

NEDERLANDSCH-LATIJSCH

WOORDENBOEK,

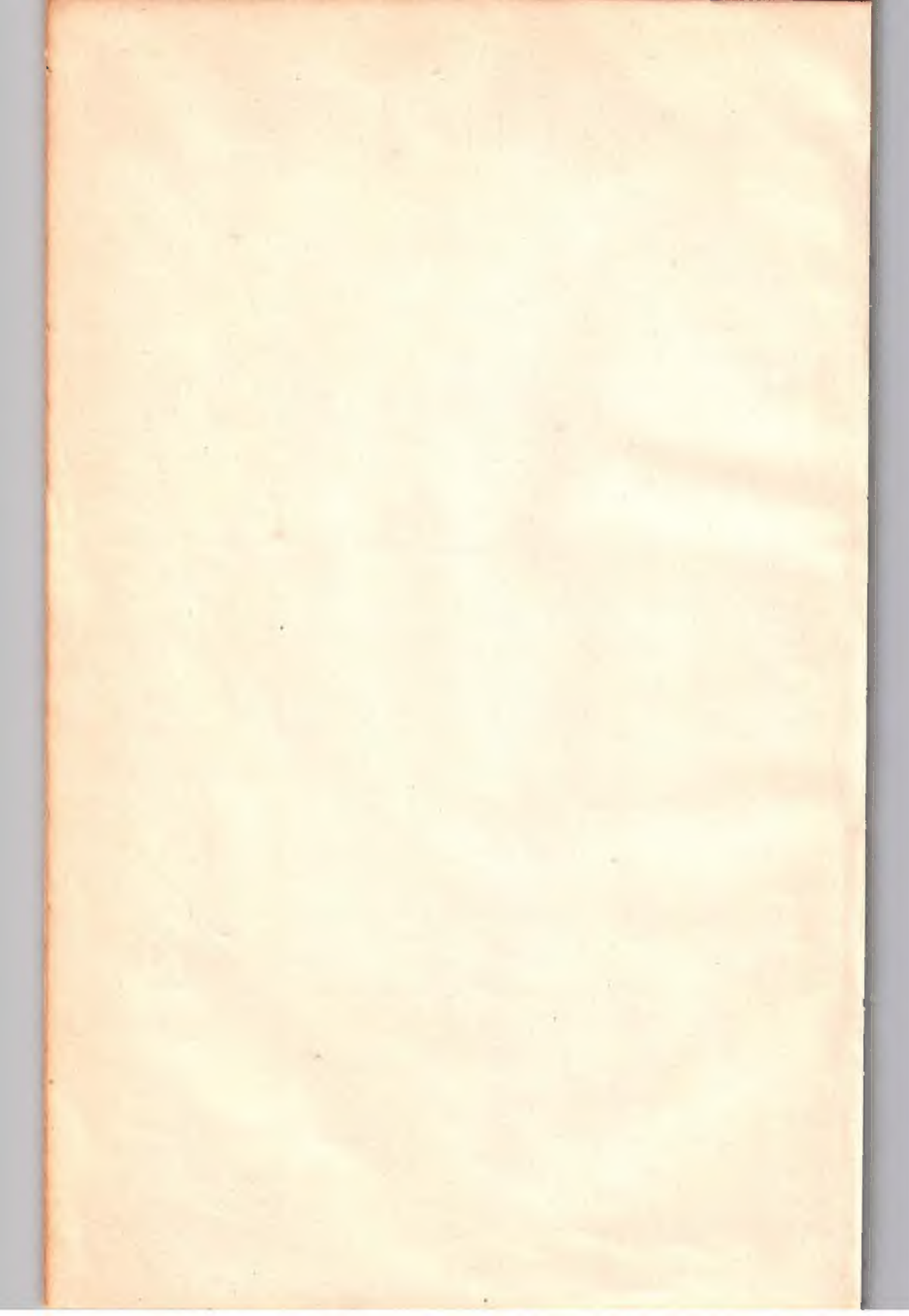
DOOR

D^r. F. VAN CAPPELLE EN D^r. A. EKKER.

TWEEDE UITGAAF.

CO
43

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1890.

VOORBERICHT.

Dat er sedert jaren dringende behoefte bestond aan een geschikt **NEDERLANDSCH-LATIJSCH WOORDENBOEK**, zullen allen, die op de Gymnasiën de Latijnsche taal, vooral op de hogere klassen, onderwijzen, ondervonden hebben. Immers, zoowel bij het bewerken van Latijnsche themata, als vooral bij het maken van Latijnsche opstellen, miste de leerling eene vraagbaak, die hem niet alleen de gebruikelijke woorden, maar ook de geschikte zegswijzen aanwees. En is zulk een hulpmiddel bij de beoefening der nieuwe talen onmisbaar, hoeveel dringender wordt die behoefte bij de studie der Latijnsche taal, die zooveel oplettendheid, zooveel inspanning van den geest, zooveel oordeel in den leerling vereischt. Wellicht is het voor een groot deel aan het gemis van een geschikt woordenboek toetschrijven, dat het maken van themata en opstellen in den laatsten tijd op vele Latijnsche scholen schromelijk is verwaarloosd; en toch schijnt het zonder dat onmogelijk, de schrijvers goed te leeren verstaan. Deze overwegingen deden **Dr. F. VAN CAPPELLE** voor eenige jaren het besluit opvatten om een uitvoerige woordenlijst samen te stellen, met opneming van de noodzakelijkste spreekwijzen, daar hij altijd van oordeel was geweest, dat het bewerken van een woordenboek een hoogst moeilijke, langwijlige en ondankbare arbeid is, waaraan hij zich dus niet gaarne wilde wagen. Bij het bewerken der woordenlijst evenwel kwam hij al spoedig tot de overtuiging, dat, indien de leerlingen er eenig nut van zouden hebben, eene woordenlijst niet voldoende was; en daar hij nu eenmaal begonnen was, en er toch zulk een dringende behoefte aan een dergelijk werk bestond, wilde hij zich, hoewel zijne betrekking hem slechts zeer weinig vrijen tijd liet, niet aan de taak onttrekken, en had den moed om den **Hercules**-arbeid op zich te nemen. Hij wenschte echter iemand te vinden, die dien arbeid en de verantwoordelijkheid met hem wilde deelen, en na vele vergeefsche pogingen vond hij eindelijk den zoolang gewenschten medehelper in **Dr. A. EKKER**, die, na het in welstand volbrengen van zijn 50-jarigen werkkring, ook aan een dergelijk werk begonnen was, en zich bereid verklaarde om een deel van het werk op zich te nemen, en de verantwoordelijkheid voor het geheel met hem te deelen.

Bovenstaande geschiedenis van den oorsprong van dit woordenboek is de oorzaak, dat de eerste letters eenigszins minder uitvoerig zijn bewerkt, en dat de latere letters gaandeweg uitvoeriger worden. Gaarne zouden zij daarom de eerste letters nog eens aan een hernieuwde bewerking hebben onderworpen; doch tot hun leedwezen ontbrak daartoe de tijd, daar het om vele redenen wenschelijk was, dat het boek niet te lang op zich liet wachten. Ofschoon dus de latere letters uitvoeriger bewerkt zijn dan de eerste, twijfelen de schrijvers echter niet, of ook in deze zal hier en daar nog wel iets ontbreken. Want ook in de uitvoerigste woordenboeken vindt men niet altijd wat men zoekt, en al schijnt een woordenboek ook nog zoo volledig, is het toch niet moeijlijk, spreekwijzen te vinden, die er in worden gemist. Zij hopen dus, dat men hun werk vooral in dit opzicht met eenige toegevendheid zal ontvangen, en hunne poging waardeeren om in de dringende behoeften aan een bruikbaar woordenboek zoo goed mogelijk te voorzien. Zij vertrouwen, dat hun arbeid bij de gemeenschappelijke bewerking zal hebben gewonnen; zij hebben getracht zooveel mogelijk in denzelfden geest werkzaam te zijn ¹⁾ en hebben elkander steeds aangewezen, wat zij meenden dat verbeterd of veranderd behoorde te worden. Zij hebben over het algemeen de verouderde Nederlandsche woorden uitgesloten en daarentegen vele algemeen gebruikelijke basterdwoorden opgenomen; voor de ontbrekende basterdwoorden zoeke men de overeenkomstige Nederlandsche woorden. Wat de spelling der Latijnsche woorden betreft, hebben zij gemeend, de schrijfwijze die tegenwoordig door sommigen wordt voorgestaan, doch waarvan men in Duitschland weder begint terug te komen, niet te moeten aannemen.

Aan het slot van het woordenboek hebben zij eene lijst van de voornaamste eigenamen geplaatst, zonder welke het woordenboek voor het maken van themata onbruikbaar zoude zijn.

En hiermede bevelen zij hun werk aan de welwillendheid hunner ambtgenooten en van allen, die prijs stellen op een grondige beoefening der Latijnsche taal.

November 1874.

Dr. F. VAN CAPPELLE.

Dr. A. EKKER.

¹⁾ Waar eenig verschil in de methode is, zal dit vooral zijn ontstaan, door dat Dr. v. CAPPELLE bij de bewerking van het woordenboek vooral van K. E. GEORGES Ausführliches Deutsch-Lateinisches Handwörterbuch (Leipzig 1870) en Dr. EKKER van F. A. HEINICHENS Deutsch-Lateinisches Schulwörterbuch (Tübingen, 1872) gebruik heeft gemaakt.

VERKLARING DER TEEKENS EN ANDERE VERKORTINGEN.

* geeft te kennen, dat een woord of eene spreekwijze wel niet met een voorbeeld uit de oudheid, dat gezag heeft, kan verdedigd worden, (hetzij dat het gemis van zulk een voorbeeld toevallig of uit den aard der zaak te verklaren is), maar dat men het, als naar classische voorbeelden gevormd, gebruiken mag.

Convers. wijst aan, wat in den dagelijkschen omgang of in de conversatie gebruikt wordt.

Com. bij de comici, Plautus en Terentius.

Dicht., zuiver dichterlijk, en daarom, met zeldzame uitzonderingen, in proza niet te gebruiken.

Naclass. slechts bij de schrijvers voorkomende, die na den classieken tijd leefden.

Voorelass. wijst die woorden en spreekwijzen aan, welker gebruik men gewoonlijk vermijden moet, omdat zij bij de classieke schrijvers niet meer voorkomen.

De woorden en uitdrukkingen, waarbij noch van voren een *, noch van achteren een der bovengenoemde verkortingen of de naam van een schrijver is geplaatst, kunnen als classiek Latijn worden beschouwd.

VERKORTINGEN.

I.

<i>Abl.</i> ,	bet.: Ablativus.	<i>Interj.</i> ,	bet.: Interjectio.
<i>absol.</i> ,	" absoluut of op zich zelf-staande.	<i>Intr. of Intrans.</i> ,	" Intransitivum.
<i>abstr.</i> ,	" abstract.	<i>JCh.</i> ,	" Juris consulti (rechtgeleerden).
<i>Acc.</i> ,	" Accusativus.	<i>Jur.</i> ,	" Juristisch of in de taal der
<i>Acc. c. Inf.</i> ,	" Accusativus cum Infinitivo.		" Juristen.
<i>act.</i> ,	" activum of actief.	<i>m.</i> ,	" masculinum.
<i>Adj.</i> ,	" Adjectivum.	<i>n.</i> ,	" neutrum.
<i>Adv.</i> ,	" Adverbium.	<i>Nom.</i> ,	" Nominativus.
<i>c.</i> ,	" communis generis.	<i>Nom. prop.</i> ,	" Nomen proprium.
<i>collect.</i> ,	" collectivum.	<i>oneig.</i> ,	" oneigenlijk.
<i>comp.</i> ,	" comparativus.	<i>part.</i> ,	" partitivus of participium.
<i>concr.</i> ,	" concreet.	<i>Partic.</i> ,	" Participium.
<i>Conj.</i> ,	" Conjunctivus of Conjunctio.	<i>pass.</i> ,	" passivum.
<i>Conjunct.</i> ,	" Conjunctio.	<i>Perf.</i> ,	" Perfectum.
<i>Dat.</i> ,	" Dativus.	<i>pl. of plur.</i> ,	" pluralis.
<i>demin.</i> ,	" diminutivum.	<i>Plurpf.</i> ,	" Plusquamperfectum.
<i>demonstr.</i> ,	" demonstrativum.	<i>pos.</i> ,	" positivus.
<i>dgl.</i> ,	" dergelijke.	<i>Praep.</i> ,	" Praepositio.
<i>eig.</i> ,	" eigenlijk.	<i>Præs.</i> ,	" Præsens.
<i>ens.</i> ,	" en zoo voorts.	<i>Pron.</i> ,	" Pronomen.
<i>f.</i> ,	" femininum.	<i>refl.</i> ,	" reflexivum.
<i>Gen.</i> ,	" Genitivus.	<i>relat.</i> ,	" relativum.
<i>Ger. of Gerund.</i> ,	" Gerundium, ook Gerundivum.	<i>sing.</i> ,	" singularis.
<i>gew.</i> ,	" gewoonlijk.	<i>sing.</i> ,	" samenhang.
<i>Imper.</i> ,	" Imperativus.	<i>sup.</i> ,	" superlativus.
<i>Imperf.</i> ,	" Imperfectum.	<i>supin.</i> ,	" supinum.
<i>Impera.</i> ,	" (Verbum) impersonale.	<i>t. t.</i> ,	" terminus technicus (kunst-
<i>Ind. of Indic.</i> ,	" Indicativus.		" term).
<i>Indecl.</i> ,	" Indeclinabile.	<i>trans.</i> ,	" transitivum.
<i>Inf.</i> ,	" Infinitivus.		

II.

AHer.,	bet.: Auctor ad Hereanum.	Linna.,	bet.: Linnaeus.
Amm.,	" Ammianus Marcellinus.	Liv.,	" T. Livius.
App. of Apul.	" Luc. Appulejus.	Luc.,	" M. Annaeus Lucanus.
Arn.,	" Arnobius.	Lucil. ap. Non.,	" Lucilius apud Nonium.
Asc. of Ascon.,	" Asconius.	Lucr.,	" T. Lucretius Carus.
Asell. ap. Gell.,	" Asellio apud Gellium.	Maer.,	" Ambrosius Aurelius Theodosius Macrobius.
Auct. Carm. de Philom.,	" Auctor carminis de Philomela.	Maull.,	" M. Manilius.
Aug.,	" Augustus.	Mart.,	" M. Valerius Martialis.
Augst. of Augustin.,	" Augustinus.	MCap.,	" Marcianus Mineus Felix Capella.
Ans. of Auson.	" Ausonius.	MEmp.,	" Marcellus Empiricus.
AVict.	" Aurelius Victor.	Mel.,	" Pomponius Mela.
Avien.,	" Rufus Festus Avionus.	Mess. Corv.,	" M. Valerius Messala Corvinus.
Caecil. ap. Non.,	" Caecilius apud Nonium.	Mod.,	" Herennius Modestianus.
Caes.,	" Caesar.	Nem.,	" M. Aurelius Nemesianus.
Caes. Germ.,	" Caesar Germanicus.	Nep.,	" Cornelius Nepos.
Calp.,	" Titus Calpurnius Sicutula.	Non.,	" Nonius Marcellus.
Capit.,	" Julius Capitolinus.	Ov. of Ovid.,	" P. Ovidius Naso.
Carm. de Philom.,	" Carmen de Philomela.	Pall.,	" Palladius Rutilius Taurus Aemilianus.
Cat. of Cato,	" M. Porcius Cato (Major) Censorius.	Pandect.,	" Pandecta.
Cato ap. Gell.,	" Cato apud Gellium.	Paul. Dig.,	" Paulus in Digestis.
Catull.,	" C. Valerius Catullus.	PDiac.,	" Paulus Diaconus (bij Festus).
CAur.,	" Caelius Aurelianus.	Pers.,	" Aul. Flaccus Persius.
Cels.,	" Aurelius Cornelius Celsus.	Petr.,	" Tit. Petronius Arbiter.
Cic.,	" M. Tullius Cicero.	Plaut.,	" M. Aecius Plautus.
Claud.,	" Claudius Claudianus.	Pl of Plin.,	" Caj. Plinius Secundus major.
CMam.,	" Claudius Mamertianus.	Pl. Ep.,	" Plinii (i. e. Caji Plinii Secundi minoris) epistolae.
Cod. J. of Just.,	" Codex Justinianus.	Plin. Pan.,	" Plinii (i. e. Caji Plinii Secundi minoris) panegyricus.
Cod. Th. of Theod.,	" Codex Theodosianus.	Pl. Val.,	" C. Plinius Valerianus.
Col.,	" L. Junius Moderatus Columella.	PNol.,	" Paulinus Nolanus.
Curt.,	" Q. Curtius Rufus.	Poll.,	" Trebellius Pollio.
D. of Dig.,	" Digesta.	Pomp.,	" L. Pomponius Bioniciensis.
Ecel.,	" Ecclesiastici (Kerkvaders).	Priap.,	" Priapeia.
Enn.,	" Q. Ennius.	Prisc.,	" Priscianus Caesariensis.
Eutr.,	" Eutropius.	Prop.,	" Sext. Propertius.
Fest.,	" S. Pompejus Festus.	Prud.,	" Aurelius Prudentius Clemens.
Firm.,	" Julius Firmicus Maternus.	Q. Cic.,	" Quintus Tullius Cicero.
Flor.,	" L. Annaeus Florus.	Quint. of Quinct.,	" M. Fabius Quintilianus.
Front.,	" M. Cornelius Fronto.	Rh. Fann.,	" Qu. Rhemmus Fannius.
Frontin.,	" Sext. Julius Frontinus.	Salv.,	" Salvianus.
Fulg.,	" Fab. Planciades Fulgentius.	Scrib.,	" Scribonius Largus.
Gaj.,	" Gajus.	Scriptt. HA.,	" Scriptores historiae Augustae.
Gaj. Dig.,	" Gajus in Digestis.	Scriptt. RR.,	" Scriptores rei rusticae.
Gell.,	" Aulus Gellius.	Sen. of Senec.,	" L. Annaeus Seneca.
Gramm.,	" Grammatici (schrijvers over de Grammatica).	Sid. of Sidon.,	" G. Sollius Apollinaris Sidonius.
Grat.,	" Gratus Faliscus.	Sil.,	" C. Silius Italicus.
Hier.,	" Hieronymus.	Sol.,	" C. Julius Solinus.
Hor. of Horat.,	" Q. Horatius Flaccus.	Spart.,	" Aelius Spartianus.
Hyg.,	" C. Julius Hyginus.	Stat.,	" C. Papinius Statius.
Hyg. Grom.,	" Hyginus Gromaticus.	Suet.,	" C. Suetonius Tranquillus.
Inscr.,	" Inscriptiones.	Sulp. Sev.,	" Sulpicius Severus.
Jul. Firm.,	" sie Firm.	Symm.,	" Q. Aurelius Symmachus.
Jul. Val.,	" Julius Valerius.	Tac.,	" C. Cornelius Tacitus.
Just. Cod.,	" sie Cod. J.	Ter. of Terent.,	" P. Terentius Afer.
Justin.,	" M. Junianus Justinus of M. Justinus Frontinus.		
Juv.,	" Dec. Junius Juvencius.		
Kil.,	" Kilian.		
Lact.,	" Lactantius.		
Lampr.,	" Aelius Lampridius.		

Tert.	bet.: Tertullianus.	Ven. Fort.,	bet.: Venantius Honorius Clementianus Fortunatus.
Th. Prisc.,	" Theodorus Priscianus.		" M. Vellejus Paterculus.
Tib.,	" Albius Tibullus.		" Valerius Flaccus.
Treb. Poll.,	" Trebellius Pollio.	Vell.,	" P. Virgilius Maro.
Ulp.,	" Domitius Ulpianus.	Vfl.,	" M. Vitruvius Pollio.
Ulp. Dig.,	" Ulpianus in Digestis.	Virg.,	" Flavius Vopiscus.
Varr. of Varro.,	" M. Terentius Varro.	Vitr. of Vitruv.,	" Vulgata (oude Latijnsche bijbelvertaling).
Varr. ap. Gell.,	" Varro apud Gellium.	Vop.,	
Veg.,	" Flavius Vegetius Renatus.	Vuig.,	

De woorden op a, e, as en es, waarbij niets is opgegeven, zijn van de 1ste Declinatie, behalve die op ta; dese zijn namelijk van de 3de Declinatie en hebben in den Genitius tatis. De woorden op us, waarbij niets is opgegeven, zijn van de 2de Declinatie, en die op or en io zijn van de 3de (Gen. oris en ionis).

BIJVOEGSELS EN VERBETERINGEN.

In aanbinden reg. 2 staat *iets* lees *iet*.
 „ aaneenhechten staat connectere lees connectere.
 „ aangezicht voeg er bij: *niet* gezicht.
 „ aanhechten reg. 2 staat *met* lees *met*.
 „ aannemen reg. 2 staat asciscere lees asciscere.
 „ aanprijken reg. 1 staat snadere lees suadere.
 „ aanschietsen reg. 2 staat vulnere lees vulnerare.
 „ aanschreeven voeg er bij achter adjungere: coehle affigere.
 „ aansmeren reg. 1 staat verkoopen lees verkoopen.
 Voeg in: aanstalten: a. maken tot iets apparare (of praemoliri) aliquid, se praeparare ad aliquid.
 In aanwringing staat exhortatio lees exhortatio.
 „ aardbodem staat terra lees terra.
 aartschelm lees aartschelm.
 In abstraheeren reg. 2 staat facere lees facere.
 „ acompagneeren reg. 1 staat alicui lees alicui.
 „ acht reg. 1 staat geven lees geven of slaan.
 „ achteruitraken staat angustis lees angustis.
 „ achteruitelaan staat calcitrare lees calcitrare.
 Voeg in: adellijk nobilis.
 In advocaat reg. 5 staat dieere lees dicere.
 „ afbrengen voeg er bij: iemand van dat gevoelen a. movere aliquem ex ea opinione.
 „ afnemen staat relanguescere lees relanguescere.
 „ afschaffen staat knecht lees knecht.
 Kolom 26 staat afschrift lees afschrift.
 In afspreken reg. 1 staat pacisci lees pacisci.
 „ afsteken reg. 9 staat mimis lees nimis.

In afstooten reg. 4 staat (4 Intr.) lees (4).
 „ afwijken reg. 8 voeg er bij achter deflectere: niet a. van iets adhaerescere alicui rei.
 „ alles staat cuncta lees cuncta.
 „ amandel reg. 1 staat amygdalum lees amygdalum.
 „ ambt reg. 4 staat petitor lees petitor.
 „ anders voeg er bij: nergens a. dan nusquam nisi.
 „ appel voeg er bij colubra restem non parit (Petr.).
 Voeg in: archont, archon (—ontis).
 In arm reg. 8 staat a. lees armen.
 „ arm reg. 12 staat cupio lees cupio.
 „ armoede reg. 3 staat snis lees suis.
 „ baatzuchtig reg. 2 staat prospiciens lees propiciens.
 „ bank reg. 6 staat pulvini lees pulvini.
 „ banneling staat (—ilis lees (—ilis).
 „ bed reg. 2 staat plumens lees plumens.
 „ bed reg. 9 dormitum lees dormitum.
 „ beddedeken reg. 2 staat gegeven lees gewoven.
 „ bede reg. 1 staat ium lees um.
 „ bedriegen reg. 12 staat fallunt lees fallunt.
 „ bedrijf reg. 4 staat opificium lees opificium.
 „ bedrukken staat imprimere lees imprimere.
 „ bedwelmd reg. 1 staat sopitus lees sopitus.
 „ „ reg. 2 staat temulentus: lees temulentus.
 „ beeldhouwkunst reg. 1 staat (artis f.) singendi, lees (artis f.) fingendi.
 „ begeeren moeten de woorden desiderabilia, expectandus doorgehaald worden.

In begeben reg. 5 staat *zieh op weg* lees *zieh op weg* b.

" beginsel reg. 4 staat *b.* lees *beginsele*.

" behaaglijk staat *snavis* lees *snavis*.

" behandelten reg. 1 staat *aliquid* lees *aliquid*.

" behartigen reg. 2 staat *considerare* lees *considerare*.

" hejsaard reg. 8 staat *grandaevus* lees *grandaevus*.

" bejegenen reg. 7 staat *afficere aliqua* lees *afficere aliquem aliqua*.

" bekend reg. 3 staat *vulgatus*; lees *vulgatus*, omnibus notus;

" beklonteren staat *obliuere* lees *obliuere*.

" belang reg. 5 staat *causa* lees *causa*.

" beleg reg. 18 staat *recedere oppido* lees *recedere, oppido*.

" belatten reg. 6 voeg bij *achter quominus: iemand iets b. impedire aliquem (ab) aliqua re (of ad aliquid), prohibere (of arcere) aliquem (ab) aliqua re; iemand plannen b. officere (of obstare) consiliis alicujus*.

Voeg in: belegeringstoren *tarris* (—*is f.*) (*ambulatoria*).

In believen reg. 2 staat (*met Dat.*) *als* lees (*met Dat.*) *als*.

" beboerder staat *inmediator* lees *insidiator*.

" beboopen reg. 2 staat *efficere* lees *efficere*.

" bemoeiden voeg er bij: *alicui*.

" bemoeilijken reg. 2 staat *facessere* lees *facessere*.

" beroepen reg. 3 staat (*als bewijs*) lees (*als bewijs of ter verdediging*).

" beschikken voeg er bij: *over iets kunnen b. aliquid in potestatem habere, aliquid instructum habere, mihi alicujus rei facultas est, alicujus rei facultatem habere; gij kunt over mijne geldkist b. mea mea non secus ac tua uti tibi licet; over iemand b. statuere de aliquo; over iemand kunnen b. (= iemand tot zijne beschikking hebben) aliquid in potestate (of in potestatem) habere*.

" beschouwen voeg er bij: *b. als putare*.

" beulaan reg. 5 staat *calcare* lees *equum calcare*.

" kolom 67 staat *bepreken* lees *bepreken*.

" bestaan reg. 3 staat *constare*; lees *constare ex, esse (met Gen.)*.

" besteedster staat *locatrix* lees * *locatrix*.

" bestudeeren voeg er bij: *perscrutari, cognoscere, meditari*.

" beuzelpraat staat *futilitas alucinatio* lees *futilitas, alucinatio*.

" bevangen voeg bij *achter capere: invadere, incedere*;

" bevatten reg. 3 staat *pendere* lees *pendere*.

" bevinding staat *comperi*. lees *comperi*.

" bewassen reg. 1 staat *vestitus* lees *vestitus*.

" bewieroken reg. 3 staat *alicujus landibus* lees *alicujus landibus*.

" bewijs reg. 1 staat *iudicium* lees *indicium*.

" bezieling reg. 2 staat *instinctus* (4) lees *instinctus*, (4).

" bezoeking reg. 1 staat *onheil*, lees *onheil*.

" bezorgen voeg er bij: *een brief b. epistolam reddere*.

Voeg in: bezwaarschrift, *querela*, libellus *querulus*.

In bezwaren voeg bij *achter gravis: zieh over iets bij iemand b. queri apud aliquem de aliqua re*.

" kolom 81 reg. 11 voeg bij *achter nomine: iemand bij de voeten ophangen pedibus aliquem suspendere*.

" blauw reg. 2 staat *bond* lees *bont*.

In blauwoogig staat *caeruleus* lees *caeruleus*.

" blijven reg. 34 staat *perpetuus*, lees *perpetuus*.

" bloed reg. 5 staat *sanguineus*; lees *sanguineus*.

" " reg. 6 staat *caede* lees *caede*.

" " reg. 20 staat *attingere* lees *attingere*.

" blond reg. 1 staat *blauw* lees *blauw*.

" blootstellen reg. 1 staat *expositum* lees *expositum*.

" boekenlijst staat (—*icis m. en f.*), lees (—*icis m. en f.*).

" bokshoorn reg. 2 staat *sehora* lees *sehora*.

" boomvaren reg. 1 staat *opvaren* lees *op varen*.

" boter staat *butyrum* lees *butyrum*.

" bouquet staat *florum* lees *florum*, *servia* (Plin.).

" kolom 101 reg. 17 staat *bovennatuurkunde* lees *bovennatuurkundige*.

" bovenop reg. 5 staat *superin-* lees *superim-*.

" bracelet staat *m.* lees *m.*

" bres reg. 1 staat *muri*; lees *muri*, *patentia* (—*ium*) *ruinis*.

" bruggenhoofd reg. 1 staat *munitus* lees *munitus*.

" bruin reg. 3 staat *verwen* lees *verwen*.

" bruinen reg. 2 staat *infectus* lees *infectus*.

" cedel staat (—*icis n.*) lees (—*icis m.*).

Voeg in: *charge (van ruitery) procolla equestris; (= overdrijving), zie overdrijving*.

In compliment reg. 9 staat *honorificus* lees *honorificus*.

" constateeren staat *affirmare* lees *affirmare*.

" critiek reg. 3 staat *hulp* lees *hulp*.

" daarom reg. 2 staat *hancobrem* lees *hancobrem*.

" darm reg. 3 staat *du* lees *du*.

" heerlijk voeg er bij: *d. haanen male mulcare (of accipere)*.

" défilé staat *angustias* lees *angustias*.

" dek voeg er bij: *stega* (Plaut.).

" derwaarts staat *istue* lees *istue*.

" dienen reg. 11 staat *d.* lees *d.*.

" kolom 182 staat *disconto* lees *disconto*.

" doel reg. 7 staat *ut*, lees *ut*, *hoe* *so* *violet* *ut*.

" doen voeg er bij: *Xenophon doet Socratem bewijzen Xenophon facit Socratem disputantem*.

" dood reg. 3 staat *ux* lees *ux*.

" " reg. 18 staat *decumbere* lees *decumbere*.

" " 2° reg. 4 staat *uit de d.* lees *uit de dooden*.

" " 2° reg. 7 van *ond.* staat *eurrendo* lees *eurrendo*.

Voeg in: *doodvlek naevus, varus* (Cels.).

In doodzonde staat (*Indeel.*; lees (*Indeel.*);

" door voeg er bij: *d. de Collijnache poort porta Collina*.

" doordenken reg. 5 staat *evigilata* lees (*of* *evigilata*).

" doorloopen reg. 7 staat *vagantus* lees *vagantur*.

" doortaan reg. 2 staat *defungi* lees *defungi* (*met Abl.*).

" doorstooten staat *percutere* lees *percutere*.

" doorwerken staat (*doorheembrengen*) lees (= *doorheembrengen*).

" drijven 2° reg. 5 staat *caput* lees *caput*.

" drijver staat *af* lees *af*.

" drogreden reg. 4 staat *rebellere* lees *refellere*.

" duelleeren reg. 2 staat *certamen* lees *certamen*.

" duizendpoot staat *millepoda* lees (Plin.), *ecolopendra* (Plin.).

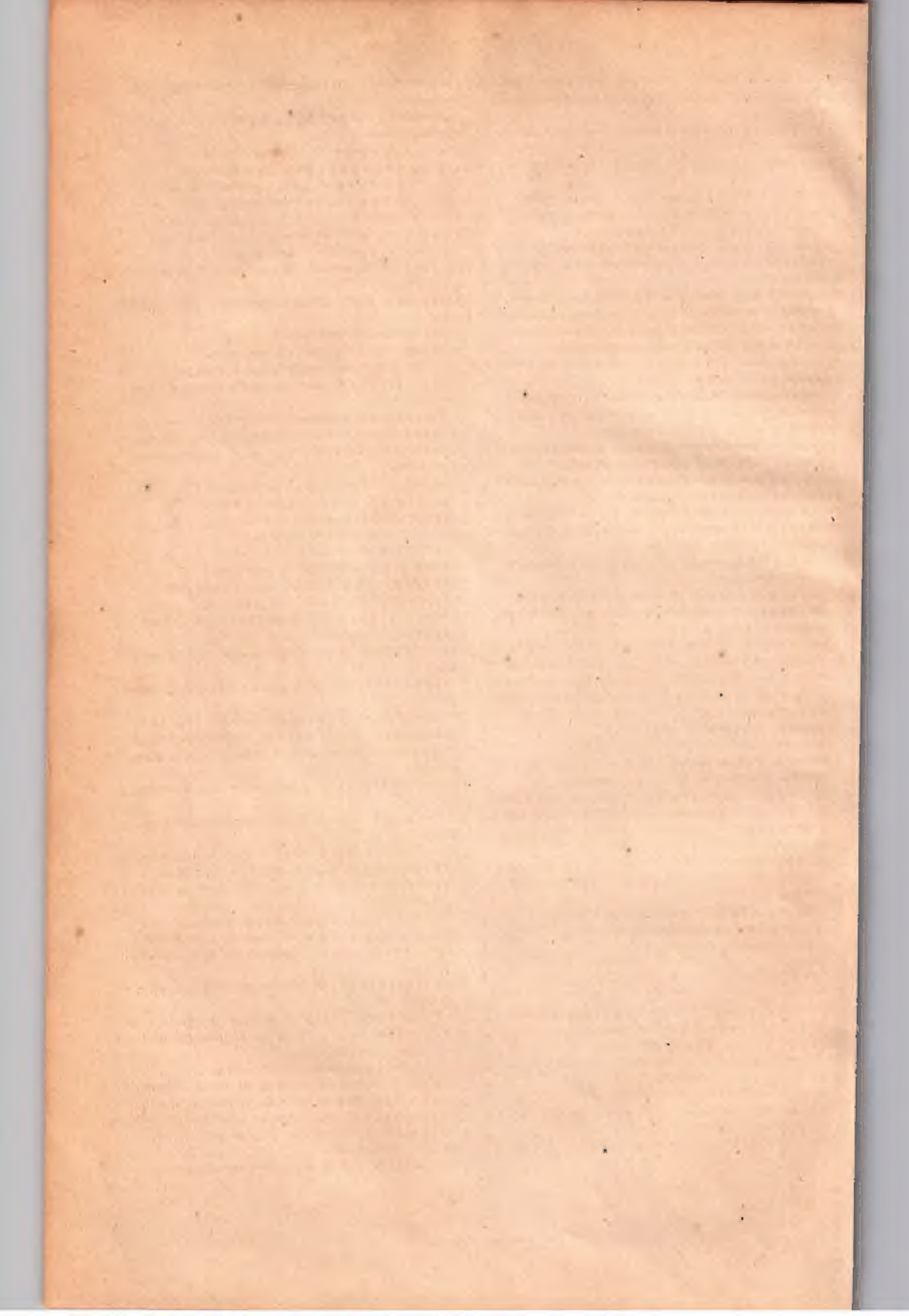
" dunnen voeg bij *achter attenuare: een bosch d. silvam collucare* (Cato).

" dupe voeg er bij: *sie ook slachtoffer*.

" duurzaam reg. 4 staat *stabilitatem* lees *stabilitatem*.

In eendrachtig staat conjunctus lees conjunctus.
 „ evenaren staat equiparare, lees aquare, equiparare.
 „ fijn reg. 9 voeg bij achter acer (—cris, —cre): argutus;
 „ gaar reg. 2 voeg bij achter discoquere: mitigare;
 „ gal reg. 3 staat commovēre lees commovēre.
 „ garen reg. 3 staat colligēre lees colligēre.
 „ galanterie voeg er bij: venustas.
 „ kolom 187 reg. 3 staat *genie* lees *genie*.
 „ geestdrift reg. 2 staat instinctus (4) lees instinctus, 4).
 gelooven reg. 6 staat credere), lees credere,
 „ gevaar voeg er bij: *het g. van iemand afvoeren* periculum ab aliquo propulsare (of depellere).
 „ geven reg. 6 staat parere); lees parere;
 „ gevolg voeg er bij: (= *gevolgtrekking*) zie gevolgtrekking.
 „ gezaghebber staat praefectus lees praefectus.
 „ goed 2° reg. 4 staat g, een gastmaal aanrichten) lees g, een *gastmaal aanrichten*.
 „ goed 2° laatste regel staat male; lees male, minus;
 „ grasgroen staat Plant. lees Plaut.
 „ grond reg. 5 staat *gesteldheid* lees *gesteldheid*.
 Voeg in: hardsteen, caementum.
 In hart reg. 8 staat *liefskoningen* lees *liefskoningen*.
 Voeg in: heilzaamheid (= *nut*) utilitas; (= *gezondheid*) salubritas.
 In hemelhoog voeg er bij: *h. prijzen* laudibus in coelum efferre.
 „ hervorming reg. 2 staat *groot* lees *groot*.
 „ hooiwagen voeg er bij: (*langheeneige spin*) *phalangium.
 „ hooren voeg er bij: *hij laat niets van zich h.* de eo nihil audiebamus; *iets van zich laten h.* de rebus suis aliquem facere certiores; *die niet h. wil, moet voeten ipse re corrigendus est, qui verba contemnit*.
 „ huurrijtuig staat of lees (of).
 „ huwbaar staat *meijes*; lees *meijes*);
 „ in reg. 4 staat scriptum lees scriptum.
 „ indruk reg. 1 staat *maken* lees *maken*.
 „ inslapen reg. 2 voeg bij achter copiri: *niet weder kunnen i. somnum interruptum recuperare non posse*; reg. 5 staat negligentem lees negligentem.
 „ instampen reg. 2 staat inculcare lees inculcare.
 „ juist reg. 3 staat commodum lees commodum (of forte).
 „ leeueroerig staat feudalē lees *feudalis.
 „ leur voeg er bij: destituēre, fallēre.
 „ kolom 860 reg. 30 en 31 staat lijk.
 ris.
 lees ris.
 lijk.
 „ meerder reg. 2 voeg bij achter poase: *meerdere* (= *hoogergeplaatsten, superieuren*).
 Voeg in: onthouding, abstinētia.
 In ontzet reg. 2 voeg bij achter liberentur: *hoop op o. apes* (5) externae opis.
 „ opheffen voeg er bij: *oneig.* (= *oprichten, tot beteren toestand brengen*) erigēre, excitare, sublevare, arrigēre animum alicujus.
 „ opletendheid reg. 1 staat intentio, lees intentio,.

In opsommen staat enumerare. lees enumerare, persequi.
 „ opwekken voeg er bij: *wil den dood o. ab inferis excitare*.
 „ opwellen voeg er bij: *sie wellen*.
 Voeg in: oudcensor (vir) censorius.
 oudcensul (vir) consularis (—is).
 oudpraetor (vir) praetorius.
 In overdenken voeg er bij: reputare, agitare.
 In paalbrug staat (—ntis m.) lees (—ntis m.).
 „ pap reg. 3 staat n., lees n.,
 „ pas reg. 2 van ond. staat modo; lees modo, vix, recens;
 „ passeeren reg. 5 staat Improbare, lees improbare,.
 „ peilen staat tentare lees tentare;.
 „ pen reg. 1 staat penna lees penna.
 „ „ reg. 10 staat venerit; lees venerit;
 „ periodiek reg. 5 staat consueverant lees consueverunt.
 „ persen staat premere, lees premere.
 „ persoon reg. 12 staat caesarum lees caesarum.
 „ persoonlijkheid reg. 2 staat (= *bestaan*) lees (= *bestaan*):
 „ pijn reg. 11 staat pinis lees pinus.
 „ plaats reg. 5 van ond. staat sed lees sed,.
 „ straf reg. 16 voeg bij achter dare: *a. krijgen voor iets* poenas dare alicujus rei.
 „ tafellied staat —inis lees —inis.
 „ tand reg. 8 staat ridēre lees ridēre.
 „ tegengrond reg. 2 staat parte lees partes.
 „ teringachtig staat Civ. lees Liv.
 „ terugtrekken reg. 5 staat ab se; lees ab *ens.*;
 „ tint staat Hispanicum lees Hispanicum.
 „ tocht reg. 2 staat meatuipatēre, lees meatuipatēre,
 „ toebehooren reg. 9 staat anumerari lees anumerari.
 „ kolom 719 staat tojuichen lees toejuichen.
 „ toonbank staat *sie* toog, *laatste bet.* lees
 „ projectum tabernae, of tabula in qua merces exponuntur.
 „ nitbrullen staat evomēre ram lees evomēre iram.
 „ uitheemsch reg. 1 staat *ophoudt n* lees *ophoudt in*.
 „ nithongeren reg. 4 staat enectus lees enectus.
 „ verblind reg. 3 staat umina lees lumina.
 „ verleenen reg. 3 van ond. staat permittēre) lees permittēre).
 „ kolom 863 reg. 1 staat dūcere lees dūcere.
 „ kolom 866 reg. 26 staat medices lees medicis.
 „ vermageren reg. 6 staat *als en lijk* lees *als een lijk*.
 „ verontreinigen laatste regel staat paternō lees paternā.
 „ vervolger reg. 1 staat quiin lees qui in.
 „ voegzaamheid reg. 2 staat obsequium (*sens* lees obsequium; (*sens*).
 „ volkwil reg. 2 staat *doo* lees *door*.
 „ kolom 972 laatste regel staat quem lees quem.
 „ wederroeping staat retractatio lees retractatio.
 „ wederspraak staat *zonder* lees *zonder*.
 „ weg reg. 19 staat *langs den rechten w.* lees *langs den rechten w.*
 „ kolom 1060 reg. 4 exoptare lees exoptare.

A.

A. *Wie a zegt, moet ook b zeggen* * qui rem incipit, eam perficere debet.
 aaien, palpare, demulcere, permulcere.
 aak, lembus, linter, (tris, m., soms f.)
 aal, anguilla.
 aalbozie: *zwarte a.* cynosbatus (f.) (Plin.), * ribes nigrum; *roode a.* * ribes rubrum.
 aalfuik, } naasa.
 aalkorf, }
 aalmoes, stipis (stipis f.); *een a. vragen*, stipem petere, *van aalmoezen leven*, stipem collatam v. citare.
 aalmoezenier, a largitionibus.
 aam, dolium, seria.
 aambeeld, *sie aambeeld*.
 aamborstig, anhelus, spiritus angustioris, asthmationis (Plin.), dyspnoicus (Plin.), orthopnoicus (Plin.)
 aamborstigheid, spiritus (4) angustus, orthopnoea (Plin.)
 aamechtig, *sie aamechtig*.
 aamechtigheid, *sie aamechtigheid*.
 aan wordt bij Verba Transitiua meestal door den Dativus uitgedrukt. Doch een brief aan iemand sch. tyven, dare literas ad aliquem, iemand aan zijne stem herkennen, ex voce aliquem cognoscere, (= nabij, ad, apud, juxta, prope, de stad ligt aan den Tiber, urbs sita est ad Tiberim; de slag bij Cannas, praelium ad (of apud) Cannas; aan de straat, juxta viam, een boom aan den weg, arbor (= fris, f.) itineri apposita;
 (= er tegen aan) ab, ex, aan de deur luisteren, ab ostio auscultare; aan een boom hangen, ex arbore pendere.
 (= op) in: een litteken aan den hals, cicatrix (= iet, f.) in collo;
 (= ten opzichte van) ex, ab: aan de nieren lijden, ex renibus laborare; ondbloot aan de borst, denudatus a pectore;
 (= met) door den Abl.: aan de hand leiden, manu ducere;
 (= door) door den Abl.: aan een ziekte lijden, morbo laborare;
 (op adressen) des (met den Dat.): aan M' Curius, des M' Curio; een pakje met het adres „aan M' Curius“, fasciculus qui „des M' Curio“ inscriptus est; tot aan ad, usque ad; van nu (af) aan inde ab hoc tempore; er is niets van aan, id prorsus falsum est; er is iets van aan, aliquid verum est; het ligt aan hem (= het staat in zijne macht), in ejus manu (of potestate) est, (= het is zijne schuld), ejus culpa est; de beurt is aan u, ordo te vocat, tuae sunt partes; het komt er niet op aan, nullius momenti est; wij zijn aan(gelkomen), advenimus.
 aanarden, accumulare (Plin.)
 aanademen, aspirare (met Dat.)
 aanbakken, aduri, latens a. adurere.
 aanbansen, allatrare.

aanbeeld, inous (—fidis, f.); op hetzelfde a. slaan, eandem incudem tundere.
 aanbelang, momentum, pondus (—fris, m.)
 aanbellen, tintinnabulum pulsare (Juv. VI. 440).
De Romeinen hadden echter geen bel aan de voordeur. Zie aankloppen.
 aanbesteden, locare; *den bouw van een tempel a.*, templum exstruendum locare.
 aanbestede, locator (Plin.)
 aanbesteding, locatio.
 aanbevelen, commendare; *door zijne stem of tot een ambt a.*, suffragari (met Dat.); *ter belooning a.*, deterre; *zich a.*, (= goedkeuring verdienen), placere, probari, gratum esse, (bij iemand aliquid); *zich door iets a.*, se commendare aliqua re; *zich van zelf a.*, sponte natura gratum esse; *die iemand aanbeveelt* (= aanprijzer), commendator.
 aanbevelenswaardig, commendatione dignus, commendabilis.
 aanbeveling, commendatio; (bij verkiezingen of tot een ambt), suffragatio.
 aanbevelingsbrief, literae commendaticiae, epistola prosecutoris (JCP.)
 aanbiddelijk, veneratione (of adoratione) dignus, venorandus, adorandus.
 aanbiddelijkheid, majestas.
 aanbieden, venerari, adorare, colere.
 aanbieder, cultor; (= minnaar), amans, amator, cultor (Ov.)
 aanbidding, veneratio, adoratio, cultus (4).
 aanbieden, offerre, deferre; *iemand zijn dienst a. voor iets*, operam suam alicui offerre (of profiteri of pelliceri) ad aliquid (of in aliqua re); *zich a. se offerre*, (tot een schandelijk doel), se venditare, (als borg), sponsores se profiteri, (als gast), condicere (bij iemand aliquid).
 aanblijven, admordere.
 aanbinden, alligare, deligare, annexere (aan ad), illigare (aan iets) in aliquid of in aliqua re of met Dat., (stevig) astringere, wijnsokken a., adjugare vites; (= doorzetten) urgere, instare (met Dat.)
 aanbinder, alligator.
 aanbinding, alligatio, religatio, annexus (4).
 aanblijven, allatrare.
 aanblijzen: het vuur a., ignem conflare (of excitare, suscitare), flatu accendere, ventilare, (van slangen of kalten) afflare.
 aanblijzing, afflatus (4).
 aanblijven, munus suum retinere.
 aanblik, aspectus (4), conspectus (4), (het eerste woord ook in een paraveen zin = de wijze waarop zich iets voordoet).
 aanbod, donatio; het a. doen (= beloven), profiteri, promittere, polliceri.
 aanboksen: tegen de deur a., vi pulsare ostium (of fores); de schepen botsen tegen elkander aan, naves colliduntur.
 aanbotsen: tegen elkander a. collidi.

aanbouw, (= *bebouwing*) cultura; (= *het aangebouwde*) accessio, recens aedificium; in *a. zijn* (= *gebouwd worden*), aedificari, strui.

aanbouwen, (= *tegen aanbouwen*) inaedificare, austruere (d. v. novum aedificium veteri); op *het veld van Mars a.*, coaedificare campum Martium; *een vleugel a.*, accessionem adjungere aedibus; *tegen den muur a.*, continuare aedificia moenibus.

aanbraden, aduri; *laten a.*, adure; *dat brood is aangebrad*, hic panis adustus est.

aanbreien, attaxere.

aanbreken, trans. delibare; *een vat a.*, primum de dolio haurire; *intr. de dag breekt aan*, (dies) illucescit; *met het a. van den dag primo mane*; (= *naderen*), appetere.

aanbrengen, (= *aanvoeren*), afferre; (= *aanklagen*), deferre, nomen aliquis deferre, reum facere, accusare, criminari; (= *verraden*), prodere; (= *voorthelpen*), gratia et auctoritate adjuvare; *het a.* (= *aanvoer*) subvectio; (= *aanklacht*), delatio.

aanbrenger, delator, index (—*icis*), proditor.

aanbruisen, astrepere (Tac.), fremere in aliquem.

aanbrullen, admagare (*met Dat.*), (Ovid.)

aandacht, animi attentio; *de a. trekken*, convertere ora vulgi; *de a. trekkend*, conspicuus.

aandachtig, attentus, intentus; *a. zijn*, attendere (animus of animo), *bij iets ad aliquid*.

aandansen, *komen a.*, saltantem accedere.

aandeel, portio, pars (—*rtus*, *f.*), sors (—*rtis*, *f.*); *naar ieders a.*, pro rata parte; *een a. bekomen in eens zaak*, venire in partem aliqujus rei; *a. hebben*, consors (—*rtis*); *geen a. hebben aan iets*, expertum esse aliqujus rei.

aandenken, memoria; (= *tot gedachtenis gegeven geschenken*), monumentum amoris; *tot een a.*, monumentum causae.

aandichten, *iemand iets a.*, aliquem falso aliqujus rei accusare.

aandienen, nunciare aliquem adesse; *nich laten a.*, mittere qui nunciet se adesse; *ter maaltijd*, condicere alicui (coenam).

aandoen, (= *aantrekken*), induere; (= *veroorzaken*), afficere (*iemand iets* aliquem aliqua re); *af-ferre*, offerre; *iemand den oorlog a.*, inferre alicui bellum; *iemand eer a.*, honorem alicui tribuere, ornare aliquem; *iemand geweld a.*, alicui vim (of manus) afferre (of inferre), vim facere in aliquem; *nich geweld a.*, se continere, se reprimere (= *verzukken*), afficere; (= *treffen*), commovere, permovere miseratione; *smartelijk a.*, morderre, aangenaam a., permulcere; (= *binnenvaren*), *een haven a.*, portum intrare (of invēhi).

aandoening, affectus (4), motus (4) animi.

aandoenlijk, affectus animi movens, miserabilis, flebilis, (= *pruikelbaar*), mollis, irritabilis, passivus (App.).

aandoenlijkheid, (= *teergevoelighed*), animi (of naturae) mollitia.

aandragen, apportare, afferre.

aandrag, impulsus (4), preces —*ium*, *f.*, aestus (4); *precibus aliquem fatigare*; (= *stroom*, *toevloed*, *drift*), impetus (4).

aandragen, *komen a.*, admissio (of citato) equo (in plur. admissis of citatis equis) occurere (of ad-volare of advēhi).

aandrentelen, *komen a.*, quieto (of lento of placido) gradu accedere.

aandribbelen, *komen a.*, attrepidare, attrepidan-tem accedere.

aandrifft, impetus (4), impulsio, impulsus (4); (= *instinct*), instinctus (4).

aandringen, *bij iemand a.*, urgere (of premere) aliquem, instare alicui; *op iemand a.*, instare ali-cui; *een bevijs a.*, premere argumentum.

aandruisen, contrarium (of adversum) esse.

aandrijven, trans., impellere, percellere, excitare, concitare; *intr. fluctu* (of fluctibus of fluvio) ad-vehī (of afferri).

aandrijver, impulsor, auctor.

aandrijving, *op woe a.*, te impulsore.

aandrukken, apprimere (*aan zijne borst pectori*).

aanduiden, indicare, designare, significare, adum-brare.

aanduiding, significatio.

aandurven, (= *duroen ondernemen*), audere sus-cipere.

aaneen, inter se.

aaneenbinden, connectere (*sig. en onsig.*)

aaneenbrengen, conjungere.

aaneenflansen, raptim consuere.

aaneengrosien, coalescere, concrecere.

aaneenhangen, cohaerere; *zijne rede hangt aan-een als droog sand*; * male cohaeret ejus oratio.

aaneenhechten, consuere, connectere.

aaneenketenen, catenare, catenas jungere.

aaneenknoopen, connectere.

aaneenkoppelen, connectere, copulare.

aaneenlijmen, conglutinare.

aaneenlijming, conglutinatio.

aaneennaaien, consuere.

aaneenrijgen, consuere, conserere.

aaneenschakelen, jungere, adjungere, continu-are; *aaneengeschakeld* perpetuus, continuus.

aaneenschakeling, continuatio, catenatio.

aaneenspijkeren, clavus compingere.

aaneenvoegen, coagmentare, componere, con-jungere.

aaneenvoeging, coagmentatio, compositio, con-junctio.

aanerven, hereditate acquirere; *aangeërfd*, here-ditarius.

aanfokken, alere; *boom a.*, serere arbores.

aangaan, (= *betrekking hebben*), pertinere, con-tingere; (= *sluiten*), *een verbond a.*, foedus fa-cere (of iocē, iure of componere); *dat gaat mij niet aan*, id mea nihil refert; *dat gaat niet aan*, id non deest; *dat werk gaat nog al aan*, illud opus satis bonum est; *zijn verlies gaat nog al aan*, non valde magnam fecit jacturam; *dat kan niet langer a.*, id diutius ferri non potest; *hij gaat geweldig aan*, vehementer furit; *wat die zaak aan-gaat*, quod ad eam rem attinet.

aangaande, de, quod attinet ad, quantum ad (Plin.)

aangaloppeeren, *komen a.*, admissio (of citato) equo occurere (of advēhi).

aangapen, inhiare, stupere.

aangeboren, natus, innatus, insitus, naturalis, ingentus, ingeneratus; *een a. begrip*, anticipata mentibus nostris praeceptio.

aangedaan, dolore affectus.

aangehuwd, affinis.

aangeklaagd, reus, is qui accusatur, is unde petitur, possessor (—*oris*) (*eig de bezitter van iets, tot welks teruggave de aanklacht dient*).

aangelogen zijn, interesse (Impers.), referre (Impers.).

aangelegenheid, res (5 *f.*), causa, negotium.

aangenaam, gratus, jucundus, acceptus, suavis, dulcis, placitus, vendibilis, laetus, amoenus; *a. zijn*, placere; *nich a. maken*, se commendare (*bij iemand alicui*).

aan'genaamheid, jucunditas, dulcedo (— *in*is f.),
suavitas, amoenitas.
aangenomen, a. soon, filius adoptivus.
aangeven, (= *aanroepen*) tradere; (= *aanklagen*)
deferre, nomen alicujus deferre, *nach a.* nomen
dare, (*als publieke vrouw*) profiteri lenocinium;
den toon a. primas partes agere; *in de belasting*
a. dedicare.
aangever, *sie* aanbrenger.
aangenien, conj. quia, quoniam, quandoquidem,
siquidem.
aangezicht, facies (5 f.), vultus (4), frons (—*ntis*
f.), os (oris n).
aangift, indicium, professio, a. doen, indicium
profiteri, (= *zich a.*, nomen profiteri).
aangluren, furtim aspicere.
aanguoen, *legen a.* adiacere.
aangorden, accingere, *het zwaard a.*, lateri ensam
accingere, accingi gladio.
aangrenzen, attingere, adiacere (*met Dat.*), tangere.
aangrenzend, finitimus, confinis, affinis, vicinus,
conterminus (Ov.).
aangrijzen, inhiare (*met Dat.*)
aangrijpen, (= *vatten*) prehendere, apprehendere,
premere, comprehendere, arripere; (= *aanvallen*),
aggredi, adoriri, impetum facere in aliquem,
impugnare, ingruere; (= *verruaken*), afflicere;
de gelegenheid a. urgere occasionem.
aangrijmen, inhiare (*met Dat.*)
aangroei, incrementum, accretio, accessio, pro-
gressio, actus (4), (*van land*) alluvio.
aangroeiend, adolescere, accrescere, increasere,
invallescere, gravescere, ingravescere, augeri, au-
gescere; (*van onnatuurlijke uitwassen of leden*)
agnosci; *doen a.* amplificare, ampliari, augere.
aangroeiing, *sie* aangroei.
aanhaken, (= *ophangen*), anco appendere; (= *aan*
iets vasthaken), adjungere.
aanhaken, (= *tot zich trekken*), attrahere, ad-
ducere; (= *strak aantrekken*), attingere; *de*
tengels a. premere habūnas; (= *aanlokken*),
allicere, pellicere; (= *noemen*), citare; (*eenen*
schryver a. laudare; (= *ter verdediging aanvoeren*),
allegare.
aanhelig, libidinosus, voluptarius, lascivus, pro-
pensus ad amorem.
aanheligheid, lascivia.
aanhaling, *eene a. doen* (= *eene plaats van een*
schryver aanhalen), locum auctoris laudare.
aanhang, (= *partij*) factio, pars (—*tie* f.),
partes (—*ium* f.), secta; *hij heeft een grooten a.*,
multos habet sectatores.
aanhangen, *trans.*, suspendere (*iets aan een boom*)
aliquid arbori (of in arbore of in arboreo of de
arbore of ex arbore); (*iets aan den hals hangen*),
suspendere aliquid collo (of e collo);
intr. adhaerere, inhaerere; *iemand a.*, stare ab
aliquo, esse alicujus partium, favere alicui.
aanhanger, sectator, studiosus alicujus, astipulator.
aanhangel, additamentum, accessio, appendix
(—*tie* f.).
aanhangelte, appendicula.
aannebben, gerere, indutum esse (*iets aliqua re*),
amiciri (*iets aliqua re*).
aannechten, (*met spijkere*), affigere; (*met banden*),
annectere; *met lijn of volderen*, agglutinare;
(= *aannaaien, aanlappen*), assuere.
aannechting, annexus (4) (Tac.).
aanhef, exordium.
aanheffen, ordiri, exordiri, canere, cantare,
fundere.

aanhitsen, instigare, incitare, irritare, instin-
guere (Gell.).
aanhitsen, instimulator, concitator, auctor, tur-
bator, exstimulator, tuba, instigator (JCl.).
aanhorder, auditor, auscultator.
aanhooeren, audire, auscultare; *het a.* auditio.
aanhooting, auditio.
aanhouden, (= *houden*), retinere; (= *opvoeden*),
tollere, alere, educare; (= *aandringen*), insistere,
urgere; (= *arresteren*), prehendere, deprehendere,
(= *voortduren*), permanere.
aanhoudend, assiduus.
aanhoder, *de a. wint*, qui patienter insistit,
plerumque voti compos fit.
aanhouding, (= *arrestering*), comprehensio;
(= *voortduren*) continuatio.
aanjagen, (*6. v. schrik, vrees*), inentere, *iemand*
vrees a. consternare aliquem; (= *eneller voortrij-*
den), citatio cursu provdhi; (= *zich haasten*)
aankanten, *zich a.*, repugnare. (fcatinaro).
aankijken, aspicere.
aanklacht, accusatio, persecutio, criminatio,
postulatio, insinuatio, intentio, crimen (—*is* n.),
actio, delatio; *een valsche a.*, crimen falsum (of
fictum), criminatio falsa, calumnia; *een bepaalde a.*,
crimen certum, *een doosdaadige a.*, crimen invi-
diosum; *een a. tegen iemand inbrengen* *sie* aan-
klagen; *alles voor de a. in orde brengen*, accu-
sationem instruere; *van de a. afzien*, accusatio-
nem dimittere; *een a. ondersteunen* accusationi
ascribere; *een a. wederleggen* criminationem
allatam repellere, crimen diluere (of dissolvere of
propulsare); *actie van a.* actio.
aanklagen, accusare, incusare, criminari, postu-
lare, arcessere, nomen alicujus deferre; *valsche*
a. insinulare, calumniari.
aanklager, accusator, delator, index (—*tie*);
(= *redenaar die de aanklacht doet*), actor; *val-*
sche a. calumniator.
aanklampen, (= *aanspreken*), appellare.
aankleeden, vestire et calceare, amictu; *zich*
a., vestem sibi induere, caleos et vestimenta
sumere, se amictu.
aankleven, adhaerere (*met Dat.*), inhaerere (*met*
Dat.), affingi (*met Dat.*); *geen enkel gebrek kloeft*
hem aan, omni vitio caret.
aankloppen, *aan de deur a.* pulsare fores.
aanknoopen, annectere, alligare; *viendschap a.*,
amicitiam jungere.
aankomeling, (= *beginner*) tiro (—*onis*);
(= *vraemdeling*) advēna, peregrinus.
aankomen, advenire, pervenire, devonire, venire,
allābi (Virg.); (= *aanlanden*), appellere (navem),
nave advēhi; (= *vorderen*), proficere; (= *groot*
worden), adolescere; *op iemand a.* (= *bedreigen*),
imminere, instare; *alles komt op u aan*, omnis
esper in te posita est; *het komt er niet op aan*,
nihil refert; *er juist op a.*, intervenire, super-
venire, opportune advenire (of accedere); *het er*
op laten a., fortunam subire, fortunae se committere.
aankomend, (= *volgend*) proximus.
aankomst, adventus (4); (= *landing*) appulsus
(4), appulsio.
aankondigen, nunciare, annunciare, condicere,
declarare; (*iets dreigende*), denunciare (d. v. bellum).
aankondiger, nuncius.
aankondiging, nunciatio, denunciatio.
aankoop, emptio, comparatio; *iemand raad vra-*
gen over den a., *van een stuk grond*, de fundo
emendo ad aliquem referre; *tot den a. van iets*
enden, dimittēre ad emendum aliquid.

aankopen, emēre, coēmere (*als men veel koopt*).
 aankopper, emptor.
 aankopping, emptio.
 aankoppelen, annectere, adjungere
 aankruipen, *komen a.* arrepere, repentem accedere.
 aankweken, colere, alere, serere.
 aankweking, cultus (4).
 aanlachen, arridere, *het a.* arrisio.
 aanlanden, appellere, nave advēhi; *het a.* cataplus.
 aanlanding, appulsio, appulus (4).
 aanlappen, assuere.
 aanlассchen, assuere, adjungere.
 aanlaten, *een kled a.*, vestem non exuere.
 aanleeren, addiscere.
 aanleg, (= *geestvermogens*), ingenium, indoles (= *is f.*); (*van een vesting*, munio; (*van een tuin of buitensplaats*) descriptio.
 aanleggen, *tegen iets a.*, juxta aliquid ponere; (= *mikken*), patere aliquid, *vuur a.*, ignem accendere; *een tuin a.*, hortum describere; *een vesting a.*, castrum munire; (= *twisten*), litigare; *het er op a.*, id agere.
 aanlegger, auctor, machinator; *wie is de a. van dien tuin?* quis descripsit illum hortum?
 aanleidend, *aanleidende oorzaak* materia, causa quae perduxit (*of* permovit) aliquem, causa quae efficit aliquid.
 aanleiding, materia, causa; *a. geven occasionem (of locum) dare*, efficere, adducere, fenestram patefacere *ad*, (*tot schrijven*), argumentum dare epistolae; *wat was de a. tot den daad?* quae re perductus est ut hoc faceret? *naar a. van, circa; naar a. van helgeen gij schrijft*, quod scribis, *naar a. hiervan*, in hoc genere.
 aanlengen, diluere; *de melk a.*, aquam lacti admiscere.
 aanlenging, admixtio aquae.
 aanleunen, acclinare, (*tegen iemand, in aliquem*), se applicare, (*tegen een boom ad arborē*), obniti (*met Dat.*); *aanleunende*, acclinatus; *niet iets laten a.*, non invitum pati.
 aanlichten, illucere.
 aanliggen, *aan tafel a.*, accubare, cubare; *gaan a.*, accumbere, (*van naar personen*) discumbere, *het a.*, accubatio epularis.
 aanliggend, appositus.
 aanlijmen, agglutinare.
 aanlijming, agglutinatio.
 aanlokkelijk, illecebrans (Plaut.), blandus, suavis, venustus, invitabilis (Gell.)
 aanlokkelijkheid, venustus, suavitas, blanditiae, blandimentum.
 aanlokken, allicere, pellicere, blandiri.
 aanlokkend, *niet* aanlokkelijk.
 aanlokking, | blanditiae, illecebra, lenocinium,
 aanlokkel, | invitamentum, irritamentum.
 aanlonken, blandis oculis aspicere.
 aanloop, procursus (4); (= *inleiding*) exordium; *veel a. hebben* (= *druk bezocht worden*), frequentari, celebrari.
 aanloopen, *tegen iets a.*, incurere in aliquid, *komen a.*, accurrere; *bij iemand a.*, aliquem visitare (*of* visitare); *met het hoofd tegen den muur a.*, caput parieti impingere; (= *sneller loopen*), citius currere.
 aanmaken, adjungere, affigere; *het vuur a.*, accendere ignem
 aanmanen, excitare, excire, hortari, adhortari, exhortari, monere.

aanmanen, hortator, adhortator.
 aanmaning, adhortatio, exhortatio.
 aanmarcheeren, incedere, procurrare, succedere, signa inferre.
 aanmarch, incessus (4), processio
 aanmatigē, *niet a.*, arrogare sibi, sumere sibi, asciscere sibi, vindicare sibi (*of ad se*).
 aanmatigend, arrogans, insolens.
 aanmatiging, arrogantia, insolentia.
 aanmelden, *niet a.*, nomen profiteri, nomen dare; *niet bij den koning laten a.*, se regem quaerere profiteri.
 aanmelding, professio.
 aanmengē, miscere.
 aanmenging, mistura, mixtura.
 aanmerkelijk, valde.
 aanmerken, (= *waarnemen*), considerare, observare; (= *voor iets houden*), habere, ducere; (= *berispen*) vituperare, improbare; *ik heb op dat boek niets aanmerken*, nihil in illo libro vituperandum esse censco.
 aanmerkenwaardig, animadversione dignus, memorabilis.
 aanmerking, annotatio, nota; (= *berisping*) animadversio; *veel aanmerkingen maken*, in multa animadvertere, multa reprehendere; *in a. nemen*, rationem habere (*of* ducere); *iets in a. nemen*, rationem habere alicujus rei; *uit a. van zijn leeftijd*, etatis ejus habita ratione; *niet in a. komen*, extra numerum esse (Plaut.); *dat komt volstrekt niet in a.*, ejus rei nulla habetur ratio; *hij komt bijzonder in a.*, ejus petitionis maxime ratio habetur.
 aanminnig, venustus.
 aanminnigheid, venustus.
 aanmoedigen, adhortari, cohortari, confirmare, excitare.
 aanmoediging, adhortatio, cohortatio, confirmatio.
 aannaaien, assuere.
 aannaderen, appropinquare, accedere, propinquare, advenire.
 aannadering, appropinquo, adventus (4), appulus (4), successus (4).
 aannagelen, affigere.
 aannemelijk, probabilis, acceptus, laud aspernandus; *iets voor iemand a. maken*, probare aliquid alicui.
 aannemelijkheid, probabilitas.
 aannemen, accipere, sumere; *een naam a.*, nomen assumere; (= *op zich nemen*), suscipere; (= *overnemen*), acciscere; *voor waar a.*, suscipere. recipere, comprobare; *als kind a.*, adoptare, arrogare; *een werk a.* (*bij aanbesteding*), conducere, redimere; (= *verwen*), conscribere; *niet a.* (= *verwerpen*), rejicere, respuere.
 aannemer, (*van een werk*) conductor, redemptor, manceps (= *ipis*).
 aanneming, acceptio, (*van een werk*), redemptio; (*tot kind*) adoptio, arrogatio.
 aanpakken, arripere, prehendere, corripere.
 aanpalen, *niet* aangrenzen.
 aanpassen, (= *aanvoegen*), aptare, accommodare.
 aanplakbiljet, libellus.
 aanplakken, (= *aanhechten*), agglutinare, allinere, openlijk a., figere, proscribere, promulgare; *verkoopslijsten a.*, auctionarias tabulas proponere.
 aanplakking, (= *bekendmaking*) promulgatio.
 aanplanten, serere.
 aanplanting, satus (4), cultus (4).
 aanpleisteren, dealbare, trullissare (Vitruv.)

aanporren, incitare.
 aanpraten, persuadere.
 aanpreken, persuadere.
 aanprijzen, commendare, venditare, snadere, vendere.
 aanprijzenswaardig, commendabilis.
 aanprijzer, enasor, commendator (Plin.).
 aanprijzing, commendatio.
 aanprikkelen, incitare; irritare.
 aanprikkeling, irritamentum, incitamentum.
 aanpuncten, acutere.
 aanrandster, auctor (—ōris).
 aanraden, snadere, auctorem esse; *het a. op zijn a.*, eo auctore.
 aanrader, auctor.
 aanrading, *op zijn a.*, eo auctore.
 aanraken, tangere, attingere, tractare; *een vrouw a.*, mulierem attingere; *met den mond a.*, ore contingere; *even a.*, libare.
 aanraking, contactus (4), attactus (4), tactus (4), confectatio.
 aanranden, aggrēdi, adoriri, attentare, petere, appetere, alicui vim facere (of inferre), incursare (Plaut.).
 aanranden, aggressor (Jct.).
 aanranding, aggressio.
 aanrechtbank, abacus (Cat. R. R.).
 aanrechten, (= gereedmaken), instruere; (= veroorlooven), *niet aanrechten*.
 aanrechting, paratus (4), apparatus (4).
 aanreiken, tradere, porrigere, ministrare (dekers pocula).
 aanreiking, traditio.
 aanrekenen, vertēre, ducere, habere, apponere, tribuere, inferre.
 aanrennen, *komen a.*, citato equo (vul. citatis equis) accurere, (of adveniē), advolare.
 aanrichten, eedre (b. v. *een schouwspel*); *verwoesting a.*, vastitatem facere; *de tafel a. niet aanrechten*.
 aanrijden, adequitate; *komen a.*, adveniē (equo).
 aanrijgen, filo jungere, laxo asnuere.
 aanschoeien, *komen a.*, adremigare (Flor.), remigando accedere; (= sneller roeien) incumbere remis.
 aanspreken, invocare, advocare, implorare, appellari, comprecari.
 aanspreking, imploratio, invocatio.
 aanspreken, tangere, attingere; *met den mond a.*, ore contingere; *even a.*, libare.
 aanspreking, *niet aanraking*.
 aanrollen, *trans.*: *legen iets a.*, provolvēre, advolvēre (met Dat.); *intr.*, provolvi.
 aanrukken, succedere, signa inferre; *het a. successus* (4).
 aanrukking, successus (4).
 aanspreken, provocare, lacerare.
 aanschaffen, parare, comparare; *op nieuw a.*, reparare.
 aanschaffing, comparatio.
 aanschakelen, jungere, adjungere, conjungere, annectere.
 aanschakeling, catenatio.
 aanscharrelen, *komen a.*, vacillantem advenire.
 aanschellen, *niet aankloppen en aanbeilen*.
 aanscherpen, acutere.
 aanschietsen: *een kled a.*, vestem amicare; *een wild dier a.*, feram vulnerare (of laedere).
 aanschijn, aspectus (4), conspectus (4).
 aanschijnen, affulgere.
 aanschikken: *aan tafel a.*, assidere.

aanschitteren, affulgere.
 aanschittering, fulgor.
 aanschoeien, calceare; *niet a.*, calceos induere.
 aanschouwelijk, conspicuus, aspectabilis, manifestus; *a. onderwijs*, docendi ratio, quae res quasi sub conspectum ponit.
 aanschouwen, conspiciere, conspiciari, intueri.
 aanschouwer, spectator.
 aanschouwing, aspectus (4).
 aanschrappen, notam apponere, (*eenom regel ad verum*).
 aanschrijven, perscribere, conscribere, (= bevelen) scribere (iemand alicui); *hij staat goed aangeschreven*, bona fruitur existimatione.
 aanschrijving, perscriptio; (= bevel) imperium, edictum.
 aanschroeven, adjungere; *een maar a.*, intendere epitonio.
 aanschuiven, admovere, protrudere.
 aanslaan, allidēre, illidēre, impingere; *een maar a.*, chordam (of nervum) pulsare (of tangere); (= vasthechten), figere, affigere; (= beginnen te groeien), prehendere; (= bevelen worden), aspergi (Plin.); (= bekend maken), figere, proscribere, promulgare; *een huis ten verkoop a.*, proscribere auctionem aedium; *verkoopingslijsten a.*, auctionarias tabulas proponere; *in de belasting a.*, vertigal (of tributum) imponere alicui; (= verbeurd verklaren), proscribere; *het a. ten verkoop*, proscriptio.
 aanslag: 1°. (*listige*) a., insidias; *een a. op iemands leven maken*, insidias vitae facere, insidias ponere alicuius vitae, insidias tendere (of parare) alicui; *een a. maken*, insidiari, insidias struere (of instruere, machi, comparare, adhibere of afferre); 2°. *hoofdelijke a.*, caput (itis, n.), tributum capitis (Laud.); 3°. (= vlekken), aspergo (inis, f.) (Plin.).
 aanslibbing, alluvio.
 aanslijpen, acutere.
 aanslingeren: *tegen iets a.*, jaculari in aliquid, allidēre; *komen a.*, titubantem advenire.
 aansluipen: *komen a.*, arripere.
 aansluiten: *doen a.*, adjungere, continuare; *niet a.*, adjunctum esse, se adjungere; *bij iemand, se applicare ad aliquem*.
 aansluiting, adjunctio.
 aansmeden, adjungere.
 aansmeding, adjunctio.
 aansmoren, allidēre, illidēre; (= verkoopen venditare, *het a.*, illitus (4).
 aansnijten: *tegen a.*, allidēre, projicere, jaculari in aliquid.
 aansnellen, appropriare, advolare.
 aansnoeren, astringere, vincire.
 aanspannen, jungere; *paarden voor den wagen a.*, equos vehiculo jungere.
 aanspatten, assilire.
 aanspelden. *Spelden waren aan de Romeinen onbekend; men kan echter dit woord omschrijven door fibulis annectere*.
 aanspijkeren, affigere.
 aanspoelen, alluere (Ov.); assilire; *aangespoeld worden*, fluctibus adveniē, ejici.
 aanspoeling, alluvio.
 aansporen, incitare, excitare, adhortari, exhortari, stimulare, acutere, impellere, invitare, deponere.
 aansporing, hortatio, hortatus (4), adhortatio, incitatio, impulsus (4), invitatio.
 aanspraak, alioquium, concio, conciliacula, com-

- pellatio, allocutio, affatus (4) (Virg.); *a. in rechteu, vindictiae; a. maken op, sibi vindicare (af asciscere).*
- aansprakelijk, obnoxius rationi reddendae; *a. zijn voor iets, zich a. stellen voor iets, praestare aliquid; iemand a. stellen voor iets, rationem repetere ab aliquo.*
- aanspreken, alliqui, appellare, affari, compellare.
- aanspreker, (= lijksbezorger), libitinarius.
- aanspringen: komen a., saltantem accedere.
- aanspuwen: tegen a., aspuere, inspuere, insputare.
- aanstaan, (= behagen), placere; *niet a., displicere; (= op handen zijn), instare, imminere, appropinquare (niet goed gesloten zijn): de deur staat aan, pessulus ostio non obditus est.*
- aanstaand, (= toekomend), posterus, futurus, imminens; *aanstaande (= verloofde), sponsus, sponsa.*
- aanstampen, pedibus firmare.
- aanstappen: komen a., lento gradu accedere; (= sneller voortgaan), celerius procedere.
- aanstaren, inhiare, stupere, mirari.
- aansteken, accendere, incendere (= beemelten) contagione inficere.
- aanstellen, creare, instituere, ponere; *sie benoemen; over iets a., alicui rei praeficere; in iemands plaats a., sufficere; tot erfgenaam a., scribere heredem; zich a. (= winzen), simulare; zich verschrikkelijk a. (= hevig worden), accrime furere.*
- aanstelling, creatio.
- aanstippen, attingere; *de hoofdpunten a., summus attingere.*
- aanstoffen, verrere.
- aanstoken: het vuur a., ignem alere; *een twiël a., iurgium excitare (af ciere).*
- aanstoker, auctor, concitator, machinator, fax (fucis, f.).
- aanstonds, (= terstond), statim, extemplo, protinus, confestim, continuo; (= weldra), mox.
- aanstoot, impulsus (4), pulsus (4), offensio, offensio; *a. geven, offendere (iemand aliquid); a. nemen, offendi; dit is een steen des aanstoots, haec res habet offensam*
- aanstootelijk, turpis.
- aanstootelijkheid, turpitudine (—inis, f.).
- aanstooten, alhidere, impellere.
- aanstooting, allisio.
- aanstormen: komen a., advolare.
- aanstralen, affulgere.
- aanstranden, ejici, naufragium facere, allidi.
- aanstrijken, allinere.
- aanstrikken, annectere.
- aanstrompelen: komen a., vacillantem (of titubantem) accedere.
- aanstroomen: tegen a., affluere.
- aanstuiven: tegen a., advolare; *hevig tegen a., vehementer allibi.*
- aantal, numerus; *gering a., paucitas; exiguus numerus; zeer gering a., magna paucitas; in gering a., pauci; groot a., magnus numerus, multitudo (—inis, f.), frequentia, in groot a., multi, frequentes (—ium).*
- aantaasten, aggrèdi, adoriri, lacerare, incessere, impugnare, oppugnare, impetum facere in aliquem; *de vijanden a.; signa inferre in hostes; (= verzwakken), afficere; (= teisteren), vexare; het kapitaal a., rescare de vivo; iemand in zijne eer a., detrudere de alicujus fama, gloriam alicujus refringere; door een ziekte aangelast worden, morbo affici; door een verlamming aangelast worden, capi.*
- aanteekenaar, annotator.
- aanteekenboekje, ceras, codex (—icis), codicilli, adversaria (—orum).
- aanteekenen, annotare, notare; *zij worden heden aangeleekend, hodie solemniter despondentur.*
- aanteekening, annotatio, solennia sponsalia (—um of —orum).
- aantijging, accusatio, calumnia, insimulatio.
- aantimmeren, aedificare, aedificare.
- aantokkelen, pulsare.
- aantokkeling, pulsus (4) (Ov.).
- aantoonen, ostendere, monstrare, indicare, designare, demonstrare; (= bewijzen), arguere, convincere.
- aantooning, monstratio.
- aantreden, appropinquare, accedere; (= sneller loopen), celerius procedere, accelerare.
- aantreffen, invenire, offendere, incidere in aliquem.
- aantrekkelijk, jucundus, blandus, amabilis, suavis.
- aantrekkelijkheid, jucunditas, suavitas.
- aantrekken, attrahere, ducere, allicere; *een touw a., funem astringere (af adducere); iemand een kleed a., induere alicui vestem (of alicuius veste); iemand de schoenen a., calceare aliquem; een kleed a., induere sibi vestem (of se veste); zich iets a. dolorem accipere ex aliqua re, se affligere; affligi, angli; hij, wien de schoen past, trekte hem aan, mutato nomine de te fabula narratur.*
- aantrekking, attrahendi vis.
- aantrekkingskraacht, attrahendi vis.
- aantrouwen, affinitate conjungi.
- aanvaarden: een ambt a., munus capere (of capere, inire of adire); *een erfenis a., hereditatem cernere; een reis a., se committere itineri (of navigationi); (= aannemen), accipere.*
- aanval, incursio, impetus (4), excursio, incursum (4), aggressio; *den a. slaan, bellicum canere; (van een ziekte), tentatio, offensio.*
- aanvallen, aggrèdi, adoriri, petere, impetum facere in aliquem, incurere, irrumpere in aliquem, invadere; *met woorden vehementius insectari, invehi in aliquem acerbus.*
- aanvaller, oppugnator, aggressor (Jct.), invasor (Cod. Just.).
- aanvallig, blandus, amabilis.
- aanvang, initium, principium, orsus (4), (van een rede), exordium.
- aanvankelijk, initio.
- aanvaren, annavigare, advehi; *tegen a. allidi ad.*
- aanvatten, prehendere, prensare, apprehendere, attingere, attrahere; *een werk a., opus aggrèdi.*
- aanvechten, tentare.
- aanvechter, tentator.
- aanvechting, tentatio; *een sterke a. krijgen om te, vix se contrahere quin.*
- aanvegen, verrere.
- aanversterken, morte redire ad.
- aanverwant, (= bloedverwant), cognatus, propinquus; (door huwelijk), affinis.
- aanvlochten, atterere.
- aanvliegen: komen a., advolare; *iemand a., involare in aliquem.*
- aanvoegen, adjungere, annectere, astruere, aanvoeging, adjunctio.
- aanvoegsel, appendix (—icis, f.).
- aanvoelen, tentare, attrahere.
- aanvoer, advectio, subvectio.
- aanvoerder, dux (ducis), ductor, auspex (—icis).
- aanvoeren, (= aanbrengen), adducere, advehere,

subvehare, supportare; *een leger a.*, praesens exercitui; *schutdaken a.*, vineas agere; *ter verdediging a.*, defendere, allegare; *als verontschuldiging a.*, excusare; *als bewijs a.*, argumentari; *een reden a.*, causam afferre; *als voorwendeel a.*, causam interponere.

aanvoering, ductus (4); *onder zijne a.*, eo ducere; *a. van een bewijs*, allegatio; *a. van een verontschuldiging*, excusatio; *a. van koren*, fragmenti advectio (of subvectio).

aanvraag, aanvraag, petitio; *aanvraag doen*, petere.

aanvragen, petere.

aanvullen, supplere, implere, reficere.

aanvuren, accendere, excitare, stimulare.

aanvuring, exhortatio.

aanwasien, afflare; (= *beuangen*), incedere; *komen a.*, fortuito advenire.

aanwakkeren, excitare; *de wind wakkeret aan*, ventus increbrescit, *de moed der burgers wakkeret aan*, animus accedit civibus.

aanwas, incrementum, accretio, accessio.

aanwassen, accrescere, inrescere.

aanwenden, adhibere, sumere, insumere, exercere, conferre, transferre; *een middel a.*, viam persequi.

aanwending, usus (4).

aanwennen, assuefacere; *zich a.*, assuefieri, assuescere.

aanwensel, assuetudo (—nis f.).

aanwentelen: *tegen a.*, advolvere.

aanwerpen, allidere, projicere.

aanweven, atterere.

aanwezen, vita.

aanwezend, { praesens (—ntia).

aanwezigheid, { praesentia.

aanwezigheid, { praesentia.

aanwijzen, indicare, ostendere, monstrare, designare, demonstrare, *ter betaling a.*, delegare.

aanwijzer, index (—is, m en f).

aanwijzing, monstratio, indicium; *a. ter betaling*, delegatio.

aanwinnen, (= *toenemen*), orescere.

aanwinst, incrementum, accessio.

aanwippen: *bij iemand a.*, aliquem visere (of visitare).

aanwitten, dealbare.

aanwrijven, affricare, atterere; (= *aanmerken*) allidere, (= *toedachten*, affligere, *iemand een smet a.*, labem alicujus dignitati aspergere.

aanwrijving, affricatus (4), attritus (4).

aanzaaien, serere.

aanzeggen, indicere, nunciare.

aanzegging, nunciis, indicio.

aanzellen, allidere; *komen a. adveni*.

aanzetfel, additamentum.

aanzetten, incitare, excitare, adhortari, exhortari, stimulare, acouere, impellere, invitare, deponere; *een mes a.*, cultrum acouere.

aanzetter, hortator, incitator (Amm.), impulsor.

aanzetting, impulsus (4).

aanzien, 1°. Verbum, aspicere, tueri, spectare, intueri, oc alicujus intueri; *elkander a.*, aspicere (of intueri of contueri) inter se; *iets niet kunnen a.*, aliquid videre (of sustinere, ferre of pati) non posse; *onverschillig a.*, aequo animo ferre; *met stilzwijgen a.*, silentio transmittere; *met den nek a.*, prae se contemnere, despicere; *met goede oogen a.*, rectis oculis aspicere; *met groote oogen a.*, deligere oculos in aliqua re; *met leede oogen a.*,

ferre non posse; (= *afwachten*) expectare; (= *in aanmerking nemen*) de persona a., discrimen personae (of discrimina personarum) servare; (= *waarnemen*) men kan het hem a., ex vultu ejus intelligi potest; (= *er voor houden*) iemand voor een braaf man a., aliquem probum virum esse putare; *waar viel gij mij voor aan?* qualem me esse putas? *iemand voor een God a.*, pro Deo venerari aliquem; *niet laten a.*, (= *schijnen*) zooals het zich laat a., ut videtur;

2°. Subst., (= *aanblik*) aspectus (4); *sonder a. des peesons*, nullius ratione habita, delectu omni et discrimine omisso, minime ambitioso; *van a. kennen*, de facie nosse; (= *achtung, vereering*) amplitudo (—nis f.), auctoritas, splendor, claritas, existimatio; *in a. zijn auctoritatem hebben*; *in groot a. zijn*, magna esse auctoritate; *een man van groot a.*, homo in quo summa auctoritas est atque amplitudo; *zijn a. vermeerdere*, auctoritatem suam amplificare (of augere), convalescere; *ten a. van*, circa, de, adversus; *ten a. van iets*, respectu alicujus rei.

aanzienlijk, nobilis, illustis, honestus, honoratus, opulentus, splendidus, amplus, laetus, luculentus, magnus; *de aanzienlyken* nobiles, optimates, principes.

aanzienlijkheid, nobilitas, amplitudo (—nis f.).

aanzijn, vita.

aanzitten, zie aanliggen.

aanzitting, accubitus epularis.

aanzoek, petitio; *a. om hulp*, imploratio.

aanzoeken, appellare.

aanzoeking: *zie aanzoek*.

aanzoeten, trans. facere aliquid dulcius; *intr. gliscere*.

aanzuiveren, supplere; *de rekening a.*, putare rationes.

aanzwellen, tumescere, turgescere.

aanzwemmen, annare, annare.

aap, simius, nimia; *de aap komt telkens uit de mouw kijken*, naturam furca expelles, tamen usque recurrit.

aar, (= *korenaar*), spica; (= *ador*) vena.

aard, natura, ingenium, indoles (—is f.); *uit den a. der saak*, sponte; (= *soort*) genus (—bris n.).

aardaker, ornithogale (Plin.).

aardappel, * solanum (tuberosum).

aardbeschrijver, geographiae auctor.

aardbeschrijving, geographia.

aardbeving, terrae motus (4).

aardbezien, fraga (—orum).

aardbezienheid, pulvis fragae consitus.

aardbodem, terra, orbis (—is m.) terrarum (of terrae), tellus (—bris f.). (= *grond*) humus, (f.), solum.

aardbol, terra, terrae globus.

aarde, terra, tellus (—bris f.); orbis (—is m.) terrarum (of terrae); (*als stof*) terrænum, (*om een wal oplewerpen of een water te dempen*), agger (—bris m.); (*voor aardeoork*) pulvis (—bris m.) (Mart.); *van aarde*, terrenus, terrenus; *zijn hart hangt aan de a.*, humi defixa est mens; *noolang ons de a. draagt*, dum erimus in terris.

aardebaan, agger (—bris m.).

aarden, 1°. Adj. a. val testa; a. pot olla, fidula; 2°. Verbum: *naar iemand a.*, sequi alicujus naturam; *naar zijn vader a.*, patrisare, imitari mores paternos, abire in mores parentis; *hij aarde naar zijne voorouders*, amilis est majorum suorum.

aardewerk, vasa (—orum) fictilia.

aardewerker, figulus.

aardgewas, fruges (—um f.).
 aardhol, caverna.
 aardhoop, granus.
 aardig, festivus, facētus, bellus, scitus, lapidus, venustus.
 aardigheid, (= *echte*) jocus; aardigheden facetiae.
 aardklomp, } gleba.
 aardkluit, }
 aardkunde, * geologia.
 aardmuís, mus (muris, m.) agrestis.
 aardpik, bitumen (—inis, n.).
 aardrijk, terra, tellus (—uris, f.), orbis (—is, m.) terrarum (of terrae).
 aardrijksbeschrijving, geographiae auctor.
 aardrijkskunde, geographia.
 aardrijkskundige, geographiae peritus.
 aardsch, terrester (—tris, —tre), terrēnus, mortalis.
 aardschgezindheid, animus defixus humi, animus demersus in terram.
 aardvochtigheid, aligo (—inis, f.).
 aardvruchten: *maat aan a. coena terrestria*.
 aardworm, lambricus.
 naronskelk, draconium (App.).
 nare, anus, podex (—icis, m.) (Hor.).
 narsgezwell, condyloma (itis, n.) (Cels.).
 narstbedrigger, sycophanta.
 narstbissdom, * archiepiscopatus (4).
 narstbisschop, * archiepiscopus.
 narstadiaken, * archidiaconus.
 narsteengel, * archangelus.
 narstahertog, }
 narstahertogin, } * archidux (—icis).
 narsteketter, * heresiarcha.
 narstschelm, homo (—inis) sceleratissimus.
 narstevader, * patriarcha.
 narstevijand, adversarius (of hostia of inimicus) capitalis.
 narzelen, dubitare, cunctari, tergiversari, haesitare.
 narzeling, dubitatio, cunctatio, tergiversatio, haesitatio.
 nar, esca, cibus.
 nar, alphabetum (Plin.), elementa (—orum); *die nar* *abc leert*, elementarius (Sen.).
 narbij, * abbatis, coenobium (Ecol.), monasterium (Sidon.).
 narbis, * antistita.
 narbelboom, populus (f.) alba.
 narbrikos, malum Armeniacum.
 narbrikenboom, arbor (—bris, f.) Armeniaca.
 narbolunt, Adv. profecto; Adj.: absolute rageering, tyrannica dominatio.
 narbract, * abstractus, cogitationi tantum subjectus non sensui, sevocatus a sensibus, a corporibus seductus; *een a. begrip*, notio rei a corpore sejunctas et simplicis, * notio sola mente percipienda; Adv. cogitatione; a. denken, aciem mentis (of animum) a consuetudine oculorum abducere, mentem ab oculis (of a sensibus) sevocare, animum a corpore abstrahere (of discernere).
 narbraheeren, cogitatione separare, animo videre, * abstrahere, mittere, omittere, missum facere.
 narbt, * abbas (—atis).
 narbis, mendum, menda; *gij hebt a.*, fallēris.
 narbusief, vitiosus.
 narbusievelyk, vitiosus, perperam.
 narademisch: a. *wisgeer*, academicus.
 narademie, (= *school van Plato*) Academia; (= *hoogeschool*) * Acadēmia.

accent, sonus vocis, accentus (4) (Quint.).
 accijns, venalicium (Cod. Just.) *Zie belasting*.
 accompagneeeren, alieu aspirare (of succinere).
 accoord (in de muziek), sonorum concentus (4), nervorum concordia, homothēna (—orum) plectrum (MCap.) *Zie harm onie*.
 ach, heu, ahem, ah, hei, hem.
 acht, octo; a. *geven op iets*, servare aliquid, (animum) attendere alicui rei, animo adesse alicui rei, animadvertere aliquid, rationem ducere alicui rei; op iemand nauwkeurig a. *geven*, custodire aliquem; op iets nauwkeurig a. *geven*, animum intendere in aliquid; *geef a.*, attende, hoc ago; *geen a. slaan op iets*, negligere aliquid, aliquid non animadvertere; in a. *nemen*, adhibere, *zich in acht nemen*, cavere, corpori servire, valedictinē suam diligenter curare.
 achtbaas, gravis.
 achtbaarheid, gravitas, dignitas.
 achtelees, negligens.
 achteleosheid, negligentia.
 achten (= *schatten*), facere, aestimare, pendere; (= *houden voor*), habere, ducere, putare; (= *hoogachten*), colere, magni facere, observare, revereri, diligere.
 achter, pone, post; *vlak a.*, secundum; a. *iemande rug*, clam aliquo; *iets a. den rug hebben*, supervisere aliquid; *er a. komen*, (= *te weten komen*), resciscere.
 achteraan, pone, postremus, sub finem, *hij komt (of loopt) a.*, postremus venit (of currit).
 achteraf, in angulo.
 achterbaks: a. *houden*, suppressere.
 achterblijven, remanere, residere, restitare; (in groei) reformidare (Col.).
 achterblijver, qui remansit, qui in itinere substitit.
 achterblijving, remansio.
 achterdeur, postica, posticum, pseudothyrum (Amm.).
 achterdocht, suspicio; a. *verwaken*, suspicionem movere; ik *koester a.*, suspicio mihi insidet; *geen a. koesteren*, a suspicionē abhorreere.
 achterdochtig, suspiciosus.
 achtereen: *drie jaren a.*, tres annos continuos.
 achtereenvolgens, deinceps, ex ordine.
 achteren: naar a., retro; *het haar naar a. strijken*, retro agere capillos; *ten a.*: *hij is ten a. in zijne geldzaken*, inopia rei pecunariae laborat, premitur angustiis rei familiaris.
 achterhalen, consequi, asséquu.
 achterhoede (of *marach*), novissimum (of postremum); agmen (—inis, n.), (in het gevecht), acies (3 f.) postrema (of extrema).
 achterhoek, extremus angulus.
 achterhoofd, occipitium (Cels.), occiput (—itis n.) (Pera).
 achterhouden, retinere, suppressere.
 achterhoudend, obscurus, occultus.
 achterhuis, posticium (Plaut.), posterior (of postica) pars (partis, f.) aedium.
 achterkamer, conclave (—is, n.) in posteriori parte aedium, conclave (of cubiculum) interior.
 achterklap, obtrectatio.
 achterkleindochter, proneptis (—is) (Sust.).
 achterkleinzoon, pronepos (—otis).
 achterland, extremus angulus regionis.
 achterlaten, relinquere, omittere.
 achterlatting, omissio.
 achterliggen, postponi.
 achterlijf, (= *achterste*) sedes (—is, f.).

achterlijk, indocilis, hebes (—ētie), tardo ingenio.
 achterlijkheid, tardum ingenium.
 achtermiddag, tempus (—ōris) pomeridianum.
 achterna, postremus; *a. jagen*, persequi; *a. loopen*, sectari.
 achterneef, patruëlis filius, patruëlis filius, sobrini (of consobrini) filius; *zie ook bloedverwant*.
 achterniet, patruëlis filia, patruëlis filia, sobrini (of consobrini) filia; *zie ook bloedverwante*.
 achterom (in samenstellingen) circum; *b. v. achteromloopen* circumcurrere.
 achterop, pone, in dorso, a targo.
 achterover, supinus, resupinus; *hij ligt a. recubant* (of *jacet*) supinus, resupinat (Plin.); *a. gaan liggen*, recumbere.
 achterovervallen, in dorsum cadere.
 achterovertrekken, resupinare, (Plin.).
 achteroverwerpen, resupinum fundere, resupinare (Plin.).
 achterpand (van een kloof), laeina posterior.
 achterpoort (van de legerplaats), porta decumana; (van een mensch) anus.
 achterpoot, pes (pedis m.) posterior.
 achterrad, rota posterior.
 achterstaan; *bij iemand a.*, postponi alicui, cedere alicui.
 achterstallig, reliquus, residuus; *achterstallige schuld*, reliqua (—orum) (Jct).
 achterste (van twee), posterior; (van meêrderen) postremus; *de achtersten*, novissimi, postremi; *het a. oerom*, praepostere; *het a. van een mensch* anus, clunes (—ium f.), podex (—icis m.), sedes (—is f.).
 achterstellen, postponere, postferre, posthabere.
 achtersteyen, puppis (—is f.).
 achterstraat, platea minus frequentata.
 achtertocht, *zie achterhoede*.
 achteruit, cessim (Just.).
 achteruitgaan, retrocedere, retrogradi, se retro ferre, cessim ire (Just.), (oneig.) a pristino nitore recedere, (in het leeren), multa oblivisci.
 achteruitdrijven, retro agere.
 achteruitraken, premi angustias rei familiaris.
 achteruitlaan, calcitrare, recalcitrare.
 achteruittrekken, retrahere.
 achteruitseilen, retrorsum vela dare.
 achteruitzetten, retro ponere.
 achtervoegen, adjungere.
 achtervoeging, adjunctio.
 achtervolgen, sequi, assēqui, consequi, persequi, sectari, consecrari, insectari.
 achtervolgens, deinceps.
 achterwaarts, retro.
 achterwege: *a. blijven* supprimi; *a. laten* (of *houden*), achterwiel, rota posterior. (supprimere).
 achthoekig, octagonus, octangulus (App.).
 achting, existimatio, dignitas, honor, caritas; *a. hebben voor iemand*, alicui colere (of diligere); *als redenaar in hooge a. staan*, magnum in oratoribus nomen habere; *de wetenschappen zijn in a.*, studia florent; *de wetenschappen zijn nog in a.*, adhuc honores studis durat; *zij staan bij het volk in zoo groote a.*, tales a populo putantur; *den vijand a. indoozen*, hostes in reverentiam inclinare; *iemand a. schuldig zijn*, alicui reverentiam debere; *de a. jegens iemand vóór het oog verliezen*, reverentiam, quae alicui debetur, obliuisci, non ea qua par est reverentia colere alicui; *hij heeft de a. der welgeregenden geheel verloren*, bonorum iudicium funditus perdidit; *iemand hooge a. toedragend*, alicuius observantissimus (of reverentissimus); *uit a. voor iemand* (of *iete*), reverentia (of reve-

rentia) alicuius, (of alicuius rei); *eenigszins in a. zijn*, in aliquo numero esse.
 achtingswaardig, existimatione dignus, venerabilis, venerandus.
 achtkantig, *zie achthoekig*.
 acconiet, acconitum.
 acte, *zie akte*.
 acteur, hystro (—onis), actor scenicus.
 adder, viper, aspis (—idis f.).
 adderengebroedsel, viperinum genus (—ōris n.).
 adel, nobilitas, generosa stirps (—ipis f.), generis nobilitas; *een jongeling van a.*, nobilis adolescens (—ntis); *oud a.*, genus antiquum, vetus (—ōris) (of magna) nobilitas; *nieuwe a.*, nobilitas nova, novitas; *a. zonder verdoende*, nobilitas inertia; *van goeden a.*, nobilitate praestans; *van olden a.*, antiquo genere natus, veteris (of magnae) nobilitatis, veteris prosapiae et multarum imaginum, sanguine avito nobilis; *van nieuwen a.*, novus, a se ortus; *van a. zijn*, generosae (of patriciae) stirpis esse, *van ouden a. zijn*, generis antiquitate florere, veteris (of magnae) nobilitatis esse, ex familia veteris et illustri natus esse; *a. der ziel*, animi splendor (of generositas of ingenuitas. (— de edelen) nobilitas, nobles (—ium), optimates (—ium), patricii.
 adelaar, aquila.
 adelaarsnest nidus aquilinus.
 adelaarsveer penna aquilina.
 adeldom, nobilitas.
 adelen, (= beroemd maken) nobilitare.
 adelatand, nobilitas, patriciatus (4) (Suet).
 adem, anima, spiritus (4); *buiten a.*, exanimas; *weder op a. komen*, anhelitum recipere; *stinkende a.*, anhelitus male odorati oris, spiritus (4) contaminatus; *een suover a.*, anima pura; *den a. inhouden*, animam continere; *a. scheppen*, respirare; *tot den laatsten a.*, usque ad extremum spiritum; *den a. uitblazen*, extremum halitum efflare, animam efflare; *in één adem*, continenti spiritu; *korte a.*, spiritus angustus; *de a. ging zeer beswaarlijk*, spiritus arcte meabat; *naar zijn a. liggen*, anhelare; *hij riest uit den a. anima foetet illi*.
 ademen, animam ducere, respirare; (— uitademen) aspirare, spirare, *waardoor men kan a.*, spirabilis
 adenuhalen, respirare, animam (of spiritum) ducere, recipere animam, anhelitum reddere et recipere, (— inkrusten) respirare, se colligere, animam recipere.
 ademtocht: *tot zijn laatsten a.*, usque ad extremum spiritum.
 ader, vena; *gewoolen a. aan de beemen*, varix (—icis m. en f.); *die een gewoolen a. heeft*, varicosus; *a. van het hart*, arteria; *de aderen afsnijden*, venas intercidere (of abrumperē); *de aderen onderbinden*, substringere venas; *a. van water* scatebra, vena; *a. van melken* vena; (= *dichtader*) vena.
 aderlaten, sanguinem mittere, venam incidere.
 aderlating, venae incisio.
 aderelag, pulvis (4) venarum.
 aderspat, varix (—icis m. en f.).
 adertje, venula; (van bladen) fibra.
 admiraal, praefectus classis.
 admiraalschip, navis (—is, f.) praetoria.
 admiraliteit, consilium navale.
 advies, sententia, consilium; *a. geven aan clienten*, responsitare, respondere.
 advocaat, causarum (of causae) patronus, advocatus, cognitor; *leech a.*, causidicus; *a. zijn*,

- causas agere (of actitare), in foro versari; *iemand a. zijn*, causam dicere pro aliquo; *a. zijn in een zaak*, causam dicere de aliqua re; *a. worden*, ad causas et privatas et publicas adire, attingere forum; *een a. aannemen*, advocatum adhibere (Jct.), adoptare sibi patronum (of defensorem), deferre causam ad patronum; *iemand als a. bijstaan*, (patronum) alicui adesse.
- af: van — af, a, ab, inde a; *berg op, berg af*, modo per acclivia, modo per declivia; *het werk is af*, opus peractum est; *ik heb mijn werk af*, opus perēgi (of perfecti).
- afbakenen, circumscribere, terminare, metari (de legerplaats castra), dimetari (een plaats voor een kamp, locum castris).
- afbedelen, flagitare, mendicare, emendicare (Suet.)
- afbeelden, depingere, effingere; (in was of marmer) fingere.
- afbeelding, { forma, imago (—nis, f.), effigies
afbeeldsel, { (s, f.) simulacrum.
- afbeutelen, scalpro demere (of eximere, exsecare of excidere).
- afbetalen, persolvere.
- afbetaling, solutio.
- afbetten, leniter abtergere.
- afbeuten: *zich a.*, labore consti.
- afbeuren, levare.
- afbidden (= afsmeken), deprecari, implorare, flagitare, exorare; (= door bidden trachten afte-wenden), deprecari.
- afbijten, mordicus auferre, demordere (Pers.); rodere; *rondom a.*, circumrodere.
- afbikken: *een muur a.*, tectorium vetus a muro delindere.
- afbinden, subtergere.
- afblazen, deflare, flando tollere (of auferre).
- afblijven, manus tenere a, omittere, missum facere.
- afboenen, eluere.
- afborgen, mutuari.
- afborstelen, detergere.
- afbraak (= slooping), demolitio; (= puin) materia; (= reeds gebruikte doch nog bruikbare bouw-materialen), rediviva (—orum).
- afbranden, trans. igne verbranden; intr. incendio deleri, deflagrare.
- afbreken, defringere, effringere, rumpere; *een huis a.*, aedes demoliri (of destruere); *een brug a.*, pontem interrumpere (of interscindere of rescindere); *zijn rede a.*, incidere (of abrumpere) sermonem, scindere verba; *van voren a.*, praerumpere; (= storen) interrumpere; (= staken) intermittere; *het a.*, igne afbreking.
- afbreking, abruptio; (van een huis) demolitio, destructio; *plotselinge a. van een rede*, interruptio sermonis.
- afbrengen, deferre, deducere, auferre, abducere, deflectere, avertere, abstrahere; *iemand van zijn plan a.*, aliquem a consilio revocare (of depellere of deterrere); *hij heeft het er goed afgebracht*, opus suum feliciter perēgit; *vix effugit vitae periculum.*
- afbreuk: *a. doen*, detrimentum inferre, nocere, carpere (den vijand hostem).
- afbrokkelen: trans. carpere, rodere (Laar.); intr. segmina facere.
- afbuutelen, devolvi.
- afdak, suggrunda, protectum (Plin.); (= beschutting of borstvoering) pluteus; *met een a. voorzien*, protegere.
- afdaelen, descendere.
- afdammen, obstruere, arcere.
- afdamming, obstructio.
- afdanke: *een leger a.*, dimittere exercitum; *een soldaat a.*, militem exauctorare *Zie afzetten.*
- afdanke, dimissio, missio.
- afdaelen, dividere, distinguere, interpungere.
- afdeeling (= deel), pars (—ris, f.), decuria; (= deeling) distinctio.
- afdeinzen, cedere, gradum referre.
- afdjken, obstruere.
- afdjking, obstructio.
- afdingen, deducere de pretio.
- afdoen (= afleggen), deponere; (= vindingen) finire, absolvere, perficere, (= afhandelen) explicare, conficere, componere; (= betalen) solvere; *dat doet niets af*, hoc nihil juvat.
- afdoend, certissimus.
- afdokken, pecuniam dare.
- afdoelen, aberrare.
- afdraaien, detorquere.
- afdragen, deferre, ferre.
- afdrifven trans., repellere (den vijand hostem), discutere (den steen calculum abigere) (het vas pecus); *de vrucht a.*, satum abigere, abortum facere; *afdrifvende middelen abortiva (—orum)*; intr. fluctibus auferri, devahi (den Tiber Tiberi).
- afdringen (= afstooten), detrudere; (= afpersen) exprimere.
- afdrinken: *een twist a.*, bibendo componere litem.
- afdrogen, abtergere, detergere, desiccare (Plaut.)
- afdruijen, destillare, stillare; *stil a.*, clam se surripere.
- afdruijing, destillatio.
- afdruk, impressio, * exemplar (—aris, n.).
- afdrukken, imprimere.
- afdrukking, { impressio.
- afdruksel, {
- afdrup, stillidium.
- afdruppelen, destillare, stillare.
- afdruppeling, destillatio.
- afduwen, detrudere.
- afdwalen, aberrare, deerrare.
- afdwaling, aberratio, error.
- afdwelen, abtergere, detergere.
- afdwingen, extorquere.
- afeschen, exigere, poscere (iemand iets aliquem aliquid).
- afeten, ambedere, depascere; (= den maaltijd vindingen), finire coenam.
- afgodil, asphodelus (Plin.).
- affront, contumelia.
- afgaaf, traditio.
- afgaan (= afdaelen), degrēdi, descendere; (= zich verwijderen), discedere, decedere, digrēdi, abire; (= nederleggen), abire (s. v. magistratu), decedere provincia; *van zijne vrouw a.*, uxorem repudiare (of exigere); *van zijn gevoelen a.*, decedere de sententia; *op iets a.*, petere aliquid, invadere in aliquid; (= verminderen, afnemen) decredere; (= ontlasten hebben) alvum deieere (of exonerare; *hij gaat bloed af*, ex intestinis ejus eror manat (of profluit); *de koorts gaat af*, febris decedit (of finitur); *het huwelijck ging weder af*, repudium renunciatum est; *het gaat hem teor goed af*, optime ei procedit.
- afgang (= weg om naar beneden te komen), deasensio; (= helling) declivitas; (= ontlasting alvus (f.), quod descendit; *een harde a.*, alvus coacta (of dura); *een zachte en gemakkelijke a.*, alvus soluta; *a. verweeken*, emollire ventrem (Plin.), alvum ciere (Plin.); *veratopte a.*, astriota alvus, astriota venter (—tris, m.).

afgave, traditio.
 afgedeld, precarius.
 afgebroken (= *stol* of = *kort*) abruptus; *een a. stuk*, fragmen (—inis, n.), fragmentum.
 afgeleefd, decrepitus, defectus annis.
 afgeleefdheid, decrepita aetas.
 afgelegen, longinquus, devius, avius.
 afgelegenhed, longinquitas.
 afgemat, lassus, defessus, fatigatus, defatigatus; *a. worden*, defetisci, languescere; *a. zijn*, languere.
 afgemathed, lassitudo (—inis, f.), defatigatio.
 afgericht, insuetus. *Zie* africhten.
 afgerond, teres (—itis).
 afgesmeekt, precarius.
 afgestorven, defunctus vita; *de afgestorvenen*, qui a vita excesserunt, mortui; *de zielen der afgestorvenen*, manes (—ium, m.).
 afgetrokken (= *nadenkend*), meditabundus; *a. zijn*, aliud agere, meditari.
 afgetrokkenheid, meditatio, negligentia.
 afgewaardigde, * delegatus.
 afgeven (= *overgeven*), reddere, tradere, dare; (= *besig houden*): *noch a. met iemand*, commercium habere cum aliquo, implicari alienus familiaritate (of aliquo); *zich a. met iets*, occupari (of versari) in aliqua re; (= *de versie niet behouden*) remittere colorem; *het a.*, redditio, traditio.
 afgezaagd (= *veraleiden*), contritus.
 afgezoant, legatus, orator.
 afgezonderd, *Adv. nie* afzonderlijk.
 afgieten, defundere; *een beeld a.*, fundere.
 afgietsel, effigies (5 f.).
 afgift, traditio.
 afglijden, delabi.
 afglippen, elabi.
 afgod, deus fictus (of falsus of commenticius); *Demetrius is hun a.*, Demetrius iis unus omnia est; *hij is de a. zijner moeder*, mater eum in oculis fort (of geat); *iemand of iets tot zijn a. maken*, insanire amore alicujus (of alicujus rei).
 afgodendienaar, deorum fictorum cultor, idololatre (n, Tert.).
 afgodendienst, deorum fictorum cultus (4), idololatria (Tert.).
 afgoderij, *zie* afgodendienst; *a. met iemand drijven*, insanire amore alicujus; *gruwelijke a.*, insana superstitio.
 afgodisch, superstitiosus; *iemand a. versieren*, insanire amore alicujus, venerari aliquem ut deum.
 afgodebeeld, signum, idolum (Eecl).
 afgooien, deicere.
 afgorden, recingere; *het zwaard a.*, solvere balteum gladii, recingere ferrum (Val Fl).
 afgrauwen, conviciis consecrari.
 afgraven: *eenen berg a.*, montem in planum deducere (Just.); (= *lager maken*) humiliorum facere; (= *afzonderen*) fossa separare.
 afgrazen, depasci.
 afgreppelen, fossa separare.
 afgrijpen, rapere, eripere.
 afgrijpselijk, atrox (—ois), formidolosus, horrendus.
 afgrijpselijkheid, atrocitas.
 afgrizen: *een a. hebben*, horrere, horrescere; *a. bij iemand verwoeten*, formidinem alicui injicere, horrore aliquem afficere.
 afgrond, terras hiatus (4), fauces (—ium, f.), vorago (inis, f.); (= *kol*) vorago (—inis, f.); gurgies (—itis, m.); *hij staat aan den rand van een a.*, in summo versatur discrimine; *zij storten in een a. van ellende*, in extremam miseriam incidunt; *een a.*

scheidt hen van elkander, quam maximum potest est inter eos discrimen.
 afgunst, invidia, malevolentia, aemulatio, livor (Prop.)
 afgunstig, invidiosus, invidus, malevolens, malevolus, lividus; *a. zijn*, invidere.
 afgunstigheid, malevolentia.
 afhaken, solvere.
 afhakken, amputare, decidere, desecare; (= *in stukken snijden*) disseccare.
 afhakking, amputatio.
 afhelen (= *van boven halen*), deferre; *visch a.*, pisces purgare; *het vel a.*, outem (of pallem) detrahere; (= *gaan halen*) petere (d. v. een boek librum); *iemand a.*, abducere aliquem; (= *ontnemen*) eripere.
 afhandelen, tractare, peragere, transire (Tac.).
 afhandeling, tractatus (4).
 afhandig: *iemand iets a. maken*, eripere alicui aliquid, defraudare aliquem aliquo re, alienare aliquid alicui.
 afhankelijk, aliena (—ntis).
 afhangen (= *nederhangen*), pendere, dependere, propendere; (= *afhankelijk zijn*): *alles hangt van u af*, omnia posita sunt in te; *het welzijn van de republiek hangt van Brutus af*, respublica pendet e Bruto; *onze achting hangt van het gevoelen der burgers af*, in sententiis civium fama nostra pendet; *hij hangt van een ander niet af*, non ex alieno arbitrio pendet.
 afhankelijk: aptus (van ex), subjectus (van iets alicui rei, van iemand arbitrio alicujus), positus (van in met Abl.), suspensus (van ex); obnoxius (van iemand of iets, alicui of alicui rei); van den wil a., voluntarius: van het geluk a., fortunatus subjectus; *a. zijn van anderen*, alienarum opum indigere, parere alieno imperio; *a. zijn van*, pendere ex; van iemand a. worden, alicui obnoxium fieri; *zich van iemand a. maken*, se imperio alicujus subijcere; *zich geheel a. maken van iemand*, ad alicujus arbitrium et natum totum se accommodare; *alles is a. van een gelukkig toeval*, ex bono casu omnia suspensa sunt.
 afhankelijkheid: *een volk in a. houden*, gentem sibi obnoxiam habere.
 afhaspelen,olvere.
 afheffen, tollere.
 afheinen, seque.
 afheining, sepes (—is f.).
 afhellen, proclinar (Col).
 afhellend, declivis, proclivis, fastigatus; *steil a.*, devexus.
 afhelling, declivitas, declive (—is n.), proclivitas.
 afhelpen (= *helpen om af te klunnen*), * adjuvare in descendendo; (= *bevrijden*) liberare, mederi (iemand van iets alicui rei; (= *helpen om iets te verkoopen*) emptorem alicui invenire alicujus rei; *iemand van zijn geld a.*, spoliare aliquem pecunia, adjuvare in discipando patrimonio).
 afkijachen (trochleu) demittere.
 afhooren, audire.
 afhouden, tenere (d.v. de handen van iemand, manus ab aliquo), prohibere, cohibere, detinere, abstinere, retinere, arcere, deterere; (= *aftrekken*) deducere; (= *achteruitwijken*) recedere.
 afhouwen, abscidere, decidere, detruncare; (= *glad maken*) dedolare; van anderen a., succidere.
 afhuren, conducere.
 afhuurder, conductor.
 afjagen, abigere, pellere, depellere.
 afjakkeren, exagitare.
 afkabbelen, proluere, rodere (Lucr.).

afkalken: *semina facere*.
 afkappen, *via* afhouwen.
 afkeer, *fastidium, offensio, averatio, animus alienus, voluntas aliena, odium; a. hebben, animo averso esse (van iemand in aliquid); a. hebben van iets, abhorrere ab aliqua re (b.v. van het huwelijk, a re uxoria), alienum esse ab aliqua re, fugere aliquid*.
 afkeeren, *avertere, averruncare*.
 afkeurig, *alienus, aversus, remotus, fastidiosus; a. zijn, nie afkeer hebben in afkeer; a. maken, alienare, abalienare, abstrahere*.
 afkeerigheid, *fastidium*.
 afkerven, *abscidere*.
 afkeuren, *improbare, explodere, rejicere, arguere*.
 afkeuring, *improbatio, vituperatio*.
 afkijken, *speculari*.
 afklauteren, *descendere*.
 afklimmen, *abscondere*.
 afklommen, *descendere*.
 afkloppen (= *straffen*), *mulcare, fusta dolare; (= schoonmaken) excutere (Petr.)*.
 afkluiven, *praerodere*.
 afknabbelen, *arrodere, attondere (Virg.)*.
 afknagen, *praerodere, arrodere, derodere, (Cic. Div. I. 44.), rodere*.
 afknakken, *defringere*.
 afknellen, { *praecudere, abscindere*.
 afknippen, {
 afknippen, *abscidere*.
 afknotten, *truncare, detruncare*.
 afkoelen, *refrigerare, ventilare (Mart.), astringere (Plin.)*.
 afkoeling, *refrigeratio, ventilatio (Plin.)*.
 afkoken, *decoquere, elixare (Apic.)*.
 afkomen (= *beneden komen*), *descendere; (= ergens van daan komen) profectum esse, venire; (= afkomstig zijn), oriundum esse, proficisci; er slecht a., offendere, male provenire (Plaut.), er goed a., pulchre diacedere, bene provenire (Plaut.); (= bevestigd worden) liberari, defungi; van iemand a., se eripere alicui; van iets a. solvi (af liberari) aliqua re*.
 afkomst, *origo (—his f.), genus (—ris m.); van goede a., honesto loco ortus; van geringe a., humili (of ignobili) loco natus, van onbekende a., conditionis incertae; a. van een woord derivatio verbi (Quint.)*.
 afkomstig, *oriundus, prognatus; van voorgangers a. translationis, a. zijn, originem trahere, genus ducere*.
 afkondigen, *promulgare, praedicare, proscribere, prodere*.
 afkondiging, *promulgatio, praedicatio*.
 afkooksel, *decoctum (Plin.), decoctio (App.), elixatura (Apic.)*.
 afkoop, *redemptio (Hirt. Alex. 56)*.
 afkopen, *redimere*.
 afkoopig, *redemptio*.
 afkoopsoom (om niet te dienen) *vacatio (Tac.)*.
 afkorten, *reducere*.
 afkorting, *deductio*.
 afkrabben, *scabere (Plin.), deradere, abradere*.
 afkrassen, *scalpere, deradere*.
 afkrijgen, (= *beneden brengen*) *deferre; (= losmaken) solvere; (= afwisschen) abstergere; (= eindigen) absolvere*.
 afkruien, *devehere*.
 afkruipen, *derapere*.
 afkruipen: *ik kan het niet alleen af, sine auxilio facere id non possum; ik heb die zaak op mij ge-*

*nomen en kan er nu niet meer af, * eam rem suscepi et nunc ab ea desistere non possum*.
 afkrussen, ** osculando litem componere, * osculando mederi dolori*.
 aflaat, ** absolutio, * indulgentiae*.
 aflaatbrief, ** diploma indulgentiarum*.
 afladen, *deferre, detrahere, exponere; een wagen a. plastrum exonerare (of exinuire)*.
 aflaten, (= *nederlaten*) *remittere, (= aflappen) capulare, (= nalaten, desistere a., desinere, relaxare*.
 afleenen: *remand iets a., mutuari aliquid ab aliquo*.
 afleeren: *iets a. aliquid deducere, deservieri ab aliqua re, desuescere alicui rei; iemand iets a., deducere aliquid alicui*.
 afleggen, *deponere, ponere, exuere, reponere, abicere; de kinderschoenen a., e pueris excidere, nuce relinquare (Pers.); (= laten varen) ponere, deponere, abicere, exuere, sinem facere (aliqua re of alicui rei); een weg a., viam facere; een reis a., iter conficere; een eed a., iuramentum dare, jurare; een getuigenis a., testimonium dare; een bezoek a. bij iemand, aliquem visitare (of visitare); eenen doode a., mortuum pollingere (of componere) (eig. op een paradedod leggen); iemand iets doen a., deducere aliquid alicui; reukenschap a., rationem reddere*.
 aflegger (van een wijnstok), *viviradix (—his f.); (= kled dat niet langer gedragen wordt) * vestis (—is f.) qua non amplius utimur; (van een lijf), pollinator*.
 afleiden, *ducere, deducere, (scater of woorden) derivare, deducere; van den rechten weg a., derlinare a via, (= beïnghouden) distringere, (= verstoren) avocare; (= beïnguyen, beïnguyen), intelligere, officere*.
 afleider, (op een toren) ** fulminis abductor*.
 afleiding, *derivatio, deductio, notatio; a. van verdriet, levatio aegritudinis, avocatio*.
 afleidingskanaal, *omissarium*.
 afleidingsmiddel, *avocamentum (Plin.)*.
 afleken, *delingere (Cels.); (= afkruppelen) destillare*.
 afleveren, *exhibere, referre; een werk a., opus perfectum exhibere*.
 aflevering, (= *overlevering*) *exhibitio; (van een boek) particula*.
 aflezen, *legere*.
 aflichten, *levare*.
 aflikken, *delingere (Cels.), abligurire (Suet.)*.
 afloeren, *speculari*.
 aflokken, *abducere*.
 afloop, (= *het nederloopen*) *decursus (4); (= nistag) eventus (4), exitus (4); (= einde) finis (—is m.); gelukkige a., successus (4), proventus (4)*.
 afloopen, (= *naar beneden loopen*) *decurrere; (= afklimmen) descendere; (= van stapel loopen) deduci in aquam; (= uitvallen) cadere, evenire, vertere, verti, oedere; (= een einde loopen) peragi; (= afstroomen) defluere; (= op iets uitloopen) evadere; (= eindigen) abire, obtingere (Ter.); het zal weldra met hem a., mox actum erit da illo; (= door loopen verslijten) deterere; (= verwoeten) populari, depopulari; (= hollen) een schuim aflopende hooft collis (—is m.) leniter fastigatus*.
 aflossen, (= *vervangen*) *succedere (of subire) alicui, exoptere aliquem; (= betalen) solvere; (= terugroepen) revocare, deducere*.
 aflossing, (= *betaling*) *olutio*.
 afluisteren, *auscultare, legere (Plaut.)*.
 afmaaien, *metere, demetere*.
 afmaken, (= *eindigen*) *perficere, absolvere, pera-*

gère, transigère; (= *vereffenen of bijleggen*) transigère, decidère, componère; (= *ombrengen*) interficère, e medio tollère; *siel of van a.*, se subducère; *siel gemakkelijk van iets a.*, sine magno labore rem perficere.

afmalen, depingère, pingère.

afmaling, pictura.

afmanen, dehortari.

afmarcbeeren, proficisci, signa movère.

afmarsch, profectio.

afmartelen, conficère, macerare; *siel a.* se macerare.

afmatten, fatigare, destigare, exercere, conficère.

afmatting, defatigatio, lassitudo (—inis f.).

afmeten, metiri, metari, demetiri, dimetiri, per-metiri, exigère.

afmeting, dimensio.

afmuren, muro cingère.

afnaaien, conficère.

afnemen, demère, levare, decerpère; (= *ontnemen*) eripère, adimère, den *hoed a.* nudare caput; *de isfel a.* *, petinas tollère; (= *afschoppen*) debaurire; (= *afschaven of afzagen*) decidère; (= *afzegen*) abstergère; (= *minder woorden*) decre-scère, remittère, relanguescère (Sen.); (= *gissen*) colligère, conjicère; *iets kwalijk a.*, aliquid in malam partem accipère, aegre ferre aliquid; *ienand een eed a.*, iurejurando aliquem adigère, iusjurandum accipère; *gij hebt mij een pak van het hart afgenomen*, magno metu me liberavisti; *het a.*, decrescencia, remissio.

afneming, (= *ontneming*) ademptio (= *vermindering*)

decessio, decessus (4), levatio, decrementum (Gell.).

afneuzen, speculari.

afneuzer, speculator.

afnijken, abscondère, praecidère.

afvoegen, speculari.

afpachten, conducère (aliquid ab aliquo).

afpakken, deferre, detrahère.

afpalen, conspire, dissepere, metari, limitare.

afpassen, (= *afmeten*) metiri; (= *toetellen* nume-rare).

afpellen, deglubère.

afperken, metari.

afpersen, exprimère, extorquère.

afpijnen, conficère, macerare; *siel a.*, se macerare.

afpijken, (rooster) rapère.

afplukken, carpère, decerpère.

afpunten, acuère.

afpueten, dehortari, dissuadère; *het a.*, dissuasio.

afpueten, dehortari.

afpueten, (= *afpueten*), aberrare; (= *bevrjgd wor-den*) liberari; (= *veranderen*) exolescère.

afpueten, mulcare, fuste dolare.

afpueten, abradère, descombare.

afpueten, profectio, discessus (4).

afpueten, proficisci.

afpueten, rationes putare (of conferre of dis-pungère), paria facère; *met iemand a.*, aliquem ad calculos vocare, parum facere rationem cum aliquo; (= *afpueten*) deducère; *zijn geslacht a.*, genus ducère.

afpueten, avolare.

afpueten, instituère, condocescère, edocère, singère (Hor.), praeparare, docère; (*tot een misdand*) subornare.

afpueten, (= *naar beneden rijden*) decurrère; (= *vertrekken*) proficisci.

afpueten, abscondère.

afpueten, decursus (4).

afpueten, avocare, devocare; (= *openlijk bekend maken*) praedicare.

afpueten: *zijn werk a.*, negligenter opus peragère.

afpueten, *trans.*, devolvère; *intr.* devolvi.

afpueten, conglobare, detornare (Plin.).

afpueten; * flos lactis dehaurire.

afpueten, mulcare, fuste dolare.

afpueten, putrescère.

afpueten, rapère, vellère, avellère, refigère; (= *ontkraken*) eripère; *bloemen a.*, flores de-cerpère.

afpueten, rasura.

afpueten, adumbrare.

afpueten, adumbratio.

afpueten, abrogare, tollère, refigère, rescindère

abolère (Vell.); *een knecht a.*, famulum dimittere.

afpueten: *a.* van geestrijke dranken oms., abste-mius (Plin.).

afpueten (= *opheffing*) abrogatio, abolitio, reas-cio (Jct.); (= *onthouding*) abstinentia.

afpueten: *a.* van iets, stringère aliquid.

afpueten, abradère.

afpueten, digressio; *a.* nomen van iemand, vale-dicère aliquid; *iemand zijn a.* geven, dimittere ali-quem.

afpueten, separare, secernère, sejungere, exclu-dère, dividère, discondère, discernère, dirimère, discludère, segregare, distinguère; *door punt a.*, interpungere; *siel a.*, discedère, se secernère.

afpueten, secretio, divortium.

afpueten, defundère.

afpueten, dimittere.

afpueten, debaurire (Cato R. R.).

afpueten, abradère, tondère, attondère.

afpueten, delinearè, depingère.

afpueten, avellère, abscondère, distrahere, abrumperè, praerumpère.

afpueten, abrapto, avulsio.

afpueten, (*d. v. een pijl of kogel*) mittère, emittère, expellère; *een kanon a.* * solvère tormentum; (= *afsluiten*) discludère, secludère, dissepere.

afpueten, (= *warmte geven*): *de kachel schijnt goed af*, fornaci ignis anhëlat (Virg.).

afpueten, splendor (= *terugkaatsing*) repercussus (4.) Plin.); (= *beeld*) imago (—inis f.).

afpueten, depingère.

afpueten, facere segmina.

afpueten: *een boom a.*, arborem decorticare (Plin.) (of cingere, Jct.), desquamare corticem arboris.

afpueten, detrudère.

afpueten, scobis (—is f.), rasura.

afpueten, abradère.

afpueten, scobis (—is f.), rasura.

afpueten, abradère, descombare.

afpueten, abradère; (= *aansnijden*) signare.

afpueten, exemplar (—aris m.), exemplum.

afpueten, describere, transcribere.

afpueten, librarius, scriptor.

afpueten: *een a.* hebben, reformidare, horrère, (*van iets*), aliquid.

afpueten, abstergere, deterrère, terrère.

afpueten, abluère.

afpueten, adurère.

afpueten, demère.

afpueten, exuère, exuère, exuère.

afpueten, abstergère.

afpueten, despumare (Virg.).

afpueten, detrudère; (= *geven*) dare.

afpueten, abstergère, fricare, defricare.

afschutten, dissepere.
 afschutting, septa (—orum).
 afschuw, horror, summum odium; *een a. hebben van iets*, detestari aliquid.
 afschuwelijk, teter, foedus, turpissimus, abominandus, detestabilis, detestandus, execrabilis, infandus, horrendus.
 afschuwelijkheid, foeditas.
 afsijpelen, destillare.
 afslaan, eig. decutere, abscidere; (= *weigeren*), repudiare, negare, abnuere, abnegare, praecidere; *ronduit a.*, plane praecidere; *ik heb hem nooit iets afgeslagen*, nullius rei a me repulsam tulit; (= *afwerpen*) propulsare, repellere; (= *in prijs verminderen*); *het koren is afgeslagen*, vilis est frumentum, annona levata (of laxata) est; *zij hebben het graan afgeslagen*, pretium frumenti minuerunt.
 afslag, remissio; (*van den prijs*) levatio.
 afslager, (*bij verkooping*) praeco (—onis).
 afslaven, *sich a.*, se macerare.
 afsliepen, detrahère.
 afslippen, cote acutere; *den vloer a.*, pavimentum cote desumpare (Plin.); (= *beschaven*) excolère.
 afsluiten, *trans.* deterrere; *intr.* deterrere, usu atteri.
 afslingeren, emittere, mittere, excutere, *van sich a.* deijcere.
 afslippen, delabi.
 afslonzen, corrumpere, negligere.
 afslouven, fatigare, defatigare; *sich a.* se macerare.
 afsluiten, claudere, discludere, dissepere.
 afsluiting, septa (—orum), conclusio (—ōnis f.).
 afsmakken, deijcere, detrahère.
 afmeeken, precari, deprecari, supplicem petere.
 afmanuwen, increpare.
 afsnijden, abscidere, decidere, amputare, desecare, recidere, praecidere, succidere, resecare, (= *afsluiten of overwerpen*) intercludere; *rondom a.*, circumcidere, circumsecare.
 afsnijder, sector.
 afsnijding, amputatio.
 afsnoeien, amputare, attendere.
 afspannen, solvere, disjungere.
 afspelden, solvere.
 afspelen, peragere.
 afspiegelen, repercutere, referre.
 afspijzen, coenam finire.
 afspinnen, peragere (Mart.); *deducere stamina oolo*, penam absolvere, (= *vol eindigen*) peragere, absolvere.
 afspitten, abducere.
 afspoelen, abducere, proluere, eluere, perluere.
 afspreek, pactum, compactum, constitutum; *volgens u.* (ex) composito.
 afspreken, continere, componere, pacisci, concidere.
 afspringen, desilire; *mijne reis is afgesprongen*, actum est de meo itinere, consilium itineris faciendi deposui.
 afstaan, (= *verwijderd zijn*) distare, abetare, (= *afstand doen*) deistère (*van iets aliqua re of ab of de aliqua re*); (= *overlaten*) cedere.
 afstammeling, subdles (—is); (= *voon*) filius, (= *kleinsoon*) nepos (—ōtis); *hij was een a. van Masinissa*, ex stirpe Masinissae erat; *een a. der Goden* genus (—ōria n.) Deorum.
 afstammen, ortum esse, proficisci, oriundum esse, ortum ducere, genus ducere, originem trahere.
 afstamming, origo (—ōnis f.), genus (—ōris n.), *a. van een woord* derivatio verbi (Quint.).
 afstand, intervallum, spatium, discrimen (—ōnis n.), distantia; *verre a.* longinquitas, (= *overgave*) ces-

sio, alienatio; *a. doen van iets*, cedere aliqua re, omittere aliquid.
 afstandsmeting, spatiorum dimensio.
 afstandswijzer, itinerum index (—icis).
 afstappen, descendere; *van een onderwerp a.*, abire ab aliqua re.
 afsteken: *van sich a.* * gladio omnes circa petere; (= *door steken nedervanwaarts brengen*) deijcere, (= *door steken afscheiden*), abscidere; *iemand de keel a.*; jugulare aliquem; *eden a.*, oespites circumcidere; (= *afmeten*) metari, dimetare; (= *afvaren*); *van land a.*, solvere navem, repellere navem a terra; (= *verschillend zijn*) differre, discrepare; *de kleuren steken te sterk bij elkander af*, colores nimis inter se discrepant; *iemand de loef a.*, superare aliquem.
 afstelen, subripere.
 afstellen, omittere.
 afstemmen, antiquare, improbare.
 afsterven, mori, emori, intermori (Sen.), praemori (Ov.); *afgestorven vleesch* caro (carnis f.) hebes (—ētis); *der wereld a.*, * mentem a rebus externis sevocare, a voluptate animum sevocare; *het a.*, obitus (4); (= *uitgedoofd worden*) extingui.
 afstijgen, descendere.
 afstoffen, abtergere.
 afstoppen, hebetare, obtundere.
 afstooten, detrahère, decutere, depellere, repellere; *een jongeling met een afstotend karakter*, juvenis animo praeruptus; *een afstotend voorkomen*, horridus aspectus (4 *intr.*).
 afstorten *trans.* deijcere; *intr.* decidere.
 afstralen, fulgere.
 afstroomen, defluere.
 afstroopen, detrahère; *het vol a.*, pellem detrahère, deglubere.
 afstuiten op, reallire de; *alle vermaningen stuiten af op zijn onwil*, omnes adhortationes irritae sunt ejus contumaciā.
 afsturen, emittere, demittere; *het schip a.*, navem repellere.
 afzullen, delabi.
 aftappen, diffundere; (*van het eens vat in het andere*) capulare (Plin.); *bloed a.*, emittere sanguinem venis.
 afteekenen, designare.
 afteekening, descriptio, designatio.
 aftellen, numerare; (= *afrekken*) detrahère.
 aftillen, levare.
 aftobben, defatigare; *sich a.*, se macerare.
 aftocht, receptus (4), regressus (4), recessus (4); *den a. blazen*, receptui canere; *aan de soldaten werd een vrije a. toegestaan*, liberat militibus incolumibus discedere.
 aftornen, dissuere.
 aftrappen, detrahère, * pede decutere.
 aftreden, descendere; (= *afmeten*) metari, dimetari; (= *zijn ambt nederleggen*) decedere de provincia, (*van vorsten*) administrationem omittere.
 aftrek: *die goederen hebben veel a.*, merces illae facile exiguntur; *na a. der schulden*, deductione facta debitorum.
 afrekken, detrahère, abstrahere; (*van een geldsom*) deducere; *de hand van iemand a.*, deserere aliquem, desesse aliqui; (*sich verwijderen*) discedere.
 afrekking (= *afneming*), deductio; (= *losrukking*) avulsio.
 aftroggelen, abradere, eblandiri.
 aftroonen (= *aftraggelen*), eblandiri; (= *afvallig maken*) abducere,

aftuigen: een *schip a.*, armamenta demëre (of tollere) de nave.
 aftuimelen, cadëre de, devolvi.
 aftuinen, conspire.
 afvaardigen, legare, allegare, mittëre.
 afvaardiging, allegatio, missio.
 afvaart, profectio.
 afvagen, abstergëre, detergëre.
 afval (= opstand), defectio, rebellio; (= weggevoeren overschot) retrimentum; (= spaanders) praecisio; (= afgevallen vruchten) poma (—orum) caduca (of cadiva) (Plin.); (van het geloof) * apostasis (—is, f.); tot *a. verleiden*, abducëre, ad defectionem impellëre, alionare.
 afvallen (= nedervallen), decidëre, delabi, prolabi, cadëre, oxidere, labi; (van bladeren of vruchten) descendëre, desluëre; (= afvallig worden) deficiëre, desciiscere, rebellare, desluere; van het geloof *a.*, * deserëre religionem, * abjurare fidem; van het verbond *a.*, foedus frangere (of solvëre); (= vermoakken): hij valt bij den dag af; * in dies magis extenuatur, macrescit in dies; (verschillen): deze wijn valt eer af bij den anderen: * hoc vinum multum deterius est quam alterum; het *a.*, casus (*).
 afvangen, subducëre, liberare (iemand iets aliquem aliqua re), iemand een vlieg *a.*, praevénire aliquem.
 afvaren, solvëre navem, repellëre navem a terra.
 afvegen, abstergëre, detergëre.
 afvergen, flagitare aliquem aliquid.
 afverven (= de kleur verliezen), remittëre colorem.
 afvleien, limare, delimare (Plin.).
 afvlijen, scobis (—is, f.).
 afvullen, deglubëre, pellem detrahëre.
 afvloien, eblandiri.
 afvliegen, devolare; (= afvallen) decidëre.
 afvlieten, desluëre.
 afvloeien, desluëre; het *a.*, defluviu (Plin.).
 afvoeren, abducëre, deducëre; (langs een rivier) devehëre.
 afvorderaar, flagitator.
 afvorderen, flagitare aliquem aliquid.
 afvordering, flagitatio.
 afvragen, interrogare, erogitare (Plaut.), rogare, sciscitari, sciscitando elicëre.
 afvriesen, congelare.
 afwaaien, vento auferri.
 afwaarts, deorsum.
 afwachten, expectare, opperiri, praestolari, prospectare.
 afwachting, expectatio.
 afwaaschen, abludëre, aludëre.
 afwateringskanaal, deductorium (Fall.).
 afweken, solvëre, resolvere, abludëre, deglutinare (Plin.).
 afweenen, lacrimis delëre.
 afweerder, { defensor.
 afweerster, {
 afweg, deverticulum, iter (itineris, n.) avium (of devium), flexus (*); (= dwaling) error; op een *a. verzeilen*, in errorem induci; op een *a. voeren*, transversum agëre.
 afwegen, eig. pendëre, pensare, expendere, examinare; on eig. pensitare.
 afweiden, depascëre.
 afwenden, avertëre, declinare, deflectëre; de oogen *a.*, oculos avertëre, despiciere; (= afweren), defendere, amovëre, removëre, depellëre, propellëre, propulsare, averrancare.
 afwending, propulsatio; een *a. maken* (in den oorlog), diducëre manus hostium.

afwennen, trans. desuefacëre; een kind van de borst *a.*, infantum repellëre a matre; intr. desuefaci.
 afwentelen, devolvëre.
 afweren, arcëre, propellëre, defendëre, propulsare, deterrëre, detestari.
 afwering, propulsatio, depulsio (ook van een schuld).
 afwerken, absolvëre, peragëre, perficiëre; zich *a.*, confici labore.
 afwerpen, dejicëre, abjicëre, projicere, excutëre; een beschuldiging van zich *a.*, defendëre crimen.
 afweven, detoxëre.
 afwezen wordt door absens uitgedrukt.
 afwezend, absens.
 afwezendheid, absentia; doch dikwijls is het beter om het door absens uit te drukken.
 afwezig, absens.
 afwezigheid, zie afwezendheid.
 afwijken, declinare, deflectëre, digrediri, dissociëre, dissentire, discedëre, recedëre, aberrare, deerrare, degenerare; geen haarsbreed van iets *a.*, ab aliqua re non digitum transversum discedëre; van de woorden *a.*, recedere a verbis; van den rechten weg *a.*, de via decedere, deerrare itinere, aberrare via, recto itinere labi (alle ook on eig.); van de waarheid *a.*, a veritate deflectëre, (= verschillen) discrepare (van cum of ab) abhorëre (van ab), discedëre (van cum of ab), dissentire (van cum of ab); de gevoelen wijken van elkander af, variantur sententiae; de voorstellingen van het gebeurde wijken van elkander af, variantur memoria actae rei; de schrijvers wijken van elkander af, discrepat inter scriptores.
 afwijkend (= verschillend), discrepans, diversus; *a. berichten*, variare.
 afwijking, declinatio; (= verschil) discrepantia, varietas.
 afwijzen, repellëre, repudiare, refutare.
 afwijzing, repulsa, repudiatio.
 afwinden, devolvëre, evolvere.
 afwinnen, eludëre (iemand iets, aliquem aliquid) (Plaut.), asferre alicui aliquid (Suet.); den vijand een slag *a.*, vincëre hostem proelio; den vijand een stad *a.*, oppidum praecocupare; het iemand *a.*, praevartëre (of praevénire) aliquem.
 afwippen, trans. dejicëre; intr. decillire.
 afwisschen, abstergëre, detergere, eludëre.
 afwisselen, variare, distinguëre, vicem peragëre, alternare (Plin.).
 afwisselend, varius, alternus.
 afwisseling, vicissitudo (—inis f.), varietas, vicis (Gen van vix, welk woord in den Nom. met voorkomt); by *a.*, in vicem (of per vices); *a. brengen* in iets, variare aliquid, *a. van rust en arbeid*, alterna requies (—is f.).
 afwrijven, defricare, abstergëre, detergere.
 afwringen, extorquëre; (= afpersen) extorquëre.
 afzadelen, een paard *a.*, stratum detrahëre equo.
 afzagen, desecare.
 afzakken, labi, delabi, desluëre; zich laten *a.*, se demittëre; (= afdeinsen) cedëre.
 afzeggen, het laten *a.* (= berichten dat men niet komen kan) renunciare ad aliquem.
 afzegging, renunciatio.
 afzeilen, solvëre navem, muliri a terra, vela dare ventis.
 afzenden, emittëre, dimittere, mittere, allegare.
 afzender, qui misit.
 afzending, missio, allegatio.
 afzengen, adurëre.

afzenging, adnatio.

afzet, exactus (4), (Quint).

afzetten, eig. levare, deponere; (= verwijderen) removere; (= barocoven) spoliare; (= verkoopen) exigere; iemand van een ambt a., deijcere aliquem magistratu, abolere alicui magistratum; een koning a., imperium regi abrogare; een been a., crus amputare.

afzetter, spoliator, praedo. (—ōnis), grassator.

afzetterij, spoliatio.

afzetting, spoliatio, expulsio.

afzigtelijk, foedus, teter.

afzigtelijkheid, foeditas.

afzien, (van iets) desistere, abstinere; doen a. van iets, avocare, deterrere; (= leeren), iemand iets a., discere aliquid de aliquo, quae ab aliis fieri videmus cum solertia efficere, (heimelijk) surripere alicui aliquid; eens ruisde a. spatium oculis emetiri.

afzitten, descendere equo.

afzijn, Verbum, abesse; Subst., wordt door abesse uitgedrukt.

afzoenen, sis afkussen.

afzonderen, separare, segregare, secernere, excernere, secludere, sevocare.

afzondering, secessus (4), secretum.

afzonderlijk, Adj. privus, proprius; (= afgezonderd) separatus; elk (of ieder) a., singuli; tot a. gebruik verkoopen, in privatum vendere. Adv. seorsum, separate, separatim, singulatim, singulatum, singulim, privatim.

afzuigen (= overnemen) sugere; (= afmatten) conficere.

afzweren (= verwerpen); abjurare, jurare.

afzweren, aberrare.

agaat, achates (Plin.).

agent, procurator, qui negotia alicuius procurat; a. van politie, accensus, agens (—tis) rerum, publicus.

agentschap, munus (—ōris, n.) procuratoris.

agio, collybus.

agurk, cucumis (—ōris n.); wilde a. sicyos agrios (App).

ahornboom, acer (—ōris n.).

ahornhouten, acernus.

ajuin, caepa, cepa, caepe (—is n.), cape (—is n.), (in pl. alleen caepae).

ajuinhandelaar, caeparius (Lucil. ap. Nom.).

ajuinveld, caspina (Cot.).

akelig, horridus, foedus.

akeligheid, foeditas.

aker, titula; zie ook eikel.

akker, ager, arvum, terrēnum, seges (—ōtis f.) (Tib.).

akkerbouw agricultum, aratio.

akkerland, arva (—orum).

akkermaalsbosch, fruticetum.

akkerman, agricola.

akkerwet, lex (legis f.) agraria.

ake (= immermansbijl) ascia.

akke, lex (legis f.); a. van aanklacht, actio, commentarius.

al, 1° Adj.: al, alle, omnis; al het brood omnia panis; alle hoop omnis spes;

pl. alle omnes (—ium), toti; alle gezamenlyk universi, cuncti; al wat goedsunke, quidquid; allen die (of alle mogelyke) quicunque.

2° Adv. (= reeds) jam; al—ook quamvis, ut; al—ook nog zoo, quamvis, quantumvis; al gaande, eundo, iens (euntia) en zoo met alle tegenwoordige deelwoorden; al te, nimis; al te groot, nimius; al te veel, nimium.

3° Subst. (= heelal) universum.

alabastersteen, alabastrites (Plin.).

alant, inula (Hor.).

alantswijn, nectarites vinum (Plin.).

alantwortel, nestarea, panacea, helenium (P.).

alarm, tumultus (4); a. blazen, bellum canere.

albast eig. sis alabastersteen; oneig. (= groote blankheid) candor; van albast (= zeer blank) mar-morea.

aldaar, ibi, illic; (na verba van komen) eo, illuc.

aldus, ita, sic.

aleer (= voordat), antequam, priusquam.

algeheel, totus.

algemeen, 1° Adj. universus, generalis, omnium rerum, omnium (hominum), universalis; (= overal geldig) perpotans; (tot a. gebruik of a. in gebruik) publicus, communis, vulgatus, vulgaris, tritus; tot a. gebruik, in commune; or heerscht algemeene overeenstemming, omnes uno ore consentiunt; een algemeenen oorlog voeren, cum omnibus rebus bellum gerere; het a. belang, res (b f.) publica; dat woord is te a., * ea vox parum definita (of nimis ampla) est; een a. begrip, * notio universa (of summa), * notio communis; algemeene begrippen, notitiae rerum; een a. spraakwoord, proverbium sermone tritum; a. maken, vulgare, publicare; a. worden, vulgari, increbrescere; de slachting wordt a., omnibus locis fit caedes; dat slucht wordt a., fuga passim fieri coepta est, in fugam omnes versi sunt; een a. geneesmiddel, pancrestrem medicamentum; in algemeene trekken, summam;

2° Subst. vulgus (m. of n.); het belang van het a., omnium salus (—ōtis, f.), summa salus, rei publicae salus, res publica; in het a., universae, in universum, generatim, omnino, vulgo;

3° Adv. vulgo, publice, in universum, in universo, generatim, generaliter, summam, communiter, per se, undique, passim, in omnes partes, omnibus rebus (of partibus), consensu omnium; a. bekend, omnibus notus, notis atque vulgatus, tritus; a. bekend, carus acceptusque omnibus, niet a. bekend maken, intra privatos parietes continere, dat is niet a. bekend geworden, hoc non cognitum; est ab omnibus; a. geacht worden, bene audire ab omnibus; iets a. opvatten, aliquid a propriis personis et temporibus avocare; a. vermoedt men, omnes suspicantur; zoals men a. geloof, ut opinio est omnium; a. goedgekeurd worden, omnibus (of in vulgus) probari.

algemeenzaam, omnibus sufficiens.

algeede, de a. God Deus optimus maximus.

alhier, hio.

alhoewel, quamquam, etsi, tametsi, quamvis, licet, quum, ut.

alkoof, cotheca (Plin.).

alle, sis al.

alledaagsch, vulgaris, vulgatus, tritus, obsolētus, quotidianus, humilis.

alleen 1° Adj., solus, unus; 2° Adv., solum, tantum, modo, dumtaxat; niet a. — maar ook non modo — sed etiam, et-et, quum-tum

alleenhandel, monopolium (Suet. Tib. 30 en 71).

alleenheerschappij, regnum, potestas singularis, imperium singulare, onvoettige a. tyrannus (—idis f.)

alleenheerscher, rex (regis), princeps (—cipis), dominus, qui solus regnat, pones quem est summa rerum omnium; (onvoettig) tyrannus, qui solus rerum potius est.

alleenlijk, tantummodo.

allenge, paulatim, eensim, pedetentim, gradatim, minutatim.

allenthalve, ubique, undique.
 allerbest, *Adv.* optime.
 allereerst, *Adv.* primo omnium.
 allerhande, varius, diversus.
 allerlei, varius, diversus, omnia.
 allerwegen, ubique, undique.
 alles, omnia (—um), cuncta (—orum).
 alleszins, omnino.
 alloo: *silver van zuiver a.*, argentum purum.
 almacht, potentia, omnipotentia (Maer.).
 almachting, omnipotens (—ntis) (Virg.).
 almanak, fasti.
 aloë, aloë.
 alom, ubique, undique.
 aloud, antiquus, prius.
 aloudheid, antiquitas.
 alphabet, * alphabetum.
 alphabetisch: *in alphabetische orde* literarum ordine dispositus.
 alreeds, alreeds, jam.
 alruin (*slaapmiddel*), mandragoras, (Col.), circasum (Plin.).
 als (= *wanneer*), quum; (= *indien*), si; (= *gelijk*) ut; *bij een Substantivum wordt het niet vertaald, wanneer dat Substantivum dient, om den toestand van een' persoon of zaak gedurende de handeling uitdrukken, b. v. Cato begon als oud man de geschiedenis te schrijven* Cato senex scribere historiam instituit, (*na simul, similis enz.*) ac, atque; (*na tam met een Adj. of Adv.*) quam; (*na tantum*) quantum; (*na tot*) quot; (*na talis*) qualis; (*na toties*) quoties; (*na totidem*) quot, ac; (*na idem*) qui (quæ, quod), ac; *als het ware*, quasi, velut; *als maar*, dummodo.
 alden, tum.
 alsem, absinthium; *met a. toebereid*, absinthiatum. Sen.
 alsemwijn, absinthites (Col.).
 alsmede, item, itemque.
 alsnog, adhuc.
 alnu, nunc, jam.
 alsof, quæsi, tanquam, tanquam et, een, perinde ac si.
 altoen, tum, tuuc.
 altaer, ara, altaria (—ium).
 altogader, omnes (ium).
 altemaal, omnes (ium).
 altemet, interdum, forte.
 althans, altem, certe; (*na si non*) at.
 althea, hibiscum, sycophyllon (App.).
 altijd, semper, nunquam non, perpetuo; *voor a.*, in perpetuum.
 altijdddarend, sempiternus.
 altoos, *sie* altijd.
 aluin, alumen (—inis, n.) (Plin.).
 alvermogen, *sie* almacht.
 alverens, Conj. antequam, priusquam; *Adv.* prius.
 alwaar, ubi, qua; (*na Verba van komen*) quo.
 alweder, rursus, denovo.
 alwetend, qui scit omnia, cujus notitiam nulla res effugit, qui omnia videt et audit, omnia providens et animadvertens; *a. zijn*, omnia scire, scientia sua omnia complecti.
 alwetendheid, omnium rerum scientia, scientia omnia complectens.
 alwie, quicumque, quisque.
 alwijs, unus omnium sapientissimus.
 alwijsheid, sapientia maxima.
 alziend, omnia videns (—ntis), qui omnia videt, omnivens (Lucret.).

alzo, ita.
 amandel (*vrucht*), amygdalum, amygdala; *bittere a.*, nux (nucle, f.) amara; (*boom*) amygdala, amygdalus (f.) (Pall.); *de amandelen aan den hals*, tonsillae.
 amandelblad (*of daarop gelijkende*), folium amygdalaceum (Plin.).
 amandelboom, *sie* amandel.
 amandelolie, oleum amygdalinum (Plin.), metopion (Plin.).
 amarant (*een bloem, ook duizendschoon genaamd*), amarantus (Ov.).
 ambacht, artificium, fabries, opificium, ars (artis, f.), quaestus (4).
 ambachtsman, faber, opifex (—icis), officinator.
 ambassade, legatio.
 ambassadeur, legatus, orator.
 amber, electrum, succinum (Plin.).
 ambrosia, ambrosia.
 ambt, munus (ëris, n.), officium, magistratus (4), curatio, provincia; (= *erambt*) honor; *een ondergeschikt a.*, ministerium; *iesmand die naar een a. staat*, candidatus, petitor; *naar een a. staan*, munus petere; *met iemand naar een a. staan*, munus competere (Plin.); *mededinger naar een a.*, competitor; *nederlegging van een a.*, abdicatio; *een a. nederleggen*, abdicare se magistratu, depocere officium, abdicare; *een a. aanvaarden*, munus (of magistratum) inire, munus suscipere; *zijn a. waarnemen*, munus administrare (of obire of sustinere), munere fungi; *iemand die een a. bekleed heeft*, functus aliquo munere; *iemand a. waarnemen*, partes alienius agere; *zijn a. slecht waarnemen*, deesse muneri, declinare ab religione officii; *iemand een a. geven*, waarvoor hij met geschenkt is, eintelles bovi imponere; *een moedelijk a.*, provincia dura; *men gaf hem een a. dat te waar was voor zijns krachten*, huic curatio fastigio suo major data est;
 ambten (= *erambten*), honores (—um); *naar eer*) ambten staan, inservire honoribus; (*eer*) ambten verkrijgen, adipisci honores, ad (of in) honores ascendere.
 ambteloo: *a. burger*, privatus (homo, —inis); *als a. persoon*, privatus, privatum.
 ambtenaar, magistratus (4), minister; (= *commissie*) portitor, publicus.
 ambtgenoot, collëga.
 ambtgenootschap, collegium.
 ambtsbezigheid, *sie* ambtspllicht.
 ambtsbroeder, collëga.
 ambtshalve, * ex officio, * qualitate qua.
 ambtspllicht, munus (—eris, n.), officium; *ambtsplichten*, munia (—ium).
 ambteverrichting, *sie* ambtspllicht.
 ambulant, vagus.
 amechtig, anhelans, anhelus.
 amechtigheid, anhelitus (4).
 amen, * amen.
 amelij, momentum temporis.
 amethyst, amethystus (f.) (Plin.); *van a. gemaakt*, amethystinus (Plin.).
 amfiem, opion (Plin.).
 amiant, amiantus (Plin.).
 ammoniak: *zout van a.*, sal (salis) ammoniacus.
 amulet, amuletum (Plin.).
 amuseeren, delectare; *zich a.*, delectari.
 amusement, delicias, delectatio, delectamentum.
 anapest, anapestus.
 ander: *een a.*, alius, alter; *de andere*, alter; *de anderen*, ceteri, alteri (*het laatste wanneer er*

tuos partijen zijn); op een andere wijze, alio modo, aliter; des anderen daags, postridie; op een anderen tijd, alius; in andere opzichten, alioqui; op een andere plaats, alibi; van een andere plaats, aliunde; naar een andere plaats, alio; (eigendom) van een ander, alienus; ten anderen, secundo, deinde; de een of ander, aliquis.

anderdaagsch, tertianus.

anderdeels, altera ex parte.

anderhalf, sesquialter, sesqui; *a. maal grooter*, sesqui major; *a. glas*, sesquicyathus; *a. duim breed*, sesquidigitalis, sesquidigitus; *a. uur*, sesquihora (Plin.); *a. bunder*, sesquijugernum; *a. pond*, sesquilibra; *anderhalve maand*, sesquimensis (—is, m.); *a. schepel*, sesquimodius; *a. voet lang*, sesquipedalis; *anderhalve voet*, sesquipes (—ēdis, m.).

andermaal, iterum.

anders (= op een andere wijze), aliter; (= als dit niet zoo is of was) alioqui. *Soms wordt het door ne uitgedrukt, b. v. dus het niet; a. zal ik u straffen, noli facere ne te puniam; (= ten minste) saltem.*

anderszins, aliter.

anderwerf, iterum.

andijvie, nichorium, intibus, intubum, seria (—dis, f.).

anderen, stachys (—yos, f.) (Plin.), marrubium

anekdote, narratio. (Col.)

anemoon (= klapproos), anemone.

angel (van een insect) aenleus; (om te visschen), hamus; met een a. gewapend, aculeatus.

angst, angor, anxietas, anxietudo (—inis, f.), pavor; iemand a. aanjagen, scrupulum alicui injicere, consternare aliquem.

angstig, anxius, pavidus, tropidus; *a. makend*, anxius; *Adv. anxie*, trepidanter.

angstvallig, religiosus, scrupulosus, verecundus.

angstvalligheid, scrupulus, verecundia, religio.

anije, anisum (Plin.).

anker (van een schip), ancōra; (in een muur) ancor (—ōnis m.), ansa ferrea; *het a. uitwerpen*, ancoram jacere; *het a. lichten*, ancoram tollere, navem solvere; *het a. kappen*, ancoram praecidere; *het a. winden*, ancoram moliri; *het schip voor a. houden*, navem in ancoris tenere; *voor a. liggen*, consistere in ancoris (of ad ancoram), stare in ancoris; *voor a. liggen wachten*, expectare in ancoris; *van het a.*, ancorarius.

ankeren, ancoram jacere.

ankergrond, fundus ancōris aptus.

ankerkabel, funis (—is m.) ancorarius, ancorale (—is m.).

ankerkruis, subacus (—ūdis f.) ferrea.

ankerplaats, statio, castra (—orum) nautica (*dit laatste alleen van een vloot*).

ankertouw, zie ankerkabel.

ansjovis, aphyra (Plin.).

antimonium, (= spiesglas) stibium, stibi, stimmi (Cele).

antwoord, responsum, responsio; *a. geven* zie antwoorden; *a. krijgen*, responsum ferre (of auferre); *ik krijg a. op mijn brief*, meis literis responderetur (of rescribitur); *ik kreeg ten a.*, responsum mihi est, responsum datum est, *hierop dient tot a.*, adversus haec responderetur; *nietdaar het a. op uwe vraag*, habes quod ex me quaeritis; *a. brengen*, responsum referre; *iemand het a. niet schuldig blijven*, * affitum verborum rependere; *iemand geen gelegenheid geven tot a.*, alicui respondendi locum non dare; *geen a. verdienen*, indignum esse responsione.

antwoorden, respondere, rescribere, responsum dare (of edere of reddere), referre, suscipere; (= *niet verdienen*) se defendere; (= *niet verantwoordigen*) se purgare; *iemand a.*, respondere (of rescribere) alicui; *op iets a.*, respondere (of rescribere) ad aliquid; *het is gemakkelijk hierop te a.*, ejus rei facilis et prompta est responsio.

apenbakkes, percella (Plaut.).

apocrief, * apocryphus; (= *verdacht*) suspectus.

apostel, apostolus (Eccl.).

apostelschap, munus (—ūs m.) apostoli, (Eccl.).

apostolisch, apostolicus (Eccl.).

apotheek, medicina, * pharmacopolium, medicamentarii taberna, medicina taberna.

apotheker, medicamentarius (Plin.), pharmacopola; (*dit laatste woord duidt echter meer een kraakzaker aan*).

appel, malum; *roste a. melinölum*; *de a. valt niet ver van den stam*, aquila non progenerat columbam, magnam vim habet paternus maternus quo sanguis

appél, (= *beroep*) provocatio, appellatio.

appelleeren, provocare, appellare.

appelbloesem, flosculi malorum.

appelboom, malus (f.).

appelflauwte, defectus (s) animi, syncōps (Veget.)

April, mensis Aprilis.

arbeid, labor, opera, opus (—ūs m.), negotium, pensum; *a. der werklieden*, opera fabrilis; *geleerde a.*, studia (—orum); *a. bij de lamp*, lucubratio; *zittende a.*, opera sedentaria (Col.); *die zittende a. verricht*, sedentaria (Plant.); *a. in snipperstran*, operae subscivae; *geen a. ontziende*, non fugiens laboris; *overmoede a. komt alles te boven*, labor omnia vincit; *nie werk en moeite*; (*baremsnood*) dolores (—um m.); *in a. zijn*, ex parte laborare.

arbeiden, laborare, in labore esse, opus facere, operari (Ulp. Dig.), in opere esse, opus obire, standere literis; *bij lamplicht a. lucubrare*; *aan iets a.*, laborare in aliqua re, operam dare alicui rei; *ijverig aan iets a.*, deudare et laborare in aliqua re, multo sudore et labore facere aliquid; *voor iets a.*, alicui rei servire (of consulere); *te vergeefs a.*, inanem laborem suscipere, irrito labore se fatigare; *te veel a.*, laboribus confici (of se frangere); *dag en nacht a.*, labores diurnos nocturnosque suscipere; *voor het algemeene welzijn a.*, operam rei publicae tribuere, insumbere ad salutem rei publicae; *den geheelen dag a.*, totum diem insumere operi; *bij een meester a.*, operas fabriles praebere; *voor loon a.*, operam suam locavisse; *nie werken en zwegen*.

arbeider, operarius (pl. operae), mercenarius (pl. operae conductae); (= *lastdrager*) bajulus; (*bij verechansingen en wegen*) munitor; (*een vlijtig a.*, operarius navis, homo (—inis) industrius (of laboriosus).

arbeidsloon, munuspretium.

arbeidzaam, laboriosus, industrius.

arbeidzaamheid, labor, industria.

archief, tabularium, tablinum logeum, tabulae publicae, chartae publicae.

architect, architectus, architecton (—ōnis).

architraaf, epistylum, corra.

archivarius, tabularius, archista (Pandect.).

arend, aquila; *van een arend*, aquilinus.

arenddrager, aquilifer.

arendsklauw, unguis (—is, m.) aquilinus.

arendsnene, naeus aduncus.

argdenkend, suspiciosus.

argeloos, improvidus, imprudens, simplex (—*is*).
 argeloosheid, simplicitas.
 arglist, malitia, malitiosa astutia, vafritia, capti-
 tuncula, captio.
 arglistig, malitiosus, vaser, captiosus, fraudu-
 lentus; *op arglistige wijze* per insidias.
 arglistigheid, *zie* arglist.
 argwaan, suspicio; *a. koesteren* suspicionem habere,
 suspicere. *suspiciari*; *men koestert a.*, non abest
 suspicio.
 argwanend, } suspiciosus.
 argwanig, }
 aria, canticum.
 ark, arca (laet.).
 arm, *Subst.* (= *bovenarm*) lacertus; (= *onderarm*)
 brachium; (*met de hand er bij*) manus (4 f.);
 (*van een rivier*) brachium; (*van de zee*) fretum,
 (*van een leuningstoel*) ancon (—*onis m.*) (Caur.);
tot den a. behoorende brachialis; *iemand in den*
a. nemen (= *om hulp vragen*) auxilium petere ab
 aliquo; *een slag om den a. houden*, retinere ali-
 quid; *sich in iemand a. werpen*, complecti (of
 amplecti) aliquem, se rejicere in aliquem; *konin-
 gen hebben lange armen*, regibus longae sunt ma-
 nus; *ik wensch in uwe armen te sterven*, in tuo
 complexu emori cupio; *een dochter uit de armen*
der moeder scheuren, avellere filiam de matris
 complexu; *een kind op den a. dragen*, puerum in
 manibus gestare; *iemand met open armen ontean-
 gen*, supinis manibus excipere aliquem (Suet.).
Adj. pauper (—*bris*), inops (—*pis*), egenus, indi-
 gens; (= *ongelukkig*) miser, miserrimus; *a. zijn*,
 inopem esse, vitam in egestate degere; *a. worden*,
 ad paupertatem redigi, ad egestatem pervenire;
a. maken, ad inopiam redigere.
 armband, armilla, brachiale (—*is, n.*); *met arm-
 banden versierd* armillatus (Suet.).
 armbestuur, * curatores (—um) publici pauperum.
 armbezorger, * diaconus.
 armbus, * pyxis (—*idis, f.*) in qua stips egenis
 colligitur.
 armenschool, * ludus literarius egentium puerorum.
 armhartig, miser, vilis, mendicous, tenuis.
 armhuis, ptochium, ptochotrophium (Jot.).
 armkas, * pecunia publica egentium.
 armoede, paupertas, egestas, pauperies (5 f.),
 inopia, indigentia, mendicitas, angustiae; *van zijn*
eigen a. iets aan een ander geven, ex suis angu-
 stiis alterius sustentare tenuitatem; *in a. leven*,
 vivere in paupertate (of egestate), parca vitam
 agere, vitam in egestate degere, vitam inopem
 colere; *tot a. vervallen*, ad paupertatem (of inop-
 iam) redigi, ad egestatem pervenire; *tot de bit-
 terste a. vervallen*, ad pendendam inopiam delabi;
tot a. brengen, ad inopiam redigere; *a. is geen*
schande, paupertas tolerabilis est si ignominia ab-
 sit; *iemand de a. verlichten*, paupertatis onus alicui
 levare; *signe a. ontveinszen*, obocare ferre egestatem;
a. van geest, animi egestas, inopia, inopia et jeju-
 nitas; *a. aan woorden (in de taal) verborum pauper-
 tas (of egestas)*, (in het gesprek), paupertas sermonis.
 armoedig, humilis, tenuis, mendicous, vilis, exi-
 guus; *armoedige woning*, gurgustium.
 armpijp, radius.
 armstoel, hemicyclium, artusellium (Petr.).
 armzalig, tenuis, mendicous, vilis; *een armezalige*
rede, oratio jejuna.
 arreslee, *zie* slede.
 arrest: *in a. brengen*, in vincula ducere; *in cus-
 todiam dare*; *in a. zitten*, in vinculis esse; (= *vonnis*)
 iudicium.

arrestoeren, (= *gevangen nemen*) prehendere,
 comprehendere; (= *vaststellen*) ratum facere.
 arsenaal, armamentarium.
 arsenicum, spodos (f.) (Plin.).
 artikel, * articulus.
 artillerie, machinæ bellicae.
 artisjok, cinara (Col.), scolymus (Plin.), cactus
 (Plin.).
 arts, medicus; *een bekwam a.*, medicus dignus
 sua arte, medicus artis peritus; *een a. aannemen*,
 medicum adhibere, ad medicum se conferre; *een*
a. bij een sieke halen, aegrum medico trahere,
 medicum ad aegrotum adducere; *zijn eigen a. zijn*,
 valetudinem arbitratu suo regere sine adjumento
 consiliove medici, sibi ipsum mederi; *den a. be-
 talen*, medico honorem habere, medico pretium
 operae solvere; *de a. van die plaats behandelde*
mij, medicus tum in his locis repertus assidebat
 mihi.
 artsenij, medicina, medicamen (—*is, n.*), medi-
 camentum, remedium.
 artsenijverkooper, *zie* apotheker.
 artsenijwinkel, *zie* apothec.
 as, (*van een waagen en van een bod*), axis (—*is m.*).
 asch, cinis (—*bris m.*); *gloriende a.*, favilla; *van*
(of uit) asch cinereus (Scrib.); *tuschen twee sto-
 len in de a. zitten*, inter sacrum saxumque stare
 (Plaut.).
 aschachtig, cineraceus (Plin.), cinereus (Plin.).
 aschbus, urna.
 aschdag, * cineralia (—*ium*).
 aschgrauw, cineraceus (Plin.), cinereus (Plin.).
 aschhoop, cervus cineris.
 aschkleurig, *zie* aschgrauw.
 aschschop, batillum.
 aschwater, lix (Varr. ap. Plin.).
 assem, *zie* adem.
 asperge, asparagus (Col.); *wilde a.* myacanthon
 (Plin.).
 asphalt, bitumen (—*inis n.*).
 aspunt, axis (—*is, m.*), polus, vertex (—*is*;
m.); *de aspunten*, cardines (—*um, m.*) mundi,
 de verheffing van het a., inclinatio mundi.
 assechepootster, femina inculca.
 assignatie, syngrapha, perscriptio, attributio.
 assuradeur, * assecurator.
 assurantie, * assecuratio.
 aster, aster (—*bris m.*) Atticus.
 astrant, refractariöus, petulans; *zie* brutaal.
 astrologie, rationes (—*um, f.*) Chaldaicas, nu-
 meri Babylonici.
 astronomie, astrologica, astronomia (Sen.).
 astronoom, astrologus.
 aterling, scelestus.
 atheïst, atheus (Cic N. D. I. 23).
 athleet, athleta.
 atlas, (= *satijn of zijde*) sericum; (= *kaartenboek*)
 descriptio mundi.
 atoom, atomus (f.).
 attest, } testimonium.
 attestatie, }
 auctie, auctio.
 audientie: *a. geven*, potestatem sui aduendi
 praebere; *zie* gehoor.
 agurk, *zie* agurk.
 Augustus, (maand) mensis (—*is m.*) Augustus,
 (voor Keizer Augustus Sextilis genaamd).
 antaar, *zie* altaar.
 auteur, scriptor, auctor.
 authentiek, genuinus, verus.
 automaat, automaton (Petr.).

autoriteit, auctoritas.
 averechts, perverse, praepostere.
 averechtsch, perversus, inversus, praeposterus.
 averij, damnum.
 avond, vespere, vesper, eorum diei; *tegen den a.*, ad vespere; *des avonds*, vesperi; *bij a.*, vespertinus (Adj.); *gisteren a.*, huius vesperi; *het is a.*, sero est; *het wordt a.*, advesperascit; *met het vallen van den a.*, vesperscente coelo, inelato die; *zeer laat in den a.*, pervesperi.
 avondlucht, aer (aëris, m.) vespertinus.
 avondmaal, cibus vespertinus; * coena Domini.
 avondschemering, crepusculum.
 avondster, vesper.

avondtj'd, tempus (—ōris, n.) vespertinum.
 avonduren, horae vespertinae.
 avonturier, planus, erro (—ōnis).
 avontuur, casus (4); (*op avonturen uitgaan*) fortunam experiri, casus quaerere.
 avontuurlijk, fortuitus.
 axioma, pronuntiatum, axioma (atis, n.) (App.).
 azen: *op iets a.*, passi aliquo cibo, (= *beyeren*) captare aliquid.
 azijn, acetum; *scherpe a.*, acetum acre.
 azijnflesch, acetabulum.
 azijnzuur, Adj. acidus.
 azuren, caeruleus.
 azuur, caeruleum, caeruleus color.

B.

Baai (= *inham der zee*) sinus (4), sinus maris; (= *wolachtige stof*) gausape (—is, n.); *van b. gemaakt*, gausapinus (Mart.); *in b. gekleed*, gausapatus (Sen.).
 baaierd, chaos (Acc. chaos, Abl. chaos, n.).
 baak, * signum ad vada nautis indicanda, (= *vuurbaak*) * pharus (f.).
 baal, fascis (—is, m.), sarcina.
 baan (= *heirbaan*), via publica, via militaris; (= *open vlakke*), planities (5 f.); (= *loopbaan*) spatium, curriculum, gyrus; (*van een kleed*), plagula; *op de baan brengen* (= *voorstellen*) afferre in medium; *b. breken*, viam aperire; *de b. der deugd*, via virtutis; *op de eenmaal betreden baan voortgaan*, instituta sua tenere.
 baanderheer (= *baron*), * baro (—ōnis).
 baar, Subst. (= *golf*) unda, fluctus (4); (= *lijkbaar*) lectio, torsus, feretrum; (= *staaf*): een b. *goud of silver*, later (—ōris, m.) aureus of argenteus; *sie ook draagbaar*.
 Adj. een bare zee, mare (—is, n.) apertum; *b. geld*, numerata pecunia, numeratum, pecunia praesens.
 baarlijkelyk, manifestus, evidens, perspicuus.
 baarlijkelykheid, evidentia, perspicuitas.
 baard (*van monnen en visschen*), barba; (*van korenaren*) arista; *een lange b.*, barba promissa; *een ruige b.*, barba hirsuta; *met een korten b.*, barbatus; *den b. laten groeien*, barbam promittere (*of* deponere of tondere; *met een b. voorzien*, barbatus; *den b. uittrekken*, vellere barbam.
 baardeloos, imberbis.
 baardig, barbatus.
 baardje, barbula.
 baardscheerder, tonsor.
 baardscheerderswinkel, tonstrina.
 baardscheerster, tonsionula.
 baarmoeder, uterus, vulva (*het laatste voor-schynlyk meest van dieren*).
 baars, perca.
 baarvies, secundae.
 baas, herus, dominus; *van den b.*, herilis; *den b. spelen*, dominari; *zij willen in alles den b. spelen*, primos ac omnium rerum voluit.
 baat, commodum, lucrum, utilitas; *veel b. vinden bij iets*, valde levare aliqua re; *sie nut en voordel*.
 baatzucht, avaritia, computatio, utilitas.
 baatzuchtig, avarus, quastuosus, commodo suo prospiciens.
 babbelaar, homo (—ōnis) garrulus (*of* loquax —ōis), blatero (—ōnis) (Gell.).

babbelaarster, sermocinatrix (—icis) (App.); *oude b.*, anus (4 f.) garrula.
 babbelachtig, garrulus, loquax (—acis).
 babbelaarj, loquacitas.
 babbelen, garrere, blaterare, effutire, nugari.
 babbelkous, zie babbelaarster.
 babbelsucht, garrulitas, loquacitas.
 bad, balneum, lavatio, lavatrina, lavacrum (Gell.); *badem*, balneae, balnea (—orum); (= *gezondheids-brom*) aquae; *naar de baden gaan*, ad aquas proficisci.
 baden: *zich b.*, lavari, perlati; *het b.*, lavatio; *tot het b. behoorende*, balnearius, balnearis, *niet in tranen b.*, condici lacrimis.
 badgast, qui aqua utitur.
 badgeld, pretium balneare.
 badhouder, balneator.
 badhoudster, balneatrix (—icis) (Petron. ap. Serv.).
 badhuis, balneae, thormae; *ontkleedkamer in een b.*, apodyterium; *badkamerje in een b.*, cella.
 badinrichting, balneae, thormae.
 badkamer, balneum.
 badkamerje, cella.
 badkleed, vestis (—is, f.) balnearia.
 badknecht, administer balnearis.
 badkom, labrum.
 badkuip, solium.
 badmeester, balneator.
 badplaats (= *gezondheidsbrom*), aquae (salubres).
 badkuur: usus (4) aquarum.
 baffen, latrare.
 bag, zie ring.
 bagage, impedimenta (—orum).
 bagatel, zie beuzeling.
 bagger, coenum.
 baggeren, fossas oblimatas detergere.
 bagijn, zie begijn.
 bajert, zie baaierd.
 bajonet, pugio (—ōnis, m.).
 bak, crater (—ōris, m.), echinus, (Hor.), lacus (4); (*van een wagen*) ploximum (Catull.).
 baken, zie baak.
 baker, nutrix (—icis) assa.
 bakeren, fovēre; *niet in de son b.*, apricari.
 bakermat (= *oorsprong*) origo (—inis, f.).
 bakhuys, zie bakkes en bakkerij.
 bakken, coquere; *in de pan b.*, frigare, torrere.
 bakker (*tevens molenaar*) pistor, furnarius (Ulp. Dig.); *tot een b. behoorende*, pistorius.
 bakkerij, pistrina (Plin.), * casa furnaria.
 bakkersambacht, panificium, furnaria.
 bakkersoven, furnus.

bakkersschop, pala.
 bakkerswinkel, pistrina; een *δ*, houden, furnariam exercere.
 bakkes, os (oris, n.), frons (—ntis, f.); een om-
 beschaamd *δ*, os durum.
 bakoven, furus, fornax (—acie, f.).
 bakpan, testum, testu.
 baksteen, later (—āris, m.).
 baktand, deus (—ntis, m.) gennunus.
 baktrog, alveus.
 bal (= speelbal), pila (insoria) waarvan 4 soorten
 bestonden: trigon (—ōis, m.), follis (—is, m.),
 paganicum en harpastum; (van den voet) planta;
 (= testbal) testiculus, testis (—is, m.) (Oels),
 den *δ*. geheel mis slaan, tota via errare.
 balansen, librare.
 balans (= weegschaal); libra, lanx (—neis, f.)
 (= berekening van inkomsten en uitgaven), ratio
 acceptorum et datorum, compensatio (Jct.); de *δ*.
 opmaken, rationem trahere (of dueëre), compen-
 sare (Jct.).
 baldadig, protervus, petulans.
 baldadigheid, petulantia.
 balsem, * maxilla balaenae.
 balg, pellis (—is, f.), exuviae; (= buik) venter
 (—tris, m.).
 balie, subsellia (—orum) (eig. de banken, waarop
 de rechters zeten).
 baljuw, praetor, praefectus.
 baljuwschap, praetura, praefectura.
 balk, traba (—bis, f.), tignum, templum; aaneen-
 gevoegde balken, trabes compactiles; de ruimte
 tusschen twee balken, intertignum; door balken
 verbinden, contignare; een kleine *δ*, tigillum.
 balken (zoals een ezel), ruddere.
 balkje, tigillum.
 balkon, podium, maonianum, projectum (Jct.), pro-
 jectio (Jct.), subdiale (—is, n.) (Plin.).
 ballast, saburra.
 ballasten, saburrae.
 ballet, embolium.
 balletje, pilula, sphaerion (Cels.).
 balling, exsul (—ilis), extorris (—is); (op een
 bepaalde plaats moettende wonen) relegatus; *δ*. zijn,
 exsulare, carere patria.
 ballingschap, exsilium; (op een bepaalde plaats)
 relegatio; in *δ*. zijn, in exilio esse, exsulare,
 patria carere; in *δ*. gaan, proficisci in exsilium,
 abire exsulatum; in *δ*. zenden, in exsilium mit-
 tere, ejicere, relegare.
 ballon, follis (—is, m.).
 balloteeren, suffragia ferre de aliquo.
 baloorig (= hardhoorig), surdaster; (= weerbar-
 stig) contumax (—ācis).
 balsem, unguentum, olivum (Catull.), (van den
 balsemboom) balsimum (Virg.); van *δ*. gemaakt,
 balsem — balsaminus (Plin.).
 balsemboom, balsimum (Plin.).
 balsemen, ungere; perungere, unguentis oblinere;
 (= inbalsemen) condire.
 balsturig, contumax (—ācis), pertinax (—ācis).
 balsturigheid, contumacia, pertinacia.
 balustrade, pluteus.
 bamboes, arundo (inis, f.) Indica, hasta graminea.
 ban: kerkelijke *δ*., excommunicatio (Eccl.), sacrifi-
 ciorum interdictio, devotio, anathema; iemand in
 den *δ*. doen, sacrorum usu aliquem prohibere,
 sacrificiis interdicere alicui, anathematizare aliquem
 (Eccl.);
 wereldlijke *δ*., aquae et ignis interdictio; iemand
 in den *δ*. doen, aqua et igni interdicere alicui.

band (= lint, strik, doel, verbindenis), vinculum,
 copula, compes (—ēdis, f. het laatste eig. vast-
 doel); (van een hoed om de kin) spira (Juv.); (=
 verbinding) nexus (4); (= swachtel) fascum, *δ*. tuss-
 schen bloedverwanten, colligatio societatis propin-
 quorum; (= vriendschapsbetrekking) necessitudo
 (—inis, f.), causa, nodus amicitiae.
 bandelier, balteus.
 bandeloos, effrenatus, effrenus, immodicus, im-
 moderatus.
 bandeloosheid, effrenatio.
 bandhond, catenarius canis (—is, m.) (Sen.).
 bandiet, sicarius.
 bandje, fascicula, taeniola (Col.).
 banen, munire, facere, asquare, pandere, aperire;
 sich den toegang tot iets *δ*., eniti (of comparare)
 sibi aditum ad aliquam rem.
 bang, pavidus, timidus, anxius; *δ*. zijn, pavere,
 timere, angi, trepidare, anxium esse; *δ*. zijn voor
 iemand of iets, timere aliquem of aliquid; *δ*. ma-
 ken, terrere, perterrefacere, terrorem alicui in-
 cutere.
 bangheid, } pavor, anxietas, trepidatio.
 bangigheid, }
 banier, vexillum.
 banjerheer, zie baanderheer; leven als een
δ., nobilem agere.
 bank (= zitplaats) scamnum, subsellium; optim-
 mende rijen van banken in den schouwburg, cu-
 neus, spectacula (—orum) (Tac.); (= wisselbank)
 argentaria, mensa publica; (= rovidank) tran-
 strum; banken in zee, brevia (—ium), vada (—o-
 rum), pulvini (Serv. Virg.); een *δ*. houden, argen-
 tariam facere; door de *δ*., (= gewoonlijk) fere, vulgo.
 bankbreuk: bedriegelijke *δ*., * simulata aeris alieni
 solvendi ad fallendos creditores inopia.
 bankbriefje, syngrapha, perscriptio.
 banken, morari.
 banket, cupediae; (= feestelijke maaltijd) epulae.
 banketbakker, cupedinarius, panthrestarius (Arn.).
 banketeeren, epulari, convivari.
 bankier, argentarius, mensarius.
 bankje, scabellum.
 banknoot, zie bankbriefje.
 bankroet: ruinae (of naufragium) fortunarum, nau-
 fragium (of oversio) rei familiaris; *δ*. gaan (of
 spelen) corrumpere, conturbare (rationes), cedere foro,
 decoquere (creditoribus); fraudulens *δ*. maken,
 creditores fraudare. Zie bankbreuk.
 bankroetier, decoctor.
 banneling, exsul (—ilis).
 bannen, exilio afficere (of multare), ejicere, re-
 legare, in exilium ejicere (of pellere).
 banvloek, excommunicatio, devotio.
 bar, aridus, sticulusus; (= ruw) asper.
 barak, casa, contubernium.
 barbaar, barbārus (eig. buitenlander), homo (—inis)
 immitis (of crudelis); een halve *δ*., semibarbārus
 (Suet.).
 barbaarsch, barbārus, barbaricus, crudelis, sae-
 vus, inhumans.
 barbaarschheid, barbaria, crudelitas.
 barbarisseboom, pyxanthus (m. en f.) (Plin.).
 barbeel, nullus.
 barbier, tonsor.
 barbierwinkel, tonstrina, taberna tonsoria.
 bard, cantor, vates (—is).
 baren, parere, gignere, eniti, edere partum; vóór
 den tijd *δ*., abortum facere, abortare; het *δ*.,
 partus (4), fetus (4).
 barensnood, dolores (—um m.); in *δ*. zijn, parturire.

baranswee, dolores (—um m.).
 barheid, ariditas; (= *rueheid*) asperitas.
 baring, partus (4).
 bark, lununculus, actuariola.
 barmhartig, misericors (—rdis); *h. zijn*, misereri, miserescere, (*ook door* miseret me en miserescit).
 barmhartigheid, misericordia.
 barnen, sic branden.
 barnsteen, electrum (Virg.), succinum (Plin.), glesum (Tac.).
 barnsteenen, succinus (Plin.).
 baron * baro (—ōnis).
 barrevoets, nudis pedibus.
 barricade, obstructio.
 barricadeeren, obstruere, inaedificare.
 barrière, propugnaculum; (= *hek*) cancelli.
 barseh, asper, durus, abscisus (Val. Max.).
 barechheid, asperitas.
 barst, rima; *een h. krijgen*, rimam agere of ducere.
 barsten, rimam agere (of ducere), rumpi; dissilire, dissultare (Virg.); *omig. h. van spijt*, nijd ens. dirumpi; *de aarde barst*, terra dehiscit.
 bas (= *lage toom*) gravis sonus, vox (vocis f.) ima; (= *lage snaar*) hypitē.
 basalt, basaltes (Plin. H. N. 36, 11), silex (—icis m.).
 basfluit, succentiva tibia.
 basiliak, basiliscus (Plin.).
 basis, basia (—eos f.).
 bas-reliëf, crusta, opus (—ōris n.) caelatum, prostypa (—orum), toreuma (—atis n.); *in h. afbeelding*, caulare.
 bassen, latrare.
 bassin, piscina, alveus, orator (—ōris m.).
 bast (van een boom) liber, cortex (—icis m.) (*ook schors*); (van *peuderuchten*) siliqua, valvola, folliculus (*het laatste ook van graankorrels*); (van *vruchten*) corium.
 bastaard, nothus, spurius, hybrida.
 bastachtig, corticosus, corticosus.
 bataillon, centuria.
 baten, prodessē (met Dat.) proficere (met Dat.) conducere (met Dat.) juvare.
 batterij, series (5 f.) tormentorum.
 bavian, cynocephalus.
 bazuin, buccina.
 beaarden, humare.
 bearding, hamatio.
 beademem, aspirare, (met Dat.) afflari, adhalare (Plin.).
 beademing, afflatus (4).
 beambte, minister, scriba, notarius.
 beamen, probare.
 beaming, probatio.
 beangst, anxius, pavidus, trepidus; *h. zijn voor iets*, timere aliquid; *h. maken*, percellere.
 beangstheid, anxietas.
 beangstigen, angere, excruciare, terrere, perterrefacere; *nich h.*, se afflictere, afflicteri.
 beantwoorden, respondere (iets alicui rei of ad aliquid), rescribere (een brief literis of ad literas), persolvere (een brief epistolae); (= *wederleggen*) refellere, confutare, dissolvere, contradicere (iemand alicui); (= *vergeiden*) referre, vices reddere; *aan de verwachting h.*, expectationem explere.
 beantwoording moet in het Latijn door een omschrijving uitgedrukt worden.
 bearbeiden, tractare, colere; (= *vervaardigen*) conficere; (met zorg) elaborare in aliqua re; (*bij lamplicht*) elucubrare.

bearbeider (van den grond) cultor (—oris); (= *vervaardiger*) confector (—ōris), scriptor (—oris), auctor (—oris).
 bearbeiding (van den grond) cultura, cultus (4); (= *vervaardiging*) confectio; (met zorg) elaboratio.
 bebloed, sanguineus, eruentatus, cruore oblitus.
 beboeten: iemand h., pecunia multare aliquem, multam imponere alicui.
 beboeting, multatio.
 bebouwen (met huizen) coaedificare; den grond h., agrum colere (of arare).
 bebouwing, coaedificatio; (van den grond) cultura, cultus (4).
 bed (om op te liggen) torus, culcita, cubile (—is, n.), stratum; *verom h.*, torus plumens, culcita pluma; (= *ledikant of bedstede*) lectus, lectulus, sponda (Hor.); (= *tuinbed*) pulvinus, area, areola (Col.); (= *bedding*) alveus; *het h. spreiden (of opmaken)* lectum sternere; *te h. liggen* cubare, jacere (of esse) in lecto; *het h. houden*, continere se in lectulo (Cels.); *naar h. gaan*, cubitum ire of discedere, dormitum se conferre, somno se dare, quieti se tradere, somnum petere; *uit het h. opstaan*, surgere (e lectulo), cubitu surgere (Cato); *niet vroeg uit het h. kunnen komen*, mane nescire surgere; *te h. brengen*, collocare in cubili (of in lecto); *aan het h. gekuiserd houden*, lectulo affigere; *iemand uit het h. jagen*, exortere aliquem lecto; *op het h. van eer sterven*, honesta morte defungi, honestam mortem occumbere, honeste (of bone) mori, in armis mori, in proelio (of acie) cadere; (= *huwelijck*): *hij is van het tweede h.*, e secundis nuptiis natus est.
 bedaagd, aetate provectus.
 bedaagdheid, provecta aetas.
 bedaar, sedatus, tranquillus, quietus.
 bedaardheid, animus tranquillus (of aequus), animi aequitas, tranquillitas.
 bedacht: *h. zijn op iets*, cogitare aliquid; *h. zijn*, (= *op zijne hoede zijn*), cavere.
 bedachtzaam, consideratus, circumspectus, cautus, providus, gravis.
 bedachtzaamheid, gravitas, tarditas considerata, cautio, diligentiae tarditas; *met h. en toch snel handelen* ad rem agendam adhibere et industriae celeritatem et diligentiae tarditatem.
 bedanken, (= *dank zeggen*) gratias agere (iemand alicui); (= *weigeren*) gratiam facere (voor iets de aliqua re); *hartelijk h. voor iets*, aliquid valde recondere.
 bedaren, intr. considere, residere, reepere animum; trans. h. (of doen h.) sedare, tranquillare, tranquillum facere, lenire, mulcere, placare, sopire, restringere.
 bedauwen, rore tegere; irrorare Ovid.; *bedauwd rosciden*, roridus.
 beddedeken, toral (—alis n.), stragulum, stramentum; *gegeven h.* lodix (—icis f.) (Juv.).
 beddekussen, cervical (—alis n.).
 beddelinken, lintum, linteamen (—inis n.) (App.).
 beddesprei, aulacum, vestia (—is f.) stragula.
 bedding, alveus.
 bede, precor (—ium f., Abl. sing. prece), rogatio, petitio; *op uwe h. rogatu tuo*; *h. om vergeffenis*, (of afwending) deprecatio.
 bedeeien, publice alere; (= *ten deei laten worden*) impertiri (met iets aliqua re).
 bedeesd, verecundus.
 bedeesdheid, verecundia.
 bedehuis, aedes (—is f.), templum, proseucha (Juv.), basilica (Sulp. Sev.).

bedekken, tegere, contegere, integere, obducere, obnubere, protegere, convellere, subterfuge (Virg.); (= oversteigen of bedekken) obruere, cooperire; (= vergoeden) compensare.

bedekking, obductio; (= bescherming), praesidium, custodia.

bedeksel, integumentum, tegumentum, velamen (—inis n.), velamentum, vestis (—is f.), vestimentum.

bedekt, (= begroeid) obsitus; (= overdekt of besaaid) constratus, conspersus, obsitus; (= heimelijk) clandestinus, occultus.

bedektelijk, occulte.

bedelaar, mendicus, mendicabulum (Plaut.), rogator (—oris) (Mart.).

bedelaarskleed, mendicula (vestis, —is f.) (Plaut.).

bedelarij, mendicatio.

bedelen, mendicare, mendicari, stipem colligere; gebeld precari.

bedelgeld, pecunia mendicando corrasa, captiva.

bedelstaf: tot den d. brengen ad inopiam redigere.

bedelstand, mendicitas.

bedelven, obruere.

bedenklijk, (= denkbaar) cogitabilis, (= gewichtig) difficilis, sentiens; (= gevaarlijk) periculosus, dubius, angustus, ambiguus.

bedenklijkheid, difficultas.

bedenken, (= overwegen of zich op iets d.) considerare, pensitare, agitare, meditari, conspiciere, commentari; (= verachten) hincere; (= uitvinden) machinari, invenire, commentari (Plaut.); (= nadenken) excogitare, cogitare; (= zich herinneren), reminisci; vooraf d. praemeditari, zich d. (= van gevoelen veranderen) mutare animum, se revocare; (= nadenken) deliberare; iemand goed d. (= goed zorgen voor iemand) bene consulere alicui: sonder d. sine scrupulo; dat komt in d. illud in deliberationem cadit; buiten alle d., sine controversia.

bedenker, inventor, fletor, machinator.

bedenking, deliberatio, consideratio; (= waarigheid) scrupulus.

bedenktijd: een d. nemen diem ad deliberandum sumere.

bederf, (in hout, steen, beenderen enz.) caries Aoc. cariem, Abl. carie; andere naamvalen komen niet voor; (in vanden) gangraena, putredo (—inis, f.) (App.); (van een lijk) tabes (—is f.); (= verleiding of omkoop) corruptela; een d. van den staat pestis (—is, f.) reipublicae, iets voor d. bewaren aliquid ab interitu vindicare.

bederfster, corruptrix (—icis f.).

bederven, trans., corrumpere, depravare, contaminare, vitare, exulcerare, inficere, foedare, infuscare; de zeden d. mores affligere of corrumpere, depravare of contaminare; sijne maag d. alvum prodere (Plaut.); intr. corrumpi, depravari; (= verrotten) putrescere; (= beschimmelen) mucescere; bedorven (= verrot) puter (—tris, —tre), putridus; (= beschimmeld) mucedus; (van zeden) profligatus, perditus; bedorvene zeden mores (—um) turpes (of perditii), mores corrupti depravatique.

bederver, corruptor.

bederving, corruptio, corruptela, depravatio.

bedestond, supplicatio.

bedevaart, * peregrinatio sacra.

bedevaartganger, * qui loca sacra adit.

bedgenoot, consors tori; zie echtgenoot.

bedgordijnen, plagae pulvinares (—ium) (Varr. ap. Non.).

bedienaar, minister, administer.

bediende, minister, ministrator, famulus.

bedienen, ministrare; (iemand alicui); een ambt d. munere fungi, zich d. uti (van iets aliqua re).

bediening, ministratio, ministerium.

bedijken, aggere munire.

bedijking, munitio.

bedillen, exagitare, vituperare.

bediller, exagitator, vituperator.

bedilling, vituperatio.

bedilziek, lividus (Hor.), vituperandi studiosus.

bedilzucht, amor vituperandi.

beding, conditio, pactio, pactum; een d. maken, pacisci.

bedingen, pacisci, depacisci.

bedisselen, exasciare (Plaut.); een zaak d., aliquid agere, (of parare).

bedje, lectulus.

bedlegerig: d. zijn continere se in lectulo, curare in morbo.

bedoelen, velle, dicere, spectare, cogitare, petere, sequi, agere, intendere; slechts genot d. omnia referre ad voluptatem; dat had ik in het begin niet bedoeld, hoc mihi initio propositum non fuit; bedoeld cogitatus, petitus.

bedoeling, consilium, propositum, voluntas, mens (mentis f.), id quod volo (of volui), id quod sequor (of secutus sum); de d. om te benadeelen voluntas nocendi; goede d. bonum consilium; slechts bedonkingen hebben * prava cupere; zie ook doel en plan.

bedompt, vaporis plenus, vaporosus (App.), situ corruptus.

bedorven, zie bederven.

bedorvenheid, turpitude (—inis f.), improbitas; d. van zeden mores (—um) turpes (of perditii), mores corrupti depravatique.

bedotten, imponere (met Dat.); zie bedriegen.

bedrag, summa.

bedragen, (= uitmaken) efficere; (= kosten) constare.

bedreigen: iemand met iets d. alicui aliquid minari (of minitari, comminari, interminari of intetare) iemand d. (= willen aanvallen) appellere; bedreigd worden (= in gevaar zijn) periclitari.

bedreiging, minatio, comminatio; bedreigingen minae.

bedremmeld, confusus, perturbatus; d. maken perturbare.

bedreven: in iets d. alicuius rei peritus (of gnarus), exercitatus in aliqua re.

bedrevenheid; d. in iets, alicuius rei peritia of exercitatio.

bedriegelijk: zie bedrieglijk.

bedriegen, fallere, decipere, circumvenire, circumscribere, imponere (met Dat.), verba dare (met Dat.), fucum facere (met Dat.); (= bedriegelijk beroven), ludere, defraudare; (= foppen), ludere, deludere, ludificare; (= teleurstellen), frustrare, frustrari; met open oogen d., oculos alicui auferre; door sijne bedriegelijkheid bedrogen, cupiditate inductus;

zich d., falli; zich geweldig d., procul errare, tota errare via; anders ik mij niet bedrieg, ni fallor, ant fallor aut, nisi me fallit animus, nisi me mea fallit opinio, nisi me omnia fallunt; zich laten d., delabi in fraudem.

bedrieger, homo (—inis) fraudulentus, fraudator, circumscriptor, homo fallax (—acis), homo mendax (—acis), deceptor (Sen.).

bedriegerij, frans (—dis, f.), fallacia, circumscriptio, malus dolus.

bedrieglijk, fallax (—ācis), fraudulentus, insidiosus, dolosus, subdōlus, captiosus, mendax (—ācis).
 bedrijf, (= daad) factum, facinus (—ōris, n.); *bedrijven*, gesta (—orum); *dat is wo d.*, hoc a te profectum est; (= *ambacht of kostwinning*), artificium, fabrica, opificium, ars (artis, f.), quacatus (4); (*van een tooneelstuk*), actus (4).
 bedrijven, facere, agere, perpetrare, committere; *rouw d.*, in luctu esse.
 bedrijver, actor, patrator (Tac.).
 bedrijvig, sedulus.
 bedrijvigheid, sedulitas.
 bedrinken, inebriare, ebrum facere.
 bedroefd, tristis, maestus, lugubris; *eenigzins d.*, tristitulus, subtristia; *d. zijn*, dolēre, maerēre.
 bedroefdheid, tristitia, maeror, maestitia.
 bedroeven, contristare; *sich d.*, dolēre, se affligere, contristari (Sen.).
 bedroevend, luctuosus.
 bedrog, fraus (—dis, f.), fallacia, circumscriptio, malus dolus.
 bedruipen, conspergere.
 bedrukken, imprimere.
 bedrukt: zie bedroefd.
 beducht zijn, metuere, timere, vereri.
 beduchtigheid, metus (4), timor, sollicitudo (—nis, f.).
 beduiden (= *aanwijzen*), indicare; (= *overtuigen of overreden*), persuadere; (= *betakenen*), significare; *wat moet dat d.*, quid hoc sibi vult? *het heeft niet veel te d.*, non multum valet, non magis ponderis est.
 beduidenis, significatio.
 beduimelen, polluere.
 bedunken: *mijns bedunkens* (of naar mijn d.), mea sententia, meo iudicio, meo iudice.
 bedwang: *sich d. aandoen*, se continere, se cohibere; *in d. houden*, cohibere, refrenare, coëcere, reprimere; *sonder d.*, sponte, sua sponte.
 bedwelmd, sopitus, vertigine correptus (= *dronken*), temulentus: *d. worden*, sopiri, vertigine corripi.
 bedwelmen, sopire; soporare (Cels.), obstupescere; (= *dronken maken*) inebriare.
 bedwelvend, soporifer, perturbans.
 bedwelming, sopor; stupor.
 bedwingen, cohibere, refrenare, coëcere, continere, reprimere; (= *onderwerpen*) subigere.
 beëdigen (= *door een eed bevestigen*) confirmare iurjurando; (= *een eed afnemen*), *icmand d.*, iurjurandum accipere ab aliquo, adigere aliquem iurjurandum (of iurjurando of sacramento, *het laatste van den krijgseed*); *beëdigd worden*, iurjurandum alicui dare, adigi sacramento (*krijgseed*); *beëdigd* (= *gezworen hebbende*) iuratus.
 beëfaal, torpido (—inis, f.).
 beek, rivus; beekje rivulus.
 beeld (= *afbeelding*) imago (—inis, f.), forma, effigies (5 f.), simulacrum, species (5 f.); (= *Godsbeeld*) signum; (= *afgodsbeeld*) idolum (Eccl.); (= *standbeeld*) status; (= *voorstelling spectrum*).
 beeldendienaar, imaginum cultor, iconolatra (Eccl.).
 beeldendienst, imaginum cultus (4), iconolotria (Eccl.).
 beeldensterm * iconomachia, * iconoclasia.
 beeldergig, elegans, elegantissimus.
 beeldgieter, statuarus.
 beeldgieterskunst, ars (artis, f.) statuaria.
 beeldhouwer, fictor, statuarus, sculptor.
 beeldhouwkunst, ars (artis, f.), fingendi, ars statuaria, sculptura.

beeldhouwwerk, opus (—ōris, n.) caelatum, emblema (—ktis n.).
 beeldig, elegans, elegantissimus.
 beeldje, sigillum, imagnacula (Sen.).
 beeldstormer * iconoclasta.
 beeldstormerij, * iconomachia, * iconoclasia.
 beeldwerk: zie beeldhouwwerk.
 beeltenis, imago (—inis, f.), effigies (5 f.), simulacrum, forma.
 beemd, pratium.
 been, crus (—uris, n.); (= *bot*) os (ossis, n.); *een legar op de been brengen*, exercitum scribere (of cogere); *weder op de d. brengen* (= *genezen*) sanare; *van de d. geraken in morbum incidere*; *weder op de d. komen convalescere*; *het volk komt op de d. plebs tumultuatur*; *sich op de d. houden* se sustentare; *die kromme beenen heeft* scambus (Suet.), valgus (Plaut.); *een d. seltien reponere* os in sedem suam; *een d. breken* os frangere, erua (of brachium) frangere; *beenen maken* fugere; *iemand beenen maken* fugare, abigere.
 beenachtig, osseus (Plin.).
 beenbederf, caries (Acc. cariem, Abl. carie; *de andere naamvallen komen niet voor*).
 beenbreuk, fractura (Cels.), fragium (App.).
 beenderhuis, ossuarium (Pand.).
 beenen (= *van been*) osseus.
 beenig, osseus (Plin.).
 beeneter, caries (5 f.) ossis; *hij heeft een d.*, carie ossis laborat.
 beenloos, exos (exossia) (Lucr.).
 beentje (= *botje*), ossiculum (Plin.); (= *been*): *iemand een d. klieken*, supplantare aliquem.
 beer, ursus; (= *mannelijk varken*) verres (—is, m.); *majalis* (—is, m.); *van een beer*, *beren* = ursinus; *van een beer*, *beeren* = varrius; *de groote d.* (een sterrenbeeld) ura major, Arctos, helica, septentrio (—onis, m.); *de kleine d.*, ura minor, Arctos, cynocūra, septentrio minor;
 (= *steunbeer*) anteris (—idis, f.), erisma (—ktis, n.).
 beërven, zie erven.
 beest, bestia; (= *ondier*) belua; (= *wild dier*), ferus, fera.
 beestachtig, barbārus, ferus; (= *schandelijk, gemeen*) turpius.
 beestachtigheid, immanis feritas.
 beestenhaar, villus.
 beestenmarkt, forum boarium.
 beestenstal, bubile (—is, n.), bovine (—is, n.), stabulum.
 beestenvechter, bestiarius.
 beestenvoeder, pabulum.
 beestje, bestiula.
 beet, morsus (4); (= *stuk*) frustum, bucca (Petr.), morsa (—orum) (Catall.).
 beetje, morsum, frustulum; (*van vocht*) gutta.
 beetwortel, beta, siser (—ōris, n.).
 befaamd, celsus, clarus, nobilis, inclutus, famosus.
 befaamdheid, nobilitas, claritas.
 begaafd, praeditus; (= *talentvol*) ingeniosus.
 begaafdheid (= *gave*) facultas; (= *gelukkige aanleg*) dotes (—um, f.) ingenii.
 begaan (= *betreden*) calcare; (= *bedrijven*) committere, perpetrare, (in se) admittēre; *een misstap d.*, peccare, delinquere; *laten d.*, sinere; *iemand in alles laten d.*, omnia alicui permittēre; *ik ben d. met u*, miseret me tui.
 begapen, speculari, stupere.
 begeeren, cupere, velle, expetere, optare, desiderabilia, expetendus.

begeerlijk, optabilis, optandus, desiderandus, desiderabilis, expetendus.

begeerlijkheid, aviditas, avaritia.

begeerte, cupido (—inis f.), amor, cupiditas; *hevighe b. appetitus* (4).

begeekken, ludibrio habere.

begeleiden, comitari, prosequi, deducere; *overal b. sectari; voortdurend b. conaetari; aspirare* (met Dat.), succinere (met Dat.).

begeleider, comes (—itis), deductor, assecutor.

begeleiding, prosecutio (Cod. Th.). *In goed Latijn wordt het door een omschrijving uitgedrukt.*

begeleidster, comes (—itis).

begenadigen, veniam dare (met Dat.), liberare poena.

begenadiging, venia, remissio poenae, impunitas.

begeven, dare; (= verlaten) deserere, desicere (met Acc. of Dat.), decesse (met Dat.); *zich b. (in het algemeen) se conferre, se perferre, petere; (met een rijtuig of met een schip) devēhi; zich op de vlucht b., dare se in fugam (of fugae); zich op weg, dare se in viam.*

begieten, perfundere, aspergere, conspergere, irrigare.

begieting, perfusio (Cels.), aspersio, irrigatio.

begiftigen, donare, munere, munerari, augere.

begiftiger, donator, (Sen.).

begiftiging, donatio.

begiftigeter, donatrix (—iois) (Cod. Just.).

begyn, * beguina.

begin, initium, principium, exordium, coeptus (4), primordium, inceptio; *in het b. initio, primo; van het b. af ab initio, a principio; van het b. tot het einde, ab initio ad finem, a calce ad carcēres* (sig. van het begin tot het einde der rensbaan), *ab ovo usque ad mala* (sig. van de eieren tot aan de appels, omdat de Romeinen hunnen maaltijd met eieren begonnen en met appels eindigden); *een b. nemen initium capere; een b. maken initium facere (of ducere), (met iets ali-cujus rei); exordium ducere; in 't b. van de lente, incunato vere; met het b. van den dag, primū luce; in het b. van den nacht, primū nocte.*

beginnen, (= aanvangen) incipere (Perf. coepi), exordiri, ordiri, inchoare, duoi, instituere, moliri, auspicari; *hij begint te spreken inlt; ik weet niet wat ik b. zal incertum sum quid agam; (— ondernemen) incipere (Perf. incepti), parare.*

beginner, tiro (—ōnis).

beginnel, ratio; *beginnelen* (eener wetenschap) elementa (—orum), initia (—orum), rudimenta (—orum), (= grondstellingen) secta (sing.); *een man een goede b. vir probus et constans; hij handelt niet een goed b. egregio agit consilio; hij weet er niets van de eerste beginselen niet van ne umbram quidem ejus rei novit.*

beginselfoos, levis, inconstans, varius.

beginselfoosheid, levitas, inconstantia, varietas.

begluren, speculari.

begoochelen, decipere, fallere, imponere (met Dat.).

begoocheling, praestigiae.

begraafplaats, coemeterium (Ecel.), sepulcretum (Catull.).

begraasd, herbīdus, herbosus, gramineus.

begravenis, sepultura, humatio, fanus (—ōris m.), exsequiae; *de b. bynemen prodire in fanus, funus sequi.*

begraveniskosten, arbitria (—orum) funēris.

begravenisplechtigheden, caerimoniae sepulcrorum.

begrauwen, objurgare, conviciari.

begraven, sepelire, humare, infodere, inferre, afferre, tumulare, contumulare, componere, humo mandare, condere, justa solvere (met Dat.), justa facere (met Dat.).

begraving, *zie begravenis infossio* (Pall.).

begrenzen, terminare, finire, definire, determinare; *begrensd worden continari, attingere (door iets aliquid).*

begrenzing, fines (—ium m.), finitio (Quint.).

begrijpelijk, comprehensibilis, facilis ad intelligendum (of intellectu), intelligibilis (Sen.).

begrijpen, intelligere, capere (mente), comprehendere animo, perspicere, pervidere, assequi, consēqui; (= bevatten) continere, complecti.

begrip, (denkbeeld) notio, notitia; *begrippen comprehensiones* (—um f.), *aangeboren b. praecceptio, (= inzicht; bevatting) captus* (4), *intellectus* (4), *intelligentia; een kort b. epitōma, summarium* (Sen.), *zich een b. van iets maken, aliquid intelligere (of animo comprehendere).*

begroeid, vestitus, oblitus; (met gras) gramineus; *b. zijn vestitum esse, (met haar) horrere*, (Ov.), *horrescere* (Ov.).

begroeten, salutare, consalutare, (naar de rij af) persalutare.

begroeter, saluator.

begroeting, salutatio.

begroeten, aestimare; (iemand vermogen) consēre.

begroeting, aestimatio, ratio.

begruisd, pollutus; rudibus, (of lapillis) stratus.

beguichelen, *zie begoochelen.*

beguicheling, praestigiae.

begunstigen, favere (met Dat.), suffragari (met Dat.), obsecundare (met Dat.); *velificari* (met Dat.), *favere, propitium esse* (meest van Goden); *het geluk begunstigt hem, fortuna eum adjuvat* (of *juvat*), *fortuna ei blanditur; door het geluk begunstigd worden fortuna prospera uti; iemand door zijne stem b. suffragari alicui; door iemand begunstigd gratus alicui* (of *apud aliquem*), *favorabilis alicui* (Quint.); *door de natuur begunstigd zijn, naturam fausticem habere; in alle opzichten door de natuur en het geluk begunstigd zijn, instructum esse naturae fortunaeque omnibus bonis; door den nacht begunstigd kwamen de schepen aan land; navea noctis interventu ad terram pervenerunt.*

begunstiger, fautor.

begunstiging, favor, studium, gratia, adjumentum, auxilium, beneficium, suffragatio, *onder b. van den nacht kwamen de schepen aan land, navea noctis interventu ad terram pervenerunt.*

behaaglijk, jucundus, suavis, umbratilis; *een b. gavoel, voluptas.*

behaaglijkheid, voluptas, suavitas, jucunditas, commoditas.

behaagziek, levis.

behaagzucht, levitas.

behagen, placere, gratum esse; *meer b. complacere, perplacere; het behaagt mij, placet mihi, juvat me; b. schoppen in iets, delectari aliqua re; indien het u behaagt, si tibi videtur.*

behalen, reportare, potiri; *schande b., ignominiam accipere; dank b., gratiam inire; eer b., laudem sibi parare; door het lot b., sortiri; door bidden b. impetrare.*

behalve, Praep. praeter, extra; *naa ontkennende woorden* nisi; *Adv. praeterquam; b. dat, praeterquam quod, superquam quod, excepto quod.*

behandelen: *iets b., aliquid tractare (of portrettere, of persēqui); iemand b. aliquem habere (of accipere), aliquo uti; (= trachten te genezen)*

- curare, tractare; iemand hard b. grassari in aliquem; (= bespreken) agitare, agere (iets aliquid of de aliqua re); schriftelijk b. scriptura perscrutari; op nieuw b. retractare.
- behandeling, tractatio, tractatus (4).
- behandigen, tradere, reddere, in manus dare.
- behangen, velare; eens kamer b. parietes vestire.
- behangen, ornator (Firm.).
- behangsel, plagula, peripetasma (8tis, n.).
- behartigen, curare, penitus menti animoque ano mandare; considerare in (of cum) animo suo.
- behartiging, cura, consideratio.
- behebt, zie behept.
- beheer, cura, curatio, administratio, regimen (—inis n.); (ambt) officium.
- beheerder, curator, administrator, rector; op een landgoed, villicus.
- beheeren, administrare, curare, regere.
- beheering, administratio, regimen (—inis n.).
- beheerschen, imperare (met Dat.), regere, moderari (met Dat.); (= batouwen, inhouden) temperare (met Dat.).
- beheerscher, dominator, dominus.
- beheerscheres, domina, dominatrix (—icis).
- beheersching, dominatus (4), imperium, moderatio.
- beheinen, sepire.
- beheining, septio.
- beheksen, fascinare, praecantare.
- beheksing, fascinatio, praecantatio.
- behelpen: zich b. confugere ad, contentum esse (met iets aliqua re).
- behelzen, continere, complecti, comprehendere.
- behendig, dexter, promptus, celer, agilis; (= slim) callidus, sagax.
- behendigheid, dexterioritas, agilitas; (= sluwheid) calliditas.
- behept, affectus; b. zijn laborare.
- behoeden, conservare, servare, tueri, tutari.
- behoeder, conservator, servator, defensor, tutor.
- behoeding, conservatio, defensio, tutamen (—inis n.).
- behoedmiddel, zie behoeding; remedium.
- behoedzaam, cautus, providus, consideratus.
- behoedzaamheid, cautio, circumspectio, prudentia.
- behoef: ten behoeve van iemand alicui, commōdo alicuius, alicuius causā, (of gratia).
- behoefte, usus (4), necessitas, egestas; res ad vitam necessariae, victus (4) cultusque (4); b. hebben aan iets egere aliquis re.
- behoefstig, egeus, egēus, inops (—pis).
- behoefstigheid, egestas, inopia.
- behoeven, indigere (met Gen. of Abl.); opus mihi est aliqua re; gij behoeft niet te vrezen non metutandum est tibi.
- behooren (= betrekking hebben), pertinere; het behoort oortoe, par est, consentaneum est; het behoort niet non convenit; (= toebehooren): dit huis behoort den koning haec domus est regis, dat huis behoort mij haec domus mea est.
- behoorlijk, decens, decūrus; (= rechtmatig) iustus, (= wettig) legitimus; Adv. rite, recte, decenter, legitime.
- behoorlijkheid, decorum, decentia, decor, aequitas.
- behoud, conservatio; (= ongedeerde staat), salus (—ūtis, f.), incolunitas.
- behouden, Adj. salvus, scopus (—itis), insolūmis, intēger; Verbum (= reddend of in stand houden) sustinere, conservare, servare, reservare, praestare.
- behoudenis, salus (—ūtis f.).
- behoudens wordt uitgedrukt door een omschrijving met salvus, b. v. behoudens mijn recht salvo meo iure.
- behonder, servator, conservator, tutor.
- behouwen, dolare; (uit steen), caedere.
- behuist: ik ben klein b., in angustis aedibus habito, aedes meae angustae sunt; ik ben ruim b. domus mea ampla est, amplam habito domum, magnifice habito.
- behuip, adminiculum; dit huis is goed voor een b. utendum est haec domo, quum aliam non habeamus.
- behulpzaam, (= tot hulp dienend) auxiliaris; (= dienstvaardig) officiosus; b. zijn (= helpen) auxiliari.
- behulpzaamheid, officiosa voluntas (Or.).
- behuwdbroeder, affinis (—is), maritus sororis; (= mans broeder) levir (Mod. Dig.).
- behuwdochter, nurus (4).
- behuwdmoeder, socrus (4).
- behuwdvader, socer.
- behuwdzoon, gener.
- behuwdzuster, (= broedersvrouw) fratris uxor, fratria (Eest., Non.); (= mans zuster) glos (gloris).
- behuwelijken en behuwen, zie huwen.
- beide, beiden (= te samen) ambo; (= elk van b.) uterque; een van b., onverschillig wie utervis, uterlibet; een van b. alteruter; geen van b. neuter; wie van b. uter; wie van b. het ook zij uterunque; van b. zijden (of kanten) utringue; maar b. zijden utroque, utroqueversum; op welke van b. plaatsen utrobi; (Plaut.) naar welke van b. zijden utro.
- beiden (= wachten) expectare, opperiri, (= verlossen) morari, commorari.
- beiderlei, uterque.
- beijveren: zich b. eniti, studere, operam dare.
- beitel, scalprum (fabrile), cuneus; (= steekbeitel) tornus; een b. in een boom gedreven cuneus arbūri adactus; beitel aandrijven oogere cuneos.
- beitelen, sculpere, cuneo elaborare.
- beiteltje, cuneulus.
- bejaard, grandis natu, magno natu, provecta aetate, proventus aetate, gravis annis; hoog b. longius aetate proventus, annosus, graedaeus, longaeus, defectus annis, aetate fessus.
- bejaardheid, provecta aetas.
- bejag, appetitus (4), consecratio, studium.
- bejagen, sectari, studere (met Dat.), petessere, appetere.
- bejager, appetens (—ntis).
- bejaging, zie bejag.
- bejammeren, deplorare, lamentari, miserari.
- bejammerenswaardig, febilis, lamentabilis, miserandus, miserabilis.
- bejegenen, (= ontmoeten) occurrere; (met Dat.) (= overkomen) obtingere, obvenire; (= behandelen) tractare, agere cum aliquo; iemand billijk b. se aequum praebere alicui; iemand kwalijk b. male accipere aliquem verbia; iemand hard b. asperere (of acerbe) aliquem tractare; iemand met iets b. officere aliquis re; zie ook behandelen.
- bejagening, (= ontmoeting) toevallig, occurus (4), (opvallend), obvium itio; (behandeling), tractatio.
- bek (van alle soorten van dieren) rostrum, os (oris n.); de geopende bek rictus (4); iemand een b. geven male multa ingerere alicui; iemand den b. snoeren linguam alicui retundere; bek af confectus lassitudinis, defatigatus; zie mond.
- bekaaid (= verlegen), perturbatus, confusus; er b. afkomen male rem gerere, male se expedire.
- bekaden, mole cingere.
- bekakken, concacare (Phaedr.), conspaccare (Col.), foedare.
- bekalken, calce obducere.

bekamen, mucoscere; *bekaand zijn* mucoscere; *bekaand* mucidus.

bekampen, impugnare, oppugnare, certare cum aliquo; *eene meening b. sententiam impugnare; zijne driftten b. cupiditates frangere (of domare ac frangere)*.

bekceeren, corrigere, perducere ad suam sententiam, aliam mentem alicui injicere, * ad Christi fidem convertere; *nich b. respicere, reverti ad sanitatem, e vitiis emergere, * ad Christi fidem converti*.

bekceering, morum mutatio, resipiscentia (Lack), * ad Christi fidem conversio.

bekend, notus, cognitus, perspectus; *b. met (= ervaren in) peritus (met Gen.), gnarus (met Gen.), expertus (met Gen.); algemeen b. vulgaris; algemeen b. zijn in aperto esse; zeer b. pervulgatus, pervagatus, contritus, percelebratus; het is b. constat; weinig b. obscurus; (= beroemd) clarus, celeberrimus; (= zeker) compertus, exploratus; die bekende Socrates Socrates ille; b. worden innotescere, percrabrescere; b. maken prodere, vulgare, aperire, celebrare, pronuntiare, proponere; (= afkondigen) promulgare; renuntiare; (= verkondigen) profiteri, renuntiare, te voren b. maken praenuntiare; iets aan iemand b. maken significare alicui aliquid, communicare aliquid cum aliquo, denunciare alicui aliquid, aliquem certiores facere alicujus rei, palam facere alicui aliquid; hij maakt zich b. quis sit aperit*.

bekende, familiaris; *bekenden* familiares, noti.

bekendmaking, renuntiatio, promulgatio, praeconium, pronuntiatio, professio.

bekennen, fateri, (niet noodt) confiteri; (voor 't gerecht) indicium profiteri.

bekentenis, confessio, (openlijke) confessio; (voor het gerecht) indicium; openhartige b. aperta confessio, simplex veritatis confessio; een b. voor het gerecht voordere indicium postulare, een b. afleggen confessionem facere, (voor het gerecht) indicium profiteri; iemand de b. van iets ontkennen aliquem adducere ad confessionem alienius rei, iemand de b. ontkennen, dat eebre comiter seiscifando ut fateatur (met Acc. o. Inf.); iemand de b. van iets afpersen, ab aliquo exprimere confessionem alienius rei, iemand de b. afpersen, dat exprimere (of extorquere) ut fateatur (met Acc. o. Inf.), exprimere confessionem (met Acc. o. Inf.), cogere ut confiteatur (met Acc. o. Inf.).

beker, poculum, calix (—icis m.), scyphus, scaphium, cyathus, ciborium; (bij het dobbelspel) fritillus (Sen.); (niet edel metaal) batiola (Plaut.); (een sterrenbeeld) crater (—eris m.); bij den b., in poculis, inter pocula.

bekceuren, multam dicere alicui.

bekijk, spectatio, contemplatio.

bekijken, spectare, perspicere, inspicere, contemplari, zie bezien.

bekijker, spectator, contemplator.

bekijven, (= verwijten doen) oburgare; (= uitvaren tegen iemand) increpare, (= trachten te verbeteren) reprehendere, vituperare.

bekijving, oburgatio, vituperatio, reprehensio.

bekje, rostellum (Col.), osculum.

bekken, pelvis (—is f.), (bij baden) labrum, trullum; (een muzikinstrument) cymbalum; (= waterbekken, bassin) crater (—eris m.), piscina, alveus.

bekkeneel, calva (Liv.), calvaria (Plin.).

beklaaglijk, miserabilis, miserandus, lamentabilis.

bekladden, inquinare, maculare, commaculare; (= belasteren) affingere alicui aliquid.

beklag, misratio; *zijn b. doen* queri.

beklagen, miserari, commiserari, lamentari, deplorare; *nich b. queri, querimoniam habere; nich bij iemand over iets b. queri (of expostulare) cum aliquo de aliqua re; nich over iemand b. aliquem accusare (of incusare)*.

beklagenswaardig, zie beklaaglijk.

beklaging, misratio.

beklagschrift, queritulus libellus.

beklant, celeber, celebratus; een b. huis, quaestuosus domus.

beklappen, deferre nomen alienius, prodere.

beklapper, delator, proditor.

beklapping, delatio, proditio.

beklauteren, consensuere.

bekleeden, vestire, convestire, investire (Plin.), tegere; (met een wijf kleed), amictu; (= overtrekken) obducere; (= waarnemen) fungi, gerere; iemand met macht b. potestatem alicui deferre; met een ambt b. munus alicui dare (of mandare of deferre); bekleed (= voorzien) praeditus.

bekleding, vestitus (4), amictus (4), velamenta (—orum) corporis, tutula corporis; (aan douren en smetaren) antepagamentum (Vitr., Cato); b. van alle verambten, decursus (4) honorum; (van een ambt) functio, perfunctio; (= bedekking) tegumentum.

bekleedsel, tegumentum.

beklemd, angustus, constrictus, anxius; b. zijn angi; beklemde ademhaling spiritus (4) angustus.

beklemdheid, angor, angustia, contractio.

beklemmen, angere, comprimere, premere, suffocare, contrahere, constringere, interstringere.

beklijven, permanere, tenaciter adhaerere (alicui rei), convalescere.

beklimmen, consensuere, ascendere, scandere.

beklimming, ascensus (4).

beklinken, (van metalen), solidum, (of firmum) redde; (= tot stand brengen), perficere, componere.

beklonteren, aceno oblinere, inquinare, maculare.

beknabbelen, { arrodere, circumrodere.

beknauwen, {

beknellen, comprimere, premere, urgere, angere.

beknibbelen, imminuere, fraudare.

beknijpen, vellicare, comprimere digitis.

beknopt, gravis, brevis, compendiaris, parvus, angustus.

beknoptheid, brevis, gravitas, contractio.

beknorren, oburgare, increpare.

bekocht (= in den koop bedrogen) deceptus, fraudatus, emanctus (Ter., Plaut.).

bekoelen, trans. refrigerare; intr. refrigerari, refrigerescere.

bekoeling, refrigeratio.

bekoken, conquire, coquere; *oneig.*, accurate explorare (of tractare).

bekomen, (wat een ander aanbiedt, of van zelf) accipere, (b. v. vulnus); (door zigen straven) capere, nancisci, (door het lot of toeval) sortiri; *noten te b. persequi; vooraf b. praecipere; weder b. (= zich herstellen) se recipere, se reficere, convalescere, respirare;*

dit zal u slecht b. hoo tihi male vertet; goed b. non nocere, prodesset; slecht b. nocere; wel moge het u b. prosiit, bene vertat.

bekommerd, sollicitus, affectus, suspensus, anxius, affictus; b. zijn angi, sollicitum esse, sollicitudine affici, pertimescere, metere, vereri, timere; niet b. zijn aequo animo esse; b. maken perturbare,

- sollicitare, contristare, scrupulum injicere alicui.
 bekommeren, sollicitare; *sich* *δ.* *om iets curare*
 aliquid; *sich om iets niet* *δ.* *non curare* aliquid,
 aliquid susque habere (Plaut.).
 bekommerdheid, sollicitudo, (—inis *f.*), cura,
 bekommering, molestia, aegritudo (—inis *f.*).
 bekommernis, molestia, aegritudo (—inis *f.*).
 bekomen, fastidium; *vijn* *δ.* *hebben satiatum esse*,
 satie habere; *satie superque habere*; *ik heb mijn*
δ. *daarvan taedet me ejus rei*; *vijn* *δ.* *geen*,
 saturare.
 bekonkelen, componere, per fraudes aliquid
 peragere.
 bekoopen: *gij zult dit misdrijf met den dood* *δ.*
capite of morte lues hoc scelus.
 bekoorlijk, venustus, blandus; (*van plaatsen*)
 amoenus.
 bekoorlijkheid, venustas, blanditiae; (*van plant-*
sen) amoenitas.
 bekoren, illicitere, pollicere, movere, permovere.
 bekoring, invitamentum.
 bekorten, brevare (Quint.), praecidere, contrahere,
 in artum colligere (Plin.).
 bekorting, contractio, fraudatio.
 bekostigen, sumptus facere, impendere pecuniam;
voor iemand, pro aliquo solvere.
 bekrabbd, unguibus notatus (of sauciatus), cruentatus.
 bekrachtigen, armare (jurejurando), sancire,
 confirmare (testimonio), ratum facere (of habere).
 bekrachtiging, ratihabitio (Ulp.), auctoritas,
 confirmatio, affirmatio.
 bekransen, coronare,ingere, redimere.
 bekreunen: *sich* *δ.* *om iets curare* aliquid.
 bekrijgen, bello persequi.
 bekrijten, sie bewaenen.
 bekrimpen: *sich* *δ.* *parcius vivere*, detrahere de
 sumptibus.
 bekrompen; angustus; *δ.* *omstandigheden te huis*,
 res angusta domi; *sie* *kleingeestig*.
 bekrompenheid, angustiae; *sie* *kleingeestig-*
heid.
 bekronen, (= *den prijs toekennen*) coronare,
 praemio donare (of afflicere); *het anda bekroont het*
werk exitus acta probat (Ov.); (= *ten einde brengen*)
 absolvere, tanquam fastigium imponere (*met*
Dat.); *de uitkomst heeft mijne hoop bekrond even-*
tus spes meam explevit; *het geluk bekrondde zijne*
onderneming fortuna in ea re prospera usus est.
 bekruipen, obrepere (*meest met Dat.*).
 bekuipen, componere; (= *door knipdij bekomen*),
 ambire.
 bekwaam, (= *geschikt*) idoneus, aptus, commodus,
 bonus; (= *gewaen*) peritus, doctus.
 bekwaamheid, peritia, commoditas, opportunitas;
 ars (artis *f.*).
 bekwaamen *sich* *δ.* *se exercere*, exerceri.
 bekwijlen, saliva inquare (Plin.).
 bel, (= *blaas*) bulla; *gouden* *δ.* *bullula*; (= *echo*)
 tintinnabulum.
 belabberd, (= *gebrekig*), vitiosus, perturbatus,
een *δ.* *redenaar*, strigosus orator.
 belachelijk, ridiculus, ridendus, risu dignus, qui
 risum movet, ad risum natus, jocularis; *sich* *δ.*
maken risum movere; *sich in iemands oogen* *δ.*
maken risum movere alicui, alicui ridendi mate-
 riam praebere; *op een belachelijke wijze* *ridicule*,
 perridicule.
 belachelijkheid: *de* *δ.* *van deze dwaling moet*
elk inzien * hunc errorem ridendum esse nemo
 non videt.
 belachen, deridere, irridere, ridere.
- beladen, Verbum onerare, imponere (*iemand met*
iets *alicui* *aliquid*); *een schip met koopwaren be-*
laden *navigem onerare mercibus*, imponere merces
 in navigem;
Adj. onustus; gravis; *met schulden* *δ.* *aere alieno*
 obritus, (of oppressus); *met bezigheden*, occupa-
 tionibus distentus.
 belagen, insidiari, insidias struere, insidias ten-
 dere (*alle met Dat.*).
 belager, insidiator.
 belaging, insidiae.
 belanden, pervenire.
 belang, (= *gewicht*) momentum, pondus (—*bris*,
n.); (= *voordeel*) commodum, res (5 *f.*), causa;
in het *δ.* *van den staat* *reipublicae causa*, commodo
 reipublicae; *het is in het belang van den staat* *e* *repu-*
blica; *in mijn belang* *mea causa*, ex re mea;
iemands belangen bevorderen *rebus alicujus con-*
sulere; *het is voor iemand van* *δ.* *alicujus interest*
(of refert) (*zie Gramm.*), in rem alicujus est; *ik*
heb er geen *δ.* *bij mea non refert*; *dit strijd tegen*
mijn *δ.* *alienum* *hoc est rationibus meis*; *iemand*
tot onse belangen overhalen *allicere* *aliquem* *ad*
utilitates nostras; *δ.* *stellen in iemand curare* *ali-*
quem; *ik stel* *δ.* *in* *u* *mibi curae es*; *mijne belan-*
gen behartigen *utilitates aequi*, *commodi sui* *rationem*
ducere, *occurere* *de* *se*, *negotium agere* *num*;
uw belang is er mede gemoeid *tua res agitur*.
 belangeloos, abstinens, gratuitus; *omni carens*
 cupiditate; *een geheel belangelooze daad* *factum*
quod susceptum videtur sine emolumento ac praemio.
 belangeloosheid, abstinentia, liberalitas.
 belangen: *wat mij belangt* *quod ad me attinet*;
belangende *quod attinet* *ad*.
 belanghebbende, ejus interest, in ejus rem est.
 belangrijk, gravis; *belangrijker* (= *verkiezelyker*)
 potior.
 belangstellend, attentus, diligens, curiosus.
 belangstelling, benevolentia, cura, studium,
 misratio; *met ware* *δ.* *cum vero (of intimo)* *animi*
sensu; *iemand levendige* *δ.* *vivens*, summo
 studio aliquem amplecti.
 belangwekkend, venustus, gravis.
 belangzuchtig, attentior ad rem suam, avidus
 ad rem, suo commodo serviens, qui omnia lucri
 sui causa facit.
 belastbaar, tributarius (Plin.), vectigalis.
 belasten, (= *beswaren*) onerare; (= *bevoelen*) man-
 dare, (*iemand* *alicui*), imperare (*iemand* *alicui*).
 belasteren, criminari, conviciari, infamare, ma-
 ledico dente carpere.
 belasting, vectigal (—*alis*, *n.*), tributum, stipen-
 dium; *δ.* *op het rondreken* *portorium circumvec-*
tionis; *δ.* *op het weiden* *scriptura*; *vijne* *δ.* *betalen*
vectigalia pendere; *δ.* *betalen*, (= *tot het betalen*
van *δ.* *verplicht* *zijn*), vectigalis pensitare; *vrij*
van *δ.* *immunitas*; *vrijdom van belastingen* *immu-*
nitas, *bevestiging* *δ.* *superindictio* (Cod. Just.).
 belastingechuldig, vectigalis, munificus (Jct.).
 belastingvrij, immunitus.
 beleedigen, offendere, laedere, injuria of contu-
 melia officere, injuriam inferre (*met Dat.*); *belee-*
digend *asper*.
 beleediger, offensior (Arn.), injuriae auctor.
 beleediging, contumelia, offensio, injuria; *gerin-*
ge *δ.* *offensumula*.
 beleefd, affabilis, comis, humanus, urbanus, ci-
 vilis, liberalis, politus, commodus.
 beleefdheid, affabilitas, comitas, humanitas, ci-
 vilitas (Suet.), liberalitas, officium, *beleefdheden*
juvantitates (—um, *f.*).

beleemen, luto obducere.
 beleenen, oppignerare, pignori dare (aliquid).
 beleening, pignuratio (Gaj. Dig.).
 beleg, obsidio, obsessio, obsidium, circumsessio, conclusio; (= *bestorming*) oppugnatio; *aanslatten tot een b. maken* administrare quas ad obsidionem pertinent; *het b. openen* obsidionem loco inferre, oppugnationem incipere, urbem obsidere incipere, oppugnare; *het b. hardnekkig voortzetten* in obsidione urbis perseverare; *het b. op de lange baan schuiven* obsidionem in longius trahere; *nich lang met het b. eener stad ophouden* haerere circa muros urbis; *het b. wordt gestaakt* oppugnatio respirat; *het b. opbreken* obsidionem omittere (of relinquare), obsidione decedere, ab oppugnatione discedere, (of recedere) oppido (of ab urbe) discedere, oppido abscedere, *het b. uithouden* obsidionem tolerare (of ferre of pati).
 belegeraar, obsessor, oppugnator.
 belegeren, obsidere, circumcedere, circumsidere, obsidione claudere, in obsidione tenere; (= *bestormen*) oppugnare.
 belegering, obsidio, obsessio; (= *bestorming*) oppugnatio.
 belegeringsgeschut, tormenta (orum).
 belegeringskunst, oppugnandarum urbium artes (—um, f.), artificium quoddam et scientia oppugnationis.
 belegeringswerktuig, machina oppugnationis.
 beleggen, (= *op rente zetten*) occupare, ponere, (bij iemand) apud aliquem, op rente usurare, in fentre; (= *byeenroepen*) convocare; (= *bedekken*) obtegere, consternere; (= *besturen*) administrare, gubernare.
 beleid (overleg) consilium, prudentia, dexteritas, (= *bestuur*) administratio, procuratio.
 belekken, (= *bet kken*) lambere, ligurire (flor).
 belemmeren, impedire, impedire, distrahere; *obstare (met Dat.) belemmerd van spraak zijn* haesitare linguâ.
 belemmering, impedimentum, difficultas, saldebra; *b. van spraak* haesitatio.
 belenden, attingere, adjacent, tangere; *belendend conjunctus, vicinus, finitimus*.
 belest; ik heb b. occupatus sum; ik heb hem b. gegeven ei nunciavi me occupatum esse; voor u heb ik nooit b. tibi nunquam occupatus sum; b. doen impedimentum afferre (of inferre) alicui.
 beletsel, impedimentum, mora.
 beletten, prohibere (iemand of iets aliquem of aliquid), impedire (iemand of iets aliquem of aliquid), obstare (iemand alicui), distrahere (iets aliquid); b. om te prohibere met Inf. of ne of quominus, impedire met ne of quominus; obstare met ne of quominus.
 beleven, (= *ondervinden*) experiri; hij heeft het niet beleefd tum non amplius in vivis erat; ik zal het niet b. ego non tandem vivam, ego illum diem non videbo; ik hoop niet dat ik het zal b. non spero me tandem victurum esse; wij b. een gelukkigigen tijd felici aetate vivimus.
 belezen, Verbum permovere, mulcere, delinire, persuadere (met Dat.), dictis ducere;
 Adj. qui plurimos libros perlegit, philologus, qui multa legit et pervolutavit, multa lectione exercitus; een b. man vir plurimae lectionis, homo (—inis) satis literatus.
 belezenheid, multa lectio, multae literae; *wolk een b. heeft hij!* quantum ille legit!
 belgen; nich b. irasci, indignari, stomachari; *beig u daar niet over* ne hoc te offendat; *gebelgd* iratus, offensus;

belhamel, eig. sectarius varvex (Eois, Plant.), on-eig., concitator, auctor, exstimulator (Tac.).
 beliegen, mendacis nocere alicui; *niet ook belasteren*.
 believen, assentari, placere, indulgere, obsequi (met Dat.) als het u belieft sodes, quaeuo, si placeat; *wat belieft u?* quid vis? *het b. libido* (—inis f.), voluntas, arbitrium.
 belijden, confiteri, fateri; *openlijk b.*, profiteri; *niet bekennen*.
 belijdenis, confessio, confessio fidei; *signe b. afleggen* quid sentias de rebus divinis profiteri.
 belijder, confessor (Eccl.).
 belikken, *niet* belokken.
 bellen, tintinnabulum pulsare, *niet aanbellen en aankloppen*.
 belletrise, philologia, literae elegantiores.
 belletrist, philologus, homo valde literatus.
 bekoeder, insidiator (bekijker), speculator.
 bekoeren, insidiari, (— bekijken) speculari.
 belofte, promissum, fides (b f.), promissio, pollicitatio, sponsio, sponsus (4), *signe b. houden* fidem praestare, stare promissis, *zijn b. schenden (of breken)* fidem mutare, door beloften verlaten in andere promissis, accendere pollicitationibus; een b. doen fidem dare.
 beloken, b. v. d. Paschen, Pascha (atis) conclusum (Eccl.); b. van gezicht, contractus oculis.
 belommenen, opacare; *belommerd* opacus.
 belonken, lascivis oculis aspicere, *elkander heimelijk b. furtim* inter se aspicere.
 beloonen, praemio remunerari, praemio afficere, honorem habere (met Dat.).
 belooning, praemium; (= loon) merces (—edis f.), pretium.
 beloop b. der wereldsche zaken rerum vicissitudo (—inis f.); (*van een rekening*) summa; (= *voorn*) forma, *wij zullen het maar op zijn b. laten* quieti manebimus, rei exitum expectabimus.
 belopen (= *betreden*) calcare; (= *kosten*) constare, (*van een som*) effluere, door een storm b. worden tempestate affligi; *signe oogen zijn met bloed* b. oculi suffecti sunt sanguine; *een ziekte b. in morbum* incidere.
 beloven, promittere, polliceri, annuere, ostendere, pollicitari, recipere; *plechtig b. spondere*; (*aan een God*) vorere, devovere; *gouden bergen b. montes auri (of aureos)* promittere, *zich laten b. stipulari*.
 belroos, erysipelas (—itis m.) (Cels.).
 beluisteraar, qui alicujus sermoni auceps est (Plaut.), qui sermones captat.
 beluisteren; *iemande woorden b. sermonem alicujus captare (of auccupari)*.
 belust, cupidus, appetens; b. zijn op iets appetere aliquid, cupidum esse alicujus rei.
 belustheid, cupiditas, appetitus (4).
 belvedere, (= *schoon uitzicht*) apopsis (—is f.) (Front.).
 bemachtigen, potiri (met Abl.), occupare, com-plecti; (= *bevangen*) occupare.
 bemachtiging occupatio, expugnatio.
 bemannen, instruere militibus, armatis ornare, militibus (of sociis navalibus) complere.
 bemanning, ministri navigii, socii navales, nautae.
 bemantelen, velare, praetextare, praetendere, obtegere, obumbrare; *iets zoeken te b. velamentum* alicui rei quaerere; *signe schuld met schoone woorden b. splendida verba praetendere* culpas suae; *een stad b. urbem omnibus cingere*.
 bemanteling, praescriptio, praetentus (4), (*van een stad*) munio.

- bemasten**, malo instruere.
bemerkbaar, conspicuus, insignis, spectabilis, in aperto positus.
bemerken, animadvertere, sentire, videre.
bemesten, stercoreare.
bemesting, stercoreatio (Col.).
bemiddelaar, interpres (—tus); interventor, (Jct.) interuocans, deprecator.
bemiddeld, fortunatus, copiosus, locuples (—tia), beatus, pinguis.
bemiddeldheid, opes (—am f.), fortuna, fortunata conditio.
bemiddelen, reconciliare, intervenire.
bemiddeling, interventus (4) (Plin.), reconciliatio.
bemide, amica, domina, delicias (of amores) alioquus.
beminnaar, amans (—ntis), amator, appetens (—ntis).
beminnelijk, amabilia, amandus; (*algemeen*) suavis, dulcis, iocundus, venustus.
beminnelijkheid, amabilitas (Plaut.), gratia, venustus, suauitas.
beminnen, (*niet gevoel*) amare, (*niet achtung*) diligere, amplecti, carum habere, amore prosequi; *leeder* b. in deliciis habere; *als zijn oogappel* b. in oculis ferre, in deliciis habere; *verig door iemand bemind worden* haerere medullis alioquus.
beminnenswaardig, *sie* beminnelijk.
beminnenswaardigheid, *sie* beminnelijkheid.
bemodderen: *iemand* b. coeno inquinare aliquem; *bemodderd* luteus (Plin.).
bemoedigen: *iemand* b. confirmare aliquem, animum facere, (of addere af offerro).
bemoediging, confirmatio.
bemoelial, ardellio.
bemoelian: *nich* b. *met iets*; se interponere in aliquid (of alicui rei), admiscere se alicui rei; *nich met zijn eigen zaken* b. negotium agere suum; *nich met een andere zaken* b. curare negotia aliena; *nich niet met iets* b. abstinere ab aliqua re; *nich ijverig met iets* b. studere alicui rei.
bemoeliania { cura, pertractatio (*met iets*) alicuius rei.
bemoeling {
bemoelijken: *iemand* b. alicui negotium (of molestiam) exhibere (of offerre), negotium facescere alicui, impedire alicui.
bemoelziek, curiosus.
bemorsen, inquinare polluere, spurcum reddere.
bemost, moscosus.
bemuren, moenibus cingere (of circumdare of sepire).
bem, corbis (—is f.), calthrus.
benaarstigen: *nich* b. advigilare; *nich op iets* b. operam navare alicui rei, studere alicui rei.
benaarstiging, studium.
benaasten, occupare, vindicare, ad se vindicare.
benaasting, occupatio, vindicatio.
benaadeelen, detrimentum inferre (*met Dat.*), nocere (*met Dat.*); *iemande roem* b. detractare laudibus alicuius.
benaaderen, occupare.
benaming, vocabulum, nominatio; *oneigenlijke* b. denominatio.
benard, afflictus.
bensuwd, (= *nauw*) angustus; (= *kommervol*), artus, artus, (= *angstig*), anxius, b. *zijn over iets*, anxie ferre aliquid (= *bekommerd*), sollicitus, b. *zijn* (= *moetlijk ademen*), angustis spiritus esse, anhelare; b. *zijn* (= *bevreest zijn*), metuere, timere, vereri.
- benaauwdheid**, spiritus (4) angustus (of angustior), anhelitus (4) (Plin.), anhelatio (Plin.), dyspnosa (Plin.), exanimatio (Plin.), angor; *ik ben in de grootte* b., discrucior animi (Ter.).
benaauwen, angere, premere, urgere.
bende, manus (4 f.), (*vooral van tooneelspelers*) grex (—gis m.), caterva, agmen (—inis m.), cohors (—rtis f.), turba; (= *ruiterbende*) turma.
beneden, *Prap.* infra; *Adv.* infra, deorsum; *naar* b. deorsum; b. *komen*, descendere; b. *stellen*, postponere, posthabere.
benedensto, infimus, imus.
benemen, adimere, demere, destrahere, eripere, incidere; *iemand de vrees* b., liberare aliquem metu; *iemand het leven* b., privare aliquem vita; *iemand de middelen* b. om *nich te verdedigen*, armis aliquem privare.
beneming, ademptio.
benepen, angustus.
benevelen, nebulas obducere, (of offundere), nebula involvere; obnubilare; *beneveld*, obnubilus (Enn. ap. Cic.), nubilus (Plin.), *het verstand* b., aciem mentis praestringere.
benevenen, cum, itemque.
bengel, (= *klokje*) tintinnabulum, * campana; (= *ondeugende jongen*), nebulo (—onis), puer petulans.
bengelen, tintinnabulum pulsare, * campanam pulsare.
benieuwd zijn, mirari.
benieuwen, *het zal mij eens* b., miror.
benijden, invidere (*met Dat.*), obrectare (*met Dat.*); *benijd*, invidiosus.
benijder, invidus, obrectator, invidiosus, invisor (App.).
benijding, obrectatio, invidia.
benoemen, appellare, dicere; b. *tot creare*, nuncupare, nominare, ponere, proferre, (b. v. een *tuuschenkoning*) interrumpere; *tot consul* b. consulem creare; *tot dictator* b. dictatorem dicere.
benoemer, nominator (Dig).
benoeming, creatio, nominatio; *doch gewoonlijk* is *het beter een omschrijving te gebruiken*.
benoedigd zijn, opus esse.
benoedigdheden, usus (—uum), necessitates (—um f.), instrumentum.
benoorden, b. *de stad*, ad urbem (of ab urbe) septentrionem versus.
bent, *sie* bende.
benzoë, silphium (Cato), laserpitium, (Cels.), styrax (—acis m.), (Plin.).
beoefenaar, studiosus, cultor.
beoefenen, operam dare (*met Dat.*), exercere, colere; *de wijsgeerte* b., philosophari; *op nieuw* b., recollere.
beoefening, studium, exercitatio, cultus (4).
beelien oleo collinere.
beengen, velle, sequi, moliri, conari, enperre, beoordeelaar, iudex (—icis).
beoordeelen, dijudicare, iudicare, percensere, aestimare, enumerare (Plaut.), metiri, pendere, pensare, ponderare, recensere (Gell.).
beoordeeling, aestimatio, iudicium.
beoorlogen, bello persequi (of petere), bellum inferre (*met Dat.*), bellare (*iemand cum aliquo*).
beoosten, ad urbem (of ab urbe) ortum versus.
bepaald, status, ratus, certus, constitutus, praestitutus; finitus, definitus; *op den bepaalden dag* ad diem, ad diem dictam (of constitutum of praestitutum); *op een bepaalden dag* certa die; *op den bepaalden tijd* ad tempus; *op het bepaalde*

sur ad horam; *bepaalde inkomsten reditus* (—um) stati; *over niets een b. oordeel* vollen nullam rem aperte judicare; *nich op de bepaalde plaats ver-voegen* in rem praesentem venire; *Ado* (= op een bepaalde wijze) definite, diserte, (= met zekerheid) certo (= volstrekt) utique.

bepakken, onerare, suffraginare (Ter., App.), iemand met iets b. imponere alicui aliquid.

bepalen, statuere, constituere, praestituere, finire, definire, terminare, determinare, describere, limitare, edicere, designare, terminis circumscribere, door het lot b. sortari; *vooraf b. praestituere*, praefinire.

bepaling, definitio, finis (—is m.), constitutio; *wettelyke b. praescriptum*, sanctio, (= voorwaarde conditio, lex (egis f.), modus.

beparelen, margaritis ornare (of distinguere).

bepenzen, meatari, reputare.

bepinzing, meatatio.

bepikken, zie bejikken.

beperken, finire, terminare, circumscribere, coereere, modum facere (met Dat.).

beperking, modus, terminatio.

beperkt, origuus, certus.

beperktheid, exiguitas, angustias, *sie bekrompenheid*.

bepikken, (= met pik bestrijken) picare, impi-care, obliere (Cato); (met den bek) rostro tentare.

bepissen, commingere.

beplakken, obducere.

beplanten, conserere, obserere; *met boomen b. arbustare* (Plin.).

beplanting, consitura, consitio.

bepleisteren, trullissare, dealbare.

bepleistering, trullissatio.

bepleitien, orare; *zijne zaak b. causam dicere*; *iemande zaak b. defendere aliquem*, causam alicuius defendere (of agere), *dikwijls b. defensitare*.

beploegbaar, arabilis (Plin.).

beploegen, arare.

beploeging, aratio.

bepoten, conserere.

bepraten, (= overreden) persuadere (met Dat.); (= belasteren) conviciari, (met Dat.), infamare.

beproeven, experiri, tentare, periclitari, pertentare, explorare, degustare, spectare; (= rampen toezenden) affigere; *beproeft spectatus*, probatus, certus, expertus.

beproeving, periclitatio; (= bezoeking) *tentatio; *de wijze houdt allen tegenwoordig voor een b.*, sapiens omnia adversa exercitationes putat; *beproevingen* * ea quae divinitus accidunt, ut animum probent.

beraad, deliberatio, consilium; *de zaak voorecht b.*, res habet deliberationem, res cadit in deliberationem, est res consilii; *iets in b. nemen*, deliberare de aliquo re; *ik eta in b. haereo*, incertus sum; *na rijp b. deliberata re*, opera consulta (Gell.).

beraadslagen, deliberare, consulere, consultare; *over het algemeen welzijn b. in medium consultare*.

beraadslaging, deliberatio, consultatio, consilium.

beraden: *sich b. deliberare*, consulere, consultare, exigere; (= van besluit veranderen) consilium mutare; *wel b. prudens*; *kwaalyk b. inconsultus*.

beramen, moliri, concipere.

berapen, trullissare.

berbaris, appendix (—ois f.) (Plin.).

berd: *te berde brengen* afferre.

berechten (= besturen) administrare; (= soeven verkoopen vendere (b. v. bene, male), (= het laatste oordeel toedienen) * extrema ministrare.

beredderen, digerere, disponere, componere, persaeere.

bereddering, (= drukte, omslag) trepidatio.

beredeneeren, considerare, rationibus instruere.

beregend, pluvia permadefactus.

hereid, paratus; *niel b.*, imparatus; *ik ben b.*, in me nulla est mora.

bereiden, parare, comparare, praeparare, concinnare; *den weg b. viam munire*; *sich b. se parare*, se accingere; *spijz b. cibum coquere* (of condire); *een maaltijd b. coenam ornare*.

bereiding, comparatio; (van spijzen) conditio, conditura (Sen.).

bereids *sie* reeds.

bereidwillig, libens, promptus, paratus, officiosus.

bereidwilligheid, voluntas, animus promptus, (of paratus), facilitas, officium, studium.

bereik: *onder het b. sub manu*; *de vijand geraakte buiten hem b.* hostis amissus est de manibus; *de tak is boven mijn b.* ramum attingere (of tangere) non possum; *dát is boven uw b.* (= boven uw begrip) hoc est supra capium tuum.

bereikbaar, qui manu prehendi (of contingi) potest, impetrabilis.

bereiken, attingere, capere, assequi, consequi, obire, pervenire ad, *zijn oogmerk b.* consilium suum assequi (of peragere); *ik heb mijn doel bereikt* voti compos factus sum.

bereid, qui multas regiones peragravit.

bereizen, peragere (b. v. regiones), circumire (prae-dia sua); *obire* (b. v. provinciam).

berakenen, ratiocinari, enumerare, computare, (Plant.), calculare (Prud.); *rationen inire* (met Gen.).

berakening, ratio, subductio, ratiocinatio, computatio.

berenhuid, pollis (—is f.) arina.

berenjong, catillus ursinus.

berenklauw (zeker kruid), acanthus.

berennen, circumdare urbem copis.

berenuwchter (een sterrenbeeld), Bootes, Arc-tophylax (—æcis), Arcturus.

berg, mons (—tis m.); *van een berg* (of van bergen) montanus; *wij zijn den b. nog niet over*, nondum omnes difficultates superavimus; *niijne haren rijzen in berge*, horreo, horresco, capilli horrent; *gouden bergen beloven*, maria montesque polliceri, montes anri polliceri.

bergachtig, montuosus.

bergaf, deorsum; *b. gaande*, declivis.

bergamotpeer, pirum Falernum.

bergbewoner, montanus, monticola.

bergblauw, Armenium (pigmentum).

bergen, recondere, condere; (= radden), servare, conservare; *geborgen zijn*, in tuto esse, in vado esse, in portu navigare; *sich in een grot b.*, subire speluncam; *sich voor iets b.*, vitare aliquid.

bergengte, fauces (—ium f.) montium, angustiae, furcae, furchae, portae.

bergeppe, oreoselinum (Plin.).

bergerts, orichalcum.

berggeel, (= oker) ochra.

berggod, Deus montanus.

berggras, gramen (—inis m.) montanum.

berggroen, chrysocolla (Plin.).

bergging, (= ruïne) apatium.

bergkaten, saltus (4).

berglicht, afflatus (4) montium.

bergnimf, oreas (—adis).

bergop, sursum, in adversum, adversum collem, adverso colle; *b. gaande* acclivis.

bergpad, callis (—is m.).
 bergpas, zie bergengte.
 bergpek, maltha (Plin.).
 bergplaats, receptaculum; *h.* voor het graan, (= korenkist) cunera, (= schuur) horreum.
 bergrood, sandaraca.
 bergrug, dorsum montis, jugum montis.
 bergspits, culmen (—inis n.), caecumen (—inis n.), summus mons (—ntis m.).
 bergstreek, (met bosschen) saltus (4); bergstreken montana (—orum).
 bergstroom, torrens (—ntis n.).
 bergteer, maltha (Plin.).
 bergtop, zie bergspits.
 bergwerk, metallum.
 bergwerker, metallicus.
 bergzout, sal (salis m. en n.) fossile.
 bericht, nuncius, renunciatio; (= verslag) relatio, commentarius; iemand van iets *h.* geven, aliquem certiorum facere de aliqua re (of aliqujus rei); nauwkeurig *h.* ontvangen, comperire.
 berichten, nunciare, renunciare, referre.
 berichtgever, relator.
 beriiken, zie beruiken.
 berijdbaar, equitabilis.
 berijden, een paard *h.*, sedere in equo, premere terga equi, vehi (in) equo, insidere equo.
 berijder, qui sedet in equo, qui insidet equo.
 berijmen, versibus perscrui; *berijmd verhaal*, narratio ligato sermone composita.
 beril, beryllus.
 berin, urea.
 berispeljk, pravus, vituperabilis.
 berispeljkheid, pravitās.
 berispen, reprehendere, vituperare, arguere, increpare, objurgare.
 berisper, reprehensor, vituperator, objurgator, castigator.
 berisping, reprehensio, vituperatio, castigatio, objurgatio.
 berk, betula (Plin.).
 beroemd, clarus, celsus, nobilis, famosus, nobilitatus, nelytus, illustris, *h.* maken nobilitare.
 beroemdheid, claritas, claritudo (—inis, f.), gloria.
 beroemen: zich *h.* gloriarī, se jactare, gloria et praedicatione se efferre; zich op iets *h.* gloriarī aliqua re (of de of in aliqua re).
 beroep, professio, quaestus (4), munus (—eris, n.), officium; hooger *h.* provocatio, appellatio; in hooger *h.* komen appellare; een *h.* doen op het volk provocare ad populum; (= benoeming), nominatio.
 beroepen, zie benoemen; zich *h.* op het volk provocare ad populum; zich op eens siekte *h.* excurare morbum; zich op iets *h.* (als betoelje) allegare aliquid; zich op iemand *h.* als getuige vocare aliquem ad testimonium, testari aliquem.
 beroeping, zie beroep.
 beroepsbezigheid, munus (—eris n.) officii; *beroepsbezigheden* munia (—um).
 beroepshealy, officii causa.
 beroerder, turbator.
 beroeren (= aanraken) tangere, attingere, contingere, contractare; (= even aanraken) stringere, (= in verwarring brengen) turbare, conturbare, perturbare.
 beroering, perturbatio; *beroeringen* turbas.
 beroberte, apoplexia (CAur.), paralysis (—is f.) (Plin.).
 berokkenen: iemand iets *h.* afficere aliquem aliqua re, inferre alieni aliquid; zich iets *h.* sibi aliquid contrahere (of conscribere).

beroofter, spoliatrix (—ois).
 berocid, nudus, mendicus; *h.* van zinnen animi impos (—itis).
 berocidheid, mendicitas.
 berooken, vaporare, suffire, fumigare.
 berooking, suffitio.
 berocyan, spoliare, privare, orbare, exuere, expellere, frangere, despoliare, nudare, expilare; *berooft* (vooral van ouders of kinderen) orbis; (van echgenoot) viduus, vidua.
 beroover, spolitor, *h.* der staatskas peculator.
 berooving, spoliatio, privatio; *h.* der staatskas peculatus (4).
 berouw, poenitentia, vis poenitendi; ik heb *h.* over iets poenitet me aliquis rei, poenitentiam ago aliquis rei.
 berouwen wordt uitgedrukt door poenitet; zie berouw.
 berrie (= draagbaar) feretrum (Virg.).
 berst zie barst.
 bersten, zie barsten.
 berucht infamia, nobilis, notus, clarus, notabilis, famosus, famatus; *h.* maken infamare.
 beruchttheid, infamia.
 beruiken, odorari.
 berusten: in iets *h.* acquiescere in aliqua re; iets laten *h.* rem integrum (of in medio) relinquere, superaddere aliqua re; op iets *h.* in aliqua re consistere (of vorti of situm esse), niti aliqua re; mijne hoop berust op *h.* spes mea posita est (of nita est of residet) in te.
 bernsting, tranquillitas; met *h.* animo equo.
 bes, acinus, bacca (bacca).
 beschaaf, urbanus, humanus, elegans, ingenuus, eruditus, literatus, politus, limatus, excolutus, cultus (Sen.); een weinig *h.* limatus.
 beschaafdheid, humanitas, urbanitas, elegantia.
 beschaamd, pudore affectus, verecundus, confusus, ik ben *h.* pudet me, erubescere, pudore afficior, verecundor; *h.* maken, pudore afficere, ruborem asferre (met Dat.).
 beschaamdheid, pudor, verecundia, rubor.
 beschadigen, laedere, offendere, offedere (met Dat.), nocere (met Dat.).
 beschadiging, damnum, noxa, injuria.
 beschaduwden, opacare, obumbrare; *beschaduwde* opacus.
 beschamen, pudore afficere, ruborem asferre (met Dat.), percellere, confutare; (= overtreffen) praestare.
 beschaming: tot uwe *h.* * cum tuo magno pudore, ad te percellendum; tot mijne *h.* * cum meo magno pudore.
 beschansen, munire, vallē circumdare.
 beschaven, erudire (artibus et literis), excolere, polire, limare, expolire, (animos) doctrinā informare.
 beschaving, cultura, cultus (4), expolitio.
 bescheid (= antwoord) responsum, responsio; (= beslissing in rechtzaken), sententia; *valsche bescheiden* tabulae adulterinae; (= bezwoore stukken), acta publica of judiciaria; *bescheid doen in 't drinken*, paribus certare poculis.
 bescheiden Verbum (= aanbieden) arcessere; (= toewijzen) assignare, destinare; het conueniat was hem door het noodlot *h.* fato consul factus est; Adj. modestus, verecundus; een *h.* deel justa pars (—rtis f.).
 bescheidenheid, modestia, moderatio.
 beschenken, donare, munerare, munerari; *rijkslyk h.* magnis muneribus donare (of afficere), amplissimis donis decorare.

beschenking, donatio.

beschermen, tueri, tutari, defendere, protegere, vindicare, seipere, patrocinari (*met Dat.*) *h. tegen* defendere ab.

beschermengel, genius.

beschermmer, defensor, tutor, praeses (—*Idis*), custos (—*Idis*), patronus, vindex (—*Idis*), protector.

bescheringgeest, genius.

beschermgod, tutela, Deus tutelaris (Maer.); *h. eener plaats* Deus praeses (—*Idis*) loci, Deus qui loco praesidet, Deus in cuius tutela locus est.

beschermgodin, tutela; *h. eener plaats* Dea praeses (—*Idis*) loci, Dea in cuius tutela locus est.

beschermheer, patronus.

bescherming, praesidium, tutela, tuitio, tamentum, fides (*h. f.*), patrocinium, defensio; *nich onder iemand h. stellen* eo alicui commendare in clientelam et fidem (Ter.).

beschermster, patrona, praeses (—*Idis*).

beschieten, jaculari; *eene stad h. oppidum verberare* tormentis; (= *bedekken*) *eene muur met hout h. obducere* parietem ligno.

beschijnen, collustrare, asilugere (*met Dat.*); *door de volle zon beschenen worden* plenum solis esse.

beschikbaar, paratus, promotus, in promptu.

beschikken, ordinare, curare, obire (b. v. res suas), consulere (*met Dat.*); *ik heb nog veel te h. multa* adhuc mihi agenda sunt; *gij kunt over mij h. paratus* tibi sum.

beschikking; *beschikkingen maken* mandata dare.

beschilderen, pingere.

beschimmeld, mucidos; *h. zijn* mucore.

beschimmelen, mucosere.

beschimpen, irridere, jacere contumeliam (*iemand in aliquem*), contumeliam facere (of dicere) (*met Dat.*), allatrare, ignominiose tractare; *beschimp worden*, ignominiam accipere.

beschimping, ignominia, contumelia, derisus (4); *nich aan h. blootstellen* eo praebere ad contumeliam.

beschonken, ebrius.

beschonkenheid, ebrietas.

beschooren; *dit was mij niet h. hoc non erat in* fati meis.

beschoot, septum.

beschouwen, contemplari; intueri, considerare, spectare, pervidere, visere.

beschouwer, spectator, contemplator.

beschoewing, contemplatio; *in de h. van iets* versunken zijn stupere aliquid.

beschreien, dedere, deplorare, lacrimis prossequi, illacrimare (*met Dat.*).

beschreienswaardig, flebilis, lamentabilis, miserabilis.

beschrijven, describere, literis mandare; (*op een register*) conscribere; (= *schrijven op iets*) inscribere.

beschrijving, descriptio, designatio.

beschroomd, timidus, verecundus.

beschroomdheid, timiditas, verecundia.

beschuit, panis (—*is m.*) bis coctus; (= *soldatenbeschuit*) buccellatum (Amm.); (*scheepsbeschuit*) panis nauticus.

beschuldigde, reus.

beschuldigen, accusare, incusare, accessere, arguere, deferre, ream facere, postulare; *valsche-lijk h. insimulare*, criminari, calumniari, immerito accusare, affingere (*iemand van iets* alicui aliquid).

beschuldiger, accusator, delator; *valsche h. criminator*.

beschuldiging, accusatio, incusatio, crimen (—*inis n.*), delatio; *valsche h. criminatio*, calumnia.

beschutten, obtegere, vallare, tueri, defendere.

beschutting, praesidium, arx (—*is f.*); *middel tot h. munimentum*, integumentum.

besef, intellectus (4).

beseffeloos, stupefactus.

beseffeloosheid, stupor.

beseffen, intelligere.

beslaan (= *van voren met iets voorzien*) praefigere; *met ijzer h. praeferrare*; (= *overtrekken*) obducere; *met koper beslagen aeratus*; *met ijzer beslagen ferratus*; *met goud beslagen auratus* (= *omringen*) circumcludere; *een paard h. calceare*; *meel h. farinam subigere* (of depasere); *een plaats h. locum occupare*; *de glazen zijn beslagen* * vitra humore (of vapore) obscurata sunt; *kalk h. calci aquam admiscere*.

beslag (van meel), massae; (van een wiel) canthus; (van kalk) maceratio; (met goud) inauratio; (= *vasthouding*) detentio; *h. leggen op iets* aliquid detinere (of occupare); *in h. nemen* occupare; *de de zaak heeft haar h. gekregen* res perfecta est.

beslapen; *een bed h. dormire in lecto*; *eene vrouw h. mulierem comprimere* (of stuprare, vitare, futuere of confutuere), concumbere cum muliere; *ik zal er mij eens op h. noctem mihi sumam* ad deliberandum.

beslechten, componere, dijudicare, disceptare.

beslechting, decisio, compositio.

beslissen, decernere, dijudicare, judicare, decidere, disceptare; *de zaak tot iemand voordeelt h. adjudicare* causam alicui.

beslissing, arbitrium, dijudicatio, iudicium, decretum, crisis (—*is f.*) (Sen.), momentum.

beslommeringen, tricae, res (rerum f.); *in welke h. gewikkeld* tantis rebus implicatus.

besloten; *een h. plaats* locus munitus, clausum; *een h. brief* literae obsignatae; *h. water* aqua congelata; *h. nacht* venatus (4) interdictus.

besluit (= *einde*) finis (—*is m.*), conclusio; (van een rede) epilógus, peroratio, exitus (4); (van een brief of volzin) finis, clausula; (= *gevolgtrekking*) conclusio, complexio, consequens, consecretio, connexio; (= *voornemen of bepaling*) consilium, consilium, (van een vergadering) decretum, consilium, destinatio; *een h. nemen* consilium capere (of inire); *tot een h. brengen* ad consilium perducere; *mijn h. staat vast* certum est mihi consilium, deliberatum mihi ac constitutum est; *niet tot een h. kunnen komen* in diversas partes distrahi, certum consilium capere non posse; *tot een h. brengen* ad consilium compellere; *bij zijn h. blijven* in sententia manere (of perstare).

besluiteloos, inops consilii, haesitatio (Plin.).

besluiten (= *eindigen*) finire, *zijne rede h. perorare*, finem facere orationis; (= *vaststellen*) constituere, decernere; statuere, deliberare, destinare; *ik heb vast besloten* deliberatum mihi est, mihi constat, destinatum est mihi in animo, oblatum mihi est, certum est (mihi); *ik kam niet h. om te a me impetrare* non possum ut; *er wordt besloten* placet; (= *afleiden, een gevolgtrekking maken*) concludere, colligere, conficere.

besmeren, oblinere, illinere, collinere, ungere, inquinare.

besmering, perunctio (Plin.), illitus (4) (Plin.).

besmettelijk, pestilens, pestifer, contagiosus (Veg.); *besmettelijke ziekte* morbus contagiosus (Veg.), morbus perniciosus, laes (—*is f.*) (Virg.); pestilentia, morbus contagione vulgatus.

- besmettelijkheid, contagio, contactus (4).
 besmetten, (= *beveleken*) contaminare, inficere; (= *aansteken*) inficere.
 besmetting, contagio, contactus (4).
 besneeuw, nivcosus, nivibus oblitus, nive tectus.
 besnijden, circumcidere, praecidere; iemand b. circumcidere genitalia (of eutem) alicuius, mutilare genitalia alicuius; *besneden*, cirtus (Hor.), re-cutitus (Mart.).
 besnijdenis, circumcisio (Lactant.).
 besnoeien, amputare, supputare; (*oneig.*) circumscribere, coercere.
 besnoeiing, amputatio.
 besnoeffelen, odorari.
 bespannen, (equi) iungere; *een ciler met snaren b. intondere citharam nervis.*
 besparen, compendii facere.
 besparing, compendium.
 bespatten, aspergere, respergere, dispergere.
 bespating, aspersio, respersio.
 bespelen, canere; *een snaren instrument b. fidibus canere, psallere; (een blaasinstrument) canere, inflare.*
 bespeuren, sentire, animadvertere, sagire.
 bespielen, speculari; (= *onderzoeken*) explorare, perstrutari.
 bespiegeland, contemplativus (Sen.), deliberativus.
 bespiegeling, consideratio; *sie theorie.*
 bespijkelen, variare.
 bespoedigen, accelerare, maturare.
 bespoediging, acceleratio, maturatio.
 bespoeien, alluere.
 bespottelijk, ridiculus.
 bespotten, deludere, deridere, irridere, insultare (*met Dat. of Acc.*), ludificare, ludificari, ludibrio habere, illudere (*met Dat.*).
 bespotting, irrisio, derisus (4), illusio.
 besprakt: *wet b. disertus.*
 besprek: *in b. zijn de conditionibus agere.*
 bespreken, dissekere, iactare; *de zaak wordt veel besproken* perorare sermonibus res est; (= *bestelen*) imperare; *dans plaats is besproken haec sedes locata est.*
 besprengen, aspergere, conspergere.
 besprenging, aspersio, aspergula (2, *siechts Abl.*)
 besprenkelen, aspergere, conspergere.
 bespreukeling, *sie besprenging.*
 bespringen (= *aanvallen, overvallen*), opprimere, oppugnare; (= *dakken*) asilire, inire; *doen b. imponere.*
 bespringing, initus (4).
 besproeien, rigare, irrigare, conspergere, aspergere.
 besproeiing, irrigatio, aspersio.
 bespuigen, consputare, conspuere.
 bespuiten, (siphone) irrigare (of aspergere).
 bespuiting, aspersio.
 bespuwen, consputare, conspuere.
 best, 1° Superl. van goed, optimus, (*van twee*) melior; *de eerste de beste* primus quisque; *ten beste geven* in sumptum dare, gratificari, largiri; *het is ten beste van den staat.* commoda republicae est; *het geschiedt tot nu b. tuo commodo fit; zijn b. doen operam dare (of navare), eniti, coniti; ten beste opnemen* accipere in bonam partem; 2° (= *oude vrouwen*) anus (4).
 bestaan, 1° Verbum (= *zijn*) esse; (= *nog voorhanden zijn*) exstare; (= *in stand blijven*) manere; (= *samengesteld zijn*) constare; *in iets b. consistere (of contineri) (in) aliqua re; (= vermaagschapt zijn) cognatum esse; hij bestaat mij niet a me alienus est; er bestaat vriendschap tussen*
- mij en hem* intercedunt mihi inimicitiae cum eo; *dit kan niet b. hoc fieri non potest; (= ondernemen) auspicere; hoe durft gij dit te b. quomodo hoc facere (of committere) audes? (= leven) ik kan van die kostwinning niet b. quæstus ille victui meo non sufficit.*
 2° Subst. (= *onderneming*): *een stout b. facinus* (= *bris n.*) audax; (= *kostwinning*) quæstus (4).
 bestaanbaar, qui potest esse (of fieri).
 bestand, Subst. inducias; Adj. b. tegen iemand par alicui; b. tegen arbeid patiens laboris; *niet b. tegen iemand impar alicui; niet b. tegen arbeid impatiens laboris.*
 bestanddeelen, materia (Sing.), impensa (Sing.), naturæ, membra (orum), res quibus aliquid continetur
 besteden, (= *uitgeven*) impendere; (= *aanwenden*) insumere, locare; *zijn tijd b. tempus impendere; (= in den kost doen); iemand b. aliquem collocare (of locare aliud); nutteloos b. perdere.*
 besteding, impendium, impensa.
 besteedster, locatrix (= *icis*) ancillarum.
 bestek, descriptio, designatio.
 besteken, (b. v. met spelden) onerare; (= *omkoopen*) corrumpere; *een bestoken zaak* praescogitatum facinus (= *bris n.*).
 besteking, (= *omkoop*) corruptio.
 bestel, (= *bevel*) mandatum.
 bestelen, supplare, depeculari.
 bestellen, (= *ontbieden*) avocare, arcescere; *iemand ergens b. jubere* aliquem aliquo venire; (= *bezorgen*): *een brief b. reddere* literas; (= *bevelen te leveren*) imperare, mandare.
 bestelling, mandatum.
 bestemmen, destinare, seponere, statuere; *hij is tot iets groots bestemd* ad omnia summa natus est; *bestemd* ratus.
 bestemming, fatum, sors (= *rtis f.*).
 bestempelen, signare, notare; *iets met een naam b. nomen alicui rei dare (of indere of addere), nuncupare* aliquid nomine.
 bestendig, perpetuus, assiduus, perennis, proprius, constans, stabilis, iugis.
 bestendigen, stabilitatem dare (*met Dat.*).
 bestendigheid, constantia; stabilitas.
 besterven, *hij zal het b. haec res ei mortem asseret, haec res ei mortis causa erit; van schrik b. expallescere* terrore; *de muur is nog niet bestorven* paries nondum periculus est.
 bestier, administratio, procuratio, dispensatio, regimen (= *ynis n.*), ductus (4), rectio, moderatio; *het b. over iets hebben, zie besturen.*
 besturen, moderari, gubernare.
 bestijgen, ascendere, conscendere, scandere.
 bestijging, ascensus (4).
 bestippelen, variare, punctis notare, guttis distinguere.
 bestoken, oppugnare.
 bestoking, oppugnatio.
 bestormen, oppugnare.
 bestormer, oppugnator.
 bestorming, oppugnatio.
 bestraffen, castigare, reprehendere.
 bestraffing, castigatio.
 bestralen, irradiare (Stat.).
 bestraten. (silice) sternere, substruere.
 bestrating, stratura (Suet.), stratum (Petr.).
 bestrijden, impugnare, oppugnare (*ook van een gevoelen*); *de kosten b. sumptum tolerare (of exercere).*
 bestrijder, oppugnator.

bestrijding, oppugnatio.
 bestrijken, (= *besmeren*) oblinere, illinere, collinere, ungere; *een berg bestrijkt de stad mense imminet urbi*.
 bestrijking, peractio (Plin.), illitus (4) (Plin.).
 bestrooien, conspergere, aspergere, sternere, inspergere.
 bestrooing, aspersio, inspersus (4) (App.).
 bestudeeren, commentari, colere, studere (*met Dat.*).
 bestuiven, pulverare (Plin.), pulvere aspergere; *bestuiven pulverulentus*.
 besturen, regere, administrare, gubernare, moderari, procurare, temperare, dispensare.
 besturing, { moderatio, administratio, regimen.
 bestuur, { rectio, procuratio, dispensatio; *is-
 mand met het d. belasten praeficere aliquem (van
 iets alieni rei)*.
 bestuurder, rector, moderator, administrator,
 procurator, dispensator.
 bestuurster, moderatrix (—Joie).
 betaaldag, dies (5) pecunias.
 betaalmeester, dispensator.
 betaaltijd, dies (5) pecunias.
 betalen, solvere, persolvere, dissolvere, pendere,
 pensitare; *contant d. repraesentare; (boete) labe;*
op zijn tijd d. ad tempus respondere; niet kunnen
d. non esse solvendo; ik zal u dat betaald zetten
hoe non celeres inultum, par pari referam; voor-
uit d. in antecessum dare (of solvere) (Sen.).
 betaler, *een goede d. bonum nomen (—Joie n.).*
 betaling, pensio, solutio, pensitatio (Plin.), pen-
 sioncula (Cul.), luitio (Jut.); *contante d. pensio*
praesens, repraesentatio (Plin.).
 betamelijk, decorus, decens; *het is d. par est,*
consentaneum est.
 betamelijkheid, decorum, decencia.
 betamen, decere; *niet d. dedecere*.
 betaeten, attricare, contricare, tractare, per-
 tractare, tentare.
 betaating, contractatio, attractio (Gell.).
 bete, morus (4), frustum.
 beteekenen, notare, signare, denotare, designare,
 (aliquid aliqua re); (= *aanduiden*) significare, decla-
 rare, indicare.
 beteekenis, significatio, sententia, vis, sensus
 (4), intellectus (4).
 betor, melior, potior; *het is d. satius est, praestat,*
d. maken emendare, corrigere, (= herstellen) sanare;
d. keuren multo antepone, melius putare; Adv.
melius.
 betoren, Intr. convalescere, revallescere; *de sieke*
betert agrotto melius fit; *Trana.:* *nicht betoren ad*
saniorem mentem redire, redire in viam, emer-
gere (e vitiis); (= met teer bestrijken) pice liquida
illinere, picare.
 beterhand, *aan de d. zijn ad sanitatem reverti,*
convalescere.
 beterschap, emendatio, progressus (4).
 betengelen, cohibere, reprimere, compescere,
 coercere, frenare, refricare, retinere, continere,
 contundere, finire.
 betengeling, refrenatio (Sen.).
 betenniebloom, sie betonie.
 betenterd, perturbatus, stupefactus, stupidus; d.
 zijn stupere.
 betichten, insimulare, criminari, calumniari.
 betichter, criminator.
 betiching, criminatio, calumnia.
 betichtster, calumnatrix (—Joie) (Dig.).
 betijen: *laat mij maar d. sine me rem perficere,*
sine me illud agere.

betimmeren, cosedificare; *ismand het licht d.*
officere luminibus alienis.
 betitelen, nuncupare; *een boek d., inscribere*
librum.
 betonie, vettonica (Plin.), serratula (Plin.).
 betoog, demonstratio, argumentatio, approbatio,
 ratio.
 betoogbaar, quod potest demonstrari, demonstra-
 bilis (App.).
 betoogen, probare, approbare, arguere, conarguere.
 betooggrond, argumentum.
 betooven, sie betoegelen.
 betooming, refrenatio (Sen.).
 betoonen: *achtig d., observare, verachting d.,*
contemnere; (= aan den dag leggen) praestare,
(d. v. trouw fidem); hij heeft zooveel mond betoond
tanta virtute se gessit; zich d. se praestare, se
gerere, se ostendere.
 betooveren, devotare (Plant.), fascinare (Virg.),
 lavare, incantare (App.), mnisere (Virg.).
(verlokken, voor zich innemen) delensire; een be-
tooverende stem admirabilis vox (vocis f.)
 betoovering, sig. fascinatio (Plin.), fascinum
 (Plin.), onsig. illecebra, blanditiae, blandimentum.
 betooveringsformulier, incantamentum car-
 minis (Plin.).
 betoudovergrootmoeder, atavia (JCT.); *de*
moeder der d. tritavia (JCT.).
 betoudovergrootvader, atavus; *de vader van*
den d. tritavus (JCT.).
 betraand, lacrimosus.
 betrachten, (= *beoefenen*) colere, exercere, con-
 sectari, studere (*met Dat.*); *zijn plicht d. fungi*
officio suo.
 betrachting, studium, consecratio.
 betrappen, deprehendere; *op hasterdaad d. capere*
in flagranti delicto (JCT.).
 betreden, insistere, calcare, ingredi, tangere;
een onel d. weg via trita.
 betreffen, attinere ad, pertinere ad; *wat betreft*
ad, de, circa, in, quantum ad; wat mij betreft
per me, ego vero, equidem, quod ad me attinet;
dit betreft mij hoe attinet ad me, res mea agitur.
 betrekkelijk, *wordt uitgedrukt door eens om-*
schrijving met rationem habere (acht slaan op
iets, iets in aanmerking nemen).
 betrekken, (d. v. *eenheid*) occupare; (= *bedrie-*
gen) desipere; *ismand in ene zaak d. implicare ali-*
quem aliqua re; ismand in rechten d. vocare aliquem
in jus; de winterkwartieren d., in hiberna concedere;
de winterkwartieren laten d., in hiberna ducere; de
lucht betrakt coelum nubibus obscuratur, nubilatur
(Cato).
 betrekking, (= *ambt*) ministerium; *sie ambt;*
 (= *bloedverwant of vriend*) necessarius, propin-
 quus; (= *verhouding*), relatio (Quint.); *in d. breu-*
gen tot revocare ad; met d. tot ab, de, ad, circa;
in d. staan tot (of d. hebben op) pertinere ad;
in welke d. staat gij tot hem? quae ratio tibi cum
illo intercedit? ik sta in een eer vriendschappe-
lijke d. tot hem mihi omnia sunt cum illo, ik sta
in geen d. tot hem nihil mihi est cum illo.
 betreuren, lugere, desilire, molestae ferre, deplora-
 rare, maerere.
 betreurenswaardig, flebilis (Hor.), miserabilis.
 betrokken, (= *vaal, bleek*) pallidus; (= *bevoelt*)
nubilus; een weinig d. subnubilus.
 betrouwen, sie vertrouwen.
 betten, mollire.
 betuigen, (= *verzuken*) affirmare, testari, pro-
 fiteri; *dank d. grates (of gratias) agere*.

- betniging, affirmatio, professio, testificatio.
 betweter, arrogans.
 betweterij, arrogantia.
 betwijfelen, addubitare, dubitare, in dubium vocare.
 betwistbaar, incertus, dubius, anceps (—cipitis), dispensabilis (Sen.); *δ. zijn habere dubitationem.*
 betwisten, (= *in twijfel trekken*) in controversiam vocare (*of adducere*), in dubium vocare, dubitare; *iemand iets δ. abdicare* aliquid ab aliquo, non concedere aliquid alicui; *iets niet δ. aliquid concedere*; *het wordt niet betwist dat non est controversia quin*; *dat wordt betwist hoe cadit in disceptionem, contradicuntur haec.*
 beu, satiatas aliqua re; *tot δ. woorden toe ad satietatem usque*; *ik ben het reeds lang δ. jam dudum me taedet ejus rei.*
 beugel, annulus, hemicyclus (Plin.); *beugels (om de beenen recht te houden) serperastræ (—orum)*; *dat kan niet door den δ., hoe fit nobis invitis.*
 beuk, fagus; *van beuken fageus, faginus, fagineus*; (= *slag*) iotus (4).
 beukeboom, fagus (f).
 beukelaar, clypens.
 beuken, quatere, ferire, arietare.
 beukenbosch, lucus fageus (Plin.).
 beukenhout, lignum fagineum, materia faginea, *van δ. gemaakt*; fagineus (Cato).
 beukenhouten, fagineus.
 beukenoot, glans (—adis f.) fagi (*of fageus*) (Plin.).
 beul, carnifex (—icis), tortor, lanus (Plant.).
 beulen, vexare, excarnificare.
 beuling, farsimen (—inis, m.), hilla (Hor.), longino (—onis, m.) (Varro).
 beulwerk, carnificina.
 beuren, (= *opheffen*) tollere; (= *ontvangen*) accipere.
 beurs, crumēna, sacculus, marsupium, zona; (= *handelsbeurs*) basilica, (= *jaarlijksche onderstand*), stipendium.
 beursch, fractus (Cato R. R.).
 beurt, vicis (Gen. *van vix, welk woord in den Nom. niet voorkomt*); *op mijne δ. mea vice*; *elk op zijne δ. in vicem*; *het is nu δ. tuæ sunt partes, ordo te vocat*; *om beurten invicem, alternis (vicibus)*; *te δ. vallen obvenire, obtingere, evenire*; *een δ. overlaan * semel quiescere*; *nooit een δ. overstaan * nunquam quiescere.*
 beurtelings, invicem, alternis (vicibus).
 beurtelingsch, alternus.
 beurzenuijder, sector zonarius.
 beurzig, fractus (Cato, R. R.).
 beuzelaar, nugator.
 beuzelachtig, ineptus, nugatorius, frivöus.
 beuzelen, nugari, alucinari.
 beuzeling, nugæ, ineptiæ, gerræ, deliciæ; (= *kleinigheid*) exigua res (b f.), frivöla res (Gell.), res nugatoria.
 beuzelpraat, frivöus sermo (—önis m.), futilitas alucinatio (Sen.).
 bevaarbaar, navigabilis, navium patiens, navigiis aptus.
 bevallen (= *behagen*) placere (*met Dat.*), juvare, aridire (*met Dat.*); (= *baren*) parere, partum edere; *ontijdig δ. abortum facere, abortare*; *op het punt zijn om te δ. parturire.*
 bevallig, venustus, suavis, placens.
 bevalligheid, venustus, suavitas, gratia, elegantia; *de Bevalligheden of Gratiën Gratiæ.*
 bevalling, partus (4); *ontijdig δ. abortus (4), abortio.*
 bevangen, occupare, capere; *door den wijn δ. ebrius.*
 bevaren, verbum, navigare; *Adj. qui diu navigavit.*
 bevattelijk (= *gemakkelijk begrypend*) docilis; (= *gemakkelijk te begrijpen*) facilia intellectu, comprehensibilis.
 bevattelijkheid (= *leernaamheid*) docilitas, facilitas.
 bevatten, capere, continere, complecti, amplecti; (= *begrijpen*) animo comprehendere; (= *wegen*) pendere.
 bevattig, captus (4), intellectus (4); *het gaat boven uwe δ. superat captum tuum.*
 bevattingsvermogen *sic* bevattig.
 bevechten, impugnare, oppugnare, certare (*iemand oom aliquid*).
 beveiligen, tuari, tutari, munire, vindicare, tutum praestare (*tegen iets ab aliqua re*); *beveiligd voor iets tutus ab aliqua re.*
 beveiligingsmiddel, munimentum, tutamen (Virg.).
 bevel, imperium, mandatum; *jussum (meest in Plur.)*, praedictum, praeceptum, dictum, imperatum, edictum; *δ. onzer Godheid numen (—inis n.)*; *op δ. jussu*; *sonder δ. injussu*; *onder het δ. van Caesar, Caesare duce*; *het δ. hebben oer een leger praecasse exercitui*; *het δ. hebben over de cohorten der Ligariers curare cohortes Ligurum*; *ergens het δ. voeren alicubi praestare*; *hy gaf hem het δ. over het leger praefecit eum exercitui*; *hij staat onder mijn δ. mihi obnoxius est, sub meo imperio est, meo imperio paret, mihi paret*; *de bevelen uitvoeren jussa (of imperata) facere, mandata exequi*; *iemand δ. opvolgen alicujus praeceptum observare*; *het δ. niet opvolgen imperium aspernari (of contemnere of negligere)*, imperata non facere; *sich onder iemands δ. stellen se ad auctoritatem alienjus conferre*; *ik wacht uwe bevelen exspecto quid velis.*
 bevelen imperare (*met Dat.*), praecipere (*met Dat.*), jubere, praedicere (*met Dat.*), dicere (*met Dat.*), edicere (*met Dat.*); *Op al dese verba volgt ut, behalve op juheo, waarover men de Grammatica vaudplege.*
 bevelhebber dux (—cis), praefectus, imperator, *iemand tot δ. over de vloot aanstellen praeficere alicquem classi*; *δ. der ruitery (onder den Dictator) magister equitum.*
 bevelhebberschap, praefectura.
 bevelschrift, literae; *keizerlijk δ. rescriptum.*
 beven, tremere, pavere, pavitare, horrere; *beginnen te δ. intremiscere (Cels.)*, *hevig beginnen te δ. contremiscere*; *de aarde begint te δ. terra movetur (of quatitur)*; *aan al zijne leden δ. totum tremere et horrere, toto pectore tremere. omnibus artibus contremiscere*; *bevend tremsbundus, tremulus, pavens*; *doen δ. concutere, perterrefacere.*
 bever, fiber, castor (Plin.); *van een δ. fibrinus (Plin.)*, castoreus (MEMP.).
 bevergeil, castoreum (Lucr.).
 beverig, tremulus.
 bevestigen (= *vastbinden*) alligare, illigare, ligare, astringere; (= *vasthouden*) affigere, infigere, (= *vastmaken*) confirmare, firmare, stabilire; (= *verzekeren*) confirmare, affirmare; (= *toeloven*) dicere, annuere; (= *verschanssen*) munire; (= *stutten*) statuminare.
 bevestiging, confirmatio; (= *verschansing*) munio.
 bevind: *naar δ. van zaken pro re ac tempore*; *naar δ. van zaken handelen ita agere ut facto*

opus est, pro re nata agere.
 bevinden, reperire, comperire; *nich b. esse, var-
 sari, verti (b. v. in periculo); nich wel b. bene se
 habere; nich niet wel b. graviter se habere; hij
 heeft er nich wel bij bevonden haec res ei bene
 vertit.*
 bevinding, quod reperi (of comperi).
 beving, tremor, horror.
 bevingeren, digitis tractare, inquinare.
 bevlecken, contaminare, inquinare, polluere, in-
 fectere; *bevolkt maculosus.*
 bevlekking, pollutio (Poll.), contaminatio (Jct.).
 bevlijtigen: *nich b. operam dare (of navare), stu-
 dere, contendere.*
 bevloeren, pavimentare, (met planken) contabu-
 lare.
 bevochtigen, irrigare, rigare, imbue, humec-
 tare (Lucr.), tingere.
 bevochtiging, irrigatio, rigatio (Col.).
 bevoegd, justus, competens (Jct.), qui jus (of
 potestatem) habet aliquid faciendi *ik ben daartoe
 b. haec res ad meum officium pertinet; ik ben
 daartoe niet b. non meum est, haec res nihil
 ad meum officium pertinet; nich b. achten tas
 esse ducere; de bevoegde rechter judex datus (of
 idoneus of locuples).*
 bevoegdheid, potestas, jus (juris n.), copia, auc-
 toritas; *vols b. magna potestas, summum jus;
 de b. geven om iets te doen potestatem (of jus)
 aliquid faciendi dare; dat behoort niet tot mijne b.
 non meum est, haec res nihil ad meum officium
 pertinet; de wet geeft de b. om te weigeren lex
 repulsa auctoritatem adjungit.*
 bevoelen, *niet betasten.*
 bevoeling, *niet betasting.*
 bevolken, frequentare, habitare; *bevolkt eelbber,
 frequens; meer bevolkt viris opulentior.*
 bevolking, incolae.
 bevolkingeregister, index (—icis m.) incola-
 rum, * tabulae civium.
 bevolktheid, opulencia.
 bevoordeelen, prodere (met Dat.), adjuvare.
 bevoordeeld, qui praesudicatum habet opi-
 nionem, morosus.
 bevoordeeldheid, morositas.
 bevoorrachten, beneficiis ornare; *bevoorraecht
 fortunatus; een bevoorracht schuldenaar privile-
 giarius (Jct.).*
 bevorderaar, adiutor, fautor, minister.
 bevorderaarster, adiutrix (—icis), fautrix (—icis).
 bevorderen, (= begunstigen of ondersteunen) ad-
 juvare, juvare, favere (met Dat.), consulere (met
 Dat.), suffragari (met Dat.), amplificare, suble-
 vare, conferre ad, asservire (met Dat.); om te b.
 propter; (= verhaasten) accelerare; (= verhoogen
 of verheffen) augere, tollere, attollere, ornare,
 exornare, gratis et auctoritate sua sustentare,
 augere et adjuvare, fovere ac tollere, sustinere
 ac fovere; promovere ad ampliorem gradum (of
 ad ampliora officia), provehere in excelaiorem dig-
 nitatis locum, transducere in amphorem ordinem,
 b. tot producere ad, promovere ad (of in) (Plin.);
 provehere ad, tot centurio van de late compagnie
 der Triariers b. ad primum pilum traducere;
 tot een ambt b. praefectum muneris, manere ornare;
 bevorderd worden procedere honoribus, ascendere
 ad altiorum gradum; van auditis tot censor be-
 vorderd worden ex aedilitate gradum ad censuram
 facere; spoedig tot de hoogste waardigheden be-
 vorderd worden brevi ad dignitatis fastigium ve-
 nire; (= versterken) amplificare.

bevordering, (= begunstiging) favor, suffragatio;
 (= vermeerdering) amplificatio; (= verhaasting)
 acceleratio; (= verheffing, verhoogen) dignitas,
 dignitatis accessio, officium amplius (—oris),
 honor et processus (4) ad altiora tendentis (of
 tendentium), provectio (Lact.), promotus (4) (Tert.),
 (van een soldaat) militia honorator; *iemand b.
 verhinderen aditum ad honores alicui intercludere;
 iemand hoop geven op b. facere alicui spem officii
 amplioris (of honoratoris militiae); geen hoop op
 b. meer hebben honores desperare; hoop op b.
 (van een soldaat) spes (5 f.) honoratoris militiae,
 (van een officier) spes ordinis superioris.*
 bevorderlijk, adjutabilis (Plant.), utilis; b. zijn
 sie bevorderen.
 bevorens, (= te voren) antea, prius, supra;
 (= voordat) antequam, priusquam.
 bevrachten, onerare; *bevracht onustus.*
 bevragen, perquirere.
 bevredigbaar, placabilis.
 bevredigen, placare, satisfacere (met Dat.), mi-
 tigare, pacificare (Catal.), expiare, pacare, perpacare.
 bevrediging, placatio, satisfactio (Ulp. Dig.),
 satisfactio (Marcian. Dig.).
 bevreemden, *het bevreemdt mij miror.*
 bevreemding, admiratio.
 bevreemd, timidus, pavidus, metuens, anxius,
 meticulosus (Plaut.); b. zijn metuere, timere,
 vereri; b. worden extimescere, pertimescere;
 b. maken timorem (of pavorem) incutere, (met
 Dat.), perterrefacere.
 bevreemdheid, timiditas, reformidatio.
 bevriend: b. met iemand amicus alicui; b. maken
 conciliare (met iemand alicui).
 bevroezen, gelari, congelari, congelare, conglaci-
 are; *doen b. gelare, congelare.*
 bevroezing, gelatio (Plin.), congelatio (Plin.).
 bevrijden, liberare (van iets aliqua re, van iemand
 ab aliquo), levare (van iets aliqua re), absolvere,
 (van iets aliqua re), exolvere, (van iets aliqua re)
 privare (van iets aliqua re); (met geweld) eripere
 (uit iets ex of de aliqua re), (= lozmaken) sol-
 vere; uit de slaavernij b. vindicare in libertatem,
 asserere (in libertatem); (= vrijstellen): iemand
 van iets b. gratiam facere alicui alicujus rei;
 zich b. a cervicibus suis servitutis jugum depel-
 lere, jugum (of servitutem) exuere, se jugo ex-
 uere; van de doodstraf b. capitis absolvere; ie-
 mand van een beschuldiging b. orminationem illa-
 tam ab aliquo repellere, aliquem crimine eximere;
 van de schande b. levare infamia; bevrijd zijn
 vacare (van iets aliqua re).
 bevrijder, liberator, vindex (—icis), asserter (Ov.)
 bevrijding, liberatio, vacatio, (van belastingen)
 immunitas.
 bevroeden, intelligere.
 bevroren, gelatus, congelatus; *stijf b. zijn ri-
 gure gelu.*
 bevrucht, gravidus.
 bevruchten, implere, seminare, inire, gravi-
 dare, comprimere, vitare, fecundare (b. v. Ae-
 gyptum) (Virg.); *bevrucht worden concipere.*
 bevruchting, seminatio, initus (4) (Plin.), con-
 ceptio, conceptus (4).
 bevuilen, contaminare, inquinare, sordibus im-
 plere.
 bewaaien, afflare.
 bewaakster, custos (—odis)
 bewaarder, conservator, custos (—odis).
 bewaarheid: door de uitkomst b. comprobatus
 eventu.

- bewaarplaats**, receptaculum; (= *bergplaats*) horreum
- bewaarster**, conservatrix (—*ois*), custos (—*ōdis*).
- bewaken**, custodire, asservare; (= *behartigen*) curare.
- bewaker**, custos (—*ōdis*)
- bewaking**, custodia.
- bewandelen**, insistere, ingredi.
- bewapenen**, armare.
- bewapening**, armatus (4) (Liv.).
- bewaren**, servare, conservare, asservare; reservare, custodire, emanire (Liv., Virg.); (= *beveiligen*) arcere (tegen ab of Abl.).
- bewaring**, conservatio; (= *gevangenschap*) custodia; in *δ*. stellen in custodia dare; iemand iets in *δ*. geven deponere aliquid apud aliquem.
- bewasemen**, afflare, vaporare (Plin.)
- bewassen**, Adj. (= *begroei'd*) vesittus; *δ*. zijn vestitum esse, horrere, horrescere; Verbum (= *met was overtrekken*) incerare (Cels.).
- bewateren**, (= *bevochtigen*) rigare, irrigare, (= *bevochten*) commingere.
- bewatering**, irrigatio.
- beweegbaar**, versuttilis, mobilis, ambulterius.
- beweegbaarheid**, mobilitas.
- beweeggrond**, causa.
- beweegkracht**, vis movens, vis concitatrix (—*ois*) (Plin.).
- beweeglijk**, mobilis, ambulatilis, volubilis.
- beweeglijkheid**, mobilitas.
- beweegreden**, causa.
- beweenen**, de flere, deplorare, maerere.
- beweenig**, deploratio.
- beweerschrift**, defensio.
- bewegelijk**, *nie* beweeglijk.
- bewegelijkheid**, *nie* beweeglijkheid.
- bewegen**, movere, cedere, agitare, concitare; *sterk δ*. commovere; *Aen en voer δ*. jactare; (= *rollen*) volvere; (= *in opschudding brengen*) turbare; conturbare, perturbare, concitare; *hemel en aarde δ*. coelum ac terras miscere; iemand tot tranen *δ*. movere (of elidre) lacrimas alicui; (= *overreden*) permovere, persuadere, adducere, inducere, impellere; *bewoogen*; motus, commotus, captus; *door medelijden bewoogen* misericordia captus; *een veel bewoogen leven* vita laboriosa et exercita; *een noo-mer bewoogen tijd* tantus rerum (of temporum) motus (4); *sich δ*. se movere, se commovere, moveri, commoveri, ferri; (= *rollen*) volvi; *sich in een kring δ*. in orbem circumagi; *sich om iets δ*. ambire aliquid, versari circa aliquid, ferri circum aliquid; *sich van zelf δ* per se moveri, cieri et agi motu suo, per se ipsum et sua sponte moveri; *sich door iemands tranen niet laten bewoogen* alienus lacrimas repudiare.
- beweger**, motor (Mart.).
- beweging**, motus (4), motio, agitatio, momentum, pulsus (4), actus (4) (Virg.), commotus (4), commotio, exercitatio; *enelle δ*. concitatio, impetus (4), incitatio; in *δ*. brengen movere, cedere, agitare, concitare, impellere, sollicitare; in *enelle δ*. brengen incitare, citare; *uit ogen δ*. ultro, sponte (ma, tua enz.); *δ*. verschaffen exercere (*δ*. v. corpus).
- beweiden**, depascere.
- bewelkomen**, gratulari adventum (mat Dat.).
- beweren**, contendere, arguere, perhibere, sumere, assere (Plin.).
- bewering**, sententia.
- bewerkelijk**, operosus.
- bewerken** (= *aan iets werken*) tractare, subigere,
- elaborare, (*bij lamplicht*) Incubare, elucubrare; (= *tot stand brengen*) efflicere, perficere; *van iemand iets δ*, impetrare aliquid ab aliquo.
- bewerker**, auctor, conciliator, artifex (—*ois*), conditor, machinator.
- bewerking**, fabrica, tractatus (4). In vele gevallen moet het door omschrijving worden uitgedrukt.
- bewerkstelligen**, perficere.
- bewerkster**, auctor, conciliatrix (—*ois*).
- bewerktuigen**, conformare, ordinare, componere.
- bewerktuiging**, fabricatio, natura, natura et figura, temperatio naturae.
- bewesten**: *δ*. de stad ad urbem (of ab urbe) occasum versus.
- bewierooken**, ture vaporare, (= *met geuren vervullen*) odoribus implere; (= *verheerlijken*) celebrare, praedicare de aliquis laudibus.
- bewierooking**, vaporatio; (= *verheerlijking*) celebratio.
- bewijs**, argumentum, iudicium, documentum, demonstratio, ratio, testificatio, probatio, approbatio; (= *proef*) specimen (—*ois n.*); (= *kensteeken*) signum, indicium, specimen (—*ois n.*); (= *be-wijstak*) testimonium, literarum testimonium, instrumentum litis; (= *onderpand*) pignus (—*ois n.*); *bewijzen voor een aanklacht opsporen* inquirere; *ik heb de bewijzen in handen* argumenta in promptu gunt; *bewijzen aanvoeren* argumentis uti, argumenta (of rationes) afferre; *een δ*. uit iets ontleenen argumentum ex aliqua re ducere (of sumere of erudere); *een δ*. veroorpen rationem rejicere; *een δ*. wederleggen rationem refutare; *iets door bewijzen wederleggen* aliquid argumentis refellere; *tot δ*. strekken argumento esse; *als δ*. aannemen argumenti loco sumere; *op zwakke bewijzen steunen* argumentis admodum exilihus niti; *als δ*. daarvoor voert hij aan dat alfert (mat Doc. v. Inf.), *als het sterkte δ*. daarvoor voert men aan, dul, firmissimum hoc afferri videtur, quod.
- bewijsbaat**, qui potest probari, qui argumentis (of rationibus) firmari potest, qui argumentis doceri potest.
- bewijsgrond**, argumentum, ratio.
- bewijskracht**: *dit heeft een groote δ*. hoc multum valet ad probandum.
- bewijsplaats**, auctoritas.
- bewijsooring**, argumentatio, demonstratio, probatio, approbatio.
- bewijstak**, testimonium, literarum testimonium, instrumentum litis.
- bewijzen**, probare, comprobare, arguere, demonstrare, ostendere, docere, planum facere, (argumentis) firmare, declarare, convincere, coarguere, efflicere, (door gtuigmissen) testari; *iets door de daad δ*. aliquid re praeclare (of comprobare); *iemand eer δ*. habere alicui honorem; *iemand dankbaar δ*. gratiam referre alicui; *mud δ*. fortiter se praebere; *iemand vriendchap δ*. amicum se praebere alicui; *iemand balnefheid δ*. probare alicui officium suum.
- bewilligen**, permittere, assentiri; *de Senaat heeft bewilligd in zijne segepraal*, senatus ei triumphum decrevit.
- bewilliging**, permissio, assensio, venia, auctoritas.
- bewimpelen**, *nie* bemantelen.
- bewimpeling**, *nie* bemanteling.
- bewind**, *nie* bestuur.
- bewinden**, convolvere, involvere.
- bewindhebber** *nie* bestuurder.
- bewindman** procurator
- bewindvoerder**, *nie* bestuurder.

bewolken, obnubilare; *bewolkt* nubilus, nubibus gravis; *een bewolkt gelaat* frons (—nis, f.) contracta, vultus (4) tristis, frons nubila (Mart.).
 bewonderaar, admirator (Sen.), laudator, mirator (Ov.).
 bewonderaarster, laudatrix (—icis).
 bewonderen, admirari, mirari, suspicere; *bewonderd worden* admirationem movere (of habere); *zeer bewonderd worden* in magna admiratione esse.
 bewonderenswaardig, admirabilis.
 bewonderenswaardigheid, admirabilitas.
 bewondering, admiratio; *met b. aanschouwen* spectare, suspicere; *met b. voor iemand vervuld worden* admiratione alicujus imbuī.
 bewonen, habitare, incolere; *sterk bewoond*, frequens.
 bewoner, incola, habitator, cultor, avīs.
 bewoonbaar, habitabilis.
 bewoordingen, verba (—orum).
 bewust, conscius; *sich b. sibi* conscius.
 bewusteloos, sine sensu, exanimis, semianimis; *b. zijn* sensu carere.
 bewustzijn, sensus (4), conscientia, *zijn b. verliezen* deficere, labi; *zijn b. terugkrijgen* ad sensum sui redire; *bij zijn volle b.* mentis suae compos (—stin).
 bezaaien, consere, obsere, serere, seminare (Col.).
 bezaaiing, consitio.
 bezadigd, moderatus, modestus.
 bezadigheid, moderatio, modestia.
 bezakken, residere (Plin.), considere (Col.).
 bezeren, laedere, contundere, vulnerare; *sich b. laedi*, contundi, vulnerari.
 bezeveren, saliva inficere.
 bezogelen, obsignare; (= *bevestigen*) confirmare.
 bezeilen, navigare ad; *een bezeild schip* navis velis habilis.
 bezem, scopae.
 bezempje, scopulae.
 bezematok, asserculus.
 bezending, commentus (4); (= *gezantschap*) legatio.
 bezeten, fanaticus; *sie krankzinnig bezetenheid* sic krankzinnigheid.
 bezetten, occupare, insidere; *een stad met krijgsvolk b.* praesidium urbi imponere; *de wegen b. vīs* obsidere; *een land met volkplanters b.* regionem colonis frequentare; *een ring met kostbare steenen b.* annulum circumdare gemmis; *ik ben zeer beset* multis negotiis distineor.
 bezetting, (als *handeling*) occupatio; (= *garnizoen*) praesidium, custodia; *b. in een stad leggen* in oppido praesidium p. aere of lorare, collocare of constituere; *nbi praesidium imponere; b. hebben* praesidio teneri, praesidio firmatum (of manitum) esse; *een sterke b. hebben* firmum praesidium habere, valide praesidio firmatum esse; *b. op de borst* peripneumonia (CAur.).
 bezichtigen, inspicere, perspicere, spectare, contemplari.
 bezichtiger, inspector (Plin.), spectator.
 bezichtiging, contemplatio.
 bezig, sic bes.
 bezielen animare; *bezielt* animatus, animans, animalis; *bezielt wezen* animans; *door medelijden bezielt* misericordia motus, *met moed bezielt* virtute praeditus; *een bezielde rede* oratio fervida; *met ijver bezielt zijn* ardere studio.
 bezieling, inflammatio animi, indatus (4) (of instinctus (4) divinus, divina mentis incitatio et

permotio, aestus (4) (offervor) ingenii, ardor animi, ardentis animi impetus (4), furor divinus, spiritus (4, ook *plur.*), animatio (Tert.), entheatus (4) (Mart.).
 bezien, zie bezichtigen; *van alle kanten b. circumspectere; dat zal te b. staan* hoc in incerto est.
 bezienswaardig, spectabilis.
 bezig, occupatus (met iets in aliqua re), negotiosus, *ijverig b.* intentus; *druk b.* operosus; *druk b. zijn met iets aatagere* aliquid (Petr.); *b. houden* distingere, detinere, distingere, occupare; *sich b. houden met*, agere, agitare, versari in (met Abl.); *occupari* (met Abl. of in met Abl.), perscqui, pertractare; *sich altijd met iets b. houden* habitare in aliqua re; *hij is altijd b.* nunquam in suo opere cessat; *ik ben er mede b.* hoc ago; *hij is daarmede druk b.* multus est in illa re.
 bezigen, uti (met Abl.), usurpare.
 bezigheid, occupatio, negotium, *met bezigheden overkropt* distentus occupationibus (of negotiis); *b. in snijperuven* operae subsicivae; *overloof van b.* occupationum concursus (4).
 beziging, usus (4).
 bezijden, (= *veronen*) juxta; *het is b. de waarheid* a vero recedit.
 bezingen, canere, cantare, carmine celebrare.
 bezinken, residere (Plin.), considere (Col.).
 bezinksol, faex (—ois, f.), sedimentum (Plin.), crassamen (—inis, m.) (Col.), crassamentum (Col.).
 bezinnen: *sich b. considerare*.
 bezit, possessio; *in b. nemen* possidere, occupare; *in het b. zijn van* possidere; *in het b. van iets geraken* in possessionem alicujus rei venire; *weder in het b. geraken* possessionem amissam recuperare; *in het b. treden van zijn vaderlyk erfdeel* succedere in paternas opes; *in het b. van iets blijven* in possessione alicujus rei manere (of permanente); *iemand in het b. stellen* mittere aliquem in possessionem.
 bezitneming, possessio, (gewoeldadige) occupatio, oppressio.
 bezitrecht, jus (juris, n.) possidendi (of possessionis).
 bezitten: *iets b.* aliquid possidere (of habere, tenere of obtinere), possessionem alicujus rei habere (of tenere), in possessione alicujus rei esse, potiri aliqua re, (= *begaafd zijn met*) esse (met Abl., of Gen., doch slechts van een Subst. met een Adj.), possidere, praeditum of instructum, ornatum of affectum esse (met Abl.); *hij bezat veel geestigheid* multus lepos inerat in eo; *iets gadeeltyk b.* alicujus rei esse participem; *met b. carere* (met Abl.); *in groote mate b.* abundare (met Abl.); *niet b. nihil habere*, nullam opum dominum esse; *met b. multarum opum dominum esse*, divitiis (of opibus et copiis) affluere; *eigenlyks b.* sibi placere; (= *op iets zitten*) sedere in.
 bezitter, possessor, qui in possessione est.
 bezitting, possessio; *een kleine b.* possessiuncula.
 bezoedelen, polluere, contaminare, inquinare, fordare, maculare; *door lijkem of moord b. funestare; door misdaden bezoedeld* consecreturatus.
 bezoedeling, contaminatio (Jct.), pollutio (Pall.).
 bezoek, salutatio; *een b. brengen aan* (of *aflagen bij*) visitare, visere; *veelvuldig b.* celebritas, frequentatio; *het dagtelijkch bezoek onser vrienden* quotidiana amicorum assiduitas et frequentia, *het b. wilsellon* visendi eum differre; *iemand b. afwachten* aliquem admittere; *iemand b. niet afwachten* aliquem excludere (of ab aditu prohibere);

- uno *h.* zal ons allen aangenaam zijn carus omnibus expectatusque venies;
 (= *bezoeker*) saluator, salutantes, salutatores, qui visendi causa venit (of veniunt) ad aliquem; *ik krijg h.* aliquis visendi causa ad me venit, aliquis me conveniet; *een lastig h.* molestus interpellator; *ongelegan h.* intempestive accedens; *ik heb h.* amicum (of amicos) mecum habeo, (van *vreemden*) hospitem (of hospites) mecum habeo; *ik heb geen h.* solus sum; *geen h.* toelaten te conveniri nolle.
- bezoeken**, visitare, visere, adire, convenire, obire, videre; spectatum ire, spectare; *veelvuldig h.* frequentare, ventitare ad, celebrare; *weder (of wederkerig) h.* revisere, revisitare; *van tijd tot tijd h.* intervire; (= *ruypen toezenden*) affligere; *waar bezoekt graviter afflictus; de geneesheer bezoekt zijne patienten* medicus aegrotos perambulat (of circumit); *een zieke h.* aegrotum visere (of visitare); *een gezelschap h.* celebrare conventum; *een jaarmarkt h.* obire mercatum.
- bezoeker**, saluator, qui visendi causa ad aliquem venit, visitator (Aug.); *lastig h.* intervantor, molestus interpellator.
- bezoeking**, (= *onheil*, malum, incommodum, aerumna, labe (is *f.*), visitatio (vulg.).
- bezoldigd**, mercenarius, stipendiarius.
- bezoldigen**, mercedem dare (met *Dat.*), salarium praestare (met *Dat.*) (Tac.); *een soldaat h.* stipendium dare (of praebere) (met *Dat.*); *bezoldigd worden*, stipendium accipere.
- bezoldiging**, merces (—*edis f.*), commodum, salarium (Tac.).
- bezondigen**: zich *h.* peccare.
- bezonnen**, prudens, consideratus.
- bezonnenheid**, prudentia, gravitas.
- bezoemen** subsistere, marginare, cingere, circumdare.
- bezopen**, ebrius, vinolentus.
- bezopenheid**, ebrietas.
- bezorgd**, sollicitus, anxius; *h.* zijn metuere, vereri, timere, laborare.
- bezorgen** (= *zorg dragen voor iets*) curare, procurare, (= *verschaffen*) praebere, prospicere, perhibere; (= *leveren*) exhibere.
- bezorging** cura, curatio, procuratio; (= *levering*) exhibitio (Gell.).
- besuinigen**, compendii facere; *niet h.* parcine vivere.
- bezuiniging**, compendium.
- bezuren**: *hij moet het bitter h.* graves poenas luit.
- bezwaar**, incommodum, molestia, difficultas, scrupulus; *ik heb er geen h.* tegen in me nulla mora est; *ik zie er geen h.* in nihil mali video in ea re.
- bezwaard**, gravis, gravatus, onustus; (= *bekommerd*) sollicitus, anxius; *ik maak mij daarover zeer h.* valde sollicitus sum illa re.
- bezwaardheid** sollicitudo (—*inis, f.*), anxietas.
- bezwaarlijk**, molestus, laboriosus, difficilis, operosus; *Adv.* aegre, vix.
- bezwaarnis** zie *bezwaaar*.
- bezwachtelen**, fascis involvere.
- bezwalken**, obtrectare (iemand's roem laudes alicuius), obumbrare (Tac.), obscurare, deformare, infamare.
- bezwalking**, obtrectatio.
- bezwangeren** zie *bevruchten*; *bezwangerd gravidus*, gravis (ook in *ongetyken* zin.
- bezwaren**, gravare, aggravare, degravare, onerare (ook van *spij*); *bezwarend* gravis.
- bezuwerder**, exorcista (Jul. Firm.); *h.* van slangen serpentium adjurator (Alcin. Avit.).
- bezweet**, sudans, sudabundus (Hor.); *sterk h.* diffluens sudore; *h.* zijn sudare; *sterk h.* zijn sudore diffundere.
- bezweeten**, sudare (Quint.).
- bezweren** (= *smeecken*) obsecrare, obtestari, adjurare; (= *met een eed bevestigen*) adjurare, jurjurando confirmare; *een wet h.* jurare in legem; (= *belooven*) fascinare (Virg.); (geesten) exorcizare (Ulp. Dig.), evocare inferos (Plin.); *een gevaar h.* periculum deprecari.
- bezwering** (= *smeecking*) obsecratio, obtestatio; *h.* van geesten inferorum evocatio (Plin.); *h.* van een gevaar periculi deprecatio.
- bezweringsformulier**, incantamentum carminis (Plin.).
- bezwijken**, deficere, succumbere.
- bezwijmen**, deficere.
- bezwijming**, defectus (4) animi.
- bibberen**, horrere.
- bibliothecaris**, bibliothecarius (Front.), a bibliotheca (Inscr.).
- bibliotheca**, bibliotheca.
- bidden**, supplicare, orare, supplicare; *ik bid u quaezo*, obsecro; *de Goden voor iemand h.* deprecari aliquem a Diis; *dringend h.* exorare; *het h.* precatio, oratus (4).
- bidder**, precans, supplicator (Ecl.).
- bidvertrek**, precarium (Petr.).
- biecht**, confessio.
- biechten**, confiteri peccata.
- biechtstoel** * aedes (—*is, f.*) confessionalis.
- biechtvader** * confessorius.
- bieden**, liceri, licitari (Curt.), promittere (Plin.); *het h.* licitatio; *iemand die biedt* licitator.
- bieder**, licitator.
- bier**, cerevisia (Plin.), fermentum (Virg.); *sythum* (Plin.).
- bies**, juncus, scirpus; *van biesen gemaakt* juncus, scirpus; *vol biesem* juncosus (Plin.); *mit biesem gevulchten* scirpiculus; *een plaats vol biesem* juncetum.
- biest** (= *de eerste melk eenor kos, nadat zij gekalfd heeft*) colostrum (Col.).
- biesen**, *Adj.* juncus, scirpus, scirpiculus.
- big**, porcellus, porculus.
- biggelen**, fluere, defluere.
- biggetje** zie *big*.
- bigot**, superstitiosus, fanaticus.
- bigotterie**, superstitio.
- bij 19 *Subst.* apis (—*is, f.*); *de bijen betreffend* apianus; 20 *Praep.* (= *dicht bij*) apud, prope, ad; (= *ten aanhoore van*) apud; (= *in het bezit van*) penes, in plechtige verzekeringen) per; (= *in vergelyking van*) ad; (= *in of op*) apud, (= *in gezelschap van*) cum; (= *aan*) ad; *by iemand zitten* apud aliquem sedere, *hij is by mij* (= *in mijn huis*) apud me est, *hij is niet by zijn zinnen* non apud se est, non est compos mentis; *hij is by het leger* apud exercitum est; *semand by den rechter aanklagen* accusare aliquem apud judicem, *gunst verworven by brave menschen* gratiam consequi apud probos homines; *wij lezen by Cicero legimus* apud Ciceronem (nooit in Cicero); *het was de gewoonte by de ouden* apud antiquos mos erat; *by de stad prope urbem*; *de slag by Marathon* proelium ad Marathonem; *by dit gezegde werd hij hoos* ad haec dicta ira incensus est; *by Persius* (= *in vergelyking van Persius*)

was hij niets nihil ad Persium; bij Jupiter per Jovem; iets bij de hand nemen aliquid suscipere (of aggrèdi); bij de hand hebben in promptu habere; veel bij de hand hebben multis negotiis distineri; hij heeft allerlei zaken bij de hand variis rebus occupatus est; bij de hand zijn (= tegenwoordig zijn) praesent esse; bij de hand (= wakker, flink) strenuus, (= lastig) morosus, insolens; iemand bij de hand leiden manu aliquem ducere; iemand bij zijn naam noemen appellare aliquem nomine; bij verstand deugd bezitten ingenium jungere virtute; bij al zijn rijkdom is hij arm inter magnas divitias pauper est; bij al zijn wijsheid is hij toch bedrogen licet prudentissimus sit, tamen deceptus est; bij groote schulden hebben wij toch grotere bezittingen magno in aere alieno majores tamen possessiones habent, bij zijn karakter zal hij niet veranderen ut homo est, animum non mutabit; wij zullen het er bij laten rem in medio relinquamus, finem faciemus; bij voorbeeld verbi causa, exempli gratia, quod genus, velut; bij iemand blijven manere cum aliquo; bij toeval forte, fortuito, casu; bij gebrek aan geld inopia pecuniae; hij is bij elk beminde ab omnibus diligitur; bij dag de die, interdiu; bij nacht, nocte, nocte, per noctem; bij dag en bij nacht die ac nocte; bij den dag toenemen in dies singulos crescere; bij den dag leven in diem vivere; bij den opgang der son sole oriente; bij den ondergang der son sole occidente; bij zijns aankomst adventu ejus; bij herhaling iterum ac saepius, iterum atque iterum, saepius; bij tijden interdum, bij beurten in vicem, alternis (vicibus); bij menschen gehougen post hominum memoriam; bij het leven des konings rege vivo; bij gelegenheid per occasionem; bij die gelegenheid ea occasione; bij drie uur circiter hora tertia; bij tijds in tempore; iets bij zich hebben aliquid secum portare; bij God is alles mogelijk Deus nihil non perficere potest; hij is bij de begrafenis geweest funeri adfuit; ik werd bij dat tooneel zeer geroerd illo spectaculo valde commotus sum; ik heb hem reeds bij de 10 jaar gekend eum jam prope decem annos novi; bij dat al nihilominus; bij geluk forte fortuna; bij wijze van spraken ut consuetudo loquitur; bij de el, bij het pond nie in het klein in klein; bij gevolg ergo; bij het lot sortito; bij uitstek maximopere, singulariter; bij voorkeur potissimum; bij hoopen catervatim; bij troepen gregatim; bij troepen van honderd ens. centeni ens.; bij viltomendheid imprimis; bij verstaak absens.

bijaldien, quodsi.

bijbedoeling, secundum consilium.

bijbegrip, notio adjuncta.

bijbehooren, pertinere ad.

bijbel, * libri sacri, * scriptura sacra, * biblia (—orum).

bijbelach, * biblicus.

bijbelvast, * scripturae sacrae peritus.

bijbetalen, supplere pecuniam.

bijbeteekenis, notio adjuncta.

bijbinden, anneothere, adjungere.

bijblad, additamentum, appendix (—icis f.).

bijblijven: het blijft mij altijd bij animo infixum haeret; hij blijft mij getrouwe bij nunquam a me discedere vult; dat gebrek is hem altijd bijgebleven hoc vitio nunquam liberari potuit.

bijbrengen, afferre; als ik het maar eenigzins kan ó. simodo fieri potest.

bijdehandsch, sinisterior (Suet.).

bijdoen, addere.

bijdraaien, eig. proram vertèren; on eig. (= minder hevig worden) remissiorum fieri.

bijdrage (in geld), stipis (—pis f.) collecta, symbola, tributum (JCh.), collatio, contributio (Pand.), dit is weder come ó. tot de kennis van het menscheelike hart * hac re eo melius hominum ingenium possumus cognoscere; dit is een belangrijke ó. tot de kennis der oudheid hac re antiquitatis studium multum adjuvatur; bijdragen (= korte opstellen over allerlei onderwerpen) collectanea (—orum) (Plin.).

bijdragen, afferre, contribuere (Ov.).

bijeen, una, simul.

bijeenblijven, una manere.

bijeenbrengen, colligere, cogere, conferre, convehere, construere, congerere, conjicere, conficere, efficere, conflare, conducere, comportare, (door verzoeken of bedelen) corrogare.

bijendoen, jungere.

bijendragen, comportare.

bijendrijven, compellere, cogere.

bijendringen, constipare, conglomerare (Enn.).

bijengaren, comparere.

bijengooien, conjicere.

bijeenhalen, convehere, conferre.

bijeenhouden, continere, conjunctos tenere.

bijeenjagen, compellere.

bijeenkomen, convenire.

bijeenkomst, conventus (4), conventio, coetus

(4), congressus (4), congressio, concilium.

bijeenleggen, componere.

bijeenliggen, una jacere (Petr.); eodem lecto cubare (of quiescere).

bijeenlokken, conire ad se.

bijeenpakken, colligere, convasare (Ter.).

bijeenplaatsen, jungere, copulare, componere.

bijeenrapen, colligere, conferre, corrådere, corripere.

bijeenroepen, convocare, advocare.

bijeenroeping, convocatio.

bijeenstrappen, corrådere.

bijeenstaan, astare, simul astare.

bijeenstellen, computare, in summam redigere.

bijentrekken, contrahere.

bijentrekking, contractio.

bijenvoegen, jungere, conjungere; (= opsen-

stapelen) construere.

bijenwerpen, conjicere.

bijenzamelen, colligere, congerere.

bijenzijn, una esse, adesse, convenisse.

bijenzoeken, conquirere.

bijenzoeking, conquisitio.

bijencolletje, calla.

bijenester, merops (—apis, m.).

bijenhouder, apiarus.

bijenkoningin, rex (regia), omdat de Ouden dachten dat het een koning was.

bjenkorf, alvearium, alveare (—is, n.), alveus, mellarium.

bjenkruid, apiastrum (Script. R. R.).

bjenwas, cera, erithæce.

bjenzwerm, examen (—inis n.) apium (of apum).

bjigaand, additus.

bjigelegen, finitimus.

bjigeloof, supersticio.

bjigeloovig, superstitiosus.

bjigeloovigheid, superstitio.

bjigenaamd, cui cognomen est.

bjigeval, casu, forte, fortuito.

bjigeven, addere.

bjigevolg, ergo.

- bijgieten, affundere.
 bijgooien, adjicere.
 bijgroeien, accrescere.
 bijhalen: *alle zeilen b. v. vela pandere; iets met de haren ergens b. * aliquid afferre quod proreus a re alienum est.*
 bijhangen, intr. adhaerere.
 bijhangsel, appendix (—*iois, f.*) (App.).
 bijharken, * pectinare.
 bijhooren, zie bijbehooren.
 bijhouden: *iemand in het loopen b. aequare aliquem cursu, cursum jungere alieni, aequare cursum alienus; ik kan mijn werk b. par sum labori; ik kan mijn werk niet b. labori suppeditare non possum.*
 bijkane, fere, ferme, prope, propemodum, paene.
 bijkiezen, allegere, ocoptare.
 bijkomen, venire ad, accedere; *er komt nog bij, dat accedit ut; bijkomende omstandigheden adjuncta (—orum); weder b. (na een flauwte) animum recipere, (= herleven) reviviscere.*
 bijkruipen, arripere ad.
 bijl, securis (—*is, f.*); *timmermansbijl of aks; ascia; tweesnijdende b. bipennis (—is, f.) (Virg.).*
 bijlago, appendix (—*iois, f.*).
 bijlbundels, fascies (—*ium, m.*).
 bijleggen, apponere; *een twist b. litem componere; (= bijvoegen) adjicere; ik heb er nog geld moeten b. ea res mihi damnum apportavit (Ter.); (= bijdraaien) proram vertere.*
 bijlegging (van een twist), compositio.
 bijliggen, (= grenzen aan) adiacere; (= bijslagen) concumbere.
 bijltje, securicula.
 bijmaan, wordt uitgedrukt door duae lunae.
 bijmengen, admiscere.
 bijmenging, admixtio.
 bijna, fere, paene, ferme, prope, propemodum, tantum non.
 bijnaam, cognomen (—*inis, n.*), agnomen, nota (Ov.).
 bijnemen, assumere.
 bijvoegmerk, alterum consilium; *zonder bijvoegmerk een ambitio; iemand zonder bijvoegmerk dominus nihil in aliquo praeter ipsum amare.*
 bijoorzaak, altera causa.
 bijpaard, equus funalis (Suet.), parhippus (Jct.).
 bijpad, trames (—*itis, m.*).
 bijrekenen, annumerare.
 bijroepen, advocare, arcescere.
 bijschenken (= bijgieten), affundere; (= boven dien ten geschenken geven) insuper donare.
 bijschilderen, appingere.
 bijschikken, propius accedere.
 bijschrift, ascriptio, inscriptio, epigramma (—*itis, n.*), elogium.
 bijschrijven, ascribere, inscribere.
 bijslaap, concubitus (4); (= bijslaper) concubinus; (= bijslapster) concubina.
 bijslapen, concubare.
 bijsleepen, attrahere; *iets met de haren ergens b. * aliquid afferre, quod proreus a re alienum est.*
 bijmaak, sapor alienus.
 bijmeden, insuper fabricari.
 bijmerjten, adjicere.
 bijspringen (= helpen), adjuvare.
 bijstaan (= naast staan) astare; (= helpen) auxiliari, adesse, assistere (alle drie met Dat.).
 bijstand, auxilium; *b. verleenem auxilium (of opem) ferre; bijstand der Goden pax (—is, f.) Deorum (Virg.).*
 bijstander, arbiter; (*in den oorlog*) socius; (*voor 's gerecht*) advocatus, patronus.
 bijstellen, apponere.
 bijstelling, appositio.
 bijster (= keer), wordt door den Supert. of door admōdum uitgedrukt; *b. groot ingens, immanis; hij is het spoor b. aberravit a via, (= hij is krankzinnig) deliravit; hij is het spoor geheel b. (= begaat grove dwalingen) tota via errat.*
 bijtachtig, mordax (—*acis*).
 bijtachtigheid, mordacitas.
 bytellen, annumerare.
 bijten, mordere (ook van scherpe vochten); *op de nagels b. unguis rodere, in 't oor b., in aurem dicere (Hor.); (op de tanden b.), (van toorn), frendere dentibus; in een zuren appel b. rem arduum auspicere; van niet af b., mordaciter alicui repugnare; bijtend (= invetend) caustions (Plin.), septicus (Plin.), asper (Plin.), (= stekelig) asper, dicax (—*acis*), aculeatus; bijtende scherpe dicacitas.*
 bijtijds, in tempore, tempore; (= vroeg) mature.
 bijtje, apicula.
 bijtrokken, attrahere.
 bijval, assensus (4), favor, gratia; *b. vinden probari, laudari; mijn gevoelen vond niet veel b. pauci modo ejus sententiam probabant; b. bij iemand vinden in favorem alicujus venire; mijn b. schenken album calculeum adjicere (Plin.), favere, probare (met Acc.), approbare (met Acc.), comprobare (met Acc.).*
 bijvallen, (= in de gedachten komen), in memoriam venire; (= tot iemands partij overgaan), in partes alicujus transire.
 bijvoegen, addere, adjicere, adiangere; suggerere (= bijvoegen) admiscere; (= bijvoegen) attingere; (= bijvormen) affingere; (= bijvoegen) ascribere (*b. v. diem in epistola*); (= bijvoegen) affundere; *niet bij iemand voegen transire ad aliquem.*
 bijvoeging, adjectio, additio, admixtio.
 bijvoegsel, additamentum, appendix (—*iois, f.*).
 bijvoet (= St. Janskruid) artemisia (Plin.).
 bijvorm, forma congenerata (Varr.).
 bijweg, trames (—*itis, m.*), diverticulum.
 bijwerk, opera (—*um*) subsiciva; (*op een schilderij*) parergon.
 bijwerpen, adjicere.
 bijwezen zie bijzijn.
 bijwijf zie bijzit.
 bijwijken, interdum.
 bijwitten, dealbare.
 bijwonen, accollere; (= tegenwoordig zijn) adesse (met Dat.), interesse (met Dat.), operam dare (*b. v. funeri, auctioni*), occurrere (*b. v. proelio, concilio*).
 bijzaak, res (b. f.) minoris momenti.
 bijzatten, apponere; (= begraven) humare, condere in sepulchro; *alle zeilen b. pandere vela, hij heeft niet veel bij te zatten (= hij is niet zeer bemiddeld) non valde pecuniosus est, (= hij is erg mager) non valde nitet.*
 bijziend, myops (—*opia*) (Ulp. Dig.); qui oculis non satis prospicit, ejus oculi non longe prospectum ferunt, qui non longe videt.
 bijziendheid, caligo (—*inis, f.*) (Cels.), oculi non longe conspectum ferentes.
 bijzijn: *in mijn b. me praesente; nu b. heeft mij veel genoegen verricht libenter tecum una fui.*
 bijzit, concubina; *b. van een gehuwd man pellex (—*icis*).*
 bijzitten, assidere.
 bijzitter, assessor.

bijzitterschap, assessoria (Wp. Dig.).

bijzitting, assessoria.

bijzon, parelion (Sea.), of het werd uitgedrukt door duo soles of geminatus sol.

bijzonder Adj. (= van een enkel persoon) privatus, proprius, peculiaris; (= afzonderlijk) specialis; (= eigendommelijk of eigenaardig) singularis; (= dustengenoem) extraordinarius; (= uitstekend) eximius; (= afgescheiden) separatus; het is niet veel bijzondere non valde eximium est; Adv. (= meer) admodum, magnopere, of het wordt door den Superl. uitgedrukt; ook in het b. singuli, singulatum; in het b. (= voornamelijk) praesertim; mag ik u eens in het b. spreken? licetne tecum loqui remotis arbitris?

bijzonderheid res (b. f.) singularis; bijzonderheden singulae res; in bijzonderheden singulatum.

bikkel, talus.

bikkelen, talis ludere.

bil, clunie (—is, f.), natis (—is, f.), gew. plur.); iemand op de billen slaan clunies caedere alicui, door de billen lappen (= roekeloos verteren) abligurare, dilapidare.

biljart, kan eenigzins worden uitgedrukt door sphaeristorium (Plin.).

biljartspelen, kan eenigzins worden uitgedrukt door piliorëpus (Sen.) of sphaerista (Sid.).

biljet, codicilli; zie briefje.

billijk, aequus, justus.

billijken, probare.

billijkerwijze, jure, juste.

billijkheid, aequitas, justitia, aequum; recht en b. justum et aequum.

billijkheidshalve, acquitatis causa.

billijking, probatio.

bilzenkruid, hyoscyamus (Cels.); wit b. hyoscyaminus (Plin.).

binden eig. ligare, alligare, illigare, religare, annectere, vincire, devincire, revincire, (strak) stringere, astringere; (= samenbinden) colligare, constringere,nectare; (= toebinden) obstringere, substringere; bovenop b. superalligare (Plin.); iemand de handen op den rug b. manus illigare (of religare of revincire) post tergum; iemand handen en voeten b. quadrupedem alicum constringere (Ter.); boeken b. libros glutinare; (= samenlating verschaffen) ligare, vincire; (= de vrije beweging van iets belemmeren) colligare;

oneig. door een eed b. jurejurando alligare (of astringere, constringere of obstringere); iemand de handen b. alicum circumscribere (of coërcere); de handen zijn mij gebonden mihi non est libera agendi potestas; iemand op het hart b. impensere petere; aan iets gebonden zijn aliqua re alligatum esse (of illigatum of astrictum) esse; aan een bepaalde versmaat gebonden zijn alligatum esse ad certam pedum necessitatem; ik ben aan de stad gebonden urbe exire mihi non licet.

binder, alligator (Col.); (van boeken) glutinator.

bindgaren, zie draad.

binding, alligatio (Col.).

bindrijs, vimen (—inis, m.).

bindsel, ligamentum.

bindtouw, linum, tomix (—inis, f.).

bingelkruid, linostotis (—is of idis, f.) (Plin.).

bink (= domoor) stipes (—itis).

binnen (Praep.) intra; Adv. intus, (naar) b. intro, introrsum; van b. intus; b. in in, intra; er b. in intus; het achtep is reeds b. navis jam intravit

portum; ik kam het mij niet te b. brengen memoria me fallit, hoc fugit meam memoriam; zich iets te b. brengen revocare aliquid in memoriam; b. een uur intra horam; b. kort brevi.

binnenbrengen, introferre, introducere.

binnendijke, intra aggrem.

binnendringen, irumpere, perumpere, inferri, invadere in.

binnenduwen, introtrudere (Cato).

binnengaan, intrare, introire, abscedere (of concedere) hinc intro; weder b. intro se recipere.

binnengaat, intra portum.

binnenhalen, intro auferre, intro vocare.

binnenkamer, penetrale (—is, m.), conclave (—is, m.) interior; (= geheim kabinet) sanctuarium.

binnenkijken, introspicere, introrsus perspicere.

binnenkomen, intrare, intro venire.

binnenland, terra (of regio) mediterranea, loca

(—orum) a mari remota, mediterranea (—orum); bewoners van het b. homines (—um) mediterranei, homines longine a mari degentes, nationes interiores.

binnenlandsch, internus, intestinus, domesticus.

binnenlaten, intromitte, admittere, immittere.

binnenlokken, pertrahere in.

binnenplaats, impluvium, compluvium.

binnenroepen, intro vocare, intro arcessere; weder b. intro revocare.

binnenshuis, domi, intus.

binnenskamers, intra parietes.

binnenslands, domi.

binnenslepen, intro trahere (of rapere of abripere), pertrahere, protrahere in.

binnensluipen, furtim surrepere (met Dat.); onsig. tanquam insidere in, quasi irrepere in.

binnensluiten, includere.

binnensmonds: b. spreken mussare, musitare.

binnensranden, intra marginem.

binnenste Adj. interior, intimus; Subst. intima pars (—itis, f.), intima (—orum); penetrale (—is, m.), vnae, viscera (—um); (= hart); tot in zijn b. beangst worden intimis sensibus angere; het b. doorgronden penitus alicum perspicere; het b. van een huis domus (4 f.) interior; wit het b. van het land ex intima regione; het b. builen keeren, * ita invertere, ut partes internae externae fiant.

binnenstijds, ante tempus.

binnenstormen, intro irumpere.

binnenstroomen, infundi (ook oneig.).

binnentreden, intrare, introire.

binnenwaarts, introrsum.

binnenzeilen, intrare.

binnenzenden, intromitte, immittere.

bint, transtrum, tignum transversum.

biograaf, qui vitam alicujus descripsit.

biographie, vitae alicujus descriptio.

birkwortel, fertila.

bisdom * diocesis (—is, f.), episcopatus (4) (Amu).

bisschop, episcopus (Ecol.).

bisschoppelijk * episcopalis.

bisschopsmiter * apex (—inis, m.) episcopalis.

bit (met den toom) frenum (plur. freni of frena).

bite, asper, mordax (—icis), contumax (—icis).

bitsheid, asperitas, insolentia, contumacia.

bitsig zie bite.

bitsigheid zie bitsheid.

bitter, amarus, acerbus, astrictus; oneig. amarus, acerbus; b. haat odium capitale; b. armoede summa egestas of mendicitas.

bitterachtig, subamarus.

bitterheid, amaritudo (—inis, f.), amaritas, acerbitas.

- bitterkers, *lepidium* (Col.), *terralis herba* (App.).
 blaadje (van een boom of bloem) folium; (van metaal) bractea, lamella; een b. papier scheddla; hij staat bij mij in een goed b. mihi acceptus est; in een kwaad b. slaan male audire; het b. is geheel omgekeerd versa sunt omnia, het b. zal wel spoedig omkeeren hic ille jam vertetur orbi.
 blaam, vituperatio; een b. werpen op iemand notare aliquem.
 blaar, vesica (Plin.), pustula (Plin.) (aan de voeten) pernio (—ōnis, m.), (Plin.), (aan den hals) malandrium (Veget.).
 blaartje, papula, pustula, perniunculus.
 blaas, vesica, (= waterbuis) bulla; (= pisblaas of gewoel) vesica; plant die de pijn in de b. doet badaren vesicaria (herba) (Plin.); vol blaas vesiculosus.
 blaasbalg, folius (—is, m.), folius anhelans.
 blaasje, vesicula; (= waterballetje) bulla; vol blaasjes vesiculosus.
 blaaskank, jactator.
 blaaskakorij, jactatio, jactantia.
 blad (van een boom of bloem) folium; (van papier of van een boek) schedla, scida; (van een vaag) lamina; (van metaal, hout enz.) lamina; van bladeren gemaakt foliatus; breede bladeren hebbende latifolius (Plin.); als bladeren gevormd foliaceus (Plin.); bladen met bijhangende laciniosa folia (Plin.); getande bladen folia serrata (Plin.); bladen hebben frondere; bladen krijgen frondescere, foliis sese indubere, agere frondem (Plin.); de bladen verliezen folia dimittere (of desperdere); sommige boomen verliezen de bladeren nisi quibusdam arboribus aeterna sunt folia; boven als een b. omnibus artibus contremiscere.
 bladeren Verbum: in een boek b. librum obiter percurrere.
 bladerig (= als bladeren gevormd) foliaceus (Plin.).
 bladerloos, nudatus foliis (Plin.).
 bladerrijk, frondosus, foliosus (Plin.).
 bladgoud, bractea auri.
 bladroller, involvulus (Plant.).
 bladwijzer, index (—ois m. en f.).
 bladzijde, pagina.
 blaffen, latrare; (= goehen) se jactare; tegen de maan b. (= vergeefsehe moeite doen) latrem lavare.
 blaffer, latrator.
 blaken, flagrare, ardere, fervere.
 blaker, (= kandelaar), lychnuchus, candelabrum, manuale.
 blakeren, urere.
 blaanderen, reprehendere, vituperare.
 blanco: onderscheiding in d. * pagina alba subscripta.
 blank, candidus, lacteus, nitidus; een b. swaard gladius strictus (of candens of fulgens of vagin vacuus); de velden slaan b. campi inundati sunt; b. zijn candere, nitere; een b. geweten conscientia recta.
 blanketdoos, pyxis (—idis f.).
 blanketsel, fucus, pigmentum, cernasa, purpurisum (Plin.).
 blanketten, fucare, infucare; geblanket (met loodwit) cerussatus.
 blankheid, candor, nitor.
 blaren, zie bladeren.
 blaten, balare; het b. balatus (4).
 blauw, caeruleus, caesius, venetus (Veget.), lividus, cyaneus; donk en b. slaan angillare, variare, contundere pugnis; onder den blauwen hemel sub dio, sub diro, sub Jove (Hor.); ik zal er een b. oog aan wagen periculo meo suscipiam; b. b. laten in medio relinquere; een blauws Maandag brevissimum tempus (—bris n.); dat zijn maar blauwe bloempjes merae nugas sunt; een blauwe scheen krijgen (= afgeween worden) repulsam ferre; een blauws plek livor; grijsachtig b. glaucous, caesius. blauwachtig, venetus (Veget.).
 blauwen, (= blauw maken) colore caeruleo inflere; (= blauw worden) colore caeruleo indici.
 blauwkous, * mulier (—bris) docta.
 blauwoogig, oculis caeruleis (of caesiis) praeditus.
 blauweel, zie bergblauw.
 blauwtje; een b. krijgen of loopen repulsam ferre.
 blazen, Intr. flare, spirare; op of tegen iets b. sufflare aliquid; iemand iets in het oor b. insuflare alicui aliquid (ad aurem of in aures); iemand de ooren vol b. aliquid vehementer incitare; op de fluit b. tibiam inflare, tibia canere; er wordt geblasen classium (of signum) canit; de trompetten en horens bliesen tubae cornuque cecinerunt; Trans., glas b. vitrum statu figurare, vitrum spiritu formare (b.v. in habitu plurimoo); iemand water in den mond b. inflare aquam in allicuius os; iets door een buisje in het oog b. inflare aliquid per fistulam oculis; de krijgstrumpet b. (of alarm b.) classium canere; den aflocht b. receptui canere; de buisje b. bucinam inflare; eens schijf b. (in het damspel) calculum auferre.
 blaazon (= kenteken op het wapenschild) insigne (—is n.).
 bleek, Adj. pallidus, luridus, albus (Mart.); zeer b. perpalidus; een weinig b. pallens, pallidior, pallidulus (Catull.); zoo b. als een doek luridus; afzichtslijk b. pallore deformis; b. zijn pallere; b. worden pallascere, expallascere, exalbescere, iemand b. maken pallorem gignere alicui, in pallorem mutare colorem alicuius;
 Subst. zie bleekveld.
 bleekachtig, pallidulus (Catull.), pallidior.
 bleeken, Trans., insolare; Intr., insolari; het b. insolatio.
 bleeker, fullo (ōnis).
 bleekerij, fullonica (—oram) (Ulp. Dig.).
 bleekershand, canis (—is m.) fullonius.
 bleekerswagen, carrus (4) fullonius.
 bleekheid, pallor, pallidus color.
 bleekrood, helvulus.
 bleekveld, area insolationi linteorum inserviens.
 bleekzucht, ex albo varietas (Sen.), * chlorosis (—is f.).
 bles, macula alba in fronte equi.
 bleu, verecundus, timidus; b. zijn verecundari.
 bleueheid, verecundia, timiditas, rusticitas.
 blij, blijde; laetus; b. zijn gaudere, laetari.
 blijde, (seker schietwerkking der ouden) balista.
 blijdschap, laetitia.
 blijgeestig, hilaris, hilarius.
 blijgeestigheid, hilaritas.
 blijheid, laetitia.
 blijik, indicium, signum, vestigium, nota.
 blijikbaar, manifestus, conspicuus, apertus, evidens; Adv. videlict.
 blijken, het blijkt apparet, patet, liquet, exstat, paret; het blijkt wel apparet ex; het blijkt van zelf res est in promptu; laten b. ostendere, prode, indicare.
 blijmoedig, hilaris, hilarius.
 blijmoedigheid, hilaritas.
 blijspel, comoedia, fabula; van (of in) het b. comicus; een b. opvoeren docere fabulam; een b. vertoonen (of spelen) agere fabulam; een b. uitfluiten exigere fabulam.

bljſpelacteur, comoedus, actor, comicus.

bljſpeldichter, poeta comicus.

bljven, manēre, remanēre, restare, esse, morari;

(bij voortdurend) permanēre, (= *surviven*) peri-
re, occidēre; *b. staan* subſiſtēre, reſiſtēre, ſta-
re; *b. zillen* desidero, *b. liggen* jacere, non sur-
gēre, surgēre nolle, surgēre non posse, *in bed b.*
continēre se in lectulo, *b. bestaan* romanōre, du-
rare, restare, residēre; *op iets b. staan* (= *op*
iets aandringen) urgēre aliquid, persistēre in ali-
qua re, *bij iets b. in aliqua re manēre* (of per-
manēre of perseverare), stare aliqua re, haerēre
in aliqua re; *doen b. retinēre*; *b. steken* subſiſtēre,
enbatare; *ijts laten b.* (= *natalen*) supersedēre
aliqua re; *laat dat b. eave* hoc facias; *nich gelijk*
b. semper eundem esse, ani similem esse, non
mutari, constantem esse, constare, mihi constare;
nich in iets gelijk b. aequalem esse in aliqua re;
blijf soo voortgaan ut coepisti, perge; *gezond b.*
salvum atque incolumem conservari; *dat blijft on-*
der ons hoc inter nos sit, haec tu tecum habeto,
hoc tu tibi soli dictum puta; *van het ongeluk ver-*
schoond b. malo vacare; *van alle onheil verschoond*
b. nihil mali nancisci; *bij den brand verschoond*
b. incendio non absumi (van zaken); igne non op-
primi (van personen); *iets schuldig b.* non solidum
solvēre; *ik wil betalen* wat ik schuldig den geble-
ven quod reliquum restat, volo persolvēre, iemand
het antwoord schuldig b. non respondēre alicui
interroganti, (op zijn brief) non respondēre ali-
cuius epistolae; *bij het antwoorden* niste schuldig
b. ad iniqua respondēre; *ik zal u het antwoord*
niet schuldig b. non feres tacitum; *blijf nog een*
poos mane paulisper (of parumper); *het b. man-*
sio, remansio, permansio; blijvend (= *bestendig*)
proprius, iugis, perpetua, firmus, stabilis.

blik, (= *opslag der oogen*) aspectus (4), obtutus
(4), conspectus (4); *een b. op iemand* verpen oculo
conſpiciēre in aliquem; *hij zag hem met ver-*
toornde blikken aan iratis oculis eum aspexit;
met éénen b. uzo aspectu; *op den arsten b. primo*
aspectu; *een scherpe b. acer* (—*cria*, —*cre*) a-
spectus, oculi acres; *een scherpen b. hebben* (= *scherpzinnig zijn*) perspicacem esse; *een b. in de*
toekomst verpen quid futurum sit providēre;
2o. (metaal) lamina.

blikaars, intertrigo (—*ynis f.*).

blikken, Verbum nictare; *hij woot van b. noch*
blozen duri oris est.

blikkeren, scintillare; *het b. scintillatio.*

bliksem, fulmen (—*ynis m.*), fulgur (—*ynis m.*),
door den b. getroffen fulmine ictus (of tactus of
percussus).

bliksemen, fulminare; *bliksemend* (= *sneltreffend*)
fulmineus.

bliksemslag, fulmen (—*ynis m.*).

blikslager, *sie* amid.

blind, 1o. Adj. caecus, oculis captus; *aan één*
oog b. altero oculo captus; *een weinig b. zijn* cae-
citare; *b. maken* caecare, excaecare; *b. geboren*
caecus genitus; *het geluk maakt de menschen b.*
fortuna homines caecos reddit; *b. voor de waar-*
heid a varo averius; *een blinde navolging* imita-
tio caeca; *wij zijn b. voor onze eigene gebreken*
nostra mala vidēre non possumus; *een blinde deur*
imago (—*ynis f.*) januae; *de blinde darm* fundulus
(Varr.), caecum intestinum (Cels.);

2o. Subst. (= *luk*) foricula.

blindachtig, caecitens; *b. zijn* caecitare.

blindachtigheid, caligo (—*ynis f.*), caligatio.

blindelings, clausis oculis, caecus.

blinddoeken, eig. oculos vincire; *onzig. circum-*
ducēre, decipēre.

blindeman, caecus.

blinden, excaecare.

blindgeborene, caecus genitus.

blindheid, caecitas.

blindhokken, circumducēre, decipēre.

blinken, fulgēre, nitēre, splendēre, lucēre, co-
ruscare (Virg.); *beginnen te b. nitescēre, splendē-*
cēre; blinkend fulgens, splendidus, nitidus; *het b.*
splendor, fulgor, nitor.

blinkworm, *sie* glimworm.

bloed, sanguis (—*ynis m.*); *vergolden b.* orno, san-
guis, caedes (—*is f.*); *bedorven of geronnen* b.
sanies (5 f.), tabum (Virg.); *een b.* (= *sukkel*)
baro (—*ynis m.*); *die arme b.* miser ille; *met b.*
bevekt sanguineus, *met het b. zijns broeders bevekt*
fraternus caedis respersus (Catull.); *mit b. bestaande,*
tot b. behoorende sanguineus, sanguinarius (Col.),
sanguinalis (Cels.); *aftapping van b.* detnotio san-
guinis (Cels.); *b. wooten* sudare sanguine; *b. opge-*
ven sanguinem reddēre (Plin.), *b. vergieten* sangui-
nem effundēre, *zij niet er uit als melk en b.*
facies ejus est ut rosae folia, quae puro lacte na-
tant (Prop.); *het b. steg mij in het aangezicht*
erubui; *het b. stijgt mij naar het hoofd* caput
ardet; *in koelen bloede* praemeditato consilio, oru-
deliter, atrociter; *zijne handen met iemands b. be-*
vlecken contaminare se aliojuss sanguine; *naar b.*
dorsten sitire sanguinem; *hij is uit edel b. gespro-*
ten, nobili genēre prognatus est; *iemand in den*
bloede bestaan attingēre aliquem cognatione; *woe-*
den tegen zijn eigen vleesch en b. saevire in san-
guinem suum.

bloedachtig, sanguineus.

bloedader, vena.

bloedagat, haemachutes (Plin.).

bloedbad: *een b. aanrichten* stragem odire (of
ciare).

bloedbeuling, sanguiculus (Plin.).

bloedbruiloft, * nuptiae illae ercentae.

bloeddorst, sanguis sitis (—*is f.*); *zijn b. les-*
schen, sanguine se satiare.

bloeddorstig, sanguinarius, cruentus (Sen.).

bloeddruppel, gutta sanguinea.

bloedeloos, exsanguis (—*ynis*), exsanguinatus.

bloeden, sanguinem fundēre; *de wond bloedt nog*
sanguis adhuc fluit e vulnere, *no ringar bloedt*
sanguis fluit a digito tuo, *digitus tuus fluit* erūre;
hij bloedt uit den neus sanguis e naribus ei fluit,
sanguinem e naribus fundit; *hij bloedt sterk in-*
gens vis sanguinis manet, sanguis multus fertur;
dood b. multo sanguine profuso mori; *de wijnstok*
bloedt vitis delacrimat;
(= *straf lijden*) poenam dare; *mijn hart bloedt*
vehementer doleo; *mijn hart bloedt bij het verhaal*
horresco refrens.

bloedgang, dysenteria (Plin.); *die b. heeft* dysen-
tericus (Plin.).

bloedgeld, pretium sanguinis (Lucan.).

bloedgetuige, martyr (—*ynis m.*) (Ecol.).

bloedgierig, *sie* bloeddorstig.

bloedhoest, tussis (—*is f.*) cruenta.

bloedhond, canis (—*is m.*) Molossus.

bloedig, cruentus, sanguineus, sanguinolentus, hae-
matinus (Plin.); *een b. gesecht* atrox proelium.

bloeding, haemorrhagia (Plin.), fluxio sanguinis
(Plin.).

bloedkoraal, corallium.

bloedlauw, sanguis teporem habens.

bloedloop, *sie* bloedgang.

- bloedregen, imber (—bris m.) sanguinis.
 bloedrijk; sanguineus (C. Aur.).
 bloedrood, sanguineus, haematinus (Plin.).
 bloedschande, incestus (4), incestum.
 bloedschendig, incestus.
 bloedschender, incestus, incestificus (Sen.).
 bloedschending, incestus (4), incestum.
 bloedschuld, capitale facinus (—bris n.), capital
 (als n.), parricidium, caedes (—is f.).
 bloedschuldig, qui facinus capitale commisit,
 parricidio obstrictus (of inquinatus).
 bloedspuwing, ejectio sanguinis; hij heeft een b.
 gehad sanguinem ejecit.
 bloedstelpend, sanguinem cohibens (of sistens of
 suppressens); d. middel medicamentum quo (of
 herba qua) sistitur fluxus sanguis.
 bloedstorting, sig., sanguinis eruptio, haemor-
 rhagia (Plin.), onsig., caedes (—is f.); om d. te
 voorkomen ad eadem prohibendam.
 bloedvat, (= ader) vena; (= slagader) arteria.
 bloedvergiaten: het b. strages (—is f.), caedes
 (—is f.), sanguis (—inis m.), de overwinnaars
 waren het b. moeds victores sanguinis caedisque
 satietas cepit.
 bloedvergieter, qui se sanguine contaminavit.
 bloedverlies, profusio sanguinis.
 bloedverwant, cognatus, propinquus, proximus,
 consanguineus; d. van vaders zijde agnatus; ik ben
 zijn naaste d. ego ei genere proximus sum; een
 verre d. van iemand zijn longinqua cognatione ali-
 quem contingere.
 bloedverwantschap, cognatio, propinquitas,
 conjunctio sanguinis.
 bloedvin, furunculus.
 bloedvloed, } profuvium sanguinis.
 bloedvloeiing, }
 bloedvriend, wie bloedverwant:
 bloedworst, sanguineus (Plin.).
 bloedwreker, * ultor parricidii, ultor necis (of
 mortis).
 bloedzuiger, hirudo (—inis f.), sanguisuga (Cels.).
 bloedzuiverend, refrigerans; het is zeer d. ad-
 mendum refrigerat; een bloedzuiverende kracht vis
 refrigeratrix (—icis) (Plin.).
 bloedzweer, furunculus, carbunculus, vomica.
 bloei, flos (bris m.); bij den grooten d. der weten-
 schappen quum artes valde florērent, artibus valde
 florentibus; tot d. geraken florēre incipere; in d.
 staan florēre; in den d. der jeugd zijn in flore
 aetatis esse; nog in den d. der jeugd zijn intēgre
 esse aetate; in den d. van het leven etēvoren in flore
 primo exstingui; de hoogste d. summum culmen
 (—inis n.) fortunae; Athene in den tijd van zijn
 d. Athenae adultae; toen de staat nog in vollen
 d. was florentissimis rebus, in optima republica.
 bloeien, florēre, vigēre; beginnen te b. florescere;
 vroeg d. praeflorēre; bloeiend Surens, floridas.
 bloesmaand, mensis (—is m.) Majus.
 bloesiel, flosculi.
 bloeitijd, tempus (bris n.) floris.
 bloem, flos (—bris m.), flosculus; d. van meel pol-
 linis flos; d. van tarwe similago (—inis f.) (Plin.),
 simula (Cels.); bloemen plukken flores carpere (of
 decerpere of legere); iemand graf met bloemen
 bestrooien alienus sepulcrum floribus ornare (of
 honorare); den geheelen weg met bloemen bestrooien
 totum iter floribus consternere; iemand met bloe-
 men bestrooien alicui flores sternere; de eerste d.
 plukken (onfig.) praeflorare (App.); de d. der jon-
 gelingen princeps (—cipis) juvenum.
 bloembed, areola florum, area floribus constita.
 bloembol, bulbus (Cels.).
 bloemengek, amator florum.
 bloemengeur, odor florum, florum spiritus (4),
 odores qui afflantur e floribus.
 bloemenmand, calathus.
 bloemenmandje, canistrum.
 bloemenmeester, artifex (—icis) florum si-
 mulatorum.
 bloemgodin, Flora.
 bloemhof, viridarium, floralis (—ium), hortus
 floralis.
 bloemig, (= kruimig) friabilis (Plin.).
 bloemist, hortulanus (App.).
 bloemkelk, } calyx (—ycis m.)
 bloemknop, }
 bloemkool, } brassica cauliflora.
 bloemkrans, corona, corolla,serta (—orum),
 sarta.
 bloemlezing, anthologica (—on), anthologia.
 bloemarkt, forum florum.
 bloempap, pulvis (pultis f.).
 bloemperk, sive bloembed.
 bloempje, flosculus.
 bloempot, testa floralis.
 bloemrijk, floridus.
 bloemruiker, servia (Plin.).
 bloemeschilder, pictor florum.
 bloemtuint, sive bloemhof.
 bloemseef, cribrum pollinarium.
 bloesem, flos (—bris m.), flosculus (meest plur.).
 blok, tignum; (= domoor) stipes (—itis), truncus.
 blokje, tignum.
 blokkade, obcessio, obsidio, obsidium, (Plaut.);
 d. van de havens custodiae maritimae.
 blokkeeren, obsidere; een haven d. portum cus-
 todire.
 blokken, studiis immōri.
 blokker, studiosissimus literarum, studiis insistsens.
 blom, sive bloem.
 blond, flavus; d. en blaauw slaan sugillare; d. zijn
 flavore.
 bloed, verecundus, timidus.
 bloedaard, ignavus.
 bloehartig, timidus.
 bloehartigheid, timiditas.
 bloeheid, verecundia, pudor, timiditas, rusticitas.
 bloot, (= naakt) nudus; (= ongewapend) nudus;
 (= alleen, slechts) nerus, nudus, sineeris; onder
 den blooten hemel sub dio, sub Jove; Ado. tantum.
 blootgeven, sich d. nudare corpus ad ictus, sui
 copiam facere.
 blootleggen, (= beschrijven) explicare, exponere.
 blootshoofds, nudo capite.
 blootstaan, expositum esse (d. v. aan een siekte
 morbo).
 blootstellen, objicere, exponere, proponere;
 sich d. se objicere, se exponere, se committere;
 blootgesteld obnoxius, expositus, aan de som bloot-
 gesteld apricus, blootgesteld zijn obnoxium (of
 expositum esse, patere).
 blootvoets, nudis pedibus.
 bloz, rubor; iemand een d. aanjagen ruborem ali-
 cui afferre (of elicere); zij kreeg een d. van
 schaamte erubuit.
 blozen, erubescere, rubere; blozende wangen genae
 rosae; iemand doen d. ruborem alicui afferre (of
 elicere).
 bluf, jactatio.
 bluffen, jactare, se jactare; op iets d. jactare
 aliquid.
 bluffer, jactator, rabula.

bluschkak, (voor kalk) laeus (4).
 bluschkiddel, res (5 f.) quae apta est ad extinguendum ignem.
 bluschen, extinguere, restringere; *kalk* b. calceum extinguere (of macerare) Plin.; *het* b. extinctio, extinctus (4) (Plant); (van kalk) maceratio.
 bluscher, exstinctor.
 bobbel, bulla.
 bobbelen, bullire, bullare; *het* b. bullitus (4).
 bochel, gibber (—*bris* m.) (Plin.), gibbs (Suet.), gibbus (Juv.); (van een kameel) tuber (—*bris* m.); *mij heeft een b. gibbera* est.
 bocht, flexus (4), flexio, anfractus (4), sinus (4), (van een slaag) sinus (4), tortus (4); (= slechte waar) res (5 f.) nullius prelii; voor iemand in de b. springen defensionem aliquis suscipere; vol bochten sinuosus, tortuosus; *nich in alle bochten* vringens omnia experiri.
 bochtig, sinuosus, tortuosus.
 bod, licitatio; *het hoogste b. licitatio maxima; het hoogste b. doen licitatione vincere* (Jct.); *het b. verhoogen* adioere (Jct.).
 bode, nuncijs, nuncia, (= dienstbode) famulus, ancilla; de boden (= de dienstboden) familia, famulatio (App.); (= dienaar) apparitor, accensus; (= postbode of stafafette) cursor, angarius (Lucil. ap. Non.).
 bodem, fundus; (= schip) navis (—*is* f.), (= grond) solum, terra; *aan iets den b. inslaan* (oneig.), aliquid delere (of praecidere of incidere); *op effen b. komen* (= van mijn schuilen verlost worden) nare alieno exire; *een vette b. solum pingue; een magere b. solum maerum et exile; een losse b. solum solutum; in een goeden b. vallen* occupare idoneum locum; *wanneer men vasten b. vond* si quid stabile occurrebat; *ik kan geen vasten b. vinden* locum ubi consistam, reperire non possum, non habeo ubi consistam; *de b. der een fundus* (of ima, —orum) maris; *op den b. sinken* subsidere, in itum (of ad ima) deferri; *tot op den b. ledigen* faeces tenuis potare.
 bodemerij, geld ap b. nemen navem oppignerari; *geld op b. uitzetten* pecuniam mutuum dare et navem pignori accipere.
 bodemloos, sine fundo, fundo carens, pertusus.
 bodenbrood: b. (of bodenloos) betalen evangelia reddere.
 bodenschap, munus (—*bris* n.) apparitoria.
 bodin, nuncia.
 boedel, (= nalatenschap) hereditas, erctum; *den b. aanvaarden* cerare hereditatem; *den b. afwijzen* repudiare hereditatem; *b. scheiden* erctum cedere; *de gansche b. omnia; wie ook boel*.
 boedelbeschrijving, inventarium (Jct.).
 boedelbeschrijving, de b. al plaats hebben erctum ciebatur.
 boel, selestus.
 boeg, prora; *iemand dwars voor den b. komen* aliqui impedimento esse; *over een anderen b. wonden* alia via aggredi; *het moet over dien b. en via* res aggredienda est; *over alle boegen wonden* omnia experiri.
 boegspriet * antenna veli anterioris.
 boei (= kluister) compes (—*edis* f.), vinculum, norvus (Plant); *in veeven boeien* gelaten catenatus; (= drijvend blok om de plaats aan te duiden, waar het anker ligt) * index (—*icis* m. en f) anchoralis.
 boeien, vincire, catenare, catenas (of vincula) inijcere (met Dat), catenis constringere; *met geboeide*

handen manibus vinetis; (= tot sich trekken) capere, commovere.
 boeier * phaselus.
 boek, liber, codex (—*icis* m.); (= boekdeel) liber, volumen (—*icis* n.); *wetenschappelijk b. liber*, ars (artis, f.); (= koopmansboek) tabulae (of codices) accepti et expensi; *tot boeken behoorende* librarius; *een b. papier* scriptus chartarum (sig. zoo veel als aan een rol gedaan werd, ongeveer 20 vel); *een b. wijgeven* edere librum; *een b. insbinden* glutinare librum; *een b. drukken* * librum typis exprimere; *te b. stellen* memoriae prodere; *slecht te b. staan* audire minus commode; *boeken libri, literae; nich in zijne boeken* begraven abdere se in bibliothecam, abdere se literis (of se totum in literas).
 boekafschrijver, librarius.
 boekbinder, glutinator librorum.
 boekdeel, volumen (—*icis* n.), tomus (MAur.).
 boekdrukker * typographus.
 boekdrukkerij * officina typographica.
 boekdrukkunst * ars (artis, f.) typographica.
 boeken, perscribere, referre in codices accepti et expensi; *de goeten b. nomina facere*.
 boekenkamer, bibliotheca.
 boekenkast, bibliotheca, forali (Juv.).
 boekenkennis, librorum notitia.
 boekenkist, scrinium, librarium, capsula.
 boekenkraam, anguli secretaque librorum ac magistrorum.
 boekenlijst, index (—*icis* m. en f.), librorum.
 boekenminnaar, librorum amator.
 boekenrek, pagma (—*itis* m.).
 boekerij, bibliotheca.
 boekhandelaar, bibliopola (Pl. Ep.), librarius (Sen.).
 boekhouden *zie* boeken; *het Italiaansch b.* * Italica ratio nomina faciendi.
 boekhouder, perscriptor, ratiocinator.
 boekhouderschap, munus (—*icis* n.) perscriptoris.
 boeking, perscriptio.
 boekverkooper *zie* boekhandelaar.
 boekweit * polygonum fagopyrum.
 boekwinkel (taberna) libraria.
 boekworm, blatta.
 boel (= menigte) copia; (= overspeler) adulter, moechus (Hor.); (= overspelige vrouw) adultera, moecha (Hor.).
 boeleerder *zie* boel.
 boeleeren, sortari, moechari, adulterare, consuevisse.
 boeleerster *zie* boel.
 boelhuis (= openbare verkooping bij opbod) auction; b. houden auctionem facere, auctionari.
 boelkenakruid, eupatoria (Plin.).
 boender, scopulae (Col.).
 boenen (met een boender of luivagen) aluere; (= glanzend maken) perficere, polire, subigere.
 boer, agricola, rusticus, colonus, paganus, agrestis (—*is*), cultor; (= lomperd) agrestis, rusticus, rupex (—*icis*) (Gall.); (= oprisping) ractus (4); *een b. laten* ructari.
 boerachtig, rusticus, agrestis.
 boerachtigheid, rusticitas.
 boerderij, villa rustica, casa agrestis.
 boeren (= het land bebouwen) agrum colere; (= oprispen) ractari.
 boerenbedrijf, cultura agrorum.
 boerenboon * vicia faba.
 boerenbruloft, nuptiae agrestes.

- boerendeern, { puella rustica, puella rustica
 boerendochter, { parentibus nata.
 boerendorp, pagus rusticus.
 boerendracht, vestitus (4) agrestis.
 boerenfeest, paganalia (—ium).
 boerengereedschap, arma (—orum) agrestium.
 boerenhuis, villa rustica, casa agrestis.
 boerenhut, casa, tugurium.
 boerenjongen, rusticus puer.
 boerenkermis, paganalia (—ium).
 boereykinkel, rusticus, rupex (—icis) (Gell.).
 boerenkool, brassica crispata (of apiana) (Plin.).
 boerenkost, cibus agrestis.
 boerenmeid, puella rustica, ancilla rustica.
 boerenwagen, vehiculum rusticum.
 boerenwoning, villa rustica, casa agrestis.
 boerin, colona.
 boersch, rusticus, agrestis, tuurbanus; een weinig
 d. subrusticus, subagrestis.
 boerschheid, rusticitas.
 boert, jocus, joculario; met d. per jostum.
 boerten, jocari; boertend jocosus, jocularius.
 boertenderwijs, jocosus, per jocum.
 boerter, jocularior.
 boertarij, jocatio.
 boertig, jocosus, jocularius.
 boertigheid, dicacitas.
 boete, multa, satisfactio (Tac.), damnum; iemand
 een d. opleggen multam imponere alicui; in een
 d. vervallen multam committere, luere poenas.
 boetedag, supplicatio.
 boeteling, supplex (—icis).
 boeten, luere poenas; voor iets d. aliquid luere (of
 expiare), poenas alicujus rei dare (of pendere,
 dependere, expendere of solvere); gij sult met
 uw bloed voor deze misdad d. hoe erimen morte
 lues, hoe scelus supplicio expiabis; mijn lust d.
 libidini suae satisfacere, animum explere, animo
 suo morem gerere; ik moet voor mijne dwaasheid
 d. ego pretium ob stultitiam fero; hij moet swaar
 voor zijne dwaasheid d. errorem magnis detrimen-
 tis expiare debet; ik heb swaar voor mijne dwa-
 ling moeten d. data merces est erroris mei magna;
 daarvoor sal hij d. haud sic auferet, inultum nun-
 quam id auferet.
 boetgebed, preces (—ium, f.) humiles, suppli-
 catio.
 boetgewaad, vestis (—is, f.) lugubris.
 boetgezang, cantus (4) lugubris.
 boetkleed zie boetgewaad.
 boetprediker, poenitentiae praeco (—onis) (Ecol.).
 boetpsalm, cantus (4) lugubris.
 boetseerder, factor, plasticus (Firm.).
 boetseeren, fingere.
 boetseerkunst, plastice (Plin.).
 boetvaardig, poenitens.
 boetvaardigheid, poenitentia.
 boevenstreek, { fallacia, scelus (—eris, n.),
 boevenstuk, { scelestum facinus (—us, n.).
 boezem, sinus (4); aan zijn d. drukken amplexa-
 ri; uit den d. der wijsbegeerte ex intima philo-
 sophia; (= borst) pectus (—us, n.), sinus; (=
 zwabbelem) sinus; (= hart) animus.
 boezemvriend, intimus, vir amicissimus, summus
 amicus (Ter.); wij zijn boezemvrienden mihi cum
 illo magna intercedit amicitia.
 boezemvriendin, intima, summa amica.
 boezemvriendschap, intima familiaritas.
 bogen, jactare (op iets aliquid), gloriari (op iets
 aliqua re).
 bok (= geitenbok), caper, hircus; een jonge d.
 haedus; van een d. caprinus, hircinus; (= ram)
 aries (—etis); (van een ryttuig) sella aurigae (of
 rhedarii), (onbeleefd mensch homo inhumanus;
 (= vergissing) vitium, peccatum, flagitium; een
 d. schieten labi, peccare, flagitium committere;
 (= werktuig om hout op te zagen) vara (Col.),
 machina serratoria.
 bokaal, poculum majus, culullus, patra.
 bokje, haedus, haedulus.
 bokkenleder, corium caprinum.
 bokkenvel, pellis (—is, f.) caprina.
 bokkig (= onbeleefd), inhumanus.
 bokkigheid, inhumanitas.
 bokking, * harengus infumatus.
 bokshaard, (= baard van een bok) barba caprina;
 (= zekere plant) tragopogon (—onis m.) (Plin.).
 boksdoorn, tragacantha.
 boksen, pugnare certare.
 bokshoorn, (= hoorn van een bok) cornu capri-
 num; (= zekere plant) aegoobera (—etis n.) (Plin.).
 bokspoot, pes (pedis m.) caprinus; met bokspooten
 pedibus caprinis, capripes (—etis) (Luar.).
 boksthijm, tragoriganum (Cels.).
 bol, lo. Subst. globus, sphaera; (van gewassen)
 bulbosus;
 2o. Adj. * convexus (bij de Ouden kon dit woord
 ook hol beteekenen); (= gezwollen) tumidus, tur-
 gidus.
 bolachtig, pulvinatus (Plin.).
 bolheid (= gezwollenheid) tumor.
 bollen, caput ferre (of percutere).
 bolster, putamen (—inis n.) nucis.
 bolsteren, putamen detrahere, deglubere.
 bolvormig, globosus, sphaeroides; d. gemaakt
 worden conglobari.
 bolvormigheid, globositas (Maer.).
 bolwerk, eig. munimentum, munitio, propugnacu-
 lum; on eig. arx (—is, f.), murus, vallum.
 bom (van een vat), obturamentum; (= holle ko-
 gel) * pila.
 bombardeeren, * pilis verberare.
 bombardement, verberatio.
 bombast, verborum pompa, inflata oratio, ampul-
 lae (Hor.), verborum vitia.
 bombazijn, zie katoen.
 bomgat, orificium.
 bond, societas.
 bondgenoot, socius.
 bondgenootschap, societas.
 bondig, concinnus.
 bondigheid, concinnitas.
 bons, pulsus (4) cum strepitu; iemand de d. geven
 expellere aliquem; de d. kriegen repulsum ferre.
 bont, lo. Adj. varius, versicolor, varii coloris,
 variis coloribus pictus; d. en blauw slaan augillare
 (Sen.), variare palmis (Catull.), contundere pugnis;
 d. maken variare; het al te d. maken graviter
 peccare;
 2o. Subst. pellis (—is, f.), palles (—ium f.), ves-
 tis (—is, f.) pallicia (Paul. Dig.).
 bonten, pellicus (Paul. Dig.).
 bonthed, varietas.
 bontwerker, pellic (—onis) (Plant.).
 bonzen, pulsare.
 bonzing, zie bunzing.
 boodschap (= bericht) nuncius; (= inkoop) emp-
 tio; een d. doen nuntium perferre, aliquo ire.
 boodschappen, nunciare, renunciare, referre.
 boodschapper, nuncius.
 boodschapping, renunciatio.
 boodschapster, nuncia.

boog, arcus (4) (in alle beteekenissen); (= verroef)
 fornix (—Ysis m.).
 boogje, arculus (Fest.).
 boogmaker, arcuarius.
 boogschot, telu iactus (4).
 boogschutter, sagittarius; b. te paard hippotoxōta.
 boogswijze, arcuatim (Plin.); b. gewelfd arcuatus.
 boogvormig, arcuatus.
 boom, arbor (—Ōris f.); van een b. arboreus; tot
 een b. worden arboreoere; als een b. getakt arbo-
 reus; wat tot een b. behoort arborarius; met boomen
 beplant arboribus conſtitus, arbustus; met boomen
 beplanten arboribus conserere, arbustare; tegen
 een boom opgeleed arbustivus (Col.), arbustus
 (Plin.); een jonge b. novella; een onvruchtbare b.
 arbor infelix; een wijd uitgespreide b. arbor diffusa
 ramis; een traag opwassende b. arbor morosa natu
 (Plin.); een hooge b. arbor procēra; de b. draagt
 om het andere jaar arbor alternat fructus (Plin.);
 in holle boomen leven in arborum cavernis degere;
 (= schuipboom) contus, trudis (—is f.) (Tac.);
 (= sluitboom) vectis (—is m.), aera, repagula
 (—orum); hooge boomen vangen veel wind qui
 alte conſeodit, lapu graviore ruit; van den hoo-
 gen b. af teren bona sua dilapidare; de kat
 uit den b. kijken eventum expectare; eer de b.
 groot is, te de planter dood aerit arborea, quas
 alteri saeculo proſint.
 boomgaat, dendrachētes.
 boombast (de binnenste), liber; (de buitenste), cor-
 tex (—Ysis m.).
 boomen, conto protrudere.
 boomgaard, pomarium, silva.
 boomgeld, portorium
 boomkweker, arborator.
 boomkwekerij, seminarium (Script. R. R.), plan-
 tarium (Plin.).
 boommos, cani arborum villi (Plin), muscus.
 boomnif, dryas (—Ōdis f.), hamadryas (—Ōdis f.).
 boomolie, oleum olivarium.
 boompje, arbuseula, planta.
 boomrijk, nemorosus
 boomrooier, putator.
 boomſpecht, piceus arborarius.
 boomtak, ramus.
 boomvaren, (een op boomen groeiend en opvaren
 gelijkend gewas), dryopteris (—Ōdis f.), hyphear
 (—Ōtis m.).
 boomstam, stirps (—pis f.), truncus.
 boomvrucht, fructus (4) arboris, pomum, bacc.
 boomwol, xylum (Plin.); nie katoen.
 boomworm, coſſus.
 boom, faba; (= snijboom enz.) phaseolus; in de boo-
 men zijn delirare; een b. in een ſtrouweſtel werpen
 ligna ferre in ſilvam.
 boonenbrij, pulu (—ltia f.) fabacea.
 boonenoppoſen, acus (—Ōris n.) fabaginum (Cato).
 boonenkruid, ſatureja (Ov.).
 boonenmeel, lomentum (Mart.), lomentum fabae
 (Vog.).
 boonenooget, fabacia messis (—is f.).
 boonenstaak, longurinus, surus.
 boonenſtamper, pilum fabarium (Cato).
 boonenſtroo, fabalia (—ium), stipulae fabales.
 boontje, fabulus (Cato.).
 boor, terēbra (Cato.).
 boord, (= rand) margo (—Ōnis m.), ora, extre-
 mitas; (van een kleeſel) limbus; (= gangboord van
 een ſchip) fori; over b. werpen in mare projicere,
 (oneig.) projicere; over b. geraken in mare incidere;
 (e nave) exoliti; aan b. klampen adori; aan b.

gaan (in) navem conſcendere; het aan b. gaan
 inſcensio (of conſcensio) (in navem); met een boot
 naar b. varen lembo ad navem advehi (Plaut);
 iemand met iets aan b. komen afferre alicui ali-
 quid; aan b. van den admiraal in nave praetoria.
 boorden, (in het dagelijksch leven boren) limbare
 (Claud.), limbo circumdare.
 boos (= alech), malus, impius, sceleratus, pravus,
 scelestus, malignus, flagitiosus, vitiosus, improbus;
 (= verloord) iratus; b. worden op iemand irasci
 alicui, stomachari cum aliquo, accendi in aliquem;
 iemand b. maken stomachum alicui movere, aliquem
 irritare (of exacerbare); zij zijn b. op elkander
 ira inter eos intercedit, sunt irae inter eos; over
 iets b. zijn graviter (of moleste) ferre aliquid;
 niet meer b. zijn deſinere iratum esse, stomachari
 deſistere; wees niet b. noli irasci; zich houden
 alsof men b. op iemand is se ſimulare iratum
 alicui.
 boosaardig, malitiosus, nefarius, malignus.
 boosaardigheid, malitia, malignitas.
 boosdoener, scelestus.
 boosheid, malitia, pravitas.
 booswicht, homo (—Ōnis) scelestus (of nefarius,
 malus, sceleratus, conſceleratus, impius, perditus
 of profligatus).
 boot, lint (—tris f.), cymba, scapha, lembus,
 lemnaculus, actuarium minutum.
 bootje, cymbula (Plin.), lembonculus (Tac.).
 bootſgezellen, { nautae, socii navales.
 bootſvolk, {
 bord, (= ſchrijfbord) tabula; (= ſpeelbord) tabula,
 tabella, mandra (Mart.); (voor het dobbelſpel)
 alveus, alveolus; (= eelbord) discus (App.); (=
 cholerine) ſie bort.
 bordeel, lupanar (—Ōris n.), lustrum, fornix
 (—Ōtis m.) (Hor.), ganca; bordeelen praesepia
 (—ium); een b. houden lenocinium profiteri (Plin.).
 bordeelhouders, leno (—Ōnis).
 bordeelhoudster, lena.
 bordes, gradus (—unum m.).
 bordig, rigidus.
 bordje, (= plankje) tabella.
 borduren, acu pingere, insuere (Ov.), praetextere,
 variare figuris (Catull.); met een geborduurden rand
 patagiatus (Plaut.).
 borduursel, limbus, pictura textilis, patagium
 (App.).
 boren, terebrare, forare (Plaut.); in den grond b.
 ſupprimere; zie boorden.
 borg (in geldzaken) praes (praedia m.); (in recht-
 zaken) vas (vadis m.); (in het algemeen) sponsor,
 fidejussor (Jct.), appromissor (eig. medeborg), in-
 tercessor; b. zijn (of blijven voor iemand) ſpondere
 pro aliquo, fidejuber (Jct.), ſponſorem esse,
 praestare aliquem; een b. (of borgen) ſtellen eſti-
 dare.
 borgen, (= leenen van iemand) mutuari, pecuniam
 mutuum ſumere, nomen locare; (= leenen aan
 iemand) pecuniam mutuum dare, credere.
 borgſtellen, ſatisficere.
 borgſtelling, { ſatisfactio, ſponſio, interceſſio,
 borgtocht, { cautela, fidejuſſio (Jct.), cautio;
 belofte onder b. om voor het geſecht te ſtellen ver-
 ſchijnen vadimonium; een geldelijken b. ſtellen
 pecuniam deponere.
 boring, terebratio (Col.).
 borrelen (= drinken), potare; te ſamen b. com-
 bibere.
 borst, pectus (—Ōris n.), thorax (—Ōcis m.)
 (Cels.); de zogende b. mamma, uber (—Ōria n.);
 7

- het binnenste van de *b.* praecordia (—orum); (= jongeling) juvenis (—is), adolescens (—entis); *nich* met de *b.* op iets toeleggen omne studium ad aliquid conferre; *iets in zyns b. steken* abscondere aliquid in sinu; *een kind aan de b. leggen* infantem uberibus admovere, mammam infanti dare (of praebere); *een kind van de b. doen* infantem depellere a matre; *het op de b. hebben* laborare tussi; *hij heeft een goede b.* bonis lateribus est; *een swakke b.* latus (—bris *m.*) imbecillium; *tot de b. behoorend* pectoralis; *met een breede b.* pectorosus (Col.); *zyns b. in acht nemen* lateri consulere; *de b. wordt sterker* lateribus accedunt vires; *met zware borsten* mammosa.
- borstbeeld**, clipeum, thorax (—acis *m.*) (Treb. Poll.).
- borstbeen**, os (ossis *n.*) pectorale.
- borstbezie** (= *jujube*), zizyphum.
- borstbezieboom**, zizyphus (*f.*).
- borstel** (*b. v. van een varken*) seta; (= *schuier*) peniculus.
- borsteldragend**, setosus, setiger, hirsutus, hirtus.
- borstelen**, abstergere.
- borstelig**, setosus, setiger.
- borstharnas**, thorax (—acis *m.*), lorica.
- borstlap**, mamillare (—is *m.*) (Mart.), strophium.
- borstonteking**, inflammatio praecordiorum.
- borstrok**, subnuculae thorax (—acis *m.*).
- borstwering**, lorica, plateus.
- borstzweer**, ulcus (—bris *n.*) pectorale.
- bort** (= *cholera*), cholera.
- boa** (= *bunda*), fasces (—is *m.*); (= *bue*) pyxis (—idis *f.*).
- bosch**, silva, nemus (—bris *n.*), saltus (4); *heilig b.* lucus; *b. van haagheiken* maculeum; *nie verder* haikenbosch, eikenbosch enz.
- boschachtig**, silvester (—tris, —tre), silviger (Plin.), nemorosus, saltuosus.
- boschage**, silvula (Col.), nemus (—bris *n.*).
- boschbaas**, saltuarius (Petr.).
- boschbees**, bacc silvestris.
- boschbewonend**, silvester (—tris, —tre), nemoricultrix (icis *f.*).
- boschbewoner**, silvicola (Virg.), silvicultrix (—icis *f.*) (Catull.).
- boschduif**, palumbus (*m. en f.*).
- boschgoden**, Satyri, Fauni, Silvani.
- boschhoning**, mel (mellis *n.*) nemorosus (Col.).
- boschwachter**, saltuarius (Petr.).
- bot**, lo. *Subst.* (= *boom*) os (ossis *n.*); (= *soort van visch*) passer (—bris *m.*); (= *knop*) gemma, germe (—inis *n.*); *b. vieren* indulgere (met Dat.); *de b. vergallen* conturbare rem.
- 2o. Adj.* hebes (—bris), obtusus; *b. zyns* hebre; *b. maken* hebetare; *b. worden* hebescere; (= *dome*) stupidus, hebes, rudis, indocilis.
- botanie**, ars (artis *f.*) herbaria.
- botanisch**, herbarius.
- botaniseeren**, herbas colligere.
- boter**, butyrum (Plin.).
- boteren** (= *boter maken*), butyrum facere.
- boterham**, * segmentum panis.
- boter melk**, * lac (lactis *m.*) serosum.
- botheid**, hebetatio (Plin.); (= *domheid*) stupor.
- botmuil**, { asinus, stipes (—itis *m.*), truncus.
- botoor**, {
- botzen**, illidi (tegen iets aliovi rei).
- botsing**, collisio, collisus (4).
- bottelen**, trans. amphoris condere; *intr.* (= *schuimen*) spumare.
- botten**, germinare.
- botterik**, *nie* botmuil.
- botuit**, { aparte, plane et Latine, sine fuce, sine
- botweg**, { ambagibus, sine circumfione.
- boud**: *b. spreken* audacter loqui.
- bougie**, cereus.
- bouillon**, jus (juris *n.*).
- bouquet**, fasciculus florum.
- bout** (= *ijzeren staaf*), pessulus, obex (—icis *m. en f.*), enodax (—acis *m.*), ridicula (Sen.), gomphus (Stat.); (= *bol*) os (ossis *n.*).
- bouw** (= *het bouwen*), aedificatio; (= *oogst*) messia (—is *f.*); (= *samenstelling, inrichting*) structura.
- bouwen**, aedificare, struere, extruere, moliri, architectari, condere, facere, fabricare; *vóór iets b. praestruere* aliovi rei; *aan iets b. struere* (of adjungere) alieni rei; *er omheen b. circumspectare*; *een nest b. nidum facere* (of fingere of construere); (= *bebouwen*) colere, arare; (= *verbouwen, voortbrengen*) arare, exarare; (= *bevoeren*) navigare; (= *steunen*) niti; *luchtkastelen b.* somnia sibi fingere, vanae spei indulgere; *zijn geluk op eens anders vorderf b.* fortunam quærere alterius pernicie; *op wand b.* litus arare; *een goed gebouwd lichaam corpus* (—bris *n.*) bene constitutum; *het b. aedificatio, structura, (van het land) cultura.*
- bouwerij**, villa rustica.
- bouwkunde**, architectura.
- bouwkundige**, architectus.
- bouwkunst**, architectura.
- bouwkunstenaar**, architectus.
- bouwland**, arvum, arva (—orum).
- bouwman**, agricola, colonus.
- bouwmeester**, architectus.
- bouworde**, architectonica ratio.
- bouwstof**, materia, materies (5 *f.*).
- bouwtrant**, *nie* bouworde.
- bouwval**, parietinae, rudera (—um).
- bouwvallig**, ruinous, caducus, male materiatus.
- boven**, *Præp.* supra, super; *Adv.* sursum, supra; (= *behalve*) praeter; *naar b. sursum*, sursum versus; *b. anderen* ante alios; *van b. af* deinsuper; *van b. naar* desuper; *b. op* insuper; *b. op den berg* in summo monte; *b. in den boom* in summa arboře; *te b. gaan* superare, *iemand de hand b. het hoofd houden* defendere aliquem; *dit gaat mijn verstand te b.* hoc superat captum meum; *te b. komen* superare, transire; *b. water zyn* salvum esse, in vado esse, in portu navigare; *nij keeren alles het onderste b.* quod sursum est, deorsum faciunt, omnia miscere.
- bovenaan**, in summa parte, primo loco, summo (of superiore) loco; *b. staan* principem esse, primum locum tenere, primas partes agere; *iemand b. zetten* aliovi primum locum concedere, aliquem primo loco ponere; (*oneig.*) aliquem omnibus antepone; *b. gaan* sullen supra alios considerare; *b. schrijven* primo loco scribere.
- bovenal**, praesertim.
- bovenarm**, lacertus.
- bovenbrengen**, sursum ferre.
- bovendien**, insuper.
- bovendrijven**, supernatare, (*oneig.*) superiorem esse, superare.
- bovensinde**, pars (—rtis *f.*) superior.
- bovengemeld**, { de quo ante dictum est, quem
- bovengenaemd**, { supra memoravimus.
- bovengesegd**, {
- bovenhuis**, coenacula (—orum), pars (—rtis *f.*) superior domus.
- bovenkamer**, coenaculum.
- bovenkleed** (*Romeinsch*), toga, (*Grieksch*) pallium,

bovenleggen, supra ponere.
 bovenliggen, sursum esse.
 bovenlip, labrum superius.
 bovenlicht, aether (—*ëris m.*); *tot de bovenlicht behoorende aethereus.*
 bovenmate, infinitum quantum, extra modum, supra modum, praeter modum, maximopere, summopere.
 bovenmatig, immodicus, inæolens.
 bovenmenselijk, divinus, inhumanus (App.), qui supra hominis vires est, immania; *bovenmenselijke brachten vires humanis majores; een bovenmenselijke gedaante forma amplior angustiorque humana; een bovenmenselijke aachtheid supra humanum modum insignis pulcritudo (—*finis f.*).*
 bovennatuurkunde, * metaphysica.
 bovennatuurkunde, * metaphysica.
 bovennatuurlijk, incredibilis, prope angularis, divinus, prodigiæus (Ov.), monstrosus, portentosus, * supranaturalis; *het bovennatuurlijke portentum, monstrum, prodigium.*
 bovenop, super, insuper, in summo; *h. stapelen super aggerare, superingerere (Col.); h. staan superstare; h. plaatsen superponere; h. zwemmen supernatare; h. werpen superjacere; h. bouwen superstruere, superinstruere; h. leggen superinponere; h. gieten superfundere; iemand er weder h. helpen restituere aliquem in pristinam dignitatem; er weder h. komen restitui in pristinam dignitatem, (= weder gezond worden) sanitatem recipere (Justin).*
 bovenste, summus, (van twee) superior; *het h. summus (Plin.), pars (—*rtis f.*) superior, of door summus als Adj., h. v. het h. der stad summa urbs (—*rbis f.*).*
 boventanden, dentes (—*ium m.*) superiores.
 boventoon: den h. hebben praevalere, superare, superiorem esse.
 bovenuitsteken, supereminere, prominare.
 bovenwaartsch, superius.
 braadpan, patella (Plin.), frixorium (Plin.).
 braadspit, veru.
 braadworet, tomacula, tomaculum (Mart.).
 braaf, (= *dengzaam*) probus, bonus, frugi, in-dicens; (= *dapper*) fortis, strenuus.
 braafheid, probitas, innocentia.
 braak, lo subat. (= *doorbraak*): *er zijn twee braken in den dijk gekomen agger duobus locis ruptus est; (= inbraak) effractura (Paul. Dig.); (= werktuig om vlas te braken) malleus stupparius; 2o Adj.: h. liggen incultum jacere, cessare, quiescere, requiescere, cultu vacare, relinquere.*
 braakdrank, medicamentum vomificum (Caur.).
 braakland, novale (—*is n.*), vervectum (Col.).
 braakloop, cholera.
 braakmiddel, *sie* braakdrank.
 braaknoot, nux (nucis f.) vomica.
 braakpoeder, pulvis (—*ëris m.*) vomitorius.
 braaksel, vomitus (Plin.), vomitus (4) (Cels.).
 braam, }
 braambes, } rubus (Prop.).
 braambosch, rubetum.
 braamstruik, rubus, rubetum.
 braambeltaal, gerrae.
 bracelet, armilla, brachiale (—*is m.*).
 braden, frigere, assare, torrefere.
 brak, (= *zwaartig*) subasalus (Cels.).
 braken, (= *overgeven*) vomere; (= *slaan*) tundere.
 braker, vomitor (Col.).
 braking, vomitus, vomitus (4).
 brallen, se jactare, glorari.

bramzeil, supparum (Sen.), artemon (Dig.).
 bramzeilskoelte, levis aura.
 brand, incendium; (*in het koren*) arēdo (—*inis f.*), robigo (—*inis f.*) (Script. R. R.); (= *gloed en hevige hartstocht*) ardor; (= *brandstof*) res brandstof, (= *uitslag*) collectiones (—*um f.*) (Plin.) *in h. steken succendere, incendere, accendere, in h. staan ardere, flagrare incendio; in h. geraken ignem (of flammam) concipere, ignem comprehendere, ardescere, exardescere, incendi, flammis corripere, igne (of flammis) comprehendere; door h. verwoesten incendio (of igne) vastare, incendio delere; door h. verleerd worden incendio (of flammis) conflagrare; den h. blusschen flammam opprimere, incendium exstinguere (of restringere); aan den h. ontkomen effugere ex incendio; er is h. incendium ortum (of factum) est; er is h. bij hem domus ejus ardet; er is h. op den Palatijnischen berg domus ardet in Palatio; er is altijd h. in Rome assidue domus Romae ardent.*
 brandbaar, facilis ad exardescendum, igni concipiendo aptus; *brandbare stoffen materia facilis ad exardescendum; sie* brandstof.
 brandemmer, lama.
 branden, Intr. ardere, flagrare, accensum esse; (*van hartstocht*) ardere, flagrare, conflagrare, aestuare; *beginnen te h. ardescere, exardescere; brandend heet aestuosus, torridus, torrens; een brandend hout torris (—*is m.*), titio (—*inis m.*); een brandende lantaarn lucerna ardens (of lucida of accensa); de lichten branden reeds lumina jam accensa sunt; Trans. ardere, adardere, torrefere; (= *bijten*) mordere, pungere, fervere gustatu (of in ore); kalk h. calcem coquere; het h. van de eem exustio solis (Plin.); ik heb een brandende dorst fauces siti arent; de von brandt sol urit; de brandnetel brandt urtica mordet; een brandend huis domus (4 f.) igne occupata, brandende holten ardentia (—*um*) carbones; brandend (= *bijtend*) causticus (Mart.), septicus (Plin.).
 branderig, (= *puisterig*) pustulosus (Cels.).
 branderigheid, collectiones (—*um f.*) (Plin.).
 brandewijn, vinum e frumento factum.
 brandglas, * vitrum causticum.
 brandhaak, *sie* haak.
 brandhout, ligna (—*orum*), sarmenta (—*orum*), eremia (—*orum*) (Col.).
 brandig, (= *puisterig*) pustulosus (Cels.).
 brandigheid, collectiones (—*um f.*) (Plin.).
 brandijzer, (*voor het haar*) calamistrum; *met het h. gekruld calamistratus; (om te brandmerken) cauterium (Plin.).*
 branding, (*der zee*) aestus (4).
 brandklok, * campana qua incendium indicari solet.
 brandladder, *sie* ladder.
 brandmeester, * praefectus cohortis exstinctorum.
 brandmerk, nota, stigma (—*atis n.*).
 brandmerken, stigmata scribere alicui, inurere aliquem nota; *omg. ignominiam alicui inurere.*
 brandnetel, urtica.
 brandoffer, holocaustum (Ecol.).
 brandpijl, malleolus, falarica, ardens hasta (Tac.).
 brandpleister, * emplastrum quod adustus imponitur.
 brandpunt, * focus, * locus in quem radii colliguntur.
 brandschade, incendii damnum (of detrimentum); *de h. vergoeden incendii damnum compensare.*
 brandschatten: *gene stad h. * urbi imperare pecuniam qua incendium redimatur.*
 brandschatting, exactio pecuniae.
 brandschilderen, urere colonibus.*

brandschip, * navis (—is f.) incendiaris.
 brandspiegel, speculum concavum (Plin. H. N. II, 111).
 brandspuit, siphon (—onis m.).
 brandstapel, rogos, pyra.
 brandsteen, pyritis (—idis f.) (Plin.).
 brandstichter, incendiaris, auctor incendii.
 brandstichting, incendium, incendium dolo factum; *b. in de stad urbanae insidiae incendiorum; van d. beschuldigen incensarum aedium accensare.*
 brandstof, alimenta (—orum) ignis, ignium materia (Plin.), fomenta (—orum) flammularum (Hor.), fomes (—itis m.).
 brandverf,usti colores (—um m.).
 brandwacht, *sic* nachtwacht.
 brandwond, aquatio (Plin.), ambustum (Plin.).
 bras, *sic* touw.
 brasem, spartulus (Mart.), oculata (Cels.).
 brasmaal, { epulae, epulum.
 braspertij, {
 brassen, epulari, genio indulgere, heluari.
 brasser, ganeo (—onis m.), heluo (—onis m.).
 brasserij, epulatio, heluatio.
 brave, ostentatio.
 braveeren, *intr.* ostentare, jactare, se jactare; *trans.* *iets d.* resistere alicui rei.
 bravo! bone!
 breed, latus, fusus; *twee voet d.* duos pedes latus, duorum pedum in latitudine; *een breedte uitspraak latitudo* (—inis f.) verborum; (—is *uiterlijk*) latus; (= *breedtepraktig*) multus, longus; *het is zoo d. als het lang* is eodem redit; *hij heeft het niet d. angusta* utitur re familiari; *die het d. heeft laat het d. hangen* non cuius homini contingit adire Corinthum; *wij d. en d. longe* lateque; *d. worden* lateoere (Cels.); *die een d. voorhoofd heeft* fronto (—onis).
 breedborstig, pectorosus (Col.).
 breedsprakig, fusus, copiosus, multus, longus.
 breedsprakigheid, uberitas verborum, (of loquendi), ambages (—um f.).
 breedte, latitudo (—inis f.); (= *geographische d.*) altitudo (—inis f.) coeli, declinatio coeli, * latitudo; *in de d. grootend* sessilis (Plin.); *de d. der treden* (van een trap) retractio graduum; *de d. van een akker* scammum agri; *in de d. in latitudinem*, in fronte; *vrij wat langer dan zijne grootste d. bedraagt* aliquanto quam, ubi latissimus est, longior.
 breedvoerig, *sic* breedsprakig.
 breedvoerigheid, *sic* breedsprakigheid.
 breedvochtig: *een breedvochtige panza* (Plaut.).
 breekbbaar, fragilis.
 breekbbaarheid, fragilitas.
 breekkijzer, vectis (—is m.), dolabra, corvus demolitor.
 breeuwen: *een schip d.* rimas navis explere.
 breidel, frenum.
 breidelen, frenare, refrenare, coercere.
 breideling, refrenatio.
 breideloois, effrenus, effrenatus.
 breidelooisheid, effrenatio.
 breien, * manu texere.
 brein, cerebrum; (= *hoofd of gedachte*) animus.
 brekebeen, inere (—itis) (Adj.).
 broken, lo *trans.* frangere, confringere, diffingere, infringere, refringere, rumpere, dirumpere; *zijn arm d.* brachium frangere; *dat brak mij het hart* hoc videns misericordia movebar; *haar hart was gebroken* tabescebat dolore; *ik wil er mijn hoofd niet mede d.* mentem ea re obtundere nolo;

een verbond d. foedus frangere (of violare of rumpere); *sich een baan d.* sibi viam aperire (of facere); *iemand's hoofd d.* alienius animum molire (of frangere of flectere), infringere alienius ferociam; *iemand's macht d.* alienius potentiam infringere, alienius vim pervertere; *een lans met iemand d.* cum aliquo in certamen descendere (of certamen inire); *den staf over iemand d.* condemnare aliquem; *nu is het ijs gebroken* jam via munita est.
 Zo *intr.* frangi, confringi, diffingi, rampi, scindi; *de as breekt* axis diffingitur; *mijn hart breekt* misericordia frangor; *zijne oogen breken* ejus oculi labuntur (of solvantur); *zijne oogen zijn reeds gebroken* oculi ejus jam obscurati sunt; *gebroken oogen* oculi labentes (of natantes); *mijn geduld breekt* rampo (of abrampo) patientiam; *door de slagorde der vijanden d.* perfringere phalangem hostium; *d. met iemand* amicitiam rennunciare alicui; *het d.* abruptio, disruptio.
 breker, raptor.
 bram, (= *pekel*) salsilago (—inis f.) (Plin.), salsugo (—inis f.); (*zeker kruid*) genista (Virg.), spartum.
 brems, (= *horzel*) oestrus (Virg.), tabanus.
 brometruik, genista, spartum (Plin.).
 brengen, ferre, asferre, perferre, apportare; (= *weegbrengen*) deferre; (= *leiden, voeren*) ducere, deducere, inducere, portare, deportare, (met paard of schip) vehere, advehere, conveyere, subvehere; (= *overhalen*) inducere, perducere, adigere, percellere; *in beweging d.* movere; *in gevaar d.* in periculum adducere; *hij heeft het zoover gebracht, dat* pervieit ut; *hij heeft het zeer ver gebracht* venit ad summum fortunae (Hor.).
 magnas sibi peperit divitias; *het ver in iets d.* multum proficere in aliqua re, longe procedere ad aliquid; *er tegen in d.* contra dicere; *er tegen aan d.* applicare; *omhoog d.* altius tollere, subigere; *aan het wankelen d.* movere; *iemand in ongelogenheid d.* molestiam alicui asferre; *op de rekening d.* referre in rationes; *iets in rekening d.* (= *in aanmerking nemen*) rationem habere alicui rei; *buiten zich zelve d.* exanimare; *ter dood d.* (of om het leven d.) nec ducere; *terecht d.* restituere; *op een vasten voet d.* constituere; *ten einde d.* finire, ad finem perducere, absolere; *ik kan het niet overeen d.* met mijn karakter alienum est ab ingenio meo; *tot het uiterste d.* ad incitas redigere; *aan den man d.* vendere, collocare; *te voorschijn* (of voor den dag) d. edere, prodere, offerre, (in lucem) proferre, *aan den dag* (of aan het licht) d. deligere; *op de baan* (of op het tapijt) d. asferre in medium; *iemand iets in het hoofd d.* admonere aliquem alicui rei; *sich iets in het hoofd d.* animum inducere ad aliquid; *schande over iemand d.* dedecorare aliquem; *in verachting d.* detrectare; *iemand op den troon d.* regnum alicui conciliare; *tot stand d.* perficere; *in oerwarring d.* perturbare; *tot inkeer d.* reducere (ad virtutem, ad officium); *te bed d.* in cubili (of in lecto) collocare; *de zwindmoind brengt regen* auster apportat imbres; *aan sich d.* acquirere, parare, comparare, suum facere, potiri (met Abl.); *de zaak voor den senaat d.* rem ad senatum referre; *eens zaak voor het gerecht d.* causam ad iudicem deferre; *iemand op een gedachte d.* alieni cogitationem injicere, *in orde d.* in ordinem redigere, componere; *troepen over een rivier d.* copias trans flumen trajicere; *zeer veel ongeluk over iemand's huis d.* plurima mala in domum alienius inferre; *het niet over zijn*

hart kunnen d. ab animo impetrare non posse; onder zijne macht d. in suam potestatem redigere, suum facere, potiri, suae ditionis iacere; onder den grond d. nie begraven; in den vorigen toestand d. in integrum restituere.

brenger, perlator (Symm.).

bres, diruta pars (—rū f.) muri; een d. in den muur scheuten partem muri subruere; er kwam een d. in den muur pars muri ruinam dedit; voor iemand in de b. springen defensionem alicujus suscipere; voor iets in de b. springen propugnare pro aliqua re.

breuk, (soms een geheel) pars (—rtis f.), partes (—ium f.), *numerus fractus, *fractura; (= scheur of barst) rima; (= beenbreuk) fractura (Cels.), fragium (App.); (= scheur in het darmkanaal) hernia, ramex (—leis m.); (= verwijdering tusschen vrienden enz.), discidium, discordia, irac (Ter.).

breukband, *fascia hernialis.

brief, epistola, literas, liber, libellus, tabellae; het midden van een b. interior epistola; het slot van een b. clausula epistolae; een gewichtige (of belangrijke) d. ponderosa epistola; een boose d. epistola plena stomachi; den b. afbreken (of eindigen) concludere epistolam; den b. dagteekenen ascribere diem epistolae, diem in epistola apponere; den b. toevoegen epistolam compiccare; den b. verzegelen epistolam signare (of obsignare) of signo suo imprimere of annuli sui sigillo imprimere; den b. openen explicare epistolam, detrahere signum epistolae, vincula epistolae laxare; iemand een b. op hetlijf zenden (of op het dak fagen) impingere alicui epistolam; iets in den brief laten involuen aspergere aliquid in literis; ik heb nu vrom d. vernomen didici ex tuis literis; één brief unae literas; twee brieven binas literas; d. op d. crebrae literas; een korte b. literas breves, een uitvoerige b. literas uberioras, epistola pluribus verbis scripta, epistola verbosior; een lange b. epistola longa (of grandis); een zeer lange b. epistola maxima; aan iemand een b. schrijven epistolae (of literas) scribere ad aliquem, epistolam conscribere alicui (over iets de aliqua re); met een b. aan iemand klaar komen epistolam efficere ad aliquem; iemand een b. zenden dare literas ad aliquem, mittere literas alicui (of ad aliquem); een b. naar Rome adresseren Romam literas dare; een b. beantwoorden rescribere literis (of ad literas), literis (of epistolae) respondere; een b. bezorgen epistolam (of literas) reddere.

briefje, codicilli, tabellae, epistolium (Catull.), literulae, chartula; (= bewijze) syngrapha, chirographum.

briefpapier, nie postpapier.

briefport, vecturae pretium, vectura (Sen.).

briefstijl, stilus epistolaris.

briefwisseling, consuetudo (—inis f.) (of commercium) epistolarum; met iemand b. houden cum aliquo per literas colloqui (of agere).

bries, levis anra.

brieschen, fremere.

brievenbesteller, tabellarius.

brievenbode, cursor publicus.

brievenbus, *cista epistolaris.

brievenpost, nie post.

brievenstasch, tabellae.

brievenzak, *mantica tabellaria.

brij, puls (pultis f.), jura (Plaut.), paparium (Sen.).

brijeter, putipibagus (Plaut.).

brijpot, olla farrata (Pers.), pultarius (Plin.).

bril *perspicillum; men droeg nog geen brillen,

* oculi nondum arte adjuti erant; (= deksel van het secret) sedes (—is f.) latrinae.

brits, cubile (—is n.) ligneum.

broddelen, opus inciscient facere.

broddelwerk, opus (—oris n.) incito (of negliger) factum.

broeden, incubare (op eieren ovis); het b. incubatio (Plin.), incubitus (4) (Plin.); soms hen te b. setten ova supponere gallinae.

broeder, frater (—tris), germanus, frater germanus (in tegenoverstelling van frater patruelis, volle neef, vaders broeders zoon); halve b. van dezelfde moeder frater uterinus.

broederliefde, amor fraternus.

broederlijk, fraternus.

broederlijkheid, fraternitas.

broederloos, qui non habet fratrem, fratre orbatum (als men zijn b. verloren heeft).

broedermin, amor fraternus.

broedermoeder, fratrícula.

broederschap, (= vereeniging) sodalitiū, sodalitas.

broeibak, *lacus (4) vitro testus.

broeien, (= in het water zetten) macerare; (= het worden) incalescere; nie ook broeden.

broeihen, gallina mater (—tris).

broeiing, maceratio.

broeikas, specularium munimenta (—orum) (Plin.), specularia (—ium) objecta frigori et ventis hibernis (Mart.).

broeinest, eig. nidus; onsig. (van kwaad enz.) seminarium.

broeisel, futura.

broeitijd; de b. te 20 dagen excludunt vicesimo die.

broek, braccas; de b. aan hebben dominari; soms vrom die de b. aan heeft imperiosa conjux (—igia) (Ov.) in een b. gekleed braccatus; (= moeras) palus (udis f.).

broer, nie broeder.

broertje, fraterculus.

brok, frustum, fragmentum; bij stukken en brokken minutatim, assulatim, carptim; brokken (= bloemlesing) analectae.

brokje, frustillum (Arn.), frustulum (App.).

brokkelig, friabilis (Plin.), fragosa (Luor.).

brokken; hij heeft niet veel in de melk te d. reā illi angusta est domi.

brommen, mussare, mussitare, fremere.

brommig, (= knorrig) morosus, acerbus, stomachosus.

bron, fons (—ntis m.), scatebra (Plin.); (= oorsprong) origo (—inis f.), stirps (—pis f.), causa.

bronsder, scatebra fontium.

bronsnetje, fonticulus (Hor.).

brons, aes (aeris, n.), aes Corinthium.

brons, origo (—inis, f.) (App.), catulitio (Plin.), urtica (Juv.), coeundi ardor.

bronsstig; d. zijn subare.

bronsstigheid, nie brons.

bronsstijd, coeundi tempus (—oris, n.).

bronswater, aqua fontana.

bronzen, Adq., aeneus, aereus, ex aere factus (of expresus); Verbum, *aeneum colorem inducere alicui rei.

brood, panis (—is, m.); moars b. panis ater (of oibarus); fijn b. panis siliginens (Sen.); grof b. panis secundarius (Suet.); ongedecoreerd b. panis sine fermento; d. in een pan gebakken urtopicius panis; d. in een oven gebakken furnaceus panis; d. maken panem fingere (Sen.); d. bakken panem coquere; versich d. panis recens; oudbakken d. pa-

- nis hesternus (of * vetulus); zijn *b. zoeken te verdienen* victum quaerere (of quaeritare); zijn *b. verdienen* parare ea quae ad victum suppeditant; zijn *b. met iets verdienen* cibum quaestumque captare ex aliqua re; hij heeft zijn *b. habet unde vivat*; iemand het *b. geven* alere aliquem; iemand het *b. wil den mond slooten* victu (of lucro) aliquem privare.
- broodbak, panarium.
- broodbakken: het *b. panificium*.
- broodbakker, pistior (tevens molenaar), siliginarius (Ulp. Dig.); zie ook bakker.
- brooddeeg, massa.
- broeddronken, lascivus, *b. zijn* lascivire.
- broeddronkenheid, lascivia.
- broodeloos (= beroofd van levensonderhoud) * victu privatus, * quaestu privatus, inops (—pis); *b. maken* ad famem rejicere, ab officio removere; (= geen levensonderhoud verschaffend) sterilis, inutilis; een broodeloos kunst ars (artis f.) quae nihil utilitatis habet.
- broodfabriek * officina pistoria.
- broodje, bacella (Cod. Th.); hij begint kleine broodjes te bakken vela contrahit, minus alta verba profert.
- broodkorf } panarium.
- broodmand {
- broodschrijver * qui scribendo victum quaerit.
- broodagebrek: *b. bijden* enecari fame.
- broodwinkel, pistrina.
- broodwinner * qui familiam sustentat.
- broodwinning, quaestus (4).
- broodzak, pera.
- broos (= hooge laars) cothurnus; (= breekbbaar) fragilis, vitreus, fluxus, frivulus, futlis, evanidus.
- broosheid, fragilitas.
- bros, fragilis.
- brouwen, coquere; (= beraamen) struere, fabricari, machinari, excoquere.
- brouwer * coctor cerevisiae.
- brouwerij * cerevisiae officina.
- brouwketel zie ketel.
- brouwkuip zie kuip.
- brouwsel, zie bier.
- brug, pons (—ntis, m.); *b. van een helegeringstoren* sambucus (Vitr.); *b. op palen* pons publicus, een *b. voor iemand leggen* viam munire alicui; een *b. over een rivier slaan* pontem facere in flumine, jungere fluvium ponte; een *b. afbreken* pontem rescindere (of abrumperre, interscindere, intercidere of interrumpere); de *b. herstellen* pontem reficere; voor den vluchtenden vijand moet men een gouden *b. bouwen* hosti non eolum danda via fugiendi, sed etiam munienda est.
- bruggegeld, portorium.
- bruggeleman, portorii exactor.
- bruggehoofd, * pons (—ntis, m.) munitus; een *b. bouwen* * pontem munire.
- brui (= slag, stoot) colaphus, alapa; daar hebt gij al den *b. omnia tibi trado*; ik geef er den *b. van* * operam in illa re consumere nolo.
- bruid, sponsa, nympha (Ov.).
- bruidegom, sponsus.
- bruidbed, lectus genialis (of jugalis of adversus).
- bruidsdagen, dies (—erum, m.) sponsales (bij de Classici alleen in het Enkelvoud gebruikt, in de betekenissen van verlofingsdag).
- bruidsgave } dos (dotis, f.).
- bruidsgift }
- bruidskleed, vestis (—is, f.) nuptialis.
- bruidseluier, flammeum (Plin.).
- bruidspartij, sponsalia (—ium n.).
- bruien, (= werpen) dejicere, ejicere; wat bruit het mij? quid mea refert?
- bruikbaar, utilis.
- bruikbaarheid, utilitas.
- bruiloft, nuptiae; van de *b. nuptialis*.
- bruiloftsdag, dies (5 m.) nuptialis.
- bruiloftedicht, } carmen (—inis n.) nuptiale,
- bruiloftslied, } epithalamium.
- bruiloftsgast, conviva.
- bruin, fuscus, badius, aquilus, cervini coloris; (= door de zon verbrand) coloratus, sole infectus (Plin.); bruine oogen oculi nigri; *b. verven* fuscare.
- bruinachtig, subfuscus, subnrfus.
- bruineeren, polire.
- bruinen: door de zon gebruind rubicundus (Ov.), sole infectus (Plin.), coloratus.
- bruinmoedig, ulgris oculis.
- bruinvisch, aqualus.
- bruis: het *b. slaat hem op den mond* apumias agit in ore.
- bruisen, fervere, spumare, aestuare, exaestuare, strepere, fremere, saevire, fervescere; bruisend spumans (Pers.).
- brallen, ragire.
- brunette, puella nigris oculis.
- brutaal, protervus, contumax (—acis), insolens, impudens, prociac (—acis), audax (—acis).
- budget * aestimatio accipiendae et expendendae pecuniae.
- buffel, bison (—ontis m.), urus; (= onbelaagd mensch) homo (—inis) inhumanus.
- buffelachtig, inhumanus.
- buffelachtigheid, inhumanitas.
- buffet, abacus.
- bui, nimbus, imber (—bris m.), tempestas; knade *b. (= knade luim)* intemperia.
- buidel, marsupium, crumena.
- buigbaar, flexibilis, flexilis, lentus, mollis, sequax (—acis), tractabilis.
- buigbaarheid, flexibilitas, tractabilitas.
- buigen, flectere, inflectere, curvare, incurvare, inclinare, pandare (Col.); zich voor iemand *b. (= onderdoen)* cadere alicui, se submittere alicui, se alicuius potestati permittere; het recht *b. in* justo agere; den hals onder het juk van iemand *b. se* subjicere imperio alicuius; het moet *b. of barmhertig* * quacunque ratione perficiendum est.
- buiging, flexio, flexus (4), inclinatio.
- buigspier, * musculus flectens.
- buigzaam, zie buigbaar.
- buigzaamheid, zie buigbaarheid.
- buig, pluviosus, pluvialis.
- buik, venter (—iris m.), alvus (f), abdōmen (—inis n.); (= moederschoot) uterus, alvus (f); (van een flesch) plenior orbis (—is m.) op den *b. liggende* pronus in ventrem; een dikke *b. venter obesus* (of promissus of projectus); een dikke *b. habbende* ventriosus (Plaut.); den *b. ontlasten* alvum solvere (of exinquare) (Plin.); een dikke *b. krijgen* corpus sibi facere; den *b. dienen* ventri deditum esse.
- buikg, (van een flesch of vat enz.) ventuosus (Plaut.), ampullaceus (Plin.).
- buikloop, fluor ventris, alvi profusio, profluvium (alvi) (Cels.), alvus fluens (of liquida, cita of fusa); *b. verwekken* alvum ejicere; den *b. stoppen* alvum astringere (of cohibere, comprimere, supprimere, firmare, sistere of inhibere).
- buikpijn, tormina (—um), vermina (—um) (Lucr.);

aan *b. lijdend* terminosus, alvinus (Plin.); *b. hebben* laborare ex intestinis.

buikriem, cingulum.

buikspreek, ventrilôquus (Ter.).

buikvlies, peritonaeum (C. Aur.).

buikwaterzucht, ascites (C. Aur.).

buikworm, lumbricus (Cels.).

buikziek, *nie beursch*.

buikzuivering, dejectio alvi (Cels.).

buil (= *gezwel*) tuber (—*ëris m.*), vibex (—*ëis m.*); (= *meelbuil*) cribrum farinarium (Cato).

builen, excernere (Col.).

buis (= *pijp*), fistula, tubus, canalis; (*van een pomp*) tuba; (= *haringbuis*) navis (—*is f.*) piscatoria; (*zeer bloedingsstuk*) * thorax (—*ëus*).

buisje (= *pijpje*) tubulus, canaliculus, fistula.

buit, praeda, spolia (—*orum*), rapina, manubiae; *tot den b. behoorende* manubiales; *b. maken* praedari, praedam facere, (*aan menschen en vee*) praedae agere; *rijken b. behalen* magna praeda potiri, *ingaan* praedam capere; *op b. uitgaan* praedatum exire; *den b. verduistoren* praedam avertere.

buitelen, in caput volvi.

buiteling: *een b. maken* in caput volvi.

buiten, 1° Praep. extra; (= *behalve*) praeter; *b. dit alles insuper* hic (Virg.); *b. zich zelven exanimie*; *b. adem* geraken exanimari; *b. zich zelve* geraken exanimari, conturbari; *b. zich zelve* brengen exanimare; *b. staat zijn* non posse, non valere, non sustinere; *ik ben b. staat om te blijven* mihi manendi nulla est facultas; *b. noodzaak* non necessario; *b. gevaar zijn* periculo liberatum esse; *b. sorgen* curis vacuus; *b. schuilen zijn* nulli quidquam debere; *b. kennis zijn* sine sensu jacere; *b. westen zijn* ebrium esse; *dat is b. mij* hoc mea non refert, *hoe non* pertinet ad me; *b. twijfel* sine dubio; *b. de deur* auiten excludere; 2° Adv. foris, extra, extrinsecus; *er b. foris*; *b. komen* procedere foras; *van b. (= aan de buitenzijde)* extrinsecus; *ik kom van b. (= van het land)* rure venio; *ik woon b. (= op het land)* rure habito; *naar b. (= buiten de deur)* foras; *ik ga naar b. (= naar het land)* rus eo; *van b. leeren* ediscere, memoriae mandare; *van b. kennen* memoria tenere; *de maat te b. gaan* modum excedere; *nich in iets te b. gaan* immoderate uti aliqua re, immoderate facere aliquid; 3° Subst. (= *buitenplaats*) horti, villa.

buitenbrengen, foras proferre, efferre.

buitendeur, ostium.

buitendien, insuper, accedit quod (= *er komt nog bij, dat*).

buitendijk, agger (—*ëris m.*) exterior.

buitendyke, extra aggerem.

buitengants, extra portum.

buitengemeen, eximius, excellens, rarus.

buitengewoon, extraordinarius, insolitus, mirus, inusitatus, inauditus, incredibilis, insignis, divinus, singularis, summus, exors (Virg.), *b. groot* insolita magnitudine; *een b. gezant* * legatus extra ordinem missus; *een b. overheidsambt* magistratus (4) extraordinarius; *een b. genot* incredibilis voluptas; *buitengewone geestkragt* divina vis ingenii; *buitengewone snelheid* summa velocitas; *een b. redenaar* divinus in dicendo, praecipuus eloquentia; *een b. mensch* homo (—*ëus*) singularis.

buitenkans: *dat is een b. praeter opinionem evenit*.

buitenkant, pars (—*ëris f.*) exterior.

buitenland, exterae nationes (—*um f.*), barbaria.

buitenlander, peregrinus, externus, extraneus (Tac.); *buitenlanders* exteri.

buitenlandsch, externus, adventinus, peregrinus.

buitenlucht, * aer (—*ëris m.*) camporum.

buitenman, rusticus.

buitenmate, infinitum quantum.

buitenmuur, exterior pars (—*ëris f.*) parietis.

buitenplaats, horti, villa.

buitenshuis, foris; (*bij een Subst.*) extraneus; *lichaams oefening b.* exercitatio extranea.

buitenslands, peregre; *het verblijf b.* peregrinatio; *nich b. bevinden* peregrinari.

buitensluiten, excludere.

buitensporig, immodicus, immoderatus, immodestus, effrenatus, insanus, impotens, proroptus, intemperans; *b. zijn* insanire.

buitensporighed, intemperantia, immoderatio, insania, effrenatio; *de uiterste buitensporigheden* durum bedrijven auctore ultima.

buitenste, (*van twee*) exterior; (*van meer*) extraneus; *het b.* extremitas.

buitensetjds } intempestive.

buitentijds }

buitenwaarts, *b. gekeerd* aversus.

buitenwerken, propagnacula (—*orum*), * extrinsecus munitiones.

bukken, se demittere, caput demittere, corpus inclinare, conquisiscere (Plant.); *het b.* inclinatio (corporis); (= *wykken*) cedere; *onder iets gebukt gaan* aliqua re opprimi (of succumbere); *een gebukt gaande grijaard* senex (senis) in baculum pronus.

bukboom, buxus (f.).

bukboomhout, buxum.

bukboomhouzen, buxeus.

bul (= *stier*), taurus; *van een b.* taurinus; (= *bewijs van bekwaamheid*) diploma (—*ëtis n.*).

bulderaar, } homo (—*ënis*) truculentus.

bulderbaat, }

bulderen, atrepere, furere.

bulhond, molossus canis (—*is m.*).

bulken, mugire; *het b.* mugitus (4).

bullebak, (*schrikbeeld voor kinderen*) mania (Arn. en Fest.).

bullepees, taurea (Juv.), lorum.

bult (= *bochel*), *nie bochel*; (= *kneuzing*) tuber (—*ëris m.*), contusio; (= *heuwel*) verruca (Cato ap. Gell.).

bultje, tuberculus.

bultenaar, } gibber, gibbosus (Gaj. Dig.).

bultig, }

bun (= *vischkuur*) vivarium.

bundel, fascis (—*is m.*), sarcina.

bundeltje, fasciulus, sarcinula.

bunder, iugerum (240 voet lang en 120 breed).

bunzing, * mustela foetida.

bureau, tablinum.

burengerucht: *b. maken* tumultum injicere vicinae.

burg, arx (—*ëis f.*).

burgemeester, * magister civium.

burgemeesterlyk: *b. gezag* * magisterium municipale.

burgemeestersambt } * magisterium mun-

burgemeesterschap } cipale.

burger, civis (—*is*), (*van een bevoorechte stad*) municeps (—*ënis*); *van de burgers* civilis.

burgerachtig, plebejus.

burgeren, civis (—*is*).

burgerij, civitas.

burgerkrijg, bellum civile.

burgerkroon, corona civica.

burgerlieden, homines (—*um*) plebei.

burgerlijk, plebejus; *b. recht* jus (juris n.) civile.
 burgerman, homo (—inis plebejus.
 bargoeroord, caedes (—is f.) civium.
 burgerplicht, officium civis (of civile).
 burgerregeering, democratin.
 burgerrecht, civitas; iemand het *b. verleen*
 alicui civitatem dare (of impertire of tribuere),
 civitate alicui donare; het *b. krijgen* consequi
 civitatem; het *b. niet willen aannemen* civitatis
 beneficio uti nolle; het *b. verliezen* civitatem per-
 dere (of amittere); iemand het *b. ontnemen* civi-
 tatem alicui adimere.
 burgerstaand, ordo (—inis m.) plebejus.
 burgervader *sic* burgemeester.
 burgervrouw, mulier (—is m.) plebeja.

burgerwacht * cohors (—tis f.) civium arma-
 torum.
 burgerwet, lex (legis f.) civilis.
 burrie, feretrum.
 bus, { pyxis (—idis f.); (voor gold) cistella;
 busje, { met de *b. rondgaan* stipem colligere.
 buskruit, * pulvis (—is m.) pyrius.
 buur, { vicinus; (aan tafel) consensor; buren
 buurman, { vicini, finitimi.
 buurschap, vicinia, vicinitas.
 buurt, vicinia, vicinitas, pagus; (van een stad)
 vicus; in de *b.* in propinquo.
 buurtmeester, * vicomagister.
 buurvrouw, vicina.

C.

cabaal (= *listige streek, samenspanning*), ars (artis
 f.), artificium, fallacia, dolus, conspiratio; *caba-
 len* artes, fallaciae, consilia (—orum) clandestina,
 calumniae.
 cabaleeren, consilia clandestina concoquere, multa
 machinari, conspirare.
 cabriolet, cisium.
 cacao, * faba cacao (—onis).
 cachet, * forma qua signatoria utimur; (= *zegel*)
 sigillum.
 cactus, cactus.
 cadans, intervallum, rhythmus.
 cadeau, donum, munus (—is n.).
 cadet, * discipulus scholae militaris, * puer qui
 ad militiam publice informatur.
 cadettenschool, * schola militaris, * schola in
 qua pueri ad militiam instituuntur.
 cahier, * plagulae junctae.
 cajoleeren, blandiri (met *Dat.*).
 calangeeren, *sic* beboeten.
 caleche, pettoritum (Hor.).
 calembourg, verborum lus (4).
 cameo, gemma eotypa; het *portret van iemand op
 een c.* imago (—inis f.) alicujus eotypa.
 canaille, faex (—is f.) populi, sentina reipublicae,
 sordes (—ium f.) urbis.
 canapé, lectulus, hemicyclum, scimpodion (Gell.).
 candelaber, candelabrum.
 candidaat, candidatus, petitor; *c. naar het con-
 sultschap* candidatus consularis.
 candidatuur, petitio.
 canneleeren, striare.
 canon (= *regel*), canon (—onis m.).
 canoniek, canonicus (Eccles.).
 capitulatie, deditio, *sic* capitulatio.
 capituleeren, se dedere, arma conditione ponere,
 arma per pactionem tradere; *op dezelfde voor-
 waarden c.* iisdem ditionis conditionibus uti.
 caprice, * subita cupiditas.
 capricieus, varius et mutabilis.
 caravansera, xenodochium.
 cardinaal, *Adj.* princeps.
 cargadoor, * proxeneta navalis.
 caricatuur, * depravata imago (—inis f.), * imago
 distortionis et depravationis corporis ac motu sta-
 tute deformi ridicula, * imago alicujus in pejus
 picta.
 carnaval, * saturnalia (—orum) quibus personati
 discurrunt homines.
 cascade, *sic* waterval.
 cassa, *sic* kas.

cassatie, * recessio iudicii.
 caseeren, *sic* vernietigen en afdanken.
 catalogus (van een verknoping), tabulae auctiona-
 riae; (van een tentoonstelling of verzameling)
 index (—inis m. en f.).
 catapult, catapulte.
 cataract (= *staar*), hypochysis (Plin.).
 catarrh *ens.*, *sic* katarrh.
 catastrophe, *sic* katastrofe.
 catechisatie *ens.*, *sic* catechisatio.
 categorie, genus (—is n.); tot dezelfde *c. be-
 hooren* eodem pertinere.
 categorisch, absolutus, planus; *Adv.* definite,
 distincte.
 Catholiek *ens.*, *sic* Katholiek.
 causeuse, biclinium (Plaut).
 cautie, cautio.
 cavalcade, * pompa equestris.
 cavalerie, equitatus (4).
 cavalierist, eques (—itis).
 cedel, tabula, index (—inis n.).
 ceder, { cedrus (f.); van den *c.* cedrinus,
 cederboom, { cedrinus.
 cederbos, cedris (—idis f.) (Plin.).
 cederden, cedrelkte.
 cederhars, cedria.
 cederhout, lignum cedrinum; van *c.* cedrinus.
 cederolie, cedrium.
 ceel, *sic* cedel.
 cel, cella.
 celibaat, celibatus (4) (Sen.).
 celletje, cellula.
 cellulaire: *cellulaire gevangenschap* * custodia so-
 litaris.
 celweefsel, caro (carnis f.).
 cement, caementa (—orum) marmorea, * lithocolla.
 censor, censor; van den *c.* censorius.
 censorschap, censura.
 censoralijst, census (4).
 censuur, censura.
 cent, * centesima.
 centaur, centaurus, hippocentaurus.
 centenaar, centum librae (pondo), pondus (—is
 n.) centenarium.
 centenaarslast, centenarii lapidis pondus (—is
 n.), pondus Aetna gravior.
 centraal, centralis (Plin.).
 centraalkracht, * vis centralis.
 centraalpunt, orbis (—is m.) medius; naar het
c. ad medium.
 centraalvuur, * ignis (—is, m.) centralis.

centrifugaalkracht, * niscus (4) a medio aver-
tens extrema.
centripetaalkracht, natura quae ad medium
rapit et convertit extrema.
centrum, *zie* middelpunt.
centurie, centuria.
centurio, centurio (—ōnis).
ceremonie caerimonia, ritus (4), officium.
ceremonieel, mos (moris m.) receptus; *het c. in*
acht nemen legi morique parēre.
ceremoniemeester, magister convivii
ceremonieus, * nimis officiosus.
cerneeren, includere, circumcludere.
certificaat, testimonium.
certificeeren, testari.
cessie, cessio.
chai, visium, carpentum.
champignon, bolētus (Plant.).
chaos, chaos (*Acc.* chaos, *Abt.* chaos m.).
chaotisch, inordinatus, inordinatus et turbidus,
indigestus, indispositus (Tac.).
charade, *zie* raadsel.
charmant, amoenus, venustus, blandus.
charpie, *zie* pluksel.
charter, * lex (legis f.) imperii sacra et perpetua.
chef, caput (—itis), princeps (—cipis), praefectus,
dux (—cis).
chemie, * chemia, * ars (artis f.) oheimica.
chemist * chemiae peritus, chemicus.
cherub * cherubus.
chicane, captio, calumnia.
chicaneeren, captare verba (Jct.), calumniari.
chicaneur, captiosus, calumniaosus.
chijl, cibus.
chindre, imago (—inis, f.) vana, somnium, com-
mentum.
chimeriek, inanis, vapus.
chimpanse, sphinx (—ngis, f.) (Plin.).
chique, elegans.
chirurgicaal, chirurgicus (Hyg.); *chirurgische be-*
handeling curatio quae manu editur (*of* quae cor-
pori manu adhibetur).
chirurgie, chirurgis (Sorb.), chirurgica medicina,
ea pars (—rtis, f.) medicinae, quae manu medetur.
chirurgijn, chirurgus (Cels.), vulvaerum medicus,
medicus qui vulneribus medetur.
chocolade (*in platen*) * quadrae cacaoiticae; (*als*
drank) * calda cacaoitica.
cholera * cholēra morbus.
cholerine, cholera (Cels.).
cholerisch, cholericus (Plin.).
choquant, horrendus, obscenus.
choqueeren (vehementer) offendere.
Christelijk, Christianus (Eutr.).
Christen, Christianus (Tac.).
Christendom (= *de Christenen*) Christiani (Tac.);
Christianitas (Cod. Th.); (= *de Christelijke Gods-*
dienst) Christiana religio (Eutr.).
Christenheid *zie* Christendom.
Christin * Christiana.
chronisch, chronicus (CAnr.).
chronologie * chronologia, temporum (*of* an-
norum) ratio, temporum (*of* annorum) digestio,
descriptio temporum, temporum ordo (—inis, m.);
de c. in het oog houden ordinem temporis ser-
vare.
chronologisch * chronologicus; *een chronologi-*
sche fout maken temporibus errare; *alles in chro-*
nologische orde samenstellen omnia divisa tempo-
ribus et serie rerum digesta componere; *sonder*
chronologische orde non servato temporis ordine;

zieh voor chronologische fouten in acht nemen a
temporum aetatumque erroribus cavere.

chrysoliet, chrysolithus (m. ep. f.) (Ov.)

cichorsi, cichoridum.

cider, vinum e malis confectum.

cijfer, nota arithmetica, numeri nota; (= *getal*)
numerus.

cijferaar, arithmeticae peritus, arithmeticus (Insor.).

cijferen, ratiocinari, calculare (Prud.); *het c. ra-*
tiocinatio.

cijfering, ratiocinatio.

cijferkunst, arithmetica (—ae *of* —orum).

cijns, vectigal (—alis, m.), stipendium, tributum.

cijnsbaar, vectigalis, stipendiarius.

cilinder, cylindrus.

cilindervormig, { cylindricus (Plin.).

cilindrish,

cimbaal, cymbalum.

cipier (carceris) cuatōs (—ōdis), phylacista (Plant.)

cipres, cupressus (f.); *van cipressen* cupressinus.

cipressenhout, lignum cupressinum (*of* cupres-
seum).

cipressenwoud, cupressetum.

circulaire, epistola generalis (Hieron.), literas
passim dimissae.

circulatie, circuitus (4), circulatio.

circuleeren, circumire, circumferri.

cirkel, circulus, orbus (—is m.).

cirkelboog, arcus (4) circuli.

cirkelvormig, orbiculatus, ad circinum fabrica-
tus, circinatae rotunditatis.

cisleeren, caelare.

citaat, * verba (—orum) allata (*of* laudata); *iets*
door een o. uit de oudeu bewijzen de veteribus ap-
probare aliquid.

citceeren, asferre, ascribere.

citer, cithāra, fides (—ium f.); *op de c. spelen*
citharisare, cithārā (*of* fidibus) canere.

citerpen, plectrum.

citerapel, citharæ cantus (4), citharæ (*of* chor-
darum) sonus.

citerapeelster, citharistria, fidiēna (Ter.).

citerapeeler, citharoedus, citharista, fidiēn (—inis).

citroen, malum citreum (Plin.), citreum.

citroenboom, citrus (f.); *van den c.* citreus.

citroenbeshje, citrētum (Pall.).

citroengeel, colore citreo.

citroenhout, citrum; *van c.* citreus.

citroenhouten, citreus.

citroenkleur, color citreus.

citroenkleurig, colore citreo.

citroenkruid, citrugo (—inis f.).

civiel, (= *burgerlijk*) civilis; (= *matig*) modicus.

civilisatie, cultus (4) humanus civilisque, cultus
atque humanitas, elegantior cultus, cultioris vitae
usus (4), humanior vita.

civiliseeren, expolire hominemque reddere, ad
humanitatem informare (*of* effingere).

classiek, optimus, praecipuus, classicus (Gell.);
de classieken scriptores veteres.

classificatie, * descriptio in classes.

classificeeren, * in classes describere, generatim
distribuere.

classisch, *zie* classiek.

clausule, exceptio, conditio, commissaria (Jct.);
bij de wet nog de a. voegen, dat ad legem ad-
jicere ut.

clerezij, clerus (Eecl.).

client, alienus (—ntis); *c. zijn* clientem esse, esse
in alicujus clientela; *iemande c. worden* conferre
se in alicujus clientela.

- cliniak, clinica.
 cliques, globus.
 club, sodalitas, fastio.
 coalitie, conjuratio.
 cochenille, coccum.
 codicil, codicillas, codicilli.
 cohorte, cohors (—rtis f.).
 collateraal: o. betalen * ex hereditate vestigial pendere.
 collationneeren, conferre.
 collecte: een o. houden stipem colligere, pecuniam conferre, collectione uti.
 collectie, collectio.
 collega, colliga.
 college, (= *verseniging*) collegium; (= *academische les*) schola, auditio (Gell.); o. houden over iets explicare de aliqua re (of aliquid); o. houden over een dichters potnam pertractare; o. houden over de redekunst scholis praecipere artem oratoriam; er is geen o. etiam est a magistris auditionibusque; het o. eendigen scholam dimittere; het o. van iemand bezoeken scholis alicujus interesse, aliquem audire, naar het o. gaan in scholam ire; iemands o. vlijtig bezoeken frequentare aliquem, quotidie ad audiendum aliquem ventitare; de collegien der professoren worden slecht bezocht in professorum scholis solitudo est.
 collier, monile.
 colombien, colore columbino.
 colonne, columbarum ordo (—Ynis m.) (of series, b f.).
 colonne: zie kolonne.
 coloriet, colores (—um m.) *, colorum ratio; een good c. colores boni; schitterend c. splendidi colores.
 colporteur, venditare.
 colporteur, institor librorum.
 combineeren, zie verbinden en vereenigen.
 comedie, (= *blyspel*) comedia: zie komedie.
 comfort, commoditas.
 comfortable, commodus.
 comisch, zie komiek en komisch.
 comité, zie commissie.
 commensaal, * qui victu apud aliquem utitur pacta mercede.
 commentaar, interpretatio, commentarium (Gell.)
 commentator, interpres (—tis.).
 commenteeren, interpretari.
 commies, (= *ondergeschikt ambtenaar*) scriba; zie kommie.
 commissaris, praefectus, curator, duumviri (of triumviri, quatuorviri ene., naarmate de commissie uit 2, 3 of 4 enz. personen bestond).
 commissie, (= *tijdelijke opdracht*) curatio, mandatum, iemand een o. opdragen curationem alicujus rei dare alicui (of deferre ad aliquem); een o. op zich nemen curationem alicujus rei suscipere; iemand een koopwaar in o. geven * merces alicui committere ut vendat; ik ontvang een koopwaar van iemand in o. * merces ab aliquo accipio ut vendam; (= *hoofden* van 2, 3 of 4 personen, tot het een of ander doel benoemd), * viri ad id missi (of electi), duumviri (of triumviri, quatuorviri ene.); de o. voor het bepalen der schadevergoeding in rechten recuperatores; een o. waarnemen operam fiduciarum praestare.
 commissionair, procurator, negotiorum curatore, intercessor, pararius (Sen.).
 commissoriaal: de zaak o. maken * rem ad viros ad id eligendos deferre.
 communicatie, (= *mededeeling*) communicatio; (= *verbinding*) conjunctio; (= *verkeer*) com-
 meatus (4); de o. belemmeren claudere transitum (of vias of com meatus); de e. is vrij libere com-
 meari potest; de c. met de zee afzien claudere maritimos exitus.
 communie: o. houden * sacrosanctum Jesu Christi Domini nostri corpus accipere.
 communieeren, (= *communie houden*) zie com-
 munie.
 communisme, aequatio bonorum.
 communist, * qui favet aequationi bonorum.
 compagnon, socius, socius qui se in negotio con-
 junxit; zij zijn compagnons res inter eos commu-
 nicata est.
 compendieus, in angustum coactus, brevis.
 compendium, epitome.
 compensatie, compensatio.
 compensaeren, (= *vereffenen, vergoeden*) com-
 pensare.
 competent, legitimus, justus, idoneus, competens
 (Jct.).
 competentie, potestas; zie bevoegdheid.
 compilatie, compilatio.
 compleet, plenus; geheel o. plenissimus.
 completeeren, explere.
 complexie, habitus (4).
 complicatie, implicatio.
 compliceeren, implicare.
 complice, conscius, socius.
 complicitéit, societas.
 compliment, (= *groet*) salutatio, salus (—ütis
 f.), honor; de groote complimenten, wanneer men
 elkander ontmoet prima illa quae in congressu
 solemus; iemand zijn o. maken aliquem salutare,
 salutem alicui dicere; na de groote complimenten
 salute data invicem redditaque, (= *beleefdheid*)
 verborum honor, verba (—orum) honorifica, laus
 (laudis f.), blanda vanitas, iemand een o. maken
 honorifica verba aliquem prosequi; ik zeg dit niet
 om u een o. te maken noli putare me hoc auribus
 tuis dare; dat zijn maar complimenten, verba istae
 sunt; iemand zijn o. maken (= *geluk wenschen*)
 gratulari alicui, (= *prijzen*) laudare aliquem.
 componeeren: muziek o. modos facere.
 componist, is qui facit (of fecit) modos.
 compositie, compositio, mixtura; (van metaal)
 aera (—um) miscellanea; (= *musiektuk*) modi
 musici.
 compress, Adj. artus; o. gedrukt * typis artioribus
 expressus; Subst. zie kompres.
 compromis compromissum (Jct.).
 compromitteeren: iemand o. aliquem adducere in
 invidiam (of in suspicionem), dignitatem alicujus
 maculare, laedere aliquem; zich o. suspicionem
 movere, in suspicionem incurere, maculare dig-
 nitatem suam, laedere famam suam.
 comptant: comptants betaling pensio praesens;
 comptanten pecunia praesens.
 concaaf, concubus.
 concedere, concedere.
 concentratie, coartatio.
 concentreeren, colligere, cogere, in unum con-
 ferre, contrahere, in unum locum cogere, zijne
 gedachten op iets o. * cogitationes suas ad unum
 rem dirigere.
 concept, exemplum.
 concert, symphonia, concertus (4), cantus (4) vo-
 cum et nervorum ac tibiarum.
 concertzaal, * odium.
 concessie, concessio.
 concierge, (= *opziener*) custos (—ödis); (= *deur-
 waachter*) janitor, ostiarius.

concilie, concilium.
 concilieeren, reconciliare.
 concipieeren, scribere.
 conclave, (*als plaats*) * conclave; (*als vergadering*) * patres (—um) purpurati.
 concludeeren, concludere.
 conclusie, conclusio.
 concordat, * concordatum.
 concreet, sensui subjectus, visu tactuque manifestus.
 concubinaat, concubinatus (4).
 concubine, concubina.
 concurreeren, certare, concertare, contendere.
 concurrent, aemulus.
 concurrentie, certamen (—inis n.), concursus (4) (Jct.), aemuli; *de c. drukt de prijzen aemali pretia submittunt.*
 condemnere, condemnare.
 condensatie, condensatio (CAur.).
 condenseeren, condensare.
 conditie, *sie* voorwaarde; (*—betrekking*) lorus, partes (—ium f.); *in een c. zijn operam suam locasse (bij iemand alieu); or words mij een c. als gouverneur aangeboden* * offertur mihi doctoris privati locus apud aliquem; *een c. aannemen* * conditionem accipere; *sie ook* betrekking.
 conditioneel, *sie* voorwaardelijk.
 conditionneeren, pacisci, depacisci; *goed geconditionneerd bono statu.*
 condoleantie, consolatio.
 condoleeren, consolari; *ik condoleer u met uw verlies prope aequo doleo tuo malo; iemand c. dolorem suum alieu deklaren.*
 condor, * vultur (—uris m.) gryphus.
 conducteur, * publici vehiculi (of navigii) magister.
 confederatie, conjunctio plurium civitatum, conjunctae civitates.
 confereren, communicare cum aliquo.
 conferentie, consultatio, deliberatio, colloquium.
 confiscatie, publicatio, confiscatio (Flor.).
 confisqueeren, publicare.
 confituren, salgama (—orum).
 confiturier salgamarium (Col.).
 conflict, lis (litis f.), controversia.
 conform, convenient; *c. zijn met congruere cum.*
 confrater, collega.
 confrontatie, compositio (Tsa.).
 confrontereen, componere.
 confusie, *sie* verwarring.
 confuus, confusus, perturbatus.
 confutatie, confutatio.
 congestie, impetus (4) sanguinis.
 congres, conventus (4); *een c. houden conventum agere*
 conisch, metae similis.
 conjectuur, conjectura.
 conjugatie, * conjugatio, declinatio.
 conjugueeren, transducere verbum per tempora, declinare verbum in tempora, * conjugare.
 connexie: *in a. staan met conjunctum esse cum; connecten* (=invloedrijke kennissen) validae propinquitates, amicitiae eorum qui apud aliquem potentem potentes sunt; *op zijne connectien steunen* multis et validis propinquitatibus subniti.
 conscientie, *sie* geweten.
 conscientieus, *sie* nauwgezet.
 consent, permiesio; *c. geven* permittere.
 consenteeren, consentire.
 consequent, constans.
 consequentie, constantia; (=gevolg) consequentia.

consideratie, consideratio; *in a. nemen* considerare.
 console, ancon (—onis m.).
 conspiratie, conspiratio, conjuratio.
 conspireeren, conspirare, conjurare.
 constant, constans.
 constateeren, pro certo affirmare.
 consternatie, confusio.
 constitutie, *sie* charter.
 constitutioneel, * cum lege imperii sacra et perpetua conveniens; *een constitutioneel staat* civitas in qua regia potestas definita est.
 constringeeren, astringere.
 construeeren, (*in de Meekunst*) describere.
 consul, (=hoogste overheidspersoon bij de Romeinen) consul (—ilis); *de c. van het vorige jaar* qui proximo anno consulatum gerebat; *gewezen c. vir consularis; voor de tweede maal c. iterum consul; voor de derde maal c. tertium consul; den c. betreffend consularis; iemand tot c. benoemen* aliquem consulum declarare (of creare, facere of dicere); *c. worden* consulum fieri (of dici of creari), (=beschermers van landgenooten in een vreemd land) * procurator mercaturae, hospes (—itis) publicus.
 consulaat, { consulaatschap, } consulatus (4).
 consult: *in a. geroepen worden in consilium vocari; consullen* geven consilii copiam praebere.
 consulteeren, in consilium vocare.
 consumeeren, consumi.
 contact: *in a. komen met* tangere, attingere.
 contagieus, contagiosus (Veg.); *sie* besmettelijk.
 contant *sie* baar en comptant.
 contemplatief (=beespiegelend) *sie* bespiegelen.
 contract, pactum, pactio, stipulatio; (=koopcontract) lex (legis f.) mancipi (of venditionis); (=huwelijkscontract) tabulae nuptiales; *volgens het c. ex pacto, ex convento; een c. met iemand sluiten* cum aliquo pacisci (of pactionem facere); *het c. nakomen* stare conventis, in pactione manere.
 contrarieeren *sie* dwarsboomen.
 contrast, contrarium (Sen.), diversitas (Tac.), dissimilitudo (—inis f.), intervallum.
 contrasteeren, pugnare, discrepare, discordare.
 contribueeren, conferre.
 contributie *sie* bijdrage.
 controle, custodia.
 controleeren, custodire.
 conversatie *sie* omgang.
 conversatiestoet, sermo (—onis m.) communis.
 convex, gibbus (Cela).
 convictie *sie* overtuiging.
 convocatie, convocatio.
 convocereen, convocare.
 convooi, comestus (4).
 convulsie, convulsio.
 convulsief, spasticus.
 copie (=afschrift), exemplar (—aris n.), exemplum (=naviging ener afbeelding), apographon, exemplar (—aris n.), imitatio, imaginis similitudo (—inis f.).
 copieeren, describere, exscribere, exscribere et pingere, imitari.
 coquette, oculis venans viros, improba sui ostentatrix (—itis), ambitiosa mulier (—itis).
 coquetterie, immodica sui ostentatio, ambitio.
 cordon: *een c. trekken* praesidia armata in finibus extremis habere.

corporatie, corpus (—ōris n.), collegium.
corps, corpus (—ōris n.); (= *bande*) agmen (—īnis n.).
correct, emendatus.
correctie, emendatio.
correspondeeren (= *briefwisseling houden*) epistolarum consuetudinem habere; met iemand o. cum aliquo per litteras colloqui; (= *toegang verlenen*) conjunctum esse.
correspondentie (= *briefwisseling*) consuetudo (—īnis f.) litterarum; (= *openlijk verkeer*) commercium.
corridor, fauces (—ium f.).
corrigeeren, emendare.
corrupt, pravus, corruptus.
coryphoe, princeps (—ēlis p.).
coulissee, paries (—ētis m.) scenae.
couplet, strophe.
coupon, * scidula usurarum.

courant *Subst.* acta (—orum) diurna, diarium. (Asell. ap. Geil.); *Adj.* sie gangbaar.
courtage, proxenetium (Jct.).
crediet sie krediet.
crimineel, criminalis (Jct.), publicus, capitalis.
crisis, discrimen (—īnis n.), superpositio (CAur.).
critiek, censura, iudicium; *beneden alle c.* pravisimus, pessimus; (*als kunst*) * ars (artis f.) critica, * critica; met huld der c. iudicando; *sie* kritiek.
critiseeren, perscrutari.
curator, curator.
cureeren, curare.
curieus, mirabilis.
curiositeit, res (ō f.) raritate notabilis.
cursiefletters, * litterae cursivae.
cursus, cursa (4).
cynisch, impudens.
czar, * imperator Russorum.

D.

daad, factum, actio, res (ō f.); *daaden acta* (—orum), *gesta* (—orum), *res* (rerum) *gestae*; (= *belangrijke daad, goed of slecht*) facinus (—ōris n.); *roemrijke d.* decus (—ōris n.); *een groote d.* bene factum, recte factum; *een eerloze d.* admissum foede; met raad en d. consilio et re; *een slechte d.* bedrjven facinus (of flagitium of scelus) committere; op heeler d. betrafft worden in manifesto facinore (of scelēre) deprehendi, in flagranti (of ipso) delicto capi (of deprehendi) (Jct.), in recenti re (of in ipsa re) deprehendi. *in der daad zie inderdaad*; *de d. volgt op de woorden verba res sequitur.*

daadwerkelijk, praesens.
daadsaak, verum factum, res (ō f.).
daags: d. nadat postridie quam; d. voordat pridie quam; des d. interdia; *tuemaal d. bis* (in) die; *hij verdient een gulden d.* * meret florēnum in diem.
daagsch, quotidianus.
daar, 1° Adv. ibi, illic, (bij verba van komen) eo; (= *ahwaar*) ubi; d. van daan inde, illinc; 2° Conj. (= *dewijl*) quum (met Conj.), quandoquidem.
daaraan (= *aan die zaak*) ik vind d. niets te berispen nihil in eo, quod reprehendi possit, invenio; d. hebt gij wel gedaan hoe bene fecisti; ik heb d. geene schuld ejus rei culpa non est in me; d. heb ik mij eens recht vergast eo cibo valde delectatus sum; d. herken ik uos vriendschap ex eo amorem tuum cognosco.
daarachter, pone; d. schuift iets (of daar schuift iets achter) aliquid subest.
daarbenevens, juxta.
daarbij (= *bij dit of dat*) prope; (= *bovendien*, ook) porro; d. komt, dat accedit quod, *hij blijft d. in eo perstat* (of persevrat).
daarbinnen, intus.
daarboven, supra.
daardoor, eo.
daarenboven, praeterea, insuper, ad haec.
daarentegen, contra, contra ea.
daarheen, eo, illo, illuc, isto, istuc.
daarin, in eo (of ea), ibi, illic, istic; (*na verba van beweging*) eo, illuc, istuc.
daarlangs, ea, illa, illac, istac.
daarmede (= *met dit of dat*) (cum) eo (of ea).
daarna, deinde, dein, post, posthac, exinde.
daarom, ideo, idcirco, propterea, eo, hoc, proinde, hancrobreum, hancobcausam.

daaromtrent (= *in dien omtrek*) circa, (= *dien-aangaande*) ea de re.
daaronder, infra, (= *onder hem*) in iis.
daarop (= *op dat of dat*) in eo (of ea), in ea re, in iis; d. komt het aan id ipsum agitur; *verlaat u d. (of gij kunt u d. verlaten)* factum puta; *kan ik mij d. verlaten?* hoc mihi praestare potes? (= *daarna*) tum, deinde, dein, exinde.
daaropvolgend, continens.
daarover, (= *daartegenover*) ex adverso, (= *dien-aangaande*) ea de re.
daartegen, contra, contra eum (eam, id), d. *gyven* (of *zich verzetten*) abniti, adversari, repugnare, d. heb ik niets in te brengen non repugno, nihil impedit, nihil interpono, in me nulla est mora.
daartegenover, ex adverso.
daartoe, ad eum finem.
daartusschen, inter eos (eas, ea).
daarnit, inde, illinc, istine, hinc.
daarvan, (= *van dit of dat*) ea de re, inde; d. komt het dat inde fit ut.
daarvoor, pro hoc (of hac).
dadel (boom), palma; (vrucht) palma, (Ov.), palmula (Ov.), balinus (Phn.); *Aegyptische d.* phoenicobalinus.
dadelbosch, palmētum (Hor).
dadelijk, statim, continuo; ik kom d. mox veniam.
dadelijkheid: *dadelijkheden* (= *geweld*) vis.
dadelwijn, vinum palmeum (Phn.).
dader, actor, auctor.
daderes, auctor.
dag, dies (ō. m. en f., in plur. m.), lux (lucis f.); *de langste d.* solstitium; *de kortste d.* bruma; *het wordt d. (of de d. breekt aan)* lucescit, illucescit, lux oritur; *in vele maanden wordt het geen d.* multis mensibus lux non cernitur; *voor d. en voor dazwa ante lucem*; met het aanbreken van den d. cum prima luce; d. aan d. diem de (of ex) die; *van d. tot d. in dies*; bij d. interdia, de die; *over d. en des nachts die ac nocte*; d. en nacht noctes diesque; *werk bij d.* labor diurnus; *bij den d. leven in diem vivere*, de d. van heden dies hodiernus; *de d. van gisteren* dies hesternus; *de d. van morgen* dies crastinus, *laat op den d.* multo die; *tot laat op den d.* ad multum diem, ad multum diei; *de d. neigt ten avond* adves-

perascit, coelum vespascit, dies jam vergit; *de d. loopt ten einde diei haud multum superest, den vorigen d. pridie (eius diei); den volgende d. postridie (eius diei); een gat in den d. apertum in medium diem dormire; den gancken d. slapen totum diem stertère; van dien d. af ex illo die; een d. bepalen diem constituere (of statuere of dicere); een bepaalde d. praeter dies; op den bepaalden d. ad diem (dictam); goeden d. salve! goeden d. zeggen salutare, saluum esse jubere, (= afscheid nemen) valedicere (met Dat.); voor den d. brengen eddère, prodère, offerre, (in lucem) proferre, voor den d. komen prodire; aan den d. brengen detegere, nudare; aan den d. komen emanare; aan den d. zeggen significare, declarare, prae se ferre, profiteri; den geheelen d. met iets doorbrengen totum diem in aliqua re ponere; hij heeft goede dagen prospera utitur fortuna; hij heeft zijn beste dagen gehad aetas illi jam vergit (Tac.), fortuna se jam inclinavit; het is heden zijn goede d. (bij de koorts) hodie est dies intermissionis; de d. van de koorts dies accessionis febris; een gelukkige d. dies bonae (of albae of candidae); een ongelukkige d. dies incommodus (of ater of ominosus); dat is de gelukkige d. mijne levens non lastior mihi in vita illuxit dies, een tijd van twee dagen biduum; een tijd van drie dagen triduum; een tijd van vier dagen quadriduum; binnen weinige dagen propediem; elken d. quotidie; op den d. betalen in diem solvere; binnen 7 dagen intra septem dies; in onze dagen nostra aetate, nostro tempore, nostris temporibus; op mijn ouden d. in senectute; hij begon op zijn ouden d. de geschiedenis te schrijven senex (of senior) scribere historiam instituit; in gezonde dagen bona (of integra) valetudine, quum valemus; in gelukkige dagen secunda (of aspirante) fortuna; in ongelukkige dagen adversa fortuna; zijne dagen in rust doorbrengen vitam degere in otio.*

dagblad, *nie courant.*

dagboek, libellus, ephemeris (—idus f.), adversaria (—orum), diarium (Acoll. ap. Gell.), commentarius, commentarii.

dagdief, dormitator (Plaut.).

dagelijks, quotidie, quot diebus, omnibus diebus, diebus singulis; *d. meer in dies magis (of plus).* dagelijksch, quotidianus, diurnus, omnium dierum; quo quotidie utimur; (= *alledaagsch*) quotidianus, vulgaris; *d. brood victus* (4) quotidianus, *dagelijksche kost coena quotidiana; d. rantsoen cibis (of victus, 4) diurnus; zaken van het dagelijksche leven res ad communem vitae usum pertinentes.*

dagen: *het begint te d. luescit, illucescit, lux oritur; (=voor het gerecht roepen) in ius vocare, citare.*

dageraad, aurora, diluculum; *in den d. des levens in primo flore juvenae.*

daggeld, (=loon) merces (—edis f.) diurna; (= *onedelijke of lage winst*) captura.

daghuur, merces (—edis f.) diurna.

daging, vocatio (Varr. ap. Gell.).

daglicht, lux (lucis f.); lux diurna, lumen (—inis m.) diurnum, lux et dies; *het d. zien in lucem edi, inscipi, nasci; het mag het d. niet zien res pudenda est; het d. ontloeden lucem fugere; weder in het d. terugkeeren coelo solique reddi; hetgeen vóór het d. geschiedt antelucanus.*

dagloon, merces (—edis f.) diurna.

daglooner, mercenarius, operarius.

daglooper, hemerodromus.

dagregister, ephemeris (—idis f.)

dagreis, dies (5. m. en f. in plur. m.), iter (itinēria n.).

dagsehoel, ludus diurnus.

dagteekenen, ascribere diem (met Dat.); *gedagteekend datus.*

dagvaarden, in ius vocare, citare, diem dicere (met Dat.), (volgens borgtelling) vadari.

dagvaarding, { evocatio.

dagvaart, {

dagverhaal, commentarius, commentarii.

dagwacht, excubiae diurnae.

dagwerk, pensum; *anderhalf d. sesquopera (Col.).*

dak, tectum, culmen (—inis n.); *een huis onder d.*

brengen domum pertegere; iemand onder d. brengen tecto aliquem recipere, de soldaten onder d. brengen milites in tecta contegere; onder d. komen tectum subire (of succedere); iemand iets op zijn d. vanden impingere aliquid alicui; met iemand onder één dak wonen eandem domum cum aliquo inhabitare, habitare cum aliquo (of apud aliquem), una adesere in unis aedibus; ik krijg alles op mijn d. (=krijg van alles de schuld) in me tota confertur culpa; zonder d. hypaethros (5. v. aedes); zonder d. leven sub divo vivere; onder het d. subtegulanens (Plin.); het d. van een landhuis afnemen detegere villam (Plaut.); de nok van het d. culmen; het binnenste van het d. cantherii; een schuin d. tectum fastigium (of proclinatorum); d. en vensterdicht sartus tectus.

dakbalken, templa (—orum).

dakdekker, *sie leiddekker.*

dakdrop, stilicidium.

dakgoot, sootia, colliciae (Col.).

dakpen, tegula, imbrex (—inis m. en f.).

dakrib, cantherius.

dakriet, panis tectoria (Plaut.).

dakspaar, cantherius.

dakstroop, *sie stroom.*

dal, vallis (—is f.), convallis (—is f.).

dalen, (= *nederkomen*) descendere, delūbi (5. v. de coelo); (= *sinken of verminderen*) subsidere, de-escendere; *de prijs is gedaald protium retro abiit (Plin. Ep.); de som is aan het d. dies in vesperum inclinat; de levensmiddelen d. (na duurte) annona laxat; zijn goede naam begint te d. fama illi perit; doen d. demittere, deprimeren; dalende (= *afhellende*) deversus, declivis, proclivis, pronus; (= *ondergaande*) occiduum.*

daling, (= *nederdaling*) descensus (4) (Virg.); (= *afhelling*) proclivitas, declivitas, deversitas; (van den marktprijs) wordt uitgedrukt door *umachrijving met retro abire.*

dam, agger (—is m.), moles (—is f.); (= *dubbele schijf in het damspel*) * calchilus duplicatus.

damast, * textile (—is n.) Damascenum.

dambord, tabula (lusoria), mandra (Mart.).

dame (*gehuvde*) matrona; (*ongehuvde*) virgo (—inis) ingenua.

dammen, ludere duodecim scriptis (*zijnde een Romeinsch spel, dat enige overeenkomst met ons damspel schijnt te hebben gehad*).

damp, vapor, vaporatio, nebula, caligo (—inis f.); (= *nitdamping*) exhalatio, halitus (4); *vol d. vaporeus (App.).*

dampbad, vaporatio balnearum.

dampen, vaporare, fumare; *het d. vaporatio*

dampig, vaporeus (App.), vaporalis (August.), plenus vaporis.

dampkring, aer (aëria m. Acc. aëra), aer qui terrae est proximus, coelum, * atmosphaera; *drukkende d. coeli gravitas; de geheele d. omne coelum.* dampkringslucht, aer (aëria m. Acc. aëra) communis.

- dan, (= *alsdan*) tum, tunc; (*na een Comparativus*) quam; (= *behalve*) nisi; (= *derhalve*) igitur; *dan* (*of dan toch*) (*in vragen*) tandem; (= *maar*) sed; *na indien en dergelijke woorden wordt het in den slotzin niet vertaald.*
- danig, vehementer.
- dank, grates (—ium f.), gratia, gratias; *d. zeggen* (*of betuigen*) grates (*of gratias*) agere; *hartelijk d. zeggen* magnas gratias agere; *d. weten* gratiam habere; *met d. erkend* gratus.
- dankbaar, gratus, memor (—ōris), *zich d. betoonen* gratiam referre, gratiam habere; *Ado. grato, grato animo, memōri mente.*
- dankbaarheid, animus gratus, mens (—ntis f.) memor (—ōris), *d. bewijzen* gratiam referre (*of persolvēre*); *het geeft mij stof tot d., dat*, gratum est quod; *ik heb veel stof tot d. multa accepi beneficia*; *iemand tot d. verplichten* obligare aliquem beneficium.
- dankdag, supplicatio.
- danken, grates (*of gratias*) agere (*met Dat.*), gratiam persolvēre (*met Dat.*), gratiam habere (*met Dat.*); *iemand hartelijk d. alicui magnas gratias agere*; *ik dank* (= *ik weiger*) gratia est; *iemand iets te d. hebben* alicui acceptum referre; *hij heeft het aan zich zeven te d. (in ongunstigen zin) ipsius culpa accidit.*
- dankenswaardig, gratus.
- dankfeest, supplicatio, gratulatio.
- danklied, * carmen (—inis n.) gratias agentis (*of agentium*) (*voor pro*), eucharisticon (Stat.); *een d. aanheffen* * cantu Deo gratias agere.
- dankzegging, gratiarum actio, grati animi significatio, eucharistia (Tert.).
- dans, saltatio; (= *roidans*) chorēa; (= *rondedans*) orbis (—is m.) saltatorius; *ten d. gaan* saltatum ire; *tot den d. behoorende* saltatorius; *onw. aan den d. raken* ad partes suas venire; *den d. ontspringen*, periculo se eripere.
- dansen, saltare, tripudiare; (= *een roidans houden*) choros exercere (*of agitare*); (= *opspringen*) exsultare; *onw. naar eens anders pijpen d. alieno more vivere*; *het d. saltatio, saltatus* (4); *dansend* saltabundus.
- danser, saltator, saltans; (= *tooneeldanser*) ludius, ludio, histrio.
- danseres, saltatrix (—icis), ludia (Mart.).
- dansje, saltatiuncula (Vopisc.).
- danskunst, ars (artis f.) saltandi.
- danslustig: *d. zijn* saltandi studio tenēri.
- dansmeester, * saltandi magister.
- dansmuziek, * modi saltatorii.
- dansoefening, saltandi meditatio.
- danserei, orbis (—is m.) saltatorius, chorus, chorēa.
- danszaal, * oecus in quo saltant.
- dapper, fortis, strenuus, aor (—aris, —ore)
- dapperheid, fortitudo (—inis f.), virtus (—ūtis f.), animus fortis, belli (*of bellandi*) virtus, virtus militaris; *persoonlijke d. bezatten* manu fortem (*of promptum*) esse; *iemand in d. overtreffen* virtute praecedere aliquem (*of praestare alicui*)
- darm, intestinum, intearenum (Col.); *darmen* intestina (—orum), laetes (—ium f.), (Plin.); *blinde d. intestinum caecum*; *in ledige d. intestinum jejunum*; *een dikke d. intestinum crassius*; *een dunne d. intestinum tenuius*, *bronsel in den d. ilēus*; *pijn in de darmen* intestinorum dolor, colon.
- darmbreuk, enterocēle (Plin.); *die een d. heeft* enterocelicus (Mart.).
- darmnet, omentum.
- dartel, lascivus; *d. zijn* lascivire, luxuriare (Ov.).
- dartelen, lascivire, luxuriare (Ov.).
- dartelheid, lascivia, lusus (4).
- das (*diër*), * meles (—is f.); (*bij de Romeinen was meles waarschijnlijk een marter*); (*bloedingstuk*) focale (—is, n.) (Hor.).
- dassenvel, * pellis (—is f.) melina. *Zie das.*
- dat, 1° Pron., *sie die*; 2° Conj. ut (*wanneer niet de Acc. v. Inf. of quod vereischt wordt*; (*na een Verbum van vreesen*) ne; *d. niet ne*; *och d. utinam.*
- dateoren: *gedateerd* datus (Cic. Att. III, 23).
- datum, dies (5 m. en f., in plur. m.).
- dauw, ros (roris m.); *met d. besproeid* rosēdus.
- dauwelachtig, indēens.
- dauwelen, indecēter se gerere.
- dauwen, rorare; *het d. ratio.*
- daveren, tremiscere, quassari; *doen d., tremefacere, quassare.*
- deballoteeren * non admittēre.
- debat, disputatio, disceptatio.
- debateeren, disputare; *er wordt over iets gede-*
bateerd aliquid in disceptatione versatur.
- debiēt, venditio; *veel d. vinden* facile venire.
- debiteur, debitor.
- December, mensis (—is m.) December (—bris); *van D. December* (—bris—bre).
- decideeren, decidere.
- decimeeren, decimare (Suet.); *een cohorte d. sorte* decimum quemque cohortis ad supplicium legere.
- decisie, consilium, dijudicatio.
- declamatie, actio; *voor de d. bestemd zijn* * in affectibus versari.
- declameeren, agere.
- declaratie, indicium, (= *beslissingsverklaring*) declaratio amoris.
- declareeren, profiteri; *zich d. amore* declarare.
- declinatie, declinatio (vocabuli in casu).
- declineeren, declinare (in casu), immutare casibus; *evenzoo d. isdem casibus efferre.*
- decoratie, ornamentum.
- decoreeren, ornare.
- decreet, decretum.
- deceteeren, decernere.
- deeg, massa; *d. kneden* farinam depere (Cato.); *ter deeg* (*of ter dege*) sic dege.
- deoghal, (*om vogels te moeten*) turunda (Col.)
- deel (= *godeelte* *of* *aandeel*), pars (—rtis f.), portio, sors (—rtis f.), membrum; (= *maat*) modus, mensura; (*van een boek*) volumē (ius n.); *d. nemen in iemands droefheid* cum aliquo dolore; *d. nemen in iemands geluk* cum aliquo gaudere; *d. nemen in iets* (*of hebben aan iets*) participem esse alicujus rei, participare aliquid (JOt.), in parte (*of in societate*) alicujus rei esse, alicujus rei socium esse, partem alicujus rei capere, in partem alicujus rei venire, interesse alicui rei; *geen d. hebben aan iets* alicujus rei expertem esse, partem alicujus rei non habere, non contulisse ad aliquid, abstinere aliqua re; *iemand laten d. nemen in iets*, participem facere alicuius rei, participare alicuius rei, communicare (*of consociare*) aliquid cum aliquo; *d. hebbend aan iets* consors (—rtis) (*of* *particeps*, —cipis) alicujus rei; *geen d. hebbend aan iets* exors (—rtis) (*of* *exors* —rtis) alicujus rei; *ten d. vallen* obvenire, venire, contingere; *ten deele* ex parte, partim; (= *plank*) tabula, planca (Pall.).
- deelachtig, particeps (—cipis), compos (—ōtis).
- deelbaar, dividuus, qui dividi potest.
- deelbaarheid, dividua alicujus rei natura, divi-

duitas (Gaj. Dig.).
 deelen, partiri; *in iets d.* participare aliquid; *met iemand in iets d.* communicare aliquid cum aliquo; *sie ook verdeelen*.
 deeler * factor.
 deelgenoot, socius, particeps (—cipis), astipulator.
 deelhebber, consors (—rtis), socius.
 deeling, partitio, divisio; *sie verdeeling*.
 deelnamen, *sie deel nemen*.
 deelnemend: *een d. vriend* * amicus qui prosperis rebus aequè, atque ego ipse, gaudet et adversas res aequè graviter fert atque ego, * amicus qui mecum dolet gaudet que.
 deelneming (= deelgenootschap), societas, (= *besmetting*) contagio; (= *zorg, bezorgdheid*) cura, studium; (= *medelijden*) misericordia; *met innige d.* eum intimo (of vero) animi sensu; *iemand d. be-toonen* (in blijdschap) una gaudere; (in droefheid) alicujus casum (of vicem) dolere; *iemand de warm-te d. schenken* summo studio aliquem amplecti (of prosequi); *iemand persoonlijk zijne d.* (in zijn verlies, betugten) coram suum dolorem declarare alicui.
 deels — deels, partim — partim, vel — vel, qua — qua.
 deeltaal * dividendum.
 deeltje, particula, partiuncula (Plin.).
 deelwoord, participium.
 deemoed, verecundus, animus submissus (of demis-sus).
 deemoedig, verecundus, submissus.
 deemoedigen, profigere, humiliare (Eccl.).
 deemoedigheid *sie* deemoed.
 deerlijk: *hij ziet er d. uit* miserabili aspectu est; *hij heeft zich d. bedrogen* misere deceptus est.
 deern (= *moede*) puella; (= *diensmaagd*) ancilla, famula.
 deerna, miseratio; *d. hebben met iemand* misere-re alicujus, *d. waken* miserationem commovere.
 deerniswaardig, miserabilis, miserandus.
 deesem, fermentum.
 dessemen, fermentare.
 defect, Subst., vitium; Adj. vitiosus.
 defensie, defensio.
 deficit, pecuniae inopia, * laetitia aerarii.
 défilé, angustiae, fauces (—ium f.).
 defileeren, per angustias iter habere, in acie procedere.
 definitie, finis (—is m.), definitio.
 definitief, certus.
 deftig, gravis.
 deftigheid, gravitas.
 dege: *ter d. optime*, *ter d. laggen* componere.
 degelijk, frugi (Indecl.), probus, solidus, proba-tus, integer.
 degelijkheid, probitas, frugalitas, bonitas, inte-gritas.
 degen, gladius; *den d. trekken* stringere gladium; *men heeft den d. nog niet getrokken* nondum pug-natum est.
 degene, is.
 degradatie, gradus dejectio (Jct.); ab ordine motio (Jct.).
 degradeeren, gradu deicere, ab ordine movere, ex superiore ordine in inferiorem detrudere.
 deining, fluctuatio.
 deinzen, cedere.
 dejeuner, prandere.
 dek (= *dekkleed*), tegumentum, operimentum, stragulum, dorsuale (Treb.); (*van een schip*) constratum.
 deken, teges (—tis f.), stramentum, (gewoven)

lodix (—icis f.) (Juv.); (= *overste*) decanus (Veg.).
 dekenste, lodicula (Petr.).
 dekhengst, equus admissarius.
 dekken, (= *bedekken*) tegere, sternere; (= *be-schermen*) tueri, defendere; (= *bespringen*) inire, salire; *de tafel d. mensam* linteo tegere (Mart.).
 dekking, obauctio.
 dekkleed, stragulum, operimentum, tegumentum, dorsuale (Treb.), vestis (—is f.) stragula, stratum, peristroma (—tis n.).
 dekmantel, (= *voorvoetsel*) praetextum (Tac.), titulus, integumentum.
 dekpan, *sie dakpan*.
 dekplaat, tegula.
 dekriet, tectoria panila (Plant.).
 dekschild, * involuerum alarum.
 deksel, operculum, (*van paarden*) operimentum; (*van een put*) puteal (—alis n.); (= *bloeding*) ves-timents (—orum); *met een d. sluiten* operculare.
 deksteen, tegula.
 dekestroo, stramentum.
 delfstoffelijk, fossilis.
 delftoffen, fossilia (—ium.).
 delgen, delere.
 delging, deletio.
 deliberatie, deliberatio.
 deliberceeren, deliberare.
 delicious, lautus, delicatus.
 delven, fodere.
 demissie, missio.
 dempen, (b. v. *een gracht*) explere, complere; *een oproer d.* seditionem reprimere; *zijne stem d.* vocem attenuare (of deprimere).
 den, abies (—tis f.), pinus (f.).
 denappel, pityia (—idis f.) (Plin.), nucamentum (Plin.).
 denkbaar, cogitabilis (Sen.), in cogitationem (of sub intelligentiam) cadens, qui cogitari potest, qui cogitatione comprehendi (of percipi) potest, credibilis; *d. zijn* cogitari (of intelligi) posse, cogitatione comprehendi (of percipi) posse; *niet d. zijn* non cogitari (of intelligi) posse, non reperiri posse; *het is niet d.* dat in cogitationem non cadit ut.
 denkbeeld, cogitatio, notio.
 denkbeeldig, imaginarius, opinabilis.
 denkelijk, verosimilis, probabilis; Adv. verosi-militer, probabiliter.
 denken, cogitare, (*aan iets de aliqua re*); *aan iets anders d.* alias res agere; *gij denkt niet meer aan mij* ex animo tuo plane effluxi; (= *geind zijn*) sentire; (= *meenen of gelooven*) putare, opinari, credere; (= *nich herinneren*) meminisse (*aan iemant* alicujus); (= *verwachten*) expectare; (= *voornemens zijn*) in animo habere, agitare (of door de conjug. periphrastica); *d. om iets* (= *zorgen voor iets*) curare aliquid; *over iets d.* meditari (of agitare) aliquid; *het d.* ratio.
 denker, philosophus.
 denkkraacht, cogitatio.
 denkvermogen, ratio, cogitandi facultas, cogi-tatio, excogitatio.
 denkwijze, mores (—um m.).
 denneboom, abies (—tis f.), pinus (f.).
 denneknoop, *sie* denappel.
 dennenbosch, pinetum (Ov.).
 dennenalden, aestas abiegnae.
 dennenhout, lignum abiegnam; *van d.* abiegnus; *een stuk d.* taeda.
 denneplank, taeda.
 dennetak, taeda frondens.

dennenwoud, pinetum (Ov.).
 deputatie, legatio.
 derde, tertius: *d. deel* triens (—tis m.); *twee d. bes* (hessis m.).
 derdehalf, dimidia septima.
 derdendaagsch: *derdendaagsche* hoorte febris (—is f.) quartana.
 deren, nocere (*met Dat.*).
 dergelijk, ejusmodi, huijnsmodi, istiusmodi, talis.
 derhalve, igitur, itaque, ergo.
 dermate, tantopere, adeo.
 dertien, tredécim.
 dertiende, tertius decimus.
 dertienhonderd, mille trecenti.
 dertienmaal, terdecies.
 dertig, triginta.
 dertiger, homo (—inis) tricenarius.
 dertigmaal, tricies.
 dertigste, tricesimus.
 derven, carere (*met Abl.*).
 derwaarts, eo, illo, illuc, isto, istus.
 des: *d. te* eo, tanto, hoc.
 desnaagende, ea de re.
 dwaaster, malum.
 desastreus, infaustus.
 desbevoegd, *sie* bevoegd.
 desbewaast, prudens et sciens.
 deserteeren, deserere exercitum.
 deserteur, desertor.
 desertie, desertio.
 desgelijks, eodem modo, item, itidem.
 deskundige, vir peritus (of gnarus).
 desniettegenstaande, nihilo minus, nihilo secius.
 desniettemin, nihilominus, nihilo secius; *d. niet* nihilo magis.
 desnoods, necessitate conctus, si ita fert necessitas.
 desolaat, desperatus, desperationis plenus.
 desorganisatie, dissolutio.
 desperaat, *sie* wanhopig.
 despoot, * princeps (—cipis) (of rex) cuius arbitrium pro legibus est, tyrannus, assevisimus tyrannus (*d. v. voor zijne huisgenooten*) in suae.
 despotisch, tyrannicus, importunus, crudelis.
 despotismus, libido (—inis f.) regis, dominatus (4) regius, dominatio superba.
 dessert, epidipsis (—idis f.) (Petr.), bellaria (—orum), tragemata (—um).
 destijde, tum, tunc, tunc temporis, eo tempore.
 destilleeren, *sie* distillieren.
 destinatie, *sie* bestemming.
 destineeren, *sie* bestemmen.
 deswege, propterea, ideo.
 detachment, manus (4 f.).
 detentia, custodia.
 deugd, virtus (—utis f.), honestas, probitas, honestum, pudicitia, *de d. en* persoon virtuti similis; *d. bezitten* virtutem habere, virtute praeditum esse; *iemand voor de d. winnen* aliquem ad recte faciendum allicere; *naar d. streven* virtutem sequi, virtuti studere, virtutis esse studiosum; *de d. betrachten* virtutem colere; *van het pad der d. afwijken* de via decedere, a virtute decedere; *honestatem* deserere; *van den nood een d. maken* necessitati parere.
 deugdelijk, bonus, firmus, ratus.
 deugdelijkheid, bonitas, firmitas.
 deugdzzaam, probus, bonus, virtute praeditus (of ornatus), (= *kuisch*) pudicus; *een d. leven* vita honesta (of sancta), vita honeste (of per virtutem) nota; *deugdzaam* geinzandheid sanctimonia; *zeer d. zijn* singulari (of eximia) virtute esse.

deugdzzaamheid, probitas, sanctimonia; (= *kuischheid*) pudicitia.
 deugen, valere, utilem esse; *niet d. nullius* pretii esse, inutilem esse, ad nullam rem utilem esse.
 deugniet, nebulo (—onis), vappa, homo (—inis) nequam.
 deuk, contusio.
 denken, contundere.
 deun, 1° *subst.* cantilena; *den ouden d. zingen* eandem cantilenam canere; 2° *Adj.* (= *gierig*) tenax (—uosis).
 deunheid, tenacitas.
 deur, janua, ostium, foris (—is f.), thyroma (—itis m.); *dubbele d. valvae*, fores (—ium, f.); *blinde (of looze) d.* simulata janua; *geheime d.* pseudothyrum (Amm.), postica (Hor.); *betimmering eener d.* antepagmentum; *van d. tot d.* ostiatim; *voor (of aan) de d. staan* assistere ad fores, stare ad valvas alicuius; *aan de d. kloppen* pulsare ostium; *aan de d. naar iemand vragen* ab ostio quaerere aliquem; *iemand buiten de d. sluiten* excludere aliquem; *iemand de d. witzetelen* expellere aliquem domo.
 deurbelaasting, ostiarium.
 deurhengsel, cardo (—inis m.).
 deurknop, bulla.
 deurpost, postis (—is m.), scapi cardinales (—ium).
 deurslot, sera jaguae (of ostii).
 deurwaarder, apparitor.
 deurwachter, janitor, ceterarius, atriaris (Ulp. Dig.).
 dewijl, quia, quoniam, quum (*met Conj.*), quando; *d. namelijk* quandoquidem, quandoque.
 deze, hic, is; (*in vragen*) hicine.
 dezelfde, idem; *naar d. plaats* eodem; *op d. plaats* ibidem; *van d. plaats* indidem; *het komt op hetzelfde neder* eodem redit.
 dezelve, is, ille.
 dezulke, talis.
 diaconie, diaconatus (4) (Eccl.); *tot de d. behoorende* diaconicus (Cod. Th.).
 diadeem, diadema (—itis n.).
 diagonaal, linea diagonalis (of diagonica).
 diaken, diaconus (Eccl.).
 diakones, ministri (Plin.), diaconisci (Eccl.).
 dialect, dialectos (Suet.).
 dialectica, dialectica, disserendi ratio et scientia.
 dialectisch, dialecticus.
 dialoog, dialógus.
 diamant, adamas (—antis m.).
 diamanten, adamantinus, adamanteus.
 diamantlijpper, * politor adamantum.
 diameter, diamétros (f.), dimetrius (Plin.); *een vat dat 4 voeten in d. heeft* dolium quod occupat per medium pedes quatuor.
 diarrhee, (alvi) profuvium, alvi dejectio (of profuvium), alvus cita (of citatior, fluens of fusa), fluor (Cels.); *ik heb d.* profuvio laboro, alvus mihi fluit; *hij lijdt veel aan d.* eum frequenter cita alvus exerceat; *d. versochten* alvum ciere (of citare, movere, solvere of elocere); *de d. houdt van zelf op alvus* per se fluere desinit; *de d. stoppen* alvum astringere (of sistere).
 dicht, 1° *Adj.* (*welke deelen nauw met elkander verbonden zijn*) densus, condensus solidus, spissus, crassus; (= *niet lek*) intèger; (= *gesloten*) clausus; 2° *Adv.* solide; *d. op een deuse*, spisse, crasse; *d. open staande* creber; *d. bij prope*, oronter, circa, apud, secundum, propter; *van d. bij prope*, cominus; *dichter bij* (Adj.) propior, (Adv.) propius; *zeer d. bij* (of *het dichtst bij*)

(Adj.) proximus, citimus, (Adv.) proxime; d. maken (= sluiten) claudere; 3^e Subst. (= gedicht) carmen (= inis n.), poema (= atis n.).
 dichtader, (ingenii) vena (Hor.).
 dichten, (= dicht maken) sarcire; (= verzen maken) versus facere (of scribere), versificare, pangere, condere; het d. poesis (= is f.); (= verdrachten) densare.
 dichter, Subst. poëta, vates (= is); Adj. zie dicht.
 dichteres, poëtria, vates (= is).
 dichtertlijk, poeticus.
 dichtheid, densitas, spissitas, crebritas.
 dichtkunst, poësis (= is, f.), ars (artis f.) poëtica, poëtica; alleen in de d. gebruskelijk poësis solis concessus; de d. beoefenen poëtica attingere, geen neiging voor de d. hebben alienum esse a poëtica.
 dichtmaat; in d. ligato sermone.
 dichtregel, versus (4), versiculus.
 dichtstuk, carmen (= inis n.), poema (atis n.).
 dictaten, dictata (= orum).
 dictator, dictator.
 dictatorial, dictatorias, imperiozus.
 dictatuur, dictatura.
 dicteeren, dictare.
 dictionnaire, * lexicon.
 didactisch, * didacticus.
 die, ille, is, iste; die of welke qui.
 dieft, diacta, victus (4), victus modus (of genus, —oris), ratio victus, eertus vivendi modus ac lex (legis f.); strenge d. tenuis victus, abstinencia; een d. te strenge d. nimia abstinencia; matige d. modici cibi; de gewone d. victus consuetudo (= inis f.); bij zulk een d. sub ejusmodi victu; door een zorgvuldige d. curiosa victu; een ziekte door d. genomen morbum victu (of diacta) curare, morbo victu mederi; een d. voorschrijven genus victus praescribere; op d. zetten abstinere (Cola.); een weinig d. houden aliquam victus rationem habere; een strenge d. houden tenui victu uti: tegen de d. wondigen victus rationem non servare.
 dief, fur (furis); kleine dieven hangt men, en groote laat men loopen dat venim corvis, vexat censura columbas; als een d. furis modo, furtim.
 diefachtig, furax (= acie), tagax (= acie), furtifene (Plant.).
 diefachtigheid, furcitas.
 diefje, furculus.
 diefetal, furtum.
 diegene, is, ille.
 dienaangaande, ea de re, quod ad eam rem attinet.
 dienaar, minister, administrator, famulus; (van een overheidspersoon) apparitor; (van het gerecht) acolitus.
 dienaars, administra.
 diender, accensus, minister publicus.
 dienen (als slaaf) servire (met Dat.), subservire (met Dat.), famulari (met Dat.); (= diensten bewijzen); iemand d. deservire (of inservire) alicui, officia alicui praestare, alicui adesse (of praesto esse); alicui gratum facere (of gratificari); iemand met iets d. aliquem juvare aliqua re; (= antwoorden) respondere; God d. Deum colere; den staat d. tribuere operam reipublicae; (= soldaat zijn) militare, stipendia merere (of mereri); te paard d. equo merere; te voet d. pedibus merere; (bij een overheidspersoon d. apparere; (= nuttig zijn) prodere; dit dient tot niets hoc nihil ad rem; waartoe dient het? cui bono? tot vele dingen d. quadrare ad multa; dit zal tot zijn roem d. hoc

faciet ad ejus gloriam; dit dient tot ons voordeel hoc facit a nobis; voor de rechtbank d. in iudicium venire; (= veratrekken) esse; het kan tot een bewijs d. argumentum esse potest.
 dienst (= dienstbetooning), officium, munus (= oris n.), opera, beneficium; (bij een hooger als ordonnans enz.) obsequium (Capit.); (= beroep, d. v. van matroos of klerk) ministerium; (= krygsdienst) militia; (van dienstboden) servitus (= utis f.), famulus (4); (= eerdienst) cultus (4); iemand veel d. doen adjuvare aliquem opera; zich op zijn goede diensten beroemen jactare officium; iemand d. doen (of diensten bewijzen) gratificari alicui, officia praestare alicui, gratum alicui facere, officia conferre in aliquem, bene mereri de aliquo; iemand met iets een d. bewijzen commodare alicui aliqua re; d. doen (= behulpzaam zijn) administrare, (als soldaat) militare; de voeten doen hun d. niet meer pedes non sufficient in ministerium sustinendi corporis; een soldaat uit den d. ontslaan exactorare militem; zijn d. aanbieden operam offerre (of polliceri); ik heb uwe diensten niet noodig nihil te utor; iemand tot zijn d. hebben ad manum aliquem habere; van d. zijn prodere, inservire, commodare; kort in d. zijnde novicius; ten dienste staan inservire, praesto esse; is er iets van uwe d. numquid vis? aan iemand wogens goede diensten verplichting hebben alicui debere beneficia; de goede diensten, die gij mij bewezen hebt, zijn algemeen bekend tua in me merita constant; ik kan uwe diensten ontberen tua carere possum utilitatibus; d. nemen nomen dare, militiam capessere; de een d. is den anderen waard remunerandus est in amoris officio, qui primus coepit (Plin.); denzelfden d. doen eundem usum praebere; de laatste d. supremum officium; hij bewijst mij voortreffelijke diensten operam mihi dat egregiam.
 dienstbaar, famulus, inserviens; d. zijn servire, inservire.
 dienstbaarheid, servitus (= utis f.), famulus (4), servitium.
 dienstbetooning, obsequium, opera, officium.
 dienstbode, (m.) famulus; (f.) ancilla; de dienstboden familia.
 dienstcontract, anctoramentum servitutis.
 dienstteed, sacramentum.
 dienstig, utilis, aptus, salutaris; het is d. con-ducit.
 dienstigheid, utilitas.
 dienstmaagd, ancilla; van een d. ancillaris.
 dienstman, vliens (= utis), ambactus.
 dienstmeisje, ancilla, ancillula.
 dienstplichtig, qui arma ferre debet, qui militise munere nondum perfunctus est.
 diensttijd, * famulus tempus (= oris n.), munera tempus, militiae tempus.
 dienstvaardig, officiosus, obsequiosus.
 dienstvaardigheid, obsequium, obsequentia.
 dienstvrij, immunitas, vacans militiae munere.
 dienstvrijheid, immunitas, vacatio militiae.
 dienstwillig, officiosus, obsequiosus.
 dienstwilligheid, obsequium, obsequentia.
 dienvolgens, propterea.
 diep, 1° Adj. profundus, altus, depressus, demissus; (= breed, van voren naar achteren) latus; (= diepzwijng) altus; (= zwaar) magnus; diepe rouw magnus luctus; een diepe stille summum silentium; de voor d. maken sulcum alto imprimere; de gracht is drie voet d. fossa tres pedes alta est; een gracht drie voet d. maken fossam

- tres pedes altam deprimere; *een tien voet diepe plaats* locus in altitudinem pedum decem depressus; *de slagorde is drie man d. acies* triplex est; *een diepe plaats* locus depressus; *een diepe slaap* altus somnus; *veer d. praealtus*, infinita altitudine; *in diepe gedachten verzonken zijn* in cogitatione deusum esse; *een d. denker* homo (—inis, subtilis; 2° Adv. alte, penitus; *d. bedroefd zijn* perdolescere; *drie man d. marcheren* triphoi ordine incedere; *dieper landwaarts in* gelegen interior; *d. indringen* alte descendere; *het wapen is d. ingedrongen* telum alte inëdit; *d. liggen in lono* depresso (of demisso) situm esse, penitus abditum esse, *d. verholten* altus, in profundo demersus (of abstrusus); *d. liggende oogen* oculi conditi (of abditii of latentes); *d. inwortelen* altas radices agere, inveterascere; *d. ingeworteld* inveteratus; *d. in het land gaan* interiores regiones petere; 3° Subst. (= de volle see) altum.
- diepdenkend, subtilis, meditabundus (Justin.). dieplood, molybda (—inis f.) (Stat.). diepte, altitudo (—inis f.), profunditas; (= afgrond) vorago (—inis f.); (= kolk) gurgis (—inis m.); (*van een huis*) latitudo (—inis f.); (= diepe plaats) locus depressus (of demissus); *diepten loca* (—orum) depressa; *in de d. in profundo*, in profundum; *uit de d. ex alto*, ex infimo; *in de d. gaan* deorsum ferri; *het huis heeft 80 voet d. domus* triginta pedes lata est; *d. van karakter* altitudo (—inis f.) ingenii.
- dieptunig, subtilis. diepzinnig, subtilitas. dier, animal (—alis n.); (= levend wezen) animans (m., f. of n.); *een wild d. fera*; *een groot d. beest* (of bellua), bestia; *een tweestachtig d. (dat te gelyk in het water en op het land leeft)* amphibium animal.
- dierbaar, carus, optatus, acceptus, amatus. dierbaarheid, caritas. diereengevecht, (= strijd tegen wilde dieren in de renbaan te Roma) ludus bestiarum, venatio, spectaculum ferarum.
- dierenkuid, pellis (—is f.) ferina. dierenkweller, * qui animalia contumeliis vexat. dierenriem, signifer orbis (—is m.), zodiacus (Gell), zodiacus circulus (Hug.). dierenrijk, genus (—us n.) animalium. diereentemmer * domitor animalium. diereentu, { vivarium. diergaarde, } diergelijk, ejusmodi, istiusmodi diertijk, (= van dieren afkomstig) ab animalibus oriundus, quom animalia praebent; *het d. leven* vita quae corpore et spiritu continetur; (— beestachtig) barbarus, ferus, brutus, ad bestiarum naturam quam proxime accedens, bestialis (Prud. et Sid.). diertje, animalculum, bestiola. dies, ergo, propterea. diets: *d. maken* persuadere (met Dat. en Acc. o. Inf.) dievegge, fur (faris). dieven, furari, surripere. dievenbende, furum grex (—us m.). dieverij, furtum. digestie, digestio. diggel, testa; *in diggelen vallen* rumpi in testas. dij, femur (—us n.). dijbeen, os (ossis n.) femorale. dijen, turgere, turgescere. dijk, agger (—us m.), moles (—is f.); *een d. opwerpen* aggerem extruere, molem opponere fluctibus; *aan den d. zetten* ad inopiam redigere. dijkbreuk, * disruptio aggeris. dijken, aggerem apparare (of extruere). dijkgraaf, * aggerum praefectus. dijkwezen, * aggerum administratio dik, crassus, pinguis, corpulentus; (= dicht) densus, epissus, conerutus; *dikke melk* lac (lactis n.) concretum; *d. worden* corpus facere, crassescere (Col.), (= strammen) conerascere, epissescere (Lucr.), densari, condensari; *d. maken* vis verdikken.
- dikbuik, homo (—inis) obesus. dikbuikig, obesus, corpulentus. dikkop, capito (—onis). dikkljvig, corpulentus. dikkljvigheid, corpulentia. dikte, crassitudo (—inis f.), corpulentia; (= dicht—heid) epissitas. dikwerf, { saepe, saepenumero, frequenter, ordikwils, } bro. diligence, vehiculum publicum. dille, (= venkel, feniculum (Cels.)), anethum (Virg.). ding, res (b f.), negotium. dingen, (= afdingen) de pretio deducere, (= naar iets staan) petere aliquid, aspirare ad aliquid; *het d. deductio* de pretio, petitio. dinger, petitor. dinging, petitio. dingtaal, formula forensis. Dinsdag, * dies (b m. en f.) Martia. diocesa, diocesis (—is f.). diploma, diploma (—atis n.). diplomaat, vis stanteman. diplomatisch: diplomatische geslepenheid anceps (—cipitis) faciendi dicendique sapientia. direct, Adj. (= rechtstreeksch) directus, apertus; *directe belasting* tributum; Adv. (= rechtstreeksch) directo, via recta; (= terstond) statim. directeur, rector, moderator, administrator, magister, princeps (—us m.), gubernator. directie, gubernatio, cura, magistri; *onder zijne d. eo rectore* (of duce of praeside). directoire, * collegium magistrorum (of praefectorum of praesidium), magistri, praefecti, praesides. dirigeeren vis besturen en leiden. disant, vox (vocis f.) summa. disch, mensa. dischgenoot, conviva, convictor. discipel, discipulus. discipline, disciplina; *gebrek aan d. immodestia*. disciplineeren, emendare; *goed gedisciplineerde soldaten* milites optima disciplina instituti. disconteeren, * syngraphum ante diem solvere. disconte, deductio, collibus. discours, sermo. discreet, modestus. discretie, modestia discussie, disputatio, disceptatio. disconteeren, disserere, disceptare (iets de aliquare). dispensatie, venia, gratia, vacatio munus; *iemand d. verleen* van een wet solvere aliquem lege (Liv.). disponeeren (= beschikken), vis beschikken; *gedisponoord* vis geschikt. disponibel vis beschikbaar. disputeeren, disputare, disserere, disceptare. disput, disputatio, disceptatio. dissel (= kniperschijf) dolabra; (= disselboom) temo (—onis m.).

disselboom, temo (—ōnis m.).
 dissertatie, dissertatio.
 distel, carduus.
 distelbloem, pappus (Plin.).
 distelbosch, carduetum (Fall.).
 distelvink, acanthis (—idis f.), carduelis (—is f.).
 distilleeren, * destillare, * succus elicere ex.
 distilleerhelm, * ambix (—igis f.).
 distilleerkolf, * cucurbita.
 distinctie (= onderscheiding) distinctio; een man van d. homo (—ōnis) illustri loco natus.
 distingeeren: gedistingeerde manieren morum elegantia.
 distractie, animus vagus of aliena agens.
 distribueeren, distribuere.
 district, pagus, regio, * provincia.
 dit, ons. van dese.
 dithyrambe, dithyrambus.
 dithyrambisch, dithyrambicus.
 divisie (= verdeling), divisio (= afdeeling) pars (—ritis f.).
 dobbelaar, aleator.
 dobbelbeker, fritillus (Sen.), phimus (Hor.).
 dobbelen, ludere alea (of tesserae of talie), (tesserae kwamen overeen met onze dobbelsteen; talie waren aan twee zijden langwerpig rond, en konden dus slechts op vier zijden blijven liggen, die met 1, 3, 4 en 6 gemerkt waren; alea is een algemeen woord, dat op beide betrekking heeft); het d. alea; het d. betreffende alearius, aleatorius.
 dobbelkroes, zie dobbelbeker.
 dobbelspel, alea.
 dobbelsteen, tessera, talus, alea; zie dobbelen.
 dobbelsteentje, tesseraula.
 dobberen, fluctare, fluctuari, fluctuare; d. tuschen hoop en vrees inter spem metumque versari.
 dobbering (= weifeling), fluctuatio.
 doceeren, docere.
 docent, praeceptor.
 doeh, sed, autem (niet vooraan te plaatsen).
 dochter, filia, nata (Hor.); een dochters room ex filia nepos (—ōtis).
 doehertje, filiula.
 doctor (titel), * doctor (—ōris).
 doctoraal, * doctoralis.
 doctoraat, * doctoris dignitas ac nomen (—ōnis m.).
 doctorenalletje, propōma (—ōtis m.).
 document, testimonium, instrumentum litis; documenten literae, tabulae.
 dodderig, somnulosus, somnolentus.
 dodderigheid, somnus, somnolentia (Sidon. Ep.).
 doodelzakspeeler, utricularius (Suet.).
 doek, linteum, pannus, velum; (= omslagdoek of hand) palla.
 doeken, decipere.
 doekje, linteolum, pannus, passus (Claud.); hij wint er geen doekjes om nullis utitur ambagibus.
 doel (= het wilt, waarop men nikt) destinatum, scopus; het d. treffen destinata ferire, collineare, (= oogmerk) finis (—is m.), institutum, destinatum, scopus, meta; het heeft geen d. non habet finem, zijn d. bereikende is terminus, zijn d. missen excidēre finē; dit heeft ten doel, om te hoe eo refertur ut.
 doelen (= maken op), petere; (= bedoelen) spectare.
 doelwit, destinatum, scopus; (= oogmerk) finis (—is m.).
 doemen, condemnare.
 doemwaardig, execrabilis.
 doen, facere, agere, praestare; gedaan worden

feri; iets dadelijk d. repraesentare aliquid; het d. actio; iemand een dienst d. operam dare alicui, officium praestare alicui; dienst d. esse in officio; syn. plicht d. officio fungi; een gebod d. precari; onrecht d. injuriam facere; iemanden sin d. alicui morem gerere, obtemperare alicui; (= noodzaken) cogere; (= laten) curare (met Gerundivum), d. waten certiores facere; van d. hebben egere; in edelgesteenten d. (= edelgesteenten verkoopen) gemmas vendere, gemmas venales habere; een winkel d. tabernum exercere (Suet.); bescheid d. renunciare, respondere; rekening d. rationem reddere (met Gen. of met de); ik heb met iemand te d. res mihi est cum aliquo, (= ik heb medelijden met iemand) miseret me alicuius; wat hebt gij met mij te d.? quid tibi negoti mecum est? ik heb niets met hem te d. gehad nihil mihi cum illo fuit; hij bemerkte dat hij met een zeer machtig man te d. had intelligebat sibi cum potentissimo viro negotium esse; iemand veel d. afficere alicum beneficere, bene mereri de aliquo; met een vrouw te d. habere consuetudinem stupri cum aliqua habere; wat is daar te d.? quid ibi accidit? hij heeft zeer veel te d. occupatissimus est, plurima negotiis obstrictus est; ik heb niets te d. otiosus sum, vao; genaag te d. hebben satagere; zijn soon maakt hem veel te d. filius ei multas molestias parit; een goed huwelijk d. bona conditione uti; te met d. abere, het is gemakkelijk te d. in proclivi est; dit mag ik d. hoe liberum est mihi; wat zal ik met hem d.? quid illo faciam? het is met mij gedaan actum est de me; het doet er niet (of niets) toe non (of nihil) refert; het doet niets tot dese naar nihil est ad hanc rem; dat doet mij goed hoc me reficit (of recreat), reficit; dat is mijn d. haec mea est consuetudo; op iemand d. en laten laten ad vitam alicuius attendere; hij is daar d. en laten omnia ibi est; daarom is het te d. ea de re agitur; het is om te d. te petunt.
 doenlijk: het is niet d. fieri non potest.
 doeriet, homo (—ōnis) iudiciens.
 dof, Adj. hebes (—ōtis), surdus, fuscus, obscurus; (van geest) torpidus.
 dofheid (van kleur), languor; (van geest) torpēdo.
 doffer, columbus.
 doft (= roesdank) jugum, transtrum (Hor.).
 dog (= groote hond), canis (—is m.) Molossus.
 dok, navalia (—ium).
 dokken, pecuniam dare, nummos dare.
 dokter (= geneesheer) medicus.
 dol, 1° Subst. scalnus; 2° Adj. rabidus, furiosus, insanus, vecors (—rdis); dolle streken insanare; d. maken ad insaniam redigere; een dolle kop ingenum fervidum; met een dollen kop ira incensaus, insano furor.
 dolen, errare, aberrare a via.
 dolfijn, delphin (—ōnis m.), delphinus.
 dolheid, rabies (f.), insanis, vecordia.
 dolhuus, * domus (f.) qua continentur homines inani.
 dolik, aera (Plin.).
 dolving, error, erratio.
 dolk, sica, pugio, dolo (—ōnis m.), sicula.
 dolkje, pugnaculus.
 dolkop, homo (—ōnis) furiosus, homo qui fenum habet in cornu.
 dolliekervel, cicuta.
 dollleman zie dolkop.
 dollmanspraak, ineptias.
 dollen (= slachten) caedere.

dollapraat, ineptiae.
dollahheid, insania.
dolzinnig, insanus.
dolzinnigheid, insania.
dom, 1^e Subst. (= hoofdkerk) basilica (Sulp. Sev.);
2° Adj. stupidus, hebes (—tis), plumbeus, insciens, stolidus; op een domme manier ingesichter, stolide; hij is zoo d. als een eend non habet plus sapientiae quam lapis.
domein, publicum, ager publicus.
domheer, canonicus (Eecl.).
domheid, stupiditas, stupor, inscientia, stoliditas.
domicilie, domicilium.
domineeren, dominari, imperare; (= er boven uitsteken) impendēre (met Dat.).
domino, (= vermomming) * vestis (—is f.) hominis personati, persona.
domkerk, basilica (Sulp. Sev.).
domkop, stipes (—tis m.), hemicillus, asinus.
dommekracht machina.
dommel: sopor, iemand uit den d. helpen admo-
nēre aliquem.
dommelen, sopitum esse.
dommeling, levis sopor.
dommerik, zie domkop.
dommigheid, zie domheid.
domoer, zie domkop.
dompelen, mergēre.
domper, laudator temporis acti (ae puero).
dompig, vapōris plenus.
donder, tonitrus (4), tonitruum.
donderaar, tonans (—tis).
Donderdag, * dies (5 m en f) Jovis.
donderen, tonare.
donker, (= duister) obscurus, caecus, tenebri-
cosus; (= donkerkleurig) fuscus, austūrus; (= bewoeld)
nubilus, nebulosus; (= stormachtig) torvus, nubilus;
(= onzeker) incertus, (= door de zon verbrand)
adustus, rubicundus (Ov.); in het d. zitten in te-
nebris versnari; in het d. gaan tenebris (of per te-
nebras) ire.
donkerblauw, violaceus.
donkerbruin, fuscus.
donkergeel (= oranje), fulvus; (= vuilgeel) lu-
teus; (= grijsachtig geel) rarus.
donkergroen, acriter viridis, perviridis, * e viridi
nigricans, niger (b. v. klimop heders).
donkerheid, obscuritas.
donkerrood, rubidus, rubicundus (Ov.), ex rubro
subniger; donkerroode verf hyssinum.
dons, lunigo (—nis f.), plums.
dood, 1^e Subst. mors (—tis f.), letum, obitus (4),
occensus (4), decensus (4), excessus (4); (= gewol-
dige d.) uex (mois f.); de d. voor het vaderland
mors pro patria oppōita; het gevoel van den d.
moriendi sensus (4); na den d. post mortem; na
iemand d. aliquo mortuus, mortuus; bij den d.
moriens; den d. voor oogen ziende moriturus; nog
in den d. iemand liefhebben aliquem mortuum
amare; den d. nabij zijn mortu vicinum esse;
waarop de d. staat capitalis; ter d. veroordeelen
capitis (of capite, mortis of morte) damnare;
sich den d. doebrengen mortem sibi consciscere (of
inferre); iemand den d. aandoen mortem alicui
afferre, mors aliquem afficere; sich den d. berok-
kenen in exitum se praecipitare; in den d. gaan
ad mortem proficisci; den d. ondergaan mortem
subire (of oppetere); voor iemand den d. onder-
gaan mortem accumbere pro aliquo; den d. zoeken
mortem petere (of expetere of quærere); vrij-
willig den d. ondergaan ultro mortē se offerre;

den d. wenschen mori velle, velle exire de vita,
mortem invocare; op iemand d. loeren alicuius
mortem inhierare; een eervollen d. vinden honeste
occumbere, bene (of honeste) mori; met den d.
straffen morte multare, supplicio afficere, (een
misdaad) supplicio vindicare; de d. staat op iets
alicui rei supplicium constitutum est, de d. is geen
ongeluk mori miserum non est;
2° Adj. mortuus, exanimis; (= onbewield) inani-
mus, vita et sensu carens, sensu carens; een d.
lichaam cadaver (—tis n.); een doode (homo)
mortuus; half d. semianimis; uit de d. opwekken
excitare (of suscitare) ab inferis; uit de dooden
opstaan ab inferis existere; d. nedervallen mori-
bundum cadere; als d. nedervallen in modum
mortui (of occisi) stratum jacere; d. maken occi-
dere, interficere; d. stekken confodere, (door de
keel) jugulare; d. slaan (met de vuist) manu per-
cussum interimere, (met een knuppel) fuste per-
cussum interimere, fuste percussere (of necare of
perimere), verberando necare, verberibus caedere
usque ad necem, (met het zwaard) gladio percus-
sum interimere, gladio percussere; d. bijten morsu
necare, mordens interficere; d. drukken ahidre,
oblidere, (uit liefde) complectendo necare; sich
d. werken labore dirumpi; sich d. treuren ma-
rore consumi; sich d. ergeren, stomacho dirumpi;
sich over iets d. ergeren dirumpi aliqua re; sich
d. studeren in studiis mori; sich d. loopen cur-
rendo mori, errando mori; sich bijna d. loopen
currendo rumpi (of se rumpere); sich d. hong-
ren per inedia m e vita discedere; sich d. lachen
risu mori, risu solvi in mortem; sich bijna d.
lachen risu paene emori, risu rumpi (of di-
rumpi), risu dissilire; sich d. weenen fletu solvi
in mortem; sich bijna d. weenen lacrimis con-
fici.
doodarm, mendicus.
doodbaar, ferētrum.
doodbed: op zijn d. liggende moribundus.
doodbitten, zie dood.
doodbloeden, profusione sanguinis interire; (=
vergeven worden) oblivioni dari, exstingui.
dooddrukken, zie dood.
doode, homo (—inis) mortuus; de d. mortuus.
doodelijk, mortifer, internecivus, funestus, leta-
lis (Virg.); een doodelijks haat odium capitale (of
implacabile of inexpiabile), odium aeternum (Sen.)
iemand een doodelijken haat toedragen capitali odio
ab aliquo discedere, implacabile odium in aliquem
suscepisse; een doodelijken stilte vastum silentium;
een d. toeval mortis casus (4).
dooden, interficere, occidere, necare, interimere,
caedere, trucidare, exanimare, conficere; (= slach-
ten) mactare; het d. interfectio, occisio, caedes
(—is f.).
doodenlijst * tabulae mortuorum (of caesorum).
doodenoffer, inferiae.
doodenrijk, orcus, inferi.
dooder, intersector, mactator.
doodergeren zie dood.
doodgeboren, mortuus natus.
doodgraver, fossor (Inscr.), sepultor corporum
(Eecl.).
doodhemd, vestis (—is f.) (of tunica) funēbris.
doodhonger en zie dood.
doodkist, opulus (Plaut.), conditorium (Plaut.),
loculus (Plin.); (voor geringe lieden) sandapila
(Mart)
doodkleederen, mortualia vestimenta (—orum).
doodknippen zie dooddrukken.

doodlied, carmen (—inis m.) ferale.
doodliggen, corpore suo dormientem opprimere et interimere.
doodloopen *sic* dood.
doodmaal, denicales (—ium f.), epulum funebre.
doodmaken *sic* dood.
doodmoede, lassitudine confectus.
doodsangst: *in d. liggen* animam agere.
doodsbeenderen, ossa (—ium).
doodsbenauwd, angoribus confectus.
doodsbleek, perpalidus, luridus, cadaverosus, exsanguis, sine colore.
doodsch (= eenzaam, ongesellig) solitarius.
doodschieten, transigere, transverberare.
doodsgevaar, periculum capitis.
doodsheofd, calva.
doodskleur, luridus color.
doodslaan *sic* dood.
doodslap, sopor aeternus (Lucret.); *in den d. vervallen* per quietem transire in mortem.
doodslag, caedes (—is f.).
doodslager, homicida.
doodsenik, extremus halitus (4); *den d. geven* extremum halitum efflare.
doodsnood: *in d. zijn* animam agere.
doodsteek, plaga extrema; *den d. geven* (eig.) plagam extremam infligere, (oneig.) profigere.
doodsteken *sic* dood.
doodstraf, supplicium (capitis); *waar de d. op staat* capitalis; *tot de d. veroordeelen* *sic* ter dood veroordeelen in aliquem.
doodstrijd: *in den d. zijn* animam agere.
do odsuur, fatum.
doodvijand, alieni inimicissimus (of infestissimus); acerbissimus hostis (—is), iemand d. zijn capitali odio dissidere ab aliquo, implacabile odium suscipere in aliquem.
doodvonnis * sententia qua aliquis capitis condemnatur; iemand het d. aankondigen indicere alieni ultimum supplicium; het d. over iemand uitspreken capitis (of capite) damnare (of condemnare) aliquem, supplicium constituisse in aliquem.
doodwond, mortiferum vulnus (—bris n.).
doodziek: d. zijn mortifere aegrotare, mortifero morbo affectum (of correptum) esse, mortifero morbo urgeri, gravissime aegrotare.
doodzonde * peccatum mortiferum, nefas (Indeel.; het voor een d. houden nefas habere (of credere).
doodzwak * summa debilitate.
doodzweet, sudor letalis (Amm.).
doof, surdus, auribus captus; een weinig d. surdaster; iemand d. maken obtundere aures alicujus; d. worden obsurdescere; zich d. houden simulare se surdum esse; aan het ene oor d. altera aures surdior; hij is d. geboren naturaliter surdus est, auditus ei negatus est; aan dat oor hem ik d. ad hoc aures meae surdae (of clausae) sunt, in ea re surdus sum; voor doove ooren preken surdo narrare fabulam; doove kool carbo (—onis m.) emortuus (of exstinctus); doove nels urtica morsu carena, lamium (Plin.), galeopsis (—is f.) (Plin.).
doofheid, surditas.
doofpot, vas (vasis m.) quod restringendo igni est.
doofstom, surdus et mutus.
dooi, tabes (—is f.) nivis, regelatio (Front.); de d. is ingevallen glacies tepefacta mollior, * nives tabescent calore.
dooien: het dooit glacies tepefacta mollior, * nives tabescent calore.
dooier, vitellus.
doolhof, labyrinthus.

doolweg, itineris error; op een d. vervallen in errorem induci (of rapi), a vero abduci; doolwegen ambages (—um f.).
doop, baptisma (—atis m.) Eccl.).
doopeling, baptizandus (Eccl.).
doopen, baptizare (Eccl.), initiare (Tert.).
dooper, baptista (Eccl.).
doopsgezind, anabaptista (Eccl.), * Mennonita.
doopvont, baptisterium (Eccl.).
door wordt ter aanduiding van een oorsaak, middel of werktuig meestal door den Ablativus vertaald, en bij Passiva ter aanduiding van den persoon, door wien iets gedaan wordt, door den Ablativus met ab; (= door-heen) per; (bij ontkenningen = van wege) pro; (= wegens) propter; (= door tuschenkomst van) per; het gehele jaar d. per totum annum; in sommige zaken iets d. de vingers zien quibusdam in rebus conavere; d. en d. penitus; d. en d. geleerd perdoctus, plane eruditus; ik ben d. en d. nat totus madeo; d. elkander mengen permiscere; d. elkander gooiën perturbare; mijne schoenen zijn d. calcei mei lacerati sunt; de wot is er d. lex jussa est; de zaak is er d. * res constituta est, ik kan er niet d. transire non possum; het kan er niet d. (oneig.) ferri non potest.
doorarbeiden, pergere laborare.
doorbakken, percoctus.
doorbarsten, dirumpi.
doorbijten, morsu dividere (of divellere), perrodere (Cels.).
doorbladeren, percurrere, pervolvère, pervolutare.
doorblazen, perficare.
doorboren, perforare, terebrare, porterebrare; (= doorsteken) transigere, transfodere; transigere, pertundere, exigere (V. Fl.).
doorbraak * disruptio aggerris.
doorbranden, Trans. perurere, percanefacere, flammis dirumpere; Intr. flammam concipere.
doorbreken, perumpere, rumpere, perfringere; de zon breekt door sol dispellit nubes; de zuwer zal weldra d. ulcus mox rumpetur; de dyk is doorgebroken agger raptus est, de vijand zoekt door; te breken hostis conatur perumpere aciem.
doorbrengen (= doorheen brengen) pertrahere, pervohere, peragere, (= besteden) peragere. dogere, terere, conterere, agere, agitare, consumere, transire, transigere (Tac); (= verkwisten) dissipare, consumere, dilapidare, abligurire.
doorbrenger, heluo (—onis), nepes (—otis), decoctor.
doorbuigen, (trans.) inflectere; (intr.) infecti.
doordeelen, dividere.
doordenken, perpendere, secum animo reputare, omni cogitatione pertractare; een doordachte rede oratio meditata; een doordacht plan consilium evigilatum; alles was zorgvuldig doordacht omnia meditata, evigilata erant.
doordien, quis, quoniam, quod.
doordoen *sic* doorhalen en doordeelen.
doordooien: het nat niet d. * regulatio non permanebit.
doordragen, transportare.
doordraven, properantias progredi; (= voortvoeren) effutire.
doordrijven, percellere, urgere, pervincere, evincere.
doordrijver, homo (inis) pervicax (—acis).
doordringbaar, penetrabilis.
doordringen, penetrare, perumpere, irrumpere, pervadere, permanere, peragere, transare; (= bekend worden) pervagari, perlabi, permanere.

rère, peragrarè, permeare, (= *de reis voortzetten*) iter inceptum peragère; *n. en dag d. continueer* iter die ad nocte.
 doorrennen, pervolare, citato equo percurrère.
 doorrijden, peregrinare, pervēhi, percurrère, transcurrère.
 doorrijp, permaturus (Col.).
 doorroeren, peragitare, perturbare.
 doorrollen, *Trans.* pervolvère; *Intr.* pervolvi; *hij zal er wel d. felichter se expediet*.
 doornischen, perstreperè (Claud.).
 doorschouwen, transcurrère, interlucere; *laten d. ostendèrè, lionniere* (App.).
 doorscheuren, scindère, discindère, perscindère.
 doorschieten, trajicère, transigère; (= *door een muur in twee deelen scheiden*) dissepere; *een boek met wit papier d. * plagulas albas inserere* libro.
 doorschijnen, perlucere, translucere.
 doorschijnend, perlucidus, translucidus.
 doorschijnendheid, perluciditas.
 doorschoonen, perspicere.
 doorschrappen, expungere.
 doorschudden, agitare, permiscere.
 doorschuiven, transmittère.
 doorsijpelen, percolari (Lucr.).
 doorslaan (= *stukslaan*), perfringere; (= *mallepraat spreken*) alucinari; *een muur d. parietem diruere*; *nich d. perrumpere*.
 doorslaand, certus.
 doorslag, colum, liquatorium (CAur.); *oneig. momentum*; *dit geeft den d. hoc argumentum gravissimum est, hoc maximi momenti est*.
 doorslapen, perdomiscere.
 doorsleepen, trahère; (= *doorhelpen*) expedire.
 doorslepen, vaser, callidus, astutus, versutus, veteratorius.
 doorslepenheid, astutia, calliditas, vnfritia (Sen.).
 doorslijten, contñri (usu).
 doorlikken, devorare, absorbere, obducere, glutire.
 doorluiken, * furtim importare.
 doorsluimen, perdomiscere (Plaut.).
 doorsluipen, perlabi (Lucr.).
 doorsnede, sectura, * sectio.
 doorsnellen, pervolare.
 doorsnijdbaar, sectilis.
 doorsnijden, secare, persecare.
 doorsnijding, sectio.
 doorsnoed, scelestissimus.
 doorsnuffelen, perscrutari, rimari.
 doorspekken (= *doorweven*), intextere, intertexere, distinguere, pertextere.
 doorsplijten, findere.
 doorspoelen, proluere, perluere.
 doorspouwen, findere.
 doorspreken, perpetuare verba.
 doorspringen, saltu transire.
 doorsputten, proluere; *water d. aquam transmittère*.
 doorstaan, tolerare, ferre, pati, perpēti, perfungi (*met Abl.*), defungi.
 doorsteken, transigère, confodere, transfodere, transigère, pertundere, exigere, percudere, suffodere; *een dijck d. aggerem perfodere*; (= *doorbooren*) perforare.
 doorstevenen, pernavigare (Plin.).
 doorstikken, contexere.
 doorstooten, pertundere, percudere (Col.).
 doorstralen, lumen transmittère, penetrare; *oneig. se ostendere*.
 doorstrijken, expungere; (= *bestrafen*) objurgare.

doorstroomen, perfuere, permeare.
 doorsturen, dirigere.
 doortasten, (fortiter) agere.
 doortillen, transmittère.
 doortintelen (= *doordringen*), pertentare (Virg.).
 doortocht, transitus (d); *nich met geweld een d. banen perrumpere*.
 doortrappen, * calce pertundere, effringere.
 doortrapt, *zie* doorslepen.
 doortraptheid, *zie* doorslepenheid.
 doortreden, *zie* doorgaan en doortrappen.
 doortrekken (= *doorgaan*), transire, peragrarè, percurrere, perlustrare, (= *doorhalen*) trahere; doortrekken (*met vocht*) imbure, inficere, permacerare.
 doorvaart, transitus (d).
 doorvallen, cadere, decidere.
 doorvaren, transire, percurrere, pernavigare (Plin.); (= *verder varen*) iter pergere, iter non intermittere.
 doorvlijen, lima praecidere.
 doorvlechten, intertexere, pertextere.
 doorvliegen, pervolare, transvolare.
 doorvlijen, perfuere, permeare.
 doorvlijmen: *doorvlijmend van smart dolore cruciatus*.
 doorvloosien, perfuere; (= *blijven vloeien*) pergere fluere.
 doorvluchten, fugiendo transire.
 doorvoed: *wel d. perpastus, opimus*.
 doorvoer, transvectio (Pl. Ep.).
 doorvoeren, traducere, transvehere.
 doorvoeren, complicare.
 doorvreten, perodere.
 doorwaadbaar: *de rivier is d. flumen vado transiri potest*.
 doorwaadbaar, perflabilis.
 doorwaaien, perfare; *laten d. ventilare*.
 doorwaden, vado transire; *het zand d. sabulum aegre moliri*.
 doorwaken, pervigilare.
 doorwandelen, perambulare.
 doorwarm, praecaldus (Tac.), fervidus; *d. maken percalefacere*; *d. worden percalefcere* (Lucr.).
 doorwassen (= *uilloopen*) gemmare, germinare (Plin.); (= *doorgroeiën*) adolescere.
 doorwateren (= *water doorlaten*) perfuere.
 doorweaken, permalefacere, permacerare.
 doorwentelen, volvere.
 doorwerken (= *ter dage werken*) diligentissime laborare; (*doorheenvrengen*) transmittère; *doorweven* intextere, pertextere; *nich d. eluctari, penetrare, eni*.
 doorwerpen, transmittère, jacere.
 doorweven, intextere, pertextere.
 doorwillen, velle transire.
 doorwoelen, eruere, effodere, suffodere, rimari; *oneig. rimari, scrutari*.
 doorworstelen; *nich d. eluctari*.
 doorwrijven, perfricare, infricare, perungere, pertingere.
 doorwringen: *nich er d. aegre transire*.
 doorwrocht, elaboratus.
 doorwroeten, *zie* doorwoelen.
 doorzaaien, intersere; *doorzaaid* (= *vercuid*) implētus.
 doorzagen, (serra) praecidere, medium dissecare serra, serra secare.
 doorzakken, perlabi, subsidere.
 doorzeilen, transire, percurrere, pernavigare (Plin.).

doorzetten (*zijn gevoelen*), pervincere; (*een wets-ontwerp*) perferre; (= *uitvoeren*) ad finem perdu-
cere, perficere.
doorzicht, eig. transspectus (4) (Lucr.); *oneig. hij heeft weinig d. parum sagax est; ik heb geen d. in die zaak res ista me latet (of mihi obscura videtur); maar d. hebben plus sentire (of videre).*
doorsichtig, perlucidus, translucidus.
doorsichtigheid, perluciditas.
doorsichtkunde, ea ars pictoris, qua efficit ut quaedam aminere in opere, quaedam recessisse credamus (Quint.).
doorzien, transpicere, perspicere, assequi.
doorsiften, per cribrum transmittere, criballare (Pall.).
doorzigen, percolare, colare, liquare; *den wijn door zakken d. vinum castrare saccis.*
doorzijing, percolatio.
doorzitten, sedendo deterere, * sessu atterere.
doorzoeken, perscrutari, scrutari, exentere, rimari, perquirere.
doorzoeking, perscrutatio, scrutatio.
doorzouten, probe salire.
doorzwelgen, devorare, glutire.
doorzwerfen, pervagari, porerrare.
doorzweven, pervolare, pervolitare.
doorzwieren, perbacchari.
doorzwoegen, eluctari.
doos, pyxis (—idis f.).
doosje, pyxidicula; *alsof hij uit een d. kwam totus de capsula (Sen.).*
doosjeszalf, pyximum.
dooven (= *uitblusschen*) exstinguere; (= *verdwis-teren*) hebetare.
dop, (*van een hooft*) putamen (—inis n.); (*van een ei*) putamen, testa, cortex (—icis m.); (= *dek-seltje*) operculum, (= *schut*) putamen; *doppen (= kuf) acus (—uris n.), apluda (Plin.).*
doppen, valvula eximere, a valvulis separare.
dor, aridus, torridus, exilis, macer, osseus, exsiccus (Quint.), arens, siticulosus; (= *bladerloos*) foliis nudatus; *d. zijn arere; d. maken arelacere; d. worden arescere, (= bladerloos worden) foliis nudari.*
doren, *zie doorn.*
dorheid, ariditas, sitis (—is f.), macritas, exilitas.
dorp, pagus, vicus; *hij dorpen pagatum, vicatum; tot een d. behoorende paganus, vicanus.*
dorpel, limen (—inis n.).
dorpeling, paganus, vicapus.
dorren, arescere.
dorschen, pertosis flagellare, eudere (Col.), terere, triturare (Sidon.); *het d. tritura.*
dorschvlegel, fustis (—is, m.), pertica (Plin.).
dorschvloer, area.
dorschwagen, tribunal.
dorst, sitis (—is f.); *d. hebben sitire.*
dorsten, sitire; *hij dorst naar bloed sitit sanguinem.*
dorstig, siticulosus, sitiens; *d. zijn sitire.*
dorstigheid, sitis (—is f.).
dos, ornatus (4).
dossen, ornare.
dounariere, * vidua nobilis.
douw, ietus (4), pulsus (4).
dozijn: een d. duodecim.
dra, mox, cito.
draad, filum, linum, acia (Cals.), tomix (—icis f.).
draagbaar, Subst. feretrum, ferculum; Adj. mobilis, qui auferri potest, vectabilis (Sen.).
draagbalk, column (—inis n.).

draagband, balteus.
draagbed, lectica.
draagbedje, lecticula.
draagboom, vectus (—is m.) (Claud.).
draaggeld, vectura.
draagkoets, lectica, sella gestatoria (Suet.).
drauglijk, tolerabilis.
draagloon, vectura.
draagstoel *zie draagkoets.*
draai, flexus (4), gyrus.
draaibank: *op de d. bewerken perficere in torno* (*eig. op den draaibentel bewerken*), tornare.
draaibeitel, tornus.
draaibrug, pons (—antis n.) versatilis.
draaien, 1° Trans. torquere, obtorquere, contorquere, (= *omkeeren*) vertere; (*op de draaibank*) tornare; (= *ronddraaien*) circumagere, circumvertere, rotare, versare; (= *ombuigen of afwenden*) flectere, (= *rollen*) volvere, volutare; *iemand een rad voor de oogen d. verba dare alicui, fucum facere alicui; zich d. en wenden se ubique vertere, gedraaid tortus, tortilis, het d. vertigo (—inis f.), 2° Intr. circumverti; mijn hoofd draait vertigine labore; (= talmen) cunctari.*
draaijer, tornator (Firm.).
draaierij, flexio.
draailing, circumactio, rotatio, turbo (—inis m.).
draaikolk, vertex (—icis m.) (*of vortex*), vorago (—inis f.); *vol draaikolken verticosus.*
draaikunst, ars (artis f.) tornandi.
draaiwind, turbo (—inis m.).
draak, draco (—onis m.); *den d. met iemand stekem aliquem ludibrio habere.*
drab, faex (faecis f.), sedimentum.
drabbig, turbidus.
drachme, drachma.
dracht (= *last*), onus (—uris n.), fascis (—is m.), sarcina; (= *bloeding*) vestitus (4), cultus (4); (= *zwangerschap*) graviditas, fetura, fetus (4); *in een d. uno fetu, (= ettering) nappuratio; iemand een d. slagen toedienen male mulcare aliquem.*
drachtig, fetus, foridus, gravidus.
drachtigheid, graviditas.
dradig, fibratus.
draf, gradus (4) citatus, glomeratio (Plin.).
dragelyk *zie dranglyk.*
dragant (= *boksdooen*) tragacantha.
dragantgom, tragacanthum.
dragen, ferre, portare, gerere, gestare, vehere, sustinere, supportare; (= *toeschen*) bijulare, succollare, (= *duiden*) ferre, sufferre, tolerare, sustinere, perferre, (= *etteren*) suppurare, (= *voortbrengen*) ferre, efferre; *een kind op den arm d. puerum in manibus gestare, iemand op de handen d. aliquem in oculis ferre (of in sinu gestare); lasten op den rug d. onera dorso gestare; een last op het hoofd d. onus accipere capite; iets om den hals d. aliquid filo suspensum e collo gerere; in een draagstoel door de stad gedragen worden lectica ferri (of portari, gestari of vehi) per urbem; ik draag alles by mij omnia mea mecum porto; naar het graf d. efferre; onder het hart d. in utero gestare, in alvo continere; mijne beenen willen mij niet meer d. ora me destituunt; een last kunnen d. oneri ferendo (accommodatum) easse; zich laten d. gestatione uti, sella vehi; het ijs draagt glacies durata est et alta congelata; mijne oogen d. per oculi mei satis prospiciunt, oculis satis prospicio; zoo ver de oogen d. quo longissime oculi conspectum ferunt; een klee d.*

vestem gerere (of gestare), veste indutum esse (of indui, amictum of ornatum esse), veste uti; een *zwaard d. gladio cinctum (of accinctum) esse; de wapenen d. arma tractare; op het hoofd d. (b. v. een helm) capite gestare; aan den vinger d. digito gestare; iets niet mogen d. jure alicujus rei carere (Pl. Ep.)*, een boom draagt niet alle jaren arbor non continuis annis fructum affert; ik draag den naam van Titus est mihi nomen Tito (of Titus, some Titi); de kosten d. sumptus tolerare; iemand een deel van iets laten d. aliquem in partem alicujus rei vocare; ik behoef alle oorlogskosten te stellen d. omnem sumptum belli polliceor; het d. portatio, gestatio, vectio, (=gebruik) usus (4).

drager, gerulus, gestator, bajulus; (van een draagstoel) lectorarius; (van een lyk) clivicus.

dragon, draconculus (Plin.).

draineerbuis * tubus fictilis.

draineeren, * tubis fictilibus agrum siccare.

drakenbloed (zeher plantensoort), dianabris (=is f.).

dralen, cunctari, cessare, morari, tergiversari; het d. cunctatio, mora; dralend (Ado.) cunctanter, tergiversanter (Vell.).

draler, cunctator, cessator.

draling, cunctatio, mora, tergiversatio (Gell.).

drang: de d. der omstandigheden necessitas.

drangreden, causa.

drank, potus (4), potio, sorbitio; aan den d. verstaafd violentus; (=afkooksel) decoctum; warme d. calda, caldum (Plaut.).

drankje, sorbituncula (M. Emp.) (=geneesmiddel) medicina, medicamentum.

drankoffer, sic plengoffer.

drassig, aliginosus, paludosus (Ov.); drassige plaats illuvies (b f.).

draven, totutum currere, * citato equo vehi.

dreef, (=laan) ordo (=inis m.) arborum, ambulacrum; ik ben goed op mijn d. omnia mihi prospera succedunt.

dreg, ancora.

dregtouw, ancorale (=is n.).

dreigement, minatio, comminatio; dreigementen minae.

dreigen, minari, minitari, comminari, interminari; met iets d. minari aliqua re; de muur dreigt instorten murus ruinam minatur; iemand met iets dreigen alicui aliquid minari.

dreigend, minax (=acie), minitabundus, plenus minarum, atrox (=ois), trux (=ucis), truculentus.

drek, etercus (=bris n.).

drempel, limen (=inis n.); iemand d. betreden limen alicujus intrare (of transire); iemand niet over zijn d. laten komen prohibere aliquem limine tectoque; den voet niet over den d. zetten pedem limine (of domo sua) non efferre; vele jaren niet over den d. komen multis annis non transire domus suae limen.

drenkeling, submersus.

dranken: iemand d. alicui potum praebere; het vas d. pecūtri potionem dare, pecus ad aquam ducere (of aquatum ducere), pecus adquare (Suet.); (=met vocht laten doortrekken) irrigare, satiare, saturare, perfundere.

dreutelen, tardo gradu incedere, lente incedere.

dreunen, tremiscere, tremere, quassari, consonare; doen d. tremefacere, quassare.

drenning, tremor.

dribbelen, trepidare.

drie, tres; d. aan d. terni.

driedeelig, tripartitus.

driedubbel, triplex (=ois), triplus, tergeminus.

drieduizend, tria milia (met Gen.).

driessenheid, trinitas (Cod. Just.).

driehoek, triangulum (Cels.), trigonum (Varr.).

driehoekig, triangulus, trigonus (Manil.).

driehonderd, trecenti.

driehoofdig, triiceps (=cipitis).

driehoornig, tricornis (Plin.).

drielingen, tergemi filii (Plaut.); d. baren triplicem partum procreare.

driemaal, ter; d. grooter triplo major.

driemaandelijkach, trimestris (Varr.).

drieman, triumvir

driemaster, * navis (=is f.) tribus malis instructa.

driesprong, trivium.

driest, insolens, procas (=acie), proterrus.

driestheid, insolentia, procacitas, proterritas.

drietal, trias (=dis f.) (M. Cap.), ternio (=ois n.),

trinitas (Cod. Just.), semis (=is m.) (Vitr.).

drietand, tridens (=ntis m.), fuscus.

drietandig, tridens (=ntis), tricuspis (=dis) (Ov.).

drievoot, cortina, tripus (=dis).

drievootig, tripes (=dis).

drievoud, triplum.

drievoudig, triplex (=ois).

driezijdig, trilatrus (Front.).

drift, (=toorn) ira, (=hurtsloet) perturbatio animi, cupiditas, libido (=inis f.), zyne driften botengelen moderari animo, (=haastigheid) instantio, (=stroom) aestus (4), velerrimus cursus (4); (=kudde) armentum, gregis (gregis m.).

driftig (=oplopend), iracundus; (=vertoorn) iratus, ira incensus; d. worden ira incendi, exardescere, irasci, iracundia inflammari (of efferri); iemand d. maken facere aliquem iratum, irritare aliquem (of iram alicujus); d. op iemand iratus alicui.

driftigheid, iracundia.

drijfhout, * ligna (=orum) in mari fluitantia.

drijfijze, * glacies (b f.) fluitans, (in rivieren) * glacies quam flumina trudent.

drijfkuust, caelatura.

drijfrol, turbo (=inis m.).

drijfwerk, caelatura.

drijven, 1°. Trare. (=door stooten, stagen enz. in beweging brengen) agere, pellere, propellere, trudere, (in de rondte) versare, movere; d. naar propellere in; het vas naar de walde d. pecus agere pastum, pecus propellere in pabulum; d. uit (of van) abigere ab (of ex), exigere (ex) aliqua re, pellere aliqua re (of ex of de aliqua re); uit den staat d. civitate pellere, expellere (ex) aliqua re, depellere (de) aliqua re, ejicere aliqua re (of ex of de aliqua re), deijicere ex (of de), exturbare ex; hem en weer d. agitare; in iets d. agere in aliquid, adigere alicui rei (of in aliquid) (b. v. een wig in een boom cunem arbori, een spijker in een balk clavum in tignum), pellere in aliquid (b. v. in ballingschap in exsilium), compellere in aliquid (b. v. de vijanden in de rivier hostes in flumen, de schepen in de haven naves in portum, in de engte in angustias); iemand een speer in de borst d. alicui ferrum per pectus adigere; naar boven d. sursum exprimere, exprimere in altum (of in altitudinem), erigere in eminentiora (b. v. water); zynwaarts d. obliquum agere; voor zich uit d. ante se agere, proturbare; tot iets d. agere (of impellere of mittere) ad aliquid;

iemand d. om te urgere aliquem ut, instare alicui ut; *kevig d. etiam atque etiam instare atque urgere; de nood drijft iemand necessitas cogit (of urget) aliquem; de nood drijft iemand om te necessitas adducit aliquem ut; iets ver d. longe procedere in aliqua re; iets te ver d. modum excedere in aliqua re; het tot het uiterste d. ultima experiri; drijf mij niet tot het uiterste ne me iratum reddas; de vijand tot het uiterste d. hostes ad summam desperationem adducere; Epicurus drijft het zoo ver dat hij beweert, dat Epicurus eo rem demittit (met Aca. o. Inf.); (= figuren in iets slaan) caclare; gedreven werk opus (—bris, m.) caelatum; handel d. mercaturam facere; zeerooverij d. piratiam facere; landbouw d. agrum colere, studere agriculturae; een handwerk d. artem exercere; den spot met iemand d. aliquem ludibrio habere (of ludificari); 2°. Intr. fluctuare, fluctuari, fluitare, jactari; het schip drijft hulpeloos op de baren navis fluctibus jactatur; het schip laten d. navem ventis permittere ferendam; de wolken d. boven ons hoofd nubes supra caput nostrum feruntur; de vogels d. op hunne vleugels door de lucht nter sustinet volatus avium; onw. op zijn eigen wielen d. nare sine cortice (Hor.); (= nat zijn) permadescere; de vloer drijft van zijn pavementum natat vino.*

drijver (van een v. enz.), actor; (= snijder af gra-verder) caelator.

drillen (= met bewegen) vibrare; (= oefenen) exercere.

dringen, 1°. Intr. penetrare, irruere, irrupere, descendere; nie doordringen; 2°. Trans. urgere, instare (met Dat.); (= aandringen) impellere, premere, cogere, astringere; het d. impulsio.

dringend, supplex (—leis), humilis, sollicitus; een dringende zaak res (b. f.) praesens; een dringende behoefte (of nood) urgens necessitas; op mijne dringende bede orante me atque obsecrante; de zaak is niet d. nihil urget; Adv. vehementer, magnopere, etiam atque etiam.

drinkbaar, potabilis (Aus.), potui accommodatus, salubri potu; niet d. insalubris potui; eetbare en drinkbare zaken esculenta (—orum) et potulenta (—orum).

drinkbak (voor een) pisina.

drinkbakje, vas (vasis n.) potorium.

drinkbeker, poculum, cyathus, calix (—leis m.), scyphus, scaphium.

drinkbroeder, compotor, combibo (—onis), sodalis (—is).

drinkbroer, potor, potator, vinolentus.

drinken, bibere, potare, haurire, sorbere, (= gewoonlijk d. uti (met Abl.); (aan den drank zijn) vino deditum esse (of indulgere); uit iets d. bibere (ex) aliqua re; uit hetzelfde glas d. eodem poculo uti; duchtig d. perpetare, in multum vini procedere, vino se obruere, op iemands gezondheid d. salutem alicui propinare; bij het oem d. potione cibo immiscere; iemand iets te d. geven alicui aliquid bibere dare; het d. potio; iemand d. geven alicui bibere dare, ministrare alicui bibere.

drinkgelag, potatio.

drinkgeld, corollarium (nummorum).

drinkglas, nie drinkbeker.

drinkpanning, nie drinkgeld.

drinkster, potrix (—leis).

drinkvat, vas (vasis n.) potorium.

drinkwater, aqua potoria.

droef, nie droevig.

droefenis, nie droefheid.

droefgeestig, tristis, maestus, melancholicus.

droefgeestigheid, maestitia, tristitia, maestitudo (—leis f.).

droefheid, tristitia, maestitia, maeror.

droesem, faex (faecis f.), sedimentum, crassamentum.

droevig, tristis, maestus; (= jammerlijk) miserialis.

drogen (= droog maken), siccare, exsiccare, insolare (Col.), arefacere (Lucr.), torrefere (Virg.), torrefacere (Col.); (= afvegen) abatergere, extergere; in de zon d. in sole siccare (of pandere), sole dare; de tranen d. lacrimas abatergere; (= droog worden) siccescere, exsiccascere, assiccascere (Col.); in de zon d. in sole siccari; de tranen d. mel lacrimae cito arescunt.

drogerij, herba medica (siccata).

droging, siccatio.

drogist, * qui herbas medicas venditat.

drogreden, captio (dialectica of sophistica), sophisma (—stis n.) (Sen.), conclusiuncula fallax (—sis f.); een d. wederleggen sophisma diluere, captionem rebellere (of discutere).

drogredenaar, sophista.

drollig, jocularis, jocosus.

drom, caterva, turba, moles (—is f.) (Virg.); (= ruitende) turma; bij drommen catervatim, turmatim.

dromedaris, camelus dromas (—adis) (Curt.), camelus Bactriae.

dronk, haustus (4).

dronkaard, potator, obrius, vinolentus.

dronken, ebrius, vinosus, temulentus, potus (Hor.); duchtig d. bene potus.

dronkenschap, ebrietas, ebriositas.

droog, siccus, aridus, exsiccatus, torridus siccitate; *oneig. een droge rede oratio jejuna (of frigida); d. maken siccare, exsiccare, arefacere, insolare (Col.); d. worden siccescere, areferi, interarescere; d. zijn arere; op het droge in siccis; zijn koeltes op het droge hebben in vado esse; d. brood panis (—is m.) siccus; een droge hoest tussis (—is f.) siccis; Adv. d. weg simpliciter.*

droogdoek, mantile (—is n.).

droogheid, siccitas; (*oneig.*) jejunitas.

droogje: op een d. witten * nihil bibere; ik wil op een d. * nihil habeo quod bibam.

droogrek, * regulas siccatorias.

droogstok, * regula siccatoria.

droogte, siccitas, ariditas; (*oneig.*) jejunitas; *langdurige d. siccitates (—lum f.).*

droogvoets, * siccis pedibus.

droom, somnium, insomnium (Tac.), in den d. per somnium, in somnis, per quietem, in quiete; een d. hebben somnare, speciem videre in quiete; een aangenamen d. hebben jucundum somnium videre; een wonderlijken d. hebben mirum somnium somnare; een d. uitleggen somnium interpretari (of conjicere); het komt mij als een d. voor somnio similis res mihi videtur; vele drommen koren nat multa somnia vera evadant, somnia uit den d. helpen aliquem meliora docere.

droomen, somniare.

droomer, somniator.

droomerig, somniculosus.

droomerigheid, somnolentia (Sidon Ep.).

drop, (= droppel) gutta, stilla; (= het d. oppeten) stillucidum; (uit den regen in den d. komen de

fumo ad flammam ire (Amm.), versura solvère (Ter.); *in den d. staan stillicidio expositum esse*, (= *af-treksel van zoet hout*) * extractum liquiritiae.

dropje, guttula, gutta.

droppeel, *nie* drop; *droppele hollen steenen uit* gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo, *bij droppele guttatim*, stillatim.

droppeelen, stillare, rorare, labi.

droppeelpis, stranguria.

droppeelwijze, guttatim, stillatim.

dropsteen, * stalactita.

druif, *omnis uvae*, racemus uvae (Virg.); *druiven* uvae.

druilen, caesare.

druiloer, cessator.

druipbaden, balneae penales (Plin.).

druipen, stillare, destillare, rorare; *d. van bloed* madere sanguine; *een van bloed druipende dolk* pugio (— *onis m.*) stillans; *op (af in) iets laten d. instillare* alicui rei; (= *afgevoeren worden bij een examen*) non satisfacere, non probari.

druipnat, madidus, madens.

druipneus, nasus stillans.

druipooog, oculus grummosus; *druipooogen hebbend* lippos.

druipsteen, * stalactita.

druisen, atropere, *zie aandruijen en indruisen*.

druiveblad, pamptus.

druiveboom, *nie* wijnstok.

druivealeser, vindemiator.

druivennat, latex (— *is m.*) Lyaeus (Virg.).

druivenoogst, vindemia.

druivenpers, torcular (— *aria n.*).

druivenplukker, vindemiator.

druivenrank, palmas (— *itis m.*), sarmentum.

druivensap, uverum sucus.

druiventros, uva.

druivepit, vinaceus.

druiveschil, cortex (— *is f.*) uvae (Plin.).

druivesteel, racemus (Plin.).

druk, 1° *Subst.* pressus (s), pressio, compressio, pressura; (= *zwaarte*) onus (eria n.), pondus (— *eria n.*, (= *bezwaar*) acerbitas, iniquitas, injuria, incommoda (— *orum*), iniuria, aerumna, sollicitudo (— *inis f.*); *harde d. der heerschappij* imperii acerbitas; *onder den d. van zware belastingen gebukt gaan* multitudo tributorum premi; *den d. van den oorlog gevoelen* incommoda belli sentire; *de d. der tijdsomstandigheden* iniquitas (of injuria of acerbitas) temporum; *onder den d. der slaavernij houden* servitute oppressum tenere; (= *het boekdrukken*) een boek in d. geven * librum typis describendum curare, * librum prelo subijcere, librum edere (of emittere of vulgare); (= *uitgave*) editio, * typi; 2° *Adj.* negotiosus, occupatus; *hij heeft het daar zeer d. made* multus in eo negotio est; 3° *Adv.* d. bezoeken frequentare.

drukfeil, { * mendam typographicum.

drukfout, {

drukiukt, * atramentum librarium.

drukken, premere, imprimere, opprimere, compressere, urgere, niti; (= *knellen*) urere, atterere, obterere; (= *kwellen*) pungere, mordere, vexare, cruciari; *tegenaan d. apprimere*; *iemand aan zijn hart d. amplecti* (of complexi of amplexari) aliquem, premere aliquem ad pectus (of ad corpus) eum; *iemand onstuimig aan zijn hart d. invadere* pectus alicujus amplexibus; *iemand de hand d. manum alicujus prensare*; *iemand iets in de hand d. dare* alicui aliquid in manum; *dood d. elidere*,

elidere et exanimare; *iets drukt zwaar op iemand* aliquid incumbit alicui grave eumque premit (Sen.); *lunen d. * linteum formis pingere*; *een boek d. librum typis (of litterarum formis) describere (of exscribere)*; *een boek op nieuw d. * librum repetere*; *een boek laten d. librum typis describendum curare*.

drukker, * typographus.

drukkerij, * officina typographica.

drukking, *zie* druk.

drukkunst, * ars (artis f.) typographica.

drukpers, * prelum.

drukte, (= *bezigheid*) occupatio; (= *volheid*) frequentia.

drup, drupje, druppel, druppelen, druppeltje, *zie* drop, dropje, droppeel, droppeelen, droppeeltje.

dubbel, duplex (— *is*), duplex, duplaris (Macr.), geminus, * anceps (— *ipitis*), geminatus; *d. zooveel* duplex, alterum tantum; *soldaat met d. rantsen* duplicarius miles (— *itis*).

dubbelhartig, perfidus, fraudulentus, bilinguis (— *is*) (Virg.), dolosus.

dubbelhartigheid, perfidia.

dubbelzinnig, ambiguus, perplexus, medius, anceps (— *ipitis*).

dubbelzinnigheid, ambiguitas.

dubieus, dubius.

duchten, *zie* vreezen.

duchtig, bene, vehementer, magnopere; *d. dronken* bene potus; *d. afrosen* malo mulcare.

duel, pugna singularis, certamen (— *inis m.*) singularis.

duelleeren, ex provocatione dimicare, certamen singulare inter se inire, in certamen (singulare) cum aliquo descendere, certamen singulare cum aliquo inire; *met den dagen d. ferro* cum aliquo decernere.

duet, versus (— *uum m.*) alterni, duorum (of binorum) cantus (s).

duf, mucidus, putidus, longo situ corruptus, situm rucidus.

dufsteen, tofus.

duidelijk, manifestus, clarus, luculentus, perspicuus, lucidus, liquidus, planus, explicatus, facilis intellectu; *het is d. patet*, liquet; *d. maken* explanare; *d. en eenvoudig* enucleatus; *d. schrift* scriptura lecta facill.

duidelijkheid, perspicuitas, claritas.

duiden, interpretari, explicare.

duiding, interpretatio, explicatio.

duif, columba, columbas; *van duiven* columbinae.

duifje, columbulus (Pl. Ep.).

duig, lamina (Plin.); *in duigen vallen* everti.

duiken, mergi, urinari.

duiker, urinator.

duikerklok, testa urinatorum.

duim, pollex (— *is m.*); (= *1/12 voot*) uncia; *onder den d. krijgen* in potestatem redigere, *onder den d. houden* in potestate retinere.

duinen, arenae litores.

duister, obscurus, tenebrosus, caliginosus, opacens (Virg.), ater (Lucr.); (= *ombagrijpelyk*) obscurus, involutus, perplexus; *een weinig d. subobscurus*.

duisterheid, { obscuritas, tenebrae, caligo (— *is*).

duisternis, { nis f.)

duivel, diabolus (Eccl.), daemon (— *onis*) (Eccl.).

duivelbanner, exorcista (Jul. Firm.).

duivelsch, scelestus, execrabilis.

duivelsdrek, * asus foetida.

- duivenaard: naar *d. columbatum* (Poet. in Anthol.), *columbatum* (Gell.).
 duivenboon, eicer (—*ſris n.*) *columbium*.
 duivendrek, ſimul *columbium*.
 duivenei, ovum *columbium*.
 duivenhok, } *columbarium*.
 duiventil, }
 duizelen: ik *duizel* (of *het duizelt mij*) vertigo me caput, mentis turbine agor (Ov.).
 duizelig, vertiginosus (Plin.).
 duizeling, vertigo (—*ſus f.*).
 duizend, mille (*Adj. indecl. of Subst. in sing. indecl.*); *d. menschen* mille homines, mille hominum; twee *d. menschen* duo millia (—*ium*) hominum; *d. bevattende* millarius.
 duizendblad, millefolium (Plin.), myriophyllum (Plin.).
 duizenderlei, mille generum; op *d. wijze* mille modis.
 duizendguldenkruid, centaureum (Plin.), centaurion (Plin.), febrifuga (App.).
 duizendjarig, mille annorum.
 duizendkleurig, mille coloribus.
 duizendmaal, milles; wel *d. sexcenties*.
 duizendpoot, millepeda.
 duizendschoon, amarantus (Ov.), gromphaena (Plin.).
 duizendste, millesimus.
 duizendvormig * mille formis.
 duizendvoud, milles tantum.
 duizendvoudig, zie duizenderlei.
 duizendwerf, milles.
 duldeloos, intolerabilis, intolerandus.
 dulden, pati, tolerare, ferre; *niet d. (= niet toegelaten)* non sinere.
 dun, tenuis, gracilis, exilis, subtilis (Lucret.); (= *ver uit elkander*) rarus; (= *mager*) macer; (= *versleten*) tritus, attritus; (= *nauw*) angustus; (= *waterig*) dilutus, liquidus, tenuis; *dunne lucht* coelum tenue; *zeer d. praetenuis*, pertenuis; *d. maken* tenuare, extenuare, attenuare, (= *verduinnen*) diluere; *liqueſcere*; *een bosch d. silvam* coluere (Cato); *d. worden* rareſcere, (= *mager worden*) macreſcere.
 dunharig, raripilus (Col.).
 dunheid, tenuitas, exilitas, gracilitas.
 dunk, tenuis.
 dunk, opinio.
 dunkon, videri.
 dunnen, tenuare, extenuare, attenuare; *het d. extenuatio*.
 dunnetjes, tenuiter.
 dunsel, lactucula (Col.).
 dupe: *d. worden* decipi.
 dupaeren, decipere, deſtituere.
 duplicaat, exemplum.
 duren, durare, manere, permanere, tenere, vigere, stare; *lang d. longum* esse, diuturnum esse; *niet lang d. non diu* manere (of *permanere*); *het duurt lang* longum est; *het zal niet lang d. of prope adest* quum; *even lang d. als tamdiu* vigere quam, aequalis esse (met *Dat*); *d. tot* permanere ad, vigere usque ad, manere usque ad; *een eeuw d. * unius aeculi finibus* terminari.
 durven, audere, ik *zou d. ausim*.
 dus, igitur, itaque, ergo; *en dus atque adeo*.
 dusdazig, talis, ejusmodi.
 dusverre: *tot d. hucusque*, hactenus.
 dutje (= *middaglaapje*), somnus pomeridianus, insititius somnus (Varr.).
 duur, 1° *Adj.* carus; 2° *Adv.* magno, care; *d. in staan* komen magno stare pretio; *duurder* pluris; *het duurt* maximo, plurimo; 3° *Subst.* tempus (—*ſris n.*), spatium; *lange d. stabilitas*, diuturnitas, longinquitas; *van langen d. diuturnus*; *kort van d. brevis*, fugax (—*ſois*); op den *d. per longum tempus*; *geen d. hebben* angere animo.
 duurte, caritas, magnus pretium; *d. der levensmid-*
delen caritas annonae, annona cara, inopia rei frumentariae; *ten tijde van de d. per* annonam caram; *d. veroorzaken* annonam incendere (of *flagellare* of *exandefacere*); *er ontstaat d. annona* carior fit; *de d. neemt toe* annonae caritas increbrescit, annona crescit (of *ingravescit*); *de d. neemt af* annona vilior fit; *er heerschte d. in de stad* annona promebat urbem.
 duurzaam, perennis, proprius, vivax (—*ſois*), jugia, firmus, solidus, stabilis, diuturnus; *niet d. fragilis*, caducus, fluxus, brevis; *d. zijn* firmitatem (of *stabilitatem* habere, stabilem ac firmum esse, duurzaamheid, stabilitas, firmitas, diuturnitas, perennitas, perpetuitas.
 duw, pulsus (4).
 duwen, trudere, protrudere.
 dwaalleer, doctrinae erraticae (of *falsae*).
 dwaalleeraar, * qui falsam doctrinam profitetur.
 dwaallichtje, * ignis (—*ſis m.*) fatuus.
 dwaalster, nie planeet.
 dwaalweg, itineris error; op *dwaalwegen* vervallen labi, errare, in errorem induci (of *rapi*), a vero abduci, transversum agi; *van den d. terugbrengen* ab erroris via revocare (Ang.).
 dwaas, stultus, stolidus, fatuus.
 dwaasheid, stultitia, stoliditas, fatuitas, dementia; *die vroeger d. illa superior* stultitia; *niets dan dwaasheid* begaan omnia stulte agere, iemands dwaasheid verdragen alicujus stultitiae et ineptiae devorare.
 dwalen, errare, errore vagari, omeg. errare, (per errorem) labi, in errorem versari, errore captum esse, falli; *met opzet d. scientem* volentemque errare, consilio labi; *gewoelig d. longe* (of *procul* of *tota via*) errare.
 dwaling, error, erratum, fraus (—*ſis f.*).
 dwang, vis, necessitas; *zonder d. zie* vrijwillig; *niet d. vi* coactus.
 dwangnagel, redavia, paronychium (Plin.).
 dwarrelen, huc illic ferri.
 dwarrelwind, turbo (—*ſis m.*).
 dwars, transversus, transversarius, obliquus; *d. zijn* (= *tegenstraven*) repugnare; *d. richten* obliquare; *d. over de markt gaan* transverso foro ambulare.
 dwarsbalk, transtrum, tignum transversum, aries (—*ſis m.*); *dwaarsbalken* transversaria (—*orum*).
 dwarsboom, } repugnare, adversari.
 dwarsdrijven, }
 dwarsdrijver, pervicax (—*ſois*).
 dwarslat, jugum.
 dwarslijn, linea transversa.
 dweepster, mulier (—*ſis*) superstitiosa (of *fanatica*).
 dweepziek, superstitiosus, fanaticus.
 dweepzucht, superstitio.
 dweil, penicillum (Col.).
 dweilen, aluere.
 dwepen, vaticinari, insanire; *met iets d. ardere* (of *flagrare*) amore (of *studio*) alicujus rei; *dwepen* superstitiosus, fanaticus.
 dweper, homo (—*ſis*) superstitiosus (of *fanaticus*).
 dweperij, superstitio.
 dwerg, pumilio (—*ſis*), nanus.
 dwergin, nana (Lamp.).
 dwingeland zie despoet.

dwingelandij *sic* despotisme.

dwingen, oogdre (*met* Inf. of ut), adigere (*met* ut) *nich* *selven* d. sibi vim facere; *tot een besluit* gedwongen worden invitum decernere; *niemand*

mag volgens de wet gedwongen worden om wat te koopen *lex ab invito vetat emi; de wil laat sich niet d. voluntas ocoi non potest.* dwingerig, perversa (—acus).

E.

eb, ebbe, aestuum marinarum recessus (4), aestus recessus (4); *tijdens de e. minnente* aestu; *e. en vloed* marinarum aestuum accessus (4) et recessus (4), alterni motus (—um m.) maris affluentis ac refluxus, *de zee heeft e. en vloed* aestus maris accedunt et recipiunt; *de e. begint* aestus minuit (of decedit), *ondae recedunt; in 24 uren is er tweemaal e. en vloed* bis affluit bisque remeant aestus maris vicinis quaternisque semper horis; *naarmate het vloed of e. is* utaque exaetuat aut deficit mare.

ebben, recedere, decrescere.

ebbenhout, ebēnus (Virg.).

echo, (voci) imago (—inis f.), vox (voci f.) re-
ciprocā (of resiliens of repercussa), echo (—us f.) (Plin.); *een e. geven* voci respondere, voci resonare, vocem reddere (of remittere); *de kromming van den berg veroorzaakt een e.* montis anfractu vox repercutitur; *daar is een evenwoudige e.* ibi septies eadem vox redditur; *de roem is als het vloed of e. der deugd* gloria virtuti resonat tanquam imago.

echt, 1° Adq. verus, germanus, genuinus, sincerus, putus, merus; (= *wettig*) legitimus, certus; 2° Subst. *sic* huwelijk.

echtbreken, adulterare, moechari (Catull.).

echtbreker, adulter, moechus.

echtbreekster, adultera, moecha (Hor.).

echtbreuk, adulterium.

echtebed *sic* huwelijksbed.

echtelieden, concubines (—um).

echteloois, caelebs (—ibis) (ook coelebs).

echten: *iemand e.* agnoscere aliquem filium (of aliquam filiam).

echter, tamen, atque, antem (*niet vooraan te plaatsen, heeft het tweede woord*).

echtgenoot, maritus, vir, conjux (—igis).

echtgenote, uxor, conjux (—igis).

echtheid, *wordt nietgedrukt door omschrijving met echt*.

echtscheiding, divortium, recessio matrimonii.

ecolat, turbine.

eclipse, defectus (4), eclipsis (—is f.).

eclipseeren: *gedeliceerd* worden delicere.

economie, frugalitas.

economisch, frugalis.

economiseeren, compendii facere.

edel, nobilis, generosus, amplus, ingenuus, liberalis; (= *verheeren*) excoelus, altus, divinus; (= *kostelijk*) excellens, generosus, laetus, pretiosus.

edelaardig, generosus, altus.

edelaardigheid, generositas.

edelachtbaar, * amplissimus.

edelgesteente, gemma, lapis (—idis m.); *wif edelgesteenten gemaakt* gemmas; *met edelgesteenten versierd* gemmatus.

edelman, vir nobilis.

edelmoedig, liberalis, generosus, largus.

edelmoedigheid, liberalitas, generositas.

edelvrouw, mulier (—bris) nobilis.

edict, edictum.

edik, *sic* axijn.

editie, editio.

edoch, *sic* doch.

educatie, educatio.

eed, iurjurandum (Gen. iurjurandi); (= *krijgseed* of *dienseed*) sacramentum; *een valsche e.* falsum iurjurandum, perjurium; *een e. formuleeren* (= *de bewoordingen van een e. vaststellen*) iurjurandum (of iurjurandi verba) concipere; *van iemand een e. verlangen* ab aliquo iurjurandum exigere; *een e. aanbieden* iurjurandum offerre; *iemand een e. aanbieden* iurjurandum alicui deferre; *den e. afwijzen* iurjurandum referre; *het komt tot een e.* res venit ad iurjurandum; *iemand den e. vooreggen* iurjurandum (of sacramentum) praesere alicui; *den e. nazeggen, dien iemand vooregt* aliquo praesente iurare, iurare in verba quae aliquis concepit; *een e. afleggen* iurjurandum dare (of iurare), iurare; *een valschen e. doen* pejerare, perjurare; *een ghechtigen e. zweren* verbis conceptis iurare; *den e. afgelegd hebbende* iuratus, iurjurando strictus; *den e. van trouw zweren* in verba iurare; *in iemands handen den e. afleggen* iurare in verba alicuius, sacramentum dicere apud aliquem, sacramento (of sacramentum) dicere alicui; *beroid zijn om een e. te doen* paratum esse iurare; *den krijgseed niet willen afleggen* sacramentum detrectare; *iemand den e. afnemen* iurjurando (of iurjurandum of ad iurjurandum) aliquem adigere, aliquem sacramento rogare (of adigere), aliquem iurare iubere, iurjurandum exigere ab aliquo; *iemand een e. op den bijbel laten afleggen* * aliquem tenentem literas sacras iurare iubere; *den e. ontvangen* iurjurandum accipere; *iemand den e. kwijtschelden* alicui iurjurandi gratiam facere, iurjurandum remittere; *iemand van zijn e. ontslaan* aliquem iurjurando liberare, aliquem religionis exsolvere, aliquem sacramento solvere; *den e. houden* iurjurandum servare (of conservare), religionem conservare; *den e. breken* (of *schenden*) iurjurandum non servare (of conservare), iurjurandum negligere (of violare of migrare), sacramentum negligere (of rumpere); *nich door een e. verbinden* iurjurando se obstringere; *nich wederkerig door een e. verbinden, om niet te jurejurando ac fide inter se sancire, ne; iets door een e. bevestigen* iurjurando affirmare aliquid; *bij eede jurejurando* (interposito).

eedsaflegging: *de e. zal plaats hebben* iurjurandum dabitur; *de e. heeft plaats gehad* iurjurandum datum est.

eedsafneming, iurjurandi adactio.

eedsbreker, perjurus.

eedsbreeder, perjura mulier (—bris).

eedsbreuk, perjurium.

eedsformulier, iurjurandi verba (—orum) (of formula).

eedgenoot, foederatus, societate junctus.

eedgenootschap, foedus (—bris m.).

eedgeespan, conjunctio, consensio.

eedschender, perjurus.

eedschennia, perjurium.

eaga, conjux (— ūgis m. en f.).
 eak, (= eikenachore) cortex (— ūcis m.) quercūs.
 eekhoorn, sciurus.
 eelt, callam; s. hebben callōre; s. krijgen callescere.
 eeltachtig, callosus; s. zijn callōre; s. worden callescere.
 eeltachtigheid, callositas.
 eeltig, zie eeltachtig.
 een, unus; als onbep. lidwoord onvertaald, niet één nullus, ne unus quidem; maar dan een non unus; de een — de ander alter — alter, unus — alter, alius — alius; de een en ander unus et alter; de een of ander aliquis, quispiam; een van beiden alteruter.
 eend, anas (— ūtis f.); van een s. anatinus.
 eendebout, aenum anatinum.
 eendensi, ovum anatinum.
 eendenkooi, anatum stabulum.
 eendenvijver, piscina anatinibus repleta.
 eendenkroos, lens (tis, f.) palustris, muscus aquaticus, alva.
 eendenjaacht, venatio anatum; op de s. gaan anates venatum ire (of proficisci).
 eendenvangst, * captura anatum.
 eendje, anatinula.
 eendracht, concordia, unanimitas.
 eendrachtig, concors (— rāis), concordia eon-junctus, unanimus.
 eenerhande, | ejuadem generis, par; van eener-
 eenerlei, | lei aard uniusmodi.
 eenhalmig, unicalamus.
 eenhandig, unimanus.
 eenheid, monas (— ūdis f.) (Maor.), unitas; een-
 getal bestaat uit eenheden numerus perficitur ex
 singularibus rebus; (oneig.) aequalitas.
 eenhoofdig: eenhoofdige regeering monarchia (Ca-
 pitol.).
 eenhoorn, monoceros (— ūtis m.), unicornus
 (Tert).
 eenig (in ontkennende minnen), ullus; (= waarvan
 slechts één aanwezig is) unicuique; hij is de eenige
 die gekomen is unus venit; eenige (Plur.) nonnulli;
 (= sommige) quidam; eenige weinige pauci.
 eenigerlei, ullus, quisque.
 eenigermate, | quodammodo, nescio quid, aliquo
 eenigszins, | modo, aliqua ex parte, utcumque.
 eenigheid, unitas, consensus (4), consensio
 eenjarig (= een jaar oud), anniculus, (— voor
 een jaar) annuus.
 eenkennig, timidus.
 eenkennigheid, timiditas.
 eenkleurig, unicolor, monochromus (Petr.), mo-
 nochromatus (Plin.).
 eenledig, unimembri (Ulp. Dig.), simplex (— ūcis).
 eenlettergrepig, monosyllabus.
 eenloepend; s. gezet coelebs (— ūbis).
 eenmaal, (= een enkele maal) semel; maar dan s.
 non semel; (= op zeker tijd) aliquando; (= op
 dan een of anderen tijd) quandoque, quandocun-
 que; (= eertijds) quondam; (= in de toekomst)
 olim; nog s. denovo, iterum.
 eenoogig, lousus, cocles (— ūtis) (Plin.).
 eenparig; het is ons aller eenparige wensch omnes
 (of universi) cupimus; (= zich zelve gelijk blij-
 vend sibi constans, aequalis; Ade. communi consensu.
 eenparigheid, consensio, consensus (4), constan-
 tia, aequalitas.
 eenpariglijk, communi consensu.
 eens, zie eenmaal; s. voor al semel; ik ben het
 met u s. tibi assentior, tecum facio; wij zijn het
 s. consentinus, convenit inter nos.

eensdaels, una ex parte; s. — anderdeels primo
 — tum, et — et.
 eensgezind, zie eendrachtig.
 eensgezindheid, concordia, unanimitas.
 eensklaps, subito, repente.
 eenstemmig, unistipis (Plin.).
 eenstemmig, zie eendrachtig en eenparig;
 Ade. communi consensu, universi suffragis.
 eenstemmigheid, consensio, consensus (4).
 eenstangelig, unicalis (Plin.).
 eentonig, * nulla varietate delectans, languens,
 languidus; een eentonige stem vox (— ūis f.) uno
 pressu oris obducta; een eentonige rede * oratio
 neque condita neque conspersa quasi verborum
 sententiarumque floribus.
 eentonigheid, una quadam spiritus ac soni inten-
 tio, quae Graece μουνοτονία vocatur.
 eenvoetig, monopodius (Lampr.).
 eenvormig, aequalis, uniformis (Tac. Dial.); zie
 eentonig.
 eenvormigheid, aequalitas, similitudo (— inis f.),
 uniformitas (Maor.).
 eenvoud, simplicitas.
 eenvoudig, simplex (— ūcis), brevis; (= rond-
 borstig) apertus; (in den stijl) demissus, inaffec-
 tatus; eenvoudige taal siccitas orationis.
 eenvoudigheid, simplicitas; (= natuurlijkheid)
 candor.
 eenzaam, solitarius, desertus, secretus; (= een-
 samen levend) solivagus.
 eenzaamheid, solitudo (— ūis f.), secretum,
 locus solus (of desertus).
 eenzijdig, iniquus praestudio (Ter.); een s. ge-
 vormd meech * homo (— ūis) uno genere exul-
 tus; een eenzijdig oordeel quasi curia sententia,
 een eenzijdige beschouwing der natuur cognitio
 contemplatioque naturae manca quodammodo atque
 inchoata, cognitio rerum solivaga et jejuna; s.
 over iets oordeelen * aliquid non ab omni parte
 ponderare, iets s. behandelen aliquid ex parte que-
 dam attingere.
 eenzijdigheid, (= partijdichheid) studium; in an-
 dero betrekken wordt het omschreven.
 eer, 1° Subst. honor, honestas, decus (— ūis m.);
 de laatste s. (die men aan een doode bewijst) honor
 supremus, officium supremum; iemand iets tot s.
 rekenen aliquid alicui laudi ducere (of in honore
 of laude ponere); het zich tot eens s. rekenen
 honori (of laudi of in gloria) ducere, tot s. ver-
 strekken honori (of laudi, decori of ornamento)
 esse; iemand s. aandoen (of tot s. strekken) ali-
 cui honorificum esse; iemand tot groote s. strekken
 alicui perhonorificum esse; het strekt u tot groote
 s. summo honori tibi esse; het nal u tot groote s.
 strekken tibi magno erit ornamento; uwe vriend-
 schap strekt mij tot s. amicitia tua mihi amplius est;
 iemand niet tot s. strekken alicui pudori esse; uwe zoon
 strekt u tot s. filius te dignus est; hetgeen tot s.
 strekt honestus, honorificus; s. verworven laudari,
 laudem merere; s. met iets inleggen laudem sibi
 parare (of colligere) aliqua re; aan God de s.
 geven Deo justum ac debitum honorem habere;
 in s. zijn in honore esse; in eere houden in honore
 habere, colere et observare; iets wordt in s. ge-
 houden honor est alicui rei; eere wien eere toe-
 komt * honor reddatur dignis; ter eere van iets
 honoris alicujus rei causa, ad honorem alicujus
 rei causa, ad honorem alicujus rei; iemand s. be-
 wijzen alicui honorem dare (of habere, tribuere,
 of deferre), honore aliquem afficere (of ornare,
 decorare of prosequi); iemand bijzondere s. bewijzen

praecipuum honorem alicui habere; iemand alle mogelijke *a. bewijzen* omni genere honoris aliquem prosequi, omni honore colere aliquem; iemand ook na zijn dood de grootste *a. bewijzen* alicui etiam mortuo honores maximos tribuere; iemand alle liefde om *a. bewijzen* aliquem liberalissime atque honorificentissime tractare; iemand de verschuldigde *a. bewijzen* alicui iustum ac debitum honorem tribuere; iemand koninklijke *a. bewijzen* alicui cultum regum praestare; iemand goddelijke *a. bewijzen* Deorum honores alicui tribuere, aliquem pro Deo venerari; zich goddelijke *a. laten bewijzen* coelestes honores usurpare; goddelijke *a. genieten* Deorum honoribus coli; iemand de laatste *a. bewijzen* supremo in aliquem officio fungi, suprema alicui solvere, alicui iusta facere (of praestare of persolvere); naar *a. streven* famam quaerere, honoribus inservire;
 (= goede naam) existimatio, fama, dignitas, iemand *a. krenken* alicujus existimationem offendere (of oppugnare, violare of lacerare), alicujus dignitatem labefactare, de alicujus fama detrahere; aan een meijer hare *a. benomen* alicujus famam et pudorem atterdere, pudicitiam alicui eripere (of expugnare), victorie aliquam; op zijne *a. gesteld* zijne famae (of dignitati) consulere, famae servire; de *a. niet bewaren* dignitati (of modestiae of famae) non parere; zijne *a. behouden* existimationem conservare, famam suam incolamem tueri; de *a. in gered* existimatio est integra; iemand *a. ophouden* alicujus dignitati consulere; hij heeft hare *a. prijsgegeven* pudicitiam prostituit; zijne *a. verliezen* bonam famam (of dignitatem) perdere, pudicitiam amittere; van zijne *a. berooft* infamia notatus, infamis; iemand in zijne *a. herstellen* ignominiosum in pristinum statum restituere; het geldt zijne *a. existimatio* mea (of fama of gloria) in ea re agitur, op zijne *a. bona fide*; behoudens de *a. salve fama* (of dignitate), met *a. honorifice*, cum laude, bene; een dood met eere mors (= rtis f.) honesta; 2o Adv. prius; 3o Conj. (= voordat) priusquam.
 eerambt, honor, munus (= is n.) honoratum (of honorarium); een *a. zoeken* te verkrijgen honorem quaerre; naar een *a. staan* honorem petere; naar eerambten streven honoribus inservire (of operam dare); een *a. verkrijgen* honorem accipere (of adipisci); een *a. aanvaarden* honorem capere (of ixiro); tot eerambten gereken honores adipisci (of assèqui), ad honores ascendere (of pervenire), honoribus augeri; een *a. bekleeden* honorem sustinere; een *a. bekleedend* honoratus; een *a. voortreffelijk waarnemen* honorem egregie administrare; de hoogste eerambten bekleed hebben summis honoribus functum esse; de eerambten koopen honores mercari; een *a. nederleggen* honorem deponere; van een *a. verwijderd* worden honore summovari.
 eerbaar, honestus, decens, pudicus, castus, decorus, sanctus.
 eerbaarheid, honestas, decentia, pudicitia, pudor, modestia, decor, decorum.
 eerbewijs, honor, ornamentum; zie eer.
 eerbied, reverentia, (voor iemand alicujus) verecundia, pietas, observatio (voor iemand in aliquem), religio; *a. voor iemand* (of iets) hebben aliquem (of aliquid) revereri (of admirari of suspicere); iemand *a. bewijzen* reverentiam adversus aliquem adhibere, reverentiam alicui habere (of praestare), den *a. voor zijne ouders* wil het oog verliezen oblivisci reverentias, quae parentibus debetur, den *a. voor iemand geheel* wil het oog verliezen reverentiam alicujus exuere; iemand *a. inboezemen*

alicui admirationem sui injicere, aliquem ad reverentiam inclinare; met *a. voor iemand vervuld* zijn admiratione alicujus teneri; het wij met *a. gezegd* sit venia verbo.

eerbiedig, verecundus, reverens (Tac.), venerabundus, observans, pius; *a. smeeken* supplicare (met Dat.), suppliciter orare, venerari; *a. eereven* sancte venerari.

eerbiedigen, vereri, revereri, observare, colere, suspicere.

eerbiedigheid zie eerbied.

eerbiediging, reverentia, observantia.

eerbiedwaardig, venerabilis, venerandus, reverendus.

eerder, prius; (= liever) potius, magis, citius, ante.

eerdienst, cultus (4).

eereblijk, ornamentum, honor.

eereboog, arcus (4).

eerekraans } corona.

eerekroon }

eeren, honorare, colere, honestare; (= aanbidden)

venerari; zie eerbiedigen.

eereplaats, locus certus (Cic. Sen. 25).

eerepoort, arcus (4).

eereprijs, praemium.

eerstecken, ornamentum.

eeretitel, honor, titulus insignis, nominis insigne

(= is n.), honorifica appellatio, cognomen (= is n.)

honoris datum; iemand een *a. geem* alicui

cognomen honoris dare.

eerowacht wordt omschreven door deduci.

eerewijn, vinum honorarium.

eergesehenk, honorarium (JCl.).

eergesvoel, pudor, verecundia.

eergierig, avidus laudis (of gloriae), laudis studiosus (of cupidus),

ambitiosus (meest in een ongunstigen zin).

eergierigheid, studium laudis, cupido (= is n. f.)

honoris (of famae), gloriae amor, ambitio.

eergisteren, nudus tertius.

eerlang, mox, brevi.

eerlijk, probus, fidus, rectus, intèger, bonus; een

a. man houdt zijn woord * boni viri est datam

fidem servare; *a. duurt het langst* * fides nunquam erubescit.

eerlijkheid, fides (5 f.), integritas.

eerloos, infamis, ignominiosus, intestabilis, *a. ver-*

klaren infamia notare (JCl.).

eerloosheid, infamia.

eerloosverklaring, ignominia.

eerehalve, honoris causa.

eerst, Adv. primo, primum, principio; voor het *a.*

primum; ik ben het *a. gekomen* ego primus veni;

nu *a. nunc* demum; *a. hij is demum*; voor het *a.*

harend primipara (Plin.); hij is *a. 20 jaren oud*

modo viginti annos natus est.

eerstdaags, propediem.

eerste, primus, princeps (cypia); het *a. begin* ultimi

principium, primordium; de *a. — de laatste*

(van twee reeds genoemde personen of zaken)

ille — hic; de *a. (van twee)* prior; de *a. (= de*

voornaamste) princeps, principalis; de *a. (van*

voornaamsten) primores, primarii, primates (= um)

(App.); de *a. rang* principatus (4).

eerstelijk, primo.

eersteling (= eerstgeborene), primogenitus (Plin.);

(= proefstuk) libamentum (Gell.); eerstelingen

primitiae.

eerstgeborene, nati maximus (van twee major),

primogenitus (Plin.).

eerstgeboorte, * primogenitura.

eertijds, olim, antea, quondam, pridem.
 eervergeten, infamia, nefarius.
 eervol, honorificus, honestus; *iemand zijn e. ont-
 slag geven* honesta missione aliquem exauctorare.
 eerwaardig, *zie* eerbiedwaardig.
 eerwaardigheid, dignitas.
 eerzaam, pudens, pudicus.
 eerzaamheid, pudicitia.
 eersucht, ambitio.
 eersuchtig, *zie* eergierig.
 eest, fornax (—*ācis* f.).
 eesten, succare.
 eesting, siccatio.
 eetbaar, esculentus, edulis (Hor.), ad vescendum
 hominibus aptus; (= *rijp*) cibo maturus.
 eetkamer, triclinium, coenaculum.
 eetlepel, cochlear (—*āris* n.), cibarium.
 eetlust, cibi cupiditas, fames (—*is* f.); *gebrek aan*
 e. cibi fastidium, *e. hebben* esurire; *gaan e. hebben*
 satium esse; *den s. opwekken* cibi cupiditatem
 excitare, appetentiam cibi facere (of praestare of
 invitare); *den s. bescemen* cibum impedit; *den s.*
herstellen cibi cupiditatem reddere; *ik ga met gos-*
den s. aan tafel esuriens ad coenam venio, inte-
 gram famem ad cibum affero.
 eetregel, *zie* dieet.
 eettafel, mensa (cibaria).
 eetwast: *vetwaren* cibaria (—orum), edulia (—o-
 rum), esculenta (—orum).
 eetzaal, triclinium, coenaculum.
 eeuw, seculum; (= *tijdvak*) aetas, aevum.
 eenwig, aeternus, sempiternus, perpetuus; *voor s.*
in aeternum, in perpetuum, in omne tempus; *e.*
wolrijn aeternitas et aevum.
 eenwigheid, aeternitas, aevum sempiternum; *zijn*
blik slaecht op de s. richtten nihil nisi sempiter-
 num spectare; *van s. af* ex aeternitate, ex aeterno
 tempore, *van alle s. ex omni* aeternitate; *voor de*
s. in perpetuum, in omne tempus, in aeternum;
in s. niet nunquam.
 effect, effectus (4); (= *obligatie*) syngrapha.
 effen, aequus, planus, patus; (= *ernstig*) gravis;
e. maken aequare, coequare, sternere, compla-
 nare; *e. rekening maken* parum rationem facere.
 effenen, aequare, sternere, complanare.
 effenheid, aequalitas (Sen.).
 eg *zie* egge.
 egaal, aequus.
 egel, erinaceus, echinus (*het laatste meest zee-*
egel).
 egelantier, sentin (—*is* m.) canis (Col.).
 egge, irpex (—*āis* m.), rastrum, lupus, crates
 (—*ium* f.) dentatae.
 eggen, occare; *het s. occatio*.
 egger, occator (Col.).
 egoïsmus *zie* eigenliefde.
 egoïst *zie* zelfzuchtig.
 ei, 1° Subst. ovum; *versch ei* ovum recens; *oud ei*
ovum vetustum (of requietum); *rauw ei* ovum
crudum; *vuil ei* ovum putidum; *hard ei* ovum
durum; *zacht ei* ovum molle; *eieren leggen* ova
parere; *hij gelijkt op hem als het een ei op het*
andere non ovum tam simile ovo, quam hic illi
est; *het ei wil wijzer zijn dan de hen* aus Minervam
 ut ajunt; *hij gaat als op eieren* it suspensio
 gradu, pedem summis digitis suspendit.
 2° Interj. hem! achem! papael (*bij het prijzen*)
 eja! eugel ei! ei! atet!
 eider, * anaer (—*āris* m.) Islandicus.
 eiderdons, * plumae anserum Islandicorum mol-
 lissimae.

eierdop, putamen (—*ūs* n.) ovi (Plin.).
 eierlegend, ova pariens (of gignens).
 eierpruim, prunum asininum.
 eierschaal *zie* eierdop.
 eierstok, * ovarium.
 eigen, proprius, (met Gen.), pecularis; *zijn e. suus*,
suus ipsius; *niet s. benoeging* sponte mea (tua ens.);
ik heb het met mijn e. oogen gezien ipse vidi,
 praesens vidi; *niet door e. oogen zien* alienis ocu-
 lis rem agere; *ik heb het uit zijn e. mond ver-*
namen ad ipso cognovi; *het zijn zijn e. woorden*
ipsius verba sunt; *door mijn e. schuld* mea culpa;
e. lof stinkt deforme est de se ipsum praedicare;
het is iemand s. (proprium) est alienus; *niet iets*
e. maken aliquid perdiscre.
 eigenaar, dominus, proprietarius (Jct.).
 eigenaardig, proprius, peculiaris
 eigenaardigheid, proprium, proprietas, natura.
 eigenares, domina.
 eigenbaat, luci cupido (—*ūs* f.), cupiditas, utilitatis
 suae cura, utilitas, avaritia, sordes (—*ium* f.), *niet e*
commodi sui (of utilitatis suae) causa, pecuniae
 causa, luci sui causa, mea (tua ens.) causa; *iets*
niet s. doen referre aliquid ad utilitatem domes-
 ticam, pecuniae (of luci sui causa) facere aliquid;
niet s. handelen privato suo compendio servire, ad
 suam utilitatem referre omnia; *zonder s. commodi*
sui (of utilitatis suae) oblitus; *iemand niet s. lief-*
hebben aliquid propter pecuniam amare.
 eigenbatig, suo commodo serviens, privatae (of
 domesticae utilitati) serviens, ambitiosus, avarus;
s. handelen privato suo compendio servire; ad
 suam utilitatem referre omnia, omnia ex proprio
 usu agere, id potius intueri, quod sibi, quam
 quod universis utile sit, omnia pecuniae (of luci
 sui) causa facere, omnia commodia suis (of quae-
 stu suo) metiri.
 eigendom, dominium (Plin.), res (5 f.), proprium
 (Phaedr.); *mijn (moe ens.) s. meum* (tuum ens.)
 (proprium); *iemand s. aliejuis* (proprium).
 eigendommelijk *zie* eigenaardig.
 eigendommelijkheid *zie* eigenaardigheid.
 eigendomsrecht, dominium, proprietas (Jct.),
 jus (juris n.) mancipii.
 eigendunk, nimia aestimatio sui, inania (of vana
 of arrogans) de se persuasio, arrogantia.
 eigendunkelijk, lucumaci (—*ācie*), superbus
 Adv. arbitrato suo.
 eigendunkelijkheid, contumacia, libido (—*ūs*
nis f.), superbia.
 eigenhandig, mea (tua ens.) manu scriptus; *een*
s. schrijven epistola quam mea manu scripsi (Suet.);
iemand s. ombrengen aliquid manu sua (of suis
 manibus) occidere.
 eigenliefde, amor sui; *e. bezitten* se ipsum amare,
 se (of sese) diligere; *groot e. bezitten* semet ip-
 sum valde amare; *alle menschen bezitten e. omnes*
sibi esse melius quam alteri malunt; *het verradt*
e. eet se ipsum amantis.
 eigenlijk, Adj. verus, proprius, justus, solutus,
 vetus (—*ārie*), verus atque proprius; Adv. prop-
 prie, revēra, (in vragen) tandem; of e. vel potius;
e. meer — dan verius — quam; *in vele gevallen*
blijft s. onvertaald, b. v. *gij hadt s. reeds lang*
op bevel van den consul ter dood gebracht moeten
 worden ad mortem te duci jussu consulis jam
 pridem oportebat.
 eigenmachtig, Adj. superbus, voluntarius; Adv.
 arbitrato suo, mea (tua ens.) sponte, per me
 (ipse), (ex) libidine.
 eigenmachtigheid *zie* eigendunkelijkheid.

eigenschap, proprietas, proprium, natura, ratio, vis, qualitas, res (5 f.) quae est alicujus rei propria, res, virtus (—tis f.), ars (artis f.), vitium; goede eigenschappen virtutes, bonae artes, animi bona (—orum); slechte eigenschappen vitia; het eergevoel heeft de e. om de begeerlijkheden in loom te houden est moderatrix cupiditatum pudor; het is de e. van est (proprium) (met Gen.); het is de e. van een mensch hominis est, humanum est; dit moet de e. hebben, dat id tale debet esse ut, id sic comparatum debet esse ut; ook wordt het in sommige gevallen uitgedrukt door het Neutrum van een Adj. of Pron., b. v.: die eigenschappen welke leviora haberi solent.

eigenwijs, contumax (—ācis), obstinatus, perversus (—ācis).

eigenwijsheid, contumacia, perversitas, libido (—inis f.).

eigenwillig { zie eigenwijs en eigendun-
eigenzinnig { kelyk

eigenzinnigheid zie eigenwijsheid.

eik, quercus (4 f.); (= atomeik) robur (—oris n.) (Plin.), illex (—icis m.) (Virg.); (= haag-eik) aesculus (Plin.).

eikebast, cortex (—icis m.) quercus.

eikeblad, folium quernum.

eikeboom zie eik.

eikekrans { corona quercus (Tac.).

eikekroon {

eikel, glans (—ndis f.) (querna).

eikelooft, frons (—ndis f.) querna.

eiken-, quernus (Virg.), quernus (Cato), robustus, robustus, roboreus (Ov.), iligneus (Col.), iligneus (Hor.), aesculinus.

eikenbosch, quercetum, ilicetum (Mart.), aesculetum (Hor.), robdrum lucus.

eikenhout, robur (—oris n.), matories (5 f.) roborea, lignum quercus.

eikenhouten, zie eiken —.

eikeshors, zie eikebast.

eikestem, truncus quercus.

eikenwoud, zie eikenbosch.

eiland, heul eheu!

eiland, insula.

eiland, insulanus.

eilivel quae sol

einde, eind, finis (— is m. some f.), exitus (4); terminus, pars (— rtis f.) extrema, extremum, pars ultima, ultimum, postrema pars, ima pars, summa pars, caput (tis n.) (b. v. van een touw); (van een brief) clausula, finis, extrema pars epistolae, extrema epistola, extremum; (van een rede) conclusio, peroratio, extrema oratio, extremum, finis; aan het e. van het boek in fine libri; de stem ligt aan het e. van den tuin lapis jacet in extremo horto; tegen het e. van het jaar exeunte anno; tegen het e. van Juni ultimo mense Junio; het was reeds het e. van den herfst jam autumni extremum erat; in het eind ad extremum, ad ultimum, (= eindelyk) postremo; het e. afwachten exitum (of ultima) expectare; het lied is ten e. carmen absolutum est; iets ten e. brengen aliquid ad finem perducere (of adducere), aliquid absolvere (of conficere, perficere of transigere), finem alicui rei afferre; tot een goed e. komen ad exitum pervenire; niet tot een goed e. kunnen komen haerere; aan iets een e. maken finire aliquid, alicui rei (of alicui rei) finem facere, alicui rei finem (of exitum) imponere; ten e. loopen in exitu esse, ad finem (of exitum) adduci, exire, confici (of

confectum esse), ten e. smellen, jam praecipitare, jam praecipitem esse; een e. nemen finem habere (of capere), exitum habere, finire, desinere, esse desinere, deleri, exstingui; een goed e. nemen bonum finem habere; het heen en weer loopen der menschen noemt men e. homines cursare ultro et citro non desistant; een treurig e. nemen tristitem exitum habere; het loopt met hem ten e. in ultimis est, animam agit; ten e. raad inops (—pius) consilii; het ten e. brengen peractio; (= dood) vis dood; (= doof) tot dat e. ad hanc rem; tot welk e? quo consilio?

ten e. (= opdat) ut; ten e. niet ne.

eindelyk (= ten laatste), postremo, novissime, denique, ad ultimum, ad extremum; (als men iets lang verwacht en gewenscht heeft) tandem.

eindeloos, sine fine, infinitus, sempiternus.

eindig, finitus, circumscriptus, non aeternus, interiturnus, mortali obnoxius, mortalitas.

eindigen, Trans., finire, peragere, absolvere, finem facere (met Gen.), conficere, perficere, concludere, terminare; zijn leven e. (door zelfmoord) vitam finire (of deponere), mortem sibi consciscere, (door een onvrijwilligen dood) sis stertere; zoo eindigde Hannibal zijn leven hio vitae exitus fuit Hannibalis; een strijd e. (door een verdrag) controversiam componere, (door de wapenen) controversiam dirimere; een rede e. perorare, orationem concludere; Intr. finiri, terminari, finem habere (of capere); (= uitloopen) desinere (b. v. in een visch in pisces); op dezelfde letters e. exire (of eadere of exoidere) in eadem literas; op een lange syllabe e. longā syllabā terminari; in een punt e. mucrone deficere.

eindigheid, mortalitas.

eindje: e. touw funiculus.

eindoormerk, finis (— is m. some f.).

eindoorzaak, principium, prima causa.

eindpaal, meta, terminus.

eindpunt, finis (— is m. some f.), terminus, exitus (4); de beide eindpunten summae extremitates; de eindpunten der lijnen capita (—um) linearum.

eindvonnis, sententia, judicium.

eiron, ovatus (Plin.)

eisch, postulatio, postulatum, conditio, petitio; de e. op zich zelf res (5 f.) ipsa; de geheele e. tantum quantum postulavit; een onbeschaamde e. postulatio impudens; zeer matige eischen postulata (—orum) lenissima; de eischen der wet jusse (—orum) legis; een e. doen postulare; een e. doen van 100 sesterliën centum sesterliën indicare; een billijken e. doen aequum postulare; een onbillijken e. doen iniquum postulare; den e. doen, dat postulare ut; ik sta iemand zijn e. toe quod postulat aliquis, concedo; van zijn e. afzien postulationem abicere; aan billijke eischen voldoen aequis iudiciis probari; dese eischen verstaan hebbende quibus spretis (Justin.).

eischen, poscere, postulare, petere, exigere; dringend e. flagitare, deprecere, exposcere, expostulare, contendere; (= den prijs aanor koopwaar noemen) indicare (met Abl.); (= verlangen, ver-eischen) requirere, poscare, postulare, (dringend) flagitare; met recht kunnen e. jure quodam suo postulare posse, justam postulandi causam habere, gij hadt het niet moeten e. ne poposcisses; te veel e. nimis dura praecipere; de zaak eischt het causae (of res) poscit; de omstandigheden eischen het tempus poscit, tempus ita fert, res (of tempus) postulat (of exigit of cogit); de waarheid eischt

luide veritas clamat; de wijsheid eischt sapientia est; de vriendschap eischt amici est.
 eischer, petitor.
 eischeres, petrix (— fois) (Paul. Dig.).
 eiwit, albumen (— yn is n.) (Plin.), ovi album (Cels.).
 ekater, pica; *bonte e. varia.*
 eksterrog, clavus (Cels.); *eksterroogen interdignitas* (— orum) (M. Emp.).
 el (maat), cubitum; (*meetwerkluig*) ulna (Hor.), *een el lang cubitalis; een halve el lang semicubitalis; twee el lang bicubitalis; meer dan drie el hoog tribus cubitis altior*
 eland, alces (— in f.).
 elastisiteit, * natura (of vis) elastica; *e. der lucht intensio aeris* (Sen.).
 elastiek, * elasticus, lentus, mollis, cedens.
 elders, alibi; *naar e. alio; van e. aliunde.*
 electriciteit, * vis (of natura) electrica.
 electriek, * electricus; *e. worden vi electrica imbuu.*
 electrisaeren, * vi electrica imbuere.
 electriseermachine, * machina electrica.
 electromagnetisch, * electromagnetica.
 elefant, elephas (— antis n.), elephantus.
 elegant, elegans, laetus, urbanus, comptus, bellus, nitidus, politus.
 elegantie, elegantia, urbanitas, cultus (4) (amoenior), nitor.
 elegie, elegia. ◆
 element, elementum, principium, natura; *de elementen principia rerum e quibus omnia constant; de vier elementen quatuor elementa, quatuor initia* (— orum) rerum, quatuor nota illa genera principiorum; *een vijfde e. aannemen* quintam quandam naturam esse censere; *de lucht is het e. der vogels avium in aere vita est; in twee elementen, namelijk in het water en op de aarde, leven aquam terramque incolere, in utraque sede vivere; oneig. ik ben hier rege in mijn e. omnia hic optatis respondent;*
 (= *bestanddeel*) membrum, particula, genus (— eris n.), ratio, res (5 f.).
 elf, undecim.
 elfde, undecimus.
 elfduizend, undecim millia (— ium) (met Gen.).
 elfhonderd, mille centum.
 elfmaal, undecies.
 elft, clupēa (Plin.), alauca (Aus.).
 elixer, potio medicata, * elixirium.
 elk, quisque, quilibet, quisque, unusquisque, nemo (— mis) non, nullus non, omnes, omnis (als Adj.); *e. van beiden uterque.*
 elkander, sui invicem, inter se, alius alii (of alium), (*van twee*) alter alteri (of alterum), mutuo, ultro et citro; *zij helpen e. alter alterum juvat, alius alii subsidium ferunt; e. beleefdheden bewijzen officiis mutuo respondere; met e. vrouwen nuptiis inter se jungi; e. dooden mutuis vulneribus se occidere; e. beminnen amare (of diligere) inter se; e. kussen mutua dare oscula; e. opeten mutua carne inter se vesci; e. ontmoeten inter se obvius esse, inter se congrēdi (of occurrere), menschen die e. ontmoeten alius alii obviam venientes, e. weldaden bewijzen ultro citroque beneficia dare et accipere.*
 elleboog, cubitum, cubitus; *op den e. leunen in cubitum inniti, corpus in cubitum levare.*
 ellende, miseria, res (rerum f.) miserae (of afflictiae), calamitas, aerumnae, tempora (— um) laetitia; (= *gebrek*) egestas, angustiae temporum; in

*e. zijn in miseria esse (of versari), in summa infelicitate versari, iniquissima fortuna uti; tot e. geboren zijn ad miseriam (of miseriis ferendis) natum esse; in e. geraken in miseriam (of in calamitatem) incidere; in diepe e. levende cooptus miseriis; uit de e. bevrijden a miseria vindicare, e miseriis eripere; iemand de e. verhoeken miseriis aliquem levare; iemand in e. storten * aliquem in miseriam perducere; in e. verkwynen miseria tabescere; het is een waars e. miserrimum est; de e. der tijden iniquitas (of tristitia) temporum.*
 ellendig (= *ongelukkig*), miser, infelix (fois), afflictus, aerumnosus; (= *slecht*) malus, improbus, nequam; (= *nietig*; voor eenige ellendige penningen) nummulus acceptus.
 ellendigheid, miseria; *sis ellende.*
 elpenbeen, ebur (— eris n.), Indicus dens (— ntis m.) (Ov.).
 elpenbeenen, eburneae.
 els (boom), alnus (f.); (*werkluig*) scalprum, subula.
 elzeblad, folium alni.
 elzeboom, alnus (f.).
 elzen, alneus.
 elzenhout, lignum alneum.
 email, * vitrum metallicum.
 emailleeren, * vitrum metallicum inducere aliquid rei.
 emancipatie; *de e. der vrouwen verlangen* postulare ut mulieres eodem jure sint, quo viri; *de e. der Joden verlangen* postulare ut Judaei eodem jure sint, quo Christiani.
 emancipeeren; *de vrouwen e. uxores eodem jure esse velle, quo viri sint.*
 emballage, involucrum.
 embargo, * navium retentio.
 embryo, praeseminitio, partus (4).
 emigrant, patria (of domo) profugus, patriā ex-torris.
 emigreeren, patria excedere, emigrare.
 emmer, situla; (= *brandemmer*) hama.
 emmertje, hamula (Col.).
 emolumenten, * lucrum extraordinarium, pecuniae extraordinariae.
 empirisch, empiricus, experimento collectus; *langs empirischen weg* experimento, experimentis; *empirische wetenschap* * doctrina quae experimentis tota constat.
 emulatie, aemulatio laudis.
 en, et, ac, atque, —que; *en wel (als het op een werkwoord staat)* et id, idque, (*als het op een persoon of zaak staat*) et is, isque; *en ook et, et quoque, en — ook wel* nec non (*niet naast elkander geplaatst*); *en niet (wanneer er geen nadruk op niet valt)* nec, neque; *wanneer het bijgevoegde alleen tegenovergesteld is aan het vorige, en er geen nieuw denkbeeld aan toevoegt, moet men en niet door non vertalen, b. v. het is uw schuld, en niet de mijne tua culpa factum est, non mea; daarentegen: men moet zijn verstand gebruiken, en niet den slechten regel der gewoonte volgen* utendum est ratione, nec utendum pravisima consuetudinis regula; *en niemand nec quisquam; en nooit nec inquam; en nergens nec usquam.*
 encadreeren, marginare (Plin.).
 encanilleeren; *sich e. * familiaritatem quaerere infimorum hominum*
 encourageeren *niet* aanmoedigen.
 encyclopedie, encyclos (doctrinarum omnium) disciplina, orbis (— is m.) doctrinae quum Graeci ἐγκύκλιον παιδείαν vocant (Quint.); *e. ommer wetenschap* * alienius doctrinae encyclopaedia.

end zie einde.

endeldarm, intestinum rectum (Cels.), hira (Plant.).

endosseeren, * dorsali nota cedere.

endossement, * dorsalis nota.

energie, vis, virtus (—tis f.), fortitudo (—tis f.), vigor, impigritas, industria, acrimonia, fortis et acer animus, ingenium vegetum (of impigritum atque acre); *vol e. zie energiek; sonder e. ignavus (Adv. ignave), iners (—rtis), socors (—rdia), mollis; hij besit veel e. vigat in illo vis ingenti consilique, est impigro atque acri ingenio; veel e. aan den dag leggen impigritum (of industrium, strenuum of acrem) se praebere (bij iets in aliqua re).*

energiek, { fortis, impiger, strenuus, industria, fortis ac strenuus, impiger
energisch, { et acer (—oris, —ore).

eng, angustus, artus, contractus, compressus (Cels.), brevis; *zie nauw.*

engageeren, (= in dienst nemen) mercēde conducere; *nich bij iemand e. (= in dienst gaan) operam suam alicui locare; geëngageerd (= verloofd) desponsus.*

engagement, sponsalia (—ium).

engborstig, zie aamborstig.

engborstigheid, zie aamborstigheid.

engel, angelus (Eocl.), minister ac nuncius Dei (Eocl.); *gij komt als een e. uit den hemel vonis de coelo missus; wij zijn geen engelen homines sumus, non Dei, hij is een e. van zachtheidigheid nihil potest fieri illo mitius; mijn e.! meae deliciarum animal mea vital (alle bij Plaut. en Ter.).*

engelachtig, angelicus (Prud.).

engelgestalte, * forma humani speciei augustior

engelrein, purissimus et castissimus, omni labe purus.

engelschoon, supra humanum modum insignis pulchritudinis.

engheid, { angustiae, fauces (—ium f.); in de
engte, { angte drijven in angustias compellere,
urgere, premere, includere, ad incitantes redigere.

enkel, 1° Adj. (= enkelvoudig) simplex (—ois), singularis; *een e. unus, solus, (na ontkenningen) ullus; geen e. nullus; enkele singuli; van een e. persoon singularis; (= verspreid) rarus; (= sonder vreemde toevoeging) purus;*

2° Subst. talus; *tot de enkels reikend talaria.*

enkelvoudig, simplex (—ois), singularis; *het enkelvoudige simplum.*

enorm, enormis (Plin.), ingens; *zie ontzaggeijk.*

ent, euculus, earculus insertus, insitum.

enten, inserere; *het e. insitio, insitus (4) (Plin.); geënt insitivus.*

enter, inaitor (Prop.).

enteren; *een schip e. ferreas manus (of harpagōnes) in novem injicere, in hostium navem transcedere.*

enterhaak, manus (4 f.) ferrea, harpago (—ōnis m.).

enting, insitio.

epaulet, * ornamentum humerale.

ephemeride, bestiola quae unum diem vivit.

ephoor (te Sparta) ephorus.

epidemie, * morbus epidemicus, pestilentia, lues (—is f.) (Virg.).

epidemisch, * epidemicus.

epigram, epigramma (—tis m.).

epilepsie, epilepsia (Lampr.), morbus comitialis (of major), vitium comitiale; *met e. behept zijn*

morbo comitiali laborare; *een aanval van e. krijgen morbo comitiali corrip.*

epileptisch, * epilepticus; *een e. toeval krijgen morbo comitiali corrip.*

epiloog, epilōgus.

epineus, dubius, anceps (—cipitis), lubricus.

episch, epicus.

episcopaal, * episcopalis.

episcopant, episcopatus (4) (Amm.).

episode, embolium, narratio orationi inserta, excursus (4), digressio, digressus (4).

epistel, epistola.

epoque, tempus (—ōris m.), aetas; *e. maken * ad res (of homines) insigniores hujus (of illius) aetatis pertinere.*

eppe, apium (Plin.).

equinox, aequinoctium.

equinoxiaal, aequinoctialis.

equipage (= engen rijtuig met paarden) equi curusque; *e. houden equos alere; (= bemanning) zie bemanning.*

equipement, zie uitrusting.

equivalent, Subst. compensatio; Adj. aequalis.

equivoque, ambiguus.

erachten; *mijs erachtens meo iudicio.*

erbarmelijk, miserabilis, miser; (= armzalig) pessimus, jejunus.

erbarmen; *nich e. miserari, miserescere.*

erbarming, misericordia.

erf, area; *bebouwd e. praedium.*

erfdeel, patrimonium.

erfelijk, hereditarius.

erfenis, hereditas; *de e. aanvaarden hereditatem cernere (of adire of obire); op een e. wachten hereditatem perscqui; een e. krijgen hereditatem consequi (of capere); ik krijg een e. hereditas mihi venit (of obtingit of obvenit); ik krijg een rijke e. magna ac luculenta hereditas mihi obtingit; ik verkrijg iets door e. aliquid mihi hereditate venit (of obvenit); de e. afwijzen hereditatem omittere (of repudiare); op een e. jacht maken hereditatem captare*

erfgenaam, heres (—ēdia); *universaal e. ex asse heres, heres ex libella, heres omnibus bonis constitutus (Plin.); de tweede e. heres secundus, heres secundo loco scriptus, heres substitutus (Quint.); e. van de helft heres ex dimidia parte; e. van 1/3 heres ex tertia parte (of ex teruncio); e. van 1/2 heres ex deunce; de rechtmatige e. heres legitimus; een e. die lang heeft moeten wachten heres diu tractus; een lachende e. heres qui morte mea gaudet; iemands e. zijn alicujus (of alieni) heredem esse; voor een deel e. zijn ex parte heredem esse; voor een deel e. worden ex parte heredem existere; iemand tot e. benoemen aliquem heredem (bonis suis) instituere, aliquem heredem (testamento) scribere (of facere); iemand als e. nalaten aliquem heredem relinquere; een zoon als e. nalaten herede filio mori (of decedere); geene erfgenamen nalaten sine liberis decedere, alius mori heredibus; geene mannelijke erfgenamen nalaten vitilem sexum non relinquere; de ware erfgenamen verdringen movēre veros heredes, (gewoeldadig) veros heredes ejicere; zich voor iemands rechtmatigen e. uitgeven ac legitimum alicujus heredem esse dicere (of jactare).*

erfgoed, heredium (Varr.); *vaderlijk e. patrimonium; (in grondwet) praedium hereditarium, agri hereditari.*

erfhuis; *e. houden bona dividere ad licitationem (Suet.), bona sub hasta vendere.*

erflaatster, testatrix (—icis) (Jct).
 erflater, testator (Suet.), qui testamentum facit.
 erflezen, * feudum hereditarium.
 erfpacht, emphyteusis (—is f.) (Jct); tot e. be-
 hoorende emphyteuticus (Jct); in e. geven in per-
 petuum locare; in e. nemen in perpetuum fruen-
 dum conducere.
 erfpachter, emphyteuta (Jct), emphyteuticus
 (Jct), perpetuarius (Cod. Just.).
 erfpachtgoed, emphyteuma (—itis n.) (Jct).
 erfportie, portio hereditaria.
 erfprins zie kroonprins.
 erfrecht, jus (juris n.) hereditarium.
 erfrijk, regnum (of imperium) hereditarium.
 erfschuld, aes (aeris n.) alienum hereditarium.
 erfstaat, imperium hereditarium.
 erfstadhouder, * gubernator hereditarius.
 erfsteller zie erflater.
 erfstatuk, a patre (of a maioribus) relictus; een las-
 sig e. hereditarium onus (—eris n.).
 erfviand, hostis (—is) velut vatus; quotidianus,
 ut sie dixerim, hostis; quotidianus et quasi do-
 mesticus hostis; hostis sempiternus; de rhinoceros
 is de erfviand van den olifant genitus hostis ele-
 phanto rhinoceros.
 erfviandschap, odium velut hereditate relictum.
 erfzonde, peccatum originale (Aug.).
 erg, (= alecht) malus, malignus, (- gevaarlijk)
 periculosus; erger pejor, deterior; de ergste pes-
 simus, postremus, ultimus, novissimus; het te e.
 maken finem et modum transire; erger worden in
 pejor ruere, ingravescere; de wind wordt erger
 ventus increbrescit; de pijn wordt erger dolor ac-
 crescit; erger maken augere, exasperare, exulce-
 rare, iets erger maken dan het is (met woorden
 namelijk) aliquid vitiis efferre, aliquid verbis exa-
 sperare; het kan niet erger worden dan het reeds
 is pejore loco non potest res esse, quam in quo
 nunc sita est; dat is te e. hoc nimium est; het
 ergste verwachten novissima expectare (Tac.);
 Adv. vehementer, saepe, nimis, graviter.
 ergdenkend, suspiciosus, suspicax (—avis).
 ergdenkendheid zie wantrouwen.
 ergens, alicubi; (in ontkennende zinnen enz.) us-
 quam; e. heen aliquo, in ontk. sinnen enz. quo-
 quam; e. van daan aliunde.
 ergeren; iemand e. aliquid offendere (of punge),
 alicui stomachum facere (of movere), alicui indig-
 nationem movere, alicui bilem movere (of commo-
 vere), irritare aliquem (of alicuius iram); iets er-
 gert mij aliquid mihi stomacho aere, aliquid aegre
 fero, aliquid mihi molestum est (of me punit of
 me male habet); het ergert mij, dat aegre fero
 (met Acc. o. Inf. of quod) niets ergert mij meer,
 dan dat ene, nihil aegrus factum est quam ut;
 zich e. indignari, stomachari, dolore commoveri,
 irasci; zich geweldig e. dolore (of ira) exardescere,
 dolore (of ira) incensum esse; zich over iets e. in-
 dignari (of stomachari) aliquid, irasci propter ali-
 quid, aliquid molste (of aegre, indigne of inique)
 ferre; zich e. over iemand (of iets) offendere in
 aliquo (of in aliqua re), ik erger er mij over, dat
 aegre fero (met Acc. o. Inf. of quod); ik heb mij
 niet weinig geirgert non sum medioeriter commo-
 tus; ik ergerde mij niet langer destiti stomachari.
 ergerlijk, indignandus, plenus stomachi, turpis.
 ergerlijkheid, turpitude (—inis f.).
 ergernis, offensio, offensa, stomachus, indignatio,
 dolor; tot mijn groote e. non sine aliquo meo sto-
 macho, cum mea magna offensione, cum meo
 magno dolore; de e. opwekken zie ergeren; e.

gevoelen zie sich ergeren in ergaren; zijn e. verber-
 gen aegritudinem animi dissimulare; geen e. geven
 (of e. vermyden) vacare offensione; zijn e. tegen
 iemand uitsloren in aliquem stomachum (of iram)
 arumpere.
 erkennen, agnoscere, cognoscere; (= duidelijk on-
 derscheiden) perspicere, agnoscere, cognoscere;
 als het zijne e. agnoscere, cognoscere; dankbaar
 e. acceptum ferro; (= toegeven) concedere, confi-
 teri.
 erkenning, agnitio.
 erkentelijk, gratus.
 erkentelijkheid, animus gratus.
 erkentenis, (= bekentenis) confessio.
 erlangbaar, parabilis.
 erlangen, adipisci, consequi, assequi, nancisci, po-
 tiri (met Abl.), acquirere, compotem fieri (met
 Gen.), complecti; het e. adeptio.
 ernst, serium, gravitas, austeritas, severitas, asse-
 veratio, supercilium; in e. serio; e. en scherts sc-
 ria (—orum) et joca, het is mij e. credatus mihi
 velim non jocanti, verisime loquor; ik geloof dat
 het hem geen e. is omnino puto nihil esse quod
 dixit; ik verzeker u in allen e. omni tibi asseve-
 ratione affirmo; iets als e. opvallen rem in scri-
 verture; het wordt e. met de ziekte morbus ingra-
 vescit (Plaut.); hij heeft e. met vriendelijkheid ge-
 paard ei multa in severitate comitas non deest;
 iets met e. doorsetten urgere aliquid, omni cogi-
 tatione curaque in aliquid incumbere.
 ernsthaftig, gravis, austerna, severus.
 ernsthaftigheid zie ernstigheid.
 ernstig, serius, gravis, austerus, severus.
 ernstigheid, gravitas, austeritas, severitas.
 erts, metallum, lapis (—idis n.) aerarius (of aere-
 us), aes (aeris n.).
 ertsader, aeris vena.
 ertagroeve, * aeris fodina.
 ertrijk, metallis refertus, metallorum fertilis.
 ervaren, 1° Adj. peritus, gnarus, sciens, consul-
 tus, artifex (—icis), intelligens; e. in iets peritus
 (of gnarus enz.) alicujus rei; e. zijn peritum (of
 gnarum enz.) esse, callere (in iets in aliqua re);
 2° Verbum, experiri, (usu) cognoscere, experien-
 tia discere.
 ervarenheid, intelligentia, prudentia, scientia;
 e. in iets intelligentia (of prudentia of scientia)
 alicujus rei.
 ervarenig, zie ondervinding en ervarenheid;
 ik maak trouwige ervaringen in ea incurro quas
 nolo; ik maak dezelfde ervaringen eadem usu mihi
 veniunt; de e. heeft geleerd res docuit; de e. is
 de beste leermeesteres rerum omnium magister est
 usus, experimentis optime creditur; de e. leert
 veel dies multa affert; de e. komt eerst met de
 jaren serie venit usus ab annis; uit eigen e. usu
 perdoctus.
 erven, 1° Verbum hereditate acquirere, capere;
 geërfd hereditarius;
 2° (= erfgenamen) zie erfgenaam;
 3° (= vifguederen, zie erfgoed).
 erwt, (granae) cicor (—eris n.), (groene) pisum
 (Col); (wisk) cicera (Col), cicor co.umbinum,
 ervum (Virg.).
 esch, farnus (f.), fraxinus (f.) (Plin.), ornus (f.).
 eskader, classiciula, classis.
 eskadron, ala, turma.
 eskorte, praesidium.
 espenblad, folium populeum.
 espenloof, frons (—adis f.) populea.
 essebeboom, zie esch.

essenhousten, fraxineus, orneus (Col.).
 estafette, angarius (Lucil. ap. Non.), eques (—itis)
 citatus.
 essentieel *sic* wezenlijk en noodzakelijk.
 etablisseeren, collocare.
 etagère, abacus.
 etaleeren, propalam collocare, proponere.
 eten, 1° Verbum edere, vesci (*met Abl.*), cibum
 capere, coenare; *van iets e. gustare (of degustare)*
 de aliqua re; *ik eet iets* (= *voed mij gewoonlijk*
met) mihi cibum est ex aliqua re; *bij iets e. edere*
 cum aliqua re (*b. v. bij het brood cum pane*);
iets naar gaarne e. delectari aliqua re; *iemand*
iets te e. geven alicui aliquid edendum dare; *niet*
e. cibo se abstinere, cibum non sumere, *niet*
willen e. edere nolle, cibum non accipere, cibum
 capere (*of accipere*) nolle; *veel e. (in een enkel*
geval) largiter se invitare, (*gewoonlijk*) multi (*of*
plurimi) cibi esse, edicem esse; *veel kunnen e.*
en drinken cibi vinique capacisimum esse; *weinig*
e. (in een enkel geval) paululum cibi tantum
 sumere, (*gewoonlijk*) non multi esse cibi, minimi
 esse cibi; *lukkig e. opipère et apparate edere*;
aan dezelfde tafel e. ex eadem mensa vesci; *ik*
heb niets te e. nihil habeo, quo famam tolerem;
iemand te e. houden aliquem adhibere coenae;
iemand te e. vragen aliquem invitare ad coenam;
bij iemand e. coenare apud aliquem; *niet een hou-*
ten schotel e. ligneo catillo coenare; *sich dik e.*
se complère (aan iets aliqua re);
 2° Subst. cibus, cibi, esca; *e. en drinken* cibum
 et potus (4), victus (4); *het e. maakt hem goed*
 libenter coenat; *aan niets anders denken dan aan*
e. en drinken de solo victu cogitare; *iemand e.*
geven aliquem cibo juvare, (= *vooren*) cibare ali-
 quem manu sua (Col.).
 etensbak, (= *kribbe*) praesepae (—is n.).
 etensdij, tempus (—orie n.) coenae; 3 uur is e.
 * hora quinta coenatur.
 etiquette, (= *aangehecht briefje*), nota, pittacium
 (Petr.), charta alligata; (= *gebruik*) mos (moris
 m.), mos et usus (4); *stijve e. ** astriores an-
 gustioresque rigidae, ut ita dicam, et delicatae
 urbanitatis leges.
 etmaal, dies (5 m. m. f. pl. m.) et nox (nootis f.).
 eteen, caelare.
 eteer, caelator.
 etskunst, caelatura.
 etsnaald, caelum.
 etswerk, caelamen (—inis n.) (Ov.), caelatura (Plin.).
 ettelijke, aliquot, nonnulli.
 etter, pus (puris n.), purulenta (—orum) (Plin.),
 suppurata (—orum) (Plin.); (*in de oogen*) gramine,
 lema (—ae f.); *vol e. suppuratus* (Plin.); *in e.*
overgaan in pus veri.
 etterachtig, purulentus; (*van oogen*) graminosus
 (Caes. ap. Non.).
 etterafscheiding: *de e. is sterk* pus copiosius
 fertur.
 etterbuil, vomica.
 etteren, suppurare.
 ettergezwel, abscessus (Cels.), apostēma (—itis)
 (Plin.).
 etterig, *sic* etterachtig.
 ettering, suppuratio; *voor de e. dienstig* suppara-
 torius (Cels.).
 etui, theca.
 euvel, Subst. incommodum, malum, vitium; Adv.
iets e. opgemeten aegre ferre aliquid.
 euveldaad, scelus (—erie n.).
 euvelmoed, imprōbus animus, audacia, insolentia.

euvelmoedig, imprōbus, insolens.
 evangelie, evangelium (Bécl.).
 evangelisch, * evangelicus.
 evangelist, evangelista (Prud.).
 evaporeeren, evaporare, sudare.
 evasief: *een e. antwoord geven* alio responsionem
 suam derivare.
 even, 1° Adv. aequē; *e. groot* aequē magnus, tan-
 tus, ejusdem magnitudinis; *e. lang* aequē longus,
 ejusdem longitudinis est; *e. oud* aequalis, aequae-
 vus (Plin.); *e. min — als* nec — nec; *e. als* ut,
 tanquam, quasi, veluti, perinde ac; *e. alsof* per-
 inde ac si, quasi; *e. zoo* perinde, proinde, item,
 eodem modo; *zoo e. modo*; *het is mij om het e.*
proinde aestimo; (= *een oogenblik*) paulisper,
 parumper,
 2° Adj.: *een e. getal* numerus par; *e. of oeven*
spelen ludere par impar;
 3° (= *licht*) leviter.
 evenaar, circulus aequinoctialis.
 evenaren, aequiparare, adaequare, assēqui, con-
 sequi.
 evenbeeld, imago (—inis f.), exemplar (—aris
 n.); *hej is het e. van zijn vader* refert patrem.
 eveneens, item, idem; *e. als* perinde ac; *het is*
mij e. mihi perinde est, proinde aestimo.
 evening: *dag- en nachtevening* aequinoctium.
 evenmatig, aequalis et congruens, aequabilis;
 Adv. aequaliter et congruenter.
 evenmensch, } proximus.
 evennaaste, }
 evennachtselijn, *sic* evenaar.
 evenredig (= *gelijk*), par, similis, pro rata (parte),
 pro portione, * proportionalis, ad portionem; (= *sym-*
metriek) symmētros (Vitr.), aequalis et congruens,
 aequabilis; Adv. aequaliter et congruenter; *volko-*
men e. gebouwd, omnibus membris aequē ad imos
 pedes aequalis et congruens (*van een mensch*); *e.*
zijn, inter se cum quodam lepore consentire (*van*
de leden van 't lichaam); *het verlies is e. aan de*
winst, * jactura lucri respondet, jactura congruens
 est lucri; *e. lijnen*, lineae congruentes (*of* aequa-
 biles).
 evenredigheid, proportio, symmetria; *naar e.*
pro rata (parte); *naar e. was* pro; (= *symmetrie*)
 symmetria, commensus (4) proportionis, congruen-
 tia aequalitasque; *de e. der deelen* convenientia
 partium, apta membrorum compositio; *e. van de*
deelen van eenen volzin, concinnitas, (*die den*
rhythmus voorbrengt) forma, modus et forma ver-
 borum; *sene in symmetrische evenredigheid en vas-*
ten gang *sich bewegende taal*, aequabiliter con-
 stanterque ingrediens oratio.
 eventjes, levissime; (= *een korten tijd*) paulisper,
 parumper.
 eventueel, si accidat.
 eventualiteit, eventus (4) rei; *op alle eventuali-*
teiten *bedacht zijn* in eventum rei intentum esse,
 animus adversus ea, quae possunt evenire, firmare.
 evenveel, tantundem; *evenveel* totidem.
 evenwel, tamen, attamen, quamquam.
 evenwicht, rig. momentum par (Col.), examen
 (—inis n.) aequum (Suet.), aequilibrium (Sen.);
in e. aequa utrimque libra, *in e. zijnde* pari mo-
 mento (*of* suis ponderibus) librat, paribus exa-
 minatus ponderibus, aequis ac paribus momentis
 suspensus, aequilibris (Vitr.); *in e. houden* librare;
sich in e. houden pari momento (*of* suis ponderi-
 bus) librari, aus vi et suo nutu teneri, *zijn e. ver-*
lienen labi; *de wet van e. aequilibras*;
 onsig. aequitas; *het e. in den staat* aequabilis in

- civitate compensatio et juris et officii et muneris;
politiek a. * aequa civitatum conditio; *het politiek a. bewaren* * providere ne aequa civitatum conditio turbetur; *het a. der ziel verstoren* aequitatem animi turbare (Sen.); *het a. der ziel herstellen* se colligere.
- evenwijdig, parallēlos (—on), aequidistans (M. Cap.)
e. zijn paribus intervallis inter se distare.
- evenwijdigheid, aequilatio (Vitr.).
- evenzeer, aequae, perinde, proinde; *e. als non magis quam, non minus quam; zij zijn e. te beschuldigen* simili sunt in culpa.
- evenzoo, *sic* eveneens.
- ever, {
 everzwijn, { aper (pri).
- evident, manifestus, perspicuus.
- evidentie, perspicuitas.
- evolutie, decursus (4); *evolutie maken* decurrere in armis
- examen, probatio, * examen (—nis, n.), examinatio (JCl.), * tentatio scientiae alicujus.
- examineeren, * alienius literarum (of artis) scientiam tentare, aliquam experiri et tentare.
- exact, exactus
- exaltatie, concitatio mentis.
- exalteeren, concitare.
- exarch, exarchus (Just. Nov.).
- excellent, excellens.
- excellentie: *zijne e. vir* excellentissimus
- excentriciteit (= buitensporigheid), libido (—nis f.), temeritas.
- excentriek (= buitensporig) temerarius.
- exceptie, exceptio.
- exceptioneel, singularis.
- excerpeeren, excerptere.
- excerpt, excerptum; *excerpten* excerptiones (Gell.).
- exclusief fastidiosus.
- excommunicatie (= kerkelijke ban) * excommunicatio; *met e. straffen* excommunicare (Ecl.).
- excrementen, excrementa (—orum) (Plin.).
- excusable, excusabilis (Ov.), venia dignus, qui aliquid excusationis habet, ad ignoscendum.
- excuseeren, excusare.
- excuse: *e. vragen* veniam rogare.
- excrabel, execrabilis, abominabilis (Quint.).
- exécuteur (= uitvoerder), executor (JCl.).
- executie (= lijfstraf), supplicium; (= uitvoering van een vonnis of gerechtelijke vervolging) executio (JCl.); *parale a. houden* poenam repraesentare.
- exegese, interpretatio.
- exempel, exemplum.
- exemplaar, exemplar (—aris n.), exemplum, exemplarium (JCl.).
- exemplair: *e. straffen* gravi poena afficere.
- exemptie, immunitas, vacatio.
- exerceeren, exercere, exercere in armis; (= *nich oefenen*) exerceri, exerceri armis; *moeten e. in campo exerceri* cogi.
- exercitie, exercitium; *alle exercitien doorloopen* ad omne genus armorum exerceri.
- exhalatie, exhalatio.
- existentie, vita.
- exorbitant, immoderatus, nimius.
- expectoratie, animi effusio.
- expectoreeren (= *uitspuwen*), ejicere.
- expediceeren (= *afzenden*), emittere.
- expeditie, *sic* krijgstoet.
- expensief, sumptuosus.
- experiment, experimentum.
- expireeren, exire, circumāgi, praetorire.
- explicatie, explicatio.
- explicceeren, explicare.
- exploot, * admonitio per apparitorem.
- exponeeren, exponere.
- extraordinair, extraordinarius.
- extemporeeren, ex tempore fundere.
- expressie, tabellarina data opera missus.
- extensief, extensivus (JCl.).
- extract (= *uittreksel uit een boek*) epitōme; (*uit planten*) * extractum.
- extremiteit, ultima desperatio, *de extremiteten* (= *uiterste ledematen*) partes (—ium f.) membrorum extremarum.
- ezel, asinus, (= *schilderszel*) machina; *van een a. asinus*.
- ezelachtig, asinialis (App.); (= *dom*) stupidus.
- ezelachtigheid (= *domheid*), stupiditas.
- ezeldrijver, asinarius (Script. R. R.).
- ezelin, asina.
- ezelinnemelk, lac (lactis n.) asinum.
- ezelinnetje, asella (Ov.).
- ezeltje, asellus.

F.

- faam, fama, rumor.
- fabel, fabula, apollūgus.
- fabelachtig, fabulosus, fabularis (Plaut.).
- fabeldichter, fabularum scriptor, fabulator (Gell.).
- fabelkunde, {
 fabelleer, { * mythologia.
- fabriceeren, fabricari, conficere.
- fabriek, officina, fabrica; *de fabrieken zijn in verzuul opera fabrilis* jacet.
- fabriekstad, urbs (—bis, f.) officinis nobilis.
- fabriekwerk, officinae opus (—bris n.).
- fabrikant, fabricator, opifex (—icis), artifex (—icis).
- fabuleus, *sic* fabelachtig
- face: *en f. adversa* facie.
- façade, frons (—ntis f.).
- faciliteit, facilitas, indulgentia.
- faecimile, descriptio et imago (—nis f.) literarum; *een f. vervaardigen* literas scripturas assimilare et exprimere.
- factie, factio.
- factisch, *Adu. re ipsa*.
- factor, * factor; *oneig.: de gunstige redekunst berust op drie tot overtuiging samenwerkende factoren* omnia dicendi ratio tribus ad persuadendum rebus est nixa; *de zinnen worden van een te sterken wellust door de werking van een physischen, niet van den geest ontstane f. verraaid*, sensus in nimia voluptate naturā, non mente sequantur, (Cic de or. 3, 25, 100)
- factorij emporium.
- factotum, ad omnia alicujus negotia paratus; *iemands f. zijn* alicujus *re natura* esse (Petr.).
- alicui unum omnia esse.
- factuur, * nota addita.
- facultatief: *iets f. laten* aliquid alicujus arbitrio relinquere.
- faculteit, ordo (—nis, m.); *de theologische f.* venerandus theologorum ordo.
- faillceeren, {
 failliet, { *sic* bankroet.

fakkelt, fax (facis f.), lampas (lapis f.), taeda; (van was) funale (—is m.).
 falbala, instita.
 falen, delinquere, labi, errare, haerere, prolabi.
 faliekant; f. uitkomen eene cedere (of accidere).
 falsaria, fallax (—neis), falsus (Suet.); (= vervalscher van een testament) falsarius.
 fameus, = beroemd) famosus; (= bijzonder) admodum.
 familiaar, familiaris, communis; *niet f. maken met iemand sibi conjungere aliquem familiari amicitia; voor f. zijn met iemand artem familiaritatem complecti aliquem.*
 familie, (= huisgezin) familia, domus (4 f.); (= geslacht) gens (—ntis f.), familia (= tak eenar gens), propinqui, cognati; van goede f. bono genere natus, honesto loco natus, (= van adel) nobilis, nobili loco natus, haud obscuro loco natus; van een oude f. antiquo genere natus, homo (—nis) veteris prosapiae; tot de f. behooren in familia esse (Jct.); niet tot de f. behooren extra familiam esse; tot de f. behoorende gentilis, propinquus, cognatus, de f. betreffend gentilicium, familiaris, domesticus, privatus, intestinus.
 familiëbetrekking, cognatio, propinquitas; in f. tot iemand staan aliquis propinquum esse, aliqui cognatum esse.
 familiëcongres, * coetus (4) propinquorum.
 familiëfeest, domestica celebratio, festus coetus (4) propinquorum.
 familiëgebrek, vitium avitum.
 familiëgoed, ager (of fundus) avitus.
 familiëgraf, sepulcrum familiare Jct.).
 familiëkring, * coetus (4) propinquorum, convivium propinquorum; in den f. vieren * festo coetu propinquorum celebrare.
 familiëkwaal, vitium avitum.
 familiëleven, * una (4) familiarum domesticus et consuetudo (—inis f.).
 familiëlid, propinquus, gentilis, (= lid van het huisgezin) domesticus.
 familiënaam, nomen (—nis m.) gentile.
 familiëraad, consilium propinquorum; f. belegen consilium propinquorum adhibere.
 familiëregeering, regimen (—inis m.) gentilicium, * potestas paucorum optimatum eorumque gentiliam.
 familiëstak, res (6 f.) quae in familia semper fuit; *niet* erfstuk.
 familiëtrek, lineamentorum similitudo (—nis f.), idem habitus (4) oris lineamenta, generis similitudo; f. tuschen moeder en zoon lineamentorum qualitas matri ac filio similis.
 familiëtrots, * superbia ingenua ac domestica, spiritus (num) gentilici.
 familiëtwist, dissensio gentiliam.
 familiëverdrag, foedus (—dis m.) domesticum.
 familiëwapen, * insigne (—is m.) gentilicium.
 familiëzegel, * sigillum (of signum) gentis.
 familiëzakken, res (rerum f.) domesticae et privatae.
 fanatiek, fanaticus, furans, furibundus.
 fanatisme, superstitio.
 fantaseeren (= ylen), delirare, (= melodieën voor de muziek scheppen) * modos subitos facere; *het f. delirium, * modi subiti.*
 fantasie, imaginatio (Tac.); (= vervalsch) commentum; *niet* ook gril.
 farizeer, pharisaeus (Eccl.).
 farizeesch, door den Gen. phariseorum (Eccl.).
 fat, morus (Plant.).

fataal, fatalis.
 fatigant, fatigans.
 fatigeeren, fatigare.
 fatsoen (= vorm), forma, figura; (van goud of zilver) manupretium; (= aanzien, waardigheid) dignitas, persona; een man van f. vir ingenuus; niet in staat om volgens zijn f. te leven honestarum rerum egens; zijn f. ophouden vivere pro dignitate.
 fatsoeneeren, figurare.
 fatsoenlijk, honestus.
 fatsoenlijkheid, dignitas, honestas.
 fatsoenshalve, dignitatis causa.
 fautenil, artissellum (Petr.), hemicyclium.
 favoriet, deliciae.
 fazant, avis (—is f.) phasianus (Plin.), phasianus (Plin.), phasianus (Suet.).
 fazantensi, ovum phasianum.
 fazantenhaan, gallus phasianus.
 fazantenhen, gallina phasianus.
 Februari, mensis (—is m.) Februarius, de 1ste F. kalendae Februariarum; de 5de F. nonae Februariarum; de 18de F. idus (—uum f.) Februariarum.
 federatie, societas, concilium, foederatae civitates (um f.).
 fee, diva quaedam.
 feeks, excoetra.
 feest, dies (6) festus, dies (pl.) festi, tempora (—um) festa, dies sollemnis (of festus ac sollemnis), festum (Hor.); een driedaagsch f. dies festus per triduum actus; een f. vieren diem festum agere, dies festos celebrare; het f. niet vieren diem festum nullis sollemnibus frequentare.
 feestdag, dies (6) festus; feestdagen dies (pl.) festi, feriae.
 feestelijk, festus, celebratus, *niet* f. profestus; feestelijke optocht pompa.
 feestelijkheid, sollemne (—is n.).
 feesteling, conviva.
 feestgenoot, conviva.
 feestgewaad, * dierum festorum (of sollemnium) vestis, vestis (—is f.).
 feestmaal, festus (of sollemnes) epulae, convivium sollemne.
 feil, erratum, error, peccatum.
 feilbaar, erroribus obnoxius, qui potest errare.
 foilen, errare.
 feil, factum, factus (—dis n.).
 feitelijk, *Ado.* revēra.
 feitelijkeid, vis (f.).
 fel, saevus, vehemens, acer (—cris —cro).
 felheid, saevitia.
 feliciteit, gratulatio.
 feliciteeren, gratulari (met iets aliquid of de aliqua re).
 famelaar enz., *niet* fijmelaar enz.
 fenix (fabelachtige vogel) phoenix (—ois m.); (= de enige in zijn soort) qui eminet inter omnes, unicus.
 ferm (= stevig, standvastig), firmus.
 formiteit, firmitas, firmitudo (—nis f.).
 festiviteit *niet* feest.
 festoenen, encarpa (—orum) (Vitr.).
 fincere, rheda meritoria (Suet.).
 fictie, fictio.
 fidecommis, fideicommissum; een f. betreffend fideicommissarius.
 fiducia, fides (6 f.), fiducia.
 fielt, homo (—nis) scelestus (of sceleratus), homo nefarius et impius.
 fieltachtig, scelestus, sceleratus.
 fieltachtigheid, animus scelestus.

fielstenstuk, scelus (—ōris m.), flagitium.
 fier, ferox (—ōcis), superbus, magnanimus.
 fierheid, ferocia, superbia, magnanimitas.
 figurant, * persona obscura.
 figuur, figura, forma; *een wonderlijk f. maken* risui esse; *veel f. maken* conspicuum esse; *een slecht f. maken* munerī impārem esse.
 figuurlijk, tropicus
 figuurtje (= beeltje) sigillum.
 fl. phui!
 fymelaar, simulator
 fymelachtig, f. zyn religiosum agere.
 fymelarij, simulatio
 fymelen, religiosum agere
 fya (— niet grof), subtilis, (= niet dik) tenuis; *een figne stem vox vocis f.*; gracilis, (= niet alerk) exilis, (= fijn geveeren) multatus (Vopisc., Juv.), (= zuiver) purus, (= van goede kwaliteit) primae notae, bonus, f. brachiafd urbanus, f. van zintwegen acutus, sagax (—ōis), figneus acutae nares (—um f.), f. gehoor acutae aures (—um f.), (= goed afgerond) teres (—ōtis), (= scherpsnauw) acer (—ōris, —ōre, f. zont sal (salis m. en n.) vesicum (Lucr.); f. zand arenilla, (= smaaikvol) elegans; *iets naar f. stampen* aliquid in polinem usque contundere.
 fijnheid, subtilitas, tenuitas; (= beschaving) urbanitas, elegantia; f. van reuk sagacitas.
 fyt, ulcus (ōris m.) digitale (Kil.).
 fiks, strenuus.
 fiksich, strenuus, impiger; (= hevig) vehemens.
 filtreerdoek, pannus.
 filtreeren, colare, liquare, castrare (Plin.), saccaru (Plin.)
 finaal, Adj. certus; Adv. prorsus, certo.
 financieel, pecunarius (Jct.), ad rem familiarem pertinens, ad reditus publicos of ad aerarium pertinens, f. beheer administratio pecunaria (Jct.); *financieele kwestie* quaestio pecunaria (Jct.), *financieele crisis* aerarii sineque inopia, paupertas publica, inopia rei pecunariae (Jct.).
 financien (= vermogen), res (5 f.) familiaris; (= staatsinkomsten, reditus (—um n.) publici, beheer der f. van den staat dispensatio aerarii; *ambtenaar der f.* quaestor aerarii, *de f. regelen* reditus publicos ordinare.
 financier: *een goed f.* zyn attentum esse ad rem.
 financieewezen, res (5 f.) pecuniaria (Jct.).
 fingeeren, fingere.
 firmament, caelum.
 fiskaal, cognitor (Ov.).
 fistel, fistula (Cato).
 fixeeren: *iets f. obtutū in aliqua re deſigere*; *iemand (of iets) f. deſixis oculis intueri aliquem (of aliquid)*.
 fladderen, volitare; (van dingen) flutare (Ov.); *fladderend fluxus* (Lucr.).
 flamboy zie fakkel.
 flanel, lana.
 flanelen, laneus.
 flank, latus (—ōris m.), cornu; *den vijand in de f. aanvalten* hostem a latere aggredi, latus hostium invadere; *de f. dekken* latus tatum praestare; *den vijand op de flanken verontrusten* ab utroque latere hosti instare.
 flarden: *aan f. laceratus*; *aan f. ſchouren* lacerare.
 flater, erratum, peccatum.
 flauw, languidus, frigidus, surdus (Plin., Pers.), veterosus (Sen.); f. worden languescere; f. vallen animo defici (of relinqu); *hij valt f.* animus

eum relinquit, anima deficit; f. liggen animo relictam esse; f. zijn languere.
 flauwhartig, languidus, iners (—ōtis), ignavus.
 flauwhartigheid, languor, ignavia, inertia.
 flauwheid, languor, veteranus; (= hoestheid) frigus (—ōris m.).
 flauwte, animi defectio (of defectus, 4).
 flauwtjes, frigidiusculum.
 fleemen, blandiri (met Dat.); zie vleien.
 fleemer, homo (mim) blandus (of blandiens).
 fleemerij, blanditia, blanditiae.
 fleemster, mulier (—ōris) blanda (of blandiens).
 flegma, frigus (—ōris m.).
 flegmatisch, frigidus.
 fleecij, arthritus (—ōdis f.).
 flesch, lagena, lagona.
 fleschje, laguncula; (= olie- of balsemfleschje) ampulla.
 flesschenblazer, ampullarius (Plant.).
 flesschenrek, incitiga (Paul. Dig.).
 flets, languidus.
 fletsheid, languor.
 fleur, flos (floris m.); in f. zijn florere.
 fleurig, floridus, nitidus.
 flikfloolen enz., zie fleemen enz.
 flikken, sarcire
 flikkeren, micare, scintillare, palpitare, coruscare (Virg.).
 flikkering, scintillatio.
 flink, impiger, strenuus, firmus; Adv. strenue; f. weg plane.
 flinkheid, firmitas, firmitudo (—ōnis f.).
 flits, telum.
 floere, pannus Ovis; *ik heb een f. voor de oogen* visus mihi obscuratus est.
 flonkeren, micare, scintillare, radiare (Virg.).
 floeren, florere.
 floret, (= schermdegen) rudis (—ōis f.).
 florijn, * florenas.
 flottielje, classicilla.
 fluctueeren, fluctuare.
 fluim, pituita, phlegma (—ōtis m.).
 fluisteraar, susurrator.
 fluisteren, susurrare; *iemand iets in het oor f.* insusurrare alicui aliquid in (of ad) aurem, alicui aliquid in aurem dicere; *fluisterend susurris* (Ov.); *het f. susurris*; *al fluisterend susurratum* (M. Cap.).
 fluit, tibia; op de f. spelen tibia canere.
 fluiten, sibilare; het f. sibilus.
 fluitspeelater, tibicina.
 fluitspel, tibicinium.
 fluitspeler, tibican (—ōnis).
 fluka, cito, statim.
 fluweel, * holosericum; van f. * holosericus.
 fluweelachtig, mollissimus.
 fluweelachtigheid, magna mollitia.
 fluweelen, * holosericus; (= aacht) mollis.
 fliezen, sternuere.
 fluiken, frangere, affigere, concutere, deicere.
 foedraal, theca, involucrum.
 foel, phui!
 foelie, macis (—ōdis f.) (Plant.).
 fok, * velum anterius; (= kluyffok) dolo (—ōnis m.).
 fokken, alere, nutrire, educare; het f. nutritio.
 folteraar, tortor.
 folterbank, tormentum.
 folterkamer, carnificina.
 folteren, eig. en onvrij, cruciare, exoruciare, torquere; dood f. exoruciare.
 foltering, cruciatus (4), cruciamentum.
 foltertuig, tormentum.

fondement, (= *grondslag*, fundamentum, (*ack-terate*) sodes (= *is f.*) (Plin.).
 fonds, (= *geldsom*) pecuniae summa; (= *effect*) syngrapha.
 fonkelen, scintillare, radiare (Ov.).
 fonkelnieuw, novus et inusitatus; *een f. kleed* * vestis (= *is f.*) recens a vestitico; *een f. boek* * liber recens a prelo.
 fontein, silanus (Cels.); *fontainen* salientes (= *ium m.*), salientes aquae (Front.).
 fonteinij, siphunculii (Pl. Ep.).
 fontein, * fonticulus; *een f. zellen* * fonticulum aperire, quo corruptus humor exeat, * fonticulo aperto evocare corruptum humorem.
 fooi, corollarium.
 foppen, decipere.
 fopperij, jocosus fraus (frandis f.).
 forel, * trutta, fario (Aus.).
 formaat, forma.
 formaliteit, forma; *formaliteiten* iusta (= *orum*), sollemnia (= *ium*).
 formeel, formale.
 formeerder, formator (Sen.), artifex (= *is*), opifex (= *is*), creator.
 formeeren, formare.
 formidabel, ingens.
 formule, formula, forma; (= *rechtsformule*) actio.
 formulier formula, forma, carmen (= *is*, n.); (= *rechtsformulier*) actio.
 fornuis, fornax (= *is f.*).
 fornuisje, fornacula.
 forsch, robustus, luxurians (Ov.); (= *strong*) severus.
 forschheid, robur (= *is n.*), luxuria; (= *strongheid*) severitas.
 fort, castellum, munitio.
 fortificatie, munitio.
 fortuin, fortuna; (= *rijkdom*) divitiae; *f. maken* fortuna secunda uti; *nijn f. zoeken* fortunam tentare.
 fortuinzoeker, *sic* avonturier.
 forum: van het f. forensis.
 fourage, pabulum.
 fourageeren, pabulari; *het f.* pabulatio, frumentatio.
 fourier, scriba legionis.
 fout, erratum, error, peccatum, delictum, mendae, vitium, (*alle ook van taalfouten*), reprehensio (Quint.); *een f. maken* errare, peccare, delinquere (Quint.); *een dubbele f. maken* dupliciter peccare; *een f. verbeteren* mendam corrigere; *f. op f. maken* aliud ex alio peccare; *in de tegenovergestelde f. vervallen* in contrarium vitium converti.
 foutief, vitiosus, mendosus, pravus, perperam dictus (of scriptus); *f. opstel* scriptio in qua multa vitia insunt (Quint.).
 fraai, pulcher, concinnus, elegans.
 fraaiheid, pulchritudo (= *is f.*).

fragment, fragmentum.
 framboos, * morum Idaeum.
 frambozenazijn, * acetum cum quo mororum Idaeorum succus est concoctus.
 frambozenaap, * succus mororum Idaeorum.
 frambozenstruik, rubus Idaeus.
 franco, vesturae pretio soluto.
 franjes, cirri, fimbriae.
 frankeeren, * epistolam vesturae pretio soluto immunem mittere.
 frappant, mirabilis; *Adv.* mire, mirum in modum.
 frappeeren, *het frappeert mij* miror.
 fratsen, ineptire; *nij pots*.
 fratsenmaker, scurra.
 frauduleus, fraudulentus (Dig.), fraudulentus; *f. bankroet maken* creditores fraudare.
 frogat, * navis bellica minor.
 fret, viverra (Plin.).
 fretten, * viverrae ope venari.
 freule, virgo (= *is*) nobilis.
 fria, abluens (Plin.).
 frisch (= *versch*) recens; (= *bloeiend, jeugdig*) floridas, (= *koel*) frigidulus (Virg.), refrigerans; *f. water* aqua frigida, aqua recentis rigoris; (= *lustig, moedig*) vigen, vividus, alacer (= *is*, = *ere*); (= *gezond*) sanus; *frische lucht* aer (aëris m.) purus; *een frische tak* ramus viridus; *f. zijn* vigore; *frische kleur*, nitidus color.
 frischheid, vigor.
 frisaeren: *het haar f.* crines calamistro ornare.
 frommelen, corrugare.
 fronsen: *nijn voorhoofd f.* frontem contrahere (of adducere), frontem rugare (Aug.), frontem capere (Varr.); *gefronsd* constrictus (Petr.); *sich f. capere* (Plaut.).
 front, frons (= *is f.*); *voor het f. van het leger* pro castris; *de troepen in f. opstellen* copias in fronte statuere (of constituisse), copias explicare; *f. maken* dirigere in frontem; *f. maken* legen den vijand in hostem obverti; *het f. veranderen* signa convertere; *den vijand in het f. aanvalen* hostes adversos aggrèdi.
 frontieren, fines (= *ium m.*).
 frontispies frons (= *is f.*).
 fronton, fastigium.
 fruit, poma (= *orum*).
 fruitverkooper, pomarius.
 fuik, nassa (Plin.), scirpulus piscarius (Plaut.).
 fulmineeren, invèhi.
 fulp, *sic* fluwoel.
 functie: munus (= *is n.*), in *f. zijn* munere fungi.
 fundament, fundamentum.
 fundeeren, condere.
 fangeeren: *f. ale* munere fungi (met Gen.).
 furie, furia.
 fust, dolium (Script. R. R.)

G.

ga, *sic* gade.
 gaaf, 1°. Subst. (= *geschenk*) donum, munus (= *is n.*); (= *talent*) facultas; 2°. Adj., integer, sincerus, solidus; (= *dak- en versterdicht*) artus tectus (JC).
 gaafheid, integritas, soliditas.
 ganike, masculus, femina.
 gaan, ire, vadere, gradi, meare, tendere, grassari, incedere, ingredi, ambulare, proficisci, petere,

adire, appetere (Plin.), se conferre; *hij gaat recht- en rectus* incedit, *gebukt gaan* sic bukken; *heen en weer g.* commicare, discurrere, ultro et citro cursare; *niet kunnen g.* ingredi non posse, ad ingrediendum invalidum esse, usum pedum amisisse; *ik kan weder g.* usum pedum recepi; *in zee g.* altum petere; *laten g.* mittere, dimittere, amittere; *mank g.* claudicare; *op iets los g.* aliquid petere (of aggrèdi); *onder iets g.* succedere aliquid;

te boven g. superare; *niet te buiten g. modum excedere; te gronde g. interire; ter harte g. cordi (of curae) esse; te werk g. agere; ter tijde g. secedere; van groote dingen zwanger g. magna agitare (of meditari); het horologie gaat voor (gaat achter) * horologium celerius (tardius) movetur; wileem g. discedere; verder g. procedere, progredi, pergere; er gaan 6 modii in een medimnus sex modii medimnum complent; er g. 60 minas in een talent talentum valet sexaginta minas; er g. 80 pond in een talent talentum pendit octoginta pondo; die weg gaat naar Rome via illa Romam ducit; hoe gaat het? quid agis? zoo gaat het gewoonlijk ita fieri solet; (= beginnen) incipere, b. v. het gaat regenen incipit pluisse; ik ga slapen dormitum eo, subitum eo; het gaat goed ree bene procedit; het gaat mij goed est mihi bene; het gaat zoo niet hac via non succedit; wat is er gaande? quid agitur? gaande maken movere, excitare.*

gaanderij, porticus (4 f.), xyetus.
gaandeweg, paulatim, sensim
gaar, percoctus; g. koken percoquere, decoquere, discoquere; niet geheel g. minus percoctus.

gaard, zie tuin.
gaarheid, mollitia.
gaarkeuken, popina, ganea; van een g. popinalis; het eten uit een g. popina.

gaarkok, popinator (Lampr.).
gaarne, libenter, facile, libens.
gaas, pannus Cous.
gaatje, (parvum) foramen (—inis n.).

gade, conjux (—igis).
gadeloos, eximius, incomparabilis (Plin.).
gader: te g. simul.
gadeslaan, observare.

gading: dit is niet van mijne g. hoe mihi non placet.
gaffel, furca; (om een net uit te zetten) varu; gaffels cervi.

gage, stipendium.
gal, bilis (—is f.), fel (fellis n.); zwarte g. (= waar-moedigheid) atra bilis, melancholia; de g. verhitten bilem commovere; ik heb klare g. opgegeven χολή άρπαρον εχει (Cic.); zijne g. tegen iemand uitbraken evomere iram in aliquem, virus acerbitalis apud aliquem evomere; vol g. biliosus (Cels.), (onsig.) stomachosus, stomachi plenus; zonder g. candidus.

galachtig, biliosus (Cels.), fellens (Plin.).
galafscheiding, * secretio fellis.
galant, officiosus (erga mulieres); galante niekte * morbus Venereus.

galanterie, sexus honor, urbanae munditiae.
galanteriekramer, nugivendus (Plaut.).
galappel, galla (Col.).
galblaas, vesica fellis.

galei, (met 2 rijen roeibanken) birumis (—is f.); (met 8 rijen roeibanken) trirumis (is f.); (met 4 rijen roeibanken) quadrirumia (—is f.) enz.; tot de galeien veroordeelen dare ad remum publicae trirumia.

galeiboef, * noxius remo publicae trirumis affixus.
galerij, zie gaanderij.
galg, patibulum; aan de g. hangen patibulo affigere; boter aan de g. smeren operam et oleum perdere; loop naar de g. abi in malam crucem.

galgenaas, fureber, verbbero (—onis).
galkoorts, * febris (—is f.) biliosa, febris ex bile redundante nata.
galm, resonantia (Vitr.), sonus relatus.

galmen, clamare.
galnoot, galla (Col.).
galop: in g. quadrupedo eurus (Fronto de or. 1), admissio equo, laxatis habenis, calcariibus subditis.
galoppeeren, (van het paard) quadrupedo eurrere; (van den ruiter) equo admissio (of laxatis habenis) vehi (of eurrere); galoppeerend quadrupedans (Plaut.).

galvanisch, * galvanicus.
galvaniseeren, * galvanisare.
galvanisme, * galvanismus.
galvanoplastiek, * galvanoplastica.
galziekte, * morbus ex bile redundante natus.

gang, 1° (van menschen en dieren) incessus (4), ingressus (4), gressus (4), gradus (4), ingressio, itio, iter (itinensis n.); slepende g. (b. v. van een slang) tractus (4); een snelle (of langzame) g. incessus citus (of tardus); een opperichte g. incessus erectus (of celsus); een onmannetijke g. incessus fractus; een trotschen g. hebben magnifice incedere; een vasten en waardigen g. hebben habere stabilem quemdam et non expertem digitatis gradum; aan den g. zijn coepisse, occupatum esse; aan den g. komen incipere; zijn g. gaan opus suum peragere; zijn elgen g. gaan sua ratione uti; den ouden g. gaan inhaerere prioribus vestigiis; 2° (van zaken) meatus (4), motus (4), cursus (4), processus (4), progressus (4), eventus (4), progressio, via, iter (itinensis n.), tenor, series (5 f.), ratio, ordo (—inis m.); aan den g. komen (of zijn) moveri, agitari; iets aan den g. brengen aliquid movere (of commovere), alicui rei motum dare (of afferre), initium alicuius rei facere (of pellere); de zaak is aan den g. ree est in cursu, res procedit; iets zijnen g. laten gaan alicui rei non obsistere, aliquid non impedire; die zaak nam een geheel anderen g. dan hij gedacht had ea res longe aliter ac ratus erat, evenit; de langzame g. van den oorlog morae belli; hij zeide vooruit, dat de gebeurtenissen dien g. zouden nemen praedixit eos fore eventus rerum; de g. van den oorlog is veranderd belli ratio mutata est; dezelfde g. der maatregelen idem tenor consiliorum; den g. der staatszaken opmerken itinera rerum publicarum videre; dat is de natuurlijke g. van bijna alle zaken id natura fert in omnibus fere rebus; volgens den natuurlijke g. der dingen ut fieri solet; de g. van een gesprek iter (itinensis n.) sermo; de g. ener rede orationis ingressus (of ingressio of cursus); de rede heeft een yeregeliden g. oratio ratione et via procedit;

3° (= tocht): een g. ergens heen doen aliquo ire (of se conferre), aliquo iter facere; iemand een g. ergens heen laten doen aliquem aliquo mittere; iemand gangen en wegen nagaan alicuius itinera egressusque explorare; iemand's geheime gangen nagaan alicuius occultos exitus asservare;

4° (= doorgang in een huis) meaculum (M. Cap.); 5° (= doorgang in het amphitheater) balteus (Calp.); 6° (= steeg) angiportus (4); 7° (= mijngang) cuniculus; 8° (= fistel) fistula (Cato).

gangbaar (= wettig), legitimus; (= gebruikelijk) usitatus, more (of usu) receptus; g. zijn in een eene.

gangboord, fori.
gangs, anser (—is m.); van een g. anserinus.

gansch, totus, omnis; (= ongeschonden) integer; Adv. plane; g. niet minime.

gansje, anserculus (Col.).
ganzendrak, stercus (—is m.) anserinum.
ganzensi, ovum anserinum.
ganzenhok, cavea anserina.

ganzenmarkt, forum anserinum.

ganzenpen, {
ganzeveer, { penna anserina.

ganzevleugel, ala anserina.

gapen, hiare; (= den mond openen om te spreken)
hioëre; (= wijf open staan) hiare; (= greig
begeren) inhiare (met Dat.); staan te g. stupëre;
gapend hiulus; het g. hiatus (4).

gaping, hiatus (4).

garandeeren, praestare, recipere.

garantie, cautio.

garde (= wacht), praesidium, cohors (—tis f.)
praetoria; (= roede) virga.

gareel, halsium (App.); in hetzelfde g. loopen in
eodem pistrino vivere.

garen, 1° Subst. linum (Cels.), acia (Cels.); de vo-
gelaar spant het g. auceps tendit retia; 2° Ver-
bum colligere.

garf, merges (—tis f.), manipulus; garven binden
manipulos alligare (Plin.).

garneeren, instruere, ornare, adornare, circum-
dare.

garneering, ornatus (4), ornamentum.

garnezen, praesidium; ergens in g. liggen stativa
habere aliquo loco.

garst, sic geret.

garstig, rancidus; g. zijn rancore; g. worden ran-
cescore (Arn.).

garstigheid, rancor (Poll.).

gas, * gaz; (= lichtgas) * gaz inflammabile.

gasschtig, animalis.

gast, coactiva; (= logeergast) hospes (—tis); bij
iemand te g. zijn coenare apud aliquem; zijne
oogen te g. doen gaan oculis epulas dare (Plaut.).
gastheer, convivator; (waar men logeert) hospes
(—tis); het huis van een g. (waar men logeert)
hospitium.

gasthuis, nosocomium (Cod Just.). valetudinarium
(Cels.).

gastmaal, convivium, epulae; een g. houden con-
vivari, epulari, sic ook maaltijd.

gastronoom, ligarritor (Maer.).

gastvriend, hospes (—tis); ik den iemands g. hos-
pitium mihi intercedit cum aliquo; den g. betref-
fend hospitalis (b. v. vermoording van een g.) cas-
des (—is f.) hospitalis.

gastvriendin, hospita

gastvriendschap, hospitium.

gastvrij, hospitalis, liberalis in hospites, largus
epulis.

gastvrijheid, hospitalitas, in hospites liberalitas.

gat, foramen (—inis n.), apertura (Vitr.), orificium
(Maer.), lacuna (Luer.); (= holte) cavum, fovea,
specus (4) (Virg.); (= ellendige plaats) nidus
(Mart.); (= achterste) podex (—inis n.); een g.
boren foramen terebrare (Vitr.); (= scheur) fissu-
ra, rima; (= wond) vulnus (—eris n.), ruptum
(Plin.); een g. in den dag slapen ad multum diei
dormire; ik zie er geen g. in inops consilii sum;
een g. stoppen (= een schuld betalen) debitum sol-
vere, lacunam rei familiaris explere; het eens g.
met het andere stoppen versura solvere; hij heeft
voor ieder g. een spyker semper se expedit; waar
een g. in is perforatus, (= gescheurd) laceratus;
een g. in den grond maken foveam facere, scro-
bem effodire; een g. in iets maken (door boren)
perforare aliquid, (door stooten) pertundere aliquid,
(door zagen) serrula circumsecare aliquid, (door
scheuren) scindere (of discindere) aliquid; rich een
g. in het hoofd vallen casu caput percutere.

gauw, celer (—eris, —ere); (= listig) versutus;

Ado. cito.

gauwdief, latro (—onis m.).

ganwhoid, celeritas.

gave zie gaaf.

gazel, dorcas (—adis f.) (Mart.).

geaardheid, natura, ingenium, indoles (—is f.),
materies (3 f.).

genderd, venosus.

geacht, honoratus, celebratus.

geaffecteerd (van personen), ineptus, delicatus,
gesticulationibus molestus; (van zaken) quaesitus,
molestus; g. spraken inepte (of putide) loqui;
geaffecteerde gang mollior incessus (4).

gearmd: zij liepen gearmd * brachiis conjuncti in-
cedebant.

gebaasd, munitus, tritus.

gebaar, gestus (4); gebaren actus (4); pantomimi-
sche gebaren maken gesticulari; pantomimische ge-
baren gesticulatio; gebaren maken gestum agere
(of facere), gestu uti; gestum componere; geene
gebaren weten te maken gestum nescire; verkeerde
gebaren maken peccare in gestu.

gebaard (= met een baard voorzien), barbatus.

gebabbel, blateratus (4) (MCap.), vocalae, inep-
tiae, rumusculi.

gebak, panificum, supediae.

gebalk, raditus (4).

gebarenkunst, {
gebarenspeel, { gestus (4), actus (4), actio, mo-
tus (4).

gebarentaal, signa (—orum).

gebed, precatio, preces (—um f.), supplicium, vo-
tum (poët); openbaar g. litanie (Cod. Just.); een
g. doen zie bidden; een g. verhooren preces audi-
re, precationem admittere; iets met een g. aan-
vangen a precationibus duere initium alicujus rei;
zijne rede met een g. aanvangen dicendi primordia
capere a Deo, a Deo incipere.

gebedel, mendicatio (Sen.).

gebedenboek, * liber precationum.

gebedsformulier, precatio sollemnis, precationis
formula, verba (—orum) sollemnia, carmen (—i-
nis n.) sacrum, sollemne precationis carmen; het
g. voorspreken verba sollemnia praecire.

gebeente, ossa (—ium).

gehekt: elk vogeltje singt noots het g. is * a nullo
plus postulandum est quam praestare potest.

gehergte, montes (—ium m.), saltus (4).

gebeten, (= vijandig) infensus (op iemand alieni).

gebeuren, accidere, contingere (meest van iets
geinukke); naavenire, evenire, venire, fieri, incidere.

gebeurlijk, quod fieri potest.

gebeurtenis, res (3 f.), eventum, eventus (4),
casus (4).

gebed, (= heerschappij) imperium, ditio; g. voe-
ren over imperare (met Dat.); (= grondgebied)
ager, fines (ium m.), regio; (van een stad) terri-
torium; (= rechtsgebied) iurisdietio.

gebieden, imperare (met Dat.), regnare.

gebiedenis: de g. doen salutem dicere.

gebieder, dominus, dominator.

gebiedster, domina, dominatrix (—icis).

gebint, transtrum.

gebit (met den toom), frenum.

geblaas, flatus (4).

geblaas, balatus (4).

geblaf, latratus (4).

gebloemd, floribus ornatus.

gebloemde, flores (—um m.).

geboeheld, gibber, gibbosus (Gaj. Dig.).

gebod, imperium, praecceptum, jussam; de 10 ge-
boden decalogus (Tert.).

geboefte, malefici (of mali, of perditii) homines, latrones (—um), passim collecta colluvies (5 f.) populi.

gebons, strepitus (4).

geboonta, arbores (—um f.).

geboord, (= *gecoemd*) limbatus (Claud), subeūtus (Hor.).

geboorte, ortus (4), natales (—um m.) (Sen.), nativitas (Jot.); (= *afkomst*) genus (—ūs m.), origo (—inis f.), sanguis (—inis m.); (= *oorsprong*) origo, innubula (—orum); *het jaar der g. annus quo aliquis genitus est; vader door de g. pater (—tris) natura; van de g. af a primo natali die, inde ab incunabulis; voor iemands geboorte ante aliquem natum, antequam aliquis natus est; na iemands g. post aliquem natum, postquam aliquis natus est, aliquo nato, natus; gij hebt terstond na uws g. uws moeder verloren amisisti matrem statim natus; bij zijns g. in nascendi initio, nascens, dum nascitur; voornams g. claritas nascendi, dignitas majorum; hij is van voornams g. nobili genere (of splendide) natus est, nobili (of haud obscuro) loco natus est; hij is van fatsoenlijke g. honesto loco natus est; hij is van lage g. ignobili (of humili of obscuro) loco natus est, obscuris ortus est majoribus; van geboorte een Medier natione Medus.*

geboortedag, dies (5 m. en f.) natalis.

geboortedicht, carmen (—inis n.) natalicium.

geboortefeest, dies (5 m.) natalis festus.

geboortegodin, Juno (—ōnis) Lucina, Natio.

geboortehelper, * medicus qui artem obstetriciam proficitur, * medicus qui opem fert parturientibus.

geboortehulp, obstetricis opera, (*sals kunst*) ars (artis f.) obstetricandi.

geboortelaar, annus natalis.

geboortplaats, natalis, patria.

geboortestad, patria, urbs (arbis f.) patria (of natalis).

geboortester, sidus (—ūs n.) natalicium.

geboren: g. worden nasci; g. worden aan (of in) innasci.

geborsteld, (= *borstelig*) setosus.

gebouw, aedificium, aedes (—is f.).

gebraad, asseum.

gebraden, assus.

gebrok (= *armoede*) inopia, indigentia, penuria; g. aan egestas (met Gen.), defectio (of defectus) (4) (met Gen.); bij g. aan wijn drink ik water vinum non habens aquam bibo; g. hebben aan egēre (met Abl.), indigēre (met Gen. of Abl.); ik heb g. aan geld pecunia me deficit; g. lijden inopia laborare; (= *onvolkomenheid*) vitium, malum.

gebrekkelĳk, debilis.

gebrekkelĳheid, debilitas.

gebrekkelig, vitiosus, debilis, mancus.

gebriesch, fremtus (4).

gebroddel, opus (—ūs n.) inscite factum, inscitia.

gebroed, fetura, progenies (5 f.), genus (—ūs n.).

gebroeders, fratres (—um);

gebroem, fremtus (4).

gebruik, usus (4), usurpatio; (= *gewoonte*) mos (moris m.), consuetudo (—inis f.); gebruiken iusta (—orum); *tijdelĳk g. usura; godsdienstig g. ritus (4); wederrechtelĳk g. usurpatio; g. maken van nti (met Abl.), usurpare; een goed g. maken van bene uti (met Abl.); een slecht g. maken van male uti (met Abl.); hij mist het g. wijner oogden oculis captus est, in g. komen in consuetudinem venire, in morem abire; nti het g. raken exolescere.*

gebruikelĳk, usitatus; *thans g. praesens* (Gell.), g. zijn unpari.

gebruiken, uti (met Abl.), usurpare, adhibere, exercere; (= *verleren*) consumere; *nich laten g. sui potestatem facere, nich tot iets laten g. opera sua adjuvare aliquid; nich tot een misdad laten g. scelēria ministrum esse, tot alles te g. utilis ad omnia, idoneus arti cullibet; tot niets te g. inutilis ad omnia, neque bonus neque utilis; tot iets g. conferre ad (of in) aliquid, in usum alicujus rei vertere, applicare in aliquid (of alicui rei); gebruikt worden in usu esse (of versari); gebruikt kunnen worden nati esse; niet meer gebruikt worden in usu esse (of versari) desisse, jacere; in het geheel niet gebruikt worden nullum usum habere; veelvuldig gebruikt worden in maximo usu esse; tot iets niet te g. zijn inutile esse ad aliquid; een lid langzamerhand weder leeren g. membrum paulatim ad antiquos usus reducere; een woord gepast g. verbum opportune proprieque collocare; een woord verkeerd g. perperam (of non recte) dicere verbum, verbum delectere ac depravare a ratione recta et consuetudine, voors significatiōnem vertere et corrumpere; een woord in een zekere betekenĳs g. vocabulo sententiam subjicere, vocabulo aliquid significare (of declarare); een woord in een enigzins gevoelde betekenĳs g. verbum doctiusculē pondere; hij gebruikt daarbij het woord geweld, in his rebus vim nominat; weinig g. parca (met Dat.).*

gebruiker, utens, qui utitur.

gebrul, rugitus (4).

gebulder, strepitus (4).

gehult, gibber, gibbosus (Gaj. Dig.).

gehuur, vicinus.

gedaagde, reus.

gedaante, figura, forma, species (5 f.), conformatio; *verandering van g. transfiguratio; de zaak verandert van g. res alio se vertit; een g. aan iets geven aliquid formare (of conformare).*

gedaanteverandering, transfiguratio.

gedachte, cogitatio, cogitatum, mens (—ntis f.); memoria (aan iets alicujus rei); (= *meaning*) sententia, opinio, mens; (= *vermoeden*) suspicio; *gedachten cogitata mentis, sensa (—orum) mentis (of animi), quae mente concipiuntur, quae animo cogitantur (of sentimus of veramus); ik breng mijne gedachten in woorden quae velim quaeque sentiam expromo; de leidende g. bij iets quod sequor in aliqua re; die g. van Solon illud Solonis; die heerlijke g. van Plato praeclarum illud Platonis; die g. val ik vasthouden, dat illud tenebo (met Acc. o. Inf.); ik kom op de g., dat venio (of incido) in eam cogitationem, quae mihi venit in mentem, cogitatio animus subit, illud succurrit mihi (alle met volgende Acc. o. Inf.), induco animum (met Inf. of ut); de volgende g. kwam bij mij op coepi ego mecum sic cogitare; ach, waar de g. nooit in mij opgekomen, hem diem raad te geven utinam ne illi id suaderet in mentem incidisset; van de zinn g. op de andere komen cogitare aliam rem ex alia re; hoe komt gij op die g. p. qui istaec tibi incidit suspicio? een hooge g. van nich seten hebben magnam de se habere opinionem; al mijne gedachten op iets richten cogitationes omnes (of animum totum) ad aliquid intendere, cogitationes omnes conferre in aliquid, toto animo cogitare de aliqua re, totum et mente et animo in aliquid insistere, omni cogitatione ferri ad aliquid; de gedachten er niet bij hebben aliud (of alias res) agere, non atten-*

dēre; *in gedachten verzonken* deliberabundus, in cogitationibus defusus; *in gedachten zitten* meditari; *ik deed het in g. inconculso feci; ik omhels u in g. video mihi te amplecti; gij zijt mij gaen oogenblik uit de gedachten* * nullo tempore tui immemor sum; *dat sal mij nooit uit de gedachten gaan* hoc nunquam ex animo meo effluet; *wat is uwe g. daarom?* quid de ea re sentis? *ik ben van die g. ea sum sententia; iemand op de g. van iets brengen* alicui cogitationem de aliqua re injicere; *iemand tot andere gedachten brengen* alicuius animum flectere, ad meliorem mentem alicuius abducere, ad sanitatem aliquid revocare; *de g. aan iets opgeven* cogitationem de aliquo re abdicere, non amplius cogitare de aliqua re, consilium alicuius rei deponere (of abdicere); *zet die g. uit uw hoofd* abducas velim animum ab hac cogitatione; *dat is mijn enige g. nihil cogito nisi hoc; hij had het huis in g. reeds afgemeten en opgebouwd* domum jam dimensam et exaedificatam animo habebat, *verplaats u in g. naar Athens* puta esse te Athenis, *naar mijn g. mea sententia, ut mea fert opinio, ut mihi quidem videtur; iemand naar zijne g. vragen* quas aliquis de aliqua re sentiat, quaerere; *dit zijn mijne gedachten over die zaak* haec habui quas de ea re dicere; *de g. van den schrijver* valten mentem scriptoris aequi; *gedachten zijn tolerij liberae* sunt cogitationes.

gedachtelees, inconsultus, socors (—rdia), temerarius.

gedachteleesheid, socordia, temeritas.

gedachtenis, memoria; (= afscheidsgeschenken) monumentum amoris.

gedachtig, memor (—ōrie).

gedans saltatio

gedarmte, intestina (—orum).

gedartel, lascivia, luxuria (Vfl.).

gedauwel, indecentia.

gedaver, tremor.

gedecideerd, constans.

gedecolleteerd, expapillatus (Plant).

gedeslde, pars (—rtis f.), portio; (*van een boek of wetenschap*) locus.

gedesldeijk, Adj. ex parte; Adv. partim.

gedegen, apyros, on (Plin.).

gedenkbcek, monumentum.

gedenkdag, dies (5 m. en f. pl. m.) memorialis.

gedenkdicht carmen (—inis m.) memoriale.

gedenken, meminisse, recordari (beide met Gen.) (= melding maken) mentionem facere.

gedenknaald, obeliscus.

gedenkpenning, numisma (—ātis n.) memoriale.

gedenkrol, album.

gedenkschrift, commentarius, libellus memorialis (Suet.); *openbare gedenkschriften* acta (—orum) publica.

gedenkstuk, monumentum.

gedenkteeken, monumentum, ara, mnemosynum (Catull.).

gedenkwaardig, memorabilis, memorandus.

gedenkwaardigheden, memorabilia (—ium), commentarius.

gedenkzuil, cippus.

gedeputeerde, * delegatus.

gedicht, carmen (—inis n.), poema (—ātis n.); (= dichterlijke taal) poësis (—is f.); *een g. maken* carmen contexere (of componere of condere); *droesige gedichten* modi flebiles.

gedienstig, officiosus, beneficus, prolixus.

gedienstigheid, obsequium, officium.

gedierte, animalia (—ium).

gedijen (= toenemen), crescere; (= verstrakken) esse; (= goed uitvallen) prospere eedere.

geding, lis (litte f.).

gedisciplineerd, exercitatus.

gedistingeerd (— aanzienlijk), nobilis; *een gedistingeerde plaats* certus locus.

gedobbel, iusus, 4) aleae, alea.

gedoogen, permittere, sinde, pati, tolerare, ferre.

gedrag, vita, mos (moris m.), mores (—um m.).

gedragen zich g. se gerere, vivere, agitare, zich goed (slecht) gedragen tegen iemand bene (male) mereri de aliquo, (= zich onderwerpen aan) obsequi (met Dat.), sequi; *zich flauw g. flaccere*.

gedragelij, ratio.

gedrang, turba.

gedrink, potus (4).

gedrocht, belua, prodigium, portentum.

gedrochtelijk, portentosus, monstruosus.

gedrongen, Adj. pressus, compressus, compactus (Col.); *gedrongene voorstelling* compressio rerum; *ik gevoel mij g. cogor* (met Inf.), non possum facere quin; Adv. confertim, compresso.

gedruis, strepitus (4), tamultus (4), clangor; g. maken strepere, strepitum edere.

geducht (= vreeslijk), formidolosus, metuendus; (= hevig, geweldig) vehemens.

geduld, patientia, tolerantia, perseverantia, animus aequus; met g. patienter; *het g. verliezen* patientiam rumpere; *het g. bij iets verliezen* defatigari aliqua re; g. met iemand hebben alicuius mores (of naturam) patienter ferre; *iemand g. op de proef stellen* alicuius patientiam tentare; *iemand g. door iets uitputten* aliquem defatigare aliqua re; *geduld! expecta! mane!*

geduldig, patiens.

gedurende, per, inter.

gedurig, frequens; Ado. assidue, frequenter, identidem.

geduw, pulsus (4).

gedwaal, erratio.

gedwee, humilis, submissus.

gedweehaid, animus submissus.

gedwongen, durus, contortus, molestus, affectatus, quiesitus.

gedwongenheid, duritas, contortio, molestia.

geef te g. gratia habendus; g. hier! cedo!

geefster, munus auctor.

geel, flavus, luteus; licht g. gilvus, donker g. fulvus; *groenachtig g. galbinus* (Mart.); *geel g. rarus; g. koper* orichalcum; *gele verf* lutum.

geelachtig, sufflavus, helvulus (Col.).

geelgroen, e viridi flavescens, galbinus (Mart.).

geelrood, helvus, helvulus.

geelvink, miliaria avis (—is f.).

geelzucht, morbus regius (Cels.), aurugo (Scrib.), morbus arquatus.

geelzuchtig, ioterfons, arquatus.

geen, nullus; (= niet) non; g. van briden neuter.

geenerbade, } nullus.

geenerlei, }

geengageerd, desponsus.

geenzine, minime, nequaquam, haudquaquam.

geesel, flagellum, flagrum; (= ramp) pestis (—is f.).

geeselen, flagellare, verberare, virgis caedere.

geeseling, verberatio, verbera (—um).

geeselroede, virga.

geeselstraf, verberatio.

geest (= ziel), anima, animus; (= onlichamelyk wezen) anima; (= afgescheidene ziel) anima, umbra; *geesten* lemures (—um); (= spook) larva; *goede g.* (bonus) genius; *boone g.* (malus) genius,

- daemon (—ōnia) (Eocl.); (= *adēm*) anima; *den g. geven* animam edere (of effare of deponere); (= *aanlog*, karakter, *genie*) ingenium; (= *gemoedsgeestdheid*) animus; (= *verhevene gedachten*) spiritus (4); *de Heilige geest* spiritus sanctus (Eocl.); (= *korle inhoud*) sententia; *in dien g. spreken* in eam sententiam loqui; (= *verbeelding*): *in den g. spe* et opinione, (*nie* gedachte); *hart en g.* animus et mens (—ntis f.); *g. en beschaving* ingenium et doctrina; *veel g. hebben* magno ingenio esse, ingenio abundare; *g. verraden* signa dare ingenii; *een verheven g.* animus magnus (of excelsus of altus); (= *een man van een verh. g.*) animus magnus, vir magni ingenii; *grote geesten* clarissimi ingenia; *Aristoteles, een buitengewone g.* Aristoteles, vir singulari et paene divino ingenio; *een machtige g.* ingens vis ingenii; *een scherpsinnige g.* subtilitas (in disputando); *een slaafsche g.* animus servilis; *g. van tegenpraak* * obloquendi studium; *opvoeringe g.* * mobilia ad seditionis ingenia; *g. van eigenbaal* * privatae utilitatis studium; *een oorlogszuchtige g.* gloriae bellicae studium, studium bellicum; *een nieuwe g.* ingenium novum; *een verderfelijke g.* labes (—is f.); *de g. van den staat is geheel veranderd* commutata tota ratio est reipublicae; *de g. en richting der tijden* ratio atque inclinatio temporum; *de g. der Grieksche taal* * Graecae linguae natura; *in den g. der voorouders* more majorum; *dat is volstrekt niet in mijn g. ab en re mea* consensum ratio voluntasque abhorret. *arm van g.* ingenii sterilis, beperktheid van g. ingenii tarditas, ingenium tardum, mentis acies (5 f.) obtusior; *tegenwoordigheid van g.* animi praesentia, animus praesens; *tegenwoordigheid van g. berispen* animo esse praesenti, animo adesse; *tegenwoordigheid van g. aan den dag leggen* animo praesenti uti; *tegenwoordigheid van g. behouden* a ratione non discedere; *krank naar den g. aeger* animi (of animi), animi vitio miser; *voedsel voor den g.* animi ingonitque quasi pabulum; *kalmte van g.* animi tranquillitas, animus quietus; *slaphoud van g.* socora (rdie) ingenium, ignavia; *zwakheid van g.* imbecillitas, ingenii infirmitas, mens (—ntis f.) imbecilla; *werkzaamheid van den g.* mentis agitatio.
- Geestdrift**, inflammatio animi, incitatus (4) (of instinctus (4) divinus, divina mens incitatio et permotio, animi permotio, aestus (4) (of fervor) ingenii, ardor animi, ardentis animi impetus (4), furor (divinus), mens (—ntis f.) furibunda, studium ardens (of ardentius) (voor iets alicujus rei), eximius amor (voor de letterkunde literarum), spiritus (4) (Hor.); *in g. geraken* insurgere, spiritu divino tangi, divino quodam spiritu inflari; *met g. voor iets vervuld zijn* ardore studio alicujus rei, admiratione alicujus rei imbutum esse, *met g. voor de oudheid vervuld* antiquitatis admirator; *de g. verflauwt* restinguuntur animorum incendia; *door g. vervoerd* mente incitatus, furens, furibundus, rabidus.
- geestdrijfer**, mulier (—ēris) fanatica.
- geestdrijver**, homo (nus) fanaticus.
- geestdrijverij**, superstitio, afflatus (4) quidam divinus, mens (—ntis f.) furibunda.
- geestelijk** (= *onlichamelijk*) animalis, spiritalis (Eocl.), incorporeus (Gell.), incorporealis (Sen.), (= *kerkelijk*) ecclesiasticus (Tert.), ad ecclesiam pertinens; *een g. gewat* animi voluptas; *geestelijke goederen* animi bona (—orum); *geestelijke armoede* animi egestas; *g. voedsel* animi ingenique quasi pabulum; *geestelijke gaven* ingenii facultates (—um
- f.), ingenium; *in den geestelijken stand treden* * ordini clericorum ascribi; *de geestelijke en wereldlijke heerschappij is in den koning verenigd* populus eundem regem et sacerdotem habet.
- geestelijke**, sacerdos (—ōtis), clericus (Hier.), ecclesiasticus (Eocl.), * verbi divini minister.
- geestelijkheid**, clerus (Eocl.); (= *onlichamelijkheid*) incorporealis (Maer.).
- geesteloos**, frigidus, inanitas.
- geesteloosheid**, inanitas.
- geestenvanner**, qui daemones adjuratione divini nominis expellit ac fugat (Laet.).
- geestenbezweerder**, exorcista (Jul. Firm.), revocator animerum (Quint.), is cui peritiae est certis carminibus clēre ab inferis animas (Tac.).
- geestendom**, umbrae, * quidquid sine corpore viget.
- geestenleef**, * pneumatologia.
- geestelijk**, { * quidquid sine corpore viget, coelestia (—ium), piorum sedes (—is f.) et locus.
- geestenvwereld**, {
- geestig**, facētus, vaustus, lepidus, scitus, saesus.
- geestigheid**, lepor (—ōris m.), sal (salis m.), sales (—um m.), facetiae.
- geestkracht**, robur (—ōris m.) animi, animi vis, ingenii praesentia.
- geestrijk**, { ingeniosus, facētus, subtilis, ingenio
- geestvol**, { praestans; *geestrijke dranken* * spiritus (—ium).
- geestvermogens**, ingenii facultates (—um f.) (of dotes (—um f.).
- geestverrukking**, {
- geestvervoering**, { *nie* geestdrift.
- geeuw**, oscitatio.
- geeuwen**, oscitare, oscitari; *luid g. clare* oscitare.
- geeuwhonger**, rabies (6 f.) ventris (Virg.), vis famis non tolerabilis, quam Graeci βούλιμον appellānt (Gell.), violentia vis famis (Laet.).
- geijmel** * simulata religio.
- gefloem**, {
- geflukfloo**, { blanditiae, assentatio.
- geflukker**, {
- geflonker**, { scintillatio (Plin.).
- gefluister**, susurrus.
- gefluit**, sibilus, sibilatus (4) (Aur.).
- gefonkel**, radiatio (Plin.)
- geforceerd**, *met geforceerde marschen* magnis itineribus.
- gefortuneerd**, fortunatus.
- gegadigden** * cupidi.
- gegalm**, clamatio.
- gegill**, ululatus (4).
- gegoed**, fortunatus, dives (Itis).
- gegoedheid**, divitiar.
- gegons**, bombus.
- gegraduateerd** * gradu Academico ornatus.
- gegroot**: *veens g. salvel* salvare te jubet! ave!
- gegrond**, justus, certus, verus; *gegronde hoop* hebben recte sperare.
- gehaard**, capillatus.
- gehaat**, invisus, odiosus.
- gehakkel**, haesitatio, titubatio.
- gehakt** (= *gehakt vleesch*), insicis.
- gehalte**, pretium, bonitas; *een munt van goed g.* nummus bonus; *een munt van slecht g.* nummus adulterinus; *van niet beter g. zijn* non plus valere, non plus esse.
- gehard**, durus.
- gehardheid**, duritia.
- geharnast**, lorica armatus, ferratus (Tac.).
- geharrewar**, htes (—ium f.), jurgia (—orum), rixae.

gehecht: *g. aan amans*, diligens, studiosus (*alle met Gen.*), conjunctus (*aan iemand cum aliquo*).

gehechtheid, amor (*aan iemand aliquem*).

geheel, *Adj.* totus, omnis, universus, cunctus, integer; (*Subst.* totum, summa; een geordend *g. corpus* (—*ōris n.*); *Adv.* plane, prorsus, penitus; *g. en al* omnino, prorsus, penitus; (*bij Verba van veruolten*) funditus.

geheim, *Subst.* arcanum, secretum (Plin.); *geheimen mysteria* (—*orum*), occulta (—*orum*); *Adj.* arcanus, occultus, furtivus, secretus, reconditus, absconditus, abstrusus, interior, latens; *geheimenminarij* furtum, in *het g.* clam, secreto, arcano, furtim, abscondito, occulte; *g. houden* celare (*voor iemand aliquem*), continere, tacitum tenere, comprimere, dissimulare; *g. bijvoem* tacitum teneri, in vulgus (*of in turbam*) non exire, in vulgus non emanare, in vulgus non offerri.

geheimenis, arcanum; *geheimenissen* mysteria (—*orum*), initia (—*orum*).

geheimschrijver, scriba; *als g. dienen* apparere, geheimzinnig, occultus.

gehemelte, palatum.

gehengen, *see* gedooogen.

geheugen, memoria; *een goed. g.* memoria bona (*of bonae fidei*), memoria tenax (—*acis*) (*of firma of firma et diuturna*); *een gelukkig g.* memoria felix (—*icis*); *een slecht g.* memoria mala (*of infirma*), infirmitas memoriae; *een buitengewoon sterk g.* memoria singularis; *ik heb een goed g.* memoria bonae fidei mihi est, memoria vigeo (*of plurimum valco*), *een leugenaar met een goed g.* hebben mendacem memorem esse oportet; *een slecht g.* hebben minus valere memoria; *het g. laat mij in den steek* memoria mihi non constat, memoria labat, memoria labor, memoria me deficit, memoria deficiit; *het g. laat mij nooit in den steek* memoria nunquam me decipit; *het g. oefenen* memoriam exercere (*of agitare*); *het g. versterken* memoriam firmare; *de oefening van het g. verwarloosen* memoriam minus studere; *in het g.* hebben in memoria habere, memoria tenere, tenere memoriam (*met Gen.*); *iets in het g. houden* aliquid memoria custodire, memoriam alicujus rei servare (*of conservare of retinere*), aliquid memoria complecti (*of comprehendere*); *aan het g. toevertrouwen* (*of in het g. prenten*) memoriam tradere (*of mandare of committere*); *diep in het g. prenten* memoriam ingere, memoriam (*of animo suo abgere* *diep in het g. geprent zijn* accipere (*of penitus insculpire*) in memoria, fixum esse in animo, animo infixum esse; *iets in het g. (der menschen) terugroepen* memoriam alicujus rei renovare (*of reintegrare, repraesentare of refricare*); *iemand iets weder in het g. brengen* aliquid reducere (*of redigere*) in memoriam alicujus, alicujus animum revocare ad memoriam alicujus rei; *iets in zijn g. terugroepen* memoriam alicujus rei repetere, in memoriam alicujus rei revocari, aliquid reminiscendo recognoscere; *uit het g. gaan* exidire de memoria (*of ex animo*), exidire, dilabi de memoria nostra, excedere de memoria, effluere ex animo; *de naam is mij uit het g. gegaan* nomen perdidit; *iets uit het g. verbannen* evellere aliquid e memoria (*of ex animo*).

geheugenia, memoria; *bij menschen g.* post hominum memoriam.

gehuik, hinnitus (4).

gehoor, auditus (4), sensus (4) audiendi (*of aurium*), facultas audiendi; *een slecht g.* auditus imbecillitas, auditus gravior, auditus (*of aurium*

of audiendi) gravitas, aurium (*of audiendi*) tarditas; *een slecht g.* hebben gravitas audire, surdastrium esse, aure surdiorem esse; *een slecht g. krijgen* gravitas audire incipere, aure surdiorem esse incipere; *een fijn (of scherp) g.* auditus acutus, aures teretes (*of erudite*); *een zeer scherp g.* hebben acutissime audire; *het g. verliezen* usum aurium amittere, obsurdescere, *het g. verlorren* hebben usum aurium amisisse, auribus captum esse; *geen g.* hebben sensu audiendi carere; *het g. neemt af* aurium sensus hebetatur; *mijn g. neemt af* gravitas audire incipio; *hij mist het g.* auditus ei negatus est; *iets naar het g. beoordeelen* aliquid aurium judicio (*of auribus*) judicare, aliquid aurium judicio ponderare, aliquid auribus metiri; *zich g. verschaffen* audientiam facere sibi (*of orationi*); *g. geven (of leenen)* obsequi, obedire, audire (*met Acc.*), morem gerere, morigerari, obtemperare; *g. verlenen* aditum dare, admittere (*met Acc.*), potestatem sui adeundi praebere; *ik vind g.* audior, impetro quod postulo, impetro ea quae volo; *g. vragen* aditum petere; (= *toehoorders*) auditorium (Pl. Ep.).

gehoorig: *het is hier zeer g.* * vox hic ubique perlabitur.

gehoornd, cornutus.

gehoorzaal, auditorium (Quint.).

gehoorzaam, obediens, parens, dicto audiens, obtemperans.

gehoorzaamheid, obedientia, obtemperatio, obsequentia, obsequium; *in g. houden* in officio retinere (*of continere*); *de g. weigeren* alicujus imperio non parere, alicujus imperium recusare.

gehoorzamen, obedire, parere, obsequi, obtemperare, dicto audientem esse (*aan iemand alicui*), auscultare, morigerari, jussa (*of imperata*) facere (*met Gen.*).

gehucht, pagus.

gehuichel, simulatio.

gehuil, ejulatio, fletus (4), ploratus (4); (*van wolvon*) ululatus (4).

gehuppel, exultatio.

geil (= *al te vruchtbaar, al te weelderig*), luxurians; (= *tot besprington geneigd*) salax (—*acis*), libidinosus; *g. zijn* luxuriare, salacem (*of libidinosum*) esse.

geilheid, luxuria, salacitas.

geillustreerd, * imaginibus ornatus.

geïnteresseerd, ejus interest, in ejus rem est.

geit, capra, capella; *woide g.* caprea, capreolus;

van een g. caprinus, caprillus.

geitenbaard, aruncus (Plin.).

geitenhaar, villi caprini.

geitenhoeder caprarius.

geitenkentsels, fabae caprini fimi (Plin.).

geitenleer, corium caprinum.

geitenmelk, lac (lactis n.) caprinum.

geitenmelker, caprimulgus (Catull.).

geitenstal, caprile (—*is n.*).

geitenvleesch, caro (carnis f.) caprina.

geitenvel, pellis (—*is f.*) caprina.

geitje, capella.

gejaagd, trepidus; *g. zijn* trepidare.

gejaagtheid, trepidatio, nestus (4).

gejammer, ploratus (4), ejulatio, deploratio (Sen.).

gejank, ululatus (4).

gejuich, acclamatio.

gek (= *krankzinnig*), mente captus, insanus, vesanus, (= *dwaas*) stultus, fatuus; (*als scheldwoord*) cuculus (Hor.); (= *ongerijmd*) absurdus; *g. zijn* mente captum esse, insanire; *g. maken* ad insani-

am adigere, (= *duaal maken*) infatuare; voor den *g. houden* ludificare, ludibrio habere; *het v. d. g. houden* ludificatio.

gekakel, { loquacitas, garrulitas, blateratus, (4)
gekakel, { (M. Cap.)

gekamd (= *met een kam voorzien*), cristatus.

gekef, gauntus (4).

gekerm, gemtus (4).

gekeheid, insania; (= *scherts*) jocus, lusus (4); zonder *g. remoto* joco; *g. maken* ludere, jocari.

gekibbel, { altercatio, jurgia (—orum), rixae.
gekijf, {

gekir, gemtus (4).

gekittel, titillatio, titillatus (4) (Plin.).

gekenhuis, * hospitium mente captorum.

gekenpraat, deliramentum (Plant.), nugae, ineptiae.

gekkernij, lusus (4), jocus.

gekkim, fatuus.

geklaag, querimonias, questus (4).

geklank, sonus.

geklap, { plausus (4), crepitus (4).
geklapper, {

geklater, { crepitus (4), strepitus (4).
geklep, {

geklepper, {

gekleffer, {

geklakklak, {

geklok, singultus (4).

geklop, pulsatio.

geklots, strepitus (4).

geknars, stridor.

geknetter, crepitus (4), fragor.

geknor, grunnitus (4).

gekraai, cantus (4).

gekraak, fragor.

gekrab, scalpurigo (—inis f.) (Sol.).

gekraas, { stridor.
gekrijsh, {

gekrijs, vagitus (4).

gekroel, turba, multitudo (—inis f.).

gekroesd, crispus.

gekrond, curvus, curvatus; naar binnen *g. con-*
clavus; opwaarts *g. repandus*.

gekecheren, jocari, ludere.

gekuifd, cristatus.

gekuip, ambtus (4).

gekuisacht, politus, elegans.

gekuischtheid, elegantia.

gekunsteld, apparatus, contortus, molestus, quas-

situs, affectatus, patidus.

gekunsteldheid, contortio, molestia.

gekus, osculatio.

gekwak, clangor.

gelaarsd, caligatus; *g. an gespoord* * ad profes-

sionem paratus, * vestitus calceatusque.

gelaat, vultus (4), facies (5 f.), os (oris n.), frons (—inis f.); een vriendelijk *g. vultus* benignus; een vroolijk *g. vultus* hilarius (of *aerens*); een rue-
tig (of *katm*) *g. vultus* tranquillus; een treurig *g. vultus* maestus, een somber *g. vultus* tristis; een ernstig *g. vultus* severus (of *adductus*); een ge-
wichtig *g. supercilium* grande (Juv.); een onbe-
schaamd *g. os* durum (of *ferreum*); een gevoinsd
g. vultus ficti (of *simulati*); een vroolijk *g. zellen*
frontem explicare (of *exporrigere*), faciem (of
vultum) diffundere, frontem remittere, hilari-
tatem simulare; bij tegenspoed een vroolijk *g. zellen* in
adversis rebus vultum secundae fortunae gerere,
adversas res adumbrata laetitia abscondere, vultum
figere, vultu ridere invito (Hor.); een treurig *g.*

zelden vultum ad tristitiam adducere; een toornig
g. zellen frontem contrahere; een dreigend *g. zel-*
len supercilia tollere (Catull.); een ander *g. aan-*
nemen vultum mutare (of *figere*), dissimilem
animo vultum induere; een vroolijk *g. hebben* hi-
lari vultu esse; een droevig *g. hebben* maesto vultu
esse; een vriendelijk *g. bij iets zellen* * benigno
vultu aliquid accipere.

gelaatkenner, { physiognomion (Ovis).
gelaatkundige, {

gelaatskleur, color (—oris), een gesonde *g. color*
varus; een schoone *g. color* suavis; een bleuke *g.*
color exsangvis (—inis).

gelaatsrekken, lineamenta (—orum), lineae (Ov.),
os (oris n.), vultus (4), os et vultus.

gelach, risus (4).

gelag (= *drinkgezelschap*), potatio; (= *geld*
voor de vertering) symbola, collecta; *het g. be-*
talen symbolam dare; (= *alleen gestraft worden voor*
helgen men met anderen gedaan heeft) quod alii intri-
verunt excedere (Ter.); *die geen g. betaalt* asymbulus
(Ter.); *ik zal het g. moeten betalen* istaec in me
eudetur laba (Ter.).

gelang; naar *g. van* pro.

gelasten, mandare, imperare (beide met *Dat. en*
ut), jubere (met *Acc. en Inf.*), praecipere (met
Dat. en ut).

gelastigde, delegatus.

gelaten, *Adj.* lentus, tranquillus, quietus, sedatus,
placidus, patiens; *Adv.* lente, quiete, modice;
tranquillo, sedate, sedato animo; *g. blijven* de
statu animi sui non deijci, aequabilitatem animi re-
tinere; *Verbum*: zich *g. simuleren* (met *Acc. o. Inf.*).

gelatenheid, animus aequus (of *sedatus*), pacien-
tia; met *g. sis* gelaten *Adv.*

gelauperd, laureatus.

geld, pecunia, argentum, nummi; gebrek aan *g.*
inopia rei pecunariae, difficultas rei nummariae,
(= *vermogen*) fortunae; hij heeft *g.* fortunatus
est, pecuniam habet, pecunia abundat, opibus (of
divitiis) floret; een weinig *g.* parva pecunia, pauci
nummi; veel *g.* grandis (of *magna*) pecunia; daar
g. numerata pecunia, numeratum, pecunia prae-
sens; klein *g.* aea (aeris n.) minutum; groot *g.*
nummi notae majores; groot en klein *g.* nummi
omnis notae (Suet.); een stuk *g.* nummus; valsch
g. moneta adulterina, nummi adulterini; goed *g.*
nummi boni, (of *probi* of *veri*); nieuw *g.* nummus
asper; gestolen *g.* pecunia aversa; het *g. betreffende*
pecuniarius, nummarius, argentarius; voor *g. te*
krijgen venalis, pretio venalis; voor *g. argento*,
pretio, pretio motus (of *adductus*), meroede, pe-
cunias causa; voor *weinig g.* parvo (pretio); voor
veel *g.* magno (pretio), impenso pretio; voor *g.*
en goede woorden pretio et precibus; *g. bij de*
viach geven Graeca fide mercari (Plaut.); een wei-
nig *g.* paululum pecuniae, aliquid nummularum;
vrij wat *g.* aliquantum nummorum (of *pecuniae*),
aliquanta pecunia; al het *g.* van de wereld pecu-
nia tanta quanta est in terra; *g. bij zich hebben*
nummos habere, geen *g. bij zich hebben* sine num-
mis esse; geen *g. bij de hand hebben* pecuniam (of
nummos) ad manum non habere; veel *g. met iets*
verdiene magnum pecuniam facere ex aliqua re;
iets te geld maken aliquid in nummos (of in
pecuniam) redigere, aliquid vendere; dat brengt
g. op id pecuniam afferit; *g. aannemen* pecuniam
accipere; geen *g. aannemen* pecuniae resistere;
het *g. niet in aanmerking nemen* pecuniam negligere;
op *g. zien* (bij een huwelijk) dote moveri; veel *g.*
kosten magno stare (of *constare*); met geen *g. te*

betalen zijn extra ulla pretia esse; voor g. is alles te koop quidvis praesentibus nummis opta, et veniet; omnia pecunia effici possunt; g. slaan omdere (of signare) nummos (of argentum); in g. in nummis; voor g. te krijgen meritorius; g. regere de wereld omnia possunt opes; gelden pecunias.

geldaanwinning; accessio pecuniae.

geldbeurs *sic* beurs.

geldboete, multa; tot een g. veroordeelen multare pecunia.

geldbuidel *sic* beurs.

gelddief, aversor pecuniae.

geldelijk: *geldelijke belooning* praemium pecuniae; *g. geschenk* munus (—*eris m.*) pecuniae, pretium, corollarium (nummorum); *g. verlies* pecunia amissa; *g. verlies tijden* pecuniam amittere; *in geldelijke verlegenheid zijn, zie* geldgebrek.

geldelooze, inops (—*opia*) pecuniae, sine re.

geldeloosheid, inopia rei pecuniariae.

gelden (= *geldig zijn*), valere, procedere, esse, ratum esse, in usu esse, (in usu) versari; *algemeen g. in omnes (of in omnia of in omnes partes) valere*, ad omnes pertinere, in omnium usu esse (of versari); *niet meer g. valere* desinere, in usu esse (of versari) desinere; *van iemand of iets g. pertinere ad, eadere in (met Acc.)*, dici debere (of posse) de; *iets laten g. aliquid ratum habere (of ducere)*, aliquid ratum esse velle (of jubere), aliquid probare (of approbare of comprobare), aliquid accipere (of admittere, tolerare, fateri of recipere); *dat geldt niet!* non patiar! non sinam! *als mijne woorden iets bij u g. si me audiat; dan zou ik het kunnen laten g. tum id audirem; wat van het geheel geldt, moet natuurlijk ook van een gedeelte g. quod in universo est probatum, id in parte probari est necesse;*

(= *waard zijn*) valere (met Acc. of Abl.), esse; *veel g. multum valere*, magni esse, pollere, posse, licere, emi, venire; *iets g. aliquid valere*, aliquo esse numero atque honore; *veel bij iemand g. auctoritate (of gratia) multum posse (of valere)* apud aliquem, gratiose esse apud aliquem; *bij iemand iets g. numerum habere (of obtinere)* apud aliquem, aliquo loco ac numero esse apud aliquem; *zijn raad geldt veel bij mij multum mensor ejus auctoritate; weinig g. tenni esse auctoritate, parvi momenti esse; niets g. nihil valere, nihil esse, nullus pretii esse, nullus momenti esse* bij iemand apud aliquem, jacere, frigere, refrigere, nullo numero esse, concidisse; *alles g. omnia esse; g. voor haberi (of esse) pro, haberi loco (of numero) (met Gen.)*, haberi (met Nom. of Dat.), putari (met Nom.), referri in numero (met Gen. Plur.), numerari (met Nom., met in en Abl. Pl. of met inter en Acc. Pl.); *iemand (of iets) geldt in mijne oogen voor habere aliquem (of aliquid) pro (of loco of numero met Gen.)*; *aliquis mihi est pro (of loco of in numero met Gen.)*, refero aliquem in numero (met Gen. Pl.), numero aliquem in (met Abl. Pl.) (of inter met Acc. Pl.); *het geldt (= het betreft) pertinet ad; het geldt den vijand hosti petitur; dit geldt hem alleen unus ille petitur; dit geldt u hoc tibi dicitur, tu hac oratione designaris; hij bemerkte dat het hem gold se peti eamit; het geldt mijn leven vita mea agitur; het geldt mijn behoud salus mea (of de salute mea) agitur,*

doen g.: zijn invloed in iets doen g. exercere opes suas in aliqua re; *riek doen g. auctoritatem suam interponere; zich bij iemand doen g. se aliquid venditare; iets bij iemand doen g. aliqua re*

uti apud aliquem; zijn recht doen g. jus suum exsequi; mijne aanspraken op iets doen g. aliquid sibi vindicare.

geldgebrek, inopia pecuniae (of rei pecuniariae), inopia argenti (of argentaria of nummaria), penuria argenti, difficultas pecuniarum, angustiae pecuniae, inopia rei familiaris; *g. hebben de pecunia laborare, pecunias indigere.*

geldgierig, avarus, cupidus, avidus, pecuniae studiosus (of cupidus of avidus).

geldgierigheid, avaritia, pecuniae studium (of cupiditas of aviditas).

geldhandel, negotiatio (nummaria), pecuniae negotium, argentaria; *g. drijven* argentariam facere.

geldig, ratus; (= *dunet*) curus.

geldigheid, auctoritas.

geldinvorderaar, exactor.

geldkist, arca.

geldkoe, { *fiscus.*

geldkorf, { *fiscus.*

geldlade, loculi.

geldenning *sic* leening.

geldmakelaar, nummularius (Suet.).

geldmandje, fiscus.

geldmarkt, forum.

geldmiddelen, res (b f.) pecuniarum, copiae.

geldnood, angustiae pecuniae publice, angustiae aerarii; *tijden van algemeenen g. tempora difficilima solutionis.*

geldomzet, permutatio.

geldopneming *sic* leening.

geldrijk, pecuniosus, bene nummatus, magnae pecuniae.

geldrijkdom, copia rei nummariae.

geldsom (pecuniae) summa, pecunia, aliquid nummorum.

geldsommetje, summa pecuniae, parvula summa.

geldsoort, genus (—*eris m.*) nummorum; *allerlei geldsoorten* nummi omnis notae (Suet.).

geldstuk, nummus; *een goed g. nummus probus (of verus); een valsche g. nummus adulterinus (of improbus of falsus); een zeer klein g. nummus minimus.*

geldswaarde, pretium.

geldverspilling, dispendium (Ter.), pecuniae effusio.

geldzaak, res (b f.) pecuniarum (of nummaria).

geldzakje, sacculus nummorum, funda (Maer.).

geldzucht *sic* geldgierigheid.

geldzuchtig *sic* geldgierig.

geleden, abhinc (met Acc. of Abl.); *lang g. longe ante, ante multos annos; het is lang g. diu factum est; dit is reeds zeer lang g. hoe longe ante fuit (of factum est); hoe lang g. quam dudum? kort g. modo.*

geleding, articulus.

geleerd, doctus, literatus, eruditus; *een geleerde vir doctus, homo (—*ia*) literatus, homo studii ac literis deditus; een grondig geleerde vir perfecta eruditione, vir perfecte planeque eruditus; een veelzijdig geleerde homo omni liberali doctrina expolitus; de grootste geleerde van mijn tijd studii literarum cunctos aetatis praestans; een geleerde willen worden * vitam literatam sequi, een geleerde worden doctrinae alicui se dedere, de geleerde wereld literati homines, ii qui rerum cognitione doctrinaeque delectantur; het leven van een geleerde vita literata; geleerde boeken doctrinasi libri (Quint.); een g. gesprok sermo (—*onis m.*) qui de artium studiis atque doctrina habetur.*

geleerdheid, eruditio, literae, doctrina, disciplina.

gelegen (= *liggende*), situs; *g. vijn* jacere, nitum esse; *er is (of ligt) aan g. interest*, refert; (*zie Gram.*); *hoe is het er mede g.?* quomodo res se habet? *het komt g. vacat* (met *Dat. en Inf.*), opportunum est; (= *geschikt*) opportunus, commodus, idoneus; *wanneer het u g. is* quando tibi commodum est, si tibi operae est, quod commodo tuo fiat; *wat is u daaraan g.?* quid tua id refert? *daaraan is mij alles g.* in eo mihi sunt omnia.

gelegenheid, occasio, opportunitas; (*om iets te doen*) copia, facultas, ansa, locus; (*om ergens toe te geraken*) casus (4), editus (4); *bij g. per occasionem*, occasione data (of oblata), si occasio fuerit (of tulerit); *bij deze g. hoo loco*, hae in re; *bij vele gelegenheden multis locis*; *bij elke g.* omni occasione, quotiescunque potestas (of occasio) data est, in omni sermone; *bij de eerste de beste g.* ut primum occasio (of potestas, data est (of erit), prima quaque occasione, primo quoque tempore; *bij g. van een nachtelijken uitval uit de stad* ex oppido noctu eruptione facta; *op een g. voor iets gemeen cogitare tempus* alicujus rei; *een g. zoeken* (of *afwachten*) occasionem quaerere (of circumspicere); *niet eerst op een g. wachten* non occasione tarditatem expectare; *de g. waarnemen* (of *van de g. gebruik maken*) opportunitate (of occasione) uti, occasione non deesse; *g. vinden* occasionem reperire; *g. voor iets vinden* alicujus rei (of aliquid faciendi) causam reperire; *de g. aangrijpen* occasionem amplecti; *elke g. greep aangrijpen* arripere facultatem aliquid faciendi quaecumque datur; *de g. laten voorbijgaan* occasionei deesse, occasionem amittere (of omittere of praetermittere), tempus amittere; *iemand g. geven* alicui occasionem dare (of praebere (tot iets alicujus rei of ad aliquid faciendum), alicui causam praebere, alicui potestatem (of copiam) dare (of facere) (tot iets alicujus rei); *g. hebben* occasionem (of opportunitatem) habere; *de g. tot iets biedt* sich aan occasio mihi est (of data est) aliquid faciendi, occasio offertur ad aliquid faciendum, potestas (of facultas of copia, alicujus rei mihi data (of facta) est, aditum habeo alicujus rei (of faciendi aliquid); *zoodra zich de g. aanbiedt* ut primum occasio (of potestas) datur; *zuik een g. komt niet ligt weder* non facile occasionem postea reperimus, nullum erit tempus hoc amisso; *de gelegenheden tot genot die sich overal aanbieden* circumfusae undique voluptates; *dikwijls hadden wij gelegenheid dit te bemerken* hoc saepe intelleximus.

gelegenheidsgedicht, * carmen, quale quibusdam rebus aut personis componi solet.

gelei, * oeculum.

geleibrief, diploma (—tis n.), syngraphus.

geleide, comitatus (4); *onder g. van iemand* aliquo comite.

geleidelijk, *Adj.* sedatus; *een geleidelijken gang* hebben ratione et via procedere; *Adv.* sensim, ordine, ratione et via.

geleiden, ducere, deducere; (= *begleiden*) comitari, prosequi; (= *steeds begeleiden*) assectari.

geleider, dux (ducis), comes (—tis).

geleiding zie geleide.

geleidster, dux (ducis).

geleigeest, genius.

geletterd, literatus.

gelid (van *soldaten*) ordo (—inis m.); *in het g. bijnem ordinem servare*; *niet het g. treden* ordine egredi; *het eerste g. acies* (5 f.) prima, frons (—tis f.); *het tweede g. acies media*, *het derde g.*

extrema acies, triarii; *in geleiden staande ordinati*; *in geleiden optrekken ordinatum ire*; *in gesloten geleiden munito agmine*; *in het eerste g. staan* primam frontem tenere; *in het derde g. staan* inter triarios positum esse; *de geleiden verlaten* ordines deserere (of relinquere); *tuilen het g. strijden* extra ordinem pugnare; *de geleiden rangschikken* copias ordinare, ordines (of aciem) instruere; (*van ledematen*) *niet het g. lutzus*, convulsus.

geliefd, carus; *geliefde domina*, amans (—ntis). gelieven, *Subst.* amantes; *Verbum* placere.

gelijk, *1° Adj.* (in uiterlijk) similis, propinquus, (in eigenschappen) par, compar, aequalis; (*even groot, even hoog*) aequalis, aequus; *g. in jaren* aequalis. (= *effen*) aequus, planus, asqualis (Plin.); (= *nabykomend*) propinquus, assimilis; *volkomen g.* consimilis, idem, aequus et par, aequalis et par, par et similis, par atque idem, *g. verdeeld* aequus, *g. stellen* aequiparare, aequare, adaequare, exaequare, in aequo ponere; *g. maken* assimilare, (= *effen maken, even groot maken*) aequare, exaequare, adaequare; *op gelijke wijze* item, eodem modo; *in getal g. staan* se aequare, aequari; *op gelijken voet beoordeelen* ex aequo judicare; *niet seiven g. blijven* semper eundem esse, semper sui similem esse, constantem esse, non mutari, constantem reperiri, *zich seiven g. blijven* aequalis, constans; *in gelijken toestand zijn* in aequo esse; *in 12 gelijke deelen verdeelen* in duodecim partes aequaliter dividere; *de dagen en nachten zijn g.* dies noctesque aequales sunt, *met den grond g. maken* solo aequare; *in gelijke mate* pariter; *alles staat in gelijke verhouding* omnia omnibus paribus paria respondent; *gelijke rechten* jura paria, jus aequum et par, jus par idemque; *gelijke rechten hebben* jure pari eodemque esse; *alle burgers zijn voor de wet g.* omnes cives legis tenentur omnibus; *2° Subst. g. bij g. parus* cum paribus facillime congregantur, similis simili gaudet; *g. met g. vergelden* (of *met gelijke munt betalen*) pari pari respondere (of referre, Ter.), *parem gratiam referre* alicui; *g. hebben* verum sentire (of dicere); *iemand g. geven* (of *in het g. stellen*) alicui assentiri, (*als rechter*) alicui rem addicere; *ik speel g. op* * nihil lucri feci aut peridi; *3° Adv.* pariter, similiter, aequaliter; *te g. simul*; *is g. met simul cum*; *4° Conj.* ut, eicut, quemadmodum, velut, tanquam, quasi, instar (met *Gen.*), ceu.

gelijkbeentig, isosceles (—is) (Ans.), aequipedus (App.), aequicrurius (MCap.).

gelijkelyk, pariter, juxta.

gelijkerwys, quemadmodum.

gelijken, similis esse (op iemand alicui), referre (op iemand aliquem).

gelijkenis, similitudo (—inis f.), simile (—is n.) imago (—inis f.), parabole, (= *afbeeldsel*) imago (—inis f.), simulacrum.

gelijkheid (in uiterlijk) similitudo (—inis f.), in eigenschappen of grootte aequalitas; (*in grootte of in rechten*) aequitas; *g. van dag en nacht* aequinoctium, *g. van goederen* aequatio bonorum; *de g. van goederen invoeren* pecunias aequare, *g. voor de wet* aequalitas (juris), aequitas, *g. van neigingen en gezindheid* eadem studia, eadem voluntates, *g. van karakter* congruentia morum; *in alles g. invoeren* omnia aequare.

gelijkhoekig, aequus (of paribus) angulis.

gelijkjarig, aequalis, aequaevis.

gelijkluidend, homonymus, consonus, concinens, concors (—rdis), congruens, siadem verbis, uno (of eodem) exemplo; *een g. afschrift van een*

testament testamentum eodem exemplo, exemplum testamenti.
 gelijkmaken, *sis* gelijk.
 gelijkmatic, aequabilis.
 gelijkmaticheid, aequabilitas, temperatio.
 gelijkmoeëdig, aequo animo praeditus, sibi constans, aequanimus (Ans.).
 gelijkmoeëdigheid, aequus animus, aequitas animi, aequa mens (—ntis f.), constantia, aequanimitas, (Plin.).
 gelijksnamig, eodem nomine (of cognomine), is cui idem nomen (of cognomen) est, is cui eodem appellatio est, homonymus (Quint.); *g. met iemand* nomine cum aliquo conjunctus; *gelijksnamige woorden* verba cognominata; *g. zijn* eodem nomine (of cognomine) appellari.
 gelijksnamigheid, idem nomen (—inis n.), idem cognomen (—inis n.), eadem appellatio.
 gelijkslachtig, ejusdem generis, congener (—eri),
 gelijksaortig, par.
 gelijkslachtig, ejusdem figurae.
 gelijketandig, eodem modo locatus.
 gelijketellen, *zie* gelijk.
 gelijksstelling, aequiparatio (Gell.), aequatio; *dikwijls is het beter eens omschrijving met aequari of exaequari te gebruiken.*
 gelijktijdig, ejusdem temporis (of aetatis), ejus temporis (of aetatis), eorundem (of eorum) temporum, mei (tui *ens.*) temporis, meae (tuae *ens.*) aetatis, qui uno (of uno et eodem) tempore est (of sit), aequalis alicui (of alienjus), aetati alicujus adjunctus (of conjunctus), aequalis temporibus alicujus rei, simul (b. v. twee gelijktijdige oorlogen duo simul bella); *Adv.* uno tempore, eodem tempore, eodem illo tempore.
 gelijkvloersch: *gelijkvloersche vertrekken* pedepiana (Cod. Th.).
 gelijkvormig, similis.
 gelijkvormigheid, similitudo (inis f.).
 gelijkzijdig, aequis (of paribus) lateribus, isopleurus (un) (Ans.), aequilateralis (Censorin.), aequilaterus (M. Cap.).
 gelijk, linotus (4) (Plin.).
 geloet, mugitus (4).
 gelofte, votum; *een g. doen om iets aan een God te geven* votum; *door een g. beloofd* votivus.
 geloof, fides (5), opinio, persuasio, fiducia, spes (5); *g. slaan* (of *schonken*) fidem habere; *het g. aan de Goden* opinio Deorum; *het g. aan de onsterfelijkheid der ziel* persuasio non interire animas, immortalitas; *het g. aan de onsterfelijkheid van Romulus* fides immortalitatis Romuli; *een oud g. opinio vetus* (Eria) (of vetusta); *algemeen g. aan iets* omnium opinio de aliqua re, in het g. dat credens (met Acc. e. Inf.), iemand vindt g. creditur alicui, aliqua fidem facit, alicui fides habetur (of tribuitur); *iemand vindt weinig g. bij iemand* parva alicui est apud aliquem fides; *iets vindt g. aliquid creditur*, fides habetur (of tribuitur) alicui rei, fides est alicui rei; *bij niemand g. vinden* fidem non facere; *naauwelijks g. verdienen* vix mereri fidem (Vell.); *geen g. verdienen* nullam fidem habere; *(kerkelijk) g. fides* (5) (Ecol.), fiducia.
 geloofelijk, credibilis.
 geloofwaardig, fide dignus, verax (—acis), locuples (—etis).
 geloofwaardigheid, auctoritas, fides (5), probabilitas.
 geloop, discursus (4).
 gelooven, credere (iemand alicui, iets aliquid); (= meenen) opinari, putare, sentire, credere; *doen*

g. persuadere (met Dat. en Acc. e. Inf.); *hij moet er aan g. notum est de eo; aan iets g. aliquid esse arbitrari* (of credere of putare); *aan een God g. deum esse credere*, credere de aliqua re, comprobare aliquid, sperare de aliqua re; *ik geloof vast mihi persuasi* (of persuasum est), persuasum habeo; *ik kan nauwelijks g. dat adduci vix possum ut credam* (met Acc. e. Inf.); *ik geloof het graag facile credo; wat men wenscht* *geloof* *men licht* quod homines cupiunt, libenter credunt; *alles van* (of *aangaande*) *iemand g. omnia de aliquo credere; gaarne het ergste g. praecipitem esse ad deteriora credenda.*
 geloovig, veram Christi (of Muhammedis) doctrinam sequens, orthodoxus (Cod. Just.).
 gelui, tinnitus (4), sonitus (4) campanarum.
 geluid, sonus, sonitus (4), vox (voeis f.), clangor; (*schel*) *g. stridor; g. geven* sonum reddere (of edere), vocem mittere (of emittere) (van *levende* *voemens*).
 geluier, cessatio.
 geluimd: *lecht g. stomachosus, morosus; goed g. hilaris.*
 geluk (= *louna*, lot, *geluksgodin*) fortuna; (= *voorspoed*, *gelukkige toestand*) felicitas, prosperitas, fortuna (of *re*) secunda; (= *gelukzaligheid*) felicitas, beatum, beatitas, beatitudo (—inis f.), (= *goede uitlag*) successus (4), eventus (4) prosper, exitus (4) prosper (of felix of fortunatus); *het blinde g. fortuna caeca, caeus* (4) caecus, temeritas fortunae; *voortdurend g. felicitas perpetua* (of continua), successus (4) continuus felicitatis; *een volkomen g. felicitas solida; het hoogste g. fortuna* (of felicitas) summa, summum bonum, Anis (—is m.) bonorum; *iemand g. wordt volkomen felicitati alicujus accedit* cumulus; *zijn g. in zich zelve zoeken* omnia sua in se posita ducere; *lot mijn g. kwam mijn vriend forte fortuna adfuit* meus amicus; *met zijn gewoen g. unus fortuna sua; op goed g. temere, forte temere, fortuito* eo temere; *bij g. fortuito; hij heeft g. fortuna ei favet*, fortuna blanditur coeptis ejus, fortuna prospera utitur; *g. bij* (of *in*) *iets hebben* fortuna uti in aliqua re; *g. in het spel hebben* prospera alea uti (Suet.); *ik heb geen g. in het spel gehad* nihil lucratus sum, *gij hebt bij alles g. omnia tibi prospere succedunt; veel g. op uwe reis!* vade feliciter! *ik misgun u uw g. niet* haud invidio tibi; *het g. vergezelt u steeds* op al uwe wegen perpetua felicitate florens; *g. wenschen* gratulari (iemand met iets alicui aliquid of de aliqua re); *g. wenschen met het nieuwe jaar* optari alicui et ominari in proximum annum laeta; *elkander wederkeerig g. wenschen* mutua gratulatione fungi; *met g. oorlog voeren* rem bene gerere, prospere pugnare, secundo proelio uti; *met afwisselend g. strijden* varia fortuna (of vario Marte) pugnare; *met gelijk g. strijden* aequo Marte contendere; *g. er medel* gratulor tibi ea de re *g. met uwe draafheid* maute virtute esto; *in het begin had hij g. prima* prospere evenerunt; *iemande maatregelen* alicujus consilium fortuna; *geen g. hebben* a fortuna desertum (of derelictum) esse, rem male gerere; *geen g. in den oorlog hebben* rem male gerere, adverso Marte pugnare; *meer g. dan verstand hebben* feliciorem quam prudentiorem esse; *ik heb het g. dat contingt mihi* ut; *het g. in zijne macht hebben* in potestate habere fortunam, fortunam in manibus tenere; *hij is een troetelkind van het g. fortuna sum amplexa* eat (of in deliciis habet); *door het g. vervend zijn* felicitate corrumpi; *gij kunt van g. spreken* peropportune tibi accidit, plures processisti; *gij kunt van g. spreken, dat gij nog leeft*

- de luoro est quod vivis, de luoro vivis; *het is uw g. dat bene tecum agitur quod; dat is uw g. tanto melius tibi; dat is em g. bene est bonum factum! het was een groot g. voor hem, dat hij aan den dood ontknoam magnae fuit fortunae ipsam effugere mortem; door het g. overmoedig worden rebus secundis (of felicitate) offerri; ik houd het voor een g. dat felicem me dico quod; zijn hoogte g. in iets stellen summam fortunam in aliqua re esse veri; zijn g. vervolgen successus suos urgere, fortunae suae instare; iemand g. bevoeren aliquem gratia et auctoritate sua sustentare, aliquis fortunae auctorem esse; zijn g. in iemands handen stellen committere alicui fortunae suae; die zaak brengt mij g. aan ea res mihi felicitatem affert (of me felicem reddit of me fortunatum facit); iemand g. herstellen salutem alicui restituere; het g. weder vinden salutem recuperare; het van het g. laten afhangen fortunae se committere; zijn g. beproeven fortunam tentare (of periolitari), fortunam sibi quaerere; zijn g. ergens anders beproeven novam fortunam tentare; het g. niet vertrouwen praesenti fortunae non credere; het g. woord niet moede hem te begunstigen fortuna indulgendo ei non fatigatur; het g. veranderde plotzeling subito fortuna mutata est; het g. voert mij iets toe nanciscor aliquid; het g. is broos als glas fortuna vitrea est: tum quum splendet, frangitur.*
- gelukken**, succedere; goed g. prospere succedere, procedere, prospere (of feliciter) evenire, prospere eodere; slecht g. parum succedere.
- gelukkig**, felix (—icis), fortunatus; (= *gelukzalig, zalig*) beatus, felix; (= *geluk aanbrengend, naar wensch*) faustus, felix, prosper, dexter, secundus, prolixus, bonus, opportunus, utilis; *dit was een gelukkige gedachte* hoc utiliter cogitatum erat; *even g. zijn eadem uti fortuna; gelukkiger zijn meliore uti fortuna, feliciorum esse; ik ben zoo g. te mihi contingit ut; ik ben volmaakt g. in coelo sum; ik val volmaakt g. zijn indeen digito me coelum puto attingere, si; immortalitas mihi parva est, si (Plaut.); een gelukkige omstandigheid opportunitas, een g. voorteen bonum (of secundum) omen (—inis n.); een gelukkige worp tesserae prosper iactus (4); iemand g. maken aliquem felicem reddere, aliquem fortunatum facere, aliquem beatum reddere, iemand (of zich) g. noemen aliquem (of se) fel. cem dicere, aliquem (of so) beatum praedicare, ik acht mij gelukkig, dat beatus mihi videor quod, ik acht mij den gelukkigsten aller menschen multo me omnium fortunatissimum puto esse; ik houd de laatste in hun ongeluk voor ongelukkiger dan de eersten in hunne macht horum calamitatem dominationi illorum antepono, *hor g. zou het geweest zijn, indien ik genoemd ware quam feliciter occidissem; in gelukkige dagen secunda fortuna, gelukkige reis! vade feliciter!**
- Adn.* feliciter, fortunatus, beatus, faustus, prospere, bene, ex sententia; *g. leven feliciter (of beate) vivere, recte vivere; dourzaam en g. leven bene beateque vivere; het loopt g. prospere procedit; het is g. afgeloopen feliciter evenit; g. aankomen pervenire; g. overbrengen perferre, (met een waagen of schip) parvohere; g. strijden rem bene gerere, bene pugnare cum hoste, proelium secundum facere.*
- gelukkigerwijze**, forte fortuna; *g. zag ik mijn vader contigit tum mihi ut patrem vidirem.*
- gelukgoederen**, fortunae, dona (of praemia, —orum) fortunae, munera (—um) fortunae, opes (—um f.), divitiae.
- gelukskind** { filius fortunae, filius albae gallinae
geluksvogel { (Jur.)
- gelukwensch**, gratulatio.
gelukwenschen zie geluk.
gelukwensching, gratulatio.
gelukzalig, felix (—icis), beatus.
gelukzaligheid, felicitas, beatitas, beatitudo (—inis f.).
gelukzoeker zie avonturier.
gelusten, placere.
gemaakt zie gekunsteld.
gemaaktheid zie gekunsteldheid.
gemaal (= *echtigemoet*) conjux (—ugis).
gemachtigde, * delegatus, qui mandata habet ab aliquo.
gemak, commodum; *op mijn g. ex commodo, per commodum, per otium; met g. facile, facili negotio, sine ullo negotio; geheim g. latrina (Col.).*
gemakkelijk, facilis, pronus, proclivis, promptus, commodus, expeditus, facilis ad intelligendum; (= *moede schuwend*) mollis; (= *veel gemakken aanbiedend*): een gemakkelijke woning domicilium bonum; *een g. leven vita tranquilla, vita mollis et pinguis, (= niet hinderend) commodus.*
gemakkelijkheid, facilitas; (= *afkeer van moeite*) ignavia.
gemalin, uxor, conjux (—ugis).
gemanierd, politus, elegans.
gemanierdheid, elegantia.
gemar, cessatio.
gemaakerd, personatus.
gematigd, moderatus, modestus, temperatus.
gematigdheid, moderatio, modestia (Tac.), temperantia; *gebrek aan g. intemperies (5).*
gember, zingibari (indecl.) (Plin.), zingiber (—bris n.) (Cels.).
gemeen, 1° Adj. (= *gemeenschappelijk*) communis; *dit heb ik met hem g. hoe mihi est cum illo commune; zij hebben alles met elkander g. omnium rerum est inter eos communitas; dat is aan alle vrije volken g. hoe commune est liberorum populorum; gemeen* saak met iemand maken causam suam (of consilia of rationem) communicare cum aliquo; (= *alledaagsch*) vulgaris, vulgaris, trivialis, communis, promiscuus; *g. maken vulgare; (= laag, gering) vilis, humilis, plebejus; g. soldaat gregarius miles (—itis); (= laag, versachtelijk) illiberalis, sordidus; (= wederlijk) obscenus, spurcus, impurus; (= ondeugend) imprubus, sceleratus, 2° Subst. plebs (plebis f.), vulgus (= i m. en n.), infima multitudo (—inis f.), sordes (—ium f.).*
gemeenebest, respublica.
gemeenheid, (= *gerings waards*) vilitas; (= *slechtheid*) improbitas, nequitia, sordes (—ium f.).
gemeenlijk, vulgo.
gemeenschap, societas, communitas, communio, consortio, consortium, conjunctio; (= *verkeer*) commercium; (= *omgang*) usus (4), consuetudo (—inis f.); (= *vertrouwenlijkheid*) familiaritas; *g. van bloed communio sanguinis; g. van taal commercium linguae; g. van studium societas studiorum; iets in g. hebben commune (of in promiscuo) habere aliquid; g. hebben met iemand usu ac consuetudine conjunctum esse cum aliquo, commercium habere cum aliquo, alicui junctum esse; ik heb geen g. met iemand nullum commercium est mihi cum aliquo; geen g. met iemand willen hebben alicuius contactum fugere.*
gemeenschappelijk, communis, promiscuus, publicus, unus, idem; *een g. voordeel utilitatis communio; Ado. communiter, conjunctim, in promiscuo, promiscue, publice; g. regeren pariter rempublicam regere.*

gemeensman, tribunus plebis.

gemeente, civitas, municipium, pagus, ecclesia (Eecl.).

gemeenzaam, familiaris; *gemeenzaame omgang* familiaritas; *g. bekend* familiaris; *g. worden* in familiaritatem venire (of se dare); *ismand opnemen in zijn gemeenzaamen omgang* in familiaritatem aliquem recipere; *g. met iemand omgaan* familiariter cum aliquo vivere; *g. vriend* familiaris; *al te g. zijn* met iemand nimis familiariter cum aliquo vivere.

gemeenzaamheid, familiaritas; *sich in iemands g. indringen* se insinuare in alicujus familiaritatem.

gemelijk, morosus, stomachosus; *g. zijn of worden* stomachari.

gemelijkheid, morositas, stomachosus.

gemengd, promiscuus, sine delectu; *sie mengen*. gemijmer, meditatio.

gemis, amissio, orbitas, desiderium, egestas.

gemoed, animus, mens (mentis f.), pectus (—ōris n.); *een rustig g. animus* tranquillitas; *een edel g. animus* ingenuus; *op het g. werken* animum movere; *in gemoeds* ex animo.

gemoedelijk, religiosus.

gemoedelijkheid, religio.

gemoedsaandoening, affectus (4), perturbatio, motus (4), permotio; *in gemoedsbeweging* geraken commoveri, permoveri; *in gemoedsbeweging* brengen commovere, permovere

gemoedsgesteldheid, affectio animi, affectus (4), animi habitus (4), (animi) motus (4), voluntas; *in suik een g. zijn* ita animo affectum esse.

gemoedskrankheid, animi morbus (of asgritudo, —Ynis f.), morbus ex asgritudine animi (of ex dolore) contractus.

gemoedsrust, tranquillitas animi, animus tranquillus, animi aequitas, animus aequus, vacuus animus.

gemoedsstemming *sie* gemoedsgesteldheid.

gemoedsverwarring, conturbatio mentis.

gemoet: *te g. obviam*, obvius (Adj.); *te g. gaan* obviam ire, obvium procedere, occurrere; *te g. komen* obviam venire, occurrere; *bij al deze uitdrukkingen staat de Dativus*.

gemompel, { fremitus (4), murmur (—ōris n.).

gemor, {

gema, rupicapra (Plin.), dama (Hor.).

gemuit, tumultus (4), seditio.

gemurmel, murmur (ōris n.).

gemutst *sie* geluimd.

gepaakbaar: *g. zijn* aditum dare.

gezaamd, dictus nomine.

genade, clementia, benignitas; (= *gunst*) gratia, favor; (= *medelijden*) misericordia, beneficium; (= *verlof, vergiffenis*) venia; *g. voor recht laten* gelden clementia uti, clementer agere cum aliquo, gratiam facere delicti; *om g. smekken* clementiam expetere, veniam delicti precari, suum periculum deprecari; *voor iemand g. verzoeken* petere veniam nocenti, deprecari mortem alicujus; *g. verzoeken* impetrare veniam; *in iemands oogen g. vinden* alicui placere; *g. verwerven van den vijand* veniam invenire ab hoste, beneficium alicujus servari; *geen g. verwerven* nullum misericordias locum habere, *g. schenken* veniam et impunitatem dare, impunitatem largiri; *er is geen g. meer te hopen* sublatis est spes veniae; *ismand weder in g. tannemen* aliquem in gratiam (of in fidem) recipere; *de g. van den overwinnaar afwachten* victoris arbitrium ex-

spectare; *sich op g. en ongenade overgeven* se in fidem victoris permittere, se in fidem atque potestatem victoris permittere, arbitrium victoris expectare; *dus sich op g. en ongenade heeft overgegeven* dedidit; *van iemand g. leven* alicujus misericordia vivere, alicujus liberalitate se sustentare; *was g. * tu*, vir generosissime.

genadig, clemens, propitius, (= *vriendelijk*) comis, humanus, lenis, indulgens; (= *medelijdend*) misericors (—rās); *genadige Heer!* * vir generosissime; *onder Gods genadigen bijstand* Deo bene juvante; *sich jegens iemand g. en sachtmoedig* be-
zoeken sua clementia ac mansuetudine uti in aliquem.

genaken, accedere, appropinquare; (= *bereiken*) attingere.

gene, ille; *aan g. zijde van* trans, ultra; *aan (of naar) g. zijde* ultra.

genobd, rostratus.

geneeren, impedimento esse (met Dat.).

geneesbaar, medicabilis (Ov.), sanabilis (Ov.).

geneesheer, medicus; *sie* ars

geneeskraacht, vis medicandi; vis (medica); *g. heb-
bende* medicamentosus (Vitr.), salutaris.

geneeskrachtig, salutaris, medicus.

geneeskunde, medicina, ars (artis f.) medicina, medicorum scientia.

geneeskundige, medicus.

geneeskunst, medicina.

geneeslijk { *sie* geneesbaar.

geneeslijk { *sie* geneesbaar.

geneesmiddel, medicamentum.

geneeswijze, curatio.

genegen, amicus, benevolus, propitius (alle drie met Dat.); *ismand g. zijn* favere alicui

genegenheid, amor, favor, benevolentia, propensa voluntas; *ismand g. winnen* aliquem ad studium sui perducere, alicujus voluntatem sibi conciliare.

geneigd, propensus, inclinat, pronus, proclivis, praiceps (—cipit); *tot iets g. zijn* propensum esse ad aliquid, alicui rei studere; *tot oproer g. zijn* cupidum esse rerum novarum; *ik ben meer g. om te gelooven* dat magis inclinat animus ut arbitrer (met Acc. o. Inf.); *des te meer ben ik g. om te gelooven*, dat eo magis adducor ut credam (met Acc. o. Inf.).

geneigdhed, proclivitas (tot iets ad aliquid), (tot iets goede) facilitas (met Gen.).

generaal, imperator, belli dux (ducie).

generen: *sich g. vivre*, contentum esse.

genezen, Trans. mederi (met Dat.), curare, sanare; Intr. sanari.

genezing, sanatio, curatio; *g. aanbrengen* mederi.

geniaal, ingeniosus; *een g. man* artifex (—ōis).

genie, (= *vernuft*) ingenium, praestantia ingenii vis; (= *een man van vernuft*) homo (—nis) ingeniosus, vir magni (of elati) ingenii, vir ingenii praestantia, artifex (—ōis), ingenium (Sen.).

genieten, frui (met Abl.), percipere, potiri (met Abl.), uti (met Abl.); *een vernuftige van iets g. gustare* aliquid; *voordeelen g. commodis* frui; *grote eer g. magna gloria* esse, gloria florere; *onderricht g. doceri*, erudiri.

genieter, qui fruitur, qui utitur.

genieting, voluptas.

genoeg, satis, sat, affūm; *meer dan g. abunde*, satis superque; *niet g. non* satis, parum; *dikwijls g. satis* saepe, persaepe; *g. zijn* satis esse, sufficere; *het is mij g. estis* habeo; *was wensch ik mij g. sola* voluntas tua mihi sufficit; *dit was hem nog niet g. neque* vero id satis habuit; *aan iets*

g. hebben aliquid satis habere, contentum esse aliqua re; *daaraan heb ik g.* hoc mihi sufficit; *hij heeft er voor zijn gehele leven g. aan in to-tam vitam ei satis est; zij die nooit g. hebben* quibus ad habendum nihil satis esse videtur; *g. te doen hebben* satis agere; *ieder heeft g. te doen met zich zelve* satis superque est suarum cuique rerum; *niet g. kunnen krijgen* satiari non posse; *doch g. hiervan sed satis de hoc, sed haec haecenus.*

genoegdoening, satisfactio; g. verschaffen satisfacere.

genoegeen, voluptas; het doet mij g. delectat (of juvat) me; iemand g. doen alicui gratificari (of concedere of voluptatem parare); *iemand met iets g. doen* gratum facere alicui aliqua re; *iets doet mij veel g.* aliquid mihi gratum est; *nu brief heeft mij ongelooflijk veel g. gedaan* literae tunc incredibiliter me delectarunt, ex literis tuis cepi incredibilem voluptatem; *er is niets dat mij meer g. doet* nulla re magis delector; *g. in iets vinden* delectari aliqua re; *niet iets met g. herinneren* alicuius rei recordatione frui; *met g. libens, libenter, grata.*

genoegeijk, juvenas.

genoegeijkheid, juvenitas.

genoegzaam, sufficiens, idoneus; Adv. fore, paene.

genootschap, societas.

genot, voluptas, delectatio, oblectatio; Aijn g. delicias; (= gebruik) usus (4), fructus (4), (sonder eigenlijk bezit) usura; om het g. fructui canna; zinnelyk g. voluptas corporis, g. van iets hebben aliqua re frui, fructum capere ex aliqua re; *ik heb er geen g. van* hoc nihil ad me pertinet; *ik geef mij over aan het g. van den erede* laetus agito pacem; *alleen op zinnelyk g. bedacht zijn* omnia voluptate corporis metiri.

genotrijk, oblectationis (of delectationis) plenus, voluptatum plenus, suavis, juvenas.

genotzucht, luxuria, voluptatum cupiditas, animus voluptatum cupidus.

geoefendheid, usus (4), exercitatio.

geograaf chorographus (Vitr.).

geographie, geographia.

geoged. oculus.

geoord, auritus.

geoorloofd, honestus; het is g. licet, fas est.

gepantserd, lorica munitus; (= met ijzer besla-gen) ferratus.

gepareld, gemmatus.

geparfumeerd, odoribus perfusus.

gepasporteerde, exauctoratus.

gepast, aptus, idoneus, tempestivus; (= betamelijk) decorus, decens; het is niet g. indecorum est, dedecet (voor iemand aliquem).

gepastheid, tempestivitas.

gepeins, meditatio.

gepeupel, infima multitudo (—inis f.), sordes (—ium f.).

geplag, vexatio, ludificatio.

geplaveid, stratus, pavimentatus; een geplaveide vloer pavementum.

geplekt, maculatus.

gepluimd, plumatus.

gepoch, jactatio.

geposeerd, quietus.

gepraal, jactatio.

gepraat, sermo (—onis m.), sermones.

gepronk, jactatio.

gepunt, acutus, acuminatus (Plin.), cuspidatus (Plin.), mucronatus (Plin.)

gepurperd, purpuratus.

geraakt, offensus, stomachosus, iratus.

geraaktheid, offensio, stomachus, ira.

geraante, corpus (—oris m.) nudis ossibus cohaerens, ossa (—ium), ossa larva (Or.), larva (Petr.).

geraas, streptus (4).

geraden, utilis.

geraken (= komen), venire, pervenire, devenire, cadere, labi, proläbi; aan den man g. (= ver-kocht worden) venundäri, (= uitgehuwelijkt wor-den) locari, collocari; aan den drank g. potatorem fieri (Plaut.); buiten adem g. exanimari; sis ver-vallen.

gerecht, Subst. (= rechtbank) judicium; voor hei g. komen (of verschijnen) in judicium venire; voor het g. dagen in ius vocare; (= spij) cibis; het oorvaamsle g. caput (—itis m.) coenae; (= een dracht spijzen) ferculum; het tweede g. mensa secunda;

Adj. justus, legitimus.

gerechtelijk, judicialis.

gerechtig, justus.

gerechtigd: ik ben g. om dit te doen mihi ius est hoc faciendi.

gerechtigheid, iustitia.

gerechtsbanken, subaellia (—orum).

gerechtsbode, viator.

gerechtsdienaar, accensus.

gereed, paratus; (= voor de hand) promptus; g. geld pecunia praesens.

gereedelyk, facile.

gereedheid: in g. paratus.

gereedschap, instrumentum, instrumenta (—o-rum), armamenta (—orum).

geregeld, ordinatus, compositus, temperatus.

geregeldheid, temperatio.

gerekt, verbusus; Adv. tractim.

geribd, striatus.

gerief, commodum.

geriefelijk, commodus.

geriefelijkheid, commodum, commoditas.

gerieven, juvare.

gering, exiguus, vilis, pusillus; (= onbeduidend)

tenuis, parvus, parvulus, humilis; (= burgerlijk)

plebejus, ignobilis, humilis; geringer (in rang)

inferior; geringste (in rang) infimus; g. achten

parvi facere, negligere.

geringheid, exiguitas, tenuitas; (= burgerlijkheid) ignobilitas, humilitas.

geritsel, crepitus (4), sonus.

geroep, clamor.

gerommel (van den donder), marmur (—oris m.);

(van de ingewanden) rugitus (4) (Caur.).

geronzen, coagulatus; g. melk coagulum, lac (lac-tis m.) coagulatum; g. bloed sanies (5), tabum

(Virg.).

geroutineerd, exercitatus.

gerst, hordeum, gepelde g. ptisana (Cels.), polenta (Cato), allica (Plin.).

gerstemel, farina hordeacea (Plin.).

gerstewater, ptisanarium (Hor.).

gerucht (= faam), fama, rumor, auditio, sermo (—onis m.); er loopt een g. fama (of rumor of sermo) est; een g. uitstrooien disseminare sermo-nem; valsche geruchten verspreiden falsos rumores dispergere; het g. verspreidt zich fama manat (of traditur); een valsche g. rumor falsus; valsche ge-ruchten falsae auditiones; losse geruchten auditi-ones leves; een ongegrond g. rumor temere ortus;

een onzeker g. rumor incertus (of dubius); er ontstaat een g. rumor oritur (of existit, exit of ve-nit); dit g. verspreidt zich in stilte serpit hic

rumor; *het g. krijgt de overhand* increbrescit rumor; *er gaat een g. door de stad* fama urbem pervadit; *in een goed g. staan bene audire*; *in een slecht g. staan male audire*, adverso rumore esse; *slechte geruchten in de gehele stad over iemand* vilisroten aliquem per totam urbem rumoribus differre; *allerlei geruchten over iemand* vilisroten variis rumoribus aliquem differre; *een g. bloedt dood* rumor evanescoit (of exstinguitur); (= *geraas*) strepitus (4).
 geruchtje: *voor geen klein g. verbaard zijn* * in-trepido ingenio esse.
 geryim: *een geruimen tijd* dudum, diu; *in een geruimen tijd* dudum, diu, in longo tempore.
 geruisch, susurrus, crepitus (4); (*van de oter*) strepitus (4); *g. in de ooren* tinnitus (4) aurium (Plin.).
 gerust, quietus, tranquillus, otiosus; (= *onbekommerd*) securus, placidus; *Adv. tuto*.
 gerustheid, tranquillitas, securitas.
 geruststellen, metu liberare; *geruststellend* tranquillus.
 geschal, clangor.
 geschapen *als* scheppen; *noo staat het g. eo loei res est*; *het staat slecht met hem g. male se habet*.
 geschater (= *hevig gelach*), cachinnus.
 geschenk, donum, munus (—*ris n.*), (= *toelage*) corollarium.
 geschetter, clangor.
 geschiedboek, historiae, annales (—*ium m.*).
 geschieden, fieri, accidere, evenire.
 geschiedenis, historia, res (pl.), res gestae.
 geschiedkundig, { historicus
 geschiedkundige, {
 geschiedschrijver, rerum (of historiarum) scriptor, historicus.
 geschikt, aptus, idoneus, commodus, accommodatus, opportunus; (*wat den tijd betreft*) tempestivus, opportunus, dexter; *een geschikte tijd* tempus (—*ris n.*) maturus; (*wat de plaats betreft*) opportunus, (= *voegzaam*) decens; (= *passend*) habilis; (= *ervaren*) peritus; *Adv. commodè, scienter, docte, bene*.
 geschiktheid, commoditas, habilitas; (*wat tijd of plaats betreft*) opportunitas; *geschikte tijd* tempestivitas, opportunitas.
 geschil, litis (litis f.), controversia; *het punt van g. quas res agitur*.
 geschimmeld, nuctus.
 geschreeuw, clamor, vociferatio, clamitatio; *veel g. en weinig wol* aream facere e cloaca.
 geschrei, ejulatio, fletus (4), ploratus (4).
 geschrift, liber; *geschriften* scripta (—*orum*), chartae, literae.
 geschubd, squamosus, squameus (Virg.), squamiger (Plin.), squamatus (Tert.).
 geschaifel, sibilus.
 geschut, machinae bellicas, tormenta (—*orum*).
 gesis, sibilus, stridor.
 geslacht, genus (—*ris n.*), sexus (4); (= *slam, familie*) gens (—*ntia f.*), familia, stirps (—*rpis f.*), progenies (5); *het menschelijk g. gens* (—*ntia f.*) humana; *het tegenwoordige g. hujus aetatis* homines, qui nunc vivunt homines; *het mannelijk g. sexus virilis*; *het vrouwelijk g. sexus muliebris*; *jonge lieden van beiderlei g. juvenes utriusque sexus*; *het zwakkere g. sexus natura invalidus*, sexus imbecillitas et impar laboribus, infirmior feminarum sexus; *het sterkere g. sexus fortior*; *een oud g. genus antiquum*, gens antiqua;

van een oud g. zijn generis antiquitate florere, ex familia vetere natum esse; *het g. der Caesars stierf met Nero uit* progenies Caesarum in Nerone deficit; *nie familie*.
 geslachteloos, neutrius generis; *die dieren zijn g. iis neutrum genus est*.
 geslachtskunde, * genealogia.
 geslachtskundige, genealogus.
 geslachtslijst, { genealogia (Mess. Corv.).
 geslachtsregister, {
 geslachtsnaam, nomen (—*nis n.*) gentile.
 geslepen (= *listig*), callidus, astutus, vafer.
 geslepenheid, calliditas, astutia, vafritia.
 gesloten (= *stilzweigend*), taciturnus; *zich g. houdende* obatinatus et clausus (Tac.).
 gesnap, nugas, ineptias, rumusculi.
 gesneden, cantharus, spado (—*onis*).
 gesnik, singultus (4).
 gesnoef, jactatio, venditatio.
 gesnork, rhonchus (Mart.); (= *gesnoef*) jactatio.
 gesp, fibula.
 gespan, jugum.
 gespartel, agitatio.
 gespeel, lusus (4).
 gespeelen (= *makken*), socii, collutores.
 gespen, fibula subnectere.
 gespierd, nervosus, musculosus, lacertosus.
 gespierdheid, nervi, lacerti.
 gespikkeld, guttatus (Mart.), apistatus (Plin.), guttis variatus.
 gespoord, zie gelaarsd.
 gesprek, sermo (—*onis f.*), colloquium; *wijsgesprek g. dialógus, disputatio*; *in g. zijn loqui*; *een g. voeren* colloqui, sermonem conferre, sermocinari, (*over een wetenschappelijk onderwerp*) disputare; *in g. treden (of een g. aanknoopen)* dare se in sermonem, cum aliquo colloqui incipere, sermonem instituere; *in g. zijn met iemand* sermonem habere cum aliquo; *op een g. komen* in sermonem incidere; *het g. valt op iemand* incidit sermo (of mentio) de aliquo; *het g. op iets anders brengen* sermonem alio transferre; *het g. verflauwt* sermo friget; *het g. afbreken* loquendi finem facere; *het onderwerp van het g. zijn* in ore omnium esse.
 gespuis, colluvies (b).
 gest, fermentum.
 gestaeld, duratus.
 gestadig, (= *aanhoudend*) perpetuus, assiduus; (= *bestendig*) firmus.
 gestalte, statura, status (4) (Col.); (= *voorkomen*) habitus (4), forma, habitudo (—*nis f.*).
 gestand, *zijne belofte g. doen* stare promisso, fidem servare.
 gestarnd, stellifer, stellatus.
 gesteen, gemitus (4).
 gesteente, lapides (—*um m.*); (= *grafstenen*) monumentum.
 gestel (*van het lichaam*), affectio, corporis constitutio; *een sterk g. hebben* corpore robusto esse; *een zwak g. hebben* valetudine infirma esse; *een wilster zwak g. hebben* tenui aut nulla potius esse valetudine.
 gesteld (= *zich in een zeker toestand bevindende*), affectus, natus; *g. dat fac (met Acc. v. Inf.)*.
 gesteldheid, natura, conditio, status (4); *wiltelijke g. figura, forma, facies* (5), species (5), (corporis) habitus (4).
 gestalten *als* gebaren.
 gesternd *als* gestarnd.
 gesternte, signum, sidus (—*ris n.*), astrum; *onder een gelukkig g. geboren* dextro sidere editus

(of natus); onder een ongelukkig g. geboren malo astro natus.
 gesteun, gemitus (4).
 geesticht (= *gabus*), aedificium.
 gesticulatie, actus (4).
 gesticuleeren, iactare manus (Quint.).
 gestoelte, sedes (= *is* f.); (= *sele* der rechters)
 subsellia (—orum); (= *sprekgestoelte*) * pulpitum.
 gestoffeerd, instructus.
 gestotter, haesitatio.
 gestreel, blanditiae, blandimentum.
 gestreep, virgatus (Virg.), striatus (Plin.).
 gestreng, severus, austerus, gravis, rigidus, diligens, acer, acerbus; *gestreng* winter hiems (—mis f.) aspera (of atrox, —ōis); een *gestreng* straf magna poena, acerbissimum supplicium; *Ado.* severe, acriter, acerbe, rigide, diligenter, restricte.
 gestrengheid, severitas, gravitas, acerbitas, austeritas, saevitia; (van den winter) asperitas, rigor, saevitia.
 gesuis, ausurus; (in de ooren) tinnitus (4), murmur (—ūs n.).
 gesukkel, tarditas; (= *langdurige ongesteldheid*) languor.
 getakt, ramosus.
 getal, numerus; *het behoort g. numerus justus* (of *num*); *het juiste g. ipse numerus*; *het g. der mijnen meus numerus*; *het g. van zulke menschen is numerus*; *het g. van hen die eorum numerus* qui, is numerus qui; *bij het g. verkoopen numero* vendēre; *ten getale van drie tres numero*; *sie nantl.*
 getalm, cunctatio, mora, cessatio.
 getand, dentatus.
 getemperd, temperatus.
 getier, vociferatio.
 getij (= *vloed en eb*), aestuum accessus (4) et recessus (4); *het g. waarnemen* * aestus maris opportunitate uti; *als het g. verloopt, verzet men de bakens* * quum tempora mutantur, alia ratione agendum est; *eik vacht op zijn g.* * suo quisque utitur fortuna.
 getijde (= *jaargetijde*), anni tempus (—ūs n.).
 getijgerd, tigrinus (Plin.).
 getik, pulsus (4), pulsatio.
 getimmer, aedificatio.
 getimmerte, tabulatum.
 getob, molestia.
 getouw, machina textoria.
 getralied, clathratus (Plaut.), cancellatus (Plin.).
 getrippel, trepidatio.
 getroost, tranquillus, bono animo.
 getrouw, fidus, fidelis, officii memor; (= *waarachtig, gelykend*) verus; g. *blijven* in fide stare, stare promissis, fidem servare, fidum manēre; *iemand g. blijven* alieni fidum manēre; *aan zijne trouw g. blijven* conjugii fidem non violare; *aan iets g. blijven* in aliqua re manere (of permanere) (b. v. *aan de waarheid* in veritate, *aan zijn plicht* in officio), in aliqua re perstare; *aan iets niet g. blijven* deficere (of desoccurrere) ab aliqua re; *aan zijne belofte g. blijven* stare promissis; *aan zijne liefde voor iemand g. blijven* caritatem in aliquem retinēre; *aan zijn karakter g. blijven* propriam naturam sequi; g. *vertalen* ad verbum exprimere.
 getrouwd: *getrouwde vrouw* mulier (—ūs n.) nupta.
 getrouwelijk, fideliter.
 getrouwheid, fidelitas, fides (5) (jegens erga), fidus amor, veritas; g. *toonen* fidem praestare (of adhibere); *sie* trouw.

getuige, testis (—is), auctor, conscius; (= *toeschouwer of toehoorder*) arbiter; een g. voor iets testis alicujus rei; een g. voor iemand qui testimonium dicit pro reo; een g. tegen iemand testis in aliquem, testis quo contra aliquem utor; een *waarsachtige g.* testis verus; een *eerlijke g.* testis honestus; een *valsche g.* testis falsus; een *partijdige g.* testis cupidus; een *omgekochte g.* testis mercenarius; een *niet gevraakte g.* testis locupies (—ētis); een *geloofwaardige g.* testis fide dignus; *getuigen hebben* testes habere, testibus uti, testes producere posse; *iemand als g.* van iets hebben testem alicujus rei habere; *iemand tot (of als) g.* aanroepen testatari (of testari of antestari) aliquem; *de Goden tot getuigen van iets aanroepen* Deos testes alicujus rei invocare; *het aanroepen der Goden als getuigen* testatio; *iemand als g. oproepen* aliquem testem citare (tegen iets in aliquid); *nich op iemand als g. beroepen* nie heroeperen; een g. *stellen* testem dare (of adde); g. *zijn* testem esse, testari; *iemands g.* in een zaak tegen iemand zijn esse alicui alicujus rei erga aliquem testem; *als g.* voor iemand optreden testem surgere ab aliquo, testimonium dicere pro aliquo; *als g.* tegen iemand optreden testem prodire in aliquem, testimonium dicere in (of contra of adversus) aliquem; *iets door getuigen bewyzen* testibus productis aliquid probare; *valsche getuigen aanvoeren* falsos testes subornare; g. *zijn van iets* (= *bij iets tegenwoordig zijn*) alicui rei interesse; *sonder getuigen* (= *sonder toeschouwers of toehoorders*) sine arbitris, arbitris remotis, (= *sonder veilige getuigen*) sine auctoribus; in het *bijzijn van vele getuigen* multis auditibus, eorum multis; *de getuigen verwijderen* arbitros removere.
 getuigen, testari, attestari, testimonium dicere; voor iemand g. testimonium dicere pro aliquo; tegen iemand g. testimonium dicere in (of contra of adversus) aliquem; *iemand tegen iemand laten g.* aliquo teste uti contra aliquem; *hij getuigt voor iets* alicujus rei testimonium perhibet; *daar tegen g.* de woorden *ipse ejus* rei ipsa verba testimonio sunt; *daarvoor getuigt de omstandigheid*, dat *ejus* rei est testimonium quod; *het getuigt van dwaasheid* stulti est.
 getuigenis, testimonium, auctoritas; op *wie g.* te teste; g. *afleggen* testimonium dicere; *schrijfelijk g.* afleggen testimonium scribere; *iemand een goede g.* *geven* laudare aliquem; g. *van iets afleggen* alicujus rei testimonium dare (of reddere).
 getuigenverhoor, interrogatio testium.
 getuigenschrift, testimonium.
 getwijfel, dubitatio.
 getwist, jurgia (—orum).
 geul, stria.
 gear, odor, espor (Plin.); (van *gedraad en ves*) nidus; den g. *hebben* van iets aliquid olere (of reddere of sapere).
 gearig, redolens, odoratus, odorus.
 gearigheid, fragrantia (V. Max).
 gevaar, periculum, discrimen (—ūs n.); in g. *verkeeren* in periculo versari, periclitari; in het *uiterste g.* *verkeeren* in summo periculo esse, in praecipiti esse, in extremo situm esse; een g. *trotsceeren* periculum adire; *de gevaren tarten* obviam ire periculis; *nich in g.* *brengen* rem in periculum adducere; *het hoogste g.* van den staat summa res publica; *het g.* *opzoeken* avidum esse periculi; *aan een g.* *gelukkig ontkomen* periculo perfungi;

sich moedwillig in g. begeven periculo temere se offerre; *iemand loopt g. zijn leven te verliezen* alienius vita periclitatur; *g. loopen te in periculo esse* (met Gen. v. h. Gerund.); *iets loopt g. aliquid agitur*; *geen g. loopen tutum esse*; *aan het g. ontrukken* eripere ex periculo; *zonder het minste g. sine ullo periculo*.

gevaarlijk, periculosus, lubricus, difficilis, periculi plenus, insidiosus, infestus, anceps (—cipitis), perniciosus, capitalis, gravis; *een zeer gevaarlijke zaak* res (5) magni periculi; *een gevaarlijke toestand* res (rerum) dubiae, angustiae; *sich in een gevaarlijken toestand bevinden in discrimine* (of in angustia) versari; *sich in een hoogst gevaarlijken toestand bevinden in maximum periculum et extremam paene discrimen adductum esse*; *een gevaarlijke plaats* locus gravis (of insidiosus of infestus); *het is g. in den winter te voren periculose navigatur hieme*; *het ziet er gevaarlijk uit* imminet undique pericula.

gevaarlijkheid, *nie gevaar*.

gevaarte, moles (—is f.).

geval (= voorval), res (5); (= toeval) fortuna; (= omstandigheid) casus (4), res, species (5) (Plin.), causa, eventus (4), locus; *in dit g. huc in re*; *quae si ita sunt*; *bij g. casu, forte*; *ten gevalle van propter, causi, grati, ten g. diem servire*; *een lastig g. anceps* (—cipitis) et lubricus casus; *dese beide gevallen haec duo*; *die talloze gevallen* haec innumerabilia; *dese en dergelyke gevallen meer* haec atque ejusdem generis complura; *en zeer veel andere gevallen et plurima alia*; *en de overige dergelyke gevallen et cetera quae in simili genere versantur*; *een derde g. is onmogelyk tertium nihil inveniri potest in beide gevallen in utraque re, in dergelyke gevallen in hujusmodi causis*; *in andere gevallen alia in rebus (of locis)*; *dat is een ander g. id aliud est*; *in vele gevallen multis rebus (of locis)*; *in alle gevallen quoquo modo, utcumque se habet res, certe, utique*; *in het gelukkigste g. al felicissimo cesserit*; *in het tegenovergestelde g. si hoc non contigerit, alio aliter* (acciderit); *in g. van nood si quid opus facto erit*; *in een dringend g. necessario tempore, temporis causa*; *in geen g. nullam in partem, neutiquam, omnino non, nullo modo*; *voor het g. van iets ad aliquid, si accidit, in (met Abl.)*; *bij voorkomende gevallen (in de toekomst) si quid acciderit*; *ik heb dikwijls hetzelfde g. bijgewoond* aliquoties eandem rem expertus sum; *dikwijls doet sich het g. voor, dat saepe accidit ut*; *als het g. sich mocht voordoen al casus incidat, si un veniat, si quando usus est*; *dikwijls doen sich belangrijke gevallen voor saepe incidunt res magnae*; *hij gaat de bijzondere gevallen na, maar niet het grondbeginsel over het hoofd* rivulus consecutur, fontes rerum non videt; *het g. kan sich voordoen, dat fieri potest ut*; *dat was slechts zelden het g. hoc raro incidebat*; *dat g. heeft zich nog nooit voorgedaan* id ad hunc diem nunquam usi venit; *hoe weet gy dat dat het g. geweest is?* qui scis id factum esse; *sich in hetzelfde g. bevinden in eadem esse conditione, indien ik mij in dat g. bevond* si ego isto loco essem; *dat is juist het g. haec eadem causa est, dat is het g. niet alia res est*; *is dit het g. niet bij alle volken?* an hoc non ita fit in omni populo? *zoals het g. pleegt te zijn* quod evenire solet; *gy verkeert nog niet in het g. dat non es in ea fortuna ut*; *in het geval, dat si, si est ut, quum*; *zelfs in het g. dat ut (met Conj.)*; *etiam si*; *maar alleen in het g. dat ita tamen si*;

het g. stellen fingere, facere (beide met Acc. c. Inf.).
gevallen, placere.

gevallig, gratus.

gevangen: *g. nemen* capere, prehendere, comprehendere; *g. zetten in vincula* conjicere, in custodiam dare (of tradere of injicere), custodias (of vincula) mandare; *g. houden* custodire, in vinculis tenere; *nich g. geven* manus dare, se tradere, se dedere.

gevangene, custodias traditus, comprehensus; *de bijt der gevangenen* ratio carceris; (= krijgegevangene) captivus, captus hostis.

gevangenis, carcer (—bris m.), custodia, vincula (—orum); *in de g. zetten in carcerem* dare (of condere), in vincula conjicere, in custodiam dare (of tradere of injicere), custodias (of vincula) mandare; *niet de g. laten gaan* e carcere emitte, eximere vinculis (of e vinculis).

gevangenneming, comprehensio.

gevangenschap, custodia; (in den oorlog) captivitas (Sen).

gevaarlijk, vincitus; *zij sonden al de inwoners g. naar* Asiā omnes cives abreptos in Asiam miserunt.
gevat, celer in respondendo, acutus.

gevatheid, acumen (—inis m.) ingenii, celeritas in respondendo.

gevecht, pugna, proelium, certamen (—inis m.); *een g. leveren* proelium committere.

gevederd, plumatus.

geveinsd, simulatus; (= huichelend) fictus, dissimulatus, simulator.

geveinsde, dissimulatus, simulator.

geveinsheid, dissimulatio, simulatio.

gevel,

gevelspits, { fastigium, colūmen (—inis m.).

geven, dare, ten geschenke g. donare, muneri dare; *in genoegzame hoeveelheid g. suppeditare, mildelyk g. largiri*; *aanzien g. aan honestare*; (= verschaffen) praebere; (= toekennen) tribuere; (= betalen) praestare; (= ter hand stellen) dare, porrigere; (= veroorzaken) parere; (= bevarken) facere; (= toevoegen) addere; (= bijdragen) conferre; (in de rekenkunde) efficere; (= bedragen) esse; fieri; *ik geef niets om nihil moror, non euro, contemno*; *ik geef er niets om mea nihil refert*; *van zich g. edere*; *zijne stem g. praestare sententiam*; *de sporen g. subdere* calcare; *een oorvijg g. alk-pam (of colaphum) ducere (of infringere)*; *audentie g. potestatem sui adeundi praebere*; *gehoor g. obsequi, obtemperare, aures praebere, audire (met Acc.)*; *tijd g. spatium dare*; *uitstel g. proferre tempus, dilationem dare* (Plin.); *een korte achts van iets g. rem breviter proponere*; *aan zijne droefheid lucht g. dolorem effundere in lacrimas* (Just.); *zijn woord g. sdem dare, promittere*; *een brief ter besorging g. literas dare*; *geluid g. sonare, sonum reddere*; *rekenschap g. rationem reddere*; *iemand handen vol werk g. multum negotii alicui facere*; *een gastmaal g. epulum dare (of praebere)*; *iemand een wenk g. annuere alicui*; (= waarschuwen) monere alicui; *dan geest g. animam edere (of efflare of deponere)*; *vruchten g. fructus ferre*; *spelen g. edere ludos* (Tac.); (= opleveren als handelswaar) mittere; *iemand het beheer g. aan zijne zaken res suas alicui mandare*; *een gil g. clamorem edere*; *van zich g. edere, dare, reddere, mittere, emittere, remittere*; *ten antwoord g. respondere* (iemand alicui); *te drinken g. dare bibere*; *te kennen g. ostendere*; *sich gevangen g. nie gevangen*; *de hand g. dextram dare*; *prijz g. dare, (tot ontucht) prosti-*

tuere; *acht g. op zie acht; getuigenis g. testari, testimonium dicere; ieder het zijne g. suum cuique tribuere; zich iets laten g. aliquid accipere; hoeveel hebt gij daarvoor gegeven? quanti eam rem emisti? het is den mensch niet gegeven homini non datum (of concessum) est; mochten de Goden geven, dat Di faciant ut.*

gever, dator (Virg.), muneris auctor, largitor.

gevest, capillus, manubrium.

gevlakt, maculosus; (= *bevlakt*) maculatus.

gevlamd, undatus (Plin.).

gevelei, blanditio, assentatio.

gevlakt zie gevlakt.

gevlanged, ales (—itis), volloer (—cris, —cre), volatilis, pennatus (Virg.), alatus (Ov.).

gevoeglijk, commodus, aptus; (= *betamelijk*) decens, decorus; Adv. commode.

gevoeglijkheid: met g. commode.

gevoel, sensus (4); (*als zin*) tactus (4); (= *gevoeligheid van geest*) animi mollitia; *het g. gaande maken* animum movere; *er is g. in die rede* illa oratio movet animum; *g. voor iets* gustatus (4) aliquid rei; *het g. van onze kracht* conscientia virium nostrarum; (= *gevoel*) animus; *op het g. werken* animum movere; (= *oordeel*) iudicium; *een fijn g.* iudicium subtile, iudicii subtilitas, iudicium elegans, iudicii elegantia; *g. van liefdes sensus* (4) amoris; *natuurlijk g. natura*, naturae bonitas; *zedelijk g.* pudor, verecundia; *g. van dankbaarheid* animus gratus, pietas; *mensche-lijk g.* humanitas; *godsdienstig g.* religio; *smarte-lijk g. dolor*; *g. van blijdschap* laetitia, een g. van angst angor; *g. van schaamte* pudor, g. voor waarheid veritas, veritatis etas; *g. voor den-gehele elegantia*; *g. hebben* sensu praeditum esse; *g. voor iets hebben* sentire aliquid, sensu aliquid rei commoveri; *veel g. hebben* mollissimo animo esse; *geen g. hebben* sensu carere, torpore; (= *geen mensche-lijk g. hebben*) durum (of inhumanum) esse; *geen g. van iets hebben* aliqua re non moveri, in het geheel geen g. hebben omni sensu carere, (= *geen mensche-lijk g. hebben*) omnem humanitatis sensum amittere, obtorpescere, omnem humanitatem exuisse; *het g. verliezen* sensum amittere, torpescere; *het g. van iets verliezen* sensum aliquid rei amittere; *het g. houdt op* sensus abit; *het g. komt terug* sensus redit; *met den dood houdt alle g. op* perit cum vita sensus amittitur; *een aangenaam g.* voluptas; *een aangenaam g. van iets hebben* suaviter affici aliqua re; *een onaangenaam g. dolor*; *een onaangenaam g. van iets hebben* dolore affici ex aliqua re; *met g. lezen* sentire quae legas; *door een pijnlijk g. aangedaan worden* animi dolore torqueri; *zijn g. uitdrukken* animi sensus exprimere; *mijn g. komt er tegen op* refugit animus; *in het g. zijner zwakte* conscientia quid abesse vitium; *naar mijn g.* ad meum sensum, (of iudicium).

gevoelen, 1° Verbum sentire, sensibus percipere; (= *begrijpen*) intelligere; *iets g.* (= *door iets getroffen worden*) affici aliqua re; *smart over iets g.* dolere aliquid (of ex aliqua re), laborare aliqua re (b. v. over de rampen van anderen) alienis malis, acerbis ferre aliquid, magna molestia affici ex aliqua re, magnum dolorem capere (of accipere) aliqua re, acerbissime ferre aliquid; *het ge-voelen van iets smartelijk g.* desiderio aliquid rei angere; *iets pijnlijk g.* anxie ferre aliquid; *liefde (of genegenheid) voor iemand g.* amare aliquem; *medelijden met iemand g.* misereri alicujus; *een*

naiging voor iets g. studio alicujus rei duci; *een onweerstaanbare naiging voor iets g.* trahi et duci ad aliquid; *de schoonheden eener rede g.* orationis virtutes intelligere (of introspicere); *iets laat zich gemakkelijker g.* dam beschrijven aliquid facilius intelligi quam explanari potest; *zich vermoeid en hongerig g.* simul lassitudine et fame deficere; *ik gevoel mij door iets beledigd* aliquid me offendit; *ik gevoel mij niet veel male me habeo*, minus belle me habeo; *ik gevoel mij een weinig beter* mihi meliuscule est; *ik gevoel mij weder wel* vires recepi; *zich ongelukkig g.* miserum se sentire, miserum esse; *ik gevoel mij verplicht om te doelen* (met Inf.), *ik gevoel mij gedreven om te adducen* ut, *ik zal hem mijn toorn (of mijne wraak) doen g.* iratum me sentire, curabo sentiat, haud multum (of impune) feret; *zijne kracht g.* sibi confidere, viribus confidere; *zijne onmacht g.* minimum in se esse arbitrari; *zich sterk g.* plurimum sibi confidere; *zijne zwakte* (naar den geest) g. diffidere ingenio suo; *niet van iets g.* alicujus rei sensum non habere;

2° Subst. zie meening; *gevoelens van dankbaarheid* animus gratus; *volgens mijn g.* mea sententia; *van g. zijn* censere (zie meening); *iemand van zijn g. afbrengen* aliquem de sententia movere (of deducere of deicere); *ik ben van uo g.* tibi assentior; *erijmoedig zijn g.* ergo libere loqui (of sententiam dicere); *by een g. blijven* stare in eadem sententia; *niet by zijn g.* blijven sententiam mutare; *ik ben van een geheel ander g.* longe mihi alia mens est, van iemand in g. verschillen adversari alicui, dissentire ab aliquo; *een goed g. over zich zelven hebben* bene de se existimare.

gevoelig (= *teeder*, *aandoenlijk*), mollis, qui facile offenditur (of laeditur); (= *met gevoel begaafd*) patibilis; (= *prikkelbaar*) irritabilis; *ergens g.* over zijn aegro ferre aliquid, offensum (of sublatum) esse aliqua re; *een gevoelige nederlaag* gravissima clades (—is f.); *dat heeft mij g. getroffen* ea re graviter commotus sum; *een gevoelige koude* aere frigus (—oris m.); Adv. *iemand g.* krenken acerbissime dolore inurere alicui, graviter offendere aliquem.

gevoeligheid (= *teederheid*), mollitia; (= *teer-gevoelichheid*) mollitia animi; (= *prikkelbaarheid*) irritabilitas; (= *geraaktheid*, *onverwondtheid*) offensio.

gevoelloos, eig. sensus expers (rtis), torpidus, a sensu (of a sensibus) alienatus, nihil sentiens, nullum sensum admittens; *oneig.* durus, ferus, ferens, inhumanus, crudelis; *g. zijn* (eig.) sensu carere, torpore, nihil sentire, nullius rei sensu moveri, a sensu abesse (of alienatum esse), nullum sensum admittere; (*oneig.*) durum (of ferreum of inhumanum) esse, inhumano esse ingenio; *geheel g.* zijn (eig.), tactu sensuque omni carere, (*oneig.*) omnem humanitatem exuisse; *g. worden* percollescere.

gevoelloosheid, eig. duritia quaedam contra sensum, torpor, indolentia, nihil dolere, non dolere, nihil sentire, alienatus a sensu animi; *oneig.* inhumanitas, stupor, animus durus, ingenium inhumanum, immanitas, atrocitas, crudelitas, nullas humanitatis sensus (4); *geheel g.* (*oneig.*) immanitas omnem humanitatem repellens.

gevoelsindrukken, sensus (sing.).

gevoelvol, humanus, humanitatis plenus, multam humanitatis habens, humanitatis sensu praeditus, mansuetus, mollis, misericors (—rdia); *een g.*

gedicht carmen (—*in* n.) *molle*; *een gevoelsvolle voordragt heeft die uitwerking, dat tantum efficiat sensu quodam ac ratione dicendi, ut.*
gevoelgie, aves (—*ium* f.), *volucres* (—*ium* f.).
gevolg, eventus (4), *exitus* (4), *effectus* (4), *consecutio, casus* (4), *conditio, sequela* (Gell., — *de vergeslonden*) *comites* (—*um*), *comitatus* (4); *g. van een praetor in de provincie cohort* (—*ria* f.) *praetoria*; *de gevolgen eventus qui sequuntur, consequentia* (sing.), *de gevolgen daarvan eae res quae ex ipsis eveniunt; de gevolgen van den slag quae post pugnam acciderunt; verachttelijke gevolgen horrendi eventus; het is het g. van iets culpa est in aliqua re, vitium est alicujus rei; ten gevolge hebben parère; het g. van iets zijn sequi (of consequi) aliquid, manare ex aliqua re, oriri ex aliqua re; iets tot onmiddellijk g. hebben afferre consecutionem alicujus rei; welk ander g. heeft iets, dan quid habet aliquid nisi; het natuurlijk g. hiervan was, dat id hujusmodi erat ut; het g. daarvan was, dat quo factum est ut; grootte gevolgen hebben longius serpère; gewichtige gevolgen hebben magni esse momenti; kwaade gevolgen hebben male evenire; goede gevolgen hebben bene evenire; geen gevolgen hebben nullius esse momenti; aan de gevolgen der pijniging sterven tormentis confectum mori; een oorlog met zijne oorzaken en gevolgen beschrijven bellum cum causis et eventibus memorare; de maatregelen naar de gevolgen beoordeelen consilia eventus ponderare; de gevolgen van iets duren het geheele leven door omnis vita perturbatur aliqua re; voor de gevolgen bevreesd zijn quorundam res eruptura sit horrère; de gevolgen van iets berekenen rationem habère alicujus rei; het g. zal het leeren docebit post exitus; het g. zal leeren, dat hij daaraan vol heeft gedaan documento sequentis erant, eum bene fecisse; denkt aan de gevolgen videte et prospicite animis, quid futurum sit; bij g. proinde, ergo; in gevolge ex, secundum; in gevolge nu bene jussu tuo; in gevolge de wet ex lege, lege jubente.*
gevolglijk, ergo.
gevolgtrekking, conclusio, consequens (—*ntis* f.), *connexum*; *een g. maken colligère; hieruit kan men de g. maken ex quo efficitur bogique potest, de gehante g. is valsch tota conclusio jacet; is dat geen juiste g.? satisne hoc conclusum videtur?*
*gevolmachtigde * delegatus.*
gewaad, vestis (—*is* f.), *habitus* (4), *vestimentum.*
gewaagd, temerarius.
gewaand, subditus, subditiuus, falso creditus, pseudo—.
gewaarworden, sentire, percipere, videre, conspicere; de vijanden werden hem gewaar in conspectum hostium venit.
gewaarwording, sensus (4).
gewag, mentio.
*gewagen: g. van iets mentionem facere alicujus rei; de gehele stad genaagt van zijne dapperheid * ejus virtus tota urbe celebratur.*
gewapend, armatus; half g. semiermis.
gewapenderhand, armatus (Adj.).
gewas, stirps (—*pis* f.); *gewassen* (— *velderochten*) *fruges* (—*um* f.).
geween, fletus (4), *ploratus* (4), *lacrimes.*
*geweer, telum, * sclopëtum.*
geweerfabriek, officina armorum.
geweermaker, faber armorum.
geweld, vis, violentia; met g. vi, per vim; zich met g. een weg banen door vim facere per; g.

plegen (of *gebruiken of aanwenden*) *vi agere* (of *contendere*), *vim facere, vi grassari; g. bij iets gebruiken per vim facere aliquid, vi expugnare aliquid; iemand g. aandoen alicui vim facere* (of *adhibere of afferre*); *de waarheid g. aandoen vim adhibere veritati; de natuur g. aandoen vim afferre naturae; de taal g. aandoen violentius transferre verba quasi invita et recusantia; g. jegens iemand plegen vim et manus afferre alicui, violare aliquem; een meisje g. aandoen corpori alicujus vim facere, vim* (of *stuprum*) *afferre alicui, stuprum inferre alicui, per vim stuprare aliquam, pudicitiam* (of *decus muliebrem*) *alicujus expugnare; zich selven g. aandoen naturae suae repugnare, imperare sibi* (of *cupiditatibus suis*); *zich selven g. aandoen om iets te verdragen se ipsam frangere et cogere aliquid ferre toleranter; zich g. aandoen om te sibi imperare ut; zich g. aandoen om niet te tormentum sibi injungere ne* (Pl. pan.); *g. met g. afweren vi vim illatam defendere, vim vi vincere* (of *repellere*), *arma armis propulsare; tegen g. kan ik n. niet verdedigen praestare tibi a vi nihil possum.*
gewelddadig, violentus.
gewelddadigheid, vis, violentia.
geweldig, vehemens, violentus, violens; (= ontzaglijk groot) ingens, immanis.
gewelddigerhand, vi.
gewelf, camera, fornx (—*icis* m.), *arcuatio* (Front.), *convexum* (ook *van den hemel*).
gewelfd, convexus, fornicatus, arcuatus.
gewemel, turba.
gewennen (= gewoon maken) assuefacere, consuefacere; (= gewoon worden) assueferi, consueferi, assuescere.
gewest, regio; (= wingswest) provincia.
gewestelijk, provincialis.
geweten, conscientia virtutis et vitiorum, conscientia factorum, conscientia animi (of *mentis*), *conscientia* (alleen dan, wanneer uit den samenhang die bedonking van zelf blijkt); *een goed. g. conscientia recta* (of *bona, Quint.*); *conscientia facti* (of *pulcherrimi facti*), *conscientia factorum* (of *honeste recteque factorum*), *conscientia rectae voluntatis, conscientia optimae mentis, mens bene sibi conscia; een goed g. hebben nullius culpa sibi conscium esse; zich met een goed g. troosten optimae mentis conscientia se consolari; iemand die een goed g. heeft homo* (—*inis*) *intèger et bonus; een kwaad g. conscientia mala, conscientia delicti* (of *peccati of sceleris*), *conscientia delictorum* (of *peccatorum, maleficiorum of scelerum*), *mens male sibi conscia. animas sibi conscias, conscientia; het iemand kunnen aancien, dat hij een slecht g. heeft conscientiae notas in ipso ore alicujus deprehendere; een nauwgezet g. religio, fides* (5); *met een goed g. pia, sine sollicitudine religionis, salva fide, salvo officio, bona mente, salva conscientia* (Sen.), *liquido* (Ter.); *ik zweer met een goed g. ex animi sententia juro; voor zover uo g. het u toelaat quantum fides tua patietur; mijn g. laat mij niet toe te verswijgen, dat illud me tacere conscientiam mea non patitur quod; ik kan dit niet met een goed g. doen hoc sine sceleris fieri nullo pacto potest; iets aan een slecht g. toeschrijven aliquid in conscientiam ducere; een knagend g. angor conscientiae fraudique cruciatus* (4); *een knagend g. hebben* (of *door zijn g. gefolterd worden*) *conscientiae morderi, angore* (of *facibus*) *conscientiae agitari; de stem van het g. doet zich hooren magna est vis conscientiae; zijn g. ontlasten exonerare conscientiam* (Curt.); *tegen zijn g. mela fide;*

een mensch zonder g. homo sine ulla religione ac fide; geen g. hebben sine ulla religione ac fide esse, nihil religioni sibi habere; ik maak er mij een g. van religio mihi est; hij maakt er zich geen g. van om te religio ei non est quominus, non habet religioni (met Inf.); het niet met zijn g. overeen kunnen brengen ab animo impetrare non posse ut; ik wil het wel op mijn g. nemen culpam in me transferre licet (volgens Ter.); iemand van een nauwgezet g. homo religiosior; zijn g. verdooven comprimere conscientiam.

gewetenloos, impius; een g. mensch homo (—inis) sine ulla religione ac fide; g. handelende fidem exere.

gewetenloosheid, impietas, nulla religio.

gewetensangst, angor conscientiae; g. hebben conscientia morderi, angore (of facibus) conscientiae agitari.

gewetensbezwaar, religio, zich wil iets een g. maken aliquid religioni habere.

gewetensdwang * sublata iudicandi de rebus divinis libertas, * jus (juris n.) sacra libere exarandi adscriptum.

gewetenshalve, religionis causa.

gewetensknaging zie gewetensangst.

gewetensrust, animi tranquillitas.

gewetensvraag; een g. doen quaerere quid ali- quis vere sentiat.

gewetensvrijheid, libera potestas sequendi religionem quam quis velit (Tacit.).

gewetenswroeging zie gewetensangst.

gewetenszaak, religio; men beschouwt het als een g. religio est; iets tot een g. maken aliquid in religionem trahere.

geweven, textilis.

gewezen, olim, qui fuit, quondam, antea; g. consul consularis; g. censor censorius; g. praetor praetorius.

gewicht, pondus (—ris n.), libramentum, momentum; (= gezag) auctoritas, pondus, vis, gravitas; alles valt door zijn eigen g. op den grond omnia pondera suo in terram feruntur; het g. der woorden pondus verborum; een man van groot g. homo (—inis) in quo summa auctoritas est atque amplitudo, homo gravis; g. hebben gravem esse, aliquo numero atque honore esse; het is een zaak van g. res habet gravitatem; van g. zijn in iemands oog aliquid ponderis habere apud aliquem; meer g. heeft in mijn oog het gevoelen van Cicero potior est apud me Ciceronis sententia; (= een voorwerp van bepaalde waarde om er mede te wegen) pondus, saecula (—itis n.) (Vitr.), aequipondium (Vitr.); Romeinsch g. Romana pondera (—um); valsch g. pondera falsa (of iniqua); getijkt g. pondus publice probatum; het g. in de schaal leggen pondum in libram imponere, (oneij) veel g. in de schaal leggen maximi momenti esse; bij het g. verkoopen pondere vendere; er wordt een g. ingenaaid pondus insuitur.

gewichtig, gravis, non parvae auctoritatis; de zaak is g. res habet gravitatem; gewichtiger (= wat nader aan het hart ligt) antiquior; gewichtiger (= wat het naast aan het hart ligt) antiquissimus.

gewichtigheid, gravitas.

gewiekt zie gevangeld.

gewijd, sacer.

gewijde, iudicium.

gewild, vendibilis.

gewillig, libens; Adv. libenter, voluntate.

gewilligheid, voluntas.

gewin, lucrum, quaestus (4), commodum, emolu-

mentum, fructus (4), praeda, pecunia, praemium. gewinnen, lucri facere, lucrari; (= voortbrengen) generare, gignere.

gewinziek, quaestuosus, captator lucri, avarus, sordidus; g. zijn quaestui servire (of deditum esse). gewis, certus, exploratus; Adv. profecto. gewisheid, veritas, fides (5), certum, certa rei ratio.

gewisse zie geweten.

gewisselijk, certo, manifesto.

gewool, turba.

gewonde, saucius.

gewoon, solitus, sollemnis, ordinarius, consuetus, communis, vulgaris, vulgatus, quotidianus, mediocris, translativus, usitatus; met zijn g. geluk usus fortuna sua; de gewone weg naar Griekenland iter (itineris n.) quod tritum in Graeciam est; een g. woord verbum usitatum et tritum; het gewone leven vita quotidiana; de taal van het gewone leven genus (—ris n.) sermonis usitatum; een g. mensch homo (—inis) mediocris, unus e multis; meer dan g. excellens; op zijn gewone manier solito more; het gewone vermaden fastidire quae ex more sunt; de gewone teekenen van vergiftiging quae indicia et vestigia esse solent veneni; wat te Athene het gewone lot was van alle voortvreftelijke mannen id quod optimo cuique Athenis accidere solebat; het is een gewone vraag quaeri solet; buiten den gewonen tijd contra temporis consuetudinem; g. zijn solere, consuevisse, assolere (alleen in den 3den persoon); aan iets g. raken (of worden) assuescere (met Dat. of Abl. of ad), tolerare (of pati) (met Acc.); iemand aan iets g. maken assuescere aliquem aliqua re; dat ben ik zoo van hem g. ita facere solet, hic ejus est mos; jong. g. oud gedaan * a teneris assuescere multum est.

gewoonlijk, fere, vulgo; dikwijls wordt het door het verbum solere uitgedrukt, b. v. hij ziede g. dicere solebat; zooals het g. gaat ut fieri solet, ut fere fit, ut assidet; g. op een bepaalden dag vóór den dageraad hijenkomen solitum esse stato die ante lucem convenire; iets g. gebruiken aliqua re uti consuevisse; sneller dan g. citius quam solet, celerius solito; meer dan g. magis solito, plures solito; zooals g. (= zooals hij gewoon is) ut solet, ut instituit (of instituerat), ut facere consuevit (of consueverat); (= zooals het g. gaat) ut consuetudo fert.

gewoonte, consuetudo (—inis f.), mos (moris n.), institutum, sollemne (—is n.); een slechte (of verkeerde) g. consuetudo mala, mos pravus; naar (of volgens) g. (ex) consuetudine, (ex) more, ut est consuetudo; naar mijne g. pro mea consuetudine, (ex) instituta meo, ut facere consuevi, ut institui; tegen (mijne ens.) g. praeter (of contra) consuetudinem, contra morem consuetudinomque, insuetus; wat g. quod ita assueverat (of consueverat); het is de g. der Grieken te (of dat) est consuetudo (of mos) Graecorum (met Inf. of ut), est Graecae consuetudinis (of moris Graeci) ut; het is mijne g. niet, te non est meae consuetudinis (met Inf.); het is mijne g. solet; het is bij ons de g. est usu receptum apud nos; zooals de g. het medebrengt ut consuetudo fert; een g. hebben consuetudinem habere; ik heb de g. om te mihi est mos (met Gen. Gerundii of met Inf.), assuevi (of soleo) (met Inf.); een g. aannemen consuetudinem accipere; tot zijn oude g. terugkeeren in pristinam consuetudinem redire; tot een g. worden in consuetudinem (af in morem) venire; iets is mij tot een g. geworden in consuetudinem

alicujus rei veni, aliquid mihi in consuetudinem vertit; *het is mij tot een g. geworden, te in eam me consuetudinem addixi ut; een g. slijpt in consuetudo inveterascit; een g. wordt duurzaam consuetudo tenet; een g. invoeren consuetudinem introducere; iets tot een g. maken aliquid in morem inducere (of perducere); een g. aanhouden consuetudinem tenere (of retinere of servare); zijne g. aanhouden consuetudinem suam (of institutum suum) tenere, nihil mutare de consuetudine sua; van een g. afwijken a consuetudine recedere; van zijn vroegere g. afwijken a pristina consuetudine deflectere; een g. afleggen (of afwerpen of opgeven) * consuetudine uti desinere, consuetudine se abstinere; zich langzamerhand een g. afwerpen consuetudinem sensim minuere; een g. verlaten (van een g. af-raken) consuetudinem amittere; ik heb de g. daar-van verloren id edidici; iemand van een g. afbrengen aliovi consuetudinem adimere (of detrahere); iemand tot zijn oude g. trachten terug te brengen revocare aliquem ad pristinam consuetudinem; een oude g. weder invoeren veterem consuetudinem referre; een zaak raakt uit de g. res obsolescit; de g. is een tweede natuur consuetudine quasi altera quaedam natura efficitur, vetus consuetudo obtinet vim naturae; goed te handelen is mij door de g. tot een tweede natuur geworden mihi bene facere ex consuetudine in naturam vertit.*

geworden, pervenire ad, reddi (met Dat.).

gewormts, vermes (—ium m.).

gewricht, articulus, commissura, verticulus (CAAR); gewrichten artus (—uum m.).

gewrocht, opus (—ūs n.).

genag, auctoritas, pondus (—ūs n.), numerus; bij iemand g. hebben pondus (of aliquid ponderis) habere apud aliquem (van zaken), aliquo loco et numero esse apud aliquem, numerum obtinere apud aliquem (beide van personen); groot g. bij iemand hebben magnum pondus habere (of maximi ponderis esse) apud aliquem (van zaken), multum auctoritate valere (of posse) apud aliquem (van personen); meer g. heeft bij mij het gevoelen van Cicero potior est apud me Ciceronis sententia; oude woorden hebben meer g. antiqua verba plus auctoritatis habent; geen g. hebben nullius ponderis (of momenti) esse (van zaken), ponderis nihil habere (van zaken), tenai (of nulla) auctoritate esse (van personen); op eigen g. me (of tua enz.) sponte, per me (of te enz.).

gezaghebber, praefectus.

gezamenlijk, universus, omnis, connatus, totus, quantuscumque; *Ad. una, universi (—orum).*

gezang, cantus (s); (= lied) carmen (—inis n.), ode, canticum, hymnus (Luoi.); een g. aanheffen canēre incipere; het fluitspel door g. begeleiden cum tibiis canēre voce; op de citer spelen zonder g. aithra sine voce canēre; g. en muziek vocum et fidium cantus.

gezant, legatus, orator; een g. aan iemand is qui mittitur (of missus est) ad aliquem, legatus missus ad aliquem; g. zijn legatum esse, legatione (of legationis officio) fungi.

gezantschap, legatio.

gezegde, dictum, sententia; (als Grammaticale term) praedicatum.

gezeggen: zich laten g. obsequi, dicto audientem esse, sibi persuadere pati.

gezeglijk, obsequens, dicto audiens, obediens, facilis.

gezeglijkheid, obediencia, modestia.

gezel, comes (—itis).

gezellig, socialis, sociabilis, facilis; g. verkeer

vitas societas, congregatio, societas humana, societas conjunctionis humanae, conjunctio hominum et societas; de mensch is een g. wesen homo est animal sociale, homo est hominum appetens, natura nos sociabiles fecit; niet afkeerig zijn van het gezellige leven a caritate atque societate humana non abhorreere; ik heb g. verkeer met iemand est mihi cum aliquo consuetudo vicius; gezellige toon socialitas (Plin. pan.).

gezelligheid, congregatio, socialitas (Plin. pan.), mores (—um m.) faciles; de mensch is tot g. geboren homines natura sunt congregabiles, natura nos sociabiles fecit, natura hominem conciliat homini et ad orationis et ad vitas societatem.

gezellin, comes (—itis), socia.

gezelschap (= vereeniging van personen om te praten enz.), circulus, coetus (s), conventus (s); (= een schaer) grex (gregis m.); (= krans) sodalitas, sodalicium; (= omgang) convicius (s); (= maatschappij) societas; met elkander in g. leven congregatos esse (van dissen), societatem caritatis coisse infer se (van menachen); in g. van iemand una cum aliquo, (simul) eum aliquo, comitante (of comite) aliquo; iemand g. houden esse (of manere) cum aliquo, aliquem comitari, aliovi comitem se addere (of adjungere); iemand aan tafel g. houden coenare cum aliquo; iemand g. vermijden aliovi aditum sermonemque defugere; iemand g. zoeken aliquem assectari; goed g. hoestlorum convicius (s), honesti, honestiores, homines (—um) eruditi (of docti); slecht g. malorum convicius, mali; in goed g. dīnneeren inter honestos coenare; slecht g. doet doelen corrumpunt bonos mores colloquia prava; tegenwoordig spreekt men in g. vrijer dan vroeger sermo in circulis liberior est quam fuit; een vrouwelijk g. congressio familiarium; een talrijk g. frequentia, celebritas; een zeer talrijk g. van mannen en vrouwen celeberrimus virorum mulierumque conventus (s); in een g. komen in circulum venire; alle gezelschappen vermijden vitare coetus, hominum conventus fugere, se abstinere congressu hominum, * in circulos venire desinere; altijd in talrijk g. zijn semper in celebritate versari; g. zoeken circulos et sessiones connectari; in een g. den tijd verdrijven tempus in aliquo circulo terere; in alle gezelschappen verhalen omnibus circulis narrare; g. maken (d. v. tot handel) societatem inire.

gezet, plenus, corpulentus (Col.), obesus (Cels.); g. op iets studiosus aliovi rei; (= bepaald) status, constitutus.

gezetten (= vast), stabilis; (= in goeden doen zijnde, satis fortunatus; (= zittende) sedens; g. zijn sedere.

gezetheid, obesitas (Suet.), corpulentia (Plin.).

gezicht (= gezichtsvormogen), visus (s), acies (s) oculorum, sensus (s) videndi (of cernendi. of oculorum), aspectus (s), oculi, oculorum lumina; (= visioen) visum, visio, species (s); (= aanzicht) facies (s), vultus (s), frons (—utis f.), os (oris n.); (= voorkomen, aanblik) aspectus (s); een goed g. hebben bene videre; een goed g. oculi acres atque acuti; een zwak g. visus (s) infirmior, acies (s f.) oculorum imbecilla; een zwak g. hebben minus bene videre; een slecht g. obtusior (of hebes, —ūs) oculorum acies (s), oculi hebetiores; kort van g. zie bijziende; zwak van g. luscious; op het eerste g. prima specie; uit het g. verlaten e conspectu amittere; in het g. komen in conspectum venire; in het g. krijgen aliquid conspiciere; in het g. zijn in conspectu esse; het

g. verliezen aspectum (of oculos of oculorum lumina) amittere, oculos perdere, oculis capi (of privari); iemand van het g. berooven alieni lumina adimere; iemand het g. wedergeven alieni adempta lumina reddere, alieni visum (of oculos) restituere; iemand krijgt het g. terug aliquis caecitate liberatur, alieni visus restituitur (of oculi restituantur); het g. vermindert oculorum acies hebetat; iets op iemands g. kunnen lezen ex vultu alicujus aliquid colligere posse; op zijn g. liggen in os pronum jacere, (in bed) in faciem cubare; op zijn g. vallen procumbere pronum in os, pronum concidere; een houn in het g. geven faciem ferire; iemand met iets een wond in het g. toebrengen aliquem aliqua re vulnerare in os adversum; iemand iets in het g. werpen mittere aliquid in faciem alicujus, (vlak) mittere aliquid in os alicujus adversum; de regen slaat mij vlak in het g. imber fertur in ipsum os; de felle koude wind snijdt mij in het g. adlatus et vis frigidior in os occurrit; hij is zijn vader als het ware uit het g. gesneden totum patrem mira similitudine exscripsit; iemand van g. kennen de facie nosse aliquem; iemand niet van g. kennen alicujus faciem ignorare, iemand in het g. zien aliquem aspicere (of contra intueri), os alicujus aspicere, os (of vultum) alicujus intueri, alicujus os et oculos intueri; iemand iets in het g. zeggen liberime profiteri aliquid apud aliquem, alicui aliquid coram ingere; iemand in zijn g. prijzen aliquem praesentem laudare; een edel g. facies liberalis; een innemend g. facies grata; een lief g. venneta facies, lepida species; een onbeschamde g. os durum; een ernstig g. vultus (of frons) gravis, vultus severus; een vrolijk g. vultus hilarius (of laetus of serenus); een treurig g. vultus tristis (of maestus); een ernstig g. sietten frontem contrahere; zijn g. in een plooi zetten vultum fingere (of componere); gesochten trekken os torquere (of distorquere), vultum deformare.

gezichtende, zie horizon.

gezichtkunde, optice (Vitr.).

gezichtskring, aspectus (4), conspectus (4); *het ligt buiten mijn g. (oneig.) aliquid procul est a mea cognitione.*

gezichtszenuwen, * nervi oculorum.

gezien (= geacht), honoratus, acceptus (bij iemand alicui).

gezin, familia.

gezind, affectus, animatus; *g. zijn sentire; hoe is hij g. quo animo est? goed g. bene animatus (of affectus), bonus; slecht g. male animatus, malus, malevolus (tegen iemand alicui); slecht g. zijn male cogitare; zoo g. zijn ita animo affectum esse, eo animo (of ea mente) esse; evenzoo g. zijn eodem animo (of eadem mente) esse, in eadem sententia esse, iamdē sentire (omrent iets de aliqua re); evenzoo g. zijn als iemand consentire cum aliquo; anders g. zijn in alia voluntate esse, aliter animo affectum esse.*

gezindheid, animus, mens (—ntis f.), affectio animi, voluntas; *nijs g. quae sentio (of cupio), de g. der menschen mentes hominum et cogitationes, voluntates hominum; goede g. bona mens, recta voluntas; vriendschappelijke g. animus benevolus (of benignus of amicus) (jegens iemand in aliquem), benevolentia (jegens iemand erga aliquem), studium (jegens iemand alicujus); pligtmatige g. jegens iemand pietas (of animus pius of mens pia) erga aliquem; vijandige g. malevolentia, animus infestus (tegen iemand in aliquem);*

een vriendschappelijke g. jegens iemand hebben amico erga aliquem animo affectum esse, amice cogitare de aliquo; een vijandige g. tegen iemand hebben inimico (of infesto) in aliquem esse animo, alicui inimicum (of infestum) esse, aliquem odio habere, ab aliquo alienum esse; een vijandige g. tegen den staat koesteren contra republicam sentire; iemand g. uitvorschen alicujus voluntatem introspicere, alicujus animum tentare; bij zijn g. blijven in sententia sua permanere, sententiam suam non mutare; zijne g. veranderen mentem et voluntatem mutare, novam sibi induere ingenium, se corrigere, ad virtutem redire.

gezindte, * secta.

gezocht, zie gekunsteld.

gezond, sanus, valens, validus, integer; (= sterk) firmus, robustus, saluber (—bris, —bre), incorruptus (b v. hof); (= voor de gezondheid dienstig, saluber, salutaris; g. zijn valere, bona (of prospera) valetudine esse, sanitate esse incorrupta, belle se habere, valetudine esse firmum; volkomen g. zijn optima valetudine uti, optime valere, altijd g. zijn omni vitas aetate esse incorrupta, valetudine vivere; niet g. zijn minus commoda (of minus bona) valetudine uti; g. worden convalescere, sanescere, sanitatem recipere (of recuperare); gezonder worden commodioris valetudinis fieri; g. maken sanare, sanum facere; g. blijven saluum atque incololum conservari; ik mag niet g. blijven indien ne valem si, ne sim salvis si; er g. wilsten * valetudinem ore prodere; er dikker en gezonder wilsten dan vroeger pleniorum et speciosiorum et coloratiorum factum esse, in gezonde dagen deed hij dat sanus hoc fecit; gezonde taal sanitas orationis; g. verstand sana mens (—ntis f.).

gezondheid, sanitas, bona (of commoda, firma of prospera) valetudo (—ntis f.) (in den samenhang ook wel valetudo alleen), prosperitas valetudinis, salus (—ntis f.), salubritas (Tac.), (= heilzaamheid) salubritas; *zwakte g. tenuis valetudo; vaste g. firma valetudo, firma corporis constitutio, corpus bene constitutum; ongestoorde g. integra valetudo; de g. verliezen valetudinem amittere; zijne g. ontzien valetudini parere, valetudinem curare, valetudini suae consulere (of servire of indulgere), valetudini aliquid tribuere, valetudinis rationem habere, continentem esse in victu oltuque corporis tuendi causa; zijne g. zorgvuldig in acht nemen valetudini suae diligentissime consulere (of servire), magnam curam in valetudine tuenda adhibere; zijne g. verwaarloosen (of niet ontzien) valetudinem negligere, parum parore valetudini; valetudini suae non satis consulere (of servire); zijne g. vernietigen valetudinem profligare; hoe gaat het met uwe g. ut vales? quid agis? quid agitur? op iemands g. drinken propinare alicui salutem (Plaut.); op uwe g. bene tel bene tibi iemand g. wenschen salutem alicui imprecare; indien uwe g. het toelaat quod commoda valetudinis tuae sit.*

gezondheidsbron, aquae.

gezondheidsaestand, valetudo (—ntis f.).

gezondmaking, sanatio.

gezucht, gemitus (4).

gezusters, sorores (—um).

gezwel, tumor, apostēma (—ntis m.) (Plin.), vomica, tuber (—bris m.) (Plin.); een verhard g. scirros (Plin.), panus; een g. aan de ooren parotia (—ntis f.) (Plin.); een klein g. tuberculum; zie ook bloedzweer.

gezwets, jactatio.
 gezwind, celer (—āris, ēre), velox (—ōcis),
 gewindheid, celeritas, velocitas.
 gezwollen, eig. en oneig. tumidus, turgidus,
 inflatus, adipatus; een weinig g. turgidulus; g.
 zijn tamēre, turgēre.
 gezwollenheid, tumor; g. der rede oratio inflata,
 verborum tumor, verborum pompa, ampullas (Hor.).
 gids, dux (dacies).
 gier, vultur (—āris m.); van een g. vulturinus,
 (Plin.).
 gieren, (van den wind) fremēre.
 gierig, tenax (—ācis), sordidus, avarus, malignus.
 gierigaard, homo (—inis) tenax (—ācis) (of sordidus of avarus).
 gierigheid, tenacitas, sordes (—inum f.), avaritia.
 gierst, milium, tot g. behoorende miliaris.
 gieten, fundere; in iets g. infundere in aliquid;
 by iets g. affundere alicui rei, op (of over) iets
 gieten superfundere alicui rei, onder iets g. suf-
 fundere alicui rei, uit iets g. effundere ex aliqua
 re, om iets heen g. circumfundere ad aliquid
 (Cato); het regent dat het wat uracatum pluut
 (Petr.); (= door gieten vormen) fundere, flare,
 fingere, ducere, het g. fusus (4), (van metaal)
 fusio (Cod. Th.).
 gif, venenum, virus (—i n.), medicamen (—inis n.)
 (Tac.).
 gift (= vergif), nie gif; (= geschenk), nie go-
 schenk.
 giftbeker, poculum (of scyphus) venēni, poculum
 veneno mixtum, calix (—icis m.) venenatus, po-
 culum illud mortiferum; den g. ledigen poculum
 veneno mixtum haurire.
 gift drank, venenum.
 giftmenger, veneficus.
 giftmenging, venodolium.
 giftmengster, venefica.
 gij, tu.
 gijzelaar, obses (—idis), pignus (—oris n.); ie-
 mand als g. houden aliquem obsidem retinere.
 gil, clamor; een g. geven clamorem edere.
 gild, collegium, universitas (Jct.).
 gillen, clamorem edere, ululare (Virg.).
 ginder, } illio.
 ginds, }
 gindsche, ille, iste.
 gips, gypsum (Col. en Plin.), uit g. gypseus (Spart.);
 met g. bestricken gypsatus.
 giepen, vituperare, iavēre in (met Adv.).
 gissen, conjicere, divinare, conjectare (Tac.), con-
 jectura consequi.
 gissing, conjectura; op g. berustend conjecturalis,
 conjectarius (Geil.); gissingen maken conjecturas
 facere, conjicere.
 giet, fermentum.
 gisteren, heri; van g. hesternus; g. morgen heri
 mane; g. avond heri vespere.
 gisten, fermentare, tumēre, effervesceere.
 gisting, fermentum (Plin.); mijn bloed geraakt in
 g. * sanguis vehemens movari incipit.
 gitaar, cithara.
 glaasje (= bekerij), pocillum; een g. op iemand
 drinken propinare alicui salutem (Plaut.).
 glad, lēvis, lubricus; (= kaaf) glaber; g. maken
 levigare, polire; het g. maken levigatio; g. ge-
 maakt (met een tand) dentatus.
 gladheid, levitas.
 gladiator, gladiator; van gladiatoren gladiatorius.
 glans, splendor, fulgor, candor, candidia, color, jubar
 (—āris n.) (Ov.), nitor, amplitudo (—inis f.); iets

verliest zijn g. alicujus rei splendor obsolescere incipit.
 glansrijk, illustra, splendidus.
 glanzend, nitidus, nitens.
 glas, vitrum; van g. vitreus (Sol.); broos (of helder)
 als glas vitreus; g. blazen vitrum fundere (of
 flare); (= beker) nie beker; glazen (= venster-
 ruiten) specularia (—ium) (Mart.); zijn eigen gla-
 zen ingooien vineta sua caedere.
 glasblazer, vitrearius (Sen.).
 glasruiten, specularia (—ium) (Mart.).
 glazen, vitreus (Sol.).
 glazenmaker, specularius (Jct.), vitrearius (Sen.).
 gleuf, atria.
 glibberig, lubricus, labidus, lēvis (Virg.).
 glibberigheid, lubricum (Paedect.).
 glijden, labi; het g. lapsus (4); vooruit g. prolābi.
 glimlachen, subridere, rēridere.
 glimmen, nitere.
 glimmer, phengites (Plin.).
 glimp, praetextus (4); onder een schoonen g. falso
 praetextu.
 glimworm, lampyrus (—idis f.) (Plin.), cicindela
 (Plin.).
 glinsteren, nitere, fulgere, splendore.
 glinsterend, splendidus.
 globe, sphaera.
 gloed, ardor, candor, fervor, aestus (4); in g. zet-
 ten incendere; in g. geraken ardescere, exardec-
 ere, exandescere; (al dese woorden worden ook
 oneigenlijk gebruikt).
 gloeien, ardere, candere, fervere, flagrare, aestu-
 are, recandere.
 gloeiend, candens, ardens, fervens, flagrans;
 g. zijn candere; g. worden candescere (Cola.), can-
 descere; g. maken candescere, fervescere.
 glooiing, declivitas, acclivitas, fastigium.
 glorie, gloria.
 gluiper, homo (—inis) insidiosus.
 gluren, speculari.
 God, Deus, numen (—inis n.), divus; een halve
 G. semideus; de Goden van den eersten rang Dii
 majorum gentium; de Goden van den tweeden rang
 Dii minorum gentium; nationale Goden penates
 (—um), Dii publici (of patrii); (= vergode stam-
 heroen), Dii indigētes; iemand voor een G. ver-
 klaren aliquem in Deorum numerum referre, ali-
 quem inter Deos referre, aliquem consecrare; de
 Goden tot getuigen aanroepen Deos testari; bij de
 trouw der Goden pro Deum fidem; bij de Goden!
 per Deos! ita me Dii juvent (of ament)! de Go-
 den mogen mij straffen Dii me perdat; mogen de
 Goden het mij vergeven Dii propitii sint; dat ver-
 hoeden de Goden (als wensch) Di meliora! de Go-
 den geven het! Dii faciat! de Goden zijn met ons
 Dii immortales stant pro parte nostra; onder den
 zegen der Goden si Dii adjuvabunt! quod bonum,
 sanctum, felix, fortunatumque sit! quod Dii bene
 vertant! quod bene vertat! Diis juvantibus (of vo-
 lentibus); gaven de Goden, dat utinam (met Praes.
 Cony.); daarvoor wil G. zorgen haec Deus guber-
 nabit; God dank! Deo sit gratia!
 goddelijk, divinus, divus (Virg.); goddelijke wil
 (of macht) numen (—inis n.); g. recht faa (indeel.);
 op g. bevel divinitus; g. echoon eximiae pulcritu-
 dinis; goddelijke eer divini (of Diis aequi) hono-
 res; onze geest is van goddelijken oorsprong a
 Deo animos haustos et acceptos habemus; het god-
 delijke divina natura.
 goddelijkheid, divinitas, natura divina, immor-
 talitas.
 goddeloos, impius, nefarius, nefandus, scelestus,

sceleratus, maleficus, impius (erga Deum of patriam of parentes enz.).
 goddeloosheid, nullus Deorum metus (4), impietas.
 Godendom, Dii, Deus.
 Godendrank, nectar (—āris n.).
 Godenspijs, ambrosia.
 Godgeleerde, theologus.
 Godgeleerdheid, theologia (Ecol.).
 Godheid, Deus, numen (nis n.) (divinum), divinitas; *aan een G. toewijden* (of *voor een G. verklaren*) consecrare.
 Godin, Dea.
 Godloochenaar, qui Deum non esse putat, qui negat esse Deum; *nio* atheïst.
 godmensch homo (—nis) Deo mixtus (Tert.), homo miscens in semet ipso hominem et Deum.
 godsdiens, religio, cultus (4) Deorum (of Dei), sacra (—orum), divina cultus (4).
 godsdiensstig, religiosus, pius; *g. gevoel* religio; *g. vooroordeel* religio.
 godsdiensstigheid, religio, pietas.
 godsdiensstoefening, sacra (—orum); *g. houden* (als *priester of leeraar*) sacra facere (of *procurare*), (als *leek*) sapra edesse.
 godsdiensstoorlog, bellum sacrum.
 godsdiensstplechtigheden, sacra (—orum), ceremoniae.
 godsdiensstvrjheid *nie* gewetensvrjheid.
 Godsgezent, angelus (Ecol.).
 Godslasteraar, impius, * maledictus in Deum; *een G. zijn* * Deo maledicere.
 Godslastering * maledictum in Deum conjectum.
 Godslastertijk, impius, * maledictus in Deum; *Godslastertijks woorden wistooten* * maledicere Deo.
 godspenning (= *aanurpenning*), arrha, auctoramentum.
 godspraak *nie* orakel.
 godsvrucht, pietas, religio.
 Godvergeten, impius.
 Godvreesend, pius, religiosus.
 Godvreesendheid, pietas, religio.
 godvruchtig, pius, religiosus, sanctus.
 godvruchtigheid *nie* godsvrucht.
 godzalig *nie* godvrucht.g.
 godzaligheid *nie* godvrucht.
 goed, 1° Adj. bonus; (= *braaf*) probus, (= *behoortlyk*) rectus = vruchtbaar) fertilis; (= *aangenaam of deugdelyk*) commodus; (= *goedhartig*) benignus, (= *geschikt*) aptus, commodus, (= *groot*) magnus; (= *multig*) utilis; (= *heilzaam*) salutaris; *redelyk g. satis bonus, satis commodus, medius; het goede rectum; goede wijn vinum bonae notae; een goede weg via trita; g. geld nummi prohi; een goede weide pascuum herba abundans, pascuum pecūri alendo bonum; een goede oogst messis* (—ia f.) frugifera (of *optima*); *een g. geneesheer medicus artis peritus; een g. soldaat miles* (—itis) bello bonus; *een g. betaler bonum nomen* (—ius n.); *een g. gezicht oculi acres atque acuti; een g. vriend van mij mibi amicus, amicus meus, unus meorum amicorum; goede vriend! o bone!* soedel *goede raad consilium rectum* (of *bonum*), *een g. deel bona* (of *magna*) pars, aliquantum; *goeden morgen! salve! een goeden nacht hebben bene quiescere; goeden nacht! molliter cubare!* salve! *goeden dag! salve! hij heeft een g. hart homo benignus est; iemand een g. hart toedragen benevolū esse alieni, benevolentiam habere erga aliquam; hij houdt zich g. (= volbrengt zijn werk g.) non impar est labori; g. blijven* (of *zich g.*

houden bij het oud worden) ferre vetustatem; *zich g. houden in het ongeluk malum fortiter ferre, g. zijn* (= *dienstig zijn*) proficere, expedire; *het is beter melius* (of *satius*) est, praestat; *minder g. deterior; ik weet van goeder hand comperit* mihi est; *ter goeder trouw bona fide; ter goeder wre opportune; een goede hondsd man amplius centum viri; g. voor iets zijn* contra aliquid prodesset, alicui rei mederi, aliquid sanare, contra aliquid efficacem esse; *g. voor iets blijven nie borg blijven in borg; iets is g. genoeg voor mij aliqua re nie utor tanquam bona; hij is g. voor mij me diligit eorumque habet; mihi bene vult, mihi favet; het is g. / satis verborum!* wass zoo g. om te da mihi hanc veniam, ut, *het is g. dat gij komt* peropportuna venit, opportune te offers, *iets weder g. maken* aliquid sanare (of *sarcire*, corrigere of *expiare*), *iets g. vinden* aliquid probare (of *approbare*),
 2° Adv. bene, belle, (= *aangenaam*) jucunde, suaviter; (= *geschikt*) commode. (= *behoortlyk*) recte; (= *bekwaam*) scienter, scite; *g. op de fluit spelen* scienter tibiis cantare; *g. een gastmaak aanrichten* acite convivium exornare; *zich g. (d. i. met smaak) kleden* scite colli; *g. wonen bene* (of *commode*) habitare; *g. weten probe* scire; *g. vorderen* largo pastu sustentare; *zich te g. doen* corpus curare, sibi indulgere; *gij hebt niets van mij te g. nihil tibi debeo; iets doet mij g. aliquid suaviter me afficit; gij hebt g. spreken* nihil dictu facilius, bene herole exhortaris; *g. noot bene facis* (of *fecisti*)! goed! (= *ik begrijp het al*) teneo; (= *ik heb er niets tegen*) age, b. v. *laat het hem toch zeggen; g. l. at tandem dicat sine; ago dicat; niet g. male;*
 3° Subst. (= *bezitting*) bonum, possessio; *geloend g. commodum; gestolen g. furta* (—orum); *het hoogste g. summum bonum, finis* (—is m.) boni (of *bonorum*), *extremum bonum, ten goede komen* procedere; *ten goede houden* ignoscere; *g. en bloed voor het vaderland opofferen* non modo pecuniam, sed vitam etiam profundere pro patria; *voor het vaderland moet men zelfs g. en bloed over hebben* patriae amor spiritus ipso debetur; *goederen* (= *bezittingen*) bona, divitiae, opes (—um f.); (= *koopwaren*) merces (—um f.); (= *vrachtgoederen*) sarcinae; *roerende goederen* quae moveri possunt, res (rerum f.) mobiles (Jct.); *onroerende goederen* res immobiles (Pandect.); (= *landgoed*) praedium, villa; (= *klederen*) vestimenta (—orum); *hij heeft bijna geen g. aan het lijf* paene nudus est; (= *wesfel*) tela; (= *vloeistof*) liquor; (= *zelfstandigheid*) res (5).
 goedaardig, bonus, benignus, mansuetus, liberalis, facilis
 goedaardigheid, bonitas, benignitas, facilitas, liberalitas.
 goeddoen, bene facere, recreare, reficere; *iemand g. bene facere alieni; dat doet mij g. hoo me recreat* (of *reficit*).
 goeddunken Subst. arbitrium, iudicium; *naar mijn g. arbitrato meo; Verbum videri*.
 goedendag! salve! vale! (bij *het vertrek*); *g. sagen* salutare, valedicere (met *Dat.*) (bij *het vertrek*).
 goedertieren, clemens, mansuetus.
 goedertierenheid, clementia.
 goedgunstig, propitius.
 goedhartig, bonus, benignus.
 goedhartigheid, bonitas, benignitas.
 goedheid, bonitas.
 goedig *nie* goedaardig.

goedigheid *zie* goedaardigheid.
 goedje (= *kleine bezitting*), possessiuncula.
 goedkeuren, probare, approbare, comprobare, accipere.
 goedkeuring, approbatio, comprobatio, favor;
iets draagt mijne g. niet weg non probo aliquid;
g. verweeren se probare; het verdient g. probabile est.
 goedkoop, *Adj.*, vilis; *Adv.* parvo.
 goedkoopheid, vilitas.
 goedmaken (= *herstellen*), sarcire, sanare.
 goedschiks, libens, voluntate.
 goedsmoeds, bono animo.
 goedvinden, approbare, probare, annuere; *naar mijn g. arbitrato meo.*
 goedwillig, libens, voluntate.
 golf, unda, fluctus (4).
 golven, fluctuare, undare, fluere; *golvend fluctuosus* (Plin.), undosus (Virg.), undulatus; *met golvende strepen undatus.*
 golving, fluctuatio.
 gom, gummi (*indeel.*); *het bestrijken met g. gummitio* (Col.).
 gomachtig, { gummosus (Plin.).
 gommig, {
 gonzen, menseare (Virg.); *het g. bumbus.*
 goochelaar, praestigator (Plaut.).
 goochelarij, praestigiae.
 gooi, jactus (4).
 gooien, *zie* werpen.
 goot, canalis, fusorium (Pall.); (= *dakgoot*) scotia;
(om dieren te drinken) imbrex (= *leis m. en f.*) (Col.).
 gordel, cingulum, zona.
 gordelmaker, zonarius.
 gorden, cingere.
 gordijn, velum, linteum, plegula; (*in den schouwburg*) aulaeum, velum; *het g. ophalen aulaeum premere* (*omdat het bij de Romeinen in den grond zakke*); *het g. laten vallen aulaeum tollere*; *een klein gordijn in den schouwburg alparium.*
 gorgel, guttur (= *Aris n.*).
 gorgedrank, gargarisma (= *Aris n.*) (Th. Prisc.), gargarismatum (M. Emp.).
 gorgelen, gargarizare (Cels.); *het g. gargarisatio* (Cels.), gargarizatus (4) (Plin.).
 gorgelwater, *zie* gorgedrank.
 gort, polenta (Cato), apiaerema (= *Aris n.*) (Cato).
 goud, aurum; van g. aureus; *tot g. behoorend aurarius*, *met g. ingelegd chrysandētos* (Mart.), *ruw g. aurum rude* (*of infestum*); *bewerkt g. aurum factum*; *gedegen g. aurum solidum*; *suaver g. aurum purum*; *van g. gemaakt ex auro factus* (*of fabricatus*); *met g. overtrekken auro induere*, *inaurare*; *met g. doorweven auro interdere*; *in g. in auro*
 goudblad, bractea aurea.
 goudbraseem, aurata (Cels.).
 goudborst, auri cupiditas (*of fames*, — *is f.*, Hor.).
 goudgeel, flavus.
 goudgeld, aurum.
 goudkleurig, aureus.
 goudmijn, aurifodina (Plin.), auraria (Tac.).
 goudsbloem, chrysanthemum (Plin.).
 goudsmid, aurifex (= *leis*).
 goudsteen, chrysolithus.
 goudzand, balux (= *leis f.*).
 gouvernement, administratio regni, regens (= *ntis m.*).
 gouverneur (= *landvoogd*), praefectus, praeses (= *Idis*) (Suet.); *g. van Rome praefectus urbi* (Tac.); (= *hooftonderwijzer*) * praecceptor privatus.

graad (= *trap*), gradus (4), ascensus (4); (= *rang*) locus, ordo (= *Aris*, m.); (*van een cirkel*) pars (= *rtis f.*), gradus (4) (Manil.); *g. van warmte mensura caloris*; *een geringe g. van koude frigus* (= *Aris m.*) leve; *een hooge g. van koude frigus immodicum* (*of intolerabile*); *een hoogere g. van warmte calor major*; *een hooge g. magnitudo* (= *Aris f.*); *een hooge g. van wetsprekendheid magna eloquentia*; *de eerste g. prima sors* (= *rtis f.*); *in den hoogsten g. summopere, maximopere, quam maxime*; *tot dien g. hactenus*, eo; *hij is tot dien g. van waanzin gestegen, dat ee dementiae venit ut*; *in een niet geringen g. non mediocriter*; *in gelijken g. aeque*, pariter; *g. van bloedverwantschap gradus cognationis.*
 graaf, * comes (= *Aris*).
 graafschap, * comitatus (4).
 graag, libens (*Adj.*), libenter (*Adv.*); (= *hongerig*) appetens cibi.
 graagheid, { aviditas, appetitus (4).
 graagte, {
 graan, frumentum, fruges (= *um f.*), (*op de markt*) annona; *tot het g. behoorende frumentarius*; *g. halen frumentari*; *het halen van g. frumentatio*.
 graanhandelaar, frumentarius, frumentator, dardaniarius (Jct.).
 graanprijs, annona.
 graanzolder, granarium.
 graat, spina; *van de graat ontdoen exossare*.
 grabbelen, rapere.
 gracht, fossa.
 gracieus, venustus.
 graf, sepulcrum, tumulus, bustum, monumentum;
aan gene zijde van het g. post mortem; *een grijsaard die reeds met den voet in het g. staat senex* (*senie*) capularis; *ten grave dragen efferre*; *deze droefheid zal mij in het g. brengen hic dolor mihi erit causa mortis*; (= *grafhuil*) scrobs (= *bis m. en f.*).
 grafelyk, * comitis (Gen.).
 grafheuvel, tumulus; (*sonder lijk*) oenotaphium, honorarius tumulus.
 grafscript, elogium (monumenti of sepulcri), titulus (supremus of sepulcri), carmen (= *Aris n.*) in sepulcro incisum; *een g. voor zich vervaardigen jubere inscribi sepulcro suo*; *iemand naam door een g. verreeuwigden nominis famam supremo titulo prorogare*.
 grafkelder, hypogaeum.
 grafnaald, cippus.
 grafteeken, monumentum, cippus.
 graftombe, *zie* graf.
 grafwerk, lapis (= *Idis m.*)
 grafzuil, cippus.
 gramschap, ira, bilis (= *is f.*); *zie* toorn.
 gramtorig, iratus; *zie* vertoorn.
 granaatappel, malum Puniceum (Plin.), granatum (Plin.).
 granaatboom, arbor (= *Aris f.*) Punica.
 graniet, * granites lapis (= *Idis m.*); *bonte g. psarunda* (Plin.); *roode g. lapis Syenites*.
 grap, jocus; *wt de g. per jocum*.
 grappje, joculus (Plant.).
 grappenmaker, jocularior, scurra, ridicularius (Gell).
 grappig, ridiculus, jocularis, jocularius, scurrilis.
 gras, gramen (= *Aris n.*); *het jonge g. herba*; *g. der moerassen ulva*; *hij hooit en bij g. rarisime*; *iermand het g. voor de voeten wegmaaken nihil reliqui facere alicui*; *nich in het g. werpen se abjicere in herbam*; *nich in het g. wistrekken in herba recumbere*; *geen g. over iets laten groeien nou differre aliquid*; *met g. bewassen gramineus.*

grasachtig, herbaceus.
 grasbloem, * flos (floris m.) pratensis.
 grasboter, * butyrum aestivum.
 grasduinen, luxuriare.
 grasgroen, herbeus (Plant.), herbaceus (Plin.).
 grasmaaijer, fenisex (—ōis).
 grasmasch, curruca.
 gratie (= *bevalligheid*), gratia; (= *genade*) venia;
iemand g. verleenen remittere alicui poenam.
 gratificatie, donum.
 gratis, gratia.
 grauw, Adj. canus, cineraceus, caesius, glaucus;
grauwe owl, cicor (—ōris n.); *Subst* (= *gemeen*
volk) infima multitudo (—inis f.); *sordes* (—i-
 um f.).
 grauwachting: g. geel ravy.
 graveel: *aan het g. lijddend* calculosus (Cels.).
 graveelschtig calculosus (Cels.).
 graveerder, sculptor, caelator, scalptor (Vell.).
 graveeren, caelare, sculperre, scalperre.
 graveerijzer, caelum.
 graveerkunst, caelatura, sculptura, scalptura.
 graveernaald, {
 graveerstift, { caelum.
 graveerwerk, opus (—ōris n.) caelatum.
 graver, fossor.
 graven, fodere; (= *uitgraven*) effodere; (= *door-*
graven) perfodere; *het g. fossio*.
 graveur, sculptor, caelator, scalptor.
 grazen, pasoi, gramen carpere.
 grazig, graminosus (Col.).
 groep (= *handvat*), capulus.
 grein, * granum; *hij heeft geen g. verstand* homo
 sine ullo acumine est.
 grindel, passulus, obex (—ōis m. en f.), sara.
 grindelen, obdere passulum.
 grens, finis (—is m. soms f.); terminus, confinium.
 limes (—itis m.); (= *inde*) finis, modus; *de*
grenzen van zijn land iemands te gemoot gaan in primo
 suorum finium aditu occurrere alicui; *op de g.*
der twee landen wonen * finem sub utramque ha-
 bitare; *de g. van iets vormen* aliquid finire (of
 definire, terminare of limitare); *de grenzen bepa-*
len fines constituere; *de g. van iets bepalen* ali-
 quid finire (of definire of limitare); *nich bepaalde*
grenzen stellen certos fines terminosque sibi con-
 stituere; *de grenzen overschrijden* fines transire,
 extra fines (of cancellos) egrēdi, modum excedere;
binnen de grenzen der bescheidenheid blijven fines
 verecundiae non transire; *iemand binnen de grenzen*
houden coētere (of continere) aliquem; *signe vooeds*
kende geen grenzen furor (of irac) temperare non
 poterat; *tot de grenzen behoorende, grens-* limitaris,
 limitrophus (Cod. Just.).
 grensbewoner, confinis (—is) (Jct.).
 grensgod, Terminus.
 grenslijn, { limes (—itis m.), terminus,
 grenslinie, { confinium, regiones (—um f.),
 grenscheidings, { linea (Hyg.), dyortium.
 grenssteen, lapis (—idis m.) (finalis), terminus.
 grenswal, limes (—itis m.) (Tac.).
 grenzen: g. *aan iets finitum* esse alicui rei, ad-
 jacere (of conjunctum esse) alicui loco, tangere
 (of attingere of contingere) locum, continuari (of
 terminari) aliqua re.
 grenzenloos, infinitus; (= *oneersadelijk*) insa-
 tiabilis; (= *onmatig*) immodicus.
 grenzenloosheid, infinitas, immoderatio.
 greppel, limes (—itis m.), fossula (Cato), sulcus.
 gretig, avidus.

gretigheid, aviditas.
 grief, querela.
 grieven, laedere.
 grievend, gravis.
 griffel, stilus, graphis (—idis f.), graphium.
 griffelen, inculpāre, inculpāre (Plin.).
 griffelkoker, theca graphiaria (Suet.).
 griffie, tabularium.
 griffioen, gryps (—phis m.).
 grijs, vultus (4) deformatus.
 grijszen, ringi, subringi, diducere rictum.
 grijpen, prehendere, comprehendere, prensare, ca-
 pere, rapere, arripere; *om sich heen g. latius va-*
gari (of serpere); *plaats g. inoedre*.
 grijpvoegel, gryps (—phis m.).
 grijs, canus, cineraceus (Plin.), leucophaeus; g.
zijn canere; g. *worden canescere*; *grijze haren* ca-
ni; *voor zijn tijd g. praecanus* (Hor.); *de grijze*
voortijd antiquitas ultima; *bij iets g. worden* con-
 canescere in aliqua re, senem fieri in aliqua re.
 grijsaard, senex (senis).
 grijsheid, canities (5).
 grill, cogitatio subito surgens, subita cupiditas;
 (= *huivering*) horror.
 grillen, horrescere.
 grillig (= *veranderlijk*), mutabilis; (= *vreemd*)
 mirus, varium.
 grilligheid, mutabilitas, varietas.
 grimas, gestus (4) ridiculus.
 grimmelen, scetere (van iets aliqua re).
 grimmig, atrox (—ōcie), saevus, trux (—ueis)
 truculentus.
 grimmigheid, saevitia.
 grintweg, * via silicium pulvere atrata.
 groef (= *kuil*), scrobs (—bis m. en f.); (= *sluis*) stria.
 groei, incrementum, auctus (4); *weelderige g. luxu-*
ries (5); *vie wasdom*.
 groeien, crescere, adlescere; *weelderig g. luxu-*
riare; *doen g. augere*; *ophouden te g. cresendi*
finem capere; *in de hoogte g. in altitudinem cre-*
cere; *in de breedte g. in latitudinem crescere*; *de*
nagels g. in het vleesch caro incrementum ungibus;
inwendig over (of boven) het hoofd g. (dig.) * lon-
 giorum fieri aliquo, (oneig.) vi sua rapere aliquem,
 potiorum fieri aliquo; *den baard (of het haar)*
laten g. barbam (of capillum) promittere; *in het*
wild g. silvescere; *op (of aan of in) iets g. in-*
nasci; *van zelf g. sponte sua nasci* (of provenire
 of edi); (= *toemenen*) crescere, augeri, augescere,
 gliscere, incrementum capere; *in iets g. (= sich*
verheugen) laetari.
 groeiing zie groei.
 groeizaam, laetus.
 groen, Adj. viridis, virens, amaragdinus (Cels.);
licht g. praevius; *donker g. zie donkergroen*;
roodachtig g. e viridi rubens (Plin.); (= *ontijp*)
 crudus; (= *versich of frisch*) recens; virens;
 g. *zijn virere*, frondere; g. *worden virescere*, fron-
 descere, gramine vestiri; *weeder g. worden revires-*
cere; g. *maken viridare* (Vell.); *in het g. zitten*
in herba sedere; g. *blijven non marcescere*, * fron-
 dem retinere; *tang g. blijven* diutissime non mar-
 cescere; *niet lang g. blijven* celeriter marcescere;
 g. *hout ligna* (—orum) viridia (of virentia), ma-
 teria viridia; *het woord mij g. om geel voor de*
oogen caligo oculis offunditur; *Subst.* viridia (—i-
 um; *spaansch g. aerugo* (—itis f.).
 groenachtig, subviridis; g. geel galbinus.
 groenen, virere.
 groenheid, viriditas.
 groente, olus (—ōris n.), olera (—um).

groentemarkt, forum olitorium.

groepeeren, disponere.

groet, salutatio, salus (—ntis f.); doe hem mijn g. salutem dic ei.

groeten, salutare, salutem dicere (met Dat.), (in een brief) salutem scribere (met Dat.); iemand van iemand g. alicui salutem mittere ab aliquo; allen naar de rij af g. persalutare omnes, groet hem hartelijk van mij salutem ei meis verbis plurimam dicas; iemand niet g. salutem non dare alicui, non salutare aliquem, aliquem salutem non dignari; iemand wederkeurig g. salutem reddere alicui, resalutare aliquem; iemand niet wederkeurig g. salutanti mutuum salutationem non reddere; iemand laten g. mittere salutem ad aliquem (door iemand per aliquem); elkander wederkeurig g. salutem dare invicem et reddere, salutem accipere et reddere, mutuum salutationem facere, inter se consalutare; wees gegwoet! salvet het g. salutatio.

groetenia zie groot.

groeven, striare.

groezelig, sordidulus.

grof, rudis, asper, crassus, horridus; een grove stem vox (vocis f.) gravis; g. geschut tormenta (—orum), machinae bellicae, g. zand sabulo (—onis m.), een grove laugen impidens mendacium, zieh g. vergissen tota via errare.

grofheid, crassitudo (—inis f.).

grommen zie brommen.

grompot, vir morosus.

grond, humus (f.), solum, terra; (= bodem) fundus; (= bewijsgrond) argumentum, ratio, fundamentum, (= oorzaak) causa, principium, fons (fontis m.); materies (f.), stirps (—pis. f.); (= wettelijke gezagheid) vera ratio; de g. van het hart altum animi; uit den g. van mijn hart ex animo; sonder g. frustra, temere; den g. leggen van (of tot iets) fundamenta ponere (of jacere) alicuius rei, fundare aliquid; initia ponere alicuius rei; van den g. af opbouwen a fundamentis inchicare; tot den g. toe verwoesten funditus evtere; met den g. gelijk maken solo aequare; op goede gronden vastigen accurate fundare; te gronde riekten pessumdere, peridere, profigare, pervertere, laedere, percellere, labefactare, labefacere; zijn g. in iets hebben oriri (of nasci of gigni) ex aliqua re, proficisci ab aliqua re; zijn g. in iets anders hebben aliunde gigni; zijne opgaven echijnen eenigen g. te hebben haud vana afferre videtur; een g. aanvoeren causam afferre; sonder g. temere ortus, injustus, falsus, vanus, fictus, commenticius; op goede gronden haud sine gravi causa, iustis de causis, non sine causa; sonder g. temere, frustra; met g. hopen recte sperare; op g. van ex; het anker vindt g. anchora sidit (of subsistit); aan den g. nitten sidere, aan den g. stooten vadit illidi; in den g. boren mergere, demergere, deprimere; het schip waerd in den g. geboord navis rostris icta suppressa est; te gronde gaan perire, interire, rueri, corrui; den g. van iets onderzoeken accuratius (of subtilius) investigare aliquid, investigare et perscrutari aliquid, explorare aliquid, quaerere de aliqua re; een vette g. solum pingue; een steenachtige g. solum calculosum; hij is in den g. bedorven penitus depravatus est; hij is in den g. goed natura bonus est; gronden (= sandbanken) vada (—orum); (= beginstelen een wetenschap), elementa (—orum), rudimenta (—orum), initia (—orum), (= bewijzen) rationes (—um f.), argumenta (—orum), (= levensrichting) instituta (—orum); goede grond-

beginzelen hebben recte sentire, vitam sapienter instituire; alechte grondbeginzelen hebben male sentire; geen vatte grondbeginzelen hebben temere sentire, * nulla honestatis firma stabilique ratione esse; aan zijne grondbeginzelen getrouw blijven institutum tenere, sibi constare, rationem et institutionem suam conservare; aan zijne grondbeginzelen ontrouw worden a se desicere.

grondbeginsel, ratio, propositum, iudicium.

grondbelasting, glebatio (Cod. Theod.).

grondeling, gobius, gobio.

grondeloos, fundo carens, sine fundo; grondoelone diapla vorago (—inis f.).

gronden, fundare.

grondgebied, fines (—ium m.).

grondig, Adj accuratus, altus, acutus, subtilis; een g. geleerde exquisita doctrina homo (—inis); een g. wijzeer philosophus subtilis (of acutus); een grondige kennis van het Latijn desitens optima Latine scire; Ade. subtiliter, accurate, exquisito, penitus; g. ervaren peritissimus; g. leeren verstaan perscallescere; g. onderzoeken penitus persciscere. grondigheid, subtilitas, cura ac diligentia, gravitas, accurate.

grondlegger, conditor, fundator.

grondoorsak, principium.

grondpacht, solarium (Ulp. Dig.).

grondregel, ratio; de grondregelen een wetenschap percepta (—orum) artis.

grondslag, fundamentum, principium.

grondsop, sedimentum, sedimen (—inis n.), faex (faecis f.).

grondstelling, axioma (—um n.) (App.); de grondstellingen een wetenschap percepta (—orum) artis; zie verder grondbeginsel.

grondstof, principium, elementum, natura.

grondvesten, fundare.

grondvesting, fundatio.

groot, magnus, grandis, amplus, apertissimus; (= verheven) magnus, grandis, celsus; (= volwassen) adultus; redelijk g. aatis magnus, medius, de grootste maximus, summus, enprimus; ontzaggeijk g. ingens, vastus, immānis; vrij g. aliquantus, majusculus; soo g. tantus; hoe g. quantus; soo g. als quantus, instar (met Gen.), par (met Dat.); hoe g. ook quantuscunque, quantalibet; tweemaal soo g. duplo (of altero tanto) major; al te g. nimius, nimia magnitudine, immodicus; 10 voet g. magnitudine de rein pedum, een soo g. aequa magnitudine, aequus, par, g. worden crescere, adolescere. g. brengen educare; een g. gezelschap convontas (i) celeber (—bris, —bre); een groote droefheid dolor vehemens (of gravis), een g. staatsman; republicae gerendae solentissimus, een g. vriend van iemand amississimus alicui. een g. vriend van den adel nobilitatis studiosissimus; die een g. hoofd heeft capito (—onie); die een grooten neus heeft nasutus (Hor.); die groote ooren heeft auritus (Virg.); een groote letter litera grandis; een g. huis domus (4 f.) ampla (of spatiosa); een groote en machtige staat ampla et potens civitas; een g. man vir magnus of summus, (= een lang man) vir magni corporis, vir grandis (of longus of statura procera); een g. meisje virgo (—inis) grandis, (= volwassen) virgo adulta; een g. geleerde homo (—inis) doctissimus (of literatissimus); Alexander de Groot Alexander Magnus, Alexander cui Magni cognomen facta indiderunt; de grooten (= aanzienlijken) principes (—um), proceres, (—um) primores (—um) civitates; de groote hoop van het volk multitudo (—inis f.), vulgus (m. an. n.);

de groote wereld nobiles homines, celebritas hominum; *in de groote wereld leven* inter nobiles versari, in maxima celebritate vivere;
g. zijn in iets magnum esse in aliqua re, clarum esse aliqua re, excellere (in) aliqua re, valere aliqua re;
grooter worden crescere, incrementum capere, adulescere; *al te g. worden* supra modum crescere.
grootachtbaar, amplissimus.
grootelijks, *sie* zeer.
grootendeels, magnam partem.
groothandel, mercatura magna, negotiatio; *g. drijven* mercaturam magnam facere.
groothandelaar, negotiator, magnarius negotiator (App.), mercator qui mercaturam magnam facit.
groothartig, magnanimus, magnificus.
groothartigheid, magnanimitas, magnificencia.
groetheid, magnitudo (—inis f.); (= *hoeveelheid*) quantitas (Vitr.); *een gevallen g.* dignitas perdita.
grootmoeder, avia; *van de g.* avitus; *g. van vaders zijde* avia paterna; *g. van moeders zijde* avia materna.
grootmoederlijk, avitus.
grootmoedig, liberalis; *iemand g. behandelen* liberaliter uti aliquo.
grootmoedigheid, liberalitas.
grootech, magnificus; *g. karakter* magnificentia; *grooteche plannen hebben* rebus magnis intentum esse.
grootechheid, magnificentia.
groetspraak, jactatio, jactantia, magniloquentia.
groetspreker, jactator, magniloquus (Ov.).
grootte, magnitudo (—inis f.), amplitudo (—inis f.), spatium, ambitus (4); *de volle g.* summa magnitudo; *ontzaggeheijk g.* vastitas, immanitas, immensitas; *een man van meer dan menschelijke g.* vir major quam pro humano habitu.
grootvader, avus; *g. van vaders zijde* avus paternus; *g. van moeders zijde* avus maternus.
grootvaderlijk, avitus.
grootvizier, surena (Tac.).
grootvorst, * magnus princeps (—olpis).
grootvorstendom, * magnus principatus (4).
grootvorstin, * magna princeps (—olpis).
gros (= 12 dozijn), duodecies duodecim; (= *groote goddelijke*) maxima pars (—rtis f.); *het g. van het leger* exercitus (4), omnes copiae, (op *marsch*) agmen (—inis n.) legionum.
grossier, *sie* groothandelaar.
grot, caverna, specus (4 m. en f.) (Virg.), specu, speluna, antrum (Virg.).
grovelijk, vehementer.
gruis, rudus (—bris n.).
gruisschepper, batillum (Plin.).
grut, *sie* gort.
gruwel (= *zware misdaad*), scelus (—bris n.), nefas (indeel.).
gruweldaad, nefarium (of nefandum) scelus (—bris n.).
gruwelijk, horrendus, atrox (—ois), dirus,

gruwen, horrere, horrescere.
gruwzaam, horrendus, dirus, immis.
guit, *sie* grappenmaker.
guitachtig, jocularius (Ter.).
guitenstreek, jocus.
gul (= *mild*), liberalis; (= *openhartig*) ingenuus; (= *zach*) mollis.
gulden, Adj. aureus; Subst. * florēnus.
gulhartig, ingenuus.
gulhartigheid, ingenuitas.
gulheid (= *mildheid*), liberalitas.
gulzig, avidus, vorax (—ois), edax (—ois), gulosus (Mart.); Adv. avide.
gulzigaard, heluo (—ois), homo (—inis) vorax (—ois).
gulzigheid, voracitas, edacitas, aviditas, ingluvies (5) (Hor.).
gunnen, non invidere, permittere.
gunst, favor, gratia, beneficium, dignatio, benevolentia; *g. bij het volk* gratia (of aura) popularis; *de g. der Goden* Dii propitii; *bij iemand in g. staan* in gratia alicujus (of apud aliquem) esse, gratiosum esse alicui (of apud aliquem), aliquem propitium habere, in *hooge g. staan* bij iemand multum gratia valere apud aliquem, alicujus gratia florere, in oculis alicujus esse; *ik sta in hooge g. bij iemand* aliquis me in oculis gestat; *iemand g. bewijzen* alicui bene facere, aliquem beneficio afficere, aliquem complecti benevolentia, alicui favere, alicui benevolentiam praestare; *bij iemand in g. komen* gratiam alicujus sibi colligere (of conciliare); in (gratiam et) favore alicujus venire; *bij iemand in g. trachten te komen* gratiam alicujus quaerere (of sequi), favore alicujus petere; *bij iemand in g. blijven* gratiam alicujus retinere; *de g. verliezen* gratiam amittere, gratia excidere; *bij iemand onder in g. komen* gratiam alicujus recuperare; *een g. gematen* beneficium accipere, beneficio affici; in *g. staande* bij iemand gratosus alicui; *uit g. verleen* gratosus; *ter gunste van gratia* (met Gen.); *uit g.* gratosus (Ulp. Dig.).
gunstbewijs, beneficium.
gunsteling, delicias, gratosus (van iemand) alicui (of apud aliquem), princeps (—cipe) in alicujus amicitia; *een g. van het geluk* in quem fortuna complexa est.
gunstig, propitius, amicus, aequus, benedictus, benignus, faustus, commodus, mollis (Virg.), prosper, secundus, meus (of tuus, avus enz.); *een gunstige wind* ventus secundus; *gunstige toestand* prosperitas; *g. zijn* favere (met Dat.).
gutsen, effluere, manare.
guur, horridus, asper.
guurheid, asperitas.
gymnastiek, } palaestra.
gymnastiekschool, }
gymnastiekmeester, palaestrita, palaestrynus.
gymnastisch, gymnacus, gymnasticus, palaestricus.

H.

haag, sepes (—is f.).
haagappel, arbutum, unedo (—ois m.).
haagappelboom, arbutus (f.); *van den h. arbustens*.
haagdoorn, vepres (—is m.) (gew. Plur.).
haageik, aesculus.
haai, vulpes (is f.) marina.
haak, uncus, harpago (—ois m.), hamus, retina-

culum, ancon (—ois m.), marra (Plin.), uncinus (App.); *haken en oogen* (= *ouaangenaamheden*) tricae; *er is iets niet in den h. met hem* aliqua in re laborat; *dat is niet in den h.* non rectum est.
haakje, hamulus, harpagiaethilus (Vitr.).
haam, jugum.
haan, gallus, gallus gallinaceus, gallinaceus; *er sal geen h. naar kraaien omnea latebit; zijn h.*

most altijd koning kraaien ubique primas agere vult partes; den gebraden h. uithangen laute vivere, largius se invitare; den rooden h. uitsteken incendium facere.

haar, 1° Pron. poss. suavia (hetwelk echter in vele gevallen volgens de regels der Syntaxis vervangen moet worden door den Gen. van is, ea, id); 2° Subst. (= hoofdhaar) coma, capillus, capilli, crines (—jum f.), caesaries (b); een haar pilus; haren pili, capilli, (= borstels) setae; grijze haren cani; (= schaamhaar) pubes (—is f.); (= wollig of ruig haar van dieren) villi; valsche h. capillamentum, alieni capilli; dun h. capillus rarus; zwaar h. capillus densus; loshangende haren crines passim, capillus effusus; wollig h. capillus lanax propior; grijs h. hebben canum esse; grijs h. krijgen canescere; gekroond h. capillus crispus; mijn h. valt uit pili cadunt (of defluunt), capillus rarior fit, calveo; valsche h. dragen aliois capillie uti; zijn eigen h. dragen suum capillum (of suum comam) gestare; geen h. hebben pilo care, calvere; geen h. meer hebben calvum esse, calvere, pilis defectum esse; een dun h. pilus tenuis; een dik h. pilus crassus; iemand bij de haren voortalepen aliquem capillis (of crinibus) trahere; zijn h. laten groeien capillum alere, capillum (of caesariem) promittere; iemand in de haren eliegen alieui involare in capillum, invadere alieuius capillos; elkander in het h. miltten rixari inter se; elkander altijd in het h. zitten perpetuas inter se controversias habere; met huid en h. verteren plane absumere; zij heeft h. op de tanden * accorrina femina est; er is geen goed h. aan hem nullum pilum boni viri habet; het schoelde geen h., of parum aberat quin; ik geef er geen h. om pili non facio; hij gelijkt hem op een h. simillimus est ei; de haren rijzen mij te berge horreo, horresco, capilli horrent; dit is er met de haren bijgelept hoe prorsus a re alienum est; mikken op een h. accurate collinere; ik zal er geen grijze haren van krijgen non magnopere laboro ea de re, propter illam rem me non macerabo.

haarsachtig, capillaceus.

haarband, vitta, tzenia.

baard { focus, caminus, lar (laris m.).

baardatete, {

haarfijn, subtilissime, accuratissime.

haarjzer, calamistrum.

haarklein zie haarfijn.

haarklooverij, sophisma (—xis m.), cavillatio, argutiae.

haarlok, cirrus, (kunstmatige) cincinnus.

haarnaald, discerniculum (Varr.), spicus orinalis (MCap.).

haartje, pilus.

haas, lepus (—ris m.); van een h. leporinus.

haasje, lepusculus.

haast, 1° Subst. festinatio, properatio, properantia, festinatio praecipua (—cipitia) (of praematura); met een h. tam praecipue festinatio; in der h. raptim, er is h. bij properato opus est; er is geen h. bij nihil urget; in der h. gemaakt (of samengeteld) subitarius, tumultuarius; 2° Adv. (= weldra) mox, brevi; (= bijna) paene; zoo h. als simul ac, simul atque.

haastelijk, cito, propere, celeriter.

haasten, iucitare, urgere; sich h. festinare, properare, accelerare; sich h. naar capessere, properare; sich h. met festinare.

haastig, praepropereus, festinans, citus, supidus; het is mij te h. subitum est mihi; gij zijt al te h. festinantius agis, nimis properas; Adv. cito, pro-

pere, celeriter, festinanter, raptim.

haastigheid, properatio.

haastiglijk, cito, propere, celeriter.

haat, odium, invidia, simulas, offensa, aversatio; (algemeen) invidia; h. tegen iemand odium in aliquem; persoonlijk h. odium privatum; h. verwoeten odium affere (of parere, creare of movere), invidiam commovere; h. tegen iemand opvatten aliquem odisse incipere, odium in aliquem concipere, odium erga aliquem suscipere; een heimeelijken haat tegen iemand opvatten aliquem occulte odisse incipere; hij draagt u den bittersten h. toe acerbissimum est ejus in te odium; allen dragen hem den bittersten h. toe omnium in eum odia ardent; dooddelijk h. sie dooddelijk; sich h. op den hals halen odium (of invidiam) subire; sich iemands h. op den hals halen alieui in odium (of invidiam) venire, in alieuius odium incurere (of irruere), odium alieuius in se convertere; sich algemeen h. op den hals halen omnium odia in se convertere, omnibus (of apud omnes) in odio esse incipere; iemand h. op den hals halen aliquem in odium vocare, alieui odium conciliare, alieui invidiam confare; des daad bracht hem in h. factum illud ei odium (of invidiam) contraxit (of attulit); het voorwerp van den algemeenen h. zijn omnium odia in se convertisse; h. tegen iemand aan den dag leggen (of verraden) odium in aliquem indicare; zijn h. bevredegen odium suum expiere; zijn h. opgeven desinere odisse, odium (of invidiam) deponere.

haatdragend, malevolus.

haatdragendheid, malevolentia.

haatlijk, anceps (—cipitia), varius, incertus, periculi plenus, trepidus.

hagedis, lacerta, lacertus (Plin.); gestippelde h. stellio (—onis m.).

hagedoorn zie haagdoorn.

hagel, grando (inis f.).

hagelbui, tempestas cum grandine, grando (—inis f.), grandinis imber (—bris m.), via oreberimao grandinis; een h. van steenen grando saxorum (Auct. b. Afr.), magna via lapidum ereberimae grandinis modo; een h. van pijlen ingens vis telorum.

hagelen: het hagel grandinat, grando cadit; het houdt op met h. degrandinat (Or.).

hagelkorrel, grando (—inis f.).

hagelslag zie hagelbui.

hagelwit, niveus.

hak (= houw), iotus (4), (van een schoen) fulmenta (Plant.); (= houwde) rastrum, dolabra, marra (Col.).

haken (= bijeen vaststellen), haere (aan iets aliqua re of in aliqua re), retinere (in iets aliquid); (= hevig verlangen) appetent esse (naar iets alieuius rei).

hakhout, fruticetum (Hor.).

hakken, caedere, vulnerare, dissecare; midden door h. intercidere; in de pan h. concidere.

hakker (= houthakker), lignator.

haksel, * tramentum concisum.

halen, petere; gaan h. petere; (voor iemand) afferre; (= trekken) trahere, attrahere; tot zich h. adducere; iemand laten h. accessere aliquem; (—ontrokken) eripere; sich op den hals h. sibi contrahere; sich haat op den hals h. zie haat; adem h. zie ademhalen; hij kan niet h. bij non comparandus est cum; een geneesheer bij een sieke h. medicum ad aegrotum adducere.

half, dimidius, dimidiatus, dimidium (met Gen.),

semi; een halve as, *bunder*, *voet of oerfenis* semis (— is is n.); een h. *nur* semihora, dimidia hora, horae dimidium; een halve cirkel hemicyclum, dimidius orbis (— is m.); een halve toon hemitonium; een halve kogel hemisphaerium, h. en h. paene, medioeriter; *iets ten halve doen* aliquid imperfectum relinquere; een h. jaar spatium semestra; een halven voet breed semipedalis; h. *droomend* alucinanti similis; h. *wanhopig* prope desperatus; een halve God prope divinus; h. *mensch* h. *dier* ambiguus hominis et beluae forma; h. *zo groot als* dimidio minus quam; *met halven wind* scilicet ventum obliquum captare; een halve bekenenis *doen* aliquo modo confiteri; een halve broeder frater (—tris) altero tantum parente natus, (van denselven vader) frater (ex) eodem (tantum) patre natus (of) genitus, frater ex noverca susceptus, (van dezelfde moeder) frater (ex) eadem matre natus (of) genitus, frater uterinus (Jct.); een halve geleerde medioeriter literatus, semidoctus; halve maan luna dimidia, (oneig.) luna, sinus (4) lunatus, lunata figura.

halfbakken, imperfectus.

halfbroeder *nie* halve broeder in half.

halfdonker, subobscurus, opacus.

halfdood, semianims, semimortuus (Catull.).

halfdronken, semigravis, in parte sobrius, in parte ebrius.

halfgaar, suberidus.

halfgekleed, semiamictus (App.).

halfgod, heros (—ōis), semideus.

halfjarig, semestris.

halfklinker, semivocalis.

halfnaakt, seminudus, paene nudus, semiamictus. (App.).

halfronde, hemisphaerium (Vitr.).

halfslachtig, ambiguus; h. *dier* amphibium (Vurr.).

halm, calamus, culmus, stipula, festuca (Varr.); (van haver en riet) avena.

halmknoop, geniculum.

hals, collum, cervix (—icis f.); (= een doos) latuus; (van een flesch) collum (Phaedr.), oervix (icis f.) (Mart.); om h. brengen *nie* dood en; hij zal zijne misdaad met den h. boeten scelus morte luit; om h. gesaken perire; den h. breken guttur frangere; dit zal hem den h. breken hoc ei perniciem erit; den h. omdraaien collum torquere (of) obtorquere; den h. afsnijden secare alicui collum gladio, caput alicuius amputare, zich zelven den h. afsnijden gulam sibi praescare, secare fauces, iemand om den h. vallen invadere in collum alicuius, amplecti alicum, collum alicuius amplexu petere, brachia alicuius collo injicere, manus injicere alicuius cervicibus; h. over kop praeceps (—cipitis); h. over kop naar beneden vallen praecipitem ferri; zich h. over kop naar beneden storten *es* praecipitem dare; h. over h. naar beneden werpen praecipitem mittere, praecipitare; op den h. schuiven obtundere; zich iets van den h. schuiven *es* subducere alicui rei (of) ab aliqua re) zich iets op den h. halen sibi aliquid contrahere (of) conciscere, incurere in aliquid; zich haat op den hals halen *nie* haat, op den h. hebben (oneig.) cervicibus sustinere; op h. en haat verbieden sub poena mortis interdiceret.

halsband, monile, redimiculum; (voor een hond) collare (—is n.); met stekels mellum.

halabrekend, periculi ac discriminis plenus.

haladoek, focale (—is n.), (voor vrouwen) amictorium (Cod. Th.).

halsijzer, collare (is n.).

halsketen, torquis (—is m. en f.), monila (—is n.).

halskliaer, glandula (cervicis); opgezwollen h. struma, glandula.

halsstarrig, contumax (—acis), pertinax (—acis).

halsstarrigheid, contumacia, pertinacia.

haleter, capistrum.

halt, mora; h. houden consistere, gradum sistere.

halveeren, medium dividere; gehalveerd dimidiatus.

halvemaan, luna dimidia (Plin.); (oneig.) luna, sinus (4) lunatus, lunata figura.

halvemaanvormig, lunatus (Ov.).

halverwege, medio itinere; wij zijn reeds h. jam dimidium viae consecutus.

ham, perna.

hamel, verrex (—ēcis m.).

hamer, malleus.

hameren, tundere.

hamerslag, ramenta (—orum) ferri (Lucr.).

hamertje, malleolus.

hammetje, petasunculus (Juv.).

hand, manus (4 f.); (= rechterhand) dextra; (= schryfhand) *hij heeft een fraaie hand* pulere scribit; *kanne* h. bewijst het manus eorum docent; de vlakke h. palma; de holte van de h. vola; bij de hand hebben ad manum of in promptu habere; iets bij de hand nemen aliquid enseipere (of) aggrēdi; hij heeft allerlei zaken bij de h. vatus rebus occupatus est; veel bij de h. hebben variis negotiis distineri, bij de h. zijn (= tegenwoordig zijn) praesto esse; bij de h. (in een goeden zin) strenuus, (in een slechten zin) morosus, iemand bij de h. leiden manu aliquam ducere; bij handen vol manipulatum (Plant.); aan de h. doen suggerere; voor de h. promptus, in medio positus (Hor.); voor de h. wegnemen promiscue capere; voor handen zijn suppeditare; in de h. houden manu (of) in manu tenere; in de h. nemen in manus sumere; een weinig geld in de h. geven paulum dare pro manu; in handen van penes; in de handen komen in manus venire; wij hebben het niet in onze h. non est in manu nostra; in de h. vallen expectationem (of) apem superare; aan de h. geven of doen subijcere, suggerere; aan de belere h. zijn convalescere; onder handen zijn in manibus esse; onder handen hebben in manibus habere; een werk onder handen nemen opus aggrēdi (of) suscepere; onder handen nemen (= bestraffen) castigare; onder de h. accreto; onder de handen ontstappen = manibus dimitti; met de h. onder het hoofd siltten caput manu sustentare; iemand de hand bieden ter versoening dextram reconciliatas gratias pignus offerre; er de h. op geven fidem de aliqua re dextra dare; iemand op de handen dragen habere aliquem in manibus; iets op zijn eigen hand doen sponte sua (of) suo nomine of suo consilio aliquid facere; iets op h. geven auctoramenti loco aliquid dare; aan een minne zijne h. geven ducere aliquam uxorem; de handen aan iemand slaan vim alicui afferre; ik heb een vrije h. in iets mihi integrum est de aliqua re; het ligt voor de h. in medio posita est res, in promptu est; op handen zijn instare, appropinquare; op handen zijnde propinquus; op iemands h. zijn stare ab aliquo; h. in h. manibus consortis, amplexi (of) complexi inter se; h. aan h. gaan (= overeenstemmen) concordare; met iets in de h. aliquid manu tenere, cum aliqua re; in de h. vallen *nie* medevallen; ik heb iets in mijne h. (of) macht) aliquid in mea manu (of) potestate est; met ledige handen vacuis manibus; van h. tot h. gaan per manus tradi; uit de handen leggen de manibus deponere; uit de h. verkoopen = libere vendere, uit de handen vallen

excidère a manibus; *uit de hand vallen* (= *legen-vallen*) exspotationem frustrari; *van h. tot h.* per manus; *van de h. wijzen* repudiare; *met eigen h. manu mea* (tua of sua); *met de handen over elkaar zittend* deandere; *h. over h. toemenen* in dies crescere; *ter h. stellen* tradere; *ter h. nemen* suscipere; *weeder ter h. nemen* retractare; *de h. leenen tot iets* brachia sua praebere alicui rei; *iemand de hand reiken* (tot hulp) iuvare, adjuvare; *de zaak gaat mij goed van de h.* succedit ad manus negotium; *de handen in den schoot leggen* compressis manibus sedere; *de laatste h. aan het werk leggen* extremam manum operi imponere; *de eenen h. wascht de andere* manus manum lavat; *handen te huis* manum de tabula de handen te huis houden abstinere manus; *de h. op den mond leggen* manum ad os opponere; *hij is zijn rechter h. ille est ejus dextera*; *de handen omhoog houden* manus tollere; *de h. voor het gezicht houden* manum sibi ante faciem opponere; *iemand de h. geven* alicui manum (of dextram) offerre (of porrigere); *dextram jungere cum aliquo*; *elkander de h. geven* dextras jungere, (bij den dans) manus conserere; *iemand de handen toesteken* manus tendere ad aliquem; *de h. er niet voor omdraaien* manum non vertere; *iemand de h. boven het hoofd houden* defendere aliquem; *de handen zijn mij gebonden* mihi non est libera agendi potestas; *iemand de handen binden* circumscribere aliquem; *de h. er mede lichten* neghigenter agere; *de handen uit de mouwe steken* omnino diligentiam adhibere; *de handen vol hebben* satagere.

handballista, manubalista (Veget.); *die er mede schiel* manubalistarius (Veget.).

handboek, manica (Plant.).

handboek, eucharidon, liber manualis.

handdadig, noxius.

handdoek, mantile (= is n.), sabbium (Pall.).

handel, commercium, negotiatio; (op de markt) nundinatio, mercatura; *h. drijven* negotiari, mercaturam facere; *h. drijven in* venditare; *handel en wandel* vita, mores (= um m.).

handelaar, negotiator, mercator.

handelbaar, tractabilis, habilis.

handelen (= doen), onderhandelen of schrijven over iets, agere; (= te werk gaan) grassari; *handelen in* (= handel drijven in) venditare; *overvloed handelen* rubere.

handeling, actio, factum; *onze handelingen* ea quae agimus.

handelsartikel, merx (= is f.), commercium.

handelshuis, societas negotiatorum.

handelsplaats, forum rerum venalium, emporium.

handelsreiziger, institor.

handelstad, forum rerum venalium, emporium.

handelstractaat, * foedus (= is n.) commercii ovum.

handelsverkeer, commercium.

handelsvrijheid, liberum commercium.

handelszaak, negotium.

handelwijze, sic handeling.

handenarbeid, manus (4 f.).

handeuveld, chiroagra, oheragra.

handgebaar, gestus (4).

handgeklap, plausus (4); *door h. goedkeuren* applaudere.

handgeld, auctoramentum, arrha.

handgemeen: *h. worden* ad manus venire, manus conferre, concurrere, arma conferre, congrēdi; *h. zijn* pugnare.

handgreep, artificium.

handhaven, vindicare, tueri; *sich in het bezit van iets h. obtinere.*

handhaver, vindex (= is).

handhaving, defensio.

handig, dexter, pernix (= is); *Adv. expeditē, perniciter.*

handigheid, dexteritas, pernicitas.

handje, manicula (Plant.).

handlanger, administrator, operarius; *handlangers operae* (f.).

handmolen, versatilis mola (Plin.).

handpaard, sic bijpaard.

handreiking, administratio, auxilium.

handschoen, digitale (= is n.).

handschrift, chirographum, manus (4 f.).

handeschriftelijk, chirographarius (Jct.).

handtastelijk, manifestus.

handvat, manubrium, azea.

handvol, manipulus, manus (4 f.).

handwagentje, chiramaxium.

handwerk, ars (artis f.), artificium, quaestus (4);

zittend h. sellularia ars (rtis f.) (App.).

handwerksman, opifex (= is); (*die zittend arbeidt*) sellularius artifex (= is) (Liv.).

handzaag, serra manualis.

hanekam (eene plant), alectorolophos (Plin.).

hanengekraai, gallicinium.

hanevoet, batrachion (Plin.) (v).

hangen, 1° Intr. pendere, (door middel van spijkers) affixum esse, *het haar hangt hem in het gezicht* coma prominet in vultum; *de lip laten h. labra demittere*; *boven het hoofd h. imminere*;

blijven h. haerere, haerescere; *aan iets blijven h. adhaerere*, inhaerere, adhaerescere, inhaerescere;

te zamen h. coherere, *zijn leven hangt aan een zijden draad* vita eius in summo discrimine versatur, (of

tenui pendet filo, Ov.), *de ooren laten h. demittere*

aures, *aan remands leppen h. pendere* ab ore alieuius

(Virg.), *zijn hart hangt aan het goud* deditus est

auro *die dingen h. aan elkander* illas res conjunctas sunt, *op zijde h. inclinari* (Virg.); *tusschen h. en wurgen* zijn in ancipiti periculo esse, *inter*

sacrum saxumque esse, *hangend pendulus*, pensilis; *hangende twinen* penalles horti, *de zaak is*

nog hangende adhuc sub iudice lis est, 2° Trans.

suspendere; (door middel van spijkers) affigere.

hangijzer: *het is een haet h. dubia res est.*

hanglip, labium demissum (Ter.).

hangmat, oscillum (Ter.).

hansworst, scurra.

hanteeren, tractare.

hanteering, artificium, quaestus (4).

hanze, foedus (= is n.), * foedus (= is n.) hanseaticum.

hap, hapje frustum, frustulum, bacella (Mart.).

haperen, haerere; (= *stamelen*) balbutire; (= *ontbreken*) deesse.

happen, hiare.

happig, avidus.

happigheid, aviditas.

hard, 1° Adj. (in de meeste betekenissen) durus;

doch: harde hoorts (fabris (= is f.) ardens (of

magna) (Cels.), *harde winter* hiems (= is f.) aspera; *harde vorst* frigus (= is n.) acerbum, gelu-

acutum; *harde stem* vox (vocis f.) gravis; (= *hardvochtig*) immitis; (= *streng*), asper, gravis; *hard*

worden dureescere.

2° Adv. dure, duriter; *het valt mij zeer h. mihi*

valde molestum est; *hij heeft het h. duram agit*

vitam; *h. loopen* celeriter currere; *hij is h. siek* graviter aegrotat; *het wasail h. vehemens* ventus est.

harddrayer, coles (—ētia m.) (Plin.).
 harddraverij, certamen (—ētia s.) bijegum.
 harden, durare, indurare.
 hardheid, duritia, durities (5); (= onariendeljkheid) duritas, acorbitas.
 hardhoorig, auraster.
 hardhoorigheid, gravitas aurium.
 hardhuidig, callosus (Plin.).
 hardhuidigheid, callositas (Veget.).
 hardlijvig: *h.* zijn astricta alvo esse, durum cacare (Mart.).
 hardlijvigheid, alvus dura (of astricta of compressa Cels. en Plin.).
 hardnekkig, contumax (—ācia), perricax (acia), pugnax, (—ācia), tenax (—ācia); *hardnekkige ziekte* cacoethes (—ia s.) (Cels.).
 hardnekkigheid, contumacia, pertinacia.
 hardvochtig, durus, immittis, crudelis.
 hardvochtigheid, duritia, crudelitas.
 harein, gynaecium.
 haren, * ex pilis contextus; een *h. kleed* (of *ta-pijt*) cilicium.
 harenthalve, ejus (of sua) causa.
 harig, pilosus, comosus, villosus, hispidus, horridus.
 haring, * clupea harengus; mijn *h.* brandt daar niet illico mihi non placet.
 hark, pecten (—inis m.) (Col.).
 harmonie, harmonia, concertus (4), consensus (4), conspiratio, namerus.
 harmonisch, numerosus, consonus (Ov.), harmonicus.
 harnas, lorica, thorax (—ācia).
 harp, sambuca.
 harpspeeler, sambucistrin.
 harpoen, jaculum hamatum.
 hars, resina; met *h.* bestreken resinatus.
 harsachtig, resinosus.
 hart, cor (cordis m.); (= gevoel, ziel) pectus (—ōris m.), animus, mens (—ntis f.); oor; (= het binnenste) vena; (= gevoelen) conscientia, iemand aan zijn *h.* drukken aliquem ad pectus (of ad corpus suum) premere; het *h.* klopt cor palpat; onder het *h.* dragen in utero gestare; in het hart van Griekenland liggen medio Graeciae gremio contineri: op het vromstelijk *h.* hebben liefkoningen den meesten invloed blanditiae maxime ad muliebres ingenium efficaces preces sunt; tot het *h.* doordringen in animum alicujus penetrare (of in pectus descendere), animum alicujus movere (of commovere); de zaak in het *h.* aantasten jugulum petere; het *h.* versterken vires alere; iets op het *h.* hebben aliquid in animo habere; hy draagt het *h.* op de tong nil aliud in pectore clausum, quam in lingua promptum habet; nihil dissimulat; zijn *h.* ophalen explorare animum, explorare se (Plaut.); het *h.* niet hebben (= niet durven) non audere; iemand een *h.* onder den riem steken (= iemand een *h.* in het lijf spreken) animum addere alicui; over zijn *h.* brengen in animum inducere; het menschelijk hart is te zwak om de macht te kunnen verachten imbecilla natura est ad contemnendam potentiam; een goed *h.* naturae bonitas, animus benignus; een slecht *h.* animus malus (of improbus); zijn *h.* is bedorven voluntas ejus depravata est; in iemande *h.* kunnen lezen alicujus animum inspicere, apertum alicujus pectus videre; hy heeft mijn *h.* gestolen mihi carnis factus est, arrepsit animo meo; een verlagen hart moed inspreken afflictum recreare; zij zijn één *h.* en één ziel intime juncti sunt, uno

animo vivunt; een mensch zonder *h.* homo sine pectore; het hart maakt iemand wel sprekend pectus est quod disertum facit; het gaat mij ter harte est mihi curae (of cordi); ter harte nomen curare, curae habere; van harte animo, ex animo; iemand van harte gelukwenschen alicui ex animi sui sententia gratulari; van harte liefhebben toto corde amare; ik wensch het van harte ex animo cupio; van ganscher harte toto animo; in zijn *h.* (= heimelijk) animo, intus; iemand iets op het *h.* drukken aliquid commendare alicui; iemand op het *h.* drukken, dat alicui praecipere (of praedicere) ut; mijn *h.* hangt aan iets aliquid mihi summae curae est, er ligt mij iets op het *h.* aliquid me sollicitum habet, ik heb iets op het *h.* aliquid animo agito, aliquid in animo meditor, waar het *h.* vol van is, loopt de mond van over omme pervacuus pleno de pectore manat (Hor.), zijn *h.* voor iemand openen alicui sensus suos aperire, totum se patefacere alicui, omnes sollicitudines in aliquo deponere, iemand zijn *h.* schenken animum suum alicui dare (of dedere), mijn *h.* is nog vrij noudeum (amare) captus sum, mijn *h.* is niet meer vrij alibi animum amori deditum habeo; de harten winnen animos sibi conciliare; mijn *h.* aan iets hangen dedere se alicui rei; (= overtuigd in den vorm van een *h.*) cordis figura; er is mij een sloen van het *h.* gevallen recreatus sum ex magno timore; hy ligt mij na aan het *h.* mihi carissimus est, het *h.* hoog dragen superbum esse, superbire; hy heeft zijn *h.* voor mij gestolen me amare desit dat brak mij het *h.* hoe videns misericordia movēbar; haar *h.* was gebroken lachcebat dolore.
 hartader, arteria. (In het wetenschappelijk Latijn beteekent dit woord slagader.) Iets in de *h.* treffen jugulum petere.
 hartbrekend, miserabilis.
 hartedief, delicias, vita, amabilis.
 harteled, dolor, aegritudo (—inis f.), cordolium (Plaut.).
 hartelijk, 1° Adj. (= vriendelijk) benedictus, (= vurig) ardens, fervidus; 2° Adv. benedictē, ardentē; *h.* bedanken gratias agere quam maxime, (= weigeren) valde recusare; *h.* wiltachen albis dentibus deridere; *h.* liefhebben ex animo deligere.
 hartelykheid, benevolentia, affectio.
 hartgrondig, ex animo, toto corde.
 hartig, saevus.
 hartje, zie hartedief.
 hartkamer, ventriculus cordis.
 hartroerend, miserabilis.
 hartstoet, perturbatio (animi); mene (—ntis f.) (perturbata), appetitus (4); (= hevige begeerte) libido (—inis f.); zijn hartstochten bedwingen, compescere mentem of animum, moderari (of temperare) animo.
 hartstochtelyk, animosus (Plin., JCT.).
 hartstochtelykheid, animositas (Maer.).
 hartverscheurend, miserabilis.
 haspel, aucilla (Vitr.).
 haspelen, volvere filum; alles door elkander *h.* omnia permiscere.
 hatelijk, odiosus, invidiosus; *h.* gedrag odium.
 hatelykheid, odium.
 haten, odisse, percosum esse, odio persequi, odio ferri in aliquem; hatend exosus, perosus.
 hater, osor (Plaut.).
 have, bona (—orum).
 haveloos, sordidus, squalidus; haveloos kleeding sordes (—ium f.).

haveloosheid, squalor, sordes (—ium f.).
 haven, portus (4); *in de h. komen* intrare portum;
in behoudem h. zijn (= aan het gevaar ontkomen
 zijn) periculo liberatum esse, scapitem esse; *vol
 havens* portuosus, *sonder havens* importuosus.
 havenen, male mulcare.
 havengeld, portorium.
 havenhoofd, acroterium.
 havenmeester, limenarcha (Jct.).
 haver, avens; *van h. avenaceus*; *bij de h. behoorend* avenarius.
 haverij, damnum; *h. lijdem* damnum contrahere
 (of facere).
 havik, accipiter (—tria m.).
 havikskruid, hieracion (Plin.).
 haviksnus, nasus aduncus.
 hazardspel, alen.
 hazeklaver, lagopus (—us f.).
 hazelaar, corylus (f.) (Virg.).
 hazelaarsboschje, corylētum (Ov.).
 hazelhoen, attigen (—enis m.).
 hazelnoot, nux (—eis f.) avellana.
 hazonpad: *het h. kiezen* terga vertēre, salutem
 fuga petere.
 hazenslaap, somnus levissimus.
 hazenwind, ventagus (Mart.).
 hel hem!
 hebbelijkheid, consuetudo (—inis f.).
 hebben, habere, uti (met Abl.), possidere, tenere,
 potiri (met Abl.), valere (met Abl.); (als Gramm.
 term.) facere; ook kan het worden uitgedrukt door
 esse met den Dativus (b. v. *ik heb een boek* est
 mihi liber) en door esse met den Genitivus of
 Ablativus qualitatia, *als er een eigenschap bedoeld
 wordt*; *dorst hebben* sie doret; *honger hebben* sie
 hunger; *de koorts hebben* habere febriem, febri
 affectum esse, laborare febri; *ik heb er niets aan*
nihil lucrari; *wat heb ik daarvan?* quid hoc mihi
 prodest? *iets bij zich h. aliquid secum habere* (of
 portare); *hij heeft een wapen bij zich* cum telo
 est; *iemand bij zich h. aliquid secum habere*; *ik heb
 nog iemand bij mij om alitero venio*; *een kind
 aan de hand h. puerum manu ducere*; *in overloed
 h. abundare* (met Abl.), affluere (met Abl.); *niet
 h. non habere, carere* (met Abl.); *niets meer wil-
 len h. nihil ultra flagitare*; *ik wil het niet h.*
 (= *sta het niet toe*) non patiar; *mijne ouders wil-
 len het niet hebben* parentes vetuerunt (of non si-
 nunt); *geen ouders meer h. parentibus orbem* (of
 orbatum) esse; *iemand tot vrouw h. habere ali-
 quam in matrimonio*; *iemand tot man h. nuptam
 esse alicui*; *iemand tot vriend h. uti aliquo amico*,
 uti alienus familiaritate; *ik heb iemand tot vijand*
aliquis mihi est inimicus; *iemand altijd om zich
 heen h. aliquem sibi affixum habere*; *ik heb iemand
 naast mij* aliquis socius mihi adjunctus est, ali-
 quis mihi additus est; *iemand boven zich h. alicui
 subijunctum* (of subjectum) esse; *iemand onder zich
 h. alicui praesens* (of praepositum) esse; *winst van
 iets h. lucrari de aliqua re*; *gewot van iets h. de
 lectari aliqua re*; *tijd voor iets h. vacare alicui
 rei*; *lief h. diligere, amare*; *het heeft niets te be-
 duiden* nullius momenti est; *hij heeft zijn brood
 habet unde vivat*; *er niets tegen hebben* nihil con-
 tradicere, non recusare; *altijd wat te doen h.*
 assiduis occupationibus impediti; *genoeg te doen h.*
 satagere, satis negotiorum habere; *genoeg te doen
 h. met zijn eigen zaken suarum rerum satagere*,
 (Ter.); *gij hebt genoeg te doen* habes quod agas;
 ik heb met iemand te doen mihi res est cum ali-
 quo, (= *ik heb medelijden met iemand*) miseret

me alicuius; *ik wil er niets mede te doen h.* nec
 non attingam, plane abhorreo ab hac re; *een he-
 ket aan iemand h. odisse* aliquem; *een heket aan
 iets h. abhorreere* ab aliqua re; *dat heeft veel in
 hand facile fit*; *vauwaar hebt gij dat?* unde hoc
 habes (of nactus es)? *ik heb iets te doen occupatus
 sum*; *ik heb niets te doen otiosus sum*, negotiis
 vaco; *ik heb niets te schrijven* nihil habeo quod
 scribam; *daar hebt gij nu mijnen raad* habes meum
 consilium; *ik heb hem* habeo eum; *daar hebben wij
 het al ** ecce jam adest quod timebamus; *ik heb
 een stok in de hand* baculum manu teneo, *ik heb
 het van goeder hand* certo auctore cognovi; *ik heb
 het van wien* fructu accipi a fratre tuo; *daar
 hebt gij het boek* accipe librum; *hebt gij iets (te
 bestellen)* numquid vis? numquid fieri jubet? *wat
 wilt gij h.?* quid vis? quid postulas? *wat wilt gij
 van mij h.?* quid est quod me velis? (Ter.); *ik
 heb over u te bevelen* habeo in te imperium; *dat
 had ik te zeggen* haec habui quae dicere, haec
 habui dicere; *wat hebt gij er tegen inbrengen?*
 quid habes quod mihi opponas? *ik heb reden om
 te habere* quod; *ik heb geen reden om te nihil ha-
 bere* quod; *gelijk h. nie gelijk*; *ik heb vele brie-
 ven te schrijven* multae literae mihi scribendae sunt.
 hebzucht, avaritia, cupido (—inis f.), pecuniae
 studium.
 hebzuchtig, avarus, alieni appetens, pecuniae cu-
 pidus (of avidus), sordidus.
 hecht, Adj. firmus; *h. maken* firmare; Subst. manu-
 brium; *het h. in handen hebben* regnare.
 hechten, alligare, connectere, devincire, figere, af-
 figere; *zich h. assuescere*; *gehecht zijn* deditum (of
 devotum) esse, tenacem esse (aan iets alicuius rei).
 hechtenis: *in h. nemen* comprehendere, prehendere.
 hechtheid, firmitudo (—inis f.), firmitas, soliditas.
 hechtpleister, emplastrum.
 heden, hodie; *van h.* hodiernus.
 hedendaagsch, hodiernus; (= *tegenwoordig*) hic.
 heel, 1° Adj. (= *geheel*) nie geheel; (= *gezamen*)
 sanatus; (= *niet gebroken*) non fractus, intēger;
 (= *niet gescheurd*) non laceratus;
 2° Adv. valde, oppido (of het wordt door den Sup.
 uitgedrukt).
 heelbaar, sanabilis, medicabilis.
 heelen, sanare, mederi (met Dat.).
 heeling, sanatio.
 heekracht, vis medica.
 heekunde, ars (artis f.) medica, chirurgia (Scrib.),
 chirurgica medicina.
 heekundige, medicus, chirurgus.
 heekunst zie heekunde.
 heekmeester zie heekundige.
 heekmiddel, remedium.
 heekshuid, testis latere, intēger.
 heemraad, praefectus aggerum.
 heen: *ergens h. aliquo*, quoquam; *nergens h. nua-
 quam*; *waar gaat gij h.?* quo is? quo te confers?
 ik wil er h. eo me conferre volo (of cupio); *h. en
 weder bewegen* jactare; *h. en weder gaan* ire et
 redire; *h. en weder loopen* cursitare (Sen.); *h. en
 weder vliegen* circumvolitare.
 heenbrengen, deportare, deferre, deducere, ad-
 ducere, conjicere.
 heendrijven, adigere, conjicere, appellere.
 heengaan (= *weggaan*), abire, discedere; (ergens)
 h. adire.
 heenjagen, adigere, conjicere.
 heenkomen: *een goed h. zoeken* salutem petere
 fuga.
 heenleiden, deducere.

- heenloopen (= *wegloopen*), abire, discedere; (*ergens*) h. adire.
 heenrichten: *de oogen* h. oculos advertere (of adicere).
 heensturen, appellere, advertere.
 heenvaren, annavigare (Plin.).
 heenvliegen, advolare.
 heenvoeren, appellere, adducere, conjicere.
 heenwenden, advertere, adhibere.
 heenwerpen, conjicere.
 heer (= *eigenaar, heer des huizes*), dominus, heus, (= *aanzienlijk man*) vir (met Adj.); *de voormalige h. van een vrijgelaten slaaf* patronus; *van den h. des huizes* leriks *zijn eigen h. zijn sui* mancipii esse, ani potentem esse; (= *leger*) *zie* heir.
 heerendienst, angaria (Jct.), bastagia (Jct.).
 heerenknecht, famulus, servus a pedibus.
 heerlijk, splendidus, magnificus, egregius, laetus.
 heerlijkheid, splendor, magnificentia.
 heerschappij, dominatio, dominatus (4), imperium; h. voeren imperare, dominari, regnare; h. voeren over imperare (met Dat.); h. van een overweldiger tyrannis (—Idis f.).
 heerschen, dominari, imperare, regnare, principem esse, (= *in swaag zijn*) vigere, valere, in usu esse, vulgatum esse, perorobruisse, esse. (= *voeden*) grassari; *een heerschende siekte* morbus epidemios (Amm.).
 heerscher, dominus, dominator, dominans (Tac.), princeps (—clips); (= *overweldiger*) tyrannus.
 heerschere, domina.
 heerschzucht, dominandi cupidō (—Inis f.) (of libidō (—Inis f.), superbia.
 heerschzuchtig, imperiosus, superbus.
 heesch, raucus.
 heeschheid, raucitas, ravis (—is f.) (Plaut.).
 heester, frutex (—Iois m.) (Col.); *tot een h. worden* fruticescere (Plin.).
 heesterachtig, fruticosus (Ov.).
 heet, calidus, fervidus, aestuosus, candens, ardens; (= *prikkelend*) acer (—oris, —ore), amarus; h. zijn calere, aestuare, fervere; h. worden calescere, fervescere (Plaut.); h. van den rooster calide (Plaut.).
 heeten, (= *noemen*) vocare, licere, appellare; (= *genoemd worden*) vocari, dici, appellari, audire.
 heethed, calor, fervor.
 heethoofd, homo (—Inis) fervidi (of ferventis) animi, homo iracundus.
 heethoofdig, calidus, fervens; h. zijn fervere, ardere.
 heethoofdigheid, ardor animi.
 hefboom, vectis (—is m.).
 heffe, faex (faecis f.), sedimentum; *de h. van het* volk infima multitudo (Inis f.).
 heffen (= *opheffen*), tollere; *geld* h. pecuniam exigere.
 heft, manubrium.
 heffing (van *geld*), exactio; (= *belasting*) tributum.
 heftig, vehemens, ardens, iracundus.
 heftigheid, vehementia, iracundia.
 heg, sepes (—is f.).
 hei, *Interj.* heus! ohel hei daar! heus! hei wat! ohel Subst. *zie* heide.
 heibezem, scopae ericaceae.
 heiblok, fistula, vectis (is m.).
 heiboender, scopulae ericaeae.
 heide (= *heidekruide*), erice (Plin.); (= *een dorre vlakte*) arenosum, campus aridus; *van h. ericaeus*, heidekruide, erice (Plin.).
 heiden, ethnica (Eocl.), paganus (Cod. Th.).
 heidendom, paganitas (Cod. Th.), pagani (Cod. Th.), ethnici (Eocl.).
- heidensch, ethnica (Eocl.), gentilis (Eocl.).
 heien, fistulare; *het* h. fistucatio.
 heiling, fistentio.
 heil, salus (—utis f.), lux (lucis f.).
 heiland, salvator (MCap.), servator.
 heilbron, } fons (—ntis m.) salinis.
 heilfontein, }
 heilig, sacer, sanctus, sacrosanctus, castus, augustinus; *heilige dagen* feriae; *het* heilige religio; *een heilige plaats*, sacellum, sacrum, sacrarium; *een h. gebruik* cerimonia.
 heiligdom, sacrum, fanum, templum, sacrarium, sanctuarium, religio.
 heiligen, sacrare, consecrare, sanctificare (Eocl.).
 heiligheid, sanctitas, sanctimonia, cerimonia.
 heiliging, consecratio, sacratio (Maer.), sanctificatio (Eocl.).
 heiligschendend, } sacrilegus.
 heiligschender, }
 heiligscheennij, sacrilegium.
 heilloos, funestus, exitialis, perniciosus, pestifer, pestiferus, infelix (—icis).
 heilrijk, felix (—icis), fortunatus.
 heilweg, via salutis.
 heilwensch, gratulatio, optima omnia (—um).
 heilzaam, salutaris, saluber (—bris, —bre), salutifer (Ov.).
 heimelijk, 1° Adj. clandestinus, tectus, occultus, absconditus, secretus, furtivus; 2° Adv. clam, clanculum (Com.), occulte, secreto, furtim, furtive (Plaut.), arcano, in occulto.
 heimelijkheid: *in de h.* in occulto.
 heimwee, desiderium patriae (of patrii soli), desiderium suus videndi; *ik krijg het* h. caput me desiderium patriae, *ik heb het* h. desiderium patriae me tenet, desiderio patriae laboro; *hevig het* h. hebben desiderio patriae ardere (of flagrare); *ik verkrijg van h.* desiderium patriae me macerat.
 heinde: h. en ver longe lateque; *van h. en ver* undique.
 heining, sepes (—is f.).
 heipaal, publica.
 heir, exercitus (4).
 heirbean, via militaris.
 heirleger, ingens multitudo (—Inis f.).
 hek, cancelli, cancellus (Dig.); *de hekken zijn verhangen rerum facies mutata est; het* h. sluiten (= *de achterste zijn*) agmen claudere; *het* h. is van den dam domini absant.
 hekel (*zeker werktuig*), pecten (—Inis m.) (Plin.); (= *haat*) odium; *een h. hebben aan iemand* odisse aliquem; *een h. hebben aan iets* abhorrire ab aliqua re; *over den h. halen* perstringere, destringere, lacerare, exagitare, carpere, concerpere, vellicare.
 hekeldicht, satira.
 hekeldichter, satirarum scriptor.
 hekelen (*eig.*), pectinare (App.); (= *doorhalen*) *zie* over den hekel halen in hekel.
 hekelechrift, libellus famosus (Suet.).
 heks (= *tooveraar*), maga (Ov.), praecantatrix (—icis) (Plaut.), anus (4) cantatrix (—icis) (App.), venefica; (= *onderegende of lastige vrouw*) mulier (—icis) aeva (of impruba, scelerata of morosa), oblatatrix (—icis) (Plaut.), excoitra.
 heksen *zie* tooveren.
 heksenmelk, tithymallus (Plin.).
 heksarij, magica.
 hel, 1° Subst. gehenna (Eocl.), Tartarus; 2° Adj. (= *helder*), clarus, splendidus.
 helaas! heu, cheu!

- herbouw, restauratio (Jct.).
 herbouwen, restituere, restaurare (Tac.), reedificare (Eocl.).
 herbouwing, restauratio (Jct.).
 herdenken, recordari, meminisse, reminisci; *het* A. recordatio.
 herdenking, recordatio.
 herder, pastor; *van een herder* pastoralis.
 herderlijk, pastoralis, pastoricius.
 herderloos, incustoditus.
 herdersfluit, fistula (Virg.), junctae arundines (Ov.), struetae avenae (Virg.), avena (Virg.).
 herdersdicht, carmen (—Inis n.) bucolicum (Virg.).
 herdooper, * anabaptista.
 herdruk, altera (of nova) editio.
 herdrukken, denuo edere.
 hereenen, { rursus conjungere; (= *verzoenen*)
 hereenigen, { reconciliare.
 hereeniging, * repetita conjunctio.
 heremiet, solitarius.
 herfst, autumnus; *van den* A. autumnalis.
 herfstachtig, autumnalis.
 hergeven, reddere.
 herhaaldelijk, identidem, iteratis vicibus, subinde, semel iterumque.
 herhalen, repetere, iterare.
 herhaling, repetitio.
 herinneraar, admonitor.
 herinneren, monere, admonere; (*aan iets* alienjus rei); (*met nadruk*) commovere, commemorare; *zich* A. meminisse, recordari, reminisci, in memoriam revocare, recognoscere.
 herinnering, (Aet.) admonitio; (Pass.) memoria, recordatio.
 herinneringsvermogen, memoria.
 herkauwen, ruminare (Col.), remanere (Quint.); *het* A. ruminatio.
 herkauwer, ruminator (Arnob.).
 herkauwing, ruminatio.
 herkennen, agnoscere, cognoscere, noscitur.
 herkenning, agnitio, cognitio.
 herkenningsteeken, nota.
 herkiesbaar, qui denuo eligi potest.
 herkieszen, denuo eligere.
 herkomst, origo (—Inis f.).
 herkomstig, oriundus.
 herkrijgen, recuperare, recipere; *het* A. recuperatio.
 herkrijging, recuperatio.
 herleiden, in aliam formam redigere.
 herleiding, transformatio (August.).
 herleven, reviviscere; *herlevend* redivivus (Prud.).
 herleving, reditus in vitam.
 herlesen, relegere.
 herlazing, repetita lectio.
 hermelijn, (*dier*) mus (muris m.) Ponticus.
 hernemen, recipere, recuperare.
 herneming, recuperatio.
 hernieuwen, renovare, reparare, instaurare, restaurare (Tac.), revocare; (*smart enz.*) refricare.
 hernieuwing, restauratio (Jct.), renovatio, instauratio.
 heroïek, magnanimus.
 heropenen, rursus aperire.
 heros, heros (—ūs).
 heroversaar, recuperator (Tac.).
 heroveren, recipere, recuperare.
 herrijzen, resurgere, renasci.
 herrijzing, recreatio.
 herroepen, retractare (Virg.).
 herroeping, receptus (4) (sententiae).
 herschappen, transformatus.
- herschappen, recreare, reformare.
 herschepping, transformatio.
 hersenen, cerebrum; *de kleine hersenen* cerebellum (Cels.).
 hersenloos, cerebrum non habens, cerebro carens.
 hersenontsteking, phrenitis (—itis f.) (Cels.)
 sirlasie (—is f.) (Plin.).
 hersenpan, calva, calvaria (Cels.), testa (Aus.).
 hersenschim, portantum.
 hersenschimmig, opinabilis.
 herstel, *sic* herstelling.
 herstellen, 1° *Trans.* restituere, reficere, reparare, restaurare, instaurare, referre, reconcinnare, integrare, recreare, reconciliare, mederi (*met* Dat.). 2° *Intr.* se reficere, recreari, se colligere, convalescere.
 herstelbaar, reparabilis (Ov.).
 hersteller, restitutor.
 herstelling, restitutio, refectio, restauratio, reconciliatio, recreatio.
 hert, cervus; *van een hert* cervinus; *op herten* detrekking hebbende cervarius; *jong* A. hinnuleus.
 hertog, * dux (duci).
 hertogdom, * ducatus (4).
 hertogelijk, * ducalis.
 hertogin, * dux (—cis).
 hertrouwen, secundum matrimonium inire, ad secundas nuptias transire, (*van een vrouw*) secundo nubere; *niet* A. se abstinere a secundis nuptiis.
 hervatten, integrare, repetere, resumere; *den oorlog* A. rebellare.
 hervormen, reformare.
 hervormer, * reformator.
 hervorming, correctio et emendatio, reformatio (Sen.) *dat wingewest had een groot* A. noodig multa in ea provincia emendanda erant.
 herwaarts, huc, horsum (Plaut.).
 herwinnen, recipere, recuperare.
 herzamelen, rursus colligere.
 herzeggen, iterum dicere, repetere, iterare.
 herzien, emendare.
 herziening, emendatio.
 hette, *sic* hitte.
 hetwelk, qui (quae, quod).
 hetzij, sive, aut.
 heug: *legen* A. en meug invitus.
 heugelijk, *sic* heuglijk.
 heugen: *het heugt mij* meminisse, recordor.
 heuglijk, laetus.
 heul (= *slaapbol*), papaver (—ris n.); (= *hulp*) auxilium.
 heulen, colludere; *met de vijanden* A. societatem habere cum hostibus, patriam hostibus velle prodere; *met de tegenpartij* in rechte A. praevanicari.
 heup, coxa, coxendix (—cis f.).
 heuppijcht, ischias (—itis f.), *sic* ook heupwee.
 heupkom, acetabulum (Plin.).
 heupontwrichting, ejectio coxae (CAur.).
 heupwee, dolor ischiadicus; *met* A. gekweld ischiacous (Cato).
 heusch, comis, humanus, benignus.
 heuschheid, comitas, humanitas, benignitas.
 heuvel, collis (—is m.), olivus, tumulus, grampus; *op een* A. groeiende collinus.
 heuvelachtig, tumulosus, olivous (Virg.).
 heuvelspits, fastigium collis.
 hevel, sulpho (—onis m.) (Col.).
 hevig, vehemens, gravis, acer, violentus, magnus, rapidus, acerbus, concitatus, intentus, ardens, flagrans, saevus, (= *opvolgend*) iracundus; *heviger worden* increbrescere, ingravescere.

hevigheid, vis, ardor, aestus (4), violentia, vehementia (Plin.).
 hiel, calx (—cis f.); iemand op de hielén sitten instare alicui, urgere aliquem; iemand op de hielén trappen calces deterere alicui (Plaut.).
 hier, hic; (bij verba van komen) huc, h. langs hac; van h. hinc; h. zijn adesse; niet h. zijn abesse; h. ben ik en adsum, en ego; h. en daar passim. zij streiden slechts h. en daar rari proeliabantur.
 hieraan, = aan dit: nie ook daaraan.
 hierachter, pone.
 hierbij, zie daarbij.
 hierboven, supra.
 hierdoor, hoe, hac re.
 hierheen, huc, horsum (Plaut.).
 hierin, in hoe, huc, hic.
 hierlangs, hac.
 hiernede, (cum) hoe (of hac).
 hierna, zie daarna.
 hiernaast, } juxta hunc (hanc of hoe).
 hiernevens, }
 hieroglyphen, literae Aegyptiae.
 hierom, zie daarom.
 hieromtrent, circa.
 hieronder, sub hoe (of hac), infra.
 hierop (= op dit), in hoe (of hac); (= hierna) tum, deinde, dein, exinde.
 hierover, ea de re.
 hiertegenover, ex adverso hujus loci.
 hiertoe, ad hunc finem.
 hiertusschen, inter hoe (has of haec).
 hieruit, ex hoe, hinc.
 hiervan, inde.
 hiervoor, pro hoe (of hac).
 hij, ille, is, hic.
 higen, anhelum, anhelitum dicere, ille ducere (Hor.); (= hevig verlangen) ardentior cupere.
 hieschblok, trochlea.
 hieschen, subducere, tollere.
 hik, singultus (4).
 hikken, singultare (Cels.).
 hinde, cerva.
 hinder: h. doen nocere; ik heb er geen h. van ea re non afficior.
 hinderen, officere, obstaré, impedimento esse, molestum esse (alle met Dat).
 hinderlang, insidiae, in h. leggen in insidias collocare, den vijand een h. leggen hosti struere insidias, in h. leggen subsidere in insidias, deliterere in aliquo loco in een h. lokken in insidias inducere; wil een h. te voorschijn springen ex insidiis exsilire; in een h. vallen in insidias incidere.
 hinderlijk, quod impedimento est, molestus; een hinderlijke omstandigheid impedimentum.
 hindernis, }
 hinderpaal, } impedimentum.
 hiaken, claudicare; ik vrees dat het hinkende paard achteraan zal komen timeo ne quid mali ex ea re proveniat.
 hinaiiken, hinairo, hinaitum edere.
 historie, historia, res (plur.), res gestae.
 historieschrijver, historiarum scriptor, rerum scriptor.
 historisch, historicus; het is niet h. propior fabulae quam historie est; met historische trouw schrijven ad historiae fidem scribere, h. feit res gestae; historische personen homines veteres; wij zijn nu op h. terrein gekomen jam a fabulis ad facta venimus.
 hit, * equus Hitlandicus, manniflus.

hitsig, calidus, salax (—acis).
 hitsigheid, calor, salacitas.
 hitte, calor, ardor, fervor, aestus (4).
 hobbelig, salebrosus, contragiosus.
 hobbeligheid, asperitas.
 hoe, quomodo, qua ratione, quo pacto, qui, ut; (bij een Adj. of Adv.) quam; hoe groot quantus; hoe dikwijls quoties; hoe dikwijls ook quotiescunque; hoe weinige quot, quotusquaque; hoe weinig, quantum; hoe lang (Adv.) quamdiu; tot hoe lang, quousque; hoe-ook utcumque, quamvis; hoe eer hoe beter quam primum, hoe staun de zaken? quid agitur? hoe vaart gij? quid agis? quid agitur? ut vales? hoe het ook wij utut est.
 hoed, petilus, cautia, capitis tegumentum.
 hoedanig, qualis.
 hoedanigheid, status (4), natura, bonitas, nota; goede h. virtus (—utis f.).
 hoede, custodia; op zijn h. zijn oavere (sibi); onder zijne h. nemen tueri, servare, niet op zijne h. incautus, negligens; niet op zijne h. zijn incautius agere.
 hoeden, pascere; zich h. oavere, praecoevero.
 hoeder, custos (—odis).
 hoef, ungula; gespleten h. ungula fissa (of bifida of bisula); ongespleten h. ungula solida.
 hoefijzer, vestigium equi, solea (sparteo of ferrea).
 hoefblad, tussilago (—inis f.).
 hoefslag: de grond draunt van den h. der paarren tremebunda pulvis nutat humus (Val. Max.).
 hoegrootheid, modus, magnitudo (—inis), numerus, copia, quantitas.
 hoek, angulus, verura; (= verborgen plaats) angulus, locus abditus; (= afgelegen plaats) recessus (4); (= uitlopende punt van het land) cornu; (= vischhaak) bamus; stompe h. angulus obtusus; de h. van de tafel extrema mensa.
 hoekig, angulatus, angularis, angulosus (Plin.).
 hoekje, angellus (Lucr.).
 hoekpuntlijn, linea diagonalis, linea diagonica.
 hoeksteen, lapis (—idis m) angularis.
 hoektand, dens (—ntis m) caninus.
 hoen, gallina, pullus; van een h. gallinaceus; tot de hoenderen betrekking hebbende gallinarius.
 hoenderai, ovum gallinaceum.
 hoenderhof, officina cohortalis (Col.).
 hoenderhok, gallinarium.
 hoepel, trochus, (van een vat) circulus.
 hoepelen, trocho ludere.
 hoer, meretrix (—icis), meretricula, scortum (m.), prostibulum (m.), amica, mulier (—tris) omnibus proposita; eens h. woorden palam se in meretricia vita collocare; als eens h. leven corpus in vulgus dare, meretricio more vivere; (= overspeelder) adultera; van een h. meretricus.
 hoerachtig, lasciva, impudica, libidinosa.
 hoereerder, homo (—inis) libidinosus.
 hoereeren, scortari, rem habere cum, stuprum facere cum.
 hoerskind, (als de vader onbekend is) nullo patre natus, inserto patre natus, (als de vader bekend en gehuwd is) pellice ortus, nothus.
 hoerengewaad, meretricia vestis (—is f.).
 hoerenhuis, zie bordeel.
 hoerenloon, quæstus (4) meretricius.
 hoerenwaard, leno (—onis).
 hoerenwaardin, lena.
 hoerarij, stuprum; h. bedrijven stuprum facere, scortari.
 hoest, tussis (—is f.); een aanval van h. tussicula (levie, vehemens) (Caur.); een drooge h. tussis

- sicca (of arida); een *hardnekkige* *h. tussis asidua*; een *kwadaardige* *h. tussis mala*, de *h. plaagt* mij *tussis me infestat*.
- hoesten, tussire; *hevig* *h. acerbum tussire* (Mart.).
hoeve, villa rustica; tot een *h. behoorend* *villaris* (Plin.).
- hoeveel, quantum; (*bij een Compar.*) quanto; *hoeveel* quot; *hoeveel* ook quantumcumque, quantumlibet; *hoeveel* ook quotcumque, quotquot, quotlibet; *hoeveel* ieder of telkens? quoteni? *hoeveel* maken quoties? *hoeveel* maken ook quotiescumque.
- hoeveelheid, copia, numerus, modus.
- hoeveelste: de *h. quotus*; de *h. ook* quotuscumque.
- hoeven, opus esse, necesse esse.
- hoevenaar, villicus.
- hoeverre: in *h. quantum*.
- hoevel, quamquam, licet.
- hoezeer, quantopere, quantum; (= *hoevel*) quamquam, licet.
- hof (van een vorst), aula, comites regis of principis; (= *paleis en koninklijke familie*) regis; van het *h. aulicus*; iemand zijn *h. maken* *aulicus* aliquem, se alicui vendicare, alicui inservire; (= *honderdhoof*) officina cohortalis (Col.); (= *boerenhof*) aula; *huse en h. verlaten* *edes suas relinquere*.
- hoffelijk, urbanus, humanus.
- hoffelijkheid, urbanitas, humanitas, obsequium.
- hofgezin, aula regia.
- hofhouding, apparatus regis.
- hofintrigue, { **aulicorum clandestinum consilium*;
{ *nij die in de hofintrigue zijn in-*
hofkabaal, { *gewoij* *interiores aulici*.
- hofleven, vita aulica.
- hofmaarschalk, comes (—itis) rei privatae (regis of principis) (Just. Cod.).
- hofmeester, atriensis, promus (Plaut.).
- hofnar, * *scurra aulicus*.
- hofstaat, apparatus (4) regis.
- hofstede, villa rustica.
- hofstoet, comites regis (of principis).
- hok, cavea, cella.
- hol, 1° *Adj.* cavus, concavus; (= *ledig*) osseus; *holle stem* vox (vocis f.) fusca; *holle kiezen* dentes exesi; *holle oogten* macie retracts introrsum oculi; de *holle hand* manus cava; een *holle see* mare (—is m.) agitatum; *holle boom* exesa arbor (—bris f.); *holle weg* angustiae viarum, fauces; *holle theorie*, cavillatio; in het *holle van den nacht* intempesta nocte; *h. maken* *cavare*, concavare; 2° *Subst.* cavum, caverna, specus (4, m. en f.), spelunca, spelaeum (Virg.); de *paarden gaan op h. equi effreni* ruunt; *zijns eimnen zijn op h. non eet* *compos mentis*; vol *holen* cavernosus (Plin.).
- holachtig, cavernosus (Plin.).
- holbewoner, speluncus incoleus.
- holblok, sculponea (Cat.).
- hollen, incerto cursu ruere, exspatiari; (= een *losbandig leven leiden*) *libidinibus indulgere*.
- holligheid, recessus (4) cavus, cavum; (in een *zuid*) strix (Igis f.), canalus (—is m.).
- holoogig, cibus oculi macie introrsum retracts sunt.
- holrond, concavus.
- holblok, sculponea (Cato).
- holte *nie* holligheid; van de *hand* *vola*.
- hom, lactes (—ium f.).
- hommel (= *mannetjke bij*) lucus; (= *grashommel*) * *apis* (—is f.) *maecorum*; (= *aardhommel*) * *apis campestris*.
- hond, canis (—is m. en f.); de *grote h.* (een *stervende*) *canis major*; de *kleine h.* *canis minor*, *antecanis*; van een *h. caninus*; op *honden* *betrek-*
- king* *hebbende* *canarius*.
- hondachtig, caninus.
- hondebeet, morus (4) canis.
- hondendood (eene plant), apocynon (Plin.).
- hondenius, ricinus.
- hondengeblat, latratus (4) canum.
- honderd, centum; *niet h. bestaande* *centenarius*; *telkens h.* *centeni*; van *h. bladen* *centifolius* (Plin.); van *h. korrels* *centigranius* (Plin.); in het *h. te- mēre*.
- honderdhandig, centimanus (Plin.).
- honderdhoofdig, centiceps (—cipitis).
- honderdjarig, centum annorum.
- honderdkoppig, centiceps (—cipitis).
- honderdmaal, centies; *h. vergrooten* *centuplicare*.
- honderdman, centumvir.
- honderdste, centesimus; voor de *h. maal* *centesimo*; ten *h.* *centesimo*.
- honderdtal, centenarius numerus.
- honderdvoetig, centipes (—edis).
- honderdvoudig, centuplex (Icis).
- honderdwerf, centies.
- hondevel, pellis (—is f.) canina.
- hondevleesch, caro (carnis f.) catulina.
- hondje, caniculus, catulus.
- hondsap, cynosephalus.
- hondsch, insolens; *hondsche wijsgeer* cynicus.
- hondschheid, insolentia.
- hondsagen, dies (—orum m.) caniculares.
- hondsdoelheid, rabies (5) canina.
- hondshonger, rabies (5) ventris.
- hondster, sirius.
- hondstong (eene plant) cynoglosson (f.).
- hondavot, homo (—inis) nequam (*indeel*).
- hondaworm, vermiculus in lingua canum.
- honger, fames (—is f.), esuries (5); *h. hebben* *esurire*; *h. lijden* *fame laborare*; van *h. ontkomen* *fame necari*; *h. is de beste sans cibi condimentum* *fames est*.
- hongerdoed, fames (—is f.); den *h. sterven* *fame interire*, *fame necari* (*als straf*), *inedia mori* (*als men het vrijwillig doet*).
- hongerig, esurions, cibi avidus, jejunos; (= *hongerig*) *famelicus*, *fame maceratus*, *fame enecatus*.
- hongerigheid, aviditas cibi, jejunitas (Plaut.).
- hongerkuur, fames (—is f.), penetia, inedia imperata, jejunium; de *h. ondergaan* *fame uti*, *cibo ac abstinere*, *jejunium interponere*; iemand de *h. voorschrijven* *alicui inedium imperare*.
- hongerlijder, famelicus.
- hongerenoed, fames (—is f.).
- honig, mel (mellis n.); met *h. vermengd* *mulsus*; iemand *h. om den mond smeren* *labia alicui* (Mart.); tot *h. behoorende* *melitinus* (Plin.), *mellaris* (Plin.); van *h. mellitus*; met *h. toebereid* *mellitus*; *h. maken* *mellificare*; het *h. maken* *mellificium*.
- honigachtig, mellens, melligenus (Plin.), melleus (Caur.).
- honigbij, apis (—is f.).
- honiggeur, mellis odor.
- honigkeik, doliolum (Horat.).
- honigkleur, color melleus.
- honigkoek, placenta mellita.
- honigraat, fava.
- honigrauk, odor melleus.
- honigsmak, sapor melleus.
- honigwater, aqua mellea.
- honigzoet, mellitus; *honigzoete appel* *melimelum*.
- honorable, honorabilis.
- honoraar, honorarius.
- honoreeren, honorare.

hoofd, caput (—itis n.); (= aanvoerder of voor-
naamste) dux (ducia), princeps (—cipia), cory-
phaeus, caput; *romp zonder h. truncum corpus*
dempto capite; iemand een gat in het h. slaan eli-
dhre alicui caput; hij heeft zich een gat in het
h. gevallen cadens (of casu) caput percussit; ik heb
pijn in het h. caput mihi dolet; van het h. tot
de voeten a capillo usque ad ungues, a vestigio
ad verticem, a vertice ad (imos) talos; met de
hand onder het h. zitten caput manu sustentare;
iemand het h. warm maken sis warm; ik heb het
h. vol multae curae animam diversum trahunt;
zich iets in het h. zetten sibi fingere aliquid; zich
in het h. zetten om te (in) animum inducere (met
Inf.); iemand iets in het h. brengen admonere ali-
quem alicuius rei; iemand iets uit het h. praten
exnere alicui aliquid ex animo; uit het h. zetten
se abducere a; animum abducere a; hoe komt u
dat in het h. P qui tibi istuc in mentem venit?
veel hoofden veel sinnen quot capita tot sensus;
het h. laten hangen animum demittere; een helder
h. ingenium docile (of felix); den vijand het h.
bieden resistere hosti; boven het h. hangen (= be-
dreigen) immovere; ik zal er mijn h. niet mede
breken rem istam non curabo; aan het h. staan
van praesens (met Dat.); aan het h. stellen van
praesidere (met Dat.); uit dien hoofde hanc ob
causam; uit hoofde van, propter; hij is met wel
bij het h. mente capitis est; een kaal h. vertex
(—ois n.) calvus; uit het h. opzeggen memoriter
dicere; de namen in het h. hebben nomina memo-
ria tenere; ik kan dat niet in het h. krijgen
illud non possum memoriae mandare; het is mij
door het h. gegaan mihi exedit memoria; het h.
bij iets hebben attentum esse; het h. loopt mij om
perturbatus sum; h. voor h. virtum; het h. stoo-
ten voor een vesting repelli ab oppido. In de sa-
menstelling betekent hoofd dikwijls de voor-
naamste en wordt dan naar omstandigheden
oorgesels door praecipuus, princeps, principalis,
primus, generalis of maximus.
hoofdaangelegenheid, caput (—itis n.) rerum,
summa res (5).
hoofdaanklacht, causae caput, causa principalis.
hoofdaanklager, qui suo nomine accusat, fir-
mamentum ac robur totius accusationis.
hoofdaanlegger, *sic belhamel.*
hoofdaanval: *den h. deden zij op dit punt hunc*
praecipue locum petebant; de h. was tegen de
Atheners gericht maxime Athenienses petebantur.
hoofdaanvoerder, *sic opperbevelhebber.*
hoofdzader, vena cephalica.
hoofdafdeeling, caput (—itis n.).
hoofdaltar, ara maxima.
hoofdanter, * ancora maxima.
hoofdarm (van een rivier), os (—oris n.) maximum.
hoofdarmer, *sic hoofdleger.*
hoofdartikel, caput (—itis n.).
hoofdbalk, epistylum; *hoofdbalken trabes (—iam*
f.) perpetuae.
hoofdband, tascia, vitta.
hoofdbedekking, capitis tegumentum.
hoofdbedrijf (= voornaamste daad), illustrissi-
mum factum; (= voornaamste handelen) quaestus
(4) principalis.
hoofdbeginsel, principatus (4), caput (—itis n.).
hoofdbegrip, caput (—itis n.), summa.
hoofdbestanddeel: *h. eenen zaak quo res maxime*
continetur, fundus.
hoofdbestemming, summa lex (legis f.) vitae;
omnē h. est, dat hac praecipue lege nati sumus,

ut; id praecipue nobis est propositum, ut.
hoofdbestuur, summum imperium.
hoofdbestuurder, administrator generalis.
hoofdbevelhebber, imperator.
hoofdbeweging, motus (4) capitis, motus ma-
ximus.
hoofdbewijs, argumentum gravissimum (of firmis-
simum), firmamentum, arr (arcia f.).
hoofdbezigheid, opera princeps (—cipia) et prope
omnis; *dit is zijne h. in hoc summum studium*
ponit, opera illi princeps et prope omnis in hoc
sumpta est; iets tot zijne h. maken in aliqua re
prope omnem operam et curam ponere, in aliqua
re summum studium ponere.
hoofdbezwaar, gravissima querela
hoofdbreken; *die studie kost veel h. studium*
illud mentis vires intendit; dat heeft mij veel h.
gekost in eo aestuavi diu.
hoofdbro'n, fons (—ntis n.) ipse, fons uberrimus,
caput et fons, fons et causa, causa prima, fun-
damentum, caput (—itis n.); (= voornaamste
schrijver) gravissimus auctor.
hoofddeel, pars (—itis f.) prima (of generalis of
maxima), caput (—itis n.).
hoofddeksel, capitis tegumentum.
hoofddenkbeeld, cogitatio major, sententia prima
(of gravissima) quae familiam ducit, omnia sen-
tentia, sententia, argumentum et sententia; *het h.*
der rede kwam daarop neder orationis finis erat hic.
hoofddeugd, mater (—tris) virtutum omnium,
summa virtus, omnium domina ac regina virtu-
tum, excellentissima virtus; *de vier hoofddeugden*
quatuor partes (of fontes) honestatis, quatuor par-
tes a quibus omnia honestas manat.
hoofddoel, caput rerum; *zijn h. is id agit ut;*
het h. moet zijn huc omnia referenda sunt.
hoofdwaling, maximus (of gravissimus) error.
hoofdeigenschap, quod est maxime proprium
alicuius rei, summa res.
hoofdelijk: *de wat werd aangenomen bij hoofd-*
lijke stemming rogatio perlata est virum exqui-
sitis sententiis; hoofdelijke omslag (= hoofdgeld)
tributum capitis (Jct.), tributum in singula ca-
pita impositum, exactio capitum; een hoofdelijken
omslag invoeren in singula capita tributum imponere.
hoofdeloos, sine capite, capite carens.
hoofdgebeurtenissen, res summae.
hoofdgebrek, maximum vitium.
hoofgedachte, *sic hoofddenkbeeld.*
hoofdgeld, *sic hoofdelijk.*
hoofdgerecht, caput (—itis n.) coenae.
hoofdgezwel, tumor capitis.
hoofdgodsdienst, religio majoris partis incolarum.
hoofgrond, *sic hoofdbewijs.*
hoofdhaar, crines (—ium n.), capillos (soms ca-
pilli), coma, caesaries (5).
hoofdig, contumax (—acis) offirmatus, perricax
(—acis)
hoofdigheid, contumacia, voluntas offirmatio,
perricacia.
hoofdingang, janua maxima; (eenor legerplaats)
porta decumana.
hoofdinhoud, summa, caput (—itis n.).
hoofdje, capitulum.
hoofdkerk, basilica (Sulp. Sev.).
hoofdkuusen, pulvinus, cervical (—alis n.).
hoofdkwaal, maximum malum.
hoofdkwartier, praetorium, principia (—orum).
hoofdleer, caput (—itis n.) doctrinae.
hoofdleger, major pars (—itis f.) exercitus.
hoofdleiding, summa rerum.

hoofdletter, * litera majuscula.
 hoofdlnis, pediculus capitis.
 hoofdman, centurio (—ōnis).
 hoofdmanschap, { centuriatus (4).
 hoofdmansrang, {
 hoofdmiddel, remedium omnium efficacissimum.
 hoofdmisdaad, maximum crimen (—inis n.), facinus (—ōris n.) gravissimum.
 hoofdneiging, praecipuum studium.
 hoofdofficieren, tribuni militum et primorum ordinum centuriones.
 hoofdomstandigheid, res (5) omnium gravissima, caput (—itis n.), summa.
 hoofdonderneming: *signo h. is* maxime id agit.
 hoofdonderwerp, propositum.
 hoofdondeugd, maximum (of gravissimum) vitium.
 hoofdontwerp, { consilium principale, *zijn h. is*
 hoofdhoogmerk, { id agit ac milititer.
 hoofdoorzaak, causa prima, principium, materies (5).
 hoofdpersoon, caput (—itis n.), princeps (—cipis, auctor, (in een drama) actor primarum partium; *de hoofdpersoon zijn* primas partes agere; *zie ook* belhamel
 hoofdpoulnw, pulvinus.
 hoofdpijn, dolor capitis; *ik heb h. caput mihi* dolet; *ik heb aanhoudende h. assiduis capitis doloribus premor*; *h. veroorzaken* capitis dolorem inferre; *h. veroorzaken* capitis dolorem inferre (of mentiri); *schiele h. hemioranium* (Plin.), heterocerania.
 hoofdplaats, caput (—itis n.), locus princeps (—cipis).
 hoofdplaneet, planētes major.
 hoofdpoort, porta maxima (of major).
 hoofdprijs, primum praemium.
 hoofdpunt, caput (—itis n.), summa, qui (quae, quod) rem (of maxime rem of maxime rem onusquam) continet; maxima pars (—itis f.), cardo (—itis n.), momentum, quaestio; *het h. is (waarover gehandeld wordt)* quaeritur de, agitur de; *slechts de hoofdpunten van iets* aangeven summam aliquid exponere, summam res tantummodo attingere.
 hoofdregel, lex (—gis f.) prima.
 hoofdrol, primae partes.
 hoofdschotel, caput (—itis n.) coenae.
 hoofdschudden, capitis quassatio.
 hoofdschuld, summam aeris alieni.
 hoofdschuldenaar, debitor principalis.
 hoofdsieraad, ornamentum capitis, insigne (—is n.) capitis; (van een paard) frontale (—is n.).
 hoofdsom, summa omnium; (= kapitaal) caput (—itis n.), sors (—itis f.); *zie ook* hoofdschuld.
 hoofdstad, caput (—itis n.).
 hoofdstel (van een paard), capistrum, vinculum.
 hoofdstelling *zie* hoofddenkbeeld.
 hoofdstof, *zie* element.
 hoofdstudie, summum studium; *iets tot zijne h. maken* ac potissimum conferre ad studium alienius rei, in aliqua re summum studium (of prope omnem operam et curam) ponere.
 hoofdstuk, caput (—itis n.).
 hoofdtelwoord, * numerale (—is n.) cardinale.
 hoofdtoisel, *zie* hoofdsieraad (van een paard) phalēras.
 hoofdtreffen, universa pugna, universae rei dimicatio, ultima dimicatio.
 hoofdtrek, *zie* hoofddeugd of hoofdsbrek.
 hoofdvak, *zie* hoofdstudie.
 hoofdverdeeling, prima divisio.
 hoofdverdienste, maxima merita (—orum).

hoofdviand, hostis (of inimicus) acerrimus.
 hoofdwaarheid *zie* leerstelling.
 hoofdwacht, cohors (—itis f.) praetoria, praetorium.
 hoofdwaterzucht, * hydrocephalus.
 hoofdwind, ventus cardinalis (Gramm.).
 hoofdwond, vulnus (—ōris n.) capitis; *iemand met het swaard een wond h. toebrengen* graviter gladio caput percutere.
 hoofdzak, caput (—itis n.), summa, continens, continens causas; (= hoofdonderwerp) propositum; *hoofdzaken* summae; *zie ook* hoofdstudie.
 hoofdzakelijk, 1° Adj. praecipuus; 2° Adv. praecipue, potissimum, imprimis, maxime.
 hoofdzeer, porrogo (—itis f.).
 hoofdzetel, sedes (—is f.), domicilium, arx (arce f.), caput (—itis n.).
 hoofdzonde, gravissimum peccatum.
 hoofdzorg, maxima cura; *dit is mijne h. hoc mihi* imprimis curae est.
 hoofdzwaarigheid, summa (of maxima) difficultas; *de h. te boven zijn* emeruisse e vadis et scopulis praetervectum esse.
 hoofsch, aulae (Gen.); *hoofschamen* mores aulae.
 hoofschheid, mores aulae.
 hoog, 1° Adj. altus, celsus, excelsus, editus; (= verheven) altus, elatus; (= steil) arduus; (van boomen) procērus; (= in de lucht) sublimis; (van toren of stem) acutus; *hooge waarde, vis; de hooge waarde* der vriendschap, quantum boni sit in amicitia; *hooge prijs* magnum (of impensum) pretium; *hooge posten* amplius honores; *hooge waardigheid* altus dignitatis gradus; *van hooge geboorte* nobilis; *h. water* aquae magnae; *weer h. water* aquae ingentes; *hooge ouderdom* aetas protracta (of grandior); *een hoogen nederdum bereiken* ad summam senectutem pervenire; *drie voet h. tres pedes* altus (of in altitudinem); *hooger, altior, excelsior, superior, procerior, nobilior, major*; *een hooge meening van iets hebben* magnam opinionem aliquid rei habere; *naar hooger streven* ad altiora tendere; *het hooge woord moet er uit veritas latenda est; de hoogere wetenschappen* altiora studia; *hoogste alluissimus, (in rang) summus, sapientius, ultimus; het hoogste finis*; 2° Adv. *h. achten* magni facere (of aestimare); *h. gelegen* editus (of in altum editus); *h. in de lucht (zwevend)* sublimis; *sich h. verheffen* assurgere (altissime, in auras); *de zon staat reeds h. jam multa lux est; de zee gaat h. mare tumet* (of fluctibus exasperatum est of inhorrescit); *drie trappen h. wonen* tribus scalis habitare (Mart.); *het is h. tijd* tempus urget; *het is h. tijd dat gij naar huis gaat* maximum (of summum) tempus est, ut domum eas; *h. bejaard* protracta aetate, magno natu; *h. gelegen* eminens, elatus; *iets h. opnemen* graviter ferre aliquid; *ten hoogste* valde.
 hoogachtbaar, maxime colendus.
 hoogachten, magni facere.
 hoogachting, veneratio, reverentia, cultus (4); *zie ook* achtting.
 hoogbejaard, magno natu, grandis natu, exacta setate.
 hoogdravend, magnificus, tumidus; *hoogdravende woorden gebruiken* pompam adhibere in dicendo, cothurnis assurgere.
 hoogeerwaard, maxime venerabilis (of venerandus).
 hoogelijk, maximopere, vehementer.
 hoogepriester, sacerdos (—ōtis) maximus (of summus).
 hoogepriesterlijk, sacerdotis maximi (of summi);

hoogepriesterlijke waardigheid sacerdotium maximum (of summum).
 hoogepriesterschap, sacerdotium maximum (of summum).
 hoogerhand, manus (4 f.) dextra; aan de h. ad dextram; van h. a rege, a principe.
 hoogeschool, * academia.
 hooggeacht, vehemens, ingens.
 hooggeacht, honoratissimus.
 hooggeboren, summo loco natus.
 hooggeerd, honoratissimus.
 hooggeleerd, * clarissimus.
 hooghartig, magnanimus, celsus, magnificus.
 hooghartigheid, magnanimitas, magnitudo (—X-nis f.) animi.
 hoogland, regio montana.
 hooglander, montanus.
 hoogleeraar, * professor academicus.
 hoogleeraarsambt, professoris munus (—X-nis n.).
 hoogmoed, animi, spiritus (—nam m.), superbia.
 hoogmoedig, superbus; h. zijn superbum esse, mani superbia tumere; hij wordt h. animus ejus superbia extollitur.
 hoogmoedig, maxime necessarius.
 hoogmoed, acri rubore, rutilus, puniceus.
 hoogschatten, magni facere.
 hoogst, maxime, quam maxime potest; het wordt dikwijls door den Superlativus uitgedrukt; h. verderfelijk capitalis, funestus.
 hoogstammig, procerus, editis in altum ramis.
 hoogte, altitudo (—inis f.), fastigium, proceritas, sublimitas; in de h. anlim, sursum; in de h. stijgen sublime ferri; (= henuk) locus editus, locus superior; hoogten loco superiora; montes (—ium m.); steile hoogten ardua (—orum n.), de steile h. van een berg oprukken succedere in arduum, op de h. van circa, tot op zekere h. aliquid, quicquam, uit de h. op iemand neerzien despicere aliquem, in de h. groeten surgere, in de h. steken extollere, hij heeft de h. (—is dronken) ebrius est; zich tot de h. van een denkbeeld verheffen animo comprehendere notionem alicujus rei; op gelijke h. met iemand staan aequiparare aliquem, se aequare alicui; iemand op de h. van een zaak brengen explicare rem alicui.
 hoogtijd, nuptiae.
 hoogverraad, perduellio.
 hoogwaanger, propinqua partui, gravis et jam ad partum exactis temporibus.
 hooi, fenum; zit h. feneus; tot h. betrekking hebben fenarius.
 hooiberg, feni acervus.
 hooibouw, feniscium.
 hooien, fenum percipere.
 hooier, fenisex (X-nis), fenisector.
 hooimijt, feni mela.
 hooivork, furca fenaria.
 hooiwagen, feni vehes (—is f.).
 hooizand, semen (—inis m.) feni.
 hooizolder, fenile (—is n.).
 hoon, contumelia, probrium.
 hoonen, insultare alicui.
 hoonend, contumeliosus, plenus probrium; Adn. contumeliose, per ludibrium.
 hoengelach, cachinni irridendum.
 hoop, 1° (= goede verwachting) spes (5), opinio, expectatio, hij is omse laatste h. spes reliqua nostra est, gorte h. bona spes, groote h. magna spes, vaste h. explorata spes; ijdele h. spes inanis; flauwe h. spes tenuis; verijdelde h. spes ad irritum redacta

(of ad irritum cadere); ik heb h. mihi spes est; ik heb h. dat apero fore ut, spero (of in spe sum of spes me tenet) met Acc. c. Inf. ik heb h. op spem habeo de, spem alicujus rei propositam habeo; ik heb geen h. op despero de; de beste h. op iets hebben aliquid in optima spe ponere; ik ben vol h. dat confido fore ut, (of confido met Acc. c. Inf.); ik heb gegronde h. recte sperare possum, de h. vooeden spe duci; er is h. op iets aliquid in spe est; er is nog h. spes subest; er is zoo goed als geen h. parum spei est, vix sperandum est; alle h. is verdoemen transactum est, omnis spes incisa est; tussehen h. en vrees swaaren inter spem et metum suspensum esse; (of fluctuare); h. krijgen op in spem alicujus rei ingredi, in spem alicujus rei venire; ik begin h. te krijgen incipio sperare, spem concipio; (of nanoscor); de vaste h. krijgen in spem certissimam adduci; op niemo h. krijgen spem reintegrare; iemand h. geven op alicujus rei spem aliquid facere (of afferre of ostendere); zich met de h. vleien sperare incipere, se dare spei, zich met een ijdele h. vleien ineptu spe blandiri sibi, inani spe se consolari; ik ben in de h. op iets teleurgesteld alicujus rei spes me frustrata est (of me fecellit), myne h. is vervuld spes mea expleta est; ik geef de h. op spem depono; ik geef de h. niet op non desisto sperare, semper spero, zijne h. stellen op spem suam ponere (of deligere) in aliqua re; mijn gehele h. berust op u spes omnis sita est in te, iemand de h. hanen alicui spem abnemen (of incidere of praecidere); 2° (= verzameling) acervus, congeries (5), grumus, strages (—is f.), strues (—is f.), oamulus, multitudo (—inis f.), vis, copia; een h. menschen caterva, globus, manus (4 f.), grex (gregis m.), turba, de groote h. multitudo (—inis f.), grex (gregis m.), vulgus, tot den grooten h. behoorende gregalis; bij hoopen acervatum, gregatum.
 hoopje, grunulus.
 hoorbaar, qui (quae, quod) auditur (of exauditur of auribus percipitur), sensibilis auditui; h. zijn audiri posse, h. worden audiri.
 hoorder, auditor, qui audit, audiens.
 hooren, audire, (= vernemen) percipere, iets gaarne h. delectari aliqua re; zich laten h. audiri, loqui, dicere, canere, cantare; van iets met willen h. aliquid auribus non admittere, dat laat zich h. audio, hoe quidem sane loculente; iets welken van h. zeggen aliquid fando audire.
 hoorn, cornu; met de hooren stooten cornibus ferrere, (= een blaasinstrument) cornu, bucina, op den h. blaasen cornu (of bucinam) inflare; van h. corneus.
 hoornachtig, corneus.
 hoornblazer, cornicen (—inis).
 hoorndrager, currucos (Jav.).
 hoornslang, cerastes (Luc.).
 hoornetje, corniculum.
 hoornvee, cornuta (—orum), armenta (—orum) cornuta.
 hoornvlies, cornu (Plin.).
 hoos (= dwarswind), columa (Luc.), turbo (—X-nis m.).
 hoornwoest, sideraticina (Veg); h. worden siderari (Plin.).
 hoovaardig, zie hoogmoedig.
 hoovaardigheid, { zie hoogmoed.
 hoovaardig, {
 hooven (= ingedrongen water uitscheppen), exhaurire sentinam.
 hop, (plant.) lupus (Plin.); (vogel) opops (—Opis m.).

hopeloos, desperatus, perditus; *hij ligt h. niet a medicis deploratus est.*
 hopeloosheid, desperatio.
 hopen, sperare; *ik wil niet h. non spero.*
 hopman, sie hoofdman.
 horde (= *bonde*), grex (gregis m.); (= *vechtwerk*) crates (— is f.).
 horen *ens.*, zie hoorn.
 horizon, circulus finiens (of finitor), horizon (—ontia m.); (= *uitsicht*) aspectus (4); *een vrije horizon oculum vacuum; de zon komt boven den h. sol emergit supra terram.*
 horizontaal, libratus, aequus, directus; *h. vlak libramentum.*
 horloge, horologium; *het h. loopt * horologium movetur; het h. is gelijk * horologii virgula congruit ad horas; het h. loopt voor, na horologium celerius, tardius movetur; het h. staat * horologium sono indicat horas; het h. opwinden * horologium intendere; het h. is afgeloopen * horologium moveri desit.*
 horlogemaker, artifex (—*Yels*) horologiorum.
 horrescoop, natalicia sidera (—um); *iemands h. trekken praedicere alicuius vitam ex natali die.*
 horrescooptrekker, natalium peritus (Sen.), genethliacus (Gell.).
 horrelvoet, equinus pes (pedis m.), talus pravus; *iemand die horrelvoeten heeft homo equinis pedibus, scaurus.*
 horribel, horribilis.
 horzel, crabro (—*Onis m.*), asilus (Virg.).
 hospitaal, valetudinarium (Cels.), nosocomium (Cod. Just.), xenodochium (Cod. Just.).
 hotel (= *aansienlijk huis*), domus amplioris fortunae; (= *logement*) deversorium, hospitium publicum.
 hotten, oogulari.
 houdbaar, stabilis, firmus, munitus, diuturnus.
 houdbaarheid, stabilitas, firmitas, diuturnitas.
 houden, (= *vasthouden*) tenere, retinere; *voor iets h. habere, ducere, putare, ponere, numerare, arbitrari, judicare, existimare; voor zeker h. pro certo ponere (of credere); zich aan iets h. tenere (of sequi) aliquid, stare aliqua re, non recedere ab aliqua re; zich aan de woorden h. inhaerere verbis, zich streng aan iets h. vehementer aliquid retinere; hij houdt zich te huze tenet se domi; zich h. alsof simulare met Aeo. o. Inf.; houdt den dief retinere (of comprehendere furem) (= *bijhouden*) continere; (= *verdedigen*) defendere; stand h. se sustinere, resistere; halt h. consistere, subsistere; het schild boven het hoofd h. scutum super caput efferre; den sakdoek voor den mond h. sudarium ad os applicare; den sakdoek voor het gezicht h. sudarium ante faciem obtendere; een gebouw in goeden staat h. sarta tecta aedium tuari; in stand h. tueri; zich goed h. (lichamelijk) corpus bene habere, (wat zijn gedrag betreft) bene of honeste se gerere, fortem se praestare; paarden h. equos alere (of habere); vriendechap met iemand h. amicitia uti cum aliquo; zijn eed h. iururandum servare; zijn eed niet h. iururandum negligere (of violare); zijn woord h. fidem praestare, stare promissis, solvere fidem; wat men beloofd heeft moet men h. quod promiseris, id tenendum esse; een redevoering h. orationem habere; een gesprek h. sermonem habere; (= *vielen*) agere, celebrare (met meerderen); school h. docere; (= *bevochten*) capere; het wil niet h. (= *gaat weder los*) non continet; het met iemand h. stare ab (of facere cum) aliquo, sentire*

(of consentire) cum aliquo, alicuius studiosum esse, alicui favere, rem habere cum aliquo; *het met niemand h. neutrius partis esse; het met een vrouw h. consuetudinem stupri habere cum aliqua; tegen het licht h. luci opponere; den sak open h. saccum apertum tenere; een plaats open h. locum retinere; in het oog h. observare; den mond h. tacere; in toom h. coercere; iemand in hooge waarde h. magni (of in magno pretio) habere; koers h. tendere, cursum dirigere; iemand aan zijn woord h. obstringere alicuius promissis, geen steek h. non sufficere; veel h. van diligere, amare; favere (met Dat.), in deliciis habere, delectari (met Abl.); iemand de hand boven het hoofd h. tueri alicuius; gij moet het voor u h. ea continere; iemand kort h. arcte habere alicuius.*
 houder, is qui habet.
 houding, habitus (4), status (4), gestus (4).
 hout, lignum, ligna (—orum) (= *stukken h.*); (= *timmerhout*) materia; (= *houtwerk*) materiatio; (= *takken*) rami, sarmenta (—orum); (= *boomen*) arbores (—um); (= *bosch*) silva; een stuk h. lignum; een brandend stuk h. torris (—is m.); h. kappen lignum (of materiam) caedere; h. kloven ligna findere; h. haken lignari, materiari; van h. zijn de ligna esse, van h. gemaakt worden de ligna fieri, van h. ligneus.
 houtachtig, lignosus (Plin.), ligneus (Plin.), surculosus (Plin.).
 houtasch, ligni cinis (—*Yris m.*).
 houtduif, palumbes (—*ae c.*).
 houten, ligneus.
 houthakker, qui ligna caedit.
 houthandelaar, lignarius, ligni negotiator.
 houtje, parvum lignum; op zijn eigen h. propria auctoritate.
 houtkever, * cerambyx, * bostrychus.
 houtkooper zie houthandelaar.
 houtmarkt, * forum lignarium; op de h. inter lignarios.
 houtrijk, lignosus.
 houtskool, carbo (—*Onis m.*), ligna (—orum) cocta (Jct.), coctilia (—um) (Trebb.).
 houtsnede, * figura in lignum incisa.
 houtspannder, aestiva.
 houtstapel, strues (—*is f.*) lignorum.
 houtvester, saltuarius.
 houtvoorraad, copia lignorum.
 houtwerk, materia, materiatio.
 houtworm, tarmes (—*Ytis m.*), tineae, cerastes m. (Plin.), teredo (—*Ytis f.*) (Ov.).
 houvast, ancon (—*Onis m.*).
 houw, ictus (4), plaga, vulnus (—*Yris n.*); iemand een h. geven ictum (of plagam) alicui inferre (of infligere); een h. krijgen plagam accipere.
 houweel, ligo (—*Onis m.*), pascuum (Col.), dolabra.
 houwen, caedere, accidere, percutere, caesim ferire; al houwend caesim; naar iets h. petere aliquid gladio; het h. caesio.
 houwer, zie zwaard.
 hoveling, purpuratus, anlicus, amicus principis.
 hovenier, hortulanus (App.), topiarius.
 hovenierskunst, cultus (4) horticorum, topiaria.
 huichelaar, simulator, dissimulato, simulator et dissimulato, fictus (Hor).
 huichelaarster, quae simulat et dissimulat.
 huichelachtig, fictus (van personam en zaken), simulatus (alleen van zaken), fictus et simulatus.
 huichelarij, simulatio, dissimulatio, simulatio et dissimulatio, fecti simulationis vultus, species fectae simulationis, ostentatio, pietas erga Deum ficta

(*of simulata*), mentita pietas, amor fictus (*of simulatus*).

huichelen, (*Intr.*) simulare, dissimulare, simulatorem (*of dissimulatorem*) esse;

(*Trans.*) simulare, ementiri, fingere, prae se ferre speciem alicujus rei; *droefheid* h. speciem doloris vultu prae se ferre; *rienderschap* h. amicitiam simulare; *gehuisheide rienschap* amicitia simulata, amicitiae simulatio.

huid, (*dunne*) cutis (—*is f.*), (*dikke, vaste*) corium; *afgetrokken* h. pallis (—*is f.*); (*van den rug*) terga (—*bris m.*); (= *schil of bast*) corium; (= *vies*) membrana, tunica; (= *oel*) callus, callum; (*afgelegde slangenhuid*) vernatio, senectus (—*utis f.*); *met h. en haar verblinden* plane absumere; *de h. afgetrokken* deglubere, pellem (*of corium*) destrahere, corium tollere.

huidenkooper, * qui coria vendit (*of venditor*).

huidig: *tot op den huidigen dag* ad (of in) hodiernum diem, usque ad hunc diem, usque ad hoc tempus, adhuc, usque adhuc.

huidje, membrana, folliculus.

huidjenking, pruritus (4) summae cutis.

huidkleur, (cutis) color.

huidwaterzucht, aqua intercus (—*utis*).

huidwond, vulnus, (—*bris m.*) quod est in summa cute.

huidziekte, pustulae.

huig, uva (Cole.).

huik: *de h. naar den wind hangen* tempori servire, foro uti, ad id, unde aliquis status ostenditur, vela dare; *se ad motus fortunae movere*, fortunae applicare sua consilia; *iemand die de h. naar den wind hangt* temporum homo (—*inis*).

huilen (= *weenen*), ejulare, plorare, lamentari, lacrimare; (*als een wolf*) ululare; *het h. ejulatus* (4), ploratus (4), ululatus (4).

huilster, (*bij begrafenissen*) praefixa.

huis, domus (4 f.), aedes (—*ium f.*), penates (—*ium m.*); *te h. domi, intus*; *huilens h. foris*; *orgens als het ware te h. zijn* habitare in aliquo loco; *geheel in iets te h. zijn* versatum esse (*of regnare*) in aliqua re; *van alto markten te h. zijn* nulla in re rudem esse; *gij moet in Ais als te h. zijn* tibi Asia, sicut unicuique sua domus, nota esse debet; *iemand te h. brengen* comitari aliquem domum; *orgens te h. hooren* habitare alicubi; *h. en hof* aedes (—*is f.*), fundus; *de heer des huises* pater familias; (= *gestachte*) domus.

huissaltar, ara domestica.

huissarrest, custodia libera; *h. hebben* domi in libera custodia haberi; *iemand h. geven* vetare aliquem domo egradi.

huisbedienden, familia, domestici (Suet.).

huisbestuur, * administratio rei familiaris; *goed h. * diligentia* in re familiari tuenda.

huisbewaarder, custos (—*edis*) aedium.

huisbraak, effractura (Paul. Dig.).

huisdeur, ostium, janus, fores (—*ium f.*).

huisdiel, fur (furis) domesticus.

huisdier, animal (—*alia n.*) domesticum.

huiselijk, domesticus, privatus, familiaris, intensus, umbratilis; (= *huishoudelijk*) frugi, attentus ad rem, diligens; *een huiselijke vrouw* (= *die niet veel uitgaat*) quae domi se continet.

huiselijkheid, frugalitas.

huisgenoot, qui in eadem domo habitat, unus e nostra domo; *de huisgenooten* familia, domestici.

huisgezin, domus (4 f.), familia.

huisgod, lar (laris); *huisgoden* lares (—*ium*), penates (—*ium*).

huishaan, gallus gallinaceus, gallus, gallinaceus.

huisheer, dominus domus.

huisbond, canis (—*is m.*) domesticus.

huishoudboek, ephemeris (—*idis f.*).

huishoudelijk, frugi, attentus ad rem, diligens; *niet h. zijn* rem familiarem negligere, largius suo uti.

huishoudelijkheid, frugalitas.

huishouden, 1° *Subst.*, domus (4), familia, res domesticae, res (5) familiaris; *het h. besturen* negotia domestica curare, res domesticas dispensare; *een h. opzetten* * domum instruere; 2° *Verbum*, familiam sustentare, sumptus quotidianos suppeditare; *aloelt h.* (= *wreed te werk gaan*) cavere; *een streek, waar de vijand schrikkelijk heeft huisgehouden* regio ab hostibus vexata atque populata.

huishoudster, quae res domesticas dispensat, * dispensatrix (—*idis*).

huishuur, merces (—*edis f.*), habitatio (Suet.), pensio (Col.).

huisje, domancula, casa, aediculae (*van een slaak*); testa, cochlea (Mart.).

huisjesslak, cochlea.

huiskamer, synoecium (Petr.).

huislook, hypogaeon (Plin.).

huismoeder, mater (—*tris*) familias.

huisraad, suppellex (—*isellis f.*), apparatus (4), utensilia (—*ium*); *een stuk h. vas* (vasis m., plur. vasa —*orum*).

huisvader, pater (—*tris*) familias.

huisvesten, 1° *Trans.*, excipere, recipere, hospitio excipere; 2° *Intr.* habitare, morari, esse.

huisvesting, hospitium; *h. verleenen* hospitio excipere, testore recipere.

huisvrouw, domina; (= *eckgenoot*) uxor.

huiswaarts, domum.

huiswezen, res (rerum) domesticae.

huiszoeking: *h. doen* inquirere apud aliquem (*of in vasa alicujus*).

huiveren, horrescere, exhorrescere, horrere.

huiverig: *h. zijn* (*van koude*) horrere frigore; (= *bevoord* *zijn*) vereri.

huiverigheid, horror.

huivering, horror.

huiveringwekkend, horribilis.

huizen, habitare; *met iemand h. wivre* cum aliquo.

hulde, laus (—*dis f.*), laudes (—*um*); *h. doen* aan laudibus celebrare, laudare.

huldigen (*als koning*), regem consalutare; (= *ver-eeren, achten*) laudare, colere, stadere (*of favere*) alicui rei.

hulk, navis (—*is f.*).

hullen, involvere, obvolvere, obducere; *de hemel is in wolken gehuld* nubes coelo obductae sunt.

hulp, auxilium, ope (*waarvan slechts* opis, opem, ope in gebruik is), subsidium, opera, adjumentum, ornamentum, praesidium, lux (lucis f.), administratio, suppetiae; *met h. van iemand ope* (*of opera*) alicujus, *sonder iemand h. opente* sua; *met Gods h.* Deo juvante; *te h. komen* succurrere, subvenire, opem ferre, auxilio venire; *iemands h. inroepen* auxilium rogare aliquem, aliquem advocare (*of in auxilium vocare*), implorare alicujus fidem; *geneeskundige h. inroepen* medicum advocare; *h. verleenen* opem (*of auxilium ferre*), opitulari, adjuvare (*met Dec.*); (= *hulproepen*) auxilia (—*orum*); *tot h. dienend* auxiliarius; *rechtsgelcerde h. verleenen* cavere.

hulpbehoefend, inops (—*opsis*), humanae opis indigens (*b. v. een klein kind*).

hulphoeveendheid, inopia.
 hulphande, cohors (—rtis f.) auxiliaris.
 hulpbetoon, } auxilii latio, opera.
 hulpbetooning, }
 hulppronnen, facultas, facultates.
 hulpelooze, inops, inops auxilii; *h. laten destituere*.
 hulpelootheid, inopia.
 hulpmiddel, adjumentum, subsidium, praesidium, instrumentum; *h. tegen iets medēla, remedium, hulpmiddelen auxilia, praesidia, instrumenta, copiae, facultates*.
 hulponderwijzer, hypodidascalus, adjutor; *is iemand die geven als h. subdoctore aliquem*.
 hulpprediker, * adjutor.
 hulptroep, *zie* hulpbende; *hulptroepen auxilia* (—orum), milites auxiliarii, auxiliares (—ium).
 hulpevaardig, officiosus.
 hulpevaardigheid, officium.
 hulsel, integumentum, velum, velamen (—inis n.), velamentum, involucrium; (= *bloem- of vruchthulsel*) utriculus, *sterfelijk h. corpus* (—bris n.); (= *stafelijik overschoot*) reliquiae.
 hulsel, scorfolium.
 hulze (*bas van poulvruchten*), silqua, valvola.
 humeur, natura, indoles (—is f.), *een goed h. hebben fronte semper pari et laetum ad omnia esse; een slecht h. natum difficilis, morositas, difficilis eo paene intolerabilis natura; niet in zijn h. zijn male affectum esse*.
 humor, festivitas, lepor.
 humorist, scriptor festivus.
 humoristisch, hilaritate quadam conspersus.
 hun, suus, eorum, ipsorum, *naarmate al of niet een Pronomen reflexivum vereischt wordt*.
 hunkeren: naar iets h. ligurrare (of ardeenter cupere) aliquid, desiderio alicujus rei teneri.
 huppelen, salire, exsultare.
 hupsch, bellus, festivus.
 huren, conducere; *gehuurd conducticius; het h. conductio*.
 hurk: op de hurken zitten conquiniscere (Plaut.), coxim insidere (App.).
 hurken, conquiniscere (Plaut.).
 hut, oasa, tugurium, taberna; *Africaansche hutten mapalia* (—ium).
 hutespot, syncerastum.
 huur, merces (—dis f.), habitatio (Suet.), pensio (Col.), *te h. * locandus, te h. zetten inscribere mercede, huur- conducticius, conductus*.
 huurceel, lex (legis f) locationis, tabulae locationis.
 huurcontract, conductio, locatio.
 huurhuise, domus conducticia (of conductus), insula.
 huurder, conductor, inquilinus (Suet.).
 huurkoetsier, * rhedarius mercenarius.
 huurling, mercenarius; (= *gehuurd soldaat*) miles (—itis) conducticius.
 huurpaard, equus conducticius (of conductus of meritorius).
 huurpenning, auctoramentum, arrha.
 huurprijs, merces (—dis f.).
 huurrijtuig, vehiculum conducticium of conductum of meritorium).
 huurster, conductrix (Jot.), inquilina.
 huurtroepen, milites conductii; *leger van h. exercitus* (4) conducticius.

huwbaar, pubes (—bris) (*van beide geslachten*), idoneus nuptiis, maturus nuptiis, adultus; *matura viro, tempestiva viro* (Hor), nubilis (*alleen van meisjes; de huwbare jaren nubile anni*).
 huwbaarheid, pubertas, aetas (of anni) pubertatis.
 huwelijk, nuptiae, matrimonium, conjugium; *een aantienlijk h. splendidum conjugium; een watlig h. conjugium legitimum, matrimonium justum; geheim h. nuptiae clandestinae; ongelijk h. impares nuptiae; in het h. treden uxorem ducere, matrimonium contrahere, een meisje ten h. vragen aliquam (in matrimonium) petere, ten h. geven nuptum dare, een h. bevestigen nuptias conciliare (of efficiere), het h. ontbinden nuptias (of matrimonium) dirimere (of solvere), buiten h. geboren spuris (als de vader onbekend is), nothus, pellice ortus (kind emer bijzi); eerste h. nuptias priores (of primas); tweede h. matrimonium (of conjugium) novum; een tweede h. aangaan ad secundas nuptias transire, secundo nubere (*van een vrouw*); kinderen uit het eerste h. liberi ex priore matrimonio suscepti (of procreati); het h. betreffend conjugialis, conjugalis.
 huwelijksband, vinculum conjugale (Eeck).
 huwelijksbed, lectus genialis.
 huwelijksbelofte, *is iemand h. geven alicui nuptias (of conjugium suum) promittere*.
 huwelijksch: *huwelijksche voorwaarde pactio nuptialis*.
 huwelijkscontract, tabulae nuptiales.
 huwelijksgeft, dos (dotis f.).
 huwelijksgeod, Hymen (—enis), deus conjugalis.
 huwelijksgeod, bona (—orum) conjugum.
 huwelijksjuk, jugum.
 huwelijksleven, vita conjugalis.
 huwelijksliefde, amor conjugalis.
 huwelijksmakelaar, auspex (—icis) nuptiarum.
 huwelijksplicht, officium maritalle.
 huwelijksvrouw, conjugii fides (5).
 huwen (*een vrouw*), uxorem ducere; (*eenen man*) nubere (*met dat*); Intr. matrimonium inire (of contrahere); *zij zijn met elkander gehuwd matrimonio juncti (of juncti) sunt, nuptiis inter se juncti sunt, in zijn stand h. pari jangi; buiten zijn stand h. impari jangi; gaarne willen h. nuptias cupere, de nuptiis cogitare, (= een man begeeren) nubere velle, (= een vrouw begeeren) conditionem quaerere (of circumspicere); geen lust hebben om te h. abhorreere a re uxoria, nuptias aspernari*.
 hyacint, hyacinthus; (*edelgesteente*) lyneurion.
 hydraulisch, hydraulicus.
 hydropsath, * frigidaa cultor.
 hyena, hyaena.
 hygrometer, hygrometrum.
 hymne, hymnus, carmen (—inis n.).
 hymnendichter, hymnorum scriptor.
 hyperbols, superlatio, hyperbōla.
 hyperbolisch, veritatem excedens (of superans).
 hypochondriast, qui malo hypochondriaco laborat.
 hypotenuse, hypotenusa, linea subtendens.
 hypotheek, hypotheca, pignus (—bris n.), fiducia; *h. geven hypothecam dare; als h. geven rem hypothecae nomine obligare* (Jot.); *met h. bezwaaren obligare* (pignori); *vrij van h. solutus*.
 hypotheekair, hypothecarius (Jot.).
 hypotheekboek, * tabulae hypothecarum.
 hypothese, hypothesis (—is f.), conjectura.*

I.

ibia, ibis (—*is* of —*idis* f.).
 ichneumon, ichneumon (*ōnis* m.).
 ideaal, 1° *Subst.* * singularis quaedam summae perfectionis species (b) animo informata, undique expleta et perfecta forma alicujus rei, alicujus rei species eximia quaedam, perfecta alicujus rei species, effigies (b), imago (—*inis* f.), species, species cogitata, forma, species et forma, exemplar (—*aris* n.), exemplar et forma, specimen (—*inis* n.) (*meest van personen*), norma, norma et regula, auctoritas; *dikwijls wordt het uitgedrukt door optimus, annuus, perfectus, perfectissimus, pulcherrimus* b. v. *het ideaal van den staat civitas optima (of perfectissima); het ideaal van een rede-naar orator summus; mijn i. (waarnaar ik streef)* id quod volumus; *mijn i. van welgevondenheid* ea quam sentio eloquentia; *de wijsgeeren stellen er ons een i. van voor* philosophorum sententia quales sit futurae exponitur; *noch een i. scheppen* imaginem alicujus rei animo (of mente) concipere; *een i. van vrouwelijke schoonheid* excellens mulieris formae pulchritudo (—*inis* f.), mulier omnibus simulacris emendatior (Petr.);
 2° *Adj.* optimus (of summus of perfectissimus of pulcherrimus) qui animo et cogitatione potest fingi, optimus, summus, perfectissimus, perfectus et omnibus numeris absolutus, pulcherrimus, commendicatus, quo nihil praestantius cogitari potest, incredibilis; *i. genot* voluptas quanta percipi potest maxima,
 idealisaren, deōrem alicui rei addere supra verum.
 idee, notio, intelligentia, opinio, suspicio, sententia, imago (—*inis* f.), propositum, idēa (waarvoor *Oaero* nō species seget).
 identiteit: *iemande i. bezijnen* aliquem cognoscere.
 idiotisme, proprietas, * quod alicujus linguae proprium est.
 ieder, quisque, unusquisque, quilibet, quivis, nullus non, nemo non, omnis, omnes; *iedereen dag* singulis diebus.
 iemand (= *de een of ander*), aliquis, quisquam, quis, homo (—*inis* f.); (= *een zeker*) quidam, nescio quis; (*met nadruk*) quisquam (*sie Gramm.*); (*in vragen*) coquis.
 iets, aliquid, quiddam, quid, quidquam; (*in vragen*) coquid; *iets anders* aliud quid, *daar steekt i. achter* subest aliquid; *zij is i. beter* meliuscula est.
 ignoreeren (= *niet willen kennen of weten*), ignorare, non noscere, dissimulare, negligere, nihil enquire.
 ijdel, inanis, vanus, futilis (Plin.), cadūcus; (= *praktisch*) vanus, inanis, qui rebus inanibus delectatur, laudis (of gloriae) avidus.
 ijdelheid, inanitas, animus inanis, vanitas, ambitio inanis, ostentatio, venditatio; *mijn welintigje* ij quod est subnane in nobis
 ijdeluit, inanis, quae rebus inanibus delectatur
 ijk, * signum mensuris et ponderibus impressum.
 iken, publice probare.
 iker, * signator (—*oris*) mensurarum et ponderum.
 ij, 1° *Subst.* in der ij, in aller ij festinanter;
 2° *Adj.* inanis, rarus, tenuis
 ijlen (= *zich haasten*), properare, ferri, accurrere, (= *ijhoofdig zijn*) despere, delirare, *hij heeft een ijdel hooft* alienatus est in febris, deliratur in febris.
 ijbode, hemerodromus.
 ijhoofd, } delirus, delirans.
 ijhoofdig, }

ijhoofdigheid, delirium, deliratio.
 ijlings, festinanter.
 ijp, almus; *van een ijp* ulmus.
 ijpēn, ulmens.
 ijpēhout, lignum ulmeum.
 ijpēhouten, ulmeus.
 ijs, glacies b; *hij staat op glad ijs* in magno versatur discrimine op oud ijs oriet het licht naturam furca expellas, tamen jague recurrit, Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit
 ijsbeer, * ursus maritimus.
 ijsberg, glaciatae moles (—*ium* f.)
 ijselyk, horrendus, horribilis, ingens
 ijsgang, glacies commota, *by v. quum glaciem flumina tradunt*
 ijskegel, glacies (b) pendens.
 ijskelder, locus quo stipantur moles glaciatae, ut aestatem evincant et contra anni fervorem defendantur frigore (Sen. Nat. quæst. 4, 13, 2).
 ijskorst, crusta fluminis (Virg.)
 ijskoud, glacialis, gelidus, gelidissimus, algidus, perfrigidus; (= *onverschillig, flauw*) frigidus, *ij. maken* ad nivalem rigorem perducere.
 ijskoude, frigus (—*oris* n.) glacialis, rigor glacialis.
 ijschote, * fragmentum ruptae glaciis, moles (—*is* f.) glaciata.
 ijsvogel, alcedo (*ōnis* f.), alcyon (—*ōnis* f.) (Ov.).
 ijszee, mare Cronium (Plin.); mare congelatum (of conserētum).
 ijver, studium, ardor, fervor, calor; *van ij voor iets branden* studio alicujus rei flagrare (of ardere of incensum esse); *virgij. ij. studium* ardens; *ij. voor iets hebben* alicujus rei studiosum esse; *iemande ij afkanten* alicujus studium tardare; *met ij. studio*, studiosus, vehementer.
 ijveraar: *ij. tegen iets* insectator alicujus rei; *ij. voor iets* * acerrimus defensor alicujus rei; *een blinde ij. voor iets* * qui nimis est in defendenda aliqua re
 ijveren: *ij. tegen iets* insectari aliquid, vehementius inveti in aliquid *ij. voor iets* * acri studio aliquid defendere.
 ijverig, studiosus, ardens, acer, strenuus, intentus; *Adv.* studiosus, ardentem, acriter, enixe.
 ijverzoekt (*in goeden zin*), aemulatio (*met Gen.*). *in slechten zin* obtrectatio, invidia, infensa aemulatio, simulas; *er heerscht ij. tuschen hem* aemulantur (of obtrectant) inter se; *geen ij. hebben* abesse ab obtrectatione et invidia; (*in de liefde*) aemulatio, amoris stimuli, sollicitudo (—*inis* f.) aspicioque amantis, invidia, zelus, zelotypin (Plin.).
 ijverschucht, aemulus, obtrector, invidus; *ij. zijn* (op iemand) aemulari (aliqui), obtreccare (alicui), invidere (alicui), (*op iets*) angi (aliqua re), (*in de liefde*) anxius, zelotypus, invidus, aemulus, amoris stimulus agitat; *ij. woorden* timere amoris (of libidinis) aemulum, zelotypum esse incipere, invidere incipere.
 ijsgrim, homo (—*inis*) morosus, acerbus, sto-machosus.
 ijzel, pluvia congelata, ros (roris m) congelatus.
 ijzelen: *het ijzelt* pluvia congelatur, ros congelatur.
 ijzen, borrescere.
 ijzer, ferrum, op ij betrekking hebbende ferrarius, van ij ferreus, met ij beslagen ferratus men moet het ijzer smeden, terwijl het heet is utendum est animia, dum spe calent; matura, dum libido manet; *hij heeft een gestel van ij. en staal* fir-

missima utitur valetudine; *men kan geen ij. met handen breken noli id velle quod fieri non potest.*
 ijerachtig (van smaaak), ferrugineus.
 ijerader, vena ferri.
 ijerblik, lamina ferrea.
 ijerdraad, filum ferreum.
 ijereren, ferreus; (= *veer sterk*) ferreus.
 ijerersta, * ferrum rude, lapis (—Ydis m.) ferrarius.
 ijergerieterij, officina ferraria.
 ijergrauw, ferrugineus.
 ijergruof, lapidis ferrarii fodina.
 ijerhandel, * negotium ferrarium.
 ijerhandelaar, negotiator ferrarius (Inscr.).
 ijerhard, perdurus, adamantinus (Luor).
 ijerhoudend, ferratus, ferruginei asporis.
 ijerkleurig, ferrugineus.
 ijerkruid, sideritis (—Ydis f.) (Plin.), verbenaca (Plin).
 ijermyl, metallum ferrarium (of ferri), fodina ferraria (of ferri).
 ijerroest, ferrugo (—Ydis f.), robigo (—Ydis f.).
 ijerrelakken, scoria ferri, (Plin.), stercus (—Ydis m.) ferri (Scrib.).
 ijeramid, faber ferrarius.
 ijerwiel, scobis (—is f.) ferri delinata, ramentum ferri.
 ijerwaren, { ferramenta (—orum).
 ijerwerk, {
 ijerwinkel, * taberna ferraria
 ijsig, * glacie adopertus; (= *ijsselijk*) horrendus; (= *ijskoud*) gelidum.
 ijsing, horror.
 ijsingwekkend, horribilis, horrendus.
 ik, ego, egomet. (*Als er geen nadruk op valt wordt het niet vertaald, ook niet voor een eigennaam*); *het lieve ik amicus animus* (Hor.); *mijn tweede ik qui meus alter ego est, animae dimidium meae, exemplar aliquod mei, tanquam alter idem; mijn dater ik para melior mei.*
 illuminatie, lumina (—um) festa.
 illumineeren, * festis luminibus complere, accensas lacernas in fenestris ponere (Schol. Pers. sat. V. 180).
 illusie, somnium.
 illustreeren, effigies pictas addere.
 immer, unquam.
 immers, certe, equidem, quidem.
 immoreel, turpis, inhonestus.
 impertinent, insolens, contumax (—acia).
 impertinentie, insolentia, contumacia.
 imponeeren, admirationem sui injicere alioni (b. v. door zijn uiterlijk, ipso aspectu).
 imposant, gravis, imperatorius.
 inpost, portorium; *een i. op den wijn leggen portorium vini constituit.*
 improvisatie, dictiones subitae.
 improviseeren, ex tempore carmen componere, fundere versus.
 in, in (met Acc. of Abl. volgens de regels der Grammatica); *soms blijft het onvertaald; ook daarover raadplege men de Grammatica; in Xenophon leest men apud Xenophontem scriptum est; in alle landen per omnes terras; somtijds wordt het door een Participium uitgedrukt, b. v. in een draagstoel lectica cubans, met een stok in de hand baculum manu tenens; in het loopen currens; in de hoop sperans, in het gezicht van het leger in spectante exercitu; hij vaart in een boot rond acceptus scapha circumvehitur; in een versleten gewaad obsoleto amiculo velatus; in menschelijke*

gedaante forma hominis indatus; ook wel door Adjectiva, b. v. Dacus in het bijspel Dacus comicus; verder leste men op de volgende uitdrukkingen: in ernst serio; in waarheid vere; in overvloed abundanter, affatim; in scherts per jocum; in tegemoortigheid van coram; de ingang in den Pontus introitus (4) Ponti; in goud in pecunia, in auro. In (= ten opzichte van) wordt in de meeste gevallen door den Ablativus uitgedrukt, in sommige gevallen door ad.
 inachtneming, obtemperatio (met Dat.), observantia (Vell).
 inademen, spiritu ducere (of trahere of haurire); *denzelfde lucht i. eodem frui coelo; frische lucht i. refrigerationem auras captare.*
 inademing, spiritus (4) coeli (of animae), aspiratio (coeli), *wat tot i. dicit spirabilis.*
 inbakereen, involvere fascis.
 inbalsemen, condire, arte medicare.
 inbeelden: *nich i., concipere animo (of mente), (fals) opinari; sich veel i. sibi aliquid esse videri, sibi placere, arroganter de se sentire, nimiam de se opinionem habere, sublatis animi esse; ingebeeld opinatus.*
 inbeelding, (falsa) opinio, nimia de se opinio, nimia aestimatio sui; *vol i. imaginatus.*
 inbegrip: *met i. van des twee his duobus annumeratis; met i. van de krijgsgesangenem cum captivis; met i. van a te conjungens.*
 inbeitelen, incidere.
 inbeslageming, publicatio, confiscatio (Flor.), ademptio (Tac).
 inbeuren, imponere in aliquid.
 inbesitneming, occupatio, oppressio.
 inbijten, mordere.
 inbinden, (een doek), conglutinare, ligare, * membrana vestire; (*signe hartstochten*) coarctare; (= *nijn toon iets lager stemmen*) verbis minoribus uti (Ov.).
 inblazen, inspirare; (= *influeren*) insuflare, subicere.
 inblijven, manere in.
 inboedel *sic huisraad.*
 inboezemen, injicere, incutere, inspirare.
 inboorling, indigena.
 inboren, figere, insigere; *sich i.; (= doordringen) penetrare.*
 inborst, ingenium, indoles (—is f.).
 inbraak, effractura (Paul. Dig.).
 inbranden, insurare.
 inbreken, irrumpere, introrumpere, fores effringere.
 inbreker, effractorius (Sen.).
 inbrengen, inferre, importare, invehere, ingerere, intro ferre; (*legen iets*) respondere; *geld i. pecuniam inferre.*
 inbrenger (van geld), qui pecuniam intulit.
 inbrauk: *i. maken op violare; i. op violatio (met Gen.).*
 inbrokkelen, interdere; (= *stukwijze doen versloren gaan*) conterere.
 incasseeren, exigere, perséqui, accipere.
 incident, (nova) res (5), casus (4).
 inclinatie, inclinatio, favor, amor.
 incognito, omnibus ignotus, nomen suum dissimulare, * ad privati hominis modum.
 incommodeeren, incommodare.
 incompatibel: *i. met quod conjungi non potest (cum).*
 incompetent, non justus, potestatem non habens (aliquid faciendi).

inconsequent, inconstans, non constans, parum sibi conveniens, sibi repugnans.
 inconsequentie, inconstantia.
 incorrect, vitiosus, mendosus.
 indachtig, memor (—ſis); *niet* i. immemor.
 indagen, citare.
 indammen, coërcere.
 indecent, inhonestus.
 indeelen, partiri, digerere, distribuere, describere, dividere, dispoſere.
 indeeling, partitio, digestio, distributio, descriptio, divisio, dispositio.
 indelicaat, parum verecundus, parum deërus.
 indemnificatie, compensatio, pretium.
 inderdaad, revêre, ennivêre, euidem; *maar* i. ennivêre.
 indenkén, confundere.
 indien, si; *i. niet* nisi, ni, si non, aut-aut; *en* i. quod si; *en* i. *niet* quod nisi, *maar* i. sin, sin autem, si vero; *maar* i. *niet* sin minus; *i. iemand* si quis; *i. ergens* acubi, *i. ergens* heen siquo; *i. ergens* van duan sicunde.
 indienen, tradere; (*een wet*) ferre, promulgare, rogare; *een bevoaar* i. querêiam deferre.
 indiening (*een wet*), promulgatio.
 indigestie, abundantia (Suet.), cruditas.
 indigo, Indicum, color Indicus.
 indijken, aggere includere.
 indirect, circuitione quadam, obliquus.
 indiscreet, immodestus, importunus, intemperans.
 indiscretie, immodestia, importunitas, animus intemperans.
 individu, homo (—nis), forma, corpus (ſis n.); *individuen* homines, homines singuli, res singulae, singula (—oram).
 individualiseeren, communia proprie dicere; * *de menschen* i. * *de singulorum hominum natura* quaerere.
 individualiteit, persona, proprietas, natura propria, indivis (—is f.).
 individueel, proprius, singularis; *nijn* i. karakter *getrouw* *blijven* naturam propriam sequi.
 indoen, imponere, indere, injuere, addere, infundere.
 indolent, iners, lenius.
 indolentie, inertia, lentitudo (—nis f.).
 indompelen, mergere, immergere, intugere.
 indoopen, intugere.
 indraaien, * contorquendo inserere.
 indragen, inferre, importare, intro ferre, invèhère.
 indrijven, intro eogere, intra aliquem locum compellere; (= *inslaan*) adgere in aliquid.
 indringen, irumpere, irruere, perirumpere, penetrare, intrare, invadere, descendere, insidere; (= *binnensdroomen*) influere, infundi; (*ongemerkt*) se insinuare; *op iemand* i. petere aliquem; *dieper in een land* i. interiora alicujus terrae adire; *nich by iemand* i. se obtrudere, se intrudere, se insinuare.
 indringend, importunus.
 indringendheid, importunitas.
 indringer, qui se intrusit.
 indrinken, combibere.
 indrogen, inarescere, siccescere, exsiccescere, contrahi.
 indroppelen, instillare.
 indroppeling, instillatio.
 indruipen *Trans.* instillare, *Intr.* incidere.
 indruisen: *tegen alle vaarheid* i. longesime a vero abesse.

indruk, impulsio, pulsus (4); *een slechten* i. maken offensionem esse; *een goeden* i. maken delectationem esse; *aangenamen indrukken* suaves motiones; *indrukken ontvangen* moveri; *i. maken op* movere, commovere; *een diepen* i. maken permovere, vehementer commovere, alte descendere in pectus; *op iemand een soodanigen* i. maken, dat aliquem ita afflode, ut; *een verschillenden* i. op de menschen maken varie homines afficere; *voor indrukken vatbaar* *nijn* facile commoveri.
 indrukken, imprimere.
 indruksel (*van den voet*), vestigium.
 indruppelen, *niet* indroppelen.
 induiken, mergi, immergi, immergere se.
 industrie, industria, ea negotia quae quaestus causa tractantur
 industrieel, artifex (—icis), opifex (—icis).
 induwen, intrudere, compingere.
 ineenbuigen, incurvare.
 ineendringen, coartare
 ineendrasien, contorquere, intorquere.
 ineendrukken, comprimere.
 ineenduiken, se complicare, se colligere.
 ineengedrongen, compactus (Col.).
 ineenuloopen, confundi.
 ineenachuiven, coartare.
 ineenelaan, compingere, coagmentare.
 ineenemelten, confundi, permisceri; *laten* i. confundere.
 ineenstorten, corrudere.
 ineentrappen, concubare.
 ineenvallen, corrudere, rudere in se, collabi.
 ineenvloeten, confuere, confundi.
 ineenvoegen, componere.
 ineenzinken, collabi.
 inenten, inserere, inoculare.
 inenting, insetio, inoculatio.
 infaam, flagitiosus, turpissimus.
 infamie, infamia, flagitium.
 infanterie, peditatus (4), pedites (—um), exercitus (4) pedester, cohortes (—ium f.), milites (—um); *lichte* i. pedites levis armaturae; *zware* i. pedites gravis armaturae; *tot de* i. behoorende pedester.
 infanterist, pedes (—itis); *i. nijn* pedibus marere, pedibus stipendia facere.
 influisteren, insusurrare, suggerere, subjungere.
 insusiedertje, * bestidla infusoria.
 ingaan, intrare, inire; *ingaaende rechten* portoria (—orum).
 ingang, introitus (4), aditus (4), limen (—nis n.), ostium, janus; *smalle* i. fauces (—ium), *i. vinden*, accipi, probari, aequis (of secundis) aurbus accipi, animum (of animos) movere.
 ingebeeld, opinatus, arrégane.
 ingelegd: *i. werk* emblema (—atis n.); *ingelegde vloer* sectilis pavementum, coactio.
 ingenieur, * architectus militaria, artis muniendi magister.
 ingenomen: *i. nijn met iets* probare aliquid; *met sich zelve* sibi placere.
 ingenomenheid, studium, amor, favor; *i. met iemand aan den dag leggen* alicui favere (of indulgere).
 ingeschapen, *niet* angeboren.
 ingesloten, *niet* inbegrip.
 ingespannen, contentus, intentus.
 ingetogen, modestus.
 ingetogenheid, modestia.
 ingeval, si forte, si
 ingeven (*in den mond*), praebere, ministrare;

(= *inspireeren*) inspirare, afflare, mentem alicui dare (om te ut).
 ingeving, instinctus (4), monitus (4), cogitatio repentina, *zijn eigen i. volgen* suo consilio uti; *door goddelijke i.* divinitus, instinctu divino afflatusque.
 ingewolfs, ex; *i. mo bevel te jubente*, iussu tuo.
 ingewand: *ingewanden*, viscera (—um); (= *dar-men*) intestina (—orum), *adde i.* exta (—orum), (*van geogelle*) gigeria (Petr.).
 ingewandsworm, lumbricus (Cels.); (= *lintworm*) taenia, *ingewandswormen* ventris animalia.
 ingewikkeld (= *moelijk*), involutus, perplexus, tortuosus, difficilis.
 ingeworteld, inveteratus, infixus.
 ingezetene (*van een land*), sessor, incolā; (*van een stad*) incola.
 ingieten, ingerere, infundere, addere.
 inglijden, illabi.
 ingooien, injicere.
 ingraven, demittere.
 ingredienten, res (rerum), species (5) (Macr.).
 ingreep, via, violatio.
 ingriffelen, insculpere.
 ingrijpen (*in de tandem van een rad*), convenire cum; *stond i.* interpellare; *ingrijpende maatregelen nemen* fortioribus remediis uti.
 ingroeten, innasci, inolescere, increlescere (Or.).
 ingroeven, striare.
 inhaken, uno dente alligare; *de kleuven i.* unguis infigere.
 inhakken, incidere, excidere, comminuerere; *op elkander i.* inter se mutuis ictibus concurrere;
 inhalen (*in den loop*), assuqu, (= *binnenhalen*) intro auferre; (= *terugtrekken*) retrahere, retractare; (= *herstellen*) reparare, retrahere; (= *verwelkomen*) prosequi, obviam procedere; *de zeilen i.* contrahere vela.
 inhalig, cupidus, avidus, avarus, suo commode serviens, qui omnia lucri sui causā facit.
 inhaligheid, avaritia, sordes (—ium f.).
 inhaling (*van verlies*), reparatio.
 inham, sinus (4).
 inhangen, 1° Trans. imponere in aliquid, alligare; 2° Intr. inhaerere, inhaerescere.
 inhobben, possidere, obtinere, tenere, habere, potiri; *die woorden hebben veel in verba ista magnam vim habent*; *dat heeft veel in* (= *is zeer moeilijk*) res magnae molis est; *wat heeft dat in?* quid hoc significat? *nis in*.
 inhechten, inserere, immittere, insuere.
 inheemsch, vernaculus, intestinus, domesticus, patrius, indigena, qui apud nos nascitur (*of gignitur*), familiaris.
 inheien, setuā adigere, fistulare.
 inhyachen, intrromittere.
 inhoud (= *lichamelijke i.*), spatium, capacitas, magnitudo (—inis f.), (= *vlakteinhoud*) modus, area; *een i. hebben van patere*; (= *wat zoek in een ezel ens. bevindt*) quae continet aliquid; (*van een geschrift*) argumentum, sententia, summa, epitome, res (rerum); *van degen i.* in hunc modum, hoc exemplo, cuius sententia haec erat; *van denzelfden i.* eadem sententia, iisdem verbis, eodem exemplo, sententiis congruens, eadem ratione.
 inhouden, continere, cohibere, coercere; *zich i.* se continere.
 inhoudsopgave, argumentum, epitome.
 inhouden *nis* inhakken.
 inhuldigen, inaugurare.
 inhuman, inhumanus.

inhumaniteit, inhumanitas.
 inhuren, reconducere (Ulp Dig.).
 initialen, primae literae nominis.
 initiatief, recht van i. jus (juris n.) leges ferendi (*of rogandi*).
 injagen, compellere.
 inkankeren, caneri modo serpere; *een ingekankerde haat* odium inveteratum.
 inkarnaat, rubor roseus.
 inkarnaten, roseus.
 inkasseeren *nis* incasseeren.
 inkeer: *hij is tot i. gekomen*, subit eum poenitentia, tot i. komen respiscere; tot i. brengen reconducere ad virtutem (*of ad officium*).
 inkseeren, devertire; tot i. *zich zelve* i. in se recedere, in secretum pectoris sui redire, descendere in se (Pers.).
 inkelderen, in cella reponere.
 inkopen, incidere, striare.
 inkeping, incisura, striatura.
 inkerkeren, inلودere (in carcerem).
 inkerkering, custodia, vincula (—orum); *iemande i. bevelen* jubere aliquem in carcerem duci.
 inkerven, incidere.
 inkijken, inspicere.
 inklampen, inserere.
 inklafteren, inascendere.
 inkleden, vestire, figurare.
 inkleding, vestitus (4); *aangenams i.* suavitatis orationis.
 inklemmen, comprimere; *ingeklemd zijn* deprehensum esse, retentum et reclusum esse.
 inklimmen, inascendere.
 inklimming, inascensio (Plaut.).
 inkloppen, infigere.
 inkneden, condeperere (Cato).
 inknikken, infringere.
 inknoopen, illigare, implectere; *in het oor knoopen* memorias infigere.
 inkoken, incoquere; (= *door koken verminderen*) decoquere (5. v. ad tertium partem).
 inkomen, 1°. Verbum introire, importari; *daar kan niets van i. fieri* non potest; *inkomende en uitgaande rechten* vectigal (—alis n.) mercibus importandis vel exportandis impositum, 2° Subst. vectigal (—alis n.); *een gering i.* tenue vectigal; *hij heeft een voldoende i.* habet unde vivat; *hij heeft een ruim i.* habet unde commodum vivat; *een vast i.* oplooven statum redditum praestare.
 inkomst, introitus (4); *inkomsten* vectigal (—alis n.), vectigalia (—ium), redditus (4), fructus (4), *iemand de inkomsten van iets toewijzen* alicui aliquid attribuire; *de uitgaven zijn hooger dan de inkomsten* redditum impendia exsuperant.
 inkoop, emptio; (*voor de keuken*) obsonatus (4) *inkoopen voor de keuken doen* obsonari.
 inkoopen, emere, coemere, comparare.
 inkoopsprijs, pretium emptoris (*of rei emptae*); *ik verkoop het tegen i.* quanti emi reddo.
 inkorten, contrahere, detrudere, arradere; (*eene rede*) in angustum cogere; *nie korten*.
 inkrijgen, accipere; *ik kan het er niet i.* immittere non possum.
 inkrimpen, contrahere.
 inkruipen, irrepere.
 inkt, atramentum (librarium of scriptorium).
 inktoker, atramentarium (Vulg. Exech. 9. 2).
 inktvisch, sepiā, loligo (—inis f.).
 inktvlek, atramenti macula.
 inkwartieren, collocare, *de soldaten i.* militas per hospitia disponere, militibus hospitia in oppidis

praestare; *ingekwartierde soldaten* milites tecto recepti.
 inkwartiering, milites in hospitia divisi; *wij krigen* i. milites tectis recipere debemus, *ik heb* i. milites hospitio meo utantur.
 inladen, imponere in (*met Acc.*).
 inlander, *niet* inboorling.
 inlandsch, *niet* inheemsch.
 inlассchen, inserere, interponere.
 inlассching, interpositio.
 inlaten (= *binnenlaten*), intromittere, admittere; (= *achterlaten*) relinquare; *sich* i. *met iets de-* scendere ad aliquid, implicari aliqua re; *sich met iemand* i. rem habere cum aliquo.
 inlating, admissus (4) (Pall.).
 inleg, erānus (Plin.), sors (—rtis f.).
 inlegeren, collocare; *niet* ook inkwartieren.
 inlęgering, *niet* inkwartiering.
 inleggeld, *niet* inleg.
 inleggen, imponere; (= *inmaken*), condere, recondere, componere (Col.), (*met sout*) condire; *een bezetting in een stad leggen* praesidium in oppido ponere of collocare; *ingelegd werk* opus (—ris n.) intestinum, emblemā (—rtis n.); (= *monaich*) opus musivum; *een ingelegde vloer* pavimentum tessellatum; *eer met iets* i. laudem sibi parere aliqua re; *de ranken* i. sarmenta in terram defigere.
 inlegger (= *maker van ingelegd werk*) intestinarus (Cod. Th. 18. 4. 2.).
 inleiden (= *binnenleiden*), introducere, inducere; *een geschilpunt* i. instituere quaestionem; *een aanklacht* i. instruere (of adornare) accusationem.
 inleiding (*van een redevoering, gedicht enz.*), introitus (4), exordium, prooemium.
 inleveren, tradere.
 inlichten, erudire, docere, edocere; *iemand aangaande iets* i. alicui alicujus rei fontem aperire.
 inlichting; *inlichtingen geven*, *niet* inlichten.
 inliggen, jacere in.
 inlijmen, ² glutinas inserere.
 inlijven, adjungere, adjicere, in provinciam redigere.
 inlijving, adjectio.
 inlokken, illicere in, pertrahere in.
 inloodsen, adigere in portum.
 inloopen, intrare, intro currere, accurrere, currere in; (= *invaren of inrijden*) invehi, pervahi, decurrere; (= *invloeden*) influere, effundi, se effundere.
 inlossen, redimere.
 inlossing, redemptio.
 inluisteren, insurrare, subjicere.
 inmaken, condire.
 inmanen, exigere.
 inmenen, immiscere, intermiscere, admiscere, intextere; *sich* i. se interponere, intervenire.
 inmenging (= *tusschenkomst*), interventio.
 inmetaelen, muro seipere, parietibus includere; *iets in den muur metaelen* inserere aliquid parieti.
 inmiddele, interim, interea.
 innasien, insuere; *een boek* i. conglutinare librum.
 innemen, capere, expugnare; (= *binnen halen*) intro auferre; (*een geneesmiddel*) sumere, bibere, accipere; (= *in huis nemen*) recipere; (*een lading*) imponere (in navem), tollere navi (of in navem); (= *beslaan, bezitten*) occupare; (= *bekoren*) capere, delinire.
 innemend, gratus, suavis, blandus, venustus.
 innemendheid, suavis, venustus.
 inneming, occupatio, expugnatio; *na de* i. *der stad* urbe capta.

innen, exigere, accipere, recipere.
 innerlijk, 1°. Adj. animi; 2°. Subst. animus; 3°. Adv. intus.
 innig, infimus; *een innige vriend* conjunctissimus; *innige omhelzing* artior complexus (4); *de innigste vriendschap* familiaritas summa; *innige liefde* amor summus (of singularia); *op het innigste met iemand verbonden zijn* conjunctissime cum aliquo vivere.
 innigheid, ardor animi.
 inning, exactio.
 innogeten, percipere, colligere.
 inpakken, colligere, componere, imponere; *waren* i. merces in fasciculos colligare.
 inpakking, impositio, collectio.
 inpassen, 1°. Trans. aptare, inserere; 2°. Intr. apte convenire.
 inpeperen; *iemand iets* i. aliquid insigne facere alicui (Ter).
 inpersen, comprimere, * inserere et comprimere.
 inplaatsen, indere, imponere.
 inplanten, inserere (—sevi); (= *door de opvoeding bijbrengen*) inserere, animo infigere.
 inploegen, inarare (Cato).
 inpompen, infundere; (= *in het geheugen prenten*) memoriae infigere.
 inpoten, ponere.
 inprenten, infigere, memoriae infigere, inculcare.
 inprieken, pungere, impungere.
 inproppen, inserere.
 inquisiteur, quaestor.
 inquisitie, * quaestio de fide Christiana habita, * quaestores fidei Christianae.
 inraspen, irrudere (Cato).
 inregen; *het regent in aqua ex imbris* perpluit; *tectum pluvium recipit*, tectum imbres transmittit.
 inrooken; *het vuur onder de asch* i. ignem obducto cinere sopire.
 inrennen, effuso cursu intrare.
 inrichten, constituere, instituere, ordinare, temperare, dispensare, describere, dispoñere, instruere; *i. naar accommodare ad*; *nieuw* i. renovare; *het zoo* i. *dat* facere ut.
 inrichting, constitutio, institutio, descriptio, dispositio, ordinatio, designatio, instituta ratio, consilium, lex (legis f.), mos (moris, m.), consuetudo (—nis f.), apparatus (4), suppellex (—lectilis f.); *den staat een betere* i. *geven* rempublicam melioribus temperare institutis et legibus; *het is een veldadige* i. *der natuur*, *dat salubriter a natura institutum est*, ut; *dere* i. hoc.
 inrijden, equo (of curra) invehi.
 inrijgen, vincere.
 inroepen, invocare, implorare.
 inrollen, involvere.
 inruilen, mutare, permutare, commutare, reparare (Hor.).
 inruimen, cedere, concedere.
 inrukken, intrare, introire, ingredi, invadere.
 insoeken, infundere.
 inscheppen, in navem (of naves) imponere; *sich* i. consendere classem; *ik scheep wij in naar Sicilië* conscendo ut transmittam in Siciliam.
 inscheppen, haurire; (= *inplanten*) ingigere, rugenerare.
 inscherpen, animo infigere.
 inscheuren, *niet* scheuren.
 inschieten (= *stukschieten*), perfringere; *het leven er bij* i. vitam perdere.
 inschikkelijk, facilis, indulgens.
 inschikkelijkheid, facilitas, indulgentia, obsequium.

inschikken (= *inwilligen*), indulgere.
 inschrijven, conscribere, ascribere, referre in tabulas, nomen inferre; *sich laten* i. nomen dare (of profiteri).
 inschrijving, inscriptio nominis, collatio pecuniae (of stipis); *een* i. *openen* pecuniam (of stipem) colligere.
 inschroeven, * contorquendo insigere.
 inschudden, ingerere.
 inschuiven, immittere, inserere; (*iemand*) supponere.
 insect, insectum, bestidla.
 insectenkunde, * entomologia.
 insgelijke, item, itidem, et ipso.
 insinuatie, criminatio.
 insinueren: *sich bij iemand* i. se insinuaré in aliquis familiaritatem.
 inslaan, sigere, insigere, desigere, adigere; *de klauwen in iets slaan* unguis imprimere (of injicere) alicui rei, (*diep*) unguis immergere in aliquid; *iemand de hersens* i. comminueré alicui caput, *een weg* i. iter dirigere; *den Appischen weg* i. via Appia proficisci; *de bliksem sloeg in het huis* domus tacta (of icta of percussa est) fulmine (of de coelo); *ik geloof dat de bliksem ergens ingeslagen is* credo aliquid tactum esse de coelo; *de bliksem is op vele plaatsen ingeslagen* tacta sunt de coelo multa; *koopvaaren* i. merces commere (of comparare); *de ziekte is ingeslagen* morbus intus penetrauit.
 inslag (bij het weven), subitimen (= *itis m.*); (*van een bloed*) * replicata pars (= *rtis f.*).
 inslapen, obdormiscere, in somnum labi, somno opprimi, somno sopiri; *voor altijd* i. somno sopiri sempiterno; *bij iets* i. indormire alicui rei; (= *verslurwen*) elanguescere, reit-gescere, doen i. (= *sorgeloos maken*) negligenter reddere, in soordiam vertere.
 inslepen, intro trahere, rapere, trahere.
 inslikken, devorare, absorbere.
 inslingeren, jaculari in, abicere intra.
 inslokken, devorare.
 inslorpen, absorbere.
 insluimeren, zie inslapen.
 insluipen, irrepere, subrepere, illabi.
 insluiten, claudere, concludere, includere, circumcludere, intercludere, cingere, (*eens stad*) circumseclere, circumvallare, circummunire, obsidione claudere (of premere), operibus cingere, operibus claudere omnique commatu privare; (*een brief*) jungere, adjungere, conjungere, implicare, in eandem fasciculum addere, = *onder iets begripen*) comprehendere, conjungere, accensere; *u ingesloten te conjungere*; (*Intr.*) in iets sluiten, convenire in aliquid.
 insluiting, inclusio, (= *blokkade*) conclusio, circumsessio, circumunitio.
 inslurpen, absorbere.
 insmelten (= *vereenigen met*), confundere cum; (= *kleiner worden*) minui.
 insmeren, perungere, inungere.
 insmijten, injicere, conjicere; (= *stuksmijten*) saxis confringere.
 insnijden, incidere, insecare, secare, scalpere, caelare.
 insnijding, incisura; *bladen met insnijdingen* folia incisa; *een insnijding in iets maken* insecare aliquid.
 insnuiven, spiritu ducere (of haurire).
 insolent, insolens.
 insolentie, insolentia.

insolvent: i. *zijn* non esse solvendo.
 inspannen, jungere curru (of ad plaustrum of ad aratrum), carpento subungere, vehiculum parare; (*zijne krachten*) contendere, intendere; *sich* i. conari, niti, aniti, animo conniti.
 inspanning, contentio, intentio, sudor, labor; *i. kosten positum esse in labore*; *zonder eenige* i. sine ullo labore; *een afkeer hebben van* i. cogitandi laborem fugere.
 inspecteeren, inspicere.
 inspecteur, custos (= *ödis*), inspector (Jct).
 inspectie, recognitio.
 inspectiereis: *een* i. *maken* circumire loca, recognoscere loca.
 inspraak: *de* i. *van zijn hart volgen* se misericordem praebere; *de* i. *van zijn gevoelen volgen* a recta conscientia non discedere.
 inspreken: *moed* i. animum verbis addere, confirmare aliquid.
 inspringen, insilire, se immittere.
 inspuiten, vehemensiter intus compellere.
 insputing, injectio (Caur).
 instaan: *voor iets* i. praestare aliquid; *voor iemand* i. intercedere pro aliquo, sponsoresse pro aliquo.
 installatie wordt omschreven door magistratum inire.
 installeren, inaugurare; *geïnstalleerd worden* magistratum inire.
 instampen, intrudere; (= *inspreken*) memoriae insigere, inculcare.
 instandhouding, conservatio.
 instantelijk, etiam atque etiam.
 instantie, judicium; *ter hoogster* i. veroordeeld worden, condemnari a magistratu adversus quem nulla provocatio est.
 instappen, conscendere, inscendere in; (= *introden*) ingredi.
 insteken, inserere, desigere; *in de schede steken* condere; *in den sak steken* servare in lacinia; *geld in den sak steken* (= *tot zich nemen*), pecuniam in loculos demittere, (= *geld stelen*) pecuniam avertere.
 instellen, instituere; *mich* i. (= *beginnen*) incipere.
 insteller, qui instituit.
 instelling, institutum.
 instemmen: i. *met* assentiri, astipulari (*beide met Dat.*), andire (aliquem); *niet* i. *met* dissentire a.
 instemming, assensio.
 instevenen, intrare.
 instijgen, inscendere in, conscendere; (= *neder dalen in*) se immittere in, descendere in.
 instinct, naturalis sensus (4), natura; *bij* i. naturalis sensu, duce natura sua.
 instinctmatig, naturalis; *Ade.* naturalis sensu, duce natura sua.
 instippen, intingere.
 instooten, intrudere.
 instoppen, infarcire.
 instormen, irruere.
 instorten, concidere, procidere, ruere, corruere, collabi, prolabi, procumbere, considere; *dreigen in te storten* ruinam minari, in ruinam primum esse.
 instorting, ruina, casus (4), labes (= *is f.*).
 instrooien, inspergere.
 instroomen, influere, effundi in, se effundere in; (*van een menschenmenigte*) conflere in.
 instructie (= *onderricht*), disciplina, institutio; (= *bevel*) praeceptum, mandata (= *orum*); (= *ge-*

rechtelijk onderzoek cognitio; *rechter van i. cognitor*.

instructief, utilis.

instruereen: een proces i. cognoscere causam.

instrument, instrumentum, orgaan; ijsuren instrumenten ferramenta (—orum); *instrumenten ** supellex (—lectilis f.).

instrumentaal: instrumentale muziek cantus (4) nervorum et tibiarum; *i. concert* symphonia; *vooraaf om i. concert* vocum nervorumque cantus (4).

insturen, introducere.

insult, contumelia.

insultueeren, insultare (alicui of aliquem), *contumeliam facere* (met Dat.).

intappen, infundere.

*inteekeenaar, ** emptorem libri se profitens (of professor).

*inteekeensu, ** nomen profiteri; *op een boek i. ** emptorem libri se profiteri.

*inteekening; er zal een i. geopend worden ** emturi invitabuntur ut nomen profiteantur; *de i. is geopend tot het einde van Juni ** emturi nomina profiteri poterunt usque ad finem mensis Junii.

*inteekeelijst, ** index (—icis) eorum qui nomina profecti sunt.

integendeel, contra, e contrario.

*integreerend: een i. deel ** pars (—rtis f.) ad totum necessaria; *een i. bestanddeel van iets* mīnuten in nervis alienis rei inhaerere.

intellectueel, animi, cogitationis; intellectuele vermogens vires (—um f.) ingenii

intelligent, intelligens.

intendant, cellarius, custos (—odie), procurator.

interdict, interdictum.

interen, sortem mīndere.

interessant, delectationis plenus.

interest, fenus (—oris m.), usura; *een kleins i. usura levior*; *hoogte i. usura gravior*; *i. op i. (of samengestelde i.) renovatio* singulorum annorum, annuicium; *i. op i. rakenen* renovare fenus in singulos annos; *geld op i. geven* pecuniam dare fenori, pecuniam apud aliquem occupare; *geld op i. hebben* pecuniam in fenore habere, *geld tegen i. opnemen* pecuniam fenore sumere of mutuari.

intengelen, cohibere, frenare, refrenare.

intiem, intimus.

intijds, ad tempus, in tempore, temperi.

intimiteit, familiaritas.

intocht, introitus (4); *ingressus* (4); *zegepralende i. triumphus, ovatio*; *een zegepralende i. houden* triumphante urbem inire, triumphum agere per urbem, victorem invēhi in urbem.

intoemen, frenare, refrenare, cohibere.

intrappen, conculcare; *de deur i. fores* confringere pulsando pedibus

intrede, introitus (4); *bij zijne i. in het leven* inuentu aetate.

intreden, introire, intrare, inire, ingrēdi in, accēdere ad.

intrek: zijn i. nemen devertēre (of deverti) ad (of apud)

introkken, intro trahere (of rapere), *pertrahere*; (= *samentrekken*) contrahere; (= *afschaffen*) tollere, *abolere*, *abolere*; (= *herroepen*) revocare, *retractare*; (= *betrekken*) involvère, *implicare*; (= *doen deelnamen*) associare in societatem; (= *zijn i. nemen*) devertēre (of deverti) ad (of apud), *migrare in, immigrare in*.

intrekking (van een wet), *abolitio, sublatio*.

intrigant, serendae in alios invidiae artifex (—i-

cis (Tac.); *fallacias componendi* (of clandestina consilia struendi) *callidus artifex*.

intrige, fallacia, dolus, callidum consilium, artificium, intrigen smeden fallacias facere (of fingere), *consilia clandestina conquirere, dare operam* consiliis clandestinis, *multa machineri, tegen iemand fallaciam in aliquem intendere; een fijne i. fallacia astuta*.

introduceeren, introduceere ad, intromittere in cubiculum alicujus, *deducere ad, aditum* patellacere alicui ad.

intusachen, interea, interim, tantisper, dum haec geruntur; (= oohler) sed, tamen, sed tamen, tamen nihilominus.

inval in een land, *irruptio, incursio; een i. doen* irruptionem facere, *irrumperen*, (= *plotselinge gedachte*) (repentina) *cogitatio*; (= *hou mol*) dictum, *verstandige i. callidum inventum, wonderlijke i. mirum inventum, mire dictum, ik krijg een i. mihi aliquid in mentem venit; iemand op een i. brengen* ad cogitationem aliquem deducere; *dus i. van Cato* illud Catonia.

invallen, cadere in; (= inatorten) vis inatorten; (= *in de gedachte komen*) *subire, accurrere, in mentem venire; (= tussen beiden komen) intervenire; (= aanvangen) incedere, oboriri, ingruere; (= vernagere of insinken) labi, recedere; (= binnendringen) se inferre, inferri, penetrare*.

invaren, intrare.

inventaris, inventarium (Ulp. dig.), *repertorium* (Ulp. dig.); (= *aanzijge benoetigheden van een winkel, fabriek enz*) *instrumentum, enthesa* (Jct.).

inventariseeren, in inventario inscribere.

invitatie, invitatio.

inviteeren, invitare.

invlechten, intexere, subtexere, implectere, admiscere.

invlieden, sagā petere.

invliegen, involare, introire.

invlieten, influere.

invlijen, indere, imponere, injungere.

invloed, 1° van zaken: vis (f), *effectus* (4), *efficientia, appulsus* (4), *momentum, auctoritas; uitwendige invloeden* res externae; *i. hebben* ad rem pertinere, *aliquid momentā (of ponderis) habere, aliquid conferre; mede i. hebben* incurere; *i. hebben op iets* pertinere ad, *valere ad, conducere* alicui rei (of ad aliquid); *i. hebben op iemand, movere* (of commovere) aliquem; *grooten i. hebben* magnam vim habere, *multum valere* (of posse), *magnam momentum habere, multum interesse* ad; *een onderkenbaven i. hebben* nimium quantum valere; *een veldadigen i. hebben* juvare, *adjuvare*, *prodesse, conducere, salutarem esse, utilem esse; een schadelijken i. hebben* nocere, *noxium esse, damnosum esse; een verderfelijken i. hebben* perniciosum esse, *pestiferum esse; een verzoakkenden i. hebben* op infirmare;

2° van personen: vis, momentum, auctoritas, amplitudo (his f.), *gratia, opes* (—um f.); *door iemand i. opera* (of beneficio) *alicujus; mijn persoonlijke i. mea auctoritas* (of gratia), *opes meae, potentia mea; i. hebben* gratia (of opibus) *validum esse, opibus potentem esse* (of valere); *i. hebben op iemand* apud aliquem *potentem esse* (of auctoritatem habere); *grooten i. hebben* op iemand *multum auctoritate* (of gratia) *valere* apud aliquem; *i. krijgen* gratiam (of opes of potentiam) *consequi; i. krijgen* op iemand *gratiam inire* apud aliquem, *multum gratia* apud aliquem *valere incipere; onder iemand i. staan* alicujus *voluntati* (of arbitrio) *parere*.

invloedrijk, magni momenti, magnae auctoritatis.
 invloesien, inducere; *laten invloesien* (d. v. in een brief) inserere, injicere, inferre, mentionem injicere.
 invluchten, fuga petere.
 invoegen, injungere, inserere, insigere, indere, immittere, demittere, includere; (*in een brief enz.*) inserere, inqueere, inferre, includere, mentionem injicere.
 invoer, invection; *vrije i. van wijn potestas importandi vinum; de i. van wijn is bij hen verboden vinum ad se importari non sinunt.*
 invoeren (d. v. koopwaren) invehere, importare; (= *laten optreden*) inducere; (*een genootschap*) inducere, introducere; (*een wet*) constituere, facere.
 invoering, inductio, introductio.
 involgen, obssequi (*met Dat.*).
 invorderen, exigere, perséqui.
 invordering, exactio.
 invreten, erodere; *invretend* erodens, septicus (Plin.); (= *oorderfelijk*) vorax.
 invullen, implere.
 inwaarts, introversus, introrsum; i. gebogen introrsus replicatus.
 inwachten, manere dum aliquis assequi possit.
 inwateren; *de muur water in aqua penetrat in murum.*
 inwendig, interior, intestinus; *Adv.* intus, intrinsecus, interius, introrsum.
 inwentelen, intro volvere.
 inwerken (= *invloeden*), intextere; (= *invloed uit oefenen*) pertinere ad, momentum habere ad; (= *in het geheugen brengen*) memoriae insigere.
 inwerking, in invloed.
 inwerpen, injicere, conjicere; *met steenen i. saxia caedendo confringere.*
 inweven, intextere.
 inwijden (een tempel), dedicare, inaugurare; (*in een geheim*) initiare, admittere et recipere, inducere, imbuere, instituere, erudire ad, instituere et erudire ad; *niet in de plannen ingewijd worden ab interioribus consiliis segregari.*
 inwijding (van een tempel) dedicatio, consecratio; (*in een geheim*) initialementa (=orum).
 inwijdingsrede, * oratio inauguralis.
 inwikkelen, involvere, obvolvère, implicare, amicare, colligare.
 inwilligen, consentire (*met Dat.*), annuere, concedere; *niet i. adversari; de voorstellen i. conditiones accipere.*
 inwilliging, venia, consensio; *met uwe i. te consentiente.*
 inwinnen: berichten i. cognoscere, explorare, mittere qui rem cognoscat; berichten i. bij iemand percontari ab (of ex) aliquo; *het verlies weder i. damnum compensare (of sarcire, rescire of restitueren).*
 inwoekeren, cancri modo serpere.
 inwonen, inesse, insidere.

inwoner, incola, habitator; (= *huurder*) inquilinus; *inwoners* incolae, qui incolunt, homines, multitudo (—*Inis f.*): (= *burgers*) cives; *dit land heeft vele inwoners* haec regio multos alit homines; *inwoners van een dorp* pagani, vicani, *van een eiland* insulani, *van een walgewest* provinciales.
 inwoning: *de stad mijner i.* urbs quam habito.
 inwoonster, incola; (= *burgers*) civis (—*is*).
 inwortelen, coalescere, inveterascere; *laten i. foverè, alere; ingeworteld* inveteratus.
 inwrijven, inficere, conficere.
 inwringen, intorquere.
 inzage, inspectio.
 inzagen, (serra) incidere.
 inzakken (= *instorten*), concidere; *in de week* *meuw i.* altitudine et mollitia nivis hauriri.
 inzamelen, percipere.
 inzameling, perceptio, *sie collecta.*
 inzeapen, sapone illindere.
 inzegenen, consecrare, inaugurare.
 inzegening, consecratio.
 inzeilen, intrare.
 inzenden, mittere, intromittere.
 inzender, qui misit.
 inzet, quantum in medium confertur (Suet), (*in een loterij*) sortis (—*rtis f.*).
 inzetten, imponere, ponere, inserere, indere; (= *aannaemen*) assuere; *de tanden er i.* dentes injicere; *valsche tanden i.* dentes alienos inserere; (*bij het spel*) in medium conferre; (*bij verkoop*): *hy heeft den tuin ingezet* primus licitatus est hortum.
 inzetting, institutum.
 inzicht, intelligentia, perspicientia; (= *oordeel*) iudicium; *hy heeft andere inzichten* videt aliud; *naar uw i.* te iudice; (= *plan*) consilium.
 inzien, inspicere, aspiciere, cognoscere, adire; (= *begrijpen*) perspicere, intelligere, agnoscere; *ik zie het niet in* non video, non apparet, non liquet, obscurum mihi est.
 inzinken, considere.
 inzinking, lapsus (4).
 inzitten, insidere.
 inzonderheid, praesertim, imprimis, maxime.
 inzouten, salire, sale conspergere, sale condire, sale macerare, sale indurare, sale asservare, in muria servare; *stink i.* sale obruere; *het i.* saleura.
 insouting, saleura.
 inzuigen, sugere, bibere, imbibere.
 inzwachtelen, fasciis vincire.
 inzwelgen, glutire (Plaut.), haurire, absorbere; (*iete drooge*) devorare.
 inzwemmen, innatere.
 inzweven, involare.
 ironie, ironia, dissimulatio.
 ironisch, ironice.
 isabelkleurig, gilvus.
 ivoor, ebur (—*bris n.*).
 ivoren, eburneus.

J.

Ja, ita, ita est, est ita ut dicis, sic est, ita dico, ita plane, ita enimvero, recte, certe, vero, verum, etiam, sane, sane quidem. Ook wordt het dikwijls uitgedrukt door de herhaling van het woord, waarmede gevraagd is, d. v. zult gij komen? ja, veniens? veniam. Clitipho is hier geweest. Alleen? Ja, Clitipho huc adiit. Solus? Solus; moet gij mij hebben? ja, mene vis? te; ik zeg ja

ajo, affirmo; gij zegt ja, doch ik neem tu ais, ego nego; antwoord ja of neen responde aut etiam aut non; ik kan met ja en met neen antwoorden nunc ac rursus respondere possum; op iets ja zeggen in alique re assentiri, aliquid affirmare; op alles ja zeggen omnia assentiri; ja zelfs quin etiam, imo, imo vero, atque etiam.
 jaar, annus, annum tempus, anni spatium; van

- die j. hornotinus, hornus; een half j. semestre spatium, sex menses; een geheel j. annus totus; na verloop van een j. anno interjecto; in het laatste van het j. extremo anno; alle jaren (of j. uit j. in) singulis annis, quotannis; in den loop van het j. anno vertente; om het andere j. alterno quoque anno; om de drie jaren tertio quoque anno; het is een j. geleden, dat annus est, quum (of postquam); een tijd van twee jaren ens. bini-um ens.; een j. oud unum annum natus, anniculus; een j. durend annuus; twee j. oud duos annos natus, bimus; drie j. oud tres annos natus, trimus, drie j. durend trium annorum, trienni, vier j. oud quatuor annos natus, quadri-mus; vijf j. oud quinque annos natus, quinquen-nis, hij is in zijn tiende j. decimum annum agit; iemand van die jaren homo ea aetate (of id aetatis); de jaren der kindheid anni pueriles; de beste jaren flos aetatis; in de beste jaren syn in-tegra aetate esse, in ipso aetatis flore (of robore) esse, met de jaren aetate, addita aetate, addito tempore, tempore procedente; een man van jaren homo provectoris aetatis, een man van middelbare jaren vir aetatis mediae; het geheele j. durend perennis.*
- jaarboeken, annales (—ium m.); de j. der ge-schiedenis monumenta rerum gestarum.*
- jaarfeest, dies (5) natalis.*
- jaargang: de 4de j. van het tijdschrift * libelli anni quarti.*
- jaargeld, annua (—orum), annuum, merces (—edis f.) annua; iemand een j. van 500.000 zesterlien geven offerre alicui in singulos annos quingena ses-tertia.*
- jaargetijde, tempus (—bris n.) anni; de vier jaar-gezeiten quatuor anni tempora, commutationes temporum quadripartitae.*
- jaarkring, cursus (4) annuus.*
- jaarlijk, quotannis, singulis annis; j. gevierd wordend sollemnis.*
- jaarlijkach, annuus, anniversarius, sollemnis, quo-tannis constitutus, quotannis renovatus.*
- jaarloon, nie jaargeld.*
- jaarmarkt, mercatus (4).*
- jaarrekening (van een koopman), * rationes annuae.*
- jaartelling, computatio annorum.*
- jabroer, assessor.*
- jacht, 1° (= vervolging) venatio, venatus (4), insectatio; tot de j. behoorend venaticus, venato-ritus; op de j. zijnde in venando occupatus, op de j. zijn in venatione esse, venari; op de j. gaan venatum ire (of proficisc), dikwijls op de j. gaan multum esse in venationibus, venandi studiosum esse; met iemand op de j. gaan aliquem venantem comitari, j. maken op venari, captare, insectari, insistere, sequi, conectari, aetari; zich van de j. generen venando ali; morgen gaat de j. open * cras venari licebit; de j. is gesloten * venari non amplius licet; op die plaats is vrije j. * eo loco cuius venari licet; dat is de privaleve j. van den koning * hoc loco nulli nisi regi venari licet; 2° (= de jagers om de honden) canes et venantes; 3° (= snelzuiend vaartuig) celox (—ōcis f.); 4° (= haast) festinatio; j. maken festinare, pro-perare.*
- jachten (= voortdrijven, tot haast aansporen), urgere; (= zich haasten) festinare, properare.*
- jachtgeschreeuw, venantium voces.*
- jachtgeweer, * venantis telum.*
- jachtgezel, socius (venationis).*
- jachtgodin, Dea venatrix, Diana.*
- jachthond, canis (—is o.) venaticus.*
- jachthoorn, cornu (venatorium).*
- jachthuis, * domus saluarii, * domus quae est venantium receptaculum.*
- jachtig, festinus, praepropus.*
- jachtkleed, vestis (—is f.) venatoria.*
- jachtkunst, * res venatoria.*
- jachtnet, plaga, cassis (—is m.).*
- jachtpaard, equus venaticus.*
- jachtpartij, venatio.*
- jachtelot, turris quae est receptaculum venantium.*
- jachtaeneuw, densae nives.*
- jachtpaaiet, venabulum.*
- jachtstoet, venantium caterva.*
- jachtterm, * venantium verbum; om een j. te gebruiken, * ut venantium verbo utar.*
- jachtijd, * tempus (—bris n.) venandi.*
- jachttuig, instrumentum venatorium.*
- jachtveld, * regio ubi aliquis venatur.*
- jachtvermaak, venatoria voluptas.*
- jachtwagen, * rheda venatoria.*
- jachtwet, * lex (legis f.) venationis faciundae.*
- jachtwezen, * res (5) venatoria; hij is bij het j. aangesteld * saluarius ascriptus est.*
- jagen (= op de jacht zijn), venari; (= drijven) agere, agitare, pellere; (ergens uit) j. expellere, ejicere, exigere, op de vlucht j. fugare, nitoen jagen discurrere, discutere, iemand een m. door het hart j. cultrum in corde alicujus deagere; zijn geld door de keel j. fortunas suas abigurrere; de pols jaagt pulsus arteriae est citatus, (= zich haasten) festinare, properare; (= snel rijden) equo admisso veli, citato cursu ferri, door de stad j. pervolare urbem; het j. venatio, venatus (4).*
- jager, venator; jagers venatores, venantes; j. van beroep quem venatus alit; een hartstoechtelijk j. venandi studio insignis.*
- jageres, venatrix (—icis).*
- jagerstaal, * sermo (—ōnis m.) venatorius; om een woord uit de j. te gebruiken ut venantium verbo utar.*
- jakhais, * canis (—is) aureus.*
- jaloersch, nemulus (alicujus op iemand), invidus, zelotypus (Quint), j. zijn aemulari, invidere, amara stimulis agitari, zelotypum esse; niet j. zijn op een vrouw de uxoris pudicitia minus cur-osum esse, j. worden invidere incipere, zelotypum esse incipere; j. maken amantis animam in soli-citudinem suspicionemque adducere, alicui movere invidiam.*
- jaloerschheid, } aemulatio, invidia, zelotypia
(Phn), sollicitudo suspicioque*
- jaloerij, } amantis.*
- jambe, iambus.*
- jam mer, miseria; jammeren mala (—orum), aerum-nae; het is j. dolendum est; het is j., dat perin-commode accidit quod, doleo quod, id mihi vehe-menter dolet (met Acc. o. Inf.); het is j. dat hij gestorven is * mors ejus dolenda est; het is j. van het geld * dolenda est jactura pecuniae.*
- jammeren, lamentari, ejulare; j. over deplorare, deffere, miserari, commiserari.*
- jammerlijk, miserabilis, miser; Adv. misere, foede.*
- janhagel, infima plebs (—bis f.), faex (faecis f.) populi.*
- janken, ululare.*
- Januari, mensis (—is m.) Januarius.*
- japon, palla.*
- jarig (= een jaar oud), anniculus; (= zijn ver-jaardag vierend) ik ben van daag j. hodie dies meus natalis est.*

jas, amiculum, paenula.
 jasmijn, * jasmium.
 iaspis, iaspis (—idis f.).
 iaspisagaat, iaspachates.
 iaspisachtig, iaspideus.
 jawoord: *het j. geven*, annuere.
 jegen, erga, adversus, in *In sommige gevallen wordt het door den Gen. uitgedrukt*
 jeneverstruik, juniperus (f.) (Phu.).
 jeugd, juvenus (—utis f.) pueritia, adolescentia, prima aetas, aetas, aetas integræ, aetas juvenilis.
 jeugdig, juvenilis, puerilis; *uit jeugdige hechten- nigheden zondigen setate labi*.
 jeuken, prurire, formicare, verminare; *mijn voor- hoofd jeukt* frons prurit (Cals.); *mijn oor jeukt* auris verminat (Mart.); *mijne huid j. ontis formi- cat* (of prurit); *mijne vuisden j. mij* (om of op *losteelzaam*) gestuut pigni; *het j. prurigo* (—inis f.), pruritus (4), formicatio.
 jeukte, prurigo (—inis f.), pruritus (4), formicatio.
 jicht, arthritis (—idis f.) (Vitr.), morbus articu- laris, dolor artuum (of articulorum), *j. in de han- den* chiroagra; *j. in de voeten* podagra, *j. in de knien* dolor genuum; *door j. gepiaagd zij jichtig*.
 jichtig, arthriticus, chirogricus, podagricus.
 jichtkoliek, * colica arthritica.
 jooker, agitator (eig. een wagenmonner bij de wedrennen).
 jodenlijm, bitumen (—inis n.).
 jok, nie scherts.
 jong, A. Adj. 1°. *Psid. a* (van *monnen*) parvus, parvulus, infans, puer, puella, adolescentulus, ado- lescent, juvenis; *de jonge Marius* Marius filius, *j. een schoom* florens aetate formaque; *meer j. dan oud* adolescentiae propior; *nog zeer j. plane* puer, peradolescentulus, *een jonge man* adolescens, juvenis, (= *jong gehuwde*) novus maritus; *een jonge vrouw* mulier (—ëris) florens aetate, (= *jonge echtgenoot*) nova nupta, uxor (—ëris) florens aetate; *jonge heer* puer; *jonge jufvrouw* puella; *jonge lieden* adolescentes, juvenes; *hij is daartoe nog te j.* aetas ejus non maturus est huius rei; *hij is j. getrouwd* ille adolescens (of juvenis) duxit uxorem; *j. gevend, oud* gedaan in tenëris consuescere multum est; *j. geboren* recens natus.
 b) (van *dieren*) novellus, pullus met een Adj., b. v. *j. hoer* pullus gallinaceus, *j. guard* pullus equinus; (van *dieren uit het honden- en katten geslacht*) catulus met *ten*, tropisch ook van *andere dieren*, b. v. *j. schaap* catulus ovis, *jonge haas* catulus lepdis, *jonge stier* juvenens; *jonge koe* juvenca.
 c) (van *boomen*) novellus.
 d) (van *andere zaken*) novus, novellus, recens.
 2°. Compar. jonger junior, minor (of inferior) aetate, annis inferior, aetate posterior, minor natu; *viele jaren jonger* multis annis minor; *jonger dan tien jaren* minor decem annis, minor decem annos natus, *nich jonger* maken minorem natu se esse fingere; (= *later*) posterior, recentior;
 3°. Superl. jongste (natu) minimus; *de jongste van de nonen* minimas natu e filiis; (= *laatste*) novissimus, recentissimus; *de jongste dag* dies (5) qui dabit exitu terras, dies novissima of summa.
 B. Subst. pullus, catulus, fetus (4), partus (4), subiles (—is f.); *weinig jongen* baren paucas gignere; *meer dan één j. baren* multiplices fetus procreare; *levende jongen* barend viviparus (App.); *zoo de ouden zongen*, piepen de jongen a bove majori discit arare minor.
 jongeling, adolescens, (—tis) juvenis (—is), puer.
 jongelingschap, adolescentes, juvenes.
 jongelingsjaren, adolescentia, juvenus (—ntis

f.), aetas pubes (—aris), flos (—ëris m.) aetatis.
 jongen, 1°. Subst. puer; 2°. Verbum letus edere, parere.
 jongetje, puertulus.
 jonggezel, caelebs (—ibis), integer, qui omni matrimonio se abstinet; *j. blijven* omni matrimo- nio se abstinere.
 jonge: van j. of, a puero (pueria), ab adolescentia.
 jonker, puer nobilis, nobilissimus puer, vir nobi- lissimus.
 jonkheid, juvenus (—ntis f.).
 jonkman, adolescens (—ntis), juvenis (—is).
 jonkvrouw, virgo (—inis) nobilis.
 jonkvrouwelijk, virginalis, virginens.
 journaal, commentarii diurni, ephemeris (—idis f.), commentarii, libelli, aeta (—orum) diurna, adversaria (—orum).
 joviaal, jucundus.
 jovialiteit, jucunditas.
 jabel, clamor laetus, clamoris alacritas, exclama- tio (secunda).
 jubelen, laetos tollere clamores.
 jubelfeest, * festi dies laetissimi.
 jubilaria, * senex sacra semiascularia faciona.
 nacht, * corium Russicum rubrum, praedurum co- rium Russorum (Tac.).
 juffer, virgo (—inis).
 jufferschap, virginis.
 juffertje, virginula (Sen.).
 juichen, gaudio (of laetitia) exultare, gaudio tri- umphare, ovare, bacchari.
 juist, Adj., exactus, subtilis, aptus, ipso; *een juiste blik* certa acies (5); Adv., *j. dezelfde* idem ipso; *hij was j. aangekomen* commodum advenerat; *ik weet dat niet j.* hanc rem non diligenter teneo, *j. van pas* peropportuno, *j. hij is ipso*, *j. dezelfde* idem; *j. daarom* en ipso de causa, *j. hedem* hoc ipso die, *j. toen* eo ipso tempore, *j. daar* ibidem, *ibi* potissimum, *j. nu* nunc istum, nunc quam ma- ximo, *j. daarendaan* indidem, *j. daarheen* eodem; *j. de 1ste Januari* ipsae Kalendae Januariae, *dat is j.* ical ik wensch istud ipsum desidero; *waarom word ik j. daartoe uitgekoren?* * cur ego potis- simum destinor? *men behoef j.* niet rijk te zijn * non utique divitem esse oportet; *j. niet groot* hand ita magnus; *j. niet oerrol* parum (of non nimis) honeste; *dat nu j. niet*, maar imo, imo vero, imo enimvero.
 juistheid, subtilitas, diligentia, certa manus (4); *met j.* subtiliter, diligenter, certa manu, certa luminum acie, certo, pro certo.
 juk, jugum; *onder het j.* laten doorgaan sub jugum mittere; *het j. afschudden* jugum servile a cervi- cibus dejicere, vindicare se in libertatem; *zich krommen onder het j.* jugum accipere.
 jukbeen, os (—ossis n.) jugale.
 juli, mensis Julius.
 juni, mensis Junius.
 juridisch, juridicus; *om een juridische uitdruk- king te gebruiken* ut iuriconsalorum verbo utar.
 jurisdictia, jurisdictio; *tot iemand j. behooren* sub alienas jus et jurisdictionem subijunctum esse.
 jurist, iuriconsultus, juris peritus.
 justeren, probare; *gejusteerde geldstukken* probi nummi.
 justitie, iustitia, jurisdictio, iudices; *departement van j.* * rei iudicariae cura.
 justitiawesen, * res iudicaria.
 juttemia: *zels tot St. Juttemia uitstellen*, ad Ka- lendas Graecas aliquid deferre.
 juweel, gemma; *met juweelen bezet* gemmatus.
 juwelier, gemmarius (Inscr.), anularius.

K.

Kaai, crepido (—inis f.).
 kaaiman, crocodilus.
 kaak, mala, maxilla (Suet.), gena, bucca; *ingeval-
len kaken* mulae labentes, genae lapsae, malae
 macilentae, genae concavae; *uit de kaken des
doods reddon* ab interitu retrahere; (= *schand-
paal*) *iets aan de k. stellen* perstringere aliquid.
 kaal, calvus, glaber; (= *bladerloos*) nudus foliis;
kale plek calvitium.
 kaalheid, calvities (5).
 kaalkop, calvus, pilis defectus; *een k. met een
pruijk* calvus comatus.
 kaam, macor.
 kaamachtig, mucidos; *k. worden* mucidum esse
 incipere, mucescere.
 kaap, promontorium.
 kaapvaart, * praedatio maritima, piratica.
 kaar, piscina lignea.
 kaarde, pecten (—inis m.).
 kaarden, pectere, carminare, cardere (Plaat.), *het
k. carminatio*.
 kaars, cerasus, candēla, lumen (—inis m.).
 kaarsenmaker, qui candēlas sebat, * qui ceraso
 fundit.
 kaarslicht, cereorum (of candelarum) lumen
 (—inis n.).
 kaarsmeor, sebum.
 kaart (= *landkaart*), tabula (geographica), regio
 in tabula (of in membrana of in charta) depicta;
 atlas (4) (d. v. Germaniae) depictus; (= *speel-
kaart*) * pagina; *k. spelen* * pagina ludere; (= *stuk
dik papier*) charta, *iemand de k. leggen* * ex
 pagina conjicere de aliquo sorte futura; *iemand
in de k. kijken* secreta aliquis speculari.
 kaartenblad, * pagina.
 kaartenhuis, * casa pagina aedificata (sic Hor.
 Sat. II. 8. 247).
 kaartje, chartula; (= *visitekaartje*) * charta salu-
 tatrix (—ois); *die kaartjes wijgeeft* locarius (Mart.).
 kaartpapier, * charta crassior.
 kaartspel, * lusus (4) paginarum.
 kaartspeler, * qui pagina ludit (of solet ludere).
 kaas, caseus.
 kaasje, caseulus.
 kaasjeskruid, malva
 knatsbaan, sphaeristerium (Plin.).
 kaatsbal, pila lusoria (of paganica).
 kabbelen, leniter sonare.
 kabel, funis (—is m.), remulus, ora, rudens
 (—ntis); *er is een kink in den k. gekomen* aliquid
 obstat.
 kabeljauw, cailarias (Plin.), * gadus morhua (Linn.).
 kabinet (= *klein kamertje*), aethēa, oubietlum
 secretum; (van een vorst) sanatorium (Plin.),
 consistorium (Cod. Just.); *in het k. beraadslagen*
 secreta consilia agitare; *een blik in de kabinetten*
willen slaan principum secreta rimari; *even groot
in het veld als in het k. rei militaris peritus*,
 nec minus civitatis regendae; (= *verzameling van
kostbaarheden*) thesaurus; *k. van schilderijen* pin-
 cothēa; (= *kleerentast*) vestiarium (Plin.); (= *de
ministers*) * principis consilium secretum.
 kabinetje, aethēa (Plin.).
 kabinetbesluit, mandatum principis.
 kabinetschrijven, epistola principis.
 kabinetsstuk, opus (—ēris m.) summo artificio factum.

kabriolet, cisium.
 kachel, focus, fornax (—ois f.); *de k. schijnt
sterk af* fornaci ignis anhelat.
 kadaster, agrorum divisio et commentarii.
 kadastreren, in agrorum commentarios referre.
 kadet, * puer qui ad militiam publice informatur.
 kaf, palea, acus (—ōris n.).
 kajuit, diaeta.
 kajuitwachter, diaetarius (Ulp. Dig.).
 kak, sterous (—ōris n.).
 kakebeen, maxilla.
 kakelen, gracillare; (= *snappen*) blaterare.
 kakken, cacare.
 kakketo, * paittaeus oristatus (Linn.).
 kalamijnsteen, cadmia.
 kalefaten, reficere.
 kalender, fasti.
 kales, rheda.
 kalf, vitulus, vitula; (= *veekalf*) hinnuleus; *van
een k. vitulins*; *met een anders k. ploegen* alte-
 rius ingenio uti; *een nuchter k. vitulus recens*
 natus; *op St. Jutmis als de kalen op het ijs
dansen* (d. v. nocht) Kalendis Graecis; *den put
dampen, als het k. verdronken is* mortuis auxi-
 lium afferre.
 kalfsoogen, oculi eminentes.
 kaliber, magnitudo (—inis f.), amplitudo (—inis
 f.), modus.
 kalif, * Chalifus.
 kalifaat, * chalfetus (4).
 kalk, calx (—ois f.); *ongebuschte k. calx viva*;
gebuischte k. calx extincta (of macerata); *k. be-
slaan* calcem temperare; *k. branden* calcem coquere.
 kalkaarde, * terra calcaria.
 kalkachtig, * calci similis, * calcis plenus.
 kalkbak, mortarium (Vitr.).
 kalkbrander, calcarius (Cato).
 kalkbranderij, calcaria (Amm.).
 kalken, * calco macerare.
 kalkgat, lacus (4).
 kalkgroef, calcaria.
 kalkhoudend, * calcis plenus.
 kalkmortel, sic mortel.
 kalkoen, gallus Indicus.
 kalkoensche hen, gallina Indica.
 kalkoven, calcaria (Amm.).
 kalkpot, fidelis.
 kalksteen, lapis (—idis m.) calcarius, gleba calnis.
 kalligraaf, scribeudi artifex (—ois).
 kalm, aequus, tranquillus, quietus, mollis, sedatus.
 kalnte, animus aequus, animi aequitas, sedatus
 animus, pax (paci f.), quies (—ōtis f.), tranquil-
 litas, *tot k. komen* conquiescere.
 kalmus, acōros (Cels.), calamus odoratus (of aro-
 maticus).
 kalot, pileus.
 kalven, vitalum parere.
 kam, pecten (—inis m.); (van een haan) crista,
 juba; (= *weverstam*) pecten; *allen over één k.
scheren* omnes uno ordine habere, omnes eadem
 pertica tractare (Plin. Ep.).
 kameel, camēlus; (= *dromedaris*) camelus dromas
 (—ōdis); *van kameelen* camelinus.
 kameeldrijver, camelarius (Dig.).
 kameelpardel, camelopardālia (—is f.).
 kameleon, * laerta chamaeleon (Linn.); (= *listige*

veinsaar) Proteus, omnium rerum simulator et dissimulatur.

kameior, cubicularia (Inscr.), ornatix (—icis), vestiplica, vastispica.

kamer, conclave (—is m.), dineta; (= slaapkamer) cubiculum; *zijn k. houden* cubiculo se tenere; *kamers verhuur* meritoria facere (Jct.); (*van het hart*) ventriculus.

kamerraad, socius, comes (—itis), consors (—rtis), contubernalis, commilito (—onis), condiscipulus.

kamerdienaar, cubicularius.

kamerheer, cubicali praepositus; *kamerheeren officia* (—orum) admissionis (Suet.).

kamerhuur, merces (—dis f.).

kamerling, eunuchus.

kamerjke, callula, zotheca, perparvum cubiculum.

kamfer, * camphora.

kamille, chamæmélon (Plin.), anthemis (—idis f.) (Plin.), leucanthemum (Plin.).

kamisool, * thorax (—acis m.) lanens.

kammen, pectore; *het haar naar achteren k. capillos a fronte contra naturam retroagere.*

kammossel, pecten (—inis m.).

kamp (= strijd), certamen (—inis m.); *den k. gewonnen geven* victum manus dare; (= legerplaats) castra (—orum).

kampeeren, sub pelibus durare (of contineri), tendere, op straat k. manere inter vicos (of vias).

kampen, dertare, contendere, luctari.

kamperfoelie, perilymenus? (Plin.); * lonicera caprifolium (Linn.).

kampgevecht, certamen (—inis m.).

kampioen, pugator.

kampplaats, locus certaminis.

kampstryd, certamen (—inis m.).

kampvechter, pugator.

kamrad, tympanum dentatum.

kamvormig, pectini similis.

kan, cantharus, hirnea, guttus, vas (vasis m.); *het onderste uit de k. willen hebben* nimis cupidum esse.

kanaal, fossa; (*overdekt*) specus (4), canalis (—is m.), fretum, euripus, alveus (manu factus); *ik heb het uit een goed k. vernomen* certo comperi.

kanariëvogel, * fringilla Canaria (Linn.).

kandelaar, candelabrum, lychnuchus.

kaneel, cinnamum, cinnamomum (Ov.); *van k. cinnamomus*, cinnamomus (Aus.).

kaneelboom, frutex (—icis m.) cinnamomi (Plin.).

kanker, cancer (Cels.), carcinoma (—atis m.); *het is een invallende k. cancri modo serpit; gelyk een k. velut tabes; den k. nienigden* vitiosas partes excicare.

kankerschtig, carcinomati similis; cancerations (Veget.); *k. gewas* carcinodes (—is m.) (Plin.).

kanon, * tormentum (bellicum), machina muralis (Plin.); *kanonnen in batterij stellen* * tormenta disponere; *aan k. laden* * pulverem cum globo in tormentum indere; *aan k. afschieten* * globum mittere (of emittere); (= richtmoer) canva (—onis m.) (Eecl.), * corpus (—oris) literarum sanctorum of divinarum.

kanoniek, * canonicus.

kanoniseeren, * in sanctorum numerum referre.

kanonnier, * miles (—itis) tormentarius.

kanonnade, † tels tormentis missa.

kanonnik, * canonicus.

kanonshot, * tormenti iotus (4), fragor bellici tormenti, * iotus tormento adactus; *door een k. doorboren* tormenti iotu perfodere.

kanonskogel, * globus ferreus (tormento missus),

* tulum tormento missum.

kans, spes (5), opportunitas, alea; *twee kanssen duplex* (—icis) spes; *de kanssen van vrede en oorlog* belli et pacis rationes; *de k. is gekeerd* fortuna mutata est; *de k. is verkeken* spe decidi; *ik heb veel k.* magna spes me tenet; *ik heb geen k. daarop id* nulla habeo in spe; *er is k. op vrede* pax est in spe; *met gelyke k.* aequa parte.

kansrekening, * computatio spei.

kansel, suggestus (4).

kanselarij, tabularium.

kanselarijstijl, * genus (—oris m.) scribendi in curia et sub principum usitatum.

kanselier, * cancellarius.

kanselrede, * oratio de suggesta sacro habita (of habenda).

kanselredenaar, * orator a sacris.

kanselwespreekendheid, * ars (artis) oratoris a sacris.

kant, 1° Subst. (= zijde) latus (—oris m.); *van (of aan) dezen (dien) k.* ab hac (illa) parte; *van alle kanten* undique; *aan den eenen k.* — aan den anderen k. hinc-illinc, ab hac parte — ab illa parte; *naar alle kanten* quoquoversus, in omnes partes, in quamque partem; *aan den anderen k.* rursus; *naar beide kanten* utroque; *naar verschillende kanten* in varias partes; *aan beide kanten* utrobique; *naar den tegenovergestelden k.* in contrariam partem; *naar geen van beide kanten* in neutram partem, neutro; *naar den k. van de stad* ad urbem versus; *van twee kanten* aanvallen bipartito sigis inferre; *aan den k. van de Sequani* a Sequanis; *van vaders k.* a patre, paterna stirpe, paterno genere; *ik van mijnen k.* ego contra; *van mijnen k.* (bij Subst.) meus; *wonder eenig voordeel van mijnen k.* sine ullo emolumento meo; *aan den k. van ab;* *aan dezen k.* van eis, oitra; *aan geen k.* van trans, ultra; *de smalle k.* culter; *iets op zijn k. zetten* aliquid in cultro collocare; *het staat op zijn k.* jam res inclinat; *van k. maken, me doden;* *het raakt k.* noch wel plane absurdum est, (= geraad aan kleederen) * texta (—orum) reticulata;

2° Adj. k. en klaar ab omni parte absolutus, plane paratus.

kantelen (= omvoeden), vertere; (= dreigen omvallen) labare.

kantig, sic hoekig.

kanton, pagus.

kantonneeren, sic inkwartieren.

kantonnementen, hospitia (—orum); *de soldaten in hunne k.* milites per hospitia dispositi.

kantonrechter, pedaneus iudex (—icis) (Jot.).

kantoor, * tabularium (mercatoris).

kantoorbediende, * mercatoris scriba.

kantteekening, cernula miniata (Cic. Att. 16. 11. 1.) * verba margini scripta; *kantteekeningen maken* cernula miniata aliquid notare, * aliquid margini scribere.

kanunuk, * canonicus.

kap (= hoofdedeksel), palliolum (Ov.); (*van een mantel*) ocellus.

kapel (= vinder), papilio (—onis m.); (= tempestijf) scellum; (= vereeniging van muzikanten) symphoniaci.

kapelaan, * capellanus.

kapelmeester, * symphoniacorum magister.

kapen, naves capere (of intercapere); (= rooven) rapere.

kaper, * praedo (—onis) maritimus cum mandatis missus.

kaperbrief, * literas et mandata praedonis maritimi.
 kapitaal, caput (—itis n.), eors (—rtis f.), vivum, pecunia, pecuniae, nummi, summa, pecunia credita, creditum, pecunia debita, debitum, aes (neria n.) alienum, een dood k. pecuniae otiosae (of vaenae); *zijn k. aanspreken* sortem minuire, destrahere de vivo; *de rente bij het k. voegen* usuram perscribere; (*Ady.*) praeclarus; *kapitale letters* literas majusculas.
 kapitaliseeren: *de rente k. usuram perscribere*.
 kapitalist, fenerator.
 kapiteel, capitulum (Vitr.).
 kapitein, centurio (—ōnis), ordinis dux (ducis).
 kapitoel, capitulum.
 kapittel (= hoofdstuk), caput (—itis n.); (= *geestelyke vergadering*) * conventus (4) canonicorum, * collegium canonicorum.
 kapitulatie, conditiones dedendae urbis, *eene k. sluiten* arma per pactionem tradere, certis conditionibus hosti tradi; *na de k. der stad* post urbem deditam.
 kapituleeren, de conditionibus tractare, arma conditione pondere; *op dezelfde voorwaarden k. eadem* deditis conditione uti.
 kapje, galericulum.
 kapoen, capo (—ōnis), altitudo (Juv.).
 kapoene, castrare.
 kapotjas, paenula.
 kappen (= *optooven*), comere; (= *afhouwen*) incidere, abscidere, praecidere, amputare.
 kapper, tonsor, capitis et capillorum concinnator, cosmētā.
 kapsel, comptus (4), ornatus (4) comae; *zij draagt een fraai k. coma* ejus pulchre compta est.
 kapucijner, * monachus paenulatus.
 ker, carrus, carrum, vehiculum, plaustrum.
 karaat, siligna.
 karabijn, * elopetum equestre.
 karabinier, * equus (—itis) gravioris armaturae scilopeto armatus.
 karaf, * lagēna crystallina.
 karakter (= *gemoedsbestaan*), ingenium, mores (—um n.), indoles (—is f.), indoles animi ingenique, natura et mores, ingenium ac mores; *hemminlijk k. jucunditas naturae; edel k. ingenium liberale; inschikkelijk k. mores faciles; verheven k. animus magnus (of exelsus of altus); onbestendig k. ingenium mobile; een zacht k. mite ingenium; ismande k. goed voorstellen (op het tooneel)* alicujus personam praeclare in scena agere; *kenmerkend k. proprium; vastheid van k. firmitas animi; hij heeft een standvastig k. gravi animo (of constanti)* est; *een gebrek in zijn k. morum vitium; een bijzonder k. (van iets) proprietates; (= letterteekenen) nota; karakters* literarum notae.
 karakteriseeren, notare, designare, describere, alioquin naturam certis describere signis.
 karakteriseering, descriptio, morum notatio.
 karakteristiek, penitus insitus moribus, alioquin naturae consentaneus, singularis, proprius, insignis.
 karakterloos, infirmus, inconstans, leviss, mutabilis, mobilis, varius, varius et mutabilis.
 karakterloosheid, infirmitas, animus infirmus, inconstans, levitas, mutabilitas, ingenium mobile, animus varius, vanum ingenium.
 karaktermatig, alioquin naturae consentaneus.
 karakterchildering, ethologia (Quint.).
 karaktertrek, virtus (—utis f.) (of vitium) moribus penitus insita (of insitum), proprium.
 karavaan, * societas mercatorum una iter facien-

tium, commentus (4); (= *menigte*) multitudo (—inis f.).
 karavaneerai, * statio.
 karbonade, * costa.
 karbonkel, carbunculus.
 kardemom, cardamomum.
 kardinaal, * cardinalis, * purpuratus pontificis Romani, * episcopus cardinalis.
 kardinaalshoed, * tiara cardinalis.
 kardoes, zie patroon.
 karig, malignus, restrictus, parvus; *k. in woorden* *zijn* raro et perpaucā loqui.
 karigheid, malignitas.
 karmeliet, * (monachus) Carmelita.
 karmijn, ocreum.
 karmozijn, coccineus color.
 karmozijnen, coccineus.
 karsen, butyrum facere.
 karnemelk, * lac (—otis n.) unde butyrum dehaustum est; lac serosum.
 karonje, exœtra.
 karos, pilentum.
 karper, cyprinus, * cyprinus carpio.
 kerteldarm, cœlon (Plin.).
 kartelen (= *stremmen*), otagulari.
 karton, * charta crassior.
 karwats, tergum (Plaut.).
 kas, theca nummaria, arca (nummaria), pecunia collecta; (*van een voorst*) fiscus; (= *staatskas*) aerarium; *goed bij k. zijn* pecuniam habere; *alecht bij k. zijn* imparatum esse a pecunia, nummos numeratos non habere.
 kasboek, codex (—itis m.) accepti et expensi.
 kassier, arcarius (J Ct.).
 kast, armarium, arca, capsa, cista; (= *boekenkast*) bibliotheca, librarium; (= *kleerkast*) vestiarium (Plin.); (= *etenskast*) armarium promptuarium.
 kastje, sornium, capsula, cistula.
 kastanje (= boom), castanea; (= vrucht) nux (nucis f.) castanea, castanea; *hij laat de kat de kastanjes uit het vuur halen* effugium reperire querit alterius malo.
 kastanjeboschje, castanetum.
 kastanjehruin, spadix, badius.
 kaste, genus (—ūs n.), corpus (—ūs n.).
 kasteel, castellum, arx (—is f.), turris (—is f.), domus (4 f.) regia, *kasteelen in de lucht bouwen* sibi somnia fingere.
 kasteelhewoner, castellanus.
 kastelein (= slotvoogd), castelli (of arcis) praefectus; (= waard) caupo (—ōnis), dominus caupone.
 kasteleines (= waardin), caupones, domina caupone.
 kastenmaker, lignarius (faber), intestinarius (J Ct. van lateren tijd).
 kastjden, castigare.
 kastjding, castigatio.
 kastoer, villi fibrini.
 kastoren, fibrinus.
 kasuaris, * struthio casuaris.
 kasuifel, * vestis liturgica.
 kat, felis (—is f.); *jonge k. catulus felis; wilde k. felis fera; zij leven als katten en honden* * quotidia rixantur; *het is geen k. om zonder handschoenen aan te raken (of zij is een k.)* fenum habet in cornu, puella aspera et dura est; *de k. uit den doorn kijken* eventum expectare; *hij knijpt de k. in het donker* vicia sua callide occultat; *bij nacht zijn alle katten grauwo* nocte latent mendae, vitiisque ignoscitur omni (Or.); *k. in den zak*

kooppen * rem vilem magno emere; van een k. felinus.

katachtig, * feli similis; (Adv.) felium modo.

katafalk, solium, in quo corpus mortuum jacet.

katalogus, index (—iois m.), tabula; k. van een verkoopijng tabula anctionaria.

katarrh, destillatio, epiphora, catarrhus (CAur.).

katarrhaal, * catarrhalis; katarrhale koorts destillatio ac febricula, * febris catarrhans.

katastrophe, catastrophā (Petr.), exitus (4), oessus (4).

katechisant, catechumēnus (Eccl.).

katechisatie, catechēsis (Eccl.).

katechisceren, catechizare (Eccl.).

katechiseermeeester, catechista (Hier. Ep.).

katechismus, catechismus (Eccl.).

katégorie, *nie* categoriæ.

kater, catus (Pall.), felis (—is) mas (maris).

katern, * plagulae junctæ.

katheter, cathēdra.

kathedraal, * aedes (—is f.) cathedralis.

katholicismus, fides (5) (of doctrina) catholica.

katholiek, 1° Adj. catholicus (Eccl.), k. worden * doctrinam catholicam amplecti; 2° Subst. homo (—inis) catholicus.

katje (= jonge kat), catulus felis; (aan boomen) iulus (Plin.).

katoen, lintum Indicum, xylum, byssus (App.), sindon (—onis f.); van k. byssinus (App.).

katoenboom, xylon (Plin.), gossypinus (Plin.).

katoenen, byssinus (App.).

katrol, trochlea.

katrolschijf, orbiculus.

kattengewacht, genus (—ūs m.) felinum.

katterig, k. zijn hesterne crapula semisomnum et grave esse.

katterigheid, crapulae gravēdo (—inis f.).

katuil, asio (—ōnis m.) (Plin.), bubo (—ōnis m.) (Plin.).

kauw, graculus.

kauwen, mandēre, manducare.

kazerne, castra (—orum).

kazerneeren, * in unum aedificium conjungere.

keel, guttur (—ūs m.), jugulum, fauces (—ium f.), gula, (van vogels) guttur, ingluvies (5) (Plin.), de k. afsnijden jugulare; bij de k. grijpen fauces alioquin invadere; *niet* de k. afsnijden necare fauces, praesequare sibi gulam, iemand het mes op de k. setten faucibus premere alioquin; een groote k. openetten maxima voce clamare, altum clamorem tollere; daar is mij iets in de verkeerde k. gescheen aliquid in arteriam (asperam) spiritu trahente decidit (of lapsus est); door de k. jagen in gulam condere (Plin.), per gulam transmittere (Quint.), abligurare.

keelband, spira (Juv.).

keelgat, gula.

keelontsteking, { angina, synanche (CAur.).

keelziekte, {

keep, arena, linea, incisa.

keer, conversio, commutatio; een gunstigen k. nemen in melius verti, in meliorem statum converti; een anderen k. nemen aliter cadere, alio se flectere; één k. semel, twee k. bis enz.; voor den eersten k. enz. primum, iterum, tertium enz.; dat was de eerste keer dat tum primum factum est, ut; voor den laatste k. postremum, ultimum; een anderen k. (= op een anderen tijd) alias; voor dezen k. nune; in één k. uno tempore; in één k. nildrinken uno potu (of uno impetu) epotare; te k. gaan obistere, resistere.

keeren, 1° Trans. (= omwenden) vertēre, convertere; naar toe k. advertēre, obvertere; alles het onderste boven k. omnia turbare et miscere; (= afwenden of tegenhouden) avertēre; zich k. (= zich wenden) se convertēre; ik weet mij niet te k. of te wenden quo me vertam nescio; 2° Intr. se convertēre; (= terugkeeren) reverti; alles is ten beste gekeerd omnia in melius mutata sunt.

keerkring, circulus, orbi (—is m.), circulus tropicus; tusschen de keerkringen galogen sub sole positus, kreeftsk. circulus solstitialis; steenbokskeerkring circulus brumalis.

keerkringsgewassen, teporis arbores.

keerkringsklimaat, tepores (—um), calores (—um).

keerkringeland, regio sub sole posita.

keerpunt, cardo (—inis m.).

keerszijde, pars (—rtis f.) aversa; men moet ook op de k. van de zaak leeten * etiam ratio habenda est eorum, quae contra rem dici possunt.

keeshond, canis Islandicus.

keet (= zoutkost), * officina salaria.

kaffen, gannire; het k. gannitus (4).

kegel, conus.

kegelen, * conis ludere.

kegelanode, * sectio conica.

kegelspel, * eonorum lusus (4).

kegelvlak, * superficies (5) con.

kegelvormig, * cono similis, * conicus, * in cono formam redactus, * in cono modum erectus.

kegelvorm, * cono forma.

kei, siler (—iois m.), lapis (—idis m.) silox (of siliceus), saxum siliceum.

keizer, imperator, Caesar (—āris), Augustus, princeps (—cipis).

keizerin, uxor (—oris) imperatoria, uxor principis.

keizerlijk, imperatorius, imperialis (Ulp. Dig.).

(Dikwijls wordt het ook door den Gen. imperatoris vertaald).

keizerskroon, * aspitis insigne (—is m.) imperatorium.

kelder, hypogaeum concameratum; (= wijnkelder) doliarium; (= voorraadkamer) cella (doch deze was bij de ouden boven in het huis).

keldergat, cellae spiraculum.

keldermeester, cellarius.

kelen, jugularo.

kalk (= drinkbek), calix (—iois m.), calathus, poculum; den k. van het lijdē tot den bodem toe ledigen exantlare omnes labores; (= bloemkelk) calyx (—iois m.), doliolum.

kelkje, caliculus.

kemel, *nie* kameel.

kemelshaar, * pili camelini.

kemelsharen, * ex pilis camelinis contextus.

kemphaan, gallus pugnator (Plin.).

kenbaar, notabilis, insignis, conspicuus; k. maken manifestare, insignire, signare, notare.

kenmerk, signum, nota, indicium, insigne (—is m.), proprium, proprium et peculiare.

kenmerken: zich k. insignem esse, conspicuum esse, a ceteris differre; kenmerkend karakter proprium.

kennelijk, Adj. manifestus; *nie* ook kenbaar; Adv. door apparet; b. v. hij is k. bedroefd apparet eum maestum esse.

kennen, novisse, cognovisse, cognitum habere, alioquin rei notitiam habere (of tenere), didicisse, vidisse, tenere, intelligere; *leren* k. noscere, cognoscere, degustare, (van een slachte tijde) pati; Philippus had de Atheneren als zijne verbliffendste vijanden *leren* k. Philippus Athenienses infestissi-

- mos passus erat; *nader leeren k.* propius noscēre (of cognoscēre), propius inspicēre; *iemand iets leeren k.* docēre aliquem aliquid; *toevallig leeren k.* incidēre in aliquem; *elkander leeren k.* se inter se noscēre; *naauwkeurig k.* penitus nosse, pulcre callēre; *niet k.* non nosse, ignorare, nescire, alicujus faciem ignorare, aliquis mihi est ignotus; *ik wil hem niet k.* nolo eum nosse videri; *kent gij wel iemand die estae quisquam qui videatur; (= herkennen)* agnoscēre, cognoscere, noscitur; (= raadplegen) consulēre, prae se ferre.
- kenn**, peritus, intelligens, eruditus, *zich voor een k. van iets uitgeven* scientiam alicujus rei simulare (of profiteri).
- kennersblik**, oculi eruditi, acumen (—inis m.) argutum iudicis.
- kennis** (van iets), notitia, notio, intelligentia, cognitio, prudentia, *veel k. hebben van iets* peritissimum esse alicujus rei, *van iets k. dragen* de aliqua re cognovisse, *gren k. van iets dragen* ignorare aliquid, *van iets k. krygen* certiorum fieri alicujus rei, *k. geven* certiorum facēre, admonēre; *van iets k. nemen* cognoscēre aliquid, *theoretische k.* ratio; *practische k.* peritia, (= wetenschap, kundigheden) (rerum) cognitio (of scientia), wetenschappelyke k. literarum scientia, doctrina, eruditio, disciplina, studia (—orum), literae, artes (—iam f.), *zonder k. literarum experts* (—itia), rerum rudis, omnis eruditiois expert, *met veel k.* praecleara eruditione atque doctrina ornatus; (= bewustzijn) *hij is buiten k.* sensu caret; *woeder tot zijn k. komen* ad sensum sui redire, respiciēre *k. maken met iemand* cognoscēre aliquem; *hy is een k. van mij* mihi notus est; *een goede k. familiaria*; *kennisson en vriendschap* noti et amici, *een nieuw k.* modo cognitus; *een oude k.* vetustissimus familiaris; *hij is een oude k. van mij* usus mihi vetus et consuetudo cum eo intercedit; *nieuwe kennisson maken* * plures cognoscēre.
- kennisgeving**, renunciatio; (*algemeen*) pronuntiatio.
- kennismaking**: *de eerste k.* primo congressio; *nadere k.* interior familiaritas, cognitio.
- kennineming**: *na nauwkeurige k.* re bene explorata
- kenschetzen**, repraesentare.
- kenteeken**, indicium, nota, signum, vestigium.
- kenteekenen** *nie* kenmerken.
- kenvermogen**, iudicium, intelligentia.
- kerf**, crenas.
- kerk**, aedes (—is f.) sacra; *naar de kerk gaan* * sacra publica adire; (= godsdienstige bijeenkomst) * coetus (4) sacer, sacra (—orum) publica; (= kerkgenootschap) ecclesia; *de Christelijke k.* Christianorum ecclesia.
- kerkambt**, officium ecclesiasticum (Eecl.).
- kerkban**, sacrificiorum interdictio, excommunicatio, anathema (—itis n.); *in den k. doen* sacrificia interdēre alicui, * excommunicare, * anathematizare; *van den k. onthaffen* ad sacra rursus admittēre, * anathemate solvēre.
- kerkbezoek**, sacrorum usus (4) (of door omschrijving met sacris publicis adesse).
- kerkbouw**, * aedis sacrae edificatio.
- kerkboek**, * aerarium ecclesiasticum.
- kerkelijk**, ecclesiasticus (Eecl.) of door den Gen. ecclesiae; *kerkelijke staat* * terrae sub dominationem regiam summi pontificis subjectae; *k. recht* jus (juris n.) canonicum.
- kerker** *nie* gevangenis.
- kerkeraad**, * senatus (4) ecclesiasticus.
- kerkganger**, * qui sacris publicis adest; *hij is een vlijtig k.* raro a sacris publicis adest.
- kerkgenootschap**, * societas ecclesiastica.
- kerkgezang**, * cantus (4) ecclesiasticus.
- kerk hervorming**, * Reformatio ecclesiae Christianae
- kerkhof**, locus publicus funeribus destinatus, sepulcratum, coemeterium (Eecl.), polyandron (Eecl.).
- kerklating**, * latinitas scriptorum ecclesiasticorum.
- kerkroof**, sacrilegium, * expilatio aedis sacrae.
- kerkroover**, sacrilegus, * expilator aedis sacrae.
- kerksch**, * qui raro adest a sacris publicis
- kerkschender**, sacrilegus.
- kerkschennis**, sacrilegium.
- kerktoren**, * turris (—is f.) aedi sacrae imposita.
- kerknul**, otus (Plin.).
- kerkvader**, * scriptor vetus (—oris) rerum ecclesiasticarum, * pater ecclesiae qui dicitur.
- kerkvergadering**, * concilium ecclesiasticum.
- kerkvisitatie**, * paroeciarum obitus (4).
- kermen**, queri, lamentari, gemēre.
- kermis**, mercatus (4).
- kermisgast**, qui ad mercatum venit.
- kern** (van vruchten), nucleus, granum, semen (—inis m.), medulla, os (ossis m.), ligamentum; (= druivenpit) vinaceus, nucleus, (= het binnenste) nucleus, centrum (Plin.); (= het hardste of beste van iets) nucleus, flos (—oris m.), robar (oris n.), robora (—um), nervi, sanguis (—inis m.), viscera (—um); *de k. der ruiters* robur (of validissimi) equitum; *de k. van een boek* summa libri.
- kernachtig**, nervosus, robustus, gravis; *zijn kernachtige rede* ejus nervi in dicendo.
- kernachtigheid**, robur (—oris m.).
- kernhout**, os (ossis m.) arboris, ligamentum firmissimum.
- kernloos**, sine osse natus.
- kernspreuk**, sententia gravissima.
- kerntroepen**, robur (—oris m.) exercitus.
- kers** (= vrucht), cerdium, (= kruid) lepidium (Col.), silybrium, nasturtium.
- kerseboom**, cerisus (f.).
- kersepit**, os (ossis m.) cerasi.
- kerspel**, paroecia (Eecl.).
- kerstavond**, * vespas is qui praecedit diem natalem Jesu Christi.
- kerstboom**, * abietis arbor (oris f.) die festo Christi nati donis et luminibus distincta atque ornata.
- kerstdag**, { * dies (5) natalis Jesu Christi.
- kerstfeest**, {
- kerstversch**, *Ajd. en Adv.* recens.
- kervel**, caerefolium (Plin.), scandix (—ois f.) (Plin.), paederos (—otis m.) (Plin.), chaerephyllon (Col.); *dolla k.* cicuta.
- kerven**, incidēre.
- ketel**, alenum, cortina, cucuma (Petr.); (= mengvat) crater (—oris m.).
- keten**, catēna: — *halsketen* catēna, torques (—is m. en f.); *ketenen* vincula (—orum); *de ketenen verbreken* se in libertatem vindicare, jugum exuere.
- ketenen**, catenare.
- ketter**, haereticus (Eecl.).
- ketterij**, haerēsis (—is f.) (Eecl.).
- ketting**, *nie* koten; *gouden k.* circulus auri.
- kettingbreuk**, * fractio continua.
- kettingbrug**, pons (—ntis m.) ferreis catēnis junctus.
- kettinghond**, canis (—is) catenarius.
- keuken**, culina; *de k. desorgen* coenam parare; *een schrale k.* sobria mensa; *hij houdt van een goede k.* amat lautam coenam; *tot de k. behoorende* coquinaris.

- keukengereedschap, supellex (—lectilis f.) culinaria, culinarum instrumenta (—orum).
 keukengroente, helvella.
 keukenmeid, * culinaria (ancilla).
 keukenzout, sal (salis m. en n.) popularis.
 keur, optio; *ik zal er u de k. van geven* tibi eligendi optionem dabo; *gij hebt de k. tua est optio; dit is k. van goed* haec est primae notae merx; *k. van boeken* egregii (of eximii) libri, (= verordening); *stadelijke k.* magistratus urbane edictum; (= *merk op goud of zilver*) * nota; *te kust en te k.* magna copia est, ex magna copia eligere licet.
 keurbende, legio, lecti milites.
 keurdér, qui spectat (of probat), spectator.
 keuren, explorare, tentare, experiri, gustu explorare, censuram facere alioquin rei.
 keurig (= *smaakvol, fijn*), elegans; (= *winnend*) eximius; (= *kieskeurig*) elegans, fastidiosus, delicatus.
 keurigheid, elegantia.
 keuring, probatio.
 keurmeseter, spectator, censor; (= *essayeur*) pecuniae spectator (Inscr.), aequator monetæ (Inscr.), nummularius monetæ (Inscr.).
 keurslijf, * thorax (—axis m.) linteus. *De Romeinsche dames droegen slechts een band voor de stevigheid, die zij strophium noemden.*
 keursteen: zie toetasteen.
 keurverwantschap, * affinitas.
 keurvorst, * princeps (—cypis) elector.
 keurvorstelijk, * electoralis.
 keurvorstendom, * electoratus (4), * terra electoratus.
 keus, optio, delectus (4), selectio, electio, iudicium; *de k. geven* electionem dare (of permittère), optionem dare, eligendi arbitrium permittère; *iemand de k. laten of — dan wel of hano* conditionem alicui ferre, ut optet, atrum malit — an; *ik heb geen k.* nihil est medium; *gij hebt de k. tua est optio; ik heb in hem een goede k. gedaan* eum bene elegi; *een k. doen* deligère aliquid. *Zie ook keur en verkiezing.*
 keutel, almus, faba fimi (Plin.), bacca fimi (Pall.).
 keuveleu, confabulari.
 kever, scarabaeus (Plin.); * coleopterum.
 kibbelaar, homo (—inis) jurgiosus.
 kibbelachtig, jurgiosus.
 kibbelarij, altercatio, jurgium.
 kibbelen, rixari, altercari, jurgare.
 kieken, pullus.
 kiekendief (= *wouw*), milvus.
 kiel (van een schip), carina; (= *kledingsstuk*) * amiculum linteum.
 kielhalen, navem in latus inclinare ad carinam rediendam, aliquem navi subternere, ut ejus carina ac pondère prematur (Val. Max.).
 kiem, germen (—inis n.); *het zaad in de k. verstoppen* fetum reprimere; (= *oorzaak*) semen (—inis n.), elementum, initium; *iets in de k. verstoppen* delere, extinguere atque delere, opprimere atque extinguere, in parvis elementis extinguere, in principio opprimere.
 kiemen, germinare, pullulare.
 kieming, germinatio, pullulatio.
 kier: op een k. staan semiapertum esse.
 kies, dens (—ntis m.) genuinus, molaris (Juv.).
 kiesbevoegd, * qui jus suffragii habet.
 kiesch, elegans, scrupulosus.
 kiescheid, elegantia.
 kiesgerechtigd, * qui jus suffragii habet.
 kieskauwen, fastidiosa edere.
 kieskenrig, elegans, fastidiosus, delicatus.
 kiespijn, dolor dentium; *k. hebben* laborare ex dentibus; *Acetico k. hebben* doloribus dentium cruciari; *ik heb k. dentes mibi dolent.*
 kiesrecht, jus (juris n.) suffragii.
 kiesstelsel, * systema (—ntis n.) electorale.
 kiesvereeniging, * societas electorum.
 kieswet, * lex (legis f.) de electionibus.
 kieuw, branchia.
 kievit, * tringa vanellus.
 kiezel, glareæ.
 kiezelarde, terra glareosa.
 kiezelachtig, glareosus.
 kiezelsteen, allex (—icis m.).
 kiezelzand, glareæ.
 kiezen, eligere, deligere, seligere, optare, delectum habere (d. v. verborum), auscipere, ingredi, sumere; *een plaats k.* locum capere; *laten k.* ne de kous laten in keus; *gij moet k. of deelen* alterum eligendum est, nihil est medium; *van twee kwaden moet men het mindere k.* e malis minima eligenda sunt; *partij k.* alterutri parti se addicere; *iemand partij k.* aliquem defendere.
 kiezer, * elector.
 kijf: *buiten k.* sine dubio.
 kijfachtig, jurgiosus.
 kijfachtigheid, rixandi studium.
 kijfsiek, jurgiosus.
 kijken, speculari, spectare.
 kijker (= *bekijker*) spectator; (= *verreijker*) telescopium.
 kijklgat, conspicillum (Plaut.).
 kijklplaats, { specula.
 kijkltoren, {
 kijkeu, litigare, rixari.
 kikken, mutire.
 kikker, rana; *kikkerke* ranunculus.
 kikkerschot, gyrinus (Plin.).
 kikvorsch, rana.
 kil, frigidus.
 kilheid, frigus (—oris n.).
 kim, horizon (—ontis m.); *de zon verrijst boven de k.* sol emergit de subterranea parte; *de zon zinkt onder de k.* sol occidit.
 kin, mentum.
 kina, * cortex (—ois m.) Peruvianus.
 kinaboom, * cinchona.
 kinband, spira (Juv.).
 kind (= *jongetje*), puer; (= *meisje*) puella; *klein k.* (= *wichtige*) infans, kinderen (naar den leeftijd) pueri, infantæ; (*met betrekking tot de ouders*) liberi, nati; (= *kroost*) progenies (3), proles (—is f.), suboles (—is f.); *de laatste 3 woorden kunnen ook een zoon of dochter aanduiden.*
 kind (= *zoon*) filius; (= *dochter*) filia; (= *pleegkind*) alumnus;
mijne kinderen liberi mei, ex me nati; *kinderen verzoeken* liberos procreare; *kinderen krijgen* liberis augeri, (= *daren*) liberos parere; *kinderen krijgen bij een vrouw* liberos tollere (of auscipere) ex aliqua, *bij een man* liberos eniti ex aliquo; *kinderen hebben* liberis auctum esse; *kleine kinderen hebben* liberos parvos habere; *geene kinderen hebben* liberis carere (of non habere), nullam liberorum stirpem habere; *geene kinderen meer hebben* orbum esse liberis; *iemand als zijn k. beschouwen* aliquem in liberorum numero habere (of haud secus diligere ac filium); *door iemand als zijn k. behandeld worden* omnia parentum beneficia ab aliquo habere;
ik ben een k. des doods parui, occidi; *een ongebo-*

ren *k.* procreatio, praeseminitio, partus (4), fetus (4); *een pas geboren k.* infans recens natus; infans editus; *grooten kinderen* majusculi pueri; *volwassenen kinderen* liberi adulti; *noch als een k. gedragen* simillimum esse pueris; *dat kan zelfs een k. begripen* vel puer sentire potest; *weder k. worden* repuerascere; *een ondergeschoven k.* puer suppositus; *een onecht k.* infans (of puer, filius of filia) incerto patre natus, adulterino sanguine natus; *een k. te vondeling leggen* puerum exponere; *tot k. aannemen* adoptare; *ik zal het k. van de rekening zijn* istae in me eudeta faba, *het k. bij zijn rechten naam noemen* aliquid suo nomine appellare, veram rationem exsequi, proprium nomen veritati reddere; *zijne kinderen bederven*, liberos suos indulgentia corrumpere.

kinderachtig, puerilis, ineptus; *kinderachtige streek*, puerile factum (of actum), res ficta pueriliter; *k. zijn* pueriliter agere.

kinderachtigheid, petulantia puerilis, puerilitas (Sen.).

kinderbed, puorperium.

kinderdoop, * baptisma (—tis m.) infantium.

kindergeschreeuw, vagitus (4) (infantium).

kinderjaren, anni infantiae, anni teneri, aetas puerilis.

kinderkamer, cella nutricis.

kinderkost, cibis infantibus utilis.

kinderliefde, amor in liberos, liberorum caritas, paterna pietas.

kinderlijk, puerilis, pius in (of erga) parentes, intèger, incorruptus; *kinderlijke liefde* pietas in (of erga) parentes (ook in patrem of in matrem patriamque enz.); *iemand k. vereeren* aliquem pie (of pietate) colere, aliquem patris loco colere.

kinderlijkheid, * innocentia (of integritas) puerilis, * hilaritas puerilis, * suavitas puerilis.

kinderloos (= van zijns kinderen beroofd) orbus, liberis orbus (of orbatus); (= die nooit kinderen gehad heeft) liberis carens, liberos non habens, qui est sine liberis, nullam stirpem liberorum habens, cui stirps deest.

kinderloosheid (wanneer men zijne kinderen verloren heeft), orbitas; (wanneer men nooit kinderen gehad heeft) * stirps (—pis f.) nulla liberorum.

kindermeid, * ancilla parvulorum custos (—dis).

kindermoord, parricidium filii (of filiae of liberorum), infanticidium (Fert.).

kindermoorder, parricida filii (of filiae of liberorum), infanticida (Fert.).

kinderplicht, pietas; *het is k.* liberorum est.

kinderpokken, * variolae.

kinderpraat, * sermo (—onis m.) infantium (of puerorum).

kinderschoenen: *de k. uittrekken* ex pueris excedere.

kinderschool, ludus atque pueritiae disciplina.

kinderspeelgoed, oblectamenta (—orum) puerorum.

kinder spel, lusus (4) infantium (of puerorum); *dat is maar k.* ludus imbi est; *alles is k. voor hem* omnia ludibundus conficit; *het is geen kinderspel* gravissima res est.

kindersprookje, fabula aulis, nutricularum fabula.

kinderstreek, * puerile factum.

kinderteling, liberorum procreatio.

kindertjes, libera parvi (of parvuli), infantes (—um).

kindervraag, quaestiuacula puerilis.

kindervriend, amans puerorum; infantarius (Mart.).

kinderwagentje, chiramaxium (Petr.).

kinderwereld, parvuli, * vita puerilis.

kinderziekte, infantium morbus, puerorum morbus; (= pokken) * variolae.

kinderzeggen, liberi; *grooten k.* liberi multi.

kindje, infans.

kindbeenen: *van k.* a puero, a pueris, a parvo, a parvis, ab infante, a parvula aetate.

kindsch: *k. worden* repuerascere; *hij is k.* geworden illi fluxa senio mens est.

kindschheid, deliratio senilis.

kinddeel, * pars (—tis f.) legitima.

kindsheid, infantia, pueritia, aetas puerilis, aetas parvula; *de eerste k.* prima infantia, infantiae initia (—orum), anni qui nutrimento foventur auxilio; *de k. (eenmaal enz.)* prima initia (—orum); *ook de wetenschappen hebben hare k.* est etiam studium infantia.

kindskind, nepos (—otis m.), neptis (—is f.).

kink: *er is een k. in de kabel* gekomen aliquid obstat.

kinkel, homo (Yrie) agrestis, rusticus, rupeus (Yrie) (Gell.).

kinketting, * catenula maxillaris.

kinkhoest, * tussis (—is f.) anghela puerorum.

kinkhoorn, concha marina, conchylium marinum.

kinnebak, maxilla; *tot het k. behoorend* maxillaris; *spieren van het k.* siagones (—um m.) (CAAR).

kip, gallina, *tot de kippen betrekking hebbende* gallinarus, *van een k.* gallinacea.

kippenel, ovum gallinaceum.

kippenhok, gallinarium.

kippevel, cutis (—is f.) gallinae; (= huijvering) horror; *ik krijg er k.* van horror me perfundit, cohorrescit corpus meum.

kippig, myops (Ulp. Dig.), qui oculis non satis prospiciat, ejus oculi non longe conspiciant; *k. zijn* oculis non satis prospicere, non longe videre, nisi prope admodum non cernere.

kippigheid, oculi non longe conspectum ferentes, caligo (—inis f.).

kirren, gemere.

kist, ciata, arca; (= doodkist) arca, capulus (Plaut.), conditorium (Plin.), loculus (Plin.).

kistdekfel, operculum capuli (of arcae of loculi).

kisten, capulo (of arca of loculo) condere.

kistje, cistella, cistula (Plaut.).

kittelen, titillare; (= aangenaam aandoen) permulcere, delectare, permulcere voluptate, quasi titillationem adhibere alicui rei (b. v. sensibus); *het k. titillatio*

kittelig, * titillationis minima patiens; (= prikkelbaar, licht geraakt) qui facile offenditur.

kitteling, titillatio.

kittelloorig, qui facile offenditur.

kittelateentje, silex (—is m.).

klaagachtig, flebilis, lamentabilis.

klaaghuis, domus (4 f.) funesta.

klaaglied, cantus (4) lugubris, menia, threni, lamentatio.

klaaglijk, flebilis, lamentabilis.

klaagrede, actio, accusatio.

klaagschrift, libellus querelus.

klaagtoon, vox (—is f.) miserabilis.

klaagzang, *zie* klaaglied.

klaar (= helder), clarus, limpidus, tenuis (Ov.); (= duidlijk) clarus, manifestus, evidens, perspicuus, lucidus, (= gereed) paratus; (= volgend)

- absolutus; (= *louter*) merus; *k. maken* parare, praeparare, expedire; *de zaak is k. res* convēnit; *k. komen met iets* perficere aliquid; *zich k. maken* se parare, se comparare, accingi.
- klaarlijkheid, manifestus, evidens.
- klaarlijkheid, perspicuitas.
- klaarheid, claritas, limpiditas (—nis *f.*) (Plin.); (= *duidelijkheid*) perspicuitas.
- klacht, querēla, questus (4), querimonia; *nutellooze klachten* querēlae inertes.
- klad (= *slek*), macula, sordes (—ium *f.*); *een k. op een kleed* werpen maculam in veste facere; (= *lastering*): *iemand een k. aanwijzen* maculam aspergere alicui; (= *ruw ontwerp*): *in het k. schrijven* non negligenter conscribere; (= *koopmanskladboek*) adversaria (—orum) (Cic. Rose. Com. II 5); (= *verkoop onder de waarde*): *de k. in iets brengen* aliquid vilissimo pretio vendere, pretium minuire.
- kladboek zie klad.
- kladden (= *beslechten*), maculare, inquinare; (= *slecht schrijven*) male scribere; (= *slecht schilderen*) male pingere.
- kladder, imperitus.
- kladderig, maculosus.
- kladpapier, charta bibula (Plin.).
- kladschilder, qui coloribus illinit, colorator (Inscript.); (= *slecht schilder*) malus pictor, rhyarographus (Plin.).
- kladschilderen, colore illinere aliquid, * coloribus distinguere (of variare et distinguere).
- kladwerk, opus (—us *n.*) inscite factum.
- klagen, queri, lamentari; *klagend* flebilis, miserabilis, lugubris.
- klakkeloos, subitus; *Ado. subito*.
- klam, sudorem emittens; *het klamme* sordidus frigidus eudor; (= *vochtig*) humidus.
- klamp, taxillus (Vitr.), retinaculum, fibula, confibula.
- klanzie: *een goede k. hebben* multos emptores habere.
- klank, sonus.
- klankeloos, * sono carens, * sine sono.
- klanknabootsing, * vocabulum onomatopœticum.
- klap, alapa; *iemand een k. geven* alicui alapam ducere; *twee vliegen in één k. slaan* uno in saltu duos apros capere (Plaut.), duo parietes de eodem fidelia dealbare
- klappes, * bacca grossulariae.
- klappesboom, * ribes grossulariae.
- klapplooper, parasitus.
- klappei, (femina) garrula.
- klappen, crepitare, in de handen k. plaudere; *met de zweep k. crepitare* flagello; (= *snappen*) garrulo, blaterare, (= *bekennen*) confiteri; (= *aanwijzen*) indicare; (= *aanbrengen*) deferre, effatire, prodere; *uit de school k. arcana prodere*, silenda enuntiare.
- klapperboom, staphylodendron (Plin.).
- klapperon, crepitare.
- klappertanden, dentibus crepitare.
- klapros, papaver (—us *n.*)
- klapwieken, plausitare (Carm. de Philom)
- klaren (= *helder maken*), liquare, deliquare, defaecare, percolare; (= *in orde brengen*) perficere.
- klarigheid: *k. maken* se comparare, se accingere, accingi.
- klarinet, tibia argutior.
- klassa, classis (—is *f.*), ordo (—inis *m.*), genus (—us *n.*), numerus; *een burger der eerste k.* classicus.
- klateren, sonare, strepere, fragorem edere; *het k. fragor, strepitus* (4).
- klatergoud, bracteae auri; (= *valsche schijn*) species (5), fucus.
- klanteren, evadere, niti, erepere, naar heneden k. deseendere, se demittere, derepere.
- klauw, unguis (—us *m.*), falcula (Plin.); (= *hoef*) ungula, *zijn klauwen inslaan* ungues injicere; *met de klauwen verscheuren* ungibus discerpere, *iets uit iemands klauwen berijden* aliquid ex manibus (of ex faucibus) alicujus eripere.
- klaver, trifolium (Plin.), cythus (Script. R. R.).
- kleed, vestis (—is *f.*) (collectum), vestimentum, tegumentum corporis, amictus (4), indumentum. *Byzondere kledingsstukken*: a. van vrouwen stola, palla, tunica, b. van mannen: toga, tunica, pallium; *zijden klederen* aërica (—orum), bombycina (—orum); *een bont k. vestis varia*, vestimentum versicolor; *de kleeren maken den man cultus* magnificus addit hominibus auctoritatem; *dat raakt mijn koude kleeren* nist id mea nihil refert; *iemand in de kleeren steken* alicujus nuditatem velare vestitu; (= *tapijt*) tapete (—is *n.*), vestis (—is *f.*) stragula; (= *overtrek*) integumentum.
- kleeden, vestire, veste tegere, veste induere, veste amictu; *soldaten als herders gekleed* milites pastorum habitu; *gedachten in woorden k. sensus* verbis prosequi; *zich k. induere* sibi vestem (of se veste), veste indui, (veste) se amictu; *zich slechts licht k. medioeri vestitu* contentum esse; *zich warm k. plurimis operimentis* involvi; *zich fatsoenlijk k. honeste vestiri* (of vestitum esse); *zich evenzoo k. eodem ornatu vestiri*; *zich evenzoo voeden* *en k. eodem victu et cultu corporis* niti; *in goud en purper gekleed gaan* insignem auro et purpura conspici; *in lampen gekleed gaan* pannis obsitum esse; *het kleedt hem goed* satis decet eum, ornat eum; *de wijze van zich te k. amictus* (4).
- kleederdracht, vestis habitus (4), vestitus (4), vestitus habitusque, vestis ornatus (4), vestitus atque ornatus, mos (moris *m.*) vestis; *de Romeinsche k. Romanus habitus* (4).
- kleederpracht, cultus (4) magnificus.
- kleeding, vestis (—is *f.*), vestitus (4), vestis cultus (4), vestis ornatus (4), vestis habitus (4), vestimentum genus (—us *n.*); *ouderwetsche k. vestitus* (4) obsolūtus; *k. van een gering man* cultus (4) paganus; *gewone k. (= van een bijzonder persoon)* cultus a privato non abhorrens.
- kleedingstuk, vestimentum.
- kleedkamertje (in een badhuis), apodyterium.
- kleefkruid, aparina (Plin.).
- kleefpleister, emplastrum.
- kleefborstel, peniculus, penicillus. (De ouden gebruikten tot het afschuiëren der kleeren een os-senstaart, cauda bubula, Mart. 14. 71).
- kleereemagazijn, * taberna promercalium vestitum.
- kleerkamer, vestiarius.
- kleerkaa, vestiarius.
- kleerkist, { arca vestiaria.
- kleerkoffer, }
- kleerkooper, vestiarius.
- kleerlapper, sarcinator (Plaut.).
- kleermaker, vestitor (Lampr.).
- kleerscheuren: *er niet sonder k. afkomen* allidi.
- kleerechuer, zie kleefborstel.
- klei (= *pottebakkersklei*), argilla; *k. met sand vermengd* lutum; (om aardenwerk te maken) creta; *vol k. argillosus*.

kleiaarde, terra argillosa.

kleiachtig, argillaceus (Plin.).

klein, parvus, parvulus, paulus, paululus (*de beide laatste woorden meestal in het Neutrum met den Gen. Part. v. v. een kleine winst paulum lucri, een kleine dienst paulum operae, een kleine overtraging paululum morae*), minutus, brevis, brevi statura, exiguus, pusillus, humilis, angustus, infans, aliquantulus, minusculus. Ook wordt het wel eens uitgedrukt door: een *Diminutivum* en door aliquid met een Gen.

to k. parum magnus, iusto minor, iusto brevior, nimium angustus; *hoo k. quantus, quantillus; soo k. tantus, tantulus; soo k. als quantus; soo k. mogelijk quam minimus; een k. weinigje paululum; een weinig kleiner dan magnitudinis paulo infra; kleine letters literae minutae (of minutiores); in k. formaat * plagula minoribus descriptus; een kleine som geld parva pecunia, paulula pecunia, paululum pecuniae; een k. aantal paucitas; een kleine ziel animus angustus (of parvus of pusillus); ik heb nog een kleine vraag te doen habeo paulum, quod requiram; er is een k. onderscheid parvulum differt; Rome in het k. Roma pusilla, Roma minor; het huis is een staat in het k. domus respublica pusilla est; in het k. verkoopen divendere, distrahere; in het k. beginnen a parvulo incipere; de kleinen parvuli; k. schrijven minute scribere; k. maken minuire, comminuire; k. hakken conficere, minutatim concidere, minutim caedere; k. stooten minutim contundere.*

kleinschten, parvi facere, contemnere, despiciere.

kleinschting, contemptio, despicientia.

kleinbladerig, folia minutis.

kleindochter, neptis (—is); *kleindoochtersman* pro-

gener.

kleingeestig, angusti animi, tenuis animi, pusilli animi, jejunos.

kleingeestigheid, animus pusillus, animus angustia et parvus, pusillus animus et contractus, angustiae pectoris, minimarum rerum studium

kleingeloozig, * infirmus sile (Ecl.)

kleingeloozigheid, pusillitas sile (Ecl.).

kleinhandel, mercatura tenuis; k. drijven mercaturam tenuem facere.

kleinhandelaar, tabernarius, oampo (—onis).

kleinhartig zie kleingeestig.

kleinhartigheid zie kleingeestigheid.

kleinheid, parvitas, exiguitas, (staturae) brevitās.

kleinigheid, res (b) parva (of parvula of non magna of pusilla of minuta), parvum, paulum, paululum, res vilissima (of levissima); (= klein geveken) munus (—oris n.) leve, minusculum;

(= een weinig geld) nummuli; een onbeduidende k. paulum nescio quid, parva aliqua res; *enke een k. tantulum, tam parva res; dat is een k. hoe leve est, id parvum est; dat is geen k. est aliquid, non leve est; is dat een k. f. num parva causa est? dat is in mijne oogen geen k. illud non parvi aestimo; dat is voor mij maar een k. id mihi jocus (of ludus) est;*

kleinigheden res parvae (of parvulae of pusillae of minimae of minutae), pusilla (—orum), minima (—orum), leviora (—orum), nugae; *alles, ook de geringste k. teruggeorden omnia minima repetere;*

dat zijn k. parva sunt haec, haec minora sunt.

kleinkind (= kleinzoon) nepos (—otis); (= kleindochter) neptis (—is f.); *kleinkinderen* nepotes (—um).

kleinmoedig, demissus, humilis atque demissus, abjectus, afflictus, pereculus, profligatus, a spe

alienus, dolore debilitatus, fractus, animo demisso

en

kleinmoedigheid, diffidentia, animi demissio (of contractio), abjectio animi, animus abjectus, animus a spe alienus.

kleinood, ornamentum, res (b) magui protii, res pulcherrima, gemma, margarita; *kleinoodien ornamenta (—orum), gemmae et margaritae.*

kleinoogig, oculis parvis (of minutis).

kleinte zie kleinheid.

kleinstedsch, oppidanus, rusticanus, municipalis (Juv.).

kleintje, infans; *veel kleintjes maken een groote* de stipula magnus acervus erit; *op de kleintjes passen nihil negligere, nimis exigue et exiliter ad calculos vocare omnia.*

kleinzeerig, doloris impatiens, dolori non resistens.

kleinzeerigheid, impatiencia doloris.

kleinzoen, nepos (—otis); *vrouw van een k. pronurus.*

kleiweg, * via argillosa.

klem, pedica; *in de k. zitten in arto esse, in angustis esse, angustius se habere; in de k. geraken in laqueos incidere, in difficilium nodum incidere; uit de k. helpen ex obsidione eximere; (= kracht) robar (—oris n.), vis; k. in den mond * convulsio oris.*

klemmen, contundere; *ik heb mijn vinger aan de deur geklemd* * digitus meus retentus et reclusus inter januam et postem graviter contusus est; *de deur klemt* * janua turgit humore nec facile claudi potest; *een klemmend bewijs* argumentum nihil dubii relinquens; *een klemmende rede* oratio gravissima.

klemtoon, vox (vocis f.) acuta.

klep, axis (—is m.) (Vitr.).

klepel, * pistillum.

klepper (= edel paard), sonipes (—edis m.); (= nachtwacht) vigil (—ilis).

klepperen (als een oolenaar), glocorare. (Auct. Carm. de phil.).

klepperman, vigil (—ilis).

klerk, scriba, boethus (Cod. Just.).

klots! tax!

klotsnat, permadidus.

kleumach, frigoris non patiens.

kleur, color; *een natuurlijke k. color nativus (of verus); de k. verliezen colorem amittere; de k. afgeven colorem remittere; wat zijne k. verloren heeft decolor; een andere k. krijgen colorem alienum accipere, k. houden * colorem servare (of retinere); van k. veranderen colorem mutare, een k. k. ygen colorem ducere, (= blozen, erubescere; een gezonde k. color valens, vigor, hy heeft veel k. multo sanguine et rubore ei facies affusa est; met een k. veranderen consistere ore, hy heeft een betere k. gekregen colorator factus est, alles met de zwartste kleuren afschilderen omnia tristissimis verbis agere, de misdada met zwarte kleuren afmalen crimen atrociter deferre, van verschillende kleuren discolor,*

(= partij) partes (—um f.); *van dezelfde k. zijn eandem partium esse, ejusdem rationis ac partis esse, van geen k. zijn neutras (of nullas) partis esse, van een andere k. zijn in het Godsdienslig*

* aliam opinionem habere de rebus divinis;

(= glimp) een schoone k. aan iets geven alicui rei speciem imponere, rationem obtendere alicui rei,

honestae praescriptione rem turpem tegere.

kleurdoos, * loculata arcuola, ubi diversi sunt colores.

kleuren, colorare; (= een k. voor den dag brengen) tingere; donkerrood k. hyacinthum tingere; iets donkerblauw k. caeruleo colore aliquid tingere; de schaamt kleurt hare wangen erubescit pudore; de appelen beginnen reeds te k. mala jam ducunt colorem.

kleurenpracht, colorum paleritudo (—Ynis f.).
kleurhoudend, * colorum servans (of retinens).
kleurig (= met een gevonde kleur), valido colore; (= bowl) distinctus vario colore.

kleurling, coloratus

kleurloos, sine colore; k. zijn colore non differre (b. v. van water); (= tot geene partij behoorend) neutrius (of nullius) partis.

kleurmenging, temperamenta (—orum) colorum, colorum commixtura et transitus (4) (Plin.).

kleurverandering, coloris mutatio.

kleven (aan iets), haerere in (m. Abl.), adhaerere (m. Dat.), adhaerescere (m. Dat.), inherescere in (m. Abl.); er kleeft bloed aan mijne handen manus rearsae sunt sanguine, mijne tong kleeft (van dorst) aan het gehemelte siti enecor, trans. (= vasthechten) agglutinare.

kleverig, tenax (—icis), glutinosus, resinaceus (Plin.), salivaceus (Phn.).

kleverigheid, saliva (Plin.), lentitia (Plin.), lentor (Col).

kliekjes, reliquiae.

klier, * glans (—ndis f.); (= gewoolten halsklier) glandula, struma; klieren serofulae (Veget.).

klierachtig, glandulosus (Col.).

kliergezwel (aan den hals), struma.

klieven, findere, diffindere, scindere; (de lucht of de zee) findere (Ov), secare (Ov).

klikken, deferre.

klimaat, coelum, coeli status (4), aëris qualitas, aër (aëris m.), natura loci, clima (—itis m.) (App) een grond k. coelum salubre, coeli salubritas, aër salubris; een ongezond k. aër pestilens, coelum grave, coeli gravitas; een gematigd k. temperatio (of temperies) coeli, aër temperatus calore et frigore; streken, die een gematigd k. hebben loca temperiura; een zacht k. mite coelum, coeli clementia; een ruw k. coelum asperum; een helder k. coelum serenum; de afwisseling van het k. variatetates coeli; een warm k. aër calidus; een koud k. aër frigidus, regio refrigerata; in een heet k. wonen soli vicinum esse.

klimax, gradatio.

klimmen, scandere (met Acc. of in), conscendere (m. Acc.) ascendere (m. in), inscendere (m. in); naar beneden k. descendere; uit iets k. exire, egradi, descendere; over iets heen k. superscandere, transcendere, superare; nyne jaren k. aetas ejus ingravescit; het k. scansio, ascensio, ascensus (4.); bij het k. der jaren ingravescens aetas; de son is nog aan het k. * sol nondum in medium coeli partem pervenit.

klimop, hederā, helix (—icis m.); van k. hederaceus (Cato); vol k. hederosus (Prop.).

klimophes, corymbus.

kling, lamina, gladius; over de k. jagen trucidare.

klingmaker, gladiatorum artifex (—icis).

klink, zie kruk.

klinken, tinnire, sonare; goed k. bene (of apte) sonare; dat klinkt niet goed aures id respuunt; slecht k. male sonare, er k. mij stemmen in de ooren aures circumsonant vocibus; aangenaam in de ooren k. suaviter ad aures accidere; dat klinkt schoon, maar honesta oratio est, sed, dat klinkt

meer schoon dan waar plus in oratione tali dignitatis quam fidei est; dat klinkt hard! dura vox! dat klinkt anders aliud est; dat klinkt eenigzins vreemd hoc nescio quomodo dicitur; dat klinkt wonderlijk dictu mirabile est; goid laten k. tinnire, (= vastklinken) affigere; de zaak is geklonken negotium transactum est; klinkend sonans, canorus; klinkende munt numerata pecunia.

klinker, vocalis (—is f.); (= tichelsteen) later (—eris m.).

klinkklaar, purus, merus.

klinkklank, tinnitus (4.) (Tac.), inanis verborum sonitus (4.), nugae canorae (Hor.).

klip, scopulus, cautes (—is f.), saxum; op een k. geraken scopulum offendere; op een k. schipbreuk lijden ad scopulum appellere; de klippen vernijden scopulos praetorvelli, er is geen gevaarlijker k. voor de vriendschap pestis major est nulla amicitus, vol klippen scopulosus; hij leegt tegen de klippen aan impudenter mentitur.

klippeit, rupicæra (Plin.).

klippig, scopulosus.

klis, lappa, personata (Col.), aretion (Plin.).

klister, clyster (—eris m.)

klisteren, dactyle alvum clystere, clysterizare (Oaur.); het k. ductio alvi (Cels.).

klisterpuit, clyster (—eris m.).

klit, zie klis.

kloek, strenuus.

kloekhartig, intrepidus

kloekhartigheid, fortitudo (—inis f.).

kloekmoedig, fortis.

kloekmoedigheid, fortitudo (Ynis f.).

klok, * campana, aea (aëris m.); de k. heeft twee geslagen * hora secunda audita est; de k. luiden * campanam pulsare; iets aan de k. hangen divulgare aliquid

klokgietery, * campanarum officina.

klokken, gallina nutrix (—icis)

klokhuis (in de vruchten), ciccus.

klokje (bloem), * campanula.

klokken (soorta eenen hen), gloire (Col.)

klomp (= massa), massa, moles (—is f.), globus;

klompen (= hopen schoenen) sculponeae (Cato).

klont (= aardkluit), gleba, (= verdikte massa) massa.

klonteren, coagulari.

klontig, coagulatus, durus.

kloof (= spleet), fissum, fissura, sulcus; (= bergengte) fances (—ium f.); klooven en de lippen, vreten ene rhagides (—um f.) (Plin.), rhagadia (—orum) (Plin.); er is een wijde k. tuschen ons magna inter nos est dissensio.

kloofbaar, fissilis.

klooster, coenobium (Eecl.), monasterium (Siden.).

kloosterbroeder, coenobita (Eecl.).

kloosterleven, vita sanctimonialis (Cod. Just.).

kloot (= bol), globus.

klootvormig, globosus.

klooven, findere, diffindere, scindere.

kloppen, pulsare, impellere, verberare, tundere,

flagellare, excutere, percutere; het hart klopt, zie hart; iemand op de schouders k. alicujus humerum

leniter percutere; het k. van het hart palpitatio cordis

klopping, palpitatio.

kloa (= klomp), taxillus.

klotsen, fluctuare, fluctibus intumescere, turbari,

klotsend fluctuans, turbatus.

klub, circulus, factio, sodalitium, globus.

klucht, res (5) ridicula, jocus, fabula.

kluchtig, jocularis, ridiculus.
 kluchtspeel, fabula Atellana, mimus.
 kluis, secessus (4), * casa eremita.
 kluisieren, vincire.
 kluisiers, vineula (—orum), catēnae; (= voet-
 doeren) compēdes.
 kluit, gleba, globus; iemand met een kluitje in
 het riet sturen verba dare alicui.
 klints: hij is de k. kwijt perturbatus est.
 klintsen, permiscere.
 kluwen, glomus (—ūs m.).
 knaagdier, * bestia rodens.
 knaap, puer; k. van twee, drie jaren bimus, trimus.
 knaapje, puerulus (—ōnis).
 knabbelen, rodere, arrodere, mordere.
 knagen, rodere, arrodere, derodere; circumrodere;
 de zorg knaagt aan mijn hart aegritudo animum
 meum pungit (af cruciat); knagende zorgen solli-
 citudines mordaces; een knagende pijn quasi mor-
 ens aliquid doloris.
 knaging: k. van het geweten angor conscientiae,
 peccati dolor; knagingen van het geweten hebben
 conscientia (peccatorum) mordere, conscientia animi
 exoruciari, cruciari conscientia scelerum suorum,
 malae conscientiae facibus agitari.
 knak: dit heeft zijne gezondheid een grooten k. ge-
 geven hoc maximo malo fuit ejus valetudini; dit
 heeft een k. gegeven aan hunne vriendschap hoc
 pervertit eorum amicitiam.
 knakken, laedere, infringere, frangere.
 knal, fragor, sonitus (4); een k. geven fragorem
 edere.
 knalgoud, * aurum fulminans.
 knallen, fragorem edere, sonitum edere; met de
 zweep k. crepitare flagello.
 knalilver, * argentum fulminans.
 knap, 1°. Subst. (= geluid) sonitus (4) frugilis,
 strepitus (4); 2°. Adj. (= nauw) angustus; (= leersaam, bekwaam) docilis, peritus, doctus, (= geoffend) peritus; (= nat, welgemaakt) nitidus, oligans, bellus; 3°. Adv. pulcre, bene.
 knaphandig, dexter.
 knaphandigheid, dexteritas.
 knaphheid, docilitas, doctrina, eruditio.
 knappen (= breken), rumpi, dirumpi, (= kraken)
 crepare, crepitare; met de vingers k. concroppare
 digitis.
 knapzak, pera.
 knarsen, stridere, stridere, crepare, crepitare;
 op de tanden k. (dentibus) frendere; het k. stridor.
 knarsetanden, sic knarsen.
 knaster, canistrum.
 knecht, famulus, servus; (= helper van een hand-
 werksman) opifex (—icis), opificis (of fabri) fa-
 mulus.
 kneden, deperere, condeperere, subigere; (= ver-
 zachten) mollire, mulcere, flectere; (= formeeren)
 formare.
 kneep; iemand een k. geven vellicare aliquem;
 (= list) dolus; ik val de k. jam teneo rem.
 knekelhuis, ossuarium.
 kneel, pedica; in de k. zitten (= in verlegenheid
 zijn) in angustiis esse.
 knellen (van schoenen ons), stringere, urere;
 zie ook klemmen; (= knellen) pungere, mor-
 dere.
 knetteren, crepitare.
 knet (= vlieg), * fringilla cannabina.
 knetzen, contondere, collidere; het k. contusio.
 knetzing, contusum (Plin.), contusio.
 knevel, * myetax (—acis f.), barba labii superio-

ris; hij draagt knevels illi labrum superius non
 est rasum.
 knevelarij, violenta exactio; iemand van k. aan-
 klagen postulare aliquem repetundarum.
 knevelen, vincire.
 knibbelen, sic twisten.
 knie, genu; op de knieën liggen genibus niti; op
 de knieën vallen (als gewonde) in genu procum-
 bere; voor iemand op de knieën vallen supplicare
 alicui, ad genua jacere, alicuius genua amplecti;
 de k. buigen genua flectere, flexa genua submittere,
 genua ponere; iets onder de k. krijgen alicuius rei
 potentiam fieri, haurire (Tac.).
 knieband, genuale (—is n.) (Ov.).
 knieboog, poples (—itis m.).
 kniegewricht, genus commissura.
 knieholte, poples (—itis m.).
 kniejicht, genuum dolores, * gonagra.
 knielen, genibus niti; voor iemand k. ad genua
 alicuius jacere (of provolvi).
 knieschijf, patella (Cels.).
 kniesoor, tritis, morosus.
 knietje, geniculum.
 kniezen, maerere, dolore tabescere, maerore se
 conficere.
 knijpen, comprimere; (naacht) prehendere.
 knijpers (= scharen van kreeften enz.), forficæ
 (—um f.).
 knijptang, forceps (—ypis m. en f.).
 knijptangetje, volsella (Cels.).
 knik, * nutus (4).
 knikkebollen, nutare (Ov.).
 knikken, annuere, * nutu salutare; het k. nutus (4).
 knip (= vogelknip), decipula; (= inenijding) in-
 cisura (ope forficæ); k. voor den neus talitrum
 (Suet.); het is geen k. voor den neus waard nullius
 pretii est; (= grondel) pessulus.
 knipmes, scalprum.
 knippen, secare; het k. met de vingers
 percussio digitorum.
 knobbel, tuber (—ūs m.); (aan boom en plan-
 ten) nodus, (= likdoorn) clavus; (= eeltknobbel)
 callus.
 knobbelachtig, { tuberosus (Petr.), nodosus.
 knobbelig, {
 knobbeligheid, nodatio (Vitr.).
 knobbelicht, chiragra nodosa.
 knobbelje, tuberculum, nodulus.
 knoeien, negligenter (of inscienter) aliquid facere.
 knoeier, ignarus, imperitus, malus, minime utilis.
 knoeiwerk, opus (—ūs m.) negligenter (of in-
 sorte) factum.
 knoest, nodus, articulus, tuber (—ūs m.).
 knoestig, nodosus.
 knoestigheid, nodatio (Vitr.).
 knoet, flagellum, taurea (Juv.).
 knoflook, allium.
 knokkel, articulus, condylus, nodus.
 knokkeltje, ossiculum.
 knol (= ronde wortel), tuber (—ūs m.) radice ro-
 tundum; (= raap) napus, gongylia (—idis f.) (Col.),
 rapum, rapa; iemand knollen voor citroenen ver-
 koopen verba dare alicui.
 knolgewas, herba tuberibus radicis rotundis
 knoop, nodus; (van een kleed) malleolus (Isid.).
 knoopen, necere, annectere, jungere, copulare,
 conjugare, conglutinare.
 knoepje, nodulus, malleolus.
 knop (van boom en planten), gemma, germen
 (—inis m.), oculus; (= bloemknop) calyx (—ycis

kn.); *knoppen krijgen* gemmare, gemmas agere; (*van andere voorwerpen*) balla
knopje (= *bloemknopje*), caliculus; (= *ronde lichaampje*) balla.
knoppen, gemmare, gemmas agere.
knorren (*als een varken*), grunnire, de grunnire; (*als teken van onwil*) fremere; *k. op iemand objurgare* aliquem.
knorrepot, homo (—inis) morosus, acerbus, stomachosus.
knorrig, male affectus, (*als eigenschap*) diuileha ac morosus.
knorrigheid, asperitas, difficilis ac paene intolerabilis natura.
knot, fasciculus.
knots, clava.
knotten, truncare, detruncare; (= *verzakken*) infringere.
knotwilg, salix (—Yois f.) truncata.
knuppel, fastis (—is m.).
knuppelstraf, fustuarium.
knutselaar, minutorum opusculorum fabricator.
knutselen, res minutas fabricari.
kobalt, * cobaltum, plautis (—is f.) (Plin.).
koddig, jocularis, scurrilis.
koe, vacca, bos (bovis) femina; *jonge k. juvenen*; (*van een k. vacca*) bubulus.
koe-drek, sterens (—oris m.) vaccinum.
koeherder, bubulcus.
koehoorn, cornu vaccae.
koe-huid, corium vaccae (*of* bovis).
koek, placenta, libum, suavillum; (= *klomp*) massa.
koekalf, vitula.
koekenbakker, libarius (Son.).
koekenpan, frixorium.
koekoek, cuculus, coccyx (Ygis m.) (Plin.).
koel, alius, frigidus; (= *onverschillig, slauw*) frigidus, lentus, dissolutus, aequi animo, in *koelen bloede* praemeditatio consilio, crudeliter, atrociter.
koelbak, lacus (4).
koelbloedig, aequis oculis, aequo animo, lentus.
koelbloedigheid, lentitudo (—inis f.), pectus (—oris m.) lentum, aequus animus.
koelen zijn med k. animum explere; *zijn vrees k. ultione se explere*; *zijn lusten k. voluptatem suam explere*.
koelheid, frigus (—oris m.), tepor, lentus animus, aequus animus.
koelte, sic koelheid; *in de k. in umbra*.
koeltje, (Adv.) frigide.
koelzinnig, sic koelbloedig.
koemelk, lac (lactis m.) vaccinum.
koemest, flnus bubulus.
koen, audens, audax, (—neis), intrepidus, impavidus, fortis.
koenheid, audentia, audacia.
koopel, { hemisphaerium, tholus.
koopeldak, {
koopeltje, papilio (—onis m.) (Lampr.).
koopok, * variola vaccina.
koeren, gemere.
koerier, veredarius (Sidon.).
koers, (*van een schip*) currens (4), *k. zetten* cursum (*of* vela) dirigere; *k. houden* cursum suum tenere; *zijn k. wijkt* raken cursum suum tenere non posse; *van k. veranderen* cursum mutare; (—omloop) *buiten koers stellen* in usu esse vetare; (= *waarde*) pretium; *een hoogen k. hebben* in pretio esse; *een lagen k. hebben* pretium non habere; *de k. is veranderlijk* nummus iactatur; *de k. daalt*, stygit pretium nummorum minuitur,

augescit.
koestel, bubile (—is m.).
koesteren (= *warm houden*) fovire; (= *oppassen*) curare, nutrire (Cels.); *zich in de son k. apricare*; (= *hebben*) *achting k. voor magni facere*; *een groote bewondering voor iemand k. vehementer admirari* aliquem; *haat tegen iemand k. odium* aliquem, odium habere (*of* gerere) in aliquem, odio in aliquem ferri; *den bittersten haat tegen iemand k. odio ardere* in aliquem; *ik koester de hoop spero*, spem habeo, in spe sum, spes me tenet, *achte, docht tegen iemand k. suspicionem* de aliquo habere, *ik koester achterdocht* suspicari coepi, suspicio mihi insidet; *geen achterdocht k. a suspicionem abhorre*; *neder dat iemand achterdocht koesterde* sine cujusquam suspicionem; *twyfel k. dubitare*; *slachte gedachten k. mala consilia agitare*; *de wetenschappen k. artes colere*; *een lang gekoesterde wensch* quod diu concupivi.
koetje, bucula, vacula; *zijn koetjes op het droge hebben* in vado esse; *over koetjes en kalfjes praten* confabulari, sermones coedere.
koetong, lingua bovis.
koets, pidentum, carruca.
koetsier, is, qui equum (*of* equos) agit, is qui iumenta agit, (*van een reiswagen*) redarius, (*in den hieldentijd*) auriga.
koetier, uber (—ris m.) vaccae.
koffer, risus, cista.
koffie, * coffea.
koffieboom, * coffea.
koffieboon, * faba coffeas.
koffiehuys, thermopolium (Plant.).
kogel (= *bol, bal*), globus, pila (*ook hol*); (= *hamelbol*) sphaera; (= *slingerkogeltje*) glans (—ndis f.); (= *gewerkogel*) * glans (—ndis f.); (= *kanonkogel*) * globus; (= *boom of granaat*) * pila; (= *wapen*) telum, plumbum; *een halve k. hemisphaerium*; *kogels grieten* glandes fundere; *de k. vliegt er uit* * plumbum exsultit; *niet alle kogels treffen* non semper feriet quodcumque minabitur arcus.
kogeltje, globulus, pilula, (Plin.) sphaerion (Cels.).
kogelregen, * magna vis glandium (*of* telorum), * velut nubes glandium (*of* telorum); *onder een drochten k. obrutas* undique glandibus (*of* telis).
kogelvorm, forma globosa, figura pulsa.
kogelvormig, globosus, spiroideus.
kohier, disputationis descriptionis (Jct.).
kok, equus; *het zijn niet allen koks, die lange mezen dragen* non omnes, qui habent citharas, sunt citharoedi.
koken, 1°. Intr. bullire, bullare (Cato), fervere, aestuare, infervere, infervesce; *beginnen te k. ebullire*, effervesce; *genoeg k. deferresce*; *lang genoeg laten k. deferresce*; *laat het tweemaal k. facito bis inferveat*.
2°. Trans. fervefacere, infervefacere, coquere, mitigare, igne mollire; *op een nacht vuur k. ad lecem ignem coquere*; *op een nacht kolenvuur k. pruna lenta* (*of* in pruna non acri) coquere; *in water k. in* (*of* ex) aqua coquere, incoquere aqua (*of* cum aqua); *in een koperen pot suicht k. in aeneo vase leniter coquere*; *iets met dennenhout k. ligas* abiegnas incoquere ad coquendum aliquid; *gaar k. decoquere*, discoquere, percoquere; *niet geheel gaar k. minus percoquere*; *epijzen k. cibum* (*of* cibaria) coquere, cibum parare (*of* comparare); *zijn eten k. sibi manu sua parare cibum*; *het laat zich moeilijk koken* tarde coquitur, (*of* percoquitur); *gekookt elxus*; *het k.*

coctura; *tot het k. betrekking hebben* ad cibaria coquenda pertinere.

koker, theca; (= *pijlkoker*) pharëtra.

koket, levis, oculis venans viros, ambitiosa, immodica sui ostentatrix (—*leis*). (App.), improba juvenum circumspectatrix (—*leis*); *Adv.* cum ostentatione

koketteeren: *met iemand k. oculis venari* aliquem.

koketterie, ostentatio, * ludificatio virorum.

kokosboom, * cocus nucifera.

kokosnoot, * cocos, nux (—*is f.*) Indica.

koksjongen, puer culinaris.

kolder (= *paardenaske*), furor equinus; (= *harnas*) lorica.

kolderig, furore correptus.

kolenbak, pelvis (—*is f.*) carbonaria.

kolenbrander, carbonarius.

kolendamp, * vapor prunorum.

kolenmijn, * fodina carbonaria.

kolenschepper, batillum.

kolenvuur, carbones candentes; *op een nacht k. koken* lenta pruna (of in pruna non acri) coquere.

kolf (van een knode), nodus; (van een gewest) * macubrium; (= *daatilleerkolf*) * cucurbita.

kolibrie, * trochilus colibris, * mollisuga.

koliek, tormina (—*um*).

kolk, gurgas (—*itis m.*), vorago (—*inis f.*).

kolokwint, colocynthis (—*idis f.*).

kolom, columna, pila

kolonel, tribunus militum, praefectus legionis

koloniaal: koloniaal waren res transmarinae, * res (of merces) ex coloniis advectae (of accessitae).

kolonie, colonia; *argens een k. stichten* coloniam deicere in aliquem locum, coloniam condere, coloniam in aliquo loco constituere (of collocare); *van de k. colonicus*.

kolonisatie, deductio coloniarum in aliquam agrum

koloniseeren, coloniam (of colonos) mittere in aliquem locum.

kolonist, colonus.

kolonnade, columnarum ordo (—*inis m.*).

kolonne, pars (—*itis f.*) exercitus, manus (4 f.), agmen (—*inis m.*): *de voorste k.* primum agmen, primi agminis cohortes; *de achterste k.* extremum agmen; *in twee (drie) kolonnen* divisus bifariam (trifariam) copias, divisus in duas (tres) partes exercitu, bipartito (tripartito); *in drie kolonnen marcheeren* triplici acie instructa proficisci.

koloriet, colores (—*um m.*), * colorum ratio;

een goede k. colores boni; *een levendig k.* nitor.

kolos, colossus, magna moles (—*is f.*), moles imperii.

kolossaal, colossicus, colossus, ingentis magnitudinis, summi magnitudinis, vastus, maximus; *een k. tantae magnitudinis*.

kom! agel! eja! kom! kom! at! at!

kom (= *waschkem*), aqualis (—*is m.*); (= *breken*) peris (—*is f.*), labrum; (= *ruyterij*) piscina, lacus (4).

komhuis, culina.

komediant, artifex (—*icia*) scenicus, artifex qui ludicram artem facit, histrio (—*onis*)

komedie (= *blijspel*), comedia, (= *schouwburg*) theatrum; *k. spelen* comediam agere, histrioniam facere, (= *verzen*) simulare; *bijna de gehele wereld speelt k.* totus fere mundus exercet histrioniam.

komet, comètes, sidus (—*eris n.*) cometes, stella cometes, stella crinita; *de kern der k.* ea pars

cometae, qua ipsum sidus est spissi ignis ac solidi; *de staart der k.* stellae crines (—*ium m.*), ea cometae pars, qua splendor excurrit et in crines dispergitur.

komen, 1°. *van levende wezens*: venire, pervenire, advenire, adesse, accedere, appropinquare, redire, devenire, deferri, ingredi, evadere; *niet k.* (= *wegblijven*) abesse; *te voet k.* peditem venire (of advenire); *te paard k.* equo advehi; *met rijtuig k.* curru advehi, *met een schip k.* nave advehi; *laten k.* (ad se) accessere, ad se vocare, ad se venire jubere; *dien kant uit k.* eo accedere; *argens dikwijls k.* in aliquem locum ventitare, frequentem venire (b. v. in senatum), aliquem locum frequentare (of celebrare) *by iemand k.* aliquem convenire, venire ad aliquem, adire aliquem, *dikwijls by iemand k.* crebro ad aliquem venire, ad aliquem ventitare, aliquem frequentare, frequentem cum aliquo esse; *ik kan daar niet bij k.*, id attingere non possum; *gy komt juist van pas* opportune venis, opportune te mihi offers; *kom hier* huc veni, huc ades, propius me huc accede. *Dikwijls volgt op komen een ander Verbum in den Infinitivus*, en dan neemt het verleden deelwoord den vorm van den Inf. aan, b. v. *hij is hier een paard k. koopen* huc venit ut equum emeret. *Wanneer op komen een Infinitivus volgt*, voorafgegaan door te, wordt het vertaald door accidit, b. v. *indien hij mocht k. te sterven* si accideret ut moriatur. *Dikwijls duidt de Inf.*, die op komen volgt, de wijze aan, waarop men komt, b. v. *daar komt hij aan te springen* (of *aangesprongen*) en saltans advenit.

Met aan: nu komt de beurt aan u nunc tuas sunt partes, ordo te vocat, *aan iets k.* (= *aankomen*) attingere, *ik kan hem niet aan het lijf k.* semper victor discedit, *goedkoop aan iets k. aankopen* (of *parvo*) emere aliud, *hoe is hij daaraan gekomen?* ubi hoc invenit? *Hij is er niet eerlyk aan gekomen* non sine fraude hoc consecutus est: *hoe zul ik aan geld k.?* ubi pecuniam inveniam? *aan den man k.* collovari; *aan den gang k.* incipere; *aan den slag k.* ad manum venire, ad manum accedere. *Zie ook aankomen.*

Met achter: achter iets k. pervenire ad aliquid; *achter de gehele zaak k.* totum videre ejusmodi sit; *achter de waarheid k.* veritatis gnarum fieri; *achter het geheim k.* arcanum consilium deprehendere.

Met af: zie afkomen.

Met bij: ik kan er niet bij k. attingere non possum.

Met boven: boven k. sursum ascendere (of *ascendere*), (in het water) emergere; *te boven k.* superare, transire.

Met buiten: buiten k. proeessere foras; (= *op het land k.* rure venire; *van buiten k.* rure venire.

Met door: nu doorkomen. *Hij is door zijn examen gekomen* * examine probatus est, *hij zal spoedig door zijn geld komen* rem familiarem (of pecuniam) suam mox dissipaverit.

Met in: in den weg k. obstruere, *ver in iets komen* multum proficere in aliqua re; *in verlangenheid k.* in angustia venire, *in het gedrang k.* in turbam impleri, *veel meer in het gedrang k.* artius pressusque conflictari, *in de gevangenis k.* in custodiam mitti, *tradi (of conari)*, in verzoeking k. animo impelli, *illecebris voluptatis excitari*, corruptelarum illacebris delerari, *in de kraam k.* parere, *in iemands plaats k.* succedere alicui.

Met om: om iemand k. petere aliquem; *om het leven k.* perire.

Met onder iemand onder de ogen *k.* in conspectu alicujus venire, onder dat *k.* tertium subire (of succedere); onder de menachen *k.* in publicum prodire, inter homines versari.

Met op: op een gedachte komen incidere in cogitationem; ik kan niet op zijn naam *k.* nomen ejus perdidit, nomen ejus fugit memoria meam; om weder op zijn onderwerp te *k.* ut ad rem redeam; weder op de been *k.* revalere, convalescere; op het spoor *k.* van indagare, investigare; ik kwam er op, om te zeggen veni in eum sermonem ut dicebam; altijd weder op hetzelfde nederkomen semper eodem revolvi.

Met over: over de rivier *k.* fluvium transire; over de schutting *k.* macerium transcendere;

Met te: te huis *k.* domum redire; ter wereld *k.* nasci, in vitam edi; bij iets te kort *k.* damnum capere aliqua re; iets te weten *k.* comperire (of resciscere) aliquid; te ontmoet *k.* obviam venire, occurrere, se offerre; goed met elkander te recht kunnen *k.* bene inter se convenire; hij is nog goed te recht gekomen tandem in portum pervenit; te hulp *k.* auxilio venire, succurrere; te voorschijn *k.* prodire, (uit de diepte) emergere.

Met tot: tot zich zelve *k.* respicere, se colligere; tot bedaren *k.* animum recipere; tot nadenken *k.* meditari coepisse; tot rypheid *k.* ad maturitatem pervenire; ik kom er niet toe *k.* consilium hoo capere nequeo; hoe komt gij er ten om zoo te antwoorden? quid tibi in mentem venit ita respondere?

Met voor: voor den dag *k.* apparere, prodire.

2°. van zaken: venire, ferri, afferri, perferri, advēri, appetere; (= groeien) provenire; (= vloeiën) profundere; (= plaats hebben) accidere, evenire; (= ontstaan) oriri; van zelf *k.* aequi, sponte suo provenire; aan den gang *k.* moveri, insipere, in de mode (of in zwang) *k.* in usum venire; zijn naam zal nooit over myne lippen *k.* nunquam ejus nomen enunciaro; er komt iets te kort aliquid deest; te staan *k.* stare, constare; dat komt goed te pas commodum est, opportune accidit, nihil opportunius accidere poterat, magno usui est; het komt niet te pas non deest, non convenit; het is goed te recht gekomen bene evenit; hoe zal dat te recht *k.* quorsum hoe evenit? te voorschijn *k.* (af voor den dag *k.*) provenire, exoriri; daar komt nog bij, dat accedit quod; aan iemand *k.* pervenire (of venire) ad aliquem, perferri ad aliquem, obvenire (af obtigere) alicui, transire ad aliquem, deferri ad aliquem, defluere ad aliquem, incidere in aliquem; niet aan den rechten man *k.* in alienum incidere; in beweging *k.* moveri, agitari; dat komt er van male facta poena sequitur; van iemand *k.* afferri ab aliquo; van iets *k.* ab aliqua re provenire (of proficisci of manare); het komt tot een gevecht res venit ad pugnam (of ad arma), tot vijandschap ad inimicitias, tot een proes in contentione; het kwam niet tot een slag non acie certatum est, het kwam tot een opstand seditio (inde) orta est; hoe komt het, dat qui factum est ut; hierdoor komt het, dat ita fit ut, inde (of ex quo) evenit ut; hierdoor kwam het, dat quo factum est ut; ik weet niet, hoe het komt fit nescio quomodo; het moest zoo *k.* fieri aliter non potuit; het komt soo ver met iets, dat huc evadit aliquid ut; het is zoover gekomen, dat res eo deducta est ut, eo processum est ut; hij is tot dien trap van onbeschaamtheid gekomen eo insolentiae processit, dikwijls kwam het zoover, dat saepe in eum locum ventum est ut; het niet zoover laten komen, dat non committere ut; in de

gedachte *k.* in mentem (of in memoriam) venire, aan den dag *k.* detegi, patefieri, in lucem proferri, met aan den dag *k.* in tenebris latere, occultum manere; aan den man *k.* venire (Pass. v. vando); als de nood aan den man komt quum necessitas urget; ter oore *k.* ad aures pervenire; daar kan niets van *k.* fieri non potest.

komfoor, foculus (fervens); op een *k.* warm houden foculo fervente fovere.

komiek, 1°. Adj. ridiculus; 2°. Subst. scenicus jocular (Jul. Firm. Math. 8. 22).

komijn, cuminum.

komisch, comicus; (= komiek) ridiculus.

komkommer, cucumis (—dis m.).

komma, * comma (—itis n.).

kommandant, praefectus.

kommandement, imperium, cura; iemand een hooger *k.* overdragen majoribus copiis aliquem praeficere; hij krijgt het *k.* over het leger exercitus ducendus ei datur; het *k.* over het leger overnemen exercitui praeesse incipere.

kommandeeren, imperare; (= aan het hoofd staan) praeesse.

kommandeur, praefectus.

kommando, imperium.

kommer, aegritudo (—inis f.), sollicitudo (—inis f.) angor, aerumna.

kommerlijk, inops (—opia), miser.

kommervol, solitudinis plenus, gravis, miser; kommervolle omstandigheden aerumna (Sing.)

komies (= aanblijven bij de belastingen), portitor, publicus, *k.* zijn publicum agere. Zie commies.

kompagnie, vexillum, cohors (—rtis f.).

kompas, * acus (4 f.) magnetica.

komplot, conspiratio, consensio, conjuratio, societas, coitio, insidiae.

kompres, pitiacium (Cels), possum (App.).

komst, adventus (4), accessus (4); wats de reden van uw *k.* quae causa est vae?

konder, * vultur (dis m.) gryphus

kondschap: op *k.* nitzenden exploratum (of spectatum) mittere, *k.* inzien over iets explorare aliquid (of de aliquid rei).

konfytten, condire, (ovip.) in iets gekonfyt zijn percallere aliquid (Gell), in iets gekonfyt worden percallere aliquid.

konijn, cuniculus; tot een *k.* behoorend cunicularis (Marc. Emp.); vol konijnen cuniculosus.

koning, rex (regis), (van een klein landje) regulus; van den *k.* regius; de tegenwoordige *k.* is qui nunc regnat; de toenmalige *k.* is qui tunc regnabat; *k.* zijn regem esse, regnare, regnum obtinere, regiam potestatem habere; *k.* zijn meer in naam dan in macht nomine magis quam imperio regem esse; zich tot *k.* opwerpen regnum occupare, regis nomen assumere; iemand aan een volk tot *k.* geven alicui parere populum jubere.

koningin, regina, regis uxor (—oris).

koningenschap, regnum, imperium regium.

koninggezind, regis partibus addictus, qui regno favet.

koningkskaars (= volkruis), verbasum

koningkroon, insigne regium (capitis), diadema (—itis n.).

koningmantel, purpura.

koningmoord, regis caedes (—is f.).

koningnaam nomen (—inis n.) regium.

koningstroon, regis (of regium) solium.

koninklijk, regius, regis (Gen.), (= wat met de waardigheid van een koning overeenkomt) regalis;

de koninklijke familie reges (—um), domus (4 f.) regia, *de koninklijke prinsessen* virgines (—um) regiae; *de koninklijke regeeringsvorm* regnum; *koninklijke waardigheid* dignitas regia, imperium regium.

koninkrijk, regnum.

konkelen, clandestina consilia strare, fallacias componere.

konstabel, * tormentorum librator.

kooi, cavea.

kook: *aan de k. zijn* bullire; *van de k. zijn* non amplius bullire.

kookboek, culinarum praecepta (—orum).

kookformis, authepsa.

kookgereedschap, vas (—orum) coquinaria.

kookkunst, coquorum ars (—rtis f.), culinarum artes (—ium).

kool (= groente), brassica, caulis (—ia m.) (*meest dochterlijk*), crambe (*allechts in spreekwoorden, als: crambe sexcentis recocta, crambe repetita*); *witte kool* lacuturris (—ia m.); *de aap is de k. niet waard* non est operae pretium; *iemand een k. stoven* aliquem ludibrio habere, (*brandstof*) carbo (—onis m.); *gloeiende kool* pruna, carbo candens; *op heete kolen viltten* trepidare.

koolblad, brassicae folium.

koolhof, hortus olitorius.

koolmarkt, forum olitorium.

koolplant, planta brassicae.

koolrabi, * brassica clarea gongylodes.

koolspruit, cyma (Plin.).

koolstof, * carbonium.

koolstronk, caulis (—is m.) brassicae.

koolteur, * acidum carbonicum.

kooltje, carbunculus.

koolzwart, tam ater quam carbo est.

koon, gena.

koop, emptio; *k. en verkoop* emptio et venditio; *een goeden k. doen* bene emere; *een slechten k. doen* male emere; *te k. venalis*; *te k. zijn* licere; *te k. bieden* venditare; *door k. verkrijgen* emere.

koopcontract, emptio (of venditionis) lex (legis f.), emptio, mancipi lex; *het k. maken* legem conseribere; *volgens het k.* ex empto.

koopen, emere, mercari, redimere, parare, comparare, nundinari, sumere; *duur k. male* (of care of magno) emere; *goedkoop k.* parvo (of vili) emere; *voor een spotprijs k.* vilissimo emere; *complant k.* praesenti pecunia emere; *voor hoeveel is dit gekocht?* quanti hoc emptum est? *op tijd k. emere* in diem; *voor den staat k. emere* in publicum.

kooper, emptor, emens, is qui emit (of emere vult), (van staatsigendom) manceps (—cipis) *koopers en verkopers* ementes et vendentes; *die waar vindt geen koopers* illa merx emptorem non reperit; *ik vind geen koopers* opportunum meris exactum non invenio; *goedv. waar vindt licht een k.* proba merx facile emptorem reperit.

koophandel, mercatura, mercatus (4), negotiatio, commercium.

koopje: *ik heb er een k. aan* vilissimo ami; *het is een k.* vilissimo constat.

koopplast, cupiditas

kooplustig, emax (—ois), cupidus, emptarius.

koopman, mercator, negotiator, qui rem gerit et lucrum facit

koopmansbediende, * mercatoris minister.

koopprijs, pretium (emptionis)

koopstad, forum rerum venalium, emporium.

koopster, emptrix (—ois) (Modest.), ea quae emit.

koopvaarder, { navis (—is f.) mercatoris,

koopvaardij, { navis mercatoria, navis ve-

koopvaardij, { nalicium mercium (Jct.).

koopvaardijvloot, { navis mercatoriae, * classis

(—is f.) navium mercatoriarum.

koopvrouw, * mulier quae merces vendit (of venditat).

koopwaar, merx (—ois f.).

koopziek, emax (—acis), cupidus, empturiens.

koopzucht, cupiditas.

koor (= veldans), chorus; (= zangkoor) chorus

canentium; *het k. van de kerk* * statio canentium

koord, restis (—is f.), linum, linea, funiculus;

(om op te dansen) funis (—is n.); *op de koord*

dansen per funem incedere (of ingredi), per funem

intantum (of extantum) ire.

koorddanser, funambulus, schoenobates (Juv.),

petasurarius (Petr)

koordje, * linea tenuis.

koorgezang, chorus, canticum.

koorknaap, * discipulus ascriptus choro canentium.

koorn, *nie* koren.

koorts, febris (—is f.); *een lichte k.* febricula;

een aanval van k. febris accessio (of tentatio);

de anderdaagsche k. febris tertiana; *de derdendaag-*

sche k. febris quartana; *de dubbeld derdendaag-*

sche k. hemitritica febris; *een k., die dagelijks*

terugkeert amphemerion genus febrim; *een heete*

k. febris ardens, *een ijzende k.* delirium; *de koude*

k. quercura febris (Gell.); *de k. verlaat hem*

febris eum dimittit; *de k. hebben* febris jactari,

febris affectum esse, febrim habere (of pati), febrire;

de k. krijgen febris corripit, febrim (of febriculam)

nanasci, in febrim incidere; *weder k. krijgen*

febris repit; *de gale k.* *nie* geelzucht; *vrij van*

k. febris carens, febris liberatus, a febris rehotus;

indien de sieke vrij van k. is si febris abest; *de*

tijd waarin men geen k. heeft tempus (—bris n.)

quietum, intermissio febris; *dagen, waarin men*

vrij van k. is medii dies; *twee dagen zonder k.*

biduum integrum.

koortsaanval, *nie* koorts.

koortsachtig, febriculentus (Marc. Emp.), febr-

iculcus; (= koortsverwekkend) febriculosus.

koortebast, * cortex (—ois m.) Peruvianus

koortedrank, potio medicata febris utilis.

koortshitte, aestus (4) febrisque, febris ardens.

koortshuivering, (februm) frigus (—bris n.).

koortseig, *nie* koortsachtig.

koortseigheid, febricula.

koortsmiddel, *nie* koortedrank.

koortsverwekkend, febriculosus.

koorzang, chorus, canticum.

koot, talus, osciculum.

kop (= hoofd), caput (—itis n.); (= het bovenste van iets) cacumen (—inis n.); (= knop, b. v. van den spyker) bulla; *den spyker op den k. slaan* (sprw.) rem eum tangere; (= drinkchaal) * pocillum anatum; (= geneeskundig werktuig) oocurbitula (Cels.), cucurbita (ventosa) (M. Aur.); *hals over k.* praepes (—emptis); *een knappe k.* ingenium acutum; *dit zal hem den k. kosten* capite hoc luet.

koper, aes (—aeria n.) (Cyprium), cuprum (Spart.);

geel k. orichalcum; *in k. snyden* in aes incidere;

op k. betrekking hebbende aerarius; *van k.* aeneus,

aereus; *met k. beslagen* aeratus.

koperachtig, aeri similis

koperblik, lamella aerea.

koperdraad, * filum aeneum.

- koperen, aëneus, aereus, cyprius, cupreus (Pall.).
koperen munt aereus; *een k. ketel* ahenum
 kopererts, chalcitis (—idis f.) (Cels.), aes (aeria n.).
 kopergeld, aes (aeria n.), rudera (—um) (Liv. XXVI 11), * nummus cyprius.
 kopergiester, * fusor aëris.
 kopergiesterij, officina aeraria.
 kopergroen, aerugo (—inis f.), chrysocolla;
kunstmatig k. aeruca, met k. bedekt aeruginosus.
 koperhamerslag, squama aeris cyprii.
 koperhoudend, aereus.
 koperkleur, * color cyprinus, aereum (Plin.).
 koperkleurig, aëneus, rubidus, aëri similis.
 kopermijn, metallum aeris (of aerarium), fodina aeris (of aeraria).
 kopermunt, nummus cyprius.
 koperroest, aerugo (—inis f.) cypria, aerugo aeris.
 koperrood, zie koperkleurig.
 koperslager, faber aerarius.
 koperslak, scorria aeris.
 kopersmid, faber aerarius.
 koperwerk, aera (—um), vasa (—orum) cypria.
 kopie (= *afschrijft of afdruk*) exemplar (—aris n.), exemplum, apographon (Plin.); (= *naoootsing*) similitudo (—inis f.), imitatio. *erme k. maken van een schilderij* tabulam describere (of exscribere et pingere).
 kopiëren, describere, exscribere, exscribere et pingere, effingere, imitari; *naar het leven k. similitudinem effingere* ex vero; *iemand k. alieujus veram imaginem reddere*.
 kopiist, librarius, qui describit (of exscribit).
 kopje, * pocillum ansatum.
 koppel (= *van een aabel*) balteus; (= *van honden*) copula, (= *een paar*) par (paris n.).
 koppelaar (= *huwelijksmakelaar*), nuptiarum conciliator, (= *meisjeshandelaar*) leno (—ōnis), libidinis minister.
 koppelaarster (= *huwelijksachtster*), nuptiarum conciliatrix (—ois), (= *meisjeshandelaarster*) lena, * libidinis ministra.
 koppelaarrij, lenocinium; *k. drijven* lenocinium facere (of profiteri).
 koppelband, copula.
 koppelen, copulare, nuptias conciliare.
 koppeling, copulatio.
 koppelriem, copula.
 koppen, per cucurbitulas alieni sanguinem extrahere, eutem scarificare.
 koppig, zie hoofdig.
 koppigheid, zie hoofdigheid.
 koraal (= *stof*), corallum, gorgonia; (= *kerkelijk gesang*) canticum aeclesiasticum.
 koraalagaat, coralloachates.
 koraalrood, corallinus (Anthol. Lat.).
 koraalvisscher, coralliorum piscator.
 koran, coranus.
 kordon, praesidia (—orum) armata in finibus extremis.
 koren (= *graan*), frumentum, (op het veld) fruges (—um f.), (op de markt) annona; *dat is k. op zijn molen* hoc ipsum est quod vult; *er is altijd kaf onder het k.* ubi uber, ibi tuber (App.).
 korensaar, spica.
 korensakker, ager frumentarius.
 korenbloem, cyaneus (Plin.), ballio (—ōnis m.) (Plin.).
 korenkalm, culmus.
 korenhandel enz., zie graanhandel enz.
 korenländ, ager frumentarius.
 korenmagazijn, granarium, horreum.
 korenmarkt, * forum frumentarium.
 korenmolen, pietrinum.
 korenmolenaar, pistor.
 korenoogst, messis (—is f.) frugum.
 korenpruis, annona.
 korenschoof, merges (—itis f.).
 korenschuur, granarium, horreum.
 korenveld, ager frumentarius.
 korenworm, curculio (—ōnis m.).
 korenzolder, granarium, horreum.
 korf corbis (—is f.), sporta, canistrum, scirpea, scirpichlus: (= *bijenkorf*) alveus; (= *broodkorf*) panarium.
 korfje, quasillus, fiseena, sportula, calathus.
 korhaan, teträo (—ōnis m.).
 koriander, coriandrum (Script. R. R.).
 korent en koriat zie krent.
 kornalijn, sarda (Plin.).
 kornoelje, cornum.
 kornoeljeboom, cornus; (f.) *van den k.* cornus.
 kornoeljehouten, cornuus.
 korporaal, decanus.
 korrel, granum.
 korrelachtig, granosus.
 korset, zie kourslijf.
 korst, crusta, (van een *koek*) balteus; (van een *wond*) crusta; *met een k. bedekken* crusta obducere; *incrustare; korseien* (= *uitslag*) furfures (—um m.), (= *schurftige uitslag*) porrigo (—inis f.).
 korstig, crustosus.
 korstje, crustula.
 kort, brevis; (= *verkort, verminkt*) curtus, (= *samengedrongen*) contractus; (= *bondig*) astrictus, (= *niet langzaam genoeg*) angustus, artus; *een kortere weg* via quasi compendiaris, viae compendium (Plin.), compendiaris (Petr.); *de kortste dag* dies (5) brumalis, bruma; *de kortste nacht* nox (noctis f.) solstitialis, solstitium; *een k. begrep* epitōma; *een korte lettergreep* syllaba brevis; *een lettergreep k. maken* syllabam corrumpere; *een k. geheugen* memoria habes (—ētis); *de tijd zou te k. zijn*, *indien ik de koningen en veldheeren wilde opnoemen* dies me deficiat, si reges imperatoresque enumerare velim; *iemand k. houden* aliquem arte habere; *eenen boom k. houden* arborē premere.
 Adv. breviter, compresse; (= *korten tijd*) breve tempus, exiguum tempus, parum diu; *k. en bondig* astricto; *te k. komen* bij iets fraudari parte alienius rei; *te k. komen* (= *sondigen*) peccare; *te k. komen* (= *ontbreken*) deesse, abesse; *iemand te k. doen* damnum afferre alicui; *zich salven te k. doen* commodum sua negligere; *te k. schieten* defici, deficere, (in den strijd) inferiorum diacedere; *zich k. uitdrukken* rem paucis absolvere; *hij kwam kort voor mij (kort na mij)* venit paulo ante me (paulo post me); *k. te voren (of k. geleden)* nuper; *k. daarop* mox; *binnen k. brevi*; *om k. te gaan* quid multa? *te k. leven* parum diu vivere.
 kortademig, spiritus angustioris, aethmaticus (Plin.), dyspnoicus (Plin.).
 kortademigheid, angustiae spiritus, spiritus (4) angustior, anhelatio, anhelitus (4), dyspnoea (Plin.).
 kortaf, praecise, simpliciter; *k. weigeren* praecise negare.
 kortelyk, paucis (verbis), breviter, summum, capitalatim.
 kortelings, nuper.
 korten (= *kortor maken*) praecidere, (= *afrekken*) deducere; *den tijd k. tempus (of horas) fallere*; *de dagen k. dies breviores sunt*; *het k. der dagen* correptio dierum.

korthalzig, parvi colli.
 kortharig, brevis pilis.
 korthaid, brevitas.
 korthaidshalve, brevitatis causa.
 korting, deductio; *de k. der dagen* correctio dierum.
 kortom, quid multa? denique.
 korts, nuper.
 kortstaart, cauda brevi.
 kortstondig, brevis.
 kortstondigheid, brevitatis, celeritas.
 kortawijl, jocus, ludus, ludibrium.
 kortweg, praeceps, simpliciter.
 kortwieken, alas praecedere.
 kortzichtig, qui oculis non satis prospicit, ejus visus in proximo deficit, myops (—ōpis) (Ulp. Dig.); *k. zijn* oculis non satis prospicere, non longe videre, nisi prope admodum non cerare; (= weinig doorzicht hebbende) stultus.
 kortzichtigheid, oculi non longe conspectum ferentes; (= gebrek aan doornicht) stultitia.
 korvat, celox (—ōis) (Plaut.) (nisi corbita).
 korzelig, morosus, iracundus, stomachosus.
 korzeligheid, morositas, iracundia, stemachus.
 kossem (— hakekab der runderen), palcar (—aris n.).
 kost (—ēpis), victus (4), cibus; *dagelijkshe k.* mensa quotidiana; *iemand den k. geven* alicui victum praebere; *k. om loon* victus ac merces (—odis f.); *iemand in den k. nemen* (als een weldaad) * aliquem domi suae alendum recipere, (voor geld) * aliquem pacta mercede alere; *bij iemand in den k. zijn* alienus victu uti; *den k. verdienen* (of aan den k. komen) victum quaerere.
 (= uitgaaf enz.) *ten koste van iemand* malo (of impendio) alicuius; *niet ten koste van anderen* verrijken incommodo aliorum suum commodum augere; *ten koste van zijne gezondheid* cum damno valetudinis; *niet ten koste van zijne gezondheid* salva valetudine; *ten koste van zijn goeden naam* non sine famae damno; *ten koste van den goeden naam van een ander* aliis invidia; *te koste leggen* impendere; *op kosten van den staat* publice; *op kosten van iemand* sumptu alicuius, de pecunia alicuius, alicuius impensis; *op eigen kosten* privato sumptu, ex pecunia, de suo; *niet op uwe kosten* sine sumptu tuo; *kosten maken* sumptus facere, impendia facere; *iemand op kosten* jagen sumptum alicui afferre, sumptui (of impensae) esse alicui, *kosten voor iets maken* sumptum (of impensam) facere (of impendere) in aliquid; *te vergeefs moeite en kosten* ansvendens operam et oleum perdere; *de kosten van iets dragen* impensam (of omnem sumptum) in aliquid polliceri; *de kosten helpen dragen* in partem impensae venire; *de kosten bestrijden* sumptus tolerare, impendia sustinere; *de kosten niet kunnen bestrijden* impare esse sumptui; *de kosten vergeeden* impendium reddere; *ontsien geen kosten* sumptui ne parcas, *iemand de kosten in rekening brengen* sumptum alicui inferre; *omnoodige kosten* dispendium; *na afreke der kosten* sumptibus detractis; *de opbrengst kan de kosten niet dekken* impendia exsuperant reditum.
 kostbaar, pretiosus, sumptuosus, profusus, magni pretii, multorum nummorum, carus, lantus, magnificus, splendidus.
 kostbaarheid, caritas, excellentia, praestantia; *kostbaarheden* res pretiosae (of magni pretii), res carae, ornamenta (—orum). *Zie ook* kleinood.
 kostelijk, pretiosus, sumptuosus, egregius, eximius, pulcherrimus, jucundissimus, suavissimus, dulcissimus.
 kostelykheid, nie kostbaarheid.

kosteloos, Adj gratulus; Adv. gratis, gratuito, sine mercede, sine pretio.
 kosten, constare, stare, esse (met Gen.), venire, emi, emptum esse, licere; *dit kost mij zoveel* hoc tanti emi; *dit kost mij drie dagen* hoc tres dies aufert; *het beleg van Samos heeft aan de Atheners* 1200 talenten gekost in Samo oppugnanda Athenienses MCC talenta consumperunt; *dit kost niets gratis* (of nihilo) stat (of constat), impensae non est; *de oorlog heeft veel bloed gekost* bellum multo sanguine stetit (of multos homines absumpsit), nulla est jactura; *de overwinning heeft geen bloed gekost* victoria sine sanguine stetit, (of haud cruenta fuit, hoeveel kost u uw middagmaal? quanti coenae? *het kost hem het leven* morte ejus stat, ei finis vitae est, ei vitam aufert, ei mortem affert; *het kost veel moeite* multi laboria est, laboriosum est; *het kostte mij een groote overwinning* vix ab animo meo impetrare potui.
 koster, asiduus.
 kostganger, * qui victu apud aliquem utitur pacta mercede.
 kostgeld, pecunia pro alimentis data; *hoeveel k. betaalt gij bij hem?* quanti apud eum coenitas?
 kostuum, habitus (4), mos (moris n.) vestis, ornatus (4).
 kostwinning, quaestus (4), professio.
 kot (= varkenskot), bara; (= armoedig huis) gustum.
 koud, frigidus, algens, algidus, (= ijskoud) gelidus; (= niet warm houdend) algens; *een koude kamer* conclave non calefactum; *ik ben k. algees*; *ik word k. algees*; *de spijs wordt k.* cibus refrigeratur; *het is k. frigus est*; *het wordt k.* frigus ingruit; *het wordt kouder* * frigus ingravescit, *noch heet noch koud zijn in utramque partem esse*; *koude pis* stranguria. *Zie* koel.
 koude, frigus (—ōis n.), algor; (= vorst) gelu, *een hevige k.* vis frigidus, vis hiemalis, frigidus (—um), frigus magnus, asperitas frigidus, aerior frigoris vis; *onmatige k.* frigus immodicum; *onverdragelijke k.* frigus intolerabile; *tegen de k. bestand zijn* frigoris patientem esse; *verstyft zijn van k.* gelu torpore; *van k. omkomen* frigore confici; *in de k. loopen* frigori se exponere; *de k. neemt toe* frigus intenditur; *de k. neemt af* frigus remittitur (of minuitur); *in de overige deelen der aarde heerscht of een strenge k. of een vorstige hille* ceteras terras partes aut frigore rigent aut uruntur calore; *de k. der koude* febris et frigus.
 koudvuer, gangraena (Cels.).
 kous, * tibiale (—is n.) (Paul. Dig., Suet.).
 kousenband, * periscelis (—idis f.), genuale (—is n.).
 kout, sermones (—um m.).
 kouten, confabulari.
 kouter (= ploegijzer), vomis (—ōis m.).
 kouwelijk, aliusus, frigidus impatiens; *k. zijn* frigoris impatientem esse, humum odisse.
 kouwelykheid, impatientia frigidam, gelu (Virg.).
 kouw (= kooi), cauea.
 kozijn, replum (Vitr.).
 kraag, collare (—is n.); *(van een vogel)* torquis (—is m. en f.).
 kraai, cornix (—idis f.).
 kraaien (als een haan) canere, cantare, cantum edere; *niet meer k. desinere* (of desisse) canere; *daar zal geen haan naar k.* nemo id sentiet, omnes latebit; *iets overal rond k.* divulgare aliquid; *te vroeg victoris k.* triumphare ante victoriam, *opgroer k.* populum incitare ad seditionem.

kraaler, clamator.

kraakbeen, cartilago (inis f.); vol k. cartilagineus (Cels.).

kraakbeenig, cartilagineus.

kraal, sie koraal.

kraam, taberna circumforanea (App.); dat komt niet in mijn k. te pas hoc non est ex mea rei; (= bevaling) partus (f.); puerperium; in de k. komen parre; in de k. liggen peperisse; in de k. moeten bij iemand gravidam esse ex aliquo.

kraamkamer, cubiculum puerperae.

kraamkind, infans (—ntis) recens natus.

kraamvrouw, puerpera.

kraan (van een vat enz.), epistomium; (= kraanvogel) grus (gruis f.); (werktuig om lasten uit schepen te hijschen) artēmon (—onis m.).

kraanvogel, * nux (nucis f.) vomica.

kraanvogel, grus (gruis m.).

krab (= kleine zeekeef), pagurus; (= wond door een nagel toegebracht) vulnus (—ūs n.) unguis factum.

krabbelen (= slecht schrijven), conscribillare.

krabben, scabēre, scalpēre, perfricare, radēre.

krabber, radula.

kracht, vis (f.), robur (—ūs n.), nervi, lacerti, firmitas, vires (—ium); (= geneeskraft) potentia, virtus (—utis f.); (= macht) opes (—um f.), facultas, (= gewicht) auctoritas, gravitas; kraachten vires (—ium), vormende k effectio, ontzaggetijke k vis ingens, frische k succus, doordringende k mucro (—onis m.); verbindende k. religio; door eigen k. per me (te, se) ipsum [of per nos, (vos of se) ipsos], suis (of propriis) viribus, (— op eigen kosten) privato sumptu; met inspanning van alle krachten totis viribus, omnibus nervis; omnibus opibus ac viribus, omni contentione, toto animo ac studio omni, velis ut ita dicam remisque, manibus ac pedibus; alle krachten inspannen omni ope niti, omni contentione elaborare; ik heb geen k. genoeg om te non satis virium est ad; zoolang mij de kracht niet begeeft dum in officio vires eunt; de kracht begeeft mij vires me delinunt, zyne krachten versamelen vires colligere; k hebben vires habēre, valēre, k krijgen vires assumēre, ad vires pervenire, convalescēre, vires habēre incipēre, majoris virtutis fieri; weder nieuwe krachten krijgen vires recolligere (of recipere of recuperare), ne recipere; nieuwe kracht geven aan recreare; de k. broken nervos incidere (of frangere); soover mijne krachten reiken dum vires suppētunt; zooveel mijne zwakke krachten vermogen quantum valebit mea infirmitas; de weldadigheid mij niet boven onze krachten gaan videntum est, ne major sit benignitas, quam facultates; k. (= invloed) hebben vim habēre (of prodere of ostendere), prodere, juvare; die spijst geeft k. cibus ille vires facit; van k. zijn valēre, ratum esse, exerceri; niet meer van k. zijn valēre desinisse, non exerceri; nog van k. validus; niet meer van k. infirmus; in de k. des levens in flore aetatis; uit k. een ex; k. van voet hebben pro lege valere; aan iets k. van voet geven sub legis vincula conjicere aliquid; in volle k. zijn vigēre.

krachtadig, 1° Adj. efficax (—ācis), fortis, valens, validus; 2° Adv. fortiter, magnopere.

krachteloos, invalidus, imbecillus, infirmus, debilis, iners, (—rtis), exsanguis, enervatus, jejūnus, sine nervis, languidus; (= niet geldig) irritus; k. maken elevare, evertēre, discentēre, enervare, disturbare, irritum reddere; k. worden consensescere, everti ens., irritum fieri.

krachteloosheid, imbecillitas, infirmitas (virinum, corporis of animi), debilitas, languor. In de betekenis van ongeldigheid wordt het omschreven door irritus.

krachtens, ex.

krachtig (= oelvermogen), valens, validus; (= gespierd, sterk), firmus, robustus, laetuosus, corpore vigens (of validus), corpore robusto, fortis; (= krachtig werkend) potans, efficax; (= snelwerkend) praecox; (= indrukwekkend) gravis, nervosus; (= voedzaam) firmus, valens, validus, robustus, in quo multum (of plurimum) alimenti est; een k. gebed ardentis preces; k. zijn vigēre, corpore robusto esse, valēre, validum esse, bonis viribus esse, krachtighe rede nervi orationis, oratio gravis; tot krachtiger maatregelen overgaan fortioribus remediis agere; Ado. fortiter; k. spreken nervose (of graviter) dicere; een k. tanta vi.

krachtvol, nervosus, gravis, firmus, fortis.

krakeelen, altercari, rixari.

krakeling, spira (Cato), circulus (Varr.).

kraken, crepare, gemere, fragorā (of sonitum fragilem) edere; Trans. frangere.

kramer, tabernarius, propolis, insitor.

kramp, spasmus, convulsio, nervorum distentio, rigor nervorum; aan k. lijden spasmo vexari; de k. krijgen spasmo tentari.

krampachtig, spasticus

krampader, varix (—icis f.).

krampheest, tussis (—is f.) convulsiva.

kramplijder, apandicus

krank, aeger, aegrotus, morbidus, affectus valetudine, invalidus, infirmus, imbecillus; k. worden aegrotare incipere, morbo (of valetudine) affici (of tentari of corripiti), morbum nancisci, in morbum cadere (of incidere of delabi), in adversam valetudinem incidere, morbo (of in morbum) implicari; k. zijn aegrotare, aegrotum esse, in morbo laborare (of affectum esse), morbo vexari (of conflictari); gevaarlijk k. zijn gravi et periculoso morbo aegrum esse; eenen kranken bezoeken aegrotum visitare (of visitare); zijne krachten bezoeken aegros (of aegrotos) perambulare (of circumire).

krankbed, lectus aegrotantis; de arts aan het k. medicus aegro assidens; op het k. ter neder gevoegen worden in morbum implicari; op het k. liggen onbare ex morbo; van het k. opstaan assurgere ex morbo; aan iemand k. waaken excubare krankheid, zie ziekte. (alicui aegro.

krankzinnig, mente captus, mente alienatus, paranoeticus, vesanus, insanus, male sanus, vecors, delirus, amens; k. worden mente alienari, in insaniam incidere; iemand k. maken ad insaniam aliquem adigere; zich k. houden alienationem mentis simulare, se furere simulare.

krankzinnigheid, mentis alienatio, vesania, insania, vecordia, delirium, furor, amentia.

krans, corona, strophium (Virg.), aertum (meest Plur.); met een k. (versierd) coronatus; een k. vlechten coronam necere; zich een k. opstellen sibi coronam ad caput accommodare, coronam capiti imponere; (= vriendenkring) circulus, sodalitas, sodalicium.

kransje, corolla (Prop.), corollarium; (= vriendenkring) zie krans.

krap, angustus, artus, strictus, restrictus (Suet.), compressus; Adv. arte, anguste, parce, vix.

kras, 1° Subst. stris; 2° Adj. (de krachtig) validus, valens; (= versmet) audax (—acis).

krassen, radere, scalpere; (= schreeuwen) erocire.

krater, caminus (Plin. H. N. II 110).

kreatuur (= *werktuig*), adjutor, * alienus beneficius auctus.

krediet (= *vertrouwen*), fides (5), existimatio; *nijn k. is achteruit gegaan* fides eum deficere coepit; *het k. is dood* fides de foro sublati est; *het k. herstellen* fidem revocare; *iemand's k. ondermijnen* alicujus fidem moliri; *op iemand's k. geld opnemen* pecuniam alicujus fide mutuum sumere; *k. geven* nomina facere; *iemand iets op k. geven* credere aliquid alicui; *iemand geen k. geven* alicui non credere; (= *aanwien*) auctoritas, gratia, opinio, existimatio; *iemand's k. herstellen* reconciliare existimationem alicujus amissam.

kreeft, cancer.

kreeftengang; *den k. gaan* se retro ferre.

kreeftkeerring, orbis (—*is m.*) (of circulus) solstitialis.

kreeftschaal, testa cancri.

kreeftschaar, brachium cancri.

kreek (= *kleine inham dor zee*), aestuarium.

kreet, clamor; *eenen k. aanheffen* clamorem edere; *luidse kreten aanheffen* quiritari.

kregel, iracundus, morosus.

kreits (= *district*), para (—*rtis f.*), regio.

krekel, gryllus, cicada.

kreng, cadaver (—*ris n.*), corpus (—*ris n.*) putrefactum.

krenken, offendere, fodicare, exacerbare (Plin.), mordere, percellere, pungere, voce vulnerare; *iemand niet willen k.* alicum offensum nolle; *ik zeg dat wonder u te k.* pace tua dixerim; *nich gekrenkt gevoelen* aegre (of moleste) ferre; *iets doen om iemand te k.* ad alicujus ignominiam facere aliquid; *krenkend gravis*, acerbus; *iemand's goeden naam k.* alicujus existimationem offendere; *nijn verstand is gekrenkt* mente captus est.

krenking, offensio, injuria, contumelia, ignominia, dolor.

krenten, * vase passae corinthinae, leporages (—*um*).

kreukelen, rugis impire.

krennen, vagire, vagitum edere.

kreupel, claudus.

kreupelbosch, fruticetum (Hor.).

kreupele, homo (—*fnis*) claudus ac debilis.

kreupelheid, clauditas (Plin.), claudicatio.

krib, praesepio (—*is n.*).

kribbig, jurgiosus.

kribbigheid, rixandi studium.

krielen (= *oosmelen*), refertum esse, redundare.

krijg, *nie oorlog*.

krijgen (*huizen zijn toedoen*, *iets goeds of iets kwaads*), nancisci; (= *ontvangen*) accipere; (= *grypen*) prehendere; (= *vangen*) capere; (= *ten geschenke ontvangen*) dono accipere; (= *bereiken*) attingere; (= *baren*) parere; (= *hebben*) habere. *Verder wordt krijgen in de plaats van zeer vele andere Verba gebruikt, die men bij de vertaling er eerst voor in de plaats moet zetten, b. v. ik zal trachten er nog een paar bij te k.* (= *bij te voegen*), *ik kan dat kleed niet aan k.* (= *aanbreken*) enc. *Wanneer te gevolgd wordt door een infinitivus en krijgen*, wordt dit laatste Verbum door contingit vertaald, b. v. *ik heb hem nog niet te zien kunnen k.* mihi nondum contigit ut eum viderem, in het hoofd k. (= *van buiten leeren*) memoriae mandare, (= *een plan opvatten*) in animum inducere, *het niet over zijn hart kunnen k. in animum inducere* non posse; *ik kon geen woord uit hem k.* ex eo vocem exprimere (of verbum elicere) non poteram; *gedaan k.* (= *ten einde brengen*) absolvere, (= *bewerken*) per-

ficere; *nij konden hem niet aan het klappen k.* efficere non poterant ut aliquid enunciarer; *nij krijgt reeds nijn jaren jam senesit*; *bladen k.* folia agere (of emittere); *ianden k. dentire* (Cela.); *het te kwaad k.* premi; *ik kreeg het te kwaad met hem* orta mihi est altercatio cum eo; *nij heeft zijn verdiende loon gekregen* poenas luit, fractum habet; *nijn verdiende loon k.* jure plecti; (= *oorlog voeren*) bellum gerere; *nijn zin k.* evincere; *nij heeft een zoon gekregen* filius ei natus est.

krijger, *nie krijgsman*.

krijgsbehoefte, quae ad bellum opus sunt, quae belli aus possunt.

krijgsbedrijf, militare facinus (—*ris n.*); *krijgsbedrijven* res (pl) gestae.

krijgsbeleid, belli peritia, rei militaris peritia.

krijgsbende, cohors (—*rtis f.*).

krijgsbouwmeester, * architectus militaris.

krijgsbuit, praeda (bellica).

krijgsdaad, res (5) (in) bello gesta, militare facinus (—*ris n.*), opus (—*ris n.*) belli; *krijgsdaden* gesta (—*orum*); *roomrijke krijgsdaden verrichten* praedulas res gerere; *door krijgsdaden beroemd* armis inclytus.

krijgsdeugd, virtus (—*utis f.*) militaris.

krijgsdienst, militia, res (5) militaris, munus (—*ris n.*) belli, munus militare; *voor den k. geschikt* qui arma ferre potest, militiae utilis (of idoneus); *den k. leeren* militiam (of rem militarem) discere (of edoceri), tirocinum militare, tirocinii rudimenta ponere; *iets in den k. leeren* aliquid militando discere; *nich aan den k. gewoennen* studio armorum assuescere; *nalatig zijn in den k.* munera belli aegrius obire; *in den k. treden* militiam capere; *namen dare* (militiae); *als vrijwilliger in den k. treden* voluntarium extra ordinem profiteri militiam; *iemand dwingen tot den k.* alicum cogere ut militet; *nich aan den k. roeken* te onttrekken militiam subterfugere, militiam detrectare; *vrij zijn van den k.* militia immineat esse, militia (of munere militiae) vacare, militiae vacationem habere.

krijgseed, sacramentum militiae; *iemand den k. laten zworen* alicum militiae sacramento obligare (of sacramento rogare).

krijgseer, militaria dignitas; *de vijanden met k. laten afstrekken* hostes armatos suaeque secum ferantes abire sinere.

krijgsfakkell, belli incendium.

krijgsgebruik, belli mos (moris m.) (of ratio of usus 4), mos militiae; *volgens k.* belli ratione (of more of usu), morem militiae, exemplo militari, instituto militari.

krijgsgebruik, belli tumultus (4).

krijgsgeest, animus bellicosus.

krijgsgeeluk, belli fortuna, bellica fortuna.

krijgsgechreeuw, clamor militaris; *een k. aanheffen* clamorem tollere (of attollere).

krijgsgevangen, captivus, bello captus; *de krijgsgevangenen* militum captivos commutare.

krijgsgevangenschap, captivitas; *in k. geraken* bello capi.

krijgsgevaar, vastitus (4) (of habitus 4) militaris.

krijgsgod, belli deus, Mars.

krijgshaftig, bellicosus, ferax, pugnax (—*ntis*), militaris.

krijgshaftigheid, ferocia.

krijgshair, exercitus (4).

krijgsheld, vir fortis (of fortissimus); *een beroemd k.* vir bello insignis.

krijgskans; *de k. beproeven* belli fortunam ten-

tare (of periclitari); *de k. is hem altijd gunstig geweest* belli fortuna semper prospere usus est, belli fortuna ei ubique praesto fuit.

krijgskas, aerarium militare.

krijgsknecht, miles (—itis).

krijgskunde, res (5) militaris, belli scientia, scientia rei militaris, verbeteringen in de k. maken nova afferre in re militari

krijgskundig, rei militaris peritus; *krijgskundige mannen* viri militares.

krijgskunst, res (5) militaris, militia, disciplina bellica (of militaris), artes (—ium f.) belli (of bellicae); *regels der k.* praeccepta (—orum) imperatoria; *de k. leeren* rem militarem (of militiam) discere; *in alle krijgskunsten ervaren zijn* omnes belli artes edoctum esse.

krijgselesten, belli onera (—um).

krijgseleven, vita militaris.

krijgslied, carmen (—inis n.) militare.

krijgslieden, milites (—um).

krijgslist, stratagemata (—itis n.) (VMax.), fartum.

krijgsmacht, vires (—ium f.), copiae.

krijgsmakker, commilito (—opis); *hij was mijn k.* cum eo mihi erat militia communis, mecum militavit.

krijgsmann, miles (—itis), homo (—inis) militaris, vir militaris, bellator; *een uitstekend k.* vir bello egregius (of insignis), *op krijgsmans wijze* militariter.

krijgsmantel, sagum; (= *veldbeersmantel*) paludamentum; *in een k. gehuld* paludatus.

krijgsmaterieel, instrumenta et apparatus (4) belli; arma, tela, cetera quae ad bellum pertinent; *een groote voorraad van k.* magni omnium rerum ad bellum apparatus.

krijgsmuziek, cornus tubaeque, tubarum cantus (4), (als kunst) musica militaris; *onder k.* ad classicum.

krijgsoefening, belli meditatio, exercitium (Vell.).

krijgsoverste, dux (duois) belli.

krijgsraad, consilium (militare), praetorium; *een k. houden, bijeenroepen, consilium habere, convocare; de k. komt bijeen* duces conveniunt; *iets voor de k. brengen* aliquid ad consilium ferre; *iets aan den k. voordragen* aliquid ad consilium referre; *den k. wilsen laten gaan* praetorium (of consilium of duces) mittere (of dimittere).

krijgsrecht, ius (juris n.) belli, lex (legis f.) belli, belli aequitas, ius imperatorium.

krijgsroem, belli (of bellica) gloria (of laus) (laudis f.); gloria militaris, laus rei militaris; *uitstekende k.* excellens in re militari laus; *k. verwerven* belli gloriam consequi (of adipisci), bellicam laudem sibi parare (of colligere); *k. hebben* belli gloria florere.

krijgsrumoer, belli tumultus (4), armorum strepitus (4); *onder het k.* belli formidine circumstrepente, bello flagrante.

krijgstobrusting, belli comparatio, belli apparatus (4); *krijgstobrustingen maken* bellum parare (of apparare, comparare, adornare of instruere).

krijgstocht, expeditio.

krijgstoonel, belli sedes (—is f.), locus ubi bellum gestum est; (= *plaats waar de oorlog zal gevoerd worden*) locus belli gerendi; *het k. naar Afrika overbrengen* bellum transferre in Africam; *berichten van het k.* afwachten procliorum nuncios expectare; *van het k. aftreden* a bello discedere.

krijgstribuun, tribunus militum.

krijgstrompet, classicum.

krijgstucht, disciplina (militaris), castrorum disciplina; *streng k.* disciplina severa, disciplina se-

veritasque; *de soldaten onder strenge k. houden* * milites severa disciplina coercere; *de k. lost zich op* disciplina solvitur (of dissolvitur).

krijgsvaerichtingen, res (pl.) gestae.

krijgsvolk, milites (—um), copiae, genus (—us n.) militare.

krijgsvoorraad, *nie* krijgsmaterieel.

krijgswapenen, arma (—orum).

krijgswet, leges militares, jurisdictio castrens; *volgens de krijgswetten* straffen militariter punire.

krijgswetenschap, *sie* krijgskunde.

krijgswezen, res (5) militaris, res bellica.

krijgschen, vociferari, stridere, stridere; *een krijgschen* stem scissum vocis genus (—us n.).

krijt, creta; *tot k. behoorende* cretarius; *met k. bestreken* cretatus; *rijkt aan k.* cretosus (Cato); *een teeken met k. aan iets maken* creta notare aliquid; *als k.* cretaceus; *met k. wit maken* incretare; *met k. teekenen* creta pingere; *bij iemand in het k. staan* debere aliquid; *met dubbel k. schrijven* duplo plus ponere.

krijtachtig, cretaceus.

krijtberg, leucogaeus collis (—is n.) (Plin.).

krijten (als een klein kind), vagire; (= *wœnen*) ejulare, plorare.

krimp; *hij heeft geen k.* nulla re eget.

krimpen, *intr.* se contrahere, contrahi.

kring, circulus, orbi (—is m.), (dian men in het draaien, loopen enz. beschrijft) gyrus, (van toeschouwers) corona; (= *loopbaan der planeten*) orbi, cursus (4); *een nauwe k.* orbi brevis, gyrus angustus; *een k.* om iets trekken circumscribere aliquid, circulo aliquid includere; *om iemand heen gaan* atque corona aliquid circingere; *een k.* om zich heen verzamelen circulari; *in een k. gaan staan* (om zich beter te kunnen verdedigen) in orbem consistere (of coire), orbem facere (of colligere), in orbem se tutari (of pugnare of se defendere); *in een k. rondvoeren* in gyrum ducere, torquere in gyrum; *zich in een k. rond-draaien* in orbem circumagi (of circumferri); *den k. rondgaan* in orbem ire per omnes, (van levenloze voorwerpen gesproken) circumferri; *hutseljes k.* domesticus, domus (4 f.); *in den huustijken k.* domi, in domesticis; *de k. der familie* coetus (4) propinquorum; *k. van vrienden* congressio, circulus, convivium; *in den k.* sijnar vrienden inter amicos, cum amicis; *ik kan niet langer in woen k.* vertoeven vobiscum versari jam diutius non possum; *in een talrijken k.* van menschen leven in maxima celebritate vivere; *op alle plaatsen en in alle kringen* per omnes locos et conventus; *hij beweegt zich liefst in lagere kringen* humilia et sordida eum delectant; *in den k. van het gewone leven* in communi vitae consuetudine, dat behoort niet tot den k. mijner begeheden hoc non est munus meum, haec non sunt patre meae; *iets tot een kleinen k. beperken* aliquid in exiguum angustumque concludere; *zich over een wijden k. uitsprekken* late patere; *die wetenschap beweegt zich in een engen k.* ars illa late patere non potest; *in wijden k. uit strekken* multis prodicere; *hij tracht den k. zijner kundigheden aanhoudend uit te breiden* continuo doctior fieri studet; *niet buiten zijn k. gaan* se rerum suarum finibus continere.

kringloop, circulatio, ambitus (4) rotundus, circuitus (4), cursus (4), orbi (—is m.).

kringswijze, orbiculatim.

kringvormig, in orbem circumactus, in orbem sinuatus, circularis (M. Cap.).

krinkelen (of zich k.), orispari, se contrahere;

gekrunkeld crispatus, de worm krinkelt zich lambriens se contrahit.
 krioelen (— door elkander loopen), discurrere;
 — wemelen, scutere, de zee krioelt oas vasschen mare scutet piscibus.
 kriip, pinnis Caus.
 kristal, crystallum, crystallus (m. en f); van kr. crystallinus.
 kristalachtig, crystallus similia.
 kristalglas, vitrum translicens quam proxima crystalli similitudine.
 kristalhelder, crystallinus, vitreus, perucidus.
 kristallen } zie kristalhelder.
 kristallijnen }
 kristallisatie, * formatio crystalli.
 kristalliseren, * in crystallos abire.
 kritiek (Adj.), anceps (—cipius), dubius, een kritieke toestand res (—erum) dubius, discrimen (—inis n.), zie critiek.
 kroeg, caupona, cauponum (Dig.), deversorium sordidum, ganea.
 kroeghouder, caupo (—onis).
 kroeghoudster, cupa (Suet.).
 kroeglooper, pator.
 kroep, synanthe (C. Aur.).
 kroes, 1° Subst. catinus; 2° Adj. crispus.
 krokodil, crocodilus.
 krokodillentranen lacrimae falsae, k weenen lacrimas dolo contingere.
 krom, curvus, curvatus, incurvus, incurvatus, intortus, aduncus, reduncus, pandus, falcatus, lunatus, praeus, distortus, kromme beenen crura distorta (of vara of valgus), k. gegroefde zijn inflexum et incurvatum natum esse, k. groeven incurvari; een weinig k. leniter inflexus; k. buigen infectere; allerlei kromme sprongen maken omnes artes conquirere, van dat geld kunt gij niet vele kromme sprongen maken pecunia illa vix suppeditabit, k. leggen (— zich behelpen) multis rebus egere.
 krombeinig, varus, valgus, scambus (Suet.).
 kromhalzig, qui est obliquus cervicis.
 kromheid, pravitas, adancitas.
 kromhoren, lituus.
 kromhouten (voor den scheepsbouw), interamenta (—orum).
 kromlijzig, * linea curvis.
 krommen, curvare, incurvare, flectere, inflectere; zie k. curvari, incurvari, flecti, se flectere, inflecti, (—incurven) se contrahere; gekromd incurvus, incurvatus.
 kromming, curvatura, sinus (4), curvamen (—inis n.) (Ov.), flexus (4), flexio, anfractus (4), met vele krommingen) mult. plex (—is).
 kromstaaf, lituus.
 kromte, zie kromheid en kromming.
 kromvoetig, pedibus distortis.
 kronen, coronare, insigne regium capiti alioque imponere, het einde kroont het werk exitus acta probat.
 kroniek, annales (—ium m.), chronica (—orum) (Plin.), commentarius.
 kroniekschryver, annalium scriptor.
 kroning, wordt omschreven door kronen.
 kroningsplechtigheid, solemnitas (—ium) quibus rex regnum aspicatur.
 kronkel (van een slang), spira, nexa (4), (van de darmen) ileus (Plin.).
 kronkelen, zich k. serpere, gyram trahere (Virg.), torquere, (door een land) pererrare regionem, zich k. om iets se circumvolvère aliquid rei, pererrare aliquid; kronkelend tortus (Prop); gekron-

keld tortuosus.
 kronkeling (van een slang), spira, sinus (4), nexa (4), tortus (4), van iets anders: mengelveldige kronkelingen mult. plex lapsus (4).
 kronkelpaden, (oneig) anfractus (—uum).
 kroon (= hoofdsieraad als belooning), corona, (= teken der koninklijke waardigheid) insigne (—is n.) regium capitis, insigne capitis, insigne regium, (by de ouden) diadema, (—itis n., fascia); (= het schoonste sieraad) decus (—us n.), decus et lumen (—inis n.), decus et ornamentum, splendor, princeps (—cipis), praestantissimus, (—heerschappij, regering) summa rerum, imperium; (= koninkrijk) regium nomen (—inis n.), (= rijk) regnum, imperium (regis). (= koning, keizer) rex, imperator.
 iemand de k. opzetten insigne regium (of diadema) alicui imponere; een k. dragen, die met braderbloed bekleet is cruentum fratrum caede diadema gerere; de k. wordt hem opgedragen regnum et diadema (of summum imperium of summa rerum) ei (of ad eum) deferretur; naar de k. streven regnum affectare, toes kronen dragen darum civitatum imperio praeditum esse, aan een werk de k. opzetten fastigium imponere operi, de k. op iets zetten cumulare aliquid aliq. re; dit zette zijn geluk de k. op hic supremus ejus felicitati cumulus accessit, dit spant de k. hoe summum (of maximum) est.
 kroonlijsten, projectura coronarum (Vitr.).
 kroonpretendent, aemulus regni (of imperii).
 kroonprins, filius regis in spem imperii genitus, filius regis genitus ut regnet, filius regis successioni imperii destinatus (Val. Max.), * princeps (—cipis) hereditarius, * haes (—edis) regni.
 kroonvormig, * coronae similia.
 kroos, * herba fluitans.
 kroost, proles (—is f.), progenies (5); suboles (—is f.), stirps (—pis f.); van dieren, fetus (4); k. nalaten stirpem ex se relinquere.
 kroot, beta.
 krop (van een vogel), ingluvies (5), guttur (—bris n.); (van salade) caput (—itis n.) lactucae; dit steekt hem in den k. hoc cum male habet.
 kropgans, zie pellicana.
 kropgezweel, guttur (—bris n.) turgidum.
 kropsalade, lactuca.
 krot (= armoedig huns), gurgustium.
 kruid, herba, herba k. verbena, eetbaar k. olus (—erie n.), (= bladen) folia (—orum), tegen den dood is geen k. gewaas medicina vincis fata non possant, welreikend k. herba odorata.
 kruidachtig, herbaceus, herbidus.
 kruiden, condire, een gesprek k. condire sermonem; een rede k. door geestige scherps facietiarum lepore tanquam sale perspergere orationem, deze gewoogens worden nog meer gekruid door de vogelvangst en de jacht conditura haec facit aucupium et venatio.
 kruidenaftreksel, dilutum (Plin.).
 kruidenier, * qui aromata vendit (of vendit), kruidenverzameling, * herbarium.
 kruidenrij, condimentum.
 kruidenwijn, aromatatus (Plin.), abrotonites (Col.), vinum medicatum.
 kruidetend, herba vivens.
 kruidje, herbula.
 kruidjeroermijniet, * herba noli me tangere, * mimosa pudica (Linn.); (= een driffig mensch) homo (—inis) iracundus.
 kruidkunde, herbaria, * botania.

kruidkundige, herbarius.

kruidnagel, garyophyllum (?) (of caryoph.)

kruijen, protrudere, propellere; *de rivier kruist glacies provolvitur.*

kruijer, bajulus.

kruijk, arceus, urna, cadus, hydria, (*met twee ooren*) amphora; *wijn in een k. gieten vinum in arceum expromere; de k. gaat zoelang te water, totdat zij breekt quam saepe transit casus, aliquando invenit (Sen.)*

kruijm, mollis para (—rtis f.) panis, panis mollis (—ium), interior para panis.

kruimel, mica.

kruimelen, trans. micam friare; *intr. in micam friari; (= al te karig zijn) nimis parcum esse.*

kruimeltje, micula.

kruin (van het hoofd), vertex (—icis m.); (*van andere voorwerpen*) cacumen (—inis n.).

kruijen, repere, serpere, reptare (Plant.); *op handen en voeten k. quadrupede gradu repere; wil iets k. eropere, protere, ex. re, op iets k. irrepere alicui rei, in iets k. repere (of correpere) in aliquid, irrepere alicui rei (of in aliquid), abdere se in aliquid, in het oor k. intrare aures, in alle hoeken k. perrepere in omnibus latebris, onder de trap k. abdere se in scalarum tenobras, naar iets toe k. rependo (of serpendo) accedere ad aliquid, voor iemand k. humiliter servire alicui, aditari aliquem; in zijne schulp k. (= zich bergen) se revocare; om iets heen k. (d. v. klimop) pererrare aliquid; kruipende dieren repentia animalia; het k. reptatio, humilitas, adlatio.*

kruis (—t), crux (—icis f.), (= X) decussis (—is m.), (= een met de hand gemaakt teeken) signum crucis; (= het onderste deel van de ruggegraaf) * regio sacra; (= ridderskruis) * crux (of insignie honoris); (= kruishek voor ter dood veroordeelden) crux, patibulum (*het eerste was recht, het tweede gaffelvormig*); een k. oprichten crucem constitutere (of figere); iemand aan het k. nagelen cruci aliquem affigere, aliquem in crucem figere (of agere of tollere); aan het k. boeten supplicium cruce luere; aan het k. hangen pendere in cruce; iemand van het k. afnemen detrahère aliquem ex cruce, deponere aliquem de cruce, alicuius corpus refigere; (= het evangelie): het k. prediken * evangelium praedicare; (= rampen) mala (—orum), calamitates (—um f.); zijn k. op zich nemen * mala et incommoda non subterfugere; k. of munt aut caput aut navem (Maer.).

kruisbeeld, * Christi cruci affixi imago (—inis f.).

kruisbes, * acinus grossulariae.

kruisbessenstruik, * ribes grossularia.

kruisdrager, * qui crucem fert; (= ongelukkige) aerumnosus et calamitosus.

kruiseling, decussatum, in decussem (of in decussem); k. deelen decussare.

kruisen, accare, decussare; *hier k. zich de wegen hinc diversae secantur vias; meningen die eikander k. se iactantes opiniones; eich k. kruis signum facere; (= heen en weder varen) navigare, (nave) discurrere, vagari, excurrere, agitari; twee rassen k. * miscere duas species.*

kruisgewijs, zie kruiseling.

kruisigen, cruci affigere (of suffigere), in crucem figere (of agere of tollere).

kruising (van twee lijnen), decussatio.

kruisspin, * aranea diadema (—atis n.).

kruistoelt, * expeditio sacra, * bellum rei Christianae causa susceptum.

kruisvaan, * vexillum, in quo crucis figura

pieta est.

kruisvaarder, * miles (—itis) (of eques, itis) sacrae militiae addictus.

kruisvormig, * cruci similis, * in crucis formam redactus (of factus).

kruisweg, quadrivium.

kruiswortel, scaccio (Plin.), erigeron (Plin.), acanthus (—idis f.)

kruit, * pulvis (—eris m.) pyrius; *geen schot k. waard zijn nihil esse; hij heeft nog geen k. gorken nunquam in acie statit; hij heeft het k. niet uitgevonden homo parvi ingenii est.*

kruitfabriek, * pulveris pyrii officina.

kruitfabrikant; * pulveris pyrii opifex (—icis).

kruitthoorn, * cornu pulveris pyrii.

kruitkamer, * cella pulveris pyrii (of pulvere pyrio repleta).

kruitkorrel, * granum pulveris pyrii.

kruitlucht, * odor pulveris pyrii.

kruitmagazijn, * horreum pulveris pyrii.

kruitmolen, * pulveris pyrii officina.

kruiwagen, vehiculum manuale.

kruisemunt, menta, hedyosmos (Plin.).

kruk (= handvat), ansa, cupa; (*voor gebrekkigen*) baculum; *op krukken gaan baculis inniti, baculis levare membra; (= knocier, onkundige) homo (—inis) imperitus.*

kruk (natuurlijke), cirsus; (*kunstmatige*) cincinnus; (= afschaaftel) ramentum.

kruljer, calanistrum.

krullebol, cincinnus.

krulling, spira.

krullen, Tyans. orispare.

kubiek, cubicus; k. getal cubus (Gell.).

kuch, tussis (—is f.) sicca.

kuochen, tussire.

kudde, grex (—egis m.); k. runderen of paarden armentum; tot de k. behoorend gregalis, gregarius; bij kudden gregatim.

kuif, cirrus, galea; met een k. voorzien galeritus.

kuiken, pullus.

kuil, fovea, scrobis (—is m. en f.), receptaculum; in een k. vallen in foveam delabi (of decidere of incidere), (omg.) in foveam (of in insidias) incidere; in zijn eigen k. vallen ipsum sua fraude impediri, arte perire sua; vol kuilen lacunosus, salebrosus.

kuiltje, scrobicula; (in de wang) lacuna.

kuip, cups, alveus, lacus (4).

kuipen, ferro vincere, dolia et cupas facere; om een ambt k. furtim ad manus niti.

kuiper, cuparius (Inscr.). doliorum cuparumque factor.

kuiperij, ambitus (4).

kuipje, alveolus, labellum.

kuisch, pudicus, castus, parus, castus purusque, castus a rebus venereis, integer, sanctus, sanctus et castus.

kuischheid, pudicitia, castitas, sanctimonia.

kuischboom, vitex (—icis f.).

kuit, (van het been) sura; (van de vascen) ova (—orum), k. schieten ova gignere (of parere).

kullekenskruid, orobis (—idis f.), (Plin.) satyrion (Plin.).

kunde, eruditio; k. in iets scientia (of cognitio of peritia) alicuius rei; hij bezit de noodige k. in zijne zaak satis peritus est suae artis.

kundig, peritus, gnarus, non ignarus, sciens, intelligens, artifex (—icis), expertus, doctus, eruditus.

kundigheden, scientiae; vele k. multiplex (—icis)

scientia; *hij bezit vele k. multarum rerum cognitione imbutus est.*

kunne, *sexus* (4); *er zijn tweeduizend van de mannelijke k. omgebracht virile secus duo millia interfecta sunt; de schoone k. sexus muliebris; de zwakkers k. sexus natura invalidus; noch ouderdom noch k. werd ontzien non sexus, non aetas miserationem movit.*

kunnen, *posse, quire; ik kan possum, queo, mihi licet, copia (of potestas) est mihi alienas rei (faciendae), facultas aliquid faciendi mihi datur, integra est mihi potestas aliquid faciendi, integrum est (met Inf.), occasionem habeo (of occasio mihi est) aliquid faciendi; erkend kunnen worden cognitionem habere; zich openlijk kunnen vertoonen iactationem habere in populo; niet tot iemand toegelaten k. worden potestatem alicuius non habere; het kan zijn fieri potest, esse potest, credibile est, veri hand dissimile est, factum esse potest; het kan niet anders fieri non potest aliter.*

Dikwijls ook wordt kunnen door den Coniunctivus als Modus Potentialis vertaald, b. v. wie kan er aan twijfelen? (of wie zou er aan k. twijfelen?) quis dubitet? kunnen met een Inf. Pass. kan ook dikwijls door het Praes. Ind. vertaald worden, b. v. dezerivier kan op sommige plaatsen doorwaad worden hic fluvius nonnullis loca vado transitar, ware vriendschap kan niet gemakkelijk van valsche onderscheiden worden non facile dyndicatur amor verus et fictus;

men kon nauwelijks gelooven vix erat credendum¹⁾; ik kan niet non possum, nequeo, mihi non licet, (= ik heb geen reden om te non habeo quod (met Conj.), ik kan niets zeggen nihil habeo quod dicam, ik kan niet meer (met Inf.) desui (met Inf.), b. v. ik kan niet meer blozen desui erubescere; ik kan niet meer (= ben afgemat) plane exhaustus sum; hij kan niet betalen non est solvendo; noovent ik maar kon quantum facere potui; ik sou nog veel k. aanvoeren, maar possum persequi multa, sed; ik kan slechts noovent beloven, dat tantum habeo polliceri (met Acc. v. Inf.); kunnen (= geleerd hebben) scire, b. v. k. schilderen pingere scire; geen Latijn k. spreken Latine non loqui; ik kan het niet helpen ab ea re mea culpa abest; ik kan niet nalaten te facere non possum quin; ik kan niet laten om te non possum non (met Inf.), temperare mihi non possum quominus; iemand aan k. plus valere aliquo; ik kan daar niet bij id non possum attingere; ik kan daar niet buiten ea re carere non possum; gij kunt er niet buiten (= gij kunt het niet nalaten) non licet tibi hoc negligere; ergens niet tegen k. non pati aliquid, impatientem esse alicuius rei; ergens goed tegen k. patientem esse alicuius rei.

kunst, *ars* (artis f.), *artificium, palaestra; (= monckenhanden) manus* (us f.); *door k. versterkt man (of opere) munitus; de k. om zich in alles te schikken dexteritas ingenii ad omnia; de schoone kunsten artes* (—um f.) *ingenuae (of liberales, honestas of elegantes), studia* (—orum) *liberalia; kunsten en wetenschappen artes et disciplinae; de kunsten van vrede en oorlog artes belli et pacis; allerlei kunsten aanwenden multis artibus uti; zijne k. toonen in iets artes suas proferre in aliqua re; dat is geen k. istud quidem nihil negotii est; een siekte waartegen de k. niets vermag morbus insanabilis; kunst- (= nagemaakt) arte fabri-*

catus, artificis manu factus.

kunsteloos, *arte carens, sine arte formosus, simplex* (—leis), *inconditus.*

kunsteloosheid, *nulla ars* (artis f.).

kunstenaar, *artifex* (—leis), *faber, opifex* (—leis), *poëta, pictor.*

kunstenaarij, *ars* (artis f.), *artificium, machina.*

kunstgalerij, *pinacotheca.*

kunstgenoot, *qui est ejusdem artis, homo* (—inis) *ejusdem corporis.*

kunstgevoel, *judicium intelligens, elegantia; geen k. hebben arte carere.*

kunstgewrocht, *artis opus* (—leis n.), *opus arte factum (of effectum of perfectum), opus, monumentum, ornamentum, simulacrum, signum, tabula picta, torenna* (—leis n.); *een oud k. opus antiquae artis; een voortreffelijk k. opus praecluae artis, opus summo artificio factum.*

kunstgreep, *ars* (artis f.), *artificium, machina, machinatio, dolus, fraus* (—leis f.).

kunsthandel: *k. drijven* * *opera et artificia vendere (of venditare).*

kunsthandelaar, * *mercator rerum veltate ac raritate notabilium, mercator signorum tabularumque pictarum.*

kunstig, *artificiosus, artifex* (—leis), *summo artificio factus, callidissimo artificio fabricatus; k. werktuig machinatio.*

kunstkabinet (= *verzameling van schilderijen*), *pinacotheca.*

kunstkenner, *intelligens artis, artium judex* (—leis), *subtilis artium judex et callidus.*

kunstkooper *zie kunsthandelaar.*

kunstlievend, *artium amans, qui artes fovet* (b. v. *een vorst*), *philotechnus* (Vitr.).

kunstmatig, *artificiosus, artificialis.*

kunstmiddel, *remedium arte quaesitum, mendacium.*

kunstminnaar, *artium amans, rerum artificiosarum studiosus, liberalium artium studiosus.*

kunstrechter *zie kunstkenner.*

kunstregeel, *praeceptum artis.*

kunstrijder, *desultor.*

kunstrijk, *artificiosus, artis plenus.*

kunstschaten, *opera* (—um) *atque artificia* (—orum), *signa* (—orum), *tabulae pictae, res vetustate ac raritate notabiles.*

kunstschilder, *pictor.*

kunststmaak *zie kunstgevoel.*

kunststak, *ars* (artis f.), *artificium, artis opus* (—leis n.), *opus arte factum, opus, palaestra.*

kunsttaal, *verba* (—orum) *artium propria.*

kunsttalen: *hij bezit veel k. summus artifex est; hij bezit niet veel k. arte caret; met veel k. vervaardigd eleganti manu factus, affibere factus.*

kunstterm, *vocabulum artis, vocabulum artificibus usitatum; de kunsttermen vocabula ex artis propria necessitate concepta; de kunsttermen der wijsbegeerte vocabula (of verba) philosophorum; volgens den kunstterm ut artis vocabulo utar.*

kunsttheorie, *ars* (artis f.) *et praecepta* (—orum).

kunsttoestel, *machina.*

kunstuiddrukking *zie kunstterm.*

kunstvaardig, *artifex* (—leis), *artificiosus.*

kunstvaardigheid, *ars* (artis f.).

kunstverzameling (= *kabinet van schilderijen*), *pinacotheca; (= kabinet van andere voorwerpen van kunst)* * *thesaurus rerum vetustate ac raritate notabilium.*

kunstvljt, *industria, solertia, manus* (4 f.) *et ars hominum.*

¹⁾ Zonder vix wordt in goed Latijn kunnen niet door het Gerundivum uitgedrukt.

- kunstwereld, artifices (—am), artes (—iam)
 kunstwerk zie kunstgewrocht; de voortreffelijkste kunstwerken naar Italia brengen maximorum artificum manus perfectas tabulas et statuas in Italiam portare.
 kunstzin, elegantia; *geen k. hebben* arte carere; *met k. eleganter*, eleganti manu; de Grieken hebben veel k. opera atque artificia, signa, tabulae pictae Graecos homines magnopere delectant.
 kuras, cataphracta.
 kurassier, eques (—itis) cataphractus, clibanarius (Lamp.).
 kurassierregiment, * chilias (—idis f.) equitum cataphractorum.
 kurk, cortex (—icis m.), suber (—eris n.) (Virg.), cortex subereus (Col.); (= *flenschendonk*) cortex (Hor. Od. III. 8. 10).
 kurkboom, suber (—eris n.).
 karken, 1° Adj. subereus (Col.); 2°. *Verbum obliturare*.
 kus, osculum, suavium, saviuum, basium; *iemand oom k. geven* osculum em. alicui dare (of ferre, offerre, imprimere, applicare of ingerere); *een k. stelen* osculum sumere (of capere, rapere of surripere alicui); *iemand een k. toeworpen* osculum (of basium) jactare.
 kushand: *een k. geven* manum a facie jactare, osculum (of basium) jactare, manu venerari.
 kussen, 1° *Verbum*, osculari, suaviari, basiare; *herhaaldelijk k. suavia* super suavia alicui dare, spississima basia alicui impingere, exosculari (Tac.), diesuaviari; *iemand de hand k. masum* alicujus osculari, manum alicujus ad os referre, dextram avorsam oculis appetere; *de aarde k. terram* contingere osculo; *elkander k. osculari* interse; *elkander genoege k. satiar* oculis; *elkander niet in het publiek k. perdrere* oculis palam; *kus uos* dochter voor mij filiae tuae meis verbis suavium des, *het k. osculatio*, suaviatio (Plaut.), basinatio.
 2° *Subst.* pulvius, cervical (—alis n.) (Petr.); *op het k. geraken* ad magistratum pervenire.
 kussenloop * involucrum pulvii.
 kussentje, pulvillus (Hor.).
 kusser, basiator (Mart.).
 kust, ora, litus (—oris n.), acta; *aan de k. liggend*, op de k. betrekking hebbende maritimus; *kustmaritimus*; *aan de k. zich ophoudend* litoralis (h. v. piscis); *langs de k. varen* litus praetervehi, litus (of oram) legere; *niet zoo dicht mogelijk aan de k. houden* litus quam proxime tenere; *te k. en te keur* sic keur.
 kustbewoner, * maris (of litoris) accola; de kustbewoners homines (—um) maritimi.
 kustgebied, { maritima (—orum), regio maritima;
 kustland, { ma, ora maritima.
 kustrivier * amnis (—is m.) in litore fluens.
 kustvaarder, navis (—is f.) oraria.
 kustvaart, navigatio litoralis.
 kuur (= gril), commentum mirum, cura insanis, subita cupiditas; (= *geneeswijze*) cura.
 kwaad, 1° Adj. malus; (= *nadelig*) malus, gravis; *iemand een k. hart toedragen* male velle alicui; *een kwaade naam* infamia, *kwaade trouw* mala fides (5); 2° *Subst.* (= *rauw*) malum; (= *gebrek, ondeugd*) vitium, vitia (—orum), mala (—orum); *k. doen* malefacere, nocere, *k. spreken* maledicere, male loqui; *het te k. krijgen* premi; *k. brengen* malum excoquere (Phaedr.); *k. met k. vergelden* par pari respondere, pro pro pari referre (Ter.), maleficia maleficiis pensare; *k. met goed vergelden* maleficia benefactis pensare; *goed met k. vergelden* benefacta maleficiis pensare, beneficia injuriis respondere; de oorsprong van het k. * principium mali; *ten kwaade duiden* in malam partem accipere, aegre ferre; *niet ten kwaade duiden* aequo animo ferre, veniam dare.
 kwaadaardig, malus, malitiosus, malignus, malevolus; saevus; *een kwaadaardige koorts* mala febris (—is f.).
 kwaadaardigheid, malignitas, malevolentia, saevitia.
 kwaadoener, homo (—inis) scelestus.
 kwaadgezind, malus, malignus, malevolus.
 kwaadsappig, cachecticus (Plin.).
 kwaadsappigheid, cachexia (Cels.).
 kwaadschika: *goedschika k. aut* voluntate aut invitus.
 kwaadsprekend, maledicus.
 kwaadsprekendheid, maledicentia (Gell.), maledicta (—ornu).
 kwaadspreker, maledicus.
 kwaadwillig, malevolus, malignus, malus, iniquus.
 kwaadwilligheid, malignitas, malevolentia.
 kwaadzeer, porrigo (—inis f.).
 kwaal, malum, vitium, morbus insanabilis.
 kwab, palcar (—aris n.), lacrima.
 kwaken (als *kukvorschen*), coaxare (Suet.), (als *eenden*) tetrinnire.
 kwakkel, coturnix (—icis f.).
 kwakkelen, infirma valetudine uti.
 kwakzalver, pharmacopola circumforaneus, malus medicus, medicus imperitus, artifex (—icis) improbus.
 kwalijk: *k. handelen* male agere; *iemand k. bejagen* malefacere alicui, male de aliquo mereri; *k. gazien* vijn male audire; *k. nemen* in malam partem accipere, aegre ferre; *niet k. nemen* aequo animo ferre, veniam dare; *niet k. bevinden* male se habere, incommoda valetudine uti, (= *misselijk zijn*) nauseare; *ik word er k. van* hoc mihi nauseam movet; *k. verstaan* minus intelligere, parum accipere; (= *nauwelijks*) vix, k. — of vix — quum.
 kwalijkgezind, malus, malignus, malevolus.
 kwalsterbes, sorbus.
 kwalsterboom, sorbus (f.).
 kwansuis, in speciem.
 kwart, quarta pars (—rtis f.), quadrans (—ntis m.).
 kwartaal, tres menses.
 kwartel, coturnix (—icis f.).
 kwartier (= $\frac{1}{4}$ uur), quarta pars (—rtis f.) horae; (= *streek*) regio; (= *pardon*); *k. geven* parcere, alicuius vitae parcere, vitam dare; (= *woning of nachtverblijf*) habitatio, toctum, deversorium, hospitium, mansio. Zie ook inkwartieren.
 kwartiermaker, antecursor, antecessor agminis.
 kwarts, * quarzum.
 kwast (= *knoet*), nodus; (= *gek*) scurra (Plaut.), morus (Plaut); (= *wikwaast of verfwast*) penicillus, peniculus.
 kwastig, nodosus.
 kwesappel, malum cydonium.
 kwesappelboom, cydonia.
 kweekeling, alumnus (Fem. alumna).
 kweeken, colere, nutrire; *boomen k. arbores* serrere; *geleerdheid en wetenschappen k.* ingenia et artes fovere.
 kweekschool (nig. en onsig.), seminarium.
 kweekster, nutrix (—icis), alitrix (—icis).
 kwelen, murmurare, canere.
 kweldniveel, vexator.

kwellen, vexare, afflictare, torquere, macerare, exercere, urgere, cruciare, sollicitare; *door een ziekte gekweld worden morbo tentari; in den herfst was het geheele leger door ongeteldheid gekweld geweest autumns totum exercitum valetudine tentaverat.*

kweller, vexator.

kwelling, vexatio, afflictatio, cura, dolor.

kwendel (= wilde thijm), serpyllum (Script. R.R.).

kwetsbaar, qui vulnerari potest.

kwetsen, vulnerare, sauciare, laedere; *gekwetste saucias, vulneratus. Zie ook krenken*

kwazel, * mulier (—ëris) superstitiosa, simulatrix (—icis) pietatis.

kwijl, saliva.

kwijlen, salivam finire pati.

kwijlend, salivus (App.)

kwijnen, languere, languescere; *kwijnende siekte tabes (—is f.); kwijnende gezondheid infirma valetudo (—inis f.).*

kwijning, languor; tabes (—is f.); infirma valetudo (—inis f.).

kwijt: *iets k. zijn (= iets verloren hebben)* aliquid

amisisse; (= *van iets bevrijd zijn*), solutum (of vacuum) esse aliqua re, carere aliqua re, abjiciere (of depulsi) aliquid, defunctum esse aliqua re; *ik ben de kwijt k. careo febris; ik ben de hoofdpijn k. capitis dolores deserunt; ik ben mijne vrees k. depulsi timorem; (= iets verkocht hebben)* vendidisse aliquid, *iets k. raken* aliquid amittere (of vendere, extrudere, abjicere, depellere, of elidere), *defungi aliqua re; iemand k. raken* absolvere (of dimittere) aliquem; *de kluis k. raken* perturbari.

kwijten: *zich k. van fungi*, defungi.

kwijtschelden, condonare.

kwik, argentum vivum, hydrargyrum (Plin.), * mercurius

kwikstaart, motacilla.

kwikzalf, * unguentum mercuriale.

kwikzilvererts, anthrax (—ëcis).

kwinkelen, canere.

kwinkslag, jocus.

kwispelstaarten, coëre (Pers.), adulari (Lucr.), caudam movere.

kwistig, modicus; *kwistige overvloed* abundans multitudo (—inis f.)

L.

Laadje, loculi (—orum), thesauri; *aan het l. nissen* acrio processu.

laafdronk, * potus (ë) vires reficiens; *iemand een l. reiken* potione firmare aliquem.

laag, 1° Adj. humilis, demissus, depressus; *l. gelagen* depressus, jaceo; *een lage stem* vox (voeis f.) gravis; *een lage zee* mare (—is n.) languidum; *l. van geboorte* ignobilis, obscurus, tenuior; *van een laag stand* infimus, sordidus; *van lagere stand* inferior; *van lagere rang* minor; *van lage denkwijze* illiberalis, abjectus, sordidus, humilis, submissus; *de rivier wordt lager* flumen submititur (Plin. Ep. V. 8. 12), flumen decrescit (Ov.); 2° Adv. humiliter, demisse; *l. op iemand nederzien* contemnere aliquem; 3° Subst. stratura (Pall.), tabulatum (Col.), corium; *de volle l. geven* * omnia tormenta ex altera parte emittere; *lagen leggen* insidias struere.

laaghartig, sordidus, illiberalis, abjectus, turpis, ignominiosus, imprubus, foedus; *l. handelen* se abjicere.

laaghartigheid, sordes (—ium f.), illiberalitas, indignitas, animus abjectus, improbitas.

laagheid (= laagte) humilitas; (= laaghartige daad) indignitas, flagitium, foedum consilium; *een l. begaan* turpiter agere, dignitatem abjicere, se abjicere; *l. van geboorte* ignobilitas. *Zie ook laaghartigheid.*

laagsgewijze, tabulatum (Pall.); *l. plaatsen* * tabulatum disponere.

laagte, humilitas; *naar de l. gaan* descendere, (= *in verval geraken*) pessum ire.

laakbaar, vituperabilis, vituperandus, indignus, culpabilis (App.).

laan, ambulatio directo arborum ordine instructa, ambulatio inter arbores directo ordine consitas (of in ordinem positas) (Vitr.); *in de l. wandelen* * inter arbores directo ordine consitas ambulare; *een l. aanleggen* * arbores directo ordine conserere (of in ordinem ponere, sic, ut ambulatio fiat.

laars, * calcamentum quod crura tegit, caliga, pero (—onis m.) (Virg.); *halve l.* cothurnus.

laarsje, caligula (Suet.).

laarszeknecht, * furca excoalescendis pedibus destituta.

laat, 1° Adj. serus, serotinus (Col.), (b. v. *regen of vijgen*), tardus, *de late nakomelingschap* posteritas infinita, posteritas omnium saeculorum; *te l. serus, het is te l. sero est, serum est, later posterior, inferior, aetate posterior (of inferior); in een lateren tijd vallen* inferiorem esse aetate, *het was reeds l. op den dag* jam multa dies erat, jam advesperascebat, *de laatste ultimus, extrimus, postrimus, novissimus, proximus, supremus, summus, hic, de laatste zomer* ultima (of proxima) aestas; *het laatste gedeelte van den zomer* extrema aestas; *in het laatste van den zomer* exeunte aestate; *in de laatste 20 jaren* his viginti annis; *de laatste Februari* pridie kalendas Martias; *hij is het laatste gekomen* (= *hij is de laatste, die gekomen is*) postremus venit; *de laatste bladzijde van den brief* pagina postrema epistolae, extrema epistola; *de laatste oorlog* bellum ultimum (of postremum, proximum of novissimum); *de laatste hoop* spes (ë) ultima; *de laatste wil* ultima voluntas, (= *geschreven testament*) testamentum; *het laatste testament* testamentum novissimum; *iemand de laatste eer bewijzen* alicui (of alienus funeri) iusta facere (of solvere of persolvere); *de laatste hand aan iets leggen* extremam (of summam) manum operi imponere; *de laatste hand wordt aan het werk gelegd* manus extrema accedit operi; *alle tot op den laatsten man* ad unum omnes; *tot zijn laatste hulpmiddelen* de totulicht namen ad ultimum auxilium descendere; *voor de laatste maal* ultimum, postremum; *het laatste woord hebben* ad extremum obliqui;

2° Adv. sero, tarda, vesperi; *te l. sero, post tempus; twee dagen te l.* biduo serius; *een weinig te l. serius; het is te l. sero est, serum est; al te l. nimis sero; zeer l. sero, sero admidum, tardissime; l. in den avond* pervesperi; *zo l. mogelijk* quam tardissime; *l. op den dag* multo die, sero; *eerst l. op den dag* multo denique die; *tot l. op den dag* ad (of in) multum diem; *l. in den nacht* multa nocte; *tot l. in den nacht* ad (of

in) multam noctem; ik keer nooit zoo l. naar
Auis terug nunquam tam vesperi domum revertor;
later serius, posterius, tardius, (= *naderhand*)
postea, post, *eenige jaren later* post aliquot annos,
aliquot annis post, *vry wat later* aliquanto post;
hy leefde een weinig later aetate paulo posterior
erat, op zijn laatste tardissime, quam tardissime,
si tardius, ten laatste postremo; *hy is het laatste*
gekomen postremus venit, *wanneer is hy hier het*
laatst geweest? quando postremum hic fuit?

laatlunkend, arrogans.

laatlunkendheid, arrogantia.

laatsl (= *omlange*), nuper.

laatsl, postremo.

laatsleden, ultimus, proximus.

laboreeren, laborare.

labyrinth, labyrinthus.

lach, risus (4), risus lenis; iemand een l. ontlokken
 alicui risum evocare (of *alicbre*); in den l. schieten
 a risum effundi; met een *schampere* l. irridens.

lachen, ridere, risum edere, renidere; om iemand
 l. irridere aliquem; om iets l. ridere (of *irridere*)
 aliquid; met iemand *mede* l. ridenti arridere; *ge-*
doongen l. malis ridere alienis; *spottend* l. irri-
 dere; *schateren van het l.* (of *luidkeels lachen*)
 cachinnari; *sich halfdood* l. risu embri (of *rumpi*,
disrumpi, *disillire* of *corruere*); *door het hevige*
l. sterven risu mori (of *solvi in mortem*); in l.
witharen in cachinnum effundi, cachinnum tollere;
hartelijk l. ex animo (of *fideliter*) ridere; *sonder*
reden l. sine causa ridere; *vraolijk* l. laetum esse
 risu; *uitgelaten* l. risu exultare, valde (of *vehe-*
menter) ridere, ik lach om uwe *bedragingen* irri-
 deo tuas minas, men lacht my *uit rideo*, hy
 lacht my *uit* risui sum ei; iemand aan het l.
 maken risum alicui movere (of *excitare*); het l.
 opwekken risum captare; het l. *bedwingen* risum
 tenere (of *continere*), risu temperare; dat is om
 te l. *ista ad risum sunt*, hoc ridiculum est; *lachende*
velden amoenissimi campi; een *lachende toekomst*
 bene vivendi spes (6).

lachor, risor.

lachapieren: zijns l. *bedwingen* risum tenere (of
continere).

ladder, scalae; tot een l. *behoorende* scalaris; de
 vorm van een l. forma scalaris.

lade, theca.

laden, imponere, conijcere; iets op *sch* l. (oneig.)
 aliquid suscipere (of *subire*, *conspere*, of in se
 admittere); *grooten haat op zich* l. plurimum con-
 trahere invidias; *het schip heeft steenen geladen*
navis sustulit (of *vehit*) lapides; een *geweer* l.
 * *plumbum* sclopeto immittere; een *kanon* l.
 * *telum* tormento immittere; het op iemand *ge-*
laden hebben male velle alicui.

lading, onus (—ris n.), merces (—ium f.); quae
 in vehiculum (of *navem*) imposita sunt; een l.
goud navis auri; wij waren *bij de l. tegenwoor-*
dig aderamus, quum merces navi imponeretur.

laf (= *lafhartig*) timidus, ignavus, iners; (= *gees-*
telooze) insulsus, infacetos; (= *niet zout genoeg*)
 insulsus, fatuus (Mart.).

lafaard, timidus, ignavus, iners.

lafbek, homo (—nis) ineptus, nebullo (—onis).

lafenis, levamentum.

lafhartig, timidus, ignavus, iners.

lafhartigheid, { ignavia.

lafheid, }

lagerwal: aan l. *geraken* naufragium facere;
 (oneig) demergi.

lagune, aestuarium.

lak, * lacca; (= *zegellaak*) * lacca signatoria;
 iemand een l. *aansrijven* labeculam alicui aspergere.

lakei, pedisequus, servus a pedibus.

laken, 1°. Verbum, improbare, reprehendere, ritu-
 perare, condemnare.

2° Subst. (= *dikke wollen stof*) pannus laneus (den-
 sior); (= *grooten linnen of katoenen doek*) lintenum.

lakooi, leucioia (Plin.).

lam, 1°. Adj. debilis (met *bijvoeging van het lichaams-*
deel in den Abl.); l. aan *handen en voeten* debilis
 manibus pedibusque, mancus; aan *alle leden* l.
 omnibus membris captus, debilitatus, claudus.

2° Subst. agna, agnus; van een l. agninus.

lambrizeering, podium (Pl. Ep.).

lamheid, debilitas, clauditas.

lamlendig, elumbis (Tac.).

lammergier, * vultur (—ris m.) barbatus.

lammertsoot, * nux (—is f.) coryli sativae.

lammetje, agnellus (Plaut.).

lamp, lucerna, lychnus, lumen (—inis n.); de l.
in orde maken en aansluiten lucernam concinnare
 et accendere; *olie in de l. gieten* lumini oleum
 instillare; de l. *wil niet langer branden* lucerna
 me deserit; de l. *is afgebrand* lucerna exusta est;
 de l. *is uitgegaan* lucerna exstincta est; bij de l. ad
 lucernae lumen.

lampetit, ellychnium (Vitr.).

lamplicht, lucernae lumen (—inis n.), lucernarum
 lumina (—um), lychnorum lux (lucis f.); bij l.
 ad lucernae lumen, ad lucernarum lumina, collu-
 centibus luminibus; bij l. *studeeren* lucubrare;
 iets bij l. *schrijven* elucubrare aliquid.

lampetkan, guttus.

lamsbont, fenuir (—inis n.) agni.

lamsgebrand, * assum agnium.

lamsvel, pelis (—is f.) agni.

lamsvleesch, agnus.

lanest, paraconterium (Veget.).

land, I (in *tegenoverstelling van water*) terra,
 aridum, siccum; te l. terra, terrestri itinere,
 pedestri itinere, pedibus; te l. en te water terra
 marique; op het l. *levend* terrester (—tris, —tre);
 aan l. *zelden* exponere; aan l. *gaan* exire e nave;
 (van *waterdieren* sprekende) in terram (of in sic-
 cum) exire; een *schip op het l. trekken* subducere
 navem; l. *bereiken* terram capere, ad terram per-
 venire; van l. *steken* moliri a terra; l. *roepen*
 terram conclamare (Virg.);

II (= *bonuwland*) ager, agri, arvum, terra, solum,
 fundus; een *stuk* l. ager; op het l. *levend* of
 groeiend agrestis.

III (in *tegenoverstelling van de stad*) rus (ruris
 n.), ager, agri; naar het l. rus; op het l. ruri;
 het *leven op het l.* vita rustica; op het l. *verblij-*
ven rusticari.

IV (= *gevoet*, *landtrek*) regio; (= *gebied van*
 een volk) ager; (= *vaderland*) patria, domus
 (4 f.); in het l. *der Etrusiers* in Etrusciam (of
 Etruscorum) finibus, in agro Etrusco; het *vrij-*
delijke l. ager (of *finis*) hostium, terra hostilis;
 iemand *uit het l. verdrijven* aliquem civitate pel-
 lere (of *expellere* of *ejicere*), aliquem in exili-
 um pellere (of *expellere*, *ejicere* of *agere*), ali-
 quem exilio afficere (of *multare*); in het l. *domi-*
neren l. *blijven* in patria manere; het l. *verlaten*
 peregre proficisci (of *abire* of *exire*), (als *balling*)
 in exilium ire, solum mutare (of *vertiere*); *hier*
te lande in his regionibus, apud nos; uit welk l.
 (geboortig) oujas (—atis); uit ons l. (geboortig)
 nostras (—atis).

landaard, indoles (—is f.) gentis.

landbouw, agricultura, res (6) rustica.
 landbouwer, agricola.
 landbouwgereedschap, instrumenta (—orum) agrorum, instrumentum rusticum.
 landbouwkunde, disciplina agri colendi.
 landbouwkundige, rerum rusticarum peritus.
 landdag, conventus (4).
 landdier, animal (—alis n.) terrestre.
 landelijk, agrestis, rusticus.
 landen, naves appellere ad (of in met Aco.), naves applicare ad, nave (of navibus) accedere ad, exire ex (of de) nave, egrēdi nave (of ex nave), exire (of egrēdi) in terram, exensationem facere (ab navibus in terram), classem appellere ad, niet laten l. portu (of terra) prohibere; de troepen laten l. copias ex navibus educere; de schepen landen naves appellantur ad.
 landengte, isthmus, fauces (—ium f.), angustiae.
 landerijen, agri.
 landgenoot, popularis, qui ejusdem populi (of gentis of nationis) est; myn l. qui in eadem mecum civitate natus est; onze l. nostras (—atis).
 landgoed, villa, praedium, fundus, rus (ruris n.), ager.
 landhandel, negotiatio terrestria.
 landhoeve, praedium, villa.
 landhuis, villa.
 landhuishoudkunde, disciplina colendi agri.
 landhuishoudkundige, rerum rusticarum peritus.
 landing, exscensio, egressus (4), appulsus (4) litoris; eens l. in Africa, aditus (4) in Africam; accessus (4) ad Africam; een l. doen exscensionem facere.
 landingsboot, * scapha, qua exscensio fit.
 landingsplaats, accessus (4), aditus (4), locus in quem primo egredimur; een goede l. ad egrediendum idoneus locus; een l. zoeken accessum ad terram explorare; een andere l. zoeken alium navibus accessum petere.
 landje, regio parva, terra parva.
 landjeugd, * juvenes (—um) pagani, juvenus (—itis f.) rustica.
 landkaart, tabula (geographica), regio in tabula (of in membrana of in charta) picta (of depicta), situs (4) (b. v. Germaniae) depictus; landkaarten teekenen terrarum situs pingere (of despingere).
 landleger, exercitus (4) terrester (of pedestes), copias terrestres (of pedestres), copiae, exercitus; een groot l. bezitten copiis pedestribus multum valere.
 andleven, vita rustica (of rusticana), rasticatio; de gevoegens van het l. voluptates (—um f.) agricolorum.
 landlieden, agricolae, rustici.
 landlooper, planus, erro (—ōnis), homo (—ōnis) vagus.
 landloopster, * mulier (—ōris) vaga.
 landlucht, aer (—ōris m.) rura.
 landmacht zie landleger.
 landman, agricola, rusticus, colonus.
 landmeetkunde, mensurarum ratio, geometria, agrorum mensura.
 landmeisje, puella rustica.
 landmeter, mensor, agri mensor, decempedator, metator, geometres, finitor.
 landpalen, fines (—ium m.).
 landschap, regio, * regio picta.
 landschapschildering, topia (—orum) (Vitr.).
 landsdief, peculator.
 landman zie landgenoot.

landstreek, regio.
 landstorm, militum tumultuaria.
 landtong, lingua.
 landtroepen, copias terrestres.
 landverraad, proditio.
 landverrader, proditor.
 landvolk, agricolae, rustici, pagani, vicani.
 landvoogd (bij de Persen), satrapes; (bij de Romeinen) proconsul.
 landwind, aura terrae.
 landzaten, incolae.
 lang, 1°. Adj. longus; (= hoog) procerus; een lange baard barba promissa; op de lange baan schuiven in longinquum tempus differre; een voet l. (of hoog of breed) pedalis; 1/2 voet l. semipedalis; 1 1/2 voet l. sesquipedalis; 2 voet l. bipedalis, duos pedes longus; een el l. cubitalis; 1/2 el l. semicubitalis; over de 10 el l. zijn magnitudine excedere decem cubita; (= langdurig) longus, longinquus, diuturnus; (= langwijlig) diuturnus, de langste dag dies solstitialis, solstitium; de langste nacht * nox (noctis f.) brumalis, bruma, een lange lettergreep syllaba longa; een lettergreep l. gebruiken syllabam producere (of pronuntiare dicere).
 2° Adv. diu, longum tempus; zeer l. perdiu; l. te voren multo ante, longe ante; l. daarna multo post, longo tempore post; niet l. daarna non ita multo post; non ita longo intervallo; l. vóór iets multum ante aliquid; l. na iets multum post aliquid; zoo l. sic zoolang; langer diutius; niet langer non ultra; ween niet langer desine flere; langer dan een jaar plus anno, amplius anno (of annu), het is langer dan zes maanden geleden amplius sext sex menses, het zou te l. duren longum est, het duurt mij te l. tempus mihi longius videtur; het is reeds l. geleden, dat jam diu factum est quum (of postquam); hoe l. quamdiu; tot hoe l. quotusque, quem ad finem; zóóter l. diu, pridem, dudum (het laatste alleen dan, wanneer het slechts eenige minuten of uren geleden is); hij is nog l. geen redenaar * multum abest, ut orator sit; l. niet zoo aangenaam hand aequae gratus; hoe langer hoe meer magis magisque; hij wordt hoe langer hoe kleiner in dies minor fit; niet langer (= niet meer) non amplius.
 langarmig, * longis brachiis.
 langbeenig, * longis cruribus, longipes (—ōis) (Plin.).
 langdradig, longus, taedium movens, molestiam (of languorem) afferens.
 langdurig, diuturnus, longinquus, longus, (= langwijlig) diuturnus, lentus.
 langlurigheid, diuturnitas, longinquitas, longitudo (—inis f.).
 langharig, comatus, capillo promisso; (van dieren) longo pilo, prolivi villi.
 langjarig, multorum annorum.
 langlevend, vivax (—ōis).
 langlevendheid, longaevitae (Macr.).
 langnezig, nasutus.
 langoor, auritus, auritulus.
 langoorig, auritus.
 langsaam, secundum, praeter; l. welken weg? qua? l. dezen weg hac; l. dien weg illa, ea, illic, istac; l. een anderen weg alia.
 langslaper, homo (—ōnis) somni immodici, homo somno deditus.
 langstaartig, cauda longa (of procerus); langstaartige dieren animalia, quibus procerior cauda.
 langwerpig, oblongus.

langwĳlig, dīfīnus, taedium movens.
 langzaam, tardus, lentus, segnis, piger, lenis,
l. in het briefschrijven cessator in literis, l. van begrip ingenio tardo; langzamer worden retardari; Adv. tarde, lente, tardo pede (of gradu of passu), diu, leniter; het langzame verval der krijgslucht labens paulatim disciplina.

langzaamheid, tarditas, segnitia, lenitas
 langzamerhand, paulatim, sensim, pedotentim, gradatim, leniter, moliter, clementer, placide;
een l. oprijzende heuvel collis molliter assurgens (of leniter editus of placide acclivis of leniter acclivis); l. in verval geraken paulatim labi; zich l. verspreiden paulatim serpere.

lankmoedig, indulgens, clementis.

lankmoedigheid, indulgentia, clementia.

lans, hasta, pilum.

lansier, eques (—itis) hastatus.

lanssteek, * ictus (4) hastae; *een l. krijgen hasta vulnerari; een liechten l. krijgen levi hastae ictu vulnerari.*

lansvormig, ad similitudinem hastae.

lantaren, lanternae.

lanterianten, cessare.

lap, pannus; *een l. ergens op zetten pannum assuere; linnen l. linteum; (= tip, slip) lacunia; (= Laplander) * Lappo (—onis); (= dronkaard) potator, ebriosus, vinolentus.*

lapje: linnen lapje linteolum.

lappendeken, cento (—onis m.).

lapwerk, cento (—onis m.).

larix, larix (—ois m. en f.).

lasechoen, adjungere; *aan elkander gelaschte balen trabes intercardinate.*

last, onus (—bris n.), sarcina; (= gewicht) pondus (bris n.), gravitas; *oneig. incommodum, onus, molestia; (= dienst) munus (—bris n.); (= bevel) imperatum, mandatum, zich van een l. bevrijden onus deponere, onus a se removere, molestiam deponere, iemand een l. afnemen onere aliquem liberare, molestia aliquem livare, molestiam ab aliquo cervico depellere, onder den l. bewyken onb onere labi; hij komt ten mijnen laste meis copiis eum sustentare oneratus sum; daar te veel ten woen laste multa tibi vitio dantur; iemand iets te laste leggen conferre aliquid in aliquem; gij zijt mij tot l. mihi molestus es; iemand l. veroorzaken molestiam alicui afferre; iemand l. geven (= bevelen) imperare, mandare; door zeer zware lasten gedrukt worden maximis oneribus premi.*

lastdier, jumentum; *als l. dienen oneri ferendo accommodatum esse.*

lastdrager, bajulus, gauliba.

laster, criminatio falsa, convicium.

lasteraar, conviciator, obtrectator, homo (—inis) maledicus.

lasteren (voor het gerecht), calumniari; *(in het dagelijksch leven), alicui labum inferre, maledicere alicui, maledictis increpare (of figere of lacerare) aliquem, probris et maledictis vexare aliquem, aliquem lacerare (ot infamare); God l. Deo maledicere, Deum infamare.*

lasterlijk, falsa criminationes continens, malignus, maledicus, turpis, foedus, horrendus; *lasterlijke berichten criminantium nunci.*

lastermond, lingua maledica, lingua ad maledicendum prompta, homo (—inis) maledicus.

lastertaal, maledicta (—orum).

lastertong zie lastermond.

lasterwoord, maledictum.

lastersucht, maledicendi studium.

lastig, molestus, gravis, importunus, incommodus, iniquus, durus, odiosus, laboriosus; *l. zijn degradare, urgere (beide met Acc.), molestum (of gravem) esse; iemand l. vallen molestiam alicui afferre, molestiam (of negotium) alicui exhibere, negotium alicui facessere, ontri esse alicui; het iemand l. maken gravem (of molestum) esse alicui, (door vragen) obtundere aliquem rogitando, (door smeeken) fatigare aliquem precibus; als het u niet l. is nisi molestum est, si tibi grave non est; ik vrees u l. te vallen vereor ne tibi gravis sim; een lastige getuige arbitror.*

lastigheid, molestia.

lat, asser (—bris m.), regilla.

latafel, arca loculata.

laten (= bevelen), jubere met Acc. a. Inf.; (= zorgen) curare met het Gerundivum (b. v. Fabricius liet den overlooper naar Pyrrhus terugbrengen Fabricius perflugam reducendum curavit ad Pyrrhum); (= dulden) pati (b. v. hij laat zich bedriegen patitur se falli); (= maken dat iets geschiedt) facere (b. v. laat den konig driemaal koken mol (ut) ter interveat facito); (= de gunst verleenen om) dare alicui met Inf. (b. v. laat mij rechtvaardig en godvruchtig schijnen da mihi justum sanctumque videri); (= voorstellen) tacere (b. v. Xenophon laat Socrates zeggen Xenophon Socratem disputantem facit); *wanneer het van zelf spreekt, dat iemand iets niet zelf doet, wordt het dikwijls niet vertaald, b. v. iemand l. onthoofden securi aliquem percutere; (= overlaten) permittere, (= zich onthouden van) abstinere (a), omittere; iemand iets l. zeggen mitttere nunciū ad aliquem; ik heb hem dat l. zeggen misl qui hoc ei diebret; zich door den Consul tot Dictator l. benemen a Consule Dictatorem dici, zich om boek l. geven librum poscere; iets l. niem aliquid ostendere (of aperire); laat u den brief voorlezen audi literas; laat dat mitte (of umitte) hoo; iets l. varen missum facere aliquid; laat (= laat toe) sine; niet l. (= niet toelaten) non sinere; laat u niet bedriegen noli pati te decipi (of tibi imponi of tibi verba dari); laat u niet door hem overhalen cave ne tibi ille persuaderet; zich l. verbidden exorari; zich l. bewegen persuaderi aibi pati; zich l. vervoeren commoveri; dat laat zich begrypen hoe facile intelligi potest; het lichamelijke laat zich gemakkelijker waarnemen quae corporis sunt, faciliorem habent cognitionem; de vijanden heimelijk in de stad l. olan hostes in urbem accipere; l. gaan dimittere, iets ergens laten aliquid alicubi manere pati (of sinere); ik heb mijn zoon te Roma gelaten filium Romae reliqui; wij zullen het er nu naar bij l. jam desinemus (of finem faciemus); gij moet het bij woorden l. consistendum est intra verba; iemand l. begaan omittere aliquem; laat mij begaan sine me; iemand zonder hulp l. non adjuvare aliquem; iemand zonder tijdung l. nunciū alicui non mittere; iemand met rust l. omittere aliquem; in den steek l. deserere; zij hebben hem niets dan zijn onderkloed gelaten nihil nisi tunicam ei reliquerunt; daar l. (= er niet van spreken) omittere; laat ons het boek lezen librum legamus; iemands doen en l. mores (—um m.) alicujus; iemand l. (= adlerlaten) sanguinem mitttere alicui.*

Latijn, lingua Latina, sermo (—onis m.) Latinus, oratio Latina, Latinitas, literae Latinae; *l. spreken Latine loqui; goed l. spreken bene Latine loqui; goed l. sermo (—onis m.) purus et Latinus; dat woord is goed l. vocabulum illud purum et*

Latium est; dat woord is geen goed L. vocabulum illud parum Latinum est; *nio L. is goed in te est sermo Latinus*, bene lingua Latina uteris; *veel kennis van het L. bezitten* excellere literarum Latinarum cognitione, *kiteris et sermone Romanorum valde eruditum esse*; *een boek in het L. schrijven* librum Latino sermone conficere; *iemand L. leeren* aliquem Latine docere; *hij leert L. Latine* discit; *L. verstaan* Latina scire, linguam Latinam callere, Latinae linguae scientiam habere; *L. kunnen spreken* Latine loqui; *geen L. verstaan* Latine nescire, Latinae linguae scientiam non habere; *zijn L. vergeten* Latine obliuisci.

latje, regula, asserculus.

latuw, lactuca (Script. R. R.).

latwerk, cantheri.

laurier, laurus (f.), laurea; *van een l. laureus*, laurinus; *met laurierem bekranst* laureatus.

laurierbes, bacc lauri.

laurierblad, folium laurum.

laurierboschje, laurētum.

laurierolie, oleum laurum.

lauriertak, laurus ramus.

lauw, tepidus, tepens; *lauwe warmte* tepor; *l. zijn tepere*; *l. worden tepescore*; *l. maken tepescore*; (= traag) segnis; *l. behandeld worden* frigere.

lauwheid, tepor.

lauwer(krans), corona laura; *met lauwerkranzen versierd* laureatus; *naar lauweren begeerig zijn* cupidum esse laurae (of gloriae); *lauweren verwerven* gloriam (of laudem of decus) sibi parare; *zich nieuwe lauweren verwerven* gloriam augere; *met lauweren bedekt* nisi den oorlog met de Galliërs terugkeeren victoriam clarum referre et Gallie; *op zijne lauweren rusten* parati gloria veluti reposito frui honore (Favog. ad Constant.).

lava, saxa (—orum) liquefacta, * massa ardens; *droge l. massa sulphurea*.

lavastroom, * massae ardentis vis.

laveeren, obliquare sinus in ventum, vento in contrarium navigare pedibus prolati.

lavement, clyster (—us m., Plin.); *een l. nemen* clystere purgari; *een l. van iets geven* aliquid clystere infundere (of infundere), aliquid per clysterem immittere; *een l. zetten* ducere alvum clystere.

laven, reficere, recreare; *zich l. corpus* (of vires) reficere.

lavendel, * lavendula.

lavendellolie, * oleum lavendulae.

lawani, tumultus (s).

lawine, * nivium moles (—is f.) de monte devoluta, lavis, nives de monte devolutae.

laxeeren, alvum purgare (of movere).

laxermiddel, * medicamentum purgatorium.

lazareth, valetudinarium.

lazuurblauw, cyaneus.

lazuursteen, sapphirus, * lapis (—idis m.) lazuli.

lectuur, lectio, (librorum) legendi usus (s), legendi studium, libri quos lego, libri legendi (of lecti), literas; *de l. van Cicero* lectus Cicero; *een weinig l. lectiancala*; *lichte l. lectio* quae non est intellectus a.s.c.h.s. *degljke l. lectio* fortior; *vervelende l. lectio* sine ulla delectatione; *interessante l. liber aptus ad delectandos lectores*; *aanhoudende l. van Homerus* * consuetudo (—inis f.) Homeri legendi; *hij heeft veel l. multa legit* et pervolvit, multa lectione mentem formavit, multis literis doctus est.

ledekant, lectus.

ledematen, artus (—uum m.).

leder, corium; *sacht l. aluta*; *van een anders l. is het goed riemen* anjidan largiendo de alieno potentior fit.

lederachtig, corio similis.

lederbereider, coriarius (Plin.).

lederen, * e corio factus, scorteus (Cels.), corio consertus.

ledewater, liquor articulorum.

ledig, vacuum, inanitas; (= loos) vanus, cassus; (= beroofd van iets), vacuum, nudus; (= leeggedronken) epotus; (= onbelast): *met ledige handen terugkomen* inane redire; *met ledige handen vertrekken* nihil auferre; (= werkeloos) otiosus, *ledige tijd* otium; *l. zijn* otari, vacare.

ledigen, exinascire, exhaurire, exsiccare, axonerare, evacuar (Plin.), vacuare (Col.), inane reddere; (= doen ontruimen) vacuaficere.

lediggang, desidia, otium desidiosum, cessatio, inertia.

ledigganger, homo (—inis) deses (—idis) (of desidiosus of iners), cessator; *een ledige l. ardellio* (—onis); *een ledige l. zijn* multa agendo nihil agere; *er is geen grooter l. dan ik* nihil me est inertius.

ledigheid (= vrije tijd), otium, tempus (—oris n.) otii, operis otium, tempus labore (of negotiis) vacuum, tempus vacuum; *l. van iets* otium ab aliqua re, vacatio alicujus rei; *nie ook lediggang*.

leed (= smart), dolor; (= beschadiging) injuria; *het doet mij l. doleo*; *men zal u geen l. doen* nulla tibi injuria fiet, tibi non nocebitur; *iemand zijn l. klagen* queri cum aliquo (of apud aliquem); *lief om l. met iemand deelen* alicujus laetitia laetari aequae ac suae et pariter dolere angoribus, omnium tristium laetorumque socium esse, omnis fortunae societatem inire;

(Adj.) *iets met leede oogen* aansien dolere aliqua re.

leedvermaak, malevolentia; *l. gevoelen* gaudere malis alterius, laetari malis alienis.

leedwezen, dolor.

leefregel, vivendi praeceptum, vitae lex (legis f.), lex qua vivamus, vitae ratio (in pl. rationes); *algemeene leefregelen* quae ad universam vitam pertinentia praecipiantur, agendi praecepta (—orum).

leeftijd, aetas, vitae tempus (—oris n.), vitae spatium (of cursus s., of curriculum), vita; *iemand van gelijken l. aequalis*; *wegens zijn l. per* (of propter, aetatem, naar mate van kunnen l. pro gradu aetatis; *de vroegste l. prima aetas*; *de toenemende l. aetas* progrediens, anni venientes, *de mannelijke l. pubertas*, pubes (—oris) aetas, *aetas adulta*; *de krachtige l. aetas* firmata (of confirmata); *volwassen l. aetas* adulta; *gemiddelde l. aetas* media, *bloeiende l. aetas* florens, flos (floris m.) aetatis, *aetas virilis* (of integra); *rijpe l. aetas* matura, *bezadigde l. aetas* composita et moderata, *aetas constans*, *gevoerde l. aetas* procreta, *hoogere l. aetas* superior (of grandior), *de l. die geslacht is voor den krijgssdienst* aetas militaris, *een mensch van dien l. homo* id aetatis, *tot aan dien l. ad id aetatis* van dien l. *zijn id aetatis* esse, *zijn l. verloochenen* multum de annis aetatis mentiri.

leeftocht zie levensmiddelen.

leeg zie ledig.

leeglooper zie ledigganger; ambulator, grassator.

leegte, solitudo (—inis f.).

leek, laicus (Ecol.); (= onkundige) rudis, imperitus, incius, idiota; *de leeken* vulgus.

leelijk, deformis, turpis, teter, obscœna, foedus,

spurens; *l. weder tempestas foeda (of sparca); l. maken deformare, een leelijke hoest mala tussis (—is f.).*
 leelijkheid, deformitas, turpîtudo (—is f.), obscenitas, foeditas.
 leem, argill., lutum.
 leemachtig, argillaceus.
 leemgroeve, luti fodina.
 leemig, argillosus.
 leemte, vitium.
 leen, * feudum, beneficium; *te l. geven commodare, mutuum dare; geld te l. vragen pecuniam mutuum postulare ab aliquo; te l. ontvangen mutuari, mutuum sumere; geld te l. ontvangen pecuniam mutuum accipere; tot een l. behoorend * feudalis.*
 leenen (= *te leen geven*), commodare, mutuum dare; (= *te leen ontvangen*) mutuari, mutuum sumere; *geld l. pecuniam mutuum dare (of accipere).*
 leenheer, * patronus, * dominus feudi.
 leening, mutatio, feneratorio; *(zeggen hoogers rente, om een andere schuld af te doen) vernara.*
 leenman, * vasallus, * colonus (—ntie), * beneficiarius.
 leenroerig, feudalis.
 leenstelsel, * systēma (—ātis n.) feudale.
 leep (= *slim*), astutus, callidus, (— drupend) lippus.
 leepheid, astutia.
 leepoogig, lippus.
 leer, ¹⁰ zie ladder; ²⁰ zie leder; *l. om l. ut salutabilis, ita resalutabilis; ³⁰ (= leering) disciplina, doctrina, praecepta (—orum), ratio, praeceptio; iemand bij iemand in de l. doen aliquem alicui in disciplinam dare.*
 leeraar, doctor, magister, praecceptor, professor.
 leerlicht, poema (—ātis n.) (of carmen —inis n.) didacticum.
 leeren, ¹⁰ (= *sich eigen maken*), discere, percipere, cognoscere, ediscere, memoriae mandare, assuescere, spoedig l. celeriter arripere; *van buiten l. ediscere; er nog bij l. addiscere; l. kennen cognoscere; ik verlaat u nooit zonder iets nieuws geleerd te hebben nunquam accedo quin abs te doctior abeam; ²⁰ (= *onderwijzen*) docere (aliquem aliquid), praecepere, tradere, ostendere, declarare, erudire (of instituire) aliquem aliqua re; *het vervolg zal l. dat hij daar goed aan gedaan heeft documento erunt sequentia eum bene fecisse; nood leert bidden adversa admōnent religionum.*
 leergeld, merces (—ēdis f.), pretium; *l. geven (= door schade vojs worden) ipsa re corrigi.*
 leergierig, discendi cupidus (of studiosus), propensus ad discendum, studio discendi incensus; *de leergierigen (in een bijzonder vak) discere id cupientes.*
 leergierigheid, discendi cupiditas (of studium), cognitionis et scientiae cupiditas, de groote l. die ik in u opmerk discendi cupiditas qua te flagrare video.
 leering, institutio, disciplina; (= *waarschuwning*) admonitio, documentum.
 leerjaar, * annus disciplinae; *de leerjaren tempus (—ōris n.) discendi.*
 leergongen, discipulus artificis, tiro (—ōnis), tabernae alumnus.
 leerling, discipulus, puer discens.
 leerlooier, coriarius (Plin.).
 leermeester, praecceptor, magister.
 leermeesters, magistra, praecatrix (—ieis).
 leerrede, * praedicatio.*

leerrijk, utilis; *aan het gesprek een leerrijke wending geven * sermonem ad ea quas sunt frugi deficiente; tot een leerrijke waarschuwing dienen documento esse.*
 leerschool, ludus literarum; *hoogere l. ludus ingenuarum literarum; in de l. der ondervinding geweest zijn experiendo didicisse; dit is een l. van geduld * in hac re tantatur patientia nostra.*
 leerspreuk, sententia.
 leerstellig, dogmaticus (Ans.).
 leerstelling, dogma (ātis n.).
 leerstelsel, ratio.
 leerstoel, * doctoris munus (—ōris n.).
 leerstuk, dogma (—ātis n.).
 leertijd, discendi tempus (—ōris n.).
 leernuur, * hora scholae destinata; *de leernuren schola.*
 leerwijze, docendi ratio, genus (—ōris n.) disciplinae (of instituendi); *de Socratische l. disserendi ratio a Socrate profecta.*
 leerzaal, auditorium, schola.
 leerzaam (= *vatbaar*), docilis; (= *leerrijk*) utilis.
 leerzaamheid (= *vatbaarheid*), docilitas.
 leesbaar, qui legi potest; *l. zijn legi posse, oculis perspicui posse.*
 leest, forma; *aan schoen op de l. slaan formae aptare calceum; schoenmaker blijf bij uw l. ne sutor supra crepidam (Plin.); op een andere l. schoeien in aliam formam redigere, op dezelfde l. schoeien in eandem formam redigere; op dezelfde l. geschoeid zijn nihil differre; (= *gestalt*) statūra.*
 leeuw, leo (—ōnis m.); *van een l. leoninus; er als een l. wizen specie leonina esse; als een l. leonis ritu.*
 leeuwenbek (plant), antirrhinum.
 leeuwenmoed, summa animi fortitudo (—inis f.).
 leeuwerik, alauda.
 leeuwin, leaena, lea.
 legaal, legitimus, iustus.
 legaat, legatum; *iemand een l. vermaken legatum alicui scribere.*
 legataris, legatarius, legataria mulier (—ōris).
 legateeren, legare.
 legende, fabula.
 leger ¹⁰ (= *verzameling van soldaten*), exercitus (4), milites (—um), copiae, vires (—ium f.); *marcheerend l. agmen (—inis n.); in slagorde geschaard l. acies (5); zonder l. inermis; een l. van jonge soldaten exercitus tiro (—ōnis); een bijeen geraapt l. van jonge soldaten tiro et collecticius exercitus; een in der haast bij een gebracht l. exercitus tumultuarius; het l. in slagorde scharen aciem instruere; het l. afdancken milites mittere (of dimittere of missos facere), militibus missionem dare, milites exauctorare; het l. van Petrejus heeft sich met dat van Afranius vereenigd copiae Petreji cum exercitu Afranii conjunctae sunt.*
²⁰ (= *slaapplaats*) cubile (—is n.).
 legerafdeeling, pars (partis f.) exercitus.
 legeren: *sich l. considere, castra ponere (of locare of collocare), deambere, se abjicere; sich hier en daar l. discumbere.*
 legerhoofd, dux (ducis) exercitus, ductor, impetrator.
 legerkamp zie legerplaats.
 legerknecht, calo (—ōnis).
 legerkroon, (als belooning voor hem, die het eerst in de vijandelijke legerplaats doordrong), corona castrensis.
 legerkunst, ars (artis f.) castra metandi.

legermacht, copiae, arma virique.

legerplaats, castra (—orum), tentoria (—orum), een geschikt terrein voor een l. nitsorcken locum idoneum castris deligere, locum castris capere, een l. afmeten castra metiri (of dimetiri), een l. uitbakeuen castra metare, locum castris dimetare; een l. opslaan castra ponere (of locare, collocare of constituere), in de onmiddelyke nabijheid van den vijand castra paene hostium castris jungere, tegenover den vijand castra castris hostium oonferre; twee legerplaatsen tegenover elkander opslaan bina castra ex adverso constituisse; aldaar zijne l. opgeslagen hebben ibi tendere; de l. van den vijand veroveren hostem castris exuere; nich in de l. ophouden castris uti; de l. niet verlaten castra se tenere (of continere).

legerschen, copiae.

legerstede, nubile (—is n.), lectus.

legertent, tentorium.

legertros, impedimentum (—orum).

leggen, ponere, collocare, deponere; op iets l. imponere, reponere, seponere; iemand op zijn buik l. collocare aliquem in ventrem; onder iets l. supponere, subjicere, subdere; tegen iets aan l. apponere, applicare, admoveere; iets in de zon l. aliquid exponere in sole; brandstof op het vuur l. alimentum dare igni, materiam igni praebere, flammam materia alere; een steen onder een wagen l. (om hem te doen stilsthouden) fulcire lapide vehiculum, ut in vestigio quiescat; een bedoeling in iets l. sententiam subjicere sub aliqua re; de grondslagen l. fundamenta jacere; eieren l. ova parere (of eadere of ponere), (= voortbrengen) ova gignere; iemand iets in den weg l. impedire aliquem, obstarre alicui, impedimentum alicui afferre (of inferre), offendere aliquem; ik leg u niets in den weg nulla est tibi per me mora; de hand aan iets l. inchoare aliquid; uit de handen l. de manibus deponere; de handen in den schoot l. compressis manibus sedere; de laatste hand aan het werk l. extremam manum operi imponere; de hand op den mond l. manum ad os apponere; lagen l. insidias struere; Cicero legt aan Cato de volgende woorden in den mond Cicero Catonem haec dicentem fecit; aan den dag l. significare, declarare; te late l. accusare; te late l. impendere; in de asch l. (= verbranden) inflammare, incoadire de-lere; besetting in een plaats l. praesidium urbi imponere; een schip voor anker l. constituere navem, navem deligare ad ancoram.

legioen, legio.

legitiem, legitimus: legitime portus Falcidia.

legtimeeren, fidem facere alicui rei, zich l. als gezant * legationi fidem facere literis publicis, een onecht hand l. * nothum legitime natum pronunciaro.

lei, laps (—itis m.), sectilis, segmentum lapidis sectilis, scandila; (om op te schrijven) * tabula e lapide sectili facta, tabula literaria.

leiband, * fascia qua instabilis infantis gradus adjuvantur; aan den l. laten loopen * infantem nondum firmo poplite fascia sustentare, (oneig.) temperare, regere, moderari, gubernare; aan iemands l. loopen ad alienum ambulare gradum (Sen.).

leiboorn, arbor (—oris f.) canterista (Col.).

leidak, tectum scandularum.

leidraad, dux (ducis); iets als l. gebruiken aliquid sequi; (= boek) * liber quem quasi ducem sequor.

leidkker, scandularius.

leiden (= voeren), ducere, inducere; (= basturen) regere, administrare, moderari, gubernare, alieni

rei praesse, principem esse alicujus rei; een le-ven l. vitam agere, remand om den tuen l. alicui imponere (of verba dare); zich door iemand laten l. alicujus consilio (of arbitrio) regi, aliquem (of alicujus auctoritate) sequi, alicui parere (of obtemperare), zich door iets laten l. aliquid sequi, aliqua re moveri, zich in al zijn denken en handelen door de gedachte aan eer en deugd laten l. omnia consilia et facta ad dignitatem et ad virtutem referre.

leider, dux (ducis), ductor, rector, moderator, gubernator, auctor, princeps (—cipis), administrator.

leiding, administratio; de l. hebben van iets aliquid administrare (of gubernare of regere), onder de l. van iemand staan ab aliquo gubernari, alicui parere.

leidsman zie leider.

leidstar, dux (ducis); dit is mijn l. hoc sequor.

leidsvrouw, dux (ducis); het verstand tot l. no-men rationi vitam regendam dare.

leigroef, lapidis sectilis fodina.

leisel, habena.

lek, 1° Adj. rimosus, plenus rimarum, fissus rimosusque; lek worden rimas agere, rimis dehiscere (of fatisceere), plurimis locis laxari incipere; lek zijn laxatis compagibus aquam trahere (of accipere); 2° Subst. rima; een l. krijgen zie lek worden.

lekken (= likken), lingere, lambere; (= water doorlaten) perfluere; (= druppelen) stillare.

lekker, 1° Adj. jucundus saporis, jucundus sapore, suavis, dulcis, lentus, conditus; (= kieskeurig) delicatus; 2° Adv. jucunde, suaviter; l. smaken jucunde sapere, suavi esse sapore, sapore gratum esse; niet l. smaken voluptate carere; hij weet wat l. smaakt sapit ei palatum; l. rieken bene (of jucunde) olere, fragrare, suaves odores exhalare, odore excellere.

lekkerbeetjes, cupidias (—arum), bellaria (—orum), oblectamenta, gulae irritamenta (—orum), res (5) ad epulandum exquisitissimas.

lekkerbek, gulo (—onis) (App.), gulae parens, homo (—inis) fastidii delicatissimi, cupes (5dis); ik ben geen l. nihil moror cupidias.

lekkernij zie lekkerbeetjes, deze vogel behoort onder de eerste lekkernijen haec avis nunc inter primas expetitur.

lekkers zie lekkerbeetjes.

lelie, lilium.

lemmer, lamina, gladius.

lende, lumbus.

lendenlam, delumbis.

lendenpijn, lumborum dolores (—um).

lengen, longiorem fieri.

lengte, longitudo (—inis f.), proceritas, magnitudo (—inis f.), (= langdurigheid) longinquitas, diuturnitas, in de l. in longitudo.

lenig, mollis, lentus, flexibilis, ductilis, tractabilis.

lenigen, lenire, consolari.

lenigheid, mollitia, mollitudo (—inis f.).

leniging, mitigatio.

lens, * vitrum lenticulari forma.

lente, ver (veris n.), tempus (—oris n.) vernum; in het begin van de l. primo vere, principio veris, vere incunte (en initio); het wordt l. ver esse coepit, ver se aperit; de l. valt plotseling in ver ingruit; de l. komt vroeg ver celeriter ingruit; de l. laat zich lang wachten ver tarde ingruit; de l. loopt ten einde ver inclinat in aestatem; de l. des levens flos (—oris m.) primus aetatis; van de l. vernus.

lepel, cochlear (—aris n.) (Cels.).

lepelbaar, platalen.

lepelblad, * cochlearia.

lepelgans, plateale.

lepelte, ligula.

lepelvol, cochlear (—āris n.).

leppen, sorbillare (Ter.).

les (= voordracht), lectio; *l. geven* docēre; (= waarschuwing) monito; *iemand een l. geven* aliquem verbis castigare; (= taak om van buiten te leeren) pensum ediscendum.

lesschen, explere, sedare, reprimere, depellere, finire.

lessenaar, pulpitem (Hor.), plateus (Pers.).

letsel, damnum, malum; (= wond) vulnus (—ōris n.).

letten, attendere (op iets ad aliquam rem); *wat let mij om te quid obstat quin (met Conj.)*.

letter, litera, literae forma (of nota), een groote l. litera grandis; een zeer groote l. litera maxima; een kleine l. litera minuta (of minutula), literula; een nette l. litera lepidā; de l. A A litera (niet litera A); met een duidelijke l. literate, de l. van de wet verba (—orum) (of scriptum) legis, verba ac literae legis (legemover voluntas et sententia legis); zich aan de l. houden verba et literas sequi; naar de l. ex scripto; geen l. schrijven literam nullam ad aliquem mittere; hij heeft geen l. nagelaten literam nullam reliquit; letteren (= brief of letterkunde) literae; studie der fraais letteren philologia.

letterblokken, studiosae discere, studiis insistere.

letterblokker, deditus studiis.

letterdief, plagarius (Mart.).

letteren, signare.

lettergieter, * typorum fusor.

lettergieterij, * typorum officina.

lettergroep, syllaba.

letterknecht, legulejus.

letterkunde, literae, philologia.

letterkundige, philologus, homo (—inis) literatus, homo studiosus literarum.

letterlijk: letterlijke vertaling fida interpretatio; Adv. ad verbum, ad literam.

letterrekening, * algebra.

letterschrift, literae, nusus (4) literarum, literatura.

letterzetter, * typotheta.

letterziften, minutius et scrupulosius omnia scrutari.

leugen, mendacium; *iemand op een l. betrappen* aliquem in mendacio deprehendere; *iemand van een l. overtuigen* mendacium aliquem conarguere, aliquem in mendacio convincere; *zich met een l. uit de verlegenheid helpen* mendacio defungi; *iemand leugens op de mond spelen* aliquem mendaciis onerare, centones alicui sarcire.

leugenaar, (homo —inis) mendax (ācis); *leugenaars mentientes*; *ik mag een l. zijn*, indien mentior si.

leugenaarster, (mulier —āris) mendax (—ācis).

leugenachtig, mendax (—ācis), fallax (—ācis) falsus, fictus, vanus.

leugentje, mendaciuncula; een l. om' bestwil mendacium honestum.

leunen, acclinari (of se acclinare) alicui rei, se applicare alicui rei (of ad aliquid), inniti alicui rei; *op een stok l. baculo inniti* (of incumbere); *op den elleboog l. in cubitum inniti*, cubitum premere, cubitum suffigere; *met den rug tegen iets l. reclinari in aliquid*; *doen l. applicare*.

leuning, plateus, anaclinterium.

lenningstoel, artellium, hemicyclium, cathedra.

leur; te leur stellen frustrari.

leus (= wachtwoord, parool), tessera, signum quo inter se noscantur milites; *voor de l. dicis causa*.

leven, 1° Verbum, vivere, esse, in vita esse, epirare, vigere, lucem aspicere (of intueri); *niet l. hae luce carere*; *nog l. adhuc vivere*, adhuc in vivis esse, superesse, superstitem esse; *niet meer l. esse desisse*, mortuum esse; *weder beginnen te l. reviviscere*; *niet langer willen l. vitam recsare*; *iemand laten l. vitae alicuius parcere* (of consulere), (= toestaan om te l.) alicui vitae usuram dare; *l. om laten l. * aliorum mores nihil morari*; *wij l. niet alleen voor ons non nobis solam nati sumus*; *zonder iemand niet kunnen l. sine aliquo vivere non posse*; *zonder iets niet kunnen l. aliqua re carere non posse*; *niet langer kunnen l. diutius in hac vita esse non posse*; *lang genoeg geleefd hebben satis vixisse*; *indien hij langer geleefd had si vita longior suppeliisset*, si vita data esset longior; *hoe lang wij zullen l. is onseker incertum est quam longa nostrum conjuncte vita futura sit*; *ik leef te lang naar zijn zin mea longinquitas actatis ei obstat*; *soo waar ik leef ita vivam*; *ik mag niet blijven l. undari ne vivam si, moriar* (of peream) si, *hij heeft in dien tijd geleefd actas ejus in illa tempora incidit*; *voor zijne gezondheid l. valetudinem curare*; *voor iets l. alicui rei vivere* (of se desisse of deditum esse); *gehaat voor iets l. vivere in aliqua re, totum esse in aliqua re, totum se collorare in aliqua re*; *ik leef in de hoop dat spero fore ut, voor zich zelven l. otari, vitam in otio dūgere, se frui*; *bij den dag l. in diem vivere*; *van iets l. vivere aliqua re, se alere ex aliqua re, vitam sustentare* (of victum quaerere) aliqua re; *van roof l. vivere rapto* (of de rapto); *op iemands kosten l. alicuius opibus vivere*; *kommerlijk van iets l. vitam tolerare aliqua re*; *van iemands genade l. alicuius misericordia vivere*; *goed kunnen l. rem habere*; *ik heb genoug om te l. habeo unde vivam*; *goed l. laute vivere*; *hij heeft niet genoeg om te l. necessari quoque victus inope est*; *armoedig l. parce ac duriter vivere*, vitam inopem tolerare (of colere), in egestate vivere; *hij weet zo l. nec humanitatis expere est nec vitae communis imperitus*;

2° Subst. vita, anima, spiritus (4), salus (—itit f.), caput (—itis n.), lux (lucis f.), haec lux; *tot het l. behoorende vitalis*; *bij zijn l. vivus, eo vivo*; *in mijn gehele l. dum vivo, omni vita*; *nog in l. zijn superesse, hodie vivere, superstitem esse*; *niet meer in l. zijn esse desisse*; *het l. verliezen vitam* (of animam) amittere, vitam perdere; *om het l. komen perire, interire*, (= gedood worden) interfici, necari; *zijn l. voor iemand opofferen vitam* (of sanguinem) profundere pro aliquo; *er nauwelijks het l. afbrengen animam vix retinere*; *zich zelven het l. benemen se interficere, se occidere*, mortem sibi consciscere, manus sibi inferre; *het l. men nasci, in lucem edi*; *om het l. brengen interficere, occidere, vita privare*; *iemand naar het l. staan alicuius vitae insidiari*; *iemand het l. schenken vitam alicui dare, alicuius vitae parcere*; *ik sal hem om wentwil het l. schenken eum tibi concedam*; *het l. geven* (= voortbrengen) procreare, generare, gignere, parere; *aan iemand zijn l. te danken hebben alicui salutem debere*, alicuius beneficio vivere, alicui vitam debere; *om zijn l. bidden mortem deprecari*; *om iemands l. bidden vitam alicuius deprecari ab aliquo*; *ten koste van mijn l. vitae damno*; *er het l. afbrengen saluum* (of incolumem) evadere; *met het l. voor iets doe-*

ten capite laere aliquid; iets met zijn l. koopen aliquid suo capite emere; zijn l. duur verkoopen non inultum cadere (of occidi of mori); mijn l. staat op het spel in vitae periculum adductus sum; mijn l. en mijn eer staat daarbij op het spel caput et existimatio in illa re agitur; zijn l. op het spel sellen vitae periculum adire; mijn l. is met het uwe verbonden mens spiritus in tuo vertitur; tuschen l. en dood zijn in vitae discrimine versari; ik zou er mijn l. om willen overdedden moriar ni verum est; dit kostte hem het l. hoc ei mortem attulit; op l. en dood strijden depugnare; ik ben het l. moede taedet me vitae; hij is voor zijn l. verminkt in perpetuum mutilatus est; een taai l. hebbende vivax; een taai l. lenta vivacitas (Plin.); (= godruisch) strepitus (4), tumultus (4); veel l. maken magnum strepitum edere; (= levendigheid; vol l. en beweging) actuosus, hier is geen l. omnia hic jacent (of languent); een opgewekt l. hebben vigere;

(= werkelijkheid; een beeld naar het l. ontwerpen) similitudinem effingere ex vero; naar het l. e vivo petitus, de vita hominum media sumptus; iemand getrouw naar het l. afbeelden verum alicujus imaginem reddere;

(= levend vleesch) tot in het l. snijden ad vivum resocare, vitalia laedere ferro;

(= levenswijze) vita; het l. op het land vita rustica; het l. in de stad vita urbana; het huiselijke l. vita domestica; een huiselijk l. leiden domi se continere, modeste vivere; een gemakkelijk l. vita umbratilis; het openbare l. res (5) publica; in het openbare l. in re publica gerenda, in rebus gestis; in het bijzondere l. in vita; het gemeene l. vita quotidiana; de zaken van het gemeene l. res ad communem vitae usum pertinentes; in het gemeene l. in vitae consuetudine; de taal van het gemeene l. genus (—bris m.) sermonis usitatum; stich van de taal van het gemeene l. bodienem verbis quotidiana uti; een gelukkig l. leiden vitam felicem agere, vivere feliciter (of beate); een kommerveel l. leiden vitam inopem tolerare; dat was een l. illud erat vivere;

(= levenswandel) vita, mores (—um m.); een slecht l. vita turpis, vita inhoneste acta; een deugdzaam l. vita honesta (of sancta); een buitensporig l. vita omnibus flagitiis (of libidinibus) dedita; een verstandig l. leiden vitam ad rationis normam dirigere;

(= levensbeschrijving) vita.

levend, vivus, vivens (het laatste als men de wijze bijvoegt, waarop iemand leeft), spirans; (= behouden) salvus; (= met leven begaafd) animatus, animalis, animal (alis, n.) (tegenover inanimatus); een l. model exemplum animale; levende jongen baren, animal parère; bij levenden vivo vivus; een levende taal * lingua qua etiam nunc utuntur homines; l. water aqua viva, aqua perennis (of jugis); levende bloemen flores nativi; het levende woord viva vox (voce f.); weder l. worden reviviscere, in vitam redire, ab inferis existere; iemand nog onder de levenden aantreffen aliquem vivum (of adhuc spirantem) reperire; l. of dood overleveren aut vivum aut mortuum in alicujus potestatem dare;

(= duidelijk) praesens.

levendig, alacer, vividus, acer (—cris, —cre), excitatus, vegetus, vivax; een l. verkeer frequens commercium; (= druk bezocht) celebris (—bris, —bre); een levendige briefwisseling frequentia epistolarum; een levendige kleur color vivens (of acer);

een levendige handel * mercaturae celebritas et frequentia; een levendige rede oratio fervidior; een levendige voordracht actio paulo agitator; een levendige voordracht hebben acerrimum esse in agendo; een levendige voorstelling van iets hebben * rem tanquam praesentem animo contemplari; een levendige herinnering recordatio et memoria; iets l. schilderen aliquid paene sub aspectum subjicere, aliquid exprimere atque effingere verbis; het staat mij nog l. voor den geest ejus rei memoria mihi ante oculos obversatur; l. gevoelen penitus animo percipere.

levendigheid, alacritas, vigor, argutias, celebritas, viriditas; de l. der kleuren pigmentorum flos et color.

levenloos (= onbeleid), inanimus, vita (of vita et sensus) carens, sine spiritu, mutus; de levenloos natuur ea quae sunt inanimata; (= gestorven) exanimatus, exanimus, exsanguis, mortuus, extinctus.

levensadem, spiritus (4) animalis, anima vitalis.

levensavond, aetas extrema, extremum tempus (—oris m.) aetatis, prope acta decarsaque aetas.

levensbaan, zie levensloop.

levensbalsem, * sucus vitalis.

levensbeginzel, id per quod vivimus, anima vitalis, vitae ratio; het regenwater is het l. voor de planten aquae animam herbis vitalem ex coelo deferunt.

levensbehoed, salus (—utis f.), vita.

levensbehoedigheden, res ad vivendum necessariae, quae ad vivendum sunt necessariae, res ad victum cultumque necessariae, quae ad vitam hominum tuendam pertinent, quae opus sunt ad victum; de onmisbaarste l. res ad victum cultumque maxime necessariae, res sine quibus non possumus vivere.

levensbericht, vita, vitae alicujus descriptio et imago (—inis f.), vitae memoria.

levensbeschrijving, zie levensbericht.

levensbloei, vigor, sanguis (—inis m.), sucus.

levensbron, vitae fons (—ntis m.).

levensdoel, vitae (of vivendi) consilium, vitae institutum (of propositum), instituta vita, vitae rationes (—um f.).

levensdraad, vitae filum (of fila, —orum), vita; zijn l. met geweld afsnijden mortem sibi consciscere, manus sibi inferre.

levensduur, vitae tempus (—oris n.) (of spatium), vitae aetas, vita, spatium atque longinquitas vitae, vitae firmitas; langer l. longius vitae spatium.

levens einde, ultima vitae dies (5), finis (—is m.) (of exitus) (4) vitae, decessus (4), obitus (4), interitus (4), exitium vitae, mors (—rtis f.).

levensgeesten, spiritus (4) animalis.

levensgeluk, vitae felicitas, vitae prosperitas, vita fortunaeque.

levensgenot, vitae fractus (4), vitae cultus (4); verfynd l. cultus delicatior.

levensgeschiedenis, zie levensbeschrijving. levensgevaar, vitae (of mortis) periculum, vitae (of salutis) discrimen (—inis n.), capitis periculum (of discrimen); in l. verkeeren in capitis periculum vocatum esse, in praecipiti esse, in discrimine ultimo vitae esse; in l. geraken in vitae (of capitis) periculum adduci, in capitis (of vitae) periculum vocari, in summum periculum adduci; stich in l. begeven adire vitae (of capitis) periculum, mortis periculo se committere, ad extremum vitae periculum adire; stich gaarne voor iemand in l. begeven pro aliquo vitae dimicationem non profugere; iemand in l. brengen alicui vitae periculum afferre, aliquem in capitis periculum inferre (of

adducere of arcessere), aliquem ad extremum vitae periculum adire cogere; iemand uit l. bevirgden alieum salutis periculo liberare, (eenen sieke) aliquem ex praecipiti levare

levensgezel, vitae socius, maritus.

levensgezellen, vitae socia, socia, uxor (—ōris).

levensgroot, iconicus (Plin.); levensgroot: spiegels, specula (—orum) totis paria corporibus.

levensjaar, aetatis annus; in zijn tiende l. zijn decimum aetatis annum agere; zijn tiende l. intraden decimum aetatis annum ingrēdi.

levenskracht, vis vitalis, animus, anima, venae, vigor; de l. begeeft mij animus (of anima) me relinquit, venae cadunt, venae me deficiunt; indien de ziel niet anders was dan l. si nihil esset in animo, nisi ut per eum viveremus.

levenslang, per omnem vitam, in vita, dum vivam, dum vixi, dum spirare potero; Adj. perpetuus.

levenslicht, het l. zien, nasci, in lucem edi.

levensloop, vitae cursus (4) (of curriculum), vitae spatium, aetas, vita.

levenslot, vita.

levensluicht, spiritus (4) vitalis, aër (—ōris m.) qui vitalem spiritum praebet animantibus.

levenslust, vitae (of lucis) cupiditas, vivendi cupiditas, vitae amor.

levensmiddelen, commestus (sing. 4), cibus, cibaria (—orum), alimenta (—orum), victus (4) penus, copiae, frumentum, res (5) frumentaria, frumentum et commestus, annona; de stad heeft voor niet meer dan 15 dagen l. quindecim dierum alimenta urbi non amplius supersunt; er komt gebrek aan l. cibus deficit, alimenta deficiunt; de l. worden duurder annona carior fit; zich van l. voorzien res ad victum necessarias parare, rem frumentarium providere (of comparare), commestum praeparare, (voor den winter) alimenta in hiemem reponere; aan de vijanden de l. afsnijden hostes commestum intercludere.

levensonderhoud, zie levensbehoefigheden en levensmiddelen.

levenspad, vitae via (of cursus 4 of curriculum), vitae tempus (—ōris n.).

levensplichten, officia (—orum) vitae.

levensreis, vitae iter (itineris n.). Zie ook levensloop.

levensaap, sucus (of humor) vitalis, sucus in quo alimur.

levenszaak, totius vitae propositum, vitae studium; iets tot mijn l. maken in una re quasi vitae suae tabernaculum collocare.

levensstijl, zie levensduur.

levensstijdpark, aetatis pars (—rtis f.), gradus (4) aetatis, vitae tempus (—ōris n.); het laatste l. extrema aetas.

levensvatbaar, vitalis.

levensverrichtingen, quae ad vivendum pertinent.

levensvoorwaarde, causa qua continetur vita.

levensvraag: dat is een l. voor mij, in eo sunt mihi omnia, in eo fortunae meae positae sunt.

levensvreugde, vitae decus (—ōris n.) ornamentumque, vitae oblectamentum.

levenswandel, vita, mores (—um m.); zie leven.

levenswarmte, calor vitalis (of vitae); de l. wordt opgewekt calor vitalis movetur.

levensweg, zie levenspad.

levenswijze, prudentia, dexteritas.

levenswijze, vita, victus (4), cultus (4), victus et cultus, consuetudo (—nis f.) victus; zie leven;

de rechte l. recte vivendi via, bene vivendi ratio, een regelmatig l. certa vivendi disciplina; een reine l., sanctitas, sanctimonia; zijne l. verbateren mores suos mutare, se corrigere, in viam redire, ad virtutem redire (of revocari), mores invertēre; (= beroep) ars (artis f.), vitae genus (—ōris n.) quaestus (4); zittende l. ars sellularia, quaestus sellularius; een l. kiezen vitae genus deligere (of ansipere), artem discere (of edicere).

levenszat, vita satiatas, semet ipse portatus; ik ben l. vitae me taedet, me vitas cepit satietas; ik starf l. decedo tanquam conviva satur.

levenszathoid, vivendi (of vitae) satietas, vitae fastidium (of taedium), vivendi taedium, vitae odium.

lever, jecur (jecōris n.), hepar (—ātis n.) (M. Emp.).

leverancie, wordt omschreven door praebendus; d. v. de l. van wagens vehicula (—orum) praebenda.

leverancier, praebitor, parochus.

leverbaar, vendibilis.

leverbruin, colore suo in jecioris imaginem vertens.

leveren, praebere, tradere, exhibere, dare, comportare, conferre, subvehere, mittere, ministrare; (= betalen) pendere; iets in overvloed l. abundare copia alicujus rei; iets beloven te l. polliceri aliquid; iets bevelen te l. imperare aliquid; een werk l. opus perficere, opus perfectum tradere; slag l. acie confligere (aan, eum), proelio decertare (of decernere).

levering, zie leverancie.

leverkleurig, zie leverbruin.

leverontsteking, jecur (—ōris n.) inflammatum, * hepatitis (—idie f.).

leversteen, hepatitis (Plin.).

levertraan, * oleum jecioris.

leverziekte, morbus hepaticus (Plaut.).

leviot, levita (Prud.).

levitisch, leviticus (Vulg.).

lezen, legere; (= verzamelen) legere, colligere; (= uitvoeren) purgare; (= voorlezen) recitare, (om nateseggen) praecire; (= zich met den inhoud bekend maken) legere, cognoscere, in manus sumere; gedurig l. lectitare; aanhoudend l. legendo conterere; vlijtig l. diligenter evolvere (of repetere) herhaaldelijk l. crebro gustare, recognoscere, retractare; kunnen l. legere posse, literas didicisse; iemand leeren l. aliquem instituere ad lectionem, aliquem literas docere, elementa literarum alicui tradere; goed (slecht) l. commodē (male) legere; een boek niet gelezen hebben librum non attigisse; eluchtig l. percurrere; oplettend l. intente legere; een boek met genoege l. libri lectione delectari; druk gelezen worden frequenter lectitari, in manibus esse; in een boek l. librum legere; iets in een boek l. legere aliquid in libro; in de toekomst l. praesagire futura, conjecturam facere de rebus futuris; gij kunt mijne liefde voor u in mijne oogen l. ex oculis meum erga te amorem perspicere potes; (= een of meer voordrachten houden) explicare aliquid, echolas habere de aliqua re; het l. lectio; het l. van Cicero lectus Cicero.

lezenwaard, dignus qui legatur.

lezer lector; lezers legentes, een l. van Cicero qui Ciceronis scripta legit; lieve l. lector amice; de meeste lezers legentium plerique; den l. bosien retinere legentis animum.

lezing, lectio; de lezing van dit boek, hic liber lectus (of door een andere omschrijving); (= voorlezing, verhandeling) auditio, acroasis (—is f.).

liberaal, libère sentiens de aliqua re
lichaam, corpus (—ōris n.), (= *romp*) truncus;
(= *moetkundig* l.) forma solida, corpus solidum,
een *krachtig* l. corpus robustum, corpus sibi ple-
num et solidum, een *swak* l. corpus affectum,
een *gezond* l. habere corpore valere, bona corpo-
ris valetudine uti, over het *gehele* l. corpore toto,
totus.

lichaampje, corpusculum.

lichaamsbeweging, motus (4) corporis, agitatio
motusque corporis, exercitatio corporis; l. *namen*
ambulare, deambulare, exercitationibus uti.

lichaamsbouw, omnis membrorum et totius cor-
poris figura, corporis figura, membrorum figura,
corporis conformatio constitutioque, corpus; een
forse l. corpus robustum.

lichaamsdeel, membrum.

lichaamsgeven, bona (—oram) corporis.

lichaamsgebrek, vitium corporis (of corporale).

lichaamsgestalte, statura.

lichaamsgestel, corporis constitutio; een *swak* l.
imbecillitas (of infirmitas) corporis, corpus infir-
mum.

lichaamsgrootte, statura, magnitudo (—inis f.)
(of proceritas) corporis.

lichaamshouding, habitus (4) corporis.

lichaamskastijding, corporis verbera (—am),
castigatio fustium (of flagellorum) (JCT.); iemand
l. toedienen castigare aliquem verberibus (of plagis
of fustibus).

lichaamskracht, vires (—ium f.) corporis, vires, ro-
bur (—ōris n.) corporis; hij *besit* meer l. dan *geest*
ineet in eo plus virium quam ingenii; iemands l.
bewonderen alicuius laetitia humerisque mirari.

lichaamscoëfening, exercitatio corporis.

lichaamschoonheid, pulchritudo (—inis f.) cor-
poris.

lichaamsmart, corporis dolor.

lichaamsmelheid, coloritas corporis.

lichaamsstand, status (4).

lichaamszwakheid, infirmitas corporis, corpus
infirmum, imbecillitas corporis.

lichamelijk, corporalis (Sen.), corporeus; een l.
wonen natura corporea; een *geest* heeft niets licha-
meelijks animus non est corpus; *Adv.* l. *sterk* zijn
corpore valere.

licht, 1° *Subst.* lumen (—inis n.), lux (Lucis f.);
het l. *de oogen* lumina oculorum; een *groot* l.
(= een geleerd man) lux doctrinarum; een *flauw*
l. lux maligna; een *helder* l. lux clara; de oogen
aan het *felte* l. gewonnen elaram lucem pati assue-
sere aciem; l. *geven* lucem addere (of fundere);
het l. *aanschouwen* (= geboren worden) nasci, in
lucem edi; aan het l. *komen* in lucem proferri
(of protrahi), detegere, patefieri; niet aan het l.
komen in tenebris latere; aan het l. *brengen* in
lucem proferre (of protrahere), aperire, patefa-
cere, detegere, manifestum facere; in het l. *stel-*
len illustrare et excitare, explanare; op *nieuw* in
het l. *stellen* in lucem revocare; daar gaat mij
een l. op jam plus cerno (of video); daar ging
hem in eens een l. op, welk lot hem te wachten
stond quid sibi impendēre coepit suspicari; een
zaak *verschijnt* in een helderder l. res purior et
diluclior cernitur; iemand l. *geven* over iets edo-
cere aliquem de aliqua re; over iets l. *verspreiden*
(eig.) illuminare aliquid, (oneig.) illustrare aliquid;
de *maan* heeft geen eigen l. luna suum proprium-
que non habet lumen; de *maan* *ontvangt* haar l.
van de zon luna solis lumine collustratur; iemands
l. *betsimmeren* alicuius luminibus offēdere (of ob-

struere), *gy staat mij in het l.* mihi officis, *zich*
zelve in het l. *staan* sibi ipsi male consulere,
uit het l. *gaan* a sole recedere, het l. *met kun-*
nen verdragen lucem reformidare; dat *huis* heeft
te *veinig* l. parum luminis in eas aedes per fe-
nestras immittitur een *schijderij* in een goed l.
plaatsen tabulam in bono lumine collocare; een
daad in een *gunstig* licht stellen factum commen-
dare (of ornare of laudare); een *daad* in een *slacht*
l. *plaatsen* factum in deterius trabere (of, in invi-
diam adducere); iets in een *valsch* l. *eten* aliquid
fallaci iudicio videre; iets *tegen* het l. *houden* ali-
quid contra lucem apprehendere; *licht* en *schaduw*
(op een *schijderij*) lumen et umbra, umbra et
color (—ōris m.); het l. *komt van de zijde* lumen
ab illa parte immittitur; *tusschen* l. en *donker*
crepusculo, (= *lamplicht* of *kaarslicht*) lumen;
het l. *opsteken* lumen (of lumina) accendere; om
l. *roepen* lumen poscere; l. *brengen* lumen afferre;
2° *Adj.* A. (= *schitterend*) clarus, lucidus, illus-
tris; (= *helder verlicht*) luminosus, illustris, lu-
cidus, plurimis illustratus fenestris, *lichte kleuren*
clari colores; het is l. *lucet*; het *woord* l. *lucet*.

B. (= *niet zwaar*) levis; *lichte wapenen* ar-
matūra levis; *lichte kleding* cultus (4) levis;
iets *wordt* *lichter* aliquid ponderi alicuius rei
detrahitur; *lichte wijn* vinum leve; *lichte spijs*
cibus facilis ad concoquendum; een *lichte grond*
solum tenax, een *licht* *wond* vulnus (—ōris n.)
leve; een *lichte ongesteldheid* morbus levis; een
lichte slaap somnus levis; een l. *gevocht* leve
prelium, (= *gemakkelijk* facilis, levis, non difficilis;
3° *Adv.* l. *te verteren* facili ad concoquendum; l.
te gelooven facili ad credendum; *dougd* en *ondeugd*
zijn l. *te onderscheiden* virtutum ac vitiorum fa-
cilis est distinctio; de *berg* is l. *te beklimmen*
mons est facili ascensu; het is l. *te begripen* fa-
cile est ad intelligendum, in prociuctu est; dit
valt hem l. *hoc* ei facile est.

lichtblauw, gubaculeus (Colo.)

lichtbruin, badius (Varr. ap. Non.).

lichtekooi, ascium, prostibulum, meretrix (—i-
cis), mulier (—ōris) quaestuaris.

lichten (= *oplichten*), tollere; iemand den *voot*
l. supplantare aliquem; iemand uit den *sadel* l.
aliquem de equo dejicere (of deturbare of praeci-
pitare); zijn *paard* heeft hem uit den *sadel* ge-
licht, equus eum exussit (of effudit); *tropen* l.
milites conscribere; de *hielden* l. diacedere; de
hand met iets l. negligenter aliquid agere; de
staar l. * glaucoma oculis alicuius objectum sol-
vère, (= *licht* *geven*) lucere, collucere; (= *bij-*
lichten) alicui lumen praeferre; (= *weertlichten*)
fulgurare.

lichterlaaie: in l. *vlam* stanno inflammatum incen-
sumque esse.

lichtgeel, flavus.

lichtgeloovig, credulus; l. *zijn* credulum esse,
facile ad credendum impelli.

lichtgeloovigheid, credulitas, credendi temeri-
ritas.

lichtgeraakt, irritabilis, pronus ad iram.

lichtgeraaktheid, irritabilitas.

lichtgevend, lucem fundens.

lichtgraauw, { canus, cinereus (Plin.).

lichtgrijs, {

lichtgroen, prasina, subviridis.

lichtharig, flavus.

lichtheid, levitas.

lichthoofd, levis.

lichting, dolectus (4); (= *prezing*) conquisitio.

lichtje, igniculus, minutum lumen (—inis n.).
 lichtkranz, laevis orbis (—is m).
 lichtleer, * quae de luce ac lumine traduntur.
 lichtmis, homo (—inis) libidinosus.
 lichtpartij (in een schuldery), eminentia.
 lichtpunt, lux (lucis f.).
 lichtrood, helvölus, subruber, subrufus.
 lichtscherm, umbraculum.
 lichtschuw, lucem reformans, lucem timens,
 (van slechte menschen) lucem fugiens.
 lichtstraal, radius luminis, lumen (—inis n),
 lux (lucis f.).
 lichtvaardig, temerarius; Adv. temere.
 lichtvaardigheid, temeritas.
 lichtzinnig, levis.
 lichtzinnigheid, levitas.
 lichtzyde, pars (partis f.) luminosa.
 lid, membrum, lumen, membra, artus (—um m);
 mannelijk l. pars (partis f.) virilis, penis (—is m.);
 (= gelid) articulus; l. van den raad senator, vir se-
 natorius; l. van een genootschap socius; l. van een
 kranz sodalis; l. van een vereeniging homo ejus-
 dem corporis; de leden van onze vereeniging nos-
 tri corporis homines; l. van het Achaïsch verbond
 worden in Achaïeum concilium contribui; l. eener
 gras gentilis, (—is), l. van ons gezin nasus ex nostra
 domo; de leden van het gezin domus (—is f.). ik
 ben swaar in de leden membra mihi gravantur;
 een ziekte onder de leden hebben morbum inclusum
 in vomis habere; het ligt mij op de leden, dat
 animus praesagit (met Acc. o. Inf.); pijn door de
 leden hebben toto corpore dolere; hij kan geen l.
 verdragen (= is geheel verlamd) omnibus mem-
 bris captus est.
 lidmaat (= medelid); nie lid; ledematen (= leden)
 zie lid.
 lidmaatschap wordt uitgedrukt door omschrijving
 met het woord lidmaat.
 lied, carmen (—inis n.), cantus (4), canticum,
 cantilena (Gell.); liederen aanheffen cantus mo-
 vere; altijd het zelfde l. zingen cantilenam ean-
 dem canere.
 lieden, homines (—um); jonge l. adolescentes,
 natu maiores, er you l. die zeggen sunt qui dicunt.
 liederboek, * canticorum liber.
 liederlijk, dissolutus, nequam, libidinosus, plenus
 stupri, perditus, luxu perditus, perditae luxuriae;
 een l. hús deversorium libidinis, nequitiae offi-
 cina, lupanar (—aris n.); een l. leven leiden cum
 meretricibus lenonibusque vivere.
 liederlijkheid, nequitia, propudium (Plaut.).
 liedje, cantilena, altijd het oude l. zingen sem-
 per eandem cantilenam canere.
 lief = dierbaar, geliefd, carus, dulcis, amicus,
 (= aangenaam) acceptus, gratus, jucundus, suavis;
 een l. kind suavis puer; onze lieve betrekkingen
 carissima nostri, luce vader! pater (—tris) op-
 time! lief hebben amare, diligere, carum habere;
 hij is mij liever dan mijn leven est ille mihi ca-
 rior spiritu meo; ik heb hem zoo lief als een' soon
 illum habeo secus diligo ac filium; het is mij l.
 dat gij komt gratus acceptusque mihi venis, het
 is mij l. dat ik hooren hoc libenter audio; (—aar-
 dig) festivas, bellis, lepulis, cibis quae
 liever (Adv.) potius; (= met meer genoege) li-
 bentius; liever willen malle, praecipitare;
 het liefst (Adv.) potissimum;
 (Subst.) lief en leed met elkander deelen omnium
 trahunt laetorumque socium esse, omnis fortunae
 societatem inire.
 liefdadig, beneficus, mansuetus, benignus.

liefdadigheid, beneficentia, mansuetudo, benignitas.
 liefde (in het algemeen) amor; = zinnelyke liefde
 amor, amor venereus, venus (—bris f.), libido (—inis
 f., cupido (—inis f.), corporis caritas, nimis amor,
 amor libidinosus; = waardering, hoogachtung
 caritas; (= plichtmatige liefde) pietas, (wel-
 willendheid) benevolentia, voluntas; belang-
 stelling, voorhefde, studium; (= leesthartigheid,
 inschikkelijkheid) indulgentia; (= lust in iets,
 zeer voor iets) amor (of studium) aliquid rei, (=
 noiging tot iets) voluntas aliquid rei; (= begeerte
 naar iets) cupiditas aliquid rei; l. voor de deugd
 virtutis amor (of studium); l. voor het leven vitae
 (of vivendi of lucis) cupiditas; l. voor iets hebben
 aliquid rei amantem (of studiosum of cupulum)
 esse, aliquid rei studio teneri, in l. voor iets ont-
 vland zijn aliquid rei studio (of cupiditate) ar-
 dere (of flagrare), l. voor iemand amor aliquid
 (of in, erga of adversus) aliquem, pietas of be-
 nevolentia of voluntas in (of erga) aliquem, stu-
 dium in aliquem (of aliquid); l. van iemand amor
 (of caritas) aliquid; l. tuschen amor qui (of car-
 itas quae) est inter; hartstochtelijke l. cupiditas
 et amor; waanzinnige l. furor proximus amor;
 een diegevoortelde l. penitus haerens amor; het
 voorwerp zijner l. dilectum corpus (—bris n.);
 iemand zijns l. verklaren alicui amorem suum de-
 clarare; iemand zijns l. (voor een meisje) bekennen
 alicui narrare amorem suum; aan de l. overgege-
 ven zijn rebus veneris deditum esse, amare; l.
 voor iemand opvatten aliquem amare (of diligere)
 incipere; l. voor iemand gevoelen amare aliquem;
 van l. voor iemand branden aliquid amoris inco-
 nsum esse (of ardere of flagrare); met l. voor allen
 verend zijn omnes caritate complecti; beiden met
 hetzelfde l. binninnen caritatem in ambos partiri;
 iemands l. vernemen alicujus amorem (of benevo-
 lentiam of voluntatem) sibi conciliare; iemands l.
 beantwoorden alicui in amore respondere; iemands l.
 bezitten ab aliquo amari (of diligi); van de l. af-
 keerig zijn ab amore abhorre; sterfen van l.
 amore mori (of perire); uit l. propter amorem (of
 benevolentiam), amore impulsus (of incitatus);
 iemand in l. gedenken cum caritate quadam et be-
 nevolentia aliquid memoriam recollere; moederlijke
 l. amor maternus; vaderlijke l. amor paternus;
 een kind der l. nie onecht; de God der l. Amor,
 Cupido (—inis); van (of over) de l. (of op de l.
 betrekking hebbende) amatorius.
 liefdedienst, officium, beneficium.
 liefdedrank (om liefde op te wekken), virus ama-
 torium, (medicamentum) amatorium; (= genees-
 middel tegen de liefde) remedium amoris.
 liefdedrift, amoris impulsus (4), libido (—inis f.).
 liefdehandel, amor, consuetudo (—inis f.); een
 l. hebben amori operam dare.
 liefdeloos, durus, inhumanus, impius.
 liefdeloosheid, animus durus, ingenium inhu-
 manum, inhumanitas, impietas.
 liefderijk, amoris plenus, pius, amans, comis;
 Adv. amanter, pie, comiter.
 liefdesverklaring, amoris significatio; iemand
 een l. doen alicui amorem suum declarare.
 liefdevlam, amoris aestus (4).
 liefelijk, dulcis, suavis, jucundus, amoenus, ve-
 nustus, suavis et jucundus, summae suavitatis.
 liefelijkheid, dulcedo (—inis f.), suavitas, amoe-
 nitas, jucunditas, venustas.
 liefhebben, amare, diligere, carum habere, ca-
 ritate complecti; (= belang stellen) alicui studere,
 aliquid studiosum esse, aliquem benevolentia com-

- aan gelegen interest, refert.
- ligging, situs (4), positio; *aan iets een geschikte l. geven* aliquid apte ponere (of collocare); *een geschikte l. hebben* apte positum (of situm) esse; *een andere l. aannemen* se vertere, mutare nondum fessum latus; *de natuurlijke l. (van een plaats)* situs naturalis, natura loci, situs atque natura; *gunstige l.* situs opportunus, opportunitas loci; *een heetlyke l. hebben* situ ad aspectum praeclearo esse; *heerlyke l.* amoenitas.
- lijdelijk (= dragelyk), tolerabilis, patibilis, (= *nich alles latende welgevallen*); *hydtlyke gehoorzaamheid* servilis obedientia; (= *zonder iets te doen*); *nich l. versotten* nihil agendo resistere; *l. zuu nihil agere*, quiescere, quietum esse, nihil progredi, exspectare fortunam, aliquid fieri pati.
- lijden, pati, peripiti, ferre, tolerare, affectum esse aliqua re, premi aliqua re; *honger l. famo laborare (of premi)*; *honger kunnen l. famem (of inedia) ferre (of sustinere)*, inediae patientem esse; *iemand honger laten l.* alieni alimenta subducere, (= *iemand de hongerkuur voorschrijven*) alieni inedia imponere; *veel l. magnos dolores pati*; *dorst l.* siti cruciari; *onrecht l. injuriam pati (of accipere)*, injuria affici; *straf l.* poenam solvere (of persolvere); *aan de oogen l.* oculis laborare, oculis aegrum esse; *kunnen l. tolerare*, pati, ferre; *ik mag hem niet l.* ab eo sum animo alieno, odi eum, ei infensus atque inimicus sum, inivisus mihi est, *ik mag hem gaarne l.* mihi gratiosus est, *een nederlaag l.* cladem accipere; *schipbreuk l.* naufragium facere; *een verlies l.* damnum (of detrimentum) of jacturam facere; *het legioen heeft veel geleden* legio vehementer proelio est attonnata; *de inkomsten l.* door den oorlog vegetigulja bello affiguntur; *de staat heeft veel geleden in dien oorlog* hoc bellum reipublicae fuit calamitosissimum; *deze stad heeft door den oorlog veel geleden* hujus urbis opes bello valde attritae sunt; *zijne gezondheid heeft veel geleden* ejus valetudo valde afflicta est; *het schip heeft geleden door den storm* tempestas navem afflictavit; *die atreek heeft niets door den oorlog geleden* regio illa intacta est ab hostibus; *het landhuis heeft geleden door den tijd* villa vetustate verata est; *melstewerk onder den grond heeft minder te l.* minus injuriae subjacent subterraneae; *veel te l. hebben van iets* obnoxium esse alicui rei; *hy heeft veel te l. in injuriae obnoxius est*, *zijn goede naam lydt daaronder* ejus existimatio in ea re agitur, *lydend male affectus*, afflicta, *de lydende partij is cui injuria inferitur (of illata est)*; *een l. werkwoord* verbum passivum (Gramm.).
- lijder, aeger, aegrotus, laborans, cibus, is qui sanandus est, is cui medicus mederi vult; *de tijders van een geneesheer* ii quos medicus perambulat; *zijne tijders bezoeken* negros perambulare; *een langdurig l.* diuturnus aeger.
- lijdzam, patiens. Zie geduldig.
- lijzaamheid, patientia. Zie geduld.
- lijf 1° (= lichaam), corpus (—bris n.), l. en leven sanguis vitaeque, *bij leevenden l.* (zie lewend), *het paard werd mij onder het l. gedood* equum eub feminibus auisi, equus mihi sub feminibus occisus est; *bliff mij van het l.* apage! apage tel apage hinc a mel abi atque abstinere manum; *bliff mij daarmede van het l.* plane abhorreo ab isto consilio; *hy heeft een hart in het l.* homo est animosus; *l. en leven voor iemand op het spel zetten* pro aliquo emori posse; *met l. en siel toto animo*, penitus, totus; *ik heb mij met l. en siel*

- aan u toegewijd* corpus animamque tibi addixi (Petr.), me penitus totumque tibi tradidi, neque animus neque corpus a te aberit; *nich met l. en siel aan een zaak toewijden* totum et mente et animo in aliquid insistere, omni cogitatione et cura in aliquid incumbere;
- 2° (= buik) venter (—tris m.), alvus (f.); *open l.* alvus laxa; *open l. maken* solvere ventrem (Cels.); *pijn in het l.* hebben torminibus (of ex intestinalibus) laborare; *pijn in het l.* krijgen torminibus affici;
- 3° *oneig. die zaak heeft iets om het l.* res illa nullius momenti est; *zijne rede heeft niet veel om het l.* oratio ejus parum apta est ad delectandos auditores.
- lijfband, * fascia (ventralis).
- lijfeigene, servus.
- lijfeigenschap, servitudo (—nis f.).
- lijfelijk, eadem matre natus.
- lijfknecht, pedessequus.
- lijfbehoud, vita.
- lijfsdwang, vincula (—orum).
- lijfstraf, corporis verbera (—um), vincula (—orum).
- lijftrawant, antelles (—itis).
- lijfwacht, corporis custodes (—um), satellites (—um), cohors (—tris f.) praetoria, cohortes praetorianae, regia cohors; *nich met een l. omringen* corpus armatis circumascepere; *een l. van 200 ruiters hebben* ducentos equites ad custodiam corporis habere.
- lis corpus (—oris n.) mortui (of hominis mortui), corpus, corpus exanimatum, corpus sepultum, cadaver (—bris n.), homo (—nis) mortuus, mortuus; *de lijken der schipbreukelingen* exanimata naufragia corpora; *een huis, waarin een l. is domus* (4 f.) funesta; *een l. afhangen* corpus mortuum curare (of pollingere).
- lijkbaar, lectica, torus, feretrum (Virg.), sandapila.
- lijkbezorger, libitinarius (Sen.).
- lijkbus, urna (Or.).
- lijkdicht, carmen (—nis n.) funebre, naenia.
- lijkdager, lecticarius, funbris portitor (Eeol.).
- lijken, sic gelijkken en schijnen, *het lijkt u niet tibi non convenit*.
- lijkkanisje, * aedificium publicum in quo corpora mortuorum per aliquod tempus seponuntur et idoneis custodibus traduntur.
- lijkje, corpus (—bris n.) infans mortui.
- lijklucht, lamentatio funebria.
- lijkkleed, vestimentum funebre, vestis (—is f.) feralis.
- lijkkleur, exsanguis funereusque color, lividus pallor.
- lijkkleurig, lividus, exsanguis (—nis), perpalidus, *een l. gelaat* cadaverosa facies (5).
- lijkkoele, vehiculum quo corpora mortuorum exportantur.
- lijklucht, cadaveris odor (of foetor); *een vergestende l.* pestifer corporum odor.
- lijkmaal, epulum funebre, demicales (—ium).
- lijkopening, * seotio of door omschrijving met corpus mortui insecare (of aperire of insecare et aperire).
- lijkrede, oratio funebria, concio funebria, laudatio funebria.
- lijkredenaar, laudator.
- lijkschouwing, * cura spectandi mortui; *de l. doen* * mortui habitum spectare.
- lijksaatsie, exequiae funebriae, pompa funebria, funus (—bris n.); *een l. voor iemand houden* ducere alicui funus.

- lijm, gluten (—*nis m.*) (taninum), glutinum.
 lijmen, glutinare, conglutinare; *het l. glutinatio* (Cels.).
 lijmig, glutinosus (Col.).
 lijnstok, virga viscata, vimen (—*nis n.*) viscatum.
 lijn, linea, lineamentum; (= *richling*) regio; (— *groen*) *lin* lines (—*nis m.*); (= *dun touw*) funiculus, (= *jaaglyn*) retinaculum, *de lijnen in de hand incisura*, op gelyke l. met iemand staan aliovi parem esse, naar de l. ad amussum, iemand aan zyne l. hebben aliquem suum habere.
 lijnbaan, * rest.onis officina.
 lijnmeel, seminis lini farina.
 lijnolie, oleum lini.
 lijnrecht, recta via, directo; *l. het tegendeel van hetgeen contra ac (of quam)*; *l. in tegenpraak zijn met plane abhorrere ab*; *iemand gevoelen l. tegen spreken plane adversari alioqui sententiae*.
 lijntje, lineola (Gell.); *iemand aan het l. houden aliquem ducere (of ductare)*.
 lijnwand, lintum, linte (—*orum*); van l. linteus, lineus; *in l. gekleed linteatus*.
 lijnzaad, semen (—*nis n.*) lini.
 lijst (van een schilderij), forma; (= *reeks van namen*) index (—*nis m.*), tabulae, numeri, album (Tac.), ratio (—*nis f.*); *iemand op de l. zetten aliquem in indicem (of tabulas of numeros) referre*; *de lijsten der soldaten oymaken milites in numeros distribuere*.
 lister, turdus.
 listerbes, sorbum (Cato).
 listerbessenboom, sorbus f. (Col.).
 listerwerk (om ramen of deuren), antepagmentum.
 listig, crassus, obesus, corpulentus, corpore amplo; (= *dicht*) densus.
 lijstigheid, corpus (—*nis n.*) amplum, obesus (Suet).
 habitus (4) corporis opimus, crassitudo (—*nis f.*); (= *dichtheid*) densitas (Col.).
 likdoorn, clavus pedis (Cels.), morticinus clavus (Plin.).
 likken, lingere, lambere.
 likkepotje, ecligma (Atis n.).
 lillend, spirans (Virg.).
 lindebloesem, flos (floris m.) tiliae.
 lindeboom, tilia.
 lindebast, phylra (Hor.), tiliae cortex (Vois m.).
 linden, tiliagineus.
 lindenhout, lignum tiliae; van l. tiliagineus.
 linguist, grammaticus, multarum linguarum intelligens.
 linguistiek, linguarum studium.
 liniaal, regula, arvensis (—*is f.*).
 linis (= *evennachtelijn*) circulus aequinoctialis, (— *slagorde*), avies (5); *sich in l. stellen aciem intrudere*; *het leger in drie linien scharen triplicem aciem instruere*; *achter de l. plaatsen in extremo locare*, *de linien* (= *voeringwerken*) opera (—*um*), corona, (in een elamboos); *de opklimmende l. linea superior*; *de afdalende l. linea inferior*; *de mannelijke l. paterna linea*; *de vrouwelijke l. ex feminino sexu descendentes*, *materna linea*; *in de vrouwelijke l. a matre*, ex materna linea; *tijdelingsche l. linea transversa*.
 linieeren, lineas ducere per.
 linesschip, navis (—*is f.*) longa, maximae formae navis.
 liniestroepen, milites (—*um*) legionarii, legiones (—*um f.*).
 linker, sinister, laevus; *l. schoen calceamentum sinistri pedis*.
 linkerhand, sinistra manus (4 f.), laeva manus; aan de l. ad sinistram, a sinistra.
 links, a sinistra, sinistra, laeva; *l. af sinistrorsum*.
 linksch (= *alles met de linker hand doende*), qui sinistra manu agiliore ac validiore est, qui sinistra manu promptior est, (= *onhandig*) laevus, rusticus.
 linkschheid, rusticitas.
 linksom, ad sinistram, sinistrorsum.
 linnen, wie lijnwaad; *l. draad linea*; *l. doekje lintebium* (Plaut.).
 linnengoed, linte (—*orum*).
 linnenhandel, * negotium lintearium.
 linnenkooper, lintearius (Jct.).
 linnenwever, linte (—*onis*), lintearius (Jct.).
 linsvormig, lenticularis (App.).
 lint (= *band*), viniculum, taenia; (om een muts of hoed vasttebinden) spira; (= *sevelint*) lemniscus; (= *heilig lint*) vitta.
 lintworm, taenia (Cato).
 linze, lens (lensis f.) (Scriptt. R. R.), lenticula (Cels.).
 lip, labrum, labium; *gebarsten lippen fissura labrorum*; *slechts even met de lippen aanroeren primoribus labris attingere (of gustare)*; *de naam roept mij op de lippen nomen mihi versatur in primoribus labris*; *sich op de lippen bijten (om niet te lachen) risum vix continere*.
 lipje, labellum.
 liploetter, litera quae exprimi nisi labris coautibus non potest, * litera labialis.
 lis, laqueus.
 lispend, blaesus (Or.).
 list, dolus, ars (artis f.), artificium, consilium callidum, inventum callidum; *een l. bedenken dolum componere*, *artificium excogitare*; *l. gebruiken arte uti*, *dolum commoliri*; *l. tegen iemand aanwenden dolum intendere ad aliquem fallendum*; *sich door listen laten misleiden arte (of dolo) capi (of falli)*.
 listig, astutus, callidus, versutius, valus, veteratorius, dolosus, subdilius, veterator, insidiosus.
 listigheid, astutia, calliditas, versutia, vafrities (5), dolus.
 litanie, litania (Eocl.).
 literarisch, *sie letterkundig*.
 literator, *sie letterkundig*.
 literatuur, *sie letterkunde*.
 lithograaf, sculptor (—*oris*).
 lithographieeren, lapidi inscribere.
 lithographie (= *gravure*), * imago (—*nis f.*); per luminam aeneam expressa; (= *gravurekunst*) ars (artis f.) sculptendi.
 litteken, cicatrix (—*ois f.*), cicatricula; *vol litteken cicatricosus* (Plaut.); *sich tot een l. vormen ad cicatricem pervenire*; *een l. op de borst cicatrix adversa*; *met litteken bedekt uit den oorlog terugkeeren cicatrices ex bello domum referre*.
 liturgie, solemnia (—*um*), * liturgia.
 livrei, vestis famularis, * vestis quam famuli hominum nobilium gerere consueverunt.
 livreibediende, * famulus proprio quodam cultu insignis.
 locaal, loci, locorum, regionis, regionum, * certum locum spectans; *de locale toestand situs* (4) loci, loci natura.
 localiteit, loci (of locorum) natura; *de l. is niet groot genoeg non satis tacti est*.
 lodderig, puter (—*tris*, —*tre*) (Hor.), paetus.
 loef: *de l. afsteken palmam praeripere*.
 loeien, mugire (ook van storm, omwoeder en aardbevingen).
 loensch, limulus (Plaut.).

- loeren, insidiari (alicui), aucupari (of captare) aliquid, insidiari alicui rei.
- lof, laus (laudis f.), (= *lofreda*, *laudatio*; (= *het roemen*) *praedicatio*, de *eunstenange* l. *concentus* (4) *laudantium*; l. *behalen* laudem merde (of conseqvi, assēqui, comparare of sibi parēre), laudari; zich *aller* l. *verwerven* (of *zoeken te verwerven*) omnium undique laudem colligere; l. *verdiene* laudandum esse, laude dignum esse (*het laatste alleen van personen*), laudem habere (*alleen van zaken*), laudari, l. *toewaanen* laudem tribuere (of impertire), aliquem laude afficere, aliquem laudibus ornare (of illustrare); iemand *welverdiende* l. *toekennen* aliquem ornare vera laudibus, tot l. *toerekenen* laudi ducere, in laude ponere, iemand van zijn *verdiende* l. *beroeven* aliquem debita laude fraudare, laudem alicui destinatum praecipere (*terwijl men zich dien zelf toezigent*), iemand l. *verkleunen* aliquis laudem immuere (of attenuare); iemand *rafschen* l. *tuedichtan* alicui falsam laudem affigere, met l. *gewagen* honorificam mentionem facere; iemand l. *afdwingen* laudem ab aliquo invito exprimere, boven iemand l. *verheven* major laude alicujus, boven allen l. *verheven* omnem laudem supergressus; iemand l. *en dank toebrengen* alioni laudes et grates (of gratias) habere (of agere of scribere); God zij l. *en dank* Deo laudes et grates agantur; eigen l. *stinkt* deformis est de se ipsum praedicare.
- lofbazuin: de l. *over iemand steken* aliquem (annu- mis) laudibus offerre.
- lofdicht, * carmen (—inis n.) in quo alicujus laudes celebrantur.
- loffelijk, laudabilis, laude dignus, laudandus; voor l. *gehouden worden* laude dignum duci, laudi duci.
- loffelijkheid, laus (laudis f.), decus (—oris n.).
- loflied, carmen (—inis n.) quod Dei honori canimus, hymnus (Lucil.).
- lofreda, laudatio, laus (laudis f.), laudes (—um f.), panegyricus (Quint.); *er zijn lofredenen op den slaap en op den dood* somni et mortis scriptae sunt laudes; een l. *op iemand houden* aliquem laudare, dicere de alicujus laudibus, alicujus laudes dicere, (*in een gesprek*) sermonem cum admiratione laudum alicujus instituere; een l. *op iemand (of iets) maken* laudationem (of laudes) alicujus (of alicujus rei) scribere.
- lofredenaar, laudator, praedicator, praeco (—onis), (*met verachting*) buccinator; *zijn eigen l. zijn se ipsum laudare*, praedicare de se ipsum, sibi ipsum plaudere; *als iemands l. optreden* aliquem laudare incipere.
- lofspraak, laus (laudis f.), een l. *op iemand houden* offerre aliquem laudibus.
- loftuittingen, laudes (—um f.), met l. *overladen* laudibus extollere.
- lofzang, carmen (—inis n.) quod Dei honori canitur, hymnus (Lucil.).
- lofzingen, carmen honori alicujus canere, alicujus laudes canere, aliquem laudibus celebrare (*als meerderen zingen*).
- log, inhabilis, vastus, vasti corporis, tardus, tardus et paene immobilis.
- logeabel, commodus.
- logeeren, 1° *Intr.* deversari, alicujus hospitio uti, esse in hospitio apud aliquem, hospitari (Plin.); 2° *Trans.* hospitio accipere (of exicipere), hospitium alicui praebere, in domum suam recipere. *tecto accipere*.
- logeergast, hospes (—itis), hospita, (*in een herberg*) deversor.
- logeerkamer, cubiculum hospitale, hospitium; *logeerkamers* hospitalia (—ium).
- logement, hospitium publicum, deversorium, taberna deversoria; *in een l. gaan* devertēre ad cauponem.
- logementhouder, canpo (—onis).
- logen zie leugen.
- logenstraffen, redarguere, mendacii coarguere.
- logheid, corpus (—oris n.) vastum, tarditas, deformitas (Suet.).
- logica, * ars (—rtis f.) logica, ars argumentandi.
- lok zie krul.
- lokaal, locus, conveniendi locus, conclave (—is n.).
- lokaas, esca, illecebra, delenimentum.
- lokduif, { allector (Col).
- lokeend, {
- loket, locellus (Mart.).
- loketkastje, loculi
- lokfuijtje, * Astila aucupatoria.
- lokken, allicere, allectare, (*ergens in*) pertrahere, elicere, (*ergens in*) elicere.
- lokvogel, allector (Col).
- lommer, umbra; *in het l. in* (of *sub*) umbra.
- lommerrijk, opacus (Virg.), umbrosus.
- lompe, 1° *Adj.* rusticus, agrestis, inurbanus, rudis, vastus; 2° *Suēt.* lompon panni, scruta (—orum); *in lompen gehuld* pannis obsitus, pannosus.
- lompenghandel, scrutaria (App.); *een l. drijven* scrutariam facere (App.).
- lompenghandelaar, centonarius (Petr.), scrutarius (Lucil. sp. Gell.).
- lomperd, homo (—inis) agrestis (of rusticus of inurbanus), vastus homo.
- lompheld, rusticitas, species (5) vasta.
- long, pulmo (—onis n.), *grote longen hebben* bonis lateribus esse; *niet aan de l.* pulmonarius (Col.), cui pulmo aeger est.
- longontsteking, * inflammatio pulmonum.
- longtering, peripneumonia (Caur.), * phthisis pulmonalis.
- longvaten, * vasa (—orum) pulmonis.
- longziekte, morbus pulmonis.
- lonk, oculi fatentes amorem; iemand een l. *toever- pen* oculis laecivis aliquem aspiciere.
- lonken, * oculis fateri amorem (of libidinein); *lonkend pastus*.
- lont, * funiculus (e stapa tortus).
- loochenen, negare, infitari, infitias ire, abnuere, diffiteri; *vonduit l. denegare*; *standvastig l.* perne- gare; *ik kan het niet l.* non nego.
- lood, plumbum; van l. plumbens; *rijkt in l.* plum- biosus; met l. *solderen* plumbare, ferraminare plumbo; *goed in het l.* stam directum esse ad perpendicularum
- loodachtig, plumbo similis.
- loodaach, molybdtis (—idis f.) (Plin.).
- looden, plumbens.
- looderts, galēna (Plin.), plumbago (—inis f.) (Plin.).
- loodgieter, plumbarius artifex (—eius).
- loodglans, galēna.
- loodkleur, livor.
- loodkleurig, lividus.
- loodlijn, linea quae cathēna dicitur, cathēna; *een l. laten vallen* op lineam demittere in (*met Abl.*).
- loodmijn, metallum plumbarium, fodina plum- baria.
- loodrecht, directus ad perpendicularum, arctotarius; *Adv.* rātionē perpendiculari, ad lineam, directo; l.

staant perpendicularo respondēre, de con schiet hare stralen l op ons nader recti solis in nos radu dirigantur.

loods (*paruos*), daz (*lucia*) maris (of *amnia*) perituis, * nauta qui infestantia navea vada demonstrat; (*gehous*) casa repentina, receptaculum.

loodwit, cerussa.

loodzwart: iets drukt l op iemand aliquid grave incumbit alicui eumque premit, aliquid vexat (of eruciat) aliquem.

loof, frons (*—adis f.*), frondes (*—ium f.*), folia (*—orum*); l. krijgen frondescere.

loofdak, tectum frondeum, continenti fronde tectus arborea.

loofhut, casa frondea.

loofhuttenfeest, scenopegia (Eccl.), solennitas tabernaculorum (Eccl.).

loofvorsch, calamitas (Plin.), rana parva arborem scandens et ex ea vociferans, * rana arborea.

loog, lix (Plin.), lixivium (Plin.), cinis (*—bris m.*) lixivium.

loogasch, cinis (*—bris m.*) lixivium.

loogzout, * sal (*salis m.*) alcalinum.

loos, confidere, perficere, subigere, deprecere; de bladen van dien boom worden gebruikt om te l. filius ejus arboris eoria perficiuntur.

looter, corarius, coriorum confector.

looterij, corarii officina.

loom, piger, ignavus, segnis, somniculosus, lentus, tardus.

loomheid, pigritia, ignavia, segnitia (§), veterans.

loon, merces (*—edis f.*), pretium; een armselig l. merces parva; voor l. mercede, pretio; voor een bepaald l. procta mercede; voor een armselig l. mercedula adductus; zonder l. gratis; het l. voor zijne dwaasheid ontvangen pretium ob stultitiam ferre; het l. der dapperheid laus et decus (*—oris n.*); zijn verdiende l. krijgen jure pleiti, poenas laere; hij heeft zijn verdiende l. habet fructum; ondank is 's werelds l. plerique nullam per beneficii deberi putant gratiam.

loombediende, * famulus mercede (of pretio) conductus.

loonen, meritum praemium alicui persolvere, poena afficere; het kwaad loont zijn meester * maleficia semper poena sequitur; het loont de moria niet haud operae pretium est, non tanti est, nihil attrahet.

loontrekking, * mercede conductus.

loop, cursus (§); (= veldloop) curriculum; (= af-daling) decursus (§); (van sterren, water enz.) lapsus (§); (= omloop) circuitus (§); de (natuurlijke) l. der zaken cursus (of natura) rerum, rerum natura et civilium temporum; zoo is 's werelds l. * ea est natura hominum, * sic natura hominum comparata est, * ea natura est et is rerum humanarum cursus; die zaak neemt een wonderlijken l. ea res mirificum habet exitum; in volen l. contento (of magno) cursu; in den l. van het jaar hoc anno, anno vertente; aan iets den vryen l. laten alicui rei indulgere (of morem gerere of non temperare); aan zijn tong vryen l. laten libera uti lingua; aan de gerechtigheid haren l. laten lege agere; den l. van iets stuiten alicuius rei curam morari (of interpellare); in den l. van het gesprek in sermones; de l. (van een geweer) * tubus; (= busklopp) fluor alvi; roode l. dysenteria (Plin.).

loopbaan, curriculum, spatium, stadium; (van een planeet) orbis (*—is m.*); de l. intreden in stadium ingredi; zijne staatkundige l. intreden rempublicam capessere, ad rempublicam accedere;

in de l. loopen stadium currere, in spatio decurrere; de l. afloopen ad calcem decurrere; zijne aardse l. afloopen vitae spatium decurrere; nadat hij zijne aardse l. bijna voleindigd had prope acta jam actate decursaque; zijne aardse l. eindigen corpore solutum ad proprias sedes evolare; in zijne staatkundige l. in republica gerenda; de wetenschappelijke l. intreden studiorum rationem et suscipere et ingredi.

loopen l (van personen) currere; (= voortvreden) incedere; recht l. erectum incedere; (= afloopen) decurrere; (= toelopen) accurrere; (= wegloupen) aufugere; ergens heen l. aliquo percurrere, cursu tendere aliquo, aliquo transcurrere; (= haastig l.) cursu ferri; (= ergens uitloopen) procurrere; (met haast) se propicere; (= in menigte komen uitloopen) effundi, se effundere; (= in iets loopen) currere in; (= druk bezoeken) frequentare; op iets toelopen incurere in aliquid; iemand tegen het lijf l. incurere in aliquem; naar iemand toe l. currere (of cursu capessere) ad aliquem; voorbij l. praeterire; door een l. discurrere; te gemeet l. occurere; met het hoofd tegen den muur l. adverso parieti caput illidere; (= over iets l.) percurrere; over iets heen l. transcurrere; tegen elkander in l. inter se concurrere; over en weer l. (ultero citroque) commutare; heen en weer l. ambulare; door een vuur l. currere per flammam; voor iemand wel door een vuur willen l. maxima pericula pro aliquo subire non recusare; zich moede l. fatigari (of defatigari) cursu; zich buiten adem l. cursu exanimari; om het hardst l. cursu celerate, certatim currere; loopt move te oclus! properat iemand bij het l. ondersteunen alicui manus dare; laten l. dimittere, omittere, impune dimittere; laat hem l. sine eum; het kind leert l. infans ingredi incipit; gevaar l. in periculo esse, periclitari; gevaar l. om te in periculum venire ne; ik loop er hoog mede magni facio; los over iets heen l. negligenter aliquid facere; II (van levenloze voorwerpen) (= rondloopen) currere; (= stroomen) ferri, fluere, effluere, defluere, delabi, decurrere, devolvi; (= zich ontlasten) influere, effundi, se effundere; (= zich snel bewegen) ferri, moveri, torqueri; de tranen l. over de wangens lacrimae manant per genas (of fluunt per os); er loopt een diepe gracht om de stad urbem cingit fossa alta; deze weg loopt naar Rome haec via fert Romam; laten l. omittere; zijn water laten l. incontinentia urinae laborare; door een linnen doek laten l. transmittere per linteum; die zaak loopt wonderlijk ea res mirificum habet exitum; het loopt mij te hoog (= gaat mijn begrip te boven) superat captum meum; het loopt mij te hoog (= wordt te duur) nimis impensae exigit; hun twist liep hoog magnis inter eos certatum est jurgis; wanneer het hoog loopt (= ten hoogste) summum; in het oog l. hominum oculos ad se convertere; achterna l. sectari; ten einde l. ad finem propere, in exitu esse, exire, jam prope abanatum esse; het loopt met den zieke ten einde neger jam morti vicinus est, neger in praecipiti est (Cels.); het gesprek liep daarover sermo erat ea de re; een koude rilling liep mij over het lijf horror me perfudit.

lopend: het loopende jaar hic annus; de loopende zaken negotia (*—orum*) continua; loopende ooren aures purulentae; loopende oogen oculi lippi (Plaut.); dit gerucht verspreidde zich als een l. vuur celeriterumore hoc dilatum est.

looper, cursor, hemerodromus.

loopgraaf, fossa, cuniculus.
 loopjongen, puer a pedibus.
 loops: *ter l.* quasi praeteriens, obiter, in transitu (Quint.), *ἐν παρέρῳ*, leviter.
 looppech, catulenus; *l.* sign catulæ.
 loor: *te l.* gaan interire; *te l.* laten gaan perdrø.
 loos (= *listig*), callidus, astutus, vaser, (= *ledig*) cassus; *een l. renster* fenestra simulata, (= *ongegron*); *l.* alarm vanus terror; (= *schijnbaar*); *een looze aanval* vanne minne; *loos aanval op een stad* comminanda oppugnatione; *van den kant een loozen aanval op een stad* doen ab ea parte oppugnationem ostendēre; *hij deed een loozen aanval op Caria Cariam* se petere simulavit.
 loosheid, astutia, vafritia (Sen.), calliditas.
 loot, germen (—inis m.), surculus; (= *afstamming*) stirps (—ipia f.); *loten* *krijgen* germinare, egerminare, progeminare; *nieuwe loten* *krijgen* repullescere novellis frondibus (Col.).
 loover, frons (—ndis f.), folia (—orum).
 loovertje, bractea auri.
 lorren, soruta (—orum), (= *nietwaardige dingen*) res (rerum) nihili.
 lorrenhandel scrutaria (App.); *l.* *drijven* scrutariam facere (App.).
 lorrenhandelaar, scrutarius (Lucil. ap. Gell.).
 los, 1° *Adj.* solutus, laxus, remissus, rarus, liberatus, solutus et liber; (= *losbandig*) dissolutus; (= *bevallig*) elegans; *in Losse trekken verhalen* leviter attingere; *een l. gerucht* incertus rumor, rumores (—um), levis auditio; *losse woorden* levia verba; *l.* *van de wereld* non deditus voluptatibus; *l.* *van zijne goederen* nihil curans rem suam familiarem; *l.* *van alle zorgen* vacuus curis, omni cura solutus; *l.* *in den mond* prociaci sermone utens; *l.* *in zijne zaken* negligens in negotiis gerendis; *met een losse hand* libera manu; *l.* *woeder turbida* tempestas; *een losse grond* terra levis;
 2° *Adv.* *l.* *over iets heenloopen* leviter attingere aliquid;
 3° *Subst.* lynx (—neis c.).
 losarbeiden: *l.* *van molini* ab, detrudere.
 losbandig, dissolutus, male moratus, luxuriosus.
 losbandigheid, mores (—um m.), corrupti (of perdti), mores impari, nequitia.
 losbol, homo (—inis) dissolutus (of nequam), nepos (—otia).
 losbreken, 1° *trans.* abrumpere; *intr.* vincula abrumpere, prorumpere, prorampere; (= *uitloopen*) invēhi.
 losgaan, solvi; *op iets l.* petere aliquid; *op iemand l.* petere aliquem, incurrere in aliquem; *de veldheer gaat op de vijanden l.* imperator copias ducit contra hostem.
 losgeld, pecuniae quibus aliquis redimitur, aurum quod pro redemptione alicuius affertur, pretium, pecunia; *zonder l.* ontstaan sine pretio dimittere; *een groot l.* voor iemand betalen aliquem grandi pecunia redimere.
 losgorden, recingere, discingere.
 loshangen, pendere, dependere; *loshangende haaren* sparsi crines (—ium m.), capillus passus, capillus sparatus, crines sparsi, capillus effusus.
 loshebben, solvise.
 losheid, raritas, raritudo (—inis f.); (= *lichtzinnigheid*) levitas; (= *bevalligheid*) elegantia.
 loshoofd, zie losbol.
 loskomen, vincula abrumpere, liberari, se liberare, dimitti, vinculis exsolvi, solvi.
 loskoopen, redimere.
 loslaten, dimittere, libertatem alicui dare, vinculis exsolvere, e custodia emittere, mittere,

missum facere; *den hond tegen iemand l.* canem immittere in aliquem.
 loslijvig, profluvio laborans.
 loslijvigheid, alvus fluens; *l.* *veroorzaken* alvum cedere.
 losloopen, libere discurrere; *de honden mogen niet l.* canes vinctos esse oportet.
 losmaken, solvere, resolvere; (= *losaar maken*) laxare, relaxare, liberare; (*iets dat vastgepijkt is*) resgere, *iemand van iets l.* solvere (of exsolvere of relaxare) aliquem aliqua re; *zich van iets l.* se exsolvere (of relaxare) aliqua re, se expedire ab aliqua re, se abrumpere aliqua re, emergere ex aliqua re, effugere (of depellere of depellere) aliquid, desciscere ab aliqua re; *zich van alle openbare borgheden l.* ab omni reipublicae cura se abduere; *zich van iemand l.* se disjungere ab aliquo, desciscere ab aliquo, desciscere ab aliquo; *zich van iets niet kunnen l.* haerere in aliqua re; *hij kom zich van den omgang (met hem of haar) niet l.* revocare se non poterat familiaritate implicatus.
 losplants, * locus ubi naves exonerantur.
 losprijs, nie losgeld.
 losraken, zie loskomen.
 losrukken, abrumpere, revellere, convellere, avellere, eripere, resgere (als het vastgepijkt was); *zich l.* vincula abrumpere, se avellere (of divellere of abstrahere of distrahere), desciscere ab aliquo.
 lossen (= *ontladen*), exonerare, exinanire, exponere merces.
 lostornen, retere.
 losweken, deglutinare (Plin.).
 loswikkelen, expedire.
 loswringen, zie losrukken.
 loszinnig, nie lichtzinnig.
 lot, sors (sortis f.), fortuna, fortunæ (goed en kwaad), conditio; (*in een loterij*) sors; *door het l.* sorte, sortitione, sortito; *iets aan het l.* overlaten aliquid ad sortem revocare, aliquid sorti committere (of permittere), aliquid in sortem conjicere; *nij lieten door het l.* beslissen voia enz. sortiti sunt quis; *de loten in de bus werpen* sortes (of nomina) in urnam conjicere; *een l.* trekken sortem ducere; *er komt een l.* uit sors exit (met een prijs) cum lucro, (sonder prijs) sine lucro; *het l.* treft mij sors me contingit; *dat is het algemeene l.* haec omnibus accidit; *ik ben met mijn l.* tevrede sors mea contentus vivo.
 lotbus, urna, sitella.
 loteling, * miles (—itis) sorte destinatus.
 loten, sortiri, sortes ducere; *argens om l.* conjicere aliquid in sortem.
 loterij, * alea sortium, * lotaria quam hodie vocant.
 loterijbriefje, sors (sortis f.).
 lotgenoot, * eadem fortuna utens, socius, consors (—itis), omnium tristum laetorumque socius, comes (—itis) discriminum periculorumque.
 lotgeval, casus (4); *de daden en lotgevallen van Aeneas* quae ab Aenea gesta sunt quaeque illi acciderunt.
 loting, sortitus (4), sortitio.
 lotus, lotus (f.), lotos (f.).
 lotwisseling, varietas temporum; *allerlei lotwisselingen* varii casus (—num m.).
 louter, mensus; *l.* *aanwenlijken* meri principes; *er werden l.* patriciers gekozen omnes patricii creati sunt.
 louteren, purgare, emendare.

loutering, emendatio.

loven, laudare, pretium poscere, honori esse.

lozen *zuchten* l. *auspicio trahere, zyn water l. urinam facere, iemand l. liberari aliquo.*

lub, * lumbus manicae.

lubben, castrare.

lucht, aer (*aëris m. Acc. aëra*), coelum, (— *boven-lucht*) aether (—*ëris m.*), anima; *een gezonde l. coelum salubre, dikke l. aer crassus; in de l. opstijgen sublime ferri, in de l. opstegen * vi pulveris pyrii sublimis rapti, in de l. laten vliegen * vi pulveris pyrii dispendere, in de l. verrotten sublime putrescere, door de l. vliegen per sublime volare, aan de l. blotstellen aeri expendere, l. inlaten aera immittère, tegen den invloed der l. beschutten ab aëre omni protegère, in de vrye l. sub divo, de l. herft toegang tot iets aliquid perflatum venti recepti, l. geven spirandi copiam facere, (aan iets) vian (of coelum) aperire alicui rei, (aan iemand) levare aliquem, laxamentum dare alicui, l. scheppen refrigerationem aëris capere, libero aere reintegrari een soczig frissche l. scheppen parvam aera recipere, dezelfde l. inademen ex eodem coel. spiritum trahere, de l. benemen spiritum intercedere, weder l. krijgen spiritum recipere, respirare (ook oneig); *zyn hurt l. geen animum levare, zyn eige nis l. geven in stomachum erant, zyn toorn l. geven iram offundere, uit de l. gegrepen ex vano haustus, fictus, commentatus, vanis, een uit de l. gegrepen heeren commentum, res (b) commenticia, res ficta, somnium, confabulare en uit de l. gegrepen onderstellingen sententiae fuitiles commenticiaque, de l. klieven funder aera (Dr.); de l. van iets krijgen occurrere aliqua, ik krijg de l. hiervan hoc subdit mihi; in de l. (ook bevoindende) aëris, uit l. bestaande animalis.**

luchtballon, * machina aërobatia.

luchtbeel, volatilis vanaque imago (—*inis f.*).

luchtbel, bulba.

luchtblaas, bulba.

luchtblaasje, bullula.

luchtblol, * machina aërobatia.

luchtlicht, quo spiritus non pervenit, quod aer tangere non potest, aëri non pervius; *iets l. sluizen alicui rei in conclusio loco omnino spiritum admittère.*

luchten, aera immittère in aliquid, ventilare, *ik kan hem niet l. mihi odiosus est.*

luchtgat, spiramentum, spiraculum, lumen (—*inis m.*), een l. aanbrengen lumen immittère.

luchtgesteldheid, oculi temperatio.

luchthartig, hilaris, lascivus, levis, negligens.

luchthartigheid, hilaritas, lascivia, levitas, neglegentia.

luchtg een l. huis domus (b f) aëri porvia; een l. kleed vestis (—*is f.*) levissima; (= *koel*) subfrigidus.

luchtje (= *windje*), aura.

luchtkastel, somnium; *luchtkastelen bouwen sibi somnia fingere.*

luchtklep, epistomium.

luchtkussen, * pulvillus inflatus.

luchtlaag de onderste luchtlagen coelum inferius, ea pars aeris quae prope terram est.

luchtleidig, aëre vacuus.

luchtpyp, arteria aspera, canalis (—*is m.*) animae.

luchtpomp, * antlia pneumatica.

luchtreis, cursus (4) aëris.

luchtreiziger, * aëronautae.

luchtraim, coelum.

luchtsoort, spiritus genus (—*ëris n.*), spiritus

naturalis.

luchtspiegelgeling (in de woestijn), hominam species (5) quae in solitudinibus obviae subinde sunt momentoque evanescent (Plin. VII. l. 32).

luchtspringer, peltastarius (Petr.).

luchtsprong, saltus (4) qui corpus in altum levat. luchtsteen, lap's (—*idis m.*) qui coelo decedit, * aerolithus.

luchtstreek, coelum, coeli regio, ora, zona.

luchtstroom, aeris fluens unda, perflatus (4) venti, hier is altijd een l. semper hic aer spiritu aliquo movetur.

luchtvaat, canales (—*ium m.*) animae.

luchtverheveling, * ostentum in coelo animadversum, * meteoron, phaenomenon (Th. Prisc.); *versige luchtverhevelingen ignes; de leer der luchtverhevelingen * meteorologia.*

luchtverschynsel, zie luchtverheveling.

luchtvormig, animalis, spirabilis, flabilis.

lui, piger, ignavus, iners (—*rtia*), segnis, deses (—*idis*), desidiosus.

luiaard, homo (—*inis*) languori et desidieo destitutus homo deses (—*idis*) (of desidiosus), umbratius homo (Plaut.).

luid, clarus, magnus; l. gemor clamor et admurmuratio; *luido kraten van bewondering clamores et admirationes; een luido kraat van verontwaardiging moderatio atque indignatio, met luider stem clara voce, een l. gelach cacinnus, een al te luido stem nimis magna vox (Vopisc.), Adv. clare, clara voce, magna voce, summa voce.*

luiden, udri sonare; *trans. de klok l. * pulsare campanam.*

luides, humines, homunculi; *oudo l. sonos.*

luidkeels, magna voce, summa voce, l. lachen cachinnare.

luidruchtig, clamorosus (Quint.), clamans, strepens.

luidruchtigheid, strepitus (4), cachinnus.

luieren, ignavum esse, laboris fugientem esse, concordiae se atque ignavia tradere.

luiers, fasciae.

luifel, suggranda, (Vitr.) protectum (Plin.).

luheid, pigritia, ignavia, inertia, segnitudo (5), desidia, slinken van l. desidia marcescere.

luik, fornicula.

luiken (= *sluiten*), claudere.

luim, ingeniam, animi affectio, mobilitas ingenii, varietas, libido (—*inis f.*), *ziek door zyne luimen laten reggeven mobili impetu efferri (Curt.), in een goede l. zijn bene affectum esse, altijd in een goede l. zijn hiari animo esse, fronte semper pari esse et laetum ad omnia, in een slechte l. zijn male affectum esse, sinnet disphere, altijd in een slechte l. zijn difficilem ac morosum esse, diffideli esse natura, zoals zyn l. het medobeyt utraque praesens movet affectio, aan iemand luimen toegrepen alicujus studis obsequi, ad alicujus arbitrium se accommodare, se totum ad alicujus nutum et voluntatem convertere.*

luimig (= *veranderlijk*), mutabilis, diffideli natura; (= *vroolijk*), hilaris et promptus ad jocandum, jocosus, hilaris et lepidus.

luimigheid, inconstancia mutabilitasque mentis, animus mutabilis (of commutabilis), mobilitas ingenii.

luipaard, leopardus (Vopisc.).

luis, pediculus.

luister, splendor.

luisteraar, * qui aliorum sermones captat

luisteren, auscultare; (naar iemand of iets) l. audire, operam dare alicui rei

luisterrijk, splendidus.

luisziekte, morbus pedicularis, phthiriasis; *aan een l. sterven* * pedicularum multitudine corpori innoescentium perire.

luit, lyra, fides (—ium f.); *op de l. spelen* lyra (of fidibus) canere, citharizare.

luitenant, succenturio (—onis).

luitspeler, lyristes, fidicen (—inis), citharista, citharoedus.

lummel, homo (—inis) agrestis, blennus (Plant.).

luns, * clavus rotas.

lupine, lupinus.

lust (= genot), voluptas, libido (—inis f.), delicias, delectatio, alacritas; *met l. libenter*, alacriter, alacri animo, cum industria; *zijn l. in iets vinden* libidinem habere in aliqua re, aliquid voluptati habere, (magnum) voluptatem capere (of percipere) ex aliqua re, aliquid in deliciis habere, delectari aliqua re; *het is mijn grootste l.* summa mihi oblectatio est; *op l. volgt onkust* voluptatibus finitum est fastidium;

(= begeerte) appetitus (4), studium, appetitio, cupiditas, cupido (—inis f.), desiderium, aviditas, libido (—inis f.), alacritas; *ik krijg l.* cupiditas (of cupido of libido) me capit (of me invadit of animum incescit) *met Gen. van het Gerundium*; *ik heb l. om te animus mihi est met Inf.*, mihi libet met Inf.; *ik heb geen l. om te nolo met Inf.*; *ik heb meer l. om te malo met Inf.*; *l. in iets hebben* aliquid rei studio capere (of teneri), aliquid rei studiosum (of appetentem of cupidum) esse, aliquid appetere (of concupiscere); *grooten l. in iets hebben* aliquid rei studio (of cupiditate) ardere (of flagrare); *mira alacritate esse ad aliquid faciendum*; *geen l. in iets hebben* abhorreere ab aliqua re, fugere aliquid; *l. in iets krijgen* aliquid

rei studio (of desiderio) capi (of moveri); *grooten l. in iets krijgen* aliquid rei studio (of cupiditate) ardere (of flagrare) incipere; *iemand l. voor iets inboezemen* aliquid cupiditatem aliquid rei injicere; *iemand l. inboezemen om iets te doen* aliquid alacritatem studiumque aliquid faciendi injicere; *aan iemand grooten l. voor iets inboezemen* aliquid aliquid rei cupiditate incendere (of inflammare); *l. en liefde tot een ding maakt alle moeite zeer gering* omnia conando docilis solertia vincit; *de lusten des vleesches* cupiditates, libidines, (corporis) voluptates; *zich aan zijne lusten overgeven* libidinibus se dare (of dedere); *zijne lusten beheerschen* cupiditatibus imperare, cupiditates coëscere; *een slaaf zijner lusten* libidinibus deditus.

lustbosch, nemus (—oris n.).

lusteloos, languidus, segnis, demisso animo, subtristis.

lusteloosheid, languor, taedium, animus demissus, animi demissio.

lusten (= veel houden van), delectari aliqua re; *het lust mij* libet mihi, juvat me.

luthof, viridarum.

luthuis, villa.

luetig, hilis; *een l. leven* vita jucunda.

lustplaats, locus amoenus, * locus quo homines voluptatis causa conveniunt.

lustslot (van den koning), * villa regia.

lustpel fabula Atellan.

luttel, exiguus, parvus, paulum.

(luur): luren, fasciae.

law, minus vento expositus.

lawen; *het begint te l.* ventus remittit.

lawie, locus minus vento expositus.

lynx, lynx (—is o.).

lyrisch, lyricus.

M.

maag, stomachus (sig. slokdarm), ventriculus, venter (—tris m., ook = lijf, onderlijf); *de m. is van streek* stomachus morbo vitatus est; *een zwakke m.* stomachus infirmus (of invalidus of imbecillus); *een zwakke m. hebben* stomacho parum valere, languenti stomacho esse; *een goede m. hebben* bene stomacho esse, firmi (of fortis) stomachi esse, stomacho valere; *die een zwakke m. heeft* crudus, stomachicus (Sen.); *dit is niet goed voor de m.* haec stomacho aliena sunt (of non apta sunt of non convenient); *dit verslaft de m.* hoc creat dissolutionem stomachi; *zijne m. door iets van streek maken* stomachum aliquid rei usu vitare; *pijn in de m. hebben* stomacho laborare; (= bloedverwant) cognatus, propinquus.

maagartsenij, stomachi remedium, quod stomacho medetur, quod stomachum sanat.

maagd, virgo (—inis)

maagdelijk, virgineus, virginialis, intüger, rudis.

maagdenroof, raptus (5) virginis (of virginum).

maagdenroover, raptor virginis (of virginum).

maagdom, virginitas, flos (—oris m.) (App).

maagdrinking, pressus (4) stomachi (Augustin.).

maagdruppels, * recreantes stomachum suci.

maaghoest, * tussis stomachica.

maagkanker, * cancer stomachi.

maagkoliek, stomachi tormina (—um).

maagkramp, spasmus stomachi.

maagkwaal, morbus cardiacus; *een m. hebben* stomacho laborare.

maagmiddel zie maagartsenij.

maagontteking, inflammatio stomachi; *m. veroorzaken* stomachum inflammare.

maagpijn, stomachi dolor, stomachi tormina (—um).

maagschap, cognati, propinqui.

maagversterkend, stomacho utilis; *m. zijn stomachum redden* (of recreare of corroborare).

maagvlies, * tunica stomachi.

maagziekte, zie maagkwaal.

maagzuur, acrimonia stomachi.

maagzwakte, stomachi infirmitas, resolutio stomachi.

maaien, metere, demetere, secare, desecare; *het m. messen*; *het m. van het gras* fenisicium, bezig met m. in metendo occupatus.

maaijer, messor; (= grasmaaijer) fenisex (—eis), sector feni, fenisseca, fenisector; *van een m.* messorius.

maailoon, merces (—edis f.) messorum.

maaitijd, messis (—is f.), tempus (—oris n.) metendi.

maak: *reeds in de m.* jam inchoatus; *nog in de m.* nondum absolutus.

maakloon, manus pretium, manu pretium.

maaksel, opus (—oris n.); (= vorm) forma.

maal (= keer): 6 maal 7 is 42 septem sexies multiplicata fiunt duo et quadraginta, sexies septena fiunt duo et quadraginta; 6 maal 7 voeten is 42 pedes sexies septeni fiunt duo et quadraginta; 8 maal 8 is 64 octo in se multiplicata

fuit quatuor et sexaginta; voor de eerste m. primum; voor de tweede m. iterum; voor de derde m. tertium; dat was de eerste m. dat tum primum factum est ut; voor de laatste m. postremum, ultimum; vele malen grooter multis partibus major; (= maaltijd) coena.
maaleetroom, vortex (—iois m.), (ook vertex); de m. van vermaken turba voluptatum; een m. van verwarring magna confusio.
maaltand, dens (—ntis m.) genuinus, dens molaris (Jur.).

maaltijd, coena; (= gastmaal) convivium, epulae.
maan, luna; nieuwe m. nova (of prima) luna; de wassende m. luna crescens; de afnemende m. luna decrescens (of senescens); het afnemen en wassen der m. accretio et deminutio luminis; halve m. luna dimidia (Plin.); volle m. luna plena, orbis (—is m.) lunae plenae, plenilunium; de tijd, waarin de m. niet schijnt interlunium (Hor.); de m. die den geheelen nacht schijnt luna pernox (—otis); de m. die laat opkomt luna vera; een nacht waarin de m. niet schijnt nox (—ctis) il-lunus (Plin. Ep.); wat onder de m. is sublunaris; tot de m. behoorende lunaris; wat de gedaante van een halve m. heeft lunatus; de m. wordt vol luna impletur; de m. neemt af luna minuitur (of decrescit of senescit); de m. neemt toe luna crescit; de m. schijnt in het geheel niet luna silet; de m. wordt verduisterd luna deficit; de m. is verduisterd luna laborat; de m. treedt voor de zon luna soli subjicitur et opponitur, tota se luna sub solis orbem subjicit; onder de m. infra lunam, in ter-ris; (= wachter) * antelles (—tis m.); de hoornen der m. cornua (—um) lunae.

maanbewoners, habitatores (—um) lunae, populi lunares.

maand, mensis (— is m.); een halve m. mensis dimidius (of dimidiatus), quindecim dies; wat een m. duurt menstruus; wat elke m. terugkomt mon-struus; wat 2, 3, 4, 5, 6 maanden duurt bi-mestris, trimestris, quadrimestris, quinquemes-tris, semestris; om de 3 maanden tertio quoque mense; driemaal in de m. ter in mense (of in mensibus); om de andere m. alternis mensibus; de eerste dag der m. Kalendae; de vijfde dag der m. (doch de 7de in Maart, Mei, Juli en October) Nonae; de 13de dag der m. (doch de 15de in Maart, Mei, Juli en October) Idus (—uum f.).

Maandag, * dies (5) lunae; een blauwe M. breve tempus (—bris n.).

maandbericht, relatio menstrua.

maandelijke, omnibus mensibus, singulis mensibus, quot mensibus.

maandelijksch, menstruus.

maandgeld, pecunia menstrua.

maandstaat, ratio menstrua.

maaneclips, lunae defectus (4) (of defectio); een totale m. perfecta defectio lunae; er komt een m. luna deficit; er is een m. luna laborat; er komt een gedeeltelijke of totale m. luna aut parte sui aut tota delitescit.

maanjaar, annus lunae, annus lunaris, annus ad cursum lunae in duodecim menses descriptus.

maankop, papaveris caput (—itis n.).

maanlicht, lumen (—inis n.) lunae (of lunare); het zachte m. lene remissumque lumen lunae.

maanloop, lunae cursus (4) (of ambitus 4).

maanmaand, mensis (—is m.) lunaris.

maanregenboog, arcus (4) lunaris.

maanschijf, orbis (—is m.) lunae.

maansomloop zie maanloop.

maansverduistering zie maaneclips.

maanvlek, macula lunae.

maanvormig, lunae similis, lunatus (= in den vorm eener halve maan).

maanzaad, papaveris semen (—inis n.).

maanziek, lunaticus (Jot).

maar, (Covj.) sed, autem, vero (dese beide woorden niet vooraan te plaatsen), verum, at, enim, vō verum enim vō; m. toch atqui, attamen, tamen; m. daarentegen at, at vero; ja maar at; niet al-leen — m. ook non solum (of modo) — sed (etiam); niet alleen — m. ook niet non modo — sed ne — quidem; m. niet non autem, non item (als hetzelfde Verbum er bij gedacht wordt); m. indien en; m. indien niet sin minus (als het Verbum niet herhaald wordt), si non (als het Verbum wel herhaald wordt); maar wel wordt door herha-ling van het Verbum uitgedrukt (b. v. ik weet niet wat geschieden zal, maar wel wat geschieden kan ego quid futurum sit nescio, quid fieri possit scio; er is iets wat ons niet vrijstaat, m. hem wel est aliquid, quod nobis non liceat, liceat illis; (Subst.) fama.

Maart, mensis Martius.

maas, macula.

maat, modus, mensura, modulus, moderatio; (= maatje) sextarius; (= schepel) modius; (= vermaat) metrum; de m. van een reorunt mensura ad quam militum statura exigitur; maten en gewichten mensu-rae et pondera; valsche m. falsa mensura, falsus mo-dus; een opgehoopte m. mensura cumulate; de m. van iets nemen mensuram alicuius rei inire; iemand de m. voor een kleed nemen * vestem consuecendam ad corporis modulum metiri; iets bij de m. ver-koopen aliquid mensura vendere; met volle m. pleno modio, cumulate; in volle mate abunde, affatim; naar mate van pro, pro ratione (met Gen.); elk naar mate zijner krachten pro eo quis-que; boven mate praeter (of extra of supra) mo-dum, sine modo, nullo adhibito modo, immodice, immoderate, nimis, sic ut nihil supra possit, adeo ut nihil supra; met mate modice; de m. van iets bepalen alicuius rei modum temperare; m. houden modum tenere (of retinere of servare), modum (of moderationem) adhibere in aliqua re, moderari aliquid; in alles m. houden omnia modice agere; geen m. houden modum non servare, modum ex-cedere (of transire), neque modum neque modes-tiam habere, in aliqua re neque modum nosse neque terminum capere; een groote mate van kennis bereiken plus doctrinae attingere; de m. is vol nihil deest; in sekere mate quodammodo, at ita dicam, nescio quomodo, quidam (b. v. alle wetenschappen hebben in sekere mate een gemeen-schappelijken band omnes artes habent quoddam commune vinculum); in de m. zingen modulate canere, modulari; (= makker) socius.

maatregel, ratio, consilium, remedium; een m. nemen rationem inire, consilium capere; goede maatregelen nemen bonis consiliis uti krachtige maatregelen nemen fortioribus remediis uti, de krachtigste maatregelen daartegen nemen magno-pere praecavere ne id accidat; de nodige maat-regelen nemen providere quae tempus monet, zyne maatregelen naar iets nemen se fingere ex aliqua re, maatregelen tegen iets nemen alicui rei occur-rere, cavere ne, praecavere ne; maatregelen voor de toekomst nemen de consilii in posterum provi-dere; aanraden om strengere maatregelen te nemen asperiora suadere (Suet.).

m aatschap, societas.

maatschappelijk, socialis (Sen); *m. leven* societas vitas, (= *van een maatschappij*) societatis
maatschappij, societas, menscheleke *m. societas*
humana (of *hominum* of *generis humani*), de
burgerleke *m. societas civilis*, civitas.

maatslag, percussio

maatstat, (sig.) mensura; (oneig.) norma, regulus;
een soort van natuurlijke maatstaf voor iets na-
turalis quaedam mensio alicujus rei; *iets tot m.*
van iets nemen aliquid dirigere ad alicujus rei nor-
mam, metri (of aestimare) aliquid aliqua re.

machinaal, arte fabricatus; *Adv.* (= *werktuiga-
lijk*) sine mente ac ratione, sine judicio.

machine, machina, machinamentum; *de mensch
is slechts een m.* * homo non movetur nisi exter-
no pulsu.

machinerie, machinatio, machinamentum.

machinist, qui machinam movet.

macht, (van een enkele) potentia, opes (= *um f.*);
(van een stad of volk) opes, opulentia; (*om iets te
doen*) potestas, arbitrium, (= *heerschappij*) impe-
rium, (= *kracht*) vires (= *um f.*), v.s. (*f.*), met
alio m. summa ope, het is boven mijne *m.* vires
meas superat, het staat in mijne *m.* penes me est,
possam, in mea potestate est, in mea manu est
(of positum est), in mea potestate (*f.* in me) si-
tum est, het staat niet meer in mijne *m.* mihi
non est integrum, non jam mihi licet; *door de
m. der omstandigheden gedwongen* necessitate coac-
tus; *de m. der waarheid* vires veritatis, (= *krachts-
macht*) copiae, vires, exercitus (4); *een
groote m.* copiae magnae, exercitus magnus, ma-
nus (4 *f.*) magna; *de gezamenlijke m. der Romeinen*
quidquid Romanarum virium erat; *de geheele m.
der Dierpers* bruta in contritu Nervii q. d. quid
possunt, perdestructi v. valent copias; *zijne m. samen-
trekken* omnes copias in unum locum contrahere;
een toevallende m. achterlaten satis virium relin-
quere; *vertrouwende op zijne m.* fretus numero
copiarum suarum; *iets voor de werking naar hoo-
gere m. verklaren* facere deum alicujus rei effec-
torem; *bij machte zijn* valere.

machtbrief, auctoritates (= *um f.*), auctoritates
et testimonia (= *orum*).

machteleos, impotens, inops, infirmus opibus;
m. zijn impotentem esse, jacere.

machteleosheid, imbecillitas, infirmitas, infir-
mitas opum.

machtgever, mandator.

machthebende, cui est potestas aliquid agendi.

machtig, potens, pollens, potens pollensque, opi-
bus valens, opulentus, imperiosus; *m. ter see*
pollens mari, qui classe valet; *m. te land* pollens
terra, qui copiis pedestribus valet; *een naar m.
gedacht* gens (= *ntis f.*) praepotens; *de machtigen
der aarde* qui magnam inter homines potentiam
adepti sunt; *m. door zijn aanhang* factiosus; *m.
zijn* potentem esse, largiter posse, opibus valere,
pollere, opibus armis et potentia valere; *naar m.*
zijn magnas opes habere, copiis et opibus afflu-
ere; *m. zijn ter see* plurimum mari valere; *een
machtige spijze* cibus gravis; (= *meester over iets*)
compos, (= *otia*), potens; (= *ervaren*) alicujus rei
peritus (of gnarus of sciens), *m. zijn verstand* m.
mentia (of sui) compos; *zijn verstand niet m. zijn*
sui impotentem (of non potentem of non compo-
tem) esse, non apud se esse; *de Latijnsche taal
m. zijn Latine scire* (of doctum esse), Latine lo-
qui, * lingua Latina commode uti, *die taal in zoo-
verre m. zijn* tantum ea lingua valere; *niet m. zijn
om te betalen* non esse solvendo; *iets m. worden*

potiri aliqua re; *dese gedachte werd mij te m.*
huic cogitationi resistere non amplius poteram,
die vijand wordt mij te m. hostis ejus vim susti-
nere non amplius possum.

Adv. m. vijk perdives, (= *itis*), praedives, ditissi-
mus, admodum dives.

machtigen, iemand *m.* om iets te doen alicui alic-
ujus rei faciendae licentiam dare (of permittere),
liberum alicujus re. arbitrium alicui permittere,
mandare alicui ut aliquid faciat; *gemachtigd zijn
door iemand* mandata habere ab aliquo; *door iemand
gemachtigd* alicujus nomine, aliquo auctore.

machtiging: potestas aliquid faciendi, permissio,
mandatum, auctoritas.

machtspreek; arbitrium, * sententia pro auctori-
tate lata, auctoritas; *de zaak door een m. uit-
maken* auctoritatem suam interponere.

machtwoord, * verbum grave; *een m. spreken*
imperiose edicere.

mado, vernis (= *is m.*), vermouls, teredo (= *uis
f.*) (Plin.)

madelief, bellis (= *dis f.*) (Plin.)

magazijn, horreum, receptaculum.

mager, macer, strigosus, gracilis, exilis, aridus,
tenuis, (= *krachteloos, onbeduidend*) jejunos, exi-
lis, (= *onvruchtbaar*) sterilis, aridus, exilis, (= *on-
voordeelig*) stertilis; *magers* host aridus victus
(4), victus tenuis; *een m. process* causa parva
et exilis; *m. maken* maciem facere, ad maciem
perducere, facere ut macrescat aliquis, corpus ali-
cujus ad maciem reducere; (= *uitermogen*) ema-
ciare; *m. worden* macrescere, emacrescere, corpus
amittere; *naar m. worden* macie confici, extabescere.
magerheid, macies (5), macritas (Vitr.), macri-
tudo (= *nis f.*) (Plaut.), gracilitas, tenuitas,
exilitas.

magistraat, magistratus (4).

magneet, magnes (= *is m.*), magaes lapis (= *dis
m.*), lapis Heracleus, (oneig.) quod ad se attrahit
(of allicit).

magneetnaald, * acus (4 *f.*) magnetica.

magnetisch, magneticus (Cland.); *magnetische
kracht* * attrahendi quae dicitur vis, * mira quae-
dam vis.

magnetiseeren, * vi magnetica aliquid imbuere.
maia, * zea.

majesteit, majestas, splendor; *gekwetste m.* laesa
majestas

majestueus, augustus, magnificus; (*Adv.*) mag-
nifico; *een majestueus gestalte* forma imperatoria.
majesteitschennis, majestas laesa.

majoer, * praefectus cohortis.

mak, mansuetus; *m. maken* domare.

makelaar, pararius (Sen.), proxeneta, cooio (Onis)
(Liber. ap. Gell.), arrilator (Gell.).

maken, facere; (= *samenstellen*) conficere; (= *doen
werken*) facere, officere; (= *voorgen*) curare;
iemand tot iets m. facere, reddere, instituere, cre-
are, designare, aedularare, renunciare, salutare; *iets
tot iets m.* facere, reddere; *tot een redenaar m.* institu-
ere ad dicendum; *tot slaaf m.* redigere in servitu-
tem; *tot een vinding m.* in provinciae formam redi-
gere; *tot een beschaaft mensch m.* informare ad hu-
manitatem; *belachelijk m.* deridere; *sich belachelijk
m.* risum movere; *gelijk m.* aequare; *dorstig m.* sitim
accendere; *gevoel m.* sanare; *zuloof m.* * amantis
animus in sollicitudinem suspicionemque adducere,
alicui invidiam movere; *niet iemand geneene zaak
m.* consilia cum aliquo communicare; *eenen weg
begaanbaar m.* viam munire; *iets van iemand m.*
aliquem pulere erudire, aliquem producere ad

dignitatem; *melding van iets m. mentionem facere* alicujus rei, *oredo m. pacem componere, schulden m. aes alienum contrahere (of facere of confare); veel schulden m. aes alienum magnum confare; een bagin (einde) aan iets m. initium (finem) facere* alicujus rei, *incluare (finire) aliquid; fortuin m. divitias sibi parere; tegenwoordingen m. aliquae contra dicere; aanmerkingen m. reprehendere; toedreidschap tot iets m. aliquid parare (of comparare); een fout m. errare, peccare, delinquere; iemand tot een leugenaar m. aliquem in mendacio deprehendere; iemand tot een dief m. arguere aliquem furti; ik weet niet wat ik van dit antwoord moet m. qua ratione hoc responsum explicandum sit nescio; te golve m. vendere; veel golve van iets m. aliquid magno vendere; veel werk van iemand m. prosequi aliquem benevolentia, aliquem mirifico colere; veel werk van iets m. aliquid in majus celebrare, aliquid mirifico laudibus efferre; gij hebt dus nede wete te m. nihil ad te; ik heb niets met u te m. nihil te uter, mihi tecum nihil rei est; hij kan nej niets m. nihil mihi potest nocere; wat m. madesfacere, vult m. inquinare, iemand het hoofd warm m. sollicitare aliquem, maak het kort brevis esto, hij zal het niet lang meer m. mox desinet vivere, mors ejus jam appropinquat, hij heeft het er naar gemaakt factis commiserunt, het goed met iemand m. bene (of praeclare) agere cum aliquo; hoe maakt gij het? quid agis? wie bij eik gehaat m. omnium in se odium convertere; wie bij iemand benijd m. alicujus amorem (of benevolentiam of voluntatem) sibi conciliare.*

maker (= Schepper), creator; wie is de maker daarvan? quis hoc fecit?

makker, aequalis (—is), socius, comes (—itis), sodalis (—is).

makreel, scomber.

mal, Adj. fatuus. ineptus; Subst. forma; een malte geschiedenis mira res.

malachist, chalcosmaragdus (f.).

malen, molere; (= schilderen) depingere; (= beklommen zijn) se afflictere, afflicteri; (= krankzinnig zijn) delirare.

malheid, fatuitas.

maling; in de m. zijn delirare, animo conturbato esse; in de m. brengen in angustias adducere; in de m. nomen ludibrio habere.

mallen, luxuriare, nugari; met iemand m. amplexari et osculari aliquem.

mallespraat, ineptiae.

malligheid, nugae; *malligheden* ridicularia (—ium) (Plaut.), jocularia (—ium), nugae.

malloot, fatua.

malisch, mollis, tener; *malische weiden* mollia prata; *een malische regen* lenis pluvia; (= soet) dulcis.

malischheid, mollitia, teneritas.

maluwe, malva, malache.

mammon, divitiae, opes (—um, f.).

man, vir, homo (—inis), mas (maris), (= achtgrano) maritus, vir; *een jong m. adolescens, juvenis; een m. des erodes pacis amator; zijnen m. slaan ad-versario non cedere; iets aan den m. brengen vendere aliquid; een dochter aan den m. brengen collocare filiam, prospicere filiae maritum; man en vrouw vir et uxor; een jonge m. (= gaaghe-huwde) novus maritus; vele mannen gehad hebben multarum nuptiarum esse; iemand tot m. hebben*

alicui nuptam esse; met iemand als m. en vrouw leven habere aliquam uxoris loco, wij kregen de m. ses eeren accepimus sexa ova, 2000 m. duo millia virorum (of m.l.tum).

manachtig, nihil muliere praeter corpus gerens.

manbaar, pubes (—eris) (van mannen en vrouwen), virilis (alleen van mannen); nuptus idoneus (of idoneus), jam maturus (of matura) nuptus, adultus (of adulta), nubilis (alleen van vrouwen); nog niet m. impubes (eris), m. worden pubescere.

manbaarheid, virilitas, pubertas, aetas pubes (—eris), tempus (—eris n) (of aetas of ann.) pubertatis, vóór zijne m. antequam pubes erat (of esset).

mand, zie kort; door de m. vallen (= bekennen) rem confiteri.

mandant, mandatum.

mandenmaker, vitor (Plaut.).

mandewerk, vitilia (—ium n.) (Plin.), manege, gyrus (Prop.).

manen, Subst. juba, comae cervicium (Gell.); met m. voorzien jubatus, Verbum appellare, (om iets de aliquo re), admonere aliquem alicujus rei; een schuldenaar m. admonere aliquem aeris alieni, pecuniam (of debitum) flagitare aliquem; een schuldenaar die zich dikwijls laat m. lentum nomen (—inis n.).

maner, exactor, admonitor, flagitator.

maneschijn, lunae lumen (—inis u.), in den m. luna lucente, per lunam, sub luna, het is m. luna lucent, het is geen m. luna silet; een nacht zonder m. nox (noctis f.) illius.

mangel (= gemis), penuria, inopia; (= werktuig) * pressorium quod phalangis subjectis movetur.

mangelen, infr. (= ontbreken), decare; het mangelt hem aan iets aliquid non habet, aliquid ei deest, caret aliqua re, aliquid me (ogk mihi) desit, aliquid non suppetit; *trans. schoon goed m. linde pressorio, quod phalangis subjectis movetur, polere.*

manhachtig, virilis, fortis.

manhachtigheid, ingenium virile, animus virilis (of fortis).

manier, modus, ratio, mos (moris m.); *manieren* (= zeden) mores (—um); *beschaafde manieren* humanitas; *doersche m.* rustici mores; dat is zoo mijns m. hic meus est mos.

manifest, pronuntiatio.

mank, claudus; m. zijn (of gaan) claudicare, claudum esse; m. gaan (= onvolkomen zijn) claudicare; het m. gaan claudicatio.

mankheid, claudicatio, clauditas (Plin.).

mankop zie mankop.

manmoedig, intrepidus.

mannelijk, virilis, masculus (Phaedr.), masculinus (Phaedr.), m. lid penis (—is m.); *de mannelijke linie* paterna linea (Cod. Just.); m. geslacht sexus (4) virilis.

mannelijkheid, ingenium virile, animus virilis, virilitas.

mannentaal, sermo (—onis m) virilis.

mannetje (van dieren), mas (maris); (= kleine man) homuncio (—onis), homulus; m. nu m. ad verbum.

mane; hij is m. genoeg om dat te doen vires ei non desunt ad hoc faciendum.

mansbroeder, levir (Modest. Dig.).

manshoogte, altitudo (—inis f.) hominis.

manskleed, vestimentum virile.

manslag, caedes (—is f.), homicidium.

manslengte, longitudo (of altitudo — inis f.) hominis, statura virilis.

manspersoon, vir, mas (maris).

manszuster, glos (gloris) (JCh).

mantel, amiculum, laena, lacerna, abolla; (met een kap) paenula; Grieksche m. pallium; (= staatsmantel van Romeinische vrouwen, tooneelspelers en zangers) palla; (= krijgsmantel) sagum; (= Grieksche krijgsmantel) chlamys (—ydis f.); met den m. der liefde bedekken humanitate tegere, zich den m. der deugd omhangen virtute se involvere.

manteltje, pallula (Plant).

mantelzak, mantica.

manufacturen, textilia (—ium n.).

manvolk, viri.

manwijf, femina nihil muliōbre praeter corpus generis, hermaphroditus (Plin).

manziek, virorum appetens, libidine sic accensa ut saepius petat viros quam petatur.

manziekte, libido (—inis f.) iosana.

marcheeren, iter facere, proficisci, procedere, progredi, incedere, dag en nacht m. dies noctesque iter facere, die noctesque continuare iter, het leger marcheert over de Pyrenen per Pyreneum saltum traduci exercitus; in d'is geleiden m. triplici ordine procedere; voorbij een plaats m. praeter locum exercitum transducere; sneller m. accelerare iter; zeer snel door een land m. ingenti celeritate regionem percurrere.

mar, fama.

marotakken, hyphcar (—itos n.) (Plin), visum, stelis (—idis f.) (Plin).

marine, res rerum f. maritimarum, copiae navales; een groote m. bezitten multum mari pollere, periculum valde classe maritimaque rebus.

marineeren, muria condire; gemarineerd de visch piscis muria conditus, pabula (—or m) salisurac (f. ol).

marinier, miles (—itis) nauticus (of classicus), classicus; een regiment mariniers legio classica. mariolein, amaracus, sampanchum (Col.); van m. sampanchus (Plin).

marionet, neurospaston (Gell.), ligneola hominis figura cuius membra filis agitantur (App.); gij zijt niet dan een m. duobus et nervis alienis lignum mobile (Hor).

marketenster, lixa.

marketenster, * opa castrensis.

marktgeld (= staangeld), locarium.

markgraaf, * Marchio (—onis).

markgraafschap, * Marchionatus (4).

markgravin, * Marchionissa.

markt, forum, nundinae; (= jaarmarkt) mercatus (4); naar de m. brengen venale afferre.

marktdag, nundinae.

marktmeester, praefectus annonae, agoranomus (Plant).

marktplaats, forum rerum venalium, emporium.

marktplaats, forum.

marktprijs, pretium rerum venalium; (= prijs der levensmiddelen) annona.

marmer, marmor (—oris n.); van m. marmoreus.

marmeren, marmoreus.

marmergroef, lapicidina marmorum.

marmerkleur, color marmoreus.

marmerplaat, lamina marmorea (of marmoris).

marmot, mus (muris m.) Alpinus.

mar (= draagkorf), corbis (—is f.)

marsch, iter (itineris n.), profectio, agmen (—inis n.); marsch! procedet apsege te! procedite! de m. naar Asia iter Asiae; op m. in itinere, in agmine, (= van den m. uit) ex itinere, ex agmine; eenen m. maken iter facere (of

conficere); argens heen op m. zijn iter aliquo habere; het bevel tot den m. geven iter pronunciare; het loeken tot den m. geven signum profectiois (of proficiscendi) dare; den m. aanvaagen incedere incipere; nadat het leger den m. over de Pyrenen aangevangen had postquam per Pyreneum saltum traduci exercitus coeptus est; den m. voortzetten pergere in itinere; den m. onafgebroken voortzetten iter continuare (of non intermittere); den m. staken iter suppressere; den m. uitsstellen iter intermittere (of omittere); geformeerde marschen maken magnis itineribus contendere, dies noctesque iter facere, die ac nocte continuare iter; iemand den m. afwinnen alicui iter praecipere, praevinire alicquem.

marscheeren zie marcheeren.

marachorde, ordo (—inis m.) agminis.

marschroute, iter (itineris n.); de m. veranderen iter mutare (of commutare) flectere, viam flectere.

marschvaardig, instructus paratusque; zich m. maken ea quae ad proficiscendum pertinent comparare, profectioem (of iter) parare, sarcinas itineri aptare; bevel geven om zich m. te maken iter pronunciare.

marje, * corbicula.

markekraker, institutor.

martelaar, martyr (—yris) (Eecl).

martelaarskroon, sacra martyrii corona (Eecl.), corona fidei (Eecl.).

martelares, martyr (—yris) (Eecl).

marteldood: den m. ondergaan, extortum mori, per cruciatum necari, cruciatu perire.

martelen, cruciare, discruciare, exercinare (ook onig.), cruciatu alicui adinovere, cruciatu afficere, ultimis suppliciis afficere.

marteling, cruciatus (4); iemand de wilgsoochtel martelingen aandoen omni supplicio afficere alicquem.

marteltuig, tormentum.

martel, meles (—is f.), feles (—is f.).

martelbont, pellis (—is f.) melis

maskeeren, * occultare, tegere; zich m. simulare.

masker, persona, larva; een m. voordoen personam sibi aptare (of accommodare); onder het m. van veronachtzaamheid personam amicitiae; het m. afleggen personam deponere (sig. en onig.), simulationem deponere; nu leide Appianus het m. af ille finis fuit Appiano alienae personae ferendae; iemand het m. afrukken alicui personam demere et reddere faciem suam, evolvere alicquem integumentis dissimulationis nudareque, * alicuius animi nudare; (= insoot) * larva.

maskerade, * conventus (4) personatorum et associatio latitantium habitu hominum.

maskeren, personam alicui aptare; gemaskerd personatus, personam tecto capite, ore involuto.

massa (—e klomp), massa, moles (—is f.), pondus (—oris n.); (= menigte) summa, vis, copia, multitudo (—inis f.), turba, numerus; (= geheel) corpus (—oris n.), summa, moles (—is f.); zij staan in m. op universi consurgant.

mast, malus, arbor (—oris f.) navis (of mali).

arbor (JCh); in de m. klimmen malum scandere, ascendere in malum, in mali fastigium ascendere.

mastik, mastic, mastiche; uit m. lenticinus.

mastikboom, lentiscus (f.).

mastikolie, oleum lentiscinum.

mat, subst., storen, (grove) matta; op het m. komen deprehendere.

Adj. languidus; m. goud * aurum molli fulgore.

mate: met m. modice, temperanter; in hooge m. maxime; naar m. van pro; in die m. ita; zie maat.

mateloos, immensus.

materialen, materia (sing.), res (rerum f.); *m. voor een wul agger* (—*ëris* m.); *de m. voor een gebouw* copiae materiae et quibus aedificia constituantur; *m. verzamelen* silvam rerum comparare; *m. over iets nalaten* in commentariis aliquid relinquare.

materialist, * materialista, * qui nihil in rerum natura esse statuit nisi corpora.

materialistisch, * materialismo addictus; *materialistische gevoelens over iets hebben* sola utilitate metiri aliquid.

materie (= *stof waaruit iets ontstaat, vervaardigd of onderhouden wordt*), materia, materias (f).

materieel, corporeus; *niet m. ab omni mortali concretionem negatus*; *materieel behoeften indigentia*, inopia; *m. belang utilitas*.

matheid, languor; (= *dofheid*) obscuritas.

mathesis, mathematica (—orum), artes (—ium f.) mathematicae.

matig, temperans, temperatus, modestus, sobrius, modicus, moderatus; (= *middelmatig*) modicus; *medioris* (*het laatste ten opzichte van de goed-nigheid*).

matigen, moderari (*met Dat.*), temperare (*met Dat. of Acc.*), modum (of moderationem) adhibere alicui rei, continere, coercere; *sich m. te continere*, sibi temperare, animo suo imperare; *sich in iets m. moderari* alicui rei, *sich niet kunnen m. temperantem esse*, sui impotentem (of non potentem) esse, sui non compotem esse, animo suo imperare non posse.

matigheid, continentia, temperantia, sobrietas; *met m. moderate*, temperanter.

matigheidsgezelschap, * societas servandae sobrietatis.

matiging, moderatio, temperantia, modus, continentia, modestia.

matras, cucurbita, sistrum (Amm.), stragulum, vestia (—is f.) strigula.

matrijs, forma.

matroos, homo (—inis) nauticus, nauta.

matrooskost, cibis quo tantae utuntur.

mazelen, boae (Plin.), morbilli.

mechanica, ratio disciplinae mechanicae, scientia (of disciplina) machinalis (Plin.); *een boek over de m. schrijven* de machinationibus praecepta conscribere.

mechaniek, } machinatio.

mechanicus, }

medaille, nummus in honorem alicujus cusus, nummus ut monumento sit cusus.

medaljon, clipeus.

mede, *Subst.* hydromeli (—itis m.); *Adv.* etiam, quoque, et ipse, ipse quoque; *mede — kan in de samenstelling dikwijls door de Praep. cum worden vertaald* b. v. *mijn medebeschuldigde* qui mecum accusatus est; *ook wel eens door et ipse*, b. v. *hij bidt mede et ipse precatur*; *ook wel door simul*, b. v. *medebeklimmen simul ascendere*.

medearbeiden, socium esse laboris.

medearbeider, socius laboris (of operis); *m. aan iets socius alicujus rei*, administer et socius in aliqua re facienda, collega.

medebrengen, (secum) ducere, adducere, (secum) advehere, (secum) afferre (of apportare), domo (of huc) afferre; *dit gevoelen brengt mede ex hac sententia sequitur*; *wie eer brengt dat mede dignitas tua hoc poscit*; *de zaak brengt dat mede tempus hoc poscit*, de gelegenheid brengt dit mede tempus ita fert.

medebroeder, frater (—tris).

medeburger, civis (—is).

medechristen, * qui eundem mecum Christum sequitur.

mededeelbaar, qui communicari potest.

mededeelen, impertire (alicui aliquid of aliquem aliqua re), communicare aliquid cum aliquo, participem facere alicujus rei, scribere, perscribere, exponere, tradere, narrare; (= *verraden*) enunciare; *overloedig m. effundere*; *de smetstof aan iemand m. inleiden* alicujem morbi contagio; *wat eenmaal aan den geest is medegedeeld* quod semel animo infusum est; *door vrijving m. affricare* (Sen.); *sich m. te fundere in* (met Acc.), manare per, permanere ad.

mededeeling, wordt door omschrijving met m. ededeelen vertaald; *die mededeelingen en. Die ook bericht*.

mededeelzaam, beneficus, liberalis, affabilis.

mededeelzaamheid, beneficentia, liberalitas.

mededienaar, collega.

mededingen, petere, simul petere.

mededingen, competitor, aemulus, rivalis, adversarius; *viele mededingers hebben cum multis honorem petere*.

mededinging, rivalitas.

mededingster, competitrix (—itis), aemula.

mededoen; *met de anderen m. jongere se ceteris*.

mededoogen, misericordia sive medelijden.

mededoogend, miserieors (—rdis).

mededoogendheid, misericordia.

mededoogenloos, atrociter.

medeërfgenaam, coheres (—cdia).

medeeten, coenare una, convivam esse.

medegaan; *met iemand m. eomitari* aliquem, una cum aliquo ire.

medegeven, dare, addere; *aan zijne dochter als huwelijksdagt m. * filiae in dotem conferre*.

medegevoel, caritas animi se dolor, dolor, amor et dolor, aegritudinis societas, misericordia; *m. hebben pariter (of aequo) dolere*; *m. opwekken* misericordiam commovere.

medehelper, administer.

medeklinker, consonans.

medekomen, una venire; *niet kunnen m. subsequi* non posse.

medeleeraar, collega.

medeleerling, condiscipulus.

medelid zie lid.

medelijden, misericordia, misericordia; *ik heb m. met den man miseret me viri*, misereor viri, (*met u tui*, *met u. vestri*); *diep m. hebben* misericordia frangi; *door m. bewegen* worden misericordia moveri (of commoveri, permoveri, capli of corripri); *m. opwekken* misericordiam (of miserationem) commovere; *wel geschikt om het m. opwekken* miserabilis, aptus ad permovendum; *m. bij iemand opwekken* alicujem ad misericordiam vocare (of adducere of allicere), misericordiam alicui (of alicujus) concitare, mentem alicujus misericordiam permovere; *iemand m. zoeken* opwekken misericordiam alicujus captare; *iemand smeeken om m. te hebben* misericordiam alicujus requirere et efflagitare (of implorare et exposcere); *sit m. propter* misericordiam, misericordia captus (of commotus of permotus); *voor m. vatbaar zijn* misericordiam habere, misericordem esse; *ik heb in stilte m. tacta me* subit misericordia; *van het m. van anderen leven* aliena misericordia vivere.

medelijdend, misericors (—rdis), in (of ad) misericordiam pronus, ad misericordiam propensus,

(in een enkel geval) misericordia captus (of per-motus); *byzonder m. angulari misericordia.*
medelijendheid *sie medelijden.*
medeloopen, una (of simul) ire, (= gelukken). *alles loopt hem mede omnia ei succedunt; het is hem medegeloopen fortuna prospera usque est.*
medemaken: den veldtocht m. bello (of expediti-oni) interesse.
medemensch, homo (—inis) alter, alter; *mede-menschen alii, ii quibuscum vivitur.*
medeminaar, aemulus, rivalis.
medeminnares, aemula; m. van een getrouwde vrouw pellex (—ois), subnuba (Ov.).
medenemen, secum ducere (of educere of au-ferre), auferre, sibi domo efferre, iemand m. ali-quem ducere in aliquem locum; *iemand m. naar een gastmaal aliquem adhibere in convivium; iemand op een wagen m. tollere aliquem rheda (of in currum); (= bedriegen) decipere.*
medeonderteekenaar, subscriptor.
medeplichtig, culpas affinis, noxae socius, par-ticeps (—apis) sceleris, consocius.
medeplichtigheid: de m. ontkennen negare ac sceleris participem (of consocium) esse.
mederegent, regni (of imperii) socius; *iemand tot m. benoemen aliquem in societatem regni acci-pere (of assumere).*
medereizen, una (of simul) iter facere.
mederakenen, ducere in ratione, aliqujus rei rationem habere; m. onder aconserre (met Dat.), annumerare (b. v. grogi of in grege), ascribere suis (of in of ad numerum suorum), referre in numero (b. v. asorum); *medegerekend worden procedere in numero; medegerekend zijn eo numero comprehendi; u mederakenende te annumerato, tecum, praefer te.*
mederijden: laten m. tollere.
medeschopelen, cetera animalia (of animantia).
medesleepen, (eig.) trahere, auferre, (onsig.) illicere, auferre; *een onnatuurig degeerte naar roem sleepen hem mede aestus gloriae eum absorbit.*
medesleeping, aestus (%).
medespeelen, colludere.
medespeeler, collueor.
medespreken, se immiscere sermoni; *ik heb ook een woord medespreken in die zaak ego quoque affinis sum ejus rei, de ea re videntur etiam ali-quae meae partes.*
medestander, socius.
medestrijder, commilito (—onis).
medetrekken, trahere; (= medereizen) una profi-cisci.
medetreuren, aequo (of idem) lugere.
medevallen, (eig.) una cadere; (onsig.) dat werk valt mij mede illud opus minus difficile est quam putave-ram de reis is mij medegevallen iter brevis fuit (of minoris mihi constitit) quam putaveram, itinere magis delectatus sum quam expectaveram; *uw broeder valt mij niet mede frater tuus mihi non placet.*
medevoeren, abducere, secum ducere, auferre, secum portare (of vehere), asportare.
medevrijer, *sie medeminnaar.*
medewerken, (eig.) socium esse laboris; (onsig.) m. tot iets adjuvare aliquid, multum valere ad aliquid; *ook dit heeft tot sijne veroordeeling me-degewerkt hoe quoque valuit ut damneretur; tot de overwinning m. inter momenta victoriae esse.*
medewerking, opera, auxilium; *met m. van iemand opera (of auxilio) aliqujus, aliquo juvante (of adjuvante of adjutore), per aliquem, gy kunt re-*

kenen op mijne getrouwe en krachtige medewer-king polliceor tibi nec infidelem nec aegnem operam.
medeweten: met mijn m. me consocio; *butten mijn m. me inscio.*
medicijn, medicina, medicamen (—inis n.), medi-camentum.
meo (drank), mulsam.
meekrap, rubia, erythodanos (Plin.).
meel, farina, molita cibaria (—orum); *grof m. fur (faris n.); (= offermaat) mola salsa; tot m. be-hoovend (of meel-) farinarius; sijn m. farina minu-ta, pollen (—inis n.).*
meelbrij, pula (pultis f.).
meelbuil, incerniculum (Cato).
meeldraden, stannia (—um).
meenen, putare, existimare, reri, arbitrari, cre-dere, opinari; *ik zeg het zooals ik het meen, ik meen het loquor, dico quod sentio, ex animi sententia dico; meent men het ernstig of beproeft men het alschiet? utrum asseveratur in hoc an ten-tatur? het goed met iemand m. aliquid bene vallo, aliquid cupere (of favere of favore et cupere),*
meening, opinio, sententia, existimatio, judicium, persuasio, ratio, placitum, dogma (—inis n.), *als gij deze m. wilt doordrijven si id obtinabis, die m. van Aristippus illud Aristippeum; deze vroe-meeningen ista tua; ik houd de m. vast dat ego illud (of hoc) teneo (met Acc. c. Inf.); een valsche m. opinio falsa, pravum judicium, er-ror; een gunstige m. secunda opinio; onjuiste meeningen opinionum commenta (—orum); een ingewortelde m. opinio confirmata, de openbare m. opin., publica, opinio hominum, existimatio vulgi of vulgaris of communis of omnium; door de openbare m. veroordeeld existimatione daamna-ta, naar (of volgens) mijne m. mea quidem opi-nione, ut mea fert opinio, ut opinio mea (of nostra) est, ut opinio mea est, ut mihi quidem videtur, quantum equidem judicare possum; hij heeft een valsche m. falsa opinio eum tenet, perorazione labitur, falsam habet opinionem, fal-sam sibi (aliquis rei) persuasionem induit, male (of perperam) iudicat; een juiste m. hebben vero (of recte) iudicare, een ongunstige m. hebben male existimare; een tanelijk goede m. hebben van iemands karakter opinionem nonnullam de alienjus moribus habere, een gunstige m. hebben magnam habere opinionem; de ruitery der Treveri, van vier voortreffelijkheid de Galliers een zeer hooge m. hebben equites Treveri quorum inter Gallos vir-tutis est opinio singularis; een hooge m. van zich zelven hebben multum sibi tribuere, magnifico de se statuere, magnos sibi sumere spiritus, ik bra-ven die m. eam habet opinionem, sum hujus opi-nionis; eenigen waren van m. nonnulli hujus-modi sententiae dicebantur; de meeningen verschie-len over die zaak de ea re magna dissensio est, de ea re variae hominum sunt discrepantes sen-tentiae; de meeningen der menschen verschillen varia sunt hominum iudicia; *sie ook gevoelen.*
meer, *Subst. laeus (4); Adj. plus (met Gen.), plu-res; Adv. magis, amplius, plus (het laatste slechts in enkele uitdrukkingen, b. v. meer beminnen plus amare of diligere, meer vorderen plus proficere); *meer dan een ambitieus burger amplius quam pri-vatus; wat wilt gij nog meer? quid vis amplius? ik vrees niet naar timere desui; ik treur niet meer umitto lugere; ik verlang niets meer nihil am-plius (of ultra) flagito; ik hoop niet meer non jam spero; ik hoop niets meer nihil jam spero; dit**

cal niemand meer zeggen hoe jam nemo dicet; meer dan een non unus, meer dan eens non semel; niet meer dan driemaal ter nec amplius; niet meer dan negen non plus (of non amplius) quam novem; met meer opzettendheid attentius; meer dapper dan gelukkig fortiter magis quam feliciter, fortius quam felicius; er is niet meer van iets dan toerekend is om te tantum est alieujus rei ut; hij is niet meer (= hij is gestorven) esse desit, nusquam est; meer geven (dan een ander) plus dare; meer geven (dan vroeger) amplius dare; meer bieden plus liceri, supra adjicere (met Acc. van de som); en wat meer zegt et quod plus est; ja wat meer is imo; dat heeft iets meer te beduiden hoc est majus aliquid; nog meer plus etiam; meer dan billijk is plus aequo; dat is niet meer dan billijk recte et merito; meer dan te veel nimio plus, nimium; meer en meer magis magisque; meerdor, major, potentior, m. zijn potentiores esse, plus posse, superiores loco (of dignitate); (= meer) plus, plura.

meerderheid, major pars (—rtie), major numerus; ik erken woe m. faetor te plus valde.

meerderjarig, sui juris, suae potestatis, suae tutellae; m. worden sui juris fieri, in suam tutelam venire; m. verklaren emancipare; nog niet m. sic minderjarig.

meerderjarigheid, status (4) aetatis (Jct.), aetas pubes (—ris), plena pubertas (Jct.), * aetas imporio matura (als men van koningen of prinsen spreekt); dit zal nog blijven tot aan de m. der kinderen hoe ita manebit quoad liberi in suam tutelam pervenerint.

meereendeel, major pars (—rtis f.).

meereendeels, plerumque, semper fere.

meergemald, * quem jam saepius nominavimus.

meerkat, cercopithecus (Plin.).

meerie, morula.

meormaals, saepius.

meervoud, numerus pluralis.

meervoudig, pluralis.

mees, parus (Carm. de Philom.).

meesmullen, subridere.

meest, Adv. (= meestal) plerumque; m. alto fere omnes; m. altijd fere semper; meestal plerumque; het m. maxime, plurimum.

meestliedende, plurimo licens; aan de meestliedenden verkoopen ad licitationem deducere (Jct.); aan de meestliedenden verkocht worden sub hasta venire.

meeste, plerique, plurimum.

meestentijds, plerumque.

meester (= leermester), magister, praeceptor; (= macht hebbende over) compos (—itis) (met Gen.), zich zelven m. sui compos (of potens), zijn eigen m. zijn sui juris esse; iets niet m. impotens (of impotens) alicujus rei; m. van iets zijn aliquid in sua potestate habere; zich van iets m. maken potiri aliqua re, occupare (of capere) aliquid; de Latijnsche taal m. zijn Latine scire (of doctum esse), Latine loqui, * lingua Latina commode uti, hy is die taal vooreen m. tantum valet ac lingua, (= kunstenaar) artifex (—icis), auctor, m. in iets, artifex (of antistes, —tus of princeps) alicujus rei, alienjus rei peritissimus, perfectus et absolutus in aliqua re; een m. in zijn vak in suo genere Roscius, orator perfectus, dicendi artifex, pictor perfectus, pinguendi artifex enz.; medicus arte insignis; m. zijn in iets familiam ducere in aliqua re, excellere aliqua re (of in aliqua re), in aliqua re praestare (of praestantem esse), eruditum esse artificio alicujus rei (b. e. simulationis); m. zijn in de kunst van

vleien ad nimium assentationem eruditum esse; Horatius is een m. in het teekenen van menschelijke karakters Horatius ad notandos hominum mores praecipuus est; hij heeft zijn m. gevonden videntum est ei; (= eigenaar) dominus; het oog van den m. maakt het paard vet dominus in suis rebus plurimum videt (Phaedr.).

meesterachtig, arrogans; op een meesterachtigen toon arroganter.

meesteres (= eigenares), domina; (= leermesteres) magistra, praeceptrix (—icis); haar eigen m. sui juris.

meesterhand, artificiosa manus (4 f.); met m. gemaakt affibre factus, artificiosus, summo artificio factus

meesterlijk, artificiosus, praecipuae artis, summa (of singulari) arte, summo artificio factus, callidissimo artificio fabricatus, politissima arte perfectus, artis plenus, egregius; Adv. summa (of singulari) arte, politissima arte, summo (of singulari) artificio, affibre, egregie.

meesterschap, summa alicujus rei peritia, principatus (4).

meesterstuk, opus (—ris n.) praecipuae artis, opus summo artificio factum, opus politissima arte (of singulari opere artificioso) perfectum, artificium (of consilium) callidissimum; dat is zijn m. hoc est praestantissimum opus ejus; een waar m. omnibus numeris absolutus.

meesttijds, plerumque.

meetbaar, quod metiri possumus, * communabilis.

meetkunde, geometria.

meetkundig, geometricus.

meetkundige, geometres, mathematicus.

meetroede, decempeda, pertica, quincupedal (—alis n.) (Mart.).

meeuw, gavia? (Plin)

meewarig zie medelijdend.

meewarigheid, misericordia.

Mei, mensis (—is m.) Majus.

meid (= dienstmaagd), ancilla.

Meidag, dies (b) vernus.

meidewerk, ancillare artificium.

Meilucht, aura verna.

meineed, perjurium, jus (juris n.) pejeratum; een m. sweren perjurare, pejerare, perjurium facere.

meineedig, perjurus, perfidus; m. zijn perjurare, pejerare, perjurum esse.

meineedigheid, nullum jurejurandum.

Meisgen, plavia verna.

meisje, puella, virgo (—inis); klein m. puella parvula, puella infans; m. van 2, 3, 4 jaren bima, trima, quadriana; een lief (of onbeduidend) m. puellula; als een m. van 9 jaren novem annos nata, novem annorum; een volwassen m. puella adulta, virgo (—inis), een aardig m. puella lepida, bella puella, er als een m. uitzien virginali esse habitu, (= dochter) filia, (= beminde) puella, (= dienstmeisje) ancilla, famula, puella; als een m. puellariter (Pl. Ep.), van een m. puellaris.

meisjesachtig, puellaris, virginalis.

meisjesgek, puellaris, amator mulierum.

meisjesjaren, aetas puellarie, anni puellares.

melaatsch, leprosus (Hecl).

melaatscheid, lepra (Scrib.).

melden, nunciare, renunciare, enunciare, certiorum facere (aliquem alicujus rei), afferre nuntium, perferre (of referre of deferre) ad aliquem de aliqua re, narrare, memorare tradere, prodere, perscribere, memorare.

meldenswaardig, memorabilia.

melding, mentio; *m. maken* mentionem facere; *nie ook melden*.

melig, farinosus (Veget.).

melk, lac (lactis *n.*); *versche m. lac recens; dikke m. lac concretum; sure m. oxygila* (Col.); *de m. strekt lac coit* (of spissatur); *in m. overgaan lactosere; zij ziet er niet als m. en bloed in ejus vultu candore rubor mixtus est; van m., lacteus.*

melkachtig, lacteus, lacti similis.

melkader, * vena lactea.

melkbaard, juvenis barbatulus.

melkemmer, malectra.

melken, mulgere.

melkgevend, lac praebens.

melkkleur, color lacteus.

melkkoe, vacca lac praebens.

melksap, succus lactis

melkspijp, * eibus lacteus; *melkspijzen* lactentia (—um) (Cels.), lactaria (—orum) (Cels.).

melktobbe, sinus (4) lactis.

melktanden, dentes (—ium *m.*) primi (of primiores); *(bij dieren)* dentes pullini.

melkweg, orbis (—is *m.*) (of circulus) lacteus, via lactea, circus lacteus (of candens).

melkwit, lacteus, lacteo colore.

melodie, modi, modulamen (—nis *m.*) (Gell.).

meloen, melopēpo (—nis *m.*) (Plin.).

memorial, libellus memorialis.

memorie, memoria.

memoriewerk, *steekts m. zijn* sola memoria constare.

memoriseeren, ediscere.

men wordt op verschillende wijzen uitgedrukt, waarover men de Grammatica raadplege.

mengeling (van *kleuren*), transitus (4); *van tonen* temperata varietas sonorum.

mengelklomp, chaos, *der chaos* Abl. chaos *n.*

mengelmoes, farrūgo (—nis *f.*); *m. van woorden* sartago (—nis *f.*) loquendi (Pers.); *m. van menschen of saken* colluvies (5 *f.*), colluvio, turba.

mengelwerk, * scripta (—orum) varii et diversi generis, * opera (—um) promiscua, miscellanea.

mengen, miscere, permiscere, diluere (alleen van vloeistoffen); *zich m. onder een hoop volk* se immiscere, se inserere; *zich in hun gesprek m. familiariter* se in eorum sermonem insinuare et dare, se immiscere eorum colloquio; *gemengd gezelschap* * circulus promiscuus, (van mannen en vrouwen) * circulus viris et feminis promiscuus; *gemengd publiek* omnium ordinum homines (—um).

menging, mixtio, permixtio, mixtura, temperatio.

mengsel, mixtura, farrūgo (—nis *f.*), colluvies (5), colluvio, societas, consortium, varietas; *het leger was een m. van allerlei volken* exercitus mixtus erat ex colluvione omnium gentium; *een m. van tin en koper* stannum et aes mixta; *een m. van goed en kwaad* bona mixta malis.

mengvat, crater (—eris *m.*).

menie, minium (Plin.), sandix (—icis *f.*) (Prop.).

menig, multi.

menig-een, multi, plurimi.

menigmaal, saepe; *hoe m. quotes.*

menigte, multitudo (—nis *f.*), copia, turba; *groot m.* magnus numerus, magna copia, magnus acer-

vus, magitudo (—nis *f.*), nubes (—is *f.*), silva, magna vis, ingens vis, magnum pondus (—eris *n.*), frequentia, plurimi, sexcenti; *in m. permulti, plurimus, dit jaar bracht vruchten in m. voort* * magnum fructuum proventum hic annus attulit; *een ontelbare m. vie* infinita, innumerabilitas, multitudo (of copia) incredibilis; *een groote m. van iets bezitten* abundare (of redundare of affluere) aliqua re, habere affectum alicujus rei, plenum esse alicujus rei.

menigvuldig, multus, varius, multiplex (—icis).

menigvuldigheid, celebritas, frequentia

menist, * Mennonita.

mennen, regere, moderari et flectere.

mensch, homo (—inis *m.*); *jong m.* (homo) adolescens (—nt *s.*); *afschuwelijk m.* monstrum hominis; *de eerste menschen* vetustissimi hominum; *half m. half dier* ambigua hominis et belluae forma; *wat is dat voor een m.* quid ille hominis est? *onder de menschen leven* inter homines esse, in celebritate versari, in magna celebritate vivere; *niet onder de menschen komen* in publicum non prodire, publice carere if continere, classe celebratam, hominum celebritatem fugere, hominum congressus fugere atque odire; *viele menschen* multi; *geen m. nemo, nullus; hij is geen m.* homo non est, omnis humanitatis expertus est; *een nieuw m. worden* novum ingenium sibi induere; *een geheel ander m. worden* totum mutari, plane alium fieri, (ten kwade) immutari; *tot een beschuifd m. maken* ad humanitatem instituere.

monschdom, genus (—eris *m.*) humanum, gens (—ntia *f.*) humana.

menscheijk, humanus, mortalis, hominum (b. v. menschelijke gebreken hominum vitia; *menschelijke gestalte* forma (of figura of species, 5) humana; *m. gevoel* humanitas; *alle m. gevoel* afectiones humanitatem omnem exuere, ab humanitate desciscere, hominem ex homine exuere; *een sniver menschelijke belangstelling* * homine dignissima delectatio; *menschelijke toevallen* humana (—orum); *het gaat alle m. begrip te boven* homini ingenii modum excedit; *indien mij iets menschelijks misst overkomen* si quid humanitas mihi acciderit, si quid in me humani evenerit; (= *menschlievend*) humanus; *Adv.* humano modo, humanitas, humane, humaniter

menscheijkheid (= *menschelijke natuur*), humana natura, conditio humana (of mortalis), mortalitas, (= *menschelijk gevoel*) humanitas, (= *menschlievendheid*) humanitas.

menschenadel, humanae naturae excellentia et dignitas.

menschendief, plagiarus.

menschendiefstal, plagium (Ulp. Dig.).

menscheneter, humana carne (of hominum corporibus of humanis corporibus) vescens, anthropophagus (Plin.).

menschengeheugen: *bij m.* post hominum memoriam.

menschenhaat, odium hominum (of generis humani), odium in homines (of in hominum universum genus).

menschenhater, qui genus humanum (of hominum universum genus) odit, qui hominum congressus fugit atque odit, alter Timon, novus Timon; *hij is een m. geworden* in odium generis humani evectus est.

menschenhoop, turba.

menschenhuid, cutis (—is *f.*) humana (of hominis of homini detracta).

menschenkenner, * qui hominum naturam perspicit; een groot m. laiebrarum, quae in homine sunt, sagacissimus explorator.
 menschenkennis, ingenii humani scientia; m. hebben * hominum mores et ingenia nosse; zonder m. vitae communis ignarus.
 menschenkind, homo (-inis), homuncio (-ōnis), homulus, homunculus.
 menschenkunde, * de natura hominum scientia.
 menschenleeftijd, aetas hominum, aetas, hominis (of unius hominis) aetas; elke m. singulae aetates; den derden m. belevon tertiam aetatem vivere.
 menschenliefde, caritas generis humani, humanitas, benevolentia erga omnes homines promissa; wij zijn van nature tot m. geneigd natura propensi sumus ad diligendos homines.
 menschenoffer, hostia (of victima) humana; menschenoffers brengen pro victimis homines immolare; een m. brengen hominem immolare; aan een God een m. brengen alicui humana hostia facere (of litare), alicui sanguine humano litare.
 menschenroof, plagium (Ulp. Dig.).
 menschenroover, plagiarium.
 menschenzucht, homines fugiens; m. zijn homines fugere, celebritatem odisse, hominum congressus fugere atque odisse, colloquia et contactus hominum fugere.
 menschenvleesch, caro (carnis f.) humana (of humanum); m. eten humanae carnes edere, carne humana vesci, corporibus hominum (of humanis corporibus) vesci.
 menschenvrede, hominum metus (4), hominum formido (—inis f.); geen m. kennen homines non timere.
 menschenvriend, hominibus (of generi humano) amicus, humanus; een m. zijn vitae hominum amicus vivere.
 menschenwaarde, sive menschenadel.
 menschenwerk, opus (—ūs n.) humanum, opus manu factum.
 menscheit, genus (—ūs n.) humanum.
 menscheit, homuncio (—ōnis), homunculus, homulus.
 menschkunde, * de natura hominum scientia.
 menschlievend, humanus.
 menschlievendheid, humanitas.
 menschwording; de m. van Christus Christus humani habitus humilitatem suscipiens (Tert.), * incarnatio Christi.
 merel, merula.
 merg, medulla; het bovenste m. in boomem cerebrum; onweig. flos (floris m.), nervi (—orum); het gaat mij door m. en been mihi concutit ossa, mihi totum corpus pertentat; het m. van een land uitzagen regionem exhaurire.
 mergel, marga (Plin.), adeps (—ypis f.) terrae (Plin.); glinsterende m. glisomarga (Plin.).
 meridiaan, circulus meridianus.
 merinooschaap, * Hispanica ovis generosior.
 merk, nota, tessera (Just.).
 merkbaar, qui sensibus percipi potest, qui in conspectum cadit.
 merklijk, Adv. manifesto.
 merken (= bemerken), animadvertere, sentire, praesentire, intelligere; zonder dat hij het merkt eo imprudente (of non sentiente); zonder dat iemand hoegenaamd het merkte sine cujusquam suspicionem; niet laten m. dissimulare, vultu tegere, taciturnitate celare; (= kenbaar maken, met een teeken voorzien) notare, signare, signum (of notam) ap-

ponere alicui rei.

merkteeken, nota, signum
 merkwaardig, notabilis, notandus, clarus, insignis.
 merkwaardigheden, quae visenda sunt, res insignes.

merrie, egra, femina.

mes, culter, sculptum; (= lancet) scalpellum; iemand het m. op de keel zetten (onweig.) vi extorquere alicui ab aliquo; iemand met het m. in den buik laten zitten * anxium relinquere alicuiem.

meshecht, manubrium cultri.

mesje, cultellus; (= lancet) scalpellum.

mespunt, mucro (—onis m.) cultri.

mesrug, * cultri dorsum.

messeede, vagina cultri.

messemaker, cultrarius (Insor.).

Messina, Messias (Ecol.).

messing, orichalcum, aurichalcum.

messade, acies (5) cultri.

messteek, cultri ictus (4).

mest, steruus (—ūs n.), fluvius; tot m. behoorend
 steruarius.

meston (= van mest voorzien), steruorare; (= vet maken) saginare, pinguem facere, opimare (Col.).

mesthoop, sterquilinum, amōtum (Plin.).

mestkar, plastrum stercorea.

mestachop, pala stercorearia.

mevormig, cultellatus, cultratus (Plin.).

met = te namen met, cum; ter aanduiding van het werkwijze, waarmede iets gedaan wordt, wordt de enkele Abl. gebruikt, b. v. Dion is met een zwaard ongedreacht Dion gladio interfectus est; ter aanduiding van de wijze waarop iets geschiedt vertaalt men het door den enkelten Abl. (soms met cum er bij), wanneer de wijze door een Subst. met een Adj. wordt uitgedrukt; doch wanneer de wijze door een enkel Subst. wordt uitgedrukt, moet er cum worden bijgevoegd, b. v. met groote nauwkeurigheid schrijven magna (cum) diligentia scribere; met zorg schrijven cum cura scribere; in eenige uitdrukkingen echter wordt cum weggelaten; dese zijn met recht jure of merito, met orde ordine, met geschreeuw clamore, met list dolo, met geweld vi of per vim, met verlof (van) pace, venia, met voorwending (van) simulatione met gevaar (van) periculo.

Wanneer men spreekt van hetgeen iemand bij of aan zich heeft (mits het geen lichaamsdeel is), moet er cum worden bijgevoegd, b. v. de slaven zijn met de wapenen in de hand gevat servi cum telis comprehensi sunt. Daarentegen kan cum worden weggelaten, wanneer men spreekt van troepen of schepen, waarmede men oorlog voert, mits er bijgevoegd is een bepalend door een Adj. of iets van dien aard, b. v. hij is met alle troepen vertrokken omnibus copiis profectus est.

Ter aanduiding van lichaamsdeelen wordt de enkele Abl. gebruikt, b. v. een man met een krommen neus vir naso adunco.

Wat zal ik met dien mensch aanvangen? quid hoc homine faciam? ik weet niet wat er van mij worden zal nescio quid me futurum sit; er is niets met hem aan te vangen ad omnia ineptus est; het is met mij gedaan aelum est de me, occidi, peri; weg met apage, tolle, tollite, aufer, weg met u apage te, abi hinc; weg met die ongerijmdheden pellantur istae ineptiae; wat heb ik met u te doen? quid tibi mecum est rei? veel overeenkomst met iemand hebben alicui similem esse; het met iemand houden facere cum aliquo, stare cum aliquo; om met Horatius te spreken ut Horatii verbo (of ver-

bis) utar; *met iemand strijden* pugnare cum aliquo (of contra aliquem); *met iemand tegen iemand strijden* pugnare cum aliquo contra aliquem; *de strijd met de Galliërs* bellum cum Gallis gestum, bellum Gallicum; *de strijd met de aervoovers* bellum praedonum; *de strijd met koning Pyrrhus* Pyrrhi regis bellum; *de vrouwen werden met hare kinderen gedood* mulieres atque infantes occisi sunt; *Hercules wordt met een knoet afgehaald* Hercules fingitur clavam manu gerens; *een boere met aasen* erumena plena aasium; *een saksje met paarlen* scutellum in quo sunt margaritae; *een kan met water* vas (vasis n.) aquas, vas aqua repletum; *een vrouw met appelen* mulier (—eris) mala portans; *met den wind secunda aura*; *met den stroom secundo flumine*; *hij is bezig met leuen* occupatus est in legendo.

metaal, metallum; *gemengd m. aes* (aeris m.); *van m. metallens*, aerens, abeneus, acneus.

metaalachtig, metallo (of aeri) similis.

metaalader, metalli vena.

metalen, metallicus, aerous.

meten, metiri, dimetiri; *random m. circummetiri*; *sich met iemand m. contendere* cum aliquo, vires conferre.

metgezel, comes (—tis), socius.

methode, ratio, via, disciplina, ratio et via; *wiskundige m. mathematicorum ratio*; *Socratische m. disserendi ratio* s. Socrate profecta.

meting, mensio, mensura.

metseelaar, struor, caementarius (Hier.).

metseelen, struere, murum struere.

metseelwerk, opus (—oris n.) latericium; *stevig m. solida structura*.

mettertijd, tempora, aetate, sensim.

menbelen, (Subst.) res quae moveri possunt, res moventes, res mobiles (Jur.), suppellex (—lectilis f.).

menbilleeren, instruere.

midag, meridies (5 m.), tempus (—oris n.) meridianum; *des middags meridia*, tempore meridiani; *tegen den m. ad meridiem*; *het is m. meridies* adest; *het was m. meridianum tempus erat*; *het was reeds m. jam medium diei erat*; *het wordt m. meridies* appetit, jam dies in meridiem vergit; *wat den m. betreft* meridianus; *middags-meridianus*.

midagoirkel, circulus meridianus, circinatio circuli quae dicitur meridia (Vitr.).

midaghitte, calor meridianus, aestus (4) meridianus.

midagmaal, coena.

midagslaapje, meridiatio, somnus meridianus, insiticius somnus; *een m. houden* meridiari, meridia conquiescere.

middel (om een doel te bereiken), ratio, consilium, via; (= hulpmiddel) auxilium, adjumentum, subsidium, praesidium, telum; *door alle middelen omnibus modis*; *door welke middelen quibus modis*; *door gebruikelijke middelen* usitatis rebus; *m. tot iets aditus* (4) alicujus rei (of ad aliquid faciendum); *verschadene middelen om iets te verhelpen* alicujus rei variae curationes; *een m. om genot te verkrijgen* id quod efficit voluptatem, efficiens voluptatis; *er zijn verscheidene middelen om te overwinnen* plura sunt quae valent ad vincendum; *een m. tot bereiking van het voorgestelde doel* id quod eo quo intendis fert deductique; *een m. om de anderen te helpen* id quo ceteris opitulari possumus; *een m. kiezen rationem* (of viam) inire (of capere of sequi); *sich van uitwendige middelen bedienen* externis adjumentis uti; *tot het*

uiterste m. zijne toevlucht nemen sequi extremam rationem, extremum auxilium experiri, ad extremam rationem devenire; *alle middelen aangrijpen* omnia experiri, nihil inexpertum omittere, extrema experiri, omni ope atque opera eniti (ut); *alle middelen aanwenden om iemand ten val te brengen* ad opprimendum aliquem omnes artes conquirere; *er bleef nog slechts één m. over*, namelijk om relinquatur ut; *middelen* (= rijkdom) opes (—um f.), divitiae; *sich eigen middelen de suo, suis opibus*, privato sumptu;

(= geneesmiddel, hulpmiddel tegen iets) remedium, medicina, auxilium, subsidium, medicamentum; *sterkere (zwakere) middelen* validiora (imbecilliora) auxilia; *krachtige middelen* remedia fortia; *hevige middelen* remedia aspera; *stuwende middelen* remedia praesentia; *een goed m. zijn tegen iets* valere contra aliquid, praeslare dari adversus aliquid; *een m. tegen iets gebruiken* medicinam opponere alicui rei; *een m. tegen iets uitvinden* medicinam (of auxilium) alicui rei reperire, remedium alicui rei invenire; (= middeltijf) corpus (—oris n.) medium; *hij vatte haar om de middel* mediam eam arripuit (Ter.).

middelaar, intercessor, sequester, inter Deum et hominem medius constitutus (Laet.).

middelbaar, medius; *middelbare jaren* aetas media; *een vrouw van middelbare jaren* mulier (—oris) media.

middelding, medium; *een m. tuschen een dwaas en een wijze* incertus stultus an sapiens sit; *een m. tuschen goed en kwaad* indifferens, nec bonum nec malum.

middeleeuwen, * medium aevum.

middeleerwyl, interim.

middelelijk; *er zijn middelelijke en onmiddelelijke oorzaken* causarum aliae sunt adjuvantes, aliae proximae; *de middelelijke hulp der Godheid* auxilium quod Deus nobis quasi per medium quamdam manum affert (Quint.). *De persoon, door wiens tussenkomst men iets verricht, wordt uitgedrukt door per met den Acc.*, en de persoon, die iets door inschenkenkomst van een ander verricht, door den Gen., *afhangelende van consilio*, d. v. omdat ik ontdek heb, wie hem middelelijk heeft omgebracht, kan het mij niet schelen, door wiens hand hij getroffen is quoniam ejus consilio occisus sit invenio, ejus manu sit percussus non laboro.

middelelijn, diametros (Vitr.), dimetiens (Plin.); *de zon heeft een schijnbare middelelijn van een voet* sol quasi pedalis est (Cic.); *een vat, dat een m. heeft van vier voet* dolium quod occupat per medium pedes quatuor (Vitr.).

middelemaat, mediocritas, temperamentum; *de m. houden* medium quiddam tenere, tenere mediocritatem, quae est inter nimium et parum via uti; *de m. houden in iets* mediocritate moderari aliquid; *in zijn geheele leven de m. houden* mediocritatem ad omnem usum cultumque vitae transferre; *de m. is het best* mediocritas optima est, medio tutissimus ibis (Or.); *een rede die de m. houdt* oratio media (of modica et temperata).

middelematig, mediocris, modicus; *neer m. permediocritas*; *middelematige schoonheid* stata forma.

middelematigheid, mediocritas.

middelepunt (van een cirkel), centrum, (van andere voorwerpen) medius locus, media pars (—tis f.), umbilicus; *het m. van het eiland* insula media; *het m. van de slagorde* media acies (5) ens.; (onstig.) nodus ac coitus (4), domicilium, sedes

(—is f.); *het m. eener handeling zijn eum esse per quem res maxime geritur; het forum is het m. van het recht en de gerechtigheid in foro omnis aequitas continetur; men maakte hem verslond tot het m. der beweging ad eum statim concurreum est.*
 middelpuntscuwend, * centrifugalis.
 middelpuntzoekend, * centripetalis.
 middelrif, praecordia (—orum), septum transversum (Cels.).
 middelsort, medium genus (—us m.), mesa (Plin.).
 middelst, medius.
 middelstand, plebs (—bis f.) media (of ingenua), homines locupletēs (of modicae fortunae).
 middelvinger, digitus medius.
 middelweg, media consilii via, media quaedam via, medium quoddam; een m. inslaan medium consilii viam capere (of consequi), medium quamdam sequi viam, medium ferire; *Er is geen m. tertium non datur. Zie ook middelmaat.*
 midden, medium; in het m. in medio, in media (soik. parte); *midden in de stad in media urbe, in medio urbis; m. door de stad mediam per urbem; m. onder het drinken in media portione; het land ligt m. tuschen twee zeeën regio media est inter duo maria; m. in het gebergte in ipso saltu; iets m. op den weg werpen conjicere aliquid in medium viam; tegen het m. van April sub Idus Apriles; te m. van zijne vrienden eorum (of cum) amicis suis, inter amicos suos, in ons m. zijn in nostro numero esse, nobiscum esse; m. door epijten, scheuren, breken enz. diffundere, discindere, dirumpere enz.*
 middernacht, media nox (noctis f.), intempesta nox, concubia nox.
 mier, formica; *wilde m. solipuga (Plin.); vliegende m. pennata formica; vol mieren formicosus.*
 mierenhoop, formicarum cuniculus; een m. in beweging formicarum discursus (s.).
 mierennest, formicarum nidus.
 mijden, vitare, evitare, devitare, fugere, defugere, declinare, carere (met Abl.).
 mijl, mille passus.
 mylsteen, milliarium.
 myneraar, melancholicus.
 mi mieren: m. over iets, aliquid animo agitare.
 mijmerij, meditatio.
 mijn (Pron.), meus; (Subst.) metallum, fodina, specus (s.); (bij belegeringen) cuniculus; *mijnen aanleggen cuniculos agere; mijnen onder eens stad aanleggen urbem suffodere; het aanleggen van mijnen onder iets suffossiones (—um f.); eens mijn laten springen * vi pulveris pyrit cuniculum discutere.*
 mijnent: ten m. domi meae; ten m. komen domum meam venire.
 mijnenthalve, mea causa. propter me; (= uit mijnen naam) meis verbis; (= wat mij betreft) per me licet, mea voluntate, non repugnabo, non impedio; m. mogen zij hun leven behouden nihil moror eos salvos esse.
 mijnen twee, } mea causa, propter me.
 mijnentwil, (om-) }
 mijn gang, specus (s.).
 mijngraver, } fossor, metallicus, cunicularius.
 mijnwerker, }
 mijt, * acurus (insect); (= hoop) acervus.
 mijter, apex (—icis m.).
 mikken, collineare.
 mikpunt, scopus (Suct.), destinatum.
 mild, liberalis, largus, munificus, mollis, mitis, lenis; *Ado. large, prolixe.*

mildheid, liberalitas, largitas, largitio, munificentia.
 millioen, decies centena millia; drie millioen zeven honderd duizend tricies septies centena millia.
 millioenmaal, decies centies millies.
 milt, splen (—enis m.), lien (—enis m.) (Cels.).
 miltziekte, morbus lienis.
 miltzuchtig, splenicus (Plin.).
 min (= voedster), nutrix (—icis); (= liefde) amor; in der minne amice; (= minder) minus; meer of min plus minus, plus minuse.
 minachten, contemnere, despiciere.
 minachting, contemptio, contemptus (s.), despicentia; met m. contemptum; in m. zijn contemni (bij iemand ab aliquo), contemptui (of despiciui) esse, sordere; iemand in m. brengen alicui contemptum (of contemptionem) afferre.
 minder (Sing.), minus, doch wanneer het kleiner is, wordt het door minor vertaald; (= geringer) inferior; (Plur.) pauciores, doch als het geen telbare voorwerpen zijn, minus, b. v. minder krachten minus virium; minder water minus aquae; minder menschen pauciores homines.
 minderen (= minder maken), minuere; (= minder worden) minui; Subst. inferiores.
 minderheid, minor pars (—rtis f.), minor numerus; de m. uitmaken (bij eens stemming) sententia minus valere.
 mindering, levatio; (= afbrekking) deductio.
 minderjarig, minor natu, nondum adulta aetate, nondum maturus imperio, pupillus.
 minderjarigheid, aetas nondum adulta; hij droeg hem de regering op gedurende de m. der kinderen regnum ei commendavit, quoad liberi in suam tutelam pervenirent.
 mineraal (Subst.), metallum; (Adj.) minérale wateren aquae medicatae (Plin.).
 mineur, cunicularius, munitor.
 mingenot, gaudia (—orum) amoris, voluptas amatoria, res (s.) venereae; *mich aan het m. overgeven voluptate amatoria frui, uti rebus venereis.*
 miniatuur: in m. pusillus, minor; Rome in m. Roma pusilla (of minor); een mensch in m. parvum hominis exemplar (—us m.).
 minister, amicus principis (of regis), * regis socius et administer omnium consiliorum, een zeer werkzaam m. singularis principalium onerum adiutor; m. van buitenlandse zaken * qui principi adest rerum externarum arbiter atque administer; m. van binnenlandsche zaken * principis minister et adiutor consiliorum domesticorum; m. van financiën * cui cura aerarii tradita est.
 ministerie, principis (of regis) amici, * collegium eorum quos princeps socios et administratos omnium consiliorum assumpsit; m. van binnenlandsche zaken * collegium eorum quibus cura rerum domesticarum tradita est.
 minnaar, amans, amator, dilectus, amatus, cultor, proci, (van een gehuwde vrouw) adulter, moechus; *viele minnaars hebben a multis amari; (oneig.) amans, studiosus, cupidus, consecrator; een groot m. amantissimus ens.*
 minnares, mulier amata, amica, amata, dilecta, ea quam aliquis amat, concubina; (van een gehuwde man) peller (—icis), concubina, amica.
 minnarij, amor, amores (—um), res (pl.) venereae.
 minnebrief, epistola amatorie scripta, epistola blanda, amoris declaratio.
 minnedicht, carmen (—inis m.) amatorium, poësis (—is f.) erotica.

- minnedichter, poeta amatorius.
 minnegod, Amor (—ōris), Cupido (—inis).
 minnehandel, res amatoria, amores (—um).
 minnekoosen, amplexari et osculari inter se
 minnelijk, amicus, blandus; *minnelijke schikking*
 pactio amica.
 minnen *zie* beminnen.
 minnenijd *zie* jaloezij.
 minnepand, pignus (—ōris n.) amoris.
 minste (= kleinste), minimus; *niet de m. ne*
minimus quidem; (Sup. v. weinig) paucissimi; *het*
m. minimum, (Adv.) minime; *ten m. saltem*,
 certe, quidem, dumtaxat; *ik ten m. equidem*;
gij behoort de m. te zijn te cedere oportet.
 minuut, * horae sexagesima.
 minzaam, comis, blandus, affabilis.
 minzaamheid, comitas, affabilitas.
 minziek, libidinosus, lascivus, mullicosus, virorum
 appetens.
 miraculeus, portentosus.
 mirakel *zie* wonder.
 mirre, murra; *met m. gesalfd* murrens; *van m.*
 murraus.
 mirredrank, murrina (Plaut.).
 mirrekleurig, murreus (Prop.).
 mirrezalf, unguentum murrianum.
 mirt, murtus (f.); *van m. murteus*, murtaceus;
met m. gekruid murtatus.
 mirtesbes, murtum.
 mirtblad, folium murtaceum.
 mirtenbosch, murtetum.
 mirtkleurig, murtous.
 misbaar, strepitus (4.); *m. maken* strepitum
 edere
 mis (Subst.), * liturgia sacra, supplicatio; *de m.*
vielen * sacrificium facere;
 (Adv.) deerraviati, erraviati, erras.
 misboek, * liber liturgicus.
 misbruik, vitium (of culpa) male utentium, ntentium
 pravitas, mos (moris m.) pravus, mala consuetudo
 (—inis f.), res (5) mali exempli, *het m. neemt*
de overhand mos pravus percrebescit; *m. maken*
van iets aliqua re perverse uti, aliqua re abuti.
 misbruiken, perverere uti, abuti, immodice (of
 immoderate, intemperanter of insolenter) uti, male
 uti, improbe uti, temere uti, fatigare; *iets m. tot*
convertere aliquid ad.
 misdaad, maleficium, flagitium, crimen (—inis m.),
 facinus (—ōris n.), fraus (—dis f.) scelus (—ōris
 n.), piaculum; *door m. bevoedeld* accleratus, con-
 accleratus.
 misdadig, accleratus, nefarius, facinorosus.
 misdadiger, homo (—inis) nocens (of maleficiens)
 qui scelus fecit (of commisit).
 misdeelen; *niet misdaad zijn van iets* non egere
 aliqua re; *de natuur heeft haar voor misdaad*
natura multa ei negavit.
 misdoen, peccare (egen iemand erga aliquem).
 misdragen; *niet m. turpiter se gerere*.
 misdracht *zie* misgeboorte.
 misdrijf *zie* misdaad.
 misdrijven, peccare.
 misdruk, chartae ineptae.
 misduiden, male (of perperam) interpretari, in
 deterius trahere, aliter accipere atque est, in aliam
 partem accipere ac dictum est, fallaciter interpre-
 tari, calumniari.
 misgaan; *zich m. peccare*.
 misgeboorte, mola, monstrum, portentum, fetus
 (4) portentosus (of monstruosus), fetus obscenus,
 partus (4) insolitus; *een vormloose m.* mola (Plin.);
- misgeboorten* portantosa (—orum), abortus (—uum).
 misgelden, plecti, poenas ludere; *voor dikkwijls de*
koningen onwinning handelen moeten de Grieken *het*
misgelden quidquid delirant reges plectantur Achivi.
 misgowaad, * vestis (—is f.) liturgica.
 misgewas, sterilitas frugum (of agrorum), cala-
 mitas fructuum, inopia frugum; *door m. bezocht*
worden agrorum sterilitate vacari; *er was in dit*
jaar m. hoc anno frumentum angustius provenit,
 inopia frugum hic annos insignis fuit.
 misgreep, error, erratum, peccatum; *een m. doen*
errare, peccare; *een vreeslijken m. doen* turpis-
 simo labi; *viele andere misgrepen* doen multa alia
 peccare.
 misgunnen, invidere (iemand iets alicui aliquid).
 misgunstig, malignus, invidus, invidiosus.
 mishagen, displicere; (Subst.) offensio; *een m. in*
iemand hebben offendere in aliquo; *iemand m. op-*
wekken incurrere in alicuius offensionem; *ik leg*
mijn m. aan den dag me aegre pati ostendo;
zijn m. tegen iemand aan den dag leggen accla-
 mare alicui; *door gemor zijn m. aan den dag leg-*
gen fremere.
 mishandelen, violare, male mulcare, nimis as-
 pere tractare, denti aliquo.
 mishandeling, vexatio, injuria, contumelia; *de*
m. der gastvrienden violati hospites; *hij zal het er*
niet zonder m. afbrengen non inviolatus abibit.
 miskennen, parum intelligere, ignorare, non ag-
 noscere.
 miskruam, abortus (4), abortio; *een m. hebben*,
 abortum facere, fetum ejicere; *een m. veroorzaken*
 abortum creare; *een m. veroorzakend* abortivus (Plin.).
 misleiden, frustrari, decipere, ludere, in erro-
 rem inducere.
 misleiding, fraus (—dis f.), dolus.
 misloopen (= niet vinden), non reperire; (=
 mislukken), non succedere, ad irritum cadere.
 mislukken, non succedere, ad irritum cadere.
 mislaking, successus (4) nullus; *de m. der reis*
vanitas itineris.
 mismaakt, deformis.
 mismaktheid, deformitas.
 mismaken, deformare, turpare, in pravum detor-
 quere, depravare, corrumpere.
 mismaking, deformatio, depravatio.
 mismoedig, moestus, demisso animo.
 mismoedigheid, animus demissus.
 misnoegd; *m. zijn op iets* aegre (of graviter of
 moleste) ferre (of pati) aliquid; *ik ben m. over iets*
poenitet (of piget) me alicuius rei; *ik ben m. over*
iemand poenitet (of piget) me alicuius; *m. mijn op*
iemand succedere alicui; *ik ben m. op mij zelven*
mihi ipse displiceo, me poenitet mei.
 misnoegen, odium, indignatio, adversa voluntas;
dit heeft mijn m. opgewekt hoc mihi displicet,
 poenitet (of piget) me huius rei; *m. over iets ge-*
voelen *zie* misnoegd *zijn op iets* in misnoegd.
 misoffer, sacra liturgica (—orum).
 mispel, mespilum (Plin.), setania (Plin.).
 mispelboom, mespylus (f.) (Pall.).
 misplaatst, ineptus.
 misprijsen, improbare.
 misrekenen; *ik heb mij misrekend* ratio me fe-
 fellit.
 misrekening, error, erratum.
 missechieu, fortasse, forsitan (met Conj.), (bij
 Superl.) vel; *of m. al forte*; *of m. iemand si quis*,
 (na verba van vragen) equis.
 misselijk; *m. zijn* nauseare; *m. maken* nauseam
 movere, vomitum ejicere; *m. makend* nauseosus (Plin.).

misselijkheid, nausea.

missen (noodig hebben), egēro (met Abl.), indigere (met Gen.), (= niet hebben) carere (met Abl.) ik kan u niet m. te carere non possum; (= begeren of terugwenschen) desiderare; (= bevoofd zijn van) orbum esse (met Abl.); (= ontbreken) abesse, deesse; (= niet raken) non ferire, iustus alicujus errat (of deerrat), telum frustra acutit; (= zich vergissen) errare; dat kan niet m. certum est, certo fiet (of eveniet), (= verliesen) veel aan iemand m. multum in aliquo amittere, magnam in aliquo jacturam facere.

misslag, error, erratum, peccatum, delictum, vitium; een m. van het verstand opinionis error; een verderfelijke m. pestis (—is f.); een m. begaan errare; denzelfden m. begaan idem peccare; een dubbelen m. begaan dupliciter peccare; den eenen m. na den anderen begaan aliud ex alio peccare; in den tegenovergestelden m. vervallen in contrarium vitium converti, om niet in denzelfden m. te vervallen ne faciam quod reprehendo; zijn m. weder goed maken errorem (of peccatum) corrigere.

misstaan: dedecere.

misstand, deformitas, vitium; een m. veroorzaken deformitatem offerre.

misstap, * vestigiū lapsus (4); een m. doen vestigio falli; een m. doen en vallen vestigio fallente cadere (oneig.); (oneig.) lapsus (4), error, peccatum, delictum; een m. doen labi, peccare, delinquere, ab religione officii declinare.

mist, nebula, caligo (—inis f.); een dikke m. nebula densa (of crassa); de m. stygt uit het meer op nebula oritur ex lacu; de m. is zoo dicht dat men niet voor zich uit kan zien nebula adeo densa est, ut lucis usum eripiat; de m. trekt op nebula in altum redit, nebula in nubes levatur.

mistasten, errare.

mistel, vacuum, stolis (—idis f.) (Plin.), hyphear (—itis n.) (Plin.).

misten: het mist coelum nebulosum est, aer nebulosus est.

mistig, nebulosus; het is m. = het mist.

mistroostig zie moedeloos.

mistrouwen zie wantrouwen.

misvatting, error.

misverstand, error, falsa opinio; (= onaanigheid) dissensio, discidium.

mievormen, deformare, turpare, in pravam detorquere, depravare, corrumpere.

mievorming, deformatio, depravatio.

mits, dummodo, dum, modo.

modder, limus, coenum, lutum.

modderig, limosus.

mode, mos (moris m.), mos vestis, consuetudo (—inis f.), habitus (4), ornatus (4), exemplum; eenen nieuwen m. habitus novus, novum exemplum; de hedendaagsche m. hujus seculi mos (of consuetudo), seculum; zoo als de hedendaagsche m. is quae nunc tenet seculum; in de m. zijn in more esse, moris esse, usu receptum esse, vigere; hij is in de m. viget praeter alios; het was een oude m. antiqui moris fuit; dit is geen m. meer consuetudo seculi hoc mutavit; iets komt in de m. alicujus rei mos recipitur, aliquid usu recipitur, aliquid in morem vertit, aliquid provenit (of proficit); het komt in de m. om te increbrescit consuetudo (met Gen. Gerund.); iets in de m. brengen alicujus rei morem inducere (of inferre); een oude m. weder invoeren * antiquum morem referre; iets uit de v. brengen abolere morem alicujus rei,

abolere aliquid; uit de m. geraken obsolescere, de m. volgen * aliorum habitum (of ornatum) of amictum imitari; naar de m. gekleed zijn nova vestitum esse.

modeartikel, merx (—is f.) delicata.

modeblad, * libelli quibus novi vestium habitus omniaque quae ad cultum victumque pertinent describuntur.

modedichter, poeta nunc maxime placens, poeta vigens nunc praeter alios.

moderacht, cultus (4) ad nova exempla compo-

situs.

modegek: een m. zijn vestitui nimis indulgere, modehandel, * delicatiorum mercium mercatura.

modehandelaar, * qui delicatarum mercium tabernam exerceat, institor delicatarum mercium.

modeheertje, totus de capula (Sen.).

modekwaal, seculi vitium.

model, exemplar (—aris n.), exemplum, forma, simulacrum, propiasma (—itis n.) (Plin.), instar (indeel.). Zie ook ideaal.

modemaakster, * quae mundum muliebrem facit, * quae mundi muliebri officina exerceat.

modepop: een m. zijn vestitui nimis indulgere, modewaren zie modeartikel.

modicus, elegans, novus.

moed, virtus (—utis f.), fortitudo (—inis f.), animus, animi alacritas, fidens animus, animus fortis, audacia, spiritus (4 ook plur.); m. hebben animo forti esse; m. hebben tot iets animi boni animi afferre ad aliquid; den m. hebben om te audere (met Inf.); indien het u daarvoor aan m. ontbreekt si ad haec parum tibi est animi; m. vallen animum (van meerderen animos) capere, se (of animum suum) confirmare, animus accedit alioni; weder m. krijgen animum (of se) recipere, pristinum animum recipere, (van meerderen) animos colligere; ik krijg weder m. animus mihi redit, animus redintegrat, animus me recipit; iemand m. inspreken alicujus animum verbis confirmare, firmare (of confirmare) aliquem (of alicujus animum), afflictum alicujus animum confirmare (of redintegrare), animum alicui reddere, reficere aliquem; iemand m. opwekken alicujus animum incendere (of erigere of augere); de m. sinkt in de schoven animus labat (of cadit); den m. verliezen diffidere, animo cadere (of concidere), animum demittere (of submittere), animum (van meerderen animos) despondere, se animo demittere, animo deficere (of succumbere); zijn m. koelen irae suae morem gerere; goeden m. hebben bono animo esse, stare animo, vigere animo; hoe rijt gij te moede quo animo es? quid tibi est animi? hij is kwalijk te moede non bono est animo.

moede, fessus, fatigatus, lassus, lassitudine confectus, defessus, delatigatus; m. worden fatigari, lassari, fessum (of lassum) esse incipere; zich m. loopen fatigari (of defatigari) cursu, cursu exanimari, se rumpere currendo; ik heb mij m. geloopt fessus sum cursu (of via of ex via); ik heb mij m. gekoken visus ocularum meorum obtutu continuo fatigatus est; het wachten m. expectando fessus; ik ben den oorlog m. me tenet armorum satietas, tædet me belli; ik ben het eindelijk m. rumpo (of abrumpo) patientiam; ik word niet m. om hem te vermanen non desisto enim hortari.

moedeloos, abjectus, afflictus, fractus, demissus, humilis, percussus, profligatus, tristis, maestus, a spe alienus; een weinig m. subtristis; zeer m. gravissime afflictus; m. zijn animo esse demisso (of humili atque demisso, fracto of percusso et

abjecto), animo dedecore, animo coedisse, jacere, *waarom zijt gij zoo m.?* quid jaces? quid maeres? *de soldaten zijn m.* militum jacent animi; *m. worden animo demitti, se demittere, animum demittere* (of contrahere, abjicere of despondere), debilitari; *iemand m. maken* alicujus animum frangere (of intrinsecus, affligere of percellere).

moedeloosheid, animus demissus (of abjectus, afflictus of jacens), animi demissio (of abjectio of debilitatio), animus a spe alienus, tristitia.

moeder (eig) mater (—tris), parens (—ntis), genitrix (—icis); *de m. van een dier* parens, matrix (—icis); *vader en m.* pater et mater, uterque parens; *nooit m. geweest zijn* nunquam partum edidisse; *m. van 8 kinderen zijn* trium liberorum matrem esse, tres liberos peperisse; *kinderen van ééne m.* liberi eadem matre nati (of geniti); *nog eens m. hebben* matrem superatitern habere; *wiens m. nog leeft* matrum; *geene m. meer hebben* matre orbum esse, matre carere; *zijne m. verliessen* matre orbari; *iemand als zijne m. veroeren* aliquam parentis loco diligere et colere;

(oneig.) mater, parens, procreatrix (—icis), genitrix; *de eer is de m. van alle kunsten* honos alit artes; *dit gevoelen werd de m. van vele dwalingen* hanc opinionem multi errores consecuti sunt; *van eens m. maternus*; *van moederszijde* maternus.

moederangst, metus (5) maternus.

moederborst, mamma; (oneig.) sinus (4) maternus.

moederhare, galbanum (Luo.).

moederhart, animus maternus; *het m. niet kennen* affectus matrum ignotus habere.

moederkerk, * ecclesia mater (—tris).

moederliefde (= liefde eenzer moeder), amor maternus, amor matris erga liberos, caritas materna (of matris); (= liefde voor de moeder) amor erga matrem, caritas in (of erga) matrem, caritas liberorum.

moederlijf, venter (—tris m.) matris, uterus matris (of maternus), uterus.

moederlijk, maternus.

moederloos, matre orbus (of carens); *m. zijn* matre carere; *m. worden* matre orbari.

moedermelk, lac (lactis m.) maternum; *eene dwaling bijna met de m. ingesogen hebben* paens cum lacte matricis errorem anxiosa.

moedermoord, matricidium.

moedermoord, matricida.

moedernackt, plane nudus, omni veste exutus; *iemand m. uitkleeden* novissimum vestimentum alicui defrahere.

moedernaam, nomen (—inis m.) maternum, matris nomen.

moederschoot, maternum gremium, matris gremium; (= moederlijf) uterus.

moederstad, origo (—inis f.), origines, auctores (—um m.); *hunnus m.* Alba Alba unde oriundi erant.

moedertaal, sermo (—onis m.) patrius (of nativus), sermo noster, lingua nostra.

moedertje, matercula. mea mater; (= oud vrouwtje) anicula, vetula.

moedervlek, naevus.

moedervreugd, * gaudium maternum; *zij heeft nooit m. beleefd* nunquam partum edidit.

moederziel; *hij is m. alleen* ne murea quidem cum eo est.

moedersorg, cura materna.

moedig, fortis, acer (—cris, —cre), alacer (—cris, —cre), audax (—acis) animosus, fidens animo, ferox,

(—acis), (animus) promptus; *een m. paard* equus animosus.

moedwil, petulantia, lascivia.

moedwillig, petulans, lascivus; *m. in zijn verderf loopen* temere in perniciem ruere.

moei, sic tante.

moeielijk, difficilis, arduus, impeditus, involutus, molestus, laboriosus, incommodus, durus, operosus, magni negotii; *Adv.* difficulter, difficile, non facile; *m. te voldoen* fastidiosus.

moeielijkhaid, difficultas, iniquitas, nodus; *moeielijkheden* salubra; *iemand moeielijkheden veroorzaken* negotium facessere alicui.

moete, labor, opera; *met m. vix; met groote m.* vix, aegerrime, multa opera, magno labore, multo labore et audore, multo negotio; *met de grootste m.* omni virium contentione, omni ope atque opera; *met weinig m.* facili negotio, facile; *het kost veel m.* multi laboris est, laboriosum est; *zich veel m. geven* se jactare, jactari, multam operam consumere, operam dare, niti, eniti, contendere, studiose (of enixe, sedulo, maxime of imprimis) operam dare, omni ope eniti, omni ope atque opera (of omni virium contentione) niti (of eniti), contendere et laborare, eniti et contendere, eniti et efflicere, summa vi operam dare; *zich m. voor iets geven* operam in aliqua re locare (of ponere), operam in aliquid conferre, operam (of laborem) ad (of in) aliquid impendere; *zich veel m. voor iets geven* multam operam conferre in aliquid, multum operae laborisque in aliqua re consumere, desudare et laborare in aliqua re; *zich onbegrijpelijk veel m. geven* voor iets omnia experiri de aliqua re; *vergaefsch m. doen* operam perdere, oleum et operam perdere, inane labore auspicere, in somnis laborare, multam operam frustra consumere; *zich m. getroosten* operam capere (of auspicere of subire), operae (of labori) non parere, aequo animo laborem ferre; *iemand de m. sparen* alicui laborem demere; *gij kunt de m. sparen* hoc labore superare potes; *het is de m. waard* operae pretium est; *het is de m. niet waard* non tanti est; *ik wil u geen m. aandoen* non mea causa laborare.

moetevel, operosus.

moer (eener schroef), rugae; (= beringsel) faex (—cis f.).

moeras, palus (—udis f.); *in moerassen levende* (of groeiende) paluster (—tris, —tre).

moerassig, paluster, (—tris, —tre), paludosus (Ov.).

moerbezie, morum.

moerbezieboom, morus (f.), sycamirus (f.).

moerschroef, * matrix (—icis f.) cochleae.

moes, puls (pulsis f.); *tot m. maken* malaxare (Labor. ap. Gell.).

moesje, splenium (Mart.).

moestuין, hortus olivinus.

moet, macula, nota.

moeten (= door de omstandigheden gedwongen zijn) wordt uitgedrukt door het Gerundium, b. v. men moet sterven moriendum est; men moet bekennen confitendum est; ik moet bekennen mihi confitendum est; wij moeten dezen weg inslaan haec via nobis ingredienda est; (= het behoort) oportet (met Acc. c. Inf. of met den Conj. zonder ut), b. v. men moet in den oorlog niets verwachten nihil in bello oportet contemni; gij moet mijzeven be-minnen, niet mijne bezittingen me ipsum ames oportet, non mea; (= verschuldigd of verplicht zijn) debere; (= noodig zijn) opus est, necesse est

cogi, facere non possum quin, non possum quin, non possum non; *somtijds wordt het niet vertaald* (b. v. ik moet bekennen confiteor); ook wordt het wel eens door den Imperativus of een futurum uitgedrukt: *indien het zijn moet* si res ita feret. **m**ogelijk, qui fieri (of effici) potest, qui per rerum naturam admitti potest, *het is m. fieri potest, esse potest, potest, agi (of effici of reperiri) potest, fas est; evenmin als dat m. is ut id non potest; het is niet m. fieri non potest, non fas est; een m. geval conditio quae per rerum naturam admitti potest; hoe is het m. qui potest? indien het m. is si potest, si ulla ratione efficere possum, si ullo modo fieri poterit, quoad fieri potest; sooveel m. quantum potest (poterit ens); beide tegelijk is niet m. utrumque simul agi non potest; alles is m. nihil est quod fieri non possit; er is iets gewoonen, vooreen dat bij een zoo groote ramp m. is non nihil ut in tantis malis est profectum; is het m.? (= wat zegt gij?) quid ais?, ain?, ain tu? is het m. dat iemand zoo ongelukkig is als ik den adeone quemquam infelicem esse atque ego sum; iets is voor mij m. aliquis rei faciendae facultatem habeo, possum aliquid facere; met een goeden wil is alles m. nihil est quod benevolentia efficere non possit; m. maken efficere; het onmogelijke m. willen maken inexasperabilibus vim afferre; de zaak is niet m. non est rei copia; zoo — mogelijk quam mat den Sup., b. v. zoo groot m. quam maximus; zoo snel m. quanta maxima potest celeritate; zoo goed m. quoad ejus facere possum; al het mogelijke omnia; alle mogelijke omnia, quicunque; *Ado. (= mischien) fortasse; welk een schouwspel stellen wij ons m. voor quod tandem spectaculum fore putamus.**

NB. Het woord possibilis komt bij goede schrijvers niet voor, en kan hoogstens in wijsgeerte verhandelingen gebruikt worden.

mogelijkheid, conditio, ratio, facultas, potestas, cupia, aditus (4), locus, de tijdrekenkundige m. van iets temporum in aliquo re consensus (4); er is geen m. op nulla datur potestas; hij ontkent de m. van dit begrip negat esse posse hanc notionem; zij ontkennen de m. daarvan negant id fieri posse, negant fas esse; de m. van iets niet insien non intelligere aliquid fieri posse (of quae ratione aliquid fieri possit); iemand de m. eener weigering afsnijden adimere alicui omnem recusationem; mogelijkheden res quae fieri possunt.

mogen, licet, datur; ik mag dit doen licet mihi hoc facere; ik mag niet lui zijn non licet mihi pigrum (of pigro) esse. *Als hulpswoord wordt het door den Coniunctivus uitgedrukt, waarbij, als men een wensch uitspreekt, dikwijls nog utinam wordt gevoegd, en wel met het Präs. Conj. als de vervulling mogelijk is, en met het Imperf. of Plusq., als de vervulling onmogelijk is; hij mag zijn wie hij wil quicunque is est.*

mogendheid, * civitas, * princeps (—cīpis).

moker, * malleus fabrilis.

mokerslag, * mallei ictus (4),

mokken, tristem esse.

mol, talpa,

molen, pistrinum, mola; tot den m. behoorende molaria, pistrinalia (Col.), pistrinensis (Suet.); dat is water op zijn m. hoc velit, hoc ipsum est quod cupit.

molenaar, pistor, qui pistrinum exeroet.

molenaar, rota molaria.

molenaarsteen, lapis (—idis m.) molaris, saxum molaris.

molenwerk, mola (Vitr.).

mollig, mollis, tener.

molligheid, mollitia.

molshoop, grampus talpae.

molton, * pannus molhor.

mom sie masker.

mommerij (= vermomming), persona, simulatio.

mompelen. fremde, murmurare, mussitare.

monarch, rex (regia), princeps (—cīpis), imperator, dominus, tyrannus, qui solus regnat, qui unus consilio et cura gubernat civitatem, penes quem est summa rerum omnium, qui solus imperio potitus est; m. zijn regnare, solum regnare; zich tot m. opwerpen regnum (of tyrannidem) occupare.

monarchaal, regius; monarchale regeeringsvorm administratio regi; een monarchalen regeeringsvorm hebben regi parere, sub rege esse, natus viri imperio parere; een monarchalen regeeringsvorm invoeren ad unum omnia deferre, omnem potestatem ad unum conferre; de regeeringsvorm is m. administratio gentis sub regibus est.

monarchie (= eenhoofdige regeeringsvorm), singulare imperium, imperium regum, singulare imperium et potestas regi; (= rijk, staat) civitas quae ab uno regitur, civitas quae unius consilio et cura gubernatur, imperium.

mond, os (oris n.); geopende m. rictus (4); wijjd geopende m. hiatus (4), os hians; den m. openen os aperire, rictum diducere, den m. wijd openen hiare, oecurare, (om te spreken) hiaere, als hij den m. maar open quum loqui coepit mon mont den m. niet te wijd openen ant modici rictus, observandum est ne immodicus hiatus rictum distendat; iemand m. openen (om er iets in te leggen) alicui os diducere; een scheeven m. trekken labra distorquere; iemand op den m. slaan alicui os obtundere; iemand honig om den m. emeren assentari alicui, alicuius auribus servire (of blandiri), aliquem adulari; iets in den m. steken aliquid in os conjicere; iemand iets in den m. steken aliquid alicui in os inserere; iemand den m. stoppen (om iets niet te verraden) linguam alicui occludere, os alicui obturare; het volk den m. stoppen sermones populi oecrere; iemand iets voor den m. wegnemen aliquid alicui praepere; hij neemt mij het woord uit den m. mihi orationem ex faucibus eripis (Comic.), istuc ibam (Comic.); iemand iets in den m. leggen aliquem aliquid loquentem facere, alicui aliquid attribuere; den m. vol hebben van semper in ore habere, loqui nihil nisi, crepare, scaturire; iets is hun in den m. bestoreen aliquid iis in ore viget; in aller m. zijn in omnium ore esse, per omnium ora ferri, ik heb het uit zijn eigen m. gehoord coram ex ipso audiui; hij zegt al wat hem voor den m. komt garrit (of loquitur) quidquid in buccam venerit; waar het hart vol van is, loopt de m. van over omne supervacuum pleno de pectore manat; hij is wat los in den m. ei est lingua intemperans (of immodica); den m. houden tacere; houd den m. daarover desine loqui de ea re; uit den m. komen (b. v. woorden) ex ore exire (of excidere of mitti); met den m. vol tanden staan stupere, delirum stare; iemand vlak in den m. loopen, occurrere alicui; iemand de woorden in den m. geven subjicere alicui quid dicat; ik heb het voor u uit mijn m. gespaard * ipse edere nolui ut tibi darem; van m. tot m. met iemand spraken coram cum aliquo loqui;

de mond (van eens rivier of van een haven) os

(oris n.), ostium, (als *er meer zijn*) caput (—itis n.); (van een flesch enz.) exitus (4), orificium (App.).
mondbehoefte *sic* levensmiddelen.
mondeling, Adv. praesens, iemand een mondelinge boodschap geven alicui mandata verbis dare, alicui aliquid coram mandare; een m. antwoord geven alicui voce respondere; de mondelinge voordracht viva vox (—is f.); Adv. voce, per colloquium, oratione, verbo, verbis, coram, palam; ik bevoel u iemand m. aan aliquem praesens tibi commendo; doch daarvan m. sed haec coram agemus; het overige m. cetera praesentis sermoni reserventur, cetera coram agemus.
mondgesprek, colloquium.
mondig *sic* meerderjarig.
mondigheid *sic* meerderjarigheid.
mondigverklaring, emancipatio.
mondje, osculum.
monding *sic* mond.
mondstuk (van een stuit), ligula (Plin.).
mondvol, offa (Plin.), bucca (Petr.).
monnik, coenobita (Eecl.), monachus (Sidon).
monnikachtig, monachicus (Just. Nov.).
monnikenklooster, coenobium (Eecl.), monachium (Cod. Just.).
monnikenorde, * collegium monachorum.
monnikspij, * paenula monachi.
monnikskap, cucullus; (een soort van plant) aconitum (Plin.).
monster (= wanschapsoel), monstrum, portentum, prodigium, (= proef) exemplum, exemplar (—us n.).
monsterachtig, monstrosus, portentosus.
monsteren, recensere, inspicere, recognoscere, lustrare, perconsuere.
monstering, recensio, recens (4); m. honden recensum agere; *sic* ook monstren.
monsterrol *sic* lijst.
moel *sic* schoon.
moer, Aethiops (—us).
moord, caedes (—is f.); (m. van vercaanten, kinderen, ouders enz.) parricidium.
moordanslag, oesdie consilium; een m. tegen iemand maken consilium inire alicuius occidendi, alicuius vitae insidiari, alieni interitum parare.
moorddadig, atrox (—us), cruentus, interneocius, interneociosus.
moorden, (intr.) caedem facere; (trans.) *sic* vermoorden.
moordenaar, homicida, parricida, sicarius, qui hominem occidit (of interfecit), percussor, auctor caedis (of necis of mortis), interfector; m. van zijn broeder fratricida, m. zijner moeder matricida; m. van een tyran tyrannicida, tyranni interfector; een overtuigde m. manifestae caedis reus; eenen m. huren conducere aliquem ad caedem faciendam, percussorem emere in aliquem.
moordenaarster, homicida, parricida, auctor caedis (of necis of mortis), interfectorix (—is) (Tac.).
moordhol, spoliarium (Sen.).
moordlust, caedis cupiditas (of aviditas).
morgen (Adv.), cras, crastino die; *morgen ochtend* cras mane; de dag van m. dies (6 m.) crastinus; *morgen avond* cras vespere;
 (Subst.) mane (Indect.), tempus (—us n.) matutinum; de opigende m. insequentia diei tempus matutinum; tegen den m. sub lucem, sub solis ortum, quo nox propius vergit ad lucem; des morgens mane, sub luce, matutino tempore, (= elken m.) matutinis temporibus; de opgang in den m. exortus (4) matutinus; den volgende m. pos-

tridie mane; de vroege m. primum mane, prima lux; des morgens vroeg primo mane, multo mane, bene mane, prima luce, ubi primum illuxit, primo diluculo; het werken bij lamplicht in den vroegen m. lucubratio antelucana; van den m. tot den avond a mane ad vespertum, ab orto usque ad occidentem solem; van den vroegen m. af a primo mane; tot aan den m. ad lucem, ad ipsum mane; den geheelen m. totum mane; heden m. hodie mane, hodierno mane; gisteren m. hesterno mane, hesterno die mane; den volgende m. postero mane; het wordt m. luescit, dilucescit, lux appetit; het was m. mane erat; goeden m. salve! (tot meederen) salvete! iemand goeden m. wenschen mane salvete alicui diebre; in den m. geschiedende (of gebruikt wordende) morgen- matutinus.
morgenbezoek, salutatio matutina; ik heb m. gehad quidam venit mane me salutatum; iemand een m. maken mane salutare aliquem.
morgengebed, * precatio post quietem nocturnam facta.
morgengezang, cantus (4) matutinus.
morgenlicht, prima lux (lucis f.).
morgenlicht, aura matutina; de koude m. frigus (—us n.) matutinum.
morgenrood (eig.), aurora; (oneig.) initium; het m. der vrijheid initium libertatis, lux (lucis f.) quaedam libertatis (Liv.).
morgenster, Lucifer (—ari m.).
morgenstond, aurora; *sic* ook morgen; de m. heeft goud in den mond * Aurora Mosis amica.
morgenzon, sol (solis n.) matutinus. sol oriens, primus tepor solis; dit vertrek heeft de m. cubiculum hoc soli matutino obvium est; een vertrek, dat de morgen- en avondzon heeft cubiculum in quo sol nascitur conditurque.
moriaan, Aethiops (—us); den m. waschen laterem lavare (Ter.).
moerliefje, sponsia (Plin.), spongiolus (Apic.).
morren, fremere, murmurare.
morsen, aliquid (of se) inquinare.
morsig, sordidus, equalidus, apureus, immundus, inquinatus, contaminatus; (= vol slijk) lutuosus.
morsigheid, equalor, illuvies (6).
mortel, mortarium, arenatum.
mortier (= groote vijzel), pila (Cato.).
mortierstamp, pilulum (Plaut.).
mos, muscus, lichen (—enis m.) (Plin.). vol m. muscosus; van m. reinigen emuscare (Col.).
mosch *sic* musch.
moesel, mytilus, mitulus, mutulus (Hor.).
moet, mustum; dikgekookte m. sapa.
mosterd, sinapi (Indeol.), sinapis (—is f.), napy (—us n.).
mosterdpoet, * theca sinapis.
mosterdpap; het opleggen van een m. sinapismus (Caur).
mosterdplant, planta sinapis.
mosterdzaadje, granum sinapis.
mot, tinea, blatta (Hor.).
motregen, pluvia tenuis (of tenuissima).
mout, hordeum madidum.
moufflon, muimio (—onis m.).
mouw, manica, manulea; een kleed met mouwen vestis manicata (of manuleata); goets mouwen dragen partem vestitus superioris in manicis non extendere; hij heeft se achter de m. aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habet; ik kan het niet uit de m. schudden * hoc non statim paratum habeo.
mozaiek, opus (—us n.) musivum, emblesma

(—itis m.). opus tessellatum, crusta, vermiculatae ad effigies rerum et animalium crustas, (grover) opus scutellum; ingelegde mozaïekvloer pavementum scutellum (of tessellatum); in m. afbeelden (de) musivo pingere.

mozaïeksteentje, tessella (Sen.).
mozaïekvloer sie mozaïek.
mozaïekwerker, tessellarius (Cod. Th.).
muf, situm reddens, longo sita corruptus, humore vitiatum, mucidus; het brood is m. panis situm redolet.

mug, culic (—itis m.); van een m. een olifant maken arcem facere e cloaca, e rivo magnum flumen facere.

muggebeet, * ictus (4. culicis).

muggennet, conopseum.

muggenziften, in puella rebus occupatum esse.

muggenzifter, qui in puella rebus occupatus est.

muggenzifterij, puellarum rerum studium, cura minor.

mul (= bek), os (oris n.), rictus (4); (= keel) gula; den m. openen rictum diducere.

mulband, vinculum oris.

mulbanden, os ligare.

muldier (wie een hengst en een ezelin geboren), hinnus (Plin.).

mullezel, mulus; tot mullezees behoorende mularis (Col.).

mullezelrijver, mulio (—onis); van een m. mulionius, mulioniens.

mullezelin, mula.

mulpeer, alapa.

muis, mus (muris m.). (Dit woord kan ook rat, marter, hermelijn enz. betekenissen; wille m. mus candidus; man en m. sie man; het is zoo stil als een m. nulla vox auditur; die berg zal een m. haren parturient montes, nascetur ridiculus mus (Hor); van muizen murinus.

muisgraauw, colore murino.

mutaja, musculus; dat m. kan nog wel eens een staartje hebben vereor ne quid mali hinc oriatur.

muten, seditionem movere, imperium auspiciumque abnuere, tumultuari.

muiter, conjuratus.

muiterij, conspiratio, conjuratio, seditio, motus (4); m. maken inter se conjurare.

muiziek, seditiosus, novus rebus studens.

muizedoorn, ruscum, ruscus (f.).

muizen, mures capere.

muizendrek, finus murinus, muscerda (Plin.).

muizengat, cavum muris, caverna muris, aditus (4) muris, ostium muris, cubile (—is n.) muris; een m. toelopen cavernam muris praecludere.

muizengif, * venenum quod mures necat.

muizenjacht, murium venatus (4); m. houden mures venari.

muizenmaaltijd, prandium caninum.

muizenissen: m. in het hoofd hebben inanes curas animo volvere, sollicitudines sibi intrare.

muizenoor (seker plant), myosotis.

muizenval, muscipula.

muizevel, pollis (—is f.) murina.

mummelen, mandere gingiva.

munt (= een stuk geld), nummus; (= geld) nummi; koperen m. aes (aeris n.) signatum; zilveren m. argentum signatum, argentum; goede m. nummi boni; valsche m. nummi adulterini, valsche m. slaan monetam adulterinam excoere (Jct.); klinkende m. pecunia praesens, pecunia numerata; met welke m. betalen per pari referre; (= de plaats waar geld wordt geslagen) moneta, (= kruisemunt) mentha.

munten, signare; het gemunt hebben op patere.

munter: valsche m. adulterator monetae (Dig.).

muntingel, monetae opifex (—icia).

munstkabinet, * nummotheca.

muntmeeester, monetae praepositus.

muntrecht, * jus (juris n.) nummos cudendi.

munstuk, nummus.

munuwezen, res (5) nummaria.

mormelen, murmurare, susurrare.

murmureeren, murmurare, fremere.

murw, puter (—tris, —tre).

musch, passer (—tris m.).

museum, museum.

musiceeren sie muziek maken.

musicus, artis musicae peritus.

muskaastuot * nux (nucis f.) moschata.

musketennet, conopseum.

muskus * moschus.

muta (voor mannen), pileus, galerus; (voor vrouwen) mitra; (= priestermitra) apex (—icia m.).

muur, murus, moenia (—ium n.); om een tuin enz. maceria; (tusschen twee huizen of tusschen twee kamers) paries (—itis m.); oude muren parietinae; een m. van gehouwen steen murus lapideus; een m. van tijchelsteenen murus latericius; als een m. instar muri; tot de muren behoorend muralis.

muurborer, terebra.

muurbreker, aries (—itis m.).

muurkalk, arenatum.

muurkroon, corona muralis.

muurkruid, herba parietalis (Marc. Emp.).

muursteen, muralis lapis (—idis m.), later (—tris m.).

muurvast, instar muri.

muurwork, opus (—tris n.) saxum.

muurwaluw, drepanus (—idis f.), apus (—idis Plin.).

muziek (= toonkunst), ars (artis f.) musica, musice, musica (—orum), res (5) musica; zich op de m. toelleggen ad studium musicum se applicare, musicie (of studio artis musicae) se dedere; m. leeren * artem musicam docere, fidibus docere; iemand les geven in de m. aliquem artem musicam docere, aliquem fidibus docere; m. verstaan musicis auditum esse, musicae artis peritum esse, fidibus scire; niets van de m. verstaan remotum esse ab arte musica; (= hetgeen door de toonkunst wordt voortgebragt) modi (musici), cantus (4), concentus (4), symphoniae cantus, tibiurum fidiumque cantus, sonus, m. maken fidibus canere, nervis et tibus canere; met m. de stad binnenreken artem ad classicum introire; een angstukje op m. zetten cantum rescribere vocum sonis, musicis notis cantium excipere; de m. componeeren modos facere; geschreeven (of gedrukt) m. cantus vocum sonis exscripti; tot de m. betrekking hebbende musicus.

muzeekkenner, musicus.

muzeekles: m. geven artem musicam docere.

muzeeknoten, notae musicae.

muzeekmeeester, qui artem musicam docet.

muzeekstuk, modi musici.

muzeikaal, musicus, musicae artis peritus, pronus ad muscen.

muzeikant (= marionspeler), fidicen (—inis); (= fluitspeler) tibicen (—inis); (= trompspeler) tubicen (—inis); (= hoornblaser) cornicen (—inis); (= iemand die op een concert medespeelt) symphoniacus.

mysterien, mysteria (—orum); in de m. inswijden initiare; in dezelfde m. ingewijd zijn hiedem sacris

initiatum esse; *de m. vires mysteria facere; een mysterie* * obscura doctrina.
 mysticismus, * studium mysticum; *niet neiging tot het m. cupidine ingenii humani libentius obscura credendi.*
 mystificatie, fraus (—dis f.).
 mystificeeren, fallere, imponere (*met Dat.*).
 mystisch, obacurus, obacurorum sectator.
 mythe, fabula, poetarum fabula, fabula antiqua, fabula veterum ficta; *op eens m. gelijkende fabu-*

losus; *dit behoort meer tot de mythen dan tot de geschiedenis* hoc est propius fabulis quam historiis; *door de mythen der Grieken bekend* fabulosis Graecorum carminibus inclutus.
 mythendichter, fabularum poeta; *de oude mythendichters* antiquarum fabularum conditores.
 mythisch, fabulosus, heroicus; *het mythische tijdvak* fabulosa antiquitas, tempora (—um) heroica; *mythische inkleeding* * fabularum integra (—oram).
 mythologie, fabulae.

N.

na Praep. (van tijd) post, ab, ex; (*in rang op iemand volgend*) secundum, onmiddellijk na secundum, juxta (Gell.).

Adv. (= nabij) prope; *na bestaan genere propinquum esse, propinqua cognatione conjunctum esse, proximum esse genere, artis propinquitate conjunctum esse; dit ligt mij na aan het hart* hoc mihi summas curae est, hoc mihi in medullis est; *er na aan toe zijn om te in eo esse ut; iemand te na komen* offendere aliquem; *een meisje te na komen* puellam vitare, puellas pudicitiae vim afferre; *iemand eer te na komen* alienus existimationem offendere (*of* dignitatem labefactare); *op verre na niet minime*, nullo modo, nullo pacto; *op weinig na fere*, paene; *op een na de laatste* proximus extremo; *op twee na de laatste* tertius ab extremo; *op een na de grootste* secundus (magnitudine).

naad, sutura (Cels.), sarcina (—inis n.) (App.).
 naaf, modiolus (Vitr.), orbiculus (Vitr.).

naaien, suere; (*als beroep*) * aou victum quaerere; *het n. suendi ars (artis f.) of door een omschrijving met suere.*

naagieren, acia (Cels.), linum (Cels.).

naainaald. acus (4 f.).

naaister, * puella (*of* mulier) quae aeu victum quaerint.

naakt, nudus; *iemand n. uitkleeden* novissimum velamentum alicui detrahere.

naakteid, nuditas (Quint.). *Het wordt echter meestal uitgedrukt door een omschrijving met nudus.*

naald (= naainaald, paknaald, haarnaald enz.) acus (4 f.); *den draad in de naald steken* filum conjicere in acum; (= spits blad) folium pinnatum (Plin.), aeta (Plin.)

naaldboom, arbor (—oris f.) folio pinnato.

naaldenkoker, * theca acubus servandis destinata.

naam, nomen (—inis n.); (= benaming) vocabulum, appellatio; (= toenaam of bijnaam) cognomen (—inis n.); *een naam aan iets geven* alicui rei nomen (*of* vocabulum) imponere, alicui rei appellati-
 onem dare (*of* nomen invenire); *aan iemand een n. geven* alicui nomen ponere (*of* imponere, dare *of* indere); *aan iemand (of iets) den n. geven* van alicui (*of* alicui rei) nomen imponere (*met Gen. of Acc. van den naam*), aliquem (*of* aliquid) appellare (*met Acc. van den naam*); *iemand den n. van iemand geven* denominare aliquem ab aliquo; *aan iets den n. eener godheid geven* aliquid dei nomine nuncupare; *iemand bij zijn n. aanspreken* aliquem nominatum (*of* nomine) appellare; *iets bij zijn rechten n. noemen* aliquid suo nomine appellare, veram rationem exsequi, proprium nomen veritati reddere; *met name oproepen* nominatum evocare, ad nomen citare, *iemand bij zijn n. roepen* aliquem nomine vocare (*of* clamare); *bij het roepen de namen verwisselen* alium pro alio vo-

care; *hij kreeg den n. van Cyrus* nomen Cyri accepit; *Cyrus vocatus (of dictus) est; iemands n. dragen* alicujus nomen ferre; *geen n. hebben* nomine vacare; *geen bijzonderen n. hebben* usitatum nomen nullum habere; *zijn n. eer daan* (*of* met recht dragen) nomen (*of* cognomen) suum comprobare; *mijn n. is Titus* est mihi nomen Titus (*of* Titus *of* Titi); *een zeker man met name Titus* vir quidam nomine Titus; *zonder n. vacans* nomine; *op iemands n. geld borgen* alicujus fide pecuniam mutuum sumere; *in iemands n. verba* alicujus, jussu alicujus; *in n. verbo* tenus, verbo; *onder den n. van iemand* sub nomine alicujus; *onder een vreemden n.* sub nomine alieno; *onder den n. van winst* lucri nomine; *onder den n. van vrijheid* in gelijkheid sub titulo legum aequandarum;
 een goede n. bona existimatio, bona fama, existimatio, opinio; een groote n. nomen magnum (*of* amplum *of* amplissimum); een geverde n. nomen celebratum, celebrati nominis fama; *sonder n.* ignobilis, obscurus, nominis expertus; *zich een n. maken* nomen (*of* notitiam) consequi, famam colligere, amplissimum nomen consequi; een goeden n. habere bona audire; *zich een n. willen maken* famae servire *zich door iets een n. maken* per aliquid nomen assequi; *zich een onsterfelijken n. verworven* immortalitatem assequi; *zich een n. bij de nakomelingschap verworven* memoriam apud posteros adipisci; *iemands goeden n. krenken* alicujus existimationem offendere (*of* violare), de alicujus fama detrahere; *zijn goeden n. bewaren* opinionem conservare; *zijn (eigen) n. bederven* obesse famae; *in een kwaaden n. staan* male audire.

naamgenoot, nomine cum aliquo conjunctus, homo (—inis) eodem nomine (*of* cognomine); n. zijn eodem nomine (*of* cognomine) appellari.

naamlijst, index (—icis n.).

naamval, casus (4).

naamverwisseling, error.

naamwoord, nomen (—inis n.).

naäpen, imitari, aemulari, exprimere; (*om te bespotten*) perverse imitari, prava imitatione exprimere.

naäper, aemulator.

naar 1°. (Praep.) ad, in. (*Over het weglaten der Praepositie bij stadnamen enz. vergelijk men de Grammatica*).

(= volgens, overeenkomstig) secundum, ex, pro, ad, *of* door den enkelten Ablativus.

naar den kant van in— versus, ad— versus, b. v. naar den kant van de markt in forum versus. (*Bij de namen van steden wordt ad of in weggelaten*).

De vertaling van naar bij Adjectiva en Verba wordt bij de afzonderlijke woorden opgegeven. Bij Substantiva van begeerte wordt het door den Genitivus uitgedrukt.

het gaat n. mijn zin ex sententia procedit; n. wensch optato; n. male (of n. gelang) prout; n. men zegt ut ajunt; n. ik hoor ut audio; dat is er n. non idem est.

2°. (Adj.) tristis, horrendus, inhumanus.

naarstig, diligens

naarstigheid, diligentia.

naast 1°. (Praep.) juxta, propter; (in rang) secundum; naast de Goden secundum Deos; n. iemand loopen n. latere alicujus incedere, alicui latere tegere (of dare); n. iemand rijden juxta aliquem adequitare, equo comitari aliquem (of aliquid);

2°. (Adj.) proximus; (van twee) propior; de naaste prijs pretium minimum; wat is de naaste prijs? quanti emi potest minimo? de naaste buurman vicinus proximus, mijn naaste bloedverwant proximus mihi cognatione (of genere of propinquitate), ik denk voor het naaste dat... mihi videtur...; de naaste (= medemensch) alter; (in Plur.) alii, homines, homo; ten naaste bij propemodum, fere, circiter; ten naaste bij zeggen strictum dicere; dit komt er het naaste bij hoc simillimum est.

naastbestaande, n. bloedverwant.

naastvolgend, proximus, insequens.

nabauwen, prava imitatione exprimere.

naberouw, poenitentia sera.

nabetrachting, * iterata contemplatio.

nabij, prope, in propinquo, juxta; n. komen prope accedere, appropinquare; (oneig) prope accedere, non multum abesse, similem esse, propinquum (of vicinum esse), inclinare ad, kom mij niet te n. noli me attingere; n. zijn prope esse, non longe abesse, in propinquo adesse; (= naderen) appropinquare (met Dat.), appetere (met Acc.); impendere, imminere, instare, supra caput (of in cervicibus) esse (alle met Dat.); de tijd is nabij waarop prope adest quum.

nabijgelegen, propinquus, vicinus.

nabijheid, propinquitas, vicinia; in de n. prope, in propinquo, in vicino; n. de n. ex propinquo.

nabijkomend (= gelijkend), similis.

nabidden, preces repetere.

nabootsen, imitari, assimulare.

nabootsing, imitatio.

naburig, vicinus, propinquus, finitimus.

nabuur, vicinus, finitimus.

nabuurschap, vicinia, vicinitas.

nacht, nox (noctis f.), tenebrae; de langste n. nox brumalis; de kortste n. nox solstitialis, gelijkheid van dag en n. aequinoctium; een tijd van 2, 8 nachten binocinium, trinocinium; toes in den n. in noctem; des nachts noctu, nocte, nocturno tempore, per noctem, inter noctem; tegen den n. sub noctem; bij het invallen van den n. sub noctem, prima nocte, primo vespere, nocte appetente, prima se intendentibus tenebris; in het holle van den n. intempesta nocte; midden in den n. media nocte, concubia nocte; nog in den n. de nocte; nog midden in den n. de media nocte; tot laat in den n. ad multam noctem; het wordt n. nox appetit (of appropinquant); de n. is hem overvallen nox eum oppressit, nox ei supervenit; den n. wakende doorbrengen noctem pervigilare, (om te studeeren) lucubrare; iets in den n. afwerken elucubrare aliquid; den n. doorbrengen pernoctare, (met iets noctem ducere aliqua re); een goeden n. hebben bene quiescere; een slachten n. hebben noctem insonnem agere; goeden n. salve vale! molliter cubas; iemand goeden n. wenschen aliquem valere dicere; van n. hae nocte; morgen n. crastina nocte; gisteren n. hesternae nocte; n. om dag noctes dicere; over dag en des nachts die ac nocte; tot den

n. betrekking hebbende nocturnus.

nachtegaal, luscini, luscini.

nachtelijk, nocturnus.

nachtgewaad, vestimentum nocturnum, vestis (—is f.) nocturna.

nachtgezicht, visus (4) nocturnus, visum nocturnum.

nachtthemd, camisia.

nachtkwartier, mansio (Plin.), locus requiesque; ergens zijn n. nomen alicubi manere.

nachtleger, sie leger.

nachtlicht, nocturnum lumen (—inis n.), lumen quod noctu apponitur, lacerna cubicularia (Mart.).

nachtluicht, nocturna aura, frigus (—oris n.) nocturnum.

nachtmaal (kerkelijk feest), * coena Domini.

nachtmerrie, inotibo (—onis m.) (Scrib.).

nachtmuts, * galerus nocturnus.

nachtreis, iter (itineris n.) nocturnum.

nachttrust, quies (—etis f.) nocturna.

nachtschade, solanum (Cels.).

nachtspook, larva.

nachtstoel, sella pertusa; op den n. gaan alvum exoneratum ire.

nachtstudie, lucubratio.

nachtuil, noctua, ulula.

nachtuiltje, * phalaena.

nachtaur, * hora nocturna.

nachtvaart, navigatio nocturna.

nachtvlinder, * phalaena.

nachtvorst, frigus (—oris n.) nocturnum, gelidium nocturnum.

nachtwaak, vigilia.

nachtwach, vigiliae, vigilae (—um) nocturni, exornabae.

nachtwandelaar, lunicus (Jct.).

nachtzweet, * sudor qui nocte oritur.

nachtwerk, lucubratio.

nadat, postquam; (ook wordt het dikwijls uitge- drukt door den Abl. Aba.).

nadeel, damnum, incommodum, detrimentum, injuria, fraus (—dis f.); zonder n. voor uwe eer sine imminatione dignitatis tuae; zonder n. voor de vriendschap salvo jure amicitiae; zonder n. voor den zin sine detrimento sententiae; vooreenover het zonder n. voor mij geschieden kan quod sine fraude mea fiat; tot groot n. voor mij oom magno meo damno; tot n. der bijzondere personen in injuriam privatorum; tot groot n. van den staat maximo reipublicae detrimento (of incommodo); tot n. strekken damno (of malo) esse, incommodo (of fraudi) esse; iemand n. doen incommodum alicui ferre (of afferre), alicui damnum dare (of appor- tare of afferre), detrimentum alicui afferre (of in- ferre of importare), detrimento alicui afficere, fraudem alicui ferre; n. lijden incommodum (of detrimentum) capere (of accipere), damnum (of det- rimentum) facere; eenig n. lijden aliquid damni contrahere.

nadeelig, alienus, iniquus, malus, damnosus, det- rimentosus; n. zijn voor iemand of iets kan ook worden uitgedrukt door damno (of malo) esse met den Dativus; iemand in een n. licht stellen quod sequis sit de aliquo loqui, detrahère de ali- cujus fama; Adv. male, inique.

nademmaal, sie dewijl.

nadenken, 1°. Verbum meditari, cogitare, com- mentari, considerare, perpenderè, reputare; lang en veel over iets n. aliquid diu multumque secum reputare;

2°. Subst. meditatio, commentatio; (over iets ali-

- enjus rei), cogitatio; *diep n.* cogitatio interior; *in diep n.* *verzonken zijn* in cogitatione deflexum esse, multa secum animo volutare; *in diep n.* *over iets verzonken zijn* animum (of mentem) in aliquid (of in aliqua re) defigere; *het kost veel n.* multas cogitationis est; *zonder n.* inconsiderate, temere, sine consilio.
- nadenkend**, consideratus, prudens.
- nader**, Adj. propior, propinquior; Adv. propius; *sich n.* *over iets verklaren* diligentius explicare aliquid, accuratius exponere de aliqua re; *twee personen n.* *tot elkander brengen* duos homines conciliare inter se; *volken n.* *tot elkander brengen* gentes dissipatas locis miscere; *landen n.* *tot elkander brengen* terras admovere; *naderbij komen* propius accedere.
- naderen**, appropinquare, prope accedere; *met het leger de stad n.* exercitum ad urbem (propius) admovere; (= op handen zijn) prope adesse, subesse, appropinquare, appetere, advenire, de tijd naderi *warop...* prope adest quum...
- naderhand**, postea, post, postmodo, dein.
- nadering**, appropinquo, accessus (4), successus (4); *bij de n.* *van den dood* morte appropinquante.
- nadoen**, imitari, assimulare.
- nadrentelen**, lente sequi.
- nadrük** (= kracht), vis, pondus (—ēris n.), emphās (= is f.), gravitas, vis et gravitas, auctoritas, met n. magna cum vi, graviter, fortiter, nervose; *grooten n.* *hebben* magnam vim habere, multum valere, magnam auctoritatem habere; *met meer n.* *handelen* fortioribus remediis agere; *iets krijgt n.* *en gewicht* accedit alicui rei vis quaedam eo pondus; *met meer n.* *voort voeren* majore cum auctoritate bellum gerere; *eene rede* *zonder n.* oratio jejuna (of frigida); *grooten n.* *op een woord leggen* verbum premere; (= nagemaakte druk) * editio libri furtim facta.
- nadrukkelijk**, gravis, fortis, efficax (—ācia); Adv. graviter, fortiter, cum vi; *iemand n.* *aanbevelen* aliquem quam diligentissime commendare.
- nadrücken**, * librum furtim typis exscribere; *boeken n.* * literaturae proventus furari.
- nadrucker**, * literati proventus fur (furis).
- naftha**, naphtha (Plin.), oleum virum.
- nagaan** (= volgen), sequi; (= acht geven op) observare, (= te langzaam gaan) *het horologie gaat na* horologium tardius movetur; (= overdenken) meditari.
- nageboorte**, secundae (Cels.).
- nagedachte**: *zonder n.* inconsideratus, (Adv. inconsiderate.
- nagel**, unguis (—is m.); *lange nagels* ungues prominentes (of eminentes); *viele nagels* ungues sordidi, de nagels afknippen ungues recidere (of rescicare of subsecare), op de nagels bijten ungues rodere; *horden n.* clavi.
- nagelvaant**: *alles wat wortel en n.* is fixa (—orum).
- nagemakt**, factitious, adulterinus, fictus, falsus.
- nagenoeg**, fere.
- nagenoemd**, post nominatus.
- nagerecht**, mensa secunda, epidipnis (—idis f.), (Petr.), bellaria (—orum) (Plaut.), tragemata (—um) (Plin.).
- nagelacht**, posteritas, posteri.
- nageven** (= beschuldigen), accusare; *iemand iets n.* (= iemand beschuldigen) accusare aliquem, (of = iets prijzen in iemand) laudare aliquem ob aliquam rem.
- nagewas**, mensus (—is f.) secunda.
- nagraas**, fenum auctumnale.
- naief**, simplex (—ēis).
- naijver**, aemulatio, simulas.
- naijverig**: n. op aemulus (met Gen.); n. zijn op iemand aemulari alicui (of aliquem of cum aliquo).
- najaar**, auctumnus; tot het n. behoorende auctumnalis.
- najaarsachtig**, auctumnalis.
- najagen**, equi, sectari, consecrari, appetere, capere, aucupari; het n. contentio, (van de volkgunst) ambitio.
- naken**, appropinquare, appetere, adventare, immiñere; *een nakend gevaar* imminens periculum.
- nakijken**, oculis prosequi; (= onderzoeken) explorare.
- naklank**, vox (vocis f.) ressonans; *sie ook* echo.
- nakomelingen**, posteri (—orum).
- nakomelingschap**, posteritas.
- nakomen**, subsequi, sequi; *zijne beloften n.* fidem praestare; *een dovel n.* mandatum exsequi.
- nakroost**, posteri (—orum), posteritas, stirps (—pis f.), progenies (b).
- nalaten** (= bij den dood achterlaten), relinquere; *iemands nagelaten kinderen* quos aliquis ex se reliquit; *een nagelaten boek* * opus (—ēris n.) quod aliquis in scribitis reliquit, * opus postumum; (= niet doen, verzuimen) omittēre, negligēre, praetermittēre, supersedēre, quiescēre; *ik kan niet n.* te non possum non, facere non possum quin (met Conj.).
- nalatenenschap**, hereditas, fortuna tota (quam aliquis reliquit; vaderlijke n. patrimonium; *iemands n.* *deel* fortunam alicujus totam aequaliter distribuere.
- nalatig**, negligens, dissolutus, indiligens; Adv. negligentē, indiligentē, parum accurate.
- nalatigheid**, negligentia, indiligentia, incuria.
- naleven** (= gehoorzamen), parere (met Dat.).
- nalezen**: *een boek n.* librum evolvere (of consulere); (= naooget houden) spicilegium facere, * omissa colligere; *den wijnberg n.* racemari.
- nalezing**, spicilegium; n. houden spicilegium facere, * omissa colligere.
- nalooopen**, prosequi, sectari, consecrari.
- naloten**, subsortiri.
- naloting**, subsortitio.
- namaaksel**, factitious opus (—ēris n.), imitamen (—is m.), imitatio.
- namaals**, post, postea, posterius, deinde.
- namaken**, imitari, imitando effingere, falso imitari, adulterare, assimulare; *namakeurig n.* imitatione exprimere, effingere et exprimere, imitari et exprimere; *iemands handschrift n.* alicujus manum (of chirographum) imitari (of assimulare), falso alicujus manum imitari.
- namelijk** (op een enkel Subst. betrekking hebbende), is est, qui est, dico, inquam, et of het wordt niet vertaald, d. v. indien gij de hebrucht wilt opheffen, moet gij hare moeder opheffen, namelijk de weelde avaritiam si tollere vultis, mater ejus est tollenda, luxuries; (op een zin betrekking hebbende) enim, nam, etenim, autem, et, quidem, nimirum, nempe, scilicet, videlicet, utpote, quippe.
- Het wordt niet vertaald bij ik (dat dan door ego moet worden uitgedrukt en vooropgesteld), voor een Acc. c. Inf., voor quod en somtijds in andere gevallen; dewijl n.* siquidem.
- nameloos**, nomine vacans, sine nomine, ejus ne nomen quidem proditum est; *een n. boek* liber sine auctore editus; (= onuitsprekelijk) ingens, immensus, infinitus, incredibilis.

namens, *verbis* (of *nomine* of *jussu*) *met Gen.*
 nameten, * *metiri* et *ipsum*
 namiddag, dies (5 *m.*) pomeridianus; *des namid-*
dags post meridiem, tempore pomeridiano; *ge-*
woonlijk des namiddags temporibus pomeridianis,
tot den n. betrekking hebbende pomeridianus.
 namiddagbezoek, * *salutatio* pomeridiana; *iemand*
een n. brengen aliquem post meridiem convenire
 (of *invisere*).
 namiddagdienst, * *sacra* (—orum) pomeridiana.
 nanacht, quarta vigilia.
 naneef, unus e posteris, progenies (5).
 naogen, oculis prosequi.
 naooget, spicilegium; *n. houden* spicilegium facere,
racemari.
 nap, calvus.
 napruizen (= *nauwkeurig onderzoeken*), perseru-
 tari.
 napraten, aliqujus verba repetere, aliqujus vocem
 (of *sermonem*) imitari.
 nar, sanna (—ōis), fatuus.
 narcis, narcissus.
 nardus, nardus (*f.*); *wilde n.* salunca; *van n. ge-*
maakt nardinus.
 narude, epilogus, peroratio, conclusiō; (= *post-*
scriptum) omitta (—rum).
 narreizen, sequi, insēqui.
 narakenen, ad calculos vocare, dispungere (Sen.);
 iemand n. aliqujus rationes inspicere.
 naricht, nunciatio, significatio; *n. geven* docere
 (of *odocere*) aliquem de aliqua re, renunciare ali-
 cui aliquid; *n. krijgen* resciscere, cognoscere.
 narijden, sequi, insēqui.
 narollen, subsēqui.
 narwal, * *monodon* (—ontis *m.*).
 naschrift, omitta (—orum).
 nasehrijven, imitari, excipere, (d. v. aliqujus verba).
 nasaan (een boek), evolere, inspicere; *iets n. in*
een boek requirere aliquid in libro.
 nasleep (= *stoet van volgelingen*), comites (—um);
 (= *gevolgen*) eventus qui sequuntur; *de n. van*
den oorlog res quae ex bello eveniunt.
 nasleepen, trahere, trahere secum; (= *aanbre-*
ngen) secum ducere.
 nasluipen, clam consēqui (*Int.*).
 nasmaak, sapor in ore relictus; *een n. van iets*
hebben recipere aliquid; *de garen hebben een zuren*
n. pira acidulum saporis in ore relinquunt.
 nasnellen, sequi contendere.
 nasnuffelen, { explorare, vestigare, investigare,
 naspeuren, { odorari.
 nasparen,
 nastaren, contentis oculis prosequi.
 nastreven (= *navolgen*), imitari; (= *zoeken te*
verkrygen) appetere, sectari.
 nastukje, exodium.
 nat, 1° *Adj.*, madidus, madens, humidus, aqua
 madefactus, udus, uvidus, plenus aquae; (= *re-*
genachtig pluviosus, pluvius; *n. hout* lignum vi-
 ride (of *virere*); *door en door n.* permadefactus,
 aqua perfusus, nimbo obrutus; *n. zijn* madidum
 (of *humidum* of *udum*) esse, madere; *het hout is*
nog n. lignum adhuc virescit (of *viride* est); *n. wor-*
den madidum reddi, humidum fieri, madescere,
 madescere, *n. maken* madidum (of *humidum* of
udum) facere (of *reddere*), madefacere, tingere
 (met *iets* aliqua re); *door en door n. maken* totum
 madidum reddere, permadefacere, perfundere aqua.
 2° *Subst.*, humor, aqua; (= *vleeschnat*) jus (*Jurien.*).
 natekenen, imitari.
 natellen, recognoscere, et ipsum numerare.

nathals (= *drontgaard*), madidus (Plaut.), madulsa
 (Plaut).
 natheid, natura humida.
 natie, populus, gens (*gentis f.*), natio.
 nationaal, gentis, gentis propriae, genti natura
 insitus, gentilis, domesticus, publicus.
 nationaliseeren: *iets n.* aliquid ad civium cog-
 nationem transferre.
 nationaliteit, mores (—um *m.*) populi (of *civi-*
tatis), mores domestici; *nijns n. bewaren* mores,
 leges et ingenium eincorum integrumque a conta-
 gione aecolarum servare; *de menigte verloor hare*
n. en smolt met het andere volk in een multitudine
 in populi unius corpus coaliuit.
 natreden, sequi, imitari.
 naturaliseeren, alicui civitatem (alicujus gentis
 of populi) dare.
 naturalist, physicus.
 natuur (= *aard*), natura, indoles (—is *f.*); (= *de*
afscheping of de loop der zaken) rerum natura;
 (= *werkelykheid*) veritas; (= *gezondheidsvoestand*)
 valetudo (—inis *f.*); (= *lichaam*) corpus (—ōris
m.); (= *dieren en planten*) animalia satique; (*te-*
genoverg. van kunst) natura; *de vrije n.* agri,
 campi, rus (*ruris m.*); *de weldadige n.* amantissima
 nostri natura; *van n. natura*, naturaliter, sponte
 naturae, suapte ingenio; *van n. eigen* naturalia,
 propria et naturalia (aan *iemand* alicujus), natu-
 raliter innatus et insitus, innatus, insitus, *de*
vrese is mij van n. eigen timorem mihi natura
 tribuit; *volgens de n.* secundum naturam, naturae
 convenienter; *dat is tegen de n.* id natura non
 recipit; *de n. volgen* natura magistra uti, ad na-
 turae leges componi, vivere quomodo natura praes-
 scribit; *van de n. afwijken* a natura recedere; *ge-*
trouw aan de n. veritati similis, ad verum ex-
 pressus; (*Adv.*) ad similitudinem veri, ad verum;
de n. der zaak brought het mede ita fert natura
 rei; *het ligt in de n. der zaak* ita natura
 comparatum est ut; *het ligt in de n. der men-*
schen dat ita comparata est natura omnium ho-
 minum ut; *tot een tweede n.* worden ex consue-
 tudine in naturam vertere, transire in mores; *het*
is reeds tot een tweede n. geworden jam naturae
 vim obtinuit; *in den staat der n.* in eo libere (of
 sine legibus) vivere; *aan de n. getrouw blijven* ni-
 hil a statu naturae recedere; *aan zijne n.* niet ge-
 trouw blijven versare suam naturam; *een sterke*
n. hebben robusto corpore esse; *een gezonde n.*
hebben bona valetudine esse (of *uti*); *van een vor-*
liefde n. *zijn* rebus veneris deditum esse, libidi-
 nosum esse; *de n. heeft sich selven geholpen* mor-
 bus sua sponte decemnit; *de n. gaat boven de leer*
 naturam furca expellat, tamen usque recurrit;
naar de n. tekenen ex rebus veris exempla su-
 mēre, similitudinem effingere ex vero, ad verum
 exprimere aliquid, ad exemplum animalis fingere
 aliquid; *in de vrije n.* *gaan* rus excurrere; *in de*
vrije n. (= *onder den blooten hemel*) sub divo;
de levende en leventloze n. animalia et inanima;
de drie rijken der n. * tres partes rerum natura-
 lium; *den tot aan de n.* betalen naturae concedere;
een speling der n. * lusus (5) naturae.
 natuurbeschouwing, rerum naturae contemplatio.
 natuurbeschrijving, * rerum naturalium de-
 scriptio.
 natuurdrift, natura, naturalis sensus (4); *door*
aanne n. natura duco, naturalis sensu; *tot een n.*
worden quae in naturam verti.
 natuurgave, donum (of *munus*, —ōris *m.*) natu-
 rae; *natuurgaven*, propria naturae bona.

natuurkenner, physicus.

natuurkennis, * rerum naturae peritia; *de n. betreffende naturalis.*

natuurkind *zie* natuurmensch.

natuurkracht, naturalis (alicujus rei) vis.

natuurkunde *zie* natuurleer.

natuurkundige, physicus.

natuurleer, physica (—orum), doctrina de rerum natura, quae de natura quaeruntur, quae de naturis rerum disputantur

natuurlijk, 1° *Adj.* naturalis, nativus, ab ipsa natura factus (*of* effectus *of* profectus), quem (quam, quod) natura dedit (*of* dictavit), naturaliter innatus (*of* insitus), innatus, ingenuus, ingeneratus, innatus atque innatus, proprius et naturalis, vivus, simplex, (—)sincerus, verus, sincerus atque verus, necessarius, naturae; *de natuurlijke verscheidenheid der toonen* varietas et natura sonorum; *natuurlijke aanleg* natura atque ingenium; *nijns natuurlijke schroomvalligheid* natura pudorque meus, pudor innatus (*of* ingenuus *of* ingeneratus); *natuurlijke gesteldheid van het terrein* natura loci; *n. schoon* sine arte formosus; *natuurlijke schoonheid* forma sine arte decens; *een n. schaap* * ipsum genus ovium; *een natuurlijke muur* murus nativus; *even als een natuurlijke muur* instar muri, quasi murus quidam; *een natuurlijke groot nativus* epicurus (4); *een natuurlijke rots* vivum saxum; *zijn natuurlijke gestalte en grootte verkrijgen* ad naturae suae formam atque mensuram pervenire;

een n. recht naturae ius aliquod; *een natuurlijke aandrif* naturalis cupiditas (*of* appetitus 4); *n. verstand* naturae habitus (4) bonus, natura mentis, prudentia communis; *natuurlijke vaardigheid* facultas a natura profecta; *natuurlijke liefde voor zijne kinderen* ingenua caritas liberorum; *een natuurlijke neiging voor iets gevoelen* a natura proclivem esse ad aliquid; *natuurlijke plichten* * officia ab ipsa natura profecta; *een natuurlijke oorzaak* causa naturalis; *een natuurlijke reden* ratio naturalis, ratio ab ipsa rerum natura profecta; *alles wat ontstaat moet een natuurlijke oorzaak hebben* quidquid oritur, causam habeat a natura necesse est; *de natuurlijke behoeften* res ad vitae usum necessariae; *een natuurlijke zoon* filius non legitimus, filius pelliae (*of* a concubina) natus; (*— niet aangenomen zoon*) filius naturalis, natura filius,

een natuurlijke dood mora (mortis f.); *de natuurlijke godsdienst* insita Dei vel potius innata cognitio; *een n. gevolg van iets zijn* ex ipsa rei natura sequi; *het is n. necesse est*, par est; *het is zeer n. dat hij dit kwalijk opnam* non mirum fecit si hoc aegre tulit; *dat is zeer n. hoe non mirandum est*, hoc ex naturae legibus fit, minime mirum id quidem; 2° *Adv.* nempe, videlicet, scilicet, quippe, nimirum, necessario, manifesto, plane; *natuurlijk want niet neque enim.*

natuurlijkewijze *zie* natuurlijk 2°.

natuurlijkheid, natura, veritas, simplicitas, candor.

natuurmensch, homo (—)nis nullo officio aut disciplina assuefactus, homo simplex (—)cis (*of* agrestis).

natuuronderzoeker, physicus, venator naturae, natuurphilosoof, physicus.

natuurphilosophie, physiologia, naturae ratio, philosophia naturalis (Gell.).

natuurproduct, quod terra gignit (*of* parit).

natuurrecht, ius (juris n.) naturae (*of* naturale).

natuurstaant, status (4) naturae.

natuurverschijnselen, quae mari coeloque sunt, phaenomena (—on) (Th. Prisc.); * metsora (—orum); *varige n. ignes* (—ium n.); *de leer der n.* * meteorologia.

natuurwet, lex (legis f.) naturae (*of* naturalis).

nauw, 1° *Adj.* angustus, artus, contractus, strictus, astrictus, compressus (Cels.); *een n. geweten* justitia, religio, pudor, pietas, veritas, diligentia; *nauwe vriendschap* familiaritas, intima amicitia; *nauwe schoenen* calcei urentes; *een nauwe ingang* artior introitus (4); *n. arrest* custodia arcta; *een nauwe vereniging* societas interior (*of* propior); *nauwer maken* contrahere; *de helft nauwer maken* dimidia latitudine contrahere; *nauwer worden in artus coire*, cogi; *ter nauwer nood* vix; 2° *Subst.* in het n. zijn in angustiis esse (*of* verari), in angustias adductum esse; in het n. brengen in angustias pellere (*of* compellere), urgere, premere, includere;

3° *Adv.* anguste, arte; *n. beknijd mijn contractus* habitare; *n. in elkander schrijven* * arte scribere; *zich zeer n. behelpen* parce ac duriter se habere; *eene stad n. insluiten* urbem operibus undique cingere; *n. bewaken* arte custodire; *het komt er zoo n. niet op aan* summa diligentia non requiritur; *het niet al te n. nemen* non nimis diligenter attendere (*of* inquirere), non ad vivum rescare, facilem iudicem se praebere, baud nimis exigue ad calculos vocare, aliquid non nimis exquirere ab aliquo.

nauwelijks, vix, aegre, tantum quod; *n. nog vixdum*; *n. — of vix — quum*, tantum quod — quum. nauwgezet, religiosus, severus, justus, probus; (= nauwkeurig, diligens, accuratus.

nauwgezetheid, religio, fides (5), severitas, justitia, pudor; (= nauwkeurigheid) diligentia, cura. nauwkeurig, accuratus, diligens, exactus, subtilis, limatus; *nauwkeurige kennis* interior scientia; *een n. onderzoek* installen naar iets aliquid diligenter exquirere (*of* subtilius querere); *een nauwkeurige beschrijving* van iets geven diligenter describere aliquid; *iemand n. bericht geven van iets* (schriftelijk) diligenter scribere ad aliquem de aliquo re; *Adv.* accurate, diligenter, restricto, subtiliter.

nauwkeurigheid, diligentia, cura, cura et diligentia, subtilitas, accuratio.

nauwlettend, accuratus, diligens.

nauwte, angustiae.

navel, umbilicus.

navelstreng, umbilicus (Cels.), nervus umbilicaris (Tert.).

navelvormig, umbilicatus (Plin.).

nauvertellen, repetere.

nauverwant, propinqua cognatione conjunctus cum aliquo, arcta propinquitate conjunctus.

navieschen (= onderzoeken), explorare.

navolgen (= volgen), sequi, consequi, insequi, prosequi; (= nabootsen) imitari, aemulari.

navolgend (= aanstaand), proximus, posterus, sequens, insequens, consequens.

navolger, imitator, qui alicujus vestigia ingreditur (*of* insistit).

navolging, imitatio.

navorschen, perscrutari, scrutari, sectari, investigare, querere, exquirere, requirere.

navorscher, investigator, inquisitor.

navoreching, investigatio, inquisitio; *nietlegende ik de zorgvuldigste navorschingen in het werk stelde* quamvis satis curiose inquirem.

navraag, wordt vertaald door omschrijving met quærere of expetere, b. v. *er is veel n. daarnaar*.
 id a multis expetitur, n. doen quærere, requirere.
 naweën, * incommoda quae aliquid sequuntur.
 nawegen, denuo ponderare.
 nawijzen: iemand met den vinger n. digito monstrare aliquem.
 nazaat, unus e posteris; *nasaten* posteri.
 nazeggen, repetere.
 nazenden, post mittère, mittere qui sequantur.
 nazetten, persèqui.
 naziën (= *met de oogen volgen*), oculis prosèqui;
nij sag hem na met tranen in de oogen lacrimantibus oculis eum prosecuta est; (= *ondersoeken*) cognoscere, requirere, (*een rekening*) dispungere, (*een boek*) inspicere; (= *verbeteren*) corrigere.
 nazoeken, quærere, requirere; (= *doore zoeken*) percutari.
 nazomer, aestas praeceps (= *cipitis*).
 neb, rostrum.
 nectar, nectar (= *xis n.*).
 neder, deorsum; op en n. sursum deorsum.
 nederblikken (*op iets*), oculos demittere in aliquid.
 nederblikzamen, fulmina percutere.
 nederbuigen, deflectere, (*onsig*) affligere, deprimere; *nich n. inclinari*, se demittere, (= *moedeloos worden*) affligi; *nederbuigende goedheid* benignitas.
 nederdalen, descendere, deorsum ferri, de coelo delabi (of demitti).
 nederdaling, wordt vertaald door omschrijving met descendere.
 nederdrukken, premere, deprimere, opprimere, degradare, affligere.
 nedergolven: deluere; *het haar goltde op de schouders neder* crines demissi erant per humeros.
 nederhagelen, grandine affligere.
 nederhakken, caedere.
 nederhalen, deorsum trahere; (= *afrekkèn*) detrahère, deripere; (= *omverhaalen*) demoliri.
 nederhangen, pendere, dependere, propendere; *nederhangend* pendens, demissus.
 nederhouwen, caedere, occidere, obtruncare, sternere.
 nederig, modestus, simplex (= *icis*), submissus, supplex (= *icis*).
 nederigheid, modestia, modestia vitae, animus submissus.
 nederknielen, in genua procumbere; *voor iemand n. ad genua* (of ad pedes) aliqujus procumbere (of se abjicere, se projicere, se prosternere, se provolvère of se submittere).
 nederkammen, depetere.
 nederkomen, descendere, deorsum ferri, de coelo delabi (of demitti); *de woorden komen daarop neder* verba huc redeunt; *waerop dat alles val n. quo haec omnia evasura sint*; *al het werk komt op mij neder* meus est omnis labor.
 nederkrijgen: ik kan het godelij niet n. non possum aulæum mittere (of premere).
 nederlaag, clades (= *is f.*), adversum proelium, adversa pugna, calamitas, incommòdum, detrimentum; *een n. lijden* cladem (of detrimentum, calamitatem of incommòdum) accipere, pelli; *iemand een n. toebrengen* alieni cladem afferre (of inferre), aliquem pellere.
 nederlaten, demittere, mittere, premere.
 nederleggen, ponere, deponere, ferre, deferre, referre; *de wapenen n. arma* ponere; *een ambt n. abdiceren* se magistratu, abdicare (of deponere), magistratum, abire magistratu; *nijne gedachten in*

een geschrift n. mandare literis cogitationes; *nich n. desumbere*, procurrere, recumbere, corpus sternere (of prosternere), se abjicere (op het gras in herdam).
 nederliggen, jacere.
 nederploffen, *nich* nedervallen.
 nederrollen, devolvi.
 nederrukken, revellere, deicere, affligere.
 nedersabelen, concidere, trucidare.
 nederschieten, deicere, concidere telo, configere; *op iemand n. impetum facere* in aliquem.
 nederslaan, 1° *Trans.* profligare, prosternere, affligere; *de oogen n. oculos* in terram demittere (of deicere), oculos deicere, vultum demittere, terram intueri; *de oogen voor iemand n. oculos* alieni submittere; *met nedergeleagene oogen* vultu demisso; (= *ontmoedigen*) aliquem (of aliqujus animum) affligere (of frangere of infringere); *iemand hoop ter n. spem* alienjus incidere (of infringere of debilitare), (*plotseling*) spem aliqujus praecidere; *nedergeleag worden* (= *op den bodem zinken*) desiderare; *nich laten n. affligi*, debilitari, profligari, frangi; *nich n. considere*, castra ponere, *bij een stad* (om die te belegeren), assidere oppido (of prope moenia oppidi).
 2° *Intr.* cadere, concidere, procidere, corrumpere.
 nederslag, quod desedit ex aliqua re.
 nederslachtig, *nich* naerslachtig.
 nedersmiten, deicere, prosternere.
 nederstooten, prosternere.
 nederstorten, concidere, procidere, corrumpere, devolvi; *nich n. se praecipitare*, praecipitari, praecipitare.
 nederstrijken (*b. v. haven eenen slof*), componere; (= *nederkomen*) terram capere, descendere.
 nederstrooien, spargere.
 nederstromen, deluere, se deicere, affundi.
 nedertrappen, (pedibus) proterere, proculcare, conculcare (Cato), deulcare (Plaut.).
 nedertrèkken, deorsum trahere; (= *afrekkèn*) detrahère, deripere.
 nedertaimelen, procidere, concidere.
 nedervallen, concidere, procidere, cadere, procumbere, devolvi, corrumpere, collabi; *overvonnem n. desumbere*; *voor iemand n. zie nederknielen*.
 nedervallen, caedere; (= *dooden*) occidere.
 nedervlieten, *nich* nederstromen.
 nedervlijen, componere.
 nedervloeiën, defluere, fluere.
 nedervoeren, ducere.
 nederwaarts, deorsum.
 nederwentelen, devolvère.
 nederwerpen, etendere, prosternere, consternere, prornere, ferre, affligere, deicere, deturbare, evertère, subvertere, projicere; (= *wegwerpen*) abjicere; *nich voor iemand n. zie nederknielen*; *het n. dejectus* (4), strages (= *is f.*).
 nederzatten, ponere; *nich n. considere*, (*bij anderen*) assidere; (= *nijne woning vestigen*) considere.
 nederzetting, colonia.
 nederzien, despiciere (op iets aliquid); *nich de hoogte op iemand n. (= verachten)* despiciere.
 nederzigen, collabi, corrumpere.
 nederzjipelen, destillare.
 nederzinken, desidere, absidere, residere; (= *nederzigen*) collabi, corrumpere; *laten n. demittere*.
 nederzitten, sedere, (*bij anderen*) assidere; *doen n. assidere* jubere, (= *plaatsen*) collocare, locum dare alicui, (*verschillende personen*) disponere.
 neef (= *broederzoon*), filius fratris, nepos (= *otis*)

(Tac.); (= *sustersoon*) filius sororis; (= *de zoon van moeders zuster*) consobrinus; (= *zoon van vaders broeder*) frater (—*tris*) patruëlis, patruelis, frater; (= *neef in het algemeen*) propinquus, cognatus; (= *aangetroovde neef*) affinis; *verre n. van iemand* longinqua cognatione aliquem contingens.

neefschap, cognatio.

neen, non, minime; *wel n. minime vero*; *n. neeleer imo, imo vero, imo potius, quin, quin contra*; *neen! minime! minime! neen zoo is het niet rechtz, neen waarlijk niet non est ita, judices*; *non est profecto*; *neen zeggen (= ontkennen) negare, (= weigeren) recusare*.

neep, *iemand een gevoelige n. geven* alicui calamitatem inferre; *een gevoelige n. krijgen* magnam cladem (of magnam detrimentum) accipere.

neer zie neder.

neerslachtig, humilis, demissus, abjectus, afflictus, fractus, tristis, maestus; *n. zijn humili animo (of demisso ens.) esse, jactere, animo deducere, animo cecidisse, maerere; de soldaten zijn n. militum animi jacent; n. worden animo demitti, se demittere, animum demittere (of contrahere, abjicere of despondere), debilitari; door geen gevaar n. worden nulli periculo animum submittere; Adv. humili animo, demisse, demisso animo, abjecto, animo abjecto (of fracto, afflicto of tristi).*

neerslachtigheid, animi demissio (of contractio of infractio), animus demissus, abjectio animi, animus abjectus (of afflicto of jactens), animus a spe alienus, tristitia; *pas op dat hij uwe n. niet besporen cave te tristem esse sentiat; iemands n. wegnemen animum alicujus jacentem excitare*.

neet, leas (—*ndis f.*) (Plin.).

negen, novem; *telkens (of ieder) n. novem*; *n. en twintig undetriginta, n. en dertig undequadragesima en zoo verder; wit n. bestaande novenarius*.

negendaagch, novendialis.

negende, nonus; *ten n., nono; voor de n. maal nonum*.

negenduizend, novem millia (—*ium*); *telkens (of ieder) n. novena millia*.

negenduizendmaal, novies millies.

negenduizendste, novies millesimus.

negenhonderd, nongenti; *telkens (of ieder) n. nongeni*.

negenhonderdmaal, nongenties.

negenhonderdste, nongentesimus.

negenjarig, novem annorum.

negenmaal, novies.

negenmaandach, novem mensium.

negenooch, anthrax (—*hois m.*) (A. Maer.).

negental, enneas (—*ndis f.*) (Cens.).

negentien, undeviginti; *telkens (of ieder) n. novem deni, undeviceni*.

negentiende, undevicesimus.

negentienmaal, novies decies, undevicies.

negentig, nonaginta; *telkens (of ieder) n. nonageni; n. bevattend nonagenarius*.

negentigmaal, nonages.

negentigste, nonagesimus.

neger, Nigrita, Aethiops (—*öpis*).

negerin, * femina Nigritana.

neigen, 1° *trans. inclinare; zich n. inclinare, se inclinare, inclinari*.

2° *Intr. = zich neigen*.

neiging, inclinatio, proclivitas, propensio, studium, appetitio, impulsus (4), voluntas (ingenii), animi impetus (4), amor; *neigingen studia (—orum); n. voor iemand propensa in aliquem voluntas, propensum in aliquem studium; n. tot wijndrinken*

vinolentia; *n. tot zinnelijken lust* libido (—*inis f.*), libidines (um); *n. tot toorn* iracundia, ad iram proclivitas; *wit n. studio; signe n. op iets richten* animum inducere ad aliquid; *n. hebben (of koesteren) voor iets inclinatium (of proclivem, pronom of propensum) esse ad aliquid, alicui rei studere, alicujus rei esse studiosum, alicujus rei studio teneri; sterke n. voor iets hebben studio alicujus rei ardere (of incensum esse); geen n. voor iets hebben ab aliqua re alienum esse (of abhorrere); n. hebben voor iemand alicui favere (of studere), aliquem amare, alicujus amantem esse; al te groote n. voor iemand koesteren nimium amantem esse alicujus; geen n. voor iemand hebben alieno (of averso) ab aliquo esse animo; n. voor iets krijgen alicujus rei studio incendi; sterke n. voor iets krijgen alicujus rei studio ardere incipere; n. voor iemand krijgen alicui studere (of favere) incipere, aliquem amare incipere; de n. voor iets verliezen alicujus rei studium deponere; de n. voor iemand verliezen ab aliquo alienari, aliquem amare deinde; *signe neigingen volgen* animi impetum sequi, studiis suis obsequi.*

nek, cervix (—*icis f.*) (bij Cic. en Sall. altijd *Neur.*), den n. onder iets buigen alicui rei collum submittere; den n. buigen onder het juk servitutem accipere; het juk van den n. schudden collum eripere jugo; den n. broken frangere cervicem; dat heeft mij den n. gebroken hoc mihi perniciem fuit; *stijve n. tetanus* (Plin.).

nekhaar, comae cervicium.

namen, nomen, capere, (= opnemen) tollere, recipere, (= ontnemen) adimere, eripere, (= afleiden) surripere; (= kopen) emere; (= gebruiken of aanwenden) adhibere, (= innemen, capere, expugnare, potiri (met Abl.); (= ontvoegen) accipere; (= wegnemen, rooven) rapere; (= uitnemen) eximere, decerpere, tollere ex; (= afnemen) detrudere, demere; iemand afzonderlijk n. aliquem a seculo abducere; veel voor iets namen (als verkooper) magnum pretium alicujus rei facere, avare pretium alicujus rei constituisse; (als arbeider) magno pretio operam suam locare; iets eenige malen n. multiplicare met een Adv. numerato, duere met een Adv. num., b. v. *wanneer wij ses maal zeven voet nemen, komt er 42 si quando pedes decimus sexies septenos, sunt duo et quadraginta, in octingenti n. accipere; iets of iemand op de schouders n. sie schouder; op zich n. suscipere, recipere, tollere, subire; (= aanvaarden obire; (= voor iets instaan) praestare, in se suscipere, (= iets niet van zich wijzen) non recusare; met zich n. (secum) auferre, secum ducere (of educere, deducere of abducere), naar huis domum ad se adducere; iemand in huis n. aliquem domum suam recipere, aliquem tecto et mensa recipere; tot zich n. accipere, (spij) assumere; een vrouw waarvan men gescheiden is, weder tot zich n. reducere post divortium uxorem; iemand kwalijk n. dat alicui succensere quod; iemand iets kwalijk n. alicui aliquid succensere; het niet al te nauw met iets n., sie nauw; ter hand n. suscipere; een hooge vlucht n. ad altiora tendere; vooruit n. praecipere; een vrouw n. uxorem ducere; zijn maaltijd n. coenare; een bad n. lavari; de vlucht n., fugam capere (of petere), fugae se mandare (of se dare, se commendare of committere), in fugam se dare; de moete n. laborem suscipere; een besluit n. consilium capere (of inire), statuere, constituisse; dienst n. nomen dare (militiae), militiam capessere; de wijk n. refugere, inclinari, locum dare; zijn vormaak*

n. voluptatibus servire; *de vrijheid n.* (licentiam) sibi sumere (*met Inf.*); *zijne maatregelen n.* zie maatregel; *wraak n.* se ulcisci; *wraak n.* voor ulcisci; *nidat n.* rem differre; *eenigen tijd tot beraad n.* diem ad deliberandum sumere; *afscheid n.* zie afscheid; *het woord n.* verba facere incipere, ordiri, exordiri, (*na iemand*) (aliquem) excipere; *de overhand n.* invalescere; *ingravescere; een deer n.* verti, converti; *een einde n.* finem habere (*of capere*), desinere; *de zaak neemt een einde snis fit aliquid rei; gevangen n.* capere, prehendere, comprehendere; *iets letterlijk n.* ad verbum aliquid accipere; *over het geheel genomen ra bene perspecta; zooals men het n.* vult ambiguum est; *men moet de menschen n.* zooals zij zijn * ferendi sunt homines, si natura eorum non potest mutari; *iemand bij het woord n.* * postulare ut aliquid sibi excolvat; *iets in den mond n.* aliquid ore continere; *het bestuur in handen n.* regni administrationem suscipere; *iemand in zijne armen n.* aliquem complecti; *geld op rente n.* pecuniam sumere fendo; *iemand ter zijde n.* aliquem in secretum abducere, aliquem seducere; *ter harte n.* in pectus demittere; *niet ter harte n.* ad amicum non admittere, negligere; *niet elkander n.* dissolvere; *voor lief n.* aequi bonique facere. nergens, unaquam, nullibi (Vitr.). nering, quaestus (4.); *de lering naar de n.* vetten eno se modulo ad pede metiri; *n.* doen quaestum facere; *veel n.* hebben magnos quaestus facere; *n.* doende lieden qui in arte sordida versantur; *er is weinig n.* pauci emptores sunt. nest, nidus; (= ellendige woning) gurgustium; *een n.* bouwen nidum facere (*of fingere*), construere (*of texere*), nidificare, nidulari; *een n.* onder het dak bouwen nidum suspendere tecto; *een n.* verhalen implumes aves detrahere nido. nestel, fibula. nestelen, nidificare, nidulari. nesthaar, pilli congeniti. nestje, nidulus. net, 1° Subst. rete (—is n.); cassis (—is m., *gew.* plur.); (*voor wilde dieren*) plaga; (= werpnet) funda, jaculum; (= sleepnet) verriculum; *het n.* uitwerpen rete iacere; *netten uitselven retia tendere; iemand netten spannen retia tendere alicui, captare aliquem; iemand in het n.* soeten te krijgen aliquem (apere (*of illicere*), alicuius animam illicerebris pellicere; *in het n.* geraken in plagas cadere (*of incidere*); *achter het n.* vissen spe alicuius rei deijci, infecta re abire; *netten broien retia texere; het n.* dat de darmen bedekt omentum; 2° Adj. nitidus, concinnus, comptus, politus, elegans, mundus. netbreuk, * epiplocae. netel: donus n, galeopsis (—is f.) (Plin.). neteldoek, sindon (—onis f.). netelig (= lichtgeraakt), irritabilis; (= bedenkelijk, lastig) anceps (—cipitis), dubius, difficilis, lubricus; *netelige toestanden* res dubiae (*of angustae*, ambiguae *of* trepidae); *in een neteligen toestand geraken in angustias adduci; zich in een neteligen toestand bevinden in angustias esse; iemand in een neteligen toestand brengen in dubium aliquem devocare. netelkoorts, * febris (—is f.) urticata. netheid, nitor, elegantia, munditia. netje, reticulum. netjes, nitide, compte, eleganter. netvlies, * retina. netvormig, reticulatus; *Ado.* reticulatum (Vitr.).*

neurien, cantillare (App.).

neus, nasus, nares (—inm f.); *een kromme n.* nasus aduncus; *een spits n.* nasus acutus; *een rechte n.* nasus rectus; *iemand met een grooten n.* nasutus; *een fijne n.* nasus sagax (—acis), nares sagaces (*of* sentae); *die een fijnen n.* heeft sagax, (= slim) callidus, emunctus naris; *een fijnen n.* hebben acutum habere nasum, (oneig.) festive omnia odorari; *den n.* snuiten nares (*of* se) emungere; *in den n.* peuteren digito nares inquietare; *iets aan den n.* houden aliquid naribus (*of* ad nares) admovere; *iets in den n.* stoppen demittere aliquid in nares (*of* nares); *de vleugels van den n.* nasus imus; *de n.* is nat nares humens; *er stroomt bloed uit den n.* sanguis ex naribus (*of* per nares) fluit (*of* prorumpit); *bij den n.* trekken * naso capere; *op zijn n.* vallen in nasum cadere; *den neus optrekken corrugare nares, (voor iemand of iets) aliquem (of* aliquid) suspendere naso; *den n.* in den wind steken erectum esse et calsum, cervicem iactare, superbire, magnifico de se statuere; *met een langen n.* afstrekken infecta re abire, turpiter deridendi, irriti incepto abecedere; *iemand bij den n.* nemen ludum alicui suggerere, alicui es oblinere, aliquid eludere; *iemand iets voor den n.* wegnemen praescribere alicui aliquid; *een knip voor den n.* talitrum (Sust.); *iemand een knip voor den n.* geven * alicui talitrum infringere; *hij is geen knip voor den n.* vaard homo nequam est; *iemand iets onder den n.* vortjen (= vortvrijen) aliquid alicui exprobrare; *den n.* ergens in steken oculos inserere in aliquid. neusbloeding, profluvium (*of* fluxus) sanguinis e naribus, fluens sanguis per nares, narium sanguis (—inis m.); *sterke n.* sanguinis ex naribus cursus (4), sanguis per nares crumpens (*of* prorumpens); *ik heb een n.* sanguis mihi e naribus fluit (*of* profluit), sanguis mihi fluit per nares; *ik heb een sterke n.* sanguis mihi per nares erumpit (*of* prorumpit), sanguinem fundo e naribus; *dit stillt de neusbloedingen* hoc sanguinem narium sistit. neusdoek, sudarium. neusgat, naris (—is f.). neusgeluid, vox (vocis f.) quae per nares egoritur. neusgezwel, narium oedema, polypos. neusharen, vibrissae (Fest.), pilli in naribus. neushoorn, rhinoceros (—otis m.) (Plin.). neusklank, * sonus nasalis. neusletter, * litera nasalis. neuspoliep, polypos in naribus. neusuitwas zie neusgezwel. neusvleugels, nasus imus. neuswijze, nasutus, arrogans; *Adv.* arroganter. neuswijsheid, arrogantia. neval, nebula; *dichte n.* nebula densa, caligo (—inis f.), nebula crassa; *koude n.* nebula frigida; *een n.* stijgt uit het meer op nebula oritur e lacu; *de n.* trekt op nebulas de terra surgunt, nebula in altum redit, nebula in nubes levatur. nevelachtig, nebulosus; *het is n.* weder aer est nebulosus, caelum est nebulosum. nevens, juxta; (= lange — heen) secundum. nicht (= broedersdochter), filia fratris; (= zustersdochter) sororis filia; (= dochter van moeders broeder of vaders) consobrina, sobrina (Plant.); (= dochter van vaders broeder of zusters) soror patruelis, soror; (= nicht in het algemeen) propinqua, cognata. niemand, nemo (—inis), nullus; *en n.* nec ququam; *opdat n.* ne quis; *n.* was uitstekender dan hij nihil fuit excellentius illo.

nieren, renes (—um en —ium m.).
 nierpijn, renum dolor; *n. hebben* renum dolore vexari.
 niervet, adeps (—ipia f.).
 niervormig, * renibus similis, * in renum formam redactus.
 niersteen, calculus.
 nierziekte, renum morbus; *aan een n. lijden* ex renibus laborare.
 nieskruid, hellebórus, sternutamentum (Cels.), vertrum (Cels.).
 nieswortel zie nieskruid.
 niet, non, hand, minus, ne (*het laatste bij Imperativum, en bij den Coniunctivus als Modus optativus en concessivus*); (*in eene vraag*) nonne; *soo al n. ne*; of *n. (in een afhankelijke vraag)* nonne; of *n. (in een tweseldige vraag)* annon, neene; *opdat n. ne*; en *n. nec*, neque; *n. eens nequidem*; *n. weten* nescire, ignorare; *n. willen* nolle; *n. n. scheppen* de nihilo creare; *te n. gaan* interire; om *n. gratis*; *in het n. teruginken* ad nihilum recidère.
 nietig, inanis, levis, vane, futilis, fragilis, caducus, nullus.
 nietigheid, inanitas.
 niets, nihil; *van n. nullius rei ens*; *n. grooter* nihilo major; *n. komt n. de nihilo* nihil fit; *soo goed als n.* proximum nihilo; *veel moeite doen voor n.* sine causa laborare; *n. deed n. dan* vaneam haud quidquam aliud quam sebat; *n. van deze goederen haec bona* nulla; *ik heb n. te nihil* habeo quod, *als n. aakten pro nihilo* putare (of habère); *dat doet n. tot de zaak* hoc nihil ad rem.
 nietsbeduidend, inanis, vane; *een n. mensch* homo tennis (of obscurus).
 nietswaardig, nequam, nihili, inutilis, vilis, impròbus, perditus.
 nietswaardigheid, vilitas, nequitia, improbitas.
 niettegenstaande, adversus, in (met Abl.); *n. mijn verzoek* neglectis precibus meis.
 niettemin, nihilo minus, nihilo secius.
 nieuw, novus, (Comp. recentior, Sup. recentissimus), recens; *naar iets nieuws verlangen* novitate rerum laetum esse; *van nieuws af aan* denno, de (of ab) integro; *op n. rursus*, iterum; *op n. uitbreken* recurrere; *telkens op n.* etiam atque etiam.
 nieuwbakken, recens; (*oneig.*) novus.
 nieuwbekeerde, proselytus (Ecl.).
 nieuweling, homo (—inis) novus, novicius, tiro (—onis), rudis.
 nieuwerwetsch, novus, novo more factus; *Adu.* nove, novo more.
 nieuwgeboren, modo natus.
 nieuwgehuwd, novus maritus, nova nupta.
 nieuwheid, novitas, inoelentia.
 nieuwigheid, res (5) nova.
 nieuwigheidszucht, rerum novarum studium, nimia novitatis cupiditas.
 nieuwjaarsdag, primus incipientis anni dies (5 m.).
 nieuwjaarsgeschenk, strenua (Suet.).
 nieuwjaarwensch, vota (—orum) ineunte anno pro salute alicujus suscepta.
 nieuwjaarwenschen, optare alicui et ominari in proximum annum laeta.
 nieuwmódisch zie nieuwerwetsch.
 nieuws, aie tijding.
 nieuwsblad zie courant.
 nieuwsgierig, nova videndi cupidus, audiendi cupidus, curiosus (Plin.); *ik ben n. om te weten*

concupisco scire, cupio audire; *ik ben n. om het te sien* cupio vidère.
 nieuwsgierigheid, cupiditas ignota cognoscendi, audiendi cupiditas, ignota videndi studium, expectatio, curiositas; *n. n. visendi causa*, audiendi causa; *n. n. beoedigen* studio spectandi indulgère; *nadat hij zijne n. beoedigd had* omnibus perspectis.
 nieuwtje, res (5) nova, aliquid novi.
 niezen, sternutò.
 nijd, invidia, invidentia, malignitas, malevolentia, livor (Prop.), obreectatio; *n. n. propter invidiam*, invidia, invidia incensus; *n. opwekken* invidiam habère, in invidiam venire, in invidia esse; *n. tegen iemand opwekken* invidiam alicui conflare (of facère of excitare); *bij iemand n. opwekken* alicui esse invidiae; (= *benijders*) invidi; *hij barst van nijd* invidia opprimitur (of rumpitur Mart.); *iemand n. n. achteraf* velten invidère alicui.
 nijdig, invidus, invidens, malignus, lividus, laude aliena dolens, alienis incrementis inimicus.
 nijdigaard zie nijdig.
 nijdigheid zie nijd.
 nijdnagel, redavia.
 nijlpaard, hippopotamus, equus fluvialis (Plin.).
 nijpen, comprimère; *nijpende* honds acrior frigoris vis; *een nijpend gevaar* extremum discrimen (—inis n.); *nijpende pijnen* acres dolores.
 nijplaag, forceps (—ipia m. en f.).
 nijver, laboriosus, diligens.
 nijverheid, industria, labor.
 nimf, nympa.
 nimmer, nunquam.
 nie, aediora.
 nobel, praeclarus.
 noch, neo, neque.
 nochtans, tamen, nihilominus.
 noemen, vocare, nominare, dicère, appellare, nuncupare; *naar iets n.* ex aliquo re nominare; *naar iemand n.* ab nomine alicujus appellare; *met eere n.* praedicare et nominare, laudare; *ik noem iets het mijne* aliquid meum vindico; *alle dingen bij hunnen naam n.* suo quaque rem nomine appellare.
 noemenswaardig, memoria dignus; *geen n. verschil* pertine discrimin (—inis n.).
 noest: noeste vleit summa industria.
 nog, adhuc, etiam, etiamnunc, etiamnum, etiamtum; (*bij Comparativum*) etiam; *nog niet* nondum; *en nog niet* necdum, neque adhuc; *nogt gij nog?* etiam tacet? *nog tijdens de toerusting* tot den oorlog in ipso apparatu belli; *nog geen wijs man heeft dit gezegd* nemo sapiens hoc dixit; *indien hij nog leefde* si viveret; *nog bij ons* leven nobis vivis; *nog levend* vivus; *nog heden* hodie, hodieque; *nog vooraf* prius; *nog voordat* priusquam; *nog ongedaerd* intèger, incolūmis; *nog overig* nijn reliquum esse, restare, superesse; *nog bestaan* exstare; *nog blijven* voortduren romanère; *nog steeds* etiam, etiam nunc; *nog eenmaal* rursus, denovo, de integro; (= *ten tweeden male*) iterum; *nog niemand* nullusdum; *nog niets* nihilum, nihil adhuc; *nieuwelijks* nog vixdum; *hoelang* nog quousque tandem (of etiam); *nog bovendien* praeterea; *nog daarbij* voegen supra addère; *en dat nog wel* atque is, isque, idque, *al-ook* nog so quantumvis; *daar komt nog* bij accedit.
 nogmaals, denovo, rursus; (= *ten tweedenmale*) iterum.
 nok, culmen (—inis n.).
 nommer, numerus, numeri nota.

nommeren, numeri ordine notare.
 non, monacha (Ecl.), virgo (—inis) Christiano ritu cultui divino sacra (Ecl.); *n. worden sacro capitis velamine Christo desponderi* (Ecl.).
 nonnenklooster, * coenobium monacharum.
 nonnenleven, * vita monacharum.
 nood, angustiae, difficultas, labor, inopia, egestas, miseria, res (5) adversae (of afflictas of asperae); (= *gevaar*) periculum, discrimen (—inis n.); (= *noodzakelijkheid*) necessitas; *door den n. gedrongen necessitate conctus; als de n. aan den man komt si necessitas postulat, si res coget; ingeval van n. si laboratur, si in discrimen ventum est; slechts in den hoogsten n. nisi nimia necessitas arget; van den n. een deugd maken necessitati parere; n. breekt wat necessitas ante rationem est; in n. zyn laborare, in periculo case, in angustia versari; in n. geraken in angustias adduci (of deduci), ad inopiam redigi, in miseriam incidere; in den hoogsten n. geraken in summam angustiam deduci, ad summam inopiam redigi, ad egestatem paene ultimam pervenire, ad extremam mendicandi necessitatem deduci; algemeene n. inopia publica; wil den n. helpen eripere ex miseria, omni molestia liberare, periculo liberare, ex periculo eripere; n. leert bidden adversas res admovent religionum; het heeft geen n. res adhuc in tuto est, non est quod metum, periculum non imminet; in n. leert men zijne vrienden kennen amicus certus in re incerta cernitur.*

noodanker, ancora ultima.
 noodbrug, pons (—ntis m.) tumultuarius, pons ad tempus instructus.
 nooddrift, egestas; (= *levensonderhoud*) victus (4), res ad vitam necessariae.
 nooddriftig, egens, inops; Adv. parce, aegro.
 nooddwang, necessitas.
 noode, invitus; *ik heb iets van n. opus est mihi aliqua re.*
 noodeloos, supervacuous, supervacaneus, non necessarius; Adv. praeter necessitatem, sine necessitate, sine justa causa.
 nooden, invitare.
 noodhulp, quo (of qua) ad tempus utimur.
 noodig, necessarius; *ik heb iets n. opus est mihi aliqua re, ego aliqua re, indigeo aliqua rei (of aliqua re); ik heb iets niet n. mihi non opus est aliqua re, aliqua re carere possum; er is iets n. opus est aliqua re, aliquid opus est; het is n. opus est, necesse est; ik houd het voor n. iets te doen aliquid faciendum esse puto.*
 noodigen, invitare, vocare.
 noodiging, invitatio.
 noodkreet, pavidus clamor, quiritatio.
 noodlengen, * mendacium cui necessitatis est excusatio, mendacium honestum, mendacium.
 noodlot, fatum, fati necessitas, necessitas divina; *door het n. bepaald fatali*
 noodlottig, funestus, perniciosus, exitialis.
 noodpenning, subsidium subitae inopiae; tot een n. ad subsidium vitae.
 noodwendig zie noodzakelijk.
 noodwendigheid zie noodzakelijkheid.
 noodzaak, necessitas; *buiten n. sine necessitate.*
 noodzakelijk, necessarius; *het is n. necesse est.*
 noodzakelijkheid, necessitas.
 noodzaken, cogere; *ik ben genoodzaakt om te non possum non, facere non possum ut non; ik was wel genoodzaakt om te invitatus feci ut.*

noot, nunquam.
 noordelijk, septentrionalis, aquilonaris; *de wind is n. ventus fiat ab septentrionibus; Adv. ad septentriones versus.*
 noorden, septentriones (—um m.), septentrio (—ōnis m.), septentrionalis plaga (of regio of pars —rtis f.), regio coeli quae sub septentrionibus est.
 noordenwind, ventus ab septentrionibus oriens, boreas, aquilo, (—ōnis m.) (sig. noordoostenwind.)
 noorderlicht, * lumen (—inis n.) nocturnum a septentrionibus oriens.
 noordkust, * litus (—ōris n.) septentrionalis.
 noordoosten, aquilonis partes (—ium f.), regio aquilonaris.
 noordoostenwind, ventus aquilo (—ōnis m.).
 noordpool, septentrio (—ōnis m.).
 noordpoollanden, septentrionalis regio.
 noordsch, septentrionalis.
 noordwaarts, ad septentriones versus.
 noordwesten, regio inter septentriones et occasum solis spectans; *niet het n. ab aestivo solis occasu.*
 noordwestenwind, cauras.
 noordzee, mare (—is n.) Germanicum.
 noordzijde, septentrionalis pars (—rtis f.); *van de n. a septentrione.*
 noot (vrucht), nux (nucis f.); (= *walnoot*) juglans (—ndis f.); *doore n. nux caesa, nux vitiosa; een n. krahem nucem frangere; een harde n. (oneig.) res difficilis; (= *asmeekening*) nota; (= *musiek-noot*) nota musica.*
 nopen, permovere, cogere; *dit heeft mij genoopt om te hoc fecit ut.*
 norsch, torvus.
 norschheid, duritas.
 notaris, tabellio (—ōnis) (Ulp. Dig.).
 notemuskant, * nux (nucis f.) moschata (Bot.).
 notenboom, nux (nucis f.); (= *walnootenboom*) juglans (—ndis f.) (Plin.).
 notedop, cortex (—icis m.), putamen (—inis n.).
 notitie, commentarii, noscenda (—orum), flocculi rerum.
 notitieboekje, pugillares (—ium m.).
 November, mensis (—is m.) November (—bris).
 notuleeren, perscribere.
 notulen (van den senaat enz.) acta (—orum).
 notulenboek, diurna (—orum) actorum.
 nu, nunc, jam; (*zonder nadruk*) autem, vero; *van nu af inde ab hoc tempore; nu eerst nunc demum; daar dit nu zoo is quae quum ita sint; nu echter nunc autem; nu eens—dan eens (of weder) modo—modo, modo—tum, modo—deinde; wel nu ego.*
 nuchter, jejūnus (ook oneig.); (= *niet dronken*) sobrius.
 nuchterheid, jejunitas.
 nul (= *cijfer*), * zero (Indeel), (—= *nichts*) nihil; (= *onbeduidend mensch*) homo nullo numero; *een n. zijn, nihil valere, nihil auctoritatis habere, nullo in numero esse.*
 nut, utilitas, usus (4), emolumentum; *zich ten nutte maken lucri facere, uti van n. zijn zie nuttig zijn.*
 nuttig, utilis, salutaris, fructuosus; *n. zijn prodere, conducere, utilem esse, usui (of utilitati, fructui of emolumento) esse, ex usu esse.*
 nuttigen, sumere, capere.
 nuttigheid, utilitas.

O.

Ol ol pro! proh.; *o neen* minime vero; *o ja* sane quidem; *o kom toch* veni quæso; *o het is al geschied* atqui jam factum est.

obeliak, obeliscus.

obligatie, chirographum.

oceaan, oceanus, mare (—is n.).

och ah! oh! ohel au! och dat (of och of) utinam.

ochtend zie morgen.

octaaf, diapason.

October, mensis (—is m.) October (—bris).

oculatie, inoculatio.

oculeeren, inoculare.

oefenen, exercere, acere; *gedurig o. exercitare*; *zich oefenen* se exercere, exerceri; *zich in iets o. in aliqua re exercere* se (of exerceri), meditari aliquid, animum agitare et exercitari aliqua re; *geofende soldaten* milites exercitati in armis.

oefening, exercitatio, usus (4); *o. in iets nens* (of exercitatio) alicujus rei (of in aliqua re).

oefenplaats, { paleestra.

oefenschool, {

oester, ostrea, ostreum; *wat bij oesters behoort* ostrearius.

oesterbank, ostrearium.

oesterhandelaar, ostrearius.

oever, ripa; *builen de oeveren treden* abundare, redundare.

oeverzwaluw, riparia hirundo (—inis f.).

of (scheidend voegwoord), aut, vel, ve, sive (het laatste wanneer het onderscheid alleen in naam bestaat); of liever vel ut verius dicam; (na een ontkennen) aut, neque; (vragend voegwoord) num, nō (het laatste achter aan het eerste woord gezegd); (in twaalfde vragen) of- of utrum—an, nō—an (of in het eerste lid geen vraagwoord, en in het tweede an);

of niet in het tweede lid wordt door annon of neene vertaald; na uitdrukkingen van onzekerheid (dubito, dubium est, hesito, delibero, haud scio, nescio enz.) wordt of niet door an, en of door annon vertaald; na non dubito, nullus dubito en wanneer men op een andere wijze uitdrukken wil, dat er aan iets niet getwijfeld wordt, wordt of door quin vertaald; na exspecto en de verba, die beproeven betekenen, wordt of door si vertaald; of iets numquid; of iemand numquis; of indien nivo, seu.

offer (= offerande), sacrificium, sacrum; (= offerdier) victima, hostia; (oneig.) beneficium, jactura, incommodum, damnum, merces (—dis f.); een (geldelijk) o. brengen rei familiaris jacturam facere; *breng dit o. aan de doode de hoe mortuae*; het o. worden van een onrechtvaardig convis judicio injusto circumveniri; ten o. brengen concedere, condonare, dimittere, remittere.

offerande, sacrificium, sacrum, libamen (—inis n.). offerbloed, sanguis (—inis m.) victimae (of hostiae).

offerdienst, sacrificatio.

offerdier, victimae, hostia.

offeren, trans., sacrificare, morti (of eladi) offerre; oneig. largiri, profundere, dare; *nie ook ten offer brengen in offer*; (snit.) rei divinae operari, sacrificare, sacrificum (of sacra of rem divinam) facere, hostias immolare; *gelukkig o. litare*, perlitare.

offerkleed, amictus (4) sacer.

offerknecht, popa, victimarius.

offerkoek, libum.

offermaal, epulae sacrificales.

offerschaal, patera.

offervee, victimae, hostiae.

officieel, formalis.

officier, praefectus militum (of militaris), praepositus militibus, centurio (—onis); *de hoogere officieren* tribuni militum et primorum ordinum centuriones.

officiersplaats, ordinis ducendi dignitas; *een o. krijgen* consequi ordinem in exercitu; *iemand hoop geven op een hoogere o.* alioqui spem honoratoris militiae facere; *een o. bekleeden* ordinem ducere; *nog een lagere o. bekleeden* in minoribus adhuc locis militare.

ofschoon, quamquam, licet, quamvis, etsi, tametsi, quum, ut. *Ook den modus, die bij deze Conjunctiones vereischt wordt, raadplege men de Grammatica.*

oker, sil (silis n.), ochra.

okternoot, juglans (—ndis f.).

oksels, ala, axilla.

oleander, rhododaphne, nerion.

olie, oleum, olivum; *olie in het vuur gieten* (oneig.) oleum addere camino, velut materiem igni praebere; *op o. betrekking hebbende* olearius; *o. slaan* oleum premere.

olifachtig, oleosus.

oliedroesem, amurca.

olieflesch, ampulla olearia, cornu.

oliekam, vas (vasis n.) olearium.

oliën, oleo ungere.

oliepers, trapetum.

olierijk, oleosus.

olieslager, olearius.

olifant, elephas (—antis m.), elephantus.

olijf, oliva, olea.

olijfberg, mons (—ntis m.) olivarium.

olijfbosch, olivetum.

olijfblad, folium oleae.

olijfboom, oliva, olea; *wilde o.* oleaster; *van den* o. oleaginus, oleagineus.

olijfgaard, olivetum.

olijfkleurig, oleaginus, colore oleagino.

olympiade, olympias (—adis f.).

olm, { ulmus (f.), kwekerij van olmbomen

olmboom, { ulmarium, van olmen ulmeus.

om (= rondom), circum, circa; (= wegens) ob,

propter, om die reden ea de causa, ea causa (of

gratia), propterea (= onstreeks) circiter, fere;

om den middag circa meridiem, om den anderen dag

alternis diebus, om de drie dagen tertio quoque

die; om te vertaalt men als het een doel is,

door ut met den Conj., door ad met het Gerundium

of Gerundivum, door causa of gratia met den

Genitius van het Gerundium of Gerundivum, door

qui met den Conj., door het Part. Fut., na verba

van beweging ook wel door het Supinum I, na

zekere bepaalde Adjectiva door het Supinum II;

om het leven brengen interficere, occidere; om het

leven komen perire; het is om zijn leven te doen

ejus vita agitur (of in periculo est); om der wille

van causa (of gratia) met den Gen.; om nienigswil

mea causa (of gratia); om Gods wil per Deum,

iemand om iets versoeken petere (of flagitare) ali-

quid ab aliquo; om iets twisten certare de aliqua

re; om raad vragen consulere; om geld spelen

ludere in pecuniam; het is hem alleen om geld te

doen nil nisi pecuniam spectat; het is mij niet om

geld te doen non quaero pecuniam; deze weg is

om haec via longior est; *de tijd is om tempus praeteritum; de wind is om ventus mutatus est; om en om circumcirca (Plaut.), (= deurt om deurt) mutatis vicibus.*

omarmen, amplecti, complecti.

omarming, complexus (4).

ombliden, circumlignare.

ombladeren, evolvere.

omblazen, prosternere.

ombrengen (= dooden), interficere, occidere.

omnigen, infectere, reflectere, replicare, incurvare, recurvare; *sich o. se infectere, curvari, incurvari.*

omdat, quia, quoniam, quod, quam, quando, quandoque, quandoquidem. *over den Modus, die bij deze Conjunctiones gebruikt moet worden, raadplege men de Grammatica; niet omdat non quod, non quo.*

omdoen, circumlignare; (= aantrekken) inducere.

omdoelen, errare, vagari.

omdoling, error, erratio.

omdraaien, vertere, convertere, invertere, circumvertere, circumagere, retorquere; *sie ook rondraaien, sich o. se convertere, se circumvertere, caput convertere.*

omdraaiing, conversio, circumversio, circumactio.

omdragen: *in sich o., habere.*

omdrijven *sie* omdraaien; *op het water o. fluctuari.*

omfladderen, circumvolitare.

omgaan *sie* rondraaien *en* rondgaan; (= een omweg maken) circumire; (= omgang hebben) *met iemand* uti aliquo, vivere cum aliquo; *met iets o. (= iets behandelen)* aliquid tractare, aliquid rei peritum esse, uti aliqua re; *niet met iets kunnen o. aliquid rei inscium esse; (= gebeuren)* fieri, evenire; *de tijd gaat* epodis om tempus volat.

omgang (= omdraaiing), circumactio (= optocht) pompe; (= verkeer) usus (4), consuetudo (= *is f.*), conversatio (Vell.); *gesellige o. convictio, verboden o. commercium libidinis; vertrouwelyke o. usus familiaris, familiaritas; vriendschappelyke o. usus amicitiae; aangenaamheid in den o. suavitatis; o. met slechte menschen conversatio inter malos; o. hebben met iemand uti aliquo, vivere cum aliquo; verboden o. met iemand hebben consuescere cum aliquo (of aliquo), commercium libidinis habere cum aliquo (of aliquo); vertrouwelyken o. met iemand hebben aliquo familiariter (of intime) uti, conjunctissime vivere cum aliquo; ik heb een veeljarigen o. met iemand multos annos utor aliquo, inter nosmetipsos vetus usus intercedit; veel o. hebben hominum consuetudine abundare; den o. met menschen vermijden congressus hominum fugere, fugere colloquia et coetus hominum, omni coetu hominum carere; den o. met iemand vermijden aliquid aditum (of sermonem of congressum) fugere; den o. afbreken consuetudinem interrumpere.*

omgekeerd (Adv.), retrorsum, retro.

omgeven, cingere, circumdare, circumcludere; *aan alle kanten omgeven sijn* undique contineri; *dicht o. stipare; met palissaden o. vallare.*

omgeving (= omslaken), loca quae circumjacent, vicina regio, proximus locus, loca (=orum) vicina. *de o. eener stad* ubi propinqua loca, (= personen waardoor men omringd is), ii quos aliquis circos se habet, ii qui simul cum aliquo vivunt, comites (=um), proximi familiaresque, domus (4 f.), locus hominesque.

omgooien, sternere.

omgorden, cingere, accingere, accingere.

omgraven, fodere, pastinare, *weder o. repastinare.*

omgrenzen *sie* begrenzen.

omhaal (= *zuier*), paratus (4); *o. van woorden* ambages (=um f.), anfractus (4), ambitus (4), circuitio, circuitus (4); *sonder veel o. missis ambagibus.*

omhakken, caedere, succidere.

omhalen, evertere, subvertere.

omhangen, redimire, ornare, velare, vestire.

omhebben, amictum esse.

omheer: *o. liggen* circumjacere; *o. staan* circumstare.

omheinen, saepire, consaepire, obsaepire, circumsaepire; *omheinde plaats* septum, conseptum.

omheining, saepes (=is f.), saepimentum, septum, conseptum.

omhelzen, amplecti, complecti; *een gevoelen o. sententiam probare; een partij o. partes sequi.*

omhelzing, amplexus (4), complexus (4).

omhoog, sursum; *o. gaan* ascendere, sublime ferri, crescere, incipere, crescere; (= *duurder worden*) cariorum fieri.

omhouden, servare.

omhouwen, caedere, succidere.

omhullen, velare, involvere, amicare.

omhulsel, involucrum; (= *schil*) folliculus.

omkantelen *trans.*, convertere; *intr.* converti, se convertere.

omkeer, mutatio consilii (of rerum).

omkeeren *trans.*, vertere, convertere, invertere, circumagere; (= *veranderen*) commutare, permutare; (= *het onderste boven keeren*) evertere; *in omgekeerde orde* permutato ordine; *alles o. omnia* miscere, omnia sursum deorsum vertere; *intr.* retro vertere iter, redire; (= *veranderen*) converti, mutari.

omkeering, conversio; (= *verwoesting*) eversio.

omkijken, respicere.

omkleedsel, involucrum.

omkneopen, circumlignare.

omkomen, perire, interire, cadere, occidere.

omkoopbaar, venalis.

omkoopbaarheid, * animus venalis.

omkopen, corrumpere, emere pecunia, donis ad suam causam perducere; *trachten om te koopem* pecunia sollicitare (of oppugnare), aliquid animam donis tentare; *sich laten o. pecuniam accipere*, fidem pecunia mutare, se vendere alicui; *sich niet laten o. largitioni resistere.*

omkooper, largitor, divisor.

omkoopig, largitio, corruptela, ambitus (4), redemptio.

omkoraaten, crusta obducere.

omkrabben, movere.

omkransen, redimire sertis, coronare, floribus coronisque redimire; *met lauweren omkrans* laureatus.

omlaag, infra, deorsum.

omleggen, circumdare.

omleiden, circumducere.

omliggen (= *omheen liggen*), circumjacere; (= *beleggen*) circumdare; *de omliggende strek* *sie* omgeving.

omloop, ambitus (4), circuitus (4), circumactio, circulatio, lustratio orbis; (*in het amphiheater* = gang) balteus; *o. der sappen cursus* (4) venarum; *in o. brengen* edere (6. v. nummos, librum); *een gerucht in o. brengen* rumorem spargere; *zooveel geld in o. brengen* tantam copiam rei nummariae efficere; *het geld niet in o. brengen* pecuniam domi retinere; *buiten o. brengen* in usu cuiusquam esse vetare; *in o.*

- zijn* in omnium usu esse (of versari); *er is een gerucht in o. rumor* (of fama of sermo) est, rumor differtur, vulgo loquuntur, serpit rumor; *in o. komen* in omnium usu esse (of versari) incipere.
- omloopen *zie* ronddraaien; *de wind loopt om ventus* vertitur (of mutatur); *myjn hoofd loopt om cerebrum* uritur, haec me plane perturbant, multa me simul sollicitant.
- ommezijde (van het papier), charta aversa.
- ompleegen, obarare.
- ompraten, persuadere, a sententia abducere; *nich laten o. sibi* persuadere pati.
- omringen *zie* omgeven.
- omroepen, praedicare.
- omroepen, praeco (—onis).
- omroeren, peragitare, permiscere.
- omschaduwen, obumbrare.
- omschansen, castellis munire.
- omschudden, agitare.
- omzingelen, circumvenire, circumseidre, circum-sidre.
- omslaan *Trans.* (= omkeeren), vertere; (= *nederwerpen*) sternere, evertre; (= *terugslaan*) retorquere, replicare; (= *omdoen*) sibi injicere; (= *omleggen*) obligare; *een hoek o. angulum* flectere; (= *verdeslen*) dispensare; *Intr.* (= *omvallen*) corrudere; *met den wagen o. currum* evertre; (= *nich veranderen*) se vertere, verti, se circumagere; *het geluk staat om fortuna* se inclinat (of se vertit).
- omslachtig, diffusus, latus, verborosus.
- omslachtigheid, anfractus (4), ambages (—um f.).
- omslag (= *room*), limbus; (= *omkleedsel*) involucrum, tegumentum; (= *pap*) cataplasma (—ktis n.), malagma (—ktis n.), fomentum; *omslagen om iets* leggen fomenta alicui rei admove; (= *kostbare toebehoudelen*) apparatus (4), (= *be-lasting*) *zie* hoofdelijk.
- omslagdoek, amictorium (Cod. Th.).
- omslingeren, circumnectere, circumplicare, in-todere.
- omsluieren, velare, obtondere.
- omsluiten, circumcludere.
- omspannen, complecti; *met de hand o. palma* complecti.
- omspitten, fodere, pastinare; *weeder o. repasti-nare*.
- omspoelen, eluere.
- omspringen: *met iemand of iets o.*, tractare aliquid of aliquid.
- omstanders, praesentes.
- omstandig *zie* uitvoerig.
- omstandigheid, res (8), causa, tempus (—8rie n.); *een geringe o. parvum momentum*; *gelukkige o. opportunitas*; *een o. die quae res, quod; deze o. haec res, hoc, id; op deze o. berust de ge-heele zaak* in eo tota res vertitur; *naar omstan-digheden* pro re, pro re nata, ex (of pro) tem-pore; *naar omstandigheden handelen* ex re consu-lere; *onder deze omstandigheden* his rebus, quae cum ita sint (of essent), in hoc (of in tali) tem-pore, ita, hic; *in de tegenwoordige omstandigheden* in praesentia; *onder alle omstandigheden* nunquam non; *onder zulke omstandigheden* in tali tempore; *nich in dezelfde omstandigheden bevinden* in eadem causa esse; *nich naar de omstandigheden schicken* tempori servire, necessitati parere; *onreukomstig de omstandigheden leven* utcumque res ferunt, ita vivere, * *myjne ongelukkige omstandigheden* tem-pora mea; *in ongelukkige omstandigheden* *zijn* in afflictione conditione esse, in rebus adversis esse; *parce ad duriter vitam agere; treurige omstandig-heden* aerumna (Sing.); *in gunstige omstandigheden* *zijn* in rebus secundis esse, in bona conditione constitutum esse; *myjne omstandigheden verbeteren* sich melior fit conditio mea, augeor opibus; *zijne omstandigheden verbeteren* augere rem familia-rem; *een verzuwende o. * res culpam* augens; *onder verzuwende omstandigheden* culpa aucta; *zonder omstandigheden* sine mora.
- omstooten, evertre, subvertre, pervertre.
- omstralen, collustrare, circumfundere.
- omstreek (of omstraken), vicina regio, propinqua (of vicina) loca (—orum), proxima (—orum).
- omstreeks, circa, circiter, fere, ferme, ad (zie Gramm.).
- omstrengelen, circumplecti, circumplicare.
- omstroomen, circumfluere, cingere, circumfundi (de stad urbi).
- omstulpen, replicare.
- omstuwen, stipare.
- omtrek, circuitus (4), circumscriptio, circumductio, circumferentia (App.); (= *sokels*) lineamentum, designatio; *zie ook* omstreek; *in den o. van circa*.
- omtrekken (= *nederhalen*), funibus ad se rapere; (= *om iets heen marcheeren*) copias circumducere; (= *bekleeden*) vestire.
- omtrent *zie* omstreeks; (= *aangaande*) de.
- omtuinen, saepire.
- omtuining, saepes (—is f.), septum.
- omvademen, manibus complecti.
- omvallen, collabi, concidere, corrudere, procum-bere.
- omvang, circumscriptio, circuitus (4), ambitus (4), complexus (4), modus; *groot o. amplitudo* (—inis f.); *van grooten o. magnus, lato ambitu, amplius, latus, latissimus, vastus; een grooten o. hebben* habere magnum (of latum) ambitum, late patere; *de zaak in haar geheel o. res tota* (of universa), res omnia; *iets in zijn geheel o. ken-nen* rem omnem didicisse (of novisse), alicuius rei peritissimum esse; *tot een bepaalden o. brengen* ad certum modum redigere; *den o. van iets be-perken* terminare modum alicuius rei.
- omvangen, complecti.
- omvaren, flectere, circumvahi.
- omvatten, complecti.
- omver — *zie* om —.
- omvlechten, circumplicare.
- omvoeren, compicere.
- omvraag: *in o. brengen*, querere, sententias rogare.
- omwaaien *Trans.*, prosternere; *Intr.* vi venti prosterni.
- omwallen, circumvallare.
- omwandelen, circumire (met Acc.), obambulare (met Dat.), ire, ambulare, versari.
- omwaschen, eluere.
- omweg, circuitus (4), ambages (—is f.) (in Sing. alleen in den Abl.); *een o. maken* flectere viam, flectere iter suum, circuitu uti, via excidere, a via aberrare; *langs een o. voeren* circuitu du-cere; *er langs een o. komen* aliquo circuitu ad id pervenire.
- omwenden, vertere, convertere, circummagere, flectere, retro flectere; *nich o. se* vertere, se con-vertere, tergum (of terga) vertere.
- omwentelen, *Trans.* convertere; *Intr.* circum-ferri, circumagi.
- omwenteling, conversio; (= *verandering van bestuur*) res (pl.) novae, rerum publicarum com-mutatio (of conversio), civilis perturbatio, seditio; *naar een o. verlangen* res novas quaerere, rebus

novis studere, rerum evertendarum cupidum esse; *een o. in de natuur subita confusio rerum.*
 omwentelingsgezind, rerum novarum cupidus.
 omwerken, retractare, retractare et corrigere, rescribere et corrigere. *Zie ook omgraven.*
 omwerpen (= *nederwerpen*), evertere, subvertere, pervertere, dejiere, prouere, diruere, demoliri, percellere, deturbare; (= *omdoen*) injicere alicui *of* sibi, induere *(of* amicare) aliquem aliqua re).
 omwikkelen, } circumhagere, involvere, redimire,
 omwinden, } intexere.
 omwindsel (= *bewimpeling*), circumitio.
 omwisselen, mutare, alternare.
 omwoelen, subruere, suffodere, rimari.
 omwonen, circa habitare.
 omwoners, qui circa habitant.
 omwroeten, subruere.
 omzeilen, *nie* omvaren.
 omzet: o. van geld permutatio.
 omzetten, permutare, * transponere.
 omzetting, * metathesis.
 omzien (= *rondsien*), circumspicere, circumspicere; *omzien naar iets* (= *in's zeken*) quaerere aliquid, sibi prospicere aliquid. (= *zorg dragen voor iets*) curam habere alicuius rei, custodire aliquid; *niet o. naar iets negligeren* aliquid; (= *achterom zien*) respicere.
 omzichtig, consideratus, cautus.
 omzichtigheid, circumspicere, cautio, circumspicere, judicium, prudentia, diligentia; *die zaak ver-zicht niet o. res est multas diligentias.*
 omzoomen, circumdare, ambire, praetexere.
 omzwachtelen, fasciis vestire, fasciare (Mart.).
 omzwerven, vagari.
 omzweven, circumvolare, circumvolitare.
 on — *wordt in de meeste woorden die niet opgegeven zijn, door non vertaald.*
 onaandachtig, non attentus, negligens.
 onaandoenlijk, sensu carens, durus, lentus; o. *zijn voor iets lente ferre* aliquid.
 onaandoenlijkheid, animus durus *(of* lentus), indolentia.
 onaangemeld, de improviso.
 onaangenaam, injuendus, ingratus, inanis, gravis, incommodus, arduus, molestus, odiosus; *iets is mij o. aliquid graviter (of* moleste) *fero*, negre pascor aliquid; *iemand niet gaarne iets onaangenaams willen zeggen* alicuius auribus pascere.
 onaangenaamheid, incommodum, incommoditas, rursus, molestia; *onaangenaamheden* (= *oneenigheid*) discidium, tricae.
 onaangeroerd, intactus, integer, immotus; o. *laten* intactum relinquere, non attingere, abstinere (aliqua re).
 onaangetaast, intactus, tutus, inviolatus; o. *laten* intactum relinquere, non violare, manus abstinere ab.
 onaangevochten, intactus, integer, inviolatus.
 onaangewend: *geen middelen o. laten* nihil in-expertum omittere.
 onaannemelijk, non accipiendus, non probandus, laudaequus.
 onaantastbaar, inexpugnabilis.
 onaanzienlijk, ignobilis, humilis, obscurus, tenuis, inglorius.
 onaanzienlijkheid, humilitas, ignobilitas, obscuritas.
 onaardig, illiberalis, indecorus.
 onachtzaam, negligens, indiligens, socors (= *rdia*).
 onachtzaamheid, negligentia, incuria, socordia.
 onafgebroken, perpetuus, continuus, assiduus.
 onafgedaan, imperfectus, infectus, inchoatus; *vol-*

looven wat door iemand o. is gelaten alicuius reliquias persequi.
 onafgewerkt, *nie* onafgedaan.
 onafhankelijk, liber, sui juris, sui potens, nulli obediens vel subiectus; o. *zijn* sui juris *(of* suae potestatis *of* in sua potestate esse), ad suum arbitrium vivere, arbitrata suo vivere, nulli parere, suis legibus uti, liberum esse; *vrij en o. zijn* libertatem ac suas leges habere, in libertate esse ac suis legibus uti; *van de buitenwereld o. zijn* non aliunde pendere nec extrinsecus aut bene aut male vivendi suspensas habere rationes; o. *maken* proprii juris facere; *niet o. maken* in libertatem se vindicare; *een volk voor vrij en o. verklaren* populum liberum, immunem et suis legibus esse jubere.
 onafhankelijkheid, libertas, liberum arbitrium; *de o. verloren hebben* servitutem pati.
 onafscheidelijk, affixus (*van iets* alicui rei *of* ad aliquam rem); o. *zijn* van iets ab aliqua re separari *(of* accorni *of* divelli) non posse, *van iemand o. zijn* ab aliquo divelli non posse, ab alicuius latere non discedere; *een o. vriend* amicus fidissimus.
 onafwendbaar, inevitabilis, necessarius, qui evitari non potest.
 onafzetbaar, qui dimitti non potest.
 onafzienbaar, infinitus, immensus, patens magis quam ut perspicui possit.
 onbaatzuchtig, abstinent, inaduens, gratulus, suae utilitati immemor, omni carens cupiditate; *een onbaatzuchtige daad* factum quod susceptum est sine emolumento ac praemio; *Adv. innocenter, gratuito, liberaliter.*
 onbaatzuchtigheid, abstinentia, innocentia; *de grootste o. aan den dag leggen* summam abstinentiam praestare.
 onbarmhartig, immisericus (= *rdia*), durus, ferrens, atrox (= *rdia*).
 onbarmhartigheid, animi duritia, inhumanitas, atrocitas animi.
 onbeantwoord: *iets o. laten* ad aliquid non respondere, ad aliquid non rescribere; *een onbeantwoordde brief* literas, ad quas non rescripsimus.
 onbebarheid, rudis, incultus.
 onbebouwd, incultus, vastus, vastus ab humano cultu.
 onbedachtzaam, inconsideratus, inconsultus, incautus, improvidus, imprudens, nullius consilii.
 onbedachtzaamheid, inconsiderantia, imprudentia, *onbedachtzaamheden* errata (= *orum*).
 onbedekt, non tectus, apertus, inopertus, nudus; o. *hoofd caput* (= *itis n.*) apertum *(of* inopertum *of* nudum), (= *onverdedigd*) nudus praesidio *(of* praesidiis), sine praesidio.
 onbedijkt, * fluctibus expositus, * aggere non inclusus.
 onbedorven, incorruptus, nondum depravatus, integer, sincerus.
 onbedorvenheid, integritas, sinceritas.
 onbedreigd, tutus a periculo, tutus.
 onbedreven, rudis, imperitus, ignarus; *een o. jongeling* adolescens imperitus rerum; o. *zijn* in iets rudem *(of* imperitum *of* ignarum) esse alicuius rei, nescire aliquid, non versatum esse in aliqua re, peregrinum *(of* hospitem) esse in aliqua re.
 onbedrevenheid, imperitia, inscientia.
 onbedriegelijk, certus.
 onbeduidend, levis, mediocriter, jejuna, minutus, levidensis, tenuis, exiguus, parvus, parvulus, parvus dicta, minor dicta, ignobilis, infirmus,

nullus; *niet o. nonnullus*, haud invalidus, satis magnus, haud contemnendus; *een o. tantulus*; *onbeduidende dingen* minime, *onbeduidende vragen* res minutae quaerere; *zich met onbeduidende dingen afgeven* minutiarum studiosam esse, *iets als o. voorstellen aliquid elevare (of verba extenuare)*; *als o. beschouwen parvi facere*, contemnere. onbeduidendheid, levitas, parvitas. onbedwingbaar, indomitus, invictus, inexpugnabilis. onbegaan, non tritus. onbegaanbaar, invius. onbegeerd, non petitus. onbegeerlijk, non cupiendus. onbegiftigd, inhonoratus. onbegraeven, inhumatus, insepultus. onbegrensd, infinitus, interminutus, immensus; (= *onveradelijk*) insatiabilis. onbegrijpelijk, obscurus, non comprehensus, non perceptus, qui mente (of cogitatione) comprehendere non potest, quem cogitare non possumus, qui intelligentiae nostrae vim atque rationem fugit, incredibilis, mirus; *door een o. toeval case nescio quo*; *een onbegrijpelijk snelheid* celeritas tanta quantum cogitare non possumus. onbehaard, sine pilis, pilo carens; *o. zijn pilo carere*. onbehagelijk, odiosus, molestus. onbehagelijkheid, inajucunditas. onbeheerd, * domino vacans, vacuus. onbeholpen, iners, vastus, corpore vasto, laevus, rusticus, agrestis, gravis. onbeholpenheid, inhabilis moles (—is *f.*) corporis vasti, rusticitas, inertia. onbehoorlijk, indecorus, inhonestus; *o. gedrag pravi mores* (—um *m.*). onbehouwen, impolitus, rusticus, agrestis. onbeholpsaam, inofficiosus. onbekend (= *niet gekend*), ignotus, incognitus, incomptus, inexploratus, ignobilis, obscurus, obscure loco natus, nescio quis, *het is mij o. ignoro*; *het is mij niet o. non ignoro*, non me fugit, non me praeterit, (= *zonder kennis*) ignarus, imperitus, inscius, rudis; *geheel o. zijn met iets in maxima alicujus rei ignoratione versari*. onbekendheid, ignorantia, ignoratio, inscientia (*met iets alicujus rei*), (= *onaanwettelijkheid*) ignobilitas, obscuritas. onbeklaagd, a nullo deploratus; *ik wil niet o. sterven* nolo meam mortem dolore amicorum et lamentis vacare. onbeklimbaar, invius. onbekommerd, securus, *o. over den oorlog securus de bello*, *o. over zijn welzijn securus pro sua salute*; *o. over zijn vrienden negligens amicorum*; *o. over den erd immemor sacramenti*; *o. zijn securus esse, sine cura esse*; *o. zijn over iets negligere aliquid*; *een o. bono animo es*. onbekrompen, liberalis, largus. onbekrompenheid, liberalitas. onbekwaam, *niet onbedreven*. onbekwaamheid, *niet onbedrevenheid*. onbeladen, inanis. onbeiangrijk, levis, tenuis. onbeiangrijkheid, levitas. onbelast, inscriptus, *eigenlijk van vee*, (*by in- of uitvoer*) sine portorio. onbeleefd, inhumanus. onbeleefdhe *d.*, inhumanitas. onbelemmerd, expeditus, solutus, liber atque solutus.

onbeloond, sine praemio, inhonoratus. onbemerkt, occulte, obscure, furtim, clam. onbemiddeld, inops. onbemind, invidiosus. onbeminneijk, inamabilis, invenustus. onbeoordeelbaar, inaeestimabilis. onbepaald, infinitus, indefinitus (Gell.), incertus, dubius, vagus; *voor een onbepaalden tijd in incertum*; *o. laten in incerto relinquere*. onbeproefd, intentatus, inexpertus; *mits o. laten nihil inexpertum relinquere*. onberaden, *niet onbedachtzaam*. onberadenheid, *niet onbedachtzaamheid*. onbereikbaar, invius, inaccessus; (*oneig.*) remotus, quod assequi non possumus. onberekenbaar, major quam qui aestimari possit; *een o. toeval casus (d.) fortuitus*; *een onberekenbaren invloed hebben nimium quantum valere*; *een o. niet hebben mirum quantum prodesset*. onberispelijk, non reprehendus, non vituperandus, nulla reprehensione dignus, probus, ab omni vitio vacuus, integer; *een o. gedrag summa morum probitas, vitae integritas*; *o. zijn nihil in se habere quod reprehendi possit, sine vitio esse*, omni vitio carere, sine labe esse, omni labe carere; *niet geheel o. zijn habere reprehensionis ansam aliquam*. onberispelijkheid, summa morum probitas, vitae integritas. onberoemd, ignobilis, obscurus. onberoemdheid, ignobilitas, obscuritas. onbeschaaft, incultus, agrestis, rudis, inhumanus, barbarus, durus, horridus, indoctus, ineruditus; *voor een o. publiek spreken apud agrestes orationem habere*; *o. zijn a cultu et humanitate abesse*; *geheel o. zijn a cultu et humanitate longissime abesse*; *wie is zoo o. f. quis tam procul a literis?* onbeschaaftheid, inhumanitas, barbaria. onbeschaamd, impudens, inverecondus, importunus, insolens, procax (—*scia*), protervus, confidens; *een weinig o. subimpudens*. onbeschaamdheid, impudentia, os (oris *m.*) impudens (of durum of ferreum), importunitas, insolentia, confidentia. onbeschadigd, incolumis, salvus, integer, inviolatus. onbescheiden, immodestus, arrogans, insolens. onbescheidenheid, immodestia, arrogantia, insolentia. onbeschoft, insolens, impudens. onbeschoftheid, insolentia, impudentia. onbeschrijfelijk, incredibilis, singularis, mirus; *o. welsprekend supra quam enarrari potest eloquens*. onbeschroomd, metu vacuus, sine metu, audens, intrepidus, forti animo; *Adv. fortiter, sine metu*. onbeschroomdheid, animas fortis (of intrepidus), metus (4) nullus. onbeschut, indefensus, incustoditus, sine custodiis. onbeslist, integer, iudicatus, nondum dijudicatus, dubius, incertus; *o. blijven integrum relinqui*; *de zaak is nog o. adhuc sub iudice lis est*; *zijn lot is nog o. non habet exploratam rationem salutis suae*; *de slag bleef o. incerto eventu dimicatum est*, sic est pugnatum ut aequo proelio discederet; *een geruimen tijd bleef de slag o. aliquamdiu dubium proelium fuit*, acceps diu certamen stetit; *o. laten in iudicatum relinquere, integrum (of in medio) relinquere, rem integram esse jubere*; *ik laat het o. of — of dubito utrum — an*. onbesproken, integer; *o. gedrag integra vita*; *niet onberispelijk*.

onbestaanbaar, quod non potest consistere; *het is o. met de wetten legbas non conceditur*
 onbestendig, inconstans, varius, levis, mutabilis, mobilis, fluxus, inaequalis, ventosus, *hoogst o. zijn plumis facilis moveri.*
 onbestendigheid, inconstantia, varietas, levis, mutabilitas mentis, mobilitas ingeni, mobile ingenium; *o. van het weder coelum varians.*
 onbestraft, impunitus, impune (*Adv.*); *o. blijven impune esse; de verraders bleven niet lang o. non diu proditoribus impunita res fuit.*
 onbesuid, temerarius; *Adv. temere.*
 onbesuidheid, temeritas.
 onbetaalbaar, non parabilis pretio; *een onbetaalbare prijs omni pecunia majus pretium; iets is voor mij o. res mihi carior quam pecunia est.*
 onbetamelijk, indecorus, indecans, inhonestus.
 onbetaal intactus.
 onbeteekenend, zie onbeduidend.
 onbetuigeld, effrenus; (*onvrij*) effrenatus.
 onbetreden, non tritus.
 onbetwifelbaar, indubitabilis.
 onbetwist, indubitatus.
 onbetwistbaar, sine controversia, omnibus perspicuus, quod non potest negari.
 onbevaarbaar, innavigabilis, navium non patiens.
 onbevallig, indecorus, invenustus.
 onbeveiligd, zie onbeschut.
 onbevestigd (= onversterkt), immunitus.
 onbevelekt, purus, immaculatus (*Luc.*), impollutus, castus; *een onbevelekt naam integra fama.*
 onbevoegd, non justus, alienus; *o. zijn om iets te doen faciendi aliquid jure (of potestatem) non habere*
 onbevoegdheid, potestas non justa.
 onbevolkt (= weinig bevolkt), infrequens.
 onbevooroordeeld, sine praesudicata opinione, supra humanos errores emittens.
 onbevredigd, (*b. v. een begeerte*), non expletus, non satiat; (*een persoon*) cui non satisfactum est; *het heeft mij o. gelaten mihi non probatum est; ik ben daarbij o. gebleven mihi non satisfactum est illa re; ik wil nu wel lust niet o. laten haic vestro tanto studio audiendi deesse nolo.*
 onbevreesd, impavidus, intrepidus, metu vacuus (*of solutus*), sine metu (*of timore*); *o. zijn metu vacare, bono animo esse.*
 onbevreesdheid, metus (*h.*) nullus, audacia, fortitudo (*—nis f.*).
 onbewaakt, incustoditus, neglectus.
 onbewegelijk, immobilis, immotus; *o. blijven immobile manere, moveri non posse.*
 onbewegelijkheid, immobilitas.
 onbewerkt, infectus.
 onbewerktuigd, * anorganicus.
 onbewijsbaar, quod probari non potest.
 onbewimpeld, apertus, sine fuce, sine fuce et callaciis.
 onbewogen, immotus.
 onbewolkt, serenus *bij onbewolkten hemel sereno.*
 onbewoonbaar, inhabitabilis, ubi homines habitare non possunt; *o. zijn omni cultu vacare.*
 onbewoond, habitatoribus vacuus, cultoribus (*of hominibus*) vacuus, desertus.
 onbewust, nescius, igneus; *ik ben daarvan o. id mihi ignotum est, ignoro (of nescio) illud; ik ben niet o. non ignoro.*
 onbezet, vacuus, praesidiis nudatus, praesidio nullo firmatus; *o. zijn vacare.*
 onbezichtigd; *o. laten non videre, non invisere, praetorire.*
 onbeziel, inanimus.

onbezoldigd, gratuitus
 onbezonnen, zie onbedachtzaam.
 onbezonnenheid, zie onbedachtzaamheid.
 onbezorgd, zie onbekommerd.
 onbezorgdheid, zie onbekommerdheid.
 onbezweken (= onvermoeid), indefessus; *o. ijver studium et industria*
 onbillijk, iniquus, injustus, immeritus.
 onbillijkheid, iniquitas, iniique factum; *een o. eischen iniquum postulare.*
 onbloedig, incruentus; *een onbloedige overwinning behalen victoria potiri sine ullo vulnere.*
 onboetvaardig, obstinato animo.
 onboetvaardigheid, obstinatio.
 onbreekbaar, infragilis (*Plin.*), qui nunquam frangitur (*of rumpitur*).
 onbruik; *in o. geraken, in usu esse desuere, exolecere, obsolescere*
 onbruikbaar, inutilis, *een o. schip navis ad navigandum inutilis, een o. recruit homo ad arma inutilis, o. zijn inutile esse, nulli usui esse; o. maken inutilem facere.*
 onbrikbaarheid, inutilitas.
 onbuigzaam, rigidus, (*onvrij*) contumax (*—cis*).
 onbuigzaamheid, rigiditas, (*onvrij*) contumacia.
 onchristelijk, * a proposito legis Christianae abhorrens, inhumanus.
 ondank; *met o. vergelden pro beneficiis meritam debitumque gratiam non referre; mijne ondanks invitus.*
 ondankbaar, ingratus; *een o. werk immune facinus (—dis m.) (Plaut.).*
 ondankbaarheid, animus ingratus, animas beneficiorum immemor; *sich aan o. schuldig maken * ingrati animi crimen subire; ik ken geen grootere o. nihil cognovi ingratus.*
 ondeelbaar, indivisus, qui dividi non potest, insecabilis (*Sen.*), qui secari et dividi non potest, qui dirimi distrabive non potest; *een o. lichaampje atomus (f), corpusculum individuum, individuum.*
 ondeelbaarheid, indivisitas (*Tert.*), * natura individua.
 ondenkbaar, quod animo cogitare non possumus, * supra quam cogitari potest.
 onder, sub, (*met Acc. als het een beweging naar een plaats aanduidt, anders met Abl.*) subter, infra; (= *tusschen of te midden van*) inter; *o. aanvoering van Hannibal Hannibale duce; o. de regering van Tarquinius Tarquinio regnante; o. bedekking cum custodibus, cum praesidio; o. iemand staan sub aliquo esse, aliovi subjectum esse, aliovius imperio parere, infra aliquem esse, inferiori esse aliquo; o. de wet staan legibus obnoxium esse; iets niet o. den prijs verkopen minore pretio aliquid non vendere; o. die voorwaarde ea conditione, ea lege; o. den schijn specie; o. voorwendsel van simulatione (of specio) met Gen.; o. voorwendsel dat causa interposita met Acc. o. Inf., velen o. de menschen multi hominum, de grootste o. allen maximus omnium (of inter omnes); o. alle vereenigingen is er geene die omnium societatum nulla est quae; wij zijn o. ons soli sumus, o. ons gezegd quod inter nos liceat dicere; dat blijft o. ons. hoc inter nos sit, hoc tu tecum habeto; o. anderen inter alia; o. den maaltijd inter coenam, inter coenandum, super coenam; o. het drinken inter bibendum, inter pocula; o. de menschen komen in publicum prodire; o. water staan restagnare, o. water setten irrigare; o. water sub undis; onder uit sub. (*met Abl.*), onder aan den boom ad imam arborem; o. het schot zijn sub jactu telum esse; o. de wapenen*

sijn in 'armie esse; o. de wapenen zwijgen de wetten
inter arma leges silent; *o. zél gaan (navem) sol-*
vère; *o. iemands oogen komen in conspectum ali-*
cujus venire; *o. mijne oogen eoram me, sub oculis*
meis, *o. de macht brengen sub potestatem redigère,*
subjicere, subigère; *o. elkander inter se; o. den*
arbid inter opus; *ten o. brengen subijcere, o. door*
subter; *o. lange sub (mel Acc. of Abl), subter.*
onderaan; infra, infimo loco.
onderaardsch, subterraneus, infernus; *de onder-*
aardsche Goden inferi.
onderafdeeling, pars (—rtis f.), species (5).
onderarm, brachium. ●
onderbeambte, apparitor.
onderbevelhebber (bij de Romeinen), legatus.
onderbinden, fascia subtringere.
onderbouw, substructio, substructum.
onderbouwen (= onderploegen), inarare.
onderbuik, illa (—lum), abdomen (—inis n.).
onderbuikskwaal, * intestinorum vitium.
onderdaan, civis (—is), imperio subjectus, regis
imperio subjectus (of parens); *onderdaanen popu-*
laires, subditi, subjecti, parentes, *iemands onder-*
daanen alicui (of alicujus imperio) subjecti (of
parentes), qui alicui parent.
onderdanig, subjectus; *aan iemand o. zijn alicui*
parère.
onderdanigheid, obedientia, *iemand in o. houden*
aliquem in officio retinere, aliquem in ditione
atque servitute tenere.
onderdeel, pars (—rtis f.).
onderdoen, cedere, concedere, succumbere, infe-
riorem esse.
onderdorpelen, submergere.
onderdrukken, opprimere, comprimere, reprimere,
supprimere, premere, exstinguere, restinguere.
onderdrukker, oppressor, repressor, qui oppres-
sit, (= despoof) tyrannus saevissimus.
onderdrukking, oppressio, dominatio crudelis;
in de algemeene o. omnibus oppressis. wy hebben
de o. onzer rechten verdragen nostra jura oppressa
tulimus.
onderduiken, mergi, demergi, submergi, urinari;
met het hoofd o. submergere fluctibus caput.
ondereenmengen, miscere, permiscere.
ondereinde, ima pars (—rtis f.).
onderen: van o. subitas, infra; van o. op ab
inferiore parte, ab imo, ab imo usque ad summum;
hij heeft van o. op godend ab humili ordine ad
eum gradum, in quo nunc est, promotus est; *naar*
o. deorsum.
ondergaan: 1° (ondergaan) (= verdwijnen), oc-
cidere, (= vergaan) interire, perire, tolli, mori,
2° ondergaan, pati, subire; *straf o. poenas pen-*
dere; den dood o. mortem oppetere.
ondergang (= verdwijning), occasus (4.), obitus
(4.); (= vernietiging) interitus (4.), casus (4.), obli-
tus (4) funus (—rtis n.), ruina, perniciēs (5.), exi-
tium; *de o. der wereld finis (—is m.) mundi, den*
o. nabij zijn ad extremum periculum ac prope per-
niciem venisse; iemand den o. bereiden exitio esse
alicui, perniciem struere (of parare of moliri) ali-
cui; *zijn o. vinden perire, interire; in de golven*
zijn o. vinden aqua mergi; het vaderland van den
o. reddan perniciem a patria repellere, patriam ab
interitu retrahere; dat was zijn o. hoc ei exitio
fuit; zij hadden den o. niet verdienend nihil admi-
serant quare perire merito deberent.
ondergeschikt, inferior, subjectus, minor; *de on-*
dergeschikten inferiores, ministri; al was onderga-
schikten omnes quibus praees.

ondergeschiktheid, disciplina, obsequium, mo-
destia, amor obsequii; *gebrek aan o. immodestia,*
imtemperantia, geen o. aan den dag leggen male
parère.
ondergeschoven, subditus, suppositus, suppositi-
cius, falsus, subditivus (Plaut.).
ondergraven, suffodere, subruere.
onderhandelaar, internuncius, interpres (—rtis).
onderhandelaarster, conciliatrix (—rtis).
onderhandelen, agere; *over iets o. agere (of trac-*
tare) de aliqua re, tractare aliquid, colloqui (cum
aliquo) de aliqua re.
onderhandeling, actio, colloquium, oratio; *onder-*
handelingen over iets aanknoopen postulare condi-
tionibus alicujus rei; de onderhandelingen over den
vrede afbreken infecta pace dimittere legatos; door
o. beslechten conditionibus disceptare aliquid, per
colloquium aliquid componere; de tijd der onderhan-
delingen is voorbij conditionum amissum tempus est.
onderhands, occulte.
onderhandsch, occultus.
onderhavig, de quo agitur.
onderhevig, obnoxius.
onderhoorrig nis ondergeschikt.
onderhoud (= levensonderhoud), victus (4.), ali-
menta (—orum), victus et alimenta; *niet ook ge-*
sprek.
onderhouden (= voeden) alere (ook oneg), pas-
cere, sustentare, sustinere, tueri, (= in stand
houden, sustentare, sustinere, tueri, (= vernemen)
delectare, oblectare; *de vriendschap o. amicitiam*
gerere (of sustinere); het vuur o. flammam mate-
ria alere, igni alimenta dare, materiam igni prae-
bere; iemand in zijne armoede o. alicujus tenui-
tatem sustentare; zich met iemand o. cum aliquo
sermocinari (of se oblectare, loqui, confabulari,
sermone familiares confere of colloqui); zijn haat
o. ferere odium; iemand over iets o. (= berispen)
castigare aliquem de aliqua re.
onderhouden, jucundus.
onderkleed, tunica, indutilla.
onderkomen, tectum accipere, recipi.
onderkruipen, gradu depellere.
onderkruiping, subreptio, fraus (—dis f.).
onderleggen, subjicere, supponere, subdere, sub-
sternere.
onderliggen, subjacere, suppositum esse.
onderliggend: de onderliggende partij causa in-
ferior.
onderlijf, alvus (f.).
onderling, 1° Adj., mutus; 2° Adv. invicem, in-
ter se.
onderlip, labrum inferius.
onderloopen, intercurrere; *hij laat er ook fouten*
o. non ab omni errate sibi cavet; de oogen zijn
met bloed o. sanguis suffusus est oculis.
ondermeester, hypodidascalus, adiutor.
ondermijnen (sig.), suffodere, subruere, cunicu-
los agere, cuniculo subruere (of suffodere); (oneig.)
subruere, evertere, labefactare, infringere.
ondernemen, incipere, aggredi, sumere, susci-
pere, moliri, conari, adoriri, audere.
ondernemend, experiens, impiger.
ondernemer, redemptor.
onderneming, inceptum, incepto, conatus (4);
opus (—rtis n.). (= krijgstoek) expeditio; *onder-*
nemingen conata (—orum); het is een groote o.
magnum est quod cono, gaderende dezer onderne-
mingen dum haec geruntur, die o. id.
onderpand, pignus (—rtis n.), hypotheca; *tot o.*
geven pignerare, oppignerare, pignori dare.

onderplaatsen, subdère.

onderploegen, inarare.

onderricht, institutio, eruditio, disciplina, doctrina; o. geven erudire atque docere juventutem; iemand o. geven zie onderrichten; o. krijgen dooeri, erudiri, discere; o. in iets krijgen discere aliquid; o. krijgen in het lezen ad lectionem institui; o. van iemand krijgen dooeri (of discere, erudiri of institui) ab aliquo, disciplina alicujus uti, scholis alicujus interesse; o. krijgen in de muziek fidibus discere; o. van iemand krijgen in het citharospel en het dansen citharizare et saltare ab aliquo discere; het eerste o. van iemand genieten puerili doctrina ab aliquo institui; een uitmunten o. krijgen egregie erudiri, hij schijnt in het geheel geen o. gehad te hebben omnium rerum rudis esse videtur.

onderrichten, 1° (= onderwijzen) docere (iemand in iets aliquid), erudire (in iets aliqua re, in aliqua re), instituere (in iets ad aliquid), instruere (in iets aliqua re), imbuere (in iets aliqua re), imperiore (in iets aliqua re), praecipere (iemand in iets alicui aliquid), tradere (iemand in iets alicui aliquid); zieh laten o. zie onderrecht krijgen; 2° (= kennis geven) docere, edocere, certiorare facere (iemand van iets aliquid de aliqua re), nunciare alicui aliquid, (schriftelijk) scribere (of perscribere) alicui aliquid (of de aliqua re).

onderrok, tunica interior.

onderscheid, discrimen (—inis n.), differentia, diversitas (Plin.), dissimilitudo (—inis f.); o. maken discrimen facere, delectum habere (met den Gen. van de dingen, waaruit men onderscheid maakt.); o. weten te maken tussen discrimen nosse inter; de leeftijd maakt hier o. eet aliquid discrimen notatum; geen o. maken (tussen zaken) omnia promiscue habere, (tussen personen), nullum discrimen facere, naderhand maakt men geen o. meer postea promiscuum fuit; alle o. opheffen omne discrimen tollere; er is o. tussen ons. aliquid interest inter nos; er is niet veel o. tussen een wolf en een hond paulum differt lupus a cane; er is een vrij groot o. aliquid interest, er is een geweldige o. tussen hem pernitium interest inter eos; ik zie geen o. non intelligo quid interest; slechts met dit o. illo tantum discrimine interposito; zonder o. sine discrimine, promiscue, indifferenter; zonder eenig o. sine ullo discrimine, omni discrimine sublati; slechts met dit o. dat nisi quid.

onderscheiden, 1° (Verbum) discernere, interdiscere, distinguere, disjungere, dijudicare, seungere, seponere (Hor.); zieh o. distingui; (= uitmunten) excellere; 2° (Adj.) sic versatillend.

onderscheiding, distinctio; (= achting) honor, iemand wat veel o. behandelde praecipuo honore habere aliquem.

onderscheidingsgave, discrimen (—inis n.), judicium.

onderscheppen, intercipere.

onderschragen, fulcire.

onderschrift, subscriptio.

onderschrijven (= ondertekenen), subscribere (met Acc. of Dat.); (= goedkeuren) subscribere (met Dat.)

onderschuiven (sig. en onsig.), subdère, supponere, subijcere.

onderstaan (= durven), audere, conari.

onderstaand, hic, hinc.

onderstand, auxilium, stipa (—ipis f.).

onderste (van twee) inferior, (van meerdere) infimus, imus; het o. deel infima pars (of inferior

pars (ook door infimus of imus met het Subst. verbonden, b. v. het o. deel van het altaar infima ara); iets het o. boven keeren evertare (of subvertare) aliquid; (= bezinksel) faex (fucis f.).

onderstellen, ponere, facere.

onderstelling: volgens deze o. hoc posito; (= gissing) conjectura.

ondersteunen, fulcire, sublevare, sustentare, juvare, adjuvare, subscribere (iets, alicui rei).

ondersteuning, auxilium, adjumentum, beneficium; door iemands o. opibus alicujus; door geldelijke o. pecuniam tribuendo; iemand geldelijke o. doen toekomen alicujus tenuitatem pecunia sublevare.

ondertekenaar, subscriptor.

ondertekenen, subscribere (met Acc. of Dat.).

ondertekening, subscriptio.

ondertuuechen, interes, interim, dum haec geruntur; (= evenwel), sed, tamen, sed tamen.

ondervinden, experiri, sentire.

ondervinding, usus (4), experientia; zonder o. ignarus; o. krijgen usum consequi; meer o. hebben usu superiore esse; zie ervaring.

ondervragen, interrogare (iemand over iets aliquid de aliqua re of aliquid aliquid).

ondervraging, interrogatio.

onderweg, in via, inter viam, in itinere; (= op zee) in cursu.

onderwereld, inferi (—orum), orcus, Tartarus, elysium; in de o. apud inferos.

onderwerp (= stof), argumentum; o. van een proces genus (—is n.) causae; o. (van een wijsgeurige beschouwing) locus; een belangrijk o. res (5) magna, res magis momenti, zulke onderwerpen ea (eorum); die dingen maken het o. der wijskunde uit ea sunt mathematicorum; het algemeene o. der gesprekken zijn esse in fabulis, esse in omnium ore; het o. van zijne rede en de quibus dixit; de onderwerpen der wijsbegeerte esse res quae in philosophia disseruntur; over onderwerpen uit het gemeen leven spreken de rebus ad communem vitae usum pertinentibus confabulari; (in de spraakkunst) (= dat waarvan iets gezegd wordt) subjectum.

onderwerpen, subigere, subijcere, domare, subjungere, in potestatem redigere; aan de wetten o. legibus subijcere; de begeerte aan de rede o. appetitum rationi obedientem praebere; zich iets o. aliquid subigere (of imperio suo subijcere, ditioni suae subijcere, suae ditionis facere, suum facere of domare); zieh o. deditionem facere, jugum accipere; zich aan iemand o. te alicujus imperio subijcere; zich aan iets o. aliquid subire (of sequi).

onderwerping, deditio, obsequium.

onderwijl, interes, interim.

onderwijs zie onderrecht.

onderwijzen zie onderrichten.

onderwijzer, praeceptor, magister.

onderwijzeres, magistra.

onderwinden: zieh o. audere.

onderzijde, pars (partis f.) inferior.

onderzoek (in het algemeen) quaestio, disputatio, disceptatio, inquisitio, exploratio (Col.); gerechtelijk o. quaestio, cognitio, inquisitio, indicium; o. ambtshalve notio; wetenschappelijk o. schola; een o. over iets instellen (in het algemeen) quaestionem habere (of instituere) de aliqua re, quaerere aliquid (of de aliqua re), inquirere; een gerechtelijk o. instellen quaestionem habere, quaerere, anquirere, cognoscere, causam cognoscere; aan een o. onderworpen worden venire in quae-

- tionem (of in cognitionem of in disquisitionem) onderzoeken, explorare, quaerere (aliquid of de aliqua re), inquirere (in aliquid), cognoscere, acquirere, asserere, examinare, nauwkeurig o. perquirere, limare, torquere
- onderzoeking zie onderzoek
- onderzoeklievend, * cognitonis et scientiae cupidus.
- ondeugd: een o. vitium; de o. libidines (—um f.), vitiositas; de ondeugden vitia (—orum); een o. zijn in vitio esse; zich aan de o. overgeven dedere animum vitis, libidinis se dederere, aan alle ondeugden overgegeven zijn vitis (of flagitis) obrutum esse.
- ondeugend, improbus, iracundus, saevus; een ondeugende hond canis (—is) mordax (—acis).
- ondienst: iemand o. doen nocere alicui.
- ondienstvaardig, immūis.
- ondiep, vadosus.
- ondiepte, vadum; op ondiepten geraken in vada inferri; vol ondiepten vadosus.
- ondier, belua, fœnestum animal (—alis n.).
- ondoelrijk, quod fieri non potest.
- ondoordacht, inconsideratus.
- ondoordringbaar, impenetrabilis.
- ondoorgankelijk, inexplicabilis, impervius (Ov.).
- ondoorgroendelijk, inexplicabilis, obscurus.
- ondoorgroendelijkheid, altitudo (—inis f.).
- ondoorschijnend, non pellucidus, non translucidus; o. zijn non perluccere, non translucere, lucem non transmittere.
- ondoorwaadbaar, impervius, qui vado transiri non potest.
- ondoorzichtbaar zie doorschijnend; een doorschijnbare heining saepe quo perapici non potest.
- ondraaglijk, intolerabilis, intolerandus; vix tolerandus, non ferendus; o. zijn ferri non posse, non sustineri; dit is mij o. hoc ferre non possum.
- ondrinkbaar, ingustabilis (Plin.).
- ondubbeltinnig, haud ambiguus.
- onduidelijk, obcurus, ambiguus, perplexus.
- onduidelijkheid, obscuritas, ambiguitas.
- onecht, adulterinus, facticius, subditus, suppositus, inicitivus; (= buiten huwelijk geboren) spurrius, incerto patre natus, notus, falsus.
- onedel (= gemeen, slecht), illiberalis, inhumanus.
- oneenig, discordans (—dis); zij zijn o. inter se dissident (of discordant).
- oneens: het b. zijn met iemand dissentire ab (of cum) aliquo.
- oneensgezind, discordans (—dis).
- oneensgezindheid, discordia.
- oneer zie schaamde.
- oneerbaar, inhonestus, parum verecundus, turpis.
- oneerbaarheid, turpitudine (—inis f.).
- oneerbiedig, parum reverens.
- oneerbiedigheid, irreverentia (Tac.).
- oneerlijk, infidelis, furax (—acis), dolosus, (= oneerbaar) inhonestus.
- oneerlijkheid, infidelitas.
- oneetbaar, ingustabilis (Plin.).
- oneffen (= hobbelig, ruw), asper, scaber; (= schief, schuin, ongelijk), iniquus, inaequalis.
- oneffenheid, asperitas, aselabrae, iniquitas; vol oneffenheden salebrosus.
- oneigenlijk, improprie, (= verkeerd) abusivus (JCI); o. gebruik improprie (Gell.).
- oneindig, infinitus, immensus, tot in het oneindige ad (of in) immensum; zich tot in het oneindige uitstrekkende in immensum pertinens; pœntem, waarover men tot in het oneindige kan disputeren quaestiones infinitae; (Adv.) infinite, vehementer. oneindigheid, infinitas, infinitum tempus (—ris n.), infinitio.
- onervaren, rudis, imperitus, ignarus.
- onervarenheid, imperitia, inscientia, tirocinium.
- oneven, impar (—dis).
- onevenredig, injustus, iniquus.
- onfatsoenlijk, illiberalis, inhumanus, inhonestus.
- onfatsoenlijkheid, inhumanitas, turpitudine (—inis f.).
- onfeilbaar (= zeker), certus, haud dubius; (= niet kunnende dwalen) ab omni errore immunis, * errori non obnoxius.
- ongaat, non integer, laesus, corruptus, vitiosus.
- ongaar, asperius.
- ongarne, invitus, aegre, gravate.
- ongastvrij, inhospitalis.
- ongastvrijheid, inhospitalitas.
- ongeacht (= niet geacht), contemptus; (= niettegenstaande) adversus, in (met Adv.);
- ongebaand, incultus.
- ongebaard, imberbis.
- ongebeden, ultro.
- ongeblescht, inextinctus; ongebluschte kalk calx (—is f.) viva.
- ongeboeid, solutus, sine vinculis.
- ongebonden (= niet gebonden), solutus, sine vinculis; o. stijl (= proza) oratio soluta; (= losbandig) dissolutus.
- ongebondenheid, licentia.
- ongeboren, non natus.
- ongebroideld, effrenatus, effrenus.
- ongebruikelijk, inusitatus, insolens; (= veronderd) obsoletus; o. zijn in usu non esse, non dici (van woorden), obsoletum esse.
- ongebruikt, integer; iets o. laten aliqua re non uti.
- ongedaan, infectus.
- ongedacht (= niet verwacht), non expectatus.
- ongedachtig, immemor (aan iets alicujus rei).
- ongedeerd, incolumis, integer, salvus, sanus, intactus, incorruptus, inviolatus; ongedeerde toestand incolumitas.
- ongedeeld, indivisus.
- ongedeesemd, non fermentatus, sine fermento.
- ongedekt, nudus, apertus; (= niet beschermd) incustoditus, indefensus.
- ongedienstig, immuns.
- ongedierte, animalia (—ium) noxia, bestioe molestae, maleficia (—orum), pediculi; vol o. pediculosus (Mart.), verminosus.
- ongedoopt, non baptizatus (Ecol.).
- ongeduld, impatientia morae (of spei), festinatio; o. over iets impatientia alicujus rei; met o. verwachten acerrime expectare; van o. branden om te flagrare cupiditate (met den Gen. van het Gerundium).
- ongeduldig, impatiens morae (of spei), festinans; o. over iets impatiens alicujus rei; o. worden rumpere patientiam (Suet.).
- ongednig zie onbestendig.
- ongedurigheid zie onbestendigheid.
- ongedwongen (Adv.) (= vrijwillig), voluntate, non coactus, non invitus; (Adj.) (= gemakkelijk) facilis, levis; (= ongekunsteld) inaffectedus.
- ongedwongenheid, facilitas.
- ongeeerd, inhonoratus.
- ongeevenaard, singularis, eximius, valetas, sine exemplo maximus, incomparabilis (Plin.).
- ongefatsoeneerd, rudis.
- ongeeestig: niet o. non infectus.

ongeground, falsus, inanis, vanus, non justus, temere ortus.

ongegrontheid, vanitas

ongehaveeld, infermentatus, sine fermento.

ongehinderd (*Adv.*), libere.

ongehooft, non expectatus.

ongehoord, inauditus, singularis.

ongehoorzaam, dicto non audiens, non (*of* male) parens, non (*of* minus) obediens, is qui non parat; *o. zijn* dicto non audientem esse, male parare, non obedire; *niet o. willen zijn* non parere nolle.

ongehoorzaamheid, immodestia, contumacia.

ongehouden; *ik ben o. dit te doen* minus meum hoc non est.

ongehueheid, verus, sincerus.

ongehuwd, coelebs (—*Ibis*) (*alleen van mannen*), viduus (*alleen van vrouwen*, *hetzij zij al of niet vroeger gehuwd zijn geweest*), qui uxorem non habet (*van mannen*), qui virum non habet (*van vrouwen*); *eens ongehuvde dochter* filia virgo (—*Ibis*); *gehuvde en ongehuvde vrouwen* matronae virginaeque; *o. zijn* uxorem non habere, virum non habere; *o. blijven* nunquam uxorem ducere (*van mannen*), in coelibatu remanere (*van mannen*), nunquam viro nubere (*van vrouwen*); *de ongehuvde staat* coelebatus (*o.*), vita coelebs (*van mannen*); *lectulus liber* (*van mannen*).

ongekrenkt, integer, incolumis, saluus

ongekunsteld, inaffectedus, simplex (—*Ibis*)

ongekwetst, invulneratus, inviolatus, intactus vulnere, sine vulnere, incolumis, integer.

ongel, sebum (*Plaut.*).

ongeldig, irritus

ongeleerd, indoctus, illiteratus, ineruditus; *o. zijn* indoctum esse, nescire literas.

ongelezen (*Adj.*), alienus, incommodus, iniquus, intempestivus, non aptus; (*Adv.*) incommode, non apto tempore; *hij komt mij o. incommode* ad me venit; *het komt mij eenigzins o. submoeste* fero; *het komt mij zeer o. perinquo* animo fero, mihi perincommodum est.

ongelezenheid (= *ongeschiktheid*), incommoditas; (= *onaangenaamheid*) incommodum, molestia; *o. veroorzaken* incommodum afferre, negotium exhibere (*of* facere); *indien het u geens o. veroorzaakt* quod commodo tuo fiat.

ongeleeterd *sic* ongeleerd.

ongelezen, illectus, non lectus; *o. laten* non legere.

ongeliefd, minus carus.

ongelijk 1° (*Adj.*) (= *verschillend*), dissimilis, dispar (—*Ibis*), inaequalis, diversus; (= *scheef*) impar; (= *hobbeltig*) asper, aschibrosus; *een o. gevecht* pugna (*of* proelium) impar; 2° *Subst.* injuria; *o. hebben* errare, inipse agisse.

ongelijkheid, dissimilitudo (—*Ibis f.*), inaequalitas.

ongelijkhoekig, inaequalibus angulis.

ongelijkkluidend, non congruens.

ongelijkmatig, inaequalibus, inaequalis, inconstans, mobilis, mutabilis, instabilis.

ongelijkmatigheid, inaequalitas, inconstantia, mobilitas, mutabilitas.

ongelijkmoedig, mutabilis.

ongelijkvormig, forma dissimilis, inaequalis.

ongelijkzijdig, inaequalibus lateribus.

ongeloof, dubitandi obstinatio, impietas, door hen o. non credendo.

ongelooflijk, incredibilis, mirus, mirificus; *een ongelooflijke snelheid* tanta celeritas cui par ne cogitari quidem potest; *de kunst heeft ongelooflijke vorderingen gemaakt* supra humanam fidem erecta

est ars; *Adv.* incredibiliter, mirum in modum, incredibile quantum, supra quam cuique credibile est.

ongeloofwaardig, non dignus fide.

ongeloofwaardigheid, incredibilitas (*Ulp. Dig.*).

ongeloovig, qui non facile adduci potest ut credat, * qui veram religionem non profitetur; *de ongelooovigen* barbari Christum aversantes, * Muhamedi sectatores (—*um*).

ongeluk (= *tegenspoed*), res (*Pl.*) adversae, fortuna adversa, offensio; (= *ellende, nood*) miseria, mala (—*orum*); (= *vamp*) malum, calamitas, casus (*o.*) adversus, clades (—*is f.*), incommodum; *het eens o. na het andere* aliud ex alio malo, *in het o. zijn* in malis esse (*of* jacere), malis urgeri, in malis vernari, in miseria esse (*of* versari); *veel o. hebben* multum malarum rerum sustinere; *een o. krijgen* malum nancisci, incommodum accipere, aliquo incommodo affici; *hij had het o. dat* accidit ei ut; *het o. wilde dat* perincommode accidit quod; *het o. veroorloft mij* omnia mala me consecretantur; *veel o. over iemand* huis brengen plurima mala in alienius domum inferre; *remand in het o. brengen* aliquem affligere (*of* pessumdare); *een o. door snelheid ontgaan* malum evitare velocitate; *iemand o. bejammeren* aliquem fortunam commiserari; *tot mijn o. cum mea calamitate* (*of* pernicie); *tot o. geboren zijn* ad miseriae natum esse.

ongelukkig (*van personen*), miser, infelix, (—*Ibis*) infortunatus; (*van zaken*) infelix, infaustus; *o. zijn* miserum (*of* infelicem) esse; *in den oorlog o. zijn* male rem gerere; *ik ben o. geweest in mijne onderneming* male successit quod incepti; *door een ongelukkige liefde* starven amore perire; *een ongelukkige toestand* res adversae, fortinae afflictas, afflictas conditio; *ik ben de ongelukkigste mensch van de wereld* nemo me miserior; *iemand o. maken* aliquem affligere (*of* pessumdare *of* pervertere), aliquem miserrimum habere, aliquem perditum ire; *Adv.* infelicioiter, misere, male; *het loopt o. af* male (*of* secus) cadit.

ongeluksbode, nunciis tristicis

ongeluksdag, dies (5.) ater.

ongelukspreekt, magnarum calamitatum praenunciis.

ongemaakt (= *ongekunsteld*), inaffectedus; *Adv.* simpliciter.

ongemak, incommodum, molestia; *veel o. uitstaan* multa pati; *o. veroorzaken* molestum esse, incommodum afferre.

ongemakkelijk, *sic* moeilijk.

ongemanierd, rusticus, inhumanus; *Adv.* inhumaniter.

ongemanierdheid, rusticitas.

ongemeen, eximius, egragius, singularis, incredibilis, mirus, mirificus.

ongemengd, merus, purus.

ongemerkt, non sentientibus nobis, clam, furtim, occulte, dissimulanter; *dikwijls wordt het uitgedrukt door samenstelling met sub, b. v. iemand o. wapenen geven* tela alioxi subministrare; *de tijd verloopt o. aetas* occulte labitur; *het kwaad breidt zich o. uit* malum obscure serpit; *de dag van uw vertrek nadert o. dies* tuae professionis sensim appropinquat.

ongemoed: *o. laten* omittere.

ongemunt, infectus.

ongesmakbaar, praeruptus, inaccessus (*Virg.*).

ongenade, odium, ira; *hij vmd in o. vallen* aliquid in odium venire, in invidiam aliquid venire

(of incidere); *zich op genade en o. overgeven* se fidei victoris committere, armis positis ad victoris fidem confutere, se arbitrio victoris permittere.
ongenadig, inclēmens, iniquus.
ongeneeslijk, insensibilis, inexplicabilis (Plin.), desperatus; *o. zijn sanari non posse*
ongegenen, alienus; *iemand o. zijn animo esse ab aliquo alieno; o. zijn tot iets abhorrere ab aliqua re; o. zijn om te schrijven abhorrere a scribendo; ik ben o. om te trouwen abhorrere ab uxore du-cenda (af a re uxoria of a nuptiis), hij is o. om te vluchten abest a consilio fugiendi.*
ongeneigd zie ongenegen.
ongeneegen, indignatus; *iets wekt mijn o. op ali-quid mihi displicet, aliqua re offendor, aliquid mo-leste (of negro) fero, het o. van het cult ojnsekken in odium offensionemque populi incurrere.*
ongenoegzaam, haud sufficiens.
ongenoodigd, invocatus; *ongenoodigde gast umbra.*
ongeoefend, inexercitatus, rudis, tiro (—ōis).
ongeoefendheid, insecitia.
ongeooploofd, vetitus, illicitus, inconcessus (Virg.); *het is o. non licet, (= het is sonde) nefas est; ongeoorloofde middelen males artes.*
ongeoepend, clausus; *o. laten non aperire; bij on-geopende deuren foribus clausis.*
ongeoordend, non ordinatus, incompositus, inordi-natus, inordinatus.
ongepast, alienus, ineptus, indēcens, indigans; *iets ongepaste zeggen dicere quod non opus est; het schijnt niet o. non alienum esse videtur.*
ongerakt, intactus.
ongeraden, periculosus.
ongereld, inconditus; (= losbandig) dissolutus.
ongeregeldheid (van levenswijze), mores (—um) dissoluti.
ongerekend, praeter, sine.
ongerept, integer.
ongerief, incommodum.
ongerijmd, absurdus, ineptus.
ongerijmdheid, ineptia.
ongeropen, invocatus.
ongerord, immotus; *o. blijven non moveri, non commoveri, misericordiam non recipere; o. blijven bij iemands tranen alienus lacrimas repudiare.*
ongerust, anxius, sollicitus.
ongerustheid, sollicitudo (—inis f.).
ongeschikt, non aptus, minus idoneus, inhabilis, insecitus.
ongeschiktheid (= onbekwaamheid), insecitia.
ongeschonden, integer, inviolatus, salvus.
ongescheidenheid, integritas.
ongeschoren, intonsus.
ongeschreven, inscriptus, non scriptus; *o. laten non scribere.*
ongeslepen (= onbewerkt), rudis.
ongespaard; *mets o. laten nulli rei parere.*
ongespleten, non fissus, indivisus, solidus.
ongestadig, varius, instabilis, inconstans.
ongestadigheid, inconstantia, varietas, mutabi-litas mentis.
ongesteld, infirmus, affectus valetudine, invalidus; *o. zijn minus belle se habere, minus valere, licht o. zijn perleverit commotum esse, leviter aegrotare; o. worden leviter aegrotare incipere*
ongesteldheid, commotioneula, offensio, valetudo (—inis f.) incommoda, valetudo, *wegens o. val-utudine impeditus, een o. krijgen leviter aegrotare incipere, plotseling door een o. aangetast worden snbita valetudine corripit.*
ongestempeld, non signatus forma.

ongestoord, liber (ab) arbitrio, sine arbitrio, re-motis arbitrio, sine interpellatoribus; *in ongestoorde rust leven in otio et pace vivere; iemand o. laten aliqueum non vexare, aliqueum non interpellare; o. blijven non vexari, non interpellari; de vrede bleef o. pax non turbata est; ik wil o. zijn me conveniri nolo.*
ongestraft, impunitus, inultus; *o. blijven impune esse, non puniri, impunitum discedere, impune abire, sic abire, impunitum dimitti; de verraders bleven niet lang o. non diu proditoribus impunita res fuit; o. laten impunitum ferre (af sinere of omittēre), impune esse sinere, omittēre, praetermittere, relinquere; iemand o. laten aliqueum impunitum dimittēre, aliqueum non punire; de ver-grijpen blijven o. peccata impune dilabuntur; de knop om o. te blijven spes (b) impunitatis.*
ongetemd, indomitus, immanusuetus.
ongetrouw, infidelis.
ongetrouwd, *zie ongehuwd.*
ongetrouwheid, infidelitas.
ongetwijfeld, haud dubie, sine dubio, certe, nempe, nimirum.
ongevaarlijk, periculo vacuus, periculi expers (—rtis), tutus a periculo, tutus.
ongeval, casus (4) adversus, casus, incommodum.
ongevallig, molestus.
ongevederd; implūmis.
ongeveer; fere, ferme.
ongevreemd, sincerus, verus; (Adv.) sine dolo, sine fraude.
ongeverfd, purus.
ongevergd, Adv. ultro.
ongevonig, durus, sensu carens, lentus; (Adv.) sensim; *o. zijn sensu carere; o. zijn voor iets leete ferre aliquid; ik ben o. geworden voor pijn callum obduri dolori, animus ad dolorem obdu-ruit; geheel o. zijn omnem humanitatem exuisse (af abieisse).*
ongevoeiligheid, duritia.
ongevormd, informis.
ongevraagd, non petitus; (Adv.) ultro.
ongevreesd, non formidatus, informidatus (Sil.), contemptus.
ongewapend, inermis, inermus; *ongewapende hand nuda dextra.*
ongewaschen, illotus.
ongewensacht, inoptatus (Sen.).
ongewijd, profanus, non consecratus.
ongewis, incertus.
ongewoon (= ongebruikelijk), insolitus, inusita-tus, inēdēns, minus (of non) usitatus, ab usu re-motis, novus; (= buitengewoon) non vulgaris; egregius; singularis, mirus, mirificus, solito major; (= ongewend) insuetus (met Gen.), insolitus (met Gen.), insolens (met Gen.), inexportus (aan iets ad aliquid), inetus (Virg.).
ongewoonte, insolentia, novitas.
ongewroken (= ongestraft of = niet gewroken), inultus.
ongezadeld, nudus.
ongezegd, indictus.
ongezeggelijk, perversus (—ōis), obstinatus.
ongezeggelijkheid, perversitas, obstinatio.
ongezellig, insociabilis.
ongezind *zie ongenegen.*
ongezocht, sponte oblatus.
ongezond (= siekeltijk), infirmus, affectus valetudine; (= nadeelig voor de gezondheid) insalubris, noxius, bonae valetudini contrarius, pestilens, gravis, vitiosus; *o. weder gravitas coeli; onge-*

sonde lucht noxia coeli spiritus (4.); *al te veel is o. ne quid nimis.*
 ongezondheid; mala valetudo (—*Yuis f.*); *o. van een plant* pestilens loci natura, gravitas loci; *o. van het klimaat of van het weder* pestilentia (of gravitas of intemperies (5)) coeli.
 ongevoelen, insulans, salis indigens, sale non conditus, sale non aspersus, sine sale.
 ongodist, atheus, qui deos esse negat (of non putat).
 ongodisterij, doctrina deos (of Deum) spernens.
 ongodsdienstig, impius erga deos (of Deum), impius, negligens religionis, contemnens religionis, contemptor religionum, negligens deorum ac religionum.
 ongodsdienstigheid, impietas erga deos (of Deum), deorum (of Dei) negligentia.
 ongriek, barbarus.
 ongunst zie ongenade; *de o. der tijden* iniquitas temporum; *de o. der goden* dii adversi.
 ongunstig, iniquus, adversus.
 ongunstigheid, iniquitas.
 onhandelbaar, inhabilis, (= *stijfhoofdig*), obatinatus, pervicax (—*acis*).
 onhandelbaarheid, pervicacia, obstinatio.
 onhandig, laevus, inscitus.
 onhandigheid, inscitia.
 onhebbelijk, vastus.
 onhebbelijkheid, species (5) vasta.
 onheelbaar, insanabilia.
 onheil zie ramp.
 onheilbrengend, calamitosus.
 onheilig, profanus.
 onheilspellend, ominosus, gravis, funestus.
 onherbergzaam, inhospitalis.
 onherkenbaar: *hij is o. agnoscere non potest.*
 onherroepelijk, irrevocabilis.
 onherstelbaar, irreparabilis (Virg.); *een o. verlies* damnum quod nunquam rescitari potest.
 onheugelijk: *edert onheugelijke tijden* ex omni memoria aetatum (of temporum), inde ab antiquissimis temporibus, post hominum memoriam, multis annis.
 onhoofdelijk zie onbeleefd.
 onhoudbaar (= *onverderdigbaar*), intutus; *een o. bewijs* argumentum infirmum; *een onhoudbare toestand* pessima conditio.
 onhoudbaarheid, infirmitas.
 onjuist, minus exactus, falsus.
 onjuistheid, erratum.
 onkenbaar: *iets o. maken* aliam speciem induere alicui rei; *o. worden* aliam plane speciem induere; *o. zijn* agnoscere non posse.
 onkiesch (= *onwettelend*), inhumanus, (= *onwettelvoegelijk*) obscenus.
 onkiescheid (= *onwettelvoegelijkheid*), obscenitas.
 onkosten zie kosten.
 onkruid, herbæ inutilis (of iners of mala), herbæ inutiles enz., herbæ steriles, herbæ nocentes, herbæ frugibus inimicæ; (= *doluk*) lolium.
 onkuisch, impudicus, impurus, libidinosus, parum verecundus, obscenus.
 onkuischeid, impudicitia, impuritas, libidines (—*um f.*).
 onkunde, inscientia, inscitia, ignorantia, imperitia.
 onkundig. *o. in iets* imperitus (of rudis, ignarus, indocilis, inscius of imprudens) alienius rei; *o. van iets* ignarus alienius rei; *iemand van iets o. laten* celare aliquem aliquid (of de aliqua re); *ik*

heb ik daarvan niet o. willen laten id vos ignorare nolui; *van iets o. zijn* ignorare aliquid; (= *onwetend*) ignarus, indocilis.
 onkwetsbaar, invulnerabilis.
 onlangs, nuper, modo, non ita pridem.
 onledig: *zich met iets o. houden* occupari (in) aliqua re, operam dare alicui rei.
 onleerzaam, indocilis.
 onleerzaamheid, ingenium indocile.
 onleesbaar, qui legi non potest; *o. zijn* legi non posse.
 onleschbaar: *een onleschbaare dorst* habere siti cruciari.
 onlijdelijk, intolerabilis, non ferendus.
 onloochenbaar, evidens, haud (of non) dubius.
 onlust, tædium.
 onmacht, imbecillitas, infirmitas, imbecillitas (of infirmitas) corporis (of virium); (= *geringheid*) humilitas; *de o. der wetten* invalidum legum auxilium; *ik voel mijne o. ** sentio quam imbecillus (of infirmus) sim; (= *flauwte*) defectio animi; *in o. vallen* deficere.
 onmachtig, imbecillus, infirmus, invalidus, impotens.
 onmatig, immodicus, immoderatus, intemperans, incontinens, impotens, effusus, profusus; *o. in het eten* edax, vorax, profundus et intemptativæ gulæ; *o. in de liefde* impotens amoris, (Adv.) immoderate, intemperanter, incontinenter, immodeste, effuse; *o. drinken* vino se obruere; *o. eten* largius se invitare; *o. leven* immoderate vivere.
 onmatigheid, intemperantia, incontinentia; *o. in eten en drinken* profunda et intemptativa gula.
 onmeedoogend zie onbarmhartig.
 onmeedoogendheid zie onbarmhartigheid.
 onmeetbaar, quæmetiri non potes.
 onmensch, homo (—*inis*) immanis, bellua immanis, monstrum hominis; *een o. zijn* omnem humanitatem exuisse.
 onmenscheijk, inhumanus, immanis, ferus, crudelissimus; *een onmenscheijke straf* supplicium exempli parum memoris legum humanarum; (Adv.) inhumane, crudelissime.
 onmenscheijkheid, inhumanitas, immanitas, feritas, crudelitas.
 onmerkbaar, qui vix sentiri (of sensibus percipi) potest, non apparens; *onmerkbaare vorderingen* maken paene nihil proficere; (Adv.) sensim.
 onmetelijk, immensus, vastus.
 onmetelijkheid, immensitas, immensum.
 onmiddellijk (= *zelf*), ipse; (= *naastvolgend*) proximus; (= *terstond*) continuo, statim; *zich o. tot iemand wenden* ipsam aliquem adire; *o. van het slagveld* ex ipsa acie; *dij gaat hem o. aan* hoc ad ipsam proprie attinet; *er zijn onmiddellijke en onmiddellijke oorzaken* causarum aliae sunt adjuvantes, aliae proximæ; *o. na iemand* secundum aliquem, secundus (of proximus) ab aliquo; *door iemand o. na* ab aliquo, alienius manu; *o. na iets* secundum (of sub) aliquid, ab aliqua re, ex aliqua re, statim (of confestim) ab (of ex) aliqua re; *o. na zijne bemening* statim creatas; *o. volgen* consequi; *o. na iemand volgen* aliquem vestigiis sequi, proximum (of secundum) esse ab aliquo, continuo sequi aliquem; *de lucht grenst o. aan de see* aer mari continuatus et junctus est.
 onmin: *in o. geraten* met iemand dissentire cum aliquo, (met elkander) inter se; *in o. met iemand zijn* dissidere ab (of cum) aliquo.
 onmisbaar, quo carere non possumus, necessarius.

onmiskkenbaar, evidens, luce clarior.

onmogelijk, qui fieri (of effici) non potest; *het is o. fieri non potest; niets is voor hem o. nihil ei infectum est; niets is o. nihil est quod accidere non possit; bij God is niets o. nihil est quod Deus efficere non possit; ik houd dit voor o. non puto hoc fieri posse; dat is voor mij o. hoc facere (of efficere) non possum; het is voor mij o. te fieri non potest ut, nequeo (met Inf.), copia (of mihi copia) est (met Gen. Gerund.); het is volstrekt o. nullo pacto fieri potest; iets o. maken eripere copiam (of facultatem) aliquid faciendi, aliquid excludere (of excludere, perimere of tollere); het onmogelijke mogelijk willen maken inexasuperabilibus vim afferre; Adv. nullo pacto, plane non; ik kan o. gelooven nullo pacto credere possum, non possum adduci ut putem.*

onmogelijkheid; de o. van iets bewijzen probare aliquid fieri non posse.

onmondig *sie* minderjarig.

onnaauwkeurig, minus exactus, negligens; Adv. negligerent.

onnaauwkeurigheid, negligentia.

onnadenkend, inconsideratus, inconsultus, improvidus, imprudens, nullius consilii.

onnadenkendheid, inconsiderantia, imprudentia.

onnaaspeurlijk *sie* ondoorgroendelijk.

onnatuurlijk, parum naturalis, contrarius naturae, qui praeter naturam existit, monstruosus, immanis, portentosus; *een onnatuurlijken dood sterven* violenta morte perire; *onnatuurlijke begierden* cupiditates quae ne naturam quidem attingunt; *libidines monstruosae; een onnatuurlijke noon* monstrum filii; Adv. contra naturam, praeter naturam, monstruose.

onnavolgbaar, non imitabilis, quem nulla ars (of nulla manus of nemo opifex) consequi potest imitando.

onneembaar, inexpugnabilis.

onnoemelijk; o. *velis* infinita multitudo (met Gen.).

onnoedig, non necessarius, supervacaneus, qui non opus est; *het is o. dit te doen* nihil attinet hoc facere; o. *maken* praevertere.

onnoezel (= onschuldig), qui nihil meruit; (= *svak van verstand*) stolidus, excors (= *rdie*), fatuus.

onnut *sie* nutteloos.

onkoopbaar, intèger, incorruptus; o. *zijn* pecuniae (of largitioni) resistere, adversus dona invictum animum gerere.

onkoopbaarheid, animus adversus dona invictus, integritas, innocentia.

onomatootelijk, evidens, luce clarior, insolabilis.

ontheerlijk *sie* onmisbaar.

onontbindbaar, indissolubilis (Plin.); (oneig.) indissolubilis, aeternus.

onoorbaar *sie* onbetamelijk.

onopgehelderd; *het is nog o. nondum* constat, non liquet, nondum compertum est.

onopgemerkt *sie* ongemerkt.

onophoudelijk, perpetuus, continuus, assiduus; Adv. usque; o. *aandringen* multum instare.

onoplettend, non attentus, negligens.

onoplettendheid, animus non attentus, negligentia.

onoplosbaar, indissolubilis, inexplicabilis, qui solvi non potest.

onoprecht, falsus, simulator, ambigu ingenii.

onoprechtheid, ambiguum ingenium.

onopzettelijk, Adj. quod non consulto neque cogitatum sit, fortuitus;

Adv. imprudenter, per imprudentiam; ik heb het

o. *gedaan* insciens feci.

onordelijk, non ordinatus, incompotus, inconditus

onordelijkheid (van een persoon), negligentia; (van een zaak) perturbatio.

onoverdekt, apertus.

onoverkomelijk, insuperabilis, inexasuperabilis.

onoverlegd, inconsideratus.

onoverwinnelijk, invictus, inexpugnabilis, qui superari non potest.

onoverwinnelijkheid; de o. van het Romeinsche rijk invictum Romanum imperium.

onoverzienbaar, quem oculis terminare haud facile queas.

onpartijdig, aequus, medius, tanquam medius nec in alterius favorem inclinat, intèger, incorruptus, studio et ira vacuus, obtreactione et malevolentia liberatus; o. *zijn* medium esse, neutri parti favere, neque ira neque gratia teneri; o. *gens iemand zijn* integrum se alicui praestare; Adv. sine ira et studio, incorrupte, sine cupiditate.

onpartijdigheid, aequitas, iudicium integrum (of incorruptum), iudicium obtreactione et malevolentia liberatum, veritas, "animus ab omni partium studio alienus, "animus studio et ira vacuus.

onpas *sie* ongelegen.

onpasselijk *sie* ongesteld.

onpasselijkheid *sie* ongesteldheid

onpsilbaar, praecellens; *een onpsilbare diepte* immensa (of infinita) altitudo (—*is* f.), vorago (—*is* f.).

onpsilbaarheid, immensa (of infinita) altitudo (—*is* f.).

onpijnlijk, sine dolore.

onraad, aliquid incommòdum.

onraadszaam, quod suscipiendum non est; (= *nutteloos*) inutilis; (= *gevaarlijk*) periculosus.

onrecht, injuria; *iemand o. doen* injuria aliquem afficere; o. *lijden* injuriam pati (of accipere), injuria affici; *ik wil lieden o. lieden dan mij voreken* accepta injuria ignoscere quam persequi malo, injuriam malo oblivisci quam ulcisci; *het is beter o. te lieden dan o. te doen* accipere quam facere praestat injuriam; *ten onrechte* injuria, immerito, falso.

onrechtmatig, non legitimus.

onrechtvaardig, injustus, injurius, injuriosus, iniquus; *iets onrechtvaardigs van iemand eischen* postulare quod non rectum est.

onrechtvaardigheid, injustitia. (= *onrechtvaardigs handeling*) injuria; *een o. begaan* injuriam facere, injuste facere.

onredbaar (Adv.), sine ulla spe salutis.

onredelijk, iniquus, injustus, impròbus.

onredelijkheid, iniquitas, iniquum, injuste factum.

onregelmatig, anomalus (Gramm.), enormis, non constans, incompotus, inusitatus; Adv. contra regulam, non constanter.

onregelmatigheid, anomalia. enormitas, minus apta compositio.

onrein (eig.), non purus, immundus, sordidus, squalidus, contaminatus; *oneig.* impurus, incestus, inquinatus.

onreinheid eig. squalor, sordes (—*iam* f.), immunditia; *oneig.* impuritas.

onrijm *sie* proza.

onrijp, immaturus, acerbus.

onrijpheid, immaturitas.

onroerend; *onroerende goederen* bona quae moveri non possunt, res soli, res quae solo tenentur.

onrust eig., inquiet (—*is* f.) (Plin.), concursatio

oneig. turbidus motus (4), animi motus, aestus (4), perturbatio, sollicitudo (—inis f.), angor; (= *oproer*) turbas, motus (pt.).

onrustig eig., inquietus, turbidus, turbulentus, tumultuosus; *oneig.* anxius, sollicitus, quietis impatiens; (= *oproerig*) seditiosus, turbidus, turbulentus, rerum novarum cupidus; *een onrustigen nacht hebben* noctem perpetua vigilia agere, in somniis fatigari; *o. zijn* anxium (of sollicitum) esse, dubitatione aestuare

onruststoker, homo (—inis) turbulentus, litium cupidus.

ons (*Frans. possess.*), noster.

ons (*Subst.*), uncia.

onsamenhangend, interruptus, dissipatus.

onschadelijk, innocuus, innoxius, innoxens, debilitatus; *o. zijn* non (of nihil) nocere; *geheel o. zijn* omni noxa vacare, non habere quidquam periculi posse; *o. worden* nocere desinere; *o. maken* debilitare, frangere, coercere.

onschatbaar, inestimabilia, eximius, praestans, excellens, singularis; *van onschatbare waarde* sine pretio pretiosus; *o. zijn* carere aestimatione.

onscheidbaar, inseparabilis (Sen.), individuum.

onschendbaar, inviolabilis, inviolatus, sanctus, sacrosanctus; *o. maken* sacrare.

onschendbaarheid, sanctitas, ceremonia

onschuld, innocentia, integritas, simplicitas, pudicitia, castitas; *zijn o. bewijzen* innocentiam purgare; *o. des harten* castus animus purusque.

onschuldig (= *niet schuldig*), insons, culpa vacuus (of carnis), (= *zonder zonde*) integer, simplex (—is), (= *onschadelijk*) innoxens, innocuus, innoxius, *geheel o. omni* injuriae insons; *o. aan iets* insons aliterius rei, *onschuldige kinderen* liberi qui nihil meruerant; *o. zijn* culpa vacuum esse, extra culpam esse, culpa carere, nihil meruisse, *o. zijn aan iets* innoxentem esse aliterius rei, *ienand o. verklaren* aliquem absolvere, *o. veroordeld* iniquo iudicio circumventus.

onsmakelijk, nihil sapiens, non conditus, voluptate carens; *o. zijn* nihil sapere, asapore (of voluptate) carere

onstandvastig, inconstans.

onstandvastigheid, inconstantia.

onsterfelijk, immortalis, aeternus, sempiternus; *een onsterfelijke naam* aeternitas immortalitasque; *o. zijn* immortalum (of sempiternum) esse, non interire, vita sempiterna frui; *ienand o. maken* reddere aliquem immortalem, aliquem aeternitate donare, immortalis glorie commendare aliquem, aliqui aeternitatem immortalitatemque donare; *iets o. maken* aliquid immortalitati tradere (of commendare); *zich o. maken* immortalitatem sibi parare; *o. worden* immortalitatem adipisci (of consequi), immortalem (of sempiternam) gloriam consequi.

onsterfelijkheid, immortalitas, aeternitas, immortalitas (of aeternitas) animi (of animorum).

onstoffelijk, corpore vacans (of vacuus), corpore carens, corporis expers (—ritus), sine corpore, incorporealis, qui cerni tanquam non potest; *o. zijn* corpore vacare (of carere), corpus non esse.

onstrafbaar, innoxens, integer.

onstrafbaarheid, innocentia, integritas.

onstuimig, violentus, vehemens, procellosus; *oneig.* ferox, violentus, vehemens, importunus; *Adv.* magno impetu. violententer, vehementer, importune.

onstuimigheid, violentia, intemperies (5.), impetus (4.), ferocia; *met o. magno impetu*, ferociter.

onstuitbaar, qui sisti non potest.

ontsaard, degener (—is), effertus, crudelissimus.

ontaarden, degenerare, desciscere a majoribus suis, mores mutare, depravari, in pejus mutari, mutari, permutari; *ernst ontaardt de wijze in somberheid* severitas a sepe in tristitiam procedit.

ontzaardheid (= *wreedheid*), crudelitas.

ontzaarding, vitium, depravatio animi.

ontbeerlijk, quo facile carēmus, non necessarius, supervacaneus.

ontbeerlijkheid, inutilitas, * nulla necessitas; *de o. daarvan springt ieder in het oog* * hanc rem non ita esse necessariam nemo non videt.

ontberen, carere (met Abl.), egere (met Abl.); *iets moeten o. carere* aliqua re; *iets gemakkelijk kunnen o. facile carere* aliqua re, non desiderare aliquid; *iets niet kunnen o. aliqua re carere* non posse, egere aliqua re, sine aliqua re omnino esse non posse.

ontbering, inopia; *de o. van dat genot valt mij zwaar* ea voluptate aegre careo.

ontbieden, accessere, accersere, accire, (niet iets) excire; (= *oproepen*) evocare; (= *bestellen*) mandare.

ontbijt, jentaculum; *tweede o.* prandium.

ontbijten, jentare (Suot); (= *het tweede o. gedruken*) prandere.

ontbindbaar, dissolubilis, qui solvi (of dissolvi) potest.

ontbinden, solvere, dissolvere, resolvere, dirimere, distrahere; (= *bevrijden*) liberare; *ontbonden worden* = *sterven* solvi, corporis vinculis evolare, *zich o. (door verrotting)* liquefieri.

ontbinding, dissolutio.

ontbladeren, foliis nudare (of privare).

ontbloeten, nudare, denudare, detegere, rotegere, aperire; (= *berooven*) privare, spoliare; *het hoofd o. caput aperire* (of adaperire); *met ontbloot hoofd capite aperto* (of nudato); *de soldaten o. muros exserere*; *de muren van verdedigers o. muros defensoribus nudare*; *zich o. te nudare* (of denudare), nudare tegenda, sublati veste corporis obscena ostendere, (= *al zijn geld uitgeven*) omnes nummos erogare; *van alles ontbloot* omnibus rebus nudatus, omnium rerum inops; *van troepen ontbloot* vacuus ab exercitu.

ontbloeting, nudatio.

ontboeien, vincula adimere (alicui), levare alicuius vincula.

ontboezemen, significare, indicare, ostendere.

ontboezeming, significatio, vox (vocis f.); *ontboezemingen van vreugde*, van haat gaudia (—orum), odia (—orum).

ontbolateren eig., evellere (Plin.); (*oneig.*) excolere, expolire.

ontbrandbaar, facilis ad exardescendum, qui celeriter accenditur, concipiendi igni aptus, quo ignis excitari potest, ignis capacissimus.

ontbrandbaarheid, * facilitas exardescendi.

ontbranden eig., ardescere, exardescere, incendi, accendi, ignem (of flammam) concipere, ignem comprehendere, flammis comprehendi (of corripui); *van zelf o. sua sponte ardere* incipere; *oneig.* ardescere, exardescere, incendi, inflammari, flagrare (of ardere) incipere; *ontbrand zijn* ardere, flagrare, aestuare, incensum (of inflammatum) esse.

ontbreiden, decesse, abesse, desiderari; *het ontbreken mij aan iets* aliquid me deficit, non habeo aliquid, aliquid mihi deest, careo (of ego) aliqua

re; wat ontbreekt u nog? quid ultra tendis? het aan niets laten o. nihil deesse pati; het ontbreekt niet aan personen die zeggen non desunt qui dicant; dat ontbreekt er nog maar aan etiam hoe restat; dat ontbreekt nog aan mijn ongeluk id mihi restat mali; er ontbreekt nog maar aan dat illud restat ut.

ontcijferen, investigare et perséqui, explicare.

ontdaan, territus, exterritus, pallidus, perturbatus.

ontdekken (= ontblooten), zie ontblooten; (= vinden) invenire, reperire; (= merken) animadvertire, cognoscere; (= duidelijk waarnemen) comprehendere, deprehendere; (= bekend maken) aperire, patefacere, detegere, rogere, nudare, denudare, indicare, enunciare, deferre ad aliquem, prodere; (= bekennen) fateri, confiteri; (= voor iets uitkomen) profiteri, expromere; woe plannen zijn ontdekt consilia tua emanaverunt.

ontdekker, inventor; (= aanbrenger) index (= Xcis).

ontdekking, inventio, inventum; lang vóór de o. van America * multo ante repertam Americam; de o. maken, dat invenire (of cognoscere) (met Acc. o. Inf.); vele nieuwe ontdekkingen multa nova; geen nieuws o. nihil novi; (= aanwijzing) indicium, enunciatio.

ontdekkingsreis: op een o. uitgaan terras quaerere quas homines nondum noverunt.

ontdoen (= ongedaan maken), infectum facere; (= uitrekken) exuere (aliquem veste) (Suet.); zich o. van dimittere, se liberare, deponere; (= verkoopen of weggeven) abulienare.

ontdoeien ^{1o} intr. (= smelten) liquescere, liquefieri, tabescere calore, solvi; (= van ijs bevrijd worden) regelari (Col.). ^{2o} trans. (= smelten) liquefacere, solvere; (= van ijs bevrijden) regelare.

ontduiken, eludere, fallere; hij ontduikt de wet fraudem facit legi, fraudi sit legi per eum; de wet door iets o. aliqua re vim legis eludere, aliqua re fraudem legi facere; het recht o. fraudem adhibere juri.

ontteeren (= iemand zijne eer ontnemen), dedecorare; (= bedoelelen) polluere, contaminare, dehonestare, ignominia afficere, infamem facere; een meisje o. puellam vitare (of stuprare, constuprare of per vim stuprum pati cogere), alienus pudicitiae vim atque vitium afferre, alicui vim afferre.

ontteering, ignominia, contumelia; (van een meisje) vitatio, vitium (of stuprum) per vim mulieri oblatum, amissa of ablata virginitas.

onttegensprekelijk zie onomstootelijk.

ontelbaar, innumabilis, innumerus, infinitus, sexcenti; ontelbare malen sexcenties; ontelbare menigte innumerebilitas.

ontembaar, indomitus.

onterven, exheredare, abdicare; onterfd exheres (= edis).

onterving, exhereditio, abdicatio.

ontevreden, non contentus, sorte sua non contentus. morosus, rerum mutationis cupidus; ik ben o. over iets non contentus sum aliqua re, graviter (of moleste of aegre) fero aliquid, taedet (of poenitet) me alicuius rei, acervo (of damno of indignor) aliquid; ieder is o. met zijn lot suae quaeque fortunae poenitet.

ontevredenheid, taedium, fremitus (4), adversa voluntas; zijne o. over iets door morren is kennen geven fremere adversus aliquid; die zaak

vervoekte groote o. ingentem ea res fremitum fecit; tot mijn groote o. cum magna mea molestia. ontfermen: zieh o. over iemand misereri alicuius. ontferming, misericordia.

ontfutselen, defraudare (aliquem aliqua re), subducere (of avellere alicui aliquid).

ontgaan (= vermijden), vitare, evitare, devitare, efugere, subterfugere, fugere; iets ontgaat mij (= valt mij niet ten deel) aliquid a me abit, aliquid mihi non obvenit (of obtingit); het ontgaat mij (= is voor mij verborgen) me fugit (of fallit, latet of praeterit); niets is aan mijne opzettendheid o. nihil me fugit; mijn naam is mij o. ejus nomen mihi excedit, ejus nomen (of nominis) oblitus sum.

ontgelden, poenas luere (of persolvere); hei iemand laten o. poenas alicuius rei ab aliquo expetere; hetgeen de koningen misdoen, moeten de Grieken o. quidquid delirant reges, plectuntur Achiivi.

ontginnen, in agrorum formam redigere.

ontglijden, elabi.

ontglippen, elabi.

ontgloeien zie ontbranden.

onthaal, hospitium; dat boek vindt een goed o. liber ille bene accipitur, liber ille placeat.

onthalen, comas excipere, convivio accipere, hospitaliter invitare; iemand op iets o. apponere alicui aliquid.

onthalzen, securi ferire (of percudere).

ontheffen, liberare, solvere; iemand van zijn ambt o. abrogare alicui magistratum; ontheven van alle bezigheden solutus ac liber ab omni munere, omnis negotii expertus; van de reis onthoven zijn supersedere posse labore itineris; wij zijn van de vrees o. metus sublatus est.

ontheligen, profanare, violare.

onthelliger, violator.

onthelliging, violatio.

onthoofden, caput alicui amputare, aliquem securi ferire (of percudere).

onthouden, (in) memoria tenere; iemand iets o. aliquid alicui reddere nolle, aliquem aliqua re fraudare, negare aliquid alicui; die rede mag aan onze jongelieden niet o. worden illa oratio juventuti nostrae debere non potest; iemand zijne ouders o. parentes suos alicui prohibere (Plaut.); zich o. van iets (se) abstinere (ab) aliqua re, se continere ab aliqua re, (sibi) temperare ab aliqua re, parcere alicui rei, supersedere aliqua re; ik onthoud er mij van, de levenden te noemen parco nominibus viventium; zich van tranen o. lacrimas tenere, temperare a lacrimis; zich niet van lachen kunnen o. risum tenere non posse; ik kan mij er niet van o. te me tenere (of continere) non possum quin.

onthullen, revelare (Tac), detegere, aperire, patefacere, resigare (Ov.), reserare (Ov.).

onthutst: o. zijn obstupiscere; o. worden obstupescere.

ontijdig, intempestivus, importunus, immaturus, praecox (= oca), malus.

ontkapen zie ontfutselen.

ontkennen, negare, denegare, abnueré, infitiri, infitas ire, diffiteri; (met een sed) abjurare; halstarrig o. pernegare, negitare.

ontkenning, negatio, infitatio, infitiandi ratio.

ontketenen zie onthoeben.

ontkiemem, pullulare, efflorescere, germinare; (= ontstaan) existeré.

ontkleeden, veste exuere; zich o. vestem exuere

(of *ponere* of *deponere*); (= *deponere*) *spoliare*, *nudare*.
 ontknoopen, enodare, solvère, explicare.
 ontknooping, enodatio, exitus (4).
 ontkomen, evadère (ex aliqua re), effugère (ab, ex of de aliqua re), elabi alicui rei (of ex aliqua re), effugere aliquid (of ab, ex of de) aliqua re; *nan iemand* o. effugere aliquem.
 ontladen, exonerare; *nich* o. se exonerare, se emittère, detonare; *de wolk heeft zich* o. nubes imbrem dedit.
 ontlasten, exonerare, onere levare (of liberare); *zijn geweten* o. conscientiam suam exonerare; *nich* o. se exonerare, se effundère.
 ontlasting (= *vermindering*), levatio; (= *stootgang*) *exinanitio* alvi; (= *uitvoerspleet*) *alvus* (f.).
 ontledeu eig., insecare aperireque; *ontledeu* explicare.
 ontledegen, exonerare, exinanire.
 ontledeging, exinanitio.
 ontledeging ontleg., explicatio.
 ontleedkunde, anatomia (C.Aur.).
 ontleedmes, scalprum, scalpellum.
 ontleenen eig.: *geld* o., pecuniam (mutuam) sumere, pecuniam mutuari; *ontledeu* depromère, aliquid (b v. a peritis of de libris, orationem ex jure), petère aliquid ab aliquo re, transferre (b. v. aliquid e Graecis), libere aliquid ab aliquo of ab aliqua re, (ut) mutuam sumere.
 ontlokken, elicère, eblandiri, evocare.
 ontloopen *nich* ontkomen.
 ontluiken, se aperire, se expandère.
 ontluisteren, inquinare, contaminare.
 ontmannen, castrare, exascare, virilitatem alicui adimère (of exsecare).
 ontmantelen: *eene vesting* o. moenia (of munitiões) oppidi disicère.
 ontmaskeren, evolvère aliquid integumentis dissimulationis suae nudareque.
 ontmoedigd, afflictus, fractus, demissus, perculsus, profligatus.
 ontmoedigen, percellère, frangère, animum alicujus frangere (of infringere), spem alicui eripère (of auferre), aliquid (of animum of spem alicujus) debilitare.
 ontmoeten: *iemand* o. alicui occurrère (of obviam venire, of obvium fieri), offendère aliquid, incidère alicui (of in aliquid); *elkander* o. inter se obvius esse (of congruere of occurrère); (= *overkomen*) accidère, evenire.
 ontmoeting, concursus (4), concursus (4); (= *gevecht*) certamen (—*in* a.). proelium.
 ontnemen, adimère, eripère, demère, auferre, detrahère, subtrahere, evellère; (*een ambt*) abrogare.
 ontnuchteren, errorem alicujus dissipare.
 ontoegankelijk, 1° (*van zaken*) aditu carens, qui adiri non potest, invius, impeditus, difficilis; o. voor iets alicui rei non pervius (of impenetrabilis), adversus aliquid clausus; o. *zijn* haud adiri posse; o. *maken* claudère, impedire, obscurare; 2° (*van personen*) rari aditus, difficilis; o. voor de waarheid impatiens veritatis; o. voor goeden raad nullus salubris consilii patiens; o. *zijn* haud adiri posse, conveniri se nolle, aditum conveniendi petentibus non dare.
 ontoegevend, contumax (—*in* a.).
 ontoegevendheid, contumacia.
 ontpakken, eximère.
 ontploffen, detonare.
 ontplooiën, explicare, detegère.
 ontraden, dissuadère.
 ontredderd, quassatus.

ontroeren, trans. perturbare, consternare; intr. perturbari, commovèri, permovari.
 ontroering, animi perturbatio.
 ontrollen, explicare, evolvère; *het* o. explicatio.
 ontroostbaar, incompressibilis.
 ontrooven, eripère, auferre.
 ontrouw, Adj. infidus, infidelis, abalienatus; o. *maken* fide dimovère, a fide abducère, dimovère ab aliquo; o. *worden* fidem movère, deficère (of desciscère) ab aliquo, deserere aliquem, alicujus rei oblivisci (of immemorem esse); *mijn gehangen woord* *my* a memoria labat (of *mibi* non constat of *me* deficit), *aan zyne belofte* o. *worden* fidem fallère; *aan een meisje* o. *worden* puellam deserere, *aan zich zelven* o. *worden* a se desciscère; Subst. infidelitas; o. *aan den dag leggen* fidem movère (of violare of frangère); *over* o. *klagen* de fide queri.
 ontruimen, decedère (of excedere of concedere) (ex) aliquo loco, aliquid locum relinquère; *doen* o. vacuifacère, vacuum facere, (*door de soldaten*) copias ex sinibus educère, *zoo werd Croton ontruimd* ita Croton excessum est, *door de vijanden ontruimd* vacuum ab hostibus.
 ontrukken, eripère, interceptère.
 ontschaken, abducère (uxorem marito of a marito), vi abducère virginem ab aliquo.
 ontschepen, exponère.
 ontscheuren, eripère, avellère, abstrahère, extorquère.
 ontschieten, excidère.
 ontschoeien, excalcare.
 ontsieren, dedecère, dedecori esse (alicui rei).
 ontslaan (= *laten gaan*), dimittère, exauctorare; *gij zijt ontslagen* nihil amplius vos moramur; (= *bevrijden*) *van iets* aliqua re solvère (of exolvère of liberare); remittere alicui aliquid, gratiam facere alicui alicujus rei, condonare alicui aliquid; *van de straf* o. remittere alicui poenam; *iemand van zijn eed* o. alicui iusjurandum remittère; *iemand uit een ambt* o. magistratum alicui abrogare.
 ontslag, missio, dimissio; *iemand zijn eervol* o. *geven* aliquid honesta missione exauctorare; *schandelijk* o. missio ignominiosa; *om zijn* o. *verzoeken* missionem postulare (of exposcère); *hij kan zijn* o. *vragen* est ei matura missio; o. *wagens* *inactijheid* missio casuarina.
 ontslapen *nich* sterven.
 ontelippen, elabi.
 onteluieren *nich* onthullen.
 onteluizen *nich* openen.
 ontsmetten, expurgare.
 ontsmetting, expurgatio.
 ontsnappen, evadère, effugère, elabi, fugère, excidère.
 ontspannen (*een boog*), remittère; (*den geest*) remittere, relaxare.
 ontspanning, remissio, relaxatio.
 ontspringen, oriri, scaturire, excurrère, originem habère, profuère, fluere, manare, proficisci, nasci, gigni, existère; *den dans* o. evadère.
 ontspruiten, enasci, emergère (*uit super* of *extra*); *ontsproten* *uit* natus ab (of *ex* of *door den enkelen* *Abt.*), ortus ab, oriundus ab.
 ontsstaan, oriri, exoriri, cooriri, existère, nasci, gigni, esse incipère; (*uit iets*) o. oriri, exoriri, existère, enasci, gigni, manare, erumpère, fluere, proficisci, efflorescère, initium ducère; *hier ontslaat de vraag* hoc loco quaestio oritur; *het* o. ortus (4), origo (—*in* a. f.); *te gelijk met het* o. in primo ortu, nascent.

- ontsteken, *trans.* incendere, inflammare, accendere; *intr.* incoadi, inflammari (b. v. irā, amore); de wond wordt ontstoken vulnus inflammatur.
- ontsteking, inflammatio; de o. wordt minder inflammatio se remittit.
- ontstelen, surripere (iemand iets aliquid ab aliquo).
- ontstellen, *trans.*, corrumpere, conturbare, perturbare, exturbare, afficere; *intr.* obstupescere, perturbari, exanimari; doen o. perturbare, exanimare; ontsteld exanimatus, perturbatus.
- ontsteltenis, trapidatio, stupor, consternatio, perturbatio.
- ontstemdheid, animi molestia (of offensio), tristitia, stomachus.
- ontstemmen eig., dissonum reddere; ontstemd zijn discrepare, incontentum esse; onv. commovere, confundere, molestia afficere, tristitiam alicui afferre, aliquem (of alienus animus) offendere; ontstemd zijn confusum esse, stomachari, tristem esse.
- ontstentenis: bij o. van den vader patre absente.
- ontstroomen, effluere.
- onttooveren, * fascinatio exolvere, in pristinam formam mutare.
- onttrekken, detrahere, subtrahere, subducere, adimere, abstrahere ab; den staat zijne diensten o. respicere deesse; iemand zijne gunst o. abhienari ab aliquo; iemand aan de straf o. poenas eripere aliquem; iets aan iemands oog o. auferre alicui conspectum alienus rei, aliquid a conspectu (of ab oculis) alienus removere, (beoekermend) aliquid a conspectu alienus tegere, zich aan de ogen o. ex oculis auferri (of eripi), e conspectu offerri (of tolli), ab oculis (of e conspectu) se removere, fugere alicuius conspectum, onttrek mij uwe hulp niet ne mihi desis, zich aan iets o. se removere (of se abducere of recedere) ab aliquo, aliquid vitare (of evitare), devitare of defugere, alicui rei deesse, a liquid depreuari (of detractare of subterfugere) zich aan iets niet kunnen o. negandi non habere potestatem; zich aan een gezelschap o. se subducere de circulo, zich aan het staatsbestuur o. a republica recedere, a negotiis publicis se removere, a civilibus muneribus abscedere, zich aan zijne vervolgers o. se eripere sequentibus.
- onttronen, regno pellere (of expellere).
- ontucht, stuprum; o. plagen met stuprum (of stupra) facere cum, stupri consuetudinem habere cum; aan o. overgegeven zijn libidinibus indulgere, rebus veneris deditum esse.
- ontuchtig *nie* onkuisch.
- ontuchtigheid *nie* onkuischheid.
- ontuig, quiescentia, quiescentia (—orum).
- ontvallen, excidere, elabi, prolabi, iets valt aan mijne handen aliquid de manu (of e manibus) excidit (of delabitur of fluit); een woord ontvalt mij verbum mihi excidit (of elabitur); laat u geen woord o. cave vocem mittas; de moed is hem o. animo cecidit (of concidit), animum demisit; zijne vrouw is hem o. uxor ei fato erepta est; *nie* ook ontgaan.
- ontvangen, accipere (iets van iemand aliquid ab aliquo), percipere, recipere, suscipere; (= auditie geven) intronare in eubulium jubere; (= toespreken) appellare, salutare; (= zwanger worden) concipere; gastvrij o. excipere; vriendelijk o. benigno vultu excipere; met open armen o. sinu ac complexu recipere; *nie* ook krijgen.
- ontvangen, conceptio.
- ontvanger (der belastingen), exactor; (= die iets ontvaagt) accipiens.
- ontvangst, acceptio of door omschrijving met accipere, recipere of suscipere, b. v. de o. van het geld pecunia accipienda (of recipienda of suscipienda), na de o. van het geld pecunia accepta (of recepta of suscepta), na de o. van een brief l. as literis acceptus (of allatis), in o. nemen accipere, recipere, suscipere, een bewijs van de o. geven testari se accepisse aliquid; de o. van iets boeken acceptum referre aliquid; o. en uitgaven accepta (—orum) et expensa; (= onthaal: hij vond een vriendelijke o. benigno vultu exceptus est, carus omnibus exspectatusque venit.
- ontvankelijk, capax (—acia), idoneus, patibilis, obnoxius, docilis, natus factusque (voor iets ad aliquid), mobilis (of inclinatus of propensus) ad aliquid; voor iets niet o. zijn aliquid non sentire, aliqua re non moveri (of tangi); voor dezelfde indrukken o. zijn moveri iisdem rebus; voor goede indrukken o. zijn honestis rebus moveri; voor iets niet recht o. zijn duriores esse ad aliquid; voor iets niet meer o. zijn alienus rei sensum amittere; ik ben niet meer o. voor smart animus ad dolorem obduruit; voor niets meer o. zijn omni sensu carere; iemand voor iets o. maken aliquem alienus rei sensum imbuere.
- ontvankelijkheid: o. voor iets alienus rei sensus (4.) (of gustatus 4.); o. voor uitwendige indrukken patibilis natura; gebrek aan o. rudis et inconditus sensus; o. voor iets hebben = ontvankelijk zijn voor iets.
- ontvaren *nie* ontkomen.
- ontveinen, dissimulare, occultare.
- ontvlambaar *nie* ontbrandbaar, irae impatiens.
- ontvlammen *nie* ontbranden.
- ontvlieden *nie* ontvluchten.
- ontvluchten, effugere, fugere, profugere, aufugere, defugere, subterfugere, fuga se eripere; (= ontkomen) evadere, elabi; heimelijk o. clandestina fuga se subtrahere (of se subducere); iets o. aliquid fuga vitare (of evitare); iemand o. aliquem effugere; naar verschuilende kanten o. diffugere; trachten te o. fugam meditari (of parare of comparare); iemand laten o. pati aliquem effugere (of evadere).
- ontvluchting, fuga, effugium.
- ontvoerder, raptor.
- ontvoeren, abducere, auferre, rapere, abripere; heimelijk o. furto subducere.
- ontvoering, raptio, raptus (4.).
- ontvolken, exhaure; ontvolkt desertus.
- ontvolking, vastitas.
- ontvonken, incendere, excitare.
- ontvonwen, explicare, enucleare, enodare.
- ontvonwing, explicatio.
- ontvreemden, auferre, clam tollere, furto subducere, per dolum amovere, surripere.
- ontvreemding, furum; o. van geld uit de staatskas peculatus (4.).
- ontvrijen: iemand een meisje o. alicui sponsam praeripere.
- ontwaar: o. worden sentire.
- ontwaken, expurgari, expurgari, somno solvi (of excitari); onv. excitari, emergere; plotseling o. somno exuti; van zelf o. sua sponte expurgari; uit den dood o. in vitam redire, ad aspiciendam lucem revocari; zijn geweten is ontwaakt conscientia mordetur.
- ontwapenen, exarmare, disarmare, armis exuere, pacare, debilitare, mitigare, lenire.
- ontwaren, sentire.
- ontwarren, expedire, explicare.

ontwassen: *aan de kinderjaren o. zijn e pueris excessisse, aan de voeds o. zijn scholam egressum esse, jam adultum esse.*
 ontweidigen, eripere.
 ontwerpen *trans.* desuefacere; *intr.* desuescere; desuefieri; *ontwend* desuotus; *nich o. dediscere.*
 ontwerp (van een gebouw of redevoering), descriptio, adumbratio, deformatio, forma, cogitatio; (van een redevoering) oratio formata; *het bloots o. (van een geschrift) nuda membra (—orum); (van wet) scriptum legis; het o. van een veldheer uitvoeren* facere quae dux imperavit; *grootste ontwerp* maken magna meditari (of moliri), altiora meditari; *enel in zijne ontwerpen* cogitatione celer.
 ontwerpen, delineare, designare, formare, deformare, informare, primis velut lineis designare, describere, adumbrare, instituere, inchoare, disponere, exarare; *een plan van iets o. rationem* alicujus rei describere (of designare).
 ontwijden, profanare, profanum facere, exangurare, maculare, contaminare, polluere, violare.
 ontwijder, violator.
 ontwijding, exanguratio, violatio.
 ontwijfelbaar, non dubius, certus, nihil dubii relinquens; *zijne trouw is o. de ejus fide non dubitatur; het o. maken dat haud dubium relinquere (met Acc. o. Inf.).*
 ontwijken, vitare, evitare, fugere, declinare, eludere, tergiversari; *aan ontwijkend antwoord geven* alio responsione suam derivare.
 ontwikkelen *eig.* evolvere, explicare; *de geleerden o. ordines* explicare;
oneig. emittere incipere (b. v. folia), procreare, profundere; (= *beschaven, opvoeden*), excolere, educare, confirmare; (= *aan den dag leggen*) uti incipere, expromere; *zijn talent meer en meer o. magis magisque ingenium in promptu habere* incipere; (= *duidelijk maken*) explicare, explanare, enodare; *nich o. crescere, adolescere, se offerre, pubescere, longius progredi, se aperire, exitum habere; nich wil iets o. proficiisci ab (of ex) aliqua re, efflorescere ex aliqua re; zijn verstand ontwikkelte* nich sapere incipit.
 ontwikkeling *eig.*, explicatio; *er is geen ruimte voor de o. der slagorde* ad explicandam aciem locus non est;
oneig. educatio, progressio, progressus (4), incrementum, incrementa (—orum), descriptio, exitus (4), slum, (— *niteenzetting*) explicatio, explanatio.
 ontwikkelingsgang, ratio, natura, cursus (4); (van een wetenschap) cursus (4), gradus (4) et aetates (—um), aetates et tempora (—um) de o. van een redevoering via descriptionis atque ordinis; *den o. van iets voorstellen* a quo initio aliquid profectum sit persiqui, *aan iemand den o. aan onzen staat beschrijven* alicui nostram rempublicam et nascentem et crescentem et adultam ostendere.
 ontwikkelingstijdpierk, transitus (4) a pueritia in adolescentiam, aetas quae in robustiorem gradum transit, aetas vix adulta.
 ontwinden, explicare.
 ontwoekeren, eripere.
 ontworstelen: *nich o. se eripere.*
 ontwortelen, evertère.
 ontwrichten, luxare, sua sedo (of suo loco) movere, extorquere.
 ontwrichting, delocatio (CAur.).
 ontwringen, extorquere.
 ontzag, reverentia, verecundia, admiratio, pietas, religio, cerimonia, observantia, veneratio; o. voor iemand hebben aliquem observare (of colere et ob-

servare, vereri et colere, venerari, suspicere of revereri); *iemand o. betoonen* reverentiam adversus aliquem adhibere, reverentiam alicui praestare; *het o. voor iemand geheel wil het oog verliezen* oblivisci reverentiae quae alicui debetur, reverentiam alicujus exuere; *iemand o. inboezemen* alicui admirationem sui injicere; *met o. voor iemand vervuld zijn* admiratione alicujus teneri.
 ontzaglijk, horrendus, ingens, immanis, vastus, incredibilis; *een ontzaglijke menigte geld* pecuniae immanes; *een o. geschreeuw* clamor ingens; *Adv. valde, vehementer.*
 ontzagwekkend, conspicuus, admirationem sui cuius injiciens, imperatorius.
 ontzegelen, resignare, signum alicui rei detrudere.
 ontzeggen, negare, abnegare, abjudicare.
 ontzeilen, sic ontkomen.
 ontzenuwen, debilitare, enervare, conficere, infirmare, diluere, liquefacere, allevare, delumbare, labefactare, frangere, refellere; *ontzenuwd fractus, languidus.*
 ontzet *zij hopen op o.* sperant fore ut obsidione liberentur; *tot o. komen opdagen* solvendas obsidionis causa venire, auxilio (of subsidio) venire.
 ontzetten, obsidione liberare (of solvere of eximere), obsidionem alicujus loci solvere, ex obsidione eripere; (= *verschrikken*) perterrefacere, exanimare metu.
 ontzettend, horrendus, horribilis, horridus, ingens, vastus, immanis.
 ontzield, exanimatus, exanimis, mortuus.
 ontzien (= *ontzag hebben voor*), vereri, revereri; (= *sparen*) alicui rei parcere (of temperare of consulere); *nich o. nalli rei parcere, (= nergens om geven) nihil pensi habere; (= omsichtig behandelen) caute uti, alicujus iram vitare; nich o. valetudinem curare diligenter, corpus curare; nich niet o. om te non vereri (met Inf.).*
 ontzind, insanus.
 ontzinken, sic ontvallen.
 onuitbluschbaar, inextinctus.
 onuitputtelijk, inexhaustus.
 onuitroeibaar, inextirpabilis (Plin.).
 onuitsprekelijk *eig.*, ineffabilis, qui ore concipi nequit; *oneig.* infandus, inenarrabilis, incredibilis, inauditus, immensus, ingens, maximus; *Adv. supra* quam enarrari potest, incredibiliter, intoleranter.
 onuitstaanbaar, intolerabilis, intolerandus, vix tolerabilis, non ferendus, odiosus, importunus.
 onuitstaanbaarheid, intolerantia, importunitas.
 onuitvoerbaar, qui effici non potest, quem efficere (of exsequi) non possumus; *niet o. ab effectu haud abhorrens.*
 onuitwisselbaar, indelebilis, inextinguibilis.
 onvast, instabilis.
 onvatbaar (= *on gevoelig*), qui aliquid non sentit, qui aliqua re non movetur (of tangitur); (= *onleersaam*) indocilis, hebes (—ētis).
 onvatbaarheid: o. voor ernst animus durus, (= *onleersaamheid*) animus indocilis.
 onveilig, infestus; o. maken infestum reddere (of facere), infestare.
 onveiligheid: o. der wegen itinera (—um) infesta, vias infestae; *wegens de o. der wegen bereikt alles mij zeer laat* propter latrocinia omnia tardissime perferantur; o. der zee mare (—is n.) infestum; *door de o. der zee latrocinia* ac praedationibus infestato mari.
 onveranderd, immutatus (Cela.), intèger, idem semper, onveranderde gezindheid jegens iemand constans in aliquem voluntas; o. blijven non mutari, constare.

onveranderlijk, immutabilis, incommutabilis, constans, stabilis, ratus, perpetuus, idem semper, aequabilis, irrevocabilis, fixus, firmus.

onveranderlijkheid, immutabilitas, constantia, mutatio nulla, stabilitas, aequabilitas.

onverantwoordelijk, iniquissimus, pravisimus.

onverbasterd, incorruptus, purus.

onverbeterlijk (= volmaakt), omnibus numeris absolutus, perfectus, omni vitio carens; (= zeer slecht) insanabilis; o. zijn emendationem non recipere.

onverbiddeijk, inexorabilis, inclemens; met onverbiddeijk gestrengheid everissime; o. streng severus et inexorabilis, acerbis severus.

onverbloemd, apertus, nudus; (Adv.) aperte, aperte ac propalam, sine fado, sine fado et fallaciis.

onverbrandbaar, qui ignibus non absumitur, invictus ignibus, igni inviolabilis (of inviolatus); o. zijn ignibus non absumi, igni resistere.

onverbreekbaar, inviolatus, sanctus; onverbreekbare trouw fides (5) summa (of integra).

onverbreekbaarheid, sanctitas.

onverbuigbaar * indeclinabilis.

onverdedigbaar zie onhoudbaar.

onverdedigd, immunus.

onverdeeld, indivisus; (= eengezind) concors (—dis), unanimis.

onverdelgbaar zie onuitwisselbaar.

onverderfelijk, aeternus, immortalis.

onverderfelijkheid, aeternitas, immortalitas.

onverdiend, immeritis, indigne, falsus.

onverdienstelijk, imperitus.

onverdoemd, indamnatus.

onverdorven, incorruptus, integer, nondum depravatus, sanctus.

onverdorvenheid, integritas, sanctitas, sanctimonia.

onverdraagzaam, moribus immitis, difficilis, (in den Godelienst) * aliorum de rebus divinis opinionibus haud leniter ferens.

onverdraagzaamheid, * animus aliorum de rebus divinis opiniones haud leniter ferens.

onverdragelijk zie onuitstaanbaar.

onverdragelijkheid zie onuitstaanbaarheid.

onverdroten, assiduus, indefessus; o. elijt assiduus labor.

onvereenigbaar, insociabilis, pugnautes inter se; o. met iets abhorrens ab aliqua re, repugnans alicui rei, alienus ab aliis re.

onverflauwd, impiger, strenuus.

onvergankelijk, aeternus, immortalis.

onvergankelijkheid, aeternitas, immortalitas.

onvergeeflijk, inexplicabilis, major quam cui ignosci possit, qui nihil excusationis habet; een misdrijf is o. wanneer nulla est excusatio peccati ei.

onvergelijkbaar, { incomparabilis, sine exemplo
maximus, divinus, caelestis,
onvergelijklijk, { singularis, eximius.

onvergeuegd, * taedii plenus, indignabundus, morosus, stomachosus, tristis; o. zijn over iets aliquid aegre (of moleste) ferre.

onvergetelijk, cuius memoriam nulla unquam delebit oblivio.

onverhoeds: iemand o. overvallen, aliquem imprudentem (of incautum of improviso) opprimere, inopinantem aliquem aggredi.

onverhoedsch, repentinus, subitus.

onverhopen zie onverbloemd.

onverhoopt, insperatus, necopinatus; Adv. praeter expectationem.

onverhoord: o. gebed proes quibus non est sa-

tisfactum; o. veroordeelen condemnare incognita causa (of indirecta causa of re inorata), inauditum damnare (Suet.).

onverklaarbaar, inexplicabilis, obscurus.

onverkoeld, illabefactus (Ov.); de vriendschap bleef o. amicitia non labefactata est.

onverkort, integer.

onverlaat, homo (—inis) scelestus (of acceleratus).

onvermengd, merus, purus.

onvermijdelijk, inevitabilis (Sen.), qui evitari non potest, quem evitare (of effugere) non possumus, necessarius; onvermijdelijke noodzakelijkheid necessitas fatalis.

onverminderd, integer, o. uw recht salvo jure tuo.

onverminkt, integer.

onvermoeibaar, indefessus.

onvermoeid, assiduus.

onvermogen (= zwakheid), imbecillitas, infirmitas; (= armoede) impotentia, inopia.

onvermogen (= zwak), invalidus, infirmus, imbecillus; (= arm) inops (—dis).

onvermurwbaar, inexorabilis.

onveroordeeld, indamnatus.

onversaagd, intrepidus.

onversaagdheid, audacia.

onverschillig, indifferens, medius, aequus, securus, dissolutus, lentus, frigidus, negligens voor iets aliquid rei (of in aliquem of aliquid), contemptor voor iets aliquid rei; een o. gelaat vultus (4) non mutatus; een o. gelaat setten vultum non mutare; met onverschillige oogen aanzien aequus oculis aspicere; het is o. non differt; het is mij o. of — of nihil mea interest utrum — an; iets is mij geheel o. aliquid ad me nihil attinet; ik ben niet o. voor iets aliquid mihi curae (of non sine cura) est, aliquid a me non alienum puto, mihi non pro nihilo est; ik ben o. geworden voor niemoes smart obdurus animus ad dolorem novum; aan het ongeluk als het ware gewoon geraakt, waren zij o. geworden voor kunnen toestand velut assueti malis abalienaverant animos ab sensu rerum suarum; o. blijven in neutram partem moveri, voor alles o. zijn nihil omnino curare; o. blijven bij iets aequo animo (of lente) ferre (of pati) aliquid, lente ferre aliquid, aequis auribus aliquid accipere.

onverschilligheid, animus durus, frigus (—dis n.), animus dissolutus (of aequus of lentus), o. voor iemand of iets aliquid (of aliquid rei) negligentia (of neglectio, contemptio of despicentia).

onverschoonbaar zie onvergeeflijk.

onverschrokken, intrepidus.

onverschrokkenheid, audacia.

onvervalten, intritus.

onverslijtbaar, qui usum non consumitur.

onverstaanbaar, non apertus ad intelligendum, obscurus.

onverstaanbaarheid, obscuritas.

onverstaand, ineptia, temeritas, imprudentia, stultitia.

onverstandig, ineptus, imprudens, stultus, insipiens.

onverstoerbaar, stabilis et firmus.

onverstoerbaarheid, stabilitas, firmitas, constantia.

onvertaalbaar, qui totidem verbis reddi non potest.

onverteerbaar, difficilis concoctu (of ad concoquendum), gravis.

onvertogen, inhonestus.

onvervaard, intrepidus.

onvervaardheid, audacia.
 onverschuld, incorruptus, sinceros, intèger, probus.
 onvervulbaar: *onvervulbars toeschien koestaren optare quae non eveniunt.*
 onvervuld, irritus; *p. blijven irritum cadere, eventum non habere; o. laten = niet vervullen.*
 onverwacht, inexpectatus, inopinatus, necopinatus, repentinus.
 onverwachts, (ex) improvise, (ex) inopinato, necopinato, repente; *o. overvallen imprudentem aggrèdi.*
 onverwelkelijk, aeternus, immortalis.
 onverworpelijk: *o. getuige testis (—is) probus (of locuples); o. getuigenis testimonium firmum (of certum).*
 onverwijd, confestim, protinus, subinde, e vestigio.
 onverschadelijk, { insatiabilis.
 onverschadigend, {
 onverzeld, incomitatus, sine comite.
 onverzettelijk, *sic hardnekkig.*
 onverzettelijkheid, *sic hardnekkigheid.*
 onverzoenlijk, implacabilis (*tegen iemand in ali- quem*), inextinguibilis, *onverzoenlijke misdaad scelus (—eria n) inextinguibile, een o. vijand van iemand zijn implacabili odio persequi aliquem, zich o. toonen tegen iemand esse aliquem placabilem praebere.*
 onversoenlijkheid, implacabile odium.
 onversoerd, cui nondum prospectum est; *een onversoerde dochter filia non collocata.*
 onverschakt, intèger, intritus.
 onvoegzaam, inhonestus.
 onvolbracht, imperfectus.
 onvoldaan, cui non satisfactum est, non expletus, non satius.
 onvolleindigd, imperfectus, inchoatus.
 onvolkomen, imperfectus, inchoatus, vitiosus, defectivus (C.Aur.), mancus.
 onvolkomenheid, vitium.
 onvolledig, cui aliquid deest; *een o. boek * liber in quo plagulae nonnullae desunt. Zie onvolkomen.*
 onvolmaakt, *sic onvolkomen.*
 onvolprezen, *sic onvergelykelyk.*
 onvoltallig, non justus, infrequens.
 onvolvoerd, irritus; *lang o. blijven diu irritum esse.*
 onvolwassen, impubes (—eria).
 onvoorbereid, imparatus.
 onvoordeelig, deterior; *hoe o. ook qualisomque; o. zijn deteriorem esse, ab re esse.*
 onvoorwaardelijk, absolutus, simplex (—icis), purus, summus; *iemand een o. vertrouwen schenken in alles alicui summam omnium rerum fidem habere; Adv. o. gehoorsamen sine ulla exceptione parere (of obedire).*
 onvoorzien, improvisus; *sic onverwacht.*
 onvoorzien, *sic onverwachts.*
 onvoorzichtig, improvidus, incautus, inconsideratus, temerarius.
 onvoorzichtigheid, inconsiderantia, temeritas, imprudentia.
 onvriendelijk, tristis, durus, asper.
 onvriendelijkheid, tristitia, asperitas.
 onvriendschappelyk, alienus (*tegen iemand ab aliquo*); *o. tegen iemand geerd zijn alieno animo esse ab aliquo (of in aliquem).*
 onvrijwillig, non voluntarius, inivitus et coactus.
 onvrouwelyk, feminae non conveniens, a feminae natura abhorrens.

onvruchtbaar, sterilis, infecundus, jejūnus.
 onwaar, falsus, vanus, fictus.
 onwaarde: *van o. irritus.*
 onwaardeerbaar, *sic onvergelykelyk.*
 onwaardig, indignus (*met Abl.*); *een o. mensch homo (—inis) nulla re bona dignus; een onwaardige behandeling indignitas; o. gedrag indignitas; hij doet iets dat zijns o. is imminuit suam dignitatem; Adv. indignè.*
 onwaardigheid, indignitas.
 onwaarheid (*eigenschap*), vanitas; *de o. van iets bewijzen aliquid falsum esse probare; (= hetgeen onwaar is) falsum, mendacium, vanum; o. spreken mentiri; geen o. spreken nihil falsi dicere, non mentiri; zich aan geen groote o. schuldig maken non multum mentiri; o. spreken falsus.*
 onwaarschijnlijk, non verisimilis, non probabilis; *dit maakt den vrede zeer o. hoc magnam pacis desperationem affert; Adv. non probabiliter, sine veritatis specie.*
 onwankelbaar, stabilis.
 onwankelbaarheid, stabilitas.
 onweder, tempestas; *er komt een o. op tempestas oritur (of venit of occurit); er dreigt een o. tempestas imminet (of impendet).*
 onwederlegbaar, qui roelli non potest, firmissimus, nunquam fallens, invictus; *een o. bewijs ratio quae vim affert in dicendo; Adv. o. bewijzen necessario demonstrare.*
 onwederstaanbaar, cui nulla vi resisti potest, qui sustineri non potest, quem nulla vis sustinere potest, intolerabilis, invictus; *bijna o. cui vix ullo modo obisti potest; o. verzoek * preces quibus resistere non possumus; onwederstaanbare welspreekendheid incredibilis vis dicendi.*
 onweeren, tonare.
 onweersbui, tempestas.
 onwel, *sic ongesteld.*
 onwelkom, non acceptus, ingratus.
 onwellevend, inhumanus.
 onwellevendheid, inhumanitas.
 onwelluidend, absōnus.
 onwelvoegelyk, inhonestus, indecorus, turpis, illiberalis, parum veredus, indignus; *o. zijn dedecore.*
 onwelvoegelykheid, indignitas, turpitudine (—inis f.).
 onwetend (= onkundig), inscius, ignarus, imperitus, rudis, indoctus, illiteratus, (= onbewust) insciens, imprudens.
 onwetendheid (= gebrek aan kennis), ignorantia, inscitia, ignoratio, imperitia; *hij heeft het nít o. gedaan per imprudentiam fecit; aangaande iemand in o. verkeerem ignorare de aliquo; aangaande iets in o. verkeerem nescire aliquid; iemand aangaande iets in o. laten celare aliquem aliquid; ik schaam mij niet mijns o. te bekenen me non pudet nescire quod nesciam; zijne o. in vele opzichten bekenen confiteri multa se ignorare.*
 onwettig, non legitimus, nemini lege concessus, legibus vitatus; *o. zijn non licere per leges.*
 onwezenlijk, vanus.
 onwezenlykheid, vanitas.
 onwijs, *sic onverstandig; (= krankzinnig) mente captus, insanus.*
 onwijsheid, *sic onverstand.*
 onwil, odium, contumacia.
 onwillekenrig, fortuitus; *Adv. nescio quo pacto (of modo), sine voluntate, aqua sponte, nolentibus nobis.*
 onwillig, invitus.

onwilligheid, contumacia.
 onwraakbaar, zie onverworpelijk.
 onwrikbaar, stabilis.
 onwrikbaarheid, stabilitas, constantia.
 onyx, onyx (—ychis m.) (soort van edelgesteente).
 onzacht, asper; *Ado.* inhumane.
 onzalig, infelix (—icis).
 onzedelijk, inhonestus, turpis.
 onzedelijkheid, turpitude (—inis f.); *onwaarheid*,
o., goddeloosheid nihil veri, nihil sancti, nullus
 decorum metus (4).
 onzeker, incertus, instabilis, lubricus, non certus,
 parum stabilis, intremiscens; *een onzekeren gang*
hebben vacillare; in het onzekere zijn (animi) pen-
 dère.
 onzekerheid: *de o. der hoop* spes (5) incerta.
 onzelfstandig, infirmus, obnoxius.
 onzelfstandigheid, infirmitas.
 onzenhalve, nostra causa, nostro nomine, per
 nos.
 onzichtbaar, invisibilis (Cele.), nulli cernendus,
 quem cernere et videre non possumus, quem non
 possunt oculi conspici, qui sub oculis non cadit,
 qui oculorum aciem fugit, qui sensum oculorum
 effugit, visus nostros fugiens, caecus; *o. zijn* non
 cerni, cerni et videri non posse, a nullo videri,
 sub oculis non cadere; *voor iemand o. zijn* alicui
 non comparere; *o. worden* destinere apparere, de-
 sinere cerni (of conspici), obscurari, occultari, se
 abdere, clam abire, clam se abducere.
 onzijdig, neuter (Gramm.). *Zie* onpartijdig.
 onzijdigheid, zie onpartijdigheid.
 onzin, ineptiae; (= *oninnigheid*) insaniam, amentia;
o. praten ineptia dicere, aliens loqui.
 onzindelijk, immundus, sordidus.
 onzindelijkheid, immunditia, aqualor.
 onzinnelijk, incorporeus (Gall.), incorporalis (Sen.).
 onzinnig, insanus, amens, demens, furiosus, im-
 pectus, ineptus; *oninnige onderneming* amentia.
 onzinnigheid, insaniam, amentia.
 onzuiver, zie onrein; (= *vermengd*) mixtus.
 ooft, poma (—orum), baccae arborum; *er is veel*
o. magna est ubertas pomorum; gaarne o. eten
pomis indulgere; versot zijn op o. avidissimum
esse pomorum.
 oog, 1° eig., oculus, lumen (—inis m.) (poët.).
 acies (5) (oculi of oculorum), visus (4), aspectus
 (4), conspectus (4); *vol oogen* oculus; *met oogen*
voorzien oculatus; *tot de oogen betrekking hebben-*
de ocularis; *zeere oogen* oculi aegri (of lippi),
 lumina oculorum aegra; *goede oogen hebben* bene
 videre, ab oculis valere; *heldere oogen* oculi clari,
 oculorum (of visus) claritas; *waakke oogen* oculi
 infirmi, acies infirma, oculorum infirmitas; *holle*
oogen oculi concavi; *levendige oogen* oculi lubrici
 et mobiles; *flauwe oogen* oculi languidi (of lan-
 guentes); *blauwe oogen* oculi caerulei (of caesi
 of glauci); *een blauw oog* (door slagen) oculus
 lividus; *iemande oogen worden* vechtig lacrimae
 alicui oboriuntur; *iets doet de oogen tranen* aliquid
 facit ut oculi extillent, facit aliquid delacrima-
 tionem; *miyne oogen doen pijn* oculi mihi dolent;
grote oogen opstellen magnopere mirari, stupere;
de oogen opslaan oculos allevare (of attollere);
de oogen neerslaan oculos in terram dejicere, vul-
 tum demittere; *het o. op iets slaan* conspiciere
 aliquid, (= *zijn keus op iets vestigen*) eligere ali-
 quid; *iemand de oogen openen* meliora aliquem
 docere, alicui oculos aperire; *niet iemande oogen*
gaan abire ex oculis (of e conspectu) alicujus; *de*
oogen niet van iets kunnen afhouden oculos de

aliqua re nusquam dejicere; *niet het oog verliezen*
 (eig.) e conspectu amittere, (oneig.) oblivisci, exuere,
 in het o. vallen sub oculis (of in conspectum)
 cadere, conspici; *in het o. loopen* oculos hominum
 in se convertere, suspicionem movere; *het is in*
het oog vallend nemo non videt (of intelligit of
 perspicit); *het o. aangenaam aandoen* oculos blande
 excipere; *het springt in het o. facile* apparet; *in*
het oog houden observare, custodire; *iets goed in*
het o. houden (oneig.) aliquid intueri (of observare),
 servire (alicui rei); *iemand met open oogen* bedri-
 gen oculos alicui auferre; *in mijne oogen* meo judi-
 cio, mihi; *wat in hunne oogen onbeduidend is*
quas ipse leviora sunt; niet eigen oogen zien suis
 oculis uti; *ik heb het met mijn eigene oogen gezien*
 (habeo) oculis vidi; *met het linker o. niet goed*
kunnen zien sinistro oculo minus (of non aequo
 bene) uti posse; *aan het rechte o. blind zijn* altero
 oculo captum esse; *met het rechter o. beter zien*
 dextro oculo plus cernere; *iemand onder de oogen*
komen in conspectum alicujus venire; *onder iemands*
oogen leven esse alicui paene in conspectu, in
 oculis alicujus habitare; *iemand iets onder vier*
oogen zeggen secreto alicui aliquid dicere; *voor*
oogen movere ante oculos versari (of obversari);
zij gaan voor waze oogen voorbij per ora vestra
 incedunt; *voor aller oogen* geschieden in omnium
 oculis geri; *iemand dagelijks voor zijne oogen heb-*
ben aliquem quotidie praesentem videre; *het ligt*
voor oogen res posita est ante oculos; *dén oog*
toedoen (oneig.) connivere (voor iets in aliqua re);
iemand naar de oogen zien aspiciere aliquem; *zijne*
oogen te gaet doen gaan oculos pascere;
 II. oneig. (= *ontwaakte knop*) oculus, gemma;
 (= *stip op de dobbelsteenen*) punctum; (= *op de*
voep) * gutta pinguis, (= *de kaas*) fistula; (= *den*
staart van een paus) oculus.
 oogappel, pupula, pupilla, acies (5.); *mijn o.*
meus oculus (of ocellus), mea lux (Lucia f.);
iemand zoo lief hebben als zijn o. aliquem in oculis
 ferre (of gestare); *hij bemint haar als zijn o.*
ei in oculis est, fert (of gestat) eam in oculis.
 oogarts, medicus oculus (Cele.), ophthalmicus
 (Mart.).
 oogenblik, punctum temporis, temporis (of horae)
 momentum, vestigium temporis; (= *het bekeer-*
ende o.) discrimen (—inis n.); *ieder o. omne*
 tempus; *het tegenwoordig o. praesens* tempus,
 id quod adest quodque praesens est; *het rechte o.*
waarnemen tempus aucupari; *het rechte o. laten*
voorbijgaan amittere tempus utilitatis, tempori
 deesse; *een enkel o. exiguum* momentum, punctum
 temporis; *het o. van den dood* id ipsum quo vita
 et mors distinguitur; *op het o. van den dood* in
 ipsa morte; *in de laatste oogenblikken* van het le-
 ven extremo spiritu; (*gedurende*) een o. paulisper,
 parumper; *voor het o. ad tempus*, in praesentia;
tot op dit o. ad hoc tempus; *in het o. van het*
gevaar in ipso discrimine periculi; *naar de inge-*
ving van het o. utcumque praesens affectio movet;
op het o. van het vertrek sub ipsa protectione;
tot het laatste o. toe ad extremum usque, ad ulti-
 mum; *op dit o. had hij gewacht* hoc expectaverat;
toen het o. daar was dat quum jam in eo esset ut.
 oogenblikkelijk Adj., brevissimus, exigui tem-
 poris, qui brevis est ad tempus est, ad tempus or-
 tus, fugax, subitus, praesens; *zijne oogenblikke-*
lijke invallen volgen sequi quodcumque in mentem
 veniat; *Ado.* vestigio, extemplo; *o. werkend* praesens.
 oogendienaar, jactans officia, minister alienae
 voluntatis, assentator, adulator.

oogenschijnlijk *nie* blijikbaar.

oogenschoonw: *in o. nemen* inspicere, visere, invisere.

oogetter, granae.

ooggetuige, spectator, spectator et testis (—is); *o. zijn* videre, coram videre (of cernere), oculis suis videre; *iets van ooggetuigen vernemen* aliquid ab eis, qui coram viderunt, accipere.

ooggezwel, oculi ulus (—dis n.).

oogglas, * vitrum oculare.

oogharen, pili (oculorum).

oogholte, oculi cavea (of foramen, —inis n.).

oogje, ocellus.

oogkas *nie* oogholte.

oogkwaal, malum oculorum.

ooglid, palpebra.

ooglijder, aeger oculis, lippus.

oogluiken: *iets oogluikend toelaten* connivere in aliqua re.

oogluiking, conniventia.

oogmaat, oculorum iudicium.

oogmerk, consilium, finis (—is m.), propositum; *zijn o. bereiken* propositum assequi; *zijn o. niet bereiken* excedere fine.

oogmiddel, medicamentum oculorum.

oogontsteking, oculorum inflammatio, lippitudo (—inis f.); *o. hebben* oculos inflammatos habere, lippire.

oogpijn, oculorum dolor.

oogpunt: *uit dit o. beschouwen* * ita rem perspicere; *uit een ander o. beschouwen* * alio modo rem perspicere.

oogst, messis (—is f.); (= *wijnoogst*) vindemia; *een rijpe o. messis* optima (of frugifera); (= *winst*) fructus (4.), quaestus (4.).

oogsten, messes facere, metere, demetere; (= *ontvangen*) capere, ferre, colligere, consequi *nie* inoogsten.

oogsttijd, messium tempus (—dis n.), messis (—is f.).

oogtand, dens (—ntis m.) caninus (Cels.).

oogvlies, tunica ocularis (Vitr.), tunica oculorum (Cels.).

oogwank *nie* ooggenblik.

oogwit *nie* oogmerk.

oogzalf, collyrium.

oogziekte, morbus oculorum, valetudo (—inis f.) oculorum.

oofelaar, ciconia.

oof, unquam, ullo tempore.

oof, etiam, quoque (*nie* *vooraan en slechts op een enkel woord betrekking hebbende*), et; (= *levens*) idem; (= *ingelijks*) item; *eindelijk ook* denique; *of ook wel; ook niet nee, ne* — quidem (*terwijl het woord, waarop de nadruk valt, tussehen ne en quidem in wordt geplaatst*); *ook hij etiam ipse, ipse, et ipse; ook hij niet nec ipse; wie ook quicumque; hoedanig ook qualiscunque ens*.

oof (= *vadersbrander*), patruus; (= *moedersbrander*) avunculus.

oor eig., auris (—is f.); *de ooren opstaan* aures arrigere (of erigere), *de ooren laten hangen* demittere auriculas, *bij de ooren nemen* auriculis prehendere, *aan iemand het o. leenen* aurem praeberre alicui; *tot over de ooren in schulden steken* aere alieno obruturi (of demersum) esse, *voor doove ooren preken* vana aures auribus canere; *ik ben doof aan dat o. id in aures non recipio, de ooren kwetsen* (oneig) aures offendere; *iemand iets in het o. flinsteren* aliquid alicui in aurem dicere (of insusurrare); *iemand aan het o. malen* aliquid (of alicuius aures) obtundere, aliquid

precibus fatigare; *alles was o. omnes* pandebant ab ore narrantis; *iemand het vel over de ooren halen* alicuius medullam perbibere; *oneig.* anas.

oord, locus (pl. loca *soms* loci).

oordeel, iudicium, sententia, existimatio; *een goed o. iudicium* subtile, iudicii subtilitas, iudicium aere (of paracere of verisimam); *hij heeft een tamelijk goed o.* ci satis est iudicii; *een o. vellen* sententiam dicere; *naar mijn o.* meo iudicio; *zijn eigen o. volgen* suo iudicio uti; *van het o. van anderen afhangen* aliorum iudicio stare.

oordeelen, iudicare, sentire, facere iudicium, existimare; *naar zijn gevoel o. de suo sensu iudicare*; *naar billijkheid o.* ex aequo iudicare; *onpartijdig o.* sine ira et studio iudicare; *zelfstandig o.* suo iudicio uti; *naar de uitkomst o.* ex eventu iudicare; *naar iets te o.* pro aliqua re.

oordeelkunde, *nie* kritiek.

oordeelkundig Adj., * criticus; Adv. * critica ratione.

oorgezwel, parotis (—dis f.).

oorhangers, insignia (—ium) aurium, erotalia (—orum) (Petr.), stalagma (—orum) (Plaut.), lapilli, uniones (—um) auribus comparati.

oorholte, foramen (—inis n.) auris.

oorkwaal, aurium morbus; *een o. hebben* ex auribus laborare.

oorkonde, instrumentum, syngrapha; *schriftelijke oorkonden* literarum monumenta (—orum).

oorkussen, *nie* kussen.

oorlletje, infima auricula.

oorlog, bellum, arma (—orum); (= *vrijandelijke*) tumultus (4.); *o. tegen de Galliers* bellum Gallicum, bellum cum Gallis gestum; *o. tegen de zeeroovers* bellum piraticum; *o. tegen de slaven* bellum servile; *het begin van den o. belli initium* (of principium of principis, —orum); *in den o. in bello*; *in vrede en o. domi* bellicus, domi militis; *even groot in vrede als in o.* magnus bello nec minor pace, non praestantior in armis quam in toga; *o. voeren* bellum gerere, bellare, belligare, (*tegen iemand* cum aliquo, contra aliquem, adversus aliquem), bello persequi aliquem; *den o. op de lange baan schuiven* bellum ducere (of trahere); *den o. wenschen* bellum velle; *niet tot den o. toerusten* bellum parare; *den o. verklaren* bellum indicere; *de senaat besluit tot den o.* senatus bellum decernit; *het volk besluit tot den o.* populus bellum jubet, *een o. beginnen* bellum suscipere; *den o. beginnen* bellum inchoare (of incipere); *iemand den o. aandoen* bellum alicui inferre, bello aliquem tentare (of lacerare); *in den o. gaan abire* militatum, militiam (of bellum) capessere; *aan den o. deelnemen* partem belli capessere, *er breekt een o. uit* bellum oritur (of exoritur of exarscit); *de o. woedt in een land* terra bello ardet (of flagrat); *den o. besturen* bellum agere (of gerere of administrare); *den o. door een legaat laten voeren* per legatum bellum administrare; *den o. gemeenschappelijk voeren* bellum conjungere; *den o. opgeven* belli consilium deponere (of abicere); *den o. ten einde brengen* (door overwinningen) bellum conficere (of perficere), debellare; *een einde aan den o. maken* (door een verdrag) bellum componere; *herovating van den o. door de overwonnenen* rebellio.

oorlogen, bellare.

oorlogskreet, clamor militaris.

oorlogschip, navis longa, navis bellica.

oorlogstijd, belli tempus (—dis n.).

oorlogstooneel, belli sedes (—is f.), locus belli

gerendi; *het o. naar Africa verplaatsen bellum in Africam transferre.*
 oorlogvoerend, bellans, bellum gerans.
 oorlogzuchtig, bellicosus, ferox (—ocis), ad bellum promptus, ad bella suscipienda alacer et promptus.
 oorpijn, aurium dolor, aurium tormenta (—orum).
 oorring, inauris (—is f.)
 oorsieraad, sic oorhanger.
 oorsmeer, aurium sordes (—ium f.).
 oorsprong, origo (—inis f.), ortus (4), principium, fons (—ntis m.), primordium, causa, stirps (—rps f.), radices (—um f.); *sijn o. aan iets ontleenen ortum (of natum) esse ab aliqua re, proficisci ab aliqua re; de siel is niet van aardschen o. animorum nulla in terris origo inveniri potest.*
 oorspronkelijk, primus, principalis, nativus, archetypus; (= *die niet navolgt*) mens, tuus, qui tuus est; *o. zijn ex se fertilis esse; een o. genus ingenium ex se fertile;*
Adv. primo, principio, primitus
 oorspronkelijkheid, auctoritas, proprietas, indoles (—is f.) nativa, inventionis felicitas, novitas; *een soort van o. quaedam forma ingenii.*
 oorveeg, alapa, colipha; *iemand een o. geven alapam alicui dare (of duocere), colaphum alicui impingere (of infringere).*
 oorworm, * forficula auricularia.
 oorzaak, causa, fons (—ntis m.), origo (—inis f.); (= *bewerker*) auctor, effector; (= *beweeggrond*) ratio, (= *aanleiding*) materia, ansa.
 oost, zie oosten.
 oostelijk, subeolanus, ad orientem vergens, ad (of in) orientem spectans.
 oosten, oriens (—ntis m.), solis ortus (4), regio orientis, orientis solis partes (—ium f.); *van het o. naar het westen ab ortu solis ad occidentem.*
 oostenwind, subeolanus, ook wel eurus (sig. *zuid-oostenwind*).
 oosterling, orientalis, Asiaticus, orientis incola.
 oostkust, * litus (—oris m.) ad orientem vergens.
 ootmoed, animus demissus (of submissus), modestia, verecundia, humilitas.
 ootmoedig, demissus, submissus, modestus, verecundus, supplex (—vela); *o. zijn animo esse demisso; Adv. o. smekten supplicibus verbis orare.*
 op, in (met Abl.); (= *na*) post; *op marsch ex itinere (wanneer de marsch er door afgebroken wordt), in itinere (wanneer men blijft marcheeren); op de vlucht ex fuga, in fuga (met hetzelfde onderstaand); op den rechter vlougel strijden a dextro cornu pugnare; op den muur strijden de moenibus pugnare; gewapenden op den muur plaatsen muris armatos disponere; op de stuit slaan tibia canere (Abl. instr.); op een paard zitten equo (Dat.) (of in equo) insidere; een landhuis op een heuvel villa colli superposita; op uw bevel tuo jussu; op uwen raad te anctore; op deze voorwaarden hac lege (of conditione); op iets trutsch zijn superbiere aliqua re (of propter aliquid); op uw verzoek sal ik het doen tuis precibus motus faciam; op een verwonderlijks wijze mirum in modum; op den bepaalden dag ad diem (dictam); op dien dag eo die; op het bepaalde uur ad horam; op iets leunen (of steunen) niti aliqua re; op den grond vallen humi cadere; dat komt op hetzelfde naar eodem refert; op de proef stellen experiri; iemand op de teenen trappen pede suo pedem alicui premere; op handen zijn prope adesse; op iemands hand zijn alicui favere; op de jacht zijn in venando occupatum esse; op de jacht gaan venatum ire; op reis gaan in viam se dare; op iemand volgen alicui succedere;*

dere; *op iemand verheft zijn amare aliquem; op iets hopen sperare aliquid; op iets wachten expectare aliquid; op iets schieten telo petere aliquid, telum in aliquid conjicere; de schade op iemand verhalen regredi ad aliquem; iets op iemand te zeggen hebben reprehendere aliquem in aliqua re; ik zal het er op wagen periculum faciam; op mijne eer ita me Di ament, op buit uitgaan praedatum ire; zich op genade en ongenade overgeven se in fidem victoris permittere; op zijn Grieksch Graecorum more; op zijn hoogst ad summum; op een grooten voet leven laute vivere; op nieuw denou; op den duur temporis longinquitate; het brood is op panis consumptus est; het geld is op pecunia exhausta est; op en neder sursum deorsum; op! surge! age!*
 opaal, opalus (Plin.).
 opbeuren, (sig. en onsig.) levare.
 opbeuring, levatio, auxilium.
 opbieden, contra liceri, adjicere.
 opbinden, subligare, substringere, in nodum colligere.
 opblazen, inflare, sufflare, inflationem habere (of facere of parere); *zich o. se inflare, se sufflare, inflari.*
 opblijven, vigilare, pervigilare noctem, non ire cubitum; *laat o. eero cubitum ire.*
 opbod (bij verkooping), licitatio; (= *oproeping*) evocatio.
 opborrelen, bullire, exaestuaré, scatere (Luor.), scaturire (Fall.).
 opbouw, edificatio, exaedicatio, exstructio, restitutio, (in de langte) ductus (4).
 opbouwen, sig. *niet* bouwen; onsig. exstruere.
 opbreken (— *opmarcheeren*), castra movere, signa movere, movere, vasa colligere, copias educere; (= *slecht bakemmen*) (van een spij) nocere, perniciet (of perniciosum) esse, non esse ex valitudine, (van andere dingen) male vertere (of evenire of cadere); *dat zal u o. inultum hoc nunquam a me auferes, het ijs in de rivier begint op te breken fluven glaciem trudere incipit.*
 opbrengen eig. impondere, (verf en) inducere, illudere, (= *opvoeden*) educare, educere, (= *opleveren*) ferro, offerre, efflicere, reddere, respondere, (= *betalen*) conferre, (= *op tafel zetten*) appondere, (= *wegnemen*, d. v. *schepjen*) captas naves in portum deducere.
 opbrengst, proventus (4), (van geld) fusio (Jct.).
 opbruisen, effervescere, exaestuaré; *van toorn o. effervescere, exandescere, exardescere, ira offerri.*
 opcenten, accessio.
 opdagen, apparere, appropinquare, accedere.
 opdagen, ut (met Conj.), quo (met Conj.); *o. niet ne (met Conj.); o. daardoor quo (met Conj.); o. niemand ne quis, o. niets ne quid; o. niet eenmaal ne quando; o. niet ergens neubi; o. niet ergens van daan neunda.*
 opdelen, effodere.
 opdissen, appondere.
 opdoemen, oculis subjici.
 opdoen (= *openen*), aperire; (= *opdragen*) appondere; (= *verkrigen*) asssequi, lucrari; *niet o. nihil proficere; een siekte o. in morbum incidere; (= *koopen*) comparare; zich o. offerri.*
 opdracht, mandatum, negotium, jussum, imperium, provincia; *een o. ten uitvoer brengen mandatum (of mandata) exsequi (of persequi); een o. gelukkig volvoeren provinciam bene administrare.*
 opdragen (den maaltijd enz.), appondere; (= *laas*) mandare, demandare, deferre, injungere, delegare.
 opdreunen, decantare, abicere.

opdrijven, (*den prijs*), efferre, augere.

opdringen *remand iets o. alcuu invito (of recusanti) offerre (of ingerere) aliquid, per vim imponere aliquid aliquid, inculcare (of obtrudere of inuere) aliquid aliquid; wildaden willen niet opgedrongen worden omnium beneficiorum ista natura est, ut non sit necessitas, sed potestas; (= dicht ineen dringen) comprimere; zich o. (van personen) ipsum se inferre, se ingerere, aliquid invito opem offerre (of operam suam ingerere), se inculcare aliquid aurius, (van zaken) se offerre, offerri, (animi) obijci, animam subire, incurrere oculis (of in oculis).*

opdrinken, ebibere, exiccare; *opgedronken hebende* epotus.

opdrogen, siccare; *intr.* siccoscere.

opdrogend, siccativus (CAUR.).

opdrukken, applicare (of imprimere) aliquid aliquid rei.

opduiken, (se) emergere, exoriri; *weder o. renare.*

opdwingen *zie* opdringen.

opeenhooping, concervatio, congeries (5).

opeenhoopen, acervare, concervare.

opeenliggen, alios super aliorum corpora jacere, concervatos esse.

opeenstapeling, concervatio, congeries (5).

opeischen, deprecare, exposcere; *eene stad o. ** postulare ut urbe tradatur.

open *eig.*, apertus, adpertus, patens, propatulus, hians; *eene o. brief* epistola non obsignata; *met v. armen ontvangen* sinu ac complexu recipere, libentem ac supina manibus excipere; *o. hof* alvus laxa; *oneig.* (= niet verrasterkt) non manitus; *eene o. land* terra castellis non munita; (= onovervuld): *er is een betrekking o. munus vacuum est; iets staat voor mij o. patet* mihi aliquid; *de vaart is o. navigari* coeptum est; (= openhartig) simplex (—icis), verus.

openbaar, communis, publicus, forensis, apertus, manifestus, promptus; *het o. publieum, in het o. publieo, in publico; in het o. komen in publicum prodire; o. maken* vulgare, pervulgare, evulgare, promulgare, publicare.

openbaarheid; *de o. der beraadslagingen* * consilia (—orum) coram omnibus inita; *de o. schuwem* lucem fugere

openbaren, aperire, patefacere, vulgare, efferre, manifestum facere, in medium proferre, enunciare, proponere, cum aliquo communicare; *zich o. patefieri, se efferre, se indicare, (manifesto) apparere, se ostendere; geopenbaard* Godsdiens religio qua homines divinitus imbuti sunt; *zich naar buiten o. se foris* jactare.

openbaring (= bekendmaking), *wordt uitgedrukt door omschrijving; manifestatio* (Eccl.), (= door God ingegeven leer) * a Deo tradita doctrina.

openbarsten, rumpi, dirumpi, findi, hiascere, dishiascere.

openbijten, dentibus frangere.

openbreken, efferre, claustra aliquid rei revellere; *(sonder geweld)* aperire.

opendoen, aperire, *zie* openen.

openen, aperire, patefacere, reserare, recludere, pandere, expandere; *(een boek)* evolvere; *(met geweld)* efferre; (= openenijden) insecare, incidere; *de hand o. digitos* porrigere; *den mond o. os* aperire, *iemand den mond o. aliquid os* diducere, *eene ader o. venam* secare (of incidere); *een lyf o. corpus* mortui aperire (of insecare et aperire); *een gesprek wordt geopend* sermo oritur; *den toegang tot iets o. aditum ad aliquid* patefacere; *de gelijke voor het publiek geopend zijn* omnibus ad

visendum patere quotidie; *zijn hart voor iemand o. se (of sensus suos)* aliquid aperire; *zich o. se* aperire, aperiri, patefieri, pandi, se expandere (of pandere), recludi, discedere, dehiscere; *zich van zelf o. sua sponte* reserari (of patefieri of patere), *zich naar buiten o. aperturam* habere in exteriorem partem, extra aperiri.

opengaan *zie* zich openen

openhakken, dolabra perfringere.

openhartig, apertus, simplex (—icis), ingenuus.

openhartigheid, simplicitas, ingenuitas

opening, foramen (—inis n.), os (oris n.),

apertura, exitus (4); (= luchtgat) spiraculum;

eene o. in iets maken aliquid perforare, *eene o. hebben* patere, hiare; *eene grootere o. in de wond*

maken vulnus latius aperire; *eene o. krijgen* aperiri, hiascere, discedere, dehiscere, *iemand o. van*

zaken geven * aliquid omne negotium aperire; *openingen* doen (= de onderhandelingen aanvangen)

postulare conditiones (over den vrede pacis).

openkrabben: *de aarde o. terram* scalpere un-

guibus (Hor.); *eene wond o. vulnus* refricare, eadem

reducere.

openleggen, aperire.

openliggen, patere.

openlijk *Adj.*, *nie* openbaar; *Adv.* palam, præ-

palam; coram omnibus.

openloopen (= met geweld openen), perfringere;

(= wonden); *zich de voeten o. ** pedes eura-

atferre et adurere.

openmaken *zie* openen.

openrukken, vi aperire.

openscheuren, discindere.

openschuiven *zie* openen.

openschuren, atterere.

opensluiten *zie* openen.

opensnijden, insecare.

openstaan, patere; (= onovervuld zijn) vacuum esse.

openwrijven, atterere.

openzetten, aperire.

operatie (= werkzaamheid), res (5) gerenda (of

gesta), negotium; *eene o. met uitvoeren* negotium

celeriter conficere; (= krijgsvoorrichting) res bello

gerenda (of gesta); (= heilkundige kunstbewerking)

sectio; *zich aan eene o. onderwerpen* * se secari

pati.

operatieplan, rei agenda ratio, omnis belli ratio,

totius belli ratio; *eene o. onovervullen* rei agenda

ordinem componere, totius belli rationem descri-

bere, *het o. veranderen* commutare rationem belli.

opeten, comedere, consumere.

opflikken, sarcire.

opflikkeren, exardescere.

opfokken, alere.

opfrisschen, renovare

opgaaf (= taak of opgegeven werk) munus (—us

n.), pensum, quaestio, problema (—atis n.);

(= verklaring enz.) professio, designatio, indicium.

opgaan (= opstijgen), ascendere; (= zichtbaar

worden) oriri, exoriri, emergere; *er gaat een*

licht voor mij op jam pils cerno (of video);

(= zich verheffen) se attollere, *in vlammen o.*

flammis comprehendere, (= verleerd worden) con-

suumi, absumi; *alles gaat op* nihil relinquitur;

(= geen rest overlaten) nihil reliqui facere; *in*

iets o. (= zich met iets vereenigen) cum aliqua

re coalescere; (= boven den grond komen) exs-

istere, emergere, erumpere, nasci, enasci; (= rei-

zen) proficisci; (= samenhangen); *uwe redeneering*

gaat niet op argumentatio tua non apte cohaeret.

opgederen, colligere.

opgang, ortus (4), exortus (4), ascensus (4),
emersus (4); (= *toegang*) ascensus; *grooten o.*
maken in summam gloriam venire.
opgaren *zie* opgaaf.
opgave *zie* opgaaf.
opgeblazen (= *trotsch*, *ens.*), inflatus (jactatione),
superbus, fastidiosus, gloriosus, inaniter arrogans,
vanus; *o. over iets* inflatus aliqua re; *o. maken*
infare animum; *o. zijn* inani superbia tumere,
superbia se efferre.
opgeblazenheid (= *trotschheid*), superbia ina-
nia, jactatio, fastidium, fastus (4), vanitas, tumor.
opgebruiken, absumere, consumere, abuti.
opgeld, collybus; *iets afrekken voor het o. de-*
ductionem facere pro collybo.
opgeruimd, hilarius, laetus, festivus, alkeer.
opgeruimdheid, hilaritas, festivitas.
opgemaakt: een opgemakte rede oratio tumida.
opgetogen, gaudio elatus.
opgetogenheid, summa voluptas.
opgeven (= *laten varen*, *als verloren beschouwen*)
relinquere, discedere ab, deserere, destituere,
mittere, missum facere, dimittere, abicere,
deponere, aliqua re desistere (*af absiestere*), omit-
tere, mutare, commutare; (*voor een tijd*) inter-
mittere, abdicare (aliquid *af* se ab aliqua re);
ik geef het op cedo, rem omitto; *iemand o. cau-*
sam aliquis deponere, desperare aliquem (*of* sa-
lutem aliquis *of* de salute aliquis); *hij geeft*
zich seipsum *op* sibi ipse desperat; *senen ziekt o.*
desperare de aliquo; *alle artsen* geveu hem *op*
omnes medici diffidunt; *een opgegeven siekt* de-
speratus, a medico relictus (*of* desertus *of* deplo-
ratus); *niet willen o. tenbre*, retinere;
(= *voorstellen*) proponere; *een taak o. * pensem*
imperare;
(= *afwerpen*) ejicere.
opgewassen: *o. tegen iemand* par alicui.
opgewekt (= *levendig*), alioer (= *aris*, = *cro*),
vegetus, sollers (= *ris*), festivus.
opgewektheid, alacritas, ingenii sollertia, festi-
vitas.
opgezet (= *opgeblazen*), inflatus.
opgezetheid, inflatio.
opgezwollen, tumidus, turgidus; *o. zijn* tumere.
opgielen, infundere, superfundere (*op iets* alicui rei).
opglimmen, rursus exardescere.
opgraven, effodere, eruere.
opgrijpen, arripere.
opgroeien, adolescere, pubescere, crescere, ali,
nutriri, surgere in altitudinem, subire (Virg.).
ophalen (= *oprekken*), subducere, tollere, ma-
liri; (= *in de geschiedenis teruggaan*): *de zaak*
hooger o. rem altius (*of* longius) repetere; *een*
zucht diep o. suspirium alte petere; (= *halen*)
adducere; *zijn hart o. animum* (*of* se) explere;
de schouder o. (oneig.) nihil certi respondere;
een zaak weder o. rem restituere; *gelden o. pe-*
cutias exigere; (= *veenden*) vulnerare.
ophangen, suspendere; *zich o. se* suspendere,
inducere se in laqueum, suspendio (*of* laqueo)
vitam finire; *zich aan een boom o. se* suspendere
de (*of* ex) arbore; *iemand zoover brengen, dat*
hij zich ophangt ad suspendium adigere aliquem.
ophanging, suspendium.
ophebben, capite gerere; *den hoed o. capite*
operto eare; *veel met iemand o. valde* amare aliquem.
ophef: *veel o. van iets* maken aliquid jactare (*of*
venditare).
opheffen, tollere, attollere, extollere, levare,
sublevare, allevare; *den maaltijd o. dimittere* con-

vivium; *de vergadering o. dimittere* concionem;
een wot o. legem tollere (*of* abolere); *de vrend-*
schap o. amicitiam dissolvere; *de handen o. attol-*
lere manus.
opheffing, levatio, allevatio; (= *afschaffing*) sub-
latio; (= *ontbinding*) dissolutio.
ophelderen *trans.* illustrare, explanare; *iemands*
vorstand o. erudire (*of* excolere) aliquem; *intr.: zijn*
gelaat helderde *op* vultus ejus laetior factus est;
de lucht heldert op coelum serenum (*of* coeli se-
renitas) redditur, nebula dissipantur (*of* discutiun-
tur), disserenascit.
opheldering, explicatio.
ophelpen, erigere, levare, sublevare, allevare.
ophemelent, laudibus ad coelum ferre (*of* efferre
of extollere).
ophyschen, attollere, *de zeilen o. vela* expandere.
ophitsen, instigare.
ophitser, instigator (JCT.).
ophitsing, instigatio.
ophitaster, instigatrix (—icia) (Tac.).
ophoesten, ejicere.
ophoogen, altiorum facere, aggerare.
ophoopen, accumulare, accervare, accumulare, coa-
cervare, struere, exstruere, construere, congerere.
ophooping, coacervatio.
ophouden (= *bindigen*), desinere, cessare, desistere,
omittere; *o. iets te doen* finem facere aliquid faciendi;
tijdelijk o. intermittere; (= *een einde nemen*) finem
habere (*of* capere), finire, remittere, consistere,
quiescere, obmutescere; *iets doen o. finem* facere
alicujus rei, finem imponere alicui rei;
(= *omhoog houden*) sustinere, sursum tenere; *de*
hand o. cavam manum praebere; *iemands eer o.*
laudare aliquem pro dignitate; *ijns eer o. digui-*
tatem suam tuari;
(= *tegenhouden*) tenere, retinere, sustinere, deti-
nere; *den loop van het water o. * aquas* aggerem
obicere;
(= *vertragen*) morari, remorari, demorari, moram
facere (*of* asserere) alicui rei, tardare, retardare;
iets o. (= op de lange baan schuiven) ducere, tra-
here; *iemand nog langer o. longiorem* moram ali-
cui facere; *om u niet langer op te houden* ne
diutius te teneam, ne multis morer; *zich o. mo-*
rari, commorari, se tenere, se continere, degere,
versari; *zich dikwijls ergens o. multum* versari
in aliquo loco, aliquem locum frequentare; *zich lang*
in de stad o. diu in urbe haerere; *zich (in den*
vreemde) o. peregrinari; (= *zijn intrek nemen*)
deversari apud aliquem, hospitio alicujus uti; (*in*
de rede) in aliqua re morari (commorari, habitare
of haerere); *zich te lang bij iets o. longum* esse;
zich met iets o. (of afgeven) versari in aliqua re,
dere se alicui rei.
opinie *zie* meening en gevoelen; *de publieke*
o. opinio publica, opinio hominum, existimatio
vulgi, existimatio communis.
opium, opium (Plin.).
opjagen, excitare, latebris exire.
opkemen *zie* ontkemen.
opkijken, oculos tollere; *vreemd o. mirari*.
opkladden, illudere.
opklaren *zie* ophelderen.
opklauteren *zie* opklimmen.
opklommen, ascendere (*of* eniti) in aliquid, con-
ascendere aliquid; *tot eerambten o. ad honores*
ascendere; (= *in de rondte o.*) circumvolvi.
opklimming, ascensio.
opknappen (= *verfraamen*), exornare; (= *verbe-*
teren) augere.

opkoken, recoquere.

opkomen (= *ziehbaar worden*), oriri; (= *boven komen*) surgere, se erigere, se sublevare; *niet iets o. emergere ex aliquo loco*; (= *opgroeien*) existerere, provenire; *laten o. immittere, submittere*; (= *herstellen*) convalescere; (= *verschijnen*): *getrouwe o. frequentes adesse*; *de koorts komt op febris accedit*; (= *in de gedachte komen*) in mentem venire; (= *toemenen*) orescere; (= *er boven op komen*) emergere; *iemand niet laten o. fortunam alicujus deprimere*; *iets niet laten o. premere* aliquid; (= *ingevoerd worden*) induci, in consuetudinem (of morem) venire, more (of in usum) recipi, pullulare, esse incipere; (= *zich vorzellen*): *zagen iets o. aliquid impugnare*; (= *ontkennen*) negare, alicui rei intercedere.

opkomst (= *ontstaan*), ortus (4); *de o. der zon ortus solis*; *de o. der koorts accessio febris*, (= *herstel*) recreatio; (= *voorspoed*) successus (4); *goede o. celebris conventus* (4); *slappe o. infrequentia*.

opkopen, coemere.

opkooper, propola, coemptor (Juv.), emptor, o. van graan dardanarius (Jct.).

opkorten, breviorum facere; *de tijd kort op tempus mox elapsum erit*.

opkroppen (eig. en onsig.), devorare.

opkruijen, erepere, irrepere.

opkrullen, crispere.

opkweeken (= *voeden*), alere, nutrire.

opladen: *iets op een wagen laden*, aliquid in plaustrum conjicere; *eenen wagen o. plaustrum onerare*.

oplappen, sarcire.

opleggen eig., imponere (aliquid alicui rei of in aliquam rem), admovere (aliquid alicui rei); *onig.*: *iemand iets o. (als verplichting) imponere, injungere, imporre*; (*als straf*) irrogare, supplicio importare; (= *vernamelen*) condere et reponere.

oplegging, impositio (Phn.), (van straf) irrogatio.

opleiden (= *onderwijzen*), instituere, instruere.

opletten, animum attendere, id agere, hoc agere; *op iets laten attendere alicui rei*.

oplettend, attentus, intentus, erectus; *Adv.* attentus, intente; o. *beschouwen* acutus contuari, acrimo et attento intueri; o. *aanhooien* diligenter attendere, sedulo audire, praesere se alicui attentum auditorem, adesse animo.

oplettendheid, animi attentio (of intentio, animadvertio, audientia, diligentia; *iemand oplettendheden bereijzen* aliquem observare et colere).

opleveren, reddere, afferre; *een zaak levert mij geld op pecunias facio (of capio) ex aliqua re*; *het geld dat de mynen o. pecunia quas redit ex metallis*; *veel o. fructuosum (of quaestuosum of lucrosam) esse*; *de wijnbergen leveren veel op uberimus est redditus vinearum*; *weinig o. sterilem esse*; *niets o. fructum non ferre*.

oplozen (= *vernamelen*) colligere

oplichten (= *licht worden*), illucescere, (= *op-tellen*) allevare, (= *gevangen nemen*) comprehendere; (= *bedriegen*) decipere

oplichter, fraudator.

oplikken, delingere.

oploop, concursus (4.), tumultus (4.)

oploopen (= *opklimmen*), ascendere; (= *toemenen*) augeri, orescere, cumulari; *de route loopt op usurae multiplicatur*, (= *opweelen*) tumescere, intumescere; *het loopt tot een buil op tuber enatur*; *schuin oploopen fastigari*.

oplopend (= *driftig*), iracundus, praeceps (= *capitatus*) ingenio in iram.

oplopendheid, iracundia, animus praeceps (= *capitatus*) in iram.

oploosbaar, dissolubilis, qui solvi (of dissolvi) potest.

oplossen, solvere, dissolvere, resolvere, persolvere, expedire, laxare, dirimere, distrahere, enodare, explicare; *een twijfel o. dubitationem tollere*; *zich o. solvi, dissolvi, resolveri, liquescere*; *nich in regen o. in imbrem transire*; *haar droefheid lost zich in tranen op* * moeror ejus abijt in lacrimas.

oplossing, solutio, dissolutio, enodatio.

opluiken, recreari, convalescere.

opluisteren, ornare, exornare, illustrare.

opluistering, ornatio, exornatio of door omschrijving.

opmaken (= *verloren*), absumere; (= *verkwisten*) profundere, conficere; (= *berakenen*): *een rekening o. rationem subducere*; (= *vervaardigen*) conficere; (= *schrijven*) conscribere, perscribere, componere, concipere, verbi concipere; *een lijst o. indicem conficere*; (= *versieren*) exornare, ornere, expolire, interpolare; *op nieuw o. ad pristinum cultum reficere*; *nich o. proficisci*.

opmarcheeren, incedere; (= *nich verwijderen*) discedere, abire.

opmerkelijk, notabilis, notandus.

opmerken (= *waarnemen*), animadvertere, observare, perspicere, notare, intelligere; *guarne opgemerkt wilken zijn se conspici velle*; (= *zeggen*) dicere.

opmerkenswaardig, notabilis, notandus.

opmerker, spectator.

opmerking (= *waarneming*), observatio; *een o. maken* aliquid perspicere (of intelligere); (= *aanmerking*) annotatio (Plin.), diotum; *Plato maakt de juiste o. dat rechte dicit Plato (met Acc. o. Inf.)*; *het is een voortreffelijke o. van Plato praeclarum illud Platonis*; *ik geloof de volgende opmerkingen voor den lezer te moeten laten voorafgaan haec praecipienda lectoribus videntur*; *ik wil enkele opmerkingen vooraf laten gaan pauca ante dicenda sunt. Zie ook aanmerking*.

opmerkzaam, attentus, intentus; *op deze dingen moet men o. zijn haec circumspicienda sunt*; o. *maken attentum facere*; *iemand op iets o. maken monere* aliquem de aliqua re, alicujus animum advertere ad aliquid.

opmerkzaamheid, animadvertio, animi attentio; *met o. attente*; *zijne o. op iets vestigen animum intendere in aliquid*; *iemand o. tol nch trekken convertere alicujus oculos in se*.

opmeten, dimetiri, dimetare, dimetari.

opmeter, metator.

opmeting, metatio.

opmetelen, extruere; *een muur zes voet hoog o. murum in altitudinem sex pedum perducere*.

opnaaien, inuere; (= *kortet maken*) breviorum facere.

opnaaiel, ruga.

opnemen (= *opheffen*), tollere, attollere; (= *op-rapen*) tollere; *het klad o. vastem tollere (of colligere)*; (= *ondersnoeken, beschouwen*) cognoscere, inspicere; (= *ontvangen*) recipere, excipere, accipere; *in zijn huis o. tecto (of ad se of ad se domum) accipere (of excipere)*, hospitio accipere (tijdelijk); *heimelijk o. occultare apud se*; *onder de burgers o. acciscere in numerum civium*; *in een verbond o. ad foedus acciscere*; *in een familie o. in familiam assumere*; *in den senaat o. legere in senatum (of in patres)*; *in zijn boek o. operi suo*

- inzerere; *de Rhodanus, die den Arar opneemt* Rhodanus in quem Arar infuit; (= *beoordeelen*): *iets goed o. aliquid in bonam partem accipere*, aliquid aequi bonique facere; *iets slecht o. aliquid in malam partem accipere*, aliquid aegre (of graviter, moleste of indigne) ferre; *anders o. dan het gemeend is accipere in aliam partem ac dictum est*; *het voor iemand o. aliquem defendere*; *het tegen iemand o. cum aliquo in certamen descendere*; (= *behagen*) placere; *de zaak zal niet o. negotium successu carebit*; *de zaak neemt goed op negotium magnum habet successum*; *geld o. pecuniam mutuari (of mutuam sumere)*.
- opnoemen, recensere, enumerare.
- opofferen (= *vrijwillig afstaan*), concedere, dimittere, remittere, condonare, dare, gratificari, posthabere, postponere, postferre, ducere post; *zijn leven o. voor het vaderland vitam pro patria profundere*, pro patria mori, se pro patria ad mortem offerre; *iets van zijne rechten o. paululum de jure suo decedere*; (= *dooden*): *een o. defungi poena unius*.
- opoffering, damnum, jactura; *door groote opofferingen magna jactura*; *o. van het leven devotio vitae (of capitis)*.
- oponthoud, mora, mansio.
- oppakken, imponere (op een wagen in curram); (= *zijne goederen bijeenpakken*) sarcinas colligere, vasa colligere (van soldaten); *aan het leger bevel geven om op te pakken vasa conclamare jubere*.
- oppassen (= *nich wachten*), curare; (= *verpogen*) curare; (= *nich gedragen*): *goed o. honeste vivere*; *slecht o. male vivere*; *beter o. (= meer zijn best doen) majorem curam adhibere*; (= *beloeren*) speculari, insidiari (met Dat).
- oppassend, egregius.
- oppassing, curatio (of door omschrijving).
- opper- wordt in vele woorden, die hier niet vermeld kunnen worden, door superior vertaald.
- opperarm, laetitia.
- opperbevel, summum imperium, summa imperii; *o. ter see summa imperii maritimi*; *het o. voeren summam imperii obtinere*, summam imperii praeesse, praeesse exercitui; *iemand met het o. bekleden summam imperii ad aliquem deferre (of alieni tradere of permittere)*, aliquem exercitui praeficere, aliquem toti bello imperioque praeficere; *onder iemands o. staan alienus imperio parere*.
- opperbevelhebber, imperator, summus dux (ducis); *o. zijn, zie "het opperbevel voeren" in opperbevel*; *tot o. maken, zie "iemand met het opperbevel bekleden" in opperbevel*.
- opperen, mentionem facere alienus rei, memorare; (= *als tegenwerping aanvoeren*) interpellare.
- oppergebied, principatus (4.), summum imperium, dominatio.
- oppergebieder, princeps (= *cipis*), imperator; *o. zijn principatum in civitate tenere*, rerum potiri, imperare, dominari.
- oppergezag zie opperbevel en oppergebied.
- oppergod, summus Deus.
- opperheer zie oppergebieder; *o. van een klein land dat van de Romeinen afhankelijk is dynastes*.
- opperheerschappij, principatus (4.), imperium, ditio.
- opperhoofd, princeps (= *cipis*).
- opperkleed, amiculum summum; *het gewone o. der Romeinen toga*.
- oppermacht zie opperheerschappij.
- opperpriester, pontifex (= *flois*) maximus, sacerdos (= *otis*) maximus, antistes (= *itis*).
- opperst, summus.
- oppertoezicht, cura, custodia; *het o. over iets hebben toti alicui rei praeesse (of praepositum esse)*; *iemand het o. over iets opdragen alicui curam alicujus rei committere*.
- opperveldheer zie opperbevelhebber.
- oppervlak, superficies (5.) zie oppervlakte.
- oppervlakkig, levis, parum diligens, parum accuratus, defunctorius (Petr.); *Adv. leviter, strictim, parum diligenter, parum accurate, defunctorie* (Jct.); *een o. geleerde homo leviter literis imbuitus*; *een o. schrijver scriptor levis*; *een o. werk scriptura parum diligens*; *slechts oppervlakkige kennis van iets hebben leviter imbutum esse aliqua re, leviter (of primoribus labris) aliquid attigisse*; *niet eens oppervlakkige kennis van iets hebben ne imbutum quidem esse aliqua re*; *o. beschouwen oculis percurrere, praetereuntem strictim aspicere*.
- oppervlakte, superficies (5.); *de o. van het water summa aqua*; *de o. der lichamen summa corpora* (= *um*); *de o. der huid summa cutis* (= *is f.*); *gladde o. aequor* (= *oris n.*) (vooral de o. der see); *op de o. superne*; *op de o. zwemmen supernare*; *weer op de o. komen in summum redire*; *nich bij de o. bepalen summa decorpore*.
- opplakken, agglutinare, allinere (op iets alieni rei).
- opproppen, referre, stipare.
- oprakelen, suscitare, excitare.
- opraken, consumi; *het geld raakt op pecunia mox consumpta erit*.
- oprapen, tollere; (= *vercinnen*) fingere.
- opredderen, res in ordinem adducere.
- oprecht (= *onvervalscht*), sincerus; (= *waarheid-lievend*) candidus, ingenuus, fidelis, simplex, apertus, integer, incorruptus; *een o. vriend amicus fidus*; *een o. mensch homo apertae voluntatis (of simplicitatis ingenii, veritatis amicus of antiqua fide)*; *het is de oprechte waarheid nihil dixi nisi vera*; *Adv. sincore, vere, candido, simpliciter, aperte, ingenuo, ex animo, ex animi sententia, sincera fide, sine dolo, sine fraude, bona fide*.
- oprechtheid, sinceritas, integritas, simplicitas, animi candor, animus apertus (of ingenuus), ingenuitas, fides (5).
- oprekenen, computare.
- oprichten, erigere, arrigere, levare, allevare, sublevare, excitare; (= *plaatsen*) statuere, constituere; (= *opbouwen*) struere, extruere; *weer o. reponere, restituere*; *nich o. se erigere, surgere*; *nich laten o. allevari se pati*; *nich met de handen trachten opterichten manibus in assurgendo se adjuvare*.
- oprichting, erectio, statutio, exstructio.
- oprid, editus (4.).
- oprijden: *een heuvel o. evehi in collem*.
- oprijten, vulnerare, discindere.
- oprijzen, surgere.
- oprispen, ructare, eructare.
- oprisping, ructus (4.).
- oproeien: *nich tegen den stroom kunnen o. vim fluminis superare non posse*.
- oproepen, evocare, vocare, citare, excitare; *weer o. revocare*.
- oproeping: evocatio; *bij de eerste o. ont hij de wapenen op arma capit, ubi primum bellum caci audivit*.
- oproer, seditio, motus (4), concitatio, tumultus (4), via repentina; (= *opstand van een overwoonnen land*) rebellio, rebellum, rebellatio (VMax.);

*o. onder de burgers seditio domestica; o. der le-
gioenen tegen hunne aansoekers legioenam seditio
adversus duces suos; een o. verwekken seditionem
(of tumultum) facere (of concitare), seditionem
commovere (of concitare), tumultuari; tot o. trach-
ten te verleiden sollicitare, concitare; het o. be-
dwingen seditionem sedare (of lenire, comprimere
of exstinguere); er breekt een o. uit seditio oritur
(of concitatur of exardescit); het o. vermindert
seditio languescit; het o. houdt op seditio conti-
nescit; in o. zijn in seditione esse; geheel Samnium
is in o. universum Samnium erectum est; onsig.
seditio (b. v. maris), tumultus (4), vehementior
animi concitatio, animi permotio; alles in o. bron-
gen omnia miscere et turbare.*

*oproerig, seditious, rerum novarum (of everten-
darum) cupidus, turbulentus; o. zijn novis rebus
studere; het volk o. maken seditionibus agitare
plebem.*

oproerkreest, vox (voeis f.) seditious.

oproerling: de oproerlingen conjurati.

*oproermaker, turbas ac tumultus concitator,
stimulator et concitator seditionis, seditionis fax
(facis f.) et tuba, seditionis dux (ducis), concitator
multitudinis, turbator plebis (of vulgi), concio-
nator, homo seditiosus.*

oproerstichter, nie oproermaker.

*oprollen (= ineenrollen), convolvère; (= oprollen
en levens optrekken) tollère.*

opruien, incitare, concitare, instigare.

*opruier, concitator, instigator (Jct.), turbator,
evocator, sollicitator.*

*opruimen, disponère, purgare, repurgare, avechère,
omnia disponere.*

*oprukken (= opgaan), aubire; (= opmarcheeren)
incedère, contendère, signa inferre.*

opschenken, infundère.

*opscheppen: iemand met iets o. obtundère alicui
aliquid; ik zit met iets opgeschapt aliquid mihi
oneri est.*

opscheppen, haurire.

opscherpen, acutère.

opscheuren, scindère, discindere.

*opschieten (= opgroeten), adolescère, se promit-
tère; opgeschoten procerus; (= ten einde loopen)
ad finem vergère.*

opschik, mundus, cultus (4).

*opschikken (= versieren), ornare, exornare, co-
mère; (= plaats maken) partem sedis vacuofacère,
locum dare.*

opschommelen, evolvère (Plaut).

*opschorten, succingère, (= uitsstellen) differre,
proferre, zyn onderdeel o. iudicium continère.*

*opschrift, titulus, inscriptio, index (—icis m.),
praescriptio, elogium, epigramma (—itis n.).*

*opschryven, perscribere, conscribere, literis man-
dare, notare, in chartam conscribere, enotare, me-
moriae prodère; (= op iets afschrijven) inscribere.*

opschrikken, exterreri.

opschudden, succutère.

opschudding, turba, tumultus (4).

opschuiven (= openen), aperire.

opsieren, exornare, illustrare, comère.

*opslaan (b. v. een kleed) rejicere; (= in elkaar
zetten): zijn tent o. tentorium statuere (of pondère
of collocare), tabernaculum tendere; (= vestigen):
zijne woning o. considère; (= in de schuur bergen)
condère (horreo); (= opheffen): de oogen o. oculo
attollère; (= openen): een boek o. librum
evolvère (of revolvère of adire); de prijs is opge-
slagen pretium auctum est; het hoorn is opgesta-*

*gen (= dunderd geworden) framentum carius fac-
tum est; (= ontspruiten) enasci.*

*opslag (= doord), limbus; (= loonverhooging)
major merces (—edis f.); (= oogopslag): met
den o. uno aspectu; bij den eersten o. primo aspectu;
zij heeft een vriendelijken o. blanda facie est.*

opslokken, devorare.

opslorpen, absorbere, sorbere.

*opsluiten, claudère, concludère, includere; daarin
ligt opgesloten quibus quasi informatum est; zich
o. se compingère.*

opsluiting, inclusio, custodia.

opsleurpen zie opsloppen.

opsmeren, illinère.

opsnikken, exornare.

opsommen, enumerare.

*opspannen, intendère (snaren op de citha-
ram nervis), tendere, contendere.*

opsapen zie overgaren.

opaperren: den mond o. rictum diducère.

opsoren, indagare, investigare, reperire.

*opspraak: ik ben bevreesd voor o. veroor ne de
me homines equius loquantur; gij zult in o. ho-
men homines de te equius loquantur.*

*opepringen, exsilire, exsultare, proclire; enel o.
se propripère.*

opspuiten, enasci.

opspuiten trans., ejaculari; intr. emicare.

*opstaan, surgère, assurgere, exsurgere, (van me-
deren) consurgere; uit het bed o. surgere a lecto;
van den dood o. reviviscère, ab inferis exsistère;
(= in opstand komen) consurgere ad bellum; we-
der o. rebellare, tegen iemand o. exsurgere contra
aliquem; op iets staan instare alicui rei, (= aan-
dringen) urgère aliquid, perseverare in aliqua re.*

opstand, seditio; nie opstaan en oproer.

opstandeling, zie oproerling.

opstanding, reditus (4) in vitam, resurrectio (Ecol.).

opstapelen, acervare, coacervare.

*opsteken: de oorën o. aures arrigère; het hoofd
o. (= zich verheffen) se efferre, de wind steekt op
ventus cooritur; het licht o. lumen accendère; de
vingers o. (= zweren) jurare.*

opstel (= geschrift), scriptio, commentatio (Plin.).

*opstellen, facère, conficere, scribere, conscribere;
(= formuleeren) componère, concipère.*

opsteller, scriptor.

*opstijgen, sublime ferri, in coelum abire, sublimem
abire, pennis (of aliis) se levare, ad coelum tolli,
in nubes levare; de rook stijgt op fumus evolvitur.*

*opstoken: het vuur o. ignem excitare; (= op-
hitsen) instigare, incitare, subornare.*

opstoker, concitator.

opstooten, zie opjagen.

opstrooien, inspergere, aspergere.

opstroopen, rejicère.

*opstuiven, humo excitari; in drift o. irā efferri,
excandescebre, exardescere*

*optakelen, armare, armamentis instruere, arma-
menta aptare.*

opteekenen, notare, literis consignare.

optellen, numerare, enumerare; (bij iets) addere.

optelling (op de rij af), enumeratio.

optillen, tollère.

optimmeren, extruere.

optocht, agmen (—inis m.); plechtige o. pompa.

optoien, zie opsieren.

optooring, zie opsiering.

optoemen, frenare, infrenare.

*optreden (op een spreeksaaije), suggestum
ascendère, aggrèdi (of surgère) ad dicendum; die*

- obór mij is opgetreden* qui ante me dixit; *openlijk o. in publico dicere; niet openlijk o. carère forensi luce, lucem fugere; voor een verzameling o. in concione prodire (of escendere); (op het tooneel) in scenam prodire; in dezelfde rol o. eadem partes agere; als lofredenaar o. laudatorem esse; als verdediger van iets o. defendere aliquid; voor iemand o. aliquis causam agere, agere ab aliquo (voor den eischer a petitor, voor den gedaagde a possessore); tegen iemand o. causam agere contra aliquem, agere adversus (of in) aliquem; als eischer o. petere, petitoris personam capere; als aanklager o. accusare, accusatoris partes obtinere; als getuige o. testimonium dicere, testem in medium venire; als getuige tegen iemand o. testem prodire in aliquem; doen (of laten) o. inducere; iemand als getuige tegen iemand laten o. aliquo teste uti in aliquem; als staatsman o. ad rempublicam accedere, rempublicam capessere; hij is in deze stad voor de eerste maal als redenaar opgetreden has in urbe primum se extulit orator.*
- optrekken*, subducere, tollere, moliri; *de zon trekt den nevel op* solis calore nebula de terra surgit (of in nubes levatur); (= *opmetelen*) extrudere, perducere; (= *opmarscheeren*) incedere, signa inferre.
- optuigen*, *sie optakelen en optoemen*.
opvaart (= *hemelvaart*), ascensus (4) in coelum.
opvangen, excipere; (= *onderscheppen*) intercipere, comprehendere, deprehendere; (= *gevangen nemen*) apprehendere; (= *verzamenen*) colligere; (= *beletten te vallen*) suscipere; *met den mond o. aperto ore captare; een gesprek o. excipere (of arripere)* sermonem.
- opvaren*, subvahi, adversum flumen subire; *o. naar Babylon* adverso flumine Babylonem subire.
- opvatten* (= *opnemen*) tollere; *haat o. odium consipere (of suscipere); liefde voor iemand o. amare aliquem incipere; achterdocht tegen iemand o. diffidre alicui incipere; (= beschouwen, nistoggen) accipere, interpretari; iets verkeerd o. aliquid male interpretari.*
- opvatting*, opinio.
- opvrijzelen*, laudibus ferre.
- opvriessen*, excipere e mari.
- opvliegen*, evolare, subvolare, alis (of pennis) se levare, in aera niti, sursum (of sublimè) ferri.
- opvliegend*, iracundus, praeceps ingenio in iram.
- opvliegendheid*, iracundia, ira praeceps (= *cipitia*), animus in iram praeceps.
- opvoeden*, educare, tollere, suscipere; (= *vooden*) nutrire, alere.
- opvoeder*, educator, nutricius; (= *leermeester*) praeceptor, paedagogus.
- opvoeding*, educatio, disciplina, disciplina puerilis; *een man van goede o. homo bene (of liberaliter) educatus; iemand o. leiden educationi alicuius praeesse.*
- opvoedster*, educatrix (= *leis*), magistra.
- opvoedingsgesticht: de Druiden hebben een druk bezocht o. ad Druides multi in disciplinam conveniunt et a parentibus propinquisque mittuntur.*
- opvoedkunde*, ars (artis f.) educandi.
- opvoeren* (= *opwaarts voeren*), educere, evahere, subvehere; *een tooneelstuk o. fabulam agere.*
- opvolgen*, succedere; *iemand o. succedere alicui (of in alicuius locum); iemand bevel o. alicuius praeceptum observare, alicuius mandata perficere (of exequi of persequi), alicuius iussa (of imperata) facere.*
- opvolger*, successor.
- opvolging*, successio.
- opvolgster*, quae in alicuius locum succedit.
- opvorderen*, *sie opvriessen*.
- opvouwen*, complicare.
- opvroolijken*, laetificare, laetum facere, exhilarare.
- opvullen*, explere, farcire, refecere; *opgevuld refertus.*
- opvulseel*, tomentum, fartura.
- opwaaien: de wind heeft het stof opgewaaid* ventus pulverem humo excitavit.
- opwaarts*, sursum, sublime.
- opwachten*, praestolari (iemand alicui of aliquem).
- opwachting: zijne o. bij iemand maken* salutare aliquem.
- opwakkeren*, increbrescere.
- opwarmen*, recoquere, recalcificare; *oneig. repetere, ruminari.*
- opwassen*, adolescere, crescere, ali, nutrir; *opgewassen* (= *bestand of berekend*) par (met Dat.); *niet opgewassen impar (met Dat.).*
- opwegen*, trans. iets tegen goud o., aliquid auro expendere, (of pari auro rependere); intr. pensari, compensari (lagen iets cum aliqua re); *doen o. compensare, rependere; eenigszins tegen elkander o. qudam vice pensare.*
- opwekken*, excitare, suscitare, incitare, expergefacerre, exsuscitare, stimulare, cohortari ad, irritare, evocare.
- opwekker*, hortator.
- opwekking*, incitatio, hortatio, hortamentum.
- opwekkingsmiddel* (tot moed enz.), hortamen (= *ins n.*)
- opwellen*, scaturire (Pall.).
- opwentelen*, subvolere.
- opwerpen* (= *in de hoogte werpen*), sublimo jacere, (= *op iets werpen*) superimpeere, blazen o. bullare, een dam o. aggerem facere of dacere, zich tot heerscher o. tyrannidem occupare; zich tot koning o. regnum occupare; zich tot schieda-rechter o. * arbitrum se offerre; *een vraag o. quaestionem ponere (of proponere of offerre).*
- opwerping van een dam*, aggeratio.
- opwinden* (tot een kluisen), glomerare; (= *opheffen*); *een last o. onus ergata levare; het anker o. ancoram moliri; (= opwakken) excitare, incitare, instigare.*
- opwrijven*, expolire.
- opzadelen: een paard o. * equo sellam imponere.*
- opzamelen*, colligere, legere.
- opzameling*, collectio.
- opzeggen*, pronunciare; (= *intrekken, herroepen*) renunciare; *geld o. repetere pecuniam.*
- opzegging*, renunciatio.
- opzeilen* *sie opvaren.*
- opzenden*, mittere.
- opzet* (= *bedoeling*), consilium; *met o. conenito, sedulo.*
- opzettelijk*, Adj. qui consulto et cogitato fit, praemeditatus; Adv. consulto, sedulo.
- opzettelijkheid*, ratio.
- opzetten*, imponere (iemand iets alicui aliquid), superponere, apponere, accommodare (een krans op zijn hoofd coronam sibi ad caput); *spijven o. cibos apponere, mensam epulis extrudere; een winkel o. tabernam aperire; (= aanhaken) instigare; (= beginnen) inchoare; goed en bloed voor iemand o. vitae periculum adire pro aliquo; (= op het spel zetten) in aleam dare, periclitari; de kroon opzetten (= voltooien) cumulo augere (op iets aliquid), cumulum addere (op iets alicui rei); straf op iets zetten poenam constituere (of proponere) alicui rei; (= opblazen) inflare, opgezet (= opgezwollen) tumidus, turgidus, inflatus; een koel o. clamorem tollere.*

opzicht, cura, custodia, praesidium, praefectura, tutela; *het o. over iets hebben* alicui rei praesesse (of praesidère of praefectum esse), aliquid curare (of regère, moderari of custodire); *ten opzichte van wordt uitgedrukt door den Abl.*, ook wel eens door ab met Abl. of de met Abl. of ad met Acc. of door quod attinet ad of door si iudicandum est met Abl. of door genere met Gen. of door in met Abl.; *in dat o. en ratione*, ea re, in eo genere, de quo (in het begin van een zin); *in één o. in uno loco*; *in eenig o. aliqua in re*; *in twee opzichten* in duas res; *in alle opzichten omni ratione, tota re*, omni (ex) parte, in omni genere, omni numero, omnibus partibus, in omnes partes; *in alle andere opzichten ceteris rebus*; *in meer dan één o. multis partibus, varie*; *in geen enkel o. nulla re, nullo genere, nulla parte, nullo loco, nullo pacto.*

opzichter, custos (—ōdie), praeses (—īdis), praefectus, curator, exactor, rector, magister, moderator. *Zie opziener.*

opzichtig: een opzichtige kleding habitus (4) dissentiens a ceteris.

opzien 1° Verbum, oculos tollère (of allevare), aspicere; *van iets vreesd o. mirari aliquid*; *tegen iets o. sollicitum esse de aliqua re*; *ik zie tegen iets op aliquid me sollicitum reddit*, vereor aliquid; *tegen iemand o. aspicere aliquem*; 2° Subst. onder o. tot God Deum venerantes; (= gerucht, opschudding) admiratio, venditatio, motus (4); o. wekken hominum oculos ad se convertere, admirationem movere; *de zaak baart veel o. magna rei fama est*; *zonder o. te wekken sine venditatione, sine tumultu*; *om o. te wekken ostentationis causa.*

opziener *sie* opzichter; o. der waterleidingen aquarius; o. der wegen viocurus (Varro).

opzingen, decantare.

opzitten, sedere; (= op iets zitten) insidère (alicui rei); (= waken) vigilare.

opzoeken, querere, requirere, inquirere; *iemand o. (om hem te spreken) convenire aliquem*; (= vervolgen) conectari; *iemand weder o. aliquem ad pristinum consuetudinem revocare.*

opzoeeking, inquisitio, conquisitio.

opzolderen, condere (horreo).

opzorgen, bibere.

opzwellen, tumescere, intumescere, extumescere, turgescere, impleri, inflari; *een opgezwollen lid membrum turgidum (of tumidum)*; *doen o. tumescere, implere, tendere.*

opzwellig, tumor.

opzwellen: de rivier o. flumen adversum subire.

opzweepen, excitare, stimulare, concitare.

opzweven, sublimare ferri.

orakel, oraculum, sortis (sortis f.), responsum; *inta ala o. uitspreken aliquid oraculo edere*; *zieh een o. laten geven oraculum petere*; *gezeiten naar Delphi genden om het o. te raadplegen* mittere Delphos consultum (of deliberatum); *ten gevolge van dat o. hoc oraculi responso.*

orakelgod, Deus qui oracula edit.

orakelaprenk, oraculum, diotio.

orangeoetang, * simia satyrus.

orange Adj., luteus, fulvus, luteo colore.

orangeappel, malum Medionum.

orangeboom: arbor (—ōris f.) Medica.

oranjekleur, luteus color.

oranjekleurig, luteus, fulvus, luteo colore.

orangerie, * arborum Medicarum hiberna (—orum) quibus objecta sunt specularia (of bij ons quibus objectae sunt vitreae).

orde (= regelmattige schikking), ordo (—ōnis m.); *de natuurlijke o. ordo naturae*; *in de beste o. compositus ordinatusque*; *sonder o. expers* (—rtis) ordinis, sine ordine; *sonder eenig o. sine ordine ullo*, inordinatus atque incompositus, inconditus, sine ordine; *in a. brengen in ordinem adducere (of redigere)*, disponere, digerere, componere, curare; o. houden ordinem servare; o. op zijne zaken stellen res suas componere; *met o. ordina*; o. in zijne levenswijze certus vivendi modus ac lex (legis f.); o. houden in zijne levenswijze vitae institutum (of rationem) servare, a vitae ratione non discedere; *sonder o. leven in diem vivere*; o. in de wingewesten brengen provinciarum statum ordinare; *de o. in het rijk herstellen res componere*; *iemand tot de o. brengen aliquem in ordinem cogere (of redigere)*; *weder in o. komen in suam rationem reverti*; (= lucht) disciplina; *de goede o. handhaven* milites (of plebem of cives ens.) in officio continere; *alles is in o. omnia sunt ut oportet*; *hefde tot o. * bonae disciplinae studium*, * rerum suarum modus quidam et ordo; *een man van o. sie ordelijk*. (= afdeeling) * ordo; (= bouworde) genus (—ōris n.) columnarum; *de Dorische o. columnae Doricae*; (= beurt): *wat is er aan de o. f qua de re agitur?* *dat is aan de o. van den dag id omnibus est in oro*; (= vereeniging) collegium, corpus (—ōris n.); (= riddersorde) * classis (—īs f.) turmalis, * insigne (—īs n.) * classis turmalis.

ordelijk (= goed ingericht), compositus, dispositus, descriptus; *een o. leven vita disposita*, *een o. gevocht pugna composita*; (= ordeliervend) diligens, attentus ad rem, frugi, sobrius.

ordeloos, inconditus, incompositus; (= nalatig) negligens.

ordenen, ordinare, in ordinem adducere (of redigere), disponere, digerere, dispensare, componere, collocare, constituere, explicare.

ordentelijk, honestus, decens.

ordentelijkheid, honestas, decencia.

order *sie* bevel.

ordinaris, popina.

ordonnansofficier, explorator (Tac.).

ordonnantie *sie* bevel; *o. van een arts praeceptum.*

orégo (een kruik), origāum.

orgaan, figura; *het o. van het gehoor auditus membra* (—orum); *het o. der stem vox* (vocalis f.).

organisatie, temperatio.

organisch: organische lichamen gignentia (—ium), nascentia (—ium); *een o. gebrek vitium naturae (of corporis)*; *de organische ontwikkeling van den staat naturale quoddam iter et cursus* (4); *de organische ontwikkeling der natuur naturae iter (itineris n.) atque progressio.*

organiseeren, ordinare, componere, legibus temperare; *een goed georganiseerd staat civitas legibus temperata*; *zo (door de natuur) georganiseerd zijn ita natura comparatum esse.*

organismus: o. eener zaak natura et figurali cuius rei.

organist, * organoedus.

orgel, organum (eig. waterorgel) (Suet.).

origineel, Subst. archetypum, autographum, exemplum, exemplar (—āris n.); *dat is o. f mira narras.*

orkaan, ventus nimis, foeda tempestas, cataegis (—ōdis f.) (Sen.), eonephias (Plin.).

orkest, symphonia, symphoniaci.

orkestmeester, * symphoniacorum magister.

orthodox, orthodoxus (Jct.).

orthodoxia, orthodoxia (Theol.).

orthographie, recta scribendi scientia, formula ratione scribendi.

os, bos (bovis m.), taurus, jumentum; jonge os juvenis; van een os bubulus, taurinus; het zijn rechtse ossem fenum eos esse oportet.

oaze, buchilus.

ossendrijver, bubuleus.

ossenmarkt, forum boarium.

otter, lutra (Plin.).

oud, 1° (= niet nieuw): a. (= reeds lang bestaande) vetus (—ris), vetustus (vooral als het door ouderdom beter wordt), antiquitas (of a majoribus) acceptus (of traditus); b. (= niet meer bestaande) antiquus, vetus; c. (uit den goeden ouden tijd) priscus, antiquus; (= voormalig) pristinus, (= verouderd, of ouderwetsch) obsoletus; (= bouwvallig) ruinosus; (= ingeworteld) inveteratus; een oud soldaat veteranus miles (—itis), veteranus; een oud vriend amicus vetus, een oud leger exercitus (4) vetus; een oude vriendschap amicitia vetus (of inveterata); een oud geslacht gens (—ris n.) antiquum; een oude gewoonte mos (moris m.) vetus (of antiquus); gij zijt nog de oude antiquum obtines; de oudste brisven antiquissimae epistolae; de oudste tijd ultimum tempus (—oris n.); weder de oude worden antiquos mores sumere, ad ingenium redire; weder op den ouden voet brengen in pristinum restituere; alles in den ouden toestand laten omnia integra servare; de oude tijd vetus (of prior) aetas; de oude wereld antiquitas; de ouden veteres, antiqui, prisci, superiores; de ouderen (= de vorigen) priores, superiores; oud worden inveterascere, obsolescere; het oude vetera (—um), antiqua (—orum), mos (moris m.) majorum (of superiorum), antiquus mos; aan het oude vasthoudend antiqui moris inemor;

2° (= niet jong) senex (senie), grandis of magno nata, grandior natu, anus (4 f.); zeer oud pergrandis natu, exactae jam aetatis, aetate (of annis) gravis; de oude Verres Verres pater; Verres de oude of de oudere Verres major; een oud mannetje seniculus (App.); de ouden (= de ouders van dieren) parentes (—um); evenals de ouden zongen, zoo piepen de jongen a bove majore discit arare minor; een oud man senex; een oude vrouw anus (4 f.); de oude lieden senes; onder major (of grandior) natu, aetate superior, major, senior; de oudste maximus natu, maximus; de oudste onder de tijdgenooten vetustissimus ex iis qui vivunt; een oud lichaam corpus (—oris n.) senile, corpus annis infirmum; oud worden senescere; tot een oud man behoorende senilis; tot een oude vrouw behoorende anilis;

3° (= een zekeren ouderdom bereikt hebbende): hij is 10 jaar oud decem annos natus est, undecimum annum agit; meer dan 8 jaar oud major quam octo annos natus, major octo annis natus, major octo annis natu; nog geen (of minder dan) 8 jaar oud minor quam octo annos natus, minor octo annis natus, minor octo annis natu, minor octo annis; zijn achttste jaar intreden octavum aetatis ingredi annum; hij is 8 jaar oud geworden (= heeft 8 jaar geleefd) octo annos vixit, octo annos confecit (of complevit); even oud zijn als iemand aequalem esse alicui (of alicuius); onder zijn dan iemand alicui (of alicuius) aetate anteire; drie jaar onder zijn dan iemand tribus annis aetate alicui praestare; hij is magenoe even oud als ik paene eadem aetate est qua ego; iemand voor

ouder houden credere aliquem majorem natu esse; hoe oud zijt gij? quot annos natus es? voor hoe oud houdt gij mij? quid aetatis tibi videor? ik ben oud genoeg (b. v. om een ambit te bekleden) satis aetatis (of annorum) habeo; ik ben nog niet oud genoeg om er naar te staan nondum ad petendum legitima aetas est; een dag oud hesternus (b. v. broed); oud worden senescere, senem fieri, canescere.

oud-quondam; b. v. oudkoning quondam rex (regis). ondachtig, jam grandior natu; hij heeft een o. voorkomen aetate jam affectus videtur.

oudbakken, hesternus, * vetulus.

oudekleeërkooper, scrutarius (Lucil. ap. Gell.).

oudemannenhuis, gerontocomium (Cod. Just.).

ouderdom (= leeftijd), aetas; nie leeftijd, (= hooge leeftijd) senectus (—utis f.), senecta; afgeleefde o. aetas decrepita; zwakteit des ouderdoms senium; door (of van) o. aetate (of senectute), propter aetatem (of senectutem); een vroege o. senilis juvenia; een jeugdige o. senectus par juvenia; de naderende o. senectus adventans et urgens; een krachtige o. cruda ac viridis senectus; in hoogen o. summa senectute, aetate exacta (of extrema, ultima of decrepita); tot den o. geraken senectutem adipisci; een hoogen o. beraken ad summam senectutem venire (of vivere); iemand sterft van o. senectus aliquem dissolvit; ik sta op de grens van den o. in conspectu senectutis sum, senex esse incipio; door den o. verzwakt aetate (of annis of senectute) gravis; de o. geeft onderinding serie venit usus ab annis (Or.); de o. zoekt altijd beschijld senectus semper agit aliquid; (= lange duur) vetustas; o. van een geslacht antiquitas.

ouderliefde, parentum amor, pietas.

ouderlijk, parentum, patris; onderlijke liefde paternus (of maternus) amor.

ouderling, presbyter (Tert.).

ouderloos, parentibus orbis (of orbatus), orbis; o. zijn parentibus carere; o. worden parentibus orbari.

ouderloosheid, orbitas.

oudermin zie ouderliefde.

ouders, parentes (—um), pater (—tris) et mater (—tris).

ouderwets, prisco more; o. gekleed * habitu moris antiqui vestitus.

ouderwetsch, moris antiqui, exoletus, obsoletus, priscus, casus (Enn.).

oudewijvenpraatjes, fabulas aniles.

oudgrootmoeder, pravia.

oudgrootvader, proavus.

oudheid, antiquitas, vetustas; (= oude tijd) antiquitas, antiqui, veteres (—um).

oudheidkenner, antiquarius (Tac.), antiquitatis peritus.

oudheidkunde, * antiquarum literarum (of rerum) scientia, * antiquitatis studium.

oudoom (van vaderzijde), patris magnus (JCl.); (van moederszijde) avunculus magnus.

oudvergrootmoeder, abavia; de moeder der o. atavia; de grootmoeder der o. tritavia.

oudvergrootvader, abavus; de vader van den o. atavus; de grootvader van den o. tritavus.

ouds: van oude antiquitas; van oude her antiquitas.

oudtijds, antiquitus, olim.

oudvader, patriarcha (Eccl.).

oudwitsch, anilis; oudwitsche vertellingen aniles fabulae.

ouwel, * massa signatoria.

ovaal, ovatus (Plin.), in abside curvatus (Plin.).
 oven, furnus, fornax (—furni f.).
 over, 1°. *Præp.* (= *over-heen*) trans, ultra; o. *de zee varen* trans mare navigare; o. *de Alpen* trans Alpes; o. *den Tiber* trans (of ultra) Tiberim; o. *den berg gaan* superare montem; *een heide o. zich heen werpen* vestem sibi injicere; *de tranen loopen o. de wangen* lacrimae manant per genas; o. *het hart krijgen* sustinere, animam inducere; *ongeluk o. iemand brengen* calamitatem alicui inferre; (= *door-heen*) per; *hij is o. Corinthe naar Athene vertrokken* per Corinthum Athenas profectus est; o. *het geheele land* per totam terram; (= *wegene*) propter; *er ontstond een twist o. de orfenis* propter hereditatem contentio orta est; *zich o. iets ergeren* offendi aliqua re; o. *iets bedroefd zijn* dolere aliqua re; o. *iets verheugd zijn* laetari aliqua re; o. *iets verwonderd zijn* mirari aliquid; (= *aangaande*) de, super (met Abl.); *een boek o. de vriendschap* liber de amicitia; o. *iets spreken* de aliqua re loqui (of dicere); o. *daze vaak hac de re, hac super re*; *ondersoeeking* o. *de natuur* quaestiones (—um) naturales; *het boek van Plato o. de onsterfelijkheid der ziel* Platonis liber qui immortalitatem animae docet; (= *meer dan, boven*), supra, plus, amplius; o. *de 10000 supra* (of plus of amplius) decem millia; *het is veels o. het jaar* annus est diutius; *het is veels o. de 20 jaar* geledum amplius sunt viginti anni; *hij is o. de 40 jaar oud* est major quadraginta annis, annum quadragiesimum excoessit; *heden o. 8 dagen* post hoc octo dies; o. *een jaar* ad annum; o. *20 jaar* post viginti annos; o. *horter of langer* serius celsius, quandoque; (= *tegenover*) adversus, contra; o. *een land regeren* regere terram; o. *iemand heerschen* imperare alicui; o. *zijn hartstochten heerschen* imperare cupiditatibus suis; *macht hebben o. iets* (= *in het volle besit of genot zijn van iets*) compotem esse alicuique rei; *macht o. leven en dood hebben* vitae necisque potestatem habere; *zij heeft veel macht o. hem* multum apud eum potest; *bevel o. de troepen* imperium copiarum; *bevel o. de troepen voeren* copias praesens; *iemand het bevel geven o. de troepen* praeficere alicuique copiis; *een wakend oog o. iets houden* tuari aliquid; *nich o. iets uitspreken* compuncti aliquid.
 (= *overtig*); *er is niets over nihil* superest; o. *en weer* ultro et citro; *hals o. kop* praeceps (—cipitis).
 overal, ubique, ubivis, usque quaque, omnibus locis, quoque loco, nusquam non, vulgo, passim, undique; o. *waar* ubicunque, quocunque; o. *in de wereld* ubi ubique terrarum (of gentium); o. *waarheen* quocunque, quoque; o. *vanwaar* undecunque; *zijne oogen o. hebben* diligenter attendere; *hij was o. waar het het haet* loquing obtulit se ubi plurimum laboris erat.
 overalteenwoordig, ubique praesens, qui adest omnibus locis.
 overalteenwoordigheid, omnipraesentia (Ecol.); *aan de o. van God gelooven* Deum omnibus negotiis horisque interesse credere.
 overbeen (*kraakbeemig uitwas*), ganglion (Veget.).
 overbekend, omnibus notus, apud omnes pervagus, tritus.
 overblijfsel, reliquum, reliqua (—arum), quod superest (of restat); *overblijfselen* reliquiae.
 overblijven, superesse, restare; *overgebleven residuus*; (= *overlevend*) superstes (—itis).
 overbluffen, obturbare,

overbodig, supervacuum, supervacuum.
 overboeken, transscribere, transferre.
 overbrengen, perferre, referre, afferre, deferre, reddere, transferre, traducere, transmittere, transvehere; (= *vertalen*) vertere, convertere, reddere, transferre, interpretari; (= *verklikken*) deferre; (= *toepasselijk maken*) transferre, traducere; (*als gevangene*) deducere.
 overbrenger, nuncius, tabellarius, is qui attulit.
 overbrengster, nuncia, ea quae attulit.
 overbrenging, perlatio, translatio, interpretatio.
 overbrieven (= *overzeggen*), enunciaré, efferre, edere.
 overbruggen, ponte jungere (of conjungere).
 overbuigen, deflectere, reflectere.
 overdaad, effusio, profusio, profusa luxuria, nimium, mala copia (Hor.).
 overdadig, immodicus, immoderatus, effusus, profusus.
 overdadigheid *is* overdaad.
 overdekken, contegere, operire, supersternere.
 overdenken, meditari, commemorare.
 overdenking, meditatio, commentatio.
 overdoen, denovo facere, reficere; (= *verkoopen*) vendere.
 overdraacht, translatio, censio en door omschrijving met deferre.
 overdraachtelijk; *overdraachtelijke uitdrukking* translatio; o. *zeggen* immutare.
 overdragen, transferre, superferre, transfundere (*iets op iemand aliquid in aliquem*), deferre (*iemand iets aliquid alicui of ad aliquem*); *iemand een deel van de regering* o. aliquem in partem regni vocare.
 overdragen, translator.
 overdreven, immodestus; immoderatus, effusus, profusus, nimius, superlatus; *overdrevene zindelijkheid* munditia exquilita nimis; o. *vischen doen* nimium postulare; o. *spaarzaam zijn* attentiorum ad rem esse quam sat est; *nich een o. voorstel* ling van iets maken nimis tribuere alicui rei; *ofschroom het aantal semigins* o. is, was het toch zeker een weers nederlaag etsi adjectum aliquid numero sit, magna certe caedes fuit.
 overdrijven (*in het handelen*), modum excedere, nimium esse in aliqua re; *alles o. in omnibus* modum excedere, nullius rei modum tenere; (*in het spreken*) in majus rem extollere, rei actae modum excedere, rem verbis exasperare, in falsum augere; *het gerucht heeft de zaak* overdreven inflatus multo, quam res erit gesta, fama percrebruerat; *de geschiedenis mag niet o. non* debet historia veritatem egerdi.
 overdrijving, superlatio (of tractatio) veritatis, lenocinia (—orum) verborum, ementiens superlatio; *alles o. is een gebrek* vitium est ubique quod nimium est.
 overdwers, per (of in) transversum, transverse, decussatum.
 overeenbrengen; *nich niet laten o. met abhorreeren*; *ik kan dit niet o. met mijn karakter* hoc abhorret a meis moribus; *ik kan het niet met mijn geweten* o. religio mihi est, fides non sinit.
 overeenkomen (= *het eens worden*); *ik kom met iemand overeen* convenit mihi cum aliquo; *wij zijn overeengekomen* convenit inter nos; *tot iets o. constitueren* aliquid; *met iemand o. condicere* alicui (ook aliquid cum aliquo, Gell.); *met elkander o. compareren* inter se; (= *overeenstemmen*) congruere, consentire, cadere (in); *niet o. dissentire, discrepare.*

- overeenkomst** (= *verdrag*) conventum, conventio, conventus (4), constitutum, pactio, pactum; *plechtige o. stipulatio*; *aan o. aangaan despicisci*, (= *gelijkenis, gelijkheid*) similitudo (— *his f.*), cognatio; *weinig o. hebben* parum convenire; *veel o. hebben* magnam similitudinem habere.
- overeenkomstig** *Adj.*, consentaneus, par, cognatus; *het meest o. proximus*; *niet o. zijn* discrepare (met cum of ab).
- Adv.* ex, congruenter, convenienter, secundum.
- overeenstemmen**, consentire, convenire, congruere, concinere; *overeenstemmend* congruus, consentiens, conveniens; *niet o. discrepare*, dissentire.
- overeenstemming**, consensio, cognatio, conventio, in o. met constanter (met *Dat.*), convenienter (met *Dat.*).
- overeengisteren**, nudus quartus.
- overeind**, erectus; *o. houden* sustinere.
- overerfelijk**, patrius, qui per successionem traditur.
- overerven**, per successionem tradi.
- overgaan**, traditio, deditio.
- overgaan**, transire, superare, transgredi, transcendere, (= *overgegaan worden*) tradi, (= *veranderen*) abire, mutari, verti, converti; (— *vervallen*) transilire; *tot bedorf o. putrefieri*, putrescere; *tot iets o. (in de rede) transire*, deflectere; (— *overloopen*): *tot den vijand o. transigere*; *tot iemands gevoelen o. ad alienius sententiam accedere* (of descendere); *van het een uiterste in het andere o. in contrarium mutari*; (= *ophouden*) remittere.
- overgang** *fig.* transitus (4), transitio, transgressio, transgressus (4) (*Tao.*); (= *overvaart*) trajetus (4), transmissio, transmissus (4), transvectio; *bij den o. van den Rubicon in trajiciendo Rubiconem*; *oneig. transitus*, transgressio; *den o. tot de zaak maken aditum facere ad causam*; *den o. maken tot iets (in de rede) orationem traducere et convertere ad aliquid*; *de o. van den eenen leeftijd tot den anderen fluxus* (4) *relatie*; *de o. van de kindshoud tot den jongelingsleeftijd ille a pueritia in adolescentiam transitus*; *de o. van het een uiterste in het andere mutatio in contrarium*; *de o. der regering op iemand regnum* (of imperium) *ad aliquem translatum*.
- overgeven**: comparere (*Ter.*), condere.
- overgegeven** (= *onverdoetelyk*), perditus; (= *verstaafd*) deditus; *tot tydelijk bewil o. (of om het weder aan een ander overlaten)* fiduciarius.
- overgeven**, tradere, reddere, dedere, exhibere, permittere, transmittere; (= *verraden*) prodere; (= *braken*) vomere, reddere; *niet o. se dedere*; *niet aan iets o. (= toevertrouwen)* se committere (*h. v. aan een gevaar periculo*), (— *toewijden*) se dare, se dedere se overgeeven.
- overgevoelig**, mollior, qui facillime laeditur.
- overgevoeligheid**, animi mollitia.
- overgewicht**, superpondium (*App.*), * quod iustum pondus excedit.
- overgieten**, transfundere, trajicere; (= *besproeien*) superfundere.
- overgieting**, transfusio.
- overgroeien** *intr.*, (= *overheengroenen*) supercrescere; *trans.* (= *bedekken*) tegere, contegere.
- overgrootmoeder**, proavia.
- overgrootvader**, proavus.
- overhaast** *Adj.*, praefestinus, praecipitatus, temerarius, inconsultus, *Adv.* festinanter, festinans, praepropere, inconsulte, temere.
- overhaasten**, urgere; *niet o. praefestinare*; *niet met iets o. festinantius* (of praepropere) agere aliquid, praecipitare aliquid.
- overhaastig**, praepropere.
- overhaasting**, nimia (of praematura) festinatio (*bij iets alienius rei*), festinatio; *met o. festinans*, praepropere, imprudenter, per imprudentiam, inconsulte, temere.
- overhalen** (*over een water*), transvehere, transportare, traducere; (= *overreden*) persuadere (met *Dat.*), adducere, impellere, inducere, perducere, percellere.
- overhand**: *de o. nemen* (of *krijgen*) invalescere, convalescere, ingravescere, percrebrescere; *de o. behouden* (in den strijd) superiorem fieri (of discedere); *de o. hebben* superare, dominari.
- overhandigen**, tradere, reddere, dare.
- overhangen** *intr.*, impendere, imminere, dependere, propendere, prominere; *trans.* (= *over iets heen hangen*) superimponere.
- overhangend**, pronus.
- overhebben**, reliquum habere; *ik heb niets meer o. nihil mihi superest*; *dit heb ik wel voor u over hoc tibi non invidio*; *veel voor iemand o. aliquam in sinu gestare*; *weinig voor iemand o. aliquem parum amare*.
- overheen**, insuper; *o. loopen* percurrere; *o. vliegen* supervolare; *o. werpen* superimponere; *er o. loopen* transire; (= *nalatig behandelen*) negligenter agere; *over de waarigheden heenlaten* difficultatum immemorem esse; *o. strijken* verrere.
- overheerschen**, imperare alicui, regere aliquem, dominari in aliquem, imperio regere aliquem; *niet door iemand laten o. se regi ab aliquo pati*, imperium alicuius sustinere; *niet door iemand laten o. imperium alicuius detractare*.
- overheerscher**, dominator, tyrannus.
- overheersching**, dominatio, tyrannia (— *his f.*).
- overheid**,
overheidsambt, } magistratus (4).
overheidspersoon, }
- overhellen**, inclinare, vergere.
- overhellend**, proclivis, propensus, pronus, inclinatus.
- overhelling**, inclinatio, deflexus (4) (*Val. Max.*), proclivitas.
- overhoop**: *o. werpen*, evertere, subvertere, pervertere; *o. liggen* alium super alium acervatum esse.
- overhooren**, audire, jubere recitare.
- overhouden**, reliquum habere, retinere.
- overig**, reliquus; (= *achterstallig*) residuus; *de overigen* reliqui, ceteri, *o. cijn* superesse, reliquum esse, superare, restare, voor het overige ceterum.
- overigens**, ceterum.
- overijld**, *sie* overhaast.
- overijlen**, *sie* overhaasten.
- overijling**, *sie* overhaasting.
- overjarig**, * qui annum excedit.
- overjas**, abolla, paentia.
- overkleed**, amiculum, amictus (4); *als o. aantrekken* superinduere.
- overklimbaar**, superabilis.
- overklimmen**, transcendere, transire, transgredi, superare.
- overkoken**, * ebulliendo effundi.
- overkomen** (= *overgaan*), transire; (= *hier komen*) hac venire, adesse; (= *treffen*) accidere, contingere (*beide met Dat.*).
- overkomst**, adventus (4), praesentia, *voor o. is noodzakelyk* necesse est te adesse.

- overkorsten, incrustare.
 overkroppen, *nie* overladen.
 overladen, onerare, obruere, * nimio pondere onerare, operire; *zich o. se obruere, se ingurgitare; met bezigheid o. zijn* multis negotiis implicatum (*of distantum*) esse; *Adj. (van der rede)* opimus.
 overlangs, in longitudinem.
 overlust, molestia.
 overlusten, relinquere, permittere, concedere; (= *toevertrouwen*) committere, credere; *iets aan iemands willekeur o. aliquid alienius arbitrio committere; de kinderen aan de meiden o. liberos ancillis delegare.*
 overledene, mortuus.
 overleg, consilium, mens (mentis f.), deliberatio, consultatio, iudicium; *na rijp o. re consulta et explorata; met o. cogitare, consilio, consulte, considerare, (= met voordacht) consulto; met bedachtzaam o. bono consilio; zonder o. sine consilio, inconsiderate, temere; een mensch die met o. handelt homo (—inus) consideratus; die niet met o. handelt inconsideratus, inconsultus, temerarius.*
 overleggen (= *inleveren*), proferre; (= *overwegen*) considerare, deliberare, mente agitare, pensitare, perpendere, (cum animo) reputare.
 overleven, superatitem esse (*iemand alicui, zijnen roem gloriae suae*), superesse (*iemand alicui*); *iemand o. post aliquem vivere (b. v. 7 jaren septem annos), aliquem vita superare; hy heeft zijnen vader niet overleefd ante patrem mortuus est.*
 overlevend, superstes (—itis).
 overleveren, tradere.
 overlevering (= *overgaving*), traditio; (= *mondelinge mededeeling*) fama, memoria; *de algemeene o. communis fama; een dubbele o. duplex (—icis) memoria; de verschillende overleveringen maken het onzeker, waar hy geboren is ubi natus est, incertum diversitas tradentium facit; iets is door mondelinge o. bewaard aliquid sermone hominum posteris memoriae traditum est; de o. volgen re-lata referre.*
 overlezen, relegere.
 overliden, *nie* sterven en dood.
 overlommeren, *nie* overschaduwen.
 overloop, *nie* overstrooming.
 overloopen (= *overgaan*), transcurrere, (*tot den vijand*) transfugere, perfugere; (= *overvlieten*) redundare, superfluere (Tac.); (= *lastig vallen*) crebro interpellare; (= *vluchtig lezen*) legendo percurrere.
 overlooper, transfuga, perfuga.
 overluid, *Adv.* clara voce.
 overmaat: o. van geluk nimia fortuna; o. van blijdschap nimia laetitia, nimium gaudium.
 overmacht, multitudo (—inis f.), numerus (superans); *op zijne o. voortruwendes fretus numero copiarum suarum; de o. hebben plus valere, praevalere; door de o. overweldigd worden* multitudinis premi.
 overmachtig, praepotens, praevulens; o. worden supra modum crescere.
 overmaken (= *op nieuw maken*), reficere; (= *toevenden*) mittere; (= *genesen*) sanare.
 overmannen, conficere, obruere, vincere, opprimere.
 overmatig, modum excedens, nimias, immodicus, immoderatus, effusus, profusus; *Adv.* immodice, immoderate, extra (*of supra of praeter*) modum, effuse, profuse; *iemand o. prisen* nimium esse in alienius laudibus, ultra modum aliquem laudare.
 overmeesteren, subigere, opprimere, coercere.
 overmoed, insolentia, superbia, audacia, intemperantia, confidentia, spiritus (*plur.*), animi.
 overmoedig, insolens, insolentia elatus, intemperans, superbus, superbia sese efferans; o. gedrag *nie* overmoed; o. *zijn* superbire; o. *worden* insolescere, insolentius se efferre incipere; *zich o. gedragen* superbum se praebere, insolentius se jactare.
 overmorgen, perendie (Plaut.), perendino die; *tot o. in perendinum* (Plaut.).
 overnachten, pernociare, manere.
 overnemen, accipere; (= *koopen*) emere.
 overoud, antiquissimus.
 overoudgrootmoeder, abavia.
 overoudgrootvader, abavus.
 overoudoom (*van vaderszijde*), patruus major, (*van moederszijde*), avunculus maior.
 overpeinzen, meditari, commemorare. *Zie overwegen.*
 overpeinzing, meditatio.
 overplakken, inducere.
 overprikkelen: de zenuwen o.: * nervos nimis contendere.
 overreden, persuadere (*iemand alicui*), impellere, adducere.
 overrading, persuasio.
 overredingsgave, vis persuadendi.
 overredingskracht, vis persuadendi.
 overredingskunst, ars (artis f.) persuadendi.
 overreiken, tradere, reddere, dare.
 overreizen, transire.
 overrekenen (= *berakenen*), computare, reputare.
 overrijden (= *ter aarde werpen*), equo proculcare.
 overrompelen, opprimere, occupare.
 overrompeling, oppressio, occupatio.
 overschaduwen, opacare, obumbrare (Ov.).
 overschatten, nimis tribuere (*iets alicui rei*); *zijne kracht o. superbam virium fiduciam ostentare, majora quam pro viribus agitare.*
 overschieten, *nie* overblijven.
 overschilderen, superpingere (Avien.).
 overschot, reliquiae, id quod superest, id quod reliquum resistit, superamentum (Ulp. Dig.); *er is een o. voorhanden aliquid superest.*
 overschreeuwen: *iemand o. obstrepere alicui, aliquem voce obturbare; iets o. voce (of clamore) vincere aliquid.*
 overschrijden, transgredi, excedere, transire, supervadere, supercandere.
 overschrijven, describere, exscribere, transcribere.
 overseinen, nunciare.
 overselaan (= *voorbygaan*), praetermittere, omittere, praeterire; (= *berakenen*) computare; (*kommen*) pervenire; *de brand zal weldra tot ons o. incendium mox ad nos trajiciet; (= vervallen): tot ongebondenheid o. in luxuriam labi.*
 overspannen (= *bespannen*), intendere; (= *te sterk spannen*) nimis intendere; *zich o. vires* nimis intendere, nimio labore frangi; o. *verbeeldingskracht* * cogitationis luxuria, cogitationis nimia quaedam abertus.
 overspanning, labor immodicus.
 oversparen, comparere (Ter.), condere.
 overspeelster, adultera, moecha (Hor.).
 overspel, adulterium; o. *bedrijven* adulterare, adulterium committere (*of incedere*); *met iemands vrouw o. bedrijven* alienius uxorem adulterare.

overspeler, adulter, moechus (Plaut.), alienarum corruptor axorum.
 overspelig, adulter, adulterinus (Plin.).
 overspreiden, sternere, supersternere.
 overspringen, transsilire, saltu superare; *oneig.* transsilire, transscendere.
 overstaan *Verbum* (= bewaard worden), sorvari; *Subst.* ten o. van coram, apud.
 overstappen, transgredi.
 oversteken (een water), trahere, transmittere, transvehere, traducere, transire; *doen o. trahere, traducere*; (= uitsteken) prominere.
 overstelpen, obruere, opprimere.
 overstemmen, suffragis vincere (of superare).
 overstijgen, *sie* overklommen.
 overstrijken, oblinere.
 overstromen, trans, inundare; *intr.* superfundere, redundare, abundare; *overstromende volheid* redundantia; *het o.* abundantia, redundantio; *oneig.* redundantia.
 overstroming, inundatio, proluvies (5), eluvies (5); *oneig.* redundantio, abundantia.
 overtappen, transfundere.
 overteilen, numerum inire (of exsequi of effigere), recensere.
 oversocht, transitus (4), trajectus (4).
 overtollig, supervacuus, supervacaneus, superfluus (Sen.).
 overtreden, transscendere, migrare, non observare, negligere, violare.
 overtreding, violatio, peccatum, delictum.
 overtreffen, superare, praestare (met Dat. of Acc.), antecedere, antecellere (met Dat.), praecellere (met Dat.), antere, antestare (met Dat.), praecedere, praecurrere.
 overtrek, involucrium, tegumentum.
 overtrekken (= oversteken), *sie* oversteken; (= bedekken) inducere (iets met iets alicui rei aliquid of aliquid aliqua re), integere, (met iets overdekkende) illindere (iets met iets alicui rei aliquid of aliquid aliqua re); *rondom o.* circumindere (iets met iets aliquid aliqua re); (= tot zich trekken) pertrahere.
 overtrekkel, involucrium, tegumentum.
 overtuigen, persuadere (iemand alicui), convincere (iemand van iets alicuius rei of de aliqua re), fidem facere (iemand van iets alicui alicuius rei); *ik word overtuigd* persuadetur mihi; *ik ben overtuigd* persuasum est mihi, persuasum mihi habeo; *ik ben vast overtuigd* dat plane non dubito quin, pro certo habeo (met Acc. o. Inf.), certo scio, confido; *wees overtuigd* velim tibi ita persuadere, sic volo te tibi persuadere, illud sic habeto, *wees vast overtuigd* dat ik alles doe illud cave dubites quin ego omnia faciam; *sich van iets o.* aliquid cognoscere; (*gerschietlijk*) overtuigd manifestus, compertus.
 overtuigend, aptus ad fidem, ad persuadendum accommodatus, ad persuasionem appositus, firmus ad probandum, gravis.
 overtuigig, persuasio; *innerlijk o.* animi iudicium; *uit o.* iudicio, ex animo; *volgens myne innige o.* ex animi mei sententia; *ik heb de overtuiging* = *ik ben overtuigd*; *ik heb altijd de o. gehad*, dat hoc animo fui semper ut; *dit is mijne o.* haec ita sentio (of iudicio).
 overvaart, trajectus (4), traectio, transvectio, transmissio; *de o. betalen* pro vectura solvere; *een langzame en onaangename o.* hebben tarde et incommode navigare.
 overval, impetus (4) repentinus, incursio subita;

door een nachtelijken o. sich van de stad meester maken nocturno impetu occupare urbem.
 overvallen, opprimere, inopinantem aggredi, adori, invadere, occupare, vim alicui inferre, impetum facere in aliquem; *door een ziekte o. worden morbo corripere*; *de slaap overvalt hem* somnus ei obrupit; *een huivering overviel mij* horror me pertrinxit; *wij werden door den nacht o.* nox nos oppressit, nox nobis supervenit.
 overvaren, transvehi, trahere.
 overvleugelen, *sie* overtreffen.
 overvliegen, transvolare.
 overvlieten, *sie* overvloesien.
 overvloed, copia, abundantia, affluentia, suppetitio, ubertas, largitas; *o. van alles omnium rerum abundantia* (of affluentia), affluentes omnium rerum copiae, saturitas copiarum omnium rerum; *o. van iets hebben* aliqua re abundare (of redundare); *in o. leven* in omnium rerum affluentibus copiis vivere, circumfluere omnibus copiis atque in omnium rerum abundantia vivere; *ik deel van mijn o. aan anderen mede* de eo quod mihi superest, alii gratiflor; *ex eo, quod affluit, sustineo necessitates aliorum*; *in o. voorhanden zijn* abundare, suppetitare, superare; *in o. abunde, satis superque*; *ten overvloede* ex abundantia.
 overvloedig, abundans, affluens; *Adv.* abunde, abundanter, cumulate; *o. voorhanden zijn* abundare, suppetitare, superare.
 overvloesien (= overvloed hebben), abundare (van iets aliqua re); (= overstromen) redundare, exundare, superfundere, restagnare.
 overvoeden, cibo implere.
 overvoeren, traducere.
 overvracht, superpondium (App.).
 overwegen, *sie* overleggen.
 overwegend (= naar gewicht), gravissimus.
 overweging, deliberatio, consultatio, cogitatio, aestimatio; *in o. nemen* pensare; *de zaak verdient o. res* habet deliberationem.
 overweldigen, superare, vincere, frangere, opprimere; *door den slaap overweldigd worden* somno vinci (of opprimi); *door een diepen slaap overweldigd worden* sopore profligari; *door smart overweldigd worden* dolore confici; *door smart overweldigd* dolore victus (of oppressus), impar dolori.
 overweldiger, tyrannus, crudelis, victor.
 overweldiging, expugnatio.
 overwelven, concamerare, cameram tegere.
 overwerken (= verbeteren), retractare; (= te veel werken); *sich o.* vires nimis intendere, nimio labore uti.
 overwerpen, trahere, superinijcere.
 overwicht (= grotere invloed of meer macht), major auctoritas, major vis; *het o. hebben* preponderare, praeponderare (Gell.), potentia (of opibus of viribus) antecedere (of antecellere), antere, antestare, excellere, praecedere, praecurrere, praestare of superare), praepollere, praevalere; *het o. geven* superiorem facere (met Acc.).
 overwinnaar, victor.
 overwinnares, victrix (—icis).
 overwinnen, vincere, superare, domare, evincere, profligare, subigere, frangere, imperare (met Dat.), devincere, perdomare, prosternere; *nooit overwonnen worden* semper superiorem (of victorem) discedere; *sich overwonnen verklaren* manus dare; *sich zelf o.* se ipsum (of animum) vincere, animum contundere.
 overwinning, victoria, palma, tropaeum; *o. over*

buitenlandsche vijanden victoria externa; o over medeburgers victoria domestica; o over iemand victoria de aliquo, o bij Cannae victoria Cannensis; na de o. op Darius post Darium victum; de o. behalen victoria potiri, victoriam consequi (of adipisci) (op de vijanden ex hostibus), victoriam reportare (of referre), (de beide laatste uitdrukkingen meest in tegenstellingen); een naar bloedige o. behalen sanguinolenta palma (of crudelissima victoria) potiri; een o. zonder bloed behalen sine ullo vulnere victoria potiri; een o. op zich zeven behalen vincere animum (of cupiditates suas); de o. helpen behalen inter momenta victoriae esse; de een o. na de andere behalen victorias victorias cumulare; de o. was gemakkelijker facile erat vincere; de o. in zijne macht hebben victoriam in manibus habere; zich de o. die zeker was laten ontvallen victoriam exploratam dimittere; iemand de o. ontrukken victoriam alicui ex manibus eripere; partij trekken van zijne o. victoria uti, a victoria nihil cessare; een vreesd gebruik maken van zijne o. victoriam crudeliter exorere; de o. opgeven victoriam omittere; reeds zeker zijn van de o. certam victoriam videre, victoriam jam animo praecipere; beiden schreven zich de o. toe se utriusque superiores discessurus existimabant; de o. met zekerheid voorspellen certam victoriae apem augurari.

overwinst, compendium, quod aliquis parsimonia colligit.

overwinteren, hiemare, hibernare, hiberna agere, (van planen) peregrinare, ergens o. hiemem transigere aliquo loco; het lager laten o. exercitum in hiberna dimittere (of deducere).

overwintering, hiematio.

overwonneling, victus.

overzaaien, conserere; (= beestoeien) conspergere.

overzakken, inclinari.

overzeesch, transmarinus.

overzeggen, effutire.

overzeilen (= omverzeilen), obducere; zie overvaren.

overzenden, mittere, transmittere.

overzending, missio.

overzetten, zie overvoeren en vertalen.

overzetter, interpres (—ētis).

overzetting, conversio, interpretatio, translatio; zie vertaling.

overzicht, conspectus (4); een kort o. van iets geven brevi in conspectu ponere aliquid.

overzien, oculis terminare, prospicere, oculis subicere; (= herhalen) repetere.

overzijde, pars (—itis f.) adversa; aan de o. contra.

overzijn (= overig zijn), superesse, reliquum esse; (= overgegaan zijn) transire; (= genezen zijn) sanatum esse, remissio.

overzilveren, argento abducere.

overzwemmen, trahere, trahere, nando trajicere (of superare), transmittere.

P.

paadje (= voutpad), callis (—in m.).

paaien: met beloften p., promissio operare.

paal, palus, sudis (—is f.), stipes (—itis m.), valus, sublioa; een brug op palen pons (—itis m.) sublioa; aan een p. binden ad palum (of ad stipitem) alligare; (= steut) adminiculum, pedamentum, pedamen (—inis n.), statumen (—inis n.); paal en perk stellen aan iets temperare aliquid; palen (= grenzen) flos (—ium m.); de palen te buiten gaan modum excedere.

paalbrug, pons (—itis m.) sublioa.

paaltje, paxillus.

paalvast, firmissimus, immutabilis, certissimus.

paalwerk, pali, antheae.

paar, par (paris n.), jugum, conjugium, duo; een paar (= eenige weinige) pauci.

paard, equus, caballus, mannus; (= postpaard) veredes (Jct.); een jong p. pullus equinus; een wild p. equus ferocitate exsultare; een gezadeld en opgetoomd p. equus instratus frenatusque; te p. rijden equo vehi; te p. strijden ex equo pugnare; te p. stijgen equum conscendere; een ander p. nemen equum mutare; van het p. vallen cadere de (of ex) equo, decidere (of labi of delabi) ex equo; de paarden achter den wagen spannen praepostere agere; het hinkende p. zal achteraan komen * in fine venient difficultates; het beate p. struikelt wel omnium hominum est errare, quodque bonus dormitat Homerus; van een p. equinus.

paardkop, caput (—itis n.) equinum.

paardedief, equi fur (furis); paardendief equorum fur; (van beroep) abactor.

paardediefstal, equi furtum; paardendiefstal equorum furtum.

paardenbloed, sanguis (—inis m.) equinus.

paardenbloem, apheca (Plin.).

paardendokter, medicus equarius (V.Max.).

paardenhaar, pilus equinus (ook als collectivum); met p. opgevuld * pilo equino fartus.

paardenhoef, ungula equina.

paardenkenner, equorum peritus.

paardenkooper, mango (—onis) (Suet.).

paardenmarkt, * forum equarium.

paardenmest, simus equinus.

paardenmelk, lac (lactis n.) equinum.

paardestaart, cauda equina.

paardenstal, stabulum, equile (—is n.) (Cate).

paardenstoet, equitium (Ulp. Dig.).

paardentuig, arma (—orum) equestris.

paardenvleesch, caro (carnis f.) equi.

paardenvlieg, oestrus, anllus (Virg.), * hippobosca.

paardenvoeder, equorum pabulum.

paardenvolk, equites (—um).

paardenwed, locus ubi aduari solent equi.

paardje, equulus, mansulus (Plin.).

paardmensch, Centaurus (Hor.), hippocentaurus.

paardrijder: een goed p. zijn equitandi peritissimum esse.

paarl, zie parel.

paarlemoer, unionum concha (Plin.) (of conchae).

paars, violaceus (Plin.), ianthus (Plin.), amethystinus (Mart.).

paarsgewijze, bini, gemini.

paarskleurig, zie paars.

paaschfeest, sollemnitas Paschae (Ecol.), dies (5 m.) Paschae (Ecol.).

pacht, conductio, redemptio, redemptura; in p. nemen zie pachten; in p. geven zie verpachten; (= pachtgeld) merces (—edis f.); (= pachttermijn) pensio.

pachtbrief, tabulae locationis.

pachtcontract, *sic* contract.

pachten, conducere, redimere; *te duur* p. nimium magno conducere; *de belastingen* p. vectigalia redimere.

pachter, conductor, redemptor, colonus, maniceps (—cipus); *p. van landen* decimanus.

pachtgeld, merces (—edis f.).

pachtgoed, * praedium conductitium (of conductum), * fundus conductitius (of conductus).

pachtheer, locator.

pachthoeve, * praedium conductitium (of conductum).

pachttijd, tempus (—oris m.) conductionis.

pad (= weg), limes (—itis m.), semita, callis (—is m.), trames (—itis m.), via;

(*zaker dior*) rubeta (Plin.), bufo (—onis m.).

paddestoel, fungus.

paedagogie, ars (artis f.) docendi

paedagogiek, ars (artis f.) educandi.

pak (= bundel), fascis (—is m.), fasciculus, (= vrucht, last) sarcina.

pakdrager, bajulus, phalangarius.

pakthoot, celox (—ocis) publica (Plaut.), navis (—is f.) tabellaria.

pakezel, asinus clitellarius, jumentum.

pakgaren, tomix (—icis f.).

pakhuis, horreum.

pakje, fasciculus, sarcinula.

pakkege, impedimenta (—orum), sarcinae, vasa (—orum).

pakken (= inpakken), imponere in aliquid, condere in aliquid (of aliqua re), stipare in aliqua re; *er nog bij* p. addere; (= bijeenpakken) colligere, colligare; (= grijpen) prehendere, capere; *om het middel* p. medium arripere; *pak u weeg!* apage abin' hinc! facere hinc! apage te! apage sis!

pakkondrager, bajulus, phalangarius.

pakket, fasciculus.

paklinnen, * linteum emporeticum.

pakpapier, charta emporetica.

pakzadel, clitellae.

pal, Adj. immobilis; *p. staan in den strijd* impetum hostium fortiter sustinere

palankyn, *sic* draagstoel.

palais, regia, aula, palatium (Ov.).

palen, *sic* grenzen.

palet, * discus colorum.

palfrezier, agas (—onis).

paling, anguilla.

palingfuik, nassa (Plin.).

palissade, vallus, cippus.

palissadeeren, vallis munit.

palm (= handpalm), palmas, palmus (Plin.); (= palmboom) palma (Ov.), buxus (f.) (Plin.); (= palmtak of prijze) palma; *een p. groot* palmaris, *met palmen versierd* palmetus; *den p. verdienende* palmaris; *van palmen* palmeus (Col.); *vol palmen* palmosus (Virg.); *een langtemaat* palmus.

palmblad, folium palmae.

palmboom, palma (Ov.), buxus (f.) (Plin.).

palmbosch, palmētum (Hor.), buxetum (Mart.).

palmhout, buxum; *op p. getijgend* buxosus (Plin.); *de kleur van p. hebben* buxeus (Plin.).

palmolie, * oleum palmeum.

palmwijn, vinum palmeum, vinum palmis expressum.

palmvrucht, pomum palmae.

pamflet, libellus (famossus) (Tac.).

pau, oculus (Cato), sartago (—onis f.) (Juv.), frisorium, testa, patina, patella, focus (Cato); *in*

de p. hakken concidere; (= dakpan) tegula.

panboor (om te trepanneeren), modiculus (Cels.).

pand, pignus (—oris m.), hypotheca; *tot p. geven*

pignori dare, pignurare, oppignurare; *tot p. krijgen*

pignori accipere; *tot p. hebben* pignori habere;

een p. inlossen repignurare (Ulp. Dig.), pignus

liberare, reddere pecuniam et pignus recuperare

(Jct.); *een p. der liefde* pignus amoris; *dierbare*

panden cara pignora;

p. van een kleed lacinia.

pandecten, pandectae (Jct.).

pandhouder, pignurator.

pandjeshuis, * mensa publica ubi sub pignoribus accipiuntur mutuae pecuniae.

pauel, tympanum.

pannekoek, laganum (Hor.), libum.

pannenbakker, * tegularius.

pannendak, tegulae; *een p. hebben* tegulis tectum esse.

pannetje, focus.

panorama, * spectaculum.

Pansluit, fistula (Virg.).

panter, panthēra, panther (—oris m.), (*het mannetje*) pardus; (*het wijfje*) pardalis (—is); *van een*

p. pantherinus

panterhuid, pellis (—is f.) pantherina.

panterjacht, venatio pantherarum.

pantervlokken, maculae pardorum.

pantoffel, crepida; *onder de p. staan* uxorium se praeberē, uxoris imperis (of uxori) obnoxium

esse, in uxoris potestate esse.

pantomime, pantomimus (Plin.).

pantomimisch, pantomimicus (Sen.).

pantaer, lorica, (*van ijzer*) thorax (—icis m.), (*geschubd*) estaphraces.

pap, pulvis (—itis f.) densior, paparium (Sen.); (= *verachtend middel*) fomentum, cataplasma (—itis m.), Cels.) malagma (—icis m.) (Cels.).

papaver, papaver (—oris m.).

papaverblad, papaveris folium.

papaverkop, papaveris caput (—itis m.).

papaverolie, papaveris oleum.

papaversap, papaveris succus.

papaverzaad, papaveris semen (—inis m.).

papegaai, psittacus.

papier, charta; *p. wit lomp* * charta lintea, *p. van de papyrusplant* * charta papyracea; *grof* p.

charta scabra; *glad* p. charta dentata; *p. van groot*

formaat charta major, charta majore modulo, macrocollum; *p. van zeer groot formaat* charta

ingens; *p. van klein formaat* charta brevior (of brevior forma); *een doek* p. (van 20 vel) scapus;

een blad p. aecda, seida; *een strook* p. schedala;

op het p. zetten literis mandare; *mijn p. raakt*

vol charta deest; *op het p. staan* literis conscriptum esse; *die vlot* staat nog maar op het p. ista

classis non cursu et remis, sed sumpta tamen et literis navigat; *een p. charta, scriptum, papieren*

scripta (—orum), literae, libelli, commentarii;

openbare papieren (of stukken) tabulae publicae; *zijn papieren verbranden* * epistolas et commentarios comburere; *van p. chartaceus*; *op p. ds-trekking* habund chartarius.

papierachtig, chartae similis.

papieren, Adj. chartaceus (Ulp. Dig.); *p. geld* * charta publico signo signata.

papierfabriek, officina chartaria.

papierhandel, * negotium chartarium.

papierplant, papyrus (m. en f.), papyrum; *van de p. papyracinus* (Plin.).

papierstrookje, schedula.

papiertje, chartula.

pappen, fomentis fovère.

parade, * pompa militaria, * militum recensio; (— *pronk*) ostentatio; p. *maken met iets conspicui in aliqua re.*

paradebed, lectus funebris.

paradeeren, se jactare; *met iets p. ostentare (of jactare) aliquid.*

paradijs, eig. paradia (Ecol.); *oneig. locus amoenissimus; (= verblijf der aaligen) sedes (—is f.) beatorum.*

paradijsvogel, * paradisa.

paradox, Adj. mirabilis; Subst. paradoxon.

parallel, parallelus, on (Vitr.), aequidistans (MCap.), paribus intervallis; *aan iets p. loopen paribus intervallis distare ab aliqua re.*

parallelogram, parallelogrammon; (*scheefhoekig ongelijkzijdig*) rhomboides (—is f.) (Front.).

pareeren, vitare, declinare, effugere.

parel, margarita, (*grootte*) unio (—onis m.) (Plin.), baca (Hor.); (= *sieraad*) deens (—uris u.), ornamentum; *parelen voor de wijnen nihil cum amarissimo sui* (Gell.); *parelen bevattend margaritifera* (Plin.).

parelduiker, urinator.

parelen, bullae (Cato.).

parelhandel, * negotium margaritarum

parelhoen, melengris (—idis f.), avis ¹/₂ (—is f.) Numidia (*eene soort ar van*).

parelmoer, *sie* paarlemoer.

parelmoessel, margaritarum concha; (*kleinere soort met roode paarlen*) mys (myos m.) (Plin.).

parelmoester, *sie* parelmoessel.

parelmoer, linea margaritarum, margaritae lino insertae.

parelviisscher, urinator.

parelviisscherij, * margaritarum conquisitio.

paren, *trans.* jungere, conjungere, v. p. lare; *sich p. jungi conjungi, se j. ngere, se conjungere, ernst met vriendschap p. severitatem comitate m. sefre, severitatem cum humanitate jungere, gravitatem condire comitate, intr. coire.*

parfum, odor suavis of protosus, liquor odoratus; nungentum.

parfumeeren, odoribus imbñere (of miscere), unguento perficere; *geparfumeerd mijn onguenta olere, (sterk) unguentis affluere; geparfumeerd odoratus* (Hor.), *fragrans unguento.*

paring, conjunctio, coitus (4).

park, nemus (—oris m.) manu consitum, silva, horti qui amoenitatem naturae imitantur.

parket (= *ingelagde vloer*), coactio.

parlement, * senatus (4).

parlementair: *parlementaire vormen in acht nemen disciplinam curiae servare; Subst. internuncios, pacis interpretes (—itis).*

parochie, parocia (Ecol.).

parodie, fletu notis versibus similes, quae *καρπώδεια* dicuntur.

parodieeren, poema in obscenos risus deflectere.

parool, tessera, signum.

part: *voor mijn p. maagt gij het doen per me licet; iemand leelijke parten spelen dolos noctere alicui; (= doet) pars (—rtis f.).*

particulariteit, proprium, proprietas.

particulier, Subst., homo (—inis) privatus, homo qui suum negotium gerit, homo otiosus.

Adj. (= *eigen, bijzonder*) proprius, privatus, peculiaris (JCh.); (= *wonderlijk*) miras, permiras.

Adv. in het p. separatim.

partieel, Adv., ex parte.

partij (= *vereeniging*), factio, pars (—rtis f.),

partes (—ium f.), causa, (consensuaria) globus, (*van wijgagere*) secta; *tot iemand p. behooren alicujus partis (of partium) esse, alicujus esse, alicujus partes (of causam) sequi, cum aliquo facere, ab (of cum) aliquo stare, alicujus rebus (of alicui) studere (of favere), alicujus studiosum esse; tot de andere p. behooren aliunde stare, alterius partis studiosum esse, alterius rebus studere (of favere); niet tot iemand p. behooren ab alicujus partibus dissentire; tot iemand p. toetreden alicujus partes (of causam) sequi incipere, alicujus rebus favere incipere, ad alicujus amicitiam accedere; tot iemand p. overgaan ad alicujus partes transire (of transgredi); p. trekken voor iemand (= *hem verdedigen*) aliquem defendere; geen p. trekken neutrius (of nullius) partis esse; p. met iemand maken tegen iemand stare cum aliquo adversum aliquem; iemand tot zijne p. overhalen aliquem in suas partes trahere (of ducere); sich in twee partijen verdeelen in duas partes discedere (of dividi); de senaat was in twee partijen verdeeld duas factiones distinebant senatum; zij zijn in verschillende partijen verdeeld alii alias partes sument; een van beide partijen moet het winnen vincere aut hos aut illos necesse est; de beide partijen atque;*

(= *aantal*) aliquot, complures (—ium); een groote p. copias, multitudo (—inis f.);

(= *huwelijk, man, gade*) conditio; een goede p. bona conditio; een schitterende p. splendidum conjugium; rondzien naar een geschikte p. conditionem quaerere (of circumspicere), voor zijne dochter een p. zoeken filiae prospicere maritum; hij doet een goede p. locupletem virginem ducit; zij doet een schitterende p. splendidis nuptiis jungitur; een p. afslaan conditionem (of nuptias) aspernari; uit armoede geen p. kunnen doen propter pauperatam collocari non possum;

(= *plezierpartij*) excursio (Plin.); (to water) navigatio; mede van de p. zijn una esse cum aliis; die mede van de p. is socius, comes (—itis); p. maken met iemand alicui comitem se addere (of adjungere); (= *spek*) lusus (4); een p. schaak spelen latrunculis ludere (Sen.).

(= *gedeelte*) pars (—rtis f.);

(= *voordeel*): p. trekken van iets lucri favere aliquid, fructum capere ex aliqua re, lucrum (of quicquid) ex aliqua re facere.

partijdig, alterius partis studiosus, in alterius factionem inclinatus, cupidus, non integer, ambitiosus, ad gratiam factus (b. v. *eene benoeming*); een p. vonnis sententia ambitiosa, * judicium cupidus factum.

partijdigheid, (partium) studium, gratia, ambitio, cupiditas.

partijganger (= *aanhanger*), asseclator; (= *bevelhebber over vrybuiter*) exureor (VMax.).

partijgeest, partium studium.

partijhoofd, dux (—ducia) (of princeps —clips) partium, princeps (of caput —itis n.) factionis, dux, caput.

partijzucht, partium studium.

partijzuchtig, factiosus.

partuur, conditio.

paruk *sie* pruik.

parvenu, homo (—inis) novus, terrae filius; in quem fortuna extulit, quem ipse illustravit labor et industria.

pas (= *slap, tred*), passus (4) (*vooral als lengte*)

maat), gradus (4); *een valschen pas doen pede* (of vestigio) labi; *met versnelden p. citato gradu*, contento (of magno) cursu;
 (= *bergpas*) fauces (—ium f.), transitus (4), angustiae, editus (4), transitus (of fauces) saltus, saltus (4); *de Caudijnsche passon forculae Caudinae*; *een p. doortrekken superare angustias*; *iemand den p. afwijden aliquem adita intercludere*;
 (= *vrijbrief*) syngraphus;
dat geeft geen p. hoc non decet; *hoe offendit* (of offensionem est); *op zijn p. (= op het juiste oogenblik)* ad tempus, ipso (of. suo) tempore;
juist van p. opportune, opportunissime, commodum, commodum, ad tempus; *iets goed te p. brengen* * *opportune uti aliqua re*, * *scite adhibere aliquid*; *te p. komen*: *dít komt mij goed te p.* hoc mihi commodum accidit, *opportune* hoc mihi offertur; *hij is daar teekijk te p. gekomen gravi incommodo affectus est*, *mala ibi acceptus est*; *kwatijg te p. zijn over iets negre ferre aliquid*; *van p. maken aptare*; *men kan het hem nooit van p. maken nemo ei satisfacere potest*; *men kan het niet ieder van p. maken ne Jupiter quidem omnibus placet*;
Adv. van tijd (= zoo even) modo; (= *eerst*) demum
 pascha, } *zie paschfeest*.
 paschen, }
 pasgang *zie telgang*.
 paskwil, libellus (famozus).
 paslood, perpendicularium.
 paspoort (= *ontslag*), missio; *iemand zijn p. geven* dimittere aliquem.
 passaatwinden, etiae (Gell.).
 passage 1° (= *doortocht*), via, aditus (4), transitus (4); *een nauwe p. locorum angustiae*; *een plaats waar veel p. is locus celebris*; *een weg met veel p. via per quam vulgo iter fit*; *hier is veel p.* * *multi huc commeant*; *de p. is gastrend loca sunt secreta*; *de p. is weder vrij commeari potest*; 2° (= *plaats in een boek*) locus; 3° (in *de muziek*) modulatio.
 passagier, vector; *passagiers innemen vectores recipere*.
 passeeren, transire, transgredi, *niet laten p. aditu prohibere, gij kunt p.* * *transcens licet, de reene laten p. recognoscere*, (= *niet verwerpelijk zijn*) probari, ferri posse, *laten p. non plane improbare, fieri pati*; (= *doorgaan of aangezien worden*) haberi (voor pro); (= *geschieden*) accidere.
 passen (= *juist groot genoeg zijn*), aptum esse, apte convenire (aan ad); *in iets p. convenire in aliquid*; *het kleed past vestis bene sedet*; *de schoenen p. calcei sunt apti ad pedes*; *de schoenen p. niet goed calcei minores sunt pedibus*; *oneig. de cetero (met Acc.) aptum (of accommodatum) esse (met Dat.)*, convenire, congruere, quadrare, cadere; *deze menschen p. goed bij elkander bi homines similitudine morum facile inter se conjunguntur*; *bij elkander p. oongruere, convenire*; (= *wachten*): *op iemand p. aliquem exspectare (of captare of ancupari)*; (= *bewaken*): *op iemand of iets p. custodire aliquem of aliquid*; (= *do-proeven*) experiri (b. v. *een kleed vasten*).
 passend *zie geschikt en betamelijk*.
 passer, circinus; *den p. openen circinum diducere*; *met den p. afmeten circino dimetiri*.
 passief: *passieven toestand quies* (—ētis f.); *p. zijn* nihil agere, nihil progredi, *expectare fortunam*,

quiescere, quietum esse,
Subst. het p. debita (—orum).
 pastei, artoereas (—itis n.) (Parn.).
 pastelschilder, * xerographus, pictor qui coloribus aridis utitur.
 pastoor, sacerdos (—ōtis).
 patent (= *besok*), edictum; (= *vrijbrief*) beneficium.
 patient, aeger, aegrotus, cubans, laborans, is cui medicus moderi vult, is qui sanandus est; *de patienten van een arts ii*, quos perambulat medicus; *een langdurige p. diutinus aeger*; *zijnne patienten bezoeken aegros perambulare*.
 patriarch, patriarcha (Ecol.).
 patriarchaal, patriarchalis (Ecol.), * *mora patriarcharum institutus*.
 patriarch, patricius.
 patricisch, patricius.
 patrijs, perdix (—icis m. en f.).
 patriot, patriae amans, civis (—is) bonus; *een yverig p. acerrimus civis*; *een p. zijn amare patriam*, bene de republica sentire.
 patriotisch, patrias amans, peraspectus in republica servanda; *patriotische gezindheid* *zie* patriotismus.
 patriotismus, patrias amor, patrias caritas, pietas erga patriam, reipublicae studium; *niet p. patrias caritate ductus*.
 patronaat, patronatus (4) (Jct.).
 patrones, patrona.
 patroon (= *bescherm*), patronus, fautor, cultor, amator; (= *beschermheilige*) * praeses (—idis); (= *model*) forma; *p. (met kogel en kruis)* * embolus.
 patroontasch, * embolorum theca.
 patrouille, vigiles (—um) nocturni, circitores (—um) (Veget.).
 pauk, * tympanum equestre (of symphoniacum).
 pauken, tympanizare (Suet.), * tympana pulsare.
 paukengesechel, tympanorum strepitus (4).
 pauker, tympanista (App.).
 paus, * pontifex (—icis) Romanus, * papa. *Zie pauze*.
 pausdom, * pontificis Romani doctrina, * papatus (4).
 pauseeren, moram facere, interessere.
 pauseering *zie pauze*.
 paauselijk, * pontificalis, * pontificans, * papalis; *paauselijke waardigheid* * pontificatus (4).
 pauw, pavo (—ōnis f.).
 pauwenei, ovum pavoninum.
 pauwenoo, oculus caudae pavonis.
 pauweveer, penna pavonina.
 pauwestaart, cauda pavonis.
 pauwin, pavo (—ōnis) femina.
 pauze, mora, respiratio, interspiratio, intervallum, intermissio, intercapdo (—inis f.); *een korte p. exiguum temporis medium, paulum morae*; *in het spreken een p. maken intervallum dicere*.
 paviljoen (— *pleisierlent*), papilio (—ōnis m.) (Lamp.).
 peconieel: *wordt wilgedrukt door een wending met pecunia of fortunae of sumptus* (4).
 pedant, ineptus, putidus, molestus, insolens, fastidiosus.
 pedanterie, jactatio putida, molestia, fastidium.
 pedel, * accensus academicus (of scholasticus).
 pedestal, basis (—is f.), stylobaeta.
 peen, carota (Apic.).
 peer, pirum.
 pees, nervus.

peesknop, ganglion (Veget.).
 peil, * mensurae statutae nota; *op zijn p. zijn* *
 mensuram statutae notae attigisse; *boven p. zijn*
 * mensuram statutae notae superavisse, *oneig. het*
p. is boven gaan extra modum prodire.
 peilen, maris altitudinem tentare (= *onderzoeken*)
 tentare, (= *doorgronden*) perspicere.
 peillood, molybdis (= *Idis f*) (Stat).
 peinzen, meditari, cogitare, *over iets p. zie na-*
denken en overwegen.
 pek zie pik.
 pekel, muria (Cels.), (= *vischpek*) salsamentum,
 haleo (= *Ecis u*) *oneig. iemand in de p. laten*
sitten deserere aliquem.
 pekelen (= *insouten*), salire, sale indurare.
 pekelvleesch, caro (carnis f.) sale indurata.
 pelgrim, viator, peregrinator, * qui loca sacra
 adit.
 pelgrimage, * peregrinatio sacra, iter (itineris
 n.); *een p. ondernemen* * loca sacra adire.
 pelgrimareis zie pelgrimage.
 pelgrimstat, baculum.
 pelikaan, onocrotālus (Plin.).
 pellen, putamen alicui rei detrahēre, folliculis
 deglubere frumenti grana.
 pels, pellis (= *is f.*), vestis (= *is f.*) pellicia (Paul.
 Dig.), mastruca, reno (= *Onis m.*), scortea (Mart.);
 * vestimentum cui pellis mollis insuta est; *met*
een p. bekleed pellitus, mastrucatus.
 pelsjas, * pallium pellicium, * pallium cui pellis
 mollis insuta est.
 pelslaarzen, perones pelle muniti.
 pelsmute, pileus ex pellibus factus.
 pelterijen, pelles (= *ium f.*).
 pelterijhandel, * pellium mercatura.
 pelterijhandelaar, * pellium mercator.
 peluw, culeta, torus.
 pen (= *schrijven*), calamus (scriptorius), penna
 scriptoria (Isid.); *vingheid met de p. celeritas*
scribendi; een p. vermaken calamum temperare;
de p. indooopen calamum intingere; *de p. opnemen*
calamum sumere, ad scribendum se conferre; de
p. geeft geen inkt * crassum atramentum pendet
 calamo; *geen p. aanraken* literam nullam facere
 (of scribere); *iemand iets in de p. geven* dictare
 alicui aliquid; *zijs p. den vrijen loop laten* scri-
 bere quidquid in buccam venerit; *de p. nederleg-*
gen * finem facere scribendi; *in de p. blijven* in-
 fectum relinqui; *dit woord is mij onwillekeurig*
uit de p. gevloeid hoc verbum mihi invito exci-
 dit; *zijs p. in gal doopen* virus acerbitalis apud
 aliquem evomere; *zie ook stijl*;
 (= *hout, houten nagel*) paxillus, enodas (= *Ecis m.*).
 pennemes. scalprum librarium.
 pennen, scribere.
 pennenkoker, theca calamaris (Suet.).
 pennestreek: *met een p. una* significatione lite-
 rarum.
 pennestrijd, bellum quod epistolis geritur; *een*
p. voeren * bellum calamo et atramento gerere.
 penning, nummus; *geen p. geven* ac nummum
 quidem dare; *de tiende p.* decima.
 penningkabinet, * nummotheca.
 penningmeester, quaestor, praefectus aerarii.
 pens, abdomen (= *Isis n.*), omasum (Hor.).
 penseel, penicillum.
 pensioen, * annua praebenda (= *orum*), beneficia
 tributa (= *orum*), commodum emeritae militiae,
 emeritum (Jct.); *recht geven op p. otio reddere.*
 pensionneeren, * cum annuis praebendis dimit-
 tere, cum commodis emeritae militiae dimittere;

gepensioneerd militair miles (= *itis*) missicius
 (Suet.).
 peper, piper (= *Isis n.*).
 peperboompje, daphnoides (= *is f.*) (Plin.).
 peperbus, pyxis (= *Idis f.*) piperis.
 peperen: *gepeperde saus* piperatum.
 peperhuisje, cucullus pipēris.
 peperkoek, * libum mellitum.
 pepermunt, * menta piperita.
 pepersaus, piperatum.
 per: *p. hoofd* viritum; *p. brief* literis; *p. bode* per
 tabellarium.
 perceel, pars (= *rtis f.*); *in percelen verkoopen*
 distrahere (Tac.).
 perebloesem, piri flos (= *Oris m.*).
 pereboom, pirus (f.).
 perenhout, piri lignum.
 pereschil, putamen (= *Isis n.*) piri.
 periode, tempus (= *Oris n.*), tempestas (in *die*
beteekenis alleen in den Abl.), spatium temporis;
 (= *zie*) periōdas (f.).
 periodenbouw, (verborum) compositio.
 periodiek: *periodieke ziekten*, morbi tempore
 certo recurrentes; *periodiek geschrift* ephemeris
 (= *Idis f.*) (eig. *journaal*); *periodieke winden* *
 venti qui magnam partem temporis in certis locis
 flare consueverunt.
 peripatetisch, peripatetis.
 perk (= *grens*), modus, terminus, finis (= *is f.*);
buiten de perken gaan modum transire (of exco-
 dēre), extra cancellos egrēdi; *binnen de perken*
blijven modum tenēre, moderationem adhibere;
paal en p. stellen modum ponere (of statuere of
 constituere); (= *renbaan*) circus.
 perkament, membrana, membranula, charta per-
 gamēna (Plin.); *een p. membraneus* (Ulp. Dig.).
 perkamenten: *p. band* * tegumentum membra-
 neum.
 permissie, venia.
 permitteeren, *zie* toestaan.
 perpendicular *zie* loodrecht.
 pers (in *het algemeen*), prelum; (= *wijnpers*) tor-
 cular (= *aris n.*); (= *kleerpers*) tormentum
 (Sen.), pressorium (Amm.); (= *drukpers*) * pre-
 lum (typographicum); *onder de p. zijn* * sub pre-
 lo esso.
 persen, premere, prelo premere; *zie* uitpersen.
 persing (in *het lijf*), tormentum.
 perskuip, torcular (= *aris n.*).
 persloop, dysenteria (Plin.).
 personage *zie* persoon.
 personaliteit, (= *persoonlijke betrekking*), con-
 victium, contumelia, probrum, maledictum; *zie*
ook persoonlijkheid.
 personeel, *Adj. zie* persoonlijk; *personeel be-*
lasting tributum (of exactio) capitis.
 Subst. (van een schouwburg), actores (= *um*); (van
 een school) * magistri; *het dienend p.* (van een
 overheidspersoon) apparitores (= *um*).
 personificatie, conformatio, prosopopoeia, per-
 sonarum fictio (of confectio), ficta alienarum per-
 sonarum oratio.
 persoon (= *rol, voorgesteld karakter*), persona
 (eig. *tooneelmasker*); *de p. des konings* (= *de*
koming als noodanig) persona regis; *mijn p.* (d. v.
 als *staatsman enz.*) mea persona; *een gewichtig*
p. invoeren gravem personam inducere; *tegen ie-*
mande p. iets doen in alicujus persona aliquid
 facere, in aliquo efficere aliquid; *tegen den p., niet*
tegen de zaak spreken in personam, non in rem,
 dicere sententiam; *ik heb niets tegen den p., maar*

wel iets tegen de zaak non cum homine dissideo, sed cum causa; *de rechter moet de zaak aanzien*, niet den p. non hominum, sed eansarum oportet iudicem totum esse; *zonder aanzien des persoons* nullius ratione habita; *voor mijn p.* privatim, proprie, meo nomine, pro virili parte; *ik voor mijn p.* ego quidem, equidem, quod ad me attinet; *in eigen p.* ipse, praesens, coram; *hij is klager en rechter in den p.* ipse accusator et iudex est; (= *voorkomen of gestalte*): *zij is schoon van p.* mulier formosa est; *hij is klein van p.* homo est humili statura; *iemand van p.* kennen aliquem de facie nosse; *iemand niet van p.* kennen alicujus faciem ignorare; *van p.* bevalt hij mij vrij *wel facies ejus mihi satis placet*; (= *mensch*) homo (—inis), corpus (—oris n.), caput (—is n.); *historische personen* homines vetēres; *aanzienlijke personen* honesti (homines), dignitates (um f.), *een bij allen gehaat p.* odium omnium hominum; *tweehonderd zusteren de p.* uterque ducens sesterios accipere.

persoonlijk, ipse, ipsius, per se, praesens, coram, proprius, meus et propria, privatus, personalis (ici), *hij verschoen p.* ipse adorat; *ik heb een p. onderhoud met iemand ipse (of praesens)* cum aliquo colloquor; *zijn p.* aanzien ipsius dignitas; *iemand p.* kennen aliquem ipsum nosse; *iemand niet p.* kennen aliquem non de facie nosse, alicujus faciem ignorare; *op den termijn p.* verschijnen vadimonium per se obire; *iets p.* in oogenschouw nemen coram perspicere aliquid; *op persoonlijke beleedigingen geen acht slaan* ommittere privatas offensiones; *p.* gevaar periculum proprium (of m. um); *persoonlijke haat* odium privatum (of proprii); *iemand's persoonlijke beninnelijkheid* propterea alicujus suavitas, *uwe persoonlijke schande* tuum dedecus (—oris n.); *p.* karakter persona; *persoonlijke betrekking* necessitudo (—inis f.), familiaritas; *persoonlijke verdienste* virtus (—atis f.); *persoonlijke eigenschappen* personas bonae (—orum); *mensen die mij p.* geheel onbekend zijn alienigeni homines. Adv. privatim.

persoonlijkheid, persona, habitus (4), tacita corporis figura; (= *bestaan*) hij ontkent de p. van den duivel * diabolum esse naturam corporis negat.

persoonbeschrijving, aetas et notae corporis, quibus aliqua agnosci potest.

persoonverbeelding sive personificatio.

perspectief, scenographia, ea ars (artis f.) pictoris, qua efficit, ut quaedam eminere in opere, quaedam recessisse credamus.

perspomp, tormentum (Sen.).

perzik (*vrucht*), malum persicum; (*boom*) malus persica.

perzikpit, nucleus persici.

pest eig., pestilentia, lues (—is f.) (Virg), morbus perniciosis (of perniciosissimus); *de p.* is in de stad uitgebroken pestilenta incidit in urbem; *de p.* hebben pestilentia laborare; *aan de p.* sterben pestilentia absumi; *ouerg.* pestis (—is f.), tabes (—is f.), perniciosa (5.); *hij is een p.* voor de jongelingen pestis est adolescentium.

pestaardig, pestilens, *pestaardige ziekte* pestilens morbus, tabes (—is f.).

pesthuil, vomica.

pestdamp, afflatus (4) pestifer.

pestjaar, annus pestilens, annus pestilentia infamis.

pestlucht, aër (aëris m.) pestilens, coelum pestilens.

pestatank, odor pestifer.

pet, galēras.

petersolie, petroselinum (Plin.).

petitie, libellus supplex (—ois).

petitionneeren, epistola communiter scripta petere, ut ens.

petroleum, bitūmen (—inis n.) liquidum.

peul, siliqua.

peulen * siliquae edules.

peulschil, siliqua; *dat is maar een p.* voor mij res parvula mihi est.

peulw zie peluw.

peulvrucht, legumen (—inis n.), legumentum (Gell.), *peulvruchten* siliquae.

phalanx, phalanx (—angis f.).

phantasceren, * modus subito facere.

phantasie, * cogitatio luxuria, subita cupiditas.

phantast, homo (—inis) fervidi ingenii.

phantastisch, portentosus.

philologie, philologia.

philoloog, philologus.

philosoof, philosophus.

philosophieeren, philosophari, disputare.

philosophie, philosophia.

philosophisch, philosophus, philosophorum, philosophiae.

phlegma, tarditas ingenii.

phlegmatisch, lentus.

physica, physica (—orum), doctrina de rerum natura, naturae ratio.

physiek, Adj. naturae, corporis; *een p.* gebrek malum naturae, vitium corporis; *Subst.* corporis affectio.

physionomie, oris habitus (4), os vultusque, facies (5).

physionomist, metoposcopus (Plin.), physiognomon (—ōnis).

pedestal sive pedestal.

piek, hasta, catus.

piepen, pipire, (Col.) pipilare (Ostul.), pipare, stridēre (Plin.).

pieperig, acutus.

piepjong, plane puer, peradolescentulus.

pier, lubricus vermiculosus.

piernaak, plane nudus, omni veste exutus.

pietersolie, petroselinum (Plin.).

pietisme, nimia et superstitiosa religio.

pietist, * religionibus nimis.

pij, paenula.

pijl, sagitta, telum; *een p.* afschieten sagittam expellere arcu; *een p.* op iemand afschieten sagittam conjicere in aliquem, *als een p.* uit den hoog celerime, velocissime, incredibili celeritate; *een regen van pijlen* sagittarum (of telorum) nimbus, *ingens vis* sagittarum, magna vis telorum.

pijldragend, sagittifer (Ov.).

pijlenmaker, sagittarius (Aenac. Dig.).

pijler, columna, cervix (—icis f.) (Plin.).

pijlkoker, pharetra.

pijlkruid, sagitta (Plin.).

pijlpunt, sagittae macro (—ōnis m.).

pijlschot, sagittae missio; (*als afstand*) teli jactus (4 of conjecta 4); *door een p.* gewond sagittae ictu vulneratus.

pijlnel, celerimnis.

pijn (= *smart*), dolor; *hevig p.* acres dolorum morsus (—uum); *de p.* verminderd dolores remittunt; *vrij zijn van p.* dolore carere; *p.* in de gewrichten articulationum dolor; *iemand p.* doen

alicui dolorem facere (*of dare of efficer*),
aliquem laedere: *de schoen doet mij p. calceus* me
urit, *p. hebben dolores habere*, doloribus affectam
esse, conficetari doloribus, *ik heb p. in het hoofd*
caput mihi dolet; (= *moete*) *het is de pijn waard*
operae pretium est.
(= *pijnboom*) pinia (*f.*).

pijnappel, pinea (*Col.*).

pijnbank, equuleus, (*als instelling*) tormentum;
iemand op de p. leggen in equuleum imponere ali-
quem, tormento quærere de aliquo, tormento in-
terrogare aliquem, aliquem dare in tormentum
(*of in cruciatum*), dedere aliquem tormento, tor-
mentum alicui admovere; *op de p. liggen* carai-
ficinam subire, tormento exorari; *op de p.*
sterven extortum mori.

pijnboom, pinus (*f.*).

pijnboombosch, pinetum (*Ov.*).

pijnboomhars, * resina pinea.

pijnboombout, lignum pinum.

pijne sie pijn.

pijnhars, * resina pinea.

pijnigen, eig. en onsig. cruciare, torquere, exor-
ciare; *dood p. excarnificare*.

pijniger, tortor.

pijniging, tormentum, cruciatus (*4*), carnificina;
de p. doorstaan vim tormenti perferre.

pijnlijk, acerbus, vehemens, gravis, molestus;
een pijnlijke plek * locus tactus non patiens;
onsig. molestus, difficilis; zich in een pijnlijke
toestand bevinden fortuna graviter afflotum esse.

pijnlijkheid, acerbitas; (= *moelijkheid*) difficultas.

pijnloos, dolore vacuus, sine dolore.

pijnstillend, dolorem sedans (*of finiens*); *p. mid-*
del anodynon (Mém., Caur.), acbupum (Cels.).

pijnwood, pinetum (*Ov.*).

pip, fistula, tubus, tuba, (= *tubakspijp*) * fumi-
sugum; *naar iemand pippen* dansum totum se
finger et accommodare ad alienius arbitrium et
nutum; *hol als een p. tubulatus* (Plin.).

pippaarde, terra samia.

pipper, fistulator.

pippezwel, fistula (Cato.).

pippe, tubulus.

pik, pix (picis *f.*) (Hor.); *wie met p. omgaat wordt*
er mede beaamt occurrunt bonos mores colloquis
prava; *van p. piceus* (Luc.); *met p. beschrijven* pi-
care, impicare, collinere (Cato); *p. branden* picem
coquere.

pikachtig, piceus (Luc.).

pikant, acutus, salsus.

pikbrander, qui picem coquit.

pikbroek, anata.

pikden, picea (Plin.).

pikdonker: *het is p. spississima* nox est.

piket, statio; *op p. staan* in statione esse.

pikeur, domitor equorum.

pikfakkel, fax (facis *f.*) picea.

pikken, rostro tundere, rostro laedere.

pikkrans, * corona stuppea et pice illita.

pikolie, oleum pissinum.

pikoven, * furnus picearius.

pikpleister, * emplastrum pice illitum.

pikton, * cupa pice referta.

pikzwart, piceus (Virg.).

pil, pilula, (Plin.) catapotium (Cels.), globulus
(Sorb.).

pilaar, pila, tibicen (—inis *m.*) (Ov.); (= *steun-*
pilaar) eig. en onsig. colūmen (—inis *n.*).

pimpernel, * pimpinella.

pin sie pen.

pink, digitus minimus (*of brevissimus*); (= *jonge*
hoef) juvenca; (= *vaartuig*) navis (—is *f.*) pisca-
toria.

pinken, nictari (Plaut.), luminum inconstantia tre-
pidare; *het p. oculorum* inconstantia.

pinkers, cilia (—orum).

pinkoogen sie pinken.

pinksteren, pentecoste (Ecol.).

pioen, selenion (App.), glycysside (Plin.).

pip, pituita (Col.).

pipa, languidus.

piramidaal, * in pyramidis modum erectus, me-
tam imitatus.

piramide, pyrāmis (—idis *f.*), meta, metula.

pia, urina, lotium (Cato); *zijn p. loopen* urinam
reddere (*of facere*); *zijn p. niet kunnen ophouden*
urinam continere non posse, incontinentia urinae la-
borare (Plin.); *houde p. stranguria*.

pisaldrivend sie pialdrivend.

pisang, pala (Plin.).

pisbezinksel, in urina quod subsidit (*of subsēdit*).

pisblaas, vesica.

pisbuis, fistula urinae (*of urinalis*).

pialdrivend, urinam movens, diureticus (Caur.),
mictorius (Caur.).

piaglas, * matellio (*m.*) vitrea.

pisleider sie pisbuis.

pisloozing, vesicae exoneratio

pisopstopping, stranguria, urinae difficultas,

dysuria (Caur.).

pispot, matellio (*m.*).

pispebed, oniscus.

pispen, urinam reddere (*of facere*), mingere, me-
jere; *ik moet p. urinae* libido me lacescit.

pisvloed, profluvium urinae.

pit, nucleus; (*van een druif*) vinaceus, granum;
(*van sleenvruchten*) lignum, os (osis *m.*), (= *lam-*
pepit) ellychnium; (= *het beste van iets*) nucleus;
(= *kracht*) nervi.

pittig (= *krachtig*), nervosus, validus.

pittigheid, nervi.

plaag, malum, incommodum, molestia.

plaaggeest, * qui aliis negotia facessere solet;
(*in een goeden zin*) petulans, lascivus.

plaat (= *blad*), lamina; (= *afbeelding*) pictura,
imago (—inis *f.*).

plaatje, bractea.

plaats, eig. locus (*plur.* = *oorden*) loca of loci
(= *plaatsen in boeken*) loci; (= *veld*) campus;
(= *ruimte voor of achter een huis*) area; open-
bare p. locus publicus; *op de p. blijven* (= *ver-
velen*) pugnare et sedere; (= *stad, vesting*) locus,
oppidum, locus munitus, castrum, castellum; *open*
p. locus non munitus; (= *zitplaats*) sedes (—is
f.), locus; *de p. waar men staat* vestigium;
plaatsen in den schouwburg spectacula (—orum);
plaatsen van een rijtuig loca vehiculi, *iemand zijne*
p. aanwijzen aliquem sessum ducere (Plaut); *p.*
maken voor iemand alicui locum dare (*of cedere*),
(*op weg*) alicui viam (*of locum*) dare, alicui locum
dare et cedere, (*onder een volkshoop*) alicui po-
pulum (*of turbam*) summovere, (*op een bank*)
partem sedis (*of subsellii*) vacuificare alicui; *p.*
voor rich maken locum sibi facere; *op een bepaal-*
de p. zitten certo in loco sedere; *p. nemen* (= *gaan*
zitten) considere; *naast iemand p. nemen*
aliquem assidere, alicui proximum assidere; *op*
een stoel p. nemen in sella assidere; *iemand ver-*
zoeken p. te nemen aliquem considerare jubere; *van*
zijn p. opstaan surgere, exurgere (*van meerderen*
consurgere); *voor iemand van zijne p. opstaan*

(om hem eer te bewijzen) alieni assurgere; iemand van zijne p. verdringen aliquem loco depellere (of dejectere of deturbare); er was geen p. voor hen in het schip navis eos non recepit; zij hadden geen p. om hunne paarden de noodige bewegingen te laten maken spatium non erat agitando equos; zij bouwden waar zij p. vonden in vacuo aedificant; op dezelfde p. ibidem; naar dezelfde p. eodem; van dezelfde p. indidem; op een andere p. alibi; naar een andere p. alio; van een andere p. aliunde; onbeg. (= post, ambi) locus, dignitas, munus (—bris m.); geen p. onder de dichters verdiensten in poetarum numerum non venire; hij verwierf zich vroeg een p. onder de eerste redenaars mature in locum principum oratorum venit; de eerste p. onder de redenaars innemen principatum eloquentiae obtinere; iemand de eerste p. toekennen aliquem primum omnium ponere, primas deferre alicui; noch in iemands p. stellen eo se loco constituere quo aliquis est, fingere se esse qui aliqua est, alicuius partes suscipere; zoo ik in uw p. was si tuo loco essem, si ego essem qui tu es; iemands p. innemen alicuius vice (of officio of partibus) fungi; de p. van iets innemen vicem alicuius rei praestare, alicuius rei vice fungi, in vicem alicuius rei sumi; iemand in iemands p. vonden aliquem in vicem alicuius mittere; in iemands p. komen in vicem alicuius succedere, in locum alicuius substitui; p. grijpen accidere, locum habere; het nou hier voel op zijne p. zijn hoc loco non alienum videtur; in p. van loco (met Gen.), in locum (met Gen.), pro (met Abl.), vice (met Gen.), in vicem (met Gen.); in p. dat pro eo ut; in p. van te — veelor tantum abest ut — ut, non modo non — sed etiam, non — sed adeo non (of adeo nihil) — ut, magis quam; dat men in p. van hen te dooden, hen gebedid had eos potius vinctos quam necatos esse.

plaatsaanzwijzer, designator.

plaatsbekleeder, vicarius, procurator, succedaneus; p. zijn aliene fungi vice; iemands p. zijn alicuius vice (of partibus of officio) fungi, alicuius negotia (of rationes) procurare; iemands p. worden succedere vicarium muneri alicuius; iemand een p. bezorgen alieni vicarium expedire; een p. stellen vicarium dare; een p. koopen * vicarium mercede conducere.

plaatsbepaling, sonder p. sine loco.

plaatsbeschrijving, topographia (Serv.), descriptio locorum.

plaatsbriefje, tessera.

plaatselijk, loci, regionis, locorum, regionum; plaatselijke moeilijkheden locorum difficultates; van p. belang zijn * ad certum locum pertinere; plaatselijke pijn * dolor certo loco inhaerens.

plaatsen, pondere, statuere, constituere, collocare, locare; (= in of op iets p.) imponere; (= bij p.) apponere; (= onder iets p.) supponere; rondom p. circumjicere, circumjicere; tegenover p. opponere; voor p. praepone, antepone; (= planten) serere; iemand in den eersten rang p. aliquem primum omnium ponere; nich p. consistere.

plaatsing, collocatio.

plaatsje (= stadje), oppidulum.

plaatsvervangend, vicarius.

plaatsvervanger, nie plaatsbekleeder.

plagen, lacerare, vexare, carpere, exercere, fatigare, ludibrio habere, ludificari, sectari, agitare, urere, infestare; (= lastig vallen) obtundere; het p. vexatio, ludibrium.

plager, nie plaaggeest.

plagerij, vexatio, ludibrium.

plagge, cespes (—tis m.).

plak: iemand onder de p. hebben imperare alicui.

plaknaat, edictum.

plakken, glutinare, agglutinare, conglutinare.

plan (= ontwerp), consilium, consilium institutum, cogitatio, cogitata res (f), propositum, inceptum, ratio, ordo (—inis m.); (= schets) descriptio, forma, adumbratio, ichnographia; een p. vormen consilium capere (of inire); het p. opgeven rationem omittere, consilium deponere; het is mijn p. (of ik ben van p.) consilium mihi est, in animo mihi est.

planeet, stella errans (of vaga), planeta (m.) (Gell.); planeten stellae quae errantes et quasi vagae nominantur, astra non re sed vocabulo errantia; de 5 planeten quinque stellae eodem cursu constantissime servantur.

planeetbaan, * circulus et orbita (—is m.) stellae errantis

planetarium, sphaera in qua insunt stellarum errantium motus, (Cic. Rep. I 14) sphaera cuius singulas conversiones idem efficiunt in sole et in luna et in quinque stellis errantibus, quod efficitur in coelo singulis diebus et noctibus. (Cic. N. D. II. 84.).

planetenstelsel, * stellarum errantium ordo (—inis m.).

plank, tabula, planca (Pall.), assis (—is m.), axis (—is m.); de p. geheel mis zijn tota via errare; met planken voorsien tabulatus (P. Diac.); planken vloer tabulatum (Col.).

plankje, tabella, axiculus.

plannenmaker, semper sperans, (pl. sperantes) (Tac.).

plant, herba, stirps (—pis f.); (= stek) planta; de planten stirpes, sata (—orum) et arbusta (—orum), terrae nata (—orum), ea quae (of res quae) a terra stirpibus continentur, ea quae terra ex se generata stirpibus infra continet, ea quorum stirpes terra continentur; dieren en planten animalia (—ium) satque.

planten, (plantis) serere, pondere, deponere; op een plaats eiken p. locum quereu arbustare.

plantenbeschrijving, herbarum descriptio.

plantengif, venenum quod ex herbis contrahitur.

plantenkennis, herbarius.

plantenkunde, herbaria (Plin.).

plantenleven, herbarum vita; een p. leiden sic vivere, quomodo dicuntur arbores vivere.

plantenkunde, herbaria, * doctrina herbarum, * botanica.

plantenrijk zie de planten in plant.

plantenaap, herbarum suci.

plantenwereld zie plantenrijk.

plantenzaad, herbarum semina (—um).

planter, sator; (= landbouwer) colonus.

planting, satio, satus (f).

plantje, herba tenera; (= stek) planta tenera.

plantkunde zie plantenkennis.

plantsoen, locus consitus.

plas, lacuna, stagnum.

plasregen, maximus imber (—bris m.).

plasregen: het begint te p. maximus imber cooritur.

plat, Adj. planus, non fastigatus (d. v. een dak); het platte land agri; op den platten grond humi; een platte neus nasus simus; die een platten neus heeft silus; (= alledaagsch, onedel) humilis, sordidas; p. slaan obtundere; Adv. plat weg sine ambagibus; p. te bed liggen continere se in lectulo (Cels.);

Subst. (= *plat dak*) solarium (Plant.), tectum non fastigatum.
 plataan, platane (*f*).
 platboomd: een *p. vaarwag*, navigium plani carinæ.
 plateau, repositorium (Plin.), * planities (5) montana.
 platina, * platina.
 platneuzig, nilus.
 platelaan, obtundere.
 plattegrond *zie* plan.
 platteland, agri.
 platvisch, piscis (—*is m.*) cubans (of prostratus).
 platvoetig, pansa (Plant.).
 plausibel, probabilis.
 plaveien *zie* bestraten.
 plaveisel, via atrata.
 plebejer, homo (—*nis*) plebejus (of de plebe); *de plebejers* plebeji; plebs (—*bis f.*); *de stand der plebejers* ordo (—*nis m.*) plebejus.
 plebejisch, plebejus.
 plecht, navis tabulata (—*orum*) samma.
 plechtanker *sig.*, * ancora maxima; *oneig.* ultimum periculum.
 plechtgewaad, dierum festorum (of solennium) vestis (—*is f.*).
 plechtig, solennis, *plechtige dag* dies (5) festus atque solennis, *plechtige eed*, sanctum iurandum, *Adv.* solenniter, sancto, magna cerimonia, rite; *p. zweren* sancte jurare, conceptis verbis jurare.
 plechtigheid (als *eigenschap*), sanctitas, sanctimonia, cerimonia; (als *handeling*) solenne (—*is n.*), festum (Hor.), cerimonia; *met veel p.* magna cerimonia, solenniter; *met de gebruikelijke plechtigheden* rite et solenniter.
 plechtstatig *zie* plechtig.
 plechtstatigheid *zie* plechtigheid.
 pleegbroeder, frater (—*tris*) adoptivus (Suet.).
 pleegdochter, alumna.
 pleegkind (= *pleegzoon*), alumnus; (= *pleegdochter*) alumna.
 pleegmoeder, educatrix (—*icis*) et alitrix (—*icis*).
 pleegouders, educatores et aliores.
 pleegvader, educator et altor.
 pleegzoon, alumnus.
 pleegzuster, soror adaptiva (Suet.); (= *oppaster*) agnorum ministra.
 plegen (= *gewoon zijn*), solere, consuevisse, assuere; *ik pleeg* mihi mos est; (= *bedrijven*) committere.
 pleidooi, actio; *het p. voeren* *zie* pleiten.
 plein, campus, arca.
 pleister (voor een wond), emplastrum (Cels.), medicamentum; (= *gips*) gypsum; *van p. gemaakt* e gypso factus (of expressus).
 pleisterbeeld, imago (—*nis f.*) gypso expressa.
 pleisteren (= *hant houden*), subsistere, in via subsidere; (= *met kalk bestrijken*) tectorio inducere.
 pleisterkalk, gypsum, arena.
 pleisterplanta, statio, mansio.
 pleisterrij (= *moeije*), apenium (Mart.).
 pleisterwerk, opus (—*eris n.*) e gypso factum (of figuratum).
 pleisterwerker, plastes.
 pleit: *het p. is nog onbeslist* adhuc sub iudice lis est.
 pleitbezorger, causas (of causarum) patronus; *een slecht p.* candidus.
 pleiten, causam orare (of agere), agere, (ter verdediging) causam dicere; *tegen elkander p.* ex diverso agere.

pleitrede, oratio.
 pleitzaal, auditorium.
 pleitziek, litigiosus, litium cupidus.
 pleitzucht, * litium cupiditas.
 plezier *zie* vermaak.
 plezieren, gratificari (met *Dat.*), gratum facere (met *Dat.*).
 pleizierig, iocundus.
 pleizierpartij, excursio.
 pleizierreis, * iter (itineris *n.*) otiosum, * iter animi (of voluptatis) causa susceptum, (in het buiteland) peregrinatio otiosa; *een p. maken* animi (of voluptatis) causa iter facere (of peregrinari).
 plek (= *plaats*), locus; (= *plek*) macula; *een afgelegen p.* recessus (4), *randige p.* arena.
 plengen, libare; *transen p.* lacrimas effundere; *er werd veel bloed geplengd* magna caedes facta est.
 plengoffer, libatio.
 plotien, * tendendo extenuare, *geplet koper* aes (aeris *n.*) tabulara (Plin.).
 pleuris, pleuritis (—*idis f.*).
 plicht, officium, debitum officium, debitum, (= *Godsdienstplicht, nauwgezetheit religie, plichtgevoel jegens Goden, ouders, vaderland, betrekkingen, vrienden enz pietas, plichten* (= *broeijsplichten*) munus (—*eris n.*), munus (—*um*), partes (—*um f.*); *naar p. en geveeten* secunum fidem et religionem, *het is d. p. van iemand* est alicuius (officii *m.*), *het is mijn p.* munus (officium of munus) est, *zijn p. vervullen* officio fungi, officium facere (of praestare), officio sat facere, officio suo non desere, nullam partem officii deserere, officium exequi (of persequi), officium explere, officii partes implere, officium servare of conservare, eadere, facere et colere of laetari, *zijn p. met eurgda vervullen* ga dere officio; *zijn p. niet vervullen* officium suum non facere, ab officio decedere (of recedere), *de (of ab) officio* decedere, officio suo deesse, officium praetermittere (of negligere of deserere); *jegens iedereen* *zijn p. vervullen* nullum munus officii cuiquam reliquum facere; *aan zijn p. getrouw blijven* in officio manere; *iemand bij zijn p. houden* aliquem in officio continere.
 plichtbetrachting, *wordt omschreven door officium exequi (of persequi), ook wel door officium alieen; nauwgezette p.* religio officii.
 plichtmatig, officio (of cum officio) conjunctus, debitus, rectus, officiosus, justus, pius; *p. gedrag* mores (—*um m.*) recti (of probi, pietas, *Adv.* *p. handelen* recte agere; *hij heeft niet p. gehandeld* aliter facit ac debuit; *p. leven* recte honesteque vivere, iuste ac legitime vivere.
 plichtmatigheid, officium; *p. van gedrag* morum probitas, pietas.
 plichtplegingen, verborum honor, verba (—*orum*) honorifica, laus (—*is f.*), blanda vanitas, *dat zijn maar p. verba* isacio sunt; *laat die p. maar achterwege* * omite istas ineptias; *zonder p.* citra honorem verborum, sine facio ac fallacia.
 plichtvergeter, immemor officii, perfidus, impius.
 plichtvervulling *zie* plichtbetrachting.
 plichtverzaker *zie* plichtvergeter.
 plichtverzaking, perfidia, impietas.
 plichtverzuim, intermissio officii; *ons tegenwoordig p.* hoc quod nunc cessatum est in officio.
 ploeg, aratrum; *iemand van achter den p. weghalen* aliquem ab aratro accessere; *de handen aan den p. slaan* laborem subire.
 ploegbaar, arabilis.
 ploegdissel, temo (—*onis m.*) aratri.

ploegen, arare; *zie* beploegen.

ploeger, arator.

ploegijzer, vomer (—*ëris m.*).

ploegland, aratio, campus arabilis.

ploegos, bos (bovis) arator, bos qui arat.

ploegpaard, equus arator, equus qui arat.

ploegschaar, vomer (—*ëris m.*).

ploegstaart, stiva.

ploert, homo (—*inis*) vanus.

ploffien *zie* nederploffen.

plomp, *Adj. eig.* informis, vastus; *oneig.* agrestis, vastus, infectus, inscitus, rudis, rusticus, illiberalis; (*van stijf*) pinguis.

Subst. (een waterplant) nymphæa (Plin.).

plompheid *eig.*, species (5) informis (*of* vasta); *oneig.* rusticitas.

plooi, ruga, sinus (4); *zijn gezicht in een ernstige p. zetten* commovere vultum; *alle plooiën van het hart* omnes cogitationes; *een goede p. aan iets geven* honeste interpretari aliquid.

plooiën, arare in rugas; *de zaak p. rem expedire.*

plotselijk *Adj.* subitus, repentinus, repens; *Adv.* subito, repente, repentino.

plotseling *Adv.*, *zie* plotselijk.

pluim, pluma, crista.

pluimgedierte, aves (—*inm f.*).

pluimgraaf, gallinarius.

pluimpje (*aan sommige gewassen*), panicula (Plin.).

pluimstrijken, lenocinari (*met Dat.*); *nie vleien.*

pluimstrijker, *zie* vleier.

pluimstrijkerij, lenocinium; *zie* vleierij.

pluis, *Subst.* floccus; *Adj. het is daar niet p. ibi* non tatum est; *het is niet hem niet p. non sana est mente*, ei fides non habenda est.

pluizen, vellere; (= *kniesen*) arrodere, rodere; *het p. aan de dekens (van zieken)* carphologia (Caur.), erodidimus (Caur.).

pluizig, lanuginosus (Plin.).

pluk, perceptio.

plukbaren, pugnis inter se certare (*of* contendere).

plukken, carpere, decerpere, legere; (= *van veeren berooven*) vellere; (= *berooven*) spoliare, depeculari.

pluksel, linamentum (Cele.), liciarium (Veg.), motarium (Caur.), turunda (Cato).

plundersaar, praedator, praedans, populator, depopulator.

plunderen, *trans.* diripere, compilare, expilare, spoliare, despoliare, exspoliare, depeculari, populari, depopulari, exhaurire, exinanire, nudum atque inane reddere, evertere et extergere, spoliare et expilare, nudare ac spoliare; *intr.* praedari; *laten p. diripiend* dare; *een boek p. librum compilare.*

plundering, direptio, expilatio, (*van een boek*) compilatio.

plunderziek, rapax (—*acia*).

pluiver, fulica (Virg.).

pochen, se jactare; *op iets p. gloriari* aliquid (*of* de aliqua re), jactare aliquid (Hor.).

pocher, jactator.

pocherij, jactatio, gloriatio.

podagra, podagra, debilitas pedum, pedum dolor (*of* dolores); *het p. hebben* ex pedibus laborare, pedibus aegrum esse; *erg geplaagd worden door het p. pedibus graviter aegrum esse*, maximis podagrae doloribus cruciari, podagrae doloribus ardere; *zo door het p. geplaagd worden* tantis pedum doloribus affici; *het p. krijgen* pedum dolore corripiri, in podagrae morbum incidere; *ik krijg het p. weder mees pedes podagra repetit*; *het p.*

verwoekken podagram creare.

podagraeus, podagrosus (Plaut.).

podagrist, podagrius, (Cele.), pedibus aeger.

poedel, canis (—*is m.*) aquaticus.

poeder, pulvis (—*ëris m.*); *tot p. wrijven in pulverem redigere*, conterere (*of* comminere) in pulverem, in pulverem contundere; *p. uit mirtelbladen* pulvis ex myrti foliis; *p. uit kruiden* herba in pulverem redacta; *een p. in water innemen* herbam in pulverem redactam aquae indere et ebibere.

poet, poeta.

poel, palus (—*üdis f.*), lacuna (Virg.), stagnum; *in een p. van jammeren gestort worden* malis obrui.

poelpeetaat (*poels pintade* = *parelhoen*), Meleagris (—*idis f.*).

poelier, macellarius.

poelvogel, avis (—*is f.*) palustris.

poepen, cacare.

poes, felis (—*is f.*); *hij is voor de p. astum* est de eo.

poespas, farrago (—*inis f.*).

poetisch, poeticus.

poets: iemand een p. bakken dolum alicui neetere, aliquem ludibrio habere.

poetsen, polire, putare; *de plaat p. (= de vlucht nemen)* aufugere.

poetsig, jocularis.

poezelig, mollis.

poezeligheid, mollitia.

poëzie, poësis (—*is f.*), ars (artis f.).

pogen, conari.

poging, conatus (4), conatum.

pok, * variola.

pokdalig, * cicatricibus variolarum insignis.

poken: *in het vuur p. ignem rutabulo excitare* (Cato.).

pokgif, * virus (m.) variolarum.

pokput, * cicatrix (—*icis f.*) variolae.

pokziekte, * variola.

pol (= *boel*), moechus; (= *struik*) stirpe (—*apis f.*).

polder, * siccata palus (—*üdis f.*).

policie, disciplina publica, publicae securitatis cura, * magistratus quibus morum praefectura et publicae securitatis cura delata est, magistratus, ministri publici; *bij de p. aangeven* ad magistratum deferre; *directeur der p. disciplinae publicae praefectus.*

policieagent, minister publicus, accensus.

policieereglement, * lex (legis f.) ad disciplinam publicam spectans.

policiezaak, * res (5) ad disciplinam publicam pertinens.

poliep (*dier en ongemak in den neus*), polypus (—*üdis m.*).

polijsten, polire, expolire, limare, elimare, levare (Cele.).

politiek, 1° *Subst.*, ratio reipublicae, ratio civilis, disciplina populorum, reipublicae capessendae consilia (—*orum*); reipublica, belli pacisque consilia, calliditas civilis, prudentia, sapientia, calliditas; *zijn gehele p. omnis voluntas consiliaque*, quae de republica habet (*of* habuit); *de p. die ik wil volgen* mea consilia capessendae reipublicae; *een andere p. volgen* dissidere in republica; *sich geheel aan de p. toewijden* studio ad rempublicam ferri;

2° *Adj.*, civilis, publicus, popularis; *politieke sympathien* studia (—*orum*) civilia, *een p. gesprek* sermo (—*onis m.*) de republica habitus; *politieke geschriften* * scripta quae ad rempublicam tractan-

dam pertinent; *mijn p. systeem mea* (—orum) consilia capessendae reipublicae; *om politieke redenen* reipublicae causa; *een belangrijke politieke rol spelen* in omni actione atque administratione reipublicae florere; *die politieke richting volgen, die voor populair wordt gehouden* hanc in republica viam, quae popularis habetur, aequi; *iets uit een p. oogpunt beschouwen* aliquid ad reipublicae rationes referre; *Ado. p. handelen* prudenter facere, tempori servire.

politiseeren, * de republica disputare.

politepel, trulla.

pols, arteriarum (of venarum) pulsus (4), arteriae, venae; *den p. voelen* attingere venas (of pulsus venarum); *alieuus venas tangere* (of tentare); *een krachtige p. vegetior pulsus venarum; een zwakke p. languidior venarum pulsus; de p. staat flauw* arteriarum exigui imbecillique pulsus sunt; *de p. is onrustig* venae non aequis intervallis moventur; *de p. is gejaagd* pulsus arteriae est citatus; *de p. is gewoon* (of *normaal*) venae naturaliter sunt ordinatae; *de p. houdt niet op te slaan* venae moveri non desinunt; *de p. staat stil* venae moveri desinunt.

polsader, arteria.

polsen, tantare, experiri, experiri tentareque.

polsslag, arteriarum (of venarum) pulsus (4); *met elken p. in omni puncto* temporis.

polsstok, * portica quia salient.

polygamie, * polygamin, matrimonium multiplex (—icis), uxorum plurium simul habendarum consuetudo (—inis f.); *in p. leven* multas (of plures) uxores simul habere; *er heerscht p. plures uxores* singulis viris nuptae sunt.

polytheismus, * polytheismus, multorum Deorum cultus (4).

polytheist, qui multos Deos colit; *p. zijn* multos Deos colere.

pommeade, capillare (—is n.) (Mart.).

pomp, antlia.

pompen, (antlia) exhaurire.

pompoe, concubita (Col.).

pond, libra, libra pondo (van *vaasle stoffen*), libra mensura (van *vloeibare stoffen*); *een p. zwaar zijn* libram pondo valere; *ses p. zwaar zijn* sex libras pondo valere; *een gouden kroon van een p. corona aurea libram pondo* (valens).

pondspeer, volemus.

pondspontgewijze, pro rata parte.

ponjuard, pugio (—onis m.).

pont, scapha major, ponto (—onis m.), ratis (—is f.) ad trajiciendam comparata.

poeten, potare.

pook, rutabulum.

pool, polus, vertex (—icis m.), axis (—is m.). *cardo* (—inis m.); *de noordelijke p. axis septentrionalis; de zuidelijke p. axis meridionalis*.

poolcirkel, * circulus poli.

poelshoogte, declinatio (of inclinatio) coeli, anclima (—itis n.), altitudo (—inis f.) coeli.

poollanden, arcticae regiones.

poelster, cynosura, septentrio (—onis m.).

poort, porta.

poos: *een p. parumper, paulisper, paululum; bij poosen* interdum.

poet, pes (pedis m.); *gij wilt 5 poeten aan een schaap hebben* lupo agnam eripere postulas.

pop (om *weds te spelen*), pupus, papulus, pupa, pupula, simulacrum; (van *een insect*) nymphe, neocydlus.

popelen: *mijn hart popelt* angor intimis sensibus.

poppenspel, * lusus (5) puparum; *oneig. nugas*,

ineptiae.

populair, popularis, civilis, communis, graciosus apud populum; *zich p. zoeken te maken* auram favoris popularis petere; (= *gemakkelijk te begripen*) ad sensum popularem vulgaremque accommodatus, a vulgari intelligentia non remotus.

populariteit, communitas, avilitas, favor (of gratia) popularis, commendatio in vulgus.

populier, populus (f.); *witte p. populus alba; van de p. populens*.

populierbosch, populētum (Plin.).

por, iotus (4).

porous, spongiosus, latibrosus (Virg.), fistulosus (Col.), rarus.

porcusheid, raritas.

porfier, porphyrites (Plin.).

poriën, * pori, venae (Vitr.), foramina invisibilia corporis.

porren, excitare.

porselein (groente), portulaca, andrachne (Plin.); (*aardewerk*) * porcellana.

porseleinaarde, * terra porcellanica.

porseleinen, * porcellanicus.

porseleinfabriek, * vasorum porcellanicorum officina.

port (= *vracht*), * vecturae pretium.

portaal, propylaeum.

portatief, manualis.

portefeuille, scriinium, librarium.

portie, pars (—tis f.); *nie aandeel, deel en rantsoen*.

portiek, porticus (4 f.).

portier, janitor, ostiarius, a janua; (= *rijtuigdoor*) * janua.

portiershuisje, ostiarii cella.

portret, exemplum oris, effigies (5) ad exemplum expressa; *een levensgroot p. simulacrum iconicum*, * effigies ex facie ipsius similitudine expressa.

portretschilder, anthropopographus (Plin.).

portretschilderen: *het p. picturae id genus*, quo hominum effigies ex facie ipsorum similitudine exprimuntur.

portretteeren, coloribus reddere.

portvrij: *iets p. overzenden* * mittere aliquid vecturae pretio soluto.

portvrijdom, * pretii pro vectura immunitas; *p. hebben* a vecturae pretio immunem esse.

positie, *nie planting en toestand; een p. nemen* (in den oorlog) locum capere.

positief, certus; *positieve Godsdiens* * religio lege sancita; *een positieve wet* lex (legis f.) scripta; *het positieve recht* jus (juris n.) civile; *Ado. certo*.

post (= *deurpost*), portis (—is m.), scapus cardinalis; (= *ambt*) *nie ambt*; (= *taak*) munus (—oris n.); (= *standplaats*) locus; (= *wachtpost*) custodia, statio, praesidium; (= *geldsom*) (pecuniae) eumma; (= *schuldzaam*) nomen (—inis n.), *een geboekte p. perscriptio*; (= *briefenpost*) cursus (4) publicus, cursor publicus, tabellarius publicus, *posten uitsetten* stationes (of praesidia) disponere; *zijn p. betrekken* stationem inire, *op p. staan* in custodia esse, in statione esse, *den geheelen nacht vóór den wal op p. staan* pro vallo pervigilare; *op zijn p. blijven* in statione manere, *zich op zijn p. handhaven* locum tenere, *stationem tueri*, praesidium tutari; *zijn p. verlaten* stationem deserere, *de statione discedere*, *locum* (of praesidium) relinquere, *locum non tenere; een p. bezitten* praesidium occupare; *een p. versterken* locum custodiis munire; *p. vatten* considere;

iets met de p. verzenden * aliquando per cursorem

- publicum mittere; *iets op de p. doen* aliquid cursori publico perferendum committere; *de p. is aangekomen* cursor publicus venit; *ik heb een brief met de p. ontvangen* * literae mihi a tabellario publico redditae sunt.
- postbediende, * cursus publici minister.
- postbode, cursor publicus.
- postchais, * cursoria publici cisium.
- postdirecteur, * cursus publici magister.
- postduif, * columba tabellaria.
- posteeren *sie* plaatsen.
- postelein, portulaca (Plin.).
- postenloop, cursus (—uum m.) publici.
- posterij, cursus (4) publicus.
- postgeld, vecturac pretium.
- postiljon, cursor publicus.
- postkaart, * tabula geographica in qua cursus publici stationes descriptae sunt.
- postkantoor, * cursus publici statio.
- postkar, * cursoris publici cisium.
- postkoets, vehiculum publicum.
- postmerk, * nota cursus publici.
- postpaard, veredus (Jct.); *postpaarden* cursuales equi (Cod.).
- postmeester, stationarius (Cod. Th.).
- postpapier, charta epistolaris (Mart.).
- postwagen, vehiculum publicum.
- pot, olla, fidelia, cuculus (Col.); *tot de potten behoorend* ollaris (Mart.), ollarius (Plin.); *een slecht gehrante p. olla* male cocta; *den p. trekken* nummos universos tollere.
- potlaarde, creta figlina (of figlinarum).
- potasch, * sal (salis m) alcalinus, cinis (—āria m) lixivius.
- potbuis, tubus.
- potdaksel, operculum ollae.
- poten, plantis serere, ponere, deponere.
- potje, ollula.
- potlepel, rudis (—is f.) (Cato), radícula (Cato), rotabulum (Col.).
- potlood, plumbum; *een met p. getekend* percharta membrana directa plumbo; (= *schrijf- of teekensel*) graphis (—idis f.).
- pots, ludus, iocus, res (5) ridicula; *potsen* iocularia (—ium), ridicula (—orum); *sie ook* pots.
- potscherf, testula.
- potsenmaker, scurra, sannio (—ōnis), coprea (Suet.).
- potsierlijk, scurrilis, ridiculus, iocularis.
- potten, servare, comparcere.
- pottenbakker, figulus.
- pottenbakkerij, figlina (officina).
- pottenbakkersklei, creta figlina.
- pottenbakkerskunst, figlina, ars (artis f.) figuli.
- pottenbakkersoven, * fornax (—ācia f.) figuli.
- pottenbakkerswiel, rota figularis (of figuli).
- pottingoed, opera (—um) figlina, fictilia (—ium).
- pottenmarkt, * forum ollarium.
- praal, apparatus (—uum) magnifici, venditatio, ostentatio; (= *grachtige optocht*) pompa.
- praalbed, lectus funëbris.
- praalgraf, mausoleum.
- praalhane, iactator, ostentator, homo (—īnis) gloriozus.
- praalvertooning, apparatus (—uum) magnifici.
- praalziek, gloriosus.
- praalzuucht, ostentatio.
- praam, navis (—is f.) planā carinā.
- praat, sermo (—ōnis m.); *aan de p. houden* detinere; *gekke p. gerraes, nugas, fabulae, ineptiae.*
- praatzichtig *sie* praatziek.
- praatje, sermonculus, rumor, rumeculus.
- praatziek, loquax (—ācia), garrulus.
- praatzucht, loquacitas, garrulitas.
- pracht, splendor, magnificentia, dignitas, cultus (4), laetitia, apparatus (4), luxus (4); *koninklijke p. regius apparatus.*
- prachtig, splendidus, magnificus, praeclarus, laetissimus, amoenus, opiparus (Plaut.), apparatus, pretiosus, sumptuosus, omni luxu et opulentia instructus; *Ado. splendide, magnifice, magnificenter, praeclare, laetissime, appariate, opipara, pretiose, sumptuose; p. begraven worden* apparatissime offerri.
- prachtlicfde, amor (of studium) magnificentiae, magnificentia.
- prachtlievend, magnificus, sumptuosus.
- prachttuitgave, * editio et charta et litterarum formis ornatissima, * liber et charta et litterarum formis ornatissima.
- practicabel *sie* uitvoerbaar.
- practijk, usus (4). usus rerum, experimenta (—orum), veritas causarum, consuetudo (—inis f.) juris, efficiendi utilitas, facultas; *sie* praktijk.
- practisch, activus (Sen.), in agendo positus, administrativus, usu peritus, ipso usu perloctus, ad omnes scientiam usus accedit, usum habens, efficax (—ācia); *p. ut utilitas (vitae); hij is een p. geleerde* ita trahit literas, ut eas ad usum transferat; *Ado. p. leeren* usu discere; *p. uitvoerbaar zijn* ad vitam communem adduci posse.
- praetor, praetor.
- praetuur, praetura.
- pragmatisch; *pragmatische geschiedenis* * ea historiae enarrandae ratio, quae causas et eventa rerum gestarum utiliter explicat.
- prairie, campus herbidus et lato patens.
- praktijk (van een advocaat); *niet met de p. bezig houden* in causis agendis (of in foro) versari; *een drukke p. hebben* multas causas actitare; *de p. laten varen* causas agere desinere; (van een geneesheer) *de p. uitoefenen* medicinam exercere (of facillare of profiteri); *een drukke p. hebben* a multis consuli; *de p. laten varen* curandi finem facere, (= *list*) dolus, trans (—dis f.), fallacia.
- praktizeeren (= *nadenken*), meditari; (= *be- werken*) causas agere, in foro esse (of versari); (= *het beroep van geneesheer uitoefenen*) medicinam exercere (of facillare of profiteri).
- pralen, gloriari, se efferre, se jactare; *met iets p. gloriari* aliqua re (of de of in) aliqua re, se jactare in aliqua re, aliquid jactare (of ostentare of venditare).
- praler, jactator, ostentator, venditor (Tac.).
- pralerij, jactatio, ostentatio, venditatio, jactantia.
- prang, pressura (Col.).
- prangen, premere, angere.
- prat, elatus (of iets aliqua re).
- praten, fabulari (Ter.), sermocinari; *sie* spreken; *naar den mond p. sie* vleien; *het naar den mond p. assentatio.*
- prater, fabulator (Plin.).
- préadvies; *een p. uitoefenen* * prius sententiam dicere.
- precair, incertus, infidus.
- precautis, cautio.
- precies, Adj., diligens; *Ado. sie* juist.
- predikambt, * munus (—āria n.) verbi divini interpretis; *het p. uitoefenen* verbi divini interpretem esse.
- predikant, * verbi divini interpres (—ētis).

predikatie, * oratio quae de rebus divinis habetur, * oratio de rebus divinis habita *een p. houden* * orationem de rebus divinis habere; *een scherpe p. tegen iemand houden* graviter monere aliquem.

prediken, * in coetu Christianorum verba facere, * orationem (sacram) habere; *trans. praedicare* (Eecl.); *altijd den vrede p. ad pacem hortari* non desinere.

prediker (= predikant), *nie* predikant; (= *aanpraiser*) laudator, praedicator; *een p. van den vrede* laudator pacis; *een p. voor doove ooren* monitor non exauditus.

prediking: *p. van het Evangelie* praedicatio Evangelii (Eecl.).

predikstoel, suggestus (4)

predilectie *zie* voorliefde.

predispositie: *p. hebben voor iets* aptum esse ad aliquid, *veel p. voor iets hebben* aptissimum esse ad aliquid.

predomineeren, praevlere.

preek *zie* predikatie.

preken *zie* prediken. *gij preekt voor doove ooren* ardo narras fabulam.

preekstoel *zie* predikstoel.

preferabel, alii preferendus.

prefereren: *iemand (of iets) p. boven iemand (of iets)* aliquem (of aliquid) praeferre (of anteferre, praepondere of antepondere) alicui (of alicui rei).

proferent, alii praeferrendus.

preferentie: *de p. geven aan iemand (of iets) boven iemand (of iets)* *nie* prefereren; *de p. hebben alii* praeforri (of anteforri, praepōni of antepōni).

prei, porrum (Col.), gothyum (Plin.).

prejudice: *ter p. van mijn broeder* cum damno fratris mei.

prejudiceeren, praepudicium afferre (iets alicui rei).

prelaat, * praelatus.

preliminairen, initia (—orum) pacis.

preludeeren, praeludere cantu.

premie, praemium, palma.

prent (zonder kleuren), pictura linearis (Plin.).

prenten: *in het geheugen p. memoriae mandare.*

prepareren *nie* voorbereiden en toeberijden.

prerogatief, jura (—um).

presenning, tabernaculum.

present, *nie* tegenwoordig en geschenk.

presentabel: *niet p. horrido aspectu.*

presenteeren *nie* aanbieden en voorstellen.

presentie: *in p. van coram.*

presentielijst, index (—icis m. en f.) praesentium.

preservatief: *men zegt dat nachtegaaltongen een p. zijn tegen epilepsie* linguas luscinarum qui odit, ab epilepsia tatus fertur; *een p. nemen tegen vergif medicamentis* se praemunire venenorum metu.

presideeren, praesidere (met Dat.), praeesse (met Dat.).

president, princeps (—idis), princeps (—cipis), caput (—itis); *de p. van een rechtbank* qui iudicio praeset, qui iudex praeset questionum.

presidium: *het p. voeren, nie* presideeren.

pressant, non differendus, qui dilationem non recipit.

preseeeren: *gepreseeerd zijn* multis occupationibus distincti; *ik ben gepreseeerd mihi opus est festinare*; *het preseeerd niet res differri potest*, maturato non opus est.

pressen, conquerere; *iemand p. aliquem invitum cogere* (tot soldaat ut militet); *matrozen p. naatas* invitos cogere in classem.

pressie: *p. op iemand uitoefenen* urgere aliquem.

presteeren: *een eed p. iurandum dare*; *hij heeft niets gepresteerd* nihil acripit.

prestige, dignitas.

presumeeren, opinari, suspicere.

presumptie, suspicio.

pret, oblectatio, delectatio; *p. hebben* oblectari, delectari.

preteeren: *daarom zal ik mij nooit p. hoc nunquam in me admittam.*

pretendeeren (= vorderen), postulare; (= bevoeren) contendere, perhibere.

pretendant, aemulus regni (of imperii).

pretensie (= vordering), postulatio; (= schuld-vordering), *ik heb een p. op iemand* aliquis mihi pecuniam debet; (= aanmatiging) arrogantia, insolentia.

pretext *nie* voorwendsel.

pretmaker, voluptatibus deditus.

prettig, commodus, suavis, jucundus.

prentsch, fastosus (Mart.).

prentschheid, fastus (4) (Prop.).

prevalereen, praevlere.

prevaricatie, praevericatio.

prevelen, musitare, nutire (Ter.).

prevenieeren: *iemand van iets p. certiorum facere* aliquem alicuius rei (of de aliqua re); (= waarschuwen) admonere.

preventief, * praeventivus; *preventieve gevangenschap* * custodia praeventiva.

prisel, umbraclum, trichia.

prism, subula (den).

prismkruid, spartum.

prioater, sacerdos (—ōtis), pontifex (—icis), (van een enkelen God) flamen (—nis p. van Jupiter flamen Dialis; p. van Mars flamen Martialis, p. van Romulus flamen Quirinalis).

priesterambt, sacerdotium.

priesteren, sacerdos (—ōtis); *er worden alleen priesteren aangesteld* sacrificia per mulieres ac virgines confici solent.

priesterheerschap, imperium (of dominatus, 4) sacerdotum.

priesterkaste, * sacerdotum classis (—is f.), sacerdotēs (—um).

priesterlijk, sacerdotalis, pontificalis, pontificus.

priesterchap (= priesterambt), sacerdotium, pontificatus (4); (= de priesters) sacerdotēs (—um).

priesterstand, sacerdotum classis (—is f.).

prijken, conspicui, conspicuum esse, orantem esse; (= pronken): *met iets p. factare* aliquid.

prijs (= beloning), praemium (industria of certamina), praemium quod victor aufert, palma, laus (laudis f.); *een p. op iemands hoofd zetten* mercedem mortis alicuius promittere; *een p. uitoeloven* praemium propendere; *den p. bepalen* praemium ponere; *den p. behalen* (of winnen of verkrijgen) praemium accipere (of auferre), palmam accipere (of ferre), certamine vincere; *iemand den eersten p. toekennen* alicui primum praemium tribuere, alicui primas (van twee priores) deferre; *aan iemand den tweeden p. toekennen* alicui secundum praemium tribuere (of secundas deferre); *de p. in den wedstrijd der vrouwen werd aan Lucretia toegekend* mulieris certaminis laus pene Lucretiam fuit, *de deugd vindt in zich zelve haren p. ipsa quidem virtus sibi met pulcherrima merces*; (= straf) poena, pretium, merces (—edis f.);

(= waarde in den handel) pretium; vaste p. certum pretium; hooge p. pretium magnum (of impensum); voor een hoogen p. magno (of impenso) (pretio); voor een kleinen p. parvo (pretio), bene (koopem emère), male (verkoopem vendère), vili; voor minderen p. minoris, vilis; voor een zeer geringen p. minimo, vilissimus, voor een billijken p. quanti aequum est, voor welken p. quanti? voor elken p. quancunque, pretio quancunque, qualibet impensa, quancunque (of omni ratione, quancunque (of omni) modo, quancunque conditio, quamvis iniqua conditio, quancunque pactione possit, per aequa per iniqua; voor geen p. nulla conditio, nullo modo (of pacto); den p. bepallen elken, pretium facere, indicare (b. i. centum nummis), hoeveel is de p. quanti indere? quanti hoc vendis? (van iets dat reeds gekocht is) quanti hoc constat? quanti hoc emptum? wat is de naaste p. quanti hoc emi potest minimo? kan ik de schapen voor dien p. krijgen? tanti mihi oves emptas sunt? ja! sunt! ik word het met iemand eens over den p. convenit mihi cum aliquo de pretio; hoog in p. sijn magni pretii esse, magno stare (of constare), eare constare, eorum esse, impenso pretio vesire; de p. stijgt pretium proficit; de p. van iets stijgt pretium alicui rei accedit, res carior fit, pretium alicuius rei augetur; de p. van iets is ontsaggeijk geestgen pretium alicuius rei in immensum exareit; de p. van iets daalt pretium alicuius rei retro abit, pretium alicuius rei minuitur (of deminuitur), res vilior fit, res vilis venit; onder den p. verkoopen vilioris vendère; den p. van iets doen stijgen pretium alicuius rei offerre (of augere), pretium alicuius rei carius facere, rem cariorum facere; den p. van iets doen dalen (of drukken) levare pretium alicuius rei; de prijzen drukken pretia submittère; den p. van iets verminderen pretium alicuius rei minuere (of diminuere), op iets p. stellen aliqnd magni aestimare (of facere), aliqnd in pretio habère, alicui rei multum tribuere; (= buit) p. geven permittere, committere, dedere, addicere, obicere, offerre, een stad aan de soldaten p. geven oppidum militibus diripiendum concedere (of permittere), oppidum direptioni relinquere (of praedae dare), iets aan de wilde dieren p. geven aliqnd feris obicere; iemand aan het gevaar p. geven aliquem periculo offerre; (= in den steek laten, verlaten, verraden) deserere, desertum esse pati, prodere, deserere et prodere, prodere et projicere; iemand p. geven aan iemand wredeheid (of willekeur) aliquem alicuius crudelitati (of libidini) dedere; sijn leven p. geven vitam in discrimen dare, se morti offerre (of obicere), vitam profundere; sich p. geven (tot ontucht) se projicere, pudicitiam suam prostituere (of prosternere), esse prostituere in libidinem populi, vulgare corpus (voor geld pretio); zich aan den welkust p. geven se voluptatibus permittere.

prijsbepaling, indicatio.

prijscourant, pretia (—orum) venalium rerum. prijselijk, laudabilis.

prijsje, parvum pretium; een p. verdienen laudem dignum esse.

prijsopgave, indicatio.

prijsverhandeling, * scriptum de praemio proposito certum, * scriptum praemio ornatum.

prijsvraag, quaestio cum praemio proposita.

prijzen, laudare, (laudibus) celebrare, praedicare; uitbundig p. miris modis laudare, miris laudibus

praedicare, summis laudibus efferre; iemand gelukkig p. aliquem felicem dicere, aliquem beatum praedicare.

prijzenswaardig, laudabilis.

prik (= steek), punctum, ictus (4).

prikje, punctinacula (Sen.), punctulum (App.).

prikkel, stimulus; onsig. stimulus, irritamentum; irritatio.

prikkelbaar, irritabilis, iracundus, pronus ad iram.

prikkelbaarheid, animus irritabilis, iracundia, irritabilitas (App.).

prikkelen sig. (= bijten), pungere; (= opwekken)

excitare; aangenaam p. quasi titillare, permulcere; de zenuwen p. * motum excitare in nervis;

onsig. movere, commovere, concitare, stimulare,

accendere, irritare, inflammare; (= uitdagen) provocare.

prikkeling, excitatio, irritatio, irritamentum, stimulus; (= kitzeling) titillatio.

prikken, pungere.

pril: in sijn prilte jeugd in prima juventute.

primitief zie oorspronkelijk.

principaal Subst., mandator, magister; Adj. princeps (—cipis)

principieel: principieles vragen generum universae quaestiones; Adv. ratione, ratione stabili firmaque.

prins (= vorst), princeps (—cipis) Tac., (= coon of bloedverwant van een regerend vorst) adolescens (of juvenis, —is) regis sanguinis, regis propinquus, filius regis (of principis).

prinses, mulier (—ensis) regis generis, regia virgo (—inis), filia regis (of principis)

prior, * prior, * coenobii antistes (—itis).

prioraat, * coenobii magisterium.

priores, * coenobii antistita (of magistra).

prioriteit, privilegium; zie voorrang.

prioriteitschulddeischer, privilegiarius (Jct.).

prisma, prisma (—atis n.) (MCap.).

prismatisch, * prismaticus.

privaat Adj., privatus, qui singulorum est, proprius, domesticus, secretus; Adv. privatim, domi, secreto; Subst. salia.

privilege, privilegium, beneficium, jus (juris n.)

praecipuum, jus paucorum, lex (legis f.) praecipua, een p. geven privilegium (of beneficium)

dare; een p. hebben privilegium habère, praecipuum jure esse; het p. hebben om iets te doen privilegium aliqnd faciendi habère; geen p. verlan-

gen nihil sibi praecipue appetere; iemand sijne privilegium ontnemen alicui dona, quae ante habuit, adimere; (= vrijstelling) immunitas.

privilegieeren, alicui privilegium (of beneficium) dare.

pro: pro en contra spreken in utramque partem disputare.

probaat, probatus, spectatus.

probeerden, tentare, experiri, periculum facere (met Gen.), explorare, censuram facere (met Gen.); (= proeven) gustatu explorare.

probleem, quaestio, problema (—atis n.) (Suet.).

problematisch, incertus, dubius, obscurus.

proceederen, litem habère, litigare, jus experiri ad (of apud) judicem; gaarne p. lites sectari,

cupidum esse litium; met iemand p. litem habère cum aliquo, litem agere adversus aliquem, lege

agere cum aliquo, experiri cum aliquo; over iets p. litigare (of experiri) de aliqua re; het p. contentio forensis (of door een omschrijving met pro-

ceederen).

procedure, ratio; zonder verdere p. statim; zie ook proces.

proccs, lis (litis f.), actio, causa, res (5); een *civiel* p. causa privata; *crimineel* p. causa publica, (als het leven er mede gemoeid is) causa capitalis, lis capitia; een p. instrueeren litem (of actioem) instruere; een p. ahangig maken litem contestari; een p. beginnen litem instituere, lege agere; iemand een p. aandoen litem alicui inferre (of intendere); iemand in een p. wikkelen aliquem in litem impiagere; in een p. gewikkeld worden litem implicari; in processen gewikkeld zijn litibus implicatum esse; het p. winnen litem (of causam) obtinere, causam tenere, causa (of judicio) vincere, (judicium) vincere; het p. verliesen litem amittere, causam (of litem) perdere, causa (of lite) cadere, (in causa) conicidere; het p. opgeven causa cedere; het komt tot een p. res venit ad iudicium; het kwam tot een p. ventum in jus est; het tot een p. laten komen summo jure experiri; het p. is nog niet bevestigd * nondum dijudicata lis est, adhuc sub iudice lis est; het staat met zijn p. niet goed premitur ejus causa.

proceskosten, litis summa, litia sumptus (4), litia impendia (—orum), impensae in litem factae. processie, pompa; een p. houden pompam ducere; in p. pompa solenni; (bij de Catholicken) * sacra (—orum) commota.

processtukken, instrumenta (—orum) litis. procesverbaal, * expositio, periculum. proclamatie, libellus propalam positus. proclameeren *sie* bekend maken. proconsul, proconsul (—ilis). procreatie, procreatio. procreeren, procreare. procuratie *sie* volmacht. procurator, procurator.

produceeren, proferre, gignere, procreare, edere. producent, artifex (—icis). (landbouwer, arator. product, opus (—is n.); een p. der aarde terra editum; producten der aarde eae res quas terra procreat, quae terra gignit (of parit of edit), ea quae gignuntur e terra, quae terra nascuntur (of nata sunt); buitenlandsehe producten peregrina (—orum), merces (—um f) peregrinae, inlandsehe producten domestica (—orum), producten der industrie manu quaesita (—orum). (in de rekenkunde) summa quae ex multiplicatione effecta est.

productie *sie* voortbrenging. productief *sie* vruchtbaar en voordeelig. productiviteit *sie* vruchtbaarheid. proef, experimentum, tentatio, periculum, periclitatio, specimen (—inis n.), tentamen (—inis n.) (Virg.), experientia; (= vuurproef) obrussa; de p. van iets nemen experimentum alicujus rei capere, periculum alicujus rei (of in aliqua re) facere, aliquid tentare (of experiri of periclitari); ook met water kan men de p. maken etiam in aqua est experimentum; iemand op de p. stellen alicujus periculum facere, aliquem tentare (of periclitari of experiri); iemand een paard op de p. geven alicui equum dare ut experiat; een varst p. rudimentum; (= drukproef) * piacula exempli causa typis exscripta; (= staal) exemplum; dat is de p. op de som hoe maximum est experimentum; zijne p. doen rudimentum (of tirocinium) ponere, documentum sui dare.

proefblad *sie* proef. proefdruk, * typorum exemplum. proefhoudend, experimento probatus, igne spectatus of perspectus. proefjaar, * annus ad alicujus facultates experientias constitutus, * annus tirocinii.

proefje, exemplum, gustus (4). proefneming, experimentum. proefondervindelijk, * experimentalis. proefschrift, * liber quo aliquis documentum sui dat.

proefstuk, exemplum, libamentum (Gell.). proeftijd, * tempus (—oris n.) ad alicujus facultates experientias constitutum, * tempus tirocinii. proesten (= niesen), sternuere.

proeve *sie* proef.

proeven, gustare, degustare, libare (Or.), gustatu explorare; van iets p. gustare de aliqua re, degustare aliquid; vooraf p. praegustare; het p. gustus (4); daar kan men hem geheel uit p. * hinc facile agnoscere potest; (= onderzoeken) cognoscere, explorare, examinare.

profeet, vates (—is) (fatidicus), propheta (App.); een valsche p. falsus propheta; geen p. is geëerd in zijn eigen vaderland suis domestica plerumque sordent.

professor, professor.

professoraat, professoris munus (—oris n.).

profeteeren *inl.*, vaticinari, futura praedicere; *trans.* praedicere, vaticinari, canere; het p. vaticinatio.

profetes, (fatidica) vates (—is), propheta (—idis) (Ecol.); een jonge p. puella fatidica; een oude p. anus (5) fatidica.

profetie (als handeling), vaticinatio, praedictio; (= voorspelling) vaticinium; zijne p. werd vervuld non falsus vates fuit, * vaticinium ejus eventu probatum est.

profetisch, vaticinosus, fatidicus, * caelesti quodam mentis instinctu prolatas; een profetische blik, praesagientis animi divinatio.

profiel, imago (—inis f.) obliqua, faciei latus (—oris n.) alterum.

profiyt *sie* voordeel.

profiytelijk *sie* voordeelig.

profiteeren *sie* winnen en voordeel trekken in voordeel.

prolongatie, * oppigneratio syngrapharum; *offoten* in p. geven syngraphas oppignerare (of pignori dare). proloog, prologus.

promotie (= benoeming tot Doctor), wordt uitgedrukt door een omschrijving met promoveeren; (= bevordering van een officier tot een hooger rang) p. maken * ad superiorem ordinem pervenire, iemand hoop geven op p. alicui spem facere militiae honoratoris.

promoveeren, * ad gradum Doctoris promoveri. prompt, promptus, strenuus, impiger; *prompte* betaling pecunia praesens; men heeft er een *prompte* bediening * famuli scite ministrant.

pronk, ornatus (4), latus (4), apparatus (4), venditatio, ostentatio; (= prachtige optocht) pompa. pronkbed *sie* praalbed.

pronken *sie* pralen en prijken.

pronker *sie* praler.

pronkerij, ostentatio.

pronkgewaad, * vestis (—is f.) splendidissima.

pronkjuweel *eig.*, gemma pretiosissima; *oneig.* decus (—oris), princeps (—cipis).

pronkkamer, oesum (Vitr.).

pronkieraad *sie* pronkjuweel.

pronkster, mulier (—oris) gloriosa.

pronkstuk, opus (—oris n.) singulare (of insigne), res (5) sumptuosissimi operis, ornamentum, suppellex (—lectilis) non ad usum, sed ad ostentationem, luxur comparata; dat p. illud insigne.

pronktafel, abacus.

- pronkziek, gloriosus.
 pronksucht, ostentatio.
 pront, zie prompt.
 prooi, praeda; *zie op zijne p. werpen* * praedam invadere; *ter p. geven* praedae dare; *de p. zijn van* praedae esse (*met Dat.*); *ter p. laten* praedae esse sine, objicere, offerre; *de p. worden van* praedae cadere (*met Dat.*); *een p. der vlammen worden* flammis absumi; *een p. van den dood worden* morte absumi; *aan wroeging ter p. zijn* conscientia animi exorari.
 prop, obturamentum (Plin.).
 proper, zie zindelijk.
 propheet, zie profet.
 proponeeren, zie voorstellen.
 proponent, * candidatus ecclesiasticus.
 proportie, proportio; *zie verhouding*.
 propositie, zie voorstel.
 proppeen (= instoppen), inserere, infarcire; *proppeen vol* refertissimus.
 propvol, refertissimus.
 propyleën, propylaea (—orum).
 prorogatie, prorogatio.
 prorogeeeren, prorogare.
 proscriptione, proscriptione.
 proseliti, proselytus (Eecl.).
 proslietenjacht, * alios a patriis sacris ad sua abducendi studium.
 prospectus, * proposita ratio.
 prosperere, prospera fortuna uti.
 prostitueren, prostituere; *een geprostitueerde* prostituta (Plin.).
 prostitutie, prostitutio (Tert.), pudicitia prostituta; *van de p. leuen* vulgato corpore quaestum facere.
 protectie, tutela, gratia; *hooge p. amicitias eorum* qui apud aliquem potentem potentes sunt; *door p. opklimmen* per gratiam ad altiorum gradum promoveri; *met zijne p. pronken* afinitatis gratiam jactare.
 protégé; *p. van iemand* graciosus apud aliquem.
 protegeeren, zie beschermen en begunstigen.
 protest, recusatio, intercessio; *p. van een wissel* * syngraphae rejectio; *een wissel met p. teruggeenden* * syngrapham non expensam ferre (*of* non recipere).
 protestant, * a lege Pontificis Romani abhorrens, * Evangelicus; *p. worden* * doctrinam Evangelicam amplecti.
 protestantisme, * protestantismus.
 protestantsch, zie protestant.
 protestatie, declaratio; *zie protest*.
 protesteeren; *tegen iets p. intercedere* alicui rei, aliquid deprecari (*of* recusare); *een wissel laten p.* * syngrapham non expensam ferre (*of* non recipere).
 protocol, tabulae, commentarius, acta (—orum), periculum, conscriptio quaestionis; *een p. opmaken van iets* aliquid in tabulis consignare, aliquid in tabulis (*of* commentariis) referre, aliquid perscribere.
 prouveeren; *voor iets p. probare* aliquid; *dat prouvert* voor hem bonum ingenium ejus narras (Ter.).
 provenu, zie opbrengst.
 proverbiaal, proverbii loco celebratus.
 proviand, zie levensmiddelen.
 proviandeeren; *het leger p. exercitui* providere comestum; *zie p. res ad victum* necessarias parare, comestum praeparare.
 proviandmeester, * rei frumentariae praefectus.
 proviandschip, navis frumentaria (*of* oneraria).
 proviandwagen, * planstrum frumentarium.
 provinciaal, provincialia, provinciae.
 provincialismus, verbum regionibus quibusdam magis familiare.
 provincie, regio, provincia; *tot een p. behoorende* provincialis; *de onbaatbaarheid in het bestuur* aene p. provincialis abstinentia; *het land in vier provincien verdeelen* terram in quatuor regiones describere.
 provisie (= proviand), zie levensmiddelen; (= makelaarsloot) proxeneticum (Jct.); *bij p. ad praesens*, interim.
 provisiekamer, cella penaria (*of* promptuaria).
 provisioneel Adj., ad tempus; *een provisioneel voorordening* * edictum ad tempus propositum; *een provisioneel aanstelling* * munus (—is n.) ad tempus propositum; *een provisioneel aanvoerder* dux (ducis) ad tempus lectus; *Adv. ad praesens*, interim.
 provisor, vicarius.
 provocatie, provocatio.
 provokeeren, provocare.
 proximitieit, propinquitas, proximitas.
 proza, oratio soluta, oratio, prosa oratio (Col.).
 prozaïsch, solutus, solutae orationis, prosae orationis (Col.); *oneig.* siccus, jejuna.
 prozaïst, solutus (*of* prosae Col.) orationis scriptor, orator.
 prude, zie prentsch.
 pruderie, zie proutscheid.
 preik, capillamentum, galerus (Suet.), capilli alieni, crines (—um m.) empti.
 prukenmaker, capilamentorum concinnator.
 prullen, ringi (Hor.), stomachosum (*of* tristem) esse.
 pruim, prunum; *in de pruimen zitten* in luto haerere (Plaut.).
 pruimeboom, prunus (f.); *van een p.* prunivus (Ov.).
 pruimekern, nucleus pruni.
 pruimepit, os (oris m.) pruni.
 prul, res (5) nullius pretii; *prullen* scruta (—orum) (Hor.).
 prulichter, malus poeta.
 prullenboel, res (rerum f.) nullius pretii.
 prulschrijver, scriptor imperitus.
 prulschrift, { opus (—is n.) incoite factum.
 prulwerk, {
 pruttelaar, morosus.
 psalm, psalmus (Eecl.), hymnus divinus (Eecl.).
 psalmboek, psalterium (Eecl.).
 psalmdichter, psalmista (Eecl.), psalmographus (Eecl.), divinum hymnorum scriptor (Eecl.).
 pseudoniem Subst., falsum nomen (—inis n.); Adj. sub falso nomine.
 psychologie, * psychologia.
 psychologisch, * psychologicus.
 puberteit, pubertas.
 publicatie, zie bekendmaking.
 publiceeren, vulgare, promulgare.
 publicist, * qui de rebus publicis scribit.
 publiciteit; *p. aan iets geven* aliquid evulgare (*of* in vulgus efferre).
 publiek, 1° Adj. zie openbaar; 2° Subst. homines (—um), populus, vulgus; (= toeschouwers) spectatores (—um), spectantes (—um), consensu (4) spectantium, theatrum; (= toehoorders) auditores (—um), corona; (= lezers) lectores (—um), mijn gewoon p. qui audire me soliti sunt; *de stem van het p.* hominum (*of* omnium) opinio; *naar het*

oordeel van het p. id quod homines arbitrantur; aan het p. bevalen populo placere, in vulgus probari, geen p. hebben populo vacare, met een klein (lezend) p. toevreden zijn paucis lectoribus contentum esse; voor het p. multis spectantibus (of audientibus); voor het geheele p. universa spectante (of audiente) civitate; in het p. in luce atque oculis hominum, coram hominibus (of populo); wat zal het p. zeggen? qui rumor erit populi? onder den bijval van het p. secundo populo; p. maken vulgare; p. worden vulgari, innotescere, percrebrescere; in het p. komen in publicum prodire; met in het p. komen publico carere, domi se tenere; voor het p. toegankelijk stellen publicare; het p. in zijne tuinen toelaten populum in hortos suos admittere

puffen, anhelare
pufferig, inflatus (Cels.).
puik, Adj., optimaë notae; Subst. princeps (—cipis).
puikjuweel zie pronkjuweel.

puilen zie uitpuilen.
puimsteen, pumex (—Iris m.), lapis (—Iris m.).
bibulus; van p. pumiceus; met p. glad wrijven pumicare (Plin.).

puimsteenachtig, pumicosus (Plin.).
puin, rudus (—Iris n.) (Tac.), rudus vetus; in p. liggende rudibus completum esse, dirutum esse; het p. verwijderen rudera purgare

puinhooft, rudus acorvus; puinhooft rudera (—um) (Suet.), parietinae; tot een p. maken diruere, solo aequare.

puist, pustula (Plin.).
puisterig, pustulosus (Cels.).
puistje, pustula, papula (Cels.).
pulver, pulvis (—Iris m.); (= buskrui) * pulvis (—Iris m.) pyrius

punctualiteit, diligentia, religio.s.taa.
punctueel, diligens, religiosus, imperio obediensissimus; zeer p. peridiligens, religio.sissimus; Ade. diligenter, religiose, ad tempus, ad diem.

punt (= spits uitlopend), acumen (—Iris n.), cuspis (—Iris f.), mucro (—onis m.), aculeus, spiculum, ferrum; (= uitlopend in het algemeen) ultima pars (—rtis f.), initium, (van een lijn) caput (—rtis n.); de p. van de staart ultima pars (of extremus articulus) caudae, extrema cauda; de p. van de tong prima lingua; (= top) cacumen (—Iris n.), culmen (—Iris n.), vertex (—Iris m.); de p. van een berg summus mons (—ntis m.); in een p. uitloopen in acutum desinere, in modum metae fastigatum esse; met een ijzeren p. voorzien cuspidare, spienlare, acuminare; (= hoek van het land of voorbergte) cornu; (= stiep) punctum; niet meer dan een p. zijn quasi puncti iaster obtinere, punctum (of eriguum partem) esse; (= tijdstip) het beslissende p. momentum temporis; een p. des tijds punctum temporis; (= plaats) locus, pars (—rtis f.); op het hoogste p. in summo; op het laagste p. in imo; de naaste punten van het vaste land proxima (—orum) continentis; de dichter bij de rivier gelegen punten propiora flumini (Tac.); het hoogste p. van den berg mons (—ntis m.) summus; elk p. van den cirkel quicunque locus circuli; op ver-

schillende punten variis locis; de troepen op één p. bijeenrekken copias in unum (locum) contrahere (of cogere), vires in unum conferre; zij werpen zich allen op één punt in unum locum se omnes inclinant; de oogen op één p. vastigen oculos designare eodem; de oogen zijn op één p. gericht oculi eodem spectant; den blik scherp op één p. richten acris ac defixo aspectu uti; op het punt zijn om te in eo esse ut (of door het Part. Fut.); op het p. zijn om te overwinnen prope in manibus victoriam habere; op het p. staande om de provincia te verlaten quum ex provincia decederet, ex provincia decedens;

(= zaak of onderwerp) res (S), locus; op dit p. hao in re, in hoc; in dit één p. hac una in re; een nederig p. aanroeren alius tangere (Ter.); een gewichtig p. res magni momenti; het belangrijkste p. res maximi momenti (of gravissima), caput (—rtis n.) rei; p. voor p. singulatum; alles p. voor p. beantwoorden respondere singulis, een p. waarover veel te zeggen valt locus latus, een p. voorbijgaan locum praetermittere; een p. slechts even aanroeren locum tantum attingere; dat p. illud; welk p. quod; die beide punten illa duo; wat de overige punten betreft si qua praeterea sunt.

puntachtig zie puntig.

puntachtig, epigramma (—rtis n.).

puntan, aculeus.

puntig, acutus, acuminatus (Plin.), cuspidatus (Plin.), mucronatus (Plin.), fastigatus.

pupil, pupillus, popilla; (van het oog) pupilla (Plin.), pupula.

purgatie, * medicamentum purgatorium.

parist, puri sermonis exactor diligentissimus (of molestissimus).

puristerij, puri sermonis exactio diligentissima (of molestissima).

purper, purpura, conchylium, ostrum (Virg.), murex (—Iris m.) (Virg.); (= met p. gevarfde stof) purpura; in p. gekleed purpuratus; met p. omzoomd purpura praetextus; van p. schitteren purpura fulgere; van goud en p. schitteren innigum auro et purpura conspici; (= purperen mantel) pallium purpureum; Adj. zie purperen; p. worden purpurascere.

purperen, purpureus, purpureo colore, conchylio tinctus, conchyliatus; een boom met p. bloesems arbor (—rtis f.) florens purpureo colore; een p. kleed purpura; p. streep clavus.

purperkleurig zie purperen.

purperstek, murex (—Iris m.) (Plin.), purpura (Plin.).

purperverf, purpura, conchylium.

put, puteus; de opgemetselde mond van een p. putal (—rtis n.).

putdeksel, putei operculum.

putten, haurire.

puttertje (= distelvink), carduelis (—is f.).

putwater, aqua putealis

puur Adj., merus, sincerus; de pure waarheid summa veritas; Ade. plane; p. als of aequae ac st.

pyramidaal zie piramidaal.

pyramide zie piramide.

Q.

quadraat, quadratum; in het q. brengen in se multiplicare.

quadraatgetal, numerus quadratus.

quadraatmijl, * mille passus (—num) quadrati.

quadratroede, * decempēda quadrata.
 quadratvoet, pes (pedis m.) quadratos.
 quadratwortel, * radix (—icis f.) numeri quadrati.
 quadrant, * quarta pars (—rtis f.) circuli.
 quadratereen, in se multiplicare.
 quadratuur: de g. van den cirkel trachten te vinden cirkuli formam in quadratum redigere velle.
 quadreeren, quadrare.
 quadrillioen, * quadrillio
 quadrupel, quadruplus.
 quaestie, quaestio; de zaak in g. res (b) de qua agitur; de persoon in g. is de quo agitur; dat lydt geen q. (of is buiten q.) hoc non versatur in questione, hoc certissimum est, nihil evidentius est.
 quaestieus, incertus, dubius.
 quaeator, quaestor.
 quaestuur, quaestura.
 qualificatie (= naam), nomen (—inis n.), appellatio; (= bevoegdheid) potestas.
 qualificeeren (= noemen), nomen dare (met Dat.); tot iets g. (= de bevoegdheid geven) potestatem aliquid faciendi dare.
 kwalitatief, genere.
 qualiteit (= hoedanigheid), natura, qualitas; van dezelfde g. ejusdem bonitatis; wijn van goede g. vinum bonae notae; van de tweede g. secundae notae; (= titel) titulus.
 kwantitatief, multitudine, numero, gradu, quasi gradibus; g., niet kwalitatief, verschillen inter se

magnitudine et quasi gradibus, non genere differre; slechts kwalitatieve, niet kwantitatieve waarde hebben genere valere, non magnitudine.
 kwantiteit, quantitas (Vitr.), modus, numerus, copia, magnitudo (—inis f.); de g. van iets verminderd door iets aliquid minuitur aliqua re.
 quantum sie aandeel en som.
 quarantaine, * tempus (—ōris n.) valetudini spectandae praestitutum; g. houden * valetudinis spectandae causa in statione retineri; iemand g. laten houden advenientem aliquem segregare, ne quis alius contaminetur.
 quarre, agmen (—inis n.) quadratum (hetwelk de geduante had van een parallelogram).
 quart (in de muziek), diatessaron (Vitr.).
 quartet, * cantus (4) a quatuor symphoniacis editus.
 quarto: in g. * forma quartanaria.
 questie zie quaestie.
 quint (in de muziek), diapente (Vitr.).
 quinteessens, flos (—ōris m.); de g. van een boek flos (—um) rerum e libro decerpti.
 quiproquo, error.
 quitantie, apōcha (Ulp.).
 quiteeren, apōcham conscribere, acceptum aliquid testari.
 quitte: g. zijn met iemand pares rationes habere cum aliquo.
 quotient, numerus quo indicatur quoties alter duorum numerorum alterum contineat.
 quotum, pars (—rtis f.), portio.

R.

ra, antenna; de ra aan den mast bevestigen antenam ad malum destinare
 raad, consilium, auctoritas, een goede r. consilium bonum (of rectum), een slechte r. consilium malum (of pravum); een wijze r. consilium prudens (of sanum, salutare of sapiens); op mijn r. me auctore (of suatore of consuasore), admonito meo, me monitore (of hortante); iemand r. geven alicui consilium dare, consilii auctorem esse alicui; iemand den r. geven om te alicui suadere ut, aliquem hortari ut, alicui auctorem esse ut: iemand goede r. geven alicui rectam consilium dare; iemand een heilsamen r. geven alicui utile (of salutare) consilium dare, utilia alicui suadere; iemand om r. vragen aliquem consulere (schriftelijk per literas), peitēre consilium ab aliquo, exquirere consilium alicuius; te rade gaan met consulere, consultare; met zich zelve te rade gaan se ipsum consulere; iemand r. opvoegen etqui alicuius consilium, alicuius consilio uti, alicuius consilio parere (of obtemperare); naar iemand r. handelen facere de (of ex) alicuius consilio; naar goeden r. luisteren bene monenti obedire, sequi bene monentem; niet naar goeden r. willen luisteren equi recusare bene monentem, negligere alicuius salutare consilium; iemand r. in den wind slaan alicuius consilium negligere (of spernere); iemand door zijn r. ondersteunen aliquem consilio sublevare (of consilio adjuvare); iemand met r. om daad bijstaan neque consilio neque opera deesse alicui, aliquem diligentissime tueri consilio et re; hier is goede r. duur hie consilium haeret; ik dank u voor uwen r. pulchre suades; komt tijd komt r. * cum tempore invenitur (of reperitur) ratio rei expediendae; r. aanschaffen * invenire viam rei expediendae; ik weet geen r. (of ik ben ten einde r.) inops consilii sum; ik

weet geen r. voor u consilia mea torpent; neque consilii locum, neque auxilii copiam habeo; (= beraadslagende vergadering) consilium, senatus; den r. bijeenroepen consilium (of senatum) convocare (of cogere); de geheime r. consilium sanctius; in den r. zitten senatorem esse; de groote r. penes quos est summa consilii; in den r. komen in senatum venire, senatorem fieri.
 raadgevend: slechts een raadgevende stem hebben * modo consilii auctoritatem habere.
 raadgever, consiliarius, auctor consilii, suator, monitor, hortator.
 raadgeving, nie raad.
 raadhuys, curia.
 raadje, rotula (Plaut.).
 raadplegen (= om raad vragen), consulere; (= overwegen) consultare, deliberare, consiliari; met iemand r. consultare eum aliquo.
 raadpleging, consultatio; r. der voorzekenan augurium, auspiciū.
 raadsbesluit, senatusconsultum.
 raadschrijver, * scribe senatus.
 raadsel, aenigma (—ōtis n.), griphus (Gell.); een r. opgeven aenigma proponere; een r. oplossen aenigma solvere; een r. niet kunnen oplossen aenigma non intelligere, questionem ab aliquo propositam solvere non posse; gij spreekt in raadsels ambagies narra; dat is mij een r. hoc non intelligo.
 raadselachtig, obscurus, perplexus, ambiguus; raadselachtige woorden (of handelingen) ambigues (—um f.); een r. mensch * homo (—inis) ingenii multiplicis et tortuosi; Adv. perplexe, ambiguē.
 raadselachtigheid, obscuritas, aenigma (—ōtis n.), embages (—um f.).
 raadsheer, senator; (in de municipien en kolonien) decurio (—ōnis).

raadshoorlijk, senatorius.
 raadsheerschap, manus (—ēris n.) senatorium.
 raadslog, consilium
 raadslid, *nie* raadsheer.
 raadman, *nie* raadgever.
 raadevergadering, *nie* senaatsvergadering.
 raadzaam, utilis, consultus; *het is raadzaam* salutus (of melius) est, praestat.
 raadzaamheid, utilitas.
 raaf, corvus; *hij steelt als een r.* nihil est furacius illo (Mart.); *soo zwart als een r.* niger tanquam corvus; *een witte r.* (= iets zeer zeldzaam) corvo rarior albo (Juv.); *een prooi der raven* worden corvos pascere; *van een r.* corvinus (Plin.)
 raafzwart, niger tanquam corvus, boracino (of nigerrimo) colore, nigerimus, perniger.
 raagbol, arundo (—inis f.) (Plaut.).
 raak; *het is r.* (= ik heb het doel getroffen) destinatum (of scopum) tetigi; (= ik heb den spijker op den kop geslagen) rem acu tetigi
 raaklijn, * tangens.
 raam (= venster), fenestra; (= *lijst*) forma, margo (—inis m.); (*van een pers*) tympanum
 raap, rapum, rapa (Col.), gonagylis (—idis f.) (Col.); *wilde r.* rapietrum (Col.).
 raapakker, rapina (Col.).
 raapolie, * oleum brassicarum naporum.
 raapatelen, rapacia (—orum, Plin.).
 raapzaad (= koolzaad), * brassica napus; (= zaad van rapen) raporum semen (—inis n.).
 raar (= wonderlijk, vreemd), mirus, novus; (= zeldzaam) rarus.
 raaskallen, delirare.
 raat, fuvus.
 rabarber, radix (—icis f.) Pontica
 rabat, * remissio; *r. geven* * remittere de pretio indicato; 10 percent *r. geven* (remissionem centesimarum denarum facere; (= *smalle twin* of bloembedden) antes (—um f.) (Col.)
 rabalteeren, * remissionem facere.
 rabbi, { * Rabbinus, * magister Judaicus.
 rabbijn, {
 rahulist, rabula, proclamator, latrator.
 raecommodeeren, sarcire.
 rad, 1° Subst., rota; (*van een watermolen*) tympanum; *een stormram* of *raderen aries* (ētis n.) enbrotatus; *iemand een r. voor de ogen draaien* suggerere alicui ludum, verba dare alicui, decipere alicum; *het vijfde rad aan den wagon* zijn impedimento esse; *tot het r. veroordeelen* * ad rotas supplicium condemnare;
 2° Adj. citatus; *een radde tong* lingua solutissima.
 3° Adv. cito, celeriter.
 radbeslag, ferum quo rotae vinciuntur, canthus (Quint.).
 radbraken (eig.), radii rotae distingere, (oneig.) de woorden *r.* verba corrupte pronunciare (Gell.).
 radbraasier (oneig.), caput (—itis n.), princeps (—cipis), dux (ducis), fax (facis).
 radeloos, inops (—ēpis) consili.
 radeloosheid, consilii inopia, desperatio.
 raden (= raadgeven), suadere (met Dat. van den persoon en ut), consilium dare (met Dat.), monere, hortari (beide met Acc. en ut), auctorem esse (met Dat. en ut), jubere (met Acc. en Inf.), (= *gissen*) conijcere, conjectare, conjectura assēqui (of consequi, colligere of perspicere), praecipere, inspicari; *gij hebt het geraden* rem ipsam putasti; *dat is moeilijk te r.* hujus rei difficilis est conjectura; *iemand iets laten r.* questionem alicui proponere, tentare acumen ingenii alicuius; *iemand*

gedachten r. ad sensum opinionemque alicuius penetrare; *al zegt hij het niet openlijk, zal hij het u toch laten r.* en vermoeden si palam non dicet ille, tamen ita dicet, at vos id suspicari et cogitare possitis.
 radenmaker, * rotarum artifex (—ēsis)
 radertjes, rotulae.
 raderwerk, rotae, machina rotalis (Capitol.).
 radheid, celeritas, volubilitas (van *tong* linguae).
 radicaal, 1° Adj. (= algemeen), generalis; (= *krachtig*, efficax (—acis);
 2° Subst. (= recht) jus (juris n.).
 radijs, radialis, radix Syriaca.
 radvormig, rotae similis.
 rafel, floccus (Cels.).
 rafelen, Infr. praetenuia fla mittēre.
 raffineeren, purgare; *geraffineerd* (= *listig*) vafer, astutus, versutus.
 rage, furor.
 ragen, aranea tollere.
 ragebol, *nie* raagbol.
 ragout, minütal (—ālis m.).
 rail, * regula.
 railleeren, jocari.
 raillexie, jocus.
 raisonnabel, aequus, liberalis.
 rakelings, proxime.
 raken (= aanraken), tangere, attingere, contingere; (= *treffen*) sic treffen; (= *wonden*) vulnerare, percussere; (= *verloornen*) offendere; *geraakt* offensus, stomachosus, iratus; *licht geraakt* irritabilis, pronus ad iram; *het raakt* (= is van belang) refert (sic Gramm.); (= *betreffen*) pertinere (of attingere) ad; *dit raakt u* hoc attinet ad te, tua res agitur; *dat zijn dingen, die u niet r.* haec nihil ad te attinent, in verlogenheid *r.* in angustum venire; *aan den man r.* (= *nietgehuwelijkt worden*) collocari; *van den weg r. deoedēre* via (of cursu suo *van een schip*); *deerrare* itinere, aberrare via, deerrare recto, recto itinere labi, a recta via deduci, defectore de via, depelli via (de 4 laatste uitdrukkingen ook *oneigenlijk*); *van zijn stuk r.* perturbari, obstupescere; *vast r.* haerere; *slaags r.* proelium consere, manus (of arma) conferre, proelium committere, conligere; *mit iemande gunst r.* alicuius gratiam amittere; *in oorlog r.* bello implicari (of illicari); *in brand r.* flammis corripri; *met iets klaar r.* expedire aliquid, perficere aliquid, *buiten land r.* in mare incidere, *iemande hart r.* animum alicuius movere.
 raking, *nie* aanraking.
 ram, aries (—ētis m.).
 ramen, aestimare
 raming, aestimatio
 ramens, raphanus (Script. R. R.).
 rammeien, *zie* beuken.
 rammelaar (kinderspeelgoed), orepitaculum puerile;
 (mannelijk konijn) cuniculus mas (maria) (of masculus)
 rammelen (= *klinken*), sonare, crepare, tinnire (Plaut.); *met gold r.* tinnire.
 ramp, malum, calamitas, clades (—is f.), casus
 4) adversus, incommōdum; *de ene r. volgt op de andere* aliud ex alio malo.
 rampespoed, aerumnas, fortuna adversa.
 rampspoedig, aerumnosus, infelix (—icis).
 rampzalig, miser, infelix (—icis).
 rampzaligheid, miseria.
 ramskop, caput (—itis n.) arietis.
 rand, margo (—inis m. en f.), ora; (= *zoom*) limbus; (= *r. van een opening*) labrum; *met een r.*

- omgeven marginare; aan den r. van het graf capulo vicinus, sub ipsum funus, moriens, moribundus; aan den r. van het graf staan capulo vicinum (of proximum) esse; van den r. van het graf terugbrengen a morte redicere (Virg.); aan den r. van een afgrond staan in summo discrimine esse (of versari).
- rang**, gradus (4), locus, ordo (—his m.), dignitas; een hogere r. gradus altior, ordo superior, honorator militia; een man van hoogen r. vir nobilis, vir persona ac dignitate conspicuus, wijsgeeren van den eersten r. philosophi longe principes; schrijvers van den tweeden r. * scriptores secundarum partium; den r. van een konst hebben gradum consularis dignitatis tendere; een hoogen r. bekleeden (in het leger) honestum ordinem ducere; denzelfden r. als iemand bekleeden eodem esse eam aliquo loco; in r. op iemand volgen gradu proximum esse aliqui; naarmate ieder in r. volgde ut quisque gradu proximus erat; den eersten r. bekleeden primum locum obtinere; den tweeden r. bekleeden secundum gradum tendere; een hoogerem r. bekleeden loco (of honoris gradu of honore) superiorem esse; een lagere r. bekleeden inferiore loco esse; den laagsten r. innemen infimum locum obtinere; den eersten r. in iets innemen principatum alicujus rei obtinere; den eersten r. in den staat innemen principem esse in civitate; iemand den eersten r. toekennen alicui primas (of principatum) deferre (in iets in aliqua re); zich in zijn r. handhaven suo loco conservari, in dignitate sua manere; den r. van senator verliezen ordinem senatorium amittere.
- rangereen**, disponere; **gerangereed** (= matig) temperatus, temperans.
- rangorde**, ordo (—his m.), gradus (4) honoris (of dignitatis).
- rangschikken**, ordinare, disponere, struere, instruere.
- rangschikking**, dispositio, instructio.
- rangetrijd**, simulatio dignitatis, contentio; een r. voeren de loco contentiëre.
- rangzucht**, honoris cupiditas.
- rangzuchtig**, honoris cupulus.
- ranimeeren**, (denovo) excitare.
- rank**, 1° Adj., procerus, (= nietig, zwak) tenuis, invalidus; 2° Subst. (= tak) sarmentum, palme (—his m.) (Col., Curt.); van ranken en bladeren ontdoen pampinare; (= list, streek), dolus, fallacia, insidius.
- rankheid**, proceritas.
- ranonkel**, * ranunculus.
- rana**, rancidus (Hor.); een weinig r. rancidulus (Juv.).
- ransheid**, rancor (Pall.).
- ransel** (= valice), pera (Phaedr.).
- ranselen**, caedere, verberare, concidere virgis, fuste dolare (Hor.).
- ransig**, sie rans.
- ransigheid**, sie ransheid.
- ransoem**, demensum (Ter.), cibaria (—orum), diurnum, victus (4) (of cibus) diurnus; een dubbel r. graan krijgen duplici frumento donari; (= losgeld) sie losgeld.
- rap**, agilis, velox (—ois), strenuus.
- rapen**, arripere, percipere, festinanter auferre; vreugd r. gaudiis frui.
- rapenstelen**, sie raapstelen.
- raphoid**, agilitas, velocitas, strenuitas.
- rapier**, gladius, ensis (—is f.).
- rappel**, revocatio.
- rapport**, renunciatio; (van een gezant) legatio; r. maken renunciare, nunciare, (als gezant) legationem renunciare (of referre).
- rapportceeren**, renunciare, nunciare.
- rariteit**, res (5) raritate notabilis.
- ras** Subst. genus (—his n.), semen (—his n.); van goed r. boni seminis; van edel r. nobilis; een edel r. van jachthonden nobiles ad venandum canes (—um m.); het r. voortplanten servare indolem; merrien ergens heen zenden om het r. te voredelen equas ad genus faciendum aliquo mittere; Adv. cito, raseh, celer (—his, —ere), citus.
- rasp**, scobina.
- raspen**, radere; **geraspde citroenschil** scobs (—obis) citrens (Virg.).
- rat**, * mus (muris m.) rattus.
- ratel**, sistrum (Ov.), (als speelgoed) crepundia (—orum).
- ratelen**, crepare, crepitum edere, strepere, strepitum edere, sonare.
- ratelslang**, * orotilus.
- ratelwacht**, vigil (—his).
- ratificatie**, wordt omschreven door ratificeeren.
- ratificeeren**, auctoritate sua confirmare; een verdrag r. pactum sancire, fidem foederis firmare.
- rationalist**, * qui statuit omnia rationi tribuenda esse.
- rationeel** (= verstandig), sapiens, prudens; niet r. temerarius, imprudens, insanus.
- rattenkrait**, * arsenicum, spodos (f.) (Plin.).
- rauw**, crudus, incoctus (Plaut.); (= gewond) crudus, attritus.
- ravage**, sie verwoesting.
- ravelijn**, * munitio forma lunari.
- ravennest**, nidus corvi (of corvinus).
- ravenel**, ovum corvinum (Plin.).
- ravotten**, lascivire.
- rayceeren** (= met glaven voorzien), striare; (= doorhalen) sie royeeren.
- rayonnant**: wij zien er r. uit * splendet pulcritudine et hilaritate.
- razceeren**, tendere, solo aequare.
- razen**, furere, bacchari, insanire, delirare.
- razend**, furens, rabidus, furiosus, rabiosus, amens, mente captus, vecors (—dis), vesanus, delirus, insanus, r. maken in furorem impellere, amentem facere, in rabiem agere, ad insaniam redigere; r. worden in furorem verti (of impelli), amentem fieri, in insaniam incidere, ad insaniam venire, in rabiem agi; r. zijn sie razen; een r. verlaten naar iets hebben ad insaniam concupiscere aliquid; als een razende furibundus, furens similis, r. verliefd zijn op een manne misere (of perditie) amare aliquam, insanire (of furere) in aliqua, mori amore alicujus, amore alicujus perire (of deperire), perire aliqua; een razende honger vesana fames (—is f.) (Virg.); razende pijn cruciatus (4).
- razernij**, furor, rabies (5), amentia, insanis; de Razernijen (= waargedinnen) Furiae; tot r. brengen sie razend maken in razend; tot r. vervallen sie razend worden in razend.
- razijn**, sie rozijn.
- reactie**, * vis mutua (of contraria); (in het staatkundige) * rerum pristinarum studium.
- reactionair**, * rerum pristinarum studiosus; een reactionaire maatregel * consilium populi libertati contrarium.
- reageeren**, reniti.
- realiseeren** (= te gelde maken), in pecuniam redigere; (= verworvenlijken) perficere.

realiteit; *de r. van iets ontkennen* * aliquid revera esse negare.
 rebel, *een oproerling*.
 rebelleeren, seditionem movēre, imperium auspicumque abnūēre, rebellare, deficere ab aliquo (of ab alienius imperio).
 rebellie, seditio.
 recapitulatie, enumeratio, rerum repetitio et congregatio, collectio eorum quae sunt dicta; *r. der bewijzen* argumentorum summa collectio (Quint).
 recapituleeren, res disperse ac dissipate dictas unum in locum cogere et reminiscendi causa unum sub aspectum subijcere.
 recensceeren: *een boek r. libri* censuram scribere, de libro iudicium et censuram facere.
 recensent, iudex (—*lois*) literatus; qui libri censuram scripsit.
 recensie, censura libri.
 recent, recena.
 recept, praeceptum; *het r. is aldzus* confectio medicamenti ex his constat; *hij geeft het volgende r.* auctor est at haec miscantur; *nuttige recepten* scriptura medicamentorum utilium compositiones literis mandare; *een r. klaar maken* * medicamentum ex medici praecepto diluere.
 receptenboek, * liber qui continet quibus remediis utamur ad singulos morbos.
 receptie, receptio; *viandselijke r.* comitas qua aliquis excipitur; *er zal r. zijn* * gratulantes admittuntur.
 receptiviteit, accipiendi aliquid extrinsecus via, accipiendi vis; *r. en passiviteit hebben* accipiendi et quasi patiendi vim habere.
 reces: *op r. wilsaangaan* * ad aliquod tempus discedere.
 recht, 1° Adj., rectus, directus; *recht opstaand* erectus; *een rechte lijn* linea directa; *in een rechte lijn* (in) directo; *een rechte hoek* angulus rectus, *de rechte weg* via recta (of directa), iter (itineris n.) rectum; *r. maken* corrigere, in rectum revocare; *wat r. is krom* maken recta prava facere; (— *behoorlijk*, juist, waar, rechtmatig) rectus, verus, justus, legitimus, ipse; *het rechte woord* *voor een zaak* verum rei vocabulum; *ik kan het rechte woord niet vinden* verbum mihi deest, *de rechte vriendschap* vera amicitia; *een dwalende op den rechten weg* brengen erranti viam monstrare; *den rechten weg inslaan* rectam viam ingredi, (onsig.) rectam rationem inire; *weder op den rechten weg k.* in viam redire (of reverti); *ik kom in het rechte huis* ad eam ipsam domum pervenio quo tendo; *niet in de rechte handen komen* in alienas manus incidere; *op de rechte plaats* (in) loco; *hij raakte hem niet op de rechte plek* non percussit locum; *dat is hier niet op de rechte plaats* hoc alienum est ab hoc loco; *op den rechten tijd* in tempore, opportuno, opportuno tempore, tempore suo (of ipso), ad tempus; *de rechte erfgenaam* heres (—*ēdis*) legitimus; *dāt is de rechte man* hunc virum quero; *het rechte gebruik van iets* maken recte (of bene of sapienter) uti aliqua re; *hij is een rechte dwaas* stultissimus est; 2° Adv. recte, bene, plane, valde, vehementer, satis; *gij hebt r. geantwoord* bene respondisti, *niet r. non* satis, parum; *iets niet recht verstaan* aliquid non satis intelligere; *het is niet r. zeker* parum constat; *r. toe r. aan* recta; *recht in het midden* treffen plane medium ferire; *siel r. verheugen* vehementer laetari; *r. dikwijls* saepissime, *r. gaarne* libentissime; *te r. komen* * viam invenire; *de brief is goed te r. gekomen* epistola

reddita est ipsi viro ad quem scripta erat; *te r. brengen* * viam monstrare, (= *verbeteren*) corrigere; *niet goed met iets te r. kunnen komen* aliquid non posse expedire; *sij kunnen goed met elkander te r. bene* inter se conveniunt; *iemand te r. helpen* (= *den weg wijzen*) viam monstrare alicui, (= *helpen*) adjuvare aliquem; *te r. staan* adesse ad causam dicendam, causam dicere; 3° Subst. jus (juris n.), potestas (—*ntis* f.); (= *goddelijk r.*) fas (indecl); *het r. om een aanklacht te doen* *bij het gerecht* actio; *het r. om een te drijven* actus (4); *het r. om iets te eischen* postulatio; *het r. om zich iets toestaan* vindictio; *ik heb het r. om iets te doen* jus mihi est aliquid facere; *dat is mijn bijzonder r.* hoc mihi peculiaris est; *r. op iets hebben* habere jus (of potestatem) alienius rei; *van zijn r. afstand doen* (de) jure suo decedere; *het r. van den sterkste* jus quod in armis est; *daar geldt het r. van den sterkste* ibi vires goriuntur, jus ibi vi obruitur potentiorque habetur prior, iis omne jus in viribus est, jus in viribus habent; *goddelijke en menselijke rechten* divina et humana jura, jus ac fas; *gelijke rechten* jura communia; *in strijd met menselijk en goddelijk r.* contra jus faque; *met r. jure*, merito; *met volle r.* justissime, meritisimo, justo jure, meo jure, jure ac merito; *volgens r.* *en billijkheid* ex aequo et bono; *het hoogste r.* *is dikwijls het hoogste onrecht* summum jus summa injuria; *de vrouwen hebben dezelfde rechten als de mannen* uxores eodem jure sunt quo viri; *aan iemand gelijke rechten* *om vrijheden* totaam recipere aliquem in parem juris libertatisque conditionem; *tot zijn r. komen* jus suum adipisci; *r. verkrijgen* jus suum obtinere; *zijn r. vervolgen* jus suum persequi, (*met de wapenen*) jus suum armis exsequi; *in zijn r. zijn* *suo jure uti* (Jot.); *iemand r. laten* *wedernaren* alieni suum tribuere, *r. spreken* jus dicere (of dare of reddere); *siel r. verschaffen* jus parare; *burgerlijk r.* jus civile; *volgens het r.* ex jure, ex lege, ex legibus; *den weg van rechten inslaan* jure (of lege) agere, summo jure experiri; *iemand naar het strengste r. behandelen* summo jure agere cum aliquo; *het r. verdraaien* * leges contorquere; *in de rechten gaan studeren* ad juris studium se conferre.
 rechttaan: *recht toe r.* recta.
 rechtbank, judices (—am), judicium; *caste rechtbanken* quaestiones (—am f.) perpetuae; *sie ge-recht*.
 rechtbnigen, corrigere.
 rechttag, dies (5) judicii; (= *dag waarop recht gesproken mag worden*) dies fastus.
 rechter, iudex (—*ois*), qui iudicat, qui iudicium exercet, quaesitor (alleen in criminele zaken); (= *bevoordelaar*) censor; *gezworene rechters* iudices iurati; *r. zijn in zijn eigen zaak* suae rei iudicem esse; *iemand tot r. aanstellen* aliquem iudicem constituere; *iets voor den r. brengen* aliquid ad iudicem deferre; *r. van instructie* cognitor (Symm.).
 rechter, dexter.
 rechterarm, brachium dextrum.
 rechterbeen, crus (cruris n.) dextrum.
 rechterhand, manus (4 f.), dextra; *iemands r.* *zijn* alienius dextellam esse; *aan de r. dextrā*; *naar de r.* ad dextram, dextrorsum.
 rechterkant: *van den r.* a dextra.
 rechterlijk, iudicis, judicialis; *r. vonnis* iudicis sententia.

rechteroever, rīpa dextra.
 rechteroog, oculus dexter.
 rechteroor, auris (—*is f.*) dextra.
 rechterpoot, pes (pedis *m.*) dexter.
 rechterambt, iudicis munus (—*is n.*).
 rechterschouder, humerus dexter; (van een soldaat) humerus apertus.
 rechterstoel, tribunāl (—*alis m.*); voor den *r.* brengen in iudicium adducere (of vocare), accusare, iudicio accedere (in crimineelen zaken), in ius vocare (in civile processen).
 rechtervleugel (van het leger), cornu dextrum.
 rechtervoet, pes (pedis *m.*) dexter.
 rechtgeaard *sie* rechtschapen.
 rechtgeloovig, orthodoxus (Cod. Just.), * verac legis studiosus.
 rechtgeloovigheid, * orthodoxia; iemand *r.* betwijfelen * dubitare an aliquis verum Christi legem non aequatur.
 rechttheid, rectitudo (—*inis f.*) (Front.).
 rechtboek, * parallelogrammon rectangulum.
 rechtthoekig, rectus (of quadratus) angulis, orthogonius (Vitr.); een rechtthoekigen driehoek beschrijven triangulum recto angulo describere; den horizon *r.* doorsnijden rectis angulis secare horizontum.
 rechtmatig, iustus, legitimus, iure factus, pius.
 rechtmatigheid wordt omschreven door rechtmatig.
 rechttop, { erectus, rectus.
 rechttopstaand, {
 rechts, dextra, ad dextram.
 rechtsaf, ad dextram.
 rechtsban, {
 rechtsbesteding, { iurisdiclio.
 rechtsch, dexter.
 rechtschapen, bonus, probus, intèger, frangi (indeel); zijn *r.* karakter probitas ejus ac mores.
 rechtschapenheid, probitas, integritas.
 rechtsgebied, iurisdiclio.
 rechtsgebruik, mos (moris *m.*) iudiciorum, consuetudo (—*inis f.*) fori.
 rechtsgeding *sie* proces.
 rechtsgeldig, iustus, legitimus, ratus.
 rechtsgeloorde, juris peritus (of sciens), juris (of iure) consultus, juris interpres (—*itis*); een groot *r.* juris peritissimus.
 rechtsgeloeserdheid, jurisprudentia (Ulp. Dig.).
 rechtsground, causa.
 rechtshandel *sie* proces.
 rechtskosten *sie* proceskosten.
 rechtsom, dextrorsum.
 rechtsomkeert: *r.* maken (ad dextram) se convertere; (= vluchten) in fugam se dare.
 rechtspiegeling, iurisdiclio; de grootste strengheid in de *r.* summa in iure dicendo severitas; onpartijdigheid in de *r.* veritas iudiciorum, religio veritatis iudiciorum; omjas tijdig zijn in de *r.* iuris aequabile tenore rationem, vere ac religiose iudicare.
 rechtspreek, iurisdiclio.
 rechtspreekten, ius dicere (of dare of reddere).
 rechtspunt, ius (—*juris n.*).
 rechtstandig, rectus, erectus; Adv. rectis angulis.
 rechtstitel, ius (juris *m.*).
 rechtstreek, recta; (oneig.) plano.
 rechtverdraaiet, legum contortor (Ter.).
 rechtsverdraaiing, malitiosa iuris interpretatio.
 rechtsverkrachting wordt uitgedrukt door omschrijving met ius (of legem) violare.
 rechtsvraag, quaestio iudicialis (of iuris), ius (juris *m.*).

rechtswaag: van *r.* ipso iure.
 rechttoe, { in rectum, in directum, in adver-
 rechtuit, { sum; (oneig.) recta via, directo, plano.
 rechtuitgaan, in directum ire.
 rechtuitkijken, in adversum contueri.
 rechtuitloopen, in directum ire.
 rechtuitrijden, in rectum agere equum.
 rechtvaardig, iustus.
 rechtvaardigen, purgare, excusare, culpa liberare, culpam dimovere ab aliquo; iemand wegens iets *r.* aliquem purgare de aliqua re, culpam aliquis rei demovere ab aliquo, aliquem defendere de aliqua re; iets *r.* aliquid probare; zich *r.* se purgare, se excusare (bij iemand alicui); zich volkomen bij iemand *r.* satisfacere alicui; zijn gedrag in iemands oogen *r.* facti sui rationem alicui probare; zich wegens iets *r.* purgare aliquid.
 rechtvaardigheid, iustitia.
 rechtvaardiging, purgatio, excusatio, satisfactio; iemand *r.* aannemen aliquis excusationem (of satisfactionem) accipere; tot zijne *r.* sui purgandi causa, ad se purgandum.
 rechtvleugelingen, * orthoptera (—*orum*).
 rechtzaak *sie* proces.
 rechtzinnig *sie* rechtgeloovig.
 rechtzinnigheid *sie* rechtgeloovigheid.
 rechtzitting, sessio (Ulp. Dig.).
 recidive: *r.* krijgen in eundem morbum recidere; *r.* van de koorts (febris) recidiva (Cels.).
 recipieeren, coena excipere.
 reciteeren, recitare.
 reclame (= terugvordering), repetitio (= bezwaarschrift), querela, libellas querulus (Plin.).
 reclameeren (= terugvorderen), repetere (= bezwaren indienen) querelam deferre ad aliquem, dare alicui libellum querulum (Plin.).
 recognosceeren, explorare, visere; een terrein *r.* cognoscere situm alicuius loci, cognoscere qualis sit natura alicuius loci, naturam alicuius loci perspicere, situm alicuius loci perspiculari; de macht der vijanden *r.* visere copias hostium; een terrein laten *r.* qualis sit natura loci qui cognoscant mittere.
 recommendabel, *sie* aanbevelenswaardig.
 recommendatie, *sie* aanbeveling.
 recommendeeren, *sie* aanbevelen.
 reconcilieeren (= verzoenen), placare; (= verzoenen) iemand met iemand *r.* aliquem in alicuius gratiam reconciliare.
 reconvalescent, se recolligens a longa valetudine.
 recours: *r.* nemen tot appellare ad.
 recreatie, animi remissio.
 recruteeren inty. scribere (of legere) milites in supplementum, scribere (of conscribere) milites, delectum habere; trans. supplere, explere supplemento.
 recruteering, supplementum.
 recrut, novus miles (—*itis*), tiro (—*onis*), miles.
r. tiro; de recrutten milites tiroes, milites in supplementum lecti, tirocinium; door recrutten aanvullen delectibus supplere.
 rectificatie, emendatio.
 rectificeeren, emendare, corrigere; (in de scheikunde) * rectificare.
 rector, rector (—*oris*) gymnasii.
 rectoraal, * rectoralia.
 rectoraat, munus (—*is n.*) rectoris.
 rege, apdcha (Ulp.).
 recueilleeren, colligere.
 redacteur, * qui operi edendo praestat.
 redactie, * qui operi edendo praestat; (= rang-

schakking) dispositio; (— *woorden*) verba (—orum). reddeloos, cui nulla spes salutis relicta est; *reddeloos* toestand res (rerum f); extremae of desperatae; *zijn toestand is r. (of hy is r. verloren)* * sine ulla spe salutis praecipit ad exitum, actum est de eo, nulla spes salutis ei relicta est, *zich als r. verloren beschouwen* spem salutis projicere. reddeloosheid, salus (utis f) nulla, res rerum f) extremae (of desperatae). reddēn (= *behouden*), servare, conservare, suscipere, salutem dare (of afferre) (met Dat.), salutis auctorem esse (met Dat.), salutis esse (met Dat.), *uit wta r. servare ex aliqua re, eripere aleni rei (of ex aliqua re) van den dood r. servare a morte, eripere a (of ex) morte; van den ondegang r. vindicare (of retrahere) ab interitu, uit groote gevaars r. magnis periculis vindicare (of liberare); zij hadden niets dan hun leven gered is praeter vitam nihil erat super; (= stellen met die som kan ik mij r. * haec pecuniae summa mihi sufficit, zich r. so servare, in tutum pervenire h v al overnemen nando, zich ergens r. alio confugere, fuga petere aliquid, zich zoeken te r. salutem petere, saluti suo consulere, zich weten te r. salutem suam expedire; zich niet weten te r. saluti suo desperare; zich er goed door r. pulvere discedere (Ter, se expectare, gered zijn saluum (of in tuto) esse, de eer is gered salva est dignitas*. redder, auctor salutis, servator, conservator, liberator, vindex —icis; *mijn r. auctor salutis meae; een r. uit groter vindex periculi, iemands r. zijn alieu. auctorem salutis esse; hy is de r. van vele burgers geweest ab eo sunt multorum civium capita servata*. redderen, purgare, dispendere, ordinare. redding, salus (utis f), auxilium, vindicta; *hy behoefde hem veel voor zijne r. multa pollicitus est, at se conservasset, iemand r. brengen alieu salutem afferre of dare, alieu saluti esse; op zijne r. bedacht zijn saluti suo consulere, r. zoeken salutem petere, ad salutem contendere; ergens r. zoeken confugere aliquo, fuga petere aliquid, r. zoeken in de vlucht fuga salutem petere, saluti suae fuga consulere; zijn r. mogelijk maken salutem suam expedire, een middel tot r. vinden salitem abi reperire; aan iemands r. wanhopen aliquem desperare, alieijns salutem (of saluti) desperare, in het financieel alieijns fortun. desperare; er is geen hoop op r. nulla spes salutis relicta est. reddingsboot, * lembus ad servandam naufragos comparatus. redo = *redenoring, aanspraak*, oratio, contio, actio; *een bestudeerde r. oratio meditata of commentata, een voor de eusit nitgesproken r. oratio subita et fortuita, een kuste r. orationeula; een r. van buiten leeren orati nem ediscere; een r. maken of opstellen orationem facere of conficere, een r. houden orat. nem habere (of dicere, contionari, contionem habere, een r. tot iemand houden verba facere apud aliquem; een r. voor het volk houden orationem (of contionem) habere ad populum, ad of apud populum agere, hij hield de volgende r. verba ita fecit; een r. voorlezen orationem recitare, hujusmodi orationem haluit; een einde aan zijne r. maken perorare, dicendi finem facere, in zijne r. blijven steken subsistere, iemand in der vallen interpellare aliquem, (= verstand, denke, mogen, ratio, mens —tis f); hy wil geen r. verstaan rationi obedire non vult, rechte rationi parere non vult; hij mist het**

*gebruik zijner r. non compos est mentis. rededeel, orationis pars —tis f). redekavelen zie redeneeren. redekaveling zie redeneering. redekunde, dialectica, rhetorica, oratrix (—icis f.) (Quint.). redekundig, dialecticus, oratorius, rhetoricus; redekunstig, redekundige school ludus dicendi, rhetoris schola (of officina). redelyk Adj. (= met rede begaafd), ratione praeditus, rationis particeps —icis, rationalis. Sen, = *bilijk aequus = tamelyk, matig* modicus, mediocris, = *vrij wel: hy is r. satis bene se habet, Ade = tamelyk, matig satis, medocriter, modice, hoe vaart gij? redelyk ut valet? satis bene*. redelykerwyze, jure, juste. redeljkheid (= *bilijkheid*), aequitas. reddeloos, rationis expert —tis, brutus. reddeloosheid wordt uitgedrukt door omschrijving met reddeloos. reden, causa, ratio; *om goede redenen just's de causae, non sine gravi causa; zonder r. sine causa, temere, om die r. ea de causa, ob (of propter) eam causam om meer dan eene r. aliquid de causis; om r. dat idem quod, propterea quod; om welke r. quomobrem? qua de causa; quomobrem? er is geen r. om te nihil est quod, non habeo quod, wel is de r. dat quid est quod, ik heb r. om te est quod, dat is de r. dat hoc est quod, helgen dan ook de r. is, dat quod facit ut; r. tot klagen querela; (= verhouding) zie quotient. redenaar, orator; een geboren r. natus ad dicendi quamdam facultatem, a natura ad dicendum instrugus; een goud r. dicendi artifex —icis, een goed r. zyn aptum esse ad dicendum, een groot r. zyn multum valere dicendo, eloquentia clarissimum esse, de eerste r. zyn primum (of principem) inter oratores locum obtinere, principatum eloquentiae obtinere; gem r. zyn dicendo nihil valere, non aptum esse ad dicendum; een volmaakt r. zyn plenum et perfectum esse oratorem, perfectum esse in dicendo, een middelmatig r. zyn modice in dicendo facultatis esse, de grootste r. van zijn tijd zyn temporum suorum eloquentissimum esse, als r. optreden (om te spreken) surgere ad dicendum, = *zijne loopbaan als r. aanvangen*) dicendi initium facere. redenaarsgave, facultas dicendi (of oratorum), ingenium oratorium, oratio et facultas, een heerlyke r. praecleara indoles (—is f) ad dicendum; *inken ik eenige r. bezit si quid est in me ingenii*. redenaarsgebaar, zie gebaar. redenaarsgestoelte, suggestio, A; (= *het r. op de markt te Rome, dat met scheepsmeeben versierd was*) rostra (—orum, van het r. het woord voeren de of pro suggestu dicere, (tot het volk of de soldaten a loco superiore contionari, van het r. bekend maken pro suggestu pronunciar; het r. beklommen in rostra of suggestum ascendere of procedere. redenaarstalent zie redenaarsgave. redeneerder zie habbelaar. redeneeren, disputare, disserere, verbis contendere, dicere, loqui, sermocinari. redeneering, disputatio, oratio, ratiocinatio, argumentatio. redeneerkunde, logica, dialectica. redeneerkundig, dialecticus. redonegevend, * causalis.**

rederijk, verborus, facundus.
 rederijker, declamator.
 rederijkerskamer, * sodalitas declamatorum.
 rederijkheid, verboritas (Symm.), facundia.
 redestrijd, { disputatio, concertatio.
 redetwist, {
 redetwisten, disputare, verbis contendere, concertare.
 redevoering *sic* rede.
 redewisseling, colloquium, sermo (—ōnis m.).
 redexiften, captare verba (JCI.).
 redexifterij, captatio verborum.
 redigeeren, * operi edendo praeesse.
 redmiddel, via salutis (of quae est ad salutem), auxilium, remedium; *allen hielden dit voor het eenige v. haec una via omnibus ad salutem visa est*
 redoute, castellum.
 redren, sanatio; *er is geen v. mogelijk reparari damnum non potest.*
 redresseeren, sarcire, sanare.
 redster, auctor salutis, quae dat salutem, servatrix (—icis), conservatrix, vindex (—icis).
 reduceeren (= *vermindere*): v. tot redigere ad. reduit, * extremum praesidium.
 ree, caprea; *sic* reede
 reebok, capreolus
 reede, statio (navium), salum; *op de v. voor anker liggen* stare in solo, in solo navem tenere in ancoris
 reeder, navis dominus (Plaut.).
 reederij, navium domini.
 reede, jam.
 reedel, verus, certus, solidus.
 reef: een r. inbinden * velum substringere, (onsig.) mores mutare.
 reekalf, hinnuleus.
 reeke, series (b), ordo (—ōnis m.); *een v. van Nederlanden* continua clades (—ium f.); *een v. van jaren* multi anni; *de v. der jaren* series annorum.
 reep (= *streek*), pannulus oblongus; (van papier) scidula; (= *louw*) funis (—is m.).
 reepje, segmentum.
 reet, rima, fissura; *vol veten* rimosus.
 reetje, rimula.
 refereeren, nunciare, referre de aliqua re; *mij verferende aan hetgeen ik vroeger geschreven heb*
 * non recedens ab iis quae antea scripsi.
 referrein *sic* referrein.
 referendaris, * referendarius.
 referent *sic* recensent.
 reflecteeren *sic* terugknaatsen.
 reflexie *sic* terugknaatsen.
 reformatie, correctio et emendatio, reformatio (Sen.); (= *kerkheroorming*) * ecclesiae reformatio.
 reformeeren, corrigere et emendare.
 refractair, contumax (—acis).
 refrain, versus (4) intercalaris (Serv. Virg.).
 refuseeren, recusare.
 refuseeren, refellere.
 refuse, repulsa; *een v. krijgen* repulsam ferre.
 regaleeren, coena excipere.
 regard: v. op iets slaan rationem habere alicujus rei.
 regardeeren: dat *regardeert* u hoe attinet ad te, tua res agitur.
 geerd, rector.
 geereren, trans. regere, gubernare, moderari (met Acc. of Dat.); *intr.* regnare, regum agere, imperare, rempublicam gerere (of regere of moderari); *in naam geerde de zoon, doch inderdaad de moeder* nomen regis penes filium, vis omnis

imperii penes matrem erat; *de regerende consul*
 * consul qui anno rempublicam gerit; (van levensloose dingen, d. v. het toeval) dominari, valere, vigere.
 regeering (van een koning), regnum; *van een imperator* imperium; (= *bestuur*) rectio, moderatio, regimen (—ōnis m.), gubernatio, administratio; *de r. aanvaarden* (van een koning) regnum aspicari, regnare incipere, (van een imperator) imperium inire, imperare incipere; *de v. nederleggen* (van een koning) abire ab administratione reipublicae, regni (of reipublicae) administrationem omittere, (van een dictator) abdicare ad dictatura, (van een imperator) imperio cedere, imperium deponere; (= *regeeringscollege*) * rerum publicarum curatores, * supremum collegium quod totam rempublicam administrat (of regit).
 regeeringloos, legibus carens (of resolutus), dominatione vacans.
 regeeringloosheid, nimia (of infinita) licentia, licentia, leges nullae, judicia nulla, perturbatio omnium rerum, turba et confusio; *er heerscht v. in de stad* urbs resoluta est legibus, omnia divina humanae jura permisceantur.
 regeeringsambt, magistratus (4).
 regeeringsvorm, reipublicae rectio, imperii (of reipublicae) forma, reipublicae ratio (of genus, —ōis of status, 4), reipublicae species (b).
 regeeringszaken, publicae res (rerum f.), negotia (—orum) publica.
 regeerkunde, * ars (artis f.) reipublicae bene regendae (of administrandae).
 regel (= *voorschrift*), lex (legis f.), praescriptum, praecceptum; (= *de gezamenlijke regelen, waarnaar men handelt*) regula, ars (artis f.), norma, ratio; (bij regula en norma staat altijd een Gemittens of een bepaling, d. v. regula ad quam aliquid dirigitur of qua aliquid indicatur, norma qua (of ad quam) aliquid dirigitur; *die eerste regelen der wiskunde* illa iortia (—orum) mathematicorum; *een v. geven* legem dare (of scribere), praecceptum dare (of tradere); *als r. opgeven* praecipere, praescribere; *regels voor iets geven* praecipere (of tradere) de aliqua re; *het zich tot een v. maken om te hanc legem sequi ut*; *een v. in acht nemen* legem servare (of observare), praecceptum servare, praecceptum tenere; *naar een v. handelen* ad praecscriptum agere; *van de regels van iets afwijken* abhorreere ab aliqua re; *legen de regels der welvoegelijkheid* condignos oblivisci decoris; *het is een vaste v. bij iets, dat men niet tenendum* est hoc alicujus rei praecceptum, ne; *het moet een vaste v. bij iets zijn, dat men haec lex in aliqua re sanciat*, ut, *alle regels van het cirkelspel* in acht nemen omnibus citharae legibus obtemperare; *onder regels brengen* ad artem et ad praeccepta revocare; *onder geen v. kunnen* gebracht worden sub nullam regulam cadere (Sen.); *over de regelen der kunst schrijven* de artibus scribere; *in den v. (Germanismus = doorgaans, meestal, gewoonlijk)* ut fere fit, fere, ut soleo, ut solet, ut solet (of assulet) (Impera.); (= *lat, lineaal*) regula; (= *rij van woorden*) versus (4).
 geleeren, *sic* regelen.
 regelen, ordinare, constituere, instituere, formare, temperare, dispensare, ad regulam exaequare, ad normam dirigere; *iets naar iets r. moderari* aliquid (ex) aliqua re; *zich naar iemand r. aliquid auctorem sequi*, *zich naar iets r. alicujus rei rationem habere*, se accommodare ad aliquid, aliquid spectare (of sequi); *een vol ge-*

regeld huis bene constituta domus (4 f.); *geregide troepen* * milites (—um) disciplina militari assueti, milites legionarii; *op geregide uren* * statis horis; *ik werk geregeld 10 uur per dag* quotidie decem horas studii operam do; *zie geregeld*.

regeling, ordinatio, institutum.

regelooze *sie* onregelmatig.

regelootheid *sie* onregelmatigheid.

regelmaat *sie* regelmatigheid.

regelmatig, Adj., * omnibus membris aequalis et congruens, compositus (Plin.), omnibus partibus absolutus et perfectus, conatus; *regelmatige afwisseling in de natuur* vicissitudines (—um f.) rerum atque ordines (—um m.); *een r. gelaat* facies (5) concinna;

Adv. ordine, constanter, ratione; *iets r. inrichten* aliquid ad regulam exaequare (of ad normam dirigere).

regelmatigheid, constantia, ratio, apta membrorum compositio.

regelrecht *sie* rechtstraaks.

regement *sie* regiment.

regen, pluvia, aquae; (= *regenbui*) imber (—bris m.); (= *regenbui met wind*) nimbus; *plotselinge r.* pluvia repentina, imber repente effusus, imber subitus; *swaare r.* imber magnus; *aanhoudende r.* imber assiduus, imbres continui, continuatio imbrum, sine fine cadentes aquae, imbres magni et assidui, *een fijne r.* imber tenuis; *er valt r.* pluit, imber (of nimbus) effunditur; *de r. valt met stroomen nader* imber torrentis modo effunditur; *er is r. aan de lucht* nubilatur, nubilare coepit, imbres imminant; *de r. vermindert* imber remittit, imbres remittunt; *de r. houdt op* imber desinit, imbres desinunt; *er valt in dat land in het geheel geen r.* ea terra est experta imbrum; *het water wast door den r.* aqua pluendo crescit; *in den r.* in imbrum, per imbrum, dum pluit; *onder zwaren r.* ergente komen maximo imbre aliquo venire; *zieh in r.* optoeren in imbrum transire, in aquam resolvi; *van den r.* doornat worden nimbo obrui; *op r.* volgt *zonneschijn* * tristibus laeta succedunt; *van den r.* in den drop komen de fumo ad flammam ire (Amm.), versura solvere.

regenachtig, pluviosus (Plin.), pluvius; *het niet er r. uit* nubilatur, nubilare coepit.

regenbak, cisterna.

regenbeek, torrens (—ntis m.) imbribus conceptus.

regenboog, caelestis arcus (4), arcus pluvius (Hor.).

regenbui, imber (—bris m.), nimbus, imber (of nimbus) repente effusus, pluvia repentina; *er viel een zware r.* imber violenter effusus est, imber repente torrentis modo effusus est, magnus imber coortus est; *aanhoudende regenbui* imbres continui, continuatio imbrum; *er viel een zoo zware r.* dat se tanta vis aquae deiecit ut.

regendrop, gutta imbris; *dikke regendroppels* guttae pleniores.

regenen, pluere; *het regent sterk* magnus effunditur imber, magna vis imbrum effunditur; *het regent aanhoudend* continuos (of assiduos) habemus imbres; *het regent den geheelen nacht* door imber per totam noctem tenet; *het regent en men weet tegelijk* pluvia nivem admixtam habet; *het houdt op met r.* imber desinit, imbres desinunt, *het regent in dat land* noot ea terra est experta imbrum; *het regent dat het giel* imber torrentis modo effunditur, urceatim pluit (Petr.); *het regent* viaschen pluit piscibus; *het regent steenen*

pluit lapidibus, lapidibus imber defuit, de coelo lapidat, imbre lapidat.

regeneratie, regeneratio (August.).

regengesternte, Hyades (—um f.).

regenkap, cucullus (Mart.).

regenmantel, paenula, abolla, vestimentum (of vestimenti genus, —eria n.) quod pluviae est.

regenscherm, umbella (e.g. *zonnescherm*, *daar de Romeinen geen regenschermen kenden*).

regent, rerum publicarum rector (of moderator), qui regit (of moderatur) rempublicam, regens (—ntis) (Tac.), princeps (—cipis), rex (regis), procurator regni; *toekomstige regenten* qui reipublicae praefaturi sunt; *r. zijn* reipublicae praeesse, in regni procuracione esse; *r. worden* reipublicae praeesse incipere; *iemand r. maken* summam rerum tuendam alicui tradere, administrationem regni in aliquem transferre.

regentes, * rerum publicarum moderatrix (—icia), * procuratrix (—icia) regni; *r. zijn*, *sie regent* *zijn in regent*.

regentschap, procuratio (of administratio) regni (of imperii of reipublicae); *iemand het r. opdragen* *sie regent* *maken in regent*.

regentijd, pluviae tempus (—bris n.), tempus hiemale, hiema (—smis f.).

regenton, * aëria ad pluviam excipiendam comparata.

regenvlaag *sie* regenbui.

regenwater, aqua pluvia, aquae pluviae, imbrum aqua (of aquae), aqua caelestis (of pluvialis of pluvialis); *door het r.* opswellen pluendo crescere; *er versammelt sich r.* aqua ex imbribus colligitur.

regenwaterbak *sie* regenbak.

regenwind, pluvius ventus.

regenwolk, nubes (—is f.) gravis imbre.

regime *sie* bestuur, *dieet en leefregel*.

regiment, legio; *bij een r.* inlijven legioni adjungere.

regimentadokter, medicus legionis.

regimentskind, * alumni (of alumna) legionis.

regimentskleermaker, * vestifons legionis.

regimentskwartiermaker, * qui legionis militibus hospitium designat.

regisseur, scenicus doctor, designator scenarum, choragus.

register (= *lijst*), index (—icia m. of f.), tabulae, elenchus (Plin.), numeri; *in het r.* boeken in indicem (of tabulas) referre; *(van een orgel)* * manubrium; *al de registers* *uithalen* * omnia vocum (of sonorum) agmina cogere, (oneig.) omnia experiri.

registreeren, in tabulas referre.

reglement, lex (legis f.), constitutio.

reglementair, legis (Gen.).

regretteeren (= *betrouwen*), dolere; (= *terugwenschen*) desiderare.

regulier, ordinarius; *reguliere troepen* milites (—um) legionarii.

regulariseeren, ordinare.

rehabilitatie, restitutio in integrum.

rehabilitereen, restituere in integrum.

rei, chorus.

reiger, ardea.

reiken intr.: *r. tot* pertinere ad, contingere, attingere, attingi (of erigi) in; *sijne macht reikt zoo ver niet* * non tantum valet ejus potentia; *zooover de oogen r.* qua visus est, quo longissime oculi conspectum ferunt; *mijne oogen r. zoo ver niet* * non tam longe prospicio; *mijn verstand reikt zoo ver niet* hoc est supra captum mentis;

- trans.* (= *de hand uittrekken*) manum tendere (of porrigere) (naar iets ad aliquid); iemand de hand r. dextram alicui tendere, manum alicui porrigere, aliquem juvare (of adjuvare), aan een kind de borst r. mammam infanti dare (of praebere), submissam infanti praebere mammam.
- reikhalzen:** naar iets r. desiderio alicujus rei flagrare, aliquid ardentem cupere; ik reikhalz naar het oogenblik van zijn vertrek ardentem cupio cum abire.
- rein,** purus, mundus, sincerus; (= *kuisch, onschuldig*) castus, pudicus, sanctus, integer, purus; een r. hart pectus (—bris n.) purum.
- reinheid,** munditia; (= *kuischheid, onschuld*) castitas, castimonia, pudicitia, sanctitas, sanctimonia, integritas.
- reinigen,** purgare, expurgare, perpurigare, repurgare, mundare (Plin.), emundare (Col.), purum facere, mundum facere; (= *afwassen*) abludere, eluere; (= *afvegen*) tergere, detergere; (*met een bezem*) verrere, verrere; (door een reinigingsoffer) lustrare, februare; (= *van schuld vrijmaken*) expiare; (= *van fouten bevrijden, verbeteren*) emendare; de boom r. arbores interpurare (Cato), (van het mes) arbores emicare (Col.), arboribus mucum abradere; de riolen r. cloacas purgare (of detergere); de stallen r. stabula (of bubula) purgare (of emundare); de vee r. arma tergere (et curare); het lichaam r. abludere corpus illavie; zie ook zuiveren.
- reiniger,** purgator, qui purgat (of repurgat ens.).
- reiniging,** purgatio; (door een offer) lustratio, februatio; (= *ontzondiging*) expiatio; zie zuivering.
- reinigingsfeest,** lustrationum dies (5 m.), februa (—orum) (Ov.).
- reinigingsmiddel,** purgamen (—inis n.), piamen (—inis n.), zie zuiveringsmiddel.
- reinigingsoffer,** lustrum, sacrificium lustrale, piaculum, piamentum (Plin.); een r. brengen lustrum condere, piaculo facere.
- reis,** iter (itineris n.), via, profectio; (= *buitenlandsche r.*) peregrinatio; (= *zeereis*) navigatio; *vermoed* van de r. de via fecisse; een r. van drie dagen tridui iter; een r. maken (of doen) iter facere; kleine reizen maken minuta itinera facere; verre reizen maken * longinqua itinera suscipere, peregrinationes suscipere; de r. ergens heen te land doen terrestri itinere aliquo contendere; verre reizen in onbekende landen maken longinquas terras et ignotas regiones peragere; een r. om de wereld maken * terras ab omni parte nave circumvelli; op r. zijn esse in itinere, (in het buitenland) peregrinari, peregrinatum abesse; op r. zijnde in itinere, iter faciens, (in het buitenland) peregrinans, iemand op een (buitenlandsche) r. vergezellen aliquem peregrinantem equi, alicui (peregrinanti) comitem se addere; op r. gaan viae se committere, viae (of in viam) se dare, iter ingredi (of inire), (in het buitenland) peregre proficisci; aanstellen tot een r. maken iter parare (of comparare), protectionem parare (of praeparare), parare proficisci, itineri se praeparare; de r. ergens heen richten iter aliquo dirigere (of convertere); waar gaat de r. heen? quo iter inceptus? quo tendis? quo cogitas? mijne r. gaat naar Rome iter mihi est Romam; de r. voortzetten iter pergere, iter reliquum conficere pergere; de r. ten einde brengen iter conficere; de r. uitsluiten protectionem intermittere; de r. opgeven protectionis consilium abicere, protectionis consilio desistere; de r.
- staken* coeptum iter omittere (of dimittere); goede r. / vade feliciter! iemand goede r. wenschen aliquem (proficientem) votis omnibus (of verbis) prosequi, alicui (proficienti) salutem, incoluntatem, reditum precari; alicui proficiente bene (of male) precari; een verloren r. doen operam et oleum perdere, (= *maak*) sic maal.
- reisapotheek,** medicamenta (—orum) itineraria.
- reisbaar:** het weder is niet r. tempestas non idonea est ad proficiscendum.
- reisbediende,** * minister qui me peregrinantem sequitur; (= *handelsreiziger*) institutor.
- reisbehoefte,** * vitus (4) ceteraque res quibus in via utimur, itineris instrumentum (of instrumenta, —orum), impedimenta (—orum).
- reisbeschrijver,** itineris (of itinerum) scriptor.
- reisbeschrijving,** itineris descriptio, itinerarium (Veg.).
- reisgeld,** viaticum; van r. voorzien zijn viaticum secum habere; iemand van r. voorzien aliquem secudentem viatico prosequi; behoort van r. voorzien zijnde viaticatus (Plaut.).
- reisgenoot,** comes (—itis) (of socius of socia) itinēris, qui aliquem peregrinantem sequitur, navigationis socius, (= *medepassagier*) convector, * convectrix (—is); zie als r. bij iemand aansluiten * alicui in via comitem se addere, aliquem peregrinantem sequi.
- reisgewaad,** vestimentum itinerarium, vestimenti genus (—bris n.) itinerarium.
- reisgezel,**
- reisgezellin,** { zie reisgenoot.
- reisgezelschap,** itineris socii (of comites, —um), (= *eenige reizigers*) viatores (—um); (= *de passagiers*) vectores (—um); (= *medepassagiers*) convectores.
- reishoed,** petusius; een r. opheldend petasatus.
- reishoedje,** petasuncululus (Arn.).
- reize,** een r. ergens heen maken excurrere aliquo; kleine reizes maken minuta itinera facere.
- reiskaart,** synthema (—itis n.).
- reiskist,** zie koffer.
- reiskoets,** zie reiswagen.
- reiskoffer,** zie koffer.
- reiskoeten,** sumptus (—um m.) itineris (of viae), viaticum, itineris impensas, pretium itineris; iemand de r. vergoeden reddere alicui viaticum quod impendit.
- reislust,** * itinera faciendi studium, * peregrinandi studium (of cupiditas).
- reismakker,** zie reisgezel.
- reismantel,** paenula; met een r. om paenulatus.
- reisnits,** (van vilt), pileus.
- reispaas,** syngriphus.
- reisplan,** * itinēris faciendi consilium, navigandi (of protectionis) consilium, ratio itinerum, ik had mijn r. zoo gemaakt ego itinera sic composueram; laat ik u mijn r. mededeelen cognosce itinera nostra.
- reistasch,** viatoria pera (Plin.).
- reisvaardig,** paratus ad proficiscendum (of ad navigandum); zie r. maken omnia, quas ad proficiscendum pertineant, comparare; protectionem (of iter) parare (of praeparare), parare proficisci, itineri se praeparare, sarcinam aptare itineri; r. zijn = zieh r. gemaakt hebben.
- reisverhaal,** zie reisbeschrijving.
- reiswagen,** rheda; (= *staatsreiske*) carruca (Lampr.).
- reizak,** mantica, vidulas (Plaut.), bulga (Lucil. ap. Non.); zie reistasch.

reiteratie, repetitio.

reizen, iter facere, (*in het buitenland*) peregrinationem suscipere, peregrinatum abesse, peregrinari, proficisci, (= *verhuzen*) migrare; *in iemands gezelschap* r. cum aliquo commune iter paragere; *ergens heen* r. aliquo proficisci (of *tendere* of *contendere*), *petere* aliquem locum; *te land* r. iter facere terra (of *pedibus*); *te land naar een plaats* r. locum terra petere, *terrestris* (of *pedestri*) itinere petere locum, *terrestris* itinere contendere aliquo; *ter see* r. navigare; *noch ter see noch te land durven* r. neque navigationi neque viae se committere; *dag en nacht door* r. diem noctemque (of *nocte ad die*) continuare iter; *dag en nacht door* r. om ergens te komen diurnis nocturnisque itineribus contendere aliquo; *door* (of *over*) een plaats r. iter facere per aliquem locum, *transire* per aliquem locum; *voer snel door een land* r. ingenti celeritate regionem percurrere; *lange een plaats* r. praeter aliquem locum transire, aliquem locum praeterire; *over een berg* r. montem transire (of *superare*); *verder* r. ire pergere; *een liefhebber van r. zijn* peregrinatorem esse; *waar reist gij heen?* quo cogitas? quo tendis? quo iter inceptas? (Plaut.).

reiziger, homo (—inis) iter faciens (of peregrinans); (= *wandelaar*) viator; (= *passagier*) vector; *reizigers* iter facientes, peregrinantes; (= *gast*) hospes (—itis); (= *aangekomen vreemdeling*) advena; (= *handelsreiziger*) inattitor.

reizigerster, mulier (—bris) (of matrona) iter faciens, (*in het buitenland*) mulier (of matrona) peregrinans.

rejeetie, rejectio.

rek zie droogrek en flesschenrek.

rekbaar zie elastiek.

rekbaarheid zie elasticiteit

rekenaar, ratiocinandi peritissimus

rekenaarster, ratiocinandi peritissima.

rekenboek, * liber arithmeticus.

rekenbord, tabula, abacus (Pers.).

rekenen, ratiocinari, numerare; *leeren* r. numerare discere, calculo imbui, * arithmetica discere; *goed kunnen* r. numerorum potentem esse, in arithmetica satis exercitatum esse; *goed* r. bene calculum ponere; *bij Olympiaden* r. * annos ex Olympiada ratione numerare; *de Germanen* r. *niet bij dagen maar bij nachten* Germani non dierum numerum, sed noctium computant; *van dien dag af* r. * ab eo die numerare; *op iemand* r. *dat hij iets doen zal* non dubitare quin aliquis aliquid facturum sit; *op iets* r. expectare aliquid; *nog altijd op iets* r. nondum desperare aliquid; *gij kunt op mij* r. tibi non deero; *op iets niet kunnen* r. in aliqua re nihil apud seponere posse; *iets veel waard* r. aliquid magis facere (of aestimare); *het een door het ander* r. peraeque ducere; *onder* r. ducere in (met Abl.), ducere in numero (met Gen.), *ponen* in (met Abl.), ponere inter (met Acc.), *referre* in numero (met Gen.), *referre* (of ascribere) in numerum (met Gen.); *gerekend worden onder* esse in numero (met Gen.), *venire* in numerum (met Gen.); *voor iets* r. (= *beschouwen als iets*) habere, putare; *voor niets* r. pro nihilo ducere, nullo loco habere (of numerare); *iets niet* r. *nie mederekenen*; *veel voor iets* r. (= *veel geld eischen*) * magnum pretium postulare pro aliqua re; *ik reken mij dat tot eer* hoc mihi honori duco; *het* r. *nie rekenkunst*.

rekenfout, calcularius error (Pandect.).

rekening, ratio; *de* r. *van ontvangst en uitgave*

ratio accepti et expensi; *een ingewikkelde* r. ratio implicita; *r. houden inre* rationem (over iets aliquid rei), rationes (of calculos) subducere, rationem inire et subducere; *de* r. *sluit* ratio constat (of *convenit* of *apparet*), *par* est ratio acceptorum et datorum; *de* r. *komt precies uit* ratio ad numerum convenit; *met iemand in* r. *staan* (pecuniae) rationem habere cum aliquo, ratione cum aliquo conjunctum esse; *ik heb een groote* r. *bij iemand* magna ratio mihi cum aliquo contracta est, *gronden* pecuniam alicui debere; *de* r. *betalen* rationem persolvere, nomen expedire (of *solvere* of *exsolvere*); *een* r. *inkasseren* nomen exigere; *iemand iets in* r. *brengen* (of *op iemands* r. *stellen*) alicui expensum ferre, alicui rationibus inferre (of in rationem inducere, alicui inferre (of inducere), imputare alicui aliquid; *iets in* r. *brengen* (= *in aanmerking nemen*) aliquid rei rationem habere; *zonder iets in* r. *te brengen* sine ulla ratione alicujus rei; *zijn plicht in* r. *brengen* ducere rationem officii; *op iemands* r. *komen* alicui inferri, (*oneig.*) alicui culpae dari; *voor mijne* r. meo nomine, meo sumptu, privato sumptu, a me; *voor gezamenlijke* r. communii nomine, de communi; *de* r. *buiten den waard* maken frustra secum rationes putare (Ter.); *ik heb een streep door zijne* r. *gehaald* conturbavi ei rationes omnes (Ter.), *spem ei praecidi*; *zijne* r. *bij iets vinden* (of *goede* r. *bij iets maken*) quaestum facere in aliqua re, satis lueri facere ex aliqua re; *ik vind mijne* r. *daarbij* ad usum meum spectat; *ik neem dat voor mijne* r. ego hoc curabo; *iets op* r. *ontvangen* aliquid in antecessum accipere; *op* r. *koopen* bona fide emere; *een nog loopende* r. ratio nondum confecta et consolidata.

rekening-courant, * status (§) rationis.

rekeningetje, ratiacula.

rekenkunde, arithmetica (—orum of —ae).

rekenkundig, arithmeticus (Vitr.).

rekenkunst, *nie* rekenkunde.

rekenkunstig, *nie* rekenkundig.

rekenles: r. *geven* pueris calculo imbucere.

rekenmeester, arithmeticus (Luac.), * arithmeticoorum doctor.

rekenpenning, calculus.

rekenplichtig, cui ratio reddenda est.

rekenchap, ratio; r. *van iets afleggen* rationem reddere alicujus rei (of *de* aliqua re); *zich rekenen* r. *van iets geven* rationem alicujus rei sibi reddere; *iemand* r. *van iets vragen* rationem alicujus rei reposcere aliquem, of *ab* aliquo, rationem alicujus rei exigere ab aliquo, aliquem ad rationem alicujus rei reddendam vocare.

rekenwijze, * ratiocinandi genus (—bris n.).

rekest, *nie* request.

rekkelijk, facilis, indulgens, mitis, tractabilis.

rekkelijkheid, facilitas, indulgentia.

rekken, tendere, extendere, intendere; (*den tijd*) ducere, producere, extrahere; *zie* gerekt.

rekking, intentio.

relas, expositio, narratio, relatio.

relatien, valde propinquitates (—um), amicitiae eorum qui apud aliquem potentem potentes sunt. *relatief*, comparatus cum aliis, collatione aliorum aestimatus; *al deze begrippen zijn* r. omnia illa magis ex aliorum contentione quam ipsa per sese cognosci atque intelligi possunt.

relaxatie, relaxatio.

relegatie, relegatio.

relegeeren, relegare.

releveeren, laudare.

relief (= *hulr.*), ectypen, imago (—*inis f.*),
ectypa, effigies (5) eminens; (= *bas-r.*) *sic* bas-
relief.
religie, *sic* Godsdienst.
religieus, *sic* godsdienstig.
reliquie, * hominis consecrati reliquiae.
relnuise, nitedila.
remarquabel, notabilia, notandus.
remedie *sic* middel (= *geneesmiddel*, *hulpmid-*
del *legen* *iets*).
remedieeren, mederi (*met Dat.*).
remketting, sufflamen (—*inis n.*) (Juv.).
remmen, sufflaminare (Sen.).
remonstrant, * Arminianus.
remonstrantie, contradictio, * declaratio fidei.
remonstreren, objicere, quaedam contra dicere.
remonte, * supplementum equorum.
remontepaard, * equus in supplementum emptus.
remotie, remotio.
removeeren, removère.
remplaçant *sic* plaatsbekleeder.
remplaceeren *sic* plaatsbekleeder *zijn* in plaats-
bekleeder.
remaschoen, } suffamen (—*inis n.*).
remkasteel, }
remuneratie *sic* belooning.
remunereeren *sic* beloonen.
ren (= *snelle loop*), cursus (4), cursus citatus; in
den *r.* in curam, currens; (= *kippenren*) caven.
renbaan, circus, curriculum, stadium, spatium;
in de *r.* loopen stadium currere.
rencontre *sic* ontmoeting; *ik had daar een*
vresende r. * mira res modo mihi accidit.
rencontreeren *sic* ontmoeten.
rendant, actor summarum (Suet.).
rendeeren *sic* opleveren en opbrengen.
rendement *sic* opbrengst en winst.
rendez-vous, constitutum, locus ad convenien-
dum dictus; *ismand r.* *geven* tempus locumque
constituere cum aliquo, alicui constituere (Juv.),
qui copiam et potestatem alicui facere; *op het r.*
komen venire ad constitutum.
rendier, apardus.
renegaat, apostata (Eocl.), desertor Christi (Eocl.),
qui fidem Christi deseruit (Eocl.).
renforceeren *sic* versterken.
rennen, citato cursu ferri, currere; *op ismand*
toe r. effuso cursu ferri in aliquem; *blindelings*
op ismand toe r. caeco impetu in aliquem incur-
rere; *in het verderf r.* ruere ad interitum, praeci-
pitare ad exitum; *het r.* cursus (4).
renommée *sic* roem.
renonce: *r.* *aan iets hebben* abhorreere ab aliquo re.
renovatie *sic* vernieuwing.
renoveeren *sic* vernieuwen.
renpaard, equus curtilis, equus pernix (—*icis*)
(*of* *velox*, —*icis*).
renperk, *sic* renbaan.
renseignement *sic* inlichting.
rente *sic* interest; *de r.* *van een landgoed mer-*
ce (—*edis f.*); *van zijne renten leven* * ex usuris
se alere; *de r.* *loopt op* usurae multiplicantur;
de r. *verelindt het kapitaal* mergunt usurae sor-
tem; *de r.* *daalt* fenus deminuitur; *de r.* *stijgt* *
fenus augetur; *de inkomsten der landgoederen zijn*
niet groot genoeg om de r. te betalen fructus
praediorum certant cum usuris; *de r.* *bij het ka-*
pitaal voegen usurae alicui remittere; *door de*
hoogte r. *te gronde gaan* fenore trucidari; *het geld*
geeft geen r. pecunia otiosa jacet; *een weldaad*

met r. *teruggeven* beneficium cum usuris reddere;
r. betalen usuras solvere.
renteloos Adj.: *ismand een r. voorschot geven*
pecuniam sine usuris alicui credere; *ismand een*
r. voorschot aanbieden pecuniam alicui gratuitam
proponere; *r. liggen* fisco attineri (Tac.).
rentenier, fenerator.
rentenieren, * ex usuris se alere.
rentmeester, * a rationibus; (*op een landgoed*)
villicus.
rentmeesterschap *sic* beheer.
renvoeyeren, delegare, rejicere.
reorganiseeren, denovo constituere.
rep: *alles is in r. en roer* * omnia concitata sunt,
* magna concitatio facta est.
reparabel, reparabilis.
reparatie *sic* herstelling.
repareeren *sic* herstellen.
repeteeren, repetere.
repetitie, repetitio.
repliceeren *sic* antwoorden.
replik *sic* antwoord.
repondeeren *sic* instaan.
reppen (= *snel bewegen*), movere; (= *melding*
maken) mentionem facere (*van iets* alicujus rei *of*
de aliqua re); *sich r.* festinare, properare.
represailles, via vi repulse; *r. nemen* vim vi
repellere.
representant, * delegatus.
representeeren: *ismand r.* alicujus partes sus-
cipere, alicujus personam gerere.
repressief: *repressieve maatregelen nemen tegen*
iets aliquid prohibere conari.
reproduceeren, * denovo generare.
reproductiviteit, * vis denovo generandi.
reptilien, * reptilia (—ium).
republiek, civitas libera, respublica libera, populi
imperium (*of* *potentia*); *de monarchie gaat over*
in een r. a regis dominatione in libertatem populi
vindatur respublica.
republikein, reipublicae liberae civis (—is) (*of*
amicus); *een ijverig r.* acerrimus reipublicae libe-
rae propugnator.
republikeinsch, reipublicae liberae; *republi-*
keinsche regeringsvorm reipublicae liberae forma,
aan een land een republikeinschen regeringsvorm
geven reipublicae (liberae) formam civitati dare,
a regis dominatione in libertatem populi vindicare
republicam; *republikeinsche gevoelens* com-
munis libertatis studium; *r. gezind zijn* reipubli-
cae liberae esse amicum, libertatis amantem esse.
repudiatie, repudiatio.
repugnant, teter.
reputatie, bona existimatio, bona fama, existi-
matio, opinio; *ismands r.* *bederven* alicujus exi-
stimationem offendere (*of* *violare*), de alicujus
fama detrahere; *zijne (egen) r.* *bederven* obesse
famae; *zijne (eigen) r.* *bewaren* opinionem conservare.
request, libellus (supplex, —*icis of* *querulus*),
potentis (*of* *potentium*) epistola (*of* *litterae*); *een*
r. onderleekenen libellum subscribere; *een r. in-*
dienen libellum offerre, supplicare per litteras.
requestrant, is qui petit (*of* *rogat*), (*plur.* *ro-*
gantes), qui supplicat per litteras.
requestreeren, libellum offerre, supplicare per
litteras.
requireeren, imperare (*van ismand* alicui), axi-
gere (*van ismand* ab aliquo).
requisiet, res (5) necessaria.
requisitie, imperatum, quod imperatur.
rescissie, rescissio.

rescontreeren *zie* afrekenen.

rescript, responsum, (*van een vorst*) rescriptio (Jct.), literae, liber principis.

reseda, resëda (Plin.).

reserve (= *ondersteuningstroepen*), subsidia (—orum), copiae subsidiariae; *in de r. zijn* pro subsidio consistere, in subsidio esse; *in r. houden* in subsidio ponere (of collocare), in subsidio retinere, (*onsig.*) recondere; (= *terughouding*) retentio, continentia.

reservekorps, *zie* reserve.

reserveeren, reservare, reponere.

reservoir, lacus (4), piscina.

resideeren: *op een plaats* r. aliquem locum eodem regni habere, aedem (of sedem ac domicilium) habere in aliquo loco.

resident, procurator.

residentie: *r. van een vorst* domicilium principis (of regis), aedes (—is f.) principis (of regis), aedes regni.

resignatie, animi moderatio, patientia.

resolutie (*van een vergadering*), decretum.

resoluit, firmus.

resolveeren (= *besluiten*), constituere.

resonantie, resonantia (Vitr.).

respect, *zie* eerbied.

respectabel, *zie* achtingswaardig.

respecteeren, *zie* eerbiedigen *en* ontzien.

respectueus, *zie* eerbiedig.

ressort (= *rechtsg gebied*), ditio.

ressortceeren: *r. onder* pertinere ad.

rest, reliquum, reliqua (—orum), quod reliquum est, reliqui, quod restat, quae restant; (= *achterstallige schuld*) residuum, reliqui summa, pecuniae reliquae, reliqua pecunia; *de r. betalen* reliquum conficere, persolvere quod reliquum restat; *als r. overblijven* reliquum esse; *de r. van den dag die* quod reliquum est; *de r. van het leven* quod superest vitae, quod reliquum est aetatis.

restant, reliquum, quod reliquum restat.

restaurant (= *herinnuwing*), restauratio (Jct.); (= *gaarkouken*) popina, ganea, ganeum, thermopolium.

restaureeren (= *herinnuwen*), restaurare (Tac.), reficere, restituere; (= *verkwikken*) reficere.

resteren, { reliquum esse, restare.

resten, {

restituere, reddere, restituere (Jct.).

restitutie, restitutio (Jct.).

restrictie, conditio.

resultaat, eventus (4), exitus (4) rei (of rerum); *met het beste r.* prosperrimo rerum eventu; *de nieuwste resultaten* recentes rerum exitus; *een r. geven* exitum habere; *iets blijft* *zonder r.* nullus exitus imponitur alicui rei; *wat zal het r. zijn?* quem exitum res habebit? *tot een r. komen* ad exitum pervenire; *tot geen r. kunnen komen* varie (of in diversas partes) trahi, certum consilium capere non posse, in certa aliqua sententia consistere non posse; *deze omstandigheden voeren tot geen bepaald r.* haec res non eo ducunt, ut certum aliquid decernatur; *dit is het r.* summa haec est.

resumeeren, colligere et communere, quibus de rebus verba fecerimus, breviter.

resurrectie, resurrectio (Tert.).

rehabilitceeren, restaurare, restituere.

retaliatie, vis vi repulsa, talio (Plin.).

retardatie, retardatio, mora.

retardeeren, retardare.

retireeren, se recipere; *zich r.* (= *stil gaan* *loven*) se ad otium convertere.

retort, * cucurbita.

retracteeren *zie* herroepen.

retrancheeren, munire.

ren, canis (—is) mas (maris) (of masculus).

reuk (*als zintuig*), odoratus (4), odoratio, olfactus (4) (Plin.); *geen r. hebben* odorari non posse; (= *uitwaseming*) odor; *een slechten r. hebben* male olere; (*onsig.*) *in een slechten r. staan* male audire, in infamia esse, infamem esse; *in een zeer slechten r. staan* infamia flagrare.

reukeloos, odore carens, odore nullo, cui nullus odor est, qui sine odore est; *r. zijn* sine odore esse, nihil olere.

reukwerk, unguenta (—orum), liquores (—um)

odorati, suffimentum, odores, odoramentum (Col.).

reukwerkverkooper, myropola (Plaut.).

reukwerkwinkel, myropolium (Plaut.).

reukzenuw, * nervus odoratum.

reünie, * repetita conjunctio.

reus, homo (—inis) ingentis (of immanis) magnitudinis, homo eximia corporis magnitudine, homo immani mole corporis, ingens vir, vir major quam pro humano habitu; *de Reusen der oude Godswaereld* Gigantes (—um); *een r. zijn* humanae magnitudinis propemodum excessisse formam.

reusachtig, eximiae (of mirae, ingentis of immanis) magnitudinis, eximia (of ingenti of immani) magnitudine, monstruosa magnitudinis, eximia (of immani) corporis magnitudine, immani corpore, major quam pro humano habitu, qui magnitudinis humanae formam excessit, ingens, colossicus (Vitr.), colossus (Plin.), pergrandis, praegrandis (Plin.), immanis; *een reusachtige gestalte* hebben humanae magnitudinis formam propemodum excedere; *reusachtige kracht* benitten viribus corporis excellere, viribus ingentem esse; *een r. lichaam* corpus immane; *een r. diër* immanis magnitudinis bestia; *dit reusachtige diër* haec tanta molis bestia; *een r. werk* moles (—is f.); *reusachtige grootte* eximia (of mira, ingens of immanis) magnitudo.

reusceeren *zie* gelukken.

reussite, successus (4).

reutel, ille singultus (4) quo redditur anima.

rentelen; *hij reutelt* pertrahit ab ima pectoris parte suspiria brevissime collecti spiritus.

reuzel, adeps (Ips m.) nullus.

reuzenarbeid, * magnae molis opus (—oris m.), moles (—is f.).

reuzenbeeld *zie* kolos.

reuzenschrede: *reuzenschreden* doen (= *uitzagelijke vorderingen* maken) maximos progressus facere in studiis.

renzin, mulier (—oris) immanis magnitudinis onx, *zie* reus.

revanche, vis vi repulsa; *r. nemen* vim vi repellere, ulcisci.

reveille, * classicum quo milites mane e somno suscitantur.

revelatie *zie* openbaring.

revelen, delirare.

reven, contrahere.

revenu *zie* inkomen.

reverbcratie, repercussus (4) (Plin.).

revere (*achtersyde sener munt*) ea pars nummi, in qua insigne regni impressum est.

revideeren, retrastare, spectare, cognoscere.

revisie *wordt uitgedrukt door omschrijving met* revideeren.

revoltant, teter, turpissimus.

revolutie, rerum publicarum commutatio (of con-

versio), rerum mutatio, res commutatae, civilis perturbatio, seditio; *naar een v. streven* res novas quaerere, novis rebus studere, novas res moliri, rerum evertendarum cupidum esse, novos motus conversionesque reipublicae quaerere; *een v. in de natuur* subita confusio rerum.

revolutionnaire, rerum evertendarum cupidus, rerum mutationis cupidus, rerum commutandarum cupidus, rerum novarum molitor, seditiosus, revolutionnaire redenen houden in de clubs seditiosa per coetus disserere (Tac.).

revue *sic* monstering

rhabarber *sic* rabarber.

rhapsode, qui poëtarum carmina pronunciat (Quint.).

rhetor (= *leeraar in de welgesprekendheid*), rhetor (—ōis), magister doclamandi (of dicendi), praeceptor eloquentiae.

rhetorica, rhetorica.

rhetorisch, rhetoricus.

rheumatiek, rheumatismus (Plin.); *door v. geplaat* rheumaticus (Plin.).

rheumatisch, * rheumaticus (Plin.).

rheumatisme, rheumatismus.

rhinoceros, rhinoceros (—ōtis m.) (Plin.).

rhythmisch, numerosus; *rhythmische afronding der rede* conclusio verborum.

rhythmus, numerus, numeri.

rib, costa, (*van een schip*) statumen (—inis n.).

ribbestoot, * iotus (—ōis); *ismand een v. geven* alicui latus brachio percussore.

ribbestuk, costae.

richel, regula.

richten, dirigere, intontare; *sijn blik op iets v. oculos conjicere* ad (of in) aliquid, (onsig.) animum (of mentem) adijcere ad aliquid; *de beide oogen zijn op hetzelfde punt gericht* idem obtutus est amborum oculorum; *aller oogen zijn op u gericht* omnium oculi in te sunt coniecti; *naar iets gericht zijn* spectare aliquo; *sijn aandacht op iets v. animus ad aliquid attendere* (of adijcere, intendere of applicare); *sijne gedachten op iets v. zie* gedachte; *sich naar iemand v. (of schikken)* se accommodare ad aliquem, se commodare alicui, ad alicujus voluntatem se conformare; *sich geheel naar iemand v. totum se fingere* et accommodare ad alicujus arbitrium et nutum; *sich naar iets v. se accommodare* ad aliquid, aliquid spectare, alicujus rei rationem habere; *sich bij iets naar iets v. aliquid accommodare* ad aliquid; *sich naar het weder v. tempestatem* spectare; *sich naar zijne kas v. pro re sua sumptum facere*; *sich naar de omstandigheden v. tempori* (of temporibus) servire (of inservire), tempori et rebus servire; *de plannen v. zich naar de omstandigheden* consilia rebus aptantur; *sich bij zijn rede naar de bevalting der toehoorders v. orationem* ad intelligentiam auditorum accommodare, ad intelligentiam auditorum descendere; *sich naar de bevalting van den leerling v. submittere* se ad mensuram discentis (sich bij zijne rede naar plaats, tijd en personen v. accommodare orationem locis, temporibus et personis; *het woord tot iemand v. aliquem appellare* (of alloqui); *de soldaten v. milites ordinare*; *de soldaten v. zich milites ordinati consistunt*; *richt u! ordinati consistit* (= *regeeren*) regere; *in de hoogte v. erigere*.

richter, judex (—ōis); *sic* rector.

richtig; *het is hier niet v. non tutus est hic locus*, homines hoc loco nubris inquietantur; *het is niet v. met hem non sana est mente*; *sic ook*

juist en nauwkeurig.

richting (= *rechts lijn*), directio, regio, cursus (4), via; *de v. der oogen* coniectus (4) oculorum; *in de v. van den stroom* secundum naturam fluminis; (= *neiging*) inclinatio; (= *de v. des geestes*) ratio, voluntas, indoles (—is f.) ingenii; *de wijsgeerige v. van iemand* ratio quam aliquis requirit in philosophia; *met goeden uitlag de democratische v. volgen* florere in populari ratione; *in rechte v. recta regione*, recta via, recte, in rectam, in directum; *in schuinse v. oblique*, in obliquum; *in tegenovergestelde v. in contrarium*; *in die v. illius*; *in deze v. huius*; *in een andere v. alio*; *in welke v.?* quo? qua? *in alle richtingen* quoquoersum, in omnes partes; *in tegengestelde v. in contrarias partes* (van twee personen), in verschillende v. in diversas partes, in diversum, per diversa, diversi, dissipati; *in dezelfde v. vliechten* eadem fugere; *aan iets de v. geven* naar aliquid dirigere ad (of in); *aan iets een valeche v. geven* aliquid inclinare; *aan zijn leevendigen geest een verkeerde v. geven* vividum animum in alia detorquere; *iemandes karakter heeft een verkeerde v. gekregen* pravitatis detorta est alicujus natura; *aan een rivier een andere v. geven* avertere fluminis cursum; *aan den volkswaan een betere v. geven* popularem errorem ad meliora ducere; *sijn v. nemen* naar iets cursum dirigere ad aliquid; *in dezelfde v. blijven* cursum tenere, nullum cursum sui vestigium inflectere; *sijn v. verliezen* a via aberrare, cursum non tenere; *een andere v. nemen* flexere iter (van menschen), immutari (van zaken); *de stuurman weet niet welke v. hij moet volgen* gubernator nescit quo destinet cursum; *ik volg in mijn gedrag dezelfde v. haec eadem est nostrae rationis regio* et via.

richtsnoer, linea, regula; (onsig.) norma, canon (—ōis m.); *het veretand tot het v. van zijn leven* maken ad rationis normam vitam dirigere; *de wet is het v. voor recht en onrecht* lex est juris et injuriae regula.

ridder, eques (—ōis); *ismand tot v. slaan* * alicui dignitatem equestrem dare.

ridderadel, nobilitas equestris.

ridderbanken (in den schouwburg te Rome), equestris (subsellia, —orum), quatuordecim ordines; *op de v. zitten* in quatuordecim sedere.

ridderburg, * arx (arcis f.) equitis.

ridderdienst, militia equestris.

riddergeslacht, familia equestris.

riddergeschiedenis, * res (rerum) gestae equitis.

riddergoed, latifundium (Plin.).

ridderkruis, * insigne (—is n.) classis turmalis.

ridderlijk, equester (—tris, —tre), *ridderlijke waardigheid* dignitas equestris, locus equester; (= *eenen ridder waardig*) qui equitem decet, fortis, strenuus, Adv. ut equitem decet, fortiter, strenue.

ridderorde (= *vereeniging*), * classis (—is f.) turmalis; (= *eersteekken*) * insigne (is n.) classis turmalis.

ridderschap, ordo (—inis m.) equester (—tris, —tre), equites (—um).

ridderslag; *ismand den v. geven* * aliquem ritu ordini equestri reddere.

ridderslot, * arx (arcis f.) equitis.

ridderspel *sic* steekspel.

ridderaporen, * calcaria (—inum) equitis; *hij werd door de hier zijne v. * hoc proelio tam fortiter pugnauerat ut dignus haberetur, qui ordini eque-*

tri reddetur; (= *eene plant*) * delphinium, vac-
cinium.
 ridderstand, ordo (—*ius m.*) equester (—*tris*,
—*tre*); iemand tot den r. verheffen aliquem dig-
nitati equestri reddere.
 riddertecken, * insigne (—*is n.*) classis turmalis.
 riddersaal, * porticus (& *f.*) in quam equites con-
veniant.
 ricken, olēre, redolere; naar iets r. olere aliquid,
 redolere aliquid (of aliqua re, odorem alicujus
 rei praestare, *oneig.*) olere aliquid, redolere ali-
 quid (of ex aliqua re); naar rozen r. esse odoris
 rosei; hij riekt uit den adem anima ei foetet, os
 ei olet.
 rium (= *lederen riem*), lorum, habēna, nervus
 (Plant), (van de werpspies amentum, (= *schoen-
riem*) corrigia, amentum (Plin.), van eens anders
 leder is het goed riemen snyden, zie leder;
 iemand een hart onder den r. steken, zie hart,
 (= *rociem*) remus; ik moet roeien met de ri-
 menen dō ik heb eo, quod habeo, utendum est; met
 zijn eigen riemen roeien natere sine cortice; een r.
 papier * viginii escapi.
 riemgat, columbarium.
 riet, arundo (—*inis f.*) (Plin.), calamus (Plin.);
 dun r. canna (Col.); alles in het r. laten loopen
 male rem gerere; zich met een kluitje in het r.
 laten sturen re infecta redire; iemand met een
 kluitje in het r. sturen imponere aliquid; van r.
 arundineus (Virg., Col.); vol r. arundinosus (Catull.).
 rietachtig, arundineus (Plin.)
 rietbosch, arundinetum (Script. R. R.).
 rieten, canneus, arundineus.
 rietfluit zie herdersfluit.
 rietgras, carex (—*is f.*), ulva; een plaats vol r.
 caretum (Col.).
 riethandelaar, arundinarius (Orell. Inser. 4199).
 rietmusch, * emberiza schoenichus.
 rif (van *rotsen*), dorsum, moles (—*is f.*) (Ov.);
 (= *geraante*) zie geraante.
 rigide, rigidus.
 rigiditeit, rigiditas (Virg.).
 rigoreus, * nimis severus.
 rigorismus, * nimia severitas.
 rigorist, * vir nimia severitate.
 rij zie reeks; de rijen der soldaten ordines mili-
 tum; op de rij af per ordinem, deinceps; op de
 rij af bij allen rondgaan per omnes in orbem
 ire; allen op de rij af groeten omnes per salutare;
 op een rij plaatsen ordine ponere, ex ordine
 collocare; het gaat naar de r. af ordo servatur.
 rijbaan, hippodromus (Plant.), trigarium (Plin.);
 les krijgen in de r. in hippodromo equo doceri.
 rijden (te paard), equitare, equo (of van meerde-
 ren equis) vehi (of invēhi, gestari of vectari),
 equo uti, in equo sedere, equo esse insidere; naar
 iemand toe r. equo vehi ad aliquem, adequare
 ad aliquem; naar de legerplaats r. obequitare
 castris, om een plaats heen r. circumequitare
 (of circumvehī) locum; uit een plaats r. equo
 evēhi (of exire) ex loco; tuschen de geleiden r.
 ordines interequitare; in galop r. zie galoppo-
 ren; op een stukpaard r. equitare in arundine
 (Hor.); goed kunnen r. equo habilem esse, optime
 equis uti, equitandi peritissimum esse; door een
 wond niet kunnen r. prae vulnere in equo sedere
 non posse; iemand leeren r. aliquem equo docere;
 leeren r. equo doceri, equitare discere; een paard
 moede r. equum fatigare; zich moede r. * equi-
 tando fatigari, magno itineris spatio fatigari;
 (in een rijtuig) (curru) vehi (of invēhi), vehi in

rheda, ascendere vehiculum; naar het leger r.
 plaustrum advehi in castra, naar buiten r. rus ex-
 currere; door de lucht r. subvehi per aëra curra;
 zich laten r. ascendere vehiculum; (= *mennen*)
 jumenta agere, curriculum regere, aurigare;
 (= *vervoeren*) vehere.
 rijgen: aan een draad r. lino inserere; het corset
 r. * pectus vincire; laarzen r. pedem vincire
 cothurno (Virg.).
 rijglaars, * cothurnus.
 rijglijf, * thorax (—*as m.*) linteus.
 rijk, 1° Adj., (van *personen*) dives (—*itis*), dis
 (ditis), locuples (—*etia*), opulentus, copiosus,
 copius dives (of locuples), pecuniosus, magnae
 pecuniae, bene nummatus, argenteo copiosus,
 divitiis refertus, fortunatus, beatus; (van *saken*)
 amplius, optimus, copiosus, uber (—*etia*), opulen-
 tus, locuples; r. aan iets dives (of abundans,
 locuples, opulentus, uber of copiosus) aliqua re;
 r. aan iets zijn aliqua re abundare (of affluere);
 een aanzienlijk en r. huwelijk matrimonium am-
 plum et copiosum; een rijke vaderlijke of feni-
 lautum et copiosum patrimonium; rijke kleding
 vestis auro et purpura insignis; een rijke taal
 linguae locuples (of dives); r. aan gedachten abun-
 dans; die tijd was r. aan daggden aetas illa ferax
 erat virtutum;
 iemand r. maken aliquem divitem (of locupletem
 of opulentum) facere, aliquem fortunis locupletare
 (of divitiis ornare), aliquem divitiis (of opibus)
 augere, aliquem ex paupere divitem (of locuple-
 tem ex agente) facere; zich voor r. nitgeven verbi-
 se locupletem facere; r. worden divitem fieri,
 divitem esse incipere, (fortunis) locupletari, for-
 tunis augeri, fortunam amplificare, opibus cre-
 scere, opes nascisci, ex paupere divitem fieri, ex
 paupere et tenui ad magnas opes procedere; r. zijn
 divitem esse, esse, divitiis (of copiis) abundare;
 naar r. zijn ditissimum esse, amplissimum possi-
 dere fortunam, opibus maxime florere, magnas
 opes habere, omnibus rebus ornatum et copiosum
 esse, circumfluere omnibus copiis atque in omnium
 rerum abundantia vivere,
 2° Subst. imperium; (= *koninkrijk*) regnum; het
 r. der zinnelijkheid voluptatis regnum; de drie
 rijken der natuur * tres rerum naturalium partes
 (—*ium f.*); iemand in zijn r. herstellen aliquem
 in regnum (of in imperium) restituere.
 rijk aard, vir dives ens. (zie rijk).
 rijkdom, divitiae, opes (—*um f.*), opulentia, for-
 tunae, facultates, copiae, abundantia; grooten r.
 bezitten, zie zeer rijk zijn in rijk; r. van gedaach-
 ten crebris sententiarum
 rijkelijk, largus, copiosus, uber (—*etia*), optimus,
 amplius, locuples (—*etia*), liberalis; een rijkelijk
 bron fons (—*utia m.*) ex quo largae aquae manant;
 Ade. large, copiose, abunde, prolixo, opipare;
 al te r. effuse; r. van iets voorzien aliqua re
 abundans (of liberaliter instructus); r. bezonken
 magnis muneribus donare (of afficere), muneribus
 explere, (= *beloonen*) amplis premiis afficere.
 rijknecht, strator (Spart.), agaso (—*ōnis*).
 rijkadvocaat, ecdicus.
 rijksambtenaar, zie ambtenaar.
 rijksarchief, zie archief.
 rijksban, proscriptio; iemand in den r. doen pro-
 scribere aliquem.
 rijksbestuur, regni (of imperii) administratio.
 rijksbestuurder, procurator regni (of imperii),
 regni vicarius.
 rijkedaalder, * imperialis, * thalerus imperialis,

rijksgraaf, * comes (—tis) imperii.
 rijksinsignien, insignia (—ium) regni (of imperii).
 rijkszaken, summae regni (of imperii) res (rerum).
 rijkunst, * equitandi ars (artis f.); iemand de r. leeren aliquid equo docere; de r. leeren equo doceri, equitare discere.
 rijm (= bevroren danu), pruina; (= overeenstemming in klank) * extremorum verborum similis sonitus (4); rijmen * veranum clausulae inter se consonantes, * versus (—uum) extremis syllabis consonantes.
 rijmelaar, zie rijmer.
 rijmelarij, versificatio (Col.).
 rijmen en trans., * versus extremis syllabis consonantes facere, facere versus; dat kan ik niet r. (oneig.) * haec quomodo inter se cohaereant, non video; intr. extremis syllabis consonare, convenire.
 rijmer, versificator; meer r. dan dichter versificator quam poeta melior.
 rijmeloos, * extremis syllabis non consonans.
 rijnsch (= nieuwachtig), acidulus (Plin.).
 rijp 1° Subst. (= bevroren danu) pruina; (= rijp): crûca; 2° Adj. maturus (van vruchten, voeren en menschen), tempestivus (van vruchten en zaken), coctus (van vruchten); vóór den tijd r. praecox (—cie); r. voor den krygsdienst maturus militiae; r. voor een misdaad * sceleri maturus; nog niet r. immaturus, crudus, acerbus; nog niet geheel r. subcrudus; een rijpe vrouw vlees (—bris n.) maturum, vlees ad supurationem perductum; de rijpe leeftijd aetas firmata, aetas quae jam confirmata est; een r. oordeel iudicium firmum, iudicium aere et certum; r. worden maturescere, ad maturitatem venire (of pervenire), maturitatem assequi (of adipisci of capere); volkomen r. worden per maturescere, bene maturescere, percoqui; niet r. laten worden ad maturitatem non sinere perducere; r. maken maturare, ad maturitatem perducere, concoquere; r. zijn maturum esse, maturitatem suam habere, coctum esse; nog niet r. zijn nondum maturum esse, nondum maturitatem cepisse; nog niet r. zijn voor een misdaad * nondum recidisse ad scelus; 3° Adv. diligenter.
 rijpaard, * equus ad equitandum idoneus.
 rijpelijk, diligenter.
 rijpen, maturescere; het rijpt * agri pruina obtiguntur; het heeft gortijpt agri albicant pruinis.
 rijpheid, maturitas; (= tijdigheid) tempestivitas; tot r. brengen ad maturitatem perducere, percoquere.
 rijk, sarmenta (—orum).
 rijksbezem, scopae virgae.
 rijksbundels, fascis (—is m.) sarmentorum, sarmenta arida.
 rijkschool zie rijbaan.
 rijshout zie rijk.
 rijseje, ramulus, virgula (Nep.).
 rijspoor, orbita.
 rijst, oryza.
 rijstkorrel, * grabum oryzae.
 rijstveld * ager oryza consitus.
 rijten, scindere, discindere.
 rijtijd (der visschen), partus tempus (—bris n.).
 rijtoer, excursio (Plin.).
 rijtuig, vehiculum, currus (4); in een r. rijden curru vehi.
 rijtuigmaker, vehicularius fabricator (Capitol.).
 rijweg, via publica.
 rijzen, se attollere, ad coelum ferri, superiora

capessere, supera petere; een langzaam rijzende plaats locus paulatim ab imo aelvis; boven de kinnen r. oriri; de prijs van iets rygt pretium alicui rei accedit, res aliqua carior fit; uit het bed r. surgere de lecto; de haren r. mij te berge capilli horrent, horreo, horresco; (= gisten) fermentari; doen r. fermentare.
 rijzig, procerus.
 ryzigheid, proceritas.
 ryzing (= opstijging), ascensus (4); (= glooing) aelivitas.
 rillen, horrere, horrescere, exhorrescere, perhorrescere; van iets r. horrere (of perhorrescere) aliquid; ik rilt over mijn geheele lichaam perhorresco toto corpore.
 rilling, horror.
 rimpel, ruga; rimpels krijgen corrugari, se rugare, rugas colligere; het voorhoofd in rimpels trekken frontem contrahere; de rimpels van iets glad strijken erugare aliquid.
 rimpelen, rugare, corrugare; het voorhoofd r. frontem contrahere.
 rimpelig, rugosus, rugis aratus (of exaratus); rimpelig worden corrugari, se rugare.
 rimpeligheid, rugositas (Ter.).
 ring, anulus; (= oorring) inauris (—is f.). (= kring) circulus, orhis (—is m.); een r. aan den vinger dragen anulum in digito habere, anulum gestare; ringen in de ooren dragen anulatis auribus incedere; een gouden r. dragen aureo anulo uti; iets in een r. dragen aliquid sub anuli gomme habere; iemand een r. aan den vinger steken alicuius digito anulum inserere (of aptare); een r. aan zijn vinger steken anulum digito (of sibi) aptare, anulum digito inserere, induere anulum; met een r. versierd anulatus; iemand den r. van den vinger trekken anulum alicui (of de alicuius digito) detrahère; met een r. versiegelen obsignare anulo; de kas van een r. pala anuli.
 ringduif, palumbus (is m.) torquatus.
 ringeloozen, vezare.
 ringetje, anellus (Plaut.).
 ringkraag, * collare (—is n.).
 ringmuur, circulus (of orbis, —is m.) muri.
 ringvinger, digitus medius (Plin.).
 ringvormig, in orbem circumactus (of sinuatus).
 rinkelbel zie rammeljaar.
 rinkelbóm, tympanum (Quint.).
 rinkelen, tinnire.
 rinkelrooien, grassari.
 rinkelrooier, grassator.
 rinkinken, tinnire.
 rinsch, acidulus (Plin.).
 riool, cloaca.
 risico, periculum, ales; op mijne r. meo periculo; zie gevaar.
 risqueren; iets r. aliquid in aleam dare, ire in aleam alicuius rei; zijn leven r. committere se periculo mortis; r. iets te verliezen in dubium venire de aliqua re (Ter.), periclitari perdere aliquid.
 rit, cursus (4).
 ritmeester, * centurio (—onis) equester (—tris, —tre).
 ritselen, crepitare.
 ritsig, sulax (—ois), libidinis avidus.
 ritsigheid, salacitas, coeundi ardor.
 rivaliseren zie wedijveren.
 rivaliteit, aemulatio, rivalitas.
 rivier, fluvius, flumen (—inis n.), amnis (—is m.); een r. afleiden flumen avertère; aan een r. een

- r. een anderen loop geven* annem in alium cursum deflectere; *een r. oversteken* flumen transire (of *trajicere*; *tot een r. behoorend* fluvaticus, fluvialis, fluvialis.
- rivierbed, } alvens.
rivierbedding, }
riviergod, fluminis numen (—inis m.), Amnis (—is).
- rivierkreeft, cancer fluvialis.
riviermond, os (oris m.), ostium.
rivieroever, ripa (fluminis).
rivierpaard, hippopotamus.
rivierschildpad, testudo (—inis f.) fluvialis.
rivierschip, navis (—is f.) fluvialis.
rivierslach, piscis (—is m.) fluvialis, pisces fluviales.
- rivierscherij, piscatio in fluvio (of in fluvio).
rivierwater, aqua fluvialis, aqua fluminis, aqua ex flumine hausta, aqua profluens, flumen (—inis m.) vivum
- rivierzand, arena fluvatica (of fluvialis), glarea.
rob, phoca (Virg.), vitulus (marinus).
robbevel, pellis (—is f.) vituli marini.
robijn, carunculus, * rubinus
- rochelen, singulare (Virg.; *hij rochelt* faucibus ejus illidit spiritus, pertrahit ab ima pectoris parte suspiria brevissimo collect, spiritus).
- roede, virga, ferula; (= lengtemaat) decempēda; *zich aan de r. onttrekken* manum virgae (of ferulae) abducere, *aan de r. ontkomen* vixi echolam egressum esse, jam adultum esse, *ouder de r. houden* severius coercere, *de r. kussen* jugum accipere.
- roeibank, transtrum, sedile (—is n.); *ismand aan de r. smeden* * affigere aliquem remo publicae tironum, sic galei.
- roeirol, scalmus.
- roeien, remigare, remis navigare, navem remis propellere; *het schip wordt geroeid* navis remia agitur; *achteruit r. navem* retro inhibere, (navem) inhibere remis; *bestendig voort r.* non intermittere remigandi laborem; *naar de haven r. adremigare* litōri (Flor.); *de visschen r. met den staart* pisces cauda reguntur; *men moet r. met de riemen die men heeft* sic riem; *tegen stroom is het kwaad r. tempori* servendum est.
- roeier, remex (—igis).
- roeipen, scalmus.
- roeiriem, remus.
- roeischip, navis (—is f.) quae remis agitur.
- roeislaaf, servus ad remum datus.
- roeispaan, remus; *blad van een r.* palmula.
- roek, graculus.
- roekeloos, temerarius.
- roekeloosheid, temeritas.
- roem, gloria, laus (laudis f.), claritas, fama, praeconium, nomen (—inis m.), decus (—oris n.) (Hor.); *tot mijn r. gloria mea*; *tot r. verstrekken* laudi (of gloriae) esse, laudem afferre; *naar r. streven* laudem (of gloriam) querere; *alles doen om den r.* omnia ad gloriam revocare, gloriae servire; *r. behalen* (of veroveren) laudem sibi parere (of sibi colligere of sibi querere), gloriam acquirere (of consequi of adipisci); *grooten r. behalen* gloria florere incipere.
- roemen, trans. praedicare, (laudibus) celebrare, laudibus ornare (of efferre of tollere), laude afficere; *inz. op iets r. gloriar* aliqua re (of de of in aliqua re), aliquid jactare (of ostentare); *er op r. dat in eo gloriar* quod; *met recht op iets kunnen r.* aliquid vera cum gloria de se praedicare posse; *het r. gloriatio*, praedicatio; *het r. van zich selven jactatio*, ostentatio.
- roemenswaardig zie roemwaardig.
roemer zie beker en pocher.
roemgierig zie roemzuchtig.
roemgierigheid zie roemzucht.
roemloos, inglorius, obscurus.
roemrijk, gloriosus, honoratus, egregius, eximius, pulcherrimus; *Adv.* gloriose, pulcherrime, egregie, eximie.
- roemruchtig zie roemrijk.
roemruchtigheid, gloria.
roemvol zie roemrijk
- roemwaardig, gloria (of laude) dignus, gloriosus.
roemwaardigheid, praestantia.
roemzucht, laudis studium, laudis (of gloriae) cupiditas (of aviditas), gloria.
- roemzuchtig, gloriae (of laudis) cupidus (of avidus), laudis studiosus, gloriae appetens, gloriae laudisque cupidus, gloriae deditus; *r. zijn* laudis studio trahi, gloria duci, laudem (of gloriam) querere; *weer r. zijn* flagrare laudis (of gloriae) cupiditate, gloriae cupiditate incensum esse.
- roep (— oproeping), vocatus (ā); *op iemand r. komen* aliquis vocatus (of ab aliquo vocatum) venire; *in een slechten r. staan* male audire, in infamia esse, infamem esse; *niet in den besten r. staan* fama laudis sincera esse; *in den r. van iets staan* aliquid rei opinionem habere; *in den r. van groot dapperheid staan* maximam virtutis opinionem habere.
- roepen, trans. vocare, appellare; (= oproepen) citare; *brand r. ignem* (of incendium) conclamare; *te wapen! r.* conclamare arma; *victoria r.* conclamare victoriam; *Caunische vijgen! r.* clamare caunias; *hij riep: Cicero!* exclamavit Ciceronem; *gij komt als geroepen* opportune te mihi offers; *ismand laten r.* aliquem arcessi jubere; *ismand tot een ambt r.* aliqui munus offerre; *voor den rechter r.* in jus vocare; (= wekken) (e somno) excitare (of suscitare); *inz.* clamare, vociferari.
- roeper (= spreektrompet) * tabus qui vocem longissime fert.
- roeping, vis ingenii, natura, animi quaedam ingenta natura; *r. voor iets hebben* se natum arbitrari ad aliquid faciendum; *geen r. tot iets hebben* ab aliqua re abhorreere (of alienum esse); *een heilige r. munus* (—oris n.) a Deo assignatum; *aan zijne r. voldoen* officio suo satisfacere.
- roepstem: *aan iemand r. gehoor geven* alieni obsequi.
- roer (van een schip), gubernaculum; *aan het r. zitten* gubernaculum tractare, clavum tenere, (= aan de regering zijn) summae rerum praesae, clavum imperii tenere; *aan het r. komen* (= aan de regering komen) summae rerum praesae incipere; *het r. in handen hebben* (= een zaak besturen) rem administrare; *in rep en r. zie rep.*
- roerbaar, zie roerend.
- roerdomp, butio (—onis m.) (Auct. Carm. de Philom.).
- roeren (= bewegen), movere, commovere; *zich niet kunnen r.* se commovere non posse; *in iets r.* peragitare aliquid; (= aanraken) tangere; (= aandoen, treffen) movere, commovere, permovere, ad misericordiam adducere; *sij werden zoo geroerd*, dat animi eorum ita affecti sunt ut; *innig geroerd* worden vehementius moveri.
- roerend, aptus ad permovendum, aptus ad misericordiam commovendam, miserabilis, flebilis,

mollis; *een roerende aanblik aspectus* (4) miserabilis; *in de roerendste uitdrukkingen mollissimis verbis*; *roerende goederen* quas moveri possunt, res (*plur.*) mobiles (Jct.).

roerig, tumultuosus.

roerigheid, tumultus (4).

roering, fluor alvi; *r. veroornaken* alvum turbare.

roerkruid, gnaphalio (Plin.).

roerlepel, rudis (—*is f.*) (Cato), rudicula (Cato).

roerloos, immobilis; *r. blijven liggen* jacere et torpere.

roerloosheid, immobilitas.

roerpen, clavus.

roersaai, motus (4).

roerspaan, *zie* roerlepel.

roervink, *zie* lokvogel en belhamel.

roes, crapula; *een r. krijgen* crapulam potare, vino se onerare, in multum vini procedere; *een halven r. krijgen* plus paulo addibere (Ter.); *een r. hebben* crapulae plenum esse, crapula (of vino) gravem esse, vino (of mero) madere (of saucium esse), ebrium (of temulentum) esse; *een halven r. hebben* non satis sobrium esse, plus paulo adbibere; *zijn r. uitslapen* crapulam odormire (of odormiscere, odormire of exhalare), villum edormiscere; *den r. verdrijven* crapulam excutere, crapulam (of ebrietatem) discutere (*van een zaak, een middel enz.*).

roest, robigo (—*inis f.*), situs (4); (= *ijzerroest*), ferrugo (—*inis f.*); (= *koperroest*) aerugo (—*inis f.*); (= *brand in het koren*) robigo, (Script. R. R.); *de r. laat het ijzer aan robigo corripit* ferrum.

roestachtig, robiginosus (Plaut.).

roesten, robiginem trahere (of sentire), robigine obduci (of infestari, laedi of corripiri); *niet r. robigine carde*; *iets doen r. robiginem obduere* alieu rei; *ouds liefdes roest niet* Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit (Prop.).

roestig, robiginosus (Plaut.), (*van koper*) aeruginosus.

roestkleurig, ferrugineus, ferrugineo colore.

roestylek, * macula ex robigine concepta.

roet, fuligo (—*inis f.*); *als r. fuliginus* (Petr.); *vol r. fuliginus* (Petr.).

roestachtig (of *r. van kleur*), fuliginus (Petr.).

roetzwart, fuliginosus (Petr.).

roezemoezen, tumultuari.

roffelen, *zie* knoeien.

rog (*soort van visch*), raja (Plin.).

rogge, asia, secale (—*is n.*), arinca (P.).

roggebrood, panis (—*is m.*) cibarius.

roggemeel, * farina secalis.

roggepruim, prunum hordearium.

roggestroo, * stramentum secalis.

rok (= *kled in het algemeen*), vestimentum; (= *opperkled*) amiculum summum; (= *onderkled*) vestimentum interius; *het hemd is mij nader dan de r. tunica propior pallio*.

rokken, *zie* spinrokken.

rol (= *rond voorwerp*), orbiculus, rota, (= *r. waarom het papier gevonden werd*) scapus, (= *steen van r. om den bodem effen te maken*, cylindrus; (= *r. om lasten en gevaarten voortteschuiven*) phalanga, arbascula (Vit.), (= *iets dat opgerold is*) volumen (—*inis n.*), een r. tabak * Nicotianae herbae folia (—*orum*) in cylindri speciem convoluta; (= *de r. van een tooneelspeler* partes (—*um f.*), *de eerste, tweede, derde r. partes prima, secunda, tertiae*; *een kluchtige r. partes ridendae*; *in de r. van Gnatho in persona Gnathonis*; *zijne r. leeren partes discere*; *mat de acteurs de rollen*

repeteren fabulam docere; *aan iemand de r. van Gnatho geven* alicui Gnathonis personam dare; (*eueig*) alicui alienus personam imponere (*tegen zijn wil*); *iemand de r. opdragen om iets te doen* alicui partes assignare faciendi aliquid, alicui ministerium delegare ut aliquid faciat; *de rollen onder de aanspoorders der menigte verdeelen* partiri decibus multitudinis ministeria; *de rollen werden daarbij zoo verdeeld* ea (ministeria of negotia) divisa sunt hoc modo; *iemande r. op zich nemen* alicuius personam inducere (of suscipere); *de r. spelen van iemand* alicuius partes agere (of obtinere of sustinere), alicuius personam ferre (of gerere, tenere, tueri, sustinere of tractare), agere aliquem, ministerio alicuius fungi; *de r. van een ravende spelen* se furere simulare; *iemande r. voortreffelijk weten te spelen* alicuius personam praecclare in scena tractare consuevisse; *zijn r. slecht spelen* * personam suam male tueri, sibi non constare; *in verscheidene rollen optreden* plures subire personas; *zijne r. uitgespeeld hebben* partes suas transgisse; *een r. in den staat spelen* agere aliquid in civitate; *een groote r. in de staatkunde spelen* in omni actione atque administratione reipublicae florere; *de eerste r. in den staat spelen* principis personam tueri in civitate, principem esse in civitate, principatum reipublicae obtinere; *een gewichtige (of ernstige) r. spelen* gravem (of severam) personam sustinere; *zijne r. goed vervullen* partes explere; *een vrasende r. spelen* * mire se gerere; *zijn r. ten einde toe vervullen* partes suas peragere, negotium suum exsequi.

rolboom, cylindrus.

rollen, trans. volvere, provolvere, volutare, torquere (Virg.); (= *afrollen*) devolvere; *uitden r. evolvere*; *ineen r. oevolvere*; *zich ineen r. con-volvi*; *intr. volvi*, provolvi; (= *afrollen*) devolvi; (= *stroomen*) profuere; *het rad rollt* rota currit; *het r. van den donder fragor*; *het gordijn ging op onder het r. van den donder* aulacum mittebatur devolutis tonitribus (Phaedr.).

rollende (= *opgerold stuk vleesch*), tucetum (Pers.).

rolletje, orbiculus.

rolrond, teres (—*itis*).

roman, * fabula Romanensis, * amoris fabula.

romanesk (= *bekeortigt*), amoenissimus, suavis, dulcis; *dat klinkt r. fabulosa narras*.

rommel, scruta (—*orum*), res (*plur.*) viles.

rommelen, crepare; *het r. van den donder murmur* (—*uris n.*); *het r. van den duik rugitus* (4).

romp, truncus, truncum corpus (—*itis m.*); *het hoofd van den r. scheiden* caput praecidere; (*van een schip*) alveus navis.

rond, rotundus, globosus, orbiculatus; (= *rolrond*) teres (—*itis*), in rotunditatem longus; *een r. jaar totus annus*; *volkomen r. rotunditatis absolutae*, ab omni parte sibi par (paris); *r. maken* rotundare, corrotundare; *een r. gat in iets snijden* circumsecare aliquid; *een r. getal* summa solida; 405 jaren, of als een r. getal, 400, quadr. genti quinque anni, summa solida quadringenti, (= *rondborstig*) apertus, ingenuus, in hel r. in orbem.

rondachtig, subrotundus (Cels.).

rondas, clypeus.

rondbazijnen, vulgare, divulgare, bucinatorum esse (met Gen.).

rondborstig, *zie* openhartig.

rondborstigheid, *zie* openhartigheid.

rondbrengen, circumferre.

rondansen, * in orbem saltare, laetitia exsultare.

ronddelen, distribuere, (*de stentafeltjes*) diribere.
 ronddobberen, fluctibus jactari.
 ronddolen, errare, (*op zee*) jactari.
 ronddraaien, trans., contorquere, circumagere,
 versare; *intrane* circumagi, se circumagere, cir-
 cumferri, circumverti, orbiclatum (*of in orbem*)
 rotari; *om iets v. se convertere et torquere* cir-
 cum aliquid, ambire aliquid, versari (*af volvi af*
 ferri) circa aliquid
 ronddraiven (= rondloopen), discurrere; (= *rond-
 rijden*) peregritare per omnes partes, * equo huc
 illuc vehi.
 ronddrentelen, vagari.
 ronddrijven trans., circumagere; *intr.* (fluctibus)
 jactari, fluitare.
 ronddwalen, errare; (*op zee*) jactari.
 ronde, circuitio; *de r. doen* circumire vigilias (*of*
stationes); *de r. doen in de stad* circumire vias.
 rondedaas, chorus.
 rondfladderen, volitare, volitare ultro citroque
 per antra (Lucr.).
 rondgaan (= *ronddraaien*), circumagi, circum-
 ferri, (= *rondwandelen*) deambulare; (= *de ronde*
doen zie *ronde*; (= *om iets heen gaan*) ambire
 aliquid; *hij zijne vrienden v. ambire* amicos; *er*
gaat een praatje rond fama (*of* rumor) est; *een*
rondgaande brief *zie* circulaire.
 rondgeven, distribuere.
 rondgluren, speculari.
 rondgrabbelen: *in het geld v. contrectare* pecuniam.
 rondheid, rotunditas, rotunda species (S).
 ronding; *r. der rede*, verborum apta et quasi ro-
 tunda constructio, verborum quasi structura; *aan*
de rede een volkomene v. geven orationem absolute
 concludere; *aan een min de behoortlyke v. geven*
 sententiam, ordine verborum paulo commutato,
 in quadrum redigere.
 rondkijken, speculari.
 rondkomen: *hij kan niet v. deest* ei in sumptum;
hij kan goed v. copiae ejus quotidianis sumptibus
 suppetunt, * suppetit ei unde liberaliter vivat; *hij*
kan nauwelijke v. vix habet unde commode vivat.
 rondkraaien, *zie* rondbazunen.
 rondkruisen, nave ultro citroque discurrere, navigare.
 rondleiden, circumducere, ducere ad ea quae
 visenda sunt et unumquidque ostendere.
 rondloopen, deambulare, hac illac circumcur-
 sare (Ter.), discurrere, discursare; (= *doorloopen*)
 perambulare, pervagari; *angstig v. trepidare*;
overal v. omnia circumcurrare; (= *een kring door-
 loopen*) circumferri.
 rondom, circum, circa, circumcirca (Plaut.); *r.*
vasttrappen circumcalcare (Col.); *r. afsnijden* cir-
 cumcidere, circumsecare (Cato); *r. insluiten* cir-
 cumcludere; *r. loopen* circummonstrare; *r. afgehou-
 wen* circumdolare (Plin.); *r. bevestigen* circumcir-
 mare (Col.); *r. inslaan* circumfigere (Cato); *r.*
doorboord circumforatus (Plin.); *r. graven* circum-
 fodere; *die v. graaft* circumfossor (Plin.); *het v.*
graven circumfossura; *r. afgebroken* circumfractus
 (Amm.); *r. verrijen* circumfricare (Cato); *r. stut-
 ten* circumfulcire (Ter.); *sich v. verbreiden* cir-
 cumfundi; *r. bevroren* circumgelatus (Plin.); *r.*
inwikkelen circuminvolvère (Vitr.); *r. liggen* cir-
 cumjacere; *r. belikken* circumlambere (Plin.); *r.*
bespoelen circumlavare (Hyg.); *r. meten* circum-
 metiri (Vitr.); *r. versterken* circummunire; *r. be-
 dekken* circumobrubere (Plin.); *r. vlak gemaakt* cir-
 cumpavitus; *r. afkrabben* circumradere (Cels.); *r.*
afnagen circumradere; *r. ingesneden* circumscar-
 rificatus (Plin.); *r. afscheuren* circumscindere; *r.*

besprengen circumaspergere; *r. bezien* circumspicere,
 circumvisere (Plaut.); *r. bebouwen* circumstruere
 (Plin.); *r. woeënd* circumaudans (Plin.); *r. sa-
 mengesaaid* circumtus; *r. bespannen* circumten-
 dere (Plaut.); *r. bestrijken* circumtergere (Cato);
r. wegnemen circumtollere (CAur.); *r. afgeschoren*
 circumtonsus (Varr. ap. Non.); *r. aanvalen* cir-
 cumvadere; *r. omgeven* circumvenire; *r. omtin-
 den* circumvincire (Plaut.).
 rondreis: *een r. doen door de steden van Italië*
 circumire Italiae urbes.
 rondreizen, circumire.
 rondrijden, peregritare (per omnes partes), *
 equo huc illuc vehi.
 rondschietsen, *zie* rondkomen.
 rondsletteren, deambulare, vagari.
 rondsnuffelen, naribus omnia perscrutari.
 rondspringen, circumsilire, persultare.
 rondsturen, mittere, circummittere, dimittere.
 rondtasten, * manibus vlam explorare.
 rondte: *in de r. in orbem*, in gyrum; *in de r.*
draaien, zie ronddraaien; *in de r. loopen* in
 orbem ire
 ronduit, plane, praecise, libere; *sag het mij v.*
dic verum.
 rondventen, venditare.
 rondvertellen, vulgare, divulgare.
 rondvliegen, *zie* rondfladderen.
 rondvoeren, *zie* rondleiden.
 rondwandelen, deambulare; *de stad v. ambulare*
 per urbem.
 rondzenden, *zie* rondsturen.
 rondzien, speculari.
 rondwalken, { vagari, (*op zee*) jactari.
 rondzwerfen, {
 rondzwerfing, grassatio.
 ronken, stertere.
 ronker, dormitor (Mart.).
 rood, ruber, purpureus, rubicundus, mulleus,
 rufus, rufus (Lucr.), miniacus (Virr.); *roode kool*
brassica Oumana (of rubra); (= *scharlakenrood*)
 coccinus; *r. worden* (= *blozen*) erubescere; *een*
r. gezicht os (oris n.) rubicundum, rubida facies
 (S); *roode wijn* vinum rufum; *r. haar* capillus
 rufus, comae rufae; *die v. haar heeft* rufus; *de*
roode zee mare (= *is n.*) rubrum; *r. verven* rufare
 (Plin.), rutilum reddere, facere, coeco tingere,
 miniare; *r. krijt* rubrica.
 roodaarde, rubrica; *vol r.* rubricosus (Cato).
 roodachtig, rubens (Tib.), subruber (Cels.), sub-
 rufus (Plin.), subrutilus (Plaut.), subrubicundus
 (Cels.), rubicundulus (Juv.), rubellus (Plin.); *r.*
geel helvus; *er v. siet* *zie* subrubere.
 roodborstje, * motacilla rubecula.
 roodbruin, badius.
 roodekool, brassica Oumana (*of* rubra)
 roodeloop, dysenteria; *aan v. lijden* dysenteria
 uri (*of* infestari); *aan v. lijdend* dysentericus.
 roedewijnvlak, testa (Plin.).
 roodgespikkeld, * maculis rubris conspersus.
 roodharig, rufus.
 roodkleurig, colore rubro ens.; *zie* rood.
 roodkop, rufus.
 roodkrijt, rubrica.
 roodlederen, mulleus (Plin.).
 roodvonk, * febris scarlatina (*of* purpurea).
 roodwangig, * genis purpureis (*of* roseis).
 roof (= *het rooven*), raptus (4) (*van iets* aliojus
 rei), rapina; (= *het geroofde*) raptum, praeda,
 manubiae; *op v. uitgaan* ire (*of* exire) raptum (*of*
 praedatum), praedam sectari; *van v. leven* vivere

- rapto, vivere ex (of de) rapto, ad se tuendum rapto uti; (= *korst*) erasta.
- roofachtig, *sic* roofzuchtig.
- roofdier, animal (—*alis* m.) (of bestia) rapax (—*ais*) (of rapto vivens), fera; *roofdieren* animalia quibus est is cibus, ut alius generis bestiis vescantur, animalia quibus ex rapto alimenta sunt (of quae laceratione corporum aluntur).
- roofgalei, *sic* kaperschip.
- roofgeld, pecunia ex rapinis confecta.
- roofgierig, *sic* roofzuchtig.
- roofgierigheid, *sic* roofzucht.
- roofhol, { latronum (of praedonum) receptaculum,
locus latronum plenus, locus latronum
- roofnest, { occultatorum receptatorum spoliarium, Sen.).
- roofridder, * eques (—*itis*) latrocinii infamia.
- roofschip, *sic* kaperschip.
- roofslot, * arx (arcis f.) equitis latrocinii infamia.
- roofstaat, gens (—*ntis* f.) latrocinii assueta (of rapto vivere assueta of avidissima rapiendi of latrocinii infamia of navigatorum spoliis quaestuosae).
- roofvisch, * piscis (—*is* m.) rapax (—*ais*).
- roofvogel, avis (—*is* f.) rapax (—*ais*) (of rapto vivens); de *roofvogels* volucres rapto viventes, aves quae laceratione corporum aluntur, ferarum volucrum genus (—*is* n.).
- roofzucht, rapacitas, cupiditas rapinarum (of praedae of praedae ac rapinarum), spoliandi cupiditas (—*ntis* f.), furacitas, *uit* r. ob praedam, spoliandi cupidine.
- roofzuchtig, rapax (—*ais*), avidus rapiendi, cupidus rapinarum (of praedae of praedae ac rapinarum), furax (—*ais*).
- rooien, dimetiri; (= *tot stand brengen*): wij *culen* het wel r. * optime perficiamus.
- rooimeester, aedilis (—*is*).
- rook, fumus, suffitus (4) (Plin.); *vol* r. fumosus; *in den r. ophangen* in fumo suspendere, fumo siccare; *er stijgt r. uit iets* op fumus evolvitur ex aliqua re, aliquid fumat; *maar den r. smaken* * fumum asperere; *naar den r. rieken* * fumum olere; *in r. opgaan* incendiis fumare; *in r. laten opgaan* vertere in fumum et cinerem; *mijn hoop verdwijnt in r. spes* ad irritum cadit.
- rooken intr. fumare; *het rookt hier* * fumus est in conclavi; *de schoorsteen rookt* domus fumat; *daar moet de schoorsteen van r.* * ita vitam sustento; *trans. iets r.* (= *den rook* or *van openigen*) alicujus rei fumum per arundinem haurire; *tabak r.* * herbae Nicotianae fumum ducere; *een ham r. pernen* fumo siccare; *gerookt infumatus* (Plin.). (= *laten branden*) suffire (ook met Abl.).
- rookend, fumans.
- rookerig, fumosus, fumidus; r. *smaken* * fumum asperere; r. *rieken* * fumum olere.
- rookgat, fumarium.
- rooking, suffitus (4).
- rookvleesch, caro (carnis f.) fumo siccata (of durata), caro infumata.
- rookwolk, fumum volumen (—*ntis* n.).
- room, flos (—*oris* n.) lactis.
- roos (bloem), rosa; *wilde r. rosa silvestris*; *met rozen bekransd* rosa redimitus; *op rozen liggen* in rosa jacere; *ik heb geslapen als een r.* placidissime dormivi; *iets onder de r. vertellen* secreto aliquid narrare; *op rozen wandelen* vivere in aeterna rosa; *de tijd baart rozen* * tempus expectandum est; *geen rozen zonder doornen* ubi ubi, ibi tuber (App.); (= *schilfers* op het hoofd) albugines (—*um* f.) capitis, furfur (—*tris* m.); (= *uitslag*)
- erysipelas (—*itis* n. (Cels.), ignis (—*is* m.) sacer (Virg.), pusula (Col.).
- roosachtig (als een r.), roseus; (= *eenigszins door r. aangedaan*) * paulum erysipelate affectus.
- roosje, rosa; *mijn r. mea rosa*!
- rooskleur, roseus color.
- rooskleurig, roseus, colore roseo.
- roosten, torrere, frigere (Plaut.); (= *een weinig braden*) subassare (Apic.); *geroost brood* panis (—*is* m.) tostus.
- rooster, crates (—*is* f.) terrea, eraticula (Mart.); *een silveren r.* crates argentea; *op den r. braden* in eraticula assare (of subassare, Apic.).
- roosteren *sic* roosten.
- roostpan, frixorium (Plin.).
- rooven, rapere, rapinas facere; r. *en plunderen* agere et ferre; *trans. rapere*; *iemands haat r.* * incendere aliquem amore.
- roover, latro (—*onis*), praedo (—*onis*); *de r. van iets* raptor (of ereptor) alicujus rei.
- rooversbende, latronum (of praedonum) globus, praedatorius globus, latronum (of praedonum of latrocinii) grex (—*egis* m.), latronum (of praedonum) manus (4 f.), praedatoria manus, latrones, praedones, latrocinium, socii latrocinii (of latrocinandi), hi qui una latrocinantur; *een ellendige r.* latronculi.
- rooverhoofdman, latronum (of praedonum) dux (ducis).
- rooverij, rapina, latrocinium, raptus (4), praedatio; r. *plagen* latrocinari, rapinas facere, (op een) piraticam facere (of exercere); *ziek van plundering* *en r. onthouden* directione praedae abstinere.
- rooverkapitein *sic* rooverhoofdman.
- roovershol *sic* roofnest.
- ros, Subst. *sic* paard; Adj. rufus, rutilus.
- rosette, * rosa, gamma in modum rosae concinnata.
- roscharig, rufus, rutilus.
- roskam, * strigilis (—*is* f) (eig. badkrabber).
- roskammen, * pestere
- roskleurig, rufus, rutilus.
- rosmarijn, ros (roris m.) marinus (Col.), ros maris (Ov.).
- rosmarijngeest, * spiritus (4) roris marini.
- rosmarijnolie, * oleum roris marini.
- rosmolen, pistrinum.
- rossig, rufus, rutilus.
- rot, Subst. (= *zeker kwaaddier*) *sic* rat; (= *troep*) manipulus; Adj. putidus, vitiat; (van landen en boenderen) cariosus; r. *zijn* putere; r. *worden* putescere, putrescere.
- rotachtig, putidus.
- rotatie, rotatio.
- rotten, macerare.
- rotheid, putor (Cato), putredo (—*ntis* f.) (App.).
- rotkoorts, * febris (—*is* f.) putrida.
- rotmeester, decanus.
- rots, rupes (—*is* f) saxum, petra (Plin.); *een puntige r.* cautes (—*is* f.), scopulus; (= *rotsachtige berg*) mons (—*ntis* m.) saxeus (of praeruptus), cautes; *oneig. de r. van ons hoop* *en ons heil* arx (—*arcis* f.) spei salutis nostrae.
- rotsachtig, saxeus, saxosus; r. *oord* saxetum.
- rotsblok, saxum.
- rotsburg, arx (arcis f.) in monte saxeo sita.
- rotseland, insula saxea.
- rotsgevaarte, saxum ingens.
- rotshol, cava petra, cavum (of concavum) saxum, cava rupes (—*is* f.); *diepe rotsholen* spelancarum concavae altitudines.

rotsig, saxeus, saxosus; *r. oord* saxetum.
 rotsklomp, saxum
 rotskloof, fauces (—ium *f.*) petrae (of rupis).
 rotspleet, rupis foramen (—inis *n.*).
 rotsteen, (onsig.) arx (arcus *f.*).
 rotastreek, loca (—orum) praerupta.
 rotstop, rupis culmen (—inis *n.*), rupee (—is *f.*)
 summa
 rotavesting, castellum in rupe (of in monte saxeo) situm.
 roteward, rupee (—is *f.*) praerupta, cautes (—is *f.*) abrupta; *loodrechtse rotewanden* recta saxa (—orum); *rotewanden, waarlangs men niet onder dwarseling naar beneden kan sien* rupees ita abscissae, ut despectu vix sine vertigine quadam oculorum possit.
 rotten, putrescere; (= *samen-scholen*) conspirare, conglobare.
 rottenkruit, arsenicum (Plin.).
 rottenval *sic* muizenval.
 rottiig, putidus, putridus.
 rottiigheid *sic* rotheid.
 rotting (= *verrotting*) *sic* rotheid; (= *wandel-stok*) scipio (—onis *m.*).
 rottingolie (= *stokslagen*): *met r. inversjeven* pigmentis ulmeis (Plaut.).
 rotziekte *sic* rotkoorts.
 rot *sic* losbol.
 rouleeren, in usu ornatum esse.
 route, via.
 routine, usus (4) rerum, usus, palaestra; *r. hebben* usu atque exercitatione praeditum esse, palaestram quamdam habere; *geen r. hebben* nullum usum habere.
 routineeren: *geroutineerd zijn* usu atque exercitatione praeditum esse.
 rouw, luctus (4), maeror, maestitia; (= *rouw-kleding*) vestis (—is *f.*) (of cultus, 4) lugubria, lugubria (—ium), maeroris (of doloris) insignia (—ium), lugentium squalor (of sordes, —ium *f.*); *in r. storten* luctu afficere; *in den r. zijn* veste lugubri indutum esse, pullatum (of sordidatum) esse; *vels voornams familiën droegen r. multae* et clarae lugubres erant domus; *in den r. gaan* vestem mutare, lugubria (of vestem lugubrem) sumere; *den r. weder afdrogen* ad vestitum (suum) redire, luctum deponere (of finire), doloris (of maeroris) insignia deponere; *van r. verwynnen* luctu absumi.
 rouwband, * doloris insigne (—is *n.*), luctus signum.
 rouwbedrjff, luctus (4).
 rouwbeklag, * doloris sui coram declaratio, * consolatio maestitiae ob excessum alicujus, solutio; *men versoekt van r. versoond te blijven* * ab iis qui consolentur maestitiam nostram nos conveniri nolumus.
 rouwen *sic* in den rouw zijn in rouw; *het rouwt mij* poenitet me.
 rouwfloers *sic* rouwband.
 rouwgedielt, carmen (—inis *n.*) lugubre.
 rouwgewaad, vestis (—is *f.*) (of cultus, 4) lugubris; *in r. sie in den rouw* in rouw.
 rouwig, maestus; *ik ben er niet r. om* non doleo.
 rouwjaar, * annus qui cultu lugubri (of lugentis habitu) agitur; *sic* rouwtijd.
 rouwkap, ricinium.
 rouwklagen, lugere, in luctu esse, luctu atque maerore affectum esse, in luctu et aqualore esse.
 rouwklacht, querela.
 rouwkleet, vestis (—is *f.*) lugubris; *in rouw-kleedoren* *sic* in den rouw in rouw.

rouwpaard, * equus funebria.
 rouwsluier, *sic* rouwband.
 rouwtijd, luctus (of lugendi) tempus (—oris *n.*); *de bepaalde r.* legitimum lugendi tempus, tempus ad lugendum constitutum; *óóó het einde van den r.* non decurso luctus tempore; *na het einde van den r.* decurso luctus tempore, finito luctu.
 royaal (= *onbekrompen*), liberalis.
 royalist, regis amicus.
 royeeren, delere.
 rozeblad, rosae folium, rosae floris folium; *een met rozebladen opgevuld kussen* pulvinus rosa fartus.
 rozeboom, rosae frutex (—oris *m.*), rosa.
 rozebottel, * baccae rosae caninae (of silvestris).
 rozeknop, calyx (—oris *m.*) rosae.
 rozelaar *sic* rozeboom.
 rozemarijn *sic* rosmarijn.
 rozenbalsem, * ceratum ex rosa factum.
 rozenbed, area rosae consita.
 rozenfeest, * dies (pl.) festi rosarum.
 rozengaard, rosetum, rosarium (Virg.).
 rozengeur, * odor rosarum, * odores qui afflatur e rosis.
 rozenhoning, rhodomeli (Pall.).
 rozenkleur, color roseus; *de r. der wangem* color egregius.
 rozenkleurig, roseus.
 rozenkrans (sig.), corona rosacea (Plin.); *een r. dragen*, rosa redimitum esse; (onsig.) * rosarium; *den r. afbieden* * preces ad certum globulorum numerum fundere.
 rozenlippen, labra (—orum) (of labella (—orum)) rosae, labra aemula rosae, os (oris *n.*) parpareum.
 rozenmaand, * mensis (—is *m.*) rosae ferens.
 rozenmond *sic* rozenlippen.
 rozenolie, oleum rhodinum (of rosaceum), rosaceum.
 rozenpomade *sic* rozenbalsem.
 rozentijd, * tempus (—oris *n.*) quo rosae florent; *in den r.* quum floruerit (of apparuerit) rosa; *de r. van het leven* aerenum vitae tempus; *in den r. van het leven zijn* * aerenum vitae tempus agere.
 rozentint, color roseus (of egregius).
 rozenvingerig, * rosae digitis fulgens.
 rozenwangen, genae rosae.
 rozenwater, aqua rosata.
 rozenwijn, rosatum (Pall.).
 rozerood, roseus.
 rozebruik *sic* rozeboom.
 rozet *sic* rosette.
 rozetak, * frons (—adis *f.*) rosacea.
 rozig (= *roze-kleurig*), roseus.
 rozijn, acinus uvae passae; *een tros rozijnen* uva passa; *rozijnen* uvae passae.
 rozynepit, * nucleus acini uvae passae.
 rubriek, pars (—rtis *f.*), caput (—itis *n.*), genus (—oris *n.*); *onder de r. van iets vallen* in rationem alicujus rei cadere.
 ruchtbaar: *r. worden* vulgari, divulgari, divulgari, in notitiam hominum venire, exire in turbam (of in vulgus), emanare (in vulgus), efferri (foras of in vulgus), effluere et ad aures hominum permanere; *overal r. worden* percrebrescere; *iets niet r. laten worden* alicujus rei famam comprimere (of suppressere); *r. maken* vulgare, divulgare, divulgare, perulgare, efferre foras (of in vulgus), proferre foras, edere in vulgus, *de zaak was r. genoeg* non parum res erat clara
 ruchtbaarheid: *r. aan iets geven* *sic* ruchtbaar maken in ruchtbaar.
 rug, tergum, dorsum; *dac ons den r. toekert*

avareus; iemand de handen op den r. binden religare (of revincire) manus post tergum; de handen op den r. leggen rejicere manus in tergum; met de handen op den r. loopen manibus in tergum rejectis inambulare; iets op den r. nemen aliquid in tergum accipere, aliquid humeris attollere; hij is op den r. gevallen cecidit supinus; op den r. liggen (in bed) supinum cubare; op den r. slapen supinum dormire; op den r. liggend supinus, recubatus, het liggen op den r. supinus cubitus (4); ik heb den wind in den r. tergum afflat ventus, de vyanden in den r. vallen hostes a tergo adoriri, hostes a tergo aggrēdi, terga caedere hostibus; iemand den r. toekeren se (of vultum) avertere; den vyand den r. toekeren terga vertēre (of dare); de fortuin heeft hem den r. toegekeerd a fortuna desertus (of derelictus) est; woedra ik u den r. toegekeerd heb simulac discessi; achter iemands r. clam aliquo, aliquo inscio (of absente); achter iemands r. kwaad van hem spreken aliqui absenti maledicere; den r. vrij hebben a tergo tutum esse; den r. vrij houden cavere ab insidiis; iets achter den r. hebben aliquid jam post se habere, (oneig.) aliqua res perfunctum esse; oneig. de r. van een mes * cultri dorsum; de r. van de hand manus (4 f.) superior.

ruggegraat, spina dorsalis.

ruggellings; r. nedervallen supinum cadere.

ruggemerg, medulla spinalis (Maer.).

ruggemergcontoteking, * in dorso medullae tabes (—is f.).

ruggepijn, * notalgia, * rhachialgia.

ruggespraak; r. met iemand houden consultare cum aliquo.

ruggestuk, * pars (—rtis f.) dorsi.

ruggleuning (van een stoel), arcus (4) sellae.

rugpijer, nervus dorsalis.

rugsteun (oneig.), auxilium.

rugvin, pinna dorsalis.

rugwaarts, retro, retrorsum, apinus.

rugwervels, vertebrae quae in spina sunt.

rugzijde, pars (—rtis f.) averna; de r. van den draagsloof averna lectica; de r. van het papier charta averna; op de r. geschreeven in tergo scriptus.

ruien, * pennas amittere.

ruif, faliaca (Cato).

ruig, horridus, hirsutus (Ov.), hirtus (Ov.), hispidus (Virg.), pilosus, villosus, ustoeus (= borstelig), intonsus.

ruiken trans., olfacere, odorari (ook oneig.); het r. odoratus (4), odoratio; intr. sie rieken.

ruikend, odorans.

ruiker, fasciculus florum, olfactorium (Plin.).

ruil, mutatio, permutatio; een r. doen permutatorem facere, res mutare cum aliquo.

ruilen, mutare res inter se, mutare (of permutare) merces; met iemand r. res mutare cum aliquo, commutare; ik zou niet met hem willen r. nolim esse eo, quo ille est, loco; nolim ego esse qui ille est; ik zou niet met niemand willen r. nominem videri cum quo me commutatum velim; het r. sie ruil en ruilhandel.

ruilhandel, mutatio (of permutatio) mercium; r. drijven res inter se mutare, emere singula non pecunia, sed compensatione mercium; den r. invoeren res inter se mutare instituire.

ruiling sie ruil.

ruim, amplus, spatiosus, capax (—eis); (van kleeders) laxus; (van den tijd) laxus; Ade = meer dan) plus, amplius, (= overvloedig) largiter, li-

beraliter; (= niet bekrompen) laze; Subst. (= scheepsruim) alveus.

ruim baan; r. maken * turbam dispellere; (= zich verspreiden) discedere.

ruimen (= ledig maken), purgare, detergere; (= verlaten) relinquere, vacuum facere, vacuificare, decedere (of excedere) aliquo loco, concedere ex aliquo loco, cedere aliquo loco (of ex of ab) aliquo loco; het huis r. concedere ex aedibus, domum suam relinquere; de stad r. urbe excedere, urbem relinquere, copias ex urbe educere, praesidium ex urbe removere, ab (of ex) oppido cedere, civitate cedere; het land r. finibus (of ex finibus) excedere, copias ex finibus educere; het veld voor iemand maaien r. inferiorem esse aliquo, victum discedere; iemand uit den weg r. (= doden) aliquem de (of e) medio tollere, tollere (of interire) aliquem (b. v. gladio of veneno); iets uit den weg r. aliquid tollere (of removere of amoliri); alle bedenkingen uit den weg r. omnem dubitationem tollere.

ruimschoots, largiter, liberaliter, abunde (mot Gen.); r. geven largiri.

ruimte, spatium, locus; (= wijde) laxitas; een ledige r. (spatium) inane; een enge r. spatium angustum; niet in een enge r. legeren in angusto tendere; een kleine r. spatium exiguum; r. maken locum facere (Ov.); die gehele r. waar; illa omnia, qua; het huis heeft veel r. domus antis spatiosa (of laxa) est; geen r. genoeg voor iets hebben non capere aliquid, aliquid capere non posse; zeer veel r. winnen * plurimum spatii lucrari; een lichaam is aan r. gebonden corpus intelligi sine loco non potest; een r. innemen van 100 bunders occupare centum jugera; door r. en tijd gescheiden zijn intervallo locorum et temporum disjunctum esse; in een zeer enge r. ophoopen peranguste referere; de muur, die in de nes uitgebouwd was, had geen r. overgelaten voor den terugtocht praecipis in salum murus pedestre interceperat iter.

ruin, canterius.

ruine (= ondergang), ruina, perniciēs (5), (= puinhoopen) parietinae, rudera (—um), ruina, muri diruti.

ruinieren, perdere, profligare.

ruineus, perniciosus.

ruischen, strepere, ensurrare, tinnire, increpare, crepare, obstrepere, sonum edere; het r. strepitus (4), sonus.

ruit (= mathematische figuur), scutula (Plin.), rhombus (Frontin.); (= zekere plant) rutula, ruta (Ov.); uit r. rutaceus (b. v. oleum (Plin.); de ruiten (= vensterruiten) specularia (—ium) (Mart.).

ruiter, eques (—rtis), eessor (Sen.), rector; een goed r. zijn equo habilium esse, optime equis uti, equitandi peritissimum esse; een paard zonder r. equus sine rectore; den r. verloren hebben rectorem amittere; een spaansche r. (= balk met ijzeren haken) ericua.

ruiterbende, turma equitum, cohors (—rtis f.) equestris.

ruiterij, equitatus (4), equites (—um), eques (—rtis) (als collectivum), copiae equestres, acies (5) equitum, ala, de r. en het volk copiae equitum peditumque; lichte r. equites levis armaturae; zware r. equites gravis armaturae, equites ferrati (of cataphracti); een sterke r. hebben multum equitatu valere, de r. zich laten nitbreiden turmas equitum explicare; onder de r. dienen equo merere; bij de r. plaatsen ad equum rescribere; tot de r. behoorend equester (—rtis, —tre).

ruiterlijk: *r. voor iets uitkomen* libere (of palam) profiteri.

ruitergevecht, proelium equestre (of equitum), certamen (—inis m.) equestre, pugna equestris; *er hadden gedurig ruitergevechten plaats* crebro inter se equestribus proeliis contendeabant.

ruiterpost, praesidium (of statio) equitum, equites qui in statione sunt.

ruiterpaard, equus militaris.

ruiterstandbeeld, statua equestris.

ruiterwacht, * eroubias equitum.

ruitijd, * tempus (—oris m.) quo aves pennas mutant.

ruitwijze: *r. plaatsen* in quincuncem disponere. ruk, impetus (4), ictus (4).

rukken, *trans.* rapere, eripere, vellere, evellere; *intr.* se movere, proficisci, procedere; *in het veld* r. ad bellum proficisci; *over de grenzen* r. exire extra fines.

rukwind, impetus (4) venti.

rum, * sicera e sacchari reliquiis cocta.

rumoer, tumultus (4).

rumoeren, tumultuari.

rumoerig, tumultuosus.

run, * pulvis (—is m.) corticis coriarii.

fund, bos (bovis c.), jumentum, armentum; *tot een r. behoorend, van een r.* bubulus.

runderblaas, vesica bubula.

runderbloed, sanguis (—inis m.) bubulus.

rundergebrad, assum bubulum.

runderstal, bubile (—is m.).

rundervet, adeps (—ipis f.) bubula, sebum bubulum (Plant.).

rundvee, pecus (—oris m.) bubulum, armenta (—orum) boum.

rundvleesch, caro (carnis f.) bubula.

rupe, * rana.

rups, erica (Col.), campe (Col.).

rupsendoeder, (= sluipwesp), ichneumon (—onis m.) (Plin.).

rupsennest, * erucarum nidus.

rust, quies (—otie f.), tranquillitas; (= *vrijheid van beroepsbesigheden*) otium, vita otiosa; (= *vrede*) pax (pactis f., = *verademing*) requies (—otus), (= *stilte*) silentium, *r. vinden* (of *tot r. komen*) quiescere, acquiescere (*by in*), *r. van iemand hebben* otium habere ab aliquo, non licere ab aliquo; *men had r. van den vijand* ab hoste otium erat; *zich geen r. gunnen* semper agere aliquid atque morari, *geen oogenblik r. hebben* nullam partem quietis capere, *zal onze familie dan nooit r. hebben?* nunquamne ergo familia vestra quiescit? *r. houden* quiescere; *laat mij met r.!* omite me! *mitte met iemand met r. laten* exhibere alicui molestiam desistere; *iemand geen r. laten* alicui semper lacessere, alicui quiescere (of conquiscescere) non pati, exhibere alicui molestiam perseverare, alicui exorcere (of fatigare of urdere), alicui precibus fatigare; *iemand r. gunnen* otium alicui concedere; *het zijne in r. bezitten* in otio sua possidere; *in r. en vrede leven* in otio et pace vivere, (*van twee personen*) mira concordia vivere; *hunne r. verstoren* eorum concordiam turbare (of disjungere); *de r. verstoren* (van den staat) tumultum injicere civitati; *na langdurige inspanning r. genieten* ex diuturno labore quieti se dare; *zich ter ruste begeven* dormitum (of cubitum) ire, *ire ad quietem*, tradere se quieti; *zich ergens ter ruste begeven* dormitum aliquo se conferre; *hij is in diepe r. arte dormit*; *in de eeuwige r. ingaan* acquiescere, somno consopiri sempiterno; (= *zies-*

rust) tranquillitas (animi), animus tranquillus, aequitas (animi), animus aequus; *de gemoederen zijn nog niet tot r. gekomen* mentes nondum resederunt; *iemands gemoed tot r. brengen* alicuius animam tranquillare (of sedare).

rustbank, lectus, lectulus, lecticula incubatoria (Suet.), grabatus, stibadium (Plin. Ep.), hemicyolium, sigma (—atis m.) (Mart.).

rustbed, lectus.

rustdag, dies (5) ad quietem datus; *r. houden* * unum diem quiescere, (*op marsch*) unum diem operari ad sedandam militum lassitudinem et reficienda jumenta; *eenige dagen r. houden* paucos dies ad quietem dare militi; *de vierde dag was een r.* quarto die quies data.

rusteloos (= *aanhoudend werkzaam*), assiduus, impiger, sedulus; *een rusteloos geest* animus nunquam agitatione et motu vacuus; *niet ook onrustig*.

rusteloosheid (= *aanhoudende werkzaamheid*), assiduitas, impigritas, sedulitas; *r. van den geest* mentis agitatio quae nunquam acquiescit, animus nunquam agitatione et motu vacuus, *niet ook onrust*.

rusten, quiescere, conquiscescere, quieti se dare, jacere, non moveri; *op iets r. niti* aliqua re, sustineri aliqua re; *iemand hand in de zijne laten* r. alicuius manum sua manu comprehensam tenere; *de correspondentie rust* literas conquiscescere; *de hand rust* mercatura jacet; *de wapenen* r. quies ab armis est, quieti omnia ab armis sunt; *de wapenen laten r.* aversum esse a proelio; *iemand laten r.* alicuius respirare et conquiscescere jubere, alicuius quiete firmare, alicuius roligere; *iemand drie uur laten r.* alicui tres horas ad quietem dare; *den derden dag rustte men* tertio die quies data; *ik zal niet r. voor dat* non conquiscescam (of haud desinam) donec; (= *vrij zijn van beroepsbesigheden*) otari; (= *slapen*) quiescere, conquiscescere, requiescere; *we gebeente ruste* nocte mollior casa subest (Ov.), bene placideque quiescas (Tib.); *hier rust NN.* hic acquiescit (of hic situs est) NN.; *gaan r.* recumbere, cubitum ire.

rusticiteit, rusticitas.

rustiek, rusticus.

rustig, quietus, placidus, tranquillus, pacatus, placatus, sedatus, otiosus; *bij rustige lucht* aere stabili et pigro vento; *r. zijn* quietum esse, quiescere.

rusting, *niet wapenrusting*.

rustlievend, placidus.

rustoord, { tranquillus ad quietem locus, portus
rustplaats, { (4) (otii).

rustpunt, intermissio, intervallum.

rusttijd, * tempus (—oris m.) ad quietem datum; (= *vacantie*) feriae.

rustuur, hora ad quietem data; *gij gunt u geen enkel r.* nullum remittis tempus neque te reficis.

rustverstoorder, turbator (*in een land* alicuius terrae), homo (—inis) turbulentus (of seditiosus), homo turbulentus et seditiosus, turbo ac tempestas reipublicae.

ruw (op het gevoel), asper, horridus, squamosus, scaber; (= *onbeschaafd*) rudis, agrestis, incultus, rigidus, inconditus, vastus; (= *woest*) saevus, trux (—acis); (= *onbewerkt*) infectus, impolitus; *ruwe steenen* aspi lapides (Serv.).

ruwheid, asperitas, rigor; (= *onbeschaafdheid*) feritas, mores (—um) agrestes (of feri).

ruwemid, faber ferrarius.

ruzie, *niet twist*.

ruziemaker, *nie twistziek*.

S.

sai Adj., lentus, odiosus, taedii plenus, molestus.
saiheid, languor.
samengezworene, conjuratus.
sabbat, sabbata (—orum) (Hor.); *van den s. sabbataris* (Sidon).
sabbatdag, sabbata (—orum) (Hor.).
sabbatschender, * sabbatorum negligens.
sabbatsvierder, sabbataris (Mart.).
sabbatsviering, sabbatismus (August.), otium sabbati (Hieron.).
sabbatsweelde, sabbataris luxus (4) (Sidon).
sabel, acinüces; *zie ook zwaard*, (= *zeker dier*) * mustela zibellina, mus (muria m.) silvestris.
sabelpels, * indumentum ex pellibus zibellinis consarcinatum; *een s. omhebben* * tergis zibellinarum indutum esse.
sabelvangst, * captura zibellinarum.
sabelvel, * pellis (—is f.) zibellina, pellis muris silvestris.
sacerdotaal, sacerdotalis.
sacrament, sacramentum (Lact.).
sacramenteel, * sacramentalis.
sacrificeren, *nie* opferren.
sacristain, aedtuus.
sacristie, * cella aedis sacrae sacerdotis usui destinata.
saffier, sapphirus (f.) (Plin.), beryllus sâroïdes (Plin.).
saffloers (= *een blauwe vurf*), lomentum.
saffraan, crocus, crocum; *van s. crocineus*, croceus (Virg.).
saffraanbouw, * croci cultus (4).
saffraangeel, crocineus (Catall.), croceus (Virg.); *crocatus* (Plin.); *een s. prachtige waad voor vrouwen* crocota.
saffraankleedverver, crocotarius (Plaut.).
saffraanolie, crocinaum (Prop.).
sage, fabula.
sago, * medulla cycae.
sagopalm, * cycas.
sailant (= *voorstekend*), prominens; (= *in het oog vallend*) conspicuus, notabilis.
saizoen; *zie* seizoen.
sajet, lana neta (Jct.).
salade, lactuca, acetarium (Plin.).
salamander, salamandra (Plin.).
sal-ammoniak, sal (salis m. en n.) ammoniacus.
salarieeren, *nie* bezoldigen.
salaris, *nie* bezoldiging.
salotjonker, bellus homunculus, totus de capula (Sen.).
salie, salvia (Plin.).
salmoniak, *nie* sal-ammoniak.
salon, cubiculum cultu insignis.
salpeter, halmyrax (—igus m.) (Plin.), * nitrum, * sal (salis m. en n.) petrae.
salueren, *nie* groeten.
saluti salve!
salutatie, salutatio.
salutschot; *een s. doen* * tormentum salutandi causa emittère.
samen, una, conjuncti.
samenbakken, *intr.* conerescere.
samenbinden, colligare, astringere, constringere, uno vinculo copulare; *de handen op den rug s. manus post tergum restringere* (of revincire).
samenblijven, una manère.
samenbrengen, *nie* bijeenbrengen.

samenbuigen, incurvare; *ziek s. incurvari*, se complicare.
samenendoen, utilitatis communione sociatum esse, causam suam (of consilia of rationem) communicare cum aliquo.
samen draaien, contorquere, intorquere.
samen dragen, comportare.
samen drijven, compellere, cogere.
samen dringen, coartare, conficere, comprimere, conglobare, satringere; *ziek s. urgere* inter se, conglobari, se conglobare; *ziek op één plaats s. se conglobare* in animum, se in unum locum condensare.
samen drukken, comprimere; (= *verdichten*) condensare.
samen flansen, negligenter componere.
samen gaan, viam (of iter) una facere; *met iemand s. una cum aliquo proficisci*, vias socium alicui esse, congrédi cum aliquo; (= *ziek laten verewigen*) coire.
samen gesteld, compositus; *uiterat s. multiplex* (—iois).
samen gezworene, conjuratus.
samen gisten, confundere.
samen groeien, coalescere, concrecere.
samen halen (*van personen*), conducere; (*van zaken*) comportare.
samen hang, cohaerentia, contextus (4), continuatio, perpetuitas, *in zijn s. zie* samenhangend; *iemand den geheelen s. eener zaak verhalen* alicui omnem rem ordine narrare; *s. hebben* cohaerere sibi (of inter se); *in s. staan* inter se connexos et aptos esse; *met iets in s. staan* pertinere ad aliquid; *sonder s. interruptus*, dissipatus.
samen hangen, cohaerere (of cohaerescere) inter se, connexos et aptos esse inter se; *weer goed s. praelare* inter se cohaerere; *met iets s. cohaerere* cum aliqua re (of alicui rei).
samen hangend, cohaerens, contextus; (= *onafgebroken*) continens, continuus, perpetuus; *Adv.* contexte, perpetuo, uno tenore, non interrupte.
samen hechten, consuere, connectere, conserere.
samen hoopen, *nie* ophoopen.
samen ketenen, uno vinculo copulare, concatenare (Lact.).
samen knippen, comprimere.
samen knoopen, connectere.
samen komen, convenire, confuere, concurrere; *laten s. convocare*, advocare, cogere in unum locum; *met iemand s. congrédi* cum aliquo, convenire aliquem, (*toevallig*) offendere aliquem, incidere in aliquem.
samen komst, *nie* bijeenkomst.
samen koppelen, conglutinare (Ter.); *zie* koppelen.
samen lappen, consuere.
samen leggen, componere, complicare, conserere.
samen leven, una vivere.
samen leving, convictus (4), congregatio.
samen lijmen, conglutinare.
samen loop, concursus (4), concursatio; *door een s. van omstandigheden* variis casibus.
samen loopen, concurrere, concursare, confuere; *er loopen vele oorzaken samen* multae causae unum in locum conveniunt; *als dese twee zaken s. quae si in unum conveniunt*.
samen mengen, miscere, commiscere, permiscere.
samen menging, mixtio, mixtura.

samenaaien, consueſcere.
 samenpakken, colligere, colligare, alligare, constringere; (= *instoppen*) stipare, conficere.
 samenpersen, comprimere, stipare.
 samenplakken, conglutinare.
 samenraapsel, colluvies (5).
 samenrapen, audique colligere, corripere.
 samenrijgen, conserere.
 samenroepen, convocare, advocare.
 samenroeping; convocatio.
 samenroeren, permiscere.
 samenrollen, convolvere.
 samenrotten, conspirare, conjurare, consentire, samenrotting, conspiratio.
 samenschakelen, connectere.
 samenscharrelen, corradere.
 samenschieten, concursare, secessionem facere, in unum coire, conspirare.
 samenscholing, concensus (4), coitio, secessio, coetus (4).
 samenschrapen, corradere, convertere.
 samensmelten, *intr.* coalescere; *trans.* confundere, permiscere.
 samensnoeren, vincire, astringere, constringere.
 samenspannen, conspirare, conjurare.
 samenspanning, conspiratio, conjuratio.
 samenspelden, subnectere fibula, * spinis conjungere.
 samenspraak, sermo (—onis m.), dialógus.
 samenspreken, confabulari inter se, sermones conferre inter se.
 samenstel, structura, compositio, machinatio, systema (McCap.).
 samenstellen, componere, contexere.
 samensteller, compositor; (= *schrijver*) scriptor.
 samenstelling, compositio.
 samenstemmen *zie* overeenstemmen.
 samenstemming, concentus (4), harmonia, consensus (4).
 samenstooten, *intr.* collidi, concurrere inter se.
 samenstrengelen, connectere,nectere.
 samenstroomen, conflere, concurrere.
 samenstellen, computare, in summam redigere, subducere rationem.
 samen treffen, convenire, concurrere.
 samen trekken, contrahere, * astringere, contrahere in unum locum; *samen trekkend* cataclysmicus (Veget.), astringens, stypticus (Plin.); *het s.* contractio.
 samen trekking, contractio.
 samen vallen, in idem tempus incidere, misceri.
 samen vatten, comprehendere, complexi, colligere.
 samen vattling, comprehensio.
 samen vlechten, contexere, connectere.
 samen vloeden, conflere, confundi, concurrere.
 samen vloeing, confluentia (—ntie m.), confluentes (—ium m.).
 samen voegen, conjugere, jungere, (door knoopen, binden of weven)nectere, connectere, contexere, (door lijnen) conglutinare, (door binden) colligare; *samen gevoegd* aptus.
 samen voeging, conjunctio, colligatio, conglutinatio.
 samen vouwen, complicare.
 samen wassen, coalescere, concreſcere.
 samen weefsel; *een s. van bedrog* meta mendacia (—orum).
 samen werken; *met iemand s.* una agere cum aliquo, adjuvare aliquem.
 samen werking, opera, auxilium.

samen weven, contexere.
 samen wonen, una habitare, in eadem domo habitare, contubernales esse (*in den oorlog*); *met iemand s.* cum aliquo habitare, apud aliquem (*of* in domo alienius) habitare.
 samen woning, contubernium (Phaedr.).
 samen zijn, una (*of* simul) esse; *het s.* congressio, congressus (4).
 samen zweren, conjuratus.
 samen zweren, conjurare, conjurationem facere (*of* conflare, conspire, tot iets s. conjurare de aliqua re facienda (*of* in aliquid), conspire in (*of* ad) aliquid).
 samen zweren, conjuratio, conspiratio.
 sammeln, cunctari, cessare.
 sanctie, *zie* bekrachtiging.
 sanctioneeren, *zie* bekrachtigen.
 sandaal, solea, crepida, sandalum (Ter.).
 sandelhout, * lignum santalinum.
 sandrak, sandraca (Vitr.).
 sanguinisch, ardens, fervidus.
 sap, sucus, sanies (5); *tsai s.* virus (—i n.); *vol s.* suso praegnans.
 sap groen, prasinus; *Subst.* color prasinus.
 sap loos, exanguis (—inis), jejuna, aridus.
 sappet, cunicularius (Veget.).
 sappig, {unci plenus, succosus (Col.), succidus.
 sapprik, {
 sap verf, * pigmentum e suis paratum.
 sarcasme, * sarcasmus; *sarcasmen* facetiae acerbae.
 sarcastisch, acerbus, mordax (—acis).
 sarcophag (= steenen doodkist), sarcophagus (Juv.).
 sardijn, * cinpea enersicoolus.
 sardonix, sardonix (—onis m. en f.).
 sarren, lacescere.
 sarsaparilla, * emulax (—acis) sarsaparilla.
 satan, Satanas (Eecl.).
 satanech, * satanicus.
 satelliet, satelles (—itis).
 sater, satyrus.
 saterspel, fabula satyrica.
 satijn, * sericus pannus densus et collustratus.
 satire, satira, carmen (—inis n.) satiricum.
 satiriek, satiricus, acerbus, dicax (—acis).
 satiricus, satirum scriptor, cavillator.
 satisfactie (= *voltoening*), satisfactio, expiatio; *iemand s.* gaven satisfacere alicui; *iemand voor iets s.* gaven expiare aliquid.
 saterap, satrapes (Nep.), praefectus regius.
 saterapie, satrapia (Curt.).
 saturatie, * saturatio.
 satueren, inebriare (Plin.), * saturare.
 saucij, botellus (Mart.).
 saus, jus (juris n.), liquamen (—inis n.), liquamentum (Veget.), emblama (—itis n.) (Col.); *met s. voortien* liquaminatus (Apic.), jurulentus; *vol s.* liquaminosus (MEmp.).
 sbirre, lictor.
 scalpeeren; *iemand s.* alicui verticem cum cruce abscondere.
 scalpel, scalpellum, scalprum.
 scandeeren, pedes versus syllabis metiri.
 scaneer, enumeratio syllabarum.
 scapulier, * vestis (—is f.) brevior (*of* scapularis).
 scene, scena; (*oneig.*) turba, tragoedia.
 scepter *zie* schepter.
 sceptisch, * scepticus.
 schaaf, runcina.
 schaafkrullen,amenta (—orum).
 schaak; *s. spelen* ludere ludum latrunculium (Sen.).

schaakbord, tabula latruncularia (Sen.).
 schaakmat, ad incitas redactus; *s. zellen* ad incitas redigere.
 schaakspel, lusus (4) latrunculorum.
 schaakstuk, calculus.
 schaal (= *dop, schil*), putamen (—inis *n.*); (= *kalkachtige schelp*) testa; (= *voedschaal*) lanx (—neis *f.*); (= *schotel*) lanx; (= *drink- of offer-schaal*) patra; (= *maat*) * mensura; (= *toon-ladder*) diagramma (—itis *n.*), sonorum gradus (*Plur.*); *chromatische s. chroma* (—itis *n.*).
 schaaldieren, crustata (—orum).
 schaalpje, scutella, mantula (Mart.).
 schaamschtig, verecundus, pudens.
 schaamschtigheid, verecundia.
 schaambeene, os (ossis *n.*) quod pubi subest.
 schaamdeel: *mannelijk s. penis* (—is *m.*), pars (—itis *f.*) virilis; *vrouwelijk s. eunus*, concha, vagina; *schaamdeelen genitalia* (—ium), pudenda (—orum), partes (—ium *f.*) naturales (of genitalia), verendae of pudendae, loca (—orum) naturalia (of genitalia); *mannelijke schaamdeelen virilia* (—ium), *vrouwelijke schaamdeelen muliebria* (—ium).
 schaamlid *zie* schaamdeel.
 schaamrood, rubore suffusus, multum rubens; *s. woorden* erubescere.
 schaamte, pudor, verecundia, rubor; *valsche s. verecundia turpis*, perversa recti verecundia; *niet valsche s. pudens prave* (Hor.); *gevoel van s. pudor*; *s. besitten* pudorem habere; *geen s. meer kennen* pudorem posuisse, omnem verecundiam effudisse, praemortui iam esse pudoris; *die geen s. meer heeft* pudoris oblitus; *de s. afleggen* pudorem ponere (of projicere); *alle s. afleggen* omnem verecundiam effundere; *niet s. iets nalaten* pudore refugere ab aliqua re; *van s. wel door den grond willen* sinken pudore confici; *s. gevoelen* *zie* zich schamen in schamen.
 schaamteloos, impudens, impudicus, inverecundus, pudoris oblitus; *een s. mensch* homo (—inis) quem libidine infamiaeque neque pudet neque taedet; *s. worden* pudorem ponere, omnem verecundiam effundere.
 schaap, ovie (—is *f.*), bidens (—antis *f.*) (Virg., Phaedr.); *een schurftig s. ovie scabra*; *een schurftig s. steekt de gensche kudde aan* unius peccatis oves totum commaculat gregem (Hieron.); *van een s. ovillus*; *tot schapen betrekking hebbende* ovilis, oviarius.
 schaapachtig, hebes (—itis), stupidus.
 schaapherder, opilio (—onis), ovium pastor (of custos, —odis).
 schaapherderin, mulier (—oris) ovium custos (—odis).
 schaapherdershut, * tugurium opilionis.
 schaapherders staf, pedum (Virg.).
 schaapje, ovicula; *ik heb mijne schaapjes op het droge* omnia res mihi in tranquillo est.
 schaapskool, ovile (—is *n.*).
 schaapsleder, * corium ovillam.
 schaapsvacht, pellis (—is *f.*) ovilla, vellus (—oris *n.*) (Virg., Hor.).
 schaar (= *werktuig om te snijden*), forfox (—ois *f.*); (*van een kreeft*) brachium; (= *troep*) manus (4 *f.*), globus, caterva, turba, exercitus (4), agmen (—inis *n.*); (*van snijders*) turma.
 schaars, raro.
 schaarsch, rarus; *schaarsche tijd* caritas annonae.
 schaarscheit, } raritas, penuria.
 schaarschte, }

schaats, * solea ferrata.
 schaatsenrijden, * soleis ferratis super durata glacie stagna persultare.
 schaatsenrijder, * soleis ferratis super durata glacie stagna persultans.
 schabberig, sordidus.
 schabberigheid, sordes (—ium *f.*).
 schabel, scabellum.
 schabrak, stratum.
 schacheraar, qui mercaturam sordidam facit.
 schacheren, mercaturam sordidam facere; *met iets s. nundinari* in aliqua re, cauponari aliquid (Enn.).
 schacherij, mercatura sordida.
 schacht (*van een voder*), caulis (—is *m.*) pennae (Plin.); (= *buis*) tubus; (*van een snit of handelaar*) scapus.
 schade, damnum, noxa, jactura, detrimentum, dispendium; *tot s. verstrekken* damno (of detrimento) esse; *met veel s. verbonden zijn* damnosum (of detrimentosum) esse; *s. lijdens* damnum (of detrimentum of jacturam) facere, detrimentum capere (of accipere), in damnum incurere; *door iets s. lijdens* damnum (of jacturam) facere in aliqua re; *s. veroorzaken* nocere; *meer s. aanrichten* plus nocere; *geen s. meer aanrichten* nocere desinere (of desinere); *iemand s. berokkenen* alicui damnum inferre (of contrahere), detrimentum alicui afferre (of inferre, importare of injungere), alicui detrimento afficere, alicui damno (of noxae) esse, alicui nocere; *den staat s. berokkenen* mala inurere reipublicae; *den staat groot s. veroorzaken* gravem securim indigere reipublicae, *de s. herstellen* (of vergoeden) *zie* schadeloosstellen; *door s. wijse woorden* calamitate doceri, ipse re corrigi; *sonder s. sine incommode*, sine damno; *hij is er met s. en schande afgekomen* * hoc ei et damno et dedecori fuit.
 schadelijk, noxius, nocens, perniciosus, exitiosus, pestilens, maleficus, inutilis, damnosus, detrimentosus, qui nocet; *schadelijke dieren* bestiae (of animalia) quae nocent, bestiales quae sunt nocentes, animalia malefica, malefici generis animalia, noxium genus animalium, *schadelijke dingen* ea quae nocitura videntur, *spijzen die s. zijn voor de maag* cibi stomacho alieni, *schadelijke gewassen* herbae noxae, mala gramina (—um), *s. zijn* nocere, nocitura esse (of videri); *s. zijn voor iets* alicui rei alienum esse.
 schadeloosstellen: *iemand s. alicui* damnum restituere (of praestare); *iemand voor iets s. aliquid compensare* alicui; *niet s. damnum* (of detrimentum) sarcire of resarcire of restituere, damnum compensare.
 schadeloosstelling, indemnitas (J.Ct.), pensitatio (Plin.); *gewoonlijk wordt het omschreven door* damnum pensare (of compensare, sarcire, resarcire of restituere).
 schaden, nocere, officere, obesse, obstare, damno (of detrimento) esse, damnum (of detrimentum) inferre, detrimentum afferre (of importare) (*alle met Dat.*), minnere aliquid, solvere aliquid; *niet meer s. nocere* desuere (of desinere); *baat het niet, het schaad niet* puto equidem ad rem nihil pertinere, sed tamen nihil obest.
 schadevergoeding *zie* schadeloosstelling.
 schaduw, umbra; (= *schaduwbeeld*) *zie* schaduwbeeld; *een s. werpen* umbram facere; *de zon werpt dan geen s. tam nulla umbra jacit*; *s. geven* umbram praebere; *in de s. in umbra*, sub umbra, *onder de s. der Romeinsche vriendschap*

rusten sub umbra amicitiae Romanae latere, umbra amicitiae Romanae tegi; *hij volgt mij als mijne s.* me tanquam umbra sequitur; *ik zal u overal als uwe s. volgen* quoquo ibis tu, quasi umbra te persequar; *een s. najagen* umbram, non rem, persequi; *voor zijn eigen s. bevreemd zijn* metuere umbram suam; *voor een s. bevreemd zijn* umbras timere; *licht en s.* (in de schilderkunst) lumen (—nis n.) et umbras, umbras et eminentia (—ium), *z. en s. verdeelen* dividere umbras ab lumine; *iets in de s. stellen* (in een rede) aliquid obtrudere (of abijcere of obscurare); *iemand in de s. stellen* alicui umbram facere (Sil.); *die s. van deugd illa* umbra quod appellat honestum; *nauwelijks een s. van legioenen* vix instar legionum; *als hij gedacht had dat er nog maar een schijn of s. van rechtspreek in den staat overig zou zijn* ei imaginem iudiciorum aut simulacrum futurum in civitate reliquum credidisset; *er is nog slechts een s. van auspiciën overgebleven* auspiciorum species tantum relicta est; *hij heralde de macht der tribunen, waarvan Sulla slechts een s. had overgelaten* tribuniciam potestatem restituit, cuius Sulla imaginem sine re reliquerat.

schaduwbeeld, imago (—nis f.), simulacrum, species (5), imago adumbrata, vana (of fals) imago, adumbrata opinio.

schaduw, in pictura umbras dividere ab lumine.

schaduwgevend, } *sie loommerijk; een scha-*

schaduwrijk, } *duwrijke plaats* umbraculum.

schaduwzijde: *dat is zijne s.* * hoc in eo est minus probandum.

schaften (= eten), coenare; (= opdieschen) appondere

schafttijd *sie etenstijd.*

schakel *sie jakhala.*

schakeeren, colores temperare.

schakeering, transitus (4) colorum.

schakel, annulus.

schakelen, conjungere, connectere, copulare, componere.

schaken (= ontvoeren), (vi) abducere, rapere, abripere; (*met rijtuig of schip*) avehere; (= schaakspelen) latrunculis ludere.

schaker (= ontvoerder), raptor.

schaking (= vrouwenroof), raptio, raptus (4).

schal, sonus.

schalie, seandula.

schalk, jocular.

schalkachtig, jocosus.

schallen, sonare.

schalm, annulus.

schamel, nudus, egenus.

schamelheid, pudenda (—orum).

schamen; *ik schaam mij over iets* pudet me alicujus rei; *ik schaam mij over (of voor) u* pudet me tui; *zich over iets s. erubescere* aliqua re; *schaam u!* pudet te! *ik schaam mij een weinig* suppledet me; *ik behoef mij niet te s.* indigne non est res qua erubescam, ai; *ik schaam mij dit te zeggen* pudore deterreo hoc commemorare.

schamp *sie schampschot.*

schampen, stringere.

schamper, acerbus, mordax (—acis).

schamperheid, acerbitas, mordacitas.

schampscheut, concivium.

schampschot, * ietus (4) animam eutem (of summum corpus) stringere, vulnus (—eris n.) parvum (of leve).

schandaal, indigna res (5); *een s. veroorzaken* ignominiam afferre; (= een schandelijk mensch)

flagitium hominis (Plant.).

schandelijk, turpis.

schandaliseeren, offendere.

schanddaad, flagitium, dedecus (—oris n.), facinus (—oris n.), scelus (—oris n.).

schande, turpitude (—nis f.), ignominia, infamia, dedecus (—oris n.), probum, flagitium; *een leven vol s. vita turpis; een leven vol s. leiden* turpiter vivere; *het strekt u tot s. tibi* turpitudini (of ignominiae, infamiae, dedecori of probi) est, te indignum est; *iemand doet mij s. aan* mihi est aliquis dedecori, aliquis me dedecorat, aliquis mihi turpitudinem infert (of infigit), aliquis mihi infamiam (of probum) infert (of movet), aliquis me ignominia afficit (of notat), aliquis mihi ignominiam imponit; *iemand haalt zich s. op den hals* aliqua in dedecus incurrit; *de s. valt op iemand terug* redundat infamia in aliquem; *iets voor s. houden* aliquid turpe ducere (of putare), probro habere aliquid, turpe sibi esse aliquid arbitrari; *het is s. flagitium* est, turpe est, indignum (facinus) est; *dit houden wij voor s. haec* apud illos turpia putantur; *iemand iets tot s. aanrekenen* ducere alicui aliquid probro; *s. behoopen* turpem inveniri; *s. met iets inleggen* turpem inveniri aliquis re; *ik leg s. in* met iemand mihi est aliquis dedecori; *tot onze s. eum* nostra ignominia, eum nostro dedecore; *met s. eum* dedecore; *o s.!* pro pudor! o indignum facinus! indignum! *iets te s. maken* aliquid obtorere (of irritum reddere); *iemand te s. maken* aliquem confutare, aliquem verbis conficere.

schandekoop, vilissimo pretio

schandelijk, turpis, pudendus, ignominiosus, impurus, inhonestus, flagitiosus; *schandelijke dingen* res (pl.) turpes, flagitia (—orum); *s. gedrag* mores (—um m.) turpes, turpitudines (—nis f.); *een s. leven* turpiter vivere; *flagitiose* vivere; *het is s. om te zeggen* turpe dictum est, iets voor s. houden aliquid turpe putare (of ducere), iets voor zeer s. houden in turpissimis rebus habere aliquid, Adv. turpiter, flagitiose; *or s. nützen* turpi esse aspectu.

schandelijkheid, turpitude (—nis f.), (= schandelijke daad) dedecus (—oris n.), flagitium, vele schandelijkheden begaan multa turpiter facere, in omni dedecore volutare.

schandgeld, * merces (—edis f.) turpis, pecunia turpiter parata.

schandlied, carmen (—nis n.) obscenum.

schandpaal, * palus.

schandteeken, nota ignominiae, documentum sceleris; (= brandmerk) stigma (—atis n.).

schandvlek, labe (—is f.), macula, macula sceleris, labe turpitudinis (of ignominiae), nota turpitudinis, macula atque ignominia, nota atque ignominia, (= schandelyk mensch) propudrum, dedecus (—oris n.), opprobrium; *een s. uitwissen* maculam delere (of eludere).

schandvlekken: *iemand s. labem* alicui (of alienus dignitati) aspergere, alicui labem (of infamiam) inferre, alicui labem imponere, alicui maculam (of ignominiam of infamiam) inurere; *iemand voor ieders aangezicht s. aliquem* per ora hominum traducere.

schans, munimentum, munitio, castellum; *een s. opwerpen* munimentum extruere, munitionem facere, castellum constituere (of communicare); *op een plaats een s. opwerpen* alicui loco munimentum (of munitionem) imponere; *om een plaats schansen opwerpen* aliquem locum munitionibus saepire.

schansgraver, munitor.
 schanskorf, crates (—is f.).
 schapeleder, corium ovillum.
 schapelederen, * e corio ovillo factus.
 schapenkaas, * caseus ovillus.
 schapenmest, fœmus ovillus.
 schapenluis, ricinus.
 schapenscheerder, tonsor ovium.
 schapenweide, * pascuum ovium.
 schapenwol, lana ovium.
 schapavacht *zie* schaasavacht.
 schapevleesch, caro (carnis f.) ovilla.
 schappelijk, moderatus.
 schare *zie* schaar.
 scharen, ordinare; *de troepen in slagorde* s. aciem instruere.
 scharenslijper, * qui ferramenta cote acuit.
 scharlaken, *Subst.* coccum; *Adj.* coccineus (Plin.), coccinus (Peir).
 scharlakenbezie, coccum (Plin.).
 scharlakenkleur, color coccineus (Plin.).
 scharlakenkleurig, coccineus (Plin.).
 scharlakenkoorte, * febris (—is f.) scarlatina (of purpurea).
 scharlakenrood, coccineus (Plin.).
 scharlakenverf, coccum (Plin.).
 scharnier, cardo (—inis m.).
 schat, thesaurus, gaza; *schatten opes* (—um f.), divitiæ; *een s. van wetenschappelijke kennis* copia literarum, magnæ eruditionis opes; *een s. begraven thesaurum obruere* (of defodere); *een s. opgraven thesaurum effodere*; *mijn schat!* deliciae meae! voluptas mea!
 schatbaar, aestimabilis.
 schatbewaarder, custos (—odis) thesauri (of gazæ), praefectus aerarii.
 schateren, cachinnare, cachinnum tollere; *schaterend gelaak* cachinnus.
 schaterlach, cachinnus.
 schaterlachen *zie* schateren.
 schatgraver, * qui thesauros arte magica indagat et eruit.
 schatkamer, thesaurus, gaza.
 schatkist, aerarium; *zie* staatskas.
 schatmeester *zie* schatbewaarder.
 schatplichtig, stipendiarius, vestigalis.
 schatrijk, ditissimus, magnis opibus praeditus.
 schatten, taxare, aestimare, (naar het vermogen) censere, *iets op 7 denariën* s. taxare (of aestimare) aliquid denariis septem; *iets hoog (laag enz.)* s. aliquid magni (parvi enz.) aestimare (of facere); *iets s. taxationem alicui rei facere*, pretium certum constituere alicuius rei; *geschat worden in aestimationem venire*, (naar het vermogen) censeri; *iets naar geld* s. pecunia aestimare aliquid; *iets naar billijkheid* s. aequum alicuius rei aestimationem facere; *de Germanen worden op 40000 man geschat* Germanos arbitrantur ad quadraginta millia; *onsig.* (= waard achten) aestimare, diligere, diligere carumque habere; *ik weet iets te s.* est honos alicui rei apud me; *hij weet de deugd niet te s.* virtutis ignarus est; *iemand niet s.* aliquem despiciere; *hoog s.* magni facere (of aestimare, pendere, habere of ducere); *hooger s.* pluris aestimare; *gering s.* parvi facere (of aestimare enz.); *iets op zijn rechte waarde s.* * justo pretio aliquid aestimare.
 schatter, aestimator.
 schatting, tributum, vectigal (—alis n.), stipendium; *s. opbrengen* tributum conferre; (= het schatten) taxatio, aestimatio, census (4).

schattingplichtig *zie* schatplichtig.
 schaven, runcinare; (= *licht kwetsen*) stringere.
 schavot, * catasta, * pegma (—itis n.); *op het s. sterven* carnificia manu perire.
 schavuit, homo (—inis) scelestus.
 schavuitenstuk, scelus (—eris n.) nefarium.
 schedel, calva, calvaria (Cels.), caput (—itis n.), vertex (—icis m.), ossa (—ium) capitis.
 schedelboor, modiolus (Cels.).
 schedelbreuk, * fractura ossis capitis.
 scheede, vagina, theca; *het zwaard uit de s. trekken* gladium e vagina educere (of eripere), gladium stringere (of destringere); *het uit de s. getrokken zwaard* gladius vagina vacuus; *het zwaard weder in de s. steken* gladium in vaginam recondere, gladium vaginae reddere, gladium condere.
 scheef, pravus, obliquus, iniquus; *een s. oordeel* iudicium pravum; *een s. gezicht* saltim subringi.
 scheefheid, obliquitas, pravitæ.
 scheefhoekig, obliquus angulis.
 scheel, limus, strabo (—onis); *s. zien* limis oculis esse, strabonem esse; *schelte hoofdpijn* hemisphæria (Plin.).
 scheen, *zie* scheenbeen; *een blauwe s. krijgen* (= *afgevezen worden*) repulsam ferre.
 scheenbeen, tibia; *het s. betreffend* tibialis.
 scheenplaat, cæra.
 scheep; (te) s. gaan (navigem) conscendere, navigationi se committere, mare ingredi.
 scheepje, navicula.
 scheeprijk, plenus navium.
 scheepsbehoeften, ea quæ ad usum navium pertinent.
 scheepsbesluit, panis (—is m.) nauticus.
 scheepsbevelhebber *zie* scheepskapitein.
 scheepsbouw, *wordt uitgedrukt door omschrijving met aedificare* (of fabricari) naves; *tot den s.* ad naves, ad classes.
 scheepsbouwer, qui naves fabricatur.
 scheepsbouwkunst, * architectura navalis, * ars (artis f.) aedificandi naves.
 scheepsdek, constratum stega (Plaut).
 scheepsdracht, ornatus (4) thalassicus.
 scheepsgebruiken, mores (—um m.) nauticorum.
 scheepsgelegenheid, occasio vecturæ, occasio navigii, facultas (of oasus, 4) navigandi, navigatio; *ik heb nog geen s. kunnen vinden* * me adhuc vecturæ occasio frustrata est; *met de eerste de beste s. vertrekken* qua licet navigatione abire.
 scheepsjongen, puer nauticus.
 scheepskapitein, nauarchus, magister (of praefectus) navis, trierarchus, centurio classiaris.
 scheepskiel, carina.
 scheepskost, * cibus nauticus.
 scheepslanding, onus (—eris n.) navis; *een s. goud* navis (—is f.) auri.
 scheepmakelaar, * proxeneta navalis.
 scheepslofficer, centurio (—onis) classarius.
 scheepsopomp, * antlia navalis.
 scheeparib, statumen (—inis n.).
 scheepsasch, rostrum.
 scheepsatrid, proelum navale.
 scheepsterm, verbum nauticum.
 scheepstimmerman, faber navalis.
 scheepstimmerwerf, navale (—is n.), navalia (—ium).
 scheepstoehoeften *zie* scheepsbehoeften.
 scheepstouw, rudens (—antis m.).
 scheepstouwwerk, { rudentes (—um m.), arma-
 scheepstuig, { menta (—orum).
 scheepsuitdrukking, verbum nauticum.

schepsyctualie zie levensmiddelen, waar-
bij men ter onderscheiding het Adj. nauticus kan
voegen.

schepsvolk, nautae.

schepsvracht, vecturae pretium; (= lading)
onus (—ōis n.) navis.

schepsvuil, (dat onder in het schip bijeen loopt),
sentina.

schepswant zie schepstouwwerk.

schepvaart, navigatio, navigium, ars (artis f.)
navalis, res (pl.) nauticae.

schepvaartkunde, ars (artis f.) navalis (of na-
vigandi).

scheerbekken, pelvis (—is f.).

scheerder, tonsor.

scheerling (= dolla kerfel), cicuta.

scheermes, novaoula.

scheerster, tonstricula, tonatrix (—icis) (Mart.).

scheerwinkel, tonstrina (Plaut.).

scheidbaar, separabilis.

scheidbrief, libellus repudii (Vulg., Aug.), re-
pudium; een s. zenden repudium remittere.

scheiden, trans., separare, segregare, secerare,
sejungere, dijungere, dividere, dirimere, discer-
nere, discludere, interduere, distrahere, divellere,
obrupere; zich s. scindi, discedere;
intr. discedere (inter se), decedere, abire, digredi;
van iemand s. discedere (of abire) ab aliquo; van
een echtgenoot s. divorcium facere cum marito,
repudium remittere viro, repudiare virum, dis-
cedere a viro; van zijn vrouw s. divorcium facere
cum uxore, repudium remittere uxori, uxorem
repudiare, uxorem (matrimonio) erigere, uxorem
a matrimonio dimittere (of expellere); van tafel
en bed s. separari connis et cubilibus discerni;
van een plaats s. (ex) aliquo loco discedere (of
excedere of abire); uit het leven s. a vita abire
(of excedere of emigrare), hinc (of ex hominum
vita) demigrare.

scheiding, diremptio, diremptus (4), separatio, se-
junctio, disjunctio, seclusio, discessus (4), digres-
sus (4), distractio, discidium; or heeft een s.
plaats discessus fit; (= echtscheiding) divorcium,
discidium, diffarreatio, repudium; wettige s. aischen
agere de divorcio.

scheidingsuur, tempus (—ōis n.) absundi.

scheidman, zie scheidsrechter.

scheidsmuur, paries (—ētis m.) intergerivus (of
medius).

scheidsrechter, arbiter, disceptator; iemand tot
s. aanstellen aliquem arbitrum conatituere; s. tus-
schen eenigen zijn esse arbitrum (of disceptatorem)
inter aliquos, aliquorum controversiam disceptare
(of dirimere); hij is s. in een zaak arbitrium ali-
cuus rei est peneas eum.

scheikunde, * chemia, * ars (artis f.) chemica.

scheikundig, * chemicus.

schel, Subst. tintinnabulum; aan de s. trekken
tintinnabulum pulsare; de s. gaat niet over * tin-
tinnabulum sonum non reddit; zie schil.

Adj. nautas, acer (—ēris, —ere).

schelden; iemand s. alicui convicium facere, ali-
quem conviciis (of contumeliis) consecrari; op ie-
mand s. alicui absentem maledicere, aliquem sinis-
tris sermonibus carpere.

scheldnaam, nomen (—inis n.) (of cognomen)
infame; iemand een s. geven alicui contumeliose
causa cognomen dare; een s. krijgen cognomen ex
contumelia contrahere.

scheldwoord, probrum, maledictum, convicium,
opprobrium, vox (vocis f.) contumeliosa, verbum

contumeliosum (of probrosum); iemand met scheld-
woorden overladden ad gravissimas verborum con-
tumelias descendere; scheldwoorden tegen iemand
uitslooten maledicta in aliquem conferre, con-
tumeliosis verbis aliquem prosequi.

schelen; zij s. niet veel in jaren * aetate non
multum differunt; or scheelt weinig aan paulum
abest; het scheelde niet veel of haud multum aber-
rat quin; dat scheelde er nog maar aan herole
etiam hoc restabat; wat scheelt u? quid doles?
mij scheelt niets nihil doleo, optime me habeo;
wat heeft hem gescheeld? quo morbo perit? het
kan mij niet s. mea nihil refert; or scheelt altijd
iets aan * semper aliquid deest.

schelf (= loop, stapel), acervus.

schelheid, * sonus acutus.

schelklinkend, acutus.

schellen, tintinnabulum pulsare; zie bellen.

schelletje, tintinnabulum.

schelm, veterator, scelus (—ērie).

schelmschtig, { perfidus, fraudulentus.

schelmsch, {

schelmsch, { fallacia, malitia.

schelp, concha; een s. openmaken concham discu-
nere (Plin.).

schelpdier, conchylium.

schelpje, conchula.

schelpkabinet, * conchyliorum collectio.

schelprijk, * plenus conchyliorum.

schelpslak, cochlea.

schelpvormig, conchatus (Plin.); Adv. in con-
cham.

schelpwerk, * opus (—ōis n.) conchatum.

schelvisch, asellus, * gadus aeglesimus.

schema, schema (—ētis n.), forma, formula.

schemerachtig zie schemerig.

schemeravond zie schemering.

schemeren; het schemert (des morgens) lucecit,
illucescit, dilucescit, (des avonds) advesperascit,
coelum vesperascit, vergit (of inclinatur) in ves-
perum dies; toen het nog schemerde (des morgens)
obscurum etiam tum lumine, vixdum luce certa.

schemerig subobscurus, sublustris; terwijl het nog
s. was obscurum etiam tum lumine.

schemering (= morgenschemering), diluculum;
in de s. tempore sublucano, temporibus sublucan-
is, obscurum etiam tum lumine, diluculo, prima
luce, sub lucem, sub solis ortum, ubi primum
illuxit; (= avondschemering) crepusculum; in de
s. primo vespere, vergente (of inclinatur) in ves-
perum die, vesperascente coelo (of jam die), cre-
pusculo, quum advesperavisset, ubi coepit adves-
perascere, quum jam advesperasceret.

schemerlicht, lux (lucis f.) incerta (of dubia),
lumen (—inis n.) incertum (of obscurum), lux
maligna.

schenden (= beschadigen), laedere, violare; (= ont-
leeren) violare, vitare, stuprare; (= verbreken)
violare; van de pokken geschonden * cicatricibus
variolarum insignis.

schender, violator, vitator (Sen), stuprator
(Quint.).

schendig zie schandelijk.

schending, violatio, vitatio (Sen).

schend tong, lingua maledica; (= lasteraar) ho-
mo (—inis) maledicens; (= lasteraarter) mulier
(—ēris) maledica.

schenklad, repositorium.

schenkel, femur (—ōis n.).

schenken (= geven), donare (iemand iets alicui
aliquid of aliquem aliqua re), munerari, muneri

- dare, largiri, concedere, tribuere; (= *opofferen*, *kwijtschelden*) condonare, remittere; (= *uitgeven*) effundere; (= *ingieten*) infundere, in het klein verkoopen) dividere, wijz. s. v. num. dividere, couponam exercere, iemand zijn hart s. aliori animum suum dare (of dedere), iemand een geheel uur s. alicui totam horam donare (Mart.); iemand het leven s. vitam alicui dare.
- schenker** (= *gever*), auctor doni (of munera); (= *wijnsteker*) a cyatho, a potione; s. zijn pocula (of bibere) ministrare (bij iemand alicui), stare a cyatho.
- schenking**, donatio, condonatio; (= *kwijtschelding*) remissio.
- schenkingeacte**, donationis tabulae.
- schenkkaz**, hircus (Cato).
- schemmis**, violatio.
- schepl**, modius.
- scheplje**, haustus (4).
- scheppelkja**, cyathus.
- scheplepal**, simpulum, trulla.
- scheppen** (= *voortbrengen*), creare; de wereld s. mundum condere (of gignere, fingere, edificare, fabricari of construere atque edificare); *scheppend genis* excogitatio, *scheppende kracht* effectio; (= *opscheppen*) haurire; *Lecht s. animum* (of spiritum) ducere, spirare; *friesche lucht* s. refrigerationem auras captare, libero aere reintegrari; *een veenig friesche lucht* s. parvum aera recipere; *vermaak s. in isto delectari* aliqua re.
- schepper**, creator, procreator, auctor, artifex (—*Ysis*), architectus; (= *lepel aan een schepprad*) modiolus.
- schepping** (= *oorsprong, begin*), origo (—*Ysis f.*), principium, initium, ortus (4); *sedert de s. der wereld* inde ab hominum memoria, a primo mundi ortu usque in hoc tempus; (= *natuurs*) rerum natura, mundus; (= *voortbrengsel*) opus (—*Ysis n.*).
- scheppingsdag**, primus dies (5) mundi.
- scheprad**, tympanum.
- schepsel**, animal (—*alis n.*), animans (—*antis*), homo (—*Ysis*), negotium, puella, virgo (—*Ysis*), mulier (—*Ysis*).
- schepter**, sceptrum, scipio (—*onis n.*); = *regeering*; regnum; *onder iemands s. komen* in alicuius imperium cedere; *onder iemands s. staan* alicui parere; *onder zijn s. brengen*, *sie onderwerpen*.
- schere**, tendere; *allen over één kam s. nie kam*; *ik sit met iets geschooren* aliquid mihi oneri est.
- scherf**, testa; *in scheren vallen* rumpi in testas.
- schering**, stamen (—*Ysis n.*), tramu.
- scherm**, pluteus, praesidium; *sie ook zonne-scherm en regenscherm*.
- schermduk** *sie* schutduk.
- schermen**, digladiari.
- schermkunst**, * ars (artis f.) gladiatoria.
- schermmeester**, lanista.
- scherm-school**, ludus gladiatorius.
- schermutselen**, proelis parvulis cum hoste contendere, minutis proeliis inter se pugnare, hostem levibus proeliis lacescere, concursare; *het s. s. schermutseling*.
- schermutseling**, proelium leve (of levius), proelium parvulum (of minus of minutum), pugna fortuita, concursatio, procuratio.
- scherp**, acutus; *scherppe hoek* angulus acutus; *iets blijft s. acies* alicuius rei non hebetatur; *een s. gezicht* visus (4) acer, oculi acuti; s. *van reuk of gehoor* sagax (—*acies*); *een scherpe reuk* nares (—*ium f.*) acutae (Hor.); *een s. verstand* ingenium acre (of acutum), mens (—*antis f.*) acris; *een s. oordeel* iudicium acre (of subtile; *een s. geheugen* memoria acris; (= *prikkelend, bijtend*), acer (—*oris*, —*cro*, acutis Plin.), (= *zout*) salus; *scherppe koude* frigus (—*Ysis n.*) aere; (= *streng*) acer, severus, acerbus; *in scherpe wildrukkingen aan iemand schrijven* severius scribere ad aliquem; *een al te s. kommando voeren* acerbior imperio uti; *Adv.* acriter, severe, acerbis; s. *nien acute* cernere, acie oculorum acris esse; *met het rechteroog scherper nien dextro oculo plus cernere*; *iets s. beschouwen* aliquid acriter (of intentis oculis) intueri; *iemand s. aansien* oculos defigere in aliquem. Subst. (= *scherpe zijde*) acies (5); (= *kogels of hagel*) plumbum.
- scherpelijk**, severe.
- scherpen**, acutere, exacnere, acutum reddere, aciem excitare (met Gen.); *zijn verstand s. mentem* (of ingenium) acueris.
- scherpheid**, acrimonia, acritudo (—*Ysis f.*).
- scherphoekig**, angulis acutis.
- scherprachter**, carnifex (—*Ysis*).
- scherpschutter**, *sie* tirailleur.
- scherpszijdend**, acutus.
- scherpte**, acies (5), acritudo (—*Ysis f.*).
- scherpsziend**, acute cernens, acie oculorum acris, acris visu; *met scherpszienden blik* acerrime.
- scherpszinnig**, acutus, acer (—*oris*, —*cro*), perspicax (—*Ysis*), subtilis, argutus, sagax (—*acies*), *zoer s. syn* acutissimo ingenio esse, ingenii acuminis valere.
- scherpszinnigheid**, ingenii acumen (—*Ysis n.*) (of acies 5), ingenium acre, prudentia perspicax (—*acies*), subtilitas, sagacitas, perspicacitas; s. *in het redeneren* acumen (of subtilitas) dissorendi; *natuurlijke s. bezitten* natura acutum esse.
- scherte**, jocus, ludus, facetia; *een kleine s. jocularis*; *een flauwe s. jocus* frigidus, *een lomp s. jocus* illiberalis; *moedwillige s. jocus* petulans, in s. per jocum, per ludum et jocum, per ridiculum, joco, joculariter; in s. of in ernst aut per ridiculum aut severe; *half in s.*, *half in ernst* et per ridiculum aut severe; *bedocht zij dat in s. of in ernst?* jocus an serio hoc die? *iets alschie in s. zeggen* jocari aliquid, dicere aliquid per jocum; *wat in s. gezegd is*, *als ernst opnemen* quod dictum est per jocum, in serium convertere; s. *ter zijde* amoto (of remoto) joco, amoto ludo, extra jocum; *het was maar s. jocular*; *geen s. verstaan* facile irasci; *ik versta geen s. op dat punt* haud impune facies; *uit s. wordt ernst* ludus in serium vertitur; *de s. te ver drijven* * illiberaliter jocari; *nich van s. onthouden* abstinere joci.
- scherten**, jocari, joco uti, joca agere, joculari, ludere, cavillari; *over iets s. jocari* aliquid; *schertia niet jocari noli*; *om te s. joci causa*; *over iemand s. jocum* dicta jactare in aliquem.
- scherte-sanderwijs**, per jocum, per ludum, joculariter.
- schervengerecht**, ostracismus.
- schets**, adumbratio, designatio; (= *uittrokkel*) epitome; *sie ook plan en ontwerp*.
- schetsen**, adumbrare, delineare, effingere.
- scheur**, rima, fissura; *een s. krijgen* rimam agere (of ducere).
- schourbui**, stomachos (Plin.).
- schouren**, *trans.* acindere, findere; *intr.* scindi, findi.
- scheuring**, disidium, * schisma (—*Ysis n.*).
- scheurmaker**, * schismaticus.
- schourpapier**, chartae ineptae (Hor.).
- scheurtje**, rimula.

sochearziek, seditiosus, * schismaticus.
 schent (= *afspruitel*), germes (—inis n.), sarcu-
 las; *een s. krijgen* adolescere, crescere; (= *een
 weinig*) aliquid.
 schentje, paululum, aliquantulum.
 schentig (= *mild*), liberalis.
 schentvrij zie schootvrij.
 schicht, telum.
 schichtig, pavidus.
 schichtigheid, animus pavidus.
 schielijk, Adj. citus, celer (—ēris, —ēre), praeco-
 ceptus (—cipitis); *Ado. cito, celeriter; een weinig
 schielijker* celeriuscule; *s. vluchten* praecipitem
 sese fugae mandare; *stiek s. verwijderen* se prori-
 pere.
 schielijkheid, celeritas.
 schier, Adv. fore.
 schiereiland, paeninsula, chersonesus (f.).
 schieten trans., mittere; (= *treffen*) occidere;
*kuit s. ova parere; een dok s. (oncig.) labi, pec-
 care, flagitium committere; een schip in den grond
 s. demergere* navem; *stiek voor den kop s. vim
 afferre* vitae suae; *iemand dood s. aliquem telo
 occidere; een schotje voor iets s. aliquid prohibere;
 intr. (= stiek maal bewegen)* ferri; *in de hoogte s.
 sublime* ferri; *in de diepte s. praecipitari*, praeci-
 pititem devolvi; *laten s. remittere; omhoog s. (=*
groeven) adolere, avide se promittere; *in het
 zaad s. in semen exire; in de aren s. spicam con-
 cipere, mel een geweer s. * glandes e sclopeto
 mittere; mel kanonnen s. * tela tormentis mittere;
 willen s. iotum intentare; op iets s. telo petere*
*aliquid, tela in aliquid conjicere; naar het wit s.
 destinatum petere; juist s. certe (of recte) mit-
 tere; goed s. certam manum habere; hij schoot
 zoo goed tanta arte sagittas direxit; de tra-
 nen s. iemand in de oogen lacrimas alicui obo-
 riuntur; het mes schoot hem uit de handen* culter
 de manu excidit; *zijn naam wil mij niet in binnen
 s. ejus nomen fugit meam memoriam; te kort s.
 dedere; mis s. a destinato aberrare; het s. telo-
 rum iactus* (4).
 schietgat, fenestra (oblique).
 schietgeweer, telum.
 schietlood, perpendiculum.
 schietschijf, scopus (Suet.).
 schiften, eligere, separare; (= *ondersoeken*) ex-
 plorare; *de melk is geschift* lac partim coagulatum
 est (Plin.); *doen s. partim coagulare; (= rafelen)*
praevenia s. mittere.
 schifting, delectus (4).
 schijf, orbis (—is m.), (van een katrol) orbiculus
 (Cato), = *damschijf* calculus (Plin.); (van een
 pottbakker) rota (Plin.), = *romd afgezaagd stuk*
 segmentum, (= *schietachijf*) scopus (Suet.), orbis;
naar de s. schieten * conjicere tela in orbem.
 schijfschieten: *het s. * lusum id genus* (—ēris
 n.) quo in orbis tela conjiciunt.
 schijn, species (5), imago (—inis f.), simulacrum,
 simulatio; *valsche s. facus et species; onder den
 s. specie*, per speciem, nomine, simulatione, per
 simulationem; *in s. dieis causa*, in speciem, verbo,
 verbo et simulatione; *den s. van iets aannemen*
speciem alicujus rei praebere, simulare aliquid;
den s. van een goed mensch aannemen bonum se
 fingere; *den s. aannemen alsof simulare* quassi;
aan een zaak den s. van iets geneen alicui rei ali-
 quam speciem alicujus rei imponere; *den s. van
 iets hebben* speciem alicujus rei habere (of prae se
 ferre); *het heeft allen s. alsof de vrienden niet
 zullen komen* amici non venturi videntur; *hy strend*

*in s. speciem pugnantis praebuit; de s. is tegen
 mij * multae causae adsunt, quae homines addu-
 cere possint ad credendum, me noxium esse; er
 is geen de minste s. van twijfel* * ne umbra qui-
 dem dubitationis est; *zelfe den s. van het kwaad
 vermijden* ipsam mali suspicionem evitare; *s. be-
 driagt* * non omne aurum quod nitet; *geen s. over-
 laten* nullam imaginem relinquere; *stiek aan den
 s. vergaan* inepta spe blandiri sibi; (= *lichtglans*)
 lux (lucis f.), lumen (—inis n.), splendor, ful-
 gor, nitor; *een s. van sich geven* lucere, splen-
 dere, fulgere, nitere; *de komst heeft een vooden
 s. habitus cometae* rubicundior.
 schijnaanval, comminatio, vanae minae; *een s.
 op de stad* comminanda oppugatio; *een s. op een
 stad doen* oppugnationem ostendere; *hij deed een
 s. op Carie* Cariam se petere simulavit.
 schijnbaar, Adj. simulatus, fictus, falsus, opi-
 natus, imaginarius, *een schynbare vercoening* gratia
 fute reconciliata; *s. voordeel* ea quae videtur uti-
 litas neque est; *schynbare deugden* vitia quae
 virtutem videntur imitari; *een s. voordeel* species
 (5) utilitatis; *schynbare vrees* simulatio timoris,
 Adv. simulate, fecte, in speciem, per speciem,
 specie.
 schijnbeeld, vana (of falsa) imago (—inis f.).
 schynbewijs, * argumentum fucatum.
 schijnchristen, * specie Christianus.
 schijnchristendom, * pietatis Christianae simu-
 latio.
 schijndeugd, virtus (—utis f.) assimulata, species
 (5) quaedam virtutis assimulatae; *schijndeugden*
 vitia (—orum), quae virtutem videntur imitari.
 schijndood Adj., * qui mortuus (of exstinctus)
 videtur, * qui videtur exspirasse; *hij is maar s.
 vivit; hij was maar s. * mortuus esse* videbatur
 neque erat; *Subst. exstinctae animae species* (5).
 schijnen, videri; *het schijnt dat ik vider*; (= *licht
 geven*) lucere.
 schijngeleerde, * qui vir doctus vult videri, *
 qui se doctum simulat.
 schijngeeluk, * simulacrum felicitatis.
 schijngevecht, simulacrum pugnae.
 schijngehalte, simulacrum.
 schijngoed, opinatum bonum.
 schijngrond, argumentum vanum.
 schijnheilig, * pietatem erga Deum simulans (of
 mentiens); *s. zijn pietatem erga Deum simulare*,
 * speciem quamdam virtutis praebere.
 schijnheiligheid, species (5) fictae simulationis,
 pietas erga Deum ficta (of simulata), species (5)
 quaedam virtutis assimulatae, victorum dissimu-
 latio.
 schijnhuwelijk, matrimonium fecte contractum,
 coemptio.
 schijnkoning, umbra regis.
 schijnkoop, emptio simulata (of falsa et simulata),
 simulatio emptiois.
 schijnschoon, * specie pulcher.
 schynsel, lux (lucis f.), lumen (—inis n.).
 schijnstrijdigheid, * discrepantia imaginaria.
 schijnverkoop, venditio simulata (of falsa et si-
 mulata of imaginaria).
 schijnvermaak, * opinata voluptas.
 schijnvertooning: *tot een s. in speciem*.
 schijnvrede, pax (pacis f.) simulata, bellum pacis
 nomine involutum.
 schijnvriend, * homo (—inis) qui amicitiam si-
 mulat; *hij bleven eenigen tijd schijnvrienden* ali-
 quandiu simulata inter eos amicitia mansit.
 schijnvriendschap, simulata amicitia.

schijnvroom, *sic* schijnheilig.
schijnvroomheid, *sic* schijnheiligheid.
schippen, cacare.
schik; *in zijn s. zijn* laetum esse; *in zijn s. zijn* met iets contentum (of laetum) esse aliqua re; *s. in zijn leven hebben* iucunde vivere.
schikgodin, Parca.
schikken (= *regelen*), ordinare; *sich naar iemand s. se accommodare* alicui (of ad alicujus arbitrium et nutum), alicui obsequi (of merigerari); *sich naar iets s. se accommodare* ad aliquid; *sich naar de omstandigheden s. tempori servire*; *het zal zich wel s. bene evenen*; *sich naar iets niet kunnen s. intolerantem* (of impatientem) esse alicujus rei, *het schikt nog al medicocriter*; *sich tot werken s. ad opus aggredi*; *de zaak s. pactionem facere*.
schikking (= *regeling*), ordinatio; (= *overeenkomst*) compositio, conventum, constitutum, pactio.
schil, putamen (—*Isis* n.), corium (Plin.); (*van peulvruchten*) siliqua; (*van granen enz.*) folliculus; *iemand de schillen van de oogen lichten* aliquem melius docere.
schild (= *rondas*), clipeus; (*groot en langwerpig*) scutum; *een klein s. parma*; *klein halfronde pelta* (Nep.); *klein Spaansch s. cetra*; *heilig s. ancile* (—*Isis* n.); *met een s. gewapend* clipeatus, scutatus, armatus, peltatus (Mart.); *cetratus*; *sonder s. strijden* nudo corpore pugnare; (= *wapenschild*) insigne (—*Isis* n.); *iets in zijn s. voeren* aliquid moliri (of machinari).
schilddak, testudo (—*Isis* f.).
schilddrager, armiger; (= *beeld dat het wapen draagt*) telamon (—*Isis* m.) (Vitr.).
schilder, pictor, pingendi artifex (—*Isis*); *een voortreffelijk s. princeps artis pictor*, *pictor arte insignis*; *een groot s. arte pingendi clarus*; *de grootste s. van dien tijd* qui tum longe ceteris excellere pictoribus existimabatur.
schilderacademie, * schola pictorum.
schilderachtig, graphicus (Vitr.), amoenissimus; *een s. affoot maken* graphicam in aspectu effigere delectationem (Vitr.).
schilderen, pingere, (= *opcerven* colorare, *op dush s. * in linceo pingere*; (= *nabooten*) depingere, *offingere*, *penicillo imitari*; (= *levendig verhalen*) depingere, *describere*, *perscribere*; *naar de natuur s. similitudinem effingere* ex vero; *iemand schildert vlug* alicujus manus velox in pictura est; *iemand schildert langzaam* est alicui tarda picturae ratio; *iemand s. aliquom pingere*, aliquem coloribus reddere; *iemand spreken gelykend s. veram alicujus imaginem reddere*; (= *op schild-vocht staan*) excubias (of vigilias) agere, in statione esse.
schilderes, pingendi artifex (—*Isis*).
schilderhuisje, tugurium in quo vigilas a frigore defendantur.
schilderij, tabula (picta), tabella, pictura.
schilderijkabinet, { pinacotheca.
schilderijkamer, {
schildering, pictura, descriptio.
schilderkunst, ars (artis f.) pingendi (of picturae), pictura; *sich onder iemands leiding op de s. toeleggen* operam pingendo sub magistro aliquo dare.
schildersezel, machina (Plin.).
schilderschool, * schola pictorum.
schildersmodel, exemplum, (*levend*) exemplum animale.
schilderspalet, * discus colorum.
schilderspenseel, penicillus.
schilderstuk *sic* schilderij.

schilderswerkplaats, officina pictoria.
schildje, parvula.
schildknaap, armiger.
schildpad, testudo (—*Isis* f.); (*stof*) testudinis dorsum (of putamen, —*Isis* n.), testudo; *van s. gemaakt* testudinens.
schildpadden (Adj.), testudineus.
schildvleugelig; *s. insect* * coleopterum.
schildvormig, * in clipei formam redactus; *Adv.* * in clipei speciem.
schildwacht, excubitor, vigil (—*Isis*), eustos (—*Isis*), (*plur.*) excubiae, vigiliae, stationes; *op s. staan* excubias (of vigilias) agere, excubare, in statione esse, stationem habere (of agere); *schildwachten wisselen* excubias (of stationes) disponere; *de s. aflossen* in stationem succedere.
schilfer, squama; *schilfers* (*van de huid*) scobis (—*Isis* f.), (*op het hoofd*) albugines (—*um* f.) capitis; *sic ook* schilfersteen.
schilferachtig, fissilis, sectilis.
schilferen, fandi.
schilferig, fissilis.
schilfersteen, lapis (—*Isis* m.) sectilis.
schilfertje, squamula (Cela).
schillen; *iets s. putamen alicui rei detrahere* (b. v. vruchten, eieren enz.), *decoriare* aliquid (Pall.); *een boom s. arborem descorticare*, (Plin.), *arborem cortice nudare*, *arbori corticem detrahere*, (*in de rondte*) *arbori corticem detrahere in orbem*, *cingere arborem* (JCT).
schim, umbra (Tib., Virg.); *schimmen* mares (—*um* m.).
schimmel (= *wit paard*), equus albus, equus guttatus (of scutulatus of canus); (= *kleine plantjes*) mucus (Col.), situs (4).
schimmelachtig, mucidus.
schimmelen, murescere (Plin.), *mucorem* (of al-tum) contrahere, situ corrumpi.
schimmelig, mucidus; *s. zijn* murescere; *s. worden* *sic* schimmelen.
schimmenrijk, inferi, umbrae, oreus (Virg.); *in het s. apud inferos*, illic.
schimp, opprobrium, contumelia, probrum.
schimpbrief, literae plene probrorum.
schimpdicht, carmen (—*Isis* n.) probrosum (Tac.).
schimpjen; *op iemand s. conviciam alicui facere*, *probrum inferre alicui*, *aliquem maledictis insectari*, *maledicta in aliquem conferre* (of conjicere), *contumeliosis verbis aliquem prosequi*; *op iemand s. in zijne afwezigheid* aliquem absentem dente maledico carpere; *schimpend* maledictus.
schimplied *sic* schimpdicht.
schimpnaam *sic* scheldnaam.
schimprede, maledicta (—*orum*), verba (—*orum*) contumeliosa; *een s. tegen iemand* *honden maledicta in aliquem conferre*.
schimpecht; *iemand een s. geven* aliquem oblique perstringere (Tac.).
schimpeschrift, libellus famosus (Tac.).
schimptaal *sic* schimprede.
schimpwoord *sic* scheldwoord.
schip, navis (—*Isis* f.), navigium; *het s. (in de kerck)* spatium medium.
schipbreuk, naufragium; *s. lijden* naufragium facere; *na een s. naufragio facto*.
schipbreukeling, naufragus, ejectus.
schipbrug, pons (—*ntis* m.) navigiis compositus, rates (—*ium* f.) et lintes (—*ium* f.) junctae; *rates quibus junctum est flumen, ponto* (—*Isis* n.) (Gell.); *een s. maken* pontem navibus facere (of effigere); *een s. over een rivier staan* flumen rati-

- bus jungere; *de s. afbreken* rates, quibus innotum est flumen, resolvere.
- schipper, nauta, navita, dominus navis, navicularius.
- schipperen (= *schakken*), componere, expedire.
- schipperij, res (5) navicularis.
- schitteren, splendere, nitere, fulgere, lacere, renidere (Hor.).
- schitterend, splendidus, magnificus, clarus, amplus.
- schittering, nitor.
- schobbejak, verbero (—ōnis).
- schoeien, calceare; *sie* leest.
- schoeisel, calceamentum.
- schoelje, homo (—inis) scelestus (of sceleratus), verbero (—ōnis), scelus (—ōris).
- schoen, calcea, calceamentum, pedis tegimentum; *wijds schoenen* calcei laxi; *knellende schoenen* calcei urentes; *te nauwe schoenen* calcei pedibus minores; *te groote schoenen* calcei pedibus majores; *goed gasende schoenen* calcei habiles et apti ad pedem; *die schoenen aan heeft* calceatus; *die de schoenen uitgetrokken heeft* discalceatus (Suet.); *schoenen dragen* calceis uti; *iemand de schoenen brengen* calceos alicui afferre; *de schoenen aantrekken* calceos sibi induere, *se (of pedem) calceare*, calceos sumere; *andere schoenen aantrekken* calceos mutare; *iemand de schoenen aantrekken* calceos induere alicui, alicui calceare; *zich door iemand de schoenen laten aantrekken* committere alicui pedes calceandos; *de schoenen uittrekken* excalceare pedes (Suet.); *iemand de schoenen uittrekken* excalceare alicui; *zich door iemand de schoenen laten uittrekken* praebere alicui pedes excalceandos; *ieder weet best waar hem de s. springt* * sua quisque incommoda optime novit; *zijn moed zinkt in de schoenen* despondet animum, deficit animo; *wien de s. past* trahit hem *aan* mutato nomine de te fabula narratur; *ik zou niet graag in uwe schoenen willen staan* tuo loco esse nollem, nollem esse qui tu es.
- schoenband, fascia qua in calceamento utimur.
- schoenborstel, peniculus quo calceamenta tergentur (Fest.).
- schoenenfabriek, * officina sutrina.
- schoenenkraam, taberna sutrina (Tac.).
- schoengeep, * fibula calcei.
- schoenlapper, sutor veteramentarius (Suet.), sutor cerdo (—ōnis) (Mart.).
- schoenmaker, sutor, calceolarius (Plaut.); *s. blijf bij uwe leest* ne sutor supra crepidam.
- schoenmakersambacht, ars (artis f.) sutrina, sutrina; *het s. uitoefenen* sutrinam facere.
- schoenmakersels, sabula (Sen.), fistula sutoria (Plin.), sculprum (Hor.).
- schoenmakersgild, collegium sutorum (Inscr.).
- schoenmakersknecht, * sutori operas praebens.
- schoenmakersleerling, tabernae sutrinae alumna.
- schoenmakersames, cultellus crepidarins (Sempr. Asell. bij Gell.).
- schoenmakerswinkel, taberna sutoria.
- schoenmarkt, * forum sutorium.
- schoenpoetsers, * calceos detergens.
- schoenriem, corrigia.
- schoenschuier, *sie* schoenborstel.
- schoensmeer, atramentum sutorium (Plin.), unguen (—inis s.) calceorum, melanteria (Scrib. Larg.).
- schoenspijker, clavus calceamenti.
- schoentje, calceolus.
- schoenwinkel, taberna sutoria.
- schoenzool, solum (Plaut.), obstrigillus (Iand.), * solea calcei.
- schoep, pinna (Vitr.).
- schoffeerder, vitator (Sen.).
- schoffeeren, vitare.
- schoffel, sarcolum (Script. B. R.), rutrum.
- schoffelaar, sarritor.
- schoffelen, sarrire; *het s. sarritio* (Col.), sarritura (Col.).
- schoft (= *schoouder*), armus; (= *schoelje*) *sie* schoelje.
- schoften, quiescere, coenare.
- schofttijd, hora ad quietem data.
- schok, pulsus (4), impulsus (4), motus (4), plaga; *een s. geven* plagam infligere; *iemand een swaer s. geven* (oneig.) graviter affligere alicui; *een s. krygen* plagam accipere (eig. en oneig.); *door een swaer s. getroffen* (oneig.), gravi percussus plaga, graviter afflictus.
- schokken, quatere, quassare, concutere; (oneig.) concutere, affligere, afflictare.
- schol (visch), * pleuronectes platessa, rhombus (Hor.), psitta (Plin.); (= *verschot*) * fragmentum ruptae glaci.
- scholarch, * scholarcha.
- scholasticus, * scholasticus.
- scholastiek, * scholasticorum ratio.
- scholen, *sie* s. menschen.
- scholiaat, * scholiasites; *de s. van Euripides* * Euripidis antiquus interpres (—ōtis).
- scholiën, scholia (—orum).
- scholier, discipulus, alumnus disciplinae; *nog s. zijn scholae adhu operari* (Quint.).
- schoemel, ocellum.
- schoemmelen, * oscillare, tabula interposita pendente funibus se jactare; (= *alles van zijn plaats brengen*) omnia misceere.
- schonk, os (ossis n.).
- schonkig, oeseus.
- schoof, merges (—ōtis f.).
- schooien, mendicare.
- schooier, mendicus.
- schooister, mulier (—ōris) mendicans.
- school, schola, ludus (discendi of literarum), ludus literarius (Quint.); (= *aanhang van een leer-aar*) schola, secta, familia, disciplina; *de stichter eener s.* scholae auctor (of princeps, —ōpis); *tot iemands s. behooren* esse (of profectum esse) ab aliquo; *naar s. gaan* in ludum literarium ire; *eene s. bezoeken* (als leerling) in ludum literarium itare; *iemands s. bezoeken* (als leerling) alicuius scholam frequentare; *nog s. gaan* scholae adhu operari (Quint.); *de s. gaat aan* * discipuli intro-mittuntur, * initium fit scholae; *de s. gaat uit* * discipuli dimittuntur; *een zoon bij iemand op s. doen* filium alicuius institutioni committere, filium alicui in disciplinam tradere, deducere filium ad aliquem; *iemand s. laten* gaan alicuius praeceptoribus tradere; *in de s. zitten* in schola sedere (of assidere); *nog s. gaan* nondum scholam egressum esse (Quint.); *van de s. afgaan* scholam egrēdi (Quint.), devertēre a schola et magistris (Suet.), a magistro digrēdi (App.); *omrijp de s. verlaten* immature e ludo literario erumpere; *een s. openen* ludum aperire; *zijne s. aluden* scholam dimittere; *op gemeenschappelijke kosten een s. stichten* collata pecunia conducere praeceptores; *s. houden* * scholas habere de literis, docere; *de s. bijwonen* scholis interesse; *in een goede s. ge-*

weest zijn bona disciplina exercitatum esse; bij iemand op s. gaan sectari aliquem discendi gratia; dit is een s. van geduld * in hac re tentatur patientia nostra; (= schoolgebouw) schola, * aedes (—is f.) scholarum; (= menigte) turba.

schoolbank, zie bank; nog op de schoolbanken zitten nondum scholam egressum esse (Quint.).

schoolboek, * liber in usum scholarum scriptus (of editus).

schoolcommissie, * qui scholis publicis praesunt.

schoolgebouw, * aedes (—is f.) scholarum.

schoolgeld, praepetoris (of magistri) merces (—edis f.), minerval (—alis n.); s. betalen praepetori mercedem habere, * minerval solvere.

schoolgeleerde, * scholasticus, doctor umbraticus (Petr.).

schoolgeleerdheid, * scholastica doctrina, * literae umbraticae.

schooljaar, * annus scholasticus; de schooljaren scholae tempus (—is n.), scholarum tempora (—um).

schooljeugd, pueri discantes.

schooljongen, puer in ludum literarium itans, puer discens.

schooljuffrouw, ludi magistra (Ter.).

schoolkamer, schola, auditorium.

schoolkameraad, condiscipulus, sodalis (—is).

schoolkameraadschap, condiscipulatus (4) (Nep.).

schoolkind, zie schooljongen.

schoolleeraar, ludi (literarii) magister, praepetor publicus; s. zijn ludum literarium exercere, sedere in scholis et pueris praecipere.

schoollokaal, schola, auditorium.

schoolmakker, zie schoolkameraad.

schoolmatres, ludi magistra (Ter.).

schoolmeester, zie schoolleeraar.

schoolmeesterschtig: schoolmeestersachtige toon vox (voeis f.) imperiosa magistri.

schoolmeesterschap, { manus (—is n.)

schoolmeestersplaats, { praepetoris.

schoolmeisje, puella in ludum literarium itans, puella discens.

schoolmonarch, magister plagosus (Hor.).

schoolonderwijs, * institutio publica (of puerilis).

schoolonderwijzer, zie schoolleeraar.

schoolopziener, * scholarum praeses (—idis).

schoolplicht, * lex (legis f.) qua omnes incolae coguntur liberos suos praepetoribus tradere.

schoolplichtig, * lege coactus liberos suos praepetoribus tradere.

schoolplichtigheid, zie schoolplicht.

schoolprogramma, index (—is m.) pensorum.

schoolreglement, * leges quas in schola valent.

schoolscholasticus.

schooltijd, tempus (—is n.) scholae; (= leertijd) tempora scholarum.

schooltucht, * disciplina scholastica.

schooluur, schola, * discendi hora.

schoolvacantie, ferias scholasticas.

schoolvertrek, schola, auditorium.

schoolverzuim, * neglectio scholae.

schoolvos, scholasticus.

schoolvossertij, * ineptiae scholasticas.

schoolwerk, opus (—is n.) scholasticum, * pensum.

schoolwezen, res (5) scholastica; het s. regelen * scholas melius instituere.

schoon 1° Adj., pulcher, formosus, speciosus; honestus; zeer s. perpulcher, praecipuae pulcritudinis, eximia pulcritudine corporis; s. van gelaat facie pulchra (of formosa of egregia); zeer s. van

gelaat insignis pulchra facie; s. van gestalte specie venusta, forma pulchra (of eximia), formosus, forma conspicuus, Alcibiades was de schoonste man van zijn tijd Alcibiades princeps forma erat in ea aetate; hij had meer regelmatig schoone dan aangename trekken fuit vultu pulchro magis quam venusto; hij is zeer s. en sterk forma viribusque corporis excellit; het schoone geslacht sexus (4) mulieris; de schoone kunsten artes (—ium f.) elegantes; schoone woorden verba (—orum) splendida; een schoone stijl oratio elegans (of nitida), orationis (of sermonis) elegantia; s. vinden laudare; een schoone gelegenheid occasio maxime opportuna; (= rein) sic rein;

2° Adv. pulchre, belle, speciose; s. schrijven (= een fraai handschrift hebben) * lepida manu literas facere, (= een fraaijen stijl hebben) eleganter (of venuste, belle, praecleari of ornate) scribere; s. spreken eleganter (of venuste ens.) dicere;

3° Conj. nie afschoon.

schoonbroeder, affinis, uxoris frater (—tris), mariti frater, maritus (of vir) sororis.

schoondochter, nurus (4).

schoonheid, pulcritudo (—inis f.), species (5), forma, formositas, dignitas; schoonheden virtutes (—um f.); (= schoone vrouw) mulier (—is) (of virgo, —inis of puella) formosa (of forma egregia of pulchra facie insignis); een buitengewone s. mulier mirae pulcritudinis; een beroemde s. facie inelyta mulier; zij is een volmaakte s. est omnibus simulacris emendatior; zij is een der eerste schoonheden forma excellit, est pulcritudine (of pulchra facie) insignis.

schoonheidsgevoel, sensus (4), elegantia.

schoonheidsmiddel, lenocinium.

schoonklinkend, speciosus.

schoonmaakster, * ancilla in diem conducta.

schoonmaken, zie reinigen.

schoonmoeder, sororis (4).

schoonouders, soceri, socer et socrus; de wederzijdsche s. (van een echtpaar) consoceri (Jct.).

schoonprater, zie vleier.

schoonpraatster, zie vleierster.

schoonsehjnend, speciosus.

schoonvader, socer.

schoonzoon, gener.

schoonzuster, affinis; (= manzuster) glossa (—oria); (= vrouwenzuster) soror uxoris; (= broedersvrouw) fratria, uxor fratris.

schoor, anteris (—idis f.).

schoorsteen, * caminus.

schoorsteenveger, * caminos detergendi artifex (—is).

schoorvoetend, invitus.

schoot, gremium; (oneig.) gremium, sinus (4); op iemands s. leggen in gremio alienius ponere; op iemands s. zitten sedere in alienius gremio; in den s. der moeder in utero matris; de handen in den s. leggen compressa, quod ajunt, manibus sedere; de aarde neemt het zaad in haar weekgemaakten s. op terra gremio molli et subacti spereum semen excipit; het zaad aan den s. der aarde toevertrouwen semen mandare terrae; behouden in den s. der zijnen terugkeeren salvum se ad suos recipere; (van het zaad) pes (pedis m.).

schoothondje, catellus quem mulier in deliciis habet.

schootavel, subligabulum.

schootvrij, interior ictibus, ab ictu telorum tutus.

schoop (met den voet), ictus (4) pedis; zie ook schommel en spade; iemand een s. geven pede

aliquem ferire; iemand den s. geven aliquem expellere; een s. krijgen feriri.

schoppen, pede ferire; achteruit s. calcitrare.

schor, raucus.

schoren, fulcire.

schorheid, raucitas (Cels.).

schorpioen, scorpio (—onis m.), scorpius, nepa.

schorpioenkruid, scorpio (—onis m.) (Plin.).

schorpioensteek, iotus (4) scorpionis.

schorremorrie, colluvies (5), infima plebs (—e bis f.).

schore, nie bast.

schoreen (= uitspellen), differre; iemand s. (= tijdelijk ontsien van een ambt) aliquem ad tempus loco movere.

schort, subligaculum.

schorten: wat schort u? quid doles?

schot, tell jactus (4) (of conjactus, 4), emissio; (= wond) ictus (4), vulnus (—eris m.), (= knal)

* sclopeti (of tormenti) fragor; een schot s. certus ictus; een s. doen telum mittere (of emittere),

sagittam emittere, (met een geweer) * telum s. sclopeto emittere, (met een kanon) * tormentum mittere (of emittere); een schot s. doen certo ictu destinata ferire; geen s. niet jaculantium ictus non deerrant; binnen s. komen sub ictum dari; buiten s. zijn extra telli jactum (of conjactum) esse (of stare), jactu telli procul abesse, extra ictum positum esse (ook onsig) (Sen.); een s. krijgen (= gewond worden) telo (of ictu) feriri, icti; met het eerste s. doden uno ictu (of uno vulnere) occidere; er viel een s. * sclopeti fragor auditus est; (= voortgang) er begint s. in te komen res aliquantum procedere incipit; (= groei) incrementum; een s. krijgen incrementum capere; (= schuiting) spes (—is f.), sepimentum

schotel, patina, lanx (—is f.), magida, magis (—idis f.); paropsis (—idis f.), mazonomum; een platte s. patella, catus (Hor.); een kleine platte ruitvormige s. scutula (Mart.); een langvoerig ronde diepe s. abeis (—idis f.).

schoteltje (ruitvormig) sotella.

schots, * fragmentum ruptae glaciei.

schotsehrift, libellus (famosus) (Suet.).

schouder, humerus; op de schouders dragen humeris portare (of gestare), (humeris) sustinere; iemand op zijn s. nemen aliquem in humeros suos efferre, aliquem humeris attollere (of sublevare); iets op zijn schouders nemen accipere aliquid humeris, (oneig.) aliquid humeris subire, aliquid suscipere (of recipere); op iemands schouders staan (oneig.) vestigiis alicujus insistere; al deze lasten werden van de schouders der armen op die der rijken gelegd haec omnia in dites a pauperibus inclinata sunt onera; de schouders ophalen * humeros attollere.

schouderbeen, os (ossis n.) humeri.

schouderblad, scapula, pala (Caur.), scutalum opertum (Cels.).

schouderen, humeris subire; het geweer s. * sclopetum erigere.

schouderpijn, humerorum dolor.

schout, * scultetus.

schouw (= onderzoek), recognitio.

schouwburg, theatrum; in den s. zitten spectaculo interesse; naar den s. gaan spectatum fabulam ire (Nep.).

schouwburggarderobe, vestis (—is f.) scenica.

schouwburgwacht, miles (—itis) ad custodiam aditus theatri positus, * statio ad aditum theatri posita.

schouwen, recognoscere.

schouwing, exploratio (Col.).

schouwspeler, artifex (—icis) scenica.

schouwspel, spectaculum, ludi, manus (—eris n., een s. geven spectaculum (of manus) edere; oneig.

spectaculum, res (5); iemand een s. verschaffen alicui spectaculum offerre (of praebere); iemand een merkwaardig s. verschaffen memorabile spectaculum alicujus oculis exhibere; aan iemand tot een s. verlaten alicui spectaculo esse; een heerlijk s. bijwonen aggregatum spectaculum oculis capere; een afschuwelijk s. * spectaculum foedum, res foeda; hij bestieg den berg om het s. der opgaande zon te genieten montem conscendit, ut solis ortum videret, videndi solis ortum gratia ascendit montem; (= tooneelstuk) fabula (scenica); een s. opvoeren fabulam edere (of agere als men van een acteur spreekt).

schouwspeler, nie tooneelspeler.

schouwtooneel, spectaculum.

schraag, fulcrum (Ov.).

schraagbalk, capreolus (Caes.).

schraagbeeld, telamon (—onis m.) (Vitr.), cronwelyke schraagbeelden caryatides (—um f.) (Vitr.).

schraal, tenuis, exilis, aridus, jejunus, s. weder coelum asperum; Adv. tenuiter; s. rondkomen vix satia habere, * vix habere unde commode vivas.

schraalhans: s. is daar keukenmeester vitam inopem ibi tolerant.

schraalheid, tenuitas, exilitas, ariditas, jejunium (Col.), jejunitas.

schraaltjes, zie schraal Adv.

schraapachtig, avarus, sordidus.

schraapachtigheid, avaritia, sordes (—ium f.).

schraapael, ramentum.

schraapater, mulier (—eris) avida (of sordida).

schraapzucht, zie schraapachtigheid.

schraapzuchtig, zie schraapachtig.

schrab, vulnus (—eris n.) leve.

schrabben, radere.

schragen, fulcire.

schram, vulnus (—eris n.) leve.

schrammen, stringere (Virg.), leviter vulnerare.

schrauder, sollers (—rtis), callidus, ingeniosus; Adv. callide, ingeniose

schrauderheid, sollertia, celeritas ingenii.

schrausen, genio indulgere.

schrap: zieh s. zolten se expedire ad pugnam.

schrapen (= krabben), scalpere, radere; (= bijeenschrapen) corrudere; zijn keel s. sereare (Plaut.).

schrapper, avarus.

schrapperig, zie schraapachtig.

schrapperigheid, zie schraapachtigheid.

schrapje (= teken), nota.

schrappen, expungere, eradere; iemand s. nomen alicujus eximere de tabulis.

schrede, gradus (4), passus (4); (= voetspoor) vestigium; schreden (= gang) gressus (4); de vrees had hunne schreden verlamd eorum gressus vinxerat timor; de eerste s. tot iets initium (of principium) alicujus rei; de eerste s. tot de deugd valt sonar initium ad virtutes eundi arduum est; een s. doen gradum facere; met snelle schreden naderen adventare, * celeriter appropinquare; iemands schreden volgen sequi aliquem; zijns schreden verhaalen gradum addere; nauwelijks een s. verwijderd zijn unum vix pedem promississe aliquo loco (Phaedr.); eenige schreden vroeger paucis ante gradibus; van schrik eenige schreden achteruitgaan pavore regressi incipere; twee schreden

achteruitgaan * duos gradus retrorsum facere; *zich bij al zijne schreden door iemand laten leiden (oneig)* omnium consiliorum aliquem auctorem habere; *bij elke s. voorwaarts* quidquid progredior; *s. voor s.* (= langzamerhand) gradatim, pedetentim; *iemand s. voor s. volgen* vestigiis aliquem sequi; *zijne schreden zetten op het pad der deugd* virtuti operam dare; *het op al woe schreden* * diligenter perpende omnia tua consilia: *de stad Saguntum ligt ongeveer 1000 schreden van de zee af* Saguntum civitas sita est passus mille ferme a mari; *de tempel te 6000 schreden van de stad verwijderd* templum distat ab urbe sex millibus passuum; *Caesar sloeg op een afstand van 3000 schreden van het kamp der Helvetiers een legerplaats op* Caesar millia passuum tria ab Helvetiorum castris castra ponit; *hij sloeg zich neder op een afstand van 3000 schreden a millibus passuum tribus castra ponit, trium millium passuum intervallo conssedit*; *op zijne schreden terugkeeren* eadem viâ reverti; *sic stap.*

schreef: *de schreeven te buiten gaan* modum excedere.

schreefje: *een s. vooruit hebben* prae ceteris amari.

schreeuw, clamor; *een s. geven* clamorem edere.

schreeuwen, clamare, vociferari, exclamare, proclamare; *(van meanderen)* conclamare; *(van slechte redenaars)* latrare; *om hulp s. quiritare*; *aan schreeuwend kind* infans (—ntia) vagiens *(van een zeer klein kind)*, puer plorans *(van een grooter kind)*; *een schreeuwend onrecht* maxima injuria.

schreeuwer, clamator, proclamator; (= slecht redenaar) latrator; (= slecht advocaat) rabula.

schreeuwlelijk, plorator.

schreien, lacrimare, lacrimas fundere, flere, ejulare, plorare, lamentari; *(van kleine kindertjes)* vagire; *hevig s. uberius flere*, lacrimas uberes profundere; *zich bijna dood s. lacrimis ontfici*; *zich dood s. fletu solvi in mortem*; *hij schreit van vreugde* lacrimat (of illacrimat) gaudio, gaudio lacrimae ei cadunt (of manant); *ik moet s. nequeo quin lacrimem*, lacrimas tenere non possum, fletum cohibere non possum, cadunt nolenti mihi lacrimae; *gij moet niet s. noli lacrimare (of plorare)*, desine flere; *om (of over) iets s. lacrimare (of plorare)*, deplorare of de flere aliquid, illacrimare (of illacrimari) alicui rei, flere de aliqua re; *om (of over) iemand s. lacrimare casum alicujus*, deplorare aliquem; *het s. fletus* (4), ploratus (4), ejulatio, ejulatus (4), lamentatio, *(van kleine kindertjes)* vagitus (4); *iemand aan het s. maken* lacrimas (of fletum) alicui movere, lacrimas alicui elicere (of excutere), aliquem plorantem facere; *het s. is mij nader dan het lachen* maeriores mihi antevertunt gaudiis (Plant.).

schreierend: *op een schreierend toon* sono flebili, lamentabili (of flebili) voce.

schreierig, crebro vagiens (of plorans)

schriel, parvus, nimis parvus, malignus (Hor.); *sic ook gierig.*

schrielheid, malignitas; *sic ook gierigheid.*

schrift, literae; *groot s.* literae grandes; *veer groot s.* literae maximae; *klein s.* literae minutae; *oud s.* literae praeae; *net (of fraai) s.* literae lepidae, literulae clarae et compositae; *bevend s.* vacillantes literulae; *iemand s. nabootsen* alicujus chirographum imitari, *sic ook handschrift*; (= schrijfbok) plagulae junctae; (= boek), zie geschrift; *de heilige s.* sic bijbel; *schriften* scripta (—orum), literae, opera (—um).

schriftelijk Adj., scriptus, perscriptus, literis consignatus, literis mandatus; *een schriftelijke last (of opdracht)* scripta mandata (—orum); *een s. bevel (of bewijs)* literae; *schriftelijke oorkonden* tabulae; *een schriftelijke verordening* edictum; *een schriftelijke aanklacht tegen iemand* libellus de aliquo; *schriftelijke borgstelling* cautio chirographi; *een schriftelijke belofte van iemand* vischen aangaande iets alicujus rei syngraphum exigere ab aliquo; *iemand schriftelijke berichten over iets geven* per literas alicui certiorum facere de aliqua re; *Adv. scriptarâ, literis, per literas, scripto*; *s. berichten (of verklaren)* scribere; *iets s. opgeven* aliquid scriptum edere; *s. stemmen* * suffragia scripta ferre; *iemand s. bevelen om te alicui scribere ut*; *iemand s. uitnodigen* per literas invitare aliquem; *s. met iemand onderhandelen* per literas agere cum aliquo; *iemand s. danken* alicui gratias scribere, *per literas alicui gratias agere*; *iemand s. groeten* alicui salutem scribere.

schriftgeleerde, * literarum sanctorum (of divinarum) interpretes (—itis).

schriftmatig, * libris divinis (of literis sanctis) conventus.

schriftuitlegger, * exegeticus; *sic ook schriftgeleerde.*

schriftuitlegging, * exegesis (—is f.), * interpretatio literarum sanctorum (of divinarum).

schriftuur, literae, tabula; *de heilige schrifturen* sic bijbel.

schriftuurlijk, sic schriftmatig.

schriftvast, sic bijbelvast.

schriftverdraaijer, * literarum divinarum contortor.

schriftverdraaiing, * malitiosa (of perversa) librorum divinarum interpretatio.

schriftvervalscher, falsarius (Suet.).

schrijdelinge, sic schrijlings.

schrijden, gradi, progredi, procedere.

schrijfbehoeften, res (pl.) ad scribendum necessarii.

schrijfboek, plagulae junctae.

schrijffout, mendum scripturae, error per scripturam factus, *(van een afschrijver)* mendum librarii; *vol schrijffouten* mendosus, mendosissime scriptus; *een s. verhelpen* mendum tollere.

schrijfgereedschap sic schrijfbehoeften.

schrijfkint, atramentum scriptorium.

schrijfjunkte, cupiditas scribendi; *de s. hebben* scribendi studio flagrare.

schrijfkabinet, museum; *sic kabinet.*

schrijfkunst, usus (4) (of scientia) literarum; *de s. verstaan* literas scire; *de s. niet verstaan* literas nescire.

schrijfles: *schrijflessen geven* * pueros ad scripturam instituere.

schrijflessenaar, * mensa scriptoria.

schrijfletter, litera.

schrijfloos, * merces (—edis f.) scribas (of librarii).

schrijflost sic schrijfjunkte.

schrijfmateriaal, charta.

schrijfmeeester, magister literarum.

schrijfpapier, * charta scriptoria.

schrijffen, calamus (scriptorius), penna scriptoria (Isid.).

schrijfportefeuille, * literarum theca.

schrijfstet, quae librum scripsit (of conscripsit) composuit; *de s. van dit boek* auctor hujus libri.

schrijfstift, stilus; *sic schrijffen.*

schrijfstijl sic stijl.

schrijfstof, materia scribendi; *ik heb geen s. non habeo quod scribam; ik heb veel s. * multa habeo quae tibi scribam.*
 schrijftaal, * sermo (—onism.) quo in libris utimur.
 schrijftafel, * mensa scriptoria.
 schrijffrant *sic* stijl.
 schrijfftuig *sic* schrijfbehoefden.
 schrijfwerk, * pensum (imperatum).
 schrijfworde, } *sic* schrijffeuken.
 schrijfsuichte, }
 schrijflings, * cernibus amplectens.
 schrijnen, urere.
 schrijnwerker, intestinaris artifex (—foia) (Cod. Th.); *sic* timmerman.
 schrijven, scribere, exarare; *kunnen s. literas scire; niet kunnen s. literas nescire; die niet kan s. literarum nescius; letters s. literas scribere (of facere) (beide bij Plantus); mooi s. lepida manu facere literas (Plaut), decore scribere; iets mooi s. aliquid lepida manu scribere (Plaut.); van de rechter- naar de linkerhand s. literis perverse uti; naar een voorschrift s. * versus ad imitationem propositos describere; met groote (zeer groote) letters schrijven literis grandibus (maximè) scribere; zeer klein geschreven minutissimo scriptus; met bevende hand geschreven vacillantibus literulis scriptus; iets op (of in) iets s. describere aliquid in aliqua re, inscribere aliquid alicui rei (of in aliqua re); (= insnijden) incidere aliquid alicui rei (of in aliqua re); iets in zijn dagboek s. referre aliquid in commentarios; er staat op (of in) iets geschreven scriptam (of inscriptam) est in aliqua re; op iemands rekening s. alicui inferre (of indicare, *vig. in onrig*); hij schrijft zich Cajus alicui nomen est Cajus (of Cajo, souden Caji), *oete woorden worden anders geschreven dan zij uitgesproken worden multa vocabula scribuntur aliter quam enunciantur*; (= samenstellen of te boek stellen) scribere, conscribere, literis mandare (of consignare), memoriae prodere (of tradere), auctorem esse (met Gen.); boeken s. libros scribere (of conscribere of edere); iemand s. epistolam scribere ad aliquem (over iets de aliqua re), epistolam conscribere alicui, literas ad aliquem dare (of mittere); iemand uitvoerig s. literas dare ad aliquem pluribus verbis scriptas, ad aliquem uberius literas mittere; naar Europa s. litera in Europam scribere (of mittere); aan iemand s., dat alicui scribere (met Acc. omv. Inf., of met *ut* als het een bevel of een vermaning behelst); over iets (een boek) s. librum scribere (of edere) de aliqua re; tegen iemand s. scribere in (of adversus) aliquem, librum edere contra aliquem; Alexander s. literas dare et accipere; vlijtig s. impigrum esse in scribendo; haastadeltijg s. scriptitare; maar brieven s. crebriorem esse in scribendo; ik denk in het geheel niet te s. silentio puto me usurum; iemand terug s. litera alicuius rescribere (of respondere); een brief in het Grieksch s. epistolam Graecis literis conscribere; goed s. (= in een goeden stijl) bene (of eleganter of ornate) scribere; een prachtig geschreven brief literas elegantissimas; veel (boeken) s. * multos libros scriptitare; hij heeft niets geschreven nulla ejus ingenii monumenta mandata literis exstant, literam nullam scripsit (of reliquit); door s. moet men zijn stijl vormen stilo formanda est oratio; men moet s. noodels men spreekt perinde scribendum est ac loquimur; er staat geschreven scriptum est; men schrijft dat iemand aliquid scribitur*

(met Inf.); het s. scriptio, scriptura, scientia literarum, scribendi studium, stilus; het s. en studeren scriptio et litera; zijn ontstoken oogen beloften hem het s. lippitudo impedit scriptionem; dit doet mij een afkeer krijgen van het s. hoc mihi literas in odium adducit; een schrijven (= brief) *sic* brief.
 schrijver (van een boek), scriptor; de oude schrijvers scriptores veteres; de s. van dit boek auctor hujus libri; (= klerk) scriba; (= afschrijver) librarius, s. zijn scriptum facere; hij is een goed s. (= schrijft een nette hand) nitida (of elegant manu) literas facit.
 schrijverij, scriptura, scriptio, literas.
 schrijverpersoneel: het s. scribae; het dienstdoende s. scribarum ministerium.
 schrijverschap (= betrekking van klerk), scriptus (4).
 schrik, terror (voor iets alienus rei); panische s. onecus quidam timor, terror qui πανικός appellatur; Xerxes was voorheen de s. der volken Xerxes terror ante gentium erat; ik word door s. bevangen terror mihi incidit (of me invadit, horror me perfundit); s. verwekken terrorem excipere; iemand s. aanjagen terrorem alicui injicere (of inferre), aliquem in terrorem conjicere; overal s. verspreiden terrorem sui facere; met s. wakker worden somno exanti; de s. verspreiden zich in het leger * terror exercitum invadit; iemand met s. vervullen aliquem terrore complere; tot mijn grooten s. eum meo magno terrore; tot s. der overigen ad terrorem ceterorum; met den s. vrijkomen metu defungi.
 schrikachtig, pavidus.
 schrikachtigheid, timiditas.
 schrikbarend *sic* schrikkelijk.
 schrikbeeld, formido, vanum simulacrum; iemand schrikbeelden voorstellen alicui formidines opponere.
 schrikbewind, dominatio crudelis superbaque.
 schrikkelag, dies (5) intercalaris (Plin.).
 schrikkelijk, terribilis, horribilis, horrendus, immanis, foedus, incredibilis, Ade terribilem (of horrendum) in modum, foedo, atrociter, s. hoos vehementer iratus; s. woeden atrociter saevire; s. ontkomen foede perire.
 schrikkeljaar, annus bissextilis (Isid.), annus intercalaris (Plin.).
 schrikkelmaand, mensis (—is m.) intercalaris.
 schrikken, terri, exterrere, exhorrescere, perhorrescere; ik schrik terror mihi incidit, van iets s. terri aliqua re, ad aliquid expavescere, aliqua re commoveri (of permoveri); van iemand s. alicuius aspectu conturbari, alicuius conspectum horrere; hevig s. timore magno affici, perterreri; bij elk gewisich s. ad omnem strepitum terri; zij schrikten zoo, dat tantas repente terror eos invasit, ut.
 schrikverwekkend, } *sic* schrikkelijk.
 schrikwekkend, }
 schril (= bevreesd), timidus; een schrille stem vox (vocis f.) aspera.
 schrobbeering, iemand een gedachte s. geven * gravissimis verbis aliquem castigare, vehementer aliquem perstringere.
 schrobden, elubere.
 schrobnet, everriculum.
 schroef, cochlea (ook Archimedische s.); (aan een snareninstrument) epitonium; alles op losse schroeven zetten totam rem incertam facere; alles staat op losse schroeven tota res vacillat.
 schroefgang, rugae per cochleam bullantes (Plin.).

schroeflijn, spira.

schroefvormig, Adv. in modum cochleae.

schroeven, ustulare (Vitr.), urere, adurere, amburere.

schroeven, * cochlea adigere; *iets ergens aan s.* * cochlea affigere aliquid alicui rei.

schrok, homo (—inis) vorax (—acis), polyphagus (Snak.); (= hebzuchtig mensch) avarus.

schrokachtig, gulosus, vorax (—acis); (= hebzuchtig) avarus.

schrokken, gulosum (of voracem) esse.

schrokkig zie schrokachtig.

schrollen: op iemand s. alicui maledicere.

schromelijk, gravissimus; Adv. vehementer.

schromen, vereri (*iets te doen* aliquid facere).

schrompelen, vietum fieri.

schrompelig, vietus.

schroom, cura; met s. haud sine cura.

schroomachtig, { timidus, verecundus, scrupu-

schroomhartig, { losus.

schroomvallig, {

schroomachtigheid, { timiditas, verecundia,

schroomhartigheid, { scrupulositas.

schroomvalligheid, {

schroot, * grando (—inis f.) plumbea.

schub, squama.

schubachtig, squamis similis; Adv. squamatis.

schubbetje, squamula (Cels).

schubbig, squamosus, squamis obductus (of intestus).

schubbier; * bestia squamis obducta, * manis.

schubswijze, squamatis.

schubvleugelig: schubvleugelige insecten * lepidoptera (—orum).

schuchter, verecundus.

schuchterheid, verecundia.

schuddebolten, nutare (Ov., Plaut.).

schudden, trama, jactare, quatere, quassare, concutere; wakker s. (oneig.) excitare; appels s. mala decutere; intr. nutare, quat, quassari, quassare (Plaut.), concuti; s. van het lachen concuti cachinno.

schudding, quassatio, jactatio.

schuier, peniculus.

schuieren, penicillo extergere, tergere.

schuif, ambulatorium operculum.

schuifelen, sibilare, stridere.

schuifijzer, oboz (—ois m.) (Virg.).

schuifkar, vehiculum manuale.

schuiflade, * theca ambulatoria.

schuifraam, * fenestra remissoria.

schuilen, latere; daar schuilt iets achter aliquid subest; er schuilt een adder onder het gras latet anguis in herba (Virg.).

schuilgaan, se abdere, occultari; de zon gaat schuil * sol condit se in nubem.

schuilhoek, latēbra, latibulum, receptaculum; zich in een s. verborgen latebra se occultare; vol schuilhoeken latebrosus; de schuilhoeken van iemand's hart doorgrondend penitus aliquem peraspicere.

schuilhouden: zich s. latere.

schuilplaats zie schuilhoek.

schuim, spuma; het s. staat hem op den mond spumas agit in ore.

schuimachtig, in modum colorumque spumas candidae.

schuimbekken eig., spumare (Virg.); oneig. s. van woede furor incendi.

schuimen intr. spumare, effervesce; trans; despumare (Virg.).

schuimlooper, parasitus.

schuimspaan, * cribrum.

schuin, obliquus, declivis, aclivis, proclivis, iniquus, fastigatus.

schuinheid, obliquitas, declivitas, aclivitas.

schuins: in obliquum; s. tegenover * paene ex adverso, * paene contra; s. oploopen (of afloopen) fastigari; iemand s. aanzien aliquem torvis oculis aspicere.

schuinach zie schuin; schuinsche richting obliquitas; schuinache oploop (of afloop) fastigium.

schuinsche, obliquitas.

schuit, linter (—tris f.), cymba.

schuifvoerder, navicularius; s. zijn naviculariam facere.

schuitje, scapha; met iemand in één s. varen (oneig.) in eadem sententia esse cum aliquo.

schuiven, promovere, protrudere; in iets s. immittēre alicui rei; voor iets s. objicere (of obdēre) alicui rei; in de hoogte s. tollere; op de lange baan s. in longum differre; de schuld op iemand s. conferre culpam in aliquem; zich iets van den hals s. nie hals; op den hals s. nie hals; dichter op iemand s. (om voor een ander plaats te maken) partem subellii vacuare; stilzetjes gaan s. clam se subducere.

schuld 1° (= het verschuldigde, geldschuld), debitum, pecunia debita (of credita, van het standpunt des schuldeischers, in welk geval men het ook door nomen, —inis n. kan uitdrukken); schulden aas (aeris n.) alienum; de gehele s. solidum; drukkende schulden aas alienum grave; schulden maken (of zich in schulden steken) aas alienum facere (of contrahere of conficere); nieuwe schulden maken novum aas alienum contrahere; in schulden geraten in aas alienum incidere; schulden hebben aas alienum habere, in aere alieno esse, debere; geen schulden hebben in aere alieno nullo esse, debere nummum nemini; in het geheel geen schulden maar hebben omni aere alieno liberatum esse; in schulden steken ex aere alieno laborare, obaeratum esse, aere alieno premi; tot over de ooren in schulden steken aere alieno demersum (of obrutum of oppressum) esse; maken dat iemand zich in schulden moet steken aliquem aere alieno obstringere; hij is in mijne s. in aere meo est; hoeveel ben ik in uwe s. f. quantum tibi debeo? een s. boeken nomen in codicem referre; iemand om een s. manen aeris alieni admonere aliquem; een s. invorderen debitum flagitare (van iemand aliquem), nomen exigere; de gehele s. invorderen in solidum appellare; een s. betalen debitum solvere (of persolvere), nomen solvere (of exsolvere); de gehele s. betalen totum nomen solvere; zijne schulden betalen debita solvere (of persolvere), aas alienum exsolvere, nomina dissolvere (of exsolvere of expedire); van zijn schulden bevrijd worden aere alieno exire; zijn oude schulden niet kunnen betalen in vetere aere alieno vacillare; zijn oude schulden door nieuwe betalen versura solvere (of dissolvere); zijn schulden verminderen (of een deel zijner schulden betalen) aas alienum minuire; een groot deel zijner schulden betaald hebben aere alieno valde levatum esse; al zijne schulden betaald hebben omni aere alieno liberatum esse; wegens schulden propter debitum; wegens schulden in haec tenis zijn pecuniae iudicatum in vinculis esse; betoefte maakt s. standum est promissis; (= schuldbrief) syngrapha; 2° (= begane misdaad, overtreding) culpa, vitium, noxa, noxia, meritum, delictum, crimen (—inis

m.), gausse; *door mijn eigen s. culpā*, meo merito, commissi ut, geheel buiten mijn eigen s. nullo meo merito; *s. hebben in noxa esse (of teneri)*, in culpa esse; *geen s. hebben extra noxiam (of culpam) esse*, a culpa abesse, culpa vacare; *ik heb daaraan geen s. ab ea re mea culpa abest*, hij is van alle s. vrij culpa ab eo procul est, hij schijnt van zoodanige s. niet vergeten te zijn a tali culpa non videtur abhorrui; *evenwel s. hebben in simili culpa esse (of versari)*; *het is mijn s. mea culpa est*; *het is alleen mijn s. culpa mea propria est*; *s. op zich laden culpam (of facinus) in se admittēre*; *nich van alle s. vrijspreekem (of alle s. ontkennen) culpam a se amovēre (of demovere)*, crimen amoliri (of propulsare); *aan iemand de s. toeschrijven culpam alicui attribūere (of assignare)*; *iemand iets als s. aanrekenen convertēre alicui aliquid in culpam*; *het aan iemands s. toeschrijven, dat assignare alicuius culpae, quod*; *de s. op iemand werpen (of schuiven) culpam (of causam) in aliquem conferre (of transferre)*, culpam in aliquem derivare (of inclinare); *de s. op iets werpen (of schuiven) culpam conferre in aliquid (of transferre ad aliquid)*; *de s. van iets op iemand werpen (of schuiven) conferre culpam alicuius rei (of in aliqua re) in aliquem, causam alicuius rei delegare alicui*; *de s. van iets op iets werpen (of schuiven) aliquid (of culpam alicuius rei) conferre in aliquid*; *men moet de natuur daarvoor niet de s. geven culpa ejus rei non naturae fiat accepta*; *de een werpt de s. op den ander causam alter in alterum confert*; *iemand krijgt er de s. van culpa (of causa) confertur in aliquem, culpa attribuitur alicui*; *nijn dood is wie s. tu es causa ejus mortis*; *dat is de s. van al te grooten overvloed hoc copiae vitium est*; *iemand is er de s. van (of de s. ligt aan iemand) est culpa alicuius*; *de s. ligt aan iets (of iets is er de s. van) est culpa in aliqua re, est aliquid in causa*; *de s. daarvan ligt bij iemand hoc contigit vitio alicuius, alicuius opera et culpa accidit aliquid*; *het is zijne s. dat ejus opera effectum est ut*; *per eum factum est quominus, wat is de s. daarvan? quae est causa? quid est in causa? quid causae est? het is niet myne s., dat non meo vitio fit ut, non stetit per me ut*; *het was zijne s., dat niet stetit per eum quominus.*

schuldbekeutenis (= obligatio), syngrapha; *iemand geld leenen tegen een s. alicui pecuniat per syngrapham credēre*; (= *schuldbelijdenis*) culpa confessio.

schuldbelijdenis zie schuldbekentenis.

schuldbesef, conscientia de culpa (Sall.) (of culpae).

schuldbboek, tabulae, codex (—Icis m.), calendarium (Sen.).

schuldbrief, syngrapha.

schulddeeling, wordt omschreven door een alienum solvère of door se aere alieno liberare.

schuldeischer, creditor; *een geduldige en vorstandige s. creditor lentus et sapiens*; *door zijn schuldeischers gemaand worden a creditoribus appellari*.

schuldeischeres, creditrix (—Icis) (JCl.).

schuldeloos, insons, a culpa vacuus, culpae exors (—rtis), culpa carens, liber a delictis, geheel s. omni culpa vacuus, ab omni facinoris suspicione remotissimus; *s. zijn culpa vacare (of carere)*, nihil meruisse; *geheel s. zijn omni culpa vacare*.

schuldeloosheid, wordt omschreven door extra culpam esse.

schuldenaar, debitor, debens (—ntis), qui debet; *een solide s. bonum nomen (—inis m.)*; *een insolide s. malum (of lentum) nomen*; *de aangeklaagde s. is unde petitur*; *iemands s. zijn alieni debēre*. **schuldenares**, debens (—ntis), quae debet, debitor (—icis) (JCl.).

schuldenlast, groote s. aeris alieni magnitudo (—inis f.); *onder een grooten s. gebukt gaan aere alieno demerum (of obrutum of oppressum) esse*.

schuldig (= verschuldigd, verplicht): *s. zijn debēre (voor iets pro aliqua re)*; *iemand iets s. zijn debere alicui aliquid*; *iemand veel s. zijn grandem pecuniam alicui debere*, (= *te danken hebben*) multa alicui debere; *niet s. zijn debere destituisse*, omni aere alieno liberatum esse; *niemand een penning s. zijn debere nummum nemini*; *iemand een uitmoediging s. zijn (nadat men eerst door hem is genoodigd) debere alicui vicissitudinem (of vicem)*; *iemand het antwoord nog s. zijn nondum respondisse alicui*, nondum ad epistolam alicuius (of nondum literis alicuius) rescripsisse; *nog iets s. blijven non solidum solvère*; *ik wensch te betalen wat ik s. gebleven ben quod reliquum restat, volo persolvère*; *iemand het antwoord s. blijven non respondere alicui interroganti (of alicuius epistolae)*; *bij het antwoorden niet s. blijven ad singula respondere*; *ik zal u het antwoord niet s. blijven non feres tacitum*; (= *misdadig, strafbaar*) nocens, noxius, sons; *s. zijn in noxa esse*, in culpa esse; *niet s. zijn extra noxiam esse*, extra culpam esse, a culpa abesse, culpa vacare (of carere); *aan iets s. zijn teneri alicuius rei (of in aliqua re)*; *iemand s. verklaren aliquem noxium judicare*; *iemand voor s. houden aliquem nocentem habere*; *iemand s. bevinden aliquem sentem comperire*; *nich aan een misdad s. maken facinus (of malefictum) in se admittēre*, seclere se devincire (of se obstringere of se alligare); *de schuldigen straffen punire sentes*; *des doods s. zijn mortis (of vitae of capitis) poenam commercuisse*, capitis poenā teneri.

schuldlijst zie schuldboek.

schuldoffer zie zoenoffer.

schuldpost, nomen (—inis m.); *een goede s. nomen bonum (of expeditum)*; *een slechte s. nomen malum (of lentum of impeditum)*; *een s. boeken nomen in codicem referre*; *niet ook schuld*.

schuldvergeving, remissio peccati.

schuldverdering, nomen (—inis).

schuldvrij zie schuldeloos.

schulp zie schelp; *in zijne s. kruipen pedem referre*.

schuren (= schoonmaken), tergere et purgare; (= *even aanraken*) stringere; *de ribben tegen een boom s. costas fricare arbore*.

schurft, scabies (S) (Col.), porrigo (—inis f.); *ekodra* (Caur.); *met s. behept porriginosus* (Plin.).

schurftachtig zie schurftig.

schurftig, scabiosus.

schurftmijt, * acarus.

schurk, scelus (—tris), furoifer.

schurkachtig, sceleratus.

schurken: *zich s. * se fricare*.

schurkenetreek, flagitum, scelus (—tris m.).

schut, plateus.

schutbalk, defensor.

schutdak, (bij belegeringen) vinea, testudo (—inis f.).

schutgevaarte, tormentum.

schutsengel, genius.

schutsluis, estarecta.

schutter, sagittarius, missor, jaculator, miles
(—itis) propulsandi hostis causa evocatus: *een
goed s. in jaculando bene exercitatus.*
schutterij, * propulsandi hostis causa evocati.
schutting, maceria.
schuur, horreum.
schuw, pavidus; (= *s. geworden*) consternatus;
(= *bedeesd*) veredundus.
schuwen, abhorrere *s.*, vitare.
schuwheid, timiditas, verecundia.
scorbut, *sic* scheurbuik.
scrupuleus, scrupulosus.
secondant, *sic* hulponderwijzer; (*bij een
tweegevecht*) * arbitri certamina singularis.
seconde, minima pars (—tis *f.*) horae, punctum
temporis; *geen s. ne paulum quidem.*
secondeeren, adjuvare; (*in de muziek*) aspirare,
auscinde; (*bij een tweegevecht*) * certamini sin-
gulari arbitrum interesse
secret *Subst. m.* s. secrete; *Adj.* secretus.
secretariaat, scribae munus (—bris *n.*), * secre-
tarius (4).
secretaris, scriba, scriba cubicularius (Inscr.),
qui est alicui a manu (*of* ab epistolis), scriptor,
amanuensis (Suet.), * secretarius; *s. generaal*
primiscribius (Cod. Just.).
secretarisambt, *sic* secretariaat.
secretie, secretio.
secte, *sic* sekte.
sectie (= *lykopening*), *wordt omschreven door*
aperire (of insecare) corpus mortuum; (= *deel*)
pars (—tis *f.*).
seculair, * secularis.
secularisatie, * secularisatio.
seculariseren, * secularisare.
secundair, levior, minor.
secreteren, tueri.
securiteit, securitas (Tac.).
sekuur, *sic* sekuur.
sedentair, sedentarius.
sedert, ex, ab, abhinc (*met Acc. of Abl.*); *s. lang*
dudum; s. wanneer? ex quo? *Adv.* ex illo tem-
pore; *s. meer dan drie jaren is hij dood* sunt
amplius tres anni ex quo mortuus est.
sediment, *sic* bezinksel.
seditieus, seditiosus.
segment, segmentum.
sein, signum.
seinen, signum dare, nunciare.
seizoen, *sic* jaargetijde.
sekreet (= *geheim gemaakt*), latrina (Col.); open-
baar *s. forica* (Juv.).
sekse, sexus (4), secus (Indecl.); *sic* kunne en
geslacht.
sekte, secta, schola, familia, disciplina, haerësis
(—is *f.*); *een s. aanhangen sequi (of* persëqui)
sectam, (*openlijk*) profiteri sectam; *tot een s. over-
gaan* ad sectam transire; *een nieuwe s. stichten*
novam sectam instituere, sectam condere; *meer*
overhellen tot de secte der Stoicijnen auctoritatem
stoicæ sectæ præferre.
sektegeest, partium studium.
sektemaker, * schismaticus.
sekuur (= *veilig*), tutus, (= *zorgvuldig*) diligens;
(= *angstvallig*) anxius (Gell.); *Adv.* tuto, bene.
selderij, * apium grave olens dulce.
seloniet, habitator lunæ; *de selenietum* populi
lunares.
semester, sex menses (—ium *m.*).
seminarie, * seminarium (oratorium a sacris).
seminarist, seminarii alumnus.

senaat, senatus (4), senatores (—um), patres (—
um); *een talrijk verzamelde s.* senatus frequens;
een niet genoegzaam vollallige s. senatus infrê-
quens; *tot den s. behoorende* senatorius; *iemand*
in den s. opnemen aliquem in senatum legere;
iemand uit den s. verwijderen movere aliquem
senatu (*of* de senatu), aliquem senatu (*of* e senatu
of de senatu) ejicere, aliquem ordine (*of* loco)
senatorio movere, aliquem ordine movere, alieni
latum clavum adimere; *den s. bijeenroepen* sena-
tum convocare (*of* vocare *of* cogere); *den s. wil-
een doen gaan* senatum mittere (*of* dimittere);
s. houden senatum habere; *op dien dag zou de*
s. vergaderen eo die senatus erat futurus; *in den*
s. komen in senatum venire, senatorem fieri; *in*
den s. binnenleiden in senatum introducere; *de*
gezanten krijgen verlof om voor den s. te verschijnen
legatis senatus datur; *den s. bijwonen* senatui
interesse.
senatesbesluit, senatusconsultum, senatus au-
toritas (*wanneer het door de volktribunen verwor-
pen of nog niet bekrachtigd was*), senatus (*of*
patrum) decretum; *nadat dat s. tot stand geko-
men was* hoc senatusconsulto perfecto; *een s. ver-
nietigen* senatusconsultum rescindere.
senateskenze, lectio senatus (*of* senatorum); *de*
s. houden senatum legere.
senatsvergadering, senatus (4), patrum con-
cilium; *s. houden* senatum habere; *de s. sluiten*
senatum mittere (*of* dimittere); *in de s. komen*
in senatum venire; *de s. bijwonen* senatui interesse.
senatorenstand, locus senatoris, ordo (—inis *m.*)
senatorius.
senebladen, * folia (—orum) sennæ.
senatie, tumultus (4); *die naam verwekt groote*
s. magna rei fama est.
sensualisme, venter et libido (—inis *f.*).
sensualist, voluptatibus corporis deditus, libi-
dinosus.
sensualiteit, *sic* sensualisme.
sensueel, *sic* sensualist.
sententie, *sic* vomnis.
sententieus, plenus sententiarum.
sentimentaliteit, animus mollior, * ridicula
(*of* nimia) animi mollitia.
sentimenteel, animo molliore, * ridiculê (*of*
nimia) animi mollitiâ.
separatie, separatio.
separatisme, partium studium.
separatist, * qui partium studio tenetur.
September, mensis (—is *m.*) September (—bris).
sequester, sequestratio (Cod. Th.), sequestrum,
(Plaut.); *met s. beloggen* *sic* sequestrare.
sequestratie, sequestratio (Cod. Th.).
sequestreren, apud sequestrum (*of* sequestrum)
ponere (*of* deponere), in sequestro (*of* in sequestri)
ponere (*of* deponere), * in usum creditorum ad-
ministrandum curare.
serail, gynæceum, gynæceitis (—idis *f.*) (Nep.),
pellices (—um *f.*) (= *de bijwijven*).
screnade, * nocturnus symphonias cantus (4),
* nocturnus vocis lyraeque concentus (4) (*door*
een enkel persoon); *iemand een s. brengen* * ali-
quem fidium ac tibiarum cantu celebrare, * ali-
quem vocis ac fidium cantu celebrare.
serie, series (5).
sering, * syringa.
serpent (= *doos wijf*), excetra.
serpentijn (*soort van steen*), * lapis (—idis *m.*)
serpentinus.
servet, mappa.

serviel, servilis.
 servies, vasa (—orum).
 servituut, servitus (—itis f.); een s. op iets leggen
 servitutem imponere alicui rei.
 sesam,
 sesamkruid, { sesamum (Cels.).
 sesamolie, oleum sesaminum.
 sessie, *sie* zitting.
 seton, *sie* fontanel.
 sexual, sexus (Gen.), generis, naturalis; s. verschil
 differentia generum; *sexuele* driften desiderium
 naturale, conjunctionis appetitus (4) procreandi
 causa.
 sfaer, ephaera; de hemelache sferen caelestia loca
 (—orum); iemand verkeert gaarne in lagere
 sferen aliquem humilia et sordida delectant; in
 hogere sferen zweven (= zeer gelukkig zijn) in
 caelo esse; dat gaat boven mijn s. hoc est supra
 caput meum.
 sferisch, aphaericus (Macr.).
 sfinx, *sie* sphinx.
 sibylle, sibylla.
 sibyllisch, sibyllinus.
 sidderaal, torpido (—inis f.), *gymnotus electricus.
 sidderen, tremere, contremiscere, intremiscere,
 horrere; voor iets s. extimescere (of contremis-
 cere) aliquid.
 siddering, horror, tremor; s. bevangt mij horror
 me perfundit, horresco, contremisco; met s. tre-
 mena.
 sier: goede s. maken laetius spulati, mensam con-
 quisitissimis opulia exstruere, laute vivere.
 sieraad, decus (—oris n.), ornamentum; onsig.
 decus, ornamentum, lumen (—inis n.), flos (—
 oris m.); het s. van onsen tijd zijn exornare nostras
 aetatis gloriam; tot een s. veratrokken decori (of
 ornamento) esse, decus asferre.
 sieren, ornare, exornare, decori (of ornamento)
 esse (met dat), decus asferre (met dat).
 sierlijk, laetus, concinnus, ornatus, elegans,
 nitidus, comptus, bellus, politus, expositus; een
 s. schrift literae bene compositas; klein en s.
 schrift literales compositissimas; een sierlijke
 rede zonder overlading * oratio ornata floribus,
 non onerata; Adv. laute, concinne, belle, ele-
 ganter, nitide, ornate, compte, commode.
 sierlijkheid, elegantia, munditia, mundities (5).
 sierplant, herba topiaria (Plin.).
 siersel, ornamentum.
 siesta, *sie* middagalaapje.
 sifficeren, *sie* uitfluiten.
 signaal, signum.
 signaleeren, significationem facere (met Gen.).
 signalement, aetas notaeque corporis quibus ali-
 quis agnosci potest; iemand s. aan iemand geven
 aetatem notaeque corporis quibus aliquis agnoscere
 potest, alicui eddere.
 sijpelen, porcolari (Lucr.).
 sijje, * friogilla.
 sikkal, falx (—is f.) messoria.
 sikkelmaker, falcarius.
 sikkelvormig, falcatus (Ov.), falci similis.
 silhouet, umbra ex facie alienius ad lucernam in
 pariete lineis circumducta.
 silhouetteren, umbram ex facie alienius ad
 lucernam in pariete lineis circumducere.
 simonie, * simonia, * munus ecclesiasticorum
 nundinatio; zich aan s. schuldig maken * munera
 ecclesiastica nundinari.
 simpel (= eenvoudig), simplex (—is), purus;
 (= onnosel) mente captus; Adv. tantum.

simpliciteit, simplicitas.
 minasappel, * pomum aurantium.
 sinds, *sie* sedert.
 sinecuur: hij schafte de sinecuren af salaria mul-
 tis subtraxit, quos otiosos videbat accipere.
 singel, cingulum.
 singulariteit, * mira (of nova) ratio.
 singulier (= conderling), mirus.
 sintvutsdans, * chorea sancti Viti.
 sirocco, atabillus (Hor.).
 siroop, *sie* atroop.
 sisklank, * litera sibilans.
 sissen, abilare (Virg.), stridore (Virg.); het s.
 sibilus, stridor.
 sissen: het zal wel met een s. afloopen * res ad
 nihilum redibit; * parturinat montes, nascetur
 radculus mus (Hor.).
 situatie, *sie* ligging en toestand.
 situeeren: gesitueerd situs.
 sjees, cinum, carpentum.
 sjeerp, cingulum, zona, balteus.
 sjeilpen, pipilare (Catull.).
 sjeuwen, *sie* toraschen.
 sjeuwer, { bnjulus, phalangarius, gernalus
 sjeuwermer, { (Plant.).
 skelet, *sie* geraamte.
 skeletteeren, * ossa nudare et purgare.
 sla, *sie* salade.
 slaaf, servus, famulus, puer, mancipium; een in
 het huis geboren s. verna; de slaven servi, servi-
 tium, servitia (—orum), corpora (—um) servilia;
 de slaven (van een huis) familia; jonge (pas ge-
 kochte) slaven venales (—ium) novitii; een geboren
 s. homo (—inis) in servitio genitus; de geringste
 s. mancipium conditionis extremae, als slaven
 servorum in modum, servilem in modum, modo
 servorum; s. zijn servum esse, in servitute esse,
 servire; een halve s. zijn libere servire; iemand s.
 zijn servire alicui (of apud aliquem), (oneig.)
 alicuius servum esse, humiliter alicui servire;
 iemand tot s. maken aliquem in servitutem redi-
 gere, alicui servitutem injungere, aliquem servi-
 tute afficere; als s. verkoopen sub corona ven-
 dère; als s. verkocht worden sub corona venire;
 een s. zijn lasten servus libidinum; de s. van
 iets zijn servum esse alicuius rei, alicui rei
 obedire.
 slaafs, serviliter, humiliter.
 slaafsch, servilia.
 slaafschheid, animus servilis, indoles (—is f.)
 servilia, ingenium servile.
 slaag: s. kriegen vapulare, male mulcari; s. geven
sie slaan.
 slaags: s. raken *sie* raken.
 slaan, trans. caedere, pulsare, verberare, ferire,
 tundere, percutere, ictu, mulcare; een wond s.
 vulnus inferre (of infligere); dood s. *sie* dood;
 (= verlamen) profligare; (= doden) *sie* doden;
 geld s. *sie* geld; het slaat twaalf * horologium
 indicat horam duodecimam; olie s. oleum premere,
 tadicula oleum conficere; een brug over een rivier
 s. *sie* brug; vuer s. *sie* ighen elicere e silice; tot
 ridder *sie* ridder; de regen slaat mij vlak
 in het gezicht imber tortur in ipsam os; zich voor
 het hoofd s. frontem ferire, capiti suo ingerere
 manus; zijn klavven in iets s. *sie* inslaan; met
 blindheid geslagen zijn oculus captum esse, (oneig.)
 non videre quod ante pedes est; in het damspel
 enz.) auferre; spijkers met koppen s. fortius agere;
 de trom s. * tympanum pulsare; alarm s. concla-
 mare ad arma; de maat s. intervalla signare; ge-

loof s. fidem habere; *in stukken* s. frangere, perfringere; *ter neder* s. (eig. en on eig.) affigere; *iets tegen iets aan* s. illidere (of affigere) aliquid alicui rei (of ad aliquid); *iemand met een stok op het hoofd* s. alicuius caput baculo percudere; *iemand met de vuist in het gezicht* s. alicuius os manu pulsare, pignus alicui impingere in os; *aan het kruis* s. cruci affigere, in crucem agere (of tollere); *de handen aan iemand* s. vim alicui afferre; *de hand aan iets* s. tangere aliquid; *de hand aan het werk* s. opus (of rem propositam) aggredi, accedere ad rem; *de handen aan zich zelf* s. se interficere, se occidere, mortem sibi consciscere, manus sibi inferre; *in doornen* s. catenis constringere; *een paal in den grond* s. palum defigere; *de oogen naar den hemel* s. oculos allevare (of attollere); *de oogen ter aarde* s. oculos in terram deijere, vultum demittere; *zich door de vijanden heen* s. perrumpere per hostes; *van de hand* s. repudiare, praecidere, abnuere; *iemand iets uit de hand* s. aliquid de manibus alicuius excutere; *acht* s. sis acht; *intr. naar iemand* s. petere aliquem (met de hand manu, met een stok baculo); *op iets* s. (eig.) aliquid pulsare (of ferire, percudere of tundere), (on eig.) (= betrakking hebben) ad aliquid spectare; *het oog op iets* s. vis ooc; *tegen iets aan* s. (bedrijvend) aliquid pulsare, (onbedr.) alicui rei illidi (of impingi); *de golven* s. met een donderend gedruisch tegen het strand maximo cum sono se fluctus illidit in litus; *de golven* s. in het schip undae irrumpunt in navem; *de vlam slaat in het huis* flamma irrumpit in aedes; *de bliksem slaat in iets* sic insiluit; *met de vleugels* s. alis plaudere, alas plausu premere; *het paard slaat* equus calcitrat (Plin.); *equus calces remittit*; *de pols slaat* vis pols; *de klok slaat* * horologium sonat; *het stervensuur slaat* accessit tempus abeundi a vita; *het uur der wraak slaat* ultrix hora vocat (Sil.); * tempus ultionis adeat; *de vogel slaat* (= singt) avis canit; *in het rond* s. (of om zich heen s.) * proximum quemque petere (gladio); *op een aanbeeld* s. incedens tundere; *altijd op hetzelfde aanbeeld* s. (on eig.) semper eandem incedens tundere; *de paarden* s. aam het hollen equi effreni ruunt; *aam het hollen* s. (= een losbandig leven gaan leiden) libidinibus indulgere; *de vlam slaat uit het dak* flamma ad caelum tollitur; *de regen slaat door het dak* teatim transmittit imbres (Plin.); *de schrik is hem in de leden* gelaten terror membra ejus debilitavit; *de damp slaat mij op de borst* * vapor pectus agit; *het* s. pulsus (4), verberatio (Ulp. Dig.); *hij is geheel uit het veld* gelaten animus plane despondit.

slaap, somnus, sopor, quies (—ētia f.); (van het hoofd) tempus (—bris n.); *een diepe* s. somnus altus; *een vatte* s. gravis (of artus) somnus; *ik heb* s. somni indigeo; *ik heb meer* s. dan gewoonlijk somno urgeo ultra debitum; *ik heb een geweldigen* s. somnus me urget; *ik val in* s. obdormisco, somno capior, somnus me opprimo, somno opprimor, dormire incipio; *in een diepen* s. vallem somno mergi; *in een vatten* s. vallem arte et graviter dormire incipere; *een rustigen* s. hebben placide dormire; *vaat in* s. sijn arte et graviter dormire, altissimo somno premi, arto somno devinctum esse, alto et gravi somno sopitum esse; *in een rustigen* s. liggen eine ulla cura dormire; *een lichtem* s. hebben leviter dormire; *veer weinig* s. noodig hebben brevissimo somno uti, brevissimi esse somni; *in* s. sijn dormire; *s. verwekken*

somnum facere (of gignere, afferre, conciliare, concitare of arcescere), somno aptum esse; *den* s. verdrijven somnum fugare (of auferre, adimere of avertere); *iemand in* s. zingen * aliquem cantando sopire (of consopire), * cantando somnum alicui allicere; *ik kan den* s. nauwelijks bedwingen somnum vix teneo, somnus me urget; *ik kan mij niet langer tegen den* s. verzetten somno vincor; *er is dezen nacht geen* s. in mijne oogen gekomen somnum ego hac nocte oculis non vidi meis; *iets beneemt mij den* s. aliquid somno mihi adimit; *ik breng den nacht zonder* s. door (omdat ik den s. niet kan vatten) noctem in somno ego, (om te waken) noctem pervigilo; *ik kan den* s. niet vatten somnum capere non possum; *ik kan moeilijk in* s. komen mihi est difficilis somnus; *ik kan niet weder in* s. komen somnum interruptum recuperare non possum; *uit den* s. opschrikken somno exenti; *uit den* s. wekken e somno excitare (of expergefacerre); *uit den* s. ontwaken expergisci, expergeri, somno solvi; *ik kan nog niet uit mijne oogen sien van den* s. oculi ex somno caligant; *in den* s. per somnum, per quietem, (in) somno, dormiens; *in den* s. iets sien in somno (of in somno of secundum quietem) aliquid videre (of carnere); *in* s. brengen sopire, consopire; *in* s. wiegen (eig.) sopire, consopire, (on eig.) negligenter reddere, in concordiam vertere (Tac.); *ik heb den* s. in het been cruis torpet.

slaapbol, papaveris caput (—itis n.).

slaapdrank, sopor (Nep.), medicamentum quod facit altum somnum.

slaapdronk (voordat men naar bed gaat), potus (4) qui in somnum euntibus datur.

slaapdronken, plenus somni, somno gravis (of gravatus), semisomnus, somno languidus (of im-peditus), soporus (VF).

slaapgeld, pretium manationis, * pretium dormitории.

slaapje: een s. doen paulisper conquiscescere.

slaapkamer; (cubiculum) dormitorium, cubiculum in quo dormio, cubiculum noctis et somni.

slaapkamersaad, * lepsi socius (of socia).

slaapkop, homo (—inis) somniculosus, homo tardus (of segnis), sldens (Gell.).

slaapkruid, medicamentum quod somnum facit.

slaaplust, somni necessitas.

slaapmiddel, zie slaapdrank en slaapdronk.

slaapmuts, * galērus quem dormientes gerere consuevimus.

slaapplaats, dormitorium; (= *alkoof*) zothēca (Plin.); (van dieren) cubile (—is n.).

slaappoeder, zie slaapmiddel.

slaapverdrijvend, somnum auferens.

slaapvertrek, zie slaapkamer.

slaapwandelaar, innatiens (Jct.).

slaapwandelaareter, innaticus (Jct.).

slaapzaal, zie slaapkamer.

slaapziekte, lethargus (Hor.), lethargia (Plin.), veterans (Plant.); *met* s. behept lethargicus (Hor.), veteranosus (Cato).

slaapzuucht, veterans; zie slaperigheid.

slaboon, phaselus, conchia (—is f.).

slachtbaer, * ad cultum aptus.

slachtbank, laniena; *naar de* s. voeren exhibere ad supplicium; *de soldaten naar de* s. voeren milites hosti trucidandos objicere.

slachtbijl, securia (—is f.).

slachten, caedere, ferire, jugulare; (om te offeren) mactare; (= op een wreedaardige wijze doden) trucidare; (= navolgen) imitari; een os koo-

pen om te s. bovem ad cultrum emēre.
 slachter, lanus, lanio (—ōnis) (Petr.), macellarius; (= offerstachter) popa, cultrarius (Suet.).
 slachterswinkel, taberna macellaria (VMax).
 slahting, caedes (—is f.), strages (—is f.); een s. aanrichten caedem (of stragem) facere, stragem edere; een s. aanrichten onder de burgers caedem edere vicinorum.
 slachtmen, culter (lanii).
 slachtoffer, victima, hostia; onsig.: het s. zijner vermoetenheid worden in ipso conatu opprimi; het s. van den haat worden invidia confingere; het s. worden van een onrechtvaardig vonnis iudicio injusto circumveniri; als een s. zijner heerschacht vallen potentiam supplicio expiare.
 slachtves, pecus (bris m.) ad cultrum emptum (of destinatum), armenta (—orum) ad cultrum emptum (of destinatum).
 slag (= stoot, houw), plaga, ictus (4), verber (—bris m.), pulsus (4), percussio; (= klap) alapa; (= veldslag) proelium, pugna; (= geluid) fragor, sonus; (= soort) genus (—bris m.); (= gezang) cantus (4); (= gelegenheid) opportunitas; (= vaardigheid) artificium, ars (artis f.), iudicium; (= ramp, onheil) plaga, casus (4), calamitas, fulmen (—inis m.); een licht s. plaga levis, een s. op goed geluk ictus caecus; iemand een s. geven met de vlakke hand in het gezicht alicui alapam duere, (met de vuist) alicui colaphum ducere, alicui pugnatum (of colaphum) impingere; iemand met iets een s. op het hoofd geven caput alicuius percutere aliqua re; iemand slagen toebrengen aliquem pulsare (of verberare of verberibus caedere of verberibus castigare of virgis caedere), verberibus in aliquem animadvertere; slagen krijgen vapulare; de slagen van het noodlot fulmina (—um) fortunae, tela (—orum) fortunae, ictus (—um) fortunae (Sen.); injuria fortunae; dese s. was nog dragelijk voor hen haec quidem plaga iis mediocriter erat; een waars. heeft mij getroffen gravissimam accepi plagam; de slagen volgen elkander op damna damnis continuantur; nich op een beslissenden s. voorbereiden ad discrimen accingi; het is een harde s., te aerbum (of calamitosum) est (met Inf.) een goeden s. slaam magnam pecuniam facere, styg s. waarnemen opportunitate uti; met één s. uno ictu, uno quasi ictu, repente, una (of prima) acie, una dimicatione; sonder s. of stoot primo inapetu; hij kreeg een s. van het paard equus caeco eum percussit; iemand met den s. waarschuwen * nullam moram alicui concedere; den s. van iets hebben dextre (of perite) aliquid agere; hij heeft er geen s. van imperite (of inerte) agit, * arte (of iudicio) caret; den s. van iets krijgen * alicui rei peritiam fieri, usum consequi; een s. om den arm houden retinere aliquid; s. leveren proelium committere, confingere, manum (of pugnam of proelium) conserere, signa conferre; den vijand s. leveren cum hoste confingere; den s. beginnen proelium committere, manum conserere; den vijand een s. aanbieden hosti pugnandi facultatem (of oppiam) dare; den s. niet aannemen certamen abouere, pugnam (of certamen of proelium) detrectare; nich in geen s. inslaten eo nusquam committere proelio; geen s. in het open veld wa-gen naquam in campo sui facere potestatem; het tol een s. laten komen rem in aciem committere; de s. begint proelium incipitur; de s. wordt algemeen proelium ab omni parte conseritur; den s. winnen proelio (of pugna) superiorem discedere, victorem proelio excedere; den s. verliezen infe-

riorem esse, proelio vinci; de slag bij Cannas proelium ad Cannas, proelium Cannense; een ongelukkige s. proelium adversum; in den s. blijven cadere (in) proelio (of in acie), concidere in proelio; (= keer): s. op s. singulis vicibus, quotiescunque fit; (= soort) genus (—bris m.); lieden van dat s. ejusmodi homines; (= duivenslag) columbarium.

slagader, arteria.

slagboom, repagulum (gew. in plur.).

slagen (= voorspoedig zijn) ik slaag in iets aliquid mihi prospere cedit (of succedit); ik slaag niet in iets aliquid mihi parum succedit; ik ben geslaagd mihi successit (of successum est); ik ben er in geslaagd om iemand te vinden * mihi contigit ut aliquem reperirem.

slager, nie slachter.

slaggewool, pugnae tumultus (4).

slaglinie, acies (5).

slagorde, acies (5), phalanx (—ngis f.); het leger in s. scharen aciem instruere (of instituere), copias (of exercitum) instruere, ordines ad proelium componere; zich in s. scharen aciem instruere, ordinatos (of instructos) consistere; in s. slaam armatos in acie stare, aciem instructam habere, instructos stare; de legers slaan in s. instructae stant acies; in s. oprukken (van den veldheer) aciem instructam (of copias instructas) admoveere, (van de troepen) instructos succedere, instructa acie accedere; in s. marcheeren * instructos proficisci.

slagpen, pinna; iemand de slagpennen uittrekken (onsig.) alicui pinnas incidere.

slagregen, subitus imber (—bris m.), subito coortus imber; er viel een hevige s. subito maximus imber coortus est.

slagtand, dens (—ntis m.) exsertus, corau.

slagvaardig, expeditus.

slagveer, nie slagen.

slagveld, locus pugnae (of proelii), loca (—orum) pugnae, campus (of locus) in quo (of ubi) pugnatum est, acies (5); halfdood van het s. weggedragen worden ex acie aemivivum offerri; een geschikt s. opportunus explicandis copiis locus; op het gehele s. in omnibus locis pugnae; het s. bezoeken campum, in quo pugnatum est, adire; op het s. steroven in proelio pugnantem occidi.

slagzwaaard, gladius.

slak (= huiszoet), cochlea; (= maakte s.) limax (—acie m. en f.).

slaken, solvere; een suet s. suspirium trahere (Ov.); (= bevrijden) liberare.

slaking, solutio; (= bevrijding) liberatio.

slakkelyn, spira.

slakken (= overblijfsel van gesmolten erts), scoria (Plu), recrementum (Cels.).

slakkengang: den s. gaan * testudineo gradu procedere.

slakkenhuis, testa cochleae.

slakvormig, quasi in cochleam serpens, in cochleam reortus, muricatum intortus, * in cochleae speciem editus; Adv. * in cochleae speciem, in cochleam, cochleatum, muricatum.

slampatpen, heluari.

slang, serpens (—ntis m. en f.), anguis (—is m. en f.), draco (—ōnis m. Ov.); een kleine s. anguiculus, coluber (Virg.), colubra (Hor.); (= ad-dor) vipera, aspis (—is f.); een s. in den boesem koesteren in sinu etque in deliciis viperam habere.

slangachtig, anguineus (Col.).

slangbrandspuit, * siphon (—ōnis m.) utricularius.

slangebeest, morsus (4) serpentis, ictus (4) serpentis.
 slangekop, caput (—itis n) serpentis; (soort van plant) * echium vulgare.
 slangelijn, * linea anguinea.
 slangenstaart, ingenium colubrinum (Plant).
 slangenbezweerder, serpentium (virulentorum) domitor.
 slangendrager (een sterrenbeeld), anguitoneus (—ntis).
 slangensi, ovum anguinum (Plin.).
 slangengebroid (oneig.), homines (—um) qui omne serpentum genus dolo superant (Val. Max.), viperæ illæ venenatæ ac pestiferæ, scelesti homines.
 slangengesia, sibilus serpentium.
 slangengif, venenum anguinum.
 slangenhaar, comas anguineas (Vr.).
 slangenhale, anguina oervix (—icis f.).
 slangenhuid, sive slangevel.
 slangenstees, (soort van marmer), ophites (Plin.).
 slangenwet, adeps (—ipis m.) anguinus.
 slangesteek, ictus (4) serpentis.
 slangeket, anguiculus, coluber (Virg.), colubra (Hor.); (= adder) vipera, aspis (—is f.).
 slange tong, * lingua angulæ.
 slangevel, pellis (—is f.) anguinæ (of anguis of serpentis), corium serpentis; het afgeslote s. vernatio (Plin.), senecta (Plin.).
 slangewijze, in obliquum (Plin.); zieh s. kronkelan * in ambitum currere.
 slangvormig, anguineus (Col.).
 slank (= dun), gracilis, tenuis; (= rijzig) procerus.
 slankheid (= dunheid), gracilitas; (= rijzigheid) proceritas.
 slap, latus, remissus, flaccidus, puter (—tris, —tro), pendulus (Plin.), fluidus, languidus, fluxus, pannosus (Mart.); (= verdand) dilutus; s. maken laxare, remittere; s. worden laxari, remitti, flaccescere, languescere;
 (= weak) languidus; (= flauw) latus, remissus.
 slapeloos (= niet kunnende slapen), insomnis, somni expertus (—ntis); (= niet willoende slapen) exsomnia, vigilans, quietis inmemor; slapeloze nachten insomniæ; geen slapeloze nachten hebben insomniæ carere; s. zijn dormire non posse; hij heeft den nacht s. doorgebracht noctem insomnem agit, per noctem vigiliis vexatus est, (niet vrijen wil) noctem pervigilavit; ik heb den geheelen nacht s. doorgebracht somnum ego hac nocte oculis non vidi meis.
 slapeloosheid, insomnia; aan s. tijden insomniæ fatigari.
 slapen, dormire, dormitare, somnum capere; (= nederliggen) cubare, quiescere; gaan s. cubitum (of dormitum) ire, ad quietem ire, cubitum abire (of discedere), somno eo dare, quieti se tradere, somnum petere; ergens gaan s. enbitum se aliquo conferre; iemand niet toelaten te s. aliquem somno prohibere; iemand drie uur laten s. aliquid tres horas ad quietem dare; ik kan goed s. facilis est mihi somnus; ik kan niet goed s. difficilis mihi est somnus; ik kan niet s. noctem insomnem ago; hij heeft goed geslapen bene quievit; indien ik kon s. ego si somnum capere possem; Maeconas kon in de laatste drie jaren geen uur s. Maeconati triennio supremo nullo horæ momento contigit somnus; niet kunnen s. somnum capere non posse; ik kan van vrees niet s. metus mihi adimit somnum; iets laat mij niet toe te s. aliquid

me non sinit dormire; zeer weinig s. minimum dormire, brevissimi esse somni, brevissimo somno uti, op elk uur kunnen s. paratissimi esse somni; lang s. somno indulgere, nimio somno uti; een gat in den dag s. in medium diem dormire, somnum extendere in partem diei, dormire in lucem; een dag en nacht door s. somnum per diem noctemque continuare; bij iemand s. (in iemands huis) pernoctare cum aliquo, (in hetzelfde bed) cum aliquo eodem lecto quiescere (of in eodem lecto somnum capere), concubare (of enbare) cum aliquo, op straat s. jacere et pernoctare in publico, alioen s. secubare (Catull.).
 slapenstijd, tempus (—oris n.) dormiendi.
 slaper, dormitor (Mart.).
 slaperig (op een bepaald oogenblik), somni plenus, somno gravis, somni indigens; (als eigenschap) somnulosus, somno dolitus; (oneig.) tardus, lentus, segnis; een slapervige voordracht hebben remisso vultu et languida voce et soluto genere orationis uti; Adv. tarde, lente, segniter.
 slaphartig, timidus.
 slaphartigheid, timiditas.
 slaphheid, { (= zwakheid en flauwheid), languor;
 slapte, { s. der maag solutio stomachi (Plin.).
 slaven, sive zwoeegen.
 slavenaar, ingenium servile.
 slavendienst, servorum munus (—oris n.), ministerium servile; (= slavernij) servitus (—utis f.), servitium; slavendiensten verrichten servorum munere fungi, officia servilia facere.
 slavendracht, habitus (4) (of vestis, —is f.) servilis, servorum cultus (4).
 slaventhaler, navis (—is f.) mancipiis onerata, * navis servis onerata.
 slavenhandel, negotiatio venaliciana (Ulp Dig.); s. drijven venalicianam exercere (Jct.).
 slavenhandelaar, negotiator mancipiorum, venalicianus (Jct.), mango (—onis) (Plin.).
 slavenjuk, sive iuk.
 slavenketenen, servorum vincula (—orum), catenæ, servitus (—utis f.); de s. afwerpen servitutem exuere.
 slavenleven, sive slavernij.
 slavenmarkt, * locus quo mancipia (of corpora servilia) proponuntur venalia, * mercato (4) mancipiorum.
 slavencorlog, bellum servile.
 slavenoproer, tumultus (4) servilis.
 slavenopzichter, * servorum custos (—odis).
 slavenstand, sive slavernij; (= de slaven) servi, servitia (—orum).
 slavenwerk, sive slavendienst.
 slavenvolk, natio nata servituti.
 slavernij, servitus (—utis f.), servitudo (—inis f.), servitium; in s. zijn in servitute esse, servitute oppressum teneri; iemand in s. brengen alieni servitutum injungere; zich vrijwillig in s. begeven in voluntariam servitutem concedere; iemand in s. houden aliquem servitute oppressum tenere; iemand een onvrijdurende s. opslagen aliquem perpetuæ servituti addicere; iemand uit de s. bevrijden sive bevrijden, vrijlaten en de vrijheid geven in vrijheid.
 slavin, serva, ancilla, mancipium, famula (Virg.).
 slecht, malus, imprubus, vitiosus, corruptus, pravus, nequam, impius, (= nadeelig) alienus; slechter pejor, deterior; de slechtste pessimus, deterrimus; slechte waar merx (—ois f.) improba; een s. dichter malus poeta; s. weder tempestas mala (of adversa of foeda); een slechte weg iter

(itineris n.) difficile (of incommodum of voraginiosum); een zeer slechte weg via deterrima, slechte kost victus 4) tenuis, slechte oogen oculi conspectum non longe ferentes, (= druipooogen) oculi lippī; slechte oogen hebben oculis non satis prospicere, lippire, een s. voorleeken omen (=inis n.) malum (of triste of infaustum), slechte tyden tempora (=um) iniqua (of tristia), een s. jaar annus sternus; een slechte oogst messis (=is f) ingrata, een s. leven (= ongelukkig) vita misera, (= sondig) mores (=um m) corrupti, een slechte raad consilium pravam, een slechten naam hebben male addere, Adv. male, prave, teniter, misere, s. afloopen male (of secus) cadere; slechte zaken maken male rem gerere, slecht varen met iets male proficere in aliqua re; het zal hem s. bekomen malum habebit; het staat s. met iemand male ee habet aliquis, male agitur cum aliquo, * in summum discrimen vocatus sunt res alicuius; het gaat hem s. male rem gerit, fortunarum ruinas ei impendit; het staat s. met de zaak res male ee habet (of proclinata est); iemand s. behandelen male mereri de aliquo; er s. wilsen minus bona esse corporis habitudine; hij ligt zeer s. graviter aegrotat.

slechten, disjicere, solo aequare, complanare.

slechteheid, improbitas, pravitas, nequitia; s. van karakter ingenium malum pravumque.

slechtthoofd, homo (=inis) imprōbus.

slechting, wordt omschreven door slechten.

slechts, modo, tantum, solum, duntaxat, tantummodo, non—niet, nist—non, nihil—nisi, nemo—nisi; nunquam—nisi, nihil aliud quam, solus, unus; s. eenmaal semel; s. zoelang tamdiu; s. één unus, unus tantum, unus modo; s. weinige pauci; s. matig modicoiter; niet s. — maar ook non modo — verum etiam, non tantum (of solum) — sed etiam, et—et; ik zeg niet — maar s. non dicam — sed; niet s. niet — maar niet eens non modo non—sed ne—quidem (als het eerstgenoemde op hetzelfde woord betrekking heeft als het bijgevoegde, kan men eenvoudig non modo zeggen); s. in overre, dat duntaxat hactenus ut; ita ut; s. met die beperking, dat ita quidem ut, s. in overre als tantum quantum; indien s. dummodo, dum, modo; indien s. niet dummodo ne; s. al te dikwijls nimium saepe, saepius justo.

slechtweg, simpliciter.

slede, traha (Col.).

sledevaart, * traharum vectiones (=um f.).

slee (= wilde pruim), prunum silvestre.

sleedoorn, prunus (f.) silvestris, spinus (Virg.).

sleep (= slepend gewaad), defluentia in humum

vestimenta (=orum), palla; (= gevolg) comitatus 4).

sleeptoot, * helciaria navis (=is f.) (Mart.).

sleeptrager, pner defluentia in humum vestimenta sustentans.

sleepen, trahere, rapere; bij de voeten s. pedibus trahere; iemand uit zijn huis s. extrahere aliquem in publicum, hij sleept zijn vrouw overal met zich uxorem ubique secum trahit; dat is er met de haren bijgesleept hoc prorsus a re alienum est; nie slapen.

sleepegwaard, palla.

sleeptouw, remulcus; een schip op s. nemen * navem remulco trahere.

sleetsch, * qui cito vestes suas detērit.

slempen, heluari, luxuriose vivere.

slempen, ganeo (=onis), heluo (=onis), nepos (otis), popino (=onis) (Hor.).

slempenrij, helustio, lusus 4).

slemplooper, parasitus.

slempmaal, epulae, epulum.

slenter, via vulgaris; den ouden s. volgen viam vulgarem ingrēdi (Quint.), antecedentium gregem sequi (Sen.); (= mislucht) latēbra, fallacia.

slenteraar, zie luiaard.

slenteren, lente gradi, tarde procedere, ire.

slentergang, tardus incessus 4).

slepen, trahi, * verrēre terram, in humum deducere; een slepende ziekte morbus chronicus; hij heeft een slependen gang trahuntur membra et pigre moventur pedes (Sen.); een zaak slepende houden rem in longum differre; den oorlog slepende houden bellum ducere.

slet, mulier (=ēris) immunda (of impudica), scortum.

slenf, stria.

sleur, via vulgaris; de oude s. volgen viam vulgarem ingrēdi (Quint.), antecedentium gregem sequi (Sen.).

sleuren zie sleepen; door het slijt s. (= in een kwaden naam brengen) infamare, maledico dente carpere; de zaak blijft s. res nihil (of tarde) procedit.

sleurwerk, * opus (=eris n.) quod fit sine mente ac ratione.

sleutel, clavis (=is f.); valsehe s. clavis adulterina; de s. van Asie janua Asiae; de s. van het rijk arx (=eis f.) imperii, velut claustra (=orum) imperii, de s. van het havi animi janua; den s. van iets geven (om het te verklaren) aliquid explanare (of explicare); den s. van iets gevonden hebben aliqd intelligere.

sleutelbeen, jugulum (Cola.).

sleutelbewaarder, claviger (=eri) (Ov.).

sleutelbloem, * primula veris.

slib, limus; ik heb s. gevangen (= heb mijn oogmerk niet durfde) mihi non successit, repulsam tuli, * eum domi saae non reperi.

slibachtig, limosus.

slibberen, labi.

slibberig, lubricus; de slibberige moerasboden lubricum paludum.

slieren, labi.

slijk, limus, lutum, coenum; zich in het s. wentelen (sig. en onieg.) volvi in coeno (Luer.); iemand met s. werpen coeno incessere aliquem, (oneig.) aliquem infamare (of maledico dente carpere); iemand in het s. trappen (= verachtelijk behandelen) conculcare aliquem.

slijkachtig, luteus, lutulentus.

slijkerig, luteus, lutulentus, lutosus (Col.), limosus.

slijm, pituita, saliva crassior (of pinguis); (van slakken, ens.) saliva, virus (n.); vol s. pituitosus; de s. oplossen pituitam discutere (of detrahēre of extrahere); hij stikt in de s. saliva crassior eum suffocat; s. verwekken crassiorē pituitam facere.

slijmachtig, salivus (Plin.), pituitosus.

slijmafdrijvend, pituitam discutens.

slijmerig, salivus (Plin.); s. vocht saliva.

slijmig, glandula pituitaria.

slijmklier, * glandula pituitaria.

slijmoplossend, pituitam discutens.

slijmvlies, * membrana pituitaria.

slijpen, (note) acutere (of exacuere); glas s. vitrum tornare; (= glad maken) levigare.

slijper, * qui ferramenta coto acuit; (= glasslijper)

* qui vitra tornat.

slijpmolen, * mola ferramentis acuendis destinata.

slijpsteen, coto (cotia f.).

sljgtachtig, *sie* sleetsch.

sljten, *trans.* (usu) atterere (of deterere); *sijn leven s. vitam degere; de droefheid sljgt door den tijd dolore mitigat tempus; (= verkoopen)* dividere, exigere.

sljter, caupo (—onis).

sljterij, caupona.

sljk, *sie* sljk.

slikken, *sie* doorslikken; *het is een harde pil om te s. vix ferendum est, durum id est.*

slikkerig, *sie* sljkerig.

slikpotje, eeligma (—ātis s.).

slim, *sie* listig.

slimheid, *sie* listigheid.

slimmerd, homo (—inis) astutus (of callidus).

slinger (om te werpen), funda; (van een klok) * perpendiculum.

slingeraar, funditor.

slingeren, *trans.* (= werpen) jaculari, torquere; (= heen en weer bewegen) iactare; *door hoop en vrees gasingerd worden inter spem metumque versari; het klimop slingert zich om een boom hedera pererrat arborem (of circumvolvit se arborem); intr.* (= zich heen en weder bewegen) nutare, iactari, (= zich van een slinger bedienen) funda uti; (van een beek) (in ambitum) labi (Plin.); *iets laten s. (= niet bergen)* aliquid non auferre.

slingering (= onzekerheid), fluctuatio animi.

slingerkogel, glans (—ndis f.).

slingersteen, lapis (—idis m.) qui funda mittitur (of mitti potest).

slingeruurwerk, * horologium quod perpendiculo movetur.

slinken (= minder worden), minui; (= dunner worden) recedere.

slinker *ens.*, *sie* linker.

slinksch, fallax (—ācis); *slinksche wegen inslaan fallacius facere (of fingere), dolum parare (of commoliri).*

slip, lacinia.

slippen, labi; *laten s. amittere.*

slobberen, lambitare (Sol.).

sloop, scapha.

slof, *Adj.* negligens.

slofheid, negligentia.

slok, haustus (4).

slokdarm, stomachus, gula.

slokop, *sie* gulzigaard.

slokker, *sie* besloimmeringen.

slons, mulier (—ēris) sordida (of incolta).

sloop, integumentum.

sloopen, demoliri, destruere, solo aequare, complanare; *de krachten s. nervos frangere, vires exhaurire (Plin.).*

sloot, fossula; *van den wal in de s. geraken de fumo ad flammam ire (Amm.), versura solvere (Ter.); iemand van den wal in de s. helpen* * prae-vum consilium alicui dare.

slop, fundula.

slordig, negligens, sordidus, incultus; *Adv.* negligenter, sordide.

slordigheid, negligentia, incuria.

slorpen, sorbillare (Ter.), sorbere.

slorpsaar, sorbitus (Cels.).

slorpdrank, sorbitumcula (MEMP.).

slot (= grendel), claustrum, sera; (onze sloten waren bij de ouden onbekend; er was een grendel voor de deur met een gat, waarin de sleutel werd gestoken; als de toegang volkomen belet moest worden, verveegden zij de deur); iemand om s. voor den mond doen vincula ori alicujus imponere;

achter s. houden obsequium servare, firmiter conclusum servare, ferreus claustris custodire; *op s. zijn* oclusum esse; iemand *achter s. zetten* aliquem in vincula conjicere (of in custodiam dare); (= einde of besluit) conclusio, finis (—is m.), exitus (4), extrema pars (—rtis f.), clausula; (van een rede) epilógus, peroratio, conclusio; *ten slotte ad extremum; aan het s. van dat tijdvak* extremo illo tempore; *aan het s. van den brief* in fine epistolae, in extrema epistola, ad extremum; *batig s. lacerum; naodelig s. damnum, bij s. van rekening* ad extremum; (= kasteel, burg) arx (—dis f.), domus (4 f.) regni.

slotbewaarder, arce praefectus, custos (—odis) aedium (of arceis of regie domus).

slotenmaker, artifex (—icis) claustrarius (Lampr.).

slotklank, exitus (4).

slotlatter, litera extrema (of ultima).

slotplein, * area arceis.

slotpoort, arceis porta.

slotrede, epilógus, peroratio, conclusio.

slotsom, eventus (4).

slotvers, versus (4) ultimus.

slotvoogd, *sie* slotbewaarder.

sloven, se macerare (Ter.).

sluier, rica, ricinium; *oneig.* velamentum; *de vuur-roode s. eener bruid* flammeum (Plin.); *den s. omwerpen* caput rica velare; *den s. aannemen (= non worden)* * sacro capitis velamine Christo desponderi, * cultui divino sacri Christiano ritu; *iets met een s. bedekken* (oneig.) aliquid velare (of occultare); iemand *iets onder den s. des geheimis toevertrouwen* alicujus taciturnitati aliquid concedere; *de waarheid zonder s.* veritas nuda (of simplex, —idis); *iets als door een s. zien* videre quidem sed quasi per caliginem; *den s. der natuur oplichten* rerum naturae latetras dimovere.

sluieren, rica velare.

sluieruil, * strix (—igis f.) flammea.

sluik: *sluiks haren*, propenduli orines (—ium m.) (App.).

sluiken, rem furtivam transferre per publicanos; *rem (of merceem, res of merces) sine portorio importare (of exportare), merceem (of merces) non profiteri* (apud publicanos).

sluiker, qui rem (of merceem) furtivam (of res of merces furtivas) per publicanos transfert.

sluikerij, { *frus* (—audis f.) transferentis
sluikhandel, { (of transferentium).

sluik: *ter s. elsm.* furtim.

sluimeren, (placide) dormire, conquiescere; *de wilde dieren leggen hunne wildheid nooit af, maar laten die somtijds s. ferre nungquam feritatem exant, aliquando submitunt.*

sluimering, somnus placidus.

sluipen, suspensio gradu incedere; *naar iemand toe s. furtim venire ad aliquem, obrepere alicui; uit een gezelschap s. clam se subdueren de circulo; ergens in s. irrepere (of subrepere) in aliquid; door s. * clam ire per (met Acc.); sluipend lentus, occultus, tectus; een sluipend vergift venenum paulatim irrepens, venenum lentum atque tabificum.*

sluiper, homo (—inis) occultus (of tectus).

sluiphoeck, latēbra, latibulum.

sluipkoorts, febris (—is f.) lenta.

sluipmoord, caedes (—is f.) (ex insidiis facta), sica; *een s. begaan* caedem (ex insidiis) facere, *een s. aan iemand begaan* aliquem (ex insidiis) interficere; *van s. beschuldigen* accusare inter sicarios; *een gerechtelijk onderzoek instellen wegens s. questionem exercere inter sicarios.*

sluipmoordenaar, vicarius, percussor, insidiator.
sluipwijze, furtim.

sluipweg, via furtiva, iter (itineris n.) furtivum;
lanks sluipvoegen (oneig.) furtim, fraude, oecalte.
sluipweap, ichneumon (—onis m.) (Plin.).

sluis, cataracta (Plin. Ep.); de deur eener s. septum (Ulp. Dig.), (= alsom een brug) pons (—antis m.) lapideus

sluisdeur, septum (Ulp. Dig.).

sluitboom, repagula (—orum), sera, vectis (—is m.).

sluitbout, vectis (—is m.).

sluiten trans., claudere, ocludere, operire; de oogen s. oculos comprimere, (= steroven) oculos claudere; de lippen (of den mond) s. labra comprimere; met gesloten lippen labris compressis (of cocutibus); de hand s. manum (of pugnam) comprimere; den irvin s. agmen claudere; iemand in zijne armen s. aliquem complecti; zich s. coire, (van de oogen) connivere, operiri, comprimi, (van bloemen) florem suum comprimere; de geleerden s. nich ordines deneantur; in gesloten geleerden compressis ordinibus, continenti agmine, munito agmine, confertus, conferitum; zich aan een s. continuari, applicare corpora corporibus (armaque armis jungere), jungi (inter se), inter se conciliari conjungique; een gesloten gezelschap societas, sodalitas; (= wilken laten gaan) dimittere;

(= eindigen) finem facere (met Gen.), finem imponere (met Dat.), terminare; ik sluit dezen brief daarmede, dat extremum est, ut; (= versiegelen) obispare; wij s. een koop de pretio inter nos convenit; een verbond met iemand s. foedus cum aliquo facere (of iobere, ferire, percutere of jungere); vrede s. pacem componere; een verdrag s. pactici, depacisci, pactionem facere; een verbindtenis s. sponsionem facere; een huwelijck s. matrimonium inire (of contrahere); de deur is niet gesloten * fores hiant; iemand buiten de deur s. aliquem domo expellere, (= niet binnenlaten) excludere aliquem;

intr. (= samenhangen) cohaerere; (= vastzitten) haerere; nuwe redeneering sluit niet * argumentatio tua non apte cohaeret; de rekening sluit ratio constat; de schoen sluit niet goed male latus in pede calcios haeret (Hor.); het kleed sluit goed vestis bene sedet.

sluiting: ons huis heeft een goede s.: * domus nostra firmis claustris munita est.

sluitletter, litera extrema (af ultima).

sluitrede, syllogismus (Gell.), ratiocinatio, rationis conclusio, conclusiuncula; tot een s. behoorend ratiocinativus.

sluitsteen, medium saxum (Sen.).

slurpei, orum sordide.

slurpen, sie slorpen.

sluw, sie listig.

sluwheid, sie listigheid.

smaad, contumelia, ignominia; iemand s. aandoen aliquem contumelia afficere; iemand allerlei s. aandoen aliquem omnibus contumeliis onerare (of vexare of lacerare); allen s. geduidig verdragen quamvis contumeliam perferre.

smaadrede, sie schimprede.

smaadwoord, sie scheldwoord.

smaak 1° eig. (van iets), sapor; een lekkeren s. habere jucundo sapore esse, jucunde sapere; aan het vleesch een lekkeren s. geven suavitatem afferre carnibus; iets verliest zijn s. aliquid rei sapor non permānet integer; een bitteren s. hebben ama-

rum saporem habere, sapore amaro esse; een sure s. acor, acidus sapor; een suren s. krijgen in acorem corrumpi; een soete s. dulcis sapor, dulcēdo (—inis f.); den s. hebben van iets sapere aliquid; (sintuig) gustatus (4), gustus (4) (Tac.); mijn s. is weg * palatum non amplius sapit (volgens Cic. Fin. II. 8), * nullo jam cibo delectator, cibum fastidio; geen s. meer van iets hebben aliqua re delectari desinere; mijn s. komt terug oibi cupiditas revertit; den s. van iets krijgen aliqua re delectari incipere; een fijnen s. hebben fastidiosum esse; weinig s. hebben minime fastidiosum esse; met s. eten libenter coenare, (van een nieke) libenter cibum sumere; de smaken verscheiden * alii aliis rebus delectantur (ook oneig.); 2° oneig. (= schoonheidsgevoel): s. voor iets hebben sensum (of voluntatem) aliquid rei habere; dit is niet naar mijn s. hoc non est stomachi mei; een verwende s. stomachus languens; gij kent mijn verwonden s. nostri stomachi mei fastidium; een gemakkelijke s. (die veel verdragen kan) bonus stomachus; fijne (of goede) s. elegantia, venustas, judicium (met bijvoeging van oculorum of aurium, als het op het gezicht of gehoor betrekking heeft), intelligentia, judicium elegans (of subtile, exquisitum of politum), exulta quaedam elegantia, (in het spreken) urbanitas, (voor de musiek) tritac aures (—ium f.), teretes aures intelligensque judicium; verwende (of bedorven) s. fastidium (delicatissimum); een man met een fijnen s. homo (—inis) politus (of elegans, of judicii elegantissimi); een man zonder s. homo exiguum sapiens (of sine judicio of parum elegans); gebrek aan s. inscitia; zijn s. vormen elegantiam excolere, judicium acere (of exacuere); s. in iets vinden (of hebben) aliqua re delectari (of gaudere); geen s. in iets hebben abhorreere ab aliqua re, suo seneu non gustare aliquid; geen s. meer in iets hebben aliqua re delectari desinere; s. in iets beginnen te krijgen aliquid rei sensu quodam imbui, aliquid gustare; iemand s. voor iets inboesemen * efflere ut aliquis rectius sentiat et sapiat in aliqua re; die heeft mijn s. niet iets haud mecum sentit; iemand s. hebben aliquid elegantia tinctum esse; naar mijn s. quantum ego sapio, pro mea sapientia (Ter.), quantum equidem judicare possum, meo judicio; dit is naar mijn s. hoc meae elegantiae esse videtur; een man naar mijn s. homo mihi aptus; weinig s. hebben exiguum sapere; veel s. hebben recte sapere; met s. soits (b. v. zich kleeden coli, een maaltijd aanrichten convivium exornare), manu eleganti; met s. dansen commode saltare; (= manier) ratio, ingenium, ritus (4), mos (moris m.); manus (4); volgens den Griek-schen s. more Graeco; volgens een nieuwen s. novo ritu; valsche s. ratio falsa; een schilderij in den s. van Rembrandt * tabula Rembrandiana quasi manu picta, (= stijl) stilus.

smaakloos (eig.), qui nullo cibo delectatur; (oneig.) sie smakeloos.

smaakvol, elegans, venustus, politus, concinnus, non infectus; smaakvolle kleeding cultus (4) amoenus; smaakvolle keus van woorden elegans verborum delectus (4); smaakvolle uitdrukking elegans loquendi genus (—eris m.); Adv. elegant, polit, venuste; sie ook met smaak in smaak.

smaaldicht, satira.

smaachten (van honger), inedia confici; (van dorst) ardentem sitire; (van hitte) aestu confici (of encari); naar iets s. sitire aliquid, desiderare aliquid; naar een meisje s. aliquid amore ardere

(of flagrare); *de naar heete smachtende aarde* anhëllana saevia ardoribus orbis (Sil. in den kerker s. * in carcere vitam miserrimam trahere. smachtend, paetus; *smachtende oogen oculi patres* (of ignem fatentes); *een s. verlangen ardens desiderium.*

smadelijk, contumeliosus, plenus contumelie, foedus, indignus; *een smadelijke bejagening contumelia*; *een smadelijke vlucht fuga foeda*; *een smadelijke dood mors* (—rtis f.) foeda; *iemand s. behandelen* alicui contumeliose injuriam facere, aliquem contumeliose vexare; *een smadelijken dood ondergaan* foeda perire.

smaden *nie* hoonen.

smak (= val), caenis (4).

smakelyk, jucundi saporis, jucundus sapore, dulcis, suavis, s. maken condire.

smakeloos (onsig.), inelégans, parum elegans, perum amoenus, insulzus, pressus.

smakeloosheid, ineulitas (b. v. villae).

smaken, sapere; *naar iets s. aliquid sapere* (of respirare); *naar yzer s. ferrum sapere*, ferruginei esse saporis, *bitter s. amaro* esse sapore; *goed* (of lekker) s. jucunde, saporis, suavi esse sapore, sapore gratum esse; *veer goed s. saporis praecipui esse*; *niet goed s. voluptate carere*; *afschuwelyk s. horridum saporem praestare*; *hij weet hoe de wijn smaakt* qui sit vini sapor, scit, quid sapiat vinum novit; *hij weet wat goed smaakt* sapit ei palatum; *nich iets goed laten s. largiter se invitare*; *eten noch drinken smaakt mij abest* appetentia cibi potusque, cibum potumque fastidio; *het eten smaakt hem libenter cibum sumit, libenter edit* (of coenat); (= behagen) placere.

smakken, projicere.

smal, tenuis, angustus; *aan het einde smaller worden* in tenuitatem desinere; *langzamerhand smaller worden* paulatim in artius cogi, de smalle gemeente infima multitudo (—inis f.).

smaldeel, classiscula, classis (—is f.), pars (—rtis f.).

smaldeoelen, dividere.

smalen, *nie* schimpen.

smaragd, smaragdus (m. en f.) (Plin.).

smaragdgroen, smaragdinus (Cels.).

smart, dolor (van lichaam en ziel); *nie pijn*; s. over iets dolor alicujus rei (of ex aliqua re), s. over het verlies zijner vrouw dolor amissae conjugis; s. over het verlies der burgers dolor ex amissis civibus; *hevige s. cruciatus* (4); *met s. cum dolore*; *tot mijne s. doleo quod, mihi dolet quod, doleo* met Acc. c. Inf; *tot mijn groote s. cum meo magno dolore, vehementer doleo quod, non sine magno dolore*; *met innige s. ardens dolore*; *iemand s. veroorzaken* alicui dolorem facere (of efficere, afferre, commovere, excitare of incutere); *iemand groote en bittere s. veroorzaken* magnum et acerbum dolorem alicui commovere, dolorem quam acerbissimum alicui innere; *iemand gevoelige s. veroorzaken* quasi morsu quodam dolorem alicui efficere; *iemand ondragelyke s. veroorzaken* intolens dolorem afflicere alicui; s. gevoelen over iets dolere ex (of de) aliqua re, aegre (of graviter of moleste) ferre aliquid; s. lyden door iemand dolorem capere (of percipere) ex aliquo; *nich aan zijne s. overgeven* dolori parere (of indulgere), dolorem fovere; *van s. verkwynen* dolore tabescere; *de s. verdragen* dolorem tolerare (of sustinere); *de s. niet kunnen dragen* dolori accumbere; *de s. der scheiding niet kunnen verdragen* desiderium discendi ferre non posse; *de s. van zich afschudden* dolorem abstergere; *in iemand s. deelen* moveri

alicujus dolore; *ik wacht met s. op een brief van u avide* (of mirifice) exspecto literas tuas.

smartelijk Adj. (eig.), gravis, vehementis; (oncig) acerbus, vehementis, acerbissima plenus; s. gevoel dolor, acerbitas; *dat is s. voor mij* hoc mihi dolet; *het is zeer s. valde dolendum est*; *er had mij niets smartelijks kunnen overkomen* nihil (ad dolorem) acerbis mihi accidere potuit; *Ado.* vehementer, graviter, acerbe, dolenter; s. beweenen dolentius deplorare; s. gevoelen dolere, acerbe (of dolenter) ferre; *het gemis van iets s. gevoelen* desiderio alicujus rei angere, magna molestia desiderare aliquid; *ik gevoel het zeer s., dat vehementer doleo quod.*

smarten, dolere; *nie* zeer; *iets smart mij* (= bedroeft mij) doleo aliquid (of aliqua re of de aliqua re), aegre (of graviter of moleste) fero aliquid; *iets smart mij zeer valde doleo aliquid*, acerbe fero aliquid, doleo et acerbe fero aliquid; *het smart mij, dat doleo* (met Acc. c. Inf) graviter (of aegre of moleste) fero met Acc. c. Inf., mihi dolet met Acc. c. Inf.

smeden, proculdere, fabricari, facere, bedrog s. fallacias fingere; *aanslagen s. clandestina consilia concoquere*; *nieuwe woorden s. nova verba fingere* (Hor.); *men moet het yzer s. terwijl het heet is*, sic yzer.

smederij, ferraria officina.

smeekbede, preces (—um f.) supplices, supplicium.

smeekeling, supplex (—eis).

smeeken, supplicare (iemand alicui; om iets pro aliqua re); *exposere* (om iets aliquid), om zijn leven s. deprecari mortem; *iemand s. om te* (of dat hij) aliquem obsecrare (of obtestari) ut, implorare ut; *iemand om hulp s. implorare auxilium ab aliquo*; *smeekend supplex* (—eis).

smeekgebed, *nie* smeekbede.

smeeking, obsecratio, obtestatio.

smeekschrift, libellus (supplex, —eis), potentie (of potentiam) epistola (of literae), codicilli (Tac); *een s. opstellen* literas (of libellum of codicillos) componere (aan den keizer ad Caesarem); *een s. aanbieden* libellum offerre; *een s. onderteekenen* libellum subscribere.

smeer, sebum (Plaut.), xungia (Plin.).

smeerlap (saheldvoerd), coenium, sudaculum flagri (Plaut.).

smeerpoes, homo (—inis) sordidus, mulier (—ris) sordida.

smeersel, *nie* zalf.

smeervlek, macula.

smeltbaar, qui solvi potest, * solubilis.

smelten trans., liquidum facere, liquare (Plin.), solvere (Ov.), resolvere (Ov.), confare, flare, iemands hart s. misericordiam alicujus movere; intr. liquefieri, liquecere, tabescere, resolvi (Ov.), discuti, confari; (= minder worden) attenuari; *smeltende sneeuw* nix (nivis f.) liquescens (of tabida); *zijne hulpmiddelen zijn geheel gesmotten* facultates ejus exhaustae sunt; *zijne oogen smoltten* in tranen delinunt in lacrimas effudit.

smelter, flator (Pomp. Dig.)

smeltoven, fornax (—ucis f.) aeraria.

smeren, linere, illinere, ungere, perungere; *iets op iets s. illinere* aliquid alicui rei; *de keel s. potare*, sitim explere; *iemand honig om den mond s. labia* linere alicui (Mart.); *nie* mond.

smurig, sordidus, squalidus, paedius (Petr.), spurcus (Catull), obscenus.

smurigheid, squalor, sordes (—ium f.), spurcitia (Col.).

smet, laeas (—*is f.*), macula; *een s. op iemands naam werpen* alicui labem (of infamiam, inferre, alicui maculam (of ignominiam of infamiam) inurere; *een s. uitwischen* (oneig.) maculam delere; *sie vlek en schandvlek*.

smetje (oneig.), labecula.

smetatof, virus (*n.*)

smetteloos, eig., purus; (oneig.) integer castusque.

smetten trans. inquinare.

smeeulen: *het vuur smeult onder de asch cinere latet obrütus ignis* (ook oneig.), ignis suppositus est cineri doloso; *het vuur smeult nog ignis nondum plane extinctus est*.

smid, faber ferrarius, opifex (—*icis*) ferrarius.

smidsaanbeeld, incus —*udis f.*, fabrilis.

smidsaardheid, * opera fabri ferrarii.

smidse, officina ferraria.

smidshamer, * malleus fabrilis.

smidsknecht, faber officinae ferrariae, (plur.) operae fabriles.

smidsoven, fornax (—*acis f.*) fabrilis.

smidstang, * forceps (ipis *m. en f.*) fabrilis.

smidswerkplaats, *sie* smidse.

smijdig, mollis.

smijdigheid, mollitia.

smijten, *sie* werpen.

smoken, *sie* rooken.

smokkelaar, *sie* sluiker.

smokkelarij, *sie* sluikerij.

smokkelen, *sie* sluiken.

smokkelgoed, * merces (—*ium f.*) quae fartim per publicanos transferuntur.

smokkelhandel, *sie* sluikhandel.

smoek, *sie* rook.

smoordronken, * plane ebrius.

smoorheest: *het is s. sol fervet* (Plin.).

smoorlijk: *s. verliedf zijn op een meisje deperire aliquam* (of amore alienius of in aliqua).

smoren trans, suffocare, opprimere, oneig. opprimere, comprimere; *in de geboorte s.* * in ipso ortu opprimere; *intr. suffocari, spiritu intercluso extingui; van dorst s. siti enocari; het is hier om te s. angore conficior, respirare vix possum.*

smullen, genio indulgere, opsonari, largius se invitare.

smulpartij, coena ampla.

snaak, homo (—*inis*) jocosus.

snaaks, jocosus, joculariter (Plin.).

snaaksch, jocosus, jocularis.

snaar, chorda, nervus; *de snaren spannen nervos intendere; de snaren op de lier spannen lyram intendere nervia; de snaren bespeelen fidibus canere; een s. tokkelen chordam* (of nervum) tangere; *de snaren tokkelen chordas* (of nervos) tangere, admove fidibus manum, chordas percurrere; *die s. moet men niet aanroeren* (oneig.) hoc ulcus tangere non licet; *alles op haren en snaren zotten coelum ac terras miscere*.

sakerig, *sie* snaaksch.

sakerij, jocus.

snakken, anhelare; *naar lucht s. anhelitum dare; naar iets s.* (= hevig verlangen) ardentem cupere aliquid, alicujus rei desiderio flagrare (of aestuari of exaceruari).

snapachtig, *sie* praatziek.

snaphann, *sie* geweer.

snappen, *sie* vangen en babbelen.

snapper, *sie* babbelaar.

snarenspeelster, fidicina, psalteria.

snarenspeeltuig, fides (—*ium f.*), cithara, fidiculae.

snarenspeel, fides (—*ium f.*), fidicinas ludus (Plant.); *het s. leeren fidibus discere*.

snarenspeeler, fidicen (—*inis*), psalter (Quint.).

snateren, *sie* babbelen.

snauw (—*itis* toespraak), convicium.

snauwachtig, asper.

snauwen: *s. tegen iemand convicium facere* alicui.

snauwérig, asper.

snauwérigheid, asperitas.

snavel, {

rostrum.

sneede (= afgesneden stuk), frustum, (= *mensyding*)

sectio, incisura (Col.), vulnus (—*eris n.*, een

s. in iets maken, aliquid accere (of incidere of

vulnerare); *een s. in de huid insecta cutis* (—*is f.*);

(= *fatsoen*) habitus (4); (= *scherpe kant*), acies

(5); *de s. van een boek* * trons (—*atis f.*) libri;

vergulid op s. * aurata fronte; *juiet ter s.* opportune.

snedig, sagax (—*acis*), ingeniosus, facetus.

sneedje, frustulum.

sneeuw, nix (nivis *f.*), (in *grootte hoeveelheid*) nives

(—*ium f.*); *versch gevallen s.* nives quae re-

centes ceciderunt; *sneeuwdurende s.* nives quas ne

aestus quidam solvit; *vol s.* niveus; *soo wit als*

s. niveus, *er valt s.* nix cadit, nives cadunt (of

decidunt); *er valt veel s.* plurima nix e coelo de-

labitur; *een dag waarop veel sneeuw valt* dies (5)

nivalis; *nich een weg door de s. banen discindere*

nivem atque ita viam patefacere, nives elnotari

(Tac.); *met s.* bedekt worden nivibus obui.

sneeuwachtig: *s. weder tempestas nivalis*.

sneeuwbaan: *een s. maken nivem discindere at-*

que ita viam patefacere.

sneeuwbal, glebula nivis; (*heester*) tinus (*f.*) (Ov.).

sneeuwbloem, *sie* sneeuwkllokje.

sneeuwbul, nivis oncus (4); *sneeuwbulion nives*

(—*ium f.*).

sneeuwen, ningere; *het sneeuwv. ningit*, nix ca-

dit, nives cadunt (of decidunt); *het sneeuwv. sterk*

plurima nix e coelo delabitur; het sneeuwv. door

het dak * tectum nives transmittit.

sneeuwgaas, * anna (—*itis f.*) hyperborea.

sneeuwgreus, loca (—*orum*) unde nunquam nives

absunt.

sneeuwhoen, lagopus (—*odis f.*)

sneeuw, nivivus, nivialis.

sneeuwacht, nives (—*ium f.*).

sneeuwkllokje, * leucolum verum.

sneeuwval, nivis casus (4), nives (—*ium f.*); *sie*

lawine.

sneeuwvelden, loca (—*orum*) nivalia (of nivosa).

sneeuwvlokken, nives (—*ium*) plumae.

sneeuwwater, aqua nivalis, aqua ex nive (reso-

luta), nives (—*ium f.*).

sneeuwuit, niveus.

sneeuwvlok, * nubes (—*is f.*) nivosa.

snel Adj. celer (—*eris*, —*ere*), velox (—*ocis*),

citus, citatus, praecipit (—*ipitis*), promptus, rap-

idus, agilis, alacer (—*eris*, —*ere*), propertus,

properans; (= *plotseling*) subitus; *een s. paard*

equus celer (of velox, —*ocis*); *een snelle gang*

incessus (4) citus; *een snelle stroom van een ri-*

vier rapidus cursus (4) fluminis; *met snellen tred*

citato gradu; te s. praepropertus; *de loop der ster-*

ren is nu eens sneller, dan weder langzamer stel-

larum motus tam incitantur, tum retardantur;

snelle uitpraak citata pronuntiatio; een s. ant-

woord promptum responsum; snelle werking van

het vergift celeritas veneni; een snelle dood mors

(—*itis f.*) celeris, celeritas moriendi, mors re-

pentina (of subita); Adv. celeriter, cito, velociter,

- festinanter, subito, repente, raptim; *s. werkend praesens, strenuus* (Col.; *te s. praepropere; soo s. mogelijk quam celerissime; iets s. doen maturare* (of *propere* of *festinare*) aliquid facere; *s. gaan celeriter ire, celeri* (of *citato*) gradu ire, (van *wagens of schoepen*) celeri cursu ferri; *s. stroomen incitatus fluere* (of *ferri*), citatum ferri; *sneller gaan* (dan *men eerst gedaan heeft*) gradum addere (of *corripere*), gradum conferre; *sich s. verwijderen* se propere; *sneller ocus; seer s. ocissime.*
- snelheid**, celeritas, velocitas, incitatio, agilitas, (van *een rivier*) rapiditas (= *haast*) festinatio; *met onbegrijpelyke s. dicto citius; de con beweegt zich met zoveel s. sol tanta incitatione fertur*
- snellen**: iemand te gemoet *s. obvium properare aliqui; naar beneden s. decurrere; sie ijlen.*
- snelschrift**, *sic stenographia.*
- snelschrijver**, notarius (Quint.).
- snelvoetig**, pedibus celer (—aris, —ere).
- snerven**, urere; *een smergende koude, nie havige koude in koude.*
- sneuvelen**, { occidere, cadere, concidere.
sneven, {
- snibbig**, asper.
- snijboom**, * phaeolus vulgaris.
- snijden**, secare, (in *hout of steen*) scalpere, caelare, (= *afmaaien*) metere, demetere; (= *ontmannen*) castrare, *het haar s. recidere* (of *praecidere*) capillos; *klein s. minutum consecare; in stukken s. in partes concidere; sich s. (— wonden) outho s. vulnerare; sich niet laten s. (b v. van een houtschoot, ictum non recipere, iets in iets s. aliquid scalpere in aliqua re, aliquid incidere aliquid rei; in steen s. (ut) gemmas scalpere; de koude wind snijdt mij in het aangezicht vis frigoris in os occurrat, het s. sectio, sculptura, messio, messis (—is f.), castratio.*
- snijdend**, acutus, acer (—oris, —ere), acerbus; *een snijdende koude gelu acutum, praegelidum frigus (—oris m.), acrior frigoris via (f.); een snijdende wind ventus perfrigidus.*
- snijder**, *sic kleermaker.*
- snijding**, sectio; *sic ook buikpijn.*
- snijlijn**, * secans (—ntis f.).
- snijstand**, dens (—ntis m.) adversus.
- snijwerk**, opus (Eris m.) caelatum; *met s. versierd sigillatus.*
- snik**, *Subst.* singultus (4); *den laatste s. geven extremum halitum efflare; Adj. niet recht s. male sanus, non sane sanus.*
- snikheest**, *sic smoorheest.*
- snikken**, singultare, tacite flere; *het s. singultus (4), fletus (4) cum singultu.*
- snip**, scolopax (—acis m.) (Nemes.).
- snipper**, toms (Mart.); *snippers resegmina (—um).*
- snipperen**, * in frutula secare.
- snipperuren**, horae suboisivae; *werk in s. opere subisivae.*
- snoeien**, putare (Virg.), deputare, interputare, false promere, ferro coercere, collucare (Col.), interlucare (Phn.)
- snoeiemes**, falcula (Cato), falx (—cis f.) arboraria.
- snoek**, esox (—ois m.) (Plin.), lupus * esox lucus.
- snoepachtig**, * cupidiarum studiosus (Plant.).
- snoepen**, ligurrire furta (Hor.); *van iets s. libare aliquid.*
- snoeper**, cupes (Edis), gulae parens.
- snoeperig**, *sic snoepachtig en liefstallig*
- snoepertij**, cupidias.
- snoepig**, *sic snoeperig.*
- snoeplust**, ligurritio.
- snoepster**, gulae parens.
- snoepzucht**, ligurritio.
- snoer**, linea, lium, funiculus; *een s. paarten linea margaritarum; paarten aan een s. rijgen margaritas inserere lino, een zijden s. funis serico intortus; iemand aan zijn s. krijgen aliquem ad suam voluntatem perducere.*
- snoeren** (= *aanrigen*), inserere lino; (= *samen drukken*) vincire, compescere; *iemand den mond s. aliquem ad silentium compellere.*
- snoet**, rostrum.
- snoeven**, *sic pochen.*
- snoever**, jactator.
- snoeverij**, jactatio, gloriatio.
- snoed**, improbus, impius, scelestus.
- snoedaard**, homo (—tis) improbus (of *impious* of *scelestus*).
- snoedheid**, improbitas.
- snoerbaard**, *sic knevel.*
- snorken** (in *den slaap*), stertere; (= *pochen*) *sic pochen.*
- snorker**, *sic pocher.*
- snorkertij**, *sic snoeverij.*
- snorren**, fremere.
- snowagen**, veliculus publicum.
- snot**, mucus (Catull.), narium excrementa (—orum).
- snuffelaar**, scrutator, minutarum rerum studiosus.
- snuffelen**, (narium) scrutari; *in iets s. perscrutari aliquid.*
- snugger**, *sic schrandere.*
- snuil**, * tabacum contritum (quod naribus hauritur).
- snuisterijen**, res rerum minutae.
- snuit**, rostrum, os (oris m.); (van *een olifant*) proboscis (—idis f.) (Flor.), manus (4 f.).
- snuiten**: *den neus s. se emungere, smungi, nares emungere; de kaars s. * candelas fungum demere.*
- snuitkever**, * curculio (—onis m.).
- snuijen**, anhelare; (van *paarden*) fremere.
- snurken**, *sic snorken.*
- sobber**, sobrius, frugi, temperans; (= *gering*) exiguus.
- sobberheid**, sobrietas.
- sobertje**: *hij heeft het s. parce ac duriter vivit, in angustia est.*
- sobriquet**, *sic scheldnaam.*
- sociaal**, *sic maatschappelijk.*
- sociabel**, *sic gezellig.*
- soeep**, sorbitio, carnis jus (juris m.).
- soepebord**, * discus cavaus.
- soeplepel**, simpulum.
- soes** (= *opschudding*), turba.
- soezerig**, perturbatus.
- soezigerigheid**, perturbatio mentis.
- soigneeren**, curare (diligenter).
- soldaat**, miles (—itis); *gemeen s. miles gregarius* (of *manipularis* of *calignatus*); *de gemeene soldaten milites* (gregarii), *militum* (of *armatorum*) vulgus; *een pas aangemoeten s. tiro* (—onis); *een oud s. miles vetus* (—oris) (of *veteranus*); *een legioen van oude soldaten legio veteranus; een afgedankt s. miles missus* (of *missicius* of *exautoratus*); *een flink s. egregius bello vir; s. zijn militare, stipendia merere* (of *facere*); *s. worden militem fieri, nomen dare* (of *profiteri*) *militiae, militiam expessere, rem militareme dicere; wy kunnen niet allen soldaten zijn non omnes bella sustinere possumus.*
- soldatenkind**, puer (of *puella*) militaris, filius (of *filia*) militis, patre militari natus (of *nata*), filius castrorum, alumnus legionum.

soldatenkleding, vestitus (4) (of cultus 4 of ornatus 4) militaris.
soldatenkost, cibus castrensis.
soldatenleven, vita militaris.
soldatenmanieren, mores (—um m.) militares (of militum).
soldatenschort, iusca castrensis.
soldatenstand, * ordo (—inis m.) militum; in den s. treden militiam capessere.
soldatenvrouw, uxor militis.
soldeeren, ferruminae (Plin.); aan elkander s. conferruminae (Phn.).
soldeersel, ferrumen (—inis n.).
soldij, stipendium, merces (—edis f.), aes (aeris n.) militare, de soldaten vorderen onwettig hunne s. aera militaria flagitat miles; aan de soldaten hunne s. betalen stipendium (of aera) militibus dare, stipendium militibus persolvere (of numerare); aan de soldaten wordt s. toegekend aera militibus praedant; aan de soldaten wordt de s. niet meer uitbetaald stipendia militibus desunt; in s. hebben alre; in s. nemen mercede (of pretio) conducere, (uit een vreemd land) mercede accessere f. s. trekken mercede militare; s. trekkend stipendiarius, mercenarius, mercede conductus, conductitius; s. beginnen te trekken stipendiarium fieri; in Perzische s. staan mercede apud Persas militare.
solemneel, sollemnis.
solemniteit, sollemnitas.
solidair: hij zijn s. verbonden * singuli pro universis obligati sunt.
solidariteit, * singulorum pro universis obligatio, * utilitatis et periculorum communio quaedam.
solide (= stevig), firmus, stabilis; (= braaf, deugdzaam) probus, integer.
soliditeit (= stevigheid), firmitas; (= braafheid, deugdzaamheid) probitas, integritas.
solitair, sive eenzaam.
sollicitant, petitor, candidatus.
sollicitatie, petitio.
solliciteeren: naar een ambt s. munus petere (of rogare).
solo: hij zingt een s. * solus cantat; hij speelt een s. op de viool * solus fidibus canit.
solociesme, solociesmus.
solutie, * solutio.
solvabel: hij is niet s. non est solvendo.
solvabiliteit, facultas solvendi.
som (= bedrag), summa; een s. geef pecuniae summa; de gehele s. solidum; een onbeduidende s. minuta summa; een aanzienlijke s. magna pecuniae summa, pecunia permagna; de dubbele s. duplum, dupla pecunia; voor een s. van 50 talenten quinquaginta talentis.
somber, tristis, obscurus.
somerheid, tristitia, obscuritas.
sommatis, postulatio.
sommen: iemand s. om iets te doen postulare ab aliquo ut aliquid faciat; iets s. (= optellen) summam alicujus rei facere (of subducere).
sommige, quidam.
sommambulide, * qui (of quae) concitatione quadam animi per somnum futura praesentit (of per somnum vaticinatur).
sommambulisme, * concitatio quaedam animi qua per somnum futura praesentuntur.
soma,
sometijds, nonnunquam, interdum.
somwijlen,
sonde (heerkundig werktuig), specillum; (= diep-

lood) molybdis (—idis f.) (Stat.).
sonderen, tentare.
sondeerijzer, specillum.
soort, genus (—us n.), species (5); de beste s. van wijn vini optima nota; wijn van de eerste s. vinum primae notae, kaas in soorten caseus ejuscunqae notae, verschillende soorten van wijn vina (—orum) varia; verschillende soorten van wijn drinken vino diverso uti; naar soorten generatim.
soortelijk: s. gewicht * pondus (—us n.) specificum.
soortgelijk, ejusmodi; en soortgelijke meer et id genus alia.
soortnaam, generis nomen (—inis n.).
sop, sive sap en sans; het ruims op altum.
sophisme, sophisma (—atis n.) (Sen.), cavillatio (Quint.), captio.
sophist, sophistes, cavillator (Sen.).
sophistery, | ars (—artis f.) sophistica, cavilla-
sophistiek, | trix (—icis f.) (Quint.).
sophistisch, sophistici (Gell.), captiosus.
soppen (= indoopen), intingere; wij kunnen er niet ruim van s. non magna copia est.
sortabel, sive geschikt.
sorteeren, digerere, generatim disponere; goed geoordeeld zijn (= vele soorten voorhanden hebben) plurima genera venalia habere.
suffleeren, * verba subijcere alicui.
souffleur, monitor.
sopponneeren, sive verdanken.
soupper, cibis vespertinus.
soupeeren, * vespertino cibo frui.
soverein, rex (regis) sui juris, qui suo jure imperat.
sovereiniteit, summa rerum potestas; sive opperheerschappij.
spa, si; spade.
spaaak (= hefboom), vectis (—is m.), (van een wiel) radius; een s. in het wiel steken (oneig.) rem prohibere; s. loopen male evenire.
spaan (= platte houten lepel), ligula; sive ook spaander en roeispaan.
spaander, assula, ramentum; spaanders assulae, ramenta (—orum), praecisio (Virr.).
spaanisch: spaansche ruiter ericius, cervus; spaansche vlieg cantharis (—idis f.); s. groen sive kopergroen.
spaarbende, colons (—rtis f.) subsidiaria.
spaarpenning, subsidium subitane inopiae, nummi praesidii causa (of in subsidia vitae of ad subsidium fortunae) repositi (of sepositi); een s. wegleggen subsidium subitane inopiae parare; een s. voor den onderdom bezaven aliquid senectuti reservare; geen s. voor den onderdom hebben nihil senectuti reservasse.
spaarpot, * theca in quam nummi in futurum usum reconduntur; (= opgespaard geld) * pecunia in futurum usum seposita; (van kinderen of slaven) peculium.
spaarzaam, parvus, diligens, frugi, attentus ad rem, s. met woorden zijn raro et perpauca loqui; s. zijn met weldaden parce beneficia tribuere; dit maakt mij spaarsamer met mijn lof hoc parciorum me in laudando facit; sive ook huishoudelijk, karig en zuinig. Adv parce, raro, s. met iets omgaan parce uti aliqua re; hij gaat zeer s. met den tyd om magna est ejus parsimonia temporis.
spaarzaamheid, parsimonia (met iets alicujus rei), diligentia, frugalitas.
spacie, sive spatie.
spade 1° Subst., pala; 2° Adj. sive laet.

- spalk**, canaliculus (Cels.), canalis (—*is m.*) (Cels.), aureulus (Cels.).
- spalken**: een been *s. crus* in canalem conijcère (Cels.), crus canaliculo continère (Cels.).
- pan**, palmus, spatula (Plin.), dodrans (—*antis m.*); een korta spaarne tijds tempus brevis; de korte spaarne tijds die *s. gegend* is quantum cinque temporis tibi contigit; een *s. ozen* jugum boum; een *s. lang* palmaris, dodrantalis.
- spandieren**, insumere.
- spankracht**, * vis (*f.*) recallendi.
- spannen**, tendere, intendere, contendere, extendere; seilen over de tenten *s. intendere* tabernacula vela; binnen op een raam *s. linteum* inserere foras; de paarden voor den wagen *s. equos curru* (of *plauetro*) jungere; het klood span mij * vestis corporis premit; den boog *s. arcum* tendere (of *intendere*); iemand op de pijnbank *s. alicui tormenta admove*; de verwachting *s. move* (of *commovere* of *habere*) expectationem; iemand verwachting *s. alicujus expectationem* erigere; iemand verwachting ten hoogste *s. adducere* alicum in summam expectationem; in gespannen verwachting zijn expectatione suspensum (of *erectum* of *intentum*) esse; in gespannen verwachting op de markt staan in foro erecta expectatione stare; in gespannen verhouding tot iemand staan cum aliquo distractum esse (of *disidere*), in similitudine esse cum aliquo; dit span de kroon hoc summum (of *maximum*) est; hij span de kroon * ille princeps (of *praestantissimus*) est; het zal daar *s. acriter* ibi pugnabitur; het zal er *s. voor* u vehementer eastigaberis (of *porstringeris*).
- spanning**, intentio, contentio; (= *verwachting*) expectatio erecta (of *suspensa*), expectatio, animus suspensus; in *s. zijn* in expectatione esse, expectatione suspensum (of *erectum* of *intentum*) esse, metu suspensum esse, inter spem metumque suspensum esse; in groote *s. zijn* expectatione stupere; in een pijnlijke *s. zijn* expectatione torqueri (of *cruciari*); de toehoorders door iets in *s. brengen* audientium expectationem aliqua re suspendere; iemand in de groote *s. brengen* alicum in summam expectationem adducere; (= *onsenigheid*) similitas, discidium.
- spanrupe** * geometra.
- spat** (= *dakspat*), cantherius; (= *den*) *sic den*.
- sparen** (= *ontzien*, *verschoonen*) parcere (met *Dat.*), servare. (= *uitwinnen*, *besparen*) supersedere (met *Abt.*), compendii facere (Ter.), compendium facere (met *Gen.*), non perdere, omittere, parcere (met *Dat.*); (= *bezoaren*, *wegleggen*) reponere, reponere, condere, recondere, servare, reservare; geld *s. pecuniam* condere (of *reponere*), iets voor de toekomst *s. aliquid* in futurum servare (of *reponere*); zijne krachten *s. voor* gewichtige zaken servare *s. ad* majora; noch moeite noch kosten *s. nec* impensas nec labori parcere; die moeite hadt hij kunnen *s. illo labore* supersedere poteras; den tijd hadt hij kunnen *s. poteras* has horas non perdere; geen olijf *s. adulo* agere; spaar geen geld argento parci nolo; intr. pecuniam condere (of *reponere*).
- spartelen**, * manus et pedes agitare, salire (Ov. Met. III 587); *sic ook* tegenspartelen.
- spat** (= *vlek*), macula; (= *aderspat*) varix (—*icis m. en f.*).
- spatel**, spatula (Cels.).
- spatie**, *sic* ruimte.
- spacicus**, *sic* ruim.
- spatten**: bloed op het altaar doen *s. aspergere* aram sanguine; naar alle kanten *s. dispergi*; in de hoogte *s. emicare* (Ov.), de pen spat * calamus chartam atramento respergit.
- speccerij**, condimentum, aroma (—*antis n.*), odor; met speccerijen kruiden condire; wilt speccerijen bestaande aromatica (Spart.); speccerijen betreffende condimentarius (Plin.).
- speccerijachtig**: een speccerijachtige reuk odor medicatus.
- speccerijelanden**, insulae odoriferae.
- speccerijhandel**, * mercatura aromatum (of *odorum*); *s. drijven* * aromata vendere (of *vendicare*).
- speccerijhandelaar**, qui aromata vendit (of *vendit*), mercator odorum.
- specht**, piceus (Plin.); groene *s. apinstra* (Virg.).
- speciaal**, *sic* bijzonder; een *s. vriend* intimus.
- specialiteit**, * unius artis peritissimus.
- specie**, *sic* soort en haar geld in baar.
- specificatie**, * index (—*icis m. en f.*) singularum partium.
- specificeren**, singillatim enumerare.
- specificum**: een *s. tegen* iets proprium alicujus rei medicamentum, proprium remedium adversus aliquid, praecipuum remedium contra aliquid.
- specifiek**, proprius, singularis; *s. middel* *sic* specificum.
- spectakel**, spectaculum; *sic* spektakel.
- speculant**, negotiator.
- speculatie**, negotium; hij koopt het slechts op *s. emit* tantum ut pluris postea vendat; ongelukkige speculatie maken infelicitate experiri negotiationem; dat is geen vriendschap maar slechts een *s. non* est ista amicitia, sed mercatura quaedam utilitatum suarum.
- speculatief**, *sic* bespiegeland; (= *voordeelig*) quaestuosus.
- speculeren**, negotiationem experiri, quaestui servire; ongelukkig *s. infelicitate* experire negotiationem.
- speeksel**, saliva, sputum (Cels.), humor oris, oris excrementum; nuchter *s. saliva* jejuna; het *s. uitwerpen* spue; een *s. verwekkend* middel salivatum (Col.).
- speekselachtig**, salivarius (Plin.).
- speekselkliër**, * glandula salivalis.
- speekselvloed**, salivatio plurima (C. Aur.).
- speelbal**, eig. pila (Lucretius), onig ludibrium; hij is een *s. der* fortuin fortunae ludibrium est, varietate fortunae jactatur; ons leven is een *s. der* fortuin omnibus telis fortunae proposita est vita nostra; wij zijn alle een *s. in de handen der* Goden Dii nos quasi pilas homines habent; hij gebruikt hem als een *s. is* ludibrium verius quam comes (Liv.); de *s. van* iemand zijn alicui esse ludibrio; een *s. der* winden zijn ludibrium ventorum esse (Virg.), arbitrio ventorum pendere (Quint.).
- speelbank**, * area aleatoria, * taberna aleatoria; een *s. houden* * provocare in aleam; de *s. laten* springen * totam aleatorie arcam uno jactu exhaurire.
- speelbord**, tabula, mandra; (om op te dobbelen) alveus, alveolus; (= *dambord*) abacus; (= *schaakbord*) abacus, tabula latruncularia.
- speelgeld**, * pecunia aleatoria.
- speelgenoot** (= *speelmakker*), collusor, simul ludens infans (of *puer*), aequalis (—*is*); speelgenooten zijn saepe ad lusus coire.
- speelgoed**, oblectamenta (—*orum*) puerorum.
- speelhuis**, *sic* speelbank.

speelkameraad, *sic* speelgenoot.
 speelkind, *sic* onecht.
 speelmakker, *sic* speelgenoot.
 speelmaan, *sic* muzikant.
 speelnoot (van bruidgom en bruid), * paronym-
 phus, * paronympha.
 speelpenningen, *sic* speelgeld.
 speelplaats, * locus quo pueri ludendi causa con-
 veniunt, area.
 speelpop, *oig.* *sic* pop; *oneig.* delicias.
 speelreis, * iter (itineris *n.*) otiosum, * iter
 animi (of voluptatis) causa susceptum; een *s.*
 maken voluptatis (of animi) causa iter facere.
 speelruimte, *oneig.* campus; de rede heeft vrije
s. est campus in quo exsultare possit oratio; veel
s. hebben late vagari posse; aan zijne ontvoeren
s. geven cogitationibus laxamentum dare.
 speelsch, * propensus ad ludendam.
 speelschulden, damna (—orum) aleatoria.
 speelster, aleae indulgens.
 speelwijze, ludibundus (*Adj.*), per ludum.
 speeltafel, measa lusoria (August.); zijn vermo-
 gen aan de *s.* verkwisten * patrimonium ludendo
 dilapidare (of perdere).
 speeltuig (= musiekinstrument), instrumentum
 musicum.
 speeluur, tempus (—oris *n.*) ludendi.
 speelwerk (= gemakkelijk werk), ludus.
 speelziek, *sic* speelsch.
 speelzucht, * studium ludendi (of aleae).
 speen, *sic* uier en tepel.
 speenvarken, porcus lactens.
 speer, hasta.
 speerdrager, hastatus.
 spek, lardum, arvina (Virg.); een zijde *s.* succidia,
 terga (—orum) suis (Or).
 spekaler, lardarius (Insor.).
 spekteen, steatitis (—idis *f.*) (Plin.)?
 spektakel (= opschudding), turbas; *s.* maken
 turbas eiere; *sic* spektakel.
 spel, ludus; (= het spelen) lusus (4), lusio; (=
 dubbelspel) alea, ludus talaris, (ale kunst) ars
 (artis *f.*) tesseraria; (= voorwerp van spot) ludi-
 brium; (= muziek) cantus (4), sonitus (4); (=
 beweging, voordracht) gestus (4), actio; het *s.* der
 oogen natus (4) loquaces; opendare spelen in den
 circus ludi circenses, (in het amphitheater, waar
 vooardwechters streden) ludi gladiatorii; spelen
 geven ludos edere; een *s.* der winden ludibria (—
 orum) ventia (Virg.); een nieuw *s.* uitdenken novum
 ludum sibi excogitare; de kinderen vinden behagen
 in een spel, al kost het ook inspanning pueri lusio-
 nibus vel laboriosis delectantur; zijn *s.* met iemand
 drijven aliquem ludibrio habere, aliquem ludere (of
 deludere of illudere); ook hier wel de fortuin
 haar *s.* hebben gedreven hoc quoque ludibrium
 casus ediderit fortuna (Liv.); dat te leeren is maar
 een *s.* illa perdiscere ludus est; alles is voor hem
 maar *s.* omnia ludibundus conficit; quod aliis opus
 est, hoc illi lusus est; zijn *s.* winnen ludo vincere;
 met het *s.* winnen prospera alea uti; iets met het
 spel winnen in alea lucrari (met *Acc.* van het be-
 drag); zijn *s.* verliezen vinci; met het *s.* verliezen
 minus prospera alea uti, in alea perdere (met *Acc.*
 van het bedrag); voorsot zijn op het *s.* (van kin-
 deren) lusionibus delectari, (van menschen) aleae
 indulgere, studiosissime aleam ludere, iets op het
s. zetten (*oneig.*) aliquid in aleam dare (of com-
 mittere), aliquid periclitari, aliquid in discrimen
 committere (of vocare, dare of differre), aliquid in
 periculum discrimenque vocare, aliquid discrimini

committere, aliquid ad ultimum discrimen com-
 mittere; het geluk van zoveel jaren in één uur
 op het *s.* zetten tot annorum felicitatem in unius
 horae dare discrimen; zijn geheele vermogen op
 het *s.* zetten se suaque omnia fortunae committere;
 zijn leven op het *s.* zetten vitae periculum adire;
 alle krachten van het rijk in een op het *s.* zetten
 sub unum fortunae iotum totas vires regni cadere
 pati; op het *s.* staan agi, periclitari, in discrimine
 esse (of versari); mijn leven (of mijn goede naam)
 staat op het *s.* de vita (of de fama) dimico; bij som-
 migen staat het leven, bij anderen de eer op het
s. alii de vita, alii de gloria in discrimen vocantur;
 vrij *s.* hebben liberum esse; ik heb vrij *s.* in iets
 eludere possum in aliqua re, mihi integrum est de
 aliqua re; gewonnen *s.* hebben vincere, victorem esse;
 zich in het *s.* mengen se immiscere, se admiscere;
 laat mij buiten *s.* ne me admisceas; buiten *s.* blij-
 ven se non immiscere (of admiscere); niet geheel
 buiten *s.* willen blijven alieui rei non expertem
 esse velle; de hand bij iets in het *s.* hebben alieui
 rei affinem esse, participem esse alieui rei, ver-
 sari in aliqua re; bij iets de hand niet in het *s.*
 hebben (of gehad hebben) alieui rei esse expertem;
 die schurk heeft bij al die misdaden de hand in
 het *s.* gehad horum omnium acclerum improbi-
 mus machinator; ook er bij in het *s.* komen inter-
 venire, incurrere; zijn eigen belang komt er bij
 in het *s.* ipsius interest; er kunnen verschillende
 toevalligheden bij in het *s.* komen res plures casus
 recipere potest; iemand *s.* bederven alieui rati-
 ones turbare; het *s.* broken ludum turbare; een
s. kaarten * paginarum acervus; het *s.* betreffend
 lusorius.
 spelboekje, * libellus elementorum.
 spelbreker, * ludi turbator.
 speld: was aan de Romeinen onbekend; zij gebruik-
 ten in de plaats daarvan een doorn (spina) of
 een gesp (fibula).
 spelden, *sic* vasthechten; iemand iets op de
 mouw *s.* alieui verba dare; iemand op de mouw
s. dat alieui persuadere (met *Acc.* o. Inf.).
 speldengeld, * annua ad mundum praebita (—
 orum); tot *s.* geven * ad mundum praebere; als
s. krijgen * ad mundum accipere; de opbrengst
 eener stad aan mijne vrouw als *s.* geven uxori
 civitatem tribuere, his quidem verbis, quae mulieri
 mundum praebat.
 speldeprik (*oneig.*), aculeus; iemand speldeprik-
 ken geven aliquem oblique perstringere, aliquem
 carpere obliquis orationibus, jaculari in aliquem
 obliquis sententiis.
 speldje: laat ons hier een *s.* bij steken omittamus
 hoc
 spelen, ludere; (= muziek maken) canere, psal-
 lere; (= klinken) sonare; singen en *s.* canere voce
 et psallere, cantare et psallere; de klokken *s.*
 * aera sonant; goed *s.* soete canere; op de fluit *s.*
 tibia canere; op de citer *s.* cithara canere; goed
 op de citer *s.* uti cithara perite; een spel *s.* lu-
 dum ludere; de knapen *s.* voor de stad pueri lu-
 dunt ante urbem; de visschen *s.* in het water
 pisces in aqua ludunt; met dobbelsteen en *s.* tessera
 (of talis) ludere, alea (of aleam) ludere; valsch *s.*
 fraudulentur ludere; hoog *s.* magno ludere; laag
s. parvo ludere; hoe hoog zullen wij *s.*? quanti
 ludemus? met iets *s.* oblectari aliqua re; (*oneig.*)
 illudere alieui rei; met een bal *s.* pilā ludere;
 met de godsdienst *s.* res divinas in ludibrium ver-
 tere, simulare religionem; met woorden *s.* inanja
 verba fundere; met zijne gezondheid *s.* * valecu-

dinem temere in periculum vocare; om geld s. ludere in pecuniam (Jct.); gaarne s. lusionibus delectari, (= gaarne dobbelen) aleas indulgere, studiosissime aleam ludere; gelukkig s. prospera alea uti; ongelukkig s. minus prospera alea uti; de wind speelt met iets aliquid est ludibrium ventorum (Virg.); hij speelt met eeden iurandum ei ludus (of iocus) est; het geluk speelt somtijds naar met de menschen miri saepe sunt casus fortunae; iemand iets uit de handen s. alicui aliquid clam arripere; iemand iets in de handen s. alicui aliquid clam suppetitare, alicui aliquid subicere; soldaatje s. * ludere militiam; koning s. ludere duceus et imperia; (= voorstellen op het tooneel) agere (iemand aliquid of alicujus partes), toeri (iemand alicujus personam), simulare (iemand aliquid); een rol s. sie rol, (= veynen) simulare; een stuk s. fabulum agere; de komedianten niet meer laten s. histrionibus scenam interdiceret; er wordt heden niet gespeeld (in den schouwbon); * histriones in scenam hodie non prodibunt; den onderdanige s. obnoxium agere; den ziele s. simulare agrum (of se agrum eas); den strenge s. affectare censorium supercilium; den geleerde s. * se literatum (of doctum) videri velle; den geschiedenis speelt te Ravenna ea res Ravennae gesta est; iemand een poos (of een trek) s. aliquid ludere (of ludificari), fraudem (of fallaciam) alicui facere, dolum alicui necitare (of conludere); het geschiedt tegen een stad laten s. oppidum verberare tormentis; diere laten s. marem admittere feminas, feminam permittere mari; bankroet spelen s. bankroet; den baas s. dominari (over iemand in aliquid); op zijn goot s. ira incendi (of inflammari), saevire, fure; den best s. turpissimam vitam agere; al spelend ludibundus, per ludum.

spelenderwijs, ludibundus, per ludum.

speler (= muzikant), nie muzikant; (= acteur) s. actor; (= dobbelaar) aleo (= onis) (Catull.), aleas indulgens, aleas lusor.

spelfout, * orthographiae vitium.

speling (= rumtel), laxamentum; een s. der natuur physis (= is f.) (Plin.).

spelkunst, orthographia (Suet.).

spellen, literas in syllabas colligere; het s. * literarum in syllabas collectio.

spelling, ratio scribendi.

spelonk, spelunca.

spelregel, * orthographiae regula.

spelt, ador (Hor.), far (faris m.) (adorenium).

spenen: een kind s. infantem a mamma disjungere (of a matre depellere of lacte depellere); een dier s. auferre uberibus fetum; zich van iets s. desuocere alicui rei, desuoceri ab aliqua re, deducere aliquid.

spewer, misus.

speuren, indagare, pervestigare; nie ook bespeuren.

speurhond, canis (= is m.) vestigator (of venaticus); onig. canis (venaticus).

speer, nie afseer.

sphinx, sphinx (= ngis f.).

spiochtig, nie mager en dun.

spiochtigheid, nie magerheid en dunheid.

spie, nie verspieder en spion.

spieden, nie bespieden, verspieden en bespeuren.

spiegel, speculum; in den s. nien in speculum inspicere, speculum intueri (of aspicere); zich in den s. bezien contemplari se (of se suum) in speculo, intueri se in speculo; zijn s. raadplegen

consultare speculum suum; noch de s. noch het gerucht misleidt mij nec speculum mihi nec fama mentitur; zich voor den s. opschikken adversum speculum ornari; zich voor den s. soheren ad speculum radere barbam; als s. dienen speculi vice fungi; de s. van het water speculum aquae (of aquarum); aequor (= oris m.) aquae (of aquarum); de s. der see speculum (of aequor) maris; de s. van een schip aplustris (= ium); het gebaat is de s. der ziel imago animi est vultus (4); kinderen zijn een s. der natuur parvi sunt specula naturae, in pueris tanquam in speculis natura cernitur; laat zijn voorbeeld u tot een s. dienen exemplum tibi cape de illo.

spiegelachtig, * speculo similis, specularis (Plin.); Adv. in modum speculi.

spiegelbeeld, imago (= is f.) in speculo expressa, imago speculo repercussa.

spiegelen, in modum speculi imagines reddere; tanti splendoris esse, ut imagines recipiat; zich s. (sig.) inspicere in speculum, speculum intueri (of aspicere), se (of se suum) in speculo contemplari; het huis spiegelt zich in het water * equa domus imaginem recipit; (oneig.) de vios spiegelt zich in de oogen per oculos animus eminet; zich aan iemand s. exemplum sibi capere de aliquo, exemplum sibi sumere ex aliquo, * inspicere tanquam in speculum in vitam alicujus atque ex eo sumere sibi exemplum; zich aan iets s. exemplum sumere ab aliqua re.

spiegelfabriek, * officina speculorum.

spiegelfabrikant, * qui officinam promerocalium speculorum exerceat.

spiegelgevecht, proelium simulatum.

spiegelglad, * in modum speculi levigatus.

spiegelglas, * vitrum speculare.

spiegelmaker, * speculorum opifex (= is).

spiegelsteen, lapis (= is m.) specularis (of phengites) (Plin.).

spiegeltje, parvum speculum.

spiegelvlak, planities (5) speculi.

spier, musculus (Cels.), nervus, torus; spieren der armen lacerti.

spierkracht (der armen), lacerti.

spiermaakt, nie moedernaakt.

spies, { hasta; (= werpspies) jaculum.

spiets, {

spiesglas, stibi, stibium, * antimonium.

spietsen, hasta transfigere, hastas (of in hasta) praefigere; iemand aan een paal s. adigere stipitem per medium hominem.

spijker, clavus; een s. met een grooten kop clavus muscarius (Vitr.); een s. inslaan clavum figere (of defigere); den s. op den kop slaan (oneig.) rem acu tangere (Plaut.); spijkers met koppem slaan (oneig.) fortiter agere; spijkers op laag water zoeken nihil afferre.

spijkereen, clavus figere (aan iets in aliqua re of ad aliquid), (clavis) affigere (aan iets alicui rei), (clavis) suffigere (aan iets alicui rei of in aliqua re).

spijkeremid, clavarius.

spijkervast, fixus.

spyl, * regula.

spye, cibus, cibaria (= orum), esca, edulia (= ium of = orum), epulae, alimenta (= orum), panis (= is m.) (sig. brood), (= vleesch, visch en groente) opsonium (of obsonium); (= voorraad) penus; de een of andere s. aliquid edendi causa paratum; geringe spijzen cibi viles, vilis (= ium); warme spijzen cibi cocti, s. gebruiken cibum capere (of sumere); rijkelijk s. gebruiken largiter se invitare,

- (als gewoonte) multi esse cibi, edacem esse; *weinig s. gebruiken* paululum cibi tantum sumere, (als gewoonte) non multi esse cibi, minimi esse cibi; *naar veel s. en wijn kunnen gebruiken* cibi vinique esse capacissimum; *nich van s. onthouden* cibo se abstinere, jejunium servare; *de Goden nemen noch s. noch drank tot zich* Dii nec esie nec potionibus vescuntur; *de s. verteren* cibum conficere (of concoquere); *de tafels met de uitgesochte spijzen besetten* mensas exquisitissimis epulis exstruere; *tot s. dienen in een cibus esse*, in mensas recipi; *niet tot s. dienen in cibos non admitti*; *tot s. behoorende cibarus*; *s. gaan koopen* opsonatum ire.
- spijkamer**, cella penaria (of promptuaria).
spijkast, armarium promptuarium.
spijkelder, * cella penaria camera contexta.
spijkorf, * corbis (—is f.) ciborum.
spijmeester, procurator peni (Plaat).
spjsoffer: *een s. brengen* cibaria sacrificare.
spjvertering, concoctio.
- spijt**, dolor; *ik heb s. van mijne dwaasheid* poenitet (of piget) me stultitiae meae; *in s. van, wie niettegenstaande*; *ten s. van iemand* aliquo invito.
- spijten**: *het s. mij doleo*; *dat spijt mij* id mihi moleatum est, id mihi dolet; *de moeite zal mij niet s. laboris* me non pigebit (of poenitebit); *het spijt mij van u piget me tui*, (= ik heb medelijden met u) misereor me tui.
- spijtig** (= bedroevend); *dat is s. id mihi vehementer dolet*; (= onvriendelijk) asper.
- spijtigheid**, fastus (4), asperitas.
- spjzen**, coenare.
- spjzigen**, cibum praebere (met Dat.).
- spikkel**, punctum.
- spikkelen**, *sie* gespikkeld.
- spikspinternieuw**, recens, (van een klesd) recens a vestitico.
- spil**, onodax (—axis m.) (Vitr.), axis (—is m.), fusus, cardo (—inis m.); (van een zonnwijzer) axon (—inis m.); (= windas) sucula; *hy is de s. waarom alles draait* * ille ejus rei princeps eat, ille est huius rei caput (Ter.).
- spillen**, *sie* verspillen.
- spilziek**, *sie* verkwistend.
- spira**, aranea; (= kooiwagen) * phalangium.
- spinasio**, * spinacia.
- spinde**, *sie* kast.
- spinmachine**, * machina qua nentur stamina.
- spinnekop**, *sie* spin.
- spinnen** trans., nere (Tib.), ducere (Ov.); intr. stamina nere, (als beroep) lanam tractare; *de spin heeft een web gesponnen* aranea telam texuit; *goud s. surum* lanas modo nere; *geen zijde bij iets s.* parum lucrari in aliqua re; *met s. en weven den koot verdremen* lana ac tela victum quaeritare.
- spinaer**, qui stamina net.
- spinnerij**, * officina lanificii.
- spinnetje**, araneola, araneolus (Virg.).
- spinneweb**, texta (—orum) aranea, aranea, (—orum), textura (of tela) aranea; *alle spinnewebben wegvagen* omnem araneorum operam perdere, omnes araneorum telas dejicere; *vol spinnewebben* araneosus.
- spinnewebachtig**, similis textis araneis.
- spinnewiel**, * rhombus ejus ope nentur stamina.
- spinrag**, *sie* spinneweb; *sijn als s. araneosus* (Plin.).
- spinrokken**, colus (3 of 4), fusus; *aan het s. zatten* stamina nere.
- spinsel**, *sie* spinneweb.
- spint** (van boom), torulus (Vitr.), alburnum (Plin.).
- spion**, explorator, speculator, emissarius; (van de politie) delator.
- spionneeren**, explorare, speculari; (voor de politie) delationes facitare.
- spiraal**, * linea tortuosa.
- spiraalvormig**, in cochleam retortus.
- spirituelien**, * spiritualia (—ium).
- spit** (= braadspit), vern.
- spits**, Adj. *sie* puntig; Subst. *sie* punten top; *het s. afbijten* primo periculo se offerre (of obijcere); *het s. bieden* resistere, obsistere, se obijcere; *aan de s. staan* primum locum obtinere, in prima acie versari, primum aciem tenere, exercitui praeesse; *aan de s. van het leger stellen* praeficere (of praeposere) exercitui; *nich aan de s. stellen* ducem se profiteri; *aan de s. van een machtig leger* cum valido exercitu.
- spitschoef**, *sie* boeswicht.
- spitsen** (= *scherp maken*), acuire; *de ooren s.* aures arrigere (Ter.); *sijn verstand s.* ingenium acuire (op iets in aliqua re); *nich s. op iets* (= er havig naar verlanen) imminere in aliquid, sperare aliquid.
- spitsheid**, *sie* puntigheid.
- spitsmuis**, sorax (—itis m.).
- spitsneus**, nasus acutus.
- spitroede**, virga; *door de spitroeden loopen* * per militum ordines actum virgis caedi.
- spitsvondig**, aculeatus, argutus, argutulus, captivus.
- spitsvondigheid**, acumen (—inis m.), minuta subtilitas; *spitsvondigheden* argutiae, spinae disserendi, interrogationes captivae; *nich in spitsvondigheden verlossen* in dumeta correspere.
- spitten**, fodere; (= doorboren) transofdere.
- spioen**, morbus lienis.
- spieet**, fissum, fissura (Plin.), rima.
- spijgbaar**, fissilis (Virg.).
- spijten** trans., findere, diffundere, sendere; intr. findi, dilindi, fatisce (Virg.), dehiscere.
- spijting**, fissio.
- splinter**, surculus (Cels.); (= afgebroken stukje) parvulum fragmentum, assula.
- splinteren**, intr. *, assulam abscedere.
- splinterig**, * assulatum abscedens.
- splinternieuw** *sie* spikspinternieuw.
- splinterwijze**, assulatum.
- split** *sie* spleet.
- splitaan**, distrabere, dirimere, dividere.
- splitting**, divisio.
- speer**, celeritas; *sie* ook haast.
- speerden** (of *nich speeden*), properare, contendere, accurrere, advolare; *nich naar de stad s.* petere urbem; *nich weder naar de stad s.* urbem repetere, ad urbem redire properare; *nich naar huis s.* domum redire properare.
- speerdig** Adj. citus; Adv. cito, celeriter, mox; *s. daarna* mox, brevi post; *ten speedigste* quam celerrime; *soo s. als* (= noodra) ut primum.
- spoel** (van een wever), * fistula textoria, radius (Virg.); *spoel-* eluacra (Cato).
- spoelbak** (van metaal), echinus.
- spoeldrank**, * dilutio.
- spoelen** (= *schoonmaken*), eluere; *den mond s.* os eluere (Cels.), colluere dentes aqua (Plin.); *iemand de vooten s.* (= verdrinken) projicere aliquem in aquam; (= *uitwerpen*): *iets aan land s.* * aliquid in litus deferre.

- spoeling** (= *het spoelen*), alutio (CAur.), eluvies (5) (Plin.).
- speelkom** (*van metaal*), echinus.
- speelworm**, lumbricus.
- spog**, *sie speeksel*.
- spoken**: *het spookt in dat huis* in his aedibus obvia fit hominibus species mortui, in his aedibus homines umbris inquietantur; *het spookt op zee* mare procellis agitur; *het spookt tusschen hen* quotidie rixantur.
- spoliatie**, spoliatio.
- sponde**, lectus.
- spongicus**, spongiosus (Cels.).
- spinning**, stria, crena (Plin.).
- spons**, sponsa; *de slechtste soort van sponsen* aplysiae (Plin.).
- sponsachtig**, spongiosus (Cels.).
- sponse**, spongiola (Plin.).
- sponssteen**, spongitis (—Idis f.).
- spontaan**, qui sponte fit.
- spook**, larva, umbra, idōlon, imago (—inis) (mortui), simulacrum (vanum), species (5); *bang zijn voor spoken* umbras (of simulastra) timere; *door spoken verontrust worden* umbris inquietari; *ik zie spoken* obviae mihi sunt species mortuorum.
- spookachtig**, larvalis.
- spookgeschiedenis**, * fabula mostellaria (*naar het stuk van Plautus, Mostellaria of Het spook genaamd*).
- spookhuis**, * domus (4 f.) in qua homines umbris inquietantur.
- spooksel**, *sie spook*; *dat is een s. waer verbeelding* et falsa et inania haec sunt, portenta haec sunt.
- spookuur**, * tempus (—ōris n.) quo species mortuorum obviae sunt hominibus, tempus quo umbras homines inquietant, tempus quo larvae homines exagitant.
- spookverschijning**, *sie spook*.
- spoor** (= *prikkel*), calcar (—aris n.); *een paard despooren* equo calcaria subdere, equum calcaribus concitare; *de sporen* by iemand moeten gebruiken alieu calcaria adhibere (of admoveere); *by den een muil men den toom*, by den ander de sporen gebruiken alter frenis egot, alter calcaribus; *syn eerste sporen verdienen* rudimentum pondere; (= *indruk of teken*) vestigium, indicium, significatio, geen s. van vrees nulla timoris significatio; geen s. overlaten nullam imaginem relinquere; geen s. van hebzucht minima avaritia; een s. achterlaten vestigium facere, het s. van een schoen in het zand even vestigium calcei videre in pulvere; *iemand s. nagaan* aliquis ingressus odorari, *iemand (of iets) op het s. komen* investigare (of indagare) aliquem (of aliquid); *het s. volgen* (al enuffelend) conceptum odorem sectari, (met de oogen) aliquis (of aliquis rei, vestigia sequi (of subsequi of persequi), aliquis ingressus persequi, persequi aliquem (of aliquid), het s. niet uit het oog verliezen vestigia tenere, *iemand s. vinden* vestigia aliquis colligere, het s. bijster zijn, *sie bijster*; *uit het s. gaan* a via aberrare, *hy volgt het s. zyne vaders* imitatur mores paternos, *elk s. verdooynt* omnia vestigia intereunt; *van zyne schriften* is geen s. meer overig ejus librorum nec vula nec vestigium apparere (of exstat), *tot het laatste s. van iets verdeelen* aliquid delere et tollere (of exstinguere atque delere); *er blijft niet het geringste s. van gevoel over* ne minima quidem suspicio sensus reliquitur; *hy bezit geen s. van edelaardigheid, gematigheid of eergevoel* nihil apparet in eo ingenium, nihil moderatum, nihil pudens; (= *pad*) limes (—itis m.); (= *wegen*) orbi.
- spoorloos**, sine vestigiis; *die volken zijn s. verdwenen* hi populi sine vestigiis interierunt; *viele staten en steden van Azie zijn s. verdwenen* ne vestigium quidem multarum Asiae civitatum atque urbium relictum est.
- spoorslag**, stimulus, incitamentum, aculeus.
- spoorstelsel**, citato (of admissio) equo.
- spoorstaaf**, * lamina viae ferratae.
- spoorstrein**, * agmen (—inis n.).
- spoorweg**, * via ferrata; *een s. aanleggen* * viam ferratam facere.
- spoorwegnet**: *Engeland is met een s. bedekt* * Anglia multis contexta est viis ferratis.
- sporadisch**, *sie verstreoid*.
- sport**, gradus (4).
- spot**, cavillatio, irrisio, ludibrium, ludus, jocus, contumelia; *diep krenkende s. aculei contumeliarum*; *tot s. verstreken* ludibrio esse; *uit s. ad ludibrium*; *den s. met iets drijven*, *sie bespotten en spotten*; *ten s. worden derideri*, *irrideri*, in ludibrium verti, ad ludibrium recidere (Tac.), in ora hominum pro ludibrio abire; *ten s. zijn ludibrium* (of ludum) esse; *iemand met biteren s. hooren* acerbis facetiis aliquem irridere.
- spotachtig**, aculeatus, acerbus, dicax (—acis). *Ado. cum aliquo aculeo, acerbis facetiis, acerbe, ironice.*
- spotdicht**, carmen (—inis n.), versus (—uum n.), sales (—um m.) carminum; *een s. op iemand versen* in aliquem facti; *een s. op iemand maken* versus in aliquem facere, carmen in aliquem scribere.
- spotlust**, * cavillandi studium, dicacitas.
- spotnaam**, *sie scheldnaam*.
- spotprijs**, pretium vilissimum, *voor een s. vilissimo*, nummo, *voor een s. verkoopen* abijcere.
- spotrede**, cavillatio, ironia, acerbis facetiis.
- spotschrift**, *sie schimpeschrift*.
- spuiten**, cavillari; *met iets s. aliquid in ludibrium vertere*, illudere alieu rei; *het volk spot met iets aliquid in ora hominum pro ludibrio abiit*; *s. met het ongeluk van een ander* ludificari aliena mala; *de siekte spot met de kunst der artsen* * medici morbum evincere non possunt; *met iemand s. nie bespotten*.
- spotter**, irrisor, derisor, cavillator; *een moedwillige s. irrisor petulans*.
- spotternij**, dicacitas; *sie spot*.
- spotvogel** (*oneig.*), scurra, homo (—inis) impius dicax (—acis).
- spotziek**, dicax (—acis).
- spatsucht**, dicacitas.
- spouwen**, *sie spijten*.
- spraak**, vox (voeis f.), oratio, lingua, lingua (of sermonis) usus (4); *de s. missen* orationis expertem esse, mutum esse, elinguum esse, linguam usum defectum esse; *de doofgeborene mist ook de s. auditus* cui negatus est, huc etiam sermonis usus ablati; *iemand van de s. berooven* aliquem elinguum reddere, *alieu usum linguas auferre*, *alieu vocem intercludere* (of praeccludere); *de s. verliezen* usum loquendi perdere; * *linguae usum amittere*, (voor een oogenblik) obmutescere; *de s. terugkrijgen* * usum loquendi (of linguam) recipere, loqui denovo posse incipere; *iemand aan zijne s. herkennen* aliquem vocem noscitur (of ex voce cognoscere); *iets ter sprake brengen* mentionem facere alienus rei (of de aliqua re), mentionem ali-

oijns rei inferre (of injicere of movēre), injicere aliquid, aliquid (in medium) proferre, (in den vorm eener vraag) quaerere de aliqua re; iets even (of in het voorbijgaan) ter sprake brengen mentionem alienjus rei inchoare; iets gedurig ter sprake brengen crebro (of crebris sermonibus) usurpare aliquid; iets komt ter sprake alicujus rei mentio fit (of movetur of infertur), (in den vorm eener vraag) quaeritur de aliqua re; bij het gesprek kwam veel ter sprake in sermone multa iactabantur; iets niet verder ter sprake brengen alicujus rei mentionem opprimere; een boelmerde s. haesitantia linguas; met de s. niet recht duren uitkomen tergiversari, balbutire; iemand niet ter s. willen staan alicui respondere nolle; (= gerucht): de s. gaat, dat rumor est (met Acc. o. Inf.).

spraakgebruik, loquendi usus (4) (of consuetudo —nis); het juiste s. recta loquendi consuetudo; een verkeerd s. depravata loquendi consuetudo; het gewone s. quotidiani sermonis usus, usus quotidianus, communis mos (moris m) verborum, communis consuetudo sermonis; volgens het gewone s. ut consuetudo loquitur, ex communi more verborum; van het gewone s. afwijken discedere a communi more verborum, recedere ab usa quotidiano; tegen het s. zondigen ab usu abhorreere.

spraakgeluid, vox (voeis f.).

spraakkundig, { grammaticus.

spraakkundige, {

spraakkunst, ars (artis f.) grammatica.

spraakorgaan, * orgānum vocis, lingua, os (oris n.).

spraakvermogen, dicendi (of loquendi) facultas. spraakverwarring, confusio linguarum; s. veroorzaken confundere linguas.

spraakwending, * loquendi modus.

spraakwerktuig, zie spraakorgaan.

spraakzaam, affabilis, lingua (of sermone) promptus.

spraakzaamheid, affabilitas.

sprakeloos (van natuur), elinguis, mutus, mutus et elinguis, sine voce; (van schrik) elinguis, stupidus, s. zijn nihil fari quire; vroeger s. geweest zijn antea loquentem non fuisse; ik word s. me deficit vox, obmutesco; iemand s. maken aliquem elinguem reddere.

spraak, zie vonk.

sprankje, particula; geen s. ne minima quidem particula.

spreekgestoelte, suggestus (4).

spreekhoren, * tubus qui vocem longissimo fert.

spreekmanier, zie spraakwending.

spreektaal, { quotidianus loquendi usus (4).

spreektrant, {

spreektrompet, zie spreekhoren.

spreekwijze, zie spraakwending.

spreekwoord, proverbium, adagium (Gell.); tot een s. worden in proverbii consuetudinem (of in proverbium) venire, in proverbium cedere; een s. zijn proverbii locum obtinere; het is een s. gevoorden proverbio increbuit; het is een s. bij de Grieken hoc Graecis hominibus in proverbio est; er is een oud s. est vetus proverbium; volgens het oude s. vetere proverbio; sovele het s. zegt ut est in proverbio, quod ajunt, ut ajunt, ut dicatur.

spreekwoordelijk, proverbii loco celebratus.

spreeuw, sturnus; zie ook spottar.

sprei, vestis (—is f.) stragula, stragulum; (van een bed of rustbank) alulus; spreien om op aan te liggen bij den maaltijd accubitalia (—ium).

spreiden, sternere; een bed s. sternere lectum (vestimentis).

spreken, loqui, fari, dicere, verba facere; (van vogels) humanas voces reddere; niet kunnen s. nihil fari quire, loquentem non esse, mutum esse; door den neus s. de nare loqui; weder kunnen s. * usum linguas recipere; nauwelijks kunnen s. * balbutiendo vix sensus suos explicare; leeren s. (van kleine kinderen) primum fari incipere; (van dieren) loqui discere; iemand leeren s. (menschen of dieren) aliquem verbo adocere, aliquem sermone assuefacere; vogels die enkele woorden leeren s. aves ad imitandum sonum humanae vocis dociles; eenen smekende zoo schilderen, dat hij schijnt te s. supplicantem puerum cum voce pingere; in het openbaar s. (voor een vergadering) concionari; Grieksch s. Graeca lingua loqui (of uti), Graece scire, Graecae linguae scientem esse; Latijn s. Latine loqui, Latine scire; een taal vlieg s. commode uti aliqua lingua; vlieg Latijn s. expedite Latine loqui; hij spreekt Grieksch als een geboren Athener sic Graeco loquitur, ut Athenis natus videatur; iemand spreken invoeren aliquem loquentem (of disputantem) inducere, aliquem loquentem facere; Plato voert Socrates aldus sprekende in Plato Socratem hac oratione usum facit; op de laatste bladzijde van den Phaedrus wordt Socrates met deze zelfde woorden sprekende ingevoerd est in extrema pagina Phaedri his ipsis verbis loquens Socrates; iemand beletten te s. aliquem loqui volentem inhibere; iemand (die iets verzoekt) niet verder laten s. (maar mijns beds terstond vervullen) plura rogantis verba intercidere; niet verder s. loqui desinere; hij kan van ochrik niet s. prae metu verbum proloqui non potest, lingua haeret metu; met iemand s. loqui cum aliquo, colloqui (of colloquium habere) cum aliquo, sermonem habere cum aliquo; om met Cicero te s. ut Ciceronis verbis utar; ik heb iets met iemand te s. mihi cum aliquo sermo conferendus est; tot zich selven s. semet ipsum aliquid; ik spreek met mij zelven alicui arbitrio remoto mecum ipse loquor; met iemand willen s. aliquem velle; als hij met mij s. wil ei quid me vult; met iemand onder vier oogen s. cum aliquo loqui (of colloqui) arbitrio remotis (of sine arbitrio of secreto); vrouwelijk met iemand s. familiariter cum aliquo loqui; geen woord met iemand s. non unum verbum commutare cum aliquo; veel met iemand over iets s. multum sermonis habere cum aliquo de aliqua re; met iemand niet willen s. alicujus aditum sermonemque defugere; met zich laten s. sui potestatem facere, colloquendi copiam facere (of dare); tot den koning s. verba facere apud regem; voor iemand s. dicere pro aliquo, (= een goed woord voor iemand doen) pro aliquo loqui; tegen iemand s. (als beschuldiger) dicere in (of contra) aliquem; tegen iets s. dicere ad aliquid, over (of van) iets s. loqui (of verba facere) de aliqua re, (in een gesprek) sermonem habere de aliqua re, (= redeneeren) disputare (of disserere) de aliqua re; niet over iets s. omittere aliquid; van medelijden s. misericordiam nominare; ik spreek tot u van zaken, die gij zelf nog beter weet, dan ik, die se u verhaal ego tibi ea narro, quae tu melius esis, quam ipse, qui narro; over niets s. dan over oorlog merum bellum loqui; altijd over hetzelfde s. semper idem in ore habere; men spreekt algemeen over iets aliquid in omnium ore est; men spreekt er algemeen van, dat sermo (of fama) est (met Acc. o. Inf.), vulgo loquuntur

(met Acc. o. Inf.); men hoort er te Puteoli veel over s., dat Puteolis rumor magnus est (met Acc. o. Inf.); men spreekt er hier in stilte van, dat serpit hic rumor (met Acc. o. Inf.); daarover willen wij op een anderen tijd s. hoe in aliud tempus rejiciamus; goed van iemand s. bene alicui dicere; men spreekt goed van iemand alique bene audit, kwaad van iemand s. male alicui dicere, secus de aliquo dicere; men spreekt kwaad van iemand aliquis male audit; men spreekt niet bijzonder goed van iemand aliquis minus commode audit; zeer hartelijk over iemand s. amicissime de aliquo loqui; met minachting over iemand s. de aliquis fama detrahère, met minachting over iemands daden s. de rebus gestis alicujus detrahère; iemand (gaan) s. aliquem convenire (of adire); iemand wenschen te s. aliquem convenire velle, ik heb iemand gesproken alicui obviam factus sum; ik moet iemand s. opus est mihi aliquo convento; iemand niet kunnen s. aliquem convenire non posse; iemand niet willen s. alicujus sermonem vitare (of defugere); niet te s. zijn adiri non posse; voor niemand te s. zijn ne conveniri nolle; iemand is niet gemakkelijk te s. est aliquis colloquens difficulte; iemand is zelden te s. aliquis est rari aditus; niet goed te s. zijn (= slecht geluimd zijn) male affectum esse; voor en tegen s. in utramque partem disputare; van iets komen te s. alicujus rei mentionem facere; dat spreekt van zelf hoe per se intelligitur, scilicet; het spreekt van zelf, dat scilicet (met Acc. o. Inf.); recht s. jus dicere; de waarheid s. vera dicere; met hem valt niet te s. * argumentis non movetur; ik zal u wel s. non sic abibis, hoe tibi non impunitum erit; daarover valt niet te s. certissima res est; iemand naar den mond s. alicujus auribus servire; van iets hooren s. inaudire de aliqua re; van iemand hooren s. audire de aliquo; in het honderd s. temere loqui

sprekend: sprekende oogen oculi arguti; s. gelykend persimilis, simillimus, geminus et simillimus, simillimus et maxime geminus; iemand s. gelykend afbeelden veram alicujus imaginem reddere; s. op iemand gelyken alicui facie esse simillimum, mira similitudine totum aliquem describere; sprekende gelykens indiscreta veri similitudo (—inis f.); een sprekende gelykens met iemand hebben s. op iemand gelyken.

spreker, qui loquitur; (= redenaar) orator.

sprengen, spargere.

spreuk, sententia, dictum, verbum, vox (voeis f.); (in versen) carmen (—inis n.); een bijbelsche s. * sententia divina, een voortreffelijke s. dar wijzen id quod praeclare a sapientibus dicitur; die bekende s. van Solon illud Solonio, die heerlijke s. van Plato praeclarum illud Platonis.

spreukenboek, * sententiarum liber.

spreukje, sententia.

spreukrijk, sententiosus.

spreukschrijver, * sententiarum auctor.

spret (—voelthorn), corniculum; s. verder boegspriet, jachtspriet en stang.

sprink, ramulus.

springader, { fons (—ntis m.) surgens, aqua saliens, aquae salientes, aquae fistulantes emicantes.

springen, salire; (van water) salire, prosilire, profluere, emicare, (uit iets) effluere, profluere, emicare, (omhoog) in altum expelli; te voorschijn s. prosilire, emicare; van vreugde s. gaudii exsilire (of exultare); op (of in) iets s. insilire in

aliquid; van een vermoedigd gaard op een verscho s. ex fesso in recentem equum transsultare; over iets heen s. transilire aliquid, super aliquid salire; van iets s. desilire ex aliqua re; uit iets s. prosilire ex aliqua re; tegen iets aan s. insultare aliquid (Ter.); in de hoogte s. exsilire; de musschen s. passeres saliant (of saltatum currunt, in het oog s. (= dwijdelijk zijn) apertum esse, facile apparere; het springt iedereen in de oogen nemo non videt; (= barsten) dissultare (Virg.), rampi, findi; (= bankroet gaan) s. bankroet; uit zijn vol s. (b. v. van tijd) dirumpi; in de bres s. in bres, van den hak op den tak s. plumis facilius moveri, s. onbestendig; niet verder s. dan zijn stok lang is suo se modulo ac pede metiri; springend water aqua fontana.

springer, patauistarius (Petr.).

springhengst, equus admissarius.

springlevend: s. sijn * alacrem esse.

springetok, * pertica qua saliant.

springtij, {

springvloed, { aestus (4) maxime tumens.

sprinkhaan, locusta (Tac.), gryllus (Plin.).

sproet, lentigo (—inis f.) (Plin.); vol sproeten lentiginosus (V. Max.).

sproeterig, lentiginosus (V. Max.).

sprokkelen, ligna arida colligere; (oneig.) spicilegium facere.

sprokkeling (oneig.), s. bloemlezing.

sprokkelmaand, s. Februari.

sprong, saltus (4); een s. doen s. springen;

een s. maken (in het redeneeren) praecipitare; van dat geld kan hij niet veel kromme sprongen maken haec pecunia vix suppedabit; ik sta op den s. om weder terug te trekken me continuo recipere cogito.

sprookje, fabula.

spruit, sarculus, suboles (—is f.), stirps (—rps f.);

(van den wijnstok) propago (—inis f.); (van kool)

cyma (Plin.); (= stem) germen (—inis n.); (oneig.)

suboles, propago, stirps.

spruiten, germinare.

spruitje, germen (—inis n.), sarculus; (van kool) cyma.

spruitkool, caulis (—is m.) prototomus (Col.).

spruw, aphthae (M. Emp.), osculo (—inis f.) (Lid.).

spugen, s. spuwen

spuien, aquam derivare.

spuit, siphon (—inis m.).

spuiten intr., prosilire, emicare (Or.); trans.

spargere; water op iets s. aspergere aquam alicui re., spargere (of conspergere) aliquid aqua; in iets s. inspergere in aliquid; water in het oor s. aquam vehementer intus compellere.

spuitenhuis, * receptaculum siphonis.

spuiter, {

spuitgast, { extinctor incendii.

spurge, scammonia.

spurrie, sanguinalis herba (Cels.).

spuwen intr., spuere, exspuere; op iets s. aliquid aputo aspergere (of respergere), inspuere in aliquid, iemand in het gezicht s. inspuere in faciem alicujus; (= braken) vomere; trans ejicere, rejicere; bloed s. sanguinem vomere (of ejicere, rejicere) of per os reddere, sanguinem exspuere (of exserere)

stl pax!

staaf, lamina, radius, tubulus (Plin.), regula.

staafijzer, * tabuli ferrei, striatura.

staafje, bacillum, radius, talea.

staag, s. gedurig.

staak, portica (Col.), ames (—itis m.); een *lange* s. longurius.

staal, chalybs (—ybis m.), adamas (—antis m.) (Virg.), acies (5) ferri, nucleus ferri, ferrum; van s. adamantinus (Lucr., Plin.), chalybeius (Ov.); *zij heeft den voorhoofd van s. os durum habet; een gestel van ijzer en s. hebben robustissimo corpore esse; (= monster) exemplum, exemplar* (—aris n.),

staalhard, firmissimus.

staalkaart, meritis exempla (—orum); *de s. laten zien exempla ostendēre.*

staaltje, specimen (—inis n.), gustus (4) (Plin.).

staalwater, aquae ferratae.

staan, stare, assistere, consistere, esse, *bij iemand s. astare alicui (of ad aliquem), proximum lateri alicuius stare, ab latere alicuius esse; bij iets s. astare alicui rei (of ad aliquid), appositum esse alicui rei (of ad aliquid), (van gebouwen ens. alicui rei junctum (of conjunctum of vicinum) esse, aliquem locum tangere (of attingere), continuari alicui loco; op iets s. superstare alicui rei, superpositum esse alicui rei (of in aliqua re), impositum esse alicui rei, (= geschreven zijn) scriptum (of inscriptum) esse in aliqua re; er op s. dat instare ut; op iets s. (= aandringen) urgere aliquid; op iets blijven s. (= blijven aandringen) instare aliquid; er staat veel koren op het veld agri plenissimi sunt frumenti; voor iemand s. ante aliquem stare; voor iets s. pro aliqua re stare; achter iemand s. post aliquem stare, a tergo stare alicui; naast (of nevens) iemand of iets s. sis bij iemand s. en bij iets s.; boven iets s. (sig.) imminere alicui rei; (oneig.) (= overtreffen) superare aliquid; boven iemand s. (sig.) supra aliquem stare (of esse), (oneig.) alicui praepositum esse (of praeesse); niemand staat boven u habes neminem honoris gradu superiorem; daar staat niemand boven u ibi majus imperium nullius est quam tuum; onder iemand s. (sig.) infra aliquem stare, (oneig.) sub aliquo esse, alicui subjectum esse, alicuius imperio parere (of subjectum esse); onder de wet s. legibus obnoxium esse;*

*gaan s. consistere, assistere; op iets gaan s. insistere alicui rei; op zijn linker voet gaan s. insistere in sinistrum pedem (Quint.); blijven s. consistere, subsistere, insistere, resistere, perstare, stare in vestigio, a vestigio non recedere, (= niet gaan zitten) non residere, (= niet instorten) stare, manere, integrum manere, (= onaangetast blijven) non tangi; bij iets blijven s. (in het gaan of in de rede) subsistere in aliqua re; wat langer bij iets blijven s. insistere alicui rei (of in aliqua re), (= de gedachten niet hooger verheffen) haerere in aliqua re, piji blijft bij het lichaam s. tu totus haeres in corpore; bij de woorden blijven s. nihil ultra verba audire; nog (zijn blijven) s. adhuc manere; laten s. (= niet bewegen) non movere, non promovere, (= niet voegvoeren) non auferre, (= onaangetast laten) integrum relinquere, (= laten groeien) summittere; (= niet uitwasselen) relinquere; (= overlaten) relinquere; laat dat s. desine hoc facere, omite latud; iemand laten s. (= niet laten zitten) aliquem residere non jubere, (= verlaten) relinquere; iemand drie uur in het voorhuis laten s. * aliquem tres horas in vestibulo manere sinere; op iets te s. komnu (sig.) poni (of collocari) in aliquo loco; ik houd mijn lichaam zoo in evenwicht, dat ik op mijne voeten te s. kom ita libro corpora, ut pedes me exicipiant; (= koelen) stare,*

*constare (met Gen. of Abl. naar omstandigheden, waarover men de Grammatica vergelijk); dat is mij duur te s. gekomen hoc mihi magno stetit; de overwinning kwam op veel bloed te s. victoria multo sanguine stetit; op hoeveel komt dat te s.? quanti hoc constat? quanti hoc emptum est? op drie en tribus assibus; die beleediging zal u duur te s. komen hoc tibi non sic abibit, hoc tibi non impunitum erit; er staat geschreeven, zie schrijven; zoolang de wereld staat post hominum memoriam, post homines natos; dat kleed staat u goed haec vestis te decet (of satis decet); goed bij iets s. aliquid ornare; het staat mij vrij mihi licet (met Inf.); het staat mij niet meer vrij mihi non est integrum; het staat aan mij stat per me; met iemand s. en vallen cum aliquo et nasci et extinguere; met iets s. en vallen cum aliqua re et stare et cadere (Ov.); aan iemands zijde s., zie naast iemand s.; hoe staat het met het graan op het veld? conjuncti sunt frumenta in agris? het graan staat goed laetae sunt segetes, luxuriosae sunt frumenta; hoe staat het nu met de republiek? quis nunc est status reipublicae? hoe staat het met u? quomodo te habes? hoe staat het er dus mede? quid igitur (of ergo) est? hoe staat het met de zaak quo loco res est? ut (of quomodo) res se habet? het staat zeer slecht met zijne zaak res ejus pejore loco esse non potest, (zie slecht); zijne zaak staat beter dan de uwe meliorem causam habet quam tu; hoe staat het met uwe gezondheid? quomodo valet? zoo stonden de zaken te Rome hic erat rerum status Romae; hij vroeg terstond, hoe het met het standbeeld stond quaerit continuo de signo; de zaak staat zoo res sic se habet; onze zaken s. ego ita (of in eo loco) sunt res nostrae; het staat goed voor ons, indien bene habemus nos, si; hoog s. (b.v. een barometer) alte ascendisse; laag s. (b.v. een barometer) depressum esse; de zon staat reeds hoog multa jam dies (of lux) est; een goede naam staat hooger dan rijkdom bona existimatio praestat divitiis; pal s. stare; op iets pal s. instare aliquid; stijf overleind s. horreare; in den weg s. obstare (met Dat.); naar een ambt s. petere munus; zich staande houden consistere; ik sta dien man niet (= vertrouw hem niet) parum fido illi viro; hij durft hem s. audet ei resistere; hij staat zijn man * cum quovis audet pugnare; tot s. komen non ultra procedere; (= zich beteren) ad saniores mentem redire; er staat een zware straf op iets gravis poena alicui rei proposita est; op schildwacht s. sis schildwacht; onder water s. (= overstroomd zijn) restagnare; ten dienste s. inservire, praesto esse; dat staat u leelijk (= trekt u tot schande) hoc te minime decet; dat staat nog te bezien incertum hoc est, te boek s. als haberi, putari, existimari (alle met Nom.); slecht te boek s. minus commode audire; zoodat ik ga en sta ita ut sum vestitus; voor de deur s. (= nabij zijn) instare, appropinquare; iets staat mij te wachten aliquid me manet, aliquid me expectat (Hor.); op iemand s. te wachten opperiri aliquem; de vrede staat gesloten te worden * in eo est ut pax fiat; de benoeming van een flamen staat aan den opperpriester * flaminem prodere munus est pontificis maximi; borg s. (of zijn) sis borg; s. te kijken admiratione stupere; in twijfel s. dubitare; te koop s. venale esse; te huur s. locandum esse, hare oogen stonden vol tramen plena lacrimarum erat; wat staat mij nu te doen? quid mihi nunc faciendum est? dat staat er toe tanti constat; in bloei s. florere; de*

wond staat goed vulnus bene se habet; in betrekking s. nie betrekking; in een verhouding tot iemand of iets s. zie verhouding; s. tot iets rationem habere ad aliquid; s. praten * tempus perdere inutilibus sermonibus, pauca verba commutare cum aliquo; stil s. zie stilstaan; laat s. dan (= veel minder) nedom (met Conf.); recht op s. erectum stare; in de son s. soli expositum esse, sole nti; iemand in het licht s. officere alicui; vaat s. * firmiter insistere; scheef s. inclinatum esse; het leger staat aan den Rijn exercitus ad Rhenum est; hij staat bij mij in een goed blaadje mihi acceptus est; in iemands macht s. zie macht; op een goeden voet met iemand s. bene cum aliquo convenire; iemand naar het leven s. alicuius vitae insidiari; onder iemands bevelen s. zie onder iemand s.; onder voogdij s. tutela alterius regi, onder iemands voogdij s. in tutela alicuius esse; onder iemands bescherming s. in alicuius tutela esse; onder bescherming der wet s. legum praesidio protegi; onder bescherming van het volkenrecht s. iure gentium tutum esse; op zijn stuk s. propositum tenere; op het spel s. zie spel; iemand te woord s. loquenti aures praebere; hij staat nergens voor nihil ei infestum est; het s. status (4); vermoed van het s. fatigatus stando, fessus longa standi mora.

staand: een s. leger * milites perpetui; een s. leger houden militem perpetuum alere; op staanden voet statim; staande blijven, nie blijven staan in staan; staande houden (sig.) sustentare, (= verzekeren) (fortissime) affirmare, perseverare.

staande: s. den oorlog bello nondum confecto; nie staand.

staandervoets, statim.

staangeld (= marktgeld), locarium.

staar: de grauwe s. suffusio (oculorum) (Cels), glaucoma (—itis n.) (Plin), equina in oculis (Plin), hypochrysia (—is f.) (Plin), de zwarte s. * amaurosis (—is f.), iemand krijgt de s. glaucoma alicuius oculis obliquit (Plaut); iemand van de s. lichten * glaucoma oculis alicuius objectum solvere.

staart, cauda; met den s. knipspeelen caudam movere; de punt van den s. ultima pars (—itis f.) caudae, ultima (of extrema) cauda, extremus articulus caudae; een s. achter zich hebben (ter bespotting) caudam trahere; (van een komeet) orines (—ium m.); een ster met een s. stella crinita.

staartaap, cerocephus (Plin).

staarteloos, sine cauda.

staartje, cauda parva; dat muisje zal nog een s. hebben * ea res male eveniet.

staartpen, penna caudae.

staartster, zie komeet.

staartstuk, offa penita (Plaut), * olunis para (—itis f.).

staartveder, penna caudae.

staartvin, * pinna caudae.

staat, 1° (= burgerlijke vereeniging) civitas, reipublica, res (5); zie ook rijk; van den staat moet men dikwijls door publicus worden vertaald, b. v. op kosten van den s. sumptu publico, pecunia publica, publice; een absolute s. * civitas in qua omnia imperii apud unum est; een constitutiemeels s. * civitas quae convocanda ad comitia civium ordinibus ferendisque ex illorum arbitratu legibus popularem quendam formam induit; een bloeiende s. civitas florens, reipublica florentissima; 2° (= toestand) status (4), conditio, habitus (4); zich in beteren s. bevinden in meliore conditione esse; zich in een allendigen s. bevinden pessimo

loco esse; in goeden s. zijn recte affectum esse; iets in goeden s. houden aliquid integrum et inco-lume servare, aliquid tueri; iets in zijn vorigen s. herstellen aliquid in antiquum statum (of in integrum) restituere; de s. der vrijheid libertas; met zijn s. tevreeden zijn a. sorte contentum esse; overeenkomstig zijn s. leven pro dignitate vivere; zie ook toestand; in s. zijn posse; niet in s. zijn non posse, non sustinere; ik ben in s. het te vergolden sum gratias referendae; niet in s. zijn om te betalen non esse solvendo; het schip is niet in s. om te zeilen navis inutilis est ad navigandum; iemand in s. stellen om iets te doen alicui facultatem dare aliquid faciendi; iemand buiten s. stellen om iets te doen alicui facultatem aliquid faciendi eripere, aliquem prohibere quominus aliquid faciat; op iets s. maken expectare aliquid; zie rekenen; 3° de staten (= vergadering van volkevertegenwoordigers) * ordines (—um m.); 4° (= lyst) zie lijst; 5° (= pracht) een grooten s. voeren domum magnifice instructam habere; zie staatsie.

staatsdame, * officiorum comes (—itis).

staatskuis houdkunde, * vectigalium ceterorumque fructuum publicorum administratio.

staatskunde, scientia civilis, civilitas (Quint.); zie politiek.

staatskundig, zie politiek.

staatskundige, zie staatsman.

staatsaangelegenheid, zie staatszaak.

staatsambt, munus (—eris n.) reipublicae, magistratus (4); zie ambt.

staatsambtenaar, magistratus (4); de hoogste s. qui summum magistratum obtinet; (van lagen rang) minister publicus (Apul).

staatsbankroet, tabulae novae; het komt tot een s. res ad tabulas novas pervenit; een s. voor-staan novarum tabularum auctorem existere.

staatsbeambte, zie staatsdienaar.

staatsbediening, zie staatsambt.

staatsbegroting, * aestimatio fructuum et impensarum reipublicae.

staatsbeheer, zie staatsbestuur.

staatsbehoefte, necessitas publica, usus (4) reipublicae; de s. bedragen 40000 miljoen ester-tien quadringentes millies opus est, ut reipublica stare possit.

staatsbelang, rationes (—um f.) (of utilitas) reipublicae, utilitas publica, commodum publicum, causa publica, communis omnium utilitas; om s. reipublicae causae; in overeenstemming met het s. e reipublica; tegen het s. contra rempublicam; voor het s. zorgen rationibus (of utilitati) reipublicae consulere; het s. brengt mede, dat reipublicae interest (met Acc. s. Inf.).

staatsberoert, reipublicae motus (4).

staatsbeeluit, consilium publicum, populi scilum, * principis decretum.

staatsbestuur, reipublicae administratio (of procuratio); zich aan het s. wijden ad rempublicam accedere, rempublicam capebère.

staatsburger, civis (—is); een goed s. zijn reipublicae usui esse.

staatsburgerschap, jus (juris n.) civitatis.

staatscourant, acta (—orum) publica.

staatsdienaar, magistratus (4); staatsdienaren ii per quos reipublica administratur, honorati viri, qui summis honoribus funguntur; de hoogste s. qui summum magistratum obtinet.

staatsdienest: zich aan den s. wijden rempublicam capebère; in s. zijn personam civitatis gerere.

staatsdomein, ager publicus, * praedium publi-

om. publicum; *staatsdomeinen* arationes (—um f.).
 staats eigendom, ea quae publice possidemus;
zie staatsdomein.
 staats examen, * publica progressuum exploratio.
 staats gebied, fines (—ium m.); *zie* staatsdo-
 mein.
 staats gebouw eig., aedificium publicum; *oneig.*
 reipublicae corpus (—oris m.); *het s. aan het wan-
 kelen brengen* reipublicae statum labefactare.
 staats geheim, secretum publicum, secretum ad
 rempublicam pertinens, * arcanum aulicorum con-
 silium; *dit is een s.* * hoc tacitum tanquam my-
 sterium tenent aulici.
 staats gelden, pecunia publica, pecuniae vestigales;
het verduisteren van s. peculatus (4) publicus; *s.*
verduisteren peculatum facere, pecuniam publicam
 avertere.
 staats gesteldheid, descriptio civitatis, status
 (4) reipublicae, instituta (—orum) et leges.
 staats gevangenen, qui in custodia publica est.
 staats gevangenis, custodia publica, vincula (—
 orum) publica; *in de s. gebracht worden in* vincula
 publica conjici; *in de s. zitten in* custodia publica esse.
 staats gods dienst, sacra (—orum) publica.
 staats goed, *zie* staats eigendom.
 staats ie, pompa, apparatus (—uum) magnifici,
 lautitia; *zie* pracht.
 staats iebed, lectus funebrius.
 staats iekleed, * dierum festorum (of sollempnium)
 vestis (—is f.), vestis sposita.
 staats inkomsten, *zie* financiën.
 staats instelling, institutum.
 staats kanselier, quaestor sacripalatii (Cod. Theod.).
 staats kas, aerarium (publicum), patrimonium pu-
 blicum, pecunia populi, *op kosten der s.* ex
 aerario, publico sumptu, pecunia publica, publica,
in de s. leggen in aerarium referre, in publicum
 redigere.
 staats kosten: *op s.* sumptu publico, pecuniâ pu-
 blica, publico.
 staats krediet, * fides (4) publica.
 staats landerijen, *zie* staats domein.
 staats lasten, onera (—um); *van alle s. vrij zijn*
 omnium onerum habere immunitatem.
 staats leening (om schulden te betalen), versura;
een s. afschrijven versuram publice facere.
 staats leer, doctrina rerum civilium.
 staats lichaam, * collegium publicum.
 staats man, vir rerum civilium peritus, vir regen-
 dae civitatis peritus (of sciens), vir qui consilio
 et oratione in civitate valet, *staatslieden* in qui
 ad rempublicam se contulerunt, qui consilio ac
 sapientia rempublicam regere ac gubernare possunt;
een groot s. vir civilibus artibus praestans, vir
 regenda reipublicae scientissimus, *een beroemd s.*
vir non ignobilis in officiis civilibus, een groot s.
en veldheer domi clarus militaeque, een even groot
s. als veldheer magnus bello nec minor pace, ver-
standig en wijze staatslieden qui consilio ac sa-
 pientia rempublicam regere ac gubernare possunt;
behoudig staatslieden viri in rerum publicarum
 varietate versati.
 staats middelen: *uit de s.* de publico, publica.
 staats minister, *zie* minister.
 staats misdad, perduellio.
 staats misdadiger, perduellionis reus.
 staats omkeering, } novae res (rerum), rerum
 staats omwenteling, } publicarum mutatio (of
 commutatio).
 staats onlusten, turbae civiles.
 staats opbrengsten, *zie* financiën.

staats pachter, manceps (—eypis), publicanus,
 arator; *(van de lieden)* decumanus.
 staats papieren, tabulae publicae, tabellae publi-
 cae, litterae publicae; (= *offecten*) syngraphae
 publicae.
 staats partij, factio; *zie* partij.
 staats politie, *zie* politie.
 staats raad, consilium publicum, consilium rei-
 publicae, consilium regie, *de grijsaards maakten*
den s. uit consilium reipublicae penes senes erat;
 (= *lid van den s.*) consularius in negotiis publicis,
 qui intererat consilii publici.
 staats recht, jus (juris m.) publicum.
 staats rechterlijk, * ad jus publicum pertinens.
 staats regel, ratio civilis.
 staats regeling, descriptio civitatis, constitutio
 (of conformatio) reipublicae, forma reipublicae (of
 civitatis), disciplina reipublicae (of civitatis), in-
 stituta (—orum) et leges (—um f.); *een nieuw*
s. invoeren rempublicam novis legibus constituere,
 ordinare reipublicae statum.
 staats regeering, *zie* statantes tuur.
 staats roer, gubernacula (—orum) reipublicae (of
 civitatis of imperii), *het s. grijpen* ad gubernacula
 accedere, reipublicae praesae incipere; *het s. voeren*
 gubernaculis reipublicae assidere, clavum imperii
 tenere, clavum imperii tenere et gubernacula rei-
 publicae tractare, reipublicae praesae, rempubli-
 cam regere ac gubernare.
 staats schat, *zie* staats kas.
 staats schuld, aes (—neris m.) alienum civitatis,
 aes alienum civitati contractum.
 staats schuldeischer, creditor reipublicae.
 staats schuldenaar, debitor reipublicae.
 staats uitgaven, impensae publicae.
 staats verdrag, *zie* staats regeling.
 staats vergadering, * ordinum conventus (4).
 staats weg: *van s.* publicae.
 staats wet, lex (legis f.) (publica).
 staats zaak, publicum negotium, maximae res
 (rerum) reipublicae; *nich niet om staatszaken be-*
kommenen a re civili abhorre; nich in het geheel
niet met staatszaken inlaten rempublicam nulla
 ex parte attingere; *om staatszaken afwezig zijn*
 reipublicae causa abesse.
 staats zegel, signum reipublicae.
 staats zucht, *zie* heerschezucht.
 staats zuchtig, *zie* heerschezuchtig.
 stabiel, stabilis.
 stabiliteit, stabilitas.
 stad, urbs (—bis f.), oppidum (*wordt niet voor*
een groote stad gebruikt), civitas (—atis f.); (= *be-*
voorrechte s. in Italië) municipium; *s. en land*
urbs agrique; een bewoner der s. oppidanus, *dicht*
bij de s. liggend suburbanus; *nich het verblijf in*
de s. moeten ontzeggen urbs carere; *tot de s. be-*
hoorend urbanus, municipalis; *van s. tot s. per*
oppida; de s. (= *Athens*) astu.
 stad bewoner, oppidanus.
 stade: *te s. komen* prodesset.
 stadgenoot, popularis (—is), civis (—is m.).
 stadhouder, proconsul (—ilis), praetor; *(onder*
de keizers) praefectus; *(bij de Persen)* satrapes.
 stadhouderlijk, proconsularis, praefecti.
 stadhouderloos, * sine praefecto.
 stadhouderschap, proconsulatus (4), praefectura;
(bij de Persen) satrapia (Curt.).
 stadhuis, curia.
 stadie, stadium.
 stadje, oppidulum, parvulum oppidum.
 stads-, urbis, urbanus, publicus.

stadsambtenaar, magistratus (4) urbanus.
 stadsarrest, custodia liberna; iemand s. geven
 vetare aliquem urbe egredi.
 stadsbediening, * munus (—ūs m.) urbanum.
 stadsbestuur, magistratus (—uum) urbani.
 stadsgebied, ager civitatis, territorium urbis;
*het s. van Arretium ager Arretinus (en zoo ook
 van andere steden); het s. verlaten urbem egrēdi.*
 stadsgebouw, aedificium publicum; de gesamen-
 lijke stadsgebouwen moenia (—ium).
 stadsgracht, fossa cingens urbem.
 stadsgebruik, mos (moris m.) urbanus.
 stadskas, aerarium (urbanum).
 stadsgerucht, fabula urbis.
 stadskeur, * lex (legis f.) urbana.
 stadschroniek, commentarius rerum urbanarum.
 stadsleven, vita urbana; *genot van het s. usus*
 (4) urbis; *het s. is duur urbe magnas expensas*
exigit.
 stadsman, mura urbis; de stadsmuren moenia
 (—ium) (urbis).
 stadsnaam, oppidi vocabulum.
 stadsnieuwe, fabulae urbis; *welk s. is er? quid*
novi in urbe accidit?
 stadsomroeper, praeco (—ōnis).
 stadsouderwijzer, * ludi literarum in urbe ma-
 gister.
 stadsoverheid, magistratus (—uum) urbani.
 stadspolice, sive police.
 stadspoort, porta urbis.
 stadspraatje, fabula urbis, populi sermo (—ōnis
 m.), pervagatus civitatis sermo, sermo per totam
 civitatem datus; *stadspraatjes* sermunculi urbani;
het s. rijn esse in ore omnium (of vulgi), esse in
ore et sermone omnium, omni populo in ore esse,
in fabulis esse; ik den het algemeene s. narror ubique;
dit was het algemeene s. hic sermo per totam
civitatem est datus; het s. was dat erat in sermone
res (met Acc. o. Inf.); het s. worden (van een
zaak) in ora vulgi venire (of pervenire), (van een
persoon) fabulam fleri; iemand tot het s. maken
aliquem per totam urbem rumoribus differre.
 stadsruud (van een groote stad), senatus (4), cu-
 ria; (van een kleine stad) decuriones (—um).
 stadregeering, magistratus (—uum) urbani.
 stadsrecht, * ius (juris n.) urbis.
 stadsrechter, iudex (—icis) urbanus; (te Rome)
 praetor urbanus.
 stadschool, * ludus literarum urbanus; (voor
 meergeworden) * schola publica.
 stadssecretaria, scriba senatus; (in een kleine
 stad) scriba decurionum.
 stadswal, sive stadsmuur.
 stadswijk, vici, pars (—is f.) urbis; de druk-
 ste s. celeberrima urbis pars; de afgelegenste stads-
 wijken remotissimae urbis partes.
 stadszaken, res (rerum) urbanae.
 stadszeden, mores (—um m.) urbani.
 stadwaarts, ad urbem versus.
 staf, scipio (—ōnis m.); (= scepter) sceptrum;
 (van de augurs) lituus, baculum; van een heraut
 en van Mercurius) caduceus; den s. over iemand
 breken aliquem damnare (of condemnare), secus
 (of male) de aliquo iudicare, (= wandelstok) ba-
 culum, (= herdersstaf) baculum; (= stouw) ad-
 miniculum; (= de hoogste officieren) legati tribu-
 nique militum, praetorium; den s. opnemen pro-
 fectici, abire, peregre abire.
 staffier, satelles (—itū).
 stafijzer, * tubuli ferrei.
 stafofficier, tribunus militum, legatus; de staf-

officieren legati tribuniq. militum, praetorium.
 stag: over s. werpen (= tanserslaan), profigare,
 affigere.
 stagnatie, mora, cessatio.
 staken (tijdelijk), intermittere, sistere; (voor goed)
 finire, omittere; *intr. de stemmen s. aequo numero*
sententiae sunt, paria numeri sententiae sunt.
 staketsel, cancelli, pali.
 stakker: *dis s. miser ille.*
 stal, stabulum, praesepe (—is n.); (= koestal) bu-
 bile (—is n.).
 stalactiet, * stalactita.
 staldeer, janua stabuli.
 stalen Verbum, corroborare, confirmare; *zijn kracht*
s. vires nervosque confirmare; Adj. chalybeus
(Ov.), firmissimus; een s. voorhoofd os (oris n.)
durum.
 stalgeld, pretium mansionis, merces (—ēdis f.)
 stabularii; *den waard het s. betalen pretium man-*
sionis stabulario persolvere.
 stalhouder, stabularius (Sen.).
 stalhouderij, stabulum.
 stal knecht, stabularius, agas (—ōnis), equiso
 (—ōnis).
 stallen, stabulare, stabulo claudere; *intr. stabulare*
(Virg.), stabulari (Ov.).
 stalletje (winkeltje), tabernula.
 stalmeester, magister stabuli, a jumentis; *kei-*
verlijk s. tribunus stabuli.
 stalling, stabulatio (Col.), stabulum.
 stalvoeding, pastio villatica.
 stam (van een boom), truncus, stirps (—pis f.);
 (van menschen en dieren) stirps, gens (—ēris n.),
 gens (—ntis f.), familia; (= volkstam) populus,
 gens; van den s. der Cheruscan a Cheruscorum
 stirpe oriundus, a Cheruscis oriundus, Cheruscus;
met hem is de geheele s. uitgestorven in eo omnia
ejus familia consumpta est.
 stamboek, * phylotheca.
 stamboom, stemma (—itū n.) (gentile); den s.
 van de familie der Junii opmaken Juniam familiam
 a stirpe ad hanc metatem ordine enarrare (Nep.);
niet naar den s. vragen stemma non inspicere.
 stamelaar, balbus, balbutiens, blaesus, atypus (Dig.).
 stamelen *intr.*, balbutire, titubare, balbum esse,
 lingua haesitare, (van kinderen) loqui incerta voce;
de stamelende mond os (oris n.) balbum, (van een
kind) os incertum; het s. haesitantia linguae
 stamgenoot: *mijn s. meno gentis homo (—inis);*
stamgenooten ejusdem gentis (of nationis) homines,
ab eadem gente (of stirpe) oriundi, consanguinei.
 stamgoed, heredium, patrimonium.
 stamhonder, stirps (—pis f.) (virilis), subsidium
 generis, heres (—ēdis) familiae.
 stamhuis, domus (4), gens (—ntis f.); tot het s.
 behoorend gentilicium.
 stammen, sive stammen.
 stammoeder, * stirpis auctor.
 stamouders, auctores (—um) gentis (of gentis).
 stampen *trans.*, pinsere, tundere, batuere (MEMP.),
intr. supplodere, terram pede pulsare (of percu-
tere), pedem terrae inutero, pedem in terram
indigere; met de voeten s. van pijn terram pedibus
tundere dolore cogente; het s. pinsatio (Vitr.),
(met de voeten) suppleo pedis.
 stampen (in den vijzel), pistillum.
 stampertje (in de bloemen), * pistillum.
 stampmolen, pistrium.
 stampvoeten, sive stampen *intr.*
 stamregister, * phylotheca.
 stamvader, auctor generis (of gentis), progenitor

(Nep), de s van uw edel geslacht auctor (of priapeus, —cipis nobilitatis tae
stamverwant, ejusdem gentis (of nationis), gen-
tibus; (van woorden) ejusdem generis
stamwapon, * insigne (—is n) gentilecium.
stamwoord, vocabulum primitivum.
stand (= houding of het staan), status (4); de s.
van het water altitudo (—nis f.) aquarum; (= plaatsing): positus (4) (Ov. Tac.), positura (Prop.),
locus; de s. der sterren positus (4) (of positio)
siderum; s. houden (= blijven staan) consistere,
stare, in loco manere, loco non cedere, hostes
(of impetum hostium) sustinere, sustinere, hostibus
resistere, (ten opzichte van zijn gevoel) in sen-
tentia (of in voluntate) manere, (= duurzaam
zijn) durare, stabilem ac firmum esse; in s. houden
tuuri; tot s. brengen conficere, efficere, perficere;
tot s. komen perfici; de vrede is tot s. gekomen
pax convénit (of composita est); ik heb hier geen
goeden s. * hoc loco commode stare non possum;
zie ook toestand en staat; (= rang) locus,
dignitas, fortuna, conditio, genus (—ris n.),
stirps (—ris f.), ordo (—inis m.); van voorna-
men s. nobilitas, van zeer voornamen s. summo
loco (of in summa dignitate) natus, in magna
fortuna natus; van geringen s. humili (of obscuro
of ignobili) loco natus; van zeer geringen s. infimo
loco natus; van hoogerem s. honestioris loci, van
gelijken s. met iemand genere alicui par; wen-
schen van detselven s. homines ejusdem ordinis;
menschen van allen s. omnesque generis homines;
menschen van allen s. en onderdom homines om-
nium ordinum et omnium aetatum, homines omnis
dignitatis et omnis aetatis; vrouwen van wem s.
vestri similes feminae; naar zijn s. soldaat officio
miles (—itis); de kinderen volgen den s. des va-
ders liberi patrum sequuntur; met zijn s. teorden
zijn sua sorte contentum esse; overaankomstig zijn
s. leven pro dignitate vivere; het onderscheid van
s. opheffen dignitatis grades tollere; (= klasse)
corpus (—oris n.).
standaard, vexillum; (= legger van maten ens.)
* forma.
standaarddrager, vexillarius.
standbeeld (van een God), signum; (van een mensch)
statua, (te paard) statua equestria, (te voet) statua
pedestris.
standelkruid, satyrium (Plin.), (ook het sap er
van), orchis (—idis f.) (Plin.).
stander (= rechtopstaande stutbalk), gew in Plur.;
de standers arceolaria (—orum) (Vitr.), (= groote
kuip) lacus (4).
standerd, zie standaard en stander.
standhouden, zie stand.
standmatig, sul generis nobilitate dignus, * sua
fortuna dignus, liberalis et homine nobili dignus,
libero dignus, liberalis, honestus; Adv. pro for-
tuna in qua natus sum, pro conditione, liberaliter,
honeste.
standplaats, statio, sedes (—is f.), locus, ves-
tigium; (van een angur, vanwaar hij zijne waar-
nemingen deed) tabernaculum; ergens zijn s. hebben
aliquo loco consistere; een s. kiezen (om als angur
waarnemingen te doen) tabernaculum capere.
standpunt eig., locus, onsig. conditio, status (4),
persona; zich op zijn s. handhaven statu suo
stare; van het s. des dichters ex persona poetae,
van een zedelyk verheven s. ex magno fastigio;
van het s. der politiek ex republica; van het tegen-
overgestelde s. ex contraria parte; wanneer men het
Christelyk s. verlaat * ei s. Christiana ratione

discedas; op het s. der grootste strengheid staan
in summa severitate versari; van welk s. qua
ratione.
standrecht, jurisdictio castrensis.
standverheffing: sucht naar s. * cupiditas
altiorum dignitatis gradum consequendi.
standeverwisseling, * mutatio fortunae; een ge-
lukkige s. ondergaan * in meliorem conditionem
pervenire.
standvastig, constans, stabilis, firmus, pertinax
(—acia); s. zijn stare animo, (van meerderen) stare
animis; s. in iets zijn (b. v. in droefheid) aequo animo
ferre aliquid; s. bij iets blijven (= bij iets vol-
hardem) stare in aliquo re (b. v. in sententia);
Adv. stabili et firmo animo, constanter, aequo
animo, firme, firmiter.
standvastigheid, constantia, firmitas, pertinacia;
met s. zie standvastig Adv.
stang, asser (—ris m.), ferrum; zie staak.
stank, foetor, odor, putor (Cato); s. onder de oksels
hircus (Hor.); s. voor dank ontvangen mali mee-
sem metere.
stap, gradus (4); (= gang) gressus (4); een val-
schen s. doen pede (of vestigio) labi, (= daad)
factum, inceptum, den s. doen (oneig) agere et
moliri; geen s. uit het huis doen domo pedem
non efferre, domi (of domo) se tenere, publico
carere (of se abstinere); een gevaarlijken s. doen
(oneig.) se in casum dare; een onbesonnen s. doen
temere (of inconsiderate) agere, temere atque
improvidè agere; geen s. voorwaarts doen (oneig.)
nihil progredi; groote stappen doen magnos facere
gradus; met vaster s. voortgaan certo gradu inee-
dere; met vaster s. naar de strafplaats gaan
gradi ad mortem, ire ad mortem certo gradu;
bij elken s. quotiescunque gradum facio; bij elken
s. blijven stilstaan ad singula vestigia resistere;
iemand bewegen om een muetsgen s. te doen (oneig.)
aliquem ad audendum aliquid constare; ik heb
mij door hem tot dien s. laten verleiden impulsu
illius eo progressus sum; zich nauwelijks een s.
van een plaats verwijderd hebben unum vix pedem
promovisse aliquo loco; van schrik eenige stappen
achteruitgaan pavore regredi incipere; eenige stap-
pen vroeger paucis ante gradibus; volg mij slechts
drie stappen * sequere me tres unos gradus; s.
voor s. gradatim, pedetentim, minutatim; zie
verder schrede.
stapel, strues (—is f.); (= plaats waar een schip
gebouwd wordt), navalia (—ium), navale (Ov.);
een schip op s. zetten navem aedificare (of extra-
dere) (in navaliibus); een schip van s. laten loopen
navem (in aquam) deducere; het schip loopt van
s. navis exit navalibus.
stapelen, struere, concervare, acervare.
stapelplaats, receptaculum peregrinarum merci-
um, emporium, forum rerum venalium (Sall.).
stappen, gradus, lente incedere; over iets heen s.
transire (of superare) aliquid, (in het spreken)
omittere aliquid; over een swaargheid heen s. dif-
ficultatem negligere; over alle benwaaren heen s.
omnium difficultatum immemorem esse.
stapewijze, gradatim.
stapvoets, lente.
star, zie ster.
staren, oculos adegere (op in met Acc.), stupere.
staroogen, stupere.
statelijk, splendidus, magnificus, praeclarus.
statelijkheid, splendor, magnificentia
statenbond, civitates, (—um f.) foederatas, foe-
dus (—ris n.) s. civitatibus compluribus initum.

stater, stater (—*bris m.*) (Hier.)
 statio, * statice.
 statious, *zie* statelijk.
 statig, gravis, majestatis plenus.
 statigheid, gravitas, majestas.
 station, statio, mansio.
 stationnair, * nullo progressu faciens; *s. bij-*
ven (of zijn) * nullo progressu facere.
 stationneeren: *gestationneerd zijn in statione*
esse, stationem habere.
 statist (=*figurans*), persona muta.
 statisticus, * rerum quae ad rationem totius im-
 perii pertinent peritus.
 statistiek, * res (rerum) ad rationem totius im-
 perii pertinentes.
 statistisch, * ad rationem totius imperii perti-
 nens; *een s. overzicht van het gehele rijk ratio-*
narium imperii (Suet.), *breviarium totius imperii*
 (Suet.).
 statue, statua.
 statuten, leges (—*um f.*).
 statuur, statua.
 staven, probare; *zijn eerste gebuorte door bewijzen*
s. allegare se ex servitute in ingenuitatem (Ulp.).
 stede, *zie* stad en plaats.
 stedehouder, *zie* stadhouders.
 stedelijk, urbanus, publicus, urbis; *zie* stads-
 edeling, incolae urbis, oppidanus.
 stee, *zie* stede.
 steeds, semper, perpetuo.
 steedsch, urbanus.
 steeg, angiportum, angiportus (4).
 steek, ietus (4); (*van een insect of een naald*)
 punctum, ietus (4) aculei, vulnus (—*bris n.*)
 punctum; (= *pijn*): *een s. in de zijde punctio la-*
teris (Plin.); *een s. in de borst punctio pectoris*;
 (= *maad*) macula; *iemand een s. toebrengen* ietum
 alicujus corpori infigere, aliquem ietu vulnerare,
 aliquem punire; *ik heb een s. in de borst* pectus
 dolet; *ik heb een s. in de zijde* latera punguntur
 (of dolent); *iemand een s. onder water geven* ali-
 quem oratione carpere; *iemand een s. in het hart*
geven (eig.) alicujus pectus ietu confodere, (onv.)
 quasi morsu quodam dolore officere, punire ali-
 quem; *geen s. houden* probari non posse; *in den*
s. laten deserere, destituere, deesse (met Dat.);
er is een s. los aan hem vitiosus est, moribus
 corruptus est.
 steekbeitel, torus; *met den s. bewerken (of*
draaien) torare.
 steekbrief, praemandata (—*orum*), libellus quo
 fugitivi nomen continetur et cetera; *iemand door*
een s. trachten opgespooren aliquem praemandatis
 requirere.
 steekhoudend, probabilis; *s. zijn* vere dictum esse.
 steekje, punctiuicula (Sen.).
 steekmossel, pina.
 steekpalm, ruscum (Virg.), acrifolium (Plin.).
 steekpel, * certamen (Inia n.) equitum hastis
 concurrentium; *een s. geven* certamen equitum
 hastis concurrentium celebrare.
 steel (*van een vrucht*), pediculus (Col.), petiolus
 (Col.); (*van een druiventros*) scopio (Col.); (*van een*
blad) pediculus; (*van een voorb. enz.*) manubrium.
 steelswijze, furtio, clam.
 steeltje, *zie* steel.
 steen, lapis (—*idis m.*), saxum; *gehouven s. cae-*
mentum; (= *tichelsteen*) later (—*bris m.*); (= *kei-*
steen) silix (—*icis m.*); (= *juweel*) gemma,
 lapillus; (*om te rekenen en te spelen*) calculus;
 (*in de blaas*) calculus, lapillus; (= *pijs*) os (ossis n.);

(= *slipsteen*) con (ootis f.); (= *dobbelsteen*) *zie*
 dobbelsteen; *een groot s. molaris* (—*is m.*);
een spitse, scherpe s. scarpus; *de s. der wijzen*
 * lapis philosophorum; *valsche steenen* gemmae
 fictae (of ficticiae); *vol steenen* lapidosus, saxosus;
met (edele) steenen bezet gemmatus, gemmis dis-
 tinctus; *in s. veranderen* (trans.) in lapidem (of
 saxum) vertere, (intr.) in lapidem (of saxum)
 verti, lapidescere (Plin.); *geen s. van een huis*
 (of van een stad) op een ander laten domum (of
 urbem) diruere atque evertere, domum (of urbem)
 solo aequare (of adaequare); *geen s. in Italië op*
den anderen laten tegulam in Italia nullam relin-
 quere; *steenen opnemen* (om te werpen) ad lapides
 discurrere, lapides mittere incipere, lapidibus pug-
 nare incipere, *iemand met steenen werpen* lapides
 mittere in aliquem; *iemand met een s. werpen*
 aliquem lapide percutere; *een s. op iemand werpen*
 (= *veroordeelen*) condemnare aliquem; *een akker*
van steenen bevrjden agrum elapidare; *het regent*
steenen pluit lapidibus, lapidat imbre (of de coelo);
aan den s. lijdend calculosus (Cels.); *aan den s.*
lijden * calculis cruciari; *iemand van den s. onrijden*
 alicui calculum excidere; *den s. verdriven* alicui
 calculum pellere (of discurrere) de ourare, alicui
 lapillum ejicere; *een s. des aanstoots zijn* in odio
 esse; *voor iemand een s. des aanstoots zijn* aliquem
 torquere; *dit ligt mij als een s. op het hart* haec
 res animum meum sollicitat; *er is mij een s. van*
het hart gevallen magna cura (of sollicitudo)
 liberatus sum; *hij klaagt s. en been* * vehementer
 queritur; *hij heeft een hart als s.* forreus est.
 steenaarde, terra lateraria (Plin.).
 steenachtig (= *vol steenen*), lapidosus, saxosus;
 (= *zeer hard*) durissimus.
 steenachtigheid, duritia.
 steenarend, * falco (—*onis m.*) chrysaetos.
 steenbakker, laterarius (Non).
 steenbakkerij, lateraria (Plin.); (= *het steenbak-*
ken) * coctura laterum.
 steenbeitel, scalprum fabrilis.
 steenblok, saxum, moles (—*is f.*), truncus lapidis.
 steenbok (soort van dier), ibex (—*icis m.*), (ster-
 renbeeld in den dierenriem) capricornus.
 steenbokaalkeerring, circulus brumalis.
 steenbreek (eene plant), saxifraga (App.), empē-
 tros (f.) (Plin.).
 steendruk, * lithographia.
 steendrukker, * lithographus.
 steendrukkerij, * officina lithographica.
 steeneik, robur (—*bris n.*), ilex (—*icis m.*) (Sall.);
 van den s. iligneus (Col.), ilignus (Hor.).
 steenen, lapideus, saxeus, lapidibus exstructus,
 (= *zeer hard*) durissimus, ferreus; *hij heeft een*
s. hart ferreus est.
 steengoed, * siliqua (—*ium*) in lapidis duritiem
 effecta, vasa (—*orum*) murrina (Plin.).
 steengroef, lapidina, lautumia.
 steengruis, * silicis pulvis (—*bris m.*).
 steenhard, duritia siliqua, durissimus, adaman-
 tineus duritia.
 steenhoop, acervus lapidum, congeries (5) lapi-
 dum, lapides in unum locum congesti, congestus
 (4) lapidum (Tac.); *de stad in een s. veranderen*
 urbem diruere atque evertere, urbem solo aequare
 (of adaequare).
 steenhouwer, lapicida, marmorarius.
 steenig, *zie* steenachtig.
 steenigen, lapidibus (of saxis) obruere.
 steeniging, lapidatio (of door omschrijving met
 lapidibus obruere).

steenkenner, * lapidum intelligens.
 steenklover, melilotos (f.).
 steenklip, cautes (—is f.).
 steenkomp, moles (—is f.), saxum.
 steenkool, carbo (—onis m.) fossilis.
 steenkorst, saxea crusta.
 steenlaag, vena lapidearum.
 steenlijder, calculus.
 steenmarter, * mustela foinea.
 steenolie, bitumen (—inis n.) liquidum
 steenoven, *zie* steenbakkerij.
 steenplaat, saxum (quadratum).
 steenpuist, furunculus (Cela.).
 steenregen, imber (—bris m.) lapideus, lapidatio;
er valt een z. imberi (of de coelo) lapidat, lapidi-
bus pluit.
 steenrijk, lapidosus, saxosus.
 steenrots, *zie* rots.
 steenschrift, literae saxo inscriptae.
 steenslijper, gemmarum politor.
 steenslijder, gemmarum scalptor.
 steensoort, * genus (—bris n.) saxi.
 steentje, lapillus, calculus.
 steenvrucht, * pomum cum osse natum.
 steenweg, via atria.
 steenworp, lapidus iactus (4); *lapidia iotus (4);*
door een s. gewond lapide iotus; door een s. gedood
worden lapide iotum interire; een s. verwijderd
*zijn * tantum abesse quantum lapis conijci potest.*
 steenzout, sal (salis m.) fossilis, sal e terra
 effusum; *men vindt daar s. sal in eo loco lapidei-*
narum modo caeditur.
 steg: *ik weet het nog s. in deze stad plane ignarus*
suum hujus urbis.
 steiger, tabulatum; *steigers* machinae medica-
 tionum.
 steigeren, exsultare, erigere pedes priores (subli-
 me), tollere se arrectum; *steigerend* prioribus
 pedibus erectis.
 steil, arduus, praeruptus, praecipit (—cipitis),
 abruptus, deruptus, abacisus.
 steiloor, auritulus (Phaedr.); (= *stijfskop*) homo
 (—dis) pertinax (—acis), homo offumati animi.
 steilte (= *steile plaats*), lucus praecipit (—cipi-
 tis), arduum, devexum (Sen.), praecipit (—cipi-
 tis n.); *steilten* praerupta (—orum), praecipitia
 (—ium); *dehvia* (—ium).
 stek, surculus, planta, malleolus; *voet bij s. hou-*
den non aberrare.
 stekeblind, plane caecus, oculis plane captus.
 stekel, epina, (aan een korenaar) arieta; *met ste-*
kels voorzien spinosus, aculeatus, spinis hirsutus.
 stekelig (eig. en onzeg.), aculeatus.
 stekeligheid (onzeg.), aculei orationis (of ver-
 borum).
 stekelvarken, hystrix (—xis f.).
 steken, 1° trans. (= *inbrengen of induwen*), in-
 serere, immittere, figere, infigere; *aan iets s.*
affigere alicui rei; *op iets s. affigere (of praefigere)*
alicui rei; door iets heen s. inserere alicui rei
 (d. v. *het hoofd door de spaken caput radiis*),
 (of in aliquid); *in iets s. figere (of infigere)* in ali-
 quid, *inserirere* alicui rei (of in aliquid) (d. v. *pe-*
dem calceo, manum tunicae aliojuss, caput in
tensorium, alicui ebum in ore), demittere in ali-
 quid, *conijcere* in aliquid, *condere* (of *recondere*
 in aliquid; *niet iets s. exserere* aliqua re; *een ring*
aan den vinger s. anulum digito inserere (of *ap-*
tare), *anulum induere*; *het swaard weder in de*
scheede s. se scheede; den sleutel in de deur s.
clavem immittere; iets in zijn zak s. aliquid in

*sinum ingerere, * aliquid in fundum vestis demit-*
tere, aliquid domum suam avertere (of *conver-*
tere of auferre), *aliquid avertere* (of *auferre*),
aliquid lucrari (of *in rem suam convertere*); *nie*
ook insteken; gold in de beurs s. nummos in
crumenam condere, (= wonden of prikken) ferire,
 pun gere, compungere, stimulare, fodere, (van
 insecten) mordere; (= *een hevige pijn veroorzaken*)
 urere, mordere; (= *een hevige droefheid veroor-*
saken, (krenken) pun gere, urere, mordere, male
 habere; *iemand in de keel s. jugulare* aliquem;
zich s. se vulnerare; met een naald s. acu pun-
gere (of *compungere*); *de stekende bladen van een*
brandwiel urticae folia (—orum) mordentia; *met*
een dolk s. sios (of *pugione*) pun gere (of *com-*
pungere); *naar iemand s. aliquem punctum gladio*
petere (of *appetere*); *iemand in het gezicht s. ali-*
ojuis os hasta fodere; *dood s. nie* *dood; zich*
met iets s. se induere alicui rei; *een swijn s.*
porcum jugulare (of *ferire*); *de won steekt* sol
 nrit (of *ferit*);
onseg. zich ergens in s. se interponere (of *se ad-*
miscere) alicui rei; *zich in kosten s. sumptas* (of
impendia) facere; *zich in schulden s. se alienum*
contrahere; veel gold in iets s. magnam pecuniam
conijcere in aliquid; *at zijn gold in landerijen s.*
omnem pecuniam mercandis agris condere; in
brand s. nie *brand; iemand in de oogen s. alioni*
esse invidiae; *laat ons hier een spelde bij s. nie*
apeldje; zijn neus ergens in s. nie *neus; overal*
den neus (of *den mond*) in s. alienis negotiis semper
 se interponere; *de trompet s. elasticum canere*;
iemand naar de kroon s. aculari aliquem, certare
 cum aliquo; *de hoofden bij elkander s. secessionem*
facere; iemand een hart onder den riem s. zie
hart; iemand in de hoogte s. aliquem extollere
(of laudibus efferre); den draak (of *den gek*) *met*
iemand s. aliquem ludibrio habere; de broodkru-
mels s. hem *laesavit*;
 2° intr. in iets s. fixum (of *infixum* of *affixum*) esse
 in aliqua re, haerere in aliqua re; *in de scheede s. in*
vgina reconditum esse; in schulden s. zie *schuld*;
waar steekt hij? ubi locoratus est? de bijl in de
wond laten s. relinquere securum in vulnere, bly-
ven s. vestigio haerere, (in het spraken) (in dicendo)
deficere, continuandi verba facultate destitui, in
iets blijven s. in aliqua re haerere (of *haerescere*)
 of *inhaerescere*; *in den modder blijven s. in luto*
haerere; midden in zijn aanspraak blijven s. in
media oratione deficere (of *subistere*); *het werk*
blijft s. opus inchoatum relinquere, in een s. (na-
vem) solvere, altum petere, in altum provehi (of
 proficisci); *daar steekt geen kwaad in* haec res ni-
 hil periculi (of *mal.*) habet, *daar steekt iets achter*
 aliquid subest; *een stekende pijn hebben* cruciari
 dolore; *het s. puntio.*

stekken, deplantare (Plin.).

stel (= *stand, orde*); *van s. zijn* perturbatum esse,
 (= *ongesteld zijn*) minus valere; *op s. zijn* * res
 suas ordinavisse.

(= *stelling*) tabulatum;

(= *verzameling*) * collectio; *doch dikwijls is het*
beter, het niet door een afzonderlijk woord te
verlaten;
op s. en sprong statim.

stelen, furari (iets van iemand aliquid alicui of ab
 aliquo), surripere (iets van iemand aliquid alicui
 of ab aliquo), (ook van letterdiseverij) auferre (iets
 aliquid), auferre (iets aliquid), furtum facere,
 elepere (verouderd doch gebruikelijk in de uitdruk-
 king rapere et elepere); (= *wegdruiven*) (furto)

abigere; een kus van een meisje s. puellae suavius surripere.

steler, fur (furia); de heler is zoo goed als de s. non tantum qui rapuit, verum is quoque qui recepit, tenetur.

stelkunst, * algèbra.

steikunstenaar, { * algèbraicus.

stelkunstig, }

stellage, tabulatum, machina, catasta, pegma (—tis n.) (Sen., Aus.); een s. oprichten machinam comparare (of instruire).

stellen, ponere (ook onsig.), statuere, constituere, collocare; stel eens dat tas (met Acc. o. Inf.), bij iets s. apponere (aboni rei); voor iets s. proponere alicui rei; nie plaatsen om opstellen; voor oogen s. proponere (ante oculos); op prijs s. magni facere; een prijs op iemands hoofd s. mercedem mortis alicuius promittere; nellen s. reba tendere; zijn hoop op iemand s. nie hoop; vertrouwen in iemand s. confidère aliquo; iemand in het bezit van iets s. nie bezit; te boek s. memorias mandare; op iemands rekening s. (sig.) alicui expensum ferre, alicui inferre (of inducere), (on—sig.) imputare alicui; in de plaats s. nie plaats; bijeen s. componere; zich in de bree s. propugnare (voor iets pro aliqua re), defendere (voor iets aliquid); in het licht v. illustrare, aperire, (= bewijzen) probare; ten toon s. proponere, propalam collocare, componere, exponere; (= belachelijk maken) deridère, in risum vertere; ter beschikking s. exponere; zijn eer in iets s. honori ducere aliquid, zijn zinnen op iets s. mentem ad aliquid dirigere, animum (of mentem) ad aliquid adjicere (b. v. ad puellam); iets uit den zin s. ex animo delere (of deicere); ter zijde s. omittère, dimittere; ter hand s. tradere; in bewaring s. custodire tradere; op vrije voeten s. custodia emittère; tevreden s. satisfacere (met Dat.), placare; in het werk s. nie aanwenden; alles in het werk s. nihil inexpertum omittère; iemand naar zijn hand s. regere aliquem; ik heb wat met hem te s. mihi multa negotia fuisse; ik kan het wel buiten u s. te facile carere possum; hij kan het goed s. modice locuples est; ik zal het wel s. * mihi videor rem expedire posse; hoe zal ik het nu s. ? quid nunc faciam ? ik stel het aan uwe kans electionem tibi permitto; iemand de vaat s. imperare alicui; te gans s. oppignerare; zich voor den rechter s. se sistere, comparere; een borg s. praedem (of vadem) dare; zich borg s. nie borg zijn in borg; zich te weer s. se defendere (tegen iemand contra aliquem), resistere (tegen iemand alicui); voorwaarden s. conditiones (of leges) dicere, conditiones statuere, zoo is het er mede gesteld ita res comparata est; een vraag s. rogare, questionem movere.

steller, auctor.

stellig Adj., certus, definitus, peremptorius (Jct.); Adv. certo, definite, sine dubio; s. beweren pro certo affirmare.

stelling (= plaatsing), collocatio, status (4), locus; (= aanzien, waardigheid) dignitas, honor; (= uitspraak, gedachte, oordeel) enunciatum, enunciatum, pronunciatum; een voordeltige s. innemen locum opportune capere; zich in een bedekte s. achter een berg verstoppen post montem se occultare; alle stellingen der vijanden zijn mij bekend omnia hostium mihi nota sunt; wil een valse s. den vijand waarnemen hostem ex tuto videre; in een gunstige s. strijden loco opportuno configere; in een ongunstige s. strijden loco alieno configere; zich in

goede stellingen verdedigen locis se defendere; de s. overcoeren (of nemen) loco potiri; iemand uit zijne s. verdrijven (in de krijgskunde en in de staatkunde) aliquem loco (of statu of gradu) movere, aliquem de statu (of gradu) demovere (of deicere), aliquem de gradu depellere; de soldaten uit hunne stellingen verdrijven milites ex praesidiis desturbare; een schitterende s. (in den staat) amplissima dignitas; een vervolte en aanzienlijke s. honestas amplitudoque.

stelpen, sistere (Plin.), supprimere; zie ook stilten en bedaren.

stelregel, ratio.

stelsel, disciplina, ratio, secta; zie systeem.

stelselloos, nulla ratione, sine proposito, nullo ordine, nullo consilio, temere, temere et nullo consilio, sine judicio vel modo.

stelselloosheid, nullum consilium, nulla ratio, nullus ordo (—tis m.).

stelselmatic Adv., ratione, modo et ratione, ratione et via.

stelselmaticheid, ratio, consilium.

stelselzucht, * studium omnes res ad artem et ad praecepta revocandi.

stelt, gralla (Non.); op stelten loopen * super grallis ambulare.

steltenlooper, grallator (Plaut.).

steltlooper (orde van vogels), * grallae.

stem, vox (vocis f.); (van een vogel) cantus (4); een heldere s. vox clara; een duidelijke s. vox clara; een onduidelijke s. vox obtusa; een welluidende s. vox canora; een hooge s. vox acuta; een lage (of zware) s. vox gravis, een daffe s. vox fusca, een zware s. vox laeva, een ruwe s. vox aspera, een buigzame s. vox flexibilis; een harde s. vox dura, een luidr s. vox magna; een volle s. vox plena, een zwakke s. vox exilis, een zachte s. vox lenis, een krachtige s. vox robusta (of valens); een aangenaam en luid s. vocis suavitas et magnitudo (—tis f.); een welluidende en toch zeer sterke s. suavitas valentissimae vocis, met luidr s. clara (of magna) voce; de kracht der s. vocis magnitudo (of firmitudo); de helderheid der s. vocis splendor; een zwakke s. hebben voce deficiente; geen s. hebben (= niet kunnen zingen) sine voce esse; de s. verliezen vocem perdere; de s. begeeft iemand vox aliquem deficit; zijne s. laten hooren vocem mittere (of emittère), (van vaker) sonitum reddere; iemand aan zijne s. herkennen aliquem voce noscitur, aliquem ex voce cognoscere; de menschelijke s. nabootsen imitari humanae vocis sonum; de s. verheffen vocem attollere (of augere of intendere); zijn s. vernindere vocem submittère (of remittere); te veel van zijn s. vergen vocem ultra vocem urgere, nimis imperare voci, zijne s. tegen iets verheffen vocem mittere contra aliquid, (= vermaning, naar iemands s. luisteren audire aliquem, aliquem monentem audire; naar de s. van zijn geweten luisteren a recta conscientia non discedere; aan de s. der natuur gehoor geven naturam ducem sequi; (= voordeel of kans) suffragium, sententia; zijne s. uitbrengen suffragium ferre; zijne s. geven nie voor iemand stemmen en voor iets stemmen in stemmen; de meeste stemmen hebben plurimum valere, plurima puncta ferre; alle stemmen verkrijgen omnia puncta (of omne punctum) ferre; de candidaten hebben evenveel stemmen verkregen competitors pares suffragia sunt; s. in den senaat hebben in senatu sententiam dicere posse; de eerste s. hebben principatum sententiae tenere;

de algemeene s. omnium consensus (s.), consensus publicus, *er is maar één s. over omnes uno ore ea de re consentiant*, omnes in ea re unum atque idem sentiunt; *de stemmen staken zie staken*; *de zaak bij meerderheid van stemmen beslissen* * numero rem conficere; *met een groote meerderheid van stemmen vrijspreeken* copiose absolvere, *de meerderheid van stemmen geldt plurimum valent plurimi*; *de stemmen opnemen (in den senaat) discussioem facere*.

stembiljet, { tabella; *de stembriefjes uitdeelen*
stembriefje, { sententias (of tabellas) diribere
(V. Max); *de stembriefjes uitspreken en tellen* dirimere tabellas.

stembureau, rogatores (—um)

stembus, cista, urna

stemgeluid, vox (vocis f.), sonus.

stemgerechtigd, { qui jus suffragii habet.

stemhebbend, {

stemlijst, * index (—ois m.) eorum qui jus suffragii habent.

stemmeloos, sine stem.

stemmen trans.: een muzikinstrument s. fides ita contendere nervis, ut concentum servare possunt;

— de ceter s. citharam tendere, een instrument naar een ander s. * accommodare instr. mentum musicum ad aliud; *iemand tot zachtheid s. conficere* alicujus animum mitem; *iemand voor zijn gevoelen s. perdoere (of traduere)* alicquem ad (of in) eam sententiam; *voor iemand (of iets) gestemd zijn* alicui (of alicui rei) favere (of studere); *iemand tot medelijden s. alicquem ad misericordiam deducere (of adducere)*, alicujus animum misericordem conficere; *iemand tot blijdschap s. alicquem in laetitiam evocare*, animum alicujus ad laetitiam excitare (of formare); *iemand die ernstig is tot blijmoedigheid s. animum alicujus a severitate ad hilaritatem traducere*; *vroolijk gestemd zijn* hilari animo esse; *zoo gestemd zijn* ita animo affectum esse, ita animatum esse;

intr. sententiam ferre, (in de volksvergadering om te kiezen) suffragium ferre, in suffragium ire, suffragium inire; *over iemand (of iets) s.*, sententiam ferre de aliquo (of de aliqua re); *voor iemand gevoelen s. in alicujus sententiam ire*; *voor iemand s. sententiam ferre pro aliquo*, (in de kiesvergadering) suffragio suo ornare (of adjuvare) alicquem, suffragari alicui; *voor iets s. sententiam ferre ad aliquid*, *allen s. suffragium ita per omnes*; *allen s. voor zijne benoeming tot veldheer constitueren* dux omnium suffragio; *den senaat laten s. patres in sententiam discodere jubere (of ire jubere)*, discessionem facere; *de rechtsheren laten s. sententiam ferre jubere*; *het volk laten s. populum in suffragia mittere*; *het volk over zich laten s. se committere suffragii populi*; *het volk nog eens laten s. populum in suffragium revocare*; *de soldaten moeten daarover s. res est militaria suffragii*; *met iets s. nie overeenstemmen*.

stemmetje, vocalis

stemmig, modestus, simplex (—ois), vireundus.

stemming (= gesteldheid), affectio (animi), animi habitus (s.), animus, voluntas; *de s. van het publiek onderzoeken* periclitari voluntates hominum; *een kalme s. animus tranquillus*; *een vroolijke s. animi hilaris affectio*, hilaris animus, hilaritas animi; *een droevige s. animus tristis*, tristitia; *een verbitterde s. animus irritatus*; *bij de verschillende s. in variis voluntatibus*; *in opgeruimde s. hilaris*, in droevige s. tristitia; *in een kleinmoedige s. abjectus*; *in een vijandige s. infensus*, in een verbitterde

s. inflammatus; *in een goede s. zijn bene affectum esse*; *in een slechte s. zijn male affectum esse*, morosum esse; *in zulk een s. zijn ita animo affectum esse*; *in een onrustige s. zijn conturbatioem esse*; *de s. van het volk roeken te bepalen* animos populi tentare; *de toomen brengen den toevoerder telkens in een verschillende s. con* in alios atque alios motus ducunt auditorem; *door de muziekinstrumenten worden de gemoederen telkens in een verschillende s. gebracht* organa afficiuntur animi in diversum habitum; *in een vroolijke s. brengen hilaritatem perfundere*; (= het stemmen) suffragii lato, genus (—ois n.) suffragii, sententia dicta (of dicenda), sententia, suffragia, (—orum), *geheim s. suffragia incita*, tabula, tabella; *het recht om te s. (in den senaat, jus (juris n.) sententiae dicendae*, (in de volksvergadering) jus suffragii, *de tribus tot de s. oporpen ad suffragium vocare tribus*, tribus inire suffragium jibere, *tot een geheim s. zijne toevlucht nemen ad tacita* suffragia decurrere; *van de s. uitspreken* worden suffragia excludi; *s. verlangen* urnam postulare (Tac); *de dag der s. verschoen* comitiorum dies aequal.

stemopnemer, rogator.

stempel, signum, nota, forma; (oneig.) species (s.), *op iets den s. van iets drukken* alicui rei speciem quamdam alicujus rei conciliare; *den s. der kunst dragen* certis signis artificii notatum esse, *zijn s. op iets drukken* probare aliquid; *een man van denouden s. homo* (—ois) antiqua virtute et fide; *een man van den echten s. homo* summa integritate et fide.

stempele, signare, * signu reipublicae notare (of signare, forma publica percutere, publico probare een zaak tot iets s. (unig. al. cui rei speciem quamdam alicujus rei conciliare, gestempeld zilver argenti signatum).

stempelelijder, * scalptor formarum.

stemrecht, jus (juris n.) suffragii; *het algemeene s. eischen* * postulare ut omnibus civibus jus suffragii concedatur; *iemand het s. geven* alicui impartire suffragium; *iemand het s. ontnemen* privare alicquem suffragio; *het s. in den senaat hebben* in senatu sententiam dicere posse; *het s. in handen der rijken* suffragia sunt in locupletium potestate.

stemverheffing, contentio vocis.

stenden, ordines (—um m.).

stenen, gemere

stengel, caulis (—is m.), scapus, scopa; (van de asperis) stilus (Col.), = halm) calamus, (van riel) arundo (—ois f.).

stenograaf, notarius (Quint.).

stenographie, * ars (artis f.) dicta velocissime excipiendi, * tachygraphia.

stentorstem, * vox (vocis f.) stentorea, vox ingens.

steppen, regio deserta (of deserta vastaque), campus patens.

ster, stella, astrum, nidus (—ois n.); *een vallende s. trajectio stellae, stella transvolans (of prosiilans)*, sidus (—ois n.) deciduum; *vallende sterren* stellae quae decidere creduntur; *er valt een s. scintilla* e stella cadit, stella cadit (of praescendit de coelo labitur), stella volat (of transvolat); *als een s. schitteren* stellarum modo nitere; *Africanus een s. van de eerste grootte* Africanus, sol alter; *een nieuw s. scheen voor ons op te gaan* lux quaedam videbatur oblata; *iets in den vorm eener s. nijdelen* aliquid in figuram stellae redigere; (= riddersorde) * insigne (—is n.) classis tarmalis.

steranija, * anisum stellatum.

stereotiep *Adj.* (= *onveranderlijk*), stabilis;
Subst. stereotiepen * formae litterarum fixae; *Adv.*
s. gedrukt * stereotypus.

sterfbed: *op zijn s. liggende* moriens, moribundus; *op zijn s. liggen* animam hēre.

sterfbericht, * mortis nuncius.

sterfdag, dies (5) vitae supremus (of ultimus), dies supremus, dies quo aliquis ex vita excessit, dies caedis (of *vein als iemand vermoord is*), dies funestus; *zijn sterfjaar en s. annus* diesque ultimus vitae; *mijn s. fatulis et mens dies* (Tac.).

sterfelijk, mortalis, humanus, fragilis, cadūens.

sterfelijkheid, mortalitas, mortalis conditio, natura mortalitatis; *al het aardse is aan de s. onderworpen* omne quod ortum est, mortalitas consequitur; *aan zijne s. herinnerd worden* mortalitatis admoneri; *aan zijne s. denken* meminisse se natum esse lege pereundi.

sterfgeval, mors (—rtis f.), fatus (—bris n.); *er kwamen in dat jaar vele sterfgevallen* voor multi eo anno mortui sunt, eo anno multi morte absumpti sunt.

sterfhuis, domus (4 f.) funesta, * domus in qua corpus mortui jacet.

sterfjaar, annus quo aliquis moritur (of mortuus est), annus ultimus vitae.

sterfliet, ratio Libitinae (Suet.).

sterfplaats, locus in quo aliquis mortuus est (of vitam finivit).

sterfregister, *nie* sterfliet.

sterfte, numerus mortuorum; *de s. was in dat jaar zeer groot* permulti homines eo anno mortui sunt (of morte absumpti sunt).

sterftijd, *nie* sterfdag, sterfjaar en sterfjaar. sterfjaar, hora mortis, hora suprema, hora ultima qua esse desinimus, tempus (—bris n.) mortis (of moriendi), extremum vitae tempus; *in zijn s. quom jam moriendi tempus* urgēret, moriens, moribundus; *mijn s. naderij* mors appropinquet (of adventat); *mijn s. is gekomen* adventit nunc abendi tempus e vita.

stergewelf, coeli convexa (—orum) (Virg.), coelum.

stergedie, stellio (—bris n.).

steriel, sterilis

steriliteit, sterilitas.

sterk (= *krachtig, gespierd*), fortis, robustus, valens, validus, firmus, corpore validus, lacertosus; *hij was een schoen en s. man* forma viribusque corporis excellēbat *het recht van den sterkste* jus (juris n.) quod in armis est; *hier geldt het recht van den sterkste* jus hic in armis est; (= *duurzaam*) fortis, firmus; *een sterke stof* tela plena (of crasso) filo; (= *tafrijk*) magnus, gravis, amplius; *een sterke ruiterij* multi equites (—um); *een sterke familie* habent multos liberos habere; *een s. gevolg* multi comites (—um); *een sterken aanhang* habent multos sui studiosos habere; *een driemaal sterker leger* exercitus tribus partibus major; *de vloot is 100 schepen s. classis* est centum navium; *het leger is 8000 man s. exercitus* trium millium peditum est; (= *hinderlijk, scherp*) gravis, acer (—oris, —ore); (= *rancig*) rancidus; (= *machtig, krachtig, hevig*) valens et firmus, pollens, potens; *een sterke stem* vox (voois f.) vasta (of plena, robusta, grandis of gravis), (= *een luide stem* vox magna; s. van geest ingenio validus; *een sterke wind* ventus magnus (of vehemens); *een s. geneesmiddel* remedium forte (of potens, valens, validum of officax —acia); *een s.*

geheugen aeris memoria; *een sterke hoofdpijn* vehementis capitis dolor; *een sterke koude* magnum frigus (—bris n.), magna vis frigoris; *een sterke regen* imber (—bris m.) densus (of magnus), imber crassae aquae; *een s. bewijs* grave argumentum; *een s. vermoeden* magna suspicio;

(= *bekwaam*): s. in iets aliequus rei peritissimus (of pergnarus of artifex, —ois); *ik maak mij s. om dat te doen* * credo me hoc facere posse; s. zijn viribus multum valere, magnis viribus esse, corporis viribus (of corporis firmitate) excellere (of eminere); *sterker zijn* plus valere, viribus vincere; s. zijn in ruiterij (of voetvolk) multum valere equitatu (of peditatu); s. zijn in het loopen valere pedum cursu; s. zijn in het schilderen valere arte pingendi; s. in iets zijn aliequus rei peritissimum (of artificem) esse; *weer s. in iets zijn* plurimum valere aliqua re, incredibilem vim habere aliqua re; s. zijn (= *een scherp*) s. smaak hebben) acrem esse, (= *rancig zijn*) rancidum esse; s. worden robustiorum fieri, robustum (of robustiorum) esse incipere, firmum (of firmiorum) esse incipere, convalescere, (= *rancig worden*) rancescere (Arn.); s. maken robustum corpus facere (met Gen.), corroborare; *nie* s. genoeg zijn imbecillum esse; *niet s. genoeg* voeten non satis fidere viribus suis;
Adv. graviter, valde, vehementer; s. risken grave odorem reddere, acri odore esse, maxime nares ferire; s. eten multi cibi esse, cibo plenior esse; s. drinken plurimum bibere, vino indulgere, (= *voelvuldig*) frequenter.

sterken (= *herstellen*), reficere, recreare, levare (alle drie ook naar den geest); *niet s.* se recreare, se (of vires) reficere; *niet s. tot iets se* confirmare ad aliquid.

sterkgepijerd, lacertosus.

sterking, confirmatio.

sterkte, *nie* kracht; (= *aantal*) numerus; (= *duurzaamheid*) fortitudo (—bris f.).

sterkers, * lepidum sativum.

sterkwater, * aqua fortis, obryseus.

sterrebleem, aster (—bris m.) Atticus (Plid.).

sterrenbaan, stellarum orbis.

sterrenbeeld, coeli signum, sidus (—bris n.); *de sterrenbeelden* rerum aut animalium effigies (—orum) in quae digesserunt coelum partiti.

sterrengewelf, *nie* stergewelf.

sterrenhemel, coelum astris distinctum et ornatum, nocturna coeli forma undique sideribus ornata.

sterrenkaart, * tabula coelestis.

sterrenkunde, astrologia, astronomia, cognitio astrorum, coeli dimetiendi ratio (of studium).

sterrenkundige, astrologus, coeli siderumque spectator, coeli ac siderum peritus.

sterrenlicht, stellarum (of siderum) lux (lucis f.).

sterrenloop, stellarum (of siderum) cursus (4).

sterrentoren, * specula astronomica, mathematici pergula (Suet.).

sterrenwacht, *nie* sterrentoren.

sterrenwicheelaar, Chaldaeus, astrologus, mathematicus.

sterrenwicheelarij, rationes (—um f.) Chaldaicae, Chaldaicum praediendi genus (—bris n.), astrologia, ratio (of scientia) sideralis.

sterretje, stella exigua; (= *teeken in een boek*)

* asteriscus; *een s. er bijzetten* * asterisco notare.

stervelingen, homines (—um), mortales (—iam) *het laatste bij de beste Prozaschrijvers slechts in verbinding met omnes, cuncti, multi, ceteri enz.).*

sterven, mori, emōri (*na een kwijnend of ongelukkig leven*), (de vita) decedere, evia cedere (*of discedere of excedere*), vita excedere, e vita egrēdi, exire de (*of e*) vita, abire e vita, de vita migrare, e vita proficisci, vitam ponere (*of relinquire*), animam efflare (*of edere*), extremum vitae spiritum edere, vivere (*of esse*) desinere. inter homines esse (*of agere*) desinere, homines relinquere, exstingui, interire, naturae satisfacere, naturae debitum reddere, naturae concedere, mortem cum vita commutare, mortem (*of diem supremum*) obire, obire, mortem oppetere, mortem occumbere, desciscere a vita; (= *afsterven*) demori, intermōri; (= *omkomen*) perire; *sijn natuurlijke dood s. naturae concedere (of satisfacere)*, vitam naturae reddere, morbo naturae debitum reddere, sua morte defungi, fato fungi (*of perfungi*), fato concedere, fato obire mortem, fataliter mori; *vrijwillig s. voluntarium occumbere mortem; door een geweldigen dood s. morte violenta perire; aan een ziekte s. morbo mori (of perire, confici, consumi, absumi (of exstingui), in morbum implicitum mori (of decedere); plotseling s. (of een plotselinge dood s.) repentinio mori, mortem repentinam obire, subita morte (of subito) perire, subita morte exstingui (of corripit), subito desinere vivere; een nachten dood s. miti excedere obita, leni genere mortis exstingui; kalim s. bene mori, animo aequo paratoque mori; moedig s. fortiter mori; van honger (of den hongerdood) s. sic honger dood; aan een wond s. ex vulnere mori; door vergif s. veneno mori, veneno poto mori; door verzuiking (of uitputting) s. languore mori; van vreemde s. nimio gaudio mori (of enecari), mortis causam gaudium habere; van ouderdom s. senectute confectum (*of derelictum*) supremum diem obire; in zeer hoogen ouderdom s. exaeta aetate mori; op s. liggen animam agere; gaarne willen s. mori desiderare; willen s. vitam fugere; vast besluten *sijn om te s. obstinatum esse mori; niet kunnen s. animam agere neque exitum invenire posse, mori non posse; onder dien arbeid s. in illo opere exstingui; in de gevangenis s. expirare in carceris et vinculis; in iemands armen s. in aliojuss complexu extremum vitae spiritum edere; iemand onder de handen s. inter manus aliojuss exspirare, inter manus sublevantis exstingui, in aliojuss complexu emōri; in zijn bed s. in suo lecto (of lectulo) mori; op het bed van eer s. sic bed; voor iemand s. mori (of emōri) pro aliquo, mortem oppetere pro aliojuss salute, cadere pro aliquo; het is eeroel voor het vaderland te s. mors pro patria praecleara est; met iemand s. mori cum aliquo; ik mag s. als het niet waar is moriar ni verum est; stervende moriens, moribundus; het s. mors (—rtis f.), obitus (4), decessus (4), discessus (4) e vita, excessus (4) (vitae); bij zijn s. decedens, e vita excedens; vóór zijn s. antequam a vita discessisset; na zijn s. quum decessisset, quum excessisset e vita; op den dag van zijn s. eo ipso die quo excessit e vita; den avond vóór zijn s. ad vesperum pridie quam excessit e vita.**

stervensuur, sic stervens.

stervormig, in stellae figuram redactus, stellarum modo radiatus.

steun, adminiculum, columen (—inis n.); *sic ook stut; (oneig.) adminiculum, firmamentum, praesidium, subsidium, munimentum; de s. van iets sijn aliojuss rei praesidium (of subsidium) esse, aliojuss rei praesidio esse, aliquid fulcire; de s.*

sijner familie sijn domum fulcire ac sustinere; in iemand een s. sijn in aliquo praesidium putare.

steunbalk, caprellus (Caes.).

steunen *trans.*, fulcire (et sustinere), atutunare, adminiculari, pedare; (*oneig.*) fulcire (et sustinere), praesidio esse (*met Dat.*); *intr.* niti, inniti (*beide ook oneig.*), confidēre (*oneig.*); *op iets steunend (= vertrouwend) fretus (of subsixus) (met Abl.); zie ook leunen; (= steunen) gemere.*

steunpaal, adminiculum, pedamentum.

steunpilaar (*oneig.*), columen (—inis n.), firmamentum, nervus, robor (—oris n.), arx (arcia f.).

steunpunt, firmamentum.

steunsel, munimentum, praesidium; *de steunselen sijn fulcire (met Acc.), praesidio esse (met Dat.), munimenta esse (met Gen.).*

steur, ncipenser (—oris n.).

stevcl, paro (—onis m.) (Virg.).

stevcl (= *voorsteven*), prora; (= *achtersteven*) puppis (—is f.); *den s. wanden proram convertēre; den s. daarheen wenden navem eo dirigēre.*

stevclen, navigare, cursum dirigere.

stevig, firmus, solidus.

stevigen, firmare.

stevigheid, firmitas, firmitudo (—inis f.); *voor de s. van het gebouw ad firmandum aedificium.*

stichtclijk, saluber (—bris, —bre), utilis, pius.

stichten, condere, constituere, instituere, fundare; *wrede s. pacem conciliare; een secte s. sectam facere (of fundare); (= het godsdienstig gevoel opwekken); iemand s. * pios sensus in animo aliojuss excitare; gesticht worden * salubriter moneri.*

stichter, conditor, auctor, parens, inventor, conciliator.

stichting: wordt uitgedrukt door omschrijving met stichten.

stichtingsdag, } dies (5) natalis.

stichtingsfeest, }

stiefbroeder, *sic halve broeder in broeder.*

stiefdochter, privigna.

stiefmoeder, noverca; *aan sijne dochter eens s. geven filiae suae novercam inducere (Plin.); van een s. novercalia.*

stiefmoederlijk, novercalis, malignus; *stiefmoederlijke behandeling malignitas; de natuur heeft hem s. bedacht naturam maleficam nactus est in corpore fingendo, naturam minus fantricem habuit in tribuendis ingenii dotibus.*

stiefvader, vitricus.

stiefzoon, privignus.

stiefzuster, wordt evensoo uitgedrukt als stiefbroeder, doch met verwisseling van frater in soror.

stier, taurus; een jonge s. juvenens; van een s. taurinus taureus.

stierekop, caput (—itis n.) taurinum.

stierendienst, * cultus (4) taurorum.

stierengevecht, pugna (*of* certamen — *Ynis n.*) taurorum, dimicatio (*of* pugna) adversus taurum (*of* tauros).

stierenhuid, tauri corium.

stierengestalte, tauri forma.

stiertje, taurulus (Petr.).

stift, stilus, * higuia (= *puntig voorwerp om iets te bevestigen*).

stigmatiseeren, sic brandmerken.

stijf, rigidus, immobilis; *een stijve nek cervix (—icis f.) rigida; s. sijn rigēre; s. sijn van koude rigēre frigēre (of gelu); s. slaan immobilem sta-*

- re; (= *zonder bevaligheid*) durus, moribus in-compositus; een *stijve gang* incessus (4) durus, een *stijven gang* hebben durus incedere; *s. en sterk op zijn stuk staan* obstinato animo esse; *s. en sterk staande houden* firmissime asseverare; *iemand s. in het aangezicht kijken* oculos defigere in aliquem.
- stijfheid**, rigor; *sie ook* gadwongenheid.
- stijfhoofd** homo (= *in*) pertinax (= *äcis*), homo affirmati animi.
- stijfhoofd**, pertinax (= *äcis*), affirmati animi; *wees niet zoo s. ne tam firma te.*
- stijfhoofdigheid**, pertinacia, voluntas affirmata.
- stijfkop**, zie stijfhoofd.
- stijfseel**, glutinum vulgare (Plin. XIII 26), * amyllum.
- stijfzinnig**, zie stijfhoofd.
- stijgbeugel**, * stapia, *den voet reeds in den s. hebben (oneig)* * jam primum gradum fecisse.
- stijgen** (= *opklommen*), scandere, *uit het schip s. escendere, te paard s. equum conscendere; van het paard s. descendere ex equo, (= omhoog s.) sublimem ferri, sublimem abire; hooger s. altius se efferre, (= een hoogerem trap van eer bereiken) ascendere ad altiorum gradum, ad ampliora officia promoveri, procedere honoribus amplius; (= opvliegen) pennis se levare, pennis sublimem efferri; (= rijzen) het water stijgt aqua crescit (of accrescit of incipit crescere); de prijs der levensmiddelen is gestegen annonae crevit, de prijs stijgt pretium proficit (Plin.); de landerijen s. in prijs pretium accedit agris; het s. nie stijging.*
- stijging**, scansio, ascensus (4), incrementum.
- stijl** (= *deurpost*), post s (= *is m.*, (= *schrijft-
trant*) dicendi (of scribendi) genus (= *ärie m.*), orationis (of sermonis) genus, oratio, sermo, eloquentia, stilus (Plin.), character (= *ärie m.*), textum (Quint.); *de regels van den Latijnschen s. ratio Latine loquendi; een vloeiende s. insum orationis genus; een verheven s. narrandi sublimitas; een heldere s. subtilitatis orationis; een bedorven s. corruptum orationis genus, corrupti generis oratio; de historische s. sermo historienae, genus historienae; een boek dat in den s. van Xenophon is geschreven liber conscriptus Xenophonteo generis sermonis; zijn s. waar goede voorbeelden vormen* * orationem ad recta exempla fingere; *de s. is de mensch qualis est ipse homo, talis dñs est oratio; talis hominibus est oratio, qualis est vita; (in de bouwkunde) structurae genus; de Gothische s.* * Gothionum structurae genus; *(in de tijdskeu-
ning) de oude (of nieuwe) s.* * veterum (of recentiorum) spatia temporis finiendi ratio; *naar den ouden s. si veterum ratione spatii temporis computamus.*
- stijlleer**, bene dicendi (of scribendi) praecepta (= *orum*), eloquentiae ratio.
- stijloefening**, scriptio, scriptura, stilus; *gedu-
rig stijloefeningen houden* quam plurimum scribere; *door stijloefeningen een goeden schrijft-
trant trachten te krijgen* stilo formare orationem.
- stijven** trans. (= *vermeerdere*); *zijne kas s. pecuniam agere; (= met stijfseel doorhalen)* * amylo solidare, glutino vulgari illudere (Plin.); *intr. de wind begint te s. ventus increbrescit; de markt begint te s. pretium incipit proficere.*
- stikdonker**: *het is s. apississima nox est.*
- stikkeet**: calidissimus, fervens, aestuosus; *het is s. sol fervet.*
- stikken**, suffocari, spiritu intercluso extinguui; *doen s. suffocare, animam (of spiritum) intercludere (met dat.); (= naaien) conuere; (= dordu-
ren (acu) pingere; met goud s. auro distinguere.*
- stikstof**, * principium azoticum.
- stil** (= *rustig*), tranquillus, quiëns, placidus, sedatus, taciturnus, (= *zuijgend*) tacitus, silens, taciturnus, een *stille plaats* locus ab arbitris remotus, locus ab omni turba vacuus, een *stille rivier* amnis (= *is m.*) placidus, *stille waters hebben diepe gronden* altissima quaeque flumina minimo sono labuntur; *met stille trom afrekken* clam se subducere, een *s. bosch* nemus (= *ärie n.*) tacitum; een *stille nacht* nox (noctis f.) tincta of silens; *s. zijn* (= *zuijgen*, silere, tacere, silentium tenere; (= *rustig zijn*) quiescere, silere; de wind is s. silent venti; *stil!* / *sil!* taceas quae-so! quiesce! pax! s. worden sedari, quiescere, continescere; toen het s. woord ubi silentium esse coepit, s. houden nie stilhouden; s. liggen nie stilliggen; s. staan nie stilstaan; s. zitten nie stilzitten; Adv (= *rustig*) sedate, quiete; (= *zuijgend*) silentio, oam silentio; (= *in het geheim*) clam.
- stilhouden** intr., resistere, consistere, subsistere, insistere, currum (of equum) sustinere; *trans sedare; zich s. houden* quiescere, silere, tacere, sine motu praebere corpus (b.v. bij een operatie).
- stilstaat** een goed s. in compositione diligens.
- stilleren**, sedare, sistere, supprimere, opprimere, reprimere, restringere, extinguere, explorare, compescere; *den honger s. famem explorare (of restringere of sedare); het opvoer s. seditationem opprimere (of comprimere of extinguere); de bloed-
clonning s. profuvium sanguinis sistere (of cohibere of inhibere); nie stelpen.*
- stilletje**, lassum (Hor.).
- stilletjes**, silentio, clam.
- stilliggen**, immobile esse (of jacere); *twee da-
gen te Nicaea s. biduo subsistere Nicaeae.*
- stilstaan**, consistere, subsistere, gradum sistere, stare, immobile esse tenere, stupere; *in zijne rede bij iets s. in aliqua re morari (of commorari), alieui rei insistere; bij iets lang s. plurimum verbis commorari in aliqua re; de rechtpleging stond stil* iudicia jacebant; *de handel staat stil* mercatura jacet; *doen s. sistere; wandelaar sta stil* hospes resiste; *stilstaand water* aquae stative, stagnum.
- stilstand**, statio, instatio; *s. van zaken* iustitiam, prolatio rerum; *s. is achteruitgang* * qui progressus in studiis facere desinit, brevi tempore multa obliviscetur.
- stille**, silentium, tranquillitas, quies (= *ärie f.*), otium; *in de s. van den nacht* silentio noctis, *silente noote*, per silentium noctis; *in s. (= zuij-
gend) tacitus, (= zonder gedruisch) silentio, (= heimelijk) clam, sine teste, sine arbitrio, arbitris remotis, secreto; ik bewonder in s. iemands deug-
den* tacitus admiror alicujus virtutes; *ik verwonder mij in s. tacitus mecum miror; ik bid in s.* Deum tacite et intra memet ipsum precor; *iemand in s. verwenschen* tacite aliquem execrari; *in s. voldoen* secreto benedictio dare; *zich in s. verheugen* in sinu gaudere; *in s. afrekken (van soldaten)* tacito agmine abire, (van anderen) clam se subducere; *in s. begraven worden* sine ulla funerie sollemnibus humari (Tac.); *in s. bevoerd zijn* sublimere, subvereri; *s. bevelen* silentium fieri jubere, silentium imperare.
- stilzitten**, desiderium sedere; compressis, quod ajunt, manibus sedere; nihil agere, sine motu praebere corpus.
- stilzwijgen** 1°. Subst., silentium; *hardnekkig s. taciturnae obstinatio; iemand het s. opleggen* ali-

quem ad silentium compellere; *iets met s. voorbijgaan* aliquid silentio praeterire; *het s. in acht nemen* silentium tenere; *het disparte s. over die zaak in acht nemen* rem summa ope tacere; *het s. afbreken* rampere silentium, silentii finem facere; 2° Verbum, tacere, alere, silentio uti, silentium tenere (of obtinere), obmutescere; *bij iets s. tacitum ferre* aliquid; *stilzwijgend* tacitus; *een stilzwijgende overeenkomst* tacita consensio; *Adv. tacito, silentio, cum silentio, tacito jure; de wet geeft in zeker opzicht stilzwijgend de bevoegdheid* quodammodo tacite dat lex potestatem; *iets stilzwijgend verdragen* aliquid tacitum ferre.

stilzwijgendheid, taciturnitas.

stimulatie, stimulatio (Tac.).

stimuleeren, stimulare.

stinken, male olere, foetere (Plaut.), putere; *naar iets s. olere* aliquid; *stinkend* male olens, foetidus, putidus; *stinkend lui zijn* torpore desidia, inertissimae segnatis esse.

stip, puotum; (= vlak) macula.

stipendium, * beneficium annuum.

stippelen, maculas conspergere.

stipt, diligens, imperio obediensissimus; *Adv. diligenter, ad diem, ad tempus.*

stiptheid, diligentia.

stipulatie, stipulatio.

stipuleeren, stipulari.

stoa, stoa.

stoeien, ludere, jocari, libidinari (Suet.).

stoelziek, lascivus.

stoel, sella, sedes (—is f.), sedile (—is m.); *sie leuningstoel; iemand een s. geven* aliqui sellam appendere; *de Pauselyke s.* * cathedra Petri, * Pontificis Romani majestas (of potestas); *s. van de asperge* stilus (Col.).

stoelenmaker, * aedilium artifex (—icis).

stoelgang, alvi dejectio (of exinanitio); *ruime s. alvus soluta; neiging tot s. voluntas desidendi (of desurgendi), impetus (4) ventris; ik heb neiging tot s. mihi voluntas desidendi est; ik heb s. alvus mihi descendit; ik heb geen s. venter (of alvas) nihil reddit, ventre sum suppresso; (= uitwerpselen) alvus (f.).*

stoeltje, sedecula.

stoep, gradus (—uum m.), scalae in publicum ferentes.

stoet (= menigte), cohors (—rtis f.), comitatus (4), agmen (—inis m.).

stoeterij, equaria, equitium (Ulp. Dig.), polin (Ulp. Dig.), gregis gregis m) equorum.

stuetaspel, homo (—inis) inscitus.

stof, pulvis (—eris m.); *s. maken* pulverem movere (of excitare); *het s. afnemen* pulverem detergere; *het s. neerslaan* pulverem sedare (Phaedr.); *het s. afschudden* pulverem excutere; *in s. veranderen* in pulverem resolvere; *weder tot s. worden* in sua initia resolveri; *wij zijn s. en zullen weder tot s. terugkeeren* quod ex terra in nobis fuit, id in terram resolvitur (Laet.); *iemandes waardigheid in het s. treden* aliquis dignitatem spoliare; *iemand wil het s. ophieven* aliquem ex humili loco ad dignitatem producere; *in het s. liggen* humi prostratum esse;

(= grondstof, bestanddeel) materia, principium; *onze lichamen zijn uit aardache stoffen gevormd* nostra corpora terreno principiorum genere confecta sunt; *rottende s. tabes (—is f.); (= wasfel)* textum, pannus; (= aanleiding) s. tot spreken causa dicendi, s. tot verdenking suspicio; *s. geven tot iets* materiam praebere alicui rei; *s. om te*

schrijven materia scribendi (of epistolae), argumentum epistolae; *de s. groeit onder mijne handen* crescit mihi materies, *ik krijg s. voor een brief* nascitur mihi argumentum epistolae; *het ontbreekt mij niet aan s.* non deest mihi quod scribam; *ik heb geen s. om te schrijven* nihil habeo quod scribam; (= onderwerp) argumentum; *kort van s. zijn* rapidum esse in consiliis suis, iracundum esse.

stofachtig, pulveri similis.

stofdeeltje, atomus (f.).

stoffage, textum, pannus.

stoffeeeren, instrnere, exornare.

stoffel, homo (—inis) inscitus.

stoffelijk, corporeus; *mijn geest is niet s. mens* ab omni mortali concretionem segregata est; *s. gewin* luorum, quaestus (4); *stoffelijke belangen* utilitas.

stoffen, pulverem detergere; *iets s. exotere* aliquid, tergere aliquid; (= bewegen) jactare (op iets aliquid).

stoffer, penicillus.

stofferig, pulverulentus, pulveris plenus, pulvere sparsus; *de weg is zeer s.* via multi pulveris est.

stoffig, nie stofferig; *de schoenen zijn zeer s.* multus est in calcis pulvis.

stofje, pulvisculus (Solis).

stofregen, pluvia tenuis (of tenuissima).

stofwolk, nubes (—is f.) pulveris, turbo (—inis m.) pulveris.

stofzeef, cribrum angustissimum et tantum arenas transmittens.

stok, baculum; (om te slaan) fustis (—is m.); (= wandelstok) baculum; (= staf) scipio (—onis m.); (= blok om gevangenen in te sluiten) caudex (—ois m.); *iemand met een s. slaan* fastem alicui impingere, fuste aliquem coercere; *ik krijg het met iemand aan den s. over iets* oritur mihi altercatio cum aliquo de aliqua re.

stokbewaarder, carnifex (—icis).

stokdoof, surdissimus; *s. zijn* omni sensu audiendi carere; *s. worden* surdissimum esse incipere.

stokebrand, nie onruststoker.

stoken (= het vuur onderhouden), ignem alere; *in die kamer kan niet gestookt worden* * conclava illud calefieri non potest; *draaf s. camino* ludento uti; (= verwaardigen) coquere; *twist s. disoord* diam concitare.

stoker, * calefactor; *sie ook stokebrand.*

stokje, bacillum, talea.

stokkerig, humore et situ corruptus; *sie ook stijf.*

stokond, senectute confectus, decrepitu, aetate decrepita; *s. worden* ad summam senectutem pervenire.

stokpaard, arundo (—inis f.) (Hor.); *zijn s. beklimmen* eraribus suis arundinem interponere; *op een s. rijden* equitare in arundine longa; *ik heeft zijn s. trahit* sua quemque voluptas (Virg.); *zijn s. deryden* (oneig.) * studio suo indulgere, ineptiis suis plaudere (Plaut.).

stoklagen; *iemand s. geven* aliquem fuste (of fastibus) caedere (of verberare), aliquem fuste male mulcare; *s. krijgen* fuste (of fastibus) cedi (of mulcari) (of verberari).

stokstijf, tam rigidus quam cornu.

stokvisch (als scheldwoord) stipes (—itis m.).

stollen, coire, concrecere, coagulari (Plin.), congelari; *doen s. coagulare* (Plin.), coagulare, indurare.

stolp, * operculum.

stom, mutus (ook = die niet spreken wil), sine

voce, cui vox negata est, elinguis; zie ook dom; een stomme rok * persona muta.

stomdronken, ebrietas turpissima gravis.

stomheid, zie domheid.

stommelen, fragorem (of strepitum) edere.

stommerik, zie domkop.

stomnigheid, zie domheid.

stomp *Adj.* hebes (—stis), obtusus, retusus; *s.* van geest hebetis (of tardi) ingenii; *s.* zijn hebetem esse, hebere; *s.* worden hebetem fieri (of reddi), hebetem esse incipere, hebescere; *s.* maken hebetem reddere, hebetare, obtundere, retundere, praestringere; voor iets *s.* maken hebetem reddere ad aliquid, indurare adversus aliquid, callum obducere alicui rei;

Subst. truncus; (= vuistslag) pugni ictus (4); iemand een *s.* geven pugn. caedere aliquem.

stompen (= een vuistslag geven), pugno caedere.

stomphheid; kan het best worden omschreven door hebes of hebetatus, *b. v. s.* der oogen hebes oculorum acies (5); *s.* van geest animus hebetatus.

stomphoekig, angulus obtusus.

stompneus, nares (—ium *f.*) simae (of resimae), nares collisus.

stompneazig, simus.

stompzinnig, ingenii hebetis (of tardi), hebes, tardus, hebes et tardus, socors (—rdis).

stompzinnigheid, tarditas ingenii, ingenium hebes (—stis) (of obtusum of tardum), acies (5) animi obtusior, socordia.

stond, hora.

stoof, zie voetbank.

stoofpan, zie pan.

stookhok, propugnaculum (Vitr.).

stookplaats, caminus.

stoom, vapor.

stoomboot, * lembus vapore (of vi vaporis) movendus (of motus), * pyroscipus.

stoommachine, * machina vapore (of vi vaporis) movenda (of mota).

stoomwagen, * currus (4) vapore movendus (of motus).

stoorder, turbator, interpellator, interventor.

stoorderster, turbatrix (—icis, interpellatrix (—icis).

stoorderloos; stoorderloos rust utium et pax (pacis *f.*).

stoornis, turbatio, perturbatio, interpellatio, impedimentum; zie ook stoorder; *s.* bij iets vermijden cavere na aliquid interpellatur; *s.* bij iets veroorzaken aliquid interpellare.

stoot, ictus (4), pulsus (4), plaga, petitio; iemand een *s.* geven (met een wapen) ictum corpori alicujus infligere; zie aanstooten; een *s.* krijgen (ook onig) plagam accipere; zie ook schok en slag; dezen *s.* zal hij niet te boven komen * hoc ei mortem afferet; dit geeft aan de zaak een grooten *s.* * res multum profecit.

stooten (= een stoot geven) (losvallig), offendere, (met opzet) fodere (*b. v.* manu of cubito), (hevig) percutere, ferire; tegen elkander *s.* (intr.) collidi; iemand voor het hoofd *s.* (onig) aliquem offendere, (= voortdrijven) trudere; iemand uit iets *s.* (eig. en onig) ejicere aliquem (de) aliqua re, dejicere aliquem de (of ex) aliqua re, pellere (of depellere) aliquem aliqua re (of de of ex) aliqua re, expellere aliquem (ex) aliqua re; zie ook verdrijven en berooven; van den troon *s.* regno pellere (of expellere); iets van zich *s.* aliquid a se amovere (of amoliri), (= afwijzen) aliquem rejicere (of repudiare); iemand van een rots *s.* aliquem destrudere de scopulo; (= beneeren) zijn hoofd tegen de deur *s.* offendere (of illidere) als het met

opzet geschiedt) caput ad fores; den voet aan een steen *s.* offendere pedem ad lapidem; het hoofd met kracht tegen den muur *s.* caput parieti ingenti impetu impingere; het hoofd *s.* (= een weigerend antwoord ontfangen) repulsum ferre; zich tegen iets *s.* offendere aliquid, zich aan iets *s.* (= aanstoot nemen) offendere in aliqua re; zich een mes in het hart *s.* defigere cultrum in corde; iemand het zwaard in de borst *s.* alicui gladium in pectus infigere, aliquem gladio per pectus transfigere; de lens in den grond *s.* defigere hastam in terra; een gat in iets *s.* pertundere aliquid; zich een gat in het hoofd *s.* caput vulnere; (= ergernis verwekken) offendere, offensum habere; stuk *s.* contundere; sijn *s.* pinsere, het *s.* (met opzettelijk) offensio, (opzettelijk) pulsus (4), pulsatio.

stootend (= die gaarne stoot), petulus (Virg.); (= niet vloeiend); een stotende rede oratio claudicans; (= aanstoot gevend) odiosus.

stooterig, petulus (Virg.).

stootje, zie stoot.

stootvogel (= havik), accipiter (—tris *m.*).

stootvrij, invulnerabilis.

stop, obturamentum (Plin.), epistomium; (= kurk) cortex (—ois *m.*).

stoplap, panniculus; (oneig.) verba (—orum) aliena orationi inserta.

stopnaald, * acus (4 *f.*) grandior.

stoppel, stipula.

stoppelveld, * ager demessus.

stoppen (= instoppen), farcire; (= volstoppen) farcire, referre; een lek *s.* rimam explere; iemand den mond *s.* (eig.) alicui os obturare, alicui vocem praeludere, (oneig.) ad silentium compellere; het volk den mond *s.* linguas (of sermones) retundere, sermones populi coarctare; zich de ooren *s.* (oneig.) aures claudere; (= hardtiggheid veroorzaken) astringere alvum; (= verstellen) sarcire, resarcire; den duikloop *s.* alvum sistere.

stopwas, melligo (—inis *f.*).

stopwoord, verbum supplendi numeri causa additum; niets dan stopwoorden inanin quaedam verba, quasi complementa numerorum; (= woord dat men telkens gebruikt) * verbum quod aliquis semper in ore habet; dit is sijn *s.* hoc verbum semper in ore habet.

storax, styrax (—icis *m.*).

storen, turbare, obturbare, perturbare, interpellare, avocare, interrumpere, dirimere; een (broedende) hen *s.* vexare gallinam; zich in zijn werk niet laten *s.* se in suo munere non impedire; storend bezoeken interpellatores, interventores; zich aan iets *s.* aliquid respicere, alicujus rei rationem habere, aliqua re moveri; zich aan iemand *s.* aliquo moveri; zich niet aan iets *s.* aliquid non curare, aliquid haud morari, aliquid negligere, non laborare de aliqua re, aliqua re non detereri; zich niet aan iemand *s.* aliquem non audire, aliquem spernere; zich aan niets *s.* nullam ejusquam rei rationem habere, nihil pensi habere; zich aan niets *s.* en niets als onschendbaar beschouwen nihil pensi neque sancti habere.

storm, tempestas, procella, turbo (—inis *m.*), nimbus; een hevige *s.* met regen ingentibus procellis effusus imber (—bris *m.*); er komt een *s.* op tempestas venit (of oritur of cooritur); de *s.* heeft de schepen beschadigd tempestas naves afflixit; de mast breekt door den *s.* procella frangit mulum; de *s.* vernindert ventas remittit; de *s.* gaat liggen ventas residit; (= onrust) tempestas, procella,

turbo, fluctos (—um), undae, impetus (4); *de stormen van het moodlof violentia (of saevitia) fortunae; staatkundige stormen tempestas seditio-num ac discordiarum, procellae seditio-nis, seditio-nis civiles, procellae (of turbines, reipublicae; er braken heilige stormen uit turbulenta tempestates existerunt, een s. oerwekken in een glas water (oneig.) fluctus agitare in simpulo; den dreigenden s. vermijden impendentem tempestatem evitare, procellam temporis devitare; door deze stormen geshagerd worden undis et tempestatibus jactari, de s. der hartloochten impetus (4) cupiditatum; een gevoel dat door den s. der hartsuchten be-wogen is animus perturbatus et incitatus; den s. bezwoeren se eripere ex periculo; (= bestorming) oppugnatio; s. loopen impetum facere; s. loopen tegen de stad urbem vi adoriri (of oppugnare, scalis muros aggredi, te vergeefs s. loopen nequitiam urbem adoriri, met s. zie stormenderhand, den s. afslaan impetum hostium (of oppugnatio nem) propulsare, den s. uit-houden impetum hostium sustinere.*

sternachtig, turbulentus, turbidus, procellaeus, violentus, (= onrustig) turbulentus, turbidus, tu-multuosus, het stormachtige jaargetijde hiems (—nis f.), s. weder atrox (—ois) cum vento tempestas, tempestas turbulenta (of turbida, pro-cellaeus of violenta); een stormachtige zee mare (—is n.) procellosum, (in een enkel geval) mare vi ventorum agitatum atque turbatum; de zee begint s. te worden mare horrescere (of ventis saevire) incipit; daarop volgde s. weder secutae sunt tem-pestatibus

stormdak, testudo (—nis f.)

stormen: het storm ventus saevit; het stormt op zee mare ventorum vi agitur atque turbatur; het begint te s. ventus saevire incipit, mare ven-tia saevire incipit; oneig. het huis binnen s. irruere in aedes; uit het huis s. se proripere domo; op iemand los s. irruere in aliquem; (= storm-loopen): men stormt urbs vi oppugnat; het s. venti violentia, oppugnatio.

stormenderhand: s. innamen (of veroveren) vi (of impetu) capere, vi (of per vim) expugnare.

stormhoed, cassia (—is f.).

stormklok: de s. luidt * campanis pulsatis in-cendium (of incursio hostium) indicatur, * aera sonant.

stormladders, scalae; s. aanvoeren scalas moeni-bus applicare (of admoveere); de muren met s. be-klimmen scalis muros adoriri; s. laten oprichten scalas erigi iubere.

stormloopen, zie storm.

stormpas, gradus (4) plenus, cursus (4) properus (of magnus), cursus (4); in den s. magno cursu cunctatus; in den s. tegen den vijand oprukken cursu ferri in hostem, cursu patere hostem, aciem instructam pleno gradu (of magno cursu) in hos-tem inducere; met den s. tegen de vijandelijke le-gerplaats oprukken pleno gradu (of magno cursu) ad castra hostium tendere.

stormram, aries (—tis m.); den s. aanvoeren arie-tem moenibus admoveere.

stormtoren, turris (—is f.).

stormtuig, apparatus (4) bellicus ad moenia ag-gredienda, omnia quae ad urbes oppugnandas usui sunt.

stormweder, zie storm.

stormwind, procella, ventus procellosus, typhon (—ois m.)

storthad: een s. rudem canalibus aquae frigidae corpus subicere.

storten, trans. (= vergieten) fundere, effundere, profundero; tranen s. lacrimas effundere (of pro-fundere), lacrimare, flere; tranen bij iets s. illa-crimare (of illacrimari) alieni rei; vele tranen s. vim lacrimarum (of lacrimas uberes) profundero, uberius (of ubertim) flere, effusus (of effusissime) flere; tranen van berouw s. lacrimas poenitentiae testes profundero; eenige tranen s. paulum illaci-mare; bloed s. sanguinem effundere; zijn bloed s. voor het vaderland sanguinem pro patria effun-dere (of profundero), sanguinem patriae largiri; (= werpen) praecipitare, dejicere, deturbare, in-ferre (of conijcere) (in iets in aliquid); in het ver-derf s. praecipitare in exitum, perdere; zich s. se praecipitare, praecipitari, ruere, se dejicere, se abjicere, deessere, inferri (of se inferre in iets in aliquid), se conijcere (in iets in aliquid), se im-mittere; zich in den maalstroom der ondeugden s. se ingurgitare in flagitia; zich in het verderf s. in exitum ruere; zich in gevaaren s. periculis se offerre;

stort. (= vallen) cadere, labi, prolabi, concidere; correre, met zijn paard s. lapsu equi prosterni; van iets s. deici ex loco; hals over kop naar be-neden s. praecipitare; in iets s. incidere (of pra-e-cipitare) in aliquid; uit het venster s. * praeci-pitari de fenestra; uit den wagen s. curru exciti; zij storten over elkander heen super alium alii praecipitantur; zie ook stormen en nedervallen.

storting, sanguinis eruptio, abortus (4).

stortregen, (maximus) imber (—bris m.).

stortregenen: het stortregent magnus effunditur imber, magna vis imbrum effunditur; het begint te s. subito maximus imber cooritur.

stortvloed, torrens (—ntis m.); (oneig.) tempe-stas; een s. van woorden torrens verborum (Quint.).

stotteraar, balbus, lingua haeasans.

stotteren, haeasare lingua.

stout, zie ongehoorzaam, baldadig en stout-moedig.

stouthed zie ongehoorzaamheid, baldadig-heid en stoutmoedigheid.

stoutmoedig, audax (—ntis), audens; zoo s. zijn om te audere (met Inf.); ik ben zoo s. geweest om te sumpsi hoc mihi, ut; Adv. audacter, li-bère.

stoutmoedigheid, audacia, audentia (Tac.).

stoutweg, libère; zie onbeschoemd.

stouwen, stipare.

stoven, lento igne domare, * vapore suo mollire; (= koesteren) fovère.

straal, radius; bij de eerste stralen der zon prima luce; stralen schieten radios fundere; de stralen worden gebroken radii infringuntur (of refringun-tur); de stralen terugkaatsen repercutere lumen; een s. van hoop blinkt voor mij spes aliqua mihi affulget (of ostenditur); de eerste s. van hoop blonk voor hem prima spes ei affulgit; met stralen voorzien radiatus.

straalbreking, * refractio radiorum.

straat, via, platea, vicus; alle straten en stegen omnes vias et angustias; regelmatige en breede straten demensi vicorum ordines et lata viarum spatia (—orum); nauwe en kromme straten angus-tiae flexuraeque vicorum; in de nauwe straten vechten inter angustias vicorum pugnare; van s. tot s. vicatim; op s. in publico, in publicum (zie de regering van in de Grammatica), in viam, foras (= naar buiten); over de s. per publicum; op s. overnachten jacere et pernoctare in publico, manere inter vias (of inter vias, op s. komen

- in publicum prodire; *in het geheel niet op s. komen* publico se abstinere, publico carere; *iets op s. gevonden hebben* aliquid abjectum sustulisse; (= *voengte*) fretum.
- straatdeun**, * cantilena infimae plebis, versus (—um m.) a pueris tota urbe cantati.
- straathond**, * canis (—is m.) a trivio.
- straatje**, *zie steeg*.
- straatjongen**, * puer qui toto die per urbem (of per vasa vicisque) vagatur (of discurret).
- straatmaker**, silicarius (Frontin.).
- straatreiniging**, cura verrendis viis adhibenda (of adhibita); *de s. wordt verwaarloosd* cura verrendis viis non adhibetur.
- straatroover**, grassator, latro (—ois m.).
- straatramoer**, tumultus (4.).
- stratschender**, grassator, latro.
- stratschenderij**, latrocinium.
- stratslijper**, ambulator (Cato), subrostranus, eubasilicanus (Plaut.), grassator (Cato).
- straatsteen**, silex (—ois m.).
- straattaal**, * lingua plebeja.
- straatverlichting**, pernoctantia urbis lumina (Amm.).
- straf** 1° *Subst.*, poena, noxa, animadversio, castigatio, supplicium; (= *soort van s.*) poenas genus (—oris m.); (= *geldboete*) multa, damnum; (= *doodstraf*) supplicium, animadversio (capitalis of capitis) (Jot.); *de zachtste s.* mollissimum poenas genus; *een strenge s.* gravis poena; *veer eener s. metus* (4) poenas (of animadversionis); *iemand s. opleggen* *zie straffen*; *iemand een zware s. opleggen* aliquem gravi poena afficere; *een s. bepalen* poenam sancire (of statuere of constituere); *s. krijgen* poenam (of poenas) dare (of pendere, expendere, dependere, solvere, persolvere, subire, perferre, luere of ferre), supplicium dare (of solvere, pendere, luere of subire); *s. van iemand krijgen* poenas alicui dare (of pendere of dependere), supplicium alicui dare; *de verdiende s. ondergaan* poenam meritam (of poenas meritas) accipere, poenas merito luere, jure pleiti; *de verdiende s. gekregen hebben* meritam poenam (of meritas poenas) habere; *aan de s. ontkomen* evolare poena, elabi; *zich tot nog toe aan de verdiende s. onttrokken hebben* adhuc poenam nullam suo dignam seclere suscepisse; *er sonder s. afkomen* impune ferre aliquid; *zich s. op den hals halen* poenam (of multam) committere, poenam sibi contrahere; *zich s. op den hals gehaald hebben* poena teneri; *iemand s. op den hals halen* in poenam aliquem detrudere; *s. op iets zetten* poenam constituere (of proponere) alicui rei, poena proposita vetare aliquid; *er staat straf op iets* poena alicui rei proposita est; *de s. voltrekken* poenam exigere; *de s. kwijtschelden* poenam remittere, multam remittere (of condonare); *iemand de s. voor zijn vergrijp kwijtschelden* alicui delicti gratiam facere, merita poenas remissionem dare, alicui ignoscere, *op straffe sub poena*; *tot mijne s. in poenam meam*; 2° *Adj.* strictus; *in ook gestreng*.
- strafbaar**, poena (of animadversione, castigatione of supplicio) dignus, puniendus, sons (alleen van personen), animadvertendus (alleen van daden); poenalis (Cod. Just.), poenarius (Quint.); *voor s. houden* ponere in culpa; *s. zijn* culpam committere; *hoogst s.* omni poena dignus.
- strafbaarheid**: *wie ziet de s. van deze daad niet in?* quis non videt hoc facinus poena dignum esse?
- strafcompagnie** * cohors (—rtis) ignominiae causa a ceteris separata.
- straffeloos**, impunitus, inultus, impune, poena vacuus (of solutus); *iets s. doen* impune facere aliquid; *s. blijven* impune esse, extra poenam esse.
- straffeloosheid**, impunitas; *iemand niet naam van den zenaat s. beloven* alicui fidem publicam jussu senatus dare.
- straffen**: *iemand s.* aliquem punire (of poena afficere of poena multare), poenam capere de aliquo, animadvertere in aliquem, poenam pendere (of repetere) ab aliquo, poenas expetere ab aliquo (of in aliquem), poenam statuere (of constituere) in aliquem; *iemand zwaar s.* aliquem gravi poena (of aliquem supplicio) afficere, supplicium sumere de aliquo; *gaarne s.* poenas appetentem (of avidum) esse; *niet gaarne s.* invitum ad castigandum venire; *mogen de Goden hem s. illi* Dii irati sint, *hij is reeds genoeg gestraft* satis poenarum dedit, *het s.* animadversio.
- strafgericht** *s. van God* * poena a Deo (of divinitus) immissa; *klaarblijkelijk een Goddelijk s.* manifesta Dei (of Deorum) ira.
- strafplaats**, * supplicii locus.
- strafpredikatie**, * oratio severa (of aspera of acrie), verborum castigatio; *een s. houden* * graviter invehiri in morum pravitatem; *een s. legen* *iemand* aliquem verbis castigare.
- strafrecht** (= *recht om te straffen*), poenae jus (juris m.); *coercitio*; (= *strafwetboek*) * codex (—ois m) legum poenas sancientium.
- strafschuldig**, *zie strafbaar en schuldig*.
- strafschuldigheid**, *zie schuld en strafbaarheid*.
- strafstijd**, * tempus (—oris m.) poenae.
- strafwaardig**, *zie strafbaar*.
- strafwerk**, * pensum quod in poenam datum est.
- strafwet**, * lex (legis f.) poenam sanciens.
- strafwetboek**, * codex (—ois m.) legum poenas sancientium.
- strak**, strictus; *s. gespannen* contentus (Hor.), strictus (Sorb.); *met strakke blikken* defixis oculis; *de oogen s. op iemand vestigen* oculos dirigere in aliquem.
- strake**, modo.
- stralen**, radiare (Ov.), micare (Ov.) fulgere, renidere (Hor.); *als goud s. reddere* fulgorem auri; *vuur straalt uit zijne oogen* oculis micat ignis (Virg.); *de blijdschap straalt hem uit de oogen* * gaudium in facie apparet, laetas videtur.
- stralend**, radiantus.
- stralenkranen**, radii capitis; *hij heeft een s. om het hoofd* ejus tempora radiant (Sil.).
- stralenkroon**, corosa radiata (Suet.).
- straling**, radiatio (Plin.), splendor.
- stram**, rigidus, strictus (Pall.).
- stramheid**, rigor.
- strand**, litus (—oris m.); *een schip op s. zetten* navem agere in litus; *met een schip op s. loopen* in terram deferri; *tot het s. behoorend* litoralis, litoreus.
- strandbewoner**, *zie kustbewoner*.
- stranddief**, * fur (furis) litoreus.
- stranddieverij**, * ablatio rerum naufragio ejectarum.
- stranden**, vado (of in vadium of litoribus) illidi, in litus ejici, in terram deferri, terrae inferri, ab aestu derelinqui, naufragium facere; *met het schip s. impingere* navem (Quint.).
- strandgoed**, * res (pl.) naufragio ejectas.

stranding, naufragium.

strandheer, * dominus litoris.

strandlooper, * tringa

strandrecht, * ius (juris m.) litoris.

strandruiter, * circulator litorum equo vectus.

strandverordening, * edictum litorale.

strandvisch, piscia —is m.) litoralis.

strandvonder, * custos (—odis, rerum naufragio ejectarum

strategisch om strategische redenen propter rationem belli.

streek (= het strijken), ductus (4); *eenige streken doen* (op een muziekinstrument) aliquoties percurrere ehardas, (= streep) linea, (= landstreek) regio, tractus (4, sitna 4; streken partes —um, (= luchtstreek) plaga, ora (= rechtstreeks) cursus (4, a honden cursum tenere, a cursu non aberrare; *omnig*) van a. zijn minus valere; *weeder op a. komen* vires recipere, *sie herstellen* (= slag) vie slag; (= trek, trek) facinus (—oris m.), dolus, fraus (fraudis f.), machina, malitiose factum, fartum, iemand een a. spelen dolum alicui nectere; *listige streken* fallaciae; (= daad; een domme a. stulte factum; domme streken stultitiae, ineptiae; een dommen a. begaan propter imprudentiam labi; hij heeft vele domme streken begaan multa stulte fecit; een domme a. insanum facinus.

streeken, mulcere, permulcere, demulcere, palpare, julpari, delectare de zinnen s. voluptati esse; de ooren s. aures permulcere.

streeklend, dulcis, suavis

streep, linea, virga; met strepen versieren * lineis (of virgis) distinguere; een a. door iets halen * lineam inducere alicui rei; iemand een a. door zijne rekening halen (*omnig*) conturbare alicui rationes omnes, apem alicui praecidere; met een lange s. door de lucht vallen longo tractu per aera ferri.

streepte, virgula, lineola (Gell.).

strekken (= nitrekken), extendere, tendere; (= verlaten) esse, b. v. het strekt u tot eer est tibi honori; iemand tot nut s. afferre alicui utilitatem; a. om te vree (met Gen. Gerund.); niet ver s. non sufficere; *sie uitstrekken*.

strekking: de s. daarvan is hoe eo valet.

stremmen (= doen stollen), congelare, condacere (Col.); (= doen bevroren) congelare; (= belemmeren) praeccludere, impedire; de passage is gestremd loca sunt secreta, de scheepvaart is gestremd navigatio conquiescit; de handel is gestremd mercatura jacet; de toevooer is gestremd commectus interclusus est.

stremming wordt omschreven door stremmen.

stremsel, coagulum (Script. B. R.).

streng Adj. *sie gestreng*; het strengste recht summum ius (juris m.); *Subst.* s. van een wagen ephredium (Quint.); (*omnig*) zijn s. vasthouden perseverare in re.

strengelen, nectere.

strengheid, *sie gestrengheid*.

strepel *sie strook*.

streven: maar iets a. niti (of anniti of aspirare) ad aliquid, tendere (of contendere) ad aliquid, petere (of appetere, expetere, affectare, sequi, sectari of consecrari) aliquid, studere alicui rei, concupiscere aliquid, servire (of inservire) alicui rei; naar hoogen en ongeoorloofde dingen s. ad altiora et non concessa tendere; maar het hoogste a. ad summa tendere (of niti), optima petere; er naar s. om te niti (of eniti, id contendere, eniti et contendere, contendere et laborare of operam dare) ut,

pugnare (met Inf.) (Curt.); er tegen naar a. om te omnibus viribus contendere ut, omni ope etque opera eniti ut; het s. naar iets contentio (of appetitio, cupiditas of consecratio) alicuius rei, impetus (4) ad aliquid; het s. mijn a. om te id annitor (of id enitor et contendere) ut; laat het uw s. zijn om te contendere quiesce et elabora ut; iemand op zijde a. auxiliari aliquem.

striem, verbena nota, vibex (—icis f.); (= litteken) cicatrix (—icis f.); striemen krijgen vibices ducere.

strijd, certamen (—inis m.); pugna, dimicatio, proelium, controversia, contentio, lis (litis f.), rixa, certatio, concertatio; tot s. genaigd, *sie strijdinstig*; s. verwekken controversiam facere, causam jurgi inferre; een a. aanvangen controversiam intendere (of movere), jurgium excitare; een a. met iemand aanvangen certamen cum aliquo instituere, litem movere, een a. over iets aanvangen aliquid in controversiam vocare (of adducere of deducere; s. voeren *sie* strijden, s. voeren over de vraag of — of ponere in contentione utram — an, er ontstaat een a. oritur certamen (of controversia), er ontstaat een a. tussen mij en iemand ante s. over iets oritur mihi de aliqua re cum aliquo altercatio, er was tuschen de consuls een a. ontstaan certamen consulibus intererat; zich in een a. wikkelen in certamen descendere (met iemand cum aliquo), in een proces in causam descendere; met iemand in s. geraken venire in certamen cum aliquo; ik heb een a. met iemand est mihi certamen (of certatio, contentio of controversia) cum aliquo, habeo contentionem (of controversiam) cum aliquo, litigo cum aliquo, litem habeo cum aliquo; wij hebben s. over een bezitting est inter eos de possessione contentio; ik heb met iemand een a. over iets est mihi controversia alicuius rei cum aliquo, habeo controversiam cum aliquo de aliqua re, litigo cum aliquo de aliqua re; er heerscht s. tuschen de schrijvers over iets inter scriptores controversia est de aliqua re; daarover is geen s. hoc non ambigitur; een a. bijleggen controversiam componere; den s. deelechten controversiam dijudicare; een einde aan den s. maken certamen (of proelium) dirimere (of sedare); de tuschenkomst der consuls maakte een einde aan den s. intercessu consulum rixa sedata est; in s. zijn met pugnare cum, abhorreere ab, de zedeleer is vaak in s. met onse lusten * officia saepe pugnant cum cupiditatibus; de s. der atomen ten pugna rerum naturae secum; de s. tuschen de deugd en den wellust virtutis cum voluptate certatio, tuschen het nuttigen en het goede kan geen s. zijn utilis cum honestis pugnare non possunt; de a. tegen de lusten is naar cupiditatibus resistere difficile est; dat heeft mij veel s. gekost vix ab animo meo impetrare potui, in s. met contra (met Acc.), abhorrens (met Dat.), in s. met hetgeen contra quam; om s. certatim.

strijdaks, bipennis (—is f.).

strijdbaar, bellicosus, fortis, qui arma ferre potest.

strijdbaarheid, fortitudo (—inis f.).

strijdbijl, bipennis (—is f.).

strijden (= kampen), certare, contendere, conficere, dimicare, pugnare, luctari, (met woorden) certare, concertare, contendere, controversiam habere, litigare, decertare, altercari, rixari; er voor en er tegen s. disputare in utraque partem (of in contrarias partes, noch er voor, noch er tegen s. in nullam partem disputare, ik strijd er niet tegen non repugno; (— in tegenspraak sijn) stri dende

- neigingen* pugnantia et contraria studia; *met iets s.* esse (of contendere) contra aliquid, abhorrere ab aliquid re, repugnare (of inimicum esse) alicui rei, discrepare eum (of ab) aliqua re; *het s. zie* strijd.
- strijder**, pugator, miles (—itis), propugnator, pugnae (—acis).
- strijdgenoot**, commilito (—ōnis), pugnae socius.
- strijdhamer**, * malleus bellicus.
- strijdig**, abhorrens (met ab), absonus (met Dat.) s. *nijn met* abhorrere ab, pugnae cum, repugnare (met Dat.), non congruere eum.
- strijdkrachten**, vires (—um f.).
- strijdloos**, *zie* lens.
- strijdlust**, alacritas pugnae, studium pugnae (of pugnae of ad pugnaendum), alacritas studiumque pugnae, pugnae (of pugnae) cupiditas, aviditas dimicandi, pugnae (of certaminis) ardor, alacritas ad litigandum; *den s. opwekken* ardorem pugnae accendere; *den s. bij iemand opwekken* alacriorem ad pugnaendum aliquem efficiere, alieni majorem alacritatem studiumque pugnae majus injicere; *van s. branden* pugnae cupiditate ardere (of flagrare).
- strijdlustig**, alacer (ad pugnaendum), cupidus pugnae (of pugnae), cupidus bellandi, certaminis avidus, ad proelia pertinax (—acis), *toen hy zag dat allen s. waren* postquam omnium animos alacres videt; *zeer s. nijn* mirabili pugnae cupiditate flagrare; *iemand s. maken* aliquem alacrem ad pugnaendum efficiere; *iemand nog strijdlustiger maken* ardorem pugnae accendere, aliquem alacriorem ad pugnaendum efficiere; *zeer s. worden* pugnae cupiditate ardere (of flagrare) incipere.
- strijdmakker**, commilito (—ōnis).
- strijdperk**, locus certaminis; *in het s. treden* (oneig.) descendere in certamen (of dimicationem).
- strijdschrift**, libellus.
- strijdvaardig**, expeditus, compositus ad rixam, promptus ad rixam.
- strijdvrage**, quaestio, res (5) controversa, controversia, disceptatio, causa, quod cadit in controversiam (of in disceptationem).
- strijdwagen**, essēdum, cōvius, quadrigae falcat.
- strijdzucht**, *zie* strijdlust.
- strijdzuchtig**, *zie* strijdlustig.
- strijk**: s. en het identidem, saepissime; *dat is s. en het saepissime* hoc fit.
- strijkelings**: s. voorbijgaan * paene tangere.
- strijken**, 1° trans. (= *sacht met de hand of een ander voorwerp over iets heengaan*) mulcere, perculere; (= *naar zich toehalen*, *het geld naar zich toe s.* * pecuniam tollere de mensa; *salv op linen s. emplastrum illinere* (of inungere), *boter op brood s.* * panem butyro illinere; *glad s. aequare*; (= *gladmaken*) levigare; *het haar in het gezicht s. orines in frontem compellere*; *het haar wit het gezicht s. capillum revocare*; *het haar naar achteren s. capillos a fronte contra naturam retrahere*; (= *nederhalen*); *de zeilen s. vela subducere*; *de zeilen* (of *de vlag*) voor iemand s. (oneig.) eedere alicui; *het vonnis s. rem judicare*, sententiam dicere; *de hand over het hart s. (oneig.) misericordem se praebere*; 2° intr. *lange iets heen s. stringere* aliquid; *over iets heen s. leviter attingere* aliquid; *in de hoogte s. rejicere*; *een maat s.* * modum aequare; *leuwerikken s.* * alaudas venari; (= *uitwisschen of doorhalen*) expungere, delere; *er is geen salf aan hem te s.* insanabilis est; *de wind strijkt door een plaats* ventus aliquem locum perdat; *neder s. zie* nederstrijken; *met de hand over de ogen s.* tollere manum supra oculos; *gaan s. se clam surripere*; *met den buit gaan s.* praedam auferre, *op de vioot s.* * violina canere.
- strijkgeld**, praemium.
- strijkinstrument**, *zie* snarenspeeltuig.
- strijkstok**, * plectrum; (*om over een maat te strijken*) * hostorium.
- strik**, laqueus, tendiculae; (*als sieraad*) taenia in laquei speciem collecta; *iemand een s. om den hals werpen* injicere cervicibus laqueum; *in iemands strikken vallen* in laqueos alicujus cadere (of incidere); *strikken spannen* laqueos tendere; (= *knopen*) nodus.
- strikken** (= *losknopen*), colligare; (= *vangen*) (laqueo) capere.
- strikrede**, *zie* drogreden.
- strikt**, *zie* nauwkeurig en nauwgezet; s. genomen * si subtilius quaeras, * si diligentius exquiras.
- striktheid**, *zie* nauwkeurigheid en nauwgezetheid.
- strikvraag**, laqueus.
- stroef**, asper; *zie* ook onvriendelijk.
- stroefheid**, asperitas; *zie* ook onvriendelijkheid.
- strompelen**, *zie* struikelen.
- stronk**, caulis (—is m.), (= *trunk*) truncus.
- stront**, sterus (—ōris m.), fimus, merda (Hor.).
- strontje** (op het oog), encanthis (—idis f.) (Cels.), crithe (Cels.).
- stroo**, stramentum, stipula (Ov); *op s. slapen* stramentis (of super stramenta) incubare; s. *halen* stramentari (Hyg.); *van s. stramenticius* (ABHisp); *het s. betreffende* stramentarius (Cato).
- stroobed**, * lectus stramenticius; *de ouden hadden stroobeden* antiquis torus e stramento erat.
- stroobloem**, * bellis (—idis f.) perennis.
- stroobundel**, fascie (—is m.) stramentorum.
- stroodak**, fastigium stramento (of stipulae) contectum; *een hut met een s. casa stramento tecta*.
- stroogeel**, flavens, flavescens.
- stroohalm**, culmus; *een s. grijpen* (oneig.) tanquam fragmentum naufragii amplecti.
- strooheid**, petasus (Plaut.).
- strooien** 1° Adj., stramenticius (ABHisp.), a stramento; *een s. dak* *zie* stroodak; 2° Verbum spargere; *iets op iets s. conspergere* aliquid aliqua re.
- strook** (van geweven stof), pannulus; *een s. papier* scidula chartae, chartae reseguen (—inis m.); *een s. land* brevis lacinia (Plin).
- strooken** (= *overschenken*), congruere; (= *stroelen*) mulcere.
- strookleur**, color flavens (of flavescens).
- strookleurig**, flavens, flavescens.
- strooleger**, *zie* stroobed.
- stroom** (= *strooming*), flumen (—inis m.), sursus (4); *een smellen s. hebben* rapido cursu ferri; *met den s. mede* secundo flumine (of amne), secunda aqua, secundum naturam fluminis; *tegen den s. op* flumine adverso, contra aquam; *tegen den s. opvaren* adversum flumen subire, flumine adverso subire; *tegen den s. opvoemen* dirigere brachia contra torrentem (Juven.) (ook oneig.); *door den s. medegesleept worden* * impetu aquarum rapi; *de s. van den tijd* cursus temporis, tempus; *zich door den s. van het nederbederf laten medeslepen* * vitiis saeculi et ipsam indei; (= *rivier*) flumen, fluvius, amnis (—is m.); (= *bergstroom*) torrens; *een kalme s.* amnis placidus (of placidior);

een snelle s. amnis rapidus (of violentus of violentior); (= groote menigte) vis (f.) (of omschroeven door multus); een s. van welaprekendheid valnt goedlam flumen eloquentiae, met een s. van woorden multus verbia; een s. van tranen vis lacrimarum; onder een s. van tranen multus cum lacrimis, plenus lacrimarum; een s. van tranen storten vim lacrimarum (of uberes lacrimas) profundere, uberius (of uberius) flere, effusius (of effusissime) flere; een s. van tranen bedekt zijn gezicht lacrimis opplet ea totum sibi; het bloed der burgers vloekt op een plaats in stroomen locus inundatur sanguine (of eruore) civium.

stroomafwaarts, secundo flumine.

stroomat, * stragulum stramentitium.

stroomatras, * tomentum stramentitium, sisurna (Amm.).

stroomen, fluere, ferri, manare; uit iets s. effundi (of se effundere) ex aliqua re; in iets s. effundi (of se effundere) in aliquid, deferri in aliquid; er onder doen s. suffundere; oneig. te samen s. undique convenire, confluere, ex omnibus locis concurrere; een menigte menschen stroomde daarheen eo se ingens hominum contulit vis; zijne tranen laten s. lacrimis indulgere.

stroomgod, Amnis (—is), * fluminis numen (—inis n.).

strooming, zie stroom.

stroomninf, Natus (—idis).

stroomopwaarts, adverso flumine (of amne); s. voeren subvehere

stroompje, amniculus.

stroomrijk, * multis fluminibus praeditus.

stroomswijze: s. tranen vergieten vim lacrimarum profundere.

stroop, * syrupus.

stroopachtig, glutinosus (Col.).

stroopbende, zie rooverbende.

stroopen, zie afstroopen en opstroopen, (= op roof wigzaam) praedari, agere et ferre, incursionem facere (op het gebied der vijanden in fines hostium); (= wilddiverij plegen) * furtim feras intersperare.

strooper, * praedo (—onis) ferarum.

stroopop, * homo (—inis) stramentitius, seirpeum simulacrum.

strooptocht, excursio, exkursus (4), expeditio, incursio (in fines hostium facta), subita hostium incursio; een s. ondernemen milites in expeditionem educere, excursionem facere; strooptochten in een land maken excursiones (of incursiones) facere in fines alicujus regionis, regionem vexare.

stroopzucht, zie roofzucht.

stroovuur, * ignis qui stramento subjecto alitur.

stroowisch, * peniculus stramentitius; op een s. komen aandrijven * pauperem et omnium egenum advenire.

stroozak, zie stroomatras.

strop, laqueus, restis (—is f.); zijn hals in den s. steken collum inserere in laqueum; neem een s. en hang u op sume restim et suspende te; tot den s. veroordeelen * ad laqueum condemnare; zich zelve den s. om den hals binden (oneig.) sibi ipsi periculum creare.

stropetig, glutinosus (Col.).

strophe, strophe (Maer.).

strot, guttur (—tris n.).

strottenhoofd, * larynx (—ngis f.), frumen (—inis n.) (Gramm.).

strubbeling, difficultas, molestia.

structuur, structura.

struik, frutex (—gis m.), stirps (—apis f.).

struikachtig, fruticosus.

struikbosch, fruticetum (Hor.).

struikelaar, offensator (Quint.).

struikelblok, impedimentum; een s. zijn impedimento esse.

struikelen, pedem offendere, vestigio falli, labi; de voet struikelt vestigium fallit; s. en vallen vestigio fallente cadere; (oneig.) labi, peccare.

struikeling, offensio ped.s., prolapsio, lapsus (4); oneig. lapsus (4), peccatum.

struikgewas, zie struik.

struikroover, latro (—onis).

struikrooverij, latrocinium.

struis, struthiocamelus (Plin.); van een s. struthiocamelinus.

struisei, * ovum struthiocamelinum.

struisveer, struthiocameli penna.

struisvogel, zie struis.

struweel, zie struik.

stuo, zie pleisterkalk

studeeren, literis (of literis et optimis disciplinis) studere, studius (of literarum studio) deditum esse, in artibus ingenius versari, artes studiaque colere, lectioni operam dare, * in academia studiorum causa versari, * inter academicae cives versari, discere; beginnen te s. ad literarum studium se conferre, studiis se tradere; yverig s. haerere in libris, totum se abdidisse in literas; te huis s. domi studere literis; op een plaats s. studiorum causa commorari aliquo loco; naar een plaats gaan om er te s. studiorum causa petere aliquem locum, discedi causa contendere aliquo; ergens komen om er te s. studiorum causa venire aliquo; op iets s. meditari aliquid, commentari aliquid; lang op iets moeten s. aliquid satis intelligere non posse; in iets s. aliovi rei operam dare (of studere), se conferre ad aliquid (of ad studium alicujus rei), se ad aliquid pertractandum dare, discere aliquid.

studeerkamer, musum; (in legenovertelling van het bedrjftige leven) umbra, umbraculum; brieven uit de s. umbraticae literae; de geleerdheid uit de s. in het werkelijke leven overbrengen ex umbraculis eruditorum doctrinam in solem atque pulverem producere.

student, * studiosus, * academicae civis (—is), * academicus civis; s. in een wetenschap studiosus alienus doctrinae; een jong s. * recens a puerili institutione tiro (—onis); s. zijn * inter academicae cives versari.

studentenjaren: mijne s. * anni quibus inter academicae cives versatus sum.

studentenleven, * civium academicorum vita (of ratio vivendi).

studie, studia (—orum) doctrinaeque, literae, commentatio; zich aan de s. wijden studiis se tradere, ad literarum studium se conferre; van het staatsrecht een bijzondere s. maken jus publicum summa cura tractare; een man van s. vir doctus (of eruditus of literatus); iets met s. doen aliquid consulto facere.

studiejaren, zie studentenjaren.

studiekosten; * studiorum expensa.

studietijd, zie studentenjaren.

stug, asper, obstinatus, tristis.

stugheid, asperitas, tristitia, saevitia (Prop.).

stuifmeel, pollen (—inis n.), pollia (—inis m. en f.).

stuifzand, * arena vento excitata.

stuij, convulsio (Plin.), spasmus (Plin.).

stuipachtig, * convulsivus, * convulsionibus obnoxius.

stuipje, * levis convulsio

stuiprekking, zie stuip; *de laatste stuiprekkingen* * ultimae quasi convulsiones (—um f.).

stuit, * os (ossia n.) sacrum; (*van een vogel*) orthopygium (Mart.).

stuitbeen, zie stuit.

stuitan trans, sistere, impedire, prohibere, reprimere, coereere, *den loop s. cursum impedire, in'tr daar stuitte hij* * ibi cursus ejus impeditus est; *iet stuit mij tegen de borst* aversus (of aliensus) sum ab aliqua re, abhorreo ab aliqua re.

stuiven, pulverem excitare *het stuift pulvis oritur, het sand stuift mij in de ogen* * pulvis in oculos fertur; *de vonken stoven overal heen* * scintillae in omnes partes ferebantur, *het huis binnen komen s. intro irampere, het huis uit komen s. proripere se foras*

stuk, fragmentum, frustum, pars (—rtis f.), segmentum, truncus (Virg.), lacinia (Col., Plin.).

een s. lakru (of gewoven stof) pannus, *een s. geld* nummus, *een s. ijzer* ferrum, *een s. hout* lignum; *een s. vleesch* caro (carnis f.); *een s. land* ager, agellus, *de beste stukken* optima, *een vry grant*

s. muer aliq. tantum muri, *kleine stukken* minutum (—orum), *een s. wege* milium vine, *een vry groot s. wegs* aliq. tantum viae of itineris of iter, *in*

(of aan) stukken snijden in partes concidere, particulas concavare, *minne of minutum of minutatum* concidere, *minutatum* caedere (of concavare), *in frusta secare* Virg.), *in frusta dividere*;

s. broken frangere, in stukken breken discerpere, dilanare, *in frusta dividere*; *in kleine stukken breken* minutum frangere; *s. slaan (of slootm of goonen)* diffringere, (*in twee stukken*) confringere, perfringere; *in stukken scheuren* concindere, discerpere, (*een levend wezen*) dilacerare, dilanare;

s. zijn fractum (of disruptum) esse, (= gescheurd zijn) lacrum (of scissum) esse; *s. voor s. per partes, membratim, of door singuli, d. v. de schapen s. voor s. verkoopen* oves singulas vendere;

een s. ergens inzetten (door naaien) pannum nascere; *vijf stuks* quinque; *een kudde schapen van 25 stuks* grex (—egis m.) viginti quinque ovium; *een kudde van 25 stuks* grex viginti quinque capitem, *de zegg heeft 30 stuks jongen* generosus suis triginta capitem fetus enixa est, *een s. vee* pecus (—udis f.); *zij koeten 300 eentertien het stuk*

* singuli constant trecentis sestertia; *bij het s. verkoopen* * singulatim vendere; *uit één s. solidus, een boot uit één s. linter* (—tris f.) ex una arbore excavatus; *een man uit één s. vir* sibi constans, *drie bunders aan één s.* * tria jugera continentia, *den geheelen nacht aan één s. doorslapen* * totam noctem sine intermissione dormire; *in één s. door uno tenore, sine intermissione; een s. of tien* circiter decem;

(= *muntstuk*) nummus; (— *kanon*) zie kanon; (= *kunststuk in het algemeen*) opus (—tris n.); (= *schilderij*) tabula, (= *toonnetstuk*) fabula, (= *muziekstuk*) modi; (— *daad*) factio (—tris n.), *stukken* (= *bewijsstukken*) instrumenta (—orum) lita, *literarum testimonia* (—orum); *op dat s. in hoo re, in eo; op het s. van Godsdiens* * quod attinet ad religionem; *op zijn s. letten* res suas curare; *pas op uwe stukken* animum attente ad cavendum; *zijn s. aanbinden* (= *de zaak doorzetten*) urgere propositum; *van zijn s. geraken* perturbari, confundi, mente concidere; *van zijn s. brengen* perturbare, perturbare, confundere; *zich*

niet van zijn s. laten brengen mente consistere, non deieci se de gradu pati, non perturbari; *van zijn s. zijn minus competent esse sui, mente vix constare; voor bij s. houden sibi constare, constantiam servare; stijf op zijn s. staan* obstinato animo esse; *als het op s. van zaken aankomt, krabbelt hij terug* * quum tempus agendi adest, rem deserit; *zijn s. wel verstaan* artis suae peritissimum esse.

stukadoor, tector, laquearius (Cod. Theod.), dealbator (Cod. Theod.).

stukadoerwerk, opus (—tris n.) tectorium, tectoriolum.

stukadoren, dealbare, * opere tectorio ornare.

stukje, frustulum, frustum, particula, fragmentum parvulum; *een klein s. particula parva; een afge-*

hakt s. trunculus; een s. vleesch caruncula; *een s. ijzer* minutum ferrum; *een s. land* agellus; *in kleine stukjes breken* minutim frangere, frangere et comminudere; *in kleine stukjes snijden* minutim (of minutatum) concidere; *veer kleine stukjes* minutissima (—orum); (= *sangstukje*) cantioncula; (= *latige streek*) artificium; *van s. tot beetje* singillatim.

stukkend, fractus.

stukegewijs, singillatim, minutatim, frustatim, membratim, scarpit, per partes, of door omschrijving met singuli, d. v. de schapen s. verkoopen oves singulas vendere.

stukwerk (= *onvoltooid werk*), res (S) imperfecta, opus (—tris n.) imperfectum, particulae errabundae; *ons waten is s.* * non omnia scire possumus.

stulp, casa, tugurium; (= *stolp*) * operculum.

stumper (= *ondekwaam mensch*), malus, minime utilis, imperitus, ignarus. *een s. van een gevoelsloos medius malus (of minime utilis of imperitus of ignarus); een s. in iets imperitus (of ignarus)* alionjus rei, non satis versutus in aliqua re; (= *ongelukkig mensch*) infelix (—fois).

stumperachtig, minime utilis, imperitus, ignarus (*alle van personen*).

stumperig, infirmus.

stumperwerk, opus (—tris n.) incite factum.

sturen (= *zenden*), mittere; *iemand s. (als gemaachtigde)* delegare; (= *richten*) gubernare; *het schip naar het strand s. dirigeren* eursum ad litora; *wie ook besturen; den doel in het riel s.* * male rem agere.

stut, statumen (—fois n.) (Col.), adminiculum, pedamentum.

stutbaik, coldmen (—inis n.).

stutten, fulcro, adminiculari, statuminare (Plin.), pedare (Col.), adminiculum dare (*met Dat.*), furcam (of furesse) dare (*met Dat.*).

stuur, gubernaculum; *over s. raken* perturbari, in angustum venire; *het s. knijt zijn* (oneig.) inopem consilii esse; *de zaken over s. brengen* res perturbare; *niet over s. laten gaan* nihil negligere; *er is niets over s. gegaan* nihil perditum est; *er is nog niets over s. res adhuc in integro est.*

stuurboord, dextrum latus (—tris n.); *iemand van s. naar bakboord* senden aliquem ludibrio habere.

stuurman, gubernator, rector navis; *de beste stuurman slaan aan wat facile omnes, quum valeamus, recta consilia aegrotis damus.*

stuurmanakunst, ars (artis f.) gubernandi, gubernatio, navis regendae scientia.

stuurach, torvus.

stuurschheid, torvitas.

stuwen (= *voortbewegen*), propellere; — *legen-*
houden) sistere.
 stylist: een goed s. in compositione diligens; een
 slecht s. in compositione negligens.
 suavititeit, suavitas.
 subalterner: een s. *de ambte* magistratus (s) inferioris
 juris, magistratus minor; een s. *officier* suc-
 centurio, centurio inferioris ordinis.
 subiet, subito; Adv. subito.
 subject, subjectum (Gramm.).
 subjectief, in opinione (of in nobis positus, pri-
 vatus; de *subjectieve mens* homo (—inis) ipso;
 een *subjectieve* *mening* opinio; een *subjectieve*
neiging voluntas; naar mijn s. *oordeel* meo quidem
 iudicio, quantum equidem iudicare possum; reli-
 gio heeft nu eens *objectieve*, dan eens *subjectieve*
betekenis religio tum rei tum hominis est.
 subjectiviteit *temande* s. alienius persona.
 subliem, praecelarus.
 subordinatie (= *krijgstatuut*), disciplina, obse-
 quium, amor obsequii, modestia, modestia et
 continentia, patientia imperii; *gebrek* aan s. bij de
soldaten immodestia (of intemperantia) militum,
tegen de s. contra morem obsequii, contra fas
 disciplinae, *de soldaat* *keet* *geen* s. miles male
 parat, *de s. kniet* *terug* *an* *obsequii* redit;
streng toezicht *houden* op de s. in het *leg* * dis-
 ciplinam militarem severe regere; *en* *verg.* *tegen*
de s. begaan * contra morem obsequii (of
 contra fas disciplinae) agere aliquid, (— *het onder-*
geschikt zijn *aan iets*) submissio.
 subdies, stipendium (Col.).
 subsideeren, * annuo stipendio sublevare
 subatantie, natura, corpus (—drfs n., in s.
 summation)
 substantieel, * in ipso rei natura positus, ad
 ipsam rei naturam pertinens; *nie* ook voedzaam.
 substituant, vicarius.
 substitueeren, substituere aliquem in locum al-
 terius
 substitutie, substitutio.
 substituent, vicarius.
 subtractie *wordt* *vertaald* *door* *omschrijving* *met*
deducere
 subtiel, subtilis; *nie* spitsvondig
 subtiliteit, *nie* spitsvondigheid.
 success, successus (s).
 successie, successio.
 successievelijk, deinceps, ex ordine.
 suf, obtusa mente, mente captus.
 sullen, dormire
 suffer, dormitor (Plaut), homo (—inis) som-
 nulosus (of vetrosus of tardus)
 sufheid, stupor, (— *kindschheid*) deliratio senilis.
 suiker, saccharon (Plin.).
 suikerbakker, *nie* *bakkerbakker*.
 suikerbrood, * meta sacchari.
 suikeren, * saccharo conspergere.
 suikererwt, * pisum dulciss.
 suikerraffinaderij, * officina saccharo coquendo
 destinata
 suikerraffinadeur, * coctor sacchari.
 suikerriet, * arundo (—inis f) sacchari.
 suikerwerk, dulcia (—ium), dulciola (—orum)
 cupediae (Plant).
 suikerzoet, dulcissimus, mellatus, mellitalus.
 suizebollen, { vertigine corripit.
 suizen, {
 suizen, susurrare, stridere, fremere; *mijne ooren*
s. aures sonant (of intra se ipse sonant); *het s.*
murmur (—drfs n.), stridor.

suizing, murmur (—drfs n.), atridor; s. in de
 ooren tinnitus (s) aurium.
 sujet, een slecht s. homo (—inis) perditus (of pro-
 digatus).
 sukkel, homo (—inis) miser, baro (—onis).
 sukkelaar, miser.
 sukkelachtig, *nie* ziekelyk.
 sukkelen, valetudine minus prospera uti; *altijd*
s. semper infirma atque etiam aegra valetudine
 esse; *aan iets s. laborare* aliqua re, *oneig* parum
 proficere, nihil efficere, *met iets s. haer* *of*
hesitare in aliqua re, laborare de aliqua re.
 sukkelend, morbosus, invalidus, infirmus, vale-
 tudine affectus; een s. *lezen* *leiden* infirma atque
 etiam aegra valetudine esse.
 sukkeling, aegrotatio, corporis infirmitas (of im-
 becillitas).
 sukkelwerk, *het is* s. opus tarde procedit.
 sul, *nie* sukkel
 sulachtig, nimis indulgens
 sulachtigheid, nimis indulgentia.
 sulfer, *nie* zwavel.
 sullen, *nie* glijden.
 sultan, * imperator Turcicus.
 sultane, * imperatrix Turcici conjux (—inis).
 sumakboom, rhus (rhois m. en f.) (Cels.).
 summarium, conspectus (s).
 summeeren, summam facere (met Gen.).
 summiteit, vir celeberrimus.
 superbe, magnificentissimus, praecelaresimus.
 superfieel, *nie* oppervlakkig.
 superieur: *superiorem* superiores loco (of digni-
 tate)
 superioriteit: *de s. hebben* plus valere, pluris
 esse
 supernaturalismus, * ratio eorum qui divinitus
 de rebus divinis edoctos esse homines dicunt.
 supernaturalist, * qui divinitus de rebus divi-
 nis edoctos esse homines dicit.
 superstitie, *nie* bijgeloof.
 superstitieus, *nie* bijgeloovig.
 suppeditere, *nie* verschaffen.
 supplantieren, gradu depellere.
 suppleeren, supplere.
 supplement, supplementum.
 suppliant, supplex (—ioia), is qui petit (of ro-
 gat), qui libellum offert, qui supplicat per literas.
 supposeeren, putare, confidere
 supponet, custos (—ōdis), ostiarius.
 supportabel, tolerabilis.
 suppositie, conjectura, opinio.
 suppressie (= *opheffing*), abolitio; *in vele geval-*
len is het *achter* *beter* *om* *een* *omschrijving* *met*
supprimeeren *te* *gebruiken*.
 supprimeeren (= *opheffen*), abolere.
 suppuratis, suppuratio (Cels)
 suppureeren, suppurare.
 suprematie, principatus (s).
 surnumerair, supernumerarius (Veget.)
 surpassereeren, *nie* overtreffen.
 surrogaat: s. voor iets quaedam imago (—inis f.)
 alienius rei, aemulus (als Adj); een s. voor iets
 zijn quaedam imaginem alienius rei praestare,
 alienius vicem exhibere, pro aliqua re esse; *dit*
dient *hun* *als* *s. voor* *brood* *hoe* *panis* *vice* *utuntur*.
 surseance, prorogatio.
 surveillance, custodia
 surveilleeren, custodire.
 susil, *sile!* *taceas* *quiesce!* *quiesce!* *pax!*
 susceptibel, *nie* vatbaar, overgevoelig
 en lichtgeraakt.

susceptibiliteit, zie v atbaarheid en licht-
 geraaktheid.
 suspect, suspectus; s. zijn suspectum esse, sus-
 picionem habere; zie verdacht.
 suspenderen: iemand s. aliquem ad tempus
 loos (of ordina, wanneer het een soldaat geldt)
 movere.
 suspensie wordt omschreven met suspendere
 suspicio, suspicio.
 sussen, zie bedaren; (= amore) * in publicum
 erumpi non sine.
 sycophant, sycophanta (Ter), quadruplator.
 syllabe, syllaba.
 syllogismas, syllogismus (Gell).
 syllogistisch, syllogisticus (Quint).
 symboliek, * symbola explanandi praecepta
 —orum).
 symbolisch, * symbolicus.
 symbol, * symbolum.
 symmetrie, commensuratio (4).
 symmetrisch, zie evenmatig.
 sympathetisch, * a concordia rerum petitus.
 sympathie (= overeenstemming tuschen menschen),
 consensus (4), concordia, conjunctio; (= ge-
 eensheid) studium, amor; (in de natuur) continu-
 atio conjunctioque naturae quam *συμπάθεια*
 Graeci vocant; naturae quasi consensus (4), quam
συμπάθεια Graeci appellant, concordia rerum;
 de s. wordt verstoord concordia rerum rumpitur.
 sympathiseren, consentire, congruere, con-
 cordare.
 symptoom: s. van een ziekte alicujus morbi (pro-
 pria) nota.
 synagoge, synagoga (August.), prosencha (Juv.).

syndicaat, * munus (—Eris n.) syndici.
 synode, conventus (4).
 synonymiem (Subst.), synonymum (Front.), verbum
 idem significans.
 syntactisch, * syntacticus.
 syntaxis, * syntaxis (—is f.).
 systeem, forma (of formula of descriptio) discipli-
 nae, disciplina, ratio, ratio et disciplina, ars (ar-
 tis f.), ratio et ars, artificium; het s. der stoïcynen
 ratio (of ratio et disciplina) stoïcorum; het ge-
 heele s. van Pythagoras Pythagoraea (—orum) omnia;
 een goed geordend s. ratio bene instituta; iets in een
 s. brengen certam quamdam alicujus rei formulam
 componere, formam alicujus instituire, aliquid ad
 artem redigere, aliquid ad artem et ad praecepta
 revocare, aliquid ad rationem revocare, artificium
 componere de aliqua re, in een s. gebracht worden
 in artia perpetuis praeceptis ordinatae modum venire;
 in een s. gebracht zijn arte conclusum esse; het-
 zelfde s. hebben idem sentire.
 systematisch, ad artem redactus, ad artem et
 ad praecepta revocatus, ad rationem revocatus,
 perpetuis praeceptis ordinatus; systematische be-
 werking ratio; s. leerboek * liber in quo omnia
 artificia et via traduntur, * liber in quo omnia
 ordinate traduntur; een systematische rangschikking
 continuatio seriesque rerum, ut alia ex alia nexa
 et omnes inter se aptae colligationes videantur;
 Adv. zie stelselmattig; iets s. voordragen ali-
 cujus rei rationem artemque tradere, aliquid arti-
 ficio et via tradere.

T.

taai (= buigzaam), lentus, flexibilis; (= langzaam
 in 't betalen) lentus; (= vasthoudend) tenax (—ā-
 cis, ook onvrij), (ook = te spaarsaam); een t. le-
 ven lenta vivacitas, ook alleen vivacitas; die een t.
 leven heeft vivax (—ācis); (= duursaam) firmus
 (b. v. valetudo); (= langzaam) lentus; een t. goddijl
 praecleara (of constans) patientia; zich t. houden
 non cedere, constanter recusare.
 taard, parvus et tenax (—ācis).
 taaiheid eig., lentitia, onvrij (= te groote spaar-
 zaamheid met het geld) tenacitas, parsimonia, (=
 volhoudendheid) firmitas, pertinacia.
 taaiheid, materies (5) lenta, pituita, saliva.
 taak (= dagwerk), opus (—āris) quotidianum (of
 diurnum); (= de wot aan de slavinne dagelijks ge-
 geven om te spinnen) pensus; (= doel) munus (Eris n.).
 taal (= spraakvermogen, stem), vox (voce f.), lin-
 gua, oratio; wel ter t. zijn disertum (of eloquen-
 tem) esse; in eens t. (b. v. de Latijnsche) spreken,
 scribere lingua aliqua (Latina, Latine) loqui,
 scribere.
 taaldeel, pars (—tis f.) orationis.
 taalgeen (= gebruik), consuetudo (—inis f.) ser-
 monis (of loquendi), ook alleen consuetudo; (sol-
 den) latus (4) loquendi, Romeinsch t. consuetudo
 sermonis Latini, dialectus (f. Suet).
 taalfout, vitium sermonis (of orationis).
 taalkennis, grammatica.
 taalkundig, linguarum multarum gnarus, gram-
 maticus.
 taalman (= vertolker), interpres (—ētis).
 taalmeester, grammaticus, literator.

taalminnaar, linguarum discendarum studiosus.
 taalregel, regula grammatica.
 taan, * cortex (—icis m.) quercus in pulverem re-
 ductus, quo untantur ad coria paranda.
 taanhuis, officina coriaria.
 taankleurig, fuscus, castaneus (Virg.).
 taankuip, cupa, in qua coria, ope pulveris ex quercus
 cortice facti, parantur.
 taart, placenta (Hor.), libum (Hor., Virg., Ov.).
 taartepan, testu, testum (Cato, Ov.).
 tats, turbo (—inis, m.).
 tabak, * tabacum; * herba Nicotiana.
 tabaksasch, cinis (—āris m.) * tabaci.
 tabakablad, * herbae Nicotianae folium.
 tabaksfabriek, * tabaci fabrica.
 tabakspijp, * fumisugium, tubulus.
 tabaksrook, * herbae Nicotianae fumus.
 tabbaard, tabberd, toga senatoria.
 tabel, tabula, index (—ācis m.).
 tabellarisch, per indicem expositus.
 tabernakel, tabernaculum.
 tabernakelen (minder deftige spreekwijze voor
 verblijf houden), dogere, morari.
 tabijn, sericum undatum (Plin.).
 tabouret, sella adminiculo carens.
 tachtig, octoginta, distr. octogeni.
 tachtiger, } octogenarius.
 tachtigjarig, }
 tachtigmaal, —werf, octogies.
 tachygraaf (= snelschrijver), notarius (Quint).
 tact, judicium, sensus (4); t. hebben in eens zaak
 * recte (of bene) judicare de aliqua re.

tactiek, ars (—tis f.) aciem instruendi; res militaris.
 taf, * sericum tenue.
 tafel (= houten bord), tabula; (= *disch*) coena; (= *i.*, *waarschijnlijk* het noodige staat) mensa; (= *ge-slaakt*) tabulae a genealogo confectae; aan *t. zit-ten* coenare; *de t. dekken* cibos apponere; *onder (of over) t. inter* coenam (of coenandum); *ter t. brengen* in medium proferre.
 tafelen, coenare.
 tafelgeld, coenaticum (Cod. Just.).
 tafelenoot, convictor, conviva
 tafelfereedschap, utensilia (—ium) coenatica.
 tafelfereedschap, convivae.
 tafelkleed, tapetum mensarium (Virg.).
 tafellakon, mappa.
 tafellied, carmen (—inis n.) convivale.
 tafelschuimor, parasitus, parasita; (*snijver Latijn*) assentator.
 tafereel, pictura; tabula picta; *alleen* tabula; (= *een schilderachtige beschrijving*) descriptio quasi picta alienius rei.
 taille, figura, forma, habitus (4).
 tak (*oig.*), ramus; (*met het loof*) frons (—dis f.); *afgesneden t. termes* (—tis m.) (Horat., Gell.); *heilige takken* verbenae; *dorre takken* ramalia (—ium), *oneig. t. van een gebergte* brachium; (= *familie*) familia; (= *kind*, *nakomelingen*) stirps, (—pis f.) proles (—is; *deel pars* (—tis f.); *t. van kennis* disciplina, res, *alle takken van kennis*, litterae ac disciplinae omnes.
 takel, rudens (—tis), lavis (—is m.) nauticus major (quo vela et alia subducuntur), tractorium machinarum genus (—bris n.) (Virg.)
 takelaar, qui navem armamentis instruit (of ornat).
 takelage, armamenta (—orum) navalia.
 takelen, navem armamentis (lunibus, velis, ancoris *ens.*) instruere (of ornare of adornare).
 takeling (— takelage of het takelen), cura navis armamentis instruendae.
 takelloods, officina (of taberna) armamentis navaliis parandis apta.
 takelzolder, tabulatum ad conservanda armamenta navalia instructum.
 takkeling (= *jonge vogel*), pullus avis; avicula nondum satis alata ad volandum, sed ab altero ramo in alterum transiliens.
 takkenbos, sarmentorum fascis (—is m.).
 takkig, ramosus.
 takmos, ramorum muscus.
 take, eandem genus (—bris) parvum.
 take, pensum, tributum, *sie* taak.
 tal, numerus; *gewoonlijk een honderdtal* centeni.
 talen; *van iets t. loqui*, mentionem facere de aliqua re; *naar iets t. cupere* aliquid.
 talent, talentum; (= *natuurlijke aanleg*) ingenium, facultas, indoles (—is f.), virtus (—tutis f.), ars (—tis f.).
 talentrijk, ingeniosus; eximii ingenii; magno ingenio (of boni indolis) praeditus.
 talentvol, *sie* talentrijk.
 talhont, talia, (Varro, Cato); ligna (—orum) scissa quae numero veneunt.
 talie, decima sexta pars ulnae; ook = *taille*; (= *takel*) *sie* takel.
 taling, apaticulla.
 talisman, amuletum (Plin.).
 talk, adeps (—pis m. en f.) sebum of sebum, arvina (vet als meer).
 talkkuarsen, sebacei (—orum, App.).

talkolie, oleum ex sebo confectum.
 talloos, innumerus, innumerabilis.
 talm (= *man die talm*, cunctator, cessator; (= *vrouw die talm*), mulier (—bris conctans (of cessans)).
 talmachtig, cunctabundus, cunctans, cessans.
 talmachtigheid, tarditas, negligentia, cessatio.
 talmen, cunctari; cessare; (*door traagheid*) tardare; (= *met moeite aan iets gaan*) gravari; (= *nietvlucht zoeken*) tergiversari; (= *in twijfel staan*) dubitare, hesitare.
 talmer, *sie* talm.
 talmerij, cunctatio, cessatio, tergiversatio, dubitatio, haesitatio, mora.
 talmkous, *sie* talm.
 talmud, talmud (—udis).
 talrijk (= *teikens herhaald*), creber; (= *talrijk bevocht*) celebris (—bris, —bre) (b. v. concilio); (= *in behoorlijk aantal versameld*) frequens (senatus); (= *veelvoudig*) multiplex (—icis), ook magnus, multi.
 talrijkheid, frequentia, celebritas, magna multitudo (—inis f.).
 tam (van natuur), ceter (van dieren); *t. gemaakt*, manusctus, manusfactus, domitus; *oneig.*, (= *eacht*), placidus, mitis.
 tamarisk, tamarix (—icis f.) (Plin., Lucan.).
 tamboer, tympanista (Apul.).
 tamboereeren, aen pingere.
 tamboeren, clamore et strepitu instare, urgere.
 tamelijk, mediocris (orator), modicus (opus); (= *te verdragen*), tolerabilis (orator); non exiguus, satis magnus, non contemnendus.
 tamheid, mansuetudo (—inis f.).
 tand, dens (—tis m); *met de tanden* mordicus, moru (b. v. aliquid auferre); *goede tanden hebben* bonis dentibus esse; *slechte tanden hebben* male dentatum esse; *valache tanden hebben* dentibus infatis et alienis uti; *tanden krijgen* dentire; *de tanden wisselen* dentes mutare; *de tanden laten zien* dentes nudare, restrictis labellis ridere; *iemand de tanden laten zien*, aliquid obvertere cornu (Plaut.); *de t. des tijds* vetustas; *iemand aan den t. voelen* aliquid tentare (of experiri); *iemand iets uit de tanden rukken* eripere alicui aliquid ex manibus; *het gaat van de hand in den t.* quam celerrime consumitur; *tot aan de tanden verschanst zijn* quam firmissime munitum esse; *haar op de tanden hebben* barbatus esse, virum se praestare; *met lange tanden* enen fastidire aliquid; *het gebit op de tanden nemen* frenum de-jicere.
 tandeloos, dentibus carens (of vacuus); (= *die de tanden verloren heeft*) edentulus (Plaut.), dentibus defectus; *t. zijn* dentes non habere, dentibus care-re.
 tandenborstel, peniculus dentibus purgandis inserviens (Plaut.).
 tandengeknars, dentium stridor.
 tandenkalk, calx (—icis f.) dentium (of dentaria).
 tandenrij, dentium series (5).
 tandenstoker, denticulipium (Martial.).
 tandkous, alveolus dentarius.
 tandpijn, dolor dentium.
 tandpoeder, denticulium (Plin.).
 tandvleesch, gingiva (Cels.).
 tandvormig, dentatus.
 tandzaag, serrata dentata.
 tanen (= *taankleurig maken*), fasco colore imbuere; *intr.* (van de zon of maan) obscurari.
 tang, forceps (—pis, m. en v.).
 tangens (= *raaktijne*), tangens (—antis f.).

- tanig, insens.
 tantalliseeren, comoutère, delüddere cupiditatem alicujus ardentem.
 tante (van vaders zijde), amita; (van moeders zijde) matertëra.
 tap, epistomium (Senec., Varro); siphunculus (Plin.).
 taphuis, caupona.
 tapijt en tapeet, tapes (—ētis, m.), tapête (—ia n.); op het t. brengen (= ter tafel brengen) in medium proferre, mentionem alicujus rei facere (of inferre), injectere (of inchoare, commemorare of usurpare) aliquid.
 tapijtfabriek, fabrica tapetum.
 tapytwever, tapetum textor.
 tapkan, cantharus, ureus (in quem vinum e dolio promitur).
 tappellings, per fluxum, fluxe (Varro).
 tappen, promere, haurire (ex dolio vinum); (= als tapper verkoopen) minutatim vendere, cauponari.
 tapper, promus, tabernarius, caupo.
 tapperij, caupona.
 taptoe, * tympanorum vespertinus concentus (4) quo milites domum revocantur.
 tarantula, * tarantula; als van een t. gestoken hand secus quam pestifero sidere totus.
 tarbot, rhombus.
 tarief, formula.
 tarnen, discindere (vestem), distrahere, dissuere, (Ovid.).
 tarre, quod vitiosum est in meribus.
 tartes, provocare, evocare, ellicere, lacescere (aliquem ad pugnam of ad certamen).
 tarwaar, arista triticea.
 tarwe, triticeum; sijne winter t. siligo (—inis, f., Varro, Plin.).
 tarweakker, ager tritico consitus.
 tarwebloem, farina triticea.
 tarwebrood, panis (—is m.) triticeus (of siliginens).
 tarwekorrel, granum triticeum.
 tarwemeel, farina triticea (of siliginens).
 tarwenoogst, messis (—is f.) triticea (of siliginens).
 tas (= hoop), acervus; (= in orde geschikte hoop) strues (—is, f.); (= een opgestapelde hoop) cumulus; (= een menigte, ongerangeld bijeen gevoerd) congeries (5, Ovid.), (ter aarde geworpen) strages (—is, f.); (= handige vrouw) femina alacris; (= handzaam-deeld) meus (—udis, f.) parva.
 tasch, sinus (4) (dewijl de ouden geen zakken in hunne kleederen hadden, maar in de plooien van 't kleed een en ander bewaarden); (= geldt.), marsupium, sacciperium, crumena, saeculus nummorum; (= reisk.) pera.
 tassen (= open hoopen), conservare, cumulare, congerere.
 tast, tactus (4).
 tastbaar, qui (quae, quod) sensu (of sensibus) percipi potest.
 tasten: naar iets t. oontrectare aliquid; dieper in de zaak t. accuratius explorare rem; die leugen kan men voelen en t. hoc mendacium euivis patet.
 taster, * qui aliquid concreat.
 tasting, concreatatio.
 tateren (= stamelen), balbutire.
 tatoeeren, * corporis membra literis vel imaginibus, in cute punctis, ornare.
 tautologie, ejusdem verbi (of sermonis) iteratio.
 tautologisch, idem verbum (of eundem sermonem) iterans.
 taverna, deversorium, taberna deversoria (Plaut.).
 taxateur, taxator (Fest.).
 taxatie, taxatio, pretii constitutio, pretium, indicatura.
 taxe, pretium fixum (of constatatam).
 taxeren, taxare, aestimare, pretium constituere (alicui rei).
 taxis, taxus (4 f.).
 te (van de plaats, waar iets geschiedt), eigennamen van steden, de Gen. of Abl. (zie de Gramma.); te huis domi; (bij Appell) in; t. bed liggen, in lecto cubare; soms de Abl.: t. land terra; bij ons t. lande in nostra patria, apud nos; (bij een beweging naar) Acc. met de Praep. in of ad; t. bed gaan in lectum ire, cubitum ire; ter see sich begeven in mare se conferre; eigennamen van steden sonder Praep. b. v. te Rome komen Romam venire; (van tijd) Ablat.: ten tijde van Romulus Romuli tempore, te nacht nocte; voor den Inf. te of niet vertaald (b. v. ik verlaag u t. bezoeken cupio te convenire) of door een Gerund. vertaald, b. v. begeerte om t. schrijven scribendi studium; sonder t.: hij kwam sonder zich t. bedenken laud morans venit; dat is t. doen hoc fieri potest; het is niet t. duiden non ferendum est; ten eerste primo; soms met den Dat.: t. hulp komen auxilio venire; te geeft ook eens overmaat te kennen: t. veel nimium; t. groot major, nimis magnus.
 technicus, qui artem ratione cognitam habet, magister atque artifex (—icis).
 techniek, ars (—rtis f.), artificium.
 technisch, door den Gen. artis; technische uitdrukking vocabulum artis (proprium); technische vaardigheid ars, artificium.
 technologie, artium et disciplinarum doctrina (of cognitio).
 technoloog, qui artium et disciplinarum cognitionem habet.
 teeler of teer, tener; (= dun, fijn) tennis, subtilis, van den teederen leeftijd of a teneris ungulis; onerg mollis, (can syn gevoel of smaak), (ook vertelderd) delicatus soms door een Damin, b. v. teedere vrouwen mulierculae; (= gevoelig): een t. gevoelen conscientia quae facile offenditur; onerg.: het is een teedere zaak res est dabitacionis (of periculi) plena.
 teedergevoelig, patibilia (slechts in jeugdige taal); mollis (b. v. sensus, verus); humanus, pudens; t. zijn animo esse molliore.
 teedergevoeligheid, animi (of naturae) mollitia, verecundia, pudor modestus.
 teederhartig enz., zie: teedergevoelig enz.
 teederheid, teneritas; teeder gevoel molliendo humanitatis, mollitia; t. van de taal lenitas (verborum).
 teederlijk, tendere, mollior, delicate, amanter, pie, blande.
 teef, canis (—is f.) femina, (of zoo er reeds door een Adjekt. blijkt is van 't Fem., canis alleen); (= een ritsige vrouw) femina catulens (Varro) (of prurions) (Catull.).
 teek en tiek (handteek), richnus (Varro, Colum.).
 teeken (in 't algemeen), signum (b. v. doloris, amoris); (= aanduiding) significatio aliqua (virtutis enz.), (= bewijs) indicium (veneni van vergiftiging, benevolentiae), (= kentekenen) nota, (= spoor) vestigium, (= afbeeldend t. imago (—inis f.), (= karakterteeken) insigne (—is n., een ingebrand t. (= brandmerk, stigma (—atis n.) (van de slaven), dat is een t., dat hoc signum est (of signo), hoe indicat (of ostendit) met Acc. a. Inf.; het is het t. van een wijze est sapientia; teekenen van bijval, studia (—orum); teekenen van bewondering

admirationes; *een t. geven* signum dare (b v. alieuius rei of aliquid faciendi); *een t. aan iets maken*, notam apponere ad aliquid (of alieni rei), *op iets notare* (aliquid aliqua re); (*vooral in den krijg*) signum, classicum.

teekenaar, * instrumentum cuius ope in pictura lineari formam rerum imitatur.

teekenaar, —ster, qui (of quae) delineat (of adumbrat, describit, signat of notat)

teekenaacademie, * picturae linearis academia.

teekenbehoefte, instrumenta (—orum) ad delineandum (of describendum ens), necessaria.

teekenen, delineare (met lijnen); adumbrare (met schaduw); describere (mathemat. beschrijven); (= *een merkteken aan iets maken*) notare, signare; *zie teeken*; *oneig. een geschrift t. subscribere* (nomen aum scripto); *ergens op t. nomen subscribendo participium fieri alienius rei*

teekengereedschap, * picturae linearis instrumenta (—orum).

teekening (algemeen), pictura linearis; (= *beeld*) imago (—inis f.); (= *de onttrekken*) lineamenta (—orum); (= *voorbeeld*), exemplum.

teekenkrijt, * creta ad delineandum (of ad picturam linearem) idonea.

teekenkunst, pictura linearis, ars (artis f.) graphica (Plin.).

teekenmeester, * magister picturae linearis.

teelsaarde, ager, terra arabilis (of ad colendum apta).

teelbal, testiculus (Martial.).

teeldeel, *nie schaamdeel*.

teeldrift, impetus (4) procreandi.

teeland, aratio, arvum, campus arabilis.

teellid, *nie schaamdeel*.

teelt, quod ex aliqua re gignitur (of nascitur); quae terra gignit (of parit); terrae fruges (—um f.); ook procreatio

teeltijd, tempus (—ūs m.) procreandi (of gignendi).

teem, homo (—inis) tardiloquus (Senec.).

teemachtig, tardiloquus (Senec.).

teemachtigheid, tarditas loquendi

teemkous, *nie teem*.

teeme (soef), cribrum

teemen, cribrare, cribro cernere.

teen 1° (= *toon*), digitus (pedis); *de groote t. pollex* (—ūs m.) pedis; *op de teenen gaan staan* digitis insistere, in digitos erigi; *op de teenen gaan summa digitis ambulare* (of incedere), gradu suspenso ire; *tot op de teenen usque ad imos pedes*; *van top tot t. a vestigio ad verticem*; a vertice, ut ajunt, ad extremum ungueum; *iemand op de teenen trappen offendere aliquem*.

2° (= *twijg*), virga saligna, vimen (—inis n.) salignum; *in samenstel, alleom virga, vimen*.

teenen, vimineus (Plaut., Caes., Virg.).

teerperk, locus in litore quo intra orates vimineas capti pieces continentur.

teor, pux (piscis) liquida of fluida.

teergeld, vatteum

teergezel (= *medebrasser*), commissator

teerhuis, caupena, (ubi nummi consumuntur).

teerkeet (of teerkokerij), officina ubi pux liquida paratur, picaria.

teerkost, victus (4)

teerkwaast, penicillum (of —us, quo pux liquida illinitur)

teerling (= *geometr. lichaam*), cubus; (*waarmede men speelt*) talus (met vier zijden); tessera (met zes zijden, gelijk omme dobbelsteen); de teerlingen

werpen talos (of tesserae) iactura (of mittère); talis (of tessera of alea) ludere (met teerlingen spelen).

teerlingaworp, iactus (4) talorum (of tesserarum).

teerpenning, vaticum.

teezen, carpere (of rodere) aliquid.

teffens, simul, nū.

tagel (—munttagel), later (—ūs m.); tegels bakken lateres fingere (of ducere); tegels branden lateres coquere; (= *daktagel*) tegula; (= *holle daktagel*) imbrex (—ūs m.).

tegelbaker, * laterarius, tegularum (of laterum) coctor (Jct.).

tegemoetkoming, occursatio, occursio (Ovid.), auxilium.

tegen, (van *eens richting of beweging naar*) ad, in met Acc., versus, adversus; t. het oosten orientem versus, (Romam versus, in oceanum versus); t. den vyand adversus hostem; (van tyd, tyden gotalopding) creiter, ferme, fero, t. den avond ad vespem, tegen de 200 ad ducentos; (= *dadelijk voor, dadelijk na*, sub met Acc., onderscheiden van sub met Abl, (= *jegens orga*, adversus, in met Acc, (liberalis erga amicos, fidelis, gratus adversus aliquem); amor in aliquem; als er geen onduidelijkheid plaats heeft, door den Gen., b.v. amor alieuius); (*vijsandelijk*) dringingen t. iemand uitstooten minis insequi aliquem; (van *eens afwijking*); t. de verwachting, de hoop praeter opinionem, apem (ook contra spem); t. de wet handelen legem violare (of migrare); (van *vijsandigen tegenstand*) contra (contra legem, contra voluntatem alieuius; pugnae contra aliquem, cum aliquo); adversus (remedium adversus of ad aliquid, ook alieuius rei); *de rede t. Soerates oratio contra Soeratem habita*; *de oorlog t. Mithridates, ook bellum Mithridaticum*; *Cicero's redevoeringen t. Catilina Ciceronis orationes Catilinae*; *verdedigen (of bewaren) t. defendere aliquem ab hoste*; *veilig t. iets tutus ab aliqua re*; t. *mijnen wil deed ik dit invitis hoc feci*; t. *iemand zijn adversari* (of repugnare) avari, facere (of stare) contra (if adversus of in) aliquem, bezwaren t. iemand querela cum aliquo, habere queri cum aliquo, (= in vergelyking van praes, tegenover anderen tegenover zich verachten alius praes se continere, h. j. is niets tegenover Brutus nihil ille est ad Brutum, (van *prys*) door den Abl. t. *baar geld iets koopem praesenti pecunia aliquid emere*; (= *in tegenwoordigheid van*) adversus (loqui, dicere, mentiri adversus aliquem).

tegenaan, meestal = tegen, in den zin van beweging naar.

tegenaancondiging, edictum alteri edicto oppositum (of contrarium).

tegenaanmerking, *een t. maken*, quaedam contra dicere, (*berispend*) quaedam reprehendere.

tegenadem en, aspirare.

tegenafdrusel, exemplar (—ūs m.) contra aliud expressum.

tegenantwoord, quae aliquis contra dicit (of respondet)

tegenartikel, disputatio contraria (alteri).

tegenabbelen, garrice (of nugari) contra aliquem.

tegenbatterij, series (5) tormentorum alteri opposita.

tegenbede, mutuae preces (—cum).

tegenbedenking, *nie tegenaanmerking*.

tegenbeding, conditio mutua.

tegenbeeld; geheel het t. zijn van iemand alieui esse dissimilium.

tegenbeklag, querela mutua (of alterius querelae opposita).

- tegenbelediging, mutua injuria (of offensio).
 tegenbelofte, promissum mutuum.
 tegenbericht: *t. geven* diversa narrare.
 tegenbeschikking, remedium.
 tegenbeschuldiging, mutua actio (of accusatio) (in criminale zaken), petitio (in civile zaken); *eene t. tegen iemand inbrengen*, crimen in vicem intantare alicui (in crimin. zaken); invicem petere (in civile zaken).
 tegenbestel, *sic* tegenbeschikking.
 tegenbestuur, magistratus (—um) ab adversa parte electi.
 tegenbetoog *t. houden* in contrariam partem argumentari; *betoog en t. argumenta* (—orum) in utraque partem.
 tegenbevel: *t. geven* aliter (of contra) praecipere; *den soldaten* milites revocare; *kort daarop* aliquis contrarium imperat ac paulo ante imperavit; *sleeds* aliquis quae jussit vetat, quae vetuit jubet.
 tegenbeurt, mutuae vices, vicissitudo (—inis f.).
 tegenbeweging, motus (4) alteri motui oppositus.
 tegenbewijs, *sic* tegenbetoog.
 tegenbewind, *sic* tegenbestuur.
 tegenbezending, mutua legatio.
 tegenbezoek: *iemand een t. maken* revisere aliquem.
 tegenbezwaar, querela mutua.
 tegenbieden, contra liceri.
 tegenblaffen, *sic* aanblaffen.
 tegenblazen, afflare.
 tegenblik, aspectus (4) mutuus.
 tegenblikken, inter se aspicere.
 tegenblikken, affulgere.
 tegenbod, licitatio mutua (of alteri licitationi opposita).
 tegenboek, tabulae alterae, ad accuratam rerum vel numerorum notitiam compositae.
 tegenboert, jocus mutuus.
 tegenbolwerk, propugnaculum aliis oppositum.
 tegenbond, foedus (—eris n.) alteri foederi oppositum.
 tegenboomen, contis navem in occursum alicujus protrudere (of impellere).
 tegenboord, fori navis oppositi.
 tegenbotsen, illidi (alicui rei).
 tegenbruisen, obstreperere.
 tegenbulken, admugire (Ovid.).
 tegenbuurt, vicus oppositus (alteri vico).
 tegendeel, contrarium, contraria (—orum); *van het t. van iets overtuigd zijn* non ita se rem habere arbitrari; *het t. van iets aanraden* dissuadere aliquid; *het t. doen* contra facere; *het t. volgt* contra evenit; *in het t. omslaan* in contrarium vertere; *in t. contra ea*, contra, ex contrario.
 tegendeur, janus opposita.
 tegendicht, carmen (—inis n.) priori oppositum, retractatio carminis.
 tegendienst, officium mutuum, vicissitudo (—inis f.) alicui debita; *soms* munus (—eris n.); *iets door t. vergelden*, vicissim reddere aliquid.
 tegendinger, contrarius, amicus, adversarius.
 tegendoop (= *herdoop*) * anabaptisma (—atis n.).
 tegendorpel, limen (—inis n.) adversum (of oppositum of superius).
 tegendraad, filum transversum.
 tegendraade, transversus, per transversum.
 tegendraai, flexus (4) adversus (of oppositus).
 tegendraaien, obviam alicui flectere.
 tegendrang, oppositio.
 tegendrank, antidotum, antidotus (f.); remedium.
 tegendraven, citato cursu obviam alicui vehi.
- tegendrempel, *sic* tegendorpel.
 tegendrift, fluxus (4) aquae in oppositam partem versus.
 tegendrijven, intr.: *er dreef ons een lijk tegen* cadaver nobis obvium fluctibus ferebatur; *trans: de wind dreef ons den regen vlak tegen* ventus pluviam nobis prorsus adversam ferebat; (= *tegenwerken*) adversari, se opponere.
 tegendringen, densa turba se opponere alicui.
 tegendrinken, resalutare, salutem reddere.
 tegendruischen, *sic* tegenbruisen; *ook* cum strepitu accedere.
 tegendruipen: *het water kwam mij t.* aqua mihi obviam stillabat; *de menigte kwam mij t.* multitudo mihi dissipata obviam resbat.
 tegendruk, oppositio.
 tegendrukken, reprimere, opprimere.
 tegensbbe, adversus alicui aquae recurrens (4, Ovid.).
 tegenecho, sonitus (4) obviam alicui repercutiens.
 tegensisch, mutua postulatio.
 tegeneten: *nich iets t.* fastidire aliquid.
 tegengaan, obviam ire (of venire); (= *marcsheren*) obviam proficisci; *oneig: den dood t.* mortis offerre, (of obijcere), mortem appetere; *het gevaar t.* obviam ire, (of se offerre of opponere) periculo, obire periculum; *de grootste martelingen t.* in summum cruciatum venire.
 tegengaan, Subst. obviam itio; (= *het tegenrijen*) occursio.
 tegengalerij, porticus (4) adversa (of opposita).
 tegengalm, sonus repercutiens obviam alicui.
 tegengalmen, resonare, (van geschreeuw, clamore), vocem reddere, voci respondere; *tegen (of weer-) galmende dalen*, valles (—ium f.) repercutiens (Liv.).
 tegengapen, inhiare (aliquid en alicui rei).
 tegengebabbel, garrulitas (Ovid., Senec.) contra aliquem (of aliquid).
 tegengeblaas, balatus (4) mutuus.
 tegengehuppel, exsultatio mutua.
 tegengekakel, *sic* tegengebabbel.
 tegengekef, gannitus (4) mutuus.
 tegengeluid, echo (—us f.).
 tegengeschenk, munus (—eris n.) quo aliquis aliquem remuneratur, een t. doen, munus munere pensare; *een gelijk, dankwaardig t. doen*, remunerare aliquem pari, grato munere; *een geheel gelijk t. doen* quam simillimo munere aliquem remunerare.
 tegengif of tegengift (tegen vergif), remedium contra (of adversus) venenum, * antidotum; *een t. tegen een vergiftigend ontdaken*, veneficio venenum invenire; *een t. nemen* remedio uti (adversus venenum).
 tegengift, *sic* tegengeschenk.
 tegenglimmen, *sic* tegenblikken.
 tegenglinsteren, *sic* tegenblikken.
 tegengrauw, vituperatio, oburgatio, convicium.
 tegengrauwen, vituperare, oburgare, conviciari.
 tegengraven, in occursum (4, Ovid.) alicujus (obviam alicui) fodere, fodinas oppositas aliis facere; adversis cuniculis excipere.
 tegengrimmen, *sic* tegengrauwen.
 tegengroet, resalutatio, salutatio mutua; *iemand den t. doen* resalutare aliquem; *nadat zij elkander den groot en t. gedaan hadden* salutatione mutua facta, salute accepta redditaeque.
 tegengrond: *tegengronden bij brengen* in contrarias partes disserere (of disputare); *gronden en tegengronden bij brengen* in utramque partem dis-

putare (of dicere); *tegengronden van de andere partij* adversaria (—orum).
 tegengunst, gratia mutua.
 tegenhanger (— pendant), tabula picta alteri tabulae respondens.
 tegenheid *sic* tegenspoed.
 tegenhinniken, adhinare (Ovid., Plaut.).
 tegenhoek, angulus adversus (of oppositus).
 tegenhoofd, ostium (of introitus (4) portus) alii ostio oppositum (of oppositus).
 tegenhouden, retinere (aliquem), resistere (alicui); sustinere (equos; den loop der paarden equitum incursus); retardare (den aanval der vijanden impetus hostium; de snelheid in 't vervolgen celeritatem persequendi); reprimere (iemande woede, aanval, de vlucht der vijanden; iemands pogingen alienus furorem, impetum; fugam hostium; conatus alicujus); impedire aliquid.
 tegenhouding, retardatio, impedimentum.
 tegenhouw, ictus (4) alterius ictum avertens.
 tegenhullen (van den storm); de storm huilt hem tegen obviam (of adversa) alicui tempestas stridet.
 tegenkuppelen, obviam alicui saltare (of tripudiare).
 tegenlijen, obviam properare (of currere of occurrere) (alicui).
 tegenlijver, aemulatio.
 tegenlijveren, aemulari (alicui of cum aliquo).
 tegenjagen: trans. iemand den haat t. incitare (of impellere) odium in aliquem; intr.: mij joegen mij te paard tegen obviam mihi citatis equis vehabantur.
 tegenjanken, obviam (alicui) ululare.
 tegenjubelen, *sic* toejuichen.
 tegenjuichen, *sic* toejuichen.
 tegenkaal, * crepido alii crepidini opposita.
 tegenkakelen, *sic* tegenbabbelen.
 tegenkamp; sonder t. nullo adversante (of repugnante).
 tegenkampen, repugnare, reluctari (alicui).
 tegenkamping, repugnantia.
 tegenkans, fortuna (of sors of alea) alteri opposita (of mutua).
 tegenkant, latus lateri oppositum, pagina altera (of sequens).
 tegenkanten, *sich* t. obniti, reniti, repugnare.
 tegenkanter, adversarius.
 tegenkanting, oppositio.
 tegenkeffen, *sic* tegenbabbelen.
 tegenklacht, *sic* tegenbeschuldiging.
 tegenklank, *sic* tegengalm.
 tegenklinken, *sic* tegengalmen.
 tegenklopper, lamina ferrea in quam janus malleus pulsatur.
 tegenkomen: iemand t. obvium (of obviam) esse (of fieri), obviam se offerre of alleen se offerre (toevallig), venire obviam (met opzet) alicui.
 tegenkomst, occurus (4).
 tegenlachen, arridere.
 tegenlast, onus (—bris n.) alteri oneri oppositum.
 tegenlaer, doctrina alteri doctrinae contraria.
 tegenliefde (= wederliefde) mutuus amor.
 tegenliggen, adjacere.
 tegenlist, dolus dolo oppositus.
 tegenloop, occuratio.
 tegenloopen, te gemoet, occurrere, obviam venire; de zaken loopen mij tegen, res meae non procedunt; adversa fortuna utor.
 tegenloopgraaf, cuniculus transversus of alii cuniculo oppositus.
 tegenmarcheeren, *sic* tegengaan.

tegenmerk, nota mutua.
 tegenmiddel, remedium.
 tegenmijn, *sic* tegenloopgraaf.
 tegenmijnen, cuniculis transversis hostium onniculos excipere.
 tegenmin, *sic* tegenliefde.
 tegenmompelen, contra aliquid mussitare.
 tegenmorren, obmurmurare (Ovid.), obstrepere.
 tegenmuur, murus alii muro astructus (Caes.) (of oppositus).
 tegennatuurlijk, naturae contrarius.
 tegenomwenteling, reipublicae commutatio priori opposita.
 tegenontwerp, descriptio (of adumbratio) alii opposita.
 tegenopening, foramen (—inis n.) oppositum (of contrarium).
 tegenover, contra (eas regiones); adversus (aliquem), ex adverso (urbi), e regione (alicujus loci, alicui); t. staande of liggende contrarius, contra (of ex adverso) situs (of positus), alter (ripa, acies); t. stellen opponere; (= vergelyken) contendere, comparare; *sich* t. stellen contra consistere, t. iemand consistere in conspectu alicujus; (vooral van een vijand) contra aliquem, alicui consistere (offensief), resistere (defensief).
 tegenovergelegen, —gesteld, —liggend, —staand, —stellen, *sic* tegenover.
 tegenoverstelling (vergelijkende), contentio, contentio et comparatio.
 tegenpand, pignus (—bris n.); van onroerende goederen ook hypotheca, fiducia.
 tegenpartij, pars (of factio) adversa (of altera); qui sunt adversae factionis; in den oorlog adversarii, de t. begunstigen facere adversus aliquem; de t. voor het gerecht isto, isti.
 tegenpartijder, adversarius.
 tegenpauze, * pontifex (—icis) maximus alteri oppositus.
 tegenplan, consilium contrarium.
 tegenpleiter, advocatus (of causidicus, orator of litigator) alterius partis.
 tegenpoging, contentio.
 tegenpraat, responsio, contradictio.
 tegenpraten, respondere, contradicere, obloqui.
 tegenprater, responder (Horat.), oblocutor (Plaut.).
 tegenpruttelen, *sic* tegenmompelen.
 tegenrede, *sic* tegenpraat.
 tegenreden, causa mutua, causa alteri causae opposita.
 tegenrekenen, rationes rationibus conferre; (= veroffenen) paria facere.
 tegenrennen, obviam alicui citatis equis vehi.
 tegenrijden, obviam alicui vehi (of advenire).
 tegenruim of —ruimte, spatium, intervallum in nave intervallum oppositum.
 tegenruischen, obstrepere.
 tegenruk, impetus (4) oppositus (of contrarius).
 tegenrukken, trans. cum impetu retrahere; intr. *sic* tegenlijen.
 tegenschans, vallum vallo oppositum.
 tegenschreeuwen, acclamare.
 tegenschreeuwer, qui acclamat.
 tegenschrift, quod contra aliquem (of aliquid) scriptum est; liber (libellus of literae) contra aliquem (of aliquid) scriptus (—ae); (= verdedigingsschrift) quod pro aliquo (of aliqua re) scriptum est; (om de hoerheid) defensio.
 tegenschrijven, contra aliquem scribere.
 tegenschroef, cochlea alteri opposita (Vitruv.).
 tegenslaan (= mislukken), ad irritum cadere;

iemand t. fallere (of frustrari) aliquem.
 tegensleepen, obviam alicui trahere.
 tegenemaak, aversus ab aliqua re animus (of gustus 4), fastidium, aversio (Quint.).
 tegensnappen, *sic* tegenbabbelen.
 tegensnauwen, *sic* tegengrauwen.
 tegensnellen, *sic* tegenrijen.
 tegenspartelen, obniti, reniti (obnctari, Virg.).
 tegenspelen, adversarium esse in ludo.
 tegenspoed, molestia, essus (4) adversus, res adversa, adversa fortuna, incommodum, malum, res mala.
 tegenspoeden, *sic* tegenrijen.
 tegensporrelij (= *twistrijk*), rixae (of certandi of concertandi) cupidus, ad rixam (of ad discordiam) promptus.
 tegenspraak, *sic* tegenpraat.
 tegenspreken, *sic* tegenpraten.
 tegenspringen, *sic* tegenhuppelen.
 tegensstaan, *sic*. oppositum esse; (= *tegenwerken*) contrarium esse alicui; (= *hinderlijk zijn*) obesse, obstare, officere; *dat staat mij tegen (van maak)* hoc fastidio (Liv.).
 tegenstand, pugna, certamen (—inis s.); (= *gevoel*) vis; *t. bieden* resistere, repugnare alicui; *t. vinden (van eens meening)* impugnari, (= *verhinderd worden*) impediri, (= *afgewoene worden*) recuari; *zonder t. nullo* repugnante, nullo resistente
 tegenstander, adversarius, contrarius, intercessor.
 tegenstellen, opponere; *nich t. resistere*, repugnare, obstare, reluctari, adversari, obniti, reniti, refragari alicui rei.
 tegenstelling, oppositio, repugnantia.
 tegenstem, (*sic*) vox voci obstrepera (*eens stem*, *die tegen eens andere inkiinkt*), (*bij het stemmen*) suffragium alteri suffragio oppositum (of adversum).
 tegenstemmen, dissentire ab aliquo, sententiam ferre contra aliquem.
 tegenstoet, oppositio, offensa, offensio.
 tegenstooten, offendere aliquem, obtrudere, illudere (alicui).
 tegenstralen, obfulgere (Virgil.), affulgere (Liv.) (alicui).
 tegenstreven, *sic* zich tegenstellen.
 tegenstrevig, obstinatus, perversus (—acis).
 tegenstrevig, obstinatio, perversitas.
 tegenstribbelen, *sic* tegenstaan.
 tegenstryden, obloqui (alicui), dicere contra aliquem (of aliquid), adversari; *met gedruisch t.* obstrepare; *overluid t.* reclamare (alicui, alicui rei); (*—bestrijden*) impugnare aliquid (sententiam); repugnare alicui rei, contra aliquid; *nich zelve t. sibi* repugnare, secum pugnare, a se dissidere, secum dissentire, sibi non constare.
 tegenstrijder, *sic* tegenstander.
 tegenstrijdig, obloquens (van personen), pugnaans, repugnans, contrarius, (= *afwijkend van elkander*) diversus; (= *ongerijmd*) ineptus, absurdus.
 tegenstrijdigheid, contradictio; *enkel t. reclamatio*; (*de geest der t.*) obloquendi et reclamandi hido (—inis f.); *oneig.* repugnantia (rerum), pugna (dottissimorum hominum), discrepantia (scripti et voluntati).
 tegenstroom, flumen (—inis s.) adversum, fluxus (4) (aquae) adversus
 tegenstuit (= *terugslag*), trans. propulsio; intr. repercussus (4).
 tegenstuk, imago (—inis f.) alicuius rei, similitudo (of compar) alicui rei, alicui rei ex altera

parte respondens.
 tegenstuit, fulcrum.
 tegenstuit, *sic* tegenstroom.
 tegenstrekken, *sic* tegengaan.
 tegenval (= *miskrekening*), frustratio, decepta spes (5).
 tegenvallen (= *tegen iemands verwachting uitvallen*) hand sequeparare spem (of expectationem) alicuius, cadere (of evenire) praeter spem (of contra expectationem) alicuius, fallere (of deludere) spem alicuius,
 tegenvergif, *sic* tegengif.
 tegenverklaring, responsum; *t. geven* respondere.
 tegenverschansing, *sic* tegenechans.
 tegenverzekering, affirmatio affirmationi contraria.
 tegenvloed, *sic* tegenstroom.
 tegenvoetste, qui conversi inter se pedibus stant, of alleen contra siti, * antipodes, * antichthonen.
 tegenwaaien, afflare.
 tegenweer, *sic* tegenstand.
 tegenwerken, *sic* tegenstandbieden in tegenstand.
 tegenwerker, *sic* tegenstander.
 tegenwerking, *sic* tegenstand.
 tegenwerpen, objicere, opponere.
 tegenwerping, objectatio, oppositio, opposita (of objecta) res.
 tegenwicht; *als t. dienen* opponi (of objicere) alicui rei; *het t. van iemand houden* parem esse alicui, contra niti.
 tegenwil, animus alienus (ab aliquo, ab aliqua re); (= *onwil*) stomachus; (= *afkeer*) taedium (of fastidium) alicuius rei; *met t.* invitatus, animo invito (of iniquo); *vol t.* fastidiosus.
 tegenwind, ventus adversus
 tegenwoelen, tumultuari contra (aliquem), seditionem contra aliquem concitare, animos multitudinis adversus aliquem inflammare.
 tegenwoord, responsum.
 tegenwoordig, praesens, ook *hic*; *t. zijn (wat den tijd betreft)* praesentem esse; (*wat de plaats betreft*) adesse; *tot hulp* praesto esse (of adesse).
 tegenwoordigheid, praesentia; *voordurende t.*, assiduitas.
 tegenworstelen, obnctari (Virg.), obniti (Virg.).
 tegenwang, cantus (4) alteri cantui respondens; occensus (4) (Plin.), antistrophe, palinodia (Amm.).
 tegenze, *sic* tegenstroom.
 tegenzegel, signum (of sigillum) alteram (of mutuum).
 tegenzijde, *sic* tegenkant.
 tegenzin, *sic* tegensmaak.
 tegenzorg, cura mutua, cura alterius curae opposita.
 tegood, Adv. (= *te ontvangen*) accipiendum; *t. hebben*, habere quod accipias; *t. houden* credere, in creditis esse sinere.
 tehuis komen, reditus (4) domum, (of ad suam); *hij heeft geen t.* * non est ei domicilium (of habitaculum) (Amm.), domicilium non habet; *Verbium, sic te huis komen in komen.*
 tehuiskomst, *sic* tehuiskomen.
 teil, testa, patina fictilis, catinus, catinum, catillus, catillum.
 teint (= *kleur der huid*), cutis color; *een buitengewoon blank t. hebben* esse candore corporis mirabili.
 teisteren, nimis aspere tractare, vexare aliquem; vim inferre alicui, violare aliquem; insultare (alicui, in rem publicam); male mulcare, verberibus caedere aliquem.
 teistering, vexatio, injuria, contumelia

tekort, quod deficit, defectus (4).

tekortkoming, debitum, officium neglectum (of debitum).

tekst, textus (4, Quint.), contextus (4); iemand van den t. helpen turbare sermonem alicujus; van den t. raken, turbare; iemand den t. lezen, objurgare aliquem; bij den t. bijeen non aberrare a proposito; iemand op den t. helpen reducere aliquem ad rem propositam.

tekstverklaring, orationis contextus interpretatio; tekstvertolking, pretatio (of explicatio).

tel (= telgang) van een paar: t. gaen, totum (Varro, Plaut.) incedere; in t. zijn, in numero esse, in numero haberi; bij den t. iets koopen, emere aliquid numeratum, per numerum, numero; (= telganger) equus totum (haud citato gradu) incedere.

telastlogging, incusatio, accusatio.

telbaar, (numerabilis, *dichtert.*), qui (quae, quod) numerari potest.

telen (= scheppen), creare, procreare; (= verwekken) gignere, generare; boomen of planten t. eolere arbores, plantas; *oneig.*, creare (imitatores), parere, efflere (discordiam, luxuriam); exortare (risum, amores).

telegraaf, * telegraphus.

telegram, * telegramma (—itis, n.).

teler, procreator, generator, parens; (*dichtert.* genitor, sator).

telescoop, * telescopium.

teleurstelling, frustratio.

telg, germen (—inis n.), surculus; *oneig.* (= nakomeling) stirps (—pis f.); de t. van een hoog geslacht summa in familia natus; tot op de laatste t. uitereuen, eum stirpe exstingui.

telgang, gradus (4) totutis (Varro.).

telganger, equus totutarius (Senec.).

telgweeker (= boomweeker), arborator (Col.); arborum sator.

teling (= het telen) (van levende wezens), generatio; (van het land, boomen enz.) cultura, satio; (van deide) procreatio; *sie ook* taling

telingekracht, procreandi vis.

teljaar (= eeljaar), diebus (App.).

telkens, omni tempore, aemper; nunquam non; (*bij hoofdstellen door het distribut.*); t. twee, bini, ae, a; (*bij ranggetallen en den Superl. door quiesque*); t. het derde woord tertio quoque verbo; den oudsten brief zal ik u t. het eerst beantwoorden antiquissimae cuiusque epistolae primum respondebo; t. als quotiescunque.

tellen, numeros recitare; (= een telling ondernemen) numerum inire; iets t. aliquid numerare, dinumerare (stellas); over tellen numerum alicujus rei inire (of exsequi of efflere); (= berekenen) computare aliquid; (= natellen) enumerando perscrutari, (moniterend) recensere aliquid, recensere numerum met Gen.; veel vrienden t. (= hebben) multos habere amicos; geteld worden (= gelden) valere; op de vingers t. digitis (*dicht.* per digitos) numerare; iets naar iets t. aliquid numerare ex aliqua re; onder iets t. annumerare aliquid alicui numero; iemand t. aliquid magni facere (of non negligere of in numero aliquorum habere); geen tien kan hij t. stultissimus (of indoctissimus) est.

teloorgaan = teleurgaan, perire, interire, disperdi, dispenra.

telpas, *sie* telgang.

telteeken, nota arithmetica, numeri nota.

telwoord, nomen (—inis n.) numerale (Gramm.).

tembaar, qui (quae, quod) domari potest; *dicht.* domabilis.

temen, tarde loqui.

temer, *sie* teem.

temerig, *sie* teemachtig.

temet, nonnunquam, aliquando.

temmen, mansuifacere, mansuetum facere (of reddere, leonem, plebem); domare (beluas, gentes), refrenare (libidines); (= bedwingen) coörcere (cupiditates), comprimere (linguam Plaut., audaciam alicujus); reprimere (alicujus furorem), continere (cupiditates. linguam); (*storker*) frangere.

temmer, demitor

temming, domitas (4).

tempeest, tempestas, procella.

tempeesten (= stormen), (van den wind) saevire; (van menschen) fure, bacchari fremere.

tempel (= gewijde plaats), templum, aedes (—is, f.), fanum, delubrum (reïngingsplaats); bij den t. van Diana ad Dianae; *oneig.*: op dezelfde baan naar den t. des roems vlen eundem gloriae cursum persèqui; *zins* *sie* tot een t. van God wijden * animam suam Dei quoddam sacramentum esse volle.

tempelgeschenk, donum.

tempelgoed (= tempelschat), res (5) sacra; het t. rooven sacrum auferro.

tempelhoeder (= tempelwachter), templi custos (—edis) (in 't algemeen), aedituus of aedituus (koster).

tempelgeroof, sacrilegium, praeda templi.

tempelroover, sacrilègus.

tempelverzorger (= opziener), templi antistes (—itis).

temper (= tempering), temperatio.

temperament (= natuurlijke aanleg), natura; (= gemoed) animus, ingenium; een heftig t. hebben naturā esse acrem et vehementem; van een eenigszins heftig t. animo commotior.

temperatuur, coelum, aer (—is n.); een hoogere t. calor, aer calidior; een hoogere t. hebben, calidiorem esse; een lagere t. frigus (—oris n.), coelum hibernum; een gematigde t. temperatio coeli (*dichtert.* temperies (5) coeli).

temperen, temperare.

tempering, *sie* temper.

tempo, tempus (—oris, n.).

temporair, non diuturnus, ad tempus, temporarius (Quinet.).

temporalia, * temporalia (—ium); clericorum (Hier.) ex possessionibus templi redditus (—uum).

temporiseeren, *sie* tijd winnen onder tijd.

temptatie, tentatio, tentamentum.

tempteeren, tentare.

tems, * cribrum ex equinis pilis factum.

temsen, cribrare (Col.), percolare (Cato).

ten, *sie* te, d. v. ten tijde, tempore; ten beste in meliorem partem.

tendentie, *sie* strekking.

tender, * instrumentum pone locomotivum, in quo etiam carbones et aqua adsunt.

tengel (= verbindingslat), assar, (—oris n.) ad coniungendum aptus.

tenger, tener (—era, —erum); (= rank) gracilis, tenuis (*dun*).

tengerheid, teneritas, gracilitas, tenuitas.

tenietdoening, *sie* vernietiging.

tenor, (stem in het zingen) vox (vocis) media.

tent, tentorium; (met huiden bedekt voor soldaten) pelles (—ium f.); in de (winter)tenten blijven, sub

- pellibus durare; (= een verblijf als een hut),
 tabernaculum (militare, regium); de t. van den
 (Rom.) veldheer praetorium; eens t. opslaan taber-
 naculum (of tentorium) statuere (of constituere
 of ponere); tenten opslaan (= kampeeren) tendere.
 tentamen, sie temptatio.
 tenteeren, tentare.
 tenten, tendere, tentoria ponere.
 tentenmaker, opifex (—is) tentorium.
 tentijzer, instrumentum ferreum, ad vulnus vel
 ulcus testandum accommodatum.
 tentoonstelling, expositio.
 tentaschuit, navigium tentorio instructum.
 tentwagen, currus (4) velo tectus.
 tenue, vestitus (4) militaris.
 tenuitvoerbrenging, perfectio, confectio, per-
 actio, absolutio, effectus (4).
 tepel, papilla.
 tepelkloof, tepelpleet, papillae fissura (Plin.).
 tepronkstelling, expositio.
 ter, sie te.
 teraardebestelling, humatio.
 terdoodbrenging, interfectio, caedes (—is f.),
 supplicium.
 terechtbrengen, restituere (of emendare of ordi-
 nare) quae perturbata erant.
 terechthelpen, rectam viam alicui monstrare.
 terechtkomen, pervenire quo eundem erat.
 terechtstaan, iudicari, adiudicari, reum esse.
 terechtstelling (lijfstraf), supplicium; de t. aan
 iemand voltrekken supplicium de aliquo sumere.
 rechtwijzing, correctio, admonitio, adhortatio.
 terechtzitting, sessio praetoris (Pandect.), ju-
 dicium, tribunal (—alis n.).
 teren (= met teer bestrijken), pice liquida illinere;
 (= vertoren), trans, absumere (corpus, vires
 corporis); (= eten) edere, comedere; intr. van
 iets t. vivere (of ali of vesci) aliquis re; (= verbruiken)
 consumere, absumere (pecuniam, rem fami-
 liarem); achteruit t. lautis vitā rem familiarem
 consumere (of minuire).
 tergen, iram alicujus concitare; irritare (of provocare
 of lacessere) aliquem.
 terging, concitatio, provocatio.
 terhandstelling, traditio in manum.
 terig (= met teer besmeerd), pice fluida illitus.
 tering, absumptio, consumptio; de t. naar de ne-
 ring setten eum nummis calculum ponere (Liv.)
 pro re familiari vitam ordinare, expensa acceptis
 aequare; (= uitlozing, ziekte) tabes (—is, f.), syn-
 toxis (—is f.) (Plin.); aan de t. lijden tabescere.
 teringachtig, tabescens, tabidus (Civ.).
 teringkoorts, febris (—is f.) tabida.
 teringkwaal, sie tering.
 teringlijder, tabescens.
 terleesgeving, mutatio.
 terloopt, cursum, festinanter.
 term, dictio loquendi brevior; hij valt niet in de
 termen hoc non in eum quadrat.
 termijn, dies (6), ook dies certa (of praestituta);
 t. van verschijning voor 't gerecht vadimonium;
 (= betaling van een t.) pensio; het geld in zaken
 termijnen betalen pecuniam certis pensionibus sol-
 vere.
 terminatie, terminatio.
 termineeren, terminare.
 terminologie, artis vocabula (—orum); wegens
 de nieuwe t. propter novitatem nominum; eens
 nieuwe t. woeken novitatem nominum sequi; in
 eens willekeurige t. sich uitdrukken verba fingere
 arbitratu suo.
 ternauweremoed, vix, aegre.
 ternederliggen, jacere.
 ternederwerpen, dejicere.
 ternederzinken, residere.
 ternederzitten, residere.
 terp, vicus, pagus.
 terpentijn, resina terebenthina (Plin.).
 terpentijnboom, arbor (—bria f.) terebenthina.
 terpentijnolie, oleum terebinthinum.
 terra-cotta, * terra cotta.
 terras, pulvius (Varro, Colum.); terrascaren ag-
 geres exatrudere; terrasvormig pulvino similis.
 terrein, locus (of loca, —orum), loci natura; met
 het t. bekend locorum sciens (of peritus); op het
 door hem beheerscht t. loca suis; op het hem gun-
 stig t. slag leveren suo loco pugnare; wegens het
 gunstige t. propter opportunitatem loci; t. bevoe-
 ren locorum difficultates (—um f.); het t. beoien
 loci naturam observare; het effene t. aequum; op
 een hooger t. gesonden worden in editiora mitti.
 terrine, labrum.
 territoor, territorium; (algemeen) ager of agri,
 terra, regio, fines (—ium); (dikwijls door den en-
 kelen naam des volks, in het t. der Volcan mar-
 cheeren in Volcos profluaci; in het t. des vijands
 zijn in hostios esse.
 territoriaal, territorialis (Frontin).
 terrorismus, tyrannis (—idis, f.) terroris plena;
 * terrorismus.
 terrorist, tyrannus, omnium terror.
 tersluiks, tersluik, furtim, clam.
 terstond, statim, confestim, ilico, extemplo;
 e vestigio (Caes.), vestigio temporis (Caes. Liv.), in
 vestigio, protinus; (= onverwilt) sine mora,
 (sterker) sine ulla mora; ook door non morari, b.
 v.: een bevel t. uitvoeren non morari imperium;
 wilt gij t. weg? etiam tu hinc abis? t. bij vjns
 aankomt primum ut advenit, primo adventu.
 terts, * intervallum inter sonum primarium et ter-
 tium superiorem.
 terug, retro, retrorsum; terug! (uitroep) cedo, ce-
 dite, recede, recedite!
 terughegeeren, repetere.
 terugbegeven: sich t. se recipere.
 terugbekomen, recipere, recuperare.
 terugbetalen, reddere debitum.
 terugbeven: van iets t. reformidare aliquid.
 terugblijven, remanere; (= staan blijven) restare
 (om verder te handelen); subsistere (verwilen);
 subsidere (om ergens te wonen); oonctari; relinqui
 (achtergelaten worden); residere (in republica reli-
 qua conjuratorum manus residet de overige ma-
 nigte van saamgeswoorenen blijft in den staat terug).
 terugbrengen, reducere (levende wezens); repor-
 tare (ook zaken); referre (zaken, ook mondeling,
 b. v. responsum); revelere (personen en zaken met
 wagen of achsp); retrahere (terugaleeuen).
 terugbrenging, reductio, reportatio, relatio.
 terugdeinzen, aufugere retro, fugere; naar eens
 plaats t. fugi aliquem locum repetere.
 terugdenken: aan iets t. recogitare de aliqua re;
 alicujus rei reminisci; met gmoegen aan iets t.
 alicujus rei recordatione frui; met dankbaarheid
 grata memoria aliquid prosequi.
 terugdenking, recordatio.
 terugdraaien, sig., retorquere; onsig. (= zijne
 woorden terugneemen) retractare dicta; aliquid ir-
 ritum esse jubere.
 terugdrijven, redigere (hostium equitatum in ca-
 stra); repellere (hostes in silvas); rejicere (equi-
 tatum); propulzare (hostem); (= op de vlucht slaan)

fugare (hostes); *intr.* de schepen drijven terug naves referantur.
 terugdrijving, propulsio.
 terugdringen, repellere, rejicere (hostes); reprimerere (lacum Albanum); summovere (de overigen van de poort reliquos a porta, de vijanden van den muur hostes ex muro).
 terugelachen, repetere, repositere, exigere.
 terugelisching, exactio.
 teruggaan *eig.*, redire, reverti; se recipere; repetere (locum); referre se (in castra); referri, pedem (of gradum) referre; (van een veldheer) castra referre, laten t. remittere; (= verorgeren): het gaat met hem terug res ejus deteriore loco esse roeperant, (in het leeren) non disoit sed dedicat; het getal gaat terug retro abt numerus.
 teruggang, reditio, reversio, reditus (4).
 teruggeve en teruggeef, (Jur.) restitutio; van een gekocht gebrekkig voorwerp redhibitio; gew. door omschrijving, b. v. de teruggeve van Helena aanraden reddendae Helenas auctorem esse; de t. der gevangenen afdraden disuadere captivos redlendas.
 teruggeven, reddere, (dezelfde zaak) restitutere; (eene gekochte, gebrekkige zaak, door den koper) redhibere; niet t. retinere (captivos); om hun hunna vraag terug te geven ut non quoque idem ab illis requiramus (Cic. Tusc. Quaes.).
 terughalen, reducere; (eene vluchteling) retrahere aliquem; (met een wagen of te schoep) reportare; (te schoep) revehere aliquid, aliquem, repetere aliquid; iemand laten t. aliquem revocare.
 terughouden, reprehendere (aliquem pallio, Plaut., quodam manu), retinere aliquem, aliquid (lirima); retrahere aliquem (vi); ophouden doliuere aliquem, aliquid; continere (ook linguam, cupiditates); onderdrukken cohibere aliquem, aliquid (iram); oomprimere, reprimere aliquid; den voortgang stuiten tardare, retardare; (= verre houden) aretere aliquem, aliquid; iemand of iets van iets t. cohibere, defendere aliquem, aliquid ab aliqua re.
 terughoudend, b. v. sijne drijven, sua cupiditates continens; sijne ware meening t. tectus, occultus, obscurus; (= stilzwijgend) taciturnus; (= voornachtig) cautus, tectus (in het spreken in diendo); (= bevoersd) timidus; (= bescheiden) modestus.
 terughouding, retentio, continentia, modestia, verecundia, taciturnitas, tarditas.
 terugjulen, recurrere, (dicht en naclan) revolare.
 terugjagen, zie terugdrijven; *intr.*, citato equo (citatis equis) revehi.
 terugkaatsen, pilam (in ludo) rejicere; repercutere (Ovid., Tac., Plin.).
 terugkaatsing, repercussio (Senec.); repercutus (4, Plin.).
 terugkeer, zie teruggang.
 terugkeeren, redire, reducere esse; revenire (domum); (= omkeeren) reverti, (zelden) revertere, Perf. reverti, (zelden) reversum; referri (van draagbare zaken); (van ziekten en kwalen) recrudescere.
 terugkomen, zie teruggaan en terugkeeren.
 terugkomst, zie teruggang.
 terugkopen, redimere.
 terugkrijgen, recipere, recuperare.
 terugloopen, recurrere; (= terugvloeden) refluerere, retro fluere; (= teruglijden) relabi, (van grootere massa's) revolvii.
 terugmarcheeren, *enz.*, zie terugkeeren, *enz.*
 terugnemen *eig.*, recipere, repetere; (= herroepen) retractare (dicta); aliquid irritum esse jubere;

rescindere testamentum, decretum), mutare (sententiam).
 terugneming, redhibitio (van eene gekochte, gebrekkige zaak).
 terugreis, reditus (4), op de t. zijn redire, reverti op de t. in reditu, rediens, in redeundo.
 terugreizen, zie op de terugreis zijn en terugreis.
 terugroepen, iemand revocare aliquem (e provincia, domum, aliquem redire jubere, (een balling) aliquem (in patriam) restituere; de soldaten uit den slag t. signum receptui dare; iets of iemand in het ghehugen t. in memoriam alienius religere (of reducere) aliquem of aliquid; reducere aliquem in memoriam alienius rei; commemorare).
 terugroeping, revocatio, restitutio.
 terugschelden, vicissim conviciis aliquem contestari; alienius conviciis convicia opponere.
 terugschijnen, relucere; (in vuren glans) refulgere; laten t. repercutere.
 terugschikken, recedere; sellam removere.
 terugschuiven, removere, reducere, a se removere, demovere aliquid.
 terugslaan *trans.*, zie terugdrijven; (van kleding) rejicere (togam in humerum); *intr.*, recidere; (slechts van zaken) recellere.
 terugspoeden: zie t. retro properare; zie terugjulen.
 terugspringen, resilire.
 terugstooten *eig.*, repellere (iemand van de deur aliquem foribus); *oneig.* fastidium (of odium) afferre alicui; terugstootend, fastidiosus, superbus, asper.
 terugstuiten, repercuti; resilire.
 terugtocht, reditus (4), (van troepen) receptus (4).
 terugtred, regressus (4); eenen t. doen, pedem referre.
 terugtreden *eig.*, recedere; (van 't water) refluere, relabi; (van den vloed) reciprocari; van het staatsbestuur tot het ambtelooze leven t. a negotiis publicis se removere et ad otium refugere; *oneig.* van het basis van eene zaak t., cedere alicui aliquid; voor het govaar niet t. non reneare periculum; van sijne meening t. sententiam mutare; van zijn plan t. incepto desistere.
 terugtrekken *eig.*, retrahere (aliquem, manum); reducere (manum, calculeum); *oneig.*, terugvoeren, reducere (exercitum ex agris); recipere (copias in castra); van iets t. reducere, revocare, abtrahere, abducere, avertere, avocare ab se; sijne hand van iets of iemand t., destituere aliquid, aliquem, deesse alicui rei, alicui, aliquem auxilio orbare; zich t., recedere, secedere, (ongemerkt) se subtrahere, se subducere (de circulo); (van soldaten) se recipere, signa recipere (of referre), gradum (of pedem) referre; castra retro movere.
 teragvallen, recidere (in aliquid), in eene waarderde sikte in graviorem morbum, in de oude slavernij in antiquam servitutem; op iemand of op iemands hoofd t. (oneig.) recidere in (of ad) aliquem; alle vermoeden valt op u salven terug omnia suspicio in vosmet ipos recidit; in caput, b. v. de plannen vallen op hun eigen hoofd terug consilia in ipsorum caput recidunt; op iemand (mede) t. redundare ad aliquem, b. v. de schande der ondegden valt mede op de vrienden terug vitiorum infamia ad amicos redundat; aan iemand t. (van eene erfenis) redire ad aliquem.
 terugvaren, revehi carru, navi; (in samenhang) alleen revehi.
 terugverlangen, zie terugbegeeren.
 terugvinden, reperire.

terugvlieden, refugere (Hor.), retro fugere.
 terugvliegen, revolare.
 terugvloeden, refluxere, retro fluere, relabi, re-
 -volvi.
 terugvoeren sig., reducere (aliquem in urbem,
eersthalo naar huis, aliquem domum), (*met wagen,*
in schoep) reportare, revehere.
 terugvorderen, resciscere, repetere, exigere.
 terugvragen, vicissim rogare, repetere, requi-
 -rere, reposeere, exigere.
 terugwandelen, retro ambulare, remigrare.
 terugwenschen, sie terugbegeeren.
 terugwerken; op iemand t. redundare ad (of in)
 aliquem; terugwerkende kracht hebben (van wet-
 ten) in praeteritum valere.
 terugwerpen, rejicere; de vijanden t., sie te-
 rugdrijven (ook van schepen).
 terugwijken, recedere; (in den slag enz.) pedem
 (of gradum) referre; sie teruggaan.
 terugwijken, recessus (4); receptus (4).
 terugwijken, sig. rejicere (hostes ab Antiochia),
 repellere (hostem ab urbe); (= niet in 't huis la-
 -ten) excludere (of janua prohibere) (aliquem); (=
 afwijzen, rejicere (judices, recuperatores), repel-
 -lere (een ambtsbejager, ook allatas criminationes,
 causam difficilem); excludere aliquem, depellere,
 defendere (crimen); (= versmaden) spernere, as-
 -pernari, respicere (als verachtelijk); repudiare (als
 zonder waarde); recusare; (= een aanbod afwij-
 -zen) renubere; een eisch t., abnuere; (= trotsch
 verachten) fastidire.
 terugwijzing, rejectio; (= versmading), repudiatio;
 (bij het slaan naar een ambt) repulsa; de t. van
 een beschuldiging, defensio criminis
 terugzeilen, renavigare (ex India); revehi (Pirae-
 -um, ad aliquem).
 terugzenden, remittere, non retinere.
 terugzending, sie teruggaan.
 terugzien, respicere (aliquem, Com.; ad aliquem);
 dikwijls, ijverig t. respectare (aliquid, ad ali-
 quid); referre oculos (of met tegenzin) retorquere
 oculos ad aliquid; op eenen tijd t. aliquis tem-
 poris memoriam repetere; op het verledens en de
 (goede) oude tijden t. memoria repetere praeter-
 -ita, vetera; op de vroegste jeugd t. ultimam
 pueritiae memoriam recordari; zoo ver ik slechts
 in het verledens kan t. quod longissime potest
 mens mea respicere spatium praeteriti temporis;
 verre t. longe retro respicere.
 terugzweemen, renare.
 terugz., dum (met Indio), of door het Partic.
 terugzetting, door de Partic. van postponere,
 posthabere, spernere, contemnere; met t. van de
 eer postposito (of spreto) honore
 test (= eed), iurandum, quo in Britannia Pontifex
 Maximus abjuratur;
 (= vuurpolsje) testa, olla, focus.
 testament, testamentum, tabulae testamenti; (in
 samenhang) alleen tabulae, de laatste wil voluntas
 mortui, (Jur.) ultima voluntas; (van meerdere)
 testamenta et voluntas mortuorum; ook (Plin.
 Epist.) suprema iudicia (—orum) hominum; t.
 maken testamentum facere (of conscribere), (onder
 geluigen en met nauwkeurige voorlezing) nuncupare;
 na gemaakt t. steroven testato decedere; zonder t.
 (Cic.) intestato mori; die voor zijn' dood geen t.
 gemaakt heeft intestatus; hij had geen t. gemaakt
 ejus testamentum erat nullum.
 testamentair: de testamentaire erfgenaam heres
 —fidis testamento institutus, Adv. testamento,
 per testamentum.

testateur, testatrice, is qui (ea quae) tes-
 tamentum facit, * testator, * testatrix (—icis).
 testeeren, testari; testamento legare (aliquid alicui).
 testificeeren, testificari.
 testimonium, testimonium.
 tet, mamma (muliebrie).
 tetrarch, tetrarches (—ae).
 teta (kleverig), tenax, glutinosus, viscosus, lentus;
 t. brood panis (—is m.) non satis coctus.
 tetsheid, lentitudo (—inis f.), lentor (Plin.).
 tetsig, sie teta.
 tetsigheid, sie tetsheid.
 tetterig, tettig (= al te sindelijk), nimis mundas.
 tetterigheid, tettigheid, nimia mandities (5).
 teug, haustus (4); in één t. drinken in hauriendo
 non respirare; bibere non intermittentem, uitdrin-
 -ken uno impetu ebibere, sigedronken uno impetu
 epotus; met gulzige teugen drinken avidè potare;
 iets in volle teugen opstorten exorbere aliquid.
 teugel, habenae; (meest dicht.) lora (—orum) (loris
 ducere equos, sens Liv. 35, 34); toom frenum
 (pl. in proza, vooral class. gew. frenum); de teugels
 aanhalen habenas adducere; de teugels vieren fre-
 -nos dare (ook onsig. impotenti naturae, en indo-
 -mito animali, Liv. 34. 2.); (dicht.) lora dare, re-
 -mittere; habenas laxare (Curt.), (dicht. rae), (aan
 het paard equo; aan het Tribunaal permittere
 tribunatum); met lossen t. freno remisso, (Curt.)
 effusis habenis, (Liv.) quam possit effusissimis ha-
 -benis; de teugels bij iemand gebruiken = iemand in
 toom houden, onsig. frenos adhibere (of injicere)
 alicui; iemand geest in toom houden veluti frenos
 animo alicujus imponere; iemand als het ware de
 teugels in de hand geven, om zich van hem te la-
 -ten leiden en besturen alicui moderandi et regendi
 sui potestate quasi quasdam habenas tradere; de
 teugels der regering grijpen ad gubernacula acce-
 -dere, reipublicae praesens incipere; de teugels
 voeren gubernacula reipublicae tractare, clavum
 imperii tenere, praesens reipublicae; rempublicam
 regere ad gubernare.
 teugelen, frenos adhibere, (ook onsig.) iemand of
 iets frenos adhibere alicui; refrenare aliquid (ani-
 -mum, cupiditates, libidines), frenare (furores nullus
 legibus); cohibere (iracundiam); coëscere (aliquem,
 milites, cupiditates); reprimerè (conatus alicujus);
 (dicht. en naclass.) compescere; de onmatige heb-
 -sucht t. vinculum immodicae cupiditati injicere.
 teugelloos sig., effrenatus, (Liv.) effrenus; onsig.
 effrenatus, (dicht.) effrenus; impotens, intempe-
 -rans (cupiditas, homo); immoderatus (libertas);
 immodicus (libertas); effusus (saetitia); nimius (li-
 -bertas); liberior (vita).
 teugelloosheid, licentia (militum, horum tempo-
 -rum); intemperantia (militum, libidinum), libido
 (—inis f.) (Juven.).
 teut, loquax (—acis), garrulus (—a), lentus (—a)
 in garrindo.
 tentachtig (ook teutig, teutierig, teutkous), see teut.
 teuten, lente garrire.
 tevens, simul, unà.
 tevergeefs (= vergeefs), frustra (zonder goed gevolg),
 inuasum (zonder nut); nequidquam (zonder uit-
 -werking); gratis, gratuito (voor niet).
 teyreden (= rustig), tranquillus (animus); een t.
 leven vita tranquilla, vitae tranquillitas; (= gela-
 -ten) aequus (animus); met weinig, met zijn lot t.
 paucis of parvo, sorte sua contentus, met iets t.
 zijn aliqua re contentum esse, in aliqua re acqui-
 -escere; sich met iets t. verklaren boni consulere
 aliquid, aliquid probare (of approbare), alicujus

rei me non poanitet, aliquid accipere, *h.v.* executionem; *met zijn lot t. leven ana sorte contentum (of tranquille) vivere; met iemand t. zijn aliquem probare (of laudare of collaudare), (convers.) amare aliquem (in of de aliqua re); met zich tevreden sibi placere, se amare; iemand t. stellen satisfacere alicui, (= tot bedaren brengen) placare aliquem, iemand t. lufen masum facere aliquem.*

tevredenheid (= rust), tranquillitas animi, animus tranquillus; (= gelatenheid) animus aequus, aequitas animi; (= vroolijkheid) animus hilaris, hilaritas; *t. met zijn lot animus sua sorte contentus; (= instemming met iets) approbatio; tot mijne grootte t. cum magna mea voluptate; tot algemeene t. eumotis approbantibus; iemand zijne t. betuigen laudare (of collaudare) aliquem, over iets probare aliquid, zich de algemeene t. verwerven omnium laudem sibi parere (of colligere).*

thane, nunc, hoc tempore, in praesentia, in hoc tempore, in praesenti (*onder de tegenwoordige omstandigheden*); hodie (*heden ten dage*); jam; *t. eerst nunc demum; t. juist nunc cum maxime, nunc ipsum, hoc ipso tempore; voor t. in praesens.*

theater (= schouwtooneel), scena; *om t. oprichten scenam parare; voor het t. schrijven fabulas scribere; in het t. optreden in scenam prodire; (= schouwplaats) theatrum.*

theatraal, scenicus; *Adv.*, ut in scenis fieri solet.

thee, * thea.

theeblad, * patina instructa utensilibus quibus ad theae potionem opus est.

theeboom, * arbor theae.

theelood, * plumbum tenuissimum quo thea testatur.

thema, id quod propositum est, res (5) proposita; (= voorgestelde rede) oratio proposita; quaestio, id, quod quaerimus (*de voorgestelde vraag*); argumentum (*stof, waarover men schrijft*); locus (*de finibus bonorum et malorum; tractare locum*); res, causa (*zaak, onderwerp der verhandeling*); *van het t. afwijken a proposito declinare, aberrare, te ver longius labi; op het t. terugkomen ad propositam rem redire; hun wordt om t. ter bespreking voorgesteld in positur de quo disputent.*

theocratie, * theocratia, in qua dei ministri summa potiuntur.

theogonie, deorum generatio; *de T. van Hesiodus (gedicht) Hesiodi theogonia.*

theologant, theolôgus.

theologie, theologia (Varr.).

theologiseeren, * de theologia disputare.

theoremata, ratio; (*als kunstterm*) theorema (= *thesis* n.).

theoretisch, contemplativus (Sen.); qui in cognitione versatur, qui ab artis praeceptis proficiuntur; *theoretische kennis scientia, doctrina; cognitio doctrinaeque, ratio, ratio et doctrina, theoretische kennis is niet voldoende non satis est praecepta et rationem (alicujus artis) tenere (of habere artem) nisi ens; theoretische verhandeling, t. onderzoek quaestio, quae a ratione proficiuntur; theoretische philosophia philosophia, quae in rerum contemplatione versatur; (als kunstterm) philosophia contemplativa (Senec.) (of * theoretica); t. philosoof * qui in rerum contemplatione versatur.*

theorie, ratio, scientia, doctrina, ars (artis f.), praecepta (= *orum*) (Latine scribendi); *soms ook studium; t. met praktijk verbinden doctrinam ad usum adjungere.*

therapie, ars (artis f.) medendi of curandi aegrotos.

therapeut, medicus.

thermon, thermae (= *arum*), fontes (= *um* m.) calidi.

thermometer, * thermometrum, * instrumentum ad aëris calorem indicandum aptum.

thesaurie, fiscus, aerarium.

thesaurier, tribunus aerarius, quaestor.

thesis, * thesis (= *is* f.), quaestio, id quod ponitur.

thais: *t. liggen, domi jacere (of desiderare); onvrij. voor een oortje nihil valere, nihil esse in sua ipsum domo.*

thyreus, thyrsus (Horat., Ovid.).

tichel, sie tegel.

tiegen, nie trekken.

tick, nie teek.

tien, decem; *ekk t., ook = tien op eens deni; t. asen decussis (= *is* m.); t. stuk (an, pond) bevattende denarius, een t. tal decuria; de tien voornaamsten der stad decem primi.*

tiend, decuma; *inkomsten van den staat uit tienden vestigal (= *alis* n.) ex decumis.*

tiendaagsch, decem dierum.

tiendboek, tabulas decumarum.

tiende, decimus.

tiendeelig, (numerus) per decem dividendus, decimandus (Liv., Suet.), * decimalis.

tiendehalf, novem et dimidium (of dimidia pars, = *rtis* f.).

tiendeischer, decumanus.

tienderhande, decem generam; decem.

tienderlei, *nie* tienderhande.

tiendheffer, *nie* tiendeischer.

tiendplichtig, qui decumam (decumas) debet.

tiendrecht, jus (juris n.) decumanum, jus decumarum.

tiendschuldig, *nie* tiendplichtig.

tiendubbel, decemplex (= *lois*); *het t. decies tantum; iets t. hooger schatten dan de waarde is aliquid decies tanto pluris, quam quanti est, aestimare.*

tienduizendste, decies miliesimus.

tiendverpachting, decumarum locatio.

tienheid, numerus denarius, * decas (= *dis* f.).

tienhoek, figura (of forma) decem angulos habens.

tienhoekig, decem angulos habens.

tienjarig, decem annorum, ook decem annos natus.

tienlettergrepig, decem syllabarum.

tienmaal, decies.

tienmaandech, decem menseium.

tienman, decemvir.

tienmanschap, decemviratus (4).

tienponder, decem librarum.

tienstarrig, decem chordis instructus.

tienstuiverstak, dimidium * florenus.

tiental, *nie* tienheid.

tientallig, *nie* tiendeelig.

tientje (= *tien centen*), decima pars (* floreni nostri); (*van goud, tienguldenstuk*) numus decem * florenorum.

tienvoud, numerus decemplex (= *icis*), decies alium numerum continens.

tienvoudig, *nie* tiendubbel.

tienwerf, *nie* tienmaal.

tienzijdig, decem latera habens.

tier (= *wasdom*), incrementum; *volle t. luxuria (in herbis, segetum); in volle t. staan, florere, luxuriari, staande luxuriosus; de volle t. van den wijnstok stuiten vitem coëroere; in t. toemenen * robustiorem fieri; (= *gelier, gerans*) strepitus (4), rumor, tu-multus (4).*

terceering, preti ad tertiam partem reductio.
 tierceeren, pretum ad tertiam partem reducere.
 tierelantijntje (soort van leeuwesk) genus
 (—ris n.) alaudae nigro capite, tierelantijntjes
 (= denwelangen) vis benzeling.

tierelieren, cantare, cantitare (ut alauda).

tieren (= rassen), ferere; (= dol zijn) insanire;
 (= waansinnig zijn) delirare;
 (= groeien), crescere, augescere, incrementum
 habere, florere, luxuriari.

tierig, florens, luxurians, luxuosus.

tierigheid, incrementum, flos (floris m.), luxuria.

tiersje, onus, tertia pars (—ris f.) dolii.

tij, aestus (4) maritimi, fluxus (4) et refluxus maris;
 cursus (4) et recursus maris (Ovid.); mijn t.
 is verlopen opportunum mihi tempus praeteriit,
 t. stoppen manere in portu; t. havenen exspectare
 inclorem navigandi opportunitatem.

tijd (= tijdsbestek), tempus (—ris n.); met betrekking tot zijne geschiktheid; tempestas (zelden bij Cicero); (= tijdsruimte tot iets vereischt) spatium; vastgestelde t. (ook lengte van t.) dies (dies levat luctum); (= tusschen) intervallum; (= leefl.) aetas, aevum; de t., in zoo verre men zich iets herinnert memoria; in vroegeren ouden t. antiquitas; een vroegeren t. toebehooren tempore remotiorem esse; voor een korten t. ad exiguum tempus, (onbepaald) ad tempus; tot op zekeren t. ad tempus quoddam; een t. lang per aliquod tempus, aliquandiu; op tamelijk langen t. aliquantum tempus (niet ad of per aliq. temp.); binnen een bepaalden t. ante certam diem; bij tijde in tempore, mature; metterl. procedente tempore (nachts), tempore decursu, temporis intervallo; (dichtert.) tempore; metterl. (= met de jaren progrediente aetate, (= langzamerhand) aensum; na den t. postea, deinde; van t. tot t. de die in diem; sedert den t., dat ons. ex quo (tempore); vóór tijden, tijden her olim, quondam; vóór den t. ante tempus, ante diem (solvere), (= te tijdig) mature (fieri senem); gedurende den t., dat dum; te desen, genen t. hoc, illo tempore; te onzen t. nostra memoria; in den tegenwoordigen t. hoc tempore, his temporibus, hac aetate, nunc quidem; ten tijde onzer vaderen patrum memoria; ten tijde des oorlogs, des vrede, der spelen, zijner aankomst bello, pace, ludis, adventu ejus, des nomers aetivis tempore. aetate; ten tijde der regering van Servius Tullius regnante Servio Tullio; er behoort daartoe veel t. est res longi temporis; iemand t. geven of laten tot iets tempus (of spatium) dare alicui ad aliquid, t. tot iets nemen sumere tempus ad aliquid; de zaak heeft den t. maturato non opus est; t. hebben vacare, tot iets vacare alicui rei, mihi est tempus alicui rei (of Gen. Gerund.); geen t. hebben mihi non vacat (of non operae est) met den Inf.; daarop zal ik terug komen, als ik t. heb ad hoc vacui revertarur; t. tot uitvoering tempus nunciandi, spares lucrari, willen (of zoeken te) winnen spatium (of moram) interponere; tot dat ons. temporis moram quereere, dum; om t. te winnen totdat ons. ut spatium intercedat (intercederet), dum ons.; als ik meer t. zal verkregen hebben cum plus otii nactus ero; t. tot uitvoering tempus rei gerendae; daartoe is het nu geen t. alienum ab hoc tempore est; het is hoog t. dat ons. tempus est maximum, ut ons.; de t. komt niet weder nullum erit tempus, hoc amisso; de t. is daar, waarop ons. maturum est, met Inf.; slechte, boose t. tempus luctuosum (of triste),

temporis (of temporum) iniquitas, asperitas, acerbitas, afflicta tempora, ook alleen tempora; iets alijf aangenaam den t. aliquid otium delectat; de toespraak die hij hield, was een woord op zijnen t. orationem tempestivam habuit; den t. korten zie tijd korting.

tijdsbeschrijving, historia (nostrae) aetatis, (nostrae) temporis.

tijden, tempore.

tijdgebrek, temporis defectus (4).

tijdgebruik, temporis usus (4).

tijdgeest, seculum; natura atque ratio, ratio atque inclinatio temporum; bij den tegenwoordigen t. his moribus; de dartele t. licentia temporum.

tijdelijk, temporalis (Senecae), temporarius (Plin.), in tempus; tijdelijke onderstand subsidium, in tempus (quoddam) datum; (= aardach) humanus; (= uitsienend) externus; tijdelijke dingen res externae (of humanae), humana (—orum); tijdelijke goederen fortunae; t. vermogen res familiaris, opes; ook peculium; t. welzijn hujus vitae felicitas; Adv. in hac vita, in vita humana; t. en eenwig nunc et in aeternum.

tijdenoot, aequalis; van iemand alicujus of alicui, aetali alicujus conjunctus (a); in plur. ook ejusdem temporis (of aetatis) homines; de naaste t. aetate proximus; een t. van desen oorlog aequalis temporibus hujus belli; bijna t. suppar (—aris).

tijdig (= juist op den tijd), tempestivus; (= vroegtijdig) maturus; Adv. tempestive, mature, in tempora.

tijdigheid, tempestivitas, maturitas.

tijding, nunciis; schriftelijke t. ook literae; (= gerucht) fama, rumor; t. krijgen certiorari fieri (alicujus rei, de aliqua re), nunciis accipere; accipere, audire (aliquid), cognoscere, comperire (aliquid, de aliqua re).

tijdingziek, nunciolorum cupidissimus

tijd korting, ludus (novum excoitare ludum); vermaak oblectatio; middel tot t. oblectamentum; tot t. otii (of delectationis et otii) consumendi causa; alleen tot t. animi causa; wil t. per ludum; iets tot t. doen otium temporis oblectare aliqua re, ludos sibi facere.

tijdpunt, tempus (—ris n.), tempestas, vestigium temporis.

tijdrekening, d. v. vóór de Christelijke t. ante Christum natum; vóór onze t. ante hanc temporum rationem.

tijdsbepaling, tempus (—ris n.) constitutum, dies (5) constituta; algemeene t. descriptio temporum. tijdsbesparing, parsimonia (of lucrum) temporis. tijdsbestek, tempus (—ris n.), tempestas, vestigium, spatium temporis.

tijdsomstandigheid, conditio temporis (of temporum); tempus of tempora; zie tijd; van de t. gebruik maken temporibus (of opportunitate) uti.

tijdsgevoel, zie tijdpunt.

tijdsorde, ordo (—inis m.) (dicht. series 5) temporum (of temporis); ordo aetatum; sonder t. non observato temporis ordine; in verkeerde t. praepostere.

tijdstip, zie tijdpunt.

tijdsverdrif, ludus, oblectatio, oblectamentum.

tijdsverlies, } temporis detrimentum (of
 tijdsverbeuzeling, } jactura), tempus neglectum
 tijdsverkwisting, } of perditum.

tijdsverloop, temporis cursus (4) (of decursus) (ook = tijdsbestek).

tijger, tiggerin, tigris (—is of —idis, m. en f.).

tijgerhart animus durus et ferreus; een t. hebben

omnem humanitatem exuisse; dan moest ik een
t. hebben tum me tigris natum fitebor.
 tygerhond, canis vari coloris.
 tygerhout, lignum nigris maculis varium.
 tygerhuid, pellis (—s f) tigridis.
 tyk (= *overtrek*), culcita, liever pannus quo cul-
 citae operiuntur.
 tykwever, panni textor.
 tijloos, narcissus.
 tym, thymna, thymus (Virg., Plin.).
 tyn (= *oijns*), vectigal (—alis n.), (= *interest*)
 usura, *gew.* in pl. usurae (als *wilkeering* van den
schuldenaar); fenus (—oris n.) (als *gewin* van den
schuldeischer); *geringe* hooge, *weer* hooge t. usurae
 leviores, graviores, fenus gravius, usurae gravis-
 simae, fenus iniquissimum.
 tik, levis digiti vel alius rei tactus (4).
 tikje: b. v. een *tikje* aan hebben nimium bibisse;
 obrium esse.
 tikken, leviter tangere aliquid; op de deur t. levi-
 ter pulsare januam, palpitare, (van 't *geluid*) ore-
 pitare.
 tikker (*tikkertje*), conscientia.
 tiktak, lusus quidam, qui ope scruporum fiebat.
 tiktakken, * ludere scrupis.
 tiktakpeler, qui scrupis ludit.
 til l° (= *het tillen*), elatio, contentio; in (of op) t.
 zijn agi, futurum esse; dat is bij hen op t. id
 agunt (of *moluitur* of *machinantur*); dat werk
 is lang in (of op) t. geweest hoc opus diu in ani-
 mo habuerunt;
 2° = *tille*, valbrug, pons (—ntis m.) versatilis
 (Plin.) (of *pensilis*) (Plin.).
 3° (= *duiventil*), columbarium, columbarii cella.
 tilbaar, qui (quae, quod) tolli (of *efferr*) potest, mo-
 bilis *tilbare* have of *good* quae moveri possunt,
 mobilia.
 tilbrug, *sie* ophaalbrug.
 tilbury, currus (4) levis, duabus rotis instructus.
 tillen, tollere, extollere, levare, efferre, erigere;
orgens aan t. operam praestare alicui rei; *swaar* t.
 (onsig.) gravari, aegre ac vix decernere; deliberandi
 spatium postulare.
 timber (*knop des helms*), conus (galeae); crista
 (galeae); (= *helders stem*) vox clara (of *per-
 sonans*).
 timekeeper (Engelsche benaming voor *tijdmeter*).
 * instrumentum, quo tempus accurate dime-
 timur.
 timide, timidus, verecundus.
 timiditeit, timiditas, verecundia.
 timuer (= *gebouw*), aedificium.
 timmerage, opus fabricis, (een enkel stuk werk)
 opus (—oris, fabricae (of fabri tignarii).
 timmerbijl, securis (—is f) fabri tignarii, ascia.
 timmeren, dolare, edolare, (met *meer kunst*) fa-
 briari; *wat* *hield* het *timmerhout*, als *wij* de
kunst van t. niet kenden? materia quid jvaret,
 nisi confectionis ejus fabricam teneremus?
 tim mergereedschap, instrumenta (—orum) fabri
 tignarii.
 timmerhout, lignum (of *materia*) ad fabricandum
 idoneum (—a), materia.
 timmering, *sie* timmerage.
 timmerman, faber tignarius.
 timmermans knecht, fabri tignarii famulus; (= *jongen*) puer (—eri).
 timmermanswerk, *sie* timmerage.
 timmermanswinkel, officina fabricarum tignario-
 rum.
 timmerwerf, navalia (—ium).

timmerwerk, *sie* timmerage.
 timmerziek, aedificator (Nep.).
 timocratie, * respublica, in qua divitiarum ratio
 habetur in honoribus offerendis.
 timpaan (= *een vierkant ijzeren met zijde bespan-
 nen raam, waaronder het vel (onder de pers) ge-
 drukt wordt*), tympanum.
 timpje, panis minor triticeus, in utramque partem
 acutus.
 tin, plumbum album.
 tinader, vena plumbi albi (in fodina).
 tinctuur, tinctura (Plin.).
 tingroeve (*tinmijn*), plumbi albi fodina.
 tinne, summum aedificii fastigium; lorica (Tac.)
 muri; pennae murales (Virg.); crepido (—inis,
 Vitruv.).
 tinnegieter, qui plumbum album conficit (Virg.,
 Suet., Plin.); artifex (—icis) plumbarius.
 tinnegieterij, locus (of officina) ubi plumbum
 album conficitur.
 tinnegoed, vasa (—orum) ex plumbo albo confecta
 (of confecta).
 tinnekast, armarium, in quo vasa e plumbo albo
 facta, exponuntur.
 tint l° (*wijn*), vinum quoddam Hispanicum rubrum
 et forte;
 2° (*kleur*), color.
 tintel, fomes (—itis, m. Virg.); (onsig.) igniculi
 et semina (—um) alioquin rei.
 tintelen, fulgere, micare, (scintillare, Virg.).
 tinteling, fulgor, scintillatio (Plin.).
 tinten, tingere, colore quodam imbuisse; (*het Ne-
 derl. tint vindt in tingo zijn' oorsprong*).
 tip (= *waterse punt*) van een oor, auricula, aures
 auriculae; van de *borst* papilla; van een *kleed*
 lacinia; van den *neus* nasi primoris acumen (—inis
 m.); in 't alg., apex (—icis m.), fastigium; op
 het *tijp* zijn van, in eo esse ut.
 tippen: het *hoofdhair* t. extremos capillos deo-
 dere, curtare capillos Horat.).
 tirade, inanis verborum pompa, species (5) atque
 pompa in dicendo; acute dictum.
 tirailleur, sagittarius, jaculator ante agmen (—inis
 n.) emissus, ut ex latere hosti noceat.
 tiran of tyran (als *heerscher*), tyrannus (τύραννος)
 of *swier* Lat. dominus (een *alleenheerscher* in een
gewonen vrijstaat, een *neurpator*); *riek* tot t.
opwerpen, tyrannidem occupare; de *stad* van den
 t. *bevrjden* ab urbis servitutibus servile jugum de-
 jectre.
 tirannenmoord, tyrannicidium (Quint.).
 tirannenmoorder, —denaar, —dster, tyrann-
 nicida (—ae o.).
 tiranniek, tyrannicus (van *despoten*); regius (ko-
 ninklijk); crudelis (*gruwzaam*); *ddo*: tirannie
 (tegen iemand *handelen*, statuere in aliquem); met
 tirannische *voedheid* iemand *behandelen* tyrannicā
 crudelitate aliquem vexare; crudeliter facere, se
 gerere, statuere in aliquem.
 tiranniseeren, *sie* tiranniek; ook superbe
 crudeliterque tractare aliquem; (aevire in aliquem).
 tirannie en tyranny, tyrannis (—idis f'), (= *gruwame regering*) dominatio crudelis (of impo-
 tens), superbia; imperium (of regnum) impotens
 et crudele, dominatio, dominatus (4), crudelitas.
 tiras l° (= *sleeptiel*), verriculum (Val. Max.).
 2° *sie* tras.
 titan, titan (—inis).
 titansarbeid, labor gravissimus (of molestissimus).
 titel (van een *boek en derg.*), inscriptio, titulus;
 (eerenaming van een *persoon*) titulus, nomen, ap-

pellatio; onder den t. van legaat nomine legati; iemand een t. toevoegen, b. v. van koning aliquem appellare regem; iemand een t. geven * aliquem nomine (of titulo) honoris causa ornare; een gebied, dat een ouden t. kan aanwijzen principatus (4) antiquior. (Als titels een vooraf gemeld persoon aanwijzen, b. v. de veldheer, vorst, geleerde enz., worden zij door hic, ille vertaald).

titalen. appellare aliquem (regem); tribuere alicui nomen (of ornamentum).

titelplaat (—prent, —vignet), imago (—inis f.) titulo operis apposita.

tittel (klein streepje, schrappje, punt) punctum; daar is geen t. van gemeld ne minima quidam ejus rei mentio facta est.

titulatuur, zie titel.

tituleeren, zie titelen.

tjalk, * navigium longum, hand latum, uno malo instructum.

tjanken, zie janken.

tjilpen, modulari, dulces canentem queri, cantare.

tjingelen (= langzaam luiden) lente * campanam pulsare.

toet, salutatio; iemand een t. brengen, salutare aliquem.

tobbe, cupa.

tobben, se fatigare, se defatigare.

tobber, querulus homo.

tobberij, res (of molestias of querelas) semper movendi mos (moris m.).

toch, (als beperkende tegenstelling) tamen, attamen, verumtamen, atqui; nihilominus; at, at saltem, attamen; toch eindelijk tandem; hoe toch kan zij komen? quomodo tandem venire potest? t. niet, num, in vragen; zij vraagt mij t. niet, in ballingschap? interroga me, num in exilium? tot versterking der meening utique; (= immer, want) enim; er was groot gebrek; tevoor t. was onmogelijk magna inopia erat; commestus enim non habebatur; kom t. / fac tandem venias! geen t. minima vero; ja t. immo vero.

tocht (van den wind), afflatus (4), perfatus (4); venti meatus (4); alleen ventus; op den t. zittende aduersus venti flatum; door den t. bevangen worden venti meatu affigi; (= reis) iter (itineris n.) expeditio; (= inval in een land) excursio in regionem aliquam; (= dat, wat optrekt) agmen (—inis m.), ordo

tochten, perflari, (Virg.), permeari vento; wat tocht dit huis! quanto venti meatui haec domus patet!

tochtgat, spiraculum (Plin.); losus, venti meatui prorsus expositus.

tochtgenoot, itineris socius, commilito (—onis).

tochtig (= wonderig), venti meatui patens; (= bronstig) subans; t. zijn venti meatui patere, subare.

tochtigheid = tocht.

tochtluicht (—wind), zie tocht.

tochtvaard (= trekvaard), equus vectarius (Varro).

tochtloot, * fossa qua aqua defluit.

tod om totde, pannus; (van een vrouw) femina male vestita (of pannis tecta), femina perdita.

toddewijf, * femina, quae pannos conquirat.

toe (een bijv. = het Hoofd. en in samenstelling, maar dat meestal in te bij ons veranderd is, surufen, toeroepen, en Hause, te huis; op zich zelf komt het weinig voor en is gelijk aan usque); - tot hiertoe hucusque, tot daar toe eoque; soms eens bijvoeging, b. v. op den koop toe ad emptam rem accedens; bij verkorting voor gesloten, de deur is

toe janua clausa est; soms = welaan, b. v. toe jongens! age pueri! soms = zonder bedenken, hij speelt er maar op los dammi (of jacturae) immemor ludit.

toedemen, aspirare.

toebakeren, plurimis vestimentis corpus tegere.

toebede, preces (—um f.) pro aliquo factae.

toebedeelen, tribuere, attribuere, (als bezit) assignare, (door rechterlijke uitspraak) addicere, adjudicare (alicui alicuique).

toebedingen, insuper pacisci (of postulare).

toebehooren 1° Verbum esse alicuius; dat boek behoort mij toe hic liber meus est; iets behoort iemand t. alicui alicui debetur (of tribuendum est); (in betrekking staan tot) pertinere ad aliquid (of ad aliquem), spectare aliquid, ad aliquid, referri (of referendum esse) ad aliquid; (= onder een getal zijn, een deel van iets zijn) esse alicuius rei, esse ex, esse in aliqua re, in genere aliquo esse, esse in aliquo numero, inter mot. acc. plur., numerari mot. Dat. pl. of met in en Abl. pl., referri in numerum; noodig zijn opus esse, requiri, desiderari; daartoe behoort geen kunst res est nullius artis; dat behoort hiertoe niet hoc non hujus loci est, hoc alienum a re proposita est;

2° Subst. quae alicuius hominis sunt, bona (—orum), opes (—um); quae ad aliquam rem pertinent.

toebereiden, parare, apparare, instruere, ornare, adornare.

toebereiding, apparatus.

toebereidsal, apparatus (4).

toebetrouwen, credere, concedere, committere (aliquid alicui, fidei alicuius), permittere (alicui omnes fortunas suas, vitam); een ambt en dgt. iemand t. mandare alicui munus (—eris m.); negotium; iets aan de gehengenis t. mandare aliquid memoriae; zich aan iemands bescherming t. committere (of tradere of permittere) se in fidem alicuius; een toebetrouwd goed depositum, fidei commissum.

toebeurs, b. v. met t. iemand betalen solvere alicui debita pecunia non numerat.

toebidden, iemand iets (goeds of kwaads) t. exportare aliquid alicui; iets goeds bene precari alicui; iets kwaads imprecari alicui alicuique.

toebidding, imprecatio (Senec.), precatio.

toebieden, insuper licitari (of offerre).

toebijten (= driflig naar iets grijpen) corripere aliquid (in t. alg.); (= met de tanden iets haastig vatten) morsu corripere aliquid, morsu appetere aliquid (of alicuique).

toebinden, alligare; (= verbinden) (van een wond) obligare (vulnus).

toeblaffen, allatrare (alicui).

toeblazen, afflare, aspirare; iets naar iemand t. aliquid flando admovere alicui, (= door blazen sluiten) flando claudere; (= voortgaan met blazen) flando pergere, non desinere flare.

toeblijven (= gesloten blijven), clausum manere, non aperiri.

toeblikken, zie aanblikken.

toeblinken, affulgere, arridere.

toebonzen (de deur), (fores) obijcere; (= voortgaan met bonzen) pulsare pergere (of non desinere).

toebouwen (een plaats), (locum) aedificando claudere; (= voortgaan met bouwen) aedificando pergere, non desinere aedificare.

toebraken, vomere non desinere.

toebranden: een wond t. urendo (of ardenti ferro) claudere vulnus.

toebrengen (= medewerken): wij draachten veel

tot het sluiten van den vrede toe multum contulimus ad pacem conciliandam; (= *naar iemand medebrengen*) deferre alicui (aliquid), ad aliquem; *het toegebrachte (huwelijksgebed)* dote (dotis f.); *de vrouw zal niets t.* uxor sine dote venit; *den beker bij het drinken t.* propinare alicui, poculum inter bibendum tradere, (of dare) alicui; *iemand eens wond t.* vulnus alicui indigere, vulnerare aliquem.

toebrullen, admugire (alicui).

toebuigen, flectendo claudere.

toedammen, obstruere.

toedeelen, *sic* toebedeelen.

toedekken, tegere, contegere, operire; *een pot t.* operculum imponere ollae; *iemand met slagen t.* operire aliquem verberibus (of loris); aliquem male mulcare.

toedenken, destinare (alicui aliquid).

toedichten, tribuere, attribuere, ascribere alicui aliquid; (*als schuld of verdienste*) assignare, adjudicare alicui aliquid.

toedienen, ministrare, suppeditare, praebere, offerre.

toedijken, obstruere.

toedoen (= *sluiten*), claudere, (= *bijstand geven*) adjuvare, opem ferre.

toedoen, opera; *zonder mijn, ons t.* sine meo, nostra opera, non me auctore; *zonder vreemd t.* mea (of tuu ens.) sponte; *zonder menachelijk t.* sine ulla humana ope.

toedonderen, (= *voortgaan met donderen*) tonare pergere; (= *iets met geweld*) diachtwerpen metu (of vi) aliquid claudere.

toedraaien (= *sluiten*); *de deur t.* januum claudere, (= *toewenden, advertire, overterere* (aliquid alicui).

toedragen, apportare, afferre, comportare, congerere; *nich t.* fieri, accidere, evenire.

toedracht, casus (4), eventus (4), res.

toedreven (= *voortdrijven*), citato cursu pergere.

toedrijven *trans.*, impellere, protrudere (aliquem aliquo); (= *ineem slaan*), compingere; *intr.* afferri, allabi; (= *drijvend naderen*) allebentem appropinquare.

toedringen, urgendo admoveere alicui aliquid; *intr.* (= *van alle kanten aandringen*) undique instare (alicui), irruere (in aliquem); *bestendig en sterker t.* constanter et fortius urgere.

toedrinken, propinare alicui.

toedrukken, comprimere (manum, oculos); operire (oculos, oculos morienti), claudere (oculos, van sterfende); *oneig. de ogen t.* conuere (iets door de vingeraf zien); (= *beginnen te drukken*) incipere premere; (= *sterk drukken*) fortius premere.

toedruwen, oburgare aliquem in aliqua re; objicere dure alicui alicui; (= *iets door duwen sluiten*); *de deur t.* januum metu (of iactu) claudere; *iemand iets t.* alicui aliquid raptem in manus dare, (= *voortgaan met d.*) pergere in trudendo (of urgendo).

toeigenen, addicere alicui aliquid; *nich t.* sibi (of ad se) vindicare; *ook alleen vindicare*; (*weederrechtelijk*) ad se transferre aliquid, arrogare, sumere, assumere sibi aliquid, occupare aliquid (regnum); (*met woorden*) sibi inscribere aliquid (nomen philosophi); *een deel van iets partem* alicuius rei ad se vindicare, aliquid ex aliqua re sibi arrogare (ex aliena laude); sibi decerpere (ex alicuius laude); *voor den tijd praecipere* aliquid.

toeeten, edere (of esse) non desinere.

toeflappen, metu aliquid (januum) claudere.

toefluisteren, insurrare alicui (ad aurem).

toefluiten, obsidiare (Apul.), sibilo signum dare alicui.

toegaan (= *er recht op aangaan*), gradum addere; *ga maar toe!* propera! move te oculus! (= *losgaan op*) petere (locum of aliquem); (= *sich laten sluiten*) claudi posse; (= *geschieden*) fieri, accidere; *het gaat er bont toe* omnia sursum deorsum versantur, *luid en vrolijk bij het gastmaal* convivium sermone et laetitia celebratur.

toegang, aditus (4), admissio; (= *de plaats, waar men heen gaat*) accessus (4), aditus (4).

toegankelijk (van een plaats), facilis aditu (of accessu), patens, apertus (via, loca), pervius (saltus); *minder t.* difficilis aditu, minus pervius, impeditus; *t. zijn adiri posse*, patere.

toegankelijkheid, (van iemand) prompti aditus alicuius.

toegapen (= *aangapen*), inhare.

toegedaan, *sic* toegenegen; (= *toegenoten*) clausus.

toegeeflijk of toegelieflijk, clemens (jogens strafbaren); indulgens (alicui), humanus, mitis (sententia).

toegeeflijkheid, lenitas, animus lenis (of mitis), clementia, indulgentia, humanitas.

toegenegen, deditus (alicui), studiosus (alicuius rei); fidelis (alicui), amans (alicuius), propensus, pronus (ad aliquid).

toegenegenheid, proclivitas (ad aliquid), propensa (in aliquem) voluntas; studium (alicuius), *jogens iemand*, voluntas, pietas, benevolentia (erga aliquem).

toegespen, fibula subnectere aliquid.

toegeven (= *er bij geven*), addere, adjicere; (= *veroorloven*) concedere; (*in wijsgaerige verklaringen*) dare; largiri (alicui aliquid).

toegavend, *ens. sic* toegelieflijk, *ens.*

toegeving, concessio.

toegieten, affundere, instillare (aliquid alicui rei); (= *beginnen te gieten*) incipere fundere; (= *sterk gieten*) large fundere; (= *voortgaan met gieten*) pergere fundendo; (= *door gieten dicht maken*) fundendo implere; referre (Caes.).

toegift, accessio, appendix (—ois, f.); additamentum; *omulus (wat boven de maat is)*.

toegillen, acclamare, eucclamare alicui.

toegooien, projicere, jacere; (= *door gooien sluiten*) fores objicere; (= *uitlen*) complere (fossam); (= *verstopp*) obstruere.

toegorden, cingendo (of cingulo) claudere.

toegrauwen, *sic* aangrauwen.

toegraven, confodere; fodiendo pergere.

toegrendelen, passulum (of passulos) obdere foribus; obserrare, occludere ostium.

toegrijzen, *sic* aangrauwen; *ook* vehementius increpare aliquem.

toegrijpen, prehendere; (*haastig*) arripere (cupide).

toegrimmen, *sic* aangrauwen.

toegroeiën (= *door groeien zich sluiten*), coalescere, coire; (= *aangroei*) accrescere, succrescere, accedere.

toegrommen, obmussare, obmussitare (Tert.).

toehaken, uno subnectere aliquid.

toehalen, claudere (januum); connectere (vinculum).

toehappen, *sic* toebijten.

toeheiligen (= *wijden*), consecrare; (*aan een bepaalden God*) dedicare, inaugurare.

toeheiliging, consecratio, dedicatio.

toehak, cancelli (—orum) clausi.

toekijken, anhelantem accedere.
 toehoorder, auditor, auscultator.
 toehooren, audire (aliquem), auscultare (ad fores); aures praebere alicui.
 toehouden, clausum tenere, claudere; (ook onsig.) aures ad doctissimas voces alicujus; comprimere (manum in pugnam; aures manu); de oculo t. manum ad oculos tenere; (dicht. oculis), manum ante oculos opponere, iemand den mond t. os alicui opprimere, ad os manum obicere.
 toehouwen, concidere; caedere non desinere.
 toehuis (in tegenstelling van winkel), domus clausa, mercibus emendis non patens.
 toejijlen, op iemand t. appropere (of accurrere) ad aliquem; te paard admissio equo accurrere ad aliquem; in volen ren t. magno cursu contendere ad aliquem.
 toejagen, ergens heen impallere (aliquo); (= bestendig door jagen) de paarden equos admittere.
 toejuchien, laetis vocibus acclamare; (in samenhang) alleen acclamare alicui; laeta acclamatione excipere aliquem; laetis clamoribus assensum alicui significare; plaudere (Plaut.), applaudere alicui; plausu aliquem excipere.
 toejuching, acclamatio, plausus (4).
 toekaatsen, pilam mittere alicui; onsig. alkander den bal t. matras operas tradere.
 toekeeren, advertere, obvertere (alicui aliquid).
 toekennen, nie toebedeelen.
 toekijken, spectare aliquid, spectatorem esse (alicujus rei); inspectare (sig. alleen in Partic., inspectante me); (niet de verie) prospicere, prospectare, observare (aliquid); iets laten geschieden aliquid fieri pati; (= ongestraft laten) impunum ferre, omittre; (= zich wachten) cavere.
 toekijker, spectator, (inspector (Plin))
 toeklauwen, audacter (of fortiter) rem aggredi (of arripere).
 toeklemmen, fortiter comprimere, coartare, claudere aliquid.
 toekletsen, nie toegooien.
 toeklinken, (van 't geluid), ammonare (Ovid.); (= toeklemmen) tundendo compingere, conjungere metalla.
 toekloppen, pulsando claudere, (= voortgaan met kloppen) pulsandi of feriendi finem non facere.
 toeknellen, nie toeklemmen.
 toeknevelen, convincere; vinciendo claudere.
 toeknippen, nie toehouden.
 toeknikken, innuere, adnere alicui.
 toeknippen (= met een knip sluiten), uncino (App.) claudere.
 toeknoopen, nodo connectere, copulare, conjungere.
 toekomen (= geworden), afferri, tradi, mitti; (laten t., bericht van iets, certiore facere alicui alicujus rei (of de aliqua re); (= behooren aan) pertinere ad aliquem, alicui deberi; (= rondkomen, alle behoeften bestrijden) sumptibus parum esse; sufficere.
 toekomend (= verscheidigd), debitum; verder nie toekomstig.
 toekomst, tempus (—bris n.) futurum (of postarum of reliquum); posteritas; (= de toekomstige dingen) futura (—orum), res futurae; de t. voorzien futura prospicere; quae eventura sunt, providere.
 toekomstig, futurus; (= na meerderen volgend) posterus; Ado. postero tempore; voor het toekomstige in posterum, posthac, (= voor den overigen tijd) in reliquum tempus.

toekrijgen: geld t in rationibus cum aliquo conferendis (bij afrekening) pecuniam accipere.
 toekruid, herba condimenti causa oleribus addita.
 toekruisen, protrudere, in protrudendo pergere.
 toekruipen, serpere non desinere; serpere incipere; serpendo claudi.
 toekurken: een flesch t. lagonae collum cortice claudere.
 toelaag, toelage, nie toegift; (= onderstand) subsidium.
 toelachen, arridere alicui.
 toelakken, signo obsignare, consignare aliquid.
 toelangen (= toereiken), porrigere (alicui dextram); tradere (alicui aliquid).
 toelast, eupa (groot wijnvat, Plin.).
 toelaten (= gesloten laten), clausum tenere, non aperire; (= toelaten geven) admittre, intrimittere, recipere aliquem; iemand tot een ambt enz. t., aliquem admittre ad honorem enz.; een naam op de lijst t. nomen accipere; (= niet verhinderen) sine (gew. met Acc. c. Inf.), aliquid fieri pati, ook alleen pati; (= kunnen verdragen) patientem esse alicujus rei, admittre aliquid; (= toestaan) concedere, permittre, recipere, habere (res dubitationem habet, de zaak laat toe of aan te twijfelen).
 toelating, admissio, permissio, concessio, venia.
 toeleg, consilium, animus, institutum.
 toeleggen (= toedekken), tegere, contegere; (= er bij doen) addere, adjicere aliquid alicui rei; bij de som t. pecuniae summam alicui concedere; (= bijeenleggen) conferre; sich t. op iets dare ne (of operari) alicui rei; nich van een zaak iets t. (= aanmatiging) aliquam rei partem sibi vindicare.
 toelichten, praecludere, facere praefere alicui; (= ophelderan) lucem afferre alicui rei, illustrare aliquid.
 toelichting, illustratio.
 toeliggan (= gesloten vijn), clausum esse; (= bevroren zijn), congelatiuasse.
 toelijmen, conglutinare.
 toelispelen (= lispelende toevoegen), balbutientem dicere.
 toelonken, blandis oculis (amoris plenis) intuari in aliquem.
 toeloop, concursus (4); (= waar veel menschen vergaderd zijn) frequentia; hij heeft veel t. (van een redenaar) plurimos habet auditores.
 toelopen, accurrere, (in menigte) concurrere; (op iemand), incurere in aliquem; op iets t. petere aliquid; bij scharen naar iemand t. frequentare aliquem (Sall.); (= eindigen) desinere; spits t. in acutum desinere; tot aan epitem heuvel t. in acutum cacumen (—Ynis n.) desinere.
 toelijken (= sluiten), claudere.
 toelisteren, audire, auscultare; (= aohl geven) attendere; naar iemand t. audire aliquem, auditorem esse alicujus; aures praebere (of dare) alicui; naar iets t. captare (of excipere) aliquid.
 toemaat, accessio, cumulus.
 toemaathooi (= najaarschoof), gramen (—Ynis n.) autumnus sactum; fenum autumnale (Varro).
 toemaken (= sluiten), claudere; (= verzegelen) signare, consignare, (= toebereiden) parare; (van spijze) coquere et condire; (in den gewonen spraak-trant) (= vuilmaken) contaminare, squalidum reddere, sordibus inquinare.
 toemalen (= beginnen, ook voortgaan met malen), incipere molere, molere pergere.
 toemand (= sluitmand), corbis clausus (of clausa).
 toemeten (= beginnen, ook voortgaan met meten), in-

incipere metiri, metiri pergere; *aan iemand iets t. alcuu aliquid admetiri.*
 toemetselen, saxis concludere, saxis effarcire.
 toemoeten, claudendum esse.
 toemoffelen, negligenter involvere; *ook clam aliquid tradere.*
 toemuren, *zie* toemetselen.
 toemurmelen, admurmurare, mussitantem aliquid alicui dicere.
 toen, *aanrijzend Adv.* (= *te diez tijde*) tum (niet tum temporis); tunc, eo (of illo) tempore, ea (of illa) aetate; *soms door ille; hij bekleedde t. het eerste consulat sextum illum consulatum geest Conj. of betrekkelijk Adv.* (= *als*) cum, ut, ubi, *dikwijls door 't Partic.*; *aan Cincinnatus werd, t. hij ploegde, berocht Cincinnatus arapti nunti-atum est.*
 toenacien, obsuere; *ook* incipere, pergere (of continenter) suere.
 toenaam, cognomen (—*his n.*); *Aristides met den t. de rechtvaardige Aristides cognomine justus of (meermalen bij Cic.) cui iusto cognomen est; Aristides voerde, had den t. de rechtvaardige Aristides cognomine justus appellatus est of Aristidi cognomen iusto (niet iusti) datum est; eenen t. krijgen cognomen invenire, van iets cognomen trahere ex aliqua re, van een plaats cognomen ex aliquo loco deportare, een smadelijken t. trahere cognomen ex contumelia.*
 toenaderen, (lentius) accedere (of appropinquare).
 toenadering, (lentior) appropinquatio.
 toenage, on, conpingere, firrare, claudere clavis.
 toeneigen, inclinare, propendere in aliquid, (van plaatsen) vergere ad; *oneig.* (= *geneigd zijn*) (se) inclinare in (of ad) aliquid, ad aliquem; se acci- nare ad aliquid (ad causam senatus, Liv.); studi- um esse alicuius (of alicuius rei), propensum esse ad aliquid, non abhorrere ab aliqua re; (*lang- zamerhand*) dolabi ad aliquid
 toeneiging, applicatio animi; *t. tot iemand propensa in aliquem voluntas, propensum in aliquem studium.*
 toenemen, crescere, accrescere, augeri, augere; incrementum capere (in omvang of grootte); ingravescere, corroborari (malum), indrebeschere (ventus, rumor); *bij toenemende duisternis se in- tendentibus tenebris; ongemerkt t. giesdre, (ziech verbreiden)* serpere; (= *voortgang maken*) proficere, progressus facere (in aliqua re); (= *boven het ontvangene nemen*) praeter ea, quae accepta sunt, capere.
 toeneeming, accretio, (als toestand) incrementum (lunae).
 toenestelen, constringere.
 toenijgen, caput inclinare; *diep iemand t. venerari, (of adorare) aliquem.*
 toenippen, *zie* toeknippen.
 toenmaals, *zie* toen, *aanw. bijw.*
 toenmalig, gew. door qui, (quae, quod) of qualis (quale) tum erat, illius (of ejus of huius) aetatis (of temporis); *de toenmalige consul Cicero Cicero, qui illo tempore (of tum) consul erat; zelden door tum alleen; bij mijn t. vertrek discussu tum meo; soms door ille alleen; hij zeide, dat het toenma- lig gedrag geweld gewoel was dixit vim fuissa illam.*
 toensoemen, cognominare.
 toepad, (brevior) trames (—*itis m.*).
 toepakken, componere, condere aliquid; (= *bij- eenpakken*) colligere (sarcinas, vasa).
 toepalen, palis (of vallis) locum munire et clau-

dere.
 toepand, pignus (—*bris n.*) alii pignori additum.
 toepasselijk (= *bruikbaar*), ad usum accommodatus, usui aptus utilis, idoneus, aptus ad aliquid, t. zijn ook locum habere apud aliquem), locus est alicui rei, op iemand of iets t. zijn pertinere ad aliquem, ad aliquid, cadere in aliquem, in aliquid (op iemand of iets passen); (= *geliden bij*) valere in aliquo, in aliqua re, aliqua tenetur aliqua re (b. v. hac lege); op iemand of iets niet t. zijn alienum esse (of abhorrere) ab aliquo, ab aliqua re.
 toepasselijkheid, usus (4), utilitas.
 toepassen (= *gebruiken*), uti aliqua re; *de dood- straf op iemand t. supplicio uti in aliquem; iets in gebruik brengen aliquid usurpare, adhibere ali- quid alicui rei, alicui of ad aliquid (morbis re- media, aevitiam in famulas) (adhibere verbum), voem te te verwerpen, waarvoor men zegt uti, usurpare); iets als middel bij iemand t. admove- re (rationem ad aliquem), exercere aliquid, con- ferre aliquid ad aliquid, aliquid ad usum trans- ferre (of in usum vertere).
 toepassing, usus (4), usurpatio.
 toepakken, piec conglutinare (of confirmare).
 toepennen, clavis (ligueis) compingere (of confir- mare).
 toepersen, comprimere, continenter (of vehe- menter) premere.
 toepakken, conglutinare.
 toepanken, aseribus claudere.
 toepanstoren, calce obducere (of collinere).
 toeploegen, arando claudere.
 toeploffen, sur toedruwen.
 toeprevelen, *zie* toedrukken.
 toeprevelen, *zie* toemurmelen.
 toeproppen, conferre.
 toer, via, iter (itineris n.); *een t. wandelen perambulare aliquem locum, spatari of ambu- lare aliquo loco, een t. ryden circumveli, (= een rondlopend huisdier of valsch haar) circin- nus (of circini); ook niet valsch capilli in gra- dus et annulos compti, ornatus (4) capillorum.*
 toeraken: met iets t. (= *genoeg hebben*) satis habere alicuius rei, (= *diehraken*) claudi.
 toerbeurt: op mijne t. vice meâ post omnes ceteros.
 toerechten: de tafel, den maaltijd t. mensam, coenam parare (of instruire).
 toerneden: schepen t. naves aedificare et ornare.
 toeregenen, constanter (of vehementer) pluere; (= *door den regen gesloten worden*) pluvia co- haerescere (of expleri).
 toereiken, trans, porrigere, praebere (alicui aliquid); intr., porrigi (ad of per), pertinere (usque ad, ad, in), patere usque ad, (= *ge- noeg zijn*) satis esse, suppeditare (ad aliquid), suppetere (alicui rei).
 toereikend, door satis (alleen, of met een gepast Adject.); *toereikende straf satis poena, poena satis magna; toereikende krachten bevallen tot sufficere ad; t. zijn sufficere, satis facere, satis esse.*
 toereiking, bonitas, justus numerus.
 toerekenen, alicui expensum ferre; (rationibus) inferre; (in rationem) inducere alicui; *oneig.* at- tribuere alicui causam alicuius rei; (= *toeschrijven*) tribuere, ascribere alicui aliquid, referre aliquid ad aliquem auctorem; (*als schuld of verkenste*) assignare alicui aliquid; adjudicare alicui aliquid.
 toerekening, attributio, ascriptio.
 toeran, circumvêhi (equo, curru).*

toerijden, continenter (of celerius) vehi; advehi, adequitare (Liv.).
 toerijgen, laxa consuere; filo conjungere.
 toerijtuig, carpentum (Liv.), carruca (Suet.).
 toeroeien, remigando pergere.
 toeroep, *sic* toeroeping.
 toerist, peregrinator.
 toernooi, *sic* toernooi.
 toeroepen: iemand t. *in*clamare aliquem; (*met bijval of afkeuring*) acclamare, aucclamare alicui; (= *er bij roepen*) advocare, (*om hulp*) in*cl*amare aliquem.
 toeroeping, acclamatio; *constemmige* t. consensus (4) (theatri); *algemeene* t. *als bijval* conclamatio.
 toeroeren, constanter movere.
 toeroesten: *de openingen zijn toegeroest* (= *door roest gasloos*) foramina, robigine conferta, evanuerunt.
 toerollen, admove*re*, advolve*re* (Virg.), aliquid alicui, convolvere (*dicht rollen*); (= *rollende naderen*) admove*re*, vultum appropinquare.
 toernischen, strepentem se move*re*.
 toerukken (= *met een ruk sluiten*) cum impetu claudere (jaouam); *op iets (of iemand) aanstormen* irruere in aliquid, invahi in aliquid.
 toerusten, *sic* toereeden en uitrusten.
 toerusting, apparatus (4).
 toeschateren, cachiannantem accedere.
 toeschietelijk, affabilis.
 toeschietelijkheid, affabilitas.
 toeschieten (= *den bal toewerpen*), pilam mittere ad aliquem, (= *voorwerpen*, obje*ct*o aliquid alicui; (= *voortgaan met schieten*) pergere in m*it*tendis telis, (= *toesnellen*) accurrere, celeriter accedere, propere*re* (ad aliquem).
 toeschijnen, videri; (= *toeblinken*) affulgere (Liv., Ovid.), adluere (Senec.).
 toeschikken, mittere, destinare aliquid alicui.
 toeschoppen, in conculeando (of concutiendo) pergere.
 toeschouwen, *sic* toekijken.
 toeschouwer, spectator; (*als aanwezig ooggetuige*) arbiter; *als t. aanwezig* praesens et spectans; *de toeschouwers in het theater* spectatores, theatrum; *de t. van een andere jammeren zijn* alienae calamitates intueri.
 toeschouwster, spectatrix (—iois).
 toeschreeuwen, *sic* toeroepen.
 toeschrijven, *sic* toerekenen; (= *voortgaan met schrijven*) pergere scribere.
 toeschroeien, ardente ferro aliquid obturare (Valm.).
 toeschroeven, cochle*is* aliquid claudere.
 toeschuiven, admove*re* alicui aliquid; *den grond t. peesulum* obdare.
 toeseinen, signum dare alicui; (= *toewenken*) annuere, (*gedurig*) annutare.
 toeslaan (= *heftig toeworpen*), obje*ct*o (fores); *den meestbiedende t.* addicere alicui aliquid; (= *geweldig slaan, iemand of iets met iets caedere*) aliquid (of aliquid) aliqua re, *geducht op iemand t.* male mulcare aliquem.
 toeslag, *sic* toegift.
 toesleeds, traha (Col.) tecta.
 toesleopen, apportare, afferre; (*bij elkander*) comportare, congerere.
 toeslibben, limo obstrui.
 toeslijken, *sic* toeslibben.
 toeslingeren, funda mittere (of excutere) (lupides) ad aliquem; jaculari, jacere, jactare (aliquid ad aliquem).
 toesluiten, claudere, (domum, portas); praeclu-

dere (*ook onsig*, aditum misericordiae); (= *grondslaan*) obscurare (ostium); *om te versloppen t.* obstruere; *de ooren voor iets t.* aures claudere ad aliquid.
 toessluiting, inclusio.
 toesmakken, *sic* toegooien.
 toesmeden: *de openingen* t. foramina *oudende* obturare.
 toesmeren, illinere, collinere (aliquid bitumine, pice).
 toesmijten, *sic* toegooien.
 toesnuuwen, *sic* toedruwen, *1ste bet.*
 toesnellen, *sic* toeschieten, *laatste bet.*; *ook* provolare.
 toesnijden, decare pergere.
 toesnoeren, constringere, astringere.
 toesoldieren, confando (Plin.) aliquid firmare.
 toespelden, connectere acubus.
 toespeling: *met t. op iets*, respectu (of indicati*o*ne clandestina) alicuius rei.
 toesperen, obstruere (viam).
 toespijkeren, clavis claudere (of confirmare).
 toespijs, obsonium, pulmentum (Phaed., Justin.), pulmentarium (Senec., Cato.); *t. koop* obsonare.
 toespraken, aliquid, adhortatio; *om opwekkende t.* cohortatio; *vertrouwende t.* alloquium; animi confirmatio; consolatio; solatio (—orum); *het bezoek* salutatio; *de bezoekers* saluantes; *vroemde t.* hospes, hospites.
 toespreken (= *iemand mond inspreken*), animum facere (of addere of afferre) alicui; alicuius animum confirmare; (= *troosten*) consolari aliquem, bonum animum habere jubere aliquem; *intr.* silo*qui* aliquid, (*als groot*) salutare aliquem; *wederkeurig t.* resolutare aliquem; *bij iets* aliquid blandioribus alloquiis prosequi; *om iets te doen* aliquem alloqui leni perliore ad aliquid faciendum; *iemand te rijn* t. visere aliquem.
 toespringen, assilire; (= *te hulp ijlen*), accurrere, succurrere.
 toespuiten, pergere aspergendo (aquam) ope siphonis.
 toespuwen, aspuere; pergere aspuere.
 toestaan, *intr.* *het huis staat den ganschen dag* *toe* domus per totum diem clausa manet; *trans.*, concedere, cedere, permittere; *sic* toegeven en toelaten.
 toestamen (= *voortstamen*), pergere balbutire (*trans.* en *intr.*), balbum esse, lingua haesitare; (= *tot iemand stamen*) balbutientem alloqui.
 toestampen (= *beginnen, voortgaan met stam*pen, *hevig stam*pen) incipere, pergere, vehementer supplodere pedem, terram pede percutere, (= *dicht stam*pen) pinsere (Varro), flutcare (Plin.).
 toestand, status (4) (*voorbijgaand*), conditio (*voortdurend*); locus (*gew.* in Abl. meliore loco); (= *door omstandigheden veroorzaakt t.*) causa; (= *betrekkingen*) res; *ongedeerde t.* incolumitas; *t. van geluk* felicitas, *van rust* tranquillitas, *ens.* *t. der slaoverij* servitus (—itis f.), *der vrijheid* libertas; *de trouwige en verlaten t. van den zenaat* casus (4) atque orbitas senatus (4); *door n. pl.*, *de huisselijke*, *de burgerlijke t.* domestica, publica; *bij geheel badoven t.* inter corrupta omnia.
 toestappen, incipere (of pergere, of vehementer) procedere (of progredi).
 toesteken, *sic* toehouden, *1ste bet.*; *t. met het zwaard* (of gladio perfigere (Lucret.) configere).
 toestel, apparatus (4).
 toestellen, parare, comparare.

toestemmen, zie toestemming.

toestemming, assensio, assensus (4); met mijne t. meo assensu, me probante; zonder mijne t. me nolente, me adversante, met t. van het volk as sentiente (of secundo) populo, met algemeene t. summo (of omnium) consensu; iemand zijne t. tot iets geven assentiri alicui in aliqua re (of de aliqua re), tot iets alicui rei ook illud, cetera alicui; non habeo quid tibi assentiar), = iets goed keuren), auctorem esse alicujus rei; iemand in alles alicui assentiri; overtuigd alicui acclamare; de voorspellende vogels geven hunne t. aves addicunt (niet, abdicunt).

toestooten, incipere (of pergere of vehementer) ferire, feriendo (Januam) claudere.

toestoppen, obturare (foramina); (= door stoppen sluiten) obscurare (aditus, flumina, aures); oppilare; claudere (alicui os; oneig. aures alicui, alicui rei voor iemand of iets; dicht. obturare aures alicui rei of alicui); heimelijk t. suggerere, clam suppeditare alicui.

toestormen, incipere (of pergere) proruerē, tempestate aliquo impelli; het stormt steeds toe * procella vehemens manet.

toestralen: de zon straalt ons toe sol radiis suis nobis affulget.

toestringen, constringere.

toestrijken, incipere of pergere muloere, permulcere (os manu); met verf, met was colorem, ceram obduere alicui rei; (= door strijken sluiten) muloendo obturare.

toestrikken, constringere, astringere.

toestroomen, affluere.

toestruiven, pergere pulverem excitare; cum pulvere appropinquare; oneig., irruere, proruerē ad aliquem.

toesturen (= toezenden), mittere; het schip naar een plaats t. petere (of tenere) locum, navi advēhi ad locum, navi appellere locum.

toetakelen, zie takelen; (= sonderling opschrikken) aliena ratione aliquem ornare (of vestire); (= met slagen enz. misvormen) verberibus (enz.) deformem reddere (of facere).

toetakeling, zie takeling; (= sonderlinge opschrik, alienus ornatus (4) (of vestitus 4)).

toetaten, manu aliquid prehendere, manum in aliquid porrigere; (= met kracht iets ondernemen) strenue (of fortiter) aggrēdi of tentare aliquid.

toetellen, annumerare (alicui aliquid), dinumerare (pecuniam alteri); ook incipere (of pergere) numerare.

toeten, cornu canere, strepitum edere; de ooren t. mihi aures mihi resonant; van geen t. of blaasen weten, als een kind, infantis ineter nullius rei peritum esse.

toeter (= hoornblazer) cornuoen (= ynīs) (Liv.); (= hoorn) cornu.

toeteren, cornu cantare, constanter canere.

toethoorn (of toethoren), cornu.

toetimmere, incipere, pergere dolare, fabricari; door t. sluiten fabricando claudere, obstruere.

toetooveren, fascinando (Virg.) aliquid alicui admovere; fascinando claudere aliquid.

toetralien, cancellis (of clathris) munire (of claudere).

toetrappen, incipere (of pergere) fortiter calcare (Ovid. Plin.), calcando firmare (of claudere).

toetreden, incipere (of pergere) progrēdi, accedere, aggrēdi, appropinquare ad aliquem.

toetreding, appropinquo, accessio, accessus (4).

toetrekken, incipere (of pergere) fortiter trahere;

op een land t. audacter irruere in regionem; (= door trekken sluiten) trahendo claudere.

toetrommelen: d. v. iemand de oogen t. elidere (of excutere) alicui (Plant.) oculos; (= aanvangen, vooriggaan met tr.) incipere, pergere tympanizare (Suet.).

toets, tentatio, probatio, periculum, specimen (= ynīs n.) (nooit in pl.); experimentum.

toetsen, tentare, experiri, periclitari (aliquem of aliquid); periculum facere (alienus rei); explorare.

toetsing, tentatio.

toetsteen, lapis (= Idīs m.) Iydins; oneig. obrussa; iets op den t. brengen aliquid ad obrusam exigere; de onbedriegelijke t., waaraan certissimum indicium, (of signum), quo.

toetuigen, ornare (of instruere) aliquid.

toevaart, brevior (of propior) navigatio (of navigandi via).

toeval, casus (4); (als planneloos en doelloos werkend) fors (= rtis f.) (alleen in Nom. en Abl. Sing.); (= het toevallige lot) fortuna; een blind t. caecus casus, tameritas et casus; een gunstiger, gelukkiger t. forte oblata opportunitas, fors fortuna; een bijzonder gelukkig t. magna fortuna, was het, dat, magne fortunae fuit (met Acc. v. Inf.); iets is aan het blinde t. overgelaten aliquid temere administratur, in aliqua re tameritas et casus valet; het t. wilde, dat enz. forte ita evenit ut, casu accidit ut enz.; (= toevallige omstandigheid) eventus (4), res fortuita, casus fortuitus; (= aanval van een ziekte) casus, geringe, commotioncula; epileptisch t. morbus comitialis.

toevallen (van een venster), demitti; (= verstopt worden) obrui; (van woorden) coire; (van een deur) claudi; (van de oogen) claudere (oculo); (= iemand ten doel vallen) contingere, obtingere, obvenire alicui; accedere alicui (pecunia, Terent.); advenire (amicitia, foedus); de herten van allen vallen iemand toe omnium animi alicui conciliantur; (= bonen de verwachting zijn), spem (of expectationem) superare.

toevallig, fortuitus, in casu positus, forte oblatus; (= onscherp) incoertus; (= boven het gewone er bijkomende) adventicius.

toevalligerwijze, casu, fortuito, forte; (= door een gelukkig t.) forte fortunā; (= sonder opzet) temere; enkel t. casu, of temere et fortuito.

toevalligheid, casus (4) fortuitus; de t. van een zaak bewijzen probare rem fortuitam esse (of casu evenisse of non necessarium esse).

toevaren trans. navigio transvehere; intr. pergere veli.

toeven, cunctari; (= talmen) cessare; (uit lusteloosheid) tardare; morari, moram facere; (= met moeite aan iets gaan) gravari; zie verder talmen.

toevenster, fenestra clausa.

toeverlaat, fiducia; volle t. firma animi confusio; zijn t. op iets (of iemand) stellen fidere (of confidere) alicui rei, alicui.

toevertrouwen, zie toebetrouwen.

toevijlen, incipere (of pergere) limare.

toevliegen, advolare (ad aliquem).

toevloed eig., affluentia (Plin.); het water heeft geen t. aqua non affluit; oneig. er was een groote t. van menschen op die plaats magna erat hominum eo loco frequentia (of celebritas); magna hominum multitudo eo confluerat; oneig. (= overvloed), affluentia (omnium rerum); (= middelen aan geld enz.) opes (= um, f.).

toevloeden eig., affluere; oneig. (= ten deel worden) aliquid alicui obtingit (of obvenit); (oneig.) aliquid

defluit ad aliquem; *van de goden den menschen t.*
 ab diis ad homines permanere; *iemand iets laten t.*
 alicui aliquid praebere (of suppeditare), afficere
 aliquem aliqua re; ook incipere, pergere fluere,
 toevlucht (*als handeling*), perfolium; (= *hulp*)
 praesidium; *zijne t.* tot iets of iemand nemen con-
 fugere (of perfolium of refugere ad aliquem, ad
 alquem (ook *oneig.*), ad alicujus fidem confugere,
 alierj. s. perfolium at *oneig.*, decurrere ad alquem,
 ad aliquid, descendere ad aliquem *oneig.*, venire
 ad aliquid ad hoc castigand. genis) tot *bidde*,
 ook *alleen* deprecari. (Caes.), tot het zwaard ad
 gladios redire (Caes.), t. *by iemand hebben of*
vinden) alicui est apud aliquem perfolium, *gren t.*
hebben non habere quo confugas (of ubi requies-
cas), iemand alle t. afsnyden omnium rerum res-
spectum alieni. absinere, a portu et perfolium
excludere aliquem, hij is myn t. in eo spes mea
 sita est, t. *woord perfolium (tegen den winter*
hiemis), afgelegen refolium, (= vryplaats)
asylum, (= bergplaats) receptaculum (tegen de
vlucht, fugae, portus t. portas et perfolium
 (of refolium) (*zekere t.*) beschattende t. castellum,
 (b. v. forensis latrocinii, ik heb *eene t.* portus
 mihi paratus est et perfolium.
 toevoegen (= *bijvoegen*), adlere, adjuungere (ali-
 cui rei aliquid), *iemand iets t. = zeggen* dicere,
 respondere alicui aliquid; tot *helpen t.* in auxi-
 lium dero; *de maaelaar voegt den muur toe* faber
 latericius murum caementi obturat. Verder, in-
 cipere (of pergere) afferre (of inferre) aliquid.
 toevoegsel, *nie* toegift.
 toevoer (= *het toevuuren*), subveho (frumentum),
*er was *gren t.* uit Egypte nihil ex Aegypto sub-*
vehabatur; (= proviand commentus t.)
 toevuuren (*zaken*), subvehere, advehere, appor-
 tator, apportare (frumentum exere. tui), *personen*
 adducere, deducere, perducere aliquem ad ali-
 quem).
 toevoorzicht, *over iets*, cura (alicujus rei); *hou-*
dend t. custodia; *beschermend t.* tutela, praesi-
 dium; (*als ambt*) praefectura (morum); *onder uw*
t. ook te custode; het t. over iets hebben (of voe-
ren) praesens, praefectum esse, praesidere alicui
 rei, curare, regere, moderari aliquid; *tueri; over*
iemand het t. hebben aliquem regere (of mode-
 rari), (= *waken over iemand*) custodire aliquem;
iemand onder t. stellen custodem imponere (of
 apponere) alicui; *onder t. houden* custodire ali-
 quem; *onder openlijk t. staan* publicae carnae ac
 velut tutelae esse.
 toevouwen, incipere (of pergere of fortiter) pli-
 care; (= *samenvouwen*) complicare.
 toevriezen, congelare, congelare.
 toewaaien, afflare, aspirare; (= *door den wind*
gevoelen, naar iemand gevoerd worden) vento clau-
 di, ad aliquem mitti.
 toewagen, *nie* toerijtuig.
 toewallen, obstruere.
 toewas, *nie* toegift.
 toewassen (= *door waspen zich sluiten*), coale-
 scere, coire; (= *voortwassen*) accrescere, suc-
 crescere; (= *er bij komen*) accedere.
 toewater, (aqua), mare, flumen congelat(a) um.
 toeweg, brevior via
 toewegen: *iets iemand t.* pendere, peneare, pen-
 sitare, ponderare, expendere aliquid alicui; in-
 cipere (of pergere) pendere.
 toewelven, concamerare (Plin.), cameram elaudere.
 toewenden, *nie* toekeren.
 toewenken, annuere; (*bij herhaling*) annutare

(Plaut.); *elkander t.* nutu significare inter se;
iemand t. en toeroepen, om binnen te komen,
 aliquem nutu voceque vocare, si introire velit.
 toewenschen, *nie* toebidden.
 toewensching, preces (—um, f.), imprecatio.
 toewerpen, projicere, jacere; *elkander verholene*
blikken t. furtim inter se aspicere; *iemand grim-*
mige blikken t. torvis oculis aliquem aspicere;
kussen t. oscula jacere, basia jactare; (= *werpen*
sluiten), b. v. *sens deur fores* objicere; (= *cul-*
len) complere (fossam); (= *volstoppen*) obstruere.
 toewicht, *nie* toegift.
 toewijden *ens.*, *nie* tocheiligen, *ens.*
 toewijzen, *nie* toebadeelen.
 toewilligen, concedere, indulgere.
 toewinden, (*om iets*) circumvolvère, involvere alicui
 rei; incipere, pergere, strenue volvere (of troch-
 les tollere) aliquid; (= *door winden sluiten*) vol-
 vendo elaudere.
 toeworp, *nie* toegift.
 toewrijven, incipere (of pergere of fortiter) terere.
 toewringen, incipere (of pergere of fortiter) strin-
 gere, torquere, constringere, contorquere.
 toewuiven, pileo (of apice) annuere (of annutare)
 alicui.
 toezang, epodos (—i, m. om f.); carmen (—inis m.)
 in quo poeticum opus finem habet.
 toezeggen, promittere, polliceri (alicui aliquid).
 toezegging, promissio, promissum.
 toezenden, mittère aliquid alicui (of ad aliquem).
 toezending, missio; (= *pakket*) fasciculus.
 toezetten, elaudere.
 toezicht, *nie* toevoorzicht.
 toezien, *nie* toekijken.
 toezienier, inspector, praefectus, curator.
 toezingen, incipere (of pergere of strenue) canere;
iemand lof t. (in) alicujus laudem cantare, cele-
 brare carmine alicujus laudem.
 toezitten (= *bevroren zijn*), congelasse (Ovid.);
 congelasse.
 toezuigen, incipere (of pergere) sugere; (= *door*
zuigen de wond sluiten) sugendo vulnus elaudere.
 toezwaaien: *iemand lof t.* aliquem afferre (of
 cumulare) laudibus.
 toezweren (*met een eed*), adjurare, jurajurando
 dato aliquid alicui polliceri, concedere; ook
 incipere (of pergere) jurare.
 toezweren (*door verwering*): *de wond is toeg-*
zworen vulnus ulcerando cohaesit.
 toffel (= *pantoffel*), solea, crepida; *hij staat (zit)*
onder t. imperat ei uxor, obnoxius est uxori,
 uxorem se praebet.
 toga, toga.
 toilet, ornatus (4); ornamentum; (= *wat wel staat*)
 decus (—oris, n.); cultus (4); (= *iets kunstige*,
om te bekoren) lenocinium; (= *sterkheid in*
kleeding) munditia (pl. munditiae urbanae); (*der*
vrouw) mundas muliebris, ook *alleen* mundus;
 (*bepaald*) ornamentum gemmarum, ornatus (4)
 margaritarum, margaritae gemmaeque; (= *hals-*
sierraad) monile (—is n.); t. *van 't hoofdhaar* or-
 natus comae, cultus (4) capitis; capilli cultiores.
 toiletteeren: *sich t.* (= *zijn toilet maken*), se ornare
 (munditiis).
 tokkelen (= *kistelen*), excitare, stimulare; (*van*
het snarenspel) ludere, pulsare digitis vel pectine
 chordas citharae.
 tokkeling, stimulatio; pulsatio chordarum.
 tol (= *schatting*), (*voor uit-, in- en doorgang*)
 portorium; *algem.*, vectigal (—alis, n.); t. *op*
iets leggen vectigal alicui rei imponere; *oneig.*,

den / der dankbaarheid betalen grati animi officium praestare; aan de natuur den t. betalen naturae debitum reddere, naturae satisfacere; (— speelluig) turbo (—inis, m.) (Virg.).
 tolbeambte, tolbediende, zie tolgaarder.
 tolerabel, tolerabilis.
 tolerantie, tolerantia.
 tolerant, tolerans.
 tolereeren, tolerare.
 tolgaarder, exactor portorii, portitor.
 tolhek, cancelli (of sepes, —ium f.) quibus via vestigalia clauditur vehiculis.
 tolhuis (— kantoor), teloneum (Eoel.), domus portitoria (qui vestigalia exigit).
 tolk, interpres —tis.
 tellen, turbinem agere, turbine ludere.
 tollenaar, zie tolgaarder.
 tolman (— meester, — opziener), portitor.
 tolpachter, redemptor portorii, publicanus.
 tolplichtig, vestigialis.
 tolvrij, immunis portorii, *iets t. vrijwaren sine portorio aliquid exportare, gedachten zijn t. liberae sunt citationes nostrae*.
 tolvrijheid, immunitas portorii.
 tombe, monumentum, sepulcrum.
 tombola, alea sortium.
 ton, dolium, *eene groote langachtige t. sorin* (Liv.); — *schepgemaakt* amphora.
 tender, tondel, fomes (—itis, m.), *onnig*, materia; semen (—us n.) *majoris belli*, igniculi et semina alenqua rei).
 tender-, tondeldoos, * fomitis pyxis (—idis, f.).
 tonen (= klinken), sonare.
 tong, *schuamsdeel*, eig. lingua, *zijne t. behoeven*, in *toon* *houden* calypniōre Paut. (of *ontinēre*) linguam, moderari linguam; *iets ligt mij op de t. aliquid mihi in labris primoribus versatur; de boosa tongen der menschen tot zwijgen brengen* linguae hominum retinēre; *eene boosa t. lingua maledica; op de t. rijden in omnium ore esse; eene vlugge t. linguae solutio; die eene vlugge t. heeft lingua promptus, facinus* *eene scherpe t. hebben* linguae acerbae esse; *het hart op de t. hebben* nihil dissimulare; *den dood reeds moribundum esse; landtong* lingua; *t. aan de weegschaal exam-* (—inis, m.); (= *eene soort van visch*) sola.
 tongeloos, mutus, sine voce, elinguis (ook van schrik).
 tonggezwel, linguae ulcus (—itis m.).
 tongletter, litera lingualis (Graam).
 tongpijn, linguae dolor.
 tongval, dialectos (—i f. Snet).
 tongvormig, linguae similis.
 tonijn, thyneus (Hor.).
 tonijnennet, rete (—is m.) ad thynnos capiendos.
 tonijnenvangst, thynnorum captura.
 tonmolen, Archimedis coehle.
 tonneboek, * dolium ancorae vel vadonum index (—ois m.).
 tonnengeld, vectigal per amphoras (quae navi apportantur) solvendum.
 tonnenmeester, * praefectus doliorum (ad vade indicanda) natantium.
 tonneboeier, navicula, ejus ops * indices ancorales exponuntur.
 tonneboter, * butyrum in dolis conditum.
 tonnen, implere dola (of amphoras).
 tonnenrecht, jus (iura n.) vectigalium per amphoras exigendorum.

tonsuur, * comae circa verticem tonsae, *de t. hebben* * circa verticem tonsum esse; *de t. geven* * circa verticem tondere.
 tonvleesch, caro (carnis f.) male condita et in dolis condita.
 tonviesch, pisces (—ium) male conditi et in dolis conditi.
 toog (= teug), haustus (4), (in de bouwkunde) linea curva.
 toogen, monstrare, demonstrare.
 toognagel, clavus quercus.
 tooi, zie toilet.
 tooien, ornare, exornare.
 tooisel, zie toilet.
 toom, 1° habenas ens., *zie teugel enz.*; 2° (= *broeisel* *hippen*) fetura pullorum gallinaceorum.
 toomeloos, zie teugelloos.
 toomen: een paard t. equo injicere frenos.
 toon 1° (= teen), zie teen; 2° (= *klank* eig., sonus (ook = *het accent*); *werklank* sonitus (4); *uit den mond of van een instrument*) vox (vocis f.), vocis genus (—itis n.), (de wijze van een muziekstuk) modi, moduli; *toonem voortbrengen* sonos efficere (of reddere); *den t. aangeven* sonum (of vocem) praesire; *den t. doen dalen (of stijgen)* summittere (of augere) vocem, remittere, intendere vocem; *eene halve t. limma* (= *stia* n.) (Maer.); *den t. houden* modos servare; (onig.), op een rusen t. iemand aanspreken aqere aliquem compellere, op een overmoedigen t. superbe; in een biddenden t. supplicem alieni esse; op een zachten t. iemand berispen molli brachio aliquem objurgare; op een hoogen t. spreken magnifice loqui; de t. der oude komedie color (of habitus 4) veteris comoediae; een man van goeden of fijnen t. homo elegans (of urbanus); een gemeene t. mores rustici.
 toonbaar, probabilis, conspicuus.
 toonbank, zie toog, laatste bet.
 toonbeeld, exemplum, exemplar (—itis n.), auctor, auctoritas, exemplar (—itis m.) ad imitandum propositum; *het t. eener politiek* reipublicae capessendae auctoritas disciplinae; *het t. van een dictator* dictator unicus; *eene t. van zedelijkheid* moribus egregius; *iets (of iemand) tot t. nemen* aliquid, aliquem ad imitandum sibi proponere, exemplum sibi deligere.
 toonbrood, * panis in Iudaeorum templo publice expositus (of consecratus).
 toondemper, * instrumentum, quo soni deprimentur.
 toonder, * possessor syngraphae.
 tooneel, suggestus (4) of —um, (in den schouwburg) pulpitum (een deel van het proscenium); *het ganee t. scena*; (= *de spreekplaats der redenaars*) rostra (—orum); op het t. (in den schouwburg) optreden in scenam prodire, (in een stuk als tooneelspeler) fabulam agere; *het t. verlaten* scenam relinquere of *alleen abire* (van een tooneelspeler *gedurende het stuk*); voor goed het t. verlaten de scena decedere; op het uitgezekerde t. der wereld in hoc maximo theatro.
 tooneelachtig, sceniosis, theatralis.
 tooneeldans, chorus scenicus, chorēa scenica.
 tooneeldicht, poësis (—is) scenica.
 tooneeldichter, poëta scenicus.
 tooneelgek, * spectandi fabulas (of ludos) cupidissimus.
 tooneelgezelschap, histrionum grex (grēgis m.) (of catorva).

tooneelgordijn, aulacum (of velum) (scenium).
tooneelist, (met het bijdenkbeeld van potsmaker)
histrio, (als achtenswaardig kunstenaar) artifex
(—icis) scenicus, actor (in het bijspel, het trouw-
spel) actor comicus, tragicus, comoedus, tragoe-
dus; de t., die de eerste, tweede, derde rol speelt
actor primarum, secundarum, tertiarum partium;
(= hij, die de kunst als handwerk beschouwt)
ludius.

tooneelkleed, palla scenica.

tooneelkunst, ars (—tis f.) scenica.

tooneellaars, colburnus.

tooneelmatig, zie tooneelachtig.

tooneelmeester, qui ornamenta scenica curat.

tooneelsop, neuropnatum; (suiver latijn) *simu-
lacrum ligneum, quod nervia movetur et agitur.

tooneelstuk, drama (—atis n.) (Aes.), comoedia
(of tragoedia).

tooneelspeler, zie tooneelist.

toonen, eig. wijzen, monstrare, commonstrare
(met onderricht), ostendere (bijna bereikend);
(= met den vinger op iemand of iets wijzen)
digito monstrare (of commonstrare) aliquem, ali-
quid; onsig. (= aan den dag leggen) significare, de-
clarare, probare, comprobare (zoodat men iemand
van de deugdelijkheid zoner saak overtuigt), prae-
stare (alicui fidem), (= gebruiken) uti (prudencia,
fortitudine); dikwijls ook door esse met Abl. van
een Subst. en Adj.; hij toonde zoo groote zorg
tantā fuit diligentia; zich t., dapper, medelijdend,
preestare se fortē, probare se misericordem; (=
bewijzen) docere, ostendere, planum facere; (= be-
krachtigen) firmare (of confirmare argumenta),
(= aannemelijk maken) probare aliquid of Acc. o.
Inf.; met gezeg. logisch bewijs t. efficiere ut,
of Acc. o. Inf.; (= onwederlegbaar maken) vin-
dicare,vincere, met Acc. o. Inf.; iets als valsch
t. coarguere aliquid; (= openbaren) patefacere
(odium in aliquem), praebere (alicui fidem in pe-
culis, Nep.); ijverig t. navare (benevolentiam
suam in aliquem); belangstelling t. in iets delec-
tari aliqua re; geheel onkundig in een zaak t.
omnino ignarum esse alicujus rei; groote dapper-
heid in den strijd t. fortissime pugnare in proelio;
ook exponere, explicare (aliquid); zich t. (van
personen) se ostendere, in conspectum venire;
zich in 't openbaar t. in publicum prodire; (van
saken) apparere, cerni, observari, afferri, offerri
(auxilium, occasio); zich t. dikwijls door esse (in-
justum, severum).

toengever (in de muziek), qui sonum praest.

toonkunst, enz. zie muziek enz.

toonloos, sono carens.

toonsafstand, intervallum sonorum.

toonschaal, (—ladder, —wijzer) sonorum scalae
(—arum).

toonteeken (= accent), accentus (4, Quint.).

toonval, percussio (Quint.).

toonvast, soni et numerorum tenacissimus.

toorn, ira, (= drift, oploopenheid) iracundia,
(= onwil) indignatio; (= prikkelbaarheid) stoma-
chus; in t. geraken irasci, iratum fieri; (sterker)
irā incendi, iracundia exardescere (of inflammari
of efferrī), over iets iracunde ferre aliquid of met
Acc. o. Inf.; licht proclivem esse ad iram; iemand
tot t. brengen iratum facere aliquem, exacerbare,
irritare aliquem (of alicujus iram), stomachum (of
bilem) movere alicui; hij deed het in t. ira com-
motus (of incensus of elatus) fecit; geneigd tot t.
promptus (of praeceps) ad (of in) iram.

toornen, irasci, zie ook toorn.

toornig (van personen), iratus (op iemand, alicui),
iras plenus (in aliquem); (sterker) irā incensus (of
ardens of flagrans), iracundia inflammatus; minax
(—acie) (epistola, sermones), trux (—acie) (vultus);
zie verder toorn.

toornigheid, iracundia.

toorts, fax (—acis f.), taeda.

toost,

toostan, } zie toast.

toot, reticulum (of redimiculum), capillos conti-
nens; tutulus (Varro), apex (—icis m.), papilla,
amiculum, gestamen (—inis n.) humeros tegens.

toovenaar, veneficus, magus.

toovenaarster, venefica, maga; (= waarzegster)
anga.

toovenares, zie toovenaarster.

tooverachtig eig., magicus; door tooverachtig
verblindend per praestigias; onsig. (= zeer bekoorlijk)
venustissimus, (van plaatsen) amoenissimus.

tooverbeeld, imago (—inis) venustissima.

tooverblik, eig., aspectus (4) magicus; onsig.,
aspectus suavitatis delinens.

tooverboek, liber magicus (de arte magica).

tooversirkel, circulus magicus.

tooverdoos, * pyxis (—idis) magica.

tooverdrank, potio venefica (of magica).

tooveren, * colere artes magicas; toor t. bewor-
ken veneno quodam efficiere, ut; door tooverfor-
mulieren carminibus efficiere aliquid; iemand vast
t. aliquem desigere.

tooveres, zie toovenaarster.

tooverfiguur, figura (of forma) magica.

tooverfluit, eig., fistula magica; onsig. fistula
dulcissime sonans.

tooverformulier, carmen (—inis n.), cantio.

toovergeschiedenis, historia magica

toovergodin, dea magica.

tooverheks, zie toovenaarster.

tooverij, ars (artis f.) (of disciplina) magica, venefi-
cium (toebereiding der toovermiddelen).

tooverkaart, charta magica.

tooverkastel, castellum magicum.

tooverklank, vox (voeis f.) magica; onsig., sonus
suavissimus.

tooverkol, zie toovenaarster.

tooverkracht, vis magica.

tooverkring, zie toovercirkel.

tooverkruid, herba magica.

tooverkunst, zie tooverij.

tooverlantaarn, * laterna magica.

toovermiddel, venenum.

tooverpaleis, * palatium magicum.

tooverroede, * virga magica.

tooverring, * annulus magicus.

tooverslot, * serra magica.

tooverapel, * ludus magicus.

tooverapiegel, * speculum magicum.

tooverstaf, zie tooverroede.

tooverwerk, zie tooverij.

tooverzalf, unguentum magicum.

top, eig., cacumen (—inis n.), culmen (—inis n.);
(= schedel) vertex (—icis, m.), fastigium (gevel,
dikwijls door summus, b. v. op den t. des berge in
summo monte; onsig., (tot aanwijzing van den
hoogsten graad gew. door summus), b. v. den t. des
rooms bereiken summam gloriam consequi; (meest
naclasse fastigium); op den t. des roems, der
eere slaan florere gloriam, honore; ad summum
gradum gloriae, honoris ascendisse; van t. tot
teen, sis teen; (uanschenwerpspel) estel bene (of
feliciter of prospere) cedit!

topaas, topazos (—i, f.).
 topazen, topazicus; ex topazo factus.
 topgewelf, *nie* kospel, kospeldak.
 topograaf, loci descriptor.
 topographie, loci descriptio.
 toppen, arborum cacumina decidere (of decerpere).
 toppenant of toppenend, *velum fastigio mali annexum.
 topper, cristatus (Mart.).
 toppershoedje, *pileus quo nautae caput tegunt.
 topstander (= *wimpel*), aplustre (—is, m.).
 topzeil, supparum (Senec.); summum velum.
 tor, scarabaeus.
 toraschtig, scarabaeo similis.
 toren, turris (—is f.); (= *gevangenis*) carcer (—*is*, m.); *een t. bouwen* turrim excitare.
 torenachtig, turri similis.
 torenblazer, *custos (—ōdis) in turri positus, qui cornu signa dare solet.
 torenbouw, turris extractio.
 torenhoog, altitudine turris aequans.
 torenklok, *campana in turri posita.
 torenspits, cacumen (—is m.) (of fastigium) turris.
 torenwachter, *custos (—ōdis) in turri positus.
 tormentatie, tormentum.
 torn, res difficilis, molesta (4); *in één t. uno icu*; *gij nult daar een zwaren t. aan hebben* res tibi difficilium factu erit.
t. in een kleed sutura dissuta (of dissoluta).
 tornen *alg.*, disuere quae firmiter conata sunt; *omig.* rem difficilem suscipere, rem magnam moliri.
 tornmesje, cultellus suturis dissuendis (of dissolvendis) accommodatus.
 tornocci, *pugna ludiorum quam committēbant medio sevo equites; ludus et pugna equestris.
 tornocibaan, —plaats, stadium, area pugnae ludiorum equestris.
 tornocion, ludum equestrem agere; equis insidentibus pugnam ludicram committere.
 torsen, bajulare (Phaedr.), grave onus humeris portare.
 tort, injuria.
 tortel, turtur (—ōris, m.).
 toet, *Frasp.* (= *naar*) ad; *nich t. iemand wonden, begaan* se convertere, conferre ad aliquem; (*vooral na het voorafgaande van*) *van huis t. huis gaan* ex altera in alteram domum ire; *van dag t. dag (wachten)* diem de die (expectare), in dies; *t. sich zelve komen* ad se redire; *t. stand komen* perfici, constitui; *t. den maaltijd noodigen* ad coenam vocare; *verder bij 't praedic. van 't object.*, *iemand t. conzult* benoemen aliquem consulem creare; *t. vriend hebben* amicum habere; *t. mijn ongeluk* cum meo damno; *t. iemand iets zeggen* dicere alicui aliquid; *t. met opvolgend toe* s. *Marios* hucusque; *t. den nacht toe* usque ad noctem; *t. dat donec*.
 totaal, totum; *Adj.* totus (in tegenstelling der deelen); universeus (gezamenlijk); cunctus (vereenigd); *t. dwalen* tota re errare.
 totdat, quoad, donec, usqueadum.
 totabel, rete (—is m.) piscatorium quadratum; (= *een oud, morsig wijf*) anus (4) aordida
 totatandbrenging, peractio, confectio, absolutio.
 totatandkoming, door de Verba Pass. peragi, perfici, absolvi
 touchceeren, contingere, contrectare.
 toupet (= *kuij*), crista.
 tour, *nie* toer.

tournee (= *rondreis*), peregrinatio.
 tournure, habitus (4), ornatus (4), conditio; (= *draaswerk*) opus (—ōris n.) tornatum.
 touter, oscillum (Virg.)
 touteren, oscillo moveri; (= *heen en weder sich bewegen*) jactari, agitari
 touw, restis (—is f.), funis (—is, m.); (= *kabel*) rudens (—tis, m. en f.), t. om vast te houden retinaculum.
 touwen (= *vlechten*), neotere, (van de toebereiding van 't vlas, *innen en leder*) parare, praeparare, emollire, macerare, perficere coria, tergora depere (of subigere), conficere, premere (of pressare, Ovid.); *iemand aft. verberare* aliquem.
 touwar (= *leerlooier*), coriarius, coriorum confector.
 touwerij, corii confectio, coriarii officina.
 tonwagelager, restiarius (Fronto); restio (Suet.).
 traag, piger, ignavus, iners (—rtis), segnis, deses (—idis), destitutus, t. worden ignaviae et socordiae se dare, languori desidiaeque se dedere
 traagheid, pigritia, inertia, ignavia, desidie.
 traaglooper, tardigradus.
 traan (= *oogvocht*), lacrima; (= *het weenen*) fletus (4); *met tranen in de ogen* lacrimis obortis, lacrimans, cum lacrimis, plenus lacrimarum, fletus; *een stroom van tranen* vis lacrimarum; *onder veel tranen, met heete tranen, onder een stroom van tranen* multis cum lacrimis, non sine multis lacrimis, magno cum fletu; *onder tranen over iets* illacrimans alicui rei; *nich van tranen niet kunnen onthouden* vix mihi tempero (of vix me contineo) quin lacrimem; *aan iemand dood een t. wijden* morti altius illacrimare; *tranen vergieten* lacrimare, collacrimare, lacrimas effundere (of profundere); *een stroom van tranen storten* vim lacrimarum profundere, (als vrouwen) in muliebres fletus se projicere; *tranen van berouw vergieten* lacrimas poenitentiae testes profundere; *iemand tot tranen roeren* fletum movere alicui, aliquem ad fletum miseroordiamque deducere; *de tranen afwijzen* fletum abtergere; (= *vischolie*) arvinia (of pinguedo (—is f.) of adeps (—ipis m. en f.) balnearum).
 traanachtig, *asporum arviniae (balnearum) habens.
 traanoog, oculus lacrimosus (of lacrimis plenus).
 traanoogen, non sicis oculis esse, aliquantum lacrimare.
 tracasceeren, vexare.
 traceeren, delineare.
 trachten, conari (s. v. scribere); *naar eene plaats t. capessere* locum; *naar iets t. niti* (of anniti) ad aliquid (ad summa), petere (of appetere of expectare) aliquid; equi, sectari, assectari aliquid, quaerere (fugam, remedium sibi).
 tractaat (= *verdrag*) pactio, pactum, conventum, conditio, conditiones, sponsio, foedus (—ōris m.); *overeenkomstig het t. ex pacto, ex convento, ex foedere*; *een t. met iemand maken* pactionem facere, pacisci, foedus facere (of inire) cum aliquo; *een t. houden* pactum praestare, manere in pacto, in conditione, stare conventis (of conditionibus).
 tractceeren (= *behandelen*), tractare (bene, male aliquem); *nie* ook onthalen.
 traditie, traditio, mondelinge t. fama, sermo (—onis m.); *schriftelijke t.* literae, (of literarum) monumenta (—orum), de t. der jaarboeken memoria annalium; *eene oude t.* accepta antiquitas opinio; *de algemeene t.* communis fama, sermo et fama et

fama; *de t. vermeldt, dat memoriae proditum est, met Acc. o. Inf.*; *sene t. over iemand bekomen hebben memoriam accepisse, of alleen accipere; de t. volgen relata referre, (= gewoonte, gebruik) mos (moris m.) patris.*
traditioneel, a majoribus traditus, traditione acceptus.
traduceeren, traducere.
ductie, ductio.
trafiek (= koophandel), commercium, mercatura.
trikaant, mercator.
tragedie, tragoedia.
tragelijk, lente, tarde.
tragisch, tragicus (poëta); tragische misdaad scelus (= tris n.)
tragicum; t. tooneelspeler tragoedus,
tragicus actor; de tragische kunst van Euripides doloris apud Euripidem excitatio; onep. tristis, luctuosus (exitum); funestus; miserabilis (aspectus); atrox (= ois) (res); het t. einde van iemand tristis alienus exitus (4); sene t. einde aanbrengende exitibilis (bellum), exitialis (exitus 4); het heeft voor hem een t. einde aliquid alicui funestum (of luctuosum) est.
traineeren, morari, remanere.
traineur, morator.
traject, intervallum, distantia.
traktantie (= vertoogje), libellus, commentariolus.
traktant, dominus coenae (of epuli), convivator (Liv.).
traktante, domina coenae (of epuli).
traktatie, convivium lautum, epulum, epulae opipare deliciis instructae.
trakteeren, convivio lauto (of epulis opipare instructis) excipere.
trakteement (= uitstekend onthaal), zie traktatie, (= bezoldiging) pecunia annua; annua (= orum, stipendium, merces (= tris f.); van beambten salarium (Liv., Tac., Suet.).
tralie, cancelli (als grootere sluiting, b. v. in den circus als afsluiting); alabri (als kleinere afsluiting, b. v. onse tralievensters); reticulum (een soort van net van darmenaren of draad); met tralie voormen clathratus; t. venster fenestra clathrata, transenna.
traliendeur, janua clathrata.
tralieluk, zie traliervenster onder tralie.
traliën, clathrare (Colum., Plaut.).
traumantane (= gootslat); zijne t. verliezen (= op zijnen locht de star, waarnaar men zich richt, niet meer zien); het spoor bijster raken, mento captum esse, delirare, insanire.
tranen, lacrimare, lacrimis impleri, lacrimas demittere; mijns oogen t. lacrimas mihi oboriuntur, lacrimis pleni sunt oculi
tranenbrood, panis, (= is m.) (of victus 4) non sine lacrimis quæstus.
tranendal, locus lacrimando destinatus, deze aarde is een t. haec vita lacrimis est plenissima et miseris
tranenkruike, urceola lacrimis servandis destinata.
tranenvloed, lacrimarum flumen (= is n.).
tranig, zie tranenachtig.
tranquille, tranquillus.
tranquilliteit, tranquillitas.
*trans, *summus turris ambitus (4); zie verder tinne.*
transactie, transactio (Pandect. een vergelijk).
transgeeren, transigere (een vergelijk treffen).
transitief, transitivus (Gramm., Verba, welker handeling op een voorwerp overgaat).
transitoir, qui, (quæ, quod) transire solet; in

breve tempus constitutum (of valens); non constans, non perpetuus.
translaat, quod translatum (uit een andere taal overgebracht) (of conversum of verum) est.
translateeren, transferre, (= vertalen), vertōre, convertere, reddere.
translatenr, qui transfert (vertit), interpres (= tris).
translatoreschap, munus (= tris n.) transferendi (of vertendi, convertendi of reddendi).
transport (als handeling), vectura (met een wagen of schip); t. van wapenen armorum atque telorum portationes (Sall.); dikwijls door omschrijving b. v. een plaats, die door haren verren afstand het t. zeer bevaart ultimus ac difficillimus ad res portandas locus; diere, tot het t. geschikt bestiae ad vehendum idonea; tot t. van deze dingen ad ea vehenda (of portanda); gemakkelijk, niet gemakkelijk voor t. zijn portata facilem, difficilem, migrata difficilem esse; (= het op een overgebrachte) commensus (4); het lager in twee transporten vervoeren exercitum duobus commentibus reportare.
transportabel, qui, (quæ, quod) transportari potest.
transportatie, transportatio.
transporteeren, portare, transportare, transvehere (te water en te land personen en zaken); transferre (zaken), transmittere, trajicere (te water personen en zaken).
transporteur, qui portat, qui transportat; vector.
transportkosten, vectura; de t. betalen pro vectura solvere
transportmiddel, vehiculum (voor iets, alieuus rei).
transportschip, navigium vectorium, navicula vectoria, (= vrachtschip) navis (= is f.) oneraria.
transverseel, (linen) transversa.
*trant: (in 't algem. = aard) genus (= tris n.), ratio; de oude t. in de bouwkunst antiquae structurae genus; (= schrijft. in 't alg.) genus dicendi (of scribendi), oratio, orationis (of scriptoria) genus; sermo; (= de uitdrukking als redenaar) el. cutio; * stilus; (= manier van gaan) incessans (4); (= handelwijze) agendi ratio; een eenvoudige t. van leven simplex (= is n.) vita (of victus 4); (soms = de regte wijze, dat is t. van zingen haec est vera cantandi ratio.*
tranten, trantelen (= wandelen), ambulare; lente incedere.
trap (= schop met den voet), iectus (4) pedis (of calcis); (= opgang naar een hoogte); iemand van den t. werpen aliquem per gradus dejicere; van den t. nederstorten labi per gradus, scalis devolvi, hals over kop per gradus praecipitem ire; (= treden, voetstap) grexus (4), gradus, (4), vestigium.
trapezium, trapezium.
trapgans, otis (= tris n., f.); avis (= is f.) tarda (Plin.).
trapkloed, velum, scalarum gradus tegens.
trappelen, trepidare (angstig heen en weer loopen); het paard (de klepper) staat te t. ungula quatit terram sonipes.
trappen, pede (of calce) consulcare (of icere, obtorere, of percussere) (aliquem).
*trappist, * monachus ex severissimo ordine (Trapistarum, qui nominatur a monasterio la Trappe).*
trapgewijze, gradatim, pedetentim
tras, caementum, tofus of topbos (Plin.).
trasmolen, mola, qua caementum paratur.
trassen (= met tras metselen), caemento lapides

confirmare (of conjuungere, of conglutinare).
 traveat (= storm en tegenwind), ventus vehemens et adversus.
 travalje = noodtaal. waarin de paarden deelagen worden), statumen (—itis, n.) (Colum., Plin.).
 traven, nie stouwen.
 traverseeren, transversum per viam ire.
 traveesteren, * poema per ridiculum (of ludibrium) detorqueere (of in obscenos risus deflectere).
 trawant, stipator acnatos (—ōdis) corpora, satelles (—itis); trawanten der kon *stellae, quae soli obediunt (of solem subsequuntur of cum sole congregiuntur).
 trawantschap, clientela, custodia corporis.
 trechter, infundibulum (Cato).
 trechtervormig, infundibulo similis.
 tred, gressus (4), incesus, (4, het treden, of gaan, de gang); hij heeft een deftigen t. graviter incedit, gravem incesum habet.
 trede (= een schrede of stap), vestigium, gradus (4), passus (4), als maat, duizend treden (of schreden) mille passus; (iets, waarop men treedt) de t. (of sport) van een ladder gradus scalarum; een trede (waarop dwarselaten gespijkerd zijn voor de hoenders) * gradus (of assor) asserculis (of tigillis) transversis instructus; het ijzer (waarmede men in een wagen klimt) gradus (of scalas ferreas) per quas carrus conscenditur.
 treden: aan of naast of voor iets t. consistere, assistere ad aliquid (ad mensam, ad fores); aan land, aan wal t. exire in terram, in litus; in iemands plaats t. in locum alicujus (of pro aliquo) substitui, in alicujus partes subire, alioal (of in locum alicujus succedere of subrogari of suffici); op iets t. pedem ponere in aliqua re, ingredi aliquid (pontem), intrare aliquid (limen), prodire (se voorschijn treden) in aliquid (in aenam); ascendere in aliquid, conscendere aliquid (iets bestijgen); op iemands zijde t. in alicujus partes transire, ad alicujus causam se adjungere; op iemands schouder t. inniti alicujus humeris; (oneig.) alicujus vestigia sequi; uit iets t. exire, excedere, egrēdi (aliquo loco of ex aliquo loco); in iets t. inire aliquid (domum), introire aliquid, in aliquid (domum, in domum), ingredi, intrare (cubiculum), consistere in aliquo loco (in editu); in het tiende jaar t. annum aetatis decimum ingredi, nonum annum aetatis excedere (of egrēdi), getreden zijn annum aetatis decimum agere; in iemands voetstappen t. ingredi vestigia (of vestigia) alicujus, sequi vestigia alicujus (eig. en oneig.); ab aliquo proficisci (oneig.); in iemands dienst t. locare operam suam alicui; in onderhandeling t. conditiones ferre et audire; in verbintenissen t. jungi alicui (foedere, societate), jungere se ad aliquem, conjuungere se cum aliquo (of aliquem sibi); in een verbond t. societatem inire (of facere) cum aliquo; over iemands drempel t. intrare (of transire) limen alicujus; onder iets t. subire aliquid (tectum); iemand onder de oogen t. se in conspectum dare alicui, prodire in conspectum alicujus; onder de wapenen t. ad arma ire, ad arma concurrere (of discurrere) (om se te gebruiken), arma capere (of sumere) (contra aliquem); voor de deur t. exire foras; de maan treedt voor de son luna soli obicitur et opponitur, tota se luna sub solis orbem subicit; vóór iemand t. accedere ad aliquem, (om hem te beschermen) aliquem corpore suo protegere; alle rechten des volks met voeten t. omnia populi jura obtere (of delere), iemand pedibus aliquem conculcare (of proculcare).
 treeft, tripus (—ōdis m.) (ferreus).

treek (= list, bedrog), ars (—tis f.), fraus (—dis f.), dolus, fallacia; zie streek.
 treem, zie trechter.
 tref, ictus (4), pulsus (4); (= toeval) fors (—rtis f.), sortis (—rtis f.), fortuna, casus (4); het was een tref, dat ik u vond forte (of casu) accidit (of evenit), ut te invenirem.
 treffelijk, zie voortreffelijk.
 treffen eig., tangere, contingere (ex tanta altitudine hostem), ictere, ferire, (sterker) percutere (aliquem lapide, fulmine), vulnerare; door den bliksem getroffen worden fulmine icti (of percuti), de coelo tangi; als door den bliksem getroffen attonitus; het doel t., of alleen t. destinatum (of destinata) ferire, of alleen ferire, collineare; elk schot tref nullum telum frustra mittebatur; de pijlen der wangunst t. iemand tela invidiae adhaerescunt in aliquo; de ooren t. (van tonen en woorden) ad aures (Cic.) (of auribus Liv.) accidere; de oogen en de ziel t. ad oculos animumque accidere; oneig. affligere aliquem (van ongelukken); de rede tref ons sermo nos tangit; iets tref iemand met volle kracht aliquid incumbit in aliquem; (= vinden, aantreffen, wien men zoekt) invenire (of reperire) aliquem, (dien men spreken wil) convenire aliquem, (toevallig) offendere, nancisci aliquem, incidere in aliquem, alioal obviam fieri; den tijd t. in tempore adesse; hij heeft het daarmede goed getroffen rem in tempore aggressus est; het bij iemand t. opportune alioal adesse (of aliquem convenire); in het schilderen iemand of iets t. veram alicujus (of alicujus rei) imaginem reddere; geheel t. similitudinem effingere ex vero; iets t. (door nadenken) aliquid (conjectura) assequi; heb ik het getroffen? an recte dixi? Ja, recte rem teneal auo tetigitil (= toevallig gebeuren) het tref, dat accidit (of evenit) ut; gelukkig, noer van pas tref het opportune (of percommode) accidit; dat ongeluk heeft velen getroffen ad multos ea calamitas pertinet; gevoegen of smart tref iemand voluptas aut dolor aliquem attingit.
 treffend, verus; het treffende van een gedachte acumen (—itis n.) sententiae; een inleiding t. in uitspraken proemium aptum verbis; treffende uitspraken commode dicta; een noer t. antwoord geven commodissime respondere; een treffende toespraak (of rede) oratio, quae auditores (of auditorum animos) movet.
 treil, funis (—is m.), rudens (—tis m.).
 treilen, fune navem trahere.
 treiler, qui fune navem trahit.
 trein eig., agmen (—inis n.); (= een sleep van volgende menschen) comites aliquem longo ordine sequentes, agmen longum clientium, (= ingetroos) impedimenta (—orum n.), calceas (—um n.) (= gang) gressus (4), gradus (4); in t. (zwang) zijn of komen vigere, (van personen) florere, (van een meening) ferri, obtineri.
 trek (= het trekken), in 't algem. tractus (4), (voortdurend) tenor; met éénen t. uno tracta; de zaak te in t. res satis calet, ferveat opus; (= tocht). t. van den wind venti meatus (4); zie tocht, (= wat getrokken wordt t. met de pen (of het penseel, linea, (= letter) litera; eenen t. maken lineam ducere, of (met de pen) scribere; t. van 't gelaat. hy heeft een lachenden t. om den mond eo est habitus oris, ut ridens speciem praebeat, (= karakter) heerlyke en beroemde trekken van groote mannen clarorum hominum facta illustra et gloriosa, enkele trekken van de sophisten verzamelen * singulas notas sophistarum colligere;

(= bewijs) documentum (humanitatis); *kleine verdichte trekken* mendaciuncula (—orum); *hij heeft geen t. van moed*, van vrijmoedigheid nihil forte, nihil liberum in eo est; *alle bijzondere trekken bijbrengen* omnia perscrui; (= begeerte): *t. tot spijs en drank* cibi et potationis aviditas; *met t. eten* libenter coenare, (van een nieke) libenter cibum sumere; *geen t. hebben* alicui cupiditas non est, *volstrekt geen t.* fastidire cibum; *geen t. meer hebben* satiatum esse, cibi satietate tenēri; *den t. stillen* famem explere, satiari; *t. opwekken* cibi cupiditatem excitare; *sich door wandelingen t. verschaften* famem ambulando obsonare.

trekbeest, { jumentum, jumenta (—orum).

trekdier, {

trekkel, asinus ad vehendum idoneus (of redarius).

trekgeld, * pecunia plurimum licitanti dono data.

trekhaak, uncus ad trahendum aliquid accommodatus; (= kuipershaak) * cuparii harpago (—onis m.).

trekkast, locus undique rite clausus et calefactus ad flores aliasque citius educenda; *nie broeikas*.

trekkebekken (van duiven), columbari (Senec.); (van menschen) * collabellare (Labur); osculari junctis labris, labra labellis jungere.

trekken, trans. sig. ducere; (= voortleiden)

trahere; (= vervoeren) vehere; *de swaarden t.*

gladios stringere (of distringere); *het swaard t.*

gladium e vaginā educere (Nep.), vaginā nudare;

en smik. ook alleen gladium educere (Caen.); *het swaard t.*

voor iets terro ducere pro aliqua re; *iets als winst in het spel t.*

tollere aliquid (denarios universos); *de beurs t.* thesam nummariam

reterege; *een lot t.* sortem ducere; *iets aan iets t.*

trahere (of attrahere) aliquid ad aliquid (een

schip aan land naven ad terram); *iets naar sich toe t.*

aliquid ad se trahere (of attrahere) (magnes

attrahit forum de magneti t. hieser aan);

ad se allicere et trahere; *oneig.* trahere aliquid

(decumae, totum), (= sich toezigenen) ad se trans-

ferre, sibi vindicare; *de regenboog trekt water* arcus

bibit; *naar sich toe t.* iemā aliquid ad se

arripere, (= omhelzen) amplexari, (= tot sich lok-

ken) allicere; (= tot sich ontbieden) aliquid ar-

cescere (undique praesidia, auxilia ab aliquo);

noeie (anxilia); *de troepen uit de winterkwartieren t.*

copias ex hibernis evocare; *iemā of iets op*

iets t. trahere aliquid, aliquid, in (of ad) aliquid

(ad terram, in forum); *enaren op de lier t.* lyram

intendere nervis; *iemā op zijde t.* aliquid in

secretum abducere, aliquid reducere; *de ogen van*

allen tot sich t. omnium oculos in se convertere;

uit iets t. trahere, extrahere (aliquid, aliquid)

ex aliqua re; *haarfe* (aquam ex puteo); *ex aliquo*

loco educere, ab (of ex) aliquo loco deducere (copias);

onderhoud uit iets t. victum habere (of petere)

ex aliqua re; *voor sich een los uit iets t.*

documentum sibi capere ex aliqua re; *sich uit iets t.*

excedere ex aliquo loco; *sich uit een verwickelden*

toestand t. se expedire (of se emergere) ex aliqua

re (Ter); *se evolvere* (turbā, ex turbis); *door iets t.*

trahere per aliquid (aliquid, aliquid); *conijcere*

in aliquid (suum in acum); *in iets t.* trahere in

aliquid (aliquid, aliquid), in aliquid locum de-

ducere (copias), *oneig.* aliquid participem facere

alicujus rei; *aliquem alicujus rei socium* (of in ali-

cujus rei societatem) assumere (consilii, conjura-

tionis); *iemā mede in een ongeluk t.* aliquid in

eandem calamitatem trahere; *in twyfel t.* in du-

bium vocare; *tot sich t.* trahere (humorem), bi-

here (aquam); *eene zaak trekt* (attract) in haar gevolg

mede aliquid sequitur aliquid rem, proficiscitur ex aliqua re; *iets van iets t.*, *nie aftrahen*; *iemā tot iets t.* aliquid ad aliquid deducere; *oneig.* adhibere aliquid alicui rei (of in of ad aliquid) (coenae, in convivium, in of ad consilium); (= door t. voortbrengen, vormen, maken) ducere (fossam); *eene lijn t.* ducere, scribere lineam (literas); *de syllaben of woorden t.* (= te lang uitspreken) dilatare litteras; *eene gevolg t.* aliquid colligere (of efficere) (ex aliqua re); (= doengroaien) educere (semine sparso flores); *getrokken woorden uit* provenire aliqua re; *intr. ire*, proficisci; *voorwaarts t.* procedere; (= uit.) migrare (ex urbe rus); *commigrare* (in domum suam); *demigrare* (de oppidia, ex insula in alia loca); *ferri* (nubes feruntur ad occidentem, de wolken t. naar 's westen); *in iets t.* (van reuk) transire in aliquid; *te veld t.* ad (niet in) bellum ire (of proficisci); *tegen den vijand t.* ad hostem pergere, contra hostes ducere; *op de jacht t.* venatum ire (of proficisci); *op markten t.* mercatus obire; *tot iemā t.* ad aliquid (of in alienjus domum) migrare; *in iemā dienst t.* operam suam alicui locare.

trekker, (qui ducit), dux (ducis); qui trahit.

trekking: t. van een muur, ductus (4) muri, tractus (4), raptus (4).

trekkoord, * restis (—is f.) (of funis, —is m.)

cujus ope aliquid movetur.

trekkraacht (= aantrekkingskracht), vis attrahendi

ad se.

trekletter, * litora quas ornatius ducitur (of sori-

bitur), (ductilis, Virg.).

treklijn, * funis (—is m.) cujus ope aliquid trahitur.

treknet, * majus rete (—is m.) quod per fossam

trahitur, everriculum.

trekoes, bos (bovis) ad vehendum idoneus.

trekpaard, equus ad vehendum idoneus

trekpad, semita (qua jumenta, naviculae trahentia,

sunt).

trekpen, * calamus quo lineae duuntur.

trekpleister, * emplastrum ex ulcere, quae sum-

movenda sunt, eliciens; *oneig.* hij heeft daar

een t. * habet ibi, quae attrahuntur.

trekpot, * olla, in qua ex thea vel alius plantas

foliis vim trahit aqua cocta.

trekschuit, linter (—tris) (quae ab equo per funem

trahitur).

treksel, decoctum (Plin.).

trekselde, traha.

trekvaart, * fossa per quam navigia trahuntur.

trekvogel, advena (of peregrina); avis (of volucris).

trema, diaerēsis (Gramm.).

tremal (= molentrecht), infundibulum (molare).

tremulant, tremebundus.

tremulieren, tremere, tremulum esse.

trens (van een paard), lorum, retinaculum.

trepaan, { modiolus (Cels.), terebra.

trepaneerboor, {

trepaneeren, calvariam (of os capitis) modiole (of

terebrā) perforare.

treurdicht, cantus (4) lugubris, nenia.

treuren, (in 't algemeen = bedroefd zijn over iets),

maerere aliqua re, in maerore esse; (= in rouw

zijn) in luctu esse, in luctu et aqualore esse, lu-

gere, squalere; sordidatum esse; *om iemā t.* ali-

quem (of alicujus mortem) lugere.

treuresch, * fraxinus suos ramos in terram (tan-

quam lugubriter) demittens

treurgewaad, vestis (—is f.) (of cultus, 4) lu-

gubris.

treurig (van personen), tristis, maestus; *iemā t.*

- maaten maarre aliguen afflicte; *t. zijn* in maarre (of in dolore of in tristitia) esse, in maarre jaccere; *er t. uitgaan* animi dolorem vultu prae se ferre, maesto vultu esse; (*van zaken* = droefheid *verwekkend*), tristia, miser (res, spectaculum); miserabilis (aspectus, caedes alicujus); *treurige tijden* tempora misera (of dura of iniqua); (*sterker*) acerbus, luctuosus (dies, victoria, mora).
- treurigheid, tristitia, maestitia.
treurkleed, *nie* treurgewaad.
treurlied, *nie* treurdicht.
treurmare, nunciis tristis; *iemand eens t. brengen* alicui aliquid triste nunciare; *eens schriftelijke t. literae* tristes.
treurmuziek, modi tristes (of lugubres).
treurspel, tragoedia.
treurspeler, actor tragiens, tragoedus.
treurtoon, soni tristes (of lugubres).
treurwilg, * salix (—*foia f.*) omnes ramos in terram veluti lugubriter demittens.
treurzang, *nie* treurdicht.
treuzel, mulier (—*ōria*) cunctans (of cessans).
treuzelaar, cunctator, cessator.
treuzelaarster, *nie* treuzel.
treuzelachtig, cunctabundus, cunctans, cessans.
treuzelachtigheid, cessatio.
treuzelen, *nie* talmen.
treuzelkous, *nie* treuzel.
treuzelwerk, *nie* talmsachtigheid en talmerij.
trezor, thesaurus (in 't algem., de bewaarplaats, ook wat bewaard wordt); (= de staatskas) thesaurus publicus, aerarium; (*die van een vorst*) gazae, pecunia regia; (= *schatten, rijkdom*) divitiae, opes (—*um, f.*)
trezorje, thesaurus, aerarium.
trezorier, custos (—*ōdia*) thesauri (of gazae), praefectus aerarii; (*onder de republiek*) quaestor; (*de koninklijke t. custos gazae* (of pecuniae) regiae; (*de keizerlijke t. custos principum omnium*).
trezorierschap (*onder de republiek*), quaestura, (*welke naam ook onder de imperatoren bleef*); cunctodia, administratio pecuniae publicae.
triangel, triangulum.
tribunaal, eig. tribunal (—*alia, n.*); *oneig* iudicium; (*dit eervoorde t. (de Areopagus)* amplissimum hoc collegium (of iudicium).
tribunaal, tribunatus (4), tribunicia potestas.
tribune (in 't algem.), suggestus (4); (*voor de rede-naars te Rome*) rostra (—*orum*); (= *plaatsen der toeschouwers in het theater*) spectacula (—*orum*).
tribunn, tribunus; (= *krijgstribunn*) tribunus militum; (= *volkstribunn*) tribunus plebis; (*den t. betreffende*, tribunicus; *het ambt der tribunen*) tribunitas (4); (*de macht der tribunen*) tribunicia potestas.
trioot, * opus (—*ōria*) textum, * textura (*vooral voor droeken, in kleur aan die van het menscheleke lichaam gelijk*).
trieltje, * linteum (gegansd) levigatum (of politum).
trijp, * pannus quidam hirsutus (*welker echerling in-nen, en inslag ruwe zijde is*).
trijzel (= *zeef*), cribrum.
trijkelen, cribrare (Plin.).
tril (= *drif*), commissio, haluatio; (*op den t. gaan*) vagari.
trillen, tremere, contremiscere (*bijszonder door schrik of vrees*); (*van koude en schrik*) horrere (*van personen*); (*voor iets t. extimescere*, tremere aliquid; *voor iemand contremiscere* aliquid).
trilling, tremor, horror.
trilogie, trias (—*ōdia f.*) tragoediarum; dialogus, quo tres personae colloquuntur.
trimester, tempus (—*ōria n.*) trimestre.
triniteit, trinitas (Cod. Just.).
trio, versus (—*um*) terni, trium (of ternorum) cantus (4).
triomf of triumf eig., triumphus, (*kleine*) ovatio.
triomfant, triumphans, ovans.
triomfantelijk, ritu triumphantium.
triomfeeren eig., triumphare, triumphum habere (of agere); triumphantem inire urbem, ovare, ovantem triumphare; (*over iemand of over een land* ex aliquo, ex aliqua terra; *de aliquo, ook met Gen., d. v.* Bojorum triumphum agere); *oneig.* triumphare gaudio, vincere, exultare, exultare et triumphare, laetari et triumphare; (*over iemand t. triumphare*, triumphum agere de aliquo, vincere aliquid, *over iets ovare* (of exultare) aliqua re, *over onrecht injuriam* vincere; *over den val of dood van iemand in ruinis* (of funeribus) alicujus exultare.
triomflied, —*ang*, carmen (—*inis n.*) triumphale.
triomfpoort, porta triumphalis.
triomfwagen, currus (4) triumphalis.
triomfzuil, columna triumphalis.
trip, calceus ligneus (*schoesel der vrouwen*).
tripel, creta nigra (*waarmede de vaste lichamen gepolijst worden*).
tripliceeren, triplicare (Plin.).
trippelaar, —*ster*, trepidans, trepidus (a).
trippelen, trepidare.
trippen, brevi saltu (of passu) procedere.
trits, numerus ternarius, trias (—*ados f.*) (M. Cap).
triviaal (eig., op de kruiswegen te vinden, gemeen) trivialis, (Suet., Quinct.).
troebel eig., turbidus (aqua); (*in t. water visschen* ex alieno incommodo suam petere occasionem, ex alterius incommodis suis commoda comparare; (*bij 't slaan naar posten*) occasionebus potius quam virtute petere honores; *oneig.* tristic; *troebels tijden* tristia tempora, temporum iniquitas; caligo (—*inis f.*), tenebrae (temporum illorum, tenebrae reipublicae).
troebelheid, turbida (tristia) alicujus rei conditio.
troef (in het kaartspel), * triumphus ludii, * color praecipuus; *t. kaart* * charta lusoria triumphalis.
troep (van soldaten), manipulus (4 f.); (*troepen*) copiae; (*van tooneelspelers*) grex (gregis, m.), caterva.
troepagewijze, catervatim; (*van soldaten*) manipulatum, per manipulos; (= *in kringen*) in circulis.
troetel, amor, amores, deliciae, amores et deliciae (*van iemand alicujus*); *iemand is mijn t.* est mihi aliquis in deliciis (of in amoribus of in amore et deliciis), est aliquis de complexu ac sinu meo, (of in oculis meis of carissimus), est mihi longe omnium (amicorum als vriend, liberorum als kind) carissimus; aliquid maxime (of praecipue of potissimum) diligere; *een t. van iemand zijn* ab aliquo maxime diligere, alicui carum esse, *van de moeder a matre* plus amari, *van de volkpartij* popularibus carum acceptumque esse.
troetelaar, amans, studiosus, amator, blandus, qui mulcet et blanditur.
troetelen, *iemand t. met de hand*, manu permulcare aliquid; (= *omarmen en kussen*) amplexari et osculari aliquid; *met woorden of gebaarden* blandiri alicui.
troeteling, { *nie* troetel.
troetelkind, {
troetelwoord, blanditiae, blandimenta, (—*orum*); blandas voces..

- troeven *sig.*, *triumphare inde; *oneig.* vincere, superare aliquem, superiorem fieri aliquo; ook verberare, mulcare aliquem.
- troffel (= *scheplepel*), trulla; (= *metaelaarotroffel*) ascia, trua, trulla (Pall.).
- trog, alveus.
- troggelaar, mendicus, qui a petendo non desistit.
- troggelachtig, mendicitati addictus, mendicandi studiosus.
- troggelarij, mendicatio. mendicitas.
- troggelen, mendicari, constanter petere ab aliquo aliquid.
- troggelwinst, lucrum mendicando quaesitum.
- troggelaak, pera.
- trok, —apel, { (soort van biljart) sphaeristotrokken, —apel, { rium (Plin.).
- trom, { tympanum.
- trommel, {
- trommelbuiik (= *dikbuiik*), homo (—inis) obesus.
- trommelen, { tympanizare (Suet.), * pulsare (of * trommen, { complodere) tympanum.
- trommelklank, tympanorum sonus of sonitus (4).
- trommelslager, *sie* trommer.
- trommelvlies, membrana (auditoria of tympani).
- trommer, tympanista (—ae m.) (Apul.), tympanotriba (—ae m.) (Plant.).
- tromp (muzikinstrument), tuba; (van 't schietgeweer) * os (oris m.) tormenti (of sclopeti); (= *ruut van den olifant*) proboscis (—idis f.).
- trompen, tuba canere.
- trompelaar, tubicen (—inis).
- trompet (= *tromp*), tuba.
- trompetten, *sie* trompen.
- trompetgeschal, sonus tubae (of tubarum), concentus (4) tubarum; *bij* t. tuba accinente, tubis accinentibus; *onder* t. de stad binnentrekken (van soldaten) ad classicum urbem introire.
- tronen (= *uolelen*), sedere, collocatum esse; *oneig.* (= *heerschen*) regnare, regnum habere.
- tronie, *sie* aangezicht en gezicht.
- tronk, trunous; *oneig.* (= *geslacht*) stirps, (—rpis, f.), familia.
- troon *sig.*, solium; sedes (—is f.) (of sella) regia; *oneig.* regnum, imperium; *den* t. bestijgen, tot den t. komen regno (of imperio) potiri; *rich* van den t. meeler maken regnum occupare, ad imperium pervenire; regnum (of imperium) adipisci; regnare incipere; *iemand* komt op den t. regnum (of imperium) transit ad aliquem; *na* iemand op den t. komen succedere alicui (of in alicujus locum); *iemand* op den t. plaatsen alicui regnum (of ad aliquem summam rerum) deferre, op nieuw, restituere (of reducere) aliquem in regnum; *iemand* van den t. stooten alicui regnum (of regni dignitatem) adimere, alicui regnum auferre (of eripere), aliquem regno spoliare (of pellere of expellere); *van* den t. afstand doen regno (of imperio) cedere.
- troonen (= *lokken*), aliquem ad se allicere (of pelli-cere).
- troonrede, * oratio solemnitas, a rege vel principe quotannis habita.
- troonsbeklimming, —bestijging, initium regni; *omiddellijk* na zijns t. simulatque imperium adeptus est; *de dag* zijner t. dies quo regnare coepit.
- troonzaal, atrium, ubi sella regia habetur.
- troonopvolger, successor regni (of imperii); (in den keizerlijk in tegenstelling van den regerenden keizer of Augustus) Caesar; (in den nieuweren tijd) (= *erfprins*) heres (—edis) regni, proximus successioni.
- troost, solatium; (= *het troosten*) consolatio, (*dicht.*) solamen (—inis, n.); *t. middel* solatium (of medicina) doloris; (= *hulpmiddel*) subsidium; *t. in smart* solatium (of medicina) doloris, in lijden solatium malorum; *iemand* t. inspreken, verlossen, *sie* troosten; *geen* t. weten nihil habere consolationis; *t. en rust* in iets vinden acquiescere in aliqua re; *daarin* een t. vinden hoc solatio frui; *t. zoeken* in de wetenschappen se consolari per literas, in of bij de wijsbegeerte doloris medicinam a philosophia petere.
- troostbrief, literas consolatorias; *een* t. over deze zaak aan iemand schrijven ejus rei consolationem ad aliquem mittere.
- troostelijk (= *troostbaar*), consolabilis; (= *troostend*) consolatorias, solatii plenus.
- troosteloos (= *zonder troost*) (van zaken), desperatus; (van menschen) omni spe destitutus, ook calamitosus, afflictus; *troosteloos* toestand res desperata, desperatio.
- troosteloosheid, desperatio.
- troosten: *iemand* t. consolari aliquem, (in iets de aliqua re) solatium afferre (of praebere) alicui, solatio (of solatium) alicui esse; *iemand* in zijne smart t. consolari dolorem alicujus; *de gedaachte troost* mij enigszins, dat nonnihil me consolatur, cum recorder, *met* Aoc. v. Inf.; *getroost* weggaan equiore animo discedere; *zich* t. se consolari (*met* iets aliqua re, *wegens* iets de aliqua re); *ik* troost mij daarmede (of mijn troost is) dat hoe (of illo) solatio me consolator, me illa res consolatur, hoc solatio utor, hoc solatium mihi propono, *ens.*; *nich* bij de kortheid van 't leven *met* de gedaachte aan de toekomstigheid t. brevitatem vitae posteritatis memoriâ consolari; *nich* niet kunnen t. over iets angri aliqua re; *als* het andere uitvalt *val* ik mij weten te t. si aliter acciderit, humaniter feremus; *troostende* toespreken plene solatii oratio, consolatio (malorum in ongeluk), (Liv.) alloquium.
- trooster, consolator.
- troostgrond, solatium.
- troosting, *sie* troost.
- troostlied, carmen (—inis m.) consolatorium.
- troostrede, consolatio, oratio ad consolandum accommodata.
- troostrijk, solatii plenus; *t. zijn*, *weer* t. zijn solatio, magno solatio esse; *het* is *weer* t. te weten *ens.* magnum solatium est, scire.
- troostschrift, *sie* troostbrief.
- troostvol, *sie* troostrijk.
- troostwoord, solatium.
- tropee, indicium victoriae, tropaeum; (*den* vijand *ontnemen*) insigne (—is m.) victoriae; *in plur.*, ook spolia (—orum).
- tropisch (= *van de tropenlanden*), door den Gen. teporis of caloris, h. v. tropische gewassen teporis arbores; *t. klimaat* tepores, calores; (= *metaphorisch*) translatus.
- tros (= *bagage*), impedimenta (—orum); *een* t. knecht calo (—onis); (= *dos*) fasciculus (rijzjes virgarum); *t. druiven* uva; (= *een dik scheepstouw*) funis (—is m.) nauticus crassior, rudens.
- tropaard, —wagen, equus, (planstrum) impedimentis vehendis aptus (um).
- trossen, vasa (—orum) (of impedimenta —orum) colligere of tollere, aufgere.
- trots, superbia; (= *vermetelheid*) confidentia; (= *wederspannigheid*) contumacia, animus contumax (—acis); (= *overmoed*) animi (alicujus animum of animos frangere); *edele* t. libera contumacia;

bandeloos *t.* ferocia; *t.* iemand aliquo invito, adversus voluntatem alicujus.

trotsch (= *vermetel*) confidens; (= *bandeloos*) ferox (—*acis*); (= *woerspennig*) contumax (—*acis*); (= *hoogmoedig*) superbus; (= *overmoedig*) insolens; (= *aanmatigend*) arrogans; (= *met afkeer op anderen nedervallende*) fastidiosus; (= *sich verheffende*) elatus; *t.* *zijn* magnos gerere spiritus, op iets superbire aliqua re, inflatum (of elatum) esse aliqua re; op het bezit van iets gloriari possessione alicujus rei (of alleen aliqua re), op den roem van iets laudem alicujus rei prae se ferre; *t.* worden superbum esse incipere. superbire, magnos spiritus (of magnam arrogantiam) sibi sumere; iemand *t.* maken aliquem superbum facere, alicui spiritus afferre (van zaken; rijksdom maakt *t.* divitiae animos faciunt); *oneig.* (= *prachtig*) magnificus, splendidus.

trotschaard, homo (—*iris*) ferox (—*acis*), contumax (—*acis*), insolens, superbus.

trotschelijk, superbe, insolenter, arroganter.

trotschhart, animus ferox (—*acis*), insolens, superbus.

trotschhartigheid, *sie* trots.

trotscheid, *sie* trots.

trotseerder, qui confidenter rebus resistit (of se offert) (periculis); *sie* trotseeren.

trotseeren, confidenter resistere, confidenter resistantem respondere; (= *sich wederpennig gedragen*) contumacius se gerere; *slechte* met *t.* gehoorsamen contumacius parere; iemand *t.* alicui resistere, contumacius parere alicui, contumacem esse in aliquem; *eene zaak t.* contumacem esse adversus aliquid, contumaciter spernere aliquid, contemnere aliquid (*d. v.* leges alicujus), obviam ire (irae, cupiditati hominum); *de gevaaren t.* obviam ire (of se offerre) periculis; *iets trotsaert vele eeuwen* aliquid multa saecula manet.

trotseering, *sie* trots.

trotsen (= *tergen*), lacerare, irritare; *verder sie* trotseeren.

trottoir, "semita juxta viam publicam eminens.

troubadoer, cantor sua ipse carmina canens.

trouble, turba, perturbatio.

troubleeren, perturbare.

trouvere, *sie* troubadoer.

trouw (*als natuurlijke eigenschap*), fides; (van *gezindheid*) fidelis; (*jegens iemand in aliquem*); *meer uit vrees dan uit trouwe afhankelijkheid* magis metu, quam fide; *is vertrouwen* (*als schrijver enz.*) verus, certus, fide dignus; *eene trouwe schildering* narratio vero conveniens, a rei veritate non discedens; *eene t. geheugen* memoria tenax (—*acis*); iemand *t.* *zijn* (of *blijven*) fidem servare alicui, in fide (of in officio) alicujus manere (of permanere), aan de waarheid manere (of permanere of perstare) in veritate; aan den plicht, aan zijne meening manere (of permanere) in officio, in sententia; aan zijnen eed, zijne belofte jujurandum, fidem servare, aan sich selven sibi constare; aan zijn karakter propriam naturam sequi, aan de deugd a virtute non discedere; aan zijn gedrag in suis artibus permanere; aan de staatsinrichting leges civitatis sequi, legibus civitatis diligenter (of accurate) obtemperare; aan de lessen van iemand in zijn leven *t.* gewoont zijn en nog bij zijnen dood zijn (of blijven) praeceptorum alicujus morem et vixisse et mori (Liv.); aan de natuur *t.* blijven nihil a statu naturae recedere; (van kunstenaars en kunstwerken) adhuc naturam imitari; zijne natuur niet *t.* blijven suam naturam

versare; *t.* aan een gebruik retinens moris; *de soldaten t.* houden militum fidem servare; *t.* over-
-zeiten verbum de (of e) verba exprimere, verbum verbo (of pro verbo) reddere.

trouw, fides (f), (= *trouwe afhankelijkheid*) fidelitas; fides amor; (*jegens God, ouders, kinderen enz.*) pietas; (= *de waarheid der voorstelling*) veritas; *historische t.* fides historiae (of rerum); *t.* van 't geheugen firmitas (of tenacitas) memoriae, memoria tenax (—*acis*); *t.* houden fidem servare, niet, fidem violare, in fide non manere; *elkander weder-
-keurig t.* beloven fidem dare et accipere; iemand den eed van *t.* zweren jurare in verba alicujus; iemand iets op *t.* geven (= *aanvertrouwen*) aliquid fidei alicujus committere; tegen *t.* per fidem (fullere, circumvenire); *trouwe beloften gelden bij hem niets* fides dictis promissisque apud eos nulla, *zijn ver-
-doenen nomen fidei nullum; bij mijne t.!* me dius fidius! mehercule!

trouwdeg, dies nuptiarum, dies nuptiis destinatus.

trouwelijk, fideliter, cum fide; (*als eerlijk man*) bona fide; *oprecht* aperte.

trouweloos, perfidus, (*als bijvondende eigenschap*) perfidus, (*zachter*) infidus; *t.* worden fidem violare (of laedere, of frangere), in fide non manere; *omtrent iemand fidem alicui datam fullere, prodebre of destituere* aliquem.

trouweloosheid (*als eigenschap*), perfidia; (*zachter*) infidelitas; nulla fides; *sich over de t. van iemand beklagen* accusare fidem alicujus; (= *eene trouwe-
-loos handelend*) infidam facinus (—*bris*, *w.*); *t.* loonen perfido (of fraudulentem) agere, *eene t.* tegen iemand begaan perfidum esse in aliquem, prodebre aliquem.

trouwen (= *gelooven aan*), *sie* vertrouwen; (= *huwen*) (van een man) ducere uxorem; *eene vrouw t.* ducere aliquam uxorem, ook alleen ducere aliquam, matrimonio aliquam sibi jungere; *getrouwd zijn* uxorem habere; (van een vrouw) nubere alicui; (van man en vrouw) matrimonium inire (of contrahere), matrimonio jungi (of conjungi), nuptiis inter se jungi.

trouwens, mihi crede (*ingesproken*); profesto; (voor een Pronomen) ne (*verkeerd* nae).

trouwhartig, apertus, simplex (—*icis*); iemand *t.* maken alicujus fidem sibi conciliare; *te t.* creditus, improvidus.

trouwhartigheid, simplicitas, animus apertus, simplex (—*icis*).

trouwheid, *sie* trouw.

trouwkleed, vestis (—*is f.*) maritalis (Ovid.); vestis nuptialis.

trouwlustig, nuptiarum appetens; *t.* *zijn* nuptias cupere, de nuptiis cogitare; (van meisjes) nubere velle, (van den man) conditionem quaerere (of circumspicere); *niet t.* *zijn* nunquam de nuptiis cogitare, (van den man) abhorreere ab uxore ducenda (of a re uxoria).

trouwring, annulus nuptialis.

trouwverbond, pactio nuptialis.

trouwverbreker, adulter.

truffels, boleti (Plant.) bono sapore et fragrantibus.

truffeeren, boletis cibos condire.

truweel, *sie* troffel.

tuberoos, * polyanthes, * polyanthes tuberosa.

tucht (= *het opkweken*), educatio; (= *opleiding*) disciplina; *gestreng t.* houden disciplinam severe regere; iemand onder *t.* *nemen* aliquem regendum suscipere; iemand onder de *t.* *houden* se-
-verius coeere (of tristicore disciplina continere) ali-
-quem; *de soldaten onder t.* en orde houden mi-

- lites coërcere et in officio continere; (= *oerbaar-houd*) pudor, modestia; (= *sedem*) mores (—um m.); *gebrek aan t. sie tuchteloosheid*.
 tuchteling, maleficus in ergastulum datus (of missus); in *smg.* alieus maleficus.
 tuchteloos, nullā disciplinā coercitus; (= *teugel-loos*) effrenatus; (= *liederlijk*), dissolutus.
 tuchteloosheid, disciplina nulla; (= *insubordinatie*) immodestia, intemperantia.
 tuchthuis, ergastulum.
 tuchtigen, castigare (aliquem verberibus, verbis); punire (aliquem); sumere supplicium (de aliquo); (*met woorden*) ook verberare (aliquem); (*van overheidspersonen*) coërcere (noxium eivem multa, vinculis verberibusque).
 tuchtiging, castigatio; *lichamelijke t. der slaven* malum; *harde en pijnlijke t.* supplicium; *soms t. ondergaan* castigari, puniri, supplicio affici.
 tuchtheester, magister morum, censor.
 tuochtroede, ferula, virga castigatoria (Plin.).
 tufsteen, tofus (of tophus), (Virg., Ovid.).
 tui (= *toiw*), restis (—is, f.) qua navis retinetur.
 tuianker, ancora recti annexa ad navem retinendam.
 tuig (= *geweven werk*), textum; (= *dock*) pannus; (= *gereedschap*) instrumentum (gew. collect.), armamenta (—orum); (= *paardent.*) habenae et lora (—orum) equestria; phylaeae (—arum); (= *kou-kent.*) vasa (—orum), utensilia (—ium, Liv.) in culina adhibita; (= *oorlogst.*) armamenta (—orum, Liv.) bellica, apparatus (4) bellicus; (= *ding*) res (5); *dom, dwars t.* nugae, ineptiae, stultitiae; *t. van volk* tax (—is, f.) populi.
 tuigage (= *scheepstuig*), armamenta (—orum) navalia (funes, vela, ancorae enz.), apparatus (4) nauticus.
 tuigen (van *schoepen*), parare, apparare, ornare (instrumentis et armamentis) navis.
 tuighuis, armamentarium.
 tuiging, apparatus; *verder door de verba* ornari, parari.
 tuil: *zijnem t. tuilen* lascivire, lascive vivere, (suum farorem turbare (Virg.); (= *bloemkrans*) fasciculus florum.
 tuimelaar, petaurista (Varro) (*die sich met een schepstool* petaurum, Juven., Martial., *op en neer slingert*); (*die het Griekse κροσσόν beoefent*) saltator, qui in caput volvitur, (of a capite se in pedes imos revolvit); (= *een visch die onder het zwemmen op het vlak der see gedurig tuimelt*) delphinus in natando gyro duceus, (= *een tuimelaar, soort van duif*) columba in volando gyro duceus.
 tuimelen, volitari, in caput pedesque volvi, gyro ducere, rotari; *oneig.*: binnen kort sal hij t. brevi solvendo non erit; (= *staat en rang verliezen*) a prosperitatis, qua aliquis fruitur, gradu depelli; opibus honoribusque privari; *het staatsbestuur tuimelt* rei publicae commutatio incidit.
 tuimelgeest, rerum mutandarum studium, novarum rerum studium.
 tuin (= *heining*), saepes (—is f.), saepimentum, saeptum; *een t. om iets maken* (= *omtuinen*) saepire, consaepire (aliquid aliquo re), saepio circumdare, saepibus cingere (of claudere), (= *versekeren*) munire aliqua re; (= *de omtuinde plaats*) hortus; (= *instituut*) horti; *iemand om den t. leiden* adducere, fallere, decipere aliquem, alicui verba dare, circumducere aliquem per dolos.
 tuinaarde, humus hortensis.
 tuinbaas, *sie* tuinier.
 tuinbank, scamnum hortense.
 tuinbed, pulvinus.
 tuinboon, faba hortensis.
 tuinen (= *omtuinen*), *sie* tuin; (= *in den t. wandle-len*) in horto spatium (of degere of apricari); (= *den t. bearbeiten*) colere hortum.
 tuingod, Vertumnus.
 tuinhaag, —heg, saepes (—is f.) hortensis.
 tuinier, hortulanus, olitor; (*in een lusttuin*) topiarius.
 tuinieren, hortulani opere fungi; hortum colere; (= *een t. kunstig aanleggen*) topiariam (artem) facere.
 tuinman, *sie* tuinier.
 tuischen, trans, commutare (aliquid); *iets voor of tegen iets t.* mutare, permutare aliquid aliqua re (of cum aliqua re); *intr.* mutare res inter se, (*met waaren*) mutare, permutare merces, (*met iemand*) cum aliquo, (*in betrekking op de rollen, ook in het leven*) mutare partes, decipere.
 tuischer, * permutator.
 tuit (= *een uitstekende punt*): *t. van een kan* nasus (Juv.), amphorae (of urcei) apex (—is m.) of ook de uroens zelf; (*van haarlokken*) cincinnus, fascia crinalis; (= *hoofdhulsel*) calyptra in apices desinens; (= *lepel*) papilla (ook mamma); (= *een blaasvris*) cornu, tuba.
 tuitelen, vasillare.
 tuiten (= *toeteren*), cornu canere.
 tuk, pulsus (4), ictus (4) frontis (arictum more); ook genus (—us m.), indoles (—is f.), fraus (—is f.), fallacia, insidia.
 tuk fallax (—acis), dolosus, petulans; *t. op iets zijn* cupidum, (of avidum) esse alicujus rei.
 tul, impulum, ampulla (*soms lange pijp, om te drinken*), van daar (= *een drinkbroer*) vino deductus, ebriosus.
 tulband (= *Turksch hoofddeksel en gebak*), diadema (—tis m.), tiara (—ae m.), placenta, in tiarae formam plecta et oocta.
 tule (= *kant*), * limbus linteus angulatus; * fimbria denticulata.
 tullebroer, vinolentus, ebrius.
 tullen, inebriari, ebrium fieri.
 tulp, * tulipa.
 tulpebol, * bulbos tulipae.
 tulpeboom, * (arbor) tulipifera.
 tulpenbed, * tuliparum pulvinus.
 tumult, tumultus (4).
 tunica, tunica.
 tunnel, cuniculus.
 tärbatie, perturbatio.
 turbulent, turbulentus.
 tureluursch: *het is om t. te worden* res talis est, unde insanias.
 turen, fixis et intentis oculis intrinseci.
 turf, * caespes (—tis m.), gleba bituminosa.
 turfkakker (= *veengrond*), * terra caespiticia (Vop).
 turfasch, * cinis (—is m.) caespitum (of caespiticius, Vop.).
 turfdrager, bajulus.
 turfgraver, * glebarum bituminosarum fossor (Col.).
 turfkool, * carbo (—onis) caespiticius.
 turfvuur, * ignis (—is m.) caespitum (of caespiticius).
 turken (= *piagen*), vexare, lacerare, irritare.
 turkoois (*edelgesteente*), cyaneus.
 turven (= *turf opdoen*), * caespites (of copiam caespitum) sibi comparare.
 tuaschen, inter met *Acc.*; *een oorlog t. drie koningen* trium regum bellum; *t. de twee legers lag*

een brug pons in medio erat duorum castrorum;
de plaats t. Rome en Arpi regio interiecta inter
Romam et Arpos; het veld (Marsveld) t. den Tē-
der en Roma campus interiacens Tiberi ac Ro-
mae moenibus; t. iets leggen interponere alicui
rei; iets t. twee vingers nemen duobus digitis ali-
quid prehendere; er bestaat t. mij en hem een
oude vijandschap sunt mihi cum illo veteres ini-
mitias; dat blijve t. u en mij ne cuiquam hoc
dicas; t. licht en donker diluculum of arepus-
culum; t. mal en dwaas parum sapiens, stultior.
 tussenbedrijf, casus (4); *als er geen verhin-*
dend t. voorkomt nisi quid intervenit (of in-
ciderit); het optredende gewantschap van Smyrna
vervoekte een kort t. (intermissio) interposita Smyr-
naeorum brevis legatio est (Liv.).
 tussenbeide, interea, interim.
 tussenbeurt, vices aliis interpositae.
 tusschendeck, locus tectus in maioribus navibus
 summus.
 tusschendijkgeleg, inter aggeres (situs).
 tusschendoor: t. de menschen per medios homines.
 tusschenert, area (of fundus) aliis fundis inter-
 jacens.
 tusschengang, angiportus (4).
 tusschengangerecht, coenae dapae (—um f.) in-
 termediae.
 tusschengezang, carmen (—inis n.) a choro
 in mediis tragoediis (of comediis) cantatum.
 tusschenin: t. gelegen interiacens, interpositus.
 tusschenkleur, color a duobus aliis (appositis
 coloribus) aliquantum diversus.
 tusschenkomend, interveniens, interiacens, in-
 terpositus.
 tusschenkoning, interrex (—egis).
 tusschenliggend, interiacens, interpositus.
 tusschenmuur, murus interpositus (of in medio
 exstructus).
 tusschenpersoon, internuncius, interpres (—tis).
 tusschenpoos, intervallum, temporis spatium
 interjectum.
 tuschenrang, ordo (—inis, m.) aliis interiectus (of
 medius inter alios).
 tusschenrede, * oratio interiecta (of interposita).
 tusschenregeering, interregnum.
 tusschenruimte, intervallum, spatium interjec-
 tum.
 tusschenschot, saeptum interjectum.
 tusschenshuis, * (aquae) emissarium (Plin.) in-
 terpositum.
 tusschen spel, fidium cantus (4) medius inter (ora-
 tionis partes).
 tusschenpraak, interlocutio (Quinct.), * oratio
 interiecta.
 tusschenspreken, interloqui (Terent.).
 tusschenspreker, internuncius, interpres (—tis).
 tusschenstaat, {
 tusschenstand, { *niet tussenrang.*
 tusschensteeg, semita, angiportus (4) interpositus.
 tusschentijd, zie tusschenpoos.
 tusschentijds, zie tusschenbeide.
 tusschentoen, sonus interiectus.
 tusschenuur, hora interiecta; hora subsequa;
 tempus (—oris n.) otiosum, otium.
 tusschenval, zie tusschenruimte.
 tusschenval, zie tusschenbedrijf.
 tusschenvlaag, (venti) impetus (4) interveniens.
 tusschenvoeging, { parenthesis (—is f., Gramm.,
 tusschenvoegsel, { Quinct.).
 tusschenwal, vallum interiacens,

tusschenwand, zie tusschenmuur.
 tusschenweg, via interiacens, iter (itinēris, n.)
 medium.
 tusschenzang, zie tusschengezang.
 tusschenwerpel, interjectio (Gramm., Quinct.).
 tusschenzee, mare (—is, n.) internum (of interius).
 tusschenzin, zie tusschenvoegsel.
 twaalf, duodecim; *talkeus t. duodeni, as, a,*
twaaifde, duodecimus.
 twaalfdehalf, undecim et dimidius.
 twaalfderhande, {
 twaalfderlei, { duodecim generum.
 twaalfduizendste, duodecies millesimus.
 twaalfhoek, {
 twaalfhoekig, { duodecim angulos habens.
 twaalfhonderd, mille et ducenti; *talkeus t. mil-*
leni et ducenti.
 twaalfhonderdste, millesimus ducentessimus.
 twaalfjarig, duodecim annorum; (= *twaaif ja-*
ren oud) duodecim annos natus.
 twaalfmaal, duodecies.
 twaalfponder, * tormentum globos ferreos duo-
 decim pondo emittens.
 twaalfuurtje (= *tweede ontbijt*), prandium.
 twaalfvoud, duodecies tantum.
 twee, duo, as, o; *talkeus t. bini, as, a; (allijd*
bij pluralia tantum, als bina castra); (= dubbel
geminus); d. v. t. n's uitspreken literā n geminā
dicere; hij kan geen t. tellen bis bina quot sint,
non didicit (Cic.); een tijd van t. dagen biduum;
een tijd van t. jaren biennium; als kind van t.
jaar bimus, bimulus; om t. uur horā secunda;
uit t. kwalen het minste kiezen ex malis eligere minima.
 tweearmig, duo brachia habens.
 twee bak, panis bis coctus; *soheeps t. panis nauti-*
cus; soldaten t. bucellatum (Amm).
 tweebeenig, bipes (—edis).
 twee borstig, bimammus (Plin.).
 tweeblad, bifolium, * ophrya bifolia.
 tweedaagsch, duorum dierum; *tweedaagsche tijd*
biduum.
 tweede, secundus; *(een van twee, die aanvoeg*
sijn) alter; ten t. male iterum; bij ieder tweede
woord alternis verbis; een tweede Hannibal alter
Hannibal, ook alleen Hannibal; in de tweede
plaats secundo loco, of alleen secundo.
 tweedrandech, bilix (—icis, Virg.).
 tweedracht, disidium; discordia; t. in meeningen
 dissensio; (= *wrok, simultas, met iemand in t.*
leven dissidēre ab (of cum) aliquo (met zich zel-
ven a se ipso), discordare cum aliquo, in simultate
esse cum aliquo, onder elkander in dissensione esse,
dissidēre (of discordare) inter se, dissidere atque
discordare inter se.
 tweedrachtig, discors (—ordis), dissidens.
 tweedubbel, duplex (—icis).
 tweeduizendste, bis millesimus.
 duo; in Sing. ook utrumque;
 (= *van verschillenden aard) diversi*
generis; inspanning en smart
sijn t. interest aliquid inter la-
borem et dolorem; vrouwen
rooven en met mannen vechten
se t. aliud est virgines rapere,
aliud cum viris pugnare.
 tweegevecht, certamen (—inis, n.) singulare,
 pugna singularis; in Sing. *alleen pugna (Liv.);*
een t. met iemand hebben ferro cum aliquo de-
cernere, depugnare cum aliquo; iemand valt in
een t. occiditur aliquis, dum provocatus depugnat
(Cic.) (of, ex provocatione dimicans) (Plin.).

tweehandig, duas manus habens.
 tweehoekig, duos angulos habens.
 tweehonderd, ducenti; *telkens t. ducenti.*
 tweehonderdste, ducentessimus; *telkens de t. ducentessimus quisque.*
 tweehoofdig, biceps (—cipitis).
 tweehoornig, bicornis; (*op eens pinas bij Ovid.*) bicorniger.
 tweehuisig, binas aedes habens (*of habitans*); modo alteram, alteram domum modo habitans.
 tweejarig, duorum *of* (*ieder tweejaar*) binorum annorum; bimus (legio); bimulus (Catull.); (= *twee jaar oud*) ook duos annos natus; *op eens tijdsruimte van twee jaar, door den Gen. biennii, een t. tijdvak biennii spatium, biennium*
 tweeklank, diphthongus, sonus diphthongi.
 tweekleurig, bicolor (—oris).
 tweeledig, *sie tweedrelei en tweevoudig; ook bipartitus; bimembris* (Juv., Virg.).
 tweeleittergreppig, duorum syllabarum, bisyllabus.
 tweeling (= *tweelingbroeder*), geminus, frater (—tris) geminus; *tweelingen* gemini, fratres gemini; (*als het knapen zijn*) gemini pueri (*of* mares); *als gesternte* gemini, geminum astrum; (= *tweeling-suster*) gemina soror.
 tweelijvig, duo corpora habens, (*dicht.*) bicornpor.
 tweemaal, bis.
 tweemaandelijksch, bimestris.
 tweeman, duumvir (—ri); *het tweemanschap* duumviratus (4).
 tweemaster, (navis) duobus malis instructa.
 tweensachtendurend (*een tijd*), binoctium (Tac.).
 tweenamig, binominis (Ov.).
 tweecoogig, duos oculos habens.
 tweespondzwaar, bilibris (Plin.).
 tweeraderig, duorum rotarum.
 tweeregelig, distichus (Mart.).
 tweeriemig, bipennis.
 tweeslachtig (*dier*), animal (—alis m.) amphibi-um (Varro); (= *bastiaard*) bigener (—era, —erum) (Varr.).
 tweernen, duplicare (*of* geminare) flum.
 tweesnarig, duabus chordis instructus.
 twesanijdend, bipennis (*of* utrinque habens aciem).
 tweecoortig, *sie* tweeslachtig.
 tweespalt, *sie* tweedracht.
 tweespan, bigae; *met een t. rijden* bigis (*of* iumentis junctis) vehi.
 tweespannig, bijugis (Suet.).
 tweespraak, sermocinatio (Gell.), dialogus (Quinct.).
 tweesprong, bivium.
 tweestaartig, duabus caudis praeditus.
 tweestemmig; *een t. lied* cantus (4) in quo duae voces consonant.
 tweestrijd, *sie* tweegevecht; *in t. zijn* *met zich zelve* sibi non constare, sibi ipsi dissensire.
 tweetal, numerus binarius.
 tweetandig, bidentis.
 tweetongig, bilinguis; *onsig.* ambigu ingenii; *een t. bescheid* variatum responsum.
 tweetongigheid, ingenium ambiguum.
 tweevleugelig, biforis (Janua, fenestra).
 tweervoetig, bipes (—edis); (*tweervoetige dieren* bipedes); bipedalis (Caes.), *ook schertsend van menschen bestiae* bipedes.
 tweevormig, biformis.
 tweevoud, duplum.
 tweevoudig, duplex, (—icis); *Adv.* bifariam.
 tweewerf, bis, *sie* tweemaal; *t. grooter* duplo

major.
 tweezeig (= *aan twee zeeën gelegen*) bimaris (Hor.).
 tweezijdig, duo latera habens.
 tweeziinig, dubius.
 twijfel (= *het twijfelen, de onzekerheid*) dubitatio; (= *de zaak, die iemand wegens hare onzekerheid verontrust*) scrupulus; *sonder t. sine dubio* (*maar geen Latijn sine ullo dubio*), haud dubio, (*zelden in Class. Latijn en eerst Liv.*) procul dubio, certe, sine ulla dubitatione; *ook door non dubito, quin enz; in t. slaan* (*van personen*) *sie* twijfelen; *men is in t. dubitatur, ambigitur, ik heb geen t.* (= *twijfel niet*) *of* enz. non (*of* nihil) dubito quin enz.; *in t. trekken, dat ons. negare met Acc. o. Inf., (eenigermate)* addubitare (*de of in aliqua re, num, utrum* (*of* illud utrum (—an); *in t. geraken* distrahi; *in t. trekken in dubio pondere* (atrum—an), *iets buiten t. stellen* haud dubium relinquere aliquid *of* Acc. o. Inf.; *geen t. overlaten bij iemand nihil dubii* (*of* nullam dubitationem) apud aliquem relinquere; *iemand niet den minsten t. laten* omnem dubitationem alicui tollere; *er komt t. bij mij op* dubitatio mihi movetur (*of* affertur), scrupulus mihi iniecitur; *er blijft mij nog één t. over* nunc mihi restat scrupulus.
 twijfelbaar, —ator, qui, quae de aliqua re (*of* de omnibus rebus) dubitat.
 twijfelachtig (*van personen*) (= *onzeker*), dubius, incertus; *t. zijn, sie* twijfelen; *ik ben t., of ik enz. dubius* (*of* incertus) sum, utrum—an enz., non estis mihi constat, ne (*aangehaecht*) —an enz.; *van zaken en personen* (= *niet te vertrouwen, onzeker*) dubius, incertus, anceps (—ipitie, belli fortuna), ambiguus (fides, ager Liv., puer acri ingenii, sed ambigu, Plin.); *een t. geval* id quod dubium est; *geensins t. id quod nemini dubium esse potest; twijfelachtige gevallen* ea quae dubitationem afferunt; *t. zijn* dubium (*of* incertum) esse; dubitationem habere, non constare; *woel t. nou kunnen zijn* quod dubitari posset; *eenigzins t. zijn* aliquam dubitationem habere; *dit is nooit t. geweest* hoc nulla est unquam in dubitatione verantum; *het is mij volstrekt niet t., dat ons. hoe* sine ulla dubitatione confirmaverim, *met Acc. o. Inf.; iets t. laten* dubium (*of* incertum) relinquere, in medio (*of* in dubio) relinquere, in dubio ponere aliquid; *Adv.* dubitanter.
 twijfelachtigheids, door de Adj.
 twijfelarij, *sie* twijfel.
 twijfelbaar, dubitandus, dubitabilis (Ovid.); *sie* eerder twijfelachtig.
 twijfelen, dubitare, in dubio esse; (*onzeker zijn van besluit*) animi (*zeldzamer* animo *of* animis) pendere; *aan iets t. dubitare* de aliqua re (*de Acc. slechts het neutr. der Pronom.*); *alicui rei diffidere* (*of* non confidere); *ik twijfel of, ook dat ons. dubito, an enz.; sie* Gramm., nego (*of* non puto) *met Acc. o. Inf.; ik twijfel niet, of* enz. non dubito (*of* non est mihi dubium) quin enz., non nego *met Acc. o. Inf.; ik twijfel aan de waarheid van die beoering* nego illud vere dici.
 twijfeling, dubitatio.
 twijfelmoedig, —zieke, —zuchtig, ad dubitandum pronus, propensus.
 twijfelzinnig, dubius, incertus, dubitationi obnoxius, *sie* verder twijfelachtig.
 twijfelzucht, * libido (—inis f.) dubitandi (*of* omnia in dubium vocandi).
 twijg eig., ramus, (*met het loof*) frons (—dis f.); (*afgebroken of afgesneden*) termes, (—itis m., Horat.).

twijn, *zie tweern*
 twynen, *zie tweernen*
 twintig, viginti; *telkens t. veert.*
 twintiger = *t. jaren oud*, viginti annorum,
 viginti annos natus
 twintigmaal, —werf vices.
 twintigpounder, * tormentum globos ferreus vi-
 ginti pondo emittens
 twintigste, vicesimus; *ten t. male vicesimum*
 twintigvoud, vices tantum; *iets t. hooger schat-*
ten vices tanto pluris aliquid aestimare; cum vi-
 cesimo (ager oft of efficit; redit semen).
 twist, *hs (ltis f)*, *zie tweedracht*; (*in dade-*
lykheden overgaande) rixa, (*tot woorden beperkt*)
 jurgium, = *woordeuwersting* altercatio.
 twistachtig, * jargu, cupidus, rixae (of certandi
 of concertandi) cupidus, ad rixam (of discordias)
 promptus; *in den echt, van een eerw.*, se-
 ditiosa, (= *styd- en pleetzuchtig*) litigiosus,
 litium cupidus
 twistachtigheid, altercandi of rixandi, certan-
 di of concertationis studium, alacritas ad li-
 gabatam.
 twisten: *met iemand t. verbis castigare aliquem*;
onderling t. altercari, jurgare, rixari, *zie twist*;
met iemand jurgio contendere, jurgis certare cum
 aliquo, rixari, cum aliquo rixa mihi orta est cum
 aliquo, *met elkander inter se altercari*, jurgis cer-
 tare, rixari inter se: certare maledictis inter se.
 twister, { *zie twistachtig.*
 twistgierig, {
 twistgierigheid, *zie twistachtigheid.*

twistig, *zie twistachtig.*
 twistmaker, {
 twistetoker, { litium auctor
 twistzoeker, {
 twistrede, responsio, contradictio, argumentatio,
 altercatio.
 twistredenaar, altercator (Quint.), litigator (Tac.),
 contradictor (Pandect)
 twisteschrift, * quod contra aliquem (of aliquid)
 scriptum est, * liber (of libellus) of literae contra
 aliquem of aequum scriptis ae, *als verdedigings-*
schrift * quod, r. al. uo (of aliqua re scriptum
 est, *en de verdere zwaaijen met pro in plaats*
van contra), *in de korthid* defensio.
 twistziek, *zie twistachtig*
 twistzucht, *zie twistachtigheid.*
 typen (—druktletters) * literarum formas.
 typo (= *uitgedrukt beeld*) * certa quaedam et stabili-
 lis alienus rei (of alienus) forma in animis insculpta
 of impressa, ook forma loquendi, die in de ty-
 pen der belangrijke en zekerste voorwerpen on-
 derdrukt is qui primarum et certarum rerum ipsa
 genera didicerit
 typhas, * febris, quam tēgrov medici vocant.
 typlisch, * quod certum quandam et stabilem ali-
 enus rei formam in se impressam habet.
 typograaf, * typographus, (= *zetter*) * typotheta
 (—ae, m).
 typographie, * ars (—tis) typographica.
 typographisch, typographicus.
 tyran enz., *zie tiran.*

U.

u als Dat en Acc. (sing. en plur.) van pron. pers
 van den 2de persoon, tibi, (e, v bis, vas
 uchtend (—morgen, mo gonsdond mane indeet),
 tempus (—ris n), matutinum, den ganschen u.
 slapen dormire totam mane, 's u s mane, aan
 den u. van den volgenden dag postero die mane;
 op den u. van den eersten Maart Calendis Mar-
 tius mane; van den u. tot den avond a mane us-
 que ad vespertim tegen den u. sub lucem, sub
 solis of lucis ortum, het was n mane erat he-
 den, gisteren u hede (of hodierno die mane,
 hesterno die mane, in den vroege u primo mane,
 prima luce, bene mane: het bij het licht werken
 in den vroege u lucubratio antelucana; het woord
 u lucecit, sol oritur.
 ui, caepa of cepa (de eigent. ui); balbus (de wortel
 van 't zigeuus (Ovid)
 uienbed, caepina Colum).
 uienloof, frons (—dis f) caeparia.
 uienreuk, odor (of foetor caeparum.
 uienzaad, jus (uris n) caepae conditum.
 uiensoep, sorbitio caepis condita
 uienzaad, semen (—inis n) caeparium
 uieplant, caepae planta
 uier, uber (—ris, n, sumen (—inis, n, =
 uier van een zwijn) een volle opgezwellen u. a-
 ber laete distentum
 uiergezwel, —zweer, uboris ulcus —ris, n.
 Cels)
 uieschil cortex (—icis, m) caeparus
 nil, ulula, noctua van den u, als de v. noctui-
 nas. *elk meent zijn u ren valk te zijn en zui-*
que plumi aestimat, soam om te pulehrum
 uilelek, rostrum noctuae of noctuinae)

uilekclauw, unguis (—is, m) noctuinus.
 uilekop, caput noctuae (of noctuinum).
 uilenest, noctae nidus
 uilensoog, oculus noctuinus.
 uileveer, pluma of penna noctuae (of noctuina).
 uilg, salus, salubus.
 uilskop, { homo rufus, homo plumbeus, cau-
 uilskuiken, { dex (—icis, m) stipes (—ilis, m).
 uiltje, een u knappen (of vangen mercurii)
 uit, P. acc. van plaats ex (e, de (= van —af), a.
 Dikwijls ontbreekt de Praep. in 't Latijn u als het
 byz. plaats. Verbum met ex is samengesteld, b. v. iem-
 mazd uit de stad verdrijven, expellere aliquem urbe,
 b. by namen der steden en dorpen en by aduus,
 als niet door van — weg, van — uit de beweging
 sterker niet uitgedrukt worden, b. v. uit Rome
 weggaan Roma abire uit huis gaan domo exire;
 e. by de opgave van de afkomst van een persoon,
 gewoontlijk dan een Adject., b. v. Uenon uit Athens
 Cicon Atheniensis, Cicero uit Arpinum Cicero Ar-
 pinas, zelden aan de Praep. alleen met de plaats,
 Tullius van Atria Tullius ab Atria (L v); —
 by opgave van de stof wordt uit dikwijls door
 een Adject. uitgedrukt b. v. vazen uit zilvers vasa
 (—orum) argentea, een beker uit goud poculum
 aureum, soms ook door ex, meestal met een Par-
 tie als factis, een standbeeld uit metaal statua
 ex aere (facta), wat zal uit mij worden quid me
 (of de me liet) uit niets wordt niets de nihilo
 nihil fit; — by opgave van een beweging, oor-
 sprong, oorzaak, a. l. d. i. g., b. v. uit die, dezelfde
 oorzak ex ea, eadem causa, uit welke oor-
 zaak qua de causa, qua de re (zeldzamer in class.
 Latijn qua ex causa), propter, ob propter timo-

- rem, ob eam causam), per (per avaritiam decipere); ook de bloote Abb., doch meermalen de Abl. met een gepast Partic als motus, commotus, ductus, impulsus, cactus; hij deed het uit haat, vrees of o incensus, metu coactus fecit, uit onpasselijkheid iets niet kunnen erlangen valetudine impetum aliquam consequi non posse, — soms door den Gen., b. v. beschuldiging uit n. d. crimen invadit, uit de geschiedenis iets weten of kennen ex historiae monumentis aliquam cognoscere uit Homerus leeren, weten 107 ab Homero discimus, ex Homero cognoscimus, daarentegen, uit Homerus blykt ex Homeri libris, ex Rhade, ex Odyssea (met ex Homero, patet; bij onderscheiding van een persoon of zaak uit of boven een meening) ex, de, inter, in, b. v. unus ex his, quidam de exercitu captivi enz., door den Gen. Part., vergeelyk onder, met enige vreugde is het uit gaudium meum abut
- uitdemen, intr. animam respirare et reddere, uitademing, respiratio.
- uitbaggeren, coeno purgare (locum).
- uitbakenen, sic afbakenen.
- uitbalken, excismare, clamare (rudendo).
- uitbannen eig.: iemand u. aliquem ex urbe (of ex civitate) pellere (of expellere of ejicere), ex urbe exturbare, de civitate ejicere; aliquem exterminare urbe agroque; aliquem ex urbe abire (of exire, emigrare, demigrare, of e patria exire) jubere; aliquem exilio afficere, in exilium ejicere (of pellere, expellere of agere), alieu aqua et igni interdicere, aliquem relegare (of deportare), onw. expellere (dubitationem); delere (suspicionem ex animo).
- uitbanning, exilium; ejectio; interdictio aquae et ignis; relegatio; deportatio.
- uitbarsten, intr. (= snel en met geweld ontstaan) exoriri, venire, advenire (van een ziekte); erumpere (van brand, hevige ziekte, een samenwringing); exardescere (van oorlog, oproer, driften); conflare (van oorlog, oproer, samenwringing); onbevreesd u. se propere se projicere (libido); de Aetna barst uit ignis e vertice Aetnae erumpunt; weder u. reardescere (pugna, editio); in iets u. in tranen u. lacrimas effundere, in een gelaak in riuum effundi, cacinnum tollere; in vreugde laetitia exultare; in tranen uitbarstend lacrimabundus (Liv.); hij barstte in de volgende woorden uit haec dixit; sic dicere incepit; tum illo; ook inquit, ait; in woorden u. verba edere (of proferre), voces jactare; in iets u. erumpere (gaudium, iram, stomachum in aliquem); expromere, effundere (odium); den toorn niet laten u. iram cohibere (of reprimere).
- uitbarsting, eruptio (Aetnae); (= begin) initium, principium; u. der kwalen adventus (4) malorum; bij de u. van den oorlog initio belli facto; de u. van den oorlog is nadj re ad arma spectat.
- uitbazunen, bucinatorem esse (alicuius rei); vulgare, divulgare (aliquid); celebrare (iemande lof in geschrift, een overwinning met groot gerucht laudes alienius literis, victoriam ingenti famâ); concelebrare (victoriam fama et literis, mondeling en schriftelijk), praedicare (magnifice aliquid); prae se ferre, ostentare, venditare (aliquid).
- uitbeelden, effingere, depingere; in 't ruwe adumbrare
- uitbeelding, { effigies (5), imago (—inis, f.).
- uitbeelden, { effigies (5), imago (—inis, f.).
- uitbeitelen, excidere omnes (lapides, ligna); exsculpere, exscalpare, excavare,
- uitbesteden, collocare (aliquem in familia quadam iemand bij een familie); iemand bij iemand in de kost en de leer u. mandare (of tradere) aliquem alicui nutriendum et docendum.
- uitbesteding, collocatio, impensa.
- uitbetalen, expendere, exsolvere (pecuniam).
- uitbieten, abstergere (vulnus) madefactum et purgare
- uitbiechten, omnia confiteri (ad finem usque).
- uitbijten, mordicus (dentibus) eripere; een tand u. mordendo dentem amovere (of amittere); mijn bloed is uitgebeten vestis mea colorem amisit.
- uitbikken, sic uitbeitelen.
- uitbillen; den molenstein u. * exacere lapidem molarem.
- uitbinden (= papier in pakken binden), (ohartam in fasciculos) ligare.
- uitblazen, extinguerere; iemand het levenslicht u. spiritum alicui auferre.
- uitbleeken, trans. insolare (Colum.), dealbare (Cic.), candefacere (Plaut.); intr. albescere, candescere (Plin.), candescere (Ovid.).
- uitblijven (= niet terugkomen), non redire; (= gemist worden) desiderari, non adesse, non praesto esse; non venire, deesse, se non sistere; (= tamen) morari, (= zich ophouden) cessare; voor 't gericht u. se non sistere, vadimonium deserere; ad vadimonium non venire, non respondere; intereludi (spiritus, anima); remitti, desinere, decedere (febris); non afferri (van brieven enz.); non solvi (van soldij enz.); de straf blijft nooit u. sequitur poena scelus (—is n.); de straf zal voor u niet u. haud (of non) impune ferre, hoc tibi non sic abibit; het kan niet u., dat fieri non potest, quin, necesse est enz.
- uitbliksemen; fulminis instar ejaculari; (= ophouden met bliksemen) non amplius fulminare.
- uitblinken, elucere, emittere; (= nituntur) excellere, emigere, praestare.
- uitbloeden, omnem sanguinem effundere (of emittere); ook animam cum sanguine effundere.
- uitbloeien (= alle bloesems ontwikkelen), omnes flores (of flosculos) emittere; (= een einde met bloeien maken) non amplius florere; deflorere, deflorescere.
- uitblusschen, trans. vour u. extinguerere (of restringere) ignem; onw. den moed u. extinguerere vigorem animi (verder rurem, memoriam, gratiam, furorem, religionem, apem, enz.).
- uitblusscher, exstinctor (incendii); onw. (halli, conjurationis).
- uitboenen, polire, levigare (vasa aerea), ook extergere (Plant.), everrere (vasa); onw. iemand het huis u. aliquem exturbare domo.
- uitboeren, ab agricultura desistere; desinere agros colere
- uitboetseeren, effingere, informare (ex cerâ figuras).
- uitboezemen, effundere, expromere, prodere, declarare, prae se ferre, aperire (odium, iram in aliquem, animi motus).
- uitboezeming, declaratio.
- uitboomen: een schip de haven u. * navem contis portu extrudere (of expellere).
- uitboren, extarebrare (aliquid).
- uitborrelen, scatere, scaturire, ebullire, erumpere.
- uitborreling, scaturigo (—inis, f.), scatebra.
- uitborstelen, everrere.
- uitbotten, enasci, emergere super (of extra) feram (van planten); se effundere (van zaken), herbescere; het uitbottende groen herbescens viriditas; gemmare, gemmas agere. *

uitbouwen, exaedificare (ook *oneig*); perficere, een nog niet uitgebouwd huis ardes (—um f. inchoatae).
 uitbraak, *sic* uitbarsting; (*beveijding uit den kerker door uitbreken*) * resolutio in libertatem vinculis frangendis comparata.
 uitbraaksol, quod exscreatur (of evomitur of expuitur).
 uitbraden, excoquere; torrendo (of assando) parare (carnes).
 uitbraken: iets u. exscreare, (of expuere) aliquid, evomere, ejicere; *bija. oneig. d. v. gif, gal u. acerbitalis virus evomere apud aliquem, omnem iram in aliquem; dood en verderf u. eructare caedem* (honorum sermonibus).
 uitbraking, vomitio, of door de Verba.
 uitbranden, trans. (= naar behooren branden), excoquere, d. v. lateres; door de von uitgebrand worden solis ardoribus exuri (van plaatsen); intr. (= inwendig verbranden) conflagrare (van de aarde); het vuur is uitgebrand ignis consumptus (of extinctus) est.
 uitbranding, exustio.
 uitbreiden eig., pandere (manus, vela); extendere (brachia); (eene slagorde en dergelijke) explicare (aciem, ordines); (= op den grond uitbreiden) sternere; (naar verschillende kanten) diffundere, spargere; (wijd en rijd) dilatare (castra, imperium), proficere, propagare (finas, imperium); *nich u., door ar mat den Inf. Act., of door den Inf. Pass.; nich ongemerkt u. aerpere.*
 uitbreider, propagator.
 uitbreiding, amplificatio, propagatio; (= waarden) incrementum.
 uitbreien, * mann texere desinere.
 uitbreken (= door breken wegnemen), excidere (castrum), evellere (dentem); (= door uitbreken van zich geven) evomere, ejicere (aliquid); *sic de andere betekenissen op uitbarsten.*
 uitbreking, *sic* uitbarsting.
 uitbrengen (= uitdragen) efferre, exportare; (= aan den dag brengen) prodere, vulgare, divulgare, disseminare, dispergere, dissipare; (= verklikken) deferre.
 uitbrenger, exportator, ook auctor, narrator; (= verklikker) delator.
 uitbrenging, exportatio; (= verklikking) delatio.
 uitbrieven, *sic* uitbasuinen en uitbrengen (2de bet.).
 uitbroeden eig., excludere (ova); inonbare (Plin.), *oneig.* coquere (aliquid, d. v. bellum); moliri, machinari aliquid; concipere (scelus, flagitium).
 uitbroeder *oneig.*, machinator.
 uitbroeding *oneig.*, machinatio.
 uitbroekkelen, in frustula diminui.
 uitbrommen: zijn eigen lof u. sua ipsam laudes venditare (of ostentare).
 uitbrullen: *sijnen toorn u. evomere ram suam*; * cum clamore et mugitu quasi iram suam expromere.
 uitbuien, quiescere, sedari.
 uitbuigen, declinare (aliquid, ab aliqua re).
 uitbuiging, declinatio (aliquus rei en absol.).
 uitbuilen, tubere (App.), extuberare (Plin).
 uitbulteren (= uitbrullen of zijn getier eindigen) desinere furere; (hij heeft uitgebruld) furor ejus resedit; (= uitvaren) declamare.
 uitbundig (= overvloedig), abundans, copiosus; iemand uitbundigen lof toewoanen aliquem laudibus cumulare, omnibus laudibus efferre; *soms = uitstekend, d. v. in schoonheid excellens formā, insignis ad pulchritudinem, formā excellenti (of egregia), hij bezit zoo veel uitbundige ondeugden als deugden*

nihil illo excellentius vel in vitiis vel in virtutibus.
 uitbundigheid, copia, abundantia, excellentia.
 uitbuurt, vicus exterior (of extra urbem situs of suburbanus).
 uiteijferen: iets u. (= samenrekenen), computare aliquid, rationem alicujus rei subducere (of inire); *uitgeijferd hebben subductum habere aliquid; al te nauw en kleingeestig iets u. nimis exultare et exigue aliquid ad calculos revocare.*
 uiteijfering, computatio, ratio subducta (of subducenda).
 uitdagen (ten strijde), provocare, lacerare, irritare ad pugnam).
 uitdager, provocator.
 uitdaging, provocatio.
 uitdampen trans., exhalare, expirare, spargere (caeres), intr. exhalari, *geuren dampen uit de bloemen ons toe odores afflantur nobis e floribus.*
 uitdamping, abstr. exhalatio, exspiratio, euer. (damp hantus) terrae, vapor.
 uitdeelen, dividere, dispartire, distribuere (aliquid alicuius, in (of inter) aliquos., rijkelijk, rari u. largiri, dilargiri (aliquid), *oneig.* versprengen, slagen u. verlaten, verberbare castigare.
 uitdeeler, divisor, largitor.
 uitdeeling, divisio, distributio, largitio.
 uitdelgen, delere, exstinguere, excidere (studium), recidere (nationes eas), *sic uit het hart u. ex animo delere of evellere, aliquid, geheel u. al, ex animo radicitus evellere (of extrahere, sicut uit het gehugen u. e memoria of ex anim.) delere (of evellere aliquid, memoriam alicujus rei delere (of tollere), eene stad u. of verdelen delere (of vastare urbem*
 uitdelger, exstinctior, vastator (Ovid.).
 uitdelging, extinctio, exodium (verwoesting); (= ondergang) interitus (d); (voorclass.) delitio.
 uitdelven, effodere (aurum); erudere (mortuum); (= door delven vormen) effodere (lacum).
 uitdelving, door de Verba.
 uitdenken, excogitare aliquid, rem cogitatione assuqui, invenire aliquid; fingere, committere aliquid; (met list) machinari; (met lengene) ementiri; tot iemands ondergang iets u. ad alicujus perniciem aliquid cogitare.
 uitdenking, excogitatio, inventio.
 uitdienen, emereri; (van soldaten) stipendia conficere (of emereri); een uitgediend soldaat miles stipendia emeritus (of militis jam perfunctus); veteranus; *sijn jaar bijna reeds uitgediend hebben annum tempus prope jam emeritum habere; geheel uitgediend hebben rude donatum esse (het eert van gladiatoren); militis functum (of jam perfunctum) esse, omnibus stipendiis functum esse, (van soldaten).*
 uitdiepen, *sic* uitdelven; ook profundiorum facere, excavare.
 uitdieping, excavatio (Senec.) of door de Verba bij uitdelven.
 uitdijen, extumescere (Plin.); extendi, amplificare, proferri, propagari, diffundi, patefcere.
 uitdijing, door de Verba.
 uitdoen (van bleederen) exuere (sibi vestem, se veste); *sic verder uitblueschen, en uitdelgen.*
 uitdompen, *sic* uitblussen.
 uitdonderen, tonare (carmina, deus Virg); *het heeft uitgedonderd tonare deit; (in den gemeenen spreektrant) iemand de deur u. exturbare aliquem foras.*
 uitdooven: het vuur u. exstinguere ignem; *oneig., iemands ijver u. alicujus studium (of animi ardorem)*

extinguere; *alles lutt en ijver is bij hem uitgedoofd*
 omnis alacritas studiumque in eo extincta sunt.
 uitdoppen, detrahēre leguminibus folliculos.
 uitdorren, exarescere.
 uitdorschen, frumentum terere (of deterere).
 uitdossēn, pulchre vestire; induere (of ornare) pulchris vestibus.
 uitdossing eig., ornatio; (als zaak) pulcher vestitus (4), ornatus (4), cultus (4).
 uitdrangster, vestitura (Pandect.); * cui vestes et aliae res circumferendae et distrahendae dantur
 uitdrasien; *trans. den dolk uit iemand's handen*
 sicam ex alienius manibus extorquere; *intr.* (= voor iemand op weg met den wagen uithalen) de-
 cedere alicui (curru) de via; (= uitloopen): waar
 zal dat op u. p. quorsum (quo) haec res abitit: quem
 exitum haec res habebit? *hij heeft er zich aar-*
dig uitgedraaid astute periculo se erpuit.
 uitdragen, efferre, exportare; *zich laten u. leetion*
 gestari; (oudtijds ook = verlaten) differe aliquem
 sermionibus, (in vulgus) efferre aliquid; divulgare,
 evulgare, aliis narrare aliquid; enunciare aliquid
 (geheimen).
 uitdrager, circitor (Pandect.) qui merces vantesve
 distrahendae vicatim circumfert, institor (Liv.,
 Ovid.), scrutarinus (Gell., App).
 uitdragerij, { institoris officina.
 uitdragerswinkel, {
 uitdraven, citato equo evehi; *hij heeft nitge-*
draafd. * citato equo amplius vohi nequit.
 uitdrijven, exigere, expellere, extra portam prop-
 pellere, pastum agere (of exigere) (pecus, —bris
 n.); exentere (sudorem; ook oneg. d. v. exoutere
 alicui severitatem veterem).
 uitdrijfver, expulsor.
 uitdrijving, expulsio, propulsio.
 uitdringen; *iemand uit het huis dringen*, aliquem
 domo, ex sedibus extrudere (of exturbare).
 uitdrinken, ebibere, exaurire (poonulum, vinum).
 uitdrogen, *trans.* siccare, exsiccare; (= dor ma-
 ken) arefacere, (van de zon) exurere (agros); *intr.*
 siccare, aresoere.
 uitdroomen, somnium ad finem perducere.
 uitdroppelen, *sic* uitdruppelen.
 uitdruppen, extillare (Plant. en Terent.); gnta-
 tim ex aliqua re decidere.
 uitdrukkelijk (= uitdrukkelijk en nauwkeurig):
iets u. bevelen, manifestis expressisque verbis ali-
 quid praecipere (of mandare); ook apertus, dilu-
 cidus; (= bepaald) definitus; met uitdrukkelijke
 woorden his ipsis verbis; (= opzettelijk) *het is u*
u. daartoe gegeven ad hoc ipsum tibi est datum.
 uitdrukken eig., exprimere (spongiam); (= af-
 beelden) exprimere (imaginem in cera); effingere;
 (= door woorden te kennen geven, zeggen) dicere;
 (= aanduiden) significare; (= door teekens aan-
 wijzen) notare, declarare; (= uitspreken) verbis
 efferre, aliquid; *nauwkeurig, volledig u. verbis*
consequi (of exsequi), exprimere atque effingere; eens
zaak op verschillende wijzen u. variare rem; door
navolging u. imitando (of imitatione) exprimere,
effingere (of reddere) aliquid; zich u. dicere, lo-
qui (latine, bene); zij drukten zich zoo uit talis
sait eorum oratio; om my zeer acht uit te druk-
ken, ut lenissime (of levissime) dicam; op zijn
geluist drukt zich de smart uit, signa doloris vultu
ostendit.
 uitdrukking, significatio, enunciatie, expressio.
 uitdruppelen, *sic* uitdruppen.
 uitduiden, *trans.* *iemand's woning aan iemand u.*
(eig.), ubi aliquis habitat, dicere ac demonstrare,

iets monstrare, significare aliquid, ostendere, in-
dicare aliquid, rejicere, delegare ad aliquid; ali-
quam vocare ad aliquid; spectare ad aliquid.
 uitduiding, significatio.
 uitdunnen, extenuare; eximere partem alicui rei,
 putare, disrarare (Col.).
 uitdunning, extenuatio.
 uitdwenen, *sic* uitdringen,
 uitdweilen, overere.
 uiteen; *in de samenstelling met werkwoorden door*
 ds.
 uiteenbarsten, —barsten rampi, dirumpi.
 uiteendoen, *sic* uiteenzetten.
 uiteendrijven, dispellere (nubes, hostes).
 uiteengaan, discedere, digredi; (ongemarkt) dilabi;
 (van een woord, van de aarde) dehiscere; la-
 ten u. dimittere (milites, den krijgsgaad consi-
 lum).
 uiteengooien, disjicere, dispergere
 uiteengroeien, in crescendo diffundi.
 uiteenrijzen, *sic* uiteendrijven.
 uiteenloopen, discurrere, dilabi, diffugere;
 waar meer paden u. abi plures diversae semitae
 sunt.
 uiteenlopend, diversus.
 uiteenrollen, dilabi.
 uiteenslaan, discutere; (= open slaan, explicare
 (ook een rol als schrift); evolvere, revolvere
 (librum, volumen).
 uiteensmijten, *sic* uiteengooien.
 uiteenspannen, dissilire, (Virg) diffundi.
 uiteenspringen, *sic* uiteenspannen.
 uiteentrappen, calcibus discindere, conterere.
 uiteenvallen, dilabi.
 uiteenvliegen, volando dilabi.
 uiteenvlieten, (—vloeien), diffundere.
 uiteenwerpen, *sic* uiteengooien.
 uiteenzetten, dispendere (sedes); oneg. = ver-
 klaren, duidelijk maken exponere, explicare, ex-
 planare (aliquid), disserere (uitvoering, wetenschap-
 pelijk) de aliqua re.
 uiteenzetting, expositio, explicatio; (= bespre-
 king) oratio; (= beredeneering) argumentatio.
 uiteggen, occando extrahere (ex terra).
 uiteinde, exitus (4), extremum, finis, extremus
 terminus, mors (—tis, f.).
 uiteen, *trans.* (van donkscheiden, gewaarwordingen)
 significare, indicare, declarare, aperire, os-
 tendere, prae se ferre, expromere (odium, iram
 in aliquem); (= zeggen) dicere, loqui; *zijne*
mening u. sententiam suam aperire (of ostendere),
vrijmoedig, liberè dicere (of loqui), over iets bij
iemand libere aliquid profiteri apud aliquem; ik
uit mijne mening quid sentiam (of velim) dici-
nifio; zich u. cogitata mentis eloqui, dicere
quid sentias; dicere sententiam suam; mentis
sensa explicare, over iemand of iets de aliquo,
de aliqua re.
 uiteentreunen; *het duurt u. finem non habet.*
 uiterbuurt, suburbium.
 uiteren, * extrinsecus denuo suere, quod intus
 jam autum est; ook = niten.
 uiterlijk (= wat buiten is) externus, exterior (van
 twee dingen, als pars exterior); extraneus (aan
 de buitenzijde, ornamenta extranea); adventicius;
 extrinsecus assumptus, of alleen assumptus; ex-
 trinsecus allatus (van buiten er bijkomende in te-
 genstelling van insitus, innatus, d. v. argumenta
 externa et adventicia, auxilia assumpta extrin-
 secus ens.); uiterlijke indruk der zinnen externa
 atque adventicia visio; uiterlijke bewijzen te hulp

nemen forma assumere (of extrinsecus quaerere) argumenta, niterlijke queden = voorrechten bona externa, bona corporis, uiterlijke vorming, mores (=um m) politi, u. blijft onvertaald, als eene tegenstelling met *inna lyk proprius*, innatus, ondenkbaar is), u. voordeel, nul commodum, utilitas; niterlijke oorszaak causa, niterlijke vorming cultus (4), urbanitas, niterlijke eer honos, u. leven vita, virtus (4), niterlijke omstandigheden, niterlijke welstand fortuna, u. voorkomen species (5); het u. species, figura, forma, facies (5); een schitterend u. splendor et species.

niterlijkheid, *sic* niterlijk (aan het einde).

nitermate, extra ordinem, praeter morem (of consuetudinem); incredibiliter; mirifice; mirum in modum; (sterker) mirum quantum (of mirum quam), incredibile quantum, insigniter, summe, vehementer.

niterst, extremus, ultimus ook oneig.), postrēmus (achterste); oerig summus (pericellum, primum), maximus; het niterste onkuis extremum malorum; op het niterste punt, aan den nitersten rand staan in extremo situm esse (omnes fortunas, res publicas), het niterste beïnvloeden ultima of extremum auxilium exerceri, ad ultima auxilia descendere; het niterste den omnibus viribus niti et contendere; het tot of op het niterste laten aankomen rem in ultimum discrimen of periculum of ad extremum certamen deducere; het is tot het niterste gekomen ad extrema peruentum est; res est ad extremum peracta casum; ultimum discrimen adest.

2° *Adv.*, summe; quam (of vel) maxime, quantum potest; (of ook door den Superl. waarbij tot versterking longe of maxime komt, soms door twee synonymen *Ado* of *Adject.*, b. v. u. scherpsinnig acute arguteque, acutis argutisque.

niterste (het); *sic* uiteinde.

niterstewil, *sic* testament.

niterstewilmaker, *sic* testateur.

niterwaard, ager inter aggerem et fluminis ripam situs.

nitaten, exedēre, edendo excavare; (= al elende uitmergelen) exedēre (Terent.).

nitoteren, enclanla delēre

nitotteren, suppurare (Plin.), de wonde ettert uit pus exit (of effunditur) ex vniere.

uitflappen, efflūre

uitfluiten, exsilulare (histrionem)

uitgaan, nitgave (= het uitgeven van geld) erogatio; (een een boek) editio; (= wat uitgegeven wordt aan geld) expensum, pecunia expensa; (= kosten, nitgave voor iets) sumptus (4) aliquid rei; impensa; iemand iets als u. aanrekenen expensum alieni aliquid ferre; de u. komt met het inkomen overeen par est ratio datorum et acceptorum, de u. begeren modum statuere sumptibus; u., die de welvoegelijkheid vordert sumptus liberales; (= een uitgegeven boek) editio; (= een afdruk) exemplum, exemplar (=aris u.)

uitgaan, eig. egrēdi, exire; bij iemand uit- en ingaan frequentare domum alicujus (of alicquem); er gaan er velen bij hem uit en in est apud eum quotidiana assiduitas et frequentia, (vooral = uit het huis, op de straat gaan) exire domo of foras, in publicum prodire, of proceedere of egrēdi (om zich te tonen), (= gaan wandelen) deambulatum (of ambulatum) ire, ambulare, nitgegaan zijn foris esse, domi non esse op wts u. b. v. op roof praedatum ire, op een krijgstocht in expeditionem ire, (oneig. = iets tot doel hebben) sequi, aestari

aliquid, aucupari, venari, captare aliquid (gloriam, laudem, gratiam, moliri (perniciem alicujus); machinari pestem in alicquem); ook *ire met Sup.* op una b. v. ire alicquem perditum (lock, id ago, ut); op *hinc* nitgaande praedabundus, (= ten einde loopen, van plaatsen enz.) mori, intermori, het vuur gaat uit ignis consumptus exstinguitur, de adem gaat uit spiritus of animus deficit (of intercluditur); (= bekend worden) exire, emanare, vulgari, een bevel laten u. elicere; (= van iets zijnen oorsprong hebben) oriri (of proficisci, of nasci) ab aliqua re, de vrees gaat van de Tribuni ut timor primum a Tribuni ortus est, manare ab aliqua re, ab aliqua haec omnis philosophia a Socrate manat; deze wijsbegeerte gaat geheel van Socrates uit; het gezegte ging daarvoor uit hinc omnis sermo ductus est); (= een begin maken met iets) ordiri ab aliqua re; u. op eadēre (in longiorē syllabam, in literam), exitum habere in enz., vrij er van u., impune facere; iemand vrij laten u. impunitum (of incastigatum), dimittere alicquem; vrij van iets u. nullam partem habere in aliqua re, non participem fieri alicujus rei, vrij van iets laten u. non participem facere alicquem alicujus rei, destitute alicquem, praeterire alicquem, de school gaat uit ludi literari finendi tempus est

uitgaande u. rechten vectigalia mercedum quae exportantur.

uitgaansdag, uitgangsdag, feriae (=arum).

uitgalmen, exclamare, conclamare.

uitgalming, exclamatio, conclamatio Care).

uitgang (= het nitgaan), exitus (4), abitus (4),

(= de plaats, waar men nitgaaf) exitus (4), u. van een rivier ex oris, n), ostium, (= het einde eener handeling, het gevolg finis (=is, m en f, exitus (4), eventus (4), (= het einde eener zaak, de tijd) finis, exitus (4), u. van een woord exitis, terminatio; een volitudinis u. hebben numerus calere, (= schatting, die uit een land nitgaaf) tributum ex agrorum usu fructuque solvendum.

uitgangspunt, res (b) unde oratio exorditur.

uitgebreid eig., patulus, diffusus (vooral van boomten), patulus diffusus ramis; diffusus (ook = wydloopig, nitgebreid) (opm. laus); oerig magna (b. u. opes), nitgebreide geleerdheid (= kennis van zaken) doctrina multiplex (=is) of varia, multarum (of plurimarum) rerum scientia een man van nitgebreide geleerdheid, vir doctrina abundans of omni doctrina eruditus; een nitgebreide handel mercatura ampla, nitgebreide betrekkingen notitia cum multis contracta, een nitgebreide briefwisseling epistolarum usus (4) cum multis institutus, nitgebreide heerschappij imperium lato patens; nitgebide naam fame celebritas.

uitgebreidheid, magnitudo (=inis, f), amplitudo (=inis, f), incrementum.

nitgediend, *sic* nitdien

nitgehongerd, fame enectus (of confectus).

nitgelaten, 1° (van n-ensen eig. juveniler exultans, ook impetens, immoderatus, intemperans; (= losbandig dissolutus, = tengelloos) effrenatus, elatus (voluptate, (= moedwillig) petulans; lascivus, u. zijn juveniler exultare, lascivire, luxuriari (in de vreemde zwelgen); exultare gaudio, van vreugde geheel u. zijn laetum esse omni-bus laetitia; 2° van zaken immoderatus, immodicus, effrenatus, effusus (laetitia) fusus (hilaritas, joci, exultans, gestiens (laetitia); *Adv.* u. vrolijk, nimis elatus laetitia, u. dartel effuse pe-

- tulans; *u. lachem*, in cachinnos effundi; *u. scherter* in jocos effundi.
- uitgeleatenheid, intemperantia, impotentia; (= *moedwil*) petulantia, lascivia; *verwaten* *u. licentia*, effusa licentia; *u. der vreugde* gesticantis animi elatio voluptaria.
- uitgeleefd, defectus aetate (of annis).
- uitgeleerd (in de letteren, in een vak van wetenschap) qui litteras, doctrinam quandam, perdidit et accurate cognitae habet.
- uitgeleide, comitatus (4), comites (—um); iemand *u. geven* comitari aliquem; (*om der te bewijzen*) *prosequi* (of *deducere*) aliquem abeuntem of proficiscentem ex urbe vel regione).
- uitgelezen, lectus, electus, ook in 't alg. exquisitus (epulus, magistri); *egregius*, *eene u. jonglingschap* flos (—oris *m.*) juvenutis.
- uitgelezenheid, excellentia, eminentia.
- uitgemaakt (= *bedongen*), constitutus, transactus, compositus; (= *zeker*) certus, exploratus, cognitus et perspectus; *het is u., eene uitgemaakte zaak* constat, *convenit* inter omnes; *het gold voor eene uitgemaakte zaak* (van een gerucht) constans fama erat; *het is bij mij u. stat* sententia, mihi exploratum est.
- uitgemergeld, *nie* uitmorgelen.
- uitgenomen (van een persoon of zaak), excepto aliquo, aliqua re excepta; praeter aliquem (of aliquid); *si* (of *cum*) ab aliquo (of aliqua re) discesseris.
- uitgesculpt, in concharum formam exculptus (of elaboratus).
- uitgestorven, *nie* uitsterven.
- uitgestreken, extensus, contractus (van 't gelaat contracta fronte).
- uitgestrekt, *nie* uitgebreid.
- uitgestrektheid, *nie* uitgebreidheid.
- uitgetuurd, *nie* uitgeleerd.
- uitgetogen (verl. doelv.), strictus (gladius); (= *uitgedaan*) exutus.
- uitgeven, adde, promere (aliquid); (= *uitbetalen*) expendere, erogare (pecuniam); *u. en ontvangen* expendere (of erogare) et accipere (of recipere) (pecunias); (= *verdoelen*) dividere, distribuere, dispensare; (= *iets of iemand voor iets u.*) perhibere, dicere (aliquid verum esse, illum proditorum hem voor verrader), ferre, *b. v.* aliquem inventorem; (*als het onwaar is*) door simulare, mentiri (*b. v. iemand voor dood* aliquem mortuum esse mentiri); *nich voor iets u. dicere* se esse aliquem, vocare (of ferre) se aliquem, jactare se aliquem of jactare se esse aliquem; se profiteri aliquem (*b. v. philosophum of se traditum virtutem*); *voor een kenner van iets* scientiam alicuius rei profiteri; (= *nich doen gelden voor iets*) se probare pro aliquo; se gerere pro aliquo; *b. v. pro oive*; aliquem se esse velle, aliquem se velle; *valscheitlijk*, simulare, mentiri, fingere (se amicum alicui, se grammaticum).
- uitgever (= *verdeeler*), divisor, distributor, promus (bij onthaal).
- uitgewakene, qui sponte sua exsulat; qui in voluntarium exsilium abiit.
- uitgewerkt, elaboratus, accurate et fusc expositus (oratio); (= *tot stand gebracht*) perfectus, absolutus; (= *die ten einde en tot vermoening toe gewerkt heeft*) qui ad finem usque (of qui satis superque) laboravit.
- uitgezocht, exquisitus; *nie* uitgelezen.
- uitgezogen, *nie* uitzuigen.
- uitgezonderd, *nie* uitgenomen.
- uitgieren, exclamare; *u. van lachen* cachinnari.
- uitgieten, effundere, profundere (vinum); *oneig. iram in aliquem*; *den wijn bij het offer u. libare*; (= *uitblusschen door gieten*) exstinguere (flammam infundendo aquam);
- uitgieting, effusio; (*van den wijn bij het offer*) libatio.
- uitgift, *nie* uitgaaf.
- uitgillen, *nie* uitgieren; ook ejulare, in ejulationem erumpere.
- uitgisten, deferrescere.
- uitglibberen, *nie* uitglijden.
- uitglijden, vestigio falli, fallente vestigio oedere; *men glijdt op het ijs uit* glacies vestigium non recipit; *op de steile roeten* prorupta saxa vestigia fallunt.
- uitglijding, lapsus (4).
- uitglinsteren, *nie* uitblinken.
- uitglippen, *nie* uitglijden.
- uitgooien, *nie* uitwerpen
- uitgorden, disingere.
- uitgraven, *nie* uitdelven.
- uitgrinniken, ringentem (Hor.) (of eum rictu) deridere.
- uitgroeien (= *tot vollen wasdom groeien*), ad justam magnitudinem, (van planten) ad maturitatem pervenire; *nie* verder uitbotten; (= *ophouden te groeien*) desinere crescere.
- uitgroeijsel, vivradix (—eis, *f.*), germen (—inis *n.*) (Ovid., Plin.); surculus.
- uitgroeven (= *grosven in iets maken*), striare (Plin., Vitruv.).
- uitgulpen (= *bij gulpen uitstorten*) undatim (Plin.) ejicere, undare; (= *nich uitstorten*) undatim ejici (Plin.).
- uithaal, lantiores epulae, convivium copiosum.
- uithaaltafel, * mensa, ejus pars interior extrahi (of extrudi) potest.
- uithaken, exsolvere aliquid unois (Virg., Plant.); unois solvendi aliquid laxare.
- uithakken, exsecare, excidere (lignum, linguam alicui); (= *door u. vormen*) exculpere; *iemand de oogen u. effodere* alicui oculos.
- uithalen (= *rekken*) extrahere; (= *voordeel aanbrenge*) prodere, proficere, conducere; (= *ledig maken*) vacuifacere; *iemand de oogen u. effodere* alicui oculos; *u. voor iemand met een rijtuig curru vehentem alicui* (de via) eedere; (= *braaf opdischen*) lante et opipare convivium parare; (*ondtijds* = *uillangen*) expromere, in medium proferre; (= *uiteragen*) examinare, perquirere, exquirere.
- uithaler, * instrumentum, ad extrahendas sordes idoneum; (= *uizwinner, winst*) laerum, compendium.
- uithaling, *nie* uithaal; (*verder door de Verba.*)
- uitham, promontorium, pars (—rtis *f.*) terrae in mare prominens (Liv., Ovid.).
- uithangbord, insigne (—is, *n.*), signum.
- uithangen (openlijk), (palam) proponere (edictum), (*iets dat gescreven is*) proscribere; *den vrome uithangen* se pium (of pietatem) simulare.
- uitharden, *nie* uithouden.
- uitharken, pestine (Col.) purgare (locum).
- uithebben: *zij wil haren man nooit uit hebben*, nunquam maritus domo exeat ea cupit; *hebt gij uw glas nog niet uit?* an nondum poculum exhausisti? *will gij het vuur niet u.?* nonne vis ignem exstingui (of exstinctum); (= *volreindigd hebben*) peregrinare; *bij iemand u. ad* aliquem non amplius admitti.
- uithemisch, peregrinus (*die nich ophoudt: u. een*

land, waar hij geen burger is); externus (slechts het locale in tegenstelling van intestinus); exter, exterius (betrekking tot de politieke betrekking, externae nationes, civitates); een uitheemsche spraak lingua peregrina, sermo (= onis m.) externus; uitheemsche zeden of zaken mores externi, res externae.

uitheemschheid, peregrinitas, externa ratio.

uithoeken, tollere, extollere (aliquid ex aliqua re).

uithokelen (= hokelende suiceren), pectinando purgare (lanam).

uithelpen, subvenire, succurrere (alicui), juvare (aliquem aliquā re, commodare (alicui aliquid iemand met iets van dienst zijn, iets leenen); iemand uit den nood helpen calamitatem alicujus levare; met geld op de vlucht fugam alicujus pecunia sublevare; met hoorn frumentum alicui suppedicare).

uithelper, adjutor.

uithijtschen, emovere, aliquid vecte sublatum auferre.

uithoek, ultima (of exterior) terrae pars (in mare vel flumen desinens).

uithoeken, dentatum (of angulatum) reddere.

uithoesten, tussi liberari, tussim sedare (Plin.); (= opgeven) tussiendo (Horat.) evomere.

uithollen, excavare (hol maken); van een gaard desinere rudere; (van een mensch) desinere bacchari; ad sanam mentem redire.

uithongeren, irmand u., fame enecare (of conficere) aliquem; een stad u. urbem fame domare (of expugnare of in ditionem redigere), uithongerd fame enectus (of confectus).

uithooven, * omne solum ex campo ita percipere ut nihil percipiendum supersit.

uithooren, quaerere, perquirere, exquirere, iemand ab aliquo zorgevuldig; (met belangstelling) scrutari, perscrutari, sciscitari aliquam de aliqua re (of aliquid ex aliquo), percontari aliquem (of aliquid ex aliquo), sciscitando atque percontando aliquid elicere ex aliquo; explorare, rimari, explorari.

uithooring, percontatio, exploratio, inquisitio, indagatio, investigatio.

uithooven eig., exantillare, (Plaut. en Ter.); on-eig. exhaurire.

uithouden, trans. (= van één houden), extendere, expandere; (= ten einde brengen) peragere (conventus); (= verdragen) ferre, perferre, tolerare, perpelli; (= zich aan een lastige zaak onderwerpen) subire aliquid; eenen aanval u. sustinere of sustentare impetum (of vim hostium); intr. durare, perdurare (met inspanning); perstare, perseverare (bij een handeling); permanere (op een plaats, in eenen toestand blijven, ook van levensloos zaken, b.v. vox permanent), sustentare (bij een gevecht); het bij iemand u. perdurare aliquem; (als toehoorders) perpelli aliquem; in geluk en ongeluk omnia fortunae alicujus esse comitem; nulla in re deserere aliquem; iets moeten u. subire aliquid (verbera, vim); iets niet u. vinci aliqua re, succumbere (of cedere) alicui rei; bij iemand in ongeluk deserere aliquem in malis; een lang uithoudende adem spiritus spatio pertinax (Quint).

uithouwen, zie uithakken.

uithuilen, desinere plorare, ad finem usque plorare, plorando significare, (exululare, Ovid.).

uithuizig, qui domi manere nequit, ambulador (Cato).

uithuizigheid, rerum domesticarum (of domus suae) fastidium, ambulandi studium.

uithuppelen, saltantem exire.

uithuwelijken, collocare (filiam) alicui (of in matrimonium).

uithuwelijking, collocatio in matrimonium.

uithuwen, —ing, zie uithuwelijken, —ing.

uitijzen: schepen u. naves glacie dissecare liberare.

uiting, significatio, indicatio, enunciatio.

uitjagen, ejicere, exigere, expellere, exterminare, exturbare; hij jaagt er op uit citato aquo evehitur.

uitjaging, ejectio, exactio, expulsio.

uitjammeren, zie uithuilen.

uitjanken (van honden), latrando prodere (of significare); elatrare (Hor.).

uitjoelen, ad finem usque lactitia (of gaudii) exsultare; lactitiae exsultanti finem facere (of imponere).

uitjouwen: iemand u. cum clamore deridere, irridere, deludere, ludificare aliquem; explodere aliquem.

uitjouwing, derisio, irrisio, explosio.

uitkaarden: de wol u. lanam carpere; zie kaarden.

uitkaatsen, in ludendo ejicere (of projicere) pilam.

uitkabbelen: de rivier kabbelt den oever uit flumen undans (of undis) ripam paulatim exedit (of exeat).

uitkakelen, } ad satietatem usque garrere.

uitkallen, }

uitkammen, pectere, pectine fingere (of ordinare) (capillos).

uitkankeren, carie (canero) consumi (of absumi of excavari).

uitkant (= grens), terminus.

uitkappen, zie uithakken.

uitkarnen (de biter uit de melk), * butyrum coagulare (of cogere of conficere), lac in butyrum densare (of cogere).

uitknuwen: iets u. aliquid mandendo conficere (of conterere).

uitknavelen, aliquid in partes (of portiones) divisum vendere, of alioquin dividere.

uitkeeren (= uitvegen), verrere; (= reinigen) purgare; (= buiten houden) avertere foras (aquam); een deel van een erfjen u. hereditatis partem cedere (of dare).

uitkeering, purgatio (olocacorum); cessio (partis ex hereditate).

uitkepen: balken u. tigna exsecare (of excidere ad lineam (of ad normam)).

uitkermen, ejulare, in ejulatum erumpere.

uitkerwen, zie uitkepen.

uitkiemen —ing, zie uithouten —ing.

uitkiezen, excerptare, deligere; (het beste uit meer zaken) eligere; (= het beste afzonderen) saligere.

uitkijk (= uitzicht), prospectus (s), specula; op den u. staan, expectare.

uitkijk (= uitkijker), speculator.

uitkijken, prospicere, speculari; (soms = uitspelen) eminere.

uitkijker, zie uitkijk (No. 2).

uitkijken, ad finem usque rixari.

uitkippen, zie uitkiezen; (= uitbroeden) excludere (ova).

uitkladden, maculando (of maculis injectis) delere (scriptum, literas).

uitklagen, zie uitkermen; al klagende (zijn hart) uitstorten querentem animi sensa aperire alicui, communicare cum aliquo.

uitklappen eig.: de deur sloeg dicht en klapte het licht uit, * janua objecta (ictu clausa) exstinxit lucernam; (= aan 't licht brengen) dicere, edicere; profiteri, indicare.

uitklaren, * quae de mercibus exportandis debentur vectigalia, salvare et solutionis factae documentum accipere.

uitklauwen (= *uitklaten*), extrahere, eripere, effodere.

uitkleeden, exuere (of detrahere) alicui vestem; *iemand u.* (= *berooften*) spoliaré, nudare aliquem (veste, opibus suis); *zich u.* exuere (of ponere) vestem

uitkleinzen, percolare (aliquid).

uitkleppen, * sistro (of erepitaculo) concussio enunciare (of edicere).

uitkletsen, *zie* uitklappen.

uitklommen: *uit een schip u.* exire ex (of de) navi, egrèdi navi, egrèdi in terram; *in smhg.*, *ook* exire, egrèdi; *uit een wagen u.* descendere de curra (of reda).

uitklinken, *zie* uitkleppen.

uitkloppen, excutere; *een kleed u.* excutere pulverem e veste; *een plaat goud u.* tundendo (of eudendo) auri laminam extendere (of ampliorem reddere).

uitknabbelen, { erodere (Plin.), exedere (Te-
uitknagen, { rent.), abrodere.

uitkneden, dependo extendere.

uitknijpen: *een spon u.* spongiam exprimere; *het brood u.* panem comprimendo dilatare; *iets u.* aliquid excerptu alicui rei; *hij is stil uitgeknoepen* clam se proripuit.

uitknijzen of uitknienzen, maerore tabescere.

uitknippen, forfice aliquid exsecare (ook exsecando formare of fangere).

uitknipsel, figura exsecando formata.

uitknoppen, *zie* uitbotten.

uitknuppelen, fustibus expellere (of exturbare).

uitkotersen, garrare pergere.

uitkoken, decoquere, excoquere (Virg.) (aliquid ex aliqua rei).

uitkolven (= *ten einde toe kolven*), * pilae ludum ad finem usque habere (of persequi); (= *het eerst den bal uitslaan*) primum pilam emitte.

uitkomen (= *uitgaan*), exire; (= *openlijk bekend worden*) exire in turbam (of in vulgus), emanare (in vulgus), manare (oratio), exire atque in vulgus emanare, offerri foras (of in vulgum), effluere et ad aures hominum permanere; *het zal nooit u.* semper occultum manebit; *iets doen u.* aliquid evulgare (of foras in vulgum offerre); *ook alleen offerre*, enunciare (een geheim); *iets, of het gerucht van iets niet laten u.* alicuius rei famam comprimere (of anprimere); (= *omstaans*) oriri (b. v. incendium oritur); (= *aan iets gevoeg hebben*) satia (of tantum quantum sufficit) habere; *hij komt met zijn vermogen vrij wel uit copias ejus quotidianis sumptibus suppetunt; hij komt moeitijk uit vix habet*, unde commode vivat; (van planten) *zie* uitbotten; (= *afloopen*) evenire, abire, finiri (= goed u.); *tot op een cent u.* ad nummum convenire; *de rekening komt goed uit ratio eorum*, quae debentur, accurata est, (of accurate computata est); (= *zijnen uitgang hebben*): *mijn huis komt aan de straat uit domus mea in vicum publicam exit (of exitum habet)*; *er niet kunnen u.* (= *niet kunnen begrijpen*) non intelligere, non perspicere aliquid; *er op u.* finem aliquid habere; *op hetzelfde u.* eodem redire; (= *bevaarheid worden*) eventum comprobati, respondere.

uitkomst, exitus (4), eventus (4), finis (—is m. en f.); (= *redding*) remedium, salus (—utis f.).

uitkooksel, decoctum, excoctum.

uitkoojen: *iemand u.* omnes merces alicuius

emere; (*onsig.*); *den tijd u.* tempus (of horas) non perdere.

uitkotersen (= *uitpenleren*): *de tanden u.* expurgare (of purgare) dentes (dentiscalpio, Mart.).

uitkoutersen, confabulantem (Plant.) aperire (of enunciaré).

uitkrasien: *de haan kraai uit gallus cantum finit; zijn eigen lof u.* suam ipsam laudem praedicare.

(*wat geschreven is*) radere, eradere; *wat ingehouwen is* excul-
uitkrabbelen, { dère; *wat ingehouwen is* excul-
uitkrabben, { dère; *iemand de oogen u.* alicui oculos effodere.

uitkramen: *koopwaren u.* merces exponere; *zijn geleerdheid u.* doctrinam vendicare (of ostentare of jactare); (= *niet meer kramen*) desinere parere.

uitkrassen, {

uitkruwen, { *zie* uitkrabben.

uitkrijgen, extrahere, elidere, erudere; *uit iemand iets k.* exquirere aliquid ex aliquo, explorare; (= *wegnemen*) tollere, demere.

uitkrijten: *zijne oogen u.* * effere oculos suos, * nimio flatu se excoacere; (= *ophouden met krijten*) desinere flere (of plorare); *iemand u.* voor al wat leelijk is omnia mala de aliquo divulgare; (= *met een kreet verkondigen*) exclamare, cum clamore praedicare.

uitkruipen, proripere.

uitkruieren, ambulare foras (of ex urbe); (= *ophouden met kruieren*) desinere ambulare, ambulatu redire.

uitkunnen: *ik kan niet uit exire mihi non licet, domi manere cogor.*

uitkwijnen, extabescere.

uitlaan (= *uitlaten*), projectura (Vitr.).

uitlabben, —lappen, *zie* uitbabbelen.

uitlachen, ridere (uit scherps en tot spot) irridere; (*uit hoon en verachting*) deridere; *uitgelachen worden, ook risul (of irrisul) esse (alicui); (= ten einde lachen) ridendi finem facere*

uitladen: *een schip u.* exonerare navem; *koopwaren u.* merces exponere

uitlading, expositio.

uitlander, { *zie* uitheemsch.

uitlandig, {

uitlandigheid, peregrinatio.

uitlandsch, *zie* uitheemsch.

uitlangen, foras porrigere.

uitlaten eig., emitte (aliquem ex urbe); (= *hotvieren*): *zijne vreesheid aan iemand u.* crudelitatem suam excoere in aliquo; *zijnen toorn (of haat) tegen iemand (of iets) u.* iram (of odium) in aliquem (of in aliquid) profundere; *zich met woorden u.*, *ik wil nu over dat alles op eens mij u.* res jam universas profundam; (= *weglaten*) omittere, praetermittere, praeterire, silentio praeterire; *zich onvoorzichtig u.* imprudenter animi sensa aperire (of enunciare); *een kleed u.* non induere vestem.

uitlating, omissio, praetermissio.

uitleenen: *iets aan iemand u.* mutuum dare alicui aliquid (dingen, welker waarde vergoed wordt), commodare alicui aliquid (wat na het daarvan gemaakt gebruik teruggegeven wordt), locare (voor geld verhuren); *geld op interest aan iemand u.* fenori dare pecuniam alicui; *tegen hooge interest grandi fenore pecuniam occupare; uitgeleend geld pecunia quae est in fenore.*

uitleeren, trans.: *iets u.* perdisce (of percipere) aliquid; *intr.* (= *ophouden met leeren*) discendi finem facere; *men kan nooit u.* semper aliquid addiscendum est.

uitleg (van geld), impensa pecuniae; (=verklaring) explicatio, explanatio, expositio; (=verbreeding) u. van de stad amplificatio urbis.

uitleggen: de stad u. urbem amplificare; (ten verkoop) exponere, aliquid venale exponere, in medio proponere; oneig., geld voor iemand u. pro aliquo pecunias impensam facere; (=verklaren) interpretari (librum, somnium), explicare, illustrare (locum scriptoris, verba alienius), enarrare (mondeling), commentari (schriftelijk, een schrijver, een gedicht), conjecturam alienius rei facere, conjectura explanare aliquid (naar vermoeden, d. v. een droom), (= opnemen, opvatten) interpretari, accipere (aliquid in bonam, in malam partem), interpretari (bene, benigne, male), trahere ad (of in), vertèren in aliquid; voor iemand iets als een gebrek u. alicui aliquid vitio ducere (of dare, tribuere of vertèren); iets als een bedenkelijk zaak u. aliquid in religionem vertèren; zich iets door iemand laten u. de aliqua re aliquo uti interprete; iets nu zoo, dan zoo u. aliquid in diversa trahere, aliquid hac et illic trahere

uitlegger (persoon), interpres (=stus), explanator, enarrator; (van droomen) conjector; kwaadwillig u. calumniator.

(= waachtschip) * navis stationaria (of praesidiaria).

uitlegging, interpretatio, explanatio; (= mondelijke verklaring van een schijf) enarratio; u. (van droomen) conjectio, conjectura; zich van een zaak sulke een u. maken, dat de aliqua re ita interpretari, ut; voor een slechte u. valbaar zijn in malam partem accipi (of in deterius trahi posse).

uitlegkunnig, ars (artis f.) interpretandi; (van de schrijver) enarratio (Quint.).

uitlegkundig, interpretandi (of enarrandi) peritus.

uitlegster, interpres (=stus, f.), conjectrix (=icis, f.).

uitleiden, educere.

uitlekken, stillare, exstillare, dimanare; oneig. (= bekend worden) exire, divulgari; zie ook uitlikken.

uitlullen, effutire.

uitleppen, —leppen, * poculum exhaurire summis labris delibantem.

uitleven, complere (centum annos); uit- of afgeleefd zijn annis confectum esse.

uitleveren, tradere (urbem hostibus, aliquem ad supplicium); dedere aliquem (of aliquid alicui geheel in de macht van iemand geven, vooral van den vyand); reddere (wat anderen toebehoort); exhibere (omnia integra, servum); (= teruggeven) restitueren; verraderlijk u. prodere; willen dat iemand uitgeleverd worde deponere aliquem; iets uitgeleverd krijgen recipere aliquid.

uitlevering, traditio, deditio; de u. van iemand vorderen deponere aliquem; de u. van iemand bewerken efficere, ut aliquis dedatur.

uitlezen, zie uitkiezen; (= ten einde lezen) perlegere, totum legere (librum).

uitlichten (=opheffen uif), tollere, extollere (aliquid ex aliqua re); (= met een licht uitgeleiden) * alicui exeunti lumen (of facem, lucernam of laternam) praeferra.

uitliggen, extensum esse (of jacere).

uitlikken, elingere (Plin.).

uitlokkelijk, blandus, dulcis.

uitlokken (iemand tot iets), allicere, allectare, elicere, invitare aliquem ad aliquid; alicui arridere (of blandiri).

uitlokkig, abstr., allectatio, invitatio; coner. (= datgene wat aantrekt) iavitamentum, incita-

mentum, illecebra (gewoonl. in plur.).

uitloksel, zie uitlokkig, coneret.

uitloodsen, * (navem) ex portu in altum mare educere.

uitloogen, lixivum aliquid faciendo purgare.

uitloop, excursio, exitus (4), bij den u. der vloot classe e porta exeunte; (= uitbotsel) german (=inis n.), sarculus.

uitloopen, excurrere; (van schepen) exire, proficisci, prodire, solvere (met en sonder e portu); met de vloot u. classem (of naves) e porta educere; (van vloeistoffen) effluere, emanare; (droppelsgevoel) stillare, exstillare; (= rond loopen) evagari, non domi se tenere; (van gewassen) germinare (Plin.), diffundi, luxuriari; (= uitsteken) eminere, prominere, procurrere (promontorium in mare procurrens); (= aflopen) cadere, evenire; u. op exire (in angulum).

uitlooper (looppjongen) servus (of puer) a pedibus, cursor; (= rondlooper) ambulator.

uitloopsel, zie uitloop = uitbotsel.

uitlossen: een schip u. exonerare navem (Plant.); iemand u. aliquem exolvere (of expedire); (door geld) pecuniam redimere aliquem.

uitlossing (van een gevangene), redemptio; de u. der gevangenen bewerken impetrare de captivis redimendis.

uitloten, sortiri (provincias); sorte legere (decimum quemque ad supplicium).

uitloting, sortitio.

uitloven, promittere; (uit eigene beweging) polliceri; (bij herhaling) pollicitari (alicui aliquid, de aliqua re); (plechtig met verbindende kraacht) spondere, despondere (alicui aliquid, filiam); eens belooning u. proponere (of promittere) praemium.

uitloving, promissio, pollicitatio.

uitluchting, aëris immissio (in domum, in conclave).

uitluiden, * campana pulsandis finem alicuius (of alicuius rei) celebrare.

uitmaken (= vernietigen), delere; (= uitwischen) eluere, abludere (maculas ex veste); (= volendsigen, volbrengen) condecere, perficere, exaequi aliquid; met iemand iets u. transigere (of decidere) aliquid cum aliquo; iemand voor een leugenaar u. aliquem mendacem vocitare; gij hebt met mij niets uit te maken mecum tibi nulla res est; (= beslissen) disceptare (of decernere) aliquid (of de aliqua re); (= vormen of zijn): die goederen maken de lading van het schip uit his mercibus navis onerata est (of navis onus continetur); dat sal het schoonste oogenblik van mijn leven u. hoc iucundissimum vitae meae momentum erit; siel en lichaam maken den mensch uit homo constat ex animo et corpore; (actief) continere aliquid; het woen der deugd zelf u. virtutis vim ipsam continere; (van daar = bedragen) (van getal, inhoud, waarde) efficere, complere, explere, esse; de ruiterij maakte 20000 man uit equitatus viginti milia hominum explebat; een groote som u. magnam summam pecuniae efficere; (= van gewicht, van betekenis zijn) interstet, refert (multum, magni, parvi, met Acc. c. Inf., utrum — an, ens.); pertinet ad aliquem aliquid; d. v. dit maakt voor mij niets uit hoc nihil ad me pertinet.

uitgemaakt (= bedongen, bepaald), constitutus, transactus, compositus; (= zeker) certus, exploratus, perspectus, cognitus et perspectus; het is u., een u. zaak constat (of convenit) inter omnes, (het ging als een uitgemaakte zaak door) constans fama erat.

- uitmalen (= *door malen droog maken of weg-nemen*), *molis (of molendoy exsiccare (of exhaurire).
- uilmartelen, * tormentis aliquem ad verum confitendum oogere.
- uilmelken, emulgere; *oneig.*: iemand u. sensim paulatimque aliquem opibus suis spoliar.
- uilmergelen, macerare, enervare, conficere, exhaurire (terram, provinciam); *uitgemergeld* maceratus, enervatus, confectus, enectus (fame, frigore *ens.*).
- uilmeten, metiri, emetiri, dimetiri (castra, agrum, coelum); *iets breed u. venditare* (of exaggerare) aliquid.
- uilmeter, mensor, metator; (*met de meastroede*) decempedator; (= *landmeter*) finitor, geometru (of —tres, —as m.).
- uilmeting, demensio.
- uitmiddelpuntig (= *excentriek*) b. v. een u. man homo (—inis) temerarius (of furens audaciū); u. *zijn* offerri, modum excedere.
- uitmiddelpuntigheid (= *excentriek bestaan*), furor.
- uilmompelen, pergere (of desinere) mussitare.
- uilmonding, ostium (fluminis).
- uilmonderen *oneig.*, tollere.
- uilmorden (*een volk*): de Nerviori u. prope ad internecionem gentem ac nomen Nerviorum redigere (Caes.).
- uilmorren, mussitare, fremere desinere.
- uilmorren, sordere desinere.
- uilmunten, excellere, eminere (aliqua re, inter omnes); insignem esse, conspici, praestare aliqua re; *als redenaar u. excellere* (of florere) eloquentiae laude.
- uilmuntend, excellens, insignis, egregius, eximius, praecellens, praestans (aliqua re); eminens, luminosus (partes orationis); *een uilmuntende en bijzonder aanlag natura* illustris atque eximia; *een bijzonder uilmuntende trap van braafheid en deugd* quasi lumen aliquod probitatis et virtutis.
- uilmuntendheid (= *eer, aan iemand bewezen*), honor; (= *wat iemand vereert*, titel, rang, *ens.*) ornamentum; (= *uiterlijk eersteeken*) insigne (—is, m.); (*in 't algemeen*) excellentia.
- uilmunen *sig.*, eximere (ova nidis), tollere (ova ex nido); (= *uilmonderen*) excipere aliquem of aliquid; discedere ab aliquo of ab aliqua re *niet een getal of iets dgl. iemand u. eximere* aliquid de numero (proscriptorum); *iemand van den krijgddienst u. dare* alicui militiae vacationem; *hem, u. uitgenomen* illo, te excepto.
- uilmunend, eximius, egregius; *Adv.* eximie *sic ook uilmuntend*.
- uilmunendheid, excellentia, praestantia; (*in iets*) laus (—dis f.), virtus (—atis f.).
- uilmurien, cantillare (App.) desinere.
- uilmurzen, ad finem usque sternerere (Col.).
- uilmurzen, *sic uitknijpen*.
(*tot iets, tot deelneming aan iets*) invitare, vocare (aliquem ad coenam, ad sese, domum suam, ad bellum); *tot lezen u. invitare* ad legendum (jucunditate quadam, van een boek).
- uilmoodiger, door omschrijving; * vocator.
- uilmoodiging, invitatio; *een u. krijgen* invitari; *een u. aannemen* promittere (*met of zonder coenam*); *op uwe u. invitatus* (of vocatus) a te, invitatu (of vocatu) tuo.
- uilmoeven, exercere, administrare, colere (ar-
- tem, munus suum; judicium, justitiam exercere, justitiam, officium colere); *een wet wordt uitgeoefend, gehandhaafd* lex exercetur (of valet); *zijn plicht behoortlijk u. officio satis facere*; (*een vak, een bedrijf, ens.*) profiteri (medicinam), facitare, exercere; *gunst, medelijden, ens. ontrent iemand u. uti* clementiae, misericordiae; *ens.*, in aliquem; *alle soort van vreesheid u. nullum genus crudelitatis intermittere*; *vreesheid aan iemand u. crudelitatem explorer* in aliquo; *alle straffen en martelingen aan iemand u. in* aliquem omnia exempla cruciatuque edere; *kracht, macht, invloed u. op iets valde* ad aliquid, vim habere ad aliquid; *vis est* alicujus rei (*verworptelijk is in dezen zin* vim exercere); *geweld tegen iemand u. vim afferre*, (of adhibere) alicui; *de uitvoerende* (= *uitvoerende*) macht potestas (burgerlijk), imperium (in krijgssaken); *de uitvoerende macht hebben in* republica omni potestate imperique versari; *iets niet u. desinere* aliquid (artem).
- uilmoevening, exercitatio (virtutum, ook *alteen in tegenstelling van theoria*); administratio (artis, officii aliqujus); functio (muneris); *in u. brengen, ens uitvoeren*.
- uilmpad, trames (—itis, m.).
- uilmpakken (= *leeg maken*), vacuum facere; (= *uilm-laden*), *niet uilm-laden*; (= *uilm-nemen*) eximere.
- uilmpeilen, * detrahere alicui rei putamen (of folliculum, cutem *ens.*).
- uilmpepen, scribendi finem facere; (= *met pen-nen uilmpepen*) clavia tendere (of extendere).
- uilmpepen, exprimere (sucum e semine); *oneig.*: *iemand iets u. extorquere* (of exprimere) alicui aliquid (veritatem); *extorere* alicui aliquid (lacrimas, risum).
- uilmpersing, expressio (*sig.*); *door verba*.
- uilmpeuteren, rimari, effodere, extrahere (minutatim sordes ex dentibus).
- uilmpeuzelen, ebibere, bibendo exinanire.
- uilmpekken, rostro evellere; (= *uilmpeuzelen*) eligere, seligere, excoerpere, eximere.
- uilmploegen, exarare.
- uilmpluizen, vellicare; *oneig.* investigare, perscrutari.
- uilmplukken, evellere, extrahere, excoerpere, eradicaire (Varro).
- uilmplunderen, expilare, spoliare (provinciam, socios); depesulari (domum, aliquem); exspoliare (of nudare) aliquem; diripere (provinciam, urbem); depopulari (provinciam); *alles u. en medeleegen* ferre omnia atque agere; *het volk u. en zijne hove medeleegen* ferre, agere plebem plebisque res.
- uilmplundering, expilatio, direptio, depopulatio.
- uilmpoetsen (= *van binnen reinigen*), intus purgare (of expurgare); ad pristinum cultum reficere (b. v. arma).
- uilmpompen, antliae opo exhaurire.
- uilmpoelen, ebibere; * epotare (*behalve in 't partit.* epotus); exhaurire (peculium, vinum).
- uilmpoten, dissidere (Colum.), disponere (arbores, plantas).
- uilmprangen, *sic uitdrukken en uitpersen*.
- uilmpraten *intrans.* (= *ten einde praten*), loquendi finem facere; sermonem conficere; concludere (*met of zonder orationem*); *iemand niet laten u. aliquem dicentem* (of alicujus orationem) interpellare; *trans.* *iemand iets uit den zin of uit het hoofd praten* dissuadere alicui aliquid, adducere (of deducere of avertere) aliquem ab aliqua re; *dat laat ik mij niet uit het hoofd praten* hoc mihi erui non potest, hoc teneo radicitus.

uitproesten, zie uitniesen.
 uitpruilen, zie nitmorren.
 uitpuilen (= opvoellen), tumescere, intumescere (van 't menscheijlich lichaam en van zaden in de aard); (van de oogen) eminere.
 uitputten eig. (= uitscheppen), exhaurire, debancire (Cato); onsig. (= verswakken) enervare, extenuare, debilitare; (= arm maken) exedre of exesse; den staat u. dissipare (of dilacerare of compilare) rempublicam.
 uitrabbelen, effutire, in vulgum efferre of alleen efferre.
 uitrafelen, detricare, * findere linteorum fimbriam.
 nitragen, everrere (scopia longioribus araneas (met een ragdol de spinwebben)).
 nitragen (= ontkomen), evadere; hij is uit het gevaar geraakt e periculo evasit; elabi (ex crimine, ex judicio); (= geëindigd worden) wannoor zal het spel u. quando ludus finem habebit? als gij niet beter drinkt, raakt de flesch niet uit; nial largius biberis, amphora plena manebit (of non vacuabit).
 uitrammelen, verba magna voce et celeritate praecipitare; elatrare aliquid; uitgerammeld zijn van den honger fame confectum (of emaceratum, Sen.) esse.
 uitranselen, muleando (of fustibus dolando) expellere.
 uitrapen, zie uitgrijpen; (= schiften) eligere, discernere.
 uitraspen, exterre; eradere; exterendo, (of cradendo) excavare.
 nitrazen, desinere furere; hij heeft uitgeraasd furor ejus remittit.
 nitredden: iemand u. servare (of conservare) aliquem, alieni salutem dare (of salutis auctorem esse); van of uit iets liberare aliquem; eripere ab (of ex) aliqua re (ex periculo, a morte, e manibus hostium); iemand uit den ondergang u. ab interitu retrahere (of vindicare) aliquem; een stad uit de handen der vijanden u. urbem ab hostibus recuperare; het vaderland uit de slavernij u. patriam ex servitute in libertatem vindicare.
 nitredder, servator, conservator; (= bevrijder) vinder (—Ycis), liberator; auctor salutis; ook salus (—itis, f.), assertor.
 uitredding, conservatio, (= bevrijding) liberatio, vindicatio; (= het heil) salus (—itis f.).
 nitredeneeren, argumentationem, (of disputationem) ad finem perducere.
 nitredder, servatrix (—icis); conservatrix.
 uitredenen: schepen u. naves armare (of ornare, instruere, of parare).
 uitreding (= het uitredenen), door de verba; (= dat, waarmee de schepen uitgereed worden) armamenta (—orum), instrumenta (—orum).
 nitregenen: het heeft uitgerogend, imber (imbres) remisit (remiserunt).
 nitreiken (= uitspreiden), extendere, porrigere; (= verspreiden, verschoffen) praebere, suppeditare, praestare, subministrare.
 uitreiker, praebitor, minister.
 uitreiking, extensio; suppeditatio.
 nitreis, abitus (4), discessus (4), exitus (4), profectio; de u. van een magistraatpersoon uit de provincia discessio, decessus (4); bij zijne u. abiens, proficiscens, decedens; van plan om de u. te maken abiturus, profecturus, decessurus; vóór zijne u. priusquam inde abiit (of proficisceretur).
 uitreisen intr., peregre abire, peregrinationem auscipere (naar het buitenland); excurrere (een

uitstap op het land maken); naer eene plaats u. aliquo ire (of proficisci of iter facere); voor staatszaken uitgeroed zijn) respublicae causā abesse.
 nitrekenen, zie nitroijeren.
 nitrekken, zie uitsprekken.
 nitrennen, citate equo evehi.
 nitrichten (= verrichten) exsequi (imperium); efficiere, conficere (mandatum); facere, quod aliquis imperavit, curare aliquid; (= zijn doel bereiken) proficere (vooruit komen); efficiere, facere (multum, nihil); zonder iets uitgericht te hebben re infectā; (door verzoeken) impetrare (aliquid ab aliquo); legem iemand niets kunnen u. contra aliquem nihil agere; als gij iets tegen mij wilt u. aliquid es noturus; veel, niets, zeer veel bij iemand kunnen u. multum, nihil, plurimum posse (of valere of pollere) apud aliquem.
 nitrijden (= van huis rijden), evehi (of evehi) equo (of curru); (= een wandelrit maken) equo gestari, equo (of curru) vectari.
 nitrijten, evellere.
 nitrijzen (= uit iets opstaan of komen) exurgere, exoriri; (= al rijzende uitdijen) fermentari, (van wijn) effervesceere.
 nitrocien, 1° = nitrooien (eig.) extirpare; on-eig. (= verdelgen) delere; extirpare (omnem humanitatem ex animo ejus), recidere (nationes); geheel u. penitus evellere et extrahere, omnes aliquos rei stirpes elidere (of ejicere); aliquid radicatus (of penitus) evellere, aliquid funditus tollere (vitia); ad internecionem interimere (gentem) 2° (= al roeiende uitvoeren of uitvoeren) remis (of remigando) evehere (of evehi).
 nitrochelen: den adem u. animam efflare.
 nitroeing, extirpatio; (verdelging) occidio, extinctio, excidium, ook door interitus (4), perniciēs (6).
 nitroep (= het nitroepen), exclamatio; (= openlijke bekendmaking) promulgatio; (door een heraut) praeconium.
 nitroepen (= luid roepen), exclamare, conclamare (bijzonder bij loefjuiching, vreugde of klagen; de vrijheid u. conclamare ad libertatem); pronunciare, renunciare (= openlijk bekend maken vooraf van herauten), pronunciare, renunciare (aliquem praetorem); salutare, consalutare (plechtig begroeten); appellare (plechtig noemen, met dubb. Acc., ook declarare, plechtig verklaren aliquem consulem).
 nitroep, praeo (—onis).
 nitroeping, zie nitroep.
 nitroepingsteeken, exclamandi signum.
 nitrollen trans., evolere, explicare; intr. evolvi, elabi, excidere.
 nitronden, * rotundare intus, * ita aliquid excavare, ut intus rotundum fiat.
 nitronken, destituerē (Pers.); desinere atterere.
 nitrooien, zie nitrocien (1°).
 nitrooken, bonis odoribus suffire (locum); fumandi finem facere, desinere fumare.
 nitrotten, exputescere (Plaut.); absumi (of corrumpti) putrescendo.
 nitrouwen, elingere.
 nitruien, desinere mutare plumas; vernare (Plin.) desinere.
 nitrukken trans., cum impetu emovere, extrahere, eripere; intr. oxire, egrēdi, proficisci ab (of ex) loco aliquo; tot den slag u. in aotem (of in proelium) exire, ad dimicandum procedere, in pugnam proficisci; ten oorlog u. ad (niet in) bellum proficisci; uit de winterkwartieren u. ex hibernis discedere; uit de legerplaats u. castris (of e castris) egrēdi, ex castris movere;

- castra movēre (of promovēre of proferre) (de legerplaats opbreken en opmarcheeren); de troepen uit de stad laten u. copias aducere ex (of ab) urbe; wil eens stelling niet u. locum tenēre.
- uitrukking, profectio, egressio; zij gaven het bevel tot de u. der legioenen educi ex urbe legiones jussurunt.
- uitrusten (= zijne rust nemen), quiescere, requiescere, quieti se dare; van den arbeid u. aliquod tempus a labore intermittere, ex labore se reficere, ex laboribus conquiescere; (= genoeg of ten einde toe rusten) quiescere, requiescere; uitgerust zijn quieti satiatum esse; het u. quies (=ētis f.), respiratio; (= van 't noodige voorzien): soldaten of troepen u. armare (of armis instruere) milites; copias omnibus rebus instruere; een leger u. exercitum comparare (of instruere) (of ornare); uitgeruste schepen naves instructas et paratas; (= toerusten) eig., iemand met iets u. instruere (of ornare) aliquem aliqua re: zich met wetprekendheid u. eloquentia se armare; met kennis van iets uitgerust zijn scientiā alicujus rei instructum esse; scientiam alicujus rei habere; met wijsgeerige, historische, rechtsgelerde kundigheden uitgerust instructior a philosophia ab historia, doctrina (of a doctrina); met de wijsheid van een grijsaard uitgerust zijn prudentiā esse senili.
- uitrusting (= het uitrusten), door de verba; (= dat, waarmede iemand uitgerust is) arma (=orum), armatura; (van schepen) armamenta (=orum), instrumenta (=orum).
- uitschampen, allidi (ad aliquid); impingere se (in columnam); elābi
- uitschateren, cachinnari; cachinnos commovere; tollere cachinnum; effundi in cachinnum (Suet.).
- uitschaven, dolare, delēvare; aeciā excavare.
- uitscheiden trans. (= afsonderen), tollere; intr. abire, discedere (ex societate aliqua); missionem postulare (of flagitare); abdicare se magistratu; abdicare (of deponere) magistratum; abire magistratu; honore, consulatu; (= ophouden) desinere.
- uitschelden; iemand u. inrepare aliquem (voce, verbis); conviciis aliquem conectari (of incessere); convicium facere alicui; maledicta conjicere in aliquem, graviter aliquem oburgare; straffend u. castigare aliquem verbis.
- uitschenken (in een vat), defundere; (in meer dan één) diffundere; (= verkoopen) divendere.
- uitschoppen, exhaurire.
- uitscheren, radendo tollere.
- uitscheuren trans., vellere, evellere (alicui capillo); intr. rumpi, dirumpi
- uitschieten trans., emittere, mittere, jacere (magitum); iemand een oog u. alicui oculum jaculo effundere; een bloed u. vestem abijcere; (= uitschiften) eis uitschiften; geld u. pro aliquo (voor iemand) sumptum partem solvere; den bal u. emittere pilam; (= doen uitspruiten) emittere, effundere; intr. (= ontspruiten) pullulare, (Virg.) germine, (Ovid.) orescere; (= uitslippen) elābi, vestigio fallente labi; (= uitschelen) eminare.
- uitschiften, cernere, discernere, asparare, segregare, seligere, excerptere, expandere, explicare, disponere.
- uitschijnen, elucere, eminere; (= ten einde schijnen) desinere lucere; extinguere.
- uitschilderen, pingere, depingere (aliquid); imaginem alicujus exprimere; (in omtrekken) adumbrare; aliquid figere (of effingere); iemand leelijk u. maledicta (oneig.) in aliquem conferre (of conjicere).
- uitschilferen, destringi, deradi.
- uitschitteren, elucere, perlucere, enitere, effulgere (ook oneig.); exsplendescere (oneig.).
- uitschoffelen: den tuin u., * pale (of radulā) verrere hortum.
- uitschokken, jactu emittere; ietu ejici (of emitti).
- uitschoppen, calcibus aliquem extrudere (of ejicere).
- uitschot (= uitgave ten behoeve van anderen eenen tijd gedaan) * sumptus, in aliorum commodum in tempus quoddam facti; (= wat als men deugdelijk uitgeschoten wordt): u. van koopwaren merces (=ium f.) rejectanae; u. van volk faex (faecis, f.) populi (of urbis).
- uitschraapsel, quidquid eraditur (Varro) (of exscalpitur) (Cato).
- uitschrabben (wat geschreven is), radere, eradere; (wat ingebeeld is) exsculpere, aliquid radendo delere.
- uitschraapsel — psel, eis uitschraapsel.
- uitschrappen, eis uitschrabben.
- uitschreeuwen, exclamare (soowel toejuichend als klagend) (met luider stem magna, maxima, clara voce), conclamare, clamare; d. v. zijne pijn u. exclamare pro dolore.
- uitschreien; zijns smart u. dolorem effundere in lacrimas; (= door schreien uitsputten) d. v. zich de oogen u. lacrimis confici; (= aan zijn tranen den vrijen loop laten) lacrimis satiari (of indulgere); (= door schreien het hart verlichten) profusis lacrimis animum levare; (= ophouden met schreien) plorare (of flere) desinere; aan den doezem van een vriend u. in sinu amici dormire.
- uitschrijven, exscribere, transcribere, transferre (aliquid ex aliquo libro); excerptere, decerpere (enkele plaatsen); (van letterkundigen diefstal), compilare alicujus sapientiam (of erinia); het uitschrijven compiliatio; (= ten einde schrijven) scribendo absolvere of alleen absolvere (epistolam); (= geheel schrijven) perscribere; (= schriftelijk aankondigen, bekend maken) indicere (conclium); eenen dag tot verkiesingen, eenen lichting u. edicere comitia of diem comitiū, adicere dilectum; eens aangift, belasting u. imperare tributum (commentum, naves, enz.); (in eens zakers orde) describere.
- uitschrijving, edictum; verder door de verba.
- uitschrobben, everrere (scopis of alioem); bij Cic. oneig. (= uitsplunderen); ook verrere desinere.
- uitschudden, excutere (het geld uit de beurse), pecuniam marsupio (Plaut.); excutere (pulvorem vestibus, ignem crinibus); een bloed u. excutere (of abijcere) vestem; effundere, profundere (ook oneig.) iram in aliquem; (= geheel ontdekken): zijn hart, zijn innige meening u. totum se alicui patefacere; omnes animi sensus exprimere; effundo alicui omnia quae sentio; ad zijn toorn tegen iemand u. iram omvare in aliquem evomere (Ter.), effundere iram in aliquem (Liv.); bij iemand virus acerbitalis suae evomere apud aliquem (Cic. Lael.); iemand u. spoliare aliquem (veste, pecuniā enz.).
- uitschuieren, scopis (of scoparum ope) purgare.
- uitschuijen, movere foras, extrudere, extrahere.
- uitschuld, eis schuld.
- uitschuren, verrere, everrere, verrendo purgare.
- uitschutten, cancellorum (of sepimentum) ope arcere, (of defendere of prohibere) (pecus); schepen u. (door 't openen van de slusdeuren) * naves demittere per emissarium (claustris liberatum).

uitsijpelen, scaturire

uitlaan *trans.*, exentere (alicui oculum), alidère (alicui dentes); (= door hem en weer slaan iets van stof, vocht, enz., ontdoen) concutiendo aliquid pulvere, humore purgare; (= uitdorachen); koorn u. terdèr (of detèrèr) frumentum; een kaart of plaat u. (= uitleggen) tabulam geographicam (pictam) exponere (of explicare); (= uitbreiden) de vleugels, de wortels (van een boom) u. extendère (of expandère) alas, radices; een bal u. pilam mittere (of emittère); (= verkoopen) divendère; allerlei praat u. omnes ineptias (of omnia) effutire; (= achteruitlaan) (van paarden) calcitrare, calces remittere; (van gewassen) germinare, progeminare; de boomen slaan uit gemmas proveniunt; (= uitloopen, afloopen) evenire, evadère, vertère (bene, male), cedère (prosperare); (= beschimmelen) mucore (Cato), murescère (Plin.); vonken u. (niet een slaan) scintillas ex silice excutère; het vuur u. (= door slaan uitdooven) quatendo ignem extinguerè.

uitlag (= wat eens verandering in eens zaak bewerkt) momentum, discrimen (—Inis n.); den u. maken in iets facere alicui rei discrimen, momentum afferre ad aliquid, pendet aliquid ex aliquo momento, rem inclinare; decernère aliquid; (= afloep) eventus (s); de zaak neigt tot den u. res inclinata (of proclinata) est; (= vurigheid) molestiae, vitiligo (—Inis f.) (Cels.), pustulae (—arum, Tibull., Senec.); (= schimmel) mucor (Cato); u. van koopwaren distractio (Pandeet).

uitlappen *intr.*, somno (of quiete) satiari, edormire, *trans.* edormire (orapalm).

uitsleepen, zie uittrekken.

uitlibben, —libberen zie uitglijden.

uitslijpen, exacuere, expolire.

uitslijten (= in 't klein verkoopen), minutatim divendère; (van kleederen, enz. = verslijten) *intr.*, nau tottèr (of detèr); (= verdwijnen): uw roem zal door den tijd u. Inetui tuo temporis spatium finem faciet, luctum et moerorem sensim depones.

uitslingereren, torquere, vibrare (aliquid ex aliquo loco); ook desinere torquere.

uitlobberen, ligurire jus (—uris n.), exsorbere.

uitloopen *sig.*, disjicere (arcem), diruere, demoliri (domorum, urbis interiorum partem), deturbare (tectis), destruire (aedificium); (= door sloopen ontleiden) diruendo vacuifacere, evacuarè (Plin.).

uitsloopen, exsorbere.

uitsloven: zieh bij sole u. laborare in (of de) aliqua re, omnem operam (of laborem) ad (of in) aliquid impendère (of in aliquid conferre of in aliqua re locare of ponere), omnis experiri de aliqua re, omni ope anniti, omni virium contentione niti, eniti, nē, ne; zieh te vergeefse u. inanem laborem suscipere, operam perdere, multam operam frustra consumere.

uitsluiten, excludere (aliquem moenibus, ab aliquo loco); *oncig.* excipere, segregare, removere aliquem ab aliqua re; iemand van eens erfenis u. excludere aliquem hereditate, van het staatsbestuur a re publica, van het getal der burgers a numero civium segregare aliquem, (sterker) a numero civium ejicere; iemand uit het geslacht der beroemdste mannen u. aliquem ex comitatu clarissimorum virorum abstrahere; iemand van alle heraadslagen u. aliquem expertum omnium consiliorum (de aliqua re) habere; vernuft en geest

is van geen levensstijperk uitgesloten nullum est vitae tempus, in quo non deceat leporem humanitatemque versari; zieh u. van iets deesse alicui rei, abstinere aliqua re, non accedere ad societatem alienius rei; (= weigeren) detrectare (of recusare) aliquid.

uitsluitend, proprius, praecipuus; (= aan een toebehoorend) singularis (imperium); solus, unus; solus et unus; zij machtigen zieh u. geleerdheid aan soli sibi docti videbantur; zij schenen u. in het bezit van alle geleerdheid te zijn nulli alii docti videbantur; hij heeft u. alle macht penes eum unum est omnis potestas; zieh u. aan ééns vaak wijden se totum conferre ad aliquam rem; unius rei studio deductum esse; in aliqua re omne suum studium ponere; u. zijn eigen nut voor oogren hebben nihil aliud nisi suam utilitatem (of suam solius utilitatem) sequi (of spectare); u. bezitten et inscribere et appellare (libros rhetoricos).

uitsluiting, exclusio; (= uitzondering) exceptio; met u. of uitzondering van iemand aliquo excepto, praeter aliquem.

uitsluitel, id quod re deliberatè placuit, placitum; deliberationis eventus (s) (of exitus s).

uitsmeden, tundendo (of prooudendo) dilatare.

uitsmelten *trans.*, liquefacere (adipem ex carne); *intr.* het vet smelt er nog niet uit nondum adeps excoquitur (of liquefacta exsolvitur); (= door smelten uitsmelten) liquefactum dilatare.

uitsmijten, zie uitwerpen.

uitemoken, zie uitrooken.

uitnappen, effutire; garrientem effari (of efferre of prodere).

uitneeuwen: het heeft uitgesmeuwd nives cadere desuunt.

uitnellen, foras se proripere, en alleen se proripere; facessere.

uitnijden, exsecare, exoidere (linguam alicui); (= door snijden uithollen) secando excavare, (= door snijden vormen) exculpere; (= af snijdende aan den man brengen) divendere exsecando (caseum, pernam, Hor); wat snijdt dat brood uit! * quot lamellas hic panis praebet! (= plotseling verdwijnen, zieh plotseling uit de vosten maken) se proripere, se eripere.

uitnijding, excisio, etsectio.

uitnijdsel, quod exisum (of exsectum) est.

uitnoeien, amputare, exputare (Col.), putare (Cato).

uitnoeiing, amputatio.

uitnorken, zie uitronken.

uitnuiten, emungere (Horat.).

uitsnuiven, expirare naribus.

uitsollen, *trans.* foras jactare; *intr.* jactari desinere.

uitspanen, * apatha (Cels.) evacuarè.

uitspannen, extendere, distendere, pandere, dispandere; explicare aliquid; (= afspannen) jumenta disjungere; ook jumentis (of equo, of hovi) jugum demere; (= wat gespannen is, ontspannen) retendere, remittere; den geest u. animum relaxare (of remittere); (= op een plaats aanleggen) devertère in locum, ad aliquem.

uitspanning, extensio (Vitr.); (= vermaak) animi recreatio (of relaxatio, of remissio).

uitspannel, coelum, * coeli expansum.

uitsparen (= voor de toekomst opleggen), servare, reservare, condere, recondere (aliquid), reponere, sponere; (= uitsluiten) differre. reservare (in aliud tempus); (= ontsien) parcere (alicui rei; nec impensae nec labori); ten rechten tijde het geld niet u. pecuniam in loco negligere; (= be-

- sparen*) compendium facere (alicujus rei), non perdere (aliquid); *zich de moeite u. supersedere aliqua re* (of met den Inf.), (= *nalaten*) omittere (aliquid of met den Inf.)
- uitsparing*, parsimonia, of door omschr
- uitspatten* = *uitsprongen*, exsilire (sanguis ex vulnere), (in het denken) animo excursare et vagari; (in 't alg. - de maat te buiten gaan) modum excedere (of non tenere (in aliqua re), immodicum (of nimium) esse (in aliqua re), effundi (in, ad aliquid, in zinnelijke gezelsingen, in de vreemde u. in libidinibus se effundere, luxuriari.
- uitspattend* (in begeerten en gematsingen), libidinosus, intemperans, luxuriosus, ad luxuriam effusus, (= *bederfelijk*) dissolutus; (= *leugelloos*) effrenatus; u. in de hofde effusus in venerem; een *uitspattende* minnelijkheid libidinum intemperantia.
- uitspating* (in levenswijze), luxuria; libido, libidines, libidinum intemperantia, en alleen intemperantia, = wanorde, leugelloosheid licentia, vita dissoluta; alle mogelijke u. effusus in omni intemperantia libidines; *zich in alle mogelijke uitspatingen storten in omnia flagitia se ingurgitare.*
- uitspelen* (= *ophouden met spelen*), ludendi finem facere; ludere desinere; (= *ten einde spelen*) ad finem perducere lusu; een stuk u. peragere fabulam; *zijn rol u. partes suas agere* (of transigere); een stuk *kan* (weel), *kan niet uitgespeeld worden* fabula stat, cadit.
- uitspellen*, * ad finem usque literas in syllabas colligere.
- uitspinnen* (= *voortspinnen*), deducere filum; oneig. (= *iets vrijdlooppig ontwikkelen*) fusius disputare de aliqua re, pluribus exponere (of docere) aliquid; *zonder lang uitgesponnen verklaring sine ulla serie disputationum*; (= *uitdenken, verzinne*) excogitare (of comminisci) aliquid.
- uitspitten*, effodere.
- uitspoelen*, eluere, colluere, pelluere; (= *door spoelen het maken*) abludere; *van onder, subludere.*
- uitspoken*, umbrarum modo vagari.
- uitsporig*, ens. *niet buitensporig* ens. of *uitspattend*, uitspatting.
- uitspraak* 1° (= *het uitspreken*), pronuntiatio, appellatio; een aangename u. suavis appellatio literarum; een harde u. asperitas soni; een duidelijke u. habere plane loqui; een duidelijke en zuivere u. habere exprimere verba et suis quasque literas sonis enunciare; *eene opgesierde u. hebben* putidius exprimere literas; een onduidelijke u. hebben negligentius literas obcurare; een zware u. gravitas; lange u. productio; korte correptio, breede latitudo verborum; een breede u. hebben literas dilatare, (met betrekking tot de woorden) voces distrabere; *wiens breede u. gij soms navolgt* ejus tu illa lita nonnumquam imitaris (Cic. de Orat. III. 12, 46); een niet te breede u. hebben presso loqui; (= *stem*) vox, os (oris, u.) et vox, sonus; vocis sonus; een vroemde u. peregrinum os, hebben peregrinum sonare, een *plompe, boersche u. hebben* pingue, enbagreste quiddam planeque subrusticum sonare, een *aangename u. hebben* suavi voce esse, suaviter loqui; een *harde u. hebben* asperere loqui; *eene boersche, harde u. sonus vocis agrestis, rustica vox et agrestis; een onigzame boersche u. vocis sonus subrusticus; een gebrek in de u. vitium vocis.*
- 2° in 't alg. (= *zing*), dictum, oratio, verba (-orum), sermo (-onis, m.); de u. van Socrates quae a Socrate dicta sunt; de u. van Plato illud Platonis; *die u. beviel mij* illud mihi placuit, (= een antwoord van een orakel) responsum (oraculi), oraculum, sors (-tis, f.), van een waarzegger effatum; (= u. van een rechter) judicium, sententia; (van een scheidsrechter) arbitrium; *gij hebt de u. pene te est arbitrium*; (= *eene beslissing*) decretum; *eene u. doen* respondere, responsum dare (of edere), oraculum dare (of edere of fundere); judicare, sententiam dicere; pronuciare; *steh aan de u. van den senaat onderwerpen* auctoritati senatus obtemperare.
- uitspreiden*, distendere (aliquid); divaricare (aliquem). *Zie verder uitbreiden.*
- uitspreiding*, distentio (Cels.); *niet verder uitbreiding.*
- uitspreken*, trans. (= *door tomen uitdrukken*), efferre (multos versus uno spiritu); enunciare (aliquid perperam); appellare (literas); (= *betonen*) pronuciare; (= *met de stem uitbrengen*) dicere (literam Rho dicere non posse); (*bij het lezen*) legere (in litera longā); lang, kort u. producere, corripere (o literam); *woorden zonder afbreking na elkander u. perpetuare verba*; woorden, letters onduidelijk u. verba, literas obcurare; *breed enz., zie uitspraak*; *de letters geaffecteerd u. literas* putidius exprimere; (= *zijn meening met woorden u.*) eloqui, enunciare (cogitata mentis); dicere (dico, quod sentio, verbis dici non potest); *duidelijk, klaar, nauwkeurig u. explicare, explanare, declarare, exprimere* (met of zonder verbis en derg.); *niet duidelijk genoeg u., dat ons. parum* declarare, met *Acc. o. Inf.*; open, *klaar u. aperire* (zijn gevoel senare anos; welke bepaling ons denkbeeld niet duidelijk uitsprekt quae definitio non aperit notionem nostram); (= *bekend maken*) edicere; een *vonnis u. sententiam* dicere (van rechtters); (= *openlijk bekend maken*) pronuciare; *zich u. (= zijn gedachten uiten)* cogitata mentis eloqui, dicere quod sentias; dicere (of aperire) sententiam suam, mentis sensu explicare, *over iets de aliqua re, verbis exsequi aliquid; wellicht kan men zich u. voor een germanisma houden.*
- uitspringen*, exsilire, prosilire; (= *ophouden met springen*) * saltare desinere, * saltandi finem facere; (= *nietaken*) *die weg springt te ver uit* illa via longius prominet.
- uitsprong*, *niet uitstek.*
- uitspruiten*, germinare, fruticari; *zie uithotten.*
- uitspruitseel*, germen (-inis n.), frutex (-icis m.), sureulus, vivradix (-icis f.).
- uitspugen*, iets u. exsorcere (of exspuere) aliquid, evomere, ejicere; *vooral (oneig.) d. v. gift en gal bij iemand u. acerbis viris evomere* apud aliquem, omnem iram in aliquem; *dood en verderf u. eructare* caedem bonorum sermonibus.
- uitspuien*, *niet uitschutten* de bet
- uitspuiten*, emittere per siphonem (Pin.).
- uitspuwen*, *zie uitspugen.*
- uitspaaen* intr. (= *buitenwaarts staan*); *die steen staat al te ver uit* lapis ille longius prominet (of exstat, Caes., Liv.); (*van gelden* = *nag niet betaald zijn*) deberi, in nominibus esse; *geld hebben u. pecuniam* in nominibus habere, *ik heb veel schulden u. multi mihi pecuniam debent*; *uitstaande gelden* pecuniae debita, nomina; *trans.* (= *verdragen, lijden*) pati, perpeti, tolerare, perferre (dolores, cruciatum, poenam legitimam), defungi (morbo), perfungi (molestia, laboribus, periculis); *iemand niet kunnen u. aliquem* ferre non posse; *met iemand veel u. multas ab aliquo percipere molestias*; *veel angst u. angore* cruciari; *wegens iemand propter aliquem in metu* esse.

uitstallen (*ten verkoop*), merces exponere (of proponere venales), spectandum proponere aliquid; *zijne geleerdheid openlijk u. venditare* (of jactare) in populo doctrinam suam.

uitstamelen, balbutientem efferre (of effari of edere).

uitstampen, pedibus conterere, pinsere.

uitatap, agressus (*), excursio, iter (itineris u.) brevis temporis; *een u. in zijne rede maken devertiere a re propoita*, orationem ab ipso argumento aliorum paululum convertiere; *een u. in zijne rede deverticulum*.

uitatappen, egrēdi, exire foras; *sie ook uitatap*.

uitstedig: u. zijn ex urbe abesse.

uitetak, projectura (nam een gebouw, Vitr.), eminentia; *bij u. perquam*.

uitteken *trans.*, exordire (ocspitem), effodere (oculos alicui); *een vaandel u. proponere* (of origere) vexillum; *iemand de oogen u.* (= verblinden) splendido ornatu alicuius oculos obtundere (of excacare); *ook munieribus ocrumpere* (of caepere) aliquem; *de tong u. linguam exerere*; *den arm u. brachium extendere*; (= graveren) exsculpere, exscalpēre, inculpēre, ocalere; *intr.* eminere, prominere, exstare, excellere; *oneig.* boven iemand u. (= iemand overtreffen) praecurrere (of vinodere) aliquem, (= vooruit komen) antevertere alicui.

uitstekend, *sie* nitmantend, uitnemend.

uitstekendheid, *sie* nitmantendheid, uitnemendheid.

uitstel, dilatio (comitiorum); prolatio (judicii, dei); *van den eenen dag tot den ander procrastinatio*; (= verlenging van een belatingstermijn) prorogatio; (= vertraging) mora, retardatio, tardatio; *de zaak lijdt geen u. res dilationem non patitur* (of non recipit), res differri non potest; *het u. van iets bewerken differre aliquid*.

uitstellen (= uitstallen), *sie* uitstallen; (= verscheppen, vortragen) differre aliquid (in aliud tempus, in adventum alicuius); proferre (diem, tempus); (= verlengen) prorogare, d. v. diem ad solvendum; (*berispend*) tot op den volgende dag u. procrastinare; (= wat men nu doen kan, tot een volgende dag u.) rejicere, reservare; *de zaak van den éénen dag tot den ander u. diem ex die duere*.

uitsterven (van een geslacht), exstingui, interire; (*van een stad of een huis*) vacuum fieri funeribus; *een uitgestorven stad urbe vacua*; *urbe vasta a civibus*; *hij vond alles uitgestorven vasta desertaque omnia invenit*; *een uitgestorven taal lingua mortua*; *een uitgestorven vergadering intermortuum concio*.

uitstarving, interitus (4), exstinctio.

uitsterven, *sie* uitzeilen

uitstijgen: *uit een schip u.*, exire ex (of de) navi, egrēdi navi, egredi in terram; (*uit een wagen*) descendere de curru (rota).

uitstoelen, fruticari

uitstoften, verrere (stabulum); (= reinigen) purgare; *oneig.* (= doorhalen) reprehendere, vituperare, carpere (aliquem).

uitstooten (= door stooten uildrijven of weg-nemen), excutere, elidere (scutum, dentem alicui); (= voortbrengen) edere (clamorem), jacere, jactare (contumelias, opprobria, maledicta in aliquem); *ijdele klanken u. inanes voces fundere*; (= uildrijven) expellere, ejicere (aliquem e concione).

uitstooting, expulsio, ejectio.

uitstorten, ejicere (se ex alto muro); effundere

(vinum in aram); *ook oneig. zijn gevoel, zijne gedachten u. animi cogitata, sensus suos effundere*, (of efferre of aperire); (= onledigen) exhaustire.

uitstorting, effusio.

uitstotteren, balbutientem edere (of efferre).

uitstoven, excoquere (aliquid ex aliqua re).

uitstralen (= stralen verspreiden, van zich geven) d. v. licht lucem fundere; radiare.

uitstrekken, extendere, tendere (manus ad aliquem); porrigere (brachia alicui, alicui rei manum); *de handen naar iets u.* (om het te nemen) manus tendere (of porrigere) ad aliquid, *naar 't goed van een ander manns afferre* alicuius bonis; *de handen naar de kroon u. affestare regnum*; *ter wille van een zaak de hand niet u.* alicuius rei causā ne digitum quidem porrigere; *soo ver strekt mijns machts sich niet niet non tantum valet* (of non eo pertinet) mea potestas; *het u. der vingers porrectio digitorum*; *van den arm brachiu*.

uitstrepēn, eradere (Hor.), radendo delere.

uitstrijden (= een strijd ten einde brengen), depugnare, decertare, debellare; (= door strijden sich afmalten) pugnantem defatigare.

uitstrijken (= iets uitwissen), delere (of extinguere) aliquid; (*iets, dat op de wasen tafel geschreven is*) inducere; *iemand van eens lijs u. nomen alicuius de tabulis eximere*; (= glad en effen maken, de gloeien verwijderen) expicare, polire, expolire, aequare, levigare (Plin.); (= blanketten, fucare; (= bedriegen) decipere aliquem, imponere alicui; (= door u. vervalschen) interlinere (tabulas, testamentum).

uitstrijker, exstinctor, politor (Pandoct.).

uitstropelen, vestigio fallente exire foras.

uitstrooien, spargere, disseminare, dispergere (semen, nummos populo); *oneig. geruchten u. serere causas discordiarum, semina discordiarum jacere* (of spargere), discordias serere; *de saden tot een oorlog u. velut semina bello jacere*.

uitstrooier, sator, seminator.

uitstrooing, satio, seminatio, *hier door verba; uitstrooingen van geruchten* sparsi rumores, disseminati dispersique sermones.

uitstroomen, effluere, emanare ex aliquo loco.

uitstrooming, effluvium (Plin., Tac.).

uitstroopen, doglubere, populari; *sie verder uitplunderen*.

uitstudeeren, accurate discere (aliquid); (= zijne studiën ten einde brengen) * studia literarum (of academica) absolvere; *sie verder uitlezen*.

uitstukken: *een kleed u.*, ita radere vestem, ut novus pannus in veste, non vero super vestem suatur.

uitstuiven (= al stuwende uitwerpen), pulverantem (Plin.) ejicere; (= al stuwende organen uitkoken) pulvere tectum (of pulverantem) egredi (of exire); *vertoord kwam hij het huis u. iratus domo se proripuit*.

uitsturen: *het schip uit de haven u.* nave ex portu evehi (of ex portu gubernare) (Liv.); (= uitsenden) emittere.

uitsullen, *sie* nitgliden.

uittakelen: *een schip u.*, *sie* uitrusten (= van 't noodage voorzien).

uittakken (= takken uit een boom hakken), amputare arborem; *oneig.* dentatum facere.

uittanden, dentatum facere, in dentium formam excavare (aliquid).

uittappen: *wijn u.* vinum eximere de dolio (of promere de dolio); (= op flessechen u. of aftappen)

vinum diffundere (de dolio) (of defundere) (in een vat u.)
 nittarnen, dissuere.
 nittarten enz., zie uitdagen, enz.
 nittakenen, zie uitbeelden, nitschilderen.
 nittazen, zie uitpluizen.
 nittellen numerare, solvere, exolvere, persolvere, expendere (alicui pecuniam).
 nitteren trans., conficere, absumere aliquem; ook enervare; van honger uitgeteerd fame enectus; intr. tabescere, consumi (morbo).
 nittering, tabes (—is, f.), syntexis (—is f.) (Plin.).
 nittieren, zie uitrazen.
 nittillen, zie uithalen, uitlichten late boten.
 nittimmeren, fabricando amplificare, dilatare (urbem).
 nittocht, migratio, demigratio, profectio; oproeven u. recessio.
 nittooten, zie uitstronien, laatste bet.
 nittoveren, fascinando (ejicere of expellere); ook fascinare desinere.
 nittornen, dissuere.
 nittappen (= door trappen van een plaats brengen), (pode of calce) protrudere (of projicere), (= vernielen) conterere; (= uitblusschen), extinguere.
 nittreden (= al tredende uitblusschen), (gressu, gradu of gradiendo of calcando) extinguere; (= uitwischen) dolere; (= van vocht ontdoen) exsiccare, humore liberare; (= uitsperen) exprimere; zie verder uitstappen, uitgaan.
 nittrekken, trans., extrahere; (telum e corpore), educere (gladium ex vagina), met geweld, evellere (dentem alicui); een kled u., aan iemand exuere alicui vestem; (= ontblooten), nudare, veste spoliare aliquem; zijn (eigen) kled u. exuere (of ponere) vestem; de kinderschoenen u. aetatem puerilem egredi (Plaut., Terent.); ex phœbis excedere (Plaut.) (of exire) (van Grieken), ex pueris excedere (ook van Grieken, maar meer gelatiniseerd); (van jonge Romeinen) togam praetextam deponere, togam virilem sumere; (= een uittrekkel maken van iets) excerpere, exseribere (aliquid e libro); (= uit elkander trekken) diducere; intr., (= wegtrekken) migrare, emigrare, demigrare (e domo, ex urbe, de loco); (van troepen), proficisci; (op een oproeven manier) secedere; met de troepen u. educere copias, met het gehele leger cum omnibus copiis egrēdi.
 nittreksel (uit boeken), excerptum; (uit kruiden, planten), enz. extractum.
 nittrekking (trans.) evulsio; door verba.
 nittreuren, elugere (den behoortlijken tijd om het vaderland patriam); lugere desinere, luctum deponere (of flere); (= de rouwkleeders afleggen) vestem lugubrem deponere (of exuere).
 nittrommelen, { zie uitbazuinen.
 nittrompetten, {
 nittrouwen, zie uitbuwelijken; aan iemand u. matrimonio jungere (of conjungere) cum aliquo (aliquam), cum aliqua (aliquem); in matrimonium dare (of tradere) (aliquem).
 nitvaagsel, purgamenta (—orum), quisquillae; onsg. sentina.
 nitvaardigen (iets dat geschreven is), scribere, perscribere, perscribere aliquid (senatus consultum).
 nitvaardig abstr., scriptio, perscriptio; concr. (= wat geschreven is) scriptum, literae.
 nitvaart (= het nitvaren), vectatio (Suet.), excursio of door de verba; (= bayraferie) funus (—eria,

n.), exsequiae funeris of alleen exsequiae; pompa funeris (of funebria), ook alleen pompa; justa (—orum), bij iemand ter u. gaau funus alicujus exsequi; exsequias alicujus comitari; exsequias funeris alicujus prosequi; een u. houden (of aanrichten) funus facere, funus (exsequiis) celebrare, voor iemand duere (of facere) funus alieni, justa facere (of solvere) alicui (of alicujus funeri), funere efferre aliquem; ik richt een prachtige u. aan funus quanto possum apparatu facio; justa magnifice facio; voor iemand amphi (of magnifico, apparatissimo) funere aliquem efferre; een vorstelijke, koninklijke u. voor iemand aanrichten efferre aliquem solemnī principum pompa (of prope regio funere); regio more alicui exsequias (of justa) facere; een eenvoudige sine ulla pompa funeris aliquem efferre.
 nitvagen, zie nitstoffen.
 nitval (van strijdenden, eig., in de kunst van vechten) petitio; bij eeno belagering eruptio, excursio; onsig. (= een aanval in toespraak of schrift), insectatio; (ter bespottig) cavillatio; impetus (4), een u. tegen iemand doen aliquem insectari of insectationibus petere, iuvēbi in aliquem, cavillari, lacerare aliquem dictis.
 nitvallen, excidēre (d. v. dentes excidunt alicui); het haar valt uit capilli defluunt; tuschen iets in het midden u. intercidere (een woord); (= een nitval doen tegen iemand, van een die vocht, petere aliquem; van belegerden eruptionem (of excursionem) facere, erumpere (e castris en derg.); onsig. in de rede of in schrift tegen iemand u. zie nitval; (= weghlyven) praetermitti; omitti; goed of slecht u. cadere (bene, prospere, percommode, peropportune, male, praeter opinionem), cedere (seors); vergel. afloopen.
 (= komen); de oogst is met goed uitgevallen frumentum angustius provenit; hoe nal het antwoord u. quorum recidet responsum? quale responsum erit? het besluit is ter mijner gunste uitgevallen secundum me decretum est.
 het u., zie nitval; het u. van het haar defluunt capilli of door omschr.; het u. van een letter uit een woord fuga literae; het u. van een lid ejectio membri.
 nitvaren intr., arēhi; navi vestem abire; (= losbreken) erumpere; (= tegen iemand u., zie een nitval tegen iemand doen in uitval.
 nitvasten: de hoort u. (= door vasten verdrieven), febrim jejania expellere; (= ten einde vasten) jejuniū ad finem usque eervare.
 nitvechten, depugnare, decertare.
 nitveegsel, zie nitvaagsel.
 nitvagen, zie nitstoffen.
 nitveilen, venale proponere, venam dare aliquid; (door openlijken aanslag) proscribere, (ook inscribere) aliquid; de knisheid openlijk u. pudicitiam in propatulo habere.
 nitveiling, proscriptio (door openlijken aanslag); (in 't algem.) door venditare.
 nitvenen, * terram lutosam extractam in cespites dividere et siccare.
 nitventen, * dividere (quae a mercatores empta sunt); zie nitveilen.
 nitventer, propola (—ae m.), institor (Liv.).
 nitventing, propolae (of institoris) quaestus of door verba.
 nitverhalen, trans., ad finem usque narrare, in samenhang alleen narrare; intr. suum narrandi facere.
 nitverkoopen, dividere (omnia, quae venalia aliqua habet).
 nitverkoren, —ae, selectus (4).

uitvertellen, zie uitverhalen
 uitverzoeken, vocare, invitare (aliquem ad coenam, ad sese, domum suam)
 uitvieren, de tengels u. (rona laxare, eens ziekte u. * morbo cadere, tempus ad convalescentiam satis longum sumere, sibi parcere (of citari) morbi causā
 uitvrijlen (= door vijlen verwijderen), limā (of limando) tollere; (= door vijlen glad maken) limā polire (of perpolire), limare (of perpolire) (aliquid).
 uitvinden, invenire, reperire, explorare; zie verdor uitdenken.
 uitvinder, inventor.
 uitvinding, inventio, excoogitatio.
 uitvindsel, inventum.
 uitvindster, inventrix (—iois).
 uitvisschen: eens gracht u. piscando fossam piscibus privare; onsig. expiscari, explorare.
 uitvlakken, macula (of maculis) delere (litteras).
 uitvliegen, evolare.
 uitvlieten, effluere; in see u. influere in mare; as effundere, d. v. in oceanum.
 uitvloeien (= te voorschijn vloeien), profundere; (= naar verschillende zijden vloeien) disfluere; door u. zich verspreiden) effluendo dispergi, disfluere.
 uitvloeiing, effluvium (Plin.).
 uitvloeken, execrari, desinere.
 uitvlucht (= het uitvliegen), effugium, of door evolare; onsig. (= een schijnbaar, bemantelend voorwendsel) causa simulata (of speciosa); latebra, devorticulum; uitvluchten zoeken tergiversari, devortuula quaerere; eens u. hebben, latebram habere; uitvluchten voor vergrijpen aan de hand doen peccatis devortuula dare; voor zich een u. tot zijne verontschuldiging nemen perflugium sibi ad excusationem sumere; (= de plaats, waarheen men zich vermaakt heeft begeeft), devortuolum; (= een toevluchtsoord) perflugium.
 uitvoer (= het uitvoeren), exportatio; vrije u. potestas educendi (van dieren), exportandi (van voren, enz.); de u. dezer koopwaar is verboden non licet hanc mercem exportare; (= wat uitgevoerd wordt) res, quae exportatur (exportantur), res exportata (exportatae) (van wat reeds uitgevoerd is), res exportanda (exportandae) (van wat uitgevoerd zal worden); de u. van de voortbrengselen des lands is belangrijk multa, quae terra gignit, exportantur.
 uitvoerbaar, qui (quae, quod) effici potest; licht u. factu facilis; promptus ad efficiendum; u. zijn facultatem habere, practisch ad vitam communem adduci posse; een meer uitvoerbare maatregel consilium explicitius (Caes.).
 uitvoerbaarheid, efficiendi facultas; in ankg., alleen facultas; de hoop op u. spes effectus; iemand hoop op u. geven spem ab effectu non abhorrentem alicui facere; ik twijfel niet aan de u. van dit plan non dubito, quia hoc consilium effici poterit.
 uitvoerder, effector, confector, actor of door de verba.
 uitvoeren, educere (omnes suos secum, menschen en dieren); (de waren enz. uit het land) exportare, (zelden) evahere; (= verrichten) ad exitum perducere, conficere (= geheel volvoeren); efficiere (= bewerkstelligen, tot stand brengen); perficere (= geheel voltooien), absolvēre (= afdoen), peragere (= volvoeren) aliquid; persequi (lange alle trappen van ontwikkeling, theoretisch en practisch

behandelen); exsequi (ten einde toe); na gelukkig uitgevoerde zaak re expicata, ienands last u. alcujs mandata exsequi, of persequi, zijn plan u. propositum peragere (of consequi); iets zonder uitstel, dadelijk u. representare aliquid (Caes.); eens zaak voor het gericht u. jus suum persequi, causam probare; een rol, een karakter u. (van toneelspelers en dichters) personam tractare; iemand voert een begonnen werk uit aliquid opus, quod instituit, exaedificat (Cic. de or.); iets niet u. opus institutum omittēre, rem inchoatam relinquere; (= iets in rede of schrift voorstellen) verbis exsequi (of persequi of exponere) aliquid; explanare (of illustrare) aliquid, disserere de aliqua re, tractare aliquid (een opgegeven stof behandelen), iets wydloopig u. pluribus verbis explicare of exsequi aliquid, locum aliquid accuratus explicare, nomen, aliquid blatare of amplificare), ook per texere (hanc totum locum, aliquid praeculare); rijk uitgevoerd (in rede of schrift) locorum varietate distinctus.

uitvoerig, multus, longus, verboeus (woordenrijk); copiosus, (sterker) uber (—eris), uberius (rijk van inhoud); plenus (volkomen); accuratus (nauwkeurig); fusus (breedvoerig); het is beter, dat een verhaal te u. dan is onvolledig is satis est, narrationi aliquid superesse quam deesse; — Adv., multis verbis, verbosè, fuse, copiose, uberius, plene, accurate of accuratus, diligenter; ook door per in de samenstelling met verba, d. v. perscribere, pertractare; doch daarvoor elders uitvoeriger sed hoc de re alio loco pluribus.

uitvoerigheid, accurata diligentia; waartoe deze u. over Maximus? quorū haec tam multa de Maximus met u., zie uitvoerig (Adv.).

uitvoerglijk, zie uitvoerig (Adv.).

uitvoerlijk, { zie uitvoerbaar, uit-
 uitvoerlijkheid, { voerbaarheid.

uitvoermarkt, forum, unde merces exportatur.

uitvoerrecht, jus (juris, s.) exportandi (merces).

uitvoerster, effectrix (—iois).

uitvorschen, quaerere (in t. algem.), exquirere, perquirere, (iemand, ab aliquo, zorgvuldig); scrutari, perscrutari aliquid (met belangstelling en doorgaande), sciscitari (de aliqua re, aliquid ex aliquo, aliquem) (dikwijls uit nieuwsgierigheid, liet enz.); percontari aliquid, aliquid ex aliquo, aliquom (om volkomen onderricht te worden); ook sciscitando, percontando atque interrogando aliquid elicere ex aliquo; explorare (nauspieren); rimari (byna doorwoelen, dooranuffelen), expiscari (aliquid, omnia ab aliquo) (uitvissen, ongemerkt u.); odorari (openuffelen) (aliquid ex aliquo) indagare, investigare (opsporen, totdat men het gewoonte heeft gevonden); iemand u. (zijne gezindheden en bedoelingen) animum alicujus explorare, periclitari (Liv.), pertentare, voluntatem alicujus perscrutari (of periclitari); (sakerzond = sondeeren) degustare aliquem.

uitvorscher, explorator, percontator, investigator, indagator.

uitvorsching, percontatio, exploratio, indagatio, inquisitio, investigatio; door de verba; door zachte u. comiter sciscitando.

uitvrouwen, exponere, explicare, explanare, expandere.

uitvragen, enz. zie uitvorschen, enz.; (= uitnoodigen) zie uitnoodigen.

uitvreten, exedere (exesse).

uitvriezen (= eindigen met vriezen), gelare (Hor.) desinere, (= door vriezen gesuiverd worden) gelu (of gelando) purgari, albescere.

- uitwaaien (= *uitblazen*), efflare; *intr.* het licht waait uit ventus flatus extinguit lucernam, (= *ophouden met waaien*) flare desinere.
- uitwaarts, foras; *u.* gebogen varus; (= *op een andere plaats*) extra, foris (*niet te huis*); peregre (*buiten 's lands*)
- uitwaggelen, vacillante exire.
- uitwaken: den nacht *u.* nootem pervigilare; (= *het waken eindigen*) vigilare desinere, vigilandi (of *vigilarum*) finem facere; (= *door waken afgemat worden*) vigiliis (of *vigilando*) defatigari.
- uitwandelen, deambulare (domo) ire (of *abire*); gaarne *u.* ambulatorem esse; (= *met wandelen zich voldoen*): nu heb ik eens uitgewandeld nunc tandem satis ambulavi; (= *met wandelen verdrijven*): de pijn in de beenen heb ik er uitgewandeld orarum dolorem ambulando expuli (of *ambulatione* expulsi).
- uitwannen, evannere (Varro); vanno (of *alveo*) paleam frumento secerare.
- uitwas (*van vleesch*), caruncula (Cels); (*aan den neus*) polypus (Cels).
- uitwasemen *trans.*, exhalare, exspirare (odores); evaporare (Gell); *intr.* geuren wasemen uit de bloemen ex floribus odores exhalantur.
- uitwaseming, exhalatio.
- uitwasen, aluere, aluere (maculas).
- uitwassen (= *tot volle grootte wasen*), ad iustam magnitudinem, (*van planten*) ad maturitatem pervenire; (= *ophouden met wasen*) desinere crescere. *Zie* verder uitgroeien, uitbotten.
- uitwateren: steentjes *u.* calculos per urinam ejicere; (= *ten einde toe wateren*) urinum non desinere; (= *vijne wateren uitwerpen*) emittere suas aquas; *zie* ook uitvloeiën, uitstroomen.
- uitwatering, emisarium.
- uitweeken, mollire (aliquid aqua), macerare (aliquid aceto).
- uitweenen: zijne smart *u.* effundere dolorem in lacrimas; zich de oogen bijna *u.* lacrimis confici; (*zich*) *u.* lacrimis satiari; lacrimis indulgere, profusis lacrimis animum levare; (= *ophouden met w.*) flere (of *plorare*) desinere; *aan den boesem van een vriend* *u.* in sinu amici flere.
- uitweg *fig.*, exitus (4), egressus (4); *u.* tot vlucht effugium; *oneig.* via consilii (of *salutis*); in den omg. ook *alleen* via; *zie* uitvlucht; deverticulum; ik zie (of *vind*) nergens een *u.* nullam viam salutis inveno; *gijl.* uit waldra geen *u.* vinden, om berilling en eigendom te behouden jam nullum fortunis communibus exitum reperietis; *geen* *u.* uit iets kunnen vinden emergi ex aliqua re non posse; een *u.* zoeken rationem inire; hij bedenkt dezen alimnen *u.* hanc excogitat rationem; eenen *u.* onvinderen viam consilii non ingredi.
- uitwegen; ponderare, pendere; (= *toewegen*) appendere.
- uitweiden, exspatiari (Quint.), evagari longius, digredi (of *egredi*) de causa (of *a causa*, of *a proposito*); in zijn betoog *u.* vela orationis pandere; opdat ik in mijn betoog niet te verre ga *u.* ne longius excurrat oratio.
- uitweiding, excursio orationis; digressio a proposito (of *a proposita oratione*)
- uitwendig, *Adv.*, exterior (*wat zich buiten bevindt*), extraneus (*aan den buitenkant*, *b. v.* ornamenta); de uitwendige zijde frons (= *tis*, *f.*).
- uitwendiglijk, *Adv.*, extra, extrinsecus.
- uitwerken *trans.* (= *beaveren*), efficere (aliquid ab aliquo, ut), conficere (aliquid redditum); door bidden *ens.* *u.* impetrare (aliquid ab aliquo, alieni, ut, Plin. alieni aliquid ab aliquo), obtinere (*na langen tegenstand*, aliquid ab aliquo, ut); *intr.*: uitgewerkt hebben (= *geen kracht meer hebben*) nihil jam efficere posse.
- uitwerker, effector, auctor.
- uitwerking, effectio.
- uitwerksel, effectus (4).
- uitwerpen, ejicere (aliquid in litus, uit de see), projicere (aliquid foras); (= *uitspuwen*) ejicere, eructare, evomere (sanguinem, ignem); de ankers *u.* ancoras jacere; *geld onder het volk* *u.* nummos populo spargere; (= *uitsloeken en verwerpen*) rejicere aliquid.
- uitwerping, ejectio, jactus (4).
- uitwerpselen, excrementa (= *orum*, Plin., Tac.).
- uitwieden *fig.*, extirpare, eligere; *oneig.* (= *vernietigen*) delere; geheel *u.* of uitroemen aliquid evellere et extrahere penitus, omnes alieujus rei stirpes elidere (of *ejicere*), aliquid radicitus (of *penitus*) evellere.
- uitwijkeling, qui sponte sua exsulat (of *in exsilium abiit*).
- uitwijken *absol.*, excedere, declinare, deflectere de via; voor iemand *u.* decedere alieni (de via); (= *vermyden*) vitare, evitare (dolorem, metum), fugere (bellum); effugere, subterfugere (periculum), (= *ontvinken*) detrectare (pugnam, multam); omdat nu eenmaal voor het noodlot niet uit te wijken is quoniam fortuna subeunda est; *absol.* (= *zijne ware meening niet openbaren*) fite et simulate loqui, tergiversari, differre; uitwijkende redenen deverticula orationum; (= *in ballingechap gaan*) in exilium abire.
- uitwijking, declinatio, abitas in exilium (of *voluntarium exsilium*).
- uitwijzen, dijudicare, discernere, pronunciare (of *ferre*) (sententiam).
- uitwijzing, sententia pronuntiata (of *lata*).
- uitwinden: een gevaarte uit de diepte *u.*, molem trochleas (Cato) ex profundis extorquere (of *extrahere*); (= *al windende uithalen*) volvendo extrahere (of *explicare*); (= *uiteen winden*) evolvere, explicare.
- uitwinnen (= *besparen*), iets *u.* facere rem compendii (of *rei compendium*); *zie* verder uitsparen.
- uitwinning, *zie* uitsparing.
- uitwippen (= *iets ergens met een schoot uitwerpen*), ictu aliquid ex aliquo loco ejicere; *intr.* domo se proripere foras.
- uitwischen (*wat geschreven is*), extinguere, delere, inducere.
- uitwisching, extinctio, deletio (Lucil).
- uitwisselen: met iets *u.*, commutare, permutare (aliquid) aliqua re; gevangen *u.* captivos commutare (of *permutare*); (= *loskopen*) redimere.
- uitwisseling, commutatio, permutatio; *Regulus ried de u. der gevangen af* Regulus captivos commutandos (of *reddendos*) non censuit, Regulus captivos retinendos censuit.
- uitwoeden, *zie* uittrazen.
- uitwoekeren, grandi fœnore lucrari (of *lucrum facere*), *zijnen tijd* *u.* tempore, subsocio etiam, diligentissime uti, iemand *u.* grandi fœnore aliquid opibus suis spoliare (of *aliquid exhaustire*).
- uitwoelen, omnia moliendo extrahere (of *efferre*).
- uitwonen: een huis *u.* ita habitare domum, ut postea non sit habitabilis (of *ut postea habitari non possit*); de ziel zal van het lichaam *u.* animus corporis vinculis liberabitur.
- uitworstelen, delustare, deluctari.

uitwortelen, extirpare, radicitus extrahere (of evellere).
 uitwrijven, extere, terendo demere, eximere, delere.
 uitwringen, extorquere (arma, ferram alicui de manibus, humorem of aquam vestibus); (= ontwringen) *oneig.* iemand de waarheid u. alicui veritatem extorquere.
 uitwroeten, erudere.
 uitzaaïen *trans.*, serere (ook *oneig.*), seminare (frumentum); *intr.* sementem facere; *het u.*, sementis (—is, f.), satio, satus (4).
 pitzagen, serrā exsecare.
 uitzakken, desiderare.
 uitzeeuwen, extergere of extergere.
 uitzellen, navi evehi, navi vectum abire, a portu egredi (of exire), vela dare, vela pandere, solvere navem; relinquere portum.
 uitzenden, mittere, dimittere, (in omnes partes) circummittere (overal heen).
 uitzending, missio, dimissio, door de verba.
 uitzet (= huwelijksgeeft), dos (dotis, f.); (= een voorraad van klederen, dien men iemand medegeeft, als men hem aan zich zeven moet) * vestium apparatus (4), qui alicui, sui juris facti, donatur.
 uitzetten, exponere (infantem, equos navi); *waren ten verkoop u.* merces exponere (of venales proponere), spectandum proponere aliquid; *wachten en dorgel. u.* custodias (praesidia, stationes) disponere, (= uitzagen) aliquem ejicere, expellere (domo); (= uithouden) dilatare, amplificare (imperiū sine); *eene belasting over iets u.* tributum ex aliqua re imperare (Liv.), tributa in singula capita servorum imponere; (= op rente geven), geld u. pecuniam pondere (of lenori dare); *zich u.* tumescere; (= swaartijzig worden) ventriosum (of crassum) fieri.
 uitzetting, expositio, ejectio, expulsio.
 uitzicht, (oculorum) prospectus (4); *het u.* door bouwen verhinderen laminibus (of coelo) officere (of obstruere); *u.* van boven despectus (4); *met vrij u.* liberatus (templa, urbs, agri); *u.* op eene plaats hebben prospicere, prospectare, (van boven) despectare locum aliquid; *men heeft van daar een oor u.* inde late patet prospectus, (= verwachting, hoop) expectatio, spes (alicujus rei); *eene goed u.* bona spes; *goede uitzichten* spes rerum secundarum; *goede uitzichten hebben bene sperare, alechte nihil boni sperare posse, in metu et angustia esse; u.* op iets geven ostendere (fructus futuros); *iemand u.* op iets geven spem facere alicui alicujus rei; *eene vroolijk u.* op iets geven alicujus rei spem et jucunditatem ostendere; *iemand het u.* geven, dat, *ens.* alicui apem ostendere (of injicere), *met Aco. o. Inf.* of fore ut; *vroolijke uitzichten voor de toekomst openen* bona spe praelucere in posterum; *bij het u.* op welke belooningen talibus praemiis propositis; *iemand van het u.* op eene naak berooven aliquid dejicere de aliqua re (de honore), aliqua re (praetura, principatu), ook alleen dejicere (iemand het u. op een ambt beneemen).
 uitzieden, sie uitkoken.
 uitzieken, sie uitvieren (eene ziekte).
 uitzien (= uitziezen), sie uitkiezen; *naar iets u.* expectare (of optare) aliquid; (= tot iets be- slommen) destinare aliquid of aliquid ad aliquid (of alicui rei), notare (of designare) oculis aliquid ad aliquid (b. v. ad caedem); *intr.* (= een vakers gestalte of anders eigenschap hebben); *iets niet er zoo uit haec* est alicujus rei forma (of species); *er goed u.* speciem habere venustam; speciosum

esse, decoro esse corpore, *zeer goed* visum quemdam habere insignem et illustrem, optimo esse habitu; *er voornaam u.* esse formā ad dignitatem appositā, formā esse honestā et liberali; *er vol majestāt u.* esse forma imperatoria (of augustā); *er hatelijk u.* deformem aspectum habere; *er siekelijk u.* speciem aegrotantis habere, aegrotare videri; *er als een mensch u.* humano visu esse, humana figura et specie esse; *er als een meisje u.* esse virginali habitu, (van een jongen) esse virgineo habitu (of virginea forma), virginis os habitumque gerere; *er kwaad u.* iram vultu ostendere, *bescheiden, trouw* modestiam, animi dolorem vultu prae se ferre, trieti (of maesto) vultu esse, *ontleed* ore confuso esse; *er bijna u.* als iets alicujus rei instar habere (of obtinere); *b. v.*, navis urbis instar habere videtur; *juist zoals* eadem esse specie et figura; *er verschrikkelijk uitzien* terribilia; *hij niet er uit, als of hij lichte* ridens specie praebet; *hoe niet het er in de stad niet?* quae est facies urbis? *het niet er nu geheel anders in den staat uit* magna rerum commutatio facta est.
 uitziften, cribrare, cribro cernere; *oneig.* (= nauwkeurig beoordeelen) accurate dijudicare.
 uitzijgen, percolare.
 uitzingen, *trans.*, naque ad finem canere (carmen); *intr.* decantare.
 uitzinnig, *ens.*, sie onzinnig, *ens.*
 uitzitten (van een gevangene): zijn tijd u. ad finem usque in vinculis (of in custodia) manere.
 uitzoeken, sie uitkiezen.
 uitzonderen, secedere, segregare, seligere; *uitgezonden* dis hoc excepto; praeter hoc.
 uitzondering, secretio, selectio (of door de verba); *met u.* van, sie uitzonderen.
 uitzuigen eig., exsugere (sanguinem); *oneig.* (= uitzuigen): eene provincie u. exhaurire (of exinanire of explare) provinciam; *tot op het bloed* sanguinem mittere provinciam, *door woeker* lenari provinciam; *eene land u.* regionem vexare et perdere; *Sicilië uitzesogen vinden* Siciliam inanem offendere.
 uitzuiger *oneig.*, hirudo (aerarii); vulturius (provinciae).
 uitzuiging: door de verba; ook expilatio, vexatio.
 uitzuigen, *ens.*, sie uitaparen, *ens.*
 uitzuipen, spotare, vooral is epotus in gebruik; *oneig.* = uitzuigen.
 uitzwavelen, sulphure purgare (of expurgare).
 uitzwepen, lorē (of flagris of flagello) expellere.
 uitzweeten, exsudare; ook sudare desinere.
 uitzwellen, extendi, distendi, diffundi; *vooral* tumere en tumescere; (= door swillen van zijne plaats geraken) tumescendo ex loco suo moveri.
 uitzwemmen, enatare; ook natare desinere, natandi finem facere.
 uitzwaren, exulcerari; ook ulcerari desinere; (= zijn eed ten einde brengen) iurandam ad finem perducere.
 uitzwetsen, gloriantem (of jactantem of ostentantem) effutire; ook gloriarī desinere.
 ukaze, * edictum, a Russorum Caesare (of Imperatore) constitutum.
 ulevel (= lekkernij), cupedia (—orum), ballaria (—orum).
 ultimatium, extrema conditio (pacis).
 ultra: een u. is qui in extrema omnia abit.
 ultramontaan (= hevig Pausgesinde), * ultramontanus; Pontifici maximo Romano vehementer addictus.

unaniem, unanimus (Liv., Virg.); concors (—dis), consentiens (—ntis)
 unanimiteit, unanimitas (Liv.), concordia, consensus (4).
 unie, societas, civitates (—um f.) foederatas.
 uniek, unicus, singularis.
 uniform (= soldaten-kleeding), vestitus (4) militaris; (= soldaten-kleed) vestimentum militare.
 univarsaal, zie algemeen; u. erfgenaam heren (—edis) ex asse, heres omnium honorum.
 universiteit, * universitas, sedes (—is, f.) literarum, op de u zijn in sede literarum studiorum causâ versari; naar de u. gaan in sedem literarum studiorum causâ transire (of migrare).
 unster, statûra, trutina.
 urgent, urgens, instans.
 urine, urina.
 urn, urna.
 usurpatie, zie tiranny.
 usurpeern, usurpare.
 utilisceerd, atile aliquid facere (of reddere), ali-quid in nam conferre.
 utopist, * qui novis semper consiliis capiendis sibi placet.

uur (tijdsdeel, in 't algemeen) hora, horae spatium; (= tijdsdeel, waarop iets geschiedt, horae momentum; tempus (—ûris, n.) (de tijd in 't algem. in de meeste gevallen voor uur te gebruiken, d. v. de uren van den nacht tempora nocturna); een half u. semihora; anderhalf u. sesquihora; in een u. in hora; in den korten tijd van een u. horae momento; over een u. hora amplius; drie u. lang, (per) tres horas; ter bepaaldere ure ad horam; van u. tot u. in horae singulas, in singula diei tempora; te doker ure momento; ter goeder u. in tempore; het was reeds een laat u. van den dag multa jam dies erat; tijd en u. tempus et dies; op dag en u. ad horam et diem; tot op dit u. adhuc; een boos u. fatalis dies; in zijne laatste ure in extremo vitae tempore.

uurglas, clepsydra.

uurwerk, * horologium, horae.

uurwijzer, solarium.

uw, tuus, vester.

uwent: ten u. domi tuae, domi vestrae.

uwenthalve,

uwentwege,

uwentwil (om),

tua causâ (of gratiâ), vestra causa (of gratia).

V.

vaag, Subst. (= jeugdigheid), (tijd, waarin alles bij den jeugding tot volle kracht komt) flos (—oris, m.), eig. en on eig.; in de v. des levens zijn aetate florere (of vigore); hij is in de v. zijner krachten vires ejus viget;

Adj., (schijnt in verband te staan met het Lat. vagus en 't Fransche vague) (= omzwervend), vagus, errans, aspersus = onbepaald, onzeker) inconstans, dubius, ambiguus.

vaagheid, inconstantia, ambiguitas, dubium.

vaak Subst. oecitatio; inexpugnabilis paene somni necessitas; v. hebben dormitare, oecitare, somno gravem esse, oculi somno connivent;

Adv., saepe, saepenumero, non raro; (= herhaaldelijk) crebro, multum, frequenter; v. met iemand te samen zijn multum esse cum aliquo, niet seldens door frequentationem; v. komen ventitare; v. zeggen dictare, vaker saepius, crebrius; vaakst saepissime, persaepe, permultum.

vaal, luridus, (= bleek als een lijk) cadaverosus; (= verschooten) decolor.

vaalachtig, sublatens (App.).

vaalbront, flavus.

vaalbruin, hyacinthinus (Pers.).

vaalgeel, gilvus (Virg.), cervinus (Plin.).

vaalrood, helvus (Cato, R. R.), helvolus (Plin., Colum.), lufens (Tibull., Ovid.).

vaalheid, lûr (Lucret.), decoloratio.

vaalt (= meelvaalt), sterquilinum, fimetum.

vaam, terni cubiti (da ruimte tuschen de beide uitgestrekte armen), ulna (Plin.).

vaan, zie vaandel.

vaandel, signum (militare); het v. opheffen signum (of vexillum) proponere, vexillum tollere; (bij het haltmaken) signum constituere; het opheffen der vandelâ instructio signorum; (= bende): een v. reiters turma equitum, on eig. het v. des oproers opsleken seditionem concitare (of conflare); bij iemand v. zweren sacramentum (of sacramento) dicere alicui; (on eig.) in alicujus verba jurare, in alicujus partes transire; niet bij het v. willen zweren sacramentum detrectare; met vliegende

vaandels de stad binnenkomen sub signis intrare urbem; iemand v. volgen sub aliquo militare; contra alicujus sequi; iets op zijn v. schrijven aliquid prae se ferre, aliquid ostentare.

vaandrig, signifer (—eri), vexillarius; die bij de Romeinen den adelaar, het hoofdvaandel van 't legioen droeg aquilifer (Caes.).

vaandrigplaats, locus (of munus) (—eris, n.) signiferi.

vaarbaar, navigabilis (Liv., Tac.); facilis navigata (of ad navigandum).

vaarbeert, singulas navigandi vices.

vaardig (= bereid), paratus, promptus, expeditus (ad aliquid faciendum); (= geschikt, behendig) paratus, promptus; v. met de vuist manum promptus; een vaardige tong linguae solutio; die een vaardige tong heeft lingua promptus, facundus;

Adv., parate, commode; (= gereed, klaar) absolutus, perfectus; iets v. maken absolvère, conficere aliquid; den v. weefst weder loomaken detexta retexere; maken, dat men v. is magis properare, festinare; wij zullen met elkander v. worden (= klaar komen) conveniet res (of convenient conditiones) inter nos.

vaardigheid, facultas; ook exercitatio, habitus (4), usus (4); v. grooters v. verwoeren paratio-rem fieri; v. benitten in het spreken expeditum esse ad dicendum; promptum esse lingua (van natuur); commode verba facere (door verwoeren kennis van een taal); gelukkige v. felicitas; v. in 't antwoorden prompta et parata in respondendo celeritas.

vaarkoe, bos (—vis) femina, in smgt ook alleen bos (welke niet met half is, maar 's winters melk geeft en 's zomers gemest wordt) bos non grvida (of praegnans).

vaars (= jonge koe), juvenca.

vaarschroef (tegenover moerschroef) * coehlea, quam versam recipit aperta coehlea.

vaart, iter, qua meant naviga; de v. is klein iter hoc in angustum alveum cogitur; alveus (manu factus) (een door kunst gemaakte v.); fossa (een

graacht ter verbinding van twee stroomen); canalis (—ia m.) (een watergang tot afleiding van water enz. in een rivier enz.); (= het varen) navigatio, navium vectio.
 vaartschouw, inspectio fossarum.
 vaarttuig, navigium, navis; navicula; navigiolum; scapha, ratia (—ia f.).
 vaarwater, zie vaart; on eig. iemand in het v. zitten impediō aliquem aliquid perficere conantem; obestare alicuius conatibus.
 vaarweg (= waterweg), zie vaart; (= rijweg) via vehicularis.
 vaarwel, vale; iemand v. zeggen jubere aliquem valere (of salvere); on eig. de kunsten v. zeggen ab artibus se removēre; het forum en de curia hartelijk v. zeggen multam salutem et foro diebre et curiae.
 vaarwelzeggen, vale diebre (alicui), jubere valere (alicui), zie vaarwel.
 vasa, vas (vasis, in pl. vasa, vasorum); een kunstig bewerkte v. vas caelatum.
 vaatdoek, *linteum ad abstergenda utensilia aptum.
 vaatwater, aqua ad utensilia abstergenda parata.
 vaatwerk, vasa (—orum).
 vacant, (= onbezet): de plaats is v. locus vacat; een vacante post munus (—eris, n.) vacans.
 vacantie, feriae, dies ferati; otium, tempus (—oris n.) otionum; v. van rechtzitting feriae forenses; v. houden ferias agere (Liv.); (= vrije dagen op scholen) *feriae studiosorum.
 vacatie, (naar het Fransche vacation) (= zitting van een rechtsgalerde of een gerecht, (niet het Lat. vacatio, dat vrijdom van iets beteekent): voor iemand v. houden, v. aan hem verleen, vacare alicui ad causam agendam
 vacanteur, locus (of munus) (—eris n.) vacans
 vacceeren (= open of onbezet zijn de post vacert, munus vacat; (= ledigen tijd voor iets hebben)
 vacare (philosophiae, juri dicundo).
 vacht, pellis (—is, f.); (met de wol) vellus (—eris, n.).
 vadem, zie vaam.
 vademen (= bij vaders afmeten), per ternos cubitos dimetiri.
 vademhout, lignum, quod per ternos cubitos venale est (of venit).
 vader, pater (= verwekker, opvoeder, verzorger); pater (= verwekker); v. en moeder parentes; v. des vaderlands pater patriae; (= schepper, stichter) parens (in class. Lat. zelden pater); in plur. patres, dikwijls de senatoren, ook = voorvaders patres, majores (patres, het naastvoorgaande, majores, ook de vroegere geslachten); v. worden (= vaderverougde beleven) filiole (of filiole) auguri, tot zijne vaderen heengaan, hinc abire in communem locum; v. van iets (= uitvinder, schepper) inventor, auctor; naar zijn v. aarden, zie aarden.
 vaderachtig, patrius (patris in liberis animus); patrem decens.
 vadergeek, patris amantissimus.
 vaderhuis, domus (4 f.) patria (of patris).
 vaderland, patria; zijn v. moeten misen patriū carere; een profet is niet geboerd in zijn v. avis domestica plerumque sordet, in betrekking op mij zelven, sordeo meis, ut plerumque domestica patriae (of resp. publice) amans, civis (—is) bonus, (in plur.) boni; pius erga patriam; v. zijn bene sentire de republica; v. handelen patriae salutem committere.
 vaderlander, vaderlandlievend,

vaderlandsch, patrius; de vaderlandsche geschiedenis beschrijven res domesticas scribere.
 vaderlandsliefde patriae amor (of caritas); pietas erga patriam, (in samenhang) alleen pietas; v. hebben (of bezitten) amare patriam; v. teonen omnia e re publica facere.
 vaderlijk (= slaapmiste), on eig. somniculosus (of somno deditus) homo.
 vaderlijke, patris (of paternus) amor.
 vaderlijk, paternus (van den vader afkomstig, bij tegenst. van maternus, avitus, enz., bona, hort), patrius (den vader eigen of toebehoorende, regnum); (= van vaderszijde) paterna stirps; a patre; paternus; v. erfdeel of vermogen patrimonium, peculium; Adv., patris instar; ut pater, ut pater, patria caritate (met vaderlijke liefde).
 vaderloos, orbatus (of orbis) patre; (in samenhang) ook alleen orbatus; v. zijn patre carere (of orbis esse); v. worden patre (of parente) orbati
 vadermoord, parricidium patris, in samenhang alleen parricidium; een v. begaan parricidium committere, patrem occidere.
 vadermoorder, —ster, parricida (of intersector) parentis sui, in samenhang alleen parricida; als v. veroordeeld worden parricidii damnari
 vadernaam, nomen (—inis n., patria (of paternum).
 vaderschap, conditio paterna, jus (juris n.) paternum, (bij de Rom. patria potestas).
 vaderstad, urbs (—bis f.) patria, in smhg. ook patria; civitas patris.
 vadervreugd, gaudium paternum.
 vadsig, piger, ignavus, segnis, desidiosus; v. worden socordiae et inertiae se dare.
 v. righeid, pigritia, ignavia, inertia, segnitia, desidia.
 vagebond, planus; homo (—inis) vagus; erro (—onis) (Hor.).
 vagen (= wegvagen) zie vagen.
 vagevuur, ignis (—is m.) purgatorius (Eccles.), (als straf) purgatoriae poenae (Eccles.).
 vak (= ledige ruimte) spatium; locus vacuus; v. in eens kast loculus; met vakken voorzien loculatus; vakken foruli (om doeken in te plaatsen); on eig. (= wetenschap of kunst, bedrijf, waarmede iemand zich bezig houdt) professio (als iemand zich officieel voor een v. wijdest); ars (artis f.), artificium (kunst, kunstbedrijf), ib v. ars grammatica, ars musica; een in zijn v. bedroven arts medicus arte sua dignus. bij zijn v. blijven a suo artificio non recedere, zijn v. opgeven artem desinere (Cic. fam. 7, 1, 4); dat behoort tot mijn v. haec est mea ars; studium, studia, (—orum) b. v. legi v. op dat v. waan mede gij u bezig houdt, toe in id studium, in quo estis, incumbite; (= soort van wetenschap of kunst) genus (—eris, n.), b. v. certum aliquod, omne literarum genus, hij koos als schrijver dit v. in id genus scripturae incubuit; zieh aan een v. van wetenschap gewijd hebben in aliquo genere literarum versari, profiteri aliquid (jus, medicinam of se aliquem b. v., grammaticum); lieden, wien v. dit is petiti ejus artis, qui ista profitentur (of didicerunt); hetzelfde v. hebben ejusdem artis peritum esse; hij heeft zich bij uitstek aan het v. der wijsbegeerte gewijd (hij is een wijsgeer van v.) in una philosophia quasi tabernaculum vitae suae collocavit.
 vakerig eig., dormitans; somno gravis, somni plenus; v. zijn dormitare; on eig. segnis, tardus, lentus.
 vakerigheid, zie vaak.

val (= *het vallen*) casus (4), lapsus (4) (scalarum, van de ladder, ook terrae aërdvāl); (= *instorting*) ruina (v. van een gebouw, enz.); (*langzamer voortgaande*) labes (= is, f., terrae); de v. van een verschietende ster trajectio stellae; den v. nabij zijn labi; een v. doen cadere; onci (= *verovering*, b. v. van een stad enz.); expugnatio, na den v. der stad capta (of expugnata) urbe; (= *ondergang*) ruina, exiditum (Carthaginiis); casus (van een stad); na den val van Carthago deletū (of everū) Carthagine; iemand door een kunstgreep ten v. brengen aliquo artificio porvertēre aliquem; v. van den stroom der zee, ebbe, recessus (4) (of decensus 4), aestus; (= *neiging van een lichaam naar een dieper gelegen plaats*) decensus (4), delapsus (4) (beide van vlonibare lichamen); proclivitas, declivitas (van stairs), (= *valsrik*) laqueus, decipula (App.), tendiculae (ook onci); onci, insidiae, casses (= rum m.); ook laqueus, fraus (= is, f.), dolus, fallax consilium; voor iemand een v. plaatsen insidiari (of insidias facere of dolum noctēre) alicui, in de v. geraten in insidias incidere; iemand in de v. lokken in fraudem aliquem pellicere; ik geraak in dezelfde v. eandem capior via, qua alios captabam, in de v. geraakt zijn laqueus irretitum teneri; in laqueis haerere.

valbrug, pons penalis (Plin.)

valdeur, cataracta (Lucan.).

valeriana, * valeriana.

valgordijn, velum quod subduovitur et demittitur.

valhoed, cestioillus (Fest.), * circulus, impositus capiti ejus, qui onus in capite ferebat; * circulus puerorum capitibus impositus, ne casu laedantur.

valideeren, valēre.

valies, bulga; (wisser Latijn) saccus scortens, vidulus (Plaut.).

valk, falco (= *gewone havik*) accipiter (= tris, m.); oogen als een v. hebben, sunt alioquus oculi acres atque acuti; esse Lynceum.

valkenier, * accipitrarius; * suopea (= cupis) manucetarius (vel domitor).

valkeniertasch, hippopera (Seneo).

valkenjacht, * per falcones aucupium.

valkenoog, oculus acer atque acutus; sic valk.

valkruid, herba, cuius ope tubera, ex casu orta, sanantur.

vallei, vallis (= is, f.); een diepe van bergen omgeven v. convallis; eens enge v., angustiae vallis.

vallen, sig. cadere; labi (van 't begin van den val); volgt er eens Praep. van, in, uit, op, zoo wordt het door de vereischte composities vertaald, als decidere of deidēre, delabi (ex arbore), incidere (in loveum); illabi (mari); exidēre (ex arce); waarheen de blik van het oog valt quocunque incidēnt oculi; in iemands handen of macht v. incidere (of venire) in manus (of potestatem) alicujus, onder de oogen, onder de zinnen v. cadere sub oculos, sub sensum, sub aspectum (in 't algem., = *zichtbaar*, waarneembaar zijn, niet in oculos cadere); conspici (in 't oog loopen) elucēre, enitēre (vooral van iets uitstekende); in eenen tijd v. incidere (in annum, in aetatem nostram), cadere; uwe aankomst valt op den ongunstigsten tijd cadit in alienissimum tempus adventus tuus; in eenen ziekte v. cadere (of incidere) in morbum, implicari morbo; ik val in onmacht animus me deficit, liquor animo; in een diepen slaap v. arto somno opprimi; iemand in de rede v. interfari (of interpellare) aliquem; (om tegen te

spreeken) obliqui alicui; de verdenking valt op hem suspicio pertinet ad eum, de schuld culpa confertur in eum, haeret in eo, het lot viel op hem sors ejus excidit, het eerst ejus prima fuit sors; de keus valt op iemand eligitur (of creatur) aliquis; iemand te voet v. ad pedes alicujus accidere (of se abjicere); iemand om den hals v., sic om hēlen; iemand tot (of te) last v. oneri (of molestum) esse alicui; niet lastig v. non impedire; ik val op iets (onci, = *iets valt mij in*) in mentem mihi aliquid incidit; het valt my waar graviter hoc fero; het valt mij te last culpa ejus rei penes me est; in den slag v. (= *sterven*) cadere, occumbere, mori; (= *veroverd of verwoest worden*) expugnari, deleri; (= *vervallen*, in macht en aanzien verliesen) cadere, corrūdere, decidere (Nep.), auctoritatem enam amittere; (= *ergens toe neigen*) (van kleuren) vergere in aliquid, (in candidum), in het bruine v. subfuseum (of paene fuscum) esse; in het roode v. subrutilum (of paene rutilum) esse; (= *sinken*, verminderd worden) decedere, recedere (aqua), decrevire; (van den toom) cadere; de prijs valt pretium alicujus rei minuitur, res vilior fit (of vilius venit); de koopprijs valt annona laxat (Liv.); (spreekw.) de toering is gevallen alea jacta est; laten v. (uit de handen) emittere (of demittere) aliquid (de, ex manibus), omittēre arma; (uit den mond) bij het spreken laten v. mittere (vocem memorem libertatis), jactare (of jacere) (contumelias of probra) in aliquem; onci, de stem laten v. vocem emittēre; iemands zaak laten v. a causa alicujus recedere; de opgenomen zaak laten v. causam susceptam affligere; spreekw. in den huilt v. dien men voor een ander gegraven heeft * faber compedes, quas fecit, ipse geetot; een vallende ster, sic ster; de vallende ziekte morbus oomitalis (of cadūcus, major, sacer of divinus).

vallicht, * fenestra ita posita, ut superna lux incidat (of immittatur).

valpoort, sic valdeur.

valreep, fasia (= is m.) e navi dependens, cuius ope navis conscenditur.

valsch, Adj. on Adv. (in 't algem.) (= *onwaar*), falsus, (= *verdict*) fictus, simulatus, commenticius; een valsche eed perjurium; een valschen eed mueren perjurare, pejerare, (zonder opzet) falsum jurare; een valsche Prins regiae stirpis originem mentiens, (= *bedriegelijk*, op bedrog aangeleid) falsus, fallax (= acis), fraudulentus, dolosus (consilium); (van geld, sleutels en dgl.) adulterinus; v. geld, ook pecunia reprobā (Ulp. Dig.); van oorkonden en dgl. ook suppositus; valsche haren en tanden dragen uti comie et dentibus emptis; (= *mislidend*, ijdel) vanus (spes, timor); Adv. simulate, fallaciter; (= *niet recht*, niet zoals het zijn moest) falsus, perversus; Adv. falso, perperam, male, non recte.

valschaard, homo (= inis) fallax (= acis) et fraudulentus; (= *die valsche handtekeningen maakt*) falsarius; (= *die met een valsche zegel iets verzegelt*, b. v. een testament) falsus signator; (= *die valsche testamenten onderschrijft*) testamentarius.

valschelijk, sic Adv. onder valsch; v. opgeven mentiri.

valscherp, sic valgordijn.

valschhart, homo (= inis) fallax (= acis) et dolosus.

valschhartig, fallax (= acis).

valschhartigheid, animus fallax (= acis), fallacia.

valscheheid (= onwaarheid), falsum; de v. van het bericht bewijzen probare ea, quae nunciata sunt, falsa esse, (= bedrog, list) fraud (—dis f), dolus; (= bedriegerij) fallacia; (= ironischheid) perfidia; een mensch zonder v. homo (—inis) simplex (of simplicitas ingenii) (discht. candida anima); zonder v. sine fudo et fallaciis; sincere.

valschtongig, falsidicus (Plaut.), falsiloquus (Plaut.), mendax (—acis).

valschtongigheid, fallaciloquentia, mentiendi studium.

valscht, nie valgordijn.

valstrik, nie val (= valstrik).

valtafel (= klupstafel), * mensa, ejus pars (of lamina) demitti potest.

valwind, turbo (—inis m.); door een v. ter aarde geslagen worden vertice intortum affligi (Liv. 21, 58, 3).

van 1° Praep. (als aanwijzing van verwijdering, van het uitgaan van een punt in ruimte en tijd) a, ab, e, ex; (van ruimte) de; bij namen van steden en bij domus en rus ontbrekt geene de Praep.; ook andere dikwijls alleen door een casus obl.; d. v. iemand v. de straf bevrijden aliquem poena liberare; vrij v. schuld liber culpa (of a culpa); vol v. iets plenus aliquid rei; v. iemand afvalten aliquem decedere, ab aliquo deficere (of decedere); ook door Adverbia: v. stad tot stad oppidatim; v. man tot man virum; v. huis tot huis per domos, ostiatim; v. alle zijden undique; v. tijd tot tijd nonnunquam; v. — tot, ab — usque ad, per, circa of circum met doe, d. v. legatos circum (of circa) vicinis gentes (v. het één naburige volk tot het andere) mittere; — (ter aanwijzing van den eigenaar, den bewaarder, in 't alg. de betrekking tot iets) door den Gen., d. v., het huis v. mynen buurman domus vicini; een geschrift v. Cicero liber Ciceronis; tot aanwijzing van den oorsprong, de stof, de afkomst, door ex, de; dikwijls, als er geen onduidelijkheid is, door den Gen. alleen, d. v. een v. velen unus e (of de) multis; vele v. de menschen multi hominum; geen v. hen nemo eorum; ook door een Adj. of Pron. posse, d. v. een burger van Athene civis Atheniensis; vleesch v. een kalf caro vitulina; een beker v. goud poculum aureum (of ex auro factum); bergen v. goud montes auri (of auri) (niet ex auro); een brief v. mij, v. epistola mea, tua; (tot aanwijzing v. eens werk, die van levende of als levend gedachte werens uitgaat) a (meest bij Passiva); van zaken door den Abl. alleen, d. v. v. de hitte vermoord zijn nentu fatigatum esse (of languere); geboren v. iemand natus (of ortus) (ab) aliquo; ook de Dat. staat bij Pass., vooral bij 't Perf. Pass., om aan te wijzen, dat een handeling door een persoon in zijn eigen belang volbracht wordt, d. v. het servolle, niet het verholene, wordt van (beter door) brave mannen gezocht honesta bonis viris, non occulta quaeruntur; regelmatig staat de Dat. bij Gerundia en Gerundiva, behalve als zij reeds een Dat. v. gesoren, als dan door a: dat was wijs v. hem, ook sapienter hoe quidem (enil. dixit, fecit of egit); v. iemand leeren, hooren discere, audire de (of ab of ex) aliquo; opgesteld v. of alleen v. door aliquid offeriptus, conscriptus a enz. (geen latijn is auctore aliquo, zoals dikwijls bij nieuwere); iemand v. iemand groeten salutem alicui mittere ab aliquo; (ter aanwijzing der middelen, waarmee iets bestreden wordt) de, b. v. v. zijn onvermogen geven de suo (of de suis facultatibus) dare; (ter aanwij-

zing der eigenschap eener zaak of persoon, bij een met een Adj., telwoord of Pron. verbonden Subst.) door den Gen., als de eigenschap eene wezenlijke of karakteristieke is, of als noodanig gedacht wordt, doch door den Abl. (die evenwel niet bij telw. staat), als zij eene bloot witerlijke, toevallige, slechts voor een enkel geval vermeld is of als noodanig gedacht wordt, d. v. een man v. groote geleerdheid vir magne doctrinae; een meisje v. een schoone gestalte puella pulchra formae; een jongeling v. een bijzondere verwachting, groote deugd adolescens eximia spe, summae virtutis, een knaap van 10 jaren puer decem annorum; eens gracht v. 15 voet pedum quindecim fossa; (daarenlegen, v. 15 voet breedte, diepte, hoogte quindecim pedes lata, alta); staat achter van slechts bij een Subst., dan kan in geen geval de Gen. of Abl. van het Subst. alleen staan, maar men moet of een Adj. enz. bij den Gen. of Abl. van het Subst. voegen, of een Adj. in een gelijk, daarvoor gebruiken, een man v. vernuft homo magni (of summi of excellentis) ingenii, homo ingeniosus (niet homo ingenii of ingenio); slechts eene schijnbare uitspreiding is tridui via een weg v. drie dagen, daar dit = trium dierum via is; (= aangaande) van Cicero is bekend, dat hij een zeer groot redenaar was Ciceronem constat summum oratorem fuisse (in den regel niet de Cicero constat, eum enz.);

2° Subst. (= geslachtsnaam) nomen (—inis n.) gentilicium (ook in tegenstelling van oognomen) of alleen nomen.

vandaag, hodie (hoe ipso die).

vandaar, inde, illic, istinc (van de plaats, waar hij zich bevindt, tot wien men spreekt).

vandehandsch (van een paard) (equus) * a dextra manu (of parte) junctus.

vaneen, in de samenstelling met verba gewoonlijk vaneenbarsten, rumpi, dirumpi. (door dis.

vaneenrijten, { disceperre, dissolvere, dirum-
vaneenrukken, { pere, dissipare, separare.

vaneenscheiden, sse vaneenrijten.

vaneensplijten, trans. findere, diffindere; intr. findi, diffindi.

vang (= het vangen) captare; (= wat gevangen wordt) captum of quod aliquis capit (of cepit), praeda; (= op de jacht gevangen wild) (capta) venatio; vang van vischen piscatus (*), van vogels aucupium; (= strik of strop) tendicula, decipula; v. van een molen * lignum, quod demittitur ad motum molae vento actae sistendum; spreekw. de molen is (loopt) door den v. bij iemand effrenatus est homo nullique consilio amplius parens; (bij een dier) d. v. equus effrenatus est neque ulla amplius ratione compescendus.

vangarm (bij kreeften, enz.) brachium; (bij polypten) cirrus (Plin.).

vangboom * traba, (—abie f., quae transversa in via posita, transiunt impedit; als noodanig dienende de carcera in den circus.

vangdam, agger (—is m) (impetum aquarum sistens).

vangen, capere (aliquem, feram); venari; comprehendere; assequi; excipere (aliquem); onbeg. capere, irretire, circumvenire, decipere (aliquem, aliquem aliqua re); in zijne eigene bekentenis zich laten v. induci confessione sua; v. v. (= opvangen) ignem concipere (of comprehendere).

vanger, venator; eerder door de verba.

vanghaak, uncus (of dens —tis m.), quo rota excipitur et retinetur.

en sloof), adversus venenorum pericula (tegen ver-
gift); v. binden vincire, devincire (ad aliquid);
v. houden tenēre, retinēre (aliquem, ook onsig.
diligenter aliquid); deprehendēre, comprehendēre,
arripēre (aliquem, ook onsig. aliquid); tueri sen-
tentiam (v. voor oogen houden);
sich v. aan iets houden permanēre (of perseve-
rare) in aliqua re, stare aliqua re; iemand v. aan
zijn woord houden aliquem verbo premere; v.
houdend aan iets retinens aliquis rei; v. kleven
adhaerēre, inhaerēre (alicui rei, ad aliquid, ook
inhaerēre in aliqua re); v. maken firmare, stabilire;
v. nemen comprehendēre, deprehendēre; v. stellen,
iemand in custodiam dare aliquem; v. stellen, nie
bepalen; sich op een plaats v. stellen domicili-
um sibi constituere in aliquo loco, (als vijand)
locum capere (of praesidio occupare); sich in
iemand's gunst v. stellen inire gratiam apud (of
ad) aliquem, (ab aliquo) gratiam conciliare sibi;
toorn, die sich v. gezet heeft ira inveterata; dat
kwaad heeft sich in het binnenste v. gezet haeret
in visceribus illud malum; de dichtere stellen sich
diep in de ziel v. poetas inhaerescunt penitus in
mentibus; in het geheugen sich v. stellen insidēre
in memoria; hij iemand heeft sich het vermoeden
v. gezet alicui insedit suspicio;
sich v. hechten aan adhaerēre ad aliquid, inhae-
rescēre in aliqua re; v. grijsacht aan concileer, een
gewoelen doctrinae, sententiae alicui quasi addictus
et consecratus,
v. siltten, in de gevangenis in custodia tenēri,
(op het paard) haerēre in equo, (in iemand's gunst)
perpetuū alicuius gratiā florēre, (in het hart) in
animo insidēre;
v. slaan firmum (of immotum) esse, manēre,
stare; het staat v., dat, ens. constat de aliqua
re, met Adv. v. Inf.; vaststaande, sie boven de
eerste beteele; de tong is v. gegroeid lingua in-
haeret;
spreken hij verkoopt al wat los en v. is * om-
nia bona sua dilapidat (Ter), et quae moveri et
quae non moveri possunt venumdat, hij ryyt
den vaste schants * in rebus gerendis non vacil-
lat, v. recta v. a non aberrat, Adv. firme, firmiter,
constanter, solide, dense, spisso.
vastbakken, adhaerēre, inhaerēre (alicui rei,
ad aliquid), ook inhaerere (in aliqua re).
vastberaden, sie onder vast: vast besluiten.
vastbinden, sie onder vast.
vastblijven, firmum (of immotum) manēre, non
mutari, permanēre, haerēre, constare sibi; sie
onder vast: vaststaan.
vastboeien, sie onder vast: vastzetten.
vastdag, dies (b) jejunii, jejunium; v. houden je-
junium servare; inedia (vrijwillige onthouding van
spijze).
vastdraaien, torquendo firmare, confirmare, adi-
gere, claudere.
vastdrukken, comprimere, condensare, compri-
mendo firmare, confirmare, claudere.
vasteland, (terra) continens.
vastelijk, nie Adv. vast.
vasten, 1° Subst. nie vastdag; eens v. installen
jejunium instituere, aanseggem indicere;
2° Verbum jejunium servare (bije. uit godsdienstige
beginselen), cibo se abstinere (vooral als genes-
kuur); in iedere maand éénen dag v. inediam unius
diei per singulos menses interponere.
vastenavond, * quadragesima (sig., vesper, qui
quadragesimalis praecedat).
vastenavondgek, personatus (soorta men in de

vastendagen in sommige landen gewoon is gemas-
kerd te gaan).

vastenavondvreugd, laetitia per jejunii dies.

vastendag, sie vastdag.

vastgespen, fibula connectere aliquid.

vastgieten (wat van metaal is), confiendo firmare
(of confirmare).

vastgrijpen: iemand of iets v. deprehendere, com-
prehendere, arripere (aliquem of aliquid).

vastgroeien (= door groeien sich versoemen),
coalescere, coire.

vasthaken, unco annectere aliquid.

vasthebben, prehensio, comprehendisse, pre-
hensum tenere, retinere (aliquem, aliquid, ook onsig.).

vasthechten, sie vastbinden, onder vast; ook
annectere, affigere aliquid alicui rei (of ad ali-
quid, iets aan iets).

vastheid (= dichtheid), soliditas, (= duurzaam-
heid) firmitas, constantia, stabilitas, (= volhar-
ding) perseverantia; v. van kracht robur (= oris
n.) et nervi; v. geven confirmare, v. erlangen cor-
roborari, firmari, met v. bij iets te werk gaan
constantiam adhibere alicui rei, met v. firme,
constanter, fortiter.

vasthouden, sie onder vast.

vasthoudend, retinens alicuius rei; (= gierig)
avarus, parvus, tenax alicuius rei, pertinax (al
te v.), perseverans, constans in aliqua re.

vasthoudendheid, tenacitas (ook gierigheid),
avaritia, parsimonia, perseverantia, constantia.

vastigheid, sie vastheid; (= al wat dient om
zekerheid voor iets te geven) securitas; ik moet
er v. voor hebben ea habere cupio (bona, vadimo-
nium), quibus confidere (fiduciam habere) possum;

(= onroerend goed) quae moveri non possunt
(praedia, domus, agri).

vastketenen, catenis vincire (of connectere of
colligare).

vastklampen, sie vasthaken.

vastklemmen, coarctare (Liv.), comprimere, con-
stringere.

vastkleven, sie onder vast.

vastklinken, clavis confirmare; aan iets v. affi-
gere alicui rei.

vastkloppen, tundendo conjungere (of firmare).

vastkniesteren, catenis conjungere (of confirmare).

vastknellen, sie vastklemmen.

vastknevelen, catenis aliisque vinculis conjungere
(of constringere of vincire).

vastknoopen, connectere, constringere.

vastlakken, obsequare, consignare.

vastleggen, vincire (catenā canem, een hond aan
een ketting), firmare (navem ancoris, een schip
met de ankers); (= boeien) sie onder vast:
vastzetten.

vastliggen: de schepen liggen vast naves ancoris
firmatae sunt (of immotae jacent); de hond ligt vast
canis catena (of vincolo) tenetur (of retinetur).

vastlijmen, firmiter conglutinare.

vastloopen, ea via currere, quae exitum non
habet.

vastmaken, sie in vast.

vastmetselen, opere latericio firmare (of munire);
(= door metselwerk insluiten) opere latericio in-
cludere (of circumcludere) (locum).

vastnaaien, firmiter connere (of connectere).

vastnagelen, sie vastklinken.

vastnastelen: sich v. sedem collocare (of figere)
aliquo loco, inveterascere; (onsig) sich in iemand's
omgang (bij iemand) v. insinuare se in alicuius
familiaritatem (of consuetudinem).

vastpekken, pice collindere, firmiter construere.
 vastplakken, sic vastlijmen.
 vastpleisteren: eene wond v. emplastro vulnus
 constringere (of connectere).
 vastpraten: *moet v. ita sermocerari*, ut ad inopi-
 am redigere (of ut nescias quid amplius dicas, (of
 ut tibi ipse repugnes).
 vastranken: *het schip raakt vast* navis antenna
 alius navis funibus inhaeret (of implicatur), (= v.
 in het spraken) sic vastpraten.
 vastredeneren, sic vastpraten.
 vastrijden, ita curru vehi, ut curru aliis curri-
 bus inhaereat (of implicetur); ook *en vijs vehi*,
 quae exitum non habeat.
 vastrijgen, constringere, astringere.
 vastroelen, navigium remis ita agere, ut illud
 haereat.
 vastschroeven, cochles aliquid confirmare.
 vastsleaan, sic vastkloppen en vastklinken.
 vastsmeden, eudendo firmare (of confirmare of
 conjugere).
 vaststoeren, sic vastrijgen.
 vastsoldoeren, sic vastgieten.
 vastspellen, annectere acubus.
 vastspijkeren, sic vastklinken.
 vaststaan, sic onder vast.
 vaststeken, figere, indigere, confirmare (aliquid
 in aliqua re, *iets in iets*).
 vaststellen, sic bepalen.
 vaststrikken, constringere, astringere firmiter.
 vaststuren, ita gubernare navigium ut haereat
 (of ut curru pergere nequeat).
 vaststuwen, ita protrudere (navigium), ut haereat.
 vasttimmeren, fabricando claudere, construere.
 vasttrappen, calcando firmare, excolare.
 vastvaren, ita navigare, ut navis haereat (of ut
 navis cursu pergere nequeat).
 vastvlechten, firmiter connectere (coronas), fir-
 miter contextere (fascinas); *het hoofdhaar v. fir-
 miter componere capillos*.
 vastvriezen: *door de vorst vriezen de rivieren
 vast gelu flumina consistunt* (Hor.); *de landerijen
 vriezen vast in den winter rura gelu claudunt hiems*
 (Virg.); *de sproeten zijn aan den grond vastgevo-
 ren* vestes stragulas gelu humo adhaeserunt; *de
 schepen zijn in het ijs vastgevoeren* naves glaciei
 inhaeserunt.
 vastwerken, labore (of opere) suo aliquid aliovi
 rei (*iets aan iets*) affigere (of adjungere of annectere),
 affigere (van kunstenaars, d. v. beeldhouwers);
zich v. ita laborare, ut tuum ipse laborem impedi-
 as.
 vastwigen, cuneis firmare (of confirmare of sta-
 bilire).
 vastwoelen: *de sneeuw door haven golfslag de
 steenjes op het strand v. fluctus* (4) (of aestus)
 (4) maris lapillos in litore confirmat (of litus la-
 pillis conternit); *zich v. irretiri suis ipsum moti-
 bus*, tumultuando semet ipsum irretire (of impedire).
 vastwortelen, firmas (of altas) radices agere,
 radicibus firmiter inhaerescere (humo).
 vastwringen, sic vastdraaien.
 vastzeilen, sic vastvaren.
 vastzetten, } *zie onder vast* (laatste gedeelte).
 vastzitten, }
 vastzwachtelen, fasciis firmiter vincire (of firmare
 of necere).
 vat (= groep) (aan een vwaard enz.), capulas; (aan
 een vat, bijl. enz.) manubrium; (= oor) ansa; v.
 tot iets geven anans (met ansaan) dare ad aliquam
 rem; *ik heb van die kunst nog geen v. in illa arte*

novum eruditum sum manu; *gij hebt geen den
 minsten v. aan mij* tu mihi ne minima quidem
 in re nocere potes;
 (= tou), dolium; een groot v. cups, (= aam) seria;
 vas (vasis, plur. vasa, vasorum), labrum (een
 hieldrup, een aarden v. testa (Hor.), een met sny-
 work versierd gouden of zilveren v. toreuma (=
 Athis n.), wijn van 't v. nomen de dolio haurire
 vinum; *het v. lekt vas perforatum est* (of rimas
 agit of perfluit); *spreekw. het is uit pater's vaatje
 suavisimum (dulcissimum) est vinum*, est vinum
 Falernum; *dat in het v. is, vernuft niet soo illud*
tempore tibi continget; soo dik als een v. dolarius
(d. v. anna); het v. den bodem uitstooten plaustrum
 percellere (Plaut.); *iemand uit een ander vaatje
 tappen * longe aliter atque antea tractare* (of
 habere) aliquem.
 vatbaar (= wat gewat, begrepen kan worden), pla-
 nus, perspicuus, apertus, facilis ad intelligendum,
 facili; (*beter is echter in deze betekenissen de vat-
 telijk*); (= al wie wat bevatten kan) capax (= acis);
eig. capacissimus oibi vinique (Liv.); *oneig. aures*
capaces (ooren, verlangend om veel te hooren);
capax imperii (Tac., voor 't gebied); v. voor een
 siekte opportunus morbo (Cels.).
 vatbaarheid, eig. capacitas (athletarum (Plin.)
 (om veel prijs te gebruiken); capacitas (in animo
 Cic., *ruimte in de ziel om te bevatten*), captus
 (4) (Plin., Val. Max.), *oneig. captus*; (= verstands-
 vermogen, om te begrijpen) intelligentia; (*dikwijls*
door verba te vertalen) *hij heeft niet veel v.*
tardior est ingenio, hand facile res perspicit (of in-
 telligit); *hij heeft v. voor goede indrukken* * bona
 praecepta libenter accipit; facile ad virtutem du-
 citur.
 vaten (= op vaten doen); *den wijn v. vinum in
 dolia conjicere*.
 vatenwasschen, eluere patinas (Plaut.); mensae
 utensilia expurgare.
 vatsel, sic vat (greep).
 vatten (= grijpen) prehendere of comprehendere
 (aliquem of aliquid); (= nemen) capere; (= hou-
 den) tenere; *ergens post v. locum capere* (of
 praesidiis tenere, of occupare); (in 't algem.)
 aliquo in loco considere; *veel v. consistere*; *iets*
in 't oog v. attente intueri aliquid, (*oneig.*)
intueri aliquid, *scherp intentis oculis*, ut ajunt,
 contemplari aliquid; (= voegen, vatten in), d. v.:
aan edelgastente (in een ring) gemmam fundi clau-
 dere; *iets in bepaalde woorden v. (uitdrukken)*
 aliquid verbis finire (of definire); *iets in 't kort*
v. (uitdrukken) aliquid breviter dicere; aliquid in
 pauca confere; (= in zich kunnen opnemen) ca-
 pere, complecti, continere; *oneig. eene aandoe-
 ning en dgl. in zich opnemen*; *hoop v. spem con-
 cipere*; *een besluit v. consilium capere*; *moed* (of
 een hart) v. animum capere, animum (of an) con-
 firmare; *vat moed!* fac bono animo sis; (= naar
 den geest in zich opnemen met het gevoel of ver-
 stand) capere; d. v. *wie beperkte geest kan de groot-
 heid van zulk eene persoonlijkheid niet v. non capi-
 unt* angustias pectoris tui tantam personam; *dat*
is soo groot, dat benoaaerlijk het verstand of eene
gedachte het v. kan ea tam magna sunt, ut ea vix
 mens vel cogitatio capere possit; (= verstaan, in-
 zien) intelligere, percipere (met en zonder mente),
 assequi (met en zonder cogitatione, of mente);
 mente comprehendere; *de lezaar der wijsbegeerte*
goed gewat hebben praecepta philosophiae percipere
 habere; *schietlijk ontslechte dingen v. celeriter res*
innumerabiles arripere; *iets in het geheugen v.*

aliquid memoria complecti (of comprehendere); zich op iets gevat maken se parare (of comparare of praeparare) ad aliquid; op alle gevallen, op alles ad omnes casus se comparare, in het gemoed ad omnes casus componere animum; op oorlog en vrede gevat vel bello vel paci paratus; op den dood gevat zijn animo parato mori; zich daarop gevat houden, daarop bereid zijn, dat of om, enz. paratum esse (of se parasse of se praeparasse) met Inf.

Spreekw. iemand in zijn woorden v. aliquem suis ipsum verbis convincere; aanslonds vuur v. extemplo ira inflammari (of exardescere); iets bij de hand v. quaestum aliquem occipere (Terent.) unde victum quaerere; iemand op zijn woord v. ad fidem praestandam aliquem cogere; iets bij den kop v. aliquid audere, suscipere.

vatvuil, delium muroidum (Juven., Plaut.) redolens; delii foetorem (Plin.) sapiens.

vazal, clientis, iemands v. zijn in clientela alienus esse; alicujus imperio subjectus (of obediens). (= onder iemand staande, inferior, in plus in smily parentes, al wie vazallon onderdane omnes, quibus praees

vechtachtig, pugnax (—acis) centurio, gallus gallinaceus).

vechten, armis uti (of exerceeri); (tot oefening met rappenden) batulare (Suet.); (= kampen) pugnare (in 't algem., ook met woorden cum aliquo; voor iets, met ut of ne); certare (wedijverend, ook met woorden); concertare (bijzonder met woorden); contendere (met inspanning van zijne krachten, gew. armis, ferro, proelio, acie); decernere (beslissend); depugnare, decertare (tot beslissing, tot aan het einde); digladiari (met het zwaard of met den dolk en met verbittering, ook oneig.); consurgere (op een ruwe wijze); consiliari (rondom zich staan, cum aliquo, cum adversa fortuna, ook aliqua re; proeliari, proelium facere (of edere); (= een gevecht, een treffen leveren) proeliari, (ook met woorden); met wisten, met de verzenen, met de tanden v. pugnis, calcibus, morau certare; (worstelend) luctari; (= een tweegevecht houden) pugnam singularem committere.

Spreekw.: leven om leven vechten * de alterutris vita pugnare; als twee honden vechten om een been, loopt er een derde mede heen, * ex duorum lite tertius luorum capit; ik wil liever met hem eten dan tegen hem v. * malo cum in coena quam in pugna adversarium; tegen zijne eigene schaduw v. cum sua ipsum umbra pugnare.

vechter, armorum peritus; een goed v. zijn armis optime uti; gladiator; pugnator.

vechterij, ars (artis f.) pugnandi (of armorum); ars gladiatoria; pugna.

vechtersbeens, homo (—fuit) pugnax (—acis), armorum peritissimus.

vechtkunst, zie vechterij.

vechtlust, pugnacitas (Plin.); pugnandi cupiditas.

vechtpartij, pugna.

vechtplaats, palaestra; ludus gladiatorius.

vedel, barbitus, barbitus (m. en f. Horat., Ovid.).

vedelaar, fidicen (—inis).

vedelen, fidibus canere.

veder (aan 't lichaam der vogels, sterkere en grootere) penna, (weekere en kleinere) pluma; veeren krijgen plumescere; veeren hebben pennas habere; iemands vederen korten (= kortzichten) pennas incidere alicui, met ons anders veeren pronken alienis gloriari bonis; den vogel kent men aan zijne veeren hominis mores natura ex corpore, oculis,

fronte cognoscuntur; thans oneig. schryfveder (pen) calamus (van rief); stils (griffel).

Spreekw. zoo lang hij een v. van den mond kan blazen quamdiu (of donec of dum) spirat; iemand in de veeren zilt * accerrime alicui repugnare (of resistere); iemand een v. uit den staart trekken * aliquem expilare (of parte honorum privare).

vederachtig, plumosus.

vederboes, crista; van een v. voorzien cristatus.

vederloos, deplumis, implumis.

vedervae, pecora (—oris n.) volatile; gemest v. altilis (—ium).

vee (een enkel dier) bestia, belua; een stuk klein v. pecus (—idis, f.); een stuk jukvee jumentum; collect. bestiae, beluae, pecus (—oris, n.); (= jukvee, lastdieren, bij kudden levende) armenta, (—orum); jumenta (—orum).

veede, zie veete.

veedief, fur (furis) pecoris; qui pecus foratur, abactor (App.), ahigens (Jot.).

veefokkerij, —hoederij, res (5) pecuaria.

veeg Subst. (= het veegen), iotus (4), pulvis (4); een v. uit de pan krijgen * partem quoque suam sortiri, (= feeks) cordida et impudica femina, Adj. morti proximus, v. zijn morti proximum esse, mortem in propectu habere.

veegheid, mortis appropinquantis status (4) (of conditio), periculum mortis.

veegsel, purgamenta (—orum).

veehandel, negotiatio pecuaria.

veehandelaar, pecuarius.

veel, multus (Adv. multum, bij Comparativi multo); velen multi, non pauci; (in grooter getal) plurimi (als Superlatius); plerique (in 't algem., een groot aantal, het meerendeel); indien door multi, permulti, plurimi, plerique niet een menigte als een in zich zelf opgesloten geheel, maar als een deel van een grooter geheel aangeduid wordt, zoo staat daarbij, even als bij multum, plurimum de Gen., d. v. multi hominum vele der menschen; multi homines, een groot getal menschen; naar v. vijanden (van de vijanden) plurimi hostium; zoo er een ander Adj. bygevoegd wordt, wordt dit door et, que, ac, (atque) of isque met multus, permultus, plurimus verbonden, als beide Adjectiva evenzeer wezenlijke bepalingen bevatten, d. v. vele belangrijke gedachten multae et (of eaeque) graves cogitationes; door andere wendingen, d. v., v. menschen multitudo of magnus numerus; v. goud magna vis auri; v. geld magna pecunia, pecuniae; v. onderscheidene geldsommen multae pecuniae; vele troepen magnae copiae; vele vruchten copiae frugum; wegens de vele boschen propter frequentiam silvarum; iets v. hebben abundare aliqua re, met iemand v. omgaan multum esse cum aliquo (of uti aliquo); v. te doen hebben multum, negotii habere, multis occupationibus distineri; negotiis districtum esse; iemand v. vragde verwoekken magnae laetitia afficere aliquem; het is mij even v. mek nihil interest (of refert); hij vraagt er niet v. naar hoe nihil curat, of —of enz., nihil ejus interest, —ne (aangebracht) —an; spreekw. v. een goed gaat niet samen omnia praeclara rara (sunt); bij Compar., multo, * longe, permulto; ook multis partibus (in vele opzichten); het is v. beter multo praestat; v. anders longe aliter; zoo v. —als tantum — quantum; tot —quot; te v. nimius (Ado. nimis of nimium); te v. nimis multum, nimis (of nimium) multa; meer dan te v. abunde; te v. zijn abundare, redundare; Een vinger te v. hebben uno digito plus habere, eno digito redundare; iets

- meer dan te v. hebben abundare aliqua re; meer dan te v., als, enz. mihi abunde est, si, enz. wij hebben nog te v. vijanden hostium nimia multum superest; dat was te v. jam intolerabilis ea res erat; te v. doem in iets modum excedere in aliqua re; die in eenige betrekking ongetekent is, of te veel doet of wuist qui in aliquo genere aut inconcinne aut multus est; in de zaak te v. of te weinig gedaan hebben aut excessisse aut non implisse officii sui partes; het te vele, te v. nimmum; spreekw. al te v. is ongezond ne quid nimis.
- veelal, plerumque, saepenumero.
- veelbemind, carissimus, percarus; dilectissimus (Hor.), amantissimus.
- veelbeteekenend, argutus (Prop.) (omen).
- veelbladig, multorum foliorum, multa folia habens.
- veelbloemig, multos flores habens.
- veeleer, potius, multo prius; (=veel meer) multo magis.
- veelgeliefd, zie veelbemind.
- veelgodendom, { multorum (of multorum et falso-
veelgoderij. { rum) deorum cultus (4).
- veelhalmig, multas spicas (of aristas) habens.
- veelheid, magnus numerus; multitudo (—inis f.).
- veelhoekig, multangulus (Lucret.).
- veelhoofdig, multorum capitum; multa capita habens.
- veeljarig, multorum annorum; annosus (Ovid., Horat.).
- veelkleurig, multorum colorum; versicolor (Ovid.).
- veellattergrepig, plurimum syllabarum.
- veellicht, fortasse; forsitan (met Conj.); forsan (Ter.); fortasse (Plaut.); (als er si, nist, ne, voor-
afgaat) forte, (num forte); bij een Superl. vel (als men wil); hand solo an, nescio an, enz. (om de bewering te verzoeken).
- veelmal en veelmaals, saepe, saepenumero, (= gaderig) crebro; iterum atque iterum, etiam atque etiam (bij de verba van verzoeken en dgl.); hoe v. quoties; zoo v. als quoties; v. grooter multo major; iemand v. groeten plurimum salutem dicere alicui, danken plurimas (of quam plurimas) gratias agere alicui.
- veelmeer, potius (liever, eerder); multo magis (van den graad); (= ja zelfs) quin imo, quin imo; (Liv.) quin contra; (Com.) quin; immo (ja v., neen v.); sed (om te verbeteren, maar v., b. v. si id culpā senectutis accidēret, eādem mihi evenirent, sed enz.; verre van daar dat —v., tantum abest ut — ut enz.
- veelmin, multo minus.
- veelnamig, multa (of complura) nomina habens.
- veelpootig, multae pedibus.
- veelschrijver, multorum librorum scriptor; Didymus, de grootste v. Didymus, quo nemo plura scripsit.
- veelschrijverij, * multos libros scribendi (of ontfijndi) studium; de literatuur word steeds donter, de verming van het goede en slechte, altijd een gevolg der v., steeds grooter * in summa varietate literarum bona cum malis, ut solet, confundebantur.
- veelslachtig, { multarum partium; multorum ge-
veelsaortig, { nerum; multiplex (—icis)
- veelstemmig, multos sonos (of multas voces) habens.
- veelszins, zie veelmaal.
- veelte, zie veelheid.
- veeltijds, zie veelmaal (begin).
- veelvlakkig, multorum laterum.
- veelvoot, polypus (Ovid., Plin.).
- veelvoetig, multae pedibus.
- veelvormig, multiformis.
- veelvoud: een v. van iets quod rem aliquam (num-
merum) his vel pluribus vicibus continet.
- veelvoudig, multiplex (—icis); varius; Ado multi-
fariam (aan veel zijden of plaatsen); multis modis (op velelei wijze).
- veelvoudigheid, varietas.
- veelvrucht, capax (—icis) (siborum); edax (acis); vorax (—acis).
- veelvuldig, {
veelvuldigheid, { zie veelvoudig, enz.
- veelwater, * qui multa et varia (temere) cognitione arripuit; (als hij daarop pocht) multiplicis variaeque doctrinae jactator.
- veelwaterij, multarum et variarum rerum cognitio; multa et undique collecta scientia, * multiplicis variaeque doctrinae jactatio.
- veelwijverij, matrimonium multiplex (—icis), * polygamia; in v. leven plures uxores habere, (van de vrouw) pluribus nuptam esse.
- veelzijdig nig, multorum (of complurium) laterum; onsig. multiplex (—icis), varius, varius et multiplex; veelzijdige ondervinding multarum rerum usus (4); v. gevormd, een man van veelzijdige vorming omni liberali doctrina politus, multiplici doctrina ornatus; ook multiplex (Plato); voor v. gevormd doorgaan multiplici doctrina censeri; v. onderricht multorum praecepta (—orum); veelzijdige leetuur multas literas, multa lectio; met de schatten eener veelzijdige geleerdheid toegerust vi et copia eruditionis instructus.
- veelzijdigheid, varietas; (wetenschappelijke) varietas et copia, varietas literarum.
- veem (= een onderling verbond en gezelschap van handwerkers, kunstenaars enz., een gild (of corporatie) collegium, corpus; een v. oprichten collegium constituere (of instituere); iemand (door henz) in een v. opnemen aliquem in collegium legere (of cooptare); iemand uit een v. stooten aliquem de collegio ejicere; bij veemen per collegia.
- veemgenoot, ejusdem collegii (of corporis) homo (—inis) of opifex (—icis) (of artifex —icis).
- veemgericht, * iudicium occultum, a Carolo Magno olim ob Westphalorum duritiam institutum. Veem-
schopen * occultus iudex (—icis); * latrunculator secretus, * iudex maleficiose secreto capite plectens, oitra praeviam accusationem (of excusationem of citationem); * iudex arcanus.
- veen (= turfland), palus (—ūdis f.), lutum, oecum (drassig of moerasig land, waaruit men turf maakt).
- veenachtig, lutosus, coenoscus; * (terra) caespitibus exhauriendis apta; * terra caespitia.
- veenbaas, veenboer, * qui caespitibus ex terra lutosi hauriendis et siccaendis praepositus est.
- veenderij, * paludosa terra, unde exhausta humus caespitibus siccaendis apta est.
- veer (van een vogel), zie veder.
- (= springveer) * lamina metalli, prementi corpori cedens, sed remoto illo corpore, in pristinam formam resiliens).
- (= overvaart) trajectus (4); van daar de stads-
namen Utrecht Traiectus ad Rhenum; Maastricht Traiectus ad Mosam; (= de plaats waar de beurt-
schippers afvaaren * statio navium, quae constituto tempore vectores (of hospites) in alia loca transvehunt.
- veerenbed, lectus plumeus.

voerenkussen, vulcita plumea.

veergeld, amica stips (—pis f.) (App.), portorium (App.).

veerkracht, * via elastica, * vis, quā lamina metalli, prementis corpori cedens, in pristinam formam resilit.

veerkrachtig, * vi elastica praeditus.

veerman, portitor (Virg.)

veerschip, navis vectoria, * navis, qua constituto tempore vectores (of hospites) in alia loca transvehuntur.

veertien, quatuordecim; *telkens v. quaterni deni; alle v. dagen quarto decimo quoque die; de v. rijen zitbanken der equites in het Theater quatuordecim ordines.*

veertiendaagich (= van veertien dagen) quindecim dierum; *v. dagen na de betrekking der winterkwartieren diebus circiter XV, quibus in hiberna ventum est; voor v. dagen nudus quintus decimus.*

veertiende, quartus decimus; *telkens de v. quaternus quisque decimus; voor de v. maal quartum decimum, quarto decimo.*

veertionderhande, { quatuordecim generum.

veertionderlei, { quatuordecim generum.
veertienhonderd, mille quadringenti; *telkens v. milleni quadringeni.*

veertienjarig, quatuordecim annorum; *isder van v. jaren quaternum denum annorum (d. v. pueri); quatuordecim annos natus; qui quatuordecim annos natus est (van levende wezens); nog niet v. (van levende wezens) minor quam quatuordecim annos natus; minor quatuordecim annis natus; minor quatuordecim annis (of annorum).*

veertienmaal, quater decies.

veertig, quadraginta; *telkens v. quadrageni.*

veertigdaagich, quadraginta dierum.

veertiger, quadraginta annos natus; quadragenarius (Senec.).

veertigerhande, { quadraginta generum.

veertigerlei, { quadraginta generum.

veertigjarig, quadraginta annorum; *sie veertiger.*

veertigmaal, quadragies.

veertigponder, tormentum, globos quadraginta librarum pondo emittens.

veertigste, quadragiesimus; *voor de v. maal quadragesimo.*

veertigtal, numerus quadragenarius.

veest, oreptus (4) (of flatus 4) ventris.

veestal, stabulum.

veestapel, res pecuaria.

veestan, oreptum (of flatum) ventris emittere (Suet.); (of reddere) (Plin.).

veeste, inimicitiae, bellum, contentio, rixa (braakel); *in openbare v. met iemand leven bellum gerere eum aliquo (ook van de vrouw met den man); als het tot openbare v. komen zal si pugnandum erit; zij leven in v. inimicitiae sunt inter eos, inter se rixantur; iemand v. aankondigen inimicitiae (of bellum) indicere alicui; in bloedige v., in stryd, in elucht verkeeren in sanguine, ferro, fuga versari (Sallust).*

veesteelt, res (b) pecuaria.

veeweider, pastor, pecuarus.

vegen (= keeren), verrere; (= afwieschend reinigen) tergere (ook tergere of abatergere); (= reinigen in 't algem.) purgare, expurgare; *iemand v. of wiv., of den mantel wiv., sie uitstoffen (laatste beoek).*

veger, purgator (Apul.); (= heven) scopae (—arum).

veil, Subst. (= klimop) hedera; *van v. hederacēus*
Adj. (= te koop) venalis, een v. rechter of vrede-
onderhandelaar nummarius iudex (—icis, of in-
terpres (—itis) pacis et concordiae; v. zijn vena-
lem esse; venum ire; venalem pendere (uithangen),
licere (voor een bepaalden prijs aangeboden zijn,
d. v. tanti), se vendere (van personen), iets v.
aanbieden venale proponere, venum dare aliquid,
(door openlijken aanslag) proscribere (of inscri-
bere) aliquid, v. hebben venale habere, alles is
bij hem v. omnia ei quaestui sunt; v. worden
venalem esse coepisse; de kwisshheid openlijk v.
hebben pudicitiam in propatulo habere.

veilbaar, venalis, vendibilis.

veilbaarheid, door omschrijving met venalem (of vendibilem) esse.

veilblad, folium hederaceum.

veildag, venditio, venditionis dies (b m. en f.).

veilen, sie veil en koop (te koop aanbieden).

veiler, venditor.

veilig (= buiten gevaar) tutus (voor of tegen ab ali-
quo, ab aliqua re; zelden ad of adversus); periculi
expers (van personen), periculo vacuus (van zaken);
v. zijn in tuto esse; voor zijn leven niet v. zijn in vi-
tas periculo versari; het is hier niet v. non tutus
est hic locus; *niet met moeite in zijn eigen huis
v. rekenen domesticis parietibus se vix tueri; hij
is in zijn eigen huis volstrekt niet v. nihil ei in-
tra suos parietes tutum est; iemand v. maken (in
veiligheid brengen) tutum reddere (of praestare)
aliquem (ab aliqua re), (door voorzorgsmaatrage-
len) cavere alicui, (vooral als werk der rechtsge-
leerden alicui de aliqua re of aliqua re); *niet, ca-
vère, iets, in tuto collocare aliquid, ab aliqua re,
tegen iets, (door schriftelijke verordeningen of
bij verdrag) cavere aliquid, of met ut of ne; v. ge-
sield zijn tutum esse; het geld staat v. pecunia
recte collocata est (of certis nominibus credita
est); opdat het geld der vrouw v. staan son quo
mulieri res esset cantior; een veilige positie locus
tutus (of opportunus); een lange vrede waarborgt
veilige rust diuturnitas pacis otium confirmat; (=
geen gevaar vreesend) securus; v. zijn voor iets,
securum esse de aliqua re, aliquid non timere;
een veilige schuld nomen —ius n.) expeditum;
een v. schuldenaar bonum nomen (—ius n.), een
veilige waarborg (signum) actor locuples (—itis)
(of bonus); *Adr. tuto, (zeldzamer) tute, v. gaan
tutam rationem sequi, secure; caute; certo of
certo; recte (met recht alicui credere; recte dare
loovertrouwen, alicui literas), v. gaan sibi pro-
spicere, bij iets caute agere in aliqua re***

veiligheid (= lastand zonder gevaar), salus
(—utis, f.), incolumitas; *in v. zijn in tuto esse,
(aprekiv.) in portu esse (of navigare), zich in v.
bavegen in tutum cedere; om der v. wille praesidii
causa; persoonlijke v. salus (—utis, f.); nergens v.
voor zich zien nullum locum tutum sibi esse putare;
zijne v. daarin vinden om te, ens. pro monimen-
to habere, met Inf. (Sall.); (= zorgeloosheid) se-
curitas; (= zekerheid) fides (b); v. van gang cer-
tus gradus (4), van het oog certa luminum acies
(b); met v. certo; (= veiligheidsmiddel) cautio,
fides; (door een onderpand) satisfactio; iemand v.
(zekerheid) geven, waarborgen voor iets of over
iets cavere alicui de aliqua re, satisfactio alicui;
(= instaan) praestare aliquem, aliquid, de aliqua
re, met Acc. o. Inf.; *niet door iemand v. (zeker-
heid) laten geven cavere ab aliquo; de Porciache
wel is tot v. der burgers aan lijf en leven gege-
ven Porcia lex pro tergo civium lata est (Liv.)**

over de v. der stad beraadslagen de custodia urbis consilere.

veiling (door openlijken aanslag), proscriptio; in 't algem. door venditio.

veilkranse, corona hederacea.

veinzaard (in 't algem.) simulator of dissimulator; (= vleier) adulator, assentator; in zaken van godsdienst * pietatis et religionis simulator

veinzen, intr. simulare, dissimulare; simulatorem (of dissimulatorem) esse (als karaktertrek); (= vleien) adulari; trans. iets v. simulare aliquid, prae se ferre speciem alioquus rei.

veinzor, zie veinzaard.

veinzores, quae simulat (of dissimulat), quae simulat et dissimulat; in zaken van godsdienst * quae pietatem et religionem simulat.

veinzorij, in 't algem. simulatio (het aannemen van een schijn eener eigenschap, die men vandaan niet heeft); (meer bepaald) species (5) fictae simulationis, ficti simulatiq; vultus; gevende heft, vriendschap amor fictus (of simulatus), amicitia ficta (of simulata); dissimulatio (verbergings eener eigenschap, die men heeft; vooral in zaken van godsdienst, pietas erga deum ficta (of simulata), pietas mentita.

vel, pellis (—is, f.), corium, cutis (—is, f.) (bovenste bedekking van 't vleesch bij menschen en dieren), v. met de wol, viles vellus (—is, n., grovere en dikkere huid van dieren) corium, l. — v. papier, placula, onbeg. een slocht, onbeschaamd, slo, dig v. mulier prava (of impudens of sordida), sprekw. in een kwaad v. steken * intus tabescere, ik wilde niet in zijn v. steken me ei intus similem esse nolim, uit zijn v. springen * ira tumescere; uit zijn v. borsten (= te dik en te vet worden) corpus facere (Phaed.); iemand het v. over de ooren haken, expilare aliquem.

veld, eig. (= offene vlakte), campus; (= land) ager (—gri, m.) of plur. agri, (= stukken grond) fundus, fundi, (= korenveld) seges (—dis, f.) of argetus, (= akkerland) (zaai of vruchtbare) arvum of plur. arva; v. (in tegenstelling van de stad) rus (ruris, n.); op het v. v. in aperto, in aequo campi, aequo loco, in agro, sub divo; uit het v. v. ex aperto; het v. v. opent v. campus apertus; den vijand in het open v. lokken hostem in campum deducere; onbeg. een v., waarop de rede zich loont kan campus, in quo oratio exultare possit; het v. v. van eer of roem staat voor allen open omnibus patet honoris et gloriae campus; het v. v. der billijkheid campus acquitatis; iemand vindt in iets zijn v. versat aliquis in aliqua re; een v. is niet groot genoeg voor iemands geest non habet satis magnum campum animi alioquus carens; (= ook of gebied) d. v. het gansche v. der wijsbegeerte nauwelijks kennen omnes philosophiae locos notos et pertractatos habere; de welsprekendheid heeft geen scherp afgezet v. bene dicere non habet definitam aliquam regionem, onbeg. terminis septe tenetur (Cic.); bij de verklaring op een vreemd v. geraken in ignotas oras regionave disputationis deferri; het v. der wijsbegeerte is zeer groot philosophia latissime patet; dit behoort tot het v. des redenaars, de methode hoe est proprium oratoris, hoe est mathematicorum, der wijsbegeerte, van het staatsbestuur hoe versatur in philosophia, in republica; het v. der literatuur literae; d. v. onbedreem op het v. der Grieksche literatuur expers literarum Graecarum; ook door het nout. van het Pron. of Adj.: over mijne ver-

diensten op beide velden mogen anderen oordeelen nos quantum in utroque profecerimus, aliorum sit iudicium; in de krijgstaal, militia, bellum, castra (—orum); te v. trekken, ad (niet in) bellum ire (of proficisci); in het v. in castris, in bello; in het v. om in vrede domi bellique (Liv.), belli domique; (Ter.) militiae et domi; te v. liggen of zijn in castris esse, bellum gerere, militare; tegen iemand te v. trekken (eig.) contra aliquem proficisci, (on-eig.) oppugnare aliquem; (= slagveld) d. v. in het open (vrije) v. in acie; de dood in het v. mora bellica; den vijand uit het v. slaan hostem fugare; het v. ruimen torga dare, fugae se dare, fugari; het v. behouden superiorem diocedere, moeten ruimen inferiorem diocedere (eig. en on-eig.); voor iemand het v. in iets moeten ruimen (on-eig.) aliquo inferiorem esse in aliqua re, aliqui concedere in aliqua re; sprekw. v. ontdekken explorare loca (of hostium castra ubi et qualia sint); v. winnen (= meer algemeen worden) percrebrescere.

veldachtig, agrestis, campester, —tris, —tre.

veldajuin, caesa agrestis.

veldapothek, medicina (militaria) campestris.

veldarts, medicus militaris (of in castris of castrensis).

velddienst, militia castrensis.

veldflesch, scortea ampulla.

veldeling, homo (—inis) rusticus (landhuiskondkundige); homo rusticus (op het v. wonende), agricola, colonus (landbouwer), homo agrestis (onbeschaafd).

veldheer, dux (ducis) belli (of exercitus 4), in smhg. alleen dux; (= opperbevelhebber) imperator; v. der mid-Romeinsche volken praetor; v. zijn exercitui praeesse.

veldheersbekwaamheid, peritia imperatoria.

veldheerschap, (summum) imperium; (als eigenschap = veldheerswaardigheid) majestas imperatoria.

veldheerskunst, ars (artis f.) imperatoria.

veldheerstent, praetorium.

veldhoen, perdix (—icis o.).

veldmuise, mus (muris m.) agrestis.

veldmuziek, modi militares (of castrenses).

veldontdekker, qui loca et stationes hostium recognoscit.

veldoverste, summus imperator.

veldslag, sie gerecht.

veldteeken, signum militare.

veldtocht, expeditio.

veldtrein, —ros, impedimenta (—orum).

veldvluchtig, qui torga vertit, qui in fugam se vertit, perfuga, transfuga.

veldvruchten, fruges (—um f.).

veldweg, via agraria.

velen (= vordragen, dulden), pati, ferre, tolerare, sinere.

varius, multiplex (—icis); v. wijn multa genera (—um) vini; niet v. maar veel non multa, sed multum; op v. wijze varie, vario modo, multis modis; er kwam een bont v. in deze kunst haec ars in magnam raram varietatem pervenit

velg, curvatura rotae, orbis (—is m.).

vellen eig., caedere; (van anderen) succedere (arbores); ferire (hostem); hout om te bouwen v. materiam caedere, materiari; brandhout v. lignari;

oneig., de lani v. protendere hastam; met gevoelde lani projecta hastā (tot afwerking), infestā hastā (tot aanval); een oordeel v. judicium facere (niet ferre), sententiam ferre (de aliquo, de aliqua re).
 vellenkoop, peltum emptor.
 vellenploter, coriarius (artifex —icis), (Plin.).
 vellotje, pellicula, membrana.
 vellig (= valling, in rechtssaken = onderliggende) v. zijn causā cadere.
 velling, eig. van het hout cassura (ligni, silvae); van brandhout lignatio; *oneig.* b. v. na de v. van het vennis post rem judicatam.
 vendel, zie vaandel.
 vendhuis, locus (of domus) venditionis (of auotionis).
 vende-meester, venditionum (of auctionum) praefectus.
 venen, terram luteam (of palustrem) egestam ita in caespites distribuere, ut siccata igni alendo inservire possit.
 venig, v. land (= turfland) terra lutea (of coenosa, lutulenta (of palustris)).
 venijn eig. on *oneig.*, venenum (= venijnig sap of drank) virus (n.); (tot het bestrijken der pijlpunten) toxicum; in v. gadoopt venenatus, veneno illtus (of tinctus); met hetzelfde v. der siekte be-smet eodem vi morbi repletus; v. en gal spuwen spatulare ex ore acies, anhelare ex intimo pectore crudelitatem.
 venijnig eig., venenatus, veneno infectus (of illtus of tinctus), (= doodlyk) mortifer, pestifer; (= schadelijk, verderfelyk) noxius, nocens, perniciosus, corruptus (fons); *oneig.* acerbus; v. zijn acerbā naturā esse; jagens iemand v. worden acerbō invēbi in aliquem; een v. mensch homo acidus linguae; venijnige tijd livor.
 venijnigheid, venenata natura, *oneig.* acerbitas.
 venijnmenger, venelicus.
 venkel, feniculum (Cels.), marathrum (Plin.).
 vennoot, particeps (—ipis, aliojus rei), socius (aliojus rei), consors (—rtis, aliojus rei).
 vennootschap, societas, consortio.
 venster, fenestra (eene opening in den muur om licht in eene kamer te brengen, meestal langwerpig, gesloten met luiken van twee vleugels, met gordynen of traliewerk).
 vensterblind, —luik fornicula (Varro) fenestras.
 venstergordijn, velum fenestram tegens.
 vensterruiten, specularia (—ium).
 venstertraliën, fenestras cancelli.
 vent (eenigzins verachtelyk), homo (—inis); een liederlyk v. homo dissolutus (of nequam).
 venten, institorum esse, domos circumire ad merces vendendas.
 ventjagen (eerste betoek.) * parvo navigio per mediana naves quam celeritate vehi, ad pisces divendendas; verder * institorie instar merces divendere (of venditare).
 ventjager, institor.
 ventjagerij, institoria muas (—ēris, n.) (of questus 4).
 ver, verre, Adj (= verwijderd), amotus, remotus, longinquus, disjunctus; extremus; ultimus; v. zijn abesse, distare ab; *oneig.* abesse (longe a spe); (wat de meening aangaat) dissentire, dissidere, disorpare (ab aliquo); alienum esse, abhorre (ab aliquo);
 Adv. procul, longe; (= afwondend) absens, van verre, enlatus (van geschied enz.); v. en longinquo (meer van v.); magno (of longo) intervallo (op een grooten afstand); ook absens; iemand van v. bekend

zijn alicui absenti notum esse; peregre (buiten 's lands); v. zijn procul (of longe) abesse; v. (van verre) staan procul stare; *oneig.* iets v. houden van iets aliquid cohibere (of amovere) ab aliqua re; zich in zijn leven zeer v. van iets houden maxime procul ab aliqua re vitam agere; dat zij v. dii meliora (nam dent); ne id deus avertit! haec absint velim; dat zij v. van mij id procul a me abest; het zij v. dat ik enz. — vaelder, tantum abest ut — ut; spreken. het in iets niet v. brengen non multum proficere (of praestare) in aliqua re; iets v. van zich gooiën * rem ad se pertinere prorsus negare.
 veraangenaemen (= aangenaam maken), jucundum, suavem, dulcem, (van personen) gratiosum, (van plaatsen) amoenum, (van eene rede) urbanum, facetum, festivum, lepidum facere (of red-dere); de oogen met iets aliqua re delectare oculos, de ooren mulcere (of permulcere) aures.
 veraangenaming, delectatio.
 veraanschouwelijken: iets v. rem clariorem facere, exprimere aliquid, representare memoriam alicujus rei: iemand iets oculis (of sub oculis of sub aspectum) alicujus subicere aliquid; zich iemand of iets v. aliquid of aliquid oculis (of ante oculos of alieen sibi) proponere, recordari aliquid, memoriā repetere (de oude tijden vetera), meminisse aliquem [memineram Paulum, videram Gallum, Cio. Lael.]; als ik mij uw karakter geheel veraanschouwelijk om te penitus recognovi; iets veraanschouwelijkt zich voor mijnen geest aliquid occurrit (of se offert) menti meae.
 veraanschouwelijking (door eene voorstelling), rerum quas geruntur sub aspectum paene subjectio, totius rei sub oculis subjectio; door representare; (= vermelding) commemoratio, (in den geest) recordatio.
 veraarden, degenerare, depravari, (van levensloose dingen) in pejus verti; in iets v. abire (of mutari of vort) in aliquid; eene kunst veraardt (ont-aardt) in ijdele woordenpraal * ars (of disciplina) aliqua ita degenerat, ut inani verborum pompae serviat.
 veracijnzen, portorium alicujus rei dare.
 verachtelyk, contemnendus; contemptus; contemptu dignus; despectus, sordidus, (= zonder waarde) vilis, abjectus; iemand v. maken aliquem in contemtionem adducere, contemtionem alicui afferre; v. zijn, ook contemptui (of despicitui) esse; v. worden. in verachting komen in contemptum venire (bij iemand, alicui); contemni coeptum esse (bij iemand, ab aliquo); zich zeelen v. worden ad vilitatem sui pervenire; een zeer v. mensch homo contemptissimus (of despicitissimus); Adv. contemptim; v. op iemand of iets nederzien despicere aliquem, aliquid; zich over iemand of iets v. uitlaten contemptum ab aliquo, de aliqua re loqui; ook despicere (of contemnere) aliquid.
 verachtelykheid (= gemis aan waarde), vilitas; (= verachting) xia verachting
 verachteloos: iets v. temere (of contemptim) negligere aliquid.
 verachteloozing, temeraria contemptio (of neglectio).
 verachten (= niet achten), contemnere, contemptui habere; (= gering schatten) despicere, despicitui habere; (= vermoeden, niet wenschen) spernere, (trotschelyk) fastidire; (= zich om iets niet bekommeren) negligere.
 verachter, —ster, contemptor, contemptrix (—icis).

verachten, decreſcere; minui, deminui, imminui; (door ouderdom of tijd) aegreſcere (opes, vires, respública cadit, ruit, de ſtaat verachtet); het gezicht verachtet oïes hebeſcit; gezicht en gehoor zijn verachtend ſenſus oculorum et aurium hebētēs sunt; de krachten v. vires deſcunt aliquem (of extenuantur); de zedelykheid verachtet mores labuntur; het geheugen memoria minuitur; (= verſlappen) languere (industria, van perſonen, corpore).

verachtering, deminutio, defectio, ſenium, imminutio.

verſagting, conſpectio, contemptus (4); deſpicentia; faſtidium; zie verachten; iedere manier van v. van anderen deſpiciones; in v. komen in contemptum venire (bij iemand, alieni), contempti incipere (bij iemand, ab aliquo); tot v. verſtrekken contemptui (of deſpicatui) eſſe; met v. contemptum, der aardſche goederen contemptui bonis externis; op iemand of iets met v. nederzetten deſpicere aliquem, aliquid; hun eerſte aanblik verſagde de diepſte v. nihil primo aspectu (eorum) contemptus erat).

veradellijken, nobilitare (Vell.).

verademen, respirare; se reſicere, se recreare, reſici, recreari; ook remitti, se remittere, animum remittere (of relaxare); quieſcere, requieſcere (ſich ruſt gunnen); se (of animum) recipere (of oolligere) (weder tot ſich zelve komen; van vrees) se recreare ex timore, respirare a metu; se (of animum) erigere (ſich oprichten), (van een ziekte) a morbo recreari, e morbo conualeſcere, ex morbo reſici.

verademing, respiratio, reſectio, recreatio, remiſſio, laxamentum, relaxatio, requies (5); tot v. animum relaxandi cauſe; ook alleen animum cauſe; den vijand geen tijd tot v. geven hosti nullum ſpatium reſpirandi reſpiciendi ſe (of hosti nihil laxamenti) dare; den geest v. gunnen animum laxare (of relaxare, reſicere of recreare); van aanhoudende inſpanningen animum ab aſſiduīs laboribus laxare; iemand krijgt v. van iets animum alienus reſicitur ex aliqua re; (in de ſtudien of de wetenſchappen) v. ſoeken animum (animos) relaxare doctriā; manieren van v. quietes (—um).

veraf, ſie ver, verre.

verafgelegen, longinquus, remotus, longe remotus, ultimus, extramur.

verafſchuwē, abhorreere ab aliqua re, aliquem; perhorreſcere aliquid; animo eſſe averſiſſimo ab aliquo; allen v. hem omnes eum deſectantur et exsecrantur.

veranda, cryptoporticus (f., Plin.), xyſtus.

veranderen, mutare; (wie dat iets anders in de plaats komt) commutare; gedeeltelijk v. immutare; van kleur v. colorem mutare (verbleeken, rood worden); hy verandert van kleur color ei non conſtat; als overwinnaar en overwonnenen niet van gelaat v. vinctore ac vincti eodem vultu (Liv.); intr. mutari, commutari, immutari (ook van perſonen).

verandering, mutatio, commutatio, immutatio (ordinis; verborum); viciniſitudo (—inis, f.) (regelmatige afwiſſeling); varietas (toevallige, d. v. coeli); v. der ſtaatsinrichting mutatio (of commutatio) rerum; eene v. mei of van iets bewerken mutare (of commutare of immutare aliquid); kleine omſtandigheden zijn soms oorſaken van groote veranderingen minimis momentis saepe maximae inſolationes temporum ſunt; soms in smyk alleen door 't neutrum van den Pron.; my komt het voor dat de wijsheid die v. niet tot ſtand heeft kunnen

brengen mihi hoe ſapientia non videtur potuiſſe eſſicere.

veranderlijk, mutabilis, commutabilis (cra, natura argenti et aeris, animus, res publica); inconstans, mobilis, varius, (= ontrouw, van perſonen) infidelis, (= wankelend, infirmus (ook van zaken), het veranderlyke voorgeen meer vernaintemperies (5).

veranderlijkheid, mutabilitas; inconstantia, varietas, ontrouw van een perſoon, infidelitas; mutabilitas mentis; mobilitas (vulgi, fortunae, ingenii); infirmitas, levitas; v. van het weer coelum varians; onder de v. van het weer lyden tempeſtatum pericula adire; aan de v. onderworpen zijn mutabilem eſſe; alles is aan de v. onderworpen nihil ſemper ſuo ſtatu manet.

verankeren (= den muur met ſterkere ankers beveſtigen) firmioribus ansis ferreis firmare murum.

verantwoordelijk, d. v. voor iets of iemand zijn aliquid, aliquem praestare; ik ben daarvoor v. mihi res praestanda eſt; zich voor iets v. ſtellen aiquid in se recipere.

verantwoordelijkheid, d. v. iemand tot v. roepen rationem aliquid rei reddere iurare, (= voor 't gerecht roepen) in ius vocare, (= in gerechtelyk verhoor laten roepen) lege interrogare aliquem, (= ſtraffen) animadvertere in aliquem, door hen onttrok hy zich aan de gerechtelyke v. per eos ne cauſam diceret, se eripuit (Caes); (= ruzie, waaraan iemand ſich blootſtelt) periculum; op mijne v. me auctore, meo periculo; ik neem de v. op mij periculum in me recipio, praesto periculum (of culpam); de v. van een zaak valt op iemand in alicujus caput alionus rei eventus reſcidit; aliquis in ſemet ipſum religionem recipit.

verantwoorden: iets v. praestare (of exhibere) aliquid; gij hebt het te v. tu culpam praestabis; ik wil het v. periculum in me recipio; praesto periculum (of culpam); wy mogen het v. ipſi viderint; (= verontſchuldigen, rechtvaardigen); zich v. onſchuldig diebre (voor 't gerecht); rationem reddere, se excusare (of purgare), wegens iets de aliqua re; zich tegen iemand v. excusatione uti adversus aliquem; zich behoorlyk bij iemand v. satis facere alicui; zich met iets v. excusare aliquid, met een ziekte excusare morbum, excusatione valetudinis uti; zich bij iemand willen v. parare excusationem ad aliquem.

verantwoordert, qui cauſam dicit (of culpam praestat, se excusat of purgat).

verantwoordig, ſie verantwoordelijkheid; verder excusatio, met iets alicujus rei, purgatio (rechtvaardiging); ſatisfactio (voldoende v.); cauſa; labeſtra (voorwendsel, behelſe); iets tot v. omtrent zijn misdrijf zeggen pauſa pro delicto ſuo verba facere; iets tot v. bybrengen excusatione aliqua uti, excusationem afferre, wegens iets alicujus rei; iets tot of als v. bybrengen aliquid excusare (morbum; afferre aliquid (aetatem); eene v. aannemen of laten gelden excusationem (of cauſam of ſatisfactionem) accipere, niet, excusationi reſiſtere.

verarmen, ad paupertatem (of ad inopiam of ad egeſtatem redigi; geheel verarmd zijn in ſumma egeſtate eſſe.

verarming, paupertas; (= behoeftige toelands) egeſtas; v. van den ſtaat paupertas publica

verbaasd, ſtupidus, obſtupefactus, mirans, perterritus, conſternatus (L.v.), v. worden ſtupescere, obſtupesceri; v. zijn ſtupore; v. maken obſtupefacere

verbaasheid, stupor, terror, horror, admiratio, conſternatio (Tac.).

verbabbelen (= door babbelen ruchtbaar maken), garriando effutire, in vulgus efferre, divulgare; (= den tijd verkwisten) blaterando (of nugando) tempus consumere (of terere); iets v. de aliqua re garrire (of blaterare).

verbakken (= by het bakken verdruken), coquentem consumere (oleum); (= op nieuw bakken) denno coquere (panem), ook recoquere.

verband, ligamentum (dicht. en naclaa.); ligamen (= knis n.); vinculum; een v. op een wond leggen alligare (of obligare); vulnus, op iemand's wonde obligare aliquem, op een oog alligare oculum; rechtelijk v. pignus (Pandect.), nexu (4), obligatio; zijne landgoederen onder v. stellen praedia obligare; (= bedwang): onder een gestreng v. staan obligari et cogi ad temperantiam et laborem; (= onderlinge samenhang): de gehele natuur staat in het nauwste v. tota rerum natura arctissimo vinculo inter se cohaeret et consociata est; in het nauwste v. met iemand staan necessitudine arctissima cum aliquo conjunctum esse; alle v. met iemand in bijzondere en openbare aangelegenheden opgeven aliquem a suis et reipublicae consiliis removere; (= samenhang) contextus (4, orationis, verborum, rerum).

verbaanen, eig.: iemand v. aliquem ex urbe (of ex civitate) pellere (of expellere of ejicere), ex urbe exturbare; alieni aqua et igni interdicere; onw. expellere (dubitationem), delere (omnem suspicionem ex animo); iets uit zijn hart v. ex animo ejicere aliquid amore alienus rei, ex animo extirpare aliquid (humanitatem, uit het geheugen aliquid ex memoria deponere, memoriam alicuius rei tollere (of deponere of abjicere); welken (theoria) ik toch volstrekt niet v. wil quod (artificio) tamen non ejicio; zijer zij steeds aanwezig, het drolen zij v. studium semper adit, cunctatio absit.

verbanning, exilium; (sammaal Cic. Att. 2, 18, 1) ejectio; interdictio aquae et ignis; relegatio; deportatio; vrijwillig v. fuga (Liv. 1, 54, 9, patuit quibusdam volentibus fuga); in v. zenden, nie verbaanen; in v. leeren exulare, in exilio esse.

verbasten, nie verbaanen.

verbastering, door de werkwoorden onder verbaanen.

verbazen, obstupescere, admirationem movere (alicui), admiratione afficere (aliquem), conturbare; zich v., nie verbaand zijn of worden.

verbazend, admirabile, perturbans, neopinatus, percellens; dikwijls in samenstelling met Adject., v. groot ingenus, immensus quantus; verbazend schoon quae pulcherrima

verbazing, nie verbaasdheid.

verbedden, in alio lecto collocare; verbed worden lectum mutare

verbeelden (= in beeld voorstellen), exprimere, fingere; (van schilders) pingere; (= beleeken); wat moet dat v. quid haec res vult? (of significat?); zich v. (= zich een voorstelling van iets maken) fingere (of effingere) aliquid animo (of cogitatione); proponere sibi aliquid ante oculos animumque; niemand heeft zich nog verbeeld, dat enz. nemo in opinionem venit, fore, ut enz.; ik verbeeld mij, dat ik verstandig geweest ben videor mihi satis prudens fuisse; zich vast v., dat enz. credere vel Acc. c. Inf.; (in een ongunstigen zin) zich veel v. omnia magna (egregia) de se ipso opinari (cogitare), aliquid esse sibi videri; sibi plecere; zich veel verbeeldend nimis se suspiciens, vani superbi indatus, sibi placens.

verbeelding (= voorstelling), opinio, cogitatio (= het denken), cogitatum (het gadaacht); (= een ongegronde voorstelling) opinio (of cogitatio of persuasio) vana (of falsa); een verkeerde v. error animi; met nietige verbeeldingen van menige dingen zich bezig houden inanum rerum inanes ipsa cogitationes volvere (Liv.); in de v. zien zijn opiniones aegrotare; in de v. verkeeren, zie zich verbeelden; in de v. bestaande imaginarius (fascies, Liv.); in de v. bestaan in opinione esse (of versari); iemand is bevangen met (of niet vrij van) een soort van vrome v. captus est quidam superstitione animus alicujus; te groot v. of meening van zich alleen magna (of falsa) de se opinio.

verbeeldingskracht, cogitatio, mens (= utis f.), animus; sensus (4); iets met (of in) zijne v. opvatten animo et mente aliquid comprehendere; in of met de v. zich iets voorstellen cogitatione sibi aliquid depingere; levendige v. celeritas ingenii, ingenii celeritas motus (4); spel der v. motus (4) cogitationis; (als kunstterm soms onontbeerlijk) phantasia.

verbeenen, ossis duritiem accipere (of induere), verbeestelyken, brutum fieri.

verbeiden (= verwachten, met grond vermoeden, dat iemand komen of iets geschieden zal) verlan-gend, wenschend of vreesend; expectare aliquem, aliquid, aliquid ab (zeldzamer ex) aliquo, (hopend) sperare aliquid, ook met fore ut, spem habere aliquid rei, ad aliquid, ook met Acc. c. Inf.; (wenschend) optare ut, ab aliquo ut enz.; (vreesend) timere aliquid (ultimum, iets zeker v. destinare aliquid (sibi regnum Hispaniae animis); het was zeker te v., dat satis apparebat, met Acc. c. Inf. men verbeeldt veel van uwen geest magna est expectatio ingenii tui, van iemand zijn heil, zijne redding v. in aliquid spem salutis ponere, (= af-wachten, op iemand of iets wachten) expectare aliquem, aliquid, of met dum en Conj., ook met si, ut en 't Relat., maar niet met Acc. c. Inf., praestolari aliquid (of spem aliquem); opperiri aliquem, aliquid, manere aliquem (of dum aliquid veniat).

verbeider, expectans, qui expectat regnum).

verbeiding, expectatio, spes (5), opinio.

verbergen (door te bedekken), occultare, occultare, tegere aliquid; (door te verwijderen) abdere, abscondere (aliquid); (= bewaren) condere (aliquid); (door geheimhouding) celare (aliquem aliquid, in Pass. celatur aliquid de aliqua re); (door te ontveinzen) dissimulare (odium, aegritudinem animi); iets op een plaats v. abdere aliquid in aliquem locum (in 't Part. Perf. met aliquo loco); occultare aliquid aliquo loco, in aliquo loco; zich v. occultari, se abdere, delitescere; zich in een bosch v. se in silvam abstrudere, onder de trappen abdere se in scalarum tenebris; de waarheid in de diepte v. veritatem in profundo abstrudere.

verberger, occultator.

verberging, occultatio, dissimulatio; vgl. verbergen.

verbeteraar, corrector, emendator.

verbeteren (iets gebrekkigs), corrigere (aliquid, aliquem); (iets waarin fouten zijn) emendare aliquid; een gebouw v. aedes in melius reficere; iemand's, zijne omstandigheden of zich v. alicujus opes augere, aliquem locupletare, augere opes; amplificare fortunam (alicujus of suam); zijne omstandigheden enz. verbeterd hebben in meliore quam antea conditione esse, meliore quam antea conditione uti; mijne omstandigheden v. zich melior sit mea conditio, augetur res familiaris mea.

necessitudine arota, aretione cum aliquo conjunctum esse; *dat staat in v. met mijn plicht* hoc ad officium meum pertinet; *alle v. met iemand zoo wel in persoonlijk als staatszaken* opgeven aliquem a suis et reipublicae consiliis amovere
 verbindingssteeken, signum copulationis.
 verbintenien, *sie verband en verbinding.*
 verbitterd, irā accensus, iratus (alicui); infensus, infestus (alicui); *vijandig v. inimicus atque infestus, infestus inimicusque alicui; een v. gemaed animus* exulceratus; *een v. tegenstander van iemand zijn* aorem inimicum alicui esse; *v. worden* iratum (of infestum of infensum) alicui esse incipere; exardescere; *over iets aliquid* iracundia ferre.
 verbitterdheid, ira, iracundia, invidia (*seagunst*); animi offensio; (*duurezaam*) odium, infestus animus (*vijandige gezindheid*); *v. der gemoederen* animi irā exacerbati.
 verbitteren, exacerbare, exasperare, irritare (aliquem of animum alicujus); iram alicujus incendere; *iemand tegen een ander v. infestum facere* aliquem alicui.
 verbittering (*als handeling*) irritatio (animorum); (*als toestand*), *sie* verbitterdheid.
 verbleeken, exalbescere, expalescere; (*van gestarven*) hebescere (sidera); languescere (luna).
 verblijden: *iemand v. laetitia (of voluptate)* afficere aliquem; laetitia (of voluptatem) afferre alicui; (= *vervroolijken*) hilarare, exhilarare aliquem, *zich met iets v. laeti* (of gaudere) aliqua re; gaudium (of laetitia) capere ex aliqua re; delectari (of se delectare) aliqua re; *zich over eene zaak v. of te v. hebben* (steekts van 't w. k. h. k.) *gevoel der vreugde en van het genot* gaudere aliqua re, uti (prospera valetudine), frui (pace); (= *in rijke mate genieten of hebben*) florere aliqua re, b. v. gratia, opibus, ingenio, ens.; *zich in groote weleprankendheid v. magan* esse eloquentia; *het land monst* *zich over groote vruchtbaarheid v. magna erat terrae fertilitas*; *verblijft zijn* laetum esse; *ten hongate maxima laetitia* perfusum esse; laetitia exultari (of efferri).
 verblijvend, laetus, laetabilis (bonum omne laetabile est); gratus, jucundus, suavis, dalcis; (*gewenscht*) exoptatus; *v. voor iemand om te hooren* auribus alicujus gratus; *het is voor mij v. gratum* et acceptum mihi est; gaudeo.
 verblijding, laetitia, gaudium, voluptas, delectatio, oblectatio; *sie verder* blijdachap.
 verblijf (= *het zich ergens onthouden*), commoratio, statio, mansio; (= *het wonen op eene plaats*) habitatio; *v. in den vreemde peregrinatio*; *op het land* rusticatio, *mijn v. hier zal slechte van korten duur zijn* non diu hic commorabor; *het v. daar is jammerlijk* ibi esse miserimum est; *zijn v. ergens nimen* morari (of commorari of esse), *als reiziger bij iemand deversari* spm̄ aliquid, *als gast h. spito* alicuius uti, esse cum aliquo; (= *woonplaats*) domicilium, aedes (—ium f.), aedificium *woonhuis*, sedes (—is f.), habitatio.
 verblijven, *sie* verblijf (*ergens nimen*).
 verblind, caecus, oculus captus (of orbatus); *v. worden* aspectum amittere; (= *het gezichtvermogen voor altijd verliezen*) umina amittere; *oneig. (= in het gebruik van het verstand verhinderd)* caecatus, occaecatus (animus, mens); praestricus (acies mentis, *de welkst maakt, om zoo te spreken, den geest v. voluptas* mentis, ut ita dicam, praestringit oculos (of omne animi lumen exstinguit) *dor zinnelijken lust verblind* caecatus libidine, *emand v. (verbaasd)* maken admirationem aliquem (of ani-

mum alicujus) percutere; *v. (= misleid)* deceptus; (= *zonder inzicht, overleg*) caecus, temerarius; *v. zijn door wellust* caecum ferri libidine, *voor iets* caecus (of hebes —ētis) ad aliquid, *voor iets zijn hebetiorem* esse ad aliquid.

verblinden *sig.*, caecare, excaecare, caecum reddere of oculis privare aliquem; *verblind worden, sie* verblind; (= *voor eenigen tijd van het gebruik der oogen berooven*) occaecare, praestringere oculos (of aciem oculorum); *sie verdere betekenissen onder* verblind (maken).

verblindheid *sig.*, oculorum caligo (—inis, f.), caecitas; *oneig.*, mentis (of animi) caecitas; *animus obtinuit*, mens (—ntis f.) occaecata.

verblindig, hebetatio oculorum (Plin.), *verder door omchrijving.*

verbloemd *sig.*, ornatus, *oneig.* obscurus, tectus (verba, sermo); *Adv.* tecte, per aspersionem (of aspersionem), perplexe; (= *bemanteld*) involucris tectus et quasi velatus, occultatus, dissimulatus, alicujus rei nomine tectus.

verbloemen *sig.*, ornare floribus; *oneig.* tergere verba; dissimulare, occultare, involucris tegere; velare; *sie* bemantelen.

verbloeming *sig.*, ornatus (4), *oneig.* dissimulatio; praetextus (4).

verbluffen; *iemand v. protelare* aliquem saevius dictis (Terent.); obrudere aliquem verbis; aliquem tam vehementer verbis aggredi, ut subito obstupescere faciat.

verbluffing, aggressio, invection. vehementior, stupor, *sie* verbaas en verbijstering.

verbod, * id quod vetitum est; interdictum; *wetlig* prohibitio (sceleris, tollendi). *tegen het v. ** contra id quod vetitum (of interdictum) est; (Virg.) contra vetitum; *de wetten, verbodsbepalingen van 't volk* populi jussa, vetita [*uit de wet der 12 Tafelen bij Cic. leg. 8, 8, 10, bij Cic. selven* (legg. 2, 4, 9 slechts om den samenhang) alia jussa ac vetita populorum]; *tegen iemand* verbod aliquo vetante (facere aliquid); *een v. laten uitgaan, sie* verbieden; *een openbaar edicto* vetare ne ens.; *een v. tegen iemand met betrekking tot iets* intrekken aliquem liberare ad aliquid (ad facultatem aedificandi); *een heilig v. religio* (*zonder te weten, dat het een heilig v. was* imprudentes religionis, Liv. 31, 14).

verbodemen (= *koopwaren naar een ander land vervoeren*), (merces) exportare, (= *verscheppen*), in aliam navem transferre (of transportare); (= *den bodem vernieuwen*) fundum reficere; (= *den wijn in een ander vat oversorten*) vinum in aliud vas transfundere.

verbodeming, exportatio (mercium), transportatio (in aliam navem); transfusio (Plin.) (vini).

verbodsdag, dies (5) sanctus (of festus) (quo ab omni opere vacandum est).

verbodstelsel, commercii prohibendi ratio (institutum, doctrina).

verbodswet, lex (legis f.) quae commercium prohibet, lex prohibitoria (Pandect.)

verboeken: *iets v. aliquid in alium librum transferre (of transcribere)* (testamentum in alias tabulas).

verboeking, translatio (in alium librum).

verboeren, agriculturā negligentiore rem familiarē depredare (of consumere).

verboegen *sig.*, procellosus (ventus, mare, ver); violentus (*sig en oneig.*) vehemens (*sig en oneig.*); (= *vertoorn*) iratus, *ik was kort geleden meer v. dan behoorde* fui paulo ante intemperatior quam

debui; *op iemand v. zijn*, alicui stomachari (of succensere of iratum esse); *v. worden*, irasci, iratum fieri, (sterker) ira incendi, exardescere, inflammari (of efferr); *een weinig subiraaci*; *over iets v. worden* indignari aliquid (of de aliqua re), iniquo animo (of moleste, aegre of graviter) ferre aliquid; stomachari aliqua re; *v. worden*, dat ens indignari quod of met *Acc. v. Inf.*; *v. zijn*, ook tumere ira (Liv. en Senec); *op iemand ira in aliquem incensum esse* (of ardere); *zij zijn op elkander v. ira inter eos intercedit*; *iemand v. maken* iratum facere aliquem; exacerbare aliquem, irritare aliquem.

verbolgenheid, iracundia; indignatio; stomachus; *hij deed het in v. ira commotus fecit*; *in v. geraken*, sie verbolgen; *tot v. genogd promptus* (of praecox) ad iram.

verbond (= verdrag, foedus — *ris, n.*) pactio, pactum; (= toestand van het verbonden zijn) societas; *een v. sluiten* (of aangaan) pacisci, societatem (of foedus) inire (cum aliquo); *een v. breken* violare (of frangere of rampere) foedus, (= door een v. vereenigde staten) foederatas civitates; (= vergadering der verbonden of de verbondenen selve) concilium (Achaeorum, Achaeorum); ook corpus (— *ris, n. als een geheel*) b. v. Germaniae, Achaeorum (dissolvere, verbreken); *de boeken des Ouden en Nieuwen Verbonds antiqui et novi foederis* (of testamenti) libri (Eccl.).

verbondsark, arca sacra (Eccl.).

verbondsbreuk, violatio (Vell.) (of ruptio, Pandect. (of dissolutio) foederis; verbondsbreukig foedifragus.

verbondsbrief, tabulae foederis.

verbondsseed, sacramentum.

verbondskist, zie verbondsark.

verbondsmant; coena foederis firmandi causa facta, coena Domini, coena sacra (Eccl.).

verbondsoffer, sacra (— *orum*) ad foedus sanciendum facta.

verbondswet, lex (legis, f.) foederis.

verboorden, denuo marginare (Liv.); *margines* (pilei, navis) reficere.

verborgen, occultus, abditus, absconditus; (wel) abstrusus (insidiae), (= niet zichtbaar) caecus; (= onbekend) incognitus; (= geheim) clandestinus; *ziek v. honden latere*, delitescere; *de sterren houden zich v. stellae occultantur*; *ziek te huis v. honden domi* (of domo) se tenere, domi attineri, *iets blijft mij niet v. aliquid me non fugit* (of praeterit).

verborgenheid; in de v. in occulto; in obscuro (vitam agere).

verbouw (= bebouwing), cultura (agri), aratio, (= vernieuwing van een gebouw), refectio (Capitolii) (Suet.), nova (of iterata) aedificii constructio.

verbouwen; *de akkers v. colere of arare* agros; *een gebouw vernieuwen* aedificium reficere, melius (of denuo) extruere; (= door bouwen verspillen) aedificando consumere (of deperdere) (rem familiarem); (= kweken) serere.

verbouwereerd, perturbatus, conturbatus; confusus; obstupefactus; zie verbijsierd.

verbouwereerdheid, perturbatio, confusio (animi), stupor; zie verbijsiering.

verbrabbelen, turbare, perturbare, confundere; *pervertere*, perdere.

verbranden *trans.*, comburere, (= uitbranden) exurere; *(van huizen, maar half) ambarere*; *(vooral van lijken)* cremare, concremare; *(levende*

wesens) igni necare; (= in brand steken) incendere; (= in vlam zetten) inflammare; (= op enkele plaatsen aansteken) adurere; *nich laten v. comburi*; cremari, concremari; *aduri*; *half verbrand semivetus*; *intr. door de Passiva der eeralgemelde verba*, ook conflagrare, deflagrare.

verbranding *trans.*, exustio, adustio, crematio (Plin.); *of door omschrijving met de eerste verba onder verbranden*; *intr. deflagratio*; conflagratio.

verbrassen, comedere (patrimonium), per luxuriam dissipare (aliquid); abligurrire (patria bona); *gij, die uw vermogen verdranken en verbrast hebt*, gurgus ac vorago patrimonii tui.

verbrasser, heluo (— *osis*) (patrimonii); vorago (— *inis f.*), gurgus (— *itis m.*).

verbreeden, extendere (aliquid in longitudinem); amplificare (urbem); proferre, propagare (fines, imperium); dilatere (castra, imperium); pandere (vela).

verbreeding, amplificatio, propagatio.

verbreekbaar, fragilis (bij Ovid. en Virg. eig. doch bij Cic. on eig. = broos, vergankelijk); qui (quae, quod) rampi et confringi potest.

verbreiden (= verspreiden), diffundere (lucem, lumen, sanguinem per vena in omne corpus); *het gavoel is gelykmatig door het gehele lichaam verbreid tactus* (4) *aenabiliter toto corpore fusus est*; *in den omtrek naar alle zijden v. circumferre* (bellum, arma); *het vuur, een gruwel v. ignem differre*, *rumorem spargere* (of pervulgare), *fama diffipare*; *eene kwaal v. disseminare malum*; *leszen v. trandere praecepta*; *den glans zijner deugd v. lumen virtutis longe lateque* (of in omnes partes) *diffundere* (niet diffundere allern); *ondengden in den staat v. vitia in civitatem infundere*; *verderf v. perniciem afferre* (of inferre), *over iets of iemand alou rei*, alieni; *eene wijd verbroide verbintenis societas late patens*; *eene zoo wijd verbroide oorlog bellum tam late divium*; *eene wijd en wijd verbroide dwaling error longe lateque diffusus*; *algemeen verbroid pervagatus* (fama, sermo), apud omnes pervagatus (cupiditas), in vulgus pervagatus (res); (= uitbrengen wat geheim moet blijven) evulgare, in vulgus edere, efferre; ook alleen efferre, enunciare; *iets bij gelegenheid in 't openbaar v. aliquid iniehere imperitis*; *nich v. se diffundere*, diffundi (ook on eig.); *manare* (haec fama, malum, fugalius manat), (ongemerkt) pergere; (van eene meening, enz.) pervagari; (= de overhand krijgen) increbrescere (ventus, rumor, consuetudo); *er verbreidt zich* (allernwege) *een gerucht fama differtur* (of dissipatur) *met Acc. v. Inf.*; *nich door en over iets v. diffundi* (of se diffundere) in (of per) aliquid, pervadere per aliquid, manare (is metus Romam funditur *dis vnae verbreidt zich naar Rome*); *perinere ad aliquid*; *waardoor een hoogere meening en een groote roep zich verbreid had magni opinione et fama*; *een zich over alles verbreidende verdediging fusa defensio*; *ophieldingen die zich over alle vakkem van wetenschap v. in omnem partem diffusae disputationes*.

verbreiding, effusio, amplificatio.

verbrekelijk, fragilis.

verbreken *trans.*, (iets hard) frangere, (sterker) infringere, constringere, (iets buigzaam) rumpere; *iemandes moed v. frangere aliquem*; *iemandes zin v. frangere* (of mollire) *alicujus animum*; *de vermoetelheid v. audaciam contundere*; *iemandes macht, geweld, trots enz. v. frangere aliquem*, *alicujus potentiam*, opea, *infringere alicujus ferociam*, *pervertere vim alicujus* (hostium); *de macht van*

het noodlot v. vim fortunae refringere; de geweldige heerschappij der Atheners v. dominationem Atheniensium refringere; (= met geweld afbreken) carpere, decerpere (flores, poma); een slot van de deur v. revellere (of avellere) claustrum; den samenhang der deelen van een geheel v. interrumpere; het stilzwijgen v. rumpere silentium; den vrede v. proem turbare (of dirimere); zijn woord v. sidem frangere (of violare); een verbond v. frangere (of rumpere) foedus; den eed v. jusjurandum negligere, (of violare, non servare of non conservare); de vriendschap v. amicitiam dissolvere (of dirumpere); den echt v. adulterium committere.

verbreker, raptor (Liv.), violator (foederis, Tac.), verbreking, ruptio (Pandect.), disruptio (Senec.), violatio (Sedei, Vell.); verder door de Verba.

verbrijzelen, discutere, disjicere, perfringere (saxum), elidere, contundere; de verbrijzelende kracht van 't noodlot fulmen (= inia n.) fortunae; communicere (in kleine stukken), concidere, centerere contundere; (= verbrekten) frangere, confringere, (ten volle) perfringere, diffringere; een verbrijzeld hart animus fractus.

verbrijzeling, abruptio, contusio (Colum.), concisio. verbroddeelen, perdere, corrumpere, vitare (Ovid.), depravare.

verboddeling, corruptio, depravatio.

verbodden, zie verboddeelen.

verbroederen: zich met iemand v. aliquus fratrem fieri; (in ruime betekenis) amicitia conjungi cum aliquo, amicitiae alienus se dedere.

verbroederen, foedus (= oris n.) fraternum; amicitia; (= genootschap) sodalitas.

verbroeien, nimia calefacere, (of servescere), nimio calore corrumpere; intr. of zich v. nimia calefieri (of calefcere), nimio calore corrumpi.

verbrokken, zie verbreken en verbrijzelen.

verbrokken, zie verbreken en verbrijzelen.

verbruide, eig. verl. doelw. van verbruken; ook als bijv. naamw. (= hevig, slecht); hij kreeg een verbruide snede door het aangezicht facies ejus vehementi ictu vulneratus fuit; een verbruide zaak pessima res; als Adv. bij een Adj. het is v. koud, v. heet, frigus, aestus, vehementissimum (us) est; als Interj. hem! ehem! miserum! miserabile!

verbruken: het bij iemand v. versare, irritare (aliquem), negotium exhibere (of facessere) (alicui), vehementer displicere (alicui); iets v. corrumpere depravare (aliquid).

verbruik, consumptio, usus (4), abusus (4); verder door omschrijving.

verbruiken, consumere, absumere (aliquid); afnemen (vires, supremum auxilium); abuti (aliqua re); iets is door iets ten volle verbruikt aliquid aliqua re consumptum et exhaustum est.

verbruiker, consumptor.

verbuigbaar, flexibilis; onv. flexibilis, mollis, tractabilis; (in de spraakkunst) * declinabilis.

verbuigbaarheid: v. der gewrichten, molles commissurae; v. der etem voete mollitudo (= dms, f.); v. des karakters facilitas.

verbuigen eig., flectere, inflectere; onv. (= veranderen) flectere (jua, animos hominum); (= veranderen) flectere, movere (aliquem of animum aliquis); (= ter nederslaan, vervoetmoedigen) frangere (animum aliquis of aliquem); debilitare, affligere, opprimere (aliquem); iemand trots v. superbiam alienus retundere; (in de spraakkunst) declinare (nomina, verba) (Quinct).

verbuiging, flexio, flexus (4), debilitatio; (in de spraakkunst) declinatio (Quinct).

vercijleren: den tijd v. rationibus computandis tempus consumere (of terere); zich v.: hier in heb ik mij zeker vercijferd in quo quidam ratio me fefellit.

verdacht, suspectus, (seor, sterk) suspiciosus; v. worden suspectum esse incipere, in suspicionem venire (of cadere of vocari), v. zijn suspectum esse, in suspicionem esse; van iets suspectum esse de aliqua re, habere suspicionem alienus rei, seor v. zijn magnas habere suspiciones, bij iemand v. zijn alieu in suspicionem venire, als het sterfgeval v. is de morte ei res in suspicionem venit.

verdagen (= tot een anderen dag wistellen), prorogare, protrahere, differre, procrastinare, comperendinare.

verdaging, commoratio, prorogatio, procrastinatio, comperendinatio (4).

verdampen, exhalari.

verdamping, exhalatio.

verdansen, saltatione (of saltando) consumere (of perdere) (corporis vires, pecuniam, tempus).

verdantelen: zijns krachten, zynen tijd v. petulantiae et lasciviae se totum dare, lasciviae et petulantiae vires corporis, florem etatis dicere (of impendere), zich v. lascivire; mollire, effeminare (se, animi).

verdedigbaar, facilis defension (of ad defendendum).

verdedigen: iemand of iets tegen iemand of iets v. (tegen een vrede overvallen, tegen een vrede bestaand gevaar) defendere aliquem, aliquid, se, ab aliquo, ab aliqua re, (mildzamer) aliquem contra aliquem, se armis adversus aliquem, ook defendere aliquem apud praetorem; iemand voor 't gericht v. aliquem apud iudices (of causam aliquis) defendere (of dicere), patronum esse aliquis; iets judicio defendere aliquid; iemand (voor de wereld) v. honorem (of famam) aliquis tueri, causae aliquis non deesse; iemand ten opzichte van iets v. defendere aliquem de aliqua re (de ambitu), purgare aliquem de aliqua re; zich over iets v. defendere aliquid; purgare aliquid (of ar de aliqua re) aliquis rei causam dicere; altijd weder v. defensare (moenia, alios ab hostibus); (dikwijls) defensare (causas), tegen een mogelijken aanval, een mogelijk gevaar, enz. tueri (aliquem, fines suos ab incursionibus hostium), (sterker) tutari; (= bedekken, beschermen) tegere, protegere (aliquem ab aliqua re, contra aliquid); strijden voor propugnare (pro aliquo, aliqua re).

verdediger, defensor, propugnator, tutor (beschermmer); (voor 't gericht) patronus.

verdediging, defensio, propugnatio; (voor 't gericht) patrocinium (ook in 't algemeen), causae dictio (of actio); sonder v. indicta causa; de v. van iemand ondernemen zie verdedigen; een v. ten einde brengen causam perorare; zijne v. zelf houden ipsum pro se dicere; tot zijne v. bijbrengen iets, dat enz. defendere aliquid, met Acc. v. Inf.; als tot v. van den aangeklaagde genood wordt, dat hij het gedwongen gedaan heeft, wat hij gedaan heeft quum vi quadam reus id quod fecit, fecisse defenditur.

verdedigingslinie: een v. trekken munitionem perducere.

verdedigingsmiddel, defensio (ook in plur.); (= beschermingsmiddel) tutamentum (Liv.); praesidium (praesidia contra feras); arma (= orum, wapenen).

verdedigingswapenen, arma (= orum).

- verdeeldheid, dissensio;** (= *twedracht*) discordia; (= *twespalt*) disidium; (= *vijandchap*) inimicitiae, in v. *leven* dissensio dissidēre cum (of ab) aliquo, discordare cum aliquo.
- verdeelen, dividere** (exercitum in civitates, legiones per urbem, bona inter aliquos, agrum incolis) partiri, dispartiri, distribuere, describere (of naar *nieuwe schriftwijzen* describere; (door *aanwijzing*) assignare, (*rijkelyk*) largiri, dilargiri, (= op *verscheydene punten plaatsen*) disponere vigilas per urbem; over *iets verdeeld* zijn solum esse in aliqua re (in aliqua natura, in perpetuis orationibus; *dit is over of op de geheele rede* te v. est id quidem in totam orationem confundendum; *spreekw. verdert om te heerschen* divide et impera.
- verdeelen, divisor, largitor.**
- verdeeling, divisio, partitio, descriptio (descriptio), assignatio; largitio; v. van den buit in percelen om te verkoopen** sectio
- verdeelingepunt, divisionis punctum.**
- verdeemoedigen; iemand v. reprimere spiritus** alieujus; frangere aliquem; een *vult v. frangere* (of subigere of domare) gentem; *het noodlot begon hem te v. fortuna* eum demergere est adorta (Nep.); *nich v. se summittere*, animum demittere, summississe se gerere; (*al te seer*) se abjicere; *voor iemand zich v. se summittere* alieui; (*met woorden*) supplicare, supplicem esse alieui.
- verdeemoediging, castigatio; door de Verba; de gehante v. van Samnium** *sohem nabij videbatur* mor futurum esse, ut Samnites leges victoris patienter ferrent; v. *van zich nemen* humilitas.
- verdek; v. van een schip, constratum navis; een schip met een v. navis constrata; een schip zonder v. navis aperta.**
- verdekshulk, trabs** (= *abis, f.*; trabes, quibus navis consternitur).
- verdelgen, delēre, exstinguere, excidēre** (illud malum); recidere (nationes eas); *iets uit het hart v. ex animo delēre* (of evellere) aliquid, (*geheel*) ex animo radicis evellere (of extrahere); *iets uit het geheugen v. e memoria* (of ex animo) delēre (of evellere) aliquid, memoriam alieujus rei delēre (of tollere).
- verdelger, exstinator.**
- verdelging, exstinctio, excidium** (*vernietiging*), interitus (omdorgang); *omschreeven door delēre* *en*; (*voorclass.*) deletio.
- verdenken, suspicari incipere of alium suspicari; iemand v. suspicionem habere de aliquo; iets v. suspicari de aliqua re; verdacht worden, zie verdacht**
- verdenking, suspicio; eenen lichte v. tenuis suspicio, ook niet eenen lichte v. kunnen hebben, dat hij ens. se suspicari quidem posse, met Acc. o. Inf.; v. verwekken** (of inboezemen) suspicionem movēre (of commovēre, excitare (alieu), (Nep.) praebere; in v. *kommen, nie verdacht worden; v. hebben, nie verdenken; men had v., sterke v., dat ens. ont* suspicio, magna suspicio, met Acc o. Inf, *iemand in v. hebben* aliquem suspectum habere, *iemand treft de v. van iets, in v. van iets vallen, komen, geraken* pertinet ad aliquem suspicio alieujus rei, in suspicionem alieujus rei vocari; *bij iemand in v. komen* alieui in suspicionem venire, *van iets de aliqua re; de v. ligt niet ver, dat, ens. suspicio* non abest, quia *ens.* (Caes.); *mensen op welke dese v. licht valt* homines hujus suspicionis affines; *van v. vrij zijn* suspicionem carere; in v. *van iets staan* suspicionem habere alieujus rei, suspectum esse de aliqua re; *in valsche v. staan* falsa suspicio
- premi; iemand in v. brengen** (= *verdacht maken*) aliquem in suspicionem adducere, aliquem suspicionem aspergere (of suspectum reddere), *bij iemand alieui, een getuige de teste* aliquo deprehendere; *nich van v. zuiveren* (of de v. *van sich verwijderen*), suspicionem se exsolvere (Ter.); suspicionem a se propulsare.
- verder Adj., ulterior; Adv. (= langer), ulterius, amplius; (= in de toekomst) postea, posthac; (= distendit) praetera, accedit quod, autem, atque; jam; jam vero; ago vero; quid? (= wijder) longius, latius (disseminatum esse; (= wijder voort), porro, protinus; v. naar buiten ultra, *niemand v. nullis alia* (of praetera); *niet v. nihil amplius* (of ultra); v. *gaan* longius procedere (of progredi), porro ire, (*in zijne voordracht*) pergere, ad reliqua pergere; *latius patere, (in het handelen)* procedere; *ongemerkt steeds v. gaan* epergere; v. *gaan mijne berichten niet* ulteriora non audio; v. *zien* longius videre, (*oneig.*) plus videre, plus sapere; *veel v. komen* multum procedere; v. *komen in een zaak* longius procedere aliqua re; *iets v. geven* aliquid alii tradere, (*van meedelen*) de manu (of in manum), e manibus (of in manus) tradere; *iets v. zoeken* (of ophalen) aliquid alte petere, altius of longius repetere, *zijn recht* jus suum persequi; v. *over iets waden* aliquid diligentius expendere; *wat wilt gij v. f. quid* via amplius? *wat behoeft ik v. veel woorden te zeggen* f. quid tum? *ik zeg niets v. nihil* dico amplius; *doch daarvan* *niets v.* sed haec haec tenus, haec quidem haec tenus; v. *volgt* acquiritur porro; *en wat v. f. hoe v. f. quid* porro? *hoe dan v. f. hoe staat het nu v. f. quid* tum? *wat geschiedde v. f. quid* postea? *wat is het dan ook v. f. quid* tandem est? *als het v. niets is* si res est tantula; *verder!* perge! pergitel pergamus! *nu v. wilaan* laet ons v. *gaan* (of v. *zien*) (*in de rij der argumenten*) ago, ago nunc, ago vero, Ago nunc, ago porro; *niet v. (b. v. leuen)* desinere (of desinere) legere, finem facere legendi; *zonder voor zich v. te verzoeken* omnia pro se precibus; *en zoo v. et quae sunt reliqua; ook alleen* cetera; et id genus alia; et quae sunt ejusdem generis; *dapperheid, matigheid, rechtvaardigheid en zoo v.* fortitudo, temperantia, justitia, ceterae virtutes.**
- verderf, corruptio; (= ongeluk, ondergang; pernicio** (5), pestis (= *is. f.*) *ook = een verderfelijk paroom*); exitium; interitus (4); *conor. ook* labes (= *is. f.*, labes atque pernicio provinciae); (*van eenen* *veel*) labes atque eluvies (5) civitatis; *tot v., tot na* *derel* *zijn, iemand in 't v. storten* perdere, possum dare aliquem, *wilten* pernicioem moliri (of parare) alieui, *nich ad interitum* ruere, in pernicioem incurere.
- verderfelijk, perniciosus; exitiosus; pestifer** (civis, vipera, reditus (4); funestus, calamitosus, incendium, tempestas, bellum); v. *zijn* pernicio esse, nocere.
- verderfelijheid, vis nocendi, of omschreven door nocere**
- verderven trans., corrumpere; (= slechter maken)** depravare; (= *vernietigen*) vitare; (= *vernietigen, verwoesten*) perdere, pervertere, pessum dare (aliquid, aliquem); *het met iemand v. abalienare* aliquem (of alieujus animum a se), *daardoor, dat zij het met geen partij* *zichten te v.* per ambiguum favorem, *namand een vreugde* *spedig* *weder v.* breve aloni aliquid gaudium ellicere, *intr.* (= *bederven*) corrumpi, depravari, vitari; pessum dari, pessum ire, *als het geluk ons tegen is, storten wij in 't verderf* cum reflavit fortuna, affligemur.

verderver, —fater, labes (—is, f.), corruptor; perditor; pernicios (5), pestis (—is f.), corruptrix (—nis).

verderving (= slechte toestand), pravitas, (= gebreken) vitia (—orum, morum); corruptela; turpido (—inis, f.); nie verdorft.

verdrachten, fingere, confingere, comminisci, (= liegen) mentiri (aliquid); invadere; reperire, parare; verdracht flatus, commentatione; omentitus; falsus (nuncius); (= verdikken) comprimere, condensare.

verdrachter, door omschrijving, soms simulator.

verdrachting (als handeling = het verdrachten) (zelden); confictio; door verba, (= iets verdrachten) res (5) ficta; commentum (aliquidum), figmentum (App.); (= verdrachte geschiedenis) fabula ficta (of ook als een fabula); (als onwaarheid) mendacium, b. v. poëtarum; blens v. mendacium; avontuurlijke v. mira (—orum), portentoza (—orum); verdrachtingen, die op een tydelijk waan steunen opinionum commenta (—orum).

verdrachtel, fabula, commentum, fictio (Quinet.), figmentum (Apul.), quod fictum, (of commenticium) est.

verdracht (= vonnis), sententia, iudicium.

verdiene (= iets doen, waardoor men zich een recht op anderen verworft, of anderen het recht geeft, in iets over ons te beschikken), mereri aliquid [laudem, praemia, seculares possumus, mereri nosam, odium, aliquid de aliquo (of erga aliquem), iets aan iemand; iets ook met uit, (poët.) Inf], (= schuldig zijn) commorere, commorari (Ter.); (als evenredig loon voor het gedaan of geleverde) promereri suo beneficio, se ut ames, reus levius punitus quam sit illo promeritus. (= iets zijn, waardoor men in de ogen der menschen een loon of straf waardig is dignum esse aliqua re of met qui eum, hij verdient geprezen te worden dignus est laude (of qui laudetur), geloof dignus est fide, dignus est cui bdes debetur, fides ei debetur; sy die om zich zeiven v. bemind te worden quibus in ipsa inest causa, eui d ligatur zoo als iemand het verdient (pro) merito aliquid, heb ik dat aan u verdiend? si quis de te merui (of meritis sum)? iets is minder bekend dan het verdient te zijn aliquid minus quam debet (of quam pro rei dignitate) cognitum est, de rampen van han, die so niet v., verdrachten calamitates hominum indignorum sublevare, (= verwoeren) merere (aliquid), querere (aliquid) manu door zijn hardenarbeid, aliqua re victum); parere (aliquid, aliqua re, eenem eer-naam cognomen virtute); met iets geld v. aliqua re pecunias sibi facere (of colligere); quaestum facere aliqua re, in quaestum conferre aliquid.

verdiensle (= waardigheid), dignitas, (= persoonlijke voortreffelijkheid) virtus (—utis f.), laus (—die f.); als schryver scribendi laus; naar v. pro merito; merito, pro dignitate; zonder mijns v. nullo meo merito; (= handeling of eigenschap, waardoor men aanspraak op den dank van anderen verworft), meritum, promeritum, iemanda verdienstel by iemand aliquid merita (of beneficia, in aliquid, hij heeft groote v. by mij magna sunt ejus in me merita (of beneficia), zich v. by iemand of iets verworven bene mereri de aliquo of de aliqua re; de v. van een zaak hebben laudari aliquam re; medeburgers van v. sives bene meriti, (= gewin) quaestus (4), lucrum; den lieden arbeid en v. verschaffen homines in operas mittere.

verdienslelijk: iets voor v. houden aliquid in laude ponere; dat is een zeer verdienstelijke daad van u hac re optime meruisti; v., zeer v. hande-

len met iemand bene, optime mereri de aliquo; (= verdienstel) bene, optime meritis de aliquo; omni laude dignus; omni virtute ornatus.

verdiepen, deprimere aliquid; (= nithullen excavare (ripas); (oneig) zich in de wetenschappen, in de studium v. totum se abdere in literas, involvere se literis; geheel in beschouwingen en navorschingen se totum in contemplandis rebus perspicendisque ponere, in een geleerd gesprek, in een geleerd onderzoek over iets penitus in intimam disputationem aliquid rei venire; Archimedes, die zich geheel in zijn in het sand geteekende figuren verdiept had, Archimedes intentus formis, quas in pulvere descriperat (Liv. 26, 81); in de boeken verdiept zijn haerere in libris, in gedachten in cogitatione delixum esse.

verdieping, recessus (4) caverna (van de oogen); locus depressior; v. in een huis tabulatum; verdiepingen in een huis maken contabulare (Liv. Caes.); een huis met 4 verdiepingen domus quatuor tabulatum (Caes.); onrig., v. in de wetenschappen enz. door omschr., nie verdiepen.

verdienslelijk, offerare (animum, Liv.); ferum (of offeratum) reddere (of facere).

verdiensle, renunciare (aliquid rei); repudiare (aliquid); (sterker) abjurare (aliquid), jurejurando negare (se aliquid facturum).

verdikken, densare, condensare, crassiorem facere, = strekken) cogere (Plin.).

verdikking, densatio (Plin.).

verdobbelen: zijn bezittingen v. alea, talorum of tesserarum jactu of ludo (rem familiare) perdere. verdoemd, condemnatus, damnatus; als Interject. per deos immortalis! pro deum atque hominum flum!

verdoemelijk, damnandus, condemnandus, detestabilis.

verdoemen, damnare, condemnare (iemand ter dood, ens) aliquid capite (of capitis ens.); judicare (iemand in iets aliquid contra aliquid; met Acc. o. Inf.); aliquid perduellionem of perduellionis, ter dood capitis, tot een geldboete pecuniae; (ook absol.); als sluipmoordenaar verdoemd worden inter sicarios damnari; gij hebt u zeiven daartoe verdoemd, als gij ons tuus fortunatus reus es, al.

verdoemenis (zeldzame), damnatio.

verdoemer: mijn verdoemers li, a quibus condemnatus sum (Cic. Tusc. 1, 41, 99).

verdoeming, damnatio (van een afwezige tot zoo groot geldboetes absentia tantae pecuniae); iemands v. bewerken (als aanklager), de v. (het vonnis van v. als rechter) uitpreken damnare, condemnare aliquid, aliquid; voor de v. stemmen (als rechter) ad condemnandum sententiam ferre.

verdoen, absumere, consumere; ook (= verkwijten) male consumere (pecuniam); soms (= dooden) occidere, interficere; zich zeiven v. se ipsum perdere (of necare); mortem sibi conciscere, manus sibi afferre; (= op nieuw doen of herdoen) redicere, iterum facere.

verdoener, consumptor; interfectior.

verdoffen (= dufter worden), languescere, alanguescere, consenscere (van den geest enz.).

verdokteren: zijn vermogen v., opes suas impendere medicis.

verdolen: van den weg v. itinere aberrare; oneig. ad alia errare; van zijn onderwerp v. aberrare a proposito.

verdoling, error (ook oneig.); (= dwaling) erratum, vitium.

verdonkeremanen (= verbergen), celare (voor

- iemand iets aliquem aliquid*), occultare (alieni aliquid; dissimulare aliquid).
- verdonkeren** (= *donker maken*), obscurare (aliquid), *het licht der lamp wordt door het licht der zon verdonkerd* lumen lucernae luce solis of-funditur; *sich v. obscurari, occultari*, (van *son en maan*) deficiere, (dicht.) laborare; (= *verbergen*) zie verdonkeremansen, (= *donker worden*) obscurari, obscurum fieri, (van *den geest*) zie verdoffen; (van *'t gehoor, 't gezicht enz.*) obscurari (Plin.), hebescere (Plin.).
- verdonkering**, obscuratio (solis, ook *oneig.*); defectio (solis, defectuosa solis, solis et lunae; defectus (4, lunae, dicht. solis); (= *verberging*) occultatio, dissimulatio.
- verdoofd**, extinctus.
- verdoold**, errabundus (Liv.), oberrans.
- verdooldheid**, zie verdoling.
- verdooven**: *iemands gehoor v. obtundere aliquem* (of *alicujus aures*) (voce, precibus, rogitando); *torporem afferre alicui, torpore hebetare* (aliquid, van *het gevoel berooven*); *aspire* (bewusteloos maken); (= *onhoorbaar maken*) obstrepere (alicui loquenti); *obturare* (aliquem loquentem); *het geweten v. alicujus conscientiam comprimere*; *lezen en schrijven voorkomt mijns smert niet, maar het verdooft ze ten minste me scriptio et literae non leniunt, sed obturbant*; (= *doof, dof worden*) (van *'t gevoel, van den glans van metalen enz.*) zie verdoffen.
- verdord** (= *buslangewoon groot, sterk, treffend*), *het is een v. lange reis* iter aut longissimum; *een v. leelijk mensch* homo facie turpissimus, (of *maxime deformis*).
- verdordheid**, ariditas (Plin.), siccitas (ook *oneig.*).
- verdorren**, exarescere, exuri; exsiccare (arbores); tabescere, contabescere.
- verdorven** (in *'t alg.*), corruptus, depravatus, vitiatus; (in *sedelijk opzicht*) perditus, prodigatus; (= *schandelijk, onsedelijk*) turpis; *v. seden mores corrupti depravatique, mores perdit* (of *turpes*); *corruptela morum*; *tot iets v. zijn ineptum esse ad aliquid* of (Hor. ep. 2, 2, 21) *inane esse alicui rei*.
- verdorvenheid**, pravitās, turpitude (—inis, f.); *v. van seden, zie verdorven*; *de grootste v. van den staat* corruptissima res publica.
- verdoosen**, induere, ornare, exornare (se, aliquem novis pulchrioribusque vestibus).
- verdraaglijk eig.**, tolerabilis; (*selds en meer in wijsgeerige taal*) patibilis; *v. maken levare, lenire, mitigare aliquid* (dolorem, miseriam); (= *draaglijk*) tolerabilis, medicorum; *quem (quam, quod) ferre possis*; *meer v. probabilis* (discipulus, orator, ingenium); *Adv. tolerabiliter, medicoriter*.
- verdraagzaam**, pacis amans; (= *sandachtig*) concors (—rdis); (= *vreedzaam*) placidus; (= *gemeenzaam*) commodus; *adversus nemini* (Terent. Andr. 1, 1, 37); (= *gemakkelijk om mede om te gaan*) tractabilis.
- verdraagzaamheid**, pacis amor; animus concors (—rdis); *mores* (—um m.) placidi (of *commodi*), tolerantia, patientia.
- verdraaid**, contortus, distortus, detortus, tortuosus, perversus, depravatus.
- verdraaidheid** (van *de oogen enz.*), distortio; (van *seden*) depravatio, perversitas.
- verdraaien eig.** detorquere (aliquid); *distorquere* (as *den mond*); *oneig.* (= *valsche of verkeerd willeggen*) detorquere (in *perversam sententiam*), perverso interpretari (aliquid); (= *eene verkeerde*
- richting geven*) depravare aliquid (narrando), *het recht v. calumniari*.
- verdrag**, zie traktaat en overeenkomst.
- verdragen** (= *van de eene plaats naar de andere dragen*), transferre, transportare; (= *dulden*) pati (aliquid), *patientem esse* (alicujus rei); *veel spijze en wijn kunnen v. cibi vinique capacissimum esse*; ook *capere aliquid*; *tolerare, perferre*; (= *een verdrag maken*) pacisci, pactionem facere; (= *eensgezind zijn*) (van *personen*) concordare, concordem esse; *concorditer* (of *amanter*) vivere (cum aliquo); *iets niet kunnen v., ook contrarium esse alicui rei, alienum esse* (of *abhorreere*) ab aliqua re; (= *het weder eens worden*) in gratiam redire (cum aliquo), reconciliari (alicui, inter se).
- verdraging eig.**, translatio; *oneig.*, perpessio, toleratio, tolerantia.
- verdrubbelen**, triplicare (Plin.), triplicem facere.
- verdriet** (= *ergernis*), molestia; *iemand v. veronken* molestiam aspergere (of *afferre* of *exhibere*) alicui; *van daar dat v. hinc illae lacrimae*; *spreekw. als niet komt tot iets, is het altemins v.* * dum veniunt gazae, mens atque superbia gliscit.
- verdrietelijk** (= *verdriet wekkend*), molestus, ingratus, odiosus; *eene hoogst verdrietelijke bezigheid negotium taedium plenum*; (= *verdriet ondervindend*) stomachosus, morosus, tristis; *v. zijn over iets moleste* (of *graviter* of *aegre*) ferre aliquid; *v. worden molestiam capere*.
- verdrietelijkheid** (= *verdrietelijke gestictheid*), molestia, taedium; (= *lastigheid*) gravitas; (= *verdrietelijke zaak*) molestia, incommodum; *iemand v. veroorzaken, zie verdriet*; (= *lasteloosheid*) morositas; *verdrietelikheden* tricae.
- verdrieten**: *iets verdriet mij piget* (of *taedet*) me alicujus rei of *mat Infim.*; *aegre*, (of *moleste* of *graviter*) *ferre aliquid* of *Acc. a. Inf. zich geens moete laten v. operae* (of *labori*) non parere, *aquo animo laborem ferre, geen arbeid nullo labore requiare, nulli labori parere*; *het zich niet laten v., om te ons non gravari mat Infim.*
- verdrietig**, tristis, molestus, piger; (= *langzaam, slaperig*) segnis; *v. aan iets gaan* invitum (of *aegre*) aliquid suscipere; *v. zijn, v. zijn over iets moleste* (of *graviter* of *aegre*) ferre aliquid.
- verdrietigheid**, dolor, molestia, pigritia, segnitia.
- verdrijfster**, expultrix (—inis, vitiorum, van *de wijdsgeerte*).
- verdrijven**, eig. pellere, expellere, exigere, ejicere (aliqua re, de, ex loco), dejicere (aliquem de of *ex aliqua re*); *exturbare* (aliquem civitate, provincia); *propulsare, proturbare* (hustes); *de besetting v. praesidium dejicere*; *de koningen v. reges ejicere* (of *exigere*); *zie verbannen*; *vil den staat verdreven worden, ook mutari civitate* (of *finibus*); *oneig.*, *geweld met geweld v. vim vi pellere, vi illatum vim defendere*; *wapengeweld met wapengeweld v. arma armis propulsare*; *eene ziekte v. morbum depellere* (of *removere*), *de zorgen* * curas depellere, *door wijn vino caras pellere* (of *depellere*) (Hor., Tib.), *iemands aliquem curis levare*; *de traurigheid v. moestium ex animo* (animis) pellere; *de bezwaren* (of *de smart*) molestias abstergere (of *depellere*), *dolorem abstergere*; *de wolken v. (van de zon) discutere*, *depellere nubes*; *sich den tijd met iets v. tempus* (of *horas*) fallere aliqua re, (van *meerdere*) otium inter se torere aliqua re; *iemand den tijd v.* * facere ne quis sentiat moram temporis; *om zich*

den tijd te v., ad otium temporis chloctandum aliqua re (Plin.).
 verdrijver, expulsor (bonorum uit ens.); (Liv.) exactor (regum).
 verdrijving, expulsio, ejectio, (eenmaal Cic. de or. 1, 9, 37) exactio; meermalen door de verba, d. v. tien jaren na de v. der koningen decem annis post expulsos (of ejectos of exactos) reges; v. van het gevaar, propulsatio periculi.
 verdringen, loco suo movēre (of demovēre); (langzamerhand) summovēre (aliquem); detrudēre (milites ex praesidiis); iemand uit een beest, grond, bezit, enz. pellēre (of exturbare); aliquem possessione, dejicēre de fundo suo, iemand uit zijne stelling v. aliquem loco (of gradu of statu) movēre, de gradu depellere; de ware opgenomen v. veros heredes movēre; iemand uit zijne voordeelige stelling v. aliquem gradu depellere, de gradu dejicere; de treurigheid uit het hart v. maestitiam ex animo pellere.
 verdringing, depulsio of door omschr.
 verdrinken (= met drinken omvaren); den nacht v. tota nocte bibere, den halven nacht comensationem ad medium noctem extendere, dag en nacht diem noctemque continuare potando, = door drinken verdoorn putando consumere; gij, die uw vermogen verdrinken en verzuimen hebt gaege (=itis) ac vorago patrimonii tui; (= door drinken verdrijven); de vegen door den wijn v. vino curas depellere, of pellere; (Hor., Tib.), vino curas fallere (Hor. Sat. 2, 7, 114.); (= in ernstig vucht doen stikken) suffocare (in melle situm, Lucr.); trans, submergere, demergere, immergere (in aquam); intr. suffocari, demergi, immergi, submergi.
 verdrukken trans, exsiccare (vestes, capillos); (= dor maken) arefacere; intr. exarescere, siccare, exsiccare.
 verdrukking, siccatio.
 verdrukken, zie verdutten.
 verdrukken (met geweld), elidēre, oblidere; (door wijzen) conterere, (door sluiten) emundere, opprimere, supprimere, affligere (aliquem), provinciam, conculare, (= op nieuw drukken) * typis repetere, recudere.
 verdrukker, oppressor.
 verdrukking, oppressio, suppressio, afflictatio, confusio (Colum.), (= nieuwe uitgave) * typis repetitio.
 verdrukken, destillare; guttatim decidere, rare.
 verdubbelen, duplicare, geminare (aliquid); de schreden v. gradum addere; (in ruimere betekenissen) = vergroeten, augere; zyne vlijt zijne zorg v. maiorem industriam (of diligentiam) adhibere; de diensten v. officia intendere; met verdubbelden ijver acriore studio.
 verdubbeling, duplicatio, geminatio; v. der krachten virum intentio.
 verduidelijken: iets v. aliquid planum reddere (of explicare, declarare of illustrare); geheel, volkomen enucleare aliquid.
 verduidelijking, explanatio, explicatio.
 verduisteren, zie verdonkeren.
 verduistering, zie verdonkering.
 verduistelen, * in Germanicum (sermonem) transferre (of convertēre).
 verduitsching, * in Germanicum (sermonem) translatio.
 verduiveld, Adj. * furorē (diabolico) (of malo daemone) correptus; (= verfoeilijk) detestabilia,

exsecratus, abominandus; v. leelijk turpissimus, maxime deformis; Interj. wel v. l. wat hebt gij daar gedaan? veel pijn! quid tu fecisti?
 verduizendvoudigen, millies sumere numerum.
 verduid Interj., zie verduiveld.
 verduinnen, extenuare, (naam olievaststoffen) diluere (aliquid); disarare (Col., C. Aur.).
 verduinning, attenuatio, extenuatio; door den Inf. dilui.
 verduren, ferre (casus adversos); (tot aan een bepaald doel) perferre; (= met inspanning uithouden) sustinere; (met volharding) tolerare; (= geduldig dragen) pati; (met volharding) perpelli; (= toestaan) sinere, permittere; (= dooraltaan) perdurare (Ovid., Terent.).
 verduring, permissio, permissus (4); verder door de verba.
 verdutten, somno conterere (of consumere) (totum diem, totam noctem); (= door dutten verzuimen) indormire alicui rei (tempori, causae), (ook = door dutten zoeken te vergeten, d. v. malis suis, Curt.).
 verduren (= door duwen verplaatsen). detrudere, protrudere, demovere (aliquid loco suo); (naar tijds = verteren) consumere, consequere, conficere, digerere (Quinct.); (= verdragen, verduren) zie deze woorden.
 verduring, consumptio, concoctio, confectio, digestio (Cels.).
 verdwaald, male sanus; fatuus, occaecatus, deceptus, in fraudem impulsus (of deductus).
 verdwalen, zie verdulen.
 verdwijnen, elidēre ex oculis; nusquam apparere; verni (of apparere) desinere; (schielijk) e conspectu evolare; in nefs v. evanescere, ad nihilum recidere; diffundere jecur, ook per nocturnam vires, tempus, ingenuum; (= zich verwijderen) abire (ook onvrij. van den tijd); discedere, tolli (= weggenomen worden, ook onvrij. crimen, — lais, n.); die gewoonte is uit den staat verdweenen consuetudo illa de civitate sublata est; (= verminderd worden, attenuari) (sortes). (= verdonkerd worden, van sterren) obscurari, evanescere (vinum vetustate); (= onkomen) perire, interire; (= ophouden voor handen te zijn) esse desinere (periculum); uit de oogen v. e conspectu (of ex oculis) abire (of auferri); wren en dagen v. horae cedunt et dies; de tijd verdwijnt ongemerkt tempus elabatur, (encl.) aetas volat; uit de gedachten v. ex animo effluere; excidere de memoria (of ex animo); ook alleen excidere; nooit zal het uandenten aan dien man uit mijn hart v. nunquam ex animo meo illius viri discedet memoria; de gedachten aan vrede verdweenen uit aller harten pace mentio exidit ex omnium animis (Liv. 34, 37), door den tijd (langzamerhand) v., diuturnitate extabescere (fata et vanae opinionum); vetustate abolere (cum re nomen); tegen af in iets, in vergelijking met iets v. (onvrij.) aliqua re obrai vixque apparere; ne in conspectu quidem relinqui; al het andere verdwijnt tegenover iets omnia si ex altera parte ponuntur, ne apparent quidem.
 verdwijning, abitus (4), discessus (4), dissipatio, attenuatio, interitus (4).
 veredelen, (zelds. = tot den adel verheffen), aliquem nobilem facere, recipere aliquem in numerum nobilium; maar onvrij. (= innerlijke waarde verleenen) ornare, illustrare (aliquem, aliquid), dignitatem, (of splendorem) afferre alicui; boom v. inserere arboris; onvrij. excolere (animos doctrinae, vitam per artes, animum), fingere (animos).

veredeling, insitio (arborum); cultus (4, animi, ingenii; humanitas; *de v. des geestes is de wijsbegeerte* cultura animi philosophia est (Cic. Tusc. 2, 6, 18); *door excollere, fuggere; voor de v. zijner medeburgers arbeiden* humanitati civium servire (of consilere); *redelyke v. honestas.*

vereelten, callo obduci, callalescere.

vereeltheid, callum, callus.

vereeling, door de Verba.

vereenen, { jungere, conjungere (aliquid alicui

vereenigen, { rei, cum aliqua re, aliquem cum aliquo); (*vast*) copulare (aliquid cum aliqua re, aliquem cum aliquo); (*als het ware tot deelgenooten maken*) sociare (aliquid cum aliqua re), sociare (regnum, consilia, usum aliquus rei cum aliquo); (*= samsenschuren*) congregare (dispatis homines, homines dispersos in unum locum, (= *tot één verbinden*) confundere (aliquid); *nich vereenigen* se congregare, congregari (cum aliquo, in unum locum); *van twee legerhoofden* jungere copias (of arma); arma (of castra of se) conjungere; vires conferre; (*van twee rivieren*) confluere in unum, misceri; (*= samsengroeven*) conlescere (*tot een volk* ad unius populi corpus), (= *samen treffen*) concurrere, congruere inter se (multa); *iemand vereenigt in zich, in iemand vereenigen zich, zijn vereenigd alle uittekende karaktertrekken in aliquo omnia summa sunt* (een Belgische is, conjungit in se omnia omnia); *Demosthenes vereenigde op het nauwste in zich den mensch, den redenaar en den staatsman* * in Demosthenes humanitas, eloquentia, prudentia civilis artissime erant conjuncta; *in zich (in zijn persoon) alle macht v. omnium potestatem in se conferre; in een persoon vereenigd idem; beide goede eigenschappen moeten als in een persoon of kunst vereenigd beschouwd worden* ejusdem hominis vel artis utraque facultas existimanda est. (Cic. de Or., 1, 50, 216); *er vereenigt zich in een tijdstip veel, zeer veel tot iets* aliqua aetate multa, plurima simul valent ad aliquid efficiendum; *het eenemits met zijn groot voor gerechtigheid als met zijne wijsheid kunnen v. om te ens, nec justitiae suae putare esse, nec sapientiae, m. Inf.* (Cic. p. Mil. 1, 12); *dese dingen laten zich niet v. harum rerum nulla potest esse conjunctio, haec copulari non possunt (of inter se repugnant)*

vereeniging, junctio (*twijfelachtig, eenmaal bij* Cic. Tusc. 1, 29, 71), conjunctio; *de v. der vreedelyke troepen verhinderen* distingere copias hostium; *eene v. tot stand brengen* (van twee veldheeren), sic se vereenigen; *voor de v. der niet met het lichaam antequam animus in corpus intravit; de v. van den man en de vrouw (om kinderen te verwekken)* congressio maris et feminae; *de (samenwerkende) v. van vijf kunsten* quinque artium concursus (4) (Cic. Brut. 6, 25.); *de v. onser hartem bevestigt zich door den omgang, oneig. voluntates nostrae consuetudine conglutinantur; door wijze v. van de belangen van alle standen* * sapienter concilianda inter se omnium ordinum utilitatibus.

vereenigingsmiddel, vinculum.

vereenigingspunt eig., locus quo conveniunt (of adesse jubentur) (b. v. milites); oneig. id., in quo conveniunt.

vereenigingssteeken, signum conjunctionis.

vereenvoudigen: iets v. aliquid simplicius reddere, ad sanitatem rectamque viam reducere, inconcinne atque indecoro ornatu privare.

vereerder, cultor (ook oneig., bonorum, der wel-

geminden, veritatis); (= *bewonderaar*): een al te groot v. der oudheid nimis cultor antiquitatis (Quinct.), aliorum (Tac.); qui admiratur; *men moge nu met de vereerders der oudheid spotten* eludant nunc antiqua mirantes (Liv. 26, 22); (= *ijverig toegewijd aan*) studiosus (alicujus, sui, alicujus rei); een v. (of vereerster) van iemand of iets zijn, eis vereeren; een verry v. van iets zijn ardentiore studio amplecti aliquid; een groot v. van iets zijn mirifice (of diligentissime) colere (of diligenter colere et observare) aliquem; *veel vereerders hebben a multis coli, in magna admiratione esse; (= groter): de v. (of vereerster) van een geschenk* auctor doni.

vereeren, colere; observare; (van goden en dgl) venerari, adorare, cultum tribuere (alicui), veneratione prosequi (aliquem); (= *bewonderen*) admirari (aliquem, aliquid); (*deemoedig biddend*) supplicare (deo); *heilig, feestelyk v., summa caeremonië* colere; *iemand kinderlyk v. in parentis loco colere* aliquem; *goddelyk, als een God* aliquem ut deum adorare (of venerari); *die plaats wordt algemeen vereerd* locus ille maxima religione ab omnibus colitur; *iets wordt met recht vereerd* aliquid justam venerationem habet; (= *schenken*) donare alicui aliquid, aliquem aliqua re, dono dare alicui aliquid

vereerenwaardig, venerabilis, venerandus, admirabilis, admirandus.

vereering, cultus (4), veneratio; (*door feestelyke godsdienstige gebruiken*) caerimonia; *erome v. religio; (= bewondering, admiratio; bijgeloozige v. van vreedende goden* superstitiones; *iemand zijne v. beloonen, se vereeren; de v. van een geschenk* donatio.

vereeuwigen: iemand (of iets) v. reddere aliquem (aliquid) immortalem (=le), (in 't algem.) immortalitatem aeternitatemque alicui donare, sempiternae gloriae commendare, immortalitati tradere (of commendare) aliquid; *de daden en plannen van kloeken en wijzen mannen v. facta et consilia fortium et sapientium sempiternis monumentis prodere*, (Cic. de legg. 1, 24, 62); *nich v. immortalam fieri, immortalitatem consequi (of adipisci of sibi parere); sich verewwigd hebben (= onsterfelyk zijn)* immortalitatem (of sempiternum) esse, non interire (in 't alg.), vitam sempiternam frui (*eeuwig leven*), memoriis omnium saeculorum vigere (of vivere victurumque esse) (van personae); *de verewewigde mortuus, defunctus.*

vereeuwiging, aeternitas of door omschr.

vereffenen eig., aequare, aequare, exaequare; complanare (*vlak maken*); *bergen v. montes conaequare, montes in planum deducere; ad plantiem redigere* (olivum Martia); *oneig. (= boslichten)* decernere, decidere (aliquid of de aliqua re); (= *vergeldeen*) compensare; componere (littem); (= *verzoenen*) in gratiam reconciliare (homines); *onder elkander het v. pacisci cum aliquo (over iets)* aliquid; *cum aliquo in gratiam redire; met iemand v. (= afspreken)* rationes conferre (ook oneig.), rationem (of rationes) putare (of disputare) cum aliquo, aliquem ad calculos vocare, cum aliquo calculum ponere; *parem facere* rationem cum aliquo.

vereffening eig., aequatio (Liv.); oneig., reconciliatio, pectio; rationum computatio.

vereisch: naar v. der omstandigheden, van den tyd pro rerum statu (of conditione), si tempus postulaverit.

vereischen, poscere, postulare; requirere (magnam res postulat diligentiam de saak vereischt

grootte vlijde; (= *wenschelijk maken*) desiderare (haec desiderant longiore orationem); *de tijd vereischt het tempus ita fert*; *als de omstandigheden of de tijd het v. si res (of tempus) postulat, dringend*, si res cogit; *esse met den Gen. van een Subst. en Adject.*, d. v. *iets vereischt geen geringe inspanning* aliquid non mediocri contentione est; *de grootste en den grootsten geest vereischende* dāden maximae res et maximi animi; *soo als zijn aanzien vereischt pro ejus dignitate*; *vereischt worden opus esse*, requiri (in hoc bello multae virtutes requiruntur); *het eerste, tweede dat vereischt wordt, is, dat ons. primum, altera res est, ut ons.*

vereischte, necessitas; (= *gebruik*) *naus* (4); (= *noodwendige zaak*) res necessaria (ad aliquid); *het is het eerste, tweede v., dat ons, wie vereischen, (aan het einde); schijnen u dā v. verechtelijk te zijn, wonder voekte ons.* (in smk.) illa contemnenda tibi videntur esse, sine quibus *ons.*; *naar v. van de omstandigheden, den tijd ons. pro rerum statu (of conditione)*; si tempus postulat; (= *dengdelijke eigenschap*) virtus (duplex memoriae virtus; oratoriae virtutes).

verengen, coarctare, contrahere, comprimere (aliquid); *sich v. in artius re*

verenging, coarctatio (Liv. Hist. B. Alex.), contractio

verergeren trans., deterioram (of pejorem) facere; in deterius (of prius) mutare, ook alleen mutare aliquid; in pejorem partem vertere et mutare aliquid; *corrumperen, depravare aliquid*; *verergerd* (= *minder goed*) deterior; (= *slachter*) pejor; *intr. deteriorum fieri*, in pejori mutari; (*van kwalen, vooral ziekten*) ingravescere; *verergerd zijn* deteriore statu (of pejore loco) esse; *mijnne omstandigheden v. deterior sit conditio mea*; *deinuitur res familiaris mea*; *als door oorlog de omstandigheden verergerd waren si bello res aggravatae essent* (Liv. 4, 12, 7).

verergering, commutatio in pejori (of in pejorem partem); *verder door de Verba.*

vereten, edendo consumere, comedere, vorare, devorare

veretteren, suppurare (Plin.); *sane wond versiert pus* (= *aris n.*) exit (of effunditur) ex vulnere.

verettering, suppuratio (Plin.).

verevenen, sic vereffenen.

verevening, sic vereffening.

verf (= *kleur*), color (ook *oncg.*); (*als verfmiddel*) pigmentum; *van v. (kleur) veranderen colorem mutare.*

verfijnen, trans., iets v. extenuare (aliquid), (= *zuiveren*) purgare (antrum, argentum); (= *beschuiven*) polire, expolire, erudire; *intr. extenuari, purior fieri, purgari, poliri, expoliri, erudiri, verijnd limatus.*

verfijning, extenuatio, purgatio, expolitio, eruditio.

verfkwaet, penicillum, penicillus (pictorius); *om muren te witten penicillus tectorius* (Plin.).

verflaauwen (in vwer), languescere, elanguescere (Liv.), (*in kracht*) fatigari, debilitari, infirmari, vires amittere, (*in moed*) conidere (of delicere of frangi) animo, demittere animos.

verflauwing, languor, torpor, debilitatio, infirmitas, animi demissio (of submissio).

verflaauwen, sic verdorren, verwelken.

*verfoeien: iemand of iets v. averari, execrari, detestari aliquem, aliquid, (zelden) abhorreere aliquem, ab aliqua re, (= *wegwonschen*) abominari aliquid; seer te recht, dat gij verfoeiend uitroept: dat zullen de goden verhinderen! bene facitis,*

quod abominamini: dii prohibebunt haec! (Liv., 6, 18, 9); *de enkele gedachte v., dat, ons.* * non sine horrore cogitare, met Acc. c. Inf.

verfoeienswaardig, averabilis (Lucr.), execrabilis (Liv.), detestandus, horrendus, horribilis, detestabilis.

verfoeiing, averatio (Quint.), detestatio, execratio.

verfoeilijk, nie verfoeienswaardig.

verfoeilijkheid, execrabilitas (Apul).

*verfoelien, * bractea plumbi albi aliquid tegere* (unde specula nostra finit).

*verfoeliesel, * bractea plumbi albi.*

verformfaad, insultus.

verfraaien, exornare, excolere, (decorare aliquid aliqua re), vestire (interiores templi partes picturis *ons.*); *hier en daar met blinkende voorwerpen v. distinguere*; *de rede v. orationem ornare (of exornare) (of ornare alique illuminare).*

verfraaiing (als handeling) eig., oratio, exornatio; ook van de rede distinctio, amplificatio; (als zaak) ornatus (4), ornamentum, cultus (4) (*opschik*); *v. van de rede ornatus* (4) (*of cultus* 4, ornamenta — *orum* of *munditia*) orationis.

*verfranschen: een boek v. * librum in Franco-gallicam linguam vertere*; *de noden v. * Franco-gallorum mores assequere.*

*verfrischen, refrigerare; sich v. refrigerari; (= *herstellen*) recreare (of reficere) aliquem; sich herstellen relaxare animum.*

*verfrischning (= *afkoning*), refrigeratio; iets verfrischende, d. v. v. nomen cibum et potum (corporis recreandi causa) sumere.*

verfrommelen, { nie verkreukelen.

verfronselen, {

verfwaren, varia pigmenta (— *orum*) (venalia).

verfwinkel, officina pictoris (pictoria).

*vergaan, intr. (van den tijd), diffundere, elabi, praeterire; (= *afnemen*) tabescere, contabescere, (ook *oncg.* van menschen) dilabi, evanescere, ad nihilum recidere (of redigi); hooren en zien vergaat mij neque auribus neque oculis satis consto; *alle lust in eens zaak piget me rei susceptae; de hoop op iets spes alioquus rei mihi discedit; de gedachten v. voor iemand mens alioqui effluit: uit den zin, uit het geheugen v. of gaau excidere de (of ex) memoria; van koude, honger, dorst, tranen, zorgen, kommer, schaamte, verlangen v. frigore, fame, siti, lacrimis, curis, maerore, pudore concol, desiderio confici (of tabescere); van lachen v. risu emori; ik verga bijna, als (of vanaar) ons. conficior cum *ons.*; (= *afloopen*); die zaak zal hem slecht v. illa res male ei abibit; spreekw. onkruid vergaat niet alior e terra provenit herba mala, mala herba non facile marcescit.**

vergaarbaar, qui, (quae, quod) cogi (of colligi of congregari) potest.

vergaarbak, receptaculum.

vergaarder, coactor (Hor.).

*vergaderen, cogere; (= *samenfcharen*) congregare; (= *samenroepen*) convocare; den senaat v. senatum cogere (of convocare); (iets dat versirooid is) colligere aliquid; (= *samenrekken*) contrahere (in aliquem locum, eo *ons.*; *niet* aliquo loco, ibi *ons.*); *een lager op eens plaats samenrekken exercitum in unum locum cogere (of contrahere); sich v. convenire, coire, (in menigte) confluere, (in haast) convolare; sich v. congregari, eo congregare; de senaat vergadert senatus convenit (of convocatur); in den senaat v. (op eens oproeping)**

cogit in senatum (of in curiam); *het geheele vergaderende Italië totius Italiae concursus* (4).

vergadering (als *handeling*), congregatio, convocatio, *door de Verba*; (= *de vergaderde menigte*) coetus (4), conventus (4), concio, concilium, concilium; (= *een gezelschapskring*) circulus, corona (*de menigte, die den redenaar omgeeft*), consessus (4, v. van te samen zittende personen); v. des volks, *de volksvergadering*; v. van ambtgenooten collegium; *dat volk in de v. ille concionarius populus*.

vergaderplaats (van *het Rom. volk*), comitum, (van *den senaat*) curia, (van *verschieden menschen*) conciliabulum (Liv.), (van *het geheele volk met verscheidene oogmerken*) forum.

vergadersaal, aula, atrium (Virg.), *zie vergaderplaats*.

vergaflen eig., inficere (of *perfundere* of *tingere*) felle; *onwieg, in verbitteren*; *den visch v., eig., ita exenterare* (Justin.) piscem, ut, felle rupto, amaro sapore inficiatur, *onwieg, de bot is ongeteld* (= *de zaak is verboden*) res male gesta est.

vergaloppeeren: zich v. (= *nich te buiten gaan in iets*), immoderate uti aliqua re, immoderate facere aliquid (= *nich vergaflen*) sui oblivisci, aliquid percare festinatione, *wie sich overhaasten*.

vergankelijk, fluxus, caducus, fragilis, brevis: *dit alles moet gij voor zeer v. houden* haec omnia brevia, caduca, fugitiva existima.

vergankelijkheid, fragilitas, brevitatis.

vergaflen: zich aan iets v. inhāre (gavis, aurum), nimium se dedere alicui rei (venoral avaritia idola rei inani of nullius pretii), stupentem intus aliquid, cupidus oculis inhāre (in aliquem, in aliquid; *den mond v. * oscitantem* tam late aperire os, ut vix rursus claudi possit; *zijn tijd v. oscitantem et dormientem tempus terere* tot perdere); *nich aan den schijn v. inepta spe blandiri vibi*.

vergaflen, in vergaderen.

vergaflen, hospitio excipere (of accipere); *inmand die hulp behoeft* recipere aliquem, (als *dischgenoot*) convivio excipere aliquem; *met iets v. apponere* alicui aliquid, *inmand prachtig v. apparatus* apulis excipere (of accipere of invitare) aliquem, op *het prachtigste* alicuius hospitio magnificentissimo accipere, *landelijk* aliquem hospitio agresti accipere, *koninklijk* apparatus regio aliquem accipere; *nikander wonderkeurig v. mutuis sese conviviis accipere*.

vergeeflijk en vergefelijk, excusabilis (Ovid.), condonatione (of excusatione) dignus; (= *vergeefsgenue*) ad ignoscendum (of condonandum of excusandum) pronus (of proclivis).

vergeefs, frustra (*met betrekking op hem, die te leus geschild wordt*), nequidquam (*met betrekking op de zaak, die nikt vordert*); (= *als het ware in het wilde heen*) incassum (missae preces, Liv. 8, 48, 8); v. praten irritas mittere preces, temere, imprudenter (= *in 't wilde spreken*) rudere in dicendo.

vergeefsch, irritus, vanus; (= *zonder inhoud of waarde*) inanis (cogitatio, contentiones); (*szeldzamer*) cassus (cassum quidquam et inani vocis sono decoratum, Cic. Tusc. 5, 41, 119); *nich vergeefschke monie geven* frustra laborem snacipere; *gij doet vergeefschke moeite operam perdis*.

vergeetachtig, oblivione, immemor (ingenium).

vergeetachtigheid, oblitio.

vergeet, nullius rei memor; qui memoriam

perdidit, qui semper memoriā vacillat.

vergeetboek, oblitio; *in het v. schrijven oblitio* tradere; *zie ook vergeetheid*.

vergeelden, parem gratiam referre alicui, beneficium alicuius remunerari (aliqua re); gratiam referre alicui (*ook in sloohtem zin*); oleisci, oleisci et persequi aliquid (*in slechten zin*); *iets v. reddere* alicui (beneficium); remunerari aliquid; *de bezonen diensten* pro alienius meritis (of beneficiis) gratiam referre; *rijkelijk bene* cumulatam gratiam; *slecht* in aliam gratiam referre alicui; *gelijk met gelijk v.* par pari referre, parem gratiam (alicui) referre; *iets met iets v.* pensare aliquid aliqua re (beneficium beneficis); *repeoedre* aliquid aliqua re, respondere (amari amore).

vergeelding, remuneratio, praemium; (*ook in slechten zin*) gratia, merces (= *edle, f.*).

vergelijk (= *overeenkomst*), pactio, pactum (*een verdrag naar den vorm*); (JCT.) pactum et conventum; (= *een minnelijke overeenkomst*) compositio; *een v. sluiten*, legere pactum facere (of *concludere* of *inire* cum aliquo); *het komt tot een v.* res ad concordiam adducitur; *het kwam tot een v.*, dat een. pacto convenit, ut res.; *het v. kwam niet tot stand* conditiones non conveniant; *door een v. iets afmaken* aliquid transigere (cum aliquo); *door een v. tot stand brengen* pacisci aliquid (cum aliquo).

vergelijkbaar, comparabilis (van *saken*); v. *nijn* aliquid comparationem habere.

vergelijken (= *met gelijkt, samenbrengen*), comparare, conferre, contendere, componere (aliquid cum alio re).

vergelijkender wijze (= *in vergelijking met iets*), comparatus (of comparans) cum res. of si (hunc, hanc, hoc res.) cum (illo, illa res.) comparaveris; *prae, h. v. prae nobis beatus*; ad, h. v. *vir bonus*, sed nihil ad Persium; *pro (in verwardigheid tot)*; *ook adversus*; *iets niet v. met of tot iets* hanc hanc aliquid sine comparatione alienius rei spectare.

vergelijking, comparatio; collatio (bij Cic. *alichte v. in de rede*); contentio, *als een naamloze v. plaats heeft* si contentio quaedam et comparatio fiat (Cic. off. 1. 17, 58); *een v. toelaten* aliquam comparationem habere; *geen v. met iets toelaten* nullo modo comparari posse cum aliqua re; *in v. komen met iets* comparari posse cum aliqua re; *een v. maken* contentionem facere; *in v. met een.* sine vergelijkingender wijze.

vergen (= *verderen, verlangen*), poscere, postulare, petere, exigere; *van iemand iets v.* aliquid ab aliquo poscere; *dat is van hem niet te v. hanc ab eo non sunt petenda* (of postulanda).

vergenoege, laetus (sine parum, onk vultus); iucundus; (= *vroolijk*) hilarus, hilarius (conviva, vita); (= *tevreden*) sic alio; Adv., laete, iucunde, hilare.

vergenoegeheid, delectatio, oblectatio; (= *voorwerp van de v.*) delectio; (= *het aangename gevoel*) voluptas; *uit v.*, delectationis (of voluptatis of animi) causa; *inmand v.* (genoege) overrekken alicui voluptatem parare; *met iets gratum* facere alicui aliqua re; *iets wekt bij mij v.* aliquid me delectat, voluptatem ex aliqua re capio; *het geeft mij v. te enz.* juvat me, met Inf.; v. *in iets vinden* *zie sich vergenoege* (met); *met v. of vroolijk* lubens, libenter; *met de grootste v.* libentissime; *summa voluptate*; *nich met v. aan iets* hanc hanc alicuius rei recordatione frui.

vergenoege, delectare; (= *onderhouden, amuseren*) oblectare, voluptate afficere (of *perfundere*);

sich v. se delectare, se oblectare; met iets aliquo re; delectari (of oblectari) aliqua re.
 vergeenoging, zie vergeenogheid.
 vergeetelheid, oblitio, aitus (4); *iets aan de v. ou vergeen, zie vergeten, iets in v. brengen* aliquid in oblivionem adducere; *memoriam al cuius rei, aliquid obliterare, iets in gehele v. brengen, in eenwige v. begraven* aliquid oblivione obruere; *ook alles obruere aliquid; vrijwillig aliquid voluntaria quadam oblivione conterere; in v. geraken of komen (= vergeten worden)* in oblivionem adduci (of venire); *ex animo effluere, ook alles effluere, a memoria excidere, excidit memoria alicujus rei, ook alles excidit (mihi); geheel in v. geraken (of gekomen zijn)* in oblivione jacere (van personam); *perpetua oblivione obrutum esse (van zaken); dat sat nooit in v. geraken* memoriam ejus rei nulla nequam delebit oblitio; *iets van de v. reddem, aan de v. ontrukken* aliquid ab oblivione hominum vindicare.
 vergeetelijk, obliviosus, immemor (ingenium).
 vergeetelijkheid, oblitio.
 vergeten: *iets v. oblitioei alicujus rei (of aliquid), oblivioni dare (of tradere) aliquid, (apathetisch) aliquid ex memoria deponere; (= uit de gedachten laten gaan, niet in aanmerking nemen)* negligere, negligentia praeterire aliquid; *v. in. Ave.* oblitioei met Inf. (Ter); *aliquem fugit met Inf.;* *gij zult niets v., ook nihil te effugiet; ik kan dat nooit v. ex animo meo nunquam id exoidet; ik vergeet iemand nooit nunquam ex animo meo id scidit* memoria alicujus: *vergeet niet dat, Ave.* memento mit den. v. Inf.; *voor dat gij mij geheel vergeet antequam plane ex animo tuo effug (Cic. fam. 7, 14, 11); maken, herleken, dat iemand iets vergeet* aliquem in oblivionem alicujus rei adducere; *iets doen v. obliterare aliquid (of memoriam alicujus rei), doen iets aliqua re: v. worden of zijn, zie vergeetelheid; een bijna vrede v. zaak res prope jam obliterata; sich v. sui oblitioei, dignitatis suae immemorem esse; (= zich bezondigen) aliquid peccare.*
 vergeven eig., (= geven): *iets aan iemand v. deffen* aliquid ad aliquem, assignare aliquid alicui; *een goet is nog niet v. (of nog te v.) minus (= eris. n.) varet; (= vergiffen)*; *iemand v. venenum* alicui dare; *veneno aliquem necare (of interficere); menaken v. venena spargere; iemand will n v. venenum parare alicui; sich v. venenum aumere (of bibere); veneno mortem sibi consciscere; vergeven Partia. venenatus; (= door vergif gedood)* veneno necatus (of absumptus); *avrio. de jeugdige gemand-van v.* * animos adolescentium malis libidibus inficere; (= vergiffenis erkennen) ignoscere (aliquid, alicui rei, alicui aliquid); *(uit vergevengeestd id) veniam dare alicui alicujus rei; (uit onthoudend) gratiam facere (alicujus rei); concedere, condonare (aliquid); (uit goedhartigheid) indolere alicui; met betrekking tot iemand of iets, iemand of iets v. (ongestraft laten) concedere aliquid, aliquid alicui, condonare alicui aliquid, alicui rei aliquid; aan iemand wemach en boden v. b. lading v. alicujus voluntati ac precibus injuriam condonare; iets is niet te v. aliquid condonari (of excusari of alicui rei venia dari) non potest; (= verkwild geven) in dando (of distribuendo) errare, b. v. in het kaartspel * in paginis (of chartis) lusoriis distribuendis; (= op nieuw geven) denuo (of iterum) dare, distribuere (* chartas lusorias).*

vergevensgezind, indolens, ad ignoscendum (of condonandum) pronus (of proclivis); clemens, placidus, misericors (= rdial).
 vergevensgezindheid, indolentia, elementia, misericordia, obsequium, venia, ignoscendi (of condonandi) studium
 vergeving (= kwijtschelding), venia, indulgentia, impenitas, remissio, gratia (delicti).
 vergewissen: *iemand van iets v. certiorum facere* aliquid de aliqua re.
 vergezellen eig., comitari (aliquid), comitem esse (of se adjungere of praebere) (aliquid); *pro-aqui (uit vriendschap of beterschap), deducere (arrahere), seotari, associari (seem hangen overal ha-n v.); stipare (in dichte menigte omgeven); vergevuld van, een, ook door cum m. Abl. onvrij: de roem vergevult de drugd als een echaduw gloria virtutem tanquam umbra sequitur; die overwinning zou van de tranfigale g volgen vergevuld gaam acerbissimo luctu iets victoria redundaret; daar huns bodem van dringende vergevuld waren mixta terrore precibus (Liv. 10, 16, 3)*
 vergezelschappen, zie vergezellen.
 vergezicht, late patens prospectus (4).
 vergieten, effundere, profundere (lacrimas, sanguinem pro patria); *tranen v. lacrimare, collacrimare, lacrimas effundere (of profundere); een stroom van tranen v. vim lacrimarum profundere; in lacrimas (duch en marlas lacrimas) effundi; gelijk aan vroom n in muliebris fletus se projicere; tranen van rouw v. * lacrimas penitentiae testes profundere, over iets alicujus rei; blond v. caedem (of sanguinem) facere.*
 vergifting, effusio, v. van tranen fletus (4), lacrimae, van blond caedes (= f)
 vergiftigt, * vns (vans n.) perforatum ad liquidum percolanda, linatorium CAUR).
 vergiffenis, zie vergaving; (= pardon) venia: *vergiffenis! parce (of parce vite meae! ik bid om v. ignoscas quaeod om v. bidden deprecari pro se (of voor iemand) pro aliquo; mint om v. bidden mortem non deprecari; v. geven parcedere vitae, vitam dare, iemand alicui, alicujus vitae parcedere; aliquid vivum servare (Ant leuen schenken), niemand nullius vitae parcedere; (van soldaten) neminem vivum capere; (van veldheeren) neminem vivum capi pati; v. verkrigen parclitur mihi, vitae meae, incoolumem abire; v. aannemen vitam accipere.*
 vergif, vergift (eig. en onvrij), venenum; (= giftig sap, drank) virus (3 n.); *(tot het bestricken der pijpijzen) toxicum; met v. bestricken, in v. gedoopt* venenatus; *veneno illitus (of infectus of tinctus); met hetzelfde v. der siekte beaemt* eodem vi morbi repletus; *onvrij, v. en gal spuwen* spumare ex ore scelus, anbelare ex intimo pectore crudelitate.
 vergiften (= met vergif beemten), veneno inficere (of illinere of tingere); *zie verder onder vergeven; vergiften.*
 vergiftenleer, * toxicologia; doctrina de venenis et toxicis.
 vergiftig eig. venenatus veneno infectus (of illitus of tinctus), (= dondelijk) pestifer, mortifer, (= verdorftelijk, schadelijk) nocens, noxius, perniciosus; corruptus (fons), over acerbis; v. zijn acerbis natura esse; *tegen iemand v. worden* acerbis invehi in aliquid; *een v. mensch homo (= inis) acidae linguae; vergiftig tijd* livor.
 vergiftigen, zie onder vergeven.
 vergiftiger, venedus (homo, ook toovenaar).

vergiftiging, veneficium (*giftmengerij*); **vergiftigen**, ook **venena** (—orum); *aan iemand de v. van iemand beloven* alicui necem alicuius per venenum promittere; *aan v. sterven* veneno interimi (of absumi); *nich salven door v. ombrengen* veneno mortem sibi consciscere.

vergiftigater, venefica (mulier, ook *toonwaarsner*). **vergiszen**; *nich v. in iets male conijcieren* (aliquid), **alucinari** (aliquid), **casitare** (of *errare*) in aliqua re dijudicanda.

vergissing, mala conjectura, casitatio, alucinatio (judicantis de aliqua re), error.

verglasael, * omnis materia, quae igne liquefacta scitilibus nitorem superinducit, * *crassa*.

verglazen, figuratum opus encausto (Plin.) **pingere**; **inorustare vitro** (Varro); (*vassa*) **perpolire**, **inorustare** (Varro).

verglazing, inernestatio (Pandect).

verglijden, *zie* **uitglijden**.

vergoden eig., ex homine deum facere (aliquem); (= *onder de goden plaatsen*) consecrare inter deos, in deorum numerum referre (aliquem); (= *prijzende hemelhoog verheffen*) (aliquem) laudibus ad coelum efferre, aliquem ut deum colere (of venerari) (*als eenen god vereeren*).

vergoding, consecratio, (= *het vergoed zijn*) divinitas; *oneig door omschrijving met de zegswyzen onder vergoden*.

vergoeden (= *terugnemen*), reddere (alicui aliquid); (= *goed maken*) compensare (damnum); (= *vergelden*) rependere (aliquid aliqua re).

vergoeding, compensatio; *sorg voor de v. mijner reukosten* vide ut mihi vintium reddas, quod impendi; *tegen v. pretio*; *sonder v. sine pretio*; (= *om niet*) gratis, gratuito; *v. krijgen voor iets serevare* aliquid.

vergoelijken, rem palehriorem facere (of reddere) quam ejus natura fert, decus (of facum) alicui rei addere; *iemands gebruiken v. alicuius vitia velare* (of ohtegere of obumbrare); *iemands schuld v. splendida verba praestendere* alicuius culpae; *zie bemantelen*, **verbloemen**.

vergoelijing, dissimulatio, praetextus (4).

vergoeien (= *van sijne plaats vergruen*); *iets v. aliquid loco movere* (of demovere of dejicere (ut requiri nequent); (= *vergoeren*), *spraken. men moet geen oudt schorren v. v. voordat men nieuws bezit*, * usitata ne prius rejicias, quoniam nova possedris; (= *verdoelhen*); *iets v.* * *aleas vel talorum jactu aliquid committere* (of exponere); *nich selven v. nullam sui curam habere*, pessimis moribus esse.

vergramd, iratus, exacerbatus, irritatus.

vergramdheid, ira, iracundia, irritatio (Liv).

vergrammen, iratum facere, irritare (aliquem); *nich v. irasci*, *ira incendi*.

vergraven, fodiendo excavare (terram).

vergrazen (= *in ander gras overbrengen*); *het vee v. pascui in alia pascua traducere*.

vergrijp, erratum, peccatum, scelus (—eris n.), violatio, malefactum.

vergrijpen (= *anders iets aanvaalen*) aliter meliusque prehendere aliquid; *nich aan iemand of iets v. vim asferre* (of facere) alicui, violare aliquem, aliquid; *non abstinere* (manus) ab aliquo, ab aliqua re; (*in ruime betoekenis*) peccare in aliquo; *nich aan iemand goed, aan iemandt rigendom v. aliena avertere* (of abripere of surripere), in bona alicuius invadere; *nich in de uitspraak, in de taal v. errore sermonis labi*.

vergrijzen, canescere, senem fieri, consenescere.

vergrimmen, *zie* **vergrammen**.

vergroeien (= *onder het groeien overdwijnen*); *met iets v. coalescere* alicui rei; *cicatricem ducere*; *eene wond begint te v. valvae* (—eris n.) coit in cicatricem; *eene vergroeiende wond* (obducta) cicatrix (—icis); *de reeds vergroeiende wond van den staat, van het hart enz. weder openrijten* obductam jam reipublicae, animi cicatricem refricare; (= *scheef groeien*) distorti corpore; *een dicht vergroeiend bosch* saltus (4) invins atque impeditus.

vergroeiing (= *verdraaiing*), distortio (membrorum).

vergrootten, amplificare, augere (aliquid); (= *uitbreiden*) dilatare (castra, alicuius imperium), proferre, propagare (aliquid, fines alicuius rei); (= *vermenigvuldigen*) (neuras, aes alienum); (= *in de rede of het spreken vergrootten*) in majus (verbis) extollere, verbis augere, ook *alleen augere*, d. v. fama auxit proslum multis partibus (*in veel opzichten*) (Caes. B. G. 8, 80, 2); (= *geruchten sterk overdrijven*) rumoribus multa addere et affigere; *nich v. incrementum capere*, crescere.

vergroeter, amplificador.

vergroetglas, * vitrum opticum, * microscopium.

vergroeting, amplificatio, propagatio; (= *toeneming*) incrementum, (= *toevoeging tot iets*) accessio (aedium, dignitatis); (= *overdrijving*) res in majus sueta, (*van een redenaar*) augendi minuentive causae veritatis superlatio et trajectio, ook *alleen superlatio*; (= *overdrijving van uitgaen*) nimii sumptus; *iets met v. maliden* aliquid in majus ausum nunciare; *de grans der geloofwaardigheid door v. overschrijden* superjacere augendo fidem (Liv., 10, 80, 4).

vergroven, densare, condensare, crassiorum facere; *zie verder vergrootten*.

vergruizelen, comminuire (*klein maken*), conterere, obterere (*verbruiselen*), contundere (*klein stooten*), conficere (dentes conficiunt cibum), redigere in rudus (Liv., Tac.) (of in pulverem); *malende v. commolere*, mollia frangere; *zie verbruiselen*.

vergruizeling, contusio (Col); *verder door de Verba*.

vergruizen, *zie* **vergruizelen**.

vergruizing, *zie* **vergruizeling**.

vergruizen; *iemand of iets v. ludere*, ludibrio habere aliquem, illudere aliquem, dignitati alicuius (*zijnre mond wil batvinnen aan, enz.*), exagitare aliquem, aliquid (doorhalen, *voor den hekel halen*), (= *hoonen*) deridere, irridere, cavillari (aliquem, aliquid), angillare (aliquem, door *hoon en spot beschimpen*), *nich openlijk van iemand laten v. op praebere* alicui ad contumeliam.

vergruizing, ludibrio, irrisio, cavillatio, angillatio.

vergulden; *iets v. insaren* aliquid, aurum inducere alicui rei, auro inducere aliquid, oro polire aliquid; *vergulde*, ook *auratus*; *soldaten met vergulde schilden* militis aurati.

vergulder, * insurator.

verguldael, * auratura.

vergunnen (= *niet misgunnen*), non invidere (alicui aliquid); (= *toestaan*) concedere, permittere (alicui aliquid); (*oogluikend, tongvend*) veniam dare (alicui alicuius rei); *nich iets den nacht tot rust niet v. na nocturnum quidem tempus ad quietem sibi relinquere*, *het is vergund licet, mij iets contigit mihi aliquid ens.*, licet mihi; *met Inf.*, contigit mihi ut, ens.

vergunning, permissio, concessio, (*slachts in Adl.*) permissus (4), concessus (4), (= *welddad*) bene-

ficiam, gratia, ook praemium (praemio legis); *dis* *eene v. nullen zij nog hebben* hoc unum concedam; *voor zich iets als eene v. versoeken* in benefici et gratiae loco petere aliquid; *met woe v. pace tna.*
verhaal (als handeling), narratio; (= *wat verhaald wordt*) narratio; *men heeft daarover een dubbel v. de hae re duplex memoria prodita est;* (= *naricht*) memoria, res memoriae tradita, (*in soover men zich daarop beroept*) auctoritas; (= *vermelding ener zaak in gespr. of schrift.*) mentio aliquid rei; (= *gerucht*) fama, rumor; *ware, seker, valsche verhalen brengen* vera, certa, falsa nunciare (of afferre); *iamand een v. doen* alicui nuncium afferre (of perferre), ook alleen afferre; *zie verder naricht;*
 (= *herstel van verloren krachten*): *ik kan niet op mijn v. komen* pristinum salutem recuperare non possum, convalescere non possum; (= *herstel van geleden verliezen*) compensatio; (*wegens afperen van stadhouders, enz.*) res (rerum) repetundae; *v. aanbiden* (= *waARBORGEN* groen voor iets) compensare aliquid; *door iets aliqua re; er is op hem geen v. te krijgen* ab eo ne ullam compensationem exspectes; *v. nemen op den verkooper ad venditorem regredi* (Ulp. Dig.).
verhaaltant, modus (of ratio) narrandi.
verhaasten: *iets v. maturare aliquid of met Inf.*, accelerare (mortem alicui), appropriare met Inf.; (*sterker en dikwijls berispend*) festinare aliquid of met Inf.; *syne aankomst v. maturus venire.*
verhaubezakken, se verbluffen.
verhagelen, grandine corrumpi (of vitari).
verhaken: *iets v. ex alio unco aliquid suspendere* (of annexare); *sich v. (= in het haken eens fuit begun)* in neotendo vitium (of errorem) committere.
verhakken, arboribus objectis permunire, concacibus (s. i. *uit den keizerijde*) munire, arboribus dejectis (of congestis) asperire (angustias, vallum); *den weg v. arboribus succis omnes introitus praeccludere; door de verhakke wegen* per obices viarum (Liv. 9, 8, 1).
verhakking, arborea dejectae (of succiae of obiectae), concacides (—ium), obices (—um) viarum; *se verhakken.*
verhakstukken (= *verhieslen*), * redicere caligam talos; *oneig.*, *wat is daar te v. quid negotii illic est, quid ibi agitur?*
verhalen eig. (= *van zijne plaats halen*), de loco trahere, loco movere (of removere); (= *op nieuw halen, den adem*) respirare, halitum (of spiritum) recipere; *sich v. respirare*, se recreare, recreari; *zie op zijn verhaal komen, onder verhaal; ook remitti, se (of animum) remittere* (of relaxare; (*van vruze*) se recreare ex timore, respirare a metu; *e morbo convalescere, ex morbo refici* (uit eens ziekte);
 (= *gedane verhalen herstellen, verhaal er op gecon*) componere aliquid aliqua re, restituere, damnum reparare (of sarcire, resarcire);
 (= *vertellen*) narrare (alicui aliquid), (*van een geschiedschryver*) memoriae prodere (of tradere) (aliquid); *de geschiedenis verhaalt* historia tradidit; (= *bericht*) alicuius rei auctorem esse (als man, die er voor in staat); (*naar orde*) enarrare, persequi; (*wat men van anderen vernomen heeft*) referre aliquid, relata referre; *men verhaalt deze zaak op tweederlei wijze* duplex est de hac re memoria; *iets uitvoerig v. pluribus verbis exponere aliquid.*
verhaler, narrator, auctor (de man, die er voor

instaat).

verhandelaar, disputator, disceptator.

verhandelen eig., (= *uit de eene hand in de andere laten gaan*), de manu in manum tradere, (= *verkoop*) vendere, dividere, alienare, abalienare (aliquid); (= *noeken af te doen*) agere (aliquid, de aliqua re eum aliquo, ook met ut), tractare (aliquid, de aliqua re); *de zaak werd in de volkevergaderingen behandeld* res tractata est in concionibus; *door v. afdoen* transigere (eum aliquo, pro aliquo); (= *iets tot onderwerp van zijn gesprek, van zijne rede maken*) agere; *diesere, disputare* (de aliqua re); *in schrift* scriptura aliquid persequi.

verhandeling, actio (forensis, de pace); (= *disputatie*) disceptatio (verborum, iudiciorum); *hefinge v. contentio*; (= *het verhandelde, acta* (—orum); *v. over eenig onderwerp* disputatio, disquisitio, dissertatio (Plin.) (de aliqua re).

verhangen (= *andere hangen*), aliter suspendere (tabulas pictas); *oprekto, de hekken zijn v.* rerum facies tota est mutata, omnia nova invaluisse; *v. zijn aan iemand ** perditissime amare, deperire (aliquem, Ter., Plaut.); (= *worgen*) suffocare, strangulare (patrem); *sich v. laqueis vitam finire, laqueum cervicibus injicere* (Suet.).

verhaaging, laqueus, suffocatio (Plin.), strangulatio (Plin.); *door de Verba.*

verhanselen (= *herstellen*), redicere (vestes); (= *verkwanselen, verkoopen*), eum damno venditare, venum dare, eum damno commutare.

verhard, durus, duratus (Plin., Ovid.), obduratus (Horat., Ovid.), induratus (Liv.).

verharddraven: *een gouden sweep laten v.*, * scuticam auream victoribus in equestri certamine praemium proponere.

verharden trans., durare; *oneig.*: *de tegenstand heeft den vijand tegen de vrees verhard* induratus resistendo hostium timor (Liv.); *zijn gemoei (of zich) tegen de stem der waarheid v. ita duro animo est aliquis, ut verum non audiat; intr.* durescere; *oneig.* obdurescere, percallere, percallescere.

verhardheid, duritia (ook *oneig.* corporis, animi); durities (5).

verharding (= *est*), callus; *verder door de Verba.*

verhardzeilen: *laten v.*, * praemium proponere victoribus in certamine navali (of navi celerrime naviganti).

verharen, amittere pilos (of capillos, alia succulentibus; mutare pilos (of capillos); mutari pilis (of capillis).

verhaapelen, *se verbroddelen en verknopen.*

verhechten, conjungere, constringere, colligare.

verheelen (= *heel maken*) sanare; mederi (Dak.).

verheerder (= *veroveraar*), expugnator (urbis, coloniae; qui magnas terras expugnavit; (= *beheerscher*) dominator, dominus.

verheeren (= *veroveren*), potiri (aliqua re); occupare (regnum, urbem); in ditionem (of sub potestatem suam) redigere; (*gewelddadig*) invadere; expugnare (ook met vi, per vim, obsidione); armis (of bello) parere (of subigere); (= *beheerschen*) imperare (alicui); regere (aliquem); praeesse (provinciae), imperio tenere, in potestate habere (regnum); dominari (in homines, Argis).

verbeergewaden, * iura jurando se feudi (of beneficiario domino) obligare.

verheering (= *verovering*), occupatio; (= *inne-*

ming) expugnatio (bestorming); (= beheersching) imperium (in aliquem); dominatio.

verheerlijken, illustrare, ornare, exornare, decorare, (overal bekend maken, roemen) celebrare, nobilitare; den roem van iets in de oogen des volks v. populari gloria decorare aliquid; verheerlijkt nobilita.

verheerlijking, laudatio, celebratio, beter door de Verba

verheffen eig., tollere, attollere, efferre; de oogen v. oculus tollere (of angere); de stem v. vocem tollere (of intendere of augere); den blak tot iets v. suscipere aliquid; onsig.: sym hart v., syme gedachten tot iets v. animum ad cogitationem aliquid rei convertere (of ad aliquid tollere); sym hart tot de hoop op het consulaat v. attollere animum ad spem consulatus; zich v. van levende wezens) se tollere (of attollere), surgere, exurgere (ex insidiis), se erigere (zich recht in de hoogte richten), onsig. (= optreden) existerere, se efferre, (= een hooger gang nemen) insurgere, assurgere (van den dichter), attolli (of orationem attollere) (van den redenaar); zich met onsigte tegen iets v. exardescere contra aliquid (contra commune incendium); zich weder met kracht tot een verwachting v. revirescere (of exardescere) ad spem aliquid rei (libertatis, pristinae auctoritatis), (uit een slechten toestand, enz.) emergere (ex judicio peculatus); zich tot de bevalling eener zaak v. aspirare ad notionem rei; zich boven nood, tyden, enz. ongestoord v. ex miserie liberum evadere, (= te voorschyn brengen, b. v. geluck, geschicte, een klaakt enz.), tollere; zich v. uriri, exoriri, cooriri; (= aanzienlyk maken) ornare, augere (aliquem honore, dignitate); iemand tot de hoogste waardigheden v. ad amplissimos honores evahere (of perducere) aliquid; tot de goden v. in deorum numerum referre, op den troon v. regnum aliquid deferre; zich v. boven iemand anteire, antecellere, praestare (aliquid), boven anderen praepondere se alius (ter); alios praes se exaltare; zich op sym geluk v. secundis rebus efferre; (= naar roemen, prijzen) laudare (of verba) efferre (of extollere) (aliquid); iemand of iets hemelhoog v. aliquid, aliquid in coelum efferre (of ferre), laudes aliquid in astra tollere; verheven woorden verba magnifica; hoevel verheffende verheven, heil hij quota quamque magnitudinem habet verheven spreken magnifice (of magnificenter) dicere.

verheffing, onsig., v. van den toon sublatio soni; v. van de stem contentio vocis; v. van een siekte superpositio (Caur.); (van den geest) elatio; (= het opstijgen tot grotere volkomenheid, ascensio van redenaar), b. o. quorum quae fuerit ascensio; (= voortreffelijkheid, praestantia; (= het verheffen, bevoorren) honoris amplificatio; selfe superbias of animus elatus (of inflatus); (= het roemen) laudatio, laudes (—um f.).

verheid, distantia, longinquitas.

verhelderen trans, illustrare (of collustrare) aliquid; de door de stralen der zon verhelderde maan luna radius solis accensae; onsig. (= ophelderen, illustrare, explanare, aperire, interpretari aliquid; (lucem efferre alicui rei in den zin van illustrare is verwerpelyk en beteekent veel meer, heil, redding aanbrengen); intr. illescere.

verheldering, door de Verba; (= opheldering) explanatio, interpretatio.

verhelen: iemand iets v. celare aliquid aliquid occultare alicui aliquid; (door ontveinsing) dissimulare (aliquid); iets wordt voor mij verholen

celor de aliqua re; maar ik kan u niet v., dat ens. hoe te intelligere volo, met Acc. o. Inf.; ik wilde het voor u niet v. id vos ignorare nului.

verhelpen: iets v. (= door syme hulp beter maken) emendare, reparare, reticere, corrigere, levare aliquid, occurrere (met Dat.).

verhelping, correctio, emendatio, reparatio, resectio (Suet.).

verhemeld, convexus, fornicatus (van een gewelf voortien; (= verheven) sublimis, coelestis, divinus.

verhemelt (= gewelf), testudo (—inis f.), fornix (—inis m.), camera, (= gehemelt) (van den mond, palatum; v. (van een kooft, bedikant) tegmen (—inis m.), convexum, fornicatum, (curvus, cubilis); tegmen superius (cubilis).

verheugd, zie verblijden en verblijdend.

verheugen, zie verblijden.

verheuging, zie verblijding.

verheveling, visum coeleste, sublimia (—iam), (Sen.); b. l. moleorum, v. v. verhevelingen ignes, faces (—ium f.) coelestes (of oculi).

verheven eig., editus, altus, celsus, excelsus, sublimis; onsig. altus (magnus et altus vir, vir, altus et excelsus, homo alta mente praeditus) excelsus, celsus, elatus, erectus (van de yemdelheid); een v. redenaar orator grandis; de v. yung der rede elatio atque altitudo orationis; (v. schriftwijze of taal) sublimis, of magnificum, genus (—eris m.) dicendi, magnificentia, grandis verborum (of orationis) (Cic. Or. 57. 189), bovem iets v. superior (of major) aliqua re, alienus ab aliqua re (ab ignavia et fraude); de doudg is v. boven alles (staat daar boven alles v.; vultus omnia subter se habet; bovem alle menschelyke verstandigheden zich v. gnechten omnia, quae homini accidunt, infra se putare, d. v. alto, sublime, excelso, elate, magnifice dicere).

verhevenheid eig., altitudo; onsig.: v. des geestes, der denkyge animus excelsus et elatus, animi excelsitas, altitudo; de wysheid beest g. verheid van ziel en v. boven alle menschelyke gedachtenissen sapientia et animi magnitudinem complectitur, et ut omnia, quae homini accidunt, infra se esse judicat; v. der spraak, zie verhevenheid yung der rede.

verhinderen: iemand of iets in of bij iets v. impedire aliquid aliquid; ab aliqua re (of aliqua re), (bepaalder) impedire, (prohibere, efflicere, pericere) ne quid fiat, ne quis faciat aliquid (in betrekking tot iets ad aliquid); interpellare (stören) (aliquid in aliqua re, in suo jure), morari facere alicui rei, ad aliquid faciendum (verwyl en ver hinderen verwekken); morari aliquid (nihil morari, quo minus ens., volstrekt niet verhinderen, dat, enz.); (= iemand van iets afmanen of afstreken en hem daardoor verhinderen) abducere, avertere, revocare, aliquid ab aliqua re; v. dat ens. of te ens. impedire (of obstarre of prohibere; ne (of quo minus) ens. impedire evenwel ook met den Inf.; prohibere, wel ut, maar by Caes. steeds by Cic. en ook Liv. gewoonlyk met Inf. of Acc. o. Inf.; na voraafyginge uitkenning beide verba ook met quin ens.; efflicere, pericere, ne ens; iemande trancn soeken ter v. in sietum aliquid irrumperere.

verhinderung, impedimentum; mora (verwyl); difficultas (bezwaa); iemand v. veroorzaken (of in den weg leggen), zie verhinderen; den yuaden uitslag v. in den weg leggen ad proficiendum impedimenta opponere, als er geen v. tuschen beide komt nist quid incident (of intercedit of obstat); vry van v. expeditus (vin).

verhit eig., calidus, fervidus, fervens; onsig. van

driften *ens.* ardere, flagrans, fervidus; *v. zijn* calere, fervere, flagrare, aestuare.
verhitheid, calor, fervor, ardor.
verhitten eig., calefacere (*ook onsig.*), ferrefacere; *onfig.* iemand het leven v. negotium alicui exhibere (*of* iacessere); *zich v.* incalescere, caleferi, fervescere, exardescere; *onfig.* incitari, inflammari.
verhitting, exardescencia, excalectio (Plin.), calefactio (Pandect.).
verhoeden, cavere (*aliquid of ne*); prohibere (*aliquid, ne fiat aliquid*); *dat moge God v.* quod deus prohibeat quod deus omen avertat! Di meliora! *verhoeding*, —ngsmiddel, cautio.
verhoefslagen, arum in partes dividere.
verhoefseren, sortando et stupris depredere, in meretrices expendere (*rem familiarem*).
verhoestelen, *zic* verbroddelen.
verholen, *zic* verholen *en* verborgen.
verholenheid, arcanum, occultum, obscurum, mysterium, seclum.
verhonderdondigen, centuplex (*of* centuplum *of* centuplicatum) (Plin., *aliquid*, reddere (*of* facere)).
verhongerden, fame mori (*of* absumi, consumi, perire *of* interire), (*als straf*) fame necari, (*verijntig*) inedia mori (*of* vitam finire), *iemand laten v.* aliquem fame necare, (*of* interficere *of* conficere); *aliquem inedia mori cogere*, byna *aliquem fame necare*; *er verhongerden er meer dan er gedood werden* plures fames quam ferrum absumpsit.
verhongerig, fames (*—is f.*); *de v. vresen* fame timere.
verhoog (= *in de hoogte bouwen*) erigere, excitare, door aankoop exaggerare; *onfig.* (= *vergrootten, vermeerdereu, versierken*) augere (*stipendium*); *den mond v.* majorem reddere animum, addere animum; *nijn rozen verhoogt ook dit nog id quoque* ad gloriam ejus accedit; *de vriendschap verhoogt het geluk* amicitia res secundas splendidiore facit; *den prijs eener waar v.* carius vendere *aliquid*, pretium alicujus rei efferre (*in de hoogte brengen*) (*of* accendere *doen stijgen*); *den kuurnprijs v.* annonam incendere; *iemand v.*, *zic* bevorderen *en* verheffen; (= *roemen*) laudibus (*of* verbis) extollere (*of* efferre).
verhooger, auctor, amplificator, qui excitat (*of* erigit *of* extulit).
verhooging (= *vermeerdering*), accessio; *v. van iemand* accessio dignitatis, amplificatio, exaggeratio; (= *hooge plaats*) locus editus, collis (*—is m.*); (= *hevel*) tumultus; (*oek des rechtens, des redenaars*) tribunal (*—alis n.*), suggestus (4).
verhoogsel, { altissima (*of* edulissima) pars;
verhoogstak, { oculus.
verhoor (= *toezegging*), door onachr. b. v. iemand v. geveu promittere se facturum, quod aliquis petivit; *ik vind v. bij iemand* impetro (*ab aliquo*) quod postulo, ea quae volo, *in smhg ook alleen impetrare*; *in rechtszaken v.* van geluigen interrogatio testium; (= *gerechtelyk onderzoek*) cognitio, disceptatio; (= *uitsetting eener zaak door vragen en antwoorden*) disquisitio; *een v. tegen iemand* beginnen quaestionem habere de aliquo (*of* in aliquem); *een v. tegen iemand* verlangen judicium postulare (*of* judices petere) in aliquem; *over iemands leven een v. instellen* quaestionem habere in alicujus caput; *in 't v. komen* in quaestionem (*of* in eugutionem *of* in disquisitionem) venire, cognosci; *nog in v. zijn* in disquisitione positum esse (*van eene zaak*); *sonder voorloopig v. causā* incognitā; *na v. omkrent de zaak* (*voor het gericht*) causā cognitā; *in onsen staat is er*

niet slechts geen vergiffenis, maar ook geen v. meer non modo ignoscendi ratio, verum etiam cognoscendi consuetudo jam de civitate sublata est (Cicero Rosc. Am. 1, 4); *v. commissie* quaestio; *δ. v. aan het hoofd der verhoorcommissie* stans quaestioni praesens; (*niet twee, drie, vier leden* bestaande) duumviri, tresviri, quatuorviri, qui inquirant *ens.* (*de perduellione, in zaken van hoog verraad*); *v. rechter* (= *rechter van instructie*) quaestor; *v. rechter zijn* cognoscere (*aliquid in eene zaak*); *een v. beginnen* *zic* verhooren; *iemand in 't v. brengen* exhibere aliquem; *in 't v. nemen* interrogare.
verhoorder: *v. van iemand* verroek (venias); *da-tor* (*of* praebitor), qui se facturum promittit, quae aliquis petivit; (*in rechtenaken*), quaestor, cognitor.
verhooren: *iemanden* *beden v.* audire alicujus preces; *potenti alicui* satisfacere (*of* non deesse); (*in gerechtenaken*) audire, interrogare, (*iemand* aliquem), lege interrogare; *wogens iets* interrogare aliquem lege alicujus rei (*of* *allem* alicujus rei); *iemand onder pijniging v.* aliquem tormentis interrogare; *zic verder in verhoor*.
verhooring = *verhoor*.
verhoovaardigen: *zich v.* superbum esse, superbia se efferre; *magnus ubi* spiritus sumere, superbire, insolenter se efferre, *ook alleen* efferri; extollere animos; *iemand v.* (= *hoovaardig maken*) spiritus asferre alicui; *geld verhoovaardigt* divitiae animos faciunt.
verhouding, ratio; *de betrekelyke v.* comparatio; *de juiste v. van ongetyke tonen* dissimilimarum vocum moderatio; *eenerlei v. hebben* in eadem ratione esse; *dezelfde v. heeft bij iets plaats* similia est in aliqua re ratio; *een sekere v. hebben* modificatum esse; *in getyke v.* perinde; *onder getyke v.* cum sit (*easet*) in eadem causa; (= *getyke stelling*) ex aequo; *in v. staan tot iets* rationem habere ad aliquid; *de redelyke toestand van een volk staat in (getyke v. tot dien der worten* quaecumque mutatio morum in principibus est, eadem in populo sequitur, *naar v. pro rata parte*, pro portione (rerum); *in v. met of tot* comparatus *of* comparans cum *ens.*, *of si* (hunc, hanc, hoc) cum (illo, illa *ens.*) comparaveris; *prae, δ. v. prae nobis* beatus; *ad, δ. v. vir bonus*, sed nihil ad Perseum; *wederkerige v. tuschen menichem* conjunctio, necessitudo (*—inis f.*); *in een seer nauwe v. tot iemand staan* summa necessitudine aliquem attingere (*of* contingere), *in gespannen v.* in similitudine cum aliquo esse, *in vreesdame v.* habere pacis rationem cum aliquo; *een duurzame vriendschappelyke v.* perpetuitas amoris; *zich in een getyke v. tot een lager staande sietem* parem esse inferiori; (= *toestand*) status (4), (*duurzame*) conditio; *ook res, (— toestand der zaak)* causa, *goeds, geluklyke v.* bonus status, bona conditio (rerum, vitae) res bonae, secundae, florentes; (*in mijne, in uwe goede v.*) in secunda mea, tua; *rerum prosperitas*; *slechtie, erge v.* mala tempora, *ook alleen* tempora; *een man voor elke v.* cuius temporis homo; *nieuwe verhoudingen*, novitates; *oude verhoudingen* vetustas; *een seer oude v.* magna vetustas; *ook door het neutr. van een Fron. of Adject.*, *δ. v. huuselyke v.* domestica (*—orum*); *alle verhoudingen der vijanden* omnia hostium.
verhuisdag, * dies (5) migrationi (*of* domicilii mutationi) constituta.
verhuistijd, tempus (*—oris n.*) migrandi (*of* domicilii mutandi).
verhuizen, migrare, emigrare, demigrare (*e domo*,

ex urbe, de loco); (*van troepen*) proficiaci; (*bij opstand*) secedere; *met de troepen v. educere copias; met het gehele leger v. cum omnibus copiis egredi.*

verhuizing, migratio, emigratio, demigratio, profectio, domicilii mutatio.

verhuren, locare, elocare (domum, operam suam); *nich v. operam suam locare, se locare alicui.*

verhuring, locatio.

verhuurder, locator.

verhuurprijs, pretium locarium.

verhuurtijd, locandi (of locationis) tempus (= oris n.).

verificatie, custodia, accurata tabularum inquisitio et comparatio.

verifieren, * accurate tabulas inquirere et conferre, * approbare (of comprobare) tabularum rationes.

verijdelen, irritum reddere, ad irritum redigere (aliquid); v. *om vernietigen* ad vanum et irritum redigere; (= *verhinderen*) prohibere; (= *storen*) turbare (consilia), diuturnare (nuptias, legem); *de gehele hoop van toekomstige jaren v. omnem spem posteritatis tollere; iets door iets v., ook aliquid aliqua re eludere; geheel (of voor immer) v. perimere* (consilium alicuius), pervertere; *de dood verijdelde alle hoop en levensplannen omnem spem atque omnia vitae consilia mors pervertit; de plannen der vijanden vooraf v. praescribere hostium consilia; verijdelde worden ad irritum redigi (of recidere of cadere); verijdelde vaas, irritus.*

verijdeling, frustratio of door de Verba.

verinteresten: van iemand een kapitaal v. lenus (= oris n.) dare alicui; tegen $\frac{1}{2}$ procent semisses usuras solvere; aan iemand, feneratori dare alicui pecuniam.

verjaardag, dies (5) quo aliquis natus est (of genitus est), dies natalis, of alleen natalis; (= *jaarlijkse gedenkdag*) dies anniversarius (of natalis); v. *van de redding van Rome (bij de samenswering van Catilina)* dies natalis urbis; v. *van mijn terugkeer uit de ballingschap* dies natalis reditus mei; *de v. van den slag bij de Alia* dies Alliensis; v. *van het begin der regering van eenen vorst* dies imperii alicuius.

verjaardicht, carmen (= inis n.) in diem natalem (of natalicium).

verjaarsfeest, dies (5) natalis festus; *het v. vieren* celebrare diem natalem festum.

verjaarsgeschenk, munus (= oris n.) natalicium.

verjaarsmaal, natalicia (verl. coena).

verjagen, abigere (muscas); *van een plaats v. expellere, eijere* (aliquem ex urbe), pellere (aliquem domo); *op de vlucht v. in fugam dare (of vertieren, convertere of conjicere)* (aliquem); (= *verdriven*) sic verdriven.

verjaging, expulsio, ejectio, exactio; ook door de Participle, d. v., *tiem jaar na de v. der koningen* decem annis post expulsos (of ejectos of exactos) reges.

verjaren (= door lengte van tijd inwortelen), inveterascere; (= door den tijd zijne waarde verliezen) vetustate infirmari, (= *verouderen*) obsolescere; (= door de lengte van tijd vergeten worden) vetustate abolescere, sedert lang verjaard voorbaelden uit de jaarboeken exoleta vetustate annalium exempla; *eens erfenis is verjaard* hereditas usu capta est; (= *iemand's verjaardag mede vieren*) concelebrare (Plaut.) alicuius diem natalem; (= *zijn eigen verjaardag vieren*) diem natalem suum agere.

verjuring, auctoritas (rechtmatig bezit van eens

zaak); (= *lang gebruik*) usus (4); door v. *van der twijfel in het bezit van het rijk zijn* usu haud dubie regnum possidere; *de erfenis hoort aan hem door v. hereditas ab eo usu capta est; (= viering van den verjaardag)* diem natalis celebratio, dies natalis festus.

verjaringsfeest, zie verjaarsfeest.

verjaringsgeschenk, zie verjaarsgeschenk.

verjaringsmaal, dapes nataliciae.

verjongen (= iemand weder jong maken), * florentem aetatem (of florem aetatis) reddere (of restituere) alicui, (dicht) juveniles (of juvenis) annos alicui (Ovid. Met. 7, 295 enz.), * alicui juvenilem speciem (jeugd'g uitzicht) (of juvenilem quendam vigorem) (fruchtbaarheid) reddere; *eens zaak v. renovare aliquid; nich v. repuerascere, juvenescere* (Ov.), (*van dingen*) renovari; *nich uit sich zelve v. ex se ipso renasci.*

verjonging, adulescentia (of juventutis) renovatio; renovata juvenit; of door de verba.

verjongingskuur, * repuerascendi (of renascendi) cura (of curatio).

verjaarden: de wol v. lanam iterum carminare (Plin., Varro).

verkabbelen, —ling, zie uitkabbelen, —ing.

verkakelen (= door kakelen verbruiden), garrientem (of blaterantem, Hur.) in lucem prodere; *zijn tijd v. garrientem (of nugantem) tempus consumere (of perdere).*

verkalfteren en verkalfateren: de schepen v. naves iterum reparare (of redere).

verkallen, zie verkakelen.

verkammen: het hoofdhaar v. capillos aliter pectinare, capillos respectere (Stat.), aliter ornare capillos.

verkanteren, zie uitkanteren.

verkappen (van doornen), zie verhakken; (*van het hoofdhaar*) sic verkammen; *zie ook vermommen*

verkapping (van doornen), zie verhakking; (*van het hoofdhaar*) alius capillorum ornatus (4).

verkaasen (eigenlijk van de eens kust in de andere kruisen), clam migrare in alium locum.

verkavelen. zie uitkavelen.

verkeer (= handel en wandel), commercium, negotia (= orum), negotia; *levendiger v. negotiorum celebritas, frequentia; door den vrede was geheel Italië voor het vrije v. geopend* pace omnis Italia erat aperta; *het v. neemt toe* commercia magis celebrantur; (= *omgang, gemeenschap*) consuetudo (= inis f.), usus (4), commercium (plebis, e. cum Musis); *het gewone v. communis vitae usus* (4); *het wederzijdsche v. mutuus usus; mondeling v. commercium sermonis; schriftelijk v. (= briefwisseling) literarum consuetudo; dagelijksch v. convictus* (4); *in v. treden met iemand consuetudine (of usu) conjungi cum aliquo, est mihi consuetudo (of commercium) cum aliquo, met menschen, schriften vivere cum hominibus, in libris; ik sta met iemand in het nauwste v. est mihi cum aliquo summus usus; geen v. (met menschen) hebben abstinere consuetudine (of commercio) hominum; de huishoeren verbieden hunnen slaven, met andere menschen v. te hebben domini servis suis vetant quidquam rei cum alienis hominibus esse* (Liv., 5, 8, 8); (= *ommekeer, verandering*) commutatio, vicissitudo (= inis f.); (*in 't gemeene leven*) (= *omgang van een jongeling en meisje*) familiaritas, familiaris juvenis cum puella consuetudo.

verkeerbord, * alveus lusorius, * alveolus aleatorius; (= schaakbord) tabula latruncularia (Sen.). verkeerd eig., inversus, onsig, perversus, pravus, praeposterus; het is v. in vicio est. verkeerdheid, pravitas, perversitas. verkeeren (= veranderen). de blijdschap is in rouw verkeerd in luctum abijt haetitu; (= uit een ordelyke in een verkeerde richting brengen), h. v. de orde der dingen is geheel verkeerd tota rerum natura inversa est; spreekte 't kan v., segt Bredero omnia mutantur; v. met iemand (= handel drijven) commercium habere, est mibi commercium cum aliquo; (= omgang hebben) zie verkeer (omgang); op het verkeer- of schaakbord spelen ludere aleis of latronibus (Senec., Ovid.), (of orbiculis). v. met een meisje onverschierd (of consuetudinem habere) cum puella, ambire puellam; (= ergens verblijf houden) versari, morari, commorari, habitare, degere (aliqui); (= onder iets zich gedragen) se gerere (bene, male in rebus adversis).

verkeering (= verandering), mutatio, commutatio; (= verslechtering) perversio, corruptio, corruptela, (= verdraaiing) distortio, depravatio; (= verblijf) commoratio, conversatio; (= omgang) zie verkeer.

verkeerspel, ludus aleorum (of aleatorius); (= schaakspel) lusus (4) latronum (Ovid., Senec.).

verkegelen, conorum (of metarum) ludo de praemio concertare.

verkenbaar, qui (quae, quod) recognosci (of explorari) potest.

verkennen, recognoscere (terram), explorare, speculari (itineria, castra hostium).

verkenning, recognitio (terrae), exploratio, speculatio (castrorum hostilium).

verkerven eig., scindere denno, maar gewoner onsig, delinquere, peccare (eig. voorigam met dorgem, of schoon de kerfvol vol is).

verketteren, in numerum haeticorum (Ecol.) referre aliquem, * aliquem pro haetico habere.

verkeuvelen, mis verkakelen en verbabelen.

verkielen (= verbodemen, den bodem of de liet vernieuwen), * reflectere fundum (of carinam).

verkiezbaar, cuius (in legendo) ratio haberi potest.

verkiezbaarheid, * status (4) (of conditio) aliquis, ex quo (of qua) ratio ipsius (in legendo) haberi possit.

verkiezelijk en verkiezelijk, optabilis, optandus, expetendus; de zaak heeft niets verkiezelijks res nihil habet, cur expetatur; iets v. vinden optare (of expetere) aliquid; een grooten naam verkiezelijker vinden dan een goeden faame magnae malle quam bonae esse (Liv. 6, 11, 7).

verkiezen, iemand v., legere, eligere (norguuldig uit meerdere), deligere (alschets van de geïrroneus keus tot iets als noodzaak) aliquem; (van de wettige keus van een overheidspersoon) creare (aliquem censorem, regem); eenen dictator v. dictatorem dicere; (van een flamen Dialis of Vestaasche maagd) capere; (van een interrex) prodere; (van een collega) cooptare (aliquem consulum); iemand tot senator v. aliquem legere in senatum, tot aanvoerder aliquem duces deligere; iemand in iemand plaats v. subrogare (of sufficere) aliquem in aliquis locum; een levenswijze v. vitas rationem inire; (= het recht van keus hebben voor de comitiën) jus suffragii habere, alicui suffragii latio est; een zaak uit meerdere kiezen eligere, deligere,

habere delectum (alicuius rei, verborum); (wat men voor goed houdt) optare, suscipere (rationem horum studiorum), amplecti (aliquid), sumere (sibi studium philosophiae, aliquem sibi imperatorem), (= voor zich nemen) assumere (artes propter se assumenda sunt); (tot een zeker doel) adhibere aliquid; liever hen dan v. tot heeren v. illos sibi quam vos dominos praepotere; liever den dood dan de slavernij v. mortem servituti antepone.

verkiezing, lectio, oratio; norguuldige v. delectio, delectus (4); (als oordeel over waarde en onwaarde, deugdelijkheid of het tegendeel) iudicium; vrijwillige v. iudicium voluntatis; verder door de Verba; elk handelde naar zijne v. pro suo quisque arbitrio agat.

verkiezingsdag, dies (5) comitiorum (of comitialis).

verkiezingsleer, doctrina de praedestinatione (Ecol.).

verkiezingsrecht, jus (juris n.) suffragii, suffragium, (= het vrije oordeel om iemand te kiezen) iudicium alicuius deligendi; (= willkeur, goedvinden) arbitrium.

verkiezen: geld aan iets v. pecuniam alicuius rei spectaculo impendere; synen tijd v. tempus suum spectando consumere (of perdere), zich v. (= zich bedriegen) hac in re oculi mei me fecerunt; zich in iets v. peccare aliquid in aliqua re, labi in aliqua re, negligere (aliquid of in aliqua re); spreekw. de kans is verken occasione defuisti.

verklarbaar, qui (quae, quod) explicationem habet (of explicari of intelligi potest); facilis (of accommodatus) ad explicandum, facili explicatu, expeditus, apertus, planus, perspicuus, dilucidus.

verklaarder, interpres (—dici), explanator, enarrator, (= uitlegger d. v. van droomen) conjector; kwaadwillig v. calumniator.

verkladden, corrumpere, maculare, commaculare aliquid.

verklagen, mis aanklagen en beschuldigen.

verklappen, garrulentum quae commissae sunt prodere (of effutire), enunciare.

verklapper, garrulus (Hor.), effutens, qui commissae enunciat.

verklapping, garrulitas; of door omzwerving.

verklapster, garrula (Ter.), effutens, quae commissae enunciat.

verklaren: iets v. (= duidelijk maken), explicare, explanare aliquid, exponere, interpretari aliquid; (= bepalen) definire; het begrip van een duistere zaak v. notionem rei involutae aperire; een woord soo v. eam notionem (vim) verbo alicui subicere (of tribuere); dit verklaart zich voldoende uit ons. ejus rei certissima ratio est in eis; hieruit is iets grootdeels te v. hinc maxime repetendum est aliquid; iets natuurlijk v. ad naturam revocare aliquid; iets uit iets v. causam alicuius rei repetere aliqua re (hinc, inde), (= uitspreken, zeggen) dicere, (huid, rondom) profiteri, prae se ferre aliquid; iemand den oorlog v. bellum alicui denunciare, (nadrukkelijk en dringend) indicere; hij verklaarde dat hij niet komen zoude negavit se venturum esse; iemand voor vijand verklaren judicare aliquem hostem; iemand tot koning v. declarare (of appellare) aliquem regem; iemand tot erfgenaam v. instituere (of scribere) aliquem heredem; de smart voor het grootste kwaad v. dolorem summum malum dicere; iets voor recht v. judicare aliquid recte fieri; iets schriftelijk v. scribere, (als antwoord)

rescribere, (*mondeling en schriftelijk als antwoord*) respondere aliquid; *zich v.* (= *zijne meening zeggen*) aperire sententiam suam, dicere quod sentias; *zich voor iemand v.* partes alicujus sequi, in alicujus partes transire; (= *tot iemands meening toetreden*) in alicujus sententiam discedere, tegen iemand, inimicum se alicui ostendere, voor, tegen iets, bene, male sentire de aliqua re, aliquid accipere (*of probare*), reennare (*of improbare*); *omhuid sich tegen iets of iemand v.* reclamare alicui rei, alicui; *dat alle rechtens zich venstam-mig luide tegen sijnen verdediger verklaard hadden* una voce omnes iudices, ne is juraret, reclamasse; *zich luide of tegen v.* reclamare; *een verklaarde vijandschap insignie simultas*; (= *verzekeren*) affirmare, antestari.

Verklaring (= *willinging*), explicatio, explanatio, interpretatio, (= *bepaling*) definitio, van *eene zaak een andere v.* gesum aliquam rem aliter interpretari; *de v.* hiervan ligt voldoende in *emp.*, *sie verklaren*; (= *aankondiging*) declaratio (amoris sui), denuntiatio (belli); (= *rede, witspraak*) oratio; (= *antwoord*) responsum (dare), *zijne v.* luide zoo als voor twee jaren ejus oratio fuit qualis bicanio ante; *eene v.* vooraf laten gaan praefari aliquid; *eene v.* over iets nien de aliqua re sententiam promere.

Verkleeden: *zich v.* vestem mutare, *als man habitum virilem sumere*; *verkleed* (= *in een ander kleed*) veste mutata, oculo habitu; *als Gallier v.* Gallico habitu; *als soldaat v.* ornato militari **verkleeding**, mutatio vestitus, vestis (= *is f.*) mutata; (= *verbergende draacht*) occultus habitus (4); *in v.*, *sie verkleeden*.

Verkleefd, addictus (aan iemand alicui); *v.* mijn adhaerescere (justitiae et honestati); (= *geneigd tot*) propensus, pronus, proclivis ad aliquid, studiosus alicujus rei.

Verkleeftheid (= *gehechtheid aan*), door omschrijving; (= *geneigtheid tot*) studium (*of cupiditas*) alicujus rei, proclivitas, propensio (ad aliquid).

Verkleinbaar, qui (quae, quod) minui (*of contrahi*) potest.

Verkleinen eig., minuire, contrahere (aliquid, verkorten); *onseig.* minuire, imminuire (aliquid), extenuare (*in de voorstelling*), obtere (laudem), detrahere (de aliquo, de aliqua re, absol.), (ver-bis) elevare (aliquem, aliquid), detrectare (aliquid), obrectare (alicui, alicui rei).

Verkleining, obrectatio, deminutio, imminutio: (*in de redekunst*) extenuatio; *door v.* van iemand *sich verheffen* premedo alium se extollere; *wil sucht tot v.* detrahendi causa.

Verkleinwoord, deminutivum (Gramm.).

Verkleumd, rigens, rigidus.

Verkleumdheid, rigor.

Verkleumen, rigescere, obrigescere.

Verkleuning, *sie* verkleumdheid.

Verkleuren trans., decolorare (Hor); *intr.* (= *van kleur veranderen*) colorem mutare; (= *zijne kleur verliezen*) decolorari, colorem amittere; *ook* (= *bleek worden*) pallescere; *verkleurd zijn* pallere.

Verkleuring, decoloratio, coloris mutatio.

Verklikken,

verklikker, { *sie* verklappen, verklapper,

verklikking, { verklapping, verklapster.

verklikker,

verkleeken (= *bleek maken*), sanum (*of pruden-tem*) reddere, sanare; (= *opmonteren*) hortari,

cohortari, adhortari (*vooral van veldheeren*), excitare, incitare (aliquem ad aliquid), animos addere (alicui); *zich v.* (= *moed scheppen*) andere met *Inf.*, hoc sibi sumere ut; (= *iemand verschal-ken*) dolo capere, fallere; *zich niet licht laten v.* laud opportunum esse insidiantibus.

verkleeking, hortatio, exhortatio, adhortatio, incitamentum, stimulus; *intr.* audacia, (= *verschaliking*) dolus.

verklungelen, *sie* verhandelen; (= *aan nietig-heden verkwisten*) rebus nullius pretii emendis impendere pecuniam.

verknagen eig., rodere, arrodere, corrodere; *onseig.* cruciari, mordere, pungere (aliquem, animum alicujus); *eene verknagende smart* quasi morsus aliquis doloris; *een nieuw hat hat verknagend gevoel* recens morsus animi; *zaalgeij en hebzucht verknagden de seden van den staat* civitatis mores luxuria atque avaritia vexabant (Sall. Cat. 5, 8); *zich v.* cruciari, morderi, vexari, pungi.

verknaging, morsus (4), door rodere; *onseig.* cruciatus (4), morans (4).

verkneden, aliter (*of iterum*) depere (*of subigere*).

verkneding, subactio repetita (*of iterata*).

verknukelen: *zich v.* manibus conficiendis (Plin.) gaudium aperire (de aliqua re)

verknuzen, elidere, collidere, comprimere, contundere.

verknuzing, contusio (Colum), elisio (Sen.).

verknuzen en verknuzen: *zich v.* stomachari (*over iets, over alles*, aliquid, omnia), indignari (id, haec, hierover; *ook met quod of deo. v. Inf.*); *over iemand stomachari* enim aliquo, irasci alicui; *zich sterk v.* dolore (*of ira*) exarlescere (*of incensum esse*), *over iets iniquissime ferre* aliquid, vexari, cruciari, torqueri (*over iets ali-qua re*).

verknijpen: *zich v.* se coescere, se cohibere, se comprimere; *b. v.* ik sad mij te v. vix ant ne vix quidem me refinebam (*of* compecebam *of* continebam) (quin om iets te).

verknippen: *iets v.* * aliquid (forficula, Plin.) ita dissecare, ut neupari (ad rem propositam) nequeat.

verknocht: *aan iemand v.* alicui deditus, alicujus studiosus (*of amans*).

verknochtheid, studium (alicujus), voluntas in aliquem (propensa), animus alicujus studiosus, caritas alicujus rei, erga aliquem; (= *teuere v.*) amor.

verknouzen, *sie* verbroddelen: *sijn geld aan nuttelooze dingen v.* inutilibus rebus pecuniam impendere (*of* consumere).

verknouing, *sie* verbroddeling.

verknoulen, *sie* verbroddelen.

verknopen, jungere, annectere (rebus praesen-tibus futuras), connectere (aliquid cum aliqua re, eig. en onsig.), (vast, innig) copulare (aliquid cum aliqua re), devincire, colligare; (= *op nieuw of anders knopen*) novo (*of* alio) modo devincire, copulare.

verkoeldrank, potus (4) refrigerans.

verkoelen, trans. (sig.) refrigerare; (*onseig.*) ser-monem (*of* accusationem) refrigerare (*de taal, eene beschuldiging*), amorem (*de liefde* (Quint.); *iemands drift v.* sedare (*of* compeescere) alicujus iram (*of* cupiditatem); *intr.* (sig.) refrigerescere, residere; *de gloed verkoelt ardur residit*; *onder iemands tyrannie verkoelt de ijver oor de weten-schappen* alicujus dominatus (4) literarum studia

restinguit; *zinnen ijzer voor iets laten v. deponere*
 studium alieujus rei; *de vriendschap (langamer-*
hand) laten v. amicitiam sensim dissolvere
 verkoelend *trans.*, refrigerans; *intr.*, refrigerans,
 languescens, residens.
 verkoeling, refrigeratio; *v. van de vriendschap,*
gunst, liefde immutata amicitia, gratia, mutatus
 amor
 verkoelingsmiddel, remedium refrigerans, re-
 frigeratorium (Pl.n).
 verkoken *trans.* (= *door koken verteren*), deco-
 quere; *intr.* (= *door koken verteerd worden*) de-
 coqui.
 verkolen, redigi in carbones (Cato R. R.); *het hout*
kan men laten v. de lignis carbones coquantur (Ter.).
 verkolgen: * *laten v. pilas ludo concertantibus*
 praemium proponere.
 verkomen, sis bekomen (2e betoek.).
 verkonden en verkondigen, nunciare (alicui
 aliquid), *(iets onaangenaams of dreigends) de-*
nunciare; (iets toekomstigs) praedictare; (van voor-
spellende vogels enz.) portendere; openlijk v. (van
overheidspersonen) promulgare, pronuntiare. (spelen
en dgl.) indicere; (= melden) renuntiare; (in 't
alg.) indicare, significare aliquid; (= voorzeggingen
doen) laude v. clamare, (ook van levenloze
dingen, veritas clamati).
 verkonder en verkondiger, —ster, nunciator,
 nunciator; *eene die vooraf v. praenuntia; v. van den*
roem van iemand praeco laudum alieujus.
 verkondiging en verkondiging, promulgatio,
 pronuntiatio; *(van een dreigend kwaad) denuntiatio*
(periculi, belli); (van toekomstige dingen) praedictio;
(van een voorlezen) nunciatio; van een ongelukkig
voorteken obnuntiatio; (= melding) renuntiatio;
(= bevel als datgene wat bekend gemaakt wordt)
imperium, edictum; (= voorzegging, als handeling)
praedictio, vaticinatio; (= wat voorsagt wordt) pra-
dictum, vaticinium; zijne v. kwam uit ea, quae
vaticinatus erat, accidit
 verkondighappen: *iemand van iets v. aliquem*
certiorem facere de aliqua re, nunciare (of nun-
cium mittere) alicui de aliqua re.
 verkondschapping, nunciator, nunciator ad aliquem missus;
zie verder verkondiging.
 verkonkelen (= *door konkelarij verspillen*) * *per*
fraudes et males artes deperdere (pecuniam).
 verkonkeling, * *sumptus inutiles per fraudes*
facti.
 verkoop, venditio; *bij den v. in vendendo; van*
eene zaak in vendenda re; na v. eener zaak ven-
ditus re; ten v. staan proflare, venalem esse; *ten*
v. uitstellen exponere, proponere (merces venales).
 verkoopbaar, venalis; *gemakkelijk v. vendibilis;*
(= gemakkelijk omtekoopen, van personen) ven-
nalis pretio; voor hoeveel is het v. p. quanti emitur?
in Roma is alles v. (verl.), Romae omnia venum
eunt (of venalia eunt); v. laten vendere.
 verkoopdag, venditionis dies (5)
 verkopen, vendere (aan iemand, alicui); *duur*
magno of bene, goedkoop male of parvo, *duurder*
pluris, goedkooper minoris, *evensoo duur* tantidem;
verkocht worden venire; *aan den meestbiedende*
v. dividere ad licitandum; bij het stuk v. divend-
ere, distrahere (aliquid); in v. hebben venum dare,
om te v. aanbieden venditare (ook oneg., pacem
 pretio, patriam); (= *bij koop overlaten, den koop*
toestaan) addicere (necesse, ook *wat eigenlijk niet*
moet verkocht worden regna pecunia); *uit erve*
hand verkocht worden libere venire; *oneig. zijn*
leven duur v. non inultum cadere (of occidi of

mori), longe plurimos hostes occidere; zich w. se
(of operam suam) venditare (alicui); (= zich laten
omtekoopen) se vendere (alicui), pecuniam accipere
(ab aliquo); rijken v. regna pretio dare; ondegden
voor degden v. vitis virtutum nomina imponere;
verraden en verkocht zijn nudique circumventum
 esse.
 verkoper, —ster, venditor, quae vendit; *van*
iets qui, quae vendit (of vendit) aliquid.
 verkoophuis, venditionis domus (4).
 verkooping, sis verkoop
 verkoopprijs, venditionis pretium.
 verkooptijd, venditionis tempus (—oris n.).
 verkoperen, aere tegere (of obducere) (naves),
verkoepd aeratus; (= van koper) aeneus, aereus.
 verkoren, lectus, electus, delectus.
 verkoraten, incrustare (Horat., Varro).
 verkorten: *iets v. circumcidere (ook oneg.); (=*
van voren afsnijden) praecidere, decurtare (ver-
minken), (= verkleinen) contrahere (orationem);
(= kort uitspreken) corripere (syllabam); (= van
iets aftrekken) detrabere (de aliqua re, de mercede
alieujus); (= in iets bedriegen) fraudare (aliquem
aliqua re); iemand den tijd v. facere ut aliquis
moram temporis non sentiat; zich met iets (van
meer dan één) otium inter se terere aliqua re
(Liv. 1, 37, 8); iemand het leven v. maturare
alicui mortum
 verkorting, door omschr.; *v. van den weg* via
 compendiaris; *v. der syllaben in de uitspraak*
 corruptio.
 verkortingssteeken, apostrophe.
 verkonden, gravedinosus; *v. zijn* gravedine labo-
 rare
 verkondheid, gravedo (—inis f., catarrhus (CAur.),
 destillatio (Plin.), coryza (CAur.), gravitudo (—
 inis f.) (Vitr.)
 verkrachten (= *misvormen*), deformare, dedeco-
 rare (aliquid. se); *(sadelijk, = ontferren), deducere,*
(of ignominie) afficere (aliquem); eene vrouw v.
staprare (aliquam), vim inferre (alicui); violare
(virginitatem) alieujus.
 verkrachter (= *schender*), *(van een verband) vio-*
lator; (van een vrouw) stuprator.
 verkrachting (= *schending*): *v. van heilighdommen*
fana vexata; (van eene vrouw) stuprum (of vitium)
per vim oblatum.
 verkrenkelen, comprimere, complicando corrumpere,
 corrumpere (Hor.).
 verkrenkeling, compressio.
 verkrijgbaar, impetrabilis.
 verkrijgen, accipere (wat een ander geeft); *ac-*
qui, consequi, adipisci, acquirere (door eigen stre-
ven), nunciari (toevallig of onverwacht), invenire
(nomen, cognomen), sortiri (door 't lot); impet-
trare (door bidden), serag of weder v. recipere,
recuperare; een wond v. vulnus (—oris m.) acci-
pere, vulnerari; lukt tot iets v. studio (of desir-
derio) alieujus rei capi (of moveri); geen zek-
heid v. nihil certi auferre; ik kan het niet van
mij v. mihi imperare non possum.
 verkrijger, accipiens, qui accipit (of accepit of
 accipiet)
 verkrijging, acceptio, adeptio, impetratio.
 verkrimpen, contrahi, diminui, extenuari, coar-
 tati, vicescere; *verkrampen* vietus, *van koude*
 frigore torridus.
 verkrimping, extenuatio (Liv.), coarctatio, con-
 tractio.
 verkrommen, incurvare; *(dicht. en naclass.) cur-*
vare, behalve curvatus; *infectere; spreken. iemand*

- geen haar v. (of *breuken*) *alignem na digito qui-*
dem attingere.
- verkromming (als *handeling*) inflexio; (= *krumme*
richting) flexus (4), anfractus (4 *van een weg*);
sinus (4 *doezemoormig*); curvatura (*van een rad*);
aduncitas (*haakvormige v.*); ook verkrommingen
flexuosus, sinuosus.
- verkroppen (= *beswaren*), gravare, onerare (ali-
quid aliqua re); obruere; (= *verduwen*) conco-
quere (*eig. om onsig.*, cibum aliquem, aliquid);
oneig. mussitare.
- verkropping, gravitas, onus (—*is n.*), concoctio, confectio.
- verkransen: iets v. curra trusitili (Varro R. R.)
aliquid in alium locum conferre, movere, pro-
trudere.
- verkrummen, in micra fricare (Plin.), frangere.
- verkruipten eig., alio (of in alium locum) repere;
oneig. se abdere in occultum; ergens se abdere
in aliquid, delitescere in (of sub) met Abl., inter
m. Accus.; se occultare in aliquo loco; voor iemand
v. alioquin conspectum fugere.
- verkrullen: iets v. aliquid ex altero sorbo in alterum
translatum infodere (Hor.).
- verkruipten (= *de kuis vermaken*), reficere cupam;
den wijn v. (= *in een andere kuis overgieten*) vi-
num in aliam cupam transfundere.
- verkrust eig. (van een vrom), pudica facta, ad
pudicitiam reversa; vooral bij *erogere* schrij-
vers (= *rein*, *zuiver*, *uitgelesen*, *fraai*) purus,
egregius, decorus.
- verkwanselen, cum damno venditare
- verkwijnen: de krachten v. vires salivæ emittende
(salivando, Plin.) amittere.
- verkwijnen, tabescere, consumi (morbo); dilabi,
evanescere; (van zaken) ad nihilum redere (of
redigi), marcescere.
- verkwijning, tabes (—*is f.*).
- verkwikkelyk, suavis, dulcis; animum recreans;
Ado suavit.
- verkwikkelykheid, avinitas, recreatio.
- verkwikken, recreare, reficere. (= *vermaken*) de-
lectare zich v. (lichamelyk) corpus (of vires)
recreare, (of reficere); (maar den geest) animo rela-
xari; zich v. met de herinnering van iets, frui re-
oordatione alicujus rei (amicitiae); (= *zich verma-
ken*) delectari, oblectari, oblectare (of oblectare) se,
met iets aliqua re; zich (naar den geest) versterken
adjuvari, delectari aliqua re, relaxare animum.
- verkwikkend, nie verkwikkelyk.
- verkwikking, recreatio, refectio (als *handeling*);
(= *vermaking*) delectatio, levamentum (*vermaakings-
middel*); zijn naam is reeds eens v. voor mij ejus
nomine ipso recreor.
- verkwisten, iets (zonder maat) effundere, profun-
dere (pecuniam, patrimonium); (= *verpillen*)
dissipare (patrimonium, possessiones); (= *ruine-
ren*) lacerare (patrimonium, rem suam); (= *door-
brengen*) conficere (argentum alicujus, Ter.), con-
sumere (aliquid, omnibus sociorum bonis consump-
tis, ook absol.), effundere atque consumere aliquid;
(onnuttig) perdere (tempus, operam, verba); (= *ver-
basen*) heluari (absol.); onrig. auginem rei-
publicae); al ejus monite pikeel, te vergeefs v.
studium et laborem profundere et perdere; wel-
daten aan iemand v. beneficia in aliquo perdere
(of frustra in aliquem conferre); (= *verdoen*) ab-
sumere, consumere, male consumere (pecuniam).
- verkwistend, prodigus, profusus, damnosus, (van
personen); met het zijne (zijn eigendom) v. sui
prodigus (tegenstelling van alieni appetens, Sall.
- Cat. 6, 4.); *verkwistende uitgaven* sumptus (—*num*)
effusi; v. veel profusus epulas; *verkwistende eer-
bewijzen* effusi honores (Nep.); v. met (of in) iets
effusus in aliqua re; v. in (of met) iets zijn, sie
verkwisten; in het toekennen van eerbewijzen in
decernendis honoribus nimium esse et tanquam
prodigum; Adv. prodigne (vivere); effuse (large effu-
sæque aliquid donare alicui
- verkwister, homo (—*inis*) prodigne (of damno-
sus), (= *brasser*) helio (—*onis*); *jeugdige v. ne-
pos* (—*otis*); een lichtzinnige v. descoror; een v.
van zijn vermogen qui bona sua dissipat (dissipa-
vit) of lacerat (laceravit); v. van zijn vaderlijk ver-
mogen gurgas (—*itis*) ac vorago (—*inis f.*) patrimonii.
- verkwisting, effusio (ipsius in alios; hae pecuni-
arum effusiones; absol.); (= *verkwistende uitgaven*)
sumptus (—*num*) effusi; (= *overmatige woelderig-
heid*) profusus (of immoderata) luxuria.
- verkwisteter, mulier (—*is*) prodiga.
- verlaat, cloëca; (in 't alg. = *een dñpe afleidings-
graacht*) specus (4, m. en f.); (in rivieren, om het
water te stroomen) catenacta.
- verladen: waren (in een ander schip) v. merces
(in aliam navem) transferre; (= *op nieuw laden*)
denno onerare (navem); (= *overladen*) nimio onere
obruere, opprimere; praegravare (Liv.).
- verlading, translatio (mercium) in aliam navem;
verder door de Verba.
- verlagen: eens *woelering v.* (= *lager maken*) ta-
bulatum humiliter facere; onsig. (= *vernederen*)
minuere auctoritatem alicujus, detrabere de au-
toritate alicujus, de aliquo; iemand tot iets v.
abjicere aliquid ad aliquid; *verlaagd* worden dig-
nitatis iusturam facere, fortunam amittere, (ster-
ker) affligi; zich v. (in een goeden zin) se sum-
mittere, (in een slechten zin) se abjicere, se ab-
jicere et prosternere, (= *zich vergoogen*) minuere dig-
nitatem suam, de se detrabere; zich tot iets v.
decedere ad aliquid (ad gravissimas verborum
contumelias).
- verlaging, imminuta auctoritas (alicujus, alicujus
rei); iets voor eens v. van den Romijnischen naam
houden aliqua re Romani nominis auctoritatem im-
minutam esse putare; (= *verloren geluk*) amissa
fortuna, humilitas; niet eens in den toestand der
diepte v. onder het juk der Perzen (van de Grie-
ken) * ne tum quidem, quoniam a Persis oppressi
indignissimam servitatem perferrent; (= *doemoed*)
animus summissus; (= *nederige gezindheid*) ani-
mus abjectus (of humilis); (= *nederige vleierij*)
humiles blanditiae.
- verlak, * rubrum fluidum, electuarium, delinctor-
ium, illinotus (4), cera hispanica, * lacca Ara-
bica
- verlakken (= *met lak bekleeden*), * electuario
illinere; (= *bedriegen*) allectare, fallere illecebris.
- verlakker (= *bedrieger*) deceptor, qui allectat
fallitque illecebris.
- verlakkig, allectatio, Quint.
- verlaksel, sie verlak.
- verlammen eig.: iemand of iets v. debilitare ali-
quem, aliquid; elaudum (of manum) facere aliquem;
verlamd aan handen en voeten mancus ac debilis;
frangere, debilitare (animum alicujus); enervare;
iemand de vleugels v. pennas incidere alicui.
- verlamming, debilitatio; door verba (als toestand)
debilitas, elaudicatio; v. der ledematen torpor.
- verlanden (= *land worden*): waar vroeger zee-
pen voeren, is alles verland, * terra accrevit, ubi-
conque antea navigabant; sie verhuizen.
- verlangen, Verbum trans. (= *langer maken*), sie

verlangen; *intr.*: naar iets v. appetère, expetere, concupiscere aliquid, *reikhalzend* desiderare aliquid, desidero aliquid rei teneri; niets verlangt zoo sterk naar het geijkvoortige als de natuur nihil est appetentius summum sui nec rapacius quam natura (Cic. Lael. 14, 50); *trans.* (= vorderen) poscere, exposcere, postulare, flagitare, (= aanspraak maken op) vindicare, exigere, ook jubere, b. v. de wet verlangt lex jubet; ik verlang, ik verlang meer te weten cupio (of aveo), valde aveo scire; iets dringend v., dringend v., dat of om te enz. contendere aliquid, ut, ne, ab aliquo; iemand dood v. (= vorderen) aliquem ad mortem deponere; iemand tot veldheer voor eenen oorlog v. imperatorem aliquem ad bellum deponere atque expetere;

Subst. appetitio, appetitus (4, aliquid rei); (= begeerte) cupiditas (aliquid rei); (= wil) voluntas; (reikhalzend, haridlyk) desiderium (aliquid rei, aliquid); *willikourig* v. arbitrium; *eenstemmig* v. consensus (4) omnium; v. naar iets hebben, zie naar iets v.; een hooig v. naar iets hebben desiderio (of cupiditate) aliquid rei flagitare (of incendij); cupiditate appetere aliquid; een warm v. naar vriendeschap hebben en als vreesder daarvan zich onderscheiden in amicitia expectanda eo. endisque excellere (Cic. Lael. 9, 80); wat is nu v.? quid vis? quid fieri jubes?

verlangst, zie verlangen (*Subst.*).

verlangeren: den tijd v. nihil agendo tempus terere.

verlappen, sarcire, resarcire (vestes, calceorum solas).

verlariën: den tijd v. nugantem et ineptias agentem tempus terere.

verlaten, *Verbum trans.* (in 't alg.) relinquere (aliquid, aliquid); (tegen plicht, of ten minste tegen verwachting en belofte) deserere (aliquid, locum); (= in den steek laten) destituere (aliquid); (= afvallen van iemand) delicere, desciscere ab aliquo; (= iemand nye diensten onttrekken) deesse alicui; (= weggaan) discedere, abire ab aliquo, decedere (of excedere) loco aliquo (de, ex provincia, provincia decedere van den afstredenden stadhouder), egredi loco aliquo; de kouris verlaat hem fobris eum dimittit; eens vrouw verlaten repudiare uxorem (Suet.), renuciare uxori (Plaut. in Terent.); de krachten v. hem vires eum deficiunt; van God v. zijn Deo (bij de ouden diis) carere; (= zich v. op iemand, iets fidere, confidere alicui, alicui rei, aliqua re; niti aliqua re; zich verlatende op iets fretus of (stouwende) nixus aliqua re; (= op iets poehende) ferox (—ois) aliqua re; verlaat v. op mij me videri

Adj. reliotus, desertus, destitutus; (als woer) orbat; (= hulpeloos) nudus, inops; (= alleen) solus; v. toestand solitudo (—inis f.).

verlatenheid, solitudo (—inis f.).

verlater, desertor.

verlating, desertio, destitutio, derelictio; v. van eens vrouw repudium.

verleiden, praeteritus, ante actus; (= vorig) superior, prior; het laatst v. proximus; vergiffenis van het v. rerum praeteritarum (of ante actarum) oblivio.

verledigen: den tijd of zich v. (van eens bemigheid) otium sibi sumere a negotio aliquo; ik kan mij niet v. otium mihi non est, vacui temporis nihil habeo, (in den omgangstoon) operae non est.

verleenen, (= geven, toedeeën) dare, tribuere (aliquid alicui, ad aliquem, alicui imperium); (=

beschikken) conferre (munera alicui gechenken aan iemand; (= schenken) donare (alicui aliquid of aliquem aliqua re); (= verschaffen) afferre; die brief verleende mij behoud istas literas mihi salutem attulerunt; adjungere (ser aan de zaken van het Romeinsche volk honorem populi Romani rebus; (door een besluit) decernere (alicui aliquid); iemand v. om te of dat enz. tribuere, dare et tribuere alicui, ut; iemand of eens zaak onsterfelijkheid v. reddere aliquem (aliquid); immo: talem (immortale); aan zijne taal luister en sierad v. illustrare atque exornare orationem, emigen luister orationi splendoris aliquid aspergere; (= vergunnen) non invidere (of concedere of permittere; alicui aliquid), (met toegankelijkheid) veniam dare (alicui alicujus rei).

verleening (= verpachting, verhuring), locatio; (van geld tegen interest) fenoratio; (= schenking) donatio; de naar de Lex Sempronia (door den senaat) gevolgde v. der provinciën lege Sempronia deestates provinciae.

verleeren, deducere (aliquid), deduceri; (= vergeeten) obliuisci (aliquid, alicujus rei, met Inf.); (= eens zaak ontweenen) desuocari aliqua re; laten v. deducere.

verleesten (= op een andere leest slaan) (van schorven) * in aliam formam impingere calceos.

verloegen (= verouderd) obsoletus, (= onzeker) dubius, incertus, anxius, confusus (Liv.); sollicitus; v. staan over iemand of iets (de aliquid re, de aliquid) incertum (of commotum of perturbatum) esse; haesitare; angustiis urgeri; in angustiis esse (of versari); iemand v. maken aliquid in angustiis compellere (of adducere of redigere); iemand v. laten relinquere aliquem, deesse alicui; Ay staat v. aqua illi haeret; ik ben zeer v. (wat ik doen wil) animi pendere vehementer (quid facturus sim); ik ben v. in deze zaak in hac causa mihi aqua haeret; v. zijn om iets desiderare aliquid, carere aliqua re.

verlogenheid, obscuritas, dubitatio, angustiae, saebris, perturbatio; gij elect of blijft in davalde v. in eodem luto haesitas; zich in v. brengen conjicere se in perturbationes; iemand in v. brengen aliquem (of animum alicujus) commovere (of conturbare of perturbare); zie verlegen (maken); in v. komen in angustias venire.

verleggen, castra movere.

verleggen (= naar een andere plaats brengen), transferre aliquo (castra in alium locum); transducere (of deducere) aliquo; distribuere (verdeelen) legiones in plures civitates; zijne woonplaats v. domicilium in alium locum transferre, sedem mutare; het slagveld v. locum belli gerendi (of sedem belli) mutare; het leger verder v. castra castris convertere, in de winterkwartieren in hiberna deducere (of dimittere); de winterkwartieren van alle legioenen in het gebied der Belgen v. omnium legionum hiberna in Belgis constituere; (= versetten) conferre (niets naar zijn huis nihil domum suam); (= wegleggen) (soodat het niet te vinden is) seponere atque occultare.

verlei (= balseming), pignorat (Saj. Dig.).

verleidelijk, corruptrix (—ois, provincia); omnibus libidinum illecebris repletus (Gracius Asiaque); (= gevaarlijk) captiosus; (= licht te verleiden) flexibilis.

verleiden eig. (= van den rechten weg afbrengen), a recta via abducere; onzuig. aliquem transversum agere; alicujus animum et mores corrumpere, ad nequitiam abducere aliquem; (= aandriegen) in-

- dūcare, impellere;** (= *verlokken*) *pellere*, *illucere* (aliquem ad *or* in aliquid); *tot het kwaad v. in pravam abstrahere*; *nich laten v. tot iets induci*, *impelli in (of ad)* aliquid, *rapi in aliquid* (in errorem); *om te ens. in animum inducere met Inf. of nt*; *iemand tot iets zoeken te o. sollicitare aliquem ad aliquid faciendum of met ut, tot ontrowa attentare* (aliquem, classem, Capuan); *tot misdoen verleiden* *aanlokelen* *desidiosae illecebrae* (Cic. r. p. 2, 4, 5).
- verleider**, — dater, corruptor; corruptrix (—ia); corruptela (communis corruptela nostrum liberum); *de algemeene verleider onser kinderen* Ter. Ad. 5, 8); (= *raadgever, raadgeefster*) auctor; *door loorn en hoop, die bedrugselyke verleiders ira et spe, fallacibus auctoribus, consulator, door begeerte en toorn, zeer slechte verleiders cupidine atque ira, pessimis consulatoribus* (Sall. Jug. 54, 5).
- verleiding**, illecebrae; (= *bederf*) corruptela; *in de jeugd is de v. gemakkelijk juvenut facile corrumpitur*; *iemand in het net der v. vangen* *irritare aliquem illecebris corruptelarum*.
- verlekkeren** *iemand v. fastid. delicati of cupidiorum studiosum of cuppem* (Plaut.) reddere aliquem, gulam alienius irritare; *inascere aliquem*; *intr. cupidiorum studiosum (of cuppem) fieri*.
- verlengen** *sig.*, longiore reddere (aliquam rem); *producere* (*uitbreiden, ook in uitspraak*); *tot het dubbels v. duplicare* (iter ejus diel, cursum); (= *langer laten voortduren*) *propagare* (bellum); *het gebied voor den consul een jaar v. propagare imperium consuli in annum*; *onafgebroken voortduren* (militiam, consulatum); *met onschikkelijkheid v. prorogare, den dag van betaling diem ad solvendum*; (= *uitstellen*) *producere*; *trahere, extrahere* (bellum), *extendere* (ad noctem pugnam); (*voegens eeno verandering*) *proferre* (diem, een terminum); (= *vertragen*) *prolatare* (comitia); *iemand het leven v. alieui vitam producere* (b. v. eenen bedelaar door milde gaven (Plaut.) mendico largis donis); *alieui vitae spatium prorogare* (b. v. eenen veroordeelde Tac.); *alieui spiritum prorogare* (b. v. eenen nieke, Plin. Ep.); *iemands leeftijd v. (= verder uitrekken)* *alieuius vitam longius producere*; *nich door iets het leven v. vitam propagare* *aliqua re*.
- verlenging**, productio (ook *verlenging in de uitspraak*); *propagatio* (vitae); *v. van het opperbevel* *prorogatio imperii*; *v. van een termijn* *prolatio diei*.
- verlengetak**, additamentum; incrementum.
- verleppen**, deflorescere, marcescere; *verlept marcidus*.
- verlepping**, marcor (Senec.).
- verlet**, impedimentum, mora; difficultas (*zwartigheid*); *iemand v. veroorzaken* *impedire aliquem, in iets ab aliqua re, aliqua re*; *impedimento esse alieui in aliqua re*; *den voortgang v. veroorzaken* *ad proficiendum impedimentum opponere*; *als er geen v. tussen komt* *nisi si quid incidat* (of *interveniat* of *obstator*).
- verlotsal**, *sic* *verlet*.
- verlotten**, *sic* *verlet veroorzaken* *in verlet*; *verder obstare alieui ad aliquid, prohibere* (of *arceere*) *aliquem aliqua re* (of *ab aliqua re*) (*iemand er afhouden*); *tardare* (of *retardare* *aliquem ad aliquid faciendum, ab aliqua re faciendam, in aliqua re, interpellare* (*verstoren*) *aliquem in aliqua re* (in jure suo); *sic* *verder verhandelen*.
- verleuteren**: *den tijd v. lentius et tardius agentem tempus torere* (of *consumere* of *perdere*).
- verlevendigen**: *iemand v. alacriorem magisque animosam aliquem reddere, ad promptius et alacrius agendum aliquem incitare atque exhortari*; *iemands moed v. animos alieui addere*.
- verlevendiging**, hortatio, cohortatio, adhortatio; incitamentum; stimulus; *renovatus agendi ardor*; *revocata alacritas*.
- verlezen** (= *uitkiezen*), deligere (*van de bloote keus als voodanig*); *eligere* (*niet meerdagen, niet den eerste den beste*); *seligere* (*bij keus afsonderem*), *secerare*; *nich v. (= verkeerd lezen)*, male et perverso legere; *in legendo errare*.
- verlicht** *sig.*: *illustratus, collustratus, luce plenus*; *oneig.*: *een verlichte geest* *mens* (mentis, f.) *exulta, ingenii acies* (of *acumen* (—inis n.), *een v. man* *homo* (—inis) *dootus* (of *eruditus* of *meliorere rerum cognitione imbutus*); *verlichte tijden* *tempora* (—um) *eruditi* (Cic. Tusc. 4, 3, 4); (= *minder swaar geworden*) *levatus, elevatus, sublevatus*.
- verlichten** (= *verhelderen*) *sig.*, *illustrare, collustrare, illuminare*; *luce complere*; *alies is verlicht* *omnia luminibus collucet*; *het verstand v. mentem fingere*; *de menschen v. homines erudire*, (of *ad meliorem cognitionem producere*); *den geest v. ab animo tanquam ab oculis quasi caliginem dispellere*; (= *minder swaar maken*) *elig*, *exonerare* (navem); *oneig.* *levare, allevare, sublevare* (fortunam, calamitatem alieuius en dgl.); *iemand de overwinning v. faciliorem alieui parare victoriam*; *faciliorem reddere* (aliquam rem alieui); *expedire* (commatum den toevener); *iemand den arbeid v. partem laboris alieui mittere*; *als wy van zorgen verlicht zijn* *cum laxati curis sumus*.
- verlichter** (= *die licht verspreidt*), *qui* (quae, quod) *illustrat* (of *collustrat* of *illuminat*), *illustrans* *enr.*, (= *die minder swaar maakt*) *qui* (quae, quod, exonerat (of *levat, allevat, sublevat, expedit* of *laxat, levans, allevans* *ens.*
- verlichting** (= *verheldering*) *sig.*, *door omschr.*: *onder v. der geheele stad* *acensae tota urbe luminibus*; *cum omnia luminibus collucant* (colluceant, *oneig.* *intelligentia*, (als *toestand*, *eruditio, doctrina*, (= *onthaffing*) *allevatio, allevamentum, elevatio* (Quinct.), *levatio, levamentum*.
- verliefderlijken**: *nich v. morse suos magis magisque depravare*; *omnia turpia et indecora sectari et amplecti*.
- verliefd**, amore captus (of *incensus*), *amans*; *op iemand v. zijn* *alieuius amore captum* (of *incensum*) *esse*, *aliquem amare* (of *adamanse*); *op sich v. zijn* *amare se*; *op iets* *amare aliquid*, (of *de werken van zijnen geest* *suas*); *doodelyk op een meisje v. zijn* *deperire puellam* (of *amore puellae*) (Liv., Ter.); *van verliefden inhoud* *amatorius*, *wat verliefden elkander plegen te zeggen* *quod in amatorio sermone dici solet*.
- verliefde** (een en eens) *amator, amatrix* (—iois, Plaut.).
- verlieftheid**, amor.
- verlies** (= *het verliezen*), *amissio*; (= *het verloren*) *ea*, *quae amissa sunt*, *amissa* (—orum); (= *het vees zijn* *orbitas* *alieuius*, (= *het beroofd worden*) *spoliatio* (consulatus, omnium rerum); *sonder v. van zijn goeden naam* *salvis famae*; *met v. van zijn goeden naam en de persoonlijkheid* *verheid* *de schuldeischers bevreemden* *famam et corpore creditoribus satisfacere* (Liv.); *na het v. van zulk eenen vriend* *tali amico orbitus*; *met veel*

v. (van soldaten) multis amissis; er kwam bericht van het v. van beide legers duo exercitus amissi nunciabantur; (= schade) damnum (door zich zelf vernietigen); detrimentum (buiten zijne schuld); jactura (opoffering); calamitas (een grooter ongeluk); cladus (-is f., een nederlaag); met veel v. verloren den zijn damnosum (of detrimentosum) esse, het v. aan beide zijden was groot magna utraque caede pugnatum est; een v. tijden damnum (of detrimentum of jacturam) facere, detrimentum (of calamitatem) accipere (bij iets in aliqua re, door den dood van iemand in aliquo), met betrekking tot zijnen omgang magno fructu domestico morte alienius privari;ichter is het v. van eenen vriend levior est plaga ab amico; zonder belangryk v. (in den oorlog) nulla magnopere elade accepta; zonder v. sine (aliquo) vulnere; zonder eenig v. sine ullo vulnere; eenig v. tyden (in den oorlog) nonnullos ex suis amittere; zich zonder v. terug trekken incolumes suos reducere (van den aanvoerder), se incolumem inde recipere (van soldaten); het v. der vijanden op de vlucht was grooter dan in den slag plus hostium fuga quam proelium absumpsit.

verliezen trans., amittere (moordat iets niet langer in iemands bezit is, zonder of door eigene schuld, vooral door den dood iemand v.); perdere (moordat iets in 't geheel niet meer voorhanden of ten minste niet meer bruikbaar is); privari (aliqua re, kinderen, ouders, verwanten enz. door den dood, in 't alg. een ons meer derbaar voorwerp); aliquid rei jacturam facere (iets, dat men licht vergeten kan); de oogen, het gezicht v. oculos (of oculorum) lumina (of aspectum) amittere (Cic. Tus. 5, 69, 118. 1, 80, 73.), oculos perdere, oculis privari; oculis capi; het zene oog, het gehoor, het verstand v. altero oculo, auribus, mente capi; de spraak v. usum loquendi perdere, (voor 't oogenblik) obmutescere; de bladen v. (van boomten) folia nudari; de hoop v. spem perdere, spe dejici (aliquid rei); den moed v. animo deficere, animo (of van meer dan een animo) cadere (of concidere), ook alleen concidere; diffluere incipere; de weddenschap v. (sponsione) vinci; een proces v. litem (of causam) amittere (of perdere), causam (of litem) cadere; het leven v. vitam (of animam) amittere; cadere, concidere (in den slag); den eedslag v. proelio (of pugna) inferiorem discedere, proelio vinci; de verliende (overwonnen) victus, is qui victus est; aan kracht v. concutere; door iets kracht en belang v. aliqua re attonnari atque imminui (bellum); veel aan iemand v. multum in aliquo amittere, magnum in aliquo jacturam facere; niets, veel bij iets v. nihil detrimenti, magnum detrimentum ex aliqua re capere (of facere); wie iets te v. had qui modo aliquam jacturam facere poterat; daaraan verliest gij niets, dat gij enz. damni nihil facis, quod ens.; van zijne vroegere nauwgezetheid niets verloren hebben pristinam religionem conservare; de echtverbintenis verloren hare vroegere heiligheid nulla jam erat religio matrimoniorum; iets verliest zijnen glans bij iemand aliquid obsolet in aliquo; den kop v. vitam privari; het geduld v. patientiam rumpere (of abrumpere); zijn begrip v. de statu suo (of mentis) dejici; alle gevoel v. obdurescere; den tijd v. tempus perdere (of praetermittere), temporis jacturam facere; tijd en moeite v. oleum et operam perdere; geen tijd, geen oogenblik v., om te enz. nullam moram interponere, quin ens.; geen tijd te v. hebben morandi tempus non habere; hij zegt, dat er geen

tyd te v. is differendum esse negat; er is geen oogenblik te v. nulla mora est, maturato (of proposito) opus est; zonder tijd te v. sine mora, continuo; den weg v. deerrare itinere; de richting (op een) v. cursum non tenere; den draad v. a proposito abire, longius abire; iemand uit het oog v. aliquem e conspectu amittere; het doel uit het oog v. propositum non tenere; het doel met uit het oog v. propositum tenere; in iemands oogen v. apud aliquem de existimatione sua deperdere; de overwinning is reeds half verloren inclinata res, victoria est; met den verloren slag een voor hem de geheele oorlog verloren geweest zijn uno proelio victas bello victus esset (Liv. 9, 19, 9); ik den verloren! perii! occidit er is nog niets verloren omnia integra sunt; niet verloren zijn voor de nakomelingschap (van voorbeelden enz.) ad posteritatem pertinere, ad posteritatis memoriam et aemulationem propagari; verloren gaan amitti, perire (ontkomen), intercidere (wegraken), effluere (b. v. niets gaat uit zijne gedachten verloren nihil ex ejus animo effluit), excidere, de- fluere; eens kunst is verloren gegaan exolevit ars; verloren laten gaan omittre (of praetermittere) (occasione); iets verloren achten desperare de aliqua re, deplorare aliquid, de gesekeeren hebben hem verlorren geacht (= opgegeven) a medicis relictus (of desertus) est; zich w., b. v. zich in gedachten v. cogitatione defixum esse, in spilloondigheden in captione se induere, in dumeta irre- ptere; ook onder het volk en den naam der ge- bieders v. in gentem nomenque imperantium con- cedere, (Sall. Jug. 18, 12); iemand aandenken verliest zich in de vergeetheid, aliquid memoria sensim obscuratur et evanescit; spreekw. beter ten halve gekerd dan geheel verloren est regredi satius quam male coepta sequi.

verliezer, qui (quas, quod) amittit (of perdit, orbatur, of inferior est).

verligger intrans. (= anders gaan liggen), locum, (of situm of stationem) mutare; (= door liggen bederven) fasscescere, languescere, situm contrahere, obsollescere

verlof, permissio, concessio; in Abl. sing. ook per- missus, (4) concessus (4); (van een soldaat) com- missus (4); met v. zijn in commentu esse; (met uw v. permissu (of concessu) tuo; (= inschik- king) venia; (= dovoudheid) jus (juris n.), potes- tas, copia; iemand v. tot iets geven facere of dare aliquid jus (of potestatem) aliquid facendi; met uw v. nou ik seggen paco tua (of bona venia tua) dixerim; ik heb het v. licet (of permissum est) mihi; v. geven permittere, concedere; dat is meer verdien ik dit v., omdat ens. hoc eo concedendum est mihi magis, quod; wonder mijn v. me invito, me non concedente, me ignorante.

verlofganger, in tempus quoddam e militia do- mum dimissus (miles).

verlokkelijk, —heid, sie verleidelijk, —heid. verlokken, lactare; iemand tot iets v. illudere (of pellicere) aliquem ad (of in) aliquid; met kies v. ali- quem dolo producere in aliquid (in proelium); iemand van iets tot iets v. aliquem devocare ab aliqua re ad aliquid.

verlokker, verlokster, sie verleider, ver- leidster.

verlokking, esca, illacebra, lenocinium (lenocinia cupiditatum); irritamentum (verleidingsmiddel); invitamentum (ad aliquid), verlokkingen tot wellust illecebrae voluptatis; de verlokkingen van het mis- drijf irritamenta vitiorum, volgen se dedere vitiorum

illecebris; ook delinquentum; v. tot afval sollicitatio.

verloksel, zie verlokking.

verloochenaar, —narus, qui (quae, quod) se aliquem novisse negat (of aliquem abdicat of ab aliquo degenerat).

verloochenen (= ontkennen), infitari (aliquid of *dec cum Inf.*), *zijn' onderdom v. multum de annis aetatis mentiri, iemand v. (= zeggen, dat men iemand niet kent) negare se aliquem novisse (of unquam vidisse; verklaren dat men iemand niet erkent, d. v. synen zoon v. aliquem filium non agnoscere (of filium abdicare), synen vader v. abdicare patrem, onsig. degenerare a patre; zij v. de school niet, waarin zij opgegroeid zijn * qua disciplina educati sint, obscurum non est; (= zich van iets ontslaan, iets vormelijk opzeggen); zijn godsdienst, het geloof syner vaderen v. patria sacra deserere; het (of alle) menschelijk gevoel v. communem naturae sensum repudiare, omnem humanitatem repudiare (of repellere); het verstand v. a ratione discedere; de waarheid v. a veritate abhorreere; syns politieke grondbeginselen v. sensum in re publica deponere; de verwantschap met iemand v. neopositivus nomen repudiare; den mensch en christen v. oblivisci se et hominem et christianum esse; tot er op, hoe weinig ik mijns consulatra werkzaamheid verloochenen attendo, quam ego defugiam auctoritatem consulatus mei (Cic. p. Sulla, II, 38.).*

verloochening: v. van zich selven dolorum et laborum contemptio, rerum humanarum contemptio et despicientia; (= zelfthaersching) zie aldaar.

verlooden: de glazen v. (= van nieuw lood voorzien) * plumbum (nigrum), cui vitra infixa (of imposita) sunt, renovare; (= met lood bekleeden) plumbo oblinere (of inersuare; lakens v. (= van een looden kenmerk voorzien) pannis tesserae plumbeae annectere.

verloofde: een, *soms v. sponsus, sponsa.*

verloomen (= loom, zwak worden) languescere, debilitari, infirmari, labefactari

verloop (= volinding), decursus (d. tempore); na v. van een jaar anno (of anni tempore) circumacto; anno interjecto; anno post, post annum, van eenen tijd spatio interposito; in het v. van 't jaar anno vertente, triennial ter in anno, van weinige dagen in paucis diebus, per paucos dies; in het v. van den dag procedente die (Liv.), tweemaal bis in die, in 't v. van den tijd procedente tempore (Plin.), van dezen tijd in hoc tempore; bij 't v. van 't werk procedente libro (Quint.), der rede * procedente (of progrediente) oratione; in het gehoele v. van vedere rede in perpetuis orationibus; (= teruggang) decrementum, decessio; bij 't v. van 't gewin quæsta decrecente.

verloopen trans.: den tijd v. tempus currendo perdere; *zijn geluk v. circumerrantem suae fortunae deesse; intr. (van water) defluere, eodere, dilabi; (van eeno menigte menschen) discurrere (circa templa), digredi, (ongemerkt) dilabi, (vluchtend) diffugere; sich v. tinere decurrere; (onw.) ad alia errare; aberrare a proposito; (van den tyd) transire, praeterire.*

verlootdag, sortiendi (of sortitionis) dies (b, m. en f., plur. m.).

verloekunde, obstetricium officium (Plin.), * ars obstetricia.

verloekundige, obstetrix (—icis f., Horat. Ter.), vir obstetricius.

verloesen, liberare (of vindicare) (aliquem ab aliqua

re), eripere (aliquem ex aliqua re), explicare; Sicilië, door vele gevaren van alle zijden omgeven, v. explicare Siciliam, multis undique cinctam periculis; exnere et explicare, d. v. soo gy u uit deno strikken bevrijd en op de eeno of andere wijze verlost sult hebben si te ex his laqueis exueris ac te aliqua ratione explicaveris; (door loogeld) redimere; (= redder): iemand v. servare (of conservare) aliquem; van of uit iets v. liberare aliqua re, eripere ab (of ex) aliqua re; iemand van den ondergang v. aliquem ab interitu retrahere (of vindicare); eeno stad uit de handen der vijanden v. urbem ab hostibus recuperare; het vaderland uit de slavernij v. patriam ex servitute in libertatem vindicare; van straf enz. v. solvere, liberare (aliquem poenā), remittere (aliqui multam, poenam); eeno vrouw v. adstare (of opem ferre) feminas parturienti.

verlosser, liberator, vindex (—icis, uit iets aliquid rai); (door loogeld) redemptor; (= redder) servator (of conservator), (van Christus) het meest gepast Salvator (Evol.).

verlossing, liberatio, vindicatio; (door loogeld) redemptio; (= redding) salus (—utis f.); (= bevrijding) partus (d.).

verloeter, servatrix, conservatrix (—icis).

verloten: iets v. de aliqua re sortiri; aliquid sorti committere (of permittere), ad sortem revocare aliquid.

verloter, sortitor (Senec.); qui sorti aliquid committit (of permittit).

verloting, sortitio; (zelden in class.-prosa) sortitus (d., uno sortitu).

verloven, despondere (alicui filiam); sich v. sponsalia facere, met iemand (van den man) despondere sibi aliquam, (van de vrouw) despondere alicui; verloofd zijn (van den man) aliquam sponsam habere, aliquam sibi despondisse, (van de vrouw) aliquem sponsam habere, alicui desponsam esse.

verloving,

verlovingdag, } sponsalia (—ium, zelden —io-
verlovingfeest, } rum vid. solennia).

verlovingemaal,

verluichten trans., aëri exponere, aëra immittere (in conclave); sich v. liberum aëra (of spiritum) duere (haurire), coelo libero uti; sub divo, sub coelo denno esse.

verluichtenen, viam (of exitum) aperire alicui, levare aliquem, laxamentum alicui dare; sich v. (van bezigheden) ab occupationibus se expedire, occupationibus se relaxare, animum levare; respirare, recreari.

verluichtenig, recreatio, relaxatio, remissio, laxamentum.

verluuchting (van een vertrek), immissio aëris (in conclave); verder door de verba.

verluiden (= ruchtbaar maken), vulgare, divulgare, in vulgus edere; men verluidd, fama est, fertur, dicitur; sich laten v. significare, jactare, prae se ferre.

verluieren (= lni worden), pigrescere (Plin.), ignaviae et accordiae se dare, languori se dedere; trans. perdere pignus, amittere inertia (of negligentia).

verlustigen: iemand v. aliquem delectare (of oblectare), jocum (of risum) movere alicui, (sterker) voluptate afficere (of perfundere, of permulcere) (aures); sich v. oblectari, delectari, se oblectare (of delectare), capi, duci (in iets aliqua re); sich niet genoeg kunnen v. satiari delectatione non posse; sich v. (= genot trekken uit), voluptatem capere

(of percipere) ex aliqua re, pasci, pascere animum (aliqua re).
 verlustigend, jucundus, perjucundus, laetus, suavis; (= *vermakend*) ludicrus; *Ado.* laeta, suaviter, jucunde, cum voluptate.
 verlustiging (als *handeling*), delectatio, oblectatio; *ter v. animi causa*, animi voluptatisque causā; (= *dat, waaraan men zich verlustigt*) delectamentum, delicias, oblectamentum, voluptas; *zich een v. bereiden* relaxare animum et dare se jucunditati.
 vermaagschappen: *zich met iemand v. affinitate jungi* (of conjungere), affinitate se devincire, affinitatem conjugere cum aliquo; *vermaagschapt* affinitate conjunctus, affinis.
 vermaagschapping, affinitas, affinitatis conjunctio.
 vermaak, *sie vergenoegen*.
 vermaakshalve, voluptatis causā.
 vermaan, monitio, admonitio, hortatio, cohortatio; momentum voces (—um f.); *zonder v. van mij, menon momente* (of non hortante); *trots tegen v. contumacia adversus momentes*.
 vermaanbrief, epistola hortativa (Quint.) (of monitoria) (Sen.).
 vermaanser, hortatrix (—icis, Stat.).
 vermaard, clarus, illustris, nobilis, inelitus; magni nominis; *ook is dikwijls ille voldoende; iemand heeft een algemeen vermaarden naam*, magnū est alicujus nomen apud omnes gloriā; v. *maken clarum facere*, illustrare, nobilitare, *zich v. maken gloriā* (of famam) sibi comparare; *wegens zijne daden v. zijn rerum gestarum gloriā florere*, v. *woorden nominis famam adipisci*, gloriā consequi (of assequi), in gloriā pervenire, nobilitari, *door zte clarum fieri* (of clarum caso inopere); *aliquis re* (of ex aliqua re), illustrari aliqua re; *hij is wijs en sijn v. ejus nomen longe atque late vagatur*.
 vermaardheid, claritas (hominis; *mensen door v. uitstekend homines claritate praestantes*); (*historisch politiek*) claritudo (—inis f.), (= *roem*), gloria, nobilitas, nominis fama, nomen (—inis n.) magnū; v. *krygen, zw. vermaard worden*.
 vermageren *trans.* (van *zaken*), ad maciem perducere, extenuare b v. corpus, intr. macescere; *zeer v. macie confici*, extabescere, corrumpi, *vermagerd*, macie confectus (of corruptus of peremptus), geheel vermagerd zijn v. grandis macie torridum esse; *breuk en vermagerd als en lyk*, corpus pallore et macie peremptum.
 vermagering, *door Verba*; (als *toestand*) macies (5).
 vermakelijk, jucundus, perjucundus, laetus, suavis, ludicrus, gratus, dulcis, exoptatus; v. *om te hooven voor iemand gratus auribus alicujus*; *het is voor mij v. gratum et acceptum mihi est*, gaudeo.
 vermakelijkheid, voluptas, oblectatio, delectatio; delectamentum; delicias; oblectamentum.
 vermaken, *sie verlustigen*; (= *anders maken dan het voorheen was, herstellen*) reparare, reficere, resarcire; *hij niteraten wil iets v. aan iemand*, legare alicui aliquid, een *legaat* legatum alicui scribere (of ascribere); *zijn geheel vermogen alicui heredes omnibus bonis instituere*, *niets excludere alicui hereditate*; *iemand eenen oorlog v. bellum relinquere alicui*.
 vermaking (= *verlustiging*), *sie aldaar*; (= *herstelling*) refectio (Suet.); (= *het vermaken bij uitersten wil*) testamentum, pecunia, quae alicui

testamento legata est, legatum.

vermaldedij (denkelyk van maledicere) (= *vervloekt*) devotus; sacer, execrandus, nefarius; (van *zaken*) nefandus.

vermalen: commolere; molis frangere; (= *klein maken*) comminere; (= *verbrijzelen*) conterere, obterere; (= *zijn slooten*) contundere; *de tanden v. de epis*, dentes cibum conficiunt.

vermallen: *zijnen tijd v. perdere* tempus rebus nullius momenti (of rebus futilibus).

vermanen, monere (of admonere) (*terwijl men zich tot iemand versand richt*); hortari (of adhortari) (*aandrijven, opwekken*), alicui (ad aliquid faciendum, ut aliquid faciat), (*zelden*) admonere ad aliquid; ook monere, admonere id, illud.

vermaner, monitor, hortator, adhortator (operis tot arbeid).

vermangelen (= *anders mangelen*) aliter levigare; (= *verruilen*) *slaven voor wijn v. mancipia cum vino permutare*; *de zaken onderling v. res inter se permutare*; *lood voor edelgesteenten v. plumbum margaritis permutare* (Plin.); commutare.

vermaning, monitio, admonitio; hortatio, cohortatio; *sie verder vermaan*.

vermannen (= *vermeesteren, bemachtigen*) vincere, superare, frangere; *zich v. animum recipere* (of colligere of erigere); animum (of se) confirmare; se ad se revocare; excitare, erigere se (tot iets, ad aliquid).

vermeend, qui (quae, quod) videtur; *in zijn v. recht zich versterken*, magis de quo quod videtur jure sibi persuadere; *de vermeende erfgenaam*, * futurus qui videtur heres (—edis); *een v. burger*, qui pro civis habetur, qui civis appellatur; *een v. goed*, quoddam bonum, malum in opinione positum (of *evenwel slechts in wijzgerige taal*) opinatum; *dat vermeende schitterende geluk*, illa excellens opinio fortunae.

vermeenen (= *gelooven, voor waar en werkelijk houden*) credere (aliquid, alicui aliquid); *iemand iets doen v. adducere alicui*, ut credat aliquid, fidem alicui facere (alicuius rei); (= *meenen, aannemen*), putare, existimare, arbitrari, censere, videri; *op deze plaatsen vermeent men, dat, ene*, in hie locis opinio est, *met Aco. v. Inf.*; *in onze jeugd vermeende men vast, dat, ene*, magna nobis pueris opinio fuit, *met Aco. v. Inf.*; *ik had nooit vermeend*, nunquam putavi (*voorelsus*), non opinabar (Cic. d. or. 8, 22, 22, 22, 153.); *zoals ik vermeen*, meum quidem opinio; ut ego existimo; ut mihi visus sum; quomodo mihi persuadeo.

vermeerdereaar, augens, adaugens, amplificator. vermeerderen, augere, adaugere; *een zaak met iets aliquid aliqua re*, addere alicui rei, ad aliquid; *het krediet v. acquirere ad fidem*; *zich v. augeri*, (van *zaken*) crescere.

vermeerdering, adjectio, amplificatio; *verder door omschr. met augere*.

vermeesteraar, victor, domitor, expugnator.

vermeesteren, potiri (gov. met Abl., met Aco. der plaats soms bij de besta schrijvers; doch potiri rerum, de *hoogste macht v.*); occupare (regnum, urbem); in ditionem (of sub potestatem suam) redigere; (*met geweld*) invadere (aliquid); comprehendere, arripere (aliquem); *oneig*, occupare, invadere; *de vrees vermeestert het leger*, de *gemoederen der soldaten*, timor occupat (of invadit) exercitum, animos militum; *het bijgeloof vermeestert de zielen der Siciliërs* superstitio man-

tes Sienorum occupat; *daar hij mijnen tijd ver-
mesterde qui tempus meum obsideret.*
vermeestaring, occupatio, expugnatio; *verder
door Verba.*
vermeiden: *zich v. (eigenlijk zich in de Meimaand
verluistigen),* Majo mense spatiari of apricari; *ver-
novo recreari, oblectari; zie ook verluistigen.*
vermelden (= berichten) memorare, commemo-
rare (aliquid of de aliqua re); indicare (aantoonen),
nuncium afferre, of alleen afferre (met *Acc. c.*
Inf.); *iemands of zijne aankomst v. nunciare ali-*
quem of se adesse (of venturum esse); demon-
strare (aliquid, bijz. bij Caesar); mentionem fa-
cere (alicujus rei), crebris sermonibus usurpare
(aliquid); boven vermeld, quem (quam, quod),
de quo (qua, quo) supra commemoravimus (of
diximus), quod supra scriptum est (of scripsi),
supra commemoratus (of dictus), praedictus; de
in het bijz. van Caecilius vermeldde grijsaard
senex (—is) ille Caecilianus; bij toeval iets v. in
mentionem incidere alicujus rei, incidit mentio
alicujus rei.
vermelder, nunciator, auctor; *verder door de Verba.*
vermelding, commemoratio (bij de nakomeling-
schap posteritatis); mentio; *verder door de Verba.*
vermenging, miscere aliquid cum aliqua re,
[dicht.] aliquid alicui rei; commiscere, permis-
cere (aliquid cum aliqua re); *bijmengen admiscere*
(aliquid alicui rei); het was met het valsche v.
confundere vera cum falsis; zich v. misceri, com-
misceri, met een vrouw rem habere (of concum-
bere) cum femina; vermengd mixtus, permixtus
(aliqua re), (= niet verscheidend, niet afgezonderd)
promiscuus.
vermenger, qui miscet (of commiscet, of per-
miscet)
vermenging, permixtio; *elenschelijke v. corporum*
complexus (4); v. der geslachten colluvio gentium;
het volk van alle v. met buitenlanders zuiver be-
warem sincerum atque ab omni collusione pere-
grini sanguinis incorruptum servare populum.
vermengeter, quae miscet (of commiscet of per-
miscet).
vermenigvuldigen, multiplicare (aliquid); *een*
geheeruw vermenigvuldigt zich, clamor multiplex
auditur; de behoeften der menschen v. zich copia
rerum, quibus homines egent, augetur, steeds
meer semper pluribus homines egent.
vermenigvuldiger, qui multiplicat (of augeat).
vermenigvuldiging, multiplicatio; of door
omsch. v.
vermetel, praedens, confidens; (= hoogmoedig)
superbus; (= stoutmoedig, dandeloos) audax, (—
cia), teros; (= onbesonnen) temerarius. Adv. con-
fidenter, superbe, audacter.
vermetelheid, confidentia; audacia, ferocia; te-
meritas; met v. confidenter, temere; *mijne uit-*
drukking schijnt geen v. absit invidia verbo.
vermetellijk zie vermetel.
vermogen trans., (aliter quam antea) metiri, ad-
metiri; *zich v. (= verkeerd meten) errare in me-*
tendo; (= durven) audere; (= bevestigen) asse-
verare, affirmare; (pochend) jactare.
vermetaelen (= anders metzelen dan voorheen),
opere latericio aliter (quam antea) struere (of ex-
struere); (= aan het metselwerk gebruiken) vel
steenen v. lateres adhibere multos ad opus latericio.
vermetzeling, alia operis latericij structura (Caes.).
vermijdbaar, { qui (quae, quod) evitari potest,
vermijdelijk, { evitabilis.

vermijden (= uit den weg gaan), vitare (pijen,
eene plaats, vermoedens, tela, locum, suspiciones),
devitare, het kwaad, de smart, den storm des lyds
malum, dolorem, procellam temporis; (= zich verre
houden van) fugere (den aanblik, de schande, con-
spectum, turpitudinem); defigere (het gevecht,
een amt proelium, munus); declinare (ontwijken,
de stad, bedreigingen, urbem, minas); (= moeten
vermijden, ontberen, zoowel vrijwillig als onwilling
carere (aliqua re).
vermyding, devitatio, evitatio of door Verba.
vermyderen: den tijd, zijne krachten v. aegritu-
dine animi (of maestitia, angoribus, of melan-
cholia) tempus, vires suas perdere (of amittere
of consumere).
vermyten (= door de mijten verleerd worden,
van kaus) = acaris corrod. v.
vermiljoen, minium; met v. verwen miniare.
vermiljoenachtig, mineus (minius, Apul.), mi-
niatus, miniatulus.
vermyderen: iets v., minuire, imminuere ali-
quid, deminuere aliquid (of aliquid de aliqua re);
de straf v. poenam mitigare, de koornprijzen,
het gebrek annonae, inopiam levare, de kosten
sumptus minuere (of extenuare), de smarten dolo-
res lenire; intrins., of zich v. minui, se minuere,
imminui; (van een siek, pijnen en dgl.) levare,
mitigare, remittere.
vermindering, imminutio, deminutio; extenua-
tio, levatio; of door de Verba; eene v. ondergaan,
zie zich vermyderen.
verminken eig. (= verhooren), mutilare; truncare;
(= het lichaam van alle uiterste deelen berooven)
detruncate (corpus); onsig. (= schenden) violare,
corrumpere; (= krenken) debilitare, nocere (ali-
cui), infirmum (of imbecillum) reddere.
verminken, violator, corruptor.
verminking (als handeling), imminutio (corporis);
of door omschr. (= als toestand) debilitas.
verminkt, mutilus, mutilatus; truncus (ook onsig.
urbs truncus, sine senatu, sine plebe, sine magi-
stratibus); truncatus, detruncatus; (in zoo ver
iemand de verminkte leden niet gebruiken kan),
debilis; (= te kort, te klein) curtus (quasi curta
sententia).
vermitsaen, desiderare, requirere (een groot getal
bunders multitudinem jugerum, eene gelegen-
heid occasionem); iets met smart v. desiderio
alicujus rei angere; (= ontberen) carere, egere (ali-
qua re).
vermits (reddegevend voegw.), quando, quandoqui-
dem, quoniam; soms door een Part. of Abl. absol.
is verleden b. v. Dion vermoord was, Dione
interfecto.
vermodderen (= monderen, morsig maken) in-
tulentum (of putridum) facere; turbare, pertur-
bare (aquam), (= modderig worden) putrefieri,
suum ducere, situ corrumpi; putrescere of putre-
cere, vermodderd, situ corruptus, putridus.
vermoedelyk, opinabilis, qui (quae, quod) con-
jecturā nititur (of continetur); Adv. ad opinor;
quantum opinione (of conjecturā) auguror; door
arbitrari, videri en dgl.; (in parentheses, ironisch)
opinor, credo.
vermoeden lo. Verbum, auspiciari, suspiciones as-
sequi; (= gissen) conjectere, conjecturā colligere,
assequi (aliquid); eerder dan te v. was opinione
celerius; (= meenen) opinari.
2°. Subst. suspicio, conjectura, opinio, expectatio,
spes (4); legem v. inopinatus (of necopinatus);
(Act.) inopinans, necopinans, (= onverhoopt) in-

esperatus, (= *onvoorsien*) improvisus; imprudens; subitus, repentinus, (*Ado.*) praeter expectationem, (ex) inopinato, necopinato, improvisae, (ex) in-
esperato; *ik vind mijn v. bevestigd* ea, quae fore
inespicatus eram, facta cognosco; *het stoutste v.*
overtreffen audacissimae conjectantium apem supe-
rare; *naar mijn v. ut opinor*, ut opinio mea fert,
quantum ego conjecturam asequor.

vermooid, fatigatus (*door werken, handelen, strij-
den*); fessus (*door lijden*); (*sterker*) defatigatus,
defessus, lassus, lassitudine confectus.

vermooidheid *Act.*, fatigatio, defatigatio (misc-
riarum, *in het ongeluk*); *Pass.* lassitudo (— *knis f.*),
langnor.

vermoeien *trans.*, fatigare, defatigare (aliquem);
iemand door beden v. aliquem precibus fatigare;
vermoeden (erne rade) justo longor; *het oor vindt
organs rust van het vermoeden geschreeuw* aures
convicio defessus aliquo loco conquiescunt; *ver-
moeden of oefeningen* exercitationum defatigatio; *sich
v. te fatigare, (sterker)* se frangere (laboribus);
*niet vermooid worden om te ens. non desistere met
Inf.*, (= *er geen verdriet in vinden*) non gravari
met Inf.; *vermooid (of afgemat) worden*, fatigari,
defatigari, (= *verslappen*) languescere, elangu-
escere; (*van de krachten van den geest ens.*) conse-
nescere.

vermoeiend, *sic* onder vermoeien.

vermoeiens, { *sic* vermooidheid.

vermoesing.

vermogen ^{1o} Verbum: *iets v. te doen of te lijden*,
posse; (= *de kracht hebben om iets uit te richten
en in tegenstelling van den zwakke*) valere; (= *in-
spioed en macht hebben*) pollere; *ik vermag
te ens possum met Inf.*, valeo met Inf., polleo met
Inf., (*Class. daarentegen ook valere ad aliquid
faciendum*, b. v. hoe valet ad amicitiam tollendam,
dat vermag de vriendschap te vernietigen, Cio.
Lael. 18, 60. polleo met den Inf. als Subj. *ensu*
Cio. Brat. 69, 242); *wat gij zijt en vermoogt*,
quidquid as of quod polles potesque; v. of in staat
zijn om iets te doen facultatem aliquid facienti
habere, aliquid tacere (of efflere) posse, ook alleen
aliquid posse; *veel v. multum valere of pollere*,
multum (*eenmaal* Cae. B. G. 1, 18, 6 largiter)
posse; *veel v. auctoritate florere (of vigere)*,
magna auctoritate esse, magnam auctoritatem ha-
bere, *door iets aliqua re pollere, praepollere*,
bij iemand multum posse apud aliquem; *ik vermag
alles over iemand totus est aliquid in potestate
mea*; *het over sich v. (of gewinnen)* in animum in-
ducere (*selds*, animum inducere) met Inf. of ut;
ook posse met Inf.

2° Subst. (= *bekwaamheid, kracht*) facultas, po-
testas; (= *krachten in 't alg*) vires (— *ium f.*);
naar v. pro facultate, pro viribus; *naar mijn v.*
pro meis viribus, ut potui (of potero), quantum
in me (of in mea potestate) situm (of positum)
est, *naar myn gering v. pro virum meorum te-
nuitate*, het v. hebben tot iets of om iets te doen,
ze vermogen Verh., hoven het v. gaan vires ex-
ceddere; (= *geldmiddelen*) pecunia, opes (— *um
f.*), facultates; res familiaris; ook alleen res; bona
(— *orum*); fortuna; (= *het bij den Censor aan te
geven v. van een Romeinisch burger*) census (4);
v. hebben rem (of opes) habere, bona possidere,
in bonis esse, tot iets sumptus alicui rei sustinere
posse, alicui per rem familiarem licet aliquid;
*een groot v. hebben opibus (of facultatibus) abun-
dare*; *veel eigen v. hebben in suis nummis multis
esse*; *een groot v. amplae (of magnae) divisione*;

van den vader geërfd, vaderlijk v. patrimonium,
peculium; *van het gemeenschappelijk v. trok hij*,
wat hij kon, naar zijn huse de communi, quid-
quid poterat, ad se in privatam domum sevocabat.
vermogen (= *machtig*), potens, pollens; *zeer of
veel v. praepotens, praepollens, plurimum opibus
valens*.

vermolmen, cariem sentire (Plin.) (of trahere),
caricosum esse (Plin.).

vermolming, caries (5).

vermolsemen, *sic* vermolmen.

vermolsewing, *sic* vermolming.

vermoed, qui (quae) est veste mutata (of occulto
habitu of capite velato); *als Gallier Gallico habitu*,
als soldaat ornatu militari.

vermommen: *sich v. vestem mutare, als man ha-
bitum virilem sumere*; *zijn hoofd v. sibi caput
velare*.

vermoming, occultus habitus (4); (= *verkleeding*)
mutatio vestitus; vestis mutata; *in verm. occulto
habitu*.

vermonden, *sic* verhalen.

vermonder, *sic* verhalen.

vermonding, *sic* verhaal.

vermoelen (= *iets mooier maken*), exornare, ex-
colere, pulchrius reddere (aliquid); (= *mooier
worden*) exornari, excoli, pulchriorem (pulchrius)
fleri

vermoorden (in 't alg.), interficere; (= *nederhouwen*),
vooral in den slag caedere, occidere; (*met geweld*,
meest zonder een wapen) necare (*door verhongering
fame, door vuur igni, door geselslagen verberibus*),
(*sterker*) enecare; (= *slachten als een*) trucidare;
(*in 't geheim, als een dandiel*) jugulare; (*als enkel
werktuig*, b. v. van den beul) percussere; (= *uit
den weg ruimen*) interimere, e (of de) medio
tollere; *niem v. mortem sibi consciscere*, manus
(of vim) sibi inferre (of afferre), aliquid de se
gravius consulere (Liv. 25, 33, 1).

vermoorder (in 't alg.) (= *menschenvermoorder*)
homicida of qui hominem interfecit (of interfecit
of occidit), (= *doodslager*) interfector (alicujus
of absol.). (*die een handwerk van het moorden
maakt*) sicarius; (*die iemand doorsteekt, als een
werktuig van een ander*) percussor (alicujus of
absol.). (= *de aanlegger van den moord*) auctor
caedis; (= *de moordenaar van een vader of van
een ander van natuur heilig en onkwetsbaar per-
soon*) parricide (alicujus of absol.); *de v. van een
broeder* fraticida, *van een moeder* matricida, *van
een tiran* tyrannocidus (4), tyrannocida (Plin.,
Senec.); *een overtuigd v. manifestae caedis reus*;
een gemeen v. latrunculus.

vermoording (in 't alg.), caedes (— *is f.*); (= *men-
schenmoord*), selds. homicidium; hominis caedes
(— *is f.*); (*van een onkwetsbaar persoon*) parricidi-
um; *de v. van iemand caedes qua aliquis occisus
est, of alleen caedes (of occisio) alicujus*; (= *ge-
weldige v.*) nox (necis f.) (of parricidium) alicujus;
vervorsen, sordidum (of squalidum) reddere;
sordibus corrumpi (of sordescere) (aliquid) sinere,
vervorsing, (rei alicujus) per sordes (of squalo-
rem) corruptio.

vervorselen, *sic* verbrijzelen.

vervorseling, *sic* verbrijzeling.

vervotten, a tinea exedi (of consumi of corrumpi).

vervotting, *door omschr. met de Verba*.

vervuffen, macescere, macerare (of situm) con-
trahere, sita corrumpi; macidum fieri.

vervuffing, { maeor, situs (4).

vervufftheid, {

vermuntten: *het geld v. novos (of denovo) eundere (of ferire of percutere) nummos.*
vermuting, *nummi renovati, of liever door de Verba.*
vermurwen eig., *mollire, mitigare; de regen vermurwt de aarde imbres terram solvunt; onseig. iemand v. mollire aliquem (precibus), lenire (of mitigare) animum alicuius; movere aliquem (of alicuius animum); (= iemands hard gemoed buigen) frangere aliquem; nich laten v. leniri, molliri, mitigari. se molliri (of mitigari of moveri) pati, door iets vinci aliqua re; geheel vermurwd worden animo flecti atque frangi.*
vermurwen, *qui mollit (of mitigat, lenit of movet) aliquem (of aliquid).*
vermurwing, *mollities (5), mollitudo (—inis f.); verder door omachr. met de verba.*
verruisen, *denuo (of aliter) subire.*
verruichten, *pernotare; (in 't alg.) (= ergens blijven) mansere.*
verruichting, *remansio nocturna (of per noctem).*
verruigen, *clavo (of clavis) figere (of configere); clavo obstruere; obturare clavis impactis; een paard v. * equi ungulam laedere clavo profundius impacto; geschat v. foramen superius tormenti bellici obstruere clavo.*
verruisen: *zijn geld v. * pecuniam absumere (of consumere) trahere tintinnabulis instructa (vehementem).*
verruisen, *coarctare, contrahere, comprimere; zich v. in arctius oïre.*
verruising, *coarctatio (Liv.).*
verruisen: *iemand v. minuire auctoritatem alicuius, detrahere de auctoritate alicuius (of de aliquo), tot iets abjicere aliquem ad aliquid.*
verruisend, *indecorus; een v. gedrag humilitas.*
verruisening, *imminuta auctoritas (alicuius, alicuius rei); iets voor een v. van den Romeinischen naam houden aliqua re Romani nominis auctoritatem imminutam esse putare; (= verloren geluk) fortuna amissa; zie verder onder verlagings.*
verruisen (= hooren), *audire (aliquid ex of ab aliquo); fama ad me pervenit de aliqua re, oertoren fieri alicuius rei (of de aliqua re); (na voorafgegane navorsching) resciscere aliquid, invenire, reperire ex aliquo, alle ook met Acc. o. Inf.; met zekerheid v. comperire (aliquid ab of ex aliquo); (= door ervaring leeren kennen) van cognoscere (of discere); naar iets v. (= iets uitvorschen) quaerere, exquirere, perquirere, sollicitari, percontari, scrutari, perscrutari.*
verruisten *(van vogels), alium nidum facere (of fingere of construere), alio loco nidificare, nidum mutare; (van een kled.) * novis fuciolis vestem constringere; (= het ded uitsagen) excutere aliquem lecto (Hor.), excire aliquem cubili (Liv.).*
verruischtig, *delendi (of frangendi of confringendi) cupidus.*
verruischtigheid, *delendi (of frangendi of confringendi) cupiditas (of studium).*
verruislich, *omnium rerum exstinator (of everxor).*
verruisbaar, *delebilis (Mart.); qui (quae, quod) destrui (of everti of exstingui) potest.*
verruisen (= verbrijzelen), *comminuere (een standbeeld statuam, ook onseig. de macht van het rijk, van den staat opes regni of civitatis); iemand v. (= verbrijzelen) aliquem frangere et comminuere; (= verdelgen) delere, (de stad, de vijanden urbem, hostes); exstinguere; alle wetten, iemands wetzijn v. omnes leges, alicuius salutem exstinguere; (=*

omverwoerden) excidere (de steden urbes, de huizen domos); (= te niet doen) concidere (het gezag der geheele orde auctoritatem universi ordinis); (= verbrijzelen) confringere (de wetten, de rechtsprijken leges, iudicia); (= uit den weg ruimen) tollere (de stad, de wetten, urbem, leges); (= omverwerpen) subvertere (een besluit, decretum), evertere (de stad urbem, de wetten leges); iets verniet iemands hoop, aliquid spem anfort alicui; iemand geheel te niet doen exstinguere ac tollere, opprimere aliquem (een vijand hostem, een volk populum), geheel verniet worden ook ad internecionem deleri (of caedi, of redigi), een vernietende nederlaag exitabilis clades; een voor hare (zijne) burgers vernietende krijg bellum exitabile suis civibus; (= verwoesten) disjicere (den burg, arcem), diruere, demoliri (huizen domos, standbeelden statuas); disturbare (wooningen tecta, een galery, porticum); destruere (een kunstig gebouw, artificium); delere (een stad urbem), ook vastare, devastare.
verruisend, *sic vernielen.*
verruiser, *aversor (van Corinthe Corinthi, van een stad urbis); onseig. exstinator (van het vaderland patrias; van een samenswering conjurationis).*
verruiseling, *disturbatio, everio (der tempels templorum); excidium (van Carthago Carthagini), onseig. exstinctio, everio; voor de v. van Carthago stemmen Carthaginem delendam esse consere; (= ondergang) interitus (4); interitio (der Galliers Gallorum); (voorclass.) deletio.*
verruiseler, *deletrix (—icis, van dat rijk hujus imperii, een Cic. Har. resp. 28, 49).*
verruiseloof, *sic vernielachtigheid.*
verruisigbaar, *sic vernielbaar.*
verruisigen, *sic vernielen.*
verruisiger, *sic vernieler.*
verruisiging, *sic vernieling.*
verruisigster, *sic vernielster.*
verruisen (= nieuw maken, weder herstellen), *renovare, rescire, restitue (eenen tempel templum, de muren muros); (= op nieuw beginnen) integrare, redintegrare, renovare (een groescht pugnam, eenen opstand seditionem); de integro instaurare (de spelen ludos); den oorlog v. (van overwonnen volken) rebellare, rebellionem facere; het aandenken aan iets v. memoriam alicuius rei renovare (of redintegrare, repetere of refricare); in iemand den haat v. animum alicuius (of animos aliorum) ad odium renovare; zich v. (van oorlog, oproer, smart) recrudescere.*
verruiswing, *renovatio, instauratio; v. van den oorlog (van overwonnen volken) rebellio; verder door Verba.*
verruis, *fucus; onseig. falsa species (5) alicuius rei. vernissen, fucare; (onseig.): slechts met een witerlijk vernis bedekte gebreken infucata vitia (—orum); een bedrog met het vernis van het recht bedekken fraudi aliquam speciem juris imponere.*
verruoegd, *sic vergenoegd.*
verruoegdheid, *sic vergenoegdheid.*
verruoegen, *sic vergenoegen.*
verruoeging, *sic vergenoeging.*
verruoemen (= een anderen naam geven): *een kind v. infantie nomen mutare, aliud nomen infanti dare; iemand v. (= iemands naam aan een kind geven) alicuius nomen infanti indere (of imponere of dare), infantem ab aliquo nominare.*
verruoeming, *nominis mutatio, nomen (alicuius) infanti datum.*
verruift, *ratio (= verstand), mens (—tis f.);*

(= *doornicht*) prudentia, consilium; (= *gewoon menschenverstaand*) naturalis of vulgaris prudentia; met v. begaafd, *nie* vernuftig; (= *vernuftig mensch*) ingenium (Senec.), ingeniosus (of magno ingenio praeditus) homo.

vernuftig, ingeniosus.

veronachtzamen, negligere (aliquid), deesse (alicui, d. v. officio), deserere (causam), minus studere (alicui rei, d. v. memoriae); (= *geheel staken*) omittere, (voor eenigen tijd) intermittere; veronachtzaamd worden, ook jactere (van weten-schappen enz.); veronachtzaamd zijn, ook nullum esse; door de natuur (= *stiefmonderlijk bedacht zijn*) naturam maleficam aliquis nactus est (of minus fausticam habuit) (in corpore ingendo, in tribuendis ingenii doctibus); angustius (of minus of parum) aliquis a natura intractatus est, (van plaatsen) vastum esse a natura; spreekw.: ik veronachtzaam om het kleine kwaad het grootere cum capiti medari debeam, reduviam caro.

veronachtzaming, neglectio; (= *gebrek aan zorg voor iets*) incuria alicujus rei, negligentia, indiligentia (in het briefschrijven literarum of literarum missarum); met v. van al het andere relictis rebus (met of zonder omnibus), van al zijne bezigheden omnibus negotiis posthabitis (of omis-sis).

verongelijken, injuriam facere of inferre alicui; injuria alicuius afficere.

verongelijking, injuria.

verongelukken (= *te gronde gaan*), perire, interire; (van zeevaarders) navem frangere, (van de schepen) frangi et mergi; spreekw. nabij het doel v. naufragium in portu facere; (= *zijn vermogen verliezen*), bonis everti; (= *niet slagen, verrydeld worden*) ad irritum cadere (of redigi).

veronthelligen (= *de wijding van een plaats opheffen en haar aan het gewone gebruik teruggeven*), exaugurare (tempels en heilighdommen) fana sacellaque, profanare (feestdagen dies festos, priesters sacerdotes); (= *schenden, onteeren*) polluere (sacra, templa enz.); (= *bevlecken*) maculare, violare.

veronthelliger, violator (Ovid., Liv)

veronthelliging, exauguratio, violatio; verder door de Verba.

verontreinigen (= *bevlecken*), maculare (in een slechten zin = door vlekken bederven, ook onreig); commaculare (niet door kusperij se ambitu); inquinare (de verontreiniging van hare slechte zijde, ook onreig.) (den goeden naam van iemand alicujus famam, zich door ondengden se vitii); contaminare (de v. van hare schadelijke zijde); polluere onreig. (= *het reine ontwijden*); (= *een schandvlek aam-brenge*) labem (of labeulam) aspergere alicui rei; door bloed verontreinigd orientes (of cruore oblitus; door zulk een vreseldaad verontreinigd tanto periculo oblitus; zich door vaderbloed (vadermoord) v. maculam ex paterno caede concipere.

verontreiniging, door de Verba; (= *schandvlek*) macula, labeus (-is f.).

verontrusten, agitare, exagitare, sollicitare, sollicitum facere, commovere, turbare, perturbare; de vijanden v. hostes carpire (of lacerare of vexare); (van het geweten en dgl.) pun-gere; ik word verontrust door het ongewone van de plaats selve movere ipsius loci insolentia; zich v. angi, sollicitari, anxiam (of sollicitum) esse; een zeer verontrustend bericht senden, pertumultuare nunciare; verontrust inquietus, anxius, sollici-tus.

verontrusting, turbae, tumultus (d); politieke v. motus (d), turbae, novae res, seditio, dis-sensiones (—um) civiles, (procellae civiles (Nep.); v. van 't gemoed turbidus mentis motus, animi motus; perturbatio; sollicitudo (—is f.), ang-or.

verontschuldigen, excusare; bij iemand purgare alicui, apud alicum; iets verontschuldigt mij dat mihi aliquid excusationem; gebraken met de jeugd v. excusatione adolescentiae vitia defendere; de nood verontschuldigt iemand necessitatis excusatio defendit alicum; dat laat zich v. hoe excusatio-nem habet; door zijne jeugd verontschuldigd wor-den aetatis excusationem habere; (= *iets over 't hoofd zien*) veniam alicujus rei dare; zich v. se excusare (of purgare) (omrent iets de aliqua re, bij iemand alicui); zich tegen iemand v. excusati-one uti adversus alicum, voldoende bij iemand satisfacere alicui, zich met iets v. excusare aliquid, met niekte excusare morbum, valetudinis excusa-tiones uti; zich soeken te v. bij iemand, parare excusationem ad alicum.

verontschuldiging, excusatio (met iets alicujus rei), (= *rechtvaardiging*) purgatio; voldoende v. satisfactio; (= *voorwendsel*) causa, (= *behulp*) latrobra; iets tot v. van zijne misdadig zeggen; pausa pro delicto suo verba facere; een v. bybrengen excusatione aliqua uti, excusationem asserre (omrent iets alicujus rei); een v. aannemen of laten gelden excusationem (of causam of satisfac-tionem) accipere, niet aan nemen excusationi. obstare; grond van v. excusatio.

verontwaardigen (= *met een edel misnoegen ver-vullen*), indignationem alicujus in se convertere (Plin.), indignare alicum injuriā afficere (Ter.), alicum dignitate sua privare (of spoliare); zich v. indigne ferre, indignari (over iets aliquid, de aliqua re).

verontwaardiging, indignatio, fastidium.

veroordeelaar, *nie* verdoemer.

veroordeeling, *nie* verdoeming.

veroorloogen (= *aan den oorlog bezelden*): de koningen der Perzen hebben onbeschrijflijke schat-ten in den krijg tegen Griekenland veroorloofd Persarum roges bello contra Graeciam gerendo immensas opes imponderant.

veroorlooven: iemand iets v., permittere alicui aliquid (of met Inf. of ut); concessere alicui ali-quid (of met ut); facere (of dare) alicui potesta-tem aliquid faciendi, alicujus rei veniam (inschik-kelijk veriof) dare; niet v. vetare, (aliquem ali-quid facere); de korthed van den tijd veroorlooft menschen niet ens, brevis temporis non patitur homines met Inf.; het is veroorloofd, concessum (of permissum) est, licet, (met betrekking op god-delyke wetten) fas est; als mijne gezondheid het veroorlooft si per valetudinem licebit; in novembe-re wotten het v. quod per leges licet; een veroorloofde leugen mendacium honestum; het veroorlooft geen twijfel hoe dubitationem non habet; mijne krachten v. het mij niet non est virium mearum; nu menschelijk gevoel veroorloofde het niet, non fuit humanitatis tuae; zich iets v. (= *nich aannemen*) sumere sibi aliquid; de vogels v. het (als t. z.) aves admittunt; nich alles v. in-dulgere sibi, tegen iemand omni genere contume-liarum (of injuriarum) alicum prosequi; de tegen-werping, die Cicero nich veroorloofd heeft quod obloqui sibi visus est Cicero; zich iets met v. abstinere aliqua re.

veroorlooving, permissio, concessio, in Abl. sing.

ook permixtus, (4) concessus (4); *met vos v. permixtu* (of concessu) tuo; *sie verder* verlof.

veroorzaaker, auctor, consiliatrix (—icis).

veroorzaken: iets v. esse causam alicuius rei; afbreken aliquid, (iemand vreemde, rousu alicui laetitia, luctum), afficere aliquem (de hoogste vreemde, naderst, maximā laetitia, damno); (= als oorzaak in zich hebben) habere aliquid; iets veroorzaakt iemand droefheid, aliquid alicui moerori est; den eenen oorlog na den anderen v. bella ex bellis serere; mijnen dood door iets zoeken te v. mortem oppetere aliqua re, een ongeluk wordt door onse schuld veroorzaakt malum nostrā culpā contrahitur; aansloot v. contrahere offensationem.

veroorzaker, *sie* bewerker.

veroorzaking, door omschr. met de Verba.

verootmoedigen, *sie* verdoemoedigen.

verootmoediging, *sie* verdoemoediging.

verorberen, uti aliqua re; (vooral van spijs, die voorhanden is en opgebruikt wordt) cibos appositos comedere nihilque relinquere.

verordenen (= in orde brengen), ordinare (legerbenden agmina, de slagorde aciem, de staatsinrichting civitatis statum), componere (den staat rempublicam, (= wat in wanorde is, regelen) digerere (het hoofdhaar capillos, eens bibliotheek bibliothecam); wetten v. leges condere (of constituere of sancire); spelen v. ludos instituere (of edere of facere); een slagorde verordenen (= regelen) aciem instruere; een gastmaal v. convivium instruere (of apparare of ornare); (vooral in staatszaken) v. sancire (onverbrekelijk); edicere (door openlijke afkondiging); schakere (door een vrije stemming van het volk); censere (van den censur); cavere ne (of ut) (voor de toekomst belaten); constituere (vaststellen); praescribere (als verbindend); praecipere (aanwijzen); indicere (aansagen); de geneesheeren v. middelen medici praescribere medicamenta, tegen eens ziekte remedia morbo proponunt, voor den sieke aegro medicinam adhibent, iets bij eens kuur aliquid in curando constituunt.

verordening, ordinatio, compositio, ratio; (in staatszaken) sanctio, verder door omschr.: (= het verordende) decretum, edictum, auctoritas, consilium; (= bevel) jussum, praescriptum, praecceptum; (= wet) lex (legis f.); eens v. geven *sie* verordenen.

verordineeren, *sie* verordenen.

verordineering, *sie* verordening.

veronden (= oud worden), consensescere; onig (= oud worden en sterben) (van zaken) senio confectum interire; (= te lang duren) inveterescere; (= uit de mode, het gebruik of de gewoonte geraaken) obsolescere, exolescere.

verouderen, *sie* verouden; (= invoortelen) inveterescere; verouderd inveteratus; (= versleten) obsoletus, exoletus (vooral van kleding).

verondering, inveteratio.

veronwelijken, *sie* verouden.

veroveraar, expugnator (urbis, coloniae); (= die groote landen veroverd heeft) qui magnas terras expugnavit.

veroveren sig., capere; (door voor te komen) occupare; expugnare (ook met vi, per vim, obsidione), potiri (aliqua re); armis (of bello) parere, ook in amig. alieen parere; armis (of bello) subigere; armis quaerere aibi (b. v. nieuwe woonplaatsen nova domicilia); door list of geweld eens stad zoeken te v. aut dolis aut per vim tentare urbem; veroverd ook captivus; (= doelen) capere.

verovering gholr. (= inneming), occupatio; (= bestorming) expugnatio; conor. (= de veroveringen) bello (of armis) paria (van lucullus paria a Lucullo); groote veroveringen maken magnas terras expugnare; iemand veroverert zijne veroveringen firmat aliqua ea, quas bello subegit, behoudt (se) armis (of bello) paria (of alieen paria) retinet; de veroveringen opgeven quae cepimus, omittere; nieuwe veroveringen maken quae non habemus, occupare.

veroveringsplan, consilium imperii proferendi.

veroveringszucht, imperii proferendi (of amplificandi of finium proferendorum) cupiditas.

verpachten, locare, elocare.

verpachter, locator.

verpachting, locatio.

verpakken, condere; *sie* inpakken.

verpakking, conditio; *sie* inpakking.

verpanden, pignerare, oppignerare (aliquid pro aliqua re); pignori dare (of oppondere); aan zich laten v. pignori accipere; zich v. se pignori oppondere; (oneig.) animam pignere; mijn woord v. fidem suam obligare (of anstringere).

verpander, pignerator.

verpanding, pigneratione (Pand.).

verpassen (= verliezen), amittere (tempus, occasionem; (= verruilen, verkoopen) nundinari, commutare, permutare; (= besteden, uitgeven): hij verpast al zijn geld quae habet pecuniam, expendit; (= andermaal passen) iterum metiri, admoliri

verpekelen, novo sale conspergere (of aspergere); sale novo condire (of indurare).

verpekken, nova piece collinere (of illinere); denno picare (Virg., Orid.).

verpesten, vitare (de lucht aera); verpesto lucht aer pestilens; de zeden v. oorrampere mores.

verpestend, pestifer (—era, —erum), pestilens (—ntis).

verpesting, pestilentia; v. van zeden morum corruptela.

verpijnen: zich v. se cruciare, se torquere; onttendere, anniti (voor eens nagepraal in triumpho); omnes nervos contendere.

verplaatsen (= naar eens andere plaats brengen) transponere (aliquid), transferre (aliquid, aliquem in aliam urbem), traducere (iemand naar eens plaats aliquem in locum aliquem); colloicare (aliquem, aliquid in aliquo loco); een leerling in eens hoogers klasse v. * discipulum superiori classi ascribere; iemand onder de goden v. consecrare aliquem inter deos; spreukw. bergen v. montes moliri (of movere) sede sua; zich in iemands toestand v. fingere se eum esse, qui alius est; zich in den geest van een schryver v. mente et cogitatione penetrare in scriptoris sententiam (of animum).

verplaatsing, translatio; (in 't beeld) transfusio; (naar 't buitenland) peregrinatio.

verplakken, aliter (of denno) conglutinare.

verplanten, transferre plantas (of arbores) in aliam locum.

verplanting, translatio (plantarum, arborum).

verplassen: water v. aquam large et temere (cum atrepitu) effundere.

verplegen, curare, nutrire.

verplasteren: eenen muur v. parietem iterum (of denno) tectorio inducere, trullasare (Vitruv.), dealbare; de paarden v. equos pabulo recreare.

verpleiten: zijn vermogen v. actionibus (of iudiciis of litibus) agendis totam rem familiarem impendere (of insumere of consumere).

verpletten, *sie* verbrijzelen.

verpletteren, *zie* verbrijzelen.

verplettering, *zie* verbrijzeling.

verplichten: iemand tot iets v obligare aliquem alicui rei of met ut; iemand bij eede v aliquem sacramento adigere, tot den krygshenel sacramento militiae; zich heilig v religione se obstringere (of se obligare), zich tot iets v se obligare alicui rei of met ut, se obstringere in aliquid; iemand aan zich v aliquem sibi obstringere (of obligare of devincire) (aliqua rei); *gij sult mij zeer v. gratissimum (of pergratum) mihi facies; ik ben daartoe verplicht hoe meum officium (of alieen meum) est; hoe debet facere; rekent gij u er niet toe verplicht uw woord te houden? nihilne ad fidem tuam putas pertinere?*

verplicht, debitus; *ik ben v. convenit, oportet, decet, consentaneum of par est me met Inf.*

verplichting: v. bij eede iurajurandi adactio; verder door omschr.; (= plicht) officium; (ambtelijke) munus (—bris n., nom. plur. velden bij Cic. munus —ium); (= opgenomen taak) partes (—ium f.); een heilige, godelsenatige v religio; bij de heilige v, die aan eenen staat de verdragen opleggen in publicis religionibus foederum; een drukkende v. onus (—bris n.); v. bij een verdrag conditio (sociorum); eens v. op zich nemen officium in se sumere; de heilige v. van iemand aan iemand quas alicui ab alicuius pietate maxime debentur; iemand van de v. om een belofte te vervullen, brevijden alicuius liberare voti.

verplooien, aliter complicare (aliquid); on eig. (= een ander voorkomen aan een zaak geen) aliam speciem praebere alicui rei.

verpoozen: iemand v. subire alicui (of aliquem) met of wonder per vires; (= als opvolger of plaatsvervanger van iemand optreden) succedere alicui (of in locum alicuius); de vermoede troepen door verho v. submittere milites integre defatigatis; iemand door een ander v. (aflossen) sufficere alium alicui; zich v. respirare, recreari, interquiescere.

verpoozing, door de Verba.

verpoten, *zie* verplanten.

verpoting, *zie* verplanting.

verpotten: bloemen v. in alias ollas transponere flores.

verpraten: den tijd v. confabulando (Ter.) tempus perdere (of terere); zich v. in sermonibus v. errare; artem et commissa divulgare (of effutire).

verpronken: zijn geld v. luxu ostentationi (suppellectili magnificae et vestibus pretiosis, opes suas impendere (of insuadere).

verprallen: de gelegenheid v. missando (of missitand) occasionem negligere.

verraad, proditio. = trouwloosheid) perfidia; (= het aanbrenge van een misdad, delatio

verraden (= ontdekken, wat verborgen moet blijven, prodere, enunciare (aliquid); = aanbrenge) deferre (aliquid, de aliqua re, ad aliquem, (in 't algem. = bekend maken) proficere (aliquid); *zijne gevoelens of zich v. nudare animum, sensus suos (of se) aperire* (Ter. Andr. 4, 1, 8, Liv. 2, 12, 7); van zaken (= een kantbekken van iets zijn) dikwijls door esse met Gen., b. v., het verwaadt een beperkten geest te of wanneer ons. agnati est animi met Inf.; als eigenschap aan (of in) zich hebben hebben aliquid (van zaken); weinig scherpsinnigheid v. parum acutum esse, ook prae se ferre aliquid; oogen, die moed, energis v. fortes oculi; (= aan den vijand overleveren) tradere, prodere (de stad urbem) hosti.

verrader, proditor (patriae); (= die iets in den steek laaf) desertor, = aanbrenge, index (—icis); ook on eig. de oogen syn de verraders van het hart oculi indices sunt animi.

verraderij, *zie* verraad.

verraderlijk, perfidus, insidiosus; (= arglistig) dolosus; (= vol geheim) stratagem) subdulus; van gebaarden en agl. index (—icis), Ado perfide, dolose.

verrafelen, trans. linteorum fimbriam dilacerare (of findere); intr. linteorum fimbria dilaceratur (of finditur).

verrammelen, biaterantem (Gell.) arcana et commissa effutire.

verrassen, opprimere; de dood, de nacht verrast mij mors, nox me opprimit; hij sat mij nooit door beleid v. nunquam ille me opprimit consilio; occipere aliquem; (= betrappen op iets) neprehendere (aliquem in aliqua re); iets verrast mij inopinatum of improvisum atque inopinatium) aliquid mihi accidit; ineidere in aliquid; iemand met een blyde zaak v. alicui neopinanti laetitia obijcere, door iemands komst verrast worden praecocupari adventu alicuius; door dit bericht zeer onaangenaam verrast magna affectus sollicitudine hoc nuncio (Caes. B. G. 7, 40, 1)

verrassend, inopinitus, neopinatus, repentinus (b. etis, malum); het verrassende van een zaak novitas, van dit v. uitsicht heeft de stad den naam Thaumaci omvangen ab eo miraculo Thaumaci appellati, Liv. 82, 4; Ado. neopinato.

verrassing, adventus (4) neopinatus; (= plotselinge schrik) subitus terror, in 't alg. res neopinata (of improvisa, subita of nova); het was voor mij een groote v. illud mihi neopinanti (of minime opinanti) accidit.

verre, *zie* ver.

verregnande: v. zijn, longius progredi (of procedere), latius patere, v. amius, longissime patens, extraordinarius, inauditus.

verreiken: zich v. (= door te ver te reiken eenig lichaamsdeel beleedigen) luxare (of distorquere) membra.

verreizen, intr. peregre abire, peregrinationem suscipere (buitenslands), excurrere (eenen uitstap op het land maken); maar een plaats v. aliquo abire (of iter facere); om uitlandsaken verreid zijn reipublicae causae abesse; trans. peregrinando consumere (saepe geld, multum pecuniae).

verrekenen, in rationes referre (aliquid); zich v. b. v. hierin of hierbij heb ik mij zeker verrekend, in quo quidem ratio me fecellit.

verrekening, rationes initae (of confectae of habitae, (= fructusve rekening) mendosae rationes, verreijkjer, = telescopium.

verrekken, *zie* verreiken.

verrekking, distortio (membrorum).

verrel, quarta pars.

verreziend, longe videns (of prospiciens); (= scherpsinnig) acri visu; v. zijn longaque contueri. verriichten, agere, gerere (negotium); (= iets volbrengen) perficere, (of exsequi) aliquid; (= behandelen) administrare aliquid, perfungi aliqua re; *zijne bezigheden v. res suas obire, negotia sua exsequi; ik heb niets te v. nihil habeo, quod agam.*

verrichting (als handeling), actio, confectio, administratio, functio; (= bezigheid) negotium; (= werk) opus (—bris n.); ambtelijke v. munus (—bris n.); (= plichtv.) officium; partes (—ium f.); (=

diensu.) ministerium; (= *openbare v.*) actio; *de offers van koninklyke v. sacra regiae vicis.*
verrijgen, iterum illo jungere, denuo laxè assuere.
verrijken, *sig* locupletare, locupletem (of divitem) facere (aliquem); *nich v. rem familiarem (of fortunam suam)* augere; *nich willem v. divitias quaerere*; *oneig.*, met kundigheden v. aliquem scientia ornare; *het Alphabet v. novas literas addere.*
verrijking: v. van het vermogen, amplificatio rei familiaris; *door de verba*; *eene v. verkrijgen door of in iets augeri aliqua re.*
verrijzen, surgere, (*van het bed e. lento, van den maaltijd a. coena*), exurgere, (*van meer dan een*) consurgere; *van eene ziekte v. ex morbo resurgere*; *van den dood v. ab inferis exsurgere (of excitari)*; *in (of ad) vitam redire; reviviscere.*
verrijzenis, { consurrectio; *door de verba, v. van den dood ** reditus (4) mortui
verrijzing, { (of mortuorum) in vitam; *als theol. t. t. resurrectio (Ecol.).*
verrimpelen, *trans.*, corrugare; *intr.* corrugari, rugosum fieri.
verroekeloosen, nefaria ratione aliquid negligere (of corrumpere); temeritate sua perdere, *nich ook veronachtsamen.*
verroepen: iemand v. aliquem in alium locum vocare (of devocare).
verroeping, devocatio (in alium locum).
verroeren: *nich v. se movere, se commovere*, manus movere; *oneig.* agere aliquid; *ook moliri*; *hij verroere sich*, digitum proferat; *te huis blyven en sich niet v. domo se non commovere*; *nich niet van de plaats v. loco (of vestigio) se non commovere*; *nich niet v. quiescere*; *nihil agere*; (*ook oneig.*); *geen lid kunnen v. omnibus membris caput esse.*
verroering, motus (4).
verroesten, robiginem trahere, robigine obduci; (*van metaal, koper*) in aeruginem incidere; *het genie verroest als het ware ingenium longâ robigine laesum torpet.*
verroesting, *door de Verba*; (= *roest*) *nich roest.*
verrollen *trans.*, in alium locum volvere, (*naar beneden*) devolvere; (*naar buiten*) evolvere; *voor sich uit* provolvere; *intr.* volvi, devolvi, evolvi, provolvi.
verrolling, *door de Verba.*
verronken: den tijd v., stertendo tempus perdere (of terere).
verrooken *trans.*, fumando consumere; *intr.* in fumum abire.
verrot, putidus, putridus, puter (—tris, tre Horat., Prop.).
verrotten, putere, putrescere, putrefieri (Ovid.), putrere (Pavv., Pers), putrescere.
verrotting, putredo (—inis f. Apul.).
verruilen, mutare (*slaven tegen wijn mancipia cum vino, zaken onderling res inter se*); permutare (*lood voor parels plumbum margaritis, Plin*); commutare, (*de zucht tot oorlogvoeren met den landbouw, studium belli gerendi agricultoribus*); *een woord (met een ander) v. verbum mutare (of immutare)*; *ik zou mijnen toestand niet voor den zijnen willen v. nolim esse eo quo ille est loco, nolim ego esse qui ille est.*
verruiling, mutatio, permutatio, immutatio.
verrukkelijk, suavissima, *als Adv.*: v. schoon pulcherrim.
verrukkelijkheid, summa voluptas, suavissimus voluptatis sensus (4).
verrukken: iemand v. mirifice oblectare (of capere),

voluptate perfundere, suavissime afficere aliquem; *verrukt volnptate perfusus, quasi quodam gaudio elatus; verrukt syn over iets mirifice aliqua re laetari*; v. van geest (van sinnen) divino afflato concitatus, divino quodam spiritu indatus.

verrukking (*van geest, van sinnen*) (= *goddelijke ingeving*), influxus (4), instinctus (4), instinctus afflatusque divinus, furor divinus of alieni furor; *in v. geraken* divino spiritu tangi, (of indari of concitari); *toestand van levendige v. mens incitata, studium ardens (voor iets alicujus rei)*; *admiration (alicujus, alicujus rei)*; *een zekere wildrukking van v. verbum aliquod ardens*; *met de grootste v. de vryheid verdedigen* summae studii libertatem obtinere; *de v. temperen* animorum incendia retingere; *de v. is bedaard* ardor animorum coesedit.

vers, versus (4); v. om v. versibus alternis; *in versen en in proza begint men fouten et in poematis et in oratione peccatur*; *noch in versen noch in proza neque oratione vincit neque aulicis*; *versen maken versüs facere, (onvoorbered)*, fundere; *woorden in een v. brengen* verba versu includere; *versbouw* versuum ratio; *versvoort* versuum genus, (—tris n.); *een versenmaker* versificator, poeta; *versmaat* metrum, metri necessitas.

versaagd, metu fractus, metuens; pallidus, timidus, trepidus.

versaagdheid, pallor, timiditas, trepidatio.

versagen, metu frangi, metuere, timere, trepidare.
versch = frisch, frigidus, (= *erst sedert kort ontstaan, geschied ons*) recens; (= *nog onverlet, onverwacht ons*) recens, integer; *versche troepen* recentes (of integrae) copiae; *met versche krachten* redintegratis viribus.

verschaald, in vappam versus; odore et sapore privatus.

verschaaldheid (*van wijn*), vinum in vappam versum (of odore et sapore privatum).

verschaffen, parare, comparare, subministrare (alicui aliquid); (= *beoorgen*) providere, (*kuorn aan het leger exercitui frumentum*), (= *iemand iets doen toekomen*) adhibere alicui aliquid; (= *tot stand brengen*) parare; *ik kon mij het boek niet v. libri copia mihi non fuit*; *aan eene taal bevaligheid v. lingue (of sermoni) addere* suavitatem; *iemand zekerheid van toevorst v. efficere*, ut commotus sine periculo ad aliquem portari possint; *iemand toegang tot iemand of iets v. alicui aditum ad aliquem of aliquid patefacere, gunst conciliare* alicui favorem, *geld* pecuniam conficere alicui; *dit verrecht hem aansien* hoc auctoritatem ei affert; *iemand of sich iets zoeken of weten te v. quaerere* aliquid alicui of sibi; *tot alle menschen sich toegang v. omnium aditus tenere*, Cic. Cat. 3, 7, 16; *nich een heerlyk schouwspel v. egregium spectaculum oculis capessere* (Liv).

verschaffing, comparatio, conciliatio; *door de verba*.
verschalen, (*van wijn*) in vappam verti; odorem et saporem amittere.

verschalken, dolo capere; fallere; *nich niet licht laten v. haud opportunum esse insidiantibus.*

verschalking, dolus.

verschansen, operibus et munitionibus caespere (of munire); *ook alleen* munire, communire; *met stormpaleis v. vallare, vallo caespere (of eingere of munire)*; *een verschanst leger* organa opstaa castra communire in aliquo loco; (*oneig*) *achter zijne deur en zijne muren, niet achter het recht der wetten en gerichten verschanste hij sich* janus se ac parietibus, non jure legum judiciorumque

textit (Cic. p. Mil. 7, 18); *zich achter iets verschanset hebben* munitionem esse aliqua re.

verschansing, munitionem, munimentum; (= vestingwerk) opus (—bris n.); *verschansingen aanleggen* urbem operibus caespere (of claudere).

verscheiden 1°. *Verbum, veld. in de betek. van beschieden*; (= een plaats tot samentkomst met iemand bepalen) destinare locum, quo aliquis veniat; *doch gewoonlijk* = haengaan, sterven (de vita) decedere; o (of a) vita discedere; vilis, o vita excedere, de vita exire.

2°. (Subst.) (= het sterven) excessus (4) vitae, o vita, discessus (4) o vita; obitus (4) (of interitus) alicujus; *bij zijn v. decedens; na zijn v. cum discessisset.*

3°. *Adj.* (= onderscheiden) diversus (ab aliquo van iemand); dispar (alicui rei van iets); (= ongelijk) dissimilis (alicui rei, alio rei); (= niet overeenstemmend) discrepans, dissensus; (= een ander) alius; (= menigvuldig) varius; *een op een scheidende plaatsen geleverd treffen* proelium diversum; *eene vlucht naar verscheidene plaatsen* heu fuga diversae; *nij straden naar verscheidene kanten gericht* diversi perhibebant; o. *zijn diversos esse; inter se differre of (in meningen) discrepare, dissentire, dissidere, van iets differre, distare ab aliqua re; zij zijn daarin eer v. hoe in re multum inter eos interest, eo multum differunt; de verscheidene berichten der geschiedschrijvers over iets* quas auctores variant de aliqua re. (*Adj. num.*) (= eenige, ettelijke) aliqui; nonnulli; aliquot, complures.

verscheidenheid (= onderscheid), differentia; (= ongelijkheid) diversitas; dissimilitudo (—inis f.); distantia (in adem en neringen) morum studiorumque, (Cic. Lael. 20, 74), discrepantia, v. der meening (in staatsaken) dissensio rei publicae; *er heerscht v. van meening onder hen* dissensio inter eos; *in diverse of contrarias partes discedunt*; (= menigvuldigheid) varietas; *naar v. van eene zaak pro aliqua re.*

verschelen (= verschillend of onderscheiden zijn), interesse; *de mensch en het dier v. hierin het meest dat een*, inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod ens; *differre; wat is het, waarin de dichters van de redenaars v. f. quid est illud, quo poetas differunt ab oratoribus?* distare; *de bekwaamheden van den senator en den redenaar v. onderling veel multum inter se distant* facultates senatoria atque oratoria; —

(= in gevoelen oneinig zijn) dissensio, dissidere cum (of ab) aliquo; discordare cum aliquo, tot doodslijken haat toe capitali odio dissidere ab aliquo, over iets dissidere de aliqua re.

verschenken (= overrekenen met een v. in het andere) transfundere ex altero dolio in alterum, (= door schenken verbruiken) den wijn v. in pocula ita vino implere, ut nihil tandem superesset; fundendo vinum absumere (of consumere).

verscheppen, in aliam navem transferre (merces).

verscheping, translatio in aliam navem (mercium).

verscherven, eig. acutere, acutum reddere (aliquid, terram); *oneig. scutere* (mentem, ingenia adolescentium); *excutere (als een dezel)*; *als het ware den dolk der Tribunen tegen ons v. mucronem aliquam tribuniciam in nos exacutere; de wetten v. intensere leges; de straf v. poenam augere; een bevel v. gravior (of acrius) imperare; eene syllabe in de uitspraak v. syllabam corrumpere.*

verschorping door de verba; v. der syllaben corruptio (Quint.).

verscherten (= met eekerts doorbrengen), inter iocum terere (tempus, —bris n.); (= noodwillig verliezen) perdere (aliquid); *iemand gunst v. gratiam alicujus perdere, (op eenmaal) collectam gratiam alicujus effundere; zijn aanzien v. elevare auctoritatem suam.*

verscheten trans. eig., laniare, dilaniare, lacerare, dilacerare; (*stukgewijs*) concerpere (epistolae), discerpere (aliquem), rumpere (catenas, vincula); *iemand in stukken v. aliquem in frusta dividere; oneig. de vriendschap, vriendschapsbanden v. amicitiam discindere (of dissolvere); revellere (de banden der gerichten, van het algemeene nut en leven vincula iudiciorum, ut litatis vitaeque communis, Cic. p. Caec. 25, 70), een verbond v. rumpere foedus —bris n.; iemands hart v. animum alicujus acerbissimo dolore ericare.*

verschening, laniatio, laniatus (4); laceratio; *de v. van Actaeon door honden laniatus a canibus Actaeon.*

verschheid (= koelte), frigus (—bris n.); *oneig. hilaritas; (= levendigheid) vigor* (corpore animique), viriditas; *de v. van den geest en van 't gevoel integritas* (Cic. Acad. 2, 17, 52).

verschiet (= perspectief), prospectus (4) maximo longinquus (op eene schuldery in petra), — vooruitzicht) spes (ei f.) futurarum rerum, expectatio eorum, quae longo tempore post futura sint, veel godel in 't v. zyn multa prospera in posterum prospicere (of expectare).

verschieten; *de soldaten hadden hunne pijlen verschooten* milites effuderant missilia sua, tela jam milites defecerunt; *oneig. al zijne pijlen (in de rede) v. omnes aculeos orationis excutere; (van hoorn) vertere of liever vertere, convertere, circumvertere* (frumentum); (= voor iemand betalen) erogare pecuniam in aliquem; *mutuum dare pecuniam alicui; (= verdraken, verschrakt worden) in lacerare, excutari* (Liv.), perterreheri, — *zijne kleur verliezen*, colorem mutare (of amittere); (= zich schielijk (schijnen te) bewegen (van sterven) vibrare, micare, labi (Virg.); *niet vallende ster in vallen.*

verschijndag, dies; *vóór den v. betalen, ante diem solvere; als de v. komt* cum dies venit.

verschijnen (= zichtbaar worden), apparere, comparere, in conspectum venire, conspectui, videri, elineere, species alicujus obijciuntur (alicui); *zo v. de Atheners in hunne brittenlandsche betrekkingen tot andere Grieken* sic Athenienses egerant adversus ceteros Graecos foris; *ploterling v. (van beroemde mannen) exsistere*; *openlijk v. in publicum prodire, procedere, advenire* (ook dies advenit); *de dag is voor mij verschenen* illuxit mihi dies; *in druk v. eel, emit.* in druk laten v. edere, emittere (*alscht latyn of van nieuwer tijd edere in lucem*), foras dare; *iets verschijnt mij in den droom* in somno video aliquid; (= tegenwoordig zijn) adesse; (= bij de hand zijn) praesto esse; (= komen) accedere, venire; (*bij verkooping als bieder*) accedere (ad hastam); *voor 't gericht v. in judicium venire, in emhg. ook alleen venire* (van den aanklaagde); *in judicio of ad judicium adesse, in emhg. ook alleen adesse* (van den aangekl. en den aanklager), *op den bepaalden tijd in judicio sistere se, in emhg. alleen se sistere* (van den aangekl. en de borgen), vadimonium obire (of sistere) (van de borgen).

verschijning abstr. (= het verschijnen), adventus (4); (= tegenwoordigheid) praesentia; *gedwrigs persoonlijke v. der goden* ipsorum deorum saepe praesen-

- tine; *dadelijk bij zijne eerste v.* primo statim conspectu; cum primum in publicum prodit; *bij zijne v.* illo conspecto; *de talrijke, weldigame v.* frequentia, raritas; *de wijze, waarop iemand of iets verschijnt* conspectus (4), visus (4), species (—e f.); habitus (4), forma; (= *dat, wat verschijnt*) visum, species, res objecta; *een wonderbare v.* miraculum, ostentum, portentum, prodigium; *een nachtelijke v.* visus nocturnus, species nocturna; (= *gevolg, daadsaak*) eventum, res (—oi f.); *een nieuwe en ongewone v.* res nova atque insolita; *een treurige v.* malum, incommodum, calamitas; *de v. aan den hemel* quae in caelo sunt; *visia* (—orum) coelestia; *de reden ommer v. bijbrengen* rationem, cur aliquid fiat, assero.
- verschijnsel** (= *verschijning, vooraf aan den hemel en nachtelijk, in 't bijz. = luchtverschijnsels*) τὰ φαινόμενα, quae in caelo vel in aëre sunt et observantur.
- verschikken trans.** (= *andere schikken*) aliter ordinare, ordinem rerum vel aedum mutare, (= *uitstellen*) differre in aliud tempus (—ōris); *intr.* loco cedere, sedem mutare.
- verschikking** alius rerum (of aedum) ordo (—inis m.), dilatio (uitstel).
- verschil**, discrimen (—inis, n.); (= *verscheidenheid*) diversitas, differentia; (= *ongelijkheid*) dissimilitudo (—inis f.); *tusschen bekenden en onbekenden maakt men geen v. (onderscheid)* notum ignotumque nemo discernit; *tusschen menschen en dieren is het wezenlijke v., dat ons.* inter hominem et beluum hoc maxime interest, quod ens; *in het leven mogen er een v. van de waarde zijn tusschen hoog en laag* interit inter vitas dignitatem summorum atque infirmorum (Cic. p. Mil. 7, 17); *slachts met het v. illo tantum discrimine interposito; wonder v. sine discrimine, promiscue; zonder enig v. sine ullo discrimine, omni discrimine remoto* (of *ausblato*); *slachts met het v. dat ons, niet quod ens; onder v. van persoon nullius ratione habita, delecta omni atque discrimine remoto; huwelijken (van patriciërs en plebejers) zonder v. coniugia promiscua; geen v. maken tusschen het goddelijke en menselijke* divina et humana promiscua habere.
- verschilderen** (= *overschilderen*), denuo pingere; (= *aan schilderen bevelen*) pingendo absumere (of consumere).
- verschildering**, iterata (of emendata) pictura.
- verschilferen**, desquamando, stringendo et radendo consumi.
- verschillen**, *sic* **verschelen**; (= *door schillen verbruiken*) decurtando (Plin) (of putamine detrachendo) consumere (of absumere).
- verschillend**, { *sic* **verscheiden**.
- verschillig**, {
- verschimmelen**, mucedum fieri, mucescere, mucorem (of sium) contrahere, situ corrumpi
- verschimmelings**, situs (4), mucor; of *door de verba*.
- verschommeling**, iactatio.
- verschommelen** (= *iets door schommelen van zijne plaats brengen*) iactando (of quassando) aliquid loco suo demovere (of deturbare)
- verschoonbaar**, excusabilis (Ovid.), excusandus, excusatione dignus.
- verschoonen**, *sic* **verontschuldigen**; (= *achtoos klederen aandoen*) puras (of lotas) vestes induere.
- verschooning**, *sic* **verontschuldiging**.
- verschoonlijk**, *sic* **verschoonbaar**.
- verschoppeling**, ejection, expulsus, extrusus.
- verschoppen**, ejicere, expellere, extrudere, exturbare (aliquem domo)
- verschopping**, ejection, expulsio, extrusio.
- verschot**, impensa pecuniae pro aliquo facta; suppeditatio; (= *verscheidenheid*) varietas, * copia rerum, ex qua optio fieri potest.
- verschotbriefje**, * tabellae impensarum pro aliquo factarum.
- verschoveling**, *sic* **verschoppeling**.
- verschreeuwen**; *sich v.* clamando vocem rancam reddere, voci (of sibi) nocere.
- verschreien** (= *door schreien verdrijven*); *sijn land v. plorando* (of lamentando) pellere (of minuire of levare) dolorem.
- verschrijven** (= *andere schrijven*), aliter (of iterum) scribere; (= *met schrijven verbruiken*) scribendo consumere, (= *bij openbare brieven oproepen*); *tot een landdag v. literis publicatis ad concionem convocare*; *sich v. in scribendo errare* (of errorem committere).
- verschrijving**, error in scribendo commissus, convocatio ad concionem literis publicatis facta.
- verschrikkelijk**, *sic* **schrikkelijk**
- verschrikkelijkheid**, atrocitas, foeditas.
- verschrikken trans.**, terrere, (sterker) exterrere, perterrefacere (aliquem), terrorem injicere (of inferre, asserere of incutere) (aliqui); *intr.* terreri, (sterker) exterreri, perterri; exhorrescere; ook commoveri, perturbari (van iets aliqua re).
- verschrikker**, terribilis, plenus timoris (homo, nuncius).
- verschrikking**, *sic* **schrik**.
- verschrikt**, perterritus, perterrefactus.
- verschriktheid**, *sic* **verschrikking**.
- verschrobben**; *de beuws, water v. tergende scopas, aquam absumere.*
- verschroeien**, *sic* **schroeien**.
- verschroeiing**, adnatio of door amburere of ambustio.
- verschroeven**, coctile aliquid aliter firmare.
- verschrompelen**, vicium (of rugosum) fieri, corrugari, vicescere (van oeff), van personen en hunne leden maten exilium fieri; *omrig. comminui* (res familiaris).
- verschrompeld**, vicius, rugosus.
- verschrompeldheid**, rugositas (Tert.).
- verschadden**, concutere; quassando aliter ponere (b. v. lectum).
- verschudding**, concussio (Sen), concussus (4) (Plin).
- verschuilen**, *sic* **verbergen**.
- verschuiimen** (= *in schuim overgaan*), in apumam abire.
- verschuiimen**; *aan dak v.* obliquius facere tectum; *den oever ommer rivier v.* ripam fluminis obliquiorem reddere.
- verschuiiven**, loco suo movere; *sich v.* locum mutare; (= *uitstellen*) differre, *sic* **uitstellen**; (ook = *met minachting behandelen*) contemnere (aliquem).
- verschuiiving**, loci mutatio, *sic* **uitstel**.
- verschuldigd**, *sic* **schuldig**.
- verschuren**, aliter tergere, abstergere, detergere (aliquid); (= *met schuren verbruiken*) tergende consumere; *het water verschuurt den oever* (fluminis) aqua ripam abstergit (of detrit).
- versier bloem**, flos (—ōris m.) ornans of ornatui
- versierder**, exornator. (idoneus)
- versieren**, ornare, exornare (aliquid aliqua re); vestire (het binnenste des tempels met schilderen, interiores templi partes picturas); *hier en daar*

met blinkende voorwerpen v. distinguere; de rede v. ornare (of exornare of ornare atque illuminare) orationem; iets hals en met een ijdelv. naam versierd cassum quiddam et inani vocis sono decoratum. versiering (als handeling), oratio; (van de rede) exornatio, distinctio, amplificatio; (als zaak), zie aieraad.

versierari, zie versiering (als zaak).

versierster, oratrix (—icis).

versificatio, versificatio (Quint.).

versjouwwen, moliri aliquid, ut loco suo demoveatur; moliendo loco movere; zich v. nimm. operā (vooral in slachten sin nimis voluptatibus atque amoribus) debilitari.

verslaafd, subjectus (imporio alicujus, niet alicui alieni), v. zijn in ditione (of in potestate) alicujus esse, aan eenre zaak si bjectum (of obnoxium) esse (of servire alicui rei, addictum esse (cupiditati), deductus (doctrinae)).

verslaafheid, servitus (—tutis f.), obsequium, deditio (ad aliquem); verder door de vermelde verba.

verslaan: senen spijker v. clavum (extractum) alio loco impingere; den vijand v. ferro (of caedere) hostem (of affigere, prosternere); (= op de vlucht slaan) repellere, profigere, in fugam vertere, fundere, fugare; (= bevoerd maken) terrere, perterrere, perterrefacere; verslagen (= versohrikt) territus, perterritus, exterritus, timore perculsus, trepidus, (= bedroefd) afflictus; (= saken van hare krankt berouwen, onig): den dorst v. siltim explore (of depellere); senen heeten drank laten v. refrigerare calidam potionem; verslaan (= koel woorden) refrigerari, refrigerere; (= zijn smaak verliezen): het haar is verslagen * cerevisia saporem amittit (of accessere coepit of evanescit vetustate).

verslag (in 't alg.), relatio of narratio (alicujus rei gestae); (tengenoegen van een ontvangens opdracht) renouciatio; (= schriftelijk bericht) literae, (in den vorm van een opstel) libellus; (= antwoord) responseum; b. v. omder zijn v. kan ik niets anders respondere ejus prius non accepto nihil constituere possum; volgens zijn v. en anctore (of teste); v. geven narrare, tradere, referre of renunciare (aliquid alicui), aan iemand, ook certorem facere alicuius de aliqua re (of alicujus rei).

verslagen, zie verslaan.

verslagenheid, animi demissio (of contractio); animus a se alienus; tristitia; perturbatio, consternatio, trepidatio; in de v. in re trepida; in zijns v. perturbatus; er ontstond een algemeene v. omnium animos incescit trepidatio; in v. geraten conterriti, obtupescere, trepidare.

verslagenschrift, libellus (ad rem enarrandam compositus).

verslampampen: den tijd v. (= den tijd met slapen doorbrengen) tempus beluando (of epulando) terere (of consumere), perdere, negligere, abligurire, decoquere of dilapidare).

verslapen, somno conterere (of consumere) (totum diem, totam noctem); (= door slapen vernemen indormire alicui rei (tempori, causae, ook = door slaap zoeken te vergeten, b. v. zijn rampen malis suis, Curt.); zoo menige goede gelegenheid, om dezen man eer te bereyken, v. hebben in isto homine colendo tam indormivisse diu.

verslappen, trans. laxare (vinculum, den band); onig mollire of emollire (aliquem), remittere (den geest, industriem); intr. laxari, relaxari, onig. languescere, alanguescere, emolliri, remitti (de dapperheid verslapt virtus remittitur); senescere,

consenescere (de krachten v. vires consenescent); ten volle v. fluere; de krachten v. geheel door vermoedheid, door werkelijkheid vires flunat lassitudine, mollitie; verslapt en verslappend languidus, b. v. gemoegens, voluptates.

verslapping, langnor (ook van den geest); bij de v. der tucht lebente paulatim disciplinam.

verslaven: zich v. servum fieri, in servitum venire (aan iets alicujus rei); verslaafd zijn aan de lusten servire cupiditatibus, servum esse libidinum; addictum (of deditum) esse, aan iets alicui rei; zie verslaafd.

verslaving, servitus (—otia f.); servitium; deditio (ad aliquem); verder door de verba.

verslechteren, zie versergeren.

versleopen intr., in alium locum trahere aliquid; auferre (alicunde) et (alicorum) transerre; (= laten verslijken, drie dagen met redetwisten triduum disputationibus extrahere; een twietgeding v. liem produceren (of extrahere)).

verslempen, zie verslampampen.

verslensan, flaccere, marcescere, absumi, corrumpi, obsolescere, putrescere.

verslensing, marcor.

verslenteren: den tijd v. lente et ignave agentem (of cunctantem of otiose vagantem) tempus terere (of consumere).

versletenheid, detrita (alicujus rei) conditio; v. van iets aliquid detritum.

versleuren (= door den sinur te volgen iets bederven), viam vulgarem ingrediendo aliquid perdere (of corrumpere); (= verwaarloosen) incuri negligere, corrumpere (aliquid); zie veronachtsamen. (= wegslepen) ook amoliri, abstrahere, distrabere.

verslibben, { trans. oblimare; intr. limo expleri verslijken, { et obtinari.

verslijking (der akkers), agri oblimati.

verslijmen, pituita obduci (of compleri).

verslijming: v. der maag stomachus pituita completus (of pituitosus).

verslijtbaar, { qui (quae, quod) conterri (of usu verslijtelijk, { atteri (of deteri) potest.

verslijten trans., conterere (een boek door het te lezen librum legendo); nau atterere, deterere (aliquid); zijn leven v. vitam transigere, degere actatem; intr. usu atteri (of deteri); versleten van tritus, detritus; obsoletus (vooral van kleedervan); geheel versleten van consumptus; een geheel versleten sprekewoord proverbium vetustate contritum, verslijting, attritus (4) (Plin.).

verslikken (= doorslikken), devorare, absorbere, haurire (aliquid); onig. de pil v. aliquid concoquere; iemand een pil te v. geven aliquem tongere (Com.); zich v. * cibum ita devorare, ut gulae transitum impediat; perperam absorbere aliquid; devorando suffocari, strangulari.

verslikking, suffocatio (Plin.)

verslimmeren, { zie versergeren enz. en verslimmering, { verslechteren.

verslonden eig. vorare, devorare; (van vreesbare stoffen) absorbere (aliquid); onig. de brandende eersucht verslondt hem glorie aestus (4) om absoorbet; haurire; door de golven verslonden worden fluctibus hauriri (of obrui), midden op de vaart in ipso cursu obrui, in de diepte in profundum hauriri, gurgitibus absumi; onig. devorare (zijn vermogen, dat van anderen rom familiarem, aliorum opes); de oorlog verslondt veel veldheeren en leggers bellum multos duces et exercitus absumpsit, wat de pracht en zwelgerij der grooten verslondt quae magnificentia et luxuria principum tanquam

- gurgēs quidam et vorago absumpsit; *wat grooten buit der Byzantijnen heeft deze voraluden* quantas iste Byzantinorum praedas exorbuat, Cie. de har. resp. 27, 59; *de renten v. het kapitaal* usurae sortem mergunt; *iets met de oogen v.* aliquid oculis devorare, *een boek* librum devorare; *een zoo verheugend bericht met oogen en ooren wenschen te v.* tantum gaudium oculis auribusque haurire cupere (Liv. 27, 51.)
- verelindend, vorax** (—acia).
- verelinder, verelindster**, qui, quae vorat (of devorat, absorbet, abstumit of exhaurit).
- verelinding, absumptio** (JCt).
- veralingeren** (= *lichtzinnig verkoopen*), dissolute vendere, abicere (merces); (= *doorbrengen*) dissipare, lacerare, effundere (pecuniam, patrimonium); (= *verwaarloosen*) contemnere, negligere, nihili habere, temere rejicere; *sich veralingeren, veralingerd worden op iemand, op een meisje* aliquis puellae amore capi, deamare puellam (Plant.), desperare, amore alicujus (Liv.), aliquam (Ter.), in aliqua (Curt.), insanire in aliquam (Hor.).
- veralingerd** (op een meisje), puellae amore flagrans.
- veralingering** (van iets), (rei) negligentia: (van sich selven) morum corruptela (of labea —is f.).
- versloddere** (= *veralingeren* 3e betekenis) sordide (of negligenter) uti aliqua re; negligere, nihili facere (of habere) aliquid.
- versloffen** (= *verwaarloosamen*), negligere, omittere, non satis curare (aliquid).
- versloffing, negligentia, ommissio.**
- verslokken onrig**: *iemand een pil te v. gnuen* aliquem tangere (Com.); *eene pil v.* aliquid conocquere.
- verslonsen**, turpiter terere et inquinare; negligenter (of ignavi et negligentia) deferere aliquid.
- versloven**: *sich v. fatigari, defetigari*, se mactare.
- versluizen**: *het water v.* aquam claustris (of cataractis) retinere.
- veramaadheid** (= *verachting*), contemptio, contemptus (4), despicientia; contumelia.
- veramaadster, contemptrix** (—iois).
- veramachten, concoli** (van *honger, dorst* fame, siti); caecari; suffocari; absumi; interire; (van *het zaad*) van droogte v. nil exarere; *iemand van honger laten v.* aliquem fame negare.
- veramachting, confectio**; suffocatio (Plin).
- veremadelijk, contemnendus, contemptio dignus**, *sie verachten.* (nus).
- veremader, contemptor**, (dicht.) spreter; *verder door omschr.*
- veremading, aspersio; repudiatio, rejectio, contemptio**; *door verba.*
- veremakken**: *iets v.* aliquid loco movere (of demovere of deicere).
- veremallen, sie verengen.**
- veremalling, sie veranging.**
- veremoden**: *veel ijzer v.* multum ferri tundendo consumere; (= *anders smeden, in een anderen vorm*): *swaarden tot spaden v.* * gladios in ligones tundere (of procondere).
- veremeding, door de verba.**
- veremelten trans. eig** (= *door smelten vermengen*), igne commiscere; *onw.* confundere (aliquid cum aliqua re); *een zeldzaam wesen, bij wien zoo tegenovergestelde neigingen versmolten zijn* monastrum ex tam contrariis naturae studiis conflatum; *in een versmolten worden* in unum confundi; *in één volk in unius populi corpus coalescere; sie smelten.*
- veremeltening, confusio, conglutinatio.**
- veremeren, linoend** (of *ingendo*) consumere, aliter quam antea linoere (of *ungere*); *hij heeft al het zijne verleerd en vermeerderd* omnia sua comedit.
- veremelen, vaporando** (of *exhalando* of *fumando*) consumere; *intr.* *het vuur veremelt* ignis fumando consumitur.
- veremijten**: *iets v.* in alienum locum aliquid rejicere; (= *verachten*) spernere, contemnere, nihili facere.
- veremoren trans.**: *iemand v.* suffocare aliquem, intercludere spiritum (of animam) alicui; *door veremorende hitte gekweld* aestu et angore vexatus (Liv. 5, 48, 3); *zie smoren.*
- veremoring, suffocatio** (of *door de verba.*
- veremullen, comedere**, per luxuriam dissipare (aliquid), abliguerrare (patria bona); *gij die uw vermogen verdrinken en versmilt hebt*, gurgēs (—itis m.) ac vorago (—inis f.) patrimonii tui.
- veranapering, cibus delicatus**; *in plur.* cibi delicatiores, cuppedia (—orum); *bonae res*, bella (—orum), bellaria (—orum); *gulae irritamenta* (—orum).
- veranawwen, increpare.**
- versnellen, celerare** (uit *vrass* voor *uitstel*), festinare (uit *mood* of *verlangen*), properare (meer met haast dan *overleg*), maturare (ten *juisten tijde*), accelerare (Caes.).
- versnelling, acceleratio** (A. ad Her.), festinatio, properatio, maturatio (A. ad Her.).
- versnerken trans. assando** (of *torrendo*) consumere (of *corrumpere*); *intr.* *assando* (of *torrendo*) consumi (of *corrumpi*).
- versnijden, secare, resecare** (aliquid), recidere (capillos), amputare (arborum); (= *scheren, afschuren*) tondere, detondere; *onw.* *iemand v. slaugen* v. pinnae alcat of nerva alicujus incidere; (= *door anyden* *verbruiken, bederven*), secando consumere, corrumpere; (= *andere dan voorheen snijden*) aliter quam antea resecare.
- versnijder, sector**
- versnijding, sectio, resectio, amputatio.**
- versnipperen, in minutas particulas discindere** (of *dissecare*); *eene erfenis v.* hereditatem in particulas nimis minutae distribuere.
- versnippering, sectio, dissectio** in particulas minutas.
- verenoepen, abliguerrare** (Com.); *stijn geld v.* pecuniam bellaria, (of *cuppedia*) impendere.
- verenoeren, colligare, connectere, copulare, vincire.**
- versnorken, stertentem** (tempus) terere (of *perdere*).
- versollen, jactando** (of *agitando*) corrumpere (of *perdere*).
- versolling, jactatio** (alicujus rei, quae ita perit).
- verspaden** (= *spader maken*): *iets v.* moram asferre alicui rei; (= *ophouden*) morari aliquid; *alles v.* omnia tardiora facere; *nich v.* morari, zero venire; *verspad zerus* (gratulatio); (= *vergraven*) palis (of *ligonibus*) effodere (terram) et in aliam partem conicere.
- verspading** (= *uitstel*), mora.
- verspalken, aliis fulcris confirmare** (brachium of crus fractum).
- verspannen**: *paarden v.* mutare equos.
- verspanning, (equorum) mutatio.**
- versparkelen** (= *verspatten*), dispergi, dispersum evanescere.
- verspatten, sie versparkelen.**
- verspelden, *** aliter (quam *verum erat*) aliquid acubus necere.

verspelen, perdere alē, in smēg. ook alleen perdere; *nich v. ludatē* errare.

verspellen: *nich v. errare in vocum literis et syllabis exprimentis.*

versperren: *den weg (in het midden) iter* (—ineris n.) *intersaspire*, (nam voren, van boven) *obsaspire viam*, *praesaspire*; (= *afsluiten*): *de poorten voor iemand v. eludere alicui portas*, *alle toegangen voor de wachten omnes aditus custodius*; (= *in het midden afsluiten*) *intercludere* (voor iemand den toegang tot alicui aditum ad, voor iemand den uitgang alicui exitum, voor iemand den tuvoer commeatu aliquem); (= *van voren afsluiten*) *praeccludere*, voor iemand de poorten alicui portas; *de weg was versperd door de ruinen der gebouwen* *ruina aedificiorum via praecclusa erat*; *iemand is de toegang tot iets versperd*, ook *aliqua exlatus est aliqua re*, (= *afsnijden door zijne tussenkomst*) *intercipere*; *een muur versperst den locht te land* *pedes iter murus intercipit*; *iemand den weg tot overposten v. iter ad honores alicui obsaspire*; *het uitsicht v. prospectum oculorum auferre* (van raken), *luminibus offondere* (of *obstruere*) (van personen); *iemand het uitsicht op iets v. alicujus rei conspectum intersaspire alicui*

versperzing, *interclusio*, *obstructio*; of door de verba

verspieden, *speculari*; (= *ondersoeken*) *explorare*; (= *met verspiedende blikken overal rondom zich waken*, *waar, ens.*) *circumspectare omnia inquirerent locum ubi ens.*

verspieder, *speculator*, *explorator*, *delator* (aanbrenger).

verspieding, *exploratio* (Col.), *speculatio* (Amm.).

verspieder, *speculatrix* (—ion).

verspijacht, *avis speculatoria*.

verspietoren, *specula* (Virg.).

verspillen, *nie verkwisten*.

verspillen, *nie verkwisten*.

verspillen, *nie verkwisten*.

verspillen, *nie verkwisten*.

verspillen (= *anders dan voorheen s.*), *aliter nōre quam antea*; (= *bij het spinnen verbruiken*): *wool v. nentem consumere lanam*; (= *verkeerd spinnen male* (of *perverse*) *ducere stamina fuso versato*.

verspillen: *iets v. de novo acere* (aliquid); *nich op iets v. omnia bona de aliqua re sperare*.

verspillen, *de novo fodere* (den tuin, hortum).

verspillen, *iterata* (horti, fossio).

verspillen: *sig. het hout v. lignum in assulas discindere*; *oneig*, *dissipare* (het vaderlijk erfgoed patrimonium); *effundere* (de schatkist aerarium, *uitgaven sumptus*); *lacerare* (zijne goederen bona sua, rem suam).

verspillen, *oneig*. *dissipatio*, *effusio*.

verspillen, *diludere*, *proludere*.

verspillen, door de verba.

verspreiden, *diffundere* (licht lumen, lucem; *het bloed door de aderen door het gehele lichaam sanguinem per venas in omne corpus*); *het gevoel is gelijkmatig door het gehele lichaam verspreid tactus* (4) *aequaliter toto corpore fusus est*; *vochtigheid en warmte die gelijkmatig in het lichaam verspreid is humor et calor*, qui est fusus in corpore; *de aether met gelijkmatig daaronder verspreide warmte aether aequali calore suffusus*; *overal heen v. circumferre* (den oorlog, de wapenen bellum, arma); *het uur, een gerucht v. ignem differre*, *rumorem aspergere* (of *pervulgare*), *famam dissipare*; *een kwaad v. disseminare*

malum; *lessen v. praecepta tradere*; *den glans signar deugd v. lumen virtutis longe lateque* (of *in omnes partes*) *diffundere* (niet *diffundere alleen*); *gnorcken in den staat v. vitia in civitatem infundere*; *verdurf v. perniciem afferre* (of *inferre*), *over iets of iemand alicui rei, alicui; als een pest den vloot den doods, de vernietiging over de vaandels, de wapenen en verwoestmiddelen der vijanden v. contingere funebribus diris signa, arma, tela hostium* (Liv. 10, 28, 17); *een wijd verspreide verbintenis societas late patens*; *een ooy wijd verspreide oorlog bellum tam late divisum*; *een wijd en wijd verspreide dwaling error longe lateque diffusus*; *algemeen verspreid pervagatus* (fama, sermo), *apud omnes pervagatus* (supeditas), *in vulgus pervagatus* (res); (= *uitbrengen wat geheim moet blijven*) *evulgare*, *in vulgus edere*, *efferre*, ook *allem efferre*, *enunciare*; *iets bij gelegenheid in 't openbaar v. aliquid injicere imperitia*.

nich v. se diffundere, *diffundi* (ook *oneig.*); *manare*; *dit gerucht, het kwaad, de vloot verspreidt zich verder haec fama, malum, fuga latius manat*; (ongemerkt) *aspergere*; (van een mening rei.) *pervagari*, (= *de overhand krijgen*) *inerebescere* (ventus, rumor, consuetudo).

verspreider, *verspreidster*, qui, quas *circumfert* (of *differt*, *pervulgat*, of *dissipat*) (famam).

verspreiding, *disseminatio* (App.).

verspreken: *nich v. errare* (of *labi*) in dicendo.

verspreking, *erratum* (of *vitium*) in loquendo.

versprengen, { *aspergendo* (of *conspargendo*)

versprengelen, { *consumere* (aquam).

verspringen: *naar een andere plaats v. alio proleire*; *syn boom v. saliendo luxare crus* (—uris v.); *dat snel verspringt jaarlijks illud festum* (of *il-lus festi tempus*) *quotannis mutatur*.

verspringing: v. van een boom *cruris luxatura*; v. van den tyd (temporis) *mutatio*.

verspuiten, *aspergere*, *profundere* (aliquid).

verstaald, *induratus*, *confirmatus*, *corroboratus* (animus, nervi).

verstaaldheid, *duritia*.

verstaalsel, *metallum* (v. c. *chalybs*), quo aliquid *induratur*.

verstaan 1' (= *te lang staan*), *diutius stare*; *de panden zijn verstaan pignora tempore suo non soluta sunt*, *diutius apud pigneratorem sunt relicta*;

2' (= *vatten*) (met het gehoor) *accipere*, *auribus percipere*; (geheel, duidelijk) *exaudire*; (met den geest) *accipere*, *vlug wat werd medegedeeld celestiter quae tradebantur percipere*; *mente comprehendere aliquid*, (= *begrijpen, inszien*) *intelligere aliquid*, (= *leeren kennen*) *cognoscere aliquid*, *iets zoo, verkeerd v. aliquid ita*, in hanc partem, in malam partem *accipere*, *aliquid ita interpretari*, zoo moet het voorschrift van Apollo v. worden hanc habet vim *praeceptum Apollinis* (Cic. Tusc. 1, 22, 52); *hoe moet ik dat v. quid hoc sibi vult? iemand v. (met iemand nog) intelligere quid aliquis dicat*; *eenen schrijver v. scriptoris cogitationem assequi et voluntatem interpretari*, *intelligere quas (quid) scriptor dicat*; *dat verstaat sich van zelf hoc sua sponte* (of *facile* of *nullo negotio*) *intelligitur*; *het verstaat sich nempe, nimirum, scilicet, videlicet*; *nu versta ik nunc audio*; *iemand iets te v. geom aliquid alicui significare* (of *oatendere*), *den wensch dat hij, ens. aliquem subinvitare*, ut *ens.* (Cic. fam. 7, 1, 6); *iets van iets* (of *nich op iets*) v.

aliquid intelligere, scire (of didicisse) aliquid of met Inf.; aliquid rei scientiam habere of peritum of non ignarum esse; aliquid rei facultatem adeptum esse dictum (of eruditum) esse aliqua re, calere aliquid, veel v. magnam doctrinam habere; niet veel, niets van iets v. non multum intelligere in aliqua re, nihil intelligere, v. latreki niets v. omnium rerum ignarum esse atque rudem; zoo verstaal des man de kunst of de harlen te winnen ea ara illi viro est ad animos conciliandos, scherts v. jocum ferre posse, non facile irasci; geen scherts v. jocum in seria convertere, facile irasci; iets of iemand onder iets of iemand v. intelligere, intelligi velle met dubb. Acc.; sentire met dubb. Acc., ook met Acc. v. Inf.; iets zoo en zoo willen noemen, zeggen dicke, vocare, appellare, significare met dubb. Acc., zoo en zoo uitleggen interpretari met dubb. of enkel. Acc.; zij v. dat onder v. zekheid eam interpretantur capiantur; bescheidenheid, in den gemoelden zin v. modestia, quam ita interpretantur, ut dixi, (geen Latijn is aliquid sub aliqua re intelligere iets van iemand of iets v. = op iemand of iets batrekken), aliquid (sententiam) ad aliquid of aliquid pertinere interpretari, aliquid interpretari esse scriptum de aliquo of de aliqua re (maar niet aliquid interpretari de aliquo of de aliqua re); iets niet zoo v., als of ens. aliquid non ita dictum existimari velle, ac si ens. aliquid non ita interpretari, ut credatur, existimetur ens.; iets v. (= er bij denken) aliquid intelligere, simul audire of aliam audire (Quint. van den lezer), intelligi of audiri velle (van den schrijver, barbaarsch is sub-audire, subintelligere aliquid); ik versta mij daartoe gaarne nulla erit hac in re a me difficultas; ik heb mij ongaarne, niet ongaarne er toe v., om te ens. invitus, non invitus feci, ut ens., zich met iemand v. consentire cum aliquo, (ten nadele van een derde) colludere cum aliquo; (= gedoogen, of in bewilligen); ik versta niet, dat men hem toelate non patior (of nolo) eum admitti.

Verstaanbaar, facili ad intelligendum, perspicuus, apertus, planus; (van de stem) clarus; licht v. zijn apertum esse ad intelligendum; algemeen v. ad vulgarem popularemque sensum (of ad communis iudicium popularemque intelligentiam) accommodatus; moeilijk v. difficultas intellectu, obscurus, reconditus; iets v. maken explicare, explanare aliquid; zich aan iemand v. maken ita dicere, ut ab aliquo intelligaris, (algemeen) accommodare se ad mentem et intelligentiam alicuius; — Ado. perspicue, aperte, plane, simpliciter (loqui); opdat zij ons v. uitdrukken ut ea, quas dicamus, intelligantur, iemand spreekt v. voor de toehoorders ita dicit aliquis, ut, qui adest, intelligat, quid dicit, (ook van 't gehoor) facilia auditu (van den redenaar).

Verstaanbaarheid, perspicuitas; tot grootere v. quo res facilius sit ad intelligendum.

Verstalen eig., chalybe obducere: het ijzer wordt in het vuur verstaald * ferrum igne in chalybem vertitur (of chalybis naturam assumit); onsig. firmare (animum), confirmare, corroborare (animum, vires nervosque).

Verstaling, door de Verba

Verstellen, (van koopwaren): merces in alia taberna exponere; (van een) peccas (—ūs m.), argumenta in aliud stabulum traducere.

Verstalling, medium in alia taberna expositio; mutata stabulatio (Col.).

Verstampen, piñere, piñendo consumere.

verstamping, pistoria (Plin.).

Verstand, mens; (= inzicht) intelligendi vis; prudentia (= oordeel) iudicium; (= bezonnenheid) consilium; het nuchter v. prudentis et moderatio, in omhy alleen prudentia; veel v. hebben ingenio valere (of abundare); praeditum esse acuto ingenio; het v. scherpen mentem (of intelligendi) prudentiam (of ingenium) acuire; bij zijn v. (of zijn v. meester) zijn mentis compotem esse, niet mente captum (of mente alienata) esse, de (of ex) mente exisse, het v. verlieten de sanitate ac mente deturbari, v. potestate mentis exire, mente capi (of alienari), van v. besouwd alienata mente, iemand van 't v. berooven mentem adimere, zijt gy bij nu v. ? sicut annus es ? met v. intelligenter, iudicio (met overleg); ratione (daarentegen eum ratione, bij v.); eum ingenio (sine auxilio) behandelten versari in aliqua re; hy heeft geen v. genoeg, om ens. ei sana non constat mens, ut ens.; by alle v. een nar zijn insensare eum ratione; de rijpheid van 't v. maturitas ingenii, in omhy alleen maturitas; natuurlijk v. naturae habitus (4) bonus, prudentia communis, natura et ingenium; het v. (= de zin van een woord) significatio, vis, notio, sententia; (= gemeenschap) in v. staan met den vijand consentire (of conspirare, colludere of clandestina consilia inire) eum hoste

verstandelijk (= tot het verstand behoorende): verstandelyke vermogens mentis facultates (= am f.).

verstandelijkheid, mentis facultatum usus (4). verstandeloos, insanus, demens; (= dom) excoere (—dis), rationis expertus.

verstandeloosheid, insania, dementia.

verstandhouding, consensio, consensus (4); conspiratio; (= medeweten) consensio, in een slechten zin conspiratio, clandestina consilia (—orum); geheime v. ook consensiones; geheime v. ten nadele van een ander collusionis, pactum occultum; met iemand in v. staan eum aliquo consentire; alicui (of alicuius facinori) consocium esse; est consensio inter ens.; colludere eum aliquo.

verstandig (= met verstand begaafd), mente (of ratione) praeditus; (= des bij zijn verstand is) mentis compotens (—ūs), sanus; (= vol doornicht, kluske) intelligens, sapiens, prudens (ook van zaken); een verstandige gedachte, sententia plena prudentiae; v. zijn sanus mentis esse, sapere.

verstandigheid, mens (—tis f.) sana; intelligentia.

verstandiglijk, intelligenter; sapienter, prudenter; (= bezonnen, met overleg); considerate, iudicio, eum iudicio.

verstandsverbijstering, mens (—tis f.) turbata.

verstampen, denuo (of aliter) acervare (of concervare of cumulare).

verstampeling, iterata conservatio (of accumulatio).

verstappen: zich v. gradiendo sibi (of corporis membro enidum) nocere, luxare membrum.

verstaad eig.: in lapidem (of saxum) versus; onsig. (= gevoelloos) attonitus, durus; inhumanus, ferreus; importunus; zie versteenen.

versteendheid (= gevoelloosheid) eig., torpor; indolentia; alienatus a sensu animus; onsig. stupiditas (domheid); accordia (verstoptheid) animus durus; inhumanitas; immanitas; atrocitas; nullus humanitatis sensus (2).

versteenen, trans., in lapidem (of saxum) vertere; intr. in lapidem (of saxum) verti, lapides

cere, obtorpescere metu, *als, verstaend staan, at-*
tonitum d. nstilesse, debium stare
versteening, zie verstaendheid
verstek (in rechten v. iemand by v veroordeelen,
al quem absente damare.
verstecken = anders dan vroeger steken), alio
loco atque antea figere; (= verbergen) occultare,
occultare, tegere (aliquid); (door te verwijderen)
abdere, abscondere (aliquid); (= bewaren) condere
(aliquid); (= geheim houden) celare (saepe voor iem-
and aliquid, in pass. celatur aliquid de ali-
qua re); (= verbergen) dissimulare (odium); *iets*
op een plaats v. abdere aliquid in aliquid locum,
occultare aliquid in aliquo loco; zich v. abdere
se, occultari, delitescere; nie verbergen; (=
berooven) nie berooven; verstoppen nie beroofd.
versteld, zie verstellen.
vertellen (= verplaatzen), zie verplaatzen; een
speeltuig v. chordas alias (of aliter) intendere citha-
rae; *kluisden v. vestes reascire (of relicere of*
reparare); (= verbaan) obstupescere, pertorrefa-
cere; versteld (= verbaand) obstupescere, pertor-
refectus, stupens.
verteller, reflector (Suet.), reparator (Stat.), si-
mulator.
verstelling, reflectio (Jct.), simulatio.
vertelster, simulatrix (—iois, (Stat.)
verstelwerk, opus (—eris m.) reficiendum (of re-
parandum of reasciendum).
verstemmen, denuo suffragari; chordarum sonos
ad meliores modos revocare.
verstemming, iterata suffragatio; emendatio chor-
darum in musico instrumento.
verstempelen, denuo (of iterum of nova forma)
condere (of ferre of percutere) (nummos
verstampeling, emendata caelo monetalis (Oed.).
versterf (= dood), mors (—ris f.), obitus (4., *by*
versterf moriens
versterfbaar, hereditarius.
versterfbaer, ius (juris m.) successione
versterken, firmare (de besittingen der stad met
troepen praesidio urbis copias); confirmare (de
macht der partij opes factionis); (met hulps-
middelen se auxiliis; (= vergrooten) ampli-
ficare, ampliorum facere, augere (het leger, exer-
citiu); *de legeren worden versterkt exercitus multi-*
plicati sunt; iets met of door iets v. ook aliquid
aliqua re cumulare atque adaugere (Cic. p. Rosc.
A. II, 80); de uitgesproken blaam v. criminati-
ones (multifariam) allatas (of quae aliquis in
aliquo of in aliqua re vituperanda esse dixit)
alio cumulare; sijne vijzi v. aeneae industriam;
waardoor heeft sich sijne macht versterkt? quid
accessit viribus ejus? sich v. (van den veldheer)
maiores copias (of majorem manum, of (in 't
gevecht) subsidia) accessere, novae copiae se reno-
vare, als hij verwacht is geworden) vires (of
auxilia) reparare; aene (in getal) versterkt slag-
orde adfuit numero acies; aene samenroeping v.
conjunctionem currere; (Liv. 34., 25) conjun-
ctionem vires adhibere;
= met oetelwerken omringen) munire, com-
munire, circumvallare; (= opbeuren, bemoeiden)
animos addere alicui, animum alicujus confirmare
(of corroborare);
(— stijven): *het gebeurde versterkte hem in zijn*
voornemen, quae facta sunt, ut propositum ten-
eret, effecerunt.
versterkend, corroborans, confirmans, agens, effi-
cax (—acis).
versterker, qui firmat (of confirmat of ampli-

ficat), qui munit (of communat of circumvallat).
versterking, *als handeling v. van de stem con-*
tentia (of intentio, vocis, door omschr.; het ver-
sterkt worden ens. incrementum; (van strijdkrach-
ten) accessio virium; auctus numerus, majores (of
novae) copiae; supplementum (scribere, lictum);
(= hulpsroepen) auxilia (—orum); (= onderstand)
subsidium; iemand krijgt v. militair alieui sub-
sidium (of supplementum); augetur alicui copia.
versterven (vooral van boomen en gewassen) mori,
intermori; (= door arfenis op iemand vervallen)
hereditate ad aliquid pervenire; *verstorven mor-*
tuus; (van besittingen) hereditarius, hereditate re-
lictus (of acceptus).
versterfing, door de verba.
verstijf, rigidus, durus, induratus.
verstijfheid, rigor.
verstijven trans., indurare (Ovid.); intr. rigere,
rigescere, indurare, obdurare, indurescere, ob-
durescere.
verat, ving, rigor.
veratikken trans., iemand v. suffocare aliquid,
intercludere spiritum (of animam) alicui; *door*
veratikkende hitte gekweld aestu et angore vexatus
(Liv. 5., 48, 8.); (van gewassen, planten) stran-
gulare; oneig. exstinguere (langzaam en geheel);
opprimere (met geweld en plotseling); (= anders
*stukken) * aliter seu pingere; (= bij het stikken*
verbraken) in pingendo non consumere.
verstikking, suffocatio; door de verba.
veratinken, fustes perire (of consumi).
verstoken: *veel hout v. multa ligna (—orum) in*
ignem alendum insuamere; (= beroofd) nie verateken.
veratoking (van hout) ligni consumptio (in ignem
alendum).
veratoken, *zeld. trans. indurare (Ovid.); intr.*
onreg. obdurescere (hard, gevoelloos worden); obli-
uari (halstarrig worden).
verstokt, obstinatus of offirmatus (animus); *iemand*
heeft een v. hart, aliquid ad omnia obduruit.
verstoktheid, obstinatio; animus obstinatus (of
offirmatus).
veratommen, obmutescere (ook oneig.); (= wij-
gen) omutescere (ook oneig.); *iemand verstomd*
maken vocem alicui includere.
veratumming, silentium.
verstippen, hebdom reddere (aliquid, aliquid
ad aliquid, rem, ook oneig.; hebelare (hastae,
oneig en dicht); obtundere (gladios, mentem,
ingenia, aegritudinem, Cic.); retundere (de tegen-
den staet gericht swaarden gladios in rempubli-
cam destructos); praestringere (de scherpte der
ogen, van de zaak, van 't verstand aciem oculo-
rum, anim., mentis); imbecillum reddere (iemande
liokuam corpus alicujus); (= verminken) mutila-
re, truncare, detruncare
verstomping, hebetatio (Plin.), (ook door hebes
(—etia), hebetatus, obtusus); debilitas, imminu-
tio, detruncatio (Plin.).
verstoemen, exhalari.
verstoeming, exhalatio.
verstoerbaar, qui (quae, quod) dissipari (of
disturbari of perturbari) potest.
verstoerd, confusus, perturbatus; v. van gelaats-
trekken incerti vultus; *er v. nictien ore confuso*
(of perturbato vultu) esse; (= vergramd) iratus,
ira incensus.
verstoerder (= verwoester), aversor (regni, urbis), ex-
stinctor (oneig patriae, conjunctionis), turbator (Liv.).
verstoerdheid, perturbatio, confusio, ira, ira-
cundia,

verstoortster, turbatrix (—icis); delectrix, (—icis) (van dit gebied hujus imperii, eenmaal Cic. har. resp. 28, 49).

verstoorting, expulsus, ejectus, extrusus.

verstoorten, (domo) exigere, abigere (uxorem), domo extrudere a sese, (domo) ejicere (aliquem), projicere (aliquem foras); deze man van zoo groote deugd sal uit deze stad verdreven, verbannen, v. worden haec tanta virtus ex hac urbe expelletur, exterminabitur, projicietur; expellere (aliquem patriam); (= zich onttrekken van abd. care (fluitum, liberos); eens vrouw v. repudiare uxorem.

verstoorter, expulso.

verstoppen (= verbergen) nis verbergen; (= dicht maken) obturare (de openingen foramina); de lichaamsdeelen zijn verstoppt partes corporis obstructae et obturatae sunt; (= door verstopping sluiten) obstruere; (de toegangen editus, de versoren flumina, de ooren aures), oppilare, claudere (iemand den mond alicui ce) onsig. iemand de ooren v. alicui aures claudere, (dicht.) obturare alicui aures; (= van versoren sluiten) praeccludere; het lijf v. alvum praestringere.

verstopping, { door omschr.; v. van het lijf
verstoptheid, { alvus adstricta, duritia alvi.

verstoren eig., dissipare (hostes); disturbare (concionem); onsig. overtoere, (den staat rempublicam, de deugd virtutem, de vriendschap amicitiam), subvertere (de wetten leges, de vrijheid libertatem); extinguere (de macht potentiam, het maatschappelijke leven vitae societatem); delere (de gedachten aan iemand memoriam alicujus, de waarheid veritatem); ontfabere; niet te er, dat de ouderdom niet verstoort nihil est, quod non confirmat vetustas; perturbare, (de rust en den vrede quietem atque pacem); (= verstoord, vergramd maken) iratum facere, irritare aliquem, iram et stomachum movere (alicui).

verstoren, disturbatio, eversio (templorum); exoidium (Carthagini); onsig. extinctio, eversio; voor de v. van Carthago stemmen Carthaginem esse delendam censere; v. van vriendschap en vrede perturbata pax atque amicitia.

verstoren, effundere, profundere (transen lacrimas); (= overstoren) transfundere (den wijn in andere vaten vinum in alia dolia).

verstoreng, profusio.

verstorevon, zie versterven.

veratouten, ad audaciam incitare, aliquem superbum facere, alicui spiritus afferre (van zaken); animum facere (of addere of afferre) alicui, animum alicujus confirmare; zich v. animo forti esse incipere, insolentius se efferre, elatus se gerere, magnifice se jactare, ook audere.

verstouting, audson.

verstrammen, rigescere, obrigescere, torpescere, deduxum et immobilem stare; horrere, torpere.

verstramming, rigor, torpor.

verstraten, viam denuo munire (of allice sternere).

verstrekken: iemand tot iets v. esse met dubbeln Dat., b. v. dat verstrekt hem tot eer hoe ei decuri est; ook afferre alicui aliquid (tot verdorft perniciem, tot troost solatium); dat verstrekt iemand tot zijne eenwige gedachten alicui hoc insigne est ad perpetuum ejus memoriam; iemand iets v. of laenen praebere (of mutuum dare of suppedicare) alicui aliquid.

verstrakking, door omschr.

verstrengelen, aliter vincti (of ligare).

verstrengen, loris ligare.

verstrijken (= al strijkende verplaatsen): het hoofshaar v. capillos (pectendo) aliter ordinare (of

ornare); (= strijkende verbruiken): kalk op den muur v. illinentem calceum muro consumere; (= anders dan te voren strijken) aliter quam antea ordinare (of ornare); (= verlopen) praeterire, praeterlabi.

verstrijking, nova (capillorum) ordinatio; (= verloop) decursus (4).

veratrikken, irretire (ook onsig. b. v. iemand door aantekens illecebris aliquem, noch in dwalingen se erratis); (dicht.) illuquere; obstringere (iemand in een afschuwelyke misdad aliquid nefario ecclare, noch in misdaden se sceleribus, in de verdorping van het vaderland patriam); zich v. in slechte begeerlykheid devincere se multa cupiditate; zich v. (in politieke zaken) se colligare (Cic. fam. 9, 17, 2); (= anders strikken dan te voren) aliter quam antea stringere (of obstringere).

veratrickker, insidator.

veretrikking, laqueus, illecebrae; verder door de verba.

verstrooid eig. en onsig. dispersus, dissipatus, disiectus (verspreid, ook = uiteen liggend, gebouwen, sedition); diffusus (niet samenhangend); effusus (in wanorde); (Ado. disperse, diffuse; effuse); onsig. negotia distentus (of distrius); (= vreemde dingen behandelend) aliena (—orum) agens; v. syn alius res (of aliena) agere, non attentum esse; v. spreken aliena loqui.

verstrooidheid eig., (als handeling), dissipatio; door omschr.; onsig.: storende v. * animus alienis rebus distrius, * animus aliud agens (of non attentus ad id, quod agendum est); (= verstrooiende voorwerpen) quae avocant animum (Plin. Ep.); in de v. en busighd suspensus animus et occupatus.

verstrooien, eig. en onsig. dispergere (het lichaam over de akkers corpus per agros); dissipare (de ledematen membra, de ryen der strydere ordines pugnantium, den vijand of de vijanden op de vlucht hostem of hostes in fugam), dissipare (de wolken nubes, dicht, de schepen naves, de troepen der barbaren barbarorum copias, de vijanden op de vlucht hostes in fugam), dissipare (den nevel nebula, de wolken nubes, het veer peucedon); discutere (met geweld) (den raad der Boeotiers consilium Boeotium, de duisternis caliginem, datgene wat verdundert ea quae obscurant); naar alle kanten v. dissipare; zich v. dissipari, se dissipare, (= uit elkander loopen of vluchten of gaan) dilabi, diffugere, discedere, over de geheele vlakke spargere se toto campo, op de vlucht in fugam, om te plunderen en te verwoesten op de velden liberius se ejicere in agros praedandi vastandique causa (Liv.); onsig. een gevoel v. periculum discutere, iemands vrees metu aliquom liberare, alicujus metum amovere; de surgen v., zie verdrijven; (tot opbeuring) animum alicujus a curis (of a sollicitudine) abducere; aliquem oblectare, verstrooivende voorwerpen, zie verstrooidheid: alicui v. animum relaxare (of remittere), aberrare a misera, door iets oblectari (of se oblectare) aliqua re, bij rouw luctum avocare aliqua re (Senec.).

verstrooier, depulsor, relaxator.

verstrooiling eig., dissipatio, dispersus (4, alleen in Abl.); onsig. oblectatio, oblectamentum, quae avocant animum; aberratio a dolore (of a molestia); (= verademing) animi relaxatio (of remissio); (= genoegem) voluptas; tot v. animi relaxandi causa; v. zoeken zie zich verstrooven in verstrooien; v. van smart relaxatio doloris; tot verademing van den geest zich aan een aangename v. overgeven relaxare animum et dare se juvenituti (Cic. Off. 1, 34, 122).

verstuiken: een lid v. luxare membrum.
 verstuijing, luxatura (M Emp).
 verstuiven *trans.*, pulverare (de kruiden herbas)
 (Calp) *intr.* in pulverem verti
 verstuijing, pulveratio (Col).
 versuffen, delirare, desipere, alucinari, stupere,
 obatupefieri, obatupefieri, perturbari mente.
 versuift, delirans, delirans, stupens, socors (—rdia)
 animi inopia (—ōpis), stupidus.
 versuftheid, stupor animi, deliratio, vertigo (—
 inia f.).
 versukkelen (= *vertagere*), morari, remorari,
 tardare, retardare, retinere; (= *plagen*) vexare,
 ludibrio habere.
 vertaalbaar, qui (quas, quod) verti (of converti,
 transferri of reddi) potest.
 vertaalloos, conversionis (of translationis) mer-
 ces (—ēdis f.).
 vertaaltster, interpres (—ētia) of door-omschr.
 vertaalwerk, convertendi (of transferendi) libri,
 of scripta (—orum) convertenda.
 vertaaltwoede, * convertendi furor (of nimius
 ardor).
 vertakelen: een schip v. * navem novis armamen-
 tis of novis trochleis funibusque instruere.
 vertakeling, reflectio (of reparatio) armamento-
 rum; armamenta reflecta (of reparata).
 vertakking (van een rivier of van een gebergte),
 ramus (Front).
 vertalen, vertēre, transferre (woordelijk), reddere
 (nauskeurig); interpretari (vrij, naar den
 zin); in 't Latijn v. in Latinum convertere.
 vertaler, interpres (—ētia), of door omschr.
 vertaling (als handeling), conversio, translatio,
 interpretatio (van lateren tijd versio); (= *het ver-
 taalde*) b. v. een Latijnsche v. van Horatius Ho-
 meri carmina (—um) in Latinum (sermonem) con-
 versa, *rene* v. van de gedichten van Aratus door
 Cicero carmina Arati a Clucone conversa (of La-
 tine reddita); *sewa* Hoogduitsche vertaling van
 een boek laten maken * librum alicuius Germa-
 nice (of in Germanicum sermonem) vertendum (of
 convertendum of transferendum) curare.
 vertalmen: den tijd v. cunctando (of cessando
 tardando, morando, dubitando of haesitando) tem-
 pus terere (of consumere).
 vertappen, *sie* verschenken; (= *als tapper
 wijn verkoopen* divendere vinum (of minutatim
 vendere of couponari).
 vertapping, distractio.
 vertaten: *sich* v. male tangere, errare tactu;
oneig. errare, alucinari
 vertē, longinquitas (loci, temporis); (= *tusschen-
 rumte*) intervallum; *sie* de v., in de v. procul,
 longe, (= *afwzig*) abesse; *sie* de v. eminere (van
 schotelen), e (of ex) longinqua; *seer* in de v. longo
 spatio (of intervallo) interjecto; in de v. *gezien*
 worden in prospectu esse; in de v. *uweven* (of
zwaiven) longinqua (—orum) sectari.
 vertederen, mollire, effeminare (alicuius of
 alicuius animum).
 verteekenen, * aliter (of denuo) delineare; * al-
 ter (of denuo) notare; * male delineare (of no-
 tare).
 verteekening, nova notatio.
 verteerbaar, facilis ad concoquendum (of consu-
 mendum).
 verteerder, consumptor, confector (het vuur);
 omnia hauriens (het vuur); (van ziekten) tabificus,
 verteerster, confectrix (—icis) (Lactant.), tabes
 (—is f.).

vertegenwoordigen, *sie* veranschouwelij-
 ken.
 vertegenwoordiger, repraesentator (Tert.).
 vertegenwoordiging, *sie* veranschouwelij-
 king.
 vertellen, *sie* verhalen; *sich* v. errare in nu-
 merando.
 vertellenswaardig, narratione dignus.
 verteller, *sie* verhalen.
 vertelling, (als handeling) } narratio.
 vertelsel, (= *het vertelde*) }
 vertelseltje, fabella, narratiuncula.
 verteren *sic*. (= *aten*), edere, comedere (aliquid);
 (= *sich van iets vonden*) vesci aliqua re; (= *ver-
 bruiken*) consumere, absumere (het geld, zijne mid-
 deln pecuniam, rem familiarem); (= *opmaken*)
 exedere, conficere (oneig.), (van het vuur) haurire,
 absumere; *intr.*, v. door iets tabescere, contabescere
 aliqua re (door een ziekte morbo, door verlangen
 desiderio, door rouw luctu); se conficere aliqua
 re; (= *verduwen*) concoquere (sibum); (= *ver-
 rotten*) putrescere, putrefieri
 vertering, consumptio, tabes; (= *verduwing*) con-
 coctio; *het* haperde hem heden aan v. hodie or-
 dior fuit.
 vertenten, *sie* verbabbelen (laatste bet.), en
 vertalmen.
 verticaal, directus, perpendicularis; Adv. directo.
 vertienden (= *de tienden opleggen*), decumam (of
 decumas) imperare, (= *tienden heffen*) exigere de-
 cumam (of decumas); (= *tienden betalen*) decu-
 mam (of decumas) dare (aan iemand alicui).
 vertiender, decumanus.
 vertiendster, mulier (—ēris) decumana.
 vertienvondig, decemplicatus (Varro).
 vertior (= *verkoop*), venditio; v. hebben facile
 vendere (of divendere), (= *afreik*): v. vinden fa-
 cile venire (of divendi).
 vertillen (= *al billendo verplaatsen*), tollentem
 loco movere (of demovere); *sich* v. (aan iets) (ali-
 quid) tollentem luxare membrum corporis, corpori
 nocere.
 vertilling, luxatura (M Emp).
 vertimmeren: een gebouw v. reficere (of restau-
 rare, restituere of renovare) aedificium; *sijn* ver-
 mogen v. aedificando rem familiarem consumere
 (of impendere).
 vertimmering, *sie* verbouwing.
 vertinnen: *iets* v. plumbo albo tegere aliquid;
 plumbum album obducere alicui rei.
 vertinner, qui plumbo albo (vase, —orum) tegit.
 vertinning, door omschr.
 vertinzel, plumbum album.
 vertobben: *sijnen tijd* v. curis et aerumnia ce-
 dentem (of indulgentem) tempus terere (of consu-
 mere).
 vertoef, mora, commoratio, cessatio.
 vertoefplaats, commoratio, mansio, statio, se-
 des (—is f.). domicilium, habitatio, deversorium,
 receptaculum.
 vertoeven, *sie* toeven.
 vertoever, morator.
 vertoeving, *sie* vertoef.
 vertolken, interpretari (aliquid); *sie* verder ver-
 talen.
 vertolker, interpres (—ētia); *verder* bij omschr.
 vertolking, interpretatio; *sie* vertaling.
 vertollen, *sie* veraccijnsen.
 vertolling, door omschrijving met het verbum
 veraccijnsen.
 vertoonen: den wijn v. in alia dolia vinum transfundere.

vertooning, * (vini) in alia dolia transfusio.
 vertoog, argumentatio, probatio; disputatio, liber,
 libellus, commentatio, commentarius, commenta-
 rium
 vertoogen, argumentari, disputare.
 vertoogje, disputatiencla
 vertoogschets, summarij disputationis.
 vertoogschrijver, disputationum scriptor.
 vertoon (= aanwijzing), demonstratio, indicium;
 (= pralerij) ostentatio, jactatio, jactantia.
 vertoonbaar, spectabilis, qui (quae, quod) indicari
 (of significari of ostendi) potest.
 vertoondag, spectaculi dies (5).
 vertoonen eig (= wijzen), monstrare, commo-
 strare, ostendēre; onsig. (= aan den dag leggen),
 declarare, probare, ook patefacere; zich v. (sig.)
 (= verschaftjnen) (van personen) se ostendere, in
 conspectum venire; zich in het openbaar v. in
 publicum prodire; zich niet v. publico se absti-
 nēre; (van zaken) apparēre, verni; (= voor oogen
 plaatsen) observari; (= aangehouden worden) offerri,
 offerri (de hulp, auxilium offerri, de getuigenheid
 offerri occasio); plotseling zich v. exoriri, emer-
 gere, erumpere; zich als een of iets v. se os-
 tendēre aliquem (als veldheer ducem, als vijand
 aan iemand inimicum alicui); ook esse aliquem;
 nij foonden zich geiteng tegen hunnen vriend,
 en spaarzaam te huis, severi in amicum suum
 et parci domi erant; (van zaken) apparēre ahoel.
 of met Acc. o. Inf.; (= te voorreghen komen)
 olucere; de vriendschap vertoont zich meer on-
 der tijdgemoeten amicitia magis inter aequales
 elucet; er vertoont zich in den staat geen behoefte
 aan iets res publica non eget aliqua re; het ver-
 toont zich, dat ik ens, inveniri, reperiri met
 Nom. o. Inf.; dit algemeene gebrek vertoont zich
 in groote en vrije staten, dat ens est hoc com-
 mune vitium in magna liberisque civitatibus, ut
 ens; (= vertoon maken, pralen) ostentare, jactare
 (aliquid), gloriari aliqua re; (= ten toonele voe-
 ren), spectandum dare, in scenam ducere (of pro-
 ferre); zich v. in scenam prodire.
 vertooner, index (-iois) (in het alg.); delator (bij
 de overheid, vooral om te verraden); nuncijs;
 monstrator (Virg); editor (van spelen, Incr.)
 vertooning, indicium, significatio, (schriftelijke
 literarum); denuntiatio (belli); actio (op het too-
 neli); demonstratio; zie verder vertoon.
 vertoonplaats, spectaculum, scena (scena), the-
 atrum.
 vertoonster, index (-iois) nuncia.
 vertoornen, zie vergrammen.
 vertorachen, mohri aliquid ut loco moveantur,
 omnes vires intendere ad aliquid allo transpor-
 tandum.
 vertoren, morari, remorari, tardare, moram
 et tarditatem afferre (aliqui rei); (= tegenhouden
 detinere); (= uistellen) differre, proferre, (= op
 de lange baan schuiven) trahere, extrahere; de
 vervulling der hoop v. lentierem facere spem;
 iets van dag tot dag v. procrastinare aliquid;
 zich v. morari, trahi, extrahi, differri; (= over
 den tijd uistlijven) cessare.
 vertraging, retardatio, mora; (van den eenen dag tot
 den ander) procrastinatio; (langzaamheid) tarditas
 vertrappeling, zie verschoffpeling.
 vertrappen, concutere, (pedibus) conterere.
 vertrapping, obtritus (4, Plin.), of door omschr.
 vertreden (= vertrappen), zie vertrappen.
 (= in het treden iets benadeelen) gradiendo (pedem)
 laedere (of luxare); zich v. spatiari, ambulare, deam-

bulare, inambulare (in aliquo loco); ambulando
 se recreare (of recreari of novas vires colligere).
 vertreder, vertreeder, qui, quae conculat
 (of contēt).
 vertreding, zie vertrapping; ook ambulatio,
 spatium, deambulatio.
 vertrek (= kamer), conclave (-is, n.); (om te
 rusten of te slapen) cubiculum; (om te studeren)
 museum;
 (= afreis), abitus (4), discessus (4), decessio,
 decessus (4); exitus (4), profectio; het v. van een
 magistraatspersoon uit de Provincie, decessio, de-
 cessus (4); bij zijn v. abiens, proficiscens, deces-
 dens; op het punt (of van zins) om te vertrekken
 abiturus, profecturus, decessurus; sub decessu
 suo, sub ipsa profectioe; vóór zijn v. priusquam
 inde abiit (of proficisceretur); vóór het v. van
 den brief antequam literae datae sunt.
 vertrekbrief, (abundi venia); syngrapha.
 vertrekplaats, * statio vectorum, ubi morantur
 profecturi.
 vertrekken trans., protrahere, pertrahere, movēre
 loco, abstrahere; (= verdraaien) distortuere; intr.
 abire, discedere, proficisci; met het ligger, met de
 bezetting v. exercitum, praesidium deducere; van
 een plaats, naar Rome ab loco aliquo, Romam;
 (= verhuizen) migrare, demigrare van een plaats
 de, ex loco; se recipere, redire; met schimp en
 schande monnen v. turpissime discedere; iemand
 laten v. aliquid abundi potestatem facere; alicui
 exitum dare; (= op reis gaan) peregre abire,
 peregrinationem suscipere (buiten 's lande); (=
 een wistap op het land maken) excurrere; om
 staatsbezigheden vertrokken zijn rei publicae causa
 abesse; (= afrijden) avehi curru; (= afreizen)
 avehi navi, solvere navem, of alleen solvere;
 uit de haven e portu solvere, proficisci, e portu
 navigare (of exire); met de vloot v. classes pro-
 ficisci, navigare.
 vertrekking, distortio (verdraaiing).
 vertreken: zijn leven v. vitam lugendo (of
 maerendo) (in luctu, maerore) transigere.
 vertreuzelen, zie vertalmen.
 vertreuzeling, mora, retardatio, commoratio.
 vertroetelen, zie verteederen.
 vertroeteling, blanditiae, blandimenta (-orum)
 blandae voces, (in aliquid collatae).
 vertroetelaar, consolabilis
 vertroetelbrief, literae consolatoriae.
 vertroetelijk, zie vertroetend.
 vertroosten, zie troosten.
 vertroostend, consolatorius, solatii plenus.
 vertrooster, solator (Tib.), consolator.
 vertroosteres, { femina consolans (of quae con-
 vertroetelator, { solatur).
 vertroosting, zie troost.
 vertrouwd, familiaris, fidus, fidelis; onsig.: v. met
 iets alienius rei gnarus (of sciens, of peritus), v.
 zijn ook didicisse aliquid, eruditum esse aliqua re.
 vertrouwd (m. en f.), familiaris, intimus (-a),
 socius (-a).
 vertrouwdheid, familiaritas, familiaris (of in-
 tima) amicitia; (ook = nauwkeurige kennis van
 iets) scientia alicujus rei.
 vertrouweljk, familiaris.
 vertrouweljkheid, familiaritas (ook plur. fami-
 liaritates quaedam); naus (4) familiaris.
 vertrouweling, zie vertrouwd.
 vrouwen 1° Subst. fiducia, fides (5); (= zeker-
 vast hoop) fides certa (of firma); vol v. op God en
 menschen simul divinae humanaeque spei plenus;

v. in iemand krijgen alieui confidēre incipere; v. op iemand stellen die vertrouwen; iemand v. om zijne vriendschap geven aliquem in fidem atque in amicitiam suam recipere; iemand iets in v. zeggen secreto alieui aliquid dicere; in v. geseed! hoe soli tibi dictum putal het is een zaak van v., dat ons. eat fidetium hominum meli doc. v. Inf.; v. werkt v. habita fides plerumque ipsam obligat fidem (Liv. 22, 22, (4); misleiding van 's v. perfidia;

2° Verbum trans., credere, committere (alieui aliquid); intr. fidere op zijne zaken suis rebus, (Dat.), sibi, (Nep.) pecuniā, victoriā; confidēre (alieui of aliquo, alieui rei of aliqua re, met betrekking tot iemands kracht of vermogen), fiduciam collocare (in aliquo), fiduciam habere (alicujus rei); credere (alieui rei, alieui, met betrekking tot iemands wil); frutum esse, (aliquo, aliqua re, some alieui rei bij Liv.); niet v. diffidēre (alieui).

vertaanker, * ancora altera, qua navis firmatur. vertuilen, een schip v. navem et a prora et a puppi ancora firmare, in duabus ancoris navem tenere (of firmare).

vertuigen: een paard v. * novis loris, habenis phalerisque equum instruere.

vertuiging, * lororum, habenarum et phalarum equestrium renovatio.

vertuiging, * navis duabus ancoris firmata.

vertuinen, saepire, consaepire (aliquid aliqua re), saepito circumdare, saepibus cingere (of claudere); (= omscheren) munire aliqua re.

vertuining (= het vertuinen), door de verba. (= tuin) saepes (= i. f.); (= omteinde plaats) saepum, (sides) saepimentum, consaeptum.

vertwijfeld (= opgegeven), desperatus (van zaken en personen) (eenmaal Cae. b. G. 7, 8, 1 desperati homines, van mannen, die aan zich zelve wanhopen); (= niets meer hopende, spe oarens, spe orbatu (of dejectu) (van personen), desperationis plenus (ook van zaken); (= gevaarvol) dioriminis plenus (van zaken); een vertwijfelde toestand desperatio rerum (of aliter) rerum omnium; in vertwijfelde toestand desperatis rebus; vertwijfeld! malum! (als uitdrukking van onwil); vahl (als uitdrukking van verwondering).

vertwijfeldheid, desperatio.

vertwijfelen, desperare, aan iets aliquid, de aliqua re, (zelden) alieui rei, met doc. v. Inf., (= versagen) animo cadere (Plant.), animum desperare, (van meer dan één) animos demittere (Cae. b. G. 7, 29, 1), animos desperare (Liv. 2, 38, 2), animum abicere (Quint.), bij mindere ongevallen ad minores calamitates animos summittere (Liv. 23, 25, 8).

vertwijfeling, desperatio (dikwijls met bijvoeging van rerum) (aan iets alieui rei); wil (of in of vol) v. ad desperationem adductus (van personen); in de grootste v. rebus desperatis.

vertuizende, longe prospectus, longinquum prospectum habens; (= langdurend) longinquus, inexplacabilis (bellum), insitutus (spes b).

vervaard, timidus; (voorclass. en later) meticulosus; (in een enkel geval) pavidus, trepidus, formidinis plenus; (= lastdierig) ignavus; Adv. timide, timido animo, pavidè, trepidè.

vervaardheid, timiditas, pavor, formido (= ius f.), trepidatio.

vervaardigen, facere, conficere; (als handwerker of kunstenaar), fabricari; (boeken en dgl.) conficere, conscribere (aliquid).

vervaardiger, fabricator, opifex (= ius, alicujus rei), auctor.

vervaardiging, confectio, fabricatio; compositio. vervaarlijk, terribilis; (= ijsgeuekend) horribilis, formidolosus, horrendus (sens Liv. 1, 26, 7. lex horridi carminis erat; anders dicht!), (dicht.) metuendus; (dicht. en naclasse) timendus; trux (= ucia) (verschrikkelijk om aan te zien en te hooren, oculi, vox, clamor); (= afschuwelijk) atrox (= ocia) (noncus, pugna, bellum, seditio militum, tempestas [storm], hiema); immanis (ontzettend); ingens (grootdig); aan zoo v. ongeluk, ook tantum malum; voor iemand v. zijn alieui terrori esse; iemand wordt mij v. aliequem timere coepi; iemand iets als v., als een v. afschuldoren alieui aliquid ad timorem, ad timorem maximum proponere (Cic. ad fam. 2, 16, 4, 6, 8, 8).

vervaardijkheid, terror, atrocitas, immanitas.

verval 1° (= vermindering), ruina (ook onrig rei publicae); (langzaam) intermissio (eloquentiae); geheel v. (oneig.) interitus (4); v. der zeden mores (= om m.) corrupti, labentes (niet morum corruptela, zoo als dikwijls bij nieuwere); met snelle vaart v. te gemoet gaan (= beginnen te vervallen) praecipitem ire incipere (van de zeden); den staat in zijn v. trachten te stuiten rem publicam labentem fulcire; in v. komen als verval- en; in v. brengen subvertere, evertere; v. van de krachten debilitas, tabes (= i. f.), senium; v. van water fastigium (Vitr.), librametum (Plin.). 2° (= voortd.) emolumentum; iemand een v. (foet) geven alieui aliquid dare; iemand eenig v. toegeven alieui supra constitutum aliquid adjicere.

vervaldag, dies (5); als de v. gekomen is, cum dies venit; vóór den v. besluten, ante diem solvere.

vervallen, 1° Verbum (instorten van gebouwen en dgl.) in ruinam praeum esse, ruinosis effici, labi (in proza slechts oneig., bij het langzaam hand v. der recht labente parlat in disciplina, dilabi) de tempel van Jupiter is door onderdru v. Jovis templum vetustate dilapsum est, prolabi, cadere, onrig respública, res familiaris dilabitur, de staat, het bestaan vervalt, door toedracht v. de grootste zaken discordia maxime dilabuntur; (= verkwijnen) tabescere (van levende wezens); oneig. niet op eens v. non arbito frangi (sena), met snelle vaart v. nie vervalt; de opvoeding verviel geheel snila erat cura educationis liberorum; v. zijn, ook (neglectum) jacere; tot iets, in iets v. labi, (of delabi in (of ad) aliquid (langzaamhand), incidere in aliquid (tonvallig); in den leerloos v. ad praecipendi rationem delabi; ik ben op eens gedachte v. incidit mihi cogitatio; in straf v. poenam (of militiam) committere, poenam contrahere; in een onderzoek v. quaestioni alligari; in schand v. infamam esse incipere; in denzelfden mianlag (als iemand) v. idem peccare; om niet in denzelfden mianlag te v., diem ik berispe ne faciam idem quod reprehendo; (= afgelepen zijn van den tijd) abire, aan de wet v. legum judiciorumque poenis obligari, de zonde v. peccare incipere; aan iemand (den overwinnaar) v. in alieuius potentiam venire, alieuius arbitrio permitti, een zaak is aan de wet en straf v. res aliqua lege et poena tenetur; aan de wet der noodzakelijkheid, aan het noodlot v. zijn necessitati, fato deberi; aan den dood (onfeilbaar) vervallen (partio.) debitis destinatusque morti, morti addictus; aan de doodstraf v. supplicio destinatus; aan de godheid v. sacer; (= afwijken van zijnen koers) het schip is van zijnen koers en op de roeten v. navis a cursu suo

deflexit et in saxa incidit (illisa est); (= verschijnen, *betaald moeten worden*) cadere (in aliquem diem); sic vervaldag.

2^e *Adj.* een v. gebouw aedes (= ium) ruinosa, domus (4) ruinis deformis; (= van soldij) residue, retro debitas, praeteritis, (een v. en onbekerde bezitting) possessio caduca et vacua; (een v. hypotheek, erfenis) commissio hypotheca, hereditas; (een noch aan misdaad noch aan wilst v. karakter) animus neque delicto neque libidini obnoxius (Sall. Cat. 52, 21).

vervallenheid, *sic* vervall

vervalschen, (door kunstmiddelen heimelijk) adulterare (nummos, gemmas, ook onrig. het burgerrecht door middel van geld ius civile pecuniā); de vriesvrij heft het oordeel over het ware op en vervalscht dat, simulatio iudicium veri tollit idque adulterat; commutare (veranderen; iudicium, tabulas, oorkonden); corrumpere (tabulas, oorkonden); vitare (sententiaconsultum, literas); interpolare (tabulas, een testament v. testamento fraudem adhibere; testamentum falso signo obsequare).

vervalscher (van munten) adulterator (Dig.); v. van testamenten testamentarius (die valsche maakt); testamentorum subceptor (die op in de plaats van anderen schuift), falsarius (Sen.); falsus signator (die valsche zegels in testamentum gebruikt).

vervalsching (van munten) adulteratio (Plin.); v. van een testament falsum testamentum; falsae tabulae.

vervaltijd, *sic* vervaldag.

vervangen (= de plaats en taak van iemand overnemen) subire alicui (of alicui) (met of zonder per vices); (als plaatsvervanger of opvolger van iemand optreden) succedere alicui (of in locum alicuius); de vermonide troepen door verache v. summittēre milites integros defatigatis; verache troepen v. de vermonide defatigatis integri et recentes succedunt; iemand door een ander v. sufficere alium alicui; de wacht v. (= aflossen) milites statione deducere; even zoo van een veldheer (= terugroepen) revocare (milites ab opere, vigiliis); elkander v. vices stationum permutare (van soldaten op een veldpost); zij v. elkander succedunt alii in stationem aliorum (van wachtposten); alie alii deinceps exipiunt (van strijdenden).

vervanger, successor.

vervanging, door de verba; (= een vervangend soldaat) miles in stationem succedens.

vervanger, quae succedit alicui

vervaren 1° (= verwaard maken), terrere, (sterker) exterrere, perterrere, perterrificare (alicui), terrorem injicere (of inferre, asserre of incutere) (alicui);

2° (= te ankeren verzoeken) navi transnoscere; (= aan het varen uitgeven) vel v. impendere multum navigationi, ventigal magnum solvere, (van de een plaats naar de andere varen) hinc — eo navigare, ab altero in alterum locum navi vehi

vervatten (= anders iets aanpakten), aliter aliquid prehendere (quam antea); (= hervatten) iterare, repetere; (= bevatten) continere, comprehendere, complecti.

vervatting, repetitio; iteratio.

vervechten (= door vechten verliezen), pugnando amittere (of perdere); (bij en goed v. vitam romque familiarem pugnando perdere (of deperdere)).

vervederen (verruwen), plumas mutare.

verveering, plumarum mutatio

vervelen, (impere v. iets vervult mij pigot (of taedet) me alicuius rei of met Inf., aegre, moleste,

graviter fero aliquid of met Acc. c. Inf.; bij geene moeite zich v. nullum laborem recensare, nulli labori parere; zich met v. om te rva. non gravari met Inf.; zich v. bij iets moleste (of graviter of aegre) fero aliquid.

vervelend (= vererling wakend) molestus; ingratius, odiosus een hoogst vervelende bezigheid negotium taedium plenum; (= verveling gevoelende) stomachosus, morosus, tristis.

vervelendheid (= vervelende bezigheid) molestia, taedium; (= laathigheid) gravitas; (= vervelende zaak) molestia, incommodum.

verveling, molestia, taedium; iemand v. veroorzaken molestiam aspergere (of asserre of exhibere) alicui; incommodo afficere alicui; (= lusteloosheid) morositas.

vervelen, pellem mutare (of exuere); (van alange) senectam exuere

verveling, pellis mutatio.

verveloos, sine colore.

verven, colorare (alicui); colorem inducere (alicui rei); een straat is met iemand blond geverfd gevoerd via aliqua sanguine alicuius imbuta est; (oneig.) flagere, inficere, imbuere (aliquid aliqua rei).

verver, tingens, infector, tinctor (Vitr.)

ververij, officina tinctoria (Plin.)

ververschen trans, recreare of reficere (alicui); zich v. relaxare animum; (= vernieuwen) renovare, reficere, restituere (de krieblen vices), (= verfrischen) refrigerare; (= verpakken) in verpakelen; (= met verscheidene verfrischen) route visch v. picesale conditis recenti aqua conspergere.

verversching, recreatio, refectio (Cels.), renovatio, restitutio, refrigeratio.

verversgild; tinctorum (Vitr.) (of infectorum) collegium

ververskuip, supa tinctoria.

ververswinkel, *sic* ververij.

vervullen, iterum limare (of limk polire of persequi); (= met vijlen vervullen) limando (of poliando) terere (of consumere) (serrum).

vervieschen; al het aas v. omnem esam piscatu consumere.

vervlechten; het hoofdhaar v. comas iterum (of aliter of melius) recere (of connectere)

vervliegen, fugere (van den wijn); dissipari (van de stem); (= verdwinen) fluere; (van den tijd) transire, praeterire; wil het gewicht v. e conspectu evolare; lat niets v. evanesce, ad nihilum recedere; diffidere.

vervliaging, fuga, transitus (4).

vervlieten eig., fluere; (van den tijd) transire, praeterire; er zijn meer dan 20 jaren vervloten amplius auit viginti anni; er vervloten 30 jaren tussen ons. interfusere (of interjecti fuerunt) triginta anni inter eos; in het vervlotene jaar anno praeterito, (= in het vorige) superiore (of priore) of (in het laatst voorgaande) proximo (gem latijn in anno elapso, praeterlapso); in den jongst vervlotenen tijd nuper.

vervloeden, *sic* vervlieten.

vervloeiing, fluxus (4), effluvium (uitafrooming, Plin.).

vervloeken, execrari, (= aan de onderaardsche goden wijden) devovere; detestari; (= op iemand's hoofd bedreijingen en gevaren afbidde) in caput alicuius minas et pericula (Liv.), den toorn der goden iram deorum (Plin. ep.) detestari; vervloekende wenschen, dat ens. execrari, ut ens. (Cic. Tusc. 1, 44, 107).

vervloeker, execrator (Eecl.); qui detestatur (of devovet).

vervloeking, execratio, consecratio (capitis); devotio; in *vervloekingem* losbreken * exsecrari incipere tegen iemand, tegen zich, in caput alienum, in se ac suum ipsum caput, in alle mogelijke soorten van *vervloekingem* omnibus precibus detestari aliquem; een voorwerp van v. voor het Romeinische volk execratus populo Romano.

vervloekt, devotus; sacer; (= *vervloekenswaardig*) execrandus, execrabilis, (= *roekelous, nefarius*); van zaken) nefandus.

vervloeren, denno pavimentare; novum pavementum facere.

vervoederen (= door te veel voeder bederven) nimio pabulo corrumpere; (= tot voederen gebruiken); gras v. gramine pabulo uti; gramine (armenta) pabulari; (= met voederen verbruken) pabulando consumere.

vervoegbaar, facilis ad conjugandum (Gramm.).

vervoegen (= andere voegeen dan voorheen) eenen muur v. nova calce ilindere murum; de werkwoorden v. verba conjugare (Gramm.); zich bij iemand v. se conferre (of se recipere) ad aliquem, convenire (of adire) aliquem.

vervoeging, conjugatio (Gramm.).

vervoer, exportatio (Cic. Off. 2, 3, 18) of door exportare.

vervoerbaar, mobilis, facilis exportatu.

vervoeren (= uitvoeren), exportare; — van den rechten weg afvoeren a recta via abducere (eig.); aliquem transversum agere; (oneig.) gevoerd worden of zich laten v. elterri (door blydschap, smart, laetitia, dolore), provehi (door liefde amore), prolabi (te ver longas, door begeerte, vrees cupiditate, timore), incitari (door gramtschap, liefde ira, amore); ook tot iets laten v. rapi (of incitari, trahi of abstrahi) ad aliquem, provehi in aliquem; zich licht tot looren laten v. praecipitem esse ad iram; zie ook verleiden.

vervoering (= heftige gemoedsbeweging), animi effusio; in de v. zyner vrenjde laetitia elatus.

vervoig (= volzending), decursus (4), (van den tyd tempus); in 't v. een den dag, procedente die, van den tyd, procedente tempore; het v. van een zaak perseveratio, tenor; (zonder afbreken) continuatio, (= verder verhaal, verklaring, enz., van iets) reliqua pars, quod reliquum est, para altera, ook de eadem re porro agitur maar niet continuatio in dezer zin; het v. en besluit res instituta porro tractatur et absolvitur; het v. alle reliqua (—orum) deinceps persequimur; zie ook voortzetting.

vervolgbaar (in vijandigen zin), quem persequi (of in jus vocare of accusare) possumus; (in een goeden zin) qui (quae, quod), continuari (of teneri) potest, in quo pergit (of cui inasti, of cui instari) potest.

vervolgdeed, para (—tis f.) sequens (of altera of proxima).

vervolgen (vijandig), sequi (hostes), (verder en verder) persequi; (= nazellen) insequi (iemand met steenen aliquem lapidibus); (oneermeid) consectari (aliquem); (= heftig nazellen) insistere, instare (aliquem), urgere, premere, venari (aliquem); de een alle zijden vervolgd mensche homo undique actus; iemand gerechtlyk v. aliquem iudicio persequi; zijn recht v. jus suum exsequi (of persequi); een overwinning v. nihil a victoria cessare; recentibus proeli vestigiis ingredi; victoriam exercere (laten voeten, acerrime in ple-

bem, geweldig bij het volk); iets verder (in het verleiden) v. aliquid aliud (of supra) repetere, zyne studien voort v. studia sua (of literarum) persequi, stans instare, zyn plan (of doel) v. propositum tenere (nes); zyn byzonder plan v. suum quoddam institutum consequi; zynen weg v. viam (of cursum) tenere, persequi viam (ook oneig.) zyn eigenem, suum institutum tenere, denzelfden eadem via pergere, de gelegenheid (verrig) occasionem et facultatem urgere (Cic. fam. 7, 8, 2); hetzelfde punt langer v. eundem locum diutius urgere; zyn geluk v. suae fortunae instare.

vervolgens (= van toen af, daarna) dein, deinde; (= tereind daarop, achtereenvolgens) deinceps, van nu af) dehinc, (= van dien tyd af, exin, exnunc, (— dan, daarop) tum; (= naderhand), post, postea.

vervolger, is qui sequitur (of insectator of instat); en in plur. ook insectantes, insectantes, instantes; insectator (door aanaadvoorden en igt Quint.) (= plager) vexator; (= vijandig jegens iemand gezinde) alioqui infestus; v. der Christenen persecutor Christianorum (Eecl.).

vervolging, insectatio (van den vijand, van de macht, hostis, potentia); (= het plagen) vexatio; gerechtlyke v. persecutio; door gerechtlyke v. de overigen verschrikken ceteros iudiciis terrere (Sah. Cat. 38, 2), iemand tegen gerechtlyke v. zynen bystand verleen axilio esse alioqui, ne casum acut, soldaten tot iemand v. uitsonden emittere mittere ad aliquem persequendum; van de v. afzien aliusvis sequendo; door de v. der zeeroovers de zee onryg maken, maritimos praedones conestando mare tutum reddere; de v. van den vijand stuiten hostes ad insequendum tardare; de v. der Christenen persecutio Christianorum (Eecl.), ook door persequi (of vexare) Christianos.

vervolgingsgeest, persequendi studium.

vervolgstuk, para (—tis f.) continuus.

vervolgwerk, opus (—bris) continuum (of quod continuatur).

vervolgziek, persequendi cupidus (of avidus).

vervolgzucht, zie vervolgingsgeest.

vervolgzuchtig, zie vervolgziek.

vervorderen (= voortstellen), pergere facere aliquid, persequi (lange alle deelen), exsequi (tot aan het einde), (zonder tusschenpoos) continuare (aliquid); zyne studien v. literarum studia non intermittere; den oorlog tot op het uiterste v. extrema belli persequi; zonder den oorlog te v. infesto bello; (= bezpoedig); maturare aliquid of met Inf.; accelerare (iemande dood, mortem alioqui), appropriare met Inf., (sterker en dikwyls be-rispend) festinare aliquid of met Inf.; zijne aankomst v. maturius venire.

vervordering, persecutio (App.), profectus (4); continuatio.

vervormen, transformare (Virg.), transfigurare (Sact., Sen.); reformare (Ovid.); zie hervormen.

vervormer, transfigurator (Tert.), reformatior (Plin. Ep.); zie hervormer.

vervorming, transformatio (August.); transfiguratio (Plin.), reformatio (App.); zie hervorming.

vervooien, aliter complicare quam antea; denno complicare.

vervrachten (= bevrachten), onerare; vervracht woorden, onerari.

vervrachting, door het verbum.

vervreemdbaar, venalis; licht v. vendibilis.

dam quidem existimare; *iets nauwelijks het aanhooren v. aliquid vix auribus admittère; zich v. descendere.*

verwaardiging, dignatio.

verwaarloosster, negligens, contemptrix (—icis, Plaut.).

verwaarloozen, *nie veronachtzamen.*

verwaarloozzer, negligens, contemptor (Liv., Sall.).

verwaarloozing, *nie veronachtzaming.*

verwachten, *nie verbeiden.*

verwachting, *nie verbeiding.*

verwakkeren, denno hortari, adhortari, oohortari (byzonder van veldhooren); (= opwekkelen) hilarare, exhilarare, oblectare.

verwakkering, nova hortatio, adhortatio, oohortatio, incitamentum; stimulus, incitatio; delectatio, oblectatio, exhilaratio.

verwant eig., propinquus (door geboorte), consanguineus; (van vaders- of moederszijde) cognatus, (door vermaatschapping) affinis, affinitate conjunctus (met iemand cum aliquo) in 't algem.; necessarius; de naaste verwanten proximi; met iemand v. zijn alieni propinquum (of consanguinitate propinquum) esse; on eig. finitimus (alieni rei, alieni), vicinus, propinquus (alieni rei); similes (alieni rei, alieni rei); alle kunsten zijn met elkander ten nauwste v. omnes artes quasi cognatione quadam inter se continentur.

verwante (n. en v.) cognatus (—a), consanguineus (—a); affinis.

verwantschap eig., necessitudo (—inis f.), propinquitas; cognatio, agnatio, affinitas; *nij, die in engere betrekking van de vriendschap of v. hooger staan si qui sunt in amicitiae conjunctionisque necessitudine superiores* (Cic. Lael. 20, 71); (= de verwanten), *nie verwant; on eig. cognatio, conjunctio; met in de minste v. lot iets staan remotissimum esse ab aliqua re; in eens soort van natuurlijke v. met elkander zijn quasi propinquitate conjunctos esse atque natura.*

verwantschapt, cognatus; de verwantschapsamenhang der kunsten en wetenschappen artium et literarum conjunctio et quasi cognatio; alle edele kunsten staan onderling in eens soort van verwantschapsamenhang omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, quasi cognatione quadam inter se continentur (Cic. p. Arch. 1, 2).

verward, turbatus, confusus, perturbatus, confusus; inconditus (de slagorde noes); impeditus (vol beswaar); perplexus (duister, van de taal); *verwarde vlucht fuga effusa; v. geschreeuw clamor inconditus* (Curt.); (of clamor dissensus, voces dissensus); een v. begrip notio animi complicata; een v. meelbegrip ontwikkelingen animi sui complicatam notionem evolvère; *maak u de verwarde begrippen duidelyk explicata atque exserta intelligentiam tam; iets verwarde ontwikkelen rem involvunt (of impeditam) explicare; v. van hoofd mente turbata; (= verstandeloos) mente captus; iemand v. maken aliquis mentem turbare, animum confundere; v. worden mente turbati; (wat het geheugen betreft) memoria turbati; v. spreken confuse (of perplexe) loqui.*

verwardheid, implicatio (verwikkeling, on eig. rei familiaris); perturbatio (van het leger exercitus, van de zaken rerum, ook abot.), (= ontsteltenis); confusio (dene v. der tijden haec confusio temporum, der stemmen suffragiorum); (= alarm, verwarring) turba, tumultus (4); (= siddering) trepidatio; v. des verstande mens turbata; in de v. in turbido; algemeene v. omnium rerum perturbatio, *ontstaat ex omnibus locis trepidatur, veroor-*

saken omnia miscere et turbare; hij sticht zuik cone v. en zulke hinderlagen, dat enz. ea miscet et turbat ut enz.; in v. brengen, v. veroorzaken, nie verwarren; in v. geraken, komen; nie de passies van verwarren.

verwarmen, calefactio (corpus, on eig. aliquem); (= laww maken) tepidare; (= door verpleging, ook door natuurlijke lichaamswarmte, koesteren) fovère; de hoenders v. hars jongen onder hars vleugels gallinae pullos pennis fovent; weder v. refovere; *zich v. corpus calefactio (of refovere); in de som sole uti, apricari.*

verwarming, door omschr. met de verba, * calefactio.

verwarmingstoestel, apparatus (4), instrumenta (—orum) ad calefaciendum.

verwarren (= verwickelen), implicare (de slagorde actiem, iemand met onneke antwoorden aliquem incertis responsis); de driften v. de gemoderen iras implicant animos; (= in wanorde brengen) turbare; (ook = ontstellen) conturbare, perturbare; (= in wanorde door elkander werpen) miscere (den staat, alles, rempublicam, omnia); (al het goddelijke en menscheijke omnia divina et humana, alles door vrees omnia timore); confundere (de veldteekens signa, de geleiden van vorknechten en ruiters ordines peditum atque equitum, ook on eig. iemand niet, iemand aliquis animum, aliquem); door droefheid verward worden maerore confundi; het verstand v. mentem turbare (of alienare); verwarrende onnekeheid van het lot en der berichten fortuna et sermonis perturbatio.

verwarring, *nie verwardheid.*

verwasemen, exhalari.

verwasen (= verkeerd wasen), distorti (corpore); een dicht v. bosch saltus (4) invius atque impeditus; met iets v. onleesbare alieni rei; (= vergroei) cicatricem ducere.

verwasing (= het scheef worden) distortio (membrorum).

verwaten, impius; nefarius; acceleratus (of acceleratus); improbus; (in lateren tijd in de betekenis van vermetsel) audax (—acis), temerarius.

verwatenheid (als eigenschap), impietas, improbitas, scelus (—bris n.); (= roekeloos daad) facinus —bris n.; nefarium, nefas (wedd.), (in lateren tijd) audacia, temeritas, superbia.

verwaterd: eens verwaterde taal sermo (—onia) enervus (Quint.).

verwaterdheid, door de verba.

verwateren, nimia aqua imbuerè, nimio aquae pota exsaturare; ook * aqua reficere (of perfundere); * een verwaterd paard equus ferventer ad-aquatus (of nimia aqua exsaturatus); (= in ander water sellen) recenti aqua perfundere; (van den stijl) eens rede v. * orationis quasi nervos elidere.

verwatering, door omschr. met de verba.

verweden, pignori opponere; ik sou alles willen v. quovis pignore contendere (of certare).

verwekelijken (= week maken), effeminare.

verweken eig., mollire, (spijzen) mitigare; de regen verwekt de aarde imbres solvant terram; on eig. mollire (iemand door geboden aliquem precibus), lenire, mitigare animum alienus, movere aliquem (of animum alienus); (= iemand harden ein buigen) frangere aliquem; *zich laten v. molliri, mitigari, leniri, se molliri (of mitigari of moveri) pati, door iets vinci aliqua re; geheel verweest worden animo flecti atque frangi.*

verweelderden, luxuriari.

verweeking, mores effeminati.

verweenen, (*zinnen tijd*) (tempus, —ōris n.) plorando (of flendo, perdere).

verweerbaar (= *gewapend*), armatus, (= *geschikt voor den krygsdienst* (homo aetate militari naad den leeftijd, ook juvenus (—utis f.), juvenes; ad arma utilis (of .donec), v. zyn militiee sulde, arma ferre posse, van plaatsen, manitus, praesidius aliaque defensionis auxilium instructus

verweerd (= *door het weer bedorven*) mala tempestate marcidus (van bloemen); de glazen zijn v. (door de zon) * vitra solis aestu claritatem amiserunt (of minus clara of perspicua facta sunt).

verweerder (= *verdediger*), defensor, propugnator.

verweederen, quae se defendit (of vim propulsat).

verweeren (= *bedorven*), exedi, (dicht.) adedi; malū tempestate marcescere.

verweerschrift, defensio; sijn v. opstellen defensionem causae suae scribere.

verwezen, orbari (parentibus).

verwegen (= *overwegen*), iterum tritina examinare, iterum ponderare (of pendere).

verweiden: het vee v. (= *in andere weiden brengen*) in alia pascua traducere pecus (—ōris n.).

verwiding, traductio pecoris in alia pascua.

verwakken (= *voortbrengen*), gignere, generare; procreare (liberos ex aliqua; door iemand verwekt natus ex aliquo); onsig. creare (navolgers imitatores), parere, efficere (weddraacht discordiam), excitare, (gelach risse); liefde tot iets in iemand v. amore alicujus rei alicui injicere; in het hart van iemand den ijver voor iets v. animum alicujus excitare (atque inflammare) ad studium alicujus rei; den geest der voorvaderen in zich v. excitare se ad patrium animum; een andere rede heeft u de hoop verwekt alia te ratio ad spem excitavit.

verwekker, genitor, generator, procreator.

verwekking, generatio (Plin.), procreatio; verder door de verba.

verwekster, genetrix (—icis) (Hor., Ovid.), generatrix (—icis) (Mel.), procreatrix.

verwelf en verwulf (= *gewelfde zolder*), camera, (= *gewelfde plaats*), fornix (—icis, m.), locus concameratus; (= *een plaats, waar iets bewaard wordt*) cella, horreum; (= *grafverwelf*) conditorium

verwelfael en verwulfael, sie verwelf en verwulf.

verwelkbaar, qui, (quae, quod) marcescere solet.

verwelkbaarheid, marcor.

verwelkelijk, marcidus.

verwelking, marcor.

verwelken, marcere, (Mart.), marcescere (Vitr.); flavescere (Vitr.).

verwelkomen: iemand v. salvere jubere aliquem, salutare aliquem; vriendelijk benigne salutare (of alioqui), benigne vultu excipere; niet vriendelijk male accipere aliquem.

verwelkoming, salutatio.

verwelkt, sie verwelkelijk.

verwelktheid, sie verwelking.

verwelven en verwulven, concamerare; zich v. concamerari; de hemel verwelkt zich over ons coelum super nos panditur (of extenditur).

verwenmen (= *afwenmen*): iemand iets v. a consuetudine alicujus rei aliquem abstrahere; ook alleen deducere aliquem ab aliqua re; (iets dat aangeleerd is) deducere aliquem aliquid; of met een volgende objectplaatsing: sich iets v. a consuetudine alicujus rei recedere (of abstrahi), deducere aliquid, een ondeugd consuetudinem vitiosam emendare; langzamerhand iets v. consuetu-

dinem alicujus rei sensim minuere; (= *aan verkeerde gewoonte verslaan*, vertroostelen): iemand v. indulgenti corrumpere, (= *verwoyd*, week maken) effeminare aliquem, sich effeminari (aliqua re), remollescere atque effeminari (aliqua re ad laborem ferendum, Caes. B. G. 4, 2, 8); door het geluk verwond worden felicitate corrumpi; (= *zich iets onwonen*) a consuetudine, a se discedere; verwond delicatus, delicati fastidii; een zeer verwonde smaak fastidium delicatissimum; verwond gehemelte palatum subtile; een v. troostelkind homo (—ius, molli (of delicatus); (= *ontwond*) desuetus, desuetus.

verwenning, delicias, fastidium delicatum; (= *ontwoning*) desuetudo (van de wapenen armorum); door omsch.

verwenschen, sie vervloeken, abominari (als een zaak van slechte voorbeteekening aliquid; absol.); verwenscht devotus (eig. arbor (—ōris f.) sanguis (—inis m.) (Hor.).

verwensching: d. v. in verwenschingen wilbreken sie vervloeking, dirae.

verwentelen, alio volutare.

verweren: zich v. se defendere (tegen iemand contra aliquem); resistere (tegen iemand alicui), propulsare; geweld met geweld v. vim vi propulsare; (= *tegenhouden wildesten*) contra ferire; voor iets zich v. niti pro aliqua re; voor het misdrijf van een ander en (eigen; wanbedrijf als voor zynen roem sich v. pro alieno scelere et flagitio sua quasi pro gloria niti (Sall. Jug. 15, 2); waerstand bieden en sich v. resistere ac propulsare (Sall. Jug.); sich trachten te v. vim parare.

verwerfelijk, comparandus, (beter) qui, (quae, quod) comparari potest.

verwering, defensio, pugna, certamen (—inis n.) vis, propugatio, propugnaculum; v. in rechten exceptio.

verwerken (= *iets door werk en moeite verplaatzen*), aliquid omnium virium intentione loco suo movere; (= *aan het werk gebruiken*) in opus consumere, (of impendere); (= *overwerken*) redere, iterum elaborare; zich v. (= *door werken zich benadeelen*) operando, (of laborando) sibi noere.

verwerking (= *verplaatsing*) amotio; v. van eenige stof alicujus materiam in opus consumptio, nimis labor, labor noxius.

verwerpelijk, rejiciendus, repudiandus, contemnendus, accusabilis; iets v. maken coarguere aliquid; een gesach niet v. redenaar orator minime ineptus.

verwerpelijkheid, door omsch.

verwerping, sie verschoppeling.

verwerpen, rejicere; de aangeklaagde verwerpt eenen rechter reus judicem rejicit; hij verworpt de vertroostingen consolationes rejicit; (= *afkeuren*) improbare, non (of parum) probare (aliquid); (= *veremaden*) repudiare, respuere (aliquid); (= *voor niets waardig houden*) contemnere (aliquid); (= *van iets niet willen weten*) abhorreere ab aliqua re; (= *als 't ware uitschrijven*) ejicere; de uitgekroten en geheel verworpen gevoelen van Pyrrho, Aristus, Eulius jam explosae ejectaeque sententiae Pyrrhonis, Aristi, Hilli; eenen voorslag v. conditionem (of sententiam) aspernari, conditionem respuere, (of repudiare), een welontworpen rogationem (of legem) antiquare.

verwerpenswaardig, rejiciendus, repudiandus, improbandus.

verwering, rejectio (judicium); improbatio; repudiatio; door de verba.

verwerven, parare of comparare, parere (sibi

aliquid); quaerere (vermogen rem); zich roem v. laudem sibi quaerere; zich wistekendend roem in de welsprekendheid v. dicendi gloriā praestare; zich iets v. ook adjungere sibi aliquid (hulp, auxilium); welwillendheid door inschikkelijkheid in 't aanhooren benevolentiam lenitate audiendi); zich dank v. mereri (of inire) gratiam apud aliquem (of ab aliquo); gratum facere alicui; zich gunst v. conciliare, (bij meer dan een) colligere sibi gratiam; zich groote macht en een grooten naam v. magnas opes sibi magnumque nomen facere; boven iets nog v. acquirere (aliquid ad aliquid, ook absol.); verwervende (= winstgevende) bezigheid quaestus (4).

verwerving, comparatio; v. der gunst conciliatio gratiae; (= het verworvenen); alle verwervingen quidquid partum est (in den oorlog armis).

verwoven (= overwoven), retexere.

verwiggelen, labefactare (een vaandel met hefdooimen signum vectibus); (zeiden in Claz. proza) labefacere (omnes dentes mihi, Ter.); nadat een groot deel van den muur verwiggelde labefacta magna parte muri (Cae.).

verwijden eig., amplificare, augere (de stad urbem, den staat republicam), dilatare (de legerplaats castra, de slagorde aciem), proferre (de grenzen van het gebied fines imperii, het rijk imperium); zich v. augeri, dilatari, se laxare, laxari, diffundi (van een stroom), patescere; oneig. amplificare (iemand's gezag bij iemand alioquus auctoritatem apud aliquem).

verwijderd, smotus, remotus, disjunctus, longinquus, extremus (terrae partes), ultimus (terreno); v. zijn (of liggen) abesse; (door een tusschenruimte) distare ab ens., oneig. abesse; ver v. van de hoop longe a spe; ver v. van den opstand procul a seditione; (met betrekking tot het gevoelen) dissentire, dissidere, discrepare (ab aliquo); alienum esse, abhorreere (ab aliquo, ab aliqua re); niet ver v. zijn van de misdaad non longo abesse a scelere; doch daarvan hem ik ver v. sed ab eo plurimum abesse; ver v. dat — dat veel meer tantum abest ut — ut ens.; v. houden, iemand van iets verwijderen aliquem ab aliqua re; iets v. houden removere aliquid; zich van iets se removere ab aliqua re, se abjungere ab aliqua re, aliqua re (foro et consue), abesse a periculo; van iemand alioquus aditum sermonemque defugere; iets heeft met iets niet de meest verwijderde gemeenschap aliquid alicui rei ne minima quidem societas conjungitur (Cic. de Orat. I, 10, 44); voorwerpen, die met burger-twisten niet de meest verwijderde verwantschap hebben res a civilibus controversiis remotissimae; Adv. longe, procul.

verwijderen eig., removere (aliquem, aliquid ex aliquo loco), ook auferre of abducere, deducere; (met geweld) depellere, propulsare (aliquem), (per-sonen, die tegenstand bieden) summovere (aliquos); (. . . wegenden) ablegare (met het bijengrip van achande); amandare, relegare (aliquem, om vrij van hem te zijn); iemand uit den vandaan v. aliquem de senatu (of loco senatorio) movere, aliquem de (of a) senatu ejicere; met moeite v. amoliri; (= afwenden) avertere; zich v. se amovere, abire, discedere, e conspectu recedere; (= met geweld zich ruimte maken tot verwijdering), se abducere (heimselijk); hij verwijderde zich nooit van Roma nunquam ab urbe aufuit; oneig. iets v. repellere, depellere, propulsare (periculum); declinare (aliquid, nacht); iemand van iets v. avocare (of abducere of abstrahere) aliquem ab aliqua re; van de openbare zaken removere aliquem a negotiis publicis (tegen zijn wil), avocare aliquem

a rebus gerendis; in het geheel niet aan het roer van staat laten a gubernaculis civitatis repellere; zijne gedachten van iets v. mentem ab aliqua re avertere; iemand van iemand, iemand of iemands hart van zich v. aliquem ab aliquo alienare, aliquem (of alienus animum of voluntatem) a se abalienare; zich van zijn onderwerp v. evagari, longius prolabi, a proposito digredi, longius labi, ad alia aberrare, excurrere; om mij niet van mij zelve te v. ne a me ipso recedam (Cic. Cat. m. 16, 56); van openbare bezigheden zich v. recedere a re publica, a negotiis publicis se removere; van den rechten weg zich v. vix aberrare, de via decedere, avium esse.

verwijdering eig (= het verwijderen), ablegatio, (zeiden) amandatio exsilium; amotio; depulsio (doloris); remotio (criminis); (= het weegaan) d'cessus (4) oneig. (= het verwijderd zijn) spatium (ruimte), intervallum (tusschenruimte), groote v. longinquitas, bij groote v. longo spatio (of intervallo, interjecto, bij enige v. procul, procul ab eo loco; bij een geringe v. parvo spatio; voorwerpen, die men bij groote v. van plaats sien kan res, quae magno ex intervallo loci cernuntur.

verwijding, amplificatio; propagatio; prolatio (finium, imperii); incrementum (wasdom); door omschik.

verwijfd (= vaak, versieerd) effeminatus, mollis; muliebris; een v. bestaan mollities (5); v. maken effeminare, emollire; met verwijfde tranen iets opnemen cum fletu et mollior ferre aliquid.

verwijfheid, ingenium muliebre (of mulierum), effeminatio (Firm.); mollities (5), mollitia; vita delicata; mores (—) effeminati.

verwijl, mora, commoratio; statio. mansio.

verwijlen, morari, commorari (in loco aliquo, apud aliquem); (= halt houden) consistere, resistere; subsistere; (= zich nederzetten) subsidere; (= blijven) manere; (= zijn, zich ophouden) esse, versari (in aliquo loco); in de rede bij iemand of iets v. in aliqua re, in aliquo commorari, alicui rei insistere; bij iets langer v. in aliqua re pluribus verbis commorari; waarby men ooit met zijne gedachten v. mora, quocunque te animo et cogitatione converteris; bij iets (met den geest) gaarne v. retineri aliqua re.

verwijt, reprehensio, (sterker) vituperatio, objurgatio, castigatio, exprobratio, opprobrium, convictum; iemand om v. doen aliquem reprehendere (of vituperare of objurgare), wogens iets de aliqua re, aliquem (verbis) castigare; een v. krijgen vituperari ens.

verwijtelijk vituperabilis; reprehendendus.

verwijten: iemand iets v., sie onder verwijt en verwijting.

verwijter, vituperator, reprehensor.

verwijting, vituperatio; iemand verwijtingen doen vituperare, objurgare, accusare, incusare aliquem, wogens iets. exprobrare alicui aliquid (of de aliqua re), objurgare aliquem de aliqua re, alicui objicere aliquid, aliquem incusare ob aliquid; iemand iets tot v. maken alicui aliquid vitio (of crimini) dare.

verwijven (= verwijfd maken), sie verwijfd; (= verwijfd worden) effeminari, molliori, mollescere, emolliri (Liv.).

verwijven (= naar een' ander wijzen) delegare (aliquem of aliquid ad aliquem); rejicere (aliquid ad aliquem); revocare (aliquem ad aliquid, ad exempla, ad aliquem); iemand tot een lager met zijne krachten overeenkomstig beroep v. aliquem ad id, quod facere possit, detrudere (Cic. de Or., I, 28, 130); (= naar een andere plaats v.)

aliquem ex urbe, e civitate exire jubere (of ejicere of exturbare); aliquem amandare (in Graecism); (= veroordeelen) damnare, condemnare (aliquem capite of capitis); judicare (iemand tot iets alquid contra aliquem met Acc e Inf); alium perduellionem of perduellionis, capitis, pecuniae; aboli.; als sluipmoordenaar vermoorden worden inter sicarios damnari; gij hebt u zelven daartoe vermoorden, als gij enz. tuae fortunae reus es, si ens. verwijzing, relegatio, ejectio (eenmaal bij Cic. Att. 2, 18, 1); exsilium; deportatio; damnatio, condemnatio.

verwikkelen, implicare, impedit.

verwikkeling, implicatio, impedimentum.

verwikkelen, movere, labefactare, labefacere.

verwilderd, ferus; immanis; efferratus.

verwilderheid, feritas (van menschen en planten); vastitas (van plaatsen); immanitas naturae (nodelijke ruwheid); v. der kragtucht corrupta (of corrumpenda) disciplina.

verwilderden, efferrari (van menschen en dieren); (= ontaarden) degenerare; (van planten) silvestrē; (van den grond) incultum jacere; (= nodelijk bedorven worden) corrumpi (van menschen en toestanden); zoo geheel v. dat enz. (van een volk) tanta immanitate efferrari, ut ens.

verwilderding, sic verwilderheid.

verwilligen (= bewilligen), concedere (op iemands verzoek toestaan); permittēre (toelaten, veroorloven); consentire (inwilligen); van een weilige macht, b. v. van den senaat, decretere (sens zagrād aan iemand triumphum aliquid, aliquid in (of ad) aliquam rem).

verwilliging (= bewilliging), concessio, permissio; (= inwilliging) consensus (4), voluntas; (= verlos) venia; (= machtiging) auctoritas (patris, tutoris, senatus); met iemands v. aliquid permissu (of voluntate of auctoritate); zonder iemands v. injussu (of sine auctoritate) aliquid; met aller v. consensu omnium.

verwinbaar, vincibilis (Ter.); expugnabilis.

verwinden (= geheel opwinden): al het garen v. quidquid florum est involvere (aliqui rei); (= anders dan vroeger winden) aliter volvere quam antea; (= met een windas in beweging brengen): een schip v. navem trochleā torquere (in mare).

verwinding (van het garen) * flum totum involutum; (van een schip) * navis trochleā torta.

verwinnelijk, vincibilis.

verwinnaar, victor (gentis); expugnator (urbis); (= temmer) domitor.

verwinnares, victrix (—icis), domitrix (—icis) (Virg.)

verwinnen, sic overwinnen.

verwinning, sic overwinning.

verwinteren intr., hibernare; hibernare; hiberna agere; de handen v. * intumescent frigore manus; trans. (= den winter door bewaren) per hiemem servare.

verwintering, hiematio, of door omschr.

verwisselaar, sic wisselaar

verwisselbaar, mutabilis, commutabilis.

verwisselen trans., mutare (een kleed vestem, een paard equum); commutare, permutare (schonen calceos, paarden tegen ossen equos bovis); intr. mutari; laten v. variare (iets met iets aliquid aliqua re); alles verwisselt op de wereld nihil semper (in) suo stata manet; bij iemand verwisselt vreugde en vrees mixtum gaudium et metu gerit aliquis.

verwisseling, mutatio, permutatio; (= het verwisselen van het geld) collybus; (= afwisseling)

viciis (Gen.), vicem, vices, vices (Nom. en Acc.), vicibus (Dat. en Abl.) b. v. de vaders waren gevoerd door de v. van de menschelijke lotgevallen commoti patres vices fortunarum humanarum (Liv.); de v. in vragen en antwoorden vices interrogandi et respondendi (Quint.); de v. der rede vices loquendi; (= regelmatige v.) vicissitudo (temporum) of plur. vicissitudines rerum atque ordines; (= menigvuldigheid) varietas (temporum, rerum mearum); (= verandering) mutatio (equorum, rerum humanarum); commutatio (rerum); van een onbeduidende v. van 't geluk afhangen per brevi momento fortunae pendere; v. van den toestand en veranderde tijdsomstandigheden conversio status et mutatio communium temporum; de v. van geluk en ongeluk verandert de stemming der menschen een zoo als den witterlijken toestand variant secundas adversaeque res non fortunam magis quam animos hominum; de v. van 't noodlot ondervinden alteram fortunam experiri; v. vreesen rotam fortunae pertimescere (Cic. in Pis. 10, 22).

verwittigen: iemand van iets v. certiores facere aliquid de aliqua re (of aliquid rei), docere aliquid de aliqua re; nunciare alicui aliquid, communicare cum aliquo aliquid

verwittiging, nunciatio, significatio, communicatio; verder door de verba.

verwoed (= dol, als dieren), rabidus, rabiosus; (= door de hevige drift gevoerd) furens, furibundus, furiosus, (van toorn) saevus, saevitia plenus; ira incensus, iemand v. maken (= in woede brengen) furorem alicui obicere (Quint.) aliquid in furorem agere, v. zijn furde, zich v. vertoornen op iemand furenter iratum esse alicui; n. van haat en toorn odio iraque efferratus, verwoede honger vis fuma violenta (of non tolerabilis), violenta fames, flamma gulae, in toorn v. ira acerbissima; verwoede haat odium inflammatum; verwoede begeerte insana cupiditas; v. schieten furor ac tela; een verwoede aanval inflammatus impetus (4); verwoede aanval der menigte ira et impetus (4) multitudinis; een verwoede misdadig furor et scelus (—Eris n.); verwoede verbittering der veldheeren tegen elkander rabies atque irae imperatorum (Liv. 8, 80, 1); verwoede partijen factionum insania ac furor; verwoede wreedheid heerscht tegen ons. crudelitas grassatur in ens.

verwoedheid (= razernij, dolheid) rabies (5); (= heugse opwekking van drift) furor; (= hevige uitbarsting van toorn) saevitia; (= toorn, hevige toorn) iracundia; in v., sic verwoed; met onstuimige of razende v. omni impetu furor; iemand in v. brengen, —geraken, eie verwoed; onstg. (= heftige begeerte) aviditas aliquid rei; v. op het spel lucrando perdendive temeritas; (= het geweld onder zaak) vis (flammae, morbi).

verwoesten, vastare; (door rooven en plunderen) populari (maarmaten als Pass); geheel v. devastare, pervastare, depopulari, perpopulari (terram, agros, fines); door een v. urere (de kust oram, de landerijen der bondgenooten van het Romeinsche volk agros sociorum populi Romani), eriden perurere (wijd en zijd verwoeste landerijen agri late perusti, Liv.); te waar en te waard v. ferro ignique, ferro atque igni, ferro incendiaque vastare of (geheel v.) pervastare, caedere atque incendio vastare; wijd en zijd alles v. fugam ac vastitatem late facere (Liv. 8, 9, 12).

verwoestend, vastificus; vastabundus (Amm.); populabundus (Liv.).

verwoester, vastator; door omschr.; populator;

eversor (Corinthi, regni, civitatis, urbis); extinator (*oneig.* patris, conjurationis).

verwoestster, deletrix (—*ois*), hujus imperii (*sensmaal*, Cic. Har. resp. 28, 48).

verwoesting, vastatio, populatio, depopulatio (agrorum, aedium sacrarum); disturbatio; eversio (templorum); excidium (Carthagini); *oneig.* extinctio; eversio; voor de v. van Carthago stemmen Carthaginem delendam esse censere.

verwonden, vulnerare, sanciare; iemand op meer plaatsen, waar v. aliovi multa vulnera, grave vulnus infligere; waar, doodlijk verwond worden gravi vulnere affici, mortiferum vulnus accipere; *oneig.* vulnerare (iemand met de stem aliquem voce, de gemoeiende der mannen virorum animos, de zielen en zinnen van sommigen mentes sensusque aliorum); met woorden gewond worden verbis vulnerari; iemand door zijns gezrengheid, door zijns woorden of taal diep v. aculeis severitatis emittere in aliquem, aculeis orationis relinquere in animo alienus.

verwonderaar, mirator.

verwonderaarster, miratrix (—*tricia*, Juv.).

verwonderd, mirabundus (Liv.).

verwonderen: sich v. mirari, over iets of iemand aliquid mirari (of admirari), (sterker) demirari, aliquem mirari, dat *ens.* (hoe, id, illud), mirari met *Acc. o. Inf.*, met quod *ens.*; demirari met *Acc. cum Inf.*; het zal mij v. of *ens.* miror, si *ens.*, waarom, hoe *ens.* miror, quare, quomodo, unde, qua ratione, ejus rei quae causa esset.

verwondering, miratio (mirationem facere (*sensmaal* Cic. de div. 3, 22, 48); admiratio; in v. geraken admiratione affici; admiratio incedit aliquem, over iets admirari aliquid incipere; iemand in v. brengen aliquem in admirationem convertere, concitare; admirationem aliovi movere.

verwonderingsteeken (!), *signum admirationis.

verwonderlijk, mirabilis, mirus; *verwonderlijke invallen bij iets hebben* *mirificum esse hominem in aliqua re (in het uitlaten van iemands woorden in interpretandis alioviis verbis); *verwonderlijke meeningen, inzichten, verdichtingen der wijsgeeren, dichters, schilders* portenta et miracula philosophorum, poetarum et pictorum portenta; mirabilia stoicorum, (wat nog niet geweest is) novus, (= in het oog vallend) insignis, (—*eigenzinig, luiwig*) lepidus, festivus, difficilis, morosus; stomachosus; de man heeft een v. karakter mirabiliter moratus eat.

verwonding, vulneratio: door de verba.

verwonen, merceda quadam domum condurisse; hoeveel verwoont gij? quanti habitas? zooveel verwoont uw broeder tanti frater tuus habitat.

verwonneling, victus, devictus, superatus; domitus, perdomitus; subjectus.

verworden (= bederven, intr.), corrumpi, depravari, vitiari.

verwording, corruptio, corruptela; depravatio.

verworpen *eig.*, spiritum (of fances of collum) frangere (aliovi); gulam laqueo frangere; suffocare.

verworping, door de verba.

verwormd, verminosus.

verwormdheid, verminatio (Plin.).

verwormen, verminosus (Plin.) fieri; a vermibus comedi; verminari (Sen.).

verworping, exactus, extrusus, ejectus, expulsus, reprobatus, damnatus.

verworpen, rejectus, improbus, repudiatus, contemptus.

verworpenheid, conditio abjecta (of contemptus).

verwortelen, radices agere (*ook oneig.*); insidere, inveterasere (*oneig.*); verworteld quod radices egit, (*oneig.*) inveteratus (amicitia); diep penitus insitus (opinio); verwortelde vermetelheid audacia vetustate corroborata; verworteld vooraarddeel opinio confirmata; diep, zeer diep verworteld zijn haerere in animo, (*ook eig.*) altissimis radicibus defixum esse.

verwrikken, quassare, concutere, decontere; een lid v. luxare membrum.

verwrikking, quassatio (Liv.), luxatura (M. Emp.).

verwringen, distorquere (*verdraaien, de oogem oculos*); (= verwrikken) luxare; *oneig.* eens zaak zoo verdraaien en v. dat zij geheel van voorkomen verandert, rem ita vertere et distorquere, ut longe alia videatur.

verwringing, distortio, luxatura (M. Emp.).

verwulf, verwulfsel en verwulven, *sie verwelf enz.*

verwurgem, *sie verworgen.*

verzaadbaar, qui (quae, quod) satiri potest.

verzaadheid, satietas; fastidium (*waiging als blijik van overmatige versadiging*).

verzaakter, contemprix (—*ois*) (Plaut.).

verzachten, sedare, lenire of delonire, mitigare, placare (aliquem of animum alioviis, iemands toorn iram alioviis, het opgeruide volk populum concitatum); de smart v. mitigare dolorem.

verzachtend, molliens, leniens.

verzachtig, sedatio, mitigatio, placatio, levatio; (*van de straf*) remissio.

verzadelijk, *sie verzaadbaar.*

verzadelijkheid, conditio ejus qui satiri potest.

verzaden *eig. en oneig.*, satiari (aliquem aliqua re, animum; de zucht om te leven avinitatem legendi, de lusten libidines; sich met het bloed der burgers se sanguine ovium); (= iemand zoo zeer v., dat hij niets meer opnemen kan) saturare, (de dieren met de volle niere animalia ubertate mamarum); *menschen verzaad van eersambten* homines saturati honoribus; *explere* (honger, dorst, haat, hebzucht met geld, famem, sitim, odium, avaritiam pecuniâ); *volkomen, ten volle v. exsatiare* (in class. *prosa* *allem oneig.*); *exsaturare*; sich v. satiari, exsatiari (vino, potu of cibo); *explere* (famem, sitim); *verzaad satiatu*, tot verveling toe defessus satietate; *geen aanblik is minder verzadend* nulla est insatiabilis species (S.).

verzadigbaar, *sie verzaadbaar.*

verzadigdheid, *sie verzaadheid.*

verzadigen, *sie verzaden.*

verzadiging, { *sie verzaadheid; ook saturei-*
verzadig, { *tas* (Plaut.).

verzaken, { *sie verloozenenen, verlooche-*
verzaking, { *ning.*

verzakker, homo negligens (alioviis rei).

verzakken, sidere (*van scheepen*), considere, desidere (*van den grond*), labi; *halfdood verzakt* (of *rukt*) hij van het paard semianima (of moribundus) ex equo labitur; ad terram defluere; *beginnen te v. (of te minken)* sidere incipere (*van scheepen*), labare; *iets laten v. of zakken* demittere (*onwillekeurig*); *iemands hoop verzaakt* door iets aliquid minuit spem alioviis; *de staat verzaakt van zijne hoogte* non tenebat gradum animum civitas (Cic. Rep. 1, 27).

verzakkig, lapsus (S.), verder door omsahr.

verzamelbaar, — ster, qui, quae aliquid legit (of colligit, congregit, of congregat *enz.*); *sie verzamelen.*

verzamelbaar, congregabilis.

verzamelen, legere (steenen lapides, bloemen in mandjes flores in calathos, den wapenbuis der gemenevelden spolia caesorum); colligere, conquirere, congerere in unum locum, coacervare (aliquid); een leger v. exercitum comparare; vlijtig voorbeelden uit den ouden tijd, uit de geschiedenis v. studiosae antiqua persequi; sogere, congregare, convocare, contrahere in aliquem locum; een leger op eene plaats v. exercitum in unum locum cogere (of contrahere); zich v. convenire, coire, (in menigte) confuere, (in der tijd) convolare; (= zich samentochten) congregari, se congregare; de senaat verzamelt zich senatus convēnit (of convocatur); zich in den senaat v. (tengevolge eener oproeping) cogi in senatum (of in curiam); het gehele verzamelde Italië totius Italiae concursus (4); zich (of zijne gedachten) v. se colligere, ad se redire, se (ad se) revocare; zich van iets v. (= herstellen) se colligere ex aliqua re (ex timore), relaxare animum ex aliqua re (ex pristino sermone), animus alicujus requiescit ex aliqua re (ex miserie)

verzameling (als handeling), collectio, conquisitio, congregatio, convocatio; de verzamelde menigte coetus (4), conventus (4), concilio, concilium; (= gezelschapskring) circulus, corona (de menigte, die den redenaar omgeeft), consessus (4, v. van personen, die samenstellen, v. van het volk (in 't alg.) concilium populi, (der plebejers) plebis, (samengeroepen tot het aanhooren van eene voorrecht oer staatszaken) concio; (= in een geheel verzamelde schriften) corpus (—bris n.) b. v. omnis juris Romani, (van kunstschatten enz.) thesaurus; een groote v. van boeken, ook multi libri; wat wij na de v. van anderen hebben, quae ab aliis collecta habemus, collectanea (—orum) excerpta (—orum), connectanea (—orum).

verzamelplaats, locus, quo omnes conveniunt, (van de troepen) locus quo copiae omnes coguntur; (tot openlijk verkeer) conciliabulum; iets maakt eene plaats tot eene v. van menschen aliquid in locum compellit homines (Liv. 21, 57, 10); er werd een stad tot v. bepaald urbs, in quam convenirent, praediota est; het huis, het rijk van iemand tot v. van misdaad en argwaan maken domum, regnum alicujus criminibus et suspitionibus replere (Liv. 40, 15); v. voor de comitia comitium.

verzamen enz. (= verzamelen enz.), eis verzamelen.

verzanden, arenis obrui; verzand arenosus.

verzanding: b. v. soorten van boomen, welke de droogheid en v. van den grond doet groeien, genera (—um) arborum, quae humi arido atque arenoso gignantur (Sall. Jug. 48, 3).

verzegelaar, obsignator.

verzegelen, signare, obsignare; (meer stukken met den zegel) consignare, anulo claudere (door opdrinking van het zegel sluiten); onseig. (= bevestigen) confirmare aliquid.

verzegeling, signatio (Tert.), obsignatio (Gell.).

verzeggen (= beloven): zich bij iemand tot maatsch. v. promittere ad aliquem; mijne dochter is, reeds verzegd filia jam alii desponsa est; (= afsleaan) negare, (ronduit, ten volle) denegare, (door wensken) abnudere; iemand de begrafenis v. (= ontzeggen) prohibere aliquem sepulcrum, zijne medewerking, zijnen raad deesse alicui operi, consilio; hem wordt niets verzegd omnia ille consequitur; de krachten v. mij (haren dienst) vires me deficiunt; het geheugen vernagt (= begeeft)

hem memoria fallitur (of deficitur).

verzeilen (= al zeilende van plaats veranderen), navigantem alio devēhi; (= al zeilende in ongelegenheid geraken): het schip is op eene droogte verzeild, navis in vada (—orum) impacta (of illisa) est; wie weet, waar hij nog verzeilt? quis scit, quo delabatur? (of quid de eo fiat?); (= van den koers afraken) a cursu aberrare; op de klippen verzeilen om schipbreuk tijden in rupes illisam navem frangere.

verzeiling, aberratio a (proposito) cursu; verder door de verba.

verzekeraar, confirmator (Jct.); (= assuradeur) * assecurator.

verkerbrief, syngrapha.

verzekerdheid, cautio.

verzekeren, affirmare, asseverare; wees (of houd u) verzekerd perenedas tibi, persuasum tibi sit; (als parenthesse) mihi crede, (aldien) crede mihi; gij kunt verzekerd zijn, dat ens. illud cave dubites, quin ens; ik ben van zijne trouw verzekerd ejus fides mihi cognita est; een slaaf, van wiens vrouw hij verzekerd was, servus, quem fidelem habebat; ik houd mij althans daarvan verzekerd, dat ens. illud mihi certe perenedo, met Acc. o. Inf.; reflex. zich van iets v. potiri aliqua re; van iemand comprehendere aliquem; (= iemand in bewaring houden) asseverare aliquem; zich van eene plaats vooraf v. praesoccupare locum; zich van iemand trouw v. aliquem sibi fidem facere, van de genade der goden veniam deorum impetrare; (= assureeren) * assecurare.

verzekergeld (= kosten der assurantie), * assecurationis pretium.

verzekering, affirmatio; bij de v. dat ens. cum affirmaret met Acc. o. Inf.; de v. geven nie verzekeren; die algemeene en alledaagsche v. communia et vulgaria illa (—orum); schriftelijke verzekeringen, die iemand gedaan zijn, quae promissae alicui, quae conscripta sunt (Cic. p. Sest. 30, 66).

verzekeringskantoor, * assecurationis tabularium (of tablinum) (Vitr.).

verzellen enz., eis vergezellen enz.

verzelschappen, eis vergezelschappen.

verzenboek, poematum (of carminum) liber (—bri m.).

verzenden, mittere; (meer dan den naar verschillende punten) dimittere; (= iemand wegzenden om hem kwijt te raken) ablegare (of amandare) aliquem.

verzender, —ster, qui, quae mittit (of dimittit, ablegat of amandat).

verzendig, missio, dimissio; ablegatio, amandatio.

verzenen (meerv.) (= hielten), calceae (—ium f.); iemand op de v. (hielen) nitten aliquem vestigiis sequi (of persequi); instare vestigiis.

verzenen, adurere; (van alle zijden) amburere; van den gloed verزند satius afflictusque incendio.

verzeniging, adustio; door amburere; ambustio.

verzenmaskater, femina versificans (of versificationis studiosa).

verzenmaker, versificator (Quint.); beter v. dan dichter versificator melior quam poeta (Quint.).

verzenmakerij, versificatio (Col.).

verzet (= tegenwoer, tegenaand b. v. zonder v. nullo resistente, nullo repugnante; (= verpozing) recreatio (Plin.), nie verpozing verzetten (= verplaatsen) transponere, transferre (aliquid), traducere (aliquem in aliquem locum); de voetknechten onder de ruiters v. peditum ad

equum rescribere; (= iemand ergens heen laten verhuisen) aliquem aliquo demigrare cogere; *conen leerling in een hogere klasse v.* * discipulum superiori classi ascribere; *spreken: bergen v. montes moliri (of movere) sedes sua; zie verplaatsen; (= verpanden), zie verpanden; (= verwedden), zie verwedden; (= verdripen, doen verdripen): de zorgen v. curas depellere, door wijn vino curas pellere (of depellere); (= vergeeten): ik kan die beleediging nog niet v. ista contumelia nondum ex animo meo excidit. (= verpoosen) zich v. respirare, recreari, interquiescere; (= verhuigen, verpoozen): hij is niet te v. a proposito abstrahi (of adduci) non potest; zich v. (= wederstand bieden) repugnare, resistere, adversari (alicui).*

verzetting (naar een andere plaats) translatio; (oneig.) transfusio; (naar het buitenland) peregrinatio; zie verder verzet.

verzielen, decoqui.

verzien: zich v. (= uit onachtsaamheid een fout begaan) peccare, in iets peccare aliquid, in aliqua re, labi in aliqua re, negligere aliquid (in aliqua re), (= verwedden), zie verwedden.

verziening, erratum, negligentia.

verzilveraar, qui res argenteas (of rebus argentum) inducit, qui rebus bracteas argenteas inducit.

verzilveren: iets v. aliquid argenteo (of alicui rei argentum) inducere; alicui rei bracteas argenteas inducere; (= door silver blank maken) aliquid argenteo polire; verzilverd argentatus, argentatus; (= te goud maken, verkopen) vendere.

verzilvering, door omachr. met de verba.

versingen: *myner tijd v. canentem (of cantantem) tempus terere*; zich v. in *omendo*, in cantando errare.

verzinken, mergi, demergi, sumergi (in aliquid, in aliqua re); hauriri (aqua); *oneig. in nood, in eilande v. inopia, miseria demergi, in schuilen aere alieno demergi (of obrui), in armoede ad inopiam redigi, versinken zijn, ook in egestate esse (of versari), in diepe armoede in summa egestate (of omnium rerum inopem) esse, in weelde luxuriari, luxuria diffundere; in uitpattingen v. luxuria et intemperantia libidinum perdi, versinken voluptatibus deditus; in nadenken, in diep nadenken versinken zijn in cogitatione delizum esse, multa secum animo volutare; in nadenken versinken deliberandus (Liv.); in misdrijven en schanddaden versinken facinoribus flagitiisque coopertus, in slaap somno captus (of oppressus), (dicht.) seipultus, in slavernij servitute oppressus; als het ware in geluk versinken iussum rebus secundis; een in slechte gewoonten versinken cum animus imbutus malis artibus.*

verzinking, demersio (Solin.); immersio (Arn.); verder door de verba.

verzinnelijk: iets v. aliquid sensibus subijcere; (= ganschouwelijk maken) oculis (of sub oculos) subijcere (alicuius).

verzinnelijking, subjectio sub aspectum; rerum quasi gerantur sub aspectum pascio subjectio; totius rei sub oculos subjectio.

verzinnen, fingere, confingere, committere, mentiri aliquid; *versinnen fictus, commenticius, ementitus, falsus, b. v. nuncius, (= widenken): iets v. excogitare aliquid, rem cogitatione asequi; zich v. oecitare (of errare) in aliqua re.*

verzinner, actor, confictor (Paul. Nol.); commentator (Ov.).

verzinning, fictio.

verzinsel, fictio (Quint.); confictio, figmentum

(App.), commentum.

verzinster, quae fingit (of confingit of commentatur).

verzitten, sedem (of sessionem) mutare, in aliam sedem transire.

verzoek, preces (—ium f. Abl. Sing. prece), rogatio, petitio.

verzoeken: iemand om iets v. rogare aliquem aliquid, petere aliquid ab aliquo, agere aliquid cum aliquo, precari aliquid ab aliquo, precari aliquem ut faciat aliquid, met nadruk iemand iets v. obsecrare obtestarique, rogare atque orare, orare atque obtestari; (= moodigen) invitare, vocare (aliquem ad coenam); zich bij iemand te gast v. condicere alicui; (= deproeven, op de toets stellen) tentare, experiri, probare, spectare, explorare, exquirere; (= in verzoeking brengen) * in tentationem adducere, periclitari, experiri.

verzoeker, petitor, invitator (Mart.), vocator (Sen.), tentator (Hor.).

verzoeking, petitio, invitatio, vocatio (Catull.), vocatus (§) (Sust.), tentamen (Ovid.), periclitatio, periculum.

verzoekster, petrix (—icis) (Quint.), invitatrix (—icis) (Symm.), oratrix (—icis) (Plaut.).

verzoenbaar, —lijk, placabilis (ingenium); zich v. toonen (aan vijanden) (inimicis) placabilem se praebere (of se praestare).

verzoenbaarheid, —lijkheid, placabilitas; (= een verzoenbaar karakter) ingenium placabile, animus placabilis, animus ad deponendam offensionem mollis.

verzoendag, februationis dies (Varr.), dies piacularis (Varr.), dies piacularium (Liv.).

verzoendeksel, operculum arcae foederis.

verzoenen, placare (door versachtende middelen tot rust brengen); de door misdaad beleedigde godheid door gebeden v. numen divinum scelere violatum precibus placare, expiare (wat door misdaad bekleet is, reinigen); iemand met iemand v. placare aliquem alicui (of in aliquem); aliquem cum aliquo (of aliquem of alicuius animum alicui reconciliare, ook aliquem in alicuius gratiam reconciliare; zich met iemand v. reconciliari alicui, reconciliare sibi aliquem (of alicuius animum of alicuius gratiam); (met iemand als vriend) aliquem in amicitiam revocare; zich oprecht met iemand v. bona fide cum aliquo in gratiam redire.

verzoener, reconciliator gratiae; v. des volks populi reconciliator.

verzoening, placatio (bevrediging door versachtende middelen), reconciliatio concordiae (of gratiae); gratia reconciliata (herstel der eendracht); reditus (§) in gratiam (terugkeer tot welwillendheid) b. v. cum inimicis; v. der goden pax (—ois f.) deorum; een schyndare v. ficta reconciliata gratia; een v. tot stand brengen, zie verzoenen; iemand de hand ter v. reiken alicui dextram reconciliatae gratiae pignus offerre; expiatio, procuratio (afwending van een slocht voorleken).

verzoeningsmiddel, piaculum, placamen (—inis m.), placamentum; een wonderleek door verzoeningsmiddelen afwenden procurare prodigium.

verzoenlijk, zie verzoenbaar.

verzoenster, conciliatrix (—icis).

verzoeten sig., (van vruchten) mitigare, dulciores reddere (fructus) (= soet worden), dulcescere; *oneig.*, condire (aliquid aliqua re, sausum); levare (molestiam).

verzoeting, mitigatio, conditura (Sen.), levatio.

verzolen: de schoenen v. * calceis novas solcas

assuere, * reparare (of restitue) calceorum soleas.
 verzoling, solea nova assuta.
 verzoemen: een bloed v. vestem denovo praetextere,
 (of marginare) (Liv.); novo margine vestem ornare.
 verzorgen (= voorzien): iemand van of met iets
 v. instruere aliquem aliqua re, suppedicare alicui
 aliquid; het inger van proviand v. providere fru-
 mentum exercitui; verzorgd zijn van iets instructum
 esse aliqua re, aliquid habere, rijkelijk abun-
 dare aliqua re; (= onderhouden) alere, sustentare
 (aliquem); (= iemand een ambt verschaffen) munus
 (—ris n.) alicui prospicere; mijne dochter is ver-
 zorgd filia mea in matrimonio collocata est.
 verzorger, —ster, altor, alitrix (—icis).
 verzorging, victus (4); deze plundering noemt
 zij v. van het huishouden huic direptioni cellae
 munus imponis; (= ambt) munus (—ris n.); (=
 huwelijck) matrimonium, iemands dochter eene v.
 verschaffen, zie verzorgen, iemand heeft eene
 v. = is verzorgd, ook alcius reb is prospectum est.
 verzoet: op iets v. aversimus (of cupidissimus)
 alcius rei, ad aliquid intentus, v. syn op iets
 sitienter expectere aliquid; op den val van iemand
 incumbere ad perniciem alcius, animo immine-
 re perniciem alcius; hij is gehet v. op vermeer-
 dering van zijn vermogen aliquanto avidior ad rem-
 est (Ter.).
 verzotheid, vehemens cupiditas, aviditas, animus
 ad aliquid intentionatus, propensissimus.
 verzotten (= versot worden of zijn): op iets v. ali-
 quid cupide appetere (of opbre of concupiscere),
 omni cogitatione ferri ad aliquid; zie verder versot.
 verzouten (= al te veel zouten), nimium salire;
 nimio sale conspergere (of aspergere), nimio sale
 obruere.
 verzochten (= bij bekleden boezem lucht maken),
 gemere, ingemiscere, suspirare (omwillekeurig dis-
 armen); over iets v. ingemisere alicui rei; onder
 den last of den druk van iets v. aliqua re oppres-
 sum esse (of teneri), om of naar iets verzuchten
 cum gemitu concupiscere aliquid.
 verzuchting, gemitus (4), suspiratus (4); (dicht.)
 suspiratus (4), suspirium.
 verzuim, intermissio (officii); (= het talmen) cea-
 ratio; (= een in den weg gelagde hinderpaal) impe-
 dimentum; neglectio; (= gebrek aan zorg) inen-
 ria; met v. van al het andere relictis rebus met
 of sonder omnibus, van al zijne bezigheden om-
 nibus negotiis posthabitis (of omissis); verder door
 de verba.
 verzuimen (= niet waarnemen), praetermittere,
 amittere (tempus, occasionem), deesse (alicui rei,
 zijn plicht officio, de gelegenheid occasione; het
 oogenblik niet v. non deesse tempori); non obire
 sua officia et munera, zijne plichten en werkzaam-
 heden; (= in den steek laten) deserere (eene zaak
 causam, zijn plicht officium); (voor eenigen tijd)
 intermittere; (= bij iets niet tegenwoordig zijn) non
 interesse alicui rei d. v. bij de schoollessen scholia;
 den tijd v., waarop men komen moest, ad tempus
 non adesse; plaats en tijd, zijne belangen, eene
 bezigheid niet v. locum tempusque, res suas, ne-
 gotiam obire; iemand v. negligere (of non curare)
 aliquem; zich of zijne zaak v. ab opere faciundo
 cessare; zich zelve en zijn voordeel v. se ipsum
 et commoda sua morari (Liv. 6, 39, 8); het is geen
 tijd om te v. cunctandi (of morandi) tempus non
 est; verzuimd worden, ook jacere; verzuimd zijn,
 ook nullum esse.
 verzuimenis, { zie verzuim.
 verzuiming, }

verzuipen, sic verdrinken.
 verzuipen intr., concessore; onsig. (van menschen)
 senescere, consensescere, languescere, clanguescere)
 verzuring, door omschr. met de verba.
 verzwagen: zich met iemand v. affinitatem inire
 cum aliquo, generum adconsuere; matrimonio (of
 affinitate) conjungi cum aliquo: affinitatem con-
 jungere cum aliquo; verzwagerd affinitate con-
 junctus, affinis.
 verzwagering, affinitas, affinitatis conjunctio.
 verzwakken, infirmum (of imbecillum) reddere
 (sig.), infirmare (de trouw van den getuige silem
 testis, de folteringen der vrees, tormenta metus),
 debilitare, afficere, enervare; de ouderdom ver-
 zwakt iemand senectus enervat aliquem; accidere
 (de zaken der vijanden res hostium; de kracht der
 jongelen, robur juventutis); ad languorem dare
 (affinatem); —uare, attenuare (vermindere),
 minuere, imminuere, comminuer; frangere, in-
 fringere (snakken); hebetare (aurea); obtundere
 (verstoppen) (het scherpe gezicht aciem oculorum,
 het scherpe verstand aciem mentis); lichaam en
 geest v. nervos mentis ac corporis frangere; genen
 staat v. opes civitatis atterere (of comminuer
 of affligere); de troepen v. copias extenuare (of im-
 minuere); de hoop v. spem extenuare (of debili-
 tare); den moed v. animum (of animos) deminuere,
 animum frangere.
 verzwakking, confectio (der gezondheid valetudi-
 nis); debilitatio (animi, eenmaal Cic. in Pis. 86,
 88), imminutio (corporis, dignitatis), infractio
 (animi, eenmaal Cic. Tusc. 3, 7, 14); door omschr.
 met de verba onder verzwakken.
 verzwaren, diffidulus (of gravior) facere (alicui ali-
 quid), impedire, tardare (aliquid, iemand iets aliquem
 ad aliquid faciendum); iemand den toegang tot iets
 v. diffidilem aditum alicui relinquere; de toegang
 tot (de verkryging van) iets wordt mij verzwwaard
 difficile aditus ad aliquid habeo.
 verzwarend, difficile reddens (of arduum), im-
 pediens, ingravans (Virg.).
 verzwaring, gravatio (Cic.); aucta difficultas;
 verder door de verba.
 verzweten: zijne krachten v., (vires) sudantem
 deperdere.
 verzwelgen, per luxuriam dissipare (aliquid), abli-
 gurare; de onderlijke goederen patria bona, co-
 medere (patrimonium); zij, die nu vermogen ver-
 dronken en verzwolgen hebt gurgas (—itis m.) ac
 vorago (—inis f.) patrimonii tui.
 verzwelger, heluo (patrimonii), vorago (—inis f.)
 gurgas (—itis m.).
 verzwelging, door omschr. met de verba.
 verzwelgater, gurgas (—itis m.; vorago (—inis f.).
 verzwendelen: iets v. (sonder maal effundere,
 profunder (pecuniam); dissipare possessiones); la-
 cerare (rem suam, bona patria); (= doorbrengen)
 conficere (argentum alicuius, Ter.); consumere;
 effundere atque consumere, heluati.
 verzweren (met een eed), abjurare aliquid (bij eede
 iets verzeggen); zich v. jurare per deos, met vrees-
 selijke eeden atroci jurejurando se stringere; (=
 zich onderling bij eede verbinden) conjurare, con-
 jurationem facere (of conficere); (ook in goeden
 zin) conspirare, met iemand conjurare cum aliquo,
 tegen iemand of iets contra aliquem, aliquid, con-
 spirare in aliquem, aliquid, tegen iemands leven
 of tot iemands vermoordding conjurare de aliquo
 interficiendo, conspirare in alicuius caedem, tot
 iets conjurare de aliqua re faciende (of in aliquid),
 conspirare in (of ad) aliquid.

2°. (= *verrelleren*) appurare.
 verzwierder, commissator; gurgus (—tis m.) par-
 trimonii
 verzwerijng, (door een eed), conjuratio, conspira-
 tio, (= *verrethring*) suppuratio (Cels.).
 verzwierden: vele dagen op de villa v. multos
 dies in villa perbacchari; dag en nacht v. epulia
 consumere diem noctemque.
 verzwiering, commissatio, bacchatio.
 verzwierster, femina, quae commissatur (of bac-
 chatur).
 verzwijgen, tacere (als men spraken kon en moest);
 reticere (geheim houden); silentio tegere; voor
 iemand iets v. celare aliquem aliquid (of de ali-
 qua re); iets wordt voor mij verzwegen celor de
 aliqua re.
 verzwijger, calator.
 verzwijging, d. v.: met v. van den naam nomine
 suppressio; met v. van bijzondere omstandigheden
 (van den handel) iets verkoopen silentio vendere
 aliquid (Cic. off. 8, 12, 60).
 verzwijgster, femina taciturna (of celans).
 verzwicken, distortio, luxare (membrum),
 promovere (Cels.); convellere (Col.).
 verzwikking, distortio, luxatura (M. Emp.).
 vesper, vesper (—ris en -ri, m.), vespere, tem-
 pus (—ris n.) vespertinum.
 vesperbrood, merenda.
 vespertijd, tempus (—ris n.) pomeridianum.
 vest (= wal), arx (—is f.), castellum, locus mu-
 nitus; eenen natuurlijken v. locus naturā munitus:
 de vesten van een stad moenia (—ium);
 (= *bevestiging*), colobium (Serv.); colobum (Cic.
 Theod.); subucula (Plaut.); interuja (App.).
 vesten (= *grondvesten*); iets v. fundamenta jacere
 of ponere (alicujus rei, ook onig.); (= *stichten*,
oprichten) condere (urbem, imperium); (= *orde-
 nen, regelen*) constituere (oppidum, rem publicam);
 iets op iets v. aliquid fundamentum alicujus rei
 esse velle; zijne hoop op iets v. spem ponere
 (of collocare) in aliqua re; zich op iets v., op of in
 iets geest zijn niti aliqua re (of in aliqua re of fun-
 damento alicujus rei), constitutum esse fundamen-
 tum alicujus rei; de onderdom is geest op de grond-
 stegen der jongelingschap senectus fundamentis
 adolescentiae nititur; consistere (of positum esse)
 in aliqua re; diep in iets geest zijn in aliqua re
 positum atque infixum esse.
 vestibule, vestibulum.
 vestigen (= *vaststellen*), vis vestes; (= *richten*),
 onig. d. v. zijne oogen waren op mij gevestigd
 ejus oculos in me converteram; zich ergens v.
 (= *zijne woonplaats ergens vaststellen*) habitatum
 conlocare in locum, domicilium collocare in pro-
 vincia (Liv.); domicilium constituere in urbe (Nep.).
 locum deligere sibi domicilio (Caes.); zijne oogen
 heeft hij op een meisje gevestigd ejus oculos puella
 in se convertit, amore puellae captus est (of fla-
 grat); zie ook vesten.
 vestigien, vestigia (—orum).
 vestiging, collocatio; verder door omschr. met
 condere (of constituere).
 vesting, zie veste (= wal).
 vestingbouw, muniendi ars (—tis f.).
 vestingbouwer, —kundige, artis muniendi
 peritus.
 vestingbouwkunde, artis muniendi peritia.
 vestingstraf, * poena, qua aliquis in aere eo-
 cluditur.
 vestingwerk, fortificatio (M. Aur.); munitio.
 vet (1° Subst.) pinguis, pinguitudo (—inis f.); pin-

guedo (—inis f.); (= *anseer*) adeps (—ipis m.
 en f.); (= *talk*) sebum; (= *vet vleesch*) caro
 (carnis f.) pinguis;
 2° (Adj.), pinguis, opimus, obesus; (= *een
 goed uitzicht hebbend*) nitidus; (= *rijklijk*) opi-
 mus (praeda)
 vetachtig, suppinguis (Col.); een v. uitzicht *
 nitescens quaedam facies velut adipis.
 vetader, adipis vena.
 veter, veterband, ligula.
 veteraan, miles (—itis) veteranus (of vetus
 —ris); veteranen milites veterani of alleen ve-
 terani; uit veteranen bestaande veteranus (exerci-
 tus, legio), vetus (exercitus); veteraan in een
 vak multum et saepe versatus in aliqua re; stu-
 diosa et multum volutatus in aliqua re (in ve-
 teribus scriptis); satis exercitatus in aliqua re,
 alionus rei peritissimus (of non ignarus), perfec-
 tus in aliqua re.
 veteren (= *met vetere dicht maken*), ligulis colli-
 gare (of connectere); (= *in boeien slaan*) in vin-
 cula conjicere, vincire.
 vetheid, zie vet (Subst.).
 vetkooper (zijn) zie vettewariën.
 vetleder, corium adipatum (of maceratum) arvina
 pingui.
 vetmaag, abomatus, * abomatum.
 veto, veto; *vetoleren*, vetare.
 vetstaart, cauda adipata (ovium Afrarum).
 vetten, bene pascere
 vettewariën, officinam pinguariam habere, cande-
 las, adipas, oleum enz. vendere.
 vettewarij, officina pinguaria.
 vettig, pinguis, unotus (*vettig gemaakt*).
 vettigheid, pinguedo (—inis f.); pinguitudo (—
 —inis f.); (= *welddoorvoedheid*) obesitas.
 vetweiden, bene pascere (boves).
 vetwoider, pecunarius.
 vetwoiderij, pecuaria.
 vetzak, ventriosus, ventrosus (Plaut).
 veulen, pullus equinus.
 vexatie, vexatio.
 vexeeren, vexare.
 vazel, fibra.
 vezelachtig, } fibratus (Priap.).
 vezellig, }
 vezier, zie visier.
 vinduct, via arcuata (tunnel).
 vibreeren, vibrare.
 vicariaat, munus (—eris n.) vicarii; vicariatus
 (4, Eocl.).
 vicaris, vicarius; v. in zaken procurator; v. van
 iemand zijn vice (of partibus, of officio) alicujus
 fungi, alicujus negotia (of rationes) procurare,
 iemands v. worden succedere vicarium muneri ali-
 cujus; iemand als v. stellen aliquem vicarium dare.
 vice-admiraal, * praetoris navalia vicarius.
 vice-consul, * consulis vicarius; (in den keiser-
 tijd) consul effectus.
 vice-president, * praesidis vicarius.
 vicius, vitiosus.
 victorie, victoria.
 victualie en victualie, cibis, cibaria, (—orum),
 alimenta (—orum); victus (4, alles wat tot levens-
 onderhoud en nooddrift behoort); copiae (voorraad
 van levensmiddelen), penus (—i en —na, m. en f.),
 penum, en penus (—ris n.) (de in het binnenste
 van het huis bewaarde voorraad).
 victualien-handelaar, —laarster, caupo (—
 —onis), oopa; als v. werkzaam zijn cauponam exer-
 cere.

- vier**, quatuor *en* quattuor; *telkens v., ook — v.*
op eens, vooral bij pluralia tantum, quaterni; *een*
tydvak van v. jaren quadriennium; *alle v. jaren*
quarto quoque anno; *in v. deelen, ook* quadrifi-
rium (dispartire, dividere); *op alle v. per manus*
et genas, gaande of kruipende quadrupes (—*ëdis*),
more bestiarum quadrupes; *onder v. oogen* secreto,
sine arbitria, amotis of remotis arbitris (zonder
getuigen), *privatim* (voor *nich*), *tecum* (voor *u*),
genegd quod inter nos liceat dicere; *de vier* nu-
merus quaternarius, (als *woordtel*) quaternio (—
onis M.Cap.).
- vieravond**, vesper otiosus, vesper festus (of *fees-
 tum* praecedens), vesper otio et laetitiae destina-
 tus.
- vierbeenig** (= *viervoetig*), quadrupes (—*ëdis*).
vierdaagsch, quatuor dierum.
- vierdag** (= *feestdag*), dies festus; (= *rustdag*)
 dies feriatus, feriae; *in 't algem.* otium.
- vierde**, quartus; *ten vierden male* quartum.
- vierdehalf**, tres et semis, tres et dimidium; *v.*
duisend tria milia et quingenti.
- vierendendaagsch**, quatuor dierum; *vierendendaag-
 sche tijd* quadriduum.
- vierdepart**, quarta pars (= *tis*).
- vierderhande**, { quatuor generum.
vierderlei, {
- vierdubbel**, quadruplex (—*ëdis*), *het v.* quadru-
 plum; (= *in vier deelen gedeeld*) quadripartitus;
v. zooveel als ens., *het v. meer dan ens.* quater
 tantum, quater tanto amplius, quam quantum
ens.; *iemand met het v. straffen* iudicium dare in
 quadruplum.
- vierduizend**, quatuor millia; *telkens v.* quaterna
 millia.
- vierduizendste**, quater millesimus.
- vieren trans.** (= *feestelijk doordringen*) agere (diem
 festum, convivium), (door *een talryke samen-
 komst*) celebrare; *inir.* cessare, otiosi, nihil agere;
feriari; *sie vierdag*; *iemand v. colere, venerari*,
observare; *den leugel v. frenos dare, lora dare*,
habenas laxare (alieu), remittere.
- vierendeel**, quarta pars.
- vierendeeljaars**, tempus (= *ëdis*) trimestre (of
 trium mensium).
- vierendeelen** (= *in stukken houwen*), dilaniare,
 distrahere (Liv.).
- vierhandig**, quatuor manūs habens.
- vierhoek**, quadratum, quadra; (als *figuur*) tetra-
 gonum, (nauwer Lat.) figura quadrata; *vierhoek*
 (= *quarré*) als *militaire* t. orbi; *een quarré*
vormen orbem facere (of colligere), in orbem
consistere (of coire), in orbem se tutari.
- vierhoekig**, quadratus, quadrangulus.
- vierhonderd**, quadringenti; *telkens v.* quadrin-
 geni.
- vierhonderdmaal**, quadringenties.
- vierhonderdste**, quadringentesimus.
- vierhoornig**, quatuor cornua habens.
- viering**, celebratio, celebritas, sollemne (—*is* n.);
v. van een godsdienstig gebruik caerimonis; (= *feestelijke optocht*) pompa; (= *het toegeven*) re-
 missio, indulgentia, laxamentum.
- vierjarig**, quatuor annorum; (= *vier jaar oud*)
ook quadrimus, quatuor annos natus; *vierjarige*
tijd quadriennium.
- vierkant**, *sie* vierhoek; *vierkantewortel*, *sie*
 worteltrekken.
- vierkantig**, *sie* vierhoekig.
- vierkleurig**, quatuor colores habens.
- vierledig**, quadripartitus.
- vierlettergripig**, quatuor syllabarum.
- vierling**, quadrigeminus; (= *sekere drinkmaat*),
 quadrans (—*tis*, m. Cels.).
- viermaal**, quater; *v. soo groot, zooveel*, quadru-
 plum; *v. zooveel als ens.* *sie* vierdubbel; *v.*
grooter quadruplo major; *v. honderd duisend* qua-
 dringenta milia.
- viernaandelijksch**, quatuor mensium; (= *vier*
maanden oud) ook quatuor menses natus.
- vierman**, quatuorvir.
- vierponder**, quatuor librarum; (= *kogel van*
vier pond) * globus plumbeus quadrilibris, (= *ge-
 schut voor vierpondere*) * tormentum, ex quo
 globi quadrilibras emittuntur.
- vierpootig**, *sie* vierbeenig.
- vierpuntig**, quatuor acumina (of apices) habens.
- vierregelig**, substatichos, (—*on*, (Quat.).
- vierschaaar**, tabacilla (—*orum*), tribunal (—*alis*).
- viernenarig**, tetrachordos, (—*on*, Vitr.).
- vierspau**, quadrigae.
- viereppannig**, quadrijugus.
- viereprong**, quadrivium (Catull.).
- viertal**, quaternio (—*onis* m., M.Cap.); *tetras*,
 (—*ëdis* f.).
- viertallig**, quaternarius.
- viertandig**, quadridentis (—*ntis*) (Cato).
- viertijd**, tempus (—*oris*) festum, feriae, otium.
- viervakkig**, quatuor generum.
- viervingig**, quatuor digitorum.
- viervoet**, { quadrupes (—*ëdis*).
viervoetig, {
- viervorst**, tetrarchos (—*as*).
- viervorstendom**, tetrarchia.
- viervoud**, quadruplum.
- viervoudig**, quadruplex (—*ëdis*).
- vierwekig**, quatuor hebdomadum.
- vierwerf**, *sie* viermaal.
- vierwielig**, quatuor rotis instructus.
- vierzijdig**, quadrilaterus (Frontin); *een v. figuur*
 tetragonon (—*i*) (Auson.).
- viersins**, quadrifariam.
- vies**, spurcus, teter; (= *morsig*) aqualidus; (= *kieskeurig*)
 fastidiosus, diffidilis, morosus, mollis,
 delicatus.
- viesheid**, spurcicia; (= *kieskeurigheid*) fastidium,
 antistias (alienus rei), taedium; *v. hebben* ontreut
is fastidire aliquid; res est mihi fastidio (of
 taedio).
- viesvazen**, inanes curae; *v. hebben* inanes species
 anxio animo figurare (Curt.), *v. heb ik in 't hoofd*
aliquid molestiae in animo est (Ter. Eun. 4, 2,
 2), *laat die v. ommitte* tristitiam tuam (Ter. Ad.);
bij iemand die v. verdrijven curas alieni adimere;
zonderlinge v. mirum commentum.
- viezigheid**, *sie* viesheid.
- vigilante**, * vehiculum conductioium.
- vigilantie**, vigilantia.
- vigileeren**, vigilare.
- vignet** (= *drukspreuk*) * ornamentum libri; *
 parva imago (—*ina*) libro praeposita.
- vigueur**, vigor.
- vijand** *in openbare betrekkingen* (= *die oorlog voert*)
 hostis (populi Romani of populo Romano), (in
*het bijzondere leven, die iemand wenscht te bena-
 deelen*) inimicus, adversarius (tegenstander); *mijn*
bitterste v. inimicissimus mihi (of meus); *zij syn*
vijanden inimicitiae sunt inter eos; *geworden* ini-
 micitiae ortae sunt inter eos, *iemand wih tot v.*
maken aliquem sibi hostem (of inimicum) facere;
iemand v. zijn exercere inimicitias cum aliquo,
 averso animo esse ab aliquo, odium aliquem; *iemand*

als v. beschouwen hostis loco habere aliquem; *v. van eene zaak, van de kunst* alienus ab aliqua re, ab artibus.

vijandelijk (= *den oorlogvoerende vijand toebehoorende*) hostium, *b. v. terra*, (= *tot vijandschap geneigd*) hostilis (*b. v. terra, regio*); (*in het bijzondere leven*) inimicus, infensus, infestus, *Adv.* hostiliter, hostilem in modum; inimice, infeste.

vijandelijheid (= *vijandige handeling*) hostile, vooral in plur. hostilia (—ium); *van vijandelijkheden verschoond blijven* nihil hostile pati; *de vijandelijkheden staken* ab armis recedere, finem facere injuriis, odia deponere, beginnen, openen initium facere armorum, hostilia facere (*of andere of oecupare*) (Tac.), *weder, reanmeren* hostilia (Tac.).

vijandig, inimicus, infensus, hostilis, *zie vijandelijk*, *vijandige plannen tegen den staat koesteren* contra rempublicam sentire; *met v. doel malleich causā*.

vijandigheid of vijandschap, animus inimicus, (*of infensus, of hostilis*) (*van de gewinheid*), odium, inimicitiae (*in sing. slechts voorclass. en in wijzegeerige taal ter bepaling van het algemeene begrip eenm Cic., Tusc. 4, 9, 21*), (= *aanhoudende spanning, wedijver*) simulas; *zij leven in v. met iemand* aut inimicitiae iis cum aliquo, esse in similitate cum aliquo, inimicitias gerere (*of hebben*) cum aliquo; *nich v. berokkenen* inimicitias suscipere.

vijandin, hostis, inimica.

vijf, quinque; *telkens v. (ook = v. op één, vooral bij pluralia tantum)* quin, *b. v. quinae literae v. brisven, daarentegen* quinque literas *v. letters*; *een tijdvak van v. jaren* quinquennium, (= *eene bepaalde periode*) lustrum; *alle v. jaren* quinto quoque anno; *v. jaar oud, zie vijfjarig*; *in v. gedeeld* quinquaginta; *sprekto. veertien en zeven* maken imperituro.

vijfblad, pentaphylloa (Plin.) (—i, n); pentapotes (—is, n.) (Plin.).

vijfdaagsch, quinque dierum.

vijfde, quintus; *telkens de v. quintus quisque; de v. dag na de idus* quinquatrus (—uum f.); *een nēt het v. legioen* quintanus; *ten vijften male* quintum.

vijfdehalf, quatuor et semis, quatuor et dimidium; *v. duizend* quatuor milia et quingenti.

vijfdepart, quinta pars (—tis).

vijfderhande, { quinque generum.

vijfderlei, {

vijfdraadach, quinque fila continens

vijfduizend, quinque milia, *telkens v. quina milia*.

vijfduizendmaal, quinquies milies.

vijfduizendste, quinque millesime

vijfhoek, pentagonium (Auct. de hm).

vijfhoekig, pentagonus.

vijfhonderd, quingenti, *telkens v. quingem; telkens uit v. bestaande* quingenarios.

vijfhoofd, quinque capitibus praeditus.

vijfjarig (= *vijf jaar oud*), quinque annorum, *quinque annos natus*, (*van meer dan een*) quinquaginta annorum, *alle vijf jaar geschiedende of voor vijf jaar geldende* quinquennialis.

vijfkantig, quinque laterum.

vijfkleurig, quinque colores habens.

vijfkorrelig, quinque grana continens.

vijflettergreppig, pentasyllabus (—on).

vijfmaal, quinquies.

vijfpouder, quinque librarum (*of pondo*), quin-

quelibralis (Col.), quinquelibris (Vopisc.).

vijftal, numerus quinquarius, (*als wortel*) quinio (—onis, m) (Tert.), (*als teeken voor de vijf*) nota numeri quinquarii.

vijftien, quindecim; *telkens v. quini deni*, (Plant.) quindeni.

vijftiendehalf, quatuordecim et semis (*of dimidum*).

vijftienderhande, { quindecim generum.

vijftienderlei, {

vijftienhonderd, mille quingenti.

vijftienjarig, quindecim annorum, quindecim annos natus, (*van meer dan één*) quinquaginta annorum.

vijftienmaal, quindecies.

vijftienmannen, quindecimviri; *ambt en waardigheid der v. quindecimviri* (4) (Lampr.); *de v. betreffende* quindecimviri.

vijftienvoud: *b. v. de akker draagt v. ager* effert (*of efficit*) cum quinto decimo.

vijftig, quinquaginta; *telkens v. of op eens v. quinquagena*, vooral bij pluralia tantum *als*: quinquagenae literas, *v. brisven*.

vijftigjarig, homo quinquagenarius.

vijftigjarig, quinquaginta annorum, quinquaginta annos natus.

vijftigmaal, quinquages.

vijftigponder, quinquaginta librarum (*of pondo*).

vijftigste, quinquagesimus, *v. deel* quinquagesima pars (—tis).

vijftigtal, numerus quinquagenarius.

vijftigvoud, *zie vijftigmaal*.

vijfvangerig, quinque digitos habens, quinque digitis praeditus, pentadactylos, on (Plin.).

vijfvoetig, quinque pedum (*van meer dan een*) quinquipedum, *quinque pedes in longitudinem*, *in de vermaat* pentameter (—tri m.).

vijfvoedig (*maken*) quinquiplicare (Tac.).

vijfwerf, *zie vijftigmaal*.

vijg, ficus (—i en —us f.); *onrijpe v. groene* (—i, m. en f., Cels.); *goede (Caunische) vijgen* Caunaeae (—arum).

vijgblad, folium fici (*of ficinæum*).

vijgboom, ficus (—i en —us f.); *wilde v. capri-* ficus (—i f.).

vijgenkorf, { flicorum corbis (—is f. zeld m.);

vijgenmand, { corbis fici confertus.

vijgenmat, storea (Caes.) fici conferta

vijg, lima (*ook oneig*), *eene zorgvuldige v. (of polijsting)* ondergaan politus limari.

vijlen, limare, lima polire (*of perabui*); polire, expolire, perpolire (*ezg. en oneig*); *eene gevijde* (gepolijste) redi limata oratio.

vijling, expolitio (*ook oneig*), *of door de verba.*

vijlsel, scobis, (—obis) *of scobis* (—is f.), pulvisculus limando derasus.

vijst, *zie vijf*

vijver, piscina.

vijzel (= *stampvat*), mortarium; (*een grootere*) pila (Cato).

vilder (= *beul*), carnifex (—icis); (= *die de huid afrekt*) qui pecus deglubit.

villa, villa, praedium, horti (—orum)

villen *ezg.*, deglubere (*pecus, aliquem vivum*); *de tegere eorum de tergo alijus* (*bij levenden lyve*);

oneig, (= *plagen*) vexare, exercere; (= *te gronde richten*) lacerare (*foendre*), *sprekto. de schapen*

scheren, *met v. fondere oves*, non deglubere

villery, locus, ubi coria deteguntur (*of detrahuntur*).

vilmes, eulter, quo pecus deglubitur (of corium detegitur).
 vilt eig., coacta (—orum); vestie coacta.
 viltachtig, { quod e coactis fit (of constat).
 viltan,
 vim (= honderdtal) b. v.: de takkenbossen bij de vin
 koopen * virgultorum fascies per centenos emere.
 vin, pinnas; spreke. hij kan geen v. verroeren *
 ne movere quidem se potest; (= bloedvin) furan-
 culus; uleus (—eris m.).
 vinden, eig., invenire; (al zoekende) reperire (ali-
 quem, aliquid); occurrere (alioni rei); offendere
 (toevallig, aliquid); deprehendere (betrappen); ge-
 vonden worden reperiri, inveniri, gigni, nasci (van
 voortbrengelen); in overvloed argens gevonden wor-
 den aliquid abundat (of refertum est) aliqua re,
 bij iemand gevonden worden (als eigenaachap) in ali-
 quo esse; (= waarnemen, zien, ervaren) ani-
 madvertere, cognoscere; reperire; ik vond in hem
 een beleefd man cognovi eum hominem officiosum;
 in de geschiedenis vindt men in historiis legitur;
 hij vond, dat hij in groot gevaar zou komen vi-
 dit (of intellexit of reperit) se in magno fore
 periculo; zich ontkennbaar laten v. ingratum se
 praebere; (= gevoelen) b. v. gevoelen v. in iets
 delectari aliqua re, ik vind genoege in weltdoen
 alius bene facere me juvat; mishagen moleste (of
 aegre) ferre aliquid, verkwikking, rust, relaxari,
 conquiescere; ik vind geen roeping om dit te doen
 non meum esse puto hoc facere; (= voor iets
 houden) b. v. ik vind de zaak goed res mihi bona
 videtur; ik vond het goed dit aan u te schrijven
 haec tibi scribenda putavi; ik vind dat goed illud
 mihi placet (of probatur); het hoogste goed in de
 deugd v. summum bonum in virtute positum esse
 censere; zich beleedigd v. se laesum putare; (=
 niksleggen, het er voor aanzien, achter of onder
 iets v.) interpretari; bijval v. placere, probari;
 gehoor v. audiri, in iets in aliqua re, (van iemand,
 die iets verzoekt) impetrare; ingang v. probari,
 bij iemand alieni accipi, laudari ab aliquo; be-
 hartiging of steun v. curari (of ali) ab aliquo;
 hulp v. auxilio juvari, verontschuldiging v. excu-
 sari, exculpationem habere, medelijden misericor-
 dia (alicujus) commovere; zijnen dood v. perire,
 in den slag pugnantem cadere: een einde v. suum
 habere (of capere), terminari, exitum (of even-
 tum) habere; hij vond beoordersaars erant (of non
 deerant), qui eum admirarentur; zich in iets la-
 ten v. (of voegen) ferre aliquid (moderate, humani-
 ter, aequo animo); cedere (alicui rei), in de omstan-
 digheden temporibus), uti recte (of sapienter) aliqua
 re (fortunæ, rebus secundis), accommodare se ad
 mores (of animum) alicujus; zich in iemands lui-
 men laten v. se componere ad alicujus delicias; zich
 in den vrede niet laten v. pacem pati non posse.
 vinden, —ster, { door omschr. met invenire,
 vinding,
 vindingrijk, ingenicus; in inveniendo promptus.
 vindingrijkheid, ingenium ad inveniendum promptum
 vinger, digitus; middelste v. digitus medius; ie-
 mande gebreken op de vingers tellen alicujus pec-
 cata enumerare, multa vitia in aliquem colligere,
 iets op zijn v. (duimpje) zeggen memoriter pro-
 nunciare (of recitare), enumerare aliquid; geen v.
 verroeren non aspirare, quiescere, om iets alicujus
 rei causæ ne digitum quidem porrigere (of ne
 manum quidem vertere); slechts een v. breed uit
 zijne waardige positie zich laten verplaatsen tan-
 tillum modo de gradu dignitatis demoveri; geen

v. breed van iets afwijken ab aliqua re non
 transversum, ut ajunt, digitum (of non trans-
 versum unguem of ausquam digitum) discedere;
 iemand door de vingers zien alicui indulgere, bij
 iets alicui indulgere, connivere in aliqua re; ie-
 mand op de vingers zien custodire, severius ad-
 hibere, continere aliquem; ik kan hem om de
 vingers winden perducere illum possum quo volo,
 nihil est illo tractabilis; iets voor een v. Gods
 houden aliquid divinitus (of manifesto numine) ac-
 cidisse putare; spreke, zo gij iemand den v.
 geeft, grijpt hij de gehele hand si digitum porre-
 xeris, manum invadet; kromme vingers hebben fu-
 rari, surripere; iets uit zijn v. (duim) zuigen ex-
 cogitare, ementiri (aliquid); den v. op den mond
 leggen silere, tacere, silentium agere; zich de
 vingers branden male rem gerere; men kan hem
 met een naaien v. belopen proxime abest.
 vingerbreed, (unum) digitum latus, digitus trans-
 versus.
 vingerdik, (unum) digitum crassus
 vingerhoed, * digitale (—is n.) (soil. tegumentum).
 vingerhoedskruid, digitellum (Plin.).
 vingerling, anulus; (ook een beleedst van den
 s.) * digiti tegumentum.
 vingersnel, celer manibus (in arte musica).
 vingerspel (bij de voordracht van een redenaar),
 gestus (s) digitorum; (= een bij de Romeinen gebrui-
 kelijk spel) door micare.
 vingerwijzing, significatio; eens v. van God mani-
 festum quoddam nomen (—is n.); iemand uit zijne
 ervaring zekere vingerwijzingen geven alicui usus
 sui quasi quaedam monita tradere (Cic. de or. 2,
 41, 178); de natuur zelve heeft ons een korte
 en verstaanbare v. gegeven habemus a natura ipse
 expeditam et collertem monstrationem; eens v. is
 genoeg rem significasse (of breviter demonstrasse)
 satis est; eens korte v. geven, dat enz. breviter (of
 digito) demonstrare veli Aso. o. Inf.
 vingerzetting bij het anaranspel, admotio digi-
 torum (Cic. N. D. 2, 60, 150).
 vink, fringilla.
 vinkkool, fringillarum ova.
 vinken, aucupari fringillas.
 vinkenbaan, area fringillie capiendis accommodata.
 vinkens, fringillae ovum.
 vinkenhuise, domuncula (Vitr.) fringillarum aucu-
 pitus destinata.
 vinkennest, fringillarum nidus.
 vinkennet, rete (—is n.) quo fringillae capiun-
 tur; panther (—eris m.) (Varro).
 vinkentijd, tempus (—eris n.) fringillae aucupandi.
 vinkenvangst, fringillarum aucupium.
 vinnig (= bits), asper, mordax (—eris), con-
 tumax (—eris); (= heftig), vehemens, ardens,
 iracundus, acer, (—eris, —ore), acerbus, gravis,
 saevus, ferox (—eris), trux (—eris); truculentus,
 torvus.
 vinnigheid, asperitas, mordacitas (Plin.); con-
 tumacia, vehementia, vis, gravitas, incitatio,
 ardor, iracundia, saevitia, torvitas.
 violeren, violare, offendere.
 violenbed, areola violarum, areola violis consita.
 violenstroep, violarum succus.
 violent, violentus.
 violentie, violentia.
 violet, violaceus, ianthinus (Plin.).
 violetbruin, hyacinthinus (Pers.).
 violetkleurig, amethystinus (Mart.); ianthinus
 (Plin.); violaceus.
 violier, leucoion (Isakool) (Plin.).

violine, *zie* viool (*vedel*).
 violist, fidicen (—*itis*).
 violoncel, decumanus barbitos (*of* —*us*).
 viool (*bloem*), viola; *violen laten morgen dormire* in utramvis aures (Ter.);
 (= *vedel*), * violina; *op de v. spelen* * violina canere (*goed* seite).
 virtuoos (*die zich laat hooren*) acroama (—*atie* n.), (*by feesten* festum arcama; *v. in iets* artifex (—*ice*) (*of* peritissimus) alicujus rei, een v. in zijn vak spreken) in suo genere Roscius, in iets zijn excellere in alij a re.
 virtuositeit, artificium, summa peritia (*in iets* alicujus rei), *die het slechts in ene enkele van al de genoemde soorten van den stijl tot v. gebracht hebben* horum singulorum generum quicumque vim in singulis consecuti sunt (Cic.); *naar mate iemand buiten de v. of bekwaamheid in zijne kunst zich nog eens anders kunst eigen zél gemaakt hebben* ut quisque in aliqua arte et facultate excellens aliam quoque artem sibi assumpeant (Cic. de or. 1, 50, 217.).
 visch, piscis; *atom zijn als een v. taciturniorem esse statuit*; *gevangene v.*, ook alleen piscatus (4).
 vischachtig, quod piscem sapit (Plaut.).
 vischangel, hamus piscatorius.
 vischgaren, rete (—*is* n.) piscatorium; *in smg.* ook alleen rete.
 vischhoek, hamus piscatorius.
 vischkom, labrum, piscina, lacus (4).
 vischkooper, cetarius (Ter.).
 vischnoot, *zie* vischgaren; (= *sleepnoot*) evericulum.
 vischrecht, piscandi jus (juris n.).
 vischrijk, piscosus (*dicht en naclaas*); plenus piscium (Plaut.); pisculentus
 vischtuig, quae piscatus inserviunt (retia, hami, alia).
 vischwater, piscina; aqua piscium plena.
 vischwiventaal, sermo (*of* verba) ex foro piscatorio
 visceren, inspectare, recensere, inspectorem esse.
 visie (= *het zienen*), inspectatio (Tert.), inspectio (Quint.), inspectus (4) (Sen).
 visite (= *bezoek*), salutatio, *zie* bezoek; (= *bezoekers*) salutatores, *zie* bezoek
 visiteeren (= *doorzoeken*): *de wachten, posten v. vigilas, stationes circumire*; (*om te zien of iemand ook wapenen enz bij zich heeft ene*).
 visiteur, visitator (August.); circitor (*voor* circuitor) (Veget.).
 visorium, scopus visus.
 vischen *sig.*, piscari; *spreken: in tronkel water v. ex alieno incommodo suam petere occasionem, ex alterius incommodis sua commodis comparare*, (*bij het slaan naar aereposten*) occasionibus potius quam virtute petere honores; *iets (uit) v. expincari aliquid*; *achter het net v. occasionem neghigere*.
 vischengelacht, piscium genus (—*bris* n.).
 visscher, piscator; *visscher*— piscatorius
 visscherij, piscatus (4); (*als handwerk*) piscatorium artificium
 visscherman, *zie* visacher.
 visschersbedrijf, artificium piscatorium, quacustus (4) piscatorius.
 visschersboot, linter (—*tris* f.) (*of* cymba *of* acapia) piscatoria
 visschersdorp, pagus (*of* vicus) piscatorius.
 visschersleven, vita piscatoria.
 visscherslied, piscatorum cantilena (Gell., Ter.).

visscherspink, *zie* visschersboot; ook lembus (Virg.).
 visschersschuit, *zie* visschersboot.
 visschig (= *vischachtig*): *dat maakt v. hoe piscem sapit*.
 vischlijm, ichthyocolla (Cels.).
 vitachtig, ad reprehendendum (*of* ad carpendum) propensus, maledicus, minima re ad reprehendendum contentus.
 vitachtigheid, { maledicentia, vituperandi *of* reprehendendi *of* carpendi studium (*of* libido —*lus* f.).
 vitlust, {
 vitriool, chalcanthum (Plin.); atramentum aurorium (Cels.).
 vitse (*peukeracht*), vicia.
 vitten, reprehendere (aliquem de *of* in aliqua re); (*sterker*) exagitare, vituperare, objurgare, accusare (*op iemand over iets*, aliquem de aliqua re, aliquid alicujus, b. v. *op de traagheid van iemand* pigritiam alicujus), castigare (*met woorden tuchtigen*), increpare (verbis) aliquem.
 vitter, reprehensor, (*sterker*) castigator, objurgator, vituperator, exagitor
 vitterig, *zie* vitachtig.
 vitterigheid, *zie* vitachtigheid en vitlust.
 vitus, —*dana* (Sint—) epilepsia.
 vitsocht, *zie* vitachtigheid en vitlust.
 vivaciteit, vivacitas (Quint., Arnob.).
 vivarium, vivarium.
 vivres, victus (4).
 vizier (= *Turksch minister*), imperatoris Turci primus minister; qui apud Turcas potestatem habet post Imperatorem summam;
 (= *mikpunt op een geweer, ook kijkgatje in een helm*) cuspis ferrea extremo telo ignivomo imposita et ad collineandum inserviens; ook rima galeae speculatoria.
 vla, placenta (Hor.).
 vlag (*als waer*), nimbus, imber (—*bris*, m.), tempestas; (= *kwade luim*) intemperies (5); *een v. van liefde* ardens brevis temporis amor; *v. van haat* brevis temporis odium; odii impetus (4).
 vlaak (= *horde*) crates (—*is* f.).
 vlade, *zie* vla.
 vlagdika *of* wladika, *princeps (—*ypis*) Montenegrorum.
 vlag (*als vaan*), vexillum (navale); (*als kenteken*) insigne (—*is* n.), (*om een trekken te geven bij de renspeelen*) mappa. Spreken, *de v. voeren* summum classis imperium habere, toti classi praefectum esse; *de v. voor iemand strijken* fasces alicui submittere, tradere navem hostibus, sedere alicui; *zijne v. toonen* (vexillo sublati) ostendere cuius sit; *onder iemands v. voeren* alicujus tutela et auctoritate uti ac niti; *veel vlaggen*, *weinig boters* artem facere e cloaca.
 vlaggejongen, puer a vexillo, qui vexillum onrat.
 vlaggejonker, signifer, nobilis juvenis, qui vexillum vel tollendum vel demittendum curat.
 vlaggekapitein, qui navis praetoriae vexillum gerit; classis praefectus.
 vlaggekoord, { * restie (—*is* f.) (*of* funis (—*is* m.), quo vexillum tollitur et
 vlaggelijn, { demittitur.
 vlaggen, vexillo insignem esse (*zich door een vlag doen kennen*, b. v. *van 't admiraalschip*); (= *door de vlag een teken geven*) vexillo signum dare.
 vlaggendoeck, lintum (*of* pannus), unde vexilla parantur.

vlaggenkaart, tabula, in qua vexillorum insignia depicta sunt.

vlaggenkist, cista, in qua vexillum conservatur.

vlaggeschip, navis praetoria (of imperatoria).

vlaggestok, pertica, cui vexillum annexum est.

vlaggetouw, *sic* vlaggekoord en vlagge-
lija.

vlak 1° (= vlak), macula (van *sens* andere kleur dan het beklede, niet derispand); labes, (—*is f.*, die het rein onrein maakt, dus herispand); nota (om iets kenbaar te maken); naevus (aangeboren v. op de huid); den glans van zijnen roem door vlakken ontluisieren splendorem gloriae maculae aspergere; *sens* v. uitwischen maculam delere; 2° (= vlakke); *sic* vlakke; (Math.) planum; 3° Adj. (= plat, effen), planus; (= niet schuin) non fastigatus; (= vol ondiepten) vadoens; de vlakke hand palma (de natuurrijke), plana manus (de v. gemaakte in tegenst. van pugnus); het vlakke land campus; een vlakke oever litus (—*bris*) planum; (waar het water niet diep is) litus brevis; een vlakke plaats in het water vadum; v. maken *sic* tot een vlakke maken in vlakke; 4° Adv. (= juist, effen); d. v. de wind is vlak zuid ventus plane ex meridie flat (of spirat); v. tegenover plane ex adverso; v. voor den wind sonen plane secundo vento navigare.

vlaiken: de wol v. * lanam in cratrem ineutere, quo magis solvatur.

vlakheid, planities (6); (= vlakland) campi, campi patentes.

vlekken (= vlekken), maculare, commaculare (aliquid); (= vlak maken) *sic* onder vlak (vlekke).

vlakkerig, } maculosus.

vlaklig, }

vlakpapier, charta bibula.

vlakke, planities (6), locus aequus, (dicht.) aequor (—*bris m.*); locus planus (sonder heuvels); in, door de v., ook in, per aequum (of planum), in aequo (of plano); (= het vlakke veld, in tegenst. van bergen) campus, met of zonder planus of apertus; in de v. gelagen in plano situs, campester (—*tris*, —*tre*); een weg door de v. via campestris; de op de v. strijdende vijand hostis campester; de vlakten loca (—*orum*) plana; groote vlakten magna camporum spatia (—*orum*), planities magnitudinis regionum; onmetelijke vlakten camporum in infinitum patentium planities; niet ver uitstrek-
kende vlakten camporum patentium aequora (Cic.); tot een v. maken aequare, coaequare, peraequare, complanare, bergen montes coaequare (of in planum deducere of ad planitiam redigere; de inhoud eener v. modus (agri); (= de mathematische v.) area; v. van een land door patere, d. v. eene groote v. (oppervl.) hebben late patere.

vlaktemaat, planorum mensura.

vlaktemeting, * planimetria.

vlam, flamma, ignis (—*is m.*, ook *oneig.*); (= gloed) ardor (ook *oneig.*); in v. geraken igni (of flammis) comprehendi, flammis corripui (of absumi); in vlammen opgaan conflagrare, deflagrare, slaan flammis correptum esse, ardere, flagrare; in v. zetten inflammare, incendere (ook *oneig.*); in vuur en v. zetten, *oneig.* iemand vehementer incendere animum alicujus, door zijne woorden verborum quasi quaedam facies admovere alicui; in vuur en v. geraken iracundia inflammari, exardescere, over iets iracunde ferre aliquid of met Aco. v. Inf.; door de wilde v. van den hartstocht ontstoken zijn cupiditatum incensibus inflammatum

esse; de v. van den oorlog gloeit in Africa Africa ardet bello.

vlammen, flagrare; vlamme oogen oculi arden-
tes; vlamme welprokheid facies (—*um f.*) dicendi; op iets v. alicujus rei cupiditate flagrare.

vlammig, flammeus

vlamvormig, flammae similis, flammae formam habens.

vlas, linum.

vlasachtig, lino hand dissimilis.

vlashaard, lanugo (—*inis f.*), flos (floris m.); jon-
geling met een v. barbatulus.

vladotter, sesamum (Cels).

vlashamer, malleus stuparius.

vlashemel, carmen (—*inis n.*).

vlashekelaar, } qui, quas linum carminat.

vlashekelator, }

vlassen, Adj. lincus;
Verbum lineum (of lino similem) flet; (= vlas
bouwen en bewerken) linum serere et colere; *oneig.*
op iets v. cupiditate alicujus rei incendi (of fla-
grare).

vlasser, lini sator ac cultor.

vlecht (= het gevlochten), crates (—*is f.* van hout),
stora (van stroo, uit diezen); (= haarvlocht,
die opgebonden is) redimiculum, vitta.

vlechten, nectere (in elkander haften, coronas),
texere (samenvoegen, fascinas, mandjes); klimop
in het haar v. hederā crines religare; de haren
v. capillos compoundere, frangere comam in gradus
(Quint.).

vlechter, ster, qui, quae nectit (of textit of
relygit).

vlechting, nexio (Arn.), nexus (4).

vlechtwerk, *sic* vlecht.

vledermuis, vespertilio (m.) (Plin.).

vleesch, caro (carnis f.); (= v. en daarderen ens.)
viscera (—*um*); (= lichaam als vleeschmassa)
corpus (—*bris n.*); den weg van alle v. gaan
abire in communem locum; (het levende v.) vi-
vum; de warmte, die het levende v. bereikt
calor ad vivum adveniens; iets tot op het v. af-
snijden aliquid ad vivum resicare; *oneig.* mijn
v. en bloed viscera mea, sanguis (—*inis m.*)
meus; tegen zijn eigen v. woeden in suum san-
guinem saevire; sprekw. om tegen mijn eigen
v. te woeden ut vineta egomet caedam mea (Hor.
ep. 2, 1, 220); de dialectici snijden zich met
hunne spitsvondigheden welven in het v. dialectici
ipsi se compungunt suis acuminibus (Cic. de or.
2, 38, 158); in zijn eigen v. snijden viscera sua
secare; (= sinnelijke begeerten) pulpa (Pers.);
voor het v. leven libidini et cupiditati parare.

vleeschachtig, carnosus (Plin.).

vleeschbank, mensa lanionis.

vleeschblok, truncus carnaria.

vleeschelijk, door den Gen. corporis of cor-
porum.

vleeschen, carnaria.

vleeschgewas, } sarcosis (—*is f.*) (Veget.).

vleeschgezweel, }

vleeschhal, } laniona (Liv.), laniarium (Varro).

vleeschhuis, }

vleeschhouwer, lanio (Petr.), lanius.

vleeschmarkt, forum carnarum.

vleeschnat, jus (juris m.)

vleeschpijs, caro of plur. carnes (—*ium f.*).

vleeschnitdeeling, visceratio.

vleeschvork, creagra (M. Emp.).

vleeschvreter, carnivorus (Plin.).

vleet (= allerlei vischgeredchap) quaecunque pie-

- catui (of ad piscandum) inserviant; *bij de v. abunde, abundanter, affatim; bij de v. gevonden worden abundare.*
- vleezig, carnosus (Plin.); *vleesigheid*, carnosus (alicujus rei) natura.
- vleesigheid (van het lichaam), corpus (—ōis n.) carnosum.
- vlegel (= dorsohalegal) fustis (-is m.); (= lomperd) homo rusticus (of inurbanus).
- vlegelachtig, inhumans, agrestis, incultus.
- vlegelachtigheid, rusticitas, inhumanitas, inculti mores (—um m.), inurbanitas.
- vlegelslag, ictus (4) fastium, (quo frugum fasciculi excutiantur).
- vleien: iemand v., eig. door liefkozingen en pluimstrykery enz. blandari alicui, cok absoek; (door laag kruipen) adulari aliquem, (door in alles toe te stemmen) assentari alicui, (= iemand te zeer prijzen) munum esse in alicujus laudibus, (van een schuldor) aberrare in melius; iets zeggen, om iemand te v., iemand met iets v. auribus alicujus dare aliquid, (= aangename gevoelens verwekken) blandiri; b. v. het genot vleit (streelt) de zinnen voluptas blanditur sensibus, permulcens (animas); iets vleit (streelt) door zijn genot de zinnen aliquid ad voluptatem sensuum comparatum eat; iemand gewet., hoop v. (streelen) fortē sensus, spem alicujus; ik vlei mij met de hoop, dat enz. sperare video, met Acc. o. Inf.; eene begeerte, eene neiging v. cupiditati, libidini servire; den trots van het volk gedurig v. populari gloriae ambicius servire.
- vleier, homo (—inis) blandus; een kruipend v. adulator; (= die in alles toestemt) assentator; eene tweede partij bestand uit koninklijke vleiwers pars altera regiae adulationis erat (Liv. 43, 30, 4).
- vleierij (= soete woorden), blanditia, blandimenta (—orum); (= het kruipen) adulatio; (= toestemming in alles) assentatio; (= allendige v. tot in de kleinste dingen) assentationcula (eenmaal Cic. fam. 5, 12, 6); (om zich gunst te verwerven) ambitio; wonder v. non blandior tibi; noli putare, me hoe auribus tuis dare; dicam non reverens assentandi auspicionem; iemand vleieryen zeggen alicui blanditas dicere; alicui blandiri; aan v. het oor leenen adulatoribus aures patefacere.
- vleisend sig., blandus; (= aangenaam) jucundus, gratus; (= eervol) honorificus; iemand iets vleiende zeggen aliquem honorificis verbis prosequi; het is voor my zeer v. summo honori mihi duco, dat gij enz. jucunde facis, quod enz.
- vleister, mulier (—eris) blandiens, adulatrix (—eris), assentatrix (—eris).
- vleitaal, voces (—um f.) blandas, oratio blanda, blanditiae.
- vleiwoord, vox (vocis f.) blanda, assentatio.
- vleizucht, blandiendi (of adulandi of assentandi) studium.
- vlek, sie vlak; (= gehucht), forum, vicus; (een grooter vlak) pagus.
- vlekkeloos sig., sine maculis; oneig. integer castusque, castus et nullis contactus vitis.
- vlekkeloosheid, integritas.
- vlekken, maculare, commaculare aliquid).
- vlekkewater, * aqua quaedam maculis delendis (of exstinguendis) inservens.
- vlerk, ala, (alleen van vogels) pennae; iemand de vlerken korten (kortweken ook oneig.) alicui pennas incidere; de vlerken zijn hem (aan het volk) gekori accipere res sunt (oneig.); de vlerken laten hangen (eig.) alas demittere, (oneig.) languere, concidere.
- vlet, * ratia vel parvum navigium, quo nautae ex majore nave aliquid devēhant.
- vletten, fluctuare of fluctuari.
- vleeng, scintillatio rediviva (Prud.) ignis; een v. van beterschap (bij een ziekte) convalescentia (Symm.) exigui temporis.
- vleugel, zie (vlerk), oneig. (= een deel van een leger) cornu; (van de rustery en de bondgenooten) ala, (= een deel aan de zijde van een huis) ala; spreekw. iemand onder zijne vleugels nemen (= beschermen) tueri (of tutari) aliquem; iemand vleugels maken incitare aliquem ad properandum.
- vleugeladjutant, imperatoris adjutor.
- vleugelen, nie gevleugeld.
- vleugelloos, ala (of pennis) destitutus.
- vlieden vtr., fugere (ab, ex aliquo loco, inde, unde, eo, quo, huc); (van soldaten) in fugam se dare, terga vertēre; (= op de vlucht zijn in fuga esse; voor iemand, iets v. aliquem, aliquid fugere, tot iemand ontfugere, profugere, (als overlooper) transfugere ad aliquem; irana. (= ontvliesden) defugere (aliquem, aliquid van het raads tegenwoordige); vitare, devitare (met betrekking tot heiligen komen zal); voor iemand v. alicujus aditum sermonemque defugere; den arbeid vliedend fugiens laboris (Caes. b. c. 1, 69, 8).
- vlieg, musca; spreekw. twee vliegen in eenen klap slaan de eadem fidelis duos pariter denotare; una mercede duas res assequi; ik wil hier om vliegen te vangen oleum et operam perdo, van een v. een olifant maken rem aliquam supra modum exaggerare; iemand een v. afvengen, commodum (of beneficium) alicui praeripere.
- vliegen, volare, volitare; (= heen- en weer-vliegen) flutare (van zeilen, weerhanen en dgl.); ergens heen v. advolare; weg v. avolare; rond v. circumvolare; naar beneden v. devolare; doorv. pervolare; opwaarts v. evolare; te voorschijn v. provolare; terugv. revolare; voorbijv. praeter-volare, transvolare; oneig. (= zich snel bewegen) volare, en de voorgaande composita; ferri; iemand om den hals v. invadere in collum alicujus; met Lentulus vloeg zijn paard midden door de ver-warring Lentulum inter tumultum abrupit equus; laten v., de zeilen vels vento permittēre; (= laten) dimittere; uit de hand laten v. emittēre (aliquid) e manibus; vliegende haren crines passi, capillus passus; met vliegende zeilen velis passis; spreekw. hij wil v. eer hij vleugels heeft plus quam potest, audet; vlieg niet hooger dan uwe vleugels lang zijn rebus tuis contentus esto; in brand v. zie brand; het werk vliegt hem van de hand celerrime laborat (of opus conficit); het vuur vliegt hem uit de ogen ardent ejus oculi.
- vliegennaas, esca muscarum.
- vliegend, zie onder vliegen; verder volaticus (castra), volatilis.
- vliegenot, muscae ovum.
- vliegenkast, armarium oratibus undique instructum, ad muscas a cibis in eo positos arcendas.
- vliegenkleed, vestis (—is f.) ad muscas arcendas induta.
- vliegenlijm, * gluten (—inis n.) ad muscas capientes inserviens.
- vliegenmasker, * persona muscis arcendis idonea.
- vliegenet, conopseum.
- vliegens, citissime, celerrime.
- vliegenwaaijer, muscarium.
- vlieger, * draco (—ōnis m.)
- vliegerstaart, * draconis cauda.
- vliegertoew, * draconis lorum (of funis).

vlier, sambucum; v.-boom sambucus (f.); van v. sambucens.

vlierazijn, acetum sambucum.

vlierbezie, bacca sambucosa, racinus sambucens.

vlierbast, cortex (—foia m.) sambucens.

vlierbloem, flos (floris) sambucens.

vliering, tabulatum (sumum).

vliersap, succus sambucens.

vliee, membrana.

vlieeachtig, membranaceus (Plin.); membranaceus.

vlieeridder, eques (—itis) aurei velleris.

vlieesvlougelig: vlieesvlougelige ziekten * neuroptera (—orum).

vliet, rivus, rivulus.

vlieten eig., fluere (sich vooruitbewegen, verder vloeien); manare (van iets af, van of uit iets v. de, ex aliqua re); ferri (schiefslyk v., stroomen Rheanus fertar); *nacht, langzaam v. labi*; (= vloeiend worden) liquefieri, liquescere; *dom v. liquefacere*; *naar toe v. affluere*; (*nacht*) afflūbi; *door v. perduere*, permanare; *in v. influere*; inferri (in aliquid); effundi of se effundere (in aliquid); *te voorschijn v. profluere*, prorumpere; *wit v. effluere*, emanare; *terug v. refluxere*, relābi; *naar den inhoud verschallen in de voorstelling, in de rede in nkander v. re distinctum*, verbis confusum esse; *het onder het hart vlietende bloed cordi suffusus sanguis*; *onsig, met zijnen mond vloot eens taal coeter dan konig ex ejus lingua fluebat* (of ore ejus proflebat) melle dulcor oratio; *er vloot bloed caedes facta est*, res non sine cruce gesta est, *meer bloed plus sanguinis ac caedis factum est*; *op beide zijden vloot zeer veel bloed pugnatum est ingenti caede*, plurimo sanguine utrinque; *de rede vliet gereedelyk voort proflui currit* (of expedita est et perfacile currit) oratio; *in iets v., b. v. in de staatskas in aerarium deferri* (wil vryen wil), referri, transferri; (= druipen) manare (aliqua re).

vliezig, membranaceus.

vlijen, ordinare; in ordinem redigere, ordine disponere, digerere, in ordinem digerere (aliquid); *de haren v. (= ordenen) capillum componere*, crines (of capillos) digerere; *cumulare* (Liv.); *sich v. (= voegen) naar iets accommodare se ad aliquid*.

vlijing, ordinatio; digestus (4, Stat.); cumulus (Liv.).

vlijm, scalpellum.

vlijmen, incidere scalpello; incidere summum ulceris.

vlijmsteek, scalpelli ictus (4) (of punctum).

vlijt (= ijver), studium, in iets alieujus rei; (*in 't alg* = werkzaamheid) opera; (= ingespannen werkzaamheid) labor; (= opgewekte vlijt) industria, (= aanhoudende, onafgebroken werkzaamheid) assiduitas; (= bedrijvigheid) navitas, (= naarstigheid) sollicitas (*dikwijls ten onrechte bij nieuwere diligentia, dat eigenlijk zorgvuldigheid, nauwkeurigheid beteekent*); *v. aan iets besteden operam alieui rei tribuere*, operam conferre in aliquid, incumbere in (of ad) aliquid; *alle v. aanwenden*, omnes industriae nervos intendere; *alle v. aan iets besteden omnem industriam ponere in aliqua re*; *iets zorgvuldig doordacht en met nachtelijke v. bewerkt hebben aliquid diligenter elaboratum et tanquam elucubratum afferre* (Cic. Brut. 90, 812).

vlijtbetoen, spectata industria.

vlijtig, studiosus alieujus rei (*aam eene zaak met zeer toegewyd, b. v. een zeer v. leerling discipulus stnd os sumus literarum, artium enz., niet enkel studiosus*); assiduus; industrius; impiger (*wakker*) b. v. in scribendo; navus (*rustig, werkzaam*);

sedulus (*ijverig*); strenuus (*vlug in het werken*); *Ado. vlijtslyk studiosus*; industrie, assidus; strenuus; sedulo; *hij was v. op de wachtlen ad vigilias multas adfuit*; *v. ergens tegenwoordig zijn* (of *sich vertoonen*) assiduus esse aliquo loco (Romae, in praedictis); *v. lezen ook lectitare*; *v. eene plaats bezoeken frequentare locum*; *v. iemand hooren* (= *een v. toehoorder van iemand zijn*) assiduus esse alienus auditoem.

vliinder, papilio (—onis m.).

vloed, fluctus (4); (*in tegenstelling der ebbe*) accessus (4) maris; aestus (—num) maritimi; aestus commutatio (*als te voren van de ebbe gesproken is*); *de v. komt op aestus ex alto se incitat, vervalt aestus minuit*; *onafg. een v. van tranen magna vis lacrimarum*; *in eenen vloed van verkeerdheden en dwaalingen sich bewegen in omni pravitate atque in summa opinioem perversitate versari*.

vloedrijk, fluctuosus, fluminibus plenus (of abundans).

vloeibaar, fluens; (= *niet vast geworden*) liquidus.

vloeibaarheid, liquor; (*in tegenst. van het droge*) humor.

vloeibaar making, liquatio; of door omschr. met liquefacere.

vloeibaarwording, door omschr. met liquefieri (of liquari, liquefcere, of liqui).

vloeiem eig., fluere (sich voortbewegen, verder vloeien); nis vlieten.

vloeiend eig., fluens, manans; *v. water vivum flumen* (—inis); *stroom v. perennis*; *onsig, volubilis* (orator, oratio); *gemakkelijke en vloeiende uitdrukking van den redenaar, vloeiende schrijfwijze expedita et perfacile currens oratio*, verborum expedita ac profluens quodammodo celeritas, genus (—bris m.) orationis suum ac profluens; oratio lovis, faecundia; *hem ontbreekt de vloeiende taal infacundior est*; *al wie eene vloeiende taal heeft facundus*; *in vloeiende taal facunde*; *Ado. facile, commode, facunde*; *v. verhalen non interrupte narrare*.

vloeipapier, charta bibula.

vloei plank, * asser (—bris m.) (of tabula) aquae influenti oppositis (of —a).

vloei spaath, murra (Mart.).

vloei stof, fluidum.

vloek, imprecatio, execratio, devotio, preces (—cum f.); (= *gebed om straf tot de Goden*) b. v. allerlei vloeken over iemand uit spreken, omnibus precibus detestari aliquem, dira vox (vocis f.); *verschrikkelijke, goddelooze uitdrukking*, religio; *een dag, waarop een v. rust dies religione contactus, dies religiosus*; *eens wet, op welker overtreding een v. gesteld is lex sacrata*; *een v. over den staat brengen religio civitatem obstringere*; *den v. over eene daad op sich nemen religionem facti alieujus in semet ipsum recipere*; *de v. der misdaden laat iemand geen rust scelerum poenis agitat* alieujus; *onder den v. der Goden zult gij rondwaalen invari diis errabitis*; *de v. der Goden irae caelestes*.

vloekbaar, detestabilis, execrabilis (Liv.).

vloeken: iemand v. execrari aliquem (of in aliquem); devovere aliquem; (= *godasterlyke woorden uit spreken*) impias voces jactare.

vloeker, execrator (Eccl.), qui execrationibus et devotionibus delectatur, impiarum vocum assiduus jactor.

vloekgenoot, conjurationis socius (of particeps, —cipis, consocius); conjuratus.

vloekgenootschap, { conjuratio (tegen iemands vloekgespan, { leven in alieujus caput

vochtigheid, humor, humida natura; een huis, om zijns v. onbewoonbaar aedes (—ium f.) propter aimum humorem vix habitabiles; domus, quae, humidior quippe, habitari nequit.

vod, vodde, pannus, scorta (—orum) (Hor.); (= eenes vodders vrouwe) mulier (—ēria) pannosa (of pannuosa) (Para.), meretrix (—icis)

voddenkraam, scrutaria (scil. ars, artis); v. houden scrutarium facere; (oneig. van dieven, die kleinigheden stelen).

voddenkoop, scrutarius (Lucil. ap. Gell.).

voddenkrabber, —raper, *scrutator, *liever* *qui scrutatur et alibi et in fossis, exquirens sordes et scruta.

voddenmarkt, forum scrutarium.

vodderij, scorta (—orum), pannicularia (—orum) (Ulp. Dig.); peniculum (—um) (Arn.).

vodderwerk, opus (—ēria) inaeite factum; ineptiae (—arum); res levissimae (of vilissimae of parvae); luteum negotium.

voddig, pannosus, pennis obfusus; male vestitus; *oneig.* vilis (of vilissimus) (van zaken); levis (of levissimus) (ook van personen); sordidus, iliberalis (gierig, van personen).

voddigheid, vilitas, levitas; sorditudo (—inis f. Plaut.); illiberalitas.

voeden eig.: iemand v. nutrire (voedsel geven), alere (aliquem, in 't alg. om te onderhouden), sustentare, familiam, se amicorum liberalitate, *het gevee, nich door de milddadigheid van vrienden*; *nich van of met iets v. ali aliqua re*; (= als voedingsmiddel genieten) vesce aliqua re; (= zijn levensonderhoud door iets zoeken) se tuari, se sustentare, victum quaerere aliqua re; *van roof vivere rapto, (dicht. ex rapto)*; *mijn arbeid voedt mij artificio meo me tuere*; *oneig.* alere (den roem, de hoop van iemand gloriam, alioquin spem; *de eer voedt de kunsten honos alit artes*); concipere (vijandschap inimicitias, *haatsde amore*); augere (het verlangen desiderium); *eens slang aan zijnen borssem v. in sinu atque in deliciis venenatam illum viperam habere*.

voeder (persoon), alior, nutritor (Stat.); (van het vee) pabulator; frumentator;

(= voedsel in 't alg. van vee) pastus (4); cibus (de spijs der dieren), cibaria (—orum, levensmiddelen der dieren); pabulum (ook fourage in 't veld); v. halen pabulari; frumentari; op v. (fourage) uti-gaan pabulatum ire (of proficisci).

voederaar, voederbezorger en voederhaller, pabulator;

voeders en voeren, pabulum (of cibum) praebere (aan een dier bestiae); pascere (aliquem); nutrire (equos); *met iets v. pascere, alere aliqua re (aliquem), edendum dare (alioqui) aliquid (in een enkel geval)*.

voederhaling, pabulatio.

voeding eig.: (= het voeden) door omschrijving met een Verbum); (= waarvoor iets gevoed wordt) alimentum, nutrimentum; quo aliquis alitur (of nutritur); (= spijs) cibus, (voor dieren) pabulum; (= onderhoud) victus (4); *tot v. voor het vuur zijn igni absumi*; *oneig.* pabulum; v. voor den geest pabulum ingenti (of animi); pastus (4) animi; v. van het edele in den mensch quasi quidam humanitatis cibus; (zeldz. in class. proza) alimentum, b. v. de komst van Atlas gaf voedsel aan de geruchten tumoribus alimenta addidit adventus Attali (Liv. 35, 23).

voedingmiddel, { victus (4), zie verder voeding;
voedmiddel, { ook quaestus (4); cibaria (—orum).

voedsel, cibus (in 't alg.); kunstig toebereid v. esca (ook = lokkaas); (= levensmiddelen) cibaria

(—orum); (= voedingsmiddelen) alimenta (—orum); (= v. in voorraad) penus (—us en —i), penum, penus (—ēria m.); (= brood) panis (—is m.); (= kostbare spijs) dapes (—ium f.); v. samen cibum capere (of sumere), veel largiter se invitare (als gewoonte) multi esse cibi, geen cibo se abstinere, cibo carere, (= vasten) jejunium servare; een v. der raven worden oerzorg pascere; *oneig.* gaestelijk of geestes v. pastus (4) animorum, pabulum animi; aan iets v. geven (oneig.) alimenta addere alicui rei, alere aliquid, materiam dare alicui rei

voedster, altrix (—icis), nutrix (—icis).

voedsteren, nutrire (puerum); lactare (infantem, Ovid.).

voedsterheer, nutritius, nutritor.

voedsterkind, { alumnus; infans lactans.

voedsterling, {

voedsterplaats, orphanotrophœum.

voedstervader, alior; educator.

voedstervrouw, educatrix (—icis) et altrix (—icis).

voedzaam (van spijsen), valens, validus, firmus; aptus ad alendum; in quo multum alimenti est.

voedzaamheid, firmitas; of door omschr.

voeg, junctura; commissura; compages (—ie f.); *de als het ware uit hare voegen gaande eeden want desidentes mores* (Liv. I, praef. § 9)

voege: in dier voege hoc modo

voeglijk eig.: aptus; *schonen voor de voeten v. calcei ad pedes apti*; een v. klesd vestis (—is f.) quae bene sedet; *oneig.* aptus (alioqui, alicui rei, ad aliquid); accommodatus (alioqui rei, ad aliquid); idoneus (ad aliquid); conveniens (alioqui rei, ad aliquid); commodus (geschikt); opportunus (gelegen); een voor onzen tijd niet meer v. gedicht carmen (—inis m.) nunc abhorrens (Liv.); Adv. apte, attemperate; den tijd voor iets v. kiezen accommodare ad aliquid.

voeglijkheid (= doelmöglichkeit) facultas; (= goede gelegenheid) opportunitas.

voegen trans. (= nauw en passend verbinden), committere, jungere (samen- en ineen voegen); (= ordenen, regelen) instituere, constitubere; *nich v. (= te wille zijn, nich gewillig toonen) obsequi, obtemperare (alioqui, alioquin voluntati); morem gerere (alioqui); (= toegooien) manus dare, naar de overmacht of de boden van iemand cedere (auctoritati, precibus alioquin); (nich naar den tijd (de tijdsomstandigheden) v. cedere (of servire tempori); necessitati parere (of servire), in alles aequo animo (of patienter of toleranter) omnia ferro; (= nich toedragen) evenire, usu venire, cadere, accidere.*

voegijzer, instrumentum ferreum commissariae calceis explendis inseriens.

voegwoord, conjunctio (Gramm.).

voegzaam, facilis; obediens; obtemperans; obsequens.

voegzaamheid, facilitas; animus facilis (gemeenzaamheid, beïnvloeding); obsequium (vane Cae. B. G. 7, 29, 4), obsequentia; obtemperatio (in iets alicui rei).

voelbaar eig.: (= wat gevoeld kan worden), qui (quae, quod) sensu (of sensibus) percipi potest, sensibilis (Vitr.); dat is mij niet v. hoe sentire nequeo; ik zal hem mijn toorn v. maken iratum me sentire; (= lastig, drukkend) gravis; bij meerdere werd het voorbeeld dan de ramp v. ad plures exemplum quam calamitas pertinebat (Liv. 26, 38); iemand v. straffen graviter in aliquem animadvertere.

voeldraad, * filum, quo insecta ad percipiendum praedita sunt.

voelen (= *benoelen*), attrahere, tangere, tentare met of zonder digitis; (= *gewaar worden*) sentire (fame, dolore); *genugen v. voluptatem percipere* (ex aliqua re); *pijn in of aan een lichaams-deel v. sentire alicujus rei dolorem*, dolore alicujus rei affici (of affectum esse), dolet aliquid; *iets pijnlijk v. anxie ferre aliquid*; *medelijden v. misericordiam habere*, misericordem esse; *iemand zijn toorn laten v. bilem effundere in aliquem*, stomachum erumpere in aliquem (door woorden); *saevis in aliquem (door daden)*, aliquis iratum me sentit; *hij sat het v. curabo sentiat* | hand (of non) impune feret | *een lang gevoelde dorst diuturna sitis*; (= *erkennen*) intelligere; *de schoonheden eener rade v. virtutes orationis intelligere*; *iets laat zich beter v. dan beschrijven aliquid facilius intelligi quam explanari potest*; *vooral als phraselogisch verbum*, d. v. *amaris v. dolere* (aliqua re), *medelijden misereri* (alicujus), *liefde amare* (voor iemand aliquem), *welwillendheid benevolentia esse* (erga aliquem), *bewondering admirari* (aliquem, aliquid); *ik voel mij bewogen adducor*, *aangegrepen commoveor*, *verplicht debere*, *door iets beleedigd offendit me aliquid*; *wie daartoe kracht in zich voelt qui facere id possunt*; *sich v. (= zich wistekende eigenschappen toeschrijven)* confidere sibi (of viribus of arte sua); *sich vaak of onmachtig v. minimum in se esse arbitrari*, diffidere ingenio suo; *confiteri se multa ignorare*; *hoe sterker iemand zich voelt, of hoe meer iemand zijne eigene kracht voelt ut sibi quisque plurimum confidit ens*; *sich sterk v. minus commoda valetudine uti*, minus valere; *sie ook gevoel*.

voeler, qui attrahit (of tangit, sentit, intelligit); *sie de verba*.

voelhoorn, —horen, corniculum (Plin.).

voelapriet, *sie* voelhoorn.

voer 1° (= *wagenveracht*), onus (—*ris n.*), merces (—*ium*) plauastro impositae.

2° (= *voedsel*), *sie* voeder.

voerder (= *voorman*), auriga; qui jumenta agit (of equos regit).

voeren 1° (= *vervoeren, brengen of geleiden*, ducere, *iemand naar binnen aliquem intro, naar huis domum, troepen tegen iemand copias adversus (of contra) aliquem*; *een leger (als veldheer) v. ducere exercitum*, praeesse exercitui; *aan de hand v. manu ducere*; *in de gevangenis, ten doode v. ducere in carcerem (of in vincula)*, ad mortem; *op den rechten weg v. in viam ducere (of agere)*; (= *in beweging brengen*) *eenen wagen v. currum agere (of regere)*; *voor 't gerocht, voor den rechter v. aliquem reum agere (of in jus rapere)*; *ferre, een weg voert (leidt) ergens heen via fert aliquid*; *wagen, sporen v. ergens heen itinera, vestigia ferunt aliquo*; *vehere (vaaren met wagen, schip) ad, in, per ens*; (*dikwijls zijn tot nadere bepaling van de plaats van waar, waarheen, waardoor, ens. composita in gebruik, als*) *abducere, deducere, educere ex ens*, *adducere ad, in ens*, *deducere (aliquem ad aliquem, domum)*, *perducere ad, in (naar de plaats nijner bestemming)*, *deportare in, per ens*; *importare in ens*; *exportare ex ens*; *evehere, devehere ex, in ens*; *met zich v. stig. decum ducere en alleen ducere (personen)* *secum portare (zaken, ook copias in Hispaniam op vaartwegen)*, *secum ferre (eenig geld aliquantum nummorum)*; *oneig. met zich v. aliquid afferre* (d. v. *voluptatem*; *de ouderdom voert voor de menschen dit een gebrek met zich aan* hoc vi-

tium hominibus affert senectus); *aliquid habere*; d. v. *de hebzucht voert alle gebreken met zich avaritia omnia vitia habet*; *tot iets v. fontem esse alicujus rei*, valere ad aliquid; d. v. *dit voorschrift voert tot het opheffen der vriendschap* hoc praecceptum ad tollendam amicitiam valet; *pertinere ad aliquid*; *ook aliquid existit (of gignitur, nascitur of erumpit) ex aliqua re*; *doch dit voert te ver (in de rede)* sed labor longinus; *iets drijven of v. (= met iets ongaan)* tractare (ferrum, arma, tela, de wapenen); *administare (rem publicam)* gerere (magistratum), regere (aliquid), *proeessere* (alicui rei, *het oppergebied summae rei*); *oorlog v. gerere bellum*; *gemeenschappelijk bellum conjungere*; *het voer een den staat v. gubernacula* (—*orum*) rei publicae tractare, *elavum imperii tendere*; *iemanden zaken v. alicujus causam ducere (of defendere)*, *alicujus patronum esse*; *een ambt v. munere fungi*; *een proces met iemand v. litigare (of jure contendere)* cum aliquo; *een bewijze v. argumentari*, *rem argumento firmare*; *het woord voor iemand v. pro aliquo loqui*, *verba facere* (in de plaats van iemand), (= *iets in gebruik hebben*) *uti aliqua re, gerere aliquid (een heim op het hoofd galeam in capite)*; *eenen naam v. nomen gerere (of habere)*, *van iets nomen duxisse (of traxisse)* ab aliqua re; *eene trotse taal v. superbe loqui*; *eene zoo vijandige taal v., dat, ens. adeo infesta oratione uti*, *ut ens*; *goede redenen v. bona verba facere*; *iets in het schik v. moliri (of machinari of cogitare)* aliquid; *de pen wistekend v. egregium scriptorem esse*; *het gevoel v. egrotie pingere*;

2° (= *opvullen*): *iets v., alicui rei insuere aliquid*; d. v. *met een nacht vel pellem mollem*; (= *iets met iets beleggen*) *constatuere aliquid aliqua re*; d. v. *een nest met nachte voeren* nidum molibus plumis; 3° (= *voederen*) *sie* voederen.

voering, * pannus qui (of lintum) quod vesti insuitur, ad eam firmandam (of explendam).

voerkatoen, * bombyx (—*ysis m.*) qui vesti insuitur.

voerlaken, * pannus qui vesti insuitur.

voerloon, vectura.

voerman, auriga qui jumenta agit (of equos regit), rhedarius.

voertuig (= *wagen*), vehiculum, currus (4), plaustrum; (= *schip, vaartuig*) navigium, navis, navicula, navigiolum, scapha, ratio (—*is f.*).

voerwiel, rota qua aliquid vehitur (of agitur of movetur).

voet eig., pes (pedis m.), (= *de hiel*) calx (—*is f.*); *te v. pedibus (eens reis doen iter facere, vachten proelari)*; *te v. gaau pedibus ire (of incedere of ingredi)*; *door de stad ambulare pedibus per urbem*; *iemand te v. vallen ad pedes alicujus accidere (of se projicere)*, *aan iemand voeten liggen ad aliquis pedes jacere (of stratum esse of stratum jacere)*, *iemand op den voet volgen consequi (of persequi of sequi vestigia aliquem)*, *instare alicujus vestigia*, *a tergo insequi*, *dicht innidieren alicui*, *van zaken, sequi*, *consequi aliquem, aliquid*; d. v. *de voortdurende vrees volgde het kwaad zelf op den v. timori perpetuo ipsum malum continuens fuit*; *sich ijlings te v. begeven se in pedes conicere*; *geen voet uit het huis, den v. niet voor de deur of over den drempel zullen pedem portā of limine, e domo non efferre*, *non egredi s domo*; *niet voeten, waar men zijnen v. zetten zal non habere*, *ubi vestigium imprimas*; *op staanden v. e vestigio, ilico*; *v. vallen consistere*, *insistere*; *vast en v. vallen*

firmiter insistere, firmo gradu consistere, (*oneig*) consistere; iemand op vrijen v. zetten liberare aliquem, e custodiā emittere aliquem; iemand op de voeten helpen levare (*af* erigere) aliquem; zich op de voeten houden se sustinere; op swakken v. staan vacillare (*bijzonder van beschonkenen*), ook *oneig*, *h.* v. de heektheid der vriendschap, de rechtvaardigheid staat op swakken v. stabilitas amicitiae, justitia vacillat vel jacet potius; claudicare (*in plichtbetrachting in officio*); op eigene voeten staan (*oneig*) non egere consilio ejusquam; spreekw. nare sine cortice; alle rechten van het volk met voeten treden omnia jura populi obtinere; alle goddelijke en menschelelijke rechten omnia divina humanaque jura permiscere, jus ac fas omne delere, iemand (pedibus) aliquem calcare (Cato), conculcare (*of* proculcare, *alle ook oneig*); iets aan zijne voeten zien aliquid infra se positum videre; iemand iets onder de voeten geven appeditare (*of* subijcere alicui aliquid; — *oneig*, (= het onderste deel van een zaak basis (—*is f.*) (van een euid); radices (—*eum f.*) (van eenen berg); aan den v. van een berg in radicibus montis, in infimo monte, sub monte; (*als maat*) pes (ook = *lid van een v.*); (= *toestand, betrekking, wijze*) conditio, modus, ratio, mos (*moris m.*); op den ouden v. zetten in prietinum restituere; op den ouden v. komen in antiquum statum redire; op koninklijken v. leven regio more vivere, apparatu regio uti, op inuiterlijken v. splendide, laute vivere; ik leef op een iets meer voornamen v. dan gewoonlijk vivo paulo liberalius quam solemus; op gelijken v. met iemand leven ex aequo, ex pari, aequo jure vivere cum aliquo; iets op gelijken v. zetten aliquid aequare; op vriendschappelijken v. met iemand staan familiariter uti aliquo, vivere cum aliquo; geen veldheer stond met zijne soldaten op een vertrouwelyker v. non alius militi familiarior dux fuit (Liv. 7, 88, 1); op een zeer vriendschappelijken en vertrouwelyken v. met iemand zich stellen penitus intrare in familiaritatem alicujus; spreekw.: met den sonen v. in het graf staan alterum pedem in cymba Charontis (in sepulcro) habere.

voetangel, stimulus, murex (—*is m.*).
voetbad, lavatio pedum; een v. nemen lavare pedes.
voetbank, scamnum, scabellum.
voetboei, compes (—*edis f.*).
voetboog, arcus (4) (ballistarius).
voetdwal, storea, matta.
voetelooze, pedibus carens, sine pedibus.
voeteerder, pedes (—*itis*); een goed v. zijn pedibus valere.
voeteeren, pedibus ire (*of* incedere *of* ingredi); pedibus iter conficere, ambulare.
voeteerster, pedes (—*itis*).
voetensinde, pars lecti pedibus proxima.
voeteuvel, podagra.
voetgeboorta, natales (—*ium m.*) praepostari.
voetganger, { pedes (—*itis*).
voetgangster, {
voetje, pediculus (Plin.).
voetjicht, podagra.
voetjzer, zie voetboei.
voetknecht, pedes (—*itis*).
voetkus, * osculum pedis; iemand tot den v. toelaten, * alicui porrigere osculum sinistram pedem.
voetmaat, (*in de poëzy*) numeri (—*orum*).
voetpad, semita, callis (—*is m.*), trames (—*itis m.*).
voetschabel, scabellum.

voetapoor, vestigium; in iemand v. treden ingredi vestigiis alicujus.
voetstap, zie voetapoor.
voetstoots, per aversionem (Jct.).
voetstrik, pedica.
voetstuk, fundamentum, basis (—*is f.*), stylobates (—*ae en is, m.*).
voetval: een v. doen humi sterni, summittere se ad pedes, zie voet.
voetvolk, peditatus (4), pedites (—*um*), copiae pedestres.
voetwisch, zie dwelil; *oneig*, iemand v. zijn alicui servire.
voetzool, solea.
voetveeg *eig.*, pannus pedibus abstergendis inseriens; *oneig*, iemand v. zijn ad vilissima opera alicui obnoxius esse.
vogel, avis (—*is f.*); volucris (—*is f.*, *elk geveugeld dier*); (*vooral in hooger en stijf en van grootere vogels, zoals in de taal der Augurs*) ales (—*itis*), praepes (—*itis*, *beide eig. Adject.*); oves (—*is m.*); *oneig*, van menschen: een losse v. homo petulans (*of* lascivus); een wilde v. homo dissolutus; de gevangene vogels, ook aucupium; spreekw. men kent den v. aan zijne eieren e plumis dignoscitur avis, ex nido plumisque suis noscenda volucris; *elk vogeltje singt, zoo als het gebekt is*, e cantu dignoscitur avis, ex cantu et plumis volucris dignoscitur omnis; ik koop geen v. in de lucht spem pretio non emo (Ter.).
vogelaar, aucups (—*cupis*).
vogelbek, rostrum.
vogelen, aucupari.
vogelfluit, fistula.
vogelhuis, ornithon (—*onis m.*), aviarium.
vogelknip, decipula *of* decipulum.
vogelkool, cavea.
vogellijm, viscum, viscus.
vogelslag, zie vogelhuis.
vogelstrik, zie vogelknip; ook laqueus.
vogeltje, avicula.
vogelvangen, —*er*, aucupari; aucups (—*cupis*).
vogelvlucht, volatus (4) avium; een teeken uit de v. augurium; de plaats waar men de v. waarnemen templa; de v. waarnemen augurium capere (*of* agere).
vogelvrj, proscripius; iemand v. verklaren proscribere aliquem, apud (—*itis n.*) alicujus sacrare; iemand is zoo goed als v. verklaard alicujus vita maximis praemiis proposita et pacis addicta est.
vogelwichelaar, augur (—*uris*), auspex (—*is*).
vogelwichelaarj, augurium, auspicium.
voile, peplum, peplos (Virg.), velum, ricinium.
vol (= *met iets vervuld*), plenus (*in goed proza, vooral bij Cicero en Caesar, bijna altijd met den Gen., niet met den Abl.*); met volten mond iemand prijzen, vehementer (*of* maxime) laudare aliquem, maximis laudibus afferre aliquem; (= *tot boren v.*) repletus aliqua re; geheel v. completus aliqua re; (*geheel vervuld*) oppletus aliqua re; (= *volgepropt*) confertus (*of* refertus) aliqua re (*of* alicujus rei); (= *beplant met*) conestus aliqua re; (= *overloofd hebbend*) abundans (*of* affluens) aliqua re; (= *telrijk*) frequens (senatus, theatrum); ook door verbaal-adjectiva op bundus, osus, entus, *h. v.*, v. bewondering mirabundus, v. woede furibundus, v. moed animosus; v. wilden moed ferox; (—*ois*); v. moede aerumnosus; v. stof pulverulentus; (via); v. onrust turbulentus; v. eersucht ambitiosus; met de oogen v. tranen multae

cum lacrimis of lacrimans, lacrimabundus; v. *hoop* zijn magnam spem habere, magna spes tenet aliquem; *niet v. eten en drinken* se ingurgitare, cibo et potione se implere, cibo se complere; *niet v. eten van iets* se complere aliqua re; *de handen v. hebben*, volop te doen hebben maximis occupationibus distineri, met iets occupatum esse aliqua re; *elk heeft de handen v. met zijne eigene zaken*, satis superque est sibi suarum cuique rerum (Cic. Lael. 18, 46); *iemand de ooren v. schreeuwen of swelsom* alienus aures implere; *met volle hand plena manu*, large effusque (dare); *iets v. maken van iets* complere (of inquinare) aliquid aliqua re; (= volledig) plenus, integer (annus, stipendium), solidus (usura, stipendium); (= geheel) totus; (= behoort) justus; (= hoogst) summus, d. v. *volle vrijheid* summa libertas; *het volle getal* plenus (of integer of justus) numerus; *een volle broeder*, suus, neef, nicht, zie broeder, zuster, neef en nicht; *volle* (= volkomen) geloofwaardigheid certa (of certissima) fides; *in vollen loop intento* (of citato) cursu; (in geattracten) effuso cursu, cursu non impedito; *in vollen galop citato equo*, citatis equis, libero cursu, (Curt.) effusis habenis; *in volles ruesting* plane armatus; *met vollen wind zeilen* plena velis, plenissimis velis navigare; *in volle woede furor* incensus (of inflammatus); *met volle overtuiging* sine ulla dubitatione; *volle honderd jaren* belevon centum annos conficere, beleefd hebben centum annos complevisse; v. *gebruik van iets* maken abuti aliqua re; *zijn vollen bijval* aan iets ophangen vehementer probare aliquid; *met v. recht* summo jure, optimo jure; *met volle maat* pleno modio, cumulate; *in volle maat* afflitum, abunde, admodum, in den vollen zin van het woord plane; *dijne volle tien jaren* long per decem fere annos; *een v. schepel bedragen* non minus quam modium (of alleen modium) efficere.

volaarde, terra cretosa, qua fullones utebantur ad vestes sordibus purgandas.

volant (plumbot) * globulus plumbi instructus.

volbloed, d. v.: hij is een v. Franschman * et origine et natura totus est Francogallus.

volbloedig, multo sanguine gravis, sanguinosus (M. Aur.).

volbloedigheid, sanguinosi hominis natura (of door omschrijving).

volbouwen, exstruere, exaedificare, perficere.

volbrassen zich v. perbacchari, se ingurgitare (Plant.).

volbrengen, conficere (negotium), efficere; exsequi, persequi (alicujus mandata, imperium); patrare, perpetrare (facinus (=bris n.); agere (of peragere) aliquid).

volbrenger, confector; actor; of door omschr.

volbrenging, confectio; peractio; of door omschr.

voldaan, contentus (met weinig paucis, met zijn lot sorte sua); v. zijn met iets aliqua re contentum esse; acquiescere in aliqua re (= in iets berusten), boni consulere aliquid (iets ten goede uitleggen), aliquid probare, approbare (billyken); aliquid accipere (d. v. exsuscipere); ook satis est mihi aliquid; alicujus rei me non poenitet, zoo lang gij met uwe vorderingen v. zijt quoad te, quantum profeceris, non poenitebit; met iemand v. zijn aliquem probare (of landare of collaudare), ook amare aliquem (in of de aliqua re, ook met quod); met zich zeiven v. zijn sibi placere, se amare; waarmede men v. kan zijn (of reden heeft v. te zijn) probabilis (orator, genus dicendi, in-

genium); met iets of iemand niet v. zijn non contentum esse aliqua re; graviter (of moleste of aegre) ferre aliquid, poenitet (of taedet) aliquem alicujus rei, alicujus; zich v. houden over iets consolari ac de aliqua re, niet (kunnen) angere aliqua re; er mede v. zijn, dat ens. satis habere en satis est alicui met Inf. en Acc. cum Inf. (als ens., si ens.); als gij er mede v. zijt si tua voluntate fieri poterit; ik den er mede v. (in de zamenpraak) accipio.

voldaanheid, tranquillitas animi; animus tranquillus; zie verder tevredenheid

volder, sie voller.

voldingen: een pleitzaak v., litem, quam intendisti alicui, ita adornare atque instruere, ut causa tua vincat; een hoozerde zaak v. rem positam firmissimis argumentis probare.

voldingend: een v. bewijs, argumentum probabile (of firmissimum, gravissimum, certissimum, idoneum of justum).

voldoen: iemand of iets v. satisfacere alicui, alicui rei; aan een zaak v. (die afdoen) fungi aliqua re; ten volle iemand v. cumulativissime alicui satisfacere; aan een zaak perfully aliqua re; of: schoon ik mij selven niet voldoes quamquam memet mei poenitet; iemand in iets v. aliquem explere aliqua re, (= voldoende zijn) satis esse aboi; voor iemand of iets sufficere alicui (ad aliquid); het voldoet mij, dat ens. mihi satis est quod ens.; niet met iets laten v. contentum esse aliqua re; nihil ultra appetere, (of desiderare of requirere); de segemannen v. mij niet geheel, welke woen bijval vinden non mihi satis idonei auctores, qui a te probantur.

voldoend, satis en afflitum (met Gen.); idoneus, justus, sufficiens; meer dan v. abunde, satis superque; niet v. parum.

voldoendheid, satietas; sufficientia (Sidon.).

voldoener, satisfaciens; qui satisfacit (of expiat).

voldoening, satisfactio; (voor een misdad) expiatio; iemand v. geven satisfacere alicui, (van een volk) res reddere, voor iets satin facere alicui de aliqua re, expiare aliquid; voor iemand iets als v. geven expiare aliquem aliqua re; v. verlanggen res repetere; ik heb v. verlangd satisfactum est mihi; iemand of zich v. verschaffen ulcisci injuriam alicui, sibi illatam van iemand expetere poenam ab aliquo.

voldoeningaleer, * doctrina de satisfactione (of de expiatione).

voldragen (van een zwangere vrouw) graviditatis tempus (of menses) explere (of exigere); non facere abortum; (van een kind) omnibus suis numeris perfectus; tempore suo natus, non abortivus.

voleinden (= afmaken, volbrengen) conficere; (= te weeg, ten einde brengen) ad effectum (of ad exitum) adducere, ad finem perducere; (= met iets klaar koven) absolvere, consummare; (= volkomen maken) perficere; (= oppolijzen) perpolire; ook perpolire atque conficere, perpolire et absolvere; hij heeft het voleindigd (= is gestorven) esse of vivere desuit.

voleinder, confector of door omschr.

voleindigen, zie voleinden.

voleindiger, zie voleinder.

voleindiging, { (= het voleinden) confectio; (= voleinding, { het einde) finis (=ia m.), exitus (4); voor de v. of voor het begin van Romes bouwe ante conditam condendamve urbem (Liv. I praef. 1, 6.); de werken (vestingwerken) waaren der v. nabij opare (=um) in effectu erant (Liv. 31, 46);

tot v. brengen, zie voleinden; tot v. komen, door Pass. van de Verba onder voleinden; (als toestand) absolutio, perfectio, absolutio perfectioque; niets treedt in de natuur op eens in zijne geheele volheid en v. op nihil est in natura rerum omnium, quod se universum profundat et quod evoleat.

volgeling (= leerling), discipulus, tiro (—onis); (= volger uit ocleerij en eigenbaas) assecuta; (= volger, uit achting en verheerlijking) assecutor; (= metgenoot) comes (—itis); (= deelgenoot in een onderneming) socius; (= kameraad, makker) sodalis.

volgen, sequi; (= dadelijk, van nabij v.) insequi, subsequi; (= onmiddellijk v.) consequi; (= bestendig v.) persequi; (= begeleiden) comitari; (= aaschalen begeleiden) prosequi; (alle met den Aoc.); iemand op den voet v., als voet (begin); (= na iemand of iets komen in de rij, den rang of den tijd) succedere alicui, alicui rei of in locum alicuius, onmiddellijk of dadelijk na iemand of iets v. excipere aliquem, aliquid; (de zomer volgt op den winter hiemem aestas exoripit); continuari alicui rei; (de buitenlandsche vrede wordt dadelijk door tweedracht te huis gevolgd pax externa confestim discordia domi continuatur); subsequi, consequi aliquem, aliquid; iemand het naast v. proximum (of secundum) esse alicui; op het woord de daad laten v. diotis facta conjungere; (= wil iets ontstaan, als oorzaak of erkenning) sequi aliquem, officii aliqua re, oriri (of nasci of menare) ex aliqua re; daaruit volgt, immo daaruit volgt ex quo efficitur, sequitur igitur (of enim) (niet inde, hinc, ex eo, ex quo sequitur); daaruit volgt, dat ens. sequitur of efficitur, ut ens.; zoo volgt daaruit dat ens. (in den slotzin) sequitur (of efficitur) met Aoc. v. Inf. of met ut; consequens est met Aoc. v. Inf. (Vgl. Cic. Tusc. 5, 7, 18, hoc probato, consequens esse, beatam vitam virtute esse contentam); wat volgt daaruit? quid postea? quid tum? daaruit, dat gij rijk zijt, volgt nog in 't geheel niet, dat gij gelukkig zijt non si dives es, idcirco beatus es; non idcirco beatus es, si dives es; non continuo si ens., beatus es; zie naar iemand of iets richten sequi aliquem, aliquid, parere alicui, alicui rei; iemand volgen (in de vooracht, in het verhaal ens.) auctorem habere aliquem; als hij mij v. wil me auctore; zijnen kop v. suo uti ingenio (of consilio).

volgend (van wat in tijd op iets voorgaande, dat ook daktijde te voren vermeld is, volgt of volgede) insequens (insecutus), come subsequens (subsecutus, consecutus); is, qui insequitur ens.; latens, potestatis (van hetgeen in tijd volgt); den volgende dag postero die, postridie; proximus, ook hic (onmiddellijk v.); van dat wat in 't verhaal onmiddellijk na iets anders bijgebracht wordt) hic (volstrekt niet sequens); d. v. hij sprak het volgende haec dixit; ook met meer nadruk ille, als namelijk hic, om het onmiddellijk voorgaande te kennen te geven, voorafgaat, d. v. dit is dus eenvoudig, het volgende gemengd haec igitur simplicia, illa mixta (Cic. Tusc. 5, 30, 34).

volgens, secundum, ex, de (op grond van); pro (naar mate van, in betrekking tot iets); ad (naar een zekeren regel); ad, n., of de Abl. alleen (met betrekking op); v. de natuur leven secundum naturam, convenienter naturae vivere; beoordeelen, wat v. of tegen de natuur is quid aut ad naturam aut contra sit, judicare; v. een bevel iets doen

ex edicto aliquid facere; v. de waarheid iets beoordeelen ex veritate aliquid aestimare; v. iemands meening ex (of de) sententia alicujus, ook alleen sententia alicujus; ook ut aliquis existimat (of censet); v. aller vermoeden ut probabilis conjectura est; v. het gebruik more, ut mos est; v. historische trouw ad historiae fidem; v. voorschrift ad praescriptum; v. een ideaal ad effigiem (alicujus rei); v. krachten pro viribus; v. mijn plan de meo consilio, meo consilio usus; v. de omstandigheden pro re nata, pro re, ut res sunt (of erunt); pro tempore et re; v. gelegenheid occasione data, ubi occasio erit; v. de wet lege, legibus; ex lege, ex legibus.

volger, secutor (App.); imitator; sectator; assecutor.

volgnummer, numerus proxime sequens.

volgooten, conjiciendo implere (of complere, ex- plere of replere) (aliquid).

volgrees, continuatio (causarum).

volgreesid, qui (quae, quod) ad justam magnitudinem, (van planten) ad maturitatem pervenit (of crescere desiit).

volgzaam, obediens; modestus; (voorclass.) obsequiosus; sequax (—acis) (Ovid.).

volgzaamheid, obedientia; obsequium; (= sub- ordinatie) modestia; sequacitas (Sidon.).

volgziek, imitandi (of sequendi) nimis studiosus.

volhardig, negotiosus; negotiis implicatus; occupatus; valde occupatus (van personen).

volhardigheid, vita valde occupata, vita negotiosa.

volharden, durare, perdurare (bij inspanning), perstare, perseverare (bij de manier van handelen), permanere (op een plaats, in een toestand blijven, ook van het levenloos, vox permuena), sustentare (vooral in den strijd); bij iemand v. perdurare aliquem; (als toehoorder) perperti aliquem, in geluk en ongeluk omnis fortunae esse comitem alicujus, nulla in re deserere aliquem.

volharder, door omschr. met de verba.

volharding, tolerantia, tolerantia, perseverantia, constantia, patientia (laboris), labor (v. in arbeid, d. v. summi laboris esse), permaneo (v. op een plaats, in een meening) bij iets in aliqua re, assiduitas (volhardende bijt).

volheid, plenitas (Vitr.), copia; v. van spijs satietas, saturitas (Plaut.); v. des tijds maturitas temporis (Liv.).

volhouden,

volhouder, { zie volharden, volharder,

volhouding, } volharding.

volière, aviarium.

volijverig, sedulus, assiduus, industrius, studiosus (alicujus rei), impiger, strenuus, acer, ardens.

voljarig (= mondig), suae potestatis, sui juris, suae tutelae, imperio maturus (tot de regering den rijpen leeftijd hebbende); nog niet v. minor natu (of alleen minor), nondum adulta aetate, peradolescens, (met betrekking tot den voorgd) pupillus, (wat de bevoegdheid om te regeren betreft) nondum maturus imperio; v. worden suae potestatis (of sui juris) fieri, in suam tutelam venire (of pervenire).

volk (in 't algemeen = menigte), multitudo (—inis f.), vis (vim, vi, plur. vires, virium ens. f.), (= menschen, lieden) homines, veel v. magna vis hominum, multi homines; slecht v. homines abjecti (of perditii); (= een menigte menschen door afkomst en spraak verbonden, dus met be-

trekking tot de nationaliteit gens (—ntis f.), *als onderafdeeling hiervan natio; tot ons v. behoorende* nostras (—ntis); (*door gemeenschappelijke regeering verbonden en éénen staat uitmakende*) populus, *van een bepaald volk ook nomen, b. v. nomen populi Romani, Romanum nomen (al wat Romein heet); eens rede tot het v. oratio popularis; lof, roem, bewondering bij het v. laus, gloria, admiratio popularis; de zaak van de rechtvaardigen voor het v. brengen rem a subaelliis in rostra deferre* (Cic. p. Cluent. 40, 111), (= *de groote hoop, in tegenstelling der voornamen, des adels, enz.*) plebs (—bis f.), (*in tegenstelling der bijzonderen, vooral der weloggevoeden*) vulgus (—i, n. soms m.); *een man uit het (gemeene) v. homo plebejus (of de plebe) (naar de afkomst en den stand), unus de (of e) multis (een uit den groten hoop); de spraak van het (gemeene) v. sermo plebejus; spreken als het v. ut vulgus loqui; spreken: waar 't volk is, is de mening ibi quaestus* (4) est, ubi hominum frequentia.

volkenkunde, notitia (of cognitio) gentium.

volkenrecht, ius (juris m.) gentium.

volkenrechtelijk, Adj., juris gentium; Adv. ex iure gentium.

volkomen, (*met betrekking op inhoud, getal, omvang*) plenus; (= *niet verkort, ledig*) integer, (= *van volmaakten aard of aanzig*) perfectus, absolutus; *geheel of in alle opzichten v. perfectus et absolutus, expletus et perfectus, perfectissimus; zich op de volkomenste wijze dankbaar betoonen* cumulativissimam gratiam referre; *door iets is een volkomen geluksaligheid bewerkt aliqua re vita beata completur* (Cic. Tusc. 5, 16, 47), (= *werkelijk, echt*) verus, germanus; *een v. stouwen perfectus (of germanus of germanissimus) stoicus; v. maken (= tot volkomenheid brengen) absolvere (of perficere); (= aan eens zaak de kroon opzetten) cumulare, plene cumulateque perficere; Adv. perfecte, absolute, plane, prorsus, omnino, (= tem volke genog) cumulate, (= tem volle in orde) rectissime, ook door quidam; een v. gegrond gevoelen certa quaedam sententia.*

volkomenheid, integritas, absolutio, perfectio; v. in de deugd virtus (—ntis f.) perfecta cumulateque; *iets tot v. brengen, nis volkomen maken; tot v. geraken ad perfectionem pervenire, ad summam venire.*

volkplanter, colonus.

volkplanting, colonia (*soo wel zij, die zich ergens vestigen, als de plaats, waar zij aankomen*); *éene v. ergens heen voeren of vestigen* coloniam (of colonos) deducere in locum aliquem, in aliquo loco collocare (of condere of constituere) coloniam.

volkrijk, frequens; (= *veel bezocht*) coluber (urbs, portus); *veer v. zijn* multitudinem abundare.

volkrijkheid, multitudo (—ntis f.) (hominum), frequentia, civium (of incolarum) magnus numerus. volksbedrog, fraus (fraudis f.) (of seductio) populi.

volksbegrip, opinio vulgi (of imperitorum), opinio vulgata, persuasio publica (of publice recepta, popularia of omnium hominum).

volksbestaan (= *volksaard*), indoles (—is f.) propria gentis alienigenae; *dit was het v. der Duitschers id Germanorum proprium erat.*

volksbestuur, multitudinis dominatus (4), imperium populare (of populi), ratio (of potestas) popularis, (*naauwkeuriger*) ea imperii forma, qua vis omnis penes populum est; *een v. invoeren* rem publicam populari ratione instituere; (= *demoora-*

tische staat) civitas, in qua omnia per populum geruntur, respublica, in qua populus plurimum potest omniaque ejus arbitrio geruntur, civitas popularis.

volksbeweging, motus (4) populi (of popularis). volksboek, liber popularis, liber populo gratus atque acceptus (of ejus lectione populus delectatur). volksdichter, * scriptor carminum, quae in ore populi sunt.

volksdracht, vestitus (4) popularis (of apud populum usitatus of usu receptus).

volksdwaling, error popularis (of communis toti populo).

volksdwang, tyrannica in populum dominatio.

volksgebruik, mos (moris m.) (of disciplina) gentis.

volksgeest, voluntas publica.

volksgehoof, sic volksbegrip.

volksgejuk, flos (floris m.) (of vigor of prosperitas) populi.

volksgevoonte, sic volksgebruik.

volksgezang, versus (4) populi; * carmen (—inis m.) quod in ore populi est; *in smig. ook alleen carmen.*

volksgunst, populi (of vulgi) favor, gratia popularis; (= *licht te ariangen v.*) aura (of ventus) popularis; *naar de v. streven* auram popularem capere, *bij iets in aliqua re ventum popularem quaerere, door iets ex aliqua re plausum popularem quaerere.*

volkshaat, invidia populi (of civium); *gewoonlijk alleen invidia.*

volkschoop, numerus civium (of incolarum of multitudinis); (= *de groote hoop*) vulgus (n. en m.); (= *de heffe*) faex (—acis f.) populi, sentina urbis.

volksklasse, ordo (—inis m.) plebeiorum; plebs (—bis f.)

volkskleding, sic volksdracht.

volksleeraar, qui populum monet atque docet.

volksleider, dux (ducis) populi.

volkslied, sic volksgezang.

volksmacht, populi potestas.

volksmening, sic volksbegrip.

volksmenigte, sic volkschoop.

volksmennet, concitator (of turbator) vulgi, (*als redenaar*) concionator; *de oude v. concionalis ille senex* (—nis).

volksnaam, nomen (—inis m.) populi of gentis.

volksnut, utilitas popularis.

volksoploop, tumultus (4) popularis of alleen tumultus; *een v. veroorzaken* tumultum facere.

volksoproeping, populi convocatio.

volksoproer, seditio (of motus) (4) plebis.

volksverlevering, sermo (—onis m.), fama (*mondelingen*), literae (of literarum) monumenta (—orum) (*schriftelijke*); (*in jaarboeken*) memoria annalium; *quae apud populum feruntur* (of exstant); * fama, quae in ore populi fertur, * in plur.

domesticae populorum narrationes.

volkspartij, factio quae populi causam agit; populares (—ium).

volkspraatje, fabula a populo facta, fabella; *tot een v. worden* fabulam fieri; *nis onder volksverlevering.*

volksrecht, civile (of popolare) jus (juris m.); volkenrecht jus gentium.

volksredenaar, orator popularis; (*als opruiet*) concionator; qui concionibus populum tenet.

volksregeering, sic volksbestuur.

volkschool, schola publica.

volkspraakje, *zie* volkspraatje.
 volkscam, gens (—tis f.)
 volksstem, iudicium publicum; *zie verder* volksbegrip.
 volkstaal, sermo populi; (= *taal van 't gemeene volk*) sermo plebejus; *de v. spreken*, loqui ut vulgus.
 volkstelling, census (4) populi.
 volkstiran, populi tyrannus.
 volkstoet, *zie* volkegebruik en volkstaal.
 volkstroet, superbia, spiritus (Plur.), arrogantia popularis (of nationi, genti of populo insita).
 volkverdrucker, tyrannus, homo crudelis et superbus, qui in suos cives saevit eosque crudeliter ac superbe tractat.
 volkevergadering (*dis tot het aanhooren van een voordracht over staatsbelangen is samengeroepen*) concio; (*in 't algemeen*) concilium (van 't geheele volk) populi of (van de plebejers) plebis; *eene beslissende v. te Rome* comitia (—orum); *de oude woelgeest in de v. concionalis* senex; *dat in de v. woelende volk concionarius* ille populus; *in de v. eene rede houden* concionari, in concione dicere; *eene rede die daar gehouden wordt* concio, oratio.
 volksverhuizing, migratio, secessio populi (in aliam regionem); peregrinatio.
 volksvermaak, in plur. voluptates (—um) populi; (= *volksfeest*) sollemnia (—ium) popularia (of publica); (= *openbare spelen*) ludi; mercatus (4, met eene mis of markt verbonden) (= b. v. olympicus, te Olympia).
 volkvertegenwoordiger, *vir electus a populo, qui in concilio populi commoda tuesur et curat (of qui quasi repraesentat ipsum populum).
 volkvertegenwoordiging, *conventus (4) (of concilium) eorum, qui populi commoda tuesur et curant.
 volksvijand, populi potentiae inimicus; populi insectator (*vervolger van het volk*); (= *landsvijand*) hostis (—is) publicus.
 volksvooroordel, opinio populi praesudicata; error popularis; opinio prava (of ficta) populi; opinionis commentum a populo receptum.
 volksvriend, plebicola, een recht v. vir vere popularis; *sich voor een v. uitgeven* popularem se esse velle; *een zeer geliefd v.*; *een der liefste volksvrienden zijn*, florere in populari ratione.
 volkswapening: eene v. tot stand brengen, totum populum armare.
 volkswil (= *volkstium*) aura popularis; (= *volksbesluit*) populi aecium; populi iussum (*doe den eenaat ten uitvoer gebracht*); plebiscitum (*besluit der mindere klasse*).
 volkswoede, furor multitudinis.
 volksuip, cupa fallonica.
 volkwerver, conqueritor militum.
 volledig, plenus (numerus; *het volledige jaar* plenus annus atque integer; (= *onverkort*) integer (—gra, —gram); solidus (usura, libertas); totus; justus (exeritus, 4, caedes, —is f.); absolutus; perfectus, perfectus atque absolutus; expletus et perfectus; *volledige blindheid van den geest* mentis ad omnia caecitas; *met uitzicht op volledige strafeloosheid* omni impunitate proposita; *na volledige verwijdering der goede burgers* summo discessu bonorum; *van iets het volledig gebruik maken* abuti aliqua re (otio); *Adv. plane; integro; absolute; perfecte; plane; omnino; prorsus*.
 volledigheid, integritas; absolutio; justus numerus; justa magnitudo (—inis f.).

volleerd: *in iets v. qui perdidicit (of percepit)* aliquid.
 vollen, cogere, fullonice facere.
 voller, fullo (—onis); soactor lanarius (Inscr.).
 vollerij, fullonica.
 vollersaarde, creta fallonia.
 vollerskuip, cupa fallonica.
 vollersmolen, mola fallonica.
 vollersawerk, fallonica.
 volling, fallonica.
 volmaakt, *zie* volkomen en volledig.
 volmaaktelijk, *zie de Adv. van volkomen en volledig*.
 volmaaktheid, *zie* volkomenheid en volledigheid.
 volmacht, potestas aliquid faciendi; (= *vergunning*) permissio; (*slechts in den Abl. met bijgeplaatsten genit.*) permissus (4); (= *opdracht*) mandatum; (= *auctoritatie*) auctoritas; *onbeperkte v. liberum arbitrium*, libera mandata (—orum); *iemand v. in of tot iets geven* alicuius arbitrio rem gerendum tradere (of committere), *onbeperkte* alicui liberum arbitrium alicuius rei permittere; *v. hebben* potestatem rei habere; *iemand verkrijgt v., om te ens.* alicui permittitur, *ut ens.*; *iemand zijne (ambtelijke) v. tot de volgende vijf jaren voortengen* quinquenni imperium prorogare alicui.
 volmachtgever, mandator, qui liberum arbitrium alicui committit.
 volmachtigen, *zie (onder volmacht): volmacht geven*.
 volmaken (= *ten einde toe vormen*), excolere (*de zielen door leering animos doctrinā, de geesten in wetenschap ingenia disciplinā*); perpolire (*oneig. — verslijnen*) (aliquid, illud opus); expolire (*iemand in allerlei vakken van kennis* aliquem omnibus doctrinis); emendare (*verbeteren*); *iemand in kundigheden v. aliquem augere scientiā*; *sich in alle, eenen vrijen man waardige, kundigheden volmaakt hebben* omnibus iis artibus, quae sunt libero dignae, perpolitum esse.
 volmaking, emendatio (disciplinae publicae); perfectio, absolutio; *verder door de verba*.
 volmolen, *zie* vollersmolen.
 volmolenaar, *zie* voller.
 volmondig, liber, ingenuus, apertus; *vooral als Adv. libere, ingenue; aperte; non dissimulanter, non ambigue, sine facio ac fallaciis, aperte ac propalam*.
 volontair, voluntarius miles (—itis).
 volop, abunde, afflitum; *v. voorhanden* abundans, *v. voorhanden zijn*, abundare; *v. iets hebben*; abundare, affluere, circumfluere aliqua re.
 volprijsen (= *ten volle prijzen*), ab omni parte laudare, summis laudibus efferre.
 volschoon, perpulcher, pulcherrimus.
 volslagen, plenus, perfectus, justus; *ook summus; Adv. plane, prorsus, omnino; zie ook volkomen en volledig*.
 volstaan (= *genoeg zijn*), satis esse, suppeditare (ad aliquid); appetere (alicui rei); *dit getal troepen sat v. om ons staande te houden, tot dat ens. copiarum ille numerus erit ad sustentandum, quoad ens.* (Cic. Att. 8, 1, 14); *de dag sat niet v. dies deficit, son niet v. als ens. dies deficit, si ens.*
 volstandig, *zie* standvastig.
 volstrekt, plenus, absolutus; *zie* volkomen en volledig;
Adv. sine dubio, plane, omnino, ab omni parte, utique.

voltallig, plenus, integer (nog niet versakt); justus (het behoorlyke geal hebbende, in behoorlyk aantal, met in behoorlyk aantal verzameld frequens, infrequens (senatus); v. maken b. v. de legioenen explere, complere, supplere legiones; het leger weder exercitum reducere (of replere of supplemento explere); het leger is nog v. integer est militum numerus.

voltalligheid, plenus (of justus) numerus, volte (= volheid), copia, multitudo (—inis f.); frequentia, conferta (of aensa) hominum multitudo (—inis f.).

voltigeeren, desilire ex equo currente (of in gyrum acto) rursusque in eum insilire.

voltigear, qui ex equo currente desilit rursusque in eum insilire.

voltobbe, alveus fallonis, in quo telam lanceam pedibus subigit.

voltocien (= afmaken), conficere; (= te weeg, ten einde brengen) ad effectum (of ad exitum) adducere, ad finem perducere; (= met iets klaar komen) absolvere, consummare; (= volkomen maken) perficere; (= de laatste schaaft er aan leggen) perpolire; ook perpolire atque conficere, perpolire et absolvere.

voltocier, confector of door omsch.

voltociong, confectio; (= einde) finis, exitus (4); voor de v. of voor het begin of voor de stichting van Rome ante conditum condendamve urbem (Liv. I. Praef. § 6); de werken waren hunne v. nabij opora in effecta erant (Liv. 81, 48.); tot v. brengen, nie voleinden; (als toestand) absolutio, perfectio, absolutio perfectioque.

voltrekken, conficere (negotium, mandata (—orum); (= tot werkelykheid brengen) elicere, ad effectum adducere (nuptias); facere (mandata, imperata); (= ten eind toe uitvoeren) exsequi, persequi, alioquin mandata, imperium; eens opdracht niet v. mandata negligere; eens straf aan iemand v. poenam capere of (de doodstraf) supplicium sumere de aliquo; dadelijk repraesentare poenam; het beeft dadelijk v. non morari imperium; de voltrekkende (uitvoerende) macht imperium.

voltrekking, effectio; verder door omsch.

voluit, ad finem usque; nulla re (litera) omissa; paene, integre

voluitgeschreven, plene (of nulla litera omissa) scriptus

volumineus, voluminosus (Sidon.).

voluptueus, nie wellustig en wulpach.

volvaardig, officiosus, officii plenus; (= ijverig in dienst) sedulus; v. jegens iemand officiosus in aliquem, studiosus aliquis; (= met ijver voor iemand verzeild; volvaardige helpers hunner verbittering iterum indulgentes ministri; promptus, paratus (ad aliquid faciendum), facilis.

volvaardigheid, officium, officiosus (of liberalis) gratificandi voluntas; studium (persoonlijke genegenheid); comitas (ontrent lagere), animus promptus (of paratus); facultas; met de grootste v. van alle burgers summa omnium civium voluntate.

volvoerder, nie volbrenger en voleinder.

volvoeren, nie volbrengen en voleinden.

volvoering, nie volbrenging en voleinding.

volwassen, adultus, nie volgroeid; (= manbaar) pubes (—ēris, van jongelingen en meisjes), jam maturus (of maturus) nuptiae.

volwichtig, justus ponderis, probus (van munten); lectus (van silver), idoneus (van eens verontschuldiging); locuples (—ēris), gravis (van een ge-

luise en een zegsman).

volzalig, vande beatus, beatus, mus, quam beatussimus.

volzin, verborum (of orationis) ambitus (4), circuitus (4), circumscriptio, comprehensio, complexio, continuatio; verborum (of orationis) orbis; ook oratio vineta (of structa, of apta), verborum (of sententiarum) conclusio; voor de duurt, held ook perit (f), een wettig dende, bepaalde en afgeronde v. argutus artusque et circumscriptus verborum ambitus; een vloeiende en afgeronde apta et quasi rotunda verborum constructio; woorden in eenen v. verbindende verba continuare.

vomeeren, vomere.

vomitief, vomitorium (medicamentum), vomitionem excitans.

vond, inventum; eenen v. doen aliquid invenire.

vondel (of vunder), ponticulus.

vondeling, infans expositus.

vondelingshuis, * domus (4) (of hospitium) ubi infantes expositi nutriuntur et educantur, brephotrophium (Cod. Inst.).

vonder, zie vondel.

vondst, zie vond.

vonk, scintilla, onerg. vonken van deugden igniculi virtutum, virtutum quasi scintillae, aliqua significatio virtutis; een v. van hoop exigua spes extremaque; ik troostte mij met de v. van hoop hanc oblectabar specula; sedere v. van hoop in mij onnoem omnia spes mihi erepta est; geen v. van moed hebben totam jacere, fracto animo esse, van eergevoel omnem pudorem exuere; als gy slechts een v. gevoel hebt si ullam partem benevolae huius; als gy niet een v. liefde voor mij hebt si quid in te residet amoris erga me prius.

vonkelen, fulgere, micare, scintillare (Plin.); radiare (Ovid., zijne ogen t. o. can ardent, de vonkelende (blanke) zwaarden schitterden micantes fulsere gladii; met de zwaarden v. micare gladii; hij kan den van inwendigen gloed vonkelenden blik dus v. v. v. niet verdragen vultum hostis ardore animi micantem ferre non potest.

vonkelnieuw (= splinternieuw) integer; recentissimus; novitatis candore ingens

vonken, ardere, scintillare incipere.

vonnis (= uitspraak, van een rechter judicium, sententia, disceptatio (Quint.); van een scheidsrechter arbitrium; res judicata; het v. niet maken judicium non facere; decretum; een v. te niet doen rescindere judicium.

vonnissen (= oordeelen), judicare, dijudicare; (= uitspraak doen) decernere, condemnare; sententiam ferre.

vonnisser, condemnator (Tert.); iudex (—icis).

vonnisning, judicium decretum; sententia; sententiae pronuntiatio.

vont, baptisterium (Sidon.); * lavacrum sacrum, * fons (—ntis m.) sacer.

voogd, tutor (per onmondigen, ook onseig.); v. als het ware en verzorger van den staat quasi tutor et procurator reipublicae, curator (v. over meerdere zaken); iemand tot v. aanstellen aliquem tutorem (of curatorem) instituere of (sekerstelyk bij testament) scribere liberis, tutorem instituere filiorum orbitati, tutorem filiorum alicui committere; aan iemand eenen tot voogd geven alicui aliquem tutorem (of curatorem) dare, (bij testament) scribere; iemand v. zijn alicui tutorem esse, tutorem alicuius gerere, of alicuius curam administrare, zonder v. zich zeiven kunnen beschutten in suam tutelam venire; (= bestuurder, beschikker) pra-

fectus, magister, praeses (—idie); moderator.
voogdes, tutrix (-is Cod Just.); praeses (—i-
dis), quae praest alicui rei; magistra; antistita.
voogdij, tutela (over een onmondige); cura, cura-
tio (over een mondig); onder iemand v. aliquo
tutore (of curatore); de v. voeren tutelam gerere
(Jct.) (of administrare); de v. over iemand opne-
men alicuius tutelam accipere; iemand onder v.
stellen alicui tutorem (of curatorem) dare; onder
v. gesteld worden of komen in tutelam (alicuius)
pervenire, alicuius tutorem (of curatorem) accipere;
onder v. staan alterius tutela regi (Jct.), in cura-
tione esse, van iemand in tutela (of curatione) ali-
cuius esse, tutela alicuius regi (Jct.).
voogdijerschap, zie voogdij.
voor en vore, sulcus.

voor (= in plaats van), pro met Abl.; v. iemand
spreken, stervens loqui, mori pro aliquo, (= zoo
goed als); iemand v. dood wegdragen aliquem pro
mortuo auferre; voor dood naderhagen pro mor-
tuo jacere; mij geleit iemand alleen voor honderd
duizenden aliquis mihi unus est pro centum mili-
bus; Plato geleit mij alleen voor allen Plato mihi
unus est inest omnium; ook loco alicuius; vooral
bij Subst. tot opgave van prijs, loon, waarde door
Gen. b. v. loon voor zijn arbeid verlangen mercede
laboris petere; over de Verba koopen, ver-
koopen en dgl., en van schatten zie de gramm.;
bij de verba houden, nemen, aansien of
aannemen en uitgevoerd wordt voor niet bijzon-
der uitgedrukt, maar bij de Activa de Accus.,
bij de Passiva de Nomin. gevoegd, b. v. ik houd
hem voor een braaf man bonum virum eum exis-
timo, bonus vir a me existimatur; maar bij ha-
bère staat ook pro, loco alicuius en dgl.; voor niets
houden pro nihilo habere (of putare of credere); (=
ter gunst of ten beste van iemand en dgl. met het
begrip van bescherming of voordeelt; pro met Abl.;
dit is niet voor mij, maar tegen mij hoe non est
pro me, sed contra me; (= in overeenstemming
met) secundum; hij bracht v. onze zaak vele
dingen by multa secundum nostrum causam dis-
putavit; — voor iemand behoefte, nut, ter gunste
van ad utilitatem alicuius, in naam (of gratiam),
pro aliquo; voor iemand of iets zijn alicui favere,
alicui rei suffragari; probare (of evadere) aliquid;
voedre eum aliquo; voor en tegen alles spreken
pro omnibus et contra omnia disputare (geen La-
tijn pro et contra d.); v. en tegen eens zaak spre-
ken de aliqua re in utramque partem (of in con-
trarias partes) dicere (of disputare); dikwijls vol-
doet de Dat. commodi alleen, b. v. v. het leven, niet
v. de school leeren vitae, non scholae discere; v.
iemand noryen alicui consulere (of prospicere of
providere en dgl.); (= in betrekking tot) bij Sub-
stantiva, wordt door een casus of ter bevestiging
der duidelijkheid, door een Praepos. als erga, in,
adversus, ad uitgedrukt b. v. liefde v. iemand amor
alicuius (of erga of in aliquem); vory v. u cura
tui; middel v. eens ziekte remedium morbi (of ad,
of adversus morbum); eens uitdrukking v. iets of
iemand appellatio alicuius rei (of alicuius); bij
Adjectiva, noods utilis, idoneus, aptus, accommoda-
tus en dgl. door den Dat. of de Praepos. ad;
(tot uitdrukking ener verhouding) pro; v. mijn
deel pro mea parte, ieder v. zijn deel pro sua
quisque parte, pro se quisque; v. (in beperkende
zin), ut, b. v. v. die tyden ut temporibus illis, ut
tum res erant; v. een Thebaan was hy geleerd
doctus erat, ut Thebaanus; v. de tegenwoordige
eden ut anno sunt hominum mores; — v. een so-

ker tijdsip in met Accus. b. v. een wapenstilstand
v. tien jaar maken inducias facere in decem an-
nos; ook door den Genit. b. v. hoorn medenemen
v. 20 dagen, viginti dierum frumentum afferre;
in uitdrukkingen v. 't eerst, v. 't tweede, wordt
voor niet vertaald, dus primum, deinde; jaar
v. jaar quotannis, omnibus annis; dorp v. dorp
vicatim, pagatim; man v. man viritum; ik v. mijn
deel, v. mijn persoon equidem of ego quidem; v.
zich (van zelf) ultro, meâ (tuâ, sua) sponte, (=
zonder opdracht van iemand) auctoritate sua, pri-
vato suo consilio, ook meâ (tuâ, suâ) sponte, (=
zonder vreemde hulp) per se, per se ipse, per se
solus, (= alleen) solus (in 't bijzondere); v. zich
leven secum vivere; (= in het aangezicht of in te-
genwoordigheid van iemand) coram aliquo, aliquo
praesente (of inspectante); v. het volk spreken co-
ram populo dicere; (in zoverre het volk officieel
tegenwoordig is en de beslissing heeft apud popu-
lum dicere); voor eens groote vergadering magus
stipatus corona; redevoeringen voor 't gericht,
in volksvergaderingen, voor den zenaal orationes
judiciorum, concionum, senatus; voor iemand
opstaan assurgere alicui; voor iemand vlochten
fugere aliquem, wijken cedere alicui; iemand
voor het gericht roepen aliquem in iudicium vocare;
voor den rechter brengen ad iudicem adducere;
iemand voor (of onder) de oogen komen in alicuius
conspicuum venire; (om de afwering, be-
scherming, verwijdering aan te wijzen van
iets) a, zelden adversus, contra; voor iets zeker
zijn tutum esse ab aliqua re; v. iets zich hou-
den (of in acht nemen) cavere ab aliqua re; ook
door een oas. oblig. alleen b. v. zich voor i-
emand bevoord maken meliore, timere aliquem;
daarvoor veel ik afkeer taedet me alicuius rei,
vrees voor iets metus alicuius rei, ab aliqua re
(alle vrees voor de macht en den toorn der goden
metus a vi atque ira deorum).

vóór (tot aanwijzing van het eerder zijn in
ruimte) ante (in tegenstelling van post), b. v. vóór
de stad ante urbem; vóór de legerplaats ante
castra; (= van boven af) ob, b. v. voor oogen
zweven ob oculos versari; (het voorwerp achter
den rug hebbende) pro; vóór de legerplaats pro
castris; vóór het altaar zweven aram tenentem
jurare; (in den tijd) ante; Homerus leefde veel
jaren vóór Romulus Homerus multis annis ante finit
quam Romulus; drie jaren v. desen ante tres an-
nos, tribus annis ante, tres ante annos; v. oude
tyden olim; (tot opgave van een voorrang) ante
(ante omnia, ante omnes); v. iemand komen esse
ante aliquem (of superiorem aliquo), praeter (ali-
quem, praeter ceteros amare iemand boven of v.
de overigen beninuen), (sterker) praes met den
Ablat.; — iets v. iemand vooruit hebben praestare
(of antecellere) alicui aliqua re.

vooraan (in samenstelling) praes, ante.

vooraf, ante of antea, (scherper) antehac; (= bo-
ven, in boeken, brieven, enz.) supra; (= vroeger,
eerder prius (dan quam); kort v. paulo ante (sel-
den ante paulo); lang v. multo ante (Ter.); ante
multo, longo ante; tamelijk lang v. aliquanto ante,
ante aliquanto; den dag v., daags v. pridie; die
in het jaar v. consul geweest was prioris anni consul.
voorafgaand, praecedens; (= vorig) prior, su-
priori; (= naastvoorgaande) proximus; het voor-
afgaande (in de reeks) priora (—um); (= werkende
oorzaak) antecedens, meestal in Plur. antecedentia
(—inum) tegenover consequens enz.; de vooraf-
gaande oorzaak antecedens causa.

voorafpraak (= *voorrede*) prooemium; (= *inleiding van een rede enz. tot het hoofdonderwerp*) introitus (4), ingressio; * introductio; praefatio; v. van een boek prooemium (of praefatio libri) (niet ad librum); na een korte v. pauca praefatus; sonder v. nihil praefatus; iets als v. vooraan plaatsen praefari aliquid; eens v. maken praefari (mondeling of schriftelijk; een mondelinge) praefationem dicere (Plin. Ep.); (een schriftelijke) praefationem scribere; proemiarum (eenn. Plin. ep. 21, 8, 8).

vooral, praecipue; potissimum; maxime; imprimis; praesertim.

voorbereid, b. v. v. voor iets gemaakt hebben rem paravisse, veel v. tot iets gemaakt hebben * multa (—orum) ad opus aliquid faciendum paravisse, tot een boek * multa jam ad librum scribendum collegisse; hij wilde alreeds v. leveren, waaruit voorkomende geschiedschrijvers pullen konden voluit alreeds habere parata, nade amentum, qui vellent scribere historiam (Cic. Brut. 75, 262).

voorbereiden, praeparare opus (—is n.), iemand in iets * jam ante aliquid partem operis absolvisse; * aliquid viam aliquid rei faciendae monstrare (of munire of in opere faciendae praefari).

voorarm, brachium; (met de hand) manus (4).

vooravond, b. v. van een feest dies proximus ante diem festum; in den v. van zijn dood ad vespertum, pridie quam exisset v. vita.

voorbaan, alleen in gebruik in de negatieve op de v. zijn praevenire, praeventere, antevenire, anteventere (met *Daliv. Terent.*); die op de v. is praevius.

voorbaat, alleen in gebruik in de negatieve: in de v. zijn (= voorkomen) antevenire (aliquid, aliquid), occurrere (aliquid rei); prospicere (aliquid rei).

voorbabbelen: iemand iets v. narrare aliquid aliquid; (= iemand iets wijs maken) imponere (of verba dare) aliquid.

voorbak, antica (of prima) sedes; primum subseclum.

voorbarg, praeproperus (ingentium); (= overijld) praiceps (—cipitis, homo in omnibus consiliis); voorbargige haast, ook alleen festinatio; (= ontijdig) immaturus (consilium); praematurus (denunciatio) (Plano. bij Cic. fam. 10, 8); (= onbewonnen) temerarius (vox, consilium, ratio gedrag); (= onoverwogen) inconsultus temerarius (homo, ratio); inconsideratus (homo, cupiditas); eens voorbargige aanklacht accusatio temere inchoata; Adv. nra voorbargiglijk.

voorbargheid, praeproperum ingenium; temeritas; immaturitas.

voorbargiglijk, praeproperare; inconsulta; inconsiderate; v. handelen in iets praecipitem ferri in aliquam re.

voorbédacht, sciens, prudens, prudens et sciens (van personen); consulto factus (van zaken); een voorbedachte beleediging injuria, quae de industria infertur, (of quae consulto et cogitata fit); v. in iets handelen praemeditari aliquid.

voorbédachtelijk, consilio; consulto; data (of de data) opera; voluntate; judicio; voluntate et judicio.

voorbédachttheid (= overleg, nadenken, keus) ratio (Cic. Brut. 8, 83), conclusio naturā magis tam casuque nonnunquam quam aut ratione aliqua aut observatione fiebat, het besluit werd toen soms meer naar een natuurlijk gevoel en bij toeval dan met v. of nauwgezet onderzoek genomen.

voorbéde, deprecatio; preces (—um f.); op iemands v. precibus aliquid; deprecante (of deprecatore of auctore) aliquid; iemand op iemands v. vergiffenis

schenken precibus aliquid condonare aliquid; eens v. doen rogare, deprecari, voor iemand deprecari pro aliquo, bij iemand deprecari aliquid, (met voetval) supplicare alicui.

voorbédénken, praemeditari.

voorbédénking, praemeditatio.

voorbédén, conditio; (= een beperkend beding) exceptio; met v. van het recht salvo jure; met v. dat ens. hac conditione (of lege), cum hac exceptione, ut ens.; ook alleen ita (of ite), ut ens.; zonder v. nulla exceptione, simpliciter.

voorbédénen: iets van een zaak v. relinquere aliquid alicui rei; (= zich toeëigenen) assumere b. v. wij bedingen de herisping van hen aan ons beleid voor eorum reprehensionem nostrae prudentiae assumimus; (= iets besparen voor iets) reservare aliquid alicui rei; iets te of blijft iemand voorbedongen moet aliquid aliquid, om te of dat ens. aliquid eo facto est, ut ens.; zich iets v. excipere (of recipere) aliquid, sibi assumere aliquid, tot een ander maal aliquid in aliud tempus reservare (of differre).

voorbédúiden, portendere.

omen (—nis n.); iets als v. aanzoeken, in iets een v. zien aliquid in omen accipere, een schrikkelijk in omen magni terrore; ik neem (of zie) het als een goed v. aan omen accipio, omen placet; niets zeggen, dat een kwaad v. zijn kan favere linguis; om een vlocht v. aan iets niet willen herinneren ens. nolle ominari ens. (Liv. 8, 81, 5).

voorbéeld, exemplum, exemplar (—aris n.); auctor; auctoritas; een schitterend v. quasi lumen aliquod (probitatis et virtutis); zich iemand tot v. nemen sibi proponere aliquid ad imitandum; als v. voorstellen ook aliquid deformare, een leerend, waarschuwend v. documentum; leerrijke voorbeelden van allerlei aard omnis exempli documenta; gewichtig v. auctoritas et exemplum, ook alleen auctoritas; in alleen zich een v. nemen exemplum sibi petere ab aliquo (in iets aliquid rei), een waarschuwend somere sibi exemplum ex aliquo; iemands eeden zich tot v. nemen se formare in mores aliquid; imitari aliquid; zij nemen niet aan zich zelve een v. non sibi ipsi exemplo sunt; duizend zulke voorbeelden lieten zich als devotie bijbrengen, dat ens. sexcenta licet ejusmodi proferri, ut appareat, met *Acc. cum. Inf.*; dat zijn reeds oude voorbeelden veters jam ista; een v. geven edere (of prodero of praebere) exemplum, door iets aliquid facere bono (of malo) exemplo; een verderfelijk, slecht v. geven perniciosum (of turpe) exemplum prodere, een waarschuwend v. documentum periculi; iemand een waarschuwend v. geven alicui exemplum esse; in eens daad een v. tot navolging achterlaten exemplum facti relinquere; naar uw v. tuo exemplo, te auctore; iets als v. bijbrengen aliquid exempli causā ponere, ook alleen ponere, afferre, proferre aliquid, uti aliqua re; (= exemplaire straf) exemplum; een v. geven, stellen exemplum edere, statuere, aan iemand in aliquid; om een v. te geven exempli prodendi causā; door een v. de anderen afschrikken exempli exemplo ceteros deterrere; bij v. gewoonlijk door ut, sicut, valut; ook de goden hadden hunne oorlogen, bij v. met de giganten diu etiam, ut cum gigantibus, sua propria bella ges-

serunt; verbi causa (of gratia) (om een voorgaand woord te verklaren, exempli gratia of causa), zie *his* daar, waas een *verkeelyk voorbeeld*, een *historisch geval* en dgl. hygebruikt wordt in verbanding met een *verbum*.

voorbeeldelous, unicuique, singularis, novus et inauditus. *Ad* s ne exemplo, novo exemplo, unico. voorbeeldig, recte exempli, (algemeener egregius, eximius, praestantissimus, singularis, summus ac perfectus, een v *gedrag* summa morum probitas, vitae sanctitas. *Ad* egregie, optime, *zich v gedragen* alius exemplo esse.

voorbeeldigheid, *h. v. van gedrag*, summa morum probitas, morum sanctitas.

voorbehoedmiddel, { cautio (tegen iets alienius
voorbehoedsel, { rei); een v. tegen de koude
aanspoonden se a frigore defendere, *niet in het minste* non opem illam ad arrendum frigus adhibere, remedium (tegen hevige koude ad magnitudinem frigoris); tussamen (—nis, n.); defensio.

voorbehoed, zie voorbeding.

voorbehouden, zie voorbedingen.

voorbersiden: iets v. praeparare (of parare of apparare) aliquid; (= behoortlyk inrichten) instruere aliquid; (met alle macht) praemoliri (rem, Liv. 28, 17, 4); *nich op iets v. parare, apparare, se parare, se praeparare ad aliquid, animum componere ad aliquid* (nich in *een stemming brengen*), ante meditari, praemeditari aliquid (iets vooraf bestudeeren); commentari aliquid (vooral op *een voordracht*); *nich tot den oorlog v. parare bellum*; iemand op iets v. aliquid praemonere de aliqua re; op iets voorbereid zijn ad aliquid (of animo ad aliquid) paratum esse, contra aliquid armatum et paratum esse; tot (garechtelyk) handel voorbereid komen instructum venire ad agendum; voorbereidende oorsaken quasi antecessiones rerum.

voorbereider, door omachr. met verba.

voorbereiding, praeparatio; (door nadenken) meditatio, commentatio (moris, tot den dood); (—toerusting) apparatus, apparatus (4 belli); onder deze v. *den haer paraat* (of parantur); na voorafgaande v. paratis et meditantur.

voorbericht, zie voorspraak.

voorbereiden, praefinire, praedestinare (Liv.); zie voorbereiden.

voorbereiding, praedestinatio (Boeth.).

voorbestaan: het v. der *niet vóór hare komst* in 't *menschelyke lichaam* animum jam ante fuisse, quum in corpus humanum venerit.

voorbesteden en voorbestemming, zie voorbereiden en voorbereiding.

voorbeurt (= voorrang), principatus (4); (= *een eerderde rol*) priora partes (—ium f.); iemand de v. *geven vóór een ander* praepondere (of antepondere, praeferre (of anteferre) aliquid alicui; de v. hebben principatum tenere (of obtinere) voor iemand in iets praestare aliquid (of alicui) aliqua re.

voorbezit, praecooccupatio, prior possessio.

voorbidden, zie onder voorbede, *een voorbede doen*; een voorbiddend gezantschap aan iemand zenden legatos deprecatoresque ad aliquid mittere.

voorbidder, deprecator, auctor (alienius rei, belli).

voorbidning, zie voorbede.

voorbij, praeter (aliquem, aliquid); ook per *h. v.* *zij gaan u trotsch v. incedunt per ora vestra magnifici*; in de samenstelling met verba door praeter of trans.

voorbijdragen, praeterferre.

voorbijdraven, totatim praetercurrere, citato equo praetervehi.

voorbijdringen, urgentem transire.

voorbijgaan eig., praeterire, praetergrēdi; over *een plaats v. transire* (locum aliquid); *zij gaan u trotsch v. zie voorbij*; niemand laten v. *ne minem praetermittere*; (van *levenloose dingen*) praeferi (voor praeter met Acc.); (= *afdwalen* deer-rere (ictus 4 het schot, de houw); onnig *wegulonen*, *verloopen* (van den tijd: den tijd ongebruikt laten v. tempus integrum relinquere, tempore non uti, (= ophouden, *verdoornen*) abire: het onover laten v. transitum tempestatis expectare.

voorbijgaan: slechts v. ad tempus; *voorbijgaande oorsaken* ad tempus ortae causae; *wij hebben van natuur geen bestendige woning op aarde*, maar slechts een v. *verblijf* commodandi deversorium, non habitandi locum nobis natura (vitam) dedit (Cic. Cat. maj. 28, 84); (= *vluchtig, vergankelijk*) caducius; fugax (—fugax), *h. v. rekken dit alles voor kortstondig, vluchtig*, v. haec omnia brevia, fluxa, caduca existima; (*dicht*) cito perituras.

voorbijgang, transitus (4, alienius rei); in den v. transiens, praeteriens.

voorbijganger, praeteriens, transiens.

voorbijgaan, praeferi (praeter aliquid; met den Acc. *alleen* praefati castra, Liv.); (van *levenloose dingen*) praetervolare.

voorbijkomen: *een plaats v. praeterire* (of transire) locum.

voorbijlaten, praetermittere (aliquem, diem, occasionem); (= *niet stellen*) intermittere (nullum punctum temporis, nullum diem, quia *om*); iemand niet v. ook aliquid transito prohibere.

voorbijleeren: iemand v. discedo superare (of praeterire) aliquid, discentem magis proficere aliquo.

voorbijlopen (van *levende wezens*) transcurrere, praeferi (praeter aliquid); (van *schepen*) zie voorbijzeilen; (van *water*) praeterfluere, praefluere (urbem), praeterlabi (voorbijgheden); *dikwijls* praetorire.

voorbijrennen, transcurrere, praeferi (praeter aliquid), (= *als 't ware voorbij iets vliegen*) transvolare aliquid.

voorbijrijden, praeterequire (sens Liv. 8, 61, 8); (equo, equis) praetervehi (sens *plaats* locum aliquid).

voorbijzeilen, zie voorbijgheden.

voorbijsterven, praetervehi aliquid locum, van *schepen* *overvaren* en *schepen*, praetervehi navi, classe alienum locum, van *schepen* *overvaren*, praeternavigare, *vlug* transcurrere (aliquid locum); *voorbij een stad velds ferri* praeter oppidum aliquid.

voorbijstreven: iemand v. praeterire (of superare of anteferre) aliquid conari.

voorbijtrekken, praeterire (aliquid locum, van *geraamen*); praeferi (praeter aliquid, van *nakem*); praeterferri, *voies* praeterlata est latebras (Liv.).

voorbijvliegen, praetervolare (aliquid).

voorbijzeilen, zie voorbijsterven.

voorbinden, praeligare, praevincire (Gell.).

voorbode, praenunciatio (—a, —um) (signum); v. van iets zijn alienius rei esse praenuncium, aliquid praenunciare (= *het voortteken van iets zijn*), portendere aliquid.

voorbodezen, pectus (—bris n.) adversum.

voorbout, prius erus (—uris n.).

voorbamra, { antenna superior antica.

voorbamsteng, {

voorbamzeil, apphrum (Sen.) anticum, artemon (Dig.) anticus.

voorbrennen, onnig. proferre (testes), in medium

proferre; afferre (*bijbrengen*, aliquid); iactare (*ge-
druip. enverp. n.*) aliquid id, iactare (*verba, ninaas,
probra*); promere, quae acta essent; *beschuldiging*
*tegen iemand v. inferre crimina, bij iemand tegen
anderen offerre crimina* (Cic. Lael., 18, 65);
sonder zijne zaak voorgedracht te hebben re inorata.
voorburch (= *voorstad*), suburbanum, arx (arx
f.) (*of munitioni urbi praeposita*; (= *voormuur*)
propugnaculum (*ook onig*); *pl. ook muri* (*oneig.*
*b. v. de lex Aelia Fufia is een v. en voormuur van
rust lex Aelia Fufia propugnacula murique tranqui-*
litas).

voorbuur, vicinus anticus.

voorburch, vicinia ab anteriore aedium parte,
vicinia antica.

vooreijferen. iemand iets v. alicui aliquid enu-
merare, iets op de vingers, aliquid digitis com-
putare; *duidelijk aperte calculos ostendere.*

vooreijfering, res alicui enumerata, calculi aperte
alicui ostensi.

voordacht, praemeditatio, propositum; *met v.
sciens, prudens, prudens et sciens (van personam);
eene belediging met v. injuria quae de industria in-*
feratur (of quae consulto et cogitata sit); Adv. consilio,
consulto, data (of dedita) opera, voluntate, judicio.

voordans, choreae ductus (4).

voordansen, choream ducere.

voordanser, praesul, (*zwa bij Liv. 2, 36, 2*)
praesultator; qui choream ducit.

voordanseres, praesul, quae choream ducit.

voordat, antequam, priusquam; *meestal woorden
ante of prius van quam door een ander woord
gescheiden en bij beide staat de Ind., als iets wer-
kelijk is gebeurd, de Conjunct., als iets voor het
eerste wordt of in het verleden werd voorgeko-
men, of als men wil aanduiden, dat iets gewoon-
lijk gebeurt; b. v. wij gebruiken de ledematen,
v. wij geleerd hebben, om welk nut wij die heb-
ben membris utimur prius, quam didicimus, enjue
es utilitatis causa habemus; wij zien het wonderlicht
v. wij het geluid hooren ante videmus fulgurati-*
onem, quam sonum nilivimus

voordeel (= *wat te pas komt*), commodum, emo-
lumentum, utilitas; (= *gewin*) lucrum, (*door be-
sparing*) compendium; (*door vlijt enz. gezocht*)
questus (4); (= *vrucht, opbrengst van iets*) fructus
(4); *van eene plaats (door gunstige ligging)*
loci opportunitas; v. uit iets trekken, van iets heb-
ben of genieten fructum capere (of percipere),
*lucrum (of quaestum) facere ex aliqua re; iemand
wil zelf van zijne trouweloosheid nog v. hebben
ut etiam prosit sibi perfidia, petit aliquid; het
strekt tot mijn v. o. re mea est, mihi utilitati
est; tot v. strekken, v. aanbrengen prodesse, emo-*
*lumentum esse, utilitatem afferre (of habere); zijn
eigen v. in acht nemen, op zijn eigen v. bedacht
zijn privato suo commodo (of compendio) servire,
te seer, avidiorem ad suum rem esse (Ter.); de
Romijnen waren in het v. res Romana erat supe-*
*rior; tot zijn v. commodum (of emolumento) suo;
in iemand v. pro aliquo; b. v. de positie was in
t v. van den vijand loca (—orum) pro hoste erant;
dit is niet alleen niet in mijn v., maar in mijn
nadeel hoc non modo non pro me sed contra me
est; (= *ter gunste van iemand*) secundum aliquem
(iudicare, decernere), iets loopt ten voordele uit
aliquid in bonum vertit, iemand van zijn v. be-
rooven aliquem fraudare, iemand uit zijn v. ver-
drijven aliquem gradu depellere of de gradu de-
jicere; in omh. alleen door het neutrum van een
Pron. of Adject.; b. v. daarin ontlang ik nog het*

v., dat enz. inde illud etiam assequor, ut enz.

voordeelig, utilis, commodus; (= *verdienstel-*
gevingeend) quaestuosus, *dicht, en nacluss.* lu-
crusus, *gunstig gelegen, van plaats en tyd*
opportunitas; voordeelige ligging van eene plaats
*loci opportunitas, de stad heeft een voordeelige
ligging urbs opportuno loco sita est; voordeelige
omstandigheden res prosperae (of secundae), een
voordeelige meening van iemand hebben bene of
honorifice de aliquo statuere, v. zijn emolumento
esse, usui of ex usu esse, prodesse, conducere,
voor de zaak v. in rei natura positus, ad rem
accommodatus (of aptus); quae in rem sunt Liv.),
het is v. voor iemand of iets conducit alicui, ali-
cui rei of ad aliquid, voor mij, voor iemand om
te enz. mea of alicuius interest met Inf.*

voordeeligheld, *niet* voordeel.

voordeur, janua, ostium; fores (of aedium fores
—ium, f.).

voordewind, prosper (of secundus) ventus.

voordewind (Adv.) prospero (of secundo) vento.

voordgezen, ante, antea, antehac.

voordienen (= *vooranrijden*), secare, scindere; in
frusta scindere; carpere.

voordienet, seissor; (Petr.) carptor.

voordiening, door de verba bij omschr.

voordiaachen; *afrijzen v. extrudere epulas, soenam
apparare; appondere cibos alicui.*

voordochter, filia ex priore matrimonio.

voordoen (= *voorgaan met iets te doen*) praefere
facto; facere aliquid, quod alius imitatur; (= *voor-*
hangen, voorbinden); *het kind een nieuw sloofje
v. puellulas novum snubligaculum subnectere; zich
v. (= gebeuren) incidere; zich v. (= den schijn van
iets aannemen) zich als een draaf man v. honesti
viri speciem praebere (= of prae se ferre).*

voordraaien: iets v. aliquid ita vertere (of vol-
vere, et tu conspectui venat.

voordracht (= *het voordragen*), relatio (vooral in
den senaat, dictio (*het spreken*), enarratio (*ver-*
klarend v. haal, voorstelling); v. by het volk ro-
gatio, iets by het volk in v. brengen ferre aliquid
ad populum, by den senaat de aliqua re referre
ad senatum (*om dezen daarover te doen beslissen*)
aliquid deferre ad senatum, de zaak komt in v.
res refertur; (= *mondelinge v.*) genus (—aria
m.) dicendi, dictio, (*van wijzigen*) disputandi
genus, (*van den leermeester*) ook docendi ge-
nus, (*bijzonder de kunstmatige, oratorische*) elocu-
tio, (*vooral met betrekking tot uitspraak en de-*
clamatie) pronuntiatio; (= *de oratorische v. met
betrekking tot declamatie en gesticulatie, ook die
op het toneel*) actio; een goede v. hebben bene
(of commode) dicere, (*als leermeester*) bene (of
commode) disputare (of disserere, of docere), een
vloeiende facilius esse in dicendo; een levendige v.
oratio concitata (of gravis), fervidum genus di-
cendi; actio plena animi (of spiritus); (= *dat,
wat men voordraagt*) oratio; een geleerde, weten-
schappelyke philosophische v. schola; een open-
lyke v. ook acrius, (= *voortrug lectio, reci-*
tatio, erve v. houden verba facere, dicere, ora-
*tionem habere, declamare (of oefening in de
scholen der redenaars, scholam habere, acrius in*
*facere, orer iets dicere of orationem habere of
(verhandelen) agere de aliqua re*

voordragen eig., (= *iets voor iemand heendragen*)
praefere alicui aliquid, *enig iets v. dicere (of
disserere of disputare) de aliqua re, (= *verhan-*
delen) agere de aliqua re (ook absolut); tradere
aliquid (*mondeling overleveren*) alicui, narrare ali-*

quid alicui; (= *verklaringen van iets geven*) enarrare aliquid (historias, poema); (*uitvoerig*) explicare de aliqua re; (*declameeren*) pronunciare (veroen); (*tot oefening*) declamare (orationem); *wat hij voor te dragen had, was zeer eenvoudig zijn* simplicem suam orationem esse; *iemand into v. de aliqua re referre ad aliquem (ad senatum), (ter beslissing) deferre aliquid ad aliquem (ad populum; iemand (in iemands plaats) v. subrogare aliquem; (onderrichten) docere aliquem aliquid (causam, een rechtszaak); zich van iemand iets laten v. discere aliquid ab aliquo (causam), cognoscere (absol., Quint. causam).*

voordrinken, propinare, praebere (alicui d. v. venenum).

voordwarstouw, anterior funis transversus.

vooreb en voorebbe, aestus maritimi recedentis initium.

vooreergisteren, nudius quartus.

vooreerst, primum; (= *intuschen*) interea, interim; (= *voor 't oogenblik*) ad tempus.

vooreinde, pars anterior (of antica) (d. v. lecti).

voorgaan, anteire (alicui); antecedere (aliquem, alicui); antegredi (aliquem); praesire (abs.); *ge voor ik na volgen i praet sequar; — omrig. (= een voorrang hebben) antecedere (iemand in iets aliquem aliqua re); praesitare (aliquem, alicui aliqua re); anteponi, praeferi (alicui), den oorlog aan alle laten v. bellum praeverti eindre; niets kan den oorlog v. non bello praeveriti quidquam; vooraand antiquior, (= *vroeg*) superior, (= *een voorbeeld geven aan iemand in iets*) praesire alicui aliqua re.*

voorgang (= *voorbeld*) exemplum; (= *inrichting*) institutum (naar vaderlijken v. patrio instituto); (= *graag hebbende v. autoritas; iemand v. volgen alicuius auctoritatem sequi, ad auctoritatem alicuius se conferre, aliquo auctore uti, in iets alicuius auctoritati in aliqua re perferre; naar uoen v. te auctore.*

voorganger, prior, superior, *vooral in 't plur.*; (= *voorbeeld*) exemplum, antec, dux (ducis); *v in een ambt decessor; hij is mijn v. successi ei; ieder van zijne voorgangers (= der voorgaare koningen) quilibet superiorum regum; onder de vergeving van zijnen v. cum proximus ante eum regnum tenet; (als de v. reeds met name vermeld te) ille.*

voorgebed, preces (—cum f.), *voor den maaltijd ante convivium; vóór de preek ante * orationem eorum.*

voorgebergte, promontorium (*nieuwere vorm promunturium of promontorium*).

voorgebouw, zie voorhuis.

voorgemeld, praedictus, ante dictus, ante memoratus, supra dictus; *hiel de quo (qua) supra diximus, quem (quam, quod) supra commemoravimus.*

voorgerecht, promulsis (—dis f.).

voorgestoelte, sedes (—is f.) praesidis; sedes honorifica, (of honorificentissima).

voorgevel, frons (—ntis f.) aedium; fastigium (*vooral van tempelen en palmen*).

voorgeven (= *voorst geven, in 't spel*) praecipuum dare (aliquid alicui, aan iemand iets); (= *voortworden, iets onbegrijpelijk zeggen*) dictitare, perhibere; praetendere (iets bij iets aliquid alicui rei); (= *zich houden, alsof iets zij, wat niet is*) simulare; *valscheit v. dat ruz ementiri in Arc o. Inf.; zij gaven voor, dat zij op de jacht wilden gaan en gingen de poort uit per speciem venandi urbe egressi sunt; ik geef iets anders voor facio*

me alias res agere; het v. (= het heichelen) van iets simulatio alicuius rei, verder door de verba.

voorgeving (van ziekte), simulatio morbi; morbus simulatus.

voorgevoel, praesensio; *zeldzamer praesensio, animus praesensio d. v. Scipionis de fine belli, van Scipio over het einde van den oorlog; divinatio; augurium, d. v. inhæret in mentibus quasi augurium saeculorum futurorum er is in de zinnen als het ware een voorgevoel van de toekomst; conjectura (het raden naar iets); suspicio (een vermoeden, een denkbeeld); anticipatio; een v. van iets hebben, aliquid praesagire, geen, nihil de aliqua re anticipari, abhorre a suspitione alicuius rei; een trouwrig v. hebben tristitia quaedam animo praesagire, een v. van den doot sensus (d) moriendi, hebben se mori sentire; in het v. van iets praesensio animo aliquid.*

voorgezang, cantus (d) primus; canticum (*de tekst*) primum; cantilena (*zangwijze*) prima; (= *gezang voor de preek*) cantus ante * orationem sacram

voorgoochelen, * praestigiis fallere aliquem.

voorgooien; *iemand iets v. objecte alicui aliquid; (= voor iemand gooien) ante aliquem jacere (of projicere).*

voorgrecht, fossa (of canalis) anterior of antica (—ns).

voorgroef, pars (—rtis f.) antica; (*op het tooneel*) proscenium; (*op eeno schilderdij*) quae (in imagine) eminent; eminentia (Cic.); *iets op den v. stellen aliquid primo loco ponere (of collocare (in 't algem. d. v. in een rede), (in pictura) alicuius rei of hominis imaginem primam ponere (op eeno schilderdij); insigne facere aliquid (in een rede); op den v. staan of treden (op eeno schilderdij of in eeno rede) exstare atque eminere (Cic. de Or. 3, 26, 101); eminere.*

voorhamer, * malleus major

voorhand, prima palmae pars (—tis f.).

voorhanden (Adv) quem (quam, quod) aliquis paratum (paratum) (of in promptu) habet, qui, quae, quod) adest; *v zijn case, (= daar zijn) adesse, (= gevonden worden) repertiri, (= daaronder steken) subesse (suspicio subest, het vermoeden is v), nog v. zijn exstare, (= nog voortduren) manere; rijklijk v. zijn superesse, suppeditare; dit woord is voor mij niet meer v. hoc verbum in omne tempus perdidit; er is grond v. est (habeo) quod (of eui) met Conj., geen grond, non est, non habeo (of nihil est, causa non est of nihil causae est) quod (of eui) met Conj.*

voorhang, velum, (*een prachtige en groote v.*) auticum; *den v. (van het tooneel) ophalen, nederhalen, zie gordijn; iets met voorhangen voorzien velis obtendere aliquid.*

voorhangen intr., propendere; *van rotsen en dgl. prominere; trans. praetendere.*

voorhangsel, zie voorhang.

voorhaven, portus pars anterior, antica portus (d).

voorhebben (= *van voren met iets hielend zijn*), praefectum esse aliqua re; (= *het plan hebben*) in mente (of in animo) agitare (aliquid), cogitare met Inf., moliri (iets gewichtige, belangrijks), parare (het noodige tot iets gered maken); *een reis v. iter habere; iets anders voorhebbende, dan men voorgeeft aliud agentes, aliud simulantes, (= vóór hebben, vooruit hebben); iets v. antecedere (of praestare) alicui aliqua re, (= voor zich hebben) weet gij wel wiem gij voor hebt * num nostique offendas?*

voorheen, olim, quondam, antea, antehac.

voorhoede, primum agmen (—ius), primi agminis cohortes (—ium f.), (= de eerste veldheersers) prima signa (—orum; de v. uitmaken (of vormen) antecedere; de ruitersj vormde by de vyanden de v. primum eques hostium agminis erat.

voorhoef, anterior ungula.

voorhof, propatium (vrije of opene plaats voor het huis), vestibulum (synastolome plaats tuschen den ingang van het huis en de straat, templi, curiae; ook onverg. (= ingang, aangeang).

voorhoofd, frons (—ntis f.), insipit (—tis m.), pars (—tis f.) prior capitis; een somber v. frons contracta; een opgeruimd v. explicata frons.

voorhoofdsierel, frontale (—is m., Liv.).

voorhouden erg., (= voor iets het een of ander houden) obijcere aliquid alicui rei, (= voor zich heen tegenover een ander handelen) projicere (haatjam, sament); onverg.; iemand iets v. (= verwijten) obijcere (of exprobrare, alicui aliquid).

voorhuid, praeputium (Jur.).

voorhuis, pars (—tis f.) (prima (of prior) domus (of aedium), primum locus aedium (de eerste of voorste ruimte van het huis), frons (—ntis f.) aedium (de voorzijde van het huis).

voorijzer (= hoesijzer aan de voorste voeten), * soles anterior equi (of anteriorum pedum); ferrea.

voorin, anterior, in anteriore parte.

vooringenomen, qui praesudicatum opinionem habet; v. syn praesudicatum opinionem habere.

vooringenomenheid, praesudicium, studium et amor, ook alleen amor, amor et cupiditas, grutia, favor; v. voor iets hebben alicuius rei studiosum (of studiosissimum) esse, alicui rei praeter cetera studere, vehementer amplecti aliquid, voor iemand aliquid praeter ceteros amare, alicui favere (of indulgere).

vooringenemen, praecoecupare; iemand v. capere aliquid praee ceteris, delensire, conciliare, permulcere alicuius animum praee ceteris, alicuius gratiam praescribere ali.

vooringeneming, praecoecupatio (Nep.).

voorjaar, ver (veris m.), tempus verum.

voorjaarsbloem, flos (floris m.) vernus.

voorjaarskoorts, febris (—is f.) vernus.

voorjaarsnachtevening, aequinoctium vernum.

voorjaarsregen, pluvia vernus.

voorjaarsreis, iter (itineris m.) vernum.

voorjaarsweder, tempestas (b) (of tempestas) vernus.

voorknelen; iemand iets v. narrare alicui aliquid (of de aliquid re), (= wijz maken) (iemand iets) imponere (of verba dare) (alicui).

voorkamer, procoetus (—onis m. Plin. Ep.); in de v. des vorsten * ante cubiculum principis.

voorkasteel (van een schip) * anterus catostroma (—matis n.), * navis propugnaculum primum, prola, rostrum.

voorkauwen, praemandere (ook onverg.).

voorkennis, consensio; met iemands v. aliquid sciente, aliquid consensio, sonder, aliquid inscio (of insciente), (= sonder iemands vermoeden) imprudente aliquid; (= voorafgaande kennis); met sulke v. toegestaan earum rerum cognitione instructus; sonder eenige geleerde v. ab omni eruditione imparatus.

voorkeur, principatus (4), priores (of primae) partes (—ium f.), praestantia; v. van den mensch boven de dieren praestantia ea quae excellentissimas bestias (Cic. off. 1, 80, 107); waarvan alleen bestaat onze grootste v. boven de dieren, dat ens. hoc uno

praestamus vel maxime feris, quod ens.; iemand of iets de v. geven principatum (of primas) deferre alicui, alicui rei; iemand in iets alicui alicuius rei (eloquentiae); de v. boven iemand hebben potiores (of priores) esse aliquo, antecedere aliquem, en iets aliqua re praestare, antestare alicui, by iemand priores partes habere apud aliquem, voor iets praestare alicui rei, iemand de v. betwisten contendere cum aliquo de principatu (of de palma); de v. verdienen dignum (dignam esse) qui (quae, quod, alius praefatur (of anteposatur), praefendum (of anteposendum) esse; by v. potius.

voorkind, filius (of filia) ex prioribus nuptiis natus (u).

voorklappen, zie voorbabbelen.

voorklauteren, { ascendere (aliquid) ante alios.

voorklimmen, }

voorkomen, praevénire, praeventire, anteventire (aliquid; ik zoek voor te komen id ago, ut prior sim, (= voorgebracht worden). daarover is geen woord voorgekomen verbum factum est nunquam en de re, (= zich voordoen) er komen tyden voor incurrant tempora; wat dikwijls en veelvuldig in het menscheleke leven voorkomt quae multa et varia in hominum vita veniunt; welke misdaad nog zoo zelden voorgekomen is quod maleficium ita raro existit; by dikwijls voorkomende rechtszaken in frequentibus causis, een verhaal, waarin veel personen v. narratio personis distincta (Cic. de or. 2, 80, 828); (= gevonden, gelezen worden, voorhanden zijn, van voorbelden, plaatsen by een schryver enz.) reperiri, inveniri, legi, existare, (= gezocht of ongeacht v.), occurrere; (= ergens aanvoering syn, van toestanden) versari in (b. v. in foro, in hominum vita fortunaque); (van voorbrengselen van den grond) nasci, gigni in aliquo loco; woorden, die in het gewone spraakgebruik in lang niet meer v. verba ab usu quotidiani sermonis jam diu intermissa (Cic. de or. 3, 33, 153); (= schynen) videri; ik kom mij als een verbannene voor plane relegatus mihi videor; het komt mij voor, als of enz. videri mei Nom. v. Inf.; als of ik enz. mihi videor (of alleen videor) mei Inf.; het kwam mij zeer wonderlang voor, dat hij enz. mihi permirum videbatur, mei Acc. v. Inf.; iets komt iemand (ons) hoogst belovend (of aanstootelyk) voor aliquid plurimum offensivum habet.

voorkomend, officiosus; observans; facili in aliquem, in aliqua re.

voorkomendheid, animus officiosus; observantia; officiosa voluntas; mores (—um m.) facillimi.

voorkoming, cautio (alicuius rei); praeventus (4, Tert.); remedium.

voorkoop, coemptio; grooten v. doen multa coemere.

voorkooper, coemptor; qui aliquid coemit, propola (Plaut.).

voorkooperster, coemptrix (—is Mod.).

voorkrijgen (= voorhangen, voorbieden) subnectere; zie voordoen (2e bet.); (= oóór hebben) zie voorhebben = vooruit hebben, ook praescribere (testamento aliquid, Jet.).

voorkwartier, statio prima.

voorkastet, proximus a postremo; proximus postremo (of extremo of ultimo); superior; b. v. wat g. in den laatste, wat in den voorlaastem nacht gedaan hebt quid proxima, quid superiore nocte egeris (Cic. Cat. 1, 1, 1).

voorland, zie voorgebergte; vorder (= land buiten den dijk) alluvio, ripa, planities (5) herbida,

- alluvione adjecta; dat is nu v. * hoe te manet,
* hoc expectare potes.
- voorlang, pridem, jam pridem.
- voorlaast, * eius quo prora navia impletur.
- voorlastig, * navis ejus prora, magno onera
pressa, nimis demergitur.
- voorlaten (= iemand laten voorbijgaan) praeter-
mittere (aliquem), aliquem praecedere pati (of si-
nere, (= iemand naar den vóórkant laten gaan)
admittere aliquem in anteriorem partem.
- voorleeder, voorleer, egrum calcei anterior
- voorleggen trans. (= voor iets leggen) objicere,
obdere, opponere (den grendel voor de deur pes-
alum ostio), (= voor iemand nederleggen) appo-
nere alicui aliquid, onus ponere media (b.v. sen-
tentias philosophorum de natura deorum), ques-
tionem; iemand iets ter overweging v. referre ali-
quid ad aliquem, ter beslissing alicuius arbitrio
permittere aliquid; iets ter stemming v. aliquid
suffragio permittere.
- voorlegging, omschr. door de Verba.
- voorleiden, deducere (in medium).
- voorlezen, legere (hard op lezen aliquid, aliquid
alicui); recitare (overluid en nauwkeurig), praere
(alicui legenti, opdat hij nakent); praelegere (Quint.).
- voorlezer, anagnostes (1); noster Lat. lector, recita-
tor; (tot onderhand voor toehoorders, vooral aan
den doch) acroama (= mātis n.), pralector.
- voorlezend, lectio, recitatio; (als prijerede) com-
missio; eens v. houden aliquid recitare, acrosam
facere, legere, scholam (eens voordracht) habere
de aliqua re, scholam aliquam explicare; iemands
v. hooren aliquem (disputantem) audire, * alicuius
scholis interesse, dagelijks quotidie ad aliquem
audiendam ventitare, vligtig aliquem frequentare;
de voordrachten der wijgeeren zijn ledig in philo-
sophorum scholis solitudo est.
- voorlichten eig. praelucere, iemand met een licht,
lantaarn, fakkel alicui lumen, lucernam, facem
praeferre; gij hebt met het helderste licht mijn
verstand voorgelicht clarissimum lumen praestulisti
meae; (= mitblinken) elucere, perluere,
emittere, affulgere (ook onseij); met zijn leven ij-
nen medeburgers als voorbeeld v. suam vitam ut
legem praeferre suis civibus (Cic. rep. 1, 84).
- voorlichter, qui praelucet, qui alii lumen praefert.
- voorlichting, door omschr. met de Verba.
- voorliefde, sine vooringenomenheid.
- voorliogen: iemand iets v. verba dere alicui,
mendacium alicui proloqui (Com.); iemand duchtig
v. mendacis onerare aliquem; iemand v. dat
ens. mentiri apud aliquem met Acc. o. Inf.
- voorliggen, objacere, praenecere, obtentum esse
(alicui rei); allen v. in medio esse (tabulae in me-
dio sunt, de lieten liggen voor allen open); de
voorliggende hindernissen omnia quas obstant et
impediunt.
- voorlijf, prior pars (= rtis f.) corporis; (in overtre
het naar ons toe gekeerd is) corpus adversum; won-
den aan het v. vulnera adversa; (= litteekens)
cicatrices adversae (of adversa corpore acceptae).
- voorlijk, sine voorspoedig.
- voorloop, * spiritus (4) vini rectificatus (of rec-
tificationissimus).
- voorloopen, praecurrere (aliquem, iemand).
- voorlooper, praecursor; (oneig.) praenunciatus (ali-
cuius rei); quaei dux (duois) de aanleiding
tot iets geeft).
- voorloepig, d. v. een v. oordeel praedictum;
over den uitslag des oorlogs een v. oordeel hebben
praedictum eventum belli habere (Liv. 42, 61);
- voorloepige kens der soldaten praerogativa mili-
taris, voorloepige vredesvoorwaarden * cond.iones
ante pacem ipsam late, een voorloepige verorde-
ning * edictum ad tempus propositum, een voor-
loepigen wapenstilstand sluiten ad tempus ind. eas
facere; een voorloepige herinnering geven * ante
rem (of causam of causam ipsam) aliquid monere,
na voorloepige aankondiging bij hem dat hij-ens.
praemissio nuncio ad eum met Acc. o. Inf.,
Adv. prius; (= voor eenigen tijd) ad tempus; (=
middelerwijl) interim; v. iets vermelden mentionem
alicuius rei inchoare; nog viel hij de stad niet
aan, maar zond v. een gezant antequam (of pri-
usquam) urbem oppugnaret, legatum misit.
- voorluik, * opsculium appositum ab anteriore
parte (of anticum).
- voormaals, sine voorheen.
- voormaken: iemand iets ter navolging v. praere;
facere aliquid, quod alius imitetur.
- voormalen (= voortlekenen), praeformare alicui
aliquid (Quint.); zich de zaak in (gedachten) schoom
v. mendacio sibi blandiri.
- voormalig, pristinus; ook door olim, quondam,
antea, d. v. een v. vriend van Philippus Philippi
quondam (of antea) amicus; een v. koning quon-
dam rex.
- voorman, van iemand proximus ante aliquem; de
voormannen primores (=um).
- voormars, * antennis in praeae malo.
- voormarazail, * velum antennae in praeae malo
expansum.
- voormeld, qui (quae) antea dictus (=a) est; de
quo (qua) antea diximus.
- voormeten, ante oculos alicuius (of spectante ali-
quo) metiri.
- voormiddag, tempus (=ris n.) antemeridianum;
horae antemeridanae.
- voormiddagskerk of preek, * oratio sacra an-
temeridiana, oratio de rebus sacris antemeridiana
hora habita.
- voormolen, * molarum (of pistrini) anterior pars.
- voormouw, * manicae anterior pars.
- voormuur, propugnaculum; muri (=orum).
- voorn, sine voren.
- voornaaien, praesudare, suendo prasire.
- voornaam Subst., praenomen (=iale n.).
- voornaam Adj., nobilis, nobili (of nonignobili) loco
natus, honesto loco ortus, genere clarus (of illus-
tris of insignis); generis dignitate conspicuus; (=
edel van geboorte) generosus; ik leef op een eenige-
zins voornamer voet dan vroeger v. v. paulo libe-
ralius quam solebam; voornamer kost victus (4)
liberalior; zich te v. rekenen voor iets of om te
fastidire aliquid of met Inf.; zeer v. (= van zeer
voornamen hntee) summo loco natus, de voorna-
men in den staat patricii; nobiles, proceres (=um);
primores (=um); voornamen en geringen infimi
et principes; summi et infimi; proceres et vulgus;
de (het) voornaamste (= de voortreffelijkste) pri-
mos, primarius (naar rang en waardigheid), in
plur. ook primores civitatis; de voornaamen en
rijken principes genere et fortuna; het voornaam-
ste (punt) caput (=tis n.); dit is het voornaamste
hoe caput (of primum of maximum) est.
- voornaamwoord, pronomen (=inis n.) (Varro).
- voornacht, cantinulum (Plaut), prima noctis pars;
secunda vigilia.
- voornamelijk, praecipue; potissimum; maxime;
inprimis; praesertim.
- voornemen, 1°. Subst. (= het streven naar een
bepaald doel) consilium; animus (verlangen); meae

(—tis f.) (als enkele voorstelling); maar dat is mijn v. niet sed ab eo plurimum absum (Cic. fin. 3, 2); wat is nu v. ? quae tua mens? met welk v. ? quo consilio? of quam ad rem? quorum haec spectant? Ik heb het niet met een slecht v. gedaan non eo consilio (of ea mente) feci, ut te offenderem; propositum (doch in class. prona niet met een Gen., Pron. of Adj., doch alleen in zeggwijzen als: paragere, assèqui, tenere ens ook a proposito deterreret, a proposito averaus); instituta ratio, institutum; het kan mijn v. niet zijn te enz. non est huius instituti mei Inf.; verder door omschrijvingen d. v. id quod volo (of voluit); id, quod sequor (of secutus sum); id quod peto (of petivi of expeto of expetivi); iets tot v. hebben aliquid in animo habere, est mihi aliquid in animo; spectare (of agere of intendere) aliquid; een geheel ander v. hebben longe alio spectare;
2°. Verbum, iets, in animo habere, aggrèdi, suscipere, agere (aliquid); incipere met Inf.; een reis v. iter suscipere (of ingrèdi).

voornoemd, de quo (qua), quem (quam) supra commemoravimus (of supra diximus).

voornoem, tempus (—oris m.) antemeridianum.

vooroever, litoris (of ripae) anterior pars (—tis f.), litus (—oris m.) anterior; primum litus.

vooronder, * receptaculum in prora navis.

vooronderstellen, pondere (als vaststaande aan-nomen), = hopen, vast overtuigd zijn operare, confidère, (= het bezwaarsen van iets) d. v. dat vooronderstelt een moedigen zin, illud fortis animi est; (= eerst na iets anders zich toonen) d. v. het welvoeglyke vooronderstelt noodzakelyk het redelyk goede quidquid est, quod decent, in tum apparet, cum antegressa est honestas; (= plaats hebben) in of bij, onder of met enz. d. v. vriendschap vooronderstelt goede menschen amicitia nisi in bonis esse non potest.

vooronderstelling (= glazing) conjectura, (= meening) opinio (virtutis); bij deze v. hoe posito; een kunst, die leert, wat onder zekere vooronderstellingen volgt en wat niet volgt are, quae docet, quibus propositis sipt quaeque non sint consequentia; ik deed het in de v. dat gij komen soude feci sperans (of confidens) ut venturum esse, onder de v. dat enz. ita, ut enz.

vooroordeel (= te voren opgevatte meening), opinio praepudicata; aliquid praepudicati; (geen latyn is praepudicium); (= verkeerde meening) opinio prava (of ficta of vana); opinionis commentum; dikwijls alleen opinio; ook in plur. errores (—um); een v. medebrengen, aliquid praepudicati afferre, hebben opinio praepudicata dicit, een goed v. van iemand bene de aliquo existimare, een kwaad v. van of tegen iemand, existimare, (of opinari) male de aliquo.

voorop, primus, in priore parte; anterior; in samenstelling door praef of ante

voorouders, majores (—um); patres (—um); proavi; van de v. avitua (vooroudertijk).

voorover, d. v. v. meigend, prona, procliva.

vooroverlijden, prius mori (of decedere of decedere de vita).

vooroverloopen, pronom ire (of incedere).

voorovervallen, praecipitem ferri, praecipitari.

voorpaard, equus funalis qui in curra duobus unâ junctis tertius antecedit.

voorpaard, * lacinia anterior vestis.

voorplaats (voor een huis), aera; propatulum; vestibulum; (voor een kamer, voor slaven) procoeton (—onis m.).

voorplaatsen, apponere, proponere, opponere. voorplecht, constratum navis anterius.

voorplein, zie voorplaats.

voorpoort, porta antica (of anterior).

voorpoet, pes (ped. s m.) anticus (of anterior).

voorportaal, introitus 4; aedium, vestibulum.

voorpost, statio prima of alleen statio; praesidium.

voorpostengevecht, praecursio (Plin.); er vielen onbedrukkende voorpostengevechten voor al statione procursantes certamina haud satis digna dictu serabant.

voorpraten; iemand iets v. narrare alicui aliquid (of de aliqua re); = iemand iets wijs maken imponere (of verba dare) alicui

voorprediken of voorpreken. iemand iets v. onnig, cantare alicui aliquid (Com., af jezuagde regels pervulgata praeepta alicui deuantare (Cic. de or. 2, 18, 75).

voorproef, gustus (4); iemand een v. van iets gevee, gustum alicuius rei dare alicui, krygen gustare aliquid, hebben gustasse aliquid, slechts primis labris gustasse aliquid; dit sal reeds hier op aarde een v. van dat hemelsche loven zijn hoc, dum erimus in terris, erit illi coelesti vitae simile.

voorproeven, praegustare (Ovid.); gustare, degustare.

voorproever, —proefater, praegustator (Sust.); quae praegustat (cibus, Ovid).

voorraad, copia (alicuius rei); facultas (de mid-delen, die voorhanden zijn); (= toerusting) apparatus (4, omnium rerum ad bellum); (= huusraad) expelles (—lectilis f.), ook onnig, v. van spijzen penus (—us m. f., m. em f.), penum, penus (—ris, m.); v. van levensmiddelen voor een lager commentus (4); v. van stof voor den redenaar silva rerum; van iets, ook id, ex quo petitur (of sumitur) aliquid; een rijken v. van iets hebben abundare aliqua re; er wordt iets als v. voor de toekomst uitgespaard aliquid conditum mandatur vetustati.

voorraadhuis, horreum.

voorraadkamer, cella promptuaria (of penaria).

voorraadkelder, cella penaria.

voorraadmeester, praefectus annonae.

voorraadshuur, horreum.

voorraadswagen, plastrum frumentarium, plastrum victa (of commesta) onustum.

voorraam, fenestra antica (of anterior); fenestra in anteriore aedium parte.

voorraad, antea (of anterior) rota.

voorrang, principatus (4); (= de eerste rol) primores partes; iemand, iets den v. geven principatum, (of primas of primores partes of palmam) deferre alicui of alicui rei, iemand in iets alicui alicuius rei; den v. hebben principatum tenere (of obtinere), boven iemand loco, dignitate priorem esse aliquo, antecellere alicui, boven iets alicui rei praeferrere, anteforri, boven iemand in iets praestare alicui (of alicuius) aliqua re, antecedere (of antecire) alicuius aliqua re, antecedere alicui aliqua re.

voorrecht, ius (juris m.) praecipuum (of paucorum), ook alleen ius (juris m.); lex (legis f.) praecipua; (= toegedeelde gunst) beneficium; donum, (verkregeue) commodum; ook (ofschroom eerst na-class.) privilegium; (= bevrijding van het gevee van iets) immunitas; een v. der rhetoren, der philosophen zijn esse rhetorum, philosophorum; de vriendschap bevat of laet geen v. tot misdrijven tot non patet in amicitia peccatorum licentia (Cic. Lael. 22, 82), iemand een v. geven alicui

- beneficium (of privilegium) dare, tot iets, alicui privilegium of jus praecipuum, beneficium of immunitatem alicuius rei dare.
- voorrrede, proemium; *intending tot eene rede of tot het hoofdonderwerp introitus 4), ingressio, * introductio, praefatio (in class laet slechts eene mondelinge voorrede eener godsdienstige of politieke handeling, maar ook voor ons voorreds onmisbaar); v. voor een boek proemium of praefatio libri (geen latijn ad librum), na eene korte v. (= voorgaande opmerking of herinnering) pauca praefatus; zonder v. nihil praefatus; iets als v. voorop plaatsen praefari aliquid (pauca) scilicet vix over den aard der geden voort gezegd hebben quae de decorum natura praefati sumus, of met Acc. v. Inf.; voor een geschrift eene v. plaatsen libro proemium (of praefationem) praepondere (of addere), zie verder voorafspreek.*
- voorrdenaar (in het schouwspeel) prologus, (= redenaar vóór my) qui ante me dixit.
- voorrekenen: iemand iets t. aliquid aliquid enumerare, iets op de vingers aliquid d. g. t. computare; duidelijk aperte calculus ostendere.
- voorriem, lorum antiquum (of antierum).
- voorrijden intr. — te voorschyn ryden), equo, (van meer dan den) equis provēhi; (= vooruit ryden) equo (equis) praevēhi; iemand v. equo (equis) aliquid antequā.
- voorrijder, praecursor.
- voorroepen, provocare, evocare, (ook onsig. opwekken) excitare (lacrimas, misericordiam), citare (eisichen, dat men verschijne).
- voorschans, propugnaculum anterior (of hostibus proximum).
- voorschinken, bibere ministrare (Cic. Tusc. 1, 26, 65.) (of pocula ministrare) alicui.
- voorschinken, qui pocula ministrat alicui, a cyatho of a potione (scilicet servus, puer); qui bibere ministrat.
- voorschieten: iemand geld v. pecuniam alicui praebere (of suppeditare of subministrare).
- voorschietster, qui praebet (of suppeditat, alicui aliquid).
- voorschijn: te v. komen apparere, conspici (zichtbaar worden), in lucem prodire, provenire, d. v. daar komen schryvers van groot genie te v. ibi scriptorum magna ingenia proveniunt; prodire, de gewoonte komt te v. consuetudo (—inis f.) prodire coepit; plotseling, op eenmaal te v. komen erumpere, met geweld of plotseling en onverwacht, of ten volle (klaar en duidelijk) exoriri (amor, mora), uit de diepte emergere; onbekende en plotseling te v. gekomen hiden homines ignoti et repentini; weder te v. komen apparere, comparere, detegi, (dicht.) reddi; te v. brengen in lucem proferre, (dicht.) protrahere; (bij eene rede) in medium proferre; (in 't alg.) proferre.
- voorschip, prora.
- voorschoen, * anterior (of antica) calcei pars (—tis f.).
- voorschoenen, * anteriorem (of anticam) calcei relictore partem.
- voorschoot, subligaculum; (bij lichaams oefening op het veld van Mars) campestre (—inis, n.).
- voorschot, d. v. iets als v. of iemand een v. geven of doen, zie voorschieten; als v. nemen praecipere; iemand zijn krediet door weigering van v. ontnemen non credendo fidem alicui abrogare.
- voorschreven, de quo (qua) antea scripsimus (of scriptum est).
- voorschrift, praescriptio, (als zaak) praescriptum; (als onderrichting) praeeptum, (als gebod) iussum; (wettelijk v.) lex legis f., in plus jussa (—orum) legis; (= formaliteiten) legitima (—orum), het v. van Apollo (waarbij hy vermaant) dat enz. praeeptum Apollinis, quo monet ut enz.; het v. geven of maken dat enz., hoe enz. alicui praescribere, praecipere, ut, quemadmodum enz.; zich zelve voorschriften geven (of maken) sibi ipsi praecipere; voorschriften over iets geven praeepta dare alicuius rei (of de aliqua rei).
- voorschrijven (= voor iets schrijven), inscribere (in een boek zijn naam in libro nomen suum); praepone (in een do. k. zijn naam libro alicui nomen suum); (= ter navolging v. praefomare b. v. iemand de letters v. alicui literas; (= verordnen) praecipere, praescribere; (= vaststellen, bepalen) praefigere, jubere (lex jubet aut vetat), iemand maatregelen v. praescribere alicui quae agenda sunt; zich zelve iets v. sibi ipsi legem scribere (of statuere); door iemand zich welken talen v. leges accipere ab aliquo, wat men zeggen wil arbitrio alicuius loqui (Liv. 6, 16, 1), niets, alicuius imperium detractare.
- voorschrijving, zie voorschrift.
- voorschrijven (= voorwaarts schuiven) promovere, projicere (aliquid); in den strijd oppone (subsidia), (= voor iets schuiven) obviare, opponere, obdere (den grondel voor de deur passulum ostio).
- voorebando, in praesens tempus, interim; (= voor een korten tijd) parumper.
- voorslaan (= voorstellen): iemand iets v. alicui ante oculos (of alicuius oculis) proponere aliquid; (= onderhandelen met iemand agere cum aliquo, ut enz., (= als voorwaarde iets aan iemand mededeelen) conditionem aliquam proponere alicui.
- voorslag, conditio, (tot eene wet lex legis f.), rogatio, (= raad consilium; (= meening) sententia, auctoritas; op iemand v. aliquo auctore; eenen v. doen conditionem ferre, tot eene wet rogationem (of legem) ferre; aan iemand eenen consilium auctorem esse; iets in v. brengen aliquid proponere; (= zoeken aanneembaar te maken) commendare, commendare, iemand in v. brengen aliquid commendare, (= zijne stem geven) suffragari alicui, tot eens (in de comitiis) rogare aliquem (consules); populum (of plebem) rogare aliquem; in v. zijn proponi, propositum esse (van zaken), commendatum esse (van personen); eenen v. aannemen conditionem of (bij een wet) legem accipere, ad conditionem accedere of (na langzamer bedenken) descondere; in alicuius sententiam ire (of concedere); niet aannemen conditionem (of sententiam), aspernari (of repudiare of repudiare), (een wet) conditionem (of legem) antiquare; iemand v. gaat door alicuius sententia valet; ik geef mijne stem aan dezen v. (als t. t. in de comitiis) uti rogas; v. (van 't klokkenspel): het is reeds v. geweest * hora jam praesuit.
- voorsmaak, zie voorproef.
- voorsnijten: iemand iets v. alicui aliquid objicere (of projicere).
- voorsnijden, secare, scindere, in frusta secare, carpere.
- voorsnijder, scissor (Petr.), carptor (Juv.).
- voorsnijmes, cultus ad ascendendum (of ascendendum) aptus.
- voorspan, jumenta (—orum); iemand een v. toestaan alicui jumenta assignare, quae eum vehant; een v. eischen jumenta requirere.
- voorspannen: gordijnen voor de deur v. praeten-

- dēre foribus vela; een zakdoek voor het gelaat v. ante faciem obliendēre sudarium; voor den wagen onrai (of plauastro) iungere (equos).
- voorspel**, procemium; (van een tooneel) prologus; (= voorgavecht, ook onsig.) praelusio (pugnae praelusio atque praecursio (Plin. Ep. 6, 13, 6); (= voorafgaande oefening) prolusio; het v. van iets zijn alieu rei antecēdere.
- voorspelden**: iemand iets v. * alieu aliquid acubus alligare (of anneetēre).
- voorspellen**: iemand iets v. (opdat hij het hoore) canēre alieu aliquid, (opdat hij zich daarnaar richte) d. v. een melodie iemand v. praesire alieu modulos, inir. (van fluitenblasers en de fluit) praecinēre, (het den dans) modum praebere saltanti (of saltantibus); de melodie v. praesire modulos.
- voorspeler**, tibicen (—Iris) vel alius musicus, qui alieu modulos praet, (of modum praebet).
- voorspellen**, praesire literas in syllabas colligentem.
- voorspellen**, (als door een geest gedreven of als divooper) vaticinari (aliquid of met Acc. v. Inf., ook absok.); (als door goddelijke ingeving) divinare (aliquid, de aliqua re, met Acc. v. Inf., ook absok.); (door gezang) canēre (aliquid, van ieder ziener); harolari (van gewoon waarszeggers); (= voorspellen in 't alg.) praedicere (aliquid); augurari (na waarneming der vogels).
- voorspeller**, qui praet, literas in syllabas colligens.
- voorspeller**, zie waarzegger.
- voorspelling** (= het voorspellen), vaticinatio; divinatio; (uit de vogelvlucht) auguratio, (in 't algem.), praedictio, (= wat voorspeld wordt) vaticinium, (= orakelspreuk) oraculum.
- voorspeller**, zie waarzegger.
- voorspiegelen**: iemand iets v. verba dare alieu (wijze maken); vana spe fallere aliquem, falsam opem ostendere alieu, ennen waan objicere alieu terrorem; de aan de Romeinen tot hun voordeel voorspiegelen waan error utilis Romanis oblatu (Liv. 10, 14, 20); iemand een zaak of het zij wat men wil v. simulare aliquid of met Acc. v. Inf.; mentiri apud aliquem met Acc. v. Inf. (= leugenachtig voorgeven) falso promittere aliquid of met Acc. v. Inf.; * aliquem falso sperare jubere met Inf.
- voorspijs** (= voorgerecht), gustus (4), gustatio (Petr), promulsio (—Idm f.).
- voorspijs**, * fastigium (of cacumen, —Iris n) anticum (of anterieus).
- voorspoed**, prosperitas; fortuna prospera (of secundā); (= heil, behoud) salus (—Iris f.); (= het ongedaerd zijn) incolumitas; (= nut, voordeel) utilitas; commodum; bonum; (iemand v. of welzijn) venschen saluum esse velle aliquem, van hem hie de voor- en tegenspoed van bijzondere menschen en van geheele volken of hominibus gentibusque fortunam dabit, voor- en tegenspoed in 't leven niet van de dingen buiten ons laten afhangen non extrinsecus aut bene aut male vivendi rationes suspensas habere, v. menschen fortunā prospera (of secunda) of in een enkel geval) prospero fortunae statu uti, v. in den oorlog, in den strijd hebben bene rem gerere, prospere pugnare, prospero proelio uti; zie verder onder geluk.
- voorspoedig** (= zien alles naar wenschen gaat), felix (—Iris); (met betrekking tot uiterlijke omstandigheden) fortunatus; (= zich gelukkig gevoelende) beatus; prosper; faustus; bonus; opportunus; utilis; Adv. zie voorspoediglijk; zie verder gelukkig.
- voorspoediglijk**, feliciter, fortunatus; bene; prospere, fauste; bene; ex sententia.
- voorspook**, voorspooksel, spectrum praesagum (Virg); praesagium Ovid); praesagium, malum omen (—Iris n.); indicium.
- voorspraak**, (van personen) deprecator, auctor (alicujus rei); (= bemiddelaar) conciliator; intercessor; internuncius; interpres (—Iris); (van zaken) deprecatio; preces (—um f.); op iemands v. precibus alieu, deprecante of deprecatore of (algemeen) anctore aliquo; op iemands v. iemand vergiffenis schenken precibus alieu aliquid condonare; een v. doen rogare, deprecari; voor iemand pro aliquo, bij iemand deprecari aliquem; (met voetval) supplicare alieu.
- voorspreester**, conciliatrix (—Iris).
- voorspreken**, zie onder voorspraak v. doen; een voorsprekend gezantschap aan iemand zenden legatos deprecatoresque mittere ad aliquem.
- voorspreker**, zie voorspraak.
- voorstaan eig.** (= vooraanstaand) antecēdere; onsig. iets staat mij voor memini alieu rei, zich laten v. d. v. hij laat zich v., dat hij er groote kennis van heeft sibi videtur peritissimus esse; (vooral van een hoogmoedige verbeelding) hij laat zich veel voorstaan op zijne kennis cognitionem suam jactat of cognitione sua gloriatur, iemand of iets v. (of beschermen) favere alieu of alieu rei, tueri (of defendere) aliquem of aliquid.
- voorstad**, suburbium; in de v. gelegen suburbani; huizen in de v. aedificia urbi continentia (of extra urbem).
- voorstamen**, balbutientem (of linguā haesitantem) alieu praesire (of dicere aliquid).
- voorstand** (= verdediging) defensio; (= verzorging) cura, favor.
- voorstander**, praefectus (alicujus rei); meest voor- class en naclan. alieu rei), magister (—tri, sociorialis) praefex (—Idm, voorzitter; antistes (—Iris, van een tempel); moderator (iender) iemand tot v. van iets maken aliquem praepōnere (of praeficere) alieu rei; v. van iets zijn praefex, praefectum of praepositum esse alieu rei; (onsig.) (= begunstigen) ascriber; v. van iets zijn laudare aliquid; alieu rei studiorum caso.
- voorst**, primus; (van twee) prior.
- voorstel**, zie voordracht en voorstel.
- voorstellen** (= vooraanstellen), primum constitūre, (= voor iets plaatsen) objicere, obdēre, obmoliri (aliquid alieu rei); iets aan iemand v. alieu ante oculos (of alieu oculis) proponere aliquid, = waarschuwend herinneren) aliquem de aliqua re monēre of met ut, ne enz.; (= onderhandelen) agere cum aliquo, ut enz.; (= omlent iets iemand onderrichten) docere aliquem aliquid; (= toonen) ostendēre (of demonstrare) alieu aliquid of met Acc. v. Inf.; (= vernemen) memorare met Acc. v. Inf.; nadrukkelijk praedicare alieu aliquid of met Acc. v. Inf.; (= beschrijven) describere, iemand het nat enen zaak v. aliquid docere, quanta sit alieu rei utilitas, — (van beeldende kunstenaars) exprimere, fingere, (van schieders) pugnare aliquid, aliquid, depingere aliquid, een persoon, iemand v. alieu partes agere, alieu personam induere (of ascribere of gerere) (op het tooneel of in 't leven), een toneelsstuk v. fabulam dare; wat stelt dat voor? wot moet dat v.? quid hoc sibi vult? iemand aan eenen v. aliquid ostentare, aliquem introducere apud aliquem (of perducere ad aliquem (binnenbrengen bij iemand), aliquid alieu commendare (aanbevelen bij iemand); zich aan iemand v. adire ad aliquem, (om raad ens. te erlangen) adire aliquem; zich door iemand

aan den senaat laten v. per aliquem in senatum introduci, *zich iets v. cogitare* aliquid cogitatione fingere, *(leugend)* depingere, *ook alleen* fingere (sibi) aliquid, *animo concipere* aliquid, *(te voorn)* animo (of cogitatione) praecipere aliquid, (= begripen) intelligere (= gelooven) credere, (= hopen) sperare; *nich iets diskussij v. frequenti cogitatione pertractare* aliquid, *alles erger* omnia in pejorem partem cogitare (Ter.); *nich de zaak als mogelijk v. rem fore putare*; *de menschen zich zoo v. als men zelf is* homines ex sua natura fingere; *stel u voor gij waart gestorven* fingere (of fac) te mortuum esse; *dat had ik mij zoo voorgesteld* ita putaram! —

voorsteller, —ter, qui, quae aliquid obijcit, (of monet, docet, pingit, fingit, animo concipit, credit of putat)

voorstelling (= audientia), editus (4), accessus (4); v. op het theater actio, (= toontstuk) fab. la.; (= rede) in 't algem. oratio; (= vermaning, waarschuwing) admonitio; (= aanspraak) alloquium; *door vriendelijke v. leni* alloquio; *op iemands v. aliquo momente (of auctore)*; *voorstellingen doen* (= vermanen) monere, agere cum aliquo de aliqua re; (= door wettende voorstellen tot gehoorzaamheid terug brengen) oratione reconciliare aliquem; *door iemands voorstellingen zich laten bewegen* aliquis oratione permoveri; *naar iemands voorstellingen hooren* aliquem momentum andre, *alieu momenten observe*; (= begrip) informatio (Poi van God), notio, opinio (mening); cogitatio (gedachte), een verkeerde v. error (= een slechte in de v. bestaande verschijning) cogitata species (5) (Cic. or. 2, 8); *nich eens v. van iets maken, zie sich iets voorstellen*; *eens juist v. zich van iets maken* verum speciem aliquis rei capere, recte sentire de aliqua re, *een valeche prava* sentire de aliqua re, *een grootere majus* quiddam animo complecti; *een aanschouwelyke v. van iets geven* ponere aliquid quasi in conspectu animi; *eens v. van iets hebben* ratione aliquid cognitum habere; *eens smart gevoelen, van welke men sich geen v. maken kan* opinione omnium majorem dolorem animi capere; *iemand zyne verkeerde voorstellingen ontnemen* deripere (of detrahere) alicui falsarum opinionum temeritatem; *de gewone voorstellingen van de goden opheffen* unitates perceptasque cognitiones decorum tollere; *voorwerpen der voorstellingen* res obiecta extrinsecus of quae sensibus subjectae videntur; *voorstellingen zonder voorwerpen* visiones inanes.

voorstellingsgave, } aliquid animo fingendi (of cogitandi, of concepiendi) facultas; }
voorstellingskracht, }
voorstellingsvermogen, } imaginatio (Tac.).

voorstemmen: (= voor iemand, of iets stemmen), suffragari (of assentiri of astipulari) alicui, alicui rei; (= voor anderen stemmen) principatum sententiae habere; *de voorstemmende* (= het eerst stemmende centuria) centuria praerogativa.

voorstemmer, suffragator.

voorstemming, suffragatio.

voorsteng, * pertica transversa malo antico navis annexa (of adjuncta).

voorsteven, prora, navis pars (—rtis f.) antica.

voorstoot: (= de was, waarmede de bijen de toegangen tot de korven dicht maken) propolis, (—is f.) (Varro).

voorstooten (= het erdt slooten), primum ictum corpori alicuius infligere, primum plagam alicui infligere, (of inferre).

voorstraat, * platea antica.

voorstralen, praelucere.

voorstrijden, propugnare; ook inter primores pugnare.

voorstrijder, inter primores pugnans; propugnator.

voorstuk, pars (—rtis f.) prior (of antica) (vestis enz.).

voort, 1° Adv. (= dadelyk), statim; extemplo; derepente (Comic); (= voorwaarts) prorsum, prorsus, porro, protinus; *het wil met de zaak niet v. rean* non (of parum) procedit; *met iemand, rean* parum prospere alicui procedunt;

2° Interj. (= weg): v. met ens. tolle, tollite! aufer, auferre (illum, illud)! v. met haar van hier! haec hinc facessat (Ter. Phorm. 4, 8, 30); v. met u! abi abi hinc! spage te! amove te hinc! v. met u! ongewildem procul este profani! (als t. i. der goddiensttaal); v. met die dwaasheden! pellantur itas ineptiae! v. met die beraadslagingen hoe quidem genus deliberantium tollatur e medio. (In samenl. met verba te vertalen door continuare, non desistere ab, non desinere, continenter enz., als voort niet met weg kan verward worden).

voortaan, in posterum, posthac; v. niet meer non amplius.

voortademen, spirare non desinere.

voortafel, zie voorgersocht en voorspijs.

voortanden, dentes (—tum m.) priores (of primi);

(voor- en naclasse) dentes primores (of adversi).

voortarbeiden, opus (—eris n.) non omittere, operi instare; *zonder ophouden v. opus continuare* (of non intermittere)

voortbabbelen, garrire (of nugari) non desinere; pergere fabulando (of confabulando).

voortbazunen, in omnes partes vulgare, divulgare, praedicare (aliquid).

voortbestaan, manere, permanere; Subst. nie voortdruing.

voortbeuzelen, nie voortbabbelen.

voortblaffen, latrare pergere.

voortblazen (= voortgaan met blazen), flare non desinere; (= wegblazen) flando (of flantem) removere (aliquid).

voortbozen, protrudere.

voortboomen: een schip v. * navem contis propellere (of protrudere of promovere).

voortbouwen: de huizen tot aan de muren v. continuare aedificia moenibus; niet v. aedificationem deponere (of abjicere).

voortbreien, * manu texere pergere

voortbreken, arumpendo non cessare (of desinere).

voortbrengen (= verwekken), creare, procreare; gignere (van levende wezens); ferre, proferre (van planten en vruchten); (= opkweken, onderhouden, voeden) colere, sustentare, nutrire, enutrire, educare; (= te voorschijn brengen) prodere, proferre, excitare, proferre.

voortbrenger, creator, procreator, genitor, progenitor, cultor, sustentator, nutritor (Stat.).

voortbrenging, creatio, procreatio, cultus (4), cultura, sustentatio (Ulp. Dig.); educatio.

voortbrengsel, fetus (4); genus (—eris n.), progenies (5); fructus (4); fruges (—um f.).

voortbrengster, creatrix (—icis); procreatrix (—icis, Ovid.); cultrix (—icis).

voortbulderen, strepere (of furere) pergere.

voortdansen, saltare non desinere.

voortdragen (= wegdragen), auferre, asportare; (= verder dragen) proferre, porro portare; (= blijven dragen) ferre non desinere.

voortdruven, totum procurrare; * citato equo provehi.
 voortdrentelen, lento gradu (of lente) procedere.
 voortdribbelen, trepidare porro; trepidantem pergere
 voortdrijven eig., agere, abigere, depellere, propulsare, proturbare (aliquem); (= verder drijven) porro agere, *sie* aandrijven; oneig. (= voortzetten) pergere facere aliquid, persequi, exsequi, continuare aliquid, perseverare (in bello), non intermittere (aliquid).
 voortdrijven, qui agit (of depellit of propulsat) (aliquem); qui pergit facere (of continuat) aliquid, perseverat (in aliqua re), non intermittit (aliquid).
 voortdrijving, propulsatio, perseveratio, continuatio (voortzetting).
 voortduren, manere, permanere, continuari, non remittere (van regen enz.); lenere (aanhouden); *de niet duurt voor* animus post mortem manet (of remanet; est sempiternus of est immortalis); (oneig.) vivere; *sijne doechtering duurt voor mij* voort ejus mihi vivit auctoritas; *die manier van redoveren en deucht daarvoor heeft voortgeduurd* illud genus (= *eris*, n.) dicendi studiumque vixit.
 voortduren, perpetuas; onafgebroken v. continuatio; v. der niet na den dood immortalitas (animi); eeuwige aeternitas animorum, in enig. ook alleen aeternitas; *de v. der zielen bewijzen* demonstrare animos post mortem manere (of manere of esse sempiternos of aeternos).
 voortdutten, pergere dormire, somnulosum manere.
 voortduwen, protrudere, propulsare.
 voortteeken, omen (= *Inis* n.) (een v. dat men als wonderlijk kan beschouwen of onopgemerkt laten voorbijgaan); niddrukkelijke voortteekenen zijn: ostentum (een werk der godheid); monstrum (iets bovennatuurlijks, dat afschrik verwekt en onheil voorspelt); portentum (een kuivering en ontvelling verwekkend v.); prodigium (iets wonderbaarlijks, dat ook geluk in de toekomst voorspellen kan); nugurium (v. uit de vlucht of de stemmen der vogels); *sonder auspiciën en offers om gunstige voortteekens te vragen* non auspiciato nec litato.
 voortteekenen (= *isla* afbeelden, opdat iemand het namaken) praeformare (aliquid aliquid, Quinti), opdat iemand zich daarnaar richt, designare (aliquid); oneig. (= voorschrijven) praescribere, praecipere; *de grondtrekken van iets v. adumbrare* aliquid.
 voortteekening, designatio, adumbratio.
 voorttellen, numerare, enumerare.
 voorttelling, numeratio (Col.), enumeratio.
 voorttempel, * pars (= *rtis* f.) antica (of vestibulum) templi.
 voorttent, * pars (= *rtis* f.) antica tentorii.
 voortteten, edendi finem nondum facere, edere (of esse) pergere.
 voortfladderen, pervolare (Virg.).
 voortflokken, alere (of nutrire) non desinere.
 voortgaan (= weggaan), abire, exire, abecedere, discedere ab (de of ex) aliquo loco, (= verder gaan) procedere, progredi, (= *nijnen weg voortzetten*) pergere iter (of ire); *verder v. ulterius* progredi, pergere porro (of protenus); oneig.: *langzaam van de noodzakelijke tot de schoone kunsten v. a necessariis ad elegantiora artificia deflere*; (= voortgezet worden, voortduren) procedere, stare (in stand blijven), manere (blijven), continuari (onafgebroken v.); *steeds zoo v. aequali* tenore esse; *niet v. omitti*, (voor eenigen tijd) in-

termitti; *niet laten v. omittēre*, (voor eenigen tijd) intermittere (aliquid, met Inf.), desistere (aliqua re, ab of de aliqua re met Inf.), finem facere (alicui rei), finem imponere alicui rei); *dat kan niet zoo v. enimvero* hoc amplius ferendum non est
 voortgang (= het weggaan), abitus (4), discessus (4), (= het voortgaan) progressio, progressus (4); *onafgebroken v. = voortduren* perpetuas, tenor; *de zaak heeft geen v. res* omittitur (of abicitur), *haren v. res exitum* habet (of ad exitum pervenit of ad effectum perducitur); *bij den v. der rede* procedente (of progrediente) oratione, in oratione perpetua (Cic. de or. 1, 88, 158); *bij den v. van den tijd* temporis decursu, temporis intervallo; (= *gelukkig gevolg*) successus (4); *een goeden, gelukkigen v. hebben (of nemen)* bene, prospere cedere, ook alleen procedere (of succedere), *een slechten* parum procedere, *een lichten, ongestoorde*, fluere; *de zaak krijgt een beteren v. res* incipit melius ire.
 voortgetogen, progressus, profectus.
 voortgeven (= uit de een hand in de andere geven), de manu in manum (of e manibus in manus, of alleen per manus) tradere.
 voortglijden, { prolabi.
 voortglippen, {
 voortgouzen, musare (Virg.) pergere.
 voorthelpen: iemand bij het gaan v. aliquid manus dare, adminiculo corporis sui aliquid excipere, *bij het vluchten, op de vlucht* dare aliquid facultatem fugae, fugam alioquin adjuvare; *in den nood* succurrere (of subvenire of optulari) alioni; *om in de wereld voort te komen* prospicere (of consulere) rebus alioquin; *hij helpt mich in iets door het geleerde voort* aliquid ex eo, quod didicit, assumit (Cic. de or. 2, 17, 71).
 voorthinken, claudicantem procedere (of progredi).
 voorthouden, provolare, * citato equo provehi.
 voortthompelen, *sie* voorthinken.
 voortthuppelen, saltantem procedere (of evadere of progredi).
 voortijd (= *lanis*, ver (veris n.), verum tempus (= *isla* n.), (= oudheid) antiquitas (ook van de menschen), vetustas (of veterum of prior) aetas, (van de menschen) priores, veteres, homines antiquissimi, (= voorvaderen) majores, (= de verloopende eeuwen) praeterita saecula (= *orum*); *de in 't geheugen levende v. antiquitatis* memoria; *een uit den v. quidam* ex annalium memoria; *verouderde dingen van den v. antiquitas* obsoleta; *ontwiffelbare daden van den v. res* certae ad vetustam historiam (of ad antiquitatem) pertinentes; *sich met zijne gansche ziel in dien v. verplaatsen* prisca tota illa mente repetere (Liv. 1, Praef. § 5)
 voortijds, antiquitus, olim, antiquis temporibus.
 voortijlen (= voortlenen), se proripere, volare; (= *wegvluchten*) profugere, aufugere, se dare of se conjicere in fugam; (in de koorts) in febris alienatum (of delirantem) manere.
 voortjagen trans.: iemand v. aliquid abigere (of pellere, propellere, expellere of proturbare in wanorde); *uit het huis, de stad* ejicere aliquid domo, ex urbe, *door bedreiging* proterere; *intr.* (= voorttrekken) * citato equo (of citatis equis) avari of provehi.
 voortkomen (= weggkomen), abire, discedere, (= verder komen) progredi, procedere; oneig.

(= *vorderingen maken*) proficere, progressus facere; *met iets niet v. (of voortkunnen)* haerere, haestare (in aliqua re), *ik kom of kan niet voort (in een uit-ging)* aqua haeret, ut n. nt. *daaromde komt gy niet voort, ja nihil efficit in iets licht voortkomen (of kunnen)* aliquid facile tueri posse (jus civile), (= *gedijne*) crescere, provenire (= *sijn onderhoud vinden*) victum invenire (of sibi parare), vitam tolerare aliqua re; *het v. (= weggaan)* abitus (4), discessus (4); *meig het goed v. honesta vivendi copia; tot het v. dienen vitam sublevare, daarin zal hij middelen genoeg tot het v. vinden hoc ei satis praesidi ad dignitatem erit; voor iemand v. zorgen* alicuius rebus prospicere (of consulere).

voortkrijgen (= *voornit krijgen of brengen*), provehere, propellere (aliquem of aliquid), (= *den groeten, telan*) ad vigorem adducere, alere, alendo augere.

voortkruisen, protrudere.

voortkruipen, proropere (Col.).

voortkruieren, (ambulantem) procedere (of progredi).

voortkunnen, *sie voortkomen*.

voortkweeken, colere, nutrire, educere, educare; *boom v. arborem serere*.

voortlaveeren, obliquantem sinus in ventum pergere; *pergere vento in contrarium navigare pedibus prolatis*.

voortleiden (= *wegleiden*), abducere, abigere (aliquem), (= *verder leiden*) producere, (eane gracht fossam, een muur murum); *oneig. (= opleiden) sie voortkweeken*.

voortlokken, allicere porro, allectare, pertrahere (in aliquem locum).

voortloopen (= *vliden, ontvliden*), fugere, aufugere, effugere (ab, ex aliquo loco), evadere (ex aliqua re, ab aliquo, absol.), (*ongemerkt*) elabi (ex urbe), avolare, (= *verder loopen*) procurare, (= *voortijlen*) *sie voortijlen*, (= *voortrennen*) *sie voortrennen*, (= *voortvloeden*) *sie voortvloeden*.

voortmaken intr., festinare; *maak voort! age! move te oculus sich v. (of wegmaken, in de taal van het gemeene leven)* se auferre, se proripere; *sich ijlings voortmaken sie voortijlen; sich heimelijk v. sie voortsluipen*.

voortmalen, festinare in molendo, molere pergere, (= *voortschuldere*) depingere porro, depingere pergere, (= *bestendig zich bekommeren*) non desinere se afficere; (= *bestendig krankzinnig zijn*) porro, continenter delirare.

voortocht, *sie voorhoede*.

voortop, cecumen (= *inias*) (of festigum) antionem, (of anturim)

voortpakken, imponere, condere (aliquid in cista), sarcinas (of vasa) colligere non desinere; (*sich*) *sie zich voortmaken of wegluipen*.

voortplanten, plantare (of in serendo) pergere; *door kweeking v. propagare, d. v. genus* (= *eris* n.): (= *aan anderen overleveren*) per manus tradere, alere, d. v. errorem; *iets op of tot de nakomelingschap v. propagare, (of proddere) aliquid posteritati; het aandenken, de geheugenis van dien man sulen alle volgende jaren v. memoriam illius viri omnes excipiant anni consequentes*

voortplanter, propagator; *verder door de verba*.

voortplanting, propagatio; *verder door de verba*.

voortpraten, loqui pergere; (*onafgebroken*) verba continuare.

voortraken, *sie voortkomen*.

voortrap (= *trap in het voorhuis*), scalae in vestibulo aedium.

voortreden (= *te voorschijn treden*), eig. procedere, prodire (in publicum, procedere in medium, ex aliquo loco), progredi (ex curia); (*uit het binnenste van 't hied enz.*) foras procedere, progredi, prodire, egredi;

= *vooraan treden*) antecedere, antea, praeter, praecedere; (= *voor iets heen treden*) obistere, (van zaken) objici, opponi.

voortredeneeren, in argumentis afferendis pergere, ratiocinandi (of argumentandi) finem non facere.

voortreffelijk, praecipuus, praestans, excellens, egregius, eximius; (= *uitgezoekt*) exquisitus, (= *eenig in zijne soort*) unicus; *voortreffelijker, ook potior, antiquior; in iets v. zijn excellere in aliqua re*;

Adv praecipua, egregia, eximia, unica.

voortreffelijkheid, praestantia, excellentia.

voortregelen; *het zeyende den ganschen nacht voort imber continens tenuit per totam noctem*.

voortreizen (= *afreizen*), abire, diacedere, proficisci; (= *verder reizen*) ire non intermittere, continenter ire, continuare itor.

voortrekken (= *te voorschijn trekken*) protrahere, extrahere, rapere aliquem (ex aliquo loco); (= *iets aan het licht brengen*) aliquid in medium (of in aspectum lucemque) proferre; (= *voor iets heen trekken*) praecludere (fossam, murum); (*legen iets tot verdediging of hindernis*) obcludere, objicere, obmoliri (aliquid alicui rei); (= *voorspannen*) obtendere, praetendere (aliquid alicui rei), (= *hoogere zachtten*) praepondere, antepondere, praeferre, anteferre (aliquem alicui, aliquid alicui rei); *potiorum habere* (aliqua re); (= *liever willen*) malle.

voortrekken, * festinare (of pergere) in extendenda of expandenda vestibus enz. (van kleedren enz.).

voortrennen, citato equo (of citatis equis) provehi, citato gradu (of curru) se proripere.

voortrijden, (equo of curru) provehi (of avehi).

voortroelen, *intr.* porro incumbere remis; *trans* remis incitare (of propellere (d. v. navem); (= *ongrosien*) van den oever remis incitare navem et terram relinquere of pade altum.

voortroepen, clamare non desinere.

voortrollen, *intr.* provolvi; *trans.* provolvare.

voortrossen (= *voortgaan met het rassen van een paard*), * pergere in radendo equo strigili; (= *voort. of ongranselen*) mulcendo abigere, propellere, protrahere (aliquem).

voortrukken *intr.*, *sie voortgaan; met iets v.*, *iets laten v.* promovere aliquid; *het legger laten v.* cum exercitu proficisci, castra movere, promovere, proferre; *trans.* (= *ongrukken*) amovere; (*met moeite en geweld*) amoliri; (*van zijne plaats*) sede suum commovere; (= *voarwaarts rukken*) promovere;

het v. progressus (4); verder door de verba.

voorts Adv. (= *verder*), ulterius, amplius; (= *in de toekomst*) porro, posthac; (= *bovendien*) praeterea, accedit quod; *ook autem, atque, jam, jam vero, quid?*

voortscharen, pedibus solum radere, strepitum edere in abeundo (of abentem).

voortschepen *trans.*, navi avehere (of asportare); *intr.* solvere navem of alleen solvere, proficisci, provehi navi; *in smhg. alleen* proficisci, provehi.

voortschieren; *sich v.* (= *sich schielijk wegmaken*) subito se eripere, avolare.

voortschieten *intr.* (= *schielijk vooruitgaan*): *de schuit schoot schielijk voort navigium celeriter pruruit*; (= *vorderen*): *dat werk is goed voortgeschoten illud opus (—ris m.) egregie processit*, *magnus hujus operis progressus* (4) *fuit*; (= *welig opschieten*) *laete* (Col.) *procreasce* (Lucr.); (= *voortgaan met schieten*) *jaculari pergere*, *ballatis lapides conijcere* (in *aliquem locum*) *non desinere*.

voortschoppen, *pede promovere* (of *protrudere*) (lapidem); *oneig.* (= *iemand schielijk tot hoogerem rang brengen*) *breui tempore aliquem ad altiorum dignitatis gradum efferre* (of *promovere*).

voortschuiwen, *loco movere*, *protrudere*, *aliquid per aequum locum agere* (of *promovere*).

voortstalen *trans* (= *door stalen voortbrengen*), *feriendo propellere* (pilam *den bal*); (= *voortgaan met stalen*) *haud desinere ferire*; *intr.* (= *zich verspreiden*): *de vlammen sloegen voort flammae in omnes partes grassabantur*.

voortsleepen (= *wegsleepen*), *abstrahere* (aliquem in *servitutum*); of *allean trahere*, *vi abducere*, *rapere*, *abripere*; *heimelijk v. subtrahere* (*impedimenta bagage*), *furto subducere* (*obsides gyselaars*), (= *verder sleepen*) *trahere*, (*tot aan de plaats zijner bestemming*) *pertrahere*.

voortsleepen, *sie voortsleepen*.

voortsluipen, *clam evadere* (of *se proripere*), *elabi*.

voortsmijten (= *wegsmijten*), *eam contemptu abijcere*; (= *voortsmijten*) *projicere*, *protrudere*, *propulsare*.

voortstellen, { *sie voorttijen*.

voortspieden, {

voortspringen, *prosilire*, *salire pergere*; (= *ontstaan*) *oriri*, *exoriri*, *nasci*.

voortspuiten *sig.*, *creascere*, *procreasce* (Lucr.), *provenire*, *emergere* (ex *terra*), *pullulare* (Col.); *oneig.* *oriri*, *nasci*, *efflorescere* ex *aliqua re*; (*uit iemand*) *nasci ab* (of *ex*) *aliquo*, *oriri*, *oriundum esse ab aliquo*, — *voortgaan met uitspruiten*; *creascere pergere*.

voortstappen, *procedere*, *progredi*, *festinare procedentem*, *progredi porro* (of *pergere*).

voortstroomen, * *vaporis vi* (of *ope*) *proferri* (of *promoveri*).

voortstooten, *protrudere*, *propellere*, *propulsare*, *proturbare*.

voortsterven, *sie voorttijen*.

voortstropelen, *claudicantem* (of *incerto gressu*) *procedere* (of *progredi*).

voortstroomen, *profundere*, *ferri*.

voortstuiven *sig.*, *pulverem excitare pergere*; *oneig.* (= *voorttijen*), *sie voorttijen*.

voortsturen, a *regenda* (of *gubernanda*) *nave non desistere*; *gubernando navem promovere* (of *provellere*); (= *wegsturen*, *wegzenden*) *dimittere*, *ablegare* (aliquem).

voortstuwen, *sie voortstooten*.

voortstuwelen (*wat de gezondheid aangaat*), *agrotantem trahere vitam*, *minus firma valetudine uti* (of *esse*) *perpetuo*; (= *langzaam blijven voortgaan*) *convalescendum* (of *morantem* of *cessantem*) *ire* (of *incedere*), *morari* (of *convalescere*) *non desinere*, in *miseria trahere vitam*.

voorttellen, *sie voortplanten*.

voorttelling, *sie voortplanting*.

voorttellen, *numerare* (of *enumerare*) *pergere*.

voorttrekken, *sie voortstappen*.

voorttrekken, *trans*, *abstrahere*; (= *verder trekken*) *trahere*; *intr.* *abire*, *discedere*; (*van soldaten*) *proficisci*, *castra movere* (of *promovere*), *exori-*

tum abducere (*van den veldheer*), (= *verhuizen*) *migrare*, *demigrare*, *emigrare* (de, ex *enz*); (*opvoerig*) *secedere* (in *locum*); (= *zich verder begaven*) *procedere*, *longius progredi*; *het v. abitus* (4); *discessio*; *profectio*, *migratio*, *demigratio*, *secessus* (4, *by oproer en onlusten*), (= *het verder trekken*) *processio*.

voortvaren, *salvus*, (= *wegvaren*) *avēhi*, *provehī* (*met varen of schip*, *proficisci*); (= *vorder varen*) *porro* of *longius provehi*; *oneig v. met iets pergere* *facere aliquid*, *exsequi* (of *persequi*) *aliquid*, (= *volhouden*) *perseverare* (in *aliqua re*); (*onafgebroken*) *continua* *aliquid*; *waar zoo voort* *perge* ut *institeri* (of *cor. ist.*) *als phraselogisch* *Verbum voort het niet verstaad*, *bv.* *waar voort mij lief te hebben*, *gelijk gy mij lief hebt*, *me*, *at amas*, *ama*, *gy zult intusschen niet verlaten en v. mij lief te hebben* *tu interea non cessabis nosque diligere*.

voortvaren, *sedulus*, *assiduus*, *industrius*, *studiosus* (*aliquis rei*); *impigere*; *navis*, *strenuus*.

voortvarendheid, *studium* (*aliquis rei*, in *iet*); *opera* (*werkzaamheid in 't algem.*; *industria* (*ijver*); *assiduitas* (*onophoudelijk werkzaamheid*); *sedulitas* (*stijf*); *v. bij iets toonen operam* *aliqui rei tribuere* (of *conferre* in *aliquid*); *alle v. bij iets toonen omnem industriam* *ponere in aliqua re*; *iets zorgvuldig overdacht en met nachtelijke v. bewerkt hebben* *aliquid diligentem elaboratum et tamquam elucubratum asserere* (Cl. Brut. 90, 812).

voortvertellen, *enarrare*, *persequi* (*narrationem* of *narrando*).

voortvlieden, *profugere*, *aufugere*, *se dare* (of *se conijcere*) in *fugam*.

voortvlieden, *provolare*, *avolare*, *evolare*; *pennis se elevare* (in *de hoogte*, *eig.*)

voortvlieden, { (= *wegvlieden*) *effugere*, *producere*;

voortvloeden, { (= *voortgaan met vloeien*) *pergere fluere*; *de rede vliet onophoudelijk voort* *prochi currit oratio*, *de metaphoren vlieten* *onophoudelijk voort currunt continua plures translationes*.

voortvluchten, *sie voortvlieden*.

voortvluchtig, *profugus*; *fugitivus* (*een weggevoerd slaaf*).

voortvragen, *rogitare*, *quaeritare*; *non desinere rogare*.

voortvraten, *edacem* (of *voracem*) *esse*, *vescendi* (of *edendi*, *vorandi* of *devorandi*) *finem non facere*.

voortvaren (= *aanvuren*), *incendere*, *inflammare*; *aliquis studium* (of *ardorem*) *incitare*, *inflammare*.

voortwaaien *trans*, (= *wegblazen*), *deflare*; (= *verder wegblazen*) *flando* (of *flatu*) *propellere*, *propulsare*; *intr.* (= *wegwaaien*) *vento* (of *venti flatu*) *aufferi* (of *abigi*); (= *verder waaien*) *vento* (of *venti flatu*) *ferri* (of *proferri*).

voortwaggelen, *vacillare* (of *vacillantem*) *pergere*.

voortwandelen, *ambulando discedere*, *deambulare*, *porro* (of *longius*) *ambulare*; *noct citius* (of *celerius*) *ambulare*.

voortwerpen *sie voortsmijten*.

voortwillen, *abire velle*; *abiturum* (of *profecturam*) *esse*, *de abitu cogitare*; *hij wil voort naar Rome Romam ire cogitat*; *het paard wil niet voort* *equis procedere non vult*, *oneig.* *niet wil hier voort* *nili hoc loco late crescit*, *de zaak wil met mij niet voort* *res in hi non bene cedit*.

voortzeggen, *vulgare*, *disulgare*, *dispergere* (ali-

quid); famam alicujus rei spargere (of dispergere). voortzenden, mittere, missum facere, dimittere (aliquem); (om iemand twijfel te raken) ablegare aliquem; (met verachting) amandare aliquem (in ultimas terras); (van anken) mittere, transmittere; een' brief aan iemand literas mittere (of dare) ad aliquem; (= vooruitsenden) praemittere, longius mittere.

voortzetten (= verder zetten), transponere, transferre; den voet v. promovere (of proficere) pedem; (= voortgaan met iets) pergere facere aliquid; persequi (tot aan het einde) aliquid, (zonder staking) continuare aliquid; (= volharden) perseverare (in bello, bellare); signa levenswijze v. institutum suum tenere; signa studien v. literarum studia non intermittere; den oorlog tot het uiterste v. extrema belli persequi; bij voortgezette inspanning si porro annuntiar.

voortzetter, qui promovat (of fuore pergit, persequitur, exsequitur, of continuat) aliquid (of perseverat in aliqua re).

voortzetting, (= versetling) translatio; (= het voortgaan met iets) perseveratio, tenor, (zonder afbreken) continuatio; (= vorder verhaal, verklarung, enz. van iets) reliqua pars, quod reliquum est, pars altera, tertia enz. (tweede, derde, enz. deel), ook de eodem re. porro agitur (niet continuatio én dezer zin); v. en besluit res instituta porro tractatur et absolvitur; de v. volgt reliqua deinceps persequemur.

voortzondigen, peccare (of delinquere of peccatum of nefas admittere) non desinere; peccandi (of delinquendi) finem non facere; in peccando (of delinquendo) perseverare.

voortzweepen (= met de sweep jagen), verberibus deterere (of proterrere), fustibus abigere; (= met woeuvelagen voortdrijven) verberibus propellere (of propulsare).

vooruit (in de verbinding of samenstelling), ante, prae; (in tegenstelling van achteruit) porro, pro, longius, v. bedenken praemeditari; v. van de hoop afzien praedummare spem; iets als v. besluit of toegestaan beschouwen pro praedictum ferre aliquid; zich v. overtuigen animo videre (met Acc. o. Inf. of indirecte vraag); zich v. om iets be-kommenen anticipare molestiam alicujus rei; iets v. bezorgen, met beleid tot stand brengen antecapere (aliquid, ea quae bello usui sunt); het bedrog verschaft zich v. geloofwaardigheid in kleine dingen fraus fidem in parvis sibi praestruit (Liv. 28, 42, 7.).

vooruitaanwijzen, significare; (cum Cic. de Div. 1, 38, 82) praesignificare (aan de menschen het toekomstige hominibus ea quae futura sunt); (door voorttekenen) portendere.

vooruitbestellen, praestituere.

vooruitbetalen, ante tempus (—drie s.), ante diotum diem (of in antecessum) solvere; (= dadelijk voortant betalen) repraesentare aliquid, * pretium alicujus rei repraesentare.

vooruitbetaling, repraesentatio; het vooruitbetaalde geld * pecunia, quae ante diem (of ante tempus) solvitur; hij ontving ene v. * de pecunia ei ante diem (of ante tempus) numeratum est.

vooruitbrengen, praeferre, promovere.

vooruitdraven, * citato equo (of citatis equis) praevēhi.

vooruitdrijven, propellere, propulsare.

vooruitdwingen, { protrudere, protrahere.

vooruitdruwen, {

vooruitgaan, antere (alicui, dicht, aliquem), an-

tecedere (alicui, aliquem), antegredi (aliquem, absol.); praecedere, praere (absol.); ga vooruit! ik zal volgen i prae! sequar; iemand laten v. praemittere, ante se mittere; (= vorderen, voortgang maken) procedere; progredi, progressus facere.

voortuitgang, progressus (4); processus (4); profectus (4).

voortuithebben, jam accipere; niets boven een ander v. eodem loco (jure) esse, quo alius est; dat had hij vooruit hoc praecipuum ejus fuit; iets (voor iemand) v. excellere aliqua re (prae aliquo), alles omnia superiora habere.

voortuithebben, promovere aliquem, ad altiorum dignitatis gradum evahere (of efferre) aliquem, adjuvare aliquem progressus, augere aliquem (of aliquid rem of res).

voortuitjelen, praecurrere aliquem (ook oneg.).

voortuitjagen trans., ante se propellere; intr. celerrime praevēhi.

voortuitkomen trans., praevenire; intr. sie voorwaarts komen in voorwaarts.

voortuitloopen, praecurrere aliquem, (oodat hij volgt) antecurrere (of antevertere) aliquem.

voortuitmaking, legatum (ex testamento heredi alicui prae ceteris statutum).

voortuitnemen, praecipere aliquid.

voortuitraken, praevenire, praevortere (aliquem, bij iemand).

voortuitrennen, { praevēhi (equo of currū).

voortuitrijden, {

voortuitstellen, sie voortuitjelen.

voortuitstreven, praeveniri, praeventire conari (of cūgere), nie onder voorwaarts, v. streven.

voortuitvliegen, praevolare.

voortuitzicht, zie uitzicht.

voortuitzien, iets v. providere aliquid; prospicere (dikwijls met animo, mente et cogitatione) aliquid, (= vooraf bemeerken, praeventire aliquid; verre v. longe in posterum prospicere, iets lang v. multo ante videre (of praeventire) aliquid.

voorvader, praevis, (de voorvaders majores, patres), pater (—tris, ten tyde der voorvaders majorem (of patrum) memoria, ook apud majores, apud patres; van de voorvaders afkomstig avitus.

voorvaderlijk, avitus.

voorval, acta res; res (5); casus (4) (met het begrip van het toevallige); na dit v. quo facto; eventus (4), eventum (nietlag); factum; soms ook door het enkel neutrum van een pronomen, dat v. trof in zijnen tijd illud in ejus aetate incidit; gelukkige, ongelukkige voorvallen res secundae, adversae, amarijke, bedroevende voorvallen asperitates rerum, waarschuwend v. exemplum, (in zoo ver men zich daaraan herinnert) memoria, menigvuldige voorvallen rerum vicissitudines, de laatste voorvallen uit den nieuwsten tijd haec extrema, quae nuper acciderunt; (ook alleen door het Neutrum van een Adj.) b. v. de in het midden liggende voorvallen overstaen media praetorire; maar waarom vermeld ik voorvallen uit de verie? sed quid ego longinqua commemoro?

voorvallen (= niet toedragen), accidere, evenire, fieri (geschieden), geri (uitgevoerd worden); incidere (in eenen tijd vallen).

voorvechter, inter primores pugans; propugnator (ook oneg. senatus, patrimonii).

voorvenster, fenestra antica (of anterior).

voorvertrek, procoeton (—onis m.) (voor slaven);

in het v. des vorsten ante cubiculum principis.

voorvinger, digitus index (—is).

voorvliegen, praevolare.

voervloed, fluminis (of fluvii) anterior pars (—rtis f.); fluxus (4) prior.

voorvoegen, adjungere; praeposere; praefigere.

voorvoeging, adjunctio; *worder door de verba.*

voorvoegsel (= *voorzetsel*), praepositio.

voorvoet, pes (pedis m.) prior; *de voorvoeten* pedes priores, (*voor- en naclaus*) primores.

voorwaar, perfectio; *nae of beter ne (slechts vóór Pron. persón. en demonstr.)*; enim, eumvero (ja *waarsachtig*, v. *toch*); equidem (ongetwijfeld, *zekerlijk* b. v. equidem non video, *our ens. ik zie v. niet in, waarom ens.*).

voorwaarde, conditio; lex (legia f. *voorgescreven bepaling bij een vordrag*); adjunctio (*beprekend bijvoegsel*); exceptio (*beprekking*); *voorwaarden voorstellen*, maken ferre (*niet proponere*) conditiones, *voorschrijven diere*; *de wet maakt de v. dat ens. lex exoripit, ut ens.*; *in de verbonden is de v. gemaakt, dat niet ens. in foederibus exceptum est ne ens.*; (*slechts*) onder de v. dat ens. ea conditione, ut, ne ens. (*niet eub conditione*), eā lege ut ens., ook ita ut of ei; *selden eam eo, ut, ne*; *de vrede kwam onder de volgende voorwaarden tot stand* pax in haec conditiones convēnit; *iemand onder dezelfde voorwaarden, als anderen het zijn, onder de bondgenooten opnemen* aliquem in sociorum formulam referre; *onder geen andere v. nalla alia ratione*; *iets als v. voor een wysgeer, redenaar enz. stollen* aliquid in philosopho, in oratore ens. esso velle; *in omg door het Neutrum van een Pronomen ens. b. v. de hoogte en volkomenste roem bestaat uit de drie volgende voorwaarden, als ens. summa et perfecta gloria constat ex his tribus si ens.* (Cic. off. 2, 9, 31).

voorwaardelijk, conditione, cum quibusdam conditionibus, (cum) certis conditione (of lege); *meer verzoekenderwijze dan v. voorstellen, dat ens. petere quam pasci magis, ut ens.*; *iets v. uitspreken conjuncte* aliquid efferre et adjungere alia; *voorwaardelijke noodwendigheden* quodam cum adjunctione necessitudines; *een voorwaardelijke voorstel* conditio; *een voorwaardelijken tot verwerpen eam exceptioe hauri, voorwaardelijke vrijheid libertas quodam mod. etiam scripta*; *Adv. cum exceptioe, cum adjunctioe, conjuncte.*

voorwaarts, protinus (pergere, proclisci; v. *hangend (of geneigd)* pronus; *iets v. bewegen of schuiven* aliquid promovēre (of protundere); v. *streven* majora appetere (of concupiscere), (in de wetenschappen) plus procliscere studere (in literis); v. *komen (in zijne omstandigheden)* divitias sibi parere, divitiis se augere, (in de wetenschappen) aliquid procliscere in literis, in de slucht evolare, in den loop excurrere; in de vriendschap (nog) verder v. gaan in amicitia longius provelli; Cic. Lael. 10, 34; v. l. perge! (*tot meer dan een*) pergitel *met iedereen tred* v. quidquid progredior (progreditur, *ook onig.*).

voorwaartsch, pronus, propensus, proclivis (sig. *voorwaarts neigend of gebogen*); *nie verder voorwaarts.*

voorwacht (= *voorposten*), statio prima (of al-leen statio), praesidium.

voorwal, vallum (of propugnaculum) anticum (of primum) (urbis)

voorwand, paries (—ctis) anticus (of anterior of adversus).

voorwegen, appendere (aliquid alio).

voorwenden, causari (aliquid, met Acc. o. Inf.); (*geldzamer in Clara. proza*) praetextere (causam triumphii); causum interponere (of interserere),

(met Acc. o. Inf.); (*valschelijk*) simulare (aliquid met Acc. o. Inf.); (*als verontschuldiging*) excusare (aliquid); *zijn onderdom v. aotatem afferre* (Cic. de Or. 2, 89, 364); *iets bij iets v. praetendere* aliquid alio rei.

voorwending, { causa (*voorgewende reden tot iets*, voorwendsel, { aliquid rei); simulatio aliojus rei (*voerdicht voorgewen*); (= *een naam of titel, ten onrechte aan een zaak gegeven*) nomen (—nis n.), titulus, excusatio aliojus rei (*als verontschuldiging*), species (b. tot bewimpeling); (*zeldzaam in class. proza*) praetextus (4, sub levi verborum praetextu, Liv. 36, 6); *een bedriegelijk v. species simulationis*; *onder het v. van iets per simulationem, simulatione, nomine, per causam, specie (of per speciem) aliojus rei, dat, alsof ens. simulans* (*als het voorgewende niet plaats heeft*) of causatus, causū interposita (of illatū), causam interponens (of interserens) met Acc. o. Inf.; *onder allerlei voorwendsels varia praetendens (of praetextens)*; *een v. zoeken causam interponere (of interserere)*; *iets tot v. nemen, zie voorwenden*; *iemand eik v. tot weigering bememen* admirare alium omnem recusationem (Cic. de Or. 2, 80, 364).

voorwerk (= *voorrede, inleiding*), prooemium, introitus (4), exordium; (= *het werk, dat een ander voorafgaat*) apparatus (4) operis perfectioni necessarius, initium operis.

voorwerp in 't alg. (— zaak), res (5); (= *stof, inhoud*) argumentum; (= *bepaald voorkomend gewal*); v. *van ondersoek* causa, id, de quo agitur of id quod querimus, propositum, quaestio, locus; v. *der kunst, (waarmede de kunst zich bezig houdt)* materia artis; *de voorwerpen van het ondersicht* disciplinae; ea quae traduntur; *voorwerpen der wetenschap* doctrinae, disciplinae, artes; *voorwerpen der natuur* res naturales; v. *van vroeg ontrag* religio, van de liefde, van den haat van iemand amor, odium aliojus; v. *van onzedelijke begeerte* inhonestissima cupiditas; *de voorwerpen der wijsbegeerte* eae res (of en), quae in philosophia versantur; *voorwerpen van het denken* res cogitatae; *innelijke voorwerpen* omnia sensus moventia quae oculis cernimus, res externae; *ook door het neutrum van een Pron. of Adj. b. v. nults voorwerpen* ea; *die voorwerpen, welke ont. ea quae*; *het v. meer aanklacht, van uw bezwaar tegen mij id, propter quod me accusas*; v. *van een zaak zijn* door esse met verschillende construction of door andere verba, b. v. dese dingen zijn voorwerpen der mathesis ea sunt mathematicorum; *voor iemand een v. van zorg, haat, verachting zijn* alioi curae, odio (of in odio) apud aliquem esse, alioi contemptui, despicui esse; v. *der liefde van iemand zijn* esse in amore et delictis alioi, amari (of diligi) ab aliquo; *dit is een v. van mijne innige bewondering* hoc vehementer admiror, *van de algemeene opmerkenbaarheid in id omnium oculi conversi* sunt, v. *van het ondersoek zijn* in quaestione versari, in disquisitionem venire, quaeri; v. *der politiek zijn* in republica versari; v. *van ons geluk zijn* ad nostram felicitatem pertinere; v. *der be- arbeiding zijn* tractari; v. *van iets worden* b. v. hij werd een v. van zijnen haat ille ei in odio (of invisus) esse coepit, in ejus odium of invidiam venit (of pervenit); v. *van den spot worden* irrideri, derideri, in ludibrium verti; *tot v. hebben* b. v. alle dese kunstheden hebben de opsporing der waarheid tot v. omnes haec artes in veri investigatione versantur; *iedere godsdienst heeft een god tot v. quaeque religio deum spectat*;

of te ens prudentis est met Inf; de waardigheid vorderde te ens gravitatis fuit met Inf, ik heb iets van iemand te v. debet mihi aliquis aliquid; met geschreeuw, luide v. dat ons. clamare (of clamare et poscere) ut ens.

2° (= voort of vooruit komen) proficere, procedere, progredi; zie voortkomen.

vordering, 1° (= eisch) postulatio; (onsuimig) flagitatio, efflagitatio; door Verba onder vorderen; b v. dass myne v. schijnt niet onbillijk te zijn v. deor id meo jure postulare (of vindicare); wat gevorderd wordt postulatum, postulatio (impudens); billijk, onbillijke vorderingen doen aequa, iniqua postulare; de vorderingen der wet jura legis, quod (quae) lex jubet; aan gestrengte, billijke vorderingen (of eischen) voldoen dare, aequa judicibus probari; aan de vorderingen van den tijd toegeven temporibus cedere; aan de vorderingen der deugd beantwoorden virtuti responderi; eens alleen door het neutrum van een Pronomen, b v. met afwijzing van deze vorderingen quibus apertis; tot zijne v. komen ad eum pervenire;

2° (= vooruitgang) progressus (4), profectus (4). vore, sulcus.

voren (vraak) * truta; te v. zie vooraf.

vorig (= voorgaande), praecedens, prior, superior; (= naast voorgaande) proximus; het vorige (in de rede) priora, (voormalig) pristinus; (= oud) vetus — (drie)

vorik, furca, forcilla; (aan de wijnranken) olivula; v met drie tanden tridens — (twee, m.).

vorm (= gestalte), forma (ook model, leest); figurā, species (5); aan eens zaak een dorkmatigen v. geven apte formare (of conformare) aliquid; (= manier, wijze) modus, ratio (vitae publicae, privatae); gebruikelijke v. consuetudo — (twee f.), mos (moris, m.) (alienus rei); iets geschiedt naar den gebruikelijken v. aliquid fit moribus; schoone, bevallige v. des gedrags formositas; v. van de uitvoering (eener schriftelijke oorkonde) perscriptio; (= spraak) lingua, oratio; in den mildsten en liefderijksten v. lenissimis et amantissimis verbis utens; in den v. van het recht jure, ex lege; en poëtischen v. in poeticis numeros redactus; in den v. van een kind carmine conceptus; in veranderden v. immutatus; in den v. van een getuigenis pro testimonio; in den v. van een verwoijt increpando, van een beschuldiging of wederlegging aut arguendo aut refellendo; ook met den Abt. b v. in den v. van een systeem in arte; in v. van gesprok in disputatione ac dialogo; in geschiedkundigen v. historice; in den gestrengsten v. (in een wetenschappelijke strijd) met iemand verkeeren tabellis obsignatis agere cum aliquo; alleen ter wille van den wettelijken v. pro forma, dieis causā, consuetudinis causā.

vormbak, * alveus, in quo aliquid formatur.

vormen eig., fingere, effingere, formare, fabricari (= kunstig uit harde stoffen vervaardigen, smeden, smeden, ens.). b v. signa, gladium, aliquid ex aliqua re, formam alicujus rei facere (uit een massa in eenen vorm brengen); de vormende (hier bekkende) kunsten artes quasi mutas, * artes, quae versantur in rerum imaginibus (of simulacris ens. effingendis (of naar Quint. 2, 18, 5), artes quae in effectu positae sunt, artes effictivae); de vormende (bekkende) kunstenaar fictor; de vormende kracht effectio; (= maken, tot stand brengen) facere (homines, gelijk Prometheus), efficiere, b v. uit deze cohorten vormt hij een legioen ex his cohortibus legionem efficit; in-

stituere (inrichten, de vierde slagorde ten getale van een cohorten quartam aciem sex cohortum numero); constituere (vestigen, b v. tres legiones, republicanae), condere (novas civitates), fabricari; b v. eenen menach, woorden v. fabricari hominem. verba (ook fingere, formare verba); de rustertij vormde den rechterleugel dextrum cornu tenebat eques; een vierkant v. formā quadratū esse; — oneig., conformare (behoorlijk v.), b v. de natuur heeft ons tot iets grooters gevormd natura nos ad majora quaedam conformavit; de stem, den geest, het karakter v. vocem, mentem, mores conformare, informare; eens van natuur veel gevormd met animus a natura bene informatus, fingere (voem, animos), excolere, (beschoffen, niet colere), de gevoederen door geleerdheid animos doctrinā; in zijne geheele levenswijze beschaafd en gevormd omni vita excultus atque expolitus; zich door wijsbegerte v. excolere ac philosophia; instituere, erudire (aliquem artibus et literis); eenen redenaar v. efficiere (of instituere of fingere) oratorem; iemand tot redenaar, tot toespraakspeler v. instituere aliquem ad dicendum, ad scenam; acuere (scherpen) b v. ingenia adolescentium, linguam; —

zich v. * in humanitatis studia incumbere, mentem (of animum of mores) excolere (of conformare), zich tot redenaar v. oratorem fieri, se conferre ad dicendum; zich naar v. wand, naar een model v. formare ac in mores alicujus, exemplum sumere (of capere) de aliquo, ook sequi aliquem, aliquem sibi proponere ad imitandum, geheel, totum se fingere ad arbitrium alicujus; zich eens meening v. opinionem mente comprehendere; (= het vormsel tondienen) * confirmare pueros in fide christianā.

vormer, formator (Sen.), fictor, fabricator, effector, conditor, conformator (App.), informator (Tert.), excolutor (Tert.), institutor (Amm.).

vorming, formativ (Sen.), fictio, fabricatio, effectio, conditura (Petr.); behoortijk, harmonische v. conformatio; v. van den geest en het hart institutio (v. door onderwijze in een bepaald vak), educatio, disciplina (door opvoeding en onderricht); v. in de school disciplina; aan iemand v. arbeiden operam collocare in alicujus animo (of ingenio) excolendo, in aliquo erudiendo; —

(= door v. verkregen eigenschap), zichtbare, figura, species (5), forma, conformatio (lineamentorum, totius oris et corporis); van geest en hart cultus (4) ingenii, animi, cultus atque humanitas (maar nooit cultus alleen, ook niet cultura animi); humanitas (echt menschelijke, edelere, algemeene, ook edelere gezellige v.); urbanitas, mores politici, politior humanitas, vita, mores (zedelijke v.); doctrina, literae (gelede, wetenschappelijke v.), eruditio (door opvoeding en onderwijs verhoogd v.), en van van wetenschappelijke, geleerde v. homo doctus, literatus, van wettelijk v. homo solutus, urbanus, (= door opvoeding en onderwijs gevormd) homo eruditus, een geleerde, zeer fine v. bezitten optimum artium studiis eruditum esse, om n. via atque vieti exculum atque expolitus esse eens geleerde, wetenschappelijke v. verkrijgen doctrina (af literis erudiri, eens vreedme peregrinis artibus instrui, onder wetenschappelijke v. zijn nescire literas, zich v. verveeren door iets humanitatem assumere ex ens, humanitate imbui (of tingi) aliqua re; aan iemand zijne v. te danken hebben alicujus praeceptis eruditum esse.

vormkracht, vis fictrix — (twee), efficacia, effi-

- cacia (Plin.); fingendi (of formandi, conformandi, informandi, instituerendi of erodiendi) vis (of potestas).
- vormleer**, * prima institutio puerorum, qua rerum formas discunt.
- vormloos**, informis (A. Her.), deformis, turpis.
- vormloosheid**, informitas (Sol.), deformitas, turpitudine (—inis f.).
- vormschool**, ludus discendi (literarum, lagere s.); hogere, wetenschappelijke, geleerde v. school, ludus ingenuarum literarum; (= het onderricht zelf en de geheele opleiding, tracht) disciplina.
- vormster**, fictrix (—iois); de oefening in het schrijven is de beste en voortreffelijkste v. en leermeester in het wel redeneren stilus est optimus et prestantissimus dicendi effector ac magister.
- vorsch**, rana.
- vorschen**: naar iets v. quaerere aliqui (of de aliqua re), exquirere (of requirere) aliquid, inquire in aliquid; (= door vragen iets zoeken te vernemen) sciscitari (of percutari) aliquid ex aliquo, indagare, investigare, speculari (alms en heimelijk), anquirere (worgvuldig), tentare, experiri (op de proef stellen), percontari aliquid (ex of ab aliquo), cognoscere de aliqua re (zich met iets zoeken bekend te maken).
- vorst**, 1° (= heercher) princeps (—ipie), (= koning) rex (regia); (= kleine koning of vorst) regulus, tetrarches (—as); een geboren v. genitus, ut regnet; de toekomstige v. imperii successioni destinatus (troonsopvolger); Homerus, de v. der dichters Homerus, princeps poetarum; (als titel van een vroeger genoemd persoon) hic, ille;
- 2° (van het dak), tegula (in sommo tecto of in tecti culmine);
- 3° (= koude), frigus (—fris n.); (= het vriesen) alger; (= ijzende) gelu (alleen in Abl. sing.).
- vorstelijk**, door den Gen. principis of principum, regius, regalis (koninklijk) of Gen. regis, regum, aulicus (tot het vorstelijk hof behoorend) of Gen. aulae; (= eenen vorst betamend), princeps (of rege) dignus, qui (quae, quod) decet regem (of principem).
- vorstendeugd**, virtus (—utis) regia (of regis).
- vorstendom**, terra (terrae) principis imperio subjecta (subjectae).
- vorstenhof**, aula (regia, regia of principis).
- vorstenhuis** (= gebouw), aedes (—ium) regias (of principis), (= gracht) gens (—tis) (of familia) regia (of principis).
- vorstenkroon**, corona regia (of regis, principis).
- vorstentelg**, filius regis, filia regia (of regis of principis).
- vorstenzoon**, filius regius (of regis of principis).
- vorstig**, frigidus (ook onsig).
- vorstin**, princeps femina (vorstelijke persoon), conjux (—ugis) of uxor principis, regina.
- vorstweder**, frigora (—um).
- vos**, vulpes (—is f.); onsig. van een mensch, vulpes; een slimme v. homo (—inis) verutus; een wijze v. homo callidus; een oude v. veterator; een vroege vulpecula.
- vosrood**, rufus.
- vossebont of vossenbont**, pellis (—is f.) vulpina.
- vossekop**, caput (—itis) vulpinum.
- vossegat**, antrum vulpinum; caverna vulpina.
- vossenhaar**, vulpinus villus.
- vossenhol**, zie vossegat.
- vossenjacht**, vulpinum venatio.
- vossenjager**, vulpinum venator.
- vossenjong**, natus vulpinus; vulpectilla.
- vossenval**, decipula, decipulum (vulpina —um App.).
- vossestaart**, vulpina cauda.
- vossevel**, pellis (—is f.) vulpina; een v. aantrekken, dolose agere.
- votum**, votum.
- vouw**, (kleinere) ruga; (grootere) sinus (4).
- vouwbeen**, * instrumentum osseum, ad complendum aptum.
- vouwblind**, fornicula plicatilis (Plin.).
- vouwdeur**, valvae.
- vouwen**, complicare (epistolam); het voorhoofd v. (= rimpelen) contrahere frontem; de handen v. digitos inter se pectinatim implectere, bij het binden manus in supplicem habitum conformare.
- vouwer**, —ster, qui, quae plicat (of complicat).
- vouwing**, complicatio (C. Aur); plicatura (Plin.).
- vouwstoel**, sella plicatilis (Plin.).
- vouwtafel**, mensa plicatilis (Plin.) (of versatilis).
- vraag**, interrogatio (om iemands antwoord of meening te vernemen); quaestio (onderzoek); percontatio (uitvoersing); disceptatio (strijdvrage, debat); consultatio (beraadslaging); habitatio (nog onbesliste v.); een kleine of nietige v. interrogatiuncula, quaestiuicula; hoofdvragen generum universae quaestiones of generum ipsorum dubitatio; op deze vragen antwoorden ad ea respondere; iemand nooit eens v. schuldig blijven nunquam percontanti aut quaerenti deesse; maar waarom deze vragen? sed quid ego haec interrogo? iets tot eens v. stellen in dubium vocare, in dubio ponere aliquid; de v. is bij mij opgekomen quaerendum esse mihi vium est; hier ontstaat de v. hoc loco quaeritur; het is nu de v. nunc id agitur; het is, het is niet de v., het kan de v. zijn, niet zijn quaeritur, quaerendum est, quaeri potest, non quaeritur, non quaerendum est, of ens. num ens.; de vraag, of ens. gaat mij niets aan ea quaestio (niet quaestio allem) num ens., ad me non pertinet; de voorgestelde v. id quod propositum est (of propositum), res proposita; ook alleen haec res; hoe; over iets is de v. (= iets staat op het spel) agitur aliquid; dat is geen v. hoc non dubium est, de hac re non dubitatur; iets is slechts eens v. van den tijd aliquid rem dies allatura est.
- vraagachtig**, { curiosus; audiendi cupidus, ro-
vraagal, { gandi cupidus (of avidus).
- vraagbaak**, auctor; auctor consiliorum; onsig. oraculum, d. v. het huis van den rechtsgelovde is de v. der geheele stad domus iuriconsulti est oraculum totius civitatis.
- vraagpunt**, id de quo quaeritur; quaestio; locus quaerendi (of quaestionis).
- vraagspel**, * ludus, in quo quaestiones mutuae ponuntur.
- vraagstuk**, zie vraag.
- vraagwijze**, interrogando, percontando.
- vraagteeken**, interrogatio (of interrogandi) signum.
- vraagwoord**, interrogativum (vocabulum, Gramm.).
- vraat**, homo edax (—acis) of gulosus, vorax (—acs) of multi sibi.
- vraatachtig**, zie vraat.
- vraatachtigheid**, { voracitas (Plin.), faus (fau-
vraatzucht, { cia f.) improba (Phaedr.).
- vraatzuchtig**, zie vraat.
- vrecht** (= lading, last), onus (—fris n.); merces (—ium) plastro (of navi) impositae; in smkg. alleen merces; (= loon voor het transport) vectura, pretium vehendi.

vrachtvaarder, navicularius; (= vrachtschip)
navis (—is f.) oneraria, quas pro vectura merces
transvehit; navis mercatoria (of mercatoria).
vrachtvrij, sine ulla vectura; sine vch ndi pre-
tium; immunitas vecturae.
vragen *etg.* (iemand, iemand naar of om iets),
rogare, interrogare (aliquem, aliquem aliquid);
querere, exquirere, requirere (aliquid ex, ab
aliquo); *naar iemand v. quærere, requirere ali-*
quem, naar iets rogare aliquid (voss, viam), ex-
quirere aliquid (iter), naar iemand bij iemand
percentari aliquem ex aliquo (Plaut.); sonder mij
te v. of ik daarmede tevreden ben sine mea sen-
tentia; — ik wil u maar een paar woorden v.
tribus verbis te volo;
oneig. naar iemand of iets niet v. aliquem, ali-
quid nihil curare (of negligere, contemnere of
despicere); weinig naar iets v. non magnopere
laborare de aliqua re; wat hebt gij daarnaar te
v. quid id ad te attinet? quid hoc ad te?
vrager, percentator (Hor.), sollicitator (Mart.);
verder door omschrijving met qui.
vrak, *sic* vrij.
vratig, *sic* vraat.
vratigheid, voracitas.
vrede, pax (paciis f.); (= dadelijke rust van wa-
penen) otium; v. maken, stichten, sluiten pacem
facere (cum aliquo), pacem conciliare (of concili-
liare) (cum aliquo, inter aliquos); onder alle om-
standigheden pacem qualemcumque componere;
sonder den vrede tot stand gebracht te hebben in-
fecta pax; den v. voorbereiden inchoare pacis
conditiones; op den v. aandringen pacem petere;
iemand den v. aanbieden alicui ultro pacis con-
ditiones ferre; den vijand den v. aanbieden pacem
deferre hostibus; den v. aangaan pacem inire (cum
aliquo), aannemen accipere pacem; den v. houden
pacem of pacis fidem servare, verstoren of bre-
ken pacem (of concordiam) turbare, fidem paria
non servare; den v. garanderen pacem precatari;
in v. levend pacatus; in v. leven in pace (of in
otio) esse (of vivere; *sich (rust en) v. van iemand*
verschaffen pacare aliquem (aliquem aliqua re);
iemand in v. laten aliquem non turbare (of non
vexare); in v. laten afbreken cum pace dimittere
aliquem; een gewapende v. pax similis bello; te-
ken des vredes insigne (—is) pacatum; in oorlog
en v. domi bellique, bello domique, domi militi-
aque; sich den inwendigen v. bewaren servare pa-
cem mentis, geen v. in het hart hebben conscientia
morderi, (= rust) tranquillitas; (in t binnenste
van den mensch) animi tranquillitas; diepe, diepstr.
v. pax summa (of dict., alta, altissima); hij, die
in v. leeft of een ambt waarneemt en dgl. togatus.
vredesbreker, pacis violator.
vredesbreuk, perfidia, pax violata.
vredelievend, pacis amans (of amator); pacis
cupidus; placidus (mores); placibilis (*sicht te be-*
vredigen); concors (—dis) (eendrachtig), minime
litigiosus (in het geheel niet strijdlustig).
vredelievendheid, pacis amor; animus placidus.
vredemaker, pacis auctor (of reconciliator).
vredesrchter, pacis arbiter.
vredesfeest, supplicatio et gratulatio.
vredesstijd, pacis tempus (—dis m.); in v. in pace,
pacis temporibus.
vredesstraat, { pacis foedus (—dis m.). in
vredesverdrag, { *smhg. alleen foedus; (= de oor-*
konde van het v.) tabulae foederis et pacis, in
smhg. alleen tabulae foederis; het v. ondertekenen
tabulae foederis signare; het v. bevestigen foederis

firmare fidem.
vredesvoorslag, pacis conditio; vredesvoorslagen
doen pacis conditiones ultro ferre, voorschryven
dicere (alicui).
vredig, pacatus; tranquillus; quietus.
vrediglijk, quiete; tranquille; (bona) cum pace;
sich v. houden quiescere; de zaak wordt e. bijge-
legd res ad otium deducitur (Caes. b. c. 1, 5, 5.).
vreedzaam, *sic* vredelievend.
vreedzaamheid, *sic* vredelievendheid
vreemd, *sic* uithemisch; (= uit het buitenland
ingevoerd) adventicius; importatus; (= *niet*
Romeinisch) barbarus; in vreemde handen of
macht brengen alienare (aliquid, aliquem); een
vreemde (vreemdeling), een vreemde peregrinus, pe-
regrina (vooral iemand, die geen burger of burgeres
is); alienigena (in het buitenland geboren); advena
(als aankomeling); hospes (—itis) of hospita (als
gastvrijheid genietend); barbarus of barbara (als
niet van Romeinische afkomst); alienus; (alle deze
uitdrukkingen ook als Adjectiva en verbonden);
het vreemde externa (—orum), peregrina (—orum);
oneig.; vreemd (een vreemdeling) zijn in iets in
aliqua re peregrinum (of hospitium, rudem of non
versutum) esse; v. in deze stad huius urbis igna-
rus; (= ongewoon, nieuw) insolitus, insolens; (=
onbekend) ignotus; (= iemand niet toehehoorend)
alienus; vreemde gedachten sententias alienae; v.
goed (of eigendom) alienum (alieni appetens); oneig.
aan een persoon of zaak v. (= niet passend) zijn
of bijeen alienum esse, abhorreere ab eis; aan
de aangelegenheden der stad v. bijeen rebus ur-
banis carere.
vreemde: in den v. peregre (habitare), *sich ophou-*
den peregrinari; de dood in den v. mors (—itis)
peregrina; uit den v. peregre (redire, abire).
vreemdelijk, insolenter; nove; mire; alieno (of
peregrino) more (of modo).
vreemdeling, —ge, *sic* vreemd.
vreemdelingschap, vita externa (of peregre
acta); hospitium, hospitalitas (Maer.); peregrinitas
(Suet.).
vreemdelingsrecht, jus (juris m.) peregrinum;
jus peregrinorum; hospitii (of hospitalitatis) jus.
vreemdheid, { novitas; raritas; alienus (of
vreemdigheid, { peregrinus) mos (moris); (= *seld-*
same zaak) res rara; res difficilis inventu; res
visenda (bezienswaardigheid); het schrift was in die
tijden een v. ratas per ea tempora literas erant.
vreemdsoortig, peregrinus; alienus; vreemdeoor-
tiga elementen (van personen) homines extrinsecus
inveeti, (van zaken) res adventiciae (of extrinsecus
invectae).
vreemdsoortigheid, peregrinitas; novitas; ra-
ritas; aliena ratio.
vrees, vrees, timor, metus (4); (sterker) hor-
ror; pavor; formido (—inis f.); trepidatio; v.
voor iemand of iets metus (of timor) alienus (of
ab aliquo), alienus rei (of ab aliqua re), voor
den vijand ook metus hostilis; v. ontrent iemand
metus propter aliquem (of de aliquo); (= vreesach-
tigheid) timiditas; heilige v. of ontzag religio; v.
dat, dat niet timor (of metus), ne, ut (of ne non);
iemand v. aanjagen alicui afferre (of injicere) me-
tum (of timorem); in v. geraken in timorem per-
venire; sonder v. zijn, geen vrees hebben sine metu
(of timore) esse; bonum animum habere.
vreesachtig, timidus; (vooral. en bij lateren)
meticulosus; (in een enkel geval) pavidus, trepi-
dus, formidinis plenus; (= lasthartig) ignavus.
Adv. timide, pavidè, trepide; timido animo.

vreesachtigheid, timiditas; pavor; formido (—*Y-nis f*); trepidatio; (= *lofachtigheid*) ignavia
vreeselijk, terribilis. *huivering- of sideling-
wkernd*, horribilis; formidolosus, horrendus trax
(—*uis*, *schrikkelijk om te zien of te hooren*, *h v.*
oculi, vox, clamor), (= *afschuwelijk*) atrox (—*ois*,
nuncius, pugna), (= *ontzettend*) immanis, (= *ge-
weldig*) ngens; *voor iemand v. zijn alicui terrore*
esse, *iemand iets als v., als zeer v. voorstellen*
of afschilderen alicui aliquid ad timorem, ad maxi-
mum timorem proponere (Cic. fam. 2, 16, 4; 6,
3, 3).
vreeselijkheid, terror; atrocitas; immanitas;
(*dicht.*) horror.
vreetwolf { *zie* vraat; *verder* homo profundae
vreetzak, { et intempestivae gulae; heloo (—*onis*);
abdomini suo natus (*die slechts voor zijn buik leeft*).
vreetzucht, voracitas.
vreezen, timere (*als aandoening*), metuere (*uit
voorsorg*), *voor iemand of iets* aliquem of ali-
quid, *alles van iemand v. omnia ab (of ex)*
aliquo timere; *vereri* aliquem de aliqua re; *ster-
kere uitdrukkingen zijn* extimescere (*of* refo-
midare) aliquid; *wegens of voor iemand of iets v.*
metuere (*of* timere) alicui, alicui rei, de aliquo,
de aliqua re; *ik vrees, dat, dat niet timeo (of*
metuo, ne, ut (of ne non); *iemand doen v. zie on-
der* vrees iemand v. aanjagen; *niets v. occurru*
esse, nunquam extimescere; *niets te v. hebben ta-*
tum esse (ab aliquo, ab aliqua re); *vrees niets!*
noli timere (of laborare) timere deusinel *zonder*
enigen grond of buiten nood voor iets vreezen
frustra timere aliquid; umbras timere; *voor*
iemand of iets niet v. satis animi habere adver-
sus aliquid, contemnere aliquem, aliquid (mor-
tem); *God v. vereri* deum; *vereri et colere* deum.
vrek, 1° Adj. sordidus (*op een lage wijze gierig*);
illiberalis; tenax (—*ois*); nimium avarus (*al te*
hebzuchtig);
2° Subst. homo (—*inis*) avarus; homo tenax; homo
ardens avaritiam, homo sordidus
vrekachtig, avarus, tenax (—*ois*) (in aliqua re);
nimis parvus
vrekachtigheid, { avaritia, tennocitas, nimia
vrekheid, { parsimonia.
vreklig, *zie* vrek Adj.
vrekligheid, *zie* vrekheid.
vreten eig., vorei (aliqua re, *met iets het leven*
onderhouden), pasci (aliqua re, *van dieren*), de-
vorare (*versalinden*, aliquid); *onvrij*. (= *verteren*)
absorbere, conficere; (= *oplokken*) absorbere, de-
vorare; *intr. eig.* edere, cibum capere, vorare
(*sommige dieren v. animalium alia vorant*); *uit de*
hand v. (van dieren) ad manum accedere; *om zich*
v. serpere (serpente, ulcus, —*bris n. serpit*).
vretet, *zie* vraat.
vretetij, *zie* vraatzucht.
vreugde abstr. (= *vangenaam gevoel*), gaudium (*le-
vendige, innerlijke v.*), laetitia (*meer gematigde en*
zich uitende v.), alacritas (*vroolijke opgewektheid*);
nietgelatene v. laetitia gestians; *coner*. (= *het ge-
noegen, hetwelk men heeft, 't genot*) voluptas,
gaudium; *sinnelijke v. corporis voluptas*; *iemand*
v. versnaken afficere aliquem gaudio, laetitia;
deze studien zijn een v. tehuis haec studia delecta-
tant domi; *de zaak verwoekt mij v. res est mihi*
laetitiae (Nep.); *v. hebben, genieten* gaudio (*of* lac-
titia) affici, laetitiam capere (*of* percipere) (ex re,
van iets); *een heimelijke v. hebben* secum tacitum
(*ten nadeele van een ander*) in sinu gaudere; *in*
de eerste opwekking der v. primo impetu gauden-

tium (Tac. Hist. 1, 4).
vreugdebetoening, gratulatio, laetitia.
vreugdebrenger, laetitiae auctor.
vreugdedronken, laetitiae gestians (*of* elatus);
in gaudium effusus; *v. zijn prae gaudio vix sui*
esse compotem.
vreugdefeest, dies (—*orum m.*) laeti; gratulatio.
vreugdegejuich, clamor laetus, clamor et gau-
dium, conclamatio, acclamatio secunda.
vreugdehater, homo tristis
vreugdeloos, voluptate carens, voluptatis expertus.
vreugdeteeken, laetitiae signum (*of* significatio);
een v. geven animi laetitiam prodere.
vreugdetranen: *v. weenen, vergieten* gaudii lac-
rimare (*of* lacrimas effundere).
vreugdevol, laetus, gaudii (*of* laetitiae) plenus.
vriend eig. amicus (alicui, alicuius); *vertrouwde*
v. familiaris, sodalis; *necessarius*; *een machtig*,
goed v. amicus magnus, bonus; *vrienden van den*
staat, *dikwijls* boni; *mijn goede v. amicus meus*;
mijn beste v. amicissimus meus (of mihi, een zeer
vertrouwde v. homo intimus, (of familiarissimus)
alicui; *ons v. Turnius* Turnius noster; *wij zijn*
oude vrienden vetus est (*of* intercedit) inter nos
amicitia (of familiaritas); *iemand v. worden in*
amicitiam alicuius venire (*of* recipi), *weeder, rodire*
in gratiam cum aliquo; *v. en vijand* aequi et in-
qui; *aequi iniquique*; (= *neiging, eerbied, liefde*
voor iemand, iets hebbend) amans, (*of* studiosus)
alicuius, alicuius rei; *diligens (of* patronus *of* fau-
tor *of* cultor) alicuius rei
vriendelijk, comis, humanus, benignus, blandus,
affabilis, urbanus; *ook* amans (nihil potuit fieri
amantius Cic. fam. 3, 6); *v. godrag* comitas, li-
beralitas; *v. gezicht* vultus (4) hilaris; *vriendelijke*
bevalligheid plena urbanitatis venustas; *vriendelijke*
woorden tot iemand spreken aliquem liberaliter
oratione prostequi;
Adv. humane of humaniter, comiter, liberaliter,
benigne (*iemand noodigen, groeten* aliquem invi-
tare, salutare); *blande*, officioso; *het is v. van u*,
dat gij een amicus facis quod ens; *als gij zoo v.*
zijn wilt si videtur (of videbitur).
vriendelijkheid, humanitas; *hij is de v. zelfs*
nihil est eo humanius; *liberalitas, benignitas*;
affabilitas; *v. in 't onderhouden of geveek* comitas
affabilitasque sermonis; (= *weladaad*) beneficium;
met v. zie vriendelijk Adv.
vriendendienst, officium, beneficium; *iemand*
bij elke gelegenheid de gewrichtige vriendendien-
sten bewijzen omnibus summis officiis prosequi ali-
quem.
vriendenfeest, * dies (6) festus, inter amicos
celebratus
vriendengroet, salutatio amici (*of* amicorum).
vriendenkring, amicorum circulus; sodalitas,
sodalitium (Catull).
vriendenmaal, amicorum coena (*of* convivium).
vriendenrol, album amicorum.
vriendhoudend, amicus, ad amicitiam pronus.
vriendhoudendheid, amicitiae studium (*of* cul-
tura).
vriendin, amica (*gewoonlijk* = *een beminde*),
puella familiaris; *v. van iets* alicuius rei, alicui
rei amica, alicuius rei consecatrix (—*ois*) (*of*
diligens).
vriendinnenkring, amicarum, puellarum fami-
liarium circulus.
vriendenschap, amicitia, (*met of* *tusschen verschei-*
lende personen) amicitiae; *necessitudo* (—*inis f.*,
nadere verbinding tusschen ambtgenooten, aanves-

wantem ons.); (= *omgang*) usus (4); consuetudo (—*ius f.*); = *verwantschap*; zie *verwantschap*; *vertrouwde*, *nadere*, *nauwe* v. *familiaris* (of *intima*) *amicitia*, *familiaritas*, *conjunctio*; v. *met iemand maken* (of *sluiten of slachten*) *amicitiam cum aliquo facere* (of *jongere*, *niere* of *contrahere*); v. *houden amicitiën veldre* (of *gerere*), in v. *met iemand staan* (of *leven*) *esse in amicitia cum aliquo*, = *vertrouwde* ntl *aliquo familiariter*, *vivere cum aliquo*; (= *benoemen van v.*) *officia* (—*orum*); *gij doet mij een groote v.*, als *ens.* *pergratum* (of *gratissimum*) *mihi feceris*, si *ens.*; *het is enkel v. van u*, dat of *wanneer gij ens.* *facis amicos*, quod *ens.*; *iets uit v. voor iemand doen dare* (of *largiri* of *concedere*) *aliqui aliquid*.

viendschappelyk, *amicus*, *familiaris*, *benignus*; een *viendschappelyke raad* *consilium fidèle*; v. *geprek* *sermo* (—*onia n.*) *familiaris*; *viendschappelyke noodiging* *invitatio benigna*, *viendschappelyke brief* *litterae officii et amicitiae plenae*, *viendschappelyke omgang* of *betrekking* *usus* (4); *den viendschappelyken omgang voortzetten* in *eadem consuetudine amicitiae permanere*;

Adv. *amicus*, *benevole*, *amanter*, *familiariter*; *zich v. aan iemand aansluiten* ad *aliquos amicitiam se conferre* (of *applicare*).

viendschappelykheid, *sic* *viendhoudendheid*

viendschapsband, *vinculum amicitiae* (of *amoris*); ook *allem amicitia*.

viendschapsbeker, *amicitiae* (of *amoris*) *populum*.

viendschapsbetoon, *sic* *viendschapsdienst*.

viendschapsbetuiging, *significatio amicitiae*. *viendschapsbond*, *foedus* (—*is n.*) *amicitiae* (of *allem amicitia*; *iemand als derde in den v. opnemen* *aliquem tertium in amicitiam accipere*, *amicitia et societas* (tusschen twee volken, een volk en een vreemd vorst).

viendschapsdienst, *officium*, *beneficium*; *sic* *vienddienst*.

viendschapslied, * *carmen* (—*is n.*) *amicitiae* (of *amico*) *dicatum*.

viendschapsplicht, *sic* *viendschapsdienst*.

viendschapsrecht, *amicitiae ius* (*ius n.*).

viendschapssteek, *sic* *viendschapsbetuiging*.

viendschapsverbond, *sic* *viendschapsbond*.

vienspant, * *ille calor in rerum natura gradus* (4), quo aqua gelari incipit.

viessweder, *tempestas gelida*.

viexen, *gelare*.

vrij, in 't alg. (= *onbelast*, *ongehinderd*, *onbeperkt*, *ongebonden*), *liber*, *solutus*, *liber et solutus*; *vrije jeugd* *libera adolescentia*; *vrije wil* *voluntas libera*, *arbitrium*; *een vrijen wil hebben* *sui arbitri esse*, in *alles zijn vrijen wil hebben* *omnia ad suum arbitrium referre*, in *betrekking tot de keus*, *optio*; *niet vrijen wil*, *niet vrijwillig*, (= *van zelf*) *ipse*, *vrije beweging* *motus* (4) *solutus et liber*; *vrijwillige motus* *voluntarius*; *ik heb een vrijen adem* *spiritus* (4) *libere meo*; *aan iemand of een zaak vrijen loop laten*, *sic* *loop*; v. *gelorde fides* (5), *van den staat*, *fides publica*; *wil vrije hand libere* (*verkocht worden venire*); *het staat mij v. libet* (of *liberum est*) *mihi* (ook *met den Inf.*); *het staat mij nog v. integrum est*, *res mihi integra est*; *vrije hand hebben* *libere agere*

(of *facere*) *posse* (in 't alg.), *vrije hand laten* *integrum dare*, in *alle dingen* *omnia libera alicui servare*; *de keus staat mij v. soluta mihi est eligendi optio*; *de vrije keus van zijn beroep* *voluntas institutio vitae*; *vrije beslissing* *arbitrium*; *het iemand v. laten* *liberum arbitrium* (of *liberam potestatem* of *optionem*) *alicui dare*; *het wordt u vrijgelaten*, of *gij* — *dan of gij ens.* *optio tibi datur*, *utrum* — *an ens.*; *iets staat voor mij* (open en) v. *patet mihi aliquid* (of *aditus*, 4, *alicujus rei*); v. (= *zonder straf*) *blijven* *poenae non dare*, *bij iets*, *aliquid impune facere*; *daar ault gij zoo v. niet afkomen* *hoc tibi non sic abibit*, *hoe non impune feceris*; (= *vrijmoedig*) *de vrije rede*, *het vrije woord* *libertas loquendi* (of *sermonia*), ook *alleen* *libertas*; *er v. vooruit komen* *ingenuus confiteri*, *audacter dicere*, v. *spreeken* *libere dicere* of *loqui*; *zoo v. syn* (d. v. om te zeggen) *audere*, *sibi sumere*; *een v. leven* *licentia*, ook *vita liberior*; *een te v. leven* *isidem liberius* (of *licentius*) *vivere*; *een v. gedrag* *prociuitas*, *protervitas*;

v. *van iets* *liber*, *liberatus*, *vacuus aliqua re* (of *ab aliqua re*); v. *van belastingen* *immunis*; v. *van krijgskdienst* *syn* *militiae vacationem habere*; v. *van bezigheden* *otiosus*, *syn* *otiosi*, in *otio esse* (of *vivere*); v. *van gevaar* *tutus*, v. *van bygeelof* *syn* *intactus a superstitione mentis esse*; *den rug v. hebben* *a tergo tutum esse*; *die zich v. van gevaar rekent* *securus*; v. *syn* of *blijven van iets* (van een dienst) *vacationem* (of *immunitatem*) *habere* *alicujus rei*; *de wegen zijn v. geworden* *itinera liberata sunt*; *sich of iemand v. maken*, *sic* *bevrijden*; *iemand v. spreken* *solvere* (of *liberare*) *aliquem aliqua re*; v. *spreeken van een schuld*, *straf* *solvere* (of *absolvere* of *liberare*) *aliquem aliqua re* (*poena*, *crimine*); *burgerlijk of politisch v.*, v. *van de heerschappij van anderen* *liber*; (= *vrijgeboren*) *ingenuus*; *een onderworpen stad v. maken* *urbem in libertatem restituere*; *enen slaaf v. maken* *servum manumittere*; *de vrije kunsten* *artes liberales* (of *ingenue*); v. (= *syn* *eigen meester* of *heer*) *syn* *aut jure esse*, *niet v. zijn* *ex alterius potestate pendere*; *een v. volk* *liber populus*; (*van plaats*) = *open* *patens*, *apertus*, *purus* (*campus*, in *het vrije*, *onder den vrijen hemel*, in *het vrije veld* in *aperto* (*castra locare* (of *communire*); in *aequo campi* (op *het vlakke veld* *liv.*); in *propatulo*; in *publico* (*openlijk*); *sub divo*; (= *konteloos*) *gratuitus*; *iemand v. houden* *solvere pro aliquo*; *vrije woning hebben* *gratis habitare*.

vrijaf: v. *geven* *veniam dare*; v. *hebben* *impetrare* *veniam*, *venia mihi est*; v. *krygen* *veniam impetrare*.

vrijage, *res amatoria*; in *plur.* *amores* (—*um*).

vrijblijven, *sic* *onder vrij* (in 't midden).

vrijbrief, *litterae manumissionis testes*; (*door welken een zekere vrijheid verzekerd wordt*) *litterae beneficium* (of *privilegium*) *alicujus concessi testes*.

vrijbuiten, *praedari*; *latrocinari*, *piraticam facere*.

vrijbniter (= *zeeroover*), *pirata*; *prado maritimus*, in *smg.* *allem* *prado* (—*onis*); *praedator* (als *soldaat*); *latro* (—*onis*, als *roover* in 't algemeen).

vrijburg, *arx* (—*is*) *libera*; *asylum*; *perflugium*.

vrijdag, * *dies Veneris*.

vrijdagach, * *qui* (*quae*, *quod*) *die Veneris fieri solet*.

vrijden, *vrijen* (= *bevrijden*), *sic* *bevrijden*.

vrijdenker, *contemptor dei* (of *religionum*); *qui res divinas deridet*; (= *wijze*) *philosophus*.

vrijdenkerij, *dei* (of *religionum*) *contemptio*.

- vrijdenkster, dei (of religionum) contemptrix (—ica).
- vrijding, *sic* bevrijding.
- vrijdingen (= *vrijstellingen*) lite ita agere apud iudicem pro aliquo, ut ejus causa superior fiat.
- vrijdobbelen, *δ. v. sich van iets v. ** alen (of alene jactu) ab aliqua re (*δ. v. a poena*) liberari.
- vrijdom: *v. van belastingen* immunitas; *v. van krygsdienst* vacatio militiæ; *v. van bezigheden* otium; *v. van straf* impunitas; *burgerlijke v. libertas*; *v. (= rechtsgebied van een vrye stad)* liberne urbis iurisdiclio.
- vrijelijk, libere, solute; pro arbitrio; licenter; liberatiter.
- vrijen (= *helfde betoonen*), aliquam expetere, aliquis matrimonium petere; (= *helfkonzen*) (manu) permulcere, amplexari et osculari, aliquam, blandiri, alioqui; *omw. om iets v. captare*, aucupari, quærere aliquid (aliquis gratiam); *om gunst vrijend* ambitiosus; *sic ook* bevrijden.
- vrijer, proeus; *sic ook* minnaar.
- vrijerij, amores (—um n.); (*met een slechte vrouw*) amores meretricii; (*met een getrouwde*) adulterium; (= *helfkonnerij*) osculatio; amplexus (4); blanditia.
- vrijerschap, proci conditio (of officium of status, 4).
- vrijgeboren, ingenuus.
- vrijgeest, *sic* vrijdenker.
- vrijgeesterij, *sic* vrijdenkerij.
- vrijgelatene, (*man of vrouw, met opzicht tot den vroegeren heer*) libertas, liberta, (*tot den stand*) libertinus, libertina; (*in 't alg. manumissus* (n).
- vrijgelsbrief, diploma (—itis n.)
- vrijgeleide, praesidium; fides (5); *van staatswege*, fides publica; *onder v. fide publicæ*, fide interposita, *van iemand fide* aliquis secutus.
- vrijgeven: *iemand iets v. alioqui aliquid concedere* (of cedere, *permittere* of liberum *permittere*); licere velle (of libere).
- vrijgevig, largus; liberalis; munificus; benificus; benignus; *de anders gewoonlijk niet vrijgevijs veldheer dux minime largitor*; *Adv. large*; liberaliter, munificus; benigne.
- vrijgevigheid, largitas; largitio; liberalitas; benignitas.
- vrijgezel, homo (—inis) liber; (= *ongehuwde*) juvenis nullis dam amoris vel familiae vinculis constrictus; caelebs (—ibis).
- vrijheer, dynastes, dynasta; possessor (of dominus) liberi domini.
- vrijheerschap, liber dominatus (4); liberum dominium (Plaut).
- vrijheid, libertas, = *het vry zyn van iets*, *zic vrydom*; *iemand in v. stellen* vindicare aliquem in libertatem; *eenen gevangene captivum liberum dimittere*, e vinculis emittere, *eenen slaaf servum manumittere*; *v. in het denken* lingua menage libera; *in een vrijen staat heerscht v. in het denken* in libera civitate licet sentire, quae velis et dicere, quae sentias; *v. in het spreken* arbitrium loquendi, lingua libera; *v. der drukpers ** libera potestas (of libertas), quae quisque velit, typis exscripta edendi (of vulgandi); *iemand v. van bouwen* given aliquem liberare ad facultatem aedificandi; *iemand vullen v. geven*, om te ens. alioqui integrum dare (*met Inf.*, *zedelyke v.*, *v. van keus* optio; *dichtlyke v. licentia poetarum*; (= *recht, voorrecht*) jus juris n., jus praeceptum, (= *trugellous* *bestaan*) licentia, *soms ook* libertas; proacitas, protervitas; *sich veel vryheden veroorloven* multa sibi sumere; *sich de v. nemen* sibi sumere, addere, non vereri (*met Inf.*).
- vrijheidlievend, { libertatis amans, impatiens
vrijheidminnend, { alioqui arbitri.
- vrijheidsboom, arbor, plantata in libertatis memoria.
- vrijheidsgeest, libertatis studium, libertatis recuperandas cupiditas, *ook alleen* libertas (*δ. v. innata, aangeboren*).
- vrijheidshoed, pileus signum libertatis.
- vrijheidsliefde, libertatis amor (of desiderium).
- vrijheidsmagd, libertas virginis effigie proposita.
- vrijheidsmin, *sic* vrijheidsliefde.
- vrijheidsmata, *sic* vrijheidshoed.
- vrijheidszoon, juvenis (of homo —inis) libertatis amans et vindex (—ica).
- vrijheidszuucht, *sic* vrijheidsliefde.
- vrijkonden: *sich v. (van groote gedreken)*, liberum se servare magnis vitiis; *iemand v. *sic* vrij* (op het einde).
- vrijkenning, liberatio; absolutio; missio.
- vrijkoop, redemptio.
- vrijkooppen, redimere (captivos e servitute, pecunia, pretio).
- vrijkoopning, *sic* vrijkoop.
- vrijlaten: *sic onder vrij*; (= *van zijn eigendomsrecht over iemand afsien*) emancipare aliquem; *in 't algem. (= loslaten)* misum facere, dimittere aliquem; *iemand van iets v. liberare* (of solvere) aliquem aliqua re.
- vrijlating, manumissio, emissio, missio; absolutio; liberatio.
- vrijloopen, liberam manere; *v. van een straf*, poenam quodam non affligi, *v. van een ziekte* non implicari morbo.
- vrijlot, sorte (—itis f.), quae aliquem liberum reddidit (a militia aliave officio).
- vrijloten, sorte liberari (of liberum manere) (*δ. v. a militia*).
- vrijmaken, redimere; liberare, exsolvere, relaxare; *sich van bezigheden v. expedire* se ab occupationibus, *van schulden* emergere ex aere alieno (*van vrees*, *van een dwaling* motum, errorem depellere, *van gebroken vicia* deicere; *van de rooverbende van Antonius* abrumperre se latrocinio Antonii; *van iemand se disjungere* (of se avellere) ab aliquo, (*in staatszaken*) desicere (of desicere ab aliquo; *sich slechts met geweld van iets v. divell* ab aliqua re (a voluptate, ab otio); *sich niet kunnen v. van iets haeren* in aliqua re, *van den omgang* revocare se non posse familiaritate implicatum.
- vrijmaker, redemptor; liberator; *verder door de verba*.
- vrijmaking, liberatio; relaxatio; separatio; detractio; redemptio.
- vrijmarkt, forum liberum; liberum omnium rerum commercium.
- vrijmetselaar, * initiatas et ascriptus societati, quae, per orbem terrarum diffusa, ubique sociis suis auxilium praestat, ab opere latericio et nomen et signa sua deducens.
- vrijmoedig, liber, ingenuus; (= *onverschrokken*) fortis, *een vrijmoedige uitdrukking* benignam liberam vocem mittere; liberius loqui. *Adv. libere*; ingenue; fortiter.
- vrijmoedigheid, libertas; animus liber; ingenii libertas (Sall.); *v. in het spreken* libertas loquendi; lingua libera; *met v. *sic* 't Adv. bij vrijmoedig*
- vrijmoediglich, *sic* 't Adj. vrijmoedig (*en daarbij 't Adv.*).
- vrijplaats, asylum; (*in 't algem.*) perfugium; *vrijplanten in den schouwburg* gratuita in theatro loca.

vrijpleiten, *nie* vrijdingen.
 vrijpostig, audax (—ōis, *in goeden en slechten zin*); ferox (—ōis); fidens (*in goeden zin*); confidens (*in class. proza alleen in slechten zin*); inverecundus *zonder schamte*; procax (*indringend*); protervus (*die om niets geeft*).
 vrijpostigheid, audacia, ferocia, animus audax, ferrox; fidentia; confidentia; procacitas; protervitas; *v. in het spreken libertas; te groote v. licentia* (voeis et linguae).
 vrijpostiglijk, audacter, ferociter, fidenter, confidenter, procaciter; proterve.
 vryspraak, liberatio, absolutio (alicujus, *van iets alicujus rei*); ook door liberare, absolvere.
 vrijspraken, *nie* vrij (*in 't midden*).
 vrijspreking, *nie* vryspraak.
 vrijstaan, *nie* vrij (*in 't begin*).
 vrijstad, civitas libera of (*vrij van belastingen*) immunitas; municipium.
 vrijstellen, *nie* bevrijden *en* vrij (*in 't midden*).
 vrijstelling, gratia; *nie* bevrijding *en* vrijmaking.
 vrijster, amor (of deliciae) alicujus juvenis; ea quam aliquis amat; amica (*meest in oneerzamen zin*); *nie* ook minnares.
 vrijuit, libere, aperte; nihil dissimulando; intrepide.
 vrijvechten *zijn vaderland v. paguando* (of propugnando) patriam in libertatem vindicare (of liberare).
 vrijverklaren: een slaaf v. servum liberum (of sui juris) esse velle (of manumittere); servo dare libertatem; servitute exsolvere aliquem; *eene stad v. in libertatem restituere*, libertate donare urbem; liberam pronunciare urbem.
 vrijverklaring, liberatio; in libertatem restitutio.
 vrijvrouw, domina, liberum dominum habens.
 vrijwaarder, libertatis vindex (—iois) of defensor; ook sponsor, vas (vadis).
 vrijwaren, tueri, defendere, vindicare libertatem alicujus; ook sponsonem facere, sponsonem ac obstringere; (*in crimineels zaken*) vadimonium facere; (*in geldzaken*) cavere de aliqua re (*iets v.*), obligare fidem eam, *voor iets*, ad rem, alicui rei.
 vrijwaring, libertatis vindicatio (of defensio); tutela; sponso; vadimonium, fides (data of obligata); cautio.
 vrijwillig, voluntarius; non coactus; non invitus; Adv. mea (tua enz.) sponte; voluntate mea (tua enz.); ultro; *v. steroven* fato cadere.
 vrijwilliger, miles (—itis) voluntarius; *eene leger van vrijwilligers* exercitus voluntarius.
 vrijwilligheid, libera voluntas, liberum arbitrium.
 vrijzinig, libere sentiens de aliqua re; *h. v. een vrijzinnige republiek* libere sentiens de republica.
 vrijzinnigheid, *nie* vrijmoedigheid.
 vroad, *nie* verstandig.
 vroeden, *nie* bevroeden.
 vroadgodin (= *de godin der zwangers vrouwen*) Lucina.
 vroadheid, *nie* verstand.
 vroadkunde, ars (—tis f.) obstetricia (Plin.).
 vroadkundig, { artis obstetriciae peritus (—a).
 vroadmeester, {
 vroadschap, 1° (= *vergadering van den raad*) senatus (4, urbis);
 2° (= *lid van den raad*) senator (urbis).
 vroadschapsbank, * senatorum subsellia (—orum).
 vroadschapspenning, * nummus, quem (of magne quod) senatores gestant, ut dignoscantur.
 vroadschapsplaats, * ordinis senatorii sedes

(—ium f.) (of subsellia —orum).
 vroadvrouw, obstetrix (—iois).
 vroadvrouwsloon, merces (—ēdis f.) obstetricis.
 vroeg, *in den morgen*, matutinus; Adv. mane, matutino tempore; heden, morgen, v. hodie, eras mane; *meer v. prima luce*, primo diluculo; (= *vroegtijdig in het jaargetyde*), maturus, een vroeger dood mors immatura (onijdig), praematura (voor den gewonen tijd); *vroeger jeugd*: van de vroeger jeugd af a puero, a parvo, a parvulo, (van meer dan één) a pueris, a parvis, a parvulis; ab ineunte aetate, a prima aetate (of adolescentia); *van zeer vroeger jeugd af* a tenera infantia; a teneris, ut Graeci ajunt, nguiculis;
 Adv. (= *vroegtijdig*) mature; ante tempus; *te v. iets doen* maturare mat Inf.
 vroeger (= *vroegtijdiger*) maturior; (Adv. maturius; citius; prior, superior (*eerder, ouder*); proximus (*kort- of naastvoorgaande*); pristinus; vetustus; mannen uit vroeger tijden homines veteres, de vroeger Spartanische jongelingen Spartani olim juvenes;
 Adv. prius; antea; drie jaren v. terho anno ante; dikwijls alia; veel vroeger multo ante; — vroegste ultimus; vetustissimus.
 vroegheurt, partes (—ium f.) primae (of matutinae).
 vroegbloem, flos (floris) vernus.
 vroegdienst, sacra (—orum) publica matutina, * cultus (4) matutinus.
 vroegeling, herba primo vere nata.
 vroegkerk, *nie* vroegdienst.
 vroegkost, jentaculum.
 vroegpreek, * oratio sacra matutina (of mane habita of habenda).
 vroegrijp, velut praecox (—ōis); senili of (van een jong meisje) anili prudentia.
 vroegte, tempus (—oris n.) matutinum (of antelucanum); mane; *in de v. mane*; prima luce; *in alle v. bene* (of multo) mane.
 vroegtijdig, vroegtijds, *nie* vroeg.
 vroegtijdigheid, *nie* vroegte.
 vromelijk, pie; sancte; integre; caste; (= *naachtmoediglijk*) placide.
 vromigheid, nimia et superstitiosa religio; pietas erga deum simulata.
 vrolijk, hilaris en hilarus (*als gewone toestand*); laetus (*als tydelijke toestand*), alacer (*levendig, monter*); iemand v. maken laetitia afficere (of perfundere) aliquem; over iets v. zijn aliqua re gaudere (of laetari).
 vrolijkheid, hilaritas; animus laetus (of hilaris); (= *vroelijke moed*) alacritas, animus alacer; v. vervolken, tot v. stemmen hilaritatem excitare.
 vroom (= *godvreesend*), pius (erga of in deum), religiosus, (*met betrekking tot uiterlijke godverering*) religionum colens, diligens religionum cultor; *in 't algemeen* (= *deugdaam en dgl.*) sanctus; integer; probus; castus; vrome wenschen pia vota (—orum, eig.); vrome wenschen slaken difficilia optare (onw. vgl. Cic. Verr. 4, 7, 15); dat heet vrome wenschen slaken maar geen bewijzen bijbrengen optare hoc quidem est, non docere (Cic. Tusc. 2, 13, 30); (= *naachtmoedig*) placidus; mitis; mansuetus.
 vroomheid, pietas (erga deum), religio; sanctitas (godgevallig vandel).
 vroom, servitium; Lycurgus liet de akkers der rijkere als (tot) een v. bebouwen Lycurgus agros locupletium plebi ut servitio colendos dedit.
 vroomdienst, *nie* vroom.

vroongeld, vectigal (—ālis m.); tributum.
 vroongood, bona (—orum) nulli censui obnoxia.
 vroonheer, * dominus (of possessor) fundi liberi
 atque ab oneribus, vectigalibus, censibus exempti.
 vroonland, praedium nulli censui obnoxium.
 vroonrecht, immanitas (vectigalium).
 vroonvisserij, piscatus (4, Plin.) liber.
 vroonvrij, immunis liberque.
 vrouw (= vrouwspersoon) mulier (—āris, femina;
 (verachtelijk) muliercula; een jonge v. puella;
 virgo (—inis); adolescentula; (= echtgenoot)
 uxor; conjux (—ūgis); iemand tot v. nemen du-
 cere aliquam uxorem (of in matrimonium; tot v.
 hebben habere aliquam uxorem (of in matrimo-
 nio); (= huisvrouw) materfamilias; (= meesters)
 domina; (= eervoorzigtige v.) matrona.
 vrouwachtig, muliebris; effeminatus; mollis, (=
 aan vrouwen verslaafd) mulierosus.
 vrouwachtigheid, muliebris mollities (5); effe-
 minata natura (of indoles —ia); (= verslauftheid
 aan vrouwen) mulierositas.
 vrouwebeeld, imago (—inis f.) muliebris; * vir-
 ginis Mariae imago.
 vrouwekerk, * sacra publica feminae destinata,
 * aedes virgini Mariae dicata.
 vrouwelijk, muliebris; of door den Gen. mulie-
 rum; femineus; Adv. muliebriter.
 vrouwelijkheid, ingenium muliebre (of mulierum);
 (= ingetogenheid) castitas; de v. afleggen feminam
 exuere.
 vrouwenraad, modus muliebris; mos (moris m.)
 mulierum; naar v. muliebriter; in muliebrem
 modum.
 vrouwendag, * dies festus, sanctae Mariae dicatus.
 vrouwengek, vir mulieris (of uxoris, Hor.).
 vrouwenhaar, capillus muliebris (soort van plant)
 adiantum; capillus Veneris (Plin.).
 vrouwenhater, mulierum osor (Plaut.); qui odio
 in mulieres (of sexus muliebris odio) ductur (of
 incitatur; a re uxoria abhorrens.
 vrouwenhemd, subucula muliebris; indusium,
 (ook intusium) of interula.
 vrouwenhoed, muliebris capitis tegumentum; dia-
 dēma (—ātis m.); reticolum; mitra.
 vrouwenhuis, gynaeceum, gynaeceum; gynaece-
 nitis (—idis f., Nep.).
 vrouwenklap, feminarum garrulitas; quae feminae
 garriunt (of blaterant).
 vrouwenkleed, sis kleed.
 vrouwenkleeding, vestitus (4) (of ornatus 4)
 muliebris.
 vrouwenklooster, muliebre coenobium (Ecol.)
 (of monasterium, Sidon.).
 vrouwenleen, * mulieris praedium beneficiarium
 (of fiduciarium), fudum muliebre.
 vrouwenliefde, amor muliebris; caritas uxoris
 (liefde van de echtgenoot voor haren man).
 vrouwenlist, dolus (of fraus —dis f. of fallacia)
 muliebris.
 vrouwenmelk, lac (—ctis m.) femineum (of mu-
 liebre).
 vrouwenmin, sis vrouwenliefde.
 vrouwenmuts, diadema (—ātis m.); reticolum;
 mitra, mitella; vitta.
 vrouwennaam, nomen feminarum (of femineum).
 vrouwenpraat, sis vrouwenklap.
 vrouwenregeering, regnum mulieris (of mulie-
 bre); dominatio feminae (of feminarum).
 vrouwenrok, sis vrouwenkleed.
 vrouwenroof, raptus (4) feminarum (of mulierum).
 vrouwensehender, stuprator (Quint.); constu-

prator (Liv.); mulierum vitiator (Senec.).
 vrouwensehennisse, stuprum; mulierum vitiatio
 (Senec.).
 vrouwen schoen, calceus; solea; crepida.
 vrouwen slaaf, mulierum amori totus deditus;
 mulierosus; uxorius; feminae servus (of manci-
 pium).
 vrouwenstem, vox (vocis f.) muliebris (of fe-
 mines).
 vrouwen timmer, sis vrouwenhuis.
 vrouwenverkrachter, sis vrouwensehender.
 vrouwenvriend, feminarum amans; mulierosus;
 uxorius.
 vrouw mensch, { femina; mulier; muliercula.
 vrouwspersoon, {
 vrucht eig. (in 't algem.), fructus (4, in plur. als
 opbrangt voor een bastitt); (= veldvruchten) fru-
 ges (—um f.); (= v. van 't lichaam) letus (4);
 v. der boom en pomum, ook bacae plur. in tegen-
 stelling van fruges terras; vruchten dragen fructus
 ferre (of reddere);
 onsig. (= nut, gewin) fructus; utilitas; commo-
 dum; bonum; ook merces (—ēdis f., loon); pre-
 mium (belooning); het werk de v. van mijne grootere
 nachtelijke inspanningen opusculum, majorem vi-
 giliarum munus (—āris m.); de vruchten van iets
 genieten (of inoogsten) fructum capere (of percipere)
 ex aliqua re, aliquid rei; soms alleen door het
 neutrum vaa een Pronomen, b. v. hieruit oogt ik
 ook de v. dat em. ex quo etiam illud asequor,
 ut em. (= onheilen, medeleen) male (—orum),
 incommoda (—orum); (= straf) poena; merces
 (—ēdis f.); iets is de v. van iets nascitur (of ori-
 tur, proficiscitur, manat of efflorescit) aliquid ex
 aliqua re, aliquid efficitur aliqua re; de v. der deugd
 a virtute profectum (Cic. Tusc. 2, 20, 48).
 vruchtbaar (in 't algem.) (van de aarde), fertilis,
 ferax (—ācie); ubar (—āris rijkgeleden); (van
 menschen en dieren) fecundus; (= wat werkelijk
 vrucht geeft, niet slechts wat die kan geven) fru-
 tuosus; frugifer (bijzonder van den grond); v. zijn
 fructum ferre (of edere); een v. jaar annus ferti-
 lis, vruchtbare bodem solum ubar; v. land ager
 bonus (of ferax); v. in iets ferax (of fecundus of
 fertilis) aliquid rei,
 onsig. (= rijkbeladen, volgevend) fecundus (inge-
 ni); ferax; gem. tijd was vruchtbaarder in
 groote mannen hand ulla aetas virtutum feracior
 fuit; een v. schrijver multorum librorum scriptor;
 is qui scriptitavit multos libros (multum); een
 zeer vruchtbare verbeeldingskracht mira ingenii
 ubertas; v. in denkbeelden crebre sententia; (= de
 vruchtbaarheid bevorderend) fecundus, lactus;
 v. waar coelum frugibus bonum.
 vruchtbaarheid, fertilitas; fecunditas (van men-
 schen en dieren); (= het veel opbrengen) ubertas
 (agrorum); de v. (in iets) van de plaats natura re-
 gionis ferax (aliquid rei); (= overvloed, rijkdom)
 copia; ubertas (dicendi, ingenii); want ik zie niet
 ongaarne in den jongeling zulk een v. van geest
 volo anim se effert in adolescente fecunditas (Cic.
 de or. 2, 21, 88).
 vruchtdragend, sis vruchtbaar.
 vruchteloos, inutilis; irritus; Adv. frustra.
 vruchteloosheid, inutilitas; hij overtuigde hem
 van de v. zijner pogingen ostendit ei, frustra ab
 eo operam insumi, van zijne bodem irritas esse
 preces ejus.
 vruchtgebruik, usufructus (4).
 vruchtgebruiker, { usufructuarius (JCh.).
 vruchttrekker, {

vuig, turpis, foedus, sordidus.
 vuigheid, turpitude (—inis f.); sordes (—ium f.), improbitas.
 vuil eig., sordidus; aquadus; immundus (onrein); (= slijkterig, modderig) lutosus; lutulentus; v. zijn sordere, equalere, worden sordescere; (= halsloos) obsoenus, lutulentus (homo, vitia); (= gemeen) sordidus, obsoenus; (= stinkend) putidus (caro).
 vullaardig (van personen), malus (ook van zaken), improbus; malitiosus (vol leugen en bedrog); malignus (slecht gemind); (van klimaat of siekte) gravis (coelum, morbus); (= tot toorn geneigd) iracundus; vehemens (heftig); saevus (woedend); Adv. malitiose; iracunde; saeve.
 vullaardigheid (van personen), improbitas; malitia; malignitas; (van klimaat of siekte) gravitas (oculi, morbi); (= toorn) iracundia, furor; iets uit v. doen iracunde (of malitiose) facere aliquid.
 vuilbak, qui verba obscena dicit (of obsceno jocandi genere utitur of obscena canit of cantat).
 vuilheid, { impuritas (—um, saevus, Cic. Phil.
 vuiligheid, { 2, 8, 8); spurcitas; lutum; coenum, sterous (—oria n. mas); een uit de v. (het st.) en uit de duisternis voor den dag gehaald mensch nescio qui ex coeno atque ex tenebris homo; sordes (—ium f. onniet twy), aqualor (halsloos vuil), illuvies (5 de opg. hoop/e v.), situs (4 schimmel), paedor (stinkend v.); lutum, putor; putredo (—inis f.).
 vuilrik, homo (—inis) languori et desidie deditus; homo deses (—idie) (of desidiosus); (= galgenmaal) fureifer, exax (—noie f.); homo obscenus (of sordidus), illuvies (5) (Plant).
 vuilnis, { zie vuilheid, vuiligheid, vuil-
 vuilte, { nisbak, cloaca.
 vuist, pugna; met de v. in 't gezicht slaan pugnam alicui in os impingere; (= hand) manus (4 f.); dapper met de v. manu fortis; waar de v. beslist ubi manu agitur; geen andere redding is er te wachten dan van de v. en het zwaard nulla nis in dextra ferroque salutis spes est; met den degen en de v. stricto gladio, voor de v. subito, ex tempore; vuistje pugillus, in zijn vuistje lachen in sinu gaudere.
 vuistgevecht, pugillatio.
 vuistrecht, jus (juris m.) quod in armis est; hier geldt het v. omnia hic vi aguntur, non legum auctoritate; jus (of omne jus) in armis est.
 vuistslag, ictus (4) pugni; iemand een v. geven pugnam alicui impingere, pugno alicum ferire (of caedere).
 vulgata * vulgata (versio, de door de katholieke kerk erkende Italiaansche bijbel-vertaling).
 vulgus, vulgus (n. some m.) (het volk, de groote hoop, de menigte, ook het publiek; some in slechten zin, het gemeen, het gewoone).
 vulhaar, villi (—orum) of pili (—orum), quibus cuteitas em. fariuntur; of pilus falloniis.
 vulkaan mons (—ntis m.) flammis eructans (of evomens).
 vulkanisch, flammis eructans (of evomens).
 vullen (= volmaken), complere, implere, explere, replere (iets met iets aliquid alique re).
 vulling 1° (= het vullen), door de verba; 2° (zakepswoord), complementum (tusschen de buiten- en binnenhuid van een schip).
 vullingsgat, * foramen (—inis n.) inferioria navium partis, quae impletur materia.
 vullingsplank, asser (—tris m.) qui ad complendum adhibetur.

vullingsstuk, complementum.
 vullis (= vuilnis), zie vuiligheid.
 vulpomp, * siphon, eajus opo vna transfunduntur.
 vulsel, (tot worst) fartum (Varro); (voor bedden) tomentum (Varro), (voor een woort) lieum (Plin.) in 't alg., complementum.
 vulte (= volte), zie volheid.
 vulwoord (= stopwoord), verbum supertacaneum (of metri causa versui intrusum) (Graec. παρακληρωματάου).
 vuns, humore vitiatas, situ corruptus, situm redolens.
 vunsheid, situs (4), paedor, aqualor, odoris foeditas.
 vunzig, zie vuns.
 vunzigheid, zie vunsheid.
 varen (= vuur maken of aankouden), ignem facere (of aldere); met het geweer v. scopeto incenso glandes plumbeas mittere (of emittere).
 vurig eig., igneus; onsig. (= fonkelend) ardens, igneus, (= hartstochtelijk) ardens, fervidus (fervida ingenia, oratio fervida of ardens), acer (ingenium, animus), vehemens (orator, oratio); vurige phantasia vis animi (tegenst. via ingenti Cic. Brut.); een v. paard equus alacer, een vurige liefde ardor quidam amoris, accens in aliquem studia (—orum), jegens iemand kosten van amore alicujus ardere (of flagrare); vurige wel sprekenheid faces (—ium f.) dicendi; een v. redenaar sijn aciem esse in dicendo; vurige drang van geest naar wars eer curans (4) atque impetus (4) animorum ad veram laudem (Cic. Tusc. 2, 24, 58).
 vurigheid, ardor, fervor, vehemens animi impetus (4), flagrantia, alacritas.
 vuriglijk, ardent, flagrant, fervide, vehementer, alacriter; iemand v. beminnen amore alicujus ardere (of flagrare).
 vuur eig., ignis, (vlammend) flamma; v. slaan ignem elicere confictu lapidum; v. opvangen ignem concipere (of comprehendere); in v. geraken igni (of flammis) comprehendi, flammis corripui (of absumi); in v. opgaan conflagrare, desflagrare, slaan flammis correptum esse (of ardere of flagrare); v. aan iets leggen ignem inferre alicui rei, aan een gebouw ignem subicere aedibus; iets in v. laten opgaan incendio delere (of conficere) aliquid; v. ontsteken ignem facere (of accendere); te v. en te zwaard ferro ignique, ferro atque igni, (veldnamer) igni ferroque; ik den tusschen twee vuren geraakt anceps malum urget, positus sum inter duo pericula; —
 onsig. (= het fonkelen, glanzen), ardor, ignis; b. v. der oogen oculorum, intentio oculorum; ook vigor oculorum, in vultu (de levendige uitdrukking in de oogen, gelaatstreken); dan blik om het v. der oogen niet kunnen verdragen vultum et oculorum aciem non posse ferre; (= hevigheid, gloed) ardor (enpeditatus, animi, militum), flamma (door het v. der liefde verleid worden amoris flammis conflagrare); iemand in v. en vlam zetten vehementius incendere animum alicujus, door zijne woorden verborum quasi faces quasdam admoveere alicui; in v. en vlam geraken iracundiis inflammari (of exardescere), over iets iracunde ferre aliquid of met Acc. en Inf.; —
 (= opgewektheid, levendigheid) vigor, vis, animi fervor (of impetus 4); v. der rede (= vurige rede) zie vurig; het v. van den redenaar impetus (4) oratoris; v. om natuurlijke opgewektheid quasdam animi incitatio et alacritas naturalis;

het v. is verolgen consedit animi ardor; *die kracht en dat v. des redenaars versterkt* illa vis et quasi flamma oratoris exstinguitur; *een goddelijk v. des geestes* divinus quidam ignis ingenii et mentis, impetus (z) divinus; *iemand in v. zetten* incendere (of incitare) aliquem; *in v. geraken* incendi, incitari; *sonder v. languidus* (= yskoud) frigidus; *gehael v. zijn in de voordracht* calere in agendo; *iemands v. en onbevigheid matigen* animos atque impetus alienius retardare; *aprekto. v. voor iemand door een v. loopen* extrema (—orum) (of pessima) (—orum) pro aliquo experiri, maxima pericula pro aliquo adire; *hij spoog een v. en vlam* * ira ita exarait, ut vultus animi ferorem proderet; *van alle kanten in het v. staan* (van soldaten) undique (ab omni parte) hostium tolis poti.

vuurbaak, * pharus of pharos (—i f.).
vuurberg of vulkaan, mons (—tis) flammæ vomens.
vuurdood, mors (—rtis f.) igni (of flammæ) alicui illata; (als straf) poena, qua aliquis igni crematur;

den v. sterven rogum ascendere, igni cremari (of necari), (vrijwillig) flammis circumventum necari.
vuurgloed, flammæ ardor.
vuurgod, ignis deus, (bij de Romschen) Vulcanus.
vuurkloot, globus igneus.
vuurkolom, * columna ignea.
vuurproef, obrussa (van het goud); *wat de v. heeft doorgeslaan* (oneig.), igni spectatus.
vuurpijl, * sagitta flammæ.
vuurroer, * scelopetum.
vuurrood, igneo colore (in 't algem.), rubicundus (hoogrood), rutilus (rood als een helder vuur), rufus (vuurood); v. worden (in 't gezicht) erubescere.

vuurslag, igniarium (Plin.).
vuurspuwend, igneus, flammæ vomens, flammæ eructans; *door de uitbarsting van de vuurspuwende Actna* eruptione ignium Actææ.
vuursteen, silex (—ois o. Plin.).
vuurtang, forceps (—ipis m. en f.).
vuurtest, foculus (Plaut.), batillum (Hor.).
vuurworm, pyralis (Plin.).

W.

waadbaar, w. zijn tenni fluere aqua, vado transiri posse; *waadbare plaats* vadum.

waag, zie weegschaal.

waaggeld, pretium ponderationis (Vitr.).

waaghals, homo (—inis) audax (—acis) (of summae audaciæ); homo ad audendum projectus, homo temerarius.

waaghalzerij, summa (of prompta) audacia, temeritas.

waagsehaal, librae laax (—cis f.); *in emhg. al tern laax*; *late in de w. stellen* aliquid in lance ponere, in lancem imponere (ook oneig.).

waagspel, alea.

waagsluk, res (z) periculosa, facinus (—ris n.), ineptum (of consilium) audax (—acis); (= gevaar) periculum; (= betoening van moed door een daad) audacia; ook in plur. (non humanæ ac tolerandæ audaciæ, Cic. Cat. 2, 5, 10); (= onderneming) conatum alicuius; *een geweldig w. ondernemen* rem ingentem audere.

waaiachtig, ventosus.

waaien, flare; *de wind waait om Epirus uit* ventus flat ab Epiro; *die uit het noorden waait* ventus, qui a septentrionibus oritur; *de wind (of de lucht) waait nacht* ventus est lenis et mitis, leviger, ventus increbrescit; *juist voer er een hevige wind tegen den vijand in* forte erat vis magna venti veras in hostem; *laten w. de vlag* (als teken, dat de wedren beginnen zou) mappam mittere, witte doeken als teken candidis velis signum dare.

waaior, flabellum.

waak, zie wacht.

waakech, zie waakzaam.

waakster, vigil (—ilis), custos (—odis); femina, quæ vigilat.

waakzaam, vigil (—ilis), vigilans, (= opmerkzaam) attentus (in, ad, adversus aliquid, alicui rei); *maest dicht, van dieren* sollicitus (canes); w. zijn vigilare, by iets advigilare (ad custodiam urbis); *een w. oog op iemand of iets houden* diligenter custodire aliquid, aliquid; oculos ab aliquo nusquam deiectione; *daarop, dat niet ens. cavere, ne ens.*; *Ado. vigilant.*

waakzaamheid, vigilantia; (= zorgvuldigheid, voornemigheid) diligentia, cautio.

waal, * locus in extremo portu publicis cinotus et a fluctibus tutus, ubi nares vinculis retinentur; ook vortex (—ois m.).

waan, opinio, opinio falsa; (= dwaling) error, (= ijdele hoop) vana spes (z); *een woel w. error* gratissimus; *een vrome w. superstitio*; *het is geen ijdele w., dat er goden zijn* non vana fides est deos esse; *in den w. verkeeren* in opinione esse, opinionem habere; *in eenen w. brengen* aliquem in opinionem adducere; *van eenen w. genezen* aliquem opinionem levare, opinionem alicui exentere; *wij brengen den w. mede in de wereld* insitum illud in animo habemus (Cic. Tus. 3, 26, 68); *om u niet langer in een valschen w. te laten* ne vos falsa opinio teneat (Liv. 1, 28, 5).

waanwijd, vanities, arrogans, qui nimium sibi sapere videtur, vanus, amens, vecors (—rdis).

waanwijsheid, arrogantia, vecordia, vanania.

waanzin, mens (—ntis f.) alienata, mentis alienatio, insania, furor, amentia.

waanzinnaig, mente captus, insanus, amens; w. zijn insanire, in furor esse, worden mentis errore afflct, mente alienari, in insaniam incidere, furere incipere.

waar, 1° (vraagw.) ubi? quo loco?

2° Subst. (= koopwaar) merc (—reis f.); *Spreekw. goede w. prijst zich welte vino* vendibili hedera suspensa non opus, af vino vendibili nulla corona opus; *alle w. is naar zijn geld* quo quid præclarior, eo carior.

3° Adj. verus; (= onbedorven, echt) sincerus, germanus; (= eigenlijk) ipse; *het ware Romeinsche volk* ipse populus Romanus; (= onvervalst) solidus (utilitas, gloria, laus); *de ware wijze* vere sapiens; *geen w. woord spreken* nihil ad veritatem loqui; *er komt geen w. woord uit zijn mond* nil nisi mendacia loquitur; *er is geen w. woord aan tota res ficta est*; w. is het, het is w. verum est, res ita se habet, (alleen toestemmend) non nego, concedo, fateor, ook at vero, dat is wel w., maar ene. sunt ista, sed ens.; *het is niet w. falsum est*; *het oordeel over w. en onwaar* vervalschen judi-

cium veri adulterare; iets w. maken re (of exitu) comprobare aliquid; w. worden exitu comprobari, in verum vertēre; de droomen worden w. somnia evadunt; meer in zijne ware gestalte simplicius; de huizen der gewone burgers waren ware paleizen * privatas aedes dicentes.

Adv. vere, ad veritatem, sincere; niet w. ? an' tu? ook opinor, ut opinor; zoo w. als, b.v. zoo w. als ik leef, ik begin u ita vivam, ut te amo; (staat er een negatie bij, dan door ne niet ai in den volgenden zin) b. v. zoo w. als ik leef, ik weet het niet ne vivam, si scio.

waaraan (vragend), (ex) quo? (ex) qua? (ex) quibus? unde? w. ligt het? quae est causa? quid causae est?

(relatief), in (of ex) quo, in qua, in quibus; ik weet reeds, w. ik ben jam mihi quaedam explorata sunt.

waarachter (vragend): w. verschoot hij niet? onsig. quid praetendit? quid praetexit? w. legde de vijand zich in hinderlaag? Pone quid (of qua re testis) hostes insidias straxerunt? (relatief) de gebouwen, waaraachter de weg liep, aedificia, pone quas via publica ducet.

waarsachtig, verus; (= wat verouwd wordt) verax (—fides, oraculum); Adv. vere; de w. wijze vere sapiens, (= in waarheid) vero; het w. edele vera honestas; (= inderdaad) profecto, sane, certe quidem, certe; w. dat ware naar ongerijmd at id quidem absurdum est, absurdum id quidem; ook quidam, b.v. eens w. ongelooflijke grootheid der geestes incredibiles quaedam ingenii magnitudo (—inis f.); nescio quis, quid; (= waarsprekend) verus, verax, veridicus; streng waar reverus

waarsachtigheid, veritas; (= geloofwaardigheid) fides (b); (= gestrengde waarheid) severitas; (= nauwgezette) religio.

waarsachtiglijk, en waarachtig, Adv. waarhij, apud (of ad) quem (ad quam, ad quod), in quo, in qua re, in quibus, in quibus rebus, ubi, w. toch, w. soms (= daar toch, afschoon, daar), b.v., w. hy zeide cum diceret; (= terwyl) door het Partio.

waarborg, pignus (—bris m.), (van onroerende goederen) ook hypotheca, fiducia; (= voorschot) arrhabo (—bris m. Plin.); iets tot w. geven pignori dare (of opponere), fiduciarium dare aliquid; een w. nemen pignus capere (of auferre), fiduciam accipere; zijn woord als of tot w. geven fidem suam interponere (ad aliquid, in aliqua re); (= pand) der liefde pignus amoris (ook van een kind); als waarborgen der trouw van hunne doctoren ad fidem promissorum (obsequia accipere); (van personen) sponso; (in criminele zaken) vae (vades), (in geldsaken) praes (—aedis); w. zijn voor iemand spondere pro aliquo; waarborgen voor iets nemen vades accipere alicuius rei; obse (—dis gijzelaar, ook onsig.).

waarborgen, sponsorem (of vadem of praedem) esse (pro aliquo), praestare aliquem, aliquid, de aliqua re (in ruime beteekenis instaan, goed spreken voor iemand of iets); fidem facere alicuius rei of met Acc. c. Inf (gelooflijk maken); spondere pro aliquo, sie verder waarborg en waarborging.

waarborging (in 't algem.), sponsio; w. geven sponsonem facere, sponsonem se obstringere; (voor 't gericht in criminele zaken) vadimonium; w. stellen vadem dare; vadimonium facere, beloven promittere; (in geldsaken) cautio; w. geven cavere de aliqua re; onderling door gijzelaars obsidibus

inter se cavere; w. laten geven cavere (ab aliquo); (wegens eens voor 't gericht bestredene zaak) satisfactio; w. geven satisfactio (pro aliqua re); sich laten geven, nemen satis accipere; onsig. fides (b). (— onderpand) pignus (—bris m.); vinculum pacis.

waard 1° (= mannetjes eend) anas (—dis) mas (—ris);

2° (= kastelein) campo (—onis); dominus cauponae; hospes (—itis); (= stalhouder) stabularius; spreekw. zijne rekening buiten den w. maken non satis sibi cavere, falli, errare; zooals de w. is, vertrouwt hij zijn gasten utut tute, item censes omnes cense (Plaut.);

3° (= ingedijkt land) pratium undique aggeribus septum;

4° (een bepaaldem prijs hebbend of kostend): hoeveel is deze zaak w. ? quanti haec res constat? veel w. zijn (eens hooge waarde hebben) magni (pretii) esse; (van innerlijke waarde) magna est alicuius rei, alicuius praestantia, dignitas, vis, virtus, mel veel, niets, zoogoed als niets w. zijn parvi, nullius pretii, vlem of (niets vermogen, een nul zijn) nihil esse; (= onbeduidend, zonder innerlijke waarde zijn) levem (of vilem) esse; een mensch die niets w. is homo nequam (of nihili), homo nequissimus; zooveel zijt gij niet w. tanti non es; bij iemand w. (in waarde) zijn ab aliquo diligere (of amare); alicui cordi (of in oculis) esse; iemand is mij lief en w. aliquid mihi gratus acceptusque est; het is de moeite w. operae pretium est, tanti est.

waarde (= prijs), pretium; w. hebben pretium habere, in pretio esse; eens hooge, geringe, geen w. hebben, sia onder waard; veel, niet veel, niets waard zijn; naken van w. res carae (of pretiosae); de uiterlijke w., die aan een zaak gehecht wordt bonos (—dis); innerlijke w. virtus (alicuius rei, alicuius); vis; dignitas; praestantia, de relatieve w. aestimatio; aan iets of iemand hooge w. hechten alicui honorem habere (of tribuere); sie niet op de w. of onw. van den mensch! noli spectare, quanti homo sit; sich een hooge w. loekennen multum tribuere sibi, se amare; iemand of iets naar zijn innerlijke w. schatten pendere aliquem ex virtute, aliquid ex re aestimare; in iemand oogen een hooge w. hebben ab aliquo magni aestimari, admodum probari alicui, geens ab aliquo contemni; hoe kan het leven w. hebben hetwelk enz. ? qui potest esse vita vitalis, quae ens. ? (Enn. bij Cic. Lael. 6, 22); iets heeft w. door iets aliquid valet aliqua re, verkrijgt wijns w. accedit alicui rei dignitas of auctoritas aliqua re.

waardeerbaar (= wat zich laat waardeeren), aestimabilis. (= waardig om hooggeschat te worden of kostbaar) magni faciendus, diligendus, haud spernendus; (algemeen) gratus.

waarderder, aestimator; w. van het vermogen der burgers te Rome censor.

waardeeren eig. (= taxeren), aestimare (aliquid) hoog magni (of magno), hooger pluris, zeer hoog permagno; iets naar geld aliquid pecuniā; op drie denarii tribus denariis; — (van den censor) censere;

(= aan een persoon of zaak zekere waarde toekennen met opgave der waarde) hoog, hooger enz. magni, pluris enz. facere (of aestimare of pendere); (zonder opgave der waarde = vereeren) colere, observare, veneri, revereri, diligere, admirari, suscipere; ik weet iets is w. est honos alicui rei apud me; het geluk is niet te w. dat ons ten deel is gevallen dici vix potest, quanta felicitas nobis obtigerit; —

iemand of iets naar iets w. aestimare, (of metiri) aliquid, aliquid aliqua re (of ex aliqua re)
 waardeering (in 't alg.), aestimatio; w. van 't vermogen der Romeinsche burgers census (4).
 waardgeld, stipendium multis fiduciariis.
 waardgelder, miles (—itis) fiduciarius.
 waardig (= overeenkomstig met de verdienste), dignus (aliqua re); w. dat, om ens. dignus (—a, —um) qui (quae, quod) met conjunct., (Plant., Liv.) met ut, (Virg., Liv.) met Sup. op u, (niet dicht. en naclasse. met Inf.), quibus dignus credi est aan wie geloof te slaan beter is (Liv. 8, 26, 6); hij is lof w. of w. dat men hem love of om gepresen te worden dignus est laude of qui laudatur, laudandus est; iets zijns w. rekenen aliquid a se non alienum ducere (niet aliquid alienum dignitate of majestate ducere); sich conzaak w. maken aliqua re dignum esse, aliquid merere (of mereri, of promerere); zijns w. handelen cum dignitate agere; op eeno een dapper man waardige wijze iets zeggen fortissime dicere aliquid (de aliqua re, Cic. Tusc. 5, 28, 32); iemand w. prijzen laudes alienijns verbis consequi; (= eervwaardig) venerabilis, venerandus, revoferendus; (= wilschekend) praeclearus; eeno waardige en vroms vaak praecleara pietatisque plena causa; een waardige bezigheid praeclearum munus (—bris) (of negotium) alienijns; een waardiger begrip van iets hebben rectius judicare (of sentire) de aliqua re.
 waardigheid (in 't algem.), dignitas, (= eervwaardig) honestas; (= waardige houding, edelzake w., ook van stijl of door macht, rijkdom ens. verwovens w., ook van uitdrukking) amplitudo (—inis f.); (= hoogheid in den staat of van heerschappij) majestas (ook majestas matronarum, loci, quanta in oratione majestas); (= wilschekende) alicujns; een waardiger infra se ducere (of positum arbitrari); zijns w. gevoelen sentire quantum in se sit; niets van zijne w. afstaan eam dignitatem tucri;
 (= ambtelijke w.) dignitas; (= eervambt) honos, gradus (4) honoris, (= overheid) magistratus (4); lieden (of personen) van stand en w. dignitates hominum, mannen in ambt en w. viri honorati, in ambt en w. staen in imperio (of in magistratu) esse; hoogs w. amplius honor, altus dignitatis gradus, ook fastigium (Liv.), hooge waardigheden verwachten alta (—orum) et excelsa sperare Liv.), tot waardigheden geraken ad honores ascendere, honores, (van overheid) magistratus adipisci, met eeno w. bekleed worden honore ornari (of augeri), met die van overheid magistratum consequi; (= verdienste) dignitas, meritum.
 waardiglijk, pro dignitate, digne, pro merito.
 waardij, sie waarde.
 waardijn, * qui verum metallorum pretium aestimat, unde numi conficiantur; praefectus monetarum.
 waardin, caupona, cauponam exercens, domina cauponae (of tabernae), hospita.
 waardoor (vragend), qua re? qua ratione? qua via? (onder welke omstandigheden) quo pacto? (relatief) per quem (quam, quod); (plaatselijk) quo, qua, quibus; per quem, quam, quod, (een het middel ens.)
 waardschap (= het houden van een herberg), cauponae quaestus (4); caupona; w. houden cauponam exercere; (= een gastmaal) convivium: w. houden convivia excipere.
 waargeest (= de geest van een gestorvene, die

vondwaart) umbra; in plur. manes (—ium, m.).
 waarheen (vragend), quo, quem in locum? quorsum (haec pertinent)? in quam partem? beilen de vraag: w. in de wereld quo terrarum (of gentium); waarheen ook maar quoquo, quocunque, quovis, quolibet; (met betrekking op 't voorgaande) quo.
 waarheid abstr. (als eigenschap = het waar zijn), veritas; concr. (= het ware) verum, vera, (—orum); (= zekerheid) fides (5); de w. eenor vaak gelooven credere aliquid verum esse; de w. dat ens. leert de ervaring quam verum sit met Acc. o. Inf. vitae usus ostendit; de w. liefhebben (= zijn best doen, om w. te zeggen) veritatis studiosum (of diligentem) esse; de w. zeggen verum (of vera, of quod res est) dicere, in 't gezicht, verss vooes coram ingerere alicui; (= misleiden) objur-gare (of exagitare of perstringere aliquid), oprecht ex animi sententia monere aliquid of ut, duchtig non parore alicui; voor de w. blind zijn a vero aversum esse; het is een uitgemaakte w. dat ens. pro vero constat, (of inter omnes constat) met Acc. o. Inf.; als wij de w. zeggen willen of moeten, om de w. te zeggen, er voor uit te komen verum si loqui volumus (Cic. Tusc. 1, 47, 112), si verum fateri volumus (Cic. ep.); (ook alleen si quaeris, si quaeritis), historische w. fides (5) historiae; de onvervalichte w. der daadzaam incorrupta rerum fides; strange w. (van den geschiedschrijver) veritas; tot w. worden, wie waar worden onder waar; in w. sie waarsachtig Adv.; met de w. overeenkomstig ex vero, vere, geheel of streng verissime; het is meer naar w. verius est; de strengste w. spreken ad ipsam legem veritatis loqui; niets, dat met de w. strookt zeggen nihil ad veritatem loqui; halve waarheden quae non satis explorata percipere et cognita sunt; wetenschappelijke ook rationes, Christelijke, van de Christelijke godsdienst " praeepta vera (of verissima), quae Christiana doctrina tradit; de w., dese beide waarheden houd ik vast, dat ens. hoc, illud, haec duo teno met Acc. o. Inf.; iets als uitgemaakte w. vaststellen aliquid pro certo ponere; als de w. voldoende bewezen is, dat ens. perfecto et concluso met Acc. o. Inf.
 waarheidlievend, veritatis amans (of diligens); meer twijfelgierig dan w. contentationis eupidior quam veritatis; (= waarsachtig) verax (—acis)
 waarheidsliefde, veritatis amor (of studium), ook alleen veritas
 waarheidszin, | veritatis studium; veri vi-
 waarheidszucht, | dendi cupiditas.
 waarin (vragend), in quo? in qua? in quibus? ubi? (relatief) (in) qua, (in) qua, (in) quibus.
 waarlang (vragend), qua (via)? (relatief) qua (via).
 waarlijk, profecto, sane; (zekerlijk) certe, vero, ne; (convers.) me hercule, hercule, hercle certe (of sane).
 waarloos (van waarlo, reserve), subsidiarius.
 waarmaken, sie bewijzen.
 waarmaking, sie bewijs
 waarmede (vragend) quo? qua re? quibusnam rebus? (relatief) quo, qua, quibus.
 waarmede, nota, signum (quo aliquid verum esse monstratur)
 waarmede, notā (of signo apposito) monstrare aliquid verum (of sincerum (of germanum) esse; notare aliquid, unde pateat verum (of sincerum (of germanum) illud esse.
 waarmede, signum appositum, nota apposita (ad rei veritatem of sinceritatem demonstrandam).

waarna (*vraged en relatief*) quo facto? quo facto. waarnaar, *sie* waarheen?

waarnaast, door wie, qui, in *dien naamval*, *dien het verbum overzocht*.

waarneembaar, qui (quae, quod) sensibus percipi potest (of aspectu sentitur) (of sub sensum, sub oculos, of in conspectum cadit); *zinnelijk w. zijn sensibus percipi posse ens. een voorwerp, in zinnelijk waarneembare gestalte, een beeld of een figuræ conformatio quaedam et imago* (—inis f.) et figura (Cic. de or. 2, 87, 357).

waarneembaarheid, door omschrijving.

waarneemster, femina, quae officio fungitur (goede w. van haren plicht).

waarneemen eig. (met de zintuigen), sentire; sensibus percipere; intelligere; auribus (of oculis) percipere, audire, videre; *waargenomen willen zijn se conspici velis, oculos in se convertere; onsig. (= bemerken, leeren kennen) animadvertere* (aliquid of met Acc. c. Inf.), cognoscere, sentire, intelligere, videre, duidelijk, behoorlijk w. perspicere; iets w. (= op iets acht slaan) observare (alle misdrijven delicta omnia); iemand, zijne belangen w. prospicere (of consulere) rationibus alicujus, eis; tijd en plaats voor een misdad w. locum tempusque faciendis obire; zoeken w. te n. ancupari, optare (occasionem); zijn plicht w. fungi officio.

waarneemer, observator, percceptor; overigens door de verba.

waarneming, perceptio, animadvertio, eens of de w. doen, *sie* waarneemen; *aangenomen zinnelijke w. quae cum iucunditate quadam sensibus percipiuntur; het oordeel berust op de w. der zinnen positum est iudicium in sensibus; den geest van zinnelijke waarnemingen afrekken animum evocare a sensibus; van zinnelijke w. tot het begrip van de aanschouwingen des verstands leidende sensibus ad ea, quae mente contuemur, intelligenda traducere*

waarnemingsplaats, locus, ubi res quaedam percipiuntur (of observantur), specula; * observatorium.

waarnevens, *sie* waarnaast.

waarom (*vraged*), cur? quare? quamobrem? qua de causa? quid est quod (of cur ens.) (met Conj.)? w. niet? cur non? (met verwondering, waarom de ander den grond eener handeling niet inziet, weshalve geen antwoord verwacht wordt); quidni? (met Coniunct.); (sterker dringend quin met Indic. b. v. w. bestygen wij onze paarden niet? quin ascendimus equos? (*relatief*) cur, quare, quamobrem, propter quod; *gij hebt geen reden, waarom of om te ens. non est quod of cur met Coniunct.*; zonder te weten waarom, tot iemand geroepen worden ignarum causae accessi ad aliquem (ad aliquam).

waarom trent, *sie* waarover.

waaronder (*vraged*): w. tellt gij mij? in quorum numerum me refers? (*relatief*) inter quos, quae w. vele quorum (of ex quibus) multi.

waarop (*vraged*), quoniam? quam? ens. quorsum? (waarheen?) (*relatief*) in quo, in qua, in quibus; b. v. met een opschrift, w. de spreuk stond epigrammate scripto, in quo erat sententia; (= hierop) quo facto; (= met welke woorden) cum quibus verbis (b. v. abiit).

waarover (*vraged*), de quamam re? of alleen de van het verbum geroegde casus obliquus, b. v. w. weent gij? quidnam deplorat? (*relatief*) de qua re, de quo, ob (of propter) quam rem, cuius rei causa; w. ik mij verheugde qua re gavisus sum.

waarschap, *sie* waardechap.

waarschijnlijk, veri similis (niet vero n. naar class. taalgebruik, daarentegen veris similia); (= aannemelijk) probabilis (causa, conjectura); *waarschijnlijker vero propior; een maatregel wordt waarschijnlijker consilium ad fidem pronius est* (Liv. 21, 28, 6); *een waarschijnlijke hoop spes ab effectu non abhorrens; w. zijn, ook a vero non abhorrens, ad veritatem accedere; en dit is mij waarschijnlijker (het meer of meer w.) quod quidem magis credo; iets w. maken probabiliter conciliare (of lidem facere) alicui rei of veri simile reddere aliquid, dat ens. probare (of demonstrare of ostendere) studere met Acc. c. Inf.; vermoedens maken dat w. id conjecturæ probabile est.*

Adv. probabiliter (dicere, disputare, aliquid exponere); (= vermoedelijk) door omschr. met veri simile est met Acc. c. Inf., of videri met Inf.; ook door haud scio, nescio an, non dubito, an met Conj.; vereor, ne ens.; b. v. het is w. een leugen vereor, ne mendacium sit; w. niet vereor, ut of vereor. ne non, b. v. hij zal w. niet komen vereor ut (of ne non) venturus sit; w. dewijl ens. credo quod, hoogst w. haud dubie.

waarschijnlijkeid, veri similitudo (—inis f.); probabilitas (wat byval verdient), probabile; (wat argwaan verwekt) suspicio; b. v. in de beschuldiging zelve ligt geen w. in crimine ipso nulla suspicio est; met w. *sie* waarschijnlijk; naar alle w. haud dubie, komt hij verisimilimum est, eum venturum esse, vereor ne veniat, komt hij niet vereor ut veniat.

waarschuwen: iemand w. monere (of praemonere) aliquem, ut caveat; voor iets w. monere (of praemonere) de aliqua re; monere (of admonere), ne ens.; monere, ut aliquis vitet aliquid, zich laten w. audire momentem, momenti obsequi, momentem negligere; een waarschuwend voorbeeld documentum, exemplum.

waarschuwder, monitor.

waarschuwing, monitum; (= het waarschuwen) monitio (meest naclae, bene Ota. Lael. 24, 89); admonitio; momentis verba (—orum); op iemand w. monitu alicujus; naar iemand w. hooren, *sie* zich laten w., in waarschuwen; iemand tot w. dienen alicui documento esse.

waarteeken *sie* waarmerk.

waarteekenen *sie* waarmerken.

waartegen (*vraged en relatief* = tegen wat, tegen hetwelk), *sie* tegen.

waartoe (*vraged*), quo? quorsum? ad quid? ad quamnam rem? w. neemt hij zijne toelucht? quo confugit? w. zeg ik dat? w. toek dat? quorsum haec pertinent? quorsum (of quorsum) haec? (Cic. Lael. 12, 42) doch w. doe ik deze vraag? sed quid ego haec interrogo? w. die omslag? quia mittimus ambages? — (*relatief*) ad quam rem; cui rei

waaruit (*vraged*), ex quonam? ex quamam re? unde? b. v. w. maakt gij dit op? unde hoc colligis? (*relatief*) ex quo, ex qua, ex quibus, unde. waarvoor (*vraged*), pro quamam re? w. houdt gij dit? quidnam hoc esse credis? (*relatief*) pro quo (pro qua, pro quibus); *hij is niet die, w. gij hem houdt non is est, qui tibi esse videtur.*

waarseggen. *sie* voorspellen.

waarszegger, vates (—is), divinus, hariolus; (van de lotgevallen der menschen) fatidicus; (uit de vlucht der vogels) angar; (uit de ingewanden der offerdieren) harnsper (—is); (uit spraken en versen) sortilegus.

waarzeggerij, ara vaticinandi; auguratus (4), haruspicium.

waarzegging zie voorspelling.

waarzegster, vates (—is), mulier (of anus 4) fatidica; divina (Petr.); anus saga.

waarzeil (= reservas-zeil), velum subsidarium.

waas, flos (—oris m.) et color, vigor

wacht 1° (= wachtier), custos (—ōdis); (nacht-wacht) vigil (—ilis) nocturnus; in het leger excubitor.

2° (= het wachthouden) (voor de zekerheid van anderen) custodia; exoubiae; statio (wachtpost), (bij nacht) vigiliae; zie schildwacht; (= op post staan) in statione esse, stationem agere (of habere); anderen betrekken de w. alii succedunt in stationem; een wakke w. pauci custodes; de w. trekt op excubias in stationem procedunt; de wachten rondgaan stationes circumire.

wachtel, coturnix (—ois f., Plant.)

wachten intr. (= blijven, waar men is of tot dat iemand komt) manēre (absol.); bij Com., dichters wist den tijd van Augustus, ook bij Liv., aliquis manet aliquem, aliquid, iemand wacht op iemand, op iets; (= zich voor iemand of iets gereed houden, om daarna te handelen opperiri (aliquem, aliquid, absol.); (= gereed staan om iemand te ontvangen) praestolari (alieu); (= wederom tegemoet zien als daad van het gevoel alleen, veriangend of vreesend of rustig) exspectare (aliquem, aliquid, absol.); op een gelegenheid w. exspectare (of captare) occasionem; ik kan zo lang niet w. eam moram exspectare non possum; met spanning imminere in occasionem, lang exspectare occasionis tarditatem; de straf wacht u poena tibi imminet (of inest); met iets w. differre aliquid; iemand laten w. morari (of remorari) aliquid, moram facere alicui; (met de tijd niet op zich laten w. non moram (of nullam moram) dimicandi facere, geen oogenblik met de vervolging non moram ullam ad insequendum inferre; de straf laat iemand niet op zich w. poena non remoratur aliquem; wacht maar! (dreigend) hoc tibi non sis abibit, hoe non impune feres! zich wachten caverē (niet cavere sibi in deen zin); zich w. voor iemand of iets cavere aliquem, aliquid, ab aliquo, ab aliqua re; wacht u te gelooven cave existimes (of credas), te vreesen dat, ens. vereri cave ne ens

wachter, zie wacht (No. 1).

wachtgeld, merces (—ōdis f.) vigilarium.

wachtmeester, * equitum centurio (inferioris loci).

wachthond, canis villaticus (of domesticus of pervigil).

wachthuis, vigilarium.

wachtkamer, receptaculum (morantium).

wachtplaats, zie wachthuis of wachtkamer.

wachtpost, custodia, statio (veldpost, piket).

wachtscap, zie waakzaam.

wachtschip, navia (—is f.) quae ad portum (vōur de haven) excubat, navis speculatoria, navigium speculatorium; de haven met wachtschepen bezetten portum tenere custodiis navium.

wachtstoren, specula

wachtvuur, in smhg. alleen ignis (—is m.); w. aan w. crebri ignes; hij liet geen wachtstoren aanmaken ignes fieri prohibuit.

wachtwoord, tessera; in smhg. signum; onsig., het w. tot iets geven facem alicui praeferre; het w. voor of tot iets zijn signum esse aliquid faciendi.

wad, vadum (ondiepte, die men doorwaden kan).

wade (achterdoel van 't been beneden de knie), sura. waden, 1° (door iets) vado transire met dec;

2° (= een lijkgewaad aandoen) tunica funebri (of veste ferali of amiculo ferali) induere cadaver (of mortuum).

wafel, libum, lagazum (Hor.), crustulum (Hor.).

wafelbakker, libarius.

wafelvormig, formā libi similia

wagen 1° Subs. (in 't alg.), currus (4), vehiculum;

(= vrachtwagen) plaustrum; (= reiswagen) reda, cisium, petorritum, (bij feestelijke gelegenheden) carpentum, pilentum, (= strijdswagen) essedum, (= sikkelwagen als strijdswagen) cavinus (Mela); per w. (of as) surra vestus, in curra sedens: 2° Verbum, trams. (den mood hebben om ens.), audere, conari met Inf.; ik waag het niet te zeggen non dicere asum voor non dixerim; (= met gevaar ondernemen) audere (het uiterste ultima Liv., extrema Virg.); (= een proef nemen met iets) periculum facere alicuius rei; eenen slag w. fortunam pugnae experiri, (= hoofdtreffen, summis copiis eum hoste contendere andere; spreekw.: frisch gemaagd, te half gewonnen dimidium facti qui bene cepit habet, fortes fortuna juvat; gemaagd audax (consilium), temerarius; gemaagde uitdrukkingen ex periculo petita (Quint. 10, 1, 121); het is gemaagd, te gemaagd, om te ens. anceps est met Inf.; (= aan het gevaar van het verlies blootstellen, b. v., syn l'een w. v. tae (of capitis) periculum adire (of subire); voor iemand pro alicuius salute so in periculum capitis ac vitae inferre; gy waagt daarbij nris nihil periculi in hac re est, —

zich w., zich ergens haan w. se committere in aliquem locum, se inferre in periculum, (dicht.) audere in proelia, er op in andere intrare, aan iemand aliquid adire (of aanvallen) aggredi audere; in het theater voor de oogen van het Romeinse volk zich w. committere se theatro populoque Romano; (= binnendringen) penetrare (ad urbes, in templa, intra vallum); zich te onvoorzichtig bij den muur w. murum incautius subire. w. agenaar, in qui equum (equos) regit (of jumentum) agit; auriga * (bestuurder van den wagen van een held of in de renbaan); redarius bestuurder van een reda).

wagenmaker, vehicularius fabricator (Capitol.). wagenschoot, * tabula tenuior ex ligno querno; lignum seriniarium.

wagensmeer, axungia.

wagenwijd: w. openstaam latissime patere.

waggeleenen, vacillare.

waggeleu, vacillare; moveri; doen w. labefactare; (zelds. in class. prona) labefacere; alle tanden w. mij omnes dentes mihi labefiunt (Ter.); labefacta magna parte muri (Caes.) na een groot deel van den muur te hebben doen w.

wak, 1° foramen (—inis n.), hiatus (4).

2° Adj. (= vochtig) humidus.

waken, vigilare, pervigilare; bij een miske w. * vigilantem assidere lecto alicuius; (= de wacht houden) zie wacht; over iets w. waeri (of curare) aliquid.

waker, zie wachter.

wakersloot, zie wachtgeld.

wakheid, humor.

wakker (= werkzaam), strenuus; (= sterk, duchtig) fortis, fortis ac strenuus (miles); (= braaf) bonus, probus; ook homo frugi; w. in oorlog en vrede pace belloque bonus; w. maken expurgare, excitare e somno; w. worden ex-

- pergisci, expergefieri, excitari e somno, evigilare (Plin.); *den geheelen nacht w. liggen* noctem inaeomnem agere; *Adv. strenuus, fortiter*, (= behoort-lyk) bene; *w. sien en drinken* (eibo vinoque) largius se invitare.
- wakkeren, *nie aanwakkeren*, opwakkeren. wakkerheid, alacritas, strenuitas (Varro), fortitudo (—inis f.); probitas, vigor, vigilantia.
- wal, vallum; (= aardwal) aggor (—bris m.); *dat raakt kant noch w. * nie kant; van w. steken* rem aggredi; *van den w. in de sloot geraken* sie sloot.
- waldhoorn en waldhoren, cornu (4, m.), bucina. waldhoornist, cornicen (—inis), bucinator.
- walen eig., aestuare; (*dicht.*) undare; (= *mieden*) fervere; (= *onsaker vloeiem*) fluere se reducere; (= *waggelem*) vacillare; (= *wellen*) scaturire, scaturire, manare, dimanare, vertere, mutare, peregrinari.
- walg, fastidium, satietas (alicujus rei *van iets*), nausea, taedium; *w. gevoelen of hebben van iets* fastidire aliquid, taedet me alicujus rei.
- walgen (= *walgj verwoekken*), fastidium creare, taedium (of satietatem) afferre; *iets walgt mij, nie walgt gevoelen in walg.*
- walging, *sie walg.*
- walgijsk, fastidiosus, fastidium creans (of afferens); foedus (odor, aspectus, adulatio), odiosus. *Adv. foede, odiose, fastidiosae.*
- walgijskheid, fastidium, foeditas.
- waling, gurgus (—itis m.).
- walm, vapor, halitus (4), nebula, fumus, nidor (*van gekookte, gebraden spijzen*); *w. uit de aarde* exhalatio, exspiratio, (*wan 't water*) respiratio; *walmen van de aarde, van het water, vapores, liquores.*
- walmen, fumare (*rooken*), vaporare, exhalare (*van de aarde*); (= *als walm opstygen*) exhalari; (= *walm van zich geven*) vaporem emittire; (*van menschen*) sudorem emittere.
- walmgat, caminus, focus, * fumarium.
- walnoot, nux (nucis f.), juglans (—dis f.).
- walnootboom, juglans (—dis f.).
- walrus, * trichechus rosmarus, orca (Plin.).
- walrusenvangst, * rosmarorum captura.
- wals, * in gyrum saltatio, volutatio.
- walscherm, * arcis vallum inferius.
- walschot, * sperma (—itis m.).
- walsen, * in gyrum saltare, volutare.
- walstroo, galeopsis (—is f.); ook galeobdolon (—i m.), galion (—i m.) (*de doove netel*).
- walvisch, balena, cetus (*zeemonster in het algem.*).
- walvischvaarder, cetarius.
- wam, palear (—bris m.), palearia (—ium, Virg.).
- wampel, (—ium f.) ex gutture boum dependentes.
- wambuis, * thorax (—bris m.), pectorie tegmen (—inis m.) et amictus (4); *sprekwo.*: mottertijd komt Harmon in 't w. tandem fit anculus arbor.
- wammen (= *vischen ontweiden*), exonerare pisces.
- wammes, *sie wambuis.*
- wan, vannus.
- wanbedrijf, delictum, scelus (—bris m.); (= *ver-grijp tegen het heilige*) nefas (indeclin.); (= *wan-daad*) facinus (—bris m.); (= *misdaad*) malefici-um; *een w. begaan* delictum committere, scelus facere (of committere); *aan iemand scelus edere* in aliquem; *w. tegen goden* et humanum; *w. tegen het leven en den eigendom van iemand* facinora, quae ad vitam (of caput et sanguinem) et fortunae alicujus per-tinent.
- wanbegrip, opinio falsa, error; *uit w. errore in-ductus.*
- wanbeleid, perversum consilium, consilii inopia, pravitās, perversitas, inconsiderantia.
- wanbesluit, *sie drogrede.*
- wanbetseling, neglecta solutio (of numeratio), pecunia solvenda justo tempore non soluta (of numerata), naufragium fortunarum (of rei famili-aris); *sich aan w. schuldijg maken* cedere foro, cedere, corrudere, aere dirui, solvendo non esse.
- wand (= *sijde in misgeestige betoekenis*), latus (—bris m., montis); *w. van een huis* paries (—bris m.); *tusschen of binnen zijne vier geanden intra* (privatos) parietes, intra domum, *sich nauwelijks veilig achten*, domesticis parietibus vix se tueri, *sich verbergen*, parietum umbris oculi; *de god-heid binnen vier wanden willen insluiten* includere deos parietibus; *oefening binnen de vier wanden* exercitatio domestica; *met den kop tegen den w. loopen* (onw.) frenum mordere, caput impingere parieti; *sprekwo.* incurere amentem in columnas (Cic. Or. 67, 224).
- wandaad, *sie wanbedrijf.*
- wandel (= *levenewandel*), vita; (= *sedem*) mores (—um m.); *een verbaren, slechten w. voeren* honeste, turpiter vivere, *een losbandigen*, omnibus libidinibus deditum esse, *een verstandigen*, vitam ad rationis normam dirigere, *den besten*, optimis moribus vivere; *de buitensijde van een verbaren w. verloopen* speciem prae se ferre honesto viven-tium; *handel en w. commercium.*
- qui, quae ambulat (of deam-bulat), ambulans; (*die van het wandelen eens beuigheid maakt*) ambulster, ambulator, ambulatoria (—ois).
- wandeldreef, spatium, ambulatio (ook als plaats), deambulatio.
- wandelen, spatari (met afgematen schreden voort-gaan, in aliquo loco), ambulare, deambulare, *nevens of langs eens plaats heen w. obambulare* abouti loco, *voor iemand heen*, praeter se alicujus obambulare.
- wandeling, ambulatio, deambulatio, inambulatio, spatium; *nadat twee of drie wandelingen waren gedaan* duobus spatiis tribusve factis; *men begon eens w. ventum est in ambulationem* (Cic. de Or. 1, 7, 28).
- wandelpad, callis (—is m.) (of semita) ambulan-tibus idoneus (—a) (of commodus, —a), gestatio (Plin.).
- wandelpaats, *sie wandeldreef.*
- wandelrit, vectatio equi; ook alleen vectatio, gestatio; *eenen w. maken* equo vestari (of gestari).
- wandelstok, baculum, scipio.
- wandelweder, tempestas ambulantis bona (of egregia).
- wandelweg, spatium, via ambulationibus idoneus (of commodus).
- wanen, *sie meenen en in den waan verkeeren in waan.*
- wang, gena (gew. plur.), mala; (*als bij 't spreken en eten opgeblazen*) bucca; *van doorn de wangen opgeblazen* iratum buccas inflare (Hor.).
- wangebruik, abusus; *sie misbruik.*
- wangedrag, prava (of perversa) ratio, mores (—um) pravi (of perversi), vita prava (of perversa).
- wangedrocht, monstrum, portentum, homo (—inis) (of fetus, dior) portentosus (of monstrosus) *sie ook misgeboorte.*
- wangelooft, diffidentia; (= *argwaan*) suspicio; (= *bijgelooft*) superstitio.

wangeluid, vox (voce) absona (of dissona), sonus qui quiddam ineptum et asperum sonat; een w. maken (van een muzikant) absurdo canere; in iets geen w. bemerken in aliqua re nihil absonum deprehendere; zich voor een mogelijk w. hoeden videre ne forte quid disrepet.

wangunst, invidia, malignitas; lasteringen der w. maledicta invidiorum; iemand in w. brengen invidiam conficere (of conciliare) alicui, in invidiam vocare (of adducere) aliquem (apud aliquem).

wangunstig, invidus, malignus; iemand met wangunstige blikken vervolgen invidia persequi aliquem. wanhebbelyk, immundus, sordidus (onrein), non ferendus, non comprobandus (of accipiendus) (ondragelyk), obscenus, lulentus, ineptus.

wanhebbelykheid, immunditia, sordes (—ium f.), obscenitas, ineptia.

wanhoop, desperatio (dikwyls met bijvoeging van rerum); aan iets alicujus rei; in w. ad desperationem adductus; in de grootste w. rebus desperatis.

wanhopen, desperare (aan iets) aliquid, de aliqua re, (seldzamer) alicui rei, met Acc. o. Inf., animo cadere, (Plant.) animum despondere, (van meer dan een) animos demittere (Cic. fin. 5, 15, 42).

wanhopend, { (= waarvan niets meer te hopen is)
wanhopig, { desperatus (van zaken en personen; iena Caes. B. G. 7, 3, 1 desperati homines, = menschen, die zich zelven opgegeven hebben); (= niets meer hopen) spe carens, spe orbatu (of dejectus) (van personen), desperationis plenus (ook van zaken), (dichtl.) exspes; (= gewaarvol) discriminis plenus (van zaken); wanhopigs toestand desperatio rerum (of sterker) rerum omnium; in wanhopigen toestand desperatis rebus.

wanhout, ligum putridum (of corruptum of caerosum).

wankant, latus (—tris n.) minus bene elaboratum. wankantig, lateribus male confectus.

wankel, incostans, incertus, dubius, vacillans; (= bewegelyk) mobilis; w. maken labefactare (signum vectibus); (= veranderlyk) mutabilia, (fortuna); (= vergankelyk) fragilis, fluxus, caducus; (= niet vast, niet duurzaam) infirmus; door de wankels fortuin verhoosd, ten val gebracht worden fortunae mobilitate effreri, demergi, (= bouwvallig) vitiosus, ruinosus; w. worden vitium facere, in ruinas prorum esse.

wankelbaar, zie wankel.

wankelbaarheid, mobilitas (fortune), inconstantia, levitas (animi), infirmitas, varietas, mutabilitas.

wankelen eig., vacillare (d. v. van iemand, die een wooren last draagt), titubare (met de voeten, van een beschouwer), labare, (beginnen te zinken), nutare (niet heen en weer bewegen, onzigt, = niet vast staan); de geldkoers wankelt nummus jactatur; in zyne begynelen w. sibi non constare, seor, in magna inconstantia versari; (= onbepaald, onzeker zijn) incertum esse, dubitare, haesitare, fluctuare, pendere; dikwyls met Gen. animi, (nooit met animorum), seldzamer met animo, (van meer dan één) animis; in zijne meening w. nutare in sententia; de strijd wankelt incerto Marte pugnat; lang wankelde de strijd diu anceps etiet pugna; (= onzeker dobberen) d. v. de rede wankelt oratio vagatur et errat; tusschen tegenovergestelde meeningen w. in contrarias sententias distrahi; tusschen twee partijen w. districtum esse; aan het w. brengen labefactare, (iemand's trouw door omkoopig) alicujus fidem pretio, movere (iemand's

gevoelen alicujus sententiam), seldzamer, labefacere (aliquem), iemands krediet, moliri fidem alicujus.

wankelheid, zie wankelbaarheid.

wankeling, vacillatio, titubatio, fluctuatio (Liv.), dubitatio.

wankelmoedig, inconstans, mobilis; (= op wien niet te vertrouwen) infirmus, levis, varius; w. zijn animo (of ingenio) mobili (of vario) esse; sibi non constare.

wankelmoedigheid, inconstantia, mobilitas et levitas animi; infirmitas.

wanken, zie wankelen.

wanklaak, zie wangeluid.

wankoers (= verkeerde koers); w. van een schip perversus navis curans (4); van het gold minutum nummorum pretium.

wanluidend, absonus, absurdus (vox); (= onharmonisch) dissonus.

wanluidendheid; w. van stem vox (voce f.) absona (of absurda); w. van gezang canus (4) dissonus.

wanlust, fastidium, satietas (in iets, alicujus rei); nausea, taedium.

wanlustig, fastidiosus, difficilis (moeilyk te bevredigen); morosus (humig).

wanmolen, * mola vannio ita instructa, ut hic constanter moventur ad frumentum accere (of palei) purgandum.

wanneer (vragend), quando? (= als) cum; (= ten tyde dat) quo tempore; (= zoodra als) ut, ut primum; (= zoo dikwyls als) quoties; dikwyls door een Partio, d. v. w. Jupiter dondert Jove tonante; als Partikel van voorwaarde, ook door een Partio, d. v. de grootste deuyden moeten versaat worden, w. welust de oorhand heeft maximas virtutes jacere necesse est, voluptate dominante; door Inf. of Acc. o. Inf. b. v. het son te langwylig syn, wanneer ik of men ens. longum est met Inf.; w. wordt weggelaten bij verkorting van den zin, b. v. hij heeft recht, w. hij zegt recte dicit; w. niet nisi, ni, si non; — ook is niet zelden korter en doelmatiger sine met Abl., d. v. toorn zal nietig zijn, w. hij geen kracht heeft vanam sine viribus iram esse (Liv. 1, 10, 4); ik moest niet — w. niet non — nisi (of aut non), ook wel aut met ontkennend Verbum — aut, b. v. ik moest het krijgswesen niet kennen, w. ens. aut ego rem militarem ignoro, aut ens. (Liv. 22, 89, 6); doch w. si autem, si vero, quodai, sin autem; w. echter niet si non, si minus, si aliter; w. alzo, bijaldien quodai; w. niet soms nisi forte, w. anders siquidem, ook alleen si; w. slechts dummodo, modo, dum met Conj.; w. wellicht si forte; w. iemand, w. iets si quis, si aliquis, si quid, si aliquid; w. eens si quando, si aliquando; w. ook, ofschoon quamquam, quamvis, licet, etiamsi, zelfs w. etiamsi, ook alleen si met Conj.; ja zelfs w. quodai; w. ook nog zoo quamvis; ook w., w. ook (= gesteld dat) ens. ut met Conj.; w. tuch! w. slechts! o si! utinam! met Conj.; als w. quasi, tanquam, velut si met Conj.

wannen: het koren w. frumentum vannio ita concutere ut accere (of palei) purgetur.

wanner, qui frumentum vannio purgat.

wanorde, perturbatio ordinis, in een zaak perturbatio alicujus rei, confusio, negligentia; in de huishouding rei familiaris; w. in den staat turbare, tumultus, seditiones; iets in w. brengen turbare (ordines hostium), ook confundere, miscere; in w. geraken turbare, perturbare, confundi; in volle, geheele w. (van soldaten) inordinati atque incompotiti, inconditi sine ordine.

wanordelijk, inordinatus; incompotus (hostes, agmen); *Adv.* incompotus; sine ordine.
 wanschappen, deformis, informis; *aez. w.* insignis ad deformitatem; (= *leelijk*) turpis
 wanschappenheid, deformitas, turpitudine (—inis f.), obscenitas, foeditas.
 wanschapsel, *sie* wangedrocht.
 wanschikkelijk, minus idoneus, ineptus (ad aliquid); (= *linksoch*) inactus.
 wanschikkelijkheid, inasceria, tarditas, ruditas, inertia, dedecus (—oris).
 wansmaak, insulitas, elegantiae defectus (4), agrestia (of agrestior) sensus (4); iudicii (of intelligentiae) vitium; iudicium pravam (of vitiosum); mala (of perversa) ratio.
 wansmakelijk, insulsus, indecorus, invernatus, inelegans.
 wanspraak (= *gebrek van het spraakgevaar*), vitium oris; (= *gebrek in de taal* *etw.*) vitium sermonis (of orationis), in *emh.* vitium; error; barbarismus, solecismus.
 wanstaltig, *sie* wanschappen.
 wanstaltigheid, *sie* wanschappenheid.
 want, 1° (= *handschoen*), manica, digitale; chirotheca
 2° (= *visch- en schepselrug*), retia (—ium) piscatoria, armamenta (—orum) navalis.
 3° *Conj.* (tot opgave der oorzaak) nam (in het begin van den zin); sterker namque (eerst bij *Liv.* en bij latoren na het eerste woord geplaatst), etenim (in class. proza steeds vooraan); enim (na het eerste woord, soms na meerdere nauw verbonden woorden); want *dew.*, *dis.*, dikwijls door het enkele *Pron. relat.*; (ter aanwijzing van een gevolg gewoontlijk in verbinding met *noo*, door itaque, ergo, igitur.
 wantaal, *sie* wanspraak.
 wantij, * aestus (—um) maritimi hand opportuni.
 wantrouwen *Subst.*, diffidentia; (= *argwaan*) suspicio;
Verbum diffidère (alicui, volnati alicuius, viribus suis): non credère alicui, de fide alicuius dubitare.
 wantrouwig, diffidens; (= *argwaan voedend*) suspiciosus; (= *decreed.* timidus; *w.* *sijn* (in een enkel geval) diffidère (alicui, alicui rei), suspiciosus esse; *met* wantrouwige oogen beschouwen in suspicionem habère (aliquem), beschouwd worden suspicionem haberi; *Adv.* diffidentor, timide; suspiciosus.
 wantrouwigheid, *sie* wantrouwen.
 wanvangst, parca captura, piscatus (4) malus, aucupium tene.
 wanvoeglijk, *sie* wanhebbelijk en wanschikkelijk.
 wanvoeglijkheid, *sie* wanhebbelijkheid en wanschikkelijkheid
 wapen, telum (ook *oneig.*); wapenen arma (—orum) (tot beschutting of verdediging als, helm, schild), ook *oneig.* arma legum, senectutis, contra casus et eventus; tela (—orum, tot *navaal*, als *waard*, lans); (= *wapenschoor*) armorum (of militum) genus (—oris n.), armatura; wapenen dragen arma gerère, tegen iemand arma contra aliquem ferre; onder de wapenen staan in armis esse, armatum esse, ook (bij de Romeinen) in sagie esse; de wapenen grijpen, te wapen gaan ad arma ire (geheel *fig.*); ook (bij de Romeinen) sagum (of van meer dan een) saga sumere, ad saga ire; *sijne toedracht tot de wapenen nemen* ad vim atque ad arma de-

scendère; de wapenen nederleggen ab armis recedère (of discedère); (van overwonnenen) arma deponère; de wapenen afleggen arma ponère (of deponere), wegwerpen abijcère (of projicere), overgeven tradere (alicui), (= *nich voor overwonnen verklaren*) manus dare; *met* wapenen voorzien *sie* wapenen; zonder *w.* inermis of inermis; (van wapenen beroofd) armis exutus; tot de wapenen roepen ad arma conclamare; *met* de wapenen in de hand in armis, pugnaus; de wapenen in de handen geven (of leveren) (oneig.) armare; iemand met zijne wapenen verslaan suo sibi aliquem gladio jugulare (Ter.); eenen strijd met rhetorische wapenen voeren oratoris quodam artificio disceptare; (= *familiewapen*) insigne (—is n.) generis.
 wapenbond, societas armorum (of belli); een *w.* met iemand sluiten consociare arma cum aliquo
 wapenbroeder, armorum (of belli) socius; (= *medesoldaat*) commilito (—onis).
 wapenen, armare (ook *oneig.*); *nich w.* se armare, armari, arma capère; *met* sterkte *nich w.* se intendère ad firmitatem.
 wapenfabriek, armorum officina.
 wapengekletter, armorum (of pugnantium) strepitus (4); *w.* maken armis concutere; een *w.* liet zich hooren concutere arma.
 wapengeweld, vis atque arma (—orum); ook alleen arma; vis armata.
 wapenhandel, ars militaria.
 wapening, armatus (4 *Liv.*).
 wapenkamer, armamentarium.
 wapenkleed, vestitus (4) (of cultus 4, ornatus 4 of habitus 4) militaris; (bij de Romeinen) sagum.
 wapenloos, *sie* wapen (zonder *w.*).
 wapenplaats (= *magasijn van wapenen*), receptaculum armorum, armamentarium; (= *stel van den oorlog*) sedes (—is f.) belli.
 wapenroem, *sie* krijgeroem.
 wapenrok, *sie* wapenkleed.
 wapenrust, quies (—etis f.) ab armis; *men genoot van buiten w.* foris quies omnia ab armis erant; ongeveer drie jans was er *w.* in de stad, trionnum fere urbs fuit sine armis.
 wapenrusting, arma (—orum), armatura.
 wapenschouwing, induciae.
 wapenschoonwijing, recensio.
 wapensmederij, armorum fabrica.
 wapensmid, faber armorum, gladiatorum armorumque artifex (—ois).
 wapenspel, bellum ludicrum; de kunst van het *w.* ars (artis f.) ludica armorum.
 wapenstilstand, induciae; *w.* sluiten (of aangaan) facère (of finire) inducias, door verdrag pasci inducias, hebben esse in induciis, verlangen postulare ut sint induciae.
 wapentuig, *sie* wapen.
 wapperen (van een vlag), flutare, agitari.
 war: in de *w.* (= *verward*) perturbatus, conturbatus; *sie* verward *enz.*
 warande (= *tuisthof*), nemus (—oris) manu consistens; in *emh.* ook nemus, horti (—orum), silvae, (= *diergaarde*) vivarium.
 waren (= *bewaren, waagaan*), custodire (of curare of observare); (= *ronddwaren, van spoken enz.*) circumferri, se offerre, videri, vagari.
 warenkennis, cognitio mercium.
 wargaren, fila (—orum) confusa (of turbata, implexata of intricata).
 wargeest, homo (—inis) rixae (of certandi of concertandi) cupidus, ad rixam (of discordiam) promptus, homo litigiosus (of litium cupidus).

warhoofd, homo (—inis) perturbati ingenii.
 warklomp, chaos (*Acc.* chaos *Abt.* chaos); rudi indigestaque moles (—ia) (Ovid.).
 warkop, *sic* warhoofd en wargeest.
 warkruid, * herba quaedam, in crescendo arboribus se circumvolvens.
 warlen, warling, warlwind, *sic* warrelen, *enz.* = *duarrelen enz.*
 warm, *dig.* calidus; (= *lauus*) tepidus; (= *siedende heet*) fervidus; (= *warm houdend*) spissus (tonica); *een warme omslag* fomentum; *w. zijn* calere, calidum esse; *het is w. van het weer* calet aer; *w. worden* calefcere, caleferi, incalescere; *oneig.*, *een w. vereeder van iemand* studiosissimus aliquid; *met warme toegenegenheid* amanter; *een w. gevoelt voor iets* * fervidum aliquid rei studium, *een zeer w. vriend*, *een zeer warme vriendschap* intima amicus, intima amicitia, *een w. patriot* homo patriae amantissimus; *w. maken* calefcere (corpus, (*eig.*) aliquem, (*oneig.*) exerebre (aliquem), *iemand het hoofd met iets* aliquem fatigare aliqua re (precibus); *veel maakt mij het hoofd w.* multa me sollicitant, *sprek. w. men moet het ijaar emdeden*, *terwijl het w. is* utendum est animis, dum spe calent (Curt. 4, 1, 28); *matura*, dum libido manet (Ter. Phorm. 4, 5, 4).
 warmen, calefcere; (= *lauus* *maken*) tepescere; (*door verpleging, ook door natuurlyke lichaamswarmte of baden*) fovere; *de hennen w. hare jongen onder de vleugels* gallinae pullos pennis foveant; *wader w. refovere*; *nich w. corpus calefcere (of refovere)*, in de zee noli uti, apicari.
 warming, *door omschr. met de verba*, calefactio (Dig.).
 warmoes, olus (—eris m.), *vooral in plur.* olera.
 warmoezier, olitor.
 warmpje, calide, tepide.
 warmte, calor, (= *lauus w.*) tepor, (*siedende*) fervor; *de natuurlyke w.* calor vitalis; *oneig.* *de w. van den spreker* calor (Quint.); *de w. van het diepgevoelige hart* animi oommotioris ardor; *met w. acriter, vehementer*, calide (Plin.); *met enthustiasische w.* quasi divino quodam afflatu incitatus; *met gelijke w. barmhertigen pari caritate diligere*.
 warrest, locus turbarum et tricarum plenus.
 warrest, nodus intricatus.
 warrelen, huc illic ferri (*of agitari of volutari*).
 warreling, turbulentia, perturbatio, turbo (—inis m.), vertex (—icis m.) (Liv., Lucr.).
 warrelwind, turbo (—inis m.), vertex (—icis m. Liv.).
 warren, *sic* verwarren.
 wars, pertaesus (aliquid van iets); satietus (aliqua re); *w. zijn* taedet me (*of pertaesum est*) aliquid rei, *worden* satietus (*of taedium*) aliquid rei me capit; *men wordt het minst w. van een zaak* aliquid facillime fugit satietatem (Cic. de Or. 3, 25, 99).
 warstruik, * frutex (—icis m.) in crescendo arboribus se circumvolvens.
 wartaal, verba (—orum) nodosa (*of perturbata of inexplicabilia*); nugae.
 was (*van bijen*), cera.
 wasachtig, ceras similis, cereus.
 wasch (= *het wasschen*), lavatio, lotio; (= *linnengoed*) lintea (—orum); *de vuile w.* lintea sordida; *is in de w. geven* aliquid lavandum dare.
 waschbekken, aqualia (—is m.); (*grooter*) labrum, trulleum
 waschdaj, dies (5) lavationis.
 waschgoed, lintea (—orum) lavauda.
 waschkniip, labrum.

waschlijst, series (5) vestium lavandarum.
 waschloon, merces (—edis f.) lavationis.
 waschmand, * corbis (—is f.) qua vestes lavandae transportantur.
 waschtobbe, } labrum.
 waschvat, }
 waschvrouw, mulier loturam (*of lavationem*) curans.
 waschwater, aqua ad lavandum parata.
 wasdoek, pannus cera oblitus (*of perunctus*).
 wasdom, incrementum; (= *toeneming*) accessio; (*class.* alleen in plur. en in foestredenem) auctus (4), *b.v. altijd met den grootsten w. toenemen* maximis semper auctibus crescere; *voor w. vatbaar zijn* crescere posse; *de tijd van den w. is* voorbij crescere aetas et tempus excessit; *bij iemand, bij iets* aliquis, aliquid crescendi finem cepit (*of crescere* desit); (= *voortgang*) progressus (4), progressio.
 wassem, vapor; halitus (4), nebula.
 wassemen, exhalari (*als wassem opstijgen*); (= *wassem verpreiden*) vaporem emittere, vaporare.
 wasoming, exhalatio, vaporatio (Plin.).
 wasfakkel, cereus.
 wasgeel, cereus (Virg.), cereo colore.
 waskaars, cereus.
 waskleurig, cereo colore.
 wasschen, lavare (manus); *afwassen* abluere (pedes); *de vlekken uit een kleed w.* maculas vestis eluere; *nich w. lavari*, abluui, *over het gehele lichaam totum lavari*; *ik wasch mijn handen in onschuld* * ego extra culpam sum.
 wascher, qui lavat of abluit.
 wascherij, } lavatio.
 wasching, }
 waschijf, fuvus.
 wassem, 1° Aij. cereus.
 2° (= *met was bestrijken*) ceram illinere, ceram obducere aliquid.
 3° (= *groeien*) crescere; *langzamerhand* succrescere; (*van jonge menschen*) adolescere; *den baard laten w.* barbam alere (*of promittere*), *de nagels* ungues non resecare; *beginnen te w.* augescere; *oneig.* *iemand boven het hoofd w.* supra aliquem assurgere (*of se tollere*), *gewassen zijn* potiorum esse aliquo; (= *in sterkte toenemen*) crescere, angere, incrementum capere; *iets wast met de jaren* aliquid unum cum aetatibus adolescit; *het kwaad wast* malum ingravescit; (= *gekwast worden*) *het hoorn wast hier goed* frumentum hic laste provenerit.
 wassebeeld, imago (—inis) (*of effigies* 5) cerea; *de wassebeelden* expressi cera vultus (—uum), (*vooral van de voorvaders*) ceras; *een maker van wassebeelden* e cera fingens, *zijn e cera* fingere, *ceras fingere solere*.
 wasseennus, quidquid facile vertitur et mutatur; *iemand een w. aandracen* aliquid verba dare.
 wastafeltjes, tabellae, ceras.
 wat (*als vragend* Prom.) quid? *w. zegt gij?* quid ais? *w. gij zegt!* (*bij verwondering*) ain tu? *w. voor een mensch is dat?* quid hoc hominis est? *w. voor een?* qualis? (*binen de vraag, zonder betrekking op het voorgaande*) qualis, qui, quis; (*met betrekking op het voorgaande*) qui; *dat, wat gij mij gescreven hebt* ea quae mihi scripsisti; *alles w. maar* quodcumque (quascumque), quidquid; *alles w. omnia* quae (omne quod; *noemt w. (van beide)* u delictis utrum placet, sumite; (= *soo veel*) *b. v. hij loopt w. hij kan* quantum potest, currit.

water, aqua; (= *beek*) rivus; (= *rivier*) flumen (—*nis* m.); *staand* w. stagnum; *vloeiend* w. aqua profuens (of *viva*); w. *halen* aquam petere, (*van soldaten in 't veld*) aquari; *hier haalt men het w. hic* aquatio (est); *grootte waters* (bij *eene overstrooming*) magnas aquas; *in het w. levend, zich ophoudend, groeiend* aquatilis; (*dicht. en nacl.*) aquaticus; *onder w. welken irrigare* (agrum); (= *overstroomen*) inundare; w. *houden* continere aquam (humorem); *het rocht, om het w. ergens heen te leiden* aquaeductus (4); *te w. en te land* terra marique, (*seidsamer*) terra et mari, et mari et terra; *een oortog te w. bellum maritimum* (of *navale*); *spreekw. stille waters hebben diepe gronden* altissima quaeque flumina minimo sono labuntur (Curt. 7, 4, 18); *de kruik gaat zoo lang te w., tot zij eene barst* quem saepe transit casus, aliquando invenit; *geen w. om iets omst. maken* muscam excitare non posse; *hij draagt w. in de eene, vuur in de andere hand* aquas gestat dextrae flammamque sinistrae of *altera manu fert lapidem, altera panem* contentat; *een stoicijn van het reinste w. germanissimus stoicus*.

waterachtig (= *den smakt van water hebbend*) aquatilis (humor, sucus); aquae similis.

waterachtigheid, aliquid aquatile, similitudo (—*nis* f.) aquae.

waterader (*in de aarde*), scatebra, scaturigo (—*nis* f.), (*in 't lichaam*) vasa (—orum) lymphatica.

waterappel, * annona palustris.

waterbad, sic bad.

waterbak, labrum; lacus (4).

waterbekken, pelvis (—*is* f.).

waterbel, bulla.

waterblauw, glaucus, caesus.

waterbloem, * flos (—oris) aquaticus.

waterbouwkundige, aquilex (—egis) (Plin.).

waterbuis, canalis (—*is* m.).

waterdamp, aquae vapor (—oris, m.).

waterdicht, impenetrabilis aquae, aquam excludens; w. *zijn* aquam excludere, non recipere in se nec combibere liquorem.

waterdier, aquaticus (—*is* m.) (animal —*alis* m.).

waterdruiser, vitula (Plaut.); vitulus (Cato), hama, amphora.

wateren, trans. (= *met water besproeien*) irrigare (agrum); (= *met water vermengen*) aqua miscere (of *dilueren*) (vinum); *intr. de mond watert mij naar iets* aliquid mihi salivam movet; (= *pissen*) melle (Hor.).

watergang, canalis (—*is*, m., *selden* f.), fossa.

waterhalen, (*Subst.*) aquatio.

waterhaler, aquator.

waterhond, canis (—*is*) aquaticus.

waterhoos, typhon (—onis, m.), columna (Plin.).

waterig, aquaticus; (= *mat, geesteloos*) jejunus, tenuis (sermo).

waterigheid, (= *matheid, geesteloosheid*) jejunitas, tenuitas.

watering, (= *watering*) amissarium; canalis (—*is* m.); fossa.

waterkant, ripa.

waterkers, nasturtium.

waterkoud, humidus et frigidus.

waterklaver, * trifolium palustre.

waterkundige, hydraulicus (Vitr.)

waterkuur, aquae frigidae usus (4); *de w. gebruiken* aqua frigida uti, *de w. bij iemand aanwenden* aqua frigida alicui mederi.

waterlanders, lacrimae.

waterleiding (*als handeling*), aquae ductio (of

inductio); (*als bouwwerk*) aquaeductus (4); *in smkg. ook alleen aqua*.

waterloot, stolo (—onis m.).

waterman, aquarius (*ook 't sterrebeeld*).

watermolen, hydraulites (Vitr.).

watermuis, Nais (—idis of —idos); Nais (—ados).

waterpas, Adj. libratu, aequilibris, directus; w. *maken* ad regulam et libellam exigere; *Adv. ad libram, ad libellam*.

waterpassen, ad normam dirigere.

waterpassing, directio ad normam.

waterpot, matula (Plant.); matella (Mart.), matellio (—onis m.).

waterrijk, aquosus; (= *rijk aan bronnen*) fontibus abundans.

waterroos, (*Indische*), colecasia (Virg.).

waterschap, fossarum aggerumque inspectio (of praefectura).

waterscheiding, divortium aquarum.

watersnood, aquarum intemperies (5).

waterstand, aquarum altitudo (—*nis* f.); *een hooge w. aquarum* (of *fluminis*) magnitudo (—*nis* f.), aquae magnae.

waterstroom, flumen (—*nis*, m.).

waterstanden, d.v. *ik waterland naar iets* aliquid mihi salivam movet.

wateruurwerk, clepsydra.

waterval, dejectus (4) aquae, aquae cadentes (of *ex edito desilientes*); *de w. van den Nijl Nilus cadens*, cataracta (Sen.).

watervlakte, summa aqua, superficies (5) aquae, sequor (—oris m.) fluminis (of *maris*).

watervloed, eluvio, aquarum intemperies (5); *sic overstrooming*.

watervogel, avis (—*is* f.) aquaticus (of *quae degit in aqua of assueta aquis*).

waterrees, hydrophobia (CAnr.); *dus de w. heeft* hydrophobicus (—a, —um) (Plin.).

waterweegkundige, hydraulicus.

waterzucht, aqua interens (—itis); hydrops (—opis m.); *de w. krijgen* aquae interentis morbo implicari.

watersuchtige, aquae intercutis morbo implicatus, hydropicus.

waterzeen: *een bloed w. venti* inuere lanam carminatam.

watten *Subst.*, lana carminata; *Adj.* ex lana carminata factus.

wattenfabriek, lanae carminatae fabrica.

wauwelaar, garritor (Amm.); garrulus (Ov.); blatero (—onis) (Gell.).

wauwelaarster, femina garrula.

wauwelen, garrire; blaterare.

web of webbe, tela.

wed, aquaticus; *de gardien naar het w. brengen* equos, aquatum (of *ad aquam*) ducere.

wedde, sic jaargeid.

wedden, decertare pretio, deposito pignore certare; sponsionem facere; *iemand tot w. uitdagen* sponsione locustere aliquem; *om elken prijs w. quovis pignore certare, met iemand in quodvis pignus vocare aliquem; om iets w. aliquid in pignus dare*.

weddenschap, sponsio; *eene w. aangaan, sie* wedden; *iemand tot eene w. uitdagen, sie* onder wedden; *de weddenschap winnen* sponsione of (*van den tot de weddenschap uitgedaagden*) sponsionem vincere, *verliezen* (sponsione) vinci.

wedder, wedster, qui, quae deposito pignore certat.

weder en weer 1°. *Subst.*, sig. tempestas; coelum; *helder w. tranquilla serenitas, goed, wistkend,*

heerlijk w. bona, egregia tempestas; *in smig. ook alleen* tempestas, d. v. ik wil het goede w. niet laten voorbijgaan nolo praetermittere tempestatem; *gezond* w. salubritas; *russ* w. coeli asperitas; *droog* w. coelum siccum, siccitas, *aanhoudend* longae siccitates; *stormachtig* w. tempestas turbida (of turbulenta), perturbatio coeli, *hebben* tempestate turbulenta uti; *bij somber* w. nubilo (Plin.); *het wordt somber* w. nubilator, nubilare coepit; *wegena het sombere* w. propter ofusam caliginem; *wind en w. venti* tempestatesque (of atque imbres), imber ac ventus; *wind en w., ook sub* divo; (= *onweer*) tonitrua cum fulmine; (= *storm*) tempestas; 2°. *Ado.* (= *herhaald*, *wederom*) furens (furans); (= *ten tweeden male*) iterum; (= *op nieuw*) denovo; (= *van den beginne weer af*) de integro; *iemand kam w. men* aliquis caecitate liberatus est, *alieu vinn* (4) restituitur (of oculi restituantur), (*door toeval*, *door een wonder*) aliquis oculos (of lumen) recipit; (= *bij afwijking*) invicem, vicissim; *contra* (in legenden); ook idem; *hij w. idem*, idem ipse; *w. anderen zeggen* neque desunt, qui dicunt; *steeds w. identidem*, etiam atque etiam (*samen andersmaal*), iterum et (of ad) saepius.

wederantwoorden, respondere.

wederbeding, pactum mutuum.

wederbedingen, vicissim pacisci.

wederbegeren, repetere, (*wonder beding*) reposcere; (= *invoerden*) exigere.

wederbekomen, recipere (*de verlorenen* anken res amissa, den *moed* animum), recuperare (amissa).

wederbekoming, recuperatio.

wederbelooning, praemium mutuum (of vicissim datum).

wederbrengen, referre, reportare (aliquid), reddere (aliquem).

wederbrenging, relatio, reductio.

wederdienst, officium mutuum; vicissitudo (—*Ynis* f., *alieu* debetur); *in smig. alleen* munus (—*bris* n.); *iets door een w. vergelden* vicissim reddere aliquid.

wederdoop, anabaptismus (Eocl.); rebaptizatio (Eocl.); repetitio baptismi (Eocl.).

wederdoopen, rebaptizare (Eocl.); baptismum of baptismi (—*itis* n.) iterare (Eocl.); baptismi repetere (Eocl.).

wederdooper, rebaptizator (Eocl.).

wedereisch, repetitio (Jct.).

wedereischen, reposcere, repetere.

wedereischer, repetitor (Ovid.).

wedererlangen, *sie* wederbekomen.

wederga, *sie* wedergade.

wedergaaf en wedergave (= *teruggaaf*) restitutio (Jct.); (*van een gekant* gebraktig voorwerp) redhibitio; *gewoonlijk* door omschr., d. v. de w. van Helena aanraden reddendae Helenae auctorem esse; (= *wederkeerige gaaf*) remuneratio; munus (—*bris* n.) mutuum (of vicissim datum).

wedergade (= *achtgenoot*), conjux (—*igis*); (= *wederhalf*) altera pars (alienjus); (= *een van twee*, *die te samen een paar uitmaken*) par, compar; (= *een deel* of *lotgenoot*) consors (—*itis*); *wonder w. sine exemplo* maximus (of optimus); divinus; eximius; egregius.

wedergeboorte, door omschr. met renasci; *in theologisch kerkelijken zin* regeneratio (Augustin.).

wedergeboren, renatus; regeneratus; w. worden renasci.

wedergeven, reddere; restituere (alieu aliquid); (= *uitdrukken*) dicere, significare, declarare, verbis eloqui (of exprimere); (= *oversetten*) vertere,

convertere, transferre (*woordeijk*), reddere, interpretari (*vrj*).

wedergloed, ardor (of fervor) redditus (of repercussus of reverberatus) (Col.).

wedergroot, resalutatio, salutatio mutua; *na groot en w. salutatione* mutua facta.

wedergroeten; *iemand w. resalutare* aliquem; *na elkaar gegroot en wedergegroet te hebben* saluto accepta reddere.

wedergunst, gratia mutua.

wederhalen (= *terughalen*), repetere, reportare (aliquid), reddere (aliquem), (*met geweld*) reprehendere (aliquem).

wederhelft, conjux (—*igis* w. m. f.); (= *levonagroot*, —*in*) socina (a), altera pars alienjus (Hor.).

wederhoorig, contumax (—*axis*); *sie verder ongehoorzaam*.

wederhoorigheid, contumacia; *sie verder ongehoorzaamheid*.

wederhouden, *sie* terughouden en belatten; *ik kan mij niet w. om te facere* non possum quin (*met Conj*).

wederhouding, *sie* terughouding.

wederinstorting; w. heeft er bij hem planta recidit in eundem gravem morbum.

wederkaatsen; *een geluid enz. w. sonum* reddere (of repertere of reverberare) (Col.); *intr. resultare*; *wederkaatsende dalen* repercussae valles (Liv. 21, 33, 6.).

wederkaatsing, revibratio, repercussio.

wederkant, *sie* tegenkant.

wederkeer, reditio, reditus (4).

wederkeeren, redire, redire esse, revenire (domum); (= *omkeeren*) reverti (*zelden*) revertere, *persf. reverti* (*zelden*) reverens sum, referri (*van dingen*, *die men duidt*); *schijnlijk w. sio* terugijlen; *recondescere* (*van ziekten en kwalen*); *een gelegenheid, als deze, zal nooit w. oecasio*, qualis haec est, deinde nulla erit; *naar een plaats w. aliquo* reverti (of redire); (= *terugtrekken*) remigrare, aliquem locum repetere, *met het leger*, exercitum reducere aliquo (Romam, in hiberna); *inleken tot het arkif* onderwerp w. identidem oodem revolvit; *tot iets in de gedachten w. ad* memoriam alienjus rei revolvit, (*in het spreken*) ook revehi ad aliquid (ad paulo superiorem aetatem, Cic. Brnt. 63, 925); *laten w. remittere*; (= *ontslaan*) dimittere (*naar huis* domum), *iemand behouden in het vaderland tot zijne ouders* aliquem ascriptum ad parentes in patriam restituere.

wederkeerig, mutus; (= *afwisselend*) alternus; ook door *inter se*, d. v. wij hadden hunne wederkerige achtung versterkt auxerant inter se opinonem (Liv. 21, 39, 8); *ons w. voortdurend* onderhoud sermo familiaris meus tecum et item mecum tunc; *wederkeerige weldaden* beneficium ultro citroque data et accepta; *Ado.* mutuo, invicem, *inter se*; *wij ondersteunden elkander w. alter alterum* adjuvit.

wederkomen, *sie* terugkeeren en wederkeeren.

wederkomat, *sie* terugkeeren en wederkeer.

wederkoopen, redimere.

wederkrijgbaar, qui, (quae, quod) recuperari potest.

wederkrijgen, *sie* wederbekomen.

wederlegbaar, refutatu (of confutatu) facilis, qui (quae, quod) refelli (of refutari of redargui) potest.

wederleggen; *iemand, iets w. aliquem, aliquid* refellere (*door gronden*), redarguere (*logenstraffen*),

confutare (*offensief, door de rede afwijzen*), refutare (*defensief, tot wijzen brengen*), convincere (*voldoende overtuigen van een dwaling of misdadig*), revincere (*door voldoende tegenbewijzen*); grondig w. redarguere et refellere; *eene aanklacht (of beschuldiging) w. diluere (of dissolvere)*; crimina (—Inis n.) (*of grinnaken*); *spreekw.: iemand met zijne eigene woorden of wapenen w. suo sibi aliquem gladio jugulare (Ter.)*.

wederlegger, —ster, qui, quae refellit, (*of redarguit, confutat (of refutat)*).

wederlegging, relatio, confutatio.

wederleveren, *niet* teruggeven, wedergeven.

wederlevering, *niet* teruggaaf, wedergaaf.

wederliefde, amor mutuus; *liefde en w. kosteren vel amare, vel, ut ita dicam, redimare; w. jegens iemand kosteren, iemand bewijzen aliquem contra amare (of diligere), amori alicuius respondere, vindem, contra of ab altero (altera) amari (of diligere)*.

wederloof, merces (—ōdis) mutua, pretium mutuum.

wedermin, *niet* wederliefde.

wedernemen, resumere (*het boek in handen librum in manus, Quint.*); (= *weder veroorloven*) recuperare, recipere (ab aliquo); *van iemand iets w. alicui aliquid auferre*.

wedernoodigen, mutuo invitare poculis, cibo, etiam atque etiam rogare.

wedernoodiging, invitatio (*of* mutua) invitatio.

wederom, Ado. rursus, iterum, denuo, identidem.

wederontmoeting, iterata occurratio.

wederopbouw, { restauratio (JCh.); door
wederopbouw, { omschr. met restaurere.

wederoprichter, restitutor (Liv.)

wederoprichting, restitutio.

wederopstanding, * reditus (4, mortui, mortuorum) in vitam; *als theol. t. t. resurrectio (Eocl. Patres)*.

wederopzegging; tot w. toe verleend precarius (Ulp. Dig.).

wederpaar, *niet* wedergade.

wederpartij, pars (*of* factio) altera (*of* adversa), qui sunt adversae factionis; *in den oorlog adversarii; de w. begunstigen factie adversus aliquem; de w. in redenen der plitzaal, ook iets, isti*.

wederpartijder, qui est adversae factionis, adversarius.

wederrechtelijk, injuriosus (in aliquem, vita), injurius (homo, Ter.), injustus; (= *ongevoorloofd*) illicitus; (= *onverschuldigd*) immeritus; w. gedrag injustitia; Ado. injuriose, injuste, praeter jus, contra jus fasque, per injuriam; *zich w. het bezit eens, zich aanmatigend involare in possessionem alicujus rei*.

wederrechtelykheid, injuria, injustitia.

wederroepelijk, mutabile; *niet w. immutabilis*.

wederroepen: iets w. retractare (dicta), aliquid irritum esse jubere, rescindere (testamentum, decretum), mutare (sententiam, fastum), revocare (facta, Ovid., libertatem, Tac., promissum suum, Senec.), relaxare (illa dicta, orationem meam); *iets van de vredevoorwaarden w. aliquid ex conditionibus pacis subtrahere (Liv. 30, 31); het doodvonnis tegen iemand is w. damnatio alicujus sublati est*.

wederroeping, retractatio; omschr.

wederschelden, convivium convivio rependere; *iemand w. maledictis alicujus respondere maledictis*.

wederspauwel, vir contumax (—ācis), vir rebellis.

wederspauwel, *niet* ongehoorzaam.

wederspauwel, contumacia; *niet* ongehoorzaamheid.

wederspauwel, *niet* tegenspauwel.

wederspraak, *niet* tegenpraat; *zonder w. nullo obloquente (of* repugnante *of* recusante), silentio (*gaat de wet door lex perferitur*); sine controversia; (= *gewillig, gaarne*) prompto animo, libenter, haud (*of* non) gravate; (= *rustig*) placide, (= *zonder twijfel, sine dubio, haud dubie*); (= *licht*) facile (princeps, omnes superare); *zonder w. iets doen non gravari met Inf.*

wederspreekster, quae obloquitur (*of* dicit contra aliquid *of* adversatur).

wederspreeklijk, *niet* wederlegbaar.

wederspreek, obloqui (alicui), dicere contra (alicui, aliquid), (*absol.*) contra dicere, contradicere alicui, adversari (*ook door w. vinen etiam adversando assentiri*); *met geruas w. obstrepere, overtuist, reclamare (alicui, alicui rei), reclamitare, (=* *bestrijden*) impugnare (aliquid, sententiam); (= *in strijd zijn met*) repugnare (alicui rei, contra aliquid, pugnare (cum aliqua re), abhorrere (ab aliqua re); *elkander w. inter se pugnare (of* repugnare), dissidere, discorpare (*van zaken*); *zich zelve w. acum pugnare (in 't alg.)*, sibi repugnare (*van zaken*), pugnantia loqui, sibi non constare (*van personen*); *sonder wederspreek zich de dwaasheid selvo tanta est inconstantia stultitiae*.

wederspreekend, obloquens (*van personen*), pugnans, repugnans, contrarius; (= *van elkander afwijkend*) diversus, (*ongerymd*) ineptus, absurdus, insulzus (*van zaken*); *wederspreekende dingen pugnantis; de natuur w. contra naturam; averens a recta ratione, contra naturam animi commotio*.

wederspreeker, *niet* wederspreekend.

wederspreeking, *als* wederpraak.

wederswaan (= *zich verstellen tegen*), resistere, obstistere (alicui, alicui rei), repugnare (*absol.*, alicui rei), adversari (alicui), relictari, reniti, obniti, se defendere (*niet* verdedigen); *iemande bedom w. preces abeujus rejicere (of* repudiare); *iemande tranen en bedom w. lacrimis ac precibus alicujus resistere; den invloed van het geluk w. fortunae vim sustinere*.

wederswaanbaar, aliquis (qua, quid), qui resisti (*of* obsti *of* repugnari) potest.

wederswaand, *niet* tegenstaand.

wederswaander, *niet* tegenstaander en tegenstrijder.

wederswaander, *niet* wederstaan en tegenstellen (*zich*).

wederswaander, *niet* tegenstaander en tegenstrijder.

wederswaander, *niet* tegenstrevig.

wederswaander, remittere, *niet*, retinere.

wederswaander, *niet* bejegenen.

wederswaander (*Subst.*), *niet* bejegening.

wederswaander, par pari referre; *iemand parem gratiam referre alicui (beide ook in een slecht en)*.

wederswaander, par gratia; (= *belooning*) praemium; (= *loon*) merces (—ōdis f. ook in slechten zin); (*als* jurid. t. t.) talio (—ōnis f.); *het recht van w. toepassen par pari referre*.

wederswaander, in conspectum redire; *niet w. non apparere (of* non comparere).

wederswaander, door omschr.

wederwinden, reperire, agnoscere; (*van nieuws*) recognoscere; (= *wederkrijgen*) recipere, recuperare.

wederwaardigheid, *sie* ramp *en* tegenspoed. wederwoord (= *wederspraak*), *sie* wederspraak, (= *antwoord*) *sie* antwoord.

wederwraak, vindicta (of ultio) mutua; ook (= *veroek*) vindicta, ultio.

wederzeggen (= *overbrengen*) renunciare, (*een geheim*) enunciare (alicui aliquid); (= *afzeggen*, *afwijzen*) recusare, negare, deprecari.

wederzenden, remittere.

wederzending, door *onschr.* met remittere.

wederzien: iemand w. aliquid videre; (= *iemand weder bezoeken*) revisere aliquid; (= *iemand weder onder de ogen komen*) in conspectum alienius redire; (= *weder vinden*) aliquid reperire, niet, aliquid posthac non videre.

wederzijde, pars (—tis f.) adversa; (= *rugzijde*) pars aversa; op *de* w. in adversum.

wederzijde, *sie* *Ado.* bij wederkeerig.

wederzijdich, *sie* wederkeerig.

wedijver, certamen (—inis n.), certatio; (= *naijver*) aemulatio, studium.

wedijveren, certare (cum aliquo aliquo re, de aliqua re, inter se aliqua re); met *inspanning* w. contendere (*in listen en bedrog* dolis et fallaciis), *onderling* over *den* *voorrang* inter se de principatu; (= *naijveren*) aemulari (aliquem).

wedloop, cursus certamen (—inis n.; *semen* w. houden cursu certare.

wedloopen, cursu certare.

wedlooper, cursor.

wedprijs, praemium certaminis, of *alleen* praemium.

wedren: *te* voet, *sie* wedloop; met *wagens* of *paarden* cursus (4) equorum, cursus equester.

wedspel, *sie* wedstrijd.

wedster, quae deposito pignore certat.

wedstrijd, certamen (—inis, n., certatio, *een* w. met *semand* hebben certare cum aliquo, op *de* *fluit* tibiarum cantu, (= *naijver*) aemulatio, *een* *edele* w. honesta aemulatio, rerum honestarum certamen.

weduwe, vidua, *van* *semand* viduata morte alienius, quae alienius antea matrimonium experta est (of alienius uxor fuerat); *weduwen* *en* *veezen* orbi orbare; *semands* w. *huwen* duocere uxorem, quae alienius antea matrimonium experta est; w. worden viduum fieri, in viduitate reliqui (als w. *achterblijven*), w. *gworden* viduita (alienius morte); w. *blijven* abstinere a secundis nuptiis.

weduwendracht, viduarum vestitus (4).

weduwenfonds, { aerarium viduarum alendis in-

weduwenkas, { servitus.

weduwgeld, pecunia viduae constituta (of data)

weduwgift, donum viduae constitutum.

weduwjaar, annus viduitatis.

weduwenaar, viduus; w. worden viduum fieri; uxorem amittere; w. *blijven* novam matrimonium non inire.

weduwenschap, { viduitas.

weduwestaat, { viduitas.

weduwvrouw, mulier (—oris) vidua.

wee! *Interj.* *vael* w. *den* *overwonnenen*! *vae* victim! w. *mijnen* *voldaten*, als *nij* *nicht* *niet* *rustig* *houden* malum militibus meis, nisi quieverint; *ook* *en* *wee* *roepen* (oneig.) over *semand* of *iets* graviter aliquid accusare, graviter (of multa) queri de aliquo, excorari (of detestari) aliquid, aliquid.

Subst. (= *smart*) dolor; (= *ongeluk*) malum (of *plur.*) mala, res adversae, *het* w. over *semand* uitroepen execrari aliquid; (*Tac.*) diras alieni im-

precari; *het* *wel* *en* *wee* *des* *levens* *niet* *van* *de* *dingen* *duiten* *ons* *laten* *afhangen* non extrinseca aut bene aut male vivendi rationes suspensas habere; w. doen dolere (naar *het* *lichaam*; hoe dolet, naar *den* *geest*); dolorem facere (of efficere) (*van* *zaken*, *lichamelijk*); *beginnen* w. te doen condolescere; *iets* *dost* *mij* *wee* *dolet* mihi aliquid, doleo aliquid (of aliqua re of de aliqua re); *het* *dost* *mij* *wee*, als, dat *ons*. doleo quod *ons*. of *Acc.* c. Inf., doleo, si *ons*. mihi dolet quod *ons*. of *Acc.* c. Inf. mox quod *ons*. iemand w. doen dolorem afferre alicui, aliquem laedere (of violare); (= *naar* *den* *geest* *kranken*) aegro facere alicui, nich, corpus laedere, sibi aegro facere, dat, waarmede *men* *ons* (*hem*, *hun*) w. heeft *gedaan* id quod violatum est of ea quae violata sunt (Cic. fam. 5, 8, 8); (= *barmhertig*) dolores (—um).

weedaach, * cinis (—oris m.) ex planta quadam, quae vitrum vocatur, quo tinctoris alique utuntur.

weede (*seme* plant), vitrum (Cass.).

weedom, *sie* wee (*smart*).

weefgetouw, jugum (textorium), tela.

weefkunst, textorium.

weesfel, tela; *een* w. *van* *leugens* mera mendacia

(—orum); *het* *gansche* *verhaal* *is* *een* w. *van* *verdicting* tota narratio ficta est; *nijn* *leven* *is* *een* w. *van* *wederwaardigheden* vita ejus perpetuis calamitatibus repleta est.

weefster, textrix (—icis) (Mart.).

weeg, *sie* wege.

weegblad, { plantago (—inis f., Plin.).

weegbrae, {

weegglas, vitrum usitatum ad fluida ponderanda

(of examinanda).

weegkunst, librandi (of ponderandi of examinandi) ars (—tis f.).

weegluis, cimet (—icis m.).

weegschaal, tratinas; libra; (= *waeter*) statūra; *tegen* *semand* in *de* w. *het* *houden* (*opwegen*) parem esse alicui, non inferiorem esse aliquo; non codere alicui; respondere alicui rei (*tegen* *hunne* *rede* orationi illorum, *tegen* *de* *houvels* *der* *stad* *urbis* *tumulis*); met *juiste* w. *iets* *afwegen* aequa lance pensitare aliquid (Plin.).

weegschaeltje, iancula.

weegsteen, lapis (—idis m.) olim loco ponderis usitatus.

week, 1°. (= *het* *weken*) maceratio (Vitr.); in *de* w. *zitten* macerare;

2°. (= *seven* *dagen*) septem dies (—erum); hebdomas (—adis f.) (Ecol.); (= *werkdagen*) dies profesti (of rerum agendarum); dies negotiosi;

3°. Adj. mollis (eig. *en* *oneig.*); mitis (eig. *van* *rijpe* *vruchten* *en* *oneig.*); w. worden mitescere; (= *leeder*) tener (—ora, —erum, ook *oneig.*);

weeke (*sochte*) *licht* *aër* tepidas; (*het* *weeke* *hart* *van* *semand*) animus tenerior, (= *medeliden*) misericordia alienius; *een* w. *hart* *hebben* animo teneriore esse; facile moveri; misericordem esse;

w. *maken* *mollire* *de* *leden* *met* *olie* *artūs* oleo, ook *oneig.* emollire (ulcus, iemand commovere animu alienius; *het* *wordt* *mij* w. om *het* *hart* animus meus commovetur; misericordia subit animu, *de* *harten* *weeke* *stommen* animos mollire, *Ado.* molliter.

weekachtig, aliquanto mollior; molliculus; tenellus.

weekbak, cups (of vas) ad macerandum (of molliendum) apta (—um).

weekbakken, leniter (of leviter) coctus; mollis.

weekblad, * scripta (—orum) singulis diebus hebdomadibus edita.

weekdarm, ilia (—ium); inguen (—inis n.).

weekdieren, * mollusca (—gram), mollia (—
ium)

wekelijk, mollis; (= *verteederd*) effeminatus;
mollis et effeminatus; (= *te leeder*) delicatus.

wekelijkheid, mollities (5) of mollitia (naturae);
vita delicata.

weekling, homo (—inis) mollis (*of mollis et effeminatus*); homo delicatus; *also w. leven molliter vivere.*

weaken, mollire (frigidā aquā in koud water); macerare (uoto, in asyn).

weekgeld, * pecunia, quae singulis dierum hebdomadibus datur.

weekhartig, mollis; (= medelijden) misericors
(—rdia); niet w. durus, immisericors; w. zijn
molliore esse animo; facile commoveri; iemand w.
maken aliquem (of aliquis animam) commovere;
zei hoe w. ik ben vide molliem animi.

weekhartigheid, mollitia (of mollities) animi.
weekheid, mollitia; (als voortdurende eigenschap)
mollitudo (—nis f.).

weekhoevig, mollior unguis.

weklacht, questus (4); lamenta (—orum), lamentatio; ejulatio; gemitus (4); in *transire in weklachten uitbreken* profundere esse in questus debiles, in questus et lacrimas effundi.

weeklagen (= gevoel van smart wien), queri, con-
queri, (sterker) lamentari; over iets w., w. dat ene.
queri, conqueri aliquid, de aliqua re, quod of
Acc. o. Inf.; lamentari aliquid; ejulare.

weckmaken, *sie* weck en wecken.

weekmarkt, * nundinae, singulis diebus hebdomadibus habitae.

weelde, luxuria, luxus (4); cultus (4) effusior (verkwisting in kleeding en huuraad); cultus delicatus; deliciae (met betrekking tot sijnare kleeding enz.); sumptus effusi; profusus (of immoderata) luxuria; in *vo. versinken* luxuriari incipere, *versinken* luxuriari, luxuriâ diffuâre, *versinken* luxuriâ diffuâre, in luxuriam diffuâs; (= welmat) voluptas, libido (—*tr. f.*).

weelderig, luxuriosus (eig. is w. in wasdom frumēnta), onveig. (= *weispallend*) luxuriosus homo; (= *verleedde*) delicatus (homo); *bij* *nielste* w. *zijn*, *in* *weelde* *verzonken* *zijn* *die* *weelde*; (= *wellustig*) libidinosus (homo, smor), ad voluptates propensus, libidinum plenus; (= *verkwistend*) prodigius, profusus (van *parare*), (*met* *het* *zijn*) sui profusus.

weolderighoid, sie weolds.

woeldig, ~~nie~~ woelderig.

weemoed, dolor, maestitia, maeror, misericordia
(medelijden), miseria; *tranen van v. liets* (4)
maerens; *met w. cum dolore quodam, animo do-*
lente; met inngen, teedren v. non sine magno
dolore; w. grijpt mij aan dolore quodam afficior,
*misericordiam commoveor; tot w. gestemd worden **
ad maestitiam abuei.

weemoedig, dolens, maestus; *w. zijn, worden* dolore quodam affectum esse, affici; = *weemoed verdr-
den*, *klagen* febilis, miserabilis, *door een w.
gevoel aangetaat worden* dolore quodam affici, (*van
medelijden*) miseriordiis commoveri; *Adv. w. spreken*
dolenter dicere, *klagen*, febiliter lamentari; *iets
w. betrouwen* maeris aliquid of met *Acc. o. Inf.*
weemoedigheid, sie weemoed.

weemoediglijk, dolenter, cum dolore.

weenen in 't alg., lacrimare, (dicht.) lacrimas

tundêre, (nu smart, in den regel ook hoorbaar)
flere, (met luid ges. hore plore, (klagen) ejulare,
(van kleine kinderen) vagire; (= soeklagen) la-
mentari, herig, uberius, (dacht) ubertim flere,
vim lacrimarum profundêre; nien dyna dood v.
lacrimis contig; ik moet v. nequeo quin lacrimam
(Ter.), lacrimas tenere (of sietum cohibere) non
possum, met weende oogen oculis lacrimantibus,
lacrimans; over of bij iets, over iemand v. flere
de aliqua re, illacrimare (Nep., Liv.) (of illacrimari.
Cic.) aloui reï, ook absol., (over iemands ongeluk)
illacrimare casu (=casu) alonjux (Nep. Alc. 8, 4),
daarom, id lacrimare (Ter.), over nien deplorare
casu suo; iemand doen v. (tot tranen bewegen)
lacrimas alonj eliober (Plaut.) (of exolûere Ter.).

weaner, plorator (Mart.).

weening (= *het weenen*), fletus (4), ploratus (4),
ojulatus (4), vagitus (4), lamentatio; *met w. lacri-*
mans, flets, cum fletu; iemand tot w. brengen,
sie (doen) weenen, sich van w. niet kunnen ont-
houden; sie (moeten) weenen.

weer 1° (= verdediging) b. v. *nich te w. stellen* se defensor (tegen iemand, contra aliquem), reistere (alieu), propulzare (vim vl. tegen geweld); (= er met slagen tegen in hounen) contra ferire, dapper in de weer zijn omnia agere (of moliri); *nich te w. stellen voor iets* niti pro aliqua re, (= wapenen arma (=—um), w. (goeuer) om wapenen arma et tela, (van de wapenkracht) praesidium ac telum.

2° (= *Unstetigkeit*) wie weder.

8° (Adv.) sic weder.

weerbaar (= *guarandend*), armatus; iemand w. maken arma instruere aliquem, arma dare alicui (= *strijdwapen*) homo (—icis) aetate militari (naar den leeftijd), ook juvenus (—utis f.), juniores, ad arma utilis (of idoneus); alle weerbaren, omnes qui (per aetatem) arma ferre possunt, omnis militaris aetas; w. zijn militia sufficere, arma ferre posse, niet, ad arma inutilem esse; iemand voor w. verklaren aliquem probare.

weerbhaarheid, praesidium, copiae, res (5) militaris, militia (Liv.).

weerbaarstig, contumax (—acia), obstinatus, pertinax (—ācia), perversax (—acia), rebellia.
weerbaarstigheid, contumacia, obstinatio, pertinacia, perversacia, rebellio.

weerga (bij verwondering): wat w. is dat? quid tandem monstri hoc est? (of verwenschend) loop naar de w! abi in malam rem!

weergaasch, d. v. wel w. / wat heeft hij mij be-
droegen? per deos! quantis me decepit fallaciis?
een weergaasche bedrager callidissimus circumventor
(Lampr.).

weergalm, vocis imago (—in *f.*); in *anag. alleon* imago; als weerklinkt vox (vocis) repercussa; een *w. geven* voci respondere (of resonare), vocem reddere; een *veelvuldigen w. geven* vocem acceptas (numerosa repercussa) multiplicare; een *dal, dat een w. geeft* vallis (—in *f.*) clamoribus repercussa; daar is een *zwaarzondige w.* ibi septies eadem vox redditur; *onw.*, de roem is als het *woerd* de *w.* der *doud* gloria virtuti resonat tamquam imago. weergalmen, als weergalm (*geven*).

weergaloes, sine exemplo, divinos, singularis,
eximius, egregius.

weerglans, reperousus (4), imago (—inis) reperousus; *w. der vlam* flamma relucens; *een w. verweken* relucere, refulgere; *w. der wapenen* arma refulgentia (Liv.); *de ster gaf een w.* stella refulsit (Hor.); *oneig.*; *de w. van den roem* fama refulgens (Prop.).

weerglas, * barometrum.

weerhaak, uncus, uncus recurvus; *met weerhaken voorheen uncinatus, hamatus (telum); dat ding is niet zonder weerhaken causa aliqua (of aliquid) subest, res suspiciosa est.*

weerhaan, * galliformis bractea summis imposita metis turrium; ventorum index (—itis).

weerknaaten, *sie wederknaaten.*

weerkant, *sie tegenkant.*

weerkauwen, *sie herkauwen.*

weerklink, {

weerklinken, { *sie weergalm en weergalmen.*

weerkunde, nubium observandarum scientia; (*als wetenschap*), meteorologia.

weerkundig, * peritus nubium observandarum.

weerlicht, fulguratio, (*als vurige verschijning*) fulgura (—um).

weerlichten, fulgurare.

weerloos, inermis of inermus; (= *van de wapenen beroofd*) armis exutus; (= *niet toegerust*) imparatus.

weerloosheid, *δ. v.*, *bij de w. der soldaten cum milites inermes essent.*

weersomreis, (*in 't alg.*), reditus (4); *op de w. zijn redire, reverti; op de w. in redita, rediens, in redeundo; de w. aannemen se recipere, (van soldaten) signa recipere (of referre), pedem (of gradum) referre, castra retro movere.*

weerspijn, * dolor (—oris) in alia quidem parte corporis, quam quae vulnerata est, sed ex vulnere tamen ortus.

weerprofeet, * praescius futurae tempestatis.

weerschijs, *sie weerglans.*

weerschijsen, relucere, relucere; *sie weerglans; doem w. repercutere.*

weerschijsel, *sie weerglans.*

weersgesteldheid, tempestas, tempestatis ratio.

weerskanten: *van w. utrimque, mutuo, invicem.*

weerslag, ictus (b) mutui; *w. van het licht, sie weerglans.*

weerstroom: *bij w. flumine adverso, (Curt.) adverso amne, contra aquam.*

weersverandering, varietas (of mutatio) tempestatis.

weersziden, *sie weerskanten.*

weertafel, * tabula meteorologica (of praesaga futurae tempestatis).

weertij, { *sie weerstroom.*

weervloed, {

weerwjs, *sie weerprofeet.*

weerwijzer, *sie weertafel.*

weerwil: *in w. van (—= niettegenstaande) δ. v. Themistocles heeft, in w. van zijn vrijere levenswijze als jongeling, door zijn beleid Griekenland van de slavernij gered Themistocles, etiamsi in adolescentia liberius vixerat, consilio Graeciam a servitute liberavit*

weerwolf, * lycanthropus (—i), versipellis (Plin.).

weerwolfziekte, * lycanthropia.

weerziek, (homo) oculi vel tempestatis asperitate ita affectus, ut aegrotare videatur.

weersin (—tegensin), *sie tegensmaak.*

wees, orbus, orba; (*als onmondige persoon*) pupillus, (f.) pupilla; *vader- moederloos w. orbus (orba) patre, matre; de werken orbi; w. woorden orhari parentibus.*

weeshuis, orphanotrophium (Cod. Just.).

weesje, *sie wees.*

weesmeester, orphanotrophus (Cod. Just.).

weet (= gevoel): *hij heeft er geen w. van non sentit; spreekw.: het is maar een w. * ut rem*

peragas, scire tantum opus est.

weetal, * qui multa et varia (temere) cognitione arripuit, (*als hij daarmede prompt*) * multiplex variaeque doctrinae jactator.

weetgierig, * cognitiois et scientiae cupidus; (= *loergierig*) discendi (of audiendi) cupidus; *w. zijn scire (of audire) cupere.*

weetgierigheid, cognitiois et scientiae cupiditas (of amor); *alechts wil w. tantum sciendi cupiditate adductus; (= begeerte om te leeren) discendi (of audiendi) cupiditas (of studium).*

weetgraag, *sie weetgierig.*

weetlust, *sie weetgierigheid.*

weetniet, homo (—inis) rudis (of indoctus of imperitus), homo stultus, homo extremi ingenii, (*als schimpsoord*) atipes (—itis m.), caudex (—icis m.), truncus, plumbeus, (zelden) annus, (*als harde uitdrukking en volksprekwoord*) fenum esse (eig. hooi eten, *sie Cic. d. o. 2, 57, 233.*)

weeuwte, vidua florens aetate.

weg, via (de baan, lange welke men gaat, ook onweg); iter (itineris m.) (de gang, dien men ergens heen maakt om die tot een doel leidt); (= een pad) semita, trames (—itis m.), (= een dijkweg) callis (—is m.) (bergpad); een w. door een bosch aanleggen silvam munire; (= toegang) aditus (4); *alle wegen tot het geld kennen omnes vias pecuniae nosse, — loog, dien men neemt) cursus (4); op den w., onder weg ex itinere (van den w., van den marsch uit), in via, in itinere, itinore, iter faciens, inter viam; uit den w. gaan via excedere, voor iemand de via decedere alicui, viam dare alicui; (oneig.) alicuius congressum fingere (of vitare); zich op w. begaven se in viam dare, viam (of iter) ingredi, (of inire); eenen w. maken (= afleggen) viam of (eene reis) iter facere (of conficere); eenen w. gaan viam ire, (dicht) viam ire, iter ingredi, banen, viam aperire, patefacere (alicui, ook oneig.) viam munire ad eum. (oneig.); *langs den rechten w. rectam viam of aliam rectam, recto itinere of aliam recto; oneig. viam verā, apertam; lange een krommen w. furtim, fraude, fallacia; lange rechten en krommen w. per omne fas ac nefas, per aequa per iniqua; den rechten w. gaan rectam viam ire (of pergere), (oneig.) sincera fide agere; van den rechten w. (dengd, plicht) afwijken declinare (of decedere) de via; op den w. des ene. per, (δ. v. per vim, per aelus, per conditiones); ook door den enkelen Abt., δ. v., op den w. der wet, op wettigen w. lege, des rechten jure; lange den w. der methodi viam et ratione; langs den weg der theorie ratione, der practyk usu; een w. door de vlakke iter campestre; den w. des rechten inslaan lege agere (of experiri); een anderen w. inslaan (eig.) ook iter avertere, verachillende wegen diversos abire, discedere, (oneig.) non idem equi; mijne wegen zijn niet uwe w. mea ratio longe discrepat a vestris institutis; Gode wegen zijn wonderbaar mirae sunt Dei rationes; menigvuldig zijn de wegen van het noodlot multis itineribus fata decurrunt; op den rechten w. terug keeren in viam redire (eig. en oneig.), ad bonam frugem se recipere (oneig.); op alechte wegen geraken (oneig.) ad nequitiam abduci, corrumpi; iemand op betere wegen brengen (oneig.) aliquem (of alicuius mores) emendare (of corrigere); uit den w. razen de (of e) medio tollere, amoliri; iemand in den w. treden obsistere alicui; ik leg u niets in den w. nulla tibi per me mora est; buiten den w. liegen devium esse; in den w. staan obstarre (met Dat.) mildel en w. door iets tot de onderneming van iets erlangen aliqua re nancisci editus ad conandum**

aliquid (Caes. B. C. 1, 31, 2); *valerlei middel en w. om iets te haalen* varias curationes alienijus rei; *middel en w. zoeken, hoe enz.* quærere, quomodo ens.; *iemand staat een w. tot de vlucht open* effugium patet alieni; *de zaak biedt mij een dubbelen w. tot verdediging aan* res duplicem defensionem praebet; *de zaak is op een goeden w. res perbono est loco, is op goeden w. res in tuto est; hij, die den w. haant tot iets princeps* (—ip[s]e) ad aliquid; *den w. tot de herten van allen vinden in universorum animos tanquam inflare* (Cic. Off. 2, 9, 31). *Ado. zie voort; over iets w. trans aliquid; (= daarvoorbij) ultra aliquid; (= over iets heen) super aliquid.*

wegbergen, condere, recondere, occultare.
wegbijten, demordere (Pers.).
wegblazen, efflare, deflare (Plin.); *w. te b. flabilis*.
wegblijven (= niet komen), non venire; (= niet wederkomen) non redire, non reperiri; (= geen deel hebben aan iets) non participem fieri alienius rei.
wegboonen, eig. eluere, evarrere (den arek wil den tempel eternas ex aede); *onseig. (= weggjagen) zie weggjagen.*

wegboonen, conto detrudere (of depellere).
wegborstelen, abstergere.
wegbranden trans., deurere, exurere; intr. conflagrare, deflagrare.
wegbreken, zie afbreken.
wegbreking, zie afbreking.
wegbrengen, amovere, avellere, abducere, asportare, (iets waare) amoliri aliquid.
wegbrenging, asportatio; *verder door omschr.*
wegcijferen; *b. v. zijne aandael in de schuld w. partem aeri alieni suam rationi eximere (of non computare).*

wegdenken (= iets als verwijderd beschouwen), aliquid remotum (of amotum) habere; (= uit zijne gedachten verwijderen) aliquid animo eximere (of expellere).

wegdieven, zie wegstolen. *
wegdoen, amovere, removere; (om het te verbergen) abdere, abcondere.
wegdoelen, zie doelen.
wegdragen, auferre, asportare, deportare; *naar een andere plaats w. transferre (aliquid).*
wegdraven, totutum decurrere, citato equo avahi.
wegdribbelen, trepidantem abire.
wegdrijven trans., agere, abigere, depellere (aliquem); (= verder drijven) porro agere; intr. deferri (lumine secundo), delabi.

wegdringen, moliri, loco suo movere; *van een plaats w. demovere aliquo loco (of de aliquo loco), depellere ab aliquo loco.*

wegdrogen, exsiccare; abstergere, detergere.
wegdruppen, destillare, (onrig) zie wegaluipon.
wegdrukken, deprimere, exprimere, detrudere; *zie verder wegdringen.*

wegduiken, immergi, demergi, urinantem e conspectu abire.
wegduwen, retrudere, retundere (Lucret.); *zie wegdringen.*

wegduwen, aberrare, deerrare.
wegdwellen, deludere, eludere.
wego; *te wege (of te weeg) brengen* efficere, perficere; *verder als aachtervoegsel, mynemt-woentwege* meli, tuu causae (of gratia).

wegen eig. pendere; (*nauwkeurig en zorgvuldig*) pensare, pensare (aliquid), ponderare, pondus alienius rei exigere (het gewicht van iets nagaan), examinare aliquid (iets op de schaal ophalen), expendere aliquid (iets naar het gewicht schatten);

onseig. (= beoordeelen) pendere, pensare, ponderare (aliquem, aliquid ex aliqua re), grond en tegengronden w. argumenta cum argumentis comparare; de woorden w. verba expendere (b. v. van den redenaar); gewogene (= wel overwogene) volzinnen sententias concinnare.

wegens, propter (met Acc.); causae, gratia (met Gen.); (= met betrekking tot, onder den naam) nomine met Gen. of met Abl. (hoe, eo, nomine sceleris conjunctionisque damnati, hoe, eo nomine vituperare; maar verkeerd zeggen nieuwere hoe, eo nomine laudare); (in den zin van 't afhangen van iets) per, b. v. w. het jaargetijde was het niet mogelijk per anni tempus fieri non poterat; (van de beslissende oorzaken slechts in negatieve zinnen) pro; b. v. wegens het gemaal niet of met moeite gehoord worden pro strepitu non of viz audiri; (= betreffende) de; (= uit kracht van) pro; (van den beweeggrond of de oorzak), door den Abl. (evenwel dikwijls verbonden met een gepast Partic., als, motus, ductus, adductus, inductus, commotus, incensus en dergel.); soms door den Gen. of een Adj. b. v. ondersoek wegens iets quaestio alienius rei (of de aliqua re); vergelijk aanklagen, veroordeelen; de beschuldiging wegens Furco crimen (—iniss.) Parium; de verwachting wegens (= aangaande) Corfinium exspectatio Corfiniensis; ook valt wegens weg bij gebruik van 't Subst. tot verkorting, b. v., gij zijt w. uwe trouw te prijzen laudanda est fides tua.

weger, ponderator, libripens (—dis, Plin., Gaj.).
wegeten, comedere; (= vertieren) consumere, absumere.

wegetteren, suppurando absumi.
wegfrommelen, prope amovere, surripere oculis (aliquid).

weggaan eig. (= heengaan), abire, discedere; *niet w. pedem domo non efferre; van een plaats niet w. haerere loco aliquo; van het forum, van het spreekgestoelte, uit de gerechtshoven niet w. premere forum, volitare (of habitare) in foro, habitare in rostris, in subelliis* (Cic. de Or. 1, 88, 178); (= spoortloos verdwijnen) abire (van ziekten), evanescere (van kleur, reuk); *over iets vluchtig w. (heen) gaan aliquid praetervolare.*

weggalopperen, equo admisso (of laetis habenis) avahi.

wegge, * panis triticeus, libum oblongum.

weggeven, alienare, abalienare.

weggiaten, profundere; (= uitgiaten) effundere.

weggiiden, delabi.

weggoochelen, per praestigias amovere, surripere oculis (aliquid).

weggoeien, zie wegwerpen.

weggraven, effodere.

weggraving, effusio (Cod. Just.).

weggruipen, zie wegnemen.

weghakken, abscidere, praecidere, amputare.
weghalen, abducere (aliquem), auferre, asportare, avellere (aliquem, aliquid); *iemand van den ploeg w. aliquem ab aratro abducere (of arcessere).*

weghaling, asportatio.

weghangen, loco secreto (of remoto) suspendere, affigere.

wegharken, pectine amovere.

weghebben, habere, accipisse, abstinere; (= niet zijn) aegrotare, morbo laborare.

weghelpen (= iemands vlucht bevorderen), alienius fugam juvare, alicui fugienti praesto esse (of opem ferre); (= weggjagen) b. v. ik zal hem w. l. equidem eum abigam (of propellam of proturbabo).

weghinken, claudicantem abire.

weghouden (= *verbergen*, *verborgen houden*), occultare, occultum tenere.

weghouwen, *sie* weghakken.

weghuppelen, salientem (*of* exsultantem) diacedere.

wegijlen, se proripere, avolare, aufugere, se dare in fugam.

weging, ponderatio (Vitr.), pensio.

wegjagen *trans.*: iemand w. aliquem abigere, propellere, proturbare (*in wanorde*) aligum; *uit het huis*, *uit de stad* ejicere aliquem domo, ex arce, (*door bedreiging*) proterrere; *intr.* citato cursu se proripere (*of* auferri).

wegkaatsen: den *bal* w. pilam lusoriam mittere.

wegkabbelen, lambere (Horat.); *de stroom kabbelt den oever weg* flumen undis suis senem ripam auferit (*of* exest).

wegkankeren, canero tabescere (*of* auferri *of* comedī), canerare (Plin.).

wegkapen, surripere, abripere, clam auferre.

wegkletsen, negligenter projicere, projectare; *sie* wegwerpen.

wegknagen, abrodere, *ook alleen* rodere; (*van rondom*) circumrodere; *onsig.* *het verdriet knaagt het hart weg*, aegritudo exest animum plauēque conficit.

wegknippen, (*forfice*) exsecare.

wegkomen, *sie* weggaan.

wegkopen, coemere.

wegkrabbelen, { unguibus deripere, dentibus

wegkrabben, { abrodere, abradere.

wegkrijgen, amovere, demovere; *onsig.* (= *ongesteld worden*) aegrotare, in morbum incidere (*of* implicari), (= *verliefd worden*) amore incalescere (*of* capi *of* incendi).

wegkruipen (*van pijn*), dolore contrahi (*of* torqueri *of* morderi).

wegkruien, protrudere, propellere (vehiculo trustili).

wegkruipen, proripere, deripere, se occultare, oculis se eripere.

wegkuieren, deambulare, ambulantom abire.

wegkunnen: *niet* w. abire non posse, retineri, detineri.

wegkussen, basis abstergere; (*de tranen* lacrimas).

wegkuijen, tabescere, obtabescere, languere, languescere, tabe (*of* languore) confici.

wegkwijsing, tabes (= *is f.*); languor.

weglaten (= *laten gaan*), dimittere; (= *willaten*)

mittere, praeterire, praetermittere (*overslaan*), non ascribere (*er niet bij schrijven*).

weglaten, dimissio, omisio, praetermissio.

weglaveeren, * obliquantem sinu in vantom abire.

wegloggen, pondere (librum), deponere (manibus); (*ter eyde*) seponere.

wegleiden, deducere; (*naar eens plaats*) derivare (aquam); *naar een andere plaats* avertere (flumen).

wegleiding, deductio, derivatio.

weglekken, destillare, stillando dilabi.

weglekking, destillatio.

weglokken, avocare, devocare.

wegloodsen: * een schip wordt weggeloodst navis a duce, maris perito, per vada, navigantibus infesta, abducitur.

weglopen, *sie* vluchten, wegijlen, voortrennen, wegvloeiën.

weglooper, profugus, fugax (*b. v. een hert, dat vlieg wegloopt*); fugitivus (*een slaaf*).

wegloopster, profuga, fugitiva.

wegmaaien, demetere; *sprekw.* iemand het gras voor de voeten w. aliquem opportunitate aliquid

bene peragendi privare.

wegmaken, negligentius aliquid ita seponere, ut requiri nequeat; *sich* w. se proripere, se auferre; (= *verspillen*) *sie* verspillen.

wegmalen, molā (*of* molendo) aliquid consumere (*of* demovere).

wegmarcheeren, iter (itineris n.) facere, proficisci; (= *opbreken met een leger*) exercitum ducere; *sneller* w. accelerare iter; *langs een plaats* praeter locum transire.

wegmarcheering, iter (itineris n.) exercitūs, profectio.

wegmoffelen, clam auferre et occultare, surripere.

wegmolmen, { carie consumi, cariosum esse

wegmolsemen, { (*of* fieri).

wegnemen, auferre (*ook* oneig. *b. v. dese spelen* sullen 15 dagen w. hi ludi quindecim dies auferent); demere, adimere (*ontrekken*); detrahēre

(*wegtrekken*), tollere, abripere, eripere (*met geweld*), surripere (*heimelijk*); deprehendere, occipere (*ook* oneig. *b. v. iets meent veel bedekken weg*),

aliquid multa volumina occupat (Liv. 81, 1, 1), interceptare (*opevangen*) ook *onsig.*, *b. v. als het noodlot* (*God*) mij wegnam ei fata me interceptissent;

ik wensch, dat de jongeling iets (*eene kracht*) hebba, *waarom* ik iets w. kan volo esse in adolescente, unde aliquid amputem (Cic. de or. 2, 21, 88); *eene stad* w. capere (*of* expugnare) urbem; iemand, iets met *sich* w. aliquem secum deducere, aliquid secum asportare (*of* deportare);

iemand van iemand w. aliquem ab aliquo abducere.

wegneming, adeptio; (= *onttrekking*) detractio, (= *benutting*) occupatio; (= *verovering*) expugnatio.

wegpakten, *sie* wegkapen en wegnemen; *sich* w. *sie* (*sich*) wegmaken.

wegpappen; een *gevoel* w. ulcus fomentis emollire et amovere.

wegpleisteren, tectorio aliquid tegere (*of* operire).

wegplukken, carpere, decerpere, excerpere.

wegpraten; iemand w. verbis (*of* garrulando *of* blaterando) aliquem arcere (*of* abigere).

wegraken (= *verloren worden*), perire, perdi, amitti, evanescere.

wegraven, abripere (aliquid); (= *opgraven*) tollere, prehendere; *sie* wegrukken.

wegredeneeren, ratiocinando aliquid esse negare (*of* aliquid non esse probare).

wegreis, profectio, discessus (4).

wegreizen, proficisci, discedere, abire.

wegrekenen, *sie* wegeijferen.

wegrijden, avehi (ex proelio, ab suis, *absol.*); *schielijk* w. avolare (citato equo).

wegroeien *intr.*, porro incombere ramis; *trans.* ramis montare (*of* propellere) navem.

wegroepen, avocare (exercitum ad Volsicum bellum); (= *orgens uitroepen*) evocare; (= *ter zijde roepen*) devocare; (= *terug roepen*) revocare (aliquem ab Asia, a provincia); (= *weghalen*) arcescere; *God heeft hem uit de wereld weggeroepen* Dei jussu de praecidio et statione vitae decasit.

wegroesten, robigine obduci (et consumi).

wegrollen *intr.* provolvi; *trans.* provolvēre.

wegroeven, abripere.

wegrotten, putrescere *of* putescere, putrescere.

wegrotting, putor (Cato); putredo (= *is f.*).

wegruimen, deducere, dimovere, discedere (niveum); *het puiw* w. rudera (= *um*) purgare.

wegruiming, amotio.

wegrukken, abripere, amovere, (*met moeite en geweld*) amoliri.

wegschaken, abducere, met geweld vi abducere, rapere, abripere.
 wegshaven, dedolare, delēvare, deruncinare (Plaut.).
 wegseheid, trivium.
 wegshenken, alienare, abalienare, donare, donare.
 wegschenking, abshenatio, donatio.
 wegshenppen, exantlare, exhaurire.
 wegsheren, 1° detondere;
 2° zich w. : scheer u weg move te oculus, fugin hinc?
 wegsheren, abripere, avalere, abscondere.
 wegshieten trans., mittere (telum), mittendo telum abjicere aliquid; intr. festinanter amoveri.
 wegshillen, detrahēre alicui rei putamen (of folliculum of eutem ens.).
 wegshoffelen, palū (of radulā) deverrere (aliquid, Col.).
 wegshoppen, pede detrudere.
 wegshrabben, deradere.
 wegshrapen: alles w. omnia ad se trahentem corripere.
 wegshrappen, scalpello demere (of amovere) (aliquid), scabendo tollere.
 wegshudden, decutere.
 wegshuieren, verrere.
 wegshuilen, se occultare, se abscondere, ex oculis se eripere.
 wegshuimen, despumare (Virg.).
 wegshuiven trans., amovere, promovere; intr. het is schoof weg glacies remota (of dilapsa) est.
 wegshuren trans.: de roest w. robiginem deterere (of defricare); intr. de sandbank schuurt maar en maar weg vadum magis magisque detritur (of evanescit).
 wegsharing, detrimentum.
 wegshapelen, dimanare, diffundere.
 wegshouwen, amoliri.
 wegshaan trans.: den bal w. pilam propellere; (= door slaan verwijderen); den spijker w. clavum tundendo infigere totum; intr.: de neevingen slaan weg propugnaeula, mari opposita, undarum vi delentur.
 wegshlepen, abtrahere (iemand in slavernij aliquid in servitute), of altem trahere; vi abducere, rapere, abripere; heimelijk w. subtrahere (impedimenta), furto abducere (obsides).
 wegshlepend, (van de rede of taal): w. zijn (oneig.) capere, arripere, commovere, tenere.
 wegshlijpen, cote acuantem (of levigantem) absolvere, detondere (aliquid).
 wegshlijten, detēri, absumi, terendo tolli, usu evanescere.
 wegshlijting, detrimentum.
 wegshluipen, clam se subducere (de circulo), fur- tum digredi (per avaram domus partem), clam egredi (domo postico).
 wegshluiten, discludere, secludere, abscondere, abstrudere.
 wegshluiting, disclusio.
 wegshmaken, sie weghkletsen en weghwerpen.
 wegshmelten trans. eig., liquefacere; (= oplos- sen) solvere, diluere; (= uitkoken) excoquere; intr. eig., liquecere, liquefiere, solvi, con- flari, (van eenen) tabescere, (door verlangen, van liefde ens.) desiderio, amore tabescere; het vermogen, de troepen smelten weg opes, copias attenuantur; de hulpmiddelen zijn geheel wegge- smolten facultates exhaustae sunt.
 wegshmelting, coctura, confusio (Plin.); of door omschr.

wegshnijten, sie weghkletsen en weghwerpen, weghnappen, praecipere alicui aliquid (iemand iets voor den neus); (= opvangen) excipere.
 weghnellen, sie weghjien.
 weghnijden, eig., abscondere, een lid en dgl. am- putare; koorn w. desecare, secare, succidere fru- mentum; den daard w. (geheel) demere barbā; de nagels w. resicare ungues.
 weghnijding, amputatio; verder door omschr.
 weghnoeien, sie weghnijden.
 weghnoeiing, sie weghnijding.
 weghpatten, proilire, spargi, dispergi.
 weghpoeden, sie weghjien.
 weghspoelen (= door spoelen verwijderen), deferre, diluere, proluere; intr. deferri, dilui, prolu- i.
 weghspoeling, door omschr. wat de verba.
 weghsporen, * viā ferratā abire (of proficisci).
 weghspringen, proilire, disailire; sie verder weghjien.
 weghsteken: noden w. ocapites exailere.
 weghstelen, furari, furto subducere (of abigere), surripere (aliquid).
 weghsterven (niet een klasse of soort), demeri, emori; (= afsterven) intermori, ook alleen mori; in menigte (of in massa) w. interire.
 weghstevonen, sie afzeilen.
 weghstompen, } sie weghdringen en wegh-
 weghstoeten, } duwen.
 weghstoppen, sie weghmoeffelen en verbergen.
 weghstormen trans., venti (of tempestatis) vi diijicere (of auferre); intr. tempestate diijici (of auferri); sie weghjien.
 weghstrijken, delere, exstinguere (aliquid), (iets dat op een waasentafel geschreven is) indocere; iemand van een lijst w. nomen alicujus tabulis eximere; het geld w. pecuniam (numeratam) corripere (of corradere); (= zich weghmaken) sie (niet) weghmaken.
 weghstrooien, disacerere, dispergere.
 weghstroopen, abripere, (vooral van hen die wild of vish stroopen) omnes feras of piezas clam (lage vetante) venari (of capere).
 weghsturen, sie weghzenden.
 weghstuwen, sie weghduwen.
 weghstukkelen, cunctantem (of cunctanter of cessan- tem) abire.
 weghtimmeren, * opere fabili aliquid circum- dare (of tegere, operire, occultare of conspectui eripere).
 weghtorschen, amoliri, auferre quod vix feras.
 weghtrappen, } consulari (Cato), pedibus con-
 weghtraden, } terere, pede detrudere.
 weghtrekken trans., abtrahere; intr. abire, dis- cedere, (van soldaten) proficisci, castra movere; (= verhuizen) migrare, emigrare, (oproerig) se- cedere (in locum); het w. abitus (4), discessio, migratio, demigratio, accessus (4).
 weghtrippelen, tropidantem abire (of discedere).
 weghtroonen, pellentiendo advocare (of devocare).
 weghvallen, decidere, excidere, loco suo detru- di; (= ophouden) desinere; (= nagelaten worden) omitti.
 weghvangen (heimelijk), intercipere; excipere.
 weghvaren, sie afzeilen.
 weghvegen, verrere, abatergere, detergere.
 weghvlien, sie nitvlien.
 weghvisschen, sie uitvisschen (1ste del.).
 weghvlieden, effugere, aufugere, fugā se abripere.
 weghvlieden, avolare, devolare, a conspectu evolare.
 weghvlieten, defluere, effluere.
 weghvloeden, sie weghvlieten.
 weghvluchten, sie weghvlieden.

wegvoeren, abducere (aliquid); *met wagen of te schep* avehere (aliquid), asportare; (= *wegdrijven*) abigere; *met geweld* w. abstrahere, rapere.
 wegvoering, asportatio; *verder door omschr.*
 wegvreten, consumere, absumere, devorare, comesse.
 wegwaaien *trans.* auferre; *intr.* proflari; vento tolli et amoveri.
 wegwandelen, ambulans abire (of discedere).
 wegwasschen, prolucere, diluere, lavantem amovere (sordes, —ium f.).
 wegwenschen; *iets w.* abominari (aliquid).
 wegwentelen, devolvère, pruvolvere.
 wegwerken, assiduo labore amovère, amoliri.
 wegwerpen *eig.*, abicere (aliquid), projecere (arma); *oneig.*: het geld w. pecuniam profundere (of abicere); *zich w.* se abicere.
 wegwerping, abjectio, profusio.
 wegwijken, cedere, recedere, declinari; *niet w.* locum suum tenere.
 wegwillen, abire velle, de abitu cogitare; *hij wil weg naar Rome* Romam (ire) cogitat.
 wegwischen, abstergere, detersere.
 wegwrijven, deterere.
 wegzagen, (serrā) denecare (of exsecare).
 wegzakken, considere, desiderare.
 wegzeilen, se afeilen.
 wegzen, mittere, missum facere, dimittere (aliquid), (iemand onder een voorwendsel) wegzen den om hem kwijt te raken) ablegare (aliquid), (met het bijdenkendheid van verachting) amandare aliquid; een brief aan iemand w. literas dare (of mittere) ad aliquid.
 wegzend, missio, dimissio, ablegatio, amandatio (zelden).
 wegzetten *trans.*, deponere; (= *ter zijde s.*) seponere.
 wegzinken, *nie* wegzakken.
 wegzweepen, verberibus abigere (aliquid).
 wegzwemmen, nantem abire, (van zaken) undis auferri.
 wegzweven, sublimem auferri.
 wei 1° (= plaats om te weiden) locus pascuus, pratum, pascuum, ager (—grī) pascuus; w. in het bosch saltus (s); *gemeenschappelijke w.* ager compascuus; *naar de w.* gaan pascuum ire, drijven, pascuum agere (of, *in een plaats*) propellere; een goede w. zijn voor het vee pecori alendo bonum esse; (= *voeder*) pabulum, pastus (4 een goede lastus, pinguis);
 2° (van melk) serum, pars (—rtis f.) lactis aquosa, succus lactis.
 weisachtig, sero similis.
 weisachtigheid, quod sero simile est.
 weiden *intr.* pasci; *trans.* pascere (suos, gregem); *oneig.* zijne oogen aan iets w. oculos pascere aliqua re.
 weider, pastor, (van groot vee) armentarius.
 weiderij, pastio.
 weidmes, cultus (—tri) venatorius.
 weidsch, magnificus, splendidus; *Adv.* magnifice, splendidè.
 weidschheid, magnificentia, splendor, dignitas, (in kleding enz.) lautitas, cultus (4), (in toerusting) apparatus (4), luxus (4).
 weifelaar, homo (—inis) dubius (of incertus).
 weifelachtig (= *onzeeker*), van personen, dubius, incertus.
 weifelen, *nie* twijfelen.
 weifeling, *nie* twijfel en twijfeling.
 weigeld, scriptura, pecunia of merces (—ēdis)

pro pastione data.
 weigeraar, detrectator (Petr.); *verder door omschr.*
 weigerachtig, recusans; negans; detrectans; ad recusandum (of negandum) proclivis.
 weigeren, retractare; w. iets te doen recusare aliquid, de aliqua re of met Inf. of ne, ook na voorgaande negatis quominus, quin; abnere aliquid, (zelden) de aliqua re; (= *eene zaak zoeken te ongaan*) defugere, detrectare aliquid (militiam); (= *ongedane aan iets gaan*) gravari met Inf. of absol.; nolle met Inf.
 weigerig, *nie* weigerachtig.
 weigering, retractatio; recusatio (alicujus rei); *onder w.* sine retractatione; haud gravate; *bij zijne w.* blyven in recusando perstare.
 weigroen, pascuum graminosum.
 weiktaas, lac (—ctis) coagulatam.
 weiland, *nie* wei (weideplaats).
 weiman, venator.
 weimes, *nie* weidmas.
 weinig, pauci (bij Subst. in plur.; ook slechts weinige, eenige weinige), *weinig van*, (of onder) de dieren paucae bestiarum; *weinig dieren* (als een gesloten geheel) paucae bestiae; *van welke weinige genoemd worden* qui pauci nominantur; *weinige ook* = *eenige*, slechts weinige pauci; *weinige onder ons* pauci nostrum; w. (= w. zaken) pauca; *over w.* (het minste) paucissima; minima pars (—tis); minimum; *meer weinige* perpauci, perquam pauci; *paucissimi* (ook de weinigen); *in w.* woorden paucis (verbis), (= *kort*) breviter; (= *onaansienlijk*) exiguus; (= *klein*) parvus, w. geld, w. troepen parva pecunia, parvae (of exiguae) copiae (niet paucae); (= *niet veel*, bij Subst. in sing.) non multum (ook met Gen.), paulum, paululum met Gen.; *weinig* (= *minder*) minus ook met Gen.; *te w.* parum, minus (= *minder dan behoort*) ook met Gen.; *iemand of eene zaak heeft iets te w.* aliquid alicui, alicui rei deest; *iets te w.* (voorhanden) aliquid deest; een w. (ook als Adv.) slechts een w., w. paulum, paululum (respirare); (= *iets*) aliquantulum (progredi), ook met Gen.; (met betrekking op de kwaliteit) modice, leviter, mediocriter; ook non magnopere, non multum; *zelfs niet een w.* ne paululum quidem; *niet w.* non mediocriter, non modice (niet het minste non parum); *er scheelt w. aan*, dat ene. paulum (of non multum) abest, quin ens.
 weinige, *nie* weinig (een w.)
 weit, triticum; (fijner) siligo (—inis f. Varro).
 weitasch, pera venatoria.
 weitenbrood, panis triticeum.
 weitekoek, libum triticeum.
 weitemeel, far (farris) triticeum.
 wekelijks, * singulis hebdomadibus, * in singulas hebdomadas; * octavo quoque die.
 wekelijksch, b v. loon, * merces (—ūdis), quae in singulas hebdomadas habetur.
 wekken *eig.* (= *opwekken*), *nie* opwekken; *oneig.* excitare (memoriam alicujus); *als dit door kunst gewekt of ontwikkeld kon worden* si haec accendi aut commoveri arte possint; *de herinnering, het aandenken aan, het verlangen naar iets of iemand op nieuw wekken* renovare memoriam, desiderium alicujus memoriamque (door zijn geveeuen fieri suo); *bij iemand iets op nieuw w.* renovare animum alicujus ad aliquid, den ter meergeslagenen vriend oprichten of betere verwachtingen en gedachten in hem w. amicitiamcentem animum excitare indicereque in spem cogitationemque meliorem.

wekker, incitator (Amm.), *verder door omschrijving*; *w. in het uurwerk* * instrumentum in horologio, quod horā certā sono suo dormientes excitat (of expurgat).

wekstem, vox (vocis f.) excitans of excitantis, vooral conscientiae.

wel, 1° (= bron), eig. fons (—tis m.); (= plaats, waar een water, een bloed of bron ontspringt) caput (—itis n., aquae Ferentinae, Ferentinum, Liv. 1, 51, 9, 2, 88, 1); (= opborrelend water) scaturigo (—inis f.); onsig. fons; caput; causa; origo (—inis f.); principium; parens; mater; materiu, *sie bron*.

2° Adv. (= goed); bene; (= behoorlijk) recte; (= recht, passend, geschikt) probe (meminisse, disce); *het oog is niet w. geordend om ens.* oculus non probe affectus est ad ens. [*geheel verkeerd gebruiken evenwel nieuweren probe notandum est voor bene tenendum est men moet wel weten, probe intelligo, seio voor bene intelligo, seio*]; *seer wel optima, praeclare; bedenk w. diligenter (of etiam atque etiam) cogita of reputa; ik herinner mij seer w. praeclare memini; ik ben w. te moede bene animo sum, bonam spem habeo, niet w. te moede bij iets aliquid me sollicitum habet; maar w. vaal! keer w. terug fac salvis redens! w. mij! w. u! o mo, o te felicem!* (vooral om eens toelassing aan te duiden) estol (van bijval) bene! recte! pulchre! bene habet! *bij uitdrukking w. l. quam maxime! ita est!* (in het antwoord); *ik kan het seer w. laten gaan facile patior; ja w. l. recte vero! in vragen door quae so (of tandem); dikwijls ook geheel niet uitgedrukt, b. v. wie is w. nult een divas? quis, quae so, tam stultus est? wie kan w. gelooven? quis tandem credere potest? wie zou w. gelooven? quis credat (of crediderit)? niet gij w. l. videas? Ironisch in vragen ook en unquam; b. v. gij hebt daarvan w. nooit hooren verhalen dat ons en unquam fando audistis met Acc. o. Inf. l. (Liv.); tot wildrukking der onzekerheid fortasse; (als beschiedene meening) nescio of haud scio an; ook videor met Nom. o. Inf.; (ingeschooten) ut opinor, opinor, credo, nisi fallor; ook de enkele Conj. b. v. ik wilde w. weten scire velim; (= ongevuer) directer; (= licht) facile; (= ja zelfs) quin; (= w. is waar) quidem.*

welaan! age! agendum! (ook tot meer dan één); age sis! (tot één), agite! agendum! (tot meer dan één). welbearheid, bene (of ex sententia) geatus (of factus), elaboratus.

welbebouwd (van land), bene cultus.

welbedacht, bene inventus, bene repertus, bene cogitatus.

welbehaaglijk, gratus acceptusque, jucundus; w. zijn placere, arridere, probari.

welbehagen, voluptas; *zijn w. in iets vinden voluptatem capere ex aliqua re, probare aliquid; geen w. in iets vinden aliquid mihi displicet (of ingratus est), met w. eum voluptate; libenter; (= goeddunken), b. v. naar zijn w. ad arbitrium suum, ad libidinem, suo arbitratu (vivere).*

welbeklant, *sie beklant*.

welbekomen, b. v. welbekome het u! laat het u w. bene vertat tibi salvēre te jubet!

welbekoekt, *sie welbearheid en weldoordacht!*

welbemand, instructus, ornatus.

welbemind, delectissimus, amantissimus.

welberaamd, *sie welbedacht*.

welbereid; een welbereide tafel mensa bene parata (of epulis exstructa).

welbespraakt, pereloquens, facundissimus (Quint.), maxime facundus; w. in woorden, rustig in daden orator verborum actorque rerum (Cic. de Or. 3, 15, 57); w. zijn dicendo valere, multum eloquentiā valere.

welbespraaktheid, facundia; eloquentia.

welbevolkt, valde celebr, valde frequens; viris valde opulentus.

welbewaakt, bene custoditus, bene asservatus; bene curatus.

welbewerkt, *sie welbearheid*.

welbewoond, *sie welbevolkt*.

welbezeld; een w. schip navis (—is f.) velis habilis.

welbezocht, *sie welbevolkt*.

weldaad, beneficium; *iets als 'een groote w. erlangen aliquid in summo beneficio impetrare; iemand weldaden bewijzen sie weldo en, elkander ultro citroque beneficia dare et accipere; iets is of wordt voor iemand een w. aliquid alicui saluti (of salutaris) est; de weldaden des credes bona (—orum) pacis.*

weldadig eig., beneficus, (= milddadig) munificus; (= guldig) benignus; (= vrijinnig) liberalis; *zich w. tegen iemand betonen beneficium (of benignum) se praebere alicui, beneficium alicui afficere, een weldadige verrichting utilitas; een w. doel (Tac.) consilium salubre (of saluberrimum).*

weldadigheid, beneficentia, benignitas; *neiging tot w. benefica voluntas; (= heilzame aard) salubritas; (= dienstigheid) utilitas.*

weldadiglijk, munificus, benignus, liberaliter.

weldoeden (= eens aangenamen stemming versakken), suaviter (of voluptate) officere (aliquem); *het doet iemand wel te ens. juvat aliquem mel Inf.; (= heilzaam, nuttig zijn) saluti esse, prodesse; usuali esse; iemand w., weldaden bewijzen bene (of benigne) facere alicui, beneficia conferre in aliquem; gaarne w. ad beneficia propensum esse; recht, gepast ens. handelen bene (of praderter) agere; ik weet niet, of ik wel gedaan heb, hem een brief toe te vertrouwen nescio rectene ei literas commiserim; het w. beneficentia; neiging tot w. benefica voluntas.*

weldoener, —doenster, beneficii (beneficiorum) auctor, qui, quae beneficia in aliquem contulit; (= weldadig mensch) beneficus, benefica; *hij is mijn groote w. ei plurima beneficia debet; een groot w. der menscheit zijn optima (of praeclaro of egregio) de genere humano meritum esse.*

weldoordacht, satis consideratus, satis perspectus.

weldoorkneed, elaboratus.

weldoorroed, bene pastus, perpastus (canis, *éens* Phaedr. 3, 7, 2), obesus.

weldra, jam, jamjam, mox, brevi (tempore).

weledel, * honestissimus, ornatusissimus.

weledelgeboren, * nobilis, generosus.

weledelgestreng, * honestissimus severissimisque.

weledelheid, * honestas.

weleer, antea, quondam, pridem, olim.

weleerwaard, } plurimum venerandus.

weleerwaardig, }

welfsel, *sie gewelf*.

welgaan, iemand, bene esse alicui; *het gaat mij wel bene est mihi.*

welgat, scatebra, scaturigo (—inis f., Liv.).

welgeaard, bene moratus.

welgeboren, * *sie weledelgeboren*.

welgebouwd, (van gebouwen) bene aedificatus, (van personen) pulchrā formā, formosus.

welgedaan, *sie* weldoervoed; *eerder* sanus, formosus.
 welgedaanheid, obesitas; *ook* sanitas, formositas.
 welgegoed, ornatusimus et paratissimus omnibus rebus, satis dives (—itus).
 welgegrond, firmus, stabilis, bene (of accurate) fundatus; *oneig.* justus, certus, varus.
 welgelegen, amoenus, commodus, opportunus.
 welgelijkend, amillimus.
 welgelukken, *niet* gelukken.
 welgelukkig, *niet* gelukkig.
 welgelukzalig, felix (—inis); beatus.
 welgemaakt, bonā partem, formosus, pulcher.
 welgemaaktheid, bona forma, formositas, pulchritudo (—inis f. corporis).
 welgemanierd, politus, elegans.
 welgemanierdheid, elegantia.
 welgemeend, ab optima fide et optimo animo profectus; (= *getrouw*) fidelis (consilium); (= *liefsderijk*) plenus amoris; *iets als* w. opnemen (of *aanzien*) in bonam partem accipere aliquid.
 welgemoed, hilaris, alacer, alacer et laetus; *ook* fidens, bene sperans; w. *zijn* animo forti (of bono of *fidenti*) esse, bene sperare, sine cura esse.
 welgemoedheid, hilaritas, alacritas, animus fortis (of erectus of bene sperans).
 welgemutst, *niet* welgemoed; *ook* benevolus, non morosus.
 welgeschapen, nullo corporis vitio laborans, conamatus (corpore).
 welgesteld, fortunatus, modice locuples (—itis), satis dives (—itis); w. *worden* fortunis augeri, fortunam amplificare, door *iets* rem familiarem augere aliqua re.
 welgesteldheid, copiae rei familiaris (of rerum), opulentia, vita bonis abundans.
 welgetroffen, h. v. een w. *beeld* van iemand vera imago (—inis) aluius.
 welgevallen, *sie* welbehagen.
 welgevallig, *niet* welbahaaglijk.
 welgevalligheid, gratia, decus (—is m.), decor (—is m.), pulchritudo (—inis f.).
 welgevormd, bona formā, formosus, teres (—itis).
 welgezeten, *sie* welgesteld.
 welgezind, benevolus, benignus; een w. burger bonus civis; de *welgezinden* in den staat boni, optimi, optimates; een w. en *getrouw* dienaar bonae ac fidae voluntatis minister; w. *zijn* jegens iemand aliovi bene velle (Com.), cupere aliovi; *niet* w. *zijn* aliovi male velle (Plaut.), aliovi nolle (of non amicum esse).
 welgezindheid, benevolentia, benignitas, favor; (= *neiging*) voluntas; (= *belangstelling*) studium; *zuivere, belangloos* w. benevolentiae caritas, benevolentia et caritas, w. *jegens* iemand *koesteren* benevole (of benigno) animo esse in aliquem; iemand w. *bewijzen* benevolentia aliquem prosequi.
 welgrond, * solum fontibus scatuticus.
 welhaast, *sie* weldra.
 welig, luxuriosus (sig. geit, sterk in waandom); laetus (Varro); florens; laete crescens (of proveniens).
 weligheid, luxuria; incrementum laetum.
 welk, *From. Interr.* quis? quid? *Acc.* quem? quid? *Abt.* quo? in plur. gelijk aan het *Rel.* welk een? qualis? *welk* een toch quisnam? quidnam? *From. Rel.* qui, quae, quod; *welke* ook quisquis (als *Subst.*) quicunque (als *Adj.* of *Subst.*); *welke* van beide uterunque; van *welken* aard ook quaecunque; aan *welke* plaats ook quocunque in loco, ubicunque; aan *welke* plaats het ook vij ubivis; in *welken* tijd het ook vij quandoocunque; quovis tem-

pore; w. ook qui quidem.
By hij is heil, hij is de eerste, welke enz. wordt de zin verkort, met weglating van welke, dat was het onheil, hetwelk bewerkte, dat enz. en calamitas effect, ut enz., dat dit de honten muur was, w. door den God bedoeld werd cum murum ligneum a deo significari; *hij was de eerste, w. dat nag prima* hoc vidit; — *man lette vooral op de gewoonte der Latijnen om na appositie welk met de Appos. overeen te brengen, b. v. Cicero, een redenaar, aan welken veel redevoeringen zijn overgebleven, Cicero, ejus oratoris multae orationes restant (niet orator, orator).*
 welkom 1° (Adv) w. l. of wees mij w. salve! (*hartelyk*) plurimum te salvare jubeo!
 2° (Adj) acceptus; (= *aangenaam*) gratus; (= *gewenscht*) exoptatus; (= *verwacht*, expectatus) (litore, iemand w. *heeten* aliquem salvare jubeo, *vriendelyk* aliquem benigne excipere; *allen heeten u hartelyk* w. carus omnibus expectatusque venis.
 welkomst, salvus domum reditus (4); (*iemand* w. *vieren*) salvi domum rediisse gaudere.
 welkomthuis (= *geschenk*) * donum alicui salvo domum redeunti datum, * coena, qua amici salvi domum redeuntes excipiuntur.
 wellen (= *koken*) eig., aestuare, (*dicht*) undare; (= *nieden* fervore of fervore; *het bloed wellt mij naar de aderen* sanguis per venas diffunditur; (*van dryfelen*) fervere, aestuare; (= *door soldaten* verbinden) * ferramine conjungere; (= *opborrelen*) scaturire (Col.), scatere (Luor., Liv.), ebullire (App.).
 wellevend, bene (of ingenuus of liberaliter) educatus; (= *goed van zeden*) bene moratus; humanus; urbanus; benignus; modestus.
 Adv. humaniter; urbane; (= *liefsderijk*) humane; benigne.
 wellevendheid (= *haffelyk* getrag), humanitas; urbanitas; (= *bevalligheid*) officium; *niet* w. gratiae (of officii) causa.
 wellicht, fortasse, forsitan (*met Conj.*); (*bij voorgaand si, nisi, ne*) forte; (*bij Supert.*) vel (als men wil); haud scio, nescio an.
 welling, *sie* wel (*Subst*)
 welluidend, bene sonans; een *welluidende stem* vox (voes, anora, of dulcis); suavis vocis sonus; (*van den redeenaar om de rede*) numerosus, van de *rede* ook numerosa cadens.
 welluidendheid, sonus dulcis (of suavis), elegans; (*van de rede*) numeros; sonus; *ook* forma verborum; op w. en *spraakgebruik* leiten auribus consuetudinisque parere.
 wellust, voluptas; (*als begeerte*) libido (—inis f.), libidines; (*vlieschelyke*) res venerae; w. *bij iets gevoelen* summam voluptatem ex aliqua re capere (of percipere).
 wellusteling, homo (—inis) libidinosus (of plenus libidinum); homo rebus venereis deditus; een *groot* w. *zijn* in venerem effluere esse.
 wellustig, libidinosus (homo, voluptatus); ad voluptates propensus; voluptatibus (of rebus venereis deditus); (= *verdardelyk*) delicatus (homo, versus, sermo); (*in minder slechten zin*) voluptuarius. Adv. libidinoso; delicate.
 wellustigheid, *sie* wellust
 welmeenend, benevolus, amicus; (= *getrouw*) fidelis; iemand een *welmeenenden* raad geven alicui fidele consilium dare; *iron.* optimus; Adv. benevole, amice.
 welmeenendheid, benevolentia, voluntas.
 welnemen, consensus (4), assensus (4), assensio; *ander* mo w. te probante (of comprobante).

welsu, jam vero, aedum!
welopgevoed, *sic* wellevend (*begin*).
welp, catulus, agninus (Lucr.)
welriekend, bene olens, odoratus
welriekendheid, bonus (of suavis, odor
welprekend, eloquens, disertus, faundus, copio-
sus (van rijkdom in woorden en denkbeelden);
Adv. disarte, eloquenter, faunde.
welprekendheid, faundia, (*kunstmatige*) elo-
quentia, ratio dicendi, (= rijkdom der taal) copia
dicendi (of orationis); (= *slughard in het spreken*)
facultas dicendi, oratio, krachtige w. vis dicendi;
met w. *sic* welsprekend (Adv.); door w. *ut* mun-
tem multum valere (of posse) dicendo; *sierlijke of*
woordenrijke w. bezitten ornate copiosèque dicere;
sic verder redekunst.
welstaan (= *passen*), decere (iemand, aliquem);
decorum esse; (= *in goeden toestand zijn*); *het*
staat wel met iemand bene agitur cum aliquo;
staat alles wel (in huis) ? satin salvas (soil. res) ?
welstaanshalve, honeste, honestatis causa.
welstand (= *goede toestand*), res secundae (of
prosperae of florentes), (= *beniddelijkheid*) copiae
rei familiaris; *algemeen w. salus* (—*utis f.*) com-
munis, omnium felicitas; *in grooten w. leven* copiis
affluere, omnibus copiis abundare; *ook alleen* florere;
iemand w. bevorderen aliquem augere.
welvaart, *sic* welstand; (= *gezondheid*) bona
valetudo (—*Infia f.*), *in smg.* alleen valetudo;
sanitas; (= *ongedaerde toestand*) incolumitas; (= *geluk*)
felicitas; *nich in w. bevinden* *sic* welvaren;
iemand w. ligt mij aan het hart aliquem saluum
volo; *op iemand w. drinken* propinare alicui sa-
lutem.
welvaren 1° Verbum, bene (of recte) valere, *ook*
alleen valere et saluum esse; (= *naar behooren w.*)
saluum esse recte; (= *gezond zijn*) bonū (of pro-
perū) valetudine uti; *goede w.* optime valere; bene
se habere, *niet*, male (of graviter) se habere, in-
commodū valetudine uti, (= *nich zijn*) aegrotare;
niet *vecht w.* minus valere, leviter aegrotare.
2° Subst.: *het w. sic* welstand en welvaart.
welvarend (= *gezond*), sanus, salvus, incolumia;
(= *gelukkig*) felix (—*isic*), beatus; (= *voorpoedig*)
fortunatus, prosper, florens.
welvarendheid, *sic* welstand en welvaart.
welven, concamerare; *nich w.* concamerari; *de*
hemel *veeft sich over ons* coelum super nos pan-
ditur (of extenditur).
welverbonden, bene junctus, conjunctus; bene
ligatus (of colligatus); *arote* co-
haerens; bene copulatus; con-
glutnatus; congmentatus, con-
sensus, confusus.
welverschanst: *een welverschanste stad* urbs (—
rbis f.) munita (of communita).
welversierd, ornatus; satis ornatus.
welversneden; *een w. pen* (oneig.) stilus egregius
(of optima).
welverstaande (= *ik wil zeggen, ik meen*), dico;
(= *men moet weten*) scilicet; w. *dat ons*. ita quidem
ut *ons*. w. *schier* tamen.
welversterkt: *een welversterkte stad* *sic* welver-
schanst; *ook* multis praesidiis (of copiis) firmata,
confirmata urbs (—*rbis f.*).
welving, camera, concameratio (Vitr.); w. *der hemels*
coelum convexum; (*dicht*) convexa (—*orum*) coeli,
supera.
welvoeglijk (= *passend*), aptus, accommodatus;
idoneus; (= *welgepast*) decorus; (= *hospelijk*) hu-
manus; *een w. gedrag* humanitas.

welvoeglijkheid, decencia, decorum; *de w. in*
acht nemen in iets in aliqua re quid debeat videre
(of considerare); *hinnom de grenzen der w. blij-*
vende of sich houdende modestus, modicus, mo-
destus atque sedatus; *sic voor w. hebben*, quid
debeat, sentire; *de w. eischt het te ons*. decet (of
humanitatis est) met Inf.; *iets strijdt met de w.*
aliquid turpe est.
welvoorzien: *een welvoorzien tafel* mensa parata
et dapibus instructa.
welwezen, *sic* welstand en welvaart.
welwijs, prudens, persapiens.
welwillend, benovolus; (= *vriendelijk gezind*)
amicus; *welwillende genegtheid* benevolentia, ca-
ritas; *een welwillende brief* epistola benevole scripta;
hij toont sich zeer w. jegens mij est perbenevolus
nobis; *iemand in w. aandenken houden* praestare
alicui memoriam benevolentiamque.
welwillendheid, *sic* welgezindheid.
welzalig, perbeatus, felicissimus; (*dicht*) ter qua-
terque beatus.
welzand, * arena (of solum) fontibus scaturiens.
welzijn, *sic* welstand en welvaart.
wem, ancorae dens (—tis, m. Virg.).
wemelen: w. van *ens*. acutere met Abl. (b.v. piscibus);
plenum esse met Gen.; refertum esse met Gen. of
Abl.; redundare aliqua re; b. v. *alles wemelt* (beter,
is vol) van rijkdommen omnia redundant divitiis.
wen, 1° *dicht*. voor: *als, wanneer* *sic* als, wan-
neer.
2° Subst. *sic* uitwas.
wenden (= *een andere richting geven*), vertere
(arma, milites in hostem); convertere; dirigere
(naves aliquo); *sijne oogen*, *sijne opmerksaamheid*
naar iets w. oculos, animum ad aliquid advertere;
nich met het gezicht naar iets w. spectare aliquid;
iets ten beste w. bene vertere aliquid; (= *iets ten*
beste willeggen) in bonam partem accipere (of in-
terpretari) aliquid; *nich w. se* vertere (of conver-
tere), verti, vertere, *tot het orakel adire* oracu-
lum; *tot iemand bij of in ons* *naak* referre ad
aliquem de aliqua re; *nich met sijne* *baden van*
de menschen tot de goden w. preces ab hominibus
ad deos avertere; (= *heen en weer w.*) versare;
den rug w. verti, se vertere, avertere *se* (of vul-
tum), (= *vluchten van soldaten*) terga vertere (of
dare); (= *weggaan*) abire, discedere, decedere;
iemand den rug toewenden (= *niet bijstaan, in*
den steek laten) alicui deesse, deserere aliquem,
het vaderland solum vertere (of mutare), (*bijzonder*
als baling) patriam relinquere, *moeten* patriā ca-
rere, in exilium mitti; *het geluk wendt sich* for-
tuna vertit (of se inclinat).
wending sig., conversio; (= *buiging*) declinatio;
(= *kromming*) flexus (4); *oneig.* (= *veranderde*
richting) commutatio (fortunae), conversio; w. *der*
betrokkingen, *bydoomsandigheden* commutatio (of
conversio) rerum, inclinatio temporis (of tempo-
rum); (= *uitslag, gevolg*) exitus (4), eventus (4);
een plotselinge w. neman subito converti, *een an-*
dere aliter cadere (of cedere), *een betere* in melius
vertere, in meliorem statum converti; w. *van 't*
geluk fortunae motus (4); *aan ons* *naak* *cons w.*
geven rem vertere (of convertere), *een erge* totam
rem inclinare, *een andere* rem alio convertere,
statum rei mutare; w. *in de rede of 't schrift*
verborum, sententiarum conformatio; *in plur.* *ook*
figurae verborum; *geestige wendingen* lepores (ver-
borum).
wenk, nutus (4); *op den w. aanvoezig zijn* ad nutum
praesto esse; *het* *hoet sich* *alechts een w. nutu*, quod

volo, consequor; op eiken w. van iemand ietsen omnes nutus aliquid intueri, iemand een te geven al. cum innuere, signum aliquid dare nutu, (onrig) monere (of admonere) al. cum de aliqua re of met ut, ne, ens., een heimelijken summonere aliquem (de aliqua re); (onrig.) naar den w. van iemand admonitus ab aliquo.

wenkbrauw, supercilium.

wanken, innuere, (om toe te stemmen) annuere, (om te weigeren) abnuere, renuere (aliqui); elkan- der met de hand w. manu significare inter se, met het hoofd capite nutare (Plaut.), met de oogen nictare (Plaut.), signa dare nutu oculisque; stil- zwijgen w. manu posuere silentium; (= door een zwak bevoorhen) manu silentium facere.

wennen, nie gewonnen.

wensch (= verlangen), voluntas, desiderium; (= het gewenschte) optatum; (= de wensch, die een gelofte bevat, ook een bede tot de goden om iets) votum, (- de uitgesproken wensch als voorleken) omen (= ius m.); mijn w., mijns wenschen, ook id quod cupio (of volo); de w. eens stervenden quod aliquis moriens vult (of jubet), (voluit of jussit); vrome wenschen pia vota; dat is mijn w. ita cupio, ita volo (of velim); eenen w. witen, doen sie wenschen; gelijke wenschen hebben idem cupire (of velle); geen grooter w. hebben dan ens. nihil malle quam met Inf. of Acc. c. Inf.; iemands wenschen vervullen (of bevredegen) facere quae aliquis optat (of vult); aliquid voluntati satisfacere (of obsequi), (nam het geluk ens.) optatis aliquid respondere; mijn w. wordt vervuld voti (votorum) damor, voti compos fio, (dicht.) voto potior; die zijn w. verkragen heeft voti damnatus, (dicht.) voti potens (of reus); de hemel vervulde twee wenschen! dens (dii) tibi det (dent), quae optes (of velis)! alle dii tibi omnes (dens) semper omnia optata offerant (offerat)! iets gaat mijns stoutste wenschen te boven aliquid ne optare quidem audeo; hij kan den w. naar iets niet onderdrukken sibi temperare non potest, quominus velit (of cupiat) met Acc. c. Inf. of ut; naar w. ex optato of alleen optato, ex sententia, ex voto; naar iemands w. ad aliquid voluntatem; naar algemeen w. consensu; iets gaat mij naar w. aliquid ex sententia succedit (of procedit); bij het geluk en als alles naar w. gaat in rebus prosperis et ad voluntatem fluentibus; tegen mynen w. praeter optatum meum; iemand met goede wenschen volgen aliquem bonis omnibus (of votis) prosequi; iets onder de beste wenschen beginnen aliquid cum bonis omnibus votisque incipere; met den w., dat dit den staat en hun eelven tot geluk, heil en vogen verstreken moge quod bonum faustum felix reipublicae ipsique esset (omnes eos liberos esse jubere Liv.); (= het wenschen) optatio; b. v. drie wenschen had ik hem toegestaan tres optationes ei dederam.

wenschelijk, optabilis, optandus, expetendus; de zaak heeft niets wenschelijks haec res nihil habet, optatur; een grooten naam wenschelyker vinden dan een goeden faemae magnae malle quam bonae esse (Liv. 6, 11, 7).

wenschen, cupere; (hevig) concupiscere (aliquid of met Inf.), velle; (= naar iets sterk verlangen) desiderare (aliquid); ik wenschte velim, optem, optaverim (van iets mogelyk), vellem, voluissem (van iets onverwiltbaars); niets sterker dan ens. nihil est quod malim ens., voor mij was wel- sprekenheid mihi tuam dari velim (vellem) elo- quentiam; iets onder geloften of hevig w. (votis) aliquid expetere; geloften doen met den w.,

dat ens. vota facere, ut ens., (dicht.) hoc erat in votis (Hor. Sat. 2, 6, 1); ik heb de gewenschte gelegenheid teneo quam optabam, occasionem; voor iemand iets w. optare, exoptare aliquid ali- quid, (door beden tot God, goed of kwaad) aliquid aliquid precari, alles goeds bona omnia aliquid op- tate; (Irom. b. v. iemand bij 't heengaan naar den duivel w. aliquid egredientem verbis prosequi, Cic. Cat. 2, 1, 1), alles kwaads aliquid male of mala of multa mala precari; aan een zaak den besten uitlag aliquid optimis omnibus prosequi; ik wensch u het welzijn vale! dat het u wel be- kumen moge bene id tibi vertat! niets te w. over- rig laten nihil relinquere.

wentelen, volvere, volutare, pervolvere; (met moeite) moliri; onsig.: de schuld van sich w. cul- pam a se amovere, (op anderen) orimen (= ius, m.) derivare; het hatelijke van een zaak op ie- mand w. invidiam aliquid rei in aliquem rejicere; iemand (als 't ware) een steen van 't hart w. ali- cui scrupulum ex animo evellere.

wenteling, volutatio; verder door omschr.

wentelspil, cardo (= ius m.).

wentelsteen, cylindrus, phalanga, scutula.

wentelsok, sie wentelspil.

wenteltrap, scalae cochleides, in gyrum seansiles (Plin.).

wereld (= de samenvatting van alles wat voor- handen is) mundus, rerum natura, natura, res (rerum); vóór de schepping der w. * ante mundi (of rerum) originem (of ortum), * ante rerum initia (of primordia); na de schepping der w. * inde a primordiis (of primis initiis) rerum, post homines natos, de zichtbare w. mundas, quem cernimus, omnia, quae sub aspectum veniunt, de andere w. vita post mortem futura; in een an- dere w., daarin die w. illic (bij de ouden ook apud inferos); in een andere w. overgaan (of insinuare) illic abire in communem locum (of quo pri- ores abierunt of ad deos), in een betere w. ad meliora proficisci; iemand naar de andere w. send- den aliquem (e medio) tollere, aliquid interimere; het leven staat in verband met een andere w. * res hominum cum deo (of cum divinis quadam na- tura) conjunctae sunt (of continentur); (= aardbodem) orbis (= ius m.) terrae, (met de bevolking) orbis terrarum, (dicht.) alleen orbis; haec terra, terrae omnes, terrae, b. v. de heeren der w. terrarum principes (van een volk, vooral van de Romeinen), terrarum domini, (van de goden, Hor.); gentes omnes (of universae) ook alleen gen- tes (de volken); op de w. komen, het licht der w. aanschouwen in lucem edi et suscipi; de wijde w. ingaan peregre abire, in longinquas terras proficisci; juist ter w. gekomen recens a partu, partu editus, modo natus (of editus), ook alleen natus, editus; ter w. brengen parere, edere (partum dicht. en nachlass. aliquid partu, aliquid); iets mede ter w. brengen nascitur aliquid cum ipso homine; op de w. zijn esse, natum esse; de oude w. * or- bis terrarum antiquae, de nieuwe * orbis terra- rum recentiore tempore cognitus; ook alleen van Amerika * America, * Americanae terrae; geen mensch in de w. nemo homo; er is geen mensch in de w., die ens. nemo est omnium, qui ens.; niets in de w. nihil omnium; waar in de w. ? ubi gentium? ubi terrarum? hoe in alle w. ? quonam tandem modo? wat in alle w. ? quid tandem? waar ter w. zijn wij? ubinam gentium sumus? (bijna alleen bij Com. en in de taal der redenaars); (= de levende menschen in 't alg.) homines; (=

medeburgers) cives; *de w.* omnes homines, omnes; *voor de w.* coram hominibus; *iemand voor de w.* verdoriden honorem (of famam) alienjus tueri, causae alienjus non deesse; *voor de gehele w.*, *voor de oogen der w.* in publico, populo teste; *bij alle w.* bekend notissimus, pervulgatus; *zich bij de w.* door *ista* bekend maken famam colligere aliqua re; *met eere door de w.* komen honeste vivere; *de oude w.* antiquitas, aetas vetus (—*eria*), veteres; *de geleerde w.* homines docti (of literati of literis ac studiis doctrinae dediti); *de groote w.* celebritas hominum; (= *de voornamen*) nobiles; *het leven in de w.* res (5) publica; *midden in de groote w.* en *onder de oogen sijner medeburgers* leven in maxima celebritate atque in oculis civium vivere; *de jonge w.* pueri, adolescentes, juvenes; *de schoone (w.) sekse* sexus (4) mulieribus; mulieres; *de voornamde*, 'elegantie' homines urbani (of politiores, elegantiores; *de hedendaagsche w.* homines, qui nunc sunt (of vivunt), homines hujus aetatis, hoc seculum; *de nieuwere w.* recentiores homines, recentior aetas; *soo is de w.* sic sunt homines, sic est vulgus; *zich aan de oogen der w.* toonen se-naae vivere (of servire); (= *het menschelijke leven*, *de menschelijke aangelegenheden*) res humanae; ook alleen res (rerum); *soo gaat het in de w.* sic vivitur, sic vita hominum est (Cic. Att. 18, 22) sic vita fert; *zich in de w.* schikken * accommodare ad ingenii (of moribus) hominum; *de w.* homines res humanae nobiles, deminuen voluptatibus deditum esse; *verachting der w.* rerum humanarum (of externarum) contemptio (of despicentia); (= *signe lemanswijze*, *beschaafde omgang*) mores (—um m.) elegantiores, humanitas, urbanitas; *sonder w.* (commis) imperitus morum; *een man van de w.* homo non imperitus morum, homo urbanus, homo ad unguem factus (Hor. Sat. 1, 5, 82).

wereldbeheerscher, terrarum dominus; (*van de godheid*) dominus omnium.

wereldbeheerscheres, terrarum domina (*van Rome*).

wereldberoemd, clarissimus, nobilissimus; (*van zaken*) omnibus notus.

wereldbedwinger, victor omnium, domitor gentium.

wereldbol, terrae globus.

wereldburger, mundanus, totius mundi incolae et civis.

werelddeel, terrarum pars (—*ria f*).

wereldgeschiedenis, totius orbis terrarum historiae.

wereldhandel, totius orbis commercium.

wereldheerschappij, imperium omnium gentium; *naar de w.* streven spe animoque compleri orbis terrarum imperium, orbem terrarum affectare (Liv. 36, 41).

wereldkennis, notitia hominum, rerum, temporum; *een man van groote w.* homo plurimo rerum usa; *een jongeling sonder w.* adolescens imperitus rerum (of imprudens).

wereldkloot, zie wereldbol.

wereldkundig, maxime celebratus, omnibus notus; (*scherts.*) omnibus et lippis et tonsoribus notus (Hor.), passeribus omnibus notus (Cic. Sen. 2, 23, 75); *het is w.* omnes sciunt; nemo ignorat, quis nescit?

wereldlijk, (= *aardsch*) humanus; (= *ijdel*) vanus; (= *niet geestelijk*) b. v. *den w.* ambt munda (—*eria*) civile; *de wereldlyken* reges (*in tegenst.*

van den Paus); laicus, secularis (*in kerktijde*), (= *wereldschgezind*) *zie* aldaar.

wereldling, homo voluptarius, voluptatibus deditus; *als een w.* leven voluptatibus indulgere (of servire).

wereldloop, rerum humanarum conditio.

wereldrond, *zie* wereldbol.

werelds, humane, vane, voluptarie (App.).

wereldsch, terrestris, humanus, civilis, laicus, secularis.

wereldschgezind, *zie* wereldling; *verder demers* in terram, defixus humi.

wereldschgezindheid, animus demerens in terram (of defixus humi), animus rebus terrestribus (of voluptatibus) deditus.

wereldsteel, mundi (of rerum) universitas, universum.

wereldstreek, terrae tractus (4).

wereldzee, oceanus.

weren, trans. (= *terug dringen*), reprimere (fletum, fugam); coërcere (fenus), cohibere (iracundiam); (= *verre houden*) arcere (*de invallen van een volk* excursiones populi); *ik weer hem hiervan niet af* per me liest, non impedio; *zich w.* resistere; *zie verder weer* (het weren).

werf, navalia (—ium).

werfbrief, * epistola (of mandatum) qua (quo) milites conscribi jubentur.

werfgeld, auctoramentum.

werfhuis, { * locus (of domus) ubi delectus
werfkantoor, { (4) militum habetur.

werfofficier, conscriptioni (of delectui) militum praefectus.

wering (= *afwering*), coërcitio, repulsio; *verder door onschrijving*; (= *weersmidde*) propugnaculum, sepes (—*is f*), sepimentum, agger (—*eria m.*); vallum, vallus.

werk (= *arbeid in 't algem.*) opus (—*eria m.*); (= *een geschrift in één band*) volumen (—*ria m.*); *de laatste (dicht-)werken van die soort* quae novissima tempora ex hoc genere tulerunt; (= *daad*) factum; *goede werken* recte (of honeste) facta, (*in christelijken zin* *des woords*) bona opera (—um); *leechte werken* male facta; *werken der liefde* officia (—orum), beneficia (—orum); *een goed w.* aam iemand verrichten bene facere alicui, beneficium in aliquem conferre; *dat hij leeft, is mijn w.* meū opus vivit; *aan het w.* gaam opus (of rem propositum) aggrēdi; *iets is onder 't w.* aliquid agitur, *bij hem* aliquid agunt (of moluntur); *het is onder 't werk*, *dat ons* id agitur (of ea res nunc agitur) ut ens; *is w.* gaan administrare, *met liet*, *met gevoeld consilio*, vi grassari (Liv.); *krachtig strenge* rem agere; *iets is w.* nellen perficere aliquid; *een w.* onder handen hebben opus habere in manibus; (= *vaatting-werk*) moenia (—ium), propugnacula (—orum); munitiones; (= *vlas*) stappa; *van w.* stappens.

werkbau, planties (5) operaria.

werkbau, somnum, quo operarii (fabri) utantur.

werbbeest, jumentum.

werkbij, apis (—*is*) operaria.

werkdadig, re (of factis) probatus.

werkdadigheid, opera.

werkdag, dies profectus (of rerum agendarum); dies (5) negotiosus (*in tegenst. van dies sacer*).

werkelijk, 1° (= *inderdaad bestaande*) verus (gloria, laus), germanus (b. v. frater, *van daar echt* b. v., stoicus, patria), naturalis (amor), werkelijke voorwerpen, res varae, vera

(verorum), naturae rerum, *iets werkelijkke solida* quaedam res; *werkelijke zaken of personen voorstellen*, in rerum hominumque veritate versari; *het werkelijke leven* veritas vitae, veritas; *een w. geleerd* vera doctus, ook ipse, *b. v. een werkelijke triumpf* ipse triumphus (in tegenst. van *eene reis*, die op een triumpf gelykt); *Adv. vere, revera, reapse, re, certe, sane, profecto, nimirum; w. f. itane vero? (ironisch) ain tu? (als uitdrukking van verwondering); w. mijn in re esse (of positum esse); w. eenen naam (roep) hebben* verum nomen habere (Cic. Brut. 69, 244); (*dikwijls onvertaald*) *wat w. is of zijn kan* quod est aut esse potest; *en w. ook dikwijls alleen et; b. v. en w. zou hij hem omgebracht hebben, zoo niet, ens. et interfecisset eum, nisi, ens.*; 2° (= *veel werk vereischende*), operosus (labor, carmina), magni laboris, magnae operae.

werkelijkheid 1° *abstr.* veritas, natura of rerum natura; *eene (ungebeelde) gelisom welke in w. niet voorhanden is* pecunia, quae in rerum natura non est (of non reperitur); *concr.* quod est, res verae, verum, res, (*de werkelijke uitkomst eener zaak*) eventus (4, harum rerum omnium); *in w. revera, re ipsa, re, in veritate; (= in de werkelijke wereld) in rerum natura; in w. bestaan in re esse, voorkomen, uau venire; zoo als het in w. is id, quod res habet; zich in w. niet voordoen sub oculis non cadere; zich aan de w. houden rebus stare; iets tot w. brengen efficiere (of perficere of peragere) aliquid; al mijne woorden staan achter bij de w. quidquid dixero minus erit; (= werkelijkheid); de w. van iets res magnae operae (of multi laboris).*

werkeloos, segnus (= *slaperig*), ignavus, iners (—tia), doles (—dis, = *geheel ledig*); (= *rustig*) quietus; (= *als niets te doen heeft*) otiosus, (= *feestvierend*) feriatus; *w. zijn nihil agere, otiosum esse, (niet traagheid) cessare, domi desidem (of compressis, quod ajunt, manibus) sedere, ook alleen sedere; w. blijven (= geen ambt zoeken) abstinerere a rebus gerendis; w. worden languescere, consenescere; Adv. segnitur, ignave; w. eene zaak aansen otiosum se spectatorem praebere aliquid rei.*

werkeloosheid, segnitia, ignavia, desidia, inertia, otium, cessatio, quies (—tia f.), silentium; *dat Scipio een geheel jaar in Hispanië in w. had doorgebracht* Scipionem annum integrum nihil gerendo in Hispania consumpsisse.

werken, *intr.* vim habere (van geneesmiddelen ens.) proficere, aliquid movere (indruk maken, permul-tum, maxime); *voor-, nadeelig w. prodesse, obesse, nocere; in 't geheim, in stilte w. occulte asperere (van den redenaar, Cic. de or. 2, 50, 208); anal. werkend (van geneesmiddelen) ens. praesens, langzaam, sacht, tardus, lentus, lenis; vervroolijkend w. afferre hilaritatem; op iets w. efficacem esse ad aliquid, sterk, zeer, magnam vim habere in (of ad) aliquid, op iemand, aliquem (of alienus animus) movere (of commovere); (= aandrijven) aliquem impellere; door de meest verschillende middelen en voorstellingen op het vrouwelijk hart zoeken te w. versare in omnes partes multibrem animus; iets werkt bij iemand valet aliquid apud aliquem; voor iemand w. aliquem operi sui juvare (of adjuvare);*

trans. (= *weven*) texere; *iets ergens in w. intexere* aliquid alicui rei; (= *uitwerken, bewerken*) efficiere, conficere, perficere.

werker, zie arbeider.

werkezel, * maxime sedulus et indefessus operarius, werksgasten (= *werkheden*), zie arbeider. **werkheilig**, * qui salutem suam ex bonis operibus (of ex bene factis) expectat. **werkheiligheid**, * expectatio salutis ex bonis operibus (in godsdienst).

werkhuis, officina, fabrica, ergasterium (Suet.); (= *rasphuis*) ergastulum.

werking, effectus (4, ook het bewerkte gevolg), vis, impulsus (4, meest in Abl. Sing.); (= *inwerking*) appulsus (4); *de menschen droomen door de w. der goden somniant homines deorum appuls;* (= *gevolg*) eventus (4); *de oorzaken en werkingen inzien* et causas rerum et consecutiones videre, *snelle, langzame w. celeritas, tarditas* (veneni, medicinae); *heilzame w. salubritas; de w. hebben, dat ens. ad eam rem valde, ut, ens.; geene w. hebben, signa w. missem nullam vim habere, irritum (of frustra of inutilem) esse; in w. treden valde incipere; in w. laten treden ratum esse velle; de weersprokenheid van iemand doet hare w. aliqua movet eloquentia; het geschut doet mijne w. tela non frustra accidunt; gebeden niet wonder w. preces (—um f.) efficaces (op het vrouwelijk hart ad muliere ingenium); een verschillende w. op de gemoeiën hebben varie efficere animos; alle w. (bij den redenaar) gaat van het gezicht uit in ore sunt omnia (Cic. de or. 3, 59, 221); *wonder w. irritum, vanus, inutile; buiten w. stellen irritum esse jubere; Adv. nequidquam; het streven naar w. (rhetor. affect) delectationis (of argutiarum) studium.* **werkkracht**, vis effectrix (—iois); *zie verder werking.**

werkkring, campus; *groot is de w. (of het veld van werken) in den staat* magnus est in republica campus; *theatrum (schouwplaats der werkzaamheid); provincia (aangewezen ambtelijke w.), munus (—ris n.), munia (—um, = plichtmatige ambtelijke bezigheden); procuratio (ambtelijke zorg); een ambt met een grooten w. munus amplum; een grooten, kleinen (ambtelijken) w. hebben late patet alicujus munus, angustus finibus continetur muneris delati officia; zoo ver mijn w. reikt quantum valeo.*

werkloon, manupretium, operae pretium, merces (—dis f., in 't algem.).

werkmán, zie arbeider; werkheden operarii, operae (f., vooral bij het bouwen), opifices (handwerklieden), fabri (timmerlieden).

werkmeeester, opifex (—iois), effector, fabricator, architectus, artifex (—iois, mundi).

werkmeid, operaria, famula, ancilla mercenaria. **werkpak**, * vestis (—is f.) quotidiana, operando trita.

werkplaats, zie werkhuis. **werkstellig**, paratus, promotus, expeditus, intentus; *w. maken aggredi, perficere, efficere, peragere (aliquid).*

werkster, zie werkmeid.

werkstoel, sella; *op de markt zijn w. plaatsen in foro sellam ponere.*

werkstuk, zie kunstatuk.

werktafel, mensa operaria.

werktijd, tempus (—oris n.) negotiorum, tempus ad operam (of laborem) statutum.

werktuig, instrumentum; (= *een groot en kunstig w.*) machina, machinamentum; (= *een ijzeren w.*) ferramentum; *werktuigen des gehoors membra (—orum) auditus; onrig. iemand's helpers en werktuigen alicujus oculi ministrique; iemand tot w. dienen in iets alieni operam suam commodare ad aliquid (Plin. Ep.); iemand als w. gebruiken tot iets operi alicujus aliquid efficiere.*

werktuigkunde, ratio disciplinaeque mechanica; (= machinerie) machinatio.

werktuigkundige, mechanicus, machinator.

werktuiglijk eig. (als t. t.) mechanicus; *aan iets werktuiglijke beweging bemerken* aliquid machinatione quadam moveri videre; *ook artificieus; werktuiglijke vaardigheid bemerken* manibus exercitatum esse, *omg.* in quo desideratur mens ac ratio, quod sine consilio ac mente fit; *aan werktuiglijke beweging motus* (4) sine consilio (of temere) factus; *werktuiglijke gewoonte* * consuetudo (—inis f.) nullis certis rationibus moderata;

Adv. machinatione quadam; (als t. t.) mechanice, sine mente ac ratione, sine iudicio; *iets w. herhalen* decantare aliud.

werktuiglijkheid, machinatio.

werkuur, hora negotiosa, hora operae (of labori) destinata.

werkvolk, *sie* werkmán.

werkvrouw, *sie* werkméid.

werkwoord, verbum (Gramm.).

werkzaam, efficax (—icis), preces (—um f.), valens (fraus, *tegen iets adversus* aliquid, *met betrekking tot iets ad* aliquid, fortis, praesens (van geneesmiddelen, enz.); *de betogingswerktuigen toonden zich reeds w. opera jam in effectu erant; de ruiters w. ten beste van den staat w. equestri ope adjuta est respublica* (Liv. 10, 14, 11); *in het werkzaamste (sterkste) licht verschijnen* vehementissime illustratum esse.

werkzaamheid, efficacia, efficientia, effectus (4, vis et effectus herbarum, Cic. de div. 2, 80, 47); (= kracht) vis; (= vermogen tot iets) potestas; *levendige w. auctoritas ac vis; ambtelijke w. munus* (—us m.), muneris officia (—orum), magistratus (4), negotium (tegens. van otium); *als ik door mijne openbare w. mijnen medeburgers van eenig nut was al occupati profuturus aliquid civibus nostris* (Cic. Tuscul. 1, 8, 5); *politieke w. munera* (—um) publica, roemvolle, laudes (tantae in summis robur); *iemands letterkundige w. literae aliquis, als schryver, in scribendo (of in omnium literarum commentatione).*

werpaanker, manus (4) ferrea (Caes.), ancora missilis.

werpdraad, subtemen (—inis m.).

werpen, jacere (lapides); (*Aerhaald*) jactare; (= slingeren) jaculari; (= afwerpen) mittere; conjicere (tela, pila in aliquem); *soldaten in een plaats w. conjicere milites in locum; een schip op de rotsen w. navem allidere (of affligere) ad scopulos; aan de kust geworpen worden (door den storm) impingi litori; iemand uit het huis w. aliquem ex aedibus extrudere; over hoop w. vertèren, subvertere, prostrare; hun geheel systeem is overhoop geworpen tota eorum ratio jacet; aarde op iemand w. terram alicui in iacere; iemand met iets w. pettere al quem aliqua re, geld onder de menigte w. nummos aspergere populo (of in plebem), een schaduw op iemand w. (omg.) infamiam aspergere alicui;*

jongen w. pullos parere, fetum procreare; zich op iemand w. invadere aliquem; (van kwalen, ziekten) incumbere, permanere in aliquo; zich op de wetenschappen, de Grieksche letteren w. studium literarum, literas Graecas (avide) arripere; zich iemand in de armen w. (omg.) tradere se alicui, confugere ad aliquem.

werpgaren, *sie* werpdraad.

werplijn, funis (—is m.) missilis.

werploed, (= dieploed) molybdia (—idis f. Stat.).

werppijl, sagitta, telum, pilum.

werpschicht, sagitta, telum, pilum.

werpschijf, discus.

werpspeer, hasta; (*de kortere*) pilum; (*de langere bij de Hispaniërs*) lancea; (*met korter schacht en langer punt*) verutum.

werpspel, ludus talaris; (= gelukspel) alea.

werpspiets en } *sie* werpspeer.

werpspies,

werptol, turbo (—inis m.).

werptros, rudens (—tis m.); fonis (—is m.) in fasciculum convolutus, ut projiciatur.

werptuig, tormentum; ballista, catapult.

wervel, obex (—ois m.); (= wervelbeen) vertebra.

wervelbeen, vertebra.

werveldieren, vertebrata (—orum).

wervelen (= met een wervel sluiten), obica claudere (januam).

wervelpoel, } vortex, vortex (—ois m.).

wervelstroom, }

wervelwind, turbo (—inis m.).

wervelziek, vertigine laborans.

werven (*soldaten of kolonisten*), scribere, conscribere; *delectum militum habere, conquirere (presens); comparare; colligere; mercede conducere (huras); zich laten w. nomen* (—inis m.) dare (militiae); *nlro se offerre (vrijwillig); (van gladiatoren) se auctorare; (in wijderen omvang) aliquem in partes suas trahere.*

werver, conquistator militum (of colonorum).

werving, delectus (4), conquisitio militum (of colonorum); *w. houden habere conquisitionem.*

werwaarts (vragend) quo? quem in locum? quorundam (haec pertinent? in quam partem? *bniten de vraag*) quo.

weshalve *sie* waarom.

wesp, vespa.

wespenangel, aculeus (vespae).

wespaneel, ovum vespae.

wespennest, nidus vesparum; *aan w. storen* (omg.) orabrones irritare (Plant.).

wespestoek, punctum (of punctio) vespae.

west, *Adv.* w. gelegen occidentalis, ab occasu solis situs; *Subst.* *sie* westen.

westelyk, ad occidentem (of ad occasum solis) vergens (of spectans), occidentalis (Plin.). *Adv.* in occidentem, occidentem versus, (van den westkant) ab occidente, (in het westen) in occidentem; *w. liggen ad occidentem (solem) vergere, ad (of in) occidentem solem (of inter occasum solis) spectare, w. wonen ad regionem occidentis colere.*

westelijken: de wind westelykt ventus ex occidente flare incipit.

westen, occidens (Sol); occasus (4 solis); *als landstreek* obscuritas solis partes (—ium f.); *de bewoners van het w. ad occasum solis habitantes* (—ium); *naar het w. *sie* westelyk.*

westenwind, favonius, zephyrus.

westergrens, finis (—is m.) (of terminus) occidentalis.

westelhoek, pars (—tis f.) occidentalis.

westerkim, horizon (—ntis, m.) of pars (—tis f.) occidentalis.

westering, *sie* westen.

westersch, *sie* westelyk.

westerson, sol (solis m.) occidens; sol ab occidente lucens.

westland, *sie* westen.

westnoordwest, * inter septemtriones et occasum solis, sed hinc propior; ab occasu solstitiali, ab aestivo solis occasu.

westwaarts, *sie* westelijk.

westzuidwest, * inter occasum brumalem et meridien spectans.

weeswege, *sie* waarom.

wet, lex (legis f.); *eene w. voordragen legem ferre* (of naar den vorm, in de comitia) rogare; *eene w. geven* (of aannemen) jubere, accipere, asseclaf-fen, vorwerpen, tollere, abrogare; *iemand eene w. geven legem dare alicui, over iets legem jubere* (of sciessere) de aliqua re (van het volk), legem (of lege) sancire de aliqua re (van 't volk en den senaat); *de w. geven dat of dat niet ferre legem* (of lege annoire), ut, ne ens.; *soire et jubere ut, ens. (van het volk); willen maken* (of geven, bepalen of vaststellen) leges scribere (of dare, dicere, constituere of imponere) alicui, (van het volk) jubere; *iets tot w. verheffen* sub legis vincula conjicere aliquid; *naar de w. ez lege; alle burgers zijn voor de w. gelijk omnes cives legibus tenentur omnibus; in 't alg. (= regel, voorschrift) lex (naturae); norma, regula* (altem in sing., alicujus, alicujus rei, ook norma et regula); praecceptum; *het is met de goddelijke en menscheijke wetten overeenkomstig* est jus fasque; *niet, non fas est; de w. der menscheijkheid (= menschheidsverhouding) humanitas; de w. der schoonheid, ook alleen elegantia; alle wetten van welvoeglijkheid overtreeden* quidquid decorum est, negligere ac pervertere; *het nich tot w. maken sibi legem statuere* (of scribere).

weten 1°. (= kennis hebben van iets) scire (aliquid, met Acc. c. Inf., met vnder vraag, ook = verstaan met Inf.), nosse, cognovisse (kennen), aliquid rei scientiam habere, aliquid cognitum habere, (= ervaren) noscere, cognoscere, (= geleerd hebben) didicisse; (= inzien) tenere, intelligere, videre, (door lange behandeling van iets) callere; (= hebben); *gij weet nu alles habes omnia; (= kunnen) posse, ére en desen staat, dien ik althans sterkt weet te noemen* unus in hac civitate quem quidem ego possum dicere; *ik weet niet nescio, non* (of haud) scire, ignoro; *weet gij? weet gij wel? sein? science? nescin? videsne? weet gij niet an nescis? ik weet het reeds* (als antwoord) scio; *teneo; in memoria habeo; dictum puta* (als men de gedachten van een ander radende, hem niet laat mispreken); *weet, gij moet weten scito* (niet sei), scitote (niet scito); *sic scito of* (bijzonder in familiare taal) sic habeto, sic habetote; *gij moet w. dat ens. scire* licet, met Acc. c. Inf.; *men moet evenwel ook weten dat ens., in smk. ook alleen tamen; ik weet niet, of ens. (= wellicht) ne wellicht; wie weet of het niet zoo dotor is?* (oprekw.) quid, si hoc melius? *als gij bij verrassing niet weet, wat te doen si tua in re subita torpent consilia; — daar men in het geheel niet wist wat te doen cum omnia frigerent consilia; God weet, wie nescio, qui; — van iets w. alicujus rei* (of de aliqua re) consilium esse, scire de aliqua re; *van iemand w. (= wat hem betreft) de aliquo scire, ook video, videmus, met Acc. c. Inf.; door iemand ervaren* ex (of de) aliquo scire, ex aliquo comperisse (of audivisse); *van iets niets willen w. abnoscere* (of recusare) aliquid (of de aliqua re); *van iemand niet willen w. alicujus aditum sermonemque defugere, aliquem non agnoscere* (filium); *iemand iets doen of laten w. aliquem certiorum facere* alicujus rei (of de aliqua re); *dit heb ik w. willen doen w. id te scire volui; laat mij w. fac sciam of facito ut sciam; geen raad w. inopem consilii esse;*

(te w. komen (= vernemen) accipere, audire, discere, comperire; *ik wensch te w. volo* (of cupio) scire (of discere of audire); *ik wenschte wel te w. scire velim* (verwonderd) *willen w. waarom ens. mirari quare ens.; alles willen w. (= zich aanstellen, als of men alles weet) simulare se omnia scire; iets doen zonder het te w. imprudentem aliquid facere, (soms als phrasologie overbodig) ik weet mij niet te herinneren non memini; ik weet mij zelven te troosten me ipse consolor;*

2°. (Subst.) abstr. scientia; notitia; cognitio; *mijne wetens quantum scio of quod sciam; met mijn w. me sciente; naar 't beste w. optima fide, ex animi sententia; (= kennis) mijn w. zoeken te verrijken aliquid percipere studere; scientia rerum, ook literarum; wetenschappelijk w. of kennis doctrina, eruditio, literae, artes, (door onderricht verkregen) disciplina; een zoo veel omvattend w. of zoo veel omvattende soorten van w. tot artes, tantae scientiae* (Cic. Cat. m. 21, 78); *tegen mijn w. en willen deed hij het me inscio et invito fecit.*

wetens: wilens en wetens prudens et volens.

wetenschap, subjectief (= het weten) scire weten (2°); objectief (= begrip van wetenschappelijke kundigheden) doctrina, disciplina; (= systeem) ratio; ars (= tie f.); *de wetenschappen doctrinae; disciplinae; literae; literarum studia* (—orum); (gem. latijn is scientiae in deen sin); *mannen van w. homines literarum studiosi; homines docti.*

wetenschappelijk, qui (quae, quod) ad literas pertinet (of in artibus versatur), dikwijls door den Gen. scientiae, artis, doctrinae of artium, literarum, disciplinarum; *een w. leven artium studia* (—orum); *wetenschappelijke beoogheid* literarum (of doctrinae) studium, literarum tractatio, studiorum agitatio (Cic. Cat. m. 7, 28); *wetenschappelijke beoogheid* scribendi studium; *w. onderzoek* scientiae parvascitatio; *wetenschappelijke voorwerpen* res, quae in artibus versantur; *wetenschappelijke grondstellingen* artis praeccepta (—orum); *wetenschappelijke voordrachten* houden ook alleen disputare; *wetenschappelijke kennis* cognitio doctrinaeque; *wetenschappelijke vorming* doctrina, eruditio *wetenschappelijke en schoolsche oefening* ratio ac disciplina, *wetenschappelijke brighheid in vr. en tijd* otium literatum; *tot wetenschappelijke oogmerken* literarum causa; *iemand w. verder brengen* aliquem scientiam augere; *wetenschappelijken zin hebben* optimarum artium studio incensum esse; *iets in een wetenschappelijken vorm brengen* aliquid ad artem revocare; *w. te werk gaan* viâ ac ratione procedere, iets bearbeiden literis perscrvni aliquid.

wetenschappelijkheid, studium doctrinae.

wetenswaardig, cognitione dignus; cognoscendus.

wetering, emissarium; canalis (—is, m.), fossa.

wetgeleerde, *sie* rechtgeleerde.

wetgevend: *wetgevende macht* jus (juris n.) legum scribendarum

wetgever, legis (of van muerders legum) lator (lechte in sover hij die aan het volk voorleest), legis (of legum) auctor (als bewerker); legis (of legum) inventor (of conditor of scriptor) (of qui leges condit, scribit of componit als maker); (van het ordenen van een staat door wetten, zooals van Lycurgus en Solon) b. v. griekache wetgevers qui Graeciae formam rerum publicarum dederunt; *Lycurgus, de w. der Laedemonijers* Lycurgus, a quo est disciplina Laedaemoniorum legibus astricta; *Solon was de w. der Atheners* Solon leges Atheniensibus scripsit.

wetgeving, legis (of legum) latio, ook leges; leges et disciplina (δ. v. Lycargi); *ziech met de w. bezig houden* legibus condendis operam dare.
 wethouder, * magistratus (δ) urbanus (legum vindex, —eis).
 wethouderschap, munus (—ōis m.) magistratus urbani (qui leges vindicat).
 wetplank, tabula; asser (—ōis m.) cultris acuanus inserviens.
 wetsartikel, caput (—itis m.) legis.
 wetsbepaling, legum statuta (—orum); leges constitutae.
 wetsherziening, legum emendatio.
 wetsteen, coa (cotis f.).
 wetsverandering, legis mutatio (of commutatio); lex mutata (of commutata).
 wettelijk, legitimus (*met de wet strookend, meestal = wettig*); legibus constitutus; *den staat eene wettelijke inrichting geven* republicam legibus temperare; *wettelijke kracht hebben* pro lege valere; *aan eene zaak wettelijke kracht geven* aab legis vincula conjungere aliquid, *zonder wettelijke regeling sine legibus*, legibus carens, *den wettelijken bodam verlaten* leges perfringere; *eene w. gedrag modetia*, in wettelijken vorm jure; *dese wettelijke vorm* hoc jus juris, (= *rechtmatig*) justus (austitae, creditum); *Adv. lege*; legibus; ex lege; ex legibus; jure; *de w. bepaalde straf* poena legis; *ziech w. gedragend* modestus; *ziech w. gedragen* modeste se gerere; *het is w. voorgeschreven* lex jubet; lege cautum est.
 wettelijkheid: w. van eene handeling ex lege factum; *een man van de grootste w. homo* (—inis modestissimus; *geestige w. (van personen)* severitas, *ik loochten de w. van nulk een gedrag* nego legibus illud fieri posse (of potuisse).
 wetteloos (= *aan geen wet gebonden*) exlex (—ōis); legibus solutus; (= *geen wetten hebbend*) lege carvus, sine legibus.
 wetteloosheid, leges nullae; effrenata licentia; ook alleen licentia.
 wetten, auctore, exauctore (aliquid).
 wettenverzameling, corpus (—oris m.) legum (of juris).
 wettig, zie wettelijk; legitimus; w. gebied imperium; w. huwelyk nuptias legitimae, *kinderen nlt een w. huwelyk liberi legitimi* (of certi); (= *rechtmatig*) justus; jure factus.
 wettigen, probare; comprobare; ratum facere (aliquid; *iemand tot iets w. dare* alicui jus juris m.) (of copiam of potestatem); *gewettigd zijn om iets te vorderen* aliquid suo jure postulare; *tot iets volkomen gewettigd zijn* suo jure facere aliquid.
 wettigheid, justa ratio; auctoritas; fides (δ); *de w. van een dier loochenen* negare aliquid jure postulari; *de w. van iemands gedrag insien* id jure factum esse fateri; *de w. van een huwelyk bewijzen* probare matrimonium justum (of legitimum) esse.
 wettiging, probatio; comprobatio; potestas of facultas data; ratihabitio (Jct.).
 wettiglijk, zie wettelijk (Adv.).
 wettisch: *een w. mensch* legum servus (in *berispanden zin, niet in dien der Ouden*); (in *de Theol.* δ. v. *wettische gerechtigheid*) iustitia bonis operibus (of bene factis) fundata; *zie* werkeilig.
 wetverbreker, violator legis (of foederis).
 weven, texere; *ergens iets in w. interere* aliquid alicui rei, *geweven doek* (ijnsaad) textile (—in n.).
 wever, textor.
 weverij, textina; textoria officina.

weyersboom, jugum.
 weverskam, pecten (—inis m.) (textorius).
 weversklos, fusus textorius.
 weversknoop, nodus textorius.
 weverspoel, radius (textorius).
 weving, textus (δ); (= *weafkunst*) textinum.
 wezel, mustela.
 wezen, 1° Verbum, zie zijn.
 2° (Subst.) (= *natuurlijke, innerlijke gesteldheid*), natura, vis; vis et natura; (= *aard en wyze*) ratio; (= *het blyven van den toestand*) conditio; *naar het wezen genere ipso*; si rem ipsam spectamus (of spectas); (*allechts in philos. taal*) * essentia; * substantia; *op het w. van eene zaak acht slaan* rem ipsam spectare; *tot het w. van iemand of iets behooren* alicujus, alicujus rei proprium esse; *het w. van eene zaak uitmaken* contineri aliquo re; *het innigste w. eener zaak* venae (of viscera, —um, of nervi) alicujus rei; (*vergelijk eigenschap*); (= *een zelfstandig ding*) res (δ); *een bezielde w. animal* (—alis n.), animans (—ntis m.); *een verstandig, denkend w.* animal ratione praeditum; mens (—tis f.); *een eeuwig, onsterfelijk w.* natura aeterna (of immortalis); *een woedend w.* natura; *het goddelijke, hoogste w.* Deus; vis divina; vis ac natura Dei; *een hooger w.* superior quaedam natura (quam divinam vocant); (= *gedrag, gezindheid*) mores (—um m.), indoles (—is f.), ingenium; *vita* (levenswijze).
 wezenheid, natura ipsa; (philos.) * essentia; * substantia.
 wezenlijk, verus (waar, werkelijk); primus, princeps (—ipis), princepsus (= *noodzakelijk*), δ. v. causa prima ens; (= *eigendommelijk*) proprius; in alicujus rei natura positus; (= *noodwendig*) necessarius; *niet w., ook a re alienus*; (= *van buiten er bykomend*) adventicius; *de wezenlijke eigenschappen, het wezenlijke van een persoon of zaak* natura, vis et natura alicujus, alicujus rei, ook quod rem continet; *de meest wezenlijke lezen* sententiae maxime ratae, *puntten* summae res; *de wezenlijke inhoud van eene zaak* summa rei; *nu willen wij het wezenlijke nagaan* nunc interiora videamus (Cic. de div. 2, 60); *soms wezenlijke verandering* mutatio magna, in iets maken rem ipsam mutare; *bij iets w. werken of gelden* multum valere ad aliquid;
 Adv. vere; praecipue; imprimis; necessario; w. verschillen ipsa rei natura differre (of distinctum esse); w. tot iets bydragen plurimum conferre ad aliquid.
 wezenlijkheid, zie wezen.
 wezenloos (= *ijdel*), inanitas, vanus; *geheel w.* inanis et vanus; *een w. schaduwbeeld* res (δ) adumbrata, *van den roem* adumbrata imago (—inis gloriae; *zie ook* gevoelloos).
 wezenloosheid (= *ijdelheid*), inanitas; vanitas; *zie ook* gevoelloosheid.
 wezenstrekk, lineamentum oris; oris habitus (δ); os vultusque; facies (δ).
 wichelaar, augur (—uris); *zie* waarzegger.
 wichelaarskunst, zie waarzeggerskunst.
 wichelaarster, zie waarzegster.
 wichelarij, zie waarzeggerij.
 wichelroede, lituus.
 wicht (= *kind*), infans; pusio (—onis) (*knaapje*); pupula (*meisje*); filioles, filioli; in plur. ook parvi, parvuli; ook homuncio, homunculus, homullus; *een arm w. homo* (—inis) miser, misellus, *een erbarmelijk, ellendig w. homo* nequam; (= *gewicht*) zie gewicht.

wichtig, *nie* gewichtig.

wichtigheid, gravitas; auctoritas.

wie, *Pron. interr.* quia? *van twee*, uter? *wie loch?* quisnam? *relat.* qui; *wie sloekis* quicumque; quisquis.

wieden, runcare (Varro, Cato), * herbis intulibus purgare; sarrire (Varro).

wieder, runcator (Col.); sarritor (Varro).

wiedijzer, sarcolum.

wiedloen, * merces (—dis f.) runcationis (of sarritionis).

wiedster, femina quae runcat (of quae herbis intulibus purgat of quae sarrit).

wieg, cunae, cunabula (—orum); incunabula (—orum), ook *oneig.* b. v. incunabula doctrinae; *een kind in de w. dooden* infantem vagientem occidere; *armoede en behoefte omvangen zijns w. paupertas et angustiae rerum eum nascentem circumsteterant.*

wiegekleed, * velum, quod cunas tegit.

wiegekoord, * funiculus, quo cunae moventur.

wiegelen, trans. movere; intr. moveri, motari; agitari.

wiegelied, * cantilena sopientis infantem cunis motis, lallus (Aus).

wiegeling, motio, agitatio.

wiegen trans., movere; *een kind in slaap w. infantem cunis motis opire; vogels, die zich op de takken w. aves ramis insidentes, aves ex ramis arborum pendentes.*

wiegetouw, *nie* wiegekoord.

wiegezang, *nie* wiegelied.

wiek (= vleugel) eig., ala; (*sterchts van vogels*) pennae; *nie* vlerk en vleugel; *de wicken laten hangen* alas demittere (eig.); languere, concidere (oneig.); *w. van een molen* ala molae (of molaris); *spreekw. op zijn eigene wicken dryven* natate sine cortice; *een w. gekleed* turunda (Cato).

wiel, *nie* rad.

wielewaal, * oriolus galbula.

wieling, vortex of vortex (—icis m.) (in 't water), turbo (—inis, m.) (van den wind).

wier, alga.

wierdijk, * agger (—dis, m.) ex alga confectus.

wierig (= levendig van oogen of uitsicht) vividus, ardens, alacer, laetus oculis.

wierigheid, alacritas (of arder) oculorum, oculi ardentis (of alacres).

wierook, tus (tura m.); *van w. turène*; *oneig. w. voor iemand strooken* (= iemand bewierookten) praedicare de alicuius laudibus; *voor zich zelven praedicare de se ipsum* (of de suis laudibus).

wierookdamp, turis odores (—um), ook tura (—um).

wierookdragend, turifer (—dra, —erum).

wierookken, urere tus; suffire.

wierookkastje, acerra.

wierookkorrel, turis granum; in plur. ook alleen tura (—um).

wierookvat, turibulum.

wig of wigge, cuneus (ook als slagorde).

wiggebeen, os (ossis m.) cuneatum.

wiggelen, *nie* wiegelen.

wiggetje, cuneolus.

wigwijke, cuneatim.

wigvormig, cuneatus; *nie* wig; Adv. cuneatim; *een wigvormige slagorde* cuneus; *wigvormige niplaatsen* (in den schouwburg) cunei; *w. maken cuneare*; *ene slagorde w. maken* cuneum facere; *aciem per cuneum componere*; *een wigvormigen aanval doen* cuneo impressionem facere.

wij, (*Pron. Pers.*) nos, plur. van ego.

wijbisschop, episcopus, initiatus quidem, sed fixam sedem nondum habens, atque ita alius episcopi vicarius (Eocl.).

wijd (*van verwijdering*) (= lang), longus (via, iter); (= ver) *nie* ver; *w. veld der billijkheid* campus acquitatis; (= niet eng) laxus; (= ruim) amplius, latus (campus = *nich* wijd uitbrekkend); *de wijde zee* mare (—is n) apertum; *de wijde wereld ingaan* peregre abire, in longinquas terras proficisci; *een wijden omvang hebben* late patere, (ook oneig.); Adv. (= ver) zie ver; *w. en breed longe* lateque; *w. uitgestrekt in longinquum.*

wijdbaan, eraribus varie (Hor.).

wijdberoemd, clarissimus.

wijden eig., consecrare (iedere zaak of persoon), dicare, dedicare (standbeelden, tempels, enz. alleen van overheidspersonen); inaugurare (door wicheletary); gewijd sacer, consecratus; (= onaanstaafbaar) religiosus; *een gewijde plaats* templum; *oneig. zich, zijn leven aan eens zaak w. totum se dedere* alicui rei; *nich aan den dood w. ad mortem se offerre*; (*aan de onderaardsche goden*) se devovare (pro aliquo); *nich aan iemands vriendschap w. op leven en dood* devovere se amicitiae alicuius (Ones. B. G. 8, 28, 2); *den geheelen dag aan iemand w. totum diem alicui dicare*; *aan iemand, aan eens zaak een dankbaar sandenken w. aliquem, aliquid gratia memor i* prosequi, iets aan de onsterfelijkheid immortalitati commendare aliquid; *iemand aan het verdorf w. aliquem exitio tradere, aan de onderwereld, oroo* mactare.

wijders, amplius, porro.

wijding, dedicatio, consecratio.

wijaloopig (= wijl nst elkander staand), rarus, raris intervalis positus (of satus, arbores; (= verstrooid liggend) disjectus (medicinis), (= al te w.) multus, longus, (= voortaanrijk verhosus, prolixus, amplius, copiosus, (sterker) uber (—dis, uberior, pensus, accuratus (mankehoerrig), fusus (uitgebred), w. worden longus prolati, het is beter, dat een verhaal te w. dan te beperkt is satus eat narrationi aliquid superesse quam deesse; Adv. multus verba, fusa, copiose, diligenter, ook door per in de samenst. met Verba b. v. prescribere, pertractare enz.; *manv daarover elders uijaloopiger* sed hac de re alio loco pluribus.

wijloopigheid eig., latitudo (—inis f. breedte en lengte), laxitas (grootte uitbreiding naar alle zijden), amplitudo (—inis f., ruimte), oneig. (= omhaal in woorden) ambages (—um f.), anfractus (4); ook diende mora, nimis accurata diligentia, (in het handelen) difficultas, mora.

wijda (= tussenruimte), intervallum; (= lengte) longitudo (—inis f., itineris); in de w. *nien* longe videre (of prospicere); (= grootte uitbreidheid of ruimte) laxitas, capacitas, amplitudo (—inis f.).

wijdermaard, celeberrimus, clarissimus.

wijf (= vrouw), femina, mulier (—dis), *nie* vrouw; *een bejaard, oud w. anus* (4), (*verachtelijk*) vetula; *gelijk oude wijven aniliter* (eenmaal Cic. de n. d. 8, 89, 92); *wijf en kinders* (als het voor den man dierbaarste) conjux (of uxor) ac liberi, conjuges (of uxores) ac liberi (Cic. Cat. 4, 11, 24); (*als het swakke geslacht en de jongere leeftijd*) mulieres puerique, pueri mulieresque.

wijfachtig, muliebris; (= weekelijk, vertederd) effeminatus, mollis; *w. (= verwijfd) wezen* molities (5); *w. (= verwijfd) maken* effeminare, emollire.

wijfachtigheid; modus muliebris, mos (moris m.) mulierum.

wijformulier, precatio, verba, quibus aliquis se devotet.

wijgeachek, donarium, donum.

wijfje, muliercula; (= *echigenoots*) axor, conjux (—*gis f.*).

wijfseh, muliebris, of door den Gen. mulierum; femineus, Adv. muliebriter.

wijk 1° (= *toevlucht*), (als *handeling*) perflugium; (= *beschuiting*, *hulp*) praesidium; de w. tot iemand of iets namen confugere (of perflugere of refugere) ad aliquem, ad aliquid (ook *oneig.*), d. v. ad aliquem fidem confugere, tot bedom ook alleen deprecari (Caes. B. G. 4, 7, 8), tot het swaard ad gladio (Caes. B. C. 3, 48); de w. bij iemand vanden habere receptum ad aliquem; geen w. hebben non habere, quo confugas (of ubi conquiescas), (= *wijkplaats*) perflugium (tegen den winter hiemis), (meer afgelegen) refugium; (= *vrijstad*) asylum, (waar men zich bergt) receptaculum (op de vlucht fugae), portus (4), portus et perflugium (of refugium, (*zekere wijkplaats*) castellum, beschuttende w. (d. v. forensis latrocinii, omnium scelerum tegen afzettelij in pluitgedangen, tegen alle misdaden); ik heb een w., mij staat een w. open portus nobis paratus est et perflugium;

2° (= *afdeeling ener gemeente*), pars (—*tis f.*), vicius, regio; door de afgelegene wijken der stad per aversa urbis (Liv.), pagus.

wijken, cedere, loco cedere, recedere; (= *nich terugtrekken*) se recipere, pedem referre; (= *weggaan*) decedere, discedere; nit den weg w. sie uitwijken; nit het gevecht w. proelio excedere; noch w. noch wankelen loco suo non cedere; geen voetbreed w. pedem non referre; de hoorts wijkt febris decedit (of discedit) (ab aliquo); van zijn plicht (af) w. ab officio recedere (of discedere); niet (af) w. van de gerechtigheid adhaerescere iustitiae; voor iemand w. cedere alicui; *oneig.* inferiorem esse aliquo; de nacht wijkt voor den dag noctem dies (5) excipit.

wijkplaats, zie wijk (= *toevlucht*).

wijkwast, aspergillum, aspersorium.

wijl, wijle (= *sluier*), velum.

wijl, tempus (—*bris n.*); spatium, mora (*vertoef*); een kleine w. (= *kleine poos*) breve spatium, breve tempus (—*bris n.*); paululum temporis; paululum; voor eens w. paulisper; paramper; een lange w. horae tarda evites, satietas, taedium, molestia; een tamelijke w. aliquantum temporis, hierna aliquanto post; vóór eens w. (vóór eenigen tijd) dudum; reeds eens w. (= *reeds wat geleden*) jam dudum; (maar = *reeds lang geleden*) jamdiu.

wijlen (Adv.) olim; (van gestorvenen) qui (quae) est mortuus (mortuus); * defunctus, defuncta.

wijn eig., vinum; bij den w. in vino; per vinum; inter scyphos; *weleprekend* zijn ad vinum diartum esse; iemand zuiveren w. insconken (*oneig.*) libere et aperte loqui cum aliquo; (= *wyndruiven*) uvae, vinum; (= *wyndstokken*) vites (—*ium f.*); vinum; w. bouwen vitem colere; w. planten vinum serere (of conserere); vites pondere; den w. persen prelo premere vinum.

wijnachtig, vinosus (Plin.); w. zijn vino proximum esse gusta.

wijnachtigheid, vini proximus gustus (4); color vini colori similis; vinositas (Tert.).

wijnazijn, acetum.

wijnberg, vinea; vinetum; eenen w. aanleggen vineam (of vinetum) instituere (of pondere).

wijnblad, vitis folium; folium vitigineum; pamp-

pinus (*het jonge, teedere uitgespruit van den wijnstok*); van w. pampinea.

wijnbloei, flos (floris m.) vitis; ten tijde van den w. quum vites florum; uvae florum.

wijnbouw, vitium cultura; wijnbouwer vitium cultor.

wijnfeest, vinalia (—*ium*); vindemiarum feriae.

wijnflesch, lagena; ampulla (een groote w. met een drink); wijnfleschje lagena.

wijngaard, sie wynberg.

wijngaardenier, vinitor.

wijngeest, spiritus (4) vini.

wijngeur, odor vini; geur als die van den w. odor vinosus; anhelitus (4) vini (of halitus) (4) cadi als iemands adem naar wijn riekt.

wijngod, deus vini (in 't alg.); Bacchus (Βάκχος), (zuiver Latijn) Liber.

wijnhandelaar, mercator vinarius (Inscr.).

wijnheffe, faex (faecis f.) vini, of plur. faeces vini.

wijnheuvel, collis (—*is m.*) vinearius, collis vineis repletus; collis (of mons) amictus vitibus.

wijnhuis, taberna vinaria.

wijnjaar, annus vini ferax (—*ois*); dit jaar is een w. magnum vini proventum hic annus attulit.

wijnkelder, cella vinaria (een koole kamer, waar de wijn onder het gisten ligt en de jonge wijn, welke versoh moet gedronken worden, bewaard wordt), apotheca, en zuiver Latijn horreum vini de eig. bewaarplaats voor de betere wijnen, die liggen moeten, in het bovenste gedeelte van 't huis boven het fumarium, waar de op fleschen en kruiken afgetapte wijn in den rook stond); (= *wijnvoorraad*) copia vini

wijnland (—*grond*, waarin wijn wast), terra vinealis; vruchtbare w. solum vine gignendis uberimum; (= *plaats*, waar wijn wast) terra vini ferax (—*ois*); terra vine ferax.

wijnlezen, vindemia, (kleine spaarsame) vindemiola; ik ben met het w. bezig vindemiae sum in manibus.

wijnlezer, vindemiator, vindemitor.

wijnlezing, sie wijnlezen; w. houden vindemiam facere (of metere).

wijnloof, folia (—*orum*) vitigenae; pampinus (of pampini (—*orum*, *het jonge w.*); van w. pampineus; met w. versierd (of omwonden) pampinatus.

wijnmaad, mensis (—*is m.*) October (—*bris*).

wijnmede of wijnmee, muleum.

wijnmost, mustum.

wijnnoet, } sie wijnlezen of wijnle-

wijnroegting, } sing.

wijnpeilen, metiri vinum.

wijnpeiler, vini mensor (Hor.).

wijnpers, torcular (—*uris n.*).

wijnrank, sarmentum.

wijnrijk, vini (of vine of musti) ferax (—*ois*).

wijnroeien, metiri dolia.

wijnroeier, dolorum mensor.

wijnstok, vitis (—*is f.*).

wijnteelt, sie wijnbouw.

wijnverlaten, transfundere vinum in alia dolia.

wijnzak, uter (—*tris*) vinarius.

wijnzuiper, merobibus (Plaut.); poter (of potator) (vini, Plaut.).

wijs, 1°. Subst. sie wijze;

2°. Adj. sapiens; sapientis praeditus; wijze matiging (of onthouding) moderatio et sapientia, ook alleen moderatio; met wijze matiging modice ac sapienter; moderante (ferre aliquid); met wijzen raad consilio ac sapientia, de wijze homo (of vir) sapiens, ook alleen sapiens; de zeven wijzen (van Griekenland) septem illi; septem; de zogenaaide

qui septem appellantur; *de grootste wijze* omnium sapientissimus; *Adv.* sapienter; *aprosko.*: iemand iets w. maken verba dare alicui; aliquem ludos facere (Plant.); *de wijste zijn* * humaniter alteri cedere.

wijsbegeerte, philosophia; sapientiae studium (of discipula); divinarum humanarumque rerum, tum interiorum causarumque easque rei cognitio; *theoretische w.* philosophia, quae in rerum contemplatione versatur, *als t. t.* contemplativa (Senec.) (of * theoretica); *practische w.* philosophiae pars (—tis f.) moralis; philosophia, in qua de hominum vita et moribus disputatur; ethice (—es f.); ethica (—orum); *sich schriftelijk met de w. bezighouden* de philosophia scribere, grondstellingen, door w. verworven, in *enhy.* doctrina (Nep. Attic. 27, 8 Neque id fecit naturā solum, sed etiam doctrinā).

wijze, sapienter.

wijzegeer, philosophus; sapientiae studiosus (Cic. Tusc. 5, 8, 9); philosophiae deditus, (*in 't alg.*) qui rerum cognitione doctrināque delectatur, ook homo (—inis) doctus, in *plur.* alleen docti, (*als leraar der wijzegeerte*) philosophiae (of sapientiae) professor, sapientiae doctor (of magister); *de erkie w.* sapiens, wijzegeer of filosoof als titel van een reeds gemaakt persoon, alleen hic; ille; *een theoretisch, praktisch w.*, wie onder wijzegeerte; *sich voor een w. wijzen* philosophiam profiteri.

wijzegeerig, ad philosophiam pertinens, qui (quae, quod) ad philosophiam pertinet (of in philosophia versatur of tractatur), door den Gen. philosophorum, philosophiae of door de philosophia *en dgl.*, *d. v. een w. gesprek* sermo (—ōnis) de philosophia institutus (of * philosophicus of * philosophus; *wijzegeerig geschrift* philosophiae scriptio; *de wijzegeerige literatuur der Grieken* Graecorum de philosophia libri; *wijzegeerige gedachten* philosophorum sententiae; *een wijzegeerig systeem* maken forum aliquam philosophiae instituere; (= grondig subtilis, *hy is een wijzegeerige geest* vir subtilis in disserendo (of subtilis disputator) est, *Adv.* more philosophorum; ut philosophi; * philosophice, w. gevormd philosophiae studio eruditus; (= scherpsinnig, grondig) acute; subtiliter.

wijzegeerigheid, *wie wijzegeerte*, verder indoles (—is f.) (of natura) ad philosophiam nata et informata.

wijzeheid, sapientia; met w., met grooters, met de grootste w. sapienter, sapientius, sapientissime.

wijzeheidsleeraar, *wie wijzegeer*.

wijzeheidsles, { praecceptum sapientiae.

wijzeheidstand, * sapientiae dens (—tis m.).

wijzehoofd, { vir nasutus (of arrogans).

wijzenaas, { nasutus, arrogans; *Adv.* arroganter.

wijzenaasheid, arrogantia.

wijzevinger, digitus index (—icis); in *enhy.* alleen index; ook alleen digitus (Cic. de or. 2, 45, 188).

wijsmaken, *wie wijs* (aan 't einde).

wijzen, *wie verwijten*; objicere, imputare, exprobrare (alicui aliquid); oburgare (aliquem de aliqua re); crimini (of vitio) dare (alicui aliquid).

wijzenbeul, * malierum vexator.

wijzenpraat, fabulae aniles (—ium).

wijze, aqua lustralis.

wijze, *l. (persoon)* *wie wijs*, { rium (Jct.); vas (vasis n.) lustralis.

wijze, *l. (persoon)* *wie wijs*, { rium (Jct.); vas (vasis n.) lustralis.

wijze, *l. (persoon)* *wie wijs*, { rium (Jct.); vas (vasis n.) lustralis.

2°. (= manier) modus; genus (—ūs m.); ratio; (= inrichting) institutum; (= gevoonte) mos (moris m.); consuetudo (—inis f.); ook door een Verbaal Subst. op io, *d. v. van 't onderricht* institutio; op welke w. f quo modo? qua ratione? op welke w. non uno modo; multiplici ratione; op dezelfde w. eodem modo, eadem ratione; sic, (nauwkeuriger) eadem operā (accusari ab aliquo), als ens. eodem modo quo, eadem ratione, qua ens; *menige w. eenen zaak* novitas alicuius rei; naar der vaderen w. more (of more institutoque) majorum; ieder heeft zijne (eigene) w. suis cuique est mos (moris); op eerlijke w. bona ratione; iemand w. aannemen formare se in alicuius mores; dikwijls door een Adv., op een andere w. aliter; op een dwaas w. stulte; op een w. (in eenen graad), dat men zich soms schamen moet quod interdum pudeat (Cic. de or. 1, 10, 40); (= melodie) modi (—orum), moduli (—orum).

wijzen (= toonen), monstrare; commonstrare (om te onderrichten); oostendere; met den vinger op iemand of iets w. digito aliquid of aliquid monstrare (of demonstrare); *oneig. iemand de deur w.* domo eijctere aliquid, juberē aliquid abire (of discedere); *aan zich, van de hand w. d. v. dit wijs ik geheel van mij id totum abicō atque ejicio*; iemand aan iemand w., zie verwijzen; *wie een plaats w. of verzoynen*, zie verbanen; *sich laten w. van iemand* aliquid audire, alicuius jussu (of alicui) obtemperare, *niet*, moentem negligere (of sperare).

wijzer (op den sonnewijzer), guomon (—ōnis m.)

wijzigen: iets w. immutare aliquid de aliqua re; (= matigen) temperare aliquid; *alle die redenen worden naar de eiken en tijdsomstandigheden gewijzigd* omnes illas orationes causarum et temporum sunt.

wijziging, mutatio; verloop en w. der staatsinstellingen itinera (—um) flexusque rerum publicarum (Cic.); ook temperatio.

wik, wikke, (soort van geuterucht) vicia, aphaca (Plin.)

wikkelen (in een kluis), glomerare; in iets w. involvère of obvolvère, (= omhullen) amicare aliqua re; *uit iets w.* evolvère, explicare, expedire (eng. en onsig.).

wikken eig. (= wegen), *wie wegen*; verder (= gissen, bij gissing voorspellen) conijcere, conjecturā praedicere; iets w. en wegen diligentissime aliquid considerare ac ponderare.

wikkenstroo, viciae stramentum.

wil eig., voluntas; (= mening) sententia; (= goedvinden, wilkeur) arbitrium; (= behuizende w.) iudicium (voluntatis suae); de goddelijke w. jussu (—orum) divinae legis; (als voorschryvend) auctoritas divina (spernitur, wordt overrukt), (= de heilige w.) nomen (—inis n.) Dei of deorum; *zijn w. vermog een auctoritas* ejus multum valet; *de laatste w.*, zie testament; *dat is mijn w.* hoc fieri volo, ita mihi placet; *oneig.* (= wensch, neiging) voluntas, animus, appetitus (4), synon. w. hebben, *wie wensch*, *iemand w. dien aliet* (of alicuius voluntati) obsequi (of morem gerere), *doe hierin mijnen w.* hanc da mihi veniam; *hy deed het tegen mijnen w.* invitatus fecit; *tegen den w. van den senaat*, ook adverso senatu, adversū patrum voluntate (Liv.); (= voornemen, besluit) consilium; animus; met w. (willens) datā opera; consulto; ook door volens; *den w. hebben om iets te doen velle* (of cogitare of in animo habere) aliquid; (= onwillig, bijval) assensus (4); (= overeenstemmende

w.) consensus (4); *uit vrijen w. voluntate*; *meē*, (tū, suā ens.) sponte; *aan iemand vrijen w. laten non coërcere aliquem*; *den soldaten te voel (vrijen) w. laten milites laxiori imperio habere*; *het staat aan iemand w. in aliequus potestate situm est*; (= *de goede w.*) voluntas; animus libens (of promptus et alacer); (= *welwillende gezindheid*) benevolentia; (= *slechte w.*) malevolentia; *uit slechten w. ondigen improbitate peccare*; *op den goeden w. bij iets niem aliquid voluntate metiri*; *den goeden w. denken w. om te (of bij iets) hebben studiosum, studiosissimum esse alienus rei*.

wild, 1° *A. d. j.* (= *in de wildernis zich bevindende*) ferus; (= *in het wilde wassend*) (van planten enz.) agrestis; silvester (—tris, —tre); *een w. dier (bestia) fera*; *tot een w. dier maken efferrare*; *w. worden silvestre (van planten)*; *efferrari (van menschen en dieren)*; *w. opproesien aca sponte nasoi*; *een w. gaard equus ferus*; *een w. (onbedwongen) paard equus indomitus (of ferox) (—ōia)*; *een w. geworden paard equus efferratus*; *een wilde ezels onager (—gri, Varro)*; *een w. zwijn (mannelijk) aper (—pri, (een wijfje) sus (ania) fera*; (= *onbebouwd, ruw*) incultus (van den grond), rudis, vastus; (= *woest*) desertus (van plaatsen); (van oogen, blik) trax (tracia); *er w. wizen horrida specie esse (of incultā)*; *truci vultu esse*; *nich een w. wizen gesceen speciem oris (of vultum) efferrare*; *een w. gesceen incoaditus clamor*; *een wilde vlucht effusa (of praecipit, —ōpitia) fuga*; *in wilde vlucht gejaagd worden consternari in fugam*; *in wilde vaart te wapen loopen consternari ad arma*; (= *ongevormd, ruw, onbeschaafd*) incultus, ferus, rudis; (= *ontemba*) ferox (—ōia); *saevus, een w. gedrag feroxia*; *wilde driften avida libidine*; *w. leven incultus agere*; *zich aan een wilde vregde oergeren laotitā efferrari, gaudio exultare, door de wilde clamoren der driften ontstoken zijn cupiditatem incendis inflammatum esse, in wilden lust doorzwelgen peribechari, spreken er zittē wilde haven in hem * ad luxuriam proclivis est*; *w. vleesch caro (carnis f.) supererescens (of fungosa) (Cels.)*; *er komt w. vleesch in de wond vulnus esse efferrat (Cels.)*; 2° *Subst. (bestiae) ferae*; (= *een enkel w. dier*) bestia fera *en alieen fera*.

wildachtig: *w. zijn, a feritate non prorens abhorrere*; *w. smaken aspera * ferinam*.

wildbaan, vivarium.

wildbraad, ferae, vooral suae feri of ferae, apri (mannetjes wilde zwijnen); (= *vleesch van wilde dieren*) caro (carnis) ferina; (= *gejaagd wild*) venatio.

wilde, wildeling, homo (—inis) ferus incultusque; *in plur. gentium ferocissimum homines*; *de wilden feras incultasque gentes*; *gentes ferocissimae*; (*wildeling*) van boomen silvester (Plin.).

wildebras, wildeman, homo (—inis) dissolutus (of libidinosus of efferratus), ook nepos (—ōtia).

wildernis, vasta solitudo (—inis f.); *een land in een w. veranderen vastas solitudines facere ex aliqua terra*.

wildheid, feritas; ferocia, ingenium (of animus) ferox (—ōia); (= *gruwzaamheid*) immanitas; (= *ruwheid*) barbaria; *in de w. (of in het wilde) opwassen sine cultu adolescere*.

wildschent, venator.

wildvreemd, d. v. wildvreemde menschen alienissimi (Caes. B. C. 6, 81, 4), alienigenae homines (Liv. 31, 29).

wildzang, * cantus (4) avium naturalis: (van musiek) modi (—orum) dissōni; *ook van een mensch sie wildebras*.

wilg, salix (—icis f.).

wilgeblad, folium salignum (of saligneum).

wilgeboom, sie wilg.

wilgenbloesem, flos (floris) salignus (of saligneus).

wilgenbosch, salicetum.

wilgenhout, lignum salignum (of saligneum).

wilgenlaan, ambulatio directo salicum ordine instructa.

wilgenzwam, tuber (—ōis m. en f.) salicis.

wilgetak, ramus salignus (of saligneus).

willekeur, arbitrium; arbitratu (4., in den class. tijd bijna altijd slechte in Abl. met een Gen. of Pron. poss.); (= *luis, lust*) libido (—inis f.); (= *ongebondenheid*) licentia; (= *wil in 't alg.*) voluntas; *iets staat aan mijn w. est aliquid in potestate mea (of penes me)*; *naar w. ad arbitrium*; *ad libidinem*; *ex libidine*; *proat libet*.

willekenrig, arbitrio, ex libidine; *ad libidinem factus, door den Gen. arbitrii, libidinis, licentiae*; (= *ongewoon, overmoedig*) insolens; *ook auperbus*; *willekeurige hulpmiddelen in den nood inopiae praesidia*, quae sunt a libidine inventa (of excogitata), *w. gedrag libido (—inis f.)*; *willekeurige meeningen opinionum commenta (—orum)*.

Adv. ad arbitrium; *ad libidinem, ex libidine*; *ad voluntatem*; *ex voluntate, insolenter*.

willekeurigheid zie willekeur.

willeloos, qui sui impetens (of non compos —ōtis) est; (= *aan zich ongedachtig*) sui immemor.

willeloosheid, impotentia, inertia.

willen (met overleg), vellic, ik wilde w. velim (van een vervulbaren wensch); *vellem (van een onvervulbaren of onervulbaren, wilde God, dat enz. utinam, o si met Conj. Praes., Imp., Perf. en Plusq. met hetzelfde onderscheid)*; *hij mag w. of niet sive vult, sive non vult, (in indirecten zin) sive velit, sive nolit*; *of hij wil of niet velit nolit enz.*; *liever w. malle, praecipitare*; *dit wil ik liever gelooven, ook id credere magis libet*; *id magis credo (Liv.)*; *het toeval wilde, dat enz. forte ita evenit, (of een accidit of alleen accidit) ut enz.*; (= *wenschen, gaarne w.*) cupere; (= *in den zin hebben*) cogitare, parare, aggredi, est mihi in animo met Inf.; *id agere, ut enz.*; *juist w. (= op het punt zijn) parare met Inf., in eo esse ut enz.*; *door het Part. fut. d. v. profecturus sum*; (*drukt daarentegen w. alleen het in de toekomst te verwachten uit, dan wordt het oenvondige Fut. gebruikt*) d. v. proficiscar, ik wil reizen; *w. of verlangen dat enz. petere, poscere, ut enz.*; *jubere met Acc. en Inf.*; *niet w. nolle, vetare met Acc. e. Inf.*; *door een Verbum desiderativum d. v. w. koopē empturire; w. eten eaurire*; (= *zeggen, meenen, dat enz.*) dicere met Acc. o. Inf.; (= *goedvinden*) placet, videtur, ook met Inf. of Acc. o. Inf.; *als zij wilt si vis*; (*in conversatie*) sis, si placet (zonder tibi), si videtur (met of zonder tibi); *drink, als zij (drinken) wilt bibe, si bibis (Plaut.)*; *doe, als zij (doen) wilt fac, si quid facis*; *gaat dan toch, zoo zij wilt ite, si itis, zoo als zij wilt ut libet*; *wat wil dat zeggen?* quid hoc vult? *wat wilt zij met dien Staseas?* quem tu mihi Staseam narras? *wat wilt zij toch met die tweelingen?* quid tibi vis in geminis (scil. appellandis)? *wat wilt zij van mij?* num quid me vis? *tot wie wil zij?* quem quaeris? *wat wilt zij meer?*

(= wat vraagt gij nog)? quid quaeris? *hij voert zelf niet wat hij wil nihil certi habet; ik wil het zoo hebben* hoc ita fieri volo; *wie wil dat geloovent?* quis hoc credere potest? *quis hoe sibi persuadeet?* (in een brief) *ik wil naar Rome Romam cogito* (of volo); *dat wil hem niet in het hoofd adduci non potest, ut id credat* (of ut hoc ita esse credat); *in verbinding met de woorden wie, wat, hoe, zoo dikwijls als, zoo veel als, door een aangehecht enque of iets van dien aard, d.v. er komt wie or wil quicunque venit; het zij wat het wil utcumque res se habet, quidquid est; er geschiede wat wil quomodocumque fit; ieder die wil quilibet; wie van beide wil utervis; bij aansporingen door 't Praes. Conj. van 't hoofdvorm, d.v. wij willen quam eamus, bij ongeduldige, het begrip van eenen eensch in zich sluitende vragen quin etiam; d.v. w. wij niet gaan quin imus? wilt gij dadelijk swijgen?* etiam taceas? *niet voortdurend als fraseologisch verbum, d.v. ik wil niet hopen non spero, niet loochenen non infitior; ik wil slechts dit eens zeggen* hoc unum dico, tantum dico.

willens, volens, meā (tuā, suā) sponte, libens, libenter, ultro; *w. zijn: nie den wil hebben om te, in wil.*

willig, nie gewillig en vrijwillig; *vooral libens, paratus, promptus.*

willigen intr. (= *willig zijn of worden*), quaeri, desiderari, desiderari incipere; *trans.* (= *gewillig maken*) voluntarium facillimique reddere.

willigheid, animus libens (of prolixus of promptus); *met w.: nie willig; propensa* (ad aliquid, ad aliquem) voluntas.

williglijk, sponte, libenter, animo libenti, animo prompto paratoque.

wilbeschikking, { *nie testament.*

wilverklaring, {

wilvaardig, obsequens, obediens, indulgens (*mit swakte of goedheid*), facilis, officiosus (*dienstvaardig*), benignus; *w. tot iets promptus* (of paratus) ad aliquid

wilvaardigheid, obsequium, propensa voluntas.

wimpel, * vexillum (navale, longum non latum).

winbaar, superabilis (Tac.), vincibilis (Ter.), qui, (quae, quod) vinci (of quaeri of acquiri) potest, facilis laeratu (of quaesitu).

wind oig., ventus; *w. om weer venti tempestatesque* (of atque imbres); *in weer en w., ook sub divo; goeden, gunstigen w. hebben* (bij de sehsevaart) secundae (of prosperae) ventos habere (ad aliquid), *krijgen idoneum ventum nancisci; op godden, gunstigen w. wachten ventum expectare; ongunstigen w. hebben adverso vento nti; tegen den w. sturen in adversum ventum tendere; de w. waait sterker, wordt frisch ventus inarebreuit, gaat liggen cadit, is gaan liggen consedit* (of recessit); *de w. blaast in den rug, ik heb den w. in den rug tergum ventus afflat; met halven w. sulen ventum obliquum capere, obliquare sinus (4) velorum in ventum; iemand w. maken* (met waaiers) alicui ventulum facere (Com.); *iets in den w. slaan aliquid negligere* (of contemnere), *iemand's gunst gratiam alicuius effundere; in den w. praten verba dare ventis* (of in ventos); *de waarschuwingen sulen in den w. gesproken worden abibunt in vanum momentum verba; het huikje naar den w. hangen hominem esse multorum temporum; (= ijdele woorden) verba vana* (of inania); *dat is maar w. verba istae sunt; een w. laten pedere, ventum emittere, (een harden) crepare.*

windas, tractorium machinarum genus (= aris u.),

sacula (Vitr.).

windboom, vectis (= is, m.); *ook jagum.*

windbreken, nie pochen, snoeven; *ook hominem vanum* (of vaniloquum) esse, nugari.

windbrekend, { (homo) vanus of vaniloquus; ne-
windbreker, { bulo (= onis), nugator.

windbrekerij, vaniloquentia, oratio vana, vanitas.

windbui, turbo (= is m.), tempesta, procella.

windbui, nie windbreker; *de groote w. maximae nugae.*

winde (plant.), convolvulus (Plin.); *(de winden) wind-
sals van een kind* (in de wieg) incubacula (= orum).

windei, ovum urinum (Plin.) (of hypenemium, Plin. of irritum).

winden, torquere; (= *vechten*) neetere (coronam); (= *maken*) facere (sertum); *op iets w. trochlon tollere in aliquid; (op iets wikkelen) involvere alicui rei; om iets w. circumvolvère* (aliquid) alicui rei, circumplicare (aliquid) circa aliquid; *iemand iets uit de handen w. aliquid alicui* (de of e) manibus extorquere; *in de hoogte w. trochlon tollere* (of elevare); *kringvormig gewonden in orbem circumactus.*

winder, qui torquet (of neetit, volvit, of versat); (= *huppel*) sacula.

winderig eig., ventosus; *Gallie is seer w. Gallia asiduis ventis agitur; oneg.* (= *onbestendig*) ventosus (ingonium, homo); *vaniloquus* (van personam); (= *ledig, ydel*) vanus (apes, homo); *inania* (verba, homo), (= *onsaker*) dubius, incertus (van zaken); *iets niet er w. niet res valde dubia* (of incerta) est.

winderigheid, ventositas (CAnr.); *inania, vanitas.*

windhaver, avena sterilis.

windhond, vertagus (Virg.).

windig, nie winderig.

winding, nexus (4); flexus (4, *hromming*); lapsus (4) erraticus (van planten).

windmolen, * mola velaris.

windsel, nie winde.

windsnel, velocissimus, vento velocior.

windspak, vectis (= is, m.).

windspil, fusus.

windstil, tranquillus; *het is w. venti silent.*

windstille, melacia, tranquillitas; *aanhoudende w. tranquillitates; er komt w. (als men op see is) ventus aliquem destituit.*

windstoot, impetus (4) (of ictus 4) venti.

windtrek, flatus (4) venti; *oneg.* de w. des gelukke flatus fortunae.

windvlaag, sie windbui.

windwaarts, in (of adversus of contra) ventum.

windzak, nie windbui.

wingewest (= provincie), provincia; (= *landstreek*) regio; *om land tot w. maken terram in provinciam* (of provinciae formulam) redigere; *tot het w. behoorende, in het w. gedaan oms. provincialis; hiedem uit het w. provinciales.*

wingewestbestuur, provincia; *het eerste jaar van het w. primus annus provinciae.*

winkel, taberna (ook kraam); (= *de werkplaats, waar men ten verkoop vervaardigt of een bedrijf uitoefent*) officina.

winkeldochter, * tabernarii famula.

winkelhaak, norma, gnomon (= onis m.); (= *schour in een kloof*) fissura (Plin.).

winkelier, = star, propola, tabernarius (= a), *ook caupo* (= onis), mulier cauponam exercens.

winkelnecht, tabernarii famulus, institor (Liv.).

winkelnering, quaestus (4).

winkelwaar, merces (= ium f.).

winnen (= *voordeel hebben*), lucrari (of *lueri facere*) (magnum pecuniam); proficere aliquid; veel w. multum lucri auferre, magnum lucrum (of *quaestum*) facere; *niet* w. nihil proficere; (= *vinden*) invenire, reperire aliquid, *z. v.* magnum pecuniam bono modo invenire (*veel geld eerlijk w.*); (*in het spel*) vincere (Suet.); reperire salutem sibi (*het behoud voor zich w.*); (= *verwerven, erlangen*) parare, comparare, assequi; *terwijl hij zoo tijd was* ita spatio sumpto; *spreek. zoo gewonnen*, *zoo gewonnen* male parata male dilabuntur; *aan of bij iets w.* (= *er bij verwerven*) acquirere aliquid, ad aliquid; (= *toenemen*) crescere, augeri aliqua re; *de veda wint in nadruk en schoonheid* gravior et splendidior fit oratio; *koorn w.* arare (assem medius ex jugero); exarare (tantum frumenti); *semen slag w.* proelio (of *pugnā*) superiorem discedere, victoriam consequi, victoriā potiri; *een weddingeschap w.* sponcione (of *sponcionem*) vincere; *een proces w.* litem (of *causam*) obtinere, *causa* (of *judicio* of *judicium*) vincere; *den prijs w.* praemium auferre; *iemand voor zich w.* conciliare sibi aliquam (of *animum alicujus*); *iemand zoeken te w.* tentare (of *solicitare*) aliquem (of *animum alicujus*); aliquem aggrēdi; *iemand voor zijne meening w.* aliquem ad (of *in*) sententiam suam perducere; *door geschenken* capere aliquem muneribus; *iemands vriendschap w.* in amicitiam alicujus recipi (of *pervenire*).

winner, victor.

winst, lucrum, quaestus (4), commodum, emolumentum, fructus (4); *zie verder* gewin en voordeel.

winstgevend, utilis, lucrosus, quaestuosus, fructuosus.

winstgierig, lucri (of *quaestus*) cupidus.

winstgierigheid, lucri (of *quaestus*) cupiditas.

winter, hiems (—ōis f.), tempus (—ōris n.) hibernum, (*als stormachtige, koude regentijd*) tempus hiemale; (= *tijd der kortste dagen*) bruma, tempus brumale; *een harde w.* acris (of *gravis*) hiems; *een zachte w.* hiema mitis (*dicht. mollis*); *den w.* argens doorbrengen hiemare aliquo loco (*van soldaten vooraf*); *in den w.*, *den winters* winter-, hibernus; *zoo als in den w.* hibernalis, brumalis.

winteraanvang, initium (of *principium*) hiemis; (= *de kortste dag*) bruma.

winterachtig, hiemalis.

winterachtigheid, hiemale tempus (—ōris n.)

winterdage, tempore hiberno.

winteren: *het winterl.* hiemat (Col.), hiems urget; tempus (—ōris n.) frigidum et hiemale est.

winterhalfjaar, semestre tempus hibernum.

winterhanden, manus (—uum) frigore captas (of *tumentes*).

winterhielen, pedes (—dum) frigore capti (of *tumentes*); pernio (—ōnis f.) (Plin.).

winterkoninkje, regulus (Carm. de Phil.), trochilus (Plin.), regalulus (Suet.).

winterkwartieren, (castra) hiberna (—orum); *in de w.* gaum in hibernacula concedere; *in de w.* liggen in hibernis esse; hibernare.

winterling (= *pijpkruis*) cicuta (Plin.).

wintersch, hibernus; (= *met den winter overeenkomstig*) hiemalis.

winsucht, *zie* winstgierigheid.

winsuchtig, *zie* winstgierig.

wip rig., tolleno (—ōnis m.) (= *wipplank*); *oneig.* (= *oogenblik*) temporis momentum.

wipbrug, pons (—atis m.) versatilis.

wipgalg, tolleno, patibulum tollenonis instar constructum.

wiphout, *zie* wip.

wipneus (neus) nates (—ium) resimae; (*persoon*) simus. wippen: *iemand w.* tollenone in altum jactare aliquem; *motilare* aliquem in tollenone sedentem; *w. vaak iets w.* *afwippen*.

wipper, qui tollenonem motitat, *wippertje*; *een w.* nomen pocillum quam celerrime evacuare.

wipplank, tolleno (—ōnis m.) (Plin.).

wipstaart, motacilla.

wis, certus; exploratus.

wisch (= *vaatdoek*), *zie* vaatdoek.

wisch (= *twijg*), *zie* twijg.

wischdoek, *zie* vaatdoek.

wisjewaasje, titivillium (Plant.), nugae, ineptiae.

wiskunde, mathematica (—orum); artes (—ium) mathematicae.

wiskundig, mathematicus; *oneig.* accuratus, certus; *wiskundige berekening* ratio mathematicorum; *wiskundige methode* necessaria mathematicorum ratio; *wiskundige nauwkeurigheid* subtilitas mathematicorum; *een w.* besluit maken necessaria mathematicorum ratione concludere aliquid.

wiskundige, mathematicus; mathematicarum artium peritus.

wiskunst, *zie* wiskunde.

wiskunstenaar, *zie* wiskundige.

wiskunstig, *zie* wiskundig.

wispelturig, *zie* onbestendig en veranderlijk.

wispelturigheid, *zie* onbestendigheid en veranderlijkheid.

wisshen, *zie* afwischen.

wissel (= *verandering, afwisseling*), *zie* aldaar; (= *wisselbrief*) sygrapha; *een w.* tekenen conscribere sygrapham, *voor of aan iemand* perscribere alicui pecuniam; *niet een w.* door *iemand laten geven* sygrapham facere cum aliquo; *geld door een w.* overmaken permutare (pecuniam), *niet door iemand laten overmaken* permutare, permutationem facere cum aliquo; *geld door een w.* op *iemand betalen* pecuniam ab aliquo repraesentare; *volgens een w.* aanklacht doen ex sygrapha agere.

wisselaar, argentarius (*geldwisselaar*); nummularius (*geldmakelaar*); mensarius (*die ten tijde der republiek openlijk gelden uitbetaalde*); *het van den w.* geleende geld nec (aeris) circumforaneum; *w.* zijn argentariam facere.

wisselbaar, mutabilis; commutabilis; permutabilis.

wisselbaarheid, mutabilitas.

wisselbank, mensa; argentaria; *een w.* houden argentariam facere.

wisselbrief, *zie* wissel.

wisselen, trans. mutare (vestem, equum); commutare, permutare (caleceos, equos bobus, *paarden tegen ossen*); *draveen w.* literas dare et accipere, *met iemand per literas* cum aliquo agere (of *colloqui*); *woorden wisselen* met iemand colloqui cum aliquo; *intr.* mutari; (= *menigvuldig zijn*) variare; *laten w.* variare, *iets met iets* aliquid aliqua re; *alles wisselt in de wereld* nihil semper (in) suo statu manet; *bij iemand wisselt vreugde en vrees* af mixtum gaudio et metu animum aliqua gerit.

wisseling (= *het wisselen*), mutatio, permutatio.

wisselkans, vicissitudo (—inis f.); incerta ratio; fors (—tis f.); variotus.

wisselkleed, vestes (—ium) alternas.

wisselkoers, pretium pecunias ex sygrapha solvendae.

wisselkoorts, febris (—*is f.*) intermittens.
wisselpaard, equus desultorius.
wisselplaats, statio ubi equi permutantur.
wisselprijs, *sic* wisselkoers.
wisselrecht * jus (juris *m.*) cambiale.
wisaeltand, * dens (—*tis*) primas, cui (septimo fere aetatis anno) alius succedit.

wisselvallig, dubius, incertus, varius, fortuitus.
wisselvalligheid, fors (—*tis f.*), varietas, *sic* onbestendigheid en veranderlijkheid.

wisselzaag, cantus (4) alternus, versus (—*um*) alterni.

wit, 1° *Adj. eig.*, albus (in 't alg.); *verblindend* (of *schitterend*) w. candidus; *grijsachtig* w. canus; w. *zijn* albēre; *grijsachtig* w. *zijn* canēre, canum esse; *schitterend* w. *zijn* canēre; w. *worden* albescere, (grijsachtig) w. *worden* canescere, canum esse incipere; w. *maken* dealbare; w. *gekleed* albus, (van hem, die naar eereposten slaan) candidatus; w. *als* sneeuw niveus, *als* melk lacteus, *als* was cereus; de witten (blanken, in tegenstelling van de negers) ii, qui sunt albo colore; een witte tafel (waarop het geschreeven openlijk ten toon gesteld werd) album; (= *inbeschreven*), purus, zwart op wit scriptus, perscriptus, iets zwart op w. hebben literarum fidem habere.
2° *Subst.*; het w. van het ei album, albumen (—*inis m.*, ovi) Plin; het w. van het oog album oculi (albugo, —*inis f.* oculi, een witte vlek in het oog).

3° (= *doelwit*) *sic* doelwit.

witschtig, subalbus, subcandidus, albidus (Ovid.), albus (Cat.).

witbont, varius, variegatus (—*oris*).

witgeld, moneta argentea.

witgepleisterd, trullissatus, dealbatus.

witharig, canis capilis.

witheid, albedo (—*inis f.*) (Plant.), candor, canities (3).

witkalk, gypsum, testorium, albarium (Plin.), calx (—*is f.*) uda, (qua paries dealbatur).

witkop, canos (capillos) habens, capite cano.

witkwaast, peniculus testorius.

witpoot, pede albo, pedibus albis.

witsel, *sic* witkalk.

wittebrood, panis (—*is m.*) albus, panis triticus (of siligineus).

wittebroodskind, infans (of adolescens) molliter (of luxuriose of delicate) educatus, adolescens effeminatus, (materculae of matris) deliciae.

wittebroodweek, * primi matrimonii dies, quos conjuges in summa voluptate degunt.

witten, trullissare, dealbare (parietes), poliro (albo), incrustare (JCT.).

witter, dealbator (Cod.).

witwerk, scrinia (—*orum*) ex ligno abiegnio facta.
witwerker, qui scrinia ex ligno abiegnio facit.

woede (= *razernij*, *dolheid*) rabies (3); (= *hevigste opwekking van drift*) furor; (= *geweldige uitbarsting van toorn*) saevitia; (= *toorn, hevige toorn*) ira, iracundia; in w. *sic* woedend; met onstuimige of razende w. omni impetu furoria; iemand in w. brengen, in w. geraken, *sic* woedend; oneig. (= *hevige begeerte*) aviditas alicujus rei; (= *sterkte eener zaak*) vis (flammae, morbi).

woeden, furere; (= *van toorn of woede dol worden*) saevire (in aliquem, tegen iemand, ook mare ventis saevit, de zee wordt door winden onstuimig); (= *woedend aanvallen*) grassari (in aliquem), de oorlog woedt in een land terra bello ardet (of flagrat), overal, omnia bello flagrant; de strijd woedde aan

alle kanten pugnatum est ubique; de ziekte woedt onder den gemeenen man (het volk) vis morbi vagatur per ignota capita.

woedend (= *dol, als dieren*) rabidus, rabiosus; (= *van de hevige drift vervoerd*) furens, furibundus, furiosus, (van den toorn) saevus, saevitiae plenus, irā incensus; iemand w. *maken* furorem alicui obijcere (Quint.), aliquem in furorem agere, (van den toorn) animum alicuius exasperare; w. *worden* (= *in woede geraken*) furore incendi (of inflammari), irā incendi (of exardescere); w. *zijn* furere; (= *w. verloren zijn*) furenter iratum esse (op iemand) alieni; w. *van haat en toorn* odio iraque effratus; woedende honger violenta fames (—*is*), flamma gulae; woedende toorn ira saevissima; woedende haat odium inflammatum; woedende begeerte insana cupiditas; woedende schotten furor ac tela (—*orum*); een woedende aanval inflammatus impetus (4); de woedende aanval der menigte ira et impetus multitudinis; een woedende misdadig furor et scelus (—*is m.*); woedende verbittering der veldheeren tegen elkander rabies (5) atque irae imperatorum (Liv. 8, 80, 1); woedende partijen factionum insania ac furor; woedende wreedheid heerscht tegen, ens. crudelitas grassatur in ens.; *Ado.*: w. *aanvallen* grassari (in aliquem).

woeker, generatio (met staatgeldem pecuniae publicae); (als gewin) fenus (—*oris*) iniquum; w. *drijven* fenerari, fenus iniquum exercere, met geld pecuniam grandi fenore occupare, pecunias fenerari, met koorn ex annonae caritate lucrari, met welken (= *een misdadig op of met w. bewijzen*) beneficium fenerari; een verlies kan met w. hersteld worden detrimentum majoribus augeri copiae potest (Caes. B. G. 5, 1, 8); tot w. behoorende fenobris (lex).

woekeraar, fenerator, tocullo (—*ionis m.*); ex annonae caritate lucrans.

woekeraarster, feneratorix (—*ionis*).

woekerachtig, feneratorius (Val. Max.).

woekeren (van planten), luxuriari, nimium fundi; (= *woeker drijven*) *sic* woeker.

woekergeest, mos (moris *m.*) (of studium) feneratori, fenoria aviditas.

woekerplant, * herba parasitica.

woekergeld, pecunia (of lucrum) ex fenore parata (—*um*).

woekerhandel, feneratio, fenus (—*oris m.*) iniquum.

woekerwet, lex (legis *f.*) fenobris.

woekerwinst, *sic* woekergeld.

woekerzucht, *sic* woekergeest.

woelachtig, *sic* woelig.

woelen *eig.*, fodere (ook van pijn); in het geld w. contrectare pecuniam, in de boeken (om iets te zoeken) excutere libros; de dood woelt iemand reeds in zijn binnenste jam praecordiis conceptam mortem continet aliquid; oneig. (= *oproer, ens.* zoeken te verwoeten) editionem concitare, rebus novis studere; de woelende redenaar in de volksvergadering, *sic* woelgeest.

woelgaren, fila (—*orum*) (of funiculi —*orum*), ad involvendum aliquid inservientia (—*es*).

woelgeest, homo (—*inis*) seditiosus, rerum novarum molitor; (= *de woelende redenaar in de volksvergadering*) concionator (eenmaal Cic. Cat. 4, 3, 9); de oude concionale senex (—*is*).

woelig, seditiosus, ad animos multitudinis inflammandos accommodatus, barbarum plenus, turbulentus.

woelheid, seditio (of novarum rerum) studium.

woeling, *sie* woelgaren; ook (= *beweging*) motus (4), seditio, turba.
 woelzel, *sie* woelgaren.
 woelwater, *sie* woelgeest.
 woelziek, *sie* woelig.
 woensdag, * dies Mercurii.
 woensdagsch, * die Mercurii faciendus (of habundus *ens.*).
 woerd, *sie* waard (*mannetje* *ens.*).
 woerhaaz (= *fazant*), phasianus.
 woerhen, phasiana.
 woest eig., vastus, desertus; (= *onbebouwd*) incultus; geheel w. vastus ab natura et humano cultu (mons), nulla ex parte cultus (ager); w. maken, *sie* verwoesten; w. laten liggen deserere, incultum relinquere; w. blijven incultum relinqui; w. liggen sine cultu hominum esse; *oneig.* (= *verward*) turbidus (motus, 4); (= *verwilderd*, *ens.*) dissolutus; (= *heilooze verdorven*) perditus, libidinosus, intemperans; een woeste aard ingenium horridum atque incultum (of libidinosum ac perditum).
 woesteling, homo (—inis) dissolutus; (= *onlustig*) libidinosus, homo intemperans (of impurus); een onverschuldig w. asotus.
 woesteni, solitudo (—inis f.), regio deserta, loca (—orum) deserta, aspratum (een steenachtig oord), (*dicht. en naolass.*) deserta (—orum); *nene* plaats in een w. veranderden regioni vastitatem inferre, regionem vastare (of devastare); door ziekte, door onduwelen in woesteningen-mitgemergeld morbo, vastitate consumpti.
 woestheid, vastitas (van plaatsen), feritas, ferocitas, libido (—inis f.), intemperantia (van personen).
 woestijn, *sie* woesteni.
 wol, lana; van (of uit) w., nacht als w. lanens; met w. bekleed, woldragend lanatus; de geiten zouden bij verscheidene menschen w. gekregen hebben opnas lanatas quibusdam factas (esse); *sprekew.* veel geschreeuw en weining w. excitare fluctus in simpulo, arcem facere e cloaca; in de w. geveerd, * impudens, pudoria experta (—itis).
 wolachtig, lanae similis, (= *week*) mollis.
 wolarbeid, *sie* wolbereiding.
 wolbereiden, lanificio (of lanae) deditum esse; lanam facere.
 wolbereider, lanarius; (*dicht.*) lanificus.
 wolbereiding, lanificum.
 woldragend, lanatus (van dieren); lanam ferens (van boomen).
 wolf, lupus; *sprekew.* wie onder de wolven is, moet met hen hantelen ut homines sunt, ita morem gerat; *elen* als een w. * cibos devorare; *den* w. by de ooren honden lupum auribus tenere, * nescire quo te vertas; *wolven* in schapevellen, * amicitiam simulare, mala cogitantem (of machinantem); (= w. in de bijenkorven) tinea apiaria (Col.); w. in de tanden cancri genus (= *bris* m.) dentes exedens.
 wolfachtig, lapi naturam habens; lupo similis.
 wolfsangel (= *voetangel*), pedica.
 wolfsbalk (een balk van een ovaal of wolvendak) tignum in absidis formam arcuatum.
 wolfsbezie, * herba paris (of paridis).
 wolfsboom, lupinus.
 wolfsbeinde, * fastigium (of casumen —inis m.) tecti in absidis formam arcuati.
 wolfsgebit, freni (—orum) lupati; ook all. lupati (—orum) of lupata (—orum, so. frana).

wolfschaar, pili (—orum) lupini.
 wolfschond, canis (—is c.) ad lupos capiendos idoneus; ook canis ex lupo et cane natua.
 wolfschuld, pellis (—is f.) lupina.
 wolfschonger, violenta fames (—is f.); flamma gulae.
 wolfskluuw, ungula lupi.
 wolfskluuw, lycopodium.
 wolfsklem, pedica.
 wolfskruid, aconitum (Plin.).
 wolfskuil, antrum (of fovea) lupi.
 wolfsmelk, tithymallus (m. en f., en —ilon, m.) (Plin.).
 wolfsmuil, lupi rictus (4) (of gula).
 wolfspels, *sie* wolfskuil.
 wolfspeet, lupi pes (pedis m.); (= *eene plant*) *sie* waterandoorn.
 wolfsstand, lupinus dens (—itis m.).
 wolfsvel, *sie* wolfschuld.
 wolfswortel, *sie* wolfskruid.
 wolhandelaar, lanarius negotians (Insor.); ook all. lanarius.
 wolk, nubes (—is f.; ook *oneig.*); *wolkje* nubecula; tot in de wolken reiken coelum contingere; uit de wolken vallen coelo decidere, (*dicht.*) e coelo cadere; *oneig.* hij was als uit de wolken gevallen * in alium terrarum quendam orbem delatus sibi videbatur.
 wolkaarden, lanam pectere (of pectine purgare), lanam facere.
 wolkaarder, lanarius; qui lanam pectit (of pectine purgat).
 wolkbreuk, nimborum vis effusa.
 wolkschtig, subnubilus.
 wolkammen, *sie* wolkaarden.
 wolkammer, *sie* wolkaarder.
 wolkig, nubilis obductus (of gravis); (*dicht. en naolass.*) nubilus; (*voorclass.*) obnubilus.
 wolkruid, verbascum.
 wollen, lanens; w. klederen dragen lanae vestiri; in een w. band wikkelen lani obvolvère.
 wollenaaien (als beroep), * secundis laneis vestibus victum quaerere.
 wollenaaieter, quas euendis laneis vestibus victum quaerit.
 wollig, lanosus; vol w. haar lanuginosus.
 wolligheid, lanugo (—inis f.).
 wolplukken, extrahere (of carpere) lanam.
 wolscheiden, *sie* wolbereiden.
 wolschering, ovium tonsura.
 wolspinnen, nêre lanam.
 wolspinner, —ster, qui, quas net lanam.
 wolspinnerij, *sie* wolbereiding.
 wolvsbeet, lupi moreus (4).
 wolvdak, tectum in abside curvatum (Plin.).
 wolvensaad, indoles (—is f. of natura) laporum.
 wolvenjacht, laporum venatio (of venatus 4).
 wolvenjager, laporum venator.
 wolvenven, tingere lanam, inficere lanam.
 wolvenver, lanae tinctor, lanarum infector.
 wolvenverij, lanarum tinctura (of infectus, 4).
 wolvespoor, lupi vestigium.
 wolvin, lupa, lupus femina.
 wolwaschen, eluere lanam.
 wolweven, lanam texere.
 wolwever, lanae textor.
 wolzak, culcita lanae (Plaut.).
 wond eig., vulnus (—bris m.); (= *slag, howe*, *steek* en de daardoor veroorzaakte w.) puga; *steterende* w. ulcus (—bris m.); (= *litterken*) cic-

trix (—*is* f.); *eene w. voor op de borst vulnus aversum, op den rug vulnus aversum, cicatrix averas, in 't gezicht vulnus ore exceptum; iemand eene w. toebrengen* zie verwonden, *eene w. krijgen, nie* verwond worden; *aan eene w. sterven* ex vulnere mori; (*in den strijd*) mortifero vulnere ictum cedere; *met wonden bedekt worden* vulneribus onerari; *oneig. vulnus; plaga; nissuwe (worsche) wonden der ziel* recentes quasi tumores animi (Cic. Tusc. 4, 29, 63); *wonden, welke uwe hebzucht u geslagen heeft* avaritiae vulnera; *dese mijns rede slaat u bloedige wonden* haec te lacerat, haec te cruentat oratio; *eene w. weder oprijten* divellere vulnus.

wondarts zie wondheeler.

wondbaar, qui, (quae, quod) vulnerari potest.

wonden, vulnerare; *nie* wond en verwonden. wonder, miraculum; res (5) mira; (= *bevoondera- tuurlijke verschijning, wonderwerken*) prodigium; portentum; ostentum; monstrum; (= *wonderwerk*) opus (—*is*) mirabile; miraculum; *de zeven wonderen der wereld* septem miracula (of omnium terrarum spectacula); *het is geen w. non mirum est; non est quod miremur; er is geen grooter w., dan ons. non admirabilius est quam ens.* (Liv. 42, 50.); *wat w. P. geg. w. l. quid mirum?* ook quippe, acilicet; *het doet mij w. groot w. hoe miror, valde, magnopere, vehementer miror; dit is door een w. geschied* hoc divinitus accidit; *een w. in iets vinden* aliquid (vehementer) admirari; *een w. van een mensch* homo (—*is*) mirificus; *wonderen van dapperheid doen* admirabili virtute pugnare; *een w. van dauid* ens. homo mira virtute ens.; *in iets een bijzonder w. zien* aliquid emirari (Hor. Carm. 1, 5, 8).

wonderbaar, miras, mirificus; (= *bevoondera- waardig*) mirabilis; mirandus; *op een wonderbare wijze, wonder genoeg, nescio, quo pacto of quo modo; wonderbare eigenschap, ook alleen* admirabilitas; *wonderbare dingen* res (rerum) miras, mira (—*orum*), mirabilia (—*iam*), miracula (—*orum*);

Ado. mirabiliter; mirum in modum; w. schoon divinitus (haec a te dicta, quae tractas); *vergelijk* wonder schoon.

wonderbaarheid, admirabilitas.

wonderbaarlijk, zie wonderbaar.

wonderbaarlijkheid, zie wonderbaarheid.

wonderdaad, * faciens (—*is* n.) mirum (of mirabile).

wonderdadig, * miracula (—*orum*) edens.

wonderdadigheid, * facultas edendi miracula.

wonderdoend, zie wonderdadig.

wonderdoener, * miracula (—*orum*) edens; * miraculorum auctor.

wonderen, zie verwonderen.

wondergroot, maximus, mirum quantus.

wonderheid, zie wonder en wonderwerk.

wonderklein, minimus, mirum quam parvus.

wonderland, miraculorum ferax (—*is*) terra; *dat oude w. Egypte* * prisca illa miraculis insignis terra Aegyptus.

wonderlijk (= *wonderbaar, zeldzaam*), mirabilia; mirus; *wonderlijke invallen bij iets hebben* * mirificum esse hominem in aliqua re; (= *wat nog niet geweest is*) novus; (= *in 't oog vallend*) insignis; (= *veranderlijk*) mutabilis; *de man heeft een w. karakter* homo mirabiliter moratus est; (= *een kwade luim hebbend*) morosus.

wonderlijkheid (= *slechte luim*), natura difficilis; morositas; asperitas; iniquitas (zeggen anderen).

wonderolie, oleum ricinum (Cels.).

wonderregen, pluvia mirifica (si lapidibus, sanguine ens. pluit).

wonder schoon, supra humanum modum insignis pulchritudinis; omnibus simulacris emendatior.

wonderspreuk, quod est admirabile contraque opinionem omnium; *in pter. ook alleen* admirabilia (—*ium*); mirabilia quaedam, paradoxon.

wonderspreukig, mirabilis; admirabilia.

wonderstuk (= *kunststuk dat alles overtreft*), artificium unum omnium maxime admirandum.

wonder teeken, zie wonder (= *wonder teeken*).

wonderwerk, * miraculum, opus (—*is* n.) mirabile.

wondheeler, chirurgus, vulnerum medicus, medicus qui vulneribus medetur.

wondheelkunst, chirurgia.

wonen eig., habitare (Romae, in Italia, bene, laxe, magnifice, goed, ruim, prachtig w. contractus (iets beperkt); *op eene plaats w., incolere* (Galliam); *in de nabijheid van eene plaats, bij eene plaats* accollere locum; *bij iemand w. habitare* apud aliquem (of in domo alicujus); *met iemand samen w. habitare* cum aliquo; (*als* gast) apud aliquem (of in alicujus domo, devorari, alicujus hospitio uti; (= *hy iemand zich ophouden*) apud aliquem esse; *oneig.* (= *op eene plaats te huis zijn*) habitare aliquo loco; (= *ergens gevonden worden*) reperiri aliquo loco; *in de huizen onzer voorvaders* vivendo maleficio in eorum majores nostri in privata rebus suisque sumptibus minime contenti tenuissimo cultu vixerant; (= *beulendig zich ergens bevinden*) inesse (of esse) in aliqua re, in aliquo (admirabilia sapientia); *onder dit ruwe kleed woont een groote geest* ingenium ingens latet hoc sub pectore (Hor. Sat. 1, 8, 84); *de God die in ons woont* deus qui intus est; *in iets niet w. abesse* ab aliqua re.

woning, domicilium, sedes (—*ium* f.), aedificium (woongebouw); *zijne w. ergens nemen, zich nederzetten* considere, sedem ad domicilium constituere, sedem collocare (in aliquo loco; (*als* gast) in aliquem locum devertere.

woonachtig: w. op eene plaats qui incolit aliquem locum; *op eene plaats w. zijn, zie* wonen.

woonhuis, zie huis en woning.

woonkamer, habitatio, cubiculum (*als* zit- of rustkamer).

woonplaats, } sedes (—*is* f.), domicilium, sedes
woonstede, } ad domicilium; (= *woonkamer*) habitatio; *zijne w. op eene plaats nemen, zie* onder woning; *iemand eene w. aanwijzen* dare alicui locum ad habitandum; *eene plaats tot eene w. kiezen* locum domicilii deligere; *oneig. dese w. (zelel) der heerschappij en des roems* hoc domicilium imperii et gloriae; *ook domus* (—*us* f.), b. v. urbs ea, quae domus est semper habita doctri- nae (Cic. Brut. 97, 332).

woonvertrek, zie woonkamer.

woord 1° (eend), zie waard (mannetje eend).

2° eig. (*als* deel der rede en in betrekking op den zin) (de betekenis) verbum; (*in zoverre het gesproken en gehoord wordt, bijzonder als uitdrukking des gevoels en der aandoening*) vox (vocis f., nataria); (*als* deel der taal) vocabulum; (= *be- naming, naam als hoorbaar kenichen van een voorwerp, vooral van eigenaamen*) nomen (—*inis*, n.); (= *uitdrukking, uitspraak, spreuk*) dictum (leniter, dure, durum, acerbum dictum); *een w. ter rechter tijd* tempestivum dictum; *het is een oud w., dat enz. vetas verbum est* met. Acc. o. Inf.

(= *spraakwoord*) proverbium; (= *het geschrevene w.*) scriptura; bijna altijd bij het tweede w. alternis paena verbi; door een enkel w. verbo; met één woord brevier, paucis, praetise; nu geen w. meer verbum non amplius (of nihil verbi) addam, (= *svoyg*) taal woorden verba (—orum); (= *taal-*daelen) vocabula (—orum); iemanden woorden aliquis dicta, ea quas aliquis dicit (of dixit); slechts een paar (drie) woorden! paucis te volo! paucis audil met de woorden een dicere; een w. zeggen verbum dicere (of facere); eenige woorden zeggen over enz. pauca (—orum) dicere de enz., (slechts van een redenaar) pauca verba facere de enz.; geen w. daarvan zeggen haec eorum habere; nooit iemand een kwaad w. zeggen over iets nunquam eniquam verbum facere (Ter. Andr. 1, 2, 7); voor iemand het w. voeren pro aliquo loqui (of verba facere); een w. laten vallen verbum mittere (of jactare); onder een w. te zeggen tacitus; daarvoor hebben wij (in onze taal) geen w. hanc rei deest apud nos vocabulum; hem ontbreekt (bij de voordracht) geen w. in nullo verbo eum memoria decipit, nunquam inopia verbi subsistit; geen waar w. spreken nil nisi mendacia (—orum) dicere; nunquam verum dicere; dat syn ijdele woorden verba istae sunt; ijdele woorden maken inanes voces fundere, vergeefsch verba frustra consumere; met een enkelen wank en sonder veel woorden natu atque verbo (Cic. de or. 1, 9, 88); het w. nemen ordiri, exordiri; (= *eene voordracht* houden) verba facere; aan het w. komen dicendi potestatem habere, niet kunnen loqui non posse; iemand het w. laten loquenti aures praebere, geven potestatem dicendi facere alicui; het w. verluken dicendi potestatem petere; het laatste w. behouden ad extremum obloqui; iemand goede woorden geven precibus obsecrare aliquem; iemand met goede woorden tot iets bepraten verbis benignis pollicere aliquem ad aliquid; een goed w. vindt een goede plaats precibus est locus; iemand op het w. gekoornamen dicto audientem esse alicui; ik heb ook een w. hier te zeggen et mea est aliqua auctoritas haec in re; van w. tot w. nie woordelijk; een verlangden eed van w. tot w. zweren adjurare in quae aliquis adactus est verba (Liv. 7, 5, 6); naar de woorden ei verba spectas; naar het enkels w., naar den naam verbo tenus, verbo, nomine; dat heet met anders woorden, alleen hoe of id est; komt bij het woord bij ons een appositie, den staat die gewoonlijk in den Gen.; het w. genoeg en vox voluptatis; soms wordt die appositie selve verbogen met weglating van het woord, als: het w. aratrum heeft zijn naam van het werkwoord arare, aratrum dicitur ab arando; in smdg. wordt w. veruuld door het neutrum van een Pron., d. v. dat w., dat heerlijk w. van Plato illud Platonis, praeclearum illud Platonis; het w. Gods, zie Bijbel; (= *belofte*) fides (5); zijn w. geven fidem dare, op iets in aliquid, w. en handelslag geven dextris fidemque dare; zijn w. houden fidem praestare (of servare of conservare), (= *getrouw* houden) tenere; houd w. l. cave aliter facias! zijn w. breken fidem fallere (of mutare of frustrari); op mijn w. meê fide; een man van zijn w. zijn bonae fidei esse; zoo gij een man van uw w. zijn wilt si via homo esse.

woordafleiding, etymologia (Quint).

woordbuiging, declinatio (Varro).

woordelijk, ad verbum (of omnibus verbis) expressus; w. afgeschreven * ad verbum descriptus; een w. afschrijven exemplum; A d v. ad verbum (iets

opvullen accipere aliquid; geen Latijn is in dezen sin verbo tenus); een plaats w. aanhalen verba ipsa, quas scripta sunt, uti; w. overzetten verbum de (of e) verbo exprimere, verbum verbo (of pro verbo) reddere, iets aliquid ad verbum (of totidem verbis) transferre.

woordenboek, * lexicon (—i n.); een groot, uitvoerig w. * thesaurus; hij is voor mij een levend w. ille mihi thesaurus est.

woordenlijst, * index (—icis m.) vocabulorum.

woordenpraal, verborum magnificentia; pompa (rhetorum); w. maken in dicendo adhibere quandam speciem atque pompam; met veel w. multis verbis; iets met ijdel w. opsiere aliquid inani vocis sono decorare.

woordenrijk, verborum (veel woorden bevattend); copiosus (van schryvers, die w. zijn); A d v. verbose; copiose.

woordenrijkheid, copia verborum.

woordenschat, verborum supellex (—lectilia f.). woordenspel, * lusus (4) verborum; in plur. logi (—orum, Plant); (als *rhetor-figuur*) anamizatio.

woordenstrijd, { (—stryd om een woord of woordentwist, { woorden) verbi (of nomina) controversia; verborum discordia (legatum rerum discordia); een w. beginnen rem ad verba dissecare, hebben de verbo (of de verbis) certare (eum alique); strijd met woorden verborum concertatio (of contentio); disceptatio.

woordenvitter, qui verba et literarum tendiculas aucupatur.

woordenvitterij, anguli (—orum) literarum (Cic. p. Caes. 29, 84); aucupia (—orum) verborum et literarum tendiculae (Cic. p. Caes. 28, 85).

woordenwisseling, altercatio; jurgium; rixa; ook in een w. insluten altercari incipere (eum aliq); causam jurgii inferre.

woordenziften, angulos verborum quaerere.

woordenzifter, zie woordenvitter.

woordenzifterij, zie woordenvitterij.

woordverdraaijer, verba (—orum) in pejus detorquens.

woordverdraaiing, * maligna (of maligna) verborum interpretatio.

woordvoeging, verborum ordo (—inis m.) (of consecutio of structura); juist w. verborum conformatio.

woordvoerder, princeps (—ipis, legationis, consilii publici); orator (van den redenaar); w. bij een oproer dux (—ucis) seditionis; w. op het forum zijn in foro regnare; primas in foro agere; in foro principem esse; de w. voor iemand zijn verba facere pro aliquo, van zijnen stem pro gente loqui (Liv. 2, 48, 8).

woordvormer, verborum opifex (—icis); verborum novorum inventor.

worden (als *zelfstandig verbum*), fieri, Cicero is Consul geworden, Cicero consul factus est; van bedelaar rijk w. ex mendico divitem fieri; iemand is, wat hij nu is, door mijne raadgevingen geworden aliquis fluxit ex fonte consiliorum meorum; (= *beginnen te worden*) esse incipere; (met het bijbegrip van moeite); eindelijk w. evadere; (= *ontstaan*) nasci, oriri; (= *te voorschijn komen*) existere (eig. en onsig.); alleen esse, d. v. hij werd tegen weten en willen zijn eigen aanklager imprudens sans ipse accusator fuit (geen Latijn factus est); tot steen w. in lapidem verti; tot bedelaar w. ad extremam inopiam redigi; tot *spraakwoord* w. in proverbium abire; het wordt lente ver case incipit, zomer aestas appètit, nacht nox

immūet; *oud* (of *aem grijsaard*) *w.* senem esse incipere; senem fieri; *door verba inchoativa op-scere*, *b. v. oud w. ook aenescere*; *warm w. cale-soëre*; *ons.*; *door andere verba en wondingen b. v. trotsch w. superbiere*, *duidelijk*, *openbaar w. appa-rere*; *hij is een groot geleerde geworden maximam doctrinam assecutus est of sibi comparavit bel-gioisime doctissimus factus est*; *er wordt niets van de zaak res* (5) *ad irritum cadit*; *ad nihil (of ad nihilum) aliquid recedit*; *wat sal, moet er van mij w. ? quid de me fiet ?* *wordend nascens*; *b. v. het wordende Athens nascentes Athenas*; (= *nieuw*) *novus*; *recens*.

wording, *b. v. in w. zijn nasci, oriri*; *in den tijd der w. in incremento rerum*.

worg, *faucium dolores* (—um); *angina*; *door w. geplaagd worden angini strangulari*.

worgen en wurgen, *zie wurgen*.

worging, *zie wurging*.

worgkoord, *laqueus*.

worgpaal, *patibulum*.

work, * *ranarum genus* (a *coxandi ratione vel sono vocatum*).

werken, * *coxare*.

worm en wurm, *vermis* (—is m.); (= *regenvorm*) *lumbicus*; (= *houtworm*, *boekworm*) *tinea*; *voel wormen verminous*; *hij kromt zich als een w. (van pijn)* *membra incurvata sunt dolore*; *oneig.*, *de w. der huiselijke zorgen domesticarum sollicitudinum aculei* (—orum); *er knaagt een w. aan syn hart aegritudo* (—inis f.) *exert ejus animum*; *die arme wormen* (= *kleine kinderen*) *infantes miserimi*.

wormachtig, { *verminous*; *caricosus*.

wormig, {

wormkruid, * *absinthium santonicum*.

wormmeel, *pulvis* (—eris m.) *a tineis ex ligno erasus*.

wormstekig, *zie wormig*; *ook vermiculous* (Pall.).

wormstekigheid, *caries* (5); *vermiculatio* (Plin.).

worp, *jactus* (4); (*naar een punt*) *conjectus* (4); (*in zwoer hij een lichaam treft en wondt*) *iotus* (4); *met één w. uno iotu*, (= *met éne wond*) *uno vulnere*; *een w. doen met iets jactere aliquid*; *naar iemand aliquid in aliquem*, *naar iets in ali-quid mittere (of conjicere)*; *buiten den w. zijn extra jactum (of conjectum)* (*teli, lapidis ons.*) *esse*; *onder den w. komen sub iotum dari* (*oig.*); *w. met dobbelsteenen jactus talorum (of tesserarum)*, *een gelukkige, prosper*, *de beste, de gelukkigste jactus venerius*, (*dicht.*) *venus* (—eris); *dat is een gelukkige w.* *hoc venerium est* (Plaut.); *de slecht-ste, ongelukkigste w. canis* (—is o.); *jactus vul-turinus* (*met de tesserae*); *een w. doen talos (of tesserae)* *jactere (of jactare of mittere)*, *meer wor-pen doen aspius jactare*; *de w. zij gewaagd (de leerling zij geworpen)* *jacta alea esto* (*ook oneig.*) *de w. is gelaagd (oneig.)* *opportune res coedit*.

wort, *farciem* (—inis m.); *botulus* (*in 't alg.*); *hilla* (Hor.); *tomentum* (*braadworst*); *w. maken far-ciem facere*; *intestinum farcire*.

worstelaar (*in de gymnastische spelen*), *athleta*; (*in 't vuistvechten*) *pugil* (—ilis); (*in de bloedige kampstryden te Rome*) *gladiator*; (= *de w. met wilde dieren in den circus*) *venator*; (= *de eigen-lyke w.*) *luctor*.

worstelen, *oig. luctari*; (*in 't alg.* = *strijden*), *certare*, *decertare*, *digladiari*.

worsteling, *luctatio*; (*in 't alg.* = *strijd*) *certa-men* (—inis m.); *certatio*.

worstelkunst, *ars* (—tis f.) *luctandi*; *athletica*

(Plin.); *ars athletarum*; *palaestrica*.

worstelmeeater, *palaestrictus*; *gymnasiarchus*; *palaestrita*.

worstelplaats, { *gymnasium*; *palaestra*; *de w. betreden, intraden, descendere*
in certamen (of in dimicationem), (*oneig.*) *procedere in solem et pulverem*.

worstelapel, { *ludus*; *certamen* (—inis m.).

worstelstrijd, {

worstenmaker, *botularius*.

worstepen, * *spina*, *qua utuntur ad intestina farta claudenda*.

wortel eig., *radix* (—icis f.); *de w. der hand prima pars* (—tis f.) *palmas*; *oneig. stirps* (—pis f.) (*omnium malorum*). *fons* (—tis m.); *causa*; (*— bewerker, bewerkster*) *parens*; *mater* (—tris); (*uit een getal*) * *radix*, *cyne wortels in iets heb-ben, zie wortelen* (*in iets*); *met den w. van den w. uit of af radicatus, stirpitus*; (*dicht.*) *radice*, *a* (*of ab*) *radicibus*, *iets uitrukken* (*oneig.*) *aliquid stirpitus extrahere* (*hunc errorum, quasi radicem omnium malorum*); *wortels maken eig.*, *radicem agere* (*of capere*); (*ook oneig.*) *radices agere*, *b. v. de ware roem maakt wortels en breidt zich nog meer uit vera gloria radices agit atque etiam propagat* (Cic. off. 2, 12, 43); *iets is de w. van iets aliquid ex aliqua re nascitur* (*of gignitur, existit of prodi-citur ab aliqua re*); *gierigheid is de w. van alle kwaad ex avaritia omnia scelera et maleficia gignuntur*, *avaritia omnia vitia habet*; (= *beetwor-tel*) *sieer* (—eris m.); (= *pompwortel*) *pastinaca* (Plin.).

wortelachtig, *radicosus* (Plin.).

wortelen: *in iets w. inhaerere* *alicui rei, eenigszins quibusdam aliquid rei radicibus niti*; *alle den op-vattingen w. in valsche voorstellingen* *niti omnia ista ex errorum orta radicibus* (Cic. Tus. 4, 26, 57); *diep w. penitus immittere radices* (*oig.*), *die-per altius descendere in pectus* (—oris) *alicujus* (*oneig.*), *naar diep altissimi radicibus defixum esse* (*virtus*), *penitus haerere in animo alicujus, een diep gewortelde* (= *ingewortelde*) *mening opinio penitus insita, gewoonte consuetudo* (—inis) *inve-terata*; *soo diep is de dwaasheid geworteld* *ita sunt altae radices stultitiae*.

wortelloos (*oneig.*) * *irrationalis*.

worteltrekken (*in de rekenkunst*), * *numerus qui secum ipso multiplicatus aliquo numero qua-drato continetur, quaerere*; * *radicem alicujus nu-meri quadrati quaerere*.

worteltrekking, * *exploratio numeri, qui secum ipso multiplicatus, in aliquo numero quadrato con-tinetur*.

wortelwoord, (*Gramm. t. t.*) *vocabulum primi-tivum*.

woud, *silva*; (= *bergwoud*) *altus* (4); (= *lustwoud*) *nemus* (—oris m.); (*aan een godheid gewijd*) *lucus*; *met w. begroeid, in een w. wonend, wassend sil-vester* (—tris, —tre); *sproetw. het w. wegens de boe-men niet zien frondem in silvis non cernere* (Ovid. Trist. 5, 4, 9); *medio flumine quaerere aquam* (Prop. 1, 9, 16).

woudachtig, *silvestris*, *silviger* (Plin.).

woudezel, *onager*, *onagrus* (Varro)

woudos, *urus*.

wouterman, * *asserculus*, *muro* (*of asseri*) *affixus*, *ut in eo alius asser nitatur* (*of confirmatur*).

wouw, 1° (= *kiekendaf*) *milvus*,
2° (= *plant*) *latum* (Vitruv.).

wraak en wrake, ultio; ultionis cupiditas; ira, iracundia; vindicta (genoegdoening), poena (als straf); *niet w. ulciscendae (of persequendae) injuriarum causa*, iracundiā inflammatus; *w. memora* zie wreken; *zijne w. opgeven* iram omittēre, *aan den staat opofferen* rei publicae iracundiam dimittere.

wraakbaar, sic laakbaar.

wraakbaarheid, pravitas.

wraakgierig, ulciscendi cupidus; (*in een enkel geval*) poenae cupidus.

wraakgierigheid, ulciscendi (of ultionis) cupiditas; (*algemeen*) ira, iracundia; *beide stilden hunne w. door hunnen dood* uterque conatum iracundiae sune morte sedavit; *zijne w. ondverdruken* iram omittēre.

wraakzucht, zie wraakgierigheid

wraakzuchtig, zie wraakgierig

wraddel, palcar (—āris m.).

wrak 1° Adj., non integer (—gra, —grum); laesus; corruptus; (*van een gebouw*) ruinosus; (*van een schip*) afflitus; *iets is w. vitium* inest in aliqua re; *de staat is w. aegri* aliquid eet in re publica; *iets wordt w. vitium* facit aliquid, *door den ouderdom* vitium capit aliquid ex vetustate; *w. maken* vitare, laedere; *de muren hadden veel wrakke plaatsen* gekregen quassatae multae partes murorum erant (Liv. 21, 8, 5);

2° Subst. navis fracta, reliquiae navis (of navigii); tabulae navis fractae, naufragia (—orum) (ook onveig.)

wraken, rejicere, repudiare, vituperare, reprehendere, damnare, condemnare.

wrakheid, vitium, corruptela, ruina.

wraking, repulsa, rejectio, contemptio, vituperatio, reprehensio, condemnatio.

wrang Adj., amarus, acerbus (*bijtend*), asper; *de wrange smaak (van onrijpe vruchten)* acerbitas; *oneig.* acerbus; asper; *verder acidus (zuur)*; acer (—oris, —ore); *w. worden* aescere; *w. smaken* acidi saporis esse.

wrangheid, acerbitas, amritudo (—inis f. Plin.); asperitas.

wrat, verruca.

wratachtig, verrucosus.

wrattenkruid, heliotropium, herba verrucaria (Plin.).

wreed, crudelis, ook saevus, ferus, immanis; *een wreede oorlog* bellum atrox (—ōis), *pijn* dolor acerbissimus; *een w. hart* animus ferus.

wreedhaar, homo (—inis) crudelis (of ferus, immanis, tyrannicus of saevus); carnifex (—ōis).

wreedvaardig, zie wreed; ook truculentus, teter.

wreedvaardigheid, zie wreedheid.

wreedvaardiglijk, { orudeliter, atrociter, truculente en —ter, tyrannice; wredeidlijk, { tetre, saeve, inhumane.

wroedheid, crudelitas, saevitia, feritas, immanitas, acerbitas, inhumanitas, ferocia.

wroef (van den vout), convexum, mons (—tis m.) (of pectus, —ōris m. of suprema pars, —rtis f.) podis.

wreekster, ultrix (—ōis).

wreken: *iemand of iets w. ulcisci* aliquem, ac (*seldzamer*) aliquid (voor iemand, zich of iets wegens een ondergaan onrecht, in toorn daarover vraakt nemen); (= *wreken* vervolgen) persequi (inimicitiae, mortem), vindicare aliquid, aliquid in aliquo (vorgelden om aan de gerechtigheid voldoening te geven); poenas capere pro aliquo; *nich w. op of aan iemand* ulcisci aliquem, poenas expetere ab aliquo; vindicare in aliquem, *wegens iets* ulcisci

aliquid; poenas alicujus rei expetere; *zich op iemand van wege een persoon of zaak w. ulcisci* aliquem pro aliquo of aliqua re, poenas alicujus rei petere ab aliquo; *nich niet w. acceptas* injurias non persequi; injuriam inultam et impunitam dimittere.

wreker, ultor; (= bestraffer) vindex (—ōis, alicujus rei)

wreking, zie wraak.

wrevel (= misnoegen), mis misnoegen; (= boosheid) injuria; nefas (indict.); scelus (—ōris) nefarium (ooskeloosheid, w. tegen het heilige); scelus (misdrijf), impietas (tegen God, vaderland, ouders enz.); protervitas (baldadige overmoed); w. tegen God en menschen scelus divinum et humanum; *een w. (wroevdaad)* begaan aliquid nefario (of scelestus, impie of proterve) agere; *tegen de goden* adversus deos impium esse.

wrevel, { (= misnoegd), mis misnoegd; (= wrevelig, { misdadig) nefarius, scelestus, scelertus, impius, protervus; *was wrevels (wroevels) gezindheid* scelus et mens tua.

wrevelmoed, zie wrevel.

wrevelmoedig, zie wrevel, wrevelig.

wriemelen, motitare, palpitare.

wriemeling, palpitatio.

wriggelen, w. wrikken.

wrijfbaar, friabilis (Plin.).

wrijfborstel, peniculus.

wrijfdoek, lintum (of pannus) ad poliendum (of politionem) adhibitum (—us).

wrijfgoed, quae ad poliendum (of politionem) adhibentur.

wrijfap, zie wrijfdoek.

wrijfmand, * corbis (—is f.) in qua lintea (ad poliendum necessaria) servantur.

wrijfpaal, * palus, in quem boves dorsum fricant; *oneig.* ludibrium

wrijfsteen, tofus, strigilis (is m.) pumex (—ōis m.).

wrijfster, femina fricans (of poliens).

wrijfwas, cera ad poliendum adhibita.

wrijfvan. terere; (= *stukwijven*) conterere; (= *krassen, kramen*) fricare, (*sterken*) perfricare (dentes, caput); *aen wond (open)* w. vulnus atterere; *open gevoeren* worden attritu exulcerari; *open gevoeren* attritus; *iets tot stof w. aliquid* in pulverem conterere; *oneig.* *nich aan iemand w. lacescere* (of vexare) aliquem; *iemand iets onder den nous w. exprobrare* alicui aliquid.

wrijfver, friator (CAur.).

wrijving, tritus (4); attritus (4); frictio, fricatio (of door omschr.; ook (= *strijd*) contentio.

wrikken, torquere, concutere, labefactare, motitare.

wrikken, concussio, labefactatio.

wrikriem, * lorum ad torquendum (of labefactandum) aptum.

wringen, torquere, contorquere, premere, constringere; *spreekw.* *nich in allerlei dochten w. omnia* experiri.

wringhaak, * uncus, cui annexa lintea (ens.) extorquentur.

wringhoet, * lignum, ad exstringendum (of extorquendum) aptum.

wringing, constriatio (Macrob.), compressio.

wroegen, eig. rodere, arrodere; *oneig.* cruciari; mordere, pungere, exedere (aliquem, animum); *een wroegende smart* quasi moras (4) aliquis doloris.

wroeging, eig. morsus (4); *oneig.* cruciatus (4); morsus (4).

wroeten, eig. rostro affodere humum, rostro scrutari, rostro versare; *oneig.* in het geld w. contractare pecuniam; in de boeken w. executere libros.

wroeter, —ster, scrutator, qui, quas scrutatur (of exquirat, versat, contractat, of executit) omnia.

wroeting, effossio (Cod. Just.), scrutatio, excussio. wrok, odium occultum, simultas; ook alleen odium, dolor (wegens geleedene kranking).

wrokken, succensere (alicui), odium occultum gerere (adversus aliquem).

wrong (= wringing), *zie* aldaar; (= een uitlopende samengeworpen gedeelte van iets) torus (van de spieren van 't lichaam, van een touw, aan eene kolom, enz.); (= haarwring) nodus; (= hoofdwrong der Perzische vorsten enz.) diadema (—ētis n.).

wrongel (= hoofdwrong), *zie* onder wrong; (= gestremde melk) coagulum (Plin.); lac (lactis n.) coagulatum (Plin.).

Z.

zaad eig., aemen (—inis n.); (= teelvocht) seminum, genitura (Plin.); *oneig.* semen (belli, omnium malorum), stirps (—pis f.); het n. tot eenen oorlog strooien veluti semina bello jacere; iemand strooit het z. van het ongeluk uit, hetwelk enz. aliquo anctore semina jaciuntur of aliquis semen est mali, quod enz.; wij dragen het z. der deugden in ons sunt ingenitis nostris innata semina virtutum.

zaadachtig, semini similis.

zaadbal, testiculus (Cels.).

zaadblad, folium seminale.

zaadbreek, hernia seminalis (of spermatica).

zaadhandelaar, *zie* graauhandelaar.

zaadkelk, calyx (—ycis m.) seminales.

zaadkorrel, granum seminis.

zaadvat, vas (vasis n.) seminale.

zaadvloed, profluvium geniturae.

zaadwinkel, taberna ubi semina prostant.

zaadzolder, horreum.

zaag, serra.

zaaghok, vara (Col.).

zaagloon, merces (—ēdis f.) serraturae (Poll.).

zaagmolen, mola serratoria.

zaagmolm, serrago (—inis f.) (C.Aur.); scobis (—is f.) (Plin.).

zaagsel, *zie* zaagmolm.

zaagswijze en zaagwijze, serratum.

zaagvormig, serrae similis formā, dentatus.

zaaibaar, qui, (quae, quod) seri (of seminari) potest.

zaaibloem, flos (—oris m.) seminales.

zaaiboon, faba seminales.

zaaien *trans.*, seminare, serere; *oneig.* tweedracht onder de burgers s. civiles discordias serere; *intr.* seminare, serere, semen spargere; *sprekw.* gelyk gy zaait, zoo milt gy maaien ut sementem feceris, ita metes; oogsten, waar men niet gesaaid heeft sub arbore, quam aliquis non sevit, fructum legere, oogsten willen enz. messum expectare semine non facta.

zaaier, sator.

zaaigoed, quaecunque seruntur (of seminantur).

zaaig, satio.

zaaikoren, frumentum seminale (of seminandum).

zaaikorf, corbis (—is m. en f.) quo sator utitur.

wuft, *zie* onbestendig en veranderlijk. wuftheid, *zie* onbestendigheid en veranderlijkheid.

wuiven, pileum (of lintum) motitare ad signum dandum (of aliquid significandum).

wuiving, pilei (of lintei) continuus motus (A.).

wulf, *zie* gewelf.

wulp (= welp, jong), catulus (van een leeuw enz.), catellus (van een hond); (= een wildzang) *zie* wildzang, adolescens dissolutus (of intemperans); nepos (—ōtis m.).

wulpsch, *zie* wellustig.

wulpschheid, *zie* wellust.

wurgen, strangulare, gulam laqueo frangere; (= slaan ten even als het een) trucidare.

wurm, *zie* worm.

wurmen (= tobben), aegre (of moleste of graviter) ferre aliquid, pungi, morderi aliqua re; (= morite doen) omnes vires intendere.

zaailand, seges (—ētis f.); arvum, ager fructuarius.

zaailing, *zie* zaaiplant.

zaaimachine, * machina seminalis.

zaaiplant, planta salva.

zaaisel, semen (—inis n.).

zaaitijd, sementis (—is f. Col.); serendi tempus (—ōris n.).

zaaiveld, *zie* zaailand.

zaaizak, saccus, quo sator utitur.

zaak (= voorwerp, ding) res (S); (= bezigheid)

negotium; *natatig* zijn in zijne zaken rem familiarem negligere, non attentum esse ad rem; in verbinding met een Adj. dikwijls door het neutr. van 't Adj., b. v. het is een nuttige zaak te lezen utile est legere; *zaken* (= gereedschap, bezitting) res (rerum); *zake* (—orum); *supellex* (—lectilis f.), (= pakkege op reis) sarcinae; *alle zijne zaken* bij zich dragen omnia sua secum portare; *zijne*, *uwe zaken* mea, tua (ook = mijne, uwe geleerde werken, met een sekere bescheidenheid, Cic. Lael. 1, 4); *geleerde zaken* literae; (= ondersoep van spraken, handelen) res; propositum (thema); dat behoort niet tot de s. hoc nihil ad rem; *ter sake* komen ad propositum (of ad rem ipsam) venire, ad instituta pergere; doch nu ter sake! jam ad instituta pergamus! (na een uitwending) sed ad propositum revertar (of revertamur); *doch om weder ter sake te komen* ut eo, unde egressa est, se referat oratio; *nu weder ter zaak!* nunc ad ordinem inceptum; *om kort van de s. te spreken* ut paucis dicam, ne longus sim; (= werkelijkheid) res; *de s. na! het leeren* res indicabit, res ipse docebit; (= gebeurtenis) res, res gesta; (= aan gelegenheid) res, negotium, causa (de s., waarover men strijdt); *een voorbeeld, hetwelk een betere s. waardig is* dignum exemplum, quod fiat in re honestiore; *hoe staat de s.?* quo loco res est? *zijne s. staat beter dan de uwe* meliorem causam habet quam tu of res ejus meliore loco sunt quam tuae; *in die s.* in eo genere; *woe echter, als de s. nu staat* sic vero; *tegen de s. zijn, niet tegen den persoon* causam, non homines odies; *het is hem slechts om de s. te doen rei agenda causā loquitur*; *ik ben zeker van de s.* non fallor, certo scio; *sonder zeker te zijn van zijne s.* sine certa re;

gemeene s. met iemand maken causam suam cum aliquo communicare, (gemeenschappelijke rekening) rem ac rationem cum aliquo jungere; het is iemands, mijne, uwe, enz. s., te enz. alicujus, meum, tuum est (of officium est), ook alicujus proprium est (het is iemand eigen) met Inf.; dat is niet mijne s. (tot mijn ambt behoorende) hoc non ad me pertinet; naar omstandigheid der s. pro re nata; in zaken van den staat wordt veel verkeerd begaan multa in republica peccantur (Cic. Lael. 12, 42); (= proces) zie proces.

zaal 1° (= ruime kamer) oecus, atrium (de groote voorkamer in het Romeinsche huis); exedra (gezelschapszaal).

2° (= zadel) sella (in equo); (bij de ouden) ephippium (het op het paard gelegde dek, in de plaats van een s.); (= zadel) clittellae; iemand wil den zadel lichten de equo dejuere, praecipitare, (van 't paard) excutere (of effundere) aliquem; onsig. de gradu dejuere (of depellere) aliquem.

zaan, las (lactis) coagulum.

zabberaar, —ster, qui, quae salivam ore demittit; salivorus (—a App.).

zabberdoek, lintum pectori infantis annexum quod salivam excipiat.

zabberen, salivam ore demittere; salivare (Plin.).

zabbering, salivae ex ore demissio; salivatio (Caur.).

zacht, lenis (ventus, vox, senectus); (= week) mollis, (= vreedzaam) placidus (somnus, mors); (= vreedzaam) pacatus; (= mild, z. van karakter) mitis; (= gelaten, onschikkelijk) remissus (homo, ventus); sedatus (homo, animus sedatior); (= onschikkelijk jegens strafbaren) elemens (castigatio); Ade leniter, molliter, placide, placate, clementer, mansuete; een sich s. verheffende huiwel collis (—is m.) leniter acclivis (of editus).

zachteardig, zie zacht.

zachteardigheid, zie zachtheid.

zachteardiglijk, zie zacht (Adv.).

zachtelijk, zie zacht (Adv.).

zachtheid, } lenitas, mollitudo (—inis f.); mol-
zachtigheid, } litia (5 Plin.); (van 't karakter)
ingenium lenis (of mitis); (in den omgang) mansuetudo (—inis f.) morum.

zachtjes, } zie zacht (Adv.); ook sensim, magis
zachtens, } magisque.

zachtmoedig, zie zacht.

zachtmoedigheid, zie zachtheid.

zachts, facile, levi negotio, nulla opera.

zachtzinnig, zie zacht.

zachtzinnigheid, zie zachtheid.

zadel, zie zaal.

zadelen, equo sellam imponere; (in den zin der ouden) equum aternere; gevadeld en getoomde paarden instrati frenatici equi.

zagen intr., serram ducere; trans. serrā secare (of dissecare) (aliquid).

zager, qui serrā secat (of dissecat) (aliquid).

zagerebok, zie zaagbok.

zak, sacculus; (kleine) sacculus; (een grootere leeren s. waarin vadermoorders genaaid en in see geworpen werden) culeus (culleus).

Spreekw. iemand den s. geven ignominiose aliquem dimittere; den s. krijgen ignominiose dimitti.

zakdoek, sudarium, sudariolum, mucinium.

zakelijk, qui (quae, quod) ad rem (of res) spectat, ook door den Gen. rerum; (tegenover woordelijk) de zakelijke inhoud van een boek summa rerum in libro allatarum.

zakken (= in den zak steken), in sinum ingerere aliquid; onsig. domum suam auferre aliquid; (= in een zak naaien) in culcum insuere (of in culcum coniectum in profuentem deferre); (= sinken) zie sinken.

zakendrager bajulus, saccarius (Paul. Dig.).

zakkenlinnaen, lintum crassius minusque tenue, zakkenroller, sector zonarius (Plaut.); saccularius (Ulp. Dig.).

zaknet, rete (—is n.) quod sacci formam habet, ad aucupium aptum.

zakpijp: op de s. spelen (doodelzakspeeler zijn) utricularium esse (Suet.).

zalf, unguentum.

zalfachtig, unguento similis.

zalfolie, oleum unguentarium.

zalfhandel; s. dryven tabernam unguentariam exorere; (als men de zalven zelf bereidt) unguentariam facere.

zalfhandelaar, unguentarius.

zalfhandelaarster, unguentaria.

zalig, beatus, felix (—icis), jucundissimus (sensus, 4, gevoel); onsig. (= afgestorven) qui jam vita excessit, qui non jam in vita est; dese mijn zalige vriend ille mihi, dum vivus fuit, amicissimus; de zaligen (= de afgestorvenen vromen) pii (—orum); de velden der zaligen piorum sedes (—is, f.) ac locus; s. woorden, de velden der zaligen binnen gaan piorum sedem ac locum (of immortalitatem) consequi; s. zijn pioram sedem ac locum consequutum esse; s. willen worden in coelum migrare velle.

zaligen, bestum reddere aliquem, beare aliquem; een zaligende vrede pax (—acis f.) placidissima; een zaligende leer doctrina saluberrima.

zaliger (= die gestorven is), (ook s. godachtens) qui (quae) est mortuus (—a).

zalignoid, aeterna (of summa) felicitas; (alleen in philosophische taal te gebruiken) beatitas; beatitudo (—inis f.); (= onsterfelijkheid) vitae immortalitas.

zaliging, liberatio (a malis), redemptio, salus (—utis f.), conservatio.

zaligmakend, beatus, bestum reddens, aeternam felicitatem afferens; beatificus (App.).

zaligmaker, liberator, vindex (—icis, uit iets alicujus rei); (door losgeld) redemptor, servator (redder); (van Christus) salvator (Eccl.).

zaligmaking, zie zaliging.

zaligspreking, servationis (of salutis) praedicatio.

zalm, salmo (—onis m.).

zalmschtig, salmoni similis.

zalven, unguere, (= met zalf bestrijken) unguentis oblinere; zich s. ungi.

zalvend, unguens; onsig. molliens, delinens; zie liefelijk en streelend.

zalver, unctor.

zalverig, unguinosus.

zalving, unctio, unctus (4); unctura.

zamelaar, zie verzamelaar.

zamelaarster, zie verzamelaarster.

zamelen, zie verzamelen.

zameling, zie verzameling.

zamelplaats, zie verzamelplaats.

zamen: te s. (als eerste lid in samenstelling altijd samen); (buiten samenl.) universi; ad unum omnes; (seldzamer) omnes ad unum; omnes ac singuli.

zand, arena, (grover) glareas; (= grof scheepzand, ballast) saburra; (zeer fijn) pulvis (—eris m.); (= zanddaard) sabulum; spreekw. iemand s. in de

- oogen strooien fucum facere alicui; iets op s. bouwen alicujus rei fundamenta tanquam in aqua ponere.
- zandschtig, arenarius, arenaceus.
- zandbank, syrtis (—is f.).
- zandbodem, solum arenosum; onvruchtbare s. steriles arenae.
- zanden (= met zand bestrooien), glareā sternere (viam).
- zanderig, arenosus; glareosus (Varro).
- zanderigheid: s. van den weg via arenosa.
- zanderij, sabulatum (Plin.); arenaria (fodina).
- zandig, zie zanderig.
- zandigheid, zie zanderigheid.
- zandlooper, horarium (Cens.), * horologium arenarium.
- zandkorrel, granum arenae.
- zandsteen, lapis (—idis m.) bibulus.
- zandvlakte, arenae (—arum).
- zang, cantus (4) (het zingen en gezongen, als product van natuurlijken aanleg, en der kunst, ook van dieren), canticum (als tekst, die gezongen wordt, het lied), cantilena (in zoo ver het naar een bekende melodie gaat), modus (melodie); vox (vocal f. stem) b. v. cithara sine voce canere de cetero sonder begeleiding van den zang bespelen; s. en muziek vocum et fidium cantus; sonen s. aanheffen canere incipere.
- zanger, cantor; (regelrijk citharospeler) citharoedus; er waren belooningen voor de beste zangers (in een enkel geval) uitgetoofd praemia proposita erant illis, qui optime cecinissent; (= dichter) poeta.
- zangerenkor, cantorum chorus.
- zangeres, cantrix (—icis); (= dichteres) poetria.
- zangeressenkor, cantricium (of puellarum canticum) chorus.
- zangerig, canorus.
- zangerigheid, canendi (of cantandi) studium et facultas; canora adules (—is f.).
- zangerefeest, dies (5) festus canentium (of canentium), dies festus canentium choris destinatus.
- zanggezeleschap, canentium sodalitas.
- zangkoor, canentium chorus.
- zangkunst, ars (—tis f.) canendi; (= het kunnen zingen) scientia cantandi.
- zangstem, vox (vocal) canora.
- zangvogel, avis (—is f.) cantans; oscen (—inis m.) (Plin.).
- zangvoet, dulcis cantu.
- zanik, nugator, garrulus.
- zaniken, nugari, garrire; om iets s. diu et vehementer petere aliquid.
- zat eig., satur (—ura, —urum); (= verzadigd) satius (cibo, potu); zich s. eten, drinken cibo, potu satiari, famem, sitim explere; zich s. zien * satiari videndo (of aspectu); zich niet s. zien kunnen (= zich niet verzadigen kunnen met zien) satiari delatione videndi non posse, in smhg. ook alleen satiari non posse, aan iets etiam atque etiam considerare aliquid; hij kon zich niet s. leenen * insatiabilis in eo erat legendi cupiditas; s. maken, zie verzadigen; Adv. satis, usque ad satietatem, onv. ik ben iemand of iets zat taedet me alicujus of alicujus rei.
- zaterdag, * dies (5) Saturni.
- zaterdagech, * qui, (quae, quod) die Saturni fieri solet.
- zathoid, satietas, fastidium (walg).
- zavel, sabulum, sabulo (—ois m.).
- zavelboom, herba Sabina (Virg.).
- zavelig, sabulosus.
- zebra, * zebra, * onager pulchre striatus.
- zedē, zie gewoonte.
- zedē (= gedrag), (in het gezellige leven) mores; een man van goede s. homo (—inis) bene moratus; een voor goede s. honestas.
- zedelijk, verecundus (vol tender gevoel voor het welvoegelijke); modestus (bescheiden); pudicus (vol schaamte); castus (kuisch); een s. leven leiden caste (of sanote) vivere; Adv. verecunde, modeste, verecunde ac modeste, pudice, caste.
- zedelijkheid, verecundia, modestia, pudicitia, castitas; ook mores recti (of boni), honestas, honestum, virtus; hij vertoont geen spoor van schaamte en s. nihil in eo pudens apparuit, nihil pudicum.
- zedeloos, inhonestus, turpis, malis (of corruptis) moribus, impurus; een s. gedrag; zie zedeloosheid; Adv. inhoneste, turpiter.
- zedeloosheid, mores (—um n.) corrupti (of perdit), vita vitii flagitisque omnibus dedita; de s. neemt steeds meer de overhand mores magis magisque labuntur.
- zedenkunde, { doctrinae de moribus, descriptio
- zedenkunde, { expetendarum fugiendarumque rerum, ars (artis f.) vitae; alle s. vernietigen officium omne pervertere; s. in verzen verus (—uum) honestum aliquod monentes.
- zedenkundig, ad mores pertinens, (als t. t.) moralis (Cic.); zedenkundige voorschriften praecepta morum (of virtutis, de virtute of de moribus); iemand zedenkundig begrippen quae aliquis de bono maloque (of rebus bonis malisque) sentit; zich slecht door zedenkundige gronden laten bewegen nulla (alia) re nisi honestate ducti; zedenkundige goederen bonitas; zedenkundige vrijheid libertas animi; zedenkundige waarde gravitas; iets uit een zedenkundig oogpunt beschouwen aliquid ad mores referre; zedenkundige dwang officii necessitas; Adv. s. slecht male moratus, improbus (van menschen), turpis (van zaken).
- zedēprediker, morum praeceptor.
- zedēreinheid, morum probitas, integritas.
- zedēspiegel, regula morum.
- zedēspreuk, sententia (sapientia); rijk aan zedēspreuken sijn sententiis abundare.
- zedēverderf, mores corrupti, morum corruptio (niet corruptela).
- zedēverval, morum perversitas, labas (—is f.).
- zedig, modestus, honestus, verecundus, decorus, probus, simplex (—ois).
- zedigheid, honestas, verecundia, probitas, modestia, simplicitas.
- zediglijk, modeste, honeste, verecunde, decore, probe.
- zee, mare (is n.); (= wereldzee) oceanus, mare oceanus; de hoogte s. altum; de opene en golvende s. salum; de hooggaande s. mare fluctibus exasperatum; ter s. mari; ter s. en te land terra marique; zie water; ook maritimus (hostia, diminutio); ter s. sym mari navigare, strijden classe pugnare, vechten, navibus rem gerere; ter s. gaan mare ingredi, navigationi se committere; in s. eteken solvère navem, vela dare ventis, in de hoogte s. altum petere; met de vloot in s. steken in mare educere classem e portu; het schip in s. brengen navem deducere; tot de s. behoorende marinus; op s. geschiedende maritimus; aan gene zijde der s. transmarinus; een over s. gekomen gezantschap legatio transmarina; in een s. van verkeerdheden en dwaalingen zie bevoegen in omni

pravitare atque in summa opinionum perversitate versari.

zeeaal, conger (—gri m., Plaut.).

zeeajain, scilla of squilla.

zeealsem, absinthium marinum.

zeearend, baliaētos of haliaētos (—i m.) (Ovid.).

zeearm, aestuarium.

zeebaars, perca marina.

zeebad, aquae marinae; een s. nemon in mari naturo.

zeebeer 1° (= uso- of waterkeering) antēris (—idis f., Vitruv.);

2° (dier) ursus marinus, phoca ursina.

zeeboezem, { sinus (4) maritimus (of maris), in
zeebocht, { smkg. ook all. sinus.

zeebonk (= zeevood), * qui ita navigationem amat, ut moram in terra avertetur.

zeedienst; in s. treden * nautam fieri.

zeedrift, naufragia (—orum) in mari natantia.

zeef, cribrum

zeefachtig, cribro similis.

zeefswijze, { in cribris formam factus.

zeefvormig, {

zeegewas, * herba marina.

zeeghaftig, sive zagevierend, zagepralend.

zeeghaftigheid, triumphantis gloria (of elatio) (Plin.).

zeegras, alga.

zeegroen, caeruleus, glaucus.

zeehand, negotiatio maritima.

zeeheld, imperator mari summus.

zeehond, phoca.

zeekant, pars (—rtis f.) quae prospicit mare (Hor.), pars quae ad mare spectat; een den s. liggen spectare ad mare.

zeekreeft, cancer marinus.

zeekust, ora maritima.

zeel, lorum.

zeeleven, vita maritima.

zeelt, tinca (Aulon.).

zeelucht, aer maritimus, aura maris.

zeem, aluta (zeemleder), mel (mollis m., homig).

zeemacht, copiae navales, classis maritimaeque res.

zeeman nauta, in plur. nautae, nautici (homines); (= matrosen) socii navales, (die tot een voot behooren) classarii.

zeemannschap (= de manschap ter see) copiae navales, classarii; (= zeevaartkruide) solentia rerum nauticarum, disciplina navalis; (= beleid met inschikkelijkheid gepaard) prudentia cum humanitate (of obsequio) conjuncta.

zeemannshuis, * sociorum navalium deversorium of receptaculum.

zeemanstaal, * liberior ac procacior sociorum navalium sermo.

zeemeermin, marina virgo (—inis).

zeemeeuw, * larus marinus.

zeemen 1° (= slijkstoffen) blandiri, adulari;

2° (Adj.) ex aluta factus.

zeemleder en zeemleer, aluta.

zeemlederen, sive zeemen (Adj.).

zeemonster, monstrum marinum, cetus (Plaut.).

zeemos, * muscus marinus.

zeemoseel, concha marina.

zeoefficier, centurio classarius.

zeemplaats, emporium.

zeep, sapo (—onis m.); smegma (—itis n.).

zeepachtig, saponi similis.

zeepen: iemand of iets s. saponem aliquem of aliquid illinere.

zeeper, qui saponem illinit.

zeeperig, saponem illitus.

zeesperij, saponis fabricatio, officina in qua sapo fabricatur.

zeepig, sive zeesperig.

zeepsieden Subst., saponis fabricatio.

zeepsieder, qui saponem fabricatur.

zeepsiederij, sive zeesperij

zeer Subst. dolor, alens (—oris n.); s. doem, intr. dolere; de hand doet mij s. manns (4 f.) mihi dolet; trans. dolore afficere, laedere, ulcerare, urgere;

Adj. dolens, sanciens, laesus;

Adv. summe; maxime; admodum; valde; sanquum; vehementer, magno opere; maximo (of summo) opere, oppido;

door den Superl. b. v., s. schrandter prudentissimus; door samenst. met per en praec, b. v. s. gemaklijk perfacilis, s. weinigen perpauci; ik verheug mij s., dat ens. pergaudeo met Arc. c. Inf.; s. rijk, ook praedives (—itis); s. machtig praepotens; ook met dis, b. v. s. prijzen dilaudare; door synonyma uitdrukkingen, als, s. morijkt difficile et arduum; s. benind worden amari et diligere.

zeerecht, * jus (juris m.) maritimum.

zeereis, navigatio, cursus (4) maritimus.

zeergeleerd, doctissimus.

zeergestreng, severissimus.

zeerig, sive zeer (Adj.).

zeerigheid, sive zeer (Subst.).

zeeroof, piratica, latrocinium maritimum; s. drijven piraticam facere.

zeeroover, pirata, praedo (—onis) maritimus.

zeeschildpad, testudo (—inis f.) marina.

zeeschip, navis (—is f.) maritima.

zeeslag, proelium navale; een s. leveren classe confingere.

zeeslang, hydrus marinus.

zeesoldaat, miles (—itis) nauticus (of classicus).

zeestaat, civitas maritima.

zeestad, urbe (—rbis f.) maritima, oppidum maritimum.

zeestrand, litus (—oris n.) maris.

zeetroepen, copiae (of milites) navales.

zeevaarder, nauta, navigator.

zeevaart, navigatio. cursus (4) (maritimus); niet gevoorn aan de s. insuetos navigandi.

zeevast: een s. schip * navis non nimis vacillans, sed firmiter fluctibus inhaerens, navis firma.

zeever, saliva.

zeeveraar, vir (viri) salivus (App.).

zeeveren, salivare (Plin.).

zeeverig, salivarius (Plin.).

zeevering, salivatio (C. Aur.).

zeevisch, pisces (—is m.) marinus.

zeevogel, avis (—is f.) marina.

zeewaarts, in mare, (in) mare versus.

zeewater, aqua marina.

zeewezen, res (rerum) maritimae.

zeewind, ventus a mari exoriens.

zeezaken, res (rerum) maritimae.

zeeziek, nauseans, nausei laborans.

zeeziekte, nausea.

zeezout, sal (salis m.) marinus (of maritimus).

zefir en kaffir, Zephyrus.

zege, sive overwinning.

zegel, signum, sigillum, signum corae of allen cera; een s. op iets drukken annulum of (signum) aleni rei imprimere, signo consignare aliquid; het s. er afnemen signum removere; onbeg. op een zaak (als 't ware) het s. drukken sancire of naalase en dicht.) signare aliquid, (= volkomen maken

alienus rei camulum afferre; iemand iets onder het z. der geheimhouding toevertrouwen taciturnitati et fide: alienus aliquid clam concedere; dat zeg ik u onder het z. der geheimhouding hoe tibi soli dictum puta, hoc silebis.

zegelaar, obsignator.

zegelfdruk, sigillum in cera annulo expressum.

zegelen, signare; (= bezegelen) consignare; (= verzegelen) obsignare.

zegeling, signatio, consignatio, obsignatio.

zegelring, annulus (signatorius).

zegen ^{1o} (met) agere (Manil.), vericulum (V. Max.);

^{2o} (= goede wenschen, die men uitpreekt bona omina (—um); den s. geven (of spreken) bene

precari, over iemand, bonis omnibus prosequi

aliquem; onder den s. van allen omnibus laeta

precantibus; het aandenden der rechtvaardigen

blijft in s. honorum memoria pie colitur; onsig.

(= gunst, geluk) favor (dei, de goddelijke); pro-

speritas vitae, emolumentum; tot s. verstrekken

emolumento (of usui) esse; wat s. aandroegt salu-

taria (res, literae), wie zegenrijk; het moge bei-

den tot s. gedyen! quod utrique bene vertat! tot

s. van den staat bono publico (aliquid facere);

sonder v. voor mij, voor het algemeene welzijn

sine emolumento meo, nullo publico emolumento;

de hemel geve zijnen s. quod Deus bene vertat of

(bij de ouden) quod dii bene vertant; als God

zijnen s. gegeven had si Deus annuisset; zijnen s.

tot iets geven (van God) fortunare, juvare, adju-

vare, (= zijnen bijval) approbare aliquid; (= op-

brengel) proventus (s., een overvloedige s. der akkers

uber agrorum proventus); de rijke s. van dat jaar

ejus anni ubertas.

zegenaar, fautor, gratulator, qui bonis omnibus prosequitur aliquem.

zegenen (= het goede iemand toewenschen), bonis

omnibus prosequi aliquem; gezegend zijt gij! bene

tibi sit! optima et laetissima tibi eventant! (=

prijzen): iemande aandenden s. alionis memoriam

pie colere; (= gelukkig maken) fortunare; bene

vertēre; wat kinderen gezegend zijn multis liberis

natum esse; gezegend (met rijkdom, geld en goet)

beatus, fortunatus; ook locuples (= plētis, van

zaken); affluens (opibus et copiis); gezegend land

campi copii frumenti opulenti; de Romeinche

staat is met veel groote mannen gezegend geweest

civitas Romana magnorum virorum copia floruit;

in gezegende omstandigheden sich bevinden (=

zwanger zijn) vntrem ferre.

zegening, meel plur. emolumenta (—orum), bona

(—orum), commoda (—orum d. v. pacis), rijke

zegeningen ubertates (—um, d. v. virtutis).

zegenrijk, salutaris, prosper (—era, —erum, ge-

lukkig); uber (—bris) (overvloedig); van hoogere

wazene almus (in verheem sin); propitius; de ze-

genrijke kracht der denga ubertas virtutis (Cic.

n. d. 2, 86, 167).

zegepalm, palma.

zegepraal, sis triomf.

zegepralen, } sie triomfeeren.

zegevieren, }

zeggen (in 't alg.), dicere (aliquid, alicui aliquid,

met Acc. o. Inf.); wat men hoort s. quod diol

audimus; eloqui, proloqui (rondut verklaren, wat

men denkt); profiteri, praedicare (openlijk en met

nadruk s.); pronuntiare (juid s., berichten); af-

ferre, arrare (vertellen); affirmare, asseverare

(verzekeren); ik zeg, dat iets goed is probo, (of

laudo) aliquid; s. dat niet ens. negare, met Acc.

c. Inf.; hierover is niet veel te s. brevis oratio

(est) de istis rebus; iemand iets te s. hebben collo-

qui eam aliquo velle; veel te s. hebben multa

dicere posse, (= veel aansen hebben) magnū esse

auctoritate; ik heb niets te s. non habeo quod

dicam; neque iubendi neque vetandi potentem esse;

dit had ik te s. haec habui dicere; iemand iets

laten s. (= iemand als iets zeggende invoeren)

aliquem aliquid loquentem (of dispuantem) facere;

(= iemand iets berichten) aliquem certiorum facere

alieuus rei (of de aliqua re), nunciare alicui ali-

quid, eenen groot mittere alicui salutem; hij liet

mij s. ik zouds ens. misit mihi ut ens.; ik heb

mij laten s. audiri; zich iets laten s. (= gehoor-

zamen) audire monentem, cedere (of obtemperare)

praeceptis alienus; van zich velen s., dat ens.

profiteri met Acc. o. Inf.; er laat zich veel over

iets s. aliquid late patet; eens stof, waarover

zich niet veel laat s. argumentum aridum (of

jejunum of exile); iemand dank s. gratias agere

alicui; iemand goeden dag, goeden avond s. aliquem

sultare jubere, aliquem salutare.

Men zegt, dat ens. dicunt, (of tradunt) met Acc.

c. Inf. dicitar (of traditar); gewoonlijk met Nom.

c. Inf. evenwel ook met Acc. o. Inf.

ik zeg u (= verzeker u in ernst) narro tibi; laat

u s. audi! zeg mij toch, zeg mij narra mihi, die

(zonder mihi); volo of velim, cupio audire (of

scire); ook (in convers.) cedo; ik wil u slechts

s. scito; sic habeto; ik zeg het u (dreigend) dico

tibi; wat s. de menschen? quid alii iudicant?

wat zegt gij daarvan? quid censes? quid ais?

quid tibi videtur de ea re? wat wilt gij s.? quid

tibi vis? daarmede quorsum spectat oratio tua?

quid rei est? Daarmede wil ik s., dat ens. hoe

intelligi volo met Acc. o. Inf.; dat heeft iets,

niets te s. hoe aliquid, hoe nihil est, niet veel

hoe leve est, veel meer hoe multum, majus quid-

dam est; ik wil niet s. non dico, non dicam; ik

zeg, zeg ik (bij nadrukkelijke herhaling van de

zelfde woorden, vooral na een parenthese) inquam

(na een of meer woorden te plaatsen) d. v. hunc

unum diem, hunc unum, inquam, diem; na een

parenthese ook igitur, sed; zeide hij, zeide

men inquit (in het midden der directe rede ge-

plaatst);

Spreekw. zoo gezegd, zoo gedaan dictum factum,

dictum ac factum; het gezegde ea quae dicta sunt,

door iemand ea, quae aliquis dixit (of ab aliquo

dicta sunt); wat het gezegde ex his, quae dixi (of

dixisti enz.); (= bevelen, voorschrijven) dicere

met ut of ne, praecipere (alicui aliquid, ut of

ne) iubere aliquem facere aliquid, (aliquid fieri);

(= vermanen) monere (met ut); (= te verstaan

geven, aanduiden, door wenken enz.) significare,

docere (aliquid of Acc. o. Inf.); mijn geveel zegt

mij dat ens. animus me monet, met Acc. o. Inf.;

er is veel, dat mij zegt, dat ens. multa me monent

met Acc. o. Inf.

zegger, narrator, auctor.

zeggingskracht, dicendi vis; vis orationis.

zegsman, auctor, narrator, is qui dixit (of nar-

ravit) aliquid.

zegster, } auctor, narrator, ea quae dixit (of

zegvrouw, } narravit) aliquid.

zegwijze, dictio, dicendi modus (of ratio).

zeiken, mejere; mingere (Hor.).

zeil eig., velum; de zeilen spannen, ophalen vela

facere (ook onsig.); vela pandere, armamenta (—

orum) tollere, inhale, stryken vela contrahere

(ook onsig.); subducere; onsig. de zeilen voor

iemand stryken cedere alicui; onder s. gaan vela

solvère, ook alleen solvère; met volle zeilen passia velis, eare plenissimis velis navigare, afvaaren vela dare in altum; met volle zeilen tijde ik soo schielijk mogelijk naar 't vaderland ventis remis in patriam omni festinatione properavi; de zeilen naar den wind hangen (ook onvrij) vela dare ad id, unde aliquis flatus (s) ostenditur; onvrij. (= schip) navis (—is f.); eens vloot van 80 zeilen classis triginta navium; spreke. alle zeilen bijzetten omnia moliri, omnes vires intendere; met een opgestoken s. aankomen iratum (of ira incensum) advolare; onder s. zijn (= slapen) somno sopitum esse; met de zeilen voor den mast liggen non procedere posse, nihil proficere posse; met een nat s. loopen bacchari per urbem (Virg.), ebrium per vias publicas vacillare; een oog in het s. houden in speculis esse (Ovid.).

zeilage, armamenta (—orum) nautica.

zeilbaar, navigabilis; ad navigandum aptus; s. weer tempestas ad navigationem egregia.

zeilboot, linter (—tris f.) velis instructa.

zeilen, vela (—orum) facere (of pandere); navigare; ergens heen s. cursum tenere aliquo; tenere locum aliquem; hij zeilde naar de plaats zijner bestemming onrem direct quo tendebat; met volen wind s. plenis velis ferri, plenissimis velis navigare.

zeiler, celox (—ois, f.), navis velis habilis (Tac.).

zeiljaecht, celox (—ois f.).

zeilklaar, ad navigandum paratus; paratus instructusque remigio; een schip s. maken navem ad cursum aptare (of armamentis ministrisque instructre).

zeilkracht, d. v. een schip heeft buitengewone s. navis est incredibili celeritate velis (Cic. Verr. 5, 34, 88).

zeilmaker en zeilenmaker, velorum opifex (—is); lintorarius.

zeilmakerij en zeilenmakerij, officina velorum.

zeilnaald, sio zeilsteen.

zeilree, sio zeilklaar.

zeilsteen, magnes (—ēis m.).

zeilvaardig, sio zeilklaar.

zeilweer, tempestas ad navigandum egregia.

zeilwind, ventus secundus (navigantibus).

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

zeisen, }

zeis, }

3° Adv. certo of certe (scio); recte (naar behooren), alicui credere, recte dare alicui literas, toe- vertrouwen; niet s. kunnen zeggen affirmare non posse; dat sul s. geschieden non dubium est, quin hoc eveniat; s. gaan sibi prospicere, in iets caute agere in aliqua re; wel s. ita prorsus, imo prorsus; (= voorwaer) profecto.

zekerheid (— bevestiging van zorg), securitas; s. van den gang certus gradus (s); s. van het oog certa luminum acies (s); met s. certo; (= verzekeringmiddel) cautio, fides (s door een onderpand) satisfactio; iemand s. geven voor of over iets of iemand cavere alicui de aliqua re, satisfacere alicui; (= instaan) praestare aliquem, aliquid de aliqua re, met Acc. o. Inf.; zich van iemand s. laten geven cavere ab aliquo; de Lex Porcia is tot s. der burgers aan lijf en leven gegeven Porcia lex pro tergo civium lata est (Liv. 10, 9, 4); (= veiligheid) sio veiligheid; (= onbezorgdheid) securitas.

zekerheidshalve, praesidii (of securitatis of salutis) causa.

zekerheidsmaatregelen: s. nemen, salutis suae (of publicae) consulere.

zekerlijk, me onder zeker, Adv.

zelden, raro; naar s. perraro; rarissime; hoogst s. minime saepe.

zeldzaam, rarus, difficilis inventu; insolitus; in- solens; mirus, novus, (= uitlokkend) eximius; sing. aris; (= tegenaanmerkelijk, monstreuus, ook abstrus castrimoniac; het is zeldzaam, dat ons raro fit, ut ons; hoe s. is mijn lot, dat ons? quoniam meo fato fieri dicam, ut ens? (Cic. Phil. 2, 1, 1).

zeldzaamheid, novitas (alicujus rei); (als eigen- schap) raritas; (= zeldzame zaak) res (s) rara; res difficilis inventu, res visenda (benieuwwaardige zaak), miraculum; het letterachtig was in die tijden sio s. raras per ea tempora literae erant.

zelf Prom. demonstr., ipse; bij de Prom. parson. ook door de aangehechte syllabe met (egomet, memet); s. ook et ipse, ipso; hij s. is ipse; iemand s. ipse; van zelf of door zich zelve (zonder vreemd toedoen) seif (of tui, sui, ens.) sponte of door ipse, d. v. de deur opende zich van s. valvae se ipse aperuerunt; (= uit vrije beweging) ultro; (= zonder vreemde hulp) per se, sine magistro; (= door de zaak op zich s.) re; weder tot zich zelve komen ad se redire; hij is de vriendelijk- heid zelve nihil eo humanius.

zelfbedrog, error, fraus (—dis f.) animi, fraus animi ac temeritas; als het geen s. is nisi animus me fallit.

zelfbehagen, nimia (of immodica) sui aestimatio; het s., waarmede hij zich en de machtigen vleide om dat hij openlijk toonde adulatio atque ostenta- tio sui et potentium, (Caes. B. C. 1, 4, 8); veel s. bezitten valde sibi placere.

zelfbeheersching, temperantia, moderatio (animi); modestia, continentia; s. bezitten sibi met ipsi temperare, se habere in potestate; mannen van hooge nederigheid en s. homines moderatissimi et continentissimi; gebrek aan s. impotentia animi.

zelfbehoud, tutio sui, corporis nostri (of sui) tutela; nostri tutela, op zijn s. bedacht zijn habere rationem salutis.

zelfbeoordeeling, contemplatio sui; s. houden mente semet ipsam intueri.

zelfbeproeving, spectatio vitae nostrae; sio s. houden se ipsam perspicere totumque tentare.

zelfbeschuldiging, accusatio sui.

zelfbewust, conscius sibi (alienus rei).

zelfbewustheid, conscientia, conscientia optimae mentis, een levendig e quidam quod vigent et sentiat; *de ziel tot n. brengen animum ad se ipsum advocare; (= zelfgevoel) apiritus (4).*

zelfgenoegzaam, totus ex se aptus inatque virtutis conscientia elatus.

zelfgenoegzaamheid, *sic* zelfvertrouwen.

zelfgevoel, virtutis suae sensus (4) (of conscientia); *n. hebben virtutis suae sibi conscius esse; een valsch n. vana de se persuasio; prikkelbaar n. irritabilis spiritus (4); een man van een geweldig n. ingentis spiritus vir; met stout n. optreden magnificientissimae se jactare; het n. van iemand verhoogen aliquem (of alieuius animum) extollere; zich tot grooter n. verheffen se extollere.*

zelfhaat, odium sui.

zelfheid, nimia (of immodica) aestimatio sui.

zelfkaat, * margo (—inis m. en f.) (panni), * ora (of extremitas) panni.

zelfkanten, * ex oris (of extremitatibus) panni factus.

zelfkennis, notitia sui; *n. is zeldzaam en moeilijk minime sibi quisque notus est et difficillime de se quisque sentit.*

zelfklinker, vocalis (—is f.).

zelfkweller, ipse se puniens.

zelfkwellig, poena qua semet ipse aliquis vexat.

zelfmoord, mors (—rtis) voluntaria; nex (—necis) voluntaria (als vrijwillig geweldige dood); mors, quam sibi aliquis consciscit; eenen n. begaan voluntarium mortem (of alieuius mortem of necem) sibi consciscere, manus sibi inferre.

zelfmoorder, —ter, qui, quas mortem sibi consciscit; *n. zijn, n. worden sic zelfmoord (begaan).*

zelfonderzoek, *sic* zelfbeproeving.

zelfs (als opklimmingspartikel) ipse, adeo, vel; *n. wanneer etiam, ook alleen ei met Conj., n. in 't geheel niet ne ipse quidem; soms wordt zelfs alleen door de plaatsing der woorden uitgedrukt, b. v., hij droeg de plaats op voor door oogen, stem, gebaarden, dat zelfs zijne vijanden zich van tranen niet konden onthouden quae sit ab eo acta sunt oculis, voce, gestu, inimici ut lacrimas tenere non possent, Cic. de or. 8, 56, 214.*

zelfstandig (in moreelen zin) qui ex se ipso totus aptus est, cui ex se ipso apta sunt omnia (of in se posita sunt); sui arbitrii (of iudicii); ook proprius et suus (naturalis); meus, tuus, suus (originel); een n. begrip zijn propria sua vi esse; een zelfstandige verdienste hebben (van de deugd) suis sponte laudabilem esse; met n. oordeel iudicio arbitrioque (meo, tuo, suo, nostro); *gij moet een n. oordeel hebben tuo tibi iudicio utendum est; iemandz eemaak is n. suo iudicio aliquis stat; (in uiterlijke, politieke of burgerlijke betrekking) nullius indigens, solutus, liber; sui juris; (= geen voogd voor 't gericht behoevend) suae tutelae; volken, die n. zijn of het zoeken te worden populi, qui aut habent libertatem, aut assequi student; een zelfstandige beweging hebben per se (of per se ipsum of suo motu) moveri; een n. heerscher zijn suo jure imperare; n. zijn sui juris esse, (van zaken) propria vi sua esse;*

Adv. sua sponte (facere); voluntate; ad arbitrium suum (agere); *n. handelen*; ook suo iudicio stare, suo aibi consilio (of iudicio) uti; (= voor zich, zonder anderen) per se, ipse, solus per se; (=

op eigene hand) meo (tuo ens.), ut dicitur, Marte, ook zonder ut dicitur, snopie ingenio; anapte ingenii vi; *n. en onafhankelijk per se nullius vel adjumento vel auctoritate (progradi, proficere in aliqua re); n. kryg voeren sua sponte (of propriis viribus consiliaque) bellum gerere, suo nomine processu exercitui*

zelfstandigheid (in moreele betrekking) liberum arbitrium, libera voluntas, animi constantia, gravitas; *n. bezitten sui arbitrii (of iudicii) esse; n. in uiterlijke, politieke betrekking libertas, libertas et immunitas, meum, tuum, suum jus (juris); ook principatus (4), (appetitio quaedam principatus, Cic. Off. 1, 4, 18).*

zelfstrijd, dubitatio, controversia; *in n. zijn dubitare; in dubio esse, vacillare.*

zelfverandering, mutatio sui.

zelfverdediging, tutela sui, defensio salutis suae; defensio contra vim; *tot zijne n. sui defendendi causa.*

zelfverheffing, superbia; vana de se praedicatio.

zelfverlaging, humilitas.

zelfverloochening, dolorum et laborum contemptio, rerum humanarum contemptio ac desipientia; *sic* zelfbeheersching.

zelfvernedering, humilitas.

zelfvertrouwen, fidentia, fiducia mei, tui, sui, *in smg. alleen fiducia; n. hebben fiduciam in se collocare, sibi (ipsum) confidere; vol (of met) n. alacer et fiducias plenus, confidenter, (= dries) confidens, ook animose (vivere); zonder n. nulla fiducia sui (of met betrekking van 't geen de geest vermag) ingenii sui; met te weinig n. imbecillus animo, (sterker) afflictus, abjectus, fractus (of jacos); al wie een te sterk n. heeft sibi praedens.*

zelfverveling, taedium sui.

zelfverwilt, reprehensio (of castigatio (of objurgatio) sui.

zelfverzaking, humilitas.

zelfvoldoening, *sic* zelfbehagen.

zelfzucht, cupiditas mea (of tua, sua ens.), utilitatis suae cura, avaritia.

zelfzuchtig, cupulus, qui sua utilitate, non utilitate communis impellitur, avarus; sordidus.

zeloet z. voor iets acerrimus alieuius rei defensor; auctor et suator alieuius rei; fortissimus adjutor ad aliquid; *n. tegen het kwade insectator vitiorum (Quint).*

zemelachtig, farsureus (Plin.).

zemelen, furfur (—ris m.).

zemelig, farsureus.

zemelknoopen, —per, —ster, *sic* muggen-ziften, —ter, —ster.

zend-aveste, * zendavesta (liber sacer Persarum, Zoroastri doctrinam continens).

zendbrief, epistola.

zendeling, is qui mittitur (of missus est); (in staatsaanglegenheden) legatus; (als spreker) orator; (als overbrenger van een bericht) annuncio; (als onderhandelaar) interpres (—stis); een n. afvaardigen mittere qui met Conj.; iemand niet als een n. van de stad, maar des hemels beschouwen aliquem non ex hac urbe missum sed de coelo delapsam intueri; (= evangelieprediker) apostolus (Eocl.).

zenden, mittere (aliquid alieni, ad aliquem); (in openbare zaken) legare, (in private) allegare aliquem; onder de hand, heimelijk n. summittere (aliquid alieni of ad aliquem); iemand ergens heen n. (om hem kwijt te raken) ablegare, b. v. aliquem venatum; naar verscheidene kanten n. dimit-

aliquem; iemand op vrijen voet s. liberare aliquem, e custodia emittere aliquem, op den ouden voet, in pristinum restituere; iets op het spel s. aliquid in aleam dare (of committere), aliquid in discrimen vocare (of committere, dare, of deducere); iemand of iets in iets s. aliquem, aliquid imponere in aliquid (ook spolia opima templo, corpus mortui tumulo); (= in iets rekenen) ascribere aliquem (anti-quis temporibus); iemand in de gevangenis s., zie gevangenis; hoop, vertrouwen op iemand s., zie hoop, vertrouwen; in iets zijn roem s. gloriari in aliqua re (in virtute recte), daarin, dat, enz. in eo quod enz.; zich iets in het hoofd s. ad voluntatem alicujus rei faciendae incumbere; zijn hart op iets s. animum inducere ad aliquid; zich eer boven allen s. prae se alios pro nihilo ducere, hominem prae se neminem putare; den voet niet buiten de deur s. pedem portae non efferre; ik kan de woorden niet sijn en kunstig s. non nunt composita mea verba (Sall. Jug. 85, 81); zich s. (sig.) considere, residere (in prato op de weide, hnni op den grond); zich ter rechterhand van iemand s. dextra aliquem assidere; zich op het paard s. equum conscendere, ascendere in equum; zich aan tafel s. accumbere (naar Romeinsche wijze); onsig. zich neder s. consistere, se collocare (Athenis); zich s. nie zitten; zich in beweging s. se movere, moveri, (op marsch) iter ingredi, castra movere; zich in iemands plaats s. (in de gedachten) fingere se eum esse, qui alius est; over een rivier s. trajicere flumen.

zetter (vooral = letterzetter), * typotheta; in plur. operae typographicae; in emh. alleen operae.

zetting (vooral = bepaling van den prijs van 't brood), pretium panis statutum; de s. houden annonae pretium statuere.

zeug, sus (suis f.), femina sus, porca (een jong lam zwijn).

zeulen, per vim (of vi) trahere (of protrahere).

zeuren (= bedroefd zijn), dolere, aegre (of graviter) ferre (aliquid); om iets s. insistere alicui rei, urgere (of flagitare) aliquid; (vooral van kinderen, die sentoonig op iets blijven aandringen) * eodem vocis sono in flagitando peristere.

zeurig, curiosus et molestus, nimis curiosus, morosus.

zeurkous, * homo curiosus et molestus (of nimis curiosus).

zeven, septem; telkens s. of s. op eens septeni (=orum); s. brieven literae septenae; s. letters septem literae; onsig. mijne s. zaken reculae meae, (= mijn geheele opschik) cultus (4) meus; de s. numerus septenarius.

zevenblad, septifolium (Plin., eens plant); ook heptaphyllum (=i, n., Plin.).

zevenboom, sabina (Plin.).

zevendaagsch, septem dierum.

zevende, septimus; ten zevenden male septimum.

zevendehalf en zevendehalf, sex cum dimidio.

zevenderhande, } septem generum.

zevenderlei, }

zevendraadsch, septem florum.

zevengesternte, vergiliae, pleiades (=um f.).

zevengetijde, lotus sativa, faenum Graecum.

zevenhoek, figura septem angulorum, * septangulum.

zevenhoekig, septem angulorum.

zevenhonderd, septingenti; telkens s. of s. op eenmaal septingeni (=orum).

zevenhonderdste, septingentesimus.

zevenjarig, septuennis (Plaut.), septem annorum;

seven jaren oud septem annos natus.

zevenklapper, * fistula pyrotechnica, quae septies fragorem edit.

zevenkleurig, septem colorum.

zevenkramer, cribrorum venditor.

zevenmaal, septies.

zevenmaandsch, septem mensium; de stad werd na een s. delag ingenomen urbs septimo mense quam oppugnari coepta est, capta est.

zevenmaker, cribrorum opifex (=leis).

zevenman, septemvir.

zevental, numerus septenarius.

zeventallig, s. steels, zie zestallig.

zeventien, nov. decem et septem; (seldzamer) septemdecim (Cic. Cat. m. 6, 16), (eenmaal) septem et decem.

zeventiendaagsch, decem et septem dierum.

zeventiende, septimus decimus; ten s. male septimum decimum.

zeventienderhande, } decem et septem ge-

zeventienderlei, } nerum.

zeventienhonderd, septies decies centum, mille septingenti.

zeventienjarig, septem et decem annorum; ze-

ventien jaren oud septem et decem annos natus.

zeventienmaal, septies decies.

zeventienvoud, septies decies tantum.

zeventienvoudig, septies decies tantus.

zeventig, septuaginta; telkens s. of s. op eenmaal (vooral bij pluralia) septuageni.

zeventiger, septuagenarius (homo).

zeventigjarig, septuaginta annorum; (= zeventig jaren oud) septuaginta annos natus, septuagenarius.

zeventigmaal, septuagies.

zeventigvoud, septuagies tantum.

zeventigvoudig, septuagies tantus.

zevenvoud, septies tantum; het s. van vijf sep-

ties quingue.

zevenvoudig, septemplex (=leis).

zich, door sui, sibi, se (of sese), naar de ver-

schillende constructie, die een Verbum of eens Praepositie vordert, zie de Grammatica daarover; ook nauwekeuriger door corpus (corpora) of animum (animos) en andere vindingen, b. v. s. badan corpus ablucere aequè; s. verademen animum (of se) colligere; de jongelingen wilden s. versierken door arbeid corpora juvenum firmari labore voluerunt; Hannibal en Syphax vereenigden s. Hannibal et Syphax copias junxerunt; s. voor de in-

vallen der vijanden beschutten fines suos ab incur-

sionibus hostium tueri; door intrans., b. v. s. verheugen gaudere, laetari; s. bang maken timere; s. onderstaan audere; s. van een naak bediemen uti aliqua re; door het Pass., als het Subject tij-

dend, door het Act. met re, als het bedrijvend voorkomt, b. v. s. oefenen exerceri en exercere se enz.

zicht 1° (= kleine reis), falcionia (Pall.);

2° (= gezicht) conspectus (4) (in conspectu esse, in conspectum venire); (= vertoon); na s. cognitus his literis; een wissel op s. betalen * pecuniam, ex syngrapha debitam, primo aspectu solvere.

zichtbaar, aspectabilis; qui (quae, quod) cerni potest (of sub oculos, sub aspectum cadit); deide-lijk s. conspectus, conspicuus, oculis subjectus, expressus (vestigia), evidens; (= open voor oogen liggend) apertus; (= handtastelijk) manifestus; s. zijn oonlia cerni, cadere sub oculos (of sub as-

pectum), apparere, eminere; welkomen s. zijn manifestum (of expressum) esse, niet meer cerni (of conspici) desisse, occultari; s. worden in conspec-

tum dari, sub aspectum venire, (*van gesteren*)
se aperire, *duidelijk* apparere ac cerni; *s. maken*
dare in conspectum, subjicere oculis, (*van het dag-*
licht) aperire, adaperire (quae velanda sunt, (Liv.);
sporen zijn nog s. vestigia remanent; de zichtbare
wereld mundus quem cernimus; *het zichtbare heelal*
haec omnia quae videmus; ea quae sunt quaeque
videmus omnia; *ook alleen* haec.
zichtbaarheid, *door omschrijving met de uit-*
drukkingen onder zichtbaar.
zielen (— *ziften*), cribrare (Col.); (= *maaien*)
mettere, desecare (falce).
ziedaar, en! eecol!
zieden, *trans.* coquere (carnem); *gesoden* elixus;
infr. aestuare; fervere (*ouder vorm* fervere).
zieder, coctor.
zieding, *trans.* door omschrijv.; *intrans.* fervor.
ziehier, en! eecol!
ziek, *sic* krank.
ziekbed, lectus aegrotantis; *op het s. komen* (*of*
gevoeren worden) in morbum implicari, morbo
affligi; *op het s. liggen* eutare ex morbo; *aan is-*
mande s. zitten assidere alicui; *hevige smarten* op
het s. arceismenta (—orum) morbi, dolores ex
morbi gravitate
zieke, aegrotus (—a); aegrotans.
ziekelyk, invalidus; infirmus; imbecillus; affec-
tus valetudine; semper infirmus atque etiam aeger,
valetudinarius.
ziekelykheid, valetudo (—inis) infirma (*of* in-
commoda *of* tenuis); *in smhg. alleen* valetudo;
corporis imbecillitas (*of* infirmitas); ad aegrotan-
dum proclivitas; aegrotatio.
zielenbewaarder, —eter, aegri (*of* aegrorum)
minister, ministra; (*in een hospitaal*) nosocomus;
bewaarders en bewaarders assidentes curantesque;
s. zijn alicui (*of* alicuius) valetudini assidere; (*van*
een slaaf) alicui aegro ministrare.
ziekenhuis, { valetudinarium, xenodochium
ziekenkamers, { (Cod. Just.).
ziekenmoeder, *sic* ziekenbewaarder.
ziekenoppasser, { *sic* ziekenbewaarder,
ziekenoppasser, { —eter.
ziekenroost, aegrotantium consolatio.
ziekenrooster, aegrotantium consolator.
ziekenvader, *sic* ziekenbewaarder.
ziekenwagen, * currus (4) aegrotis transportan-
dis aptus.
ziekenzaal, *sic* ziekenkamer.
zieketoel, * sella familiaris (*of* aegrotis commoda).
ziekte, morbus; valetudo (—inis) adversa (*of* in-
firma *of* negra); *in smhg. alleen* valetudo; aegro-
tatio (*het ziek zijn*); *in een v. vallen*, *sic* krank
worden; *eene v. hebben*, *sic* krank zijn onder
krank.
ziel eig., animus (*als beginsel des dierlijken levens*)
anima; (= *verstand, denkkraacht*) mens (—tis f.);
uit den grond der s. ex animo, vere; *met de gan-*
sche s. toto animo; toto, ut dicitur, pectore; *met*
lijf en s. animo, totus et mente et animo, peni-
tus; *bij mijne s. its vivam*, ut ens.; ne vivam
si ens.; ne sim salvus si ens.; *moriari si ens.*;
iets doet mij in de s. leed valde doleo, gravis-
sime fero aliquid; *oneig.* (= *de leidende persoon*
of *kraacht bij een onderneming*) princeps (—ipis,
conjunctionis), auctor, dux (ducis) alicuius rei;
vroomheid is de s. aller deugden pietas est fons
(*of* fundamentum) omnium virtutum; (= *een in*
decide, persoon) homo, caput (—itis, *bij opgave*
van het aantal); *gij, mijne dierbare ziel*, vos,
meae carissimae animae! *geen levende s. nemo*

(—inis), nullus (*of* nemo) homo, homo nemo, haud
quisquam hominum, nemo mortalis, (= *geen le-*
vende wezen) haud ullum animal; *en er ware geen*
levende s. overgebleven, *zoo niet ene.* nec ullum
superfuisse animal, ni *ene.* (Liv. 9, 14, 12).
zielenadel, animi excellentia et magnitudo; animi
altitudo.
zielental, numerus omnis multitudinis.
zielenmart en zielenmart, animi dolor; magna
molestia.
zielvreugde, animi gaudium; magna laetitia;
animi voluptas.
zielloos, inanimus; exanimis; vita privatus.
zielroerend, flexanimus (Catull.); *sic* verder
roerend.
zielaangst, animi angor (*of* cruciatus, 4).
zielagedachte, animi cogitatum (*of* consilium).
zielagenoegen, *sic* zielvreugde.
zielskracht, vis (vim, vi.) animi; animi magni-
tudo (*of* fortitudo *of* robor, —itis s. *of* con-
stantia); animus fortis *of* robustus.
zielskwellling, magna molestia; (*hevige*) animi
cruciatus (4).
zielsrust, pax (—acis f.) animi (*of* mentis), animi
tranquillitas, sedatio animi; *de s. verliezen* animo
frangi; *s. aambringen* pacem animo (*of* animis)
adferre.
zielsstrijd, angor animi; *sic* ook zelfstrijd.
zielsverdriet, *sic* zielskwellling.
zielsverhuizing, animorum post mortem ab aliis
ad alios transitio; animi in alios atque alios for-
mas transeunt; *Pythagoras leerde de s. Pytha-*
goras docuit, animos ab aliis ad alios transire.
zielsverrukking, { inflatus (4) (*of* instinctus
4) divinus; caelestis men-
tis instinctus; divina mentis
incitatio (*of* permotio); ar-
dor et inflammatio animi.
zielsvriend, *sic* boezemvriend.
zielsvriendin, *sic* boezemvriendin.
zielsziekte, animi aegritudo (= *zielsverdriet*);
animi morbus.
zieltogen, morbo gravi et mortifero affectum esse;
extremum halitum efflare; ultima experiri (Cels.);
in ultimis esse (Petr.); animam agere.
zieltoging, extremus halitus; *liever door omschr.*
zien *infr.* (= *zienskracht hebben en door middel*
daarvan voorwerpen waarnemen), videre, (oculis)
cernere; *niet s. casuum esse* (*van natuur en door*
blindheid), oculis (*of* luminibus) captum esse, lu-
minibus orbatum esse (*door verblindung ens.*);
goed, scherp s. bene, acute, acriter videre; *niet*
goed, niet ver s. (kunnen s.) parum (*of* oculis non
satis) prospicere; *met den oog niet goed s. oculo*
minus uti (Plant.), *met het rechter oog dextero*
oculo non bene uti (Nep.); *sic ik wel? satia ego*
oculis cerno? satia? ego oculis plane video? als ik
wel s. si satis cerno; *van vrees noch recht s.*
noch recht huore prae metu neque oculis neque
nubus satis competere (Tac.); *zoo ver men s. kan*
qua visus (4) est, quo (*of* quoad) longissime oculi
conspectum ferunt; *verder s. longius* videre, (*on-*
eig.) plus videre, plus sapere; *iemand kan weder*
s. aliquis caecitate liberator, alicui visus (4) resti-
tutor (*of* oculi restitutor), (*door toeval*, *door*
een wonder) aliquis lumen (*of* oculos) recipit;
op of naar iets zien oculos in aliquid conjicere,
aliquid spectare (*aansien*), intueri (*opmerkezaam*),
oneig. spectare aliquid, alicui rei prospicere; *op*
iemands nut s. commodis (*of* rationibus) alicuius
consulere; *alleen* (*of* altijd) slechts *op zijne eigene*

belangen z. omnia ad suum commodum referre; *niet op iets* s. oculos ab aliqua re avertēre, (*oneig.*) aliquid negligēre; *daarop* s. dat ens. prospicere, videre, ut ens.; *zeer nauwkeurig* daarop s., dat *niet ens.* restrictie observare, ne ens.; in de verte z. (= vooruitzien) prospicere, naar iets in aliquid; *oneig.* longe prospicere (sensu futuro); *niet in de son kunnen* s. solem adversum intueri nequire; *iemand in het hart zien* (*oneig.*) in apertum pectus videre; *naar de aarde* s. despicere ad (of in) terram; *ik wil* s. (*toezien*) wat er te doen is videbo quid faciendum sit; *gij moogt*, *hij mag* zelf s. tu videris, ipse viderit; *wie wat gij doet* vide, quid agas; s. (= *toezien*) of ens. experiri, tentare, conari, si ens., of — of dat utrum — an ens.; in *znhg.* soms door si forte alleen d. v. Hannibal trok naar Africa, om te s. of ens. Hannibal ad Africam accessit, si forte ens.

trans. eig. videre, cernere, spectare; *oneig.* videre, intelligere, judicare; *iets uit iets* s. cognoscere, intelligere aliquid ex aliqua re; *iets in iets* s. aliquid referre ad aliquid, aliquid interpretari met *Acc.* van 't Praedicaat; *iets of iemand gaarne* s. aliquid, aliquid libenter videre (*eig.*); gaudere (of delectari) aliqua re, alieujus, alieujus rei aspectu; (= *iemand wel willen*) alieui cupere (of velle, Plaut. Ter.); bene velle, niet gaarne alieui male velle (Plaut.); *van iemand gaarne gezien worden* gratiosum esse alieui, apud aliequem; *iets niet willen* s. (*om niet te moeten straffen*) connivere in aliqua re; *skander* s. (= *samenkomen*) convenire; *iets laten* s. ostendere, monstrare; (= *ten toon stellen*) aliquid in conspectum dare, oculis subijcere; (*wat verborgen is*) aperire, *iets te duidel.* laten s. aliquid nimis detegere; *niet laten* s. ne ostendere (*van personen*), videri, conspici (*ook van zaken*), in publicum prodire, ne aperire; *niet iets willen laten* s. aliquid ostentare; s. *wordt als phrasologisch verbum* soms *niet vertaald*; *ik zie mij gedwongen cogor*, *ook non possum non* met *Inf.*; *invitus facio*, ut ens.

ziener, vates (—is).

ziensoorog, divinatio quaedam futurorum, divinatio animi praesagientis; praesagatio divina; animus divinus (of praesagientis).

zienswijze en *zienswijs*, iudicium, sententia (de aliqua re).

zier, hilus; *geen* s. ne hilum quidem; neque hilum (*van waar nihil*); floecus (*een wolvluchtje*); *ik acht het geen* s. floeci non facio (of existimo of pendo).

ziezo, eugel (Com.).

zift, cribrum.

ziften, cribrare (Col.); *iemands woorden* z. (= *uitpluizen*) alieujus dicta argutus et spinosa ratione consere.

zifter, qui cribrat; *de* s. van *iemands woorden*, *zie* ziften.

zifting, door omschr. met het verbum.

zij, 1° Pron. Pers. als Singul. van den *derden* persoon ea, illa, ipsa; als *Plur.* van den *derden* persoon ii, eae, illi, illae, ipsi, ipseae.

2° Subst. zie zijde.

zijbalk, traba (—abis f.) lateralis (of obliqua).

zijblad, asis (—is m.) (of tabula) lateralis.

zijdak, tectum laterale (of obliquum).

zijdam, agger (—bris m.) lateralis (of obliqua).

zijde en *zij*, 1° (= *kant*) eig. latus (—bris n.); pijn in de s. dolor lateralis (of laterum); *van ter* s. ex (of ab) latere, (= *schoef*, *schijnach*) ex obliquo; (= *overdwars*) ex transverso; *den vijand in de flank* of *zijde aantasten* hostem a latere in-

vadere (of ex transverso adoriri); *aan iemand* zij zitten sedere ad latus alieujus, assidere alieui, liggen accubare alieui; *aan iemand* s. gaan a latere alieujus incedere; *iemands* s. dekken latus alieujus (of alieui) tegere; *iemands* zij niet verlaten nunquam ab alieujus latere (of ab alieui) discedere; *iemand ter* s. staan ad latus alieujus stare, ab latere alieujus esse; *oneig.* alieui (consilio) adesse, alieui adjutorem esse (in aliqua re); *iets staat iemand* of *aan een* vaak als geleide ter s. aliquid comitatur alieui, alieui rei; *ter zij* (*heimelijk*) secreto (agere cum alieui); *ter* s. gaan secedere, de via secedere; *iemand ter* s. nemen aliequem in secretum abducere, roepen aliequem evocare; *iets ter* s. leggen aliquid saponere, reponere, (*oneig.*) aliquid omittere, voor eenigen tijd aliquid intermittere; *iemand ter* s. laten gaan aliequem summovere, removere, *ter* s. schuiven aliequem secernere (of dimovere); *zich ter* s. (*voeg*) bevoegen clam abire (of se subducere); *scherts* ter z. amoto (of remoto) joco, extra jocum; *iemand* of *iets* aan iemand of *iets* ter z. stellen (*oneig.*) conferre (of comparare) aliequem, aliquid cum alieui; *iemand van ter* s. aansen aliequem finis oculis aspicere, (*oneig.*) despicere, contemnere;

in uitgestrekte betekenis een vlak of deel van een voorwerp in 't alg. pars (—rtis f.); *van deze* s. hinc; *van die* s. illinc, *van alle zijden* ab omnibus partibus, undique; *naar alle zijden heen* in omnes partes, quoqueversa, *van beide zijden* utrinque, ultra et citra, *altro citroque* (*heen en weder*); *op beide zijden* ab utroque latere (viae), ab utraque parte, *Line vel illine* Tac.; *op ieder van beide zijden* utrobique, *van beide* of *twee tegenovergestelde zijden* komend anceps (—o. pitis, h. v. tela, proelium, periculum); *naar beide zijden heen* in utramque partem, utroque, *hij heeft het recht op zijne* z. causam superior (est); *zij van een blad papier* pagina; *van de* s. van een persoon ab alieui, alieujus nomine, (of verbie); *van vaderlijke* zij met iemand veroort zijn paterno genere contingere alieujus domum (of familiarum); (*van een partij*) h. v. op *iemands* s. staan stare ab alieui (of ab alieujus partibus); *op zijne* s. brengen in suam partes (of ad suam voluntatem) perducere, suum facere; (= *wijze*, *waars* men *iets beoordeelt*); *iets van de goede* s. opnemen in bonam partem accipere aliquid, *van de ware* s. bene veritatem intueri, *van de slechtste* s. abijcere, extenuare aliquid; *immunde* alieujus rei dignitatem; *de zaak heeft twee zijden* res altera est; *zich van de goede* s. loonen bonum se praebere; *een blinkende* s. lumen (—Ynis n.), *van een* zaak quasi lumen aliquid alieujus rei (virtutis); *de erge zijden* van een zaak vitia (—orum) alieujus rei; *de hatelijke* zij van iemand quae sunt invidiosa in alieui; *iemands goede*, *slechte zijden* virtutes (—um), vitia (—orum) alieujus.

2° (slof) bombyx (—yōis m. en f.); *ruwe* s. metata (Jct.).

zijdelings, zie onder zijde (*ter* s., *van ter* s.). *zijdelingsch*, obliquus; transversus; *zie verder* onder zijde.

zijden (Adj.), bombycinus, sericus.

zijdeur, porta minor; janua altera.

zijde worm en *zij worm*, bombyx (—yōis m.).

zijdegewer, eusis (—is m.); gladius

zijgang eig., trames (—itis m.); semita; callis (—is m., *oneig.*) (= *uitvlucht*) diverticulum.

zijgevelmuur, paries (—bris m.).

zigen, percolare.
 zijngangen (van het tooneel), itinera (—um) ver-
 surarum.
 zijkamer, * conclave (—is m.) a latere introitus
 (asidium).
 zijl, emissarium.
 zijlaan, * ambulatio directo arborum ordine in
 transversum instructa.
 zijlinie, cornu.
 zijvest, * emissarii (catractas) pons (—tis m.)
 lapideus.
 zijmuur, murus lateralis; latus (—us m.).
 zijn, 1° *Prin. Poss.* (in betrekking op het subject
 van den zin) suus; anders ejus, illius; zijn eigen
 suus (proprius), proprius et suus, ejus proprius;
 n. tegenwoordige hio; ieder het zijne geven suum
 cuiusque tribuere; het zijne doen officium facere;
 facio quod debeo (of oportet of me deceat); de
 zijnen sui; het nal op zijne plaats gezegd worden
 doctur certo loco ens.; te zijner tijd suo tempore;
 daarentegen, Cato, de oudste grijsaard van zijnen
 tijd Cato, quo nemo fere senior illis temporibus;
 Plato in zijn idealen staat Plato in illa effigie
 reipublicae; iemand tot den zijne maken aliquem
 suum facere; het lot van iemand tot het zijne
 maken fortunam alicujus cum sua fortuna conjun-
 gere, een woord verbum arripere. *Iagt er geen
 nadruk op zijn en is uit den omg. de betrekking
 daarvan duidelyk, dan blijft het onvertaal, d.v.
 zijne ouders eram colere parentes;*
 2° (*Verbum*) esse; van waar zijt gij? ejus es?
 voorhanden zijn exstare; (= gevoonden worden) in-
 veniri, reperiri; er zijn menschen, die gelooven
 sunt (of inveniantur of reperiantur) homines, qui
 credunt, (= zich op een plaats ophouden) ver-
 sari, commorari (in aliquo loco); laten z. missem
 facere, mittere; het is zoo res ita est, sic (of
 ita) res ea habet; wat mag dat s. f. quid hoc sibi
 vult? hoe is het met u? quomodo vales? quomodo
 te habes? hoe nou het s., zoo ik schreef? quid,
 si scribam? het is als of hij enz. videtur met Inf.;
 het is my, als of ik enz. videor mihi met Inf.;
 het was hun, als of zij de woorden eens vaders
 hoorden hns velat parentis voces audiebant (Liv.
 34, 50, 1), het zij nu dat — of sive — sive
 met Ind. *brutales in de orat. obl en in eenen
 bijzin bij een Conj.; het zij dan dat enz. nisi
 forte, nisi vero (nisi met den Ind.); hij zij, wie
 hij wil quisquis est; het zij, wat het wil quidquid
 est; utut est; ook alleen ceterum; het zou te wijd-
 loopig zijn longum sit; dat zou te vermetel zijn
 id quidem superbum sit (Cic. Tusc. 1, 8, 17);
 het ware billijk enz. *gewoest* aequum enz. erat;
 het zou tijd zijn, dat gy enz. tempus erat met
 Acc. c. Inf. (Liv. 8, 5, 8); het is wijsheid enz.
 te enz. sapientiae (of sapientis) enz. est, met Inf.
 zijnenthalve, *sanus* of *ejus*, *illius* causa; *suo* of
 zijnentwege, *ejus*, *illius* nomine, *om zijn persona*
 zijnentwil om., *id est*, *z* is het vergul per eum licet.
 zijpad, zie zijgang.
 zijplank (van een ledikant), platea.
 zijraam, fenestra lateralis (of in transversum spec-
 tans).
 zijreeder, * bombiceis opifex (—eis).
 zijreederij, * bombiceis opificina.
 zijprong, saltus (4) obliquus.
 zijstraat, zie zijweg.
 zijstuk, pars (—tis f., lateralis; ook imago (—
 nis) alicujus rei, simillimus (of compar) alicui rei,
 alicui rei ex altera parte respondens.
 zijweg, iter (itinaria) obliquum; iter transversum;*

via transversa (*dwars voortgaand*); een nieuwen s.
 aanleggen deflectere novam viam.
 zijworm, zie zijdeworm.
 zijzak, * sinus (4) lateralis.
 zilt, salsus.
 ziltheid, salsedo (—inis f. Pall.); salsilago (—
 nis f. Plin.); salsitudo (—inis f. Vitr.); salsugo
 (—inis f. Vitr.).
 ziltig, zie zilt; ook subsalsus (Oels.).
 ziltigheid, zie ziltheid.
 zilver, argentum.
 zilverachtig, argentatus; argenteus.
 zilverblank, colore argenteo; coloris argentei;
 argenteus.
 zilveren, argenteus.
 zilverglit, chrysis (—idis f.).
 zilverling, * nummus argenteus (qui apud anti-
 quos Judaeos fixum pretium habebat).
 zilvergeld, nummi argentei; argentum signatum,
 ook alleen argentum.
 zilveramid, argemifex (—icis).
 zilverwerk, argentum; suppellex (—lectilis) ar-
 genten.
 zilverwit, zie zilverblank.
 zin (= gevoelsvermogen) sensus (4); s. des gezichts,
 des gehoores enz. videndi, audiendi sensus; ook visus
 (4), auditus (4); onder de zinnen vallen sub sen-
 sum, (dicht. sub sensu), sub oculis cadere; sen-
 sibus subjectum esse; (= naging, gevoel): s. voor
 iets studium alicujus rei; s. voor edele vorming
 optimarum artium studium, humanitas; s. voor het
 schoone elegantia, voor al wat schoon en edel is
 humanitas atque elegantia, voor waarheid veritas,
 en verder meestal door de Subst. setos; s. voor
 iets hebben studio alicujus rei duoi, studiosum esse
 alicujus rei, geen s. alienum esse (of abhorreo)
 ab aliqua re; (= bewustheid): bij zinnen zijn
 animi (of mentis) compotem esse; buiten zinnen
 gerakan mente alienari, dissipere, (convorsa) non apud
 se esse; alle zijne zinnen bij elkander halen ex-
 plicare atque exortere intelligentiam suam; (=
 wil) mens (—tis f.), voluntas; (= meening) sen-
 tentia; iemand iets uit den s. praten alicui dis-
 suadere, ne enz., alicujus animum ab aliqua re
 avocare; iemand geraakt iets uit den s. excolit
 alicui aliquid de (of ex) memoria; het komt mij
 in den s. te enz. incidit (of venit) mihi in mentem
 met Inf., in animum induxi met Inf. of ut;
 dat is mij nooit in den s. gekomen hoc nunquam
 volui; iets in den s. hebben in animo agitare ali-
 quid, ook alleen agitare aliquid; wat hebt gij in
 den s. f. quid tibi vis? zijnen s. op iets zetten ani-
 mum adicere alicui rei (of ad aliquid); zich iets
 uit den s. zetten (verbannen) aliquid ex memoria
 deponere; van éénen s. (= eengezind) syn idem
 sentire; van een anderen s. zijn dan iemand dis-
 sentire ab (of cum) aliquo; zijnen s. veranderen
 mutare sententiam; in of naar den s. van iemand
 spreken ad sententiam alicujus loqui; den s. des
 schrijvers nader komen propius accedere ad scrip-
 toris voluntatem; iemand tot een anderen s. bren-
 gen fleetere animum alicujus; iemand s. breken
 frangere aliquem; naar den s. ex sententia, niet,
 praeter voluntatem; naar zijnen s. leven suo ar-
 bitratu (of suo ingenio) vivere; zijnen s. volgen
 uti animo suo; spreken: zoveel hoofden, zoveel
 zinnen quot homines, tot sententiae; (= gewoens-
 aard, denkwijs) animus; (= karakter) mores
 (—um m.); een hooge s. animus altus (of excel-
 sus), spiritus (4) ingens; een nederige s. animus
 abjectus (of humilis); de hooge s. der oudheid an-

tiquorum virtus (—*utis f.*); een welwillende *n.* humanitas, probitas; een groots *n.* ademt daar overal nihil in his non excelsum magnificumque est; —

(= begrip, betekenis) sententia; vis (vim, vi); notio (niet sensus); aan een woord senso *n.* gevoel sub voca sententiam subijcere; met den *n.* van een gedicht stryden *n.* sententia carminis discrepare; een woord in een verkeerden *n.* gebruiken voci alicui vim, quam non habet, subijcere; in letterlijken *n.* antwoorden literate respondere; in juistieren *n.* varius; vriendschap in den waren en vollen *n.* van het woord vera et perfecta amicitia.

zindelijk, purus, mundus (zuiver, ook van personen = geest op zindelijkheid).

zindelijkheid, munditia.

zingen, intr. en trans. canere, cantare (bong, absurde, carmen); van iets *n.* canere de aliqua re; bij de fluit ad tibicinem; (= denken) zie bezingen.

zinger, zie zanger.

zink, * zinechum.

zinken 1°. Verbum. sig., midde (bijzonder van schepen); in elkander zinken (= zakken) considere (terra considit); omlaagzinken (= nedersakken) desidere (terrae desidit); beginnen te *n.* sidere incipere (van schepen); iets laten *n.* aliquid demittere (caput —*itis n.*), den toon, de stem summittere, iemand niet, aliquem labentem excipere, (ook onsig.) aliquem corrumpere non pati, falcire aliquem; de staat sonk van zijne hoogte non tenebat gradum suum civitas (Cic. rep. 1, 27); (moreel) diep *n.* in omnia flagitia se ingurgitare; (= meer en meer te gronde gaan) concidere, corrumpere; (= verouderen) senescere (oratorum laus senescit); ik heb het gekonken vaderland verheven demersum putrum extuli;

2°. Adj. * ex zinecho factus.

zinking, catarrhus (Maur.), rheuma (—*itis n.*, Hier. Ep.), rheumatismus (Plin.).

zinkingachtig, rheumaticus (Plin.).

zinklaag, * stratura (zinochi) of stratura, quae sub terram demittitur.

zinklood, molybdis (—*idis f.*) (Stat.), perpendiculum nauticum.

zinkpat, * sentina.

zinkrijs, * faeces (—*ium m.*) virgultorum, quibus in fundum demissis terra superingeritur ad verum aquarum impetum.

zinkeel, *sv.* bezinkeel.

zinkstuk; * moles (—*is f.*) cui in fundum immisae superretractur aliquid.

zinledig, sine sententia; sententiae expers (—*tis*); inanis; vanus.

zinlijk en zinnelijk (= onder de zinnen vallend), sensibus percipitur, sensibus subiectus; *n.* waarneembaar zijn sensibus percipi posse; *n.* werken sensus movere (of pellere); het zintlyke, zintlyke voorwerpen omnia sensus moventia, res externae; aan het zintlyke gewoon assuetus ad res sensus moventes (of externarum rerum usu); zintlyke wijzen van voorstellen expressum (of illastre) dicendi genus (—*oris n.*); (= het zingenot betreffende) ad corpus (—*oris n.*) pertinens; aan zintlyke gemeetingen verlaagd corporis voluptatibus deditus, libidinosus; (= tot het genot der liefde behoorende) venereus (voluptates); zintlyke begeerten libidines (—*um f.*); *n.* denken of zijn omnia ad corporis voluptatem (of ad corpus) referre.

zinlijkheid, voluptas (of voluptates) (corporis); daden van gemeene *n.* res flagitiosae; de *n.* pleegt alle begeerten in ons te ontvlammen corporis faci-

bus inflammari solemus ad omnes cupiditates; de *n.* dienen corporis voluptatibus servire (of se dedere of se tradere).

zinloos (= zonder zin), zie zinledig.

zinnebeeld, imago (—*inis f.*), signum, index (—*icis m.*); monumentum; als *t. t.* * symbolum.

zinnebeeldig, * testus et opertus; als *t. t.* * symbolicus; door zinnebeeldige aanwijzingen tactis ambagibus (Liv. 1, 54, 8); zinnebeeldige voorstelling imago (—*inis f.*) (alienus rei);

Adv. * toets of operte; per ambages (—*um f.*), symbolice (Gell.).

zinneeloos (= van zinnen beroofd), sensu carens, sensibus orbus (of alienatus); (ten gevolge van een schrik) attonitus, stupens; Adv. sine sensu; (= van verstand beroofd) demens, amens, furiosus (orator); impotens (eupiditas); *n.* gedrag ineptia.

zinneeloosheid (= verwarring der zinnen), stupor sensus; (= gebrek aan verstand) amentia, dementia; *n.* van een woord vocis (of verbi) inanitas.

zinnen: op iets *n.* cogitare aliquid; op middelen *n.* meditari aliquid (of mat. doc. o. Inf.); op iets groots en bewaardijks *n.* moliri aliquid.

zinrijk, ingeniosus, callidus (ojus inventum, callidum factum Solonis); (= rijk in vinding, geslacht) sollers (—*rtis*), argutus (sententiae, dicta); Adv. ingeniose, sollerter, argute.

zinrijkheid, calliditas, sollertia.

zinspelen: op iemand of iets *n.* significare aliquid of aliquid of de aliqua re, designare aliquem, jocari in aliquid (schertzend op iets *n.*); (geen Latijn is in dezen zin alludere ad aliquem, ad aliquid).

zinspeling, significatio; fijne zinspelingen facetiae significant; vermoedende *n.* suspicio.

zinspreuk, sententia; (als uitgesproken) dictum; (als kort gezegde) vox (vocis *f.*); verbum.

zinspreukig, sententiosus; zie verder zinrijk.

zinsverbijstering, sensuum mendacium, alienatio, mentis stupor.

zinverwant, similis; (= van gelijke betekenis) idem (of eandem rem) significans (of indicans), idem valens.

zit (= toestand van het zitten), sessio; een lange (langdurige) *n.* sessio longa (of diuturna); een verplegende *n.* sessio tædii plena; geen *n.* hebben * sedere non posse.

zitbank, sessio, sedile (—*is n.*, Varro), sella, sedes (—*is f.*); zitbanken in den senaat en de gerichten subsellia (—*orum*).

zitdag, dies (5, *m.* in dezen zin); *n.* van den Senaat dies senatus; (van den Praetor en de rechtters) sessio, dies sessionis, dies iudicii.

zitkamer, habitatio, cubiculum (kamer, waar men zit en rust).

zitplaats, sedes (—*is f.*), sessio (vooral in de vrije lucht); (= stoel) sella; een verhevene *n.* solum; zitplaatsen in den schouwburg spectacula (—*orum*), in den circus fori (—*orum*); in den Senaat en in de gerichten subsellia (—*orum*); iemand eens *n.* aanbieden alicui concessum offerre, onder ruimen inruimen aliquem sessum recipere; eens *n.* naast zich geven aliquem juxta se locare.

zitten eig., sedere; dikwils of steeds ergens *n.* sessitare, persedere (in equo); bij nacht *n.* (en studeeren) lusubrare; aan den maaltijd *n.* coenare, coenare sedentem; vast op iemand, op iets *n.* haerere in aliquo, in aliqua re (in equo, in vado); aan of bij iemand *n.* assidere (alicui), propter aliquem consediisse; vast *n.* aan ens. inhaerere

alicui rei; op iets, op iemand s. sedere aliqua re, in aliqua re, insidere alicui; aan het staateroer s., nie staateroer; op den grond s. sedere humo (of in solo); op een paard zittend equo insidens, (als ruiter) eques (—itis); in iets s. sedere in aliqua re (in philosophorum scholis); in de gevangenis s. in custodia esse (of servari); hij mag niet in de raadszaal s. non oportet ei locum esse in curia; over of op iets s. incubare alicui rei, (van 't broeden der dieren) ova, ovis, ook onsig. pecuniae, onsig. studere, operam dare alicui rei, (litera); busendig boven de boeken s. haerere in libris, quasi heluari libris; vóór iets s. ante aliquid sedere, (ook voor eene stad als belageraar zich ophouden, vooral werkloos); leug s. desidem sedere; aan iemands voeten, aan iemands rechterhand s. ad pedes alicujus sedere, dextra aliquem assedisse; wijzen van s. sessiones quaedam; het kleed nit goed vestis bene sedet; de schoenen s. (good) calcei ad pedes apti sunt (of apte conveniunt); de pijn nit diep bij iemand dolor insidet in aliquo (of infusus animo haeret); bijeen s. non surgere (van personam), haerere in vado (van schepen), resedisse (als vint op den bodem), ad altiore dignitatem non ascendere (in het ambt niet bevorderd worden); iemand laten s. (onsig.) aliquem deserere, alicui desere; iets niet op zich laten s. aliquid amoliri (eriminationem), non ferre aliquid (ignominiam); dit laat ik niet op mij s. hoc tibi non impunitum, non (of haud) inultum ferre; een zittend ambacht sedentaria opera, sellularius quaestus (4); het s. sessio; zich eene plaats om te s. zoeken sessum ire; het samen s. consessus (4); het s. bij nacht (om te studeren) incubatio.

zitting (= samenstellen van meer dan een) consessus (4); (om te disputeren) sessio (nostra pomeridiana); s. van den senaat senatus (4); s. van een beraadslagend lichaam consilium; s. houden sedere; op eene plaats in aliquo loco considere; de senaat houdt s. senatus habetur.

zode 1° (= kookseel): eene s. visch patina piscium (coctorum); zodaye visch patella piscium;

2°. (= graasode) oncespes (—itis m.).

zodeneijder, qui oncespites caedit.

zodenwerk, opera oncespitiua.

zodiak (= diurnisim) zodiacus.

zoek, (Ade.); s. zijn non adesse, non ad manum esse, in promptu esse; qui (quae, quod) desideratur (of quaerendus) est; s. geraken perdi, amitti.

zoeken (= zijn best doen om iets te vinden), quarere; (sterker = opsporen) investigare, indagare; onsig. wat hebt gij hier te s. f. quid hic tibi negotii est? s. te erlangen querere (victum, fugam een middel tot vlucht), petere (saltem ab aliquo bij vromd, auxilium); appetere (amicitiam); iemands heil s. utilitati (of saluti) alicujus servire, iemands gunst gratiam alicujus captare; buit, voordeel s. praedam, commoda sectari; schatten of macht, iemands welwillendheid s. opes (—um f.) vel potentiam, alicujus benevolentiam consecrari; zijn recht s. jus (juris m.) suum persequi; recht bij iemand s. (bij den rechter) adire aliquem (Liv. 3, 46, 9); nieuwigheden in den staat s. rebus novis studere; iets in iets s. aliquid quaerere ex aliqua re (honestam ex animo excoles); den grond van iets in iets s. causam alicujus rei petere ab aliqua re; alle goederen in zich selven s. omnia bona a se ipso petere; s. te ens. studere, conari met Inf. operam dare met ut; s. iets te verbergen dissimulare aliquid; ook staat s. als phraseologisch verbum en wordt door het perf. of imperf. van

het daarbij geplaatste verbum uitgedrukt, b. v., ik heb gezocht het daarheen te brengen rem huc deduxi; het zoeken investigatio, indagatio, anders door omschr.

zoeker, quaesitor, investigator, indagator.

zoekerhout (haak), harpago (—inis f.).

zoen (= kus), vis kus; (= versoening) expiatio, prostratio (afwendig van een slecht voortteeken); piaculum (soenoffer); het bloed van veel onschuldigen elicht een s. door iemands straf sanguis (—inis) multorum innocentium supplicio alicujus luendus est; tot s. overgeleerd worden noxae dedi.

zoenbloed, sanguis (—inis m.) piacularis.

zoendood, mors (—itis f.) piacularis.

zoenen (= kussen), vis kussen; (= versoenen)

expiare scelus (—bris n.); (dicht.) piare; procurare (prodigium); placare (bevredigen).

zoener (= kuser), basiator (Mart.); (= verzoener) qui expiat (of placat).

zoengeld, pecunia piacularis (of placatoria).

zoenoffer, piaculum; sacrificium piaculare.

zoenster, quae osculator (die kust); quae expiat, placat (die versoens).

zoet sig., dulcis; = ruimere betekenis (= aange-naam) dulcis; suavis; jucundus; blandus (bakoor-lijk); zotte woorden blanditiae, blanda verba (—orum) (of oratio); iemand met zotte woorden van- gen aliquem verborum illecebris irritare; het waar- lijk zote gevoel van den roem dulcedo (—inis) quaedam gloria; Adv. sig.: s. smaken dulci sapore esse; onsig. dulciter, suaviter, jucunde, blande.

zoetachtig, dulcisculus; * subdulcis; s. smaken dulciculo sapore esse.

zoetelaar, lixa, caupo (—ovis) castrensis.

zoetelaarster, * femina quae lixam agit, copra castrensis.

zoetelen, lixam agere, cauponari in castris.

zoetemelk, lac (—otis n.) of lac dulce (of recens).

zoetemelkesh, ex lacte (recente) factus.

zoeten, * edulcare; dulce reddere (aliquid).

zoetheid, dulcedo (—inis f.); suavitas (ook onsig.).

zoethout, glycyrrhiza, glycyrrhizon (—i n.) (Plin.).

zoetig, zie zoetachtig.

zoetigheid (= zoetheid), vis zoetheid; (= lek- kernij) vis lekkernij.

zoetjes: s. gaan (= langzaam gaan) lente (of tarde of lento of tardo gradu) ire; (= zonder gedruisch gaan) sine strepitu (of sine rumore of placide) ire (of procedere).

zoetrasp, * scobina non nimis acuta.

zoetsappig, blandus, jejunos, tenuis (sermo).

zoetsappigheid, blanditiae; jejunitas; tenuitas.

zoetvjl, * lima leniter poliens (of levigane).

zoetvjljen, levigare, limare, polire.

zoetvloeiend, dulciter (of molliter of perfacile) fluens; levis; facundus.

zoetvloeiendheid: s. der rede expedita et per- facile currens oratio; genus (—oris n.) orationis fusum ac produens; oratio levis; facundia.

zog, lac (—otis) maternum.

zogziekte, colostratio.

zolder, tabulatum.

zolderen (= eenen zolder leggen) contabulare; (= op zolder bergen) in tabulatum conferre, in horreo collocare, condere.

zolderkamertje, coenaculum.

zomer, aestas; tempora (—um) aestiva; bij 't begin van den s. initio aestatis; aestate ineunte, (als hij begonnen is aestate novā; in 't midden van den s. aestate mediā, mediis caloribus (te midden der zomerhitte); zeer diep in den s. summā aestate

laet aestate praecipiti; in 't einde van den z. aestate extrema, bijna affecta jam prope aestate, geheel aestate jam exacta; het is z. aestas adeat, het wordt weldra z. aestas ingruit.

zomerschtig, aestivus.

zomeren, zie zomer (op het einde).

zomerkleed, vestis (—is f.) aestiva.

zomersch, aestivus.

zon, sol (solis m.); in de s. leggen in sole ponere, soli (of solibus) exponere; door de z. laten beschijnen soli ostendere; onsig. de s. der dichtkunst en weisprekendheid bestaande Athens quasi luce poësis et eloquentiae collustrabantur Athenae; deze stad (Rome), de s. van den aardbodem haec urbs, lux (—ucis f.) orbis terrarum (Cic. Cat. 4, 8, 11).

zondaar, qui peccavit (of deliquit); homu (—inis) improbus (of impius of flagitiosus); (homo) nocens (een kwaaddoener); een ergo oude s. nocentissimus senex (—is); alle menschen zijn zondaren omnes homines peccaverunt, nemo mortalium culpa vacat; wij zijn allegader zondaren quotusquisque culpa vacat?

zondag, * dies (5 m.) solis, dies dominicus (Eccles.).

zondagsbeurt, * ordo (—inis) quo aliquis die dominico ad ministerium quoddam vocatur, partes (—um) alicui die dominico agendas.

zondagsech, * diei dominici.

zondagsekind, natus die dominico, zie gelukskind.

zondagsekleed, festus vestitus (4) (of cultus 4).

zondagsest, victus (4) diei dominici.

zondagsletter, * littera dominicalis; * diei dominici littera.

zondagspak, zie zondagsekleed.

zondagsprek, * oratio sacra die dominico habita (of habenda).

zondagschool, * schola diebus dominicis habita.

zondagsweder, aerona (of egregia) tempestas, diebus festis optata.

zondagswerk, * opus (—eris m.) diei dominici.

zondares, peccatrix (—icis) (Eccl.).

zonde, peccatum, delictum; scelus (—eris m.); flagitium; dedecus (—eris m.); nefas (indeel. onnatuurlijke, goddeloos daad), religio (tegen het heilige); met zonden improbe, (— zonder recht) nullo jure; eens s. begaan (= zondigen) peccare, delinquere, onvoorbedacht errore labi, errare; tegen iemand eens s. begaan peccare in aliquem; impie vele zonden tegen de goden begaan multa in deos committere, sonder de s. te schuwen intactas religionem; voor eens s. houden nefas ducere; het is s. te ens. nefas (of scelus) est met Inf.

zondenbok, * hircus in quem omnes sua peccata conferunt et qui pro iis quasi maectatur.

zondenregister, peccatorum index (—icis m. en f.).

zonder Frasp., sine; (= iemand of iets nog buitendien gerekend) praeter mat. Aca.; s. eenige wine ullo enz.; Callieratidas, een mensch s. eenige godediensten en trouw Callieratidas, homo sine ulla religione et fide (Nep., Dion 8, 1); dikwijls door nullas in den Abl. met een Subst. b. v., s. orde, s. gewaar nullo ordine, nullo periculo; door Adjectiva (als experts (—rtis) aliquid rei, carens aliqua re); (= onttloot van) nudus aliqua re; (= geheel arm aan) inops (—spis) ab enz.; s. kinderen zie kinderloos; vooral ook door bijzondere Adjectiva of Adverbia, in welke het begrip van s. te gelijk met zijn Subst. ligt b. v., s. kleederen nudus; s. moeste facilis, Adv. facile (of nullo negotio); s. testament intestatus enz.; door de negatie met een Participium of een Partio., waarin de negatie ligt, b. v., s. voorbereiding non paratus

et meditatus; s. weten van iemand aliquo insciente (of inscio, ignaro enz.; ook door nisi of ni-fuisse b. v. de brug had den vijanden bijna den weg gebaad s. éenen man, Horatius Cocles pons paece iter hostibus dedit, ni unus vir foisset, Horatius Cocles; niet, niets, nooit enz. — zonder, door non, nihil, nunquam enz. nisi of si non of met Part. of een Verbum finitum, b. v. niets baten lessen en wetenschap s. medewerking der natuur nihil praescepta atque artes (—iam f.) valent nisi juvante natura; s. iets zijn of moeten zijn aliqua re carere; Adv. s. te of s. dat enz. door de negatie met Partio, of door een voorwaardelijken zin met nisi of si non of door ontkennende Adjec. b. v. dit zeg ik s. de berisping van iemand te verzen hoe dieo nullius reprehensionem verens; s. het te weten insciens, nesciens, ignarus; (van een wondvendig gevolg of bijkomende onstandigheid = noodat — niet) ut non, of (na een ontkennenden zin) quin of qui non, b. v. ik kom nooit tot u, s. dat ik wijzer heenga nunquam ascedo, quin doctior ab te abeam; om uit te drukken, dat iets van een voorwerp niet kan gezegd worden sonder te gelijk een ander praedicaat er aan te geven, door qui non idem, b. v. niets is edel, s. te gelijk rechtvaardig te zijn nihil est liberale, quod non idem justum sit; door sine met Ablat. van een Subst., s. te klagen sine querela.

zonderbaar, mirus, mirabilis, novus; dat klinkt s. hoe nescio quomodo dicatur; een weinig s. hoe dictu difficilis est; het komt mij zeer s. voor permirum mihi videtur; s. i. mira narras (of memoras) Adv. mire, mirum in modum.

zonderbaarheid, novitas (alienus rei).

zonderling (= wonderlijk); een s. mensch homo ineptus, * moris recepti contemptor; den s. spelen omnia alio modo facere, (in zover iemand aan den omgang met anderen onttrekt) consuetudini hominum se excerpere.

zonderlingheid, novitas, aliena ab aliis agendi ratio.

zondig (van personen), pravis cupiditibus deditus, impius (goddeloos), improbus, flagitiosus; (van zaken) impius (bellum), improbus (testamentum), flagitiosus (vita); voor s. houden nefas esse ducere; Adv. impie, flagitiose, improbe.

zondigen (= zonde begaan), zie onder zonde.

zondvloed, * eluvio ad impietatem hominum laendam immissa; (= overstroming) intemperies (5) aquarum.

zone (= aardgordel), zona (frigida soil).

zonnebaan, orbita solis (Luo.).

zonnebeeld, sol altus; de zon met een s. bini soles, parellion (—i, m.), (Sen.).

zonneblind, I^o Subst. foricula.

II° Adj. qui prae solis fulgore videre nequit.

zonnebloem, heliotropium (Plin.).

zonnesirkel, circulus solaris, orbis solstitialis.

zonnedak, heliocammas (Plin.), * velum ad soles radios arcendos expansum.

zonnedauw, * solis ros (roris m.), rorella.

zonneglans, solis candor (of fulgor of nitor); zich baden in den s. des roems circumfluere gloria (Cic. Lael. 16, 52).

zonnegloed, calor solis; ook nimii calores.

zonnegod, * deus solis, (bij de Romeinen) Sol.

zonnehoeft, causa (Plant.).

zonnejaar, annus qui solstitiali circumagitur orbe.

zonnekleer: iets is s. aliquid solis luce (of alleen luce) clarius est, aliquid sole ipso clarius est.

zonnelicht en zonlicht, sol, sol calidus; in s.

bij helder z. in sole; in het z. der fortune * prospero fortunae statu utens, florens, (Curt.) aspirante fortuna

zonemaand, mensis solaris.

zonnepaard, equus solis.

zonnescherm, umbella.

zonneschijf, orbis (—is m.) solis.

zonneschijn, zie zonnelijk.

zonnestand, solstitium, bruma.

zonnesteeke, solis iocus (4); *in smg. ook alleen sol, siriasis* (—is f.) (Plin.).

zonnestelsel, * systema (—itis n.) solare, planetarium.

zonnestraal, radius solis.

zonnetent, tentorium (of tabernaculum) (ad solis radios arcendos).

zonnevlechte, * plexus (4) solaris.

zonnevlek, macula solis.

zonnevuur, zie zonnegloed.

zonnewende (in 't begin van den zomer) solstitium; (in 't begin van den winter) bruma; *ten tijde der z. solstitiali (of brumali) die.*

zonnewijzer, umbilicus quem gnomonem appellant, gnomon (—onis m.), (horologium) solarium, sciothericon (Plin.).

zonuig, aprieus, soli (of solibus) expositus.

zonsondergang, solis occasus (4), sol occidens (—ntis).

zonsondergang, solis ortus (4), sol oriens (—ntis); (*== het oosten*) oriens, ortus (4); *vóór z. ante lucem of prius quam lux* (lucis f.) oriatur; *bij z. sole oriente; tegelijk met z. ubi primum illuxit, prima luce; na z. sole orto.*

zonsondergang, defectio solis, (dicht.) defectus (4) solis; (*als verdonkering der zon*) obscuratio solis; (*dicht.*) labores (—um solis); *de z. begint sol deficit (of obscuratur).*

zoo 1° Adv. (*== op deze wijze*) sic, ita; (*== daarom*) quo factum est ut ens.; (*== zoozeer*) *zoo zeer* (van bewondering) itane? itane vero? sicine? *zoodra* ut (ook quam, cum, ubi) primum, simul ac (of atque); *zoo dat, nie zoodat; om zoo te zeggen* ut ita dicam, quasi; *zoo iets tale* aliquid, tale quid; (*negatief*) quidquam tale;

2° Conj. *aan het begin van den slootzin, waar het alleen maar uitgedrukt wordt door tam, tum vero, als er groote nadruk op ligt; (== afschroom)* door quamvis, licet, quamquam; *z. oud hij is, z. kinderschijn is hij loek* licet jam grandior sit natu, tamen puerilis est; (*== indien, zie indien, wanneer*).

zoo en zooi (*== nede, kookst*), zie zode.

zoale, zie gelijk (4° Conj.).

zoodanig, talis, ejusmodi.

zoodat, ita (of sic of adeo) ut met Conj.

zoodoende, ita fit ut ens.

zoogbroeder, * collactaneus (Jct.).

zoogdier, animal nutrien lacte quos generat; *de mensch is een z. homo animal parit.*

zoogen; iemand z. alicui mammam dare (of praebere), aliquem uberibus alere, aliquem ad ubera admittere (*alleen van dieren*).

zoogenaamd, } qui (quae, quod) dicitur (of vocatur), quem (quam, quod) dicant of vocant (*na het Subst. waarvoor het behoort te plaatsen*);

zoogezegd, } sic of ita dictus (of vocatus);

zoogkind, (infans) lactens; *als z. sterft in cunis* occidere.

zoogood: z. als paene, prope; *ook tanquam, quasi; bij dag z. als bij nacht* nocte dieque juxta

(Liv. 24, 37); *z. als ik kan* ut potero, ut possum;

zoder z. als hij kan quisque pro facultate, pro se quisque; *z. als mogelijk* utcumque, quoad ejus facere potero (of potero of fieri poterit); *z. als niets* admodum nihil, nihil admodum.

zoogvrouw, nutrix (—icis).

zoogzuster, collactanea (Jct.).

zooi (*== menigte*), copia, turba.

zool (van den voet), planta; (*van een schoen*) solea.

zoolang, Adv. demonstr. tamdiu (*betekent tijdduur*); (*== gedurende zoolangen tijd*) tantisper; *z. als ens. tamdiu quam of quamdiu ens.*; usque adeo, quoad ens.; *z. dueren als ens. aequalem esse alicui rei, tam diu vigere (of florere) quam; z. tot tantisper dum ens.*; Adv. relat. of Conj. *z. als quamdiu; om het doel aan te wijzen tot zoolang* quoad, donec, dum; *z. de wereld staat* (gestaan heeft) post hominum memoriam, post homines natos.

zoölogie, * descriptio animalium, als z. t. *

zoölogia; *een z. schrijven* animalium omnium ortus, victus, figuras persequi.

zoölogisch, * zoölogicus, * ad zoölogiam pertinens.

zoöloog, qui ortus, victus, figuras omnium animalium persequitur.

zoom, margo (—inis f.).

zoomen, limbo circumdare, limbare (Claud.).

zoomin: z. als haud magis quam; z. — als nec — nec.

zoon, filius; (*met betrekking tot het geslacht*) puer (—eri), (*== de mannelijke stam*) stirps (—apis f.) virilis; (*== pleegsoon*) alumnaus; *z. der natuur* alumnaus naturae; *iemands z. zijn natum esse aliquo; een z. krijgen* (van den vader) filio augeri, (*van de moeder*) filium parere; *de zonen van Rome* (= Romeinen) homines Romani; *als goede z. pie.*

zoonschap, * filii status (4) of jus (juris n.) of privilegium; *het z. door aanneming* adoptio.

zoopje, haustus (4).

zoor, asper (—era, —erum), rudis, tactu non mollis.

zoorheid, asperitas, ruditas.

zooveel, —ale (Adject.), tam multus, tantus (4). v. tanta pecunia, tantum (Subst. ook met Gen.), (*in plur. Adject.*) tot, tam multi; *z. als slechts* quotcumque (Adject.), quantumcumque (Subst.); *z. ook maar* quamvis multi; *z. — als tantum* — quantum, tot — quot; *zoo vele en zoo machtige steden* tot tam valida oppida of tam multa et valida oppida; *z. — z. tot — quot, 4. v. quot homines, tot sententiae z. hoofden, z. sinnen; even z. tantumdem* (Subst. met Gen.); *even zoovle* totidem; *nog eens z. alterum tantum, z. meer* tanto plus; *z. te meer, dewijl eo magis, quod; z. soms* = hoc, id; *4. v. z. is zeker hoe (of id)* certum est, *slechts z. als tantum, quod; z. daarvan, z. van ens.* (*bij een overgaan tot een nieuw deel der rede*) atque haec quidem hactenus, haec habui quae de ens. dicebam; (*als men na een uitspreiding tot de zaak terugkeert*) sed haec of haec quidem hactenus, verum haec quidem hactenus; *z. ik weet* quod sciam of quantum scio; *z. ik hoor* quod quidem ego audio, *gehooft heb*, quod quidem nos audierimus.

(Adv.) tantum, tanto; *4. v. z. beter* tanto melius.

zooveelste, totus; *4. v. tota pars* (—rtis) quota (Manil.).

zooverre, zoover, Adv. (demonst.) eo, eo usque, *4. v., de verbittering ging z., dat ens. eo ira processit, ut ens.* (*== met Genit.*), *hij is, me*

zijne vermetelheid zoo ver gekomen dat ens. eo usque audaciae progressus est, ut ens. (doch bij Cicero daarvoor ad tantam audaciam); het niet s. laten komen dat ens. non committere ut ens.; Adv. velat. n. als quo, quoad, d. v., s. als het oog reikt quo longissime oculi conspectum ferebant; even s. als ens. tantundem quantum ens.; de geschiedenis der Romeinen n. wij die kennen historia Romanorum, quam quidem norimus.

zooewel: (s. — als) et-et; vel-vel; eum-tum; niet s. als non tam-quam.

zoozeer, tam valde; tam vehementer; tantum; tanto opere, tantopere, tanto bij Verba als praestare ens. tanto; voor Verba, Adjectiva en Adverbia usque eo, usque adeo, ita, sic, d. v. n. trof hij de soldaten adeo animos militum commovit; s. als tantopere-quantopere; n. als quantopere; s. n. quantopere-tantopere; n. ook quamvis, quantumvis (met Conj.); nog eens n. bis tanto; niet s. (voor Verba, Adject. en Adverb.) minus; (voor Adject. en Adverb.) haud of non ita.

zorg, cura (voor iets alienius rei); (= bezorging van iets zaak) curatio alienius rei; (met voorsorg verbonden) diligentia; s. dragen voor iets, zie zorgen; zijne s. op iets zetten curam in aliqua re ponere; s. over iets cura alienius rei (of de aliqua re); (= angstige s.) sollicitudo (—inis f.); iemand s. verwekken sollicitare aliquem, curam afferre alicui; dit nieuwe voorwerp van s. haec nova cura (Liv. 6, 18); niet s. verwekken sollicitudinem sibi struere, over iemand, over iets laborare de aliquo, de aliqua re; maak u geen s. / noli laborare! bono sis animo! in s. zijn dat, dat niet ens., nie vreezen; in angst en s. zijn securum esse, over iets de aliqua re.

zorgdragend, prudens; diligens; curiosus (in aliqua re) (van personen).

zorgeloos, securus; (berispand) socors (—dis); negligens; imprudens.

zorgeloosheid, securitas; (berispand) socordia, incuria (tantas rei in een zoo gewichtige zaak); imprudentia; negligentia.

zorgen, curare (voor iets aliquid); voor iets s. sibi curae habere aliquid, consulere (of prospicere) alicui rei; s. dat curare ut (ook met Conj. alleen), consulere (of prospicere) ut, cavere ut of ne ens. (op zijne hoede zijn, dat of dat niet); voor iemand of iemand welzijn niet s. alienius saluti deesse; daarvoor zal ik u. hoc mihi curae erit; daarvoor moge hij, moogt gij s. hoc ipse videt, tu videt; daarvoor is gezorgd huic rei cautum (of provium) est; iemand voor iets laten s. curam alienius rei permittere alicui; (= bekommerd zijn) sollicitum (of in sollicitudine) esse.

zorglijk, zie zorgdragend; (van zaken) accuratus, ook diligens (scriptura); ook zorgwekkend, sollicitus, sollicitudinis plenus.

zorglijkheid, cura; diligentia (nauwkeurigheid); (eens bij Cic. Brut. 67, 288) accuratio in aliqua re, met s. diligenter, accurate, zich gedragend diligens, gemaakt accuratus; ook (= zorgwekkende toestand) conditio of res (b) sollicitudinis plena.

zorgstoel, hemicyclium; artisellium; cathedra.

zorgvuldig, zie zorgdragend.

zorgvuldigheid, zie zorg en zorglijkheid (late betesk.).

zorgvuldiglijk, diligenter; accurate.

zorgzaam, zie zorgdragend.

zot 1° Adj. stultus; (= potterlijk) ridiculus; (= zonderling) mirus; (= dom) ineptus; (= onzinnig) insanus; (= waaninnig) mento captus; s. woorden

desipere;

2° Subst. homo (—inis f.) stultus (of ridiculus of ineptus).

zotheid (als eigenschap) stultitia, dementia; een zotte daad, stultus factum; een z. begaan stulte facere aliquid; wat de grootste n. is quo nihil stultius est; deze zoo groote z. dat ens. hoc stultissimum quod ens.; doch het is n., dat wij het wagen te ens. sed stulti sumus, qui adeamus met Inf. (Cic. Mil. 8, 20).

zotkap 1° (= muta) oculullus sannionum.

2° (= persoon) homo (—inis) stultus, stolidus, fatuus; sannio.

zotteklap, { nugae; ineptiae.

zottepraat, {

zotternij, { zie zotheid en zotteklap; ook

zottigheid, { stulte (of inepte) factum.

zottin, stulta; fatua.

zout 1° Subst., sal (salis, m. en n. plur. sales; ook onsig, in plur. = bijlende schorte ens.); n. en brood eum pane sal; Attisch n. Attico lepore tincti sales;

2° Adj. salens; s. smaken salsi saporis esse.

zoutachtig, subsalsus.

zouteloos (van een mensch), imbecillus; imbecilli (of nullius ingenii); tardus; tardi (of pinguis) ingenii; (van een gedicht, eens rede ens.) frigidus, languidus, inanis

zouteloosheid, ingenium nullum (of tardum of pingue); ingenii imbecillitas (of infirmitas); acies (b) animi obtusior.

zouten, salire; conspergere (of aspergere) sale; sale condire (met zout smakelijk maken); sale indurare (met zout inpekelen); duchtig s. sale obrudere; gezweten salus (ook onsig.).

zouter, door omschr. met de verba.

zoutevisch, salsamenta (—orum) (als handelsartikel).

zouthed { salsitudo (—inis f.).

zoutigheid, {

zoutmijn, salinae.

zoutvat, salinum; zoutvaatje salinium.

zoutzak, homo (—inis) tardus (of lentus); truncus; stipes (—inis m.).

zoutze, lacus (4) (of stagnum) salae aquae; (als eigennaam) mare (—is m.) mortuum.

zoutzil (als beeld) status salis (Beales).

zuicht, gemitus (4); suspirium; suspiratus (4); suspiratus (4); in zuichten uitbreken, zie zuichten; (= begeerte) studium; cupiditas; aviditas (alienius rei of met Gen. Gerund.); de aanstekende s. contagio (belli imitandi); ziekelijke s. morbus; (= zwelling, waters.) aqua intercus (—itiae); de waters. krygen aquae intercutis morbo implicari; hydrops (—opis m.).

zuichten (= aan de beklemda borst zuicht geven) gemere; ingemiscere, suspirare (diep ademhalen); over iets n. ingemiscere alicui rei; onder den last en den druk van iets n. aliqua re oppressum esse (of teneri).

zuichtig, aquae intercutis morbo implicatus; hydropicus.

zuichtigheid, zie zuicht (zwelling).

zuid (= het zuiden) meridian (b m.); regio australis (of meridiana of in meridiem spectans of vergens).

zuideinde, extrema regio meridiana.

zuideijk, meridianus; in (of ad) meridiem spectans (of vergens).

zuideijken: de wind zuideijkijkt ventus magis magisque a meridie oritur (of spirat).

zuiden, *sic* zuid.
 zuidenwind, auster (—tri m.), ventus meridialis (of australis).
 zuiderbreedte, * declinatio coeli a meridie.
 zuiderzon, sol a meridie lucens.
 zuidoost, inter meridiem et ortum solis.
 zuidoostelijk, inter ortum solis et meridiem spectans.
 zuidoosten, regio inter meridiem et ortum solis spectans.
 zuidwaarts, in (of ad) meridiem.
 zuidwest, (Adv.) * inter occasum brumalem et meridiem.
 zuidwestelijk, * inter occasum brumalem et meridiem spectans.
 zuidwesten, * regio inter occasum brumalem et meridiem spectans.
 zuidwester, (= zuidwestenwind) africanus; (= schip-peremuts tegen den storm) * encellus, quo nautae contra tempestatis vim caput tegunt.
 zuidzeevaarder, qui ad mare australe navigat.
 zuigeling, *sic* zoogkind.
 zuigen *trans.*, sugere; (= naar zich trekken) duobus (suum ex floribus, van bijen), bibere (spongia bibit aquam); trahere (van pijpen); sugendo lactans; laten s. *sic* zoogen.
 zuiger (van een pomp), embolus (Vitr.); axis (—is m.) (Vitr.), fundulus (Vitr.).
 zuigglaas, * fistula vitrea, sugendo inserviens.
 zuiging, suctus (A Varro).
 zuigkalf, vitulus lactens.
 zuigkind, *sic* zoogkind.
 zuigklep, axis (—is m.) (Vitr.).
 zuiglam, agnus laetens.
 zuigpijp, tubus (of fistula) siphonis; embolus (Vitr.).
 zuigpomp, siphon (—onis m.)
 zuigspooning, * foramen (—inis n.) (of apertura) per quod (quam) aqua sugendo trahitur.
 zuil *eig.*, columnae (een ronde pilaar); signum; statua (een standbeeld); on*eig.* (= steun) columnen (—inis n. rei publicae); de zuilen van den staat schokken fundamenta rei publicae (of rem publicam) labefactare.
 zuilengang, { portiens (A f.).
 zuilenry, {
 zuimachtig, tardus, lentus, (= natatij) negligens, indiligens, en z schuldenaar lentum nomen (—inis n.), lentus initiator, z rijn in 't braven-schryven cessatorem esse in literis, in de vervulling zijner plichten in officio cessare (of claudicare); Adv. tarde, lente.
 zuimachtigheid, tarditas (in aliquo re); negligentia (in het briefschrijven epistolarum; in *enig.* ook alleen negligentia); indiligentia.
 zuimen, *sic* dralen en talmen.
 zuinig, *sic* spaarzaam.
 zuinigheid, *sic* spaarzaamheid.
 zuinigje, b. v. dat loopt hier op een zuinigje * summa parsimonia hic viget; * nulli sumptus (—uum) hic sunt, nisi perquam necessari.
 zuinigjes, parco; perparco.
 zuip (van dieren) door potare; (van menschen) potatio; (eenen tijd lang aanhoudende) perpotatio; (= dronkenschap) ebrietas, vinolentia.
 zuipachtig, bibulus (Hor.); potor, potator.
 zuipen (van dieren), potare (equum); (van menschen) = overmatig drinken potare, se obruere aliqua re; senex nocte dōr s. perpotare totam noctem.
 zuiper, { potor, potator; aan het zuipen over-
 zuiplap, { gegeven ebriosus.

zuiplust, ebrietas, perpotatio; potandi aviditas.
 zuippartij (= drinkebroer), compotatores (—um); (= drinkgelag na een maaltijd) commissatio.
 zuivel, quidquid ex lacte fit (caseus, butyrum *ens.*); lactaria (—orum).
 zuiver *eig.*, mundus; on*eig.* (= fijn, sierlijk) nitidus, lepidus (van zaken); lantus (supellex, coena); elegans (vol smaak, van personen en zaken; (ironisch) bonus; egregius, praecellus; ook alleen iste; (= onvermengd, onbevleet) purus, sincerus; integer (—gra, —grum); maris, liquidus (fons, vox).
 zuiveraar, *sic* reiniger.
 zuiveren, *sic* reinigen.
 zuiverheid, mundities (5); elegantia; *sic* verder reinheid.
 zuivering, *sic* reiniging.
 zuiveringsmiddel, emegma (—atis n. (Plin))
 zulk, talis, ejusmodi, ejus generis; ook is, ille, iste, hic; aan de deugd s. eens plaats aanwijzen, dat *ens.* virtutem ita locare, ut *ens.*; als, opdat niet s. *ens* si quis, nequis.
 zulks (= zoo iets) tale (of ejusmodi) quid; (= derhalve, ook overzulks, by oudere schryvers) itaque, igitur, idcirco, ergo.
 zullen, *Helpwoord voor 't Futurum.*
 zult, * incisus ex capite sullo, carne vitulina et bubula cocta, sale et pipari condita atque in aceto posita.
 zulten, murin condire (carnes).
 zulting, conditio (ope muriae).
 zultspek, caro (carnis f.) suilla (of lardum) murina condita (—um).
 zundgat, * parvum sclopeti foramen (—inis n.), cujus ope pulvis pyricus incenditur.
 zuren, acidum facere aliquid; (van brood) fermentare.
 zurigheid, acor (Plin); aciditas (M. Emp.).
 zuring, lapethum, rumez (—icis m. *em* f.), oxalis (—idis f.) (Plin.).
 zus (Adv. verkorting van zulks = zoo) sic, ita; (= zuster) soror.
 zuster en zus (persoon), soror; vaders s. amita, moeders s. matertera, mans s. glos (gloria, Jct.). (gebak) placenta majus et crassius.
 zusterlijk, sororius.
 zusterschap, sororia cognatio (of conjunctio).
 zusterdochter, sororia filia.
 zusterskind, sororis filius (of filia).
 zustersoon, sororis filius.
 zuur 1° Subst. (= azijn), acetum; (= vruchten in het zuur) fructus (—uum) aceto et muria macerati; het s. in de maag acres humores (—um m.); 2° Adj. *eig.* acidus; (= scherp) acer (—cris, —cro); (= wrang) acerbus; s. worden acedescere, door en door, coacescere; s. smaken acidi *ens.* saporis esse; on*eig.* (= bemoeialijk, moelijk) molestus, gravis, laboriosus; iemand het leven s. maken exercere aliquem; door iets aliqua re miserum habere aliquem; het zich s. laten worden sudare ac laborare (in aliqua re); het sal hiet s. worden sudabant; zich iets s. verworven per summum sudorem quaerere aliquid.
 zuurachtig, subacidus.
 zuardeeg, { fermentum.
 zuurdessem, {
 zuurheid, *sic* zurigheid.
 zuurkool, caules (—ium m.) conditi in aceto et muria (Plin.).
 zuurmuil en zuurtoot, homo (—inis) acerbus, morosus.
 zuurtjes (Adj.), acidulus, subacidus; (Adv.) hij

moet het s. halen non nisi per magnum sudorem aliquid sibi comparare potest.

zwaai, gyrus; flexus (— s., in orbem).

zwaaien trans., gyrare (Veget.), in gyrum (of in orbem, agere, circumagere, versare, torquere, flectere, vibrare, intr. circumagi, versari, torqueri, vibrari, flecti, vacillare (of titubare) (wan- zwaaiing, zie zwaai).

zwaan, cygnus; (zwaiger lat.) olor; tot een s. behoorende cygneus, olorinus.

zwaar eig., gravis; magni ponderis; zeer s. praegravis; vijf pond s. quinque librarum pondus habens; quinque pondo; hoe s. quanti ponderis, zoo s. tanti ponderis; al wat s. is wordt door zijne zwaartekracht naar de aarde getrokken omnia pondera nutu suo in terram feruntur; zware grond solum validum; s. beladen gravis oneribus, cum ingentibus sarcinis, met iets gravis (of onustus) aliqua re; s. gewapend gravis armaturae; gravis armis, ook statarius (miles, —itis, Liv. 9, 19; s. bepaald impeditus; een zware hoeveelheid pondus (—oris, aeris, argenti) (= langzaam) tardus (incessus, 4); s. te veel zijn tardum esse incessu; zware adem spiritus (4) angustior; een zwaren adem hebben aegre spiritum ducere; Adv. graviter, tarde;

(— bezwaard met zorgen enz.) sollicitus, anxius, afflicto; het wordt mij s. om het hart animo angor, wegens iets angor aliqua re (of de aliqua re); onsig. s. naar zijne bestaandheden gravis (vinum, oibus); een zware grond solum pingue (of apesum); s. naar zijne inwendige kracht, heftig, sterk gravis (morbis, vulnus); een zware krijg bellum grave, bellum magnum; zware kosten magni sumptus (—uum), opbrengsten vectigalia (—ium) iniqua; voor s. geld weinig koopern magna vi pecuniae paucis emere; s. woodlot fortuna ascorba (of gravis); zware tijden tempora (—uum) gravia (of iniqua); zware duurte annona gravis; een s. offer merces (—odis) magna; zware straf poena magna; (Adv.) graviter (aegrotare, se vulnerare); iets wordt of valt mij s. grave aliquid mihi est of met Inf., aegre (of moloste) fero aliquid of met Acc. o. Inf.; (= moeite en inspanning vorderend) difficilis, non facilis, arduus (opus); impeditus; een zware plaats (= moeilijk te verklaren) * locus difficilis ad explicandum, locus impeditus, een s. (= z. te verstaan, boek * Liber difficilis intellectu (of ad intelligendum), het is z. te enz. difficile (of non facile of magnum (of arduum) est met Inf.;

(Adv.) difficulter; magno negotio; s. aan iets gaan aliquid aegre (of invitum) facere; gravari met Inf. of absol.; het was een zware taak hem te overtuigen aegre (of vix) ei persuasum est.

zwaard, gladius; ensis (—is m.); (met betrekking tot de punt en scherpte) mucro (—onis m.), voor het s. der soldaten middelen mucrones militum tremere; het s. van den heil securis (—is f.) (of gladius) carnificis; te vuur en te s. zie vuur; door het s. der vijanden omkomen of door gebrek vel hostium ferro vel inopia interire; tot het s. grijpen, onsig. arma capere; (als laatst middel van verdediging) ad gladios redire; tot bescherming van het vaderland het s. voeren pro patria arma ferre; het s. trekken gladium destringere (of e vagina educere of vaginā nudare).

zwaardvechter, gladiator.

zwaardveger, gladium faber (—bri).

zwaarhoofd,

zwaarhoofd, } zie zwaarmoedig.

zwaarhoofdigheid, zie zwaarmoedigheid.

zwaarlijvig, ventriosus (homo), crassus (volumen); de zwaarlijvige Cassius adeps (—ipis m en f.) Cassii.

zwaarlijvigheid, venter (—tris m.) obesitas (of projectio); obesitas; corpus (—oris m.) amplum, arvina (Erud.).

zwaarmoedig, tristis, moestus, aeger animi (of animo); tetricus, melancholicus; (van tonen, enz.) pressus, flebilis

zwaarmoedigheid, aegritudo (—inis f.) animi, moestitia, angore (—um m.), (als ziekte) atrabilis, melancholia.

zwaarte, gravitas; pondus (—oris m., gewicht), onus (—oris m., last); als zij hem de s. van uw oordeel laat voelen si hunc vestris sententiae affixeritis

zwaartekracht, vis gravitatis.

zwaartillend, zie zwaarmoedig.

zwaartillendheid, zie zwaarmoedigheid.

zwaartwichtig, gravis (lingua), impeditus (niet vlug van zijne plaats komend, b.v. comitatus, ook oratio); vasti corporis (van glompen lichaamsbouw), tardus (langzaam); inhabilis (navis).

zwaartwichtigheid, zie zwaarte, ook gravitas (linguae), corpus (—oris m.) vastum; tarditas.

zwabber, * penicillum (ex pannis connexum) quo navis abstergetur.

zwabberen, * penicillo navem abatergere.

zwachtel, fascis.

zwachtelen, fasciis vincire, fasciare (ornis fractum); een kind s. infantem fasciis involvere.

zwachteling, infans fasciis involutus

zwadder (eng. sputum (serpentina); virus (—m.); onsig. calumnia.

zwadderig, virulentus, onsig. calumniosus.

zwager (— aanverwant) affinis (= schoombroeder) mariti frater (—tris), frater uxoris, maritus (vir) sororis.

zwagerin (= aanverwante), affinis; (= schoonsuster) glos (gloria) (suster van den man), soror uxoris, uxor fratris.

zwagerschap, affinitas.

zwak 1° Subst. (= gewoon gebrek, aangenomen verkertheid); dat is zoo mijn s. ad hoc tere propensus sum; hoe in re fere pecco, hic error est vitium, cui me obnoxium sentio; zie zwak Adj. op het einde

2° Adj. (= dun) tenuis (filum; sonus); (= schraal) gracilis; (= niet sterk) exilis (vox); (= klein, gering) parvus, exiguus (exercitus, spes, fides); zwakker in troepen inferior copii; (= onbeduidend) levis (praesidium bezetting); tenuis (apes); (= niet talrijk) infrequens (stationes); (= kwijnend, flauw) languidus; (= niet krachtig) infirmus, imbecillus (stomachus, homo); invalidus (venenum, milites); (= gebrekkig) debilis, affectus (aetas, fides, credit), confectus (afgemat, b.v. corpore et animo), enervatus (verlap); (= weekhartig) mollis; (= slomp) hebes (—itis, aures, oculi); iners (—tis, niet werkzaam b.v. senectus); ook door Diminutiva b.v. een s. mensch homunculus; een zwakke vrouw muliercula; een zwakke vloed flumen (—inis) tenui fluens aqua; het zwakkere (vrouwelijke) geslacht sexus (4) natura invalidus; s. van verstand mente captus; s. door ouderdom aetate confectus; de zwakke zijde van iemand quod in aliquo imbecillum est, aliquis imbecillitas; de sterkere en zwakkere zijde van den vijand bona (—orum) malae hostium; veel zwakke zijden hebben multis erroribus obnoxium esse; multis vitiis laborare;

zwakke planten opportuna (—orum); *n. zijn* infirmum esse viribus; *n. worden* vires me deficient; debilitari et frangi; *te n. zijn* parum habere virium, voor iets non sustinere aliquid; *nich te n. gevoelen* (in strijdkrachten) diffidère paucitati suorum (of cohortium); *zwakke kennis bevesten of n. zijn in iets* vix imbutum esse aliqua re, primoribus labris attigisse aliquid.

zwakheid (= *schraalheid*), tenuitas; gracilitas, exilitas (vocis); (= *krachteloosheid*) infirmitas, imbecillitas, debilitas; defectio (virium); (= *afmattig*) languor (corpōris); *n. van den geest* animi imbecillitas, debilitas, acies (5) animi obtusa; *aan n. des verstands* lejden animo parum valère, mente capium esse; *n. van een rijk, staat* regnum imbecillum; civitas infirma; (= *swakke zijde*) *sie* zwak; *syno n. voelen* minimum esse in se arbitrari; diffidère ingenio suo; consiteri multa se ignorare.

zwakjes, subdebilis, justo debiliior (of imbecillior).

zwakkolijk, *sie* zwak.

zwakkelijkheid, *sie* zwakheid.

zwakte, *sie* zwakheid.

zwakken, vagari, (op *see*) jactari.

zwalker, qui vagatur (of jactatur).

zwalp (= *gult*), fluctus (4); unda.

zwalpen, fluctuare; jactari fluctibus; undare.

zwalping, fluctuatio.

zwaluw, hirundo (—inis f.).

zwaluwenkruis, chelidonia.

zwaluwennest, nidus hirundinis (Plaut.).

zwaluwtong, lingua hirundinis.

zwaluwstaart, aena ferrea (qua murus firmatur of olorum); taxillus (Vitr.); confibula (Cato), subeas (—udis f.) (Vitr.).

zwaluwstaartig, in formam (of instar) aenae ferreae (of taxilli) factus.

zwam, fungus.

zwamachtig, fungosus.

zwaanedons en swanendons, lanugo (—inis) olorina.

zwanenborst, pectus (—oris n.) olorium.

zwanendrift, agmen (—inis n.) olorum.

zwanenei, ovum olorium.

zwanenhals, collum olorium (of gracile).

zwanennest, nidus oloris.

zwanepen, penna olorina (of cygnea).

zwaneschaacht, caulis (—is m.) pennae olorinae.

zwanesang, cantus (4) cygni (of oloris, cygnorum of olorum); *oneig*, tanquam cygnea vox (vocis) et oratio.

zwang: in *n. zijn* vigère (van *sens meening en dgl.*) ferri, obtineri (lex quae in Graecorum convivii obtinebatur).

zwanger eig., gravidus (van *mensen*); praegnans (van *mensen en dieren*); fetus (alleen van *dieren*); *n. zijn* gravidam (of praegnantem) esse; ventrem ferre, van of bij iemand gravidam esse ex aliquo; van iemand *n. zijn* praegnantem alvo continere aliquem; — *oneig*, van iets *n. (= vol)* gravidus aliqua re; van iets *n. gaan* moliri aliquid; parturire aliquid.

zwangerschap, graviditas; *gedurende hare n. dum* praegnans (of gravidam) est

zwartigheid, *sie* bezwaar.

zwart eig., niger (—gra, —gram) (*donker- of glanzend- n.*); ater (—tra, —trum, *dof n.*, van *doffe of donkere kleur*); vitis *n. (vooral van rouwkleeren)* pullus, galeus atratus, pullatus; *oneig*, het wordt mij *n. voor de oogen* caligo (—inis f.) offunditur oculus, tenebrae offunduntur oculis; *n.*

op wil scriptus (of perscriptus), habere litterarum fidem habere, gelooft te hebben literis confidère; *oneig*. (= *vreemde, verschrikkelijk*) atrox (—ōcis) scelestus, sceleratus (facinus, animus); *de zwarte see* Pontus Euxinus of alio Pontus.

zwartachtig, subniger.

zwartbont, niger albo distinctus.

zwartbruin, fuscus, colore adusto.

zwarte, zwartus, Aethiops (—ōpis), homo (—inis)

nigri (of atri) coloris, niger; nigra, ater, atra.

zwartekunst, artes (—ium f.) magicae; *die de n. uitoefent* magus.

zwarten, nigro colore inficere; *van de son* *gezwart* worden sole colorari, *nijn*, coloris adustioris (of colore adusto) esse.

zwartgallig, *sie* *zwaarmoedig*.

zwartgalligheid, *sie* *zwaarmoedigheid*.

zwartgroen, *sie* *donkergrōen*.

zwartharig (van menschen), atris capillis; (van *dieren*) pilis atris.

zwartheid, color niger.

zwartigheid, color subniger (of fuscus).

zwartkōp (= *een mensch met zwart haar*), homo (—inis) atris capillis.

zwartkrijt, creta atra.

zwartoog, —oogig, nigris oculis.

zwartsel, atramentum.

zwavel, sulphur (sulfur —uris n.).

zwavelachtig sulphureus.

zwavel-aether, * aether (—ēris) sulphureus.

zwavelen, sulphure inficere.

zwavelgeel, sulphureo colore, luteus.

zweem (= *flauus gelykheid*), somniosa similitudo (—inis f.).

zweemen: naar iets *n. sub* similem esse alieni rei; aliojus rei somniosam (quantumcunque) similitudinem habere (of referre).

zweemsel, *sie* zweem.

zweep, scutica (Hor.), lora (—orum, *de knoot*), flagrum, flagellum (*geest*).

zweepen, verberare (*in 't alg. iemand slagen toedoen*), lora (of flagris of flagello) caedere; *oneig*, de wind *woept de wouden* ventus quatit silvas; door den wind *en regen* *gewoept* worden vento et imbre verberari.

zweeping, verberatio.

zweer, alius (—ēris n.), nome (Plin.).

zweet, sudor, in *n. geraken* sudare incipere; *n. verwekken* sudorem ciere (of elicere of movere); *oneig*. (= *grootte inspanning*) sudor, labor, *wat de leerling in het n. zijns uanschijns geleerd heeft* quae a discipulis cum sudore accepta sunt; *iets kost veel*; *n. res* est multi sudoris et laboris; *spreekw.*: het houdt of klamme *n. brak hem uit* frigido sudore sudabat; *in zijn n. drijven* sudore multo fluere, sudore diffundere; *het luis n. komt er bij hem uit* * quamvis pigerimus, jam tamen laborare cogitur.

zweetbad, sudatorium, vaporarium, laconicum (Cels.).

zweetbank, * sedes (of locus), ubi cum sudore laborandum est (of ubi aliquis progressum in literis vel disciplinis specimina dare solet).

zweetbed; lectus sudatorius.

zweetdoek, sudarium, suduculum.

zweetdrank, potio sudorem eliciens.

zweeten intr. eig., sudare (ook *oneig*, het zich *zuur laten worden*), sudorem emitte (eig.); *het zweet breekt iemand uit*, van angst ens. alicui sudor erumpit; *sterk n. multum* sudare (ook van angst), multo sudore manare, sudore madere (van

zweet druipen); *bij iets n. desudare in aliqua re* (oneig. *zich afmaten*); *oneig. van muren, steenen enz. sudare humores of aliezen sudare*; *trans. sudare aliquid (of aliqua re) d. v. mella, sanguine.*
zweesterig, sudabundus.
zweeterigheid: n. van lichaam corpus (—ōris n.) *sudorum* (App.).
*zweetgat, * porus, vena, * foramen* (—ōis) *invisibile corporis, quod sudorem transmittit.*
zweetkamer, sudatorium, vaporium.
zweetkoorts, febris (—is f.) *sudorem movens* (of *ciens*),
zweetkuur, curatio corporis, sudorem ciens (of *eliciens*).
zweetmiddel, remedium sudorem movens.
zweetpoeder, pulvis (—ōis m.) *sudatorius.*
*zweetvos, * equus anbruto colore, ita tamen albicante, ut sudare videatur.*
zweetsiekte, morbus sudatorius.
zwei (= *achwimsche winkelhaak*), *norma obliqua.*
zweigen, heluari, (algemeenor) luxuriose et delicate vivere; in overvloed n. luxuriā (of omnium rerum copiam) diffundere; in ledigheid n. otio diffilere; in somande bloed z. aliezen sanguine heluari, in aliezen caede bacchari; in somande rijkdom z. se in aliezen copias ingurgitare (Cic. Phil. 2, 27, 66); *in die vruchtbaarheid en schoonheid (van het land) z. illa fertilitate atque amoenitate perfui.* (Liv. 7, 88, 7).
zweiger, heluo (—ōis); *gurgas* (—ōtis); (*jong n.*) *nepos* (—ōtis); *in ledige tijden som n. zijn otio luxurioso esse* (Sall.).
zweigerij, luxus (4), *luxuria*; *zich aan de z. overgeven heluari, luxuriari incipere, sonder maat in luxuriam effundi.*
zweigpartij, epulae, epulum, comessatio, heluatio.
zweigster, gurgas (—ōtis).
zwellen, zie opzwellen; *oneig.: de borst, het hart zwelt mij van vreugde animas gaudio perfunditur, laetitia (of gaudio) exsulto.*
zwellen, tumor, extuberatio.
zwemblaas, vesica, onjus ope pisces (—um) *nantant, vesica qua utuntur qui natato discunt.*
*zwembroek, * subligaculum natantibus aptum, campestre* (—is m.) (Hor.).
zwemgordel, cingulum natantibus idoneum.
zwemkunst, ars (—ōtis f.) *nandi*; (= *het kunnen zwemmen*) *natandi scientia.*
zwemmen sig., nare, natare; in of op iets n. innare alicui rei, sustineri aliqua re (niet *ninken*); *in bloed, in tranen n. perferum esse sanguine (of fetu)*; *in tranen zwemmen, ook pleus lacrimarum; aan land n. enare in terram; door of over iets n. tranare, nando trajicere, transmutere (mare), nando superare* (dumcn); *oneig. van iets n.: de grond voemt van wijn pavementum natat vino, van bloed n. sanguine redundare; in genot n. deliciis diffundere; in overvloed (van alle schatten enz.) circumfluere omnibus copiis* (Cic. Lael. 15, 52).
zwemmer, natator, nans; een zeer ijverig z. homo (—ōis) *natandi studiosissimus; een groofoend, goed z. (homo) nandi peritus; tot zwemmen geschapen* ad natandum factus.
zwemmerig, natabundus (Jul. Val.).
zwemplaats, natabalum, natatio.
zwempoot, pes (pōdis) *ad natandum factus.*
zwemschool, natatio, locus ubi natandi scientia discitur.
zwemvlies, membrana ad natandum facta.

zwemvoet, zie zwempoot.
zwemvogel, avis (—is f.) *natans* (of *quae natat of quae natandi scientiam habet*).
zwendelaar, —ater, homo (—ōis) *temerarius, homo turbulentus, femina temeraria* (of *turbulenta*); *ook insitor.*
zwendelaarij, consilium temerarium, ratio temeraria; in plur. ook temeritates (—um); *dat zijn gevaarlijke zwendelaarijen ea sunt et temeraria et periculosa.*
zwendelen, eig. vertigine corripere; het zwendelt (duizelt) mij in de hoogste altitudo caliginem oculis offundit; oneig. temeraria consilia agitare; ook institorem esse.
zwengel, tollao (—ōis m.).
zwenken, circumagere, versare, vibrare, torquere, rotare (in *een kring ronddraaijen*); *zich n. van soldaten, enz. circumagi, circumduci, signa convertere*; (= *manoeuvreren*) *decurrere; zich n. met enz. circumagere* (equum), *circumducere* (exercitum, agmen) (—ine).
zwenker, qui circumagit (equum *enz.*).
zwenking, signa (—orum) *conversa; gene n. maken, zie zich zwenken.*
zweren 1° (= eenen oed doen) intr. en trans., jurare, iusjurandum jurare (of *dare*), (*van soldaten*) *sacramentum* (of *sacramento*) *dicere; naar waarheid n. verum iusjurandum* (of *vero jurare*); *valsche n. falsum jurare; (= eenen meened doen) pejorare; naar een formulier n. in certa verba* (of *ut praeceptum est*) *jurare; een duwen oed n. sancte adjurare, religiosissimis verbis jurare; zich laten n. dat hij — sal iusjurandum accipere met Inf. fut. aot.; daarbij n. adjurare; bij iemand of iets n. jurare per eum. (per Jovem); die gezworen heeft juratus, niet, injuratus; iemand den dood n. mortem alicui minitari; een gezworen vijand inimicus* (of *hostis*) *accerrimus* (of *capitalis*); *op iets n. (om het te verankeren) iusjurando aliquid firmare, (af)firmare; op eens voet n. (= zich bij eede verplichten, die te houden) jurare in legem; bij het vaandel n. zie zweren* (*van soldaten*) *en vaandels; n. dat men zich is jurare morbum; den voorst gehoorzaamheid en trouw n. jurare in verba* (of *in nomen*) *principis;*
2° (= attoren) suppurare; het n. suppuratio.
zwerfster, mulier (—ōis) *vaga, errabunda.*
zwering, suppuratio.
zwerk, agmen (—ōis m.) *nabium.*
zwerf, van dijen enz.), examen (—ōis n.); (= *ongeregelden hoop*) *turba, (sterker) vis* (vim, vi f.).
zwermen eig. (van bijen) onibum facere; de bijen n. examen apium exit; onibum. (= rondvladderen) volitare; (= rondweven) vagari; (als eenen bacchante) bacchari; veel dagen op de villa z. multos dies in villa perbacchari.
zwermer (= landlooper), homo (—ōis) *vagabundus* (of *errabundus*); *erro* (—ōis, Hor.); *ook (= voetzoeker) ignis artificiosus, cum strepitu bacchans et vagans.*
zwerfen, vagari (met *opzet*); *palari* (*van meer dan den, die zich overpreiden*); *errare* (*als men den weg niet weet*); (*van vogels en oneig.*) *van menschen volitare, circumvolitare; grassari* (*vooral bij nacht op de straten, om allerlei kwaad te doen*), *obsequitare* (*alieni loco, te paard*); *met de oogen* (rond) *n. oculos circumferre.*
zwerfver, homo (—ōis) *vagus, ook errabundus, (van meer dan den) palati* (—orum); *n. (op straten) grassator.*
zwerfing, error; verder door de verba.

zwetsen, *nie pochen en pralen.*

zwetser, *nie pocher en praler.*

zwetsarij, *nie pocherij en pralerij.*

zweven *sig.*, pendere (*hungen*), suspensum esse; *vrij* s. sublimem pendere; *over of boven iemand of iets* s. impendere, imminere alicui rei; *boven iemands hoofd* s. impendere, imminere alicui; *iemand voor oogen* s. (= *zijn of staan*) ante oculos versari, observari, *iemand voor den geest* s. observari animo alicujus; *voor oogen en den geest* s. in oculis animisque versari alicui, *voor oogen en ooren* alicui in oculis atque auribus esse (Liv. 6, 28, 6); *iets zweeft mij op de tong* aliquid versatur mihi in labris primoribus; *in vrees, in zorg* s. in timore esse; *met* suspensum esse; *tusschen vrees en hoop* s. inter spem metumque suspensum esse (of fluctuare); *zwervend* suspensus, pensilis.

zwezerik, * glandes gutturales vitalorum juxta gulam.

zwichten, navium et molarum vela (tempestate ingruente) contrahere (of succingere); *onsig. voor iemand* s. cedere (of succumbere) alicui.

zwichting (scheepsw.) contractio velorum; *of door omschrijving met succingere.*

zwiepen *sig.*, *nie* zweepen; (= *een gloeiende beweging maken*) undae instar movere aliquid (*trans.*); *intrins.* in gyrum moveri; fluctuare.

zwier (= *draait, wentling*) gyrus; *onsig.* (= *omzwerving, losbandig leven*) grassatio, vita dissoluta; *h. v. hij ging aan den* s. grassatus et comissatus est; (= *opschik, waarbij men de bloederen laat zwerven, om zich beuillig voor te doen*) *nie* opschik; (= *bevalligheid*) venustas, gratia, *h. v. met een odelen* s. magna gratia et venustate.

zwierbol, grassator; comissator; heluo; nepos (—ōtis). zwierbollen, grassari; comissari; heluari; vitam dissolutam agere.

zwieren (= *zich draaien of wenden, van schaatserijders enz.*) volutari; versari; flexuosum motum (of gyrum) facere; *vam daar (= rondzwerven, een losbandig leven leiden), zie zwierbollen*

zwierig = *prachtig, mural van kleding, magnificus*; aplendens (cultus, vestis, (= *bevallig*) venustus, decorus; = *bloemrijk, opgemerd, van de rede of den stijl*) *h. v. een zuiverge stijl oratio elegans et ornata.*

zwierigheid, magnificentia; splendor; ornatus (4) elegantia.

zwijgen *in 't alg.* tacere (*niet spreken*), silere (*geen geluid geven*); reticere (*op eens vraag stilzwijgen*); *over, van of bij iets* s. tacere aliquid (of de aliqua re), reticere aliquid (of de aliqua re) (*verzwijgen*); celare aliquid (*verhoelen*); silentio praeterire (*niet praetermittere*) aliquid; mittere aliquid (*van iets niet willen spreken*); mijne klachten zullen van iets s. aliquid non querar; *op iets* s. tacitum ferre aliquid; *ik kan niet* s. op hetgeen *gij zegt* istud a me tacitum non feres; *niet kunnen* s. silentium sibi imperare non posse; *onder de wapenen* s. de vellet inter arma silent leges; *mijne zorg over den staat* zwoeg quae me angebat de republica cura, concedit; (= *ophouden met spreken*) conticescere, obmutescere (*ook onsig.*).

zwijger, zwijgater, tacitus (homo), tacita (mulier); silens; taciturnus (—a).

zwijm, animi defectio; torpor.

zwijmel, vertigo (—inis f.).

zwijmelbeker, { poculum (of potio) capitis ver-

zwijmeldrank, { tiginem (of ebrietatem) efficiens.

zwijmeldronken, vertiginosus; vertigine laborans (of correptus).

zwijmelen, vertigine laborare (of corripui); animus aliquem relinquit, anima deficit, exanimari, torpore.

zwijmelgeest, animi defectio (*onmacht*), animus turbulentus, libertatis immaturae cupidus (—inis f.).

zwijmeling, *nie* zwijmel.

zwijmelkeik, *nie* zwijmelbeker.

zwijmen, *nie* zwijmelen.

zwijn, sus (suis s.); (*een jong tam* s.) porcus;

(= *een mannetjes wild* s.) aper; (= *een wijfjes wild* s.) sus fera.

zwijnachtig, porco similis, sordidus; impurus;

immundus; spurcus.

zwijnegel, erinaceus.

zwijnenard, natura sordida (of immonda of impura).

zwijwendistel, { polygonus of —us (—i f.,

zwijnengras, { Plin.).

zwijnenhoeder, subulos; s. *zijn* sus pascebre.

zwijnenjacht, venatio aprorum.

zwijnenkost, pabulum suillum (of porcinum).

zwijnenkot, { hars; suilla (—is s.).

zwijnenstal, {

zwijnentrog, alveus

zwijnevleesch *en* zwijnenvleesch, caro (carnis)

suilla (of porcina); *geen* s. eten sus abstinere.

zwijnehonk, { suis (of apri) caput (—itis s.).

zwijnskep, {

zwik (= *verdraaiing van een lichaamsdeel*), luxa-

tura (M. Emp.).

zwikboor, terebra major (quae impetu iterato mo-

vetur).

zwikgat, * parvum foramen in superiore dolii parte, quod paxillo clausum est; sed si vinum ex dolio defunditur, apertum esse debet, ut aërie pressio vinum demittat.

zwikje, paxillus (quo dolii foramen clauditur, vericulum; spina dolii).

zwikken *trans.*, agitare, motitare; vibrare; librare; *intr.* vacillare; titubare; pedibus nutare; (= *verzwikken*) luxare (pedem ens.).

zwikking, agitatio, vibramen (—inis s.); libratio; vacillatio, titubatio; (= *verzwikking*) luxatura (M. Emp.)

zwingel *van een waagen*, lignum transversum tamoniis, (*om vlas te braken*) malleus stupparius

zwingelaar, —ster, * qui (quae) stuppam (of linum) flagello (of malleo) contundit ad eam (id) molliendum.

zingen, malleo stuppario linum flagellare (of tundere atque molliere).

zingeling, *door omschr. met de verba.*

zwoegen, anhelare; (Plaut.) anhelitum ducere, laborare, audare.

zwoel, aestuosus, fervidus; *het is* s. nol fervet (of aestuat).

zwoelheid, aestus (4); fervor; vapor; s. *van den dag* fervidissimum diei tempus (—oris).

zwoord, cutis (—is) porcina; pellis (—is) suilla, callum (Plaut.).

LIJST VAN EIGENNAMEN.

N.B. In deze lijst zijn de persoonsnamen, die reeds in het Nederlandsch op us, a of e uitgaan, niet opgenomen, evenmin vulkanamen op i en de namen van landen op ið, daar die uitgang in het Latijn slechts in ia veranderd behoeft te worden. De Nederlandsche namen zijn onszelf gedrukt.

A.

- Abdēra** (—orum, later —ae).
Aboriginen Aborigines (—um).
Abýdos (—i f.). *Inwoners:* Abydēni.
Acadēmie (school van Plato en zijne opvolgers) Academia, Academicæ secta, Academici; de nieuwere Academia Academia adolescentior.
Academisch: een A. wijsgeer Academicus philosophus, Academicæ sectæ philosophus.
Acamas (—antis).
Accentes (—ae).
Achacērs Achaei.
Achacisch Achaïcus.
Acheron (—ontis m.).
Achilles (—is).
Acœtes (—ae).
Acors Ptolemais (—ýdis f.).
Acroceraunia (—orum).
Actæon (—ōnis).
Adam * Adamus.
Adda Addua.
Adherbo. —ñlis.
Adige Athēsis (—is m).
Adōnia (—ýdis).
Adrianopol Hadrianopolis (—is f.).
Adriatische zee mare (—is n).
Adriaticum (of Superum).
Aegæische zee mare (—is n).
Aegæum.
Aegæon (—ōnis).
Aegætische eilanden Aegūtē (—um f).
Aegeus (—ei).
Aegris (—ýdis f.) (schild van Jupiter en Minerva).
Aegospotamos Aegæi flumen (—ýnis n).
Egyptia ens., me Egypte ens.
Aello (—na).
Aenēas (—ae).
- Acoliērs** Aēōles (—um), Acolii.
Aeolis (—ýdis f).
Aeolische eilanden Acoliae insulae.
Aeschines (—is).
Aeson (—ōnis).
Aethiopiē Aethiops (—ōpis).
Africa; *Adj.* Afer (—fri), Africanus; *Inwoners* Afri.
Agamēdes (—is).
Agamemnon (—ōnis).
Agathōcles (—is).
Agñor (—ōnis).
Ag.s (—ýdis).
Agraulos (—i).
Agron (—onis).
Aix Aquæ Sextiae.
Ajax (—ucis).
Aken Aquæ.
Albanie Illyricum; *Inwoners* Epirotæe.
Albanisch meer Albanus lacus (4).
Albaansche berg mons (—ntis) Albanus.
Alb.on (—onis).
Alcestis (—is).
Alcibiades (—is).
Alcides (—ae).
Alcimēdon (—ontis).
Alemæon (—ōnis).
Alemæoniden Alemæonidae.
Alyōne (—es).
Alecto (—us).
Alemannen Alemanni.
Aleppo Bercea; *Inw.* Beroeenses.
Alexander (—dri).
Alexandriē Alexandria.
Alexandrijnisch Alexandrinus.
Algeriē Numidia.
Algiers * Algeria.
Alkmaar * Alcmaria.
Allobrogērs Allobruges (—um).
- Alōsus** (—ei).
Alōiden Alōidae.
Alpen Alpes (—ium f.); *Graji-sche, Carnische, Cottische, Juli-sche, Lepontische, Norische, Penninische, Rhaetische, Tridentinische* A. Alpes Grajæ, Carnicæ, Cotticæ, Julicæ, Lepontinæ, Noricæ, Penninæ, Rhaeticæ, Tridentinæ; *Alpen—* Alpinæ.
Alpenbewoners { Alpini, Al-
Alpenvolken { ppei, Alpinæ
gentes (—ium f).
Alyattes (—is).
Amasis (—is).
Amathus (—untis m.).
Amazonen, Amazōnes (—um).
Ambiorix (—igis).
Amorika * America; *Adj.* * Americanus.
Ambracische golf sinus (4)
Ambracius
Amiens Samarobriva; *Peter van*
A. Petrus Ambianus (Caes. B. II, 4, 9).
Amilear, sie Hamilcar.
Ammon (—ōnis).
Amor (—oris).
Amphictyon (—ōnis); *Amphictyonenverbond* Amphictyonum consocius (4) (of concilium).
Amphion (—ōnis).
Amphipolis (—is).
Amphitrite (—es).
Amphitryon (—ōnis).
Amsterdam * Amstelodamum;
Adj. en Inw. * Amstelodamensis.
Amynas (—ae).
Anacharsis (—is).
Anacreon (—ontis).
Anas (—ae).
Anatoliē Asia (minor).
Anaxagoras (—ae).
Anaximēnes (—is).

Anchises (—ae).
Andalusisch Baetica.
Andocides (—is).
Androgeos (—i).
Andromäthe (—es).
Andros (—i).
Angelien Angli.
Anglesey Mona.
Angora Ancyra.
Anio (—enis m).
Antalcidas (—ae).
Antenor (—ōria).
Antiope (—es).
Antipater —tri.
Antiphates (—ae).
Antiphon (—ontis).
Antisthenes (—is of —ae).
Anūbis (—is).
Antwerpen * Antverpia; *Adj.* *en Inw.* * Antverpiensis.
Anxur (—ūris f.).
Apelles (—is).
Apenninen montes (—ium m).
Apennini.
Apis (—is).
Apollo (—ōnis).
Appische weg via Appia.
Appulier Appulus.
Arabi: steinachtig, woest, gelukkig *A. Arabia petraea, deserta, felix* (—icis).
Araber Araba (—bis).
Arabisch Arabicus.
Archela (—es).
Arar of Araris (Gen. Araris, Acc. Ararin).
Arbēes (—is).
Arbōla (—orum).
Arcas (—ādis).

Archangel † Archangelopolis.
Archias (—ae).
Archimēdes (—is).
Archipel mare (—is n.) Aegeum.
Archylas (—ae).
Ardenner wood Arduenna silva.
Arēys (—yis).
Arelate (—is).
Arginusische eilanden Arginusae.
Argonauten Argonautae.
Argos (indeel. alleen in Nom. en Acc. gebruikelijk) of Argi (—orum).
Ariarathes (—is).
Ariobarzānes (—is).
Arion (—ōnis).
Aristagōrus (—ae).
Aristides (—is).
Aristogiton (—ōnis).
Aristomēnes (—is).
Aristophānes (—is).
Arlas Arelate (—is).
Arnhem * Arnhemium, * Arneum.
Arno Arnus.
Arānes (—is).
Arsaciden Arsacidae.
Arses (—is).
Arta Ambracia; golf van A. Ambracicus sinus (4).
Artabazes (—is).
Artaphernes (—is).
Artaxāta (—ae of —orum).
Artaxerxes (—is (Longimanus, Mnemon, —ōnis).
Aruns (—ntis).
Ascalon (—ōnis).

Assyrier † Assyrius.
Assyrisch † Assyrius.
Astabōras (—ae).
Astyāges (—is).
Astyanax (—actis).
Athamas antis.
Athenesch Atheniensis.
Athene Athinae.
Athener Athenensis (—is).
Athēsis (—is m).
Atlas (—o of —ōnis).
Atlantis idis).
Atlantische oceaan mare (—is n.) Atlanticum, Oceanus occidentalis.
Atlas (—antis).
Atrebaten Atrebatēs (—um).
Atrous (—ei).
Atriden Atridae.
Atropos (—i).
Attisch Atticus.
Augias (—ae).
Augsburg Augusta Vindelicorum.
Aulis (—idis f.).
Ausoniers Ausōnes (—um).
Autochthonen Autochthōnes (—um).
Automēdon (—ontis).
Autun Augustodunum.
Avignon Avenio (—ōnis f.).
Avernische meer lacus (4) Avernus.
Asiatic Asiae incolae.
Asiatisch Asiaticus.
Asie Asia.
Azof zee van A. palus (—udis f.) Maeotis (—idis).

B.

Babylon (—ōnis f.). *Adj.* *en Inw.* Babylonius.
Bacchant Baccha, Maenas (—ādis), Thyne (—ādis).
Bacchis (—idis).
Bacchusfeest Bacchanalia (—ium).
Bacra (—orum).
Badajon Pax (—acia) Augusta.
Bactis (—is m).
Bagoas (—ae).
Balcarsche eilanden Balcarees (—um).
Baltische zee Mare (—is n.) Balticum.
Balken Haemus.
Barcas (—ae); *van B. of Barcinnich* Barcinnus.
Barcelona Barcino (—ōnis f.).
Barsine (—es).
Bataafsch Batāvus.
Batavier Batāvus (Batāvi dij Luc).
Baucis (—idis).
Bazel * Basilia, * Basilea.
Bebrysch Bebrÿx (—yōis).
Beieren * Bavaria.

Beiersch * Bavaricus.
Belesya (—yis).
Belgen Belgae.
Belgisch Belgicus.
Belgrado Taurunum.
Bellerophon (—ontis).
Bellovaciers Bellovaci.
Bergen op zoom * Bergae, * Bergosoma.
Berlyn * Berolinum; *Adj.* *en Inw.* * Berolinensis.
Bern * Berna.
Besamoon Vesontio (—ōnis m).
Bethlehem * Bethlebemum.
Bias (—antis).
Bibracte (—is n).
Bibrax (—actis f.).
Bilbilis (—is f.).
Bion (—ōnis).
Biscayr Cantabria; *Adj.* Cantaber (—bra, —brum).
Bodensee lacus (4) Brigantinus.
Boeotia; *Adj.* Boeotiens; *Inw.* Boeotus.
Bohemo * Bohemia; *Adj.* * Bohemicus; *Inw.* * Bohemus.
Bojorix (—ygis).

Bologna Bononia.
Bomilear (—aris).
Bonn Bonna; *Adj.* Bonnensis.
Bootes (—ae).
Bordeaux Burdigala.
Borythènes (—is m).
Bourgondisch * Burgundia.
Bourgondiers Burgundii (Plin.).
Brasidas (—ae).
Brabant * Brabantia.
Breda * Breda.
Bremen * Brema; *Adj.* Bremen-sis.
Brescia Brixia.
Bretagne Armorica, * Britannia minor.
Briareus (—ei of eos).
Brielle * Brila.
Brindisi Brundisium.
Brinio (—ōnis).
Briseis (—idis).
Britten Britanni.
Bructeren Bructeri.
Brunsvijk (stad en gewest) * Brunsviga; *Adj.* Brunsvigen-sis.
Brussel * Bruxellae.
Byblus (—i f.).

C.

Cabira (—orum).
Cadia Gades (—ium *f.*); *Adj.*
Gaditanus.
Caeneus (—ei).
Caepio (—onis).
Caere (*indecl.*). *Inwooners*: *Caerites* (—um).
Caesar (—aris).
Catabriër Calaber; *Calabrisch*
Calabrica.
Calagurris (—is *f.*).
Calais (—is).
Calais * *Caletum*; *Adj.* * *Calo-*
tanus.
Calamis (—idis).
Calchas (—antis).
Calo (—es).
Callias (—ae).
Callicles (—us).
Calliocrates (—is).
Callioratidas (—ae).
Callipolis (—is *f.*).
Callirrhoe (—es).
Callisthènes (—is).
Callisto (—us).
Calpe (—es).
Calydon (—onis *f.*).
Calydonisch Calydoniens.
Calypso (—us).
Cambridge * *Cambrigia*.
Cambunische bergen Cambu-
nii montes (—ium *m.*).
Cambyses (—is).
Campania *Adj. en Inw.* Cam-
panus.
Candau *sic* Creta.
Caninefaten Caninefates (—
um).
Cannae *Adj.* Cannensis
Cantabriërs Cantabri.
Cantabrisch Cantabricus.
Capaneus (—ei).
Caphareus (—ei).
Capito (—onis).
Capitol Capitolium
Capitolisch Capitolinus.
Cappadocier Cappadox (—icis).
Capri Capreae.
Caralis (—is *f.*).
Carbo (—onis).
Carduchen Cardachi.
Caria *Adj.* Caricus; *Inw.* Car
(Caris).
Carmel Carmelus.
Carmentis (—is).
Carnades (—is).
Carniërs Carni.
Carnuten Carnutes (—um).
Carpetaniërs Carpetani.
Carthagena Carthago (—inis *f.*)
nova.
Carthago (—inis *f.*); *Adj. en*
Inw. Carthaginiensis.
Caspische see mare (—is *m.*)
Caspium.
Cassander (—dri).
Cassiterides (—um *f.*).
Castalsch Castalus
Castor (—oris).

Castra (—orum) vetera (—um).
Castulo (—onis).
Catalaniers Catalauni.
Catanis Cataneus (—is).
Catilinarius Catlinarius.
Cato (—onis).
Catten Catti.
Caucaneus; *Adj. en Inw.* Cauca-
nus.
Caudex (—icis).
Caulon (—onis).
Cayster Caystrus; *Caystriach*
Caystrius (—v).
Cecrops (—opia), *Cecropisch* Ce-
cropia.
Celaeno (—us).
Celcus (—ei).
Celtan Celtae.
Celtiberiër Celtiber (—eri).
Celtiberisch Celtibericus.
Celtisch Celticus.
Centimannus Centimani.
Centrites (—as).
Ceos (—i *f.*).
Cepheus (—ei).
Ceræus (—antis *f.*).
Cereyon (—onis).
Cerealis (—is).
Ceres (—Eris); *Ceresferat* Cere-
la (—um).
Cerretaniers Cerretani.
Ceyx (—ycis).
Chalcidius (—ae).
Chaerens (—ae).
Chærophon (—ontis).
Chalcidien (—onis) *Adj. en*
Inw. Chalcedonius.
Chalcis (—idis *f.*) *Adj. en Inw.*
Chalcidensis.
Chaldeërs Chaldaei.
Chalons sur Marne Catalau-
num.
Chalons sur Saône Cabillo-
num.
Chalybiërs Chalybes (—um).
Chamaven Chamavi.
Champagne * *Campania*.
Chaconiërs Chacones (—um).
Chaos (*Acc.* Chaos, *Abt.* Chao, *n.*).
Charax (—eis *f.*).
Chares (—Eris).
Charicles (—is).
Charmadas (—ae).
Charmides (—ae).
Charœides (—ae).
Charon (—ontis).
Charondas (—ae).
Charops (—opis).
Charybdis (—is *f.*)
Chauciërs Chauci.
Chemmis (—is *f.*).
Cheops (—opis).
Chephren (—Eris).
Chersonesus (—i *f.*).
Chersonesus Chersusi.
Chilon (—onis).
China Serica, Sina.
Chinzen Chers (—um), Sinae
Chios (—i *f.*).

Chloris (—idis *f.*).
Choespes (—is *m.*).
Chorasmiërs Chorasmi
Christianus, *sic* het *Woor-*
denboek.
Chrysæis (—idis).
Chrysopölis (—is *f.*).
Cicero (—onis).
Ciconiërs Cicones.
Cimbren Cimbri.
Cimmeriërs Cimmeria.
Cimmerische Bosporus Bos-
porus Cimmerius.
Cimon (—onis).
Cineas (—ae).
Cingetorix (—igis).
Cinyra (—yphus *m.*).
Cinyras (—ae).
Cisseus (—ei).
Cithaeron (—onis).
Civilis (—is).
Clarus (—i *f.*).
Clasomoniërs Clazomenius.
Cleantes (—is).
Cleobis (—is).
Cleomædes (—is).
Cleomènes (—is).
Cleon (—onis).
Cleophon (—ontis).
Cluias (—ae).
Clio (—us).
Clisthènes (—is).
Clusium, *Adj. en Inw.* Clusinus.
Clymène (—es).
Cnidus (—i *f.*).
Cnosus (—i *f.*), *Adj. en Inw.*
Cnosius.
Coblenz Confluentes (—ium *f.*)
Cocles (—itis) (Suet.).
Colchis (—idis *f.*); *Adj.* Col-
chicus; *Inw.* Colchus.
Comum; *Adj.* Comensis; *Inw.*
Novocomensis.
Conon (—onis).
Consentes (—ium) (Dii).
Consentia, *Inwooners* Consen-
tini, *Adj.* Consentinus.
Constans (—ntis).
Constantijn Constantinus.
Constantinopölis (—is *f.*);
Adj. en Inw. Constantinopolitanus.
Copais (—idis *f.*).
Coptos (—i *f.*).
Corbulo (—onis).
Cordova Corduba, *Inwooners*
Cordubenses.
Corfu Corcyra; *Inwooners* Cor-
cyraei.
Corinthe Corinthus (—i *f.*);
Adj. en Inw. Corinthus.
Corioli (—orum); *Adj. en Inw.*
Coriolanus.
Coronis (—idis).
Corote (—es).
Corybanten Corybantes (—um)
Cos (*f.*) *en* *Cous* (—i *f.*) *Adj.*
Cosus.
Cottische Alpen Alpes (—ium
f.) Cottiac.

Cotys (—yis).
 Cranaë (—es).
 Cranoa (—onis).
 Crantor (ōris).
 Crates (—ētis).
 Cremona; *Inw.* Cremonensis.
 Creon (—ontis).
 Cresphontes (—is).
 Creta; *Inw.* Cretensis.
 Critias (—as).
 Crito (—ois).
 Crocodilopolis (—ia f.).
 Crustumium; *Adj.* Crustumiana.
 Ctesias (—ae).
 Ctesiphon (—ontis) (*stad f.*, *staatsman m.*).
 Cumae; *Adj.* Cumanus.

Cupido (—inis).
 Cures (—ium f.); *Adj. en Inw.* Curensis.
 Curetes Curetes (—um).
 Curialōrs Curiatii.
 Curio (—onis).
 Cursor (—oris).
 Cyaxāres (—is).
 Cybistra (—orum).
 Cycladon Cyclades.
 Cycloop Cyclops (—opis).
 Cyclopisch; Cyclopische muren.
 Cyclopis moenia (—ium).
 Cydippe (—es).
 Cydonia; *Inwoners:* Cydōnes, Cydoniatas.
 Cyllēne; *Adj.* Cyllenius.

Cylōn (—ōnis).
 Cyme (—es); *Adj. en Inw.* Cymaeus.
 Cynisch Cynicus.
 Cynosarges (—is n).
 Cynthiōrs Cynthus; *Cynthische* Cynthus.
 Cyprus (—i f.); *Adj.* Cyprius.
 Cyrene (—es) en Cyrenas (—orum); *Adj.* Cyrenais; *Inw.* Cyrenensis.
 Cyropædis Cyri vita et disciplina, * Cyropaedia.
 Cythēra (—orum).
 Cyzicus (—i f.); *Adj. en Inw.* Cyzicēnus.

D.

Daciōrs Daci.
 Dalmatia; *Adj.* Dalmaticus; *Inw.* Dalmāta.
 Damascus, *Adj. en Inw.* Damascus.
 Damōles (—is) (*secnus*).
 Damon (—ōnis).
 Danaers (= Grieken) Danaidae, Danai (Virg.).
 Danaiden Danaides (—um).
 Dantzig * Gedanum.
 Daphne (—es f.) (*stad en nimf*).
 Dardanellian * arces (—ium f.) ad Hellespontum sitae; *straat der D.* Hellespontus.
 Dardanisich Dardanius.
 Datāmes (—is).
 Datis (—is).
 Daulis (—idis f.).
 Dejóces (—is).
 Delphi * Delphi (Batavorum).
 Delos (—i f.); *Adj.* Delius af Deliacus.
 Delphi (—orum); *Adj.* Delphicus.
 Demados (—is).
 Demetrias (—adis).
 Demetrios Nicator (—ōris), Poliorcētēs (—ae), Phalerens (—ei).

Demōnax (—actis).
 Demophoōa (—ontis).
 Demosthēnes (—is).
 Denemarken * Dania; *Adj.* * Daniens; *Inw.* * Danus.
 Deroyllidas (—ae).
 Deucalion (—ōnis).
 Deventer * Daventria, *Inwoner* Daventriensis.
 Diagōras (—aei).
 Diete (—es).
 Dido (—is).
 Dindymōne (—es).
 Dio (—ōnis).
 Diocles (—is).
 Diogēnes (—is).
 Diomēdes (—is).
 Diomēdon (—ontis).
 Dioscureu Dioscuri.
 Divico (—onis).
 Dniēper Boryathēnes (—is m.).
 Dniester Tyras (—ae m.), (*later*) Danaster (Mela).
 Drasburg Drusoburgum.
 Dolupōrs Dolōpes (—um).
 Don Tanais (—is m.).
 Donau Ister (—tri), Danubius.

(*de eerste naam bij den mond, de tweede bij den oorsprong*).
 Doude see lacus (4) Asphalticus.
 Dordrecht * Dordraecum.
 Dorīōrs Diores (—um); *Dorisch* Doricus.
 Doris (—idis).
 Douro Durus.
 Draco (—ōnis).
 Drav Dravus.
 Dresden * Dresda.
 Druiden Druidae, Druides (—um).
 Dryads Dryas (—ādis), Hama-dryas (—āds).
 Dryas (—antis).
 Dryopōrs Dryōpes (—um).
 Dubis (—is m.).
 Dublin * Dublinum.
 Duitsch Germanicus.
 Dutscher Gormanns.
 Ditschland Germania.
 Dumnorix (—igis).
 Duna * Dunna.
 Durance * Druentia.
 Durasso Dyrrachium.

E.

Ebro Ibērus.
 Eburonen Eburōnes (—um).
 Ebūsus (—i f.).
 Ecbatāna (—orum).
 Ecbion (—ōnis).
 Echo (—ae).
 Edimburg * Edimburgum.
 Edoniōrs Edōni.
 Eoma Amieia (m.).
 Eetion (—ōnis).
 Egypte Aegyptus (—i f.); *Adj. en Inw.* Aegyptius.
 Eider * Eidora.
 Elāver (—ōris m.).
 Elba Ila.
 Elbe Albis (—is m.).
 Electryon (—ōnis).
 Elephantine (—es f.).
 Eleusis (=inis f.) *Adj. en Inw.* Eleusinus.
 Elis (—idia f.) *Adj. en Inw.* Elēus.

Elpūnor (—ōris).
 Elsas * Alsatia *Inw.* * Alsata; *Adj.* * Alsatius.
 Elymāis (—idia f.).
 Elyseische velden Elysium.
 Empedocles (—is).
 Endymion (—ōnis).
 Engeland Britannia, * Anglia; *Engelsch* Britannicus, * Anglus, *Engelschman* Britannus, * Anglus.
 Enipeus (—ei).
 Enkhuisen * Enchusa.
 Enyō (—us).
 Epaminondas (—ae).
 Ephesus (—i f.).
 Ephialtes (—ae).
 Ephoor Ephōrus.
 Epicurisch, Epicurist Epicurēus.
 Epicūdes (—is).
 Epidaurus (—i f.).
 Epigonen Epigōni.

Epimenides (—is).
 Epimētheus (—ei).
 Epirus (—i f.); *Inw.* Epirota.
 Erasinides (—ae).
 Erāto (—us).
 Eratosthenes (—is).
 Erechtheus (—ei).
 Eretria *Adj.* Eretricus; *Inw.* Eretriensis.
 Erinnyas (—yis f.); *de Erinnyen* (= wraakgodinnen) Erinnyes.
 Eris (—idis).
 Erisichthon, *sic* Erysichthon.
 Ertagebergte * metalliferi montes (—ium m.) Saxoniae.
 Erymanthisch Erymanthus.
 Erysichthon (—ōnis).
 Erythraische see mare (—is m.) Erythraeum.
 Eryx (—yēis m.).
 Estland * Esthonia.

Etaocles (—*is*).
Etrurrier Etruscus.
Etruscisch Etruscus.
Etsch Athesis (—*is m.*).
 Evagoras, *sic* Evagōras.
 Evander, *sic* Evander.
Euboisch Euboicus.
Euboeisch Euboeus.
 Euclides (—*is*).
 Euerates (—*is*).

Eumenes (—*is*).
Eumeniden Eumenides (—*um f.*).
 Euphron, (—*ōnis*).
 Euphrates (—*is m.*).
 Euphros (—*is*).
 Euripides (—*is*).
 Europa; *Adj.* Europaeus (Ov.).
 Eurotas (—*ae m.*).
 Eurybates (—*is*).

Eurybiades (—*is*).
Eurymēdon (—*ontis*).
 Eurypon (—*ontis*).
 Eurysthēnes (—*is*).
 Eurythēns (—*ei*).
 Eurytion (—*ōnis*).
 Euterpe (—*ae*).
 Evagoras (—*ae*).
 Evander (dri).

F.

Falerii (—*orum*). *Inw.* Falisci.
Falerinische wijn Falernum.
 Felix (—*ius*).
 Fidenas; *Adj. en Inw.* Fidenas (—*atis*).
 Fides (—*ei f.*).
Finiſterre Promontorium Arctabum.
Finnland * Finnia. *Inw.* * Fin-

nus
Flaminische weg via Flaminia.
Florenos Florentia.
Frankenland Francia (Aus.);
Adj. Francus of Francicus; *Inw.* Francus.
Frankfort * Francofurtum (aan den Maas ad Moenum, aan den Oder ad Viadrum).

Frankrijk Gallia, * Francogallia; *Adj.* Gallicus, * Francogallicus; *Inw.* Gallus, * Francogallus.
Friesland * Frisia; *Adj.* * Frisius; *Inw.* Frisius (Tac.).
 Fronto (—*ōnis*).
Fanen * Fionia; *Inw.* * Fiones (—*um*).

G.

Gadara (—*orum*).
 Gades (—*ium f.*).
 Galla Cajeta.
 Gaetulia; *Inw.* Gaetuli.
 Galatia; *Inw.* Galitae.
 Gallia *Ag.* Gallicus, Gallicanus, Gallus. *Inw.* Galli. *Oslopijnsch* Gallic Gallia Cisalpin; *Transalpijnſch* Gallia Transalpina, *Cispadaansch* Gallia Cispadana, *Transpadaansch* Gallia Transpadana.
 Gallipoli Gallipolis (—*is f.*).
 Ganges (—*is m.*); *Adj.* Gangue.
 Ganymēdes (—*is*). (ticas).
Garamanten Garamantes (—*um*); *Adj.* Garamanticus.
Gardameer lacus (4) Benacus.
 Garonne Garumna.
 Gangamela (—*orum*).
 Gedrosia; *Inw.* Gedroa.
 Gela; *Adj. en Inw.* Gelensis.
Geertruidenberg * Gertrudenbergum.
Gelderland * Gelria.

Genève Genève.
 Gent * Gandavum.
 Gepiden Gepidae.
 Germaan Germanus; *Germaansch* Germanus.
 Geryon (—*ōnis*).
 Geten Getae.
 Gibraltar * Gibraltaria; *voorgabergte* van G. Calpe; *straat* van G. fretum Gaditanum (of Heron-lis), ostium Oceani.
 Giganton Gigantes (—*um*).
 Girgenti Agrigentum.
 Gisso (—*ōnis*).
 Glabrio (—*ōnis*).
 Glyco (—*ōnis*).
 Gnatho (—*ōnis*).
 Gnosus (—*i f.*); *Adj. en Inw.* Gnosius.
 Gobryas (—*ae*).
 Goes * Gusa.
 Gordiaansch Gordiensis.
 Gorgias (—*ae*).
 Gorgo (—*ae f.*); *de Gorgonen* Gorgones.

Gorinckem * Goricomium.
 Gotha * Gotha; *Adj.* * Gothanus.
 Gothen Gothi.
 Göttingen * Göttinga; *Adj. en Inw.* * Göttingensis.
 Gouda * Gouda; *Adj. en Inw.* Goudanus.
 Gracchen Gracchi.
 's Gravenhage * Haga Comititis; *Adj. en Inw.* * Haganus.
 Græen Graecae.
 Griek Graecus. (verachtelijk) Graeculus.
 Griekentland Graecia; *Gront G.* Graecia magna.
 Grieksch Graecus; *G. zehrijeen* Graeca scribere; *sic* verder het woordenboek op het woord Latijn.
 Groningen * Groninga.
 Guadalquivir Baetis (—*is m.*).
 Guadiana Anas (—*ae m.*).
 Gyārus (—*i f.*).
 Gyas (—*ae*).
 Gyges (—*is of —ae*).

H.

Haag * Haga comitis
 Haartem * Harlemum
 Hadrianopolis (—*is f.*)
 Haemon (—*ōnis*).
 Haliacmon (—*ōnis m*)
 Haliartus (—*i f.*)
 Halicarnassus (—*i f.*).
 Halle * Halae (Saxonum); *Adj.* * Halensis.
 Halonesus (—*i f.*).
 Halye (—*ys m.*).
 Hamadryade Hamadryas (—*adis*)
 Hamburg * Hamburgum. (f.).
 Hamilear (—*ārie*).
 Hannibal (—*ālis*).
 Hanno (—*ōnis*)
 Hannover * Hannovera.
 Harderwijk * Harderovicum.

Harpoocrates (—*is*)
 Harpy Harpyia
 Hars Melibocus mons (—*ntis m.*)
 Hebraër Hebraeus, Judaeus.
Hebraeusch Hebraicus, Hebraeus.
 Hector (—*ōris*).
 Hegesias (—*ae*).
 Heliaden Heliades (—*um f.*).
 Helicon (—*ōnis m.*).
 Heliopolis (—*is f.*).
 Hellas (—*adis f.*)
 Hellen (—*ēnis*).
 Hellenen Hellenes (—*um*).
 Hellespont Hellespontus; *Adj.* Hellespontius.
 Helvetiër Helvetii.
 Henegouwen * Hannonia.

Hephaestion (—*ōnis*).
 Heracles; *Inw.* Heraclensis of Heraclota.
 Heracliden Herachdae.
 Heraclides (—*ae*).
 Herculeum; *Inw.* Herculanensis; *Adj.* Herculanus.
 Hercules (—*is*).
 Hercynische woud Hercynia silva.
 Hermesbeelden Hermac.
 Hermocrates (—*is*).
 Hermogenes (—*is*).
 Hermopolis (—*is f.*).
 1°. Hero (—*ae f.*).
 2°. Hero (—*ōnis m.*).
 Herodes (—*is*).
 's Hertogenbosch * Silva ducis.

Heruleu Herūli.
Hesperiden Hesperides (—um f.).
Hessen terra Chatterum; *Adj.*
en Imo. Chattus.
Hestiacotis (—is f.).
Hicetas (—ae).
Hiempal (—ālis).
Hierapolis (—is f.).
Hiero (—ōnis).
Himalaya Imaus, Emodus.
Himiloo (—ōnis).
Hippias (—ae).
Hippo (—ōnis).
Hippocles (—is).
Hippoerates (—is).
Hippoerates (—es f.).
Hippomedon (—ōntis).

Hippomēnes (—ae).
Hispālis (—is f.).
Holland * Batavia, * Hollandia; *Adj.* Batāvna, * Hollandica, *Imo* * Batavus.
Holstein * Holsetia; *Imo.* Holsetus.
Hongarijs * Hungaria; *Adj.* Hungaricus; *Imo.* Hungarius.
Hoorn * Horna.
Horen Horae.
Horatiers Horatii.
Hun Hannus.
Hyaden Hyades (—um f.).
Hyampolis (—is f.).
Hyecāre (—orum).

Hydaepes (—is m.).
Hydrus (—antis f.).
Hylas (—ae).
Hylinas (—ae m.).
Hymen (—ōnis m.).
Hypaeopa (—orum).
Hypūnia (—is m.).
Hyperboreers Hyperborēi.
Hypata; *Adj.* Hypataens of Hypatensis; *Imo.* Hypataeus.
Hyperidea (—is).
Hyperion (—ōnis).
Hyphasias (—is m.).
Hyrcaniers Hyrcani.
Hyrieus (—ei).
Hystaspes (—is).

I.

Ialysus (—i f.).
Iapyx (—ygis m.).
Iardānes (—is m.).
Iasion (—ōnis).
Iason (—ōnis).
Idas (—ae).
Idmon (—ōnis).
Idomeneis (—ei).
Ierland Hibernia.
Ileel Isula.
Island Ultima Thule (—es).
Ilium (—ādis f.).
Ilium (—i).
Ilioncus (—ei).
I. l. turgis (—is f.).
Illyris Illyrium; *Adj.* Illyrius.
Imbron (—i f.).
India; *Imo.* Indi; *Adj.* Indicus;

Indische see mare (—is m.) Erythraeum.
Indibilis (—is).
Insubriers Insubres (—ium).
Innspruck Oeni pons (—antis m.).
Io (—us).
Iobates (—ae).
Ioleos (—i f.).
Ion (—ōnis).
Ioniers Ioncs (—um).
Ionische see mare (—is m.) Ionium.
Iophon (—ōntis).
Iphicles (—is).
Iphicrates (—is).
Ipsas (—i f.).
Iris (—is of —idis).
Isère Isara.

Isis (—is of —idis).
Ismenias (—ae).
Isocrates (—is).
Issus (—i f.).
Israel Israel (—ōlis) (Prud.).
Israeliet Israelita (Juv.); *Israelische* crown Israelitis (—idis) (Hier).
Israelitisch Israeliticus (Aug.).
Ister (—tri).
Italia; *Adj.* Italicus; *Imo.* Italia, Italicus; *Boven-Italia* Italia superior, Gallia Cisalpina; *Beneden-Italia* Italia inferior, Graecia magna.
Ithaca; *Imo.* Ithaci, Ithacenses.
Ithome (—es).
Ixion (—ōnis).

J.

N.B. Namen van Grieken zoekt men bij de I.

Janina Epirus (—i f.).
Jaxartes (—is m.).
Jericho (—us).
Jerusalem Hierosolyma (—orum).
Jesue (Gen. Dat. en Abt. Jesu, Acc. Jesum) (Ecol).
Jodendom * religio (—ōnis f.)

(of doctrina of sacra, —orum)
Jood Judaeus. (Judaion).
Joppe Joppa.
Jordaan Jordānus (—is m.).
Joodach Judaeus.
Juno (—ōnis).
Jupiter (Jovis); (als planet)

stella Jovis.
Jura (—ae m.).
Jutland * Jutia, Chersonesus Cimbrica (= Jutland met Sleeswijk en Holstein).
Juvenalis (—is).
Juventas (—atis f.).

K.

Kaapstad * castrum bonae spei.
Kairo * Cairum.
Kampen * Camponia, * Toxandria.
Kanaal: het K. mare (—is m.) Britannicum.

Kanarische eilanden Insulae fortunatae, * Insulae Canariae.
Karthago zie Carthago.
Kat'egat * Daniens sinus (Δ).
Keulen Colonia Agrippina.

Klein-Azie (gewoonlijk) Asia minor (—oris), (zouds) Asia.
Kopenhagen * Hafnia.
Koran * Coranus.
Krim Chersonesus Taurica.

L.

Labdaciden Labdacidae.
Labeo (—ōnis).
Labranda (—orum).
Lacedaemon (—ōnis f.); *Lacedaemonier* Lacedaemonius, Laco (—ōnis); *Adj.* Lacedaemonius.
Lacelandiers Lacetani.
Lachares (—is).

Laches (—ōtis).
Lachesis (—is).
Laemon (—ōnis).
Laconia (Laconica; *Laconier* Laco (—ōnis).
Laconische golf sinus (Δ) Laconicus.
Laejdes (—is).

Ladas (—ae).
Lade (—ae).
Ladon (—ōnis).
Laelaps (—āpis).
Laertes (—ae).
Laestrygonen Laestrygones (—um); *Adj.* Laestrygonius.
Lais (—idis).

Laispodias (—ae).
Lalotianiers Lalelani.
Lamia; *Adj.* Lamianus.
Lampon (—eius).
Lamprucias (—is).
Lampeacas (—i f.); *Adj.* *en Inw.* *Lampeaceus*.
Lannvium; *Adj.* *Lannvinus*.
Laocoon (—ontis).
Laodicæa; *Adj.* *Laodicensis*; *Inw.* *Laodicenus*.
Laomædon (—ontis).
Lapithæ *Lapithæ*.
Lapland * *Lapponia*; *Inw.* *Lappo* (—onis).
Laren *Lares* (—ium).
Larinum; *Inw.* *Larinates* (—ium).
Larven *Larvae*.
Latijnen *Latini*.
Latijn, *zie het Woordenboek*.
Laurentum; *Adj.* *Laurentinus* of *Laurens* (—ntis); *Inw.* *Laurons*.
Lauren (—onis f.).
Lavinium; *Adj.* *en Inw.* *Lavinienensis*.
Leander (—dri).
Lebædus (—i f.).
Lebinthus (—i f.).
Leuwarden * *Leovardia*.
Leiden * *Lugdunum Batavorum*.
Leipzig * *Lipsia*.
Lelögiers (*Lelögen* (—um)).
Leman *Lemanus lacus* (4).
Lemnos (—i f.).
Lemures (—um).
Leo (—onis).
Leodamas (—ae).
Leonidas (—ae).
Leontindes (—ae).

Leontini (—orum); *Inw.* *Leontinus*.
Leosthenes (—is).
Leotychides (—ae).
Lepanto *Naupactus* (—i f.).
Leptines (—is).
Leptis (—is f.); *Adj.* *Lepticus*; *Inw.* *Leptianus*.
Lerida *Ilerda*.
Lerna *Adj.* *Lernæus*.
Lesbos (—i f.).
Lethæ (—es).
Leuca (—orum).
Leucas (—adis f.) of *Leucadia*; *Adj.* *en Inw.* *Leucadius*.
Leucetas (—ae).
Leuctra (—orum).
Leuven * *Leovania*.
Levanti oriens; *terrac orientales*.
Libanon *Libanus*.
Liber (—eri).
Libertas (—tis f.).
Libethra (—orum).
Libo (—onis).
Liburnia; *Inw.* *Liburnus*.
Libys *Libya*; *Adj.* *Libycus*.
Libyer *Libys* (—yis).
Lichas (—ae).
Liger (—eris m.).
Ligurier *Ligus* (—tris), *Ligustinus*.
Ligurisch *Ligusticus*.
Lijfland * *Livonia*.
Lindus (—i f.).
Lingoniers *Lingönes* (—um).
Liparische eilanden *Æsolias insulas* of *Liparæ*.
Lippe *Lupia*.
Liria (—is m.).
Lissabon *Olisippo* (—onis m.).
Lissus (—i f.).

Liternum; *Adj.* *Literninus*; *Inw.* *Liternus*.
Litthauen * *Lithuania*.
Livorno *Liburnicus portus* (4).
Loeria (—idis f.); *Adj.* *en Inw.* *Loerensis*.
Lodi Laus (*Landis*) *Pompeja*.
Loire Liger (—eris m., *Acc.* *Ligerim*).
Lombardije *Longobardia*.
London *Londinium* of *Londinum* (*Tac.*).
Longobarden *Longobardi* of *Langobardi* (*Vell.*).
Lotharingen * *Lotharingia*.
Loretto *Lauretum*.
Lotophagen *Lotophagi*.
Lubek * *Lubecum*.
Lucaniers; *Adj.* *Lucanus*; *Inw.* *Lucani*.
Lucca *Luca*.
Lucres (—um).
Lucifer (—eri).
Lucrinische meer *lacus* (4) *Lucrinus*.
Lugdunum; *Adj.* *Lugdunensis*.
Luik * *Leodium*.
Luxemburg * *Luciburgum*.
Lycaon (—onis).
Lyscomides (—is).
Lycon (—onis).
Lycophron (—onis).
Lydia *Lydia*; *Inw.* *Lydius*; *Adj.* *Lydius*.
Lygdamis (—is).
Lyon *Lugdunum*.
Lysander (—dri).
Lysicles (—is).
Lysis (—idis).

M.

Magdeburg, * *Magdeburgum*.
Maas *Mosa* (m.).
Maasricht *Trajectum ad Mosam*.
Macedonier *Macædo* (—onis).
Macedonisch *Macedonicus*.
Macer (—eri).
Machaon (—onis).
Madrid * *Matritum*.
Mæander (—dri).
Macænas (—tis).
Macnads (= *Bacchante*) *Macnas* (—idis), *Baccha*.
Mucotis (—idis) *palas* (—idis).
Mayen of *Magiers* *Magi*.
Magnesian *Magnes* (—tis).
Magnesisch *Magnesianus*.
Mago (—onis).
Maharbal (—tis).
Main *Moenus* of *Moenia* (—is m.) (*Tac.*).
Mains *Magentiacum* (*Tac.*), *later* *Mogantiacum* *Adj.* * *Mogontinus*.
Majorca *Balearis* (—is f.) *major*.
Malaga *Malaca*.

Malische golf *Malinus sinus* (4).
Mallas (—i f.).
Malta *Melita*; *Adj.* *Melitenensis* of *Melitenus*.
Mamertijnen *Mamertini*.
Man *Monapia*.
Manchester * *Mandussædum*, * *Mancunium*.
Manichæer *Manichaens* (*Cod. Just.*).
Manheim * *Manhemum*.
Manto (—us f.).
Mantua; *Adj.* *Mantuanus*.
Marathon (—onis m. *en f.*); *Adj.* *Marathonius*.
Marcion (—onis).
Marcmannen *Marcmanni*.
Margiane.
Mariandyniers *Mariandyni*.
Mariissa *Hebrus*.
Marmora; *de see van M.* *Pontis* (—idis f.).
Mars *Matræna*.
Mars (—onis).
Marocco *Mauritania*.
Marpeassus (—i f.).

Mars (*Martius*); (*als plant*) *stellin Martia*.
Marsen *Marsi*, *Adj.* *Marsiens*.
Marselle *Massilia*, *Adj.* *Massiliensis*.
Marsyas (—ae).
Martialis (—is).
Massageten *Massagætæ*.
Massische wijn *vinum Massicum*.
Mastanbal (—tis).
Mecca *Macoraba*, * *Mecca*.
Medin; *Inw.* *Medus*; *Adj.* *Medicus*.
Mediolanum; *Adj.* *en Inw.* *Mediolanensis*.
Medon (—ontis).
Megalopolis (—is f.).
Megara (—orum, *soms* —ae); *Adj.* *Megaricus*; *Inw.* *Megarensis* (*Plin.*).
Megar (—idis f.).
Meleager (—eri).
Meles (—tis m.).
Meliertes (—ae).
Melita; *Adj.* *Melitenensis* of *Meli-Melos* (—i f.) (*tesius*).
Memnon (—onis).

Memphis (—idis).
Menapiors Menapii
 Mentor (—ōris).
Merida Augusta Emerita.
 Merops (—ōpis).
 Mosscho (—os).
Messenier Messenius
Messina Messana (*vroeger* Zancle).
 Metapontum; *Inw.* Metapontius.
 Methymna; *Inw.* Methymnaeus.
 Metis (—is).
 Metropolis (—us *f.*).
Metz Divodurum
 Midas (—as).
Middelburg * Medioburgum.
Middellandsche zee Mare Internum (*of* Mediterraneum).
Milaan Mediolanum.
 Milētus (*f.*); *Adj. en Inw.* Milesius.
 Milo (—ōnis).
 Miltiades (—is).

Milvische brug pons (—antis)
 Milvius.
Mincio Mincius.
Minho Minus.
Minorca Balearis (—is *f.*) minor.
 Minos (—ōis).
 Mithras (—as).
 Mithridates (—is).
 Mytilene *sic* Mytilenae.
 Mnemon (—ōnis).
 Maemosyne (—es).
 Mnesticus (—is).
Modena Mutina.
 Moenas.
 Moeris (—idis *f.*).
Mosael Mosella.
Molassiers Molossii.
Molossisch Molossus, Molossicus.
Moor Aethiops (—ōpis).
Moorenlant Aethiopia.
Moraviers Moravi.
Morsa Paloponaeus.

Moskou * Moscovia
Munchen * Monachium.
 Munda; *Adj.* Mundensis.
Munster * Monasterium.
 Munychia.
Musa Musa.
 Muthul (—idis).
 Mutina; *Adj. en Inw.* Mutinensis.
 Mycēle (—es).
 Mycenae, *Adj.* Mycenaeus; *Inw.* Mycenensis.
 Myconus (*f.*).
 Mylase (—orum).
 Myndus (*f.*); *Inw.* Myndius.
Myrmidoniers Myrmidones (—um).
 Myronides (—as).
 Myrtos (—i *f.*); *Adj.* Myrtoiena.
Myssier Mysus.
Myssisch Mysius.
 Mytilenae; *Adj. en Inw.* Mytilenaeus.
 Myns (—antis *f.*).

N.

Nabis (—is).
 Nabonassar (—ōris).
 Nabopolassar (—ōris).
Naiade Naias (—adis), Nais (—idie).
Namen * Namurcum.
Nannes * Nannotes (—um).
 Nantuates (—um).
Napels Neapolis (—is *f.*).
 Narbo (—onis *m.*); *Adj.* Narbonensis
Narbonne Narbo (—onis *m.*)
 Marcus.
 Narses (—is).
 Naryx (—ysis *f.*); *Adj.* Narycius.
 Nao (—onis).
Nassau; * Nassovia *Adj.* Nassovicus.
 Naupactus (—i *f.*).
 Nauplia; *golf van N.* sinus (4)
 Argolense.
 Nausicles (—is)
 Nausicrates (—is).
Natolie *sic* Anatolia.
Navarino Pylos (—i *f.*).
 Naxos (—i *f.*).
 Neapōlis (—is *f.*).
 Nebucadnesar (—ōris).
Neckar Nicor (—cri) (Aua).

Nederland Belgium, * Batavia;
Adj. Belgicus; *Inw.* Belgae,
 * Batavi.
Nederrijn Rhenus inferior.
Neger Nigrita; (= *noort mensch*)
 Aethiops (—ōpis).
Negerland Nigritania.
Negervolk, gens (—antis *f.*) Nigritana.
Negropont Euboea; *kanaal van N.* Euripus.
 Nелеus (—ei).
 Nemēa; *Adj.* Nemeaeus; *de Nemeische spelen* Nemea (—orum).
 Nemēsis (—is).
 Neocles (—is).
 Neontichos (—i *m.*).
 Nepos (—ōtis).
Neroids Nerōis (—idis).
 Nerens (—ei).
 Nero (—ōis).
Nerviers, Nervii.
Neurenberg * Norimberga.
Niemen * Nemēnus.
 Nicanor (—ōris).
 Nicias (—as).
 Nicocles (—is).
 Nioceceon (—ontis).

Nicomēdes (—is)
 Nicopolis (—is *f.*).
 Niger (—gri).
Nijl Nilas.
Nijmegen Noviomagus.
 Ninive (—es); *Inw.* Ninivites
 (Prud.)
 Nibbo (—es).
 Nisibis (—is *f.*)
 Nidēris (—is).
 Nobilior (—ōris).
Nomaden Nomādes (—um)
 Nonacris (—is)
Noordzee Mare (—is *m.*) Germanicum.
Noorwegen * Norvegia, *Inw.*
 * Norvegi; *Noorwegen en Zweden*
 Scandinavia
 Nora (—orum).
 Noricum; *Adj.* Noricus.
Normandie Armorica, * Normannia.
 Nox (noctia).
Nubiens Nubae.
 Numantia; *Adj.* Numantius.
Numidier Numida
Numidisch Numidicus.
 Numitor (—ōris).

O.

Oësis (—is *f.*).
Oder Vindrus
 Odessus (—i *f.*)
 Odoacer (—cri).
 Oedipus (—ōdis).
 Oeneus.
Ofen * Buda
 Ogyges (—is).
 Oileus (—oi).
 Olympius (—adis).
Olympische Olympius; *Olympische spelen* Olympia (—orum).
 Olynthus (—i *f.*)
 Omphale (—es).

Oostenrijk * Austria; *Adj.*
 Austriacus.
Oost-Indië * India Orientalis.
Oostzee Mare (—is *m.*) Balticum.
 Opheltus (—as).
Operto Portus (4) Cale.
 Ops (Opis).
 Opus (—antis *f.*)
Oranje Arausio (—onis); *Prins van O.* * Princeps Arausiacus.
Orcney-eilanden Orcādes (—um).
 Orchomenus (—i *m.*).

Orestes (—is *of* —as).
 Orgotorix (—igis).
 Orion (—ōis *of* —ōis).
Orleans Genabum, * civitas Aurelianorum; *Adj.* Genabensis, * Anrehanensis.
 Orpheus (—en).
 Orontes (—is *of* —as).
 Osiris (—idis).
 Otho (—ōis).
 Othrys (—ysis *m.*)
Oxford * Oxonia.
Otranto Hydruntum.
Overijssel * Transisalanica.

P.

Paches (—ētis).
 Pactye (—es).
 Pactyes (—ae).
 Padua Patavium; *Adj. en Inw.*
 Patavinus
 Padus; *Adj.* Padanus.
 Pacan (—ānis).
 Paeon (—ōnis).
Paeonier Paeon (—ōnis).
 Paestum; *Adj. en Inw.* Paestanus.
 Palacmon (—ōnis).
 Palaeete (—es).
 Palamēdes (—is).
Palatynsche heuvel Mons (—ntis m.) Palatinus.
Palermo Panormus (*f.*)
 Palus (—is); *foest van P.* Palus (—um).
 Pallas (= *Minerva*) Pallas (—adis, = *zoon van Evander*) Pallas (—antis).
 Pallēne (—es).
 Palmyra; *Adj.* Palmyrēnus.
 Pamphylia; *Adj.* Pamphylius.
 Pan (Panus).
 Pandion (—ōnis).
 Pannonia; *Adj.* Pannonicus. *Inw.* Pannonius.
 Panopeus (—ei).
 Pantagias (—ae).
 Pantheon (—i).
 Paphlagonia; *Adj.* Paphlagonius; *Inw.* Paphlago (—ōnis).
 Paphos (—i *f.*).
 Parcen Parene
Parys Lutetia Parisiorum; *Adj.* Parisiensis; *Inw.* Parisii.
 Paris (—idis).
 Parma; *Adj. en Inw.* Parmensis.
 Parmenides (—is).
 Parmenio (—ōnis).
Paropamisaden Paropamisādae.
 Paros (—i *f.*).
 Parthēnon (—ōnis).
 Parthia; *Adj.* Parthicus; *Inw.* Parysātis (—idis). (Parthi).
Pas de Calais Fretum Gallicum.
 Pasion (—ōnis).
Passau * Passavia.
 Patavium, *Idj.* Patavinus.
 Patmos (—i *f.*).
 Pausanias (—ae).
Pavia Ticinum
 Pavor (—ōris).
 Pax (Pacis).
Pelagien Pelasgi
 Pelasgiotia (—is).
 Peleus (—ei, *zoon van P.* Pelides (—ae).
 Pelias (—ae).
 Pelion (—i).
 Pellēne (—es).
 Pelopidas (—ae).
Pelopiden Pelopīdae.
 Peloponnesus (—i *f.*); *Adj.* Peloponnesius of Peloponnesiacus.
 Pelops (—ōpis).
Penaten Penates (—ium).
 Pentheus (—ei).

Peparāthus (—i *f.*).
 Percōte (—es).
 Perdiccas (—ae).
 Perdix (—icis).
 Pergāma (—orum) (*burg van Troje*).
 Pergamum; *Adj.* Pergamēnus.
 Perikander (—dri).
 Pericles (—is).
 Perinthus (—i *f.*).
 Perioecen Perioeci.
Peripatetisch Peripateticus
 Periphas (—antis).
 Pero (—us).
Pers Persa.
 Persepolis (—is *f.*).
 Perseus (—ae).
 Perscus (—ei).
Persische golf sinus (4) Persicus
 Persis (—idis *f.*); *Adj.* Persicus; *Inw.* Persae
 Pertinax (—acia).
 Perusia; *Adj.* Perusinus.
 Pessinus (—antis *f.*).
Petersburg * Petropōlis (—is *f.*); *Adj.* * Petropolitanus.
Phaeaciers Phaeācia (—um); *Adj.* Phaeacius.
 Phaëthon (—antis).
 Phaon (—ōnis).
 Pharnāces (—is).
 Pharos (—i *f.*).
 Pharanus (—i *f.*).
 Phasālis (—idis *f.*).
 Phēgens (—e).
 Pherae; *Idj.* Pheraeus
 Pherecrates (—is).
 Pherecydes (—is).
 Pheres (—ētis).
 Phidias (—ae).
 Philēmon (—ōnis).
Philippisch Philippicus.
 Philo (—ōnis).
 Philoctetes (—ae).
 Philopator (—ōris).
 Philopomen (—ōnis).
 Philotas (—ae).
 Phineus (—ei).
 Phintias (—ae).
 Phlegethon (—antis m.).
 Phlegyas (—ae).
 Phocaen; *Adj.* Phocaicus; *Inw.* Phocaei.
 Phocia (—idis *f.*); *Adj.* Phocaeus; *Inw.* Phocenses
 Phoebydas (—ae).
Phoenicis Phoenice (—es); *Adj.* Phoenicus; *Inw.* Phoenices (—um).
 Phoenix (—icis).
 Phorbas (—antis).
 Phoreys (—ōnis).
 Phormio (—ōnis).
 Phoroneus (—ei).
 Phraortes (—is).
Phrygia; *Adj.* Phrygius; *Inw.* Phryx (—ygis).
 Phthiotis (—idis).
 Phyllis (—idis).

Phyllos (—i *f.*).
 Piceum; *Adj.* Picestinus; *Inw.* Picientes (—um).
Picten Picti.
 Pictōnes (—um).
 Pictas (—antis *f.*).
 Piraeus (—ei m.).
 Pirēne (—es).
 Pisa (*stad in Elis*); *Adj.* Pisaicus.
Pisa (stad in Italie) Pisae; *Adj.* Pisanus.
 Pisander (—dri).
 Piantis (—idis *f.*).
 Pisidia, *Idj.* Pisidicus; *Inw.* Pisa (—inis); (*Pisida*)
 Pistorium; *Adj.* Pistoriensis.
 Pittheus (—ei).
Pityusan Pityosae insulae.
 Plateae (—arum); *Adj.* Plateus; *Inw.* Plateensis.
 Plato (—ōnis).
Pleaden Pleades (—um *f.*).
 Pleione (—es).
 Pleuron (—ōnis *f.*).
 Plithēnos (—is).
 Plistoanax (—antis).
 Pluto (—ōnis).
 Po Padus.
 Poes (—antis).
 Polemo (—ōnis).
 Polen * Polonia; *Adj.* * Polonicus; *Inw.* * Polonus.
 Polio (—ōnis).
 Poliorcetes (—ae).
 Polites (—ae).
 Pollentia; *Adj.* Pollentinus.
 Pollio *sic* Polio.
 Pollix (—ucis).
 Polyerates (—is).
 Polymnestor of Polymnestor (—ōris).
 Polynices (—is).
 Polysperchon (—antis).
 Polyxo (—is).
Pommeren * Pommerania.
 Pompeji (—orum).
Pompt, usche moerassen Pomptinae paludes (—um *f.*).
Praag * Praga.
Port Mahon Portus (4) Magonis.
 Porto *sic* Oporto.
Portugal Lusitania; *Inw.* Lusitani.
 Posen * Poesnia.
 Praeneste (—is m.); *Adj.* Praenestinus.
 Pratinas (—ae).
 Praxiteles (—is).
 Prexaspes (—is).
 Priēne (—es); *Adj.* Prieneus; *Inw.* Prienensis.
 Procas (—ae).
 Procles (—in).
 Procne (—es).
 Procris (—is).
 Procrastes (—ae).
 Promēthens (—ei).
 Propontis (—idis).
 Protagoras (—ae).

Protege (—ei).
 Protogönes (—is).
Provence Provincia.
Fruissen * Boruesia; *Adj.* * Boruesius; *Inw.* * Boruesi.
Prusa; *Inw.* Prusensis.
Prusias (—ae).
Pruth Hierasus.
Psammathus (—antis f.).
Psammis (—is).

Psyche (—es).
 Ptolemais (—idis f.).
Punier Poenus.
Punisch Punius.
Puteöli (—orum); *Adj. en Inw.* Puteolanus.
Pygmaeon Pygmaei.
Pygmalion (—onis).
Pylädes (—ae of —is).
Pylamönes (—is).

Pylos (—i f.).
 Pyrene (—es).
Pyrenäen Pyrenaei montes (—ium m.); Pyrenaeus saltus (4), *Adj.* Pyrenaeus.
Pyriphlegethon (—ontis m.).
Pyrrho (—önis).
Pythagoras (—ae).
Pytho (—us f.).
Python (—önis).

Q.

Quaden Quadi.

Quirinalis mons (—ntis m.).

Quirilen Quirites (—ium).

R.

Ramnes (—ium).
Rauraciers Rauräci.
Reate (—is m.); *Adj.* Reatinus.
Redönes (—um).
Regensburg Regina castra (—orum), * Ratisbona.
Reggio (in Zuid-Italië) Rëgium, (*stad in Noord-Italië*) Regium.
Remus Remi (—orum) (Amm.).
Reussengebergte Aschburgii montes (—ium m.).
Rex (Regis).
Rha (Iadec).
Rhaetia; *Adj.* Rhaeticus; *Inw.* Rhaetus.
Rhamnes *sic* Ramnes.

Rhexenor (—öris).
Rhodöpe (—es).
Rhodophon (—ontis).
Rhodöpis (—idis).
Rhodus (f.); *Adj. en Inw.* Rhodius.
Rhons Rhodanus.
Ricimer (—öris).
Rijn Rhēna.
Rimini Ariminum.
Rome Roma.
Romein Romanus civis (—is) (*of homo*); *de Romeinen* Romani; *een echt R.* vir vere Romanus.
Romeinisch Romanus; *de Romeinische literatuur, taal* Roma-

norum literae, lingua, *ook* Romanae literae, Romana lingua, (*alschle in tegenstelling*) Latinae literae, Latina lingua.
Rostock * Rostochium.
Rotterdam * Roterodamum.
Rouen Rotomagus.
Roxolanen Roxolani.
Rubico (—önis m.).
Rudiae; *Adj. en Inw.* Rudinus.
Rugen * Ruga. *Inw.* Rugii.
Ruacio (—onie).
Rusland * Russia; *Adj.* * Russicus; *Inw.* * Russi.
Rutubiera Rutuli.

S.

Saale Sala.
Saba, *Inw.* Sabaei.
Sabäcon (—önis).
Sabote (—es).
Sabyn Sabaeus, *Adj.* Sabinus.
Sabis (—is m.).
Saciers Sacae.
Sacriportus (4).
Saguntus (f.) *of* Saguntum; *Adj.* Saguntinus; *Inw.* Saguntini.
Sais (—is f.).
Saksen Saxonia; *Inw.* Saxones (—um).
Salamis (—inis f.); *Adj. en Inw.* Salaminus.
Salamanca Salmantica.
Salassiers Salassi.
Salentini; *Adj.* Salentinus.
Salerno Salernum.
Saliers 1° (*een soort van priesters*) Sallii; 2° (*een volkstam*) Sallii (Amm).
Salmanäis (—idis).
Salmanassar (—äris).
Salmonönes (—ei).
Salmydessus (f.).
Salmon (—önis) (Lact.).
Salonichi Thessalonica.
Salus (—ütis f.).
Salys (—um).
Samarra; *Adj.* Samaritanus.
Samarland Maracanda.
Sambre Sabis (—is m.).
Sams (—es).
Sannist Sannis (itis).

Samnium; *Adj.* Samnis (—itis); *of* Samniticus (Suet.); *Inw.* Samnites (—ium).
Samos (—i f.); *Adj.* Samius; *Inw.* Samii.
Samosöta (—orum); *Adj.* Samosatenia.
Samothee (—es); *Adj.* Samothracius; *Inw.* Samothraeces (—um).
Sannio (—önis).
Santönes (—um).
Saronc *Arar* *of* *Araris* (—is m.).
Sappho (—us); *Sapphisch* Sapphicus.
Saracenen Saraceni.
Saragossa Caesar Augusta.
Sardes —ium f. *Adj.* Sardius *en* Sardianna; *Inw.* Sardiani.
Sardinia, *Adj.* Sardus *of* Sardinensis; *Inw.* Sardi.
Sarmaten Sarmatae; *Adj.* Sarmaticus.
Saronische golf Sinus (4), Saronicus.
Sarpödon (—önis).
Saler Satyrus.
Sau Savus.
Savoie Sapaudia (Amm.).
Saxönes (—um).
Scaisch *poort* Scaea porta.
Scaldia (—is m.).
Scamander (—dri).
Scarphe (—es).
Schelde Scaldia (—is m.).

Schiedam * Seidamum.
Schoeneus (—ei).
Schottland * Scotia; *Adj.* Scotticus; *Inw.* Scoti.
Schouwen * Scandia.
Schwarzwald * Nigra silva.
Seillus (—untis f.).
Seione (—es).
Scipio (—önis).
Seiron (—önis).
Scopas (—ae).
Scoti (—orum).
Seclax (—äcis).
Seyros (—i f.).
Scyth Scythia.
Scythisch Scythica.
Scythopölis (—is f.).
Sebate (—es).
Seduni.
Segesta; *Inw.* Segestani.
Segunio (—ontis f.).
Seine Sequana.
Seleuciden Seleucidae.
Selinus (—untis f.).
Semiramis (—idis).
Semonische Gallië Senones (—um).
Sentinum; *Adj.* Sentinas (—atis); *Inw.* Sentinates (—ium).
Sequaniers Sequani.
Seräpis (—is *of* Idis).
Seriers Seres (—um).
Seriphus (—i f.), *Adj. en Inw.* Seriphus.
Servie Moesia superior.

Sesostria (—idis).
Seatus (—i f.); *Adj.* *Seatus*.
Sevannum Cebenna.
Sevilla Hispalia (—is f.).
Sibylla Sibylla.
Sibyllinisch Sibyllinus.
Sicambri Sicambri of Sygambri.
Sicilia; *Adj.* *Siciliensis*; *Inw.* *Sicili*.
Sicyon (—onis f.); *Adj.* *Sicyonina*.
Sidicini; *Adj.* *Sidicina*.
Sidon (—onis f.); *Adj.* *Sidonius*; *Inw.* *Sidonii* of *Sidones*.
Silesia * *Silesia*; *Adj.* * *Silesianus*.
Simmas (—ae).
Simois (—entia m.).
Simon (—onis).
Simonides (—is).
Singara (—orum).
Sinis (—is).
Sinon (—onis).
Sinope (—es); *Adj. en Inw.* *Sinopenensis*.
Sinuessae; *Adj.* *Sinuessanus*.
Sion (—onis).
Siphnus (—i f.).
Sipontum; *Adj.* *Sipontinus*.
Sirene *Stren* (—enis).
Siris (—is m.).
Sirmio (—onis).
Slesawijk * *Schlesviga*; *Adj.* * *Schlesvicensis*.
Smerdis (—is).
Smyrna; *Adj. en Inw.* *Smyrnanus*.
Socrates (—is).
Sodom *Sodoma* (—orum) (Eccl.);

Inw. *Sodomi* of *Sodomitas* (Eccl.).
Sogdiana; *Inw.* *Sogdiani*.
Soli of *Soloe* (—orum); *Adj. en Inw.* *Solensis*.
Solois (—entia m.).
Solon (—onis).
Solus (—ontis f.).
Solyra (—orum).
Sophene (—es).
Sophocles (—is).
Sophon (—onis).
Sora; *Inw.* *Soranus*.
Soraete (—es).
Sosias (—ae).
Sosigenes (—is).
Sosthenes (—is).
Sotades (—is).
Soter (—eris).
Spanje *Hispania*; *Adj.* *Hispaniensis*, *Hispanica* of *Hispanus*; *Inw.* *Hispanus*.
Sparta of *Lacedaemon* (onis); *Adj.* *Spartanus*; *Inw.* *Spartanus* of *Spartiates* (—ae).
Spercheus.
Spes (—ei).
Sphinx (—ingis f.).
Spirae *Noviomagus*, * *Spira*.
Spitamenes (—is).
Spithridates (—is).
Sporades *Sporades* (—um f.).
Spoletum of *Spoletium*; *Adj. en Inw.* *Spoletinus*.
Stabine; *Adj. en Inw.* *Stabianus*.
Stagira (—orum); *Stagirus* (—i); *Inw.* *Stagiritis* (—ae).
Stator (—aris).
Stentor (—eris).
Steropes (—ae).

Stettin * *Sedinum*.
Stiermarken * *Stiria*.
Stilicho (—onis).
Stilpo (—onis).
Stokholm * *Holmia*.
Strasbourg *Argentoratum*.
Strabo (—onis).
Strato (—onis).
Stratonice (—es).
Strophadische eilanden *Strophades* (—um f.).
Stryma (—es).
Strymon (—onis m.).
Stuttgart * *Stuttgartia*.
Stymphalus (—i m.); *Adj.* *Symphalicus*.
Styx (—ygia f.); *Adj.* *Stygius*.
Sucro (—onis f.).
Sudeten *Sudeti montes* (—ium m.).
Suessiones (—um).
Sueven *Suevi* of *Suebi*.
Sulmo (—onis m.); *Adj. en Inw.* *Sulmonensis*.
Surrentum; *Adj. en Inw.* *Surrentinus*.
Suaa (—orum).
Sybaris (—is f.); *Adj.* *Sybaritanus*; *Inw.* *Sybarita*.
Syene (—es).
Syennesis (—is).
Sygambri *Sygambri*.
Symplegadis *rotten* *Symplegades* (—um f.).
Synnada (—orum).
Syphax (—acis).
Syracuse *Syracusan*.
Syrise *Syrus*; *Syrise* *Syriacus*.
Syros (—i f.); *Adj. en Inw.* *Syrius*.
Syrtis (—is of —idos f.).

T.

Taaq *Tagus*.
Tachpe (—es).
Tachos (—i).
Tages (—etis).
Tamaas (—i f.).
Tamos (—i).
Tanager (—gri).
Tanagra; *Adj.* *Tanagricus* of *Tanagraeus*.
Tanis (—is m.).
Tanquil (—ilis).
Taprobane (—es).
Tarento *Tarentum*; *Adj. en Inw.* *Tarentinus*.
Tarpeische *rota* *mons* (—ntis m.) *Tarpeus*.
Tarquinius; *Adj. en Inw.* *Tarquiniensis*.
Tarracina; *Adj. en Inw.* *Tarracinensis*.
Tarragona *Tarraco* (—onis f.).
Tarsus (—i f.); *Adj. en Inw.* *Tarsensis*.
Tartessus (—i f.).
Tarusates (—um).
Tauriers *Tauri*.
Tauris (—idis f.).
Taxila (—orum).

Taygēte (—es).
Teanum; *Inw.* *Teanensis*.
Teates (—um).
Teotosages (—um).
Tegēa; *Adj.* *Tegeaeus*; *Inw.* *Tegeates* (—ae).
Telamon (—onis).
Tellus (—uris f.).
Teneteren *Tenetēri*.
Tenedos (—i f.); *Adj. en Inw.* *Tenedius*.
Tenos (—i f.); *Inw.* *Tenius*.
Tentyra (—orum); *Inw.* *Tentyrita* (Sen.); *Adj.* *Tentyriticus* (Plin.).
Teos (—i f.); *Adj. en Inw.* *Tenjū*.
Tereus (—ei).
Tergeste (—es); *Adj. en Inw.* *Tergestinus*.
Terpander (—dri).
Terracina *zie* *Tarracina*.
Tessino *Ticinus*.
Tethys (—yis).
Teucer (—cri).
Tenthrae (—antis).
Teutoburger *woud* *Teutoburgensis saltus* (4).

Teutonen *Teutoni* (—orum) of *(latere vorm)* *Teutones* (—um).
Thabor *Itaburina mons* (—atim).
Thais (—idis).
Thales (—etis).
Thamyras (—ae).
Thapsus (—i f.).
Thasos (—i f.); *Adj. en Inw.* *Thasius*.
Thaumas (—antis).
Thebe (in *Beotie* en *Egypte*) *Thebae*; *Adj. en Inw.* *Thebanus*; *(stad in Mysie)* *Thebe* (—es f.).
Theama *Tamēsis* (—is m.).
Theiss *Tibiscus*.
Themis (—idis).
Themistocles (—is).
Theodamas (—antis).
Theognis (—idis).
Theophaeus (—is).
Theramenes (—is).
Thermae (—arum); *Adj. en Inw.* *Thermitanus*.
Therme; *Adj.* *Thermaeus* en *Thermaicus*.
Thermōdon (—ontis m.).
Thermopylae (—arum).
Therodamas (—antis).

Theron (—onis).
 Thersunder (—dri).
 Thersites (—ae).
 Thesens (—ei).
 Thespiae (—arum); *Inw.* Theopienais.
 Thespis (—idis).
 Thesprotia; *Adj. en Inw.* Thesprotius.
 Thessalia; *Adj.* Thessalicus; *Inw.* Thessalus.
 Thessalonica; *Inw.* Thessalonicensis.
 Thestor (—oris).
 Thetis (—idis).
 Thimbron (—ōnis).
 Thisbe (—es).
 Thoas (—antis).
 Thracia; *Adj.* Thracius; *Inw.* Thrax (—acis); *Thraciacho vrowo* Threissa of Thressa (Virg.).
 Thucydides (—is).
 Thule (—es).
 Thurii; *Adj. en Inw.* Thurinus.
Thuringen * Thuringia.
 Thyatira; *Inw.* Thyatirēni.
 Thybris, *sic* Tiber.
 Thyestes (—ae).
 Thymbre (—es); *Adj.* Thymbraeus.
Tiber Tiberis (—is m.); *de Tiberogod* Tiberinus.
 Tibur (—ūris n.); *Adj.* Tiburs (—rtis) *en* Tiburtinus; *Inw.* Tiburs.
 Tifata (—orum).
 Tigris (—is of —idia m.).

Tigrānes (—is).
 Tigranocerta (—orum of —ae).
 Tigris (—is of —idia m.).
 Timanthes (—is).
 Timoleon (—ontis).
 Timon (—ōnis).
 Timophānes (—is).
 Tiresias (—ae).
 Tiridates (—ae).
 Tiro (—ōnis).
 Tiryna (—nthis f.); *Adj. en Inw.* Tirynthius.
 Tissaphernes (—is).
 Titan (—ōnis).
Zitānide Titānis (—idis).
 Ti thraustes (—is).
 Tities (—ium).
 Tityos (—i).
Tivolī Tibur (—uris n.); *Adj.* Tiburs (—rtis) of Tiburtinus; *Inw.* Tiburs.
Tolēdo Tolētum; *Adj. en Inw.* Tolētanus.
 Tolosa; *Adj.* Tolosanus; *Inw.* Tolosaa (—ātis).
 Tomi (—orum); *Adj.* Tomitanus; *Inw.* Tomita.
 Tomŷris (—is).
 Torone (—es).
Toscane Tuscia, Etruria; *Adj. en Inw.* Tuscus.
Toulouse Tolosa; *Adj.* Tolosanus; *Inw.* Tolosaa (—ātis).
 Trachia (—inis f.); *Adj. en Inw.* Trachiniūs.
 Tralles (—ium f.); *Adj. en Inw.* Trallianus.

Transalpjnsch Gallie Gallia Transalpina.
Trapēzus (—untis f.).
Trident Tridentum; *Adj. en Inw.* Tridentinus.
Triester Augusta Trevirorum.
Triest Tergeste (—es); *Adj. en Inw.* Tergestinus.
 Trinobantes (—um).
 Tripolis (—is f.); *Adj. en Inw.* Tripolitanus.
 Triton (—ōnis).
 Troas (—ādis f.).
Troje Troja; *Adj. en Inw.* Trojanus.
 Tryphon (—ōnis).
Tubanten Tubantes (—um).
 Tubero (—onis).
Tubingen * Tubinga.
 Tunes (—ētis m.).
Turin Augusta Taurinorum; *Adj. en Inw.* Taurinus.
Turk * Turca.
Turkije * Turcia; *Adj.* * Turcicus.
 Tusculum; *Adj. en Inw.* Tusculanus.
 Tyānas (—orum); *Adj. en Inw.* Tyanacus.
 Tydeus (—ei).
 Tyndareus (—ei).
 Typhoeus (—ei).
 Typhon (—ōnis).
 Tyras (—ae m.).
Tyrrensch Tyrhēnus.
Tyrol * Terioli; *Adj.* Teriolensis.
 Tyrus (—i f.).

U.

Ubiers Ubi.
 Ufens (—ntis m.).
 Ulysses (—is).
 Umbriens Umbri.

Umbro (—onis).
 Upis (—is m.).
 Urbinum; *Adj. en Inw.* Urbinas (—ātis).

Usipeten Usipētes (—um).
 Utica; *Adj. en Inw.* Uticensis.
Utrecht * Traiectum ad Rhenum, * Ultrajectum; *Adj.* Traiectinus.

V.

Vahllis (—is m.).
 Valence Julia Valentina.
 Valencia Valentina.
 Valens (—ntis).
 Valladolid Plotia.
Vandalen Vandalii.
Var Varus.
 Varro (—ōnis).
 Vascōnes (—um).
 Veiento (—ōnis).
 Veji (—orum); *Adj.* Vejentanus; *Inw.* Vejens (—ātis).
Venetie * Venetiae.
 Venus (—ēris).
 Venusia; *Inw.* Venusinus.
 Vercellae; *Adj. en Inw.* Ver-

cellensis.
 Vercingetorix (—ŷgis).
Verdun Verodunum.
 Verona; *Adj. en Inw.* Veronensis.
 Verres (—is).
Versailles * Versaliae.
 Vesontio (—onis m.).
Vestaalsche maagd virgo (—inis) Vestalia, of *alleen* Vestalia.
 Vettōnes (—um).
 Vibo (—ōnis).
 Victor (—ōris).
 Viminalis (—is m.).
 Vindelicia; *Inw.* Vindelici.

Vindex (—ŷcis).
 Vindobonna.
 Virtus (—ūtis).
 Visurgis (—is m.).
Flissingen * Flissinga.
 Vocates (—ium).
Vogesen Vosēgus mons of Vogēsaus mons.
 Volaterrae; *Adj. en Inw.* Volaterranus.
Volscen Volsci (—orum).
 Volscens (—ntis).
 Volsinii (—orum); *Adj. en Inw.* Volsinensis.
 Vultur (—ūris m.).

W.

Waal Vahllis (—is m.) (Tac.) of Vacklus (Caes.).
Wageningen Vada.
Walcheren * Valacria.
Wales Britannia secunda, * Vallia.

Walliserland * Vallesia.
Warschau * Varsovia.
Weenen Vindobonna.
Weichsel Vistula.
Weimar * Vimaria.

Wenden Venēdi.
Wesel * Vesalia.
Weser Visurgis (—is m.).
Wijk bij Duurstede * Darostadum.

Wight Vectis (—i f.).
Wittenberg * *Vitemberga*.

Wolga Rha (indecl.).
Worms Augusta Vanglorum,

* *Vormatia*.
Württemberg * *Wurtemberga*.

X.

Xanthippo (—es).
Xeno (—onis).
Xenocrātes (—is).

Xenophānes (—is).
Xenophon (—ontis).

Xerxes (—is).
Xyniae.

Y.

York Eboracum.

Z.

Zacynthus (—i f.).
Zama; *Adj. en Inw. Zamensis*.
Zanele (—es).
Zanthe Zacynthus (—i f.).
Zee van Asof Palus (—ndis)
Maecotis (—idis).
Zee van Marmora Propontis
 (—idis).
Zeno (—onis).
Zeeland * *Selandia*.

Zerynthus (—i f.).
Zetes (—ae).
Zeugma (—atis m.).
Zeuxis (—idis).
Zevenbergen * *Transilvania*.
Zieriksee * *Siricaea*.
Zoroaster Zoroastres (—is).
Zoster (—iris m.).
Zuid-Amerika * *America ad*
meridiem spectans.

Zurich Turicem of Tigurum;
meer van Z. lacus (4) *Tigurius*.
Zulphen * *Zutphania*.
Zwaben Suevia; *Inw. Suavi*.
Zwartsee Pontus Euxinus.
Zweibrücken Bipontum.
Zwitser Helvetius.
Zwitserland Helvetia; *Adj.*
Helvetius of Helveticus.
Zwolle * *Suolli* (—orum).

